

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsaki petek.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 5'44 K, za pol leta 2'72 K, za četrt leta 1'36 K; za Nemčijo za celo leto 5'96 K, za pol leta 2'98 K, za četrt leta 1'49 K; za Ameriko za celo leto 7'28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati enkrat štiritopna petlirvstica 20 vin, večkrat ceneje po dogovoru.

Štev. 1.

V Ljubljani, dne 4. januarja 1906.

Leto X.

Ob novem letu.

Pri vsakem podjetju je sklep leta glavna stvar: bilanca — račun. Tudi list ima bilanco. Pa tudi stranka kot socialno-demokratski organizem slovenski ima svojo bilanco, katero pa glede uspehov vsi predobro poznamo.

Čitatelji poznajo našo situacijo, vedo, da smo zidali zopet celo leto, marljivo kakor že dolgo ne; vse delo tega leta, ki se je pred par dnevi končalo, je pa le nekaj preludij (predigra) velikanskega dela, ki nas čaka prihodnje leto in v bodočnosti sploh.

Prereševali ne bomo bilanco, zadošča popolnoma, če pogledamo na dosežen prebitek in vpoštevajoč njegovo vrednost napravimo proračun, ki bo nam kot vodilo v tem letu.

Glavni uspeh delavskih bojov v prošli dobi je volilna reforma.

Če vpoštevamo, koliko sovražnikov je imela volilna reforma, bi se morali naravnost čuditi, kako je bilo mogoče, da je bila tako naglo sprejeta. Vendar, sedaj je sprejeta! Enaka in splošna volilna pravica je bila pravična zahteva. Mi smo je zahtevali iz prepričanja, naši klerikalci iz demagogije, liberalci so bili pa sploh njeni nasprotniki. Taka je bila situacija na Slovenskem in bo tudi v bodoče.

Prav volilna reforma pa tvori podlago našemu nadaljnjemu delovanju. Prepričani smo že danes, da se ne moremo zanašati v volilnih bojih na nikogar kakor nase, kajti delavstvo ima tiste svoje interese še nadalje, kakor jih je imelo doslej. Neljubo je sicer tudi socialno-demokratskemu delavstvu, da je v boju proti reakciji popolnoma samo, da je ni na Slovenskem močnejše struje, ki bi imela res naprednejšo zmisel, ki bi tudi med meščanstvom skrbela za napredek. Meščanstvo je namreč dandanes zakrknjeno, brez razuma za evolucijo, napredek, brez intelligence, v veliki večini brez političnega značaja. To žalostno dejstvo moramo konstatirati ob pragu novega leta 1907.

Mi poznamo te razmere predobro: potrjuje nam jih tudi posebno slovenska ljubljanska klerikalna in liberalna žurnalistika, ki bega svoje čitatele, kakor neumni starši svoje otroke s strahovi zdaj v tem zdaj v onem kotu brez vsake logične zveze.

To ravnanje mi obsojamo. Želimo pa, da se prične v novem letu prav odločen boj proti tej in drugi reakciji, ne le proti klerikalni, nego tudi proti oni, ki jo zanašajo med slovensko ljudstvo takozvani napredni listi.

Naš izvrševalni odbor izdela glede tega dela načrte in jih predloži strankinemu zboru.

Koliko uspeha bomo imeli pri volitvah v državni zbor, o tem nam še ni treba govoriti, kajti, že naprej vemo, da se bomo imeli boriti s prav takimi nasprotniki kakor doslej. Prepričani smo pa že danes, da je uspeh odvisen od našega nastopa in pa od tega, če bomo znali pravočasno prekrizati nasprotniške načrte.

Voliti bomo v državni zbor, kjer zmagamo, tam zmagamo, kjer ne, tam pa bomo pripomogli k razvoju razredne zavednosti in napredku sploh.

Že dalje časa opazamo na Slovenskem, da je »vzelo na piko« meščansko časopisje znova prav posebno socialno demokracijo, torej delavstvo. Meščanske stranke, ki se ne brigajo za svoje razmere, se zaletavajo v delavstvo ter s tem pospešujejo vedoma ali nevedoma anarhijo v našem javnem življenju, ki mora dovesti do tega, da dobi klerikalizem prevlado na Slovenskem. Središče tega boja bo vsekakor v kranjskem deželni zboru. Vse

naše delovanje v zmislu napredka, v zmislu sanacije neznosnih političnih razmer je bilo takorekoč bob ob steno in zdi se nam, da prevlada klerikalizem sugestivno vso Slovensko, čim je padel deželni zbor kranjski v njegove roke. To si naj dobro zapomnijo brezvestni liberalni političarji. Nas se to vprašanje sicer ne tiče, toda konstatirati moramo tudi to dejstvo že danes, da se ne bodo gospodje potem po nepotrebnem zgražali nad svojim padcem. **Deželnozborske volitve kranjske bodo torej prihodnje leto jako važne** tudi za socialno demokracijo in tudi v njenih rokah bo, ali postane Slovenska sploh klerikalna ali ne.

Izredno uspešno delovanje socialne demokracije po Slovenskem sploh nam jamči, da bo prihodnje leto nastopila kot močna stranka, samostojna delavska stranka, ki se zaveda svojega cilja.

To delo pa še ni vse. Tudi tekoče delo mora stranka opraviti. Kos temu delu bo.

Morda mnogo večjega pomena za razširitev naše ideje, nego vse volitve, bo naš dnevnik, ki ga nameravamo izdajati med volitvami dva meseca. Sodrugi dobro vedo, da je nemogoče parirati po shodih vse napade, ki jih prinašajo nasprotniški listi. Z dnevnikom pa lahko zavračamo sproti vse neresnice in brezvestnosti ter dajemo pojasnila ne le agitatorjem, nego vsem interesentom, ki jim je za našo stvar.

Z združenimi močmi na delo v leto 1907.

Srečno novo leto torej!

Kolportaža.

Odkar je iz predpotopnega tiskovnega zakona odpravljena najbolj reakcionarna določba, ki je zahtevala poseben kolek za vsak iztis vsakega časopisa, izhajajočega vsaj enkrat na teden, je pretekla lepa vrsta let in zahteva po temeljiti reformi tiskovnega zakona ni v javnosti nikoli popolnoma utihnila. Bila je v svoji opravičenosti celo tako močna, da je bila vlada prisiljena, izdelati novelo, ki bi odpravila najbolj kričeče krivice. Ali hvala večnim homatijam v državnem zboru, kjer je zaostalo vsako delo, je obtičala tudi reforma tiskovnega zakona v odseku in sedaj, ko se približuje konec parlamentarnega zasedanja, se pokazuje nevarnost, da obvelja zastareli zakon tudi za dobo novih volitev.

Med vsemi nazadnjaškimi določbami sedanjega zakona je najobčutljivejši § 23, ki prepoveduje svobodno kolportajo. Časopisje ne pripada dandanes samo zanimanju izdajateljev, temveč je nedvomno stvar vse politično misleče javnosti. Ne gre se le zato, da otežuje § 23 izdajateljstvom razširjanje listov, temveč tudi čitateljem dela težave v dosegih časopisa. To velja posebno za neimovite kroge, katerim je težko izdajati naenkrat večje svote za naročnino, ki pa bi vendar radi imeli vsak dan svoje berilo. Delavcem pogostoma ne dopušča strogo odmerjeni čas, da bi hodili od prodajalne do prodajalne in iskali list, ki ga ravno žele. Svobodna kolportaja, ki omogoča prodajanje časopisov povsod, bi koristila torej v prvi vrsti čitateljem iz takozvanih nižjih krogov in bi pomagala, da bi se povzdignilo delavsko časopisje. In ker je tiskopisje eminentno izobraževalno sredstvo, bi se tako pospešilo tudi splošno omiko. Tako je torej doslej veljavni tiskovni zakon naravnost ovira ljudski izobrazbi.

V času volitev se pa čuti težo § 23. še v drugem oziru. Njegove določbe ne veljajo samo za časopise, temveč za vse tiskovine. Potreba takih tiskovin je

pa ravno v dobi volitev, ko se množe shodi in pogovori in zahteva boj izdajanje agitacijskih in poučevalnih letakov, knjižice i. t. d., ogromna. Res je, da je praksa že v velikem nasprotju s teorijo in gotovo ga ni v vseh avstrijskih zakonih paragrafa, ki bi se ga toliko prestopalo, kakor § 23 tiskovnega zakona, ne da bi bile vse oblasti pokonci zaradi njega. To je povzročila v naši državi največ socialna demokracija, ki je z grmadnim razširjanjem letakov in podobnih reči neštetokrat demonstrirala, da so zastarele razmere nevzdržne. Ali teoretično vendar obstoji § 23 in vsak žandar, vsak policist, ki ga hoče rabiti, ga lahko rabi.

Pogostoma nastane v stvari huda konfuzija, kajti zakon dovoljuje izjeme; tiskovine zgolj lokalnega pomena se lahko kolportira. In pri sodiščih si tedaj razbijajo včasi glave, ali je kako vabilo na shod takega značaja ali ne.

Tudi dokaj komičnega je v določbi. Kdor ima dovolj denarja, lahko vendar brez kazni kolportira. Ako razpošljem stotisoč lepakov po pošti, me ne kaznuje nihče; ako pa si hočem prihraniti poštino in sam opraviti delo razdeljevanja, me takoj lahko primejo za škrice.

Take določbe, ki se jim mora smejati ves svet, ne morejo trajno obstati. Njih neumestnost se pa čuti najbolj v časih, ko narašča važnost tiskovin, in to je gotovo sedaj, ko se bližajo volitve. Vsega obžalovanja je torej vredno, da še ni rešena tiskovna reforma. Ali nekaj se da še storiti. Ako je prekratek čas za dovršitev celega zakona, je odstranitev § 23 delo, ki se ga lahko opravi v par minutah. V državnem zboru se pripravlja nekaj takega in bilo bi res želeli, da stori parlament pred slovesom še to moralično dolžnost, čemur se menda tudi vlada ne bode upirala. Volitve se vrše na demokratični podlagi in bilo bi samo logično, da bi bila tudi sredstva demokratična. Kar je vpeljavno v vseh državah izvzemši Turčije, bi res lahko veljalo tudi za Avstrijo in če spravi parlament še to delo, se mu bode odpustilo mnogo grehov, ki jih je izvršil v prejšnjih, žalostnih časih.

Naš klic, dokler ni mogoča temeljita reforma celega tiskovnega zakona, je: Proč s § 23! Sem s svobodno kolportajo!

Občni zbor Zveze bolniških blagajen in dopolnilna volitev v predstojništvo zavarovalnice proti nezgodam v Trstu.

Dne 23. decembra 1906 je bil v Trstu občni zbor zveze bolniških blagajen, ki so v ozemlju zavarovalnice proti nezgodam v Trstu (t. j. za Kranjsko, Primorsko, Dalmacijo in Trst). Doslej je opravljalo to zvezo predstojništvo zavarovalnice samo. V smislu prenatrdbe zveznih pravil pa se je na letošnjem občnem zboru volil upravni odbor šestih članov, ki bo presojal vsa važnejša vprašanja bolniških blagajen, oziroma nalog, ki jih ima zveza napram članicam, t. j. bolniškim blagajnam v tem ozemlju. Zakonita zahteva pa je, da upravlja sicer zvezo predstojništvo dotične zavarovalnice proti nezgodam. Da sa je osnoval ta upravni odbor, je gotovo tudi zasluga ljubljanske in zagorske bolniške blagajne, ki tiči v tem, da se je uprava demokratizirala vsaj nekaj.

Na tem občnem zboru se je torej volil prvič upravni odbor zveze. Slovensko meščansko časopisje je ob tej priliki besnelo, češ, slovenski socialni demokratje so izdali Slovence, ker so se zvezali z Italijani in ne vemo, kaj še vse.

Konstatirajmo najprej, da je zveza gospodarski zavod, da pa je seve opravičeno primerno zastopstvo vsake narodnosti, da je pa opravičeno tudi zastopstvo interesentov na namenih zavoda. Kovali so cenjeni nasprotniki pod protektoratom g. drja.

Konrada Voduška v Trstu celo spletko, da bi premagali slovensko in italijansko delavstvo, da bi zmagali združeni liberalci, klerikalci in Nemci (to znajo). Navidezno so ponujali kompromis slovenskim socialnim demokratom in ko so naši proglasili kandidaturu sodruga Čobala za upravni odbor, so se prestrašili in rekli, da to ne gre. Gosp. dr. Voduška je pričela boleti glava in ni se prikazal. Ves ta manevar ni imel drugega namena, kakor da se razcepi delavstvo obeh narodnosti ter da zmagajo združeni podjetniški nasprotniki. Dokaz temu je tudi to, da nasprotniki niso nastavili niti enega zavednega organiziranega delavca kot kandidata, nego dveh kandidatov niti postavili niso, ker jim je najbrže nedostajalo sposobnih ljudi.

Naraven zakon, interes delavstva je torej zahteval, da sta se obe socialno-demokratski narodnostni skupini, ki imata enak program, zedinili, nastavili svoje kandidate ter tako zmagali pri volitvah v upravni odbor. V interesu delavstva je, da ostane upravni odbor v rokah delavstva, ker so blagajne v njegov prid; v interesu večjih, po socialistih upravljenih blagajen je pa tudi, da so v upravnem odboru zastopane prav one blagajne, ki nosijo največ bremen za podpore, posojila in skupne potrebe in imajo nad 70 odstotkov članov. Tržaška bolniška blagajna nad 40.000 članov in druge dotične blagajne same imajo skupaj nad 50.000 članov, dočim imajo vse zvezne blagajne komaj 87.000 članov. Socialno-demokratska lista kandidatov je obsejala tri Slovence in tri Italijane, dočim bi bila kakršnakoli druga kombinacija kandidatne liste spravila kandidate organiziranega delavstva ob vse mandate v upravnem odboru. Mi le čestitamo delavskim zastopnikom, da so znali tako spretno zabraniti atentat združenih podjetniških lakajev na organizirano delavstvo pri tej volitvi.

Še eno na naslov teh delavskih prijateljev. Prav na Kranjskem imamo okrajni bolniški blagajni v Kamniku in v Logatcu, ki jih mora upravljati politična oblast. Tudi v Št. Vidu nad Ljubljano se večkrat poroča o nedostatkih. Gospodje, tam je delo. Tam ste še »gospodarji«! Te in druge blagajne, ki izkazujejo venomer primankljaj, naj bi upravljale premoženje tistih blagajen, ki pravzaprav podpirajo, in sicer rade volje male in nedostatno urejene blagajne! To ne bi bilo pravično! To vse si zapišite v album. (Rezultat volitve v upravni odbor glej notico.)

Prav tako važne za delavstvo so bile **dopolnilne volitve v predstojništvo zavarovalnice proti nezgodam dne 29. decembra**. Pravi komplot so napravili podjetniki pod fanatično frazo »za narodnost« pri teh volitvah in »farbali« od dr. Voduška, »Edinosti«, »Slovenskega Naroda«, »Slovenca« do nekaterih drugih listov slovensko javnost. Marširali so zopet naprednjaki in klerikalci skupaj. Kako so to propagirali v listih, nam je znano. Popečati pa se moramo sicer nekoliko s to **zaku-lisno igro** in hinavsko mahinacijo.

Nobena korporacija na Slovenskem še ni tako predrzno ravnala pri volitvah v katerokoli javno napravo, kakor se je to zgodilo letos pri dopolnilnih volitvah v predstojništvo zavarovalnice proti nezgodam v Trstu, ko sta gospoda Lenarčič in Pollak potom kranjske trgovske in obrtne zbornice, torej zavoda, ki je podrejen državnemu nadzorstvu, vzela akcijo v roke. Ostuden namen nam pojasnjuje že oklic, o katerem smo poročali, da pozivlje obrtnike, župnike in urade sicer, naj dološljeje **nepopisane**, toda **podpisane** glasovnice ljubljanski trgovski zbornici. Vsake volitve v javne zavode so ščičene po postavi, torej tudi volitve v zavarovalnico proti nezgodam. V uradnem razpisu je izrečno navedeno, da morajo podjetniki **s svojim podpisom potrditi, da so delavci za kandidate, ki so vpisani na glasovnici, res glasovali**, kar se tukaj čisto ni zgodilo, kajti gospoda Lenarčič in Pollak sta izrečno zahtevala podpisane **prazne** glasovnice in obljubila da bosta kandidate vpisala sama, torej **ponaredila (falsificirala) glasovnice**. Znani so nam že primeri, kjer so delavci zahtevali volitev, pa se jim glasovnic ni izročilo. In to menda dovolj potrjuje naš sum, ki danes ni več sum, nego dokazano dejstvo.

Vprašanje nastane, ali naj delavstvo to dopušča ali ne?

Trgovska in obrtna zbornica je zastopnica morda trgovcev in obrtnikov, nikakor pa ne zastopnica delavstva. Tvorničarji in obrtniki imajo voliti svoje kandidate; te naj volijo, če hočejo. **Najodločneje pa protestiramo proti temu, da bi se v ljubljanski obrtni zbornici falsificirale glasovnice delavske**, s katerim nima ta zbornica nobene pravice razpolagati, nego imajo voliti z njimi le delavci sami. Docela jasna resnica je, da imajo slovenski podjetniki glede zavarovalnice prav tiste interese kakor italijan-ki, in slovenski delavci pa zopet prav tiste, kakor italijanski delavci. Opravičena je pa sicer zahteva, da bi bile dotične narodnosti pravično zastopane v predstojništvu, kar se pa ne sme zgoditi na račun delavstva, kajti delavstvo je dovolj zrelo in si ne pusti jemati pravic, se ne pusti oslepariti pod nobenim izgovorom.

Kaj posezajo podjetniki v delavske stvari? Zaradi svojih interesov! Znano nam je, da so podjetniki v zadnjih treh letih hoteli odtegniti z napačnim fatiranjem parstotisoč kron, a jih je zavarovalnica zaradi tega občutno prišla. To je vzrok

nevolje proti zavarovalnici, ne pa narodno čustvo. Proti delavstvu gredo, potem pa prihajajo in tožijo, da ni napredka, obenem pa razbijajo in vodijo boj proti najnaprednejši stranki, socialno-demokratski. Primitve se svojih stvari, sicer vam boj na smrt, pa bodi klerikalec ali liberalci! Kdor ne pozna dela, nego le seje razdor, razkol, intrigantstvo ter poseza le po naših pravicah, ž njim proč! Ako hočete napredek, kooperacijo v zmislu napredka, potem je prvo: **delo, vsak svoje delo!** To hočemo!

L. J.

Sodrugil

V smislu strankinih določb in sklepov zadnjega rednega zbora razpisujemo

V. redni strankin zbor

Jugoslovanske socialne demokracije

in ga sklicujemo na

2., 3. in 4. februarja 1907

Velika dvorana v TRST Ulica
»Del. doma« Boschetto 5

Provizorično predlagamo sledeči dnevni red:

1. Poročila.
2. a) Organizacija in taktika.
b) Volitve leta 1907.
3. Časopisje in tisk.
4. Prihodnji mednarodni socialistični kongres.
5. Socialna demokracija in jugoslovanstvo.
6. Določitev kraja za prihodnji zbor in eventualija.

Vse organizacije, ki imajo po strankinih določbah pravico do udeležbe na strankinem zboru, pozivamo, da pravočasno izvolijo svoje zastopnike in jih naznanijo izvrševalnemu odboru. Z ozirom na posebno važnost tega zbora, ki mu pritika zlasti vsled predstojećih volitev, vabimo vse organizacije, naj se poslužijo svoje pravice in naj vsekakor določijo svoje zastopnike.

Predloge, ki naj pridejo na strankinem zboru v razpravo, je treba vpsolati izvrševalnemu odboru potom pristojnih organizacij najkasneje do 15. januarja.

V Ljubljani, 9. decembra 1906.

Izvrševalni odbor
jugoslov. soc. dem. stranke.

* * *

Strankine ustanove določajo glede strankinih zborov sledeče:

Redni občni zbor je vsako drugo leto. Dele-gate za strankin zbor določijo sodrugi posameznih okrajev in krajev. Kraji, kjer imajo žensko organizacijo, smejo poleg sodrugov določiti tudi sodruginje za delegate. Parlamentarni zastopniki stranke in izvrševalni odbor morajo na strankin zbor in imajo tam sedež in glas. Organizirani sodrugi posameznih industrijskih skupin imajo pravico poslati iz vsakega volilnega okrožja po enega delegata, ki ima glas; volitev teh delegatov posreduje odbor volilnega okrožja.

Predlogi se morajo poslati vsaj štirinajst dni pred zborom izvrševalnemu odboru, da jih priobči v strankinem glasilu vsaj osem dni pred zborom; isto velja za predloge izvrševalnega odbora.

Domače stvari.

Kaj bo s kranjskim deželnim zborom? Leto je minulo, cela vrsta deželnih zborov je sklicana na zasedanje, ki je sicer kratko, a je vendar zasedanje. Kranjskega deželnega zbora ni med njimi. In sedaj se raznaša glas, da ga vlada sploh ne namerava več sklicati, temveč hoče mirno počakati, da poteče njegova zakonodajna doba. Ako je to resnično, se mora reči, da je ta taktika morda komodna, ali umestna ni nikakor. Naš deželni zbor je bil pač neploden in lansko leto ni bila njegova uloga nič kaj dostojna. Toda deželni zbori so tukaj, da zborujejo in v ljubljanskem deželnem dvorcu je dela toliko, da ga »očetje domovine« ne opravijo, tudi če bi zborovali celo leto brez presledka. Že gospodarstvo brez parlamentarnega odobrenja je absolutno nedopustna reč. Ravno tako nedopustno je tudi, da se prezira kontrola deželnega zbora. In končno čaka deželo cela vrsta starih in novih nalog, katerih se ne more mti začeti, kaj še izvršiti, ako ni deželnega zbora. Volilna reforma, ki je bila zboru tako nenadoma predložena, se pa vidi kakor otroška farsa, ako se položi sedaj roke križem, pa se dela, kakor da je ni niti na svetu. Zadnje zasedanje je ostalo neuspešno vsled znane obstrukcije. To je res. Ali to še ni povod, da se kratkomalo zapre vrata deželne zbornice. Ako je vlada resno mislila na volilno reformo, se mora tudi zavzeti zanjo in če se razmere res niso izboljšale, je njena naloga, sklicati nov deželni zbor, da ne zaostane vse delo. Meščanskim strankam so nameni vlade menda znani, vendar se ne oglasi nobena, da bi protestirala proti igri, ki je v svojih zadnjih posledicah naravnost frivolna. Za delavstvo pa je ta taktika naravnost provokatorična, ker gre za tem, da se izključi delavce še za eno celo zakonodajno dobo iz deželnega zbora. Menda ostane tudi tukaj vse v megli, dokler je ne razžene kakšna delavska burja. Visoka vlada in slavni deželni od-

bor naj ne pozabita, da so sedaj delavske moči zopet prostejše; državnozborska volilna reforma, za katero so morali delavci doslej čuvati svoje rezerve za vse slučaje, je pod streho; ako hoče visoka go-spoda podoben boj za deželo, ga tudi lahko doživi.

Nova stranka se je ustanovila pretečeno nedeljo v Ljubljani iz sledbenikov »Našega Lista«. Kakor znano, so to večinoma bivši pristasi liberalne stranke, ki so dlje časa stali v opoziciji proti vodstvu in so pozneje izstopili; nekoliko pa je med njimi takih, ki se po dokončanih študijah se niso pridružili nobeni stranki. Ne maramo preiskovati, ali je bila ustanovitev nove stranke ravno potrebna; utemeljena se nam pa pač ne zdi zadostno, kajti, kar veže »mlade«, ni nič pozitivnega, temveč samo nezadovoljnost z obstoječimi razmerami in nasprotstvo proti liberalcem. Taki negativni momenti pa ne zadostujejo za ustanovitev stranke. Nova organizacija hoče šele izdelati svoj program. Bolj naravno bi bilo, da bi si ljudje najprej povedali, kaj hočejo, in če v tem soglašajo, tedaj se združijo. Sicer pa nočemo soditi pred začetkom. Počakali bomo na dejanja, in kadar jih vidimo, bomo tudi vedeli, kako nam je ravnati.

Občni zbor Zveze bolniških blagajen v Trstu dne 23. decembra. Na tem občnem zboru se je volil prvič upravni odbor Zveze ter so bili izvoljeni sodrugi: Mihael Čobal, Jožef Breskvar, Chiussi, dr. Puecher, Negrinis in gosp. Fenzl. Nasprotniška kandidatna lista je dosegla 16 glasov, dočim je delavska lista imela 18 glasov od 34 delegatov.

Ljubljanska občinska volilna reforma. Kakor čujemo, čaka ljubljansko prebivalstvo v kratkem veliko iznenadenje. Na prihodnji seji občinskega sveta pride baje volilna reforma za mesto Ljubljano na dnevni red. Sodeč po dolgi dobi, katero je rabil odsek, bi bilo pričakovati, da je izkupal nekaj posebno finega. Seveda smo skeptiki, dokler ne vidimo izdelanega načrta. Vsekakor pa smo rado-vedni, ne le na to, kaj je izdelal slavni odsek, temveč tudi na to, kako se bodo ponašali radikalni gospodje svetovalci. Znani so nam taki, ki so nekdanj govorili, da mora biti volilna pravica tudi za občino splošna in enaka. Ali bodo povedali to tudi na seji? Ali pa so se že skesali?

Pozabljena obljuba. Komaj je preteklo par mesecev, odkar je bil vročetrjni delovodja na drž. železnici g. Pauritsch od c. kr. ravnateljstva v Beljaku vsled javne pritožbe posvarjen za njegovo surovo postopanje z delavci v delavnici na drž. kolodvoru v Ljubljani. Ali v tem kratkem času je že popolnoma pozabil, da je za časa preiskovanja zgoraj omenjene pritožbe obljubil dotičnemu preiskovalnemu uradniku, da ne bode več psoval delavcev. Pokazalo pa se je pri g. Pauritschu zopet, da je stara navada železna srca. Gorje delavcu, ki se mu zameri, ali pa ne dela po njegovi volji, ko njega ni v delavnici! Nad takim revežem kar dežuje takozvanih »Kosakenamen«, ki so pri g. Pauritschu zelo poceni. Zgodil se je tudi dne 20. nov. tak slučaj, ko mu nek delavec na glavnem stroju gotovo ni prav voščil »dobro jutro«, kajti prišel je okrog 10. ure dopoldne g. Werkmeister k njemu in že začel delavca obkladati po njegovi stari maniri z »Dickschädel« i. t. d. Seveda je moral moč te lepe psovke vtakniti v žep in mirno delati dalje. Dne 19. novembra je bil g. Pauritsch pri novem ravnateljstvu v Trstu. Sedaj pa res ne vemo, ali ni morda ravnateljstvo g. Werkmeisteru naročilo, da naj zopet psuje delavce v tukajšnji delavnici in da naj postopa ž njimi surovo kakor poprej. G. Pauritsch je jako natančen mož, seveda kadar se gre zato, da sekira delavce; ali drugje, kjer bi g. Pauritsch moral biti natančen, ne pozna strogosti, kar dokazuje sledeči slučaj: Dne 21. nov. je zgorel nekemu delavcu suknjič, in sicer zvečer, ko so že vsi delavci odšli iz delavnice in lahko bi bila vsa obleka zgorela, kar jo imajo delavci v delavnici, da se to ni pravočasno zapazilo. Vprašamo g. Pauritscha, ker je pripravljen naznanjati delavce za vsako malenkost predstojništvu in jih tožiti, ali je tudi zgoraj navedeni slučaj glede nastalega ognja naznanil kompetentni oblasti, da bi se preiskalo, kako je ogenj nastal. Seveda g. Pauritsch ima dovolj časa za šikaniranje delavcev, ali na delavska vrata pogledati, kjer stoji zapisano: »G. brauch von offenem Licht verboten,« za to nima časa! Doiznost g. Pauritscha bi bila, da bi delal na to, da bi se že enkrat odstranilo te leščerbe in da bi se jih nadomestilo z modernimi svetilkami. V tem oziru imate dovolj priložnosti na kompetentnem mestu stresati Vaše sitnosti, g. Pauritsch in pustite rajši delavce pri miru. Ker pa c. kr. ravnateljstvo v Beljaku ni imelo dovolj energije, da bi ukrotilo g. Pauritscha, so delavci tukajšnje delavnice radovedni, ali je mogoče c. kr. ravnateljstvo v Trstu zmožno, narediti konec tem žalostnim razmeram, da ne bodo primorani vedno misliti na »pozabljeno obljubo«!

Krščansko-socialni Verkehrsband vabi s posebnimi vabili, ki jih raznašajo tercijani in banderonsci à la Milavec po Ljubljani na veselico in razširjajo mnenje, da je to prireditve ljubljanskih železničarjev. Na lastno moč se ne zanašajo, ker tudi v Ljubljani med železničarji nihče več ne posluša njih kokodajskanja. Organizirani železničarji, ki prirede v kratkem svojo lastno veselico, opozarjajo torej svoje tovariše in somisljenike, naj ne sedajo tem tercijanom na limanice.

Nadomestne volitve v delavsko zavarovalnico proti nezgodam v Trstu so skončale tako, kakor je bilo pričakovati že v naprej, namreč s popolno zmago od organiziranega delavstva postavljenih kandidatov. Razmerje števila v delojemalski skupini oddanih glasov se porazdeli sledeče: Pri volitvah v načelstvo je bilo iz tretje skupine oddanih glasov za sodruga Alfred Fegetz in Alojzij Zacculin 3867, dočim so jih združeni liberalci in klerikalci zmogli le 2933. V četrti kategoriji sta bila izvoljena sodruga Mihael Sigon in Ivan Catalan z 4617 glasovi, združeni nasprotniki pa so ostali v manjšini z 2316. V peti kategoriji sta zmagala sodruga Ettore Corrier in Arnošt Štrukelj z 2099 proti 551 nasprotniškim glasovom. Najsijajnejši poraz pa je doživela pisana družba pri volitvi v razsodišče, kjer so kandidati organiziranega delavstva združili nase 18.575 glasov, dočim so nasprotniki ostali v manjšini z 5391 glasovi. Izvoljeni so torej sodrugi: Ivan Fain, Fran Barba, Ivan Kočmur in Jožef Zupan. Delavstvo je torej zmagalo na celi črti, kar je najlepše zadoščenje za sleparije, ki so se jih posluževali razni agitatorji pod vrhniško komando. Previdni strategiji delavstva gre zahvaliti, da se je obzorje pri teh volitvah dokaj zjasnilo in menda ni uspeh najzadnje vrste, da so tržaski sodrugi izpoznali, kam merijo nameniti drja. Konrada Voduška. Tako je bilo čitati med vrsticami njegovih v „Slovenskem Narodu“ objavljenih člankih, da gospodu diše razne sinekure. No, na lep način ni hotel splezati navzgor.

Pri ljubljanskem deželnem sodišču je bila v pondeljek, 31. decembra o vzklicu, ki ga je bil vložil sodrug Kordelič proti sodbi okrajnega sodišča, s katero je bil obsojen na 5 K globe, ker je baje na znanem shodu na Fužinah dne 26. avgusta pretečenega leta vrgel stol. Vzklicni senat je potrdil sodbo prve instance. Radi priznamo, da se ne more sodnikom pravzaprav ničesar očitati, in vendar je bil Kordelič v nedolžnem obsojen. To je zopet eden tistih številnih slučajev, ki pokazujejo, kako malo zanesljiva je vsaka človeška justica in kako slabo opravičeno je sklicevanje na pravorek te ali one sodnije, na sodnijsko »dognanje resnice«, na pravosodne »dokaze« i. t. d. Dve priči trdite pod prisego, da je Kordelič vrgel stol in da sta to videli. Tri priče prisežejo, da Kordelič ni vrgel ničesar, ne morejo pa prisesti, da bi bili stali neprehoma poleg Kordeliča in gledali nanj. Sodniki verjamejo torej prvim pričam. Sicer sodnik prve instance ni bil preveč prepričan o krivici, kajti pet kron globe je za tak prestopok smešno nizka kazen. Ali kazen je vendar in Kordelič je ni zaslužil, ker ni vrgel ničesar. Kar so trdile prve priče, je lahko merodajno za sodnike, nas pa ne more prepričati. Ni treba očitati pričam krive prisege, ali izkušnja dokazuje, da se motijo ljudje, ki bi imeli kaj posvedočiti, pogostoma v taki meri, da se ne more skoraj nikdar nedvomno sestaviti dejstev samo na podlagi takih izpovedb. Priče, ki so baje videle Kordeliča s stolom v roki, so njegovi politični nasprotniki; že to kali ljudem vid neznanstvo. Ena priča pripoveduje, da je takoj v silnem strahu bežala in ni videla ničesar več. V strahu pa deluje fantazija neverjetno. Natančno ni mogla nobena priča opisati, kako se je zgodilo dejstvo in zdi se nam, da bi bili prišli obtoževalni priči precej v zadrego, ako bi se ji bilo vprašalo še kaj več. Ali bodisi kakorkoli, o Kordeličevi nedolžnosti smo docela prepričani.

Značajneži. Kakor posnemamo daljši repliki k zadnjim volitvam v tržasko zavarovalnico, objavljeni v sobotnem »Slovenskem Narodu«, so gg. liberalci pri volitvah v III. skupini stavili največje nade v ljubljansko tobačno delavstvo. Računali so torej na one sloje, koje »Slovenski Narod« dannadan psuje s »cigararicami«, »furijami« in še drugimi čednimi prumki. Ali to pot je vrhniški liberalni paša računal na medvedovo kožo. V ljubljanski tobačni tovarni je sicer zmagala lista liberalno-klerikalnih kandidatov z 1597 proti 539 našim glasovom, ali le vsled največjega terorizma od strani izvestnih oseb. Če se pomisli, da so naši kandidati pred tremi leti v tem podjetju dobili le 42 glasov, smo z napredkom letosnjega leta lahko prav zadovoljni, že radi tega, ker se je čudni koaliciji zadal precejšen udarec. Kakor se vidi, so gg. liberalcem včasih tudi zaničevane »cigararice« dobre. Značajnost pa taka!

Značilno. Preteklo soboto je »Slov. Narod« prinesel novico, da se po Ljubljani klatijo brezdelni ljudje, ki prosjačijo po hisah in vzbujajo usmiljenje s tem, da pravijo, da so mestni delavci. Trdili smo že nestetokrat, da so med ljubljanskimi mestnimi delavci vladajoče mezane razmere take, da bi jim po celem slovenskem jugu zaman iskali primera, pa se nas je vedno zavračalo, zdaj pa se je oficijelno glasilo ljubljanskega magistrata samo izdalo, kajti zelo značilno je, da je mogoče vzbuditi usmiljenje pri ljudeh s tem, če kdo reče, da je mestni delavec. S trditvijo, da je sedaj v Ljubljani dosti in dobro plačanega dela, pa naj gre »Slov. Nar.« kar za peč, kajti bedak bi bil, kdor bi za baksis od dnevnih 60 do 90 krajcarjev trgal čevlje in odkidaval sneg, pa naj je tudi največji revež. Celo južna železnica, ki je glede slabih delavskih plač vedno na prvem mestu, plačuje take delavce veliko bolje, kakor ljubljanska občina. Veseli nas pa, da imamo zdaj v rokah poloficijelno

pritrnilo, da so ljubljanski delavci res pravi berači. Ali se bodo psevdodelavski zastopniki v občinskem svetu zdaj zganili?

Čemu je cerkev dobra! V Pragi izhaja časopis za tercijske in tercijske, ki je naslovljen »Skt. Bonifatius«. Izdaja ga opatija Emavz in list si pomaga zelo enostavno iz zadrege § 23. Na čelu ima namreč notico, ki pravi: »Razdeljuje se ga začetkom vsakega meseca udom v cerkvah.« Ali izpoznavajo kolporterji ude po posebni neumnosti, ali po rdečih nosovih, ne vemo. List je tak, da ga celo duhovniki, kar se lahko čita v listnici uredništva štev. 11. tretjega letnika, ogorčeni mečejo proč. Ali uredništvo upa, da bode kmalu lahko izdajalo svoj tepčasti papir v poljskem jeziku za Gališko in — v slovenskem za Kranjsko. Takih proizvodov »svete literature« imamo sicer že sami doma preveč, pa je res nepotrebno, da bi jih vsiljevali še Emavžani. Ali naši klerikalci jih bodo gotovo podpirali v tem »bogljubnem« delu.

Za „Zavod sv. Nikolaja“ v Trstu delajo vsi slovenski časopisi, tudi liberalni in najliberalnejši velikansko reklamo. S tem prikazujejo zopet, da sami pospešujejo klerikalizem. Ta zavod je imel namreč res nekoč edini namen, ustvariti slovenskim služkinjam, ki prihajajo v Trst, zavetišče. Ali s prav nelepimi intrigami so izpodrinili prejšnjo voditeljico, ki ni hotela izročiti zavoda komandi škofa Nagla in danes ni ta institut nič drugega, kakor tercijska filialka, kjer se skrbi edino za to, da služkinje neprenehoma molijo in da se jih čimbolj vpelje v hinavščino. O celi stvari, ki je veleznačilna za brezobzirnost klerikalizma pri Slovencih v Trstu, še izpregovorimo. Svobodomiselnim časopisom pa vendar svetujemo, naj pogledajo, odkod prihajajo take impertinentne reklame, preden jih tiskajo. Kaj pomagajo najbolj navdušeni članki proti klerikalizmu, če mu pa z dejanji dajejo potuho?

O nekakih klobasah, ki so baje izdelane iz konjske mrhovine, se raznašajo po Ljubljani čudni glasovi. Ni vraga, da se stvari ne bi prišlo na sled. Da bi ljubljanci morali žreti meso crknjenih konj, tega pa vendar še ni treba. Potrudili se bomo, da poizvemo zanesljivo, kaj je na stvari, svetujemo pa tudi kompetentni oblasti, naj preišče zadevo, o kateri je morala izvedeti pač vsaj toliko, kakor mi.

Predavanje v Trstu. V petek pretečenega tedna je imelo biti v »Delavskem domu« predavanje, katero je nameraval prirediti »Ljudski oder« o predmetu »O polpretekli zgodovini slovenskega naroda, ali dr. Bleiweis in njegova doba«. Toda vsled ogromnih snežnih zametov na Krasu, je prišel vlak, s katerim se je imel pripeljati profesor dr. Lončar, namesto ob 1/2. popoldan, šele ob 1. uri ponoči. Predavanje je bilo torej šele v soboto, nadaljevanje pa v nedeljo ob 8. zvečer. Lahko se razume, da vsled tega udeležba ni bila taka, kakor je bilo želeti; vendar se je pokazalo, da je med našim delavstvom mnogo zanimanja za izobrazbo, kajti zbralo se je vendar še več ljudi, kakor marsikje drugod. Predavanje gospoda drja. Lončarja je bilo izvrstno in najbolj umestno se nam zdi, da opozorimo delavce na njegovo, po »Naših Zapiskih« ponatisnjeno knjigo o »Političnem življenju Slovencev«. Enako predavanje je bilo v nedeljo popoldan po iniciativi ljudske knjižnice v Nabrežini. Udeležba je bila nepričakovano velika.

Veselica v Trstu. Mladeniški odsek »Ljudskega odra« priredi v nedeljo, 6. t. m. v delavskem domu veselico, ki obsega razven petja, deklamacij, šaljive pošte, plesa in drugih zabav, tudi predstavo enodejanjko »Pri pušcavniku«. Diletantje »Ljudskega odra« so prav marljivi in kakor smo opazili, je med njimi nekaj res talentiranih moči. Veselica obeta torej lep uspeh. Začetek ob 8. uri zvečer, vstopnina 40 vin. za osebo.

Veselica v Pragerskem. Železničarji v Pragerskem prirede v nedeljo 13. t. m. v gostilniških prostorih gospoda Frica Malenšega svojo prvo veselico s sodelovanjem »Šramlov« iz Maribora. Razven plesa je poskrbljeno za raznovrstno zabavo. Čisti dobiček je namenjen za nabavo knjižnice, Začetek ob 1/2. 8. uri zvečer; vstopnina 60 vin. za osebo.

Politični odsevi.

Niževavstrijski deželni zbor je sklenil, vpetljati na Nižjem Avstrijskem volilno obveznost. To je bilo pričakovati, ker je večina tega deželnega zbora krščansko-socialna. Ali gospoda se je menda sama ustrašila posledic svoje zahteve, ker je izpoznala, da utegne mnogo volilcev, ki se jih sili k volitvi, glasovati drugače, kakor žele krščanski socialci. In sklenili so zakon, ki je pravzaprav ravno toliko vreden, kakor nič; volilec, ki je zadržan kakorkoli, se mora opravičiti, ako noče biti kaznovan. Bilo bi res čudno, ako si ne bi mogel tisti, ki ni šel k volitvi, izmisliti kak izgovor!

O razmerju med Italijo in Avstrijo je govoril v italijanskem senatu minister Tittoni, ki je dejal, da vodi Italija na vzhodu politiko brez samoljubja v soglasju z Avstrijo in da je obema namen, varovati nedotaknjenost turške države.

Med Srbijo in Bolgarijo se je zadnji čas razmerje skoraj nepričakovano poostriilo. Bolgarsko

časopisje piše nenavadno izzivajoče. »Štampa« n. pr. pravi, da je med Srbijo in Bolgarijo vse končano in da je colninska vojna, ki je nastopila samo uvod oboroženi vojni. Da je bila srbska politika napram Bolgariji neodkritosrčna, je že res; ali vse, za kar se prepirata obe državi, ni vredno toliko, da bi se človek urezal v prst, kaj pa še nove Slivnice!

Sploh pa mora biti na Balkanu marsikaj gnjilega. Iz Srbije prihajajo tudi glasovi o zaroti proti kralju Petru. Resnice o vseh dogodkih ne bode lahko izvedeti, prikazuje se pa, da so slavnostna poročila naših narodnjaških časopisov o baje krasnih srbskih razmerah velika fantazija.

V francoskem senatu je branil dne 28. decembra učni minister Briand zakon o bogoslužju. Takoj začetkom svojega govora je dejal minister, da se ne gre za načelo novega zakona, kajti to je že dežela odobrila pri zadnjih volitvah, temveč za odgovornost za vse, kar se sedaj še lahko zgodi. Tudi duhovništvo je imelo dolgo časa željo, da bi smelo slušati zakon. Ako ne bi bil papež žugal s prokletstvom, bi že vse duhovništvo priznalo zakon. »Nasprotniki se posmehujejo, da je to že tretja zakonska predloga. V času revolucije je bilo o tem predmetu enajst zakonov tekom enega leta. Samo enega ne doseže cerkev od nas niti z zvijačo, niti s kljubovanjem nasilnega preganjanja. Med dvema načeli: papistično monarhijo in demokratično republiko ni združenja; mogoče je samo vzajemno spoštovanje in toleranca. Te je izkazovala doslej Francija več kakor Rim. Mi nočemo nič drugega, kakor pravico, da si uredimo državo, ne da bi nam posegala cerkev vmes. Upal sem, da pride papež do spoznanja in opusti sistematično opozicijo; tega upanja nimam več. Pričakujem vse od Francije, ničesar od Rima. Ali to pravim glasno s tega mesta: Ako prestane na Francoskem bogoslužba, se zgodi to, ker hoče tako Vatikan. Hierarhija hoče zapreti cerkve, to mora biti deželi jasno.« Senat je sklenil s 183 proti 82 glasovom, da naj se plakatira Briandov govor.

Francoski škofje imajo s svojim kljubovanjem slabe čase. Ko so zaprli seminar v Cambralu, je bil aretiran škof Delamairie, nadškof koadjutor, ker je napadal podprefekta. Bil je obsojen na globo 25 frankov. Škof Turinaz v Nancy je bil obtožen, da je udaril stražnika. Pred sodišče je prišel v bogati višnjevi opravi. Obsojen je bil na globo 50 frankov.

Žensko gibanje na Angleškem se je v pretečenem letu mogočno razvilo. Žene so priredile mnogo demonstracij za žensko volilno pravico. Pri tem so prihajale pogostoma v konflikt s policijo. Pred kratkim je bilo povodom take demonstracije pred parlamentom aretiranih pet žen, ki so bile po pardnevem zaporu izpuščene. Tovarišice so jih spremile v slavnostnem sprevodu v restavracijo, kjer je bila prirejena božična svečanost. Tekom celega leta je bilo zaradi takih demonstracij obsojenih 35 žen, med njimi 22 omoženih.

Dopisi.

Iz Žirov. Naša pošta je postala zelo nezanesljiva. Pismo iz Idrije v Žiri hodi 10 do 15 dni, dočim navadni človek pride v dveh urah. Opozarjamo gospoda poštnega upravitelja, da poskrbi v tem oziru za red. — Sedruga pa tudi ob tej priložnosti opozarjamo, naj na vse blatenje socialne demokracije odgovarjajo s tem, da pristopijo vsi v okrajno organizacijo ter v politično društvo »Naprej!«. Starim babnicam pač ne smemo zameriti — kdo jih je kdaj poučil, da ne smejo lagati in obrekovati? V cerkvi se tega niso navadile — v »Domo-ljubu« in »Bogoljubu« tudi ne! Na vse neumno natočevanje odgovorjajte s tem, da širite socialistične nauke in delavske časopise med tovarši in sosedmi.

Renče na Primorskem. Razmere v naši občini so take, da jih moramo enkrat obelodaniti, kajti vredne so, da jih svet spozna. Naša občina leži v lepi ravnini, kako poldrugo uro od Gorice. Ko pa prideš v občino, ne moreš več naprej, kajti odtod ne pelje nobena cesta dalje. Tu se ti zdi, da si prišel v kot, odkoder ni izhoda, kakor bi bil onstran Renč konec sveta in z njim vred tudi konec pameti. Samoobsebi je umevno, da zemljišča onstran občine nimajo tolike vrednosti, kakor ona, ki leže ob cesti. To pa je nekaterim osebam, ki imajo kaj več pod »palcem«, ravno prav. Koliko let že moledujemo, da bi se naredilo cesto naprej, a vse zastoj! To je sistem, po katerem se ljudstvo sistematično izkorišča. Ker je naš ljubi kmet v vednih denarnih stiskah, prodaja, dokler ima kaj, to pa izkoriščajo nekaterniki ter kupujejo poceni zemljišča onstran občine. Uverjeni smo, da kadar bodo imeli vsa zemljišča v svojih krempljih, tudi s cesto ne bodo dolgo čakali, kajti potem se bode tudi cena zemljišč takoj povzdignila. Ali vohaš pečenko, kmet? Kadar ne bodeš imel ti ničesar več, bode cesto kmalu naredili; za sedaj pa lepo molči, da zlezejo drugi po tvojih ramah kvišku in se obogate. Oni se pa ustijo, da delajo za kmeta in narod. Zlodej naj vzame še take osrečevalce ljudstva, katerim ni drugega mar, kakor da napolnijo svoje žepe in prezirljivo gledajo na ubogo paro, katera jim je kaj verjela.

Zidani most. (Železniški zdravnik. Nesreča in pogreb.) Tukaj imamo železničarji zdravnika, ki bi nas najbolj razveselil, ako bi vzel slovo od nas. Zdravniški poklic ima gotovo svoje težave, ali kdor se jih bori, naj se sploh ne loti medicine. Kdor pa prevzame kakšno nalogo, jo mora tudi izvrševati. Gospod dr. Homan iz Radeč, kateremu je poverjeno naše zdravje, bi pa rad imel dohodke železniškega zdravnika brez dolžnosti. To seveda ne gre in zato so konflikti na dnevnem redu. Nič nenavadnega ni, da se doktorja nikjer ne najde, ako se ga potrebuje. Če se ga pa najde, je pa hud in zmerja, v čemur ga zna substituirati tudi njegova soprega. Takih slučajev bi se lahko navedlo mnogo; najnovejši je bil sledeči: 12. novembra o polnoči je ponesrečil neki delavec pri razkladanju vozov, pri čemur se mu je izpodmaknila lestev ter je padel tako nesrečno, da se mu je zvalil težak sod z lestvo vred na desno roko. Poškodovalo ga je na treh prstih, na enem mu je potegnilo vso kožo proč in raztrgalo mu meso. Ob poltrem zjutraj je šel ponesrečenec sam k zdravniku, da bi mu obvezal rane. Oglasila se je zdravnikova žena z vprašanjem, kaj hoče. Delavec pove, kaj se je zgodilo, a na to zakliče gospa: «Le pazite! Če vam ne manjka mnogo, jih bode pa slišali od gospoda, ker ga tako zgodaj budite!» Človek bi še dejal: Kaj, žena ne ve, kaj je bolezen in nesreča. Ali ko pride čez nekaj časa zdravnik sam, seveda prav počasi, začne tudi on kričati nad ponesrečencem, naj ga bode sram (!), da ga kliče zaradi take malenkosti (!), in žuga mu celo, da ga bode spravil od železnice. Pri obvezovanju pa ravna tako brezobzirno s ponesrečencem, da misli bolnik, da mora vsak hip omedleli! Nekaj dlje kakor 14 dni je bil bolnik doma, potem ga je pa zdravnik že podil v službo, čeravno ima še danes raztrgan prst in se pri njegovi službi prav lahko zgodi, da mu pride v rano kakšna nesnaga in se mu zastrupi kri. Najbolj čudno je pa to, da je ozmerjal nazadnje še postajni načelnik bolnika, ne da bi ga bil vprašal, kaj se je sploh zgodilo in kako. O teh in o drugih razmerah se še zmenimo.

Dne 13. decembra popoldan smo imeli pogreb sodruga Škandra, ki je prav nagloma umrl. Bilo mu je slabo v železici in zdravnik mu je dejal, ako do torka ne bode bolje, pojde v bolnišnico. V torek je bil pa Škander — mrtev. Pogreb je bil jako lep; izmed peterih vencev je bil najkrasnejši od organizacije železničarjev z rdečimi trakovi. Udeležba je bila za Zidani most velikanska. Pokojnik je bil še edina opora udove matere, ki je ostala sedaj sama s 13 gld. penzije. Nad grobom je govoril sodrug Kopač zelo ginljivo. Pohvalno moramo omeniti gospoda župnika, ki je ravnal zares tolerantno.

Divjača. Na progi med Gornjimi Ležecami in Divačo vlada železniški mojster Čič, ki menda še vedno misli, da teče južna železnica po Turškem. V torek, 18. decembra, so se pripeljali delavci z železniškim vozičkom na delo. Prišli so za četrto ure prepozno. Železniški mojster jim je prišel od belem dnevu z gorečo svetilko v roki nasproti. Vzel je uro iz žepa ter je dejal z resnim glasom: «Ura je četrta čez sedem. Torej — vsi domu!» Delavci so obstrmeli. Nato se premisli, pa pravi: «Za ta četrto ure imate danes četrta šihla manj!» Ne da bi sploh vprašal, zakaj so zamudili, hoče torej za četrto ure odtrgati kar četrta dneva. In to naj je pravičnost moža, ki neprenehoma pridiga: «Dajte bogu, kar je božjega, in cesarju, kar je cesarjevega.» Komu pa, kar je delavčevega? — Za danes le to povemo, želimo pa, naj se gospod Čič spametuje. To bode tudi za njega bolje.

Trbovlje. V «Domovini» z dne 12. decembra vprašuje nekdo «Pazniško in podporno društvo» v Trbovljah, zakaj ni ob priliki obhajanja sv. Barbare obesilo na društveno zastavo svoje slovenske trobojnice. Pazniško in podporno društvo se izgovarja, da so se socialni demokratje izrekli za štrajk! Štrajk zaradi obhajanja sv. Barbare in zaradi trobojnice podpornikov? Kdo se ne bi smejal takim neumnim frazam? Interpelant v «Domovini» je vprašal podpornike radi tega, ker ve, da se je društvo zbal, zameriti se nemški rudokopni družbi in ker ve, da velja njih «narodni princip» samo pri alkoholu. Trboveljski rudarji so pazniškega društva siti do grla, ker vidijo, da se ne godi družega, kakor terorizira in blati poštene delavce in zaradi tega se tudi niso pridružili pazniškemu sprevidu. Od vsega moštva izvoljeni delegati so sporazumno z ravnateljstvom sklenili, obhajati na dan 9. decembra rudarski praznik in so izdali v ta namen vabila gg. uradnikom, paznikom in delavcem. Pazniškemu društvu se je zdelo to preplebejsko in pokazalo je, da mu je rudar preslab za občevanje. Seveda ugajalo bi gospodom, ako bi jim delal rudar stafazo, ali izkušnja uči. Da so rudarji nekaterim paznikom preslabi, dokazuje tudi to: Če pride rudar k njim, se mu pokaže vrata in se ga ima za vse drugo, samo ne za človeka. Vso čast nekaterim, a! treba bi bilo, da bi imel rudar kamenita čreva in koviast želedec, da bi prenašal to, kar uganjajo nekateri. Gradiva imamo dovolj in ako bo treba, povemo javnosti neverjetne stvari o nekaterih paznikih, ki mislijo, da pričinja človek šele pri njih sarži.

Shodi.

Jesenice. Kako izvrstno deluje župnik Zabukovec v Jesenicah, se je pokazalo v soboto, dne 22. t. m. Tega dne je bil ob 8. uri zvečer ljudski shod v dvorani hotela «pri Kolodvoru» in smelo lahko pravimo, da tukaj še ni bilo take udeležbe na kakšnem shodu, kakor tega večera. Za našo občino zelo velika Počivavškova dvorana je bila naravnost nabita, tako da ni bilo dosti sedežev. «Delovanje» gosp. župnika odpira pač ljudem oči in jeseniški sodrugi nameravajo podati prihodnjemu strankinemu zboru predlog, naj se izkaže gospodu Zabukovcu na primeren način priznanje za njegovo uspešno, stranki velekoristno agitacijo. Na shodu, kjer je bil soglasno izvoljen za predsednika sodrug Maiti, za podpredsednika pa gosp. Humel, je prvi poročal sodrug Kristan iz Ljubljane. O vedenju župnika pri pogrebi je govoril bolj humoristično, naglaševaje, da bi bilo popolnoma neumestno, ako bi se jemalo stvar tragično. Mnenje nekaterih, naj bi se zahtevalo, da se odstrani gosp. Zabukovec, je zavračal, prvič, ker bi škof Jeglič prej odlikoval takega fajmoštra, kakor da bi ga premestil, drugič, ker se od rimskih duhovnikov sedanje cerkve, zlasti na Slovenskem, ne more pričakovati, da bi se smatrali predvsem za dušne pastirje, temveč zahteva ravno hierarhija od njih, naj bodo najprvo klerikalni politični agitatorji, in drugič, kar je zelo koristno, ako duhovniki sami s svojim fanatizmom ljudstvu tako odpirajo oči, kakor dela Zabukovec. Govornik je potem analiziral klerikalizem sploh in je dokazal, kako je nevaren ljudstvu. Boj proti klerikalizmu je za osvoboditev ljudstva absolutno potreben, ali misliti se mora na to, da klerikalizem v naših časih ni samostalen pojav, temveč stoji v najtesnejši zvezi s kapitalizmom, katerega podpira in brani. Klerikalizem trdi, da je bog sam upeljal sedanji družabni red in da se ne sme premakniti njegovih temeljev, s čemur je izrečeno, da naj bi gospodoval kapitalizem na vse veke. Klerikalizem nam je torej na potu v boju proti kapitalizmu in to nas uči, da mora biti boj proti obema soglasen. Klerikalizmu ni mogoče iztrgati korenin, ako se ne odstrani njegovega zaščitnika — kapitalizma. Komur je borba proti klerikalizmu resnična notranja potreba, zanj je torej edina prava stranka socialna demokracija. Sodrug Kristan je govoril skoraj dve uri in je objasn timer predmet svojega velezanimivega govora z vseh strani. Pritrjevanje, ko je končal, je bilo burno in ko se je poglobilo, je dal predsednik besedo drugemu govorniku, sodrugu Mahrerju iz Celovca, ki ga klerikalci strastno napadajo, ker je govoril nad grobom zadnje železniške žrtve. Sodr. Mahrer je spretno izpodbil hinavski klerikalni poskus, spraviti celo zadevo na nacionalno polje ter je povdarjal, da socialni demokratje obsojajo vsaki šovinizem in hočejo sporazum vseh narodov, zlasti vseh delavskih slojev. Ne gre se za to, da je on govoril nemško; žal mu je samemu najbolj, da ne zna slovensko. Gre se pa za to, da je bil pri pogrebu res škandal, katerega pa niso povzročili rdeči trakovi, temveč le župnik sam. Končno je govornik povabil delavce vseh kategorij, naj se krepko organizirajo in naj gojijo delavsko solidarnost in tako bodo premagali tudi močnejše nasprotnike, kakor je župnik Zabukovec. — Predsednik je vprašal, ali želi še kdo besede. Vabil je zlasti nasprotnike, naj se oglašijo ter jim je zagotovil popolno svobodo govora. Toda nihče se ni oglasil in tako je sodrug Maiti zaključil shod po 11. uri zvečer.

Zidani most. Dne 14. dec. je imela tukajšnja podružnica železničarske organizacije shod z ozirom na razmere na postaji. Soglasno se je sklenilo, predložiti spomenico s sledečimi zahtevami: Minimalno plačo naj se določi za delavce s 3 kronami, za delovodje in pisarje s 4 K, za premikače prvega razreda 3 K 80 vin., drugega razreda 3 K 60 vin.; za vse tiste, ki imajo nepretrgano delo, naj se uredi tako, da bodo imeli 16 ur službe, potem 24 ur prostih, za premikače po 12 ur službe in 24 ur prostih, za druge delavce vsako drugo nedeljo prosto. Za nadurno delo naj se plača po 56 vin. od ure, nedeljsko delo za tiste, ki bi morali biti v nedeljo prosti, z dvojno mezdno. Nočni čuvaji naj imajo vsakih 14 dni po eno noč prosto. Premikaške partije naj se pomnoži za enega premikača, da se bode moglo paziti na ljudi, ki imajo opravka med vozovi. — Pri eventualijah se je ostro kritiziralo ravnanje in navade železniškega zdravnika Homana iz Radeč. Shod je sprejel resolucijo, ki zahteva od odbora obratne bolniške blagajne, naj po delegatih preišče nepristransko vse pritožbe in naj poskrbi, da se nadomesti tega zdravnika z drugim.

Javni shod v Vižoljah. V soboto, 8. decembra so sklicali tukajšnji prebivalci javen ljudski shod z dnevnim redom: 1. Volilna preosnova. 2. Duhovenska plača. Kot govornika k obema točkama so povabili sodruga Kopača iz Trsta. Gosp. d. vikar je prignal na to zborovanje nekaj klerikalnih prismojencev in Marijinih deklet z namenom, da razbijejo shod. Pri razgrajanju se je posebno odlikoval gospod svedec župan, ki je neprenehoma odpiral usta tako na široko, da so zborovalci smeja skoro popokali. Ko je sklicatelj sodrug Gabrovec otvoril shod, je predlagal vikar Zupana, delavci in

kmetje pa sodruga Žužeka. Za Žužeka je bilo 130 glasov, za Zupana pa komaj kakih 80. Ko je izjavil sklicatelj, da je izvoljen Žužek predsednikom, je pričel vikar kakor besen mahati s palico okrog ter vpiti kakor nor. Da se duhovi pomirijo, je sklicatelj za pol ure shod prekinil. Ali tudi potem ni bilo mogoče zborovati, ker so od nuncenaščevani klerikalci tako razgrajali, da ni bilo mogoče nadalje zborovati, nakar se je shod na nedočen čas prekinil. Vrle nabrežinske sodruginje in nekaj sodrugov so vzeli nuncna v svojo sredino in tam so ga skoro dve uri motili. Medtem pa so sodrugi in kmetje napolnili gostilniške prostore tako, da niso mogli razgrajati več v gostilno, kjer se je medtem vršil shod. Sodrug Kopač je pojasnil vse etape boja za volilno reformo ter povdarjal, da bode v korist ljudstvu le tedaj, kadar se bode tovažno orožje z zavednostjo rabilo. Pozival je navzoče, naj se združijo v močno falango proti klerikalni svojati, ki je pokazala danes na jasen način surovost, ki bi zavladala, ako bi ti mračnjaki imeli vladu v svojih rokah. Pri drugi točki je govornik razložil pritožbo na glavarstvo glede prispevkov za kongruo, po kateri naj bi se na podlagi dotacijskega pisma z leta 1823 še nadalje porazdeila bera vikarju. Od l. 1823 pa do danes so se gospodarske razmere posameznih občinarjev izpremenile tako, da je nekdanji mali posestnik postal večji ali pa še manjši. Torej so prispevki, ki se jih je pred 83 leti plačalo, neopravičeni. Sklenilo se je, tako dolgo gospodu vikarju niti vinarja ne plačati, dokler on sam te bere pravičneje ne porazdeli. Pri teh besedah pa je pričel vikar tako vpiti, kakor kak pijanec, ki se je pošteno nalezal jeruža. Na njegovo komando so na dvorišču zbrani kmetje in tercijalke pričeli razmetavati pred hišo se nahajajoče mize in klopi. Glasove «ubijte jih» je bilo dobro slišati. Seveda se bode bojevit Mavhinski Nemec pred sodiščem za to blazno delo zagovarjal. Občinstvo pa je danes na jasnem, kdo mu je prijatelj in kdo sovražnik.

Eden izmed zborovalcev.

Trst. Shod čevljarjev je bil tukaj v sredo, dne 26. decembra. Udeležilo se ga je okrog 400 pomočnikov. O organizaciji sta govorila sodrug Pagnini v italijanskem, in Petejan v slovenskem jeziku. Vsi navzoči so sklenili, pristopiti organizaciji. V nedeljo, 6. t. m. ob 3. uri popoldan je zopet shod.

Iz stranke.

Organizacije prosimo, da nam določijo na upravo našega lista svoja poročila vsaj v 14 dneh, ki naj obsejajo le sumarične podatke. — Vstopnice za strankin zbor se dobe pri upravi našega lista. Udeleženci naj se zglase pravočasno, da se ne bo nakupičilo preveč dela za zadnje dni. Posebnih pozivov glede teh stvari ne bomo izdali.

Tajništvo.

Gorica. Sodrugi na Goriškem, pozor! Vse lokalne organizacije, vsa strokovna društva, kakor tudi železničarske podružnice južne in državne železnice, ravno tako posamezni somišljeniki vseh treh volilnih okrajev na Goriškem naj nemudoma naznanijo svoje zaupnike z natančnimi naslovi okrajni organizaciji v Gorici. Naslov: «Okrajna organizacija jug.-slov. soc.-dem. stranke »Hotel Picoli« v Gorici.»

Sodrugi in prijatelji!

Naročajte se na

dnevnik

ki bo izhajal med volitvami za državni zbor dva meseca in bo veljal 2 K na mesec, torej skupaj le 4 K.

Delavski koledar za leto 1907

velja 72 h, v usnje vezan 1-30 K, po pošti 10 h več.

Delavskim društvom dobavlja najceneje: Predmete za šaljive bazare in srcolove kakor tudi vse predpustne predmete, korandoli, serpentine, gumane številke za knjižnice, kuverte, papirne čepice, girlande, karte za šaljivo pošto, kotilonske reze, slavnostna in odborniška znamenja. 6 15-9

VUNIBALD PLANN

Dunaj, VI/1., Wallgasse 19, (nächst Rajmundtheater)

Poskusite
in priporočite
== izdelke ==

Vydropre tovarne hranil
v Pragi VIII. Cenovnik zastonj.

Lokalna organizacija ljubljanska sklicuje sporazumno z izvrševalnim odborom jugoslovanske socialne demokracije za nedeljo, na dan sv. Treh kraljev, t. j. 6. januarja 1907 v malo dvorano hotela «Ilirija» (desno v pritličju) v Kolo-dvorskih ulicah v Ljubljani

okrajno konferenco

s sledečim provizornim dnevnim redom:

1. Poročila.
2. Predstoječe volitve.
3. Časopisje.
4. Organizacija in taktika.
5. Raznoterosti.

Konferenca se vrši po § 2. zborovalnega zakona.

Sodrug iz vsakega kraja ljubljanskega okoliša imajo pravico, poslati na konferenco po 2 zastopnika. Člani izvrševalnega in lokalnega odbora imajo pravico do udeležbe s polnovoljavnim glasom. Vsaka strokovna organizacija ljubljanskega okraja ima pravico, odposlati po 2 zastopnika, ako število organiziranih ne presega 50, sicer pa poleg prvih dveh na vsakih nadaljnjih 50 članov še po enega zastopnika; za vsako število nad 50 odpade po en odposlanec. Načelniki strokovnih organizacij imajo kot člani strokovne komisije glas in sedež.

Zborovanje prične ob 9. uri dopoldan in traja do 12. ure opoldan, nadalje od 2. ure popoldan in se nadaljuje do konca.

Izvoljeni zastopniki in drugi opravičenci dobe vstopnice proti izkazilu od dotične organizacije izpostavljenega in potrjenega mandata v upravnistvu «Rdečega Prapora» vsak dan od 6. do 7. ure zvečer, ob nedeljah in praznikih pa od 10. do 11. ure dopoldan. Gostje, ki žele zborovanju prisostvovati, dobe vstopnice ravnotam. Na licu mesta se bodo oddajale vstopnice le dopoldan od 9. do 10. ure. Želeti je, da se vse organizacije odzovejo.

V Ljubljani, dne 9. decembra 1906.

Izvrševalni odbor.
Lokalni odbor ljubljanski.

Jakob Valant

stavbeni in umetni ključar
v Ljubljani
na Prulah hiš. št. 6.

Najuljudneje naznanjam, da sem izstopil iz družbe gosp. Rebola in da opravljam odslej

stavbeno in umetno ključavničarstvo

samostojno na Prulah hiš. št. 6.

Sprejemam vsa v to stroko spadajoča dela in jih izvršujem okusno v najmodernejših slogh. Sprejemam in opravljam pa tudi vsakovrstna popravila.

Cene prav zmerne. Za svoje delo jamčim.

V nadi, da mi bodo dotične slavne firme in slavno občinstvo vobče tudi v bodoče izkazovale prav isto popolno zaupanje, se najuljudneje priporočam za obila naročila, ter zagotavljam, da bom vse kar najbolje postregel.

8 4—3

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste

1 52—47

Aleksandra Levi Minzija

Trst — Piazza Rosarie 2 — Trst

(bolasko poslopje).

Bogat izbor v tapeterijah, zrcalih in slikah. — Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo. — Cene brez konkurence. — Predmeti se postavijo na brod ali železnico, ne da bi se za to kaj računalo.

Sodrug! Pristopite vsi k organizaciji!

Kaj toče majhen sem možic!
Pa sem lepo debelih lic.
In ta sem le zato dobil.
Ker sem Kathreinerevo kavo pil.

Pristna samo
v izvornih zavojih
z imenom
Kathreiner.

Nihče naj bi ne pil
močno razburjajoče zr-
nate kave nemešane!

**Kathreinerjeva
Kneippova
sladna kava**

sama se je obnesla za
najokusnejšo primes,
ki lahko
prebavna,
redilna in
krvotvorna
speši zdravje.

Otroke
bi bilo samo
še navajati
**Kathreinerjevo
kavo.**

Izšla je v založbi časopisa «Naprej» v Idriji I. knjiga

Pod spovednim pečatom

katero je spisal bivši katoliški kapelan H. Kirchsteiger. — Cena I. knjige, obsegajoči 312 strani, znaša 2 K 60 vin.

Vsakemu prijatelju dobrega in poučnega branja knjigo «Pod spovednim pečatom» prav toplo priporočamo. — Dobi se v Ljubljani v knjigarni L. Schwentner; v Gorici v knjigarni A. Gabršček ter v Idriji pri upravi lista «Naprej».

Vsaka ponaredba in ponatisek je kaznivo.
52—20 Edino pravi je 3

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. Zako-
nito zavarovan. Davno zna-
menito, neprekosljivo domače
zdravilo. — Cena 12 malin ali 6
velikim steklenicam ali eni špo-
cialni steklenici s patentno
zaporko 5 K franko.

Thierryeva centifolijina mazilo

je obče znano kot najboljšo domače zdravilo za vse še tako stare
rane, vnetja, poškodbe. — Cena 3 lončkom K 3-50, pošilja franko
le proti naprej poslanemu denarju ali povzetju

lekarna A. Thierry v Pregradi p. Rog. Slatini
Drogeria s tisoč izvirnimi zahvalami brezplačno in franko.

Stanje hranil. vlog:
22 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
760.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3
poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

ZA VARNOST VLOG JAMČI POLEG LASTNEGA REZERVNEGA ZAKLADA MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA Z VSEM SVOJIM PREMOŽENJEM IN VSO DAVČNO MOČJO. DA JE VARNOST VLOG POPOLNA, SVEDOČI ZLASTI TO, DA VLAGAJO V TO HRANILNICO TUDI SODIŠČA DENAR MLADOLETNIH OTROK IN VAROVANCEV.

4 26—12

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Razpošiljanje blaga na
vse kraje sveta!

Najcenejša, največja
eksportna tvrdka!

H. SUTTNER urar, Ljubljana

Mestni trg nasproti rotovža

prej v Kranju

priporoča svoje veliko, izborno

zalogo finih

švicarskih ur,

briljantov, zlatnine in srebrnine

17—18

v veliki izberi po najnižjih cenah.

V dokaz, da je moje blago
res fino in dobro,
je to, da je razpošiljam po celem
svetu. — Na stotine pohvalnih pisem
je vsakomur prostovoljno na ogled,
da se lahko sam prepriča.

Prosim zahtevajte veliki novi cenik, ki
se pošlje zastonj in poštne prosto.

Odlikovana v Parizu leta 1904,
v Londonu in Lutichu leta 1905.

Domača tvrdka

Ustanovljena leta 1854.

priporoča

12—12

Pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfve ulice št. 12.

: svoje izvrstno :
marčno pivo.

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.

Dalje.

Ob železnem rešetju pred veliko turbino so našli Ankino mrtvo truplo.

Sedaj leži v mlinu na odru. Mlinar jo je bil sam našel in je naročil, naj se jo odnese v mlin, ne pa v mrtvašnico na pokopališče.

Ljudje se niso mogli dosti načuditi. Kaj je prišlo mlinarju na misel, da jemlje truplo samomorilke v svojo hišo? Tega se vendar ne bi bil predrznil nihče, čeravno je razpršil župnik Hercog mnogo predsodkov v občini. Kar po cele ure je sedel mlinar notri pri mrtvem dekletu, čegar dušo je že vzel hudič! Zato je bilo treba že posebno dobre vesti.

Ali bilo je videti, da mlinarjeva vest vendar ni bila tako izvenredno čista. Iz pogledov, ki so se plašno upirali v voščeno lice, je odsevalo vse, le ne dobra vest. In tiste mrtve oči! Ni jih bilo mogoče zatisniti. Kolikorkrat je poskusil, vselej so se zopet odprle, kakor da iščejo kaj. Mlinar je vedel, kaj pravi ljudsko praznoverje: Odprte oči mrliča iščejo morilca. Kolikorkoli si je dopovedoval, da se je sama usmrtila, vendar se ni mogel prepričati. Slaba vest mu je klicala neprenehoma: „Ti si morilec, morilec lastnega otroka; ako ne bi bil pisal fistega anonimnega pisma škofu, bi bilo tvoje dete še živo.“ Hotel se je opravičiti, da je storil to le iz ljubezni do svojega sina — ali takoj se je oglasil očitajoči odgovor: „In zato si umoril hčer?“

Zvalil je krivico na župnika, na prestrogega škofa, na kanonika, na državo, ki je dala škofu svoje orožnike na razpolaganje; a vse ni pomagalo nič: „Tvoji sokrivci so, glavni hudodelec pa si sam, ker si naščuval s svojim pismom škofa in orožnike proti svojemu otroku. Sovraženemu župniku si kopal jamo, svoje lastno dete si pa pahnil vanjo. Pa kaj je to tvoj prvi umor? Ali nisi zabodel Mihca? Če si tudi odstranil nož, ve vendar Bog, kako je bilo. Pa tvojo ženo? Zakaj je morala zgoreti? Mar ne zato, ker si zažgal mlin? Ječe se ti seveda ni treba bati, ali jaz te ne izpustim. Misliš, da bode vse dobro, ako prečita tvoj sin nekoliko maš? Ali so posvetili sina Bogu na ljubo? Ne; hotel si, da obogati, da mu prinese duhovski stan časti in denarja. To je tvoja in njegova svetost.“ Tako je propovedovala vest mlinarju in v samotni tišini ob mrtvem truplu je moral oče nehote poslušati ta glas.

Tistega večera je imel mlinar tudi s svojim prečastitim sinom sila neprijeten pogovor. Gospod upravnik je dal namreč izkopati za Anko grob izven pokopališča. To se je zdelo tudi katoliškemu mlinarju prehud. Da ne bi počival njegov otrok niti v posvečeni zemlji! Silno razburjen je odšel takoj k sinu v župnišče, ter mu je zapovedal, naj da takoj za Anko izkopati grob na blagoslovljenem prostoru. Ali duhovni gospod sin se je izkazal tudi napram očetu zvestega sina svoje cerkve.

„Dragi oče, prav rad bi Vam ustregel, ako bi bilo mogoče; toda duhovnik sem in predvsem dete svoje dobre matere, svete cerkve, ki mi je darovala duševno življenje milosti. Ta mati je vse višja od očeta, kateremu zahvaljujem umrjoče telesno življenje. Nezvest bi bil svoji sveti duhovniški dolž-

nosti, ako bi Vam izpolnil željo. Ukaz, ki ste ga izrekli, moram pa odločno zavriniti v imenu prečastitega škofa, čegar mesto zastopam v tej župniji, naj ga je izrekel tudi najljubši in najboljši oče. Tukaj sem duhovna oblast in ne smem dovoliti, da bi mi kaj predpisoval lajik, čeravno mi je najmilnejši oče.“

Ako bi se bilo šlo za kaj drugega, bi bil mlinar gotovo občudoval sina zaradi njegovega nenavadnega katoliškega prepričanja; kajti s takim mišljenjem mora pač hitro napredovati. Ako bi ne bilo ravno njegovo dete, bi bil gotovo dejal: „Seveda, ta se ne sme pokopati na pokopališču.“ Ali sedaj mora popustiti upravitelj. Še tega bi bilo treba! Ako že ne sluša očeta, mora vendar izpolniti željo bogatemu mlinarju, kateremu pristojta tudi beseda, kadar se namešča župnika.

„Ali, verujte mi, oče,“ je odgovoril sin ves ginjen, „da bi dal zakopati truplo nesrečne osebe na sredi pokopališča, ako bi bilo to odvisno od mene, saj sem jo — pač — vedno — spoštoval, no da —; z vsemi zvonovi bi ji dal zvoniti in svečano zadušnico bi ji priredil; toda ne morem in ne smem. Moja dobra mati cerkev ne dovoli in jaz, duhovnik, moram slušati, udano slušati, čeravno me še bolj boli kakor Vas. In pomisliti morate tudi, da bi si pokvaril pri škofu vso bodočnost, ako bi bil tako slaboten, da bi Vam popustil.“

In sedaj so izginile blage poteze iz duhovnikovega obraza in s proučevajočim očesom je gledal očeta.

„Sploh pa ne morem razumeti, kako se morete razgreti zaradi samomorilke, ki Vam je povsem tuja. Duhovnik sem, pa ne morem in ne smem ravnati drugače, najsi bi bila nesrečnica tudi moja lastna sestra.“

Mlinar se je zleknil. Kaj govori o sestri? Mar sluti kaj?

„Da, tudi najboljši sestri bi moral kot duhovnik odpovedati krščanski pogreb, ako skonča s samomorom,“ je dejal z zelotsko svetostjo.

Mlinar se je torej zaman potrudil v župnišče. Cerkev mu je vzela sina, nad katerim nima nobene oblasti več. In kako ga je gledal! Prav vedeti mora, da je Anka res njegova hči. Pa naj ve! Ali na pokopališču se jo mora pokopati, tudi za vsako ceno.

Iz župnišča je odšel mlinar naravnost k županu, dasiravno ga je sovražil. Cesar ni mogel doseči pri lastnem sinu, naj mu poskrbi nasprotnik. Sedaj je šlo gladko. Prepričan, da bi pravi, dasiravno sedaj odsotni gospojinski župnik ne zabranil groba v blagoslovljeni zemlji, je župan zapovedal, naj se izkopije za Anko na pokopališču grob v pričeti vrsti.

Gospod upravitelj je seveda navidezno posređoval v imenu cerkve, da poseza posvetna oblast tako v cerkveno področje. Ali v srcu je bil neskončno vesel, da pride telo, ki mu je darovalo toliko ljubezni, z otrokom vred v posvečeno prst.

Sicer pa je imel prečastiti gospod upravitelj nocoj prav slabo noč. Ne da bi se mu bil prikazal duh utopljenke ter ga objel z mrzlimi rokami, kakor mu je polagala še pred kratkimi dnevi od ljubezni vroče roke okrog vratu. Vsa druga skrb ga je morila. Ko je bil namenoma govoril očetu o sestri, je čital na njegovem uplašenem obrazu, da je govorila Lenka resnico, ko je pod prisego imenovala njega Ankinega očeta.

Župnik je torej res nedolžen in trpi za njegovega očeta. Kaj storiti? Ali naj izpregovori resno besedo z očetom? Saj ne sme. Svečano ga je zaprisegel škofov inkvizitor de silentio observando. In če ne bi bilo tega; ali sme sin zatožiti očeta, da bi rešil župnika? Kaj bi mislil škof o strogo katoliškem možu, predstojniku nove politične čitalnice, bodočem županu? Najbolj pa se je bati, da bi prišel župnik, ako bi se izkazala njegova nedolžnost, takoj zopet z vsemi pravicami v Gospojno in ves up na to lepo župnijo bi splaval po vodi. Tega bi bilo vendar škoda. Že sedaj mu je kot upravitelju tako prijetno; kako lepo bi bilo šele, ako bi postal župnik? Kratko malo: Ničesar ne more storiti. Ako bi ravno hotel pomagati župniku, mu je vendar škof s prisego zvezal roke. Naj si pomaga župnik sam, ako si more; škof je odgovoren za vse. Kakor mu župnik vsled spovednega pečata ne more škodovati, tako ga on vsled prisege ne more rešiti.

Ali druga skrb ga je mučila bolj, nego zaprti župnik.

Ako je mlinar Ankin oče, tedaj je bila ona njegova sestra in zapeljal je lastno sestro. Otrok, ki ga je sprejela, je bil spočet v krvoskrunstvu, kar je tako velik greh — — — Kaj greh? Greh je, kar se stori vedoma, a da mu je Anka sestra, tega ni vedel. Tega greha ni storil. Ali vedel je Bog in je tako napeljal, da krvosramno spočeti otrok ni mogel ugledati sveta. Zato je vzel mater in otroka k sebi. Bog stori vse prav, ako se mu le zaupa. Sedaj ne more storiti nič drugega, nego iz dna srca zahvaliti Boga za srečno rešitev cele pregrešne zmešnjave. Morda bi bil ravnotako hvalil ljubega Boga, ako bi bil vedel, da mlinar sploh ni njegov oče, temveč da je bil njegov pravi oče ubog hlapec, ki ga je domnevani oče umoril s tistim nožem, katerega je bil našel v župnikovi miznici.

Dalje prih.

Ugodna prilika za nakup radi stesaja neke valjke tovarne

samo 3 goldinarje

stane poštni zabojček 5 kilogramov celotna teža (približno 50—60 komadov) pri stiskanju malo poškodovanega, lepo svrženega, ročnega dišečega

25—19 toaletnega mila

venja vijoličnega, vrtničnega, obojčastnega, solčastnega, špajkinega, lilijno-miščnega, smarčnega, breštinčnega cveta i. t. d. Raspoložljivi proti povzetju

podjetje Manhattan

Budimpešta VIII, Beseředy-utoca 3.

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Kmetetka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Iskoprstna Pojasnila daje se brezplačno.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52—20

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

RDEČI PRAPOR

Glasiło jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsaki
petek.

Naročnina za avstro-ogrske kraje
za celo leto 5.44 K, za pol leta
2.72 K, za četrt leta 1.36 K; za
Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol
leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K;
za Ameriko za celo leto 7.28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste.
Nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati enkrat štiritopna peti-
vrstica 20 vin, večkrat ceneje po
dogovoru.

Stev. 3.

V Ljubljani, dne 18. januarja 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: **Uredništvo »Rdečega Prapora«**, Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: **Upravništvo »Rdečega Prapora«**, Ljubljana, Frančiškanske ulice št. 8/1.

Socialna demokracija in njeni nasprotniki.

Socialna demokracija na Slovenskem napreduje in njeni nasprotniki vstajajo, da bi ji zaprli pot. Kdo bi se čudil? Zakoni logike ne odločujejo v boju za obstanek, ki je tudi nasprotniškim strankam glavni smoter. Težko pa je izpodkopavati socialni demokraciji tla s strogo resnico in doslednostjo in zato se ponavlja stare, davno obrabljene fraze, zato vstajajo na vseh straneh tolmači socialno-demokratskega programa, vsi nasprotniki razglajajo socialno-demokratske cilje in pričajajo seveda do zaključka, da je socialna demokracija strašna nevarnost za vse, kar je lepega, dobrega, vzvišene- nega, svetega i. t. d. na svetu.

Vprašati bi smeli pač, kaj je v sedanjih družbi vendar tako dobrega in krasnega, da bi bil opravičen strah? Kdor ima zdrave oči in se nekoliko ozira po svetu, mora vendar izpoznati, da je to za ogromno večino ljudi prava mučilnica in Diogenova svetilka, s katero bi se našlo zadovoljnežev, bi morala biti že nenavadno žareča. Ako je pa nezadovoljnost splošna, mora biti pa vendar tudi nekaj splošnega v razlogih, ki jih je treba poiskati, ako se hoče odpraviti posledice.

To pa je pravzaprav glavni greh socialne demokracije, da se ne zadovolji z navadnim vzdihovanjem nad slabimi časi, temveč jih preiskuje in ne ostane na površju, nego sega v globočine skritejših povodov, pa kjer jih najde, jih tudi razodene.

Delo ni vedno prijetno in včasih tudi ni hvaležno; ali potrebno je, ker se razmer ne more izboljšati brez natančnega poznavanja. In kar je potrebno, se mora storiti. Če pa prihaja socialna demokracija pri svojem preiskavanju do zaključkov, ki marsikomu niso prijetni, ni to njen greh, temveč krivica tistih faktorjev, ki so povzročili obstoječe razmere in v veliki meri tudi krivica tistih, ki nalašč zapirajo oči in nočejo videti neprijetne resnice, misleči morda, da izginejo vse neljube stvari, ako jih ne gledajo.

Ali če je obžalovanja vredno, da uganjajo širši krogi politiko ptiča noja, bi bilo treba vse drugače okrstiti počenjanje nasprotnikov, ki namenoma odvrčajo ljudstvo od izpoznavanja. Ako napravimo paralelo med socialno demokracijo in med drugimi strankami, mora navadna pravičnost priznati prvi velikansko prevago; kajti ona je edina stranka, ki deluje na to, da bi postalo ljudstvo v svojem mišljenju popolnoma neodvisno, ker je prepričana, da je izpoznavanje resnice najuspešnejši agitator za socialno demokracijo. To tudi našim nasprotnikom ni skrito in zato branijo svojim pristašem kolikor le morejo vpogled v razmere in prikazujejo socialno demokracijo povsod v luči neresnice.

Nasprotniki, ki prihajajo pri nas v poštev, so klerikalci in liberalci. Prvi imajo sedaj zlato dobo in upajo, da dobé v kratkem krmilo slovenskega naroda popolnoma v svoje roke. Da so nastopili za volilno reformo, tudi ni pripisati nobenemu demokratskemu načelu, temveč edino dejstvu, da se jim zdi sedaj splošna in enaka volilna pravica za državni in deželni zbor primerno sredstvo, s katerim pridejo povsod ne le do večine, ampak tudi do odločilne moči. Načela niso bila klerikalcem nikoli nič vredna; ako bi bili res tako demokratskega značaja, kakor sedaj deklamirajo, bi vendar

vsaj pokazali, da bočejo splošno in enako volilno pravico tudi v občinah; in vpeljali bi jo pred vsem tam, kjer jih ne bi mogel ovirati nihče, namreč v cerkvi. Demokratsko prepričanje, ki ga zadnji čas precej spretno glumijo, bi jih moralo prisiliti, da vpeljejo splošno volitev župnikov, dekanov, kanonikov, škofov in papeža; ali tega ne bodo katoličani nikoli doživeli od klerikalcev. Politična volilna pravica — to je seveda nekaj drugega. Ne da se tajiti, da bodo imeli klerikalci začetkoma od splošne in enake volilne pravice velik profit. Sicer je to sredstvo, ki jim postane s časom samim najbolj nevarna, ali za prvi hip jim prinese veliko korist.

V tem tiči nekaj nevarnega, česar se ne sme prezreti. Med ljudstvom je nedvomno mnogo takih elementov, ki se obračajo vedno tja, kjer je moč. Saj bi se grozno motil človek, ki bi mislil, da so vsi tisti, ki so oddajali v Ljubljani v zadnjih dobah pri različnih volitvah svoje glasove za liberalne kandidate, v svoji duši res protiklerikalni in da jih prevevajo liberalne ideje. Take prepričane svobodomislece bi se lahko preštel brez računskega stroja. Toda v Ljubljani je vladal liberalizem, mislilo se je, da imajo liberalci tuintam upliva, pričakovalo se je, da se z njih pomočjo kaj doseže in vsi, ki so sami v sebi neodločni, so volili liberalno. Za take elemente prihaja sedaj čas »novega prepričanja«. Ta in oni se spomni, da je bil pravzaprav vedno veren katoličan, nekateri izpoznajo, da so liberalne teorije vendar pretirane, drugim je bila doslej klerikalna stranka tuja, a sedaj vidijo, da je vendar vse drugače, nego so mislili. Po tistem pa si pravijo prvi in drugi in tretji, da od liberalcev ni pričakovati nikakršne koristi več in bolje je, da se pravočasno presedla. Kdor ni slep, lahko že opazi podobna znamenja.

Klerikalci so preveliki demagogi, da ne bi izrabili te situacije kolikor mogoče v svoj prid. In organizacija katoliške cerkve, ki jim lahko popolnoma nadomešča strankino organizacijo, jim bode pri tem delu izborna pomagala. Liberalci so ostali v tem novem položaju sami sebi zvesti, to se pravi, ohraniti si hočejo politično življenje, pa ne vedo, kako in zato čakajo na čudež, ki naj bi pripeljal ubežne čete zopet v njih tabor. In ker ne čutijo v sebi dovolj moči, da bi se junaško ustavili klerikalni struji, bijejo po tistih, ki jih smatrajo za slabejše, najrajši seveda po socialnih demokratih.

Mnogo političnega razuma pač nebi bilo treba, da bi se izpoznalo napačnost te taktike. Kdor priznava, da je v klerikalizmu ogromna škodljivost za vsak napredek in za vsako svobodo, mora tudi priznati, da je v sedanjem trenutku na Slovenskem najvažnejša naloga, ustvariti močno opozicijsko stranko. Po splošnem položaju pa ne more biti to nobena druga, kakor socialno-demokratska. Kdorkoli izpodkopava sedaj tla socialni demokraciji, pomaga naravnost klerikalizmu, kateremu se ne more sedaj na Slovenskem nihče tako energično zoperstavljati, kakor socialna demokracija.

Ako bi se šlo samo za končno zmago, bi bilo delavstvo lahko zelo mirno in ravnodušno. Kdor se peča objektivno z zakoni socialnega razvoja, ne more dvomiti niti hip, da je bodočnost določena socialni demokraciji. Ali končno ni važna samo bodočnost; tudi sedanjost zahteva svoj tribut in nihče ne more reči, da je vseeno, ali vlada reakcija nekoliko desetletij več ali manj. Zlasti se pa ne sme držati rok navskriž v tako pomembnih časih, kakor je sedanjih. Nikomur ne more ostati tajno, da se vrši pri nas preobrat, ki sega v vse globočine in

odločilni so sedanjih dnevi za celo dobo, katere trajanja ni mogoče niti določiti. Edino vprašanje je sedaj: Ali reakcija, ali napredek.

Kakor bi bilo napačno, prezirati dviganje klerikalizma, tako bi bilo osodopolno obupavanje. Velika moč je klerikalizem, ali vsemogočen ni. Treba je le razsoditi, kako se mu pride v okom.

Stara liberalna stranka ga ni mogla oslabiti, ko je bila še močna in je uživala veliko zaupanje na vseh koncih in krajih. Sedaj je slabotna, pristasi jo zapuščajo, sami voditelji ne zaupajo več vanjo; od zunaj ji ni mogoče vdihniti tiste velike energije, ki je v težkih novih razmerah neizogibno potrebna za uspešen boj. Nova stvarjanja, mlade stranke ne bi mogle stopiti v politično areno tako odločno, da bi zajezile strujo, ki se prešerno razliva po vsej deželi; čez noč se ne organizirajo nove, za boj sposobne armade.

Socialna demokracija pa stoji na bojnem polju, izvežbana je, prebila je že marsikatero bitko, pokazala je, da je ne le sposobna za življenje, temveč da ima v svoji svežesti veliko privlačno moč, nezdroljivo energijo in da ljubi boj. Vsako reakcijo sovraži, iz notranje potrebe je protiklerikalna, naravna zastopnica vseh zatiranih je; tako se prezentira kot tista četa, ki je poklicana, da vodi opozicijo proti klerikalni prešernosti. In kdor hoče resnico, krepko, stvarno, uspešno oporbo proti klerikalni reakciji, zanj ne more biti v sedanjih dnevih dvoma, kam se ima pridružiti, kje ima sodelovati.

Narodno vprašanje.

Nedvomno je, da prihaja narodno vprašanje v Avstriji v nov štadij. Volilna reforma pokaže tudi v tem oziru svoj velikanski upliv. Razven socialnih reform, ki dosežejo v novem parlamentu neskončno pomnoženo važnost, bode ravno narodno vprašanje za prihodnji državni zbor resna naloga, kateri se ne bode mogel nikakor izogniti. Že pomnoženi upliv socialne demokracije, ki bode neizogiben, prisili stranke, da se posvetijo predmetu z resnobo, ki je bila doslej neizogibna.

Stališče socialne demokracije napram narodnemu vprašanju je vsakomur, kdor ne živi v samih predsodkih in se ne da pitati z obrekljivimi frazami šovinistov, znano. Socialno-demokratska stranka hoče, da se reši narodno vprašanje in bi morala hoteti to, tudi če je nebi zanimala stvar sama po sebi; kajti večni nacionalni ravs in kavs je izmed najtehtnejših razlogov, da se socialne reforme v Avstriji ne pomaknejo skoraj za korak dalje. In logično je, da zahteva socialna demokracija tako rešitev, ki zadovolji prizadete narode, ker bi nosila vsaka druga rešitev kal novih bojev, novega šovinizma v sebi. Da ne bode z nobeno rešitvijo zadovoljen vsak posameznik, je seveda gotovo; naj se uredi stvar po največji pravičnosti, Schönerer vendar ne bode nehal zahtevati nemškega državnega jezika in kričati »Heil Hohenzollern«; Stein bode še nadalje imenoval Slovane inferiorne, Pommer bode pripovedoval o famoznem robcu, v katerem se odnese vso »vindiš«-literaturo; pa tudi Klofač bode tirjal nekoliko vagonov brabant-skega olja za kronanje češkega kralja in Abrahamowicz bode kovali naklepe, kako bi polonizirali Rusine. Toda mnenje posameznih kričarjev bode brezpomembno, kadar bode pravica očitna in kadar bodo množice zadovoljne z rešitvijo.

Pravična rešitev je v Avstriji mogoča edino na podlagi narodne avtonomije, ki je v temelju in

socialno-demokratskem, na londonskem mednarodnem kongresu formuliranem načelu, da odločijo vsak narod sam o svoji usodi. Avstrijska socialna demokracija pa je povedala še posebej v brnskem programu z vso potrebno obširnostjo in jasnostjo, kako si misli rešitev vprašanja za našo mnogonarodno državo.

Dobro je povedati, da brnski program ne zahteva, da bi se ga smatralo za končno rešitev. Socialna demokracija ni bila nikoli tako kratkovidna, da bi bila spisovala teorije za večnost. Ali vsaka objektivnost mora priznati, da bi bilo realiziranje brnskega programa velikanski napredek za vse narode.

Za Slovence pa bi bila to naravnost rešitev.

Naj si že človek zamišlja bodočnost Slovencev v samostalnem narodnem življenju, ali pa, kar se nam zdi edino verjetno, v združitvi z drugimi sorodnimi plemeni, iz katerih nastane velika kulturna skupina. V vsakem slučaju je prvi pogoj, da se nam omogoči zbrati vse svoje moči, intelektualne in materielne in zavarovati neodvisnost. Pač za noben drugi narod ni to tako ogromne važnosti, kakor za Slovence, ki smo maloštevilni, raztrgani v razne kronovine, izvzemši Kranjsko povsod majorizirani in v večni nevarnosti, da izgubimo od svojega malega telesa, še nekoliko udov.

Tudi za nas socialne demokrate je to vprašanje važno; lahko tudi povemo, da je važnejše za nas, kakor za vse takozvane patriotske stranke, četudi ne valjamo neprenehoma nacionalnih slagarjev po ustih. Že za organizacijo stranke in za agitacijo je sedanj položaj naravnost neznosen. Kakor je danes slovensko delavstvo raztreseno in pomešano s sodelavci drugih narodnosti, nastaja vsak hip vprašanje, kdo naj opravlja delo za nje. Narodna avtonomija bi ravno nam olajšala delo za 100 odstotkov in provzročila bi, da nam nebi bil nobeden delavec slovenske narodnosti izgubljen za organizacijo.

Naši domači sovražniki nimajo niti pojma, koliko škode provzročajo narodnosti z glupimi ovirami, ki jih delajo socialni demokrati. Na tisoče je delavcev, do katerih nimajo nacionalisti nobene poti. Ako bi bila slovenska socialna demokracija močnejša in ne bi bila skoraj z vsemi močmi angažirana v domačem boju, bi bila ona edini faktor, ki bi posredoval tem tisočem slovenstva. Od nemških in italijanskih sodrugov se ne more zahtevati, da bi poznali naše razmere v vseh posameznostih, tudi ne da bi storili več, nego jim dopuščajo moči. Slovensko socialno demokracijo pa zadržujejo razni »narodnjaki« v razvoju. Itak vzdržuje edina socialna demokracija dandanes zvezo neštevilnih slovenskih delavcev z lastnim narodom; socialno-demokratski Slovenci posredujejo — s pomočjo nemških sodrugov — našim delavcem, zlasti rudarjem na Gornjem Štajerskem slovensko časopisje, prirejajo jim v nemških krajih slovenske shode in predavanja in če ne bi bilo nas »izdajalcev« bi bilo že ogromno število teh ljudi enostavno izgubljeno za slovenski narod.

Prava narodnost se namreč ne izraža v dolgočasno navdušenih frazah, temveč zahteva treznega dela. In sedaj, ko se bliža čas, da se bode reševalo vprašanje, zahteva premišljena stvarnost od vsakega, ki ljubi svoj narod v resnici, ne pa z jezikom, da podpré z vsemi močmi stranko, ki ima tudi za to vprašanje jasen program in katero vodi lastna potreba do narodne avtonomije.

Na delo za socialno demokracijo!

Ljubljanska konferenca.

Popoldanska seja.

Predsednik sodrug Breskvar otvori zborovanje ob 1/3. uri popoldne.

Za debato o poročilu sodruga Kristana se ne oglasi nihče.

Poročilo o delegacijah se sprejme na znanje.

Sodrug Kocmur predlaga v imenu komisije o predlogih glede

volilnih odsekov.

Za Ljubljano so predlagani sodrugi: Josip Petrič, Fran Bartl, Jurij Brozović, Anton Gaspari, Anton Oražen, Ivan Novšak, Lovrenc Gabršček, Rudolf Malmič in Ivan Hlebs.

Za ljubljansko okolico sodrugi: Valentin Gorjup, Josip Buda, Matija Menart, Anton Grapar, Anton Komar in Josip Novak.

Predlagani so izvoljeni soglasno.

Resolucija o volitvah je sprejeta soglasno,

Organizacija in taktika.

O politični organizaciji referira sodrug Kocmur. Sklicuje se na poročilo sodruga Kristana ter izvaja, da je treba zagotoviti akcijo z utrditvijo organizacije. Z imenovanjem zaupnikov, kakor je bilo začetkoma v navadi, ne pridemo več naprej, ampak nujno potrebna je postala cestna organizacija, da se poglobi delo. Na čelu mora ostati politični odbor, ki mora voditi vso lokalno akcijo, cestna organizacija pa ga mora podpirati zlasti v sestavi volilnega katastra in v agitaciji. Nadalje je treba ožje dotike med politično in strokovno organizacijo. V ta namen predlaga referent sledečo

resolucijo:

Vsled po novem državnozborskem volilnem redu nastalih izpremenjenih razmer se razpušča dosednji lokalni politični odbor ljubljanski, na njegovo mesto pa se izvoli okrajni odbor, obstoječ iz 9 sodrugov, ki vodi vse politične akcije ljubljanske ter okoliške volilno-okrajne organizacije. Okrajnemu odboru sta podrejena ljubljanski ter okoliški volilni odsek. Okrajni odbor, ki deluje v sporazumu z izvrševalnim odborom jugoslovanske socialne demokracije ima s sodelovanjem volilno-agitacijskih odsekov sestaviti ter voditi kar najnatančnejši kataster volilcev ter ustanoviti in izpopolnjevati cestno organizacijo. Okrajni politični odbor je odgovoren okrajni konferenci.

Govornik pojasnjuje potrebo, nalogo in kompetenco okrajne organizacije in delokrog obeh volilnih odsekov. Nadalje detaljira cestno organizacijo in volilnega katastra; cestna organizacija mora biti tako izvedena, da zamore stranka tekom najkrajšega časa mobilizirati svoje pristase za vsako politično akcijo.

Sodrug Čobal iz Zagorja (kot gost) omenja svoje izkušnje s cestno organizacijo in opozarja, da je to sad dela v najširšem krogu. Njena glavna naloga je administrativno delo, pobiranje vseh dohodkov i. t. d. Na konferenci sami se ne more ustvariti cestne organizacije; glavno delo v tem oziru pripada političnemu odboru. Govornik podaja razne praktične migljaje v tem smislu.

Sodrug Kristan podaja predloge glede prihodnjega občnega zbora političnega društva »Naprej!«

Sodrug Brozović zagovarja, naj razširi okrajni odbor svoje delo tudi po okolici.

Sodrug Kocmur pojasnjuje, naj bi okrajni odbor deloval v sosednjih okrajih, dokler tam organizacija ni popolnoma sestavljena.

Sodrug Mlinar zagovarja dosednji način, da dela izvrševalni odbor povsod, kjer razmere zahtevajo in dovoljujejo; naravno da bode rabil v ta namen tudi pomoč okrajnega odbora, kjer bode kazalo.

Sodrug Čobal meni, naj se prepusti izvrševalnemu odboru delokrog nedotaknjen. Ako bode storila okrajna organizacija svojo dolžnost, bode dobil izvrševalni odbor tudi potrebna sredstva za delo po vseh slovenskih krajih.

Debata je s tem končana.

Resolucija se sprejme soglasno.

O strokovni organizaciji poroča sodrug Tokan. Najprej razmotriva zgodovino starejših organizacij in njih forme ter naslika postanek sedaj obstoječih strokovnih društev. Na Slovenskem so razmere zelo komplicirane, tako da je skoraj nemogoče ustanoviti okrožne zveze posameznih strok, ker je vsaka industrija premalo razvita. Govornik omenja važnost strokovne organizacije, ki je enakega pomena, kakor politična. Opozarja na organizacijo industrialcev. Da bi se jo povzdignilo, se priporoča medstrokovno zvezo za Slovensko strokovno komisijo in strokovnim tajništvom. Pričakovati je intenzivnih gospodarskih bojov in treba se je oborožiti za vse mogoče slučaje. Predlaga sledečo

resolucijo:

Glede na veliki teritorij delokroga za strokovne organizacije na Slovenskem predlagamo:

Nujno je potrebno, da se osnuje za slovenske pokrajine posebno strokovno tajništvo. V ta namen naj se vrši ob priliki strankinega zbora v Trstu konferenca strokovnih udeležencev kongresa, da sklenejo sklicati kongres strokovnih organizacij na Slovenskem, ki naj predlaga na prihodnjem avstrijskem strokovnem kongresu ustanovitev strokovne zveze za jug sploh, odnosno deželnih zvez in ustanovitev tajništva za ta teritorij, odnosno posamezne dežele, kolikor se da to izvesti.

Sodrug Čobal smatra za nepotrebno, da se razpravlja o predmetu ob priliki strankinega zbora. On priporoča drug modus. Zadnji dogodki v strokovni organizaciji so za nas ugodni in zahteva po strokovnem tajništvu je umestna. Nastopile pa naj bi strokovne organizacije na svojih zveznih zborih, tri mesece pred splošnim strokovnim kongresom naj bi se pa sklicale strokovno konferenco v Ljubljano. V tem smislu priporoča popolnitev resolucije.

Sodrug Kocmur meni, da naj bi se v kratkem času sklicalo v Ljubljani strokovne zaupnike, kjer naj se izvoli tudi strokovno komisijo. Opozarja tudi na vitalno potrebo strokovne organizacije po deželi za take stroke, ki so doslej samo v Ljubljani organizirane. Podaja dodatni predlog v tem smislu, ki je z resolucijo soglasno sprejet.

O kulturni organizaciji poroča sodrug Ethin Kristan. Omenja, da je predmet preveč obširen,

da bi se moglo na tej konferenci temeljito razpravljati o njem, a ljubljanske razmere so tudi tako težavne, da se žal za sedaj ne da storiti vsega, kar bi želeli. Ali politični odbor naj dobi nekaj migljajev, da se doseže vsaj, kar je mogoče. Izobraževalno stremljenje v stranki je tradicionalno, saj so bile prve organizacije socialističnega delavstva izobraževalna društva, ki so se pač v nekdanih oblikah preživela. Delavstvo pa išče v svoji živi želji za višjo kulturo vedno novih form in marsikje se je delo posrečilo nad vse pričakovanje. Tako je n. pr. v Trstu delovanje dveh organizacij, »Circolo di studi sociali« za italijanske in »Ljudski oder« za slovenske socialiste kar vzorno in uspehi obeh presentijo vsakogar. Seveda v Ljubljani nimamo tistih delavskih mas, vsaka stroka zase je slaba in tudi podlage za Delavski dom še nimamo. Treba je torej iskati nadomestila, v kolikor dopuščajo razmere in v ta namen morajo sodelovati vse obstoječe organizacije po svojih močeh. Najvažnejše je, da se sistematično uredi agitatorsko šolo. Razven tega naj se pa porabi druge pripomočke in naj v ta namen politični odbor stori primerne korake, ki so označeni v sledeči

resoluciji:

Ljubljanska okrajna konferenca, zborujoča dne 6. januarja 1907, sklene:

Z ozirom na nujno potrebo povišanja splošne kulture med delavstvom in vzgoje organizatoričnih in agitatoričnih moči za stranko nalaga konferenca političnemu odboru okrajne organizacije:

1.) Politični odbor naj stopi z vsemi obstoječimi društvi v dogovor, da se omogoči ustanovitev agitatorskega tečaja in uvedbo popularno-znanstvenih predavanj za delavstvo, eventualno s pomočjo »Akademije«.

2.) Pri nameravani »Javni knjižnici« naj posreduje politični odbor, da doseže pogodnosti za organizirane delavce.

3.) Strankinemu zboru se predloži nasvet, da se ustanovi pri izvrševalnem odboru tiskovni odsek kot poseben organ eksekutive, ki ima skrbeti za pospeševanje strankine literature, izvzemši politično, strokovno in znanstveno časopisje. V njegov delokrog spadaj zlasti administrativno delo, organizacija kolportaže in agitacija za razširjanje literature.

Sodrug Kocmur zagovarja delavsko šolo in mladinsko organizacijo.

Sodrug Kristan povdarja, da so želje sodruga Kocmurja obsežene v resoluciji.

Sodrug Bartel opozarja na pomanjkanje primerne lokala in misli, da ne bi bila prevelika zahteva, da bi občina v take namene brezplačno prepustila dvorano »Mestnega doma«.

Sodrug Kocmur želi, da se pridobi za upravištvo »Rdečega Prapora« s pomočjo strokovnih organizacij lokal, v katerem bi se lahko uredilo knjižnico in čitalnico in prirejalo predavanja.

Sodrug Avbelj predlaga konec debate, kar se sprejme.

Resolucija je soglasno sprejeta.

Volitev v okrajno organizacijo.

Komisija predlaga v odbor okrajne organizacije sodrugi: Valentin Avbelj, Jernej Bizjak, Josip Breskvar, Ivan Kocmur, Ethin Kristan, Ivan Mlinar, Josip Petrič, Ignacij Pogačar, Jan Tokan, Jakob Uršič, Anton Vičič.

Volitev se izvrši soglasno; vsi predlagani sprejmejo volitev.

Časopisje.

Poroča sodrug Mlinar, ki na kratko povdarja važnost časopisja. Omenja epizodo pri zadnjih volitvah za zavarovalnico proti nezgodam; gospoda Pollak in Lenarčič sta izdala oklice, naj se pošlje glasovnice podpisane, a neizpolnjene trgovski zbornici. Stranka je opozorila delavce na nedopustnost take manipulacije z delavskimi glasovnicami v »Rdečem Praporju«. Ali list izhaja samo tedensko in je prišel na marsikatero kraje že prepozno. Važno je torej, da izhaja list tako pogostoma, kakor zahtevajo dejanske potrebe. In te potrebe bodo velike pri prihodnjih volitvah, ki se vrše na podlagi splošnosti, kjer bode moralo naše časopisje biti vedno aktualno. Opozarja na imfamijske polemike v listu, ki izide za teden pozneje, kakor bi bilo treba odgovora. Takih pojavov bode še več ob času volitev, ko se bode po dosedanjih izkušnjah podtikalo stranki neresnične kompromise in vsemogoče. Temu more stopiti v bran samo dnevnik. Tudi bode agitacijska potreba velikanska in velik njen del more prevzeti samo dnevnik. Že skromna sredstva, ki so za volilno agitacijo potrebna, nas silijo v to. Dnevnik je vsled tega najvažnejše, kar jih je izvršiti v bližnji bodočnosti. Sodeč po dosedanjem oglašanju naročnikov je upati, da se posreči načrt. Vendar je treba sistematičnega dela. Okrajni odbor naj imenuje v vsakem kraju in okraju poseben odbor, ki ima izključno nalogo, nabirati naročnike. Železničarji so sklenili, da splošno naroče dnevnik tako, da imajo naročnino do začetka izhajanja že skupaj. Tudi druge organizacije bi lahko podpirale akcijo tako, da bi naročale nekoliko iznosov za društvo.

Predlaga sledečo

resolucijo:

Konferenca uvideva važnost časopisja in tiska sploh ter pozivlje vse organizacije, da ukrepejo vse, kar je potrebno za doseglo namenov:

1.) Sklep izvrševalnega odbora glede izdaje dnevnika v volilni dobi se pozdravlja ter se izreka za to, da od tega naklepa ni odstopiti nikakor ne, ker je to edini pomoček, s katerim bo mogoče parirati nasprotniške napade v volilni dobi ter naj ta namen se doseže s tem, da

a) posamezne stroke, ki še niso sklicale zborovanj glede dnevnika, to store čimprej;

b) sklicujejo naj se eventualno po potrebi in možnosti še pred volilno dobo zaupne in ljudske shode, kolikor to dopuščajo razmere;

c) vsaka organizacija naj naroči vsaj po dva izvoda za svoja društva;

d) nominira naj se v vsakem kraju oziroma okraju našega okoliša vsaj tročlenski pododbor, ki se peča edino z osebno agitacijo za dnevnik.

Izvršitev teh stvari se naroča okrajnemu odboru.

Povabljenosti se nekatere organizacije, naj skličejo v ta namen shode svojih strok, pa je želeli, da bi se to čim prej storilo.

Sodrug Kocmur omenja, da ni v Ljubljani dovolj agitacije za »Rdeči Prapor«. So še taki sodrugi, ki zahajajo v brivnice, kjer je gospodar nasprotnik delavcev, v gostilne, kjer ni »Prapora«, so organizirani sodrugi, ki dobivajo svoj strokovni list, »Prapora« pa ne. Češki, nemški socialni demokratje skrbijo vse drugače za svoje časopisje in za delavsko stvar sploh. Ravno slabše gospodarske razmere delavcev zahtevajo od njih več požrtvovalnosti, da bode mogoče pripraviti ugodnejšo situacijo za delavski boj. Ako hočemo res napraviti odločilen korak naprej, ne sme ostati »Rdeči Prapor« dnevnika samo za dobo volitev, ampak tudi nadalje. Od dnevnika imajo neprecenljivo korist vse organizacije, vsi delavci, zlasti ob času bojev. Dnevnik je pa tudi predpogoj za samostalno strokovno časopisje. Po vseh gostilnah morajo delavci zahtevati »Rdeči Prapor«. Priporoča referentovo resolucijo.

Sodrug Čuk kritizira indolenco raznih delavcev, ki rajše love čenčarije po nasprotniških listih, nego da bi čitali delavsko glasilo.

Sodrug Mlinar priporoča namen sodruga Kocmurja, da bi dnevnik trajno izhajal, pa če bi bil tudi v najmanjši obliki. Glavno je, da imajo uspešno agitacijsko sredstvo. Da čitajo ljudje radi dnevnike zaradi novic, je umevno; seveda pa je neizogibno, da čitajo delavci svoj list, ki je duša cele stranke. Napaka pa je, če delavci upoštevajo hinavske argumentacije nasprotniških listov. Strankno glasilo se mora smatrati za duševno vodilo stranke.

Sodrug Brozović pozdravlja sklep glede dnevnika. Tudi ustanovitev prvega delavskega lista je bila težka stvar, pa se tudi sedaj ne smemo ustrašiti težav. Daje migljaje, kako naj se agitira za razširjanje lista.

Sodrug Čobal opozarja na tiskovni sklad, katerega vzdržujejo sodrugi po vseh drugih krajih, dočim se pri nas to zanemarija. Priporoča dostavljanje dnevnika po raznašalcih, ki naj imajo pri tem primeren zaslužek. Želi več gradiva za neizobražene.

Sodrug Bizjak meni, da bode »Prapor« gotovo ustrezal, kadar bode dnevnik. Predlaga konec debate. Sprejeto.

Resolucija je soglasno sprejeta.

Raznoterosti.

Sodrug Breskvar poroča o dogodkih pri zadnjih volitvah v zvezo bolniških blagajn in v varovalnico proti nezgodam in o lažnjivih poročilih nasprotniških časopisov.

Sodrug Kocmur opozarja, da mora v bodočnosti voditi take volitve strokovna komisija. Omenja sleparstva mnogoštevilnih podjetnikov pri tistih volitvah.

Sklene se v interesu boljšega pregleda in zistematičnega dela:

»Volitev v nepolitične zavode naj se načeloma udeležujejo le prizadete strokovne organizacije ob primernem zastopu socialno-demokratske stranke.»

Z rešitvijo še nekaterih slučajnosti je dnevni red izčrpan. Predsednik Tokan resumira z jedrnatim besedami delo konference, vabi delegate in goste, naj z vso marljivostjo izvršujejo sklepe, zahvali se udeležencem in referentom in zaključuje konferenco ob 8. uri zvečer.

Tako je minul dan koristnega dela.

Politični odsevi.

Gospodarska zbornica ima prihodnjo sejo, na kateri reši volilno reformo, dne 21. januarja.

Zbornica poslancev, ki se je pretečeni teden zopet sešla, je rešila takozvani numerus clausus za gospodsko zbornico, s čemur je odstranjena zadnja zapreka volilne reforme. Senzacije ni bilo pri tem nobene, ker ni bilo sploh mogoče, da bi se bilo zgodilo kaj drugega. V zbornici je bila sicer cela kopa »nujnih« predlogov, ki so jih bili podali češki radikali in slovenski liberalci v obstrukcijske namene. Izpoznati so pa morali sami, da tudi s tem ne preprečijo volilne reforme, pa so jih umaknili.

Tako je bila pot prosta za zahtevo gosposke zbornice in lordi so dobili, kar so hoteli. O stvari so bila mnenja v zbornici različna, kakor so tudi izven zbornice. Formalno pomeni sicer numerus clausus ustaven napredek v toliko, ker omejuje izključno pravico krone na korist zakonodajnega zbora. Ali dejansko se ne more govoriti o napredku, ker od omejene gosposke zbornice sploh ni pričakovati napredka in ker nasprotuje ta zbornica samaposebi duhu ustavnosti. Toda za volilno reformo je bilo treba plačati marsikatero ceno in moralo se je plačati tudi to, ker brez nje ne bi bilo reforme. Za socialne demokrate je pa jasno slej ko prej, da je odstranitev gosposke zbornice potrebna reč.

Zakon o volilni svobodi je prišel v državnem zboru na razpravo; ali če se ga pogleda natančneje, se lahko opazi, da je zagotovljeno v njem prav malo svobode, spretne roke pa bodo porabile marsikatero njegovo določbo lahko naravnost za zatiranje svobode. Najhujše sile, ki obremenjuje pri volitvah delavske sloje, se itak ne da odpraviti z nobeno postavbo; gospodarsko je delavec odvisen od delodajalca in to je pač najobčutnejša odvisnost. Če bi bilo gospodom res toliko ležeče na čistih volitvah, kakor zagotavljajo, bi bili imeli na razpolago sredstvo, ki je več vredno od vseh določb, kar so jih sklenili. Na Nemškem dobi vsak volilec glasovnico šele od komisije; ime kandidata zapiše na oddeljenem prostoru, kjer ga ne more nihče kontrolirati in tako glasuje res kakor sam hoče. Naš državni zbor, ki sicer silno rad posnema, ravno tega ni hotel določiti; sme se torej dvomiti, da je želja večine za svobodnimi volitvami res tako goreča. Dvomi se pa lahko še vsled drugega slučaja. Odsek je bil sprejel § 18, ki določa, da sme volilec, ki se čuti prizadetega vsled volilnega sleparstva, vložiti subsidiarno tožbo, ako ne toži državni pravdnik. S tem bi bil dobil celi zakon pravo veljavo. No, ljubitelji volilne svobode so se ustrašili in paragraf je padel pri glasovanju.

Državnim uradnikom je nameravala vlada dovoliti za tekoče leto enkratno draginjsko doklado, od novega leta pa naj bi se uveljavilo definitivne reforme glede plače, avanziranja, aktivitetnih doklad, službene dobe i. t. d. Zbornica je pa sklenila namesto draginjske doklade, naj se uveljavi zakon že s prvim marcem tekočega leta.

Bivši učni minister dr. Hartel je v ponedeljek zvečer umrl. Dr. Viljem vitez Hartel je bil rojen 28. majnika 1839 v Dvoru na Moravskem. Gimnazijo je študiral v Opavi in v Pragu, vseučilišče je obiskoval na Dunaju. Leta 1865 je postal kandidat na dunajskem akademičnem gimnaziju, leta 1866 je prišel kot docent na dunajsko univerzo, kjer je postal tri leta pozneje redni profesor. Pozneje je prišel kot oddelni predstojnik v učno ministrstvo, leta 1899 je bil imenovan v Claryjevem kabinetu za učnega ministra, kar je ostal tudi v Körberjevem kabinetu. Dne 12. decembra 1905 je odstopil. Bil je liberalce, ampak napram klerikalcem in dvoru je bil nadvse popustljiv. Znan je njegove šolske naredbe, ki so bile izdane nalašč za klerikalce. Kot vseučiliščni profesor je bil priljubljen, za ministra ni bil. Bolan je bil že dlje časa. Umrl je za popapnenjem žil.

Zaključna seja državnega zbora bode, kakor se poroča, dne 26. t. m. Dne 2. svečana bodo razglašeni zakoni, tičeči se volilne preosnove, in razpisane nove volitve, ki bodo vendar med 20. in 30. aprilom. Novi parlament bode sklican v drugem tednu maja.

Rimski papež je izdal encikliko proti francoski vladi, v kateri pravi, da se napoveduje boj ne le krščanski veri, ampak nadnaravni ideji sploh. Papež trdi, da je cerkvi vsiljena vojna na Francoskem. Vladi očita, da hoče cerkev oropati, ker ji predpisuje način organizacije, ako si hoče ohraniti cerkveno imetje. Verske družbe, pravi, so v nasprotju s cerkveno hierarhijo, ki je božjega spočetja. Položaj, ki ga vstvarja država za župnike, je nemogoč. Zakon o cerkveni lasti pomeni anarhijo. Papež mora zavreči tako postavbo. — Papež se močno jezi, ali Francija se ne bode vznemirjala zaradi tega.

Perzijski šah Muzafferredin Mirza je umrl dne 8. t. m. ob 11. uri zvečer v Teheranu. Njegovo smrt se je pričakovalo že več mesecev. Pokojni šah je nastopil vladno leta 1896 po svojem očetu Nassreddinu, ki je bil, vstopivši v neko džamijo, ubit od fanatičnega sektarja. Muzafferredin je bil že takrat bolan. Nemiri, ki so se pod njegovo vladno ponavljali, ruska revolucija in neugodno finančno stanje države, so ga naveli na to, da je vpeljal lani konstitucijo. Pri novi ustavi je sodeloval še ob življenju starega šaha njegov naslednik Mohamed Ali, vsled česar se je izvršila izpremembra na prestolu brez navadnih bojev. Perzija je zakozvani »Pufferstaat« med Rusijo in Anglijo, ki sta se že pred meseci sporazumeli o eventualnostih za slučaj šahove smrti.

Domače stvari.

Ljubljanski južni kolodvor. Časopisi poročajo, da je južna železnica sklenila med drugimi, razširiti tudi ljubljanski kolodvor. Posameznosti niso znane, le toliko je povedano, da se imajo izvršiti vsa dela najpozneje do leta 1912. Ta reč se nam zdi precej

sumljiva; ako je v sklepu obseženo to, da se ima tudi razširjenje ljubljanskega kolodvora izvršiti šele do tistega časa, tedaj je to pravi škandal. Južni kolodvor je tak, da ne bi smel niti eno leto več ostati, kakršen je. In sicer velja to prav za vse naprave. Čuditi se je, da trpe oblasti, ki imajo skrbeti za javno varnost, take razmere, kakršne vladajo tukaj. Železniški varnostni predpisi so za ljubljanski kolodvor prava satira, ker se jih pri obstoječi omejenosti kratkomalo ne more vpoštevati. Radi bi vedeli, kakšna konfuzija bi nastala pri ogromnem prometu, ki vlada tukaj, ako bi se po predpisih res ustavilo vsako premikanje pred prihodom vsakega osebnega vlaka. Človeka je kar strah, ko vidi, kako teka osobje po tirih semintja, v tem ko se premika gor, dol, na vse strani. Prostor za pisarne, blagajne, za sprevodniško osobje, za lampiste i. t. d., vestibil, pošta, vse je skratka škandalozno. Razsvetljava je taka, da je čudež, če se ne zgodi desetkrat več nesreč, zlasti če se pomisli na ljubljansko meglo. Da mora služba v takih razmerah uničiti živce uradnikom in uslužbencem je naravno. Končno pa je sploh prostor za ta kolodvor neprimeren. Ali ljubljanci so pohlevni in ne bodo zinili besedice, pa če bi tudi res čakali do leta 1912 na neizvestno »regulacijo«. Kaj ne bi bilo vredno, da bi se prebivalstvo postavilo malo na noge?

Prisilna delavnica. Pazniki niso nič kaj zadovoljni s početjem svojega ravnatelja. Navadno imajo poleg svoje prenaporne službe samo v nedeljo nekaj uric prostosti. Dne 30. decembra 1906 je bila nedelja; radi obilo padlega snega je ravnatelj ukazal, da morajo vsi pazniki priti v službo, da grede s siljenci odmetavati sneg po mestu. To se je izpolnilo brez ugovora. Da bi se bilo odškodovalo paznike zato s kako nagrado, je bilo popolnoma izključeno; za kaj takega nima ravnateljstvo pojma in smisla. Nasprotno. Prihodnji dan, na Silvestrovo se je delo končalo že ob 4. uri popoldan; ob 5. uri je bilo že vse pripravljeno, da bi se siljence spravilo spat. Nadpaznik II. je hotel ob 6. uri zvečer zapreti z ozirom na to, da je bil starega leta večer, in bi bilo umestno, da grede pazniki vsaj uro poprej na dom k svojim družinam, s katerimi tako redkokdaj lahko občujejo. Ali ravnatelj ga je zavrnil, da ne sme še zapirati, ampak da mora počakati 7. ure, kakor hišni red veleval, to je tisti red, ki nima nobenega podpisa in stampilje. Zato je red, da se paznike po nepotrebnem muči in zadržuje, ali zato pa ni bilo reda, ko so morali pazniki dan poprej žrtvovati svojo prostost, ne da bi se jim zato plačalo. To je zgolj nagajivost ravnatelja, ki se je večkrat izrazil, da bode izkoriščal paznike in uničeval do skrajnosti, kar se tudi izpolnjuje.

»Edinosti« v Trstu se je zdelo končno vendar dosti važno, naznaniti tudi svojim čitateljem, da bode prihodnjega meseca v Trstu redni zbor jugoslovanske socialno-demokratske stranke. Ali njena pota so vedno s cerkvijo okoli križa. Iz našega lista bi se bila že davno lahko seznanila o sklicanju zbora, o dnevnem redu in o vsem potrebnem. Namesto pa da bi posegla po najbližjim, zajema svoje znanje kdove odkod in tako objavlja celo dnevni red napačno. Pri tem pa je zopet po svoji stari navadi radovedna. Šegeta jo vprašanje, kakšno stališče zavzemajo socialni demokratje pri točkah o Jugoslovanstvu, natančneje, ali bodo rekli, da je Trst slovensko ali italijansko mesto. Če bi »Edinost« nekoliko manj lovila fantazije po zraku, pa se bolj ozirala po dejstvenih dogodkih, bi si lahko prihranila vsa podobna vprašanja. Njeno natolcevanje, da smatrajo italijanski socialisti Trst za izključno italijansko mesto in da zahtevajo tudi od slovenskih sodrugov, naj bi branili italijanski značaj, je navadna laž. Ali da bi priznavali statistike »Edinosti« ter slepili sebe in svet s prorokovanjem, da postane Trst tekom ene volilne periode slovensko vele mesto, tega od nas ne bode doživela. Njeni narodnjaki naj bi se bili varovali takih otroških iluzij in naj bi bili storili kaj več za vzgojo ljudstva, pa bi bilo danes s Slovenstvom v Trstu vse drugače nego je. Čim bolj se razširja socialno-demokratska organizacija, tem jasneje opazamo, kako so narodnjaki zanemarjali to nalogo. Na tisoče je slovenskih delavcev, ki jih ni mogla »pokvariti« socialna demokracija, ker nahajajo naše organizacije šele sedaj pot k njim in ki so vendar v narodnem oziru tako indiferentni, kakor ni noben socialni demokrat in šele socialisti jih morajo učiti, da je jezik potrebno sredstvo za promet in sporazumevanje. V teh razmerah se »Edinosti« prav slabo poda njeno narodnjaštvo. Namesto da dreza v socialne demokrate, naj bi rajši ostala za pečjo, kjer bi se pozabilo na njo in na njeno lenobo.

Starih bab se gotovo ne najde kmalu v kakšnem mestu toliko, kakor v Ljubljani. S tem seveda ne mislimo napraviti posebnega komplimenta našim zdravstvenim razmeram in govoriti o dolgem življenju ženskega spola v našem glavnem mestu. Večina teh starih bab nosi hlače in smatra za svoj glavni poklic, raznašati čenče, tem rajši, čim bolj so neumne. Nič drugega ni treba, kakor da si izmisli kak šaljivec prav debelo Pavlihovstvo in pove svojo izmišljajo glasno ali pa navidezno skrivnostno v kakšni kavarni, pa je že drugi dan cela Ljubljana polna. Iz tega se je izlegel zadnji čas, kakor se

vidi, poseben šport. Nekoliko veseljakov »poteguje« namenoma lahkoverne ljudi in tako se raznašajo danes po mestu in nahajajo tudi pot v časopise same senzacionalne govorice o političnih konvertitih, o volilnih kompromisih, o tajnih načrtih, kakor da letajo namesto vrabcev same race po ljubljanskem zraku. Za resnobo našega javnega življenja ni to posebno laskavo in tudi na posebno duhovitost se ne bi smeli sklicevati začetniki takih dovtipov. Za občinstvo je pa to znamenje, da mora biti priči »razkrivanja skrivnosti« zelo previdno; ljudje, ki vedo vse, kar so je zgodilo ali govorilo kje za zaprtimi vrati, se zelo podobni tistim, ki slišijo travo rasti. In od takih se ni treba dati cukati.

Tudi goriški liberalizem bi se rad reformiral in regeneriral, kakor so poskusili njegovi kranjski prijatelji. Dne 24. t. m. imajo ondodni »naprednjaki« zaupniški shod, s katerim nameravajo začeti novo življenje. In zvesto po kranjskem vzoru snujejo tudi nov program, ki ga je v načrtu objavila »Soča«. Menda mislijo namreč tudi v Gorici, da je program vse in da je bila v liberalnem taboru taka stagnacija, ker ni bil program primeren. Toda dokler bodo tako sanjali, sploh ne pridejo naprej; goriški gospodi bi bil dal človek lahko najidealnejši program, pa se vendar ne bi bilo nič zgodilo, ako bi bili ostali v delu in v študiju tako pasivni, kakor so bili stranka, katere poslanci smejo tako zanemarjati svoje dolžnosti, kakor n. pr. gosp. Oskar Gabršček, ne bode nikoli žela uspehov, pa naj bi ji sestavili program sami bogovi. Seveda treba je programa; ali če se ga sestavlja, se mora najprej natančno vedeti, kaj se hoče. Tega pa v Gorici očitno ne vedo. Načrt, ki ga hočejo predložiti zaupnikom, ima sicer eno prednost pred mnogimi drugimi: Kratek je. Le da to ni glasovita lakonska kratkost, ki je znala v kratkih besedah prav mnogo povedati; temveč za tisto, kar izraža, je še vedno predolg. Za delavstvo je seveda dosti jasen; ni mu treba dodajati ničesar, ker delavci že vedo, pri čem da so. Točka, ki se odnaša na nje, se glasi:

«9. Stranka bo podpirala delavstvo v njegovih težnjah, hoče pa, da si ohrani narodno podlago; zlasti se bo zavzemala za ureditev bolniških blagajn, za starostno in invaliditetno preskrbo delavstva ter delovala na to, da se pravično uredi razmerje mej delodajalcem in delavcem.»

Več res ni bilo treba povedati. Narobe; še za to točko bi bili lahko skrajšali svoj program in bilo bi morda še boljše zanje. Podpirali bodo delavstvo v njegovih težnjah! Ali poznajo te težnje? Ali razumejo, da so zapisali ogromno budalost? Ako so jim težnje delavstva znane, pa pravijo, da jih hočejo podpirati, čemu torej poseben program? Edino logično bi bilo v tem slučaju, da bi sprejeli program delavstva. Da tega ne morejo storiti, je seveda umljivo; saj hočejo organizirati stranko imovitih ljudi, stranko takih, ki imajo kaj pod palcem. Zato je pa fraza o podpiranju delavskih teženj neumna, ali pa slepilna. No, goriški delavci niso dojenčki, da bi se zanašali na liberalne tovarnarje. Kar govori nadalje načrt o ureditvi bolniških blagajn, o zavarovanju in o »pravičnem« razmerju mej podjetnikom in delavcem, je megla; ravno zato je pa sumljivo. Ako bi imeli gospodje dobre namene, bi razložili, kaj hočejo; za frazo »pravično« se lahko skriva največja dejanska krivica. Ako bi goriški liberalci razumeli svojo dobo, pa bi poskusili organizirati slovensko buržoazijo, jim ne bi nihče zameril tega. Ali priznati bi morali sami sebi in drugim, da hočejo biti buržoazna stranka. S tem, da niso ne krop ne voda, pa ne bodo pridobili tistih, ki nimajo pri njih ničesar iskati, in odbili bodo tiste, ki bi jih sicer lahko pridobili. To ni politika, temveč otroška igrarija.

Čudna stvar. Noben organiziran delavec ne bi bil prej mogel verjeti, da postane strokovno organiziran delavec član Chamove protidelavske organizacije. Zgodilo se je vendar! V odbor je vstopil načelnik knjigoveškega društva v Ljubljani. Dragi prijatelj, kako se to strinja z nameni Vaše podružnice?

Bratovske skladnice in okrožni zdravnik v Zagorju ob Savi dr. Tomo Zarnik priredi pričenši z 20. prosincem vrsto javnih predavanj vsako drugo nedeljo ob devetih dopoldne. Predavalo se bode o prvi pomoči pri neizgledih, o tuberkulozi, o glistavosti (Ankylostomixis) in o spolnih boleznih v poslopju ljudske šole na Toplicah pri Zagorju ob Savi.

Društvene vesti.

Društvo »Ljudski oder« v Trstu poziva člane, naj pridejo po nove izkaznice za leto 1907 ter da poravnajo zaostale prispevke. Kdor ne pride po novo izkaznico do 1. februarja, se ga ne smatra več za svojega člana in bo moral v slučaju pristopa vplačati zopet pristopnino. Z novim letom je društvo povečalo zopet svojo knjižnico z novimi slovenskimi knjigami; tako je tudi povečalo število časnikov in revij v čitalnici. Kdor je sledil dosedanje delovanje društva na izobraževalnem polju, mora podpirati tudi gmotno in moralno to društvo, ako čuti njega potrebo za razvoj in izobrazbo našega delavstva.

Dopisi.

Miren pri Gorici. (Liberalni liberalizem. — Klerikalna organizacija.) Zadnjič smo pokazali, kako pojmuje liberalni gospod Pavle tič svobodomiselnost napram delavcem. Slučaj pa ni osamljen, temveč taka je menda sploh liberalna natura na Goriškem, da se smatra delavce za navadne sužnje, ki naj bi prodajali podjetnikom za smešno nizko plačilo ne le svojo delavno moč, ampak tudi svoje prepričanje. Poseben strasten eksemplar je gospod Jakilj, bivši član nekdanjega izvrševalnega odbora liberalne stranke na Goriškem, Kmalu po tistem shodu, ki je bil dne 2. decembra. je sklical »svoje« delavce in jim je kakor kak paša prepovedal, pristopiti kateremukoli društvu, ki ni liberalno. »Kdo Vas redi? Mislim, da Vas redim jaz in nihče drugi. Kdor noče biti meni pokoren, naj pobere šila in kopita, pa naj gre;« ta »govor« označuje pač najbolje brutalno in ošabno naziranje tega svobodomiselnega gospoda. Nihče se ne bode čudil, da mu je delavec Cjan na to nekaj odgovoril. Jakilj pa ga je na to hipoma odslovil. Kmalu na to je odpustil še drugega delavca, tudi iz političnih nagibov. Oba sta bila člana klerikalne organizacije, ki pa ni ganila niti mazince za svoja uda. Toda za vrednost te organizacije je značilno še nekaj drugega. Pred tremi meseci so napravili delavci Jakiljeve tovarne pogodbo za akordna dela, ki je obsegala cene za kože po 40 do 45 kilogramov. Dobili so pa sedaj delavci po 90 kilogramov težke kože, za katere pa gospodar ni hotel plačati višje cene. Delavci so sklenili, da ne delajo za to ceno in prišlo je do boja, ki so ga vodili krščanski. Ko se je delavec Tomšič branil, položiti pretežno kožo v vodo, ga je gospodar takoj odslovil. Na to je poklical dva druga delavca, krščanska brata, izmed katerih je eden celo odbornik krščanske organizacije in oba sta požrla zadano besedo ter sta takoj slušala. Ko so delavci, ki delajo na suhem, izvedeli, kaj se godi, so poslali enega tovariša h gospodarju, da tudi oni ne bodo delali po stari ceni. Gospodar jim je dal brutalen odgovor. Dva delavca sta vstrajala pri sklepu in sta dala 14 dnevno odpoved, vsi drugi so se pa ustrašili in so upognili tilnik. Bilo je torej pet žrtev krščansko socialne nesolidarnosti. Trije družinski očelje se pritožujejo sedaj s sdlnimi očmi našim sodrugom o izdajalstvu katoliške organizacije. Cjan je bil od začetka ud krščanskega društva in je šel prosit, naj mu dajo vsaj toliko podpore, da more edpotovati. Katoliški bratje so se pa norčevali iz njega, češ: pa naj bi si bil kaj prihranil. Ali ta epizoda bode menda mirenskim delavcem odprla oči in jim pokazala, da ni za zavodne delavce nikjer drugod prostora, kakor v socialno demokratični organizaciji. Pri zadnji stavki so že videli, da so bili krščansko-socialni voditelji sami stavkokazi, zadnji slučaj pa zopet pokazuje, da nimajo takozvane krščansko-socialne organizacije ne volje ne moči, da bi storile res kaj za izboljšanje delavskega položaja.

Strokovni pregled.

Železničarski tabor. Železničarji v obsegu južnega tajništva prirede v nedeljo, 27. t. m. v Trstu velik tabor, ki bode razdeljen na zaupno konferenco in na manifestacijsko zborovanje. Konferenca delegatov začne ob 9. dopoldan in ima sledeči dnevni red: 1. Konstituiranje. 2. Položaj železničarjev; poročevalec sodrug J. Kopač. 3. Organizacija in taktika; poročevalec sodrug E. Kristan. Na konferenco so povabljeni delegatje vseh podružnic državne in južne železnice v omenjenem obsegu. Javno manifestacijsko zborovanje, ki je popoldan, ima sledeči dnevni red: Železničarji in njih razmerje do organiziranega delavstva. Za glavnega govornika je določen sodrug E. Kristan. Manifestacijskega zborovanja se udeležijo tudi zastopniki vseh drugih organiziranih strok v Trstu.

Raznoterosti.

V Köflachu je v rudniku alpske družbe zasulo rudarja Ivana Romiha ter ga je na mestu ubilo. Ponesrečenec je bil zaupnik rudarske organizacije.

Zveza pivovarnarjev in sodarjev ima 24. in 25. marca t. l. svoj prvi zvezni zbor. Na dnevnem redu je razven poročil in volitev, izprememba pravil, strokovni list, organizacija, taktika pri plačilnih bojih. Vsaka podružnica ima pravico poslati za vsakih 50 udov po enega delegata. Predloge je naznaniti do 15. svečana.

Ruska revolucija je po trditvah carjevih častilcev opesala. V resnici pa je le boj razdeljen v sto in sto lokalnih bojev. Tudi atentati se neprenehoma ponavljajo. V Moskvi je pet zakrinkanih ljudi napadlo polkovnika Obrupeljeva ter so ga umorili. Mlad človek, ki je imel pri sebi listek, glaseč se na ime Kulikov, je v Tveru na zboru plemstva ustrelil bivšega kijevskega generalnega gubernatorja Ignatjeva. Hotel se je potem sam ustreliti, pa se je le ranil. Ignatjev je bil eden glavnih stebrov avtokracije in krvoločan preganjalec revolucionarjev.

Bavarski »krščanski« delavci so zelo nezadovoljni s katoliškim centrom, ker noče dovoliti,

da bi kandidirali za bavarski deželni zbor delavci. Na nekem shodu v Monakovem so govorili zelo ostro proti centru; neki Geigel je dejal: »Kmetje nočejo voliti delavcev, ali svojim hlapcem zapovedo, koga morajo voliti. Prepovedujejo jim, da bi se organizirali, ali kadar pridejo socialni demokrat, je ogenj v strehi in takrat bi bile krščanske organizacije dobre, da bi iztrgale hlapce socialnim demokratom.« Je pač tudi na Bavarskem tako kakor drugod; »krščanske« organizacije imajo povsod nalogo, zadrževati delavstvo od boja proti izkoriščevalcem.

Ruski atentati. V Peterburgu je dne 3. t. m. neznanec ustrelil mestnega glavarja von der Launitz, ko se je vračal od blagoslovljenja neke cerkve. Izprožil je nanj šest strelav, s sedmim se je sam ustrelil v usta. Mestnega glavarja so odnesli v cerkev, kjer je umrl. Atentat je nedvomno maščevanje za okrutnosti, ki jih je počel von der Launitz, ko je bil gubernator v Tambovu. — Ponoči na 3. januarja je v Peterburgu nekdo streljal na predsednika »pravih ruskih ljudi« (takozvanih črnih stotnij) Dubrovina, a ga ni zadel. Napa-dalec je pobegnil.

V Kopenhagenu so vstopili dne 2. t. m. vsi uslužbenci cestnih železnic v stavko.

Dvajset ljudi zgorelo. V Geipelsheimu v Alzaciji je zgorela dne 11. t. m. tovarna za peči Huberta in družbe vsled eksplozije celuloide. Ogenj je onemogočil vsak izhod, tako da se je le majhen del delavcev lahko rešil. Dvajset ljudi, večinoma mladeničev in deklet je zgorelo.

Socialni pregled.

V Beljaku so zahtevali delavci, ki so kidali sneg, boljšo plačo. Občina je 200 delavcev odpustila in vojaška oblast ji je dala 60 lovcev za stavkokaze. V Ljubljani se občina sploh ne zanima mnogo za to, da bi dobila brezposelnih delavcev za tako delo, pa ga morajo opravljati večnoma vojaki, siljenci in kaznjenci.

Sodrugil

V smislu strankinih določb in sklepov zadnjega rednega zbora razpisujemo

V. redni strankin zbor

jugoslovanske socialne demokracije

in ga sklicujemo na

2., 3. in 4. februarja 1907

Velika dvorana v TRST Ulica
«Del. doma» v TRST Boschetto 5

Provizorično predlagamo sledeči dnevni red:

1. Poročila.
2. a) Organizacija in taktika.
b) Volitve leta 1907.
3. Časopisje in tisk.
4. Prihodnji mednarodni socialistični kongres.
5. Socialna demokracija in jugoslovanstvo.
6. Določitev kraja za prihodnji zbor in eventualija.

Vse organizacije, ki imajo po strankinih določbah pravico do udeležbe na strankinem zboru, pozivamo, da pravočasno izvolijo svoje zastopnike in jih naznanijo izvrševalnemu odboru. Z ozirom na posebno važnost tega zbora, ki mu pritika zlasti vsled predstojajočih volitev, vabimo vse organizacije, naj se poslužijo svoje pravice in naj vsekakor določijo svoje zastopnike.

V Ljubljani, 9. decembra 1906.

Izvrševalni odbor

jugoslov. soc. dem. stranke.

* * *

Strankine ustanove določajo glede strankinih zborov sledeče:

Redni občni zbor je vsako drugo leto. Delegate za strankin zbor določijo sodrugi posameznih okrajev in krajev. Kraji, kjer imajo žensko organizacijo, smejo poleg sodrugov določiti tudi sodruginje za delegate. Parlamentarni zastopniki stranke in izvrševalni odbor morajo na strankin zbor in imajo tam sedež in glas. Organizirani sodrugi posameznih industrijskih skupin imajo pravico poslati iz vsakega volilnega okrožja po enega delegata, ki ima glas; volitev teh delegatov posreduje odbor volilnega okrožja.

Iz stranke.

Tržaška lokalna organizacija vabi vse delegate, ki pridejo na strankin zbor in žele, da bi se jim poskrbelo stanovanja, naj naznanijo svoje želje pismeno »lokalni organizaciji jugoslovanske socialno-demokratske stranke — Trst — Ulica Boschetto 5.« Ravnotako naj naznanijo tja, s katerim vlakom pridejo.

Izvrševalni odbor poda strankinemu zboru predloga a) da se preosnuje strankino organizacijo z ozirom na potrebe, ki nastanejo vsled volilne reforme; b) da se ustanovi tiskovno zadruga s sedežem ob izvrševalnem odboru za

izdajanje knjig, brošur, koledarjev in drugih tiskovin, eventualno tudi za finansiranje glavnega glasila. — Prvi predlog se utemeljuje sam seboj; z odpadom starih volilnih kurij in nastopom novih enakovoljavnih volilnih okrajev postane stara organizacija iluzorna in novi volilni okraji se prikažejo kot naravna podlaga nove organizacije, kakor je bilo že razloženo v strankinem glasilu. Poleg tega postane cestna organizacija nujno potrebna. — S sprejemom drugega predloga bi se uresničila stara želja sodrugov, katerim je razvoj in napredek stranke na sreč. Pomnoženje socialne literature je glavni pogoj za kulturno povzdigo proletariata; pa tudi želja mnogih sodrugov, da bi se trajno omogočilo »Rdečemu Praporu« dnevno izhajanje se more le tedaj uresničiti, ako bi bila listu povsem zagotovljena finančna podlaga. Oboje bi izpolnila tiskovna zadruga, katere načrt se predloži strankinemu zboru.

Za strankin zbor je naznanila idrijska okrajna organizacija sledeče predloge:

1. Da se omogoči redno izdajanje koledarja, brošur in majskega spisa, naj se osnuje tiskovni odbor, sestojec iz petih članov. Kontrolo tiskovnega odbora izvršuje izvrševalni odbor stranke. Tiskovni odbor naj se izvoli iz idrijskih sodrugov!

2. Pri »organizaciji« priporočamo, naj se izven okvirja strankinega zbora osnuje v Ljubljani strokovno tajništvo. Vse strokovne organizacije naj se zavežejo, za vsakega člana na mesec prispevati po dva vinarja, ostalo naj se dobi od zvez in strokovne komisije.

3. Pri »organizaciji« priporočamo uvaževanje, da se uredi pri izvrševalnem odboru mesto honoriranega tajnika, ki bo izterjal strankin davek ter vodil vestno agende pripadajoče tajniku v stranki.

4. Izvoli naj se komisijo, ki bo preuredila strankin statut v zmislu novega položaja, ki ga bo ustvarila splošna in enaka volilna pravica.

K strankinemu zboru. Po določbah 6. točke strankinih pravil mora vsaka lokalna organizacija odračunati izvrševalnemu odboru 50%, od vplačanih strankarskih prispevkov. Mi sicer ne vemo, ali se naše politične organizacije ravna po gori omenjenih določbah, tudi bi se prav nič ne čudili, ako se ne bi ravnale in sicer ker vemo, da so njih dohodki že sami zase majhni ter niti ne zadostajo za potrebe, ako hočejo redno izvršiti dolžnosti in naloge, ki jim jih nalagajo strankina pravila. Kaj se tedaj, da bi morale te organizacije odračunati polovico strankarskega davka izvrševalnemu odboru. Tržaška okrajna organizacija je sicer precej močna in tudi je imela precej dohodkov iz strankarskega davka, ali za njeno delovanje niso bili zadostni in zatekati se je morala do drugih izrednih dohodkov, potem katerih le se je moglo pokriti vse troške. Ni čuda tedaj, da se ni moglo odračunati določenih odstotkov izvrševalnemu odboru, temveč se je odračunalo le svoto, ki odgovarja 25 odstotkom. Uverjeni pa smo skoraj, da niti druge naše organizacije niso mogle izvršiti dolžnosti, ki jim jih nalaga točka 6 strank. pravil in sicer iz navedenih vzrokov. Tako delo je pa zmešnjava že sama zase in porodi zraven tudi druge zmešnjave, ki niso gotovo v korist stranki. Treba je tedaj napraviti red tudi v tem oziru in sicer tako, da se olajša troške posameznim organizacijam ter zagotovi izvrševalnemu odboru zadostne dohodke za pokritje svojih troškov. V to svrhu tedaj predlaga podpisani odbor, da se doneske strankarskega davka, ki naj jih odračunajo politične organizacije stranke izvrševalnemu odboru, zniža na 25 odstotkov. Tako svoto bi lahko odračunale vse organizacije, ne da bi trpele pri tem veliko, izvrševalni odbor bi si tudi zagotovil tako zadostnih dohodkov za stroške, ki bi jih imel pri obveščanju s posameznimi organizacijami, dolžnost

poslednjih pa bi bila, da bi razven dela v svojem okraju za lokalne stvari, izvrševale na lastne troške v svojem delokrogu tudi vse inicijative, ki bi jih dajal izvrševalni odbor.

Odbor tržaške okrajne organizacije.

Shodi.

Trst. (Železničarski shod.) V ponedeljek, 14. t. m. ob 8. uri zvečer je bil v »Delavskem domu« železničarski shod, kakršnega tudi tukaj že davno ni bilo. Zastopani sta bili obe železnici, vse kategorije od uradnikov do delavcev, udeležbo je cenili na najmanj 700 oseb. Predsednik je bil sodrug Josip Kopač. Govoril je sodrug Etbin Kristan v slovenskem in nemškem jeziku. Zelo pregledno je govornik narisal splošni položaj delavstva, momentano svetovno socialno situacijo ter je preiskoval vpliv zunanjih dogodkov na položaj in na mišljenje železničarjev v Avstriji in v Trstu. Iz strogo definiranih premislekov je izvajal, da je sedanji ogromni razvoj železničarske organizacije nujna posledica stvarnih dogodkov, v čemur tiči mnogo trdnjše in zanesljivejša garancija za trajnost organizacije, nego v kakem hipnem duševnem razpoloženju. S svojim premišljenim in sila impresivnostnim govorom je naredil poročevalec nepopisno globok vtisk na poslušalce, ki so kljub temu, da je bila dvorana do skrajnosti natlačena, vstrajali v vzornem redu skoraj do 11. ure zvečer. Shod je rešil še neka lokalna vprašanja in je pritrdil sklicanju železničarskega tabora na dan 27. t. m. ter je določil za predsednika uradnika južne železnice sodruga Černigoja. Potem je sodrug Kopač s krepkim sklepnim govorom zaključil zborovanje.

Poskusite in priporočite izdelke

Vydrove tovarne hranil

v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

Delavskim društvom dobavljamo najceneje: Predmete za šaljive bazare in srečolove kakor tudi vse **predpustne predmete**, korianoli, serpentine, gumane številke za knjižnice, kuverte, papirne čepice, girlande, karte za šaljivo pošto, kotilonske rede, slavnostna in odbojniška znamenja. 6 15—11

VUNIBALD PLANN

Dunaj, VI., Wallgasse 19, (nächst Rajmundtheater)

Ugodna prilika za nakup radi stotaja neko velike tovarno

samo 3 goldinarje

stane poštni zabojček 5 kilogramov celotna toža (približno 10—20 komadov) pri stiskanju malo poškodovanega, lepo zvrščenega, ročno dišečega

35—21 **toaletnega mila** 5

onja vijoličnega, vrtničnega, osvojničnega, solnčnega, špajkinega, lilijno-mlečnega, šmarčnega, breskvinca cveta i. t. d.

Razpošilja proti povzetju

podjetje Manhattan

Budimpešta VIII, Bezeredy-utca 3.

Delavski koledar za leto 1907

velja 72 h, v usnje vezan 130 K, po pošti 10 h več.

Izšla je v založbi časopisa »Naprej« v Idriji I. knjiga

Pod spovednim pečatom

katero je spisal bivši katoliški kapelan H. Kirchsteiger. — Cena I. knjigi, obsegajoči 312 strani, znaša 2 K 60 vin.

Vsakemu prijatelju dobrega in poučnega branja knjigo »Pod spovednim pečatom« prav toplo priporočamo. — Dobi se v Ljubljani v knjigarni L. Schwentner; v Gorici v knjigarni A. Gabršček ter v Idriji pri upravi lista »Naprej«.

AVSTRO-AMERICANA

TRIEST NEW-YORK

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in zanesljivo počivati naj se obrnejo na
Simona Kmetelka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Iskavrstna Pojasnila dajo se brezplačno.

*Naj toče majhen sem možic!
Pa sem lepo debelih lic.
In ta sem le zato dobil.
Ker sem Kathreinjevo kavo pil.*

Pristna samo v izvirnih zavojih z imenom **Kathrein.**

Kathreinjeva Kneippova sladna kava

sama se je obnesla za najokusnejšo primes, ki lahko prahava, redilna in krvotvorna speši zdravje.

Otroke bi bilo samo še navajati Kathreinjeve kave.

Sodrug! Pristopite vsi k organizaciji!

Naročniki

ki ne dobe kake številke našega lista, naj takoj napišejo listek z naslovom:

„Reklamacija, „Rdeči Prapor“, Ljubljana“

in navedo, katere številke niso prejeli. Take reklamacije so poštnine proste.

Pisarna upravnštva

„Rdečega Prapora“

je otvorjena za najnujnejše stvari tudi ob nedeljah in praznikih med 9. in 10. uro dopoldne. Ob delavstvih pa od 9. do 12. ure in od 3. do 6. ure.

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste

1 52—49

Aleksandra Levi Minzija

Trst — Piazza Rosario 2 — Trst

(bolako poslopje).

Bogat izbor v tapeterijah, zrcalih in slikah. — Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo. — Cene brez konkurence. — Predmeti se postavijo na brod ali železnico, ne da bi se za to kaj računalo.

Stanje hranil. vlog: 22 milijonov kron.

Rezervni zaklad: 760.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3
poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

ZA VARNOST VLOG JAMČI POLEG LASTNEGA REZERVNEGA ZAKLADA MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA Z VSEM SVOJIM PREMOŽENJEM IN VSO DAVČNO MOČJO. DA JE VARNOST VLOG POPOLNA, SVEDOČI ZLASTI TO, DA VLAGAJO V TO HRANILNICO TUDI SODIŠČA DENAR MLADOLETNIH OTROK IN VAROVANCEV. 4 26—13

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4½%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.

Dalje.

Tudi to sredstvo, ki je sicer takoj izpreobrnilo vsakega duhovnega grešnika, je ostalo brez uspeha. Samostanu je povzročilo celo izgubo. Mladi menih Lukež, marljiv in upov poln mladenič, ki je pri bičevanju prav močno držal nedostojnega župnika, je slekel kuto, izstopil je iz samostana in si služi sedaj pri odvetniku kruh kot pisar. Tepeni župnik ga je pogledal s tako resnim in žalostnim pogledom, da se je dvignilo v njem prepričanje, da se pravemu Bogu ne služi tako, kakor je po škofovi želji navada v samostanu. Bogu na čast je hotel žrtvovati samega sebe, ko je vstopil v samostan, našel je pa tukaj samo fanatično uslužnost za škofa.

Tak človek, ki lahko z enim samim pogledom zapelje meniha, da prelomi samostansko obljubo, mora biti obseden od hudobnega duha. Stari, svetniku podobni oče Damjan je že davno dejal, da mora imeti trdovratni molk nedostojnega duhovnika svoj vir pri hudiču. Iz starih samostanskih spisov, shranjenih iz dobe, ko je bila sveta inkvizicija še v rokah menihov tega samostana, je vedel, da zapira hudič sam ljudem, ki jih je obsedel, usta. Hudič pa ima še vedno tisto moč kakor nekdanj, ko je sveta cerkev neprizanesljivo sežigala njegove prijatelje. Še celo povečala se je sedaj njegova moč, kajti sicer ne bi bil papež zapovedal, da mora vsak duhovnik, kjerkoli je na svetu, moliti po vsaki sveti maši: „... Strmoglavi satana in ostale hudobne duhove, ki hodijo v pogubo duš po svetu, s svojo božansko močjo v pekel.“ Gotovo je preskočil eden izmed tisočeri hudičev, ki so se naselili v župnikovem telesu, na očeta Lukeža in je smuknil vanj.

Da, tako je moralo biti. Zaman ni dal škof tiskati posebne knjige za svoje duhovnike, v kateri je natančno opisano, kako se lahko izganja hudiča iz ljudi.

Seveda se izmed tisočeri duhovnikov komaj eden lahko predrzne, na ta način izganjati hudiča. Peklenski vrag ne pozna namreč prav nič molčljivosti, pa očita svojim mučiteljem vse grehe. Niti spovedna tajnost ni sveta hudiču; najskrivnejše duhovniške grehe spravi na dan.

Do dobrega so bili sedaj vsi menihi prepričani, da je župnik obseden od hudiča, morda celo od tisoč hudičev; toda teh hudičev se vendar niti eden ni predrznil zakleti in izgnati.

Končno pa se je vendar stari oče Damjan polotil tega nevarnega dela, na katero se je pripravil s tridnevni postom. V vseh mestnih samostanih so molili, da bi se posrečil izgon hudiča in škof je dal pogumnemu eksorcijantu svoj posebni sveti blagoslov.

Toda ubogi pater Damjan se je namenil storiti več, nego je mogel izpolniti.

Ko je čistiljivi stari mož, ki je imel v nasprotju s tolstim voditeljem duhovnih vaj znamenje svetosti na čelu, vstopil v celico, se je župnik globoko poklonil pred starim duhovnikom.

Toda ko je praznoverni mož začel svoje latinsko zaklinjanje in rotnje hudobca, je župnik šele izpoznal, kaj hoče. Seveda, to

je knjiga za izganjanje hudiča, ki jo ima duhovnik v svoji tresočki roki. Predobro jo je poznal, kajti tudi njemu so jo bili poslali od škofijskega ordinariata in s položnico c. kr. poštne hranilnice jo je bilo treba plačati.

Takrat se je moral od srca smejati tej tesni združitvi srednjega veka z dvajsetim stoletjem.

Knjigi, v kateri je bilo črno na belem zapisano, kako se pograbi hudiča za vrat, je bila priložena položnica c. kr. poštne hranilnice. To je sililo človeka ne le, da se smeje, temveč tudi da razmišlja.

Takrat se je župnik seveda še lahko od srca smejal ubogemu hudiču, ki je dospel tako daleč, da se spravlja celo c. kr. poštno hranilnico proti njemu na noge. Danes pa je dobil zasmehovani hudič roke in noge, pa še s prav težkimi parklji, in dolg, dolg rep, ki se vleče skozi mnogo, mnogo stoletij.

Ko je po nalogu svoje cerkve zvesto varoval spovedni pečat, ker je molčal, ko bi bilo tisoč drugih govorilo, da bi se očistili sramoteče obtožbe, ker je rajši trpel krivico, nego da bi jo komu prizadel, mislijo torej že, da je obseden od hudiča!

Naenkrat je stal prečastni hudičev rotilec zunaj na hodniku. Prav krepko ga je obsedeni pahnili iz celice. „Izženite hudiča neumnosti iz svojih lastnih butic!“ je rjovel hudič iz njega.

Zopet je molil eksorcijant in se je postil, preden je začel novo rotnje. Ali zopet je bilo zaman; hudič ni hotel prelomiti molka. Končno je vrgel župnik celo brevir za njim, da je odskočila vezba.

Od tistega časa je imel župnik mir. Vodja vaj je obupal nad njim, bičali ga niso več; hudič naj ostane v njem, ako mu ni preveč mraz v tej ječi.

Niti oče prior ga ni več nadlegoval, naj plača zaostale stroške za hrano in stanovanje. Samo cerkveni hlapec mu je dnevno prinašal pičlo hrano.

Tako je ležal sedaj zapuščen na trdih deskah, drgetujoč od mraza. Razmesarjeni hrbet se ni mogel zaceliti v tej mrzloti. Da le ne bi bilo tega hrbta, tedaj bi vsaj ponoči lahko spal. Tako pa so bile noči grozne. Stokanje zvonov in enolično petje menihov na koru ni odmevalo več kakor služba božja v njegovo celico. Oj Bog! Ako bi mogel slišati sedaj edin vrisk s hriba, ako bi mogel poslušati bobnenje slapa, ako bi začul eno samo planinsko pesem! Tedaj bi tudi on zapel veliko slavo božjo.

XXIV.

Prijetna toplota je prevevala vse škofove pisarne. Ledene cvetke, ki so bile ponoči zrastle na velikih gladkih šipah, so se že tajale in polagoma so curljale kapljice v limaste posode.

Akoravno je bil škof napram svojim duhovniškim uradnikom v vsakem oziru zelo varčen, vendar ni dovolil, da bi trpeli mraz. Velika bukova polena, s katerimi se je gredo ogromne peči, so itak dodajali državni gozdovi.

Dela pa je bilo tukaj res več kakor dovolj. Ako bi bila cerkev božja vtemeljena na papirju, bi morali biti ž njo vse prav in dobro. V vsaki pisarni so bili štirje pulti in pri vsakem je pisaril duhovnik dannadan, leto za letom. Sten se sploh ni videlo. Spisi naloženi na visokih kupih, so segali do okrašenega stropa. V visoke tisočake je segala tekoča številka spisov in morda prekosi letos škofijski konzistorij s številom

rešenih spisov celo visoko c. kr. namestništvo in tako jasno dokaže, da ima cerkev boljšo vladno, nego država.

Seveda vzdihuje mnogo bolnikov po duhovniku, številne občine prosijo za jutranjo službo božjo. Vestni dušebrižniki se moré z dvojnimi in trojnimi deli, ali škof ne more oddati niti enega posvečenih pisarjev. Najvažnejšega dušebrižnega dela v pisarnah se ne sme zanemariti.

Tudi slučaj Hercog-Gospojna je veljal že mnogo papirja in črnila. Cel kup spisov je ležal na mizi kanonika inkvizitorja. Po treh mesecih je dozorela stvar za razsodbo. Ako bi bil župnik takoj priznal svojo krivico in se prostovoljno odrekel svoje župnije, bi se bilo prihranilo mnogo dela.

Dobri prijatelji so mu bili svetovali, naj ne razdraži škofa še bolj s tajejem. Kdor ne sluša dobrih svetov, mora pa občutiti vso strogost cerkve. Dobri škof je bil napram takemu velikemu grešniku še pravičen. Sam ga noče obsoditi. Njegovo prečastito sodišče, ki se je danes zbralo pod njegovim predsedstvom, da sodi nevrednega slugo cerkve, naj to stori.

V zaprtem vozu v varnem spremstvu dveh menihov se je obtoženec ravnokar pripeljal iz samostana v škofijo.

S pravo slastjo je župnik dihal topli zrak. Neizmerno dobro mu je delo to. Za vse drugo ga ni bilo briga. Samo toplote je hotel dobiti v svoje otrpelo telo.

Svetlo luč, ki je plavala skozi visoka okna, bi bil rad vsesal, kakor nežna cvetka solnčne žarke spomladi. Saj je bil tudi on človeška rastlina, ki mora živeti samo v luči in toploti. Čutil je, kako je prodirala gor-kota od živca do živca, od žile do žile, vse globokeje v obmrlo telo; videl ni hladnih, strogih svojih sodnikov, gledal je le skozi okno na krasno zimsko krajino, tja čez sneženo drevje škofovega vrta in na bližnje hribe.

Skoro mehanično je odgovarjal na prva vprašanja, s katerimi ga je vzbudila inkvizicija.

Ali boljbolj se je jel zavedati resnosti svojega obtoženiškega položaja. Že tako dolgo se ni ravnalo ž njim kakor z duhovnikom, da si je moral prav dopovedati, da je tudi on ravnokar duhovnik, kakor njegovi sodniki v rdečih talarjih, okinčani z zlatimi verižicami. Sreča je bila zanj, da ni bilo ogledala v dvorani, sicer sam ne bi bil več verjel, da je tudi on še duhovnik. Obdrgnjena obleka samostanskega hlapca, ki jo je imel na telesu, dolga brada, lasje brez nege, nesnaga na upadlem licu, rdeče oči, vse to bi mu bilo samo povedalo, da to ne more biti nekdanj tako srečni župnik iz Gospojne.

V tem je prodrla blagodejna toplota do srca; samo v glavi je bilo še nekaj kakor kos ledu. Ali že je lahko povsem mirno gledal svojim sodnikom v oči.

Misliti je moral na svojega tovariša Öttingerja, ki bi se bil gotovo v tem položaju še smejal, ako bi bil videl na vrhu škofa v njegovi tolšči, poleg pa svojega nekdanjega župnika, sedanjega prošta Šusterja, starega in suhega.

Da, stari prošt je doživel še ta dan pravice. Še živi pravičen Bog v nebesih; njegov naslednik v Gospojni ga je bil pripravil ob nekoliko tisočakov mučno prihranjenega denarja, ker je dosegel pri posvetni oblasti, da je moral on, bojevnik za cerkev, spraviti župnišče v Gospojni v red.

Dalje prih.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52-21

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Berdajs.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsaki petek.

Naročnina za avstro-ogrške kraje za celo leto 5.44 K, za pol leta 2.72 K, za četrt leta 1.86 K; za Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K; za Ameriko za celo leto 7.28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati enkrat štiritopna petitvrstica 20 vin, večkrat ceneje po dogovoru.

4. številka.

V Ljubljani, dne 25. januarja 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice številka 8/1.

Naš zbor.

Že začetkom prihodnjega meseca se snidejo v Trstu zaupniki naših organizacij na rednem zboru stranke, da si ustvarijo zanesljiv pregled dela in uspehov izza zadnjega zbora in da se temeljito pripravijo za nove naloge, ki zadenejo stranko v prihodnji dobi. Letošnji zbor se ima pečati v prvi vrsti s praktičnim delom in z aktualnimi reči. Programatična vprašanja in teorije stoje v ozadju. Zbor bode seveda socialističen in tudi njegova posvetovanja in sklepanja so posvečena končnemu cilju stranke. Osvoboditvi delavnega ljudstva iz železnega oklepa kapitalizma je namenjeno vse naše delo in tudi naš zbor mora upirati oči v nepremakljivi zadnji smoter. To je kakor pribito za nas in za naše nasprotnike: Socialni demokratje smo in ostanemo. V svojem načelnem stremljenju se ne izpremenimo niti za dlako, pa naj se nasprotniki norčujejo iz naših »utopij«, ali pa naj skušajo zmanjšati veljavo delavskega hrepenenja po popolni osvoboditvi. Ali za naš program in končni smoter nas ni strah. Od vseh začetkov organiziranega, zavednega delavskega gibanja opazujemo sami in opazujejo lahko naši nasprotniki, da svobodna beseda v naših vrstah ne more nikoli postati nevarna socializmu. Doživeli smo na sestankih socialnih demokratov hude spopade, in če je bilo včasih obžalovati, da so razburjene strasti preskočile meje, ki bi jih morala začrtati razsodnost, so bili vendar redno prevarjeni naši nasprotniki, ki so vedno pričakovali razkol ali razpad stranke, a ga niso nikoli doživeli.

Na našem letošnjem zboru ni pričakovati razburljivih kriz. O marsikaterem vprašanju se pojavijo lahko različna mnenja in strankin zbor ima ravno namen, da se jih sliši. Ali vsa nasprotja, ki se utegnejo pokazati, bodo neskončno oddaljena od nesoglasja v načelih; v vsaki stvari se pojde le zato, katera sredstva so bolj primerna, katere poti so bolj praktične za izvršitev dela in za doseg cilja. Prav zato je pa želeli svobodne debate in mnogobrojne udeležbe v razpravah, da se pojasni vsako stališče, da se utemelji vsak nazor in da se skupnost tem lažje izreče za tisto, kar je najbolje.

Zdi se nam, da se s poročili letos ne bode izgubilo preveč časa. Tista otroška leta stranke, ko je mislil vsak zaupnik, da mora obsirno razložiti najmanjši dogodek v svojem kraju, so minula in z razvojem stranke gine tudi malenkostno kritikastvo, na njegovo mesto pa stopa premišljena, temeljita, na višjem stališču stoječa kritika. Mnogokateri posameznosti odpadajo s strankinega zbora vsled razširjene organizacije; detalje, ki so prej obremenjevali naše kongrese in jim jemali nujni čas, prevzemajo okrajne in krajevne konference.

Vprašanje, ali je stranka delala, je letos lažje rešeno, kakor na vseh dosedanjih zbora; odgovor dajejo naši uspehi, daje ga pozicija, ki si jo je priborila stranka v slovenskem javnem življenju. Da nismo dosegli vsega, kar bi bili radi, je druga stvar, ki pa je razumljiva človeku, če noče prenašati sanj v resnično življenje. Kakor vsak organizem, je tudi socialna demokracija produkt razmer, katerih tudi najmočnejša volja ne more sama popolnoma premagati, ako nedostaje vseh potrebnih sredstev. Največji nezadovolježi smo pač sami in tako bode ostalo, dokler ne izvojuje socialna demokracija končne zmage.

Tehtne so pa naloge, ki jih ima strankin zbor rešiti za prihodnost.

V prvi vrsti stoji vprašanje organizacije, glede katere je pač jasno, da ji mora služiti za podlago nova razdelitev volilnih okrajev. V čisto slovenskih okrajih, kjer je zadostno število delavstva in pristašev stranke sploh, ne bode težav za praktično izvršitev te naloge. Kjer še niso konstituirane okrajne organizacije, se mora to zgoditi v najkrajšem času. Ali tudi v narodno mešanih volilnih okrajih, v katerih prihaja slovensko delavstvo sploh v poštev, se mora, kjer se še ni zgodilo, ustanoviti take organizacije, ki morajo seveda v splošno delavskih stvarih delovati sporazumno z organizacijami drugih narodnosti. Stvar je popolnoma jasna. Na skupnem kongresu na Dunaju leta 1897. je bila sklenjena strankina organizacija po narodnostih, sklep je veljaven in izvršiti se ga mora do zadnjih skrajnosti. S tem sklepom je v stranki ustanovljena narodna avtonomija in naša stvar je, da jo porabimo povsod. Kamor naša organizacija doslej še ni dosegla, tja si mora odpreti pot. V drugi vrsti pa je treba organizacijo izvesti tudi v detaljih; s cesto, odnosno s hišno organizacijo se ne sme odlašati nikjer več in kjer še ni izvedena ali izpopolnjena, se mora to zgoditi nemudoma, vsaj takoj po končanem zboru.

Taktika je vprašanje, s katerim se mora pečati vsak zbor. Načelo je stalno in tako vidno, da ni mogoče, sumiti o njem. O postopanju so pa mnenja prav lahko različna. Dnevni boji zahtevajo pogostoma različna sredstva; vsa niso enako koristna in zato se je treba vsakokrat pomeniti o njih. Nekaj pa je gotovega, kar zbor nedvomno potrdi, Poleg duševne in materialne požrtvovalnosti strankinih organov, poleg dela, zanimanja in resnične navdušenosti strankinih pristašev imamo zahvaliti največ uspehov dostojnemu nastopu v javnosti, ki ga je stranka naravnost forsirala. V političnih bojih na Slovenskem je zavladovala že skoraj neverjetna podivjanost; pograbila je časopise, zlasti polemiko, razgrajala je na shodih, posezala je celo v privatno življenje. Ves boj je bil že zastrupljen in pojavila se je nevarnost, da se odvrnejo vsi količnik tenkočutnejši elementi od takega javnega življenja in prepuste polje popolnoma brutalnosti in terorizma. V najvišarnejših časih pa je ohranila socialna demokracija vzorno disciplino in s svojim odločnim nastopom je prisilila tudi nasprotnika, da so vsaj deloma tudi v svojih vrstah omejili nekdanjo surovost; kajti barbarizem nasprotnikov je le polnil vrste socialnih demokratov.

V tem oziru je naša taktika nespremenljiva tudi za prihodnost, kajti izkušnja nam je zadostno pokazala, da je sicer včasih zelo mikavno geslo »klin s klinom«, da se pa končno maščuje vsaka surovost nad tistim, ki jo uganja. In če mora skrbeti socialna demokracija z vso verno za vzgojo delavstva in že zaradi tega strogo paziti na olikanost pri vsakem nastopu, je to še posebno potrebno na Slovenskem, kjer je že itak na vsakem polju premalo delavnih moči in je pravo hudodelstvo, ako se odganja s surovostjo še tiste, ki se jih ima. Tak luksuz si lahko dovolijo veliki in bogati narodi, ne pa mi. To sankcionira nedvomno tudi strankin zbor.

Naš tisk.

Ko je izvrševalni odbor sklenil, izdajati »Rdeči Prapor« ob času državnoborskih volitev dnevno, je vedel, da ugodni s tem splošni želji, vedel je pa

tudi, da je naloga težka, kajti za uresničenje takega sklepa je treba za naše razmere ogromnih sredstev. Socialna demokracija je stranka delavcev, ki nimajo premoženja; v reptilnih fondih ni krme za delavsko časopisje, prijateljev, ki bi darovali stranki tisočake, nimamo, s pastirskimi listi tudi ne moremo nikomur ukazovati, naj nam preskrbuje dedščine. In če se godi organizacijam naših sodrugov tuintam bolje nego nam, imajo tudi tem širši delokrog in večje potrebe; kar dobé, rabijo res sami.

Odkazani smo torej popolnoma na lastne moči. Ali izvrševalni odbor je vedel, da sme računati s požrtvovalnostjo, kakršne je zmožno samo delavstvo; vedel je tudi, da pozna naše delavstvo pomen neodvisnega, močnega časopisja, ter razume, da žrtvuje vse, kar stori za svoj tisk, svoji lastni koristi. Odziv med delavstvom je že doslej tak, kakor smo ga pričakovali in ako store vsi, ki so doslej že zaostali, svojo dolžnost, je izključen vsak dvom, da se ne bi uresničil sklep. Seveda je treba še intenzivnega dela; prepričani smo pa, da se oglasi v pravem času še tisto število naročnikov, ki je nujno potrebno. Opozarjamo pa somišljenike, naj pridno agitirajo tudi zaradi tega, ker ni treba le, da dobi dnevnik toliko naročnikov, kolikor jih mora absolutno biti, ampak čim več jih bode, tem boljši bode list. Vabimo pa tudi tiste, ki simpatizirajo s stranko, ne da bi bili delavci, naj ji pomagajo s tem, da se naroče na list in da ga priporočajo in razširjajo v svojih krogih.

Odkar se je začela razširjati agitacija za proviziorni dnevnik, so se pa jeli množiti glasovi, ki zahtevajo več. Od vseh krajev se oglašajo želja, naj bi izhajal »Rdeči Prapor« trajno kot dnevnik. Teh glasov je že toliko, da ne more izvrševalni odbor ostati gluhi. Veselo znamenje je, da zanimanje za časopisje med delavstvom tako narašča; v njem je pač najboljši dokaz, da je bilo naše dosedanje delo uspešno.

Ali ko je imel izvrševalni odbor sklepati o dnevniku, ni smel slediti svojim lastnim željam, temveč moral je resno in oprezno preiskati razmere. Ne le da ni hotel in mogel prekoračiti svoje kompetence, temveč je moral tudi jako trezno razsoditi, kaj je za tako podjetje potrebno in kaj je mogoče.

Odmev, ki ga nahaja naš poziv za začasni dnevnik, je pa utrdil v izvrševalnem odboru prepričanje, da prihaja čas, ko kaže, narediti poskus z načrtom, o katerem se je že pogostoma posvetoval in ki ga je razmotrival z raznih stališč.

Ako bi bilo mogoče, trajno izpremeniti »Rdeči Prapor« v dnevnik, bi bil to gotovo ogromen napredek in za stranko velikanska korist. Delavci bi dobili tedaj list, ki bi res lahko zadostoval svoji nalogi, da bi bil dobro izobraževalno sredstvo, pa tudi močno orožje v vseh bojih delavstva. Dnevnik bi bil propagandistično in agitacijsko sredstvo prve vrste, posredoval bi delavstvu množino znanja, branil bi njegove interese, varoval bi ga krivičnih napadov in vodil bi ga v njegovem napredku, tako da bi se delavski boj res lahko skrajšal za mnoga desetletja.

Toda izvajanje trajnega dnevnika je nekaj drugega, kakor začasna izdaja. Dva meseca gre, ako dobi list potom naročnine toliko, kolikor iznašajo stroški. To ni malo; ali mogoče je. Ako hoče dnevnik trajno izhajati, mora imeti močno finančno podlago, katera ga lahko varuje katastrof. Svota, ki je za to potrebna, je za delavske razmere resnično ogromna. Vendar ne misli izvrše-

valni odbor, da bi odgovoril na vsestransko željo s kratkim «ni mogoče». Za svojo nalogo smatra, povedati delavstvu, kako bi bilo mogoče, da se izpolnijo njegove želje. In takoj bodi povedano: Lahko ni, ali mogoče je, ako imajo delavci železno voljo in potrebno požrtvovalnost.

Izvrševalni odbor hoče strankinemu zboru predložiti ustanovitev tiskovne zadruga v smislu zadružnega zakona. Naloga te zadruga bi bila, izdajati dnevnik, povrh pa druge redne in izvenredne tiskopise, kakor majski list, koledar, brošure, popularne in znanstvene socialne knjige itd. Da bi bil uspeh takega podjetja velikanski, je nedvomno. Ali ker bi bila potrebna tako velika svota, da bi bili tudi posamezni deleži z ozirom na materialne razmere delavstva dosti veliki, naj bi bilo mogoče, da bi vplačali posamezni udje svoje deleže lahko tudi v obrokih.

Izvrševalni odbor je prepričan, da bi bil načrt ob sedanjem zanimanju delavstva, ob splošnem razvoju stranke in ob stalnem priraščanju tudi iz vrst inteligence, izvediv. Seveda bi bilo treba neizmerno pridnega dela, jeklene volje in velike požrtvovalnosti. Tisto število udov, ki je potrebno, bi se v sedanjem stanju stranke na Slovenskem z dobro agitacijo lahko dobilo.

Strankin zbor bode imel priložnost, razpravljati in sklepati o načrtu, ki bode delegatom natančneje razložen. Za sedaj pa priporočamo vsem, ki se zanimajo za naše časopisje, naj resno prevdarijo stvar, ki je za stranko ogromnega pomena.

Sodrugil!

V smislu strankinih določb in sklepov zadnjega rednega zbora razpisujemo

V. redni strankin zbor jugoslovanske socialne demokracije in ga sklicujemo na

2., 3. in 4. februarja 1907
Velika dvorana v TRST Ulica
«Del. doma» Boschetto 5

Provizorično predlagamo sledeči dnevni red:

1. Poročila.
2. a) Organizacija in taktika.
b) Volitve leta 1907.
3. Časopisje in tisk.
4. Prihodnji mednarodni socialistični kongres.
5. Socialna demokracija in jugoslovanstvo.
6. Določitev kraja za prihodnji zbor in eventualija.

Vse organizacije, ki imajo po strankinih določbah pravico do udeležbe na strankinem zboru, pozivamo, da pravočasno izvolijo svoje zastopnike in jih naznanijo izvrševalnemu odboru. Z ozirom na posebno važnost tega zbora, ki mu pritika zlasti vsled predstojećih volitev, vabimo vse organizacije, naj se poslužijo svoje pravice in naj vsekakor določijo svoje zastopnike.

V Ljubljani, 9. decembra 1906.

Izvrševalni odbor
jugoslov. soc. dem. stranke.

* * *

Strankine ustanove določajo glede strankinih zborov sledeče:

Redni občni zbor je vsako drugo leto. Delegati za strankin zbor določijo sodrugi posameznih okrajev in krajev. Kraji, kjer imajo žensko organizacijo, smejo poleg sodrugov določiti tudi sodruginje za delegate. Parlamentarni zastopniki stranke in izvrševalni odbor morajo na strankin zbor in imajo tam sedež in glas. Organizirani sodrugi posameznih industrijskih skupin imajo pravico poslati iz vsakega volilnega okrožja po enega delegata, ki ima glas; volitev teh delegatov posreduje odbor volilnega okrožja.

Domače stvari.

5000 kron je dobil «Rdeči Prapor» z Dunaja, da more izhajati ob času državnoborskih volitev kot dnevnik. To vest je priobčil «Slov. Narod» in je povzročil z njo fatalne posledice. Mirno je sedel naš upravnik na svojem stolu in pobožno, kakor se spodobi, je čital liberalno glasilo. Naenkrat je planil pokoncu. In to se je zgodilo s takimi znamenji, da smo se vsi ustrašili. Bil je grozen trenotek. Kocmur se zaklical: «Brž po dr. Robido!» Hitro je poskočilo nekoliko sodrugov, a bilo je že prepozno; upravnik je že izginil kakor kafa. Kaj bo sedaj? Kaj se je pravzaprav zgodilo? Vsi smo se spogledovali, nekateri so majali z glavo, drugi so nekam sumljivo polagali prst na čelo. Bali smo se pa, da si stori revež kaj hudega. Brez vseh formalnosti smo dirigirali nekoliko sodrugov k Ljubljani, nekateri so hiteli pod Tivoli, da bi prepre-

čili nesrečo, ako bi bil še čas; zopet drugi so se razkropili po Ljubljani, pa so iskali, iskali — a nikjer sledu. Končno ga zasači Tokan na Dunajski cesti. A kakšen je bil! Razmršeni lasje, izbuljene oči, drhteč po vseh udih; malo da ni podrl Tokana. Ta se vendar ohrabri in ga vpraša «Kam?» Nekaj časa strmi Berdajs predse, kakor človek, ki ga vodi luna; naposled se mu izvije iz grla: «Pet taužent! Pet taužent!» In že dirja naprej, proti Šelenburgovim ulicam, pa smukne skozi poštna vrata. Tokan ga komaj dobiti, z druge strani pride ves brez sape Mlinar. Berdajs pa teka po stopnicah gor, dol, od oddelka do oddelka in vprašuje: «Kje je tistih pattaužent za nas?» — Rajši zamolčimo, kako so uradniki gledali. Žadostuje naj, da sta dobila Mlinar in Tokan na srečo azistenco nekaterih mizarjev in kovinarjev, ki so spravili reveža diskretno domov in tam so ga zavijali 48 ur zaporedoma v mokre rjuhe; on pa je le zanešeno vzdihoval «pet taužent, pet taužent». In če se ni utrudil, ponavlja te besede še sedaj. — Toda ker je prišel «Narod» na sled našim finančnim zvezam, priznajmo resnico; pred njegovimi Argusovimi očmi sploh ni mogoče skrivati ničesar. Torej: Ali «Narod» ni bil dovolj natančno informiran, ali pa ste po tiskovni pomoti izpadli dve ničli. Dobili namreč nismo 5, temveč 500 tisoč. Vrhutega pa je umrl Mlinarju doslej neznan stric v Ameriki in mu je zapustil 500.000. Čobal je zadel glavni zgoditek s 500.000 in liberalci nam dajejo iz posebne simpatije tudi 500.000, tako da začnemo okroglo z dvemi milijoni. Za dva meseca bo že. Kdor pa ne verjame, plača groš. Morda se tudi tako kaj nabere za tiskovni sklad.

O socialnodemokratskih kandidaturah se razširja toliko fantastičnih legend, da bi se človeku, ki jih posluša, lahko zmešalo v glavi. Čudno je, da so o socialističnih namenih vsi boljše poučeni, nego socialisti sami. Nam se ne mudi tako zelo s kandidaturami, ker se nam zdi sistematično delo bolj važno in potrebno, kakor tamtam. Kakor je bila pri nas vedno navada, bodo o vsem, česar je treba, sklepali kompetentni faktorji in zgodilo se bode vse lepo po vrsti. Naši somišljeniki bodo pravočasno izvedeli vse in naj se nič ne puste begati od nasprotnikov, ki ne žele menda nič drugega, kakor da povzročijo zmešnjave.

Kaj je s kranjskim deželnim zborom? Ako se sme verjeti raznim glasovom, bodo meseca aprila sklicani deželni zbori na daljše zasedanje. Dela jih čaka dovolj. Zato je nujno tudi vprašanje, kaj bode s kranjskim deželnim zborom. V krogih, ki bi bili lahko dobro poučeni, se vzdržuje trditev, da se ga sploh ne namerava sklicati, ampak da bode vlada enostavno počakala na konec zakonodajne dobe in ga tedaj razpustila. Tako ravnanje bi bilo popolnoma nepravilno. To nikakor ni pot, po kateri naj pride vlada iz zagate. Ravno kranjski deželni zbor ima toliko nujnih nalog, da bi itak le najnujnejše težko opravil, tudi če bi se mu dalo dosti časa. Med temi nalogami je tudi volilna reforma. Če so bile v zadnjem zasedanju težave, je naloga vlade, da jih skuša odpraviti. Ravno večna obstukcija v deželnem zboru dokazuje, da je potrebna temeljita izprememba, ako naj postane provincialni parlament zmožen za delo. Kako pa naj se to doseže, ako obvelja za nove volitve stari volilni red? Ako se hoče drugačen zbor, je treba drugačnih volitev. Zato pa je treba sklicati deželni zbor in v njem skrbeti, da se zgodi, kar je potrebno, ne pa vtikati glavo v pesek kakor noj.

Pod firmo «Obrambno zvezo zavednih obrtnikov» skušajo klerikalci privabiti kranjske, predvsem ljubljanske obrtnike v svoj volilni tabor. Rutinirani kakor so, se delajo nepristranske, dobro vedo, da klerikalizem le še nima dovolj moči, kakor bi radi. Nič se ne bodemo čudili, ako bode gospod Kregar, kadar bo kazalo, zabavljat tudi klerikalcem. Saj namen posvečuje sredstva. Resnično pa ostane vendar, da je imela še vsaka akcija, katero je Kregar začel pri obrtnikih, cilj, da privede obrtnike kakorkoli pod klerikalno streho. In tako je tudi sedaj. Da je gospod Kregar klerikalec, ni novost; «Slovensko ljudsko stranko» je že oficijelno zastopal in zato je malo hud poper, ako hoče obrtnikom dopovedati, da mu ni klerikalizem nič mar.

Nov poštni tarif je uveljavljen z dnem 16. januarja. Poština za pisma je izpremenjena predvsem v lokalnem prometu. Lokalna pisma je poslej frankovati ravno tako kakor druga z znamkami po 10 (ne več po 6) vinarjev. Za pisma izven mesta se plača do 50 gramov po 10, nad 50 gramov po 20 vinarjev; za nefrankovana pisma do 20 gramov 20, nad 20 gramov 40 (ne 30) vinarjev. Za nezadostno frankovana pisma se plača dvojno pomanjkljivo pristojbino. Za dostavljanje se plača: Za pisma do 1000 kron 10 vinarjev, nad tisoč kron po 20 vinarjev; za pakete brez vrednosti in do 1000 kron vrednosti do 5 kilogramov 10 vinarjev, nad 5 kilogramov 20 vinarjev; za pakete višje vrednosti še po 20 vinarjev za 5000 kron. Za poštno in plačilne nakaznice do tisoč kron se plača po 6 vinarjev. Za aviziranje vrednostnega pisma ali paketa se plača 4 vinarje. Pri ekspresnih pošiljkih ostane tarif po 50 vinarjev za paket in 30 vinarjev za pismo le, ako ni naznačena vrednost, ali ako ne presega 1000 kron; sicer je plačati za vsakih 5000 kron vrednosti še 20 vinarjev povrh. Za pisma, ki

obseže na pošti (poste restante) je plačati po poštni vinarjev, ako leže nad 8 dni. Ako se pisma pošlje za adresatom, je treba tudi za to pošiljatev plačati normalno poštino. Brzjavni blanketi veljajo poslej 2 vinarja. Za lokalne brzjave se plača ravno toliko, kakor za druge.

Ljubljanski okrajni odbor, ki je bil izvoljen na zadnji konferenci, je imel v ponedeljek, 21. t. m. sejo, na kateri se je konstituiral. Za načelnika je bil izvoljen sodrug Kocmur, za namestnika sodrug Vičič, za tajnika sodrug Petrič, za blagajnika in dopisnika sodrug Bartel, za knjigovodjo pa sodrug Pogačar; v kontrolo sodruga Avbelj in Tokan. Seje sta se udeležila tudi volilna odseka za Ljubljano in za ljubljansko okolico. Razpravljalo se je o prihodnjih državnoborskih volitvah in o volilni organizaciji. Skenilo se je, da se priredi v nedeljo, 10. svečana velik javen shod, ki ima sklepati o volitvah in o lokalnih kandidaturah. V nedeljo, 14. svečana bode razširjena konferenca vseh mestnih zaupnikov.

Za strankin zbor nam je poslal sodrug Jaka Škrbič daljši dopis, v katerem konkretno priporoča fuzijo «Napreja» z «Rdečim Praporom».

Uradniške plače igrajo sedaj veliko vlogo v meščanskem časopisju. Vsaka stranka bi rada prepričala uradnike, da imajo samo njej zahvaliti tisto skromno izboljšanje, ki je bilo sklenjeno. Vsako najneznatnejše glasovanje se citira in izvaja se iz njega, da ne bi bilo niti vinarja priboljška, ako ne bi bilo po «Narodu» liberalcev, po «Slovincu» pa klerikalcev. Če bi hoteli prijatelji uradništva povedati resnico, bi morali priznati, da so vse to samo predvolilni manevri, kakor je bila regulacija sama sklenjena zaradi volitev. Pravi vir ureditve plač je bila — volilna reforma. Pri splošni volilni pravici bodo tudi uradniški glasovi šteli več kakor poprej, kajti volilna pravica postane šele po reformi individualna. Zato se je spravila zbornica v zadnjih urah nad regulacijo in zato se je cedila simpatija do uradnikov iz ust najbolj kapitalističnih poslanecev. Socialni demokrati se ni treba bati te demagogije, saj pričajo dogodki sami, da mora inteligenca dela prejalisej najti pot v socialistični tabor. V mnogih krajih so uradniki že storili odločilni korak, kjer ga pa še niso, ga store, kadar jih izkušnje še bolj temeljito pouče, da drugje nimajo pričakovati rešitve. Splošno pa podcenjujejo meščanske stranke inteligenco uradništva naravnost predrzno. O liberalcih vedo tudi uradniki, da so o njih razmerah ravnotako slabo informirani, kakor večinoma o vseh drugih, za katere se niso brigali. Klerikalci so pa tudi čudni patroni, ako mislijo, da uradniki res ne vedo, kako govore njih poslanci na kmetih o uradnikih in kako pišejo o njih tisti listi, ki so namenjeni «nižjemu ljudstvu».

Gospod dvorni založnik Matthian je zopet začel provocirati mizarске pomočnike kakor leta 1905. s tem, da jim žuga z odpustitvijo starejših delavcev. Pravi, da je pomanjkanje dela. Ali zdi se nam, da ga vodi druge misli in da je drugje iskati prave vzroke. Toda o tem ob drugi priliki. Nikar pa naj gospod Matthian ne meče delavcem peska v oči, ko vendar sam priznava, da ima svoje namene. Ako se hoče dajati delavcem dela na dom, v delavnici pa ne, tedaj se lahko ugane, odkod piha sapa. Tudi če bi bilo res nekaj manj dela, vendar to še ne bi bil razlog, da bi metal na cesto delavce, ki so mu leta in leta pomagali, nakopičevati, kar ima. Tudi v drugih delavnicah ni ob tem času preobilnega dela, vendar se ne sliši nikjer, da bi postopali delodajalci s svojimi starejšimi delavci tako brutalno in brezobzirno, kakor hoče krščanski gospod Matthian. Previdni delodajalci računajo v časih slabe konjunktore s tem, da bodo potrebovali delavce zopet nujno, kadar se pomnoži delo, pa regulirajo razmere s skrajšanjem delavnega časa. Ali gospod Matthian ima, kakor se vidi, slabe svetovalce in če jih bode dolgo poslušal, se utegne uresničiti, s čemur se danes norčuje, namreč da zapre svojo tovarno. Ako prijadra tako daleč, naj se le zahvali svojim dobrim svetovalcem in svetovalkam. Če pa hoče zapreti tovarno, ne bodo delavci prav nič vzdihovali. Mislili smo, da bodo imeli pomočniki v tem podjetju nekaj časa mir, ker so se plačilne razmere po dolgih in dosti težkih bojih izravnale vsaj s tistimi po drugih delavnicah. Ali gospod Matthian misli menda drugače. Vsekakor bodo delavci znali braniti svojo kožo.

Nekateri liberalci izkušajo bojkotirati «Rdeči Prapor». Seveda le bolj na tihem. Ni nas strah tega fanatičnega sovraštva, ki je slabo izpričevalo za nje, ne pa za naš list; samo čisto skromno bi si dovolili vprašanje, kaj bi bilo, ako bi socialni demokratje bojkotirali «Slovenski Narod»?

O slovenski zgodovini poučuje neki Branirod socialne demokrate v «Edinosti», roteč jih, naj glasujejo na Koroškem za «slovenskega» kandidata. Učimo naj se od čeških in poljskih socialnih demokratov, nam pravi in da bi nas bolj omehčal, pravi celo, da si pridobiva socialna demokracija vsled svojega jasnega programa v resnici vedno več simpatij in tal. Za nas je to le vsled tega zanimivo, ker stoji v — «Edinosti», v tisti «Edinosti», ki bi zatrla socialne demokrate kakor stene, ako bi mogla. Končno je vse tisto lepo. Nastopanje čeških in poljskih socialnih demokratov nam ni skrivnost; tudi slovensko zgodovino poznamo precej. Kaj pa storimo v tretjem koroškem okraju,

se bode kmalu vedelo. Ne razumemo pa, kako to, da se nas sedaj toliko roti od tiste strani, ki nam je doslej vedno odrekala slovenstvo. «Mir» in «Narod» trobita vendar že cele mesece, da nas «že poznata», prorokujeta, da «prodamo» koroške samo takrat Slovenci, kadar bi se nas potrebovalo? Dopisnik tržaškega lista naj pa tudi vzame blagohotno na znanje, da imamo velike dvome glede tega, ali bode kandidat celovške klike res «slovenski» kandidat. Kolikor smo poučeni, bode pač klerikalen, to se pravi tak, ki more biti Slovenstvu na Koroškem le na škodo. Kakor v prvih časih pokristjanjenja, tako je tudi sedaj, da klerikalizem uničuje Slovenstvo. Pomagati klerikalcem do zmag, se torej nikakor ne pravi, podpirati Slovenstvo. Ako bi bilo Celovčanom res samo na tem ležeče, da pride tisti mandat v slovenske roke, bi imeli jako enostavno sredstvo. Glasujejo naj za socialnega demokrata, ki bode Slovenec, nedvomen Slovenec, in mandat je rešen za slovensko narodnost. Ali njim se ne gre za Slovence, temveč za klerikalca. Hic Rhodus! Blagovolite čitati, kako napada «Mir» socialno demokracijo v vsaki številki in tedaj se vprašajte sami: Kakšno kri naj bi imeli socialni demokratje v žilah, da bi pomagali tistim na konja, ki jih tako blatijo in odbijajo?

Železničarski ples. Organizirani železničarji južno in državne železnice prirede v torek, 5. svečana železničarski ples v steklenem salonu kazinske restavracije. Godbo oskrbi ljubljanska društvena godba. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina 1 K za osebo, ena dama prosta. Čisti dohodek so prireditelji sklenili nameniti skladu za dnevnik «Rdeči Prapor». Odbor se je trudil, poskrbeti večji lokal, toda v predpustu je s plesnimi prostori velika težava in končno ni bilo izbire. Vse prijatelje organiziranih železničarjev vabimo na obisk te veselice, tembolj, ker letos itak ni v izobilju delavskih zabav.

Praktičen katekizem. V Gornjo Šiško je prihajal te dni neki župnik «izpraševat» ljudi. Glavna njegova naloga pa ni bila izpraševanje iz katekizma, ampak nabiranje denarja za cerkev. Pri tem je naletel na nekega delavca, katerega je vprašal, kaj je delal Kristus, ko je vstal od mrtvih. Delavec pa ni bil izmed neumnih, pa je zabrusil radovednemu izpraševalcu: «Vzel je mavho, pa je šel berait, kakor Vi.» Dobro jo je zadel.

Dopisi.

Zidani most. (S postaje.) Med nekaterimi dobrimi in vse časti vrednimi uradniki je tukaj tudi nekoliko takih, ki nas že davno silijo, da se pomenimo z njimi v javnosti. Nam bi bilo gotovo ljubše, ako bi živeli z vsemi svojimi uradniki lepo v miru; ali dokler so med njimi nekateri tako osabni, da prezirajo delavca, pozabijo na vso omiko, nismo krivi mi, da to razmerje ni mogoče. Opravičenih pritožb imamo več kakor dovolj. Ali za danes hočemo samo površno omeniti ravnanje gosпода adjunkta Štefina, kateremu ni dosti, da zmerja delavca s primki iz zoologije, ampak jih tudi zaradi najneznatejših malenkosti naznanja in jim tako pomaga, da morajo od svojih malenkostnih mezd še plačevati kazni. Uradnik, ki živi na železnici, bi pač lahko vedel, kaj se pravi, opravljati tako naporno službo, kakor je naša. To pa tembolj, ker je tudi njemu včasih služba pretežavna in napram sebi ne kaže nikakor tiste strogosti, kakor napram delavcem. Smelo lahko trdimo, da bi bile pri takajšnih razmerah železniške nesreče na dnevnem redu, ako ne bi bili na Zidanem mostu tako požrtvovalni delavci, kakor so. To naj gospod Štefin resno prevdri, pa pride morda do izpoznanja, da se mora z delavci človeško ravnati in da ni znamenje olikanosti, ako se v podrejenih tepta človeško dostojanstvo. Žal, da moramo omeniti v tej zvezi tudi našega postajnega načelnika, ki se je v zadnjih letih prav neprijetno izpremenil. Tudi pri njem je postalo zmerjanje, včasih dokaj surovo zmerjanje, navadno in tudi on ne zna več presojati težav 24 urne službe, ki zahteva, da bi imel človek živce iz železa. Marsikaj nedostatkov je na Zidanem mostu, ki jih njegovo, sicer ostro oko ne opazi. Ako bi pogledal v skladišče, bi se lahko prepričal, da je vse orodje pokvarjeno, vsled česar so delavci vedno v nevarnosti. Ako se pa komu kaj zgodi, se ga še ozmerja. Ne vemo, ali preseda gospodu načelniku življenje na Zidanem mostu, kar bi se lahko sklepalo iz raznih znamenj; ali naj le mirno premisli, pa bode moral priznati, da je skrajno krivično, stresati svojo jezo nad delavci. Naj to zadostuje za danes; najljubše bi nam bilo, ako se nam ne bi bilo treba pečati s takimi rečmi. Ali za to morajo skrbeti dotični gospodje z dostojnejšim ravnanjem.

Komen. Pred tukajšnjim okrajnim sodiščem je bila dne 17. t. m. obravnava vsled tožbe, katero je vložil sodrug Kopač iz Trsta proti vikarju gospodu Pavlinu iz Mavhinj zaradi žaljenja časti. Predmet je našim čitateljem vsaj deloma že znan. Dne 8. decembra je bil v Vižljah ljudski shod, na katerem so povzročili klerikalci hudo rabuko. Na čelu jim je bil omenjeni vikar, ki je ščuval ljudi prav po nekrščansko in je hotel zadeti sodruga Kopača z očitanjem, da je osleparil Volčigrajčane

za kronice. Tako je poročal tudi lajbžurnal primorskih popov, «Primorski list». Na obravnavi je zastopal vikarja znani komenski notar gospod Kotnik; zagovarjal ga je v tem smislu, da vikar ni rabil takih besed. Na dokaz resnice ni mislil ni v sanjah. S pričami se je pa dokazalo, da je prečastni res tako žaljivo govoril. Zagovornik je izkušal izpodbiti verodostojnost prič s tem, da so pristaši socialne demokracije, kar pa je sodnik zavrnil, ker je nedopustno, odrekati socialnim demokratom poštenost. Sodrug Kopač je izjavil, da ni njegova navada, vlačiti politične nasprotnike pred sodišče, ali tukaj se uprizarja proti njemu sistematična gonja in če se ne zavaruje pravočasno, ne bode obrekovanju ne konca ne kraja. Obtoženi vikar je bil obsojen na 50 K globe, odnosno na 5 dni zavora ter povrnitev stroškov. — Na istem shodu so se godile še druge reči, ki zelo prekoračujejo razgrajanje, kakršnega smo pri klerikalcih na shodih že vajeni. Zaradi razbijanja in podobnih izgrediv je vpeljal državno pravdnitvo preiskavo.

Gorica. Socialna demokracija je po mnenju naše položne «Gorice» v razpadu. Na Češkem je ni več, celo v Mirni je ni več, ker so jo krščanski na zadnjem shodu baje pozobali. Što se babi htelo, to se babi snilo. V številki z dne 15. t. m. čenča «Gorica» o socializmu in o demokraciji na Češkem. Ali sama nima pojma o ondodnih razmerah, ali pa ima svoje čitatelje za tako neumne, da bi ji morali vse verjeti. Katoliška babica meša češke socialne demokrate, Klofaciance in vse, pa meče vse v en koš. Ako že hoče pisati o takih rečeh, naj bi se vendar najprej poučila; potem bi morala povedati, da je na Češkem socialna demokracija velikanska, močna stranka, takozvani narodni socialisti pa niso sploh nič. In češki socialni demokratje so ravno to, kar so slovenski. Prav od srca želi terciarska «Gorica», naj bi postali naši rdečkarji «pametni», pa naj bi pokazali hrbet Kristanu, Kopaču, Breskvarju i. t. d. Spametovati se, pomeni namreč v «Goričinem» žargonu, zlesti pod okrilje Sušteršičev, Krekov, Gregoričev i. t. d. Najbolj smešno pa je, če govori «Gorica» o narodnosti. Naši klerikalci pomagajo rajši najstrastnejšemu narodnemu nasprotniku, ako je le klerikalec, kakor pa rojaku, ako ne trobi v njih rog. Glavno pa jim je cvenk. In to hoče pisariti o narodnosti.

Miren pri Gorici. Slavno uredništvo «Rdečega Prapora» v Ljubljani. V smislu § 19 tiskovnega zakona zahtevam, da na dopis «Iz Mirna pri Gorici» v zadnji številki «Rdečega Prapora» priobčite v prihodnji številki sledeči popravek: Ni res, da «Cjan je bil od začetka ud krščanskega društva in e šel prosit, naj mu dajo vsaj toliko podpore, da more odpotovati.» Ampak res je, da sem bil le en mesec in pol v «Strojarski organizaciji» in nisem šel nobenega prosit, da naj mi da kaj podpore. Ni res da: «Katoliški bratje so se pa norčevali iz mene češ: naj bi si bil kaj prihranil.» Ampak res je, da so me isti podpirali in me še izdatno podpirajo. Norčeval pa se je iz mene in mi dejal, da naj bi si bil kaj prihranil, neki socialni demokrat. V Mirnu 21./I. 1907. Cojan Jožef.

Politični odsevi.

Volilna reforma je parlamentarno dokončana. Potrebna je le še vladarjeva sankcija. O zadnjem delu, o noveli k državnemu temeljnemu zakonu, katera je ostala nerešena do odločitve o «numerus klausus», je razpravljala gosposka zbornica v ponedeljek. Debata je bila precej kratka. Ker je bil «numerus klausus» cena za kompromis izmed gosposke in poslanske zbornice, ni nihče pričakoval presenečenja in zato tudi zanimanje ni bilo posebnost. Govoril je knez Karol Švarcenberg, ki je pobijal reformo; potem jo je branil ministrski predsednik baron Beck; grof Fran Thun je dejal, da mu zakon ne ugaja, da se pa ne more striti nič drugega, kakor sprejeti ga; minister za notranje zadeve Bienert je zagovarjal tiste točke, ki niso všeč grofu Thunu. Poročevalec baron Czedik je omenjal, da se je gosposka zbornica zavezala, glasovati za reformo, čim bode rešen numerus klausus. Na to je zbornica sprejela reformo s potrebno dvetretjinsko večino.

Gosposka zbornica ima prihodnjo sejo v četrtek. Na dnevnem redu je takozvani zakon o varstvu volilne svobode.

Reforma obrtnega reda se uresniči izza dvetletnega križevega pota med poslansko zbornico, obrtnim odsekom in gosposko zbornico. Tudi ta reforma je, kakor marsikateri zakon, ki je izšel iz tega parlamenta, sad demagogije. Usiljevale so jo stranke, ki se hočejo obrtnikom prikupiti s takozvano politiko srednjega stanu, posebno dunajski krščanski socialci. Obrtnikom se namerava s to reformo zamazati oči. Demagogi rabijo cenene fraze, ki so res navidezno blesteče, namesto da bi povedali resnico, ki ni tako prijetna, vendar pa potrebna. Osnova vlade, ki je bila 31. januarja 1905 predložena državnemu zboru, je hotela «pomagati» obrtnikom z omejitvijo obrtne svobode in z vpeljavo dokaza sposobnosti v širokem obsegu. V permanentnem obrtnem odseku se ni izpremenilo ravno kaj bistvenega; na plenarni razpravi v zbornici se je reakcionarnim strankam posrečilo, vsiliti različne nazadnjaške izpremembe. V gosposki zbornici

so se postavili liberalni in industrijski elementi na stališče, ki je nekoliko bližje modernim nazorom. Zdelo se je, da se bode stvar vsled povrnitve v zbornico poslancev zavlekla. V zadnji uri pa je dosežen kompromis, ki je omogočil, da postane reforma še v tej postavodajni dobi zakon. Nazadnjaške stranke se delajo, kakor bi bila ta reforma velikanska pridobitev za obrtnike. Morda pa bodo obrtniki prekmalu razočarani od tega «reševanja». Kajti v praksi se bode pokazalo, da bodo glavne določbe še bolj pospeševale razvoj velikih podjetij, za mnogo manjših obrtnikov, ki nimajo zadostnega kapitala, bodo pa naravnost uničevalne. Reforma je sestavljena čisto v cehovskem duhu pretečenih časov, katerih ni mogoče priklicati nazaj. V vseh modernih državah so izpoznali, da se s takimi sredstvi, kakršna so sklenjena v tej reformi, ne more pomagati mali obrti. Pod vlado dokaza sposobnosti se nikjer ni zboljšal položaj obrtnikov, pač pa se je zgodilo nasprotno. Za trgovino ni ta dokaz nikjer vpeljan, izvzemši Srbijo, katere se pa pač ne more smatrati za moderno državo, najmanj v takih vprašanjih. Da je položaj za obrtnike zelo težaven, tega se ne da utajiti. Ali razumeti se mora, da je tega največ kriva konkurenca velike industrije, katere ni mogoče spraviti iz sveta. Stara bajka, da hoče socialna demokracija uničiti obrt, je velika neumnost. Ali se huješe kakor neumnost je, če se obrtnikom ne pove, kakšen je dejanski položaj in odkod jim preti prava nevarnost. Socialni demokratje nimajo nič proti temu, ako se hoče obrtnikom olajšati stališče, seveda se to ne sme zgoditi na škodo delavstva. Ali za tako olajšanje ni drugih sredstev, kakor povzdiga obrtniške izobrazbe, primerna moderna organizacija in združništvo v najnaprednejšem smislu, ki omogoči in olajša prehod v nove neizogibne oblike. Prišel bode čas, ko bodo obrtniki sami izpoznali to in tedaj bodo pokazali hrbet sedanjim «reševalcem».

Zbornica poslancev ima ta teden redno tudi nočne seje, da more pred zaključenjem rešiti še obilno gradivo, ki je doslej neizgotovljeno. O zaključenju se razširjajo vsak dan druge vesti. Zadnja verzija je ta, da bode vse delo dokončano do sobote, v ponedeljek bode zadnja seja, zvečer pa sprejem pri ministrskem predsedniku. — V torek je zbornica sprejela v drugem in tretjem čitanju regulacijo uradniških in profesorskih plač, potem je začela razpravo o zvišanju duhovniških plač.

Češki deželni zbor je imel biti sklican meseca svečana. Sedaj je to zopet dvomljivo. Javlja se, da bodo vendar državnozbornske volitve že začetkom aprila. Potem bodo deželni zbori sklicani na šest tednov, državni zbor pa se snide začetkom junija, da se konstituira in da reši najnujnejše opravke.

Termin za državnozbornske volitve se ni določen. Dočim se je zadnji čas razglašalo, da bodo volitve v drugi polovici aprila in da se skliče novi parlament za drugi teden maja, se pripoveduje sedaj, da bode državni zbor formalno razpuščen šele koncem svečana in da bodo volitve razpisane za drugo polovico maja. Nekateri listi celo trdijo, da je že določen volilni dan, in sicer binkoštni torek.

Na Ogrskem so bili burni dnevi za vlado, za neodvisno stranko in koalicijo, zlasti pa za justičnega ministra Polonyja. Skoraj nepričakovano se je dvignil proti njemu hud vihar. Mož je imel že davno mnogo nasprotnikov in pogostoma se je slišalo o napadih proti njemu. Zadnji čas se je pa izvedelo, da ga je bivši budimpeštanski župan Halmos obdolžil prav kočljivih reči, zlasti da je Polonyj kot član mestnega sveta izrabil svoj položaj, da se je na nedopusten način obogatil. V zadevah, ki jih je zastopal kot advokat, da je nastopal tudi kot član mestnega sveta. Polony je dejal, da bode tožil Halmosa. Bilo je pa čudno, da ga ni hotel tožiti pred poroto, ampak on kot justični minister je hotel iti pred okrajno sodišče. Ali tudi to se ni zgodilo, temveč na splošno zahtevanje je izjavil v zbornici, da mu je Halmos podal izjavo, s katero preklicuje vse žalitve. To izjavo da mu je prinesel Halmosov zdravnik dr. Wein o polnoči ter mu je povedal, da Halmosa že vse dni vest peče. Polony pa, ki je religiozen, da je izpoznal v tem delovanje božje previdnosti ter je Halmosu odpustil. Zdelo se je, da je s tem zadeva skoraj na čudežen način končana. Ali to ni trajalo dolgo. Halmosova sinova sta podala v časnikih izjavo, da je dr. Wein izsilil Halmosev preklic z žuganjem, da pride drugače v treh dneh v norišnico. Glavni urednik lista «Magyar Szo», dr. Poly pa je v svojem časopisu in s plakati obdolžil Polonyja, da je utajil neko tatvino, da se je sam udeležil tatvine, da je pred sodiščem po krivem prisegel, da je bil agent za bordele in da je zlorabljal svoje funkcije za nabiranje premoženja. Podobno izjavo je dal tudi Halmosev zet, ki je zdravnik; tudi poslanec Languel, ki je sam član neodvisne stranke, je objavil hude obdolžitve proti Polonyju in Ugronu. Neodvisna stranka je Lenguela izključila. Košut je branil Polonyja z vso zgovernostjo. Ministrski svet je imel dolge seje. V torek je pa Polony podal demisijo.

Ogrski državni zbor je razpravljal zakon o tisku. Svobodomiselni justični minister Polony je dejal, da se ne more odpraviti preventivne cen-

zure, ker bi nemadžarske narodnosti v svojih časopisih puntali in ščuvali proti ogrski državi. Razprava je bila zelo burna.

Ogrski socialni demokratje so razširili po celi deželi milion letakov za splošno in enako volilno pravico in so sploh zopet začeli močno agitacijo.

Knez Bülow je imel v soboto na banketu kolonialnega urada slavnosten govor, ki je bil namenjen volilni agitaciji. Za državnega kanclerja je to seveda prijetnejše mesto, nego na ljudskem shodu, kjer ne bi mogel tako komодно uničevati socialne demokracije, kakor med svojimi knezi in grofi. Dejal je, da je namen vlade, sestaviti večino, sestoječo iz liberalcev in konservativcev. Socialni demokratji je očital, da ni storila nič pozitivnega in da — terorizira vse delavstvo. Govoriti je lahko, ali z besedami se ne ubije socialne demokracije.

Francoski vojni minister Picquart je predložil zbornici načrt, s katerim se odpravlja vojna sodišča. Zbornica je oddala načrt komisiji za sodniške reforme.

Za tedenski počitek so bile v nedeljo po Francoskem, zlasti v Parizu velikanske demonstracije. Ker je vlada poslala vojaštvo proti demonstrantom in dala zapreti delavsko borzo, je prišlo do hudih nemirov. Mnogo ljudi je bilo zaprtih. Socialistični in socialno-radikalni časopisi napadajo vlado zaradi omejevanja ljudske svobode. Socialistični poslanec Vaillant je intepeliral vlado zaradi teh dogodkov.

Francoski škofje so imeli konferenco, na kateri so sklenili, slusati papeževe ukaze, ki jim branijo, priznati zakone o ločitvi cerkve in države.

Francoski minister Briand je predložil načrt zakona, ki določa, da javnih shodov ni treba nannajati oblasti. Če se sprejme ta zakon, bode omogočeno, da se vrše tudi službe božje brez nannanila. Vlada pokazuje s tem, da se ji ne gre za zatiranje vere. Neumno je pa, če trdijo klerikalni listi, da se vlada umika pred papežem.

Na Ruskem so se že začele prve volitve. Kakor znano, so ruske volitve, posebno za delavce in kmete zelo komplicirane, še bolj nego so bile v Avstriji, dokler so bili v navadi volilni možje. V Peterburgu so bile doslej prvotne volitve v delavski kuriji. Voli se po podjetjih. Od 131 podjetij je doslej znanih 76 uspehov. Pri 27 podjetjih delavci niso volili, ker je policija prepoznala razglasila rok. V 49 podjetjih je bilo izvoljenih 53 prvotnih volilnih mož. Izmed njih je 1 revolucionarni socialist, 21 socialnih demokratov, 19 pristašev leve, 2 kadeta, 2 zmerna in 1 pristaš desnice. V 128 podjetij so volitve dne 28. t. m.

Car Nikolaj je poslal profesorja Martensa, da se pogaja na Dunaju, v Berlinu, v Londonu in v Parizu zaradi sklicanja druge mirovne konference.

V Aleksandriji so bile v nedeljo hude rabuke. Na želji ruskega konzulata se je zaprla tri Ruse, ki so hoteli pognati rusko ladjo v zrak. Velika množica ljudstva je demonstrirala pred ruskim konzulatom in je razbila grb. Ljudje so hoteli osvoboditi jetnike, kar se jim ni posrečilo.

Shodi.

Velik železničarski shod bode v Ljubljani dne 18. svečana zvečer v salonu gostilne pri »Štajercu« v Resljevih ulicah. Na dnevnem redu bode politični položaj, volitve in časopisje. Vse sodruge na južni in na državni železnici vabimo, naj se udeleže tega velevažnega shoda vsi do zadnjega, naj pridno agitirajo in naj vzamejo tudi svoje žene seboj.

Ljubljana. Južni železničarji so imeli v soboto, 19. t. m. zvečer shod v salonu pri »Štajercu«. Udeležba je bila prav lepa. Pokazalo se je zopet, da napreduje organizacija na južni železnici v vsakem oziru. Poročal je prvi sodrug Kopač iz Trsta o gibanju železničarjev na jugu in o položaju ljubljanske organizacije. Shod je glasno odobral njegov izvrsten govor. Potem je govoril sodrug Kristan največ o domačih razmerah ter o uplivu politične situacije na položaj železničarjev. Za besedo se je oglasilo tudi več navzočih železničarjev.

Št. Peter na Krasu. V četrtek, 17. t. m. bo 8. uri zvečer je bil tukaj prav dobro obiskan shod železničarjev. Govoril je obširno sodrug E. Kristan o političnem položaju in o razmerah železničarjev. Uspeh shoda je bil jako lep.

Miren pri Gorici. Dne 13. t. m. je bil tukaj shod, na katerem so nam hoteli krščanski »posvetiti«. Možici mislijo pač menda, da so kdove kako modri, ali kadar začno razkladati to modrost, se mora vse smejati. Sodrugi Ropas je govoril o narodnosti in o socializmu in mimogrede je omenil, da je človeku dolžnost, skrbeti za razmere na tem svetu, kajti tukaj je življenje gotova stvar, kar je po smrti, je pa uganka in morda ni tam ničesar. To je bila točka, katere so se oprijeli krščanski: »Nič? Nič? Kaj je to — nič?« so vpraševali kakor izven sebe. Iz tega čisto postranskega momenta so hoteli napraviti afero. Zahtevali so pojasnila. Sodrugi Ropas jim ga je dal, ali ni jim zadostovalo. Seveda, tem ljudem bi lahko deset profesorjev razkladalo kakšno stvar noč in dan, pa je tudi

ne bi razumeli. Dosegli so pa vendar nekaj, namreč da se jim je smejal ves zbor. Neki črkostavec je pripovedoval, da je tudi on organiziran, ali da je društvo mednarodno in da je tam vera privatna stvar; on pa je krščanski socialc. Ko so se mu ljudje smejali, mu ni šlo v glavo, zakaj da se. Tako se blamirajo pri vsaki priložnosti, potem se pa pritožujejo, da jih hočejo rdečkarji pojesti!

Vabilo

rednemu letnemu občnemu zboru

„Občnega konsumnega društva v Idriji“

vpisane zadruga z omejenim poroštvom

ki se vrši

v nedeljo, dne 10. februarja t. l. ob 1. uri popoldne v pivarni pri „Črnem orlu“ v Idriji.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega rednega občnega zbora.
2. Poročilo predstojništva o delovanju v l. 1906.
3. Poročilo računov za l. 1906.
4. Volitev predstojništva za triletno dobo 1908—1911.
5. Nadomestna volitev v nadzorstvo.
6. Predlog predstojništva glede uredbe odpovedne dobe za hranilne vloge.
7. Pritožbe in nasveti.

Za nadzorništvo:

Alojzij Uršič
zapisnikar.

Ivan Straus
predsednik.

Listnica uredništva.

Podgora: Prihodnjč. — Rakek: Prihodnjč. — Iz Vremeske doline: Zakaj brez podpisa? Anonimnih dopisov ne moremo nikakor vpoštevati. — Gorica: Prihodnjč. Prosim, ozirajte se na to, da smo s prostorom vedno na trdem. List se je sicer povečal, ali to je še vse premalo. — Ljubljana: Odgovorim Vam pismeno. Pošljem Vam tudi primerna pravila. — Logatec: Vse bode pravočasno objavljeno. Kar želite, izveste natančno iz knjižice, ki izide te dni pri Iv. Pr. Lampretu, tiskarnarju v Kranju. — Litijska: Saj se še ne mudi. — Medvode: Hvala za informacijo. Potrebna navodila dobite, čim bodo res potrebna. Sedaj je še čas.

Čudo sveta!

Zastonj dobi vsakdo pravo švicarsko remontoarno žepno uro, patent Roskopf, ki gre 36 ur in triletno pismeno jamstvo od tvornice ter poizkušeno oklepno verižico, kdor kupi 1 garnituro za potno toaletto, 1 prima pisalnik, 1 angleški žepni nož (petdelni), 1 krasen dragocen ustnik za cigarete ali smodke iz najfinjšega jantarja, 1 svilena kravata za gospode, 1 vremenski barometer in 1 škatlico 144 pravih jeklenih pisalnih peres ali 100 najlepših svetovnih razglednic samo za **gld. 2.50.**

Razpošilja se po povzetju.

S. Urbach, Krakov št. 720.

NB. Kdor kupi 2 zavoja se mu doda še angleška britva zastonj. Ako ne ugaja, se denar vrne brez ugovora.

Raznoterosti.

Atentat na generala Pavlova. Dne 9. t. m. je bil v Peterburgu ubit najvišji vojni prokurator general Pavlov. Sprehajal se je na vrtu vojnega sodišča, ko je vstopil človek, oblečen v uniformo vojaka od intendature, z receptno knjižico pod roko. Preden se je Pavlov prav ozrl, je izprožil navidezni vojak šest streliv iz samokresa; štirje so zadeli generala v prsi, tako da je bil v par minutah mrtev. Napadalec je pobegnil, pa so ga vjeli. Sumili so, da je bil dijak, ali dognati niso mogli, kdo in kaj je. Postavili so ga pred vojni preki sod, obsodili na smrt in takoj obesili. Vladni krogi so vsled tega novega atentata silno vznemirjeni in pripoveduje se, da je opazovati med rovalonarji živahno gibanje. Pavlov je bil tisti general, ki je v razpušeni dumi silno zagovarjal smrtno kazen ter so ga poslanci zmerjali z morilcem. Bil je izmed najbrutalnejših reakcionarjev in neskončno krvoločen. V Rigi je namenoma prekasno razglasil carjevo pomiloščenje nekih na smrt obsojenih revolucionarjev, tako da so bili kljub pomiloščenju obešeni.

Krasen vzgled delavske solidarnosti so dali pariški sodrugi. V Fougères (Fužer) v Bretanji, kjer je močno razvita črevljarska industrija, ki šteje 32 tovarn z 8000 delavci, je prišlo pred osmimi tedni do meznega boja. Delavci, ki so skoraj do zadnjega organizirani, so zahtevali malenkostno zboljšanje plače, na kar so gospodarji odgovorili s tem, da so izključili delavce iz tovarn. Vsled zime so delavci grozno trpeli, toda vdali se niso. Sredi decembra so ponudili delavci v Rennes, da sprejmejo od stavkajočih sodrugov otroke, dokler ne konča boj. Samo okrog 200 najrevnejših mater je sprejelo to ponudbo. Stavka pa je trajala dalje. Boda se je strašno povečala. Tedaj so povabili pariški sodrugi stavkajoče, naj jim pošljejo nekoliko otrok »na hrano in stanovanje«, Fougèreski delavci

so sprejeli velikodušno ponudbo in pretečeni teden je prišla prva partija otrok, 80 po številu, v Pariz. Prihod otrok se opisuje tako, da ostane vsakemu očividcu nepozaben. Ko se je pripeljal vlak, je nastala na kolodvoru slavnostna tišina. Vlak se je ustavil, iz dveh vozov so skočili štirje možje, ki so med potom nadzorovali otroke, fante in deklice od starih do dvanajstih let. Vsi so bili čedno oblečeni. Ko so otroci zapustili vozove, so se postavili na peronu v vrsto in naenkrat so zapeli s svojimi tenkimi glasovi »internacionalo«. Trenotek je vladal molk presenečenja, naenkrat pa je zagrmelo kakor orkan. Iz dveh tisoč moških grl je mogočno zadonela proletarska revolucionarna pesem, da so se tresli kolodvorski zidovi, do pet tisoč delavcev pred kolodvorom je vpadlo s svojimi glasovi, razburjenost je popadla sprevodnike, železniške delavce, vse je stalo pod nepopisno sugestijo — uradniki, stražniki, policijski komisarji so imeli solze v očeh in — so peli »internacionalo«! V sprevedu so odpeljali otroke iz kolodvora, kjer bi jih vsakdo rad božal. Potem so jih odpeljali z izvoščki na delavsko borzo, kjer je bila pripravljena južina zanje; ko je neki govornik opisal boj v Fougères, se je izročilo otroke posameznim družinam, ki so jih vzele seboj. — Potovanje otrok je plačal minister Clemenceau. Socialistični poslanci so v zbornici nabrali med kolegi nekaj za stavkajoče in so vložili predlog, naj se jim dovoli 100.000 frankov podpore. Predlog je odkazan proračunskemu odseku. Stavka traja še.

Cerkev v Vill Abbate pri Palermu se je dne 12. t. m. med mašo podrla. Zidovje je pokopalo 40 ljudi pod seboj. Dva mrliča in dvanajst težko ranjenih so potegnili iz razvalin.

Lakota na Kitajskem. Vsled povodenj in slabe letine se razširja po kitajskih okrajih Anhui, Šantung, Honan in Kingšu strašna lakota. Štirim milionom ljudi žuga naravnost smrt od gladu. 50.000 begunov je prišlo v groznem stanju v Nanking.

Velika železniška nesreča se je primerila v Altavisti v Kansasu (severna Amerika). Dva osebna vlaka sta trčila drug ob drugega in več vozov je padlo raz nasip. 35 oseb je ubitih, 21 pa ranjenih.

Čudež svetega Januarja. V Napulju imajo v stolni cerkvi shranjeno kri svetega Januarja, s katero se zgodi dvakrat na leto velik »čudež«. Kri namreč »zavre«, tedaj je ves Napulj kakor pijan. Moli se litanije, strelja se iz topov i. t. d. Te dni pa je profesor Arnoldo v avli modernega liceja naredil isti »čudež«. Vzel je enako fiolo, isto število sveč in toplota je bila enaka kakor v cerkvi. In glej! Naenkrat je zavrela »sveta kri« brez litanij, brez topov, ali ob vselem vrišču občinstva. Profesor Arnoldo hoče napraviti ta »čudež« tudi v Rimu.

„Rdeči Prapor“ izvod po 10

v. se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Siska; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Šešark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg. — **Jesenioi:** Mesar Jakob št. 101. — **Trst:** Lavrenčič, Piazza Caserma. — **Gorica:** Krehelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. — **Reka:** Ricardo Camera, Corso 16.

Milostiva gospa,

ali veste, zakaj morate pri nakupovanju sladne kave izrečno poudarjati ime »Kathreiner«?

Ker se Vam sicer utegne primeriti, da dobite manj vreden posnemek brez vsehrvlin, s katerimi se odlikuje Kathreinerjeva kava.

Zakaj le

Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

Ima spričo posebnega načina svojega proizvajanja vonj in okus zrnate kave.

Zapomnite si torej natanko, milostiva gospa, da dobivate pristno Kathreinerjevo kavo zgolj v zaprtih izvornih zavojih z napisom: »Kathreinerjeva Kneippova sladna kava« in s sliko župnika Kneippa kot varstveno znamko.

Strokovni pregled.

Organizacija črevljarjev. V nedeljo dne 13. t. m. se je vršil občni zbor tržaške črevljarske organizacije ob veliki udeležbi članov. Ta organizacija, ki je dosedaj skoro popolnoma spala, se je pričela vsled notranjega dela nekaterih naših sodrugov zopet probujati in šteje sedaj že čez 250 članov.

Na omenjenem obnem zboru je podal predsednik obširno poročilo o dosedanjem delovanju ali bolj rečeno o nedelovanju organizacije ter je povedal, kako so se morali nekateri sodrugi truditi, da so postavili organizacijo zopet na pravi tir. Organizacija črevljarjev v Trstu bi morala šteti najmanj 3000 članov, kajti tako je število tukajšnjih črevljarjev, katerih večina se ne zaveda svojega dosednjega položaja, marveč se zadovoljuje z upravnimi mezdami in dela po 13 do 14 ur na dan. Toda to stanje mora enkrat končati in naloga novega odbora bo, da žrtvuje vse svoje moči v svrhu povečanja števila članov, da utrdi organizacijo, potom katere edino si bodo zamogli tržaski črevljarji izboljšati svoje dosedanje nečloveške razmere. Nato so se vsrle volitve in so bili izvoljeni v novi odbor: Odorik Visintini, Josip Petejan, Peter Kreiner, Alojzij Buzik, Ivan Holaš, Ivan Čjan, Valentin Lizzi, Alojzij Sersa, Josip Ravasini, Fran Mazorana in Drago Vrabec. — Nadalje se je izvolil poseben odsek, katerega naloga je proučiti, ali bi se ne moglo ustanoviti črevljarsko produktivno združenje. — Ko so še govorili razni sodrugi, je predsednik zaključil ta pomembni občni zbor. Slovenskim črevljarjem priporočamo, da se tudi oni po vzgledu italijanskih tovarišev pridružijo temu društvu.

Zveza uslužbencev c. kr. glavnih skladišč v Trstu. V nedeljo 6. t. m. ob 10. uri zjutraj je bil v delavskem domu redni občni zbor naslovljene zveze. Predsednik I. Jedrejčič je podal obširno poročilo o društvenem delovanju, iz katerega je razvidno, da je zveza tekom leta res služila svojemu namenu in da se imajo delavci zahvaliti le svoji solidarnosti, da se je njih gmotno stališče v tem letu znatno izboljšalo ter da imajo društvo, ki jih danes brani pred krivicami in jim je podlaga k izboljšanju in osamosvojenju. Blagajnik A. Novak je podal poročilo o blagajni, iz katerega je razvidno, da ima danes društvo 5735.32 kron premoženja. Oba poročila se je soglasno sprejelo. Nato je predsednik izjavil razpust dosedanje lokalne zveze in podal besedo sodrugu Pagniniju, ki je v obširnem govoru pojasnil pomen in važnost centralistične organizacije ter konstatiral krajevno skupino delavcev in delavk, uslužbenih v trgovskem, prevoznem in prometnem delu v Avstriji.

V vodstvo te krajevske skupine so bili izvoljeni: predsednik, naš delavni sodrug A. Jernejčič; podpredsednik Ludvik Rösler; tajnik Fran Skočijaj; njega namestnik Romej Palento; blagajnik Josip Penne in knjižničar Ivan Kaiss. Novoizvoljeni predsednik prevzame nato novo mesto in se zahvali v imenu odbora za izkazano mu zaupanje ter priporoča delavcem glavnih skladišč, naj ostanejo tudi v nadalje solidarni in zvesti novi organizaciji. Premoženje tukajšnjega društva, ki iznaša, kakor rečeno 5735.32 K, se je sklenilo izročiti novoustanovljeni podružnici omenjene zveze. Zbor se je zaključil šele po daljši razpravi o novem organizatoričnem delu, ki ga ima izvršiti nova skupina. — Naznanjati moramo posebej, da so pristopili »Zvezi delavcev in delavk, uslužbenih v trgovskem, prevoznem in prometnem delu v Avstriji« kot tržasko podružnice razven zveze uslužbencev glavnih skladišč tudi dosedanje lokalne organizacije »delavcev proste luke«, »težakov«, »lesnih delavcev«, »voznikov«, »pometačev« i. t. d., kar se mora posebej priznati kot uspeh dela tukajšnjega slovenskega in italijanskega strokovnega tajnika namreč sodruga Kopača in Pagninija.

Urad za statistiko dela se je začel pečati s preiskavanjem kolektivnih delavnih ugovorov, iz česar je razidno, da se tudi oficelno ne more več prezirati uspehov strokovnih organizacij, med katerimi so skupni delavni ugovori posebno važni. Po statistiki omenjenega urada, objavljeni v glasilu »Soziale Rundschau«, se je sklenilo leta 1905 94 takih ugovorov, in sicer: Na Dunaju 44, na Nizjem Avstrijskem 11, na Gornjem Avstrijskem 1, na Solnograškem 2, na Štajerskem 7, na Koroškem 1, na Kranjskem 1, na Primorskem 2, na Tirolskem 5, v Pragi 2, na Češkem 7, na Moravskem 8, v Galiciji 2, v Bukovini 1. Samo 33 ugovorov je bilo sklenjenih za posamezne delavnice, pri vseh drugih se je uredilo delavne razmere za več prometov. Pri 53 ugovorih je bil namen, ustvariti tarifne zveze za celo stroko bodisi enega kraja ali pa večjega področja. Dva ugovora sta veljavna za celo državo. Po strokah se dele ugovori: Lončarji 3 (2 za posamezne, 1 za več podjetij); kovinarska in strojna industrija 32 (22 za posamezna, 10 za več podjetij); lesna industrija 9 (2 posamezna, 7 za več prometov); kožna in dlačna industrija 5 (4 posamezni, 1 za več prometov); tekstilna industrija 1, tapetarska obrt 2, obrt za oblačila 2, papirna industrija 3, živezna industrija 7, stavbinstvo 25, tiskarske obrti 2, prevozna obrt 3.

Strokovna konferenca za Gališko, ki je zborovala 7. in 8. decembra v Premyslu, je bila sprejeta sledeča resolucija: »Strokovne organizacije, ki vodijo gospodarski in kulturni boj delavstva, tvorijo bistven del modernega delavskega gibanja, katero vodi v Avstriji socialna demokracija. Osoboditve delavstva iz kapitalističnega jarma ni mogoče doseči brez sočasne politične akcije, katero vodite v naši deželi poljska in rusinska socialno-demokratska stranka, ki ste obe dela skupne

avstrijske stranke. Strokovna konferenca izreka prepričanje, da mora ostati strokovno gibanje v nerazdružljivi dotiki s političnim gibanjem. Zaradi tega se obrača konferenca do takozvanih separatističnih židovskih delavcev ter jih poziva, naj spoštujejo sklepe vseh strankinih instanc in naj se organizirajo v okvirju deželne stranke, ki pripada skupni avstrijski socialni demokraciji. Do strokovne komisije se pa obrača konferenca s pozivom, naj ne ustanovi nobenih posebnih skupin, ki stoje pod vodstvom sovražnih političnih strank, zlasti tudi ne »židovske socialne demokracije«, ki razbija na strokovnem polju enotnost stranke in za katero ni prostora v avstrijski socialni demokraciji.»

Zveza tekstilnih delavcev v Nemčiji je prekoračila število 100.000 članov. Njeno glasilo »Der Textilarbeiter«, ki se je preselilo v Berlin, ima 100.000 izvodov naklade. Zveza in list sta bila ustanovljena v času zloglasnega zakona proti socialistom in sta pretrpela huda preganjanja.

Socialni pregled.

Komisija za preprečenje nezgod je imela pretečenega meseca po preteku štiriletnje brezdelavnosti ustanovni zbor za drugo funkcijsko dobo. Minister Fort je pozdravil komisijo, ali zastopnik delavstva sodrug Siegel je izjavil, da so izgubili delavci upanje na uspešnost komisije ter nočejo biti prazna dekoracija; ako izprevidijo, da nima komisija namena, bodo odložili mandate. — To je lahko razumeti, ako se pomisli, da je izdelala komisija pred 6 leti podpore za preprečenje nesreč pri visokih stavbah, da pa so vžlic groznim stavbinskim nezgodam še danes neupoštevani. Za predsednika komisije bil izvoljen poslanec Oto Günther, ki je bil nekdanji generalni ravnatelj stavbinske tvrdke R. Ph. Waagner, pri kateri se je zgodilo le v dobi od 4. januarja do 11. majnika 1897 112 nezgod; vsled česar so takrat socialno-demokratski poslanci interpelirali v državnem zboru. V takih razmerah res ni veliko pričakovati od te komisije.

Češka socialnodemokratska stranka je imela o božičnih praznikih na Vinogradih pri Pragu svoj sedmi redni zbor, katerega se je udeležilo 369 delegatov. Zbor je podal sliko naravnost velikanskega razvoja češke socialne demokracije. Stranka je zadnje leto tako narasla, da je človek od tega silnega napredka naravnost osupnjen. Iz tajnikovega poročila je razvidno, da ima stranka danes 1537 krajnih organizacij, ki lahko tekom 24 ur mobilizirajo 100.000 sodrugov. O parlamentarnem delovanju je poročal poslanec sodrug Hybeš, o volilni reformi sodrug Němec. Stranka se udeleži volilnega boja samostalno v vseh čeških volilnih okrajih. O organizaciji za volitve je govoril sodrug dr. Soukup, ki je opozarjal, da pridejo v poštev glavna tri vprašanja: 1. Kakšna so tla; 2. kakšna bode nova volilna akcija; 3. kakšne naloge ima bodoči parlament. Podlaga za delo je popolnoma nova, situacija ni jasna, ali nedvomno je, da izginejo nekatere stranke popolnoma s površja. Naloge bodočega parlamenta bodo daleč segajoče. V socialno-političnem oziru je neizogibno starostno zavarovanje in reforma zavarovanja proti nezgodam; na političnem polju je pa tudi polno nalog, kakor

vprašanje militarizma, reforma ustave, justična reforma, preosnova državne uprave, davkarstva, zborovalne pravice, tiskovne svobode i. t. d. Ena glavnih nalog novega parlamenta bode federaliziranje Avstrije. O organizaciji volilnega boja se je razpravljalo na zaupni seji.

Hrvatska socialno-demokratska stranka je zborovala o božiču v Oseku. Tudi ta stranka se je v pretečenem letu kaj lepo razvila in je močno utrdila svojo organizacijo. O zboru, kateremu je sledil strokovni kongres, bomo še poročali.

Angleški železničarji so objavili svoje zahteve, ki gredo glavno za tem, da se zniža delavni čas vsem, ki imajo opravka z voznim materialom na 8, vsem drugim pa največ na 10 ur. Vsak počitek naj iznaša najmanj 9 ur. Za nedeljsko delo naj iznaša plača poldrugi znesek; kdor nima dopusta, naj se ga odškoduje z enotedensko plačo. Splošno naj se zviša vse plače za dva, v londonskem okraju za tri šilinge.

Delavski koledar za leto 1907

velja 72 h, v usnje vezan 1.30 K,
po pošti 10 h več.

Sodrugi in prijatelji!

Naročajte se na

dnevnik

ki bo izhajal med volitvami za državni zbor dva meseca in bo veljal 2 K na mesec, torej skupaj le 4 K.

Vsaka ponaredba in ponatisek je kazniv. 52—21 Edino pravi je 4

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. Zakonito zavarovan. Davno znamenito, neprekosljivo domače zdravilo. — Cena 12 malim ali 6 velikim steklenicam ali eni specialni steklenici s patentno zaporko 5 K franko.

Thierryev centifolijino mazilo

je obče znano kot najboljšo domače zdravilo za vse še tako stare rane, vnetja, poškodbe. Cena 3 lončkoma K 3.50, pošilja franko le proti naprej poslanemu denarju ali povzetju

lekarna A. Thierry v Pregradi p. Rog. Slatini
Brodarica s tiskovnimi zahvalami brezplačno in franko.

Poskusite
in priporočite
= izdelke =

Vydrope tovarne hranil
v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

M. U. Dr. IVAN ROBIDA

strokovni zdravnik nervoznim in psihičnim boleznim,

v Ljubljani

Sodnijske ulice šte. 6

večletni učenec prof. G. Antona (klinika: Halle a./d. Saale), učenec prof. R. Krafft-Ebinga (klinika: Dunaj), bivši hospitant odličnih klinik in
zavodov inozemstva.

Ordinira
od 11. do 12. in od 3. do 4.

Ordinira
od 11. do 12. in od 3. do 4.

Naročniki

ki ne dobe kake številke našega lista, naj takoj napišejo listek z naslovom:

„Reklamacija, „Rdeči Prapor“, Ljubljana“

in navedo, katere številke niso prejeli. Take reklamacije so poštnine proste.

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste 1 52—50

Aleksandra Levi Minzija

Trst — Piazza Rosario 2 — Trst
(šolsko poslopje).

Bogat izbor v tapeterijah, zrcalih in slikah. — Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo. — Cene brez konkurence. — Predmeti se postavijo na brod ali železnico, ne da bi se za to kaj računalo.

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.

Dalje.

Poleg Hercoga je sedel njegov odvetnik, profesor teologije, ki ga je bil škof do-
ločil, da zagovarja župnika.

Ljubeznjivo je gledal ta zagovornik na svojega klienta; zgovorno ga je rotill, naj prizna svojo krivico, pa mu je obljuboval, da doseže zanj lahko kazen. Ali zelo boječe je gledal duhovni odvetnik na škofa; saj bi ravno sedaj rad dobil kanonikat. Rimskega doktorja pač ne bi bilo dostojno, da bi šel za župnika kam na deželo. Zato je moral paziti, da si ne napravi škofa za sovražnika, ako se pretoplo zavzame za tako slabega duhovnika. Saj je vedel, da je cela seja le komedija. Odločeno je bilo, da se liberalnega župnika odstavi in kaznuje. Samo odkritosrčno priznanje bi utegnilo rešiti hudodelca najstrožjih cerkvenih kazenskih sredstev. Ali zaradi moža, ki je bil vedno na glasu liberalnega duhovnika si ne more človek pokvariti bodočnosti. Morda je ta naloga zagovora sploh sama nastavljena past, da bi mogel oddati izpraznjeni kanonikat mlademu Ligvorjancu, ki je v kratkem času pridobil škofovo naklonjenost in je sedaj njegov tekmeč.

Ura v škofovi sodni dvorani je odbila četrta za četrta, čitalo se je spise in zapisnike, podajalo predloge in navidezne ugovore, skratka vso dolgo in dolgočasno pot cerkvenega kazenskega postopanja se je prehodilo s polzevo hitrostjo, dasiravno je imel vsakdo jasno pred očmi cilj, ki ga je želel škof. To je izpoznal Hercog. Vedel je predobro, da je cela razprava samo formalna stvar. Zato je sedel na svojem mestu, kakor da mu ni cela stvar nič mar, kajti spovednega pečata ne sme prelomiti, brez tega pa ni zanj rešitve, ako se ne zgodi naravnost čudež. Cudeži pa so stvar tiste cerkve, ki ga po svojem škofu toži; zanj se torej tudi čudež ne more zgoditi.

Samo ko so prečitali pod prisego izsiljeno Lenkino izjavo, da je mlinar Gros oče njenega nezakonskega otroka, je prišla hipoma nova življenska moč v župnikovo, po dolgem jetništvu oslabiljeno telo. Naenkrat se je vzprožil, oči so se mu zasvetile, globoko in silno je dihal. Saj ga ta izjava reši, škofov sramoteči sum je žnjo pregnan. Sedaj je dolgi grozni zapor pozabljen in odpuščen. Z vso častjo se lahko vrne domu k svoji ljubi občini, lahko zopet diha planinski zrak in gleda svoje gore. Da, pravični Bog ne zapusti svojih zvestih. In proti temu dobremu Bogu je grešil malodušno in brezupno! Toda tem vnetejši hoče poslej razglašati slavo in ljubezen božjo. Odpustiti hoče škofu in menihom vse muke.

Toda v te srečne občutke so zadonele mirne škofove besede kakor se strese toča nad žitnim poljem:

„Torej, gospod Hercog, kaj pravite k tej izpovedbi? Nosno ste poslali to osebo k svoji sestri, da je mogla tam skrivaj poroditi. Jaz, Vaš škof, Vas vprašam v imenu vsegavednega Boga: Ali je Jožef Gros oče tistega otroka?“

Z očmi, ki so bile ostre in rezke kakor bodeži je skušal škof preiskati obtoženčevo srce. Vedel je, da mora takemu pogledu ubezati vsaka laž.

Tudi vsi prisledniki so gledali s skrajno napetostjo na župnika. Celo oba duhovna pi-

sarja sta zrla preko svojih zapisnikov na starega moža. Krčevito sta držala peresa med prsti. Kaj zapišeta pač sedaj? Prvi korak v prostost ali duhovno smrtno obsodbo?

Dolgotrajen, pošasten molk je vladal v škofijski sodni dvorani. Ničesar ni bilo slišati razen tikatakanja velike stenske ure v črnem okviru in dihanje, ki je sunkoma prihajalo iz župnikovih prs. Muha, ki se je skrila v spise, da prespi zimo se je zbudila; brenčeč je zletela škofu mimo nosu in je butnila ob okno, da je padla omedlela na desko.

Trenotek za trenotkom je uhajal in z vsakim hipom se je slabšal župnikov položaj. Zakaj ne odgovori takoj pošteno in iskreno, ako je nedolžen? Drugač za drugim je prepričal ta molk o njegovi krivici. V duhu so bili že vsi sodniki gotovi s svojo sodbo.

Polagoma, a enakomerno se je pobešala župnikova glava; oči so se mu skalile, kakor da išče pomoči, so se obračale zdaj sem, zdaj tja. Ali v pogledu vsakega sodnika je čital vprašanje:

„Zakaj ne govoriš, ako je govorila Magdalena resnico?“

Kaj je vse prebredlo v tem kratkem in vendar tako dolgem času župniku po glavi! Ali sme povedati resnico? Potrditi Lenkino izjavo? Ali ga ni svojo izpovedbo sama odvezala tajnosti svoje nekdanje izpovedi? Sama je imenovala otrokovega očeta; njemu torej ne more več škodovati, ako potrdi, kar je že znano.

Srce mu je utripalo, kakor da hoče počiti. Po žilah mu je bilo kakor kladivo, da se mu je vse treslo po glavi. V vratu mu je bilo suho, da ne bi bil mogel iztisniti odgovora iz njego. Težje kakor mlinski kamen mu je legel spovedni pečat na glavo in na srce.

„In če velja življenje, ne smeš povedati, kar si izvedel pri izpovedi.“

To je kratki in enostavni cerkveni zakon. In čeravno ga prav tista cerkev toži in biča ter mu jemlje čast in svobodo, vendar se ne sme rešiti tako, da bi grešil proti njenemu najstrožjemu zakonu.

Zaman je prosil njegov pogled pomoči pri zastopnikih cerkve. Toda sedaj so našle njegove oči prostorček za rešitev. Uzlrl je križ, ki je stal za prisego pred škofom.

In sedaj se je zopet zjasnilo njegovo oko, mirno je dihal in celo glavo je držal pokonci. Ako je njegov gospod in izveličar potrpežljivo trpel, mora tudi on tako ravnati iz ljubezni do njega.

Škof ni prezrl tega pogleda in še enkrat je vprašal:

„Spricho našega križanega odrešenika Vas rotim, da izkažete čast resnici: Ali je Jožef Gros oče tistega otroka?“

Še enkrat je splaval duhovnikov pogled od okrogle škofove postave, od purpurne, nad trebuhom močno napete obleke, od križa z briljanti, visečega na zlati verižici tja do gole Kristove prikazni na razpelo. Potem je pogledal škofu tako ostro v oči, da jih je moral pobesiti in odgovoril je s krepkim glasom:

„Kar je znano meni slabemu človeku, ni Jožef Gros otrokov oče.“

S temi besedami je izrekel sam sebi duhovno smrtno obsodbo. Sveti spovedni pečat mu ni dovolil, da bi govoril drugače. S tem pa je postavil tudi zvesto Lenko, ki je zapustila dunajsko službo njemu na ljubo, ki je zanj delala, ki mu je posodila prihranjeno plačo, na laž. Spovedni pečat je zahteval to posredno obrekovanje.

„Tedad je Magdalena Zehetner podla lažnjivka in samo službena tajnost preiskave jo more rešiti tožbe radi žaljenja časti pred posvetnim sodiščem. Tako hudobno, lažnjivo, krivoprisežno osebo ste Vi, duhovnik, trpeli leta in leta v svoji hiši —“ Škofov glas se je sedaj izpremenil iz globokega ogorčenja v ironijo, — „toda seveda, saj je bila Vaša mladinska ljubezen, tovarišica Vašega greha, mati Vašega otroka.“

Kurja polt je obšla prečastno sodišče. Tako pokvarjen duhovnik sedi pred njimi in dihati morajo zrak, ki ga je okužil on. Kaj je pomagalo, da je župnik Hercog za-
trjeval svojo nedolžnost. Otrok je bil rojen v hiši njegove sestre, ki je bila celo dete-
tova botra in ga je vzgojila kakor svoje. Najhujše pa je bilo, da je njen mož pred škofovim inkvizitorjem, ko je prišel v hišo povsem neuljudno zaloputnil vrata. Tako preziranje cerkvene avtoritete je žalostno znamenje propalosti obitelji, s katero je župnik v sorodu. Sad ne pade daleč od drevesa.

Dalje prih.

Izšla je v založbi časopisa «Naprej» v Idriji I. knjiga

Pod spovednim pečatom

katero je spisal bivši katoliški kapelan H. Kirchsteiger. — Cena I. knjigi, obsegajoči 312 strani, znaša 2 K 60 vin.

Vsakemu prijatelju dobrega in poučnega branja knjigo «Pod spovednim pečatom» prav toplo priporočamo. — Dobi se v Ljubljani v knjigarni L. Schwentner; v Gorici v knjigarni A. Gabršček ter v Idriji pri upravi lista «Naprej».

Ugodna prilika za nakup radi stečaja neke velike tovarne

samo 3 goldinarje

štane poštni zabojček 5 kilogramov celotne teže (približno 50—80 komadov) pri stakanju malo poškodovanega, lepo zvrščenega, ročno dišečega

25—21 toaletnega mila

ronja vijoličnega, vrtničnega, osojničnega, solničnega, spajkinega, lilijno-mlečnega, smarničnega, breškvinega cveta i. t. d.

Razpošilja proti povzetju

podjetje Manhattan

Budimpešta VIII, Bezeredy-utca 3.

Delavskim društvom dobavlja najceneje: Predmete za šaljive bazare in srečolove kakor tudi vse predpustne predmete, korianoli, serpentine, gumane številke za knjižnice, kuverte, papirne čepice, girlande, karte za šaljivo pošto, kotilonske rede, slavnostna in odborniška znamenja. 6 15—11

VUNIBALD PLANN

Dunaj, VI., Wallgasse 19, (nächst Rajmundtheater)

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Kmetetza
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Šahovrstnu Pojasnila dajo se brezplačno.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 183.

v Ljubljani

Telefon št. 183.

2 52—22

priporoča svoje

izborna pivo v sodoih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Berdajs.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsaki petek.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 5.44 K, za pol leta 2.72 K, za četrt leta 1.36 K; za Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K; za Ameriko za celo leto 7.28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati enkrat štiristopna peti- vrstica 20 vin, večkrat ceneje po dogovoru.

5. številka.

V Ljubljani, dne 1. februarja 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice številka 8/1.

Sodrugil

V smislu strankinih določb in sklepov zadnjega rednega zbora razpisujemo

V. redni strankin zbor

jugoslovanske socialne demokracije in ga sklicujemo na

2., 3. in 4. februarja 1907

Velika dvorana »Del. doma« TRST Ulica Boschetto 5

Provizorično predlagamo sledeči dnevni red:

1. Poročila.
2. a) Organizacija in taktika.
b) Volitve leta 1907.
3. Časopisje in tisk.
4. Prihodnji mednarodni socialistični kongres.
5. Socialna demokracija in jugoslovanstvo.
6. Določitev kraja za prihodnji zbor in eventualija.

Vse organizacije, ki imajo po strankinih določbah pravico do udeležbe na strankinem zboru, pozivamo, da pravočasno izvolijo svoje zastopnike in jih naznanijo izvrševalnemu odboru. Z ozirom na posebno važnost tega zbora, ki mu pritika zlasti vsled predstojećih volitev, vabimo vse organizacije, naj se poslužijo svoje pravice in naj vsekakor določijo svoje zastopnike.

V Ljubljani, 9. decembra 1906.

Izvrševalni odbor
jugoslov. soc. dem. stranke.

* * *

Strankine ustanove določajo glede strankinih zborov sledeče:

Redni občni zbor je vsako drugo leto. Delegate za strankin zbor določijo sodrugi posameznih okrajev in krajev. Kraji, kjer imajo žensko organizacijo, smejo poleg sodrugov določiti tudi sodruginje za delegate. Parlamentarni zastopniki stranke in izvrševalni odbor morajo na strankin zbor in imajo tam sedež in glas. Organizirani sodrugi posameznih industrijskih skupin imajo pravico poslati iz vsakega volilnega okrožja po enega delegata, ki ima glas; volitev teh delegatov posreduje odbor volilnega okrožja.

Železničarski tabor v Trstu.

V nedeljo, 27. t. m. so se zbrali v tržaškem delavskem domu zastopniki organiziranih železničarjev iz južnih krajev, da se posvetujejo o svojem položaju. Živo gibanje, ki se je tekom zadnjih mesecev porodilo na južni in državni železnici, je našlo na tem sestanku močan izraz. Dopoldan je bil namenjen posvetovanjem delegatov, za popoldan pa je bil sklican manifestacijski shod. Dnevni red konference je bil: 1. Položaj železničarjev. 2. Organizacija in taktika. 3. Raznoterosti.

Čas, ki je bil odmerjen delu konference, je bil zelo kratek. Vsled neke nezgode pri Nabrežini je dospelo več delegatov šele ob 10. uri dopoldan v Trst, vsled česar se je začetek zborovanja nekoliko zategnil. Do 3. popoldan pa je morala biti konferenca končana, ker je bila dvorana za tisto uro že določena drugim organizacijam. Konferenca je bila izpolnjena večinoma z referati, ki so bili soglasno sprejeti na znanje in so naredili izvenredno dober vtisk.

Javni shod je bil ob pol 6. popoldan in je tako krasno uspel, da ga je prištevati najznamenitejšim dogodkom v zgodovini tržaškega socialističnega gibanja. Ta nedelja je zopet pokazala, da je razvoj socialno-demokratske organizacije v Trstu trajno naraščajoč in da ga vse sovraštvo nasprotnikov ne zadrži. Za tržaške sodruge bode ta dan

mogočna povzbuda; ostalim slovenskim sodrugom bodi delo Tržčanov vzor, po katerem se nauče, kako se z energijo in vztrajnostjo dosega uspehe.

Konferenca.

Na dopoldnevni konferenci, ki je bila prirejena za delegate, so bile zastopane skupine splošne organizacije iz področja južnega tajništva, zlasti Trst južna, Trst državna železnica, Gorica južna, Gorica državna železnica, Ljubljana, Šiška, Zidani Most, Reka, Rakek, Divača, Nabrežina, Kormin; društvo železniških uradnikov sta zastopala gospoda revident Vinko Čičin z državne in oficijal Alojzij Tollovic z južne železnice.

Poleg delegatov se je udeležilo konference mnogo gostov.

Sodrug Josip Kopač otvori konferenco s pozdravom delegatov, naznani dnevni red in povabi konferenco, naj si izvoli predsedništvo.

Izvoljeni so soglasno: Za predsednika sprevoznik sodrug Baumann od drž., za podpredsednika sprevoznik sodrug Zupančič od juž. žel.

V imenu centrale železničarske organizacije pozdravi konferenco sodrug Dušek, v imenu socialno demokratske stranke sodrug Kristan.

Preide se na dnevni red in sicer k prvi točki:

Položaj železničarjev.

Poročevalec sodrug Kopač.

Dolgo je trajalo, preden so prišli železničarji sploh do izpoznanja svojega položaja. Trajna beda pa je opravljala tudi tukaj agitatorično delo. Gmotni položaj železničarjev je zelo slab. Še danes so na železnici delavske kategorije, ki zaslužijo po 1 K 20 v., 1 K 40 vin. na dan. Enotnosti ni niti v medzad enakih kategorij in ne v okvirju enega ravnateljstva. Sklicujejo se železnice na to, da so se plače večkrat izboljšale. Ali prezreti se ne sme, da so bili vsi taki priboljški zelo redki in zelo malenkostni, v tem ko izdatki rapidno naraščajo. Ni torej čuda, da so se začeli železničarji intenzivneje zanimati za svoj položaj in da so se gibanju pridružili tudi mnogoštevilni uradniki. Poleg tega gibanja so spomenice, ki so jih predložili južni in državni železničarji svojim ravnateljstvom. Govornik razglaba glavne zahteve teh spomenic. Zahteve niso niti najmanje pretirane; ako je bila tržaška občina prisiljena, plačati cestnim pometaćem po 4 K 50 v. na dan, tedaj je umevno, da tudi železničar ne more živeti z manjšim zaslužkom. Govornik omenja zadnji sestanek železniških mojstrov, kjer je eden izmed njih omenil tajni cirkular, ki poziva železniške mogotce, naj pazijo, da delavci ne pristopijo organizaciji. Spomenica južne železnice zahteva za Trst odgovor do 1. februarja. Postajenačelnik v Rakeku je zavrnil spomenico, čes, da bodo vsi delavci odpušteni, ako predlože memorandum. To spomenico bodo torej osebno vložili naravnost na inšpektorat. Govornik preide potem k spomenici državne železnice, ki jo razloži po točkah. Omenja, da je tudi ta spomenica sestavljena za vse kategorije, ker je odposlanec uradnikov izrekel organizaciji željo, naj se sprejme tudi uradniške zahteve. Na južni železnici, kjer se je zahtevalo odgovor do 1. svečana, se opaža, da se uri premikače, menda za pomožno službo. Odgovora doslej še ni ne od južne, ne od državne železnice. Ali priti bode moral odgovor, kajti če je prišlo že tako daleč, da se je uradnike tožilo in deložiralo, ker niso mogli plačati stanarine, tedaj je jasno, da je tak položaj neznošen in da je remedura neizogibna. (Glasno odobravanje.)

Sodrug Dušek opozarja, da je položaj železničarjev povsod beden, na severu, kakor na jugu. Najvažnejše za železničarje je, da dosežejo sigurnost svojega položaja in da ne bodo izročeni samovolji, da ne bode vladal protekcionizem. Rapidno narasla draginja leta 1904. je pripravila železničarje do tega, da so se začeli bolj zblíževati in so zahtevali draginjske doklade. Toda celo leto je preteklo brez uspeha. Reklo se je železničarjem, ako bi se dalo njim kako doklado, da bi prišli poštni, finančni in vsi drugi uradniki, pa bi tudi zahtevali. Dvorni svetnik Grimborg je naravnost tajil, da bi bila draginja. Da on tega ni čutil, je že mo-

goče. Ali uradniki s 600, 700, 800, 1000 forintov, uslužbenci s 450 in 500 forintov plače, delavci z 2, 3 kronami mezde pa čutijo pač naraščanje cen. Ravnanje podjetij je končno izsililo znani boj leta 1905. Da se takrat ni doseglo večjih uspehov, je pripisati nezadostni vaji železničarjev v boju. Kot največji uspeh se mora smatrati posebno na drž. železnici priznanje organizacije. Posledica tega priznanja je ustanovitev personalne komisije na drž. železnici, ki se izvrši bližnje dni. Organizacija se je postavila na stališče, naj se voli zastopnike v personalno komisijo ne le na Dunaju, ampak tudi iz pokrajin. Ravnatelj državnih železnic so bili vedno nasprotniki uslužbencev in uradnikov in vedno so jih skušali, razcepljati. Proske v Beljaku je prihranil 130.000 kron od denarja, ki je bil namenjen za priboljšek delavcem. Pod Wittekovim režimom so se vsi izpremenljivi dohodki železničarjev poslabšali. Končno poziva govornik vse kategorije na združitev. (Glasno odobravanje.)

Sodrug Fehr iz Beljaka govori v imenu društva kancistov in diurnistov in vpraša, ali bode tudi njegova kategorija zastopana v personalni komisiji.

Sodrug Dušek odgovarja, da je za sedaj personalna komisija namenjena za definitivne, da se pa izdeluje tudi načrt za provizorične. Kancisti bodo v komisiji že sedaj zastopani.

Sodrug Fehr se zadovolji z odgovorom.

Ker se ne oglasi nihče več za besedo se preide k drugi točki.

Organizacija in taktika.

Poročevalec sodrug Etbin Kristan naslika začetke organizacije med železničarji in konstatira, da so bila prva društva železničarjev osnovana po vzoru zabavnih društev brez materialnega in bojnega namena. Zato se pa tudi gmotni položaj železničarjev ni mogel izboljšati in prišel je čas, ko se je jel naravnost slabšati. Toda ko so železničarji že opazili, da se jim nič kaj dobro ne godi in da se morajo zanimati za svoje materialne razmere, vendar niso našli kmalu prave poti. Ideja o organizaciji se je sicer porodila med njimi, ko so se delavske organizacije tako razvijale, da ni bilo mogoče prezreti tega pojava; ali še se niso železničarji organizirali kot železničarji, temveč snovali so uradniki, poduradniki, strojevodje, sprevozniki itd. svoja posebna društva, tako da ni bilo končno niti najmanjše kategorije na železnici, ki ne bi bila imela svoje separatistične »organizacije«. Pa tudi to še ni zadostovalo, temveč še ta društva so se cepila po narodnostih, po verah itd., ako da na zadnje marsikateri taki »organizaciji« ni ostal niti sled železničarskega značaja in v Galiciji nahajamo n. pr. čisto navadne »železničarske« bratovščine, ki nimajo drugega namena, kakor nositi sveče pri procesijah. Železniške oblasti jih protežirajo, ali da se s takimi društvi ne more doseči ničesar v materialno korist železničarjev, je popolnoma jasno. Če tudi je resnica, da uplivajo na to razkosanost različni uzroki iz prejšnjih časov, je vendar gotovo, da jo je pospeševala zlasti višja roka; v Avstriji od davnine veljavno geslo »divide et impera« se je zlasti pri železničarjih pokazalo v svoji zaslužjevalni moči. Ali kdor pogleda v ustroj železnic in v življenje železničarjev, mora priti do zaključka, da je ta separatizem največja nesmisel in da so vsi takozvani argumenti, ki se jih navaja za opravičenje, vseskozi neutemeljeni. Ako bi morala biti inteligenca merodajna za združevanje, tedaj bi moral biti skoraj vsaki železničar društvo za se; kajti kakor se najde v »najnižjih« kategorijah izvenredno inteligentne ljudi, tako se ne more vtajiti, da so posamezniki v »visokih« popolnoma inferiorni. Tudi »tradicija« je gola fraza; skoraj v vsaki kategoriji se najde ljudi, ki so prišli iz najrazličnejših krogov k železnici. Kakor je n. pr. dosti strojevodij, ki so bili nekdanji mizarji, krojači, pred koncem študij izstopivši dijaki, tako so vsakovrstne razlike med uradniki, sprevozniki, pisarniškimi osebjem itd. Ali ena točka je vendar vsem enaka: Skupni interesi. Vsi služijo na železnicih kapitalizmu, vsi dajejo kapitalu svoje delo, kapital pa jim ne povrača žrtev tako kakor bi potrebovali in zaslužili. To se ne godi morda zato, ker bi bili ljudje, ki so vlo-

žili svoj denar v železnice in tisti, ki stoje na čelu železniškim zavodom, same hijene in volkovi, temveč ker je izkoriščanje dela v temelju v sestavi sedanje družbe. In ker je kapitalistično izkoriščanje neizogibno v teh razmerah, je neizogiben tudi boj za doseg drugih razmer. Priznavajoči potrebo tega boja, pa ugovarjajo separatisti, da ločitev nič ne škoduje, pa se sklicujejo na Napoleona samega in na njegovo geslo: Razdruženo marširati, pa združeno zmagati. Ta fraza je zelo zapeljiva, ali pri železničarjih nima podlage. Napoleonove bojne kolone niso bile resnično razdružene; v načrtu, v vodstvu so bile strateško edine. Separatistične organizacije železničarjev niso sposobne, da bi skupno zmagovale, ampak le da bi bile skupno tepene, kar izkušnja na žalost potrjuje. Ako hočejo železničarji zmagati, se morajo skupno bojevati in v ta namen je koristna edina skupna organizacija. Velike kategorije so to že izpoznale in zlasti zadnjega leta je bil napredek železničarske organizacije ogromen. Prišla je sedaj vrsta tudi na uradnike; na južni železnici v Trstu so dali že svojim tovarišem dober vzgled s tem, da so v velikem številu pristopili skupni organizaciji. Seveda so dobri nauki, tudi če so podkrepjeni z najboljšimi argumenti nezadostni; pravo izpoznanje ne prodre čez noč. Neodločni so še vedno mnogostevilni. To pa ne sme biti izgovor za tiste, ki so že prišli do pravega prepričanja in do zavednosti. Njim ni čakati na zaostale, ampak storiti morajo odločni korak. Na Dunaju se je na shodi, ki sta jih skupno priredili splošna organizacija in uradniško društvo, sklenilo, naj se uradnikov ne vabi iz njihovega, ker bi se sicer lahko zgodilo, da bi ostali tam končno sami reakcionarni elementi. Ta misel je vredna uvaževanja; toda kakor so si strojevodje ohranili svoje društvo, pa so vendar pristopili splošni organizaciji, tako tudi ni razloga, da ne bi ravnali ravnotako tisti uradniki, ki izprevidijo nujno potrebo skupnega boja in skupne organizacije. To pa tembolj, ker so železničarji tako močna skupina v državi, da združeni lahko mogočno posežejo v javno življenje. Pred očmi morajo imeti, da se mora položiti temelj zagotovljenemu položaju železničarjev v parlamentu; z zakonom se mora urediti njih razmere. In če bodo železničarji razumeli to nalogo, bodo tudi vedeli, kako se morajo organizirati za boj in kakšne taktike se morajo posluževati. (Burno odobravanje.)

Konferenca je sprejela to poročilo soglasno brez debate na znanje in ker se ni nihče več oglasil za besedo, je predsednik zaključil konferenco ob pol 3. uri popoldan.

Javni shod.

Velika je dvorana v drugem nadstropju delavskega doma, ako se odpre tudi čitalnica, a bila je skoraj premajhna za število železničarjev, ki je prihitelo na popoldnevni manifestacijski shod. Ako pravimo, da se je zbralo tisoč ljudi, uradnikov, poduradnikov, uslužbencev, delavcev obeh železnic, tedaj cenimo množico mnogo nizko. In ta shod, ki je bil že impozanten po svoji udeležbi, je uspel v vsakem oziru tako krasno, da ostane gotovo nepozabljiv vsakomu, ki je bil navzoč. Slišalo se je govore, ki bi zaslužili, da se jih posebej tiska po stenografskih beležkah in razširi v tisočih izvodih. Nastopili so zastopniki vseh delavskih organizacij v Trstu, izrekli so železničarjem svojo solidarnost in obljubili so jim slovesno vsako podporo, ako bi bili prisiljeni na boj. Za tisto resno, slovesno, navdušeno razpoloženje, ki je vladalo na tem shodu, ni mogoče najti prav izraz, ki bi dal čitatelju zadosten pojma. Bil je v resnici nenavaden shod, ki je moral narediti na vsakega globok vtisk.

Sodrug Kopač je otvoril zborovanje ob pol 6. uri zvečer. Pozdravil je navzoče in je takoj povabil zborovalce, naj si izvolijo predsedništvo. Soglasno je bil izvoljen za predsednika sodrug Zupančič, asistent južne železnice, za podpredsednika sprevodnik Promitzer in strojevodja Falk, za zapisnikarja asistenta Tollowitz in Scarpa.

Sodrug Zupančič pozdravi zbor s kratkim nagovorom ter naznani, da se glasi dnevni red: »Železničarji in njih razmere do organiziranega delavstva.« Nato podeli besedo sodrugu Kopaču.

Govornik očrta v splošnih potezah položaj železničarjev in izvaja, da jih je nevtajiva beda prisilila, zahtevati od vodstev izboljšanje. Omenja, kako je prišlo do zadnjih spomenic, ki so vložene generalnemu ravnateljstvu južne železnice in železniškemu ministrstvu. Prevažno je vprašanje, na koga se morejo in smejo oslanjati železničarji s svojim gibanjem. Od organiziranega delavstva so se železničarji naučili prvih korakov v organizaciji; organizirani delavci so bili edini, katerim so lahko zaupali v vsakem slučaju in vedno pristraneje je nastajalo razmerje med industrialnim delavstvom in med železničarji, ki so tudi pri vsaki priložnosti z vsemi močmi podpirali prve v njih bojih. Zato upajo železničarji tudi v sedanjih časih na podporo delavstva. Približuje se čas, ko mora priti odgovor na vložene spomenice. Železničarji pričakujejo ta trenotek popolnoma mirno in hladnokrvno, ker vedo, da je delavska solidarnost železna in zanesljiva. In to ne velja samo za ta hip; v velikem boju, ki se ima izvršiti med kapitalizmom in delavstvom, je vzajemnost vsega proletariata moč, ki mora zmagati. Od dne do dne prodira ta zavest

bolj tudi med železničarji in zato smo brez strahu. (Glasno pritrdjevanje.)

Sodrug Etbin Kristan opozarja, da se tudi delavna inteligenca izdatneje poslužuje tistih bojnih sredstev, ki jih je prvi rabil industrialni proletariati. V kapitalistični družbi je tudi inteligentno sredstvo za izkoriščanje in povsod med delavnimi sloji se vrši enak proces. Kakor si je hotel kapitalizem ustvariti rezervno armado industrialnega delavstva, tako vstvarja tudi že rezervno armado inteligenca. Hiperprodukcija izobražencev napreduje ogromno, vrednost omike pada, inteligentni proces se množi strahotno. Take pojave mora tudi ta sloj upoštevati. Železničarji vseh kategorij morajo razumeti, da se je treba zavarovati proti nevarnosti, ki izvira iz takih prikazni. Železničarji in delavci — to je pravzaprav pleonazem, kajti železničarji ji niso nič drugega kakor delavci. In če se pridružijo armadi bojujočega delavstva, mora biti njihov ponos, da pridejo v prve vrste, da postanejo pionirji tega gibanja, kakor je železnica po svoji naravi nositelj kulture. (Viharno odobravanje.)

Sodrug Pagnini zagotavlja železničarje v imenu tistega proletariata, ki je v februarskih dnevih izpostavljati prsi puškam in bajonetom, najzvestejše solidarnosti. (Glasna pohvala.)

Sodrug Dušek pozdravlja tržaške železničarje v imenu centrale in omenja, da imajo prve socialne reforme, ki so bile izvedene zanje, zahvaliti delu organiziranih delavcev. (Aplavz.) Nato govore govorniki posameznih organizacij, ki obljubujejo železničarjem najizdatnejšo podporo v boju.

Sodrug Zupančič resumira na kratko rezultate shoda, pa poziva železničarje, naj neomajno vstrajajo v pravičnem boju in naj tudi pri volitvah store svojo dolžnost, zahvali se govornikom in zaključí ob pol 9. uri zvečer velevrasni shod.

Konec in začetek.

Zadnja seja je zaključena; zadnja beseda je izrečena; zasedanje državnega zbora je končano. A končano je še mnogo več. Stari parlament je mrtev, nikoli več ne bodo zborovale kurije v ponosni palači na Dunajskem Franzensringu. Cela doba avstrijske zgodovine je zaključena in se ne vrne nikoli več.

S starim parlamentom, ki se je razšel v ponedeljek zvečer po melanholično slavnostnem govoru predsednika grofa Vetrta umira država od leta 1867., umira stara Avstrija, ki se je na prehodu od zapada k orientu ohranila kot hermafrodit, kot organizem, ki ga je gnalo nejasno hrepenenje naprej, a stara ljubezen vlačila nazaj, ki ni imel moči za življenje in ne poguma za smrt. Sedaj pa se je izpolnilo. Starega državnega zbora ni več in stare Avstrije ni več. S ponosnim zadovoljstvom pomečejo socialisti kot njeni grobokopi zadnje gručice v jamo, na njeno krsto.

To delo je dovršeno. Ali večni zakon ne pozna smrti; na gomilah cveto cvetice, iz razvalin vstajajo nove stavbe. Vstrel z umiranjem hodi vstvarjenje. Porušena je zgradba neenakosti — a kaj sedaj?

Nova doba, ki začenja v tej državi, je nepopisan list, ki čaka, kaj začrta nanj človeška volja in ljudsko delo. Kakor kos ilovice, ki naredi lončar iz nje prozaično posodo, sušmar pokveko, umetnik pa dragocen kip, čaka nova doba na stvarnika, od katerega je odvisno, kaj se naredi iz nje. Vse je mogoče: Najjasnejši napredek, najtemnejša reakcija. Odločevalo bode naše delo.

Volilna reforma, to je stroj, s katerim se bode delalo v bližnji bodočnosti. Nov volilni red ni bil cilj, temveč le sredstvo, ki ga je potrebovalo delavstvo, kakor potrebuje mojster orodja. In potrebovala ga je država, ki je bila na robu propada, potrebovali so ga narodi, ki so zašli v zagato, iz katere ni bilo videti izhoda. Sedaj imamo orodje; zavijajmo rokave, podpihajmo ogenj, pa na delo.

V tem trenotku, ko se zapira gomila nad dolgo, mračno preteklostjo, vidi šele delavstvo, kako neskončno žalosten je položaj v tej državi in jasno se dviga umevanje njegovih velikanskih nalog.

Kakšna čudna država je ta Avstrija! Vladali so v njej po vzorih, ki so jih iskali po vsem svetu in nikoli niso razumeli, da je to oblika, za katero ne morejo veljati nobeni tuji primeri, ker ima posebne lastnosti, posebne potrebe, poseben značaj in posebne naloge. V zadnji ljudski šoli vé učitelj, da se mora vzgojiti; veliko državo pa so hoteli vladati po formularju, čegar rubrike naj bi zadovoljevale za vse slučaje. Osem narodov živi v tej državi; njene dežele segajo na sever in na jug, na vzhod in na zapad, gospodarsko se razkriljujejo njena področja, po kulturi in po tradicijah se ločijo

njeni prebivalci; ali vsem so hoteli obleči en prisilni jopič, vse pokriti z enim klobukom.

Absolutizmu, ki se je pačil pod lišpom neokritičnega konstitucionalizma, je naredila volilna reforma konec. Čas demokracije vstaja, ljudstvo prihaja do veljave. Sedaj šele dobi sredstvo, da si uredi hišo po svoji potrebi.

Stare Avstrije kamarile in birokratizma, nacionalne hegemonije in rimskega mračnjastva mora izginiti popolnoma in nastati mora država svobodnih, enakopravnih narodov. Iz področja teoretskih razprav in akademskih razmišljanj stopa narodna avtonomija šele sedaj v življenje, kjer dobi lahko krvi in mesa. Godi se, kakor je pro-rokovala razupita socialna demokracija: Brez splošne in enake volilne pravice ni osvoboditve narodov!

Poslej koraka rešitev narodnega vprašanja v Avstriji, katero more kronati samo brezpogojna enakopravnost, paralelno z izpopolnitvijo volilne pravice. Kajti sedanja volilna reforma je samo začetek, ki ima na sebi še vsa znamenja roke, ki jo je vstvarila: Parlamenta privilegij in nacionalnega protekcionizma. Malenkostna ni naloga, ali delavstvo, ki je znalo podreti trdnjavo najbolj kričeče pravice, se je ne bode ustrašilo, ker vé, da ga čaka še drugo, težje in znamenitejše delo.

Z obupno silo, kakršno poraja izpoznanje nevarnosti, naskakuje klerikalizem vse postojanke svobode in podpirajo ga moči, ki imajo še vedno iz starih časov ohranjeno veljavo in upliv. Ta duh pa uničuje vsako življenje, ovira razvoj držav in preti zlasti malim naredom s pogubo. Ali demokracija volilna pravica izpremeni položaj temeljito in vzbuja novo upanje. Boj proti klerikalizmu, ki je bil doslej samo poklic izbranih duhov, se razširi po vseh slojih, stopajočih sedaj v politično življenje. Poveča se delo, ali delo je življenje.

Na gospodarskem polju pa vstanejo sedaj nove moči. Delavsko varstvo, vsa desetletja sramotno zanemarjeno, pride na dnevni red in politični pomen proletariata prisili bodoče vlade in zakonodajce, da posvetijo temu prevažnemu vprašanju tisto resnost, katere še ni bilo najti v krogih privilegiranih vlastodržcev. Nove postavbe, ki se morajo uresničiti v dobi splošne volilne pravice, ne bodo koristile samo industrialnemu in obrtniškem delavstvu, temveč vsemu ljudstvu, ki živi od dela.

In naše politične pravice? Tudi te omogoči šele volilna reforma. Zastarel je tiskovni zakon, zastarel društveni in zborovalni zakon, karikatura je dosedanja koalicijska svoboda. Da se v tem oziru modernizira država, bode moralo ljudstvo napeti vse moči...

Tak je položaj v času, ko se sestaja naš strankin zbor. In zato je njegov pomen ogromen; kajti skoraj vsa teža prihodnjih bojev za napredek obremenjena na Slovenskem socialno demokracijo. Liberalizem je v agoniji, klerikalizem sovraži svobodo; v socialni demokraciji živi moč, živi pogum, živi železna volja. Socialna demokracija je pripravljena na delo. Zato pozdravljamo njene zastopnike s ponosnim veseljem na tržaškem zboru.

Zdravi v znamenju dela in boja!

Pyrrhova zmaga.

V teatralni pozi stoji nemški kancler knez Bülow na odru in glumi ženialnega zmagovalca. S solzami v očeh poje saksonski kralj pesem o »stari saski zvestobi«. In Viljem — snuje menda nove ode, slike, pridige, kipe, žive figure — kdove kaj!

Socialna demokracija je bila pri nemških volitvah porazena — tako trobijo heroldi hotentotskega šovinizma in prorokujejo novo dobo za Nemčijo. Navdušenje jim je zameglilo pogled in slepeči sami sebe nastopajo — pot pogina.

Socialna demokracija je izgubila v predpustnih volitvah 19 mandatov. Resnica. Ali da je nemški konservativno-liberalno-svobodomiselno-nacionalni kartel izven sebe, to je ravno za njegovo moč najslabše izpričevalo. Ogromno presenečenje, ki ga ne more zatajiti, priča, da je ta zmaga samo posledica momentov, ki se jih imenuje slučaj, nikakor pa ne globoko segajoč preobrat, ki bi pomenil, da se ustavlja napredek socialne demokracije in da dobiva liberalna mešanica novo življenje. Kaj ni bilo pričakovati, da izgube socialni demokratje nekaj mandatov? Kaj ni nemška socialna demokracija sama povdarjala na vseh kongresih, da se stranka ne sme zanašati na slučajne volilce, ki glasujejo za socialne demokrate brez notranje zveze s stranko? Ali ni polagala stranka vedno največjo važnost na organizacijo in na temeljito socialno izobrazbo? To, kar imenujejo nasprotniki »poraz socialne demokracije«, je bilo pričakovati; ali ravno v tem porazu tiči za stranko velika korist.

Ko je pri volitvah leta 1903. število socialno-demokratskih mandatov naraslo kar v ogromni progresiji, je vsakdo vedel, da se je izražalo v številnih glasovih še nekaj drugega, kakor notranja moč stranke. Nezadovoljnost skoraj vseh slojev v nemški državi je bila tako velikanska, da je enostavno vse, kar je politično mislilo, protestiralo proti političnim razmeram s tem, da je glasovalo za socialne demokrate. Stranka je imela pri tistih volitvah čist in kosmat dobiček. Stvarno računati je morala samo s prvim. Nihče ni mislil, da je postala cela saška dežela res že socialno demokratska, ker je poslala same socialiste v državni zbor, ampak jasno je bilo, da je bila v tem trenutna demonstracija, kateri se ne more pripisati trajnega pomena.

Pri letošnjih volitvah pa je odločilo nekaj drugega. Knez Bülow je apeliral na tiste sloje, ki se doslej niso vdeleževali volitev, ki so politično indiferentni, na katere vplivajo fraze. Koalicija strank, ki so izgubile v javnem življenju Nemčije že vsak pomen, je privlekla te nepolitične elemente na volišče, da so glasovali v slučajnem razpoloženju, ne pa iz zavednosti in prepričanja; s pomočjo teh hura-kričev si je rešila kosček svojega političnega obstanka. «Nemška čast, kolonije — nemški ponos, naša slavna mornarica» — to je šumelo tem ljudem po ušesih in pod to hipnozo so glasovali. Ali — to je za socialno demokracijo — izguba? Ne — v tem je njen dobiček za bodočnost. Na tisoče indiferentnih ljudi so zbudile te volitve iz dreameža. Glasovali so. Vsaj od enega dela te nove množice pa je pričakovati, da se bode posebej zanimala za politično življenje, in nič drugega ni treba socialni demokraciji. Enkrat so šli glasovat za meščanski ričet, ker niso poznali ne konservativno liberalnih strank, ne socialne demokracije. Ko jih bodo izpoznali, bodo glasovali drugače. Ena zakonodajna doba šteje malo v zgodovini, tudi dve še niste večnost.

Poleg vsega se pa ne sme prezreti, da vpliva na število socialno-demokratskih mandatov še nekaj drugega neugodno. Stranka je tudi pri teh volitvah pridobila glasov. Natančen pregled je danes, ko to pišemo, še nemogoč; ali v samem Berlinu je oddanih za socialno demokracijo 32.000 glasov več, nego leta 1903. Trije milijoni iz zadnjih volitev so se izdatno pomnožili. Ali volilni okraji so na Nemškem zelo neenaki in s tem je delavstvo močno oskoderano. Dočim je n. pr. v šestem berlinskem okraju 194.000 volilcev in je glasovalo le za socialista Ledebourja nad 99.500, so drugod volilni okraji, ki štejejo vsega skupaj izpod 20.000 volilcev. To je poučno tudi za Avstrijo in nam pokazuje, da je s sedanjo volilno reformo storjen samo začetek, ter se bode moralo na tej poti nadaljevati, dokler se ne doseže popolnoma pravičnega volilnega reda.

Kaj prineso ožje volitve na Nemškem, je še negotovo. Za Bülowa se je položaj res nekoliko izboljšal, ali kar bi bil rad dosegel, se mu ni posrečilo. Centrum je izgubil doslej neznatno število mandatov, njegova moč ostane tudi v bodočem parlamentu velika. Knez Bülow, ki je slabotno orodje v rokah vrtoglavega Viljema, bode ponosen na svoj «uspeh», nadaljeval svojo pustolovsko politiko. To bode draga stvar, ki bode veljala Nemce krvave milione. Ali šola bode dobra. Tisočeri volilci, ki so sedaj entuziastično pomagali šovinizmu, bodo morali izkusiti, da doneče patriotske fraze niso zastoj in kadar se bodo naučili, da morajo za «patriotizem» posegati globlje in globlje v žepe, dočim se ne da temu patriotizmu izprežati feniga, se bodo iztreznili. In tedaj bode drugače.

Zato je Bülowa zmaga Pyrrhova zmaga, v današnjem «porazu» socialne demokracije pa tiči velikanski dobiček za bodočnost.

Shodi.

Borovnica. V gostilni gospoda Petriča je bil dne 18. t. m. shod železničarjev v smislu § 2. zb. zakona. Udeležba je bila velika. Poročal je sodrug Kopač. Sklenilo se je, predložiti spomenico o zahtevah uslužbencev in delavcev.

Trbovlje. V nedeljo 20. t. m. je bil v gostilni preko mostu javen društven shod železničarjev, na katerem je poročal sodrug Kopač pred mnogobrojnimi udeleženci iz Trbovelj, Hrastnika, Zidanega mostu in Zagorja, ki so burno pritrdjevali njegovim poljudnim izvajanjem. Tudi tukaj se je sklenilo, vložiti generalnemu ravnateljstvu južne železnice spomenico.

Zidani Most. V nedeljo, 20. t. m. zvečer je bil v gostilni pri Mozerju javen društven shod železničarske podružnice. Menda še nikoli ni bilo tukaj navzočih toliko ljudi, kakor ta dan. V predsedništvo sta bila izvoljena sodruga Stigel in Pohar. Poročal pa je sodrug Josip Kopač o predmetu «Zadnje železničarsko gibanje in organizacija». V svojem govoru pa se je dotaknil poročevalca tudi lokalnih razmer ter je ostro kritiziral neopravičeno ravnanje kurilniškega šefa Lauterja in nekaterih uradnikov, ki hočejo z večnimi šikanami in denunciacijami poslabšati itak neznosni položaj delavcev in uslužbencev, namesto da bi se po

primeru svojih tržaskih tovarišev združili z delavstvom, da se odpravi razmere, ki teže tudi njih. Oglasilo se je tudi več železničarjev ter se je sklenilo, z vso močjo podpirati dnevnik «Rdeči Prapor». Shod je bil zaključen ob 11. uri zvečer.

Št. Polaj. Dne 30. decembra l. l. je bil na tukajšnjem županskem dvorišču imeniten ljudski shod. Na dnevnem redu je bila volilna preosnova in njen pomen. Za predsednika je bil soglasno izvoljen tukajšnji podžupan, za podpredsednika pa pristav juž. železnice, sodrug Zupančič. Poročal je sodrug Kopač obširno in temeljito o vsem dolgotrajnem boju za ljudske pravice ter je ostro kritiziral sovražnike splošne in enake volilne pravice, ki so se neprenehoma lovili v pasteh svojih lastnih kontradikcij. Sedaj, ko je volilna preosnova zgotovljena, je ležeče na ljudstvu, da jo porabi v svojo korist. Sodruga Zupančič je z jedrnatimi besedami povdarjal potrebo proletarske solidarnosti. Končno je predsednik zaključil shod ob burnih živiočkih na socialno demokracijo.

Divača. V sredo, dne 16. januarja, je bil tukaj dobro obiskan železničarski shod, na katerem je poročal sodrug Kopač. Govorilo se je še posebej o razmerah delavcev na progi ter se je sklenilo, predložiti zanje spomenico za zboljšanje njih položaja.

Iz stranke.

Strankin zbor v Trstu se prične okrog 9. ure dopoldne.

Strokovna zaupna seja se vrši ob strankinem občnem zboru v Trstu. Seja ima namen, da se posvetuje o organizatoričnih vprašanjih na jugu.

Kandidate za državni zbor proglasi stranka v najkrajšem času po strankinem zboru. Sodrugi, po vseh krajih, kjer žele volilne konference, naj se obrnejo potom našega lista na izvrševalni odbor.

Hrvatski socialni demokratje imajo sedaj 10.924 strokovno organiziranih sodrugov, in sicer po posameznih strokah: Lesni delavci 708, stavbinski delavci 1962, obrt za oblačila 202, peki 151, slikarji in pleskarji 180, kovinarji 286, krojači 282, obrt za pletenje 56, brivci 60, trgovski pomočniki 88, kožarji 800, mlinarji 96, tovarne in žage 2339, dninarji 1397, poljedelski delavci 2457, razni 536. Glede delavnega časa nahajamo sledeče podatke: V lesni industriji dela 265 delavcev po 9, 259 po 9½, 120 po 10, 50 po 12 ur; stavbinski delavci 750 po 9, 665 po 9½, 513 po 10 ur; krojači 116 po 11 ur, drugi večinoma manj; peki 110 po 10, 31 po 14 (!) ur; kovinarji po 9, 130 po 9½, 27 po 10, 14 po 11 ur; črevljarji 156 po 12, 16 po 15 (!) ur; slikarji in pleskarji 130 po 9, 80 po 12, 16 po 15 (!) ur; nogavičarice 56 po 12 ur; brivci 60 po 14 ur; tovarna za cikorijo v Zagrebu 276 po 10 ur; tovarna za užigalice v Oseku 92 po 11 ur; lesna industrija v Brodu 165 po 10½ ur, v Zagrebu 310 po 11 ur; mlinarji 96 po 12 ur; kožarji 800 po 10 ur; dninarji 1284 po 9½, 82 po 10, 31 po 12 ur; poljedelski delavci 685 po 10, drugi po več ur. — Izdatkov so imele hrvatske strok. organizacije zadnje leto za podpore 4.869 K 40 vin., za agitacijo 7.019 kron 75 vin., za strokovne boje zadnja tri leta okroglo 55.000 K.

Socialni pregled.

Železničarsko gibanje v Trstu. Kakor pred kratkim na južni, so sedaj tudi na državni železnici v Trstu sklenili uslužbenci, predložiti železniškemu ministrstvu spomenico za izboljšanje svojega gmotnega položaja. Razmere na državni železnici v Trstu so, odkar je v prometu nova proga, take, da so celo za Avstrijo pravi unikum. Ako bi bilo mogoče opisati in poročati vse, kar se je tukaj zgodilo izza otvoritve impozantnega novega koločvora poleg svetilnika, je gotovo, da večina čitateljev ne bi verjela vsega. Prihajalo je osobje v službi v Trst in bi bilo moralo spočiti svoje kosti v takozvanih kasarnah, dosti primitivnih prostorih, kjer pa se je vendar vsaj pod streho. Ali, bilo je nemogoče, kajti — kasarne so bile polne tržaskih železničarjev, ki si niso mogli najeti stanovanja, kajti takih, kakršne bi lahko plačevali, ni bilo dobiti, za dražje pa ni bilo denarja. Ljudje so se preselili v Trst, kakor je veleval ukaz, a dobili niso pristojbin za preselitev. Še danes so uslužbenci v Trstu, ki po preteku polovice leta še niso dobili, kar se jim je bilo obljubilo za preselitev. Pri državni železnici je bila vedno navada, da se je osobje, ki je bilo prestavljeno na novo železnico, povišalo za eno plačilno stopnjo. Mnogo železničarjev se je zato dalo premestiti v Trst, ker so mislili, da si zboljšajo položaj. Prišli so pa iz dežja pod kop, kajti povišanja ni, izvzemši nekoliko uradnikov — pa tudi ne vseh, — preselitev z družino je požrla mnogo denarja, stiske s stanovanjem so še povečale mizerijo in sedaj so na slabšem, nego so bili prej. Faktično se razširja pri vseh kategorijah gola beda; če je kdo imel par kron v hranilnici, jih danes nima več, pač pa so vsi zadolženi na vseh koncih in krajih. Obljubovalo se je že, da pride pomoč, bile se komisije, ali storilo se ni nič. Položaj pa je

postal za državne železničarje naravnost obupen. Nezadovoljnost je v vseh kategorijah že tako velika, da je tržaska postaja, pa tudi tržaska direkcija podobna sodu smodnika, ki ga prva iskra lahko užge. Organizacija se je tudi pri državni železnici okrepčala in osobje je izdelalo spomenico, ki je že odposlana železniškemu ministrstvu. Ker je jako značilna, objavimo prihodnjič najmarkantnejše točke iz nje. Poslanec sodrug dr. Ellenbogen je naprošen, naj podpira akcijo s svojim posredovanjem, kar je tudi obljubil. Upati je, da se železniško ministrtvo končno vendar zavé svoje naloge napram osobju in se reši cela stvar mirnim potom, kajti ako se te nezadovoljnosti, ki je vseskozi umevna, ne potolazi z izdatno in naglo pomočjo, utegne postati nevarna. In nihče pač ne želi, da bi bilo to gibanje potisnjeno iz mirnih tirov, kajti težko je reči, kakšen obseg bi tedaj doseglo. Železničarji kažejo hladno kri, železi je, da bi jo pokazalo tudi ministrtvo.

Politični odsevi.

Zadnji dnevi parlamenta so porodili silno mnogo «dela», a bili so vendar prav dolgočasni. Udeležba na sejah je bila precej pičila, ali manjšina je delala zakone kakor za stavo. Posebno pomembni niso bili zaključki. Majhen škandal so vprizorili Vsenemci, ki so bili strašno užaljeni, da se je postopalo v Hebu na Češkem proti nekemu češkemu obtožencu v češkem jeziku. Vložili so zaraditega nujen predlog, a nujnost je bila odklonjena. Sprejet je bil zakon o subvencioniranju dalmatinskega parobrodarstva in več nujnih predlogov o lokalnih železnicah.

V Lvovu so bili pretečenega tedna hudi izgredi na vseučilišču. Rusinski dijaki so vdrl v avlo, kjer se je imela ravno vršiti promocija, pa so tam in v raznih dvorinah razbili mnogo pohištva, potrgali slike in nekatere prostore takorekoč popolnoma demolirali. Rusini zahtevajo že davno lasno vseučilišče, a doseči niso mogli niti enakopravnosti na lvovskem vseučilišču.

Odlikovani so bili povodom dokončane volilne reforme vsi avstrijski ministri. Za tajne svetnike so bili imenovani parlamentarni ministri dr. Pacak, dr. Marchet, dr. Derschatta, Prade in dr. Fort. Ministrski predsednik baron Beck je dobil veliki križ Leopoldovega reda, ministri grof Dzieduszycki grof Auersperg, dr. Korytowski in dr. Klein, ter baron Bienert pa železno krono prvega reda.

Glavne nemške volitve, ki so bile 25. januarja, pokazujejo sledeči izid: Definitivno je izvoljenih 237 poslancev, treba je 160 ožjih volitev. Izvoljenih je: 41 konservativcev, 10 članov državne stranke, 18 Poljakov, 89 članov centroma, 20 nacionalnih liberalcev, 6 članov svobodomiselnih ljudskih stranke, 1 član svobodomiselnih družbe, 29 socialnih demokratov, 1 član stranke srednjih stanov, 1 Danec, 10 «divjakov» in Alzačanov, 3 člani reformne stranke, 2 člana agrarne zveze, 4 člani gospodarske združbe, 2 člana nemške ljudske stranke, en liberalcev izven stranke. Pri ožjih volitvah je angažiranih: 29 konservativcev, 19 članov državne stranke, 5 Poljakov, 31 članov centra, 58 nacionalnih liberalcev, 27 članov svobodomiselnih ljudskih stranke, 12 članov svobodomiselnih združbe, 92 socialnih demokratov, 2 člana stranke srednjih stanov, 3 «divji» liberalci, 4 Welfi, 4 divjaki, 2 člana reformne stranke, 8 agrarcev, 12 članov gospodarske združbe, 11 članov nemške ljudske stranke. — V Berlinu so ohranili socialisti vse svoje okraje; v 1. okraju je ožja volitev med socialnim demokratom profesorjem dr. Aronsem in Kämpfom. Izvoljeni so v Berlinu Fischer, Heine, Singer, Schmidt, Ledebour; v Hamburgu so izvoljeni Bebel, Dietz, Metzger. Vseh poslancev je v nemškem državnem zboru 397.

Verske vaje šolskih otrok delajo klerikalcem mnogo preglavice. Učni minister Marchet je odgovoril v državnem zboru na tozadevne interelacije poslancev sodruga Seitzja, dr. Ofnerja in dr. Voglerja ter je povedal, da je dunajski deželni šolski svet, ki je hotel s kazenskimi sredstvi prisiliti učence na udeležbo, retiriral in da tolmači svoj ukaz tako, da se lahko kaznuje tiste otroke, ki izostanejo iz cerkve brez znanja svojih staršev. Ljubljanski «Slovenec» bi rad zavič stvar tako, kakor da bi bilo vprašanje o verskih vajah nejasno. To pa ni res. Državni temeljni zakon določa, da se ne sme nikogar siliti na udeležbo pri kakršnihkoli verskih ceremonijah, ako ne podpada drugi oblasti. To je popolnoma nejasno in nič drugega ni treba, kakor da spoštujejo prizadete oblasti postavu. Otroci podpadajo seveda oblasti staršev; a če ti ne marajo, da bi hodili na šolske maše, procesije in podobne priredbe, nima nihče pravice, da bi jih silil na to, ali da bi jih kaznoval, ako izostanejo. Klerikalno glasilo govoriči mnogo o pravici staršev, ali o tej sploh nihče ne dvomi. Gre se le za to, da hočejo klerikalci sebi prilastiti to pravico posebno tedaj, ako starši niso klerikalnega mišljenja in hočejo vzgojiti otroke po svoje. Minister Marchet ni povedal mnogo, ali vendar toliko, da končno zadostuje; starši, ki nočejo goniti svojih otrok na vse zgodaj neizpočitih, po mrazu, megli i. t. d. v cerkev, jih lahko puste doma do

začetka šole in nihče jih ne sme nadlegovati zaradi tega. In če razpisuje cerkev kakšne duhovne vaje, se jih pač razglasi lahko v šoli, ali zapovedovati se ne sme otrokom, da se morajo udeleževati. To je popolnoma jasno in klerikalci ne izpremenijo tega z nobenimi zvijačami.

Razpust poslanske zbornice. Kakor naznanja korespondenčni urad, objavi uradna «Wiener Zeitung» jutri, v četrtek sankcionirano volilno reformo in razpust poslanske zbornice.

Novo volitve za državni zbor bodo baje dne 7. majnika, ožje volitve dne 14. majnika. Opomniti je, da tudi to še ni uradna vest. Vsekakor je precej nerazumljivo, zakaj naj se zavlečejo volitve za več kakor tri mesece; nezaslišano pa bi bilo, ako bi se jih razpisalo res za omenjena dneva; 7. in 14. majnika sta namreč torka in volitve po splošni in enaki volilni pravici na delavnik bi bile vsekakor nekaj absurdnega.

Sodrug! Somišljeniki!

Odbor ljubljanske okrajne organizacije sklicuje na **nedeljo, 10. marca**, za 10. uro dopoldan

ljudski shod

v dvorano „**Mestnega doma**“.

Dnevni red:

1. Državnozbornske volitve.
2. Kandidatura za Ljubljano in okolico.

Sodrug! in somišljeniki!

Vlada namerava zavleči volitve do majnika, tako da bi ostala država več kakor četrt leta sploh brez parlamentarnega zastopstva. Toda oddaljeni termin ne sme motiti nikogar. Volilni uspeh more biti samo posledica dela; zanašati se ni na hipno razpoloženje volilcev, temveč na dobro organizacijo. Treba je torej porabiti čas, ki je še na razpolago, za najmarljivejše delo, o katerem ima odločevati shod, ki ga sklicujemo. Vabimo Vas torej, da se ga udeležite polnoštevno.

Odbor okrajne organizacije.

Domače stvari.

Volilni imeniki za ljubljanske dopolnilne volitve v občinski svet so od ponedeljka, 28. januarja začeni za 14 dni razgrnjeni na magistratu in se jih lahko vpogleda v pisarni magistratnega svetnika gospoda Evgena Laha v mestni hiši (Mestni trg števil. 27, desno pritličje) v uradnih urah. **Vse sodruge in somišljenike, ki imajo volilno pravico v občini, pozivamo, naj se pravočasno prepričajo, ali so vpisani v imenik**, in kdor ne bi bil, naj nemudoma reklamira. Volilci naj skrbé, da ne zamude roka. Najbolje je, da nič ne odlašajo, ampak da takoj napravijo par korakov na magistrat in se tam sami prepričajo, ali so vpisani. Stranka računa zanesljivo, da se vsak njen pristaš pobriga za svojo volilno pravico.

Liberalna državnozbornska kandidatura visi še vedno v zraku. Že davno je bilo znano, da dr. Tavčar sploh ne mara več kandidirati. Odkar je bilo gotovo, da bode volilna reforma v obeh zbornicah sprejeta, se je govorilo, da bode kandidiral dr. Triller. V staroliberalnih krogih se je trdilo, da je to nekaka koncesija socialnim demokratom. Mi seveda nismo nikoli opazili tega. Naenkrat se je razglasilo, da dr. Triller ne bode kandidiral in pretečenega tedna je «Narod» to nekako oficijelno objavil, baje ker je dr. Triller preobložen s svojimi opravki. V liberalnih krogih je bila razširjena zahteva, naj prevzame župan Hribar kandidacijo, ki je pa to dosledno odklanjal. Govorilo se je potem nekaj o nastopu odvetnika dr. Novaka, ki je stal še lani v krogu «mladih». Potem se je na neki seji liberalnega izvrševalnega odbora predlagalo kandidacijo dr. Windischerja iz trgovsko-obrtniške zbornice. V nedeljo so imeli liberalci zaupen shod, ki je bil slabo obiskan in tam se je zopet zahtevalo, naj kandidira župan, ker se misli, da bi on dobil mnogo takih glasov, ki bi sicer pripadli socialnim demokratom. Župan je zopet odklonil in sedaj iščejo novega kandidata. Sklicati se ima zopet zaupniški shod, ki naj sklepa o stvari.

V ljubljanski okolici nameravajo klerikalci kandidirati dr. Šustersiča. Najprvo je bila kandidatura tega okraja namenjena dvornemu svetniku Šukljeju, ki pa bode, kakor se sliši, kandidiral v Novem Mestu.

Koslerjeva pivovarna v Ljubljani ima že precej škode, ker je bila tako trmasta, da se ni hotela lani pogajati z delavstvom. Meseca novembra je tudi potekel rok, do katerega niso smele druge firme postrežati njenih naročnikov. Dogovor med pivovarnarji zdaj več ne velja in naravnost kljubuje oni gostilničar, ki bi zdaj ne hotel ustreči opravičeni želji delavstva. Opozarjamo še posebno na to, da Kosler niti zdaj ne dopušča organizacije v svojem podjetju; to kršitev svobode bode moral opustiti čim prej, tem bolje zanj.

V frančiškanski cerkvi v Ljubljani že pridigajo o državnozbornskih volitvah, seveda klerikalno agitatorično. Ako hočejo prepoditi iz cerkve vse ljudi, ki niso klerikalno političnega mišljenja, naj le. Mi se ne bomo jokali.

Obiskovalec deželnega gledališča nam piše: Prosim, objavite potom Vašega cenjenega lista deželnemu odboru, da je obisk našega gledališča za ljudi, ki ne morejo abonirati lože ali kupovati parternih sedežev, zelo neugodna reč. Na balkonu in na galeriji piha tako, da je neznosno za človeka, ki ni naravnost železnega zdravja. To bi se vendar dalo preiskati in popraviti. Za ljudi, ki morajo gledati na denar, je v ljubljanskem gledališču itak slabo preskrbljeno; ali naj se še dosedanje obiskovalce balkona in galerije odpiha iz gledališča? Že mnogo pritožb sem slišal o tem. Morda pomaga kaj to vprašanje v javnosti.

Trdo kožo imajo liberalci in klerikalci. Prav naravnost smo jim povedali, da so podpirali sleparstvo pri volitvah v tržaško zavarovalnico proti neizplačani, toda niti opravičijo se ne. S tem so oboji dokazali, da so namenoma nastopili proti delavstvu s takim nepoštenim orožjem. Da vsaj vemo!

Veselica v Trstu. Okrajna organizacija jugoslovanske socialno-demokratske stranke v Trstu priredi na 3. februarja t. l. povodom strankarskega zbora v Trstu veliko veselico s petjem, deklamacijo in dramatično predstavo v delavskem domu ul. Boschetto 5, II. nadst. Pelo se bode različne delavske pesmi in igralo dve enodejanki, in sicer: «Dr. Hribar» in «Pri puščavniku». Začetek ob poldeveti uri zvečer. Vstopnina 50 vin. za osebo.

«**Akademija**» je imela doslej tri odbore seje. Odbor je prevzel prirejanje predavanj hrvaških vseučiliških profesorjev, ki so se po iniciativi prof. dr. Ilesiča in vsled posredovanja profesorja Vjekoslava Klaiča iz Zagreba odzvali v velikem številu. S temi predavanji se prične meseca februarja. Sklenilo se je dalje, da se začne (najprej v Ljubljani) s prirejanjem kurzov za analfabete. V ta namen se stopi v zvezo s slovenskimi šolniki glede pedagoške strani vprašanja, tehnično — upravnost stran prevzame društvo, ki izda po šolnikih odobreni analfabetski abecednik in navodilo za pouk. Izdaja se dalje uzorna pravila, po katerih se čitalnice in knjižnice izpreminjajo v javne, kakor tudi zapisnik knjig in časopisov, ki jih priporočamo v nakup, oziroma naročevanje. Predavatelje prosimo, da vsako predavanje naznanijo poprej tajništvu, svoje člane — čitalnice in bralna društva pa, da javljajo svoje želje glede predavanj i. t. d. kakor tudi, da naznanjajo svoje občne zборе in vse sklepe, v kolikor se tičejo ljudska — izobraževalnega dela.

Raznoterosti.

Polonyjeva afera je povzročila ne le silno zadrego ogrski vladi, ampak tudi velikansko senzacijo po vsem svetu. Ali čeravno se je pisalo o tej stvari neznansko mnogo, se vendar ni poseglo prav do dna, kakor bi bilo treba. Zadeva justičnega ministra, kateremu se očita tatvino, brezdelno agenturo, krivo prisego, špionazo itd., je v resnici najstrožja obsodba — kapitalistične družbe, ki ima najmanj pravice, zgrazati se nad takimi svojimi člani. Vsaka stvar na svetu ima svoje razloge, tako tudi različne «panamske afere», katerih res ni malo. Njih korenine tiče v kapitalističnem sistemu in toliko časa jih ne bode konec, dokler ne bode konec kapitalizma. Ta sistem je postavil na vrhunec vsemu življenju denar, ki je dosegel skoraj vsegamogočnost v naši družbi. Kaj pomaga pridno delo, kaj koristi znanje, talent, ženialnost? Nad vsem stoji posest, ki nadomesti vse ter daje ljudem ključ do vseh užikov, do vseh časti. Kako naj bi torej bilo drugače, kakor da se pehajo ljudje za bogastvom in da ga hočejo doseči kakor ravno gre? Koliko bolj moralno pa je počenje privatnega kapitalista, ki kopači zaklade nad zakladi brez lasnega dela, svoje delavce pa pripušča uboštvu; ki si zida palače in vile, svoje delavce pa pušča v pasjih luknjah; ki razliva šampanjsko vino od objesti, svoje delavce pa pušča stradati? Geza Polonyi je videl vse okrog ljudi, ki so naredili «kariero» brez posebnih duševnih sposobnosti; tudi njega je gnala želja, da bi prišel v višave. Ali če bi se bil omejil na «reelno» delo, bi bil ostal do smrti majhen, brezpomemben advokat. Bogastvo je bilo edino sredstvo, ki mu je moglo pomagati in posegel je po njem, kakor je znal. To je greh kapitalizma; milione peha v bedo, značaje pa pridni. In odpravljati korupcijo, se ne pravi, obsojati posamezne koruptne ljudi, ampak pobijati kapitalizem. Grehe se odstrani le, ako se jim temeljito zamaši vire.

Strasna nesreča v rudnikih. Grozna nesreča, ki spominja na lansko katastrofo na Francoskem, se je pripetila dne 28. januarja zjutraj. Iz Saarbuckena na Nemškem je došel sledeči brzojav: V rovu Raden so se danes zjutraj užgali plini; vsled eksplozije je zasutih okrog 250 rudarjev. Do 11. ure dopoldan so spravili 10 mrličev in mnogo ranjenih na dan.

Iz Leusa je došlo sočasno sledeče poročilo: V rovu 3 ljevinskih jam je bila danes eksplozija

vsled užganih plinov. Pravi se, da je prišlo več rudarjev ob življenje.

Take so bile prve vesti. Kmalu se je pokazalo, da je zlasti prva nesreča velikanska. Iz Sv. Ivana je došlo kmalu naznanilo, da je do 300 delavcev zasutih. Ob 1. uri popoldan se je spravilo še 164 mrličev in 17 težko ranjenih na dan. Vsa trupla so bila grozno sežgana in razmrcvarjena. Samo 24 mrličev so izpoznali. Do 5. ure popoldan so delali delavci neumorno, da bi rešili, kar se da rešiti. Naenkrat je prišla vest, da gori jama. Rešilce se je poklicalo na dan in komaj so prišli iz rova, se je zaslislalo močan pok nove eksplozije. Za peti podstropni rov se misli, da je popolnoma izgubljen. Popoldnevna poročila so že naznanjala, da je še 500 rudarjev v jamah. Predsednik ravnateljstva Krümdarjev, ki se je spustil ob 11. dopoldan v jama, da bi preiskal vzrok nesreče, je bil težko ranjen, ker je padel steber nanj. Za delavce, ki so še v jamah, ne upajo, da bi se jih moglo še rešiti. Na tisoče ljudi stoji ob jamah, kjer se odigravajo grozni prizori. S strahom pričakujejo sorodniki, kaj je z delavci. Mnogo jih je padlo v omedlevico. Mnogo žen so morali po sili odvreči, da niso poskakale v jama. Vojaštvo je postavilo kordon okrog vhodov. Eksplozija je bila tako močna, da so ljudje daleč v okolici mislili, da je potres, o uzroku nesreče se poroča: Ravnateljstvo se je opozorilo že v soboto, da se zbirajo v tretjem, četrtem in petem globokem rovu jamski plini. Glavni inženir je dal takoj nalog, da delavci ne gredo v jama. Vsled neke pomote se delavcem ni naznanilo tega naloga, tako da je šlo moštvo kakor po navadi v rov. Kmalu po tem je nastala eksplozija.

O ljevinski katastrofi se poroča, da sta dva inženirja in en paznik mrtvi. Petdeset delavcev se pogreša.

Lekarnarja A. Thierryja balzam in centifolijsko protinsko mazilo. V interesu spoštovanih čitateljev opozarjamo s tem na ta izredno zdravilna sredstva. Ta oba v svoji zdravilni moči nedosežna sredstva se ne skvarita nikdar, še nasprotno, čim starejša, tem vrednejša in uspešnejša postaneja; tudi jima ne škodujeta ne mraz in ne vročina, vsled česar se ju lahko uporablja o vsakem času. Donašata vedno uspehov in pomoč, seveda se ne sme nikdar uporabljati ponarejenih ali večkrat ponujanih ničvrednih in brezuspešnih drugih sredstev, za koje se denar vrže proč brez smotra, temveč se naj uporablja le staropreizkušena, reelna, cenena in zanesljiva, poleg tega pa absolutno neškodljiva, svetovno znana domača sredstva, ki naj bi se jih imelo v vsaki družini za vse slučaje. Kjer ni moči dobiti pristnih z vsemi označenimi znamenji pristnosti, naroči se jih enostavno naravnost pod naslovom: Lekarnarja A. Thierryja lekarna «pri angelju-varuhu» v Pregradi pri Radgonski Slatini.

Vabilo

rednemu letnemu občnemu zboru

„Občnega konsumnega društva v Idriji“

vpisane zadruga z omejenim poroštvom

ki se vrši

v nedeljo, dne 10. februarja t. l. ob 1. uri popoldne v pivarni pri „Črnem orlu“ v Idriji.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega rednega občnega zbora.
2. Poročilo predstojništva o delovanju v l. 1906.
3. Poročilo računov za l. 1906.
4. Volitev predstojništva za triletno dobo 1908—1911.
5. Nadomestna volitev v nadzorstvo.
6. Predlog predstojništva glede uredbe odpovedne dobe za hranilne vloge.
7. Pritožbe in nasveti.

Za nadzorništvo:

Alojzij Uršič

zapisnikar.

Ivan Straus

predsednik.

Postavno zavarovano!

Allein echter Balsam aus der Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Vsako ponaredba in ponatisek je kaznivo.

Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—1

Thierryevo centifolijsko mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogoški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem nastonj in franko.

Strokovni pregled.

Razvoj avstrijskih strokovnih organizacij je bil v pretečenem letu jako ugoden. V splošnem je dobila celotna strokovna organizacija nad 100.000 novih udov in pričakovati je, da doseže tekom kratkih mesecev pol milijona. Po poročilih posameznih organizacij je položaj sledeči:

Zveza pekovskih delavcev se je mirno razvijala. Število doneskov je naraslo od 205.000 na 240.000. Pristopilo je nad 4000 udov. Dohodkov je bilo 180.000 kron, od tega 48.000 kron za rezervni sklad. Za podpore se je izplačalo razven rezervnega sklada 86.000 kron. Ustanovilo se je 10 novih podružnic. Plačilna gibanja so bila v Bjelici, Feldkirchnu, Borovljah, Halleinu, Krakovem, Pulju, Přemyslu, Libercu, Levovu, Moravskem Šumberku, Tješinu in Trentu.

Zveza stavbinskih delavcev je imela pravo bojovno delo. Število udov, ki je bilo koncem predzadnjega leta 28.212, je naraslo v prvi polovici 1906 na 37.119, sedaj je okrog 40.000 udov. Podružnice so se pomnožile od 168 na 250. V tej stroki je bilo 16 bojovnih stavk, 6 izključitev in 4 obrambne stavke. Prizadetih je bilo 479 podjetnikov in 19.064 delavcev. Stroški stavk so iznašali 442.996 kron 32 vin.; največ so veljale izključitve, namreč 404.640 kron 34 vin.

Zveza stavb. pomožnih delavcev se je pomnožila od 6000 na 10.000 udov. V tej stroki je fluktuacija jako velika. Večje boje je imela organizacija na Dunaju, v Plznju, Olomucu in Karlovih varih. Stroški za stavke in izključitve so iznašali 60.000 kron.

Unija rudarjev je imela meseca novembra 26.511 udov; prirast za leto iznaša 8762. Podružnic je imela unija koncem leta 143, vplačevalnic pa 64. Za podpore v stavkah se je porabilo 60.000 kron.

Zveza pivovarniških in sodarskih delavcev je narasla od 4500 na 11.000 udov, v 118 podružnicah in vplačevalnicah. Plačilnih gibanj je bilo 51.

Železničarska organizacija je v pretečenem letu izvanredno močno napredovala. Število njenih udov se je povišalo od 32.721 na 50.000. Podružnic šteje 165, vplačevalnic pa 146. Dohodkov je bilo, brez strokovnih časopisov, 159.000 kron, izdatkov 141.000 kron in sicer za pravovarstvo 35.000 kron, za podpore 6000 kron, za agitacijo 17.000 kron, uprava in plače 52.000 kron, provizije in subvencije 12.500 kron, stroški tajništva 16.500 kron, tiskovine, pisarniški stroški, najemnina i. t. d. 38.000 kron. Boje je imela ta organizacija na celi črti.

Organizacija vlivarjev šteje 10.175 udov, za 2009 več, nego leta 1905. Dohodkov je bilo 142.000 kron, izdatkov 12.000 kron, premoženje iznaša 71.000 kron. Velike stavke so bile tri, manjših bojov je bilo mnogo; stroški zanje so iznašali 60.000 kron.

Centralna zveza steklarjev je poskočila od 3500 na 5500 udov ter ima 87 skupin. Za mezdne boje se je porabilo okrog 65.000 kron. Odporni sklad se je povečal od 10.500 kron na 25.000 kron.

Zveza trgovskih in transportnih delavcev šteje 78 podružnic in 8 vplačevalnic s 7000 udi. V prvih treh četrtletjih je bilo 53.729 kron 89 vin. dohodkov, in 54.688 kron 70 vin. izdatkov.

Zveza rokavičarjev je narasla. V prvi polovici leta je imela 10.647 kron 4 vin. dohodkov in 6620 kron 35 vin. izdatkov. Zadnji občni zbor je sklenil ustanovitev unije namesto dosedanje zveze.

Zveza domačih delavk je pridobila 400 udov in je ustanovila 6 novih podružnic.

Zveza lesnih delavcev je pomnožila svoje podružnice od 220 na 280 ter šteje sedaj nad 30.000 udov, kar pomeni 8000 do 9000 prirastka. Zveza je imela mnogo stavk in izključitev. Dohodki so iznašali brez strokovnih listov do konca novembra 402.786 kron, t. j. že za 43.702 kron več kakor v pretečenem letu. Obrambni sklad je imel 59.073 kron dohodkov. Za podpore se je izdalo 159.961 kron, za stavke 72.000 kron.

Organizacija klobučarjev se je po zaključku zveznega zbora izpremenila v centralno društvo, ki šteje doslej 14 podružnic in 12 vplačevalnic. Število udov je naraslo od 2800 na 3700, med temi 700 delavk.

Centralno društvo kolarjev je pristopilo zvezi kovinarjev. Število udov je naraslo od 400 na 650, premoženje od 6611 kron 13 vin. na 8000 kron.

Zveza slikarjev in pleskarjev ima 4661 udov, za 1000 več, kakor prejšnje leto. Dohodki so iznašali 46.178 K 39 vin., izdatki 32.108 kron 32 vin., premoženje 34.194 kron 43 vin. Za stavke se je izdalo 16.512 K 4 vin.

Zveza kovinarjev je poskočila od 46.516 na 53.500 udov. Podružnic je 267. Dohodkov je bilo 1.125.000 K, izdatkov 775.000 K. Premoženje iznaša 600.000 kron. Mezdni gibanj je bilo 220, stavk 72, izključitev 8. Za stavke se je porabilo 190.000 K.

Zveza mlinjskih delavcev ima 26 skupin in nad 1000 udov. Dohodkov je bilo 11.254 kron 72 vin., izdatkov 7557 K 71 vin.

Zveza strojnikov in kurjačev je narasla od 1130 na 2680 udov.

Zveza papirniških in kemijskih delavcev je narasla od 12.400 na 21.000 udov, podružnice in vplačevalnice od 125 na 185. Dohodkov je bilo 201.000 kron, izdatkov 140.000 kron. Premoženje iznaša 94.000 kron. Stavk je bilo 14.

Zveza delavcev s porcelanom šteje 4500 udov. Premoženje ima 50.000 K.

Društvo sedlarjev ima 1528 udov. Večje boje je imela na Dunaju in v Gradcu.

Zveza krojačev šteje 169 podružnic in 6700 udov proti 5683, ki jih je imela začetkom leta. Dohodkov je bilo 75.000 K, izdatkov blizu 80.000. Mezdni boj je bilo v 31 mestih.

Organizacija čevljarjev ima 113 podružnic in 5096 udov. Češki pomočniki so ustanovili lastno zvezo. Dohodkov je bilo 223.000 kron, izdatkov 225.000 K. Za mezdne boje se je porabilo 93.000 kron. Mezdni boji so bili v 22 mestih.

Zveza delavcev s kamnom je pridobila 2871 novih udov. Češki udje so ustanovili lastno zvezo, vsled česar je v centralni ostalo 2200 udov. Dohodkov je bilo 53.473 kron 32 vin., izdatkov 46.015 K 87 vin. Mezdni boj je bilo 15. Zanje se je izdalo 16.686 K 21 vin.

V zvezi tobačnih delavk in delavcev se je pomnožilo število udov od 4251 na 5400, podružnice od 23 na 25. Računski prebitek iznaša 11.000 K.

Unija tekstilnih delavcev je narasla od 273 na 319. Dohodkov je bilo brez rezervnega sklada 450.000 K, izdatkov 29.000 K. Za stavke se je rabilo 251.000 K.

Zveza pečarjev je pridobila 1500 udov in jih šteje sedaj 3500 z 99 podružnicami. V 35 krajih so se rešila mezdna gibanja brez boja. Stavk je bilo 17.

Zveza opekarjev se je okrepila. Dohodkov je imela 18.866 K 80 vin., izdatkov 11.874 kron 30 vin.

Zveza tesarjev je narasla od 3334 na 5500 udov. Dohodkov je bilo 61.970 K 20 vin., v blagajni je 17.037 K 90 vin. Mezdni boji so bili v 12 mestih.

Delavskim društvom dobavlja najceneje: Predmete za šaljive bazare in srečolove kakor tudi vse **predpustne predmete**, koriandoli, serpentine, gumane številke za knjižnice, kuverte, papirne čepice, girlande, karte za šaljivo pošto, kotilonske rede, slavnostna in odborniška znamenja. 6 15—12

VUNIBALD PLANN

Dunaj, VI/2., Wallgasse 19, (nächst Rajmundtheater)

Oglase

za vse

časnike in koledarje sveta

preskrbi najbolje in najceneje

ekspedicija oglasov

EDVARD BRAUN

Dunaj, I. Rotenturmstrasse 9.

Časniški in koledarski katalog insertom zastonj in poštne prosto.

Stanje hranil. vlog:
22 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
760.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3
poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

ZA VARNOST VLOG JAMČI POLEG LASTNEGA REZERVNEGA ZAKLADA MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA Z VSEM SVOJIM PREMOŽENJEM IN VSO DAVČNO MOČJO. DA JE VARNOST VLOG POPOLNA, SVEDOČI ZLASTI TO, DA VLAGAJO V TO HRANILNICO TUDI SODIŠČA DENAR MLADOLETNIH OTROK IN VAROVANCEV. 4 26—14

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4½%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Sodrug, organizirajte se!

M. U. Dr. IVAN ROBIDA

strokovni zdravnik nervoznim in psihičnim boleznim,

v Ljubljani

Sodnijske ulice šte. 6

večletni učenec prof. G. Antona (klinika: Halle a./d. Saale), učenec prof. R. Krafft-Ebinga (klinika: Dunaj), bivši hospitant odličnih klinik in zavodov inozemstva.

Ordinira

od 11. do 12. in od 3. do 4.

Ordinira

od 11. do 12. in od 3. do 4.

Naročniki

ki ne dobe kake številke našega lista, naj takoj napišejo listek z naslovom:

„Reklamacija, „Rdeči Prapor“, Ljubljana“

in navedo, katere številke niso prejeli. Take reklamacije so poštne proste.

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste

1 52—51

Aleksandra Levi Minzija

Trst — Piazza Rosario 2 — Trst

(šolsko poslopje).

Bogat izbor v tapeterijah, zrcalih in slikah. — Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo. — Cene brez konkurence. — Predmeti se postavijo na brod ali železnico, ne da bi se za to kaj računalo.

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.

Dalje.

Nikdar ni misliti, da bi bila sestra tako ravnala, ako ne bi hotela zakriti greh svojega brata. V tej točki se je torej izpoznalo župnika soglasno krivega — punktum.

Saj ne bi bilo tako hudo, ako le ne bi bil tajil tako trdovratno. Saj se zgodi dosti često, da doživi duhovnik očetovsko veselje, ali boljše rečeno očetovske skrbi. Ali tedaj so krivci tako poštene, da skesano priznajo škofu krivico, on pa ne spravlja stvari niti pred duhovno sodišče, temveč jo na kratko reši z mesecem duhovnega zapora.

Ali tedaj je prišla druga točka obtožbe na vrsto: Ankin materinstvo. Tudi ta slučaj ne bi bil tako grozen, ako se ne bi bilo iz obsodbe v prvi točki izkazalo, da je ta oseba pravzaprav obtoženčeva hči.

Tam ob steni je bilo naloženih vse polno spisov, v katerih se je lahko čitalo črno na belem, da so tekom let prišle dve, tri osebe, ali tudi njih več v dotiko z duhovniki. Glavno je bilo vselej, da ni prišla stvar v javnost. Ako se je dotičnik spokoril, tedaj je bila njegova krivica pokopana v tistih spisih. Ali v tem slučaju se gre za krvoskrumbo. In še groznejša je stvar, ker krivec taji, ker taji celo še po duhovnih vajah, ker ga niti najtemeljitejši poskusi izpreobrnitve v samostanu niso izboljšali.

Tudi sedaj ga ni pripravilo dobrohotno prigovarjanje zagovornika do tega, da bi priznal.

Zopet je začela dolgotrajna razprava. Od anonimnega pisma, ki je opozarjalo škofa na nezvestega duhovnika pa do preponižnih in velespoštljivih poročil župnijskega upravitelja Grosa se je prečitelo vse spise.

Naenkrat, sredi enakomernega čitanja, je telebnil obtoženi župnik na tla, kakor bi ga bila strela zadela. Sicer se je čitalo tudi poročilo o Ankinem samomoru tako dolgočasno, kakor da se je govorilo o mrtvi mački; ali za župnika, ki še ni vedel ničesar o smrti njegove varovanke, je bilo to poročilo udarec, katerega tudi tedaj ne bi bil mogel pretrpeti, ako ne bi bilo dolgotrajno jetništvo v samostanu popolnoma oslabilo njegovih živcev.

Kaj mu je šlo vse po glavi tekom kratkega trenutka, ki je pobil njegovo telo! Anka mrtva! Samomorilka! In on je bil morilec, ker ni pravočasno poskrbel za njo, ker ni smel govoriti in ničesar storiti zaradi spovednega pečata. Morilca je naredil iz njega spovedni pečat, ki mu ga je pritisnil zapeljivec na usta.

Ako bi bil poslal takrat Lenkino hčer k sestri, kakor nekdanje njeno mater, tedaj — ako bi — ako bi — ali pred vsakim „ako“ je bil spovedni pečat — in sedaj ne more ničesar več misliti.

Kakor mrtev je ležal na tleh, s hrbtom naslonjen na stol. Dva škofova tajnika sta ga tako namestila, a roke, s katerimi sta se bila dotaknila takega grešnika, sta takoj obrisala ob posvečeno duhovniško obleko.

Seja je trajala dalje. Bila je že ena ura in sodniki so že hrepeneli po kosilu, ki se vendar ne bi smelo popolnoma ohladiti zaradi takega človeka. Ako bi bil takoj priznal, bi bil že vsakdo lahko pri mizi.

Toda sedaj je prišel konec. Ta omedlevica — ako ni bila komedija — je ravno

tako dokazovala župnikovo krivico, kakor samomor njegove priležnice.

„V vodo je skočila, ker je bila sokriva, ker ni hotela preživeti sramote, da je postala nosna od lastnega očeta in ker ni hotela pričati proti njemu.“

Župnika je zavest njegove lastne krivice končno pobila. Ako ne bi bila ta oseba njegova hči, ako ne bi bil njegov greh kriv njene smrti, čemu bi omedlel? Saj konča mnogo ljudi samomorilsko in noben duhovnik ne pade zato v omedlevico. Pobožni upravitelj v Gospojni se ni onesvestil zaradi tega — nasprotno. Z vsemi močmi je branil pravice svete cerkve in odrekel je samomorilki cerkveni pogreb. Odločno je posredoval, da se pokoplje tako osebo na pokopališču. Hvala Bogu, da ima cerkev še take duhovnike, ki izravnavajo pohujšanje župnika, kakršen je Hercog, pred očmi sovražnega sveta.

Ko je prišel končno zagovornik do besede, je bila za župnika res prava sreča, da je bil brez zavesti, kajti proti takemu zagovoru bi moral posredovati, kar bi bilo le pohujšalo njegov položaj.

Po izkazih cele obravnave tudi duhovni advokat ni mogel dvomiti o krivici svojega klienta. Tudi se ne bi bil upal, izraziti najmanjši dvom, kajti tako bi bil prišel v nasprotje z vsegavednostjo škofa in to se ne sme zgoditi sedaj, ko je prosil za kanonikat.

Skušal je opravičiti župnika s tem, da je navedel druge napake za vzrok njegovega globokega padca.

O duhovniku, ki je bil vedno svobodumnega mišljenja, ki je posedal z brezbožnimi ljudmi v železniškem odboru, ki je pehal najboljše stebre stranke v občini v ozadje, da, ki se celo ni udeležil katoliškega ljudskega shoda, ki je dal protestantu prenočišča v župnišču in je kosil z njim ob eni mizi, o takem duhovniku ni bilo misliti nič drugega, kakor da ga pusti Bog globoko pasti.

Duhovnik, ki ni imel ljubezni do svete cerkve, ljubezni do svojega škofa, čegar plemenito srce je globoko užalil s svojim trdovratnim tajejem; duhovnik takega srca, ki je bilo hladno in brez zanimanja za svete interese tiskovne družbe, ki ni daroval nikoli vinarja za volilni sklad — je moral odpreti svoje od hudobnih časopisov zapeljano srce pregrešni zemeljski ljubezni.

„Ako torej zasluži moj klient kazen — in da jo zasluži v polni meri, je nedvomno — tedaj jo zasluži predvsem kot liberalen duhovnik. Njegova svobodomiselnost, njegovo prosto, protestantovsko mišljenje, je predvsem kaznjivo. Vse drugo je le posledica njegovega necerkvenega mišljenja in občudovati moram potrpežljivost našega obče ljubljene, premilostljivega, prečastitega višjega pastirja, ki je toliko časa trpel takega duhovnika v vinogradu Gospodovem.“

Posvetovanje duhovnih sodnikov ni bilo dolgotrajno. Ko je izrekel škof s svetim pogledom proti nebu „kriv je“, je bila kmalu izrečena soglasna obsodba na župniku, ki je težko sopeč ležal na tleh. To je bil jasen dokaz za pomoč svetega duha, ki so ga bili klicali začetkom seje z „veni sancte spiritus“.

Kazen, ki so jo izrekli nad obsojencem, je določila, da se mu vzame župnijo; obenem se je izreklo suspensis a sacris. Razpolaganje z osebo bivšega župnika se je prepustilo pravičnosti in dobri volji škofa.

Zadovoljen z uspehom razprave je vsakdo pograbil na karton prilepljen vzorec molitve;

vsi so poklekli in so skupno molili „Gratias agimus tibi Domine“.

Kmalu ni bilo nobenega izmed prečastitih udov škofovskega sodišča v dvorani. Stenska ura je že odbila pol treh in apetit — o lakoti seveda ni govora pri kanonikih — jim je požuril korake. Dolga svilnata krila ob rokavih so jim frfotala ob urni hoji semtertja kakor golobove peroti.

Potrpežljivo so poslušali strogi sodniki doma kazenske pridige še strožjih kuharic zaradi dolgega izostajanja. Samo škofovi pisarji so imeli še opravka s spisi in so se na tistem pogovarjali o razpravi. Svoje prepričanje je moral seveda vsakdo zatajiti. Mladi duhovniki so poznali prečastitega upravitelja Grosa že več let kot tovariša. Vedeli so, da je „štreber“ prvega reda in poznali so tudi njegovo preteklost. Ali izreči niso smeli svojih najtajnejših misli niti med seboj. Saj so imeli sami željo, da bi se povzpeli in zato ni smel zaupati drug drugemu. Vsako neprevidno besedo bi se bilo gotovo že v prihodnji uri naznanilo škofu.

Sedaj sta prišla tudi meniha, ki sta bila zjutraj pripeljala jetnika sem, da ga odpravi na škofov ukaz do dalnje odločbe zopet v samostan.

Dalje prih.

Delavski koledar za leto 1907

velja 72 h, v usnje vezan 1.30 K, po pošti 10 h več.

Izšla je v založbi časopisa „Naprej“ v Idriji I. knjiga

Pod spovednim pečatom

katero je spisal bivši katoliški kapelan H. Kirchsteiger. — Cena I. knjige, obsegajoči 312 strani, znaša 2 K 60 vin.

Vsakemu prijatelju dobrega in poučnega branja knjigo „Pod spovednim pečatom“ prav toplo priporočamo. — Dobi se v Ljubljani v knjigarni L. Schwentner; v Gorici v knjigarni A. Gabršček ter v Idriji pri upravi lista „Naprej“.

Ugodna prilika za nakup radi stečaja neke velike tovarne

samo 3 goldinarje

stane poštni zabojček 5 kilogramov celotne teže (približno 10—20 komadov) pri stiskanju malo poškodovanega, lepo zvrčenega, ročno dišečega

25—22 **toaletnega mila** 5

voja vijoličnega, vrtničnega, obojčnega, solnčnega, spajkinega, ličjano-mlečnega, smarčnega, breskvinovega cveta i. t. d. Razpošilja proti povzetju

podjetje Manhattan

Budimpešta VIII, Bezeredy-utca 3.

Polniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
za neslivo potovati naj se obrnejo
na **Simona Kmetetza**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Vsakovrstna Pojasnila dajo se brezplačno.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52—28

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Berdnja.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsaki petek.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 5.44 K, za pol leta 2.72 K, za četrt leta 1.86 K; za Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K; za Ameriko za celo leto 7.28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati enkrat štiristopna petitvrstica 20 vin, večkrat ceneje po dogovoru.

6. štev.

V Ljubljani, dne 8. februarja 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice štev. 8/I.

Naš zbor.

Dovršen je redni zbor jugoslovanske socialno-demokratske stranke, zbor, ki se je sestel v izvenredno važnem času in ki so mu bile določene dalekosežne, resne in težke naloge. In stranka je z izidom lahko zadovoljna, kajti kar more storiti zbor, je storil. Vstvaril je podlago, na kateri se bode stranka lahko vsestransko razvijala in s hitrejšimi koraki napredovala v smeri k cilju razredno zavednega proletariata vsega sveta. Imel je ta zbor svoje osebno obeležje. Volilna reforma je vstvarila ambient, katerega ne bi mogla v sedanjem času zatajiti nobena akcija stranke, tudi ako bi hotela. Njegov dih se je opazilo tudi na zboru. V popolno treznem tonu lahko pravimo, da je bil to zbor dela. Tam na posvetovanjih je bilo včasih videti, kakor bi zabredla razprava v malenkosti. Ali prav to je zadovoljivo znamenje; vstvarjalo se je dalekosežne sklepe, toda ne brez vsestranskega premotritvanja vsake zadeve, ne da bi se bilo izreklo vseh eventualno mogočih pomislekov; zato se pa tudi lahko trdi, da niso bili zidani gradovi po zraku, da se ni sklepalo na papirju, temveč da se izvrši praktično, kar je vstvaril zbor v teoriji.

Navidezno suhoparno poročilo tajnika sodruga Mlinarja je obsegalo v svojem jedru pregled bogatega dela. Šele ta nenališpani sestav nam je pokazal vsem skupaj, ki smo takorekoč rojeni optimisti in vedno nezadovoljni sami seboj, kakšno svoto dela ste obsegali zadnji dve leti, kako ogromen je razloček med dobo pred in po ljubljanskem zboru. In s kakšnimi sredstvi se je izvršilo vse! Par sto kron tekom dveh let je bilo izvrševalnemu odboru na razpolago in z naravnost smešno svotico je izvršil neprimerno več, nego izvrše meščanske stranke s polnimi blagajnami. In tudi okrajne in lokalne organizacije so imele vedno premalo sredstev, pa vendar so se tudi one razširjale in pridobile in področje stranke je že danes vse drugačno, nego je bilo ob času zadnjega zbora.

Iz teh dejstev je izvajal zbor potrebne konsekvence. Vsestransko se je izreklo, da mora priti stranka iz teh tesnih razmer, kajti s sredstvi, kakršna so bila doslej na razpolago, je nemogoče le misliti, da bi se izvrševalo nove naloge, ki čakajo stranke. Predvsem se je konstatiralo, da je ustanovitev neodvisnega strankinega tajništva neizogibna potreba, katere ni mogoče odlašati. Res je sicer, da bode zahtevalo vzdrževanje tajništva, ki more biti kos svojim nalogom, samo več sredstev, nego je izvrševalni odbor jih sploh imel na razpolago, ali kar je potrebno, se mora izvršiti in stranka bode morala najti novih virov, da se zadosti potrebam. Sodrugi bodo pomnili to in bodo storili svojo dolžnost. Delovanje tajništva bode stranki obilo naplačalo žrtve, ki so za to potrebne.

Posvetovanje o državnoborskih volitvah je razjasnilo vse pojme in je rodilo soglasne sklepe, ki jih treba prevstvariti v pozitivno delo. Stranka se udeleži volilnega boja v raznih volilnih okrajih vseh slovenskih pokrajin in bode napela vse moči, da doseže kolikor največ mogoče praktičnih uspehov. To zahteva interes slovenskega delavstva, pa tudi interes vsega slovenskega naroda. Edina resnično opozicijska stranka more biti sedaj na

Slovenskem le socialna demokracija. Klerikalci tvorijo vladno stranko par excellence, liberalci so onemogli, o mladih se še ne ve, kaj bode. V bodočem državnem zboru bode igrala celokupna socialna demokracija velevažno ulogo; ne samo stranke, ki so v večini, imajo upliv. Pogostoma je pomen manjših frakcij, ki imajo jasen program in ki znajo nastopati dosledno, večji nego tisti, ki ga imajo vladne stranke. Socialna demokracija pa pride v parlament okrepcana, številno povečana, kot stranka bodočnosti. Prezirati se je ne bode moglo, njena opozicijska naloga bode tehtna in stvarna. Da je v taki, vse narode obsegajoči skupini tudi slovenski narod čim najbolj zastopan, je tem bolj potrebno, ker se tudi narodnih vprašanj poslej ne bode moglo reševati brez socialne demokracije in in ker pride dan narodnega »Kaiserschnitta« v Avstriji morda prej, nego se misli. Zato pojde stranka z vso resnostjo v volilni boj in zato bodo vložili vsi sodrugi, vsi somišljeniki vso moč, da bode dan volitve tudi dan naše zmage.

Nove razmere so bile merodajne tudi za ostale točke dnevnega reda. Doslej je bila v stranki želja, da se postavi naše časopisje na drugo, širšo podlago. Ta želja se je izpremenila v mogočno voljo, kajti s tednikom ne more stranka več opraviti svojih publičnih potreb. Dnevnik je danes geslo stranke v vseh krogih in vprašanje ni več, ali bi se ga ustanovilo, ali ne, temveč o njega potrebi se ne dvomi nič več in pot, da se pride do cilja, se mora najti. Zbor je dal v tem oziru najprimernejše direktive in naloga zaupnikov je, da se jih izvrši. V prvi vrsti stoji provizorični dnevnik za dobo volitev, v drugi trajni dnevnik. Za prvega je akcija v tiru, za drugega bode tiskovna zadruha, kakršno je sklenil zbor, najprimernejša trdna podlaga.

Stranka, ki se je razvila, ne more ostati več osamljena, izven mednarodne zveze, ki obsega ves svet. Težko se je že očutilo, da so že japonski, argentinski, afričanski sodrugi zastopani v internacionalnem tajništvu in na prihodnjem mednarodnem zboru.

Zgolj teoretičnega pomena se je zdelo vprašanje o razmerju socialne demokracije napram jugoslovanstvu. A vendar je tudi razprava o tej točki rodila praktičen plod, ki ga označuje sklep, da se ustvari tesnejšo zvezo med našo, hrvatsko, srbsko in bolgarsko stranko. Prve naloge te zveze bodo seveda teoretičnega značaja; treba bode študirati, seznanjati se. Ali iz te zveze izide nedvomno več stvarnega, nego iz megleznega entuziazma nacionalne buržoazije za jugoslovansko idejo, ki ji je končno le s sedmimi pečati zapečaten knjižica.

Novi izvrševalni odbor, ki ga je volil zbor, bode imel polne roke dela, ali če ga bodo sodrugi povsod vestno podpirali, bode podal bodočemu zboru gotovo lahko poročilo, s katerim bode zadovoljna cela stranka.

Izvenredno je razveselila zbor udeležba odposlanca srbske socialne demokracije, sodruga Tucovića iz Belega grada. Zgodilo se je prvokrat, da je posetil naš zbor zastopnik stranke, ki nam je mila, ker se bojuje za enake cilje, kakor mi in kakor proletariat vsega sveta, a ki nam stoji še bližje. Zadolžili smo se bratski stranki, ki je prezrla daljavo pota, da nam pošlje pozdrave po svojem zaupniku, a vezi med nami je s tem učvrstila.

Zbor je bil velike plodovitosti; delo, ki ga je opravil, je obilno. Sedaj je zaključen in delo začne

doma. Vložimo vanj vse moči in sami si ustvarimo plodove, po katerih hrepenimo.

* * *

Zborovanje se je vršilo v tržaškem delavskem domu in je obsegalo tri dni: 2., 3. in 4. svečana. Delalo se je pridno v plenumu in v komisijah, a malo da ni bil čas prekratek.

V nedeljo popoldan je bil zbor zaupen; razpravljalo se je o volilnih vprašanjih in o kandidaturah.

Izčrpne poročila ne moremo podati zaradi pomanjkanja prostora. V naslednjem objavimo glavni tok razprav; nekatere posameznosti izpopolnimo pozneje.

* * *

Prvi dan.

Sodrug Mlinar otvori zbor ob 10. uri popoldan, pozdravi delegate in naznanja sledeči provizorični dnevni red:

1. Poročila. 2. a) Organizacija. b) Taktika in volitve leta 1907. 3. Časopisje in tisk. 4. Prihodnji mednarodni socialistični kongres. 5. Socialna demokracija in Jugoslovanstvo. 6. Določitev kraja za prihodnji zbor in eventualija.

Nadalje naznanja, da se je zglasilo izvrševalnemu odboru 62 delegatov.

V prodsedništvo predlaga: Za predsednika sodruga Kermolja (Trst) in Petrič (Ljubljana), za zapisnikarja sodruga Kocmurja (Ljubljana) in Černigoja (Trst). Sprejeto.

Sodrug Čobal predlaga pravilnik, ki se ga sprejme brez debate.

V komisijo za pregledovanje mandatov in za redakcijo predlogov so predlagani: Jernejčič, Sitar, Mlinar, E. Kristan, Štravs. Sprejeto.

Sodrug Kermolj prevzame predsedništvo in pozdravi zbor. Sodrug Kristan čita došle pozdrave od eksekutive organiziranih železničarjev, od štajerske deželne organizacije in od skupne eksekutive ter predlaga, naj se brzojavno pozdravi koroško konferenco, ki zboruje sočasno v Celovcu.

S tem se pride na dnevni red:

1. Poročila.

Referent sodrug Mlinar:

Cenjeni zbor!

Nad dve leti je poteklo, ko je bil strankini zbor v Ljubljani. Takrat si niti nismo mislili, v kakšnih razmerah bomo prihodnjič zborovali. Zgodovinski dogodek, ki se je dogodil v tej poslovni dobi izvršev. odbora, o kateri mi je, seve, na kratko poročati, nas opravičuje popolnoma, da s čisto drugačnim očesom opazujemo politično vrvenje kakor smo ga opazovali prej, dokler še splošna enaka in direktna volilna pravica ni bila zakon, dokler smo se za to pravično zahtevo le borili, ki je zahtevala toliko požrtvovalnosti, preden smo jo dosegli, dasi je tako naravna. Če se ozremo torej v prošlo poslovno dobo, napravimo to le zaraditoga, da se spominjamo, s kakšnim naporom smo si priborili to temeljno pravico in da se zavemo zaraditega toliko bolj ceniti in izrabiti v prid proletarske stvari. Temeljno politično pravico imamo; bodočnost pa je prav zaradi nje naša.

Kaj je delala stranka te dve leti, kaj izvrševalni odbor?

Še pred nekaj leti je bila naša stranka mala, da malenkostna. Danes pa je, lahko trdimo, najmočnejša v resnici vseslovenska stranka na Slovenskem. Posebno se je razvila v zadnjih petih letih, ker je pričela posezati v javne stvari; z uspehom je posezala in tudi odločevala v slovenski javnosti. Nobeno leto pa še ni bilo tako plodovito kakor posebno leti 1906 in 1907.

Na zadnjem strankinem zboru v Ljubljani se je bila sklenila preselitev strankinega glasila iz Trsta v Ljubljano. Preselitev se je uresničila me-

seca oktobra 1905. V zmislu dogovora bi se bilo imelo osnovati takrat tajništvo za slovenske kraje v Trstu. Docela v zmislu naših načrtov se pa to sicer ni uresničilo, vendar pa so železničarji s kamnoseki in strokovno komisijo vred osnovali provizorično tajništvo. S posebno radostjo pa moramo konstatirati, da so tržaški sodrugi obenem s strokovnim tajništvom izpolnili docela svojo obljubo, ki so jo dali ob priliki preselitve lista, češ, če ne bodo imeli več skrbi za list, bodo delali za stranko drugače, uspešneje. Res, niti v enem kraju na Slovenskem se niso pokazali uspehi res delavske politike tako razločno kakor prav v Trstu. Zastajale pač tudi niso druge. V poročilu hočem omenjati le najvažnejše dogodke.

Po preselitvi lista v Ljubljano je bila izvrševalnemu odboru prva naloga, da se list čim močje poveča in da se postavi na še odločnejše stališče. List je moral prevzeti takorekoč nalogo inštruktorja za slovensko politiko, kajti nivo, v katerem se nahaja časopisje vobče, je skrajno parterno. List se je povečal. Obenem pa je postal breme izvrševalnemu odboru, ker so se ob novem letu 1906 zvišale tudi tiskarske cene za 15 odstotkov, kar iznaša zvišek 800 do 900 kron na leto. Prevzel je pa list tudi stare tirjatve listove in jih poravnaval, kolikor se je dalo v teh razmerah. Vsekakor je pa list v tej dobi znatno napredoval glede takta v socialno-demokratski stranki. — Naklada 3000.

V agitačnem oziru je izvrševalni odbor deloval z vso energijo in z velikansko požrtvovalnostjo. Delegiral je svojega zastopnika k državni konferenci na Dunaj meseca oktobra 1905, na kateri se je napravil načrt za vobče zahtevano propagando za volilno reformo. Izvrševalni odbor je dalje delegiral svojega zastopnika na celokupni strankin zbor, na katerem se je zopet sklepalo o propagandi za volilno reformo. Saj se še spominjamo, da je prav takrat ruski car na splošno revolucijo obljubil ustavo za svojo državo. Nič bolj jasnega pa ne more biti, kakor da mora Avstrija v tem oziru napraviti korak naprej — od privilegiranega parlamenta do splošne volilne pravice. Toda v Avstriji le niso hoteli volilne reforme. Oviral so jo. In tudi tedaj je morel nastopiti avstrijski proletariat. Sklicala se je zopet državna konferenca. Proletariat se je pripravil na najodločnejši korak — na splošno stavko, če bi bilo treba.

Najvažnejša akcija pa je bila akcija še pred to konferenco za volilno reformo dne 28. novembra 1905. Blizu 100.000 ljudstva je ta dan nastopalo za volilno reformo. Omenjamo Ljubljano, kjer je demonstriralo do 12.000 ljudi, v Trstu do 40.000 z italijanskimi sodrugi, prav tako veličastne so bile demonstracije v Idriji 2000, Trbovlje 3000 in po nekaterih drugih slovenskih krajih.

Prav važen dogodek v razvoju slovenske socialne demokracije je sporazum z idrijsko organizacijo. Izvrševalni odbor je v zmislu sklepa strankinega zbora priznal list «Naprej» strankinim listom kot glasilo okrajne organizacije idrijske. S tem sklepom se je dosegel sporazum.

Izvrševalni odbor je dalje sklical že omenjeno konferenco v Trstu, na kateri se je posvetovalo o ustanovitvi tajništva v Trstu in poslal tja dva delegata.

Delegiral je dalje na dve konferenci svoje zastopnike v Trbovlje, na eno konferenco v Zagorje, na eno konferenco v Radovljico in eno konferenco v Gorico ter na eno konferenco v Ljubljani in sploh vse ljubljanske priredbe.

Tudi glede ustanovitve tega tajništva v Trstu je delegiral izvrševalni odbor svojega delegata na Dunaj.

Socialna demokracija pa tudi med obravnami v parlamentu ni držala svojih rok križema. Tako je slovensko-italijanska socialna demokracija priredila v Trstu veliko demonstracijo, čim je italijanski poslanec Bartoli hotel obstruirati v parlamentu.

Deputacije je stranka poslala h kranjskemu deželnemu predsedniku Schwarzu in tržaškemu namestniku Hohenlohe dne 28. novembra ob priliki velike demonstracije za volilno reformo. Pozneje pa je tržaška organizacija priredila demonstracijo ob otvoritvi deželnega zbora h Hohenloheu in županu Sandrinelliju. Tudi v Ljubljani se je priredila velika demonstracija za deželno volilno reformo in se je predstavila deželnemu glavarju posebna deputacija. V stvari občinske volilne reforme za Ljubljano je bila obširnejša akcija. Elaborat za to občinsko volilno reformo izdeluje poseben odsek občinskega sveta.

V Trstu so sodrugi vprizorili tudi akcijo za nedeljski počitek.

Pri občinskih volitvah v Idriji je lani zmagala v tretjem razredu cela lista socialno-demokratskih kandidatov. To je prvo mesto na Slovenskem, v katerega občinski upravi precej odločujejo socialni demokrati.

Konferenc je bilo te dve leti 7. Trst, Ljubljana, Zagorje, Gorica.

Pozdravil je pismeno izvrševalni odbor konferenci v Trstu in v Idriji, zbor hrvatske stranke, československe in zadnjo nemško državno konferenco na Dunaju.

Stranka se je tudi vdeležila volitev v zavarovalnico proti nezgodam, v Trbovljah pa volitev v

bratovsko skladnico in je zmagala pri volitvah v upravni odbor zveze bolniških blagajen.

Prvi majnik se je praznoval povsod precej slovesno.

Za Kranjsko se je vstanovil socialno-politični svet, v katerem ima socialna demokracija svojega zastopnika.

Prešernove slavnosti se je stranka udeležila samostojno, a nad vse pričakovanje dostojno.

Omenjati je še shodov na Koroškem in pa protiklerikalnih in drugih shodov, katerih se je socialna demokracija udeleževala. Ocenja pomen teh shodov: liberalnih shodov, socialističnih shodov. Taktika dostojnosti, ki smo jo uveljavili mi, se je mahoma pričela po vsem Slovenskem. Končno omenja nastop proti absolutizmu deželnega odbora kranjskega.

Sodrugi Kocmur poroča v imenu kontrole o računih, naznanja, da je kontrola našla vse v redu in predlaga absolutorij.

Sodrugi Čobal kritizira pomanjkanje dohodkov in bi rad vedel, ali so organizacije storile svojo dolžnost. To je treba vedeti, da se more sklepati, kako naj se to uredi za bodočnost.

Sodrugi Sitar meni, da se s takimi dohodki, kakršne je imela eksekutiva, ne more delovati.

Sodrugi A. Jernejčič želi, naj se pove, katere organizacije niso prispevale, kar bi bile morale; dotične organizacije pa naj povedo, zakaj niso prispevale.

Sodrugi Kocmur pravi, da je ljubljanska lokalna organizacija vsaj deloma storila svojo dolžnost. Nekaj časa je bil v Ljubljani položaj zelo kritičen, a razmere so se izboljšale.

Sodrugi A. Kristan dvomi, da bi bilo glavno delo, pošiljati eksekutivi par kron. Idrijska organizacija je imela celo vrsto tožb in je morala sama pokriti vse stroške; imela je občinske volitve v Idriji, Spodnji Idriji in Otaležu; zmagala je v rudarski zadrugi in v bratovski skladnici; ustanovila je organizacijo v Žireh in v Kočevju; vzdrževala je svoj list. Vse to je storila na svoje stroške. Da pa ni prispevala izvrševalnemu odboru, je krivda blagajnika izvrševalnega odbora, ker se ni dosti brigal za to. Izvrševalni odbor je imel največ ljubljansko organizacijo v skrbeh.

Sodrugi Mlinar izjavi, da ni bil njegov namen, da se stvar tako izcimi. Sodrugi A. Kristan je sam izjavil, da za strankin davek ne potrebujejo v Idriji znamk, ker znajo pobirati brez njih. Naj se pa za bodoče naloži izvrševalnemu odboru, da energično iztirjava doneske.

Sodrugi A. Jernejčič opozarja, da ni mislil na idrijsko organizacijo, ker ni vedel, katere organizacije so prispevale ali ne. Vsekakor pa bi bili morali tudi v Idriji stopiti v tesnejšo zvezo z izvrševalnim odborom. Ako so mnogo storili, bi se bili lahko obrnili do eksekutive, ako bi stroški preveč narasli.

Sodrugi Čobal: Govoriti se mora o stvari, ker se drugače zopet lahko sklepa na strankinem zboru, organizacije pa vendar ne bi izvrševale sklepov. Krivda zadene pa izvrševalni odbor v tem, ker ni energično iztirjaval. Priznati se mu pa mora, da ni imel za to dovolj moči. Če le kje, se tukaj opazuje pomanjkanje strankinega tajnika.

Sodrugi F. Jernejčič: Izvrševalnemu odboru se mora priznati, da je storil veliko delo na političnem polju; ali delali niso vsi njegovi člani, temveč le tisti, ki se jih tudi danes vidi tukaj. Tudi Tržačani so očutili, da je delo brez sredstev zelo težko in se ne more storiti vsega, kar bi bilo treba.

Sodrugi A. Kristan vpraša, kakšno je stanje organizacij.

Sodrugi Florenin (sv. Križ) omenja, kako velike stroške ima mlada organizacija.

Sodrugi Ropas (Gorica) govori v istem smislu. Okrajni organizaciji na Gorškem je izvrševalni odbor ustrezal in jo je tudi podpiral.

Sodrugi Avbelj opozarja, da je bil izvrševalni odbor močno preobložen z delom. Predlaga zaupnico izvrševalnemu odboru.

Sodrugi Regent predlaga konec debate. Sprejeto.

Sodrugi Mlinar v zaključni besedi konstatira, da je izvrševalni odbor storil svojo nalogo; ako je posameznik odstopil od dela, ne zadene izvrševalnega odbora. Na Kristanovo vprašanje odgovarja, da je izvrševalni odbor v zvezi z okrajnimi organizacijami, ne pa z lokalnimi, kjer obstoje prve. Tam, kjer niso dovršene okrajne organizacije, ima pa zvezo z zaupniki, ki so po vseh krajih, seveda več tam, kjer je industrija in železnica, manj pa v čisto agrarnih krajih.

Izvrševalnemu odboru se izreče soglasno zaupnico.

Sodrugi Čobal predlaga, naj se pretrga sejo do 2. ure popoldan pa naj se v tem času snide mandatna komisija.

Popoldnevna seja.

Sodrugi Petrič otvori sejo ob 2. uri popoldan in objavi doše pozdrave.

Preide se na drugo točko: Organizacija.

Čobal: Čeravno poročilo marsikomu ni zadostovalo, je vendar resnično, da je stranka od zadnjega občnega zbora močno napredovala. Letošnjemu zboru bode naloga, pregledati, kako so se obnesli sklepi ljubljanskega zbora in določiti,

kako se mora v bodočnosti ravnati v prid stranke. Strankina organizacija nam je še vedno glavno vprašanje, ker še ni tako izvršena, da bi bili lahko zadovoljni. Tega niso krivi delavci, temveč doslej vladajoče stranke, ki so zanemarjale ljudstvo. Zastala je pri nas industrija in tako je morala zastati tudi izobrazba delavstva. Za organizacijo pride zelo v poštev gmotno vprašanje; pri dopoldnevni debati se je to opazalo, kajti na vsako vprašanje, kako se je delalo, je bil odgovor, da je bilo premalo denarja. Vsak naš zbor se je moral pečati z vprašanjem strankinega davka. Od zadnjega zbora se je organizacija v marsikaterem okraju razširila; okrajne in krajne organizacije so se ustanovile, deloma tudi cestna in bišna organizacija, razširil se je zaupniški zistem, ali denarja je primanjkovalo povsod. Izpremeniti bode treba drugo točko strankinega statuta vsled izpremembe volilnih okrajev. Pregled v manjših okrajih bode mnogo lažji, nego je bil doslej v celih deželah. Tudi vodstvo stranke bode imelo veliko lažjo zvezo z zunanjimi organizacijami. Doslej je bila tudi prireditelj konferenc zelo težko. Vrhutega, da se pobira strankin davek, se bode moralo vsekakor poskrbeti še posebej za sredstva, da se more ustanoviti strankino tajništvo. Dopoldan se je izvrševalnemu odboru očitalo, da nidoosti energično iztirjeval strankinega davka in da je zaostalo marsikatero drugo delo. To se pa sploh ne bode moglo goditi temeljito, ako ne bode imela stranka neodvisnega tajnika. Pri češki, nemški, poljski stranki se vrši redno delo vsled tega, ker imajo redna tajništva. Pri nas so sodrugi v odborih rajši zastavljali svoje ure, da so pridobili najpotrebnejša sredstva. Bilo je, kakor da bi Slovenci sploh vedno pričakovali le čudeže. Čisto neumestno bi bilo, debatirati, ali naj se odračunava izvrševalnemu odboru 50 ali 25 odstotkov strankinega davka; kajti če ne bo tajništva, ostane vsak sklep iluzoričen. Naložiti se mora posameznim okrajem naravnost minimalni znesek, ki bi ga morali odračunavati izvrševalnemu odboru za vzdrževanje tajništva. Govornik navaja, koliko približno bi odpadlo na posamezne okraje, da bi se pridobilo sredstva. Predlaga reformo statuta glede volilno-okrajnih organizacij in priporoča, naj se povsod, kjer se še ni zgodilo, skliče okrajna konferenca. Glede kvote za izvrševalni odbor naj ostane dosedanja določba, da se odračuna 50 odstotkov. Siromašnejšim okrajem bode izvrševalni odbor itak pomagal, kakor je storil že doslej.

A. Kristan: Obžalujem, da se ni poleg referenta pri vsaki točki imenovalo tudi koreferenta. Dela se tako, kakor bi bil izvrševalni odbor vse, dočim se izvršuje delo največ v lokalnih organizacijah. Če bi bilo od češkega izvrševalnega odbora odvisno delo na Češkem, Moravskem i. t. d., bi se prav malo zgodilo. Kakor je idrijska organizacija razširila delo po Zirovskem in po Gorškem, Ljubljana po okolici, Trst po Gorškem, tako mora vsaka lokalna organizacija delati v sosedstvo. Čobalov finančni načrt ni slab, ali vprašanje je, ali se izvrši. Ali bodo mogle lokalne organizacije oddajati take svote, ne da bi oslobile svoje lastno delo? Ložje je Idriji, organizirati Cerkljansko nego Gorici. Če se oslabi lokalne organizacije, se oslabi stranko. Drugod se dela idealno.

Petejan: Vzemirjalo me je, da je sodrugi Čobal polagal vso važnost na strankin davek, dočim nam primanjkuje drobnega dela. Tajništvo v stranki je za sedaj še iluzija.

Avbelj želi pojasnilo, ali je mislil Čobal dotične doneske samo za tajništvo, ali za strankin davek sploh.

Kocmur: O organizaciji se je malo govorilo. Po govoru A. Kristana bi bilo misliti, da izvrševalnega odbora sploh treba ni. Ali lahko navedem dosti slučajev, kjer se ne bi bilo moglo ustanoviti organizacij, ako ne bi bilo izvrševalnega odbora. Načrt sodruga Čobala se mi zdi vendar ponesrečen; za Ljubljano je n. pr. znesek previsok. Če bi se ga nabralo, bi slo na škodo strankinega davka. Boljši bi bil načrt, da bi se neko število sodrugov zavezalo, plačevati po večji donesek, ali pa da bi se v ta namen ustanovilo posebno politično društvo. Če je Petejan omenil, da se ni sistematično delovalo, ni to krivnja izvrševalnega odbora, pač pa se posamezne organizacije niso ozirale na izvrševalni odbor.

Milost: Predlogu tržaškega odbora sem bil nasproten. Čobalov predlog pa ostane tudi na papirju. Naj se najprvo izvrši prejšnje sklepe. Strankino tajništvo bi bilo zelo priporočljivo. Ali izvedivo ni. Naj upravitelj lista vodi tajništvo in naj se mu zato zboljša.

E. Kristan: Pravi se, naj se izvrši najprvo stare sklepe. Povejte nam, kako naj se to zgodi pri nezadostnih močeh. Pri tej točki je ustanovitev strankinega tajništva najvažnejše. Lokalnim organizacijam se ne more odrekati velike važnosti. A kdaj bodo redno delovale, kdaj jih bomo imeli dovolj, brez tajništva? Naš proletariat je zanemaren, seveda brez lastne pravice. Ali fakt je tukaj. S takim proletariatom je delo seveda težko. Pri nas ne pomaga inteligenca delavstvu, kakor drugod. Zato je treba centraliziranje v organizaciji. Osrednje vodstvo pa mora imeti potrebne pripomočke. Tajnik mora biti tudi inštruktor za mlade organizacije. Kar vložijo organizacije v tajništvo, se jim bode obilno obrestovalo.

Sodrug! Somišljeniki!

Odbor ljubljanske okrajne organizacije sklicuje na **nedeljo, 17. februarja**, 10. uro dopoldan

ljudski shod

v dvorano „Mestnega doma“.

Dnevni red:

1. Državnozbornske volitve.
2. Kandidatura za Ljubljano in okolico.

Sodrug! in somišljeniki!

Vlada namerava zavleči volitve do majnika, tako da bi ostala država več kakor četrt leta sploh brez parlamentarnega zastopstva. Toda oddaljeni termin ne sme motiti nikogar. Volilni uspeh more biti samo posledica dela; zanašati se ni na hipno razpoloženje volilcev, temveč na dobro organizacijo. Treba je torej porabiti čas, ki je še na razpolago, za najmarljivejše delo, o katerem ima odločevati shod, ki ga sklicujemo. Vabimo Vas torej, da se ga udeležite polnoštevilno.

Odbor okrajne organizacije.

Politični odsevi.

Dezider Polonyi je vložil proti Lengyelu tožbo zaradi obrekovanja in kršitve pisemske tajnosti. Njegovo demisijo se pričakuje te dni; vtemeljil jo bode s tem, da noče delati vladi in neodvisni stranki težav in da hoče v času, ko vlaga tožbo proti Lengyelu, odvrniti šum, da bi mogel kot justični minister uplivati na sodišče.

Polonyijeva afera je parlamentarno končana. Dne 31. januarja je bivši justični minister pred začetkom dnevnega reda naznanil parlamentu, da je podal svojo demisijo in je vtemeljil svoj korak s tem, da ni hotel ostati minister v času, ko je spravil svojo stvar pred sodnijo. Poslanec Hoitsy je na to prečital neko izjavo neodvisne stranke, ki hvali Polonyija. En del neodvisne stranke je aplaudiral, večina je ostala hladna. Polonyi je zapustil dvorano takoj po svoji izjavi. Za ogrskega justičnega ministra namesto Polonyija je bil imenovan sekcijski šef dr. Günther.

V **hrvatskem saboru** so Frankovci začeli s skandalno obstrukcijo, ker noče koalicija brisati srbskega imena iz adrese. V sabor prinašajo razne instrumente, da delajo s temi, potem z namiznimi pulci i. t. d. kraval, zvižgajo, napadajo koalicijske poslance, na večernih sejah ugašajo svetilke in preprečijo tako razpravo. Vsi poskusi poravnave so se doslej ponesrečili. Če pojde tako dalje, bode sabor najbrže razpuščen. Pretečeni teden je bil v Zagrebu velik ljudski shod, ki je protestiral proti počenjanju Starčevićancev; udeležniki shoda so potem demonstrirali pred stanovanjem dr. Franka in so sežgali list njegove stranke „Hrvatsko Pravo“.

Na **Hrvatskem in na Ogrskem** živeči Srbi imajo cerkveno avtonomijo in svoj lastni kongres. Že davno obstoji med njimi veliko nasprotstvo proti patriarhu Brankoviću, kateremu se očita, da si je prilastil mnogo cerkvenega premoženja. To se mu je očitalo tudi na sedanjem kongresu, ki je sprejel predlog, da se stori patriarha odgovornega za nerednosti s cerkvenim imetjem ter se ga poziva, naj odstopi. Po glasovanju je manjšina zapustila zborovalnico. Med odidlimi je bilo vseh šest srbskih škofov.

V **Črni gori** je ministrstvo odstopilo. Knez je sprejel demisijo. Uzroka se ne naznanja.

Na **Bolgarskem** so socialisti priredili razne demonstracije proti vladi. Ministrstvo je zaprlo vseučilišče.

V **stanovanju srbskega prestolonaslednika** v Belemgradu je bila v soboto zvečer močna eksplozija. Uradna poročila trdijo, da se je užgal smodnik, ki je bil preblizu peči. Ker se pa obenem poroča, da se nikogar ne pusti v palačo, in da se je ulice zaprlo z vojaškimi kordoni, nočejo ljudje verjeti, da bi bila stvar tako nedolžna.

Francoski naučni minister Briand je izdal okrožnico, ki določa, da župani ne smejo sklepati pogodb za porabo cerkvâ iz lastnega nagiba, temveč le, ako sprejme občinski svet tak sklep. Ako so zakupne pogodbe sklenjene na več kakor 18 let, jih mora odobriti prefekt. Porabo cerkvâ se lahko dovoli večjemu številu duhovnikov drugemu za drugim, ali le če je pogodba sklenjena v zadrugo. Škof ne sme podpisati zakupne pogodbe.

Domače stvari.

Občinska volilna reforma za Ljubljano je zopet odložena. Imela je priti na dnevni red prve občinske seje po novem letu in to se je končno tudi zgodilo. Ali vidi se, da se je rodila ta reforma pod nesrečno zvezdo. Stirinajst mesecev je preteklo, odkar je izšel načrt iz tiskarne in so ga dobili gospodje občinski svetovalci. Svojo pot v odsek je našla še lahko, ali iz odseka je zaman iskala izhoda. Kadarkoli se je vprašalo, kakšna usoda je zadela ubogo revo, si je občinski odbor in odsek začel razbijati glavo vlade in deželnega zbora. Nikoli se ni mudilo, ker itak deželni zbor ne zboruje. Končno so menda gospodje vendar izpoznali, da so odgovorni zase, ne pa za dogodke v deželnem dvorcu. Spomnili so se na to najbrže zaradi tega, ker pridejo dopolnilne volitve in bi pri tisti priložnosti vendar utegnil kdo vprašati, kako se godi reformi in tedaj volilci morda ne bi bili tako potrpežljivi, kakor so interpelantje v obč. zboru. Saj se je vsako leto najintenzivneje obljubovalo izpremembo volilnega reda, kadar so bile volitve pred vrati. Zato nam tudi letos ta proces ni nerazumljiv. Le da se bode letos nekoliko bolj temeljito govorilo o stvari, kakor prejšnja leta. Zgodilo se je torej, kakor smo rekli, da je prišla reforma na dnevni red občinske seje, ali dalje tudi ne. Ko se je imelo o njej razpravljati, je bila sicer reforma zdrava, ali njen poročevalec iz odseka, dr. Oražen, je bil bolan. V tem je zanimiva že mala okolnost, da je dobil poročile ne ve se kdaj, dr. Oražen, ko ga je prej imel dr. Triller. Nekoliko radovednih delavcev se je zbralo za to sejo na galeriji občinske dvorane in ko je gospod župan naznanil, da se zaradi bolezni dr. Oražna ne bode razpravljalo o volilni reformi, so nekateri vprašali, kaj bi bilo, ako bi dr. Oražen umrl. Gospoda župana je razjezila ta opazka. Hitro je povedal, da se galerija ne sme vmešavati v zborove razprave, kar je formalno čisto resnično, kar pa vendar ne bi razburjalo gospodov svetovalcev, ako ne bi imeli malce slabe vesti. Toda prav je. Na galeriji ni prostor, da bi se govorilo o takih rečeh. Našlo pa se bode dovolj prostora, kadar bodo volitve razpisane. To bode itak — več zaleglo, kakor dobrodušen dovtip raz galerijo.

Pokop parlamenta. Dobro šalo so izvršili sodrugi v Ljubnem na Stajerskem, ko je bil zaključen stari parlament. Na glavnem trgu se je zbralo okrog 2000 delavcev, ki so odkorakali potem v dolgem sprevodu po mestu do mostu. Spredej so nosili veliko rdečo zastavo, v sredi pa krsto, na kateri so transparenti pokazovali, da predstavlja parlament privilegij. Na mestu je imel sodrug Triller primeren nagovor, potem so pogreznili krsto ob gromovitem smehu v reko. Potem so se vrnili na trg; v hotelu pri «ovnu» je bil shod, kjer se je nabralo toliko ljudstva, da ni niti polovica našla prostora v veliki dvorani.

Iz stranke.

Nemška socialno demokratična stranka v Avstriji je imela v nedeljo, 27. t. m. strankino konferenco na Dunaju, ki se je posvetovala o prihodnjih državnozbornskih volitvah. Sklenilo se je, da se postavi kandidate v vseh nemških okrajih, tudi tam, kjer je absolutna agrarna večina. O takih tiki za ožje volitve odloča centralni volilni odbor. Za volilni sklad se začne takoj nabirati. Izvrševalni odbor jugoslovanske socialne demokracije je pisмено pozdravil konferenco.

Socialni pregled.**Železničarsko gibanje v Trstu.**

Dne 29. januarja ob 3. popoldne je tržaški postajenačelnik g. Mohorčič vpričo obratnega ravnatelja g. Böhma in drugih referentov deputaciji prosilcev slovesno izročil odgovor na 28. decembra m. l. predloženo spomenico. Železničarji so že od prvega začetka dvomili, da li bo generalno ravnateljstvo ugodilo njihovim opravičenim zahtevam. Res je bil odgovor na vse zahteve od prve do zadnje točke negativen, izvzemši nekatere sicer ugodno, a nepovoljno rešene točke. — Da se železničarjem naznani odgovor, je bil sklican shod dne 30. januarja v Delavski dom. Na shodu se je sklenilo ob splošni razburjenosti navzočih, da ni smatrati odgovor na spomenico resnim in da se pozove generalno ravnateljstvo, da dá končen odgovor na spomenico najkasneje 4. februarja.

Da bi se pa spor, ki je zaradi tega sklepa žugal postati kritičen, rešil mirnim putem, je šla deputacija železničarjev, sestojča iz sodrugov: J. Kopača, I. Skarpa in I. Končnika na Dunaj in šla z zastopnikom centralnega vodstva strok. društva, sodrugom Tomschikom dne 2. februarja h generalnemu ravnatelju južne železnice, g. Egerju. Zastopniki so povdarjali resnost razpoloženja med tržaškimi in sosednimi železničarji. Prepričan o tem, in ko so mu zastopniki podali še pravo sliko splošne železničarske bede, jim je ravnatelj Eger obljubil, da se takoj zavzame za to, da se v spomenici navedene zahteve kolikor mogoče ugodno rešijo in si izprosi 12dnevni rok. — S tem uspehom zadovoljna se je deputacija podala na to k žel. ministru, dr. Derschatti, da i pri njem zastopa spomenico državnih železničarjev. Kakor generalni ravnatelj južne železnice se je dal prepričati tudi žel. minister, da je treba nemudoma ukreniti potrebne korake zaboljšanje gmotnih razmer tudi teh železničarjev, in obljubil je, da dá v istem roku kakor južna železnica končni odgovor na spomenico.

Dne 4. februarja zvečer ob poldevetih je bil nato v Delavskem domu številno obiskan shod južnih in državnih železničarjev. Olvoril ga je sodrug I. Končnik, ki je shodu tudi predsedoval. Sodrugi J. Kopač je kot glavni poročevalec stvarno in obširno razložil položaj, v katerem se nahajajo tržaški in zunanji železničarji s svojimi spomenicami in predlagal resolucijo, ki je bila enoglasno sprejeta, in ki z ozirom na odjenljivost železniške uprave in z ozirom na to, da se ogne resnim sporom podaljšuje rok za končni odgovor do 16. februarja.

Počakati je torej južnim in državnim železničarjem do tega dne, da vidijo, v koliko se jim izboljša materialni, in z njim moralni položaj. Upati je, da se v splošno korist poravna spor mirnim putem.

Železničarska stavka na Bolgarskem še ni končana. Vlada noče popustiti, železničarji se pa tudi ne vdajo. Nekoliko prometa se vzdržuje komaj za silo.

Raznoterosti.

Strahoviti mraz. Iz raznih krajev prihajajo grozne vesti. V Galiciji je zmrznil vojak na straži, šolarčkom so zmrznile roke in noge, pešec se je prijel za uho in mu je odpadlo. V Trstu je nakomu zmrznila roka, na Dunaju pa je reševalno društvo posredovalo samo na en dan v 160 slučajih, večinoma zaradi zmrznjenih ušes in nosu. V Rusiji trpe strahovito, saj je 36° R mraza. — Zmrznjeno truplo je na površju leđeno, udje so krhki in se lahko odlomijo. Zile ni čutili več, tudi dihanja ni moči saznati. Vendar je lahko samo dozdevno mrtvo, ker so že mnogi, ki so celo več dni ležali zmrznjeni, zopet oživel. Zmrzlo truplo prenesemo silno previdno (da ga ne poškodujemo) na mrzel kraj, kjer ni vetra, nikakor ne v gorko sobo, kjer bi se površje prehitro otajalo. Previdno slečemo ponesrečenca, pokrijemo usta in nosnice s snegom in pričenemo drgniti truplo s snegom. Snežena voda odteka, drgniti je treba truplo dalje s svežim snegom tako dolgo, da postanejo udje gibčni in koža gorka. Zdaj šele odstranimo sneg in drgnemo truplo z mokrimi mrzlimi rutami. Potem prenesemo ponesrečenca v malo gorkejši kraj in mu damo duhati Hofmanove kapljice ali kaj podobnega ali tudi zrezano čebulo, piti mu damo mrzle kave ali mrzlega vina. Na noben način ne smemo prehitro obupati, da spravimo zmrznjenega k življenju. Če zmrzne le del človeškega trapla, je treba ravno tako previdno ravnati z njim. Pomagamo najlažje na mrzlem kraju s snegom in z mrzlo vodo.

Nova rudniška nesreča. Še niso pojasnene vse posameznosti katastrofe v sarskem revirju in že prihaja zopet poročilo o novi rudniški nesreči, topot iz Amerike. Prvi brzojav je iz Charlestona v zapadni Virginiji in se glasi: Jama Stuart pri Fayetteville je bila vsled eksplozije ogljenega prahu uničena. Tudi aparat za ventilacijo je razdrt. Rešilni oddelek je prodril na 150 sežnjev od jamskih

tal, kjer je delalo okrog 80 rudarjev. Dalje niso mogli priti, ker so podrtine ovirale pot. — Poznejši brzojav naznanja, da se je spravilo štiri mrličje na dan. Vodja prometa misli, da je prišlo 60 do 90 delavcev ob življenje. Nesreča se je zgodila dne 30. januarja.

Ruski atentati. V Pločku je neznanec ustrelil orožniškega polkovnika Bjelskega, ko se je sprehajal pred cerkvijo. Napadalec je zbežal. V Varšavi je bil ustreljen veletržec Blit.

Cel kazaški polk je severno od Kirina desertiral ter je vzel topove seboj. Tatarski general naznanja, da je polk sedaj na mongolski meji in ropa, da se preživi.

Pretep v cerkvi. V betlehemski cerkvi so se po poročilih iz Jeruzalema dne 22. januarja zvečer stopili katoliški frančiškani z grškimi in armenskimi menihi zaradi obrednih preprirov. Dva frančiškana sta bila ranjena. Sicer pa taki popovski pretepi v sveti deželi niso nič novega.

Tiskovni sklad:

Za tiskovni sklad so plačali v Trstu: A. Jernejčič, ker ne verjame, da je Berdajs znorel, K —40; J. Petejan, ker ni mislil, da je «Slov. Narod» tako zarukan, K —30; F. Igljč, ker ne verjame, da je Čobal zadel 500.000 kron, K —30; V. Mešek, ker ne verjame, da bodo dali liberalci 500.000 kron «Praporju», K —20; L. Jernejčič, ker ne verjame, da je Mlinarju stric umrl, K —20; A. Sabinski, ker ne verjame, da se bo Berdajs kmalu spametoval, K —20; F. Jernejčič, za stražo k železni blagajni, v kateri je zatvorjen denar, K 1—; V. Kermolj, da bi dr. Robida kmalu Berdajsa ozdravil, K —20; Zalar A., ker ne verjame, da je imel Mlinar tako bogatega strica, K —30; Vrabec V., ker ne verjame, da imajo liberalci toliko denarja, K —20; Volk A., ker se veseli, da «Slov. Narod» ni govoril resnice, K —20; F. Bischoff, ker je sanjal, da je dobil «Prapor» 500.000 kron, K —20; F. Bizijak, ker so goriški in kranjski liberalci znoreli, K —30; D. Zorzini, ker bi rad vedel, če so znoreli tisti, ki so dali «Praporu» denar, K —20; U. Ferstner, ker si liberalci kopljejo grob, K —30; A. Vaupotič, ker dr. Ribarž podpisuje naš program z obema rokama, K —20; C. Vais, ker je zaklical, naj živi delavski list, K —40; V. Gorjup, ker ne mara peti z liberalci mizerere K —40. Skupaj K 550.

Delegatje in gostje na strankinem zboru v Trstu K 72—. Železničarji ljubljanske in šišenske podružnice K 25— za dnevnik.

Ali tudi rabite sladno kavo? Če se v damski družbi sproži to vprašanje, se marsikdo pomilovalno nasmehne in pokaže se, da imajo še mnogoteri hud predsodek proti sladni kavi. Deloma je to tudi umevno, zakaj to, kar se prodaja pod imenom sladna kava, večinoma ni sladna kava, ampak skoro vselej le navadnožgana rž ali oprazen pivovarski slad. Ta dva pa dajeta samo plehko, sladkavo polivko, ki gotovo ne tekne po kavi. Jako mnogo jih baš še ne ve ali pa se niso prepričali, da je le Kathreinerjeva Kneippova sladna kava tak izdelek, ki ima sam prijeten okus po kavi, ker se njegova zrna prepoja z izvlečkom kavine črešnje. ne da bi se ob tem prenesel strupeni kofein zrnate kave. Kathreinerjeva Kneippova sladna kava torej edina v visoki meri spaja priljubljeni okus in vonj zrnate kave z znanimi zdravstvenimi prednostmi sladovini. Kdor je torej poskusil pristno Kathreinerjevo kavo, gotovo nima več predsodkov proti dobri sladni kavi. Pristna Kathreinerjeva kava pa se prodaja samo v zaprtih zavojih z imenom Kathreiner in pri nakupovanju je torej nujno treba vselej in izrecno naglašati ime Kathreiner.

Častna izjava.

Midva podpisana, **Franc Soršak** in **Janez Weiss**, železnična uslužbenca na Pragarskem, izjaviva, da sva gospoda **Karola Lipautza**, sprevednika na Pragarskem v gostilni njegove soproge na Pragarskem v razburjenosti in brez povoda javno žalila na časti in ga prosiva zaradi tega javno odpuščanja.

Franc Soršak l. r. Janez Weiss l. r.

„Rdeči Prapor“ izvod po 10 v. se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blež, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Šešark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg. — **Jesenice:** Mesar Jakob štev. 101. — **Trst:** Lavrenčič, Piazza Caserma. — **Gorica:** Krebelj Peter, Kapucinske ulice štev. 1. — **Reka:** Ricardo Camera, Corso 16.

Pisarna upravnistva

„Rdečega Prapora“

je otvorjena za najnujnejše stvari tudi ob nedeljah in praznikih med 9. in 10. uro dopoldne. Ob delavstvih pa od 9. do 12. ure in od 3. do 6. ure.

Vabilo

k

rednemu letnemu občnemu zboru

„Občnega konzumnega društva v Idriji“

vpisane zadruga z omejenim poroštvom

ki se vrši

v nedeljo, dne 10. februarja t. l. ob 1. uri popoldne v pivarni pri „Črnem orlu“ v Idriji.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega rednega občnega zbora.
2. Poročilo predstojništva o delovanju v l. 1906.
3. Poročilo računov za l. 1906.
4. Volitev predstojništva za triletno dobo 1908—1911.
5. Nadomestna volitev v nadzorstvo.
6. Predlog predstojništva glede uredbe odpovedne dobe za hranilne vloge.
7. Pritožbe in nasveti.

Za nadzorništvo:

Alojzij Uršič
zapisnikar.

Ivan Straus
predsednik.

Volilnookrožna konferenca za Goriško.

Glede na važnost bližajočih se državnoborskih volitev, sklicuje

politični odbor goriški

svojo

prvo volilno okrožno konferenco

katera zboruje

v nedeljo, 17. februarja t. l. v gostilni gosp. Alojzija Mozetiča, Tržaška cesta z naslednjim

Dnevnim redom:

1. Poročilo o strankinem zboru.
2. Strankino tajništvo.
3. Politična organizacija.
4. Volilni odbori.
5. Strankino glasilo.
6. Slučajnosti.

Začetek ob 9. uri dopoldne.

V zmislu statuta jugoslovanske socialno-demokratske stranke imajo vse lokalne ali krajevne organizacije treh slovenskih volilnih okrajev na Goriškem naznaniti svoje zaupnike takoj volilnookrožni organizaciji, in sicer sodrugu

Matiji Biteznič
Via Ascoli št. 10.

V krajih, kjer še ni zaupnikov, naj se volijo. V Gorici, dne 5. februarja 1907.

Odbor volilnookrožne organizacije na Goriškem.

Vabilo

na

redni občni zbor
občnega konzumnega društva
v Zagorju

ki bo

v nedeljo, 24. svečana
ob 3. uri popoldne
v dvorani gospoda R. Mihelčiča v Zagorju.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Računsko poročilo.
3. Poročilo nadzorništva.
4. Sklepanje o čistem dobičku.
5. Predlogi in interpelacije.

Ustop je dovoljen samo članom.

Za nadzorništvo:

Jakob Saiko.

Tom. Maček.

V soboto, 9. februarja 1907
ob pol 8. uri zvečer
v veliki dvorani starega streljišča
IV. velika

Medna-
rodna
Maska-
rada.

VSTOPNINA:

1 K 20 vin., maske 80 vin.
Predprodaja 1 K. — Obitelj
treh oseb pri blagajni 3 K.

Zaveden delavec

in

prijatelj delavstva

ne pije

Koslerjevega piva!

Lekarnarja A. Thierry balzam in centifolijsko protinsko mazilo. V interesu spoštovanih čitateljev opozarjamo s tem na ta izredno zdravilna sredstva. Ta oba v svoji zdravilni moči nedosežna sredstva se ne skvarita nikdar, še nasprotno, čim starejša, tem vrednejša in uspešnejša postanejo; tudi jima ne škodujeta ne mraz in ne vročina, vsled česar se ju lahko uporablja o vsakem času. Donašata vedno uspehov in pomoč, seveda se ne sme nikdar uporabljati ponarejenih ali večkrat ponujanih ničvrednih in brezuspešnih drugih sredstev, za koje se denar vrže proč brez smotra, temveč se naj uporablja le staropreizkušena, realna, cenena in zanesljiva, poleg tega pa absolutno neškodljiva, svetovno znana domača sredstva, ki naj bi se jih imelo v vsaki družini za vse slučaje. Kjer ni moči dobiti pristnih z vsemi označenimi znamenji pristnosti, naroči se jih enostavno naravnost pod naslovom: Lekarnarja A. Thierry lekarna »pri angelju-varuhu« v Pregradi pri Radgonski Slatini.

Sodrug in prijatelj!

Naročajte se na

dnevnik

ki bo izhajal med volitvami za državni zbor dva meseca in bo veljal 2 K na mesec, torej skupaj le 4 K.

Čudo sveta!

Zastoj dobi vsako pravo švicarsko remontoarno žepno uro, patent Roskopf, ki gre 36 ur in triletno pismeno jamstvo od tvornice ter pozlačeno oklepno verižico, kdor kupi 1 garnituro za potno toaleto, 1 prama pisalnik, 1 angleški žepni nož (petdelni), 1 krasen dragocen ustnik za cigarete ali smodke iz najkrajnjega jantarja, 1 svilena kravata za gospoda, 1 vremenski barometer in 1 skatljico 144 pravih jeklenih pisalnih peres ali 100 najlepših svetovnih razglednic samo za 2 K 20.

Razpošilja se po povzetju.

S. Urbach, Krakov št. 720.

NB. Kdor kupi 2 zavoja se mu doda še angleška britva zastoj. Ako ne ugaja, se denar vrne brez ugovora.

Delavski koledar za leto 1907

velja 72 h, v usnje vezan 1.30 K, po pošti 10 h več.

Izšla je v založbi časopisa »Naprej« v Idriji I. knjiga

Pod spovednim pečatom

katero je spisal bivši katoliški kapelan H. Kirchsteiger. — Cena I. knjige, obsegajoči 312 strani, znaša 2 K 60 vin.

Vsakemu prijatelju dobrega in poučnega branja knjigo »Pod spovednim pečatom« prav toplo priporočamo. — Dobi se v Ljubljani v knjigarni L. Schwentner; v Gorici v knjigarni A. Gabršček ter v Idriji pri upravi lista »Naprej«.

Ugodna prilika za nakup radi stečaja neke velike tovarne

samo 3 goldinarje

stane poštni zabojček 5 kilogramov celotne teže (približno 50—60 komadov) pri skisanju malo poškodovanega, lepo zvrščenega, ročno dišečega

25—23

toaletnega mila

5

ronja vijoličnega, vrtničnega, obojničnega, solnčičnega, spajkinega, lilijno-mlečnega, šmarničnega, breskvinca cveta i. t. d.

Razpošilja proti povzetju

podjetje Manhattan

Budimpešta VIII, Bezeredy-utca 3.

Postavno zavarovana!

Vsaka ponaredba in ponatisek je kaznivo.

Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—2

Thierryovo centifolijsko mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3.60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogoški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

Delavskim društvom dobavlja najceneje: Predmete za šaljive bazare in srčolove kakor tudi vse predpustne predmete, koriandoli, serpentine, gumane številke za knjižnice, kuverte, papirne čepice, girlande, karte za šaljivo pošto, kotilonske rede, slavnostna in odborniška znamenja. 6 15—13

VUNIBALD PLANN

Dunaj, VI., Wallgasse 19, (nächst Rajmundtheater)

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Kmetetka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Vsake vrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Stanje hranil. vlog:
22 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
760.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3
poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

ZA VARNOST VLOG JAMČI POLEG LASTNEGA REZERVNEGA ZAKLADA MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA Z VSEM SVOJIM PREMOŽENJEM IN VSO DAVČNO MOČJO. DA JE VARNOST VLOG POPOLNA, SVEDOČI ZLASTI TO, DA VLAGAJO V TO HRANILNICO TUDI SODIŠČA DENAR MLADOLETNIH OTROK IN VAROVANCEV. 4 26—15

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. pošne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

M. U. Dr. IVAN ROBIDA

strokovni zdravnik nervoznim in psihičnim boleznim,

v Ljubljani

Sodnijske ulice šte. 6

večletni učenec prof. G. Antona (klinika: Halle a./d. Saale), učenec prof. R. Krafft-Ebinga (klinika: Dunaj), bivši hospitant odličnih klinik in zavodov inozemstva.

Ordinira

od 11. do 12. in od 3. do 4.

Ordinira

od 11. do 12. in od 3. do 4.

Naročniki

ki ne dobe kake številke našega lista, naj takoj napišejo listek z naslovom:

„Reklamacija, „Rdeči Prapor“, Ljubljana“

in navedo, katere številke niso prejeli. Take reklamacije so poštnine proste.

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste

1 52—52

Aleksandra Levi Minzija

Trst — Piazza Rosario 2 — Trst
(šolsko poslopje).

Bogat izbor v tapeterijah, zrcalih in slikah. — Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo. — Cene brez konkurence. — Predmeti se postavijo na brod ali železnico, ne da bi se za to kaj računalo.

Sodrug, organizirajte se!

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.

Dalje.

S krepkimi rokami sta pograbila otrpjenega na obeh straneh ter sta ga odvrlekla na dvorišče, kjer je bil voz že pripravljen.

Hladni zimski zrak je zavel okrog smrtno bledega lica odstavljene župnika in mu je spravil kri zopet v gibanje. Odprl je oči in menda se je zopet osvestil; kajti s svojimi slabimi močmi se je branil menihov, ki sta ga držala. Nikakor ni hotel sesti na voz. Toda štiri čvrste roke so kmalu užugale njegov upor. Dvignili so škofovega kaznjence na voz, tudi oba meniha sta prisedla, voz se je zaprl, kočijaž je švignil z bičem po konjih in drdraje se je odpeljala kočija skozi duri škofove palače.

Škof je vstal od mize in je gledal skozi okno. Še sedaj se torej upira ubogi grešnik njegovim dobrohotnim določbam. Ali on ga že spokori! Kdor noče slušati, naj čuti. Čemu bi ga bil Bog postavil za škofa, ako ne bi smel delati, kar hoče...

Vse bolj se je voz bližal samostanu in vse jasneje se je Hercogu prikazovala grozota njegovega položaja. Le ne nazaj v samostan! Rajši tolči kamna, rajši beračiti, le da bi bil svoboden! Kakor mrlič je sedel na svojem mestu. Ali naenkrat, preden sta mogla meniha preprečiti, je razbil okno in je klical na pomoč, kar je mogel. Ravno kar je prišel voz električne cestne železnice in kočija se je morala ustaviti. Kmalu se je zbrala radovedna množica okoli voza. Saj so vsi poznali kočijo, škofovega kočijaža in škofove konje. Električna se je že odpeljala, ali voz ni mogel dalje skozi množico. Meniha sta hotela besnemu duhovniku zatiniti usta, ta pa se je branil kakor vjeta divja zver. „Na pomoč! Na pomoč!“ je kričal, kar mu je dalo grlo.

Na srečo sta prihitela dva redarstvena stražnika. S kratkimi besedami jima je dopovedal menih, da imata blaznega duhovnika v kočiji. Prvi stražnik je skočil na kozla, drugi je razgnal ljudi, v nekoliko minut pozneje je izginil voz za samostanskimi durmi, ki so se takoj zaprle.

Upehani župnik sedi že zopet v svoji ječi, dočim pije stražnik četrtinko samostanskega vina, ki mu ga je prinesel kletničar v sobo za razgovorjanje.

Zvečer pa so časopisi poučili ljudi, ki bi bili malone storili zakonito zabranjeno dejanje, ko so hoteli osvoboditi škofovega jetnika, da niso imeli prav. Liberalni „Večerni list“ je obširno poročal o globokem padcu župnika, ki je dal v Gospojni po tihotapskem jezuitu razbiti liberalen shod, socialno-demokratski „Ljudski glas“ je pa objavil dolg zapisnik grehov hudobnega farja v rubriki „Zopet eden“.

Samo klerikalni „Križni list“ je storil najbolje, kar je mogel in kar je storil v vsakem takem slučaju: Molčal je. Ko je škof zvečer čital časopise, se je moral glasno smejati. Kaj takega še ni doživel. Vsi „proticerkveni“ listi ga hvalijo. In za to čudno hvalo mora biti hvaležen odstavljene župniku. To brezbožno časopisje je torej le še boljše nego nezvesti duhovnik.

XXV.

V Gospojni ljudje še vedno niso hoteli verjeti, da je odstavljen njih ljubljani župnik.

Saj je bil tako marljiv in dober gospod! Zlasti ubogi, bolniki in šolski otroci so imeli dosti razloga za tožbo radi njegove odsotnosti. In da ga sedaj ne bi bilo nikoli več?

Res ni prišel več. Zadnje nedeljo je prečital gospod Gros, ki je bil že imenovan za župnijskega provizorja, škofovo odstavljenje raz prižnico, ter je opominjal ihtečo občino prav medeno, naj pridno moli za ljubega dušnega pastirja.

Ali že popoldan so se razširjale čudne govorice o odstavljene od hiše do hiše, ne da bi se poznal vir, iz katerega so prišle. Šepetalo se je o težkih grehih župnika, o njegovih tajnih otrocih in vse slabe povesti je skrivnostno potrdil cerkovnik. Delal se je, kakor da vé vse, ali da noče govoriti nič slabega o duhovniku. Vzdihoval je in zavijal oči. Odkar je bil gotov, da se stari župnik ne vrne več, se je čvrsto držal mlinarja, ki je moral porabiti vse, da bi dobil Avgust dobro župnijo. Ta pa je ostal previdno v ozadju in je prepustil očetu ter njegovemu dohremu prijatelju, cerkovniku, da pripravi polje zanj. Kvečjemu je dvignil ramena kvišku, ako se je govorilo o starem župniku in je dejal: „Smo pač vsi grešni ljudje“.

Tako je izgubil župnik polagoma svoje največje bogastvo v Gospojni: Čast pred občino in prijeten spomin. Na vse, kar je tukaj storil dobrega, je padla slana, ki je uničila najlepše sadove njegovega dela. Ali po tem ni vpraševal ošabni župnijski provizor; ako le postane župnik, stori vse še bolje nego njegov predhodnik.

Toda moralni škodi se je pridružila tudi gmotna. Vse v župnišču je bilo Hercogovo imetje. Vso opravo, konje, krave, krmno in vse nove poljedelske stroje, skratka vse v hiši in v gospodarstvu je kupil on. Ko je bil imenovan za župnika, ni zapustil prejšnji gospodar niti žebila v steni. Seveda je bil še mnogo dolžan hranilnici, pa svoji sestri in kuharici Lenki. Doslej je odplačal samo en del hranilniškega dolga, ostale dohodke pa je porabil za ustanovitev božnice.

Doslej je bilo seveda lepo za gospoda Grosa. Prav krasno je živel kot upravitelj od župnikove lasti. Vozil se je z njegovimi konji in z njegovim vozom, prodajal je mleko od župnikovih krav, kuril je z njegovimi drvi, njegovo žito je oddajal v mlin in prost vseh posvetnih skrbi se je lahko popolnoma namenil svojemu poklicu. Sedaj pa je prišel od škofovskega konzistorija nalog, naj se proda župnikovo imetje, od kupnine naj se poplača njegove dolgove, ostanek pa naj se pošlje samostanu bosih bratov, da se tam poplača hranbene troške.

To je bila sitna reč. Toda skrbni oče župnijskega provizorja je znal pomagati. Pokupil je kar sam vse za ceno, ki ni iznašala niti polovice precejšne vrednosti.

Prišli so pač tudi drugi kupci, toda te je znal tako obdelati, da so se preplašili in opustili vsak nakup. Z izkupiščkom se je ravno lahko poravnalo terjatev hranilnice; župnikova sestra in Lenka sta ostali praznih rok.

Zato pa je dobil mlinar za naravnost smešno ceno ves fundus instructus ter je svečano izjavil, da daruje vse svojemu ljubemu Gustlu, ako postane župnik v Gospojni.

Lenka je bila sedaj ravnotako siromašna, kakor takrat, ko jo je bil mladi kaplan potegnil iz vode. Ne, še vse siromašnejša je bila. Takrat je imela še svojo mladost, lahko je delala in si zaslužila kruh. Sedaj pa ni mogla s svojo leseno nogo niti beračiti. Samo vsako noč je s težkim trdom

prikrevsala na grob svojega otroka, iz katerega bi bila najraje s prsti izgrebla kamen, ki ga je bil bigotni oče postavil na gomilo.

Taka oseba bi bila samo breme za občino. Zato je prečastiti gospod župnijski provizor predlagal na prvi seji ubožniškega sveta, naj se jo izžene iz občine, v katero ni pristojna.

Tega predloga mu ni narekala nevsmiljenost, temveč več višji duhovniški obzir, pred vsem škofova zapoved, ki je zahtevala, naj se čimprej odstrani oseba, ki je zapeljala župnika, iz kraja, kjer je povzročila toliko pohujšanja.

Gospod župnijski provizor je dobro vedel, da se je škof motil. Toda v času, ko bi bil sam rad postal župnik, se ni smel pokazati nepokornega pred svojim škofom.

Ozirati se je moral pa tudi na svojega grešnega očeta. On, duhovnik, mora rešiti dušo očeta, katerega spominja navzočnost sogrešnice vedno na njegovo nekdanjo ljubezen. Zato je bil tudi svetemu spominu pokojne matere dolžan, da odstrani to osebo, ker sicer bi lahko oče zaradi žive pozabil na mrtvo.

Udje ubožnega sveta, ki so bili izvoljeni še v času odstavljene župnika, so pač menili, da bi bilo prav, ako bi se pustilo staro Lenko še do smrti v ubožnici, katero je bil ustanovil župnik.

V takih razmerah je moral provizor predložiti škofu nalog in znal je tako uspešno govoriti o pokorščini, katero so kristjani dolžni škofu kot namestniku božjemu, da je ubožniški svet soglasno priporočil občinskemu odboru izgon.

Ako je ne bi bil kaplan pred 27. leti potegnil iz vode, ne bi bila Lenka sedaj obsojena na smrt od lakote. Ali naj sedaj dokonča, v čemur jo je bil takrat preprečil mladi duhovnik? Morda bi dobila tedaj grob poleg svojega otroka, od katerega se ni mogla ločiti.

Ali tega ni smela storiti. To je takrat obljubila kaplanu in če je tudi že davno, hoče vendar ostati zvesta obljubi.

Kako dobro se je še spominjala na njegovo resno svarilo tam zunaj pri spovedi!

Ne, tega ne bode storila. Stari Bog, o katerem je tolikokrat pridigal župnik tam v cerkvi, živi vendar še in je ne zapusti. Četudi ne hodi več v cerkev, odkar se propoveduje tam namesto o Bogu, le o njegovih namestnikih, o tistih namestnikih, ki so jo izgnali iz župnišča, ki so jo ogoljufali za njen zaslužek, ki so gotovo spravili tudi dobrega župnika v nesrečo in ki so pogнали njenega otroka v smrt!

Poiskala bode še enkrat isto pot, katero ji je bil v nesreči pokazal kaplan — k župnikovi sestri.

Tovariši njene revščine so zbrali svoje beraške novčiče, da so ji mogli darovati denar za pot. Sedaj se je pokazala nova župnikova železnica res kot sveto delo. Peš ne bi bila mogla iti zopet na pot kakor takrat. Edina noga ji je služila komaj do kolodvora, ker se v zadnji hladni noči ni mogla ločiti od groba, nad katerim ne bode mogla nikoli več moliti. Napol zmrznjena se je zjutraj vrnila s pokopališča v ubožnico.

Bila je prav čudna procesija, ki se je pomikala od ubožnice polagoma proti kolodvoru. Pač niso nosili križa spredaj, ali vseh štirinajst Lenkinih spremljevalcev je nosilo križ ubožstva ali bolezni v srcu. Dalje prih.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52-24

priporoča svoje

izborno pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Berdajs.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

7. štev.

V Ljubljani, dne 15. februarja 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: **Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana.** — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: **Upravištvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice štev. 8/I.**

Volilna pravica za deželne zборе.

Brez bojev se ne pride v Avstriji niti za pol koraka naprej. To je tako stara resnica, da bi jo bilo smatrati že za zastarelo. Ali žilava je; življenje ima kakor mačka. In računati bode treba s tem dejstvom pač še nekaj časa. Kdove, koliko časa!

Z vsemi štirimi se je upirala država splošni in enaki volilni pravici za dunajski parlament. Vsi dokazi, da je to zdravilo za samo državo, so bili zaman. Vsi nauki niso nič pomagali. Ali ko se je prijelo ljubo Avstrijo za robove, ko so stopile delavske brigade na vseh koncih in krajih na plan, je priplavala iz tajnih višav pamet nad njo in danes je ta konglomerat narodov in dežel ves ponosen na svojo volilno reformo, na svoje modro državniško delo.

Uspeh je res lep, ali naučila se ni Avstrija ničesar. Razven centralnega parlamenta so še razni zbori v deželah in v mestih, ki nastanejo tudi iz volitev. In tudi volilni redovi za deželne in občinske zборе so zastareli kakor Noetova barka, tako da že sami ne marajo več živeti na dosedanji način. Ali za Avstrijo je bila državnozbornska volilna reforma tako velikansko delo, da je sedaj vsa izčrpana; njeni možgani ne morejo več misliti, ne morejo porabljati naukov zadnjega leta, a ker se zahteva vendar nekaj odgovor, se vrta v glavi zopet tisti stari, kitajskim mlinčkom za molitve podobni aparat, ki je funkcioniral enakomerno v starih, starih časih. In stare, stare fraze prihajajo zopet iz ust.

Tržaški deželni zbor je sam zahteval od vlade, naj mu predloži načrt volilne reforme po enakih načelih, kakršna so veljala za novi državnozbornski volilni zakon. Salomoni dunajske vlade pa so odgovorili: Ne gre in nikoli ne pojde.

V argumentaciji vlade res ni nič novega. Vse tiste razloge smo slišali že davno, stokrat in stokrat, vselej, kadar se je šlo za volilno reformo za državni zbor. Slaba kakor njena argumentacija je tudi njena stilizacija. Vlada pravi:

«Uvažuje različnost, obstoječo v bistvu in v nalogi zborov, ki pribijajo v tem oziru v poštev, to je državnega zbora na eni in mestnega sveta na drugi strani, ne more vlada pritrditi splošni in enaki volilni pravici za tržaški mestni svet.

Četudi si je splošna volilna pravica naredila pot v volilni zistem za državni zbor, kakor organizmu s čisto zakonodajskimi funkcijami, mora za vedno izključena aplikacija v vseh tistih slučajih, ko gre za ustanovo reprezentativnih zborov, ki jim je v prvi vrsti, ali vsaj razun eventulvalne zakonodajne delavnosti, naloga rednega reševanja administrativnih poslov. Tega načela se vlada mora držati zlasti glede eventulvalne reforme volilne pravice za mestni svet tržaški, ker ta mestni svet — četudi ima obenem značaj deželnega zbora — vsikdar razvija svoje zakonodajno delovanje v deželnih stvareh in posluje pred

vsem kakor direktni administrativni organ občine.

Gospodarska važnost takega administrativnega zbora v kaki občini, sloneča na načelih občinske konstitucije avstrijske zahteva, neizogibno, da se sestava tega organizma vsikdar vrši z dolžnim obzirom na varovanje interesov tistih slojev prebivalstva, ki nosijo vse breme direktnih davkov. Vlada priznava na drugi strani in brez pridržka, da je volilni red tržaški potreben reforme, in je zato pripravljena baviti se z izdelovanjem novega zakona, ki pojde za razširjenjem volilne pravice na razsežni podlagi, jemaje v pravično uvaževanje tisti del meščanstva, ki je sedaj še izključen od soudeležbe na sestavi mestnega zastopa.

Razumemo se torej. Vlada meni, da je Avstrija dovolj modernizirana, ako dobi za državni zbor volilno pravico, ki sicer ni idealna, ki se pa vsaj lahko brez sramu pokaže pred Evropo. Več tega strupa se ji pa zdi nevarno. Ko se je pometalo žalostno znano »zastopstvo interesov« iz parlamenta, se je mislilo, da najde ta kremža, dokler je še kakšna kapljica pobledele krvi v njenih žilah, zadostno zavetišče v gosposki zbornici. Ali baron Beck je sila usmiljen. Tudi v deželnih zborih in v mestnih zastopih naj se ji obvaruje topel prostorček.

Zopet doni ominozni »nikoli!« po deželi. In oddihujejo si različni svobodomislci, ki se ne boje ničesar bolj, nego da bi potrkala res svoboda na njih vrata. Toda vsi skupaj so pozabili, da je izza 28. novembra 1905. kategorični »nikoli!« izgubil kredit. Tudi Gautsch je dejal »nikdar!«, še bolj energično, kakor Beck. Dva meseca pozneje je že rekel: »Hitro! hitro, gospoda!«

Baronu Becku ne zadoščuje šola drugih. Izkusiti hoče sam. Želja se mu nedvomno izpolni.

Delavstvo ne pozna tistih finih razlik med državnim in deželnim zborom, s katerimi operirajo vlade. Delavstvo ve, da je zapostavljeno v občini in v deželi prav tako, kakor v državi, da potrebuje splošno in enako volilno pravico tukaj kakor tam. Znalo si bode tudi priboriti enakopravnost v zadnjem zastopstvu. Če se ne doseže nobenega poboljška brez boja, tedaj pa z bojem. Izuril se je proletariat že precej, in strah ga ni nič.

Češki sodrugi so že povedali svojo. Češki deželni zbor stoji pred delom za volilno izpremembo in vladna izjava mu bode zelo všeč. Ali češki socialni demokratje zahtevajo tudi za deželni zbor splošnost in enakost ter se pripravljajo na boj.

Kar zahtevajo Čehi, zahtevamo pa tudi mi. Vse kaže, da se približuje druga doba, morda še hujših, še besnejših bojev.

Naš zbor.

(Nadaljevanje.)

Prvi dan. — Popoldnevna seja.

Razprava o organizaciji.

Ropas: Soglašam z izpremembo statuta glede okrajev; za doneske pa je mnenja, naj se jih plačuje po odstotkih. Vir naših dohodkov so vedno le udje.

Regent: Drobno delo med ljudstvom je jako težavno. Tega tudi tajnik ne bode mogel opraviti. Okrožne organizacije bi morale biti posredovalen

Izhaja v Ljubljani vsaki petek.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 5.44 K, za pol leta 2.72 K, za četrt leta 1.36 K; za Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K; za Ameriko za celo leto 7.28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati enkrat štiristopna peti- vrstica 20 vin, večkrat ceneje po dogovoru.

činitelj med lokalnimi organizacijami in izvrševalnim odborom. 50 odstotkov ne bode mogla nobena lokalna organizacija plačevati izvrševalnemu odboru. Predlaga, naj se zniža odstotke na 25. Nujno je, da se izvede cestno organizacijo.

Fr. Jernejčič: Ne soglašam s tem, da se izpremeni statut po novem volilnem redu. Organizacija ne sme biti samo za volitve. Vsaj ne polaga prevelike važnosti na razdelitev okrajev. Trst je previsoko taktiran. V Trstu je delavstvo grozno zanemarjeno in organiziranje je silno težavno delo. Ako hoče upravnik opraviti svoje delo, mu ne preostane nič časa. Tajništvo naj bi se opravljalo kot postransko delo.

A. Jernejčič: V Trstu so delavci strokovno jako dobro organizirani, politična organizacija je pa težavnejša. Morda bi se dalo tajništvo ustanoviti s pomočjo strokovnih organizacij.

Avbelj: Meni, da bi se lahko pobiralo strankin davek pri strokovno organiziranih sodrugov obenem s strokovnimi doneski.

E. Kristan: Pred očmi moramo imeti, da zboruje danes strankin zbor, ne pa strokovna konferenca. Reševati nam je politične potrebe in delegatje se morajo naučiti, da jih ločijo od strokovnih interesov. Da je treba statut, ki govori o peti kuriji, izpremeniti, kadar ni več pete kurije, je pač naravno. Ne more se pa stvarjati novih umetnih mej; edina naravna podlaga je volilni okraj. Tajništvo je postalo za stranko neizogibna potreba. Torej je naloga stranke, da si ga ustanovi. Da je delavčev denar drag, je resnica. Ali česar si delavstvo ne stvari samo, tega mu ne stvari nihče. Iz njegovih lastnih moči vzrašča njegova osvoboditev. To se mora delavstvu povedati. Zbor naj sklene, da se ustanovi samostalna strankino tajništvo, o porazdelitvi sredstev naj se pa sklepa na zaupni seji, za katero naj izdela komisija primeren predlog.

Mlinar: Ne bodem govoril o tajnistvu, ker bode še komisija o tem razpravljala. Za statut predlaga posredovalno formo, da bi se za volilne okraje ustanovilo samo okrajne odbore, katerim pa naj bi stali ob strani zaupniški sveti. Često je potrebno, da stoji izvrševalni odbor v direktni zvezi z lokalnimi organizacijami in z zaupniki; to velja posebno za akcije, ki jih je treba izvesti v naglici. Predlaga svoj načrt.

Milost odsvetuje izpreminjanju statuta. Tajnika je stranki treba, toda naj se ne pričakuje, da bode delal čudeže. Priporoča predlog E. Kristana.

E. Kristan: Strankin zbor naj se v načelu izreče za ustanovitev neodvisnega strankinega tajništva, izvrševalni odbor naj izdela proračun, pa naj se dogovori z organizacijami glede finansiranja.

Fr. Jernejčič je za preosnovani predlog.

Čobal: Z Mlinarjevim predlogom glede organizacijske oblike nisem zadovoljen. Resumira rezultate razprave in priporoča svoj predlog; odklanja predlog A. Kristana in Tržačanov. O porazdelitvi prispevkov naj sklepa zaupna seja.

Predloge se izroči komisiji.

Po rešitvi nekaterih formalnosti se preide k točki **taktika in volitve 1907.**

Poročevalec E. Kristan.

Govornik se peča z zaključkom drž. zbora, kateremu mora v kratkem mora slediti razpis novih volitev. Termin je sicer še oddaljen, kar utemeljuje vlada s preobilnim delom, dočim je verjetno, da se je zgodilo tako na ljubo tistim strankam, ki žele, da bi se razburjeni volilci nekoliko potolažili in pozabili na njih politične grehe. Vsekakor mora vsaka resna stranka že sedaj določiti svoje stališče. To velja tudi za socialno-demokratsko stranko, brez katere se letošnje volitve ne bi vršile na novi podlagi splošnosti in enakosti. Naša stranka je napela vse moči, da je spravila volilno reformo v tir in če bi se sedaj zadovoljila z legislativnim uspehom, ki je dosežen, bi bilo obžalovati vse velikanske žrtve, ki jih je zahteval volilnopравни boj. Vprašanje, ali naj se stranka udeleži volitev, je

Sodrugi in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

pravzaprav popolnoma nepotrebno, kajti njena dolžnost je, da se jih udeleži. S tem mora predvsem dokazati, da je bila volilna reforma res potrebna za delavstvo. Udeležba bi bila nujna tudi tedaj, ako bi bilo znanje gotovo, da ne more doseči naša stranka niti enega mandata. Volilna reforma obsega načelo splošnosti in enakosti, ali volilna geometrija je merila na škodo delavstva in če bi izid volitev to potrdil, bi bil že to dobiček socialne demokracije. Ali na udeležbo pri volitvah sili stranko posebni politični položaj, ki je nastal na Slovenskem. Najmočnejšo stranko na Slovenskem se pozna, da je klerikalna. Glede tega so računi precej jasni. Nastopa naj pod katerim si bode imenom, svojega klerikalizma ne utaja. Kogar res odbija klerikalizem, on ne more biti njen pristaš; kdor hrepeni po klerikalizmu, se sprijazni z njeno novo, bolj demokratično obliko ravno tako, kakor se je nekdanj s staro konservativno. Drugače je z liberalizmom. Porodil se je na Slovenskem, razvijal se je, dosegel je kulminacijo, z najvišje točke gre pa rapidno navzdol. Deloma je to vtemeljeno v razmerah. Politične razmere spremljajo gospodarske; liberalizem se razvija uspešno tam, kjer cvete industrija, katere pa na Slovenskem ni mnogo, a še ta je večinoma v tujih rokah. Toda kar skratka zanikati se ne more razrednih in stanovskih razlik na Slovenskem; tako močne so še, da bi intelektualni faktorji lahko porabili njih elemente in ustvarili iz njih zanesljivo svobodomiselnost stranko. Da se ni prišlo do tega cilja, je pa kriva od začetka napačna in pozneje popolnoma zavožena taktika, združena s skrajno nedelavnostjo liberalnega vodstva. Slovenski liberalizem je sedel na prestolu in je čakal, kdaj pride ljudstvo. Brez jasne programatične podlage se je liberalna stranka neprenehoma metamorfizirala; kako je izpreminjala svoje mnenje v tako važni stvari, kakor je volilna pravica, je še v živem spominu. Ni torej čudež, da je izgubila zaupanje skoraj povsod. Danes je slika ta: Na eni strani klerikalna masa, ki pojde za svojim vodstvom slepo čez drn in strn; na drugi strani socialno-demokratično delavstvo organizirano in zanesljivo; med obema nejasnost, negotovost, ostanki starega liberalizma, nedozoreli osnutki novih oblik. Na to polje mora stranka stopiti pri volitvah. Za socialno demokracijo so bile volitve vedno predvsem priložnost za agitacijo. Letos je pri nas ta agitacija lahko direktno uspešna. Inteligenci je treba pojasniti, da so njeni interesi vseskozi soglasni z interesi delavstva; resnično svobodomiselnim se mora pokazati, da je samo socialna demokracija jez proti klerikalizmu. In če je v slovenskem narodu res zavestnost in svobodnost misli, tedaj mora doseči naša stranka v tem boju lepe uspehe. Treba je, da se razidemo s tega zbora z golovim prepričanjem, da nam prinese volilna borba zmago. Ako pa hočemo vedeti, kakšne taktike naj se poslužimo, je zadostno, da se ozremo nekoliko v preteklost. Svoje velike uspehe v zadnjih letih ima jugoslovanska socialna demokracija zahvaliti načelu, ki ga je strogo izvrševala: Dostojni politiki. Vsepolno je bilo surovosti na Slovenskem v časopisju, na shodih, v javnih zborih, vsekakor je posežala umazanost in močvirje je postalo že splošno nevarno. V pravem času je socialna demokracija nastopila s svojo taktiko: nastopila je proti surovosti v političnem boju in njen uspeh se ne opaža samo v stranki, temveč v javnem življenju sploh. To načelo mora biti mero dajno za našo taktiko tudi pri volitvah. Mi ne želimo uspehov, ki bi jih dosegli z brutalnostjo ali gnojnostjo, a tudi ne trpimo brutalnosti in blata proti svoji stranki. Ako se nam posreči, odstraniti surovost tukaj, je pa mogoče, da se privadijo stranke sploh stvarnemu, dostojnemu boju in da opuste tudi med seboj nizkotnost, ki bestializira in uničuje narod sploh. Primerno sredstvo, da uplivamo na to, imamo. V marsikaterem okraju bodo igrali socialni demokratje vsaj pri ožjih volitvah važno vlogo. Kako naj v takih slučajih ravna organizacija, se ne more določiti generalno vnaprej, kajti odvisno je lahko od različnih okoliščin. Ali eno načelo lahko izrečemo že danes: Na noben način ne sme pričakovati volilne podpore od socialne demokracije taka stranka, ki bi vodila volilni boj s surovimi, brutalnimi in umazanimi sredstvi. (Burno pritrdjevanje.) Tak sklep utegne imeti vzgojevalno vrednost, kajti če se bode ta ali ona stranka dostojno bojevala z nami, se bode najbrže tudi z drugimi nasprotniki tako in volilna agitacija, ki je doslej navadno marsikaj poživinčila, utegne v bodoče pospešiti oliko. Sicer je sprejel že državni zbor zakon v tem smislu, vemo pa, da zakonske določbe nikoli ne izdajo toliko, kakor stvarni interesi. V splošnem se ne sme reševati kompromisnih vprašanj, taktičnega postopanja pri ožjih volitvah itd. nikjer lokalno, temveč edino v sporazumu s centralnim volilnim odborom, ki ko vedno v dogovoru s prizadetimi okrajnimi odbori. Končno naj sodrugi pomislijo, da so volitve boj in Montecucculijeva modrost, da je treba za boj prvič denarja, velja še vedno. Vojno kaso je treba oskrbeti čim najboljše se more in zbirke za volilni sklad morajo pričeti takoj.

Končno podaja poročevalec sledeče predloge:

1. Zbor sklepa načeloma, da se stranka udeleži volitev. Okraje, v katerih se zgodi to, določi zaupna seja.

2. Izvrševalni odbor stranke se konstituira kot centralni volilni odbor; kot okrajni volilni odbori fungirajo odbori okrajnih organizacij.

3. V vseh taktičnih vprašanjih, zlasti v vprašanju kompromisov, volilne podpore ali abstinence pri ožjih volitvah i. t. d. odloča centralni volilni odbor sporazumno s prizadetimi okrajnimi odbori.

4. Načeloma je izključena vsaka volilna podpora takim strankam, ki bi se posluževale v boju proti socialni demokraciji surovosti in brutalnosti. Ker je ura skoraj 7, zaključiti predsednik sejo po prečitaniu na novo došlih pozdravov.

Drugi dan.

Dopoldnevna seja.

Predsednik sodrug Petrič otvori sejo ob 9. dopoldan. Po rešitvi raznih formalnosti se prične debata o taktiki in volitvah.

Regent (Trst): Zdi se mi umestno, da proglasi stranka tam, kjer ne postavi lastnih kandidatov, abstinenco socialno-demokratičnih volilcev. Podajem formalen predlog v tem smislu.

A. Kristan (Idrija): Moje mnenje je, naj se postavi kandidate v vseh slovenskih in hrvaških okrajih; vsak pristaš naj ima priložnost, da odda svoj glas za socialno-demokratičnega kandidata. Pristašev imamo po vseh okrajih.

Za besedo ni nihče več oglašen.

Poročevalec E. Kristan: Kratka debata priča, da soglašajo zbor z mojim izvajanjem in zato lahko zaključim na kratko. Regentovega predloga ne morem priporočiti, kajti četudi je dosti takih okrajev, v katerih ni vredno, postavljati kandidatov, imamo vendar povsod glasove, ki jih v odločilnem trenutku lahko vržemo na vago; če ne morete pripraviti lastni stranki zmage, vendar lahko tu ali tam preprečimo zmago stranke, ki posebno zasluži poraz. Bilo bi neumestno, ako bi si preprečili tako možnost. Predlog sodruga A. Kristana se pa tudi ne priporoča, kajti kjer se postavi kandidate, se mora razviti tudi zadostno agitacijo. To bi šlo pa na škodo takih okrajev, v katerih lahko zmagamo, ako koncentriramo tam svoje moči. Ne oporekam, da je povsod nekoliko socialističnih glasov; res je, da so taki okraji, v katerih ne mislimo kandidirati in v katerih je tudi do 1000 naših glasov. Ali previdna poraba moči in sredstev je vendar bolj umestna, zlasti sedaj, ko moramo varčiti z obojimi.

Predloge se odkazuje komisiji.

Mlinar (Ljubljana) predlaga, naj se zapostavi točko 3 (časopisje) za četrto in peto točko, da se bode lahko o tisku razpravljalo brez strahu, da je še mnogo drugih predmetov na dnevnem redu.

Sprejeto.

Preide se k točki 4:

Prihodnji mednarodni kongres.

Poročevalec M. Čobal povdarja pomen mednarodne organizacije proletarijata in razklada, kako se je po razbitju prve «internacionalne» po raznih krizah kot posledica mednarodnih socialističnih kongresov ustanovila nova čisto socialistična internacionala s svojim tajništvom, v kateri je zastopana cela vrsta narodov. Mednarodni socialistični biro deluje stvarno in je imel že večkrat v velevažnih vprašanjih uspeh. Slovenci doslej še nismo bili zastopani v tej mednarodni zvezi, kar pa se mora izpremeniti, ako hočemo priti do prave veljave. Opravljati drobno delo doma je lepo in potrebno, a tudi skupnemu velikemu delu se ne smemo odtegovati. Vidimo, kako vstaja proti kapitalistični internacionali živa socialistična internacionala in pri tem moramo sodelovati. Predvsem je treba, da se udeležimo tudi mi letošnjega mednarodnega kongresa, da nas bodo vsaj poznali. Financionalno vprašanje nas ne bi smelo plašiti. Načeloma naj se sklone, da se pošlje delegata na ta zbor.

Tokan: Letošnje leto zahteva jako velike žrtve, zato se mi ne zdi oportuno, da začnemo ravno letos z udeležbo na mednarodnih kongresih, ko bode s sredstvi zelo trda. Ako se doslej nismo udeleževali, se menda ne pregrešimo, ako se vzdržimo v tem kritičnem trenutku.

A. Kristan: Gre se v prvi vrsti za to, da bi morali biti zastopani v mednarodni zvezi in da nismo. To pa je potrebno. Posebno velikih sredstev ni treba za to; izvrševalnemu odboru naj se naloži, da naznani naš pristop. V drugi vrsti pa je delegacija na kongres. Sredstva se bode najbrže tudi dobilo, v principu naj se na vsekakor sklone.

Fr. Jernejčič: Načeloma naj se vsekakor določi, da pošljemo delegata. Enkrat se mora začeti.

E. Kristan: Ta predmet je bilo treba spraviti na dnevni red že zaraditega, da se enkrat govori o naši vsesvetovni organizaciji. Upirati se Čobalovemu predlogu je povsem napačno. Nihče ne bode križal izvrševalnega odbora, ako ne bode denarja, pa ne pojde nihče v Stuttgart. Ali zakaj naj bi se to zabranilo, če bode sredstva? Ne posnemajmo drugih domačih strank. Politika se ne dela, če se sedi za pečjo. Ako postanemo člani mednarodne organizacije, bodo drugi narodi bolje izpoznali Slovence, o katerih obstanku danes mnogi niti ne vedo, mi pa se bodemo od drugih marsikaj naučili. Gledati moramo, da postanemo res politična stranka, ne pa lokalna klika; za to moramo skrbeti v interesu našega delavstva. Čobalov predlog je priporočljiv.

Čobal v kratkem zaključnem govoru zagovarja svoj predlog.

Predsednik naznani, da je prišel ravno kar

sodrug Tucović iz Belega grada kot zastopnik srbske socialne demokracije. (Burni pozdravi).

Tucović: Pot iz Srbije v Trst je dolga in če me je naša stranka poslala na Vaš zbor, vidite iz tega lahko, da nam je bilo mnogo ležeče na tem, da vas pozdravimo in da se seznanimo z Vami. Srbija ni industrialna zemlja in naša stranka je majhna, ali zvesta je socialističnim načelom in je majhna, da je rešitev proletarijata samo v mednarodni ve, da je združitev vseh. V tej združitvi stojite Vi, stojimo združiti vseh. V tej združitvi stojite Vi, stojimo mi, posebno blizu si stojimo, a vse premalo se poznamo. A Vi ste bližji zapadu, odkoder prihaja solnce svobode. Seznaniti se hočemo bolje z Vami in začetek naj bode naša udeležba na Vašem zboru, ki ga srčno pozdravljamo. (Glasno ploskanje.)

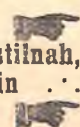
E. Kristan (srbski): Ko smo povabili srbsko stranko na letošnji zbor, smo hoteli izvršiti svojo socialistično dolžnost. A radostno smo presenečeni, ko nam je dana priložnost, da osebno pozdravimo njenega zastopnika na našem zboru. Sodrug Tucović nam pravi, da je njegova stranka majhna, ali mi vemo, da je čvrsta, ker poznamo udarce, ki jih je pretrpela, ne da bi bila omagala in vidimo, da se razširja njen vpliv dalje in dalje med duhove po deželi. Tudi naša želja je, da se bolje seznanimo, kajti jugoslovansko kulturno edinstvo je nam vitalna potreba, ne pa bleščeča pena kakor našim buržoazijam. In seznanili se bomo, ker nas vežejo proletarski interesi. Veseli smo, da se začnemo in s pristnimi prisrčnimi občutki radosti pozdravljamo sodruga, ki nas je obiskal. Živela bratska srbska socialna demokracija. (Burno ploskanje.)

Preide se k 5. točki:

Socialna demokracija in jugoslovanstvo.

Sodrugi, delavci!

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“!

Dopisi.

Trst. (Zavarovalnica proti nezgodam in narodnjaške burze.) Da ustrele naši narodnjaki večkrat kakšnega kozla tudi v tistem revirju, kjer bi morali biti pravzaprav najbolj doma, je že staroznana reč, katera ne spravi nikogar več v čudo. Tudi ni iznenađenje, če prikazujejo tupatam kakšne stvari, ki zadevajo nacionalizem, v luči, ki ne odgovarja resnici. Ali naj se tudi prizna, da povzroče politični boji večkrat preziranje stalnih mej, na katere bi bilo treba paziti; naj se tudi prizna, da se v gorečnosti bojov lahko seže čez cilj: take burke, kakršne uganjajo včas pri nas v Trstu, so vendar nedopustne. Absolutno nič resnega niso storili tržaški narodnjaki za slovensko ljudstvo; čim bolj se razvija socialna demokracija, čim bolj prihaja v dotiko z doslej oddaljenimi krogi, tem natančneje se opaža to dejstvo. Ali čim je priložnost za kakšno komedijanstvo, jo gotovo porabijo naši nacionalistični junaki. Pred kratkim je objavila starikava «Edinost» notico o seji v zavarovalnici proti nezgodam, ki je našla hitro pot v vse slovenske časopise, kar na slepo prepričajoče tetkine «senzacionalne» vesti. Namen te beleške je bil, zviti narodnjakom lovorjev venec, obenem pa diskreditirati socialne demokrate in prikazati jih zopet enkrat kot narodne izdajalce. Povejmo suho dejstvo: Gospod Pust je prišel na sejo zavarovalnice in je pozdravil navzoče v nemškem jeziku; govoril je s predsednikom nad pol ure v nemškem jeziku; ko je predsednik dal prečitati zapisnik v nemškem jeziku in je omenil, da bi bilo težavno, prevajati ga na italijanski in slovenski jezik, je zahteval gospod Pust z nemškimi besedami, naj se ga prevede na slovenski jezik, češ, da nemškega ne razume! Omeniti pa je še treba, da je predsednik prej vprašal, ali je treba slovenskega tolmača, in takrat je gospod Pust odkimal, češ, da razume nemško. To je komedije prvo dejanje, in zdi se nam, da je to precej hud tobak. Drugi del je sledil v «Edinosti», v kateri se je hotel gospod Pust proslaviti kot naroden heroj. Socialistom pa je podtaknila «Edinost» povsem izlagano trditev, da so glasovali za neko resolucijo proti slovenskemu jeziku, katere pa nihče ni predlagal. Tako se je zgodilo in ljudstvo naj samo presodi, kaj je misliti o takih intrigah, ki so smešne in neslane, ter morejo le kompromitirati Slovence. Zavarovalnica proti nezgodam je gotovo važen zavod, ali njegova važnost ni politična. V takem zavodu nima jezik političnega pomena, temveč je sredstvo za sporazum. Gotovo je, da tudi to ni postranska stvar. Ako bi sedel v zavodu le en član, ki ne razume družega jezika, kakor slovenskega, bi se moralo zahtevati z vso odločnostjo, da bi bile vse razprave take, da jih lahko razume. Ravno tako bi bilo, ako bi znal kdo samo italijansko. Vsekakor se pa mora gledati v zavodu, ki je namenjen praktičnemu življenju, na praktične potrebe. Ako bi bolj gospod Pust zahteval načelno priznanje enakopravnosti slovenskega jezika, gotovo ne bi bil ugovarjal noben delavski zastopnik. Če pa najprej govori nad uro nemško, potem pa naenkrat izjavi, da ne zna nemško, ne sme zahtevati od resnih ljudi, da bi

podpirali njegove burke. Insinuacijo narodnega izdajstva odklanjajo socialisti z vso odločnostjo, gospodu Pustu pa svetujejo, naj se pouči o nalogah zavoda, v katerem hoče igrati ulogo.

Zagorje ob Savi. Dne 8. t. m. je umrl sodrug Jozef Kalandar, čuvaj na kolodvoru južne železnice v Zagorju. Rajni je bil več kakor 10 let član svoje strokovne organizacije, prihajal pa je tudi rad v društvo zagorskih sodrugov, bodisi na političnem ali na družabnem polju. Veseli smo bili, ako je prišel v naše vrste, ker nas je vedno zabaval s svojim humorjem. Omenjene organizacije izgubijo torej svojega zvestega sodruga, ki je leta in leta mnogo žrtvoval in bil prepričan socialist.

Pri tej priložnosti pa se moramo pečati tudi z zdravnikom južne železnice gospodom dr. Homanom v Radečah. Omenjeni gospod postopa že dalje časa z raznimi delavci zagorskega kolodvora, kakor da bi se začeli ljudje šele pri višjih uradnikih. Nezadovoljnost delavstva s tem gospodom obstoji že dalje čas; mi smo vedno molčali z upanjem, da se gospod poboljša, ker pa nič ne pomaga, dovoljemo si vprašanje na ravnateljstvo južne železnice, ali bode mirno gledalo na sledeče postopanje zdravnik Homana. Se ni dolgo časa, kar je postajenačelnik v Zagorju poklical brzojavno zdravnik, ali gospod zdravnik je prišel šele čez kakih 48 ur, iz Zidanega mostu do Zagorja, ko bi lahko prišel v 2 urah, ker ima vedno vlak, dopoldan in popoldan. Okoli 1. t. m. pa sta zbolela rajni Kalandar in Mrvek; postajenačelnik jih je poslal k zdravniku v Radeče, zdravnik pa je smatral za nepotrebno, preiskati rajnega Kalandra; prijel ga je samo za roko in dejal: influenza, torej ni nevarna bolezan. Ravno tako pri Mrviku. Poklical si je pozneje Kalandar dr. Jaklina iz Zagorja, zdravnik okrajne bolniške blagajne, ki je konstatiral, da so se mu čreva unele in da je zelo nevarno, naj se ga takoj pošlje v bolnišnico. Mrvek pa se pusti zdraviti od drugega zdravnika. Omeniti je treba še, da je smrtno bolnega Kalandra g. dr. Homan pustil iz Radeč v Zidani most peš, s tem je zamudil vlak, da je moral več ur biti na mrazu in prišel popolnoma zmučen domu, torej tudi to je vplivalo in je po našem glavni vzrok, da je moral umreti. Gospodje južne železnice, ne bi bil zrel ta gospod, da ga pošljete že v pokoj? Ali vam ne delajo delavci ogromnih dobičkov? In če imate sočutje z vašimi uslužbenci, torej proč z dr. Homanom in poiščite človeka, ki ne bode samo zdravnik, da dobiva honorar, temveč da se bo v resnici potrudil za delavstvo.

Politični odsevi.

Državnozbornske volitve bodo, kakor naznajo zadnja poročila, dne 14. maja, ožje volitve pa 23. maja. Da se razpisuje volitve na podlagi splošne volilne pravice na delavnik, bi bilo naravnost nerazumljivo, ako ne bi bilo ministrskemu predsedniku ime Beck in ne bi bilo znano njegovo klerikalno mišljenje.

Tržaški deželni zbor je sklican na sejo za 23. t. m. Obravnavati ima o novem načrtu volilne reforme. Po tej osnovi voli mesto za-se, okolica pa za-se. V mestu in v okolici naj bi bili po 4 volilni zbori. Ohraniti se hoče torej stare kurije, pa jim pripraviti novo. Vseh poslancev naj bi bilo 57, izmed njih 9 iz okolice.

Deželna zbora za Galicijo in Solnograško sta sklicana na dan 14. svečana, za Češko, Šlezijo, Gorico in Gradiško ter za Predarlško na dan 18. svečana. Baje bodeta sklicana še deželna zbora za Trst in za Moravsko. Kaj pa bode s kranjskim deželnim zborom?

Češki socialni demokratje so imeli v nedeljo šest velikih shodov v Pragu, kjer so sklenili za slučaj, da ne bi bile volitve v nedeljo, da se ustavi delo na tisti dan v vseh podjetjih.

Hrvatska obstrukcija je končno prenehala vsled posredovanja bana Pejačevića in podbana Nikolića med koalicio in med Starčevićanci. »Uspeh« pogajanj je ta, da se v adresi ne bode rabilo izraza »srbski narod«, ampak se bode reklo »Hrvatje in Srbi«. Če niso ti političarji otroci! Ali hudobni otroci, ki kradejo ljudstvu dragocen čas zaradi ničvrednih, bedastih kapric.

Rusinski dijaki so imeli dne 7. t. m. velik shod v Lvovu, na katerem so sklenili sledečo resolucijo: 1. V Lvovu naj se ustanovi samostalno rusinsko vseučilišče. 2. Zadnje demonstracije na vseučilišču so bile edino mogoči odgovor na izzivanje akademičnih oblasti. 3. Proti aretiranju dijakov se protestira in se označuje to kot dejanje političnega terorizma. 4. Protestira se proti vmešavanju namestnika v kazensko postopanje. 5. Protestira se proti ravnanju poljskih vseučilišnih profesorjev, ki so opravljali službo policistov.

Nemški kancelar Bülow je pisal zvezi industrialcev: »Omeniti hočem, da boj, ki je za sedaj uspešno končan, ni bil naperjen samo proti socialni demokraciji. Nacionalno meščanstvo je s svojim glasovanjem proti socialni demokraciji obsodilo tudi parlamentarno taktiko, s katero je bila dne 13. decembra manjšina nadglasovana od centruma, s pomočjo socialne demokracije. Zagotovilo, da bode zveza tudi v bodoče podpirala vlado v boju

proti socialni demokraciji, sprejemam rad. Tudi za bodoče zaupam dobrim posledicam vestne in premišljene socialne politike. Upam, da mi ne bode manjkalo zvezne podpore za odstranitev socialnih napak in za oblaženje gospodarskih nasprotij.« Prav zabavno je videti, kako »farbata« drug drugega: Kancelar industrialce, industrialci pa njega.

Papež je baje odklonil ugovore glede najemnine cerkva, ki jih je bil predložil minister Briand. Francoski škofje so se vsled tega obrnili v Rim z vprašanjem, ali smejo ostati veljavni ugovori, ki so jih že sklenili. Papež je odgovoril, naj se jih prekliče. V Rimu bi posili radi napravili iz katoliške cerkve mučenico.

V srbski skupščini je zahteval mladoradikalec Aleksa Nešić pojasnila o govorici, da hoče predložiti vlada osnovo za vpeljavo apanaže za prestolonaslednika. Tega, je dejal, se ne bi smelo storiti sedaj, ko trpi dežela vsled carinske vojne s sosedno monarhijo; rumunski kralj je v takih razmerah sam znižal svojo civilno listo.

Srbsko najvišje vojno sodišče je potrdilo obsodbo prve instance v Kragujevački aferi, v kateri je bilo 35 častnikov in podčastnikov obsodjenih na ječo od 1 do 20 let.

Angloški parlament je bil odprt s prestolnim govorom, ki omenja konflikte med poslansko in gosposko zbornico ter pravi, da bode morala vlada rešiti to vprašanje. Kakor znano, je zlasti minister Campbell Bannermann velik nasprotnik gosposke zbornice in ji je večkrat napovedal boj.

Ruska vlada razvija o volitvah za durno poročila, katerim se vidi na prvi pogled, da so zlagana. Naredila bi rada vtis, da zmaga vlada. V resnici je izmed doslej voljenih volilnih mož že velika večina opoziciionalna. Med njimi je mnogo socialnih demokratov in socialnih revolucionarjev. V Moskvi so izvoljeni sami opozicionalci, večinoma »kadetje«, v Odesi kadetje in socialisti. Tudi v Peterburgu je uspeh vseskozi opozicionalen. V nekaterih okrajih je vlada razveljavila opoziciionalne volitve, kmetje so pa pri drugi volitvi zopet volili svoje kandidate.

Na bivšega ruskega ministra Witteja je bil pripravljen predvčerašnjem atentat, ki je bil samo vsled izvenredno srečnega slučaja preprečen. V žlebu peči so našli takozvan peklenski stroj, ki je bil tako nastavljen, da bi bil moral ob 5. zjutraj eksplodirati. Po naključju se ga je našlo prej. Pri preiskovanju se je našlo še na drugi strani ravno tako nameščen peklenski stroj, na katerem se je pa ustavila ura. Oba peklenska stroja sta bila baje tako napolnjena, da bi bila raznesla pol palače, ako bi bila eksplodirala. Prav na tak način kakor v Stolipinovi vili je bil nameravan atentat na palačo politične policije. Po izdajstvu je policija pravočasno izvedela za načrt. Priti je imel kot žandarmerijski častnik preoblečen človek z bombo, ki bi bila njega samega absolutno ubila, obenem pa raznesla vse v okolici.

Volitve.

Volilcem v sodnih okrajih Idrija — Vrhnika, Logatec in Cerknica na znanje! Volilni odbor za ta volilni okraj se je konstituiral v Idriji. Vse zadeve, tikajoče se državnozbornskih volitev, sporočati je nemudoma sodr. Antonu Kristanu v Idriji. Vse informacije v volilnih rečeh kakor tudi v vsakem drugem oziru do skončanja volitev se dobe pri tem sodrugu, kamor je tudi pošiljati doneske za volilsko-okrožni sklad! — Zaupnike se prosi tem potom, naj gredo nemudoma na delo ter poskrbe, da se bode v vsakem kraju vršil v najkrajšem času shod, na katerem se predstavi kandidat sodrug Josip Kopač. Zmaga je gotova, če storimo vsak svojo dolžnost. Volilni odbor.

Iz Idrije. Začeli smo volilno kampanjo! V nedeljo, dne 10. t. m. je bil na ogromno obiskanem shodu v Idriji proglašen začetek volilne borbe s tem, da se je odobril kandidat za naš volilni okraj. Izvrševalni odbor naše okrajne organizacije sporazumno z organiziranimi sodrugi v sodnih okrajih Logatec, Cerknica in Vrhnika je predlagal kandidatom za državnozbornskega poslanca sodruga **J. Kopača**, strokovnega tajnika v Trstu. Strankarski zbor je to kandidaturo odobril — in 10. t. m. so jo odobrili idrijski delavci enoglasno. Socialistično društvo »Naprej!« je na ta dan sklicalo shod, ki je bil obiskan od 600—700 volilcev. Sodrug A. Kristan je kratko obrazložil namen shoda ter predstavil kandidata sodruga Josipa Kopača, ki je burno pozdravljen povzel za besedo ter v lepem govoru pojasnil smisel njegove kandidature. Dejal je med drugim: padel je krivični parlament privilegijev, splošna in enaka pravica je zmaga, ljudstvo je dobilo pravico — na ljudstvu samem bo sedaj, kakšen bo nov parlament. Predstavljam se kot kandidat za okraj Idrija, Logatec, Cerknica, Vrhnika. Socialist sem — socialist ostanem. Program socialno-demokratske stranke je moj program. Dolgi 15 let se bojujem za delavsko ljudstvo — poznate me, lahko me sodite. Nato je razlagal razmerje med delavcem in kmetom, med delavcem in obrtnikom, med delavcem in inteligentom — v krasnih besedah je naslikal bedo učitelja in — vzvišeni njegov poklic. Kazal je uspehe

organizacij v vsakem pogledu ter pozival navzoče na skupno delo za skupne cilje. — Ko je sodrug **J. Kopač** končal svoj zelo zanimivi govor, vprašal je sodrug A. Kristan zborovalce: ali potrdijo sodruga Josipa Kopača za kandidata? Vsi so dvignili roke in zaklicali: smo, zadovoljni smo z Josipom Kopačem — sodrug Kopač je naš kandidat, sodruga **Kopača** bomo izvolili! Ko je sodrug A. Kristan vprašal, ali je kdo drugega mnenja — se izmed 600—700 zborovalcev nihče ni oglasil in nihče ni dvignil roke. Govorili so še sodrugi Ivan Štravs, Ivan Kokalj in Tomaž Filipič, ki so vsi priporočali zborovalcem: naj sedaj pridno agitirajo po idrijski okolici za sodruga Kopača, kajti gotovo je, da če bomo vsi napravili svojo dolžnost, potem bo gotovo sodrug **J. Kopač** prodr. Zborovalci so burno pritrdjevali in zagotavljali, da bodo storili vse, da v okraju Idrija, Logatec, Vrhnika, Cerknica prodre kandidat socialno-demokratske stranke.

Sodrugi, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. Agitujte „Rdeči Prapor“! povsod za

Domače stvari.

Vse organizacije in zaupniki, ki so prejeli »Žepne koledarje« v kolportažo in niso do zdaj obračunali se prosi, da do 28. svečana obračunajo in ostale koledarje do takrat tudi nazaj pošljejo na sodr. Miha Čobala v Zagorju ob Savi.

Izvrstne informacije ima včas »Slovenec«. V pondeljek je poročal o dobro obiskanem socialno-demokratskem shodu pri »Pečarju«, na katerem je Ethin Kristan govoril o papežu, o cerkvenem premoženju, o popih i. t. d., pa sprašuje, zakaj ni govoril ničesar o Rotšildovem premoženju. Radovednost nas je gnala, pa smo tudi vprašali Kristana, zakaj ni povedal ničesar o tem vsekakor zanimivem predmetu. No, Kristan pravi, da ni mogel. Čuden socialist, smo si mislili, pa smo nadaljevali svojo interpelacijo, zakaj da ni mogel. »Ker me ni bilo na shodu,« se odreže mož — in mi smo bili blamirani. Ker to ni ravno prijetno in ne želimo, da se nam zgodi še kdaj, prosimo »Slovenca«, naj prihodnjič poroča bolj zanesljivo, da se ne bodo ljudje smejali, če rečemo »to in to je bilo v »Slovencu«.

»Štajerčeva« stranka je najnovejša politična organizacija na Štajerskem. Konstituirala se je koncem januarja v Ptuj. S svojim protiklerikalnim pisanjem se je »Štajerc« nedvomno zelo razširil, na kar smo opozarjali že lani. Pojasnili smo tudi razloge, zakaj se je tako zgodilo. Vedno se je trdilo, da je ves slovenski narod »veren«, kar naj bi nadomeščalo besedo »klerikalen«; vsa slovenska politika in propaganda je bila klerikalna in — kdor ni hotel trobiti v klerikalni rog, je odskočil v tabor »Štajerca«. Saj je ravno tako na Koroškem. Ali še drug razlog obstoji in ne sme se ga prezirati. Dosti je Slovencev, ki so Slovenci, ali ne šovinisti; gabi se jim tista vrsta kričavega in solzavega nacionalizma, ki je pri nas posebno priljubljena. To je znal »Štajerc« jako spretno porabiti. Pisal je neprenehoma o miru z »nemškim sosedom« in to je ugajalo ljudem. Seveda je cela Štajerčeva politika jezuitska. Kar pride iz Ornirovega tabora, ne more biti odkritosrčno. Kadar piše »Štajerc« o narodnem miru, misli na nezaprečeno germanizacijo in njegova glavna naloga je pravzaprav, pomagati ptujskim in sploh spodnještajerskim nemškim trgovcem do dobre kupčije. »Kšeft« je njegove geslo. Toda to je znal s spretno pisavo prav dobro zakriti; to je bilo tem lažje, ker je bil res dolgo, dolgo edini v slovenskem jeziku napredno pisani list na Štajerskem. In če ima danes res mnogo pristašev, ni to toliko njegova zasluga, kolikor greh štajerske »sloge«, štajerskega »narodnjaštva«.

»Slovenska Matica«, prvo slovensko literarno podjetje, ki bi nam moralo nekako nadomeščati akademije drugih narodov, je razpisala lani vsled odstopa gospoda Laha mesto tajnika. Zahtevalo se je od prosilcev vsestransko književno izobrazbo, kar se nam je zdelo seveda popolnoma umevno; od tajnika »Matic« je pač zahtevati tudi drugačnih opravil, kakor sprejemati in pisati pisma, pa jih morda ekshibirati. Veselili smo se v srcu in mnogo se jih je veselilo z nami, kajti splošno se je sodilo, da bode sedaj vsaj enemu pisatelju mogoče, otrešiti se najhujših materialnih oskrbi, ki ubijajo v pravem pomenu besede najboljše talente pri nas. 1800 kron plače na leto bi zadostovalo marsikateremu nadarjenemu pisatelju, da bi pozabil na golo lakoto dolgih let in korist bi imel ves narod, ki bi užival sadove njegovega rešenega dela. Res se je oglasilo več literatov, med njimi taki, katerim priznava vsa kritika visoko veljavo in — ki trpe skrajno pomanjkanje. Ali naša »Matica« argumentira po svoje. Menda se drži še vedno piskave modrosti, da »plenus venter non studet libenter« pa je dala tajniško mesto gospodu Fr. Podkrajšku, postajenačelniku v pokoju, ki ima s slovensko literaturo po priliki

toliko zveze, kakor tisti vse časti vredni mož, ki vozi pakete našega lista s kolodvora v upravništvo. Saj nič ne dá, da strada najboljši slovenski liričar dalje. Pospeševanje slovenske književnosti menda ni poklic »Slovenske Matice«.

V okraju Brožice—Sevnica—Laški trg kandidira neki baron Alfred Moscon, ki hoče baje varovati interese posestnih slojev. Delavci gotovo ne pričakujejo od njega varstva svojih interesov.

Raznoterosti.

Plazovi. Pri Gornjem Tiliachu na Tirolskem se je udril dne 29. januarja velik plaz, ki je polomil vseporno mladega drevja ter je neko kočo kam odnesel, železniško progo pa je zasul. — Dne 31. januarja se je plaz udril v Ahorn-Klansenu pri Wallseeju. Dve kmetiji je popolnoma odnesel. Deset ljudi je izgubilo življenje. Uničenih je 44 komadov goveje živine. Škodo se ceni na več kakor 200.000 K.

V vlaku zmrznil. Na Francoskem je bil začetkom meseca tak mraz, da je dne 8. t. m. neki trgovec v brzovlaku Pariz—Balfort zamrznil.

Ruski atentati. V Pensi je bil gubernator Aleksandrovskij dne 7. t. m., ko je zapustil gledališče, ustreljen. Pomočnik policajnega načelnika je hotel streljati na morilca, a ta je izprožil drugič in ga je ubil. Potem je zbežal v gledališče. Tu ga je hotel ravnatelj prijeti; tudi na njega je streljal, a mesto njega zadel je nekega policaja. Potem je še težko ranil režiserja, ki ga je hotel pograbit. Zbežal je v žensko garderobo, odtod je našel pot v podstrešje in tam so ga našli pozneje težko ranjenega od lastnega samokresa. Pripeljali so ga v bolnico, kjer je umrl. Kroglice so bile zastrupljene s cinkalijem.

Na ameriški križarki »Pemete« so se spuntali mornarji. Ubili so enega častnika, več drugih so ranili.

Iz stranke.

Državnozbornske kandidature. Na podlagi sklepa zadnjega strankinega zbora proglašajo izvrševalni odbor kot centralni volilni odbor jugoslovanske socialno-demokratske stranke sledeče kandidature:

a) Na Kranjskem:

- volilni okraj: Mesto Ljubljana: Sodrugi Etbin Kristan, pisatelj v Ljubljani.
- volilni okraj: Ljubljanska okolica: Sodrugi Josip Petrič, namestnik strojevodje c. kr. državnih železnic v Ljubljani.
- volilni okraj: Radovljica, Kranjska gora, Tržič: Sodrugi Josip Kopač, delavski tajnik v Trstu.
- volilni okraj: Vrhnika, Logatec, Idrija, Cirknica: Sodrugi Josip Kopač, delavski tajnik v Trstu.
- volilni okraj: Litija, Višnja gora, Radeče: Sodrugi Ivan Cankar, pisatelj na Dunaju.

b) Na Štajerskem:

- volilni okraj: Celje in Vransko: Sodrugi Vinko Vidmar, blagajniški uradnik v Gradcu.
- volilni okraj: Brežice, Sevnica, Laško: Sodrugi Miha Čobal, vodja konsum. društva v Zagorju ob Savi.
- volilni okraj: Marenberg, Šostanj, Slovenj Gradec, Gornji Grad: Sodrugi Vinko Vidmar, blagajniški uradnik v Gradcu.

c) Goriško:

- volilni okraj: Goriška okolica: Sodrugi Fran Milost, časnikar v Gorici.
- volilni okraj: Ajdovščina, Komen, Sežana: Sodrugi Vinko Kermelj, uradnik pekovske bolniške blagajne v Trstu.

č) Trst:

- volilni okraj: Zunanja okolica: Sodrugi Anton Jernejčič, uslužbenec c. kr. glavnih skladišč v Trstu.

d) Koroško:

- volilni okraj: Borovlje, Dobrlavas, Železna Kapla, Pliberk: Sodrugi Etbin Kristan, pisatelj v Ljubljani.

Izvrševalni odbor, ki je bil izvoljen na zadnjem strankinem zboru, se je naslednje konstituiral: Načelnik Etbin Kristan, tajnik Ivan Mlinar, odborniki Miha Čobal, Ivan Kočmur, Josip Petrič. Blagajniške opravke je odbor poveril sodrugu Barlu.

Tiskovna zadruga. V smislu sklepa strankinega zbora je izvrševalni odbor naročil pravila na podlagi združnega zakona. Čim bodo izdelana, se jih vložijo, da more zadruga čim prej stopiti v življenje.

Sodruge, ki so ali pa še bodo te dni prejeli vabila, ljubljanski okrajni odbor naproša, da se jim zanesljivo odzovejo. Ako bi kak zaupnik, bodisi iz Ljubljane ali okolice, pomotoma ne dobili vabila, naj se zglašijo v upravništvo »Rdečega Prapora«, ki je ob delavnikih odprto od 6. do 7. ure zvečer. Ravnotam se dajo tudi vsa zadevna pojasnila.

Agitacijski odbor za provizorični dnevnik pozivlja vse ljubljanske sodruge, ki so prejeli bloke za nabiranje naročnikov, da se tekom prihodnjega tedna zanesljivo zglase v upravništvo »Rdečega

Prapora«, ob delavnikih od 6. do 7. ure zvečer, v nedeljo pa od 10. do 11. ure dopoldan, ter prineso bloke s seboj. Organizacije in zaupniki, — tudi zunanji — ki žele novih blokov in znamk, dobe iste ravnotam ob navedenih urah. Denar prejemati in izpostavljati pobotnice je upravičen le blagajnik okrajnega odbora Fran Barl.

Socialni pregled.

Trst. (Nova zmaga organiziranega delavstva.) Tržaško organizirano delavstvo je doseglo zopet velik uspeh, ki se je pokazal v pondeljek, 11. t. m. Tega dne je bil v gledališču Fenice shod, katerega se je udeležilo nad 2000 delavcev, večinoma iz Lloydovega arzenala ter iz drugih organizacij. Poročalo se je o pogodbi, sklenjeni izmed tržaškega strokovnega tajništva na eni in Lloydove organizacije na drugi strani. Pogodba obsega sledeče določbe:

»Delavcem, ki imajo doslej 2 kroni dnevne plače, se jo zviša za 30 vinarjev, tistim, ki imajo nad 2 kroni, pa za 40 vinarjev na dan. S tem povškom se ne prepreči izboljšanje mezd za tiste delavce, ki zaslužijo več vsled posebne pridnosti.

Administracija se obveže, da bode jemala vse delavce, kar jih bode potrebovala v bližnjem času ali pa pozneje, od strokovnih organizacij, ki ustanove v ta namen posebno posredovalnico dela.

Ves prihranjeni materialni dobiček pripada delavcem tistega oddelka, ki so ga prihranili. (Doslej je pripadal ves dobiček nekaterim nadzorovalcem.)

Administracija se obveže, da izplača delavcem od vsakega parnika, ki se ga spusti v morje, povprečno po eno krono za vsako tono.

Ta pogodba stopi v veljavo dne 10. svečana 1907 in velja do 10. svečana 1910.; ako je ne odpove ena ali druga stranka 6 mesecev pred končnim rokom, velja molče zopet za prihodnje leto.

Glavni pomen zmage je ta, da je administracija priznala organizacijo, k čemur je pomagala zlasti solidarnost vseh tržaških organizacij, katero so izjavile v najkritičnejšem času gibanja.

Strokovni pregled.

Ljubljanski mizarji, pozor! Odbor ljubljanske skupine »Zveze lesnih delavcev avstrijskih« naznanja, da je sklican letošnji celoletni občni zbor na nedeljo, dne 24. svečana t. l. ob 9. uri dopoldan v salon gostilne »pri levu« na Marije Terezije cesti. Poziva se vse člane, naj se polnoštevilno udeležijo občnega zbora.

Iz Idrije. Občni zbor »Občnega konsumnega društva v Idriji« se je izvršil v prav lepem redu 10. t. m. popoldne. Iz poročila ravnatelja, sodr. A. Kristana je posneti: Splošnega prometa je imelo občno konsumno društvo v letu 1906. — pol milijona enainpetdesettisoč šeststosedemindvajset kron 10 vin. Blago samo pa se je prodalo za 201.101 krono 09 vin. Čistega dobička se je napravilo 10.260 kron. Razdelilo se je 5% dividenda. — Občno konsumno društvo v Idriji ima 125.251 kron premoženja, ki sestoji iz petih hiš, valjčnega mlina, posestva Podroteje ter blagovne zaloge. Rezervni fond znaša že 11.000 kron, društveni fond okrog 22.000 kron, obli-gacijski pa 11.500 kron. V zadnjih treh letih se je splošni promet pomnožil za 214.000 kron. »Občno kons. društvo vposluje sedaj petnajst poslovnih oseb. — Občni zbor je odobril vse predloge predstojništva, izvolil zopet v predstojništvo dosedanje funkcionarje ter v nadzorstvo sodruge Kosa Antona, Kobala Franca in Guzelja Franca. — »Prva idrijska čipkarska zadruga« je pa imela v l. 1906. okrog 85.000 kron prometa! — Na občnem zboru »Občnega konsumnega društva« je tudi prav lep govor govoril sodrugi Josip Kopač, kandidat naš za državnozbornski mandat okraja Idrija—Cerknica—Logatec—Vrhnika.

Društvene vesti.

Društvo »Ljudski oder« v Trstu priredi v sredo 20. t. m. v veliki dvorani delavskega doma, ulica Boschetto 5, javno predavanje. Naslov predavanja je: »Alkoholizem, veliko socialno zlo«. Predaval bode g. dr. Just Pertot. Začetek ob 8. uri zvečer; vstopnina 20 vinarjev za osebo.

Delavci! Somišljeniki! Udeležite se tega predavanja v velikem številu in podpirajte tako naše kulturno delo. Alkoholizem, ki je zlasti pri nas strašljivo razširjen, je socialna bolezen, katero je treba pobijati z vsemi močmi. Nemogoče, neverjetne pojme se je zaneslo med naše ljudstvo o pijacah. Pripisovalo se jim je naravno čudotvorne moči, dočim je njih upliv v resnici uničujoč. Težko je preceniti, koliko sreče je izpodkopal, koliko moči je ubil, kako je zastrupil alkoholizem naše družabno življenje! Samo znanost mora govoriti o posledicah alkoholnega užitka in znanstveno bode gospod predavatelj razložil, kako deluje alkohol in kako se nam je ravnati. Pridite torej v čim obilnejšem številu!

Shodi.

V nedeljo 17. t. m. se vrši v Idriji dopoldne v prostorih rud. društva javni društveni shod socialističnega društva »Naprej-a« z dnevnim redom: Predavanje o volilno-obrambnem zakonu. Želeti je, da se tega shoda vsi volilci udeležijo.

V Idriji se vrši popoldne 17. t. m. javni shod socialističnega društva »Naprej!« z dnevnim redom: 1. Razgovor o računih Občnega kons. društva za leto 1906 in 2. O državnozbornskih volitvah. Začetek ob pol 3. uri pop.

Borovnica. V nedeljo, 17. t. m. ob 3. uri pop. je v gostilniških prostorih gospoda Ivana Petriča javen ljudski shod. Dnevni red: Državnozbornske volitve in njih pomen. Volilci! Udeležite se vsi tega shoda, na katerem se zmenimo tudi o kandidaturi za bodoči državni zbor.

Najnovejše vesti.

Dunaj, 15. februarja. Jutrišnji uradni list objavi razpis državnozbornskih volitev.

Praga, 13. februarja. Justično ministrstvo je naložilo državnim pravdnistvom, naj začno odnoso dokončajo sodnijsko postopanje proti tistim bivšim državnozbornskim poslancem, ki niso člani kakšnega deželnega zbora, pa so obdolženi kakšnega kaznjivega dejanja. Med temi poslanci je tudi grof Sternberg, ki je sedaj v Švici. Bivši poslanec Fresl, ki je obdolžen žaljenja veličanstva, je bil že zaslišan.

Praga, 13. februarja. »Narodni listy« nastopajo proti kandidaturi ministrskega predsednika barona Becka v notranjem mestu Dunaja in pravijo, da bi moral kot poslanec tega okraja zastopati voljo svojih volilcev, ki so pripadali doslej vedno staroliberalni stranki. Kot enostavni nemški poslanec bi prišel v nasprotje s svojo ministrsko nalogo in bi bilo njegovo stališče pri reševanju narodnega vprašanja do skrajnosti otežčano.

Dunaj, 13. februarja. Zdravstveno stanje župana drja. Luegerja je zelo resno. Ne uživa skoraj ničesar in ne prenehomaga ga lovi spanec. Danes so poklicali k njemu profesorja drja. Neusserja, ki naj po želji mestnega sveta s svojim asistentom prevzame zdravniško oskrbo Luegerja.

Dunaj, 13. februarja. Deželni zbori za Štajersko, Moravsko in Trst so sklicani na 25. t. m.

Budimpešta, 13. februarja. Policija je zaprla uradnika državnega računskega dvora, Hajdu, ki je obdolžen, da je ukradel razne tajne spise ter jih izročil poslancu Zoltanu Lengyelu, ki jih je dal fotografirati. Hajdu je priznal. Spisi se odnašajo baje na svote, s katerimi je Fejervaryjevo ministrstvo podkupovalo časopise.

Sofija, 13. svečana. Vlada, ki je ves čas zahtevala, da se morajo stavkujoči železničarji brezpogojno podložiti, pa je upala, uničiti njih upor s tem, da je poklicala vojne obveznike na orožne vaje, je vstopila z železničarji v obravnavo, ker so pritožbe industrialcev in trgovcev zaradi pretrganega železniskega prometa čimdalje glasnejše.

Bachmut (južna Rusija), 13. svečana. V pre-mogokopu Petromarijev je nastal požar, vsled katerega je poginilo mnogo ljudi. Štirideset mrličev so že spravili na dan.

Iz Novega Yorka brzobjavljajo: Med Black Islandom in Rhode Islandom je trčil parnik »Larch-mout« ob tovorno ladjo in se je potopil. Na parniku je bilo 150 do 200 potnikov. Bati se je, da jih je mnogo prišlo ob življenje. Kar jih ni utonilo, jih je zmrznilo vsled silnega mraza. Baje jih je samo 8 rešenih.

Milostiva gospa,

all veste, zakaj morate pri nakupovanju sladne kave izrečno poudarjati ime »Kathreiner«?

Ker se vam sicer utegne primeriti, da do-bite manj vreden pos-nemek brez vsehrlin, s katerimi se odlikuje Kathreinerjeva kava.

Zakaj lo

Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

Ima spričo posebnega načina svojega proizvajanja vonj in okus zrnate kave.

Zapomnite si torej natanko, milostiva gospa, da dobivate pristno Kathreinerjevo kavo zgolj v zaprtih izvornih zavojih z napisom: »Kathreinerjeva Kneippova sladna kava« in s sliko župnika Kneippa kot varstveno znamko.

Agitacijski sklad;

Delenda est Carthago 100 K.

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.

Dalje.

Po zraku niso vihrale ponosne zastave, ali Bog je gotovo z veseljem gledal iz nebes na to kopico bede. Sveti novčiči, ki so jih reveži nabrali med seboj, da so mogli plačati vozni listek za Lenko, so veljali njemu gotovo več nego milijoni, ki jih je nabral škof za kakšno cerkev srca Jezusovega.

Roke štirinajstih starih, potrlih siromakov ne bi bile spravile odhajajoče tovarišice v železniški voz; ali dva čvrsta sprevodnika sta jo lahko in prijetno dvignila. In bila sta dva cerkvi sovražna socialna demokrata, ki sta vzela od cerkve zavrženo nekdanjo župnikovo kuharico pod svoje okrilje.

Žalostna, kakor da se vrača od pogreba, je lezla mala družba zopet na hrib. „Vidite, župnik je vedno dejal, da se vidimo zopet v nebesih. In našo Lenko najdemo gotovo tam. Ako ona ne pride tja, tedaj tudi nobenega duhovnika ne bode gor.“ S temi besedami je tolažila slepa Cenka svojo sušičavo spremljevalko.

To posebno hvalo je gotovo največ povzročila košara, v kateri je Lenka prej dan na dan prinašala jedila iz župnišča v ubožnico.

Mlinar je kupil sicer za svojega duhovnega gospoda sina vso opravo župnišča prav poceni; ali to košaro je gotovo popolnoma prezrl. V ubožnici je pač nihče več ni videl.

Lenka še ni bila na cilju, kjer jo je imela župnikova sestra ljubeznivo sprejeti, ko je že došlo v škofovo konzistorialno pisarno obširno pismo gospojinskega župniškega urada. Preponižno je poročalo, da je srečno odstranjena oseba, ki je povzročila v župniji toliko nesreče in koliko se je trudil preponižno podpisani župni provizor, da je še vedno nepokorna občina izvršila pravični ukaz prečastitega škofovega konzistorija. Ali z božjo pomočjo upa provizor, da pridobi še v dobi svoje provizure zapeljano občino s previdnostjo in resnostjo, največ pa z dobrim primerom, za koristi svete cerkve, da se tedaj lahko umakne vrednejšemu nasledniku.

Kmalu je prišlo več starejših duhovnikov v Gospojno, da bi si ogledali župnijo, preden prosijo za njo. Vsem je ugajalo lepo župnišče in vzorno gospodarstvo. Skoraj vse pa je zastrašila ogromna svota, katero je zahteval mlinar kot lastnik za fundus. Tirjal je več kakor trikrat toliko, kolikor je bil plačal za vse.

Tako je postalo že mnogo tekmecev prečastitega gospoda sina neškodljivih; in če bi vendar kdo drugi dobil župnijo, bi imel mlinar vendar osem do deset tisoč forintov dobička.

Toda gospod provizor se je naredil v škofovih očeh že sam vreden te župnije. Skoraj po ves dan je sedel pri pisalni mizi in je tam izvrševal dušno pastirstvo. Utegnil se je celo močno razjeziti, če so ga poklicali k bolniku, da bi mu dal zadnje pomazanje. S tem je izgubil celo uro, ki bi jo lahko vse bolje posvetil cerkvi. Storil je pa res velikanske reči. Vsak teden je poslal najmanj po tri uvodne članke za škofovski dnevnik kot „poštine prosto versko stvar“ uredništvu. Storil je tako, kakor drugi, da

prihrani poštnino, pa tudi zato, da izpozna škof tembolje provizorjevo dušno gorečnost. Poročal je o vsem, kar se je zgodilo v okolici svoje oblasti, in če je bila vpletena marsikakšna fina denunciacija njegovih zapupnih sobratov, ga ni pekla vest. Tako so delali vsi, ki so hoteli „priti naprej“; pri škofu, ki je hotel vedeti vse, pač ni šlo drugače.

Ob času velikonočnih izpovedij je povabil celo štiri jezuite na lastne stroške, da so imeli cel teden misijon v Gospojni. To je bilo velikansko, kaj takega ni storil še noben provizor.

Skoraj vsako nedeljo je bilo žrtvovanje in cerkovnik je hodil z mošnjičkom okrog, da se je moglo pošiljati vsak teden prečastitemu ordinariatu doneske za raznovrstne „cerkvene svate“.

Katoliški društveni shodi so sledili drug drugemu in na vsakem je nastopil kot navdušen govornik za pravico in svobodo preganjane cerkve, kar so družega dne točno poročali klerikalni časopisi.

Že je bil rok za prošnje za izpraznjeno gospojinsko župnijo skoraj potekel in ponižni provizor še ni vposlal svoje prošnje. Bilo bi vendar nevarno, ako bi se bil silil v ospredje. Njegovi mladi tovariši v konzistorialni pisarni so mu naznanili, seveda pod pečatom tajnosti, točno vsakega prosilca. Med njimi so bili stari, častitljivi župniki, ki so živeli po desetletja v revščini in pomanjkanju po oddaljenih, skritih župnijah kot zvesti Kristovi slugi ter so delali požrtvovalno in trpeli, o čemur seveda katoliško časopisje ni znalo poročati ničesar. Saj stari možje v službah ubozega ljudstva niso sotrudniki cerkvenega časopisja.

Pri vsaki priložnosti je pravil gospod Avguštin Gros, da je vse premlad in premalo izkušen, da ni vreden župnije. Ta cenena skromnost se mu je lepo podajala; s svojim očetom se je bil pa že davno zmenil za ves lepi načrt.

Topot je posegel mlinar tako globoko v svoj žep, kakor sicer le v žitne vreče kmetov. Pet desetakov je dal marljivemu občinskemu slugu, poleg pa spis, ki ga je moral prepisati, potem pa nabrati nanj podpise po celi občini.

Bila je prošnja škofu, s katero je cela občina prosila na kolenih, naj se namesti prečastitega gospoda provizorja Grosa za župnika. Hvalilo se je seveda na vso moč njega, še bolj pa škofa, ki imenuje gotovo le najzvestejšega in najboljšega slugo cerkve za župnika. Spretno je bila vpletena tudi tožba nad provizorjem, tožba namreč, da ga vse prošnje cele občine niso mogle omehčati, temveč je izjavil, da bi sprejel župnijo le tedaj, ako bi mu ukazal božji namestnik.

Poskrbljeno je bilo tudi za nekoliko primernih napak, da se ne bi mogel poroditi sum, da je provizor sam sestavil pismo.

Občinski sluga je pošteno zaslužil svojih petdeset forintov, ne le zato, ker je tekal neznansko pridno po celi občini od hiše do hiše in v kratkih dneh nabral sto in sto podpisov. Tu je dejal, da se gre za davčni popust, tam zopet, da je prošnja za ljubega starega župnika. Čital ni spisa nihče, podpisal ga je vsakdo. Po preteku nekaterih ur je bilo dovolj, zahtevati podpis, ko je že toliko drugih podpisalo. Končno je pritiskal še občinski pečat, ki je ležal v pisarni, na prošnjo in je dobil zato še posebe forint.

Samo enega imena ni bilo na pismu; mlinarjevega namreč.

V strahu je čakal provizor na uspeh tega spisa. Ako se le ne posreči njegov načrt? Ako mu škof ne naloži, naj prosi za župnijo? Komaj je pričakoval prihod pošte. Vselej je bil že četrť ure prej na pošti; ali pričakovanega službenega pisma ni bilo. Čutil se je že kar nezmožnega, da bi spisal kak uvodni članek.

Res je potekel rok za vložitev prošnje, ne da bi bilo prišlo škofovo vabilo, naj se provizor udeleži tekmovanja.

To je torej plača za njegovo zvesto cerkveno mišljenje? Sedaj naj se gre pa še škof solit, ali naj stori, kar hoče. Oče je zmerjal škofa kakor Turek. Petdeset forintov — še enoinpetdeset jih je bilo pravzaprav — je bilo izgubljenih, kakor da jih je vrgel v potok. Najzanikrnejši fantalini so vendar-le popje! Najrajši bi bil kar sam razrušil svojo politično čitalnico.

Prečastiti sin se je najprej umiril. Ako ni bilo sreče z župnijo v Gospojni, se mora pač truditi, da doseže drugače svoj cilj. Morda mu je določil Bog še boljšo župnijo. Saj je še mlad in lahko še počaka; zato mora ostati pri škofu na toplem. Marsikateri duhovnik si je pokvaril z nepremišljeno jezo zaradi takega zapostavljanja celo bodočnost. On pa je pri jezuitih ne le študiral, ampak se je tudi naučil kaj.

Ponižno pismo škofu je imelo kljub čudnemu slogu nepričakovan uspeh. Izrekel je v njem svoje obžalovanje nad nekim spisom, ki ga je menda odposlala gospojinska občina brez njegovega znanja; kratkovidni ljudje, ki jih je zapeljal prejšnji župnik, so se drznili, vmešavati se pri nameščenju župnika v posle, s svetim duhom navdane višjega pastirja. Tako je prišla svoboda svete cerkve v nevarnost, četudi se ljudje niso zavedali greha, ki so ga storili. Končno je prosil preponižno odpuščanja za grešnike.

Dva dni pozneje je dobil provizor od škofa nalog s poukazom na kanonično poslušnost, naj prosi za župnijo. Da pa ne bode prošnja nasprotovala cerkvenim predpisom, naj napiše za deset dni starejši datum.

Sedaj je bila radost in veselje v župnišću in v mlinu. V očetovo srce se sicer še ni vrnila ljubezen do škofa, tem večje pa je bilo njegovo spoštovanje modrosti in previdnosti duhovnega gospoda sina.

Toda ne. Modrejši je vendar on, praktični oče, ki je svojčas izročil sina jezuitom v izobrazbo.

XXVI.

Z blagim dihom je odpihnili pomlad ledeno skorjo z malega okna, izza katerega je sedel nekdanji župnik Hercog v samostanski celici. Slišal je že žgolenje ptičkov o svobodi iz samostanskega vrta; sam pa je bil še vedno jetnik. Kakor takrat, ko je prvokrat pogledal skozi to okno, je plaval dim iz tovarniškega dimnika liki črn komet čez jasno nebo; sam pa je sedel nepremično na svojem ležišču. Velikonočni dnevi so mu bili tako malo sveti, kakor božični. Vedel je le še, da se menjata dan in noč; ali kdaj mine teden ali mesec, tega ni mogel več razločevati v svoji obupni samoti.

Ako ne bi mislil na lepe gore, ako se ne bi spominjal na preteklost, ki jo je pozlačevalo povračanje misli, bi bil moral verjeti, da je tukaj zaprt vso večnost.

Dalje prih.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52—24

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Zaveden delavec
in
prijatelj delavstva
ne pije
Koslerjevega piva!

Uabilo

na

redni občni zbor

Občnega konsumnega društva
(vpisana zadruga z omejenim poroštvom)

ki bo

v nedeljo, dne 24. t. m.

ob 2. uri popoldan

v gostilni

gospoda Klemenčiča v Trbovljah.

DNEVNI RED:

1. Čitanje zapisnika.
2. Računsko poročilo.
3. Poročilo nadzorništva.
4. Sklepanje o dobičku in izgubi.
5. Volitev predstojništva.
6. Razno.

2—1

Vstop je dovoljen samo članom.

Trbovlje, dne 11. svečana 1907.

Za nadzorništvo:

Zaman Martin
zapisnikar.

Šlaher Janez
predsednik.

Volilnookrožna konferenca za Goriško.

Glede na važnost bližajočih se državnoborskih
volitev sklicuje

politični odbor goriški
svojo

prvo volilno okrožno konferenco

katera zboruje

v nedeljo, 17. februarja t. l.

v gostilni gosp. Alojzija Mozetiča, Tržaška cesta
z naslednjim

Dnevnim redom:

1. Poročilo o strankinem zboru.
2. Strankino tajništvo.
3. Politična organizacija.
4. Volilni odbori.
5. Strankino glasilo.
6. Slučajnosti.

Začetek ob 9. uri dopoldne.

V zmislu statuta jugoslovanske socialno-demo-
kratične stranke imajo vse lokalne ali krajevne
organizacije treh slovenskih volilnih okrajev na
Goriškem naznaniti svoje zaupnike takoj volilno-
okrožni organizaciji, in sicer sodrugu

Matiji Bitežnik
Via Ascoli št. 10.

V krajih, kjer še ni zaupnikov, naj se volijo.

V Gorici, dne 5. februarja 1907.

Odbor volilnookrožne
organizacije na Goriškem.

Sodrug! Somišljenik!

Odbor ljubljanske okrajne organizacije sklicuje
na nedeljo, 17. februarja, 10. uro dopoldan

ljudski shod

v dvorano „Mestnega doma“.

Dnevni red:

1. Državnoborske volitve.
2. Kandidatura za Ljubljano in okolico.

Sodrug! in somišljenik!

Vlada namerava zavleči volitve do majnika,
tako da bi ostala država več kakor četrt leta
sploh brez parlamentarnega zastopstva. Toda
oddaljeni termin ne sme motiti nikogar. Vo-
lilni uspeh more biti samo posledica dela;
zanašati se ni na hipno razpoloženje volilcev,
temveč na dobro organizacijo. Treba je torej
porabiti čas, ki je še na razpolago, za naj-
marljivejše delo, o katerem ima odločevati
shod, ki ga sklicujemo. Vabimo Vas torej, da
se ga udeležite polnoštevilno.

Odbor okrajne organizacije.

Uabilo

na

redni občni zbor
občnega konzumnega društva
v Zagorju

ki bo

v nedeljo, 24. svečana
ob 3. uri popoldne
v dvorani gospoda R. Mihelčiča v Zagorju.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Računsko poročilo.
3. Poročilo nadzorništva.
4. Sklepanje o čistem dobičku.
5. Predlogi in interpelacije.

Vstop je dovoljen samo članom.

Za nadzorništvo:

Jakob Saiko.

Tom. Maček.

Oglase

za vse

časnike in koledarje sveta

preskrbi najbolje in najceneje
ekspedicija oglasov

EDVARD BRAUN

Dunaj, I. Rotenturmstrasse 9.

Časniški in koledarski katalog inse-
rentom zastoj in poštnine prosto.

Poskusite
in priporočite
== izdelke ==
Vydrove tovarne hranil
v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Kmetek
v Ljubljani Kološevske ulice 26.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Delavskim društvom do-
bavlja najceneje: Predmete za ša-
ljive bazare in srečlove kakor
tudi vse **predpustne predmete**,
korianoli, serpentine, gumane
številke za knjižnice, kuverte,
papirne čepice, girlande, karte za
šaljivo pošto, kotilonske rede,
slavnostna in odborniška zna-
menja. 6 15—14

VUNIBALD PLANN
[Dunaj, VI., Wallgasse 19, (nächst Rajmundtheater)]

Postavno zavarovana! Vsaka ponaredba in ponatisek je kaznivo.
Edino pravi je
Thierryev balzam
le z zeleno znamko nune. — 12 malih
ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 ve-
lika specialna steklenica s patentnim
zaklepom 5 K. 4 52—3

Thierryevo centifolijino mazilo
proti vsem, še tako starim ranam,
vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka
K 3-60. Razpošilja se le proti po-
vzetju ali za poslani denar.
Te dve domači zdravili sta po-
vsod znani in še od nekdaj sloveči.
Naročila se naj naslovljajo na:
Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Roški Slatini.
Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih
pisem zastoj in franko.

Delavski koledar za leto 1907
velja 72 h, v usnje vezan 1-30 K,
po pošti 10 h več.

Izšla je v založbi časopisa «Naprej» v
Idriji I. knjiga

Pod spovednim pečatom

katero je spisal bivši katoliški kapelan H.
Kirchsteiger. — Cena I. knjigi, obsegajoči
312 strani, znaša 2 K 60 vin.

Vsakemu prijatelju dobrega in poučnega
branja knjigo «Pod spovednim pečatom» prav
toplo priporočamo. — Dobi se v Ljubljani
v knjigarni L. Schwentner; v Gorici v
knjigarni A. Gabršček ter v Idriji pri upravi
lista «Naprej».

Ugodna prilika za nakup radi stečaja neke velike tovarne
samo 3 goldinarje
stane poštni zabojček 5 kilogramov celotne teže (približno
50—60 komadov) pri stiskanju malo poškodovanega, lepo zvriče-
nega, ročno dišečega
25—23 **toaletnega mila** 6

ronja vijoličnega, vrtničnega, osojničnega, solnčnega, špačnega,
liljno-mlečnega, šmarničnega, breskvinca cveta i. t. d.
Razpošilja proti povzetju
podjetje Manhattan
Budimpešta VIII, Bezeredy-utca 3.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsaki petek.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 5.44 K, za pol leta 2.72 K, za četrť leta 1.36 K; za Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol leta 2.98 K, za četrť leta 1.49 K; za Ameriko za celo leto 7.28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati enkrat štiritopna petistvrtica 20 vin, večkrat ceneje po dogovoru.

8. šteř.

V Ljubljani, dne 22. februarja 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljatve, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice šteř. 81.

Sodrug! Somišljeniki!

Doba volilnega boja se je začela. Velikansko nalogo ima izvršiti socialno-demokratska stranka, ki ima dolžnost, udeležiti se tega boja z vso močjo in z vso odločnostjo. V tej borbi pa je odkazana stranka v vsakem oziru na svojo lastno moč. Ako hoče izvršiti svojo nalogo, je treba v ta namen najplemenitejše požrtvovalnosti vseh sodrugov in somišljenikov. Jugoslovanska socialno-demokratska stranka je siromašna; volilna borba je pa nemogoča brez gmotnih sredstev in v marsikaterem slučaju je lahko končni uspeh odvisen od finančne moči.

Naši nasprotniki niso v tem oziru v zadregi. V njih blagajnah ni pomanjkanja, v njihovih vrstah stoje številni udje, ki ne občutijo mnogo, ako posežejo tudi nekoliko globočje v žep. Agitacijske potrebe jim ne bodo delale skrbi. V delu, v agitaciji, v organizaciji pa tudi mi ne smemo zaostati izza naših nasprotnikov, ako hočemo doseči uspehov. In pridobiti moramo tudi za to potrebna sredstva.

V tem velevažnem času prosimo torej vse sodruge in prijatelje, naj store kar največ morejo, da nabereмо potrebni volilni sklad. Vsakdo naj prispeva po svoji moči in naj se spomni, da pride vsaka žrtev za stranko tudi njemu v prid.

Vse doneske za volilni sklad jugoslovanske socialno-demokratske stranke sprejema blagajnik izvrševalnega odbora, sodrug Fran Bartl, Ljubljana, Karlovska cesta št. 2, po pošti se pošilja doneske lahko upravništvu, toda na poštni nakaznici naj se izrecno omeni, v kak namen služi vposlana svota.

Vse doneske se bode izkazavalo v »Rdečem Praporu«.

Sodrug! Podpirajte svojo stranko v tej resni dobi!

Izvrševalni odbor.

Politična svoboda uradnikov.

V dobi »parlamentarnega« ministristva in »demokratske« vlade se gode reči, ki diše po najtemnejši reakciji. Policijski sistem je v naši »pravni« državi preveč vkoreninjen, da bi se ga dalo odpraviti z novimi volilnimi osebami. Zlasti se izraža to v naši birokraciji, ki živi še vedno v duhu pred-revolucionarne dobe.

Nov dokaz za to nam je podal diskreten veter, ki je prinesel na našo uredniško mizo nekoliko spisov, kateri pač menda niso bili namenjeni nam. Od časov ministristkega predsednika Körberja so prišle v navado okrožnice za razne urade, v katerih razkladajo vlade svoje mnenje o upravnih rečeh, o pojmovanju zakonov i. t. d. Ravno nekateri Körberjevi cirkularji so pokazovali precej modernega duha, zlasti taki, ki jih je izdajal kot justični minister. Ali sveti Birokracij ima svoje posebne navade; v Avstriji se je naučil, iskati med vrsticami kaj družega, nego je v tekstu in tako so ostali razni lepi pouki na papirju.

Tudi baron Beck ima, kakor se kaže, neko moderno žilico, ali podrejene inštanice mu nočejo

verjeti tega. Tudi on bi menda rad poskrbel življenju več veljave v zatohlih uradih; ali razni predstojniki, ki jim je to španska vas, smatrajo njegove nauke za uganke ter jih rešujejo po svoje.

Sledeči primer izpričuje to:

Ministrski predsednik je poslal pod številko 2281/M. P. dne 25. julija 1906 svojemu finančnemu kolegu dopis, v katerem govori o modernih nalogah uradnikov. Dopis omenja težko stališče avstrijskih uradnikov, ki naletavajo neprenehoma na nasprotujoče politične, narodne in socialne interese, povdarja, da naraščajo naloge javne uprave in težave reševanja in pravi:

«Zdi se mi koristno, na kratko povdariti nekatera posebno važna načela, katerih opazovanje utegne pospešiti napreden razvoj uradniškega delovanja ter prilagoditev uradnega organizma na potrebe življenja.»

Dopis pravi potem, da je postrežljivo in dobrohotno ravnanje neizogibno, ker si pridobi uradnik le tako lahko tisto zaupanje prebivalstva, ki mu omogoči izravnavanje nasprotij. Samo tista uprava je resnično produktivna, ki je polna prepričanja, da je njena naloga, podajati ljudstvu pomoči in opore. Uradniki naj bodo v mejah svojega delokroga svetovalci prebivalstva, vedno pripravljeni branitelji ubogih in potlačenih, vedno budni čuvaji pravice in nepristranski razsodniki med nasprotnimi interesi prebivalstva... Nikdar ne smejo potlačiti uradnika obziri na narodnost, na veroizpovedanje ali druge osebne lastnosti strank od pota pravice... Za dosego tega cilja je potrebno, da si naloži uradnik v javnosti, zlasti v politično razburjenih časih primerno, z izvrševanjem svojih pravic združljivo zmernost, vsekakor pa da se varuje agitatoričnega ali demonstrativnega nastopanja v političnih in socialnih razpornih vprašanjih.

Nadalje govori dopis, da naj postavlja uradnik stvar nad formalnost, da naj skuša z neposrednim občevanjem s strankami najti jedro stvari; stoječ na podlagi zakona naj, kolikor dovoljuje zakon, odstrani vse zapreke prostega delovanja pridobiva-jočega prebivalstva. To je posebne vrednosti pri reševanju gospodarskih zadev, kjer prizadene zavlačevanje stranki lahko občutno škodo...»

Tako govori dopis ministristkega predsednika Točka o političnem nastopu uradnikov je vsekakor že tukaj ponesrečena. Uradnik je državlján in ima vse politične pravice, ki jih določajo in varujejo zakoni. Vsako omejevanje teh pravic je nekonstitucionalno in tudi baron Beck jih ne sme obrezavati. Zlasti čudno je, da zahteva baron Beck od uradnikov žrtev politične svobode; v odseku za volilno reformo je bil baron Beck tisti, ki je nastopil proti vsaki izjemni določbi, ko je bil predlagan »kancelparagraf«. Če so pa nedopustne izjemne določbe proti duhovništvu, so nedopustne tudi proti uradništvu.

Ali kako nevarni so taki stavki, se pokaže še le, če pridejo besede na potovanje. Od ministristva, do kakšnega pisarniškega predstojnika se s pomočjo komentarjev tako izpremene, da dobe končno čisto nov pomen. V nižjih inštancah se že zahteva od uradnikov, da sploh ne smejo javno nastopati in nekateri prenapeteži hočejo celo, da ne smejo biti uradniki udje političnih strank.

Pravilno je, od uradnikov zahtevati, da izpolnjujejo svoje dolžnosti, da uradujejo nepristransko

in da se izogibajo političnega pritiska na prebivalstvo ter zlasti na podrejeno osebje. Ali izven urada je uradnik svoboden državlján, njegovo politično prepričanje je njegova osebna last in svoje mnenje lahko demonstrira kakor vsak državlján.

O poskusu političnega teroriziranja uradnikov pa se bode govorilo v parlamentu, in sicer odločno.

Naš zbor.

(Nadaljevanje.)

Drugi dan. — Dopoldnevna seja.

Socialna demokracija in jugoslovanstvo.

Poročevalec sodrug E. Kristan.

Naš letošnji zbor ima rešiti mnogo važnih aktualnih vprašanj in zato se zdi morda marsikomu neumestno, da se je spravilo tudi to točko na dnevni red. Toda čeravno je v naprej izključeno, da bi s sedanjó debato izčrpili predmet in dosegli posebne praktične uspehe, je bilo vendar potrebno, da je prišla stvar na dnevni red, ker je za nas važna in ker je treba začeti, preden se more nadaljevati. Utegnil bi kdo misliti, da gre mednarodnost naše stranke po vodi, ako se spuščamo v taka navidežno nacionalna vprašanja. Toda ravno načelo mednarodnosti zahteva od nas jasnosti na tem polju. V naših razmerah je treba še vedno povdarjati, da je internacionalizem solidarnost narodov, da so torej narodi njen predpogoj in da nima mednarodnost ničesar opraviti z breznarodnostjo, ki je absurdum. Da se peča jugoslovanska socialna demokracija z vprašanjem jugoslovanske ideje, opravičuje že dejstvo, da je ta ideja navidežno mogočno oživila v meščanskih krogih. Že nekaj let opazujemo po vseh deželah, kjer prebivajo jugoslovanska plemena, velikansko navdušenje za jugoslovansko vzajemnost. Pogostoma dela to vtisk, kakor da se povrača doba ilirizma, kakor da so zopet oživel Gaj, Vuk Stefanović Karadžić, Stanko Vraz i. t. d. Na malopomembne slavnosti prihajajo k nam srbski odposlanci, pa se jih sprejema z ogromnim entuziazmom; ako se posreči v Belem gradu ali v Sofiji prirediti umetniško razstavo, se prireja bankete in vse patriotično časopisje je polno jugoslovanstva. Priče smo, obsežne, doneče agitacije, v kateri je pa žal sila malo realnosti.

Za nas je jugoslovansko vprašanje drugačno. Mi vidimo dejstvo, da stanujejo v južnih deželah avstroogrsko monarhije in po Balkanu kot sosedje plemena Slovencev, Hrvatov, Srbov in Bolgarov; ne-le da govore sorodne jezike, temveč med njimi je toliko prehodov, da je marsikje težko določiti stroge meje in strogó narodno pripadnost posameznih skupih. V Beli Krajini spominja jezik prebivalcev na hrvaščino, po hrvatskem Zagorju je narečje ljudstva bolj slovensko nega hrvatsko, hrvatsko-srbski dialekti se tu zblížujejo, tam oddaljujejo, pa se mešajo; na Ogrskem je jezikovno težko ločiti Slovence od Hrvatov, ob srbsko-bolgarski meji govore Bolgari bolj srbsko nego bolgarsko narečje in narobe, v Makedoniji je intenziven boj, ali je prištevati ondotne prebivalce Bolgarom ali Srbom. Teh prehodov je toliko in tako fini so, da ne bi bila velika napaka, ako bi se reklo, da govore vsa ta plemena en jezik z mnogoštevilnimi narečji. Ali cela ta masa je razbita v male skupine, ki se kulturno ne morejo zadovoljivo razvijati in ne pridejo v poštev kakor bi bilo želiti.

To dejstvo velja gotovo za Slovence. Za nas je vprašanje, ali imajo Slovenci utrjeno upanje na narodno bodočnost, ako ostanejo izolirani, kakor so? Poldrug milion nas je in to malo število mora obuditi resne pomisleke. V dobi, ko stremi vse po velikem, po koncentraciji, so vse male tvorbe v nevarnosti. To je na narodnem polju ravno tako, kakor na gospodarskem. Velike kulturne naprave so pri nas nemogoče in če bi se jih res postavilo, bi bile to le Potemkinove vasi. Trdi se, da se

Sodrug! in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

drobi slovensko telo, da propada Slovenstvo po mejah; mnogo takih trditev potrjuje statistika. Pa tudi z neoboroženimi očmi se lahko opazi, da germanizacija in romanizacija ni neuspešna. V konkurenčnem boju zmagujejo povsod močnejši. Kako naj se slovenski narod obvaruje razblinjevanja v sosednih, večjih narodih? Zagovorniki skrajne izolacije nimajo prav, ker se kitajskih zidov ne more predstavljati v dobi svetovnega prometa. Tolažba v primerjanju z drugimi malimi narodi, n. pr. Danci, ne velja, ker imajo Danci vse drugačen geografski položaj in ker so identični z Norvežani. Ako bi živeli Slovenci v takih razmerah, kakor danski narod, bi bila njih eksistenca po naravi utrjena. Maloštevilen narod — to pomeni malo razširjen jezik. V tem tiči največja zapreka.

Tudi druge jezikovne skupine, ki se danes močno razvijajo, niso bile od vsega začetka velike. Nemci so prebili mnogo bojev, preden so dosegli skupni knjižni jezik. In odkar ga imajo, tudi še niso izginile razlike narečij. Še danes je razlika med navadnim jezikom Egerländerja in nemškega Štajerca, Krkonošca in Pomerana velikanska, tako velika, da se v dialektu ne razumejo, večja nego med jeziki posameznih jugoslovanskih plemen. Knjižni jezik Nemcem ni plod takozvanega naravnega razvoja, temveč je umeten produkt. In Luter si je pridobil z jezikom večje zasluge za Nemce, nego z vso cerkveno reformacijo. Tega vprašanja se tudi pri nas ne sme prezreti.

V tem razmotrivanju pa moramo priti do jasnega, v čem je dandanes pomen in obeležje narodnosti. Razpršiti je treba napačne pojme, katerih se drže še mnogi, dasiravno so izgubili popolnoma nekdanjo veljavo. Površno se smatra narod za skupino solidarnih interesov; v narodnem vprašanju se vidi vesoljno vprašanje, ki obsega vsa druga vprašanja. Narodnost velja za nekaj absolutnega in nacionalnim interesom se hoče podrediti vse ostale. To pa je fundamentalna napaka.

Tajiti obstanek narodnega vprašanja, bi bila velikanska neumnost. Kar je, je. Ali napraviti si je treba jasn pojem o njem kakor o vsakem vprašanju. V večnem razvoju se izpreminja vse in narod ne more biti v dobi kapitalizma to, kar je bil v času prekopa od lovskega načina življenja k poljedelstvu, ob ustanovitvi prvih držav, ob selitvi narodov, ob nacionalni renesanci v Evropi. Čim bolj prihaja narod v dotiko s splošno kulturo in civilizacijo, tem bolj prevladujejo splošni svetovni zakoni v njem. Diferenciranje, katero provzrokujejo razvijajoče gospodarske razmere, se ne ustavi ob mejah narodnosti. Čim bolj je narod civiliziran, tem bolj postane miniatura fotografija vsega civiliziranega sveta, posebne lastnosti ginejo, bolj in bolj se reducira, kar je za posamezni narod karakteristično.

Gospodarske razmere ločijo razrede v narodu kakor po vsem svetu, postavljajo razred proti razredu in povzročujejo različne in nasprotnne interese. Iz slovenskega naroda je danes nemogoče napraviti edinstveno gospodarsko zvezo. Internacionalizem premaguje, naj priznamo ali ne; interesi slovenskega kapitalista se zlagajo z onimi nemškega in italijanskega, slovenski proletarec pa ima enake interese zopet z nemškim, italijanskim i. t. d. Slovanski svobodomislec se identificira v filozofskih vprašanjih z germanskim in romanskim; slovanski verski dogmatik je tesno združen s tevtonskim in z latinskim, nasprotuje pa z vso močjo protidogmatičnemu Slovanu. V znanstvenih rečeh nastajajo duševne republike, ki imajo svoje člane med vsemi narodi, ali nobenega celotnega naroda. Na umetniškem polju se razvijajo najraznovrstnejše struje, ki se ločijo in združujejo povsem neodvisno od narodnosti. Način življenja je odvisen od gospodarskih razmer, od podnebja, od temperature itd. Naravoslovni pomen naroda peša, ker se vsled gospodarskih razmer, vsled razširjanja prometa itd. pasme bolj in bolj mešajo. Šege, navade, zapuščajo narode, pa se porajajo v razredih, v skupno živčnih skupinah i. t. d. brez obzira na narodnost. Bogatini se oblačijo po svoje, reveži po svoje. V salonih francoskih kapitalistov se pleše kakor v berlinskih, peterburških ali londonskih dvorinah; na svojih «šagrah» plešejo italijanski in slovenski kmetje enake plese po enakih šegah. Če se presadi seljaško «kolo» v salon, ni več narodno. Frak in cilindar dobivata svetovno meščansko pravo, narodne noše izumirajo. Kulturne pridobitve postanejo hipoma last vsega kulturnega človeštva. Kultura sama je plod mednarodnega dela. Ta proces se nadaljuje od dne do dne.

Izpoznanje tega dejstva izvabi marsikomu lahko klic, da je tedaj narodnost fantom. Toda ob ginevanju drugih specifičnih obeležij ostane vendar eno karakteristično znamenje, ki je zanesljivo za določitev narodnosti. To je jezik. Izborna je definirala Gustav Landauer v nekem članku v berlinski «Zukunft»: «Die Nation ist ein Sprachverein». Jezik je skupen interes naroda. Realno pripada kulturni človek mnogoterim skupinam, ki vsaka posamezna zastopa en del njegovih interesov, ki pa nimajo druga z drugo ničesar opraviti. Kot delavca me vežejo interesi z drugimi delavci, kot monista z monisti, kot voltarianca z voltarianci, kot pristaša te ali one umetniške struje z dotičnimi umetniškimi somislci, kot Slovenca s Slovenci. Vedno pa za deva ta združitev samo tiste interese, ki so soglasni v dotični skupini — samo tiste. Tako je narodno vprašanje eno vprašanje, in pa vprašanje vseh

vprašani. In umevno nam je kot jezikovno vprašanje.

To ni omalovažavanje. Jezikovno vprašanje je velevažno, ako se domislamo, da je jezik najeminentnejše sredstvo kulture. Jezik je prvotno in vedno veljavno prometno sredstvo. V tem tiči njegov ogromni pomen. Odtod je pa tudi že jasno, da izvršuje jezik tem ložje svojo nalogo, čim bolj je razširjen, čim večja je skupina, ki se ga lahko poslužuje, čim bogatejša more biti literatura, ki jo lahko ustvari. V tem je pomen jugoslovanskega vprašanja tudi za socialno demokracijo, ki je najtesneje združena z razvojem kulture.

Jugoslovansko vprašanje stvarno ni politično, ni ustanovitev jugoslovanske države, ni vprašanje Karadjordjevičeve ali Koburske dinastije, temveč je predvsem vprašanje skupnega jezika, skupne literature vseh Jugoslovancev, ki so v sedanjih razkosnosti na poti svojemu lastnemu razvoju in napredku vesoljne kulture, ki pa bi jezikovno združeni lahko postali velevažen faktor kulture. Da bi se tedaj tudi socialna demokracija med Jugoslovani uspešneje razvijala, je naša stvar. Kakor so ostala med Nemci, med Italijani i. t. d. narečja, tudi ni treba, da izgine slovenski, hrvatski jezik i. t. d. Ali nad separatističnim interesom posameznih lepot morajo stati skupni interesi kulture; najti pot do nje, to je jugoslovansko vprašanje. In v tem smislu se tiče to vprašanje tudi nas; nas menda bolj, nego buržoazije.

S tega stališča bi bilo skrbeti sploh za kulturno koncentracijo med Jugoslovani in razna vprašanja, ki ogrevajo glave, bi dobila drugo lice, ako bi se jih motrilo s hladno krvjo. Tako bi gotovo cilju bolje odgovarjalo, ako bi se delovalo na povzdigo zagrebskega vseučilišča in na pristopnost tega zavoda za slovenske dijake, nego na vseučilišče v Ljubljani. Centralizem na kulturnem polju ni končni ideal; ali pred decentralizacijo je treba centralizacije. Če imajo drugi narodi danes vseučilišča v manjših mestih, se vendar ne sme pozabiti, da je tudi to plod razvoja. Oni imajo stare, utrjene, dobro oskrbljene visoke šole, ki porajajo nove. Dva ali tri vseučilišča na slovanskem jugu morajo v današnjih razmerah hirati; ako bi eno postalo znanstveno mogočno, bi kmalu potreba ustvarila druge visoke šole. Kulturni razvoj, ki ima svoje korenine v gospodarskem, pa odseva zopet na gospodarske razmere. Sanje gospodarskega napredka se uresničuje le tam, kjer so potrebne moči, kjer jih oplodi kultura in tako stoji jugoslovansko vprašanje v zvezi tudi z gospodarskim razvojem, s povzdigo industrije, z moderniziranjem materialnega življenja. Torej je jugoslovansko vprašanje za socialno demokracijo vseskozi praktičnega pomena in stranka se mora pripraviti za praktično delo tudi na tem polju. (Glasno odobranje.)

V debati, ki se je razvila, so se oglasili sodrugi Kočmur, A. Kristan, Milost, F. Jernejčič, Kopač in Tucović, ki je pojasnjeval stališče srbskih socialnih demokratov. V končnem govoru je sodrug E. Kristan resumiral raznih izvajanj.

Sodrugi Pagnini je pozdravil zbor v imenu italijanske stranke s krasnim govorom.

Predsednik zaključil sejo ob pol 2. uri.

*

Popoldan je bila zaupna seja. Na dnevnem redu so bile volitve.

Sodrugi, delavci!

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“!

Politični odsevi.

Državnozbornske volitve so razpisane in bodo, kakor smo že napovedali, dne 14. majnika, ožje volitve pa 23. majnika.

Nemški minister rojak Prade je govoril pretečeni teden v Libercu na volilnem shodu, kjer se je tudi obširno zmenil o volilni reformi. Da jo je zagovarjal, je bila njegova dolžnost, in to ni bilo težko, kajti z narodnega stališča je ta volilna reforma za Nemce veleugodna. Ali gospod Prade je dejal, da se je moralo izvesti volilno reformo — kar mu radi verjamemo — da je pa že Bismarck rekel, da se tudi splošno volilno pravico lahko izpremeni. «Mi moramo torej skozi mrtvo morje splošne volilne pravice,» so bile ministrove besede. Kam? Tega ni povedal. Ali fraza je dovolj sumljiva in potrjuje, da je bilo v gotovih krogih prav malo odkritosrčnosti za volilno reformo. Tembolj važno je, da izrabijo demokratični sloji novi volilni red in odposljejo v parlament čim največ zanesljivih zastopnikov splošne volilne pravice. Naglašali smo že večkrat, da sedanja volilna reforma ni in ne more biti zadnji konec volilnopравnih bojev; ali razlika med Pradejevim in našim mišljenjem je ta, da upa ekselencija na reakcijo, mi pa stojimo na stališču, da moramo priti skozi novi red do popolnoma splošne in popolnoma enake volilne pravice. Za to bode skrbela socialna demokracija.

Med avstrijsko in ogrsko vlado je nastal nov konflikt zaradi avtonomnega carinskega tarifa. Kakor znano, je odstopil bivši ministrski predsednik princ Hohenlohe izza prav kratkega vladanja, ker je ogrska vlada zatajila obljubo, da sklene z avstrijsko colninsko zvezo, in je potom naredbe uveljavila samostalen colninski tarif. Sedaj pa namerava Weckerlova vlada baje predložiti ogrskemu državnemu zboru, da izpremeni tisto naredbo v zakon. Iz tega doslej še nedognanega dejstva napravlja časopisje novo veliko afero, ki je pa kakor tisti strah, ki je znotraj votel, zunaj ga pa nič ni. Stvarno je namreč vseeno, ali obstoji med Avstrijo in Ogrsko colninska zveza, ali pa ugovor; vsebina colninskega tarifa je v obeh slučajih enaka. Znamenito pa je, da zahtevajo časopisi neprenehoma ločitev od Ogrske, čim se pa približa kaj ločilnega, pa kriče, kakor bi se jih drlo.

Nemški poslanec Bebel je imel 12. februarja poseben jubilej. Tega dne je bilo 40 let, odkar je bil prvič izvoljen v parlament, v tedanji ustanovni državni zbor. Izvoljen je bil na Sakskem, v okraju Glauchau-Meerane na podlagi programa saksanske ljudske stranke. Izvzemši kratko dobo od leta 1881 do 1883 je Bebel od tistega časa neprenehoma član nemškega državnega zbora. Že ko je bil prvič izvoljen, je stal takorekoč z eno nogo v taboru socialne demokracije, kateri se je kmalu popolnoma pridružil.

V angleškem parlamentu je vložil poslanec Dickinson predlog, da se vpelje volilno pravico za ženske. Drugo čitanje dotičnega zakonskega načrta bode dne 8. marca.

Dopisi.

Iz idrijskega okraja. Dr. Krek, voditelj klerikalnega volilnega gibanja, je strasil zadnjih 14 dni po naši okolici. Prirejal je shodiče, klaverne in žalostne. V Ledinah je bil in vezal otrobe prav mojstrsko. Ljudje so se mu smejali. Trdil je: Saj mi ni za ledinske glasove, mi jih imamo dosti itd. Ko mu je pa posestnik Matevž Eržen odvrnil: Če vam ni za ledinske glasove nič, zakaj pa lazite tod ter agitirate? — se je dr. Krek hudo razjezil — in je ukazal, naj posestnika Eržena ven vržejo. Klerikalni suroveži so to tudi storili. Eržen je sedaj vložil tožbo proti tem surovežem. O izidu bomo poročali. O, volilna svoboda, kje si, kje!! Kmetje so se zgražali nad takim ravnanjem. Iz Ledin jo je ubral gosp. dr. Krek v Črni vrh, kjer mu pa ni ugajalo, ker mu niso Črnovršci prav nič pritrjevali. Iz Črnega vrha jo je odkuril v Sp. Idrijo, kjer je imel shod ob udeležbi 12 kmetov iz Konomelj. Delavci sploh niso vedeli za ta shod. 16. t. m. je pa poskusil srečo v Idriji — za vratmi. Idrijski tehanj je sklical svoje verne, trgovca Golija, Trevna, Liherja, nekaj paznikov, vse komije in trgovske vajence imenovanih trgovcev, par rudarjev — delavcem pa se ni dovolilo vhoda. Za vratmi je potem dr. Krek farbal — zunaj pa so delavci delali dovtipe: ljudska stranka brez ljudi — delavski dr. Krek se boji delavcev i. t. d. 17. t. m. je bil dr. Krek na Vojskem, kjer je tarnal, kako neverni so Idrijčani in kjer je stokal, da pojde slabo sv. krščanski veri v teh krajih... 18. t. m. pa jo je odkuril v Ljubljano nazaj, kjer bo povedal, kako slabo se mu je godilo na agitaciji po naših hribih. Je že tako! Socialna demokracija se je v naših krajih ukoreninila. Tudi kmet je izpregledal. Čeravno ni še čist socialni demokrat — nasprotnik klerikalizma pa je. Iz Vojskega so nam n. pr. pisali en dan po shodu: «Slabo se more goditi klerikalcem, ker je dr. Krek v takem snegu prišel v naše gore.» Vojsko je najvišja župnija na Kranjskem, snega je cel poldrugi meter, pot neizmerno težavna — in dr. Krek je romal tudi sem gor! Pripomniti moramo, da so bili vsi ti Krekovi shodi zaupni, tajni, kamor se je vabilo le tiste, o katerih se je bilo trdno uverjeno, da ne bodo ugovarjali. Krek je predstavljal sebe ali pa Gostinčarja za protikandidata sodr. Kopaču. — Socialni demokratje tudi ne držimo križema rok. 17. t. m. smo imeli jutraj zopet shod v Idriji, kjer je sodr. A. Kristan pojasnil natančno volilni zakon. Popoldne istega dne smo imeli shod v Spod. Idriji, katerega se je udeležilo 300—400 oseb. Na tem velikem shodu v gostilni Št. Lapajnetu se je z vsemi glasovi proti enemu odobril kandidaturu sodr. Josipa Kopača. Poldrugo uro trajajoči govor sodruga A. Kristana so vsi prav marljivo poslušali ter burno odobraval. V Sp. Idriji bodo vsi glasovali za sodruga J. Kopača. Spodnja Idrija ima nad 2000 prebivalcev, Idrija pa 6000. — Iz Žirovskega nam poročajo ondotni zaupniki, da je večina za sodr. J. Kopačevo kandidaturo. Žiri štejejo 4000 prebivalcev! — Okrajni volilni odbor je izdal 8000 letakov. Agitacija je v polnem tiru. Ako vsak sodrug v sodnih okrajih Idrija, Logatec, Cerknica in Vrhnika stori svojo dolžnost, potem bo brez dvombe naša zmaga.

Rakek. (Kaznovano skopuštvu.) Kadar so socialni demokratje trdili, da se z malimi plačami delavce drago plačuje, z dobrimi pa po ceni, je bil navadno soglasni odgovor z vseh strani, da je to norost. V Rakeku pa je to pred kratkim izkusila južna železnica in če je bil nauk nekoliko drag, naj se zahvali za to pri mojstru proge gospodu Stanytu. In smatra za svojo posebno nalogo,

varčiti. Takajšni «subakordantje» so vseskozi stari delavci, po 30 let v službah južne železnice. Od teh ljudi je zahteval, naj bi mu čistili progo od snega za nekako miloščino; hotel jim je plačati po 83 krajcarjev na dan. Delavci so ga opozorili, da se plača v skladišču po 2 kroni na dan, on pa je ošabno odgovoril, da zadestuje, kar ponuja on. Ali kmalu je prišel plačilni dan. Bilo je 27., 28. decembra; zapadel je globok sneg. Gospod Stany je prišel v čakalnico in je hotel nagnati delavce, da bi šli čistiti tire. Delavci pa so zahtevali za tako delo po 3 krome na dan. Gospodu Stanytu je bila ta prehuda; da se masčuje, je naprosil načelnika, da je izpodil delavce iz čakalnice. Može so pretrpeli to. Ali sneg — je padal dalje, pa se je kopicil bolj in bolj. Premikal je stroj, a vsled visokega snega je skočil stroj s porivalom ter z dvema vozovi, na katerih je bila živina, iz tira. Cela armada delavcev iz delavnice je imela opravka, da je naredila zopet red; škoda je bila seveda že napravljena in majhna ni bila. Gospod Stany pa je sel tedaj v Ivanjeselo in je tam nabral dečkov, ki so komaj pred letom dovršili šolo, pa jih je pripeljal na postajo, da so kidali sneg. Toda plačati jim je moral po 2 kroni dne. Starim izurnjenim delavcem, izmed katerih naredi vsak po trikrat toliko, kakor tak fant, ni hotel izpolniti enake zahteve. Seveda je bilo delo sedaj tudi že težje, rabil je ljudi dlje časa, nego bi bil, ako bi se bilo takoj začelo z delom in tako je krasno — «prihranil». Skopuštvu torej nič ne koristi. Južna železnica naj bi dala napraviti gospodu Stanytu za veliki «dobiček», ki ji ga poskrbel, posebno medaljo iz — tistega snega, pri katerem je hotel varčiti. Ali pa naj malo razmisli, pa pride do prepričanja, da se vendar bolje izhaja, ako se delavce zadostno plača.

Trst. (Naša kandidatura v okolici) ne diši preveč dobro našim narodnjakom in že nas obsipavajo z različnimi priimki in imeni. Postali smo narodni izdajalci, največji nasprotniki Slovenstva i. t. d. a kar je najhujše tudi nasprotniki tržaške sloge. Po njihovem mnenju bi bili morali vprašati njih, če smemo postaviti kandidata v okolici ali ne. Toda mi smo ga postavili brez njih dovoljenja in, čudno, v pretežno slovenski okolici je naenkrat narodnost v nevarnosti! Čudno, jako čudno lahko rečemo, in ne vemo na kak način bi dopovedali tej slavni gospodi, da so tisti, ki spravljajo slovensko narodnost v Trstu in okolici v največjo nevarnost, ravno oni, ki nočejo priznati za Slovenca nobenega človeka, ki ne trobi v njih slogaški rog. Če pojde tako naprej, bomo imeli v Trstu vedno večje število narodno in razredno zavernih ljudi, ki bodo tvorili veliko slovenske politične skupine, ki se bodo brigali za narodni obstanek, ki bodo znali jako lepo slovenski govoriti, ki bodo delali, da si pridobe tuk. Slovenci vse narodne in socijalne in gospodarske pravice, toda — ne bodo Slovenci. Seveda se gospodje še ne upajo pisati vseh teh stvari po listih, toda pripovedujejo po raznih koticčkih tako, da oko in uho socialnih demokratov, ki vse vidi in sliši izve, da se pripravljajo naši narodnjaki na titanski boj proti «narodnim sovražnikom» rekte proti socialni demokraciji. Mi pa, v trenutku, ko pozdravljamo z veseljem navdušenjem pričetek volilnega boja, vzamemo rokavico in povemo že danes, da ne bomo gledali z rokami v žepu narodnjake, ki nas bodo bili po hrbtu, ter skušali, da postane volilni boj čim živahnejši, ki nam mora donesti čim večjih vspehov in vesele sadov.

Feriant... summos fulmina monti!

Shodi.

Ljubljana. V soboto, 3. marca ob 8. zvečer je v salonu «pri Stajercu» na Resljevi cesti železničarski volilni shod. Vsi železničarji so vabljeni, da se ga udeleže polnoštevilo.

Trbovlje. V nedeljo, dne 24. t. m. se vrši ob 3. uri popoldan na vrtu g. J. Božiča javni ljudski shod z dnevnim redom: Državnozbornske volitve in časopisje. Referent: Etbin Kristan iz Ljubljane.

Ljubljana. Z nedeljskim volilnim shodom, ki se je vršil v veliki dvorani Mestnega Doma v Ljubljani, je ljubljanska in okoliška volilno-okrajna organizacija prva stopila v areno državnozbornskega volilnega boja. Če se more o kom trditi, da je politično zaveden, se to z mirno vestjo lahko reče o socialnih demokratih, kajti okrajni odbor ljubljanski ter volilna odbora sta imela nemalo posla s sodrugi, ki so spočetka mirno, a slednjič vedno energičneje zahtevali, da se čim preje proglasi kandidatura za mesto Ljubljano in ljubljansko okolico. Celot v vrstah doslej mlanih sodrugov se pojavlja dosedaj neobičajno navdušenje za volilni boj, in ako nas znamenja ne varajo, se odpira stranki za bližnjo bodočnost najlepša perspektiva. To je potrdil tudi nedeljski shod, ki je v vsakem oziru presegal vse dosedanje priredbe stranke v Ljubljani. Dasi je bil napovedan še le na deseto uro dopoldan, jele so se valiti že davno pred določenim časom goste trume sodrugov proti poslopju Mestnega Doma. Prišli so zaupniki iz skoro vseh sosednjih krajev in opaziti je bilo mnogo, doslej na socialnodemokratskih shodih nenavadnih obrazov iz vrst kmetov in inteligence. Dvorana, ena izmed največjih v

Ljubljani, je bila ob določenem času napolnjena do zadnjega kotička, osobito v ospredju je stal mož ob možu, delavec ob delavcu vžigalice v skatuljici. Ako so reditelji prav štel, znašala je vdeležba dosti nad tisoč, zlasti še, če se vpošteva, da vsled drenja in silne vročine mnogi niso prestali do konca, dočim so se odhajajoči vedno menjavali z novimi došleci. Zvonec zapoje, sodrug Kocmur pozdravi v kratkih besedah zbor v imenu volilno-okrajnega odbora in predlaga v predsestvo sodruga Tokana, Udoviča, Mahniča, in Gabrščka, ki jih shod soglasno izvoli.

Po kratkem pozdravu otvori sodrug Tokan zborovanje in podeli besedo sodrugu E. Kristanu, ki burno pozdravljen nastopi, da poroča o političnem položaju ter bližajočih se volitvah v državni zbor. V markantnih potezah je orisal najnovejšo zgodovino volilno-pravne borbe in povdarjal zasluge, ki jih ima socialna demokracija na pridobitvi novega volilnega reda, ki sicer ni popoln, a je vendar boljši od prejšnjega. Omejeni prostor nam ne dopušča, da bi obširneje reproducirali krasna, v vsakem oziru uspela in retorično dovršena izvajanja. Kdor pozna sodruga E. Kristana, ta ve, da že njegovo ime jamči za uspeh njegovega nastopa. Četudi so reditelji opozorili sodruga že pred početkom shoda, naj se kolikor mogoče vzdrže aplavzov, da se ne moti v sosednji dvorani se vršečega shoda čebelarjev, je zbor opetovano vpadel s frenetičnim ploskanjem in burnim odobravanjem. Govornik je povdarjal, da je bil dosedanji parlament zastopstvo klik in šele z volilno reformo je postavljen temelj pravemu parlamentarizmu. Socialna demokracija je v boju za volilno reformo igrala odločilno vlogo in zlasti na Slovenskem se je izkazala njena moč. Vsled previdne in dostojne taktike se je položaj slovenske socialne demokracije izdatno izboljšal in njene vrste so mogočno narastle. Medtem, ko se pred nedavnim časom niti na cesti ni bil varen, kdor je priznal, da je socialen demokrat, pred javnimi in tajnimi vohuni, žandarmerijo in policijo, se danes že inteligenca, c. kr. uslužbenci oprijemljejo tistega obrambnega orožja, ki ga je nedolgo tega rabilo izključno le to «umazano» in zaničevano delavstvo. Matura ali celo doktorat danes ne dajeta več jamstva za brezskrbno ekzistenco in mnogi, z raznimi izpiti in rigorozni opremljeni morajo biti še veseli, ako najdejo kruha v nižji družbi. Hiperprodukcija inteligence na Slovenskem postaja intelektualnim slojem veliko bolj grozeča, kakor pa industrialnemu delavstvu naraščanje delavne armade. Že imamo rezervno armado inteligentov, ki pa še vedno narašča. Zategadelj je dolžnost vsakogar, ki je odvisen od dela svojih rok ali pa da v najkrajšem času zapade izkoriščanju drugim, da se otrese strahopetnosti ter stopi v vrste organizovanega proletarijata. Napačno je mnenje, da je socialna demokracija le braniteljica manualnega delavca, temveč naravno spadajo v njene vrste tudi oni, ki prodajajo svojo duševno moč, duševni delavci: uradniki, učitelji itd. Socialna demokracija je na te sloje vzgojevalno vplivala, da so se oprijeli modernega bojnega orožja, kajti s spomenicami in deputacijami se danes nič več ne opravi. Dolžnost njih je sedaj, da jo podpirajo. Ne gre za to, da pri bodočih volitvah seštejemo svoje glasove, temveč da stranka od dela, ki ga je vložila v volilnopravni boj, doseže kar največ uspehov. Zlasti v Ljubljani bo koncentrirati vse sile, da prodre socialnodemokratski kandidat. Boj, ki ga bo voditi v najbližji bodočnosti, bo 1. gospodarski boj med delom in kapitalom in 2. duševni boj med napredkom in reakcijo. V tem boju pride edino socialna demokracija v poštev, ker le ona je zmožna, vsestransko in uspešno voditi ga. Slovenskemu liberalizmu, od kojega je bilo pričakovati, da se povzpne v neskončne višave, so položena krila. Ta stranka ni dosegla nobenega vspeha, ker se ni porodila iz resničnih slovenskih razmer, temveč je cvetica, presajena iz tujih tal angleških, je kopija manšesterskega liberalizma. Za dobo njene vlade se je klerikalizem na Kranskem najbolj razvil, ker se je izkazala absolutno leno in za vsako delo nezmožno. Ali naj zaraditega slovenski narod prekriža roke na prsih, da ga vsega preplavi klerikalizem? Nato je govornik v finih konturah in z rezkim sarkazmom pokazal na delovanje meščanskih strank na polju narodnostnega vprašanja. Sklicevaje se na brnski narodnostni program avstrijske socialne demokracije, je izjavil, da je to prvi program, ki temelji na realni podlagi in je izvedljiv. Kakor je volilna reforma posledica kompromisov avstrijskih narodov, tako se tudi narodno vprašanje ne bo moglo rešiti brez medsebojnega sporazumljenja. Iz tega sledi, da noben narod ni docela zadovoljen z volilno reformo, kajti, če bi bili Slovenci imeli moč, udeležili bi na Koroškem ne enega, ampak pet ali pa še več slovenskih mandatov. Ravnotako bi Nemci ne bili dovolili, da se vniči nemška večina v parlamentu, na njeno mesto pa vpostavi slovensko, ako bi bilo to le od njih odvisno. Če je slovenska socialna demokracija mednarodna, s tem se ni zatajila slovenske narodnosti, pač pa se bo bojevala tako proti slovenskemu, kakor nemškemu ali italijanskemu kapitalu. Geslo: Za ves narod! je zapeljivo, ali resno in izvedljivo ni. Ne more se pomagati veleposestniku in malemu kmetu obenem, ravnotako

ne podjetniku in delavcu, producentu in konzumentu. Vpraša se, ali so za tiste, ki sede na kupih denarja ali pa za one, ki ta denar skupaj znašajo. Za slovenski narod bi bilo neizmerne koristi, ako bi v socialnodemokratskem klubu drž. poslancev, ki bo nedvomno nekaj parlament v parlamentu, sedel poleg zastopnikov drugih narodnosti tudi kaki slovenski socialni demokrat. Ako v Ljubljani vsi sodrugi store svojo dolžnost, je mogoče, da zmagamo, ako pa propademo bo temu vzrok le naša nedelavnost. — Videlo se je, da je govorniku začelo postajati slabo, moč glasu je jela pojemati in tresel se je po vsem životu. Na kratko se opraviči, da ga zapuščajo fizične moči in prosi oproščenja, ako poročilo ni bilo tako, kakor bi si ga bil sam (govornik) želel. Komur je znano, koliko ogromnega dela je okrajni odbor pretekle dni završil, in je bil sodrug E. Kristan, vzlic odločnemu odstvetovanju sodrugov, pri vsaki, tudi najmanjši akciji, vedno in povsod navzoč, bo lahko razumel, da je bil pravi čudež, da se od slabosti ni zgrudil na tla. Dolgetrajno ploskanje in nenavadno burno pritrdjevanje koncem govora je značilo, da je sodrug Kristan navzočim govoril iz srca. — Nato nastopi sodrug Kocmur, ki izjavi naslednje: Dne 6. januarja se je vršila okrajna konferenca, na koji je 43 delegatov zastopalo nad tisoč organizovanih sodrugov-volilcev. Konferenca je izvolila volilno-okrajni odbor ter volilno-agitacijska odbora za Ljubljano in okolico; slednja dva z nalogom, da stopita v dotiko z volilci in predlagata kandidata za mesto Ljubljano in okolico. Plenarna seje vseh treh odborov je enoglasno sklenila, predlagati in priporočiti za Ljubljano: sodruga **Etbin Kristana**. (Nastane neopisno navdušenje) za okolico pa sodruga **Josipa Petriča**, namestnika strojevodje c. kr. državnih železnic. (Zopetne viharne odobravanje). Žal, da je sodrug Petrič službeno zadržan in se ni mogel udeležiti današnjega shoda. Sicer pa se bodo vršili shodi po vsej okolici, na kojih se bo kandidat volilem predstavil. Tako izvrševalni odbor, kakor strankini zbor sta predlagani kandidaturi odobrila. Sodrugi, sankcijonirajte še vi ta sklep in stopite z vso vneto v boj za predlagana kandidata, ki sta iz vaše srede, ju dobro poznate ter lahko sodite o njih dosedanjem delovanju. Za tem vstane predsednik sodrug Tokan. V dvorani nastane slavnostna tišina. Vse oči so uprte v predsednika, ki vpraša za daljne predloge. Molk. Poziv: Glasuje naj se skupno. Kdor je za predlagana kandidata naj dvigne roko! Po dvorani zaori viharnega navdušenja, cel gozd rok se dvigne in bojvitega veselja neče biti ne konca ne kraja. Zvonec zapoje. Predsednik zopet vpraša: Glasuje naj se nasprotno! Tisoč glav se obrne z radovednimi očmi išoč, bo-li kdo imel poguma, se volji delavcev upreti. Kratko konstatiranje predsednika: Hvala, kandidaturi sta soglasno sprejeti. Nastopi zopet sodrug **Etbin Kristan**, ki se med slavnostnim razpoloženjem shoda zahvali za upanje in pravi: Sem prepričan socialen demokrat. Socialnodemokratski program je moj program in delal bom, ako bom izvoljen kakor mi bo ta program veleval. Usta socialnodemokratskega poslanca so usta vseh delavcev, kajti on zastopa to, kar zahtevajo delavci. Kaj družega od socialnodemokratskega poslanca zahtevati ne morete. Delal bom v soglasju z vami, vam bom odgovoren lahko me boste poklicali na odgovornost. Z jedrnatim pozivom na sodruga na krepko sodelovanje v volilni borbi je na to predsednik zaključil impozantni shod.

Stopili smo torej v volilno borbo in dolžnost vsakega ljubljanskega in okoliškega sodruga je, da agitira v tem zmislu in se prostovoljno postavi v delo volilno-okrajnemu odboru, ki bo v najkrajšem času potreboval celo armado sodrugov-agitatorjev. Na delo torej!

Sodrugi, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. Agitujte „Rdeči Prapor“! povsod za

Volitve.

Namen posvečujo sredstva. Te dni so zaupniki naročili ljubljanskemu okrajnemu odboru, da hodijo po mestu izvršni klerikalni agitatorji in pritiskajo na podjetnike, naj pri volitvi vplivajo na delavce. V neki delavnici v Prulah se je med takim agitatorjem in podjetnikom razvil sledeč razgovor: Oprostite gosp. N. N., pošilja me vodstvo slovenske ljudske stranke s prošnjo, da bi pri volitvah skušali vplivati na Vaše delavce, da bi volili kandidata slovenske ljudske stranke. Podjetnik: Moji delavci naj volijo kogar hočejo; mene to nič ne briga. Agitator: Ali gospod, gre se za vero in cerkev! Podjetnik: Je že dobro, ste že opravili! Agitator: Pa prosim, da bi vsaj Vi volili kandidata slovenske ljudske stranke. Podjetnik: Koga bom jaz volil, je moja stvar! Itd. Sodruga opozarjamo, naj si take ljudi zapomnijo, in vsak slučaj nemudoma naznanijo okrajnemu odboru,

Domače stvari.

Ljubljansko okrajno bolniško blagajno napada «Slovenec» zopet s skrajno nelegalnim orožjem. Videti je, kakor da postajajo nekateri ljudje zopet sila nervozni in pozabljajo na vse zakone lojalnosti v časnikarskem boju. Klerikalno glasilo dela vodstvu bolniške blagajne krivico; ako bi se to godilo nevedoma, bi bila stvar odpustljiva. Ali uredništvo «Slovenca» mora vedeti, da je njegov napad neosnovan in krivičen in tako dobiva njegova pondeljкова notica značaj zlobnega atentata. Okrajna bolniška blagajna je zavod, ki se mora ravnati po svojih pravilih in po določbah bolniško-generalnega zakona; to bi moralo biti znano Slovenčevemu odgovornemu uredniku že kot bivšemu uradniku bolniške blagajne; pa tudi pravila blagajne in zavarovalni zakon mora poznati. Stvar pa je sledeča: Dne 10. avg. l. l. je bil Jakob Bokal oglašen pri blagajni in po postavnih določbah je izgubil z dnem 27. decembra vse pravice do blagajne. Dne 7. januarja je Bokal umrl in bolniška blagajna ni izplačala pogrebne, ne ker ni hotela, ampak enostavno, ker po zakonu ni smela. Sedanje vodstvo blagajne je hotelo že davno izpremeniti pravila v tem smislu, da bi se izplačevalo pogrebno tudi tedaj, ako je bil zavarovanec holan nad 20 tednov. Ali deželna vlada ni hotela pritrditi tej izpremembi. Ko je hotela blagajna pri neki priliki nakazati naslednikom umrlega člana po preteku 20 tednov boleznj pogrebno, je razveljavil ta sklep mestni magistrat kot nadzorovalna oblast. Sicer se je pa socialno-demokratsko vodstvo blagajne v mnogih slučajih pošteno trudilo, izboljšati razmere zavarovancev in je tudi doseglo uspehe, o katerih se bode še govorilo. Ako pa za bolnike ni sploh bolje poskrbljeno, je tega kriv zavarovalni zakon, ne pa vodstvo blagajne; gospodje klerikalci naj potrkaajo na svoje prsi, saj so njih poslanci pomagali pri porodu tega zakona in so tudi glasovali zanj.

K aferi dr. Robida — dr. Divjak. Iz pravniskih krogov se nam piše: Te dni se je vršilo pred tukajšnjim sodiščem nadaljevanje znane tožbe dr. Robida proti dr. Divjaku. Predmet tožbe so očitki dr. Divjaka, na katere se je «opiral» svoječasno odpuštni dekret deželnega odbora. Zato tudi nima ta proces pomena privatne tožbe, ampak cela razprava ima dognati, ali je deželni odbor ravnal korektno ali ne. Po spretnosti obtoženčevega zagovornika g. dr. Voduska se je pri zadnji razpravi tudi res za lahkoverne ljudi navidezno nagromadilo precej takega materiala, ki razbremenjuje obtoženca recte dež. odbor in obtežuje tožitelja dr. Robida. Hotelo se je uplivati mesto s kritiko izpovedij z očitanjem umetno prikrojenega milijeja. Celodnevna razprava sukala se je skoro izključno krog dveh precej malenkostnih točk: radi «popivanja» dr. Robida v «neprimerni» družbi nadstreljajev in radi vprašanja, je-li prejemal dr. Robida od sester-usmiljenk darila brez odškodnine. Ako pomislimo, da so pri prvi točki skušale nekatere očitno nezanesljive (ena priča je celo pijana k razpravi prišla) obremeniti dr. Robida, ne bomo temu pričevanju pripisovali bogve kake važnosti. — Pri drugi točki nastopile so sestre, njihove dekle in hlapci proti dr. Robidi. Ne glede na to, da teh ljudi ni nikdo sili k darovom, da jim je bila vsa leta pot pri tožbe odprta, je samoobsebi skrajno nedostojno in umazano izkazane «dobrote» na tak način potem izrabljati in očitati. In končno kaj so dognale te izpovedi? Da te priče niso prejele denarja iz rok Robidovih, ali da se ni plačevanje vršilo priča njih — kajti druge priče so potrdile, da je izvzemi malenkosti dr. Robida vse plačeval — ali se na drug način revanžiral — in tukaj ima menda vendar jedino-le pozitiven dokaz svojo vrednost. — V ostalem pa vse mnogobrojne priče prav lahko razdelimo v dve skupini: v one, ki so od blaznice deželnega odbora večalimanj odvisne (sestre, sedanjji strežaji, zavodni mesar itd.) in v one, ki so neodvisne (vsi bivši sekundariji na blaznici, vsi ostali zdravniki, bivše sestre in strežaji). Ako pa to preiskujemo, tedaj pridemo do rezultata, da so vse neodvisne priče za dr. Robida jako ugodno izpovedale, in samo odvisne priče neugodno; in še te ne vse in vseh točkah. Celo stari Bleiweis, ki gotovo ni dr. Robidi prijazen, ni izpovedal ničesar obtežilnega. Druge priče so zopet dokazale, da je dr. Divjak v svoji ovadbi izrabljaj vsak privatni pogovor, da je pobiral vsa leta od dr. Robida stran vržene listke in spise, da je za hrbtno dr. Robida o ekvizitno-medicinskih stvareh informiral se ne pri njem — ampak pri slugah, gotovo jako kompetentnih znanstvenikih. Skrajno nemoško obnašal se je tudi vladni svetnik dr. Fran Zupanc, ki je ob določitvi, kdo je spisal poročilo za antialkoholni kongres, cincal semintja, kot bi se bal zamere na desno in levo. Še bolj smešna je njegova izjava glede vprašanja: «če ni blaznica napredovala pod dr. Robidovim vodstvom», ki se je glasila, «da je to uradna tajnost!» — Toliko o tej zanimivi obravnavi, katero je sodnik v svrhu zaslišanja izvedencev zopet preložil, in o kateri bi bilo želeli, da bi bila prej ko mogoče končana.

Tržaški diletantje. V čast delegatom stranknega zbora je priredila tržaška okrajna organizacija dne 3. t. m. v delavskem domu «družinski večer». Pel je pevski zbor «Ljudskega odra», diletantje pa so uprizorili dve enodejanki. Prepričali smo se, da

zbor lepo napreduje in je pričakovati od njega še lep razvoj. O diletantih pa moramo reči, da so dosegli prav lep uspeh. Da so se poslušalci dobro zabavali, to še ne bi pomenilo mnogo. Razpoloženje, vsebina iger itd. povzroči lahko smeh, ploskanje in vse mogoče. Ali tukaj gre uspeh skoraj bolj na račun igralcev, zlasti pri drugi enodejanki («Pri puščavniku»), ki po svoji snovi ne bi napravila ravno velikega vtiska. Med temi diletanti je nekaj prav lepih talentov. Interpretom Radiča, Anke in Malinskega v «Drju Hribarju» bi svetovali, naj posvetijo brigo svojemu talentu, ki je vreden, da se ga neguje. Večinoma so bili tudi drugi diletantje precej na mestu; pri imenovanih se je zlasti opazalo, da so igrali degažirano, kakor da so jim deske domač prostor. Režiji bi bilo treba posvetiti več pozornosti. Malo boljši tempo in glasnejši govor bi bil koristil posebno prvi igrici. Ta diletantska družba utegne s časom še presenetiti svoje občinstvo. Le vaditi in učiti se je treba.

Klerikalno-liberalni tehtelmehtel za Goriško zagovarja tržaška «Edinost». Politična «značajnost», tiči temu listu v krvi in nikoli ne bode drugačen. Goriški liberalci imajo sicer menda svoja načela in najbrže bi se čutili zelo užaljene, ako bi jim jih kdo odrekel. Tudi goriški klerikalci imajo menda svoje principe. Vsak otrok razumi, da jih ločijo ravno načelna vprašanja. Ali kaj pomeni to «Edinosti», kateri so bila politična načela vedno deveta briga? Ona baranta ravno tako, kokor znani možakar v «Hüttenbesitzerju», ko se pripravljata nasprotnika na dvoboj: nekoliko preklči eden, nekoliko drugi, pa vsak še malo in končno ne ostane nič več med vama in vse je v redu». Strašno enostavno; liberalci naj obesijo svoj liberalizem na kol, klerikalci spravijo klerikalizem v rokav in tako ostane končno — «Edinost» ali prazen zrak med njima. Kdové morda se še zgodi tako. Čudili se ne bodedo. Ali da se more take stvari pri nas strankam kar javno nasvetovati, je preznačilno!

Vprašanje staroslovenskega bogoslužja igra v nacionalnih krogih veliko ulogo. Priznavamo, da nas ne more ta reč prav nič ogreti; ali semtertje pokaže vendar kaj zanimivega. Proti koncu januarja je priobčil «Osservatore Romano» nov dekret, ki določa glede glagoljice v krajih ob jadranskem morju sledeče: «Tistim cerkvam, ki lahko dokažejo, da rabijo že dlje časa staroslovenski jezik, se ga dovoli tudi zanaprej; ali to velja za dotične cerkve, ne pa za duhovnike. Tiste duhovnike, ki bi rabile Staroslovensčino v drugi cerkvi, se suspendira. — V celi stvari mora biti tudi kak poseben misterij, ki ga naši ubogi možgani nikakor ne razumejo. Naša skromna misel pravi tako: Ali je staroslovanska maša dobra, tedaj mora biti dobra, naj jo čita ta ali on duhovnik, v tej ali oni cerkvi; ali pa je kriva, potem pa ne more biti dobra nikjer. Seveda, tako pravijo naši meteorologični možgani. Glave v Vatikanu morajo biti pa že nekaj posebnega, ker določijo vselej, da je tisto prav, česar ravno nihče ne razume. Križ je dandanes biti veren katoličan!

Iz stranke.

Organizacije, strokovne skupine i. t. d., ki žele poročevalce za shode, opozarjamo, da se obrnejo lahko pčtom našega upravnistva na okrajni odbor, bodisi za Ljubljano ali za okolico.

Volilna okrožna konferenca za Laško, Sevnice in Brežice. Glede važnosti bližajočih se državnizborskih volitev, sklicuje izvrševalni odbor politične organizacije trboveljske svojo prvo volilno okrožno konferenco, ki se vrši v nedeljo, dne 3. marca t. l. v gostilni gosp. I. Moserja v Zidanem mostu s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo. 2. Politična organizacija. 3. Volilni odbori. 4. Strankino glasilo. 5. Raznoterosti. Sodruga zaupnike se naprosi, naj izvolijo čim preje delegate ter jih naznanijo takoj volilno okrožni organizaciji, in sicer sodrugu Ign. Sitterju v Trbovljah. Izvrševalni odbor politične organizacije trboveljske.

Dopise izvrševalnemu odboru stranke je pošiljati izključno le pod naslovom: Ivan Mlinar, Ljubljana, Krakovski nasip št. 16.

Dopise volilno-okrajnemu odboru ljubljanskemu in za ljubljansko okolico je pošiljati na naslov: Ivan Kočmur, Ljubljana, Cerkvene ulice št. 19. Organizacije, zaupniki in sodrugi, ki imajo kake želje in sporočila glede volitev in drugih, okrajno organizacijo se tičočih zadev, se lahko oglasijo v upravnistvu «Rdečega Prapora» vsak dan od 6. do 9. ure zvečer, sicer pa naj se obrnejo pisмено na označeni naslov.

Denarne pošiljatve izvrševalnemu odboru, kakor: prispevke za osrednji volilni sklad, strankin davek i. t. d. je naslavljati le na: Fran Bartl, Ljubljana, Karlovska cesta št. 2. — Za ljubljansko volilno-okrajno organizacijo uraduje blagajnik v upravnistvu lista vsak petek od 6.—7. ure zvečer.

Pozor, organizacije in zaupniki! Izvrševalni odbor pozivlje vse slovenske organizacije, okrajne, lokalne in strokovne, kakor tudi politična društva, da mu v najkrajšem času vpošljejo svoje natančne naslove. To velja tudi za vplačevalnice, kjer teh ni, naj pa zaupniki naznanijo svoje naslove. Ker se bo v kratkem osnoval tiskovni odbor, je nujno potrebno, da se naloži zadeven kataster.

Ljubljanski in okoličanski sodrugi, ki še niso dobili vabil za konferenco, naj se jutri zvečer ali pa v nedeljo od 10. do 11. ure dopoldan zglase v upravnistvu «Rdečega Prapora». Zaupniki, ki so dobili navodila, naj jim zanesljivo in kar najhitreje ugođe. Brez vzroka naj nihče ne izostane!

Ljubljanski in okoličanski nabiralci naročnikov za dnevnik, ki se še niso odzvali pozivu, se še enkrat opozarjajo, da se najkasneje do vštete 3. marca 1907 zglase v upravnistvu «Rdečega Prapora», s seboj pa prineso bloke, znamke in eventualno že nabrano naročnino. Zglašilne ure ob delavnikih od 6. do 7. ure zvečer.

Zunanje organizacije, tudi one, ki so sklenile, dnevnik obligatorično uvesti, se naproša, da najkasneje do vštete 3. marca 1907 vpošljejo natančne naslove prijavljenih naročnikov, tudi takih, ki niso plačali cele naročnine. To velja tudi za posamezne zaupnike, ki so prejeli bloke. Ker se na podlagi teh podatkov napravilo naslovne listke, je razločno pisati. Zaupnike in organizacije, ki niso ukrenili drugače, se obenem pozivlje, da vpošljejo eventualno že nabrane svote na spodaj označeni naslov. Od naročnikov, ki so plačali že celo naročnino, je vpsolati tudi dotične iz bloka izrgane naslovne listke. Naproša se vse organizacije, sodruga in zaupnike, da se nemudoma podado na agitacijo za dnevnik, kajti čas do volilne borbe je zelo kratek. Početek izhajanja dnevnika se objavi v listu. Vse pošiljatve, tičoe se dnevnika, je naslovljati na: Upravnistvo «Rdeči Prapor», oddelek dnevnik.

Socialni pregled.

Gibanje železničarjev v Trstu je stopilo v resen stadij. Kakor smo poročali, so sklenili železničarji na prvi, nezadostni odgovor južne železnice, počakati še štirinajst dni, da posreduje centrala pri generalnem ravnateljstvu za ugodnejšo rešitev. Resolucija, ki je bila takrat sprejeta, je bila sestavljena v zelo konciliantnem tonu, ter bilo razvideti iz nje, da železničarji ne žele skrajnega boja. Seveda so pa pričakovali, da stori uprava južne železnice kaj resničnega, kar bi se res lahko smatralo za izboljšanje položaja. Upali smo takrat, da se bode generalno ravnateljstvo potrudilo, zadostiti vsaj najvažnejšim zahtevam uslužbencev, ker je njih položaj res skrajno neugoden. Toda če so železničarji razočarani, moramo reči, da smo tudi mi. Dne 16. svečana je res prišel odgovor generalnega ravnateljstva, ali kar obsega, je takorekoč nič. Vprašanje stanarine se bode študiralo, pa le za uradnike in kar se bode ukrenilo, bode veljalo od novega leta 1908. Skladničnim delavcem se zvišuje akord, eni kategoriji za 14, eni za 6, eni za — dva vinarja! Večini uslužbencev in delavcev se ne dovoljuje sploh ničesar. — Dne 16. t. m. zvečer je bil v «Delavskem domu» shod, katerega se je udeležilo nad 800 železničarjev vseh kategorij in umevno je, da je bilo ogorčenje ogromno. Uslužbencem se je zdelo, da se jim železniška uprava naravnost roga. Splošno so zahtevali, naj se takoj razglasi skrajni boj. Sodrugu Kopaču se je le s težkim trudom posrečilo, vsaj deloma pomiriti zborovalce. V obširnem govoru je razložil položaj in končno je bil soglasno sprejet predlog, ki obsega sledeče točke:

1. Počaka se še na odgovor državne železnice.
2. Skliče se v najkrajšem času skupni shod južnih in državnih železničarjev, kjer se definitivno sklene o daljnjih korakih.
3. Skliče se odbore vseh tržaških organizacij, da se čuje njih mnenje in sklep.
4. Centrala železničarske organizacije naj stori med tem še zadnje korake pri generalnem ravnateljstvu južne železnice in pri železniškem ministrstvu, da se uresniči, ako je še mogoče, zahteve brez boja.

Situacija je torej zelo resna. Izid je odvisen edino od zadostnih koncesij obeh železniških uprav. Železničarji so pokazali doslej veliko popustljivost, ali treba je, da jo pokažejo tudi uprave, tem bolj ker se ne tiče gibanje samo Trsta, temveč se je po obeh progah že daleč razširilo.

Raznoterosti.

Abbe Daens, vodja belgijskih krščanskih demokratov, ki je bil neizprosno nasprotnik klerikalizma in se je v politiki neprenehoma trudil, združiti načela socializma z idealnim krščanstvom, radi česar ga je cerkev ves čas preganjala, se je na smrtni postelji pomiril s cerkvijo. Kako se je to zgodilo, ni težko umeti, ako se čita, da je «storil belgijski zastopnik pri Vatikanu, baron d'Erp primerne korake» pri bolnem duhovniku. Cerkev, ki ni mogla premagati svojega služabnika, dokler je bil zdrav, ne more biti ponosna na to, da se udal, ko ga je bolezen vrgla na posteljo.

Štirideset nadstropij. V Novem Yorku zidajo hišo, ki bode imela 40 nadstropij in bode 200 metrov visoka, torej za 62 metrov višja od stolpa Stefanove cerkve na Dunaju. Veljala bode več milijonov dolarjev.

Hrib se podrl. Vrhova Agisi Adelphoi («Sveta brata») v gorovju Taygetos na Grškem sta se nenadoma podrla ter sta uničila več vasi. Prebivalcem se je posrečilo zbežati. Tudi stara Sparta je bila uničena na ta način, da se je udrlo skalovje na Taygetu. Takrat je prišlo 20.000 ljudi ob življenje.

*Najlažje majhen sem močie!
Pa sem lepo debelih lic.
In ta sem le zato dobil.
Ker som Kathreinjevo kavo pil.*

Pristna samo
v izvirnih zavojih
z imenom
Kathrein.

Nihče naj bi ne pil
močno razburjajoče zr-
nate kave nemešane!

**Kathreinjeva
Kneippova
sladna kava**

sama se je obnesla za
najokusnejšo primes,
ki lahko
prebavna,
redilna in
krvotvorna
speši zdravje.

Otroke
bi bilo samo
še navajati
**Kathreinjeva
kava.**

Listnica uredništva.

Mnogim dopisnikom: Prosimo ponovno potrpljenja.
Kolikor bode dopuščal prostor, ustrezemo željam.

Izkaz prostovoljnih darov.

Za volilni sklad ljubljanske okrajne organizacije so darovali: Organizovani tobačni delavci 16.60 K; Železničarji državne in južne železnice kot prebitek veselice K 10.—, tiskarji K 5.—, peki K 5.—, strojarji K 10.—, Kocmur K 1.30; Hlebš K 1.40; Berdajs K 1.—; razni neimenovani sodrugi K 27.25. — Skupaj K 77.55. Železničarji južne železnice kot strankin davek K 20.—. Sodrugi, zavedajte se svoje dolžnosti in agituje povsod za volilni sklad!

Sodrugi in prijatelji!

Naročajte se na

— dnevnik —

ki bo izhajal med volitvami za državni zbor dva meseca in bo veljal 2 K na mesec, torej skupaj le 4 K.

Uabilo

na

■ redni občni zbor ■

Občnega konsumnega društva

(vpisana zadruga z omejenim poroštvom)

ki bo

v nedeljo, dne 24. t. m.

ob 2. uri popoldan

v gostilni

gospoda Klemenčiča v Trbovljah.

DNEVNI RED:

1. Čitanje zapisnika.
2. Računsko poročilo.
3. Poročilo nadzornišva.
4. Sklepanje o dobičku in izgubi.
5. Volitev predstojništva.
6. Razno.

2—2

Vstop je dovoljen samo članom.

Trbovlje, dne 11. svečana 1907.

Za nadzorništvo:

Zaman Martin
zapisnikar.

Šlaher Janez
predsednik.

Delavski koledar za leto 1907

velja 72 h, v usnje vezan 1.30 K,
po pošti 10 h več.

Izšla je v založbi časopisa «Naprej» v
Idriji I. knjiga

Pod spovednim pečatom

katero je spisal bivši katoliški kapelan H.
Kirchsteiger. — Cena I. knjigi, obsegajoči
312 strani, znaša 2 K 60 vin.

Vsakemu prijatelju dobrega in poučnega
branja knjigo «Pod spovednim pečatom» prav
toplo priporočamo. — Dobi se v Ljubljani
v knjigarni L. Schwentner; v Gorici v
knjigarni A. Gabršček ter v Idriji pri upravi
lista «Naprej».

Ugodna prilika za nakup radi stečaja neko velike tovarne

samo 3 goldinarje

stane poštni zabojček 5 kilogramov celotne teže (približno
50—60 komadov) pri stiskanju malo poškodovanega, lepo zvršče-
nega, ročno dišečega

35—24

toaletnega mila

6

ronja vijoličnega, vrtničnega, osujničnega, solnčničnega, špajkinoga,
lilijno-mlečnega, smarčičnega, breskvinoga cveta i. t. d.

Razpošilja proti povzetju

podjetje Manhattan

Budimpešta VIII, Bezeredy-utca 3.

Uabilo

na

redni občni zbor občnega konsumnega društva v Zagorju

ki bo

v nedeljo, 24. svečana
ob 3. uri popoldne
v dvorani gospoda R. Mihelčiča v Zagorju.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Računsko poročilo.
3. Poročilo nadzornišva.
4. Sklepanje o čistem dobičku.
5. Predlogi in interpelacije.

Vstop je dovoljen samo članom.

Za nadzorništvo:

Jakob Saiko.

Tom. Maček.

Iz Ljubljane v New-York stane samo 160 kron

*Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovali naj se obrnejo
na **Simona Kmetetka**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Vsakevrstna Pijasnica dajo se brezplačno.*

Iz Ljubljane v New-York stane samo 80 glt.

Iz Ljubljane v New-York stane samo 160 kron

Delavskim društvom do-
bavlja najceneje: Predmete za ša-
ljive bazare in srcelove kakor
tudi vse **predpustne predmete**,
korlandoli, serpentine, gumane
številke za knjižnice, kuverte,
papirne čepice, girlande, karte za
šaljivo pošto, kotilonske rede,
slavnostna in odborniška zna-
menja. 6 15—15

VUNIBALD PLANN

Dunaj, VI/., Wallgasse 19, (nächst Rajmundtheater)

Postažno zavarovano!

Allein echter Balsam
aus der Schutzengel-Apothek
des
A. Thierry in Prag
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Vsaka podredba in ponatisk je kaznivo.

Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih
ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 ve-
lika specialna steklenica s patentnim
zaklepom 5 K.

4 52—4

Thierryevo centifolijno mazilo

proti vsem, še tako starim ranam,
vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka
K 3.60. Razpošilja se le proti po-
vzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta po-
vsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Sežnarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih
pisem zastoj in franko.

Oglase

za vse

časnike in koledarje sveta

preskrbi najbolje in najceneje

ekspedicija oglasov

EDVARD BRAUN

Dunaj, I. Rotenturmstrasse 9.

Časniški in koledarski katalog inse-
rentom zastoj in poštne prosto.

Stanje hranil. vlog:
22 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
760.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3
poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do
4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsa-
kega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica
iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

ZA VARNOST VLOG JAMČI POLEG LASTNEGA REZERVNEGA ZAKLADA
MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA Z VSEM SVOJIM PREMOŽENJEM IN VSO
DAVČNO MOČJO. DA JE VARNOST VLOG POPOLNA, SVEDOČI ZLASTI
TO, DA VLAGAJO V TO HRANILNICO TUDI SODIŠČA DENAR MLADO-
LETNIH OTROK IN VAROVANCEV. 4 26—16

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4½%, na menice in na vrednostne
listine pa po 5% na leto.

Poskusite
in priporočite
izdelke

Vydrove tovarne hranil
v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

Sodrugi, organizirajte se!

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.

Dalje.

Kako hitro so minevali dnevi svobode v delu in v molitvi! Sedaj pa ne sme več delati in ne more več moliti. Komu naj moli? Bogu, čegar namestnik ga drži v ječi? Svojemu sotrpinu, svetemu Janezu od Pomuka? Saj je vedel, da niso umorili tega češkega svetnika zaradi spovednega pečata, temveč iz političnih razlogov.

In vendar je molil. Seveda je bila pred njegovo cerkvijo tudi ta molitev pregrešna. Molil je samo za samomorilko, ki je morala umreti, ker ni pravočasno prelomil spovednega pečata.

Pomladni dnevi so bili jetniku prava blaginja. Postavil je mizo k oknu, stopil na njo in po cele ure je gledal v samostanski vrt. Mnogo sicer ni bilo videti tam, toda ubogemu jetniku je napravilo nekoliko glav solate ter poganjajoče kromirjeve kali toliko veselja, kakor polniku v svobodi ves planinski svet. Za ogrom je moral biti jablan, kajti veja se je raztezala svobodno v zrak in kmalu je doznal na tej veji vsaki list. Ko je prilezla gosenica in pojedla nekoliko listov, bi bil najraje zaplakal. Niti posameznega drevesnega lista ne more rešiti!

Ako je bil tak dan krasen v primeri z groznimi zimskimi dnevi, so bile noči brez upanja tem žalostnejše. Tedaj so prihajali duhovna obisk. Ne tuji duhovi iz samostanske grobnice, temveč dobri in hudobni ljudje, ki jih je bil srečaval na duhovniški poti, ki so hodili z njim ali pa so se mu postavljali v okom.

Ni li bil sam tudi duh? Kaj ni bil duhovnik v njem že umorjen? Kakor duh iz grobnice se mu je prikazal prejšnji gospojnski župnik, gledajoč ga s suhimi očmi, pa je položil prst na usta, kakor da mu hoče pritisniti goreč pečat na ustnice. Potem so prišli: Lenka v dolgi, mokri halji, mrtvi Miha iz žage s krvavim nožem, tihotapski mlinar, cerkovnik z nabiralnikom; potem je prišel duhovski sobrat Avguštin. Odet z veliko ovčjo kožo je kazal zobe kakor volk, njemu pa so bile roke zvezane in ni se mogel braniti. Čutil je celo vroči dih iz ust, ki so mu bile raztrgale najljubšo ovco. Za njim je vstopil škof in je napolnil celico s svojim telesom tako, da se je ves plašen stisnil ob mrzli zid.

Toda najstrašnejši je bil vsako noč obisk njegove sestre. Po vseh kotih je iskala, pa ga je gledala strogo in je vpraševala z jasnim glasom: „Kje je moje dete? Kje je Anka, ki sem ti jo zaupala? Ali mi nisi zastavil duhovniške častne besede, da jo bodeš varoval kakor zenico v očesu in branil nesreče? ... Kaj? Spovedni pečat je kriv? Mar je spovedni pečat svetjši nego človeška sreča in človeško življenje? Ali velja več, kakor moška beseda in duhovniška čast?“

Potem je prišel globoko, globoko kakor iz groba znan glas: „Mati, saj že prihajam. Saj si ti moja mati, četudi ljudje ne verjamejo. Kajne, da si moja mati. Sicer bi bil vendar Gustel, moj Gustel, moj brat; on pa me je ljubil vse drugače kakor brat.“

Počasi in težko se je dvignil obraz s kamenitega poda, obraz, smrtnobled, pokrit s pajčolanom iz mokrih las. Z mrtvaškimi

očmi je zrl zdaj na župnika, zdaj na sestro. Kje so rože, ki so nekdanj cvetele na tem veselem licu? Kakor ledena zona je preletelo po župnikovem drhtečem telesu. „To je tvoje delo,“ je dejala sestra z jeznimi očmi in je izginila.

Mrtva prikazen pa se je dvignila popolnoma iz poda, polagoma se mu je približala, položila je svojo mrzlo roko na njegova usta in pečat na ustnicah se je izpremenil v led. Mraz je silil vse globokeje v staro telo, da je srce zaradi mraza komaj še utripalo.

Samostanska ura pa bije in bije, ali medtem ko bije dvakrat uro, leži vselej večnost nezakrivljenega prokletstva.

Za vse druge duhove je našla cerkev formulo za zaklinjanje, ali te duhove, ki so prihajali mučiti njenega prokletega, zvestega hlapca, je sama priklicala iz grobov.

Ta od Boga in ljudi zapuščeni duhovnik je moral postati celo v jetništvu še kamen zgage za cerkev. Zaradi njega bi se bila malone raztrgala lepa vez med škofom in med radovniškim domom.

Menihi so bili umevnega mnenja, da bi moral plačati škof za svojega jetnika v samostanu hrano in stanovanje. Duhovne vaje in poskuse izpreobrnitve so itak vedno izvršili brez plačila.

Začetkoma je škof tolažil menihe, da se pokrije itak vse stroške iz župnikovega premoženja; zastavijo naj le dober račun. Ko se je pa pokazalo, da se je pokrilo po prodaji župnikovega inventarja v Gospojni komaj njegove dolgove pri hranilnici in da ni ostalo novčiča za njegovo prehranjevanje v samostanu, je priznal tudi škof, da je bil Hercog pravi lopov, ki ni znal ravnati z denarjem. Jasno je bilo, da skrbi župnik, ki se ne zna brigati za svoj lastni denar, še slabše za duše, ki mu jih je zaupala cerkev. In takega človeka, ki ne zna gospodariti s svojim imetjem, je hotel imenovati za oskrbnika svoje pristave! Lepo bi ga bil znal ogoljufati!

Z eno besedo, to je bil nov dokaz za trdovratno zatajevano župnikovo krivico. Kam bi bili prišli dohodki njegove župnije? Grešna ljubezen je razsipala sveto cerkveno blago. Nova šola in ubožnica niste veljali župnika niti novčiča. Za take posvetne svrhe ne sme porabiti duhovnik denarja, ki ga je zaslužil v cerkveni službi, in za cerkvene namene ni storil župnik takorekoč ničesar. Katoliško strokovno društvo, družba za boj proti protestantizmu, katoliški volilni sklad, katoliška šolska družba in enaki zavodi bojujoče se cerkve so zaman čakali na kakšno podporo od izgubljenega sina. Samo podpornemu društvu za uboge duhovnike je dajal vsako leto izdatne zneske.

In takega lopova, ki je bil štirideset let duhovnik, pa ni niti toliko prihranil, da bi mogel plačati samostanu svoj grah, naj hranijo zastonj? Zato vendar cerkev ni ustanovila samostanov. Ali zaradi takega človeka ne sine trpeti cerkvena sloga škode. Škof in samostan sta sklenila ugovor; škof je plačal za svojega jetnika vsak dan dvajset novčičev, samostan pa je napravil s tem še precej dobro kupčijo. Najbolje pa je uplival ugovor na župnika; poslej je imel vsaj mir pred vsiljivimi poskusi izpreobrnitve, s katerimi so ga doslej neprenehoma mučili menihi.

Že večkrat je samostanski predstojnik preponižno opomnil škofu, da je nesrečni duhovnik zrel za blaznico. Mnogo drugih duhovnikov, ki so bili poslani v samostan na opazovanje, se je vzelo na samostanskem

dvorišču v zaprt voz ter se jih je odpeljalo v norišnico, dasiravno ni bilo na njih tako napadnih znamenj duševne abnormalnosti, kakor na tem melanholičnem župniku. Toda z oddajo v blaznico ni soglašal škof. Taka kazen bi bila za zakrknjenega grešnika vse premajhna.

In vendar bi bil škof s svojim ljubezni polnim srcem še sedaj pripravljen, vršiti milost. Velikega grešnika bi bil pomilostil na norišnico, ako bi se bil končno skesan povrnil k njemu. To bi bilo gotovo posebno znamenje škofove dobrote. Saj je blaznica pravi raj v primeri z jetništvom v samostanu. Bolje je, živeti med norci, kakor telesno in duševno obumirati v nemi samoti. V norišnici se dobi vsaj pošteno hrano, ker mora plačati država za škofovo žrtev. Seveda, okrevanja tudi tam ni za duhovnike, ki jih pošlje škof. Še vsak duhovnik je umrl tam. Ali tam bi se bilo morda vsaj lahko pobegnilo, kar je v samostanu povsem nemogoče.

Ali tudi za to ceno ni mogel odstavljati župnik postati lažnjivec. Da si olajša svoj grozni položaj, se ne more priznati krivega greha, ki ga ni zagrešil.

Toda ravno ta stalnost mu je imela povrniti svobodo. Saj bi bil lahko tako hudooben, da bi živel še mnogo let. Kakšen račun bi bil to, ako bi moral plačevati škof dan na dan po dvajset novčičev zanj samostanu! Itak mu je povzročil že preveč nepotrebnih stroškov. Zato pa je imel postati sedaj primerno sredstvo za višjo čast božjo in za povečevanje svete cerkve.

Cilj, ki ga je hotel doseči, je bil v škofovih očeh tako dober in koristen, da je bil sedaj še vesel, da je dobil tako ceneno sredstvo v roko.

Izvršiti je hotel funkcijo, za katero ni imel izmed stoterih škofov eden priložnosti. Pokazati je hotel svojemu duhovništvu, kako zna kaznovati škof, kadar nalete njegove ljubezni polne svaritve na gluha ušesa. S primerom je hotel druge duhovnike varovati podobnih zmot.

Vroč solnce avgusta je zorelo po deželi sadje na drevju, po mestu pa je delalo prah po cestah in ulicah. Šole so bile zaprte, po vaseh pa so imeli ljudje toliko opravka, da niso imeli niti časa za bolezen. To je bil najpripravejši čas za duhovne vaje duhovništva. Mnogo sto pisem je odletelo iz škofovske pisarne po deželi. Nekatera so obsegala vabilo, večina pa strog ukaz, da pridejo duhovniki dne 6. avgusta ob dveh popoldan na petdnevno duhovno vajo v samostan bosonožcev.

Če se že noben duhovnik ni drznil, prezreti škofovo vabilo, bi bilo naravnost nezaslišano, ne slušati neposredne zapovedi. In marsikdo, ki bi bil sicer prišel prostovoljno, je odšel brez koristi z vaj, ker se jih je prisiljen udeležil.

Ako ne bi bil Hercog že napram vsemu ravnodušen, bi bil opazil, da hodi nekaj dni mnogo več nog po hodniku, kakor navadno in da se sliši razven klopotanja sandal tudi škornje po tlaku ter semtertja prav krepke, gosposke korake.

In če ne bi bil preslab, pa bi mogel še splezati na mizo in gledati skozi okno, kakor spomladi, bi bil opazil na svoje začudenje mesto rujavih kut skoraj same črne talarje po vrtu. Da, opazil bi bil celo lahko posameznike, ki so se skrivali za staro šaro po hodnikih in so tam kljub strogi škofovi prepovedi kadili smotko.

Dalje prii.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52—24

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Berdaja.

Tiska Lv. Pr. Lampret v Kranju.

RODEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsaki petek.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 5.44 K, za pol leta 2.72 K, za četrt leta 1.36 K; za Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K; za Ameriko za celo leto 7.28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati enkrat štiristopna petitvrstica 20 vin, večkrat ceneje po dogovoru.

9. številka.

V Ljubljani, dne 1. marca 1907.

Leto X.

VOLILCI!

Razglasi vlade Vam naznanjajo, da Vam bode dne 14. majnika t. l. voliti poslance za nov državni zbor, kateremu bode temelj nov, načelo splošnosti in enakosti obsegajoč volilni red. Pred donečimi koraki delavskih bataljonov se je porušila stara zgradba predprav in neenakosti in čeravno ne zadostuje novi volilni zakon še vsem opravičenim zahtevam demokracije, je vendar odstranjena največja zapreka vsega napredka; prosto je stavbišče, na katerem je sezidati novodobno državo. Volilna preosnova, v katero je vložila socialna demokracija neprecenljivo delo, za katero je žrtvovala dragocene žrtve, mora biti začetek moderniziranja vseh razmer, vsega našega življenja. Boj za volilno pravico je bil prvi silni pojav oživele ljudske zavednosti in mogočno naraščajoče ljudske volje. S pridobljenim orožjem si moramo priboriti pravice, do katerih je bila doslej ljudstvu zaprta pot, svoboda, ki je bila doslej pepelčica.

Novemu parlamentu bode naloga, da si izvojuje veljavo, ki mu gre v ljudski državi. Odpraviti se mora zastarele določbe, ki so se rogale načelu ustavnosti ter dajale vladam priložnost, da so odločevale v najvažnejših vprašanjih samovoljno, preziraje voljo ljudskih zastopnikov; razširiti je treba pravice parlamenta, da bode ukrepal sam v zadevah zunanje politike in vojaštva in da ne bode ljudstvu neodgovorne delegacije razpolagale z ogromnimi svotami, ne da bi mogel parlament posegati vmes. Volja ljudstva, izražena v njegovem izvoljenem zastopniku, mora biti odločilna v vseh rečeh, ki se tičejo države in v njej živečih narodov.

V ta namen mora tudi ljudstvo doseči pravice v smislu nepoparčene ustavnosti, da postane parlament lahko njegova pristna slika in da se lahko v popolni svobodi razvijajo vse žive moči prebivalstva. Prvemu koraku na poti do splošne in enake volilne pravice morajo slediti drugi, dokler ne bode uveljavljeno dejstvo, da ima vsak državljani brez razlike spola, narodnosti, vere in poklica popolnoma enako volilno pravico in da bodo tudi manjšine primerno zastopane. Zborovalna in društvena ter tiskovna svoboda mora biti rešena oklepov, ki jo doslej omejujejo in dajejo samovolji državnih organov neprimerno veliko moč. Demokratiziranje ustave je predpogoj modernega življenja; iz nje izvira ugled in moč državnega zbora, ona je spočetek suverenosti narodov. Bodoči parlament mora odpraviti vse ostanke fevdalizma, policijskega duha in birokratičnega formalizma — od Vas, volilci, je odvisno, da sestavite tak parlament.

Nova doba, ki jo navešča preosnovani volilni red, mora rešiti posebno vprašanje te države, vkoreninjeno v sestavi Avstrije in porajajoče najviharnejše boje, ki so doslej razjedali vso družbo, vezali najboljše moči vseh narodov ter ovirali socialni, gospodarski in kulturni napredek. Z geslom «divide et impera» so vladodržci ščuvali narod proti narodu; sledeč nizkim instinktom so ščuvali šovinisti vseh plemen nasprotstva; z zadovoljnostjo je nenasitni kapitalizem zrl besno borbo, ki je preprečevala združitev moči za gospodarsko osvoboditev. Država, ki noče biti zadovoljna z navideznim življenjem, mora najti izhod iz te zagate. V puščavi ljudske brezpravnosti ni bilo plodovitih tal za seme sporazuma; prva zarja ljudskih pravic pa naznanja dobo, ki mora odpraviti največjo zapreko. Narodno vprašanje prihaja v nov štadij in čas njegove rešitve se približuje. V dosego tega cilja bode uprla socialna demokracija vse moči. Za njo je razvozlanje tega gordijskega vozla velevažna naloga, ker je njen lastni razvoj odvisen od zadoščenja narodov in od narodne pomirbe. Socialna demokracija, ki se bojuje za splošno svobodo, zahteva tudi svobodo narodov; ona, ki je nepomirljiva sovražnica vsakega potlačevanja, obsoja tudi teptanje manjših in slabših narodov; ona, ki stremi za najvišjo kulturo, hoče neomejen kulturni razvoj vseh. Načelo, da odločaj vsak narod neodvisno o svoji usodi, je socialna demokracija slovesno naglasila na mnogih mednarodnih zborih; narodna avtonomija je jasna zahteva njenega narodnostnega programa v Avstriji. S povečanjem socialno-demokratične moči se pospeši rešitev narodnega vprašanja v smislu brezpogojne samopravnosti in svobode; njena mednarodna združitev je najbolje jamstvo, da se bode bojevala za pravice vseh narodov.

Volilci! Spomnite se, da smo udje malega naroda, čegar moči pešajo v večnem, besnem boju z mogočnimi nasprotniki, dočim se povečajo v razumni zvezi; uvažujte, da moramo doseči svojo neodvisnost v sporazumu z drugimi, pa glasujte za socialno demokracijo, ki pripravlja pot pravični poravnavi ter je s svojim programom in stvarno pokazala, kako hoče rešiti pereče narodno vprašanje. Vsak glas, oddan za socialno demokracijo, je glas za osvoboditev in enakopravnost lastnega naroda.

Nova doba pa zahteva sploh novo kulturo in ogromno delo čaka na tem polju državni zbor, ki Vam je voliti. Mora duševne reakcije tlačiti prebivalstvo cele države, zlasti pa naš narod, nad katerim je razprostrl klerikalizem svoja krila. Pod pretvezo, da hoče svobodo cerkve, katere ne omejuje nihče, skuša klerikalizem osredotočiti vso javno moč v rokah duhovništva, pa nastopa brezobzirno proti vsakemu duševnemu napredku. Predvsem hoče dobiti solo v svojo oblast in podložiti si učiteljstvo, da bi vcepil

mladini reakcionarni fanatizem v srce in v glavo in si tako zagotovil neomejeno vlado nad naraščanjem. Socialna demokracija spoštuje verske čute vsakogar; ali brez duševne prostosti ni nobene osvoboditve in predpravice katoliške hierarhije so ljudstvu ravno tako nevarne, kakor vsak privilegij. Boj proti nazadnjaštvu ne more biti končan, dokler ne zmaga napredek na celi črti in v tem boju bode stala socialna demokracija slej kakor prej v prvi vrsti.

Volilci! Boj za svobodno misel bode tem silnejši, ker podpirajo in ščitijo svobodi nevarno klerikalno strujo v tej državi visoki krogi. Prijazna ji je sedanja vlada, sestavljena iz neenakih elementov. Laska se kapitalizem, ki upa, da mu bode klerikalizem krotil teptane, a po osvoboditvi koprneče delavske trume. V pobratimstvu z njim živi veleposestništvo, ki želi, da bi mu klerikalizem ohranil kmetske množice v nevednosti. Za boj proti takim nasprotnikom je treba neustrašene čete, a socialna demokracija Vam je dokazala, da je zastava napredka najvarnejša v njenih rokah.

Od državnega zbora, ki ga voli ljudstvo, zahtevamo, da skrbi za blagor širokih slojev prebivalstva. Stari parlamenti se niso zavedali te naloge; varovali so koristi z ogromnim imetjem blagoslovljenih razredov in pomagali so velikemu kapitalu in veleposesti, kopiciti obresti nad obresti na račun najširših plasti, propadajočih v neskončni bedi. Vsi stanovi, ki morajo živeti od dohodkov svojega dela, čutijo brezobzirno pest kapitalistične in veleagrarne politike, ki je podraževala ljudstvu kruh in meso, sol in petrolej, ne samo v pogubo delavstva, temveč tudi na škodo ostalih produktivnih slojev, ki ne morejo uspevati, kadar peša kupovalna moč najštevilnejših odjemalcev. Neresnično je bilo takozvano varstvo srednjih stanov; neiskreno je bilo pospeševanje obrtnije in kmetijstva. V dobi, ko naraščajo veleposestniški profiti v velikanskem razmerju in se dviguje veleindustrija, ne zadostujejo delavskim razredom z ogromnim trudom zaslužen dohodki za skromno življenje, mali obrtniki se komaj drže nad vodo, kmetje se selijo v Ameriko, uradnike, ki so bili nekdanj najzanesljivejši stebri vladajočih krogov, sili beda, da nastopajo s tistim orožjem, ki ga je kovalo industrialno delavstvo.

Nenasitnim zahtevam fevdalno kapitalističnih slojev se mora upreti državni zbor, ki hoče zaslužiti ime ljudskega parlamenta.

Najbolj pereče je socialno zakonodajstvo, ki je bilo doslej zanemarjeno nad vse. Delavni razredi, ki vstvarjajo bogastva cele družbe in žrtvujejo vso svojo telesno in duševno moč kapitalizmu in državi, živijo v razmerah, ki sramote dvajseto stoletje in za njih blagor ne skrbi noben parlament in nobena vlada. Dočim se izdeluje zakone, ki zagotavljajo denarnim vrečam ogromne dobičke, se jemlje delavcem pravico, da bi se mogli svobodno bojevati za izboljšanje svojih razmer. Pozabljeno je delavsko varstvo, v nedosežnih skroviščih počivajo zahteve proletarcev. Avstrija zaostaja v socialnih reformah daleč za drugimi, celo najmlajšimi državami. Pridno bode moral delati novi državni zbor, da popravi številne grehe svojih prednikov; socialna demokracija pa je tista moč, ki ga bode gonila na tem polju brezobzirno naprej. Z nikakršnimi izgovori se ne sme več zavlačiti zavarovanje delavcev, malih obrtnikov in malih kmetov za starost in onemoglost, a tudi zavarovanje privatnih uradnikov se mora izboljšati tako, da se ga združi s splošnim zavarovanjem. Sočasno se mora poskrbeti za udove in sirote. Bolniško zavarovanje se mora razširiti in reformirati in avtonomija zavarovancev mora biti zagotovljena. Varstvo delavnih žena se mora izpopolniti. Obrtno nadzorništvo se mora modernizirati. Koalicijsko svobodo se mora povečati in zavarovati.

Država, ki ima ogromne svote za militarizem, mora imeti tudi potrebna sredstva za blagor svojih prebivalcev. V ta namen se mora tudi preosnovati davčni sistem, ki izrablja najsiromašnejše sloje in protežira bogatejše. Sreča delavnih razredov mora postati prvi zakon novemu državnemu zboru.

Volilci! Program socialno-demokratične stranke je jasan. V njem najdete zagotovilo, da se bodo socialno-demokratični poslanci neumorno in neustrašeno bojevali za blagor vseh tistih, ki delajo, vseh, ki so potlačeni in izkoriščani, vseh, ki streme po višji kulturi, po napredku in po svobodi. Nikjer niso Vaši interesi tako zavarovani, kakor v taboru socialne demokracije.

Volilci! Glasujte za kandidate jugoslovanske socialne demokracije! Glasujte za gospodarski napredek, za omiko in za prostost!

Povečajte četo tistih, ki podirajo nasilstvo in preganjajo temo! Pomnožite vrste onih, ki pripravljajo novo dobo in novo kulturo!

Podpirajte nas pri težkem, a prepotrebem delu! Agitirajte in prepričujte! Preganjajte neutemeljene predsodke in razširjajte zavednost!

In ko napoči dan volitve, glasujte složno za socialno-demokratične kandidate v imenu svobode, bratstva in enakosti!

Izvrševalni odbor jugoslovanske socialno-demokratične stranke.

Občinski volilci v Ljubljani!

Dne 15. aprila t. l. so dopolnilne volitve iz tretjega razreda za ljubljanski občinski svet.

Z ozirom na to, da je na dnevnem redu prihodnjih razprav volilna reforma za občinski zbor in bi bilo zelo važno, da se sliši pri teh razpravah tudi glas tistih, ki so doslej brez zastopstva v občini, je sklenil okrajni odbor na svoji zadnji seji, da imenuje za te volitve dva kandidata.

Vse, kar je potrebno, bode pravočasno razglašeno.

Sodrug in somišljeniki! Pripravite se na te volitve.

Ljubljanski okrajni odbor
jugoslovanske soc. demokratične stranke.

Naš zbor.

Tretji dan. — Dopoldnevna seja. (Konec.)

Predsednik Kermolj otvori sejo ob 9. dopoldan.

Berdajs predlaga, naj se izvoli odsek, ki bi kandidiral izvrševalni odbor.

Predlog je sprejet in se voli v odsek sodruge Čobal, Sitar, Jernejčič, Mlinar, Kocmur, Štravs.

Preide se na dnevni red:

Časopisje.

Poročevalec sodrug Kocmur govori o važnosti časopisja in tiska sploh ter naslika težave, s katerimi se je imelo bojevati slovensko socialnodemokratično časopisje. Zgodovina »Delavca« razkriva pravo trnjava pot. V Ljubljani je bil iz tiskarne vržen na tlak, v Trstu se ga ni moglo tiskati, iz Zagreba se je moral izseliti, ker je bil zaplenjen od prve do zadnje besede. Na Dunaju je našel nekaj časa zavetišče. Ko ga je stranka hotela imeti doma, je moral poskusiti srečo v Trstu. Pri tako malem narodu, kakršen je slovenski, se časopisje in literatura sploh težko razvija, posebno pa delavska, ker ni mnogoštevilnega industrialnega proletariata. Govornik se ozira na razvoj naših meščanskih strank in raziskuje, kakšno časopisje se je porodilo iz njih. Okus čitateljev je večinoma pokvarilo, ker je lovilo le senzacije. Delavstvo pa potrebuje stvarne pisave. A za vse potrebe delavstva ni zadostovalo, kar smo imeli in priskrbeli bodemo morali vsekakor, da dobi naše časopisje širši temelj. Ob času volitev je list posebno važen. To pride pri nas še bolj v poštev, kar nam druga agitatorična sredstva ne zadostujejo. Za dobo volitev bode moral »Rdeči Prapor« vsakakor izhajati kot dnevnik. Rešiti se bo moralo pa tudi vprašanje, ali bi bilo mogoče, pozneje trajno izhajati dnevnik. To seveda ni lahka stvar, ker je v ta namen potreben fond. Najprimernejše sredstvo bi bila produktivna zadruga, ki bi skrbela tudi za izdajanje drugih publikacij in bi spravila to v primeren zistem. Pri izvrševalnem odboru naj bi se ustanovilo v ta namen tiskovni odbor. Nadalje poroča o »Naših Zapiskih« in o »Napreju«. Iz računskega poročila je razvidno, da je imel »Rdeči Prapor« od preselitve v Ljubljano do 31. januarja 1907, dohodkov 15.980 K 83 vin., izdatkov pa 17.683 K 48 vin. Peki so ustanovili poseben strokovni list v Trstu. V Ljubljani izhaja še »Tobačni delavec«.

A. Kristan poroča o razvoju »Napreja«, ki se ga tiska v 1000 iztisih.

Avbelj: Ako bode »Rdeči Prapor« izhajal kot dnevnik, ga ne bodo mogla naročiti strokovna društva. Z »Internacionalom« ni zadovoljen. Misliti bode treba na ustanovitev skupnega strokovnega lista.

A. Kristan želi proračun za dnevnik in vpraša, v kakšni obliki bode izhajal.

Kocmur: Obliko se bode definitivno določilo, ko dobimo vsa poročila glede naročnikov.

Regent želi, da se prične akcijo za stalno izdajanje dnevnika in poroča, kako ustanove italijanski sodrug svoj dnevnik.

Mlinar pojasnjuje svoj proračun. Nočno delo bi bilo predrago.

Kopač: Železničarji se bodo zavzeli za dnevnik, ker bode mogoče šele tedaj mogoče ustanoviti strokovno glasilo za železničarje. Izdaja naj se ga pa trajno in ne samo za dobo volitev.

Čobal želi, da se začne že 15. marca izdajati dnevnik. Za trajni dnevnik priporoča obliko zadruge.

Klinc povdarja, da se čuti v Trstu splošno potrebo dnevnika.

Predsednik Petrič pretrga sejo ob 1½ 1 do 2. popoldan.

Popoldnevna seja.

E. Kristan: Izvrševalni odbor je resno prereševal vprašanje dnevnika, ki se ga zahteva že od mnogih strani. Za dalekosežne odloke ni hotel prevzeti odgovornosti, temveč je sklenil, počakati na zbor. Za provizorični dnevnik je pa nujna potreba, in zato je pripravil, kar je bilo pred zborom

mogoče, da se ga more izdajati za dobo volitev. Želja za dnevnikom je že precej stara in razsoditi je treba, ali so razmere ugodne ali ne. Tudi na današnjem zboru žele vsi, da bi ga izdajali trajno. To je umevno, ker je glasilo najvažnejši instrument stranke. Brez težav ne pojde ustanovitev, ali položaj je vendar tak na Slovenskem, da se je treba resno oprijeti dela. Razmere so za delavsko časopisje drugačne, kakor za meščanske. Brez fonda ne more začeti socialnodemokratičen dnevnik; začne pa vendar z manjšimi sredstvi, kakor meščanski dnevnik, ker pride upliv organizacije tudi tukaj v poštev. Razlaga, kako so se drugi socialnodemokratični listi razvili do dnevnikov. Treba bo mnogo dela, ali kar je potrebno, se mora izvršiti. Predlagana tiskovna zadruga se kaže kot najprimernejše sredstvo. Govori o posameznih določbah za tako zadrugo in priporoča sledeči predlog:

1. Pri izvrševalnem odboru se ustanovi tiskovni odsek, ki ima nalogo, skrbeti za sistematično izdajanje socialističnih publikacij.

2. Ob času volitev naj se izdaja »Rdeči Prapor« dnevno za dobo dveh mesecev.

3. Tiskovni odbor naj sporazumno z izvrševalnim odborom izdela vse priprave za ustanovitev tiskovne zadruge po navodilih komisije, kateri bode namen trajno izdajanje dnevnika.

Po kratki debati, katere se udeleže Regent, Štolfa, A. Kristan, Mlinar in Hafner se sprejme predlog soglasno.

V imenu komisije poroča E. Kristan o predlogih.

Čobalov predlog: Točko 2 organizacijskega statuta se izprameni tako, da ima vsak volilni okraj po novem volilnem redu okrajno organizacijo — se priporoča.

Soglasno sprejeto.

Mlinarjev predlog: »Na strankin zbor ima vsaka okrajna organizacija pravico pošiljati po pet, vsaka organizirana stroka po dva delegata« — se priporoča.

Soglasno sprejeto.

Čobalov predlog: »Pri izvrševalnem odboru naj se čim prej ustanovi politično tajništvo po navodilih, ki so bili sprejeti na zaupni seji« — se priporoča.

Soglasno sprejeto.

Kocmurjev predlog: »Ustanovi naj se politično društvo za vse slovenske kraje« — se priporoča.

Soglasno sprejeto.

Regentov predlog: »Doneske okrajnih organizacij izvrševalnemu odboru naj se zniža na 25 odstotkov« — ni priporočen.

Se odklanja proti 1 glasu.

Avbeljev predlog: »Pobiranje strankinega davka naj se po možnosti vpelje pri organiziranih strokah« — se priporoča.

Soglasno sprejeto.

Mlinarjev predlog: »V področju vsake okrajne organizacije naj se v posameznih krajih ustanovi zaupniške svete po najmanj 3 osebe« — ni priporočen.

Se odklanja.

Kristanov predlog: »Odločevanje taktike pri volitvah se prepušča izključno izvrševalnemu odboru, ki bode v vsakem slučaju ravnal sporazumno s prizadetimi okrajnimi volilnimi odbori. To velja zlasti tudi glede nastopa pri ožjih volitvah. Brezpogojno pa velja načelo, da se pri ožjih volitvah ne podpira kandidatov nobene stranke, ki bi se v volilnem boju proti socialni demokraciji posluževala surovih ali terorističnih sredstev« — se priporoča.

Soglasno sprejeto.

Druga vprašanja glede volilne taktike so rešena na zaupni seji in obveljajo.

Čobal-Jernejčičev predlog: »Zbor priporoča načeloma, da se udeleži stranka z lastnimi delegati mednarodnih socialističnih kongresov. Izvršitev tega sklepa se prepusti izvrševalnemu odboru« — se priporoča.

Soglasno sprejeto.

Jernejčičev predlog: Izvrševalni odbor naj študira jugoslovansko vprašanje; stopi naj v zvezo s hrvatsko, srbsko in bolgarsko stranko ter naj izda poljudno brošuro o tej snovi — se priporoča.

Soglasno sprejeto.

Kocmurjevo resolucijo glede tiskovnega odbora in dnevnika, ki je bistveno identična s Kristanovim predlogom, se priporoča.

Sprejeto.

Kocmurjev predlog, da se izreče upravnistvu »Rdečega Prapora« absolutorij, se priporoča.

Soglasno sprejeto.

Kocmurjev predlog, naj tiskovni odsek pro- uči eventualno izdajo majskih znakov, se priporoča.

Soglasno sprejeto.

V imenu volilnega odseka predlaga sodrug Sitar sledeče sodruge za izvrševalni odbor:

- a) V ožji odbor: Miha Čobal, Ivan Kocmur, Etibin Kristan, Ivan Mlinar, Josip Petrič.
- b) V razširjeni odbor:

Za Kranjsko: Anton Kristan in Ivan Štravs;
za Trst: Fran Jernejčič, Vinko Kermolj, Ivan Regent;
za Istro: Pavel Bucič;
za Goriško: Fran Milost;
za Štajersko: Ignjat Sitar;
za Koroško: Andrej Saulikar.
c) V kontrolo: Valentin Avbelj in Ivan Tokan.

Soglasno sprejeto.

Določitev mesta za prihodnji zbor se prepusti na predlog E. Kristana izvrševalnemu odboru.

Sodrug Tucović: Pri slovesu se zahvaljujem slovenskim sodrugom za vabilo in za vsprejem. Prepričal sem se na Vašem zboru, da se medsebojno res premalo poznamo in da je natančno poznavanje potrebno. Ko se od Vas poslavljam in jemljem seboj lepe utiske teh dni, vabim bratsko stranko, naj nam pošlje svojega zastopnika na letošnji zbor srbske socialnodemokratične stranke. (Burne ovacije.)

E. Kristan opozarja, da je izvršil zbor plodovito delo. Kar smo tukaj storili, naj zanese vsak delegat domu in iz semena nam vzide bogata žetev. Sestali smo se v posebnih razmerah, v času, ki je zgodovinskega pomena. Naš zbor je bil zaključna točka dolgega silnega boja, v katerem so storili slovenski socialisti vso svojo dolžnost. Ali za nas ni počitka. Od boja stopamo pod rdečo zastavo v boj in tako pojde, dokler ne priborimo zadnje zmage, dokler se ne sezida na razvalinah soc. krivičnosti ponosna stavba socialne družbe, v kateri bode vladala pravica in sloboda. Napredovali smo tekom zadnjih dveh let kakor še nikdar prej in to nam daje pogum za bodoče delo. Zahvaljuje se toplo sodrugu Tucoviću, ki nas je obiskal kljub neugodnim razmeram, ter srbski stranki, ki ga je odposlala. Nadalje se zahvaljuje socialističnim poslancem, zlasti drju. Adlerju, za trudapolno delo v parlamentu in zaključuje s trikratnim »Živio« na jugoslovansko in na mednarodno socialno demokracijo. (Gromoviti Živio-klici.)

Mlinar se zahvali v imenu izvrševalnega odbora vsem organizacijam za podporo tekom dveh let. V imenu ljubljanskih in zunanjih delegatov se zahvaljuje tržaškim sodrugom za sprejem.

Čobal se zahvali v imenu vseh delegatov predsedništvu za poštvalno in objektivno vodstvo razprav.

Kocmur zakliče »Slava« ruskim revolucionarjem. (Gromoviti »Slava«-klici.)

Predsednik sodrug Kermolj zaključil zbor. Delegati zapoje »Rdeči Prapor« ...

Sodrug, delavci!

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah **„Rdeči Prapor“!**

Domače stvari.

Ljubljanske občinske volitve. Predzadnji torek je imel občinski svet sejo, na kateri so bile na dnevnem redu dopolnilne volitve za občinski zastop. Iz tega izstopijo letos v tretjem volilnem razredu obč. svetniki: Josip Kozjak in Franjo Mali; tekom leta je se izstopil Ivan Kežžar; v drugem razredu izstopijo Ivan Hribar, dr. Danilo Majaron, Andrej Senekovič, dr. Ivan Tavčar; v prvem razredu Josip Lenč, dr. Karol Triller, pl. Trnkóczy, Elija Predovič. Volitve bodo za tretji razred dne 15. aprila, za drugi 17., za prvi 19. aprila; eventualne ožje volitve vselej drugi dan po glavni volitvi. Tretji razred voli v dveh oddelkih, prvi od črke A do L, drugi od M do Ž v dvorani »Mestnega doma«, od 8. do 12. dopoldan. Načelnika volilne komisije sta za prvi oddelek obč. svetnik Plantan, za drugi dr. Bleiweiß.

Občinska volilna reforma pride, kakor je naznanil župan na zadnji seji z ozirom na sedanje zdravstveno stanje dr. Oražna meseca marca na dnevni red občinske seje.

Nova stranka. Skupina, ki se je doslej brez organizacije zbiral okrog »Našega lista« in je sestajala večinoma iz disidentov stare liberalne stranke, ter je bila znana pod imenom »mladih«, je ustanovila v zadnjem času svojo lastno stranko, o kateri se je že od novega leta precej govorilo. Sedaj je začela nova stranka izdajati svoje lastno glasilo pod imenom »Nova doba«. Stranka pa se je okrstila »Slovenska gospodarska stranka«. »Nova doba« bode izhajala vsako sredo in soboto v Ljubljani. Tiska se jo v »Učiteljski tiskarni«. Program stranke še ni objavljen in zato tudi še ne more izreči ničesar o njej. Kajti samo ime stranke ne pove ničesar. Pa tudi po prvi številki njenega glasila se ne more izreči nobenega mnenja, kajti programatičnih sestavkov ni v njej. Uvodni članek o narodnosti je nepopoln; iz dosedaj objavljenega fragmenta je pa posneli, da ima avtor

Sodrug, in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

o pojmu naroda in o njega interesni aferi deloma napačne pojme. Pa tudi to ne dopušča seveda nobene sedbe o programu. Počakati bode treba, ali se razvije iz »Gospodarske stranke« tista moderna meščanska organizacija, ki bi mogla uspešno nastopiti na polju, katerega ni znala obdelovati stara liberalna stranka.

«Naš list», ki je bil doslej glasilo »mladih«, bo izhajal odslej kot neodvisen list po enkrat na teden.

Delavska zavarovalnica proti nezgodam v Trstu. Delavci iz Ljubljane in Kranjske sploh naj se v zadevah tržaške zavarovalnice proti nezgodam, bodisi ustmeno ali pismeno, obračajo do sodruka Ivana Kocmurja, Ljubljana, Cerkvene ul. št. 19, oziroma do sodr. Josipa Zupana, Ljubljana, Hranilniške ulice št. 13. Ustmeno posreduje tudi upravništvo »Rdečega Prapora« vsak dan od 6. do 7. zvečer, ob nedeljah in praznikih pa od 10. do 11. ure dopoldan. Osobito ponesrečenci, ki imajo kaj opraviti z omenjenim zavodom, naj se zlasti v prepornih slučajih obračajo do navedenih sodrugov, ki stojita v vednem stiku z delavskimi zastopniki pri zavarovalnici.

V šentpeterski cerkvi v Ljubljani so že politične pridige na dnevnem redu. Državnozbornske volitve dajejo ondodnemu župniku neizčrpno snov. Posebno je vzel na piko socialno demokracijo, katero misli uničiti s svojo cerkveno agitacijo. Tudi klerikalne shode naznanja raz prižnico. Klerikalni agitatorji hodijo od hiše do hiše in pripovedujejo ljudem, ki jih marajo poslušati, da hoče socialna demokracija odpraviti vero. Naj bi rajše povedali resnico, da jo politični župniki odpravljajo, ker jim agitatorične pridige ne puščajo časa, da bi govorili o evangeliju. Ako se morejo klerikalci posluževati takih neresnic, kakor jih raznašajo po hišah, morajo prav malo zaupati svojemu programu in svojim načelom. Ali če hoče gospod fajmošter še znaprej izpreminjati svojo cerkev v agitatorsko zborovališče, naj le. Ljudem, ki hodijo v cerkev, se bodo temprej odprle oči.

Predavanje v Šiški. V sredo, 27. svečana, je priredila šišenska podružnica strokovnega in pravovarstvenega društva javno predavanje v gostilni gospoda Celarca. Udeležba je bila, zlasti z ozirom na čas, jako dobra. Predaval je ces. svetnik, gospod profesor Franke o predmetu: »Družabni sloji in uvod v znanstveni socializem«. Izvajanja so bila zelo poučna in je žel predavatelj, ki je bil pri nastopu jako simpatično sprejet, viharo pohvalo. Profesor Franke nadaljuje predavanje v pondeljek, 18. marca, ob 8. uri zvečer. Predavanje, ki je bilo napovedano za 4. marca, odpade, ker je predavatelj tega dne zaprečen.

Dr. Ferdo Müller, ki je mnogim našim sodrugom znan iz procesov, v katerih je uspešno zastopal železničarje in delavce, je otvoril odvetniško pisarno v Celovcu, Kramergasse 1.

Celjska »Domovina«, ki prikazuje zadnji čas doslej nenavadno nepristranost, se je pred kratkim zmenila o našem strankinem zboru. Sočasno se je dotaknila razmer na Spodnjem Štajerskem, kjer nastop naše stranke po njenem mnenju doslej še ni bil dovolj mednarodn. Lojaln nasprotnik pričakuje od nas vedno lahko lojaln odgovor. Torej: Ne pride nam niti na misel, trditi, da se niso godile na Spodnjem Štajerskem semtertja taktične napake. Pazljiv čitatelj našega lista bi bil pa lahko zasledil v naših lastnih predalih opombe, da je fanatično preganjanje socialnodemokratske stranke škodovalo ravno Slovenstvu v narodno mešanih krajih. Vodstvu stranke se ne more očitati, da bi bilo kdaj trpelo pospeševanje germanizacije. Ko se je lani poskusilo vsiliti delavstvu kandidaturu Wratschkota, je socialna demokracija takoj odločno nastopila in je pojasnila razmere. In tako se je godilo v mnogih slučajih. Ali »Domovina« naj pomisli, kako reakcionaren je bil navadno nastop oficialnega Slovenstva na Štajerskem in kako lahko je nastalo mnenje, da je vsak namen onih krogov reakcionaren. Spomni se, kako se je tajilo slovenstvo socialnih demokratov in kako je moralo to psihološko uplivati. Pridobili niso Slovenci z zatiranjem socialne demokracije ničesar, odgnali so pa marsikaterega, ki bi bil danes naš, v tabor Štajercijancev. Kar pa se tiče uradovanja i. t. d. opomnimo le, da socialni demokratje niso krivi, če dela na Štajerskem slovensčina marsikateremu Slovincu še več težav, nego nemščina.

Homo primigenius je bil naslov predavanja, ki ga je priredila »Akademija« v nedeljo, 17. t. m. ob 5. popoldan v »Mestnem Domu«. Predaval je profesor zagrebskega vseučilišča dr. Gorjanović-Kramberger, ki je sam našel glasovite ostanke diluvialnih ljudi v Krapini ter je spisal o tem odkritju znamenito monografijo. V svojem predavanju je omenil dr. Gorjanović vse najdbe diluvialnih človeških ostankov od neandertalskega do krapinskega. Pobjal je mnenje Virchova, da se je našlo v Neandertalu in v Spilly patološke ostanke abnormalnega človeka s sedanjim, pa je zagovarjal nazor, da diluvialni človek v Evropi ni izumrl, temveč da je sedanj v Evropi, Aziji in v Severni Ameriki živeči človek njegov naravni naslednik, da pa ni v zvezi z Malajci, zamorci i. t. d. Govoril je tudi o živalih tedanje dobe in je podal sliko pračlovekovega življenja. Bil je lovec, ljudojdec, živel je v votlinah, bil je v večnem boju z zvermi in s so-

sedi, imel je primitivno orožje, bil je srednje rasti, o pieteti napram pokojnikom ni imel pojma. Njegovo predavanje je bilo jasno; preparati in slike so služile v izborni ilustracijo.

Načrt volilne preosnove za mestni svet oz. deželni zbor tržaški je izdelal tržaški dež. odbor, ki je sestavljen iz članov italijanske kapitalistično-narodne stranke in ne da se tajiti, da je to pravo mojstrsko delo, ki bi zagotovilo gospodovalni stranki za vedno večino v mestnem svetu in deželnem zboru. Sestavljen je načrt iz 20 paragrafov in čuda, niti enega ni takega, da bi mu mogli brezpogojno pritrditi. Edino kar je dobrega, bi bilo to, da se da volilno pravico tudi tistim, ki je dosedaj niso imeli; toda tudi novi IV. razred je sestavljen tendenciozno v prid nacionalistom. V I. razredu bi volili častni meščani, odvetniki in notarji, avtorizirani inženirji in arhitekti, posestniki, ki so vključeni na kakšno intabulacijo stalnega imetja v tržaški občini, ki plačujejo najmanj letnih 600 kron direktnega davka, obrtne trvdke, ki plačujejo najmanj 1000 kron letnega obrtnega davka in tisti, ki plačujejo najmanj 1000 kron letnih osebnega davka. (Na Dunaju, kjer vlada reakcionarni Lueger, imajo pravico glasovanja v tem razredu pa vsi tisti, ki plačujejo 200 kron fondijaričnega davka in tisti, ki plačujejo najmanj 100 kron osebnega davka.) Kakor vidimo, je tržaški »demokratsko-liberalni« deželni odbor še vedno bolj reakcionaren, kakor reakcionarci na Dunaju. In dočim imajo na Dunaju pravico voliti v II. razredu vsi, ki plačujejo najmanj 40 kron direktnega davka, bi imeli po načrtu tržaškega deželnega odbora pravico do glasovanja v tem razredu le tisti, ki plačujejo najmanj 100 kron direktnega ali osebnega davka. Razven tega so uvrščeni v ta razred še vsi taki elementi, ki so priznani pristaši kapitalistične nacionalne stranke. V III. razredu pa deželni odbor ni maral prekašati Luegerja, temveč se strinja popolnoma z njim. V III. razredu bi volili vsi tisti, ki plačujejo najmanj 20 K osebnega davka, tako da vsi tisti, ki plačujejo manj nego 20 kron, bi imeli pravico voliti v IV. razredu, ki naj bi bil za tiste, ki sploh ne plačujejo nobenega davka. Gospodje pravijo, da ni zahtevati več nego bi vlada dovolila, mi pa pravimo, da tudi manj ne, ker če je vlada dovolila Moravski, ki je uvrstila v III. razred vse, ki plačujejo vsaj 8 kron osebnega davka, potem bi kaj takega dovolila tudi Trstu. Ali gospodje se delajo glube in gredo svojo pot, ne oziraje se na zahteve ljudstva. Monstruozno naravnost je tudi, da so razdelili z ravno takšnim kriterijem razrede po okolici, kateri dajejo sicer mesto šestih 9 mandatov, od katerih pa zagotavlja sebi 4. Odkritosrčno moramo priznati, da ne vemo, če bi bilo po takem načrtu v okolici 20 oseb, ki bi volile v I. in II. razredu. Tudi po številu prebivalstva niso razdelili pravično mandatov za okolico, ki šteje približno 45 tisoč prebivalcev in ki bi imela potemtakem pravico do 12 zastopnikov, ne pa samo 9. Tudi v okolici so naredili delavski razred, ki bi volil 3 zastopnike, dočim bi prvi trije izvolili vsaki po dva, in vendar bi bilo v IV. razredu štirikrat toliko volilcev kakor v vseh prvih treh in bi potemtakem imeli pravico do vsaj 6 zastopnikov, ne pa samo do 3. Monstruozno je tudi, da v zakonu določajo šletno bivanje v občini za pravico do glasovanja. Vse to je seveda naperjeno proti delavstvu. Tudi tukaj so se gospodje ravnali po Luegerjevi maniri, dočim je vlada dovolila na Tirolskem 6mesečno bivanje v občini za pravico glasovanja. Spet monstruoznost je, da določa načrt šletno dobo trajanja mandata, dočim je sedaj ta doba določena za tri leta. Kakor se vidi, imeniten načrt, kateremu naj bi tržaški proletarijat brezpogojno pritrdil, ako ne bi hotel biti »vladni ljubimec«, kakor se ga danes naziva. Imena na glasovnice bi se moralo napisati in ne natisniti. Glasovnice bi morale imeti občinski pečat, drugače bi ne bile veljavne. Vse to kot napredek, seveda. Poslanci bi bili izvoljeni na podlagi relativne večine, določilo, ki je zastarelo že v najnemodernejših državah in deželah. Gospoda se pač boji ožjih volitev. Mogli bi napisati celo knjigo, ako bi hoteli natančno opisati vse krivice in budalosti obenem, ki so obsežene v tem načrtu. Toda, gospoda naj bo le gotova, da proletarijat ne bo odobril takega volilnega reda, četudi bi se imele vsiti volitve po starem. Ma vsak način moremo in smemo že danes izjaviti, da bode kateri si bodi volilni red, ki ne sloni na podlagi splošne, enake direktne in tajne volilne pravice, veljal samo za eno dobo, nikakor pa ne več za drugo. To povemo že danes, da se nam ne bo očitalo politične nedoslednosti.

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. Agitujte povsod za „Rdeči Prapor“!

Listnica uredništva.

Gorica, Vevče, Zidani most: V tej številki nemo- goče. Prihodnjič.

Politični odsevi.

Glede avstro-ogrsko pogodbe je sprejel solnograški deželni zbor sledečo resolucijo: »Deželni zbor izjavlja, da je dolžnost vlade, zahtevati od Ogrske nemudoma zavezno izjavo za podlago re- elnih pogajanj glede pogodbe. Ako bi se to izja- lovalo vsled ravnanja Ogrske, naj pripravi vlada popolno gospodarsko ločitev tako, da bo imel novi državni zbor v rokah načrt za popolno ločitev od Ogrske in vse zakonske načrte, ki se tičejo vo- jastva, zunanjih in gospodarskih razmer.

Izpremembe v ministrstvu napoveduje du- najska »Zeit«. Baje odstopijo minister za notranje zadeve Bienert, poljedelski minister grof Auersperg ter justični minister dr. Klein. Bienert baje postane namestnik na Dunaju, Auersperg v Inomestu, Klein pa predsednik najvišjega so- dišča.

V tržaškem deželnem zboru so socialni de- mokratje vložili spomenico glede volilne reforme, kateri so priložili izdelan načrt. Poslanec dr. Sla- vik in dr. Ribač sta predlagala, naj se odkaže oboje odseku za volilno pravico. Večina je pa skle- nila, izročiti to deželnemu odboru. V generalni debati je poslanec dr. Ribač ostro kritiziral načrt, katerega je izdelal deželni odbor. Odgovarjal mu je Zanola.

V štajerskem deželnem zboru sta vložila po- slanec Resel in dr. Schacherl sledeči predlog: 1. Določbe, ki jih obsega § 3. deželnega reda glede virilnih glasov in določbe o volitvah poslancev iz veleposestništva naj se odpravi ter s tem v zvezi stoječe določbe deželnega volilnega reda primerno izpremeni. 2. Mandati, ki postanejo na ta način prosti, naj se dodeli drugim kurijam izvzemši kn- rijo trgovske in obrtne zbornice, zlasti pa splošni kuriji. Načrt, ki se ga izdela po teh načelih, naj se pa predloži deželnemu zboru tako pravočasno, da se lahko razpravlja in sklepa o njem v seda- njem zasedanju.

Ogrski parlament je sprejel zakonski načrt o zavarovanju delavcev za bolezn in nezgode. Zakon je zelo pomanjkljiv, vlada pa bi s tem rada potolažila delavce, ki so z razmerami že skrajno nezadovoljni.

»**Pravna država**« **Avstrija** je dobila zopet donečo klofuto. »Lačni štrajk«, katerega so se po- služevali ruski politični kaznjenci proti samovolji in nasilstvu brutalnih gubernatorjev in kaznilniških ravnatelj, je postal tudi avstrijsko sredstvo. Poročali smo, da so povzročili rusinski dijaki pri vpisovanju na lvovskem vseučilišču velike izgrede, ker se je zistematično zatiralo njih enakopravnost. Tega nastopa se sicer ne more odobravati, ali razume se ga lahko, ako se pomisli, koliko ogorčenja se je tekom desetletij nabralo med večno teptanimi Rusini in kako se jih je poniževalo na lvovskem vseučilišču. Deželna sodnija je vpeljala na to pre- iskavo proti rusinskim dijakom. To je razumljivo. Ali druga je to, da so spravili okrivljene dijake v preiskovalni zapor, dasiravno določa postava, da je dovoljen preiskovalni zapor samo tedaj, kadar je opravičen sum, da bi okrivljenec pobegnil, da bi ponovil kaznjivo dejanje, ali pa da bi lahko skalil preiskavo. Teh razlogov ni bilo v tem slučaju, zapor je bil neopravičen in stvar je dobila lice, da se vrši čisto navadno maščevanje nad rusinskimi dijaki. Vse prošnje, vsi protesti so bili zaman, Rusini so morali sedeti. Tedaj so dijaki sklenili, da bodo zavrnili vsako hrano, dokler se jih ne izpusti. Dne 21. svečana so začeli s stradanjem in 96 ur so ostali brez hrane. Višje deželno sodišče se je postavilo začetkoma na brutalno stališče, da mora njegova volja obveljati na vsak način. Pozneje je določilo, da se izpusti samo nekatere dijake iz zapora. Temu so se uprli tisti, ki so jih hoteli iz- pustiti in moralo se jih je po sili odpraviti iz za- pora. Drugi so stradali dalje. Mnogih se je polotila mrzlica in že se je bilo bati, da dobe nekateri legar od lakote. V nedeljo popoldan je sklenilo višje deželno sodišče, da se izpusti vse iz zapora proti kavciji 30.000 kron. Dijake je pričakovala pred zaporom velikanska množica, ki jih je spre- jela z burnimi ovacijami ter jih je odpeljala v slav- nostnem sprevodu do »Rusinskega Doma«. Pravi se, da bode ta predsednik višjega deželnega sodišča vitez Č o r z n i c k i in predsednik deželnega so- dišča P r z y l n e c k i odstopila.

O baronu Becku poroča »Neue Freie Presse«, da je poskušal ustvariti zvezo vseh meščanskih strank proti socialnim demokratom. S to mislijo se je trudil tudi kršč. socialni poslanec dr. Geß- mann. Ali kakor je videti, je splavala ideja po vodi in zato je odstopil tudi baron Beck od kan- didature, ker bi bil na Dunaju v notranjem mestu lahko kandidiral le kot kandidat liberalcev in kršč. socialcev obenem. Prizor bi bil vsekakor dosti — komičen.

V nemškem državnem zboru je pričela pro- računska debata. Kancler Bülow je napovedoval, da bode vlada pri prihodnjih volitvah še bolj energično nastopala proti socialnim demokratom. Vprašanje je le, ali bo imel gospod Bülow v petih letih sploh še kaj govoriti. Socialna demokracija pač ne bo tako hitro umrla.

Zagrebski vseučilišni dijaki so imeli v nedeljo protiklerikalen shod, na katerem so zahtevali ločitev od Rima. Predsedniku sabora so izročili resolucijo, ki zahteva, naj se črta iz proračuna vse svote za cerkev.

Najnovejše vesti.

Slovenski klerikalci so na včerajšnjem zaupnem shodu imenovali sledeče kandidate na Kranjskem: 2. Ljubljanska okolica dr. Šušteršič. 3. Črnomelj, Metlika, Novomesto dvornisvetnik Šuklje. 4. Kamnik, Brdo dr. Krek. 5. Litija, Radeče, Višnja gora Povše. 6. Vipava, Postojna, Lož dr. Žitnik. 7. Radovljica, Kranjska gora Pogačnik. 8. Kranj, Škofja Loka Demšar. 9. Vrhnika, Idrija, Logatec Gostinčar. 10. Ribnica, Velike Lašče, Žužemperk Jaklič. Za Ljubljano imenujejo kandidata v nedeljo na shodu. Za krški okraj ga šele izberejo.

Dopisi.

Iz Idrije. Pri volitvah volilnih mož v bratovsko skladnico našega rudnika so klerikalci popolnoma pogoreli. Postavili so pri vseh oddelkih kandidate, agitirali noč in dan, pisali listke cel teden, med svoje kandidate so postavili vse polno priljubljenih socialnih demokratov, s katerimi so še celo začnjeni kandidatne liste — ali vse z a m a n j! Zadnjega moža so postavili na volišče — mi pa nismo prav nič agitirali, kajti prepričani smo bili, da z vso agitacijo ne spravijo toliko ljudij skupaj, da bi pri enem oddelku zmagali. Propadli so klerikalci na celi črti. Največ glasov, kar so jih dobili, je bilo okoli 40. Na stavbnem oddelku pa so dobili po 12 glasov, v tovarni po 16. — Naši v Antonijevi jami okoli 220, v Barbara jami 105, v tovarni 53, na stavbnem oddelku pa 48. Propadli so na celi črti — poparjeni so, ker z vso agitacijo niso ničesar opravili. In tako bo tudi pri državno-zbohorski volitvi!

Trbovlje. Dne 14. t. m. se je zgodila v tukajšnjem rudniku nesreča, ki vnovič pokazuje, kako brezvestno se ravna tukaj z delavstvom. Rudarju Martinu Romihu je ukazal službujoči paznik po normalni sihti, da mora čez uro na delo. To se je zgodilo že nekolikokrat zaporedoma in Romih je bil tako izmučen, da vsled utrujenosti ni mogel stati na nogah. Ves potrt je legel v jami poleg železniškega tira na tla in je tam zaspal. V tem so pridržali s premogom; zaleteli so se preko njega ter so ga tako zmečkali, da je revež umrl. Te nesreče ne bi bilo, ako se ne bi tukaj naravnost nečloveško priganjali ljudi pri delu. Navadna normalna sihta zadostuje, da je človek po končanem delu ves utrujen. Po predpisih se sme nalagati rudarjem nadurne sihte samo v izvenrednih slučajih; pri nas pa je tako delo že nekaj navadnega in malenkostni zaslužek sili rudarje, da delajo tudi izven normalnega časa ter tako ubijajo svojo moč. Proti takim zlorabam ni druge pomoči, kakor krepka organizacija, ki mora uspešno nastopiti v obrambo delavskih koristi.

Št. Peter na Krasu. Opozorili smo že uradnika gospoda Herischa, naj se navadi v obvevanju z železničarji in z delavci človeških manir. Ali zdi se, da se ga nič ne prime. Dne 26. januarja, ko se pri vlakih 196/b in 101 delavcu Mankoču ni posrečilo, da bi bil skočil s polno brzotovorno blagajno preko vlaka 196/b, mu je nametal olikani gospod poln koš »Baurov, Schuftov« in podobnih lepih izrazov na glavo. Ako misli gospod Herisch, da je to znamenje njegove vzvišenosti nad delavskimi trpimi, je pa naše mnenje, da je tako ponašanje prej znamenje pomanjkajoče omike in kulturne zaostalosti. Če se gospod Herisch ne odvadi teh manir, bode potrebno, da si poiščejo ujaljeni dalavci na drug način pomoči.

Škrlje na Vipavskem. Iz občinskega zastopa. Dne 16. t. m. je imel naš občinski zastop sejo, na kateri je predlagal starešina Anton Vrčon: »Občinski zastop občine Škrlje naj apelira na deželni zbor v Gorici, da izdela, odnosno da zahteva od vlade, naj predloži načrt zakona, s katerim se vpelje splošno, enako, tajno in direktno volilno pravico za deželni zbor in za občinske zastope, ter naj sprejme tak zakon«. Predlog je bil soglasno sprejet. Kolikor nam je znano, je naša občina prva, ki se je obrnila s takim predlogom do deželnega zbora. Upamo, da najde dosti posnemovalcev na Goriškem. Sedanji volilni red v deželi je absurden; v resnici odločuje v Gorici peščica privilegirancev, ne pa ljudstvo. Pa tudi za občine bi bilo veliko bolj koristno, ako bi upravljalo njih gospodarstvo vse prebivalstvo. Vestni občinski zastopi sami ne morejo biti zadovoljni z dosedanjim načinom volitev.

Rakek. (Za blagor železnih čuvajev). Prav lepo mirno bomo pisali, nič se ne bomo razburjali, četudi — no, četudi bi človek kar razbijal jeze. Pravijo da živimo v času socialnega napredka, to se pravi, da se izboljšuje položaj širokih slojev. Tako pravijo. Pri nas pa vidimo dan na dan nasprotno. Te dni smo dobili z naslovom »Hausordnung für sämtliche Wohngebäude der k. k. priv. Südbahn Gesellschaft«. Zaradi reda je prav lepo, če ima človek kaj takega v rokah. Ali škoda ne bi bilo, ako bi nam dali knjižice v takem jeziku, ki ga razumemo. Toda to le mimogrede.

Glavno je tole: Ta »Hausordnung« zahteva da mora vsakdo, kdor stanuje v kakovem železniškem stanovanju, popraviti vse, kar se pokvari sam, odnosno na svoje stroške. Mi pa bi vprašali, ali ve slavno generalno ravnateljstvo, v kakšnem stanju so večinoma železniška stanovanja, posebno pa čuvajnice, v katerih že leta in leta ni bilo zidarja, ne tesarja, ne mizarja? V marsikateri čuvajnici bi bilo treba potrošiti kar 200 kron, da bi postala nekoliko podobna človeškemu stanovanju. Odkod naj vzame to čuvaj? Ali mu hočejo tudi to odtegniti od njegove smešno nizke plačice? Če se ne motimo, je to delo našega železniškega ravnatelja gospoda Pihlerja. Upajmo, da bodo pri generalnem ravnateljstvu modrejši. Da so čuvaji slabo plačani, je itak žalostno, da bi pa še doplačevali, je nemogoče, ker nimajo odkod.

Sv. Lucija ob Soči. Dne 27. prosinca je bil pri nas shod klerikalne prometne zveze. Za ta shod se je potil, da so mu kar curkoma tekale kaplje raz obraz, naš g. župnik. Mi organizirani železničarji nismo imeli miru pred tem popom. Ko je videl, da ne opravi ničesar, se je lotil nezavednih delavcev na železnici. In res je vjel par žganjarjev in analfabetov, ki mu jih iz srca privoščimo. Na shodu je govoril neki Milavec iz Ljubljane. Kvasil je reči, kakršne se navadno sliši na klerikalnih shodih, privoščil si je Kopača, in je hvalil sam sebe, da je bil tudi železničar. Mi organizirani železničarji svetujemo župniku od Sv. Lucije in Milavcu, naj se nikar preveč ne trudi, ker med nami ni takih ljudi, da bi stopili v njih tabor. Saj ste videli, koliko je bilo železničarjev na vašem shodu. Ženske in otroci vendar ne spadajo k železniški organizaciji. Župnik predsednik, kaplan blagajničar to je lepa železničarska organizacija prometne zveze. Pomislite, g. župnik! Vi imate 24 ur prostega časa, železničarji pa imamo naporno nočno službo, zraven se pa razumete na to stvar ravno toliko kakor zajec na boben. Mi si bomo naš žalostni položaj že sami uredili, vi pa ostanite lepo doma in uredite lepo poprej stvari, katere se tičejo vas, ne pa to, kar vas nič ne boli.

Rdeča straža.

Iz stranke.

Konferenca ljubljanskih zaupnikov je bila v nedeljo popoldan. Udeležilo se je nad 100 zaupnikov. Na dnevnem redu so bila organizacijska in volilna vprašanja. Vse zaupnike opozarjamo, da se poslej za volilno dobo ne bode izdajalo posebnih vabil, temveč bodo zaupniške konference naznanjene v »Rdečem Praporu«. Prosimo torej vse zaupnike, naj pazijo na ta naznanila.

V torek, 5. marca 1907 ob 7. uri zvečer seja izvrševalnega odbora in kontrole. Kraj: upravništvo lista. — Jutri, v soboto, 2. marca 1907 točno ob 7. uri zvečer ravnotam sestanek volilno-okrajnega odbora in obeh volilno-agitacijskih odborov. Sodrugi, pridite točno in zanesljivo!

Sodrugi in zaupniki, ki žele znamk za volilni sklad in strankin davek, dobe jih vsak dan od 6. do 7. ure zvečer v upravništvu lista, ob nedeljah in praznikih pa od 10. do 11. ure dopoldne. Sodrugi, sezajte pridno po njih in agitujte povsod za volilni sklad!

Organizacije in zaupniki, ki še niso vposlali denarja za dnevnik, naj to čimprej store, obenem pa vpošljejo tudi seznam naročnikov. Pri vsakem naslovu je vbeležiti tudi številko naročilnega lista. Naj se ne odlašja vse na zadnji čas, ker bi znalo to povzročiti mnogo neprilik v administraciji in pravilnem razpošiljanju lista. Onim, ki bodo odračunali osebno, naj služi v vednost, da je opravičen denar sprejemati le sodrug Fran Bartl.

Strankin davek in prispevki za volilni sklad se odračunavajo v upravništvu »Rdečega Prapora« in le v roke blagajnika sodr. Fran Bartla; nihče drugi ni opravičen sprejemati denarja.

Cestni zaupniki ljubljanski, pozor! Ker okrajni odbor vsled obilega posla še ni uredil statusa na zadnji konferenci postavljenih cestnih zaupnikov, se je moralo tudi nameravani sestanek preložiti na poznejši čas. Dan, ura in prostor zborovanja bo objavljen v prihodnji številki lista, ali pa bodo okrajni zaupniki obvestili vsakega posebej. Posebnih vabil se ne bo izdalo. Pride naj vsakdo zanesljivo.

Kandidature. Na željo štajerske deželne organizacije, ki je sporazumno z okrajnimi organizacijami sklenila, naj se imenuje kandidate v vseh slovenskih štajerskih okrajih, je sklenil izvrševalni odbor jugoslovanske socialno-demokratske stranke naknadno, imenovati kot kandidata za 24., 25., 26. in 28. štajerski okraj sodr. Vinka Vidmarja, blagajniškega uradnika v Gradcu.

Organizacija v Kočevju se je obrnila sporazumno s kmečkim prebivalstvom mnogih občin kočevskega volilnega okraja do izvrševalnega odbora z zahtevo, da se imenuje socialno demokratičnega kandidata tudi za ta okraj. Dogovorno z vodstvom nemške stranke na Dunaju, v katere kompetenco spadajo nemški okraj, je izvrševalni odbor imenoval za kandidata v kočevskem okraju sodruga Ignjeta Sitterja, tajnika v Trbovljah.

Državnozbohorske kandidature. Na podlagi sklepa zadnjega strankinega zbora proglašajo izvrševalni odbor kot centralni volilni odbor jugoslo-

vanske socialno-demokratske stranke sledeče kandidature:

a) Na Kranjskem:

1. volilni okraj: Mesto Ljubljana: Sodrugi Etbin Kristan, pisatelj v Ljubljani.
2. volilni okraj: Ljubljanska okolica: Sodrugi Josip Petrič, namestnik strojevodje c. kr. državnih železnic v Ljubljani.
3. volilni okraj: Radovljica, Kranjska gora, Tržič: Sodrugi Josip Kopač, delavski tajnik v Trstu.
6. volilni okraj: Vrhnika, Logatec, Idrija, Cirknica: Sodrugi Josip Kopač, delavski tajnik v Trstu.
8. volilni okraj: Litija, Višnja gora, Radeče: Sodrugi Ivan Cankar, pisatelj na Dunaju.
12. volilni okraj: Kočevje: Sodrugi Ignjet Sitter, tajnik v Trbovljah.

b) Na Štajerskem:

24. volilni okraj: Sodni okraj Maribor, severno od Drave: Sodrugi Viktor Kukovec obrtnik v Ljutomeru,
25. volilni okraj: Sodni okraj Maribor, južno od Drave: Sodrugi Vinko Vidmar, blagajniški uradnik v Gradcu.
26. volilni okraj: Sodna okraja Ptuj in Ormož: Sodrugi Vinko Vidmar.
27. volilni okraj: Sodna okraja Celje in Vransko: Sodrugi Vinko Vidmar.
28. volilni okraj: Sodni okraji Rogatec, Šmarje in Kozje: Sodrugi Miha Čobal.
29. volilni okraj: Sodni okraji Brežice, Sevnica in Laški trg: Sodrugi Miha Čobal, vodja kons. društva v Zagorju.
30. volilni okraj: Sodni okraji Marenberg, Soštanj, Slovenji Gradec in Gornji Grad: Sodrugi Vinko Vidmar.

c) Goriško:

2. volilni okraj: Goriška okolica: Sodrugi Fran Milost, časnikar v Gorici.
3. volilni okraj: Ajdovščina, Komen, Sežana: Sodrugi Vinko Kermelj, uradnik pekovske bolniške blagajne v Trstu.

č) Trst:

5. volilni okraj: Zunanja okolica: Sodrugi Anton Jernejčič, uslužbenec c. kr. glavnih skladišč v Trstu.

d) Koroško:

3. volilni okraj: Borovlje, Dobrlavas, Železna Kapla, Pliberg: Sodrugi Etbin Kristan, pisatelj v Ljubljani.

Okrajna konferenca za okraj Brežice, Sevnica, Laški trg bode dne 3. marca t. l. v Zidanem mostu. Vse zaupnike, ki morda po pomoti niso dobili vabila, ravno tako vse sodruge, ki bi se radi udeležili konference kot gostje, opozarjamo, naj se obrnejo za vabila na sodruga Ig. Sitarja, tajnika v Trbovljah.

Sodrugi in prijatelji!

Naročajte se na

dnevnik

ki bo izhajal med volitvami za državni zbor dva meseca in bo veljal 2 K na mesec, torej skupaj le 4 K.

Društvene vesti.

Akademija. V soboto, dne 2. marca, ob 8. uri zvečer in v nedeljo, dne 3. marca, ob 5. uri popoldne, predava v »Mestnem domu« v Ljubljani univ. prof. dr. Heinz iz Zagreba o predmetu: Oblika in življenje bakterij. — V nedeljo, dne 3. marca, predava ob 3. uri popoldne v Ribnici ing. Jakob Turk: O hrani in hranjenju rastlin (iz poljedelske kemije).

Izkaz prostovoljnih darov.

Tiskovni sklad.

Trst. Prva volilna kampanja 2 K, da se reši obtožne klopi 70 vin., Zajc »per aver vinto a selapa Tosini« 1 K, Se molič Anton 1 K, Kermelj je zgubil 10 vin.

Volilni sklad.

Tržaška organizacija 5 K.

Volilnemu skladu ljubljanske okrajne organizacije so darovali: Somišljenik z Glinca z željo, da bi se tudi drugi Glinčani zganili 1 K, B. F. 1 K, Michler Valentin nabral 10 K, zbirka na konferenci 12 K 30 vin., Hlebš Ivan nabral 7 K 10 v., rokodelci tobačne tovarne 6 K 10 vin., Buda Josip 40 vin., Vičič Anton 1 K. Skupaj 38 K 90 vin. — Kot strankarski davek so prispevali: Ropret Andrej za toh. delavce 2 K 30 vin., Kordelič Karol 40 vin. Skupaj 2 K 70 vin.

„Ilich dien“ je nadpis znani varstveni znamki nune, ki je za lekarnarja A. Thierryja balzam v varstvo proti ničvrednim ponaredbam zakonito varovana. »Jaz služim v dobrobit trpečemu človeštvu«, se iznajditelj lahko ponaša, kajti lekarnarja A. Thierryja balzam in certifikatno mazilo sta zaklad družine ob boleznih, kojih zdravilno učinkovanje je priznано od vseh zdravniških avtoritet in dejansko nadomeščata domačo lekarno. Tisoči zahval pričajo o svetovnem uspehu o tem najboljšem izmed domačih zdravil. Knjigo o tem na zahtevo vpošlje zastonj **lekarna angelja varuha A. Thierryja v Pregradi pri Rogški Slatini.**

Shodi.

Ljubljana. Železničarski volilni shod je v soboto, 2. marca ob 8. uri zvečer v salonu gostilne pri »Stajercu« na Resljevi cesti. Vsi železničarji, ki so ta večer prosti, so vabjeni, da se udeležijo shoda.

Trbovlje. V nedeljo, 24. svečana, je bil tukaj na Božičevem vrtu ljudski shod, katerega se je vkljub zimskemu vremenu udeležilo 800 ljudi. To je pripisati velikemu zanimanju, ki je med rudarji za državnozbornske volitve. Kakor so storili tukajšnji delavci svojo dolžnost v boju za volilno pravico, jo bodo storili tudi v volilni borbi. Kot sklicatelj je pozdravil zborovalce sodrug Sitar. Za predsednika je bil soglasno izvoljen sodrug Vogovšek. Potem je dobil besedo sodrug Kristan iz Ljubljane. V svojem govoru je omenil najprvo uspeh, ki je bil dosežen v boju za splošno in enako volilno pravico, ter je poudarjal, da ima sedaj delavstvo priložnost, porabiti novo orožje. Vsaka stranka ima pravico, postaviti svoje kandidate, ali delavsko ljudstvo se mora vprašati, od katere stranke lahko pričakuje, da bode varovala in pospeševala njegove koristi. Socialna demokracija je stranka delavstva, ter ne nastopa pod pretvezo, da hoče delovati za vse sloje. Tako delo je nemogoče, kajti kdor se hoče potegovati za zboljšanje položaja tistih, ki delajo, mora nastopiti proti izkoriščevalcem. Naloge, ki čakajo novi državni zbor, so velike. Še le sedaj, ko se bode volilo ljudski parlament, je mogoče, da se razširi politične pravice. Delavci so dostikrat občutili, kako jih ovira nezadostna zborovalna, društvena in tiskovna svoboda. Socialni demokratje bodo nastopili za izpremembo zadevnih zakonov, ker potrebujejo delavci svobode za svoj razvoj. Na polju socialnega zakonodajstva je storiti neskončno mnogo dela, kajti doslej je bilo popolnoma zanemarjeno. V svojih bratovskih skladnicah vidijo rudarji, kako slabo je dandanes poskrbljeno za bolnega, onemoglega in starega delavca. Po 16 kron na mesec plačuje bratovska skladnica opešalnemu rudarju, ki ni sposoben za nobeno delo več. Kdo naj živi v času sedanje draginje s takim denarjem? In državni zbor je doslej pridno skrbel, da je draginja naraščala. Colinski tarif, ki ga je sklenil zadnji parlament, je pognal cene vsch živih navzgor, tako da je delavčev življenje čimdalje težje. Delavci morajo torej voliti take poslance, ki se bodo z vso močjo upirali podraževanju, ki bodo pa tudi delali na to, da se kolikor mogoče olajša položaj delavskega ljudstva. Posebno važno je, da se postavi zavarovanje za bolezen na drugo, širšo podlago, in da se upelje starostno zavarovanje za vse delavske sloje, za male kmete in male obrtnike, ter zavarovanje udov in sirot. Za rudarje je tudi važno, da se zakonito določi osemurni delavnik pri premogokopih in da se vpelje rudniško nadzornišvo tako, da bodo rudarji sami volili nadzornike iz svojih vrst. Nadalje bode skrbeti v novem parlamentu za izboljšanje in za osvoboditev šole. Delavska mladina mora dobiti izobrazbo, da se bode lažje bojevala v življenju. V vseh teh vprašanjih bode nastopala socialna demokracija z vso odločnostjo in čim več moči bode imela v bodočem državnem zboru, tem več bode tudi dosegla za delavce. Izvrševalni odbor jugoslovanske socialno-demokratske stranke je imenoval za ta okraj sodruga Čobala za kandidata, ki pozna delavsko življenje vseskozi in ki je šestokrat dokazal, da je v vsakem položaju pripravljen, nevstrašeno se bojevati za blagor delavskega ljudstva. Ako stori vsak sodrug svojo dolžnost, mora socialna demokracija zmagati v tem boju. Pojdimo torej na delo in storimo vse, kar je v naših močeh. Govornik je še omenil, da bode zahajal »Rdeči Prapor« ob času volitev kot urednik in je pozval sodruge, naj ga pridno razširjajo, kajti tudi to bode orožje v boju, ki bode olajšalo zmago. — Potem je govoril sodrug Sitar, ter je priporočil primerno resolucijo. Ker se nihče ni oglasil za besedo, je dal sodrug Vogovšek resolucijo na glasovanje. Bila je ob burnem odobravanju soglasno sprejeta. Na to je predsednik zaključil shod. Zborovanje je trajalo dve uri, in sodrugi, ki so na mrazu v najlepšem redu vztrajali ves čas, so s tem dokazali živo zanimanje in razveseljujočo zavednost.

Borovnica. V nedeljo, 17. t. m. je bil v gornjih prostorih Petričeve gostilne ljudski shod, katerega se je udeležilo okrog 100 prebivalcev iz Borovnice in iz okolice. Za predsednika je bil izvoljen nadučitelj iz Preserja. O bodočih državnozbornskih volitvah je poročal sodrug Kopač iz Trsta. V jako poljudnem govoru je tolmачil socialnodemokratski program in naloge socialne demokracije v bodočem državnem zboru. Prav temeljito je zavrnil očitjanje, da je socialna demokracija sovražna kmetu, pa je dokazal, da so interesi manjših kmetov povsem različni od onih veleposestnikov, ter je pojasnil, da je izprememba družabnega reda, ki se zanj bojuje socialna demokracija, za malega kmeta ravnotako potrebna, kakor za delavca. Popularna izvajanja sodruga Kopača so žela viharno odobravanje. Ko je dal predsednik kandidaturu sodruga Kopača na glasovanje, je bila z velikim navdušenjem soglasno sprejeta.

Kočevje. V nedeljo, 17. t. m. smo imeli tukaj dva shoda. Prvi je bil rudarski in strokovnega pomena. Pokazal je, da se rudarska organizacija pri nas prav lepo razvija. Pozneje je bil ljudski shod, katerega so se udeležili mnogostevilni delavci, pa

tudi prav mnogo meščanov. Poročal je sodrug Sitar iz Trbovelj o političnih razmerah. Njegovo poročilo se je sprejelo z odobravanjem. Potem se ga je vprašalo, koga kandidira socialna demokracija v kočevskem okraju za državni zbor. Sodrugi Sitar je odgovoril, da stranka glede tega okraja ni ničesar določila. Udeleženci, tudi iz zunanjih občin so glasno zahtevali, da naj imenuje socialnodemokratskega kandidata za okraj. Sodrugi Sitar jim je svetoval, naj se obrnejo do strankinega vodstva.

Nabrežina. V ponedeljek, 18. t. m. ob 7. uri zvečer je bil v prostorih klesarske zadruge v Nabrežini volilni shod. Govorili so sodrugi Milost, Kermolj in Marica. Kermoljeva kandidatura je bila sprejeta z navdušenim odobravanjem in burnimi živjolkici. Okrajna politična organizacija je ustanovljena s sedežem v Nabrežini. Po vseh vaseh volilnega okraja se ustanovi zaupne odbore. Boj se je začel na celi črti.

Zagorje ob Savi. V nedeljo, 17. t. m. je bil tukaj prvi volilni shod za državnozbornske volitve, na katerem se je imelo odločiti o kandidaturi socialno-demokratske stranke za volilni okraj Litija, Radeče, Višnja gora. Dvorana gosp. Mihelčiča je bila vsa napolnjena; navzočih je bilo gotovo nad 500 ljudi. Pred zborovanjem je zapelo pevsko društvo »Naprej« pesem »Delavski pozdrav«. Potem so bili izvoljeni v predsedništvo sodrugi Repovš, Gričar in Marn. Poročal je sodr. Miha Čobal, ki je v poldrugurnem govoru očrtal več kakor desetletni boj za enako volilno pravico. Ako so se v zadnjem času druge stranke zavzele za volilno preosnovo, niso sledile nagibu svojega srca, temveč jih je organizirano delavstvo prisililo, da so stori, kar je zahtevala potreba časa. Delavci sami niso imeli v parlamentu zastopa, ki bi odgovarjal njih pravi moči, a da je izdelal parlament, ki je v svoji duši sovražil splošno volilno pravico, vendar volilno preosnovo, to je bil sad delavske organizacije in socialno-demokratske politike. Kurialni parlament je sedaj odstranjen in napočila je nova politična doba za Avstrijo. Nova doba začenja tudi za delavstvo. Dne 17. maja bodo volilci poklicani na volišče in zavednim delavcem je jasno, da ne morejo oddati glasu nikomur, kakor kandidatu, ki stoji na podlagi socialno-demokratskega programa. Sporazumno z zaupniki volilnega okraja je imenoval izvrševalni odbor jugoslovanske socialno-demokratske stranke za kandidata v našem volilnem okraju izbornega pisatelja sodruga Ivana Cankarja.

Ko je izrekel poročevalec kandidatovo ime, je zagrmelo odobravanje po dvorani. Govornik je moral obmolkniti in počakati, da se je polegel burni aplavz. Po jedrnatih zaključnih besedah sodruga Čobala je bila soglasno sprejeta kandidatura Ivana Cankarja in s tem je končal znameniti shod v krasnem raspoloženju.

Kanal na Goriskem. Dne 10. t. m. je bil tukaj shod, katerega se je udeležilo lepo število železničarjev in drugih delavcev. Govoril je sodrug Ropas o organizaciji, ter je posebno poudarjal pomen in svrhu železničarske organizacije. Po njegovem govoru se je oglasilo mnogo železničarjev, ki so naglašali, da ni na novi progi nobenega reda. Železniški delavci so se pritoževali, da se jih prikraduje pri zaslužku, tako da izgube vsak mesec po eden in več dni plače. Čuvaji pa so pripovedovali, da že dva meseca niso dobili premoga. Sklenilo se je, da se napravi pritožbo in se jo vloži na kompetentna mesta.

Št. Florijan v Brdih. Tukaj je bil dne 17. t. m. shod, na katerem je govoril sodrug Ropas. Pokazalo se je, v kakšni nevednosti živi še velik del ljudstva in kako nezmislno ščunjejo take ljudi klerikalci. Ko se je govorilo o šoli, je začelo par kmetov čisto brez povoda kričati: »Križ je naš! Križa ne damo!« Zaman se jim je dopovedovalo in dokazovalo, da jim nihče ne jemlje križa; kričali so venomer svojo in bili so gluhi za vsako besedo. Končno ni bilo druge pomoči, kakor odstraniti kričalce in potem se je mirno zborovalo dalje na splošno zadovoljnost ostalih poslušalcev.

Št. Ferjan na Goriskem. V nedeljo, 17. t. m. popoldan je bil tukaj lep volilni shod. Kandidatura sodruga Milosta je sprejeta z navdušenjem.

Trst. V nedeljo dne 17. t. m. je priredilo politično društvo »Edinost« tri shode z dnevnim redom »Protest proti krivičnemu načrtu volilne preosnove za mestni svet in deželni zbor tržaški«, in sicer po enega v Rojanu, Skednju in Rokolu. Na prvem je poročal dr. G. Gregorin, na drugem M. Cottič in na tretjem dr. O. Ribač. Socialna demokracija je poslala svoje zastopnike v Rojan sodruga A. Jernejčiča in v Skednj sodruga I. Regenta. Na vseh treh so poročevalci najprej opisali volilni načrt, ki ga predlaga deželni odbor ter naslikali krivice, ki so naperjene naravnost proti delavstvu in okoličanskim Slovincem. Naša zastopnika sta pridno posegla v debato (o kateri govorimo na drugem mestu) ki je prešla tudi izven dnevnega reda na narodno in socialno vprašanje. Na shodih se je sprejela resolucija, ki protestira najodločneje proti skrajno reakcionarnemu načrtu za volilni red v mestni svet in deželni zbor tržaški, ki ga je izdelal deželni odbor, ter pozivlja vlado, naj sama predloži načrt volilnega reda, ki bo odgovarjal narodnim, socialnim in faktičnim razmeram tržaškega ozemlja. Za resolucijo so glasovali tudi socialni demokratje.

Socialni pregled.

Pasivna rezistenca na južni in državni železnici je začela v ponedeljek, ker do nedelje zvečer ni bilo dovoljnega odgovora od nobene železniške uprave. Posledice propisnega dela se že opaža, zlasti v postajah, kjer je večji promet. V Trstu je žugal prometni šef Eggenberger, da bode pisal v Ljubljano po železničarje. Gospod šef naj se ne moti; tudi ljubljanski železničarji nočejo biti povsod smatrani za »kazaka« in v časih boja se sploh nihče ne podaja rad v nevarnost. Gospod Eggenberger naj rajši vpliva, da pride železniško ministristvo k pameti.

Trst, 26. svečana. Zaupniki železničarjev so poklicani na Dunaj k ministristvu ter odpučujejo nemudoma tja. Tudi tajnik sodrug Kopač je povabljen na Dunaj.

Dunaj, 27. svečana. Pri železniškem ministristvu je bila danes konferenca pod predsedništvom ministra Derschatte. Od južne železnice sta bila navzoča generalni ravnatelj Chlumeczký. Sklenilo se je, vstopiti v obravnavo z zaupniki železničarjev. Razprave bode vodila generalna inspekcija.

Trst, 26. svečana. Nocoj je bil v Delavskem domu železničarski shod, katerega se je udeležilo nad 1000 oseb. Izvoljena je deputacija, ki gre na Dunaj. Govorniki so naglašali, da je med državnimi in južnimi železničarji popolna solidarnost. Namestnik princ Hohenlohe se je informiral pri sodrugu Kopaču o železničarskih zahtevah ter je obljubil svoje posredovanje. Železničarji zahtevajo, da se namesti prestavljene 3 uradnike drž. železnice zopet na prejšnja mesta. Na obeh železnicah so formulirali končne zahteve. Pasivna rezistenca se je razširila do Pragerskega in do Jesenice.

Ljubljana. Tukaj je na obeh kolodvorih jako malo dela, vsled česar se tukaj pasivne rezistence tukaj ne občuti. Pač pa prihajajo tovorni vlaki od zunaj z velikimi zamudami, nekateri sploh izostajajo.

Stavka v Borovljah. Tristo rudarjev koroške industrijske družbe v Borovljah je stopilo v stavko, ker se jim je neopravičeno trgalo mezde in se z njimi sploh grdo ravna. Rudarje opozarjamo, naj ne iščejo dela v Borovljah.

Pekovski pomočniki v Trstu so predložili dne 24. t. m. gospodarjem spomenico, v kateri zahtevajo vpeljavo plačilne pogodbe z najnižjo plačo tedenski 40 kron, ki naj bi trajala 2 ali 3 leta.

Stavka lesnih delavcev v Trstu, ki se je pričela minuli teden, se nadaljuje. Zahteve teh slovenskih trpinov so jako majhne z ozirom na naporeno delo ter draginji, ki je nastala v Trstu v vseh oziirih. Delavci so skoraj vsi organizirani, in s pomočjo podpore, ki jo dobivajo od organizacije smemo pričakovati, da bodo v boju složni do končne zmage.

Čevljarska organizacija v Trstu je predložila gospodarjem spomenico v kateri se zahteva v splošnem 5% povišanja plač. Odgovor bodo čakali do 9. marca t. l. Toliko na znanje slovenskim čevljarjem.

Uvoz italijanskih delavcev. Avstralska vlada je sklenila, da se najame 11.500 italijanskih delavcev za sladkorne plantaže v Queenslandu. Poseben agent je že odpotoval v ta namen v Italijo.

Zmaga bolgarskih železničarjev. Končno se je tudi bolgarska vlada prepričala, da se dobre organizacije ne more premagati s sredstvi brutalnosti, s katerim je nameravala ugonobiti svobodo železničarjev. Ravnanje vlade je bilo zadnji čas že smešno. Najprvo si je pomagala pač z militariziranjem. Ta metoda, ki so jo iznašli v Italiji, je postalo prav nekaj evangelij železniških uprav in dokler niso bili železničarji pripravljeni nanjo, je tudi nekoliko izdala. Toda v Bolgariji se je vlada opekla. Orožne vaje imajo začetkom marca svoj konec; glavno pa je, da se železničarji niso ustrašili takoj od začetka. Vojaška disciplina ne napravlja na železnicah takih čudežev, kakor v vojašnici, kjer ima častnik moštvo pod očmi. Orožne vaje so se bližale koncu, a rednega prometa še ni bilo na bolgarskih železnicah. Tedaj je storila vlada, kar delajo pogostoma borinirani podjetniki: Iskala je stavkokaze v inozemstvu. Tak je namrač kapitalistični patriotizem. Obrnila se je celo do organizacije avstrijskih kovinarjev! Seveda ni povedala, da je v Bolgariji stavka, temveč je čenčala, da se poveča promet. Avstrijski kovinarji so imeli lepo zabavo. Ali bolgarska vlada ni dobila stavkokazov, in ker so splavali tako vsi njeni upi po vodi, se je ponižala na obravnave s stavkujočimi železničarji. Priznala je organizacijo in koalicijsko pravico in dovolila je zahtevano zvišanje plač. Tako je končala bolgarska železničarska stavka.

Višjega stavbenega zdravnika in fizika dr. Schmida znamenito

olje za sluh

odstranja hitro in temeljito nastalo gluhotu, tečenje iz ušes, šumenje po ušesih in naglušnost tudi ako je že zastarano.

Steklenica stane 2 gld. z navodilom o uporabi. Dobiva se samo v lekarni

pri „Črnem orlu“ na Novem trgu v Celovcu.

Deželna konferenca na Goriškem.

Dne 17. februarja je bila v gostilni g. Mozetiča na Mirenski cesti v Gorici deželna konferenca jugoslovanske socialno-demokratske stranke. Prišlo je 26 delegatov, ki so zastopali občine Štandrež, Miren, Sovodnje, Št. Ferjan, Renče, Vrtojbo, Solkan, Podgoro, Št. Peter, Pevmo, Kojško, Dornberg, Nabrežino i. t. d. Konferenco je otvoril sodrug Ropas, rekoč, da je sklicana po določilu strankarskega zbora. Predstavil je nato kandidata socialistične stranke v dveh goriških okrajih, sodruga Fr. Milosta in Vinko Kermolja. (Odobranje.)

Predsednikom konference sta izvoljena Pahor (Podgora) in Marica (Nabrežina). Za zapisnikarja je imenovan sodrug Milost.

Sodruga Ropas je podal obširno poročilo o strankinem zboru, katero se je po nekaterih stvarnih popravkih vzelo na znanje.

Milost: Pomeniti se moramo o prihodnjih državnozborskih volitvah. Izvršiti moramo sklepe strankarskega zbora. Z odločnim bojem dosežemo gotove uspehe. Razširiti treba politično organizacijo po vsej deželi; brez te je nemogoč vsak napredek. Ne sme pa sloniti vse na par osebah, kakor je bilo pred leti, da ko so padle te osebe, je padla — stranka. To se ne sme ponoviti. Razširiti moramo po deželi «Rdeči Prapor». Za izobrazbo treba skrbeti. Le urno, veselo na delo, stopimo v volilno borbo, pogumno razširjamo med slovenskim narodom kulturo! Omikan narod, zmaga naša!

Kermolj pozdravlja konferenco naglašujoč, da se mora strogo postopati po strankarskih sklepih v volilni borbi. Intransigentno, brezobzirno, nič kompromisov pred prvimi volitvami.

Ropas je mnenja, da se lahko tudi prej pride do sporazumljenja, če se ima od tega dobiček.

Petejan je za intransigenco in konferenca sprejme predlog sodruga Milosta, postopati po strankarskih sklepih in navodilih izvrševalnega odbora.

Milost predlaga, naj se radi nevarnosti, ki izhajajo za neizvežbane iz zakona o volilni svobodi, sklone, ne udeležiti se nobenega volilnega shoda nasprotnih strank.

Kermolj, Ropas, Petejan in Leban so nasprotni, Marica je za; toda predlog je odklonjen. Po dolgi debati, ki je obsegala vse delovanje stranke in katere so se udeležili skoro vsi delegatje, se je soglasno sklenilo sledeče:

«Ustanovi se dve volilni okrajni organizaciji, ena s sedežem v Gorici, druga s sedežem v Nabrežini; po vseh občinah teh dveh volilnih okrajev se sestavi zaupne odbore, sestojече iz treh mož, ki naj bodo v nepehane dotiki z okrajnim političnim odborom.

Priredi se dva velika volilna shoda. Eden boji v Gorici za cel volilni okraj, eden pa v Komnu tudi za cel volilni okraj. Po možnosti se priredi manjše volilne shode v vseh občinah obeh okrajev. Kandidata, ki jih predlaga strankarski zbor, se potrdi.»

Leban predlaga, naj se izvoli deputacija, ki naj gre na 20. februarja v deželni zbor, ki se ta dan otvori, in naj predloži zahteve glede volilne pravice.

Milost povdarja, da je treba postopati v tej stvari skupno z italijanskimi delavci dežele. Marica je enakega mnenja.

Kermolj, Petejan, Ropas in drugi se strinjajo z Lebanovim predlogom, ki je sprejet z vsemi glasovi, izvemši Milosta in Marice.

Deputacija je izvoljena iz sledečih sodrugov: Ropas, Bitežnik in Leban. Deželnemu glavarju jih predstavi deželnozborski poslanec g. dr. Tuma. Po drugih razgovorih zaupnega značaja se konferenca zaključi z «živio»-klici na socialno demokracijo in delegati zapojo:

«Vstanite, bratje, urno, smelo, rešitve že se bliža čas!...»

Raznoterosti.

Nesreča na morju. Strašna nesreča se je pripetila dne 21. svečana na nizozemskem obrežju. Parnik «Berlin», ki vzdržuje zvezo med Harwichom in Hoch von Holland, je izgubil, prišedši od Anglije, krmilo, grozovit vihar ga je pograbil ter treščil ob severni pomol in ladja se je razletela na tri kose. Na ladji je bilo 141 oseb, med njimi 91 potnikov. Strašna nevihta je dolgo časa ovirala vsako pomoč. Velik del mornarjev in potnikov je utonil takoj, drugi so se zbrali na zadnjem delu ladje. Ko hrib visoko valovje je vrglo še

mного ljudi v morje. Večkrat je poskušala rešilna barka, približati se ponesrečeni barki, kar je bilo v začetku nemogoče. Metali so vrvi na krov, a ponesrečenci jih niso mogli ujeti. Na ladji je bila operna družba, ki je skoraj do zadnjega člana utonila. Šele drugi dan se je mogla rešilna barka toliko približati, da je z mnogimi težavami sprejela nekoliko še živih ljudi. Zadnje so rešili šele dne 24. svečana. Okrog 130 ljudi je utonilo. — Francoska križarka «Jean Bart» je ponesrečila na atlantičnem obrežju pri Puntagali. Ladja je izgubljena, osebje je rešeno. — Okoli 20. svečana je ponesrečilo več manjših ladij ob angleškem obrežju v hudem viharju. Tudi več ljudi je utonilo.

Nesreča v rudniku. V jami Johann pri Mostecu na Češkem se je vsul dne 21. m. m. premog na štiri rudarje ter jih je zasul. Eden je bil takoj mrtev, trije so tako težko poškodovani, da ni upanja na okrevanje.

Kuga. Iz Carigrada se poroča, da je v Džedi izbruhnila kuga. Vsak dan se pojavi 5 do 6 slučajev.

Zaveden delavec

in

prijatelj delavstva

ne pije

Koslerjevega piva!

Delavski koledar za leto 1907

velja 72 h, v usnje vezan 1-30 K,
po pošti 10 h več.

Izšla je v založbi časopisa «Naprej» v
Idriji I. knjiga

Pod spovednim pečatom

katero je spisal bivši, katoliški kapelan H.
Kirchsteiger. — Cena I. knjige, obsegajoči
312 strani, znaša 2 K 60 vin.

Vsakemu prijatelju dobrega in poučnega
branja knjigo «Pod spovednim pečatom» prav
toplo priporočamo. — Dobi se v Ljubljani
v knjigarni L. Schwentner; v Gorici v
knjigarni A. Gabršček ter v Idriji pri upravi
lista «Naprej».

Ugodna prilika za nakup radi stečaja neke velike tovarne

samo 3 goldinarje

stane poštni zabojček 5 kilogramov celotne teže (približno
50—60 komadov) pri tiskanju malo poškodovanega, lepo zvršče-
nega, ročno dišečega

25—24

toaletnega mila

7

ranja vijoličnega, vrtničnega, osojničnega, solnčičnega, špajkinega,
lilijno-mlečnega, šmarničnega, breskvinega cveta i. t. d.

Razpošilja proti povzetju

podjetje Manhattan

Budimpešta VIII, Bezeredy-utca 3.

Iz Ljubljane v New-York stane samo 160 kron

AVUSTRO = AMERICANA

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na **Simona Kmetetza**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Iz Ljubljane v New-York stane samo 80 glid.

Postavno zavarovana!

Vsaka ponaredba in ponatisek je kazalivo.
Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih
ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 ve-
lika specialna steklenica s patentnim
zaklepom 5 K.

4 52—5

Thierryev centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam,
vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka
K 3-60. Razpošilja se le proti po-
vzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta po-
vsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Eckart A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih
pisem zastoj in franko.

Oglase

za vse

časnike in koledarje sveta

preskrbi najbolje in najceneje

ekspedicija oglasov

EDVARD BRAUN

Dunaj, I. Rotenturmstrasse 9.

Časniški in koledarski katalog inse-
rentom zastoj in poštne prosto.

Celovec (Koroška)

DR. FERD. MÜLLER

2—1

■ naznanja ■
da je otvoril

odvetniško pisarno

v Celovcu ■ Kramergasse št. 1.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52—25

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Berdajs.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

10. šteč.

V Ljubljani, dne 8. marca 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Franciskanske ulice šteč. 8/I.

Klerikalizem.

Na nedeljskem shodu, ki je bil v dvorani hotela »Union«, je dejal dr. Krek, da »Slov. ljudska stranka« ni — klerikalna. Ker se mora tako trditev dokazati kakorkoli, je rekel, da ni klerikalna, ker — ne stremi po duhovniški nadvladi. Koliko jih je bilo na shodu, ki jih je prepričala ta beseda, ne vemo. Razumemo jo pa, kajti klerikalizem v Ljubljani še ni najboljše priporočilo in previdni taktičarji, kakršni so klerikalci, ne rabijo vabe, na katero ne gredo ribice. S povdarjanjem klerikalizma se danes še ne more pridobiti kdove kaj v Ljubljani; da bi dobili glasov, so pa klerikalci pripravljeni zatajiti še marsikaj drugega, kakor — klerikalizem.

Trditve dr. Kreka nismo slišali prvokrat. Ko se je »Katoliška narodna stranka« prekrstila v »slovensko ljudsko«, so naglašali gospodje svoj demokratizem in že takrat so pripovedovali, da niso klerikalci. Na lanskem katoliškem shodu je dr. Šustersič predaval na dolgo in na široko o »klerikalizmu in katolicizmu« in tudi tam je bila nameravana tendenca ta, da njegova stranka ni klerikalna.

Ta zatrjevanja bi bila prav simpatična, ako jih ne bi pobijala — dejstva. Na podlagi faktov je pa dokazano, da je stranka klerikalna, pred vsem klerikalna in da so v njej vsi interesi potisnjeni za klerikalne. Res je pač, da stranka ni enotna. Dr. Krek je izražal upanje, da bode v drž. zboru ljubljanski kandidat Kregar z njim, z Gostinčarjem in s Šustersičem na skrajnem levem krilu stranke, ter je s tem sam potrdil, da so v stranki različne struje. Starejša konservativna ima dosti opraviti z mlajšo, radikalnejšo. Ali iz tega dejstva se ne da na noben način izvajati, da stranka ni klerikalna. V tem vprašanju ni nobene razlike med desnim in med levim krilom. Pa tudi če kandidat za svojo osebo ne bi bil klerikalec, bi bilo to brezpomembno, ker v državnem zboru ne bode nastopal kot divjak, temveč kot član kluba, ki bode klerikalen. To je tem važnejše, ker se je že ob zaključku državnega zbora poročalo, da se namerava v novem parlamentu ustanoviti katoliški centrum, v katerem bi bili tudi slovenski klerikalni poslanci.

Takozvana slovenska ljudska stranka ni nova tvorba. Ona ni nič drugega, kakor nekdanja katoliška narodna stranka, ki je le čutila potrebo, izpremeniti svoje ime. Kakor stara, tako mora biti torej tudi nova stranka klerikalna in se v tem ni izpremenilo nič. Njen program je tak, kakršen je bil prej, vodilne osebe ravno take in njeno delovanje tudi. Načelnik te stranke se lahko imenuje Šustersič ali pa drugače; njen vrhovni zapovednik je pa ljubljanski škof. Že večkrat so izkušali, utajiti to, ali škof jih vselej sam postavi na laž s kakim pastirskim pismom, s katerim ukazuje katoličanom, da morajo glasovati za kandidate »ljudske stranke«, ali pa s kako okrožnico, ki zapoveduje duhovnikom, kako se morajo politično ravhati.

Klerikalni značaj stranke je čim najjasneje dokazal lanski katoliški shod v Ljubljani. Vsako

zdravo oko je takrat lahko videlo, da je bila to ne versko-katoliška, temveč politično-klerikalna prireditelj in da je ni aranžiral nihče drugi, kakor klerikalna stranka, ki sedaj naenkrat noče biti klerikalna. Zahteve katoliškega shoda, ki se je vršil pod avspicijami škofov, so soglašali z zahtevami klerikalnih strank; te zahteve zastopa tudi »ljudska« stranka.

Dr. Krek je dejal, da stremi klerikalizem po nadvladi duhovništva. Pri nas stremi seveda za tem, da ohrani in utrdi duhovniško nadvlado, katere ni treba več priboriti. Ta nadvlada je tako očitna, da je ne bi bilo treba še dokazovati. »Slovenska ljudska stranka« se gotovo ne bode upala ničesar storiti proti škofovi ali papeževi volji. Pač pa izvršuje na političnem polju vse, kar zahteva škof in katoliška hierarhija. In dne 28. svečana je bil klerikalni značaj »ljudske« stranke ljubljancem ad oculos demonstriran, kajti med »zaupniki«, ki so se tega dne zbrali v dvorani »Uniona« in ki so se precej pridno pokazovali tudi po Ljubljani, je bil vendar največji odstotek duhovnikov in natančno se je videlo, da so bili oni komandanti tistih kmetov, ki so jih pripeljali seboj.

Čemu taji dr. Krek klerikalizem? Saj ima njegova stranka vendar program in načela, ki ga desavuirajo.

»Ljudska« stranka napada fanatično strastno svobodno šolo. V kakšen namen vendar? Edini, seveda veliki smoter je ta, da se ohrani klerikalizmu upliv na šolo, da se ga poveča in da se spravi šola v popolno odvisnost od cerkve in duhovništva. To je končno popolnoma naravno in klerikalci so po svojih načelih le dosledni, če postopajo tako. Dokler imajo na šolo omejen upliv, je mogoče, da ga izgube; zato hočejo dobiti popolno vlado nad šolo.

Klerikalna stranka zahteva, da se povrne papežu svetovno vlado. Tega ne bi mogla terjati, ako ne bi bila klerikalna, kajti z vero nima papežovo svetovno kraljestvo ničesar opraviti, pa pač s klerikalizmom, s stremljenjem po absolutni nadvladi rimske kurije nad narodi in državami.

Klerikalna stranka nasprotuje z vsemi močmi ločitvi cerkve od države — dasiravno je dr. Krek na nekem shodu v Ljubljani dejal, da se ne bi upiral taki ločitvi. Tudi to ni verska stvar, temveč klerikalna. Vera ne more izgubiti ničesar, ako je cerkev neodvisna od države, država pa od nje; pač pa izgubi lahko duhovništvo, ki ne more tedaj tako pritiskati na državo, kakor sedaj.

Klerikalna stranka je organizirana na katoliški podlagi. Tudi na nedeljskem shodu se je reklo: »Versko prepričanje je predpogoj za vstop v stranko.« Sicer je v klerikalni stranki dosti takih, ki nimajo prav nič katoliškega prepričanja. Ali načelo odločuje in to načelo pravi, da ne more biti član »ljudske« stranke nihče, ki se ne podvrže avtoriteti katoliške duhovščine.

Pa pogledimo na drugo stran: V vseh zavodih, na katere ima »ljudska« stranka upliv, vladajo duhovniki, redovniki ali redovnice. V vseh društvi, v katerih pridejo do besede, pritiskajo na to, da se dela po programu klerikalizma. Hvala »ljudski« stranki je šolska družba sv. Cirila in Metoda klerikalna družba, njene šole so konfesionalne, v

Izhaja v Ljubljani vsaki petek.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 5.44 K, za pol leta 2.72 K, za četrt leta 1.86 K; za Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K; za Ameriko za celo leto 7.28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati enkrat štiritopna petit-vrstica 20 vin, večkrat ceneje po dogovoru.

krajih, kjer je slovenski narodnosti slabo postlano, se ne gleda na to, da se vzgoji otroke slovensko, ampak da vzgajajo Schulschwester. Vse časopise »ljudske« stranke od »Slovenca« do obskurne »Naše moči« je klerikalno. V znanstvenih vprašanjih se postavlja vedno na klerikalno, napredku sovražno stališče. Prepojena je ta stranka s klerikalizmom po vseh žilah, duhovniki so njeni agitatorji in zaupniki, v semenišču se vzgaja pomladek njenih organizatorjev; dr. Krek naj trdi dan za dnem, da ni klerikalna, njen program, njeni cilji, njeno delovanje, njena organizacija, njeno časopisje — vse dokazuje nasprotno, da je bila in da je klerikalna. In klerikalna ostane, kajti tisti dan, ko ne bi bila več klerikalna, bi bil njen konec.

Čim bolj bodo izkušali njeni agitatorji utajiti njen klerikalizem, tem nujnejše bode dokazati, da je klerikalna v svojem fundamentu in v svojih glavah.

Tržaška volilna reforma.

V tržaškem deželnem zboru je prišlo v soboto, 2. t. m. do obstrukcije, katero so uprizorili slovenski narodnjaški poslanci. Preden podamo poročilo o teh dogodkih in jih razmotrimo, povemo takoj, da je bila obstrukcija sama po sebi v tem slučaju upravičena. Kajti bila je zadnje sredstvo, s katerim se je mogla manjšina braniti, in sicer v vprašanju, v katerem je bila obramba pravična in je pokazala manjšina že veliko mero popustljivosti.

Historijat volilne reforme za tržaški mestni svet in deželni zbor je tako znan, da ga ni treba ponavljati. Brez vsake tendencioznosti lahko pravimo, da je moglo dobiti potegovanje za preosnovo volilne pravice v Trstu šele tedaj realen pomen, ko so bile mase tržaškega ljudstva dovolj organizirane za nastop; lahko gremo še dalje in rečemo, da je moglo gibanje postati akutno šele tedaj, ko so se razmere v državi sploh tako izpremenile, da je prišlo gibanje za volilno pravico po celi Avstriji v tir. Da se je to zgodilo vsled moči socialne demokracije, je znano. Sedanji boji za tržaško mestno in deželno volilno reformo so posledica vzakonjene državnozbornske splošne in enake volilne pravice.

Tržaški deželni zbor je igral doslej veliko komedijo z volilno pravico; kakor je znano, je vedno špekuliral na to, da vlada ne potrdi tiste reforme, katero izdelal. Odkar je sankcionirana volilna preosnova za državo, je ta komedija težja. Izza tega preudca ne more socialno-demokratsko delavstvo prenašati brezpravnosti v deželi in v občini in ko se je pred kratkim sešel tržaški deželni zbor, ga je spomnila socialna demokracija obeh narodnosti z impozantno demonstracijo na njegovo dolžnost.

Lisjaška gospoda, ki vlada v zbornici na Velikem trgu, se je mislila še enkrat rešiti z zvijačo. Baron Beck je bil izjavil, da se iz deželnih zborov in občinskih svetov ne odstrani interesnega zastopstva. In deželni odbor je na to predložil — splošno in enako volilno pravico. Tako je hotel rešiti svojo »demokratsko« reputacijo. Ali čim je vlada odgovorila: »Ne«. se je deželni odbor potuhnil in tako hitro je izdelal nov načrt, da se poraja sum, da je bila »nova« osnova gotova, že preden je odbor nastopil s splošno in enako volilno pravico. Ta novi načrt pa je zmašilo najordinarnejše vrste, kateremu je edini namen, zagotoviti sedanji večini vlado za nedogledne čase. »Interesno« zastopstvo ne nahaja v tej osnovi drugega izraza, kakor da so v njej najizdatnejše zastopani interesi italijanske liberalne klike.

Sodrugji in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

Začeti boj za vsako ceno za splošno in enako volilno pravico sedaj pač ni kazalo. Pred durmi so državnoborske volitve, ki absorbirajo vso agitačno moč strank in ljudstva in moč, ki bi mogla premagati reakcionarno stališče vlade ter intrige deželnozborske večine, še ni zadostna. Razumna politika mora v takem položaju gledati, da doseže kar je najvčrtnostnejše in tako popravi svoje stališče za prihodnje boje.

Taktika je v takem položaju vedno težavna. Absolutna negacija sicer lahko napravi veliko hrupa, je pa končno brezplodna. Na drugi strani je pa velika nevarnost, da se popusti več nego je treba. Duhovi se na takih razpotjih zelo razburjajo, in vendar je treba ravno v taki situaciji največ mirne krvi in strogo treznega prevdarka. Sicer se lahko stori napako.

Socialna demokracija je zavzela takoj stališče napram predlagani reformi. Priredila je demonstrativne protestne shode, izdelala je tudi svoj načrt. Ali je bilo zadnje potrebno, o tem se lahko različno sodi. Ker stranka nima lastnih zastopnikov v zboru, se to lahko tolmači kot izraz minimalne meje, do katere je stranka za sedaj pripravljena popustiti; in ker nima druge poti, da pove to službenim faktorjem, se s tega stališča lahko odobri predložitev načrta. Našemu okusu bi boljje odgovarjala sama spomenica, ki naglašja principiarno stališče stranke in poleg tudi pove brez zakonske forme, v čem je začasni minimum. Toda to je stvar okusa, ki ne zasluži dolgih razmotrivanj.

Tudi slovenski narodnjaki so priredili vrsto shodov, na katerih so označili svoje stališče in protestirali proti krivicam. Izdelali so tudi spomenico.

V stvari se je pokazala razlika med italijansko socialno demokracijo in med slovenskimi narodnjaki v tem, da so prvi rekli: «Reformo volilne pravice se mora vsekakor dovršiti v sedanjem zasedanju, da se ne vrše nove volitve po starem sistemu», slovenski narodnjaki so pa zavzeli stališče, da taka reforma, kakršno je izdelal deželni odbor, ne sme postati zakon.

Navidezno je prvo stališče popolnoma oportunistično, drugo skrajno radikalno. Oba mnenja se navidezno neusmiljeno pobijata. Ali politika, ki posega v dno, mora opaziti, da ne zadostuje ne ena, ne druga formula. Ampak stvar je ta:

Če bi imela res preteči še ena doba, preden bi prišla sploh kaka volilna reforma do veljave, bila bi škoda gotovo velika. In ker v sedanjem zasedanju ni mogoče doseči preosnove, katero bi se moglo odobravati brez pomisleka, je treba delovati na to, da se ne vrše nove volitve na podlagi sedanjega volilnega reda. Ali obenem je treba delovati na to, da se doseže v tem zasedanju čim mogoče boljšo reformo.

Volitve po sedanjem sistemu bi imele nedvomni uspeh, da bi bil novi zbor sestavljen ravno tako, kakor sedanji. Ne le da bi trajale vse krivice še eno celo dobo, ampak od novega zbora zopet ne bi bilo pričakovati boljše reforme, nego je sedaj predlagana. Ali načrt te reforme je zopet tako krivičen, da so opravičena vsa sredstva, s katerimi se more doseči kakšno izboljšanje.

Obstrukcija bi bila vredna najstrožje obsodbe, ako bi ji bil namen, za vsako ceno preprečiti reformo. Opravičena je vseskozi, ako jo znajo narodnjaški poslanci porabiti za izboljšanje reforme. Da so narodnjaki začeli obstruirati, je bilo prav; vprašanje je, kako bodo znali ravnati dalje.

S tem seveda za nas zadeva še ni končana. Povdariti hočemo pred vsem, da je ne le stališče deželnozborske večine, ampak tudi stališče vlade tendenciozno pristransko. Načrt deželnega odbora dela kričečo krivico delavstvu in slovenski narodnosti. In vlada odobruje to doslej. Proti temu se upreti z vso močjo, je brezpogojno opravičeno. Tudi za socialno demokracijo velja načelo, da mora biti enakopravnost zagotovljena razredom ravno tako kakor narodom, spolom ravno tako kakor konfesijam. Da bi se smatralo slovensko prebivalstvo Trsta za prebivalstvo nižjega razreda, tega ne bomo trpeli nikoli, kakor ne trpimo, da bi se smatralo delavstvo za državljane drugega razreda.

H koncu pa hočemo še povdariti, da se nas ne bode smatralo za slepce, da razumemo čisto dobro radikalizem slovenskih narodnjakov v Trstu, ki se pojavlja za čudo vselej, kadar stojе ravno pred volitvami. Demagogija, katero smo konstatirali že zadnjič, je pri njih povsem očividna.

Domače stvari.

Socialno-demokratska stranka nima ničesar v svojem programu, kar bi koristilo komu drugemu, kakor delavcem; tako govore nasprotniki, da bi ustavili strujo novih pristašev, ki iščejo zavetišča v taboru socialne demokracije, ko ga niso našli nikjer drugod. Z besedo «delavec» se pri nas zelo lahkoumno greši in prezira se nalašč ali pa iz neznanja, da je socialna demokracija stranka delavskega razreda, ne pa samo enega ali drugega delavskega sloja. V smislu socializma, ki je v sedanjih socialnih razmerah v rokah kapitalizma, se ne morejo rešiti samo rudarji, mizarji ali tobačni delavci, temveč ravno tako učitelji, umetniki, uradniki, ki so potisnjeni v nedostojno situacijo, da morajo oddajati privatnemu ali državnemu kapitalizmu svoje delo, kruhi pa jim reže

kapitalizem kakor nesvobodnim po svoji volji. Krog delavstva je veliko širši, nego se navadno sodi. Pogledati je treba n. pr. le v različne obrtniške domačije. Brezštevilni so mali mojstri, ki s svojim delom ne morejo zaslužiti nič več, kakor njih pomočniki, katerih se torej ne more uvrstiti med «podjetnike», temveč so delavci, ki si morajo sami plačevati mezd. Ravno tako so razmere tisočih malih kmetov, ki so v resnici samo poljedelski delavci in ki često že delajo na tujem gruntu, ker iznašajo dolgovi toliko ali pa včasih celo več, nego je vredna njih «posest». Po naravi socialnega zakona je socialna demokracija stranka vseh teh slojev, ki so vsi potrebni ne utrditve sedanjega socialnega «reda», temveč rešitve iz njega. Sploh pa more samo nevednost podtikati socialni demokraciji, da ne deluje za splošne koristi ljudstva. V njenem programu stoji na odličnem mestu politične pravice. Bojuje se za neomejeno zborovalno, združevalno, tiskovno svobodo. Velika mora biti omejenost tistih, ki ne vidijo, da je uresničenje teh zahtev pridobitev za vse sloje, ki so potlačeni, odvisni in izkoriščani in ki potrebujejo največje svobode gibanja, ako si hočejo priboriti kakršnokoli izboljšanje. Socialna demokracija zahteva davčno reformo. Kapitalisti in veleposestniki seveda ne morejo soglašati s tako zahtevo, ki bi obremenila njih polne blagajne. Ali pa ne bi taka preosnova, sloneča na progresivnem dohodninskem davku razbremenila malega kmeta ravno tako kakor železniškega uslužbenca, uradnika enako kakor tovarniškega delavca? Socialna demokracija se bojuje za brezplačen pouk. Ako je dandanes velika skrb družinskega očeta za njegov lastni obstanek, koliko bolj ga mori še skrb za otroka? Sklicevanje na sinove siromašnih staršev, ki so se preborili s pridnostjo, z «zmernostjo» in s podobnimi lepimi lastnostmi do najvišjih izkušenj, je zelo frivolno. Kdor je moral sam študirati v enakih razmerah, ve, kakšna loterija je lov za instrukcijami in stipendijami in ve tudi, koliko stotin nadarjenih divjakov ne doseže nikoli svojega cilja, koliko talentiranih, celo genialnih «faliranih študentov» se potika okoli, ker niso mogli premagati dijaške bede. Za vsakega neimovitega očeta, pa naj nosi delavsko bluzo ali pa «skrice», je brezplačnost šolskega pouka neizmerne važnosti, a kdo naj goni to vprašanje k rešitvi, ako ni socialne demokracije? Liberalna stranka, ki je itak izgubila zmožnost za praktično delo in je v zadnjem državnoborskem zasedanju razkrila pomanjkanje vsake določene smeri, se mora ozirati v prvi vrsti na svoje bogate pristaše. Takih reform se pa ne more izvrševati, ne da bi morali bogatini odpirati svoj mošnjiček. Klerikalna stranka pa ne more rabiti konkurence, katero bi tedaj delali svobodni zavodi njenim Alojzijevešcem, Marianišcem, škofovskim gimnazijam i. t. d. Treba je le vzeti v roke socialno demokratski program, treba je nekoliko študirati socializem, pa se razprše predsodki kakor megla pod solncem in dozori prepričanje, da je prava, splošna ljudska stranka ravno socialna demokracija.

Klerikalno drevje torej v novem parlamentu ne bode raslo v nebesa. To konstatira «Slovenski Narod» v torkovi številki. V novem volilnem redu torej ni tistih črnih nevarnosti, ki so jih slikali liberalci, ko so tarnali nad volilno reformo in jo je dr. Tavčar s klasično nerodnostjo izkušal obstruirati. Ali — za vse bogove Olimpa — kako naj imenujemo politiko liberalne stranke, ki je več kakor leto dni gledala strahove, katerih ni? Najmanj, kar se mora zahtevati od političarjev, je vendar, da razumejo položaj, da znajo preceniti efekte zakonov, ki jih ustvarjajo ali pa pobijajo. Resnično, priznavanja «Slovenskega Naroda» so od dne do dne dragocenejša. Tu prihaja glasilo liberalne stranke, pa vriska: «Juhuhu, vse tisto ni res, kar smo govorili. Cela naša stranka s svojo državnoborsko delegacijo in s svojim izvrševalnim odborom ni razumela stvari. Zdaj šele vidimo, da je tisti preklicani volilni red le dober, prav dober, izvršten. No, pa ker dosedaj nismo razumeli reči, nam dajte vendar zopet kakšen mandat. V novem parlamentu ne bomo nadaljevali starih zmot, ampak — začeli bomo z novimi konfuzijami.» Torej — komur je všeč politični tingl-tangl, pomagaj galvanizirati liberalizem. Propada sicer, pa — bil bi vendar «hec».

Krasno vzpodbujati zna »Slovenski Narod« svoje pristaše. Pretečeni teden je začel povpraševati, zakaj propada liberalna stranka. Vprašanje je bilo sicer popolnoma odveč, ker bi bil našel že davno pri nas lahko odgovor. Uzroki propada liberalne stranke so danes že tako splošno znani, da si daje Narod pravo izpričevalo siromašnosti, ako se povprašuje po njih. Ali najkrasnejše je pač, da prihaja s takimi vprašanji, ki so le priznanje bridke resnice, ravno v času pred volitvami, v dobi, ko se trudi vsaka stranka, da zbere vse svoje moči in da pridobi še novih, v dobi, ko stoji vse politično časopisje v službi agitacije. Ker se ne more misliti, da urejujejo «Narod» otroci, je pri takem razkrivanju situacije pač dovoljeno vprašanje: Zakaj sploh ne likvidira ta stranka prostovoljno? Nobene naloge na svetu ne more več izvršiti; edino, kar bi še mogla, bi bilo oteščavati drugim boj proti klerikalizmu. Do tega sklepa bodo morali priti pač tudi njeni pristaši, katerim pove «Narod» s tako občudovanja vredno odkritosrčnostjo, da propada stranka, Ali naj se konstituira morda kot po-

grebno društvo?... «Napredna» stranka, ki je napredovala po rakovo, je — priča «Narod»! — propadla. Zato ni treba, da bi propadel napredek. Ali da se ga pospeši, je treba, da naprednjaki zapuste mrliča in se pridružijo živim, ki imajo resne volje in delavne moči. «Narod» jim pravzaprav sam ne bi mogel svetovati nič drugega.

Predavanje v Šiški. Prihodnje predavanje ces. svetnika profesorja Franketa o znanstvenem socializmu je v ponedeljek, 11. t. m. ob 8. zvečer v gostilni Celarc v Šiški.

Tržaški narodnjaki nosijo novo robo na semenj. Stara gesla so obrabljena in treba je novosti. Ker pa pri gospodih ni novega duha, so se oprijeli novih fraz in glasno trobijo po svetu, da so velikanski demokratje, da so veliko bolj demokratični, kakor socialni demokratje. Težko se je pripraviti o takih rečeh z ljudmi, ki sami ne vedo, kaj je demokratično, kajti dopovedujejo si toliko časa, kako so radikalni, da si končno sami verjamejo. Tako hodi sedaj dr. Gregorin po Trstu in po okolici in v grlu se mu je nova fraza že tako vdomačila, da mu vre iz ust, naj si je čas in prostor za to primeren ali ne. Seveda, če bi se z besedami opravilo vse, bi bilo stališče narodnjaške gospode zelo ugodno. Vražja stvar je le, da noče ljudstvo več verjeti samim govoricam, ampak zahteva dokaze. Pač mislijo veljaki, da lahko tudi tukaj poslužijo. — «Socialni demokratje», pravijo, «bi dosegli v okolici tudi štiri razrede za tržaški občinski, oziroma deželni zbor, mi pa zahtevamo samo dva». To je po njih mnenju vrhunec radikalnega demokratizma. In kdové, morda si gospodje celo res kaj mislijo, kadar govore tako. Misel pa seveda ne more biti drugačna, kakor taka, da je na svetu še vedno več ljudi, ki sodijo površno, nego takih, ki gredo s stvarjo do dna. Toda če v narodnjaškem taboru še ne poznajo te razlike, jim bodi povedano, da je demokracija nekaj drugega kakor demagogija, katero uganjajo oni. Zahteve na papirju in na jeziku so zelo po ceni, druga je pa, kako se jih uresniči; in od naših veljakov še nismo slišali, kakšna sredstva imajo, da dosežejo postulate, o katerimi krošnjarijo po shodih in po «Edinosti». Če bi se moglo dokazati s platoničnimi zahtevami demokratizem, tedaj bi lahko rekla italijanska liberalna stranka, da je idealno demokratična; saj je že «zahtevala» za občinski in deželni zbor splošno in enako volilno pravico. Kaj bi rekli naši narodnjaki na to? Privrždili nam bodo menda, da je bila to navadna politična šarlatanerija, ker so dobro vedeli, da vložila vlada svoj brezpogojni veto. Za nevedneže so si tudi oni pripravili lepo demokratično pozo, odgovornost pa odvaljujejo na vlado, čeravno čivkajo vrabci po strehah, da bi bil zaglusevalen jok in stok v Izraelu, če bi bila slučajno vlada dovolila splošno in enako volilno pravico, Ravno tako pa tudi radikalna fraza ne dokazuje demokratizma naše slovenske gospode, temveč priča samo, da so ostali politično tisti otroci, kakršni so bili od nekdaj. V očitanjih, s katerimi so sedaj tako bogati, tiči pa tudi dober kos hinavščine; novopečeni «demokratje» vedo prav dobro, da je v Trstu socialna demokracija edina moč, ki je zmožna, preprečiti tisto krivico, katero hoče prizadeti deželni odbor ljudstvu z novim načrtom. Ako bi razumeli politiko, bi morali pa tudi vedeti, da se v vsakem času lahko doseže toliko, kolikor primore realna moč. Slep bi morali biti, ako nebi priznali, da so doslej vladajoča stranka, deželna vlada in centralna vlada, še vedno faktorji, katerih se more kratkoma malo odstraniti. Njih moč stoji proti moči ljudstva in doseči ne more toliko, kolikor se izstrga nasprotniku v boju iz rok. Ako bi mogla socialna demokracija sama odločevati, tedaj nebi zahtevala dveh razredov za okolico, ne bi tirjala, da se uvrsti v privilegovani razred vse davkoplačevalce, temveč jutri bi veljala splošna in enaka volilna pravica. Ali socialni demokratje niso otroci in če znajo ceniti svojo moč, je vendar ne precenjujejo. Narodnjaški voditelji naj položijo roko na srce pa naj odkritosrčno povedo: Ali bi bilo prislo vprašanje mestne oziroma deželne volilne reforme sploh v tir brez socialne demokracije? Da stoji stvar na dnevnem redu in da ne more izginiti, to je uspeh našega dela, ne pa praznih besed. V kolikor je v dejanskih razmerah mogoče priboriti, bodo socialni demokratje priborili. Toda mi vemo, da se je treba boriti, narodnjaški veljaki pa mislijo, da zadostuje bramarbaziranje. In v tem je razlika. Mi smo demokratje, oni pa so navadni demagogi.

Proti militarizmu se je mnogo govorilo na nedeljskem shodu klerikalcev. Miren opazovalec se je lahko prepričal, da čutijo tudi obrtniki bremena, ki jim jih nalaga nenasiitni moloh ravno tako kakor delavcem. Dolgo let se je farbalo obrtnike z služki, ki jih daje vojaščina obrtniji. Ali ta gospodarski «nauk» ne vleče več, kajti ogromna večina obrtnikov ne čuti prav nič takih zaslužkov. Če že dobi kak obrtnik naročilo na nekoliko parov hlač ali na par telečakov, je to navadno tak, ki je že bližji tovarnarjem nego obrtnikom. Sicer pa topov sploh ne vlivajo, ladij ne stavijo in repetirk ne fabricirajo obrtniki. Pretežno največje svote pa gredo za tako čedno orodje, ne pa za blago, ki ga sploh morejo izdelovati obrtniki. Ščasoma prodira prepričanje, da je nekoliko čuden način, če se po

bere od ljudstva par sto miliončkov za krmo militarizma, pa se da temu ljudstvu od tega kak boren milion „zaslužiti“. Nevolja obrtnikov nad militarizmom je bila torej razumljiva. Ali klerikalne veljake je spravila — v zadrego. Dr. Šusteršič je razkladal precej zmeden, da Avstrija ne sme imeti slabše vojske, nego jo ima Italija. Naravno — saj bi ga bil lahko kdo vprašal, kako to, da je v delegacijah zagovarjal zahteve vojnega ministra. Spretni so klerikalci! Kadar se hočejo prikupiti ljudstvu, znajo udrihati po militarizmu kakor najbolj rdeči socialisti; kadar pa se hočejo prikupiti „gori“, pa glasujejo za kanone in za barke, ki so seveda samo krščanske igracke, ne pa orodje za organiziran umor!

Liberalni kandidat za Ljubljano bo torej vendar župan Hribar. To se pravi: Liberalci so se prepričali, da so kot stranka parterre, pa postavljajo zadnje upe na — osebo. Obupne kalkulacije!

«**Nova doba**» objavlja «program» Slovenske Gospodarske Stranke. Lakoničen je; to je lepa prednost. Ali eno napako ima: Da namreč ni — program. Štirinajst tez, povrh še nemotiviranih, dosti nejasnih, omogočujočih prav raznovrstne interpretacije — to ni program! Ako bi «mladi» nekoliko pogledali od pisalne mize, pa se ozrli med ljudmi, bi lahko opazili, da so najbolj razočarani tisti, ki so največ pričakovali od novega programa. Sicer se pa še zmenimo o teh fundamentalnih stvarkih.

Akademija. V nedeljo, dne 10. marca, predava ob 4. uri popoldne v Škofji Lokiing. Jakob Turko «Hrani in hranjenju rastlin». Dne 17. marca pa predava v «Mestnem domu» v Ljubljani ob 8. uri zvečer hrvaški pesnik in estetik vseučiliški profesor dr. Fran Marković o «Simonu Gregorčiču».

V **tržaškem deželni zboru** so preložili specialno razpravo o volilni reformi, da preštudira odsek poprej razne spomenice, ki so došle v tej zadevi, med njimi spomenico socialno-demokratske stranke. Torej je upanja, da se tisti monstrum vsaj nekoliko izboljša.

Govorniki tržaške «Edinosti» so na zadnjih shodih trdili, da bi osmestili slovenske socialno-demokratske govornike. Posebno dr. Gregorin se ni vedel nič prida v «Narodnem Domu», kjer se je napenjal na vse moči, da bi naredil socialne demokrate smešne. Tržaška organizacija opozarja gospode, naj se iztreznijo, dokler je čas. Namen tržaških socialistov ni vpeljati v volilno agitacijo nizkoten osebni boj; ali če gospodje ne poznajo drugega orožja, tedaj jim bodi povedano, da bi se jim znali tudi naši govorniki rogati in jok ironizirati in sicer s pomočjo obilnega materiala. Naša želja je, da ostanejo boji na primerni višini; naj nas ne silijo, da postane drugače.

Lloydov parnik «Imperatrix», ki je odplul dne 19. m. m. iz Trsta v Bombaj, je ponesrečil 22. m. m. zvečer blizu otoka Kandija ter je utonil. Imel je 120 oseb moštva in 20 potnikov. Kako se je nesreča zgodila, še ni znano. Sodi se, da je v megli izgubil pravi kurz in zadel ob skalo. Iz Kandije so poslali parnik «Castore» na pomoč, kateremu se je posrečilo, rešiti potnike ter častnike in šarže, izvzemši tretjega strojnika Martimuzija. **39 oseb od moštva**, med njimi 8 arabskih kurjačev, je utonilo. Potniki so se odpeljali z ladjo «Afrika» dalje v Bombaj. Med ponesrečenci so sledeči: Alojz Martimuzi, Miha Kuret, Henrik Tosolini, Peter Bandl, Karol Val de Castel, Ivan Dicolle, Gustav Gagliardo, Josip Miršič, Albert Valensik, Ivan Masutti, Vinko Mazzilai, Ivan Marič, Leopold Sandrini iz Trsta, Josip Mauro iz Kopra, Fran Košir iz Kamnika. Vsi ponesrečeni mornarji so bili udje organizacije pomorščakov. Na tržaškem delavskem domu je vihrala črna zastava.

Politični odsevi.

Med avstrijsko in ogrsko vlado teko pogajanja glede obnovitve avstro-ogrske pogodbe. Ker so pogajanja tajna, je vsako ugibanje in razmotrivanje neplodno. Avstrijska vlada je videla veliko nezadovoljnosti ljudstva s sedanjim stanjem, da bi bil naravnost njen samomor, ako bi popustila ogrskim zahtevam tako, kakor se je popuščalo doslej. Paziti ne bode treba, da se ne pokaže stalnost in nepopustljivost v praznih formalnostih, na račun stvarnih interesov avstrijskega prebivalstva. Državni zbor bode imel takoj, ko se snide, izvršiti važno nalogo v tem oziru.

Tudi goriški deželni odbor je dobil od vlade odgovor na vprašanje glede vpeljave splošne in enake volilne pravice za deželni zbor. Seveda se je postavila Beckova «parlamentarna» vlada zopet na tisto stališče, kakor napram tržaški volilni reformi: «Državni zbor je čisto zakonodajna korporacija, deželni zbori pa imajo poleg zakonodajnega delokroga oskrbovati tudi upravne posle. Proti uvedbi splošne in enake volilne pravice so torej „na-

čelni“ pomisleki.» To je logika, da se je bog usmili. Za upravne posle dežel so v prvi vrsti merodajni zakoni. Te smejo izdelovati poslanci, voljeni po splošni in enaki volilni pravici. Izvrševanje zakonov in administracija, ki stoji šele v drugi vrsti, je pa prevzvišena za splošno ljudstvo! Pa kakor da se ne bi dotikali vsi upravni posli ljudstva! Komaj je deželni glavar prečital famozni odgovor vlade, pa je že podal deželni zbor lepo ilustracijo naši trditvi; sprejel je zakonski načrt o pobiranju deželne dokaide na pivo. Seveda bodo plačevali to doklado samo privilegiranci! Potem je sklenil pozvati vlado, naj predloži v sankcioniranje zakon o zatiranju pelagre; tudi ta se tiče menda le bogatinov, ki jedo samo polento in dobivajo pelagro vsled nezadostne hrane. Zakaj ne bi smelo imeti ljudstvo besede pri takih vprašanjih, to razumejo pač samo oficijelni možgani.

Tržaška volilna reforma je bila vendar v sredo ob hrupnih prizorih sprejeta. Po poročilih, ki smo jih dobili doslej, je ravnalo predsedništvo deželnega zbora naravnoat brutalno in protizakonito. Večina se je ponašala, kakor skup pouličnjakov, kako pa je po takem vzgledu razsajala galerija, si je lahko misliti.

V **ogrskem državnem zboru** je govoril minister grof Andrassy o organizaciji poljedelskih delavcev. Prvikrat, odkar vlada ogrska koalicija, je bilo pravzaprav slišati pametno besedo o tem vprašanju. Grof Andrassy je povdarjal, da je organizacija edino sredstvo, ki ga imajo delavci v boju za izboljšanje svojega položaja. Bila bi sramota, ako bi se na ta način pobijalo delavce v času, ko se namerava odpreti parlament najširšim slojem.

Afera rusinskih dijakov v Lvovu je žalostno znamenje naše kulturno-politične zaostalosti. Kaj pomagajo vse lepe naredbe, ako je duh, ki naj jih izvaja, reakcionaren? Moderno pravištvo zahteva, da se vidi tudi v okrivljencu človeka; sam zakon mu priznava pravice; Körberjeve naredbe so pri-govarjale sodiščem in državnim pravdnštvom, naj ne trpinčijo nikogar po nepotrebnem s preiskovalnim zaporom. Vse zaman. V glavah visokih dostojanstvenikov, stoječih na čelu deželnim in višjim deželnim sodiščem, čepi temotno mišljenje starih časov in humanitarni nazor, da se ne more pospeševati plemenitosti, ako se tepta v ljudeh človeško dostojanstvo, ni prodrl v njih možgan. Še huje! Oni, ki bi se morali povspeti na najvišji vrhunec objektivnosti, se ne znajo rešiti nizkih strasti, maščevalnosti in narodnega antagonizma. Sodniki so Poljaki, okrivljenci so Rusini: prvi imajo moč v rokah, drugi so jim izročeni. In sodniki porabijo svojo moč proti narodnemu nasprotniku, ki jim ga je usoda prignala v pest. Seveda, človek je človek in popoln ni nihče. Ali kako naj se iztrebi surova nagona, ako se jih ne znajo varovati tisti, ki jih je življenje postavilo na svoje višave ter jih rešilo tisočeri izkušnjav, prežetih neprenehoma na druge smrtnike? Res, daleč smo še od novega veka in mnogo bojev bode treha, preden ga dosežemo. Socializem ima tudi tukaj največjo nalogo.

V **francoskem ministrskem svetu** namerava učni minister Briand baje predlagati, naj se ustanovi centralno blagajno za upravo dohodkov iz cerkvenega imetja, ki je namenjeno dobrodelnim zavodom. Te dohodke bi rabilo za vzdrževanje cerkva. Sodi se, da ministrski svet ne pritrdi temu načrtu.

V **nemškem državnem zboru** je zavračal sodrug Bebel v krasnem govoru napade Bülowa na socialno demokracijo. Njegov govor je obsegal same dokaze. Skliceval se je na odločne nasprot-nike socialne demokracije, ki so pa vendar priznavali, da je ves socialni napredek, kar ga je v Nemčiji, zahvaliti socialni demokraciji in da je na Nemškem socialna demokracija edina zanesljiva zaščitnica kulture in politične svobode. — Bülow ga je skušal zavračati, ali sreče ni imel.

Pri volitvah v rusko dumo je vlada odločno pogorela. Njenemu terorizmu se je sicer posrečilo, spraviti 85 reakcionarjev in 52 zmernih do «zmage», ali opozicija ima že danes več kot dvakrat toliko glasov gotovih. Posebno značilna je pa izpremema na levič, kjer so bili v prvi dumi «kadetje» vodilna stranka. Sedaj je pripadla glavna uloga socialistom, ki imajo s tremi frakcijami že danes 88 poslancev, med njimi 48 socialnih demokratov; ostali se razdele med socialne revolucionarje in skupino dela. Največ uspehov so dosegli socialisti na jugu, kjer so zmagovali po mestih in po deželi z ogromnimi večinami. Volitve še niso končane, toda v tistih krajih, kjer je še voliti, zlasti na Kavkazu in v Sibiriji, nima vlada mnogo pričakovati, pač pa je verjetno, da se poveča tam še število socialističnih poslancev. Kaj namerava vlada spričo revolucionarne dume, je še tajnost.

Ruska duma se je sešla v torek. Za predsednika je bil izvoljen «kadet» Golovin. Otvoritev je bila slavnostna, ali razpoloženje ljudstva in poslancev ni bilo v soglasju z dekorativnimi pri-veski in s teatralno gesto. Desnica je poskusila s patriotskim hrupom, ki pa je naredil klavernal vtisk. Socialni demokratje so prišli v dvorano, ko

je bila končana «slovesnost». Delavci so priredili svojim poslancem ovacije in samo to je pričalo resnična in globokejša čustva. Car sprejme predsedništvo dume v avdijenco.

Teatralno zaroto so odkrili v Kapštatu v južni Afriki. Družba pustolovcev se je hotela polastiti otoka Celebes, da bi izkoristila ondote rudniške zaklade. Glavni stan zarotnikov je v Kapštatu, posamezni zarotniki so pa v Ameriki in na Angleškem. Na Celebesu so hoteli izkrcati 3000 mož in se tako polastiti otoka.

Iz stranke.

Volilci! Pazite po vseh občinah dobro, kdaj bodo izloženi volilni imeniki. Občine morajo to razglasiti, ali ker je marsikje navada, da se nabije take razglase samo na občinsko desko, za katero se navadno ne briga živa duša, mora sami skrbeti, da Vam ne uide razglas. Kadar so imeniki razglašeni, naj se vsaki volilec prepriča, ali je vpisan in če ni, naj reklamira nemudoma. Kdor zamudi rok za reklamacije, izgubi volilno pravico. Torej pozor!

Novi zakon o volilni svobodi je jako strog. Kdor bi bil kaznovan zaradi prestopka njegovih določb, izgubi tudi volilno pravico. Naj torej zlasti vročerkvni pazijo, da mu ne pridejo v zanjke. Kaznjivo ni samo razbijanje shodov, ampak kaznuje se n. pr. lahko tudi tistega, ki se brez pravice udeleži kakšnega shoda, pa se ne odstrani, ako se ga pozove. Recimo: Klerikalci skličejo volilni shod za volilce «Slovenske ljudske stranke». Ako pride tja socialist, pa mu pravijo, naj odide, se mora odstraniti, sicer se ga lahko obtoži. Sploh svetujemo volilecem, naj se seznajajo z novim zakonom, ker je to nujno potrebno. Seveda bomo zahtevali tudi od nasprotnikov, da se strogo drže zakona.

Organizacije in zaupniki, ki še niso vposlali naslovov že pripravljenih naročnikov, se pozivajo, da to čimprej store; ravnotako je vposlati že nabrani denar.

Ljubljanski in okoliški zaupniki, ki nabirajo prispevke za volilni sklad, naj jih odračunajo vsak teden v upravnštvu «Rdečega Prapora», in sicer vselej najkasneje do srede zvečer, da se jih bo moglo redno izkazovati v listu. Znamke in nabiralne pole je dobiti ravnotam. Kdor želi blokov za nabiranje naročnikov za dnevnik, naj se zgleda, kakor je sploh želeli, da se sodrugi z agitacijo za dnevnik kar najbolj požurijo.

Sestanek cestnih zaupnikov ljubljanskih se vrši v nedeljo, dne 17. marca 1907 v salonu gostilne «pri levu» na Marije Terezije cesti ob pol 10. uri dopoldne. Da se ne bo po nepotrebnem izgubljalo časa, naj pridejo sodrugi zanesljivo in točno.

Okrajna konferenca za okraje Litija, Višnja gora in Radeče sklicuje okrajni volilni odbor v Zagorju na dan 10. marca ob 9. uri dopoldan v gostilno Marije Weinberger. Na dnevnem redu je: Prihodnje državnozbornske volitve in taktika. Konferenca je zaupna in imajo samo povabljeni pristop. Zaupniki iz omenjenih krajev dobe vabila, ki jih morajo prinesiti seboj. Vse dopise v volilnih zadevah se pošilja na naslov sodr. Mih. Čobala v Zagorju ob Savi. Kdor bi se rad udeležil konference, pa ni dobil vabila, naj se obrne ravno tja.

Okrajna konferenca 29. štajerskega volilnega okraja je bila v nedeljo, dne 3. marca t. l. v Zidanem Mostu v gostilni gospoda Moserja. Navzočih je bilo 60 zaupnikov iz Brežic, Rajhenburga, Sevnice, Rimskih toplic, Laškega, Hrastnika, Trbovelj, Zidanega mostu ter iz okolice teh krajev. Konferenca je začela ob 9 uri dopoldan. Za predsednika je bil izvoljen sodrug Stiegl iz Zidanega mosta. Prvi je poročal sodrug Sitter iz Trbovelj o pripravah za volitve. Povedal je, kaj je že storjeno v ta namen in je potem natančno razložil delo, ki je še potrebno. Temeljito se je pečal z volilnim imenikom; obravnaval je postavne določbe o razložitvi imenika in o reklamacijah ter je opozarjal, da morajo zaupniki povsod paziti, kdaj začne reklamacijska doba, pa tudi poučiti volilce, da pazijo na to. Končno je povdarjal, da se mora socialno-demokratska stranka boriti z lastnimi močmi in je treba vsled tega skrbeti, da se poveča volilni sklad. Sodrugi Čobal je poročal o organizaciji. Naglašal je, da se mora povsod izvesti in izpopolniti krajevne organizacije; odbor vsake krajevne organizacije fungira obenem kot krajevni volilni in mora skrbeti za vse volilno delo v lastnem kraju. Potem je poročal o sklepih zadnjega strankinega zbora. Opozarjal je, naj se drže sodrugi strogo strankinega programa v agitaciji, tudi če bi nastopale druge stranke kolikorkoli demagogično. Za socialno-demokratsko stranko velja, da hoče zmagati s svojim programom in z dostojnimi sredstvi. Kjer bi naša stranka odločevala pri ožjih volitvah, bodo njeni sklepi odvisni od tega, kako ravnajo nasprotniške stranke. Kdor napada socialno demokracijo neprenehoma s podlimi sredstvi in kdor sploh zanaša surovost v volilni boj, ne sme pričati

Prečitanih števil ne zavreči, temveč naprej dati, razširjati!

kovati, da bi ga stranka na kakršenkoli način podpirala. Volitve imajo služiti za politično izobrazbo ljudstva, ne pa zato, da se odpre duri vsem nizkim strastem. Stvarni boji, če so še tako intenzivni, so vendar lahko civilizirani. Naše ljudstvo potrebuje kulture, za katere se tudi v volilnih bojih lahko deluje. Volilci, ki se jih pridobi z lažmi in s prostaškim ščuvanjem, itak niso nič vredni; kogar se ne more prepričati, nanj se tudi ni mogoče zanašati. — Sklenilo se je, da se priredi v prihodnjem času sledeče shode:

Dne 10. marca ob 2. pop. v Trbovljah.
Dne 10. marca ob 5. pop. v Hrastniku.
Dne 17. marca v Rajhenburgu (dva shoda).
Dne 19. marca dopoldan v Brežicah.
Dne 19. marca popoldan na Dobrovem.
Dne 27. marca dopoldan v Sevnici.
Dne 24. marca popoldan v Šmarjah.
Dne 25. marca dopoldan v Rimskih toplicah.
Dne 25. marca popoldan na Loki pri Zidanem mostu.

Kandidaturo sodruga Mihaela Čobala je konferenca soglasno in z navdušenjem sprejela.

S tem je predsednik zaključil zborovanje.

Št. Andraž. Vplačevanje in sprejemanje članov v krajevno organizacijo Št. Andraž je vsako prvo nedeljo v mesecu od 1. do 4. ure popoldne.

Odbor.

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. Agitujte „Rdeči Prapor“! povsod za

Shodi.

Ljubljana. Takega železničarskega shoda že leta in leta ni bilo v Ljubljani, kakršen je bil v soboto, 2. t. m. volilni železničarski shod pri «Št. Jercu». Udeležilo se ga je nad 250 uslužbencev in delavcev južne železnice vseh kategorij in zgodilo se je, da je bil prostor skoraj premajhen, vključno temu da so bili ljudje natlačeni kakor slaniki. Res je, da je prišel nad južno železnico popolnoma nov duh. Pred dobrim letom je začela pojenjavati stagnacija, ki je nastopila po razpustu prve organizacije, katerega je bil blagoslovil dr. Krek, a sedaj se razvija v organizaciji življenje, da je veselje. Število udov se množi od dne do dne, a da je tudi politično zanimanje veliko, je dokazal ravno ta shod. Za predsednika je bil izvoljen sodrug Kocmur, ki je dal po kratkem, krepkem uvodu besedo sodrugu Etbinu Kristanu, da poroča o prihodnjih državnoborskih volitvah. Glasno pozdravljen je sodrug Kristan povzel besedo ter je v krasno zasnovanem govoru razložil pomen državnega zbora za železničarje. Napravil je paralelo med starim in novim parlamentom ter je dokazal nad vse jasno, da je novi volilni zakon plod socialno-demokratskega dela, brez katerega se ne bi bila ne vlada ne parlament povzpela do tiste višave svoje naloge, na kateri je bilo mogoče, izvršiti volilno reformo. S tem začena nova doba tudi za delavstvo sploh in za železničarje posebej, kajti sedaj so šele tla uglašena, na katerih je delavstvu mogoče, bojevati se za politično moč, ki je potrebna za pravično gospodarsko in kulturno preosnovo družbe v smislu socialno-demokratskega programa. Potem je razmotrival govornik posamezna splošno-politična, politično-gospodarska in specialno-železničarska vprašanja ter je izvajal, da je izboljšanje železničarskega položaja v veliki meri odvisno od državnega zbora. V demokratičnem parlamentu je mogoče, da postane železničarski načrt sodruga Verkaufi zakon in šele tedaj bi dobil železničarski gmotni položaj zasigurno podlago. Strogi kritiki je podrgel govornik colnisko politiko nasprotnih strank, ki je kriva stalnega podraževanja življenjskih potrebščin; ravno tako ostro je kritiziral popustljivost poslancev in delegatov napram neomejenim zahtevam militarizma, za katerega ni največja svota prevelika, dočim ni denarja za starostno zavarovanje delavcev, za zvišanje plač železniških uslužbencev, za penzijsko in provizijsko regulacijo in sploh za delavske potrebe. Razkril je gmotne interese, ki jih imajo privatni kapitalisti pri železnicah, ter je utemeljeval, da zastopniki strank, ki so v zvezi z bogatimi sloji, ne morejo pospeševati delavskih interesov. Izmed vseh strank, ki pridejo pri nas v poštev more edino socialna demokracija nastopati z vso odločnostjo za vse pravice delavskega ljudstva in zato je tudi naloga železničarjev, da store vse, kar morejo, za zmago socialne demokracije v Ljubljani in v okolici. Voliti morajo vsi do zadnjega moža, do dneva volitve pa morajo agitirati z vso vmeno v vseh krogih, ki so jim dostopni. Ako store vsi svojo dolžnost, mora biti zmaga naša. Govornik je končal svoj govor ob gromovitem odobravanju poslušalcev. Potem je sodrug Tokan naznanil, da je stranka imenovala za kandidata v Ljubljani Etbina Kristana, v okolici pa Josipa Petriča, kar je bilo sprejeto z živimi klici. Ko se je rešilo še nekatere zadeve, je sodrug Kocmur z lepim sklepnim govorom zaključil shod, ki je naredil velikanski vtisk na vse udeležence.

Spodnja Šiška. V soboto, 9. marca 1907 v gostilni «pri Kankertu» točno ob pol 8. uri zvečer shod volilcev za državni zbor. Predstavi se in poroča kandidat za ljubljansko okolico sodrug Josip Petrič. Sodrugi, agitirajte, da bo shod mnogobrojno obiskan!

Moste pri Ljubljani. V nedeljo, 10. marca ob 10. uri dopoldan shod v gostilni gosp. Zakotnika. Predstavi se in poroča kandidat za ljubljansko okolico sodrug Josip Petrič. Sodrugi, skrbite za mnogobrojno udeležbo!

Št. Vid nad Ljubljano. V nedeljo, 10. marca točno ob 3. uri popoldan shod v gostilni «pri Kraljiču». Predstavi se in poroča kandidat za ljubljansko okolico sodrug Josip Petrič. Sodrugi, skrbite za obilno udeležbo!

Tobačni delavci ljubljanski, pozor! V soboto, 9. marca točno ob 4. uri popoldan v kegljskih prostorih gostilne «pri kroni» v Gradišču volilen shod. Predstavi se in poroča kandidat za ljubljansko okolico, sodrug Josip Petrič. Poroča tudi kandidat za Ljubljano, sodrug Etbin Kristan. Tovariši, pridite vsi!

Podgora. Volilni shod socialno-demokratske stranke, kateri je bil sklican v nedeljo, 3. marca ob 3. uri popoldan pri Bergantu, je bil za razmere, kakršne so bile dosedaj v Podgori, prav dobro obiskan. Vidi se, da se je začelo tudi v Podgori misliti na bodočnost in zanimanje je bilo veliko za prihodnje volitve. Sodrugi Ropas je obširno poročal o pravicah državljanov in nalogi bodočega parlamenta; raztolmačil je program socialno-demokratske stranke ter govoril o razrednem boju, kateri se bode pokazal ostreje kakor prej pri teh državnoborskih volitvah. Kandidatura sodruga Milosta je bila soglasno sprejeta. Oglasilo se je več sodrugov, ki so povdarjali potrebo, da se organizacija papirniških delavcev zopet oživi, kajti razmere v tovarni so postale take, da se mora v najkrajšem času storiti korake za strokovno organizacijo. Sklenilo se je, da se skliče v tej zadevi shod na dan 10. marca ravnotam. Ker se nihče ne oglasi več k besedi, zaključil sodrug Cekovič shod ob 6. uri zvečer.

Dopisi.

Trst. Proti načrtu volilnega reda, ki ga predlaga deželni odbor za mestni svet oziroma deželni zbor tržaški, je bilo predpretekli teden 5 shodov in sicer eden v Rojanu, sklican od socialne demokracije, ter eden v gledišču «Politeama Rossetti», 3 je pa sklicalo politično društvo «Edinost». Slovenski sodrug se je udeležil tudi narodnih shodov, ter tam zastopal svoje stališče. Najzanimivejši je bil pač shod v «Politeama Rossetti» v nedeljo 24. februarja ob 11. uri zjutraj, katerega se je udeležilo 3000 oseb. Na tem shodu se je prečitelo spomenico, ki obsega načrt volilnega reda, kako si ga želi delavstvo in ki je prilagodjen okvirju ki ga dovoljuje centralna vlada za deželnozbornske zastope. Drugi je bil v «Narodnem domu» o 3 uri popoldne, obiskan od kakih 700 Slovencev, kjer je dr. Ribač pojasnil, da se takoj protestira proti volilnemu načrtu. Na tem shodu je govoril tudi sodrug Regent, ki je opravičeno očital narodnjakom, da samo protestirajo, a nočejo natančneje pojasniti mnenja o volilnem redu, ki bi se ga lahko sprejelo za okoličanski okraj. V spomenici, ki je objavljena v nedeljski številki «Edinosti», so se gospodje o breg nili tudi ob socialno demokracijo, češ, da štiri poslance v okolici bi jim vzela gospodovalna stranka, ako se uresniči načrt, ki je predlagan, v četrtem razredu pa bi morali bojevati z nami. To je tako rečeno, kakor da mi nismo Slovenci. Ti ljudje mislijo namreč, da je njih stranka poosobljen slovenski narod, ali hoteli bi vsaj, da bi vsi tako mislili.

V Rojanu je govoril sodrug Jernejčič A. kot poročevalec, sodrug Klinc je pa predsedoval. Debate so se vdeležili dr. Gregorin, M. Cotič in sodrug Petje n. Tudi rojanski drugi božji namestnik se je udeležil shodov in skušal dokazovati, kakšni bi morali biti pravzaprav poslanci.

Na vseh teh shodih se je sprejelo tudi primerno resolucijo, ki protestira proti volilnemu načrtu, pozivljajo slovenske okoličanske zastopnike, da se zavamejo za primeren načrt za okolico, ter izjavlja, da se po starem volilnem redu ne sme na noben način več voliti.

Sv. Križ nad Trstom. Dne 9. svečana je priredila zveza klesarjev v Sv. Križu plesno zabavo, ki se je izvrstno obnesla. Udeležba je bila zelo številna. Prišli so vsi sodrug, katerim je le čas dopuščal. To ne bi bilo tako posebno, da bi morali poročati o stvari, ali dogodek je značilen za naše razmere. Vidi se namreč, kako kulturno upliva socialna demokracija na naše ljudstvo. Dokler se ni raztegnila socialistična organizacija do nas, je bilo tukaj žalostno. Na dnevnem redu so bili divji pretepi, uboj ni bil nič nenavadnega, ob gotovih časih je bilo nevarno, iti po ulici. Vse je jokalo in tarnalo nad surovostjo, a pomagati si niso znali ljudje. Vse to se je prav korenito izpremenilo, odkar deluje tukaj socialna demokracija. Ljudje se čudijo, kako je to. In vendar ni čudež. Uboge zatirance, ki izgube v bedi tako lahko zdrav razum in spo-

štovanje do samih sebe, nauči socialna demokracija pred vsem, da so ljudje; v njih zbudi človeško dostojanstvo, pokaže jim, da so zatirani, reveži, ali ne tovarna živina, nauči jih, kakšno moč imajo v organizaciji in dvigne njih opravičeni up. Ako kje, so se pokazale te dobre posledice socialno-demokratskega dela pri nas v Sv. Križu, zato pa je dobila stranka pri nas pristase, na katere se lahko zanaša kakor na skalo. Kdor želi oplemenitev ljudstva, mora pospeševati socialno demokracijo. — Društvo je imelo od plesa 81 K 42 v. dobička, za «Rdeči Prapor» se je pa nabralo 3 K 16 vin.

Sodrugi, delavci!

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavernah in brivnicah „Rdeči Prapor“!

Socialni pregled.

Državna železnica. — Volitve v zavarovalnico za nezgode. Tekom prvega četrtletja tega leta morajo biti na državni železnici razpisane volitve v enega najvažnejših zavodov, v kateri imajo železničarji sami nekaj upliva: V železniško zavarovalnico proti nezdodam. Za državni zbor je že vpeljana splošna in enaka volilna pravica; za to zavarovalnico pa velja še vedno zastarali način indirektnih volitev. Zavarovani železničarji volijo namreč samo delegate, ki izvolijo šele na občnem zboru predstojništvo. Toda vključno temu sistemu ne sme nihče prezreti, kako važne so te volitve; kajti končno je vendar od njih odvisno, kakšno predstojništvo bode izvoljeno. V sedanjih časih je to posebno važno, kajti izkušnje prikazujejo, da je v visokih krogih živa želja, dobiti vodstvo zavarovalnice popolnoma v svoje roke in železničarji so morali prebiti že hude boje za obrambo svojih pravic v zavodu.

Za zavarovalnico se mora brigati vsak železničar, kajti nihče ni varen, da mu ne bode treba danes, jutri iskati varstva v zavodu. Neprenehoma sledi nezgode na železnicah druga drugi; kdor se odpelje zjutraj živ in zdrav od doma, je zvečer lahko pohabljen za vse svoje življenje. In tedaj ni zanj vseeno, kdo odločuje v zavarovalnici o njegovi usodi.

Organizacija železničarjev je imenovala svoje kandidate za vse ravnateljske okraje in mi priporočamo vsem železničarjem, naj jih složno volijo. Volilno pravico imajo vsi definitivni in nedefinitivni uslužbenci brez razlike stroke, spola in starosti. Voli se z listki, ki jih izda zavod. Vsak zavarovani železničar mora dobiti listek najpozneje 14 dni pred zaključkom volitev. Na to morajo železničarji sami paziti. Volitev je tajna. Nihče ne sme porahiti svojega službenega upliva, da pritiska na volilca za tega ali onega kandidata. Popisane volilne listke se odda na zbirališčih, ki jih določi ravnateljstvo železnice. Odda svoj listek vsakdo sam in sicer zaprtega. Za oddajanje listkov se mora določiti vsaj tri dni. Ako bi kdo izgubil listek, ali bi se mu pokvaril, dobi lahko drugega, ako se oglasi pravočasno. Za skrutinij določi ravnateljstvo uradnika. Navzoča morata biti dva zavarovana železničarja. Sodrugi naj skrbre za to, da se pri-pusti skrutiniju zaupnike organiziranih železničarjev. Glasovnic se ne sme podpisati.

Na predlog zaupnikov priporoča organizacija kot kandidate

v okraju beljanskega ravnateljstva:

za delegata: Jurij Machné, nadsprevodnik, Št. Vid ob Glani;

za namestnika: Hubert Gallé, višji delavec, Knittelfeld;

v okraju tržaškega ravnateljstva:

za delegata: Adolf Tschopenig, nadsprevodnik, Trst;

za namestnika: Ivan Lazko, premikač, Trst.

Pekovski delavci, pozor! Tržaški pekovski pomočniki so predložili delodajalcem tarif na vsprejem in pričakujejo do 12. marca odgovor. Tržaški trg je torej zaprt za pekovske delavce in se jih opozarja, naj tam ne iščejo in ne vsprejemajo dela.

V Belemgradu so stopili v stavko delavci v tovarnah za sladkor in za usnje. Delavci zahtevajo, da se prizna organizacijo.

Pasivna rezistenca na železnicah. V soboto, 2. t. m. zvečer, je sklenil železničarski shod v «Delavskem domu» v Trstu, o polnoči ustaviti pasivno rezistenco. To se je sklenilo na podlagi novih koncesij, ki sta jih dovolili državna in južna železnica. Za državno železnico so se vršila pogajanja na Dunaju pri ministrstvu, za južno pa v Trstu, kjer je posredoval ministerialni svetnik Pascher v zastopanju generalne inšpekcije; južno železnico je zastopal prometni ravnatelj Böhm, železničarje pa izvoljena deputacija s sodrugom Kopačem.

Južna železnica je dovolila razven prvotnih koncesij sledeče:

1. Uradniki dobe tiste pribolske, ki bodo s sedanjo regulacijo dovoljeni uradnikom državne železnice.

2. Poduradniki in sluge dobe za leto 1907 desetodstotni priboljšek na plači, ki bo naenkrat izplačan.

3. Delavci in delavke pri prometu, pri strojni službi in pri vzdrževanju proge dobe od 1. marca deset odstotkov zvišanja dne.

4. V postajah izven Trsta, kjer so bile predložene zahteve, se preišče lokalne razmere, po katerih se izvrše najdalje do 1. julija primerni priboljški, ki pa bodo veljavni od 1. marca t. l.

5. Ako dobe posamezne kategorije poduradnikov in služabnikov pri državni železnici vsled sedanje regulacije višje dohodke, kakor na južni, se jih enako izboljša tudi dotičnim kategorijam na južni železnici.

Shoda, kateremu se je predložilo te koncesije, se je udeležilo nad 1000 železničarjev obeh železnic. Predsedoval je sodrug Kopač. Razprava, ki se je razvila, je trajala dve uri. Končno je bil sprejet z ogromno večino sledeči sklep:

«Dne 2. marca 1907 v delavskem domu v Trstu zborujoči železničarski shod vseh kategorij južne in državne železnice, vzame prvotne koncesije južne železnice, dopolnjene pri razpravah dne 1. in 2. marca v navzočnosti generalne inšpekcije na znanje, uvaževaje koncesije, ki so bile storjene delegatom c. kr. državne železnice. Vsled tega ugovora se ustavi pasivno rezistenco na obeh železnicah. Ako se ne bi izpolnilo obljub, si pridržuje železničarji primerne konsekvence za oportuno dobo.»

Shod je izrekel odboru, zlasti sodrugu Kopaču za možato in nevstrašeno zastopanje prisrčno zahvalo in priznanje. Z glasnimi živjokli na socialno demokracijo je bil shod zaključen.

Izkaz prostovoljnih darov.

Za tiskovni sklad dnevnika so darovali: Sodrugi z Jesenic po sodrugu Ogrisu 5 K 30; Kermolj V., Trst 4 K 80 v. Skupaj 10 K 10 v.

Kot strankin davek so prispevali: Organizovani pekovski pomočniki po sodr. Avbelju V. 4 K 40 v.

Volilnemu skladu ljubljanske okrajne organizacije so darovali: Organizovani mizarji na zaupnem shodu 5 K 82 v; Vičič Anton nabral 5 K 50 v; sodrugi tobačne tovarne po sodr. Ropretu 2 K 30 v; organizovani mizarji 15 K. Skupaj 28 K 62 v. — Tem potom se naznanja sodrugom iz tobačne tovarne, da radi pomanjkanja prostora v listu ni mogoče, objavljati imen vseh posameznih darovalcev; kdor pa želi, da se objavi njegovo ime, naj to pove dotičnemu zaupniku. Vse pole so v upravnistvu lista na vpogled, kjer se vsakdo lahko prepriča, ako se je pravilno odračunalo. — Sodrugi, spominjajte se pri vsaki priliki volilnega sklada!

Milostiva gospa,

ali veste, zakaj morate pri nakupovanju sladne kave izrečno poudarjati ime »Kathreiner«?

Ker se vam sicer utegne primeriti, da dobite manj vreden posnemek brez vsehrlin, s katerimi se odlikuje Kathreinerjeva kava.

Zakaj le

**Kathreinerjeva Kneippova
sladna kava**

ima spričo posebnega načina svojega proizvajanja vonj in okus zrnate kave.

Zapomnite si torej natanko, milostiva gospa, da dobivate pristno Kathreinerjevo kavo zgolj v zaprtih izvornih zavojih z napisom: »Kathreinerjeva Kneippova sladna kava« in s sliko župnika Kneippa kot varstveno znamko.

Ugodna prilika za nakup radi stotaja neke velike tovarne

samo 3 goldinarje

šane postni zabojček 5 kilogramov celotne teže (približno 80-90 komadov) pri stiskanju malo poškodovanega, lepo vrščenega, rožno dišavega

toaletnega mila

rožna vijolična, vrtnična, obojstvena, solnčična, špajkinega, mlyno-mlečnega, smarničnega, broskvinega cveta i. t. d. Razpoložljiva proti povzetju

podjetje Manhattan

Budimpešta VIII, Bezeredy-utca 3.

Izšla je v založbi časopisa »Naprej« v Idriji I. knjiga

Pod spovednim pečatom

katero je spisal bivši katoliški kapelan H. Kirchsteiger. — Cena I. knjige, obsegajoči 312 strani, znaša 2 K 60 vin.

Vsakemu prijatelju dobrega in poučnega branja knjigo »Pod spovednim pečatom« prav toplo priporočamo. — Dobi se v Ljubljani v knjigarni L. Schwentner; v Gorici v knjigarni A. Gabršček ter v Idriji pri upravi lista »Naprej«.

Iz Ljubljane v New-York stane samo 160 kron

*Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovali naj se obrnejo
na
Simona Kmetetka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 28.
Vsakovrstna Pojasnila dajo se brezplačno.*

Iz Ljubljane v New-York stane samo 80 gl.

Oglase

za vse

časnike in koledarje sveta

preskrbi najboljše in najceneje

ekspedicija oglasov

EDVARD BRAUN

Dunaj, I. Rotenturmstrasse 9.

Časniški in koledarski katalog in-
rentom zastoj in poštne prosto.

Posta no. zavarovana.

Vsaka posredba in ponatisek je kaznivo.

Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52-6

Thierryev centifolijno mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Čekaruar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

Celovec (Koroška)

DR. FERD. MÜLLER

2-2

■ naznanja ■
da je otvoril

odvetniško pisarno

v Celovcu ■ Kramergasse št. 1.

Stanje hranil. vlog:
22 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
760.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3
poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

ZA VARNOST VLOG JAMČI POLEG LASTNEGA REZERVNEGA ZAKLADA MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA Z VSEM SVOJIM PREMOŽENJEM IN VSO DAVČNO MOČJO. DA JE VARNOST VLOG POPOLNA, SVEDOČI ZLASTI TO, DA VLAGAJO V TO HRANILNICO TUDI SODIŠČA DENAR MLADOLETNIH OTROK IN VAROVANCEV.

4 26-17

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Sodrugi, organizirajte se!

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 183.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52-26

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.
Dalje.

Med temi nepokornimi grešniki pa ni bil novoimenovani gospojinski župnik gospod Gros. Nasprotno. Hodil je kakor sveti Alojzij, pobešal je oči in bil je videti tako izgubljen za svet, kakor da ne misli na svoje svete konje in krave ter na dobro žetev, temveč samo na pot v nebesa. Najti pa je znal vedno pot, ki ga je pripeljala v bližino škofa, da se je lahko prepričal o posebni svetosti svojega ljubljenca.

Bodisi da je bila duhovniška bratovska ljubezen, ali pa je bil namen, da se povrne za sveto škofovsko funkcijo določenemu župniku Hercogu potrebno moč: tudi ta nevredni duhovnik je dobival sedaj vsak dar z mize prečastitih gospodov eksorcizantov prav dobro hrano. Celo kozarec vina je zablodil vsak opoldan in večer v njegovo jetniško celico.

V četrtek popoldan, ko so se vsi, od škofa do najmlajšega kaplana izpovedovali pri menihih, sta prišla celo dva samostanska brata k njemu. Prvi je nosil duhovniško obleko, drugi pa je imel škarje in britev. Ta je imel težko delo, ko je hotel odstraniti župnikovo dolgo brado iz globokih gub njegovega lica. Toda posrečilo se mu je izvrstno; saj je bila njegova služba, da je vsaki mesec obril glave menihov.

Samo dolgih las se ni dotaknil, pač pa mu je izrezal na glavi veliko okroglo tonzuro, da ni mogel imeti lepše niti škof. Celo nohte so mu porezali. In ko je prinesel služęči brat tople vode, da se je umil in ko so mu oblekli duhovniško obleko, je bil podoben staremu župniku z dežele, ki je bil posvetil celo svoje življenje službi človeštva, pa gre sedaj v pokoj.

Prejšnega gospojinskega župnika pač ne bi bil nihče izpoznal, tako se je svobodni sin planin postaral v treh četrtiljetjih jetništva.

Ali vse to se je zgodilo brez besede. Saj je bil molk dolžnost v samostanu. Samo fin smehljaj je odgovarjal na župnikova vprašanja.

Mislil je že, da se mu odpro sedaj tudi vrata ječe. Ali čvrsto so se zaprla. Samo še besedo je izrekel menih s posebnim pogledom in s smehljajem na ustnih: Jutri.

Torej jutri bode zopet dihal zrak svobode. Jutri bode zopet človek med ljudmi in duhovnik. Saj so mu povrnilo ljubljeno duhovniško obleko. Jutri! Jutri! Torej se je vendar prepričal škof, da je nedolžen, ne da bi bil moral prelomiti spovedni pečat? Jutri! — Jutri se lahko povrne kot dober pastir k svoji ljubi o bčini. Jutri vidi zopet svoje ljube šolarje. Jutri, jutri pohiti k svojim bolnikom. Pač je še slab, ali domači zrak ga okrepeča kmaľu. Jutri — jutri — da bi le že bilo jutri! Vse, kar je bilo, izgine jutri. Danes vidi res samo majhen košček neba, a jutri se nasmeje ves obok nad njim. In iz višnjevih nebes bode gledal nanj ljubi Bog. Ljubi Bog! Da, kako je mogel postati tako malodušen. Stari Bog živi še in ne zapusti svojega zvestega služabnika.

In sedaj je padel na kolena in vroča molitev hvalečnosti se je dvignila iz njegovega srca k Bogu, ki ga jutri osvobodi. Drhteče ustnice so šepetale sveto obljubo, da ostane otrokom Boga tam v hribih do zadnjega diha dober namestnik nebeškega očeta.

Jutri — jutri — ta beseda je storila, da je sedaj pobožno molil celo za škofa, ki mu je prizadel toliko gorja samo iz svete vneme za čast cerkve. Tudi svojemu škofu hoče služiti vedno zvesto in pošteno.

Jutri — jutri — ta beseda je vstvarjala čudeže v duhovnikovi duši. Samo enega čudeža ni mogla narediti, mrtvih ni mogla

obuditi v življenje. Ankažje mrtva in tudi jutri je ne vidi žive; ali tisti Bog, ki je tako usmiljen ž njim, se usmili gotovo tudi zadnje žrtve neprelomljenega spovednega pečata.

Ko je prinesel samostanski kuhar zvečer lastnoročno župniku večerjo, sestoječo iz rakove juhe, pečenke, piščancev in pol litra vina, v celico, ga je našel še molečega na kolenih. Zadnja noč jetništva ni imela več grozot. V tej noči so izostali stari duhovi. Samo angelj miru je bdel pri njem. In sam je bil buden ter je poslušal vsak udarec ure z razkošjem; saj ga je približal vsaki trenotek uri odrešenja. Oh, kako je znalo staro srce zopet utripati! Upanje in radost sta dala leni krvi novo moč. Ravno kar je na zvoniku polagoma odbilo polnoč. Blaženi dan povrnjene časti je torej napočil. Še je zmolil „Tebe Boga livalimo“, potem je polagoma blago zaspal in sanje so ga odnesle že sedaj v njegovo ljubo Gospojno.

Vzhajajoče solnce ga je našlo že pripravljene na odhod iz celice. Vsa groza je izginila sedaj.

Toda ure čakanja so bile dolge; mrzlično razburjenje mu ni dalo niti moliti. Končno se je zavrtel ključ v zarjaveli ključavnici; dva meniha, pater prior in njegov nekdanji vodja duhovnih vaj so vstopili; govorili niso, ali njih pogledi niso bili tako strogi, kakor nekdanj. Dali so mu znamenje, naj gre ž njimi. Z zadnjim pogledom se je ozrl Hercog po mrčni celici, kakor navidezni mrlič po krsti, iz katere so ga ravno kar dvignili. Korakali so po nizkem hodniku, v katerem je slabo dišalo po trohnohi; ki so prišli okoli vogla, je izginil smrad že izza mnogih let nezračenega hodnika in župniku je zadilšal znani, posebni duh zakristije. Prior je odprl težka široka vrata iz hrastovega lesa, okrašena s starinskimi rezbarijami, ki so imele v sredi ime Jezusovo.

Dalje prih.

Zahtevajte povsod „Rdeči Prapor“!

Ali ste se že naročili na dnevnik?

Dolžnost vsakega sodruga, somišljenika in prijatelja svobodomiselnega delavstva je, da si naroči **Rdeči Prapor** ki bo počenši z aprilom izhajal kot dnevnik.

Delavci!

Podpirajte Vaš list! Za delavca je le delavski list!

Somišljeniki!

Naročite se na „RDEČI PRAPOR“, ki edini se bojuje za resnično osvobodjenje slovenskega naroda.

Svobodomisleci!

Pokažite dejansko, da umevate pravo svobodo!

Sodrugi!

Agitujte od moža do moža, od hiše do hiše za Vaše glasilo!

Kdor se še ni naročil na dnevnik „Rdeči Prapor“, naj to nemudoma stori.

Dnevnik „RDEČI PRAPOR“ bo v času volilnega boja neobhodno potreben vsakemu delavcu pa tudi inteligentu.

Dnevnik „RDEČI PRAPOR“ bo prinašal izvirna poročila iz vseh znamenitejših krajev države in slovenskega ozemlja.

Naročnino, ki znaša za oba meseca samo 4 krone, je poslati na naslov:

Upravništvo „Rdeči Prapor“, oddelek dnevnik, Ljubljana.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsaki
petek.

Naročnina za avstro-ogrske kraje
za celo leto 5.44 K, za pol leta
2.72 K, za četrt leta 1.36 K; za
Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol
leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K;
za Ameriko za celo leto 7.28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste.
Nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati enkrat štiritopna petit-
vrstica 20 vin, večkrat ceneje po
dogovoru.

11. številka.

V Ljubljani, dne 15. marca 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: **Uredništvo „Rdečega Prapora“**, Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: **Upravništvo „Rdečega Prapora“**, Ljubljana, Frančiškanske ulice številka 8/1.

Državnozbornske volitve.

Še so pri nas čudni politični filozofi, ki ne morejo ali pa nočejo razumeti, kakšen pomen imajo letošnje državnozbornske volitve na Slovenskem. Kljub vsem geslom naprednosti tiči konzervativizem mnogim tako v kosteh, da se ne morejo ločiti od starih slik in prilik, ki so jih doslej gledale njih oči. Da sestoji vsa zgodovina iz izprememb, jim je neznano dejstvo in kar se pojavi novega jih navdaja s skrivnostnim strahom.

Ali zaman. Volilna reforma pomeni novo dobo in kdor se ne more vživeti v to resnico, preko njega pojde razvoj stvari brez sočutja in brez usmiljenja. Kdor se ne zna prilagoditi novim razmeram, bode moral izginiti. Zavoljo starih oblik, v katere so se zaljubili stari duhovi, se čas ne ustavi, ker je ta ali ona stranka doslej živela ali živetarila, nimajo novi rodovi nobene naloge, da bi morala respektirati njih obstanek. Vsak čas si vstvarja tiste oblike, ki jih potrebuje, vsaka politična konstelacija pa tiste stranke, ki so ji primerne.

Volilna reforma, ki je bila plod bojev med novimi in starimi idejami, je pripravila tla za nove boje. Volilna reforma je postala ravno potrebna, ker so se razvila nova nasprotja, ki se niso mogla meriti z enakim orožjem. Nasprotja, mogočna nasprotja so bila tukaj in kjer so taka nasprotja, je boj neizogiben. Boj za volilno pravico ni bil nič drugega, nego posezanje brezpravnih razredov po orožju, da morejo začeti važnejši boj in sedaj, ko imajo orožje, je brezumno pričakovati, da bodo mirno gledali in dovolili, da se nadaljuje stari brezplodni ravs.

Pajčolane in plašče, ki so doslej zakrivali pravi položaj v naši družbi, raztrga splošna in enaka volilna pravica. Ona spravlja na dan množice, ki se doslej niso mogle uveljaviti in se jih je lahko preziralo, ker se jih ni slisalo. Z njimi pa prihaja na površje nov element z novimi cilji in z novimi težnjami, proti katerim morajo obstati zagovorniki starega sveta le tedaj še vsaj za nekaj časa, ako so zmožni, da se združijo. Na eni strani se bode koncentrirala vsa reakcija, na drugi brezpogojni napredek; med tema dvema taborjema se uname novi boj, kdor pa bode hotel lavirati izmed obeh, bode tarča obema sovražnima vojskama. Polovičarjev se trajno ne bode maralo ne na eni, ne na drugi strani; prejalislej se prebora tuintam geslo: Kdor ni z nami, je proti nam.

Pri nas pač ni težko uganiti, kakšno bode razmerje. Klerikalizem se je na Slovenskem mogočno razvil; bil bi pregrešno naiven, kdor bi tajil, da ima na večino našega ljudstva odločilen vpliv. Da se je moglo zgoditi to, ni pripisati samo agilnosti klerikalnih agitatorjev, organizaciji katoliške cerkve, ki je sočasno organizacija klerikalne stranke, protitežiranju klerikalizma v najvišjih krogih, temveč v prav velikem obsegu brezprimerni lenobi liberalne stranke, ki ni znala nikoli spraviti kakšnega agitatorja na noge, njenemu pomanjkanju organizatoričnega talenta in njeni osabnosti, kateri je bilo navedeno ljudstvo vedno preordinarno.

Dejstvo, da je klerikalizem pri nas velikanska moč, je danes neoporečno dejstvo. In njegova privlačna moč deluje tudi še v teh dneh; še vedno sprejema v svoje vrste uskoke iz liberalnega tabora, uskoke, ki so si še do nedavna trkali na prsi in ponosno zatrjevali svojo naprednost.

Proti taki armadi, kakršno reprezentira pri nas klerikalna stranka, ne opravi nobena pritlikavska organizacija ničesar. Samo velika, močna vojska se lahko postavi v boj proti njej.

Kje naj se išče tako vojsko?

Liberalna stranka je svojo nezmožnost kar naj-sijajneje dokazala. Ona ni ustavila klerikalne struje nikjer: ona si ni znala nikjer osnovati postojank med ljudstvom; nikoli ni imela jasnih ciljev in doba bojev za volilno pravico je razkrila njeno notranjo slabost celemu svetu. Stranka, ki v principelnem vprašanju ne zna niti določiti svojega stališča, ki pada iz ekstreme v ekstrem, ki neprenehoma sama sebe dementira, pač ne more zahtevati, da bi se jo smatralo za resno in da bi se ji verjelo, če prihaja z novimi obljubami. Prav nič se ni čuditi, da se je ta nekdanja ugledna in močna stranka tako močno skrčila, kakor se je. Kajti vse Potemkinijade o njenem neomajanem stališču, o njenih zaslonbah i. t. d., so setkane iz praznega zraka. Noben evfemizem ne predrugači tega dejstva. Iz njenih disidentov se poraja nova stranka, njene uskoke sprejema klerikalna stranka; kje je njena široka podlaga, kje so njene zaslonbe? Liberalna stranka nima več toliko moči, da bi mogla zauživati medicine. Kje naj jih vzame, da bi se bojevala proti klerikalizmu?

Nova stranka je vključ objavljenim vodilnim mislim programa nepopisan list, zlasti kar se tiče njenega razmerja napram klerikalizmu. Za protiklerikalno stranko se je danes ne more smatrati, nekatere točke njenega programa in nekateri članki njenega glasila vzbujajo naravnost mnenje, da ji boj proti klerikalizmu sploh ni všeč. Vrhutega je pa tudi še premlada in prešibka, da bi mogla mobilizirati čete proti klerikalizmu, če bi prav hotela.

Za ta boj ostane na Slovenskem edina socialna demokracija. Njen protiklerikalni značaj je nedvomen; v njej najde pač reakcija najradikalnejšo nasprotnico.

Poleg turnirja med duševnim nazadnjaštvom in naprednjaštvom pa se razvije socialni boj, katerega ne ustavi v dobi splošne in enake volilne pravice nobena sila. V tem boju je v socialno demokratični stranki dovolj prostora za vse, ki so potlačeni in izkoriščani. Polne denarne vreče in latifundije v njej ne morejo iskati pristresja.

Ali gospodarski boj med izkoriščevalci in izkoriščanimi je nerazdruživ od boja med mračnjaštvom. Stranke, ki so gospodarsko reakcionarne, idealno pa napredne, so le mogoče v nejasnih socialnih razmerah; kadar jih pa izjasni splošna in enaka volilna pravica, se bode moralo pokazati, da je gospodarsko nazadnjaštvo prisiljeno, posluževati se tudi kulturne in politične reakcije in družiti se z njo.

Prihodnja doba porodi boje med dvema močnima, v vsakem oziru nasprotnima strujama: Med klerikalizmom in med socialno demokracijo. Vse, kar stoji na poti, je indirektna podpora klerikalizmu, kar sili socialno demokracijo, oddajati en del svoje moči za boj na drugi fronti. Samo so-

cialno-demokratične zmage so res zmage nad klerikalizmom.

Instinktivno se čuti v nesocialističnih krogih, da pride tako. Ali — ali — prezgodaj, pravijo, bi bilo to že sedaj. Kajti — še je tukaj narodno vprašanje. Resnično — s takimi frazami se operira še danes, leta 1907 po Kristovem rojstvu! Narodno vprašanje — Slovenec mora zastopati Ljubljano! Kakor so nas pred desetimi leti gonili iz naroda, tako tudi danes. Toda, gospoda, mi ne gremo! Patenta na Slovenstvo nimajo ne liberalci, ne klerikalci in od nikogar si ne damo kratiti pravice, da smo ravno tako Slovenci, kakor drugi, pa morda še bolj. Ako se bode dalo za slovenski narod v prihodnjem državnem zboru kaj doseči, tedaj je gotovo, da dosežejo vse prej kaj socialisti, kakor liberalci. Kajti drugi znajo sicer deklamirati o šovinizmu, socialisti pa se znajo bojevati. In enkrat je vendar že treba povedati resnico, da se s samimi tirjavami ne doseže ničesar. Potrebno je organizirano delo, potrebno je sporazumljenje. Ako pride v državni zbor liberalci, bode njegova politična moč ravno tako velika, kakor njegov osebni vpliv in niti za miligram ne bode večja. Nihče ne bode v novem parlamentu tako osamljen, kakor slovenski liberalizem, ako najde tam sploh zastopnika, dočim najdejo slovenski socialisti močno zaslonbo, ki bode tem več vredna, ker bodo našle opravičene slovenske zahteve tudi nezlovensko podporo.

Jugoslovanska socialna demokracija si kratkotalo zabranjuje, da bi se jo imenovalo narodno inferiorno. Kdor si že ne more pomagati drugače, kakor s takim podtikanjem, priznava, da se čuti zelo, zelo slabega. Kakšne pa so tiste slovenske pravice, katerih ne bi znali jugoslovanski socialisti vsaj tako odločno in uspešno zastopati, kakor kakšni poglavarji cenilne liberalne stranke? Za interese slovenskega naroda se ne bori nobena druga stranka tako, kakor socialna demokracija. Samo mi delamo za izboljšanje položaja slovenskega delavnega razreda; v naši stranki najdejo slovenski obrtni in industrialni delavci, slovenski učitelji in profesorji, slovenski uradniki in trgovski sodrugi, slovenski delavni obrtniki in kmetje zaslonbe in varstva njih interesov; naša stranka vodi boj za izboljšanje njih gmočnega položaja in s tem za boljša sredstva njih kulture in kdor zna šteti, lahko izračuna, da ima ta razred več pravice, imenovati se narod, kakor pa tisti, ki ga molzejo. Naša stranka je edina, ki se odločno bojuje za narodno avtonomijo in je programatično povedala, kaj je narodna avtonomija. Vsak socialni demokrat, ki pride v državni zbor, pomeni korak približanja k narodni avtonomiji, torej k rešitvi narodnega vprašanja, k osvoboditvi slovenskega naroda.

V čem so vendar drugi bolj slovenski? V frazah morda. V napitnicah o polnoči, v bahariji, v posnemanju vsake nacionalne neumnosti, drugih šovinstov, v deklamacijah o polnih želodcih, ki jih bomo imeli baje vsi v Zedinjeni Sloveniji, o kateri nam pa nikoli ne znajo povedati, kako jo dosežemo. Socialna demokracija pa je edina podala program za rešitev narodnega vprašanja, in sicer program, ki zagotavlja res enakopravnost. Ako bode socialna demokracija dovolj močna, postane narodna avtonomija kri in meso. Ako bodo v državnem zboru šovinsti v večini, se bodo ravšali

Sodrugi in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

nadalje, in če narod ob takem delu propade, imajo vsaj zavest, da so prepevali «Hej, Slovani!» in da so bili «navdušeni».

Prav za slovenski narod je največje važnosti, da ga zastopajo socialni demokratje. Čim več jih bode v parlamentu, tem bolje bode poskrbljeno za slovenski narod. Na vse jeremijade propadajočih klik, ki nimajo ne ciljev, ne delavne moči, je najboljši odgovor:

Slovenci, volite socialne demokrate!

Domače stvari.

Ljubljanski volilni imenik je, kakor se poroča, na mestnem magistratu izdelan. Vseh državnoborskih volilcev je po tem imeniku 6990. Po volilnih okrajih se dele: 1. Šolski okraj 673; 2. Št. Jakobski okraj 1092; 3. Dvorski okraj (brez Krakovega in Trnova) 1357; 4. Krakov in Trnovo 861; 5. Kolodvorski okraj vzhodno od Dunajske ceste 1420; 6. Kolodvorski okraj zapadno od Dunajske ceste 638; 7. Predmestja Hauptmanca, Hradeckega vas, Illova, Karolinska zemlja, Orlova ulica, Črna vas, Dolenjska cesta in Galjevica 390; 8. Vodmat 559 volilcev. To število se utegne vsled reklamacij še kaj izpremeniti. Posebno velike pa te izpremembe bržčas ne bodo. Naše somišljenike opozarjamo vsekakor, naj bodo pripravljeni, da se prepričajo, ali so zapisani v volilni imenik, čim bode razložen.

Ljubljanska volilna reforma je končno vendar dobila noge. V torek je imel občinski zbor sejo, na kateri je sprejel načrt novega volilnega reda po ne ravno globoko segajoči debati, katere so se udeležili svetniki Prosenc, dr. Oražen in dr. Triller. Prosenc je dejal, da se je on prvi od občinskih svetovalcev potegoval za volilno reformo, pa so njegov načrt izgubili, župan je pa odgovarjal, da je bil njegov načrt poln protislovij. Dr. Oražen je bil radikalni in je zahteval tudi za četrti razred žensko volilno pravico, dr. Triller pa je nastopil kot diplomat in je vedel, da vlada ne bi odobrila tako radikalne reforme, zato je proti njej. V svojem govoru se je obregnil dr. Triller tudi ob «Rdeči Prapor», ki je haje po krivem obdolževal občinski svet zavlačanja reforme. Dr. Triller zna menda računati: Leta 1896, kmalu po vsprejetju Badenijeve pete kurije, je obljubil ljubljanski občinski svet prvokrat razširjenje občinske volilne pravice. Od leta 1896 do 1907 je, če štejemo na prste, 11 let. V jeseni leta 1905 je bil županov načrt odkazan odseku; 16, reci in piši šestnajst mesecev je rabil, da je prišel na plenarno sejo. Torej, dr. Triller ima prav. Mi smo nagajivci brez manir, občinski svet pa ni zavlačeval ničesar, temveč prigajal je, pehal je, delal v galopu, tako da je prišel čisto ob sapo. — Po sprejetem načrtu dobe v IV. razredu volilno pravico vsi, ki je še nimajo v prvih treh razredih. Pogoj je dveletno nepretrgano bivanje v občini. V torek je bila razprava o občinskem redu. Upamo, da se oportunistična gospoda vsaj toliko ojunaci, da zviša število svetnikov za IV. razred na deset. Da bi imelo največje število volilcev najmanj zastopnikov, tega tudi «na levem krilu stoječi» dr. Triller ne bo znal «utemeljiti».

Pouk za državnoborske volitve je izdala klerikalna stranka v precej obsežni brošuri, ki jo je sestavil dr. Šusteršič. V uvodu pravi: «Povdarjam pa izrecno, da ta knjižica ni namenjena za javnost, temveč izključno le za porabo zaupnikov Slovenske Ljudske Stranke. Zato gg. zaupnike pozivljem, naj to knjižico hranijo za-se in jo nikomur in pod nobenim pogojem ne dajo iz rok.» Ponatis knjižice je prepovedan. Po vsem tem bi bilo slutiti, da obsega kdove kakšne tajnosti in mistična navodila, s katerimi se volilce lahko tako zacopra, da morajo voliti klerikalno. Če pa jo pregledamo, vidimo, da ni v njej nič drugega, kakor komentar novih volilnih zakonov in pouk, kakršnega daje vsaka stranka zaupnikom in volilcem v najširši javnosti. Kako je treba skrbeti za volilne imenike, za reklamacije, kako je treba agitirati, pravilno zapisovati imena kandidatov, imenovati zaupnike k volilnim komisijam, vse to se lahko čita ob času volilnega gibanja v najraznovrstnejših časopisih. Če misli dr. Šusteršič, da se druge stranke ne morejo naučiti zakona in agitacije od nikjer, kakor iz njegove knjižice, tedaj podcenjuje zelo vsaj socialno-demokratsko stranko. Naj le pregleda socialistične časopise iz časa prejšnjih volitev, pa se lahko prepriča, da ni povedal v svoji knjižici prav nič novega in da tudi pri teh volitvah ne bodemo pasli lenobe glede pouka svojih volilcev, je tako gotovo, kakor je amen v očenašu.

Štimung! Štimung! Ako gredo ljudje v gledališče na premijero, s prepričanjem, da je nova komedija itak za makulaturo, tedaj je tudi najboljšim igralcem težko, priboriti stvari uspeh. Ali čeje razpolo ženje dobro, že preden se dvigne zastor, tedaj triumfira lahko tudi slabotno delo. To vedo naši klerikalci in zato jim je za volitve tudi glavna skrb, delati štimungo med volilci. Skličejo shod; pride dvajset ljudi, govorniki meljejo puhle fraze poslušalci se dolgočasijo in uhajajo. Ali drugi dan prinese «Slovenec» poročilo o stotinah navdušenega ljudstva, ki je nosilo klerikalne agitatorje po

ramah in je kričalo «Živio!», dokler ni bil hripav zadnji mož. Ako bi se zmagovalo s «Slovenčevimi» noticami, tedaj ga seveda ne bi bilo okraja, kjer bi mogel biti izvoljen kdo drugi kakor klerikalec. Ravno tej režiji so imeli doslej klerikalci zahvaliti mnogo in mnogo uspehov. Ali ves tamtam ne dokazuje, da bi bilo res vse slovensko ljudstvo klerikalno. V «Slovencu» se bahajo, vedo pa vendar prav dobro, da je v deželi mnogo odpora proti klerikalizmu. Čim glasneje kriče in prorokujejo klerikalno zmago, tem gotovejše je, da napreduje socialna demokracija in da se je klerikalci boje.

Sigurni zmage so baje klerikalci v ljubljanski okolici. Čudno je le, da vzlic svojemu neomajanemu zaupanju agitirajo na vse kriplice, da hodijo od hiše do hiše, da nagovarjajo ženice, naj uplivajo na svoje moze in da pošiljajo volilcem pisma, v katerih jih rože in bogom in s hudičem, naj glasujejo za klerikalce. Pa so tako umazani, da jih pošiljajo nefrankovana. Za klerikalizem so ta pisma zelo značilna. Ako bi se izpolnile njih želje, bi moral znati ves svet tako pisati, kakor znajo njih agitatorji. Da se izve, kakšen je kulturni cilj klerikalcev, podajamo tako pismo nepopačeno, to se pravi v pristni klerikalni ortografiji. Dobesedno se glasi takole:

Dragi N. N. sakaj seti tako ženeš sata svet kaj nemisliš umret kaj nevež deje en zam bog detelogka pokliče vsakdan iz tega sveta pačemisliž hlih tak bit ti pa saj druge nikar nazapilavi kaj teninič sram kotat počneš pato neboš sam dobil bodotud tvoj prijatli kerjig imaš več tidaješ listke zdej gapatut tinazadobiš pačejig boššepošilav boš pažekaj duruziga dobil bog je več

kot hudč

jebil in bo

Sodbo o tej modrosti naj si napravijo čitatelji.

«Nova doba» pravi, da je socialna demokracija slovenskemu narodu tuja. Če bi bilo to res, ne bi bil nihče srečnejši od nas. Ampak glasilo «Slovenske Gospodarske Stranke» je pozabilo dokazati to trditev. In trda bi ji bila, ako bi jo morala dokazati. Kajti tedaj bi morala dokazati, da je izkoriščanje slovenskemu narodu tuje, da mu je beda tuja, da mu je gospodarska konkurenca tuja, da mu je stradanje delavcev tuje, da mu je izse-ljevanje kmetov tuje, da mu je kulturna zanemarjenost tuja, da mu je nadprodukcija delavne inteligence tuja, da mu je brezobzirnost kapitalizma tuja; dokazati bi morala, da se ustavlja socialno vprašanje ob Dravi in Adriji ter da se nastavlja šele on-kraj Sotle, da na Slovenskem ni družabnih razredov z nasprotnimi interesi, torej tudi ne razrednega boja; da Slovencem ni treba ničesar nabavljati od zunaj in ničesar prodajati ven; da je okrog Slovenstva kitajski zid, izven katerega se vrše hudobije in grozovitosti, dočim teče pri nas samo med in mleko, da nam ni treba nobenih zvez z drugimi; dokazati bi morala, da v slovenskem proletarijatu ni hrepenenja po človeškem materialnem življenju in po višji kulturi, da je slovenskemu delavstvu vsako stremljenje po napredku tuje. Kadar nam dokaže vse to, tedaj se pomemimo dalje,

Ljubezen do bližnjega je temeljni nauk krščanstva. Ni pa načelo klerikalcev, ki so že davno pozabili, kar je učil Kristus o nabiranju žerjavice po glavah sovražnikov. Nekje na Gor-njskem imajo župnika, ki je znan daleč izven njegove fare kot navdušen pristaš in agitator klerikalne stranke. Njegova gorečnost je tako velika, da nikakor ne more videti rdeče barve niti na pogrebnihi vencihi. Misli bi bilo, da tiči takemu gospodu krščanstvo v vseh kosteh. Ali ljubezen do bližnjega je tam zelo čudne sorte in se izraža v tem, da se poskuša bližnjemu škodovati, edino zato, ker si usoja imeti drugo politično mnenje. Sledeče pismo je za to nedvomen dokaz:

Jesenice 11./1. 1907.

Dragi!

O L. Z., trgovcu na Javorniku, ne vem kaj posebnega povedati. To vem, da prodaja tudi «Slov. Narod», ki blati vse kar je katoliškega. Če ni prav, ako kdo sam smrtni strup zauživa, gotovo je še manj prav, če tak strup drugim prodaja. Kdor prodaja «Slov. Narod», smatrati se mora za očitnega grešnika. Toliko mislim bo zadostovalo, če držite kaj na vero svojih očetov in se držite verskega prepričanja.

Pozdravljeni!

J. Z.

župnik.

Gospodu župniku pač ne gre v glavo, da se je upal čas od srednjega veka napredovati do dvajsetega stoletja. Pa je res žalostno, da se ljudje ne zmenijo več za indeks in da se ne more sežigati grešnikov, ki berejo «prepovedane» reči.

Celjska «Domovina» ne more prenašati pravičnega priznanja. Da bi jo socialni demokratje imenovali lojalno, to jo boli preveč, pa hiti, da otrese raz sebe tako insinuacijo. Primerno priložnost je našla v Ciril-Metodijski tiskarni, kjer se je spravila nad stavce. Ni ji prav, če se ima v slovenski tiskarni nemške stavce. To je lepo. Ali z lepimi noticami ne bode «Domovina» mnogo opravila, kajti podjetnik ne jemlje delavcev zaradi narodnosti, temveč da ima koristi od njihovega dela, pa vpraša le, kje je večja korist. To je že

tako v kapitalističnem svetu, da je največji na-rodnjak kot podjetnik popolnoma internacionalen. Nikar pa naj «Domovina» ne obeša socialni de-mokraciji modrice in podobnega plevela. Vsekakor imajo tudi stavci svobodo političnega prepričanja; kolikor poznamo to delavsko kategorijo, vemo, da je v njej prav malo hajlovcev, če pa je posameznik, je to končno tudi njegova stvar, kakor se ne more nikomur braniti, ako je političen primojdušar. Prav zadovoljni bi bili, ako bi bili že vsi ljudje, ki delajo, socialni demokratje. Ali doslej se tola-lazimo, da tiste, ki niso, se pridobimo. «Domovina» pa naj se ne znaša nad socialno demokracijo, kjer nima prav, kajti če bi se hotela pribijati vse na-pake njenih pristašev, bi lahko zmanjkalo žeblicev.

Ljubljanski obrtniki in volitve. Klerikalci delajo v Ljubljani tako, kakor da bi bili obrtniki od prvega do zadnjega v njihovem taboru in kakor da bi bilo naravnost izdajstvo, ako bi glasoval kak obrtnik za kakšnega drugega kandidata, kakor za gospoda Kregarja. Ali tudi verjamejo vse, kar pravijo, je seveda druga stvar, gotovo pa je, da so si izmislili pravi žonglerski trik, s katerim so hoteli pridobiti obrtništvo. Ustanovitev «Obrambne zveze zavednih obrtnikov» je bila prva stopnja. Že takrat smo rekli, da je društvo namenjeno klerikalni propagandi in da ima služiti volilnim na-menom. Seveda se je «Slovenec» zaganjal v vsa-kogar, kdor je trdil kaj takega; razni «naprednjaki», ki so dobili mesta v obrambni zvezi, so bili uzaljeni v srce, če se je reklo, da je društvo klerikalno. Naivni ljudje so verjeli, da imajo prav; «Zveza» ima samo ščititi obrtniške interese, sicer pa so njeni udje lahko liberalci, klerikalci, socialisti — kar hočejo. Nekaj časa so držale te krinke. Ali prišel je dan klerikalnega volilnega shoda v «Unionu» in marsikdo se je začudil, ko je začela «Obrambna zveza» razpošiljati posebna vabila na ta shod. Ali zopet so se našli Beschwichtigungshofrati, ki so tol-mačili stvar po svoje. «Pojdite no», so dejali; «to uima nič opraviti s klerikalno stranko; od kdaj pa je Weibel klerikalec? Ampak stališče obrtnikov jim pojasnimo, da bodo gledali!» V nedeljo pa so gle-dali, in sicer prav debelo tisti, ki so do tedaj verjeli. V predsedništvu shoda je sedel Pust, ki «nikoli ni bil in ne bo klerikalec»; «stališča obrt-nikov» ni nihče pojasnjeval, ampak število obisko-valcev se je vsled vabila «Obrambne zveze» res-lepo povečalo. In Kregarja so imenovali za kan-didata. Kdor pa misli, da je bila ta šahovska po-teza res nadvse modra, je v modrijanstvu krvav začetnik. Res je, da je intriga voditeljev obrambne zveze povzročila veliko razburjenje med obrtniki, ki prav nič niso zadovoljni s tem, da bi se jih kar speče odneslo v klerikalni tabor. Resnica je, da se je večina obrtnikov naveličala liberalnega poli-tičnega diletantizma, ali da bi se zato z dlako zapisala klerikalizmu, pa ni res.

Norčuje se «Slovenec» iz tistih obrtnikov, ki so bili v nedeljo na shodu pri Hafnerju. Ako bi sklicali klerikalci shod s tako neznano agitacijo, tedaj gotovo ne spravijo toliko obrtnikov skupaj, koliko se jih je zbralo tukaj. Pa ni ravno modro, da se norčuje, zakaj pridobil ne bode na ta način obrtnikov za klerikalce. Je tudi med njimi takih, ki ne mislijo po Bonaventurinem receptu. Sicer pa so bili udeleženci s shodom zadovoljni in to je bolj važno, kakor če «Slovenec» ni bil zadovoljen. Toda ker je froclarija pri Slovenčevcih priljubljena, bi jih moralo veseliti, da zadene včasih tudi njih. Opazke na pismo, ki ga je pisal njih kandidat pazniškemu osebju neke precejšnje ljubljanske to-varne, tudi niso od muh in iz njih je razvidno, da bi bilo tudi klerikalcem včasih kaj drugega treba kakor norčevati se iz slojev, ki jim bodo delali še mnogo preglavice.

Predavanje prof. dr. Heinza iz Zagreba o oblikah in življenju bakterij, ki ga je priredila «Akademija» dne 2. in 3. marca, je bilo izmed vseh dosedanjih vseučiliških predavanj najbolj popularno, razumljivo, h čemur je pripomogel predavatelj s svojim temperamentom. V prvem delu je govoril dr. Heinz o oblikah bakterij, to je o najmanjših rastlinskih bitjih, kar je vse pojasnjeval z zgledi in s slikami. V drugem delu predavanja je razpravljal o življenju bakterij in se dotaknil vprašanja: Odkod to rastlinsko bitje, odkod živ-ljenje vobče? Sedanja živa bitja so brezdvomno nastala iz drugih živih bitij, od svojih starišev, iz semen, jajčec itd.; toda čisto logično je, da so morali nastati prvi organizmi iz nežive tvarine. Prof. dr. Heinz je končno razpravljal o delovanju bakterij kot povzročitelji raznih boleznih (bacili kolere, jetike itd.). Interesantno predavanje je našlo številno občinstvo in zaslužno priznanje.

Drugo predavanje v Šiški je bilo v pon-deljek, 11. t. m. Nadaljeval je ces. svetnik profesor Franke svoje zanimivo predavanje o znanstvenem socializmu. Škoda, da nalaga sedanja predvolilna doba sodrugom toliko drugih nalog, da udeležba ni bila tako številna, kakor bi bila gotovo v drugih razmerah. Predavanje je pokazalo, da je predavatelj temeljito proučil svoj predmet in se je posebno odlikoval z jasnostjo. Prihodnje predavanje je v ponedeljek, 18. t. m.

Akademija. V nedeljo dne 17. t. m. predava ob 8. uri zvečer v «Mestnem domu» univ. prof. dr. Izidor Kršnjavi iz Zagreba «O prosvetnem delovanju Franciskanov na Hrvaskem.» — Prof.

dr. Fran Markovič predava o «Simonu Gregorčiču» dne 24. t. m., namesto 17. t. m.

Iz krogov mlajše slovenske generacije se nam piše: Zadnji «Nas List» je pobožno in dobrohotno posvaril mlado inteligenco, da naj pretrga svoje koketno razmerje s socialno demokracijo. Dokler nismo izvojevali obstoja slovenskemu narodu kot takšnemu, tako podpre svoj očetovski nasvet, moramo razredne in stanovske borbe puščati v stran. — Memento, ki bi prav nič skaze ne delal homeopatiji novic iz let sedemdesetih, bo segal mladi inteligenci brezdvomno do srca. Že sam nasvet, da naj ignorira družabne pojave kakor so razredni boji, je vreden da gre v sé in stori odkritosrčen kes in dejansko pokoro. In zato se bode bojevala za obstoj slovenskega naroda ob strani produkcijskih slojev, ki tvorijo jedro in večino naroda, videč najzanesljivejše poročstvo narodnega obstanka v obstanku njega proizvajalnih slojev. — Če naj pomenja uvedba splošne in enake volilne pravice v resnici novo dobo političnega, kulturnega in socialnega napredka v avstrijski politiki, ne smejo v novo zbornico dospeti stari ljudje s stari nazor. Novo državnozbornsko zastopstvo mora sestajati iz ljudi, ki imajo smisla za socialno politiko, in ki hočejo svoje sile žrtvovati temu delu. Med ljubljanskimi kandidati ima to socialno-politično kvalifikacijo le kandidat socialnodemokratske stranke E. Kristan. In če ne z drugih ozirov, že zategadelj, ker sploh ni izbire, je tudi nesocialnodemokratski inteligenci, ki ji narodni, socialni in politični napredek niso le paradni plašč, jasno zahtevano stališče od predstojebnih volitvah.

Gospod Anton Belec, cesarski namestnik, vulgo župan občine St. Vid nad Ljubljano in načelnik okoliške okrajne bolniške blagajne, mora biti zelo predržen ptič, ker sicer bi se ne bil upal v družbi enako predrznega kaplana šentvidskega prigovarjati najemnici gostilne «pri Kraljiču», da bi socialistom odpovedala prostore, ki jim jih je dala na razpolago za nedeljski shod. Ako se gospod Belec nikakor neče poštenim potom seznaniti z zakonom o volilni svobodi in svobodi zborovanja, naj bo prepričan, da so sredstva tukaj, s kojimi se bo dalo gosp. župana k temu prisiliti. Torej aut, aut! — Sicer se pa sodruge opozarja, naj bodo pri najemanju gostilniških prostorov v svrhu obdržavanja shodov oprezni in naj takoj naznanijo okrajnemu odboru vsakogar, kdor bi skušal gostilničarjem prigovarjati k odpovedi že obljubljenih prostorov, da se bo takim ptičkom nekoliko stopilo na prste, pa makar da so sami župani!

Sodruzi, delavci!

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“!

Politični odsevi.

Proti zakonu o zavarovanju zasebnih uradnikov so priredili dunajski trgovski pomočniki v nedeljo v koloseju velik protesten shod. Kakor znano, je ta zakon prava krparija, ki nalaga privatnim uradnikom in uslužbencem velike žrtve, ali o pravicah je v njej prav malo zaslediti. Gibanje dunajskih trgovskih pomočnikov pokaže menda tudi našim trgovskim sotrudnikom, da se ni treba kar skesano vdati v usodo, ki jim jo namenja ta zakon. Ako se združijo privatni uradniki in nastavljeni, pokažejo lahko tako mogočen protest, da izgine skrpani zaken kakor strašilo z gledališkega odra. Koristi od zavarovanja imajo pričakovati privatni uslužbenci le tedaj, ako se uresniči socialno-demokratska zahteva glede splošnega zavarovanja, ki naj ne obsega samo preskrbe v starosti, katere itak ne doseže polovica zavarovancev, ampak tudi preskrbo onemoglih ter zadostno preskrbo vdov in sirot. Na dunajskem shodu je prišlo do rabuke vsled nastopa nekega konfuznega nemško-nacionalnega mladeniča; komisar, ki je bil menda tudi še novinec na shodu, je razpustil zbor. Protesta trgovskih sotrudnikov pa to pač ne ustavi.

Krščansko-socialna stranka na Dunaju je imela v nedeljo shod, kateremu je nadela ponosno ime «zbor stranke», zato ker je bilo na njem navzočih nekoliko zunanjih gostov. Shod je sprejel volilni manifest krščansko-socialne stranke. Opažalo se je, da ni Luegerja.

Hinavščina ogrske vlade se je tudi po govoru grofa Andrassyja prav hitro pokazala. Kakor znano, se je minister za notranje zadeve v parlamentu z besedami predstavil kakor modern, liberalen človek, ki razume, da je organizacija edino sredstvo delavstva v boju za pridobitev boljših razmer. Toda drugi dan je bila razpuščena organizacija stavbinskih delavcev, češ, da vodi stavke in da se med zidarji agitira za socialistično časopisje. Najlepše je pa to, da je podpisal Andrassy dekret razpusta že dan preden je imel svoj lepi govor v državnem zboru. Hinavščina koalicijske vlade je torej vnovič dokazana. Delavstvo pa ne more mirno prenašati tega nasilstva. Na shodu, katerega se je udeležilo 15000 delavcev, je protesti-

ralo proti razpustu in povsem je pričakovati, da pridejo na Ogrskem še burni dnevi.

Tudi proti nemadarskim narodom nastopa ogrska vlada od dne do dne brutalneje. Sedaj hoče po vsej sili vpeljati madjarsčino v vse šole kot učni jezik; ako je v kakšni šoli enkrat vpeljan madjarski pouk, bi moral ostati neizpremenjen za vse čase. Ni se čuditi, da se neprenehoma povečuje odpor proti tej vladi; bolj čudno je pa, da hrvatske koalicijske stranke še vedno zaupajo madjarski koaliciji in podpirajo s svojo politiko brezobraznost madjarske vladajoče klike.

Hrvatski sabor je po dolgi in predolgi debati sprejel adresu na kralja, katero je potem saborska deputacija s predsednikom dr. Medakovićem na čelu izročila vladarju. Sabor je tudi sklenil, prositi kralja, naj izda amnestijo za vse zaradi političnih zločinov pod staro vlado obsojenih. Kralj je sprejel adresu, izrekel je pa saboru grajo, da posega z vprašanjem amnestije v izključne vladarske pravice in da se peča z vprašanjem glagolice. Sabor je sprejel poročilo o avdienci pri kralju molče.

Srbski ministrski predsednik Pašić je odgovarjal v skupščini na neko interpelacijo o razmerju med Srbijo in Avstrijo. Dejal je, da je bil zadnji odgovor Avstrije zadovoljiv in da je pripravljena, začeti pogajanja o trgovinskem ugovoru na čisto trgovskopolitični podlagi. Obljubilo se je, da začno pogajanja z Rumunsko in Bulgarsko. Vsled tega ne stori Srbija dotlej nobenih korakov.

Bulgarski ministrski predsednik Petkov je bil v pondeljek, 11. t. m. ob 5. uri popoldne ubit. Vračal se je z ministrom Genadjevom z izprehoda, pred njim sta šla vojni minister Savov in finančni minister Pajakov. Tik za Petkovom je šel njegov osebni orožnik, dalje osebni sluga in nekoliko poslancev. Šli so po akacijskem drevoredu, ki drži od sobranja k carigradski cesti. Napadalec se je natihoma približal Petkovu ter je trikrat ustrelil nanj iz revolverja. Genadjev je bil ranjen na roki. Petkova so odnesli v stanovanje, kjer je umrl. Genadjev je baje takoj izpoznal v napadalcu nekega odpuščenega uradnika, ter je hotel streljati nanj. Ta je pobegnil, pa so ga kmalu prijeli. Oficijozno se naglašja, da je bilo maščenje zaradi odpusta iz službe povod napadu; z ozirom na brutalno preganjanje socialistov in opozicije sploh, je pa le mogoče, da so odločali politični motivi. Sicer je pa tudi značilno za razmere v Bulgariji, da se izprehaja ministrski predsednik samo v spremstvu žandarjev, slug in drugih trabantov ter da nosijo ministri na izprehodih samokrese seboj.

Mirovna komedija se zopet približuje. Za drugo konferenco v Hagu, ki je bila lansko leto odložena, je baje izdelan program. Gre se baje v prvi vrsti za izpolnitev določb o mirni ureditvi mednarodnih konfliktov. Druga naloga, ki jo ima konferenca, je izpolnitev sklepov iz leta 1899 o nalogah in šegah vojne na suhem, o začetku sovražnosti, o pravicah nevtralnih i. t. d. Tretja točka obsega razna vprašanja vojnega prava na morju, končno pa določbe glede uporabe genske konvencije na morju. O razoroženju torej ni govora; tudi o znižanju vojsk na suhem in na morju se ne bode razpravljalo. Konferenco imenujejo mirovno, ali vse, kar ima na dnevnem redu, je namenjeno vojni. Pa je tudi presmešno. Oficijelne vlade kapitalizma naj bi poskusile odpraviti vojno iz sveta! Igračkati se nekoliko z mirovno idejo, to že gre. In to mora narodu zadostovati.

V Perziji se kaže sovražno gibanje proti kristjanom v Jezdu, odkoder jih mnogo beži. Pričakovati je, da bode trajala anarhija še dlje časa, ker nima niti vlada niti parlament prave moči.

Umetnost in književnost.

Državnozbornske volilne zakone v dobrem pregledu obsega knjižica, ki je izšla v založbi tiskarne Iv. Pr. Lampréta v Kranju. Poznavanje zakonov je yelevažno za vsacega volilca. Kakor znano, ni izpremenjen samo državni temeljni čisti volilni zakon, temveč zakon o volilni svobodi obsega mnogo popolnoma novih določb, ki jih je treba poznati. Knjižica, kateri je priložen zemljevidni pregled slovenskih volilnih okrajev, velja 60 vin., s pošto 70 vin.

Iz stranke.

Volilci!

Pazite po vseh občinah, kdaj bodo razloženi volilni imeniki, da ne zamudite reklamacijske dobe. Vsakdo se prepričaj, ali je vpisan v imenik. Dolžnost vsakega sodruga je, da skrbi za to.

Kandidature. Ker je sodrug Josip Kopač z opravi tržaskega tajništva preobložen, je odstopil od kandidature na Gorenjskem. Namesto njega kandidira jugoslovanska socialno-demokratska stranka v volilnem okraju Kranjska gora, Radovljica, Tržič sodruga dr. Antona Dermota, odvetniškega kandidata v Ljubljani.

Ljubljanski občinski volilci! Okrajni volilni odbor za Ljubljano je na svoji zadnji seji sklenil v izvrševanju sklepa okrajne konference, postaviti

za letošnje volitve v občinski svet ljubljanski dva kandidata, in sicer sodruga: Dr. Anton Dermota, odvetniški kandidat in Etbin Kristan, pisatelj. Natančnejša obvestila dobe volilci pravočasno.

Ljubljanski cestni zaupniki se še enkrat opozarjajo, da je pojutrišnjem, v nedeljo, točno ob pol 10. uri dopoldan sestanek v gostilni «pri levu» na Marije Terezije cesti. Vsakdo, ki je na zadnji konferenci podpisal vprašalni listek, naj pride zanesljivo in točno, da se ne bo po nepotrebnem tratilo časa.

Sodruge železničarje vseh kategorij in obeh železnic se opozarja na razglase, ki so nabiti po delavnicah in kasarnah v Ljubljani, Trbižu in drugih krajih področja ljubljanskih podružnic in se naprošajo, da se zanesljivo vdeleže sestanka, ki bo v nedeljo, 24. marca 1907 točno ob 9. uri dopoldan v Ljubljani.

Kjer sodrugi ljubljanskega okoliša žele kak shod, naj to takoj naznanijo načelniku ljubljanskega okrajnega odbora, sodrugu Iv. Kocmurju, Ljubljana, Cerkevne ulice št. 19, ali pa upravnistvu «Rdečega Prapora», ki posreduje v vseh volilnih zadevah.

Državna zveza kožarskih delavcev ima svoj deseti občni zbor dne 31. marca in 1. aprila na Dunaju, XII. okraj, Schönbrunnerstrasse 168 (Austria-Säle). Delegatje, ki žele, da se jim preskrbe prenočišča, naj naznanijo to centrali do 20. marca.

Dalmatinski sodrugi so odposlali pred kratkim svojega zastopnika Dušana Jankova iz Splita v Trst, da se dogovori glede politične organizacije dalmatinske socialne demokracije z ondotnimi političnima odboroma. Sklenilo se je, da ustanovi jugoslovanska socialno-demokratska stranka za sedaj politične odbore v Splitu, Šibeniku in Dubrovniku. Deželni politični odbor se ustanovi v Splitu. Začetkom meseca aprila se ima sklicati v Split deželno konferenco, ki ima definitivno odločati o vprašanjih glede državnozbornskih volitev in precizirati stališče dalmatinskih sodrugov v vpršanju zjedinenja Dalmacije s Hrvatsko.

«Radničke novine», glasilo srbske socialno-demokratske stranke, objavljajo v predzadnji številki jako simpatičen članek o jugoslovanski socialno-demokratski stranki v Avstriji.

Socialni pregled.

Zidarji, pozor! Iz Sarajeva nam pišejo: «Približuje se čas stavbne sezone in vse kaže, da stojimo pred velikimi boji. Podjetniki nameravajo presenetiti delavce s tem, da hočejo odpraviti ugovor iz prejšnjih let ter poslabšati mezdne pogoje. Pripravljeni moramo biti torej na hudo borbo, ter prosimo zidarske in sploh stavbinske delavce, naj nas podpirajo stem, da ne iščejo in ne prevzamejo dela v Sarajevu». — Zidarje prosimo, naj obvestijo o tem vse tovariše.

Dunajski socialisti so se zbrali v nedeljo, kakor vsako leto, na grobu marčnih žrtev na pokopališču, kjer so položile vse organizacije svoje vence. Med temi je bil tudi eden jugoslovanskega izobraževalnega društva «Sloga». Nad grobom so govorili dr. Ellenbogen za nemške, Dvořák za češke, Erakowski za poljske socialiste.

Jugoslovansko delavsko društvo «Sloboda» v Curihu (Zürich v Švici), vabi sodruge, ki potujejo skozi Švico, da se oglasijo v društvu, Münster-gasse 20, restavracija Schlauch. Sodrugi ki se lahko izkažejo, da so politično organizirani, dobe tam potovalno podporo.

Shodi.

V Ljubljani in v ljubljanski okolici se je v pretečenih štirinajstih dneh vršilo 12 večjih in manjših zaupnih shodov volilcev. Največja vdeležba je bila v Ljubljani «pri levu» (184), najmanjša pa na Vič-Glincah (73). Na Glincah je bil sestanek samo strankinih zaupnikov, na kojem se je predlagalo organizacijski načrt za zaupnike krajev: Vič, Glinca, Rožna Dolina, Vnanje Gorice, Brezovica, Notranje Gorice, Plešivica, Brezje, Dobrova, Gabrije, Hrušovo, Kozarje, Podsmreko, Šujica in Stranska vas. Vsi sestanki, kakor dosednji shodi sploh, so imeli pripravljen značaj za poznejše večje shode. Z ozirom na ogromno delo, ki še čaka stranko, se naproša vse sodruge, ki so pripravljeni prevzeti kak posel, naj se zglaste pri načelnikih dotičnih agitacijskih odborov v okolici ali pa v upravnistvu «Rdečega Prapora» v Ljubljani.

Volilni shod tobačnih delavcev v Ljubljani, ki se je vršil prošlo soboto, je bil prav dobro obiskan, in je soglasno ter z navdušenjem sprejel kandidaturi sodr. Petriča in Kristana. Poleg imenovanih dveh je poročal še sodrug Kocmur.

Volilni shod kovinskih delavcev ljubljanskih pretečeno nedeljo ni povsem povoljno izpadel, ker se sodrugi, ki so dobili nalog, sklicati ga, niso točno držali navodil okrajnega odbora. V kratkem se skliče več takih shodov in že danes opozarjamo sodruge, da dovedo vse do zadnjega moža na zborovališče.

Spodnja Šiška. Pretečeno soboto se je vršil v velikem salona gostilne »pri Kankertu« prav dobro obiskan shod volilcev, na kojem je poročal kandidat za ljubljansko okolico, sodrug **Josip Petrič**. Govorila sta tudi sodrug Kocmur in Tokan. Zbor, kateremu so predsedovali sodrug Menart, mizar, Komac, železničar in Bizjak, posestnik, je kandidaturo sodruga **Petriča** vzel enoglasno na znanje.

Moste pri Ljubljani. Cesar bi človek pred letom skoro ne bil mislil, da bo kdaj mogoče, se je pretečeno nedeljo zgodilo. V Mostah, pred kratkim še docela klerikalnem kraju, se je v nedeljo dopoldan vršil shod, ki je izpadel nad vse pričakovanje izvršno. Ze pred določeno uro so bile vse tri gostilniške sobe gos. Zakotnika tako nallučene volilcev, da ni kazalo družega, kakor sneti vrata, pa v veži pripraviti prostor za govornike. Pa tudi sedaj ni zadostovalo, temveč se je moralo odpreti vrata na stopnišče, tako, da so zborovalci stali natlačeno kakor slanički, ne le v hiši, temveč tudi pred vžo. Soglasno predsednikom izvoljeni sodrug Lavtar poda besedo sodrugu Kocmurju ki v imenu okrajnega odbora predstavi kandidata sodruga **Petriča**, ki viharno pozdravljeni raztolmači najpoglavnejše zahteve socialno-demokrat. stranke in naloge ki čakajo bodoči državni zbor. Izvajanje sodruga **Petriča** je opetovano želo viharno odobravanje. Na to je sodrug Ravnikar v tričetrturšem krasnem govoru poljudno orisal neplodovitost stare poslanske zbornice, zlasti pa protiljudsko delovanje klerikalcev s posebnim ozirom na delavce in male kmete. Tudi sodrug Ravnikar je moral vsled navdušenega prihrjevanja svoj govor opetovano prekiniti. Istotako je sodrug Lavtar v navduševalnem govoru pozival navzoče k agilnosti in energičnemu skupnemu delovanju malih kmetov in delavcev in končno dal kandidaturo sodruga **Petriča** na glasovanje, ki jo je do 200 oseb broječi shod med viharim odobravanjem enoglasno sprejel. Ko se je sodrug **Petrič** zahvalil za izkazano mu zaupanje, je po vznesenem govoru sodruga Kocmurja predsednik zaključil lepi shod. Pomniti je, da so se našega shoda udeležili izključno le domačini iz Most, dočim so na ob istem času se vršeci dr. Šušteršičev shod morali privleči kmete iz Tomačeva, Jars, Smartna in drugih oddaljenih krajev, da je bil sploh obiskan. Da, da, tudi v ljubljanski okolici se dani!

Št. Vid nad Ljubljano. Okolica se budi. Pravili so, da je v ljubljanski okolici vse klerikalno, vse črno; liberalci so že zdavnej metali puško v koruzo. In kaj se pokaže, ako se kdo resno prime dela? V ljubljanski okolici bi bile danes razmere lahko že vse drugačne, nego so, ako ne bi bila tradicionalna lenoba liberalcev zanemarjala vsega. Volilni shod, ki ga je priredila socialna demokracija v nedeljo, 10. t. m. popoldan v Št. Vidu, je sijajen dokaz za to trditev. Tukaj, kjer se je vedno trdilo, da je klerikalna komanda neomejena, se je na prvi poziv socialnih demokratov zbralo nad 200 delavcev in kmetov, tako da je bil prostor dobesedno nabasan in živo zanimanje zborovalcev za socialnodemokratske ideje je bilo nad vse pričakovanje veliko. Takega razporedenja, kakršno se je pokazalo tukaj, pač ni najti ne na liberalnih, ne na klerikalnih shodih. Govoril je najprej sodrug Kocmur, ki je označil pomen državnoborskih volitev. Potem je razvil sodrug **Petrič** volilcem svoj program v jasnem, poljudnem govoru, ki je naredil na zborovalce velikanski utisk. Če pišejo nasprotniki od svojih agitatorjih, da so imeli »fulminantne« govore, tedaj bi morali pisati mi o Petričevem govoru kar v superlativih. Z nami enih misli so bili pač tudi poslušalci, ki so naplačali svojega kandidata z gromovitim ploskanjem. Potem je govoril sodrug E. Kristan o položaju kmeta in delavca v sedanji družbi, ter je začrtal edino pot, po kateri pridejo lahko do izboljšanja. Z napeto pozornostjo so poslušali volilci in pogostoma je spontano odobravanje pretrgavalo njegov govor. Nadalje je govoril sodrug Kocmur ki je obudil veliko zanimanje s paralelo, ki jo je naredil med Kristusovimi nauki in med praktičnim delovanjem klerikalcev. Sodrugi Tokan je priporočil Petričevo kandidaturo. Neki klerikalec, ki je že prej skušal motiti shod z neslanimi naklici je začel sedaj ugovarjati. Zborovalci so mu dali najprej prostora v sobi, ali klátil je take neumnosti, da ga niso marali poslušati dalje. Končno se je oglasil neki domačin za besedo, ki je povedal, kaj je izkusil po svetu in je zatrdil, da se je prepričal da je socialna demokracija edina stranka, na katero se lahko uspešno opira ljudstvo. Petričeva kandidatura je bila sprejeta z navdušenimi živimi kliči in zborovalci so obljubili, da vložijo vse moči za zmago socialne demokracije. Opomniti moramo, da je bilo na shodu tudi kmetov iz oddaljenih občin, ki so izrazili željo, da bi se priredilo take shode tudi pri njih.

Trbovlje. Pretečeno nedeljo je bil v gostilni Forte shod štajerske »Narodne stranke«. Poročala sta odvetnika Gosak in Karlovšek iz Celja o organizaciji in o programu »Narodne stranke«. Za njima se je oglasil sodrug Miha Čobal za besedo, da označi socialno demokratično stališče. Razložil je zborovalcem dosedanje socialno demokratično delo na političnem in družabnem polju, ter je povdarjal, da ima pričakovati delavce mali obrtniki in mali kmet resnega zastopstva svojih interesov

edino v socialnodemokratični stranki. Podlaga socialne demokracije je čvrsta in široka; stranke niso ustanovili posamezniki, ampak nastala je iz potrebe najširših slojev. Ona je produkt zatiranja in izkoriščanja ter stranka vseh revežev, za katere se prej ni nihče zanimal; sedaj, ko so dobili tudi oni volilno pravico, jih pa obiskujejo agitatorji vseh strank s svojimi lepimi obljubami. Nadalje pride govornik na narodno vprašanje in opozarja na brnsko resolucijo; resnično je, da je slovenski narod zatiran in delavci, ki so del tega naroda, imajo dovolj uzroka, se bojevati za popolno enakopravnost slovenskega naroda z drugimi. Potem konstatira govornik, da se obrekuje socialnodemokratično stranko, da je sovražna veri. To je infamna laž, katere se večinoma zavedajo tisti, ki jih razširjajo; socialna demokracija prepušča svojim pristajem popolno svobodo v verskih rečeh ter izreka, da je vera privatna stvar vsacega posameznika. Tisti pa, ki izrabljajo vero za politično sleparstvo, so pa večji brezverci, kakor socialni demokratje. V tem trenutku je planil kaplan po koncu in zaklical: »Dokažite mi!« No, odgovor je imel kmalu. »Čitajte pastirski list!« je zagrmelo po dvorani. — V Hrastniku je bil ob 5. popoldan shod, katerega so se udeležili tudi socialni demokratje.

Brežice. Dne 19. t. m. ob 9. uri dopoldan je volilni shod v Brežicah »Hotel Adamus«; ob 3. uri popoldan pa v Velikiobreži.

Sv. Križ pri Trstu. V nedeljo dne 3. marca ob 3. uri popoldan se je vršil tu javni volilni shod. Navzočih je bilo nad 300 delavcev in kmetov v dvorani gostilne Maganjo. Shod je otvoril sodrug Florenčin, ki je bil tudi izvoljen predsednikom. Prvi je govoril sodrug Regent, ki je v enournem govoru raztolmačil navzočim, da le, ako se pošlje v parlament socialistične poslance, se sme imeti upanje, da bodo varovani naši interesi. Gromovito ploskanje je pozdravilo sodruga Antona Jernejčiča, ko ga je predgovornik predstavil navzočim kot našega kandidata. Tudi sodrug Jernejčič je govoril navzočim ob burnem odobravanju, ki so se koncem shoda izrekli, da bodo vsi, kot en mož glasovali zanj, kot zastopnika stranke.

Po shodu je zadonela po dvorani mogočno delavska himna ob ploskanju in kliči »Zivela socialna demokracija«.

Za nasladi povemo, da je imel tukajšnji gospod župnik večernico do 5. ure popoldne, češ, da bo držal ljudstvo v cerkvi, da ne pojde na shod. No, gospod župnik je zgrešil, v cerkvi so pa molili za zmago »narodnega« kandidata. Radi bi vedeli, kateri stranki bo ta »narodni« kandidat pripadal. V vasi je vihrala ponosno rdeča zastava.

Št. Andraž. Tukaj je bil na 2. marca volilni shod naše stranke. Bil je prav dobro obiskan; nasprotne stranke se shoda niso udeležile. Sodrugi Ropas je govoril o državnoborskih volitvah in raztolmačil program naše stranke točko za točko, potem je razlagal zakon o volilni svobodi ter pozival vse sodruge, da naj se drže tega zakona in gledajo na to, da ne bo nikdo naše stranke prišel v kake neprilike ter bil radi takih prestopkov ravno tedaj zaprt, kadar bi ga stranka pri volitvah najbolj potrebovala. Potem je dal predsednik sodrug Brisko kandidaturo sodruga Milosta za gorško okolico na glasovanje, katere je bila soglasno sprejeta.

Volilni shodi

v okraju Idrija Cerknica-Logatec-Vrhnika.

17. marca v nedeljo dopoldne ob 11. uri na	Uncu.
17. » » » popoldne » 3. uri v	Cerknici.
17. » » » zvečer ob 8. uri na	Rakeku.
16. » » » zvečer na	Grahovem.
19. » » » dop. v Dol. Logatecu.	
19. » » » pop. v Gor. Logatecu.	
23. » » » zvečer v Idriji.	
24. » » » dop. v Črnem vrhu.	
25. » » » dop. v Spod. Idriji.	
25. » » » popoldne v Žireh.	

Lokale in ure začetka shodov naznanijo posebej sklicatelji.

Na vseh shodih se predstavi kandidat sodrug **Josip Kopač**.

Sodrugi, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. Agitujte „Rdeči Prapor“! povsod za

Dopisi.

Vevče pri Ljubljani. Zgabi se lahko človeku ako mora polemizirati z našimi krščanskimi socialci. Njih metoda je tako surovo in umazana, da presaga vse naše strankarskega boja. Ali sedaj nam je teh ostudnih zabavljic že odveč in prav resno svetujemo patentiranim kristjanom, naj prenehajo čivkati o Judeževih groših, kajti drugače jim zapo-

jemo p.s.em, da jim bode dolgo brnelo po ušesih. S pobalinskim zmerjanjem ne bodo prišli resnice, da so nekdanj obetali delavcem zlate gradove v ob-lakih, a da ne more povedati o kaki izpolnitvi ničesar niti kaplan Rihar, ki se kar cedi ljubezen do bližnjega z njega. Socialni demokratje niso dobili še nikoli darov v kakršnikoli obliki od tovarne, ali o intimnih zvezah med protestantskim tovarniškim vodstvom in krščanskim socializmom, katoliškim farovžem in katoliško cerkvijo, čivkajo že vsi vrabci po strehah. Zidanje cerkve, Društvenega Doma, znana slavnost, bi znali mnogo povedati o »Judeževih groših«; veliki lestenec v cerkvi se blišči od njih, veliki zvon poje o njih. Socialnim demokratom ni ravnatelj Wagner nikoli obljubil, da bo prispeval za glasovir; ali vam morda tudi ni? Pa če je res »in vino veritas«, tedaj bi vino, ki se je v mnogih sodčih privarilo v farovško katoliško klet, tudi lahko povedalo marsikakšno resnico o svojem protestantskem poreklu. Vidite torej, da poznamo razmere in če ne bode kmalu miru, vam povemo še kaj drugega. O svoji organizaciji pa ne govorite. Temu pogrebneemu društvu, ki ni storilo za delavce še toliko, kolikor je črnega za nohtom, bo odklenalo, prej nego mislite, zakaj delavci tudi že uvidevajo, da se dobi pri klerikalcih obljub na cente, da so voditelji lahko zadovoljni, ampak izboljšanje delavskega položaja znate samo ovirati. Okoličan.

Brežice. (Liberalna svoboda.) Odkar je volilna reforma postala zakon, so nam kazali naši gospodje narodne stranke vedno prijazen obraz in se pritoževali nad klerikalnimi nasilstvi. Takoj pa, ko smo se obrnili k tem mogotcem, da bi nam dali prostore za volilne shode, da se predstavi tudi kandidat delavske stranke, so nam poslali sledeče odgovore: Iz Dobrove: »Zaradi se neizbranega kandidata od narodne stranke ne morem in ne smem dovoliti prostor svojega poslopja, zabranjuje naša tajnost. J. Cvetko, gostilničar«. Iz Brežic: »Naznanjam Vam, da posojilnica (Narodni dom) Vaši prošnji ne more vstreči, ker je v svoji zadnji seji sklenil odbor, nobeni politični stranki dati prostora (podpis)«. — Se pred kratkim ste zborovali v »Narodnem domu« naenkrat dve politični stranki, klerikalci in liberalci. Vidi se torej, da je to samo izgovor, ki ga ni treba vtemeljevati. Ravno tako pa si je tudi gostilničar poiskal vzrok, ki je tako smešen, da ni vredno pečati se z njim. Kar hočemo omeniti, je to: Gospodje narodnjaki, ker vedno jokate radi zatiranja slovenskega naroda, ali niso delavci tudi del slovenskega naroda? Kje je tista prokljeta svoboda, ki se sliši iz ust Vaših voditeljev? Kakor se obnašate, tako se Vam bo odgovorilo pri priložnosti. Da niste za pičico boljisi, kakor klerikalci, ste nam že pokazali. Rdeča straža.

Brežice na Štajerskem. V nedeljo, 17. svečana smo imeli tukaj kar dva shoda. To se je zgodilo nenadoma. Najprej je namreč napovedala »narodna stranka« svoj shod. Naenkrat je pa to klerikalce prišlo in v soboto so začeli tudi oni strastno agitirati za svoj shod, ki so ga hitro sklicali tudi v »Narodni dom«. V nedeljo se je zbralo res lepo število ljudstva, večinoma kmetov iz brežiške okolice, iz Vidma, Rajhenburga in z Bizeljskega. Pred »Narodnim domom« se je pa odigral prizor za bogove. Na eni strani velike dvorane je stal veleposestnik Balon, na drugi brežiški kaplan Gorjup, poleg stopnic pa advokat dr. Benkovič. Bilo je kakor na semnju. Eden je kričal: Narodna stranka zboruje zgoraj! — drugi: Kmečka zveza zboruje spodaj! Gor! Dol! Sem! Tja! Dolgo je trajal ta vrišč in ljudje večinoma niso vedeli, kam naj se obrnejo. Končno je odšla večina v veliko dvorano, kjer je zbrovala »Narodna stranka«, manjšina je ostala pri klerikalcih. Narodnjaki so obsirno razpravljali o kmečkem položaju. Ali med vsemi besedami nismo slišali enega: Tudi v starem državnem zboru se je mnogo govorilo o kmetu, ali videli smo, da je pomagalo vse, kar se je storilo veleposestnikom, kmetu je pa od dne do dne slabše. To kar je dobro za bogate posestnike, ne pomaga nič malim kmetom. Ako bi bila skrb za kmeta res tako velika, kakor so glasne besede, ne bi bilo treba kmetom odhajati v Ameriko. Danes je kmetov položaj ravno tak, kakor delavcev; nam pomaga lahko stranka, ki se bojuje za reveže in zato je treba, da si podajo kmetje in delavci roke. Tako moramo pri volitvah nastopati, potem bomo dobili v državnem zboru zastopnika, ki bodo zmanjšali bremena ubogih, ne pa da bi jemali revežem in dajali bogatinom. Na klerikalnem shodu je imel glavno besedo dr. Benkovič. Govoril je seveda pristno klerikalno. Najbolj se je zaganjal v socialne demokrate. Ali kadar hoče zopet govoriti o naši stranki, mu svetujemo, naj se najprej nauči, kakšen je naš program. Ako hoče govoriti resnico, tedaj ne sme priti več s tako neumnostjo, da hočejo socialni demokratje vzeti ljudem Boga. Ravno socialni demokratje spoštujejo prepričanje vsakogar. Ali gospod Benkovič bi lahko vedel, da nima vera ničesar opraviti s politiko. Socialni demokratje hočejo take postave, da se bode siromašnemu ljudstvu bolje godilo, da bode imelo več pravic, da ne bode tako izkoriščano, kakor doslej in da ga ne bodo vsi preganjali. In tako šolo hoče, da se bodo tudi siromašni otroci naučili, kar potrebujejo za življenje. Socialni demokratje ne prepovedujejo nikomur moliti, ampak

v soli se morajo otroci naučiti še kaj drugega, kakor par molitvic. Tudi kmetu je treba, da se veš nauči. Seveda takim advokatom to ni ljubo, ker so jim nevedne ovčice bolj všeč. Gospod dr. Benkovič naj se torej navadi, rabiti drugo orožje, kajti mi tudi nismo iz lesa.

Prst. (Obstrukcija v deželnem zboru.)
Skratka bi se niti ne smelo govoriti o obstrukciji, kajti to, kaj so uprizorili okoličanski poslanci v dveh sejah deželnega zbora, ko se je razpravljalo o načrtu volilne reforme, se ne sme smatrati za resno obstrukcijo, temveč le za jako spretno in oportunistično, in obenem dobro preštudirano politično potezo, kateri je bil pred vsem namen, ustvariti tukajšnji narodni stranki podlago za agitacijo pri prihodnjih državnozbornih volitvah. Da se jim je to posrečilo, se imajo zahvaliti največ šovinizmu italijanske socialne večine, kateri je došla slovenska beseda v mestni palači kakor angelj rešitelj, ki ji je ovil okoli glave venec narodnega mučenstva. Navidezno se kaže stvar sicer drugače, in tudi mi, čeprav ne pripadamo narodni stranki, bi zlahka dokazali ljudstvu, da so imeli popolnoma prav, ter da jim res ni preostajalo drugega, nego povzdigniti svoj glas v slovenskem jeziku. Naše ljudstvo poslušaj take reči tako rado in se za politične stvari tako malo zanima, da res ni treba posebne globokomnosti in politične agilnosti, če se mu hoče predstaviti lisico za največjo prijateljico kokoši. Stvar pa pridobi popolnoma drugačen pomen, če si jo ogledamo od vseh strani ter skusamo priti do dna njene strukture. In kdor je motril s treznim presojevanjem način obstrukcije slov. zastopnikov, kdor je s treznim prevdankom prečital članek, ki ga je objavila «Edinost» pod naslovom «Kocka je padla» ter opazoval način, s katerim se je venčalo obstrukcioniste ter jih proslavljalo kot narodne mučenike in junake, tedaj je takoj na jasnem, da ni bilo okoličanskim zastopnikom prav nič mari za zboljšanje ali preprečitev vsprejema volilnega načrta, temveč samo za strankarski interes, ki bi pa utegnil imeti za tukaj slovenski živelj jako neugodne posledice. Podučljiv je bil jako ta nastop slovenskih narodnjakov, ker nam je pokazal, kakšnih sredstev je pripravljena se poprijeti stranka, da bi si ohranila svoje posestno stanje v času, ko se bode morala bojevati s stranko enake narodnosti, a le drugih političnih načel in nazorov. Zelja za trenutno popularnostjo jo zavede tako, da pozabi popolnoma na posledice svojega nastopa ter ne vidi, kako zna škodovati mestnim Slovincem, ako se priklada še več drv na ogenj italijanskega šovinizma ter se daje fanatičnim agitatorjem priložnost, dokazovati, da morajo varovati «italijanski značaj» mesta in tako nezavedno ljudstvo nanovo priklopiti ob vladajočo stranko. V stvari so naredili napako, ker bi bili s premišljeno, dobro organizirano obstrukcijo res lahko dosegli marsikatero izboljšanje volilnega načrta; taktika pa, za katero jim je slo pač v prvi vrsti, je bila pa tudi izgrešena, ker bode imela italijanska večina s svojega stališča še več povoda za zatiranje Slovincem in delavcev. Gotovo: Ljudje, ki jim je politika le brezpomemben sport in ki razumejo o njenih notranjih nagibih in učinkih toliko, kolikor pajek o loterijskih številkah, si ne domišljajo, da bi mogla imeti prva slovenska beseda, ki se jo izpregovori v tržaskem mestnem domu lahko neizmerno škodljive posledice za socialni in narodni napredek tržaskih Slovincem. Zdravi in resni političarji bi pa lahko izprevideli, da je ta korak v sedanjem času politična napaka prvega reda in če je njegov efekt na eno stran še tako teatralen, je na drugo stran ravno za Slovence pogubonosan. Ako se je hotelo obstrukirati, kar bi bilo samoposebi povsem umestno, je bilo treba v ta namen porabiti drugih sredstev. In tu bodi tudi povedano, da je končno to le profanacija slovenskega jezika, ako se ga rabi kot enakovredno sredstvo s piščalkami in lovskimi rogi. Da se ne pribori slovenskemu jeziku enakopravnost, je pač treba urejevati politiko z višjega stališča in na drug način. — Takoj po prvi seji deželnega odbora, ko je bilo opaziti sled pričetka obstrukcije, je italijanska večina stavila manjšini kompromisne predloge, tičeče se razdelitve števila mandatov v raznih okoličanskih razredih. Mimogrede bodi povedano, da je bil eden od teh sprejet v podrobni razpravi med hrupom manjšine od večine same, in sicer tisti, ki določa za I. razred enega, za drugi dva, za tretji tri in za četrti tri poslance. Tega «Edinost» ni povedala. Sicer ne trdimo, da je bil ta kompromisni predlog tak, ki naj bi ga manjšina slepo sprejela, ali razvidno je, da se je večina udala po prvem namigljaju obstrukcije in to zaradi, da bi bili slovenski narodnjaki še mnogo bolj uklošili tilnik večine, če bi bila njih obstruk-

cija resna. Toda seveda; obstrukcija je težavno delo, in z njo si nakopljajo stranke navadno sovraštvo ljudstva; izgovoriti par slovenskih besed je veliko lažje in sedanjí politični moment je bil za to najbolj primeren. Vedeli so, da bodo z njimi samo razburili italijanske šoviniste in vedeli so, da jih bodo insultirali, ravno tako so tudi vedeli, da ne dosežejo z njimi ničesar. In ker jim je bila volilna reforma le pretveza, namen pa, da se pokažejo kot narodne mučenike, in ker ostane njih posestno stanje v okolici kar se tiče deželnozbornskega zastopstva, neizpremenjeno, tudi če vlada ne odobri načrta, so izzigrali karto, ki je bila namenjena državnozbornim volitvam, in so res mislili, da zadenejo pravo. Dosežaj imajo od tega vsestranski dobiček; da se razumemo: vsestranski dobiček. Koliko koristi jim pa donese pri državnozbornskih volitvah, nam pokaže prihodnost. Na vsak način že sedaj lahko trdimo z mirnim srcem, da še niso pogodili psihološkega stanja ljudstva, ne političnih razmer. Da ne bo preveč mučnikov ne triumfatorjev, bo pa skrbela socialna demokracija.

Strokovni pregled.

Skupina zveze lesnih delavcev avstrijskih v Ljubljani je imela v nedeljo, dne 24. svečana t. l. v salonu gostilne pri «Levu» svoj letošnji redni občni zbor. Da se članstvo marljivo briga za društveno delovanje, je bilo razvidno iz nad vse pričakovane mnogobrojne udeležbe. Na dnevnem redu je bilo: 1. Poročila funkcionarjev; 2. volitve odbora in nadzornišva; 3. raznoterosti. Predsedoval je sodrug Umek. Najzanimivejše je bilo pač blagajniško poročilo, ki je bilo podano najprvo od polletnega zbora za vsak mesec posebej, potem za pretečeno polletje, končno za celo leto skupaj. Da se vidi, kaj delavci lahko storé, ako so le količjak agilni, naj slede tukaj dohodki in izdatki:

Dohodkov je bilo od prvega januarja do 31. decembra 1906 skupaj 3.722.11 K, skupnih izdatkov pa 2.838.46 K.

Izdatki so takole razvrščeni:

Brezposelna podpora	234.— K
Izredna podpora	40.— »
Časopisje	626.18 »
3% inkasa	56.72 »
Lokalna blagajna	405.40 »
Pomožitev knjižnice	61.72 »
Agitacija in shodi	45.30 »
Preselilna podpora	57.78 »
Bolniška podpora	1295.36 »
Razno	16.— »

Ostaja torej 883 K in 65 vin. prebitka.

Za kontrolo je poročal sodrug Povše, da so račun i v redu.

To poročilo se je vzelo z zadovoljstvom na znanje.

Volitve so podale sledeči rezultat: Josip Rajntar predsednik, Ivan Tokan predsednikov namestnik; v odbor, ki se je pozneje konstituiral, so bili izvoljeni sledeči sodrugi: Kremžar, Deronikovič, Laznik, Rozman, Šuštersič, Grdodolnik, Trampuš, Rednak, Verbič, Bezljaj. V kontrolo sodrugi: Novak, Gabršek, Stanovnik, Slosar.

Pri raznoterostih se je rešilo nekatere interne zadeve, na kar je sodrug Umek ob 3/12 zaključil ta velezanimivi zbor.

Tovariši! Imamo torej zopet eno leto plodnosnega dela za seboj; res je, da se imamo le naši požrtvovalnosti zahvaliti za take lepe uspehe. Poglejmo samo imponujoče številke izplačane bolniške podpore; radost nas mora navdajati pri pomisleku, koliko človekoljubja se je s tem ne samo z besedami, temveč dejansko izvršilo. Boju na gospodarskem in mezdnem polju se prejalisej ne bodemo mogli izogniti. Da se izvršuje prvo in doseže drugo, je na nas ležeče, da našo lepo organizacijo kolikor mogoče povzdignemo še višje, kajti le ta je naša zaščitnica in le v njej najdemo našo rešitev. K vsemu temu pa je v prvi vrsti treba vsestranske delavnosti in požrtvovalnosti; krona vsega pa je vstrajnost. Naposled bodi še sodrugu Golarju, ki je vodil dolgo vrsto let kot blagajnik vestno in pošteno denarne posle ljubljanskih mizarjev, za njegovo izredno požrtvovalnost toplu zahvala. Rectus.

Izkaz prostovoljnih darov.

Za tiskovni sklad dnevnika so darovali: Organizovani mizarji v Ljubljani 10 K.

Kot strankin davek so prispevali: Organizovani železničarji južne železnice v Ljubljani 39 K 90 vin.

Vollnemu skladu ljubljanske okrajne organizacije so darovali: Organizovani mizarji trdnice Mathianove z Zeljo, da bi tudi druge delavnice in stroke kaj prispevale 4 K 20 v.; I. Korošec 10 K; neznanec 5 K; neimenovani 10 K; spokorni liberalci monštrancarjem v zavist, delavstvu v korist; liberalcem v zgago, socialistom v zmago 2 K; neimenovani uradnik, ker Hribar ni držal besede, da ne kandidira 2 K; organizovani čevljarji 80 vin. Buda Josip nabral na Glincah 2 K 60 vin. Skupaj 36 K 60 v. Zaupniki, ki so prejeli volilno agitacijske znanke in nabiralne pole, pa doslej še niso odračunali, naj se zglase v upravnistvu lista najkasneje do srede prihodnjega tedna ter prinese izkazila s seboj. Sodrugi, čas poteka, pa je treba, da neumnorno nabirate za volilni sklad!

Iz Ljubljane v New-York stane samo 175 kron

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Kmetelka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 28.
Vsakovrstna Pojasnila bode se brezplačno.

Iz Ljubljane v New-York stane samo 87-50 glj.

Izšla je v založbi časopisa «Naprej» v
Idriji I. knjiga

Pod spovednim pečatom

katero je spisal bivši katoliški kapelan H. Kirchsteiger. — Cena I. knjige, obsegajoči 312 strani, znaša 2 K 60 vin.

Vsakemu prijatelju dobrega in poučnega branja knjigo «Pod spovednim pečatom» prav toplo priporočamo. — Dobi se v Ljubljani v knjigarni L. Schwenntner; v Gorici v knjigarni A. Gabršček ter v Idriji pri upravi lista «Naprej».

Oglas
za vse
časnike in koledarje sveta
preskrbi najboljše in najceneje
ekspedicija oglasov
EDVARD BRAUN
Dunaj, I. Rotenturmstrasse 9.
Časniški in koledarski katalog in-
rentom zastoj in poštne prosto.

Postavno zavarovano.

Vsako poročila in ponatisek je kaznivo.

Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52-7

Thierryev centifolijno mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3.60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarinar A. Thierry v Pregradi p. Rogoški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pism zastoj in franko.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 157.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.
Dalje.

Končno — izza tolikih mesecev je stal župnik zopet v predvorju svetišča, v zakristiji. Na dolgi mizi je bila pripravljena sveta mašniška obleka in nad njo kelih v odprti omarici.

Tja sta meniha odpeljala starega duhovnika. Toda voditi jima ga ni bilo treba. Poln hrepenenja je hotel kelihu naproti, ki ga že toliko časa ni držal s svojimi posvečenimi rokami. Danes sme zopet žrtvovati sveto žrtev; nič več ni dvoma, kajti meniha sama sta mu pomagala, obleči sveto obleko. Humerale si je sam položil čez rame, alba ga je odela z bleščečo belino kakor sneg planine, krepko je stegnil okoli bokov cingulum, čegar konce mu je dal prior v roke, manipel je djāl na levo roko, poljubivši pobožno križ na njem. Štola, znamenje duhovniškega dostojanstva, si je obesil okoli vratu in jo je prekrižal na prsih. Končno mu je dvignil vodja duhovnih vaj kasulo nad glavo in med molitvijo jo je privezal Hercog, dočim je postavil prior kelih pred njega.

Tako je bil pripravljen za sveto žrtev in je čakal na preblazeni trenotek, ko mu bode dovoljeno, da stopi pred oltar. Z roko je potegnil preko čela, kakor da hoče pregnati neprijeten spomin. Kaj niso bile samo morilne sanje, ki so se lagale, da je pregnan od oltarja? Kaj ni šel še včeraj na sveto Kalvarijo?

Naj zadene duhovnika še tako težko zlo, naj pride v najstrašnejšo nesrečo, pred božjim oltarjem izgine vse kakor megle pred toplimi solnčnimi žarki. Zato je izginilo tudi vse gorje zadnjih let pred svetostjo žrtve,

ki jo bode Hercog žrtvoval sedaj. Pobožno kakor svetnik je molil praeparatio ad missam.

Skozi malo špranjo v vratih je pogledal oče prior v cerkev, kjer je delil škof iz zlatega keliha duhovnikom sveto obhajilo, ko je bil najprej sam zavžil telo in kri gospoda.

Vsaki duhovnik je moral najprej poljubiti škofovo roko, ki je držala sveto hostijo. Marsikateri župnik je v pobožnosti pozabil na to, ali škof mu je pomolil roko tako krepko pod nos, da se je moral spomniti vsak, da je prva škofova maziljena roka, potem šele Bog v njej. Končno je napočil tudi za župnika Hercoga srečni trenotek. Z obema rokama je prijel za kelih, globoko se je priklonil pred križanim izveličarjem ter je molil iz globočine srca: „Introibo ad altare Dei“.

Tudi največji cerkveni svetnik, ki gre vsaki dan k oltarju, ne bi mogel moliti tako pobožno in hrepenče, kakor priprosti kmet-ski duhovnik, ki je bil že skoraj celo leto odgnan od žrtvenika.

Pa kakšno čast so mu izkazovali! Namesto ministranta sta ga spremila oba meniha k oltarju. Da, še mnogo več časti je užil. V dveh dolgih vrstah je stalo mnogo, mnogo duhovnikov in vsaki je držal gorečo svečo v roki. To je bilo še bolj svečano, kakor takrat, ko je stopil prvič kot mlad duhovnik z utripajočim srcem pred oltar.

Solze ginjenja so mu prišle v oči, da so številne luči kar migljale in gotovo ne bi bil prišel naprej, ako ga ne bi bila peljala meniha.

Bilo ga je sram take časti in ponižno je obrnil pogled k zemlji. Ako so tako hoteli popraviti na njem storjeno krivico, je bilo vendar preveč. Čutil se je itak že bogato naplačenega, ker je smel držati zopet kelih v svojih rokah. To je mogel storiti samo škof, ki mu je hotel dati v svoji veliki pravičnosti javno zadoščenje za priza-

deto krivico. Toda po njegovem okusu to res ni bilo; izza take dolge ločitve od oltarja bi bil najrajši s svojim Bogom povsem sam v slavnostni tišini.

In zares: Sam škof je bil tam na svojem visokem prestolu. Toliko milosti nebi bil župnik pričakoval; oči so se mu napolnile s solzami in iz srca se mu je dvigala k nebu molitev za blagoslov nad škofom...

Meniha ga vodita ravno k škofovemu prestolu. Ali mu hoče pritisniti škof celo poljub miru na čelo? Mar proglasi škof javno njegovo nedolžnost, preden stopi pred oltar? Premagan od občutkov hvaležnosti in spoštovanja je padel na prvi stopnici pred tronom na kolena. Ali meniha sta ga dvignila in odpeljala na najvišjo stopnico. Hercog je hotel poljubiti svojemu škofu roko; toda hitro mu je ta odtegne, kakor da bi izgubila posvečenje vsled duhovnikovega poljuba.

Z obema rokama je škof pograbil kelih, iztrgal ga je župniku iz rok, pa ga je izročil očetu priorju, ki ga je postavil na mizo poleg razpela.

Kaj se godi z njim?

Škof mu trga sveto mašno obleko s telesa. Kos za kosom, kakor jo je oblekel šele pred eno uro. Vezi kasule so se zlo-mile, alba se je na priorjevo žalost raztrgala v krpe.

Župnika je lovila omedlevica. Prevare najlepšega upanja ni moglo pretrpeti njegovo v dolgotrajnem jetništvu oslabiljeno telo.

Na srebrnem krožniku je dvignil škofovski ceremoniar škarje s pozlačenimi roči. Škof je strigel po župnikovi glavi, da so padali beli snopiči las po tleh. Tej cerkveni ceremoniji je bil namen, odstraniti tonzuro z glave, na kateri je bila šele dan poprej izrezana, da ne bi mogel nihče izpoznati v tem človeku bivšega duhovnika.

Dalje prih.

Ali ste se že naročili na dnevnik?

Dolžnost vsakega sodruga, somišljenika in prijatelja svobodomiselnega delavstva je, da si naroči **Rdeči Prapor** ki bo počenši z aprilom izhajal kot dnevnik.

Delavci!

Podpirajte Vaš list! Za delavca je le delavski list!

Somišljeniki!

Naročite se na „RDEČI PRAPOR“, ki edini se bojuje za resnično osvobodjenje slovenskega naroda.

Svobodomisleci!

Pokažite dejansko, da umevate pravo svobodo!

Sodrugi!

Agitujte od moža do moža, od hiše do hiše za Vaše glasilo!

Kdor se še ni naročil na dnevnik „Rdeči Prapor“, naj to nemudoma stori.

Dnevnik „RDEČI PRAPOR“ bo v času volilnega boja neobhodno potreben vsakemu delavcu pa tudi inteligentu.

Dnevnik „RDEČI PRAPOR“ bo prinašal izvirna poročila iz vseh znamenitejših krajev države in slovenskega ozemlja.

Naročnino, ki znaša za oba meseca samo 4 krone, je poslati na naslov:

Upravništvo „Rdeči Prapo“, oddelek dnevnik, Ljubljana.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsaki petek.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 5.44 K, za pol leta 2.72 K, za četrt leta 1.36 K; za Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K; za Ameriko za celo leto 7.28 K.

Posebna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati enkrat štiristopenjska petit-vrstica 20 linij, večkrat ceneje po dogovoru.

12. Štev.

V Ljubljani, dne 22. marca 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne posiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice štev. 8/1.

Obrtništvo in socialna demokracija.

Z vso usiljivostjo, katere so zmožne, ponujajo stare stranke obrtnikom svojo ljubezen. To je vselej zanesljivo znamenje, da se bližajo volitve. Nikoli ne ljubijo klerikalci in liberalci vseh stanov tako goreče, kakor v časih, ko potrebujejo njih glasove. V vsaki pesmi, ki jo zapoje obrtnikom, se pa ponavlja ena nota: Socialna demokracija sovraži obrtnijo.

Napredni narodi, pri katerih se je razvila industrija in so gospodarske razmere našega časa jasnejše, kakor pri nas, so se polagoma naučili, da je najbolje, smejati se takim trditvam. Pri nas se še ne vidi tako bistro kapitalizma in gospodarskih razdelitev, ki jih je povzročil, pa padajo take laži še na rodovitnejša tla, kakor drugod. Socialno-demokratska organizacija obrtnikov, kakršno najdemo n. pr. na Dunaju ali v Pragi, je danes pri nas gotovo nemogoča. Ali vendar treba povedati resnico in zavrniti obrekovanje, kajti tudi pri nas mora priti čas, ko bodo obrtniki izpoznali, da je vsa dosedanja takozvana obrtniška politika zgrešena in zavozena in vsekakor je bolje, če bodo takrat vedeli, kam vodi pot, kakor pa če bi imeli stati pred puščavo, v kateri se najdejo steze.

V dobi kapitalizma propada obrtnija. Kapitalistična industrija uničuje malo obrt. Tako uči socialna demokracija. Uči pa tako, ker dokazujejo to resnico vsakdanja dejstva, ker vidi vsako zdravo oko, da se veleindustrija razširja in vidi tudi, da propada mala obrt.

Ali nasprotnikom je to malenkost. »Glejte! socialni demokratje hočejo uničiti malo obrt!« kriče, »torej so sovražniki obrtnikov«.

Ako pove zdravnik, da ima bolnik difterijo, ali da je tuberkuloza nevarna bolezen, je torej sovražnik ljudstva!

Reakcionarni »nacionalni ekonom« se radi sklicujejo na statistiko. V njej se najde včasih dokaz, da se je v gotovem času povečalo število malih podjetij. Tedaj mislijo, da so ugnali socialiste v kozji rog, in trobijo, da se razvija obrt.

Statistika je zelo koristna znanost, ali kakor znajo klerikalci spravljati zoologijo, arheologijo, paleontologijo, antropologijo, astronomijo in še celo vrsto drugih znanosti v soglasje s starim testamentom, tako se tudi s statistiko včasih lahko dokáže, kar ni. Ustanovitev malih podjetij še nikakor ne dokazuje, da se res lahko ohranijo. Kdor pove, koliko pomočnikov je začelo delati »na svojo roko«, bi moral naštet tudi tiste mojstre, ki so nehali delati samostalno in že tedaj bi se slika močno izpremenila. Potem bi bilo pa še treba pogledati, kako živi večina takih mojstrov. Ako nimajo kapitala za etabliiranje, da morejo najeti večje število pomočnikov in tedaj živeti od njih dela, ne pa od svojega, niso v svoji samostanosti nič drugEGA, kakor delavci, ki morajo sami plačevati mezdo. V prvem slučaju pa ne pridejo naprej z obrtnijo, temveč s kapitalom. Čim več ga imajo,

tem lažje izhajajo, tem bolje zaslužijo, tem uspešneje se upirajo konkurenci močnejših. Ali naravno je, da delajo tedaj konkurenco slabjšim. Oni ne povzdigujejo obrtnije, temveč samo svoje podjetje na škodo drugim obrtnikom. In če gre kupčija, najamejo še več pomočnikov, nabavijo si stroje, razširjajo podjetje in naenkrat so — tovarnarji. Nič ne de, če tudi še oslonejo v svoji obrtniški drugi.

Tak razvoj s pomočjo priženjenega ali podedovanega kapitala ne dokazuje prav nič na korist obrtnije. Da se izpozna položaj obrti, je treba pogledati take male mojstre, ki nimajo kapitala, pa morajo živeti samo od obrti. Kdor pa trdi, da se takim godi dobro, ali da imajo lepo bodočnost, jih naravnost slepi.

Ali socialna demokracija ne obljubuje malim obrtnikom, da jih bode rešila, druge stranke jim pa obljubuje to. Ako bi se šlo samo za obljube, bi jih raztresli tudi socialni demokratje lahko poln koš med obrtnike, kajti več kakor obljubovati tudi drugi ne morejo. Brezvestno je pa, če se izvaja odtod, da sovraži socialna demokracija obrtnike.

S trezno mislijo ni nič težkega, izpoznati prav položaj. Socialna demokracija zastopa delavske interese; to je pred vsem treba imeti pred očmi, tedaj je spoznanje lahko.

Delavci in obrtniki imajo skupnega sovražnika, kateremu je ime kapitalizem. To temeljivo dejstvo bi moralo odpreti oči tistim, ki se nalašč miže. Kapitalizem jemlje delavstvu svobodo, upogiba ga pod najhujši gospodarski jarem, obrtnijo pa uničuje. Delavci zapopadajo to resnico in se organizirajo za boj proti kapitalizmu. Obrtniki pa prenašajo, da se jih sčuje proti — delavstvu, na korist kapitalizmu. Ako je sovražnik skupen, tedaj je gotovo tudi mnogo interesov skupnih. Obrtniki ki bi izpoznali to, bi morali zavzeti napram socialni demokraciji popolnoma novo stališče.

Socialna demokracija se bojuje za izboljšanje delavskega položaja. To se pravi: Socialni demokratje hočejo, da si delavec lahko kupi dosti kruha in mesa; da mu ni treba hoditi bosemu in razcapanemu; da stanuje lahko v človeških sobah, pa ne v pasjih luknjah; da si lahko nabavi kakšno knjigo i. t. d., i. t. d. Mar je to na škodo obrtnikom? Izboljšanje delavskega gmotnega položaja je naravnost predpogoj za izboljšanje obrtniškega položaja. Ogromna večina konsumentov pripada delavskemu razredu in obrtnik ne more prodajati svojih izdelkov, ker jih delavstvo ne more kupovati. Kjer imajo delavci tudi več denarja, ga imajo tudi obrtniki.

Socialna demokracija ni stranka obrtnikov in ne more biti. Take stranke sploh ni. Ali vendar je socialna demokracija obrtniji najbolj koristna stranke. Kajti v gigantičnem boju med delom in kapitalom, katerega ne more nihče ustaviti, je socialna demokracija tista, ki vblažuje in ki odstranjuje največje brutalnosti. Ako ne bi zadrževale strokovne organizacije vsaj deloma kapitalističnega absolutizma in njegove vsemogočnosti, tedaj se ne bi le delavcu vse hujše godilo, ampak tudi srednji stanovi bi propadali hitreje, katastrofe bi jih zadevale nepripravljene in beda bi bila ravno v tistih krogih najgroznejša. Boj ki ga vodi delavstvo proti

delavstvo proti kapitalizmu, povzroča, da mali obrtniki še lahko dihaajo. Ščuvati obrtnike proti socialni demokraciji, je torej norost.

Politični odsevi.

O avstro-ogrskem pogajanju, ki se vrši med obema vladama zdaj na Dunaju, zdaj v Budimpešti, prihaja polagoma vendar kaj na dan. Ogrski trgovinski minister Kossuth je imel v Čegledu govor, v katerem je naglašal, da je Ogrska do leta 1917 še vezana, ali po tistem času zahteva na vsak način gospodarsko ločitev in samostalno colninsko področje. Veliko naspotje med avstrijsko in ogrsko vlado obstoji v tem, da hoče doseči Avstrija dolgotrajno pogodbo, Ogrska pa ne mara, da bi veljala dalje kakor do 1917, ker do tistega časa ne morejo Madjari napraviti lastne carine vsled že sprejetega colninskega tarifa in trgovinskih pogodb. Položaj kaže na to, da bode pogajanje brezuspešno. Razmerje med avstrijsko in ogrsko državo se izpremeni popolnoma; novi državni zbor bode imel nalogo, urediti avstrijske razmere brez obzira na Ogrsko in gospodarska ločitev bode nedvomna.

Na to uplivajo tudi zahteve, ki jih stavljajo Madjari na drugem polju. Dalmacija je danes de facto avstrijska dežela. Toda geografično je ločena od ostalih avstrijskih dežel, ker sega Hrvatsko Primorje med Istro in Dalmacijo. Vsled tega tudi do danes ni na suhem direktne zveze med Dalmacijo in Avstrijo; promet gre samo po morju. Avstrija si prizadeva za davno, da bi dobila železniško zvezo z Dalmacijo, kar bi bilo šamo čez Hrvatsko mogoče. V to pa ni hotela privoliti Ogrska. Sedaj pa je pripravljena dati dovoljenje, toda pod pogoji, ki so za Avstrijo nesprejemljivi; zahteva namreč, da dobi ona tudi direktno zvezo z Nemčijo pri Annabergu, ker bi pa šlo samo čez avstrijsko ozemlje. V obeh zahtevah je pač velikanska razlika. Avstrija hoče dobiti zvezo med svojimi lastnimi deželami, Ogrska pa z inozemstvom na račun Avstrije. Konflikt je toraj globoko segajoč in kako se reši, tega ni lahko prorokovati. Najbrže pa se razbijejo vsa pogajanja in gospodarsko pojde vsaka država svojo pot.

Za avstrijske Jugoslovane ima avstro-ogrski razpor poseben pomen. Gospodarski* interesi Avstrije, v kateri žive danes Slovenci ter istrski in dalmatinski Hrvati, kažejo za sedanjor dobo, da je ločitev od Ogrske neizogibna. Toda to izvira največ iz sedanjih političnih, odnosno državopravnih razmer. V resnici je vsako gospodarstvo tem uspešneje, čim širša je njegova podlaga in združena Avstro-Ogrska bi bila vsekakor primernajše gospodarsko telo, nego razdruženi državi. Na ohranitev gospodarske skupnosti pa ni misliti, ker silijo Madjari — ponajveč iz državopravnih razlogov — na ločitev. In z ozirom na nenasitnost ogrskih vladajočih krogov je tudi za Avstrijo iz materialnih ozirov ločitev neizogibna. Tega tudi Jugoslovani ne morejo prezreti. Na drugi strani so pa kulturni razlogi Slovencev in Hrvatov temu stremljenju nasprotni. Tudi državopravno stališče Hrvatov, ki zahtevajo pridruženje Dalmacije, komplicira stvar. Za nas pač niso merovajni državopravni obziri, ki so nasprotni pojmu narodne avtonomije. Toda kulturni momenti so važni; oni pa kažejo, da je za kulturno združenje Jugoslovancev še večja ločitev obeh državnih polovic nekoristna. Edino sredstvo, da se odpravi narodno-kulturno škodo, ki izvira iz strožje ločitve, je narodna avtonomija v Avstriji in narodna avtonomija na Ogrskem in Hrvatskem, ker daje Jugoslovancem brez obzira na politične meje priložnost, da delujejo skupno na kulturnem polju.

Goriški deželni zbor je sprejel spakedrano volilno reformo, ki je zmasilo, da mu ni para. Reakcionarni značaj sedanjega deželnega zbora se ni mogel nikjer tako pokazati, kakor v tej ljud-

Sodrugí in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

stvu, napredku in enakopravnosti sovražni reformil Na zadnjem shodu v Sovodnjah je predložil sodrug Milost z ozirom na to pokveko, sledečo resolucijo:

«Goriški proletarijat protestira z vso odločnostjo proti reakcionarni in ljudstvu sovražni nakani združenih slovenskih in italijanskih nacionalistov v deželnem zboru, ki je izražena v volilni reformi, katere daje 140 tisoč Slovincem dežele 14, 80 tisoč Italijanom pa 15 zastopnikov; obenem protestira, da se je napravilo za ves slovenski del dežele en sam volilni okraj s tremi zastopniki splošne kurije in se je tako napredno prebivalstvo izročilo na milost in nemilost nazadnjakom».

Resolucija je bila soglasno sprejeta.

Novo bulgarsko ministrstvo, ki se je konstituiralo vsled smrti bivšega ministrskega predsednika, je sestavljeno iz sledečih oseb: Predsedništvo in notranje zadeve Gudev, zunanje zadeve in stavbe Stančior, pouk Apottolov; drugi ministri so ostali na svojih mestih in sicer ima Genadijev trgovino, Savov vojaštvo, Pajakov finance, Panajadov pravosodje. Novi ministrski predsednik Gudev je Stambulovec.

Čudna nezgoda se je primerila v Peterburgu v tavrjski palači, ki je bila odkazana dumi. Prav nenadoma se je udrl strop v zborovalni dvorani, na srečo ob času, ko ni bilo seje in je bila vsled tega zbornica prazna. Strop je bil baje preslab, da bi bil prenesel velike ventilatorje, ki so bili nameščeni nad njim. Pozneje pa je preizkovalna komisija izrekla, da to ni mogel biti pravi razlog, ker so bili trami stropa dovolj močni, temveč da se je strop udrl vsled izpremene toplote. Sploh pa je bila komisija mnenja, da prostori v tavrjski palači niso primerni za zborovanje dume; tudi Katarinina dvorana, ki služi za kuloar, ni brez nevarnosti. Komisija je pregledala več gledališč in je končno izrekla, naj se določi ljudski dom Nikolaja II. dumi za zborovanje.

Italijanski parlament je sklenil z 214 proti 24 glasov zakon, s katerim se zniža colnino na petrolej. Potem je bil odložen do 23. aprila.

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. Agitujte „Rdeči Prapor“!

Občinske volitve v Ljubljani.

Letošnja prva okrajna konferenca v Ljubljani je, kakor znano sklenila, da se udeleži stranka letos tudi volitev v občinski svet. Nagibi za ta sklep so bili zelo razumljivi. Leta in leta je zavlačila gospodujoča liberalna stranka, ki je v splošnem propadanju ohranila skoraj zadnjo postojanko še v ljubljanski občini, volilno reformo. Stalno opetovane obljube so ostale vedno neizpolnjene in tudi ko se je sestala okrajna konferenca, ni bilo še nobene gotovosti, ali pride volilna reforma sploh na dnevni red. Za koristi delavstva ni imela stranka, ki je na krmilu, nikoli smisla, še sanjalo se ji ni, da ima občina tudi na tem polju naloge. Čeravno je sedanjí občinski volilni red za stranko delavstva skrajno neugoden, je torej konferenca vendar sklenila, vstopiti v volilno borbo, in storiti kar je mogoče, da se odpre končno vendar tudi delavstvu pot v občinski svet in da si pribori primeren upliv na občinsko upravo.

V smislu konferenčnega zaključka je sklenil okrajni odbor sporazumno z izvrševalnim odborom stranke takoj po seji občinskega sveta, na kateri se je določilo termin za dopolnilne volitve, da postavi stranka dva kandidata.

Dosledno temu sklepu priporoča stranka svojim pristašem in somišljenikom, ki imajo v Ljubljani občinsko volilno pravico v tretjem razredu, da glasujejo za socialno-demokratskega kandidata, sodruga

Etbina Kristana

in

dr. Antona Dermoto.

Jugoslovanska socialno demokratska stranka nima nobenega povoda, izpremeniti svoj sklep v čemurkoli in priporoča neodvisnim volilcem tretjega razreda, da soglasno volijo oba kandidata socialistične stranke.

Volilci!

Potrebe, da pride tudi v ljubljanski občinski svet opozicija, pač ni treba posebej utemeljevati. V zborih, v katerih ni opozicije in kritike, se mora izleči klikarstvo. Tudi v ljubljanskem občinskem svetu se je pokazalo, da mu čimdalje bolj primanjkuje iniciative, da nima sveže delavnosti in da se ne porodi v njem nobena nova ideja. Ljubljanska občina ima izvožen tir, novih potov pa ne pozna. To ne more biti drugače v zboru, v katerem odločuje neomejeno, ne le brez odpora, temveč celo brez kritike ena sama stranka. Jasno je pač, da je treba temu telesu viliti vsaj nekoliko nove krvi v žile. Socialno-demokratska stranka se ne moti glede faktičnega položaja v Ljubljani in razume, da ne more ob sedanjem volilnem redu s svojo močjo

doseči večine v občinskem svetu; prepričana pa je, da bi že nekoliko opozicije blagodejno uplivalo in hoče zato porabiti svojo moč tam, kjer je mogoče, da ustvari tako opozicijo.

Kdor torej noče, da ostane vsa občinska uprava brez kritične revizije, kdor hoče, da pridejo v občinsko gospodarstvo nove ideje, kdor hoče, da pride v občini tudi brezpravno ljudstvo do besede, naj voli v tretjem razredu brez obzira na glasove iz drugih taborov kandidata jugoslovanske socialno-demokratske stranke, sodruga

dr. Antona Dermoto

in

Etbina Kristana.

Volilci!

Delujte z vsemi močmi za uspehe!

Ne zanašajte se samo na svoje glasove, temveč agitirajte!

Dne 15. aprila na volišče vsi do zadnjega moža!

Volilni odbor.

Umetnost in književnost.

Trdina: Zbrani spisi. IV. knjiga. V zalogi L. Schwentnerja v Ljubljani je izšla četrta knjiga Trdinovih spisov, ki obsega nadaljevanje njegovih imenitnih bajk in povesti. Trdinovi spisi zaslužijo največje razširjenje; tako se vsaj deloma popravi težke grehe, ki se jih je prizadelo tudi temu pisatelju, preden je legel v grob. Cena broširani knjigi je 2 K, vezani pa 3 K. Po pošti 20 vin. več.

Društvene vesti.

Jugoslovansko delavsko društvo „Danica“ v Gradcu obdržava v tem letu 10 letnico svojega obstanda in sicer dne 19. in 20. maja. Društveni odbor se obrača na vsa jugoslovanska delavska društva s prošnjo, da ga razvesele z obiskom, ako ni mogoče korporativno, pa vsaj delegati. Društva, ki imajo tamburaško zboro, in se hočejo udeležiti slavnosti, se prosi, da čim prej naznanijo to, da bi se naučili skupno nekoliko delavskih komadov in s tamburaši iz »Danice« lahko skupaj igrali. Društvo vabi obenem sodruga, ki pridejo v Gradec, da pristopijo. Društveni prostori so v Dominikanski ulici šte. 7.

Iz stranke.

Kandidatura. Izvrševalni odbor je dogovorno s prizadetimi organizacijami in zaupniki sklenil, za volilni okraj 7, sodni okraj Postojna-Senožeč-Ilirska Bistrica-Vipava-Lož postaviti kot kandidata za državni zbor sodruga: **Anton Mozetič**, prožni mojster južne železnice v Nabrežini.

Sodruga zaupnike se naproša, da izmed vsakojakih oklicev in letakov nasprotniških strank vpošljejo vsaj po en izvod izvrševalnemu odboru na naslov upravnništva »Rdečega Prapora«. Ravnotako je poročati o vsakem tudi najmanjšem gibanju nasprotnikov, tako: o shodih, govornikih, vsebini govorov, številu vdeležbe itd.

Ljubljanske zaupnike se pozivlje k marljivemu nabiranju prispevkov za volilni sklad. Agitacijske znamke se dobe v upravnštvu lista. Kjer žele imeti kak shod, naj se to nemudoma naznani okrajnemu odboru ali pa strankinim zaupnikom.

Konferenca za volilne okraje Litija, Višnja gora in Radeče je bila dne 10. marca t. l. v gostilni M. Weinberger v Zagorju ob Savi. Na dnevnem redu je bilo: Državnozbornske volitve in taktika. Konference se je udeležilo 30 zaupnikov iz celega volilnega okraja. Delegat iz Št. Vida pri Zatičini se je pismeno oprostil, ker je bil službeno zadržan. Konferenca je začela točno ob 9. uri dopoldan. Predsedoval je sodrug Martin Repovš iz Zagorja. Sodrug Čobal je poročal o dosedanjem delu ter je razvil program dela, ki ga je še izvršiti. Da se izpolni volilno organizacijo, je treba, da se ustanovi v vsaki občini krajni volilni odbor, ki mora biti trajno v tesni zvezi z glavnim volilnim odborom, čegar sedež je v Zagorju. Sodrug Malovrh je poročal o agitaciji med kmetskim prebivalstvom. O tem predmetu so govorili še sodrugi Florijan Prosenc, Rostan in Vinkovec. Nadalje poročal sodrug Malovrh, da bode izhajal »Rdeči Prapor« kot dnevnik in priporoča, naj se ga razširi čim najbolj mogoče, da se razvija s pomočjo časopisja uspešno propagando; obenem opozarja na potrebo povečanja volilnega sklada. Konferenca je soglasno sprejela sledeče sklepe: 1. Odbor okrajne organizacije se konstituirati kot glavni volilni odbor. 2. Krajevni volilni odbori naj se konstituirajo čim prej mogoče ter naj naznanijo svojo ustanovitev glavnemu odboru v Zagorje. 3. Vse dopise je pošiljati na naslov sodruga Miha Čobala v Zagorju ob Savi. Kandidatura sodruga

Ivana Cankarja je bila sprejeta z navdušenjem potem se je zaključilo konferenco.

24. štajerski volilni okraj! Vsi zaupniki in vsi sodrugi, ki hočejo pomagati v volilnem boju v okraju na levem bregu Drave, naj pošljejo svoje naslove nemudoma našemu kandidatu. Naslov: Sodrug Viktor Vukovec, obrtnik, Ljutomer. Kdor čita to opazko, naj opozori na to tudi druge njemu znane delavne sodruga.

Shodi.

Unec. 17. t. m. dopoldne se je predstavil na prav dobro obiskanem shodu pri Beletu sodr. Josip Kopač kot kandidat soc. demokratske stranke v našem okraju. Obrazložil je program in načela socialne demokracije. Zborovalci so njegovo kandidaturo z navdušenjem odobrili! Unec bo 14. maja volil enoglasno sodr. Josipa Kopača!

Rakek. 17. t. m. zvečer se je vršil pri nas obilno obiskani volilni shod, na katerem je obširno razpravljalo o državnozbornskih volitvah sodr. Anton Kristan iz Idrije, ki je tudi predstavil kandidata soc. dem. stranke sodr. Josipa Kopača. Burno pozdravljen, povzel je bojevnik za pravice delavskega ljudstva sodr. Josip Kopač besedo, ter obrazložil jedrnat program soc. demokracije. Kandidatura sodr. Josipa Kopača, katero je dal sodr. Ambrož, ki je predsedoval shodu, na glasovanje, je bila enoglasno odobrena. 14. maja pojde ves zavedni Rakek za sodr. Josipa Kopača! — 17. t. m. dop. je strašil tudi gosp. Gostinčar po Rakeku. Sklical je zaupni shodič, kojega se je kljub strastni agitaciji, udeležilo 20 do 25 oseb, kateri so pa še le iz radovednosti prišli gledat klerikalnega možička, ki ima pogum, kandidirati v naših krajih, v katerih bodo 14. maja vsi oddali glasove za kandidata soc. demokracije!

Iz Cerknice. Kaj takega pa še ne! 500 do 600 ljudi na shodu, ki so ga priredili 17. t. m. ob 1/4 uri pop. socialni demokratje v našem kraju! Dvorana in vrt pri Zalarju sta bila polne zborovalcev. Krasni volilni shod je otvoril sodr. Ant. Kristan iz Idrije, ki je pojasnil tudi važnost današnjega zborovanja. Predstavil je kandidata sodr. Josipa Kopača, ki je nato povzel besedo, da razvije program socialne demokracije. Klerikalci so prignali na naš shod kakih 100—120 ljudi z namenom, da ga razbijejo. Sodr. Anton Kristan je opozoril klerikalne razgrajace, naj bodo mirni, inace bodo morali spoznati na sebi samih, sadove onega zakona, kojega so proti soc. demokratom skovali. Med govorom sodr. J. Kopača so klerikalci pod komando župnika iz Grahovega, kapelana iz Cerknice ter dr. Pegana iz Ljubljane delali razne medkllice, češ, da bi napravili nemir. Ali ljudstvo jih je zavrnilo ter poslušalo prav zato poučni govor sodr. J. Kopača zelo napeto in pozorno. Po sodr. J. Kopaču se je oglasil — dr. Pegan, klerik. koncipijent odvetnika Vencajza. Šopiril se je kakor petelin na gnoju. Razume se samoposebi, da so mu kaplan Lavrenčič, grahovski fajmošter ter še par drugih, glasno pritjevali. Eden je celo vriskal. Ko je dr. Pegan končal, se je oglasil za besedo zopet sodr. Josip Kopač. V tem hipu je pa zadonela klerikalna komanda: naši ven — in že so marširali backi iz dvorane. Sodr. A. Kristan pa skoči na mizo ter izposluje si posluh, konstatira, da klerikalci zato pode svoje revčke s hoda, ker bode sedaj sodr. J. Kopač pokazal, kako nesramen je bil dr. Pegan v svojih izvajanjih proti soc. demokraciji. (Tako je! Klerikalci so sleparji ljudstva! — doneli so klici zborovalcev). Odslo je 50 do 60 backov — 450—500 mož je pa še ostalo na zborovalšču ter še z večjo pozornostjo poslušalo Kopačev odgovor doktorčku Peganu! Končno besedo pa je povzel sodr. Ant. Kristan in, temeljito obračunavši s klerikalci, dal na glasovanje kandidaturo sodr. Josipa Kopača, ki je bila enoglasno sprejeta. Zivel Kopač, naš kandidat, je odmevalo po dvorani in vrtu. — Tako zmagonosno je torej končal prvi soc. demokratski shod v Cerknici, in 14. maja bo videl slovenski svet, koliko rdečih glasov odda naša občina! — Liberalci so sklicali true-shod, na isti dan in uro kakor mi, in celo v gostilno, ki stoji nasproti Zalarjevi, nabili so vse polno lepakov — udeležba pa je bila tako minimalna, da so kandidat Gruden in njegovi kortesi dr. Triller, Cham, idrijski Tovzes in Dragotin Lapajne kar strmeli. Par radovednih kmetov je prišlo gledat »gospode«, ali — zadosti so jih imeli! Vsi so bili pa enega prepričanje, da je gosp. Gruden prav lahko najpoštenjši mož, ali za poslanca nesposoben! V potu obraza so se trudili gg. kortesi govoriti praznim stenam! Da, da, — Cerknica bo rdeča! Naš kandidat je Josip Kopač, in nikdo drugi!

Grahovo. 16. t. m. zvečer je priredila soc. dem. stranka pri nas jako lepi uspešni volilni shod. Sodr. A. Kristan iz Idrije je v gostilni g. Oblaka ob 8. uri zvečer otvoril z jednatim nagovorom zborovanje ter predstavil sodr. Josipa Kopača kot kandidata za državnozbornskega poslanca. Sodr. J. Kopač je v poljudnem govoru obrazložil program soc. demokracije ter temeljito dokazal, da je edina soc. dem. stranka tista, katere se v resnici bori za zboljšanje položaja trpečega ljudstva. Kan-

didatura sodr. J. Kopača je bila enoglasno sprejeta. Shod je trajal tri ure. — Pripomnimo, da je bil ta shod prvi sploh, ki se je vršil na Grahovem. Doslej niso niti klerikalci niti liberalci še sklicali shoda v tem kraju. Socialna demokracija je prva šla v taj kraj; javno in jasno je prva povedala Grahovčanom svoj program. — Tamošnji klerikalci so proti sodr. Kristanu in Kopaču nesčuvali šolske otroke, ki so metali kamenje na imenovana sodruga pri njihovi prihodu v Grahovo. Pobožne Marijine device so jima napravile »ofreh« s škafi in renami, neki fanatizirani kovač pa je plesal ples sv. Vida. — Ali — kljub hujskarijam grahovskega popa, se je vršil lepi shod, ki je in bo obrodil obilo sadu. Večina Grahovskih kmetov bo volila sodr. Kopača.

Koseze. Pretečeno nedeljo smo imeli tukaj imenitno obiskan shod volilcev. Gostilniški prostori kakor tudi salon »pri Svedraču« so bili dobesedno natlačeni volilcev, pa tudi na dvorišču se je zbralo mnogo poslušalcev. Ob pol 4. uri popoldan je otvoril sodrug Kocmur zborovanje in med navdušenimi živio-klici je predstavil kandidata za ljubljansko okolico, sodr. Josipa Petriča, ki je, viharo pozdravljen v krepkem a zelo poljudnem govoru, raztolmačil prizadevanje socialno-demokratske stranke in naloge, ki čakajo novi državni zbor. Zavrnil je sleparske obljube klerikalne stranke in med velikim zanimanjem zborovalcev, zlasti kmetov, temeljito razkrinkal protiljudsko delovanje takozvane »Slovenske ljudske stranke«. Po končanem govoru je dal sodr. Kocmur kandidaturu sodr. Josipa Petriča na glasovanje, ki je bila z navdušenjem soglasno sprejeta. Nasprotno ni niti eden glasoval, dasi je shod bil pozvan v to. Nato je prevzel besedo sodr. Kocmur, ki je med drugim dejal: »Slovenec« piše, da se okoličanom ponuja za kandidata neki neznani Petrič. Danes je prišel med vas, da ga vidite in slišite; in lahko ste se prepričali, da je človek kakor ste vi vsi, samo bolj pameten je kakor dr. Šušteršič. Da, neznan je bil doslej vam kmetom, saj je priprost delavec, ki si z žuljavimi rokami služi grenki kruh. Dr. Šušteršič, ki meni, da ima vso mladost in ves slovenski narod v zakupu, je seveda bolj poznat; ali za slovensko ljudstvo bi bilo stokrat bolje, da nikdar ne bi poznalo tega advokata. (Viharno ploskanje.) »Slovenska ljudska stranka« ni ne slovenska in ne ljudska, najmanj pa krščanska. Dr. Šušteršič, njen viceadmiral, pošilja svojega sina v nemško šolo, (klici: Sramota!) pa tudi sicer se v famijarnih krogih klerikalnih prvakov govori le nemško! (klic: Schweitzer!) Ljudska ta stranka ni, ker se v njenem vodstvu ne nahaja ne en priprost kmet, pač pa jo vodi truma advokatov in doktorjev, tem na čelu pa stoje graščaki: dr. Jeglič, dr. Šušteršič, Fran Povše in penzionirani dvorni svetnik Šuklje. Katoliška ta stranka ni, saj je katoliško ime ostentativno zavrgla in dr. Krek je lansko leto v Medvodah poteptal v blato zadnje stranke katoliškega značaja v klerikalnih organizacijah. Za tem je govornik temeljito opisal krivičnost sedanjih davčnih sistemov, zlasti pa se je pečal z militarizmom, za kojega so klerikalci, med njimi dr. Šušteršič, vedno z veseljem dovoljevali ogromne svote ljudskega denarja. Edino strašilo, ki se ga klerikalci še z uspehom poslužujejo, je to, da lažejo, da hočejo socialisti ljudem vero vzeti. Med napetim zanimanjem zborovalcev je govornik primerjal delovanje klerikalne stranke z nauki Kristusovimi, za kar je opetovano zel burno odobravanje. Če kdo ljudstvu jemlje vero, tedaj so to klerikalci in nihče drugi. Z gromovitimi živio-klici na socialno demokracijo je skončal nad dve uri trajajoči shod, ki bo prav gotovo obrodil še lepih sadov. Po shodu se je priglasilo mnogo kmetov z željo, da bi se tudi v drugih krajih priredilo enake shode. No, klerikalcem bo še žal, da so glasovali za volilno reformo. Zakon o svobodnem zborovanju jih že sedaj tepe po repu!

Brežice na Štajerskem. Ko so se štajerski liberalci in klerikalci v brežiškem »Narodnem Domu« med seboj pošteno zavravali, so sklenili, složno za braniti socialnim demokratom pristop v okraj »Narodnega Doma«, v katerem so oboji smeli razgrajati, da se še danes govori po vsem okraju o tistih rabukah, niso smeli dobiti socialni demokratje za mirno zborovanje. Ali obojestranski veljaki so naredili napačen račun. Ker je »Posojilnica« odrekla prostor v »Narodnem Domu«, so priredili socialni demokratje volilni shod v hotelu Adamus v tork, dne 19. t. m. dopoldan in so popolnoma dosegli svoj namen. Shoda se je udeležilo blizu 100 volilcev, železničarjev in kmetov. Sodrug Čobal, ki se je predstavil kot kandidat za 29. štajerski volilni okraj, je razvil na shodu svoj program. Povdarjal je, da kandidira kot socialni demokrat ki ne zataji nobenega socialističnega načela. Potem je govoril temeljito o delavskih in kmetijskih razmerah ter je pokazal, kje in kako se lahko pomaga malemu kmetu, ne da bi mu se obljubovalo česar ni mogoče izpolniti. Polemiziral je nadalje proti trditvam klerikalcev, ki bi radi zbegali volilce s frazami, kakršnih se nasprotniki drugod že davno sramujejo. — Govoril je tudi sodrug Etbin Kristan ki je pokazal, da imajo kmetje in delavci skupnega nasprotnika, veliki kapital in veleposestvo ter je

razvil temeljna načela socialne demokracije. Oba govora so volilci pazno poslušali ter so govornike večkrat prekinili z glasnim odobravanjem. Čeravno so nasprotniki zadnje dni neprenehoma trgali socialno demokratske lepeke, vendar niso mogli preprečiti shoda, ki je imel jako lep uspeh in bode obrodil dober sad.

Veliki Obroč na Štajerskem. Leta in leta so trdili naši nasprotniki, da na kmetih ni tal za socialno demokracijo. Pogostoma je bilo vиеeti, kakor da bi bila ta trditev resnična. Zlasti klerikalci pri nas pa slogaši sploh, so ščuvali kmete proti socialnim demokratom, o katerih so pripovedovali največje grozote in tako se jim je pač dostikrat posrečilo, razburiti kmete. Toda večnosti ne doživi nobena sila. Pri nas so se kmetje tembolj navečali tega terorizma, ker gospodje voditelji iz meščanskega tabora niso imeli za kmeta nič drugega, nego lepe obljube pred volitvami in pozabljenje po volitvah. In v tork na Jožefovo je napočil dan, katerega ne bodo veseli naši klerikalci in liberalci. Imeli smo socialnodemokratski volilni shod. Nasprotniki so nam delali težave, kolikor so jih le mogli. Prvi prostor za shod nam je bil zadnji čas odpovedan. Našli smo drugo gostilno. Posestniki gostilne je pisal gospod župnik, da ne sme za nobeno ceno dovoliti zborovanja. Ali gostilničarka se ni ustrašila žuganja in imeli smo vendar shod. Pa imeniten shod! Kaj takega še ni bilo nikoli v našem kraju. Več kakor 300 volilcev iz cele okolice se je zbralo in čeravno je bil prostor precej tesen, so vendar v tisti stiski vztrajali do konca. Otvoril je shod sodrug Sitter iz Trbovelj, ki je radostno pozdravil zborovalce in je podal besedo najprvo sodrugu Čobalu, katerega je predstavil kot kandidata za laško-brežiški volilni okraj. Sodrug Čobal je v poljudnem govoru opisal težave, ki jih mora prenašati v sedanjih razmerah delavno ljudstvo sploh in z njim tudi mali kmet, pa je raztolmačil vzroke bede in sredstva, s katerimi bi se lahko doseglo izboljšanje. Zborovalci so mu burno pritrdjevali. Potem je dobil besedo sodrug Etbin Kristan, ki je razjasnil nasprotje med kapitalizmom in med proletariatom ter je dokazal, da ni mogoče, enako delovati za bogatine in za reveže. Tudi njegov govor je povzročil burno pritrdjevanje in zborovalci so soglasno pritrdili Čobalovi kandidaturi. Sodrug Sitter je podal praktična navodila za reklamacijsko postopanje iz za izvrševanje volilne pravice ter je zaključil neizmerno animirani shod, ki je trajal skoro 3 ure. Zborovalci pa so izrekli željo, da bi prišli še večkrat socialni demokratje med nje ter so zatrjevali, da še nikoli niso slišali besed, ki bi jim bile tako ugajale, kakor na tem shodu. Torej za socialno demokracijo so tudi tukaj tla, pa še rodovitna. To se pokaže tudi dne 14. maja.

Ljutomer. Na velikonočni ponedeljek je tukaj velik volilni shod socialnodemokratske stranke v dvorani gospoda Vukovca.

V Rovodnjah se je zbralo v veliki dvorani društva »Nada« okrog 200 volilcev. Govoril je sodrug Milost o delavstvu, o narodnosti in o verstvi. Sodrug Elija Batistič je predlagal sodruga Milosta kot kandidata za državnozborske volitve v gorški okoliš, kar je bilo ob burnem odobravanju soglasno sprejeto. Milost je govoril potem še o programu socialne demokracije. Shod se je zaključil z glasnimi živio-klici na socialno-demokratsko stranko in na kandidata.

Na Goriškem se socialno demokratska stranka pridno giblje in dela za volitve. Tudi v nedeljo, 17. t. m. je bilo več uspešnih shodov, o katerih smo dobili poročila.

V Št. Forjannu je bil dobro obiskan shod. Govoril je sodrug Ropas. Med navzotimi je bilo veliko navdušenje.

V Solkanu je govoril na shodu volilcev sodrug Zekovič. Zborovalci so soglasno in ob burnem odobravanju sprejeli kandidaturu sodruga Milosta. Po shodu je bila inprovizirana demonstracija.

Gorica. V ponedeljek, 25. marca, bode v veliki dvorani »Trgovskega Doma« velik volilni shod s sledečim dnevnim redom: 1. Prihodnje državnozborske volitve in socialna demokracija. 2. Kandidatura socialno-demokratske stranke za gorško okolico. 3. Eventualnosti. Govorila bodeta sodruga Milost in Ropas. — Kakor je videti, bode shod izmed najsijajnejših, kar jih je doslej imela Gorica. Iz okolice se pripravljajo socialni demokratje v velikem številu na shod. Agitirajo pa tudi naprednjaki in klerikalci; govori se, da nameravajo preprečiti razglasenje naše kandidature. To se jim pač ne posreči. Sodrug Etbin Kristan iz Ljubljane je na vabilo tukajšnjih sodrugov obljubil, da pride na shod, ako ne bode zadržan na Koroškem.

V tržaški okolici so bili zaupni shodi volilcev v Barkovjiah, v Šklednju in na Greti. Udeležilo se je prvega 100, drugega 60, zadnjega 100 volilcev. Uspeh je bil povsod izborn.

V Rojanu pri Trstu je bil v nedeljo, 3. t. m. shod zaupnikov rojanskega okraja, ki je imel na dnevnem redu državnozborske volitve in konstituiranje okrajne organizacije. Govorili so sodrugi Fran Jernejčič, Anton Jernejčič in Ivan Regent, Debata je bila zelo animirana. V odbor

okrajne organizacije so bili izvoljeni sodrugi Fran Jernejčič, Dragotin Škerl, Fran Iglič, Fran Soifert in Ivan Urenk. Odboru se je naložilo, da razvije agitacijo za dnevnik »Rdeči Prapor« in da skliče v najkrajšem času volilni shod.

Barkovlje. V nedeljo, 24. t. m. ob 11. uri dopoldne bode na vrtu novega konsumnega društva volilni shod. Vsi sodrugi in somišljeniki volilci so vabljeni, da se udeležijo tega shoda.

Ljubljana. Okrajna organizacija v Ljubljani priredi na velikonočni ponedeljek, dne 1. aprila volilni shod v Mestnem domu na katerem bodeta govorila sodruga Ivan Cankar, Etbin Kristan in dr. Anton Dermota. Vse pobližje bode pravočasno objavljeno. Sodrugi! Somišljeniki! Agitirajte za obilno udeležbo!

Domače stvari.

Liberalni volilni shod je sklicalo za nedeljo »Slovensko politično društvo« v »Mestni Dom«. Ker velja sedaj nova postava o volilni svobodi, so torej tudi liberalci lahko govorili v Ljubljani, ne da bi bilo treba socialno-demokratske zaščite, kakor lani. Ako ne bi bilo te blagodejne postave, se ne vé, kako bi se bilo godilo, kajti težko ne bi bilo, majorizirati shod, na katerem ni bilo niti 400 ljudi, pa še med njimi k večjemu dve tretjini liberalcev. Shod je imel namen, določiti liberalne kandidate za občinski svet in za državni zbor. Poročal je dr. Triller, ki je na veliko začetnje poslušalcev povedal, da so se socialni demokratje zavezali, pri ožjih volitvah povsod podpirati liberalne kandidate, ako postavijo liberalci sodruga Etbina Kristana kot kandidata za občinski svet. Po kakšni asociaciji idej je prišel dr. Triller do tega, da je govoril na shodu kaj takega, ne vemo; odločno pa izjavljamo, da dr. Trillerjevega kompromisa ni in socialni demokratje bi morali biti zreli za norišnico, ako bi sklepali take pogodbe, ki bi pomagale nasprotnikom povsod do državnozborskih mandatov za ceno enega občinskega sedeža. Socialni demokratje niso vstopili s svojo energijo v državnozborski volilni boj, da zavarujejo drugim mandate, temveč hočejo sebi priboriti čim več je mogoče prostora v državnem zboru, že zato, ker so prepričani, da ne more nihče slovenskega ljudstva zastopati tako uspešno, kakor slovenski socialisti. Ako se je dalo drju. Trillerju napačen nalog, naj se zahvali na pristojnem mestu. Za nas ponudba ni kompromis. To bi pač tudi liberalci lahko vedeli... Za državnozborskega kandidata je predlagal dr. Triller župana Hribarja, moral je pa povedati, da je župan doslej odločno odklanjal kandidaturu. Dr. Triller je govoril, kakor da imajo liberalci ta mandat že v žepu. Morda misli, da ostanejo socialno-demokratski volilci pri prvi volitvi sploh doma, le da ne bi prišel njih kandidat v ožjo volitev. Toda socialno-demokratski pristaši bodo storili svojo dolžnost od prvega do zadnjega in če že ne bi bilo mogoče, da zmagajo pri prvi volitvi, napno vendar svoje moči tako, da pride gotovo socialni demokrat v ožjo volitev. Tak je položaj in že zato je smešna apodiktika trditev, da bodo socialni demokratje pri ožji volitvi glasovali za tega ali za onega. Naše mnenje je, da je za liberalce prva skrb, da dobe sploh kandidata. Seveda je to njih briga in nas za to ne boli glava.

Pozor! Vsaki dan je pričakovati, da razglase občinski uradi volilne imenike. Vsakemu volilcu je prosto, prepričati se v volilnem imeniku, če je vpisan. Ako ni vpisan, naj to takoj preskrbi stem, da prinese s seboj delavsko knjižico ali drugi izkaz da je avstrijski državljan, da je štirindvajset let star in da je bival do časa razpisane volitve vsaj že eno leto neprenehoma v občini ter s ten reklamira svoj glas; ako ne, izgubi svojo volilno pravico. Torej, brigajte se za vaše pravice.

„Nova Doba“ je z nami silno nezadovoljna. Ne gre ji v glavo, da nam ne imponira njen program, pa misli, da zato ne, ker ni prepisan iz socialno-demokratskega programa. Gospodje doktorji »Gospodarske stranke« se motijo. S socialno-demokratskim programom deluje itak naša stranka in bilo bi gotovo smešno, ako bi se ustanovila nova stranka z enakim programom. Toda kar je objavila »Nova Doba« sploh ni program. Pač pravi gospodarsko glasilo, da so bila tisto samo vodilna načela; ali z zdravimi očmi se je vendar lahko natančno čitalo nad tistimi »načeli« naslov »Program Slovenske Gospodarske Stranke«. Torej?... Pa tudi načelna deklaracija bi morala povedati vsaj nekaj o namenih stranke. Kdor pa razvidi iz tistih stavkov, kaj pravzaprav hoče »Gospodarska«, mora biti velik modrijan. Iz raznih člankov se pač razvidi nekaj, namreč da misli nova stranka protežirati klerikalizem. Sicer pa hoče samo pospeševati nacionalizem. Za to pa po našem mnenju res ni bilo treba nove stranke. In vrhu tega je ta ideja tako stara, da bi bili dali svojemu glasilu z večjo pravico ime »Stara Doba«, nego pa »Nova«.

Tudi ljubljanski uradniki južne železnice so se otresli tradicionalne hiperlojalnosti, pa odločno zahtevajo dejanj, mesto doslej običajnih praznih

obljub od vrhovnega ravnateljstva na Dunaju. Pokazuje se, da tudi ljubljanski uradniki niso zadovoljni z osrednjim vodstvom društva železniških uradnikov na Dunaju, pa hočejo izpregovoriti energično besedo, ki naj se jo čuje navzgor in navzdol. Iz tega vzroka, pa vsled nekega dopisa dunajske skupine, je ljubljanska skupina sklicala v prostore hotela »Južni kolodvor« na večer pretečene nedelje shod, ki je bil izborno obiskan. Poleg skupin Gorica (g. Stroj) in Maribor (g. Kejžar) je bila tudi proga številno zastopana, i. s.: Zalog, Litija, Zagorje, Trbovlje, Hrasnik, Zidanmost, Postojna, Rakek in St. Peter od južne, ter Jesenice od državne železnice. Predsednik g. Negovetič je s krepkim nagovorom pozdravil zbor, zlasti pa zastopnike zunanjih skupin ter odposlance s proge. V nadaljnjem govoru opisuje trpljenje železniškega uradnika. Železniški uradnik nikdar prost, večno se menjavata služba in spanje in zopet služba in spanje. V eksekutivni službi nima praznika, zanj je vsak dan enak. Vsak trenutek je v kriminalu. Uradnik v skladišču dela od 7. ure zjutraj do 8., pa tudi do 9. ure zvečer! (Klic: Tudi do desetih!) Priklenjen je kakor pes in se ne sme odstraniti brez dovoljenja inšpektorata ali direktije. Vsakemu drugemu je draginja povod, da vtemeljuje zahtevo po izboljšanju svojega položaja, le železniškega uradnika se dosledno prezira. Naše zahteve so malenkostne. Reprezentujemo stan in potrebujemo boljše hrane, ker opravljamo nočno službo. Železniški uradnik je več kot pošten, saj dela več kot predpisi veleljajo. Zahtevamo, da se nas gmotno zadostno podre, toda ne morda s kakimi »trinkgelderji«! Če bodo vsi železničarji stali v naših vrstah, bo zmaga naša. Ljubljanska skupina bo prva, ki bo k tej zmagi pripomogla. (Navdušeno pritrdjevanje.)

O dnevnem redu poročala g. Borštner. Omenja okrožnico ravnateljstva od decembra 1900, po koji se je uradnikom južne železnice zboljšalo plačo po 4, oziroma 3½ gld. na mesec! (Ironično posmehovanje.) Zahtevali smo po 400 K poboljška na lelo, dalo se nam je pa le 3½ goldinarja! Vsaka služkinja si lažje pribori boljše ekzistenco! Za višje uradnike se je pač nekaj storilo, za nižje pa nič. L. 1905 smo dobili boljše plače. Ali naj slepo sprejmemo, kar se nam ponuja, ali naj vstrajamo pri naših prvotnih zahtevah? V prvem slučaju bo naša akcija pokopana za nedogleden čas. Ukremiti se mora na vsak način nekaj! (Klic: Iz lastne moči!) 23. marca se vrši na Dunaju zborovanje, sklicano po dunajski skupini. Sklene naj se primerno resolucije in odposli 2 delegata, ki bodeta poročala o položaju. Pa ni dovolj, ako se samo delegate odposlija, temveč je treba celokupnega delovanja, kajti edino naša krivda je, ako se nam doslej ni nič dovolilo. Železniški minister dr. Derschatta je sam dejal: Organiziert Euch! Zdi se mi pa, da je cela stvar prenapeljena, kajti zborovanje se vrši 23. t. m., obvestilo o tem pa smo dobili šele 16. marca. Ker bo 23. marca marsikomu izmed tovarišev nemogoče, udeležiti se zborovanja, sem zato, da se ga preloži na dan 24. t. m.

Debata, ki se je razvila po zelo stvarnem poročilu g. Borštnerja, je bila prav živahna. G. Vertovšek pove, da je po stranskih potih izvedel, da se hoče zvišati le prispevek k stanarini za 10%. To bi bila bogatela! (Ogorčenje.) Personalna komisija se je izkazala nedelavno. Treba bo energično poseči vmes! Gosp. Kejžar (Maribor), živahno pozdravljen, naznani, da je zborovanje 2. februarja v Celju sklenilo, zadovoljiti se le s povišanjem od 400 K. Osrednje vodstvo na opetovana pisma ni dalo nobenega odgovora. Ravnateljstvo bi rado nekaj dalo, pa samo ne ve kaj. Osrednje vodstvo nam meče le pesek v oči. Iz Liesinga sem izvedel, da meni personalna komisija odložiti mandate. To ne bo imelo nobenega učinka. Delegate bomo izvolili iz naše srede. Ako se sprejema delegate delavcev, se mora tudi naše. Ne sme se jih pa pustiti na sprejem čakati 8 dni! Tudi v Brucku se je vršilo enako zborovanje. Dunajčani naj le zborujejo, 7. aprila bomo pa v Mariboru. Pooblaščen sem, predlagati zahtevo, da se dunajsko zborovanje preloži na 24. marca. G. Stroj (Gorica) se v imenu skupine, ki jo zastopa, izjavi v istem smislu. G. Borštner: Delegati naj se oborože z ostrimi resolucijami. Govori se, da bomo glede plač presenečeni. Morda bomo že tekom tega ali prihodnjega meseca imeli črno na belem, kar se nam ponuja. G. Vertovšek opozarja na boj železničarjev onstran Litve, ki ga izvestni tukajšnji krogi izrabljajo. Sem za energičen nastop, resolucija mora imponirati. G. Pahor: Sklepe naj se sporoči centrali brzojavno. Čas je kratek. Ostane naj se pri prvotnih zahtevah. Gospod Borštner: Odbor je to storil že pismeno takoj po sprejemu obvestila o sklicanju shoda. Obvestil je o tem tudi druge skupine. Od centrale se je zahtevalo brzojavnega odgovora. Pa ga še nismo dobili. G. Negovetič pojasni, da leži brzojav na pošti; prosil je za telefonično obveščenje o njegovi vsebini. G. Kejžar dvomi, da bi dunajski shod imel pravico, napravljati definitivne sklepe, ker bi se s tem vmešaval v delokrog centrale, dočim sklicuje zborovanje le skupina Dunaj-Južni kolodvor. Te dvome bodo imele najbrže tudi druge podružnice. G. predsednik prekine zborovanje za 5 minut, da se zborovalci zedinijo glede resolucije. Med tem dospe brzojav iz Trsta.

Otvorivši zborovanje, prečita predsednik brzojav skupine Trst, ki se izreka z ljubljanskimi tovariši

solidarno in enako zahteva preložitve zborovanja na dan 24. marca. Po daljšem, vsestranskem razmotrivanju sprejme zbor soglasno sledečo resolucijo:

«1. Brzojavno se sporoči: Ljubljanska skupina zahteva soglasno s skupinami (se navedo imena) preložitve zborovanja od 23. na dan 24. marca. 2. Ostane se pri prvotnih zahtevah zvišanja za 400 K, pri obdržanju dosedanjih posledkov avanziranja. 3. Na druge predloge odposlanci ne smejo pristati. 4. Ta sklep se sporoči vsem skupinam.» Sklene se, na vsak način skicati shod tudi v Maribor. Po rešitvi še nekaterih drugih zadev se med živahnim odobravanjem enoglasno izvoli delegatom g. Borštnerja za Ljubljano in g. Štefina (Zidanmost) za progo. Ko shod izvoljenima delegatoma izreče neomejeno zaupanje in jima da pooblastilo tudi za slučaj, ako bi bile zahteve odklonjene, pa bi bilo potrebno, izvajati skrajne konsekvence, se izvoljena zahvalita za izkazano jima zaupanje in obljubita, kar najenergичnejše zastopati težnje gg. tovarišev. Ko g. Kejžar izrazi pomislek, da bi eventualne grožnje za sedaj ne bile oportumne, se sklene na predlog g. Šmuka, po vzoru Dunajčanov ustanoviti razgovorjalne krožke uradnikov južne, kakor tudi državne železnice.

Ker je bil s tem dneveni red izčrpan in se in nihče več priglasi za besedo, je g. Negovetič z lepim navdušenim govorom, pozivajoč tovariše na nevstrašen boj in izreki zahvalo listoma »Rdeči Prapor« in »Slovenec«, med bojevitim razpoloženjem udeležnikov zaključil pomembni shod.

Želimo gg. železniškim uradnikom najlepših uspehov in zagotavljamo, da jih bo organizovano delavstvo v slučaju potrebe podpiralo moralno in fizično do skrajnosti. Najlepši dokaz zato imajo v Trstu, kjer se je vse socialno-demokratsko delavstvo kot en moč postavilo v boj in tudi dosseglo lepih uspehov. Želimo pa tudi, da bi tudi gg. ljubljanski uradniki kaj kmalu prišli do prepričanja, da je njihovo mesto edino-le v delavskih vrstah, saj jih velekapitalistična družba izkorišča ravnotako kakor delavce. Tržaški njihovi tovariši so jim pokazali pot, po kateri jim je iti.

Toliko političnih otrok kakor v Ljubljani, se menda ne najde nikjer. Ali si morete misliti večjega političnega otroka, kakor je dr. Triller? Recimo da bi bili socialni demokratje res sklenili kompromis z liberalno stranko; kako visoko je treba ceniti politično modrost liberalnega veljaka, ki razbodbna to ves srečen, da sme razkriti slabost svoje stranke, ki ne pride iz lastne moči do nobenega mandata več? »Priatelji, revčki smo, revčki, ampak socialni demokratje nam bodo že pomagali iz blata!« ... To je po dr. Trillerjevih nazorih vrhunec politične kombinacijske umetnosti. Ali otrok nile, kdor čenča brez realne podlage. Mar je dr. Šustersiž manjši otrok, ki poteče ves uplašen v Bizovik in — verjame? Koliko velika bi mogla biti burka, da je klerikalni možakarji ne bi verjeli? Otroci! Otroci!

Klerikalci in liberalci se pripravajo, koga bi imeli socialni demokratje podpirati pri ožjih volitvah. Zgodilo se je celo, da so začeli v obeh taborih študirati socialno demokratski program in njegova načela. Ali zakaj se mučijo gospodje toliko stem edinim vprašanjem? Pri ožjih volitvah bode najbrže mnogo bolj aktualno vprašanje, kako se bode ravnala — napram socialni demokraciji tista respektivna stranka, ki ostane — izven ožje volitve.

Uradništvo je dr. Pegan kot Gostinčarjev korteš v Cirknici napravil lepo uslugo. Očital je mož uradnikom, da so zadnje čase od države prejeli in snedli 240 mil. K, da torej duhovnikom ne sme nihče ničesar očitati, ako se jim je povišalo plače. O odkritosrčni prijaznosti S. L. S. do uradništva svedoči ta izjava. Kajti v Ljubljani se mu klerikalci laskajo kolikor morejo, da bi ga izvabili v svoj tabor ali pa ga vsaj pridobili za volitve. Iskrenejša bo gotovo izjava, s katero zagovarja dr. Pegan v ognju debate duhovčino in pobija uradništvo, nego oficijelni volilni program S. L. S., kateri vabi uradništvo v svoje vrste!

Huda bo! Na zadnjem šentvidskem shodu je neki fantalin iz štofovih zavodov skušal motiti zborovanje z raznimi neotesanimi medklci. Ko se je našim zdelo že preveč, prijeli so dečka za ušesa, ga potisnili v sobo kakor lesenega volka, predsednik mu je pa podelil besedo. Komaj pa je fant povedal, da »mi smo že zadnjo nedeljo postavili za kandidata dr. Šustersiža«, je nekemu sodrugu šinila srečna misel v glavo, da je vprašal Ermana (tako se piše ta krščanski junak) koliko je star. Erman se je sicer malce obotavljal, ali končno je vendar-le moral povedati, da 18 let! Pri tem se je ves shod glasno zasmejal in vse vprek je klicalo: Če taki ljudje dr. Šustersiža postavljajo kandidatom, potem ima lahko dobro obiskane shode. »Slovenec« in »Domoljub« pa naj prihodnje o takih epizodah raje molčita, ker se znata še večkrat blamirati! Res, huda bo, huda! Pa ne nam, ampak — dr. Šustersižu!

Sanje premilostive gospé dr. Šustersiževe. Nedavno tega je listonoša prinesel dr. Šustersižu v Ovičarjevi hiši večje število pisem in drugih korespondenc. Advokatova boljša polovica ga ljubeznivo sprejme, mu odvzame pisma, pa jih v veliki naglici prebrska, kakor da bi nečesa iskala. Menda ni zaželenega lista našla, kajti na pol v stran obrnjena, smehlja se, reče listonoši: »Na, hoffentlich werden Sie uns bald einen Brief

bringen mit der Aufschrift »Exzellenz«! Ne spodtikamo se ob tem, da je soproga voditelja »Slovenske Lj. St.« nagovorila listonošo v nemškem jeziku, zanima nas pa, kakšne želje gojita dr. Šustersiž in njegova boljša polovica, vzlic temu, da je prvi na znanem shodu na Starem strelišču v Ljubljani dne 4. januarja 1903 se izjavil: Da se mi ne bo očitalo, da igram demagogijo slovesno izjavljam, da se takoj umaknem s političnega pozorišča, kakor hitro bo ljudstvo dobilo to pravico! Takrat voditelj slovenskih klerikalcev še ni slutil, da pride to tako kmalu!

Socialni pregled.

Mizarski pomočniki, pozor! V Berlinu se je med lesnimi delavci in podjetniki razvil velikanski boj, ki se žuga raztegniti preko cele Nemčije. Kakor se nam poroča, nameravajo podjetniki s 1. aprilom 1907 odpustiti vse organizovane lesne delavce v mnemju, da bodo stem uničili strokovno zvezo lesnih delavcev. Pa se bodo zmotili, kajti za organizovanimi nemškimi mizarji stoji organizovani proletarjat celega sveta. Vsled tega pozivljemo vse slovenske lesne delavce, naj ne iščejo dela v Nemčiji in naj se na noben način in pod nobenim pogojem ne puste zapeljati po agentih, ki jih bodo nemški podjetniki nedvomno odposlali tudi v jugoslovanske pokrajine. Ravnotako naj se vsak mizar preje informira pri podružnici lesnih delavcev v Ljubljani, v Trstu ali pa v upravništvu »Rdečega Prapora«, preden se odzove raznim dvoumnim inseratom v meščanskih listih. Ako nemški tovarnarji res izviše ta brutalni čin, bo s 1. aprilom do 150.000 mizarjev brez dela. Torej pozor, lesni delavci!

Dopisi.

Kočevje. Ko smo pri nas vpeljali organizacijo rudarjev, spomnili so se takoj tudi naši gosp. duhovniki, da je treba tudi nasprotnikov. Vpeljavati so začeli krščansko socialno društvo za delavce, in to na tako spreten način, da se mora res vsakdo čuditi izurjenosti gosp. kaplana Demšarja. Dosedaj so bile slovenske primige v naši delavski sobi vsako drugo nedeljo, ako je bilo lepo vreme. Sedaj, ko so volitve za državni zbor razpisane, se pa gosp. kaplan Demšar tako žrtvuje sveti stvari, da pride vsako nedeljo, neglede na pot, k nam sejati »božjo besedo«. Žal da je ta pridiga polna klerikalne lulike, in le agitacija za klerikalnega kandidata.

Po pridigi prav pridno nagovarja delavce za svoje društvo in v nedeljo 10. t. m., je že povedal, da bo sklical tajni shod. Pojasniti je moral svojim pristase, da na tajni shod ne sme drugi, kakor tisti, ki ima vabilo.

Mi vprašamo g. kaplana, kdo da dovoli v naši zborovalnici držati politične shode. Ako ninatate toliko poguma, da skličete svoj shod v javnem lokalu, je bolje da pustite take stvari pri miru; prostor je za vse delavce, nikakor pa ne za politične stranke.

Ako hoče gosp. kaplan pridigovati, mu radi dovolimo shodov; pa v naših prostorih nikakor ne.

Trst. Načrt volilne reforme, ki je bil sprejet na zadnji seji deželnega zbora, je bil izpremenjen v tem smislu, da za izvolitev ne zadostuje relativna, temveč mora biti absolutna večina. Mandati ne bodo veljali 6 let, ampak samo tri. Cenzus ostane, kakor je bil določen v načrtu in tudi triletno bivanje kot pogoj volilne pravice v četrtem razredu. V okolici voli prvi razred enega, drugi dva, tretji in četrti po tri poslanca, torej skupaj devet.

Borovlje na Koroškem. Pred kratkim smo bili prisiljeni, označiti na pravi način laži in zavajanja nemško nacionalnih listov o zadnji rudarski stavki. Tudi podjetniško glasilo »Arbeit« je postavilo v svojem poročilu resnico naravnost na glavo. Ali vse laži je prekosil »Mir« s svojimi infamnimi nolicami dne 23. svečana in 3. marca. Dasi ravno je bil velik del prizadetih delavcev v njegovem taboru, se ta dični list ni zganil, dokler je trajala stavka. Prav po jezuitovski maniri pa poliva sedaj svojo gnojnico na socialne demokrate, ki so se edini požrtvovalno zavzeli za delavce, dasi niso bili njihovi pristasi. Da se vidi, kake nizkotnosti je zmožen »Mir«, podajamo v naslednjem po vsem objektivno poročilo o celem gibanju. Bilo je takole: Meseca januarja je prislo nekoliko rudarjev k sodruhu Neutzlerju, prosit ga za svet, kako naj se obranijo vednih neopravičenih odtržkov od mezde. Sodrug Neutzler jim je svetoval, naj skličejo za prihodnjo nedeljo vse delavce na skupno posvetovanje. Toda v nedeljo se je zbralo samo 30 delavcev; drugi so se ustrašili, ker je telefoniral ravnatelj Rieger, da jim ni treba iti na shod, ker tudi on ne gre tja. Vsled slabe udeležbe se ni moglo skleniti nič drugega, kakor da naj se zbero delavci prihodnjo nedeljo v večjem številu, da se zabeleži njih pritožbe in s podpisami vseh udeležencev predloži ravnatelju Riegerju. Obenem je govoril sodrug Neutzler o pomenu in namenu organizacije. Naenkrat dne 7. svečana je prišla deputacija teh delavcev k sodrugu Neutzlerju ter mu je naznanila, da so delavci ustavili delo, ker se jim je dan poprej zopet trgalo plačo, pa hočejo iti vsi skupaj k ravnatelju, da se mu pritožijo. Deputacija je prosila Neutzlerja, naj jo spremi k ravnatelju,

kar jim je ta takoj obljubil. Obenem so telegrafirali delavci sami na svoje stvoške strokovnemu tajniku Mahrerju v Celovec, naj pride popoldan ven. «Mir» natočuje, da so hoteli delavci imeti drja. Brejca. Na kratko povedano, je to navadna laž. Ako bi bili hoteli delavci imeti Brejca, bi bili sli gotovo k župniškemu provizorju v Podlublju; saj so bili večinoma udje ondotnega klerikalnega društva. Pa niso sli k njemu, temveč k socialnim demokratom, ker so pač vedeli, da jim je v delavskih vprašanjih več zaupati, kakor klerikalcem. Mahrer je na shodu delavcem povedal, da je bilo njih ravnanje nepremišljeno; potem pa je sestavil njih pritožbe in je spremil izvoljeni odbor k ravnatelju. Ta pa ni hotel slišati ničesar; zahteval je, naj pridejo vsi po obračun, ker se sploh ustavi promet. Tudi druga obravnava v navzočnosti okrajnega glavarja, obrtnega nadzornika in borovelskega župana je ostala brez uspeha. Potem se je vložilo tožbe prikrajskih delavcev pri okrajni sodniji. Sodruga Mahrer in Neutzler sta se trudila, da poiščeta za delavce drugod dela, kar se jim je posrečilo. Nabrala sta 250 kron, katere se je razdelilo družinskim očetom in tistim, ki so hoteli odpotovati, pa niso imeli sredstev. Kaj pa so storili klerikalci? Kaj podlubljski gospod? Vsi skupaj se ostali v svojih luknjah in so prepustili svoje somišljenike njih usodi. Zakaj pa niso oni poklicali drja. Brejca? Zakaj niso šli k ravnatelju, na občino, na sodnijo? Zakaj niso skrbeli, da bi bili ljudje dobili dela? Zato bi bilo treba nekoliko poguma, pridnosti in razumevanja, črni gospodi se pa zdi veliko lažje, namesto tega nesramno blatiti in oblajavati tiste, ki so res delali. Enkrat piše v lazi utrjeni list, da delavci niso bili organizirani, drugič pa čivka, da so sli socialni demokratje zopet prosit dela. Kaj mu je mar, da se bije sam po zobeh? Saj misli da ga čitajo sami tepci. Resnica pa je, da so sli vsi zavedneži rajši proč, pod jarem so pa zlezli samo klerikalni Pliberčani in Ljubelci, in sicer na svet svojih duhovnih svetovalcev. Bolje bi bili pa tudi oni storili, ako bi bili odšli, temveč ker je kvečjemu še za eno leto dela. Bedasta laž je tudi, da se je delavcem zapisalo v knjižice «odpuščen radi stavke». Tako neumen je morda podlubljski poročevalec, ne pa podjetniki, ki dobro vedo, kaj jih čaka, ako zapisejo delavcem kaj v knjižico, kar jim lahko škoduje. Knjige, ki smo jih videli sami, so bile pravilno izpolnjene in pobožni «Mir» si je tudi to iz prsta izsesal, ker z resnico ne bi bil mogel zadeti socialnih demokratov. Impertinentno obrekovanje je torej 1. da so socialisti naščuvali delavce v stavko; 2. da so jih vodili za nos in pustili na cedilu; 3. da niso izročili nabračnega denarja pravemu namenu. Dosledno je obrekovalec tisti, ki je to trdil. Seveda se ne čudimo, če najdemo take lopovščine v «Miru». Temu listu tudi ženska čast ni sveta; dolгови političnega nasprotnika so njemu politično orožje. Njegov ton je surov in nizkoten, podlo zmerjanje se zdi njegovi praznosti duhovitost. «Mir» je uvrstiti v kategorijo tistih časopisov, ki jim je posurovljevanje ljudstva imenitna naloga, obrekovanje in neolikano zmerjanje pa najljubše sredstvo. Tako dela «Mir» Slovenstvu na Koroskem «čast». Čas, ko bode slovensko ljudstvo obračunalo z njim pa pride prej kakor misli.

Izkaz prostovoljnih darov.

Volilnemu skladu ljubljanske okrajne organizacije so prispevali: Železničarji južne železnice v Ljubljani (pola št. 19) 21 K 15 v; organizirani mizarji tvrde Petrin 1 K 90 v; železničarji državne železnice v Ljubljani (pola št. 3) 19 K; Jos. Buda nabral na Glincah 1 K 10 v. Skupaj 43 K 15 v.

Za tiskovni sklad dnevnika je prispeval sodrug Anton Lauter, Borovlje 1 K; sodrug Paul, načelnik postaje v Kresnicah 80 v. Skupaj 1 K 80 v.

E. WILFAN

krojaški mojster

Ljubljana, Resljeva cesta 12

sprejema in izvršuje vsa v njegovo stroko spadajoča dela. — Oblike po meri izdeluje po naj-novejši modi. 10-1

Solidno delo!

Cene nizke!

Izšla je v založbi časopisa «Naprej» v Idriji I. knjiga

Pod spovednim pečatom

katero je spisal bivši katoliški kapelan H. Kirchsteiger. — Cena I. knjigi, obsegajoči 312 strani, znaša 2 K 60 vin.

Vsakemu prijatelju dobrega in poučnega branja knjigo «Pod spovednim pečatom» prav toplo priporočamo. — Dobi se v Ljubljani v knjigarni L. Schwentner; v Gorici v knjigarni A. Gabršček ter v Idriji pri upravi lista «Naprej».

Akcijska tiskarna in trgovina s papirjem

Fr. Blaž

Ljubljana, Sv. Jakoba trg 6

se priporoča za vse v to stroko spadajoča dela, kakor vizitnice, vabila, račune, naznanila i. t. d.

Prevzamem tudi

zunanja naročila. 4-1

Postrežba točna, hitra in najceneja.

Iz Ljubljane v New-York stane samo 185 kron

AUSTRO-AMERICANA

TRIEST NEW-YORK

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Kmetetka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Vsakovrstna Pojasnila dajo se brezplačno.

Iz Ljubljane v New-York stane samo 92.50 gld.

Oglase

za vse

časnike in koledarje sveta

preskrbi najbolje in najceneje

ekspedicija oglasov

EDVARD BRAUN

Dunaj, I. Rotenturmstrasse 9.

Časniški in koledarski katalog in-
rentom zastoj in poštne prosto.

Postavno zavarovano.

Allein echter Balsam
von der Schatzkammer-Apothek
A. Thierry's Pregrada
bei Schönbach-Sauerbrunn.

Vsaka ponaredba in ponatisek je kaznivo.
Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih
ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 ve-
lika specialna steklenica s patentnim
zaklepom 5 K.

4 52-8
Thierryevo centifolijno mazilo

proti vsem, še tako starim ranam,
vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka
K 3.60. Razpošilja se le proti po-
vzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta po-
vsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Roški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih
pisem zastoj in franko.

Sodruzi, organizirajte se!

Stanje hranil. vlog:
22 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
760.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3
poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

ZA VARNOST VLOG JAMČI POLEG LASTNEGA REZERVNEGA ZAKLADA
MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA Z VSEM SVOJIM PREMOŽENJEM IN VSO
DAVČNO MOČJO. DA JE VARNOST VLOG POPOLNA, SVEDOČI ZLASTI
TO, DA VLAGAJO V TO HRANILNICO TUDI SODIŠČA DENAR MLADO-
LETNIH OTROK IN VAROVANCEV. 4 26-18

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne
listine pa po 5% na leto.

Naj toče majhen sem možic!
Pa sem lepo debelih lic.
In ta sem le zato dobil.
Ker sem Kathreinerevo kavo pil.

Pristna samo
v izvornih zavojih
z imenom
Kathreinerev.

Nihče naj bi ne pil
močno razburjajoče zra-
no kave nemešane!

**Kathreinereva
Kneippova
sladna kava**

sama se je obnesla za
najokusnejšo primes,
ki lahko
prebavna,
redilna in
krvotvorna
speši zdravje.

Otroke
bi bilo samo
še navajati
**Kathreinerevo
kavo.**

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52-28

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.
Dalje.

Toda župnik ni čutil več tega onečaščenja njegove duhovniške glave. Tudi ni vedel, da je prijel menih njegovo roko in jo pomolil škofu, dočim ga je še drugi podpiral.

Na srebrnem krožniku v ceremonarjevi roki je ležal sedaj ostro nabrušen nož.

Ko pa je začel škof s tem nožem strgati kožo župniku s posvečenih prstov, ga je spravila mučilna bolečina zopet k zavesti. Roki sta se hoteli iztrgati, ali meniha sta ji držala kakor s strojnimi kleščami. Odstavljeni duhovnik mora za vedno izgubiti sposobnost za dotiko svete hostije. Zato ni smelo ostati na njegovem, za cerkev izgubljenem telesu, nič posvečene kože. Za škofa pa je bila cerkvena ceremonija degradacije težak del njegove naloge.

Ne, da bi se mu bil smilil ubogi grešnik, ki si je prislužil kazen s svojim vtajevanjem. Ne, da bi ga bila ganila njegova bolečina, ko je z ostrim nožem prerezaval fine živce in žilice na koncih prstov. Nezvesti duhovnik je prizadel njegovemu škofovskemu srcu mnogo več bolečin s svojo nespokorjenostjo.

Ampak to delo je zahtevalo največjo paznost, kajti kri ni smela teči pri tem opraviilu. Dobra mati cerkev noče prelivati krvi. Niti največji sovražnik ji ne more očitati tega. Zato je dala od nekdanj krivoverce le sežigati, pri čemur ni tekla kri. Nikoli ji ne bi bilo dovolilo njeno dobro srce, da bi bila dala komu odsekati glavo.

Nož v škofovih rokah je bil sicer že rdeč. Ali s tem še ni bila prelomljena cer-

kvena prepoved. Ta kri je prihajala od prav, prav malih kapljic, teklo pa vendar ni nič krvi; tako globoko ni zarezala pazna škofova roka. Kaj pa so bile te maloštevilne kapljice krvi v primeri z bolečinami škofovskega srca, ki je krvavelo nad izgubljenim duhovnikom!

Končno je bilo tudi to, v imenu cerkve izvršeno onečaščenje gotovo. Solze bolesti so bile v župnikovih očeh in ko jih je obrisal s svojimi prsti, je bilo, kakor da bi bil pretakal krvave solze. Na ranjenih prstih so pa gorele kapljice solza kakor ogenj.

Sedaj je podal ceremoniar škofu gorečo svečo. Škof je izpihnil in je dejal:

„Kakor ugašam to svečo, bodi tudi ti ugasnjen pred Bogom in pred sveto cerkvijo.“

Obenem so ugasnili vsi navzoči duhovniki svoje sveče v znamenje, da degradirani ni več njih sobrat.

Na to je prijel škof svojo svečo z obema rokama in jo je prelomil na dva kosa, ki ju je vrgel s to ceremonijo na duhovno smrt obsojenemu pred noge.

Bilo je začetkoma določeno, da zlomijo tudi vsi drugi duhovniki svoje sveče zaradi večje slovesnosti in globokejšega vtiska. Ali to je preprečilo vprašanje cene. Škof ni hotel plačati, oče prior je pa branil svoje sveče, ako se mu jih ne plača.

Novo imenovanemu župniku Grosu je šlo itak trdo z upihnenjem svoje sveče. Močno se mu je tresla v roki in sapa mu je skoraj zastala. Šele po večkratnem poskusu se mu je posrečilo, simbolično ugasniti svojemu predhodniku v službi luč življenja.

Stari prošt Šuster je bil pač krepkejši. Enkrat je pihnil in sveča je ugasnila. Mislil je na denar, ki ga je bil izgubil zaradi odstavljenega župnika.

Obsojenec bi bil moral sleči še duhovniško suknjo in odložiti kolar. Ker pa tega ni hotel iz zakrknjenosti, ali pa ni mogel vsled slabosti, sta storila tudi to še meniha v službi cerkve. Zato so mu oblekli zopet staro hlapčevo suknjo.

Končno je iztegnil škof še desno nogo. Ta ceremonija naj bi bila pomenila sunek, s katerim je nedostojni za vse čase izpahnjen iz cerkve božje. Sedaj je storil škof vse, kar je moral storiti kot pravičen mož, da ohrani svojo ljubljeno cerkev čisto in prepreči, da ne onečasti nedostojen duhovnik oltarja. Kar bi bila še zahtevala njegova služba, tega ni mogel izvršiti. Pontificale romanum, čegar predpise je pri tej žalostni ceremoniji dotod natančno izpolnil, določa še, da izroči škof degradiranega posvetni roki, da ga sežge. Ali stara, dobra doba je minila, cerkev božjo so oropali njene svobode; svetovna moč, ta nehvaležna hči, ne sluša več svoje dobre matere.

Ako bi imela dobra mati še pravico, izročeno ji od Boga, ako bi se država še zavedala svojega pravega namena, tedaj bi stala sedaj zunaj grmada in ljudstvo bi lahko uživalo smrtne bolečine grešnika ter se okrepčalo v sveti veri. Toda čas je popačen. Posvetna roka se dviga celo proti svoji materi in škof more lepe, svete ceremonije, ki jih predpisuje Pontificale romanum, izvršiti samo napol.

Toda za župnika je že ta polovica več kakor preveč...

Meniha sta ga vzela sedaj medse in sta ga odpeljala skozi vrste duhovnikov. Kakor da nosijo mrliča, so zapeli Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam; sveče pa so obrnili z vrhom navzdol.

Dalje prih.

Ali ste se že naročili na dnevnik?

Dolžnost vsakega sodruga, somišljenika in prijatelja svobodomiselnega delavstva je, da si naroči **Rdeči Prapor** ki bo počenši z aprilom izhajal kot dnevnik.

Delavci!

Podpirajte Vaš list! Za delavca je le delavski list!

Somišljeniki!

Naročite se na „RDEČI PRAPOR“, ki edini se bojuje za resnično osvobodjenje slovenskega naroda.

Svobodomisleci!

Pokažite dejansko, da umevate pravo svobodo!

Sodrugi!

Agitujte od moža do moža, od hiše do hiše za Vaše glasilo!

Kdor se še ni naročil na dnevnik „Rdeči Prapor“, naj to nemudoma stori.

Dnevnik „RDEČI PRAPOR“ bo v času volilnega boja neobhodno potreben vsakemu delavcu pa tudi inteligentu.

Dnevnik „RDEČI PRAPOR“ bo prinašal izvirna poročila iz vseh znamenitejših krajev države in slovenskega ozemlja.

Naročnino, ki znaša za oba meseca samo 4 krone, je poslati na naslov:

Upravništvo „Rdeči Prapor“, oddelek dnevnik, Ljubljana.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsaki petek.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 5'44 K, za pol leta 2'72 K, za četrt leta 1'36 K; za Nemčijo za celo leto 5'96 K, za pol leta 2'98 K, za četrt leta 1'49 K; za Ameriko za celo leto 7'28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati enkrat štiristopna petistovrstica 20 vin, večkrat ceneje po dogovoru.

13. Štev.

V Ljubljani, dne 29. marca 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice štev. 8/1.

Sodrug, somišljeniki!

Prijatelji organizovanega delavstva!

Velikonočni ponedeljek, 1. aprila 1907
točno ob 10. uri dopoldan

v veliki dvorani „Mestnega doma“

velik
shod volilcev

Volilci, svobodomisleci!

Prihitite v množicah na ta shod,
na katerem bodo govorili:

sodrug Jvan Cankar,

kandidat državnoborskih volilcev litijskega okraja,

sodrug Etbin Kristan,

državnoborski kandidat za mesto Ljubljana in
občinski svet ljubljanski,

sodrug dr. Anton Dermota,

državnoborski kandidat radovljiško-krajsko-
borskih volilcev in kandidat za občinski svet
v Ljubljani.

Shod mora biti prava manifestacija vseh,
ki s sedanjimi razmerami niso zadovoljni!

Volilno-okrajni odbor

Volilno-agitacijski odbor
jugoslovanske soc. dem. stranke v Ljubljani.

Znamenja.

Proč z jokom in stokom! Veselo je sedaj življenje na Slovenskem. Domači obrekovalci našega ljudstva, ki so imeli sicer v javnosti neprenehoma »mili slovenski narod« na jeziku in nekoliko gledaliških solza v očeh, med štirimi očmi so pa zaničljivo zamahovali z rokami in vzklikavali »Eh, naše ljudstvo je zabito in bedasto«, so postavljeni na laž. In pokazuje se, da ni bilo tam, kjer se je tarnalo nad ljudsko neumnostjo, nič drugega, kakor lenoba gospodov veljakov samih.

Splošna in enaka volilna pravica je prišla za Slovence kakor mana iz nebes. Ona je kakor blagodejni dež, ki orosi izsušeno zemljo in jo oplodi. Splošna in enaka volilna pravica je vstvarila življenje pri nas. Odkar je ta čudna država »ustavna«, še ni bilo takega gibanja; niti doba takozvanega preperoda ni bila tako živa, kakor so naši dnevi, ki pomenijo resničen preporod. Osramočeni so danes tisti, ki so klicali pekel in nebesa na pomoč proti

volilni reformi, ker so videli samo mandate, a niso razumeli, da pomeni privilegij stagnacijo, močvirje in umiranje, dočim je v splošni volilni pravici življenje. Osramočeni so, kajti že danes, par tednov izza sankcije volilne reforme, se kažejo njene blagodejne posledice, se kaže politično vzbujanje ljudstva, se kaže obnovev.

Volilna pravica je izvabila ljudstvo na vseh koncih in krajih v javno življenje. Takega političnega boja še ni bilo na Slovenskem, kakršen je sedanj. Celi kraji, ki se niso doslej brigali za politiko, ne po dnevi ne po noči, zapuščajo staro brezbriznost in se vprašujejo, kaj je vendar ta državni zbor, kamor naj pošljejo poslance. Ljudstvo odpira oči in glave, ozira se po svetu in misli.

Volilna pravica je povzročila, da prihaja na rod na dan, tisti narod, ki je bil doslej nekako imaginarno bitje, katero so si ustvarjali privilegirani političarji in častihlepni voditelji po svojih fantastičnih idejah. In naenkrat se vidi, da je ta narod vse drugačen, nego so ga opisovali v napitnicah in v jokavih patriotskih pesmih, tudi vse drugačen, nego so ga slikali prevzetni veljaki, ki so že davno pozabili, da je bil tudi njih prvi dom med tem narodom.

Tisto »bedasto« in »zarukano« ljudstvo pokazuje, da je sestavljeno iz živih bitij, ki imajo vse organe za delo in mišljenje. Pokazuje pa tudi, da je že davno čakalo in upalo nedoločno, neizvestno ali z globokim hrepenenjem. Toda nihče ni prišel ki bi bil izpolnil hrepenenje, ali ki bi mu dal vsaj jasnosti. A porodila se je volilna pravica, ki je odprla pot med ljudstvo tistim, ki so jo že davno iskali, pa jim je bila zaprta. Jugoslovanska socialna demokracija je porabila novo sredstvo, kateri ji daje volilna reforma in hodi med narod. S srcem polnim ljubezni do zaničevanih in zatiranih, ker je sama spočeta v zaničevanju in zatiranju, hodi med ljudstvo in govori z njegovim jezikom, z jezikom bede in trpljenja, z jezikom upanja in hrepenenja, z jezikom volje in umevanja. In odpirajo se ji srca potlačenih, teptanih in preziranih in ljudstvo jo razume.

V kraje prihaja socialna demokracija, kjer se je šopirila ošabnost nedotakljivih mogotcev in njen nauk podira slavoloke, pod katerim so množice priklanjale hrbet, misleče, da so že počaščene, če se jim dovoli, upogibati se pod jarem. V druge kraje prihaja, kjer se je čuvalo nevednost z rafiniranim osamljenjem; in ušesa pijo žejno njen pouk in črpajo iz njega prepričanje, da so zmogni, rešiti se prokletstva.

Slavne dni je že doživela jugoslovanska socialna demokracija v sedanjem volilnem gibanju. Težke skrbi je prizadela nasprotnikom, ki so naenkrat izpoznali, da s svojimi frazami ne zmagujejo več. Resnično: Tudi naši nasprotniki se gibljejo živahneje, nego pri tolikih volitvah po starem zistemu, kajti izpoznali so, da je socialna demokracija nevarna nasprotnica. Že pripovedujejo o sijajnih shodih svojih strank in lažejo o blamazah socialne demokracije. Ali dobiček teh zvijač ne more biti velik. Ljudstvo, ki je bilo samo navzoče na nešteti shodih, je imelo zdrave oči in vé, da sme več verjeti svojemu vidu, nego časnikarskim lažem.

Veselim se, da je tako. Pretežko delo socialne demokracije, delo dolge vrste let prinaša

sad. In če se ne bi zgodilo nič drugega, kakor da se ruši stara politična apatija, nič drugega, kakor da narašča zanimanje ljudstva, bi bil to velikanski uspeh in lahko bi bili ponosni nanj. Toda volitve pokažejo še več; množe se znamenja in kdor jih razume, vé že danes, da ne izide jugoslovanska socialna demokracija iz teh volitev s praznimi rokami. Velikanska simpatija, ki si jo je pridobila, se izpremeni pri teh volitvah v strupen rezultat. Naše vrste se množe, naše kandidature se utrjujejo. Štirinajsti majnik bode dan slave za jugoslovansko socialno demokracijo.

Pozor, sodrug in zaupniki!

Po volilnem zakonu je vsak župan primoran, po plakatih ali pa potom pismenega oglasa na občinski tabli županske hiše javno oznaniti, kdaj in kje leži imenik volilcev na vpogled. Dolžnost sleharnega zaupnika in sodruga je, da se vsak dan prepriča, ako je tak oglas na občinski tabli že nabit. Nihče naj se ne zanaša na druge, vsak se sam prepričaj o tem. Kadar je imenik volilcev že razporežen, naj se vsakdo, ki je 24 let star in že eno leto prebiva v občini, ob na oglasu označenih urah prepriča, če je zapisan v imeniku. Kdor tega ne stori, pa ni vpisan, izgubi volilno pravico. Dolžnost vsakega sodruga je, da se prepriča, če so tudi drugi sodrug-volilci vpisani. Ravnotako naj se vsakdo prepriča, če je kdo vpisan, ki nima volilne pravice. Kdor ne bi bil vpisan, pa misli, da ima volilno pravico, naj si nemudoma preskrbi potrebna izkazila, da je avstrijski državljani, je 24 let star in da prebiva že eno leto v občini (rojstni list, delavske bukvice, domovinski list itd.) in se poda k županu, da reklamira volilno pravico. Kjer bi župan skušal delati zapreke, naj se nemudoma ustmeno ali pa pismeno pritoži na okrajno glavarstvo oziroma to sporoči izvrševalnemu odboru stranke v Ljubljani, ki bo takoj storilo potrebne korake. Volilni imenik mora biti razgrnjen na vpogled skozi štirinajst dni ob urah, ki jih določijo politična oblast. Čas in kraj volitve je označen na glasovnici, ki jo bo dobil vsak volilec. Župan in sploh nihče nima pravice, sodrugom prepovedati, volilnega imenika prepisati. Kjer je mogoče, naj se volilni imenik prepiše. Za Ljubljano bo stranka izdala posebna navodila. Zaupnike in sodruge se naproša, da uredništvu »Rdečega Prapora« takoj naznani, ako je v kaki občini razporežitev vol. imenika že oznanjena, nadalje od katerega dne naprej in ob katerih urah se lahko vanj pogleda ter število volilcev. Zadnji dan naj zaupniki imenik volilcev še enkrat natančno pogledajo, ako se ni koga namenoma ali pomotoma črtalo. Še enkrat: Vsakdo se prepričaj, če je vpisan; kdor ni, naj brez odlašanja reklamira. Reklamira se lahko tudi pri pristojnem okrajnem glavarstvu.

Sodrug in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

Domače stvari.

Buržoazija. S posebnim povdarkom je povedal urednik «Slovenskega Naroda» v torek, da je liberalna stranka na Kranjskem buržoazna. Ta confiteor pač ne razkriva nobene novosti, ali prišel je ravno pravočasno za državnozbornske in občinske volitve in bode odprl marsikomu oči, ki je še mislil, da je tudi zanj prostora v liberalnem taboru. Stranka sama menda ne bode zadovoljna s tem priznanjem; saj se je vedno trudila, da bi bila zakrila svoj pravi razredni značaj in vedno je nastopala, kakor bi bila stranka vseh slojev slovenskega naroda. Ko se je hotela «reorganizirati», je sestavila program, ki naj bi bil privabil veliko in malo, visoko in nizko in celo skrb za blagor delavstva je našla tam svoj prostorček. In bilo je vedno nekoliko «dobrih dušic, ki so verjele, da je tudi to mogoče. Slovenski Narod» pa hoče sedaj pregnati meglo, s katero se je obdajala liberalna stranka. Brez ovinkov in brez pridržkov pové: «Mi smo stranka buržoazije». Kar torej ni buržoazija, naj zveže svoje culice in naj gre svojo pot. Kajti tisti, ki imajo kaj pod palcem, se ne morajo mešati z nemaniči. Tako je prav. To bi bila morala storiti liberalna stranka že davno in danes bi bilo marsikaj boljše, nego je. Kot politična organizacija buržoazije bi bila imela liberalna stranka raison d'être, kot mešanica, ki hoče združevati pod svojo zastavo vse svoje, ga nima. Kajti ogenj in voda se ne strinjata. Buržoazija ima nedvomno pravico, organizirati se kakor vsak razred človeške družbe in tudi socialnim demokratom bi bila ljubše, imeti organiziranega nasprotnika, kakor pa, bojevati se z vojsko, katere ni videti. Ako bi hotela liberalna stranka le izpeljati vso buržoazijo iz klerikalnega tabora, bi imela dosti dela. Sedaj je seveda pozno, zakaj tudi buržoazija ne zaupa več dosti stranki, ki bi morala biti njena naravna zastopnica. Stranka buržoazije bi bila morala skrbeti za industrijsko politiko, ali na tem velevažnem polju ni znala ne orati, ne sejati: Zato uhaja tudi buržoazija iz njenih vrst. Kako naj bi ostali sloji delavskega razreda pod njeno zastavo? Česa naj bi pričakovali profesorji in učitelji, uradniki in uslužbenici, mali obrtniki in mali kmetje, industrialni in poljedelski delavci od stranke, ki hoče biti stranka buržoazije, torej stranka posesti, stranka obresti? Koristi bogastva in blagor revščine se ne da spraviti pod en klobuk; bogu ne more služiti, kdor služi mamoni, zato nimajo ničesar iskati v liberalni stranki tisti sloji, ki morajo živeti od dela svojih rok in svojih možganov. Nekdaj je zmagovala buržoazija s pomočjo delavstva, nekdanje je proletariat sprejemal brce v zahvalo za eminentno pomoč v boju proti fevdalizmu. Danes so se delavni razredi naučili, da se morajo zanašati na svojo moč, ne pa na milost kapitalistične buržoazije. Uradništvo, učiteljstvo, delavstvo razume, da se ne more izboljšati njegovih razmer, ako se ne naloži buržoaziji nekoliko bremen. Stranka buržoazije pa ne sme in ne more nastopati proti svojim pristasem, torej nimajo delavni sloji ničesar pričakovati od nje. Priznanje v «Slov. Narodu» je torej mnogo vredno. Po njem mora razumeti vsak uradnik, učitelj, mali obrtnik in delavec, da je liberalna stranka zanj prepovedana dežela. Koristi delavnih slojev ne more zastopati nihče drugi, kakor socialna demokracija.

«Naš List» igra, odkar je prenehal biti priznano glasilo «mladih», čudno, neumevno nalogo. Ost njegovega uredništva se obrača bolj in bolj proti socialno-demokratski stranki, samo proti socialno-demokratski stranki. Zadnjič je na vso moč priporočal liberalno kandidato gospoda Hribarja za Ljubljano; potem je smešil Cankarjevo kandidato v litijskem okraju v prilogi klerikalni Povšetovi kandidaturi. Tudi v zadnji številki se zaganja v socialne demokrate, češ, da bi bila narodna nesreča, ako bi prišli slovenski socialisti v državni zbor. Nič nas ne briga, kaj je povzročilo ta preobrat v pisavi lista, ki si je bil pridobil mnogo simpatij ravno s prejšnjo nasprotno pisavo. Ali je ta transformacija zanj koristna, ali ne, nas nič ne briga. Toda če hoče sedaj «Naš List» prevzeti nalogo tistih, ki so prej vsak hip ekskomunicirali socialiste in jih postavljali izven naroda, tedaj mu bode povedano, da so se časi izpremenili in če bi res mogli vreči socialne demokrate iz vrst slovenskega naroda, tedaj bi se ta slovenski narod prav zelo skrčil. «Naš List» meni, da ne bi storili socialistični poslanci v državnem zboru dosti za slovensko narodnost. Naj nam vendar blagovoli povedati, kaj so storili zanjo liberalni in klerikalni poslanci? Socialni demokratje lahko mirne duše trdijo, da so storili za kulturo najbolj zapuščenih, zanemarjenih, preziranih slojev slovenskega naroda brez parlamentarnega zastopstva razmeroma veliko več, kakor liberalni in klerikalni šovinisti skupaj. Seveda ne delajo z večno pijanim narodnjaškim patosom, ampak mirno in stvarno; zato pa tudi dosega večje uspehe. «Naš List» bi morda rad, da bi se tudi znanprej slišalo v parlamentu dolgočasne šovinistične tirade; teh seveda od socialnih demokratov ne učka. Ali če se gre za realno delo, za povzdigo kulture lastnega naroda, za gospodarsko povzdigo tistih slojev slovenskega naroda, brez katerih sploh ne bi bilo tega naroda, tedaj se upajo socialni demokratje kosati z vsako stranko. Sicer pa naj dela «Naš List» propagando, kakor hoče, za kogar hoče. Socialni demokratje

pojdejo svojo pot tudi brez njega. Vedno so se zanašali na svojo moč, pa se bodo tudi odslej.

«Nova Doba», ki doslej v enajstih številkah še ni povedala nič novega, ima za vsako reč strašno mnogo prepričanja, samo nič dokazov. «Prepričana» je n. pr. da bode socialno vprašanje rešeno z zmago nacionalne ideje. To ni čudno, kajti «Nova Doba» sploh nima nobene druge ideje, kakor nacionalno, za katero misli, da ima poseben patent. Kdor za socialno vprašanje sploh nima zanimanja, z njim je težko polemizirati o socialnih načelih. Na vsako vprašanje ima odgovor: To bomo rešili na narodni podlagi. In vendar bi bilo lahko razumeti vsaj to, da je socialno vprašanje univerzalno in da ne pozna ne geografskih, ne jezikovnih mej. Namesto profesorialnih razprav o logiki, naivnosti itd. naj nam «Nova Doba» rajši pové, kako hoče v mejah slovenstva odpraviti izkoriščanje slabšega. Če pripoveduje, da je izkoriščanje samo delo tujcev, tedaj je to navadno slepilo. V podjetjih slovenskih kapitalistov teče seveda slovenskim delavcem kar med in mleko! Še nikoli se seveda ni zgodilo, da bi bil pometal slovenski kapitalist slovenske delavce na cesto, ako so zahtevali košček boljšega kruha, pa je vzel skromnejše italijanske delavce! In ker se godi tako, zato so delavci socialni demokratje. In ker jih kapitalizem mednarodno izkorišča, zato se združujejo in branijo mednarodno. Socialna demokracija je naravni produkt izkoriščanja in zato imamo pravico reči, da nam ni tuja, ker nam izkoriščanje ni tuje. Če se pa postavlja «Nova Doba» na stališče, da nam je tuja, ker se je pojavila prej v drugih deželah, tedaj naj zavije osebno gospodarsko glasilo ves svoj nacionalizem v papir, kajti če se ne smemo učiti od drugih, potem se pa vrnimo v gozde. Gospodje medicinci iz «Gospodarske Stranke» naj kar nehajo ordinirati, kajti medicina nam je tuja, kirurgija tuja, psihiatrija tuja, ginekologija tuja; saj je zrasla vsa ta znanost na tujih njivah. Po železnici se ne smemo več voziti, saj lokomotiva ni slovenska iznajdba, semafor tudi ne. Z «Novo Dobo» naj končajo; izdelovanja papirja ni iznašel Slovenec, Gutenberg ni bil naš rojak, tipke in stroje za tisk so dobili najbrž od naših «narodnih sovražnikov» in menda je celo črnilo, s katerim rišejo svoje imenitne rokopise neslovensko... V naši notici ni bilo nobene logične napake, ampak v uredništvu «Nove Dobe» je nekoliko preveč domišljavosti. Preden daje mladi list svoje osebne nauke vsemu svetu, naj se le sam nekoliko pouči o socializmu, pa bode menda izpoznaval, da ni naivnost na naši strani, temveč je naivno misliti, da se more odpraviti izkoriščanje med Slovenci, ako se ga ne odpravi povsod, prav tako kakor je naivno misliti, da se more gotovo obvarovati Slovence tuberkuloze in kolere, ako je doma pri Nemcih ali pa pri Italijanih. Narodno vprašanje ima svoje področje, socialno pa svoje. Kdor hoče oboje zmešati, spominja na Iciga, ki je dejal: Knofel is gut; Chokolad is gut; wie gut muss erst sein Knofel mit Chokolad.

Iz ljubljanske kurilnice na južni železnici. Izkoriščanje delavskih moči je v ljubljanski kurilnici tako veliko, da si človek težko napravi pojem o njem. Največ morajo gotovo pretrpeti pomožni kurjači, ki so med strojnimi osebjem trpini vseh trpinov. Služba je težka, plačilo premalo za življenje, a neveliko za smrt, razni predpostavljani pa mislijo, da se posebno odlikujejo, ako jih sikarajo kolikor morejo. Ako kak kurjač ni pri vožnji, mora delati zjutraj od 7. do 12., popoldne pa od pol 2. do 6. Potem se pa zgodi pogostoma, da mora iti ponoči na masino in voziti, pri čemur je glavna napaka, da se mu pove to prepozno, bodisi kratko pred delopustom, ali pa kadar se izda službeni red, t. j. ob 6. zvečer, ali pa še pozneje. V mnogih slučajih se potrebuje kurjača ponoči, kar bi se mu lahko povedalo prej; ali zaradi tiste pretirane in brezumne varčnosti, ki je doma na železnicah, se ga ne pusti pred 6. uro zvečer od dela, da bi se mogel malo izpočiti in pripraviti za pot. Saj bi se sedaj ne moglo izriniti njegove delavne moči do skrajnosti! Kako opravlja tak človek svojo službo neizpočit in nepripravljen, se lahko razume. Ves dan delati v kurilnici in pred polnočjo nastopiti vožnjo na Trst, ki traja 13—14 ur, če gre dobro, v Trstu imeti komaj 8—10 ur takozvanega počitka, pa zopet voziti 14 do 15 ur nazaj v Ljubljano, tukaj pa takoj snažiti lokomotivo in opravljati še druga dela, pač ni malenkost. Gorje pa tistemu, ki bi dejal, da ne more na vožnjo, ker ni spočit in ker nima ničesar pripravljenega, da bi vzel seboj! Njemu se preti, da se ga odtegne od vožnje, s kanalom, z odteganjem kronic i. t. d. Da pa take grožnje upliavajo, je naravno, kajti vsakdo bi rad kaj več zaslužil. Zato se vda ubogi kurjač svoji nemili usodi, sebi v pogubo, nemisleč, da izpodkopa vsaka taka vožnja njegovo zdravje in njegovo življenje. Naj se le pogleda starega kurjača, njegovo hojo, njegov život, pa se vidi, kako je izmučen; po svetu tava kot živa priča svojega trpljenja, od katerega se okorišča z železnicami špekulirajoči kapitalizem in razni gospodje, ki znajo varčenje z drugimi izrabljati za raznovrstne premije. Kaj se zgodi s trpinom na stare dni, se ne vpraša. Kot milost se mu da kakšno «lahko službo», pometati sme ali čistiti stroje. Najsrečnejši je še, ako ga je železnica tako pobila, da dobi kakšno rento za nezgodo. Prišel bo še čas, ko otroci pri odhodu ne bodo prosili

boga, da bi se oče srečno vrnil, temveč da bi ga zadela dosti velika nesreča, da dobi vsaj kak «Unfall». Da se vzdružujejo take razmere, so pa največ krivi razni klečeplazci, ki je skrivoma potikajo okoli raznih voglov in so pripravljeni na vse. Ako bi ne bilo na železnici dosti delavskih moči, ne bi bilo treba vsega tega. To pa se doseže le, ako se organizirajo tudi kurjači od prvega do zadnjega. Kaj premore močna organizacija, je že zadostno dokazano. Zatorej na noge tudi, kurjači, pa dokažimo, da se zavedamo svojega človeštva in svojih pravic. Vsi v organizacijo in s tem do boljših razmer!

Prst božji ali vrezal se je. Klerikalce novi zakon o svobodnem zborovanju silno jezi; radi bi imeli, da bi veljal samo za nje, socialistom pa da bi se lahko razbijalo shode, kakor se jih je nekdanj. Ker to ne gre, pa skušajo vplivati na gostilničarje, da bi ne dali svojih prostorov za obdržanje socialnodemokratskih shodov. Hiša vam bo pogorela, krava bo crknila in na dnu pekla vas bo satan z vilami zbadal; s takimi in enakimi budalostmi skušajo farovski priganjači vplivati na gostilničarje. Pa gre trda. Pripetil se je slučaj, da je gostilničarju in posestniku g. Zakotniku v Mostah pri Ljubljani neposredno po socialnodemokratskem shodu krava steletila, pa tako nesrečno, da so teletu morali odtrgati glavo. «A vidiš, buh te je štrafu, ker so sucijalmukrati imel pri tebi shod!» je na to neki klerikalni kmet poučeval g. Zakotnika. No, ker je po mnenju dotičnega kmeta bog bolj pravičen, kakor ta pregrešni svet, pa je naredil tako, da je 14 dni pozneje temu klerikalcu crknila krava! Ne vemo, ali se sedaj revež jezi na boga ali na dr. Šusteršiča. Ali naj je to prst božji? Bo že.

Trda gre, trda. Gospod Kregar, ki kajpada, še slutil ni, da klerikalci namerjajo njega postaviti kandidatom za Ljubljano in je to — hm, hm — zvedel še-le na znanem shodu «zaupnikov» v Unionu, se je naenkrat spomnil, da ima neprecenljivih zmognosti za poslanca in pa, da je velik prijatelj, ne samo obrtnikov, ampak tudi delavcev, uradnikov itd. Po Ljubljani razpošilja zelo skromno stilizovana pisma, v kojih prosi posamezne skupine, naj skličejo shode, na katerih bo zaslišal želje, ki jih bo potem zastopal v drž. zboru. Zelo milostno, kajne? Tako pismo je poslal tudi pazništvu tobačne tovarne. Ljudje so prav hvaležni, da se najde kdo, ki skrbi za brezplačno pustno zabavo v — postu! Kregar piše: Pred volitvami je še precej časa za take shode, po volitvah ga pa ne bo. Mi pa pravimo: Če bo g. Kregar skrbel za tako imenitno zabavo, bo volilec čas pred volitvami še prekratek, po volitvah bo pa silno, silno dolčas — g. Kregarju!

Zaupniki pa taki! Kadar imajo liberalci kak zaupen sestanek, se «Slovenec» vedno pobaha, da je bil tudi kak njegov zaupnik navzoč. Ko bi mi hoteli govoriti, povedali bi lahko še kaj več, ako bi hoteli denuncirati. S takimi stvarmi se bahati ima «Slovenec» najmanj povoda, ker, kadar se vrši kak sestanek klerikalnih zaupnikov, dobi vabila tudi vse polno naših sodrugov. Znani so nam celo najzaupnejši sklepi klerikalcev, tako n. pr., da se hočejo pri volitvah ravnati popolnoma po socialnodemokratski taktiki. Če klerikalci ne verujejo, pokažemo jim lahko vabila — podpisana n. pr. od drja. Pegana ali drja. Kreka itd. — na najzaupnejše njihove shode. Nekateri klerikalni delavci že pripovedujejo, da bomo v par letih vsi socialni demokrati! To pokazuje, da kadar klerikalci govore o svojih «zaupnikih», delajo samo — «pflanc»! Če se hočete ravnati po nas, probatum est — morda bo šlo!

Hitra, pa nezanesljiva pošta. Gospod Škafar, hišni posestnik v Ljubljani, Cerkvene ulice št. 17, ni zadovoljen, da ljudje jedo samo njegovo kisko zelje, temveč je poslužen tudi s tem, da brezplačno prenaša pošte. Komaj je bil «prebuhštabiral» «Slovenca» od 18. marca, že je ves srečen zletel v svet, njegova usta pa so bila polna Kristan-Hribarjevega kompromisa. Kristan je postal liberelec, izdal je delavce itd., je pravil g. Škafar. Dasi-ravno bi bilo to po mnenju g. Škafarja zelo žalostno, vendar je bil on tega zelo vesel, saj je lahko udrihal po sođr. Kristanu in socialnih demokratih. Gospod Škafar bi v prihodnje storil bolj pametno, da se o stvareh, ki jih ne razume, preje prepriča, pa če so tudi v «Slovencu» zapisane; če pa tega noče, bo pa bolje, da ostane doma in tlači kisko zelje, politikovanje pa prepusti drugim. Njegovo zelje ljudje radi jedo, po modrosti, kakršno prodaja, jih bo pa glava bolela.

Ta je pa predebela. Dr. Šusteršič je na nedeljskem ljudskem (?) shodu v Unionu med drugim rekel: Na Francoskem hodijo sedaj same barabe v cerkev. V cerkvi so pokriti, kadé viržinke in čikajo. Naše mnenje je, da kdor hoče lagati, naj laže vsaj tako, da mu bodo ljudje verjeli.

Zmožnih ljudi jim primanjkuje. Klerikalci so tako trdno uverjeni, da Gostinčar postane poslanec, da že iščejo namestnika za njegovo službo. In čudno: iščejo ga med socialnimi demokrati! Znamenje, da se za tisto lahko službico, ki jo opravlja Gostinčar, nimajo pripravnega človeka, je pač tako.

Kamniški dekan zdivia kakor bik v areni španskega amfiteatra, ko mu gladiator pomoli pred smrček kos rdeče pobarvanega platna, kadar začuje ime «Rdeči Prapor». Ni mu všeč, da več

iztisov »Rdečega Prapora«, zlasti v zadnjem času, prihaja tudi v okraj njegovega dušnega paševanja, pa si je stavil v nalogo, na vsak način zatreti ta »mrčes«. Ali previden naj bo, ker sicer ga bomo na drugem mestu prijeli za njegove kosmate uhlje. Ste razumeli?

Kako delajo klerikalni župani pri sestavi volilnih imenikov? Županstvo v Črnem vrhu nad Idrijo ni vpisalo kar 12 volilcev iz občine Idrijski log — ker so socialni demokratje, dasi je lastnik hiš, kjer dotični volilci prebivajo, natančno že meseca svečana naznanil županstvu vse volilce. Županstvo je klerikalno. Vse se je izpustilo iz hudobnosti, češ, morebiti se bodo zanesli, ker so naznanjeni, pa se bodo zmotili, in 12 socialnih demokratov bode oropano volilne pravice! Če bodo pa reklamirali, bodo pa imeli sitnosti, ker jim bode treba preskrbeti rojstne liste in iskaze o enoletnem bivanju itd. — Iz tega slučaja je jasno razvideti, da naj se reklamira povsod! Volilci! Pozor na volilne imenike! Vsakdo naj pogleda, če je vpisan! Če ni, pa takoj reklamirati! Tako, j, in če bode prepozno, klerikalci bodo povsod skušali oslepiti zavedne volilce za njihovo pravico.

Tudi v Grosupljem je neki mož — katerega ime pa za danes še zamolčimo — ki misli, da bo prišel živ v nebesa, če bo železničarje odvajal od njihove organizacije. Možu, o kojem ne moremo rano reči, da je neumen, svetujemo, naj se poboljša, pa malo pomisli, da kdor ima maslo na glavi, naj ne hodi na sonce!

Tržaški narodnjaki so prirejali zaupne shode po vsej okolici. Kakor so nam poročali razni sodrugi, se jim je v nekaterih krajih prav slabo godila; posebno na Greti, v Kolonji in na Verdeli jim je šlo še slabše nego drugod. V svoje odbore so vabili tudi naše sodruge; eden se je vjel na limanice, toda upamo, da se v najkrajšem času odreče tiste časti.

Najnovejše vesti.

Kranjski deželni zbor. Kakor čujemo, je vložil deželni odbor prošnjo, da se skliče deželni zbor, da more razpravljati o melioracijah. S prizadetimi strankami se vodi pogajanja, da se omogoči zborovanje.

Dopisi.

Glince pri Ljubljani. Velikonočni pondeljek pride v našo vas škof Jeglič blagoslovit temeljni kamen nove cerkve. Maloštevni klerikalci pa bi radi, da bi napredne Glince sprejele škofa kakor svojega največjega dobrotnika. Zadeva dela zlasti nekaterim občinskim odbornikom, ki se delajo velike liberalce, seveda samo kadar so med štirimi stenami pri poliču vina, mnogo preglavic, kajti malo nerodno se jim zdi, zameriti se tako velikemu gospodu, kakršen je škof. Je pač križ, ko človek ne more biti liberalce in klerikalce obenem. V naši vasi je sploh veliko dvoživnih ljudi, ki svoj plašč po vetru obračajo in igrajo politiko dvoreznega noža. Značaj je mnogim nepoznana stvar. Spravili so se celo na prostovoljno požarno brambo, pa jo hočejo vpreči za štafažo tistemu škofu, ki je zadnjo nedeljo v Unionu mirno poslušal, kako je dr. Šustersič čenčal, da hodijo na Francoskem same barabe v cerkev s klobuki na glavah in cigarami v ustih. Nič čudnega bi ne bilo, če bi čez par let dr. Šustersič pravil, da so tudi pri viškoglinški požarni brambi same barabe. Po našem mnenju se bo žegen vseeno prijel kamna, če je požarna bramba oficijelno navzoča ali ne. Pač pa ni požarna bramba nobeno paradno društvo, najmanj pa je njen namen, delati štafažo tistemu škofu, ki stoji na čelu stranke ljudskega poneumnjevanja. Kdor hoče ta dan delati štafažo v uniformi, naj le; mi tega nikomur ne bomo branili. Bomo vsaj videli, koliko jih je, ki se za groš pridue tisočkrat, pa takoj zlezejo v babjo kijkljo, čim ugledajo škofovo palico. Ali slaba mora presti klerikalnim moščcem, da se pri agitaciji za slavnostni sprejem poslužujejo oseb, ki so vse preje, kakor klerikalci. Znani žganjekuhar, katerega je še »Slovenec« lani krstil za »impresaria za ferker in unterhaltung« se je celo predrznil, da hodi od hiše do hiše nabirat milih darov za smreke in drugo tako »dekoracijsko rišengo«, kakor pravi sam. Pri socialističnih dela slabe »kšefte«; bolje pa se mu godi pri tistih, ki so dra. Tavčarja še včeraj povdigovali do neba, danes pa so pripravljeni, celo drju. Šustersiču poljubiti roko. So pač čudni liberalci! Nas tako početje pusti hladne — se bodo vsaj pojmi zjasnili, da bomo lahko ločili značajne od neznačajnežev. Terorizirati pa se ne bo dal nihče, najmanj pa požarna bramba. Sodrugi pojdejo ta dan v Ljubljano na shod v Mestni Dom.

Več Glinčanov in gasilcev.

Rakek. Dne 17. t. m. je tukaj umrl sodrug Martin Ilersič. Sedeč s svojo hčerjo v gostilni, se je naslonil na mizo in zaspal. Ko ga je hotela hči zbuditi, je šele opazila, da je bil mrtev. Prenesli so ga v mrtvašnico na Rakek. Neki delavec je šel k mežnarju, da naj zvoní. Ta pa se je zadril! »Plačaj, če hočeš da se bode zvonilo!« — »Ti bode demo že plačali!« — »Poprej denar, potem se

bode zvonilo«. — Nato je delavec odšel in sodrug Ambrož je poslal temu surovežu (»klerikalcu«) 8 kron; ker je bila svota premajhna je mežnar dejal: Še 60 vin., drugače se ne bo zvonilo! Delavec je posegel v žep in je dal patentiranemu kristjanu še zahtevane vinarje. — Pogreb je bil v sredo ob 3. uri popoldne ob ogromni udeležbi. Občinstvo je razburjeno nad tako podivjanostjo. Pokojnik je bil 62 let star in je v občini rojen; služil je nad 40 let južni železnici.

Trbovlje. Ni dneva, da ne bi ponesrečil v rudniku v Trbovljah rudar. Pretekli teden je pobilo kopača Romiha in bil je še gorak pod zemljo, ko je podsulo zopet Smodiča. Sicer prepoveduje naredba ministrstva nadurno delo dalje kakor tri ure na dan; ali rudniško podjetje se ne ozira na naredbo in morilec, ki se imenuje nenASNOST, prosto mori ljudi naprej. Gotovo se bode tudi zopet tu podtikala krivda rudarju — ki žalibog ne bode besede zinil več.

Politični odsevi.

Nagodbena pogajanja med avstrijsko in ogrsko vlado ne pridejo naprej. »Poučeno« časopisje ugiba neprenehoma o položaju, v resnici pa menda ministri sami ne vedo, kako pravzaprav stoji stvar. Raznaša se pač vsak dan druge vesti; tako se je razširil glas, da odstopa Wekerlovo ministrstvo, kar pa se je takoj dementiralo. Največ govori pač Košut, ki je pri neki slavnosti zopet izjavil, da je dolgotrajna nagodba že pokopana. Najverjetneje je pač, da se pokoplje nagodbo sploh.

Tržaški deželni zbor je v trajni krizi. Predložen mu je bil nov mestni statut za Trst. Slovenski poslanci so zahtevali, da se odloži posvetovanje, ker poslanci niso imeli časa, da bi bili študirali načrt. Večina je odklonila predlog. Začela se je specialna debata, tekom te so pa zapustili slovenski poslanci dvorano, ker se je odklanjalo vse njih predloge in zbor je bil nesklepčen.

Vatikanska trmoglavost v vprašanju ločitve cerkve in države na Francoskem rodi plodove, kakršnih najbrže papež sam ni pričakoval. V Rimu so pač računali s tem, da izbruhne nepremagljiv upor proti novemu zakonu, pa so prav slabo računali. Mnogo katoličanov, ki so se sprijaznili z novim zakonom in vidijo, da od Rima ni upati dosti pameti, je ustanovilo neodvisno cerkev, ki ne prizna papeža, zametuje duhovniški celibat in vpe-ljuje razne nove reforme. Videti je, da se bode to gibanje precej razširilo. Rim je torej sam kriv, ako odpadajo verniki od njega.

Novi bolgarski ministrski predsednik Gudev je izjavil v sobranju, da bode nadaljeval politiko Petkova. Vlada hoče predložiti več zakonskih načrtov o policijski službi in o nadzorovanju revolucionarne agitacije. To se je res zgodilo, posledica pa je bila, da je prišlo v sobranju do burnih prizorov. Vlada je začela z reakcijo na vse strani. Tako je predložila tudi načrt tiskovnega zakona, ki ima zelo poslabšati sedanje razmere. Ko je začel vodja opozicije Kristov kritizirati načrt, je nastal pravi pretep med zastopniki večine in manjšine. Pristaš vlade Jonov je naskočil Kristova in ga je hotel tepsti. Opozicionalci so priskočili Kristovu v pomoč, vladinovi so hoteli odvreči Jonova. Pretep se je pa tedaj še le povečal in moralo se je zaključiti sejo. Med opozicionalci je silno razburjenje.

V vatikanskih krogih so zelo vznemirjeni, ker se boje, da bi se objavilo papirje, ki se jih je našlo pri bivšem papeževem nunciju Montagniniju. »Corriere della sera«, ki je dobro poučen o vatikanskih rečeh, pravi: »Ako se objavi Montagninijeve papirje, pride do velikega škandala. Gotovo je, da se vatican v tem škandalu ne omaže, kajti noben spis, ker se jih je našlo pri Montagniniju, ne meče suma na vatican. Tega prepričanja se bode držala menda tudi Francoska vlada, pa ne bode po nepotrebnem izzivala škandala, ki bi lahko škodoval samo gotovim političnim osebam na Francoskem, ne pa vaticanu«. Med vrsticama tega žuganja je pač čitati — strah.

Na Romunskem je izbruhnil pretečeni teden pravi kmečki punt. Prvi hip je bilo misliti, da se gre samo za hude antisemitične izgrede, ki ne bi bili nič novega na Romunskem. Kmalu se je pa pokazalo, da so kmetje vstali iz obupa in da je nastalo sila resno agrarno gibanje, popolnoma po vzoru podobnih gibanj na Ruskem. Nemiri so se bliskoma razširili po vseh straneh dežele. Uporni kmetje so naskočili ne le mnogo vasi in posameznih graščin, ampak cela mesta. Vse vojaštvo je mobilizirano, pa ne zadostuje, da bi zatrlo punt in začeli so že klicati rezerviste na orožje. Prve vesti so naznanjale, da so nemiri v jassijskem okraju. V Poduhiloč se je zbralo 1000 kmetov, ki so vdrli v mesto, oropali židovske prodajalnice in naredili mnogo škode. Kmalu se je razširilo gibanje po dorobejskem okraju. Strašna beda je pripravila kmete do obupa, da so kar zdijvali. Med zahtevami je najznačilnejša ta, da se mora nanovo razdeliti zemljo. Ministrski predsednik Cantacuzenov je odstopil z vsem konservativnim kabinetom; na čelo vlade je prišel vodja »liberalne« stranke Stourdza. Nova vlada je ostavila vse dosedanje

prefekte in je imenovala nova. Izdala je oglas, ki napoveduje, da se ustanovi poljedelsko banko za nakupovanje zemljišč in obljubuje, da se bode dalo kmetom državna posestva v najem, obenem da se odpravi tiste davke, ki najbolj tarejo kmeta. Ministra Haret in Mortzum ovideta v Moldavijo, da posredujeja pri kmetih. Doslej še ni naredil nastop nove vlade zadostnega vtiska, kajti poročase, da so hoteli kmetje udreti v Galac, pa razrušiti luko in zažgati državna poslopja. Vnel se je boj med kmeti in med vojaki in 25 oseb je bilo ubitih. Boje se celo, da bi kmetje udrli v Bukarešt. Mesto je pod vojaško komando.

Na Ruskem je umrl bivši generalni prokurator svetega sinoda Pobjedoroscev. Kot eden najglavnejših stebrov reakcionarnega zistema je igral veliko ulogo in dolgo je imel največji upliv na carja. Proti reformam v naprednem smislu je neprenehoma ščuval. Bil je pravi tip mračnega nazdnjaka.

V ruski dumi je bil podan predlog z levece, da se odpravi vojna sodišča. Desnica je delala velik krup, ali predlog je bil sprejet z veliko večino. Debata, ki se je vnela o njem, je postala zelo burna. Stolipin se je odpeljal v Carskoje selo, da poroča carju. Pričakuje se, da poda Stolipin kmalu vladino izjavo o predlogu.

V Maroku opazujejo sumljivo gibanje med prebivalstvom, ki je videti nevarno za Evropejce.

V srednji Ameriki je vojna med državama Honduras in Nikaragua ter San Salvador. Baje so Honduranci popolnoma pobili združene čete iz Nikarague in San Salvadora. Na drugi strani se pa poročala, da so nikaraške čete zavzeli mesto Tegucigalpa.

S prihodnjo številko dne 5. aprila

začne

„Rdeči Prapor“

izhajati kot

dnevnik.

Kdor se še ni naročil, naj stori to nemudoma, da ne bode upravnistvu po nepotrebnem otežčano delo.

Iz stranke.

Zaupniki v tržaški okolici in na Krasu so naprošeni, da pridno agitirajo, tudi ustmeno, za tiste shode, ki še niso objavljeni v listu, a ki se jim jih pravočasno naznani.

Štajerski sodrugi, pozor! Sodrugi v volilnih okrajih, v katerih kandidira sodrug Vinko Vidmar, ki so pripravljeni, kakorkoli pomagati pri volilni agitaciji, pri reklamacijah i. t. d., naj pošljejo svoje natančne naslove na adresu: Vinko Vidmar, Gradec, Peinlichgasse 11.

Nabiralci naročnikov na dnevnik! Vsi zaupniki v Ljubljani in okolici, ki posedujejo bloke za nabiranje naročnikov, naj se najkasneje do vstevši 2. aprila zanesljivo zglase v upravnistvu »Rdečega Prapora« in prineso s seboj bloke, znamke in denar. Kdor bi se temu pozivu ne odzval, povzročil bi neljube posledice, da naročniki, ki jih je nabral, ne bi dobivali dnevnika. Vsakdo naj še enkrat pregleda naslovne listke, in eventualno izpopolni naslove.

Tudi zunanje organizacije in zaupniki naj zanesljivo do tega dne vpošljejo nabrani denar z natančnimi naslovi vred. Praznih, ali pa ne do-cela izpolnjenih blokov in znamk ni treba vpošiljati. Vposlati je tudi naslove onih, ki še niso plačali cele naročnine. Kjer žele, da se list pošilja skupno v zavitku, naj se to nemudovna sporoči. Vsaka zakasnitev bi znala provzročiti nerednosti v dostavljanju lista. Naročnino se lahko nabira tudi po 1. aprilu. Naročnina za en mesec znaša 2 K, za pol meseca 1 K, za en teden 55 vinarjev. Sodrugi! Razvijte za dnevnik največjo agitacijo.

Člani volilno-okrajnega odbora in vseh volilno-agitacijskih odborov Ljubljane in okolice imajo v torek, 2. aprila ob 1/8. uri zvečer v upravnistvu »Rdečega Prapora«, Frančiškanske ulice št. 8, prvo nadstropje, skupno sejo. Posebnih vabil se ne bo izdalo. Sodrugi, ki bi ne prihajali k se-jam, se bo iz odbora izključilo in jih nadomestilo z novimi. Vsakdo naj pride točno ob določenem času, da se ne bo po nepotrebnem tratilo časa. Zaupnikom oddaljenejših krajev ta poziv ne velja.

Shodi.

Napovedani so:

Kandidat za radovljiški okraj sodr. dr. Dermota govori dne 31. marca (velikonočna nedelja) ob 3. popoldne v Radovljici (pri Bastlu);

dne 1. aprila ob 3. popoldne govori v Lestah (pri Wuchererju);

dne 7. aprila se predstavi volilcem v Kranjski gori;

dne 14. aprila pa sklicuje velik shod na Jesenicah. Za poslednja shoda se podrobnosti še oznanijo.

V Kolonji pri Trstu: Na velikonočni ponedeljek ob 4. uri popoldne gostilni pri Matevžu volilni shod.

V Rojanu pri Trstu: Na velikonočni ponedeljek ob 11. uri popoldne v gostilni pri 12 murvah volilni shod.

V Komnu na Krasu: Na velikonočni ponedeljek ob 3. uri popoldne na dvorišču gostilne Smerde volilni shod.

V Ljutomeru na Štajerskem: Na velikonočni ponedeljek ob 10. uri popoldne v dvorani gospoda Vukovca.

Važne sklepe se je napravilo na zaupnem shodu železničarjev podružnic državne in južne železnice v Ljubljani, ki se je vršil v nedeljo 24. marca v salonu gostilne »pri levu«. Shod, katerega se je udeležilo izredno veliko zaupnikov s proge, pa tudi iz Ljubljane in okolice, je izvršitev sklepov naložil izvrševalnemu odboru, ki naj stopi v dotiko z železniški zaupniki. Debate, ki je bila deloma zelo živahna, so se vdeležili sodr. Petrič, Kocmur, Oražen, Udovič in Pregelj. Zbor je z zadovoljstvom vzel na znanje pojasnila sodr. Kocmurja, kot zastopnika okrajnega in izvrševalnega odbora, nanašajoč se na »kompromis«, ki ga je iznašel dr. Triller in ki ga »Slovenec« na vsak način hoče iz trte izviti. — Sodrugi železničarji! Zaupniki Vas bodo v najkrajšem času obvestili o vsebini sklepov, Vaša najsvetejša dolžnost pa bo, da jim z veseljem in brez obotavljanja ugodite.

Prevalje na Koroškem. V tretjem volilnem okraju na Koroškem so mislili, da bodo zapeli socialni demokraciji pri letošnjih volitvah »de profundis«. Nemški nacionalci, ki so imeli pri zadnjih deželnozborskih volitvah nenaravno srečo, so upali, da bodo tudi letos pobirali slovenske glasove kar po tleh in agitirajo za Seifritza. Slovenski klerikalci, ki so tekoma volilno-pravnega boja neprenahoma jokali, da ne morejo dobiti Slovenci na Koroškem niti enega mandata, so si s pomočjo fajmoštrov in kaplanov nekoliko organizirali stranko. Gospod Grafenauer se je v začetku delal, kakor da ne bi hotel za nobeno ceno kandidirati. Vendar se je dal hitro preprostiti. In sedaj pripovedujejo, da zmaga njihov kandidat kar brez ožje volitve. Ali govore tako, da bi napravili sami sebi več korajže, ali pa da bi ustrašili socialne demokrate, tega ne vemo. Pač pa vemo, da se zaradi nas lahko bahajo, kolikor se hočejo; mi jim ne bomo verjeli, ker nam prikazujejo vsi shodi, da je položaj ravno za socialno demokracijo izvrsten. Kar je bilo doslej shodov v Borovljah, Podgoro i. t. d., so se vsi krasno obnesli. Ravnotako je bil zadnji shod v Prevaljah. To je vendar čudno: Slovenski klerikalci imajo polovico glasov in več gotovih; nemški nacionalci imajo nad polovico glasov zagotovljenih. Za socialne demokrate torej ne ostane niti en glas in vendar je največja udeležba na — socialno-demokratskih shodih. V Prevaljah so bili zadnjič vsi prostori Ahacove gostilne tako polni, da skoraj ni bilo mogoče streči. Kdor pozna prostore, lahko preračuna, da je bilo najmanj 400 ljudi navzočih. Zbrali so se iz raznih krajev; posebno mnogo jih je prišlo iz Lješe in iz Gutenštajna. Shod je otvoril sodr. Laibacher, poročal je sodr. Etbin Kristan. Njegov govor je naravnost elektriziral poslušalce. Videli smo med udeleženci ljudi, ki so bili do zadnjega časa naši nasprotniki, a ob neopisno živem Kristanovem govoru so jim stale solze v obeh. Brez potrebe je govoriti o vtisku tega govora. Lahko pa rečemo, da se kaj takega še ni slišalo v Prevaljah. Kandidatura sodruga Kristana je bila sprejeta soglasno in z velikanskim navdušenjem. Danes je nedvomno, da bodo Prevalje in bližnji kraji pri letošnjih državnozborskih volitvah rdeči.

Borovlje. Proti lažnjivemu podtikanju nemško-nacionalnih in fabrikantovskih časopisov, katerim se je v bratovski ljubezni pridružil slovenski klerikalni »Mir«, je bil dne 17. t. m. velik kovinarski shod, katerega so se udeležili kovinarji iz Borovelj, iz okolice in iz Podljubelja. Shod je sprejel sledečo

resolucijo: »Na današnjem shodu zbrani kovinarji soglašajo z izvajanjem poročevalca o zadnji stavki rudarjev, obsojajo lažnjivo poročanje v »Kärntner Wochenblattu«, v »Arbeit« in v »Miru« ter izrekajo zaupnikoma boroveljskih delavcev, sodrugoma Mahker in Neutzler popolno zaupanje.

Podboršt pri Černucah. Praviijo, da je kranjski kmet zabiti, tudi je Slovenski Narod, pisal da je ljubljanska okolica skozinsko klerikalna. Na shodih, ki jih prireja volilno-okrajna organizacija v ljubljanski okolici, pa se pokazuje ravno nasprotno. Volilski shod, vršeč se preteklo nedeljo popoldne v Podborštu jenajstijajnejši dokaz za to. Par vabil je zadostovalo, da je prihitelo nad 200 kmetov na shod, ki so iz početka sicer nekoliko nezaupno, pozneje panaravuost z velikanskim navdušenjem poslušali govornika. Ker sta »Slovenec« in »Domoljub« teden preje skrajno lažnjivo poročala o šentvidskem shodu, češ, da je bilo le malo volilcev navzočih, je sodrug Kocmur, ko je prebral par odstavkov iz dr. Šušteršičeve knjižice, tičočih se svobodnega zborovanja, pozval vse, ki niso še 24 let stari in pa one, ki sploh nimajo volilne pravice, da vzdigne roke. Ko je vsled tega poziva moral tudi »Slovenec« poročevalec g. Erman izdati se za nevolilca, zabučal je po zborovališču vihar smejanja. To je fanta iz škofovih zavodov tako osramotilo, da se je po drugem referatu sodr. Kocmurja izmuzal iz sobe, hladit si poparjene živce. Poročilo kandidata ljubljanske okolice, sodr. Josipa Petriča, je napravilo nenavaden globok vtisk. Po njegovem govoru je sodrug Kocmur pozval navzoče k glasovanju rekoč: Glasuje naj vsakdo po svojem prepričanju. Kdor s sodr. Petričem ni zadovoljen, naj ne vzdigne roke! Torej, kdo je za Petriča? Kakor bi elektrika šinila med zborovalce, dvignese nad 200 rok, poslopje pa se je kar streslo klicev: Živel naš kandidat Petrič! Delavca bomo volili! Nasprotno ni ne eden glasoval! Če bi bil v tem trenutku dr. Šušteršič navzoč, lahko bil slišal, kako kmetje sodijo o njem. Neki kmet je zaklical: Gostinčar nas je pred šestimi leti farbal, da bomo kmetje dobili penzijo! Zdaj naj pride med nas, mu bomo že pokazali! Neki drugi kmet je rekel: Za nas ni treba nobenega shoda več, nam so že oči odprte; prosimo vas pa, da se napravi še en shod za tiste, ki danas niso tukaj. Vse kmete bomo pripeljali s seboj. Sklepni govor je moral sodrug Kocmur nešteto krat prekiniti vsled burnega ploskanja in viharnih dobro - in živijo - klicev. Prostorne sobe gostilne »pri štefanu« so bile tako napolnjene, da so ljudje stali kar po mizah, v veži in celo pred hišo, od stropa pa je kapljala voda od silne sopare. Po shodu se je med kmeti razvil živahen razgovor, vsi pa so obsojali počenjanje klerikalcev, posebno pa dr. Šušteršiča. Na dan 14. maja bodo Černuce in sosednji kraji rdeči!

Gorenjsko. Poleg že na drugem mestu opisanega volilnega shoda v Jesenicah, na kojem je z velikim uspehom govoril sodr. dr. Dermota, vršili so se v nedeljo in ponedeljak še v treh drugih krajih Gorenjske od kmetov in delavcev številno obiskani zaupni shodi, na kojih sta med velikim zanimanjem in naravnost velikanskim navdušenjem zborovalcev poročala sodruga Tokan in Pajntar iz Ljubljane. Izvrševalnemu odboru prihajajo prošnje za priredbo shodov celo iz takih vasij, ki se jih je do zadnjega časa smatralo za nepremagljive postojanke rimskega klerikalizma. Le žal, da organizacija v Ljubljani nima na razpolago toliko referentov, da bi zamogla vstreči željam vseh. Stori pa bo vse, kar je v njenih močeh, da bo popravila vsaj to, kar so zamudili liberalci. In ravno v tem času se pokazuje, kaj bi se zlasti na Gorenjskem storiti dalo, če naša liberalna stranka ne bi bila tako brezmejno lena in nedelavna, Kadar bo status zaupnikov docela organizovan, šli bomo v zadnjo gorsko vas, da revolucioniramo kmete in pripravimo tla socialno-demokratske ideje!

Jesenice. V nedeljo, 24. marca dopoldan se je vršil tukaj mnogoštevilno obiskan shod tovarniških delavcev. Poročal je sodrug Tokan. Zares krasni, navduševalno zasnovani govor je napravil na zborovalce tak vtisk, da se je sodr. Tokan po končanem shodu komaj ubranil, da ga niso dvignili na rame in ga nosili po dvorani. Po Gorenjski veje nov, svež duh.

Gorenji Logatec. Dne 17. ob 3. uri popoldne je bil v gostilni gospoda Sušnika veleznimiv volilni shod, na katerem se je kandidat, sodrug Kopač predstavil volilcem. Sodruga Anton Kristan je obrazložil pomen državnozborskih volitev s posebnim obzirom na novo smer parlamenta in je podelil sodrugu Kopaču besedo, ki je, burno pozdravljen, razlagal program socialnodemokratske

stranke. S posebno strastjo je kritiziral ljudske sleparije, ki pod krinko ljudske stranke opravljajo nečedne namene klerikalizma, Po žurnem zborovanju, katerega so se udeležili tudi sodrugi z Vrhnike, iz Rovtin, z Rakeka je zaključil sodrug Anton Kristan ta znameniti shod. Kandidatura je bila soglasno sprejeta!

Dolenji Logatec. 19. t. m. je bil ob 10. uri popoldne v gostilni gospoda Kokolavca v Dolenjem Logatcu shod, na katerem se je predstavil kot kandidat sodrug Josip Kopač. Predsednik shoda, sodrug Anton Kristan, je po krepkem nagovoru podal besedo sodrugu Kopaču, ki je v enournem veleznimivem govoru razložil socialno-demokratski program. Shod je sprejel kandidaturu sodruga Kopača enoglasno z burnimi živijo klici na mednarodno socialno dnmokracijo. Zborovanje je trajalo 2¹/₂ ure.

Greta. Kakor povsod, tako so sklicali tudi tukaj slov. narodnjaki zaupni shod volilcev, spadajočih v okoličanski volilni okraj, in čudo: Vsi zaupniki so bili naši sodrugi, katerih se je vdeležilo kakih 15—20. Posebno jo je naš neustrašeni sod. Škabar fino povedal narodnjakom, češ, da v teh krajih ni nič za njih zobe. Ko so videli, da ne morejo ničesar opraviti, so narodnjaki vabili sod. Škabarja, naj prihaja na njih seje v Rojan, čes da bo zastopal soc. demokrate. Seveda jim je povedal, da on to odločno odklanja, ker ima že preveč opraviti na naših sejah, na katerih se mnogo več nauči, nego če bi hodil k njim, ki hočejo učiti sedaj, ko jim je čas že potekel.

Barkovlje. V nedeljo 29. marca je bil v novem konsumnem društvu volilni shod, katerega se je vdeležilo 120 volilcev. Shod je otvoril sodrug Znideršič ter je po običajnem pozdravu dal besedo sod. J. Regentu, ki je v daljšem govoru raztolmačil program naše stranke, ki je veljaven tudi za naše poslance v državnem zboru. Omenil je potem najvažnejše reforme, ki so potrebne za osamosvojenje in napredek delavstva in slovenskega naroda sploh. Sodruga Regent je v svojem govoru pobožal tudi slovenske kapitaliste, dokazujoč, kako niso nič boljši od neslovenskih ter je med tem povedal tudi, da dočim psujejo slovenskega delavca, ki izpregovori iz potrebe italijansko ali nemško besedo, govore sami doma tuje jezike in se za slovenstvo sploh nič ne brigajo. Tiskar Pertot je ves čas skušal motiti govornika in ljudstvo, ki se je jezilo zaraditega, ga je potem prisililo, da se je oglasil za besedo. Sedaj je začel kvasiti, da je sodrug Regent psoval slovenske narodnjake; obrekoval je sodruga Regenta, da je plačan agitator slovenskih renegatov, ter da so vsi slovenski socialisti zatajili svojo narodnost. Seveda mu je sod. Regent odgovarjal v lepšem tonu, ter končal z vsklikom, da bodo šele prihodnje volitve pokazale mnenje, ki ga ima okoličanski delavec o narodnjaškem delovanju. Razven starih so se vsi izrekli za kandidaturu sodruga Jernejčiča. Vsi-ljuje se nam vprašanje; kaj bi naredili narodnjaški šovinisti, ako bi kdo izmed nas tako surovo nastopil? Bi mu li sploh dovolili govoriti? Odgovor si napravi lahko vsak, ki pozna narodnjake. Zavednostni je pač veliko več pri nas, nego pri njih.

Verdela. Volilni shod, sklican v nedeljo 24. t. m. popoldne, se je vršil ob lepem številu ondotnih sodrugov in delavcev. Opetovano je govoril sodrug E. Bischoff ter pozivljaj navzoče, naj se postavijo kakor zavedni delavci, da bo zmaga našega kandidata sod. A. Jernejčiča čim sijajnejša. Po shodu so se zbrali zaupniki ter izvolili iz svoje srede ožji odsek za pregledovanje volilnega imenika.

Kolonja. V soboto dne 23. marca zvečer je bil tukaj v gostilni pri Matevžu, shod zaupnikov, katerih se je vdeležilo čez 50. Govoril je opetovano sod. J. Petejan, ki je raztolmačil navzočim volilni red. Po daljši debati, katere so se vdeležili sodrugi Sušmel, Štok in drugi, se je sklenilo, prirediti na velikonočni ponedeljek javni volilni shod ter je bil izvoljen ožji odsek za pregledovanje volilnega imenika, sestoječ iz 6 sodrugov.

Brestovica na Krasu. V nedeljo dne 24. t. m. je bil tu na dvorišču gospoda župana Pirca velik volilni shod, ki se ga je udeležilo približno 200 oseb. Ob odobravanju sta govorila sodruga Marica in Kermolj. Prvi je po daljšem govoru, v katerem je tolmačil navzočim razliko postopanja meščanskih in naših zastopnikov v državnem zboru, ter logično sklepal iz tega, da prvi ne smejo ravnati drugače, če hočejo varovati kapitalistične in veleposestniške interese, ter tudi ne znajo, ne morejo zastopati koristi delavstva in kmetov, ki so odločno nasprotna interesom kapitalistov. Pozivljaj je tedaj naj v svojo lastno korist in v korist vsega delavnega človeštva volijo v državni zbor socialni-

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev
v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

pod novim strokovnim vodstvom, priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodcih in steklenicah.

Ustanovljeno leta 1855.

Številka telefona 210.

ičnega kandidata, ki je naš delavni sodrug **Vinko Kermolj**. Burno ploskanje in odobravanje, ki je sledilo govoru sod. Marice, se je še povečalo, ko je povzel besedo sod. Vinko Kermolj, ki je v daljšem govoru raztolmačil navzočim delo, ki se ga ima še storiti za koristi zanemarjenega delavskega in kmeškega stanu. Zahvalil se je navzočim za častni vsprejem ter za mnogoštevilno vdeležbo. Ko je dal sod. Marica na glasovanje kandidaturu sod. Kermolja, je bila vsprejeta z burnim odobravanjem.

Brje na Krasu. V nedeljo, dne 17. t. m. popoldne je bil tukaj dobro obiskan volilni shod. Predsednik sodrug Florenin je po kratkem uvodu predstavil navzočim našega kandidata sodruga Vinka Kermolja, ki je razložil program socialno-demokratske stranke in njene zahteve za državni zbor. Potem je govoril sodrug Škerbic. Shod je soglasno in z viharim ploskanjem sprejel kandidaturu Kermolja.

Garovec na Krasu. V nedeljo, 17. t. m. ob 2. uri popoldan je bil tukaj volilni shod, katerega se je udeležilo nad 80 oseb. Otvoril ga je sodrug Marica, ko je po daljšem govoru predstavil socialno-demokratskega kandidata sodr. Kermolja, katerega je shod glasno pozdravil. Razven njega je govoril še sodr. Škerbic. Shod je soglasno sprejel Kermoljevo kandidaturu.

Devin. V gostilni Caligaris je bil v nedeljo 17. t. m. popoldan volilni shod, na katerem sta govorila sodruga Skabar in Regent. Za uspeh tega shoda je najbolje izpričevalo, da so je vpisali 103 člani v lokalno organizacijo. «Veliki Slovenec» gospod Mervic je pokazal pri tej priliki zopet toleranco svojega razreda; hotel je pahniti na cesto svojega najemnika, ker je nameraval dati devinskim sodrugom dvorano za poznejši zaupen shod na razpolago. Blagoslovljeni mož je pa zadrževal Slovence v cerkvi, misleč, da tako prepreči, da bi prišli na shod. Zmotil se je. Ljudstvo je pa videlo, kaj ima pričakovati od kapitalistov in od popov.

Gorica. Današnji ponedeljek, 25. marca, ki je v pratiki praznik, je bil pri nas izvečine delavnik. V veliki tovarni v Podgori, na južni, na državni železnici, v drugih večjih podjetjih, težaki v mestu i. t. d. so delali. Za socialno-demokratski shod torej zelo neugoden dan. Vendar se je zbralo v dvorani «Trgovskega Doma» nad 400 ljudi na ljudski shod, ki ga je sklical socialno-demokratski politični odbor in stranka je z uspehom tega shoda lahko popolnoma zadovoljna. Zastopani so bili na njem vsi količkar industrijski kraji okolice. Za predsednika je bil izvoljen sodrug Milost. Že pri volitvi predsedništva se je pokazal, da je ostal napovedani naskok liberalcev in klerikalcev v zraku. Bilo je sicer nekoliko prvih in tudi nekaj drugih navzočih, toda bili so le bolj redko posejani. Prvi je govoril sodrug Ropas, ki je poljudno razložil razvoj raznih slojev in strank v narodih ter je pokazal, da se povsod združujejo krogi z enakimi interesi, pa je naravno, da iščejo tudi delavci tako združitev na najširši podlagi, mednarodno združitev, ne da bi zato mogli biti imenovani protinardne. Za besedo se je potem oglašil gospod Gabršček. Govoril je zelo lepo; iskal je same točke, ki naj bi združevale «narodno-napredno» in socialno-demokratsko stranko. In milostno ne zameri delavcem, da se tudi oni organizirajo, ampak to naj store na «narodni» podlagi. Saj obsega narodno-napredna stranka vse sloje. Kadar dosežemo narodno avtonomijo, bodo vsi Slovenci srečni. Tista «malenkostna» nasprotja med narodno-napredno in socialno-demokratsko stranko, ki še obstoje, se bode lahko premostila. — Pri tej trditvi je izrekel navzoči sodrug Etbis Kristan samo besedico «Nikdar», a ta je gospoda Gabrščka silno razkačila. Menil je, da prihajajo ljudje iz Ljubljane samo sejati razdor, medtem ko je na Goriškem treba zblizanja. Kranjci ne poznajo goriških razmer, goriški socialisti naj ne poslušajo nanje i. t. d. Tistih par pristašev, kar so jih imeli liberalci na shodu, so ploskali, da so jim skorej popokale žile, ali odmeva niso našli. Gospod Gabršček je nato koj odšel, čes, da se mora odpeljati. Sodruga Kristan je izrekel obžalovanje, da ne more odgovarjati liberalnemu govorniku v njega navzočnosti. Potem pa je neusmiljeno raztrgal lepo prejo, ki jo je bil napredel gospod Gabršček. Omenil je, da je bilo njegovo petje uglasbeno le v ta namen, da bi odvrnil delavce od njih poti. Ravno nasprotja, ki so, je treba pokazati, ne pa slepiti sebe in druge, da jih ni. In ta nasprotja niso malenkostna, ampak prav globoko segajo. Narodno navdušenje gospodov kapitalistov izgine tisti hip, ko nastane vprašanje o profitu. Narodnjaški tovarnar posadi slovenske delavce tisti hip na cesto, ko zahtevajo boljšo plačo, zastraži vrata z žandarji, pa najame cenejše delavce

iz Italije. Delavce se pa takoj imenuje narodnega izdajalca, ako se le za dosego boljših gospodarskih razmer združi z delavci druge narodnosti. Če se pravi, da bodo v Zedinjeni Sloveniji srečni vsi sloji, je to navadna farbarija; bogatinu se bo dobro godilo, revež bo pa le revež. Za socialne demokrate ni narodna avtonomija glavni cilj; ali gotovo se bodo zanjo bolj zavzeli, kakor buržoazija. Sedaj ne pojdejo zopet za kapitaliste po kostanj v žrjavico, kakor so to delali doslej. Gospodje naprednjaki morajo enkrat izvedeti, da niso socialisti na vrvi nobene meščanske stranke in če misli gospod Gabršček, da morajo socialisti povsod in vedno podpirati liberalce, tedaj dela račun brez krčmarja. Kristanov vehementni govor je naredil globok vtisk in ko je končal, je zagrmelo po dvorani vse drugačno odobravanje, kakor po Gabrščkovih pesmi. Potem je poskusil svojo srečo dr. Puc, ki je hotel dopovedati zborovalcem, da je njegova stranka ljudska, ne pa buržoazijska, da na Goriškem sploh ni buržoazije in na Slovenskem sploh ni kapitalizma. Tudi njega je sodr. Kristan odločno zavrnil, dokazavši, da je ljudskost te stranke samo krinka. Ker je že pol dne minulo — shod je začel ob 9. uri — je predsedništvo odstavilo drugo točko z dnevnega reda. Sodruga Ropas je dal na glasovanje kandidaturu sodruga Milosta, ki je bila sprejeta proti enemu glasu ob velikem navdušenju. In tako lahko zatrdimo po pravici, da je bil ta shod sijajna manifestacija jugoslovanske socialno-demokratske stranke v Gorici.

Socialni pregled.

Pekovski pomočniki v Beljaku na Koroškem stoje pred velikim bojem. Podjetniki nameravajo presenetiti delavce s tem, da hočejo odpraviti ugovor (Tarif) iz prejšnjih let ter poslabšati mezdne pogoje. Pripravljeni moramo biti torej na hudo borbo, ter prosimo pekovske delavce, naj nas podpirajo s tem, da ne iščejo in ne prevzamejo dela v Beljaku. — Pekovske pomočnike prosimo, naj obvestijo o tem vse tovariše.

Znaga čevljarov v Trstu. V nedeljo 17. t. m. so imeli tuk. čevljarji delavci shod v delavskem domu. Sklenili so sprejeti ponudbo gospodarjev, s katero jim povišajo plače za 10% za splošno trgovsko delo in 15% po naročilu. Ustanoviti se ima tudi posredovalnica za delo, kateri so gospodarji tudi privolili.

Dunajski peki so od pretečenega četrtka v stavki. Stavili so zahteve glede skupnega tarifa, mojstri so pa zahtevali, naj začno obravnave še le 26. t. m. To je bila seveda navadna zvijača, kajti delodajalci so mislili, da bodo do tistega časa lahko pripravili, da bi tedaj lahko izključili pomočnike iz dela. Ta razun so jim prekrizali delavci. Na Dunaju ni dobiti zemlje in finega peciva. Tudi krščanskosocialni peki so se pridružili socialnim demokratom ter so silno razburjeni nad pisavo krščanskosocialnih listov, ki silno ščujejo proti delavcem. Doslej odklanjajo delavci in delodajalci posredovanje, pač pa so delavci pripravljani na obravnave.

Krajši delavni čas — boljša mezda. Iz poročila, ki ga je podal angleški konzul v San Francisku svoji vladi, se razvidi, da je delalo dan pred potresom 60.000 organiziranih delavcev. Zanimivi so v tem poročilu podatki o delavnem času in o plačah:

	Delavni čas		Dnevni zaslužek	
	ur	dolarjev	kron	
Peki . . .	10	2.75	13.65	
Knjigovezi . . .	9 ¹ / ₂	2.—	10.—	
Mesarji . . .	12	2.25	11.25	
Steklarji . . .	8	6.50	32.50	
Kočijazi . . .	10	3.—	15.—	
Slikarji . . .	8	3.50	17.50	
Strojniki . . .	8	3.50	17.50	
Zidarji . . .	8	5.—	25.—	
Kovači . . .	9 ¹ / ₂	3.25	16.25	
Tlakarji . . .	8	2.25	11.25	
Stavci . . .	8	3.50	17.50	
Čevljarji . . .	9 ¹ / ₂	2.50	12.50	
Krovci . . .	8	3.—	15.—	
Tapetniki . . .	8	6.25	31.25	
Tesarji . . .	8	3.50	17.50	

Vidi se, da je posledica skrajšanega delavnega časa boljša mezda. Za delavce, ki znajo misliti, je to zelo poučno.

Društvene vesti.

Diletantska predstava. Pod vodstvom gospoda Dragotina Starca uprizore diletantje na Proseku

na velikonočni ponedeljek v veliki dvorani gostilne gosp. Starca Vošnjakovo v dramo v petih dejanjih «Lepa Vida». Začetek ob 5. uri popoldne. Vstopnina 60 vinarjev. Po predstavi je ples; vstopnina za moške 2 K, za ženske 60 vin. Sodeč po razdelitvi ulog, je upati, da bode imela predstava lep uspeh. Naše sodruge vabimo na obilno udeležbo.

Društvo „Ljudski oder v Trstu“ naznanja, da ima svoj II. redni olčni zbor v torek dne 9. aprila ob 8. in pol zvečer v veliki dvorani «Delavskega doma» ul. Boschetto št. 5, I. nad. s sledečim dnevnim redom: 1. Prečitanje zapisnika zadnjega običnega zbora. 2. Poročila. 3. Ustanovitev javne ljudske knjižnice in javnih čitalnic za Trst in okolico. 4. Otvoritev večernih kurzov za analfabete, za pouk o zgodovini, in o socialnih predmetih. 5. Razširjenje elementarnih in poljudno znanstvenih predavanj po mestnih okrajih in v okolici. 6. Dramatična šola in dramatične predstave. 7. Volitev novega odbora. 8. Slučajnosti. Ker se posebnih vabil ne bode razpošiljalo, so člani naprošeni, da se vdeležijo v velikem številu, zlasti ker se ima rešiti jako važne točke.

Izkaz prostovoljnih darov.

Volilnemu skladu ljubljanske okrajne organizacije so darovali: Organizovani mizarji stavbinske družbe 5 K; sodrug tobake tovarne po sodrugu Ropretu 2 K 20 v; organizovani strojarji po sodrugu Bizjaku 5 K; sodrug Bizjak iz Rožne doline 1 K; sodrug Buda Josip 60 v; sodrug Fr. K., glavni zaupnik v Sp. Šiški, nabral 25 K. Skupaj 38 K 80 v.

Kot strankin davek so prispevali: Organizovani tobačni delavci po sodrugu Ropretu 3 K 70 v.

Za kuhinjo in dom. Kakor znano, je vsaki gospodinjji v ponos, da prinese kolikor mogoče dobro, okusno kavo na mizo. Zlasti je tako pri nas, in zato je tudi Avstrija s svojo dobro kavo zaslovela po vsem svetu. Morda je torej tem bolj umestno opozoriti na nov način napravljanja, ki se je izkazal za izbornega. Skoro v vsaki družini rabijo dandanes Kathreinerjevo Kneippovo sladno kavo. Napravljajo se najboljše tako, da se zmelje v ne premajhnem loncu, polije z vodo in zavre. Potem naj se sladna kava še dobro izkuha pet minut, nato je počakati, da se zavrelca nekoliko usede, in naposled se z njo v strojčku počasi polije zmelta zrnata kava. Kjer ne rabijo strojčka, se zmelta zrnata kava kar strese v vrelo zrnato kavo. Potem naj se vse premeša in počaka, da se «vleče» nekoliko minut, in končno se kava skrbno precedi. Najrajši rabijo vobče na pol Kathreinerjeve, na pol zrnate kave. Zaradi večjega prihranka pa se sme polagoma dodajati več Kathreinerjeve in zato manj zrnate kave. Za otroke, bolnike in slabotnike se priporoča posebno napravljanje Kathreinerjeve kave brez primešane zrnate kave. Tedaj jo je tudi polit z mrzlo vodo in dobro izkuhati. Mali trud se obilo poplača s tem, da se bolniki in slabotniki kmalu zdravstveno očvrste in da so otroci cvetočega lica.

Izšla je v založbi časopisa «Naprej» v Idriji I. knjiga

Pod spovednim pečatom

katero je spisal bivši katoliški kapelan H. Kirchsteiger. — Cena I. knjigi, obsegajoči 312 strani, znaša 2 K 60 vin.

Vsakemu prijatelju dobrega in poučnega branja knjigo «Pod spovednim pečatom» prav toplo priporočamo. — Dobi se v Ljubljani v knjigarni L. Schwentner; v Gorici v knjigarni A. Gabršček ter v Idriji pri upravi lista «Naprej».

Akeidenčna tiskarna in trgovina s papirjem

Fr. Blaž

Ljubljana, Sv. Jakoba trg 6

se priporoča za vse v to stroko spadajoča dela, kakor vizitnice, vabila, račune, naznanila i. t. d.

Prevzamem tudi zunanja naročila. 4—2

Postrežba točna, hitra in najceneja.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

priporoča svoje

izborna pivo v sodeh in v steklenicah.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Telefon št. 187.

Listek.

Hans Kirchsteiger:
Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.
Dalje.

Semtertje je spremil še kak žalosten pogled posameznega duhovnika odhajajočega sobrata. Ali kmalu so se obrnile zopet vse oči na škofa, ki je začel dolg, usiljiv govor o svojem krvavečem srcu, o duhovniškem grehu, o zapeljavih liberalizmu, kateremu je postal duhovnik žrtev, o preganjani cerkvi, o volitvah, o časopisju in šoli, končno pa o velikem siromaštvu, ki mu brani, da bi vodil cerkev božjo po svoji najbolji volji in da bi množil božjo čast.

Za trenotek so se odprle cerkvene duri, pa le toliko, da je mogel izstopiti iz cerkve izpahnjeni. Skrbno mu je pokrtil še menih glavo s starim pustnim klobukom. Potem so se vrata hitro zaprla, kakor da bi se bilo bati, da se povrne izgnanec ravno tako, kakor se je prikladlo nekoliko svetlih solnčnih žarkov v cerkev, ne da bi mogli predpiti mrak, ki je vladal v njej.

Škof je nadaljeval svoj gorečni govor. Na purpurni blazini klečeč je molil gratiarum actio.

V sveto poltemo je bila odeta vsa cerkev. Zunaj pa je stal Hercog trepetajoč, naslonjen na zaprta vrata, kakor da se ne more ločiti od cerkve, ki ga je zavrгла. Na stopnicah pred cerkvijo pa so posedali berači, ki so pričakovali od duhovnikov bogato miloščino. Bili so sami izbrani ljudje, kajti pred cerkvijo ne sme beračiti vsaki lopov. Ta privilegij je bilo treba zaslužiti.

Nekoliko tercijalk z debelimi mašnimi knjižicami pod pazduho je pridno šepetalo. Težko so pričakovale, da se jih pusti k deseti maši v cerkev. Cela družba je natančno vedela, kakšno sveto opravilo se vrši sedaj v cerkvi.

In naenkrat je stal onečaščeni duhovnik v njih družbi. Te sramote niso mogli trpeti. Nekoliko krepkih, razcepanih beračev ga je pahnilo čez stopnice. Svete babnice so se mu pa ognile kakor okužencu. Samo neka starka, ki se je pokorila za sladke grehe lepe mladosti, je pljunila v zavesti svoje sedanje svetosti iz brez-zobnih ust za nedostojnim duhovnikom.

Dalje prih.

Zaveden delavec

in
prijatelj delavstva
ne pije

Koslerjevega piva!

Vsake ponaredbe in povzete je kaznivo.
Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52-9

Thierryovo centifolijno mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razposilja se le proti povzetju ali za poslani denar. Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Cekaruar A. Thierry v Pregradi p. Rogški Stolini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

E. WILFAN

krojaški mojster

Ljubljana, Resljeva cesta 12

sprejema in izvršuje vsa v njegovo stroko spadajoča dela. — Obleke po meri izdeluje po naj-novejši modi. 10-2

Solidno delo!

Cene nizke!

Oglase

za vse

časnike in koledarje sveta

preskrbi najbolje in najceneje

ekspedicija oglasov

EDVARD BRAUN

Dunaj, I. Rotenturmstrasse 9.

Časniški in koledarski katalog in-
rentom zastoj in poštne prosto.

Ali ste se že naročili na dnevnik?

Dolžnost vsakega sodruga, somišljenika in prijatelja svobodomiselnega delavstva je, da si naroči **Rdeči Prapor** ki bo počenši z aprilom izhajal kot dnevnik.

Delavci!

Podpirajte Vaš list! Za delavca je le delavski list!

Somišljeniki!

Naročite se na „RDEČI PRAPOR“, ki edini se bojuje za resnično osvobodjenje slovenskega naroda.

Svobodomisleci!

Pokažite dejansko, da umevate pravo svobodo!

Sodrugi!

Agitujte od moža do moža, od hiše do hiše za Vaše glasilo!

Kdor se še ni naročil na dnevnik „Rdeči Prapor“, naj to nemudoma stori.

Dnevnik „RDEČI PRAPOR“ bo v času volilnega boja neobhodno potreben vsakemu delavcu pa tudi inteligentu.

Dnevnik „RDEČI PRAPOR“ bo prinašal izvirna poročila iz vseh znamenitejših krajev države in slovenskega ozemlja.

Naročnino, ki znaša za oba meseca samo 4 krone, je poslati na naslov:

Upravništvo „Rdeči Prapor“, oddelek dnevnik, Ljubljana.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 12 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

14. številka.

V Ljubljani, v petek dne 5. aprila 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice številka 8/1.

Na delo!

Z današnjo številko »Rdečega Prapora« je dobila jugoslovanska socialno-demokratska stranka svoj dnevnik. To je plod in znamenje našega dela. Trdo je bilo, ali izvršili smo ga, in danes, ko gre naš dnevni list prvič v slovenski svet, lahko izrečemo, da smo ponosni. Zakaj velik je ta uspeh.

Pač nobena stranka na Slovenskem ni bila prisiljena, premagati toliko nasprotja, odpraviti toliko težav, razpršiti toliko predsodkov, kakor socialna demokracija, dasiravno ni nobena stranka ravno za slovenski narod tako primerna, kakor socialna demokracija, organizacija trpinov in revežev, iz katerih je sestavljen skoro ves slovenski narod.

Kaj se nam je vse očitalo, ko smo začeli delati pred leti? Nihče nas ni vprašal, kaj nameravamo, kaj hočemo, kam gremo. Podtaknili so nam, kar so najbolj sovražili, in po svojem podtikanju so nas sodili. Slikali so nas za barbore, ki jim izvirajo vse misli in vsa čustva le iz želodca. Trdili so, da hočemo samo uničevati. Propovedovali so, da sovražimo vse ideale, da smo nevarni kulturi, da hočemo pripraviti Slovence ob narodnost, vsem ljudem pa vzeti varstvo. Pregarjali so nas brutalno. Naše časopisje so odgnali iz domovine, naše pristase so metali iz dela, denuncirali so nas pri oblastvih, preklinjali so nas na prižnicah, žene so ščevali proti nam v spovednicah. In vendar je bilo vse zaman. Zaničevana, teptana, preganjana jugoslovanska socialna demokracija se je razvila;

njene vrste so se zgostile, njena armada je narasla in kdor prezira danes našo stranko, je usmiljenja vreden zaspanec, ki ne vidi več, kaj se godi po svetu.

Najsiromašnejša stranka na Slovenskem si je ustvarila svoj dnevnik. Zgodilo se ni zato, da bi se bahali, temveč ker je bilo krvavo treba tega orožja. Ustanovitev našega dnevnika ne pomeni, da smo dosegli cilj, ampak da smo dobili v roke davno zaželeno sredstvo, s katerim bomo uspešneje branili pravice siromakov, nego je bilo mogoče doslej.

Bojevati se hočemo, kajti boj je življenje. Priporiti si morajo trpini, kar potrebujejo, kajti nihče jim ne prinese na krožniku njih pravic. In samo zaradi boja smo si naložili novo breme. Kajti ni ga svetjega boja, kakor je naš.

Zgodovina socialno-demokratskega dela je naše izpričevalo. Na jeziku nismo imeli ljubezni do naroda. Ali vse naše delo je bilo posvečeno temu narodu, ki ga niso poznale druge stranke. Mi smo zahajali tja, kjer živi in trpi; poiskali smo ga v njegovi bedi in v njegovem obupu. Pokazali smo mu moč, ki je v njegovi združitvi; dvignili smo njegov pogum; obudili smo mu zavest njegovega dostojanstva. Tisoč in tisoč trpinov, ki so se že topo vdali v svojo žalostno usodo, smo zdramili, organizovali smo jih za boj in povrnili smo jim zavedno življenje. Ničesar jim nismo obljubovali; samo pokazali smo jim, kaj premorejo sami, ako se združijo in vzamejo svoje življenje v lastno pest.

Izvršili smo s tem ogromno kulturno delo, kajti množicam smo odprli pot do kulture.

Storili smo veliko narodno delo; kajti mase naroda smo zdramili.

In storili smo veliko versko delo; kajti armadi trpinov smo podarili živo vero v boljšo bodočnost.

To delo hočemo nadaljevati, neumorno, do konca, do zmage. Kdor ljubi ljudstvo, kdor ljubi pravico, kdor ljubi svobodo, bode na naši strani.

Podpirajte nas vsi, ki ste dobre volje! Podpirajte nas pred vsem v sedanjem volilnem boju, agitirajte za socialno demokracijo, razširjajte naš list!

Naš shod v Mestnem domu.

Shod, ki ga je sklicala socialno-demokratska stranka velikonočni ponedeljek v Mestni dom je bil impozanten. Velika dvorana je bila natlačena polna: vdeležba je znašala do 1200 oseb. Na shodu smo opazili mnogo inteligence, ki spoznava, da je socialno-demokratska stranka edina napredna stranka na Slovenskem. Shod je razpršil mnogo neopravičenih predsodkov, ki jih je razneslo v te kroge naši stranki sovražno časopisje. Zlasti glede narodnostnega vprašanja so marsikoga, ki je doslej stal pod hipnozo frazastega časopisja, izvajanja na shodu naravnost presenetila. Neprestano obrekovanje je rodilo napačno predstavbo, da je socialno-demokratska stranka protinarodna, nekaka ekspozičura Wolf-Schönererjeva, ki ima namen slovenski narod v žlici vode vtopiti. Naš shod je temeljito razgaljal bajke o internacionalnem strahu, ki so jih liberalci in klerikali tako marljivo širili. —

V sledečem podajamo poročilo.

Sodr. Kočmur je otvoril shod v imenu ljublj. okr. volilnega odbora soc. demokratske stranke in dejal, da se na današnjem shodu predstavita socialno-demokratska kandidata za obč. svet ljubljanski, sodruga dr. Ant. Dermota in Etb. Kristan, slednji kot državnozborni kandidat za ljubljanski mestni okraj.

Predsednikom shoda je bil izvoljen sodr. Petrič, zapisnikarjem pa sodr. Mlinar.

Na to je dobil besedo

sodrug dr. ANTON DERMOTA.

Volilci! Tekom zadnjih treh do štirih let se je na Slovenskem začelo čisto novo življenje radi

PODLISTEK.

Strahovi.

Polnoč. Po nebu lete oblaki jaderno proti ljubljanskemu polju; časih se prikaže luna in pogleda radovedno na frančiškanski most, pa se takoj osupla in prestrašena skrije; tudi Prešernu se je stvar zamerila in okrenil je glavo in zabavljivi pogled izpod žabe proti frančiškanski cerkvi.

V tistem pomembnem trenutku, ko zapoje v zvoniku polnočna ura svojo strahotno pesem, se prikaže na strmi zgodovinski poti, ki vodi od kavarnarne »Union« proti frančiškanskemu mostu, dvoje debelih ljudi. Zavita sta v črne haveloke, črni klobuk je potisnjen globoko v čelo. Obadva sta tiha, obadva huda in zelo čemerna. »Móros, den Dolch im Gewande.«

Nenadoma postaneta, strmita v tla. Na tleh leži papir.

R. Ali se ti ne zdi, ljuba duša, da tukajle na tleh nekaj leži?

St. Skoraj bi se mi zdelo!

R. Pa kaj se ti še nadalje zdi?

St. Da je popisan papir, bi se mi zdelo!

R. Zdaj pa me dobro glej in poslušaj, ljuba duša, zakaj povedal ti bom nekaj velikega in nad vse imenitnega. Ali smo dolgo iskali, ali ne?

St. Dolgo, bi se mi zdelo!

R. Pametna je beseda, kakor si jo rekel, in res je, da smo dolgo iskali. Ampak, ljuba duša, Bog ne zapusti svojih hlapcev! Ko sva sedela v kavarni, me je nekaj vščipnilo in precej sem mislil: program je! Ali ti nič ne govori tale papir, ki leži pred nama na cesti, na tem lepem frančiškanskem mostu?

St. Tih je, bi se mi zdelo!

R. Molče trobenta! — Glej, ljuba duša, od predpusta že hodimo po Ljubljani kakor duše v vicah in ne vemo kaj smo in kam drži naša cesta. Vsako ljubo jutro, ko me pozdravi to lepo zlato solnce, posežem izpod gorke odeje, veselega upanja poln. Morda leži tam na tisti prijetni mizici, ljuba duša, morda leži tam program!

St. Morda leži, bi se mi zdelo!

R. Lahko, se je morda pripetilo, da je splaval usmiljen angelj z nebeskih višav.

St. Lahko, bi se mi zdelo!

R. — ali pa, da je stara teta, ki je usmiljenega srca, natihoma odprla duri ter prinesla piruh.

St. Zakaj bi ga ne prinesla, bi se mi zdelo!

R. Ga ni! Ampak trdno in veselo zaupanje je živel v mojem srcu, da bo gospodarska stranka našla program, predno umrje! Celo Ravnihar je pomikal, ko sem mu ta občutek razložil, in ni ga človeka na svetu, ki bi blagodejnejše kimal! In vendar še ni splaval usmiljen angelj, in vendar tudi blaga teta še ni odprla duri, da bi mi v svoji ljubezni položila program na vzglavje.

St. Ni programa, bi se mi zdelo!

R. Zdaj pa je napočil tisti slovesni in nadvse zgodovinski trenotek! Skloni se, ljuba duša!

St. Debel sem!

R. Žrtvovati se je treba za stranko!

St. Kaj ni pretežak, tale program?

R. Kakor je po obliki majhen in kakor je podoben tistemu nespodobnemu papirju, o katerem se ne govori v olikani družbi, je navsezadnje morda le težak! Primi ti na enem koncu, jaz bom prijel na drugem! —

Zarotnika se vzdihovaje sklonita. Od močvirja sem, od črnega Raskovca, zapiha pomladni veter; program se trikrat preobrne in zafrfota v Ljubljano.

R. O ti prokleti hudič! Dva meseca in pol že iščem to cunjo, zaradi nje sem spremenil svoje pošteno ime in se pišem gospodarska stranka, zdaj pa se mi izvije izpod nog kakor strahopetna belouška! Kdo drugi naj te išče odslej; tudi brez programa človek lahko pije!

St. Bi se mi zdelo!

R. In navsezadnje morda še program ni bil! Bog vedi, če ni bil kilav papirček, ki ga je izgubil Kristan iz svoje vihrave suknje in na katerem je bilo napisano nekaj takega, da bi Cankarja lahko tožili, če bi stvar razglasil! Tako se mi zdi, kakor da bi nam pamet odrekli.

St. Bi se mi zdelo!

V tistem trenutku in v tisti jezi se izlušči izpred rotovža temna in dolga senca. Polagoma

Sodrug in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

tega, ker so se začele razširjati nenavadne, nove misli.

Eden je bil, kateremu so bile te misli zoprne, tuje. Pravil je, te misli in načela so tuje in zato škodljive narodu. Kdo je bil ta človek? Slovenski filister!

Naš politični filister misli pred vsem, da je on narod; misli, da je vse drugo, če zahteva zase življenskih, političnih in kulturnih pravic, ni več narod, ker se je pozneje začelo oglašati s svojimi zahtevami. Filister je v veliki zmoti, ker ima napačno predstavo, kaj je pravzaprav narod.

In posebne lastnosti ima ta politični filister. Noče se mu dela in če ga pozivljate, da naj dela, je hud in to radi tega, ker je navajen na komoditeto. Njemu samemu ni do dela; da se dela proti njegovi volji, tedaj je hud.

Ta komoditeta je bila tudi vzrok, da je bil presenečen, da so ga iznenadili z novo volilno reformo. Naenkrat da bi kdo drugi dobil nekaj pravic, ki jih je filister imel poprej sam! Radi tega, ker jim je to prišlo prezgodaj, so prestrašeni. Prezgodaj jim je! Še včeraj mi je na volilnem shodu v Radovljici očital debel politični filister, zakaj se ni volilna reforma pozneje nekaj let izvršila? Da bi bilo (Tako je!), potem vse drugače! Da, drugače bi bilo za filistra, ker bi se te veljave ne imel, katere ima danes. Naš filister v politiki nima niti pojma o tem, da se razvoj vstaviti ne da, tudi na Slovenskem ne! Kdor ne gre z razvojem, kdor ga noče priznati, propade; razvoj gre preko njega. Nastopa v prvi vrsti zahteva, da se demokratizira država, potem druge korporacije, dežela in občina. Po drugih državah se je vršila demokratizacija nekoliko drugače kakor pri nas: od spodaj gori — na najširši podlagi od občine gori do države. Pri nas se je demokratizirala najprej država. Lahko rečemo, da je s tem odstranjena najtežavnejša ovira za razvoj do popolne demokratizacije. Pot nam je olajšana, kajti nova volilna postava je že izpremenila položaj in razmere v toliko, da smo prosti, svobodni in neodvisni državljani. Preje podložniki in sedaj državljani. Pri tem tedaj ne moremo obstati; hočemo imeti to pravico, da se nam odpro vrata do vseh korporacij. Imamo razlogov dovolj, da nastopimo proti kliku. Klik je nekaj nezdravega v socialnem in političnem življenju, klik je slepilo, je fikcija lastne moči.

Pri občinskih volitvah 15. in 16. aprila ne bo vam težko odločiti se za soc. dem. kandidate, radi tega ne, ker se gre za to, da se sanira javno in politično življenje v Ljubljani, da se nam dajo svoboščine, ki smo jih vredni. Zato kandidiramo socialne demokratije v občinski zastop. Širile so se govornice, da bi se naše kandidate mogle smatrati za kompenzacijo za neke usluge. Tega pa treba ni bilo. Nam ni treba kompromisov, mi ne maramo kompromisov in jih tudi iskali nismo. Iz ljudske moči bomo prišli do tistega cilja, do katerega bi morda po kompromisih ne prišli. (Živahno odobravanje.) Dalje prih.

Politični odsevi.

Prememba v bavarskem ministrstvu. Namesto odstopivšega Feilitzschja je imenovan notranji ministrom Brettreich.

Volilna reforma na Rumunskem. Bivši naučni minister je izjavil, da bo moral parlament, čim nastane v deželi mir in red, izvesti ustavno revizijo in razširjenje volilne pravice.

Delavni program nemškega državnega zbora. Nemški državni zbor, ki bo zboroval do binkošti, bo rešil načrt o omejitvi procesov zastran razžaljenja veličanstva, o razširjenju Viljemovega kanala i. t. d. Reforma borznega zakona pride na vrsto šele v jesenskem zasedanju.

in umerjeno stopa proti frančiškanskemu mostu in se ustavi pred zarotnikoma.

Senca. Ali ga imate?

R. V Ljubljano je padel.

Senca (hudo prestrašena). O, kako žalostno je življenje narodnonapredne stranke! Komaj dobi kandidata in še predno ga dobro vidi, že pade v Ljubljano!

St. Ne kandidat, — program je padel, bi se mi zdelo!

Senca. Program tudi? O! Ampak brez programa bi izhajali, saj izhajamo že dolgo — hudo in težko pa je življenje brez kandidatov! Sinoči sem enega dobil in sem ga držal za suknjo, pa se mi je tako korenito iztrgal in je tako divje bežal, da se je ustavil šele na Francoskem ... Kajne bi vi, gospod R. —?

R. Beživa, St., teci!!

Zarotnika izgineta jaderno.

Senca (razjarjena). Če je stvar taka, naj me pišejo v uho vsi živi ljudje! Prešeren! Ti, ki stojiš visoko nad nami, ti, ki gledaš to naše klaverno življenje, ti, ki stojiš pod žabo in nad nami — Prešeren, kandidiraj! —

Prešeren (pod žabo). Za take ljudi se pa res ni izplačalo trpeti! (Se zvrne v Ljubljano.) —

Ivan Cankar.

Domače stvari.

Socialno-demokratsko-liberalni kompromis, katerega ni, premlevajo klerikalci v vseh tonih. Zlasti drja. Šusteršiča, ki je nedvomno največji mojster v kompromisih, boli glava, kaj da je bilo med Kristanom in dr. Trillerjem. Lahko bi rekli, da drju. Šusteršiču sploh nič ni mar, kako urejajo socialni demokratje svojo taktiko; saj nismo podružnica klerikalne stranke, kakor slavna krščansko-socialna. Lahko bi mu tudi rekli, naj se nauči čitati slovensko, pa naj bere »Rdeči Prapor«, ki je dosti jasno povedal, kar je bilo treba povedati. Končno bi tudi lahko konstatirali, da Kristan ni govoril z dr. Trillerjem izza prvega lanskega shoda na Hafnerjevem vrtu in, če pogleda dr. Šusteršič v pratiko, se lahko prepriča, da je to že precej davno. Ali ker je Šusteršičeva in »Slovenčeva« radovednost brezmejna, pa bodi povedano, da so socialnim demokratom sploh vsi ponujali kompromise. Vodja klerikalne stranke naj le vpraša drja. Kreka, komu je že lani ponujal ljubljanski mandat in če mu ne zadostuje ta primer, mu jih povemo lahko še več. To le, da se vidi, odkod izvira patetično ogorčenje klerikalcev, katerim pa nismo dolžni prav nobene odgovornosti, pa jim je tudi dajali ne bomo.

Na stečaj odpira vrata klerikalne stranke dr. Šusteršič, ki kar naenkrat tudi ni klerikalec in kakor »Ausrufer« v Pratu vabi liberalce v svojo barako. Zadnjič so sicer v »Unionu« rekli, da je versko prepričanje prvi pogoj za člane klerikalne stranke. V ponedeljek je pa »najvernejši član katoliške cerkve« zagotovil v Vodmatu, da je vseeno, ali hodi njegov sosed v cerkev ali ne, vseeno, ali kaj veruje ali ne. Kaj je torej najnovejši pokoj? Da sluša drja. Šusteršiča, da nima drugih bogov poleg njega in da nima lastne misli v politiki. Kdor se čuti dorastlega tem zahtevam, sme poljubiti Šusteršiču roko in dobi vse odpustke, ki jih želi njegovo srce.

»Slovenski Narod« je besen. Za uvodni članek v terek ni rabil črnila, ampak pene svoje jeze. Socialistični shod v »Mestnem domu«, ki je obsjal poležaj v Ljubljani kakor bengalska luč, ga je spravil ob vso treznost, bije s pestmi in z nogami naokrog, ne da bi mogel zadeti koga. Po njegovi kalkulaciji je bila udeležba le zato tako ogromna, ker je radovednost prignala nesocialiste. Kakor da še nikoli niso imeli socialisti na svojih shodih nabitih dvoran! In vsi govorniki od drja. Dermote do Kocmurja so govorili neumno. Kakor da bi se morali učiti pameti od »Slovenskega Naroda«. Če bi se liberalno glasilo jezilo nekoliko manj, le veliko manj, pa bi bilo pametnejše, kajti ne bi se tako lahko uganilo, zakaj se jezi. In tudi bolje bi bilo, ako bi se lagalo nekoliko manj, kajti vsi tisti, ki so bili na shodu, morda vendar ne bi opazili, kako debelo se laže in kako infamno podtika. Kdor še ni vedel, izpozna sedaj, da je prišel »Narod« na psa.

»Naprednjake«, to se pravi liberalce, je videl »Slov. Narod« na ponedeljskem shodu na Opekarski cesti. Radi bi vedeli, kje si je kupil naočnike; ako gre med astronome, odkrije z njimi lahko tudi drugo luno, na prvi pa legendarnega moža.

Proti militarizmu so nastopali na klerikalnem shodu v »Unionu« vsi govorniki. Strastno so obsojali militarizem obrtniki, kar se je prav lahko posnelo iz burnih mekljcev. Ali dr. Šusteršič, ki je pel v delegaciji himno karčnom in bojnim lajdjam, grmi proti socialnim demokratom, ker so nasprotniki militarizma. Lepo zastopanje imajo pričakovati volilci od klerikalnih poslancev!

Družba sv. Cirila in Metoda ima krizo. Odstopil je njen prvomestnik monsignor Zupan. Zgodilo se je to baje zato, ker odbor ni hotel prisiliti župnika Brceta, da bi bil šel prosit škofa odpuščenja. Mi smo že davno opozarjali; da družba sv. Cirila in Metoda slepi slovensko ljudstvo, ker pod pretvezo, da skrbi za slovenske šole, pospešuje le klerikalno šolstvo. Tega nismo samo trdili, ampak smo tudi dokazovali. »Naši Zapiski« so se tudi pečali s tem predmetom in so dokazali prav temeljito, da je družba vseskozi klerikalnega značaja, da je njen namen konfesionalna šola, kakor jo zahtevajo katoliški škofje in da se celo ne ozira mnogo na slovenstvo. Nihče nam ne more očitati, da nismo prijatelji šole; saj se pač nobena stranka ni tako odločno potegovala za šolstvo in za učiteljstvo, kakor socialna demokracija. Izobrazba, ki je ljudstvu ravno tako potrebna, kakor vsakdanji kruh, koristi socialni demokraciji, kajti za socializem je treba znanja in umevanja. A prav zato smo nasprotniki klerikalizma v šoli, ker klerikalci ne žele dobiti šole zato v svojo pest, da bi pospeševali izobrazbo, ampak zato, da bi jo po svoji volji preprečili. In dokler je družba sv. Cirila in Metoda v takih rokah, ni slovenskemu narodu koristna, temveč škodljiva. Kriza v njenem odboru ni nič strašnega; želeli bi bilo le prav radikalne krize, ki bi popolnoma uničila njen klerikalni značaj in izkonfesionalne družbe naredila zares šolsko družbo. Za klerikalno šolo je škoda vsakega vinarja.

Izvrševalni odbor narodno-napredne stranke je imel pretečeno sredo sejo, v koji se je definitivno (?) sklenilo, postaviti župana Hribarja državnozbornim kandidatom za mesto Ljubljano. Gosp. Hribar se je baje že vdal. Mesto sodr. E. Kristana

kandidirajo liberalci v III. razredu občinskih volitev v Ljubljani — Ivan Zirkelbacha, ki je vnet Chamovec. Ne bo napravil dosti škode!

Shodi.

Napovedani so:

V Podgori pri Gorici v nedeljo, 7. aprila ob 4. uri popoldan v gostilni Bergant ljudski shod. Dnevni red: Državnozbornske volitve. Poročevalec sodrug Milost.

V Solkanu v ponedeljek, 8. aprila ob 7. uri zvečer v gostilni pri Roksu volilni shod. Dnevni red: Državnozbornske volitve. Poroča sodrug Fran Milost.

Kranjska gora v nedeljo, 7. aprila ob 3. uri popoldan volilni shod. Poroča sodrug dr. Anton Dermota.

Ljutomer. V nedeljo, 7. aprila ob 10. uri popoldan volilni shod v dvorani gospoda Kukoveca. Poročata državnozbornski kandidat sodrug Viktor Kukovec ter sodrug Etbin Kristan.

Litija. V nedeljo, 7. aprila ob 9. uri dopoldne pri g. Wurzbachu volilni shod. Poroča sodrug Ivan Cankar, državnozbornski kandidat.

Zagorje ob Savi. V nedeljo, 7. aprila ob 3. uri popoldne volilni shod. Poročevalec državnozbornski kandidat sodrug Ivan Cankar.

Spodnja Idrija. Takega shoda pa ne! 1000 ljudi se je zbralo 26. m. m. ob 11. uri dop. za Burnikovo gostilno, da posluša govor našega kandidata Josipa Kopača, ki je razvil prav lepo program socialne demokracije. Poslušalci so pozorno poslušali govornika. Mnogokrat so burno pritrdjevali. Poznalo se je, da govori govornik vsem iz srca. — Govoril je še sodr. A. Kristan, ki je na podlagi delovanja v drž. zboru pokazal, kako se je delovalo proti ljudstvu. Predlog za dveletno vojaško službo je padel, predlog za znižanje davka na sladkor je padel — upeljal se je colninski tarif, ki je zvišal cene potrebščinam ljudstva i. t. d. i. t. d. Shod je enoglasno odobril kandidaturo sodruga Josipa Kopača.

Črni vrh nad Idrijo. 24. m. m. na 11. uro sklicani volilni shod socialnodemokratske stranke je bil prav zelo poučen. Zbralo se je do 280 volilcev iz Črnega vrha. Gasilni dom je bil poln. Kaplan in župnik sta prignala par ovčič, katerih večina so bili — nevolilci. Shod je otvoril sodr. Anton Kristan iz Idrije ter na kratko obrazložil pomen zborovanja dal besedo kandidatu socialnodemokratske stranke sodr. Josipu Kopaču. V poldrugo uro trajajočem govoru je pojasnil sodrug J. Kopač pomen volitev ter namene strank, ki se potezajo za mandate. Hudo je bičal klerikalno stranko, ostro preciziral razmerje med vero in cerkvijo ter logično prišel do zaključka, da klerikalni stranki noben razumnik ne more oddati glasu. — Kaplan Pravkar je dobil po sodr. J. Kopaču besedo. Premleval je stare neumnosti. Judje so voditelji socialne demokracije. Militarizem mora biti, drugače bi bila v nevarnosti domovina. Socialna demokracija ni za Črni vrh, kajti tod je le za ljudsko stranko prostor. Duhovni so najboljši voditelji naroda i. t. d. Za kaplanom Pravkarjem je čeval Dragotov fant iz »Domoljuba« o Marksu, Lasalu in Fromeju. Sodrug Ant. Kristan je vprašal fanta, ali je že videl kdaj kako Marksovo knjigo od zunaj — nakar je postal fant ves rdeč; zborovalci pa so se muzali, češ, zdaj jo je pošteno skupil. Sodr. A. Kristan je nato v daljšem govoru ožigosal kaplanova izvajanja ter konstatiral, da bi takih besedi od kaplana rimskokatoliške cerkve nikoli ne pričakoval. Kaplan je še nekaj govoril, nakar je imel sodr. J. Kopač zaključno besedo. — Shod je bil prav lep. Volilci so prav pazno poslušali govornika in bili prav nevoljni nad medklici kaplanovih podreptikov, ki so se sploh prav grdo obnašali. Eden je vpil, da je meso še prepoceni, po 2 glid. kila naj bo i. t. d. Pokazalo se je, da so kaplanove ovčice najmanj razumne stvarice. — Rečemo lahko, da bo shod vzbudil prav lepe uspehe. Odkrita in poštena beseda najde pri našem kmetu vedno uvaževanje.

Žiri. Klerikalci delujejo na vse kriplje, tudi liberalci »delujejo« za siromaka J. Grudna — seveda mi socialni demokratje ne zaostajamo. Shod 25. m. m. popoldne je bil za današnje razmere prav lepo obiskan. Ker je liberalna posestnica šolske dvorane odpovedala zborovalni prostor, vršil se je naš volilni shod na prostem. Sodr. Josip Kopač je razvil program socialne demokracije v poljudnem govoru. Zborovalci so mirno poslušali, in poznalo se je, da jim govori govornik od srca. Sodr. Ant. Kristan je na kratko reasumiral izvajanja kandidata J. Kopača ter konstatiral, da, kdor prav misli, gotovo bo volil socialnega demokrata. — Shod v Žireh bo obrodil prav veliko sadu. 14. maja se bo to prav lepo pokazalo. Žirovska občina je raztrešena, in treba bo še v raznih podobnih shodov, ki prinesejo svetlobe v naše kraje.

Idrija. 23. m. m. zvečer se je zbralo v pivovarno k Črnemu orlu nad 600 volilcev. Poročal je kandidat sodr. Josip Kopač o pomenu sedanjega volilnega boja. V lepem govoru je prav temeljito razpravljaj o liberalizmu, klerikalizmu in socializmu. Dotaknil se je tudi kandidate vsake posamezne stranke. Iz Kopačevega govora je mogel vsakdo jasno razvideti, da je za naše kraje edino kandidatura socialnega demokrata vsprejem-

Ijira. — Govoril je nato sođr. Anton Kristan, ki je prav jasno obrazložil, zakaj liberalci kandidirajo v našem okraju sploh, in še specielno: zakaj kandidirajo J. Grudna? Kandidatura veleposestnika in veletrčca Janeza Grudna je prav smešna. kajti mož ne razume o politiki prav nič. Edino eno lastnost ima, ki pa je seveda za liberalce najmerodajnejša, namreč, da je bogat, in vsled bogastva tupatam od zaslepljenih in nerazumnih ljudi rešpektiran. Pred bogatašem se še tupatam nerazsodneži klanjajo. Na te nerazsodneže pa špekulirajo liberalci! Sami dobro vedo, da Gruden sploh ni za poslanca, ali kaj to — zgago hočejo imeti ter ovirati socialno demokracijo v njenem boju. Socialni demokratje si bodo to zapomnili. O klerikalcih ni govoriti. Gostinčarjeva kandidatura je za delavce ter za razsodne ljudi nesprejemljiva, kajti klerikalnega podrepnika Idrija ne bode volila. Shod je nato enoglasno odklonil Grudnovo in Gostinčarjevo kandidaturo in z velikim navdušenjem odobril Josipa Kopača, kandidata socialne demokracije. Govorila sta še sođr. Ivan Straus ter (končno besedo) kandidat J. Kopač, na kar se je prav lepi shod po triurnem trajanju zaključil.

Klerikalci — sklicatelji socialnodemokracijskega shoda. Velikonočne nedelje dopoldan bo ostal ljubljanskim klerikalcem v trajnem spominu, kajti tako kakor ta dan klerikalni kandidat Kregar se menda ni blamiral še noben kandidat. Veliko soboto so klerikalni «zaupniki» raztrosili po Trnovem in Krakovem nebroj listkov naslednje vsebine:

Krakovski in trnovski volilci, pozor!

Veliko nedeljo, 31. marca t. l. pridite gotovo na volilni shod S. L. S., ki se bo vršil ob 10. uri dopoldne v gostilni pri gosp. Kotniku na Opekarski cesti. Spored: Poročilo ljubljanskega kandidata S. L. S. Ivana Kregarja. — Slučajnosti. K obilni udeležbi vabi S. L. S.

Dasiravno se je delilo vabila zelo previdno in se-le v zadnjem trenutku jih je dobilo tudi mnogo naših sodrugov, ki so se drage volje odzvali pozivu S. L. S. 10. ura je že davno minula, toda g. Kregarja kar ni hotelo biti od nikoder. Končno jo vendar na videz korajžno primaha v družbi znanega drja. Pegana, z obrazov obeh pa se je bralo veliko presenečenje, kajti 90 % volilcev je bilo došlih socialnodemokracijskih. Gostinčar ml., Moškerc, Jeraj in drugi klerikalni matadorji so žalostno kukali skozi mala okna pa ugibali, kaj bo, ker volilci S. L. S. se niso hoteli pokazati od nikoder. Škipaje z šobni in plaho se oziraje na Opekarsko cesto so žvlgali semintja in čakali, kdaj jo priseka trnovski kaplan g. Köhler s toli zaželenimi «volivci» S. L. S. s katerimi bi se dalo majorizirati navzoče socialne demokrate. «Jaz odprem shod, kadar sam hočem!» se je odrezal kakor zid bleđi kandidat g. Kregar, ko ga je neki sodrug opozoril, da teče že enajsta ura. «Pučakte, de bo u Trnoum maša ven!» je dejal g. Jeraj, skrbno oziraje se, kdaj se pokaže v dalji črna pika, znamenje, da prihaja kaplan z rešilno vojsko. Sodrugji so postajali že nestrpni, drugi pa so neusmiljeno brili norce iz bojazljivega Kregarja, ki je ves čas sedel v sobi in si krepko vihal mustace. Končno pa se je tudi njemu zazdelo preveč, pa je vdan v božjo voljo prepustil usodo shoda drju. Peganu, ki je, z znano brošuro drja. Šustersiča v roki, oblastno razkoračen oznanil, da je shod sklicalo vodstvo S. L. S. le za svoje somišljenike, vsled česar naj se nasprotniki odstranijo. Malo preradikalna operacija je bila to, ali drugače storiti ni kazalo. Med zborovalci je nastala viharna veselost in čuli so se klici: «Zakaj ste nas pa vabili? Ali se nas bojite? Saj smo Krakovčani in Trnovčani!» Uvidevši skrajno kritični položaj je sodrug Kocmur zaklical: «Sklicujem v gostilno gosp. Steinerja javen shod volilcev. Sodrugji za menoj, pa pustite politične ljudske sleparje same med seboj!» Med viharinimi živio-klici so nato sodrugji zapustili klerikalni «shod» in se v sprevedu podali nasproti v gostilno g. Steinerja, kjer je med nepopisnim navdušenjem sodrug Kocmur otvoril nov shod in po izvolitvi predsedstva med viharim odobravanjem navzočih poročal o pomenu predstoječih volitev za državni zbor. Navzočih je bilo 123 oseb, med temi samo 2 Nkrakovčana in 5 nevolilcev — torej 106 volilcev, dočim je naš zaupnik na Kregarjevem «shodu» nastel le 26 ljudi, vstevši tudi «Krakovčane» in «Trnovčane»: dr. Pegan z ženo, Gostinčar ml., Kregar, Moškerc, Plibersek in več drugih. Pozneje je primarsiral še kaplan Köhler, na katerega se silno jezi izanski dr. Mauring, češ, da ga tožari pri škofu, pa izvzemši 5 možakarjev, brez zaželjene rezervne vojske, ki naj bi prišla kar naravnost od maše. Obupno je tarnal in vpraševal zbrane ovčice: «Ali vam bo Kocmur dau vero?» Na socialnodemokracijskem shodu navzoči so kandidaturo sođr. Etbina Kristana sprejeli soglasno in se zavezali, z vso silo delati za njegovo zmago. Ko je še neki volilec pojasnil počenjanje klerikalne stranke, je ad hoc sestavljeni zbor krakovsko-trnovskih pevcev krasno zapel nekaj navduševalnih slovenskih pesmi, na kar se je shod med gromovitimi živio-klici na socialno demokracijo razšel. Tako so klerikalci poskrbeli, da smo nehote imeli imenitno obiskani volilni shod pravih Krakovčanov in Trnovčanov. Da, da, Krakovo in Trnovo bodo 14. maja rdeči, vzlic lepim očem Trnovskega gospoda Köhlerja!

Volilni imeniki.

Moste pri Ljubljani. Volilni imenik je izložen od prvega do 14. aprila. Vpogleda se ga lahko od 9. do 11. uro dopoldne in od 1. do 2. ure popoldne. Pozivamo vse sodruge in somišljenike, naj se osebno prepričajo, ali so zapisani v imeniku; kdor ni vpisan, naj nemudoma reklamira. Opozarjamo, da je to nujno potrebno, kajti imenik je videti pomanjkljiv; neki sodrug, ki je videl imenik, je opazil, da je bilo izmed 90 volilcev, ki jih je iskal, 21 nevpisanih. Čudno je tudi, da ne bi bilo v tej občini več nego 400 volilcev. Pazite torej in ne zamudite roka za reklamacijo!

Cerknica. Volilni imenik je razložen na občinskem uradu. Vsaki volilec naj se nemudoma prepriča, ali je vpisan!

Trbovlje. Volilni imenik je razložen od 30 marca. Sestavljen je škandalozno; v njem manjka 300 do 400 volilcev; vpisanih je 2541. Vsak volilec trboveljske občine naj se nemudoma obrne na rudarsko tajništvo Loka 64, kjer lahko vpogleda pri sodrugu Sitterju, ali je vpisan ali ne. Tam dobe volilci sploh vsa potrebna navodila. Sodrugji, pazite, da ne bode te opeharjeni za svojo pravico in zglasite se pravočasno! Kadar poteče 14 dnevni rok, je prepozno!

Najnovejše vesti.

Odlikovanji. Cesar je podelil tajnemu svetniku grofu Sylva-Tarouca red železne krone prvega razreda in članu gospodske zbornice grofu Nosticu naslov tajnega svetnika.

Ogrski drž. zbor nadaljuje danes svoje zborovanje. Na dnevnem redu je predloga o regulaciji plač nedržavnim ljudsko-šolskim učiteljem. Obeta se velika debata ker, bodo narodnostni poslanci predlogo obstruirali. Konferenca koalicijskih strank je predlogo sprejela.

Dopisi.

Sežana. (Ponesrečen železničar.) Dne 19. marca t. l. je ponesrečil med postajama Opčina in Sežana pri vlaku št. 195 b sprevodnik sodrug Matej Vidmar iz Ljubljane. Ob pol 6. uri zjutraj je padel z zavirala, na katerem je opravljal službo, v kanal in je nezavesten obležal. Opazil ga je kurjač zadnjega stroja, ki je dal takoj znamenje, da se je ustavil vlak. Pobrli so ponesrečenca in so ga na lokomotivi odpeljali v Sežano. Telesne poškodbe ni bilo opaziti, ali padec je bil tak, da se je vendar bati eventualnih posledic. Železničarske nesreče se množe od dne do dne, tako da je smatrati službo železničarja že za skrajno nevarno. Utrok se lahko ugane. Služba je prenaporna, počitka je premalo. Osobje pri vlaku mora delati noč in dan, utruje se telesno in duševno tako, da se mora zmanjšati tudi njegova paznost, velik del počitka ostane sploh na papirju, ker so vsak hip zamude ali pa nastanejo druge razmere, ki ga pripravijo ob počitek in nesreča se zgodi hipoma. Kdor v takih razmerah ne razume, da je treba organizacije, mora biti slep.

Iz savinjske doline. (Roš kot deželni poslanec.) Čital sem v raznih časopisah kot nekdanji volilec zgoraj omenjenega gospoda, da kandiduje tudi za državni zbor. Prijel sem se za glavo, ker ta gospod ne izvršuje svojega programa v deželnem zboru, kako naj potem stori to še v državnem zboru. Pred 3 leti je v spremstvu dveh odvetnikov nas obiskoval in sicer na Polzeli, na Vranskem, pri sv. Francišku i. t. d., od časa pa, kar so minule volitve, pa ga nismo ne videli in ne slišali. Nova liberalna stranka, ki nas je obiskala pred kratkim s svojim govornikom, je naglašala, da naj volimo samo može, ki bodo opravljali svojo dolžnost, torej ne ljudi, ki nas poznajo samo med volitvami. Iz zgoraj navedenega pa bode vsak posnel, da je tudi gosp. Roš eden zastopnik tiste vrste, ki pozna volilce samo ob času volitve. Ne samo, da nas ni obiskoval in poročal o svojem delovanju in da je molčal ves čas v deželnem zboru, bil je tudi izvrsten pristaš Korošca v Mariboru, kakor sem izvedel iz zanesljivega vira; raditega sklepam, da je sedanje liberalno mišljenje in druge obljube, s katerimi nam zopet pride, samo hinavščina. Radi tega vprašam, delavci, obrtniki in kmetje brežiškega, sevniskega in laškega sodnega okraja, zakaj bode te volili? Zato da bi se vaše stanje izboljšalo, da bi zastopal vaš zastopnik vaše interese, da bi vas poznal ne samo ob volitvah, temveč tudi vam prišel poročat o delovanju izven volilne dobe. Ako hočete, da se to vresniči, potem pokažite gosp. Rošu vrata, ne mislim pa s tem, podpirati kmetske zveze, ker je ravno tako hinavska in v kulturnem oziru še bolj nevarna. Volite le socialdemokracijo, ker samo od tam imate pričakovati resnega zastopstva za delavske stanove. Kmetovalec.

Roš na Vidmu ob Savi. Dne 25. m. m. je bil pod predsedstvom gospoda Župevca iz Vidma volilni shod, katerega se je udeležilo nad 80 volilcev iz Rajhenburga, Dola, Brežic, mej njimi je bilo par klerikalcev. Mi smo se udeležili radi radovednosti. Gospod Roš se je predstavil kot kandidat s svojim programom približno tako-le: Jaz sem kandidat za

državni zbor, kot tak vam lahko povem svoj program v treh besedah; jaz sem katoličan, Slovenec in kmet; kot kmet vem, da vam manjka delavcev, ker bežijo v tuje tovarne in rudokope, torej se vam slabo godi, treba bode zavarovanja, da ostanejo delavci doma (kakšnega, tega menda sam ne ve); kot katoličan bodem varoval vero, če bo treba, kot Slovenec pa bom varoval slovenskega kmeta stem, da se prepové uvoz živine iz sosednjih držav, kakor druge produkte. Stem je končal vso svojo modrost. Za njim pa je skušal Rošovo blamažo oblažiti Spindler, kar se mu pa ni posrečilo. Kar je povedal o klerikalizmu, je bilo na mestu, a vse drugo ni imelo pomena. Blamirala sta se potem še dva klerikalca, po zborovanju pa, ko smo šli domov, smo si prisegli, da bomo 14. maja volili socialnega demokrata sodruga Mihaela Čobala.

Dobovo pri Brežicah. Odkar se je vršil pri nas volilni shod, ko se je predstavil kot kandidat Mihael Čobal iz Zagorja, je naš župnik popolnoma blazen. Že pred shodom je pisal posestnici gostilne, da naj ne pusti zborovati socialnim demokratom. Po shodu pa, ker so se kmetje prepričali, da socialdemokratska stranka ni brezverska, temveč edina stranka, ki se za reveže poteguje, ne ve kaj bi storil, da bi kmete še enkrat odvrnil od pravega pota; tako straši ženske, da bodo njih moške postali sami brezverci, odganja kmete, če pridejo k izpovedi od spovednice na sledeči način: «Ali si bil na shodu? — Kmet: «Ja». — Le pojdi, si že opravil, naj te socialdemokrati odvežejo in izpovejo.» Če pa ga kmet poprosi, da naj ga le odveže, pa pravi: «Če boš volil dr. Benkoviča, potem je mogoče, da ti Bog grehe odpusti». Fej taki kmetski zvezi, ki ne zna drugače pridobiti mandata, kakor na tako nesramen način. Kdo je torej brezverec? Socialdemokrati ali vi, ki rabite leco in izpovednico za politično goljufijo in stem škodujete katoliški veri? Župniku pa bodi povedano, da priredimo zopet v kratkem shod v velikem Obrežu, kamor ga tudi povabimo.

Loka pri Zidanem mostu. Naš gospod župnik so grozno razburjeni od časa, kar se je vršil pri nas volilni shod. «Rdeči prapor» bi najraje pogreznili v dno pekla, jeze pa se na socialdemokrate in «Rdeči prapor», radi tega, ker so na dan 25. marca devičarji Marijine družbe preveč popivali v farovžu. Gospod župnik je namreč dal fantom piti, da bi socialdemokrate pobili, ker pa so le socialdemokratje dosegli precej uspeha, se grozno jezi, ker je cviček potekel brez uspeha.

Milostiva gospa,

all veste, zakaj morate pri nakupovanju sladne kave izrečno poudarjati ime »Kathreiner«?

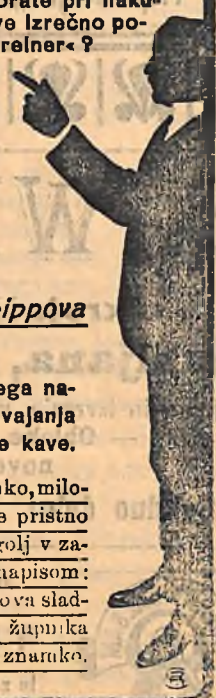
Ker se vam sicer utegne primeriti, da dobite manj vreden posnemek brez vsehrvlin, s katerimi se odlikuje Kathreinerjeva kava.

Zakaj le

Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

Ima spričo posebnega načina svojega proizvajanja vonj in okus zrnate kave.

Zapomnite si torej natanko, milostiva gospa, da dobivate pristno Kathreinerjevo kavo zgolj v zaprtih izvornih zavojih z napisom: »Kathreinerjeva Kneippova sladna kava« in s sliko župnika Kneippa kot varstveno znanko.

Kaj bočejo socialni demokratje

ali program socialno-demokracijske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznani s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošuri, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije

4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu „RDEČEGA PRAPORA“.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu
in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznано
izborno pivo v sodcih in steklenicah.

Številka telefona 210.

Izkaz prostovoljnih darov.

Tiskovnemu skladu dnevnika so prispevali: Sodr. Zey 1 K; organizovani peki v Ljubljani 4 K. Skupaj 5 K.
Kot strankin davek so prispevali: Sodr. državni železničarji v Spodnji Žiški za januar, februar, marec 1040 K.

Volilnemu skladu ljubljanske okrajne organizacije so darovali: Sodr. E. Wilfan 2 K; sodr. Poglav Jakob nabral 5 K; neimenovani sodrugi 39 K 52 v; sodr. stolarji trvdke Boucon 3 K 50 v; sodr. Brezovar 60 v. Skupaj 49 K 62 v.
— Ameriški Slovenci, organizovani v Mednarodnem socialističnem klubu v Glencoe, poslali so okr. odboru prisrčne pozdrave in želeč zmage socialno-demokratskim kandidatom naznanjajo, da prirede večjo zbirko za volilni sklad. Živeli!

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu volilcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o domači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenim bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

— Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod! —

E. WILFAN

krojaški mojster

Ljubljana, Resljeva cesta 12

sprejema in izvršuje vsa v njegovo stroko spadajoča dela. — Obleke po meri izdeluje po naj-novejši modi.

Solidno delo!

Cene nizke!

Vsaka ponaredba in ponatisek je kaznivo.
Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—10

Thierryeva centifolijno mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogoški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.

Izšla je v založbi časopisa „Naprej“ v Idriji I. knjiga

Pod spovednim pečatom

katero je spisal bivši katoliški kapelan H. Kirchsteiger. — Cena I. knjige, obsegajoči 312 strani, znaša 2 K 60 vin.

Vsakemu prijatelju dobrega in poučnega branja knjigo „Pod spovednim pečatom“ prav toplo priporočamo. — Dobi se v Ljubljani v knjigarni L. Schwentner; v Gorici v knjigarni A. Gabršček ter v Idriji pri upravi lista „Naprej“.

Naročajte edino slovensko revijo Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1-50, za četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

— Uredništvo in upravitelstvo v Ljubljani. —

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih zavodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov spomenik, obsegajoča 48 strani, z lepim ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja, predavanje g. dr. Ivana Prijatejja ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani, po 40 vin. pri upravitelstvu „Naših Zapisnikov“ v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; poslovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializem, 70 vin.

P. Mihalek: Iz nižnj življenja, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošure:

Program socialne demokracije, po 4 vin., po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust po dogovoru.

Polniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Kmetleka
v Ljubljani Koroševske ulice 26.
Išakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Akcijska tiskarna in trgovina s papirjem

Fr. Blaž

Ljubljana, Sv. Jakoba trg 6

se priporoča za vse v to stroko spadajoča dela, kakor vizitnice, vabila, račune, naznanila i. t. d.

Prevzamem tudi

zunanja naročila. 4—3

Postrežba točna, hitra in najceneja.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakvrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošure, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadržne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno.

V isti založbi je izšla tudi časa primerna knjižica

Novi državnozborski volilni red.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Telefon št. 187.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Tristopna polt-vrstica 26 vin. za enkrat, 12 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

15. šteč.

V Ljubljani, v soboto dne 6. aprila 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Frančiškanske ulice šteč. 8/I.

Torej — narodnost.

Govorimo torej še enkrat o narodnosti. Mislil bi sicer človek, da bi se vsaj tekom desetih let lahko prepričalo ljudi o resnici, da bi se spričo dejstev lahko umaknili predsodki izpoznavanju. Toda na Slovenskem živimo in našim narodovcem je zaman dopovedovati, da je rdeče rdeče, višnjevo pa višnjevo in da so v beli barvi obsežene vse. Ako je naš šoven enkrat bleknil: «Sivo je», tedaj ostane zanj sivo, pa če bi bil prav barvar že desetkrat prebarval stvar. In tako mora biti tudi socialna demokracija še dandanes «nevarna slovenski narodnosti», kajti to je trdil «Narod» že pred petnajstimi leti. Ves svet pa vé, da od tistih dob ni postal pametnejši. Pa tudi ne postenejši.

Edina tolažba je «Narodu», da vsaj v tej stvari ni osamljen. «Slovenec» in «Nova Doba» mu sekundirata kakor za stavo. Tako je sloga vseh «pravil» Slovencev vsaj v eni točki dosežena.

Toda žalostno je vendar, da se mora večno ponavljati staro pesem. Za višek slovenske politične zavednosti to ni najbolje izpričevalo. Tolažilno je le to, da se vendar od dne do dne krči četa tistih, ki hočejo biti nevedni za vsako ceno in da se mora «Narod» javno blamirati.

Kdor trdi danes še, da je socialna demokracija breznarodna ali protinardna, mora biti pripravljen na to, da se mu smeje večina. Kajti da je mednarodnost nemogoča brez narodnosti, to razume vendar tudi še marsikdo na Slovenskem. In socialna demokracija je tudi že dovolj jasno pove-

dala, kakšno je njeno stališče v narodnem vprašanju. Jasna so bila njena načela od začetka. Ali v prvih časih se je še lahko odpustilo prestrašenim nasprotnikom, če so napačno interpretirali njen program. Saj zmeša strah marsikomu pamet. Leta pa so potekla. Socialna demokracija je ponovno izjavila, kaj hoče. Na pariškem in na londonskem kongresu so njeni zastopniki iz vsega sveta slovesno povdarjali načelo, da odločuj vsak narod sam o svoji usodi. V Brnu je izdelala avstrijska socialna demokracija konkreten program, namenjen izključno narodnemu vprašanju. In če vprašamo nasprotnike, ali imajo kaj boljšega za rešitev narodnostnih homatij, morajo molčati, ker sploh ni boljšega.

Kaj pa se vendar more očitati socialni demokraciji narodnostno hudega.

V brnskem programu je ne le izrečeno načelo narodne avtonomije, ampak tam je tudi prvič definirano. Zasluga socialne demokracije je ta, da se danes lahko operira z jasno določenim pojmom, dočim je bila prej vsaka zahteva meglena. Kako se doseže narodno celokupnost, je povedal šele socialni demokratični brnski program, v katerem je popolnoma izkristalizirano najčistejše narodno načelo. Ako se izvrši ta program, tedaj so Slovenci združeni in neodvisni, svoje lastne zadeve lahko uredi po lastni volji, razvijajo se lahko brez ovire drugih narodov. Mar je to škodljivo slovenskemu narodu?

Kdor dandanes še tako gode, priznava le svojo nevednost ali pa hudobnost.

S frazo, da je socialna demokracija mednarodna, se nespravi s sveta njene narodne pravičnosti. V gospodarskem boju je mednarodnost neizogibna; tega ne razumejo samo delavci, ampak tudi kapitalisti. Celo za rešitev narodnega vprašanja je potrebna mednarodnost, zlasti v mešani Avstriji.

kjer se more doseči modus vivendi samo po vzajemnem sporazumu. Gre se zato, da se pridobi za pravičen sporazum večino v vseh narodih, z drugimi besedami, da se čim bolj okrepi socialna demokracija, pomeni narodno avtonomijo, torej narodno enakopravnost, narodno neodvisnost, narodni razvoj in napredek. Narodnost je najbolje zavarovana v mednarodni socialni demokraciji.

Naš shod v Mestnem domu.

Dalje.

IVAN CANKAR (viharano pozdravljen):

V tisti seji starega državnega zbora, ko se je odločila usoda volilne reforme, videl sem žalosten prizor, karikaturu političnega položaja na Slovenskem.

V zadnji klopi je sedel dr. Tavčar, gledal zlovoljen pred se ter se držal, kakor bi bil nekaj izgubil. Spodaj je pa plesal dr. Šušteršič sv. Vida ples, svetil se mu je obraz, kot bi bil s putrom polit. (Smeh.) Dr. Tavčar je vedel, da je mnogo izgubil vsled volilne reforme. Dr. Šušteršič je tudi vedel, zakaj je plesal sv. Vida ples, če bi pa vedel, kaj je z volilno reformo pridobil, ne bi bil plesal, ampak kurja polt bi ga bila oblivala. (Smeh.)

Črna sedajnost, morda za 10 let. Kdo je zakrivil, da smo Slovenci najtnejši madež na avstrijskem zemljevidu? Liberalna stranka s svojo lenobo in breznačelnostjo. Ena parola «proti farjem», ves drug program je bil pozabljen. Samo proti «farjem» se je šlo!

Klerikalci so ta položaj dobro izrabili. Nobena stranka se tako dobro ne razume na vlihanje novega vina v stare mehove!

Momentano ima veliko moč. V vsaki fari so trije zaupniki: dva kaplana in fajmster. Agitacijski lokali so «cerkve»; mislim, da bi jih nam ne dali na razpolago, če bi povprašali po njih. Imajo klerikalci v vsakem kraju drugo ime. (Odobranje.) Kmečka stranka! Kandidira dva graščaka na Slovenskem. V Ljubljani je krščansko socialna stranka prav tak prirepek klerikalni stranki, kakor je kršč.

PODLISTEK.

Dr. Ivan Žmavc: «Osnutki splošne teorije dela.»

(«Elemente einer allgemeinen Arbeitstheorie».)

1906 je izšla kot XXXXVIII. zvezek zbirke, katero izdaja profesor univerze v Bernu dr. Ludvik Stein pod naslovom: «Bernske študije za filozofijo in nje zgodovino» knjižica dr. Ivana Žmavca: «Osnutki splošne teorije dela», osnovni prinosi za novo filozofijo prava in gospodarstva, gesli knjižice «Nunquam retrorsum» (nikdar nazaj) in «v začetku je bilo dejanje». S temi gesli se predstavlja dr. Ivan Žmavc kot naprednega pisatelja in znanstvena naprednost v pravem pomenu besede veje iz vsake vrstice 75 strani obsegajoče knjižice. Uprav značilno je, da se priznava prvi slovenski socijalistični filozofični pisatelj na podlagi znanstvenik rezultatov socijalno-demokratičnega mišljenja — seveda moramo dostaviti kot znanstvenih ne imajoč pred seboj organizacije stranke. Imenujemo ga tudi prvega našega filozofičnega pisatelja, ker smo imeli dosedaj v knjigah, ki so se bavile s filozofičnimi snovmi le redaktorje, sestavljalce učenih prirodoslovnih knjig, ne pa samostojne mislilce. Zaradi tega vnovič povdarjamo, da je prav simptomatično,

da je prvi naš znanstvenik, ki se je pečal z gospodarskim in socijalnim problemom samostojnim filozofičnim potom prišel do rezultata, ki opravičujejo načela socijalno-demokratične stranke. Dr. Ivan Žmavc se imenuje sicer v predgovoru učenca Aristotelovega in svojega srednjeveškega sleditelja Tomaža Akvinskega, ali nižje doli priznava brez ovinov, da ga je pripeljal na pravo pot socijalist Anton Menga. Mi pa bi dostavili, da je pisana knjižica prav močno pod utisom nazorov imenovanega profesorja bernske univerze dr. Ludvika Steina.

Dr. Ivan Žmavc deli knjigo v 3 dele ter v prvem delu ustanavlja pojem človeškega dela in pravi: Pojem delo pomeni po navadnem jezikovnem izrazu toliko kakor vsako počenje za pridobitev živil ter izvaja nemško besedo «Arbeit» iz korenike ar, odkoder prihaja v slovenščino beseda «orati». V razširjenem pomenu pa imenuje delo vsako človeško počenje z namenom koristiti, naj se že vrši z močmi človeškega telesa ali pa človeške volje z uporabo tudi prirodne sile kakor: vodne, električne i. t. d. Pravi, da je imenovati človeško delo iz prirodnega stališča energijo, t. j. vsako silo, ki premagava upor. Iz tega splošnega pojmovanja pa precizuje pisatelj končno pomen dela kot gospodarskega dela ono počenje človeka, ki ima svrhu zadostiti potrebam človeka. In na to razlaganje naslanja vse daljše svoje izva-

janje, trdeč, da je dobro vse, kar odgovarja tej svrhi in da tudi etika ni nič drugega kakor pravilo, po katerem se doseže to svrhu, ki tvori v svojem končnem cilju človeško srečo. Človek ne more drugače sebe in svojih moči razširjati nego takrat, kadar je njegova eksistenca zajamčena in višja človeška kultura je mogoča le na podlagi trdnega gospodarstva. Tako razlaga tudi gospodarsko vrednost iz tega stališča namreč, da je vrednost vse, kar znači napredek človeka po delu: gospodarska vrednost so one prirodne sile, izvedene po delu v svrhu koristi, «gospodarstvo je torej človeško delo s svrhu», «človeško delo pa je edini vzrok gospodarskih vrednosti». Iz tega izvaja nadalje, da v gospodarstvo ne spada samo proizvajanje blaga, marveč da spada v isto tudi razdeljevanje tega.

Lastnina mu je le posebna oblika izvršenega dela. Človeštvo doseže pravico do eksistence le z delom. Le vrednost dela je pogoj lastnini. Ker pa sedanje pravo teh načel ne pozna, priznava tudi lastnino in bogastva takim, ki ne delajo, in vsled tega je tudi današnje pravo vir revščine. V današnjem pravu slovi velika krivica, da je postal boj za eksistenco človeka namesto boj z izvenčloveško prirodo boj s sočlovekom. Zaradi tega je današnja država država sile mesto država dela ter hodi mesto po poti izgoje človeka k delu po poti militarizma.

Konec prih.

Sodrug i in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

socialno delavstvo na Dunaju prirepek Luegerjev. Ubogi Kregar proti Kristanu v Ljubljani, Gostinčar proti Kopaču v Idriji. Proti meni Povše. Kje sem jaz to zaslužil? (Gromovit smeh.)

Dr. Krek pravi, da on je klerik, pa ne klerikalec; Kregar tudi ni klerikalec! Ampak precej pogleda far ven, če se klerikalni stranki suknja razgrne. Pravijo torej, da niso klerikalci; oklic pa govori o sami duhovščini in veri. Naj jo imajo vero; saj jo imam jaz tudi!

Včeraj teden je bila v Ljubljani velika komedija. Ljubljanski škof dr. Šusteršič ter njegov oproda in korteš Anton Bonaventura (Veselosť) sta govorila — nič pametnega. Dr. Šusteršič je lagal in laže, da delajo iz francoskih katoličanov klobase, kako se je kri pretakala po cerkvah. Nedolžna kri komisarjev framasonske vlade je tekla, ko so prihajali v cerkve, ne da pograbiijo, temveč da popišejo cerkveno bogastvo. (Pritrjevanje.)

Glavna krivda, da smo črni, zadene liberalno stranko. (Tako je!) Pravi, da je svobodomiselná stranka. Kje smo dobili svobodo, kje slovensko kulturo? Jaz sam sem več napravil za slovensko kulturo kot vsa narodno-napredna stranka. (Viharno pritrdjevanje.)

Ob 11. uri je povedala liberalna stranka, da je buržoazijska stranka. Buržoazija je tenka plast na našem skozinskož proletarskem narodu, da od te plasti ne more živeti močna in vplivna politična stranka: Buržoazna stranka in stranka inteligence, ki živi proletarsko življenje. Kakšna pa je razlika med mezdnim delavcem in inteligentom? Ta dobiva za svoje delo plačo, oni tedensko mezdo, obadva pa malo denarja. Jaz sem pisatelj! Toda kaj mi koristi, če se moja mezda imenuje honorar, ki je pa manjši kakor mezda rudarja.

Nekaj ljudi od inteligence je čutilo, večji del komaj polzavedno čutilo, da po stari cesti ne pojde več dalje, tako je zavládala v inteligenci splošna nezadovoljnost — ne proti eni osebi, temveč nezadovoljnost z vsem in proti vsemu. Tako je nastala »gospodarska stranka«. Ponesrečeni programi ponesrečene stranke! Niso vedeli kam in so se vrteli v kolobarju negotovosti.

Klerikalna stranka se omejuje na Kranjsko, liberalna na Ljubljano, gospodarska pa na kavarno »Union«. (Smeh!) Program gospodarske stranke spada v šolsko čitanko! Govornik prečita med gromovitim smehom posamezne odstavke tega programa s primernim komentarjem.

Velik del te inteligence nesodi v buržoazno stranko, temveč njena pot vodi naravnost v soc. demokracijo. Nekaj pa jih je, ki stoje za ograjo in nestrpno čakajo, kedaj naj gredo preko mostička na drugi breg, v klerikalni tabor. Kot čmrlji lezejo že v uredništvo »Slovenca«. (Veselosť.) Simpatična mi je socialno demokratična stranka, govori marsikdo izmed njih — ampak narodnost! — Brnski program socialne demokracije, ki ga pa nihče teh čital ni, je obudil narodni program Slovencev iz leta osemindesetega, ki so ga liberalci in klerikalci že davno pozabili. Edina stranka, ki zahteva zedinjeno Slovenijo, je soc. demokracija. Kakšna je narodnost klerikalne stranke? Internacionalizem škofovske palice in papeške tijare. Liberalna stranka oznanja internacionalizem denarne vreče. Socialno-demokratični internacionalizem sloni na podlagi svobode, enakopravnosti, na podlagi narodne samouprave in avtonomije. Verjemite mi, da bi izročil usodo slovenske narodnosti in slovenske kulture rajši Pernerstorferju nego Šusteršiču. — Socialna stranka je edina vseslovenska stranka.

Jaz, ki sem dvanajst let bil delavec na polju slovenske kulture, sem se z dobro vestjo in z jasnim prepričanjem pridružil soc. demokraciji, komur je do prave svobode in do prave kulture, bo storil isto! (Viharno pritrdjevanje in odobravanje.)

Konec prih.

Politični odsevi.

† dr. Edvard Greg. V sivi starosti osemdesetletnika je umrl nestor mladočeske stranke in eden nje ustanovnikov, dr. Edv. Greg. Po ostrih in neopravičenih napadih s strani agrarnega deželnega odbornika Zdarskega (ki je zdaj vsled smrti Gregrove odstopil od svojega mesta) ter se je podal na svoje posestvo. Staro živčevje ni preneslo več krutih očitkov, da je bil podkupljiv in da je kot bivši dež. odbornik slabo in neredno gospodaril. — Dr. Greg. je stal ob rojstva mladočeske stranke, ki se je rodila kot radikalna, narodna in demokratična opozicija proti staročestvu, katero se je vezalo s fevdalnim plemstvom in povdarjalo zgodovinsko državno-pravno stališče. S svojim bratom Julijem je ustanovil Narodne liste, v katerih je grmel proti kompromisni politiki in zastopal načelni radikalizem. Za časa abstinence je priporočal česki državnozborski delegaciji aktivno politiko, čes, da vse drž. pravo, na katerega so sestaročeki sklicevali ni vredno fajfe tabaka kot drž. posl. je slovel po svoji znameniti govorniški nadarjenosti: znan je njegov temperamentni govor proti Liechtensteinovemu predlogu, ki je meril na uvedbo konfesionalne šole. L. 1886 se je toplo zavzemal za splošno in enako volilo pravilo, ki tekem 20 let srečno dozorela. V družbi s Pernerstorferjem in dunajskim demokratom Kronawetterjem je ščitil de-

lavstvo, dokler sinisamo poiskalo pota v parlament, proti policijskim šikanam in političnemu preganjanju. Svojemu meščanskemu radikalizmu in demokratizmu je ostal zvest do groba in vsled svoje politične značajnosti je vžival tudi med protivniki visoko spoštovanje.

Zmaga fnske socialne demokracije. Volitve v finski deželni zbor, ki so se prvi pot vršile na podlagi splošne (tudi ženske!) in enake volilne pravice s sorazmernim zastopstvom, so donesle veliko iznenadenje. Socialno-demokratična stranka, ki je bila vsled krivičnega volilnega reda doslej iz parlamentarnega življenja izobčena, je dosegla pri volitvah najvišje število glasov. Oddanih je bilo zanjo 297,021 glasov, dočim je prejela starofinska stranka le 212,235 glasov. Mladofinci so dosegli 104-732 glasov, švedska ljudska stranka 97-712, agrarci 41.000 glasov. — Po doslej znanih izidih so si socialni demokratje osvojili 76 mandatov, starofinci 56, mladofinci 28, švedska ljudska stranka 24, agrarna zveza 12, kršč. socialci 3 mandate. — V novem deželnem zboru bode imela socialna demokracija približno 85 mandatov in bode najmočnejša stranka. Predvsem se bode potegovala za razširjenje volilne pravice na vse državljane, ki so dosegli 21. leto, in za razširjenje deželnozborskega delokroga. Dalje se bodo prizadevali za uvedbo osemurnega delavnika, za omejitev otroškega dela i. t. d. — Meščanske stranke se nahajajo v jako mučnem položaju, ker so tako starofinci kakor združeni mladofinci in švedska ljudske stranke ostali v manjšini. Da ustvarijo meščansko večino, se bodeta morali obe skupini vzlic divjemu medsebojnemu sovražstvu zvezati; da taka sklepna večina ne bo kdove kako trdna in sposobna za vlado, je razumljivo. — Zanimivo je dejstvo, da bo v novem deželnem zboru sedelo kakih 20 do 30 žensk, med njimi socialistična voditeljica Marija Laine.

Francoski ministrski svet je sklenil uvesti postopanje proti uradnikom, ki javno kritizirajo vlado.

Domače stvari.

Klerikalna stranka, ta ponosna organizacija, ki se pripravlja, zavzeti vse postojanke na Slovenskem, se začinja drobiti. Sicer je že davno znano, da v »Slovenski ljudski« ni vse tako idilično, kakor se kaže na zunaj, temveč so v njej raznovrstne struje, ki se ne stekajo v eno; ali da začne proces razpadanja tako hitro, se ni pričakovalo. Moglo se je misliti, da si zadrigne stranka vrat, ko pride popolnoma do moči in ji prezentirajo vsi tisti, ki jih je vjela s svojimi donečimi obljubami, menice, katerih ne bode mogla izplačati, ker se ne more olajševati bremen kmetom tako kakor škofom in delavcem tako kakor kapitalistom. Ali že danes se pokazuje, da je klerikalna stranka kolos, ki ga noge ne morejo držati. Prav preklicano je začelo pokati v Ribnici. V nedeljo so priredili klerikalci tam shod, na katerem je nastopil sam vodja stranke, dr. Šusteršič. Mož je vaje zapovedovati. Biti drugega mnenja, kakor on, je v klerikalni stranki smrten greh. In v Ribnici se je zgodilo, da pristni klerikalni pristaši niso hoteli slušati svojega generala. Predstavil jim je kandidata Jakliča, pričakovanje seveda, da zagrmí navdušeno odobravanje; ali zagrmlje je pač, toda nekaj drugega. Volilci so se uprli in posadili so svojega lastnega kandidata, kaplana Skubica na ščit. Zaman se kaže »Slovenec« ginjenega zbog nepričakovane udanosti, ki jo ima baje ljudstvo do svojih duhovnikov. Resnica je, da je disciplina v klerikalni stranki nevarno omajana. Revolucije v palači so navadno začetek procesa, ki konča s poginom. Moč klerikalne stranke je tičala v tem, da so množice slepo verjele vanjo. Sedaj se je pokazala njena slabost in vera v njeno nepremagljivost bode kmalu plavala po vodi. Tudi nad klerikalno stranko se bode zapelo: Sic transit gloria mundi!

Liberalna stranka razglašá oficielno kandidato župana Hribarja za ljubljanski državnozborski mandat. V nedeljo ima stranka shod volilcev v »Mestnem Domu«, kjer razglašá svoje kandidature. Do 15. maja bodo imeli veselje z njimi.

Ljubljanski klerikalci so postali veliki prijatelji gledišča. Najbolj jim ugajajo komedije, pa ne tiste, ki jih spišejo drugi, temveč take, ki jih improvizirajo sami. V nedeljo so priredili tako komedijo v dvorani »Uniona«. Protestirati so hoteli proti »groznim krivicam, ki se gode katoliški cerkvi na Francoskem«. S to lažjo krošnjarijo sedaj sploh povsod. Ljudem, ki ne žive sami v Parizu ali v Bretanji, se včasih marsikaj lahko natvezi o ondodnih razmerah. Ali klerikalna farbarija presega že precej vse moje. Kdor jo sliši, bi moral misliti, da se je povrnil srednji vek, samo izpreobrnjen in da sežigajo sedaj brezbožni republikanci uboge katoliške kardinale in škofo na grmadah. To je hotel tudi dr. Šusteršič dopovedati Ljubljancem in da dobi produkcija sijajnejše lice, je prišel tudi ljubljanski škof Jeglič na parado. Tarnanja nad »strašno usodo« katoliške cerkve na Francoskem ni bilo ne konca ne kraja; a bilo je tega preveč tudi poslušalcem. Dočim je odšel marsikdo že med Šusteršičevim govorom, so začeli moški kar trumoma uhajati, ko je povzel škof besedo, čeravno jim je

obljuboval, da jih ne bode dolgo mučil. O sijajni manifestaciji proti »framasonskim« Francozom torej ni govora in če bi imel škof odprte oči, bi bil tudi tukaj lahko izpoznal, da politično katoličanstvo le škoduje religioznemu katoličanstvu. Ali gospodje se pač ne bodo naučili ničesar. Klerikalizem jim je več nego vera, zato so slepi za resnične verske interese. Kdo bi jim pomagal?

Prosta organizacija zdravnikov na Kranjskem se je ustanovila v Ljubljani dne 24. m. m. Pristopilo ji je že razmeroma mnogo udov. Namen organizacije je, pospeševati interese zdravnikov. »Novi Dobi« ni všeč, da sta izvoljena v odbor tudi dva zdravnika nemške narodnosti. Ali če hoče organizacija skrbeti za koristi zdravnikov, mora pač gledati na to, kdo je zdravnik, ne pa kdo je Slovenec. Kakšna sredstva hoče nova organizacija rabiti v dosego svojih namenov, nam seveda ni znano; kdo hoče uspevati, bode pač morala posnemati proletarsko taktiko. Pa recimo, da jo prislijo razmere na boj. Kam pridejo, ako ostanejo nemški zdravniki izven organizacije in krše solidarnost, brez katere sploh ni uspeha v boju? Morda prepiča to razmišljanje vendar tudi »Novo Dobo«, da je v razrednem in v stojevnem boju mednarodnost potrebna in da v življenju vendar še vprašanja, za katere ne zadostuje narodna podlaga, ker je preozka.

Volilni imeniki.

Moste pri Ljubljani. Volilni imenik je izložen od prvega do 14. aprila. Vpogleda se ga lahko od 9. do 11. uro dopoldne in od 1. do 2. ure popoldne. Pozivamo vse sodruge in somišljenike, naj se osebno prepričajo, ali so zapisani v imeniku; kdor ni vpisan, naj nemudoma reklamira. Opozarjamo, da je to nujno potrebno, kajti imenik je videti pomanjkljiv; neki sodrug, ki je videl imenik, je opazil, da je bilo izmed 90 volilcev, ki jih je iskal, 21 nevpisanih. Čudno je tudi, da ne bi bilo v tej občini več nego 400 volilcev. Pazite torej in ne zamudite roka za reklamacijo!

Cerknica. Volilni imenik je razložen na občinskem uradu. Vsaki volilec naj se nemudoma prepriča, ali je vpisan!

Trbovlje. Volilni imenik je razložen od 30 marca. Sestavljen je škandalozno; v njem manjka 300 do 400 volilcev; vpisanih je 2541. Vsak volilec trboveljske občine naj se nemudoma obrne na rudarsko tajništvo Loka 64, kjer lahko vpogleda pri sodrugu Sitterju, ali je vpisan ali ne. Tam dobe volilci sploh vsa potrebna navodila. Sodrugi, pazite, da ne bode te opeharjeni za svojo pravico in zglasite se pravočasno! Kadar poteče 14 dnevni rok, je prepozno!

Shodi.

Napovedani so:

V Podgori pri Gorici v nedeljo, 7. aprila ob 4. uri popoldan v gostilni Bergant ljudski shod. Dnevni red: Državnozborske volitve. Poročevalec sodrug Milost.

V Solkanu v ponedeljek, 8. aprila ob 7. uri zvečer v gostilni pri Roksu volilni shod. Dnevni red: Državnozborske volitve. Poroča sodrug Fran Milost.

Kranjska gora v nedeljo, 7. aprila ob 3. uri popoldan volilni shod. Poroča sodrug dr. Anton Dermota.

Ljutomer. V nedeljo, 7. aprila ob 10. uri dopoldan volilni shod v dvorani gospoda Kukovca. Poročata državnozborski kandidat sodrug Viktor Kukovec ter sodrug Etbin Kristan.

Litija. V nedeljo, 7. aprila ob 9. uri dopoldne pri g. Wurzbachu volilni shod. Poroča sodrug Ivan Cankar, državnozborski kandidat.

Zagorje ob Savi. V nedeljo, 7. aprila ob 3. uri popoldne volilni shod. Poročevalec državnozborski kandidat sodrug Ivan Cankar.

Socialno-demokratična kandidatura v radovljiškem okraju. Naš kandidat za državni zbor sodrug dr. Anton Dermota je imel dne 24. marca na Jesenicah shod, na katerem se je predstavil mnogoštevilno zbranim volilcem. Shod se je vršil v veliki dvorani hotela pri kolodvoru. Dvorana je bila nabitá polna. Sodrugi Tokan je shod otvoril. Gosp. občinski tajnik Hummer na Jesenicah je bil na soglasno željo navzočih izvoljen predsednikom shoda. Po uvodnih besedah sodruga Tokana je govoril kandidat dr. Dermota. V lepem popularnem govoru je podal ob kratkem pregled političnega razvoja, iz katerega je izšla volilna reforma, in načrtal razliko med staro in novo volilno postavo. Opisal je naloge, katerim bo novi državni zbor moral posvetiti v prvi vrsti svoje moči, namreč rešitvi raznih političnih, gospodarskih in kulturnih vprašanj. Iz tega je izvajal, kakšne dolžnosti mora prevzeti, kdor bo izvoljen v novi državni zbor kot zastopnik ljudstva. Naposled s je dotaknil tudi lokalnih jeseniških razmer. Že med govorom kandidata dr. Dermota so zborovalci glasno izražali svoje soglasje z mislimi in nazori, ki jih je razvijal. Ko pa je govornik končal, je zabučal pravi vihar navdušenja in odobravanja. Ko je se Tokan priporočal v toplih besedah kandidato

sodrug dr. Dermote, je bila ista soglasno in z navdušenimi živoklici sprejeta.

Na Dobravi imel je dne 25. marca sodrug dr. Dermota shod. Zbralo se je lepo število volilcev, med njimi tudi par klerikalnih pristašev. Na tem shodu je kandidat dr. Dermota osobito razpravljalo o razmerju k mečkega stanu napram socialni demokraciji. Zavračal je laži, podtikanja in sumničenja, s katerimi klerikalno časopisje, zlasti »Domoljub«, ščuje in hujska proti načelom socialne demokracije. Da se mu je posrečilo to, je dokazovalo odobravanje med govorom in po govoru. Kandidatura sodr. dr. Dermote je bila tudi na Dobravi navdušeno sprejeta.

Črno na Koroškem. Prvi socialno-demokratski shod v našem kraju. In tak uspeh, da obnemore vsaka beseda. Kdo bi bil mislil, da se zbere na Črnem petsto ljudi, ki bodo poslušali socialnega demokrata! Pa so se zbrali v nedeljo 24. m. m. takoj po kosilu v gostilni gospoda Prislana in so tam zasedli vse sobe in prostorno vežo. Zasedli — to pravzaprav ni res; sedelo je toliko ljudi, kolikor je le bilo sedežev, ali vsaj dvakrat toliko jih je moralo stati. In ni jim bilo žal. Zakaj govor socialno-demokratskega kandidata sodruga Etbina Kristana je bil tak, da bi ga bili poslušali ljudje ne dve ure, ampak cel dan. Kolikokrat je gromovito odobravanje zaglušilo njegove krepke, ognjene besede, pa je moral počakati, da se je ljudstvo pomirilo. Govoril je socialni demokrat, s svojimi besedami, ali te besede so bile vzete ljudstvu iz srca, zato so šle k srcu. Neki duhovnik je skušal nekaj časa motiti govornika z neslanimi medklici. Duhoviti so bili n. pr. takile: »Kadar bodo zmagali socialisti, bodo pa sami svetniki na svetu!«; »vi nimate ljubezni do domovine, mi jo pa imamo!«. Parkrat mu je govornik odgovoril; potem ga je uljudno povabil, naj se pozneje oglasi za besedo. Bilo je vse zaman. Prav na rahlo mu je govornik poklical zakon o volilni svobodi v spomin in tedaj je gospod odšel. Ali če je mislil, da pojdejo ljudje za njim, se je zmotil. Ostali so do konca in so poslušali socialista. In ko je sodrug Kristan končal, je zagrnelo ploskanje in živio-klici po vseh prostorih. Tudi tukaj je bilo soglasno sprejeta Kristanova kandidatura. V našem grabnu bode vse volilo socialistično. Nemško-nacionalne slave na Črnem je konec, črni pa tudi ne najdejo tal na Črnem. Črno je danes rdeče.

Šmartno pod Smarno goro. V nedeljo, dne 24. t. m. ob 4 uri popoldne je bil tukaj v gostilni pri Štruklju zaupen shod, katerega se je udeležilo okrog 60 volilcev iz obližnjih vasi. Otvoril ga je Peter Novak, potem je govoril sodrug Lavtar iz Most, ki je opisal nedelovanje zadnjega državnega zbora in boje za volilno pravico ter je dokazal, da je zaslug socialne demokracije, da je doseglo ljudstvo volilno pravico. Dokazal je, da socialna demokracija lahko zastopa interese malega kmeta, česar pa ne more klerikalna stranka, ki se skriva pod imenom ljudske stranke in mora varovati interese veleposestnikov in kapitalistov ter polniti želo militarizmu. Govoril je še sodrug Ravnihar o kmetiskem in delavskem položaju in je dokazal, da ima samo socialno-demokratska stranka ljudski program. Zaključno besedo je imel sodrug Lavtar, ki je ostro kritiziral klerikalno stranko. Ko je dal sodrug Lavtar Petričovo kandidaturu na glasovanje, je bila soglasno sprejeta z velikim navdušenjem. Sklenilo se je, da se priredi na belo nedeljo velik shod v Šmartnem, kjer se predstavi kandidat sodrug Petrič. Omeniti moramo, da se je vtihotapil na shod neki klerikalni poročevalec Križman. Večkrat je skušal motiti zborovanje, vsled česar so bili kmetje zelo razburjeni. Končno ga je pozval sodrug Lavtar, naj obrazloži svoj ali Šušteršičev program. Sedaj je igral zelo klavirno ulogo; začel je jecljati, da ni govornik, da je tudi on socialist in da mora potrditi vsemu, kar sta govorila sodruga Lavtar in Ravnihar. Kmetje so mu pa pokazali pot na prosto polje.

Dolenji Logatec. 300 do 350 zborovalcev je napolnilo 19. sušca dopoldne velikanske prostore gostilne pri Kokoljencu. Sodr. Ant. Kristan iz Idrije je pozdravil navzoče ter otvoril zborovanje. Na kratko je razložil zmisel volilnega shoda ter predstavil zborovalcem kandidata soc. dem. stranke sodr. Josipa Kopača. Sodr. J. Kopač je povzel besedo ter v dve uri trajajočem govoru pretresal program socialno-demokratske stranke, na katerem kandidira in kateri mu bo vodilo pri vsem delovanju v parlamentu in izven parlamenta. Ozrl se je tudi na klerikalno in liberalno stranko, kateri dve je seveda po zaslugi ocenil. Natanko je zbranim predložil narodnostni program socialne demokracije ter pokazal na enostavnost narodnega problema. — Shod se je soglasno izrekel za kandidaturu sodr. Josipa Kopača. — Sodr. Anton Kristan je še pojasnil delovanje meščanskih strank v parlamentu ter dokazal, da edina stranka, ki deluje in bode vedno delovala za ljudstvo, je socialno-demokratska stranka. Pozivljaj je na nemurno agitacijsko delo za socialno-demokratskega kandidata sodr. J. Kopača ter s slava-klici na socialno demokracijo zaključil lepi volilni shod!

Iz Litovske občine. Velikonočni ponedeljek t. l. je bil v našem kraju za socialno demokracijo prav znamenit dan. Liberalno politično društvo »Jednakopravnost« iz Idrije je na ta dan sklicalo dvoje javnih volilnih shodov, enega na Kljuko

v Bogatajevo gostilno za volilce iz Ledin, Srnjaka, Govejeka, Vrsnika in Iderščka, drugega pa na Dobračevo za volilce Žirov, Sela, Nove in Stare vasi. — Shod na Kljuki je bil prezanimiv! Otvoril ga je idrijski župan Šepetavec, govorila pa sta za liberalce not. kandidat Tavzes in obč. tajnik Julij Novak iz Idrije. Oba sta ponujala kmetom »kmečkega« kandidata Janeza Grudna, ki »odvaga oba druga, da odletita v zrak« (besede Tavzesove!). Za socialne demokrate je dobil besedo sodr. Anton Kristan, ki je podrobil ostri kritiki liberalce in klerikalce ter razvil v jasnem, burno odobravanem govoru, program socialne demokracije. Ko je dal potem g. župan Šepetavec Grudnovu kandidaturu na glasovanje, ni se vzdignila nobena roka zanj. Volilci Ledin, Srnjaka, Govejeka so torej soglasno odklonili Grudna ter odobrili kandidaturu Josipa Kopača, socialnega demokrata. Ljudstvo bo volilo na celi črti Josipa Kopača! — Prav enako zanimivo se je izvršil shod na Dobračevem. Govorila sta Julij Novak in Fr. Tavzes ter ponujala kmetom in delavcem — Grudna. Zaman seveda! Ko je povzel sodr. Anton Kristan iz Idrije besedo, postal je ta shod res shod! S krepkimi besedami je opisal govornik kmečko vprašanje, pokazal, kako so zastopali dosedaj kmeta, kako se mu je godilo ves čas dosedaj ter logično izvel, da edino socialna demokracija je še tista stranka, kateri more kmet zaupati. Viharno odobravanje je kazalo, da govori sodrug Ant. Kristan iz srca vsem navzočim. Burni klici: Kopač je naš kandidat, doneli so po dvorani gostilne pri »Županu«. Idrijski gospodje meščani so sicer skušali vpiti »Živio, kmet Gruden«, ali odziva ni bilo. Zborovalci so vpili: kje pa je Gruden, Kopač je bil pred tednom v Žireh ter je pokazal, da je mož! Živel, Kopač, naš kandidat! Župan Šepetavec, ki je predsedoval shodu, se ni upal kandidature Grudnove niti na glasovanje dati, kajti bal se je, da bode doletela Grudnova kandidatura ista usoda na Dobračevem, kot jo je na Kljuki! — Eno je gotovo: Žirovska občina bo 14. maja z glasovalnimi listki pokazala, da hoče imeti Josipa Kopača za zastopnika v državnem zboru in nikogar drugega! — Liberalci so pa pravzaprav smešni ljudje! Trdijo, da so »meščanska stranka, da so buržoazijska stranka«; kmeta pa hočejo loviti, da bi šel za njo. Kmet je pa prevdaren in pojde za socialnim demokratom!

Najnovejše vesti.

Srbski skupščini je izvoljen staro-radikalec Vosnić, ki je bil doslej poslanik v Parizu, za predsednika.

Otvoritev bolgarske univerze. Ministrski svet je sklenil otvoriti vseučilišče in nastaviti zgolj take profesorje, ki se bodo uklonili novemu vseučiliškemu zakonu. Znanstvena kvalifikacija bo bržčas postranska stvar.

Na Balkanu so pri Skoplju obkolili bolgarsko četo. Vnel se je boj.

Stavka mornarjev na kaspiskem morju se razširja. Mornarji so potopili več ladij, na katerih je bilo vojaštvo. Brzojavni uradniki simpatizirajo z mornarji, vsled česar primanjkuje natančnih vesti.

Dopisi.

Logatec. (Nevarna vožnja.) Da potovanje s poštnim vozom, tem srednjeveskim prometnim sredstvom, nikomur ni v zabavo, ni potreba posebej dakazovati, ali naravnost nevarno je, rabiti poštni voz iz Idrije v Logatec ali narobe. Ta voz je zlasti za zimo in že pogled skrajno nepripraven ne more vzbuditi zaupanja. Ta predpotopna karjola je preobložena, ako je na njej, zlasti pri sedanji slabi cesti, šest oseb. Imel je pa dne 7. sušca nalogo, peljati 9 odraslih oseb in enega otroka iz Idrije v Logatec. Trem potovalcem je bilo takoj jasno, da je voz nad mero preobložen in ozirom na štiri ženske in otroka, v vozu, so izstopili po četrturi vožnji ter šli peš do Gotoviča, da se kolikor mogoče prepreči kako nesrečo. V Godoviču so bili primorani, zopet sešiti na voz, ako so hoteli pravočasno dobiti vlak v Logatec. Tolažili so se s tem, da je pot do Logatca boljša. Ali računili niso s slabim stanjem voza. Na potu iz Godoviča v Hotedersčico je padel trikrat dritelec vsled pokvarjenih okovov z voza in je tolkel konja po nogah; lahko bi se bili konji splasili in nesreča bi bi bila tu, ker gre pot vedno navzdol. Ali to še ni vse. Med Hotedersčico in Logatcem prevrne se naenkrat voz in ležali so potovalci drug na drugemu na strani ceste v snegu. Velika sreča je bila, da se je zgodilo to na ravnem. Kaj je bilo vzrok, da se je voz naenkrat prevrnil? No, kolo je ostalo odzadaj; snelo se je in voz je padel. Zakaj se je snelo kolo? No, pri puščici je manjkalo cveka in ta puščica je bilo le z dratom na os privezana; drat se je med vožnjo predrgnil, kolo se je snelo in voz se je prevrnil; potovalci so imeli čast, ko so se z voza izkibacali, vzdigovati in popravljaliti voz. Da ni prišel slučajno drug voznik in da ni bil slučajno tudi žrebja v žepu, primorani bi imeli potovalci, odmahati jo peš do Logatca. Vprašase, kdo je kriv te vnebovpijoče nemarnosti, ki spravlja zdravje in življenje potovalcev lahkomi-selno v nevarnost? Naše mnenje je, da je le podjetnik pošne vožnje v prvi vrsti tega kriv; to je

gosp. Mulaj v Logatecu; on ima dolžnost, vsak dan, preden se voz odpelje, dati ga preiskati, ali je v dobrem stanju ali ne in vozniku zaukazati, ako se med potjo kaj pokvari, v Idriji popraviti. Nesreča bi bila neizogibna, ako ne bi bili trije potovalci začetkom vožnje izstopili iz voza; drat pri puščici bi se bil že pred Godovičem predrgnil in kdor pozna pot po zali in proti Godoviču, ve, česa je pričakovati, ako se voz prevrne. Z ostrimi besedami je povedal eden potovalcev gospodu Muleju v Logatecu resnico in ga je opomnil na njegovo dolžnost. Gosp. Mulaj mu je pa med drugim odgovoril: »Vzemite si fiakerja, ako vam je poštni voz preslab.« Zares salomonski odgovor; kakor da bi bila le ena oseba v nevarnosti, vse druge ne, ki so se vozile že prej in tisti dan. Ko se je temu gospodu povedalo, da je kolo z osi padlo, rekel je smehljaje: »Oh, kolkrat pade kakšno kolo s kakega voza!« Iz te njegove opazke se jasno razvidi, da si ta gospod še svest ni posledic takega prigodka: in ta mož je podjetnik pošne vožnje Idrija—Logatec. Omenja se še, da se je napravilo pritožbo na pristojno mesto nad tem poštnim vozom in vožnjo in upati je, da se tam neodvlačno ukrene, kar je treba, da se ne pripeti še kaka resnejša nesreča. Ni potreba omenjati, da so bile po tem dogodku žene v vozu zelo vznemirjene in v vednem strahu, da se pripeti še kaj hujšega. Pravica vsacega potovalca, ki je prisiljen rabiti poštni voz, je zahtevati, da je voz vsaj v takem stanju, da se sme sesti nanj brez strahu za zdravje in življenje. Idričanom pa svetujemo, naj si voz dobro ogledajo, preden sedejo nanj. Saj ni pošta le zato tukaj, da imajo posamezniki dobiček od nje.

Iz stranke.

Včerašnji »Narod« objavlja izjavo izvrševalnega odbora liberalne stranke, »da je bil dr. Triller izrecno pooblaščen in naprošen, da na volilnem shodu dne 17. marca t. l. predlaga in priporoča v imenu stranke kompromisno kandidaturu g. Etbina Kristana v občinski svet ljubljanski«. Ta izjava je nejasna, ker ne pove, ali je bil dr. Triller tudi pooblaščen, utemeljiti svoj predlog tako, kakor ga je utemeljil. Po njej bi se dalo soditi, da obstoji tisti kompromis, o katerem je govoril dr. Triller. Izjavljamo torej decidirano, da tega kompromisa ni in da tudi izvrševalni odbor liberalne stranke ni bil opravičen, proklamirati ga.

Izvrševalni odbor jugosl. soc. dem. stranke.

Zaupniki, pozor! Naznanite nam takoj tiste občine, v katerih so razloženi volilni imeniki, pa odkdaj oziroma dokdaj so razloženi in kdaj se jih lahko vpogleda. Oskrbite si tudi prepise imenikov. Nobenemu volilcu se ne more prepovedati, da si prepiše imenik.

Socialni pregled.

Pekovski pomočniki v Beljaku na Koroškem stojte pred velikim bojem. Podjetniki nameravajo presenetiti delavce s tem, da hočejo odpraviti ugovor (Tarif) iz prejšnjih let ter poslabšati mezdne pogoje. Pripravljeni moramo biti torej na hudo borbo ter prosimo pekovske delavce, naj nas podpirajo s tem, da ne iščejo in ne prevzamejo dela v Beljaku. — Pekovske pomočnike prosimo, naj obvestijo o tem vse tovariše.

Ljubljanska podružnica avstr. društva železniških uradnikov sklicuje za nedeljo, 7. aprila ob 6 uri zvečer v hotel »Južni kolodvor« (Seidl) izvanredni občni zbor, na kojem bodo poročali delegati gg. Borštner, Štefin in Preg o zborovanju žel. uradnikov na Dunaju in Mariboru. Dolžnost sleharnega žel. uradnika je, da se zanesljivo vdeleži tega važnega zborovanja.

Pozor, kleparji! Ker so ljubljanski organizirani kleparji v plačilnem gibanju, se prosi, da kleparji ne iščejo dela v Ljubljani. O izidu bomo poročali.

S pasivno rezistenco so začeli uslužbenci ogrskih in hrvatskih prog južne železnice. Ravnateljstvo je sicer ugodilo zahtevam delavcev, toda uradniki in poduradniki niso dobili primerne odgovora, delavci pa so se izjavili solidarni z njimi. Osobni in tovarni vlaki imajo že znatne zamude.

Pekovska stavka na Dunaju. Število mojstrov, ki se pobotajo s svojimi pomočniki, se pomnožuje. Včeraj je dovolilo 12 podjetnikov, med njimi Mendlova tovarna, ki je ena največjih, zahteve delavcev. Med kupovalci kruha, zlasti v gostilnah in kavarnah, je začel boj proti takozvanemu »štrajkovskemu kruhu«.

Stavka krojačev na Dunaju je skoraj splošna. Samo v »Veliki tovarni« se še dela, pričakuje se pa, da se pridružijo tudi tam mojstri in dnevni krojači svojim tovarišem.

2500 tkalcev so izključile tovarne za sukno v Libercu in v okolici. Razven 13 prometov, v katerih traja stavka že šest tednov, so zaprli podjetniki še 16 velikih podjetij.

Na Nemškem je velikanski boj v lesni industriji. Vsled stavke delavcev so podjetniki sklenili, izključiti delavce iz dela še v Draždanah, Lipskem, Halle, Barmen, Görlitz in v Spandavi. Ko potečejo sedaj veljavni ugovori, zapro podjetja tudi v Oldenburgu 20. aprila in v Gubenu 1. maja.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu volilcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o domači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenim bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Priloge: „Rdeči Prapor“ povsod!

Akcidenčna tiskarna in
trgovina s papirjem

Fr. Blaž

Ljubljana, Sv. Jakoba trg 6

se priporoča za vse v to stroko spadajoča dela, kakor vizitnice, vabila, račune, naznanila i. t. d.

Prezvamem tudi
zunanja naročila. 4-4

Po strežba točna, hitra in
najcenejša.

E. WILFAN

krojaški mojster

Ljubljana, Resljeva cesta 12

sprejema in izvršuje vsa v njegovo stroko spadajoča dela. — Obleke po meri izdeluje po najnovejši modi. 10-5

Solidno delo!

Cene nizke!

Vsaka pomembna in ponatisek je kazniva.
Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 4 52-11

Thierryevo centifolijno mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Čekarnar J. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

Naročajte edino slovensko revijo Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3. za pola leta K 1-50, za četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih
zavodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov
spomenik, obsejajo 48 strani, z lepim
ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer
franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja,
predavanje g. dr. Ivana Prijateja ob odkritju
Prešernovega spomenika v Ljubljani, po
40 vin. pri upravnistvu „Naših Zapisnikov“
v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; po-
slovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializem, 70 vin.

P. Mihalek: Iz nižnj življenja, 1 K.

Za agitacijo priprave so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin.,
po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po
pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust
po dogovoru.

„Rdeči Prapor“ izred po 10
v. se dobiva
v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta;
Franzot, dr. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra
cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg;
Šešark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg;
Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, šte-
vilka 27. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. —
Jesenice: Jakob Mesar, številka 101. — Trebič: Lav-
renčič, Piazza Caserma. — Gorica: Krebelj Peter,
Kapucinske ulice številka 1. — Reka: Ricardo Camera,
Corso 16.

Stanje hranil. vlog:
22 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
760.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3
poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdržene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

ZA VARNOST VLOG JAMČI POLEG LASTNEGA REZERVNEGA ZAKLADA
MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA Z VSEM SVOJIM PREMOŽENJEM IN VSO
DAVČNO MOČJO. DA JE VARNOST VLOG POPOLNA, SVEDOČI ZLASTI
TO, DA VLAGAJO V TO HRANILNICO TUDI SODIŠČA DENAR MLADO-
LETNIH OTROK IN VAROVANCEV. 4 26-19

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne
listine pa po 5% na leto.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakršno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pisane papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadržne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno.

V isti založbi je izšla tudi čas primerna knjižica

Novi državnozbornski volilni red.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52-30

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 12 vin. za dva krat; večkrat po dogovoru.

16. štev.

V Ljubljani, v ponedeljek, dne 8. aprila 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne posiljatve, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice štev. 8/I.

Ljubljanske kandidature.

Post tot discrimina rerum — habemus papam! Liberalne tragikomedije drugo dejanje je končano.

Tisti hip, ko je ljubljanski župan gospod Ivan Hribar obljubil, da sprejme kandidaturo liberalne stranke za državni zbor, so zavriskali voditelji klike, češ, sedaj so rešeni. To naglo veselje se mora pač razumeti; saj je bil ves položaj takozvane narodno-napredne stranke že obupan v vsakem oziru in je postal vsled blamaž zadnjih časov naravnost neznošen. Niti ganiti se ni mogel liberalci v Ljubljani, da ne bi bil blamiran. Treba se je le nekoliko spomniti na to, kar je bilo! Nastop liberalne delegacije v državnem zboru, Tavčarjevo izpreminjanje stališča, liberalna nesigurnost v predzadnji in brezsmotrenost v zadnji sesiji deželnega zbora, snovanje programov, ponesrečene reorganizacije, absolutna nezmožnost — vse je tiščalo nekdanje pristaje liberalne stranke. In ko so bile volitve razpisane, se pač ni bilo začuditi, da se nikomur ni ljubilo, vleči tega voza iz močvirja, v katero se je vdrl.

Državnozborna kandidatura je morala biti za liberalno stranko težko vprašanje. Dosedanji poslanec dr. Tavčar ni mogel nastopiti. Tudi največji optimisti so menda prepričani, da liberalci iz lastne moči sploh ne morejo zmagati. Vprašanje, kako stališče zavzemajo desidentje in socialni

demokratje, je bilo nad vse važno. In da ne bi mogel glasovati za Tavčarja niti en sam socialni demokrat, je bilo izza njegovega strupenega boja proti volilni reformi nad vse gotovo. Pa tudi na podporo mladih ni bilo menda upanja, kajti največ njih je zapustilo liberalne vrste ravno zaradi Tavčarjeve nepristopnosti in samolastnosti. Vse kandidature, ki so se pozneje pojavljale na obzorju, Trillerjeva, Vindischerjeva, Trstenjakova, Šubičeva in še nekatere druge, so bile brezpomembne in nikakor se ni čuditi, da ni maral nihče biti »Versuchskaninchen«. Z liberalnim programom se ne zмага več v Ljubljani. Treba je nekaj družega. Treba je osebe, ki »vleče«. Instinktivno so torej od začetka merili na Hribarja.

Ali župan se je obotavljal. Z vso odločnostjo je odklanjal kandidaturo. In prepričani smo, da to ni bila komedija. Hribar je vedel, zakaj se brani. Danes je on ljubljanski župan in s tem avtoriteta. Ako bi liberalna stranka pri političnih volitvah propala z največjo blamažo, ga to vendar ne bi tangiralo, dokler je v občini siguran. Ali če se ponesreči njegova politična kandidatura, tedaj se izpremeni tudi to. In Hribar je vedel, da se lahko ponesreči.

Končno se je udal. Pristni liberalci vriskajo, misleči, da je sedaj rešena stranka. Ta optimizem je pa vendar neopravičen, kajti pozabiti se ne sme, da so volitve tajne in da se ne bode glasovalo za osebe, temveč za načela. Župan Hribar ima lahko osebne simpatije; ali kandidat Hribar je član liberalne stranke, predsednik njenega izvrševalnega odbora in s tega stališča je presojaati njegovo kandidaturo. Dne 14. maja se ne bode glasovalo za družabno priljubljene ljudi, ampak za programe,

za delo. Vsi tisti, ki hočejo, da pospeši novi državni zbor interese gospodarsko odvisnih slojev, da izboljša njih položaj, in sicer da ga izdatno, resnično izboljša, se bodo spomnili, da ni imela liberalna stranka nikoli časa za tako delo, ne bodo se zanašali na nove obljube, temveč bodo oddali brez strahu in iz prepričanja svoj glas edini stranki, ki je podala s svojim dosedanjim delom garancije, da bode brezobzirno varovala interese potlačenih, izkoriščenih, potrebnih. Volili bodo socialno demokratično.

Naš shod v Mestnem domu.

Konec.

ETBIN KRISTAN (živahno aklamiran):

Najprvo izjavljam, da nisem liberalni kandidat III. razreda za občinski svet, čisto navaden socialno-demokratični kandidat za ta razred sem in le to! (Viharno odobravanje.) Zbrali smo se, da se ne pomenimo samo, da glasujemo 15. aprila in 14. maja za socialno-demokratične kandidate, gre se nam temveč v prvi vrsti zato, kaka bo bodočnost slovenskega političnega življenja. Zdi se nam, da je skrajni čas, da krenemo na nova pota, tega, kar je bilo dosedaj, je preveč. Kaj hočemo in kam gre pot socialne demokracije! Slovenski klerikalci nam pravijo, da smo brezverci, da bomo ljudem boga vkrali. Torej sem z vero! Tudi vi, g. Štefe, jo dajte sem! (Veselo.) Dobro vedo, da je ta trditev nesmisel. Prosim, naj nam dajo enkrat že recept, po katerem bi mogli to lepo vero vzeti. Vera se je strašansko omajala; Ljubljana že zdavnaj nima nobene vere, in »Prügelknabe« za to naj bi bili socialni demokratje. Liberalci pravijo, da imamo socialni demokratje nevarna načela. Dr. Tavčar ima prav! Komu so nevarna ta načela? Jasno je, da so nevarna izkoriščanju, krivičnosti, in zdi se mi, da je prav, če pride kdo, ki

PODLISTEK.

Dr. Ivan Žmavc: »Osnutki splošne teorije dela.«

(«Elemente einer allgemeinen Arbeitstheorie».) Konec.

Ker ima delo služiti le človeškim potrebam, je predpogoj vsake gospodarske vede določitev, kaj je potrebnost, kake so človeške potrebe. Vsako delo se vrši v času in prostoru: zaradi tega so tla predpogoj vsakemu gospodarskemu delu. Delo pa se ne vrši samo v sedanjosti, marveč se vrši nepretrgoma, odkar človek eksistira. Zaradi tega je rezultat dela ne samo to, kar se v gotovem času dela, marveč je rezultat istega tudi znanje, ki se je pridobilo vsled v preteklosti izvršenega dela. Zato imenuje kapital vse gospodarsko blago, ki se je v preteklosti in sedanjosti tvorilo, obenem tudi vsa znanost, ki se je po delu v preteklosti pridobila. Ker imata delo in kapital kot svrha zadostiti človeškim potrebam, treba je za pravilno funkcioniranje gospodarstva, da se vse delo prilagodi človeškim potrebam. In najvišje človeške kulturne potrebe zahtevajo tudi največjo gospodarsko energijo in najvišje potrebe tudi proizvajajo najintenzivnejšo energijo. Ker odgovarja večji človeški potrebi tudi intenzivnejša menjava v posameznih krajih v različnem času proizvedenega blaga, prišteva avtor tudi trgovino k produktivnemu gospodarstvu. Ker veda ni nič družega, kakor rezultat v preteklosti izvršenega dela, prišteva tudi vedo in

znanost k produktivnemu delu. Popoln človek mu je le oni individij, ki dela in z delom ne zadovolja le svojim živlenskimi potrebami, ampak tudi svojim višjim duševnim zahtevam. Zaradi tega je tudi umetnost produktivna in spada v splošno gospodarstvo ter daje izraz za višje duševne potrebe. Sklepa iz vsega tega, da je v narodnem gospodarstvu odveč edino le oni, ki iz krajevnega in časovnega rezultata dela, t. j. kapitala edino le vdobiva rento in jo porablja le za svoje življenske potrebe, torej le v svrhu konsumcije.

Največje vprašanje pravičnega gospodarstva je praktična razdelitev pridobljenega blaga in vporaba nakopičenega kapitala, vprašanje po takomenovani socialni pravici. Blago izpolni šele svoj namen, kadar preide med ljudi in stopnjuje človeške energije. Iz prirodoslovnega stališča sta delo in življensko uživanje tesno zvezana. Ako delo ne daje užitka, potem nima cilja. Zaradi tega je pravilna določitev, kako naj se uživa, tudi končni odgovor razdelitve blaga in vporabe kapitala. V tem pa greši današnje gospodarstvo, ker je glavni cilj kapitala, nabranega dela v kapitalu, zadostitev razkošnosti bogatašev, ne pa polna eksistenca ljudstva. In vprašanje narodnega gospodarstva za bodočnost mora torej biti: s katerimi najmanjšimi močmi se da doseči največji življenski užitek? Zaradi tega sodi tudi med cilje gospodarstva to, kako pridobiti v ljudstvu potrebni odlastek, da se razvije tudi za višje kulturne potrebe?

Pravična razdelitev blaga in vporaba kapitala je mogoča le, ako so posamezne osebnosti enako

razvite. Razvoj posameznih osebnosti v enaki meri je torej predpogoj pravični razdelitvi blaga.

Iz teh temeljnih nazorov dr. Žmavc ne dela nikakih praktičnih končnih sklepov, dá se pa brez družega vtemeljiti zahtevo po enaki dolžnosti do dela vsakega in po enaki pravici, deležiti se rezultatov dela, kdor dela. Pravična razdelitev pridobljenega kapitala pa je mogoča le s tem, da se dá vsakemu mogočnost duševnega odlastka. Svrha kapitala je torej omejiti človeško telesno delo na minimum ter pritegniti prirodne sile, ki nadomeščajo človeško delo tako, da ostane velik del časa za človeško izobrazbo. Iz tega stališča se dá znanstveno vtemeljiti zahteva delavstva na omejitev dnevnega dela potom povečanega strojnega dela, katero ima združevati kapital. S pridobitvijo dela, stroja in kapitala ima se vsakemu človeku zagotoviti 1. minimalna potreba za življensko eksistenco, 2. enaka izobrazba vsakogar. Kakor je torej kapital le rezultat dela preteklosti in sedanjosti, tako je tudi ta kapital obrniti v prid splošni človeški družbi ter izključuje vporabo kapitala za razkošne potrebe posameznikov.

Dr. Ivan Žmavc, kakor rečeno, pride samo do znanstvenega rezultata; pravilo, kako ga praktično izvajati, pa je dosedaj postavila edinole socialno-demokratična stranka kot organizacija delavstva, ki hoče vsled tega odstraniti državo kot državo sile in postaviti na njeno mesto državo dela.

Knjiga je pisana v lepi, lahko umljivi nemščini ter jo priporočamo toplo vsacemu inteligentnemu socialistu.

Sodrugji in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

je nevaren. (Pritrjevanje.) Pravijo: «Svet je vstvarjen za nas, mi nekaj imamo, drugi ničesar. To bode vedno tako!» To ni bilo vedno tako in ni treba, da bi vedno tako ostalo. Slovenski narod je proletarski narod. Velikih kapitalistov nimamo mnogo: Gorjup, Kalister, dalje skoro ne pridemo. Tudi mladi, ki so se odcepili od liberalne stranke, ne vedo, kam sodijo. Tudi oni proti socialni demokraciji šepetajo, da je tuja, da ni narodna. Zdi se mi, da je takih narodnjakov. kakor si jih oni predstavljajo, tudi med «gospodarji» preklicano malo. Če bi hoteli izvesti svoja načela, bi morali ograditi vse slovensko ozemlje z visokim kitajskim zidom. Obesiti napise: «Prepovedan vohod in prepovedan izhod». Voziti se ne bi smeli po železnici, kajti Stephenson ni bil Slovenec. Kaka nenarodnost, da hodimo v šole, da hočemo biti pametni! Kako izdajstvo! Saj to vendar ni nič specifično slovenskega. (Veselost.) Rekli nam bodo, da grem v izvajanjih predalet. V politiki je treba imeti jasna načela. Načela socialne demokracije so jasna. Če je kdo resnično naroden na Slovenskem, so to socialni demokratje. Socialna demokracija je od prvega začetka mednarodna stranka, to se pravi stranka vseh narodov. Žalostno za slovenske razmere, da moramo protestirati proti takim frazam, ki so se ohranile še iz časov, ko se je mednarodnost tolmačila za breznarodnost. Nekaj družega pa je brezdomovinstvo. Brezdomovinci smo, ker so nam vkradli zemljo; hkrati pa so nam potisnili puške in kanone v roke, rekoč: «To, kar smo vam pokradli, boste še branili». Tu graščino, tam kloster! Na tisoče in tisoče ljudi prebiva v najhujši bedi doli pod zemljo, kamor ne posije solnčni žarek, v predmestnih podstrešjih ob dežju in viharju. V enaki, dasi maskirani bedi živi tudi uradništvo. Na drugi strani neizmerno bogastvo, ki za pse potroši več na teden, kot delavec celo leto. Kam pa nas vede ta politika? Če pojde to naprej, ne bo v Ljubljani nobenega nemškega napisa; zunaj po vaseh samo slovenski napisi. Kamorkoli pridete, povsod vihra slovenska trobojnica. In tujec, ki pojde skozi deželo, bo začuden vprašal starca: Kaj je to? Kaj to pomeni? — Gospod, to je slovenski jezik, bo odgovoril starec. Enkrat je živel tod slovenski narod: narod je umrl, a napisi so ostali. Očitajo nam, da skrbimo samo za želodec, za materialne potrebe. Prepričan sem, da se bo vsa kultura hitro razvila, čim bode ljudem zagotovljeno njih materialno življenje. In ali niso oni prvi skrbeli za svoj želodec? Živemu narodu je treba zagotoviti gnotni obstanek. Treba je, da se vse žrtve sedanjega izkoriščanja združijo, vsi proletarci, ki tiče v gospodarski odvisnosti, ki delajo z rokami ali možgani; le tako postanejo nevarni obstoječi krivici! — Socialno-demokratske kandidature niso igrača! Privolitvah ne mislimo le preštevati glav, temveč zmagati hoče socialna demokracija. Zato apeliram na vas, da oddaste na dan 15. aprila in 14. maja složno svoje glasove za kandidate slovenske socialno-demokratske stranke, ki je edina sposobna voditi boj proti kulturnemu poneumnevanju in za socialno pravičnost. (Viharno odobravanje.) Sodrugi Petrič je dal na glasovanje kandidaturi soodr. dr. Dermote in Etb. Kristana v obč. svet in državnozbornsko kandidaturu Etb. Kristana, ki so bile z burnim pritirjevanjem soglasno sprejete. Sodr. Kocmur je ironično zavrnil trditev nasprotnikov, da je «Rdeči Prapor» prejel pet tisoč «od dunajskih židov» ter pozval navzoče, da podpirajo naš dnevnik z naročevanjem in širjenjem. Nato je bil shod zaključen.

Kmečka revolucija na Rumunskem.

Rumunska vlada marljivo zatrjuje, da so se kmečki nemiri poglobili in da vlada v celi državi red; rumunska vlada bi prav storila, če bi poiskala lahkovernnih ljudi, ki bi verjeli to bajko. Iz privatnih poročil izhaja, da razburjenje kmečkega ljudstva še ni pojenjalo, četudi se je oboroženi sili tuintam posrečilo preprečiti večje izgrede. — Rumunski kmečki upor ni delo agitatorjev in Carp je že pred 15 leti napovedal v rumunskem parlamentu sedanji družabni potres kot neizogibno posledico kmečke proletarizacije.

Vir vsega sedanjega zla je krivična razdelitev zemlje in iz tega sledeče nezdravo razmerje med veleposestniki oz. najemniki ter kmeti. Po statistiki iz leta 1905. je bilo 3.787.192 ha, t. j. 47% vse rumunske zemlje v rokah 4171 veleposestnikov (nad 100 ha), dočim je imelo 1.015.302 malih kmetov (po 10 ha) le 3.319.695, t. j. 41% zemlje; 408.502 kmeta je bilo celo brez zemlje.

Vzlic temu, da se je obseg obdelane zemlje tekom zadnjih 40 let podvojil in da se je žetev vsled intenzivnega gospodarstva in umnega obdelovanja s stroji počel povečevati, celo pošestorila, se je stanje rumunskega kmeta izdatno poslabšalo in ves dobiček gospodarskega kmeta je romal v žep bogatega bojarja.

Bojarji, posestniki velikih zemljišč. Komodno upravljajo svojo zemljiško rento v tujini. Za gospodarstvo se ne brigajo nič; posestva odajajo v najem velenajemnikom, ki so čisto združeni med seboj v velike truste. (En sam tak trust Fischer i. dr. plačuje 3.200.000 kron letne najemnine!) Ti velenajemniki, v Moldavi ponajveč

židje, si polnijo žepe z roparskim gospodarstvom in oddajenjem zemlje v podnajem pod najkruzejšimi pogoji. Vsa zakonodaja, ki vrnava te pogoje in ki je bila izdana kmetom v varstvo, ni vredna črvicega oreha. Znani so slučajji, da se velenajemniški kapitalistom obrestuje denar s 100 do 140% na leto. Zemlja, ki jo dobi kmet, je navadno slaba in neplodovita. Ob slabih letinah prodaja svojo delavno moč veleposestniku, oziroma velenajemniku po zimi in se mu zarobi: niso redki slučajji, da se zaveže za 12 kron požeti dva orala pšenice, dočim prejme delavec ob času žetve za to delo 45 levov. Za dobo 8 mesecev si zaračuna kapitalist na ta način 224%.

Beda med ljudstvom je neznosna, prepad med kmečkim ljudstvom in veleposestvom nepremostljiv. Rumunski kmet je nedvomno najsiromašnejši človek na svetu; 250.000 jih biva v zemeljskih jamah in od 1 milijona zgrajenih stanovanj jih je komaj zidanih iz opeke, dočim so ostala iz lesa, večidel pa iz ilovice in protja. Nezdrava stanovanja, v katerih složno bivajo ljudje in živina, dalje lakota valita epidemije kot redne goste v deželo. Škorbut in pelagra razsajala v permanenti. Vzlic obveznemu pouku je vsled pičlega števila sol na Rumunskem 84% negramotnih; vsled nedostatne izobrazbe je obdelovanje zemlje neracionalno, kar množi gnotno bedo.

Taka senčna slika tvori socialno ozadje sedanje revolucije; izprva antisemitskega značaja — ker so najemniki moldavski po večini židje — se je kmalu pokazal goli družabni značaj gibanja, ki ne dela razlike med obrezanimi in krščenimi pijavkami; kot požar v stepi se je nagloma upor razširil tudi na Valaško, kjer so najemniki samo kristjani.

Zdravilo, ki naj zleči sedanje bolne razmere, je volilna reforma. Razpoditi je treba klike 5000 ljudi, ki je sedaj gospodovala na Rumunskem in ki je s svojim razrednim gospodarstvom pritirala deželo na rob propada. Uvesti treba splošno in enako volilno pravico, ki je najzanesljivejše sredstvo za ozdravljenje socialne krize na Rumunskem. Socialno-politični cilj mora biti konfiskacija vse zemlje po državi; takoj pa je treba izločiti gospodarsko nepotrebne najemnike, organizovati cen. kmečki kredit, organizovati na zadružni podlagi nabavo gnojil in dobrega orodja ter prodajo kmečkih produktov.

Volilne reklamacije.

Da se zagotovi opravičenim volilcem volilno pravico, določa zakon, da morajo biti volilni imeniki razloženi na javni vpogled in da volilci, ki niso vpisani, lahko reklamirajo volilno pravico.

Ko je volilni imenik gotov in ga je pregledala poklicana politična oblast, ga mora župan razložiti v občinskem uradu 14 dni na splošen vpogled. Tekom tega časa mora biti vsakemu volilcu vsak dan prosto, vpogledati imenik ter si napravljati beležke, eventualno prepisati ga. Politična oblast določi ure, ob katerih mora biti imenik izložen.

Župan mora javno razglasiti dobo, v kateri je imenik izložen, in ure, tekom katerih se ga lahko vpogleda, ter razglasiti 14 dnevni rok za reklamacije.

Ako ima občina nad 5000 prebivalcev, mora biti imenik vsak dan vsaj 8 ur na vpogled.

Tekom 14 dnevnega roka ima vsak volilec dotičnega volilnega okraja pravico reklamirati v vsaki občini tega okraja. Reklamira se lahko:

- a) da se vpiše volilca, ki je bil izpuščen iz imenika;
- b) da se izbriše nevolilca, ki je bil vpisan v imenik.

Reklamira se lahko ustmeno ali pismeno pri občinskem predstojniku. Vsak volilec lahko reklamira tudi za druge volilce, ampak ne za več skupaj, temveč za vsak slučaj posebej. Ako je bil volilec izpuščen iz imenika, se mora pri pismeni ali pa pri ustmeni reklamaciji vložiti dokumente, ki dokazujejo:

- a) da je avstrijski državljani,
- b) da je dovršil 24. leto, in
- c) da prebiva že 1 leto v občini.

Vsaka listina, ki to dokazuje, zadostuje. Reklamacije in priloge so koleka proste.

Paziti je na to, da so reklamacije pravilno sestavljene, da so dokazilne priloge v redu in da so reklamacije pravočasno vložene, torej preden poteče 14 dnevni rok. Vsako nepravilno reklamacijo se odbije takoj, ravnotako vsako prepozno vloženo.

Ako okrajno glavarstvo zavrne reklamacijo, je tekom treh dni prosta pritožba na deželno vlado. Proti odločitvi deželne vlade ni pritožbe, ampak samo tožba na upravno sodišče.

Ako je kdo vsled reklamacije drugega črtan iz volilnega imenika, se mu mora to naznaniti; on ima tedaj pravico, podati tekom 24 ur ugovor pri občinskem predstojniku ali pa pri okrajnem glavarstvu (v Ljubljani pri deželni vladi).

Treba je torej pred vsem paziti na to, kdaj je volilni imenik razložen. V mnogih občinah se je to že zgodilo in zaupniki morajo gledati vsak dan na občinsko tablo, ali je reklamacijska doba že razglašena. Če se je to zgodilo, morajo obvestiti nemudoma vse pristaše; oskrbeti morajo prepis imenika in gledati na to, da reklamira vsak somišljenik, ki ima volilno pravico, pa ni vpisan. Paziti

pa morajo tudi na to, ali niso vpisani nevolilci, mrličji, mladoletni, taki, ki so se izselili v Ameriko i. t. d. V takem slučaju morajo reklamirati, da se jih izbriše.

Reklamacijsko vlogo se napravi po priliki tako:

Slavno županstvo

v

Proti imeniku volilcev tukajšnje občine vlagam pravočasno sledečo reklamacijo:

Vpiše naj se v imenik mizarskega pomočnika N. N., ki je izpuščen, pa ima volilno pravico, ker je

1. star 24 let in avstrijski državljani, kakor dokazuje priložena delavska knjižica;

2. prebiva več kakor leto dni v občini, kakor dokazuje priloženo potrdilo občinskega urada.

V dne 1907.

Natančen podpis in naslov.

Ali pa zoper neprevilen vpis:

Slavno županstvo

v

Proti imeniku volilcev tukajšnje občine vlagam pravočasno sledečo reklamacijo:

Izbriše naj se iz imenika nepravilno vpisanega posestnika N. N., ki se je že dne izselil v Ameriko, torej nima v občini volilne pravice.

V dne 1907.

Natančen podpis in naslov.

Sodrugi naj tudi sami skrbé, da bodo pravilno vpisani in da ne bo nevolilcev v imenikih. Kdor ni v imeniku, ne more voliti. Torej pozor!

Sodrugi, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago vaše glasilo. Agitujte „Rdeči Prapor“! povsod za

Politični odsevi.

Boj za nagodbo. Zadnja pogajanja obeh vlad v Budimpešti so ostala brezuspešna; Beck in Wackerle se potrpežljivo trudita, da najdeta izhod iz gluhe ulice avstro-ogrske nagodbe, da poiščeta novo formulo, ki bi premostila avstrijsko in ogrsko stališče. Ogrji vstrajajo na stališču, da se z l. 1917 izvede popolna carinska ločitev in ustanovitev samostojne ogrske banke. S carinsko ločitvijo kajpakda bodo morali sprejeti tudi vse nje posledice. Skupni carinski dohodki, ki izvirajo iz uvoza v obe državni polovici in ki so se doslej uporabljali v pokritje skupnih izdatkov, se bodo ločili. Vsaka polovica bode spravila carino na lastni uvoz v svoj žep. Avstrija, ki je participirala ne glede na neprimerno večji uvoz na skupnih carinskih dohodkih v kvotnem razmerju 65:6 proti 34:4, bode za najmanj letnih 30 milijonov kron na boljsem, za katere je bila sedaj prikrajšana v korist Ogrske. — Nujna posledica gospodarske ločitve bode tudi uvedba kvotnega ključa po prebivalstvu obeh državnih polovic, ki je za Avstrijo zopet neprecenljivega pomena. Kakor bi bila gospodarska ločitev avstro-ogrske monarhije v gospodarskem oziru trd udarec za oba dela, s stališča avstrijske državne blaginje bi bila ločitev koristna. — Danes se nadaljujejo na Dunaju pogajanja med obema vladama, in sicer na podlagi dolgotrajne nagodbe, ki so jo označili avstrijski zastopniki kot nujen predpogoj.

Volilci na Dunaju. Vseh volilcev na Dunaju je 326.378, število reklamacij znaša 38.411, torej več kot 10% vseh volilcev. Dočim tvorijo v nekaterih okrajih le 2%, znaša n. pr. v delavskem okraju Brigitenavu nad 21%. Vsakega petega volilca je krščansko-socialni magistrat nameraval oropati volilne pravice. Mnogo pove tudi dejstvo, da se je po magistratnem seznamu število volilcev od pretečenih obč. volitev pomnožilo le za 3261, četudi se za obč. volitve zahteva triletno bivanje v občini.

Večina v bodočem parlamentu. Oklic grofa Sternberga, v katerem se ogreva za slovansko-krščansko-socialni blok označuje nemški minister Prade za aprilsko šalo, češ, da slovanski napredni poslanci niso preveč vneti za tako kombinacijo in da je vsaka vlada brez nemških naprednih strank ali celo proti njim nemogoča. — Kršč. socialci Scheicher odklanja skupno nastopanje s Slovani v narodnih vprašanjih.

Kongres francoskih socialistov v Lijonu je sklenil sledeče točke: boj proti privilegijem kapitalistov, preuredba kapitalistične lastnine v socialno lastnino, mednarodni dogovori delavstva glede taktike, osvojitve javnih oblasti, narodna avtonomija socialističnih organizacij, ženska volilna pravica.

Papirji Montagnivjevi. «Figaro» je objavil pismo, iz katerega izhaja, da je posl. Piou označil Clemenceauja, tedaj še senatorja, za podkupljivega. Po izjavi Clemenceauja je hotel bržčas Piou na ta način iztisniti iz rimske kurije visoko vsoto denarja, ki bi ga bil porabil v svoje namene — kajti pobotnic se navadno pri takih kupčijah ne zahteva.

Tržaški deželni zbor je v petek včeraj obravnaval načrt zakona o poselskem redu. Proti načrtu je govoril posl. Mrach, ki je dejal, da sta mu kumovala namestništvo in policija. Dr. Ryba je soglašal s predgovornikom ter je dejal, da je načrt samo prepis stajerskega poselskega reda iz leta 1895, čegar podlaga je na poselski red še od leta 1857. Načrt navaja posle naravnost na ovadništvo, kar je nemoralno. Vlado zastopnik Lasciac je protestiral proti trditvi, da bi bila vlada deželnemu odboru vsilila načrt. Poročevalec doktor Depiera je priporočal načrt. V specialni debati so bili vsi paragrafi sprejeti z nekaterim izpremembam. Na dnevni red je prišel potem načrt zakona o občinskem ustavu za mala stanovanja.

Nova žrtev madjarskega šovinizma. Pred budimpeštanskim poroto je bil pred nekaj dnevi obsojen urednik «Slov. Tyždennika», Porubski, na eno leto težke ječe in 1200 K denarne globe — zaradi stereotipnega «hujskanja proti drugi narodnosti». Zanimivo je, da odkar obstaja sedanji zakon, ni bil še noben Madjar obsojen zaradi «hujskanja proti drugi narodnosti». Madjarsko plemensko in razredno justico, ki ni drugega kot politično sredstvo vladajoče klike, primerno osvetljuje govor drž. pravdnika, ki se je povzel do krasne trditve, da imajo Madjari izključno zgodovinsko pravico do gospodstva na Ogrskem; kdor trdi nasprotno, da je veleizdajalec. Porubski je v svojem zagovoru načrtal gibne sile slovaškega narodnega gibanja. Glavni vzrok je socialni; klikovsko gospodarstvo sedanje fevdalno-reakcionarne vlade je zakrivilo gospodarski propad slovaškega naroda. Drugi krivec je madjarski šovinizem, ki odreka nemadjar-skim narodom eksistenčni minimum. — Sodišču je predsedoval slovaški odpadnik Doležal, ki nestrpno čaka, da ga vlada imenuje profesorjem kazenskega prava na budimpeštanskem vseučilišču. Z rabeljskim pravilom na polju «patriotizma» skuša spraviti zadevo v hiter tek. Sploh je na Ogrskem «pravosodje» predmet živahne in razvite kupčije. Tako so n. pr. požunski porotniki tudi v sodni dvorani političarji, ki dobro vedo, da jim vlada ne zgradi zaželjene električne zveze z Dunajem, če si ne pridobe zaslug pri zgradbi madjarske narodne države.

Ruska дума nadaljuje proračunsko razpravo. Socialist Karočevskij pravi, da je proračunska pravica dume brez pomembe, zato bode glasoval proti proračunu. Poslanec Stezki obsoja vladno politiko, ki je sovražnica poljskega in ruskega naroda. Poljaki bodo nadaljevali boj proti birokraciji do konca. Zahteva uvedbo lokalne samouprave in avtonomijo za Poljsko. Finančni minister Kokočev je označil Poljsko kot demovino umorov in revolucije in dejal, da je poljska brez Rusije kulturno in gospodarsko nemogoča. Poslanec Zakovski konstatira, da je bil proračun Poljske do l. 1905 aktiven in da se je deficit pokazal šele ob politični krizi. Socialni demokrat Aleksinski očita vladi, da je zastopnica plemstva in velikega kapitala, proračunsko pravo dume imenuje iluzorno, ki služi le v to, da dobi vlada v tujini novih sredstev za svojo absolutistično politiko. V imenu stranke stavi predlog, da se proračun a limine odkloni. Med njegovim govorom se je nekaj članov desnice odstranilo, češ, da je govornik «žalil» veličanstvo; ti ljudje zahtevajo, da se — razpusti дума.

Domače stvari.

Perfidnost. Neki človek, ki vihti v «Novi dobi» svoj žurnalistiški pipec, je pisal o ponedeljskem shodu v «Mestnem domu» na tak način, da je mogoče samo dvoje: ali se mu je zmedlo, ali pa je bil dodobrega pijan. Ne brigalo bi me ne to ne ono, če bi poštenjak v svojem žalostnem stanju ne bil izječljal par besed, ki so prav tako neumne kakor perfidne. Ker je v Ljubljani morda vendarle troje ljudi, ki beró «Novo dobo», bi se lahko vprašali: Kaj je tako interesantnega na zgodovini Cankarjeve kandidature, da je potrebno to skrivnostno namigavanje? Tistim trem ljudem torej razložim: Človek je namigaval zato, ker govoriti ni mogel! Računal je: molči in namežikni, pa si bodo lahko mislili samega vruga! — To početje je perfidnost take sorte, kakor je v poslednjih časih nismo bili več vajeni v slovenskem časopisju. Meni se zdi, da bi bilo od «Nove dobe» pametnejše, če bi svoje kratko in tiho življenje zaključila na spodoben način, ker je navsezadnje vendarle okusnejše, da izdihne siromak na čisti postelji, nego da bi poginil v mlaki. — To je vse, kar je treba povedati tem slabo vzgojenim političnim otrokom.

Kdo ima prav? Slovensko liberalno in klerikalno časopisje premlava dannadan staro molitvico o naši breznarodnosti. Da bi nas še bolj zadelo, pa pripoveduje, kakšni šovinisti so nemški socialisti: Adler, Pernersdorfer i. t. d. Graška «Tagespost» pa piše v svojem poročilu o ponedeljskem shodu v «Mestnem Domu»: «Dragocena je javna izjava socialno-demokratske stranke, da soglaša z brnskimi programom, ki se izreka za narodno avtonomijo in propagira Veliko Slovenijo. S tem je enkrat za vselej pojasnjeno stališče, ki ga zavzema socialna demokracija v tej deželi v narodnih vpra-

šanjih. Dočim se postavljajo nemški udje, ki so v socialno-demokratski zvezi, vedno na takozvani višji mednarodni piedestal enakosti in bratstva, je jugoslovanski socialni demokrat najprej Jugoslovani in potem šele socialni demokrat. — Ubogi nemski sodrugi! Sedaj so zopet oni narodni izdajalci, mi pa narodni šovinisti. Kdo ima pač prav, «Tagespost» ali «Narod»? Zdi se nam, da oba ne razumeta ne narodnosti, ne mednarodnosti, ampak oba sta internacionalno solidarna proti socialni demokraciji.

Kregar ima smolo. Na večer minulega četrтка je sklical Kregar v gostilniške prostore «Rokodelskega Doma» v Ljubljani volilni shod železničarjev, katerih je res toliko prišlo, da so zasedli obe prostori sobi. Dr. Pegan, ki ni samo majhen, temveč tudi korajžen mož, kadar se namreč nima ničesar bati, je na dolgo in široko pripovedoval, kako se imajo zborovalci zadržati, pa je kar sam obdržal predsedstvo in dal besedo Kregarju, ki je nato začel čitati svoj spisani govor. Rekel je, da vsi potrebujejo zboljšanja, pa najsi je socialen demokrat ali pa krščanski socialist. (Dr. Šušteršič pa je rekel v St. Vidu, da bo zastopal le krščansko misleč volilce!) Železniška uprava bi morala pri zidanju novih železnic ob progi nakupiti več sveta, na katerem bi se železničarjem zidalo male hišice. Pred zidanjem železnice je svet po ceni, pozneje pa se podraži. Ker za onemolega železničarja ni zadostno poskrbljeno, zahteva Kregar, da se penzijski fond združi s provizijskim fondom. Ko bi Kregar vedel, kakšno neumnost je povedal, bi se nikdar več ne pokazal med železničarji, ki dobro vedo, da bi taka združitev pomenila popoln bankerot obeh fondov. Pri teh Kregarjevih besedah je nastal med zborovalci sumljiv šunder in čuli so se razni klici, kar je dr. Pegana tako zbudilo, da je liki ranjen lev začel kričati o svobodnem zborovanju. Železničarji, nezadovoljni že od početka, ker se v «Rokodelskem Domu» toči Koslerjevo pivo, pa niso dali takega ravnanja in eden izmed njih je vstal in pozval tovariše v gostilno k «Štajercu» na Resljevi cesti, kamor bodo poklicali svojega kandidata, da se pogovore z njim. Takoj se jih vzdigne kakih sto in glasno se smeje zapuste «Rokodelski Dom». V kuhinji je sedel g. Štefe in jedel šunko, pa bi se bil kmalu zadavil, ko je zvedel, kaj se je zgodilo, kajti že si je mencial roki, veseleč se obilnega lova kalinov. Kregar je sicer milo prosil: Malo počakajte, samo še en malo, bom kmalu gotov, potem bo pa lahko kdo izmed vas govoril. Pa ni pomagalo. Na shodu je ostalo le še 25 oseb, med temi en železničarski zaupnik ter 12 neželezničarjev. Sodrugi so nato poslali v upravnništvo «Rdečega Prapora» po sodr. E. Kristana; ker pa tega ni bilo v Ljubljani, sta šla sodruga Petrič in Kocmur poročat shodu pri «Štajercu». Tako se je vršil že drugi imenitno obiskani socialno-demokratski volilni shod po zaslugi klerikalcev, ki je soglasno izvolil predsednikom sodr. Mlakarja. Na predlog nekega železničarja se je sklenilo, gg. drja. Pegana in Kregarja pismeno povabiti, da prideta semkaj poročat in jima zagotoviti svobodno besedo. Rečeno — storjeno, in takoj je odnesel zaupnik vabilo v «Rokodelski Dom». Pa ni bilo nobenega. Pač se je čez eno uro pokazala med vrati prve sobe glava dra. Pegana, pa je takoj izginila v nočno temo. Čim so njene oči videle, da je opažena, kar je vzbudilo občno veselost, nekdo pa je zaklical: Kibic, pojdi notri! Dasi povabljen, se torej dr. Pegan in Kregar nista upala na shod, pač pa sta odposlala «Slovenčevega» poročevalca — nevo-lilca, mladoletnega g. Puca, čegar zmeden odgovor so na razna po shodu mu stavljena vprašanja vzbujali občno veselost. Govorila sta sodr. Petrič in Kocmur med nenavadnim navdušenjem, sicer v naglici improviziranega, ali vseeno dobro uspelega shoda. Kregarju pa svetujemo, naj si nikar preveč ne domišlja, kajti železničarji še niso pozabili, kako je dr. Kreg star železničarski organizaciji zadel zadnji udarec in pozival vlado zoper železničarje, češ, da naj si vlada bolj moderno privije svojo policijsko frizuro.

Tržaški narodnjaki so postali v ricmanjskem vprašanju zelo pohlevni. Marsikdo se čudi, ker je bila pisava «Edinosti» nekdanj ravno v tej stvari za čudo radikalna. Ali nova taktika je zelo umljiva. Med tržaškimi Slovenci je že dlje časa opažati posebno strujo, ki je namerjena proti dosedanjim voditeljem. Tem gospodom se sicer ne sme očitati preveč liberalizma, ali pravim klerikalcem so še premalo klerikalni. Tržaška sloga je v nevarnosti, ali ne žuga ji svobodomiselnost, temveč radikalni klerikalizem. Nova struja je nastala že tako oblastna, da je hotela pri državnozbornski volitvi postaviti v tržaški okolici svojega lastnega kandidata proti narodnjaškemu. Tega so se voditelji močno ustrašili in obšla jih je skrb, kako bi se prikupili klerikalcem. Zato so izpremenili taktiko v ricmanjskem vprašanju, zato se poje Naglu slava, zato je klerikalizem med narodnjaki zopet popolnoma na površju. In zato bodo tudi poginili ob klerikalizmu.

Zavod sv. Nikolaja v Trstu pošilja vsak čas slovenskim časopisom klice za podporo. Ljudstvo misli, da je to dobrodelen zavod, ki res rešuje slovenske služkinje v Trstu. Pa je le klerikalen bllog, v katerem komandira škof Nagl in iz katerega se vrže tistega, ki hoče res skrbeti za uboge služkinje, kakor se je vrglo iz njega gospo Škrinjarjevo. Dekleta, ki so iskala pomoči v tem zavodu,

se bitko pritožujejo, da se jih sili, odkar ni več gospe Škrinjarjeve, samo moliti in hoditi k spovedi; ako nimajo denarja, se jim zapira vrata, ako pa že dobe za kratek čas posteljo, morajo trdo delati in nimajo niti prostosti, da bi si mogle same poiskati primerno službo. Treba bode o tem zavodu povedati še kaj, da bodo dobri ljudje vedeli, zakaj se zahteva daril od njih.

Najnovejše vesti.

Shod v «Mestnem domu». Včeraj se je vršil ob obilni udeležbi shod, na katerem sta se volilcem pokazala liberalna kandidata Zirkelbach in Hribar. Na shod se še povrnemo, za danes konstatiramo, da je bil splošni vtis, da koprne liberalci po klerikalnem prijateljstvu, ki ga privoščimo enim in drugim.

V tržaškem deželnem zboru je stavil dr. Daurant resolucijo, ki zahteva popolno italijansko univerzo v Trstu in dalekosežnejše pripoznanje diplom, pridobljenih na visokiholah v Italiji. Dr. Ryba je zahteval za 2000 slovenskih otrok v Trstu slov. ljudsko šolo in se izrekel za dvojezičnost tržaške univerze. Ko je hotel nadaljevati svoj govor slovenski, je nastal velikanski hrup na galeriji, ki je dal glavar izprazniti, govorniku je odtegnil besedo, nakar je bila resolucija sprejeta in zasedanje zaključeno.

V ogrskem državnem zboru se je nadaljevala debata o učiteljskem zakonu, v katero so zelo živahno posegali rumunski poslanci, ki predlogo odklanjajo. Grof Bathany je interpeliral zastran verske avtonomij bosenskih Muhamedanov, za katero se je Weckerle v svojem odgovoru brez-pogojno izrekel.

Smrtna obsodba. Generalni gubernator v Rigi je potrdil smrtno obsodbo treh revolucionarjev, ki bodo te dni ustreljeni.

Umor dr. Jolo. Preiskovalni sodnik, ki zasleduje morilca, je prejel grozljivo pismo, nakar se je javil bolnega. Preiskava je izročena drugemu sodniku.

Razpust ruske dume. Zveza ruskih ljudi je izdala svoje sekcije poziv, da predlože carju prošnje za razpust ruske dume in premembo volilnega zakona.

Iz stranke.

Kandidat socialno-demokratske stranke v Spljetu v Dalmaciji je deželnosodni svetnik J. de Tartaglic. V pazinsko-labinjskem (5. istrskem) volilnem okraju je kandidat jugoslovanske socialno-demokratske stranke Pavel Bučić, rudar.

Dopisi.

Spodnja Šiška. (Malo denarja — malo muzike.) Pravijo, da je mrlič pokopavati krščansko delo usmiljenja. Po dejanjih sedanjih božjih namestnikov sodeč, to ne more biti res, ker sicer bi se ne dogajale vsak dan stvari, ki pričajo o vse drugem, kakor o krščanskem usmiljenju do mrtvecev. Strojnemu mojstru c. kr. državne železnice g. Schickschu je umrla tašča, že zelo stara žena, ki gotovo ni zapustila nobenega sovražnika. Gosp. Schicksch je dal truplo pokojnice prepeljati v Budjevice na Češko, pri tem izrazil željo, naj se med vožnjo na kolodvor ne zvoni. Gospodom frančiškanom pa so se vsled tega nosovi silno zavihali, kajti že so računali, koliko svetlih kronic bo padlo, da je to resnica, priča dejstvo, da je frančiškan, ki je prišel blagoslovit truplo pokojnice, tiste ceremonije opravil s tako jezo in v taki naglici. Da je to lahko opazil vsak lajik. Navzoči, da celo stare žene, o kojih se ne more trditi, da so brezverke, so se zgražale, da niti enostavnih, pri vsakem pogrebu običajnih molitev opravil ni. Prav res: Malo denarja — malo muzike. Nam tudi prav!

Volilni imeniki.

Zagorje ob Savi. V Kotredežu leži volilni imenik od danes naprej v občinskih pisarnah. V Aržiški občini od 6. t. m. naprej. Za Zagorski občini se lahko reklamira oziroma pogleda v volilnem imeniku pri sodr. Čobalu ali Malovrhu v hiši konsumnega društva. Za občino Aržiše pa v filijalki konsumnega društva na Lokah. Obenem se pozivlja vse volilce celega okraja, da po vseh občinah ležijo volilni imeniki, vsakdo naj se pre-priča, ali je vpisan ali ne.

Notranje Gorice. Volilni imenik je razložen od 1. do 14. t. m. vsak dan od 10. dopoldne do 2. popoldne za volilce v sledečih vaseh: Notranje Gorice, Vnanje Gorice, Plešivica in Brezovica. Vseh volilcev je v tej občini 274.

Šmartno pri Dobravi. Volilni imenik je razložen od 1. do 14. t. m. in ga lahko vpogledajo od 10. dopoldne do 2. popoldne vsak dan volilci iz vasi Šmartno, Dobrava, Stranska vas, Podsmreko, Kozarje, Gabrje, Krušovo, Brije, Utrk, Sojica, Razore, Vrhovce, Osredok, Dražovnik. Vpisanih volilcev je 395.

Umetnost in književnost.

Dr. Demšar: **Spolne bolezni.** Pod tem naslovom je izšla v založbi L. Schwentnerja v Ljubljani knjižica. Pozdraviti je knjižico, ker je nevednost v tem vprašanju povzročila mnogo več nesreč, kakor bolezni same. Najbolje se obvaruje nevarnosti, kdor jo pozna. Knjižica velja 40 vin., po pošti 45 vin.

Socialni pregled.

Uspeh pekovskih delavcev v Trstu. Tukajšnje plačilno gibanje pekovskih delavcev je bilo zaključeno pod velikanskim utiskom štrajka pekovskih pomočnikov na Dunaju. Gospodari so se — kar je najpametneje — pobotali s svojimi delavci. Ko je došlo plačilno gibanje v odločilen trenutek, poslala je „Zveza pekovskih delavcev“ na lice mesta svojega zastopnika sodr. Skerbiča v Trst. Vsled njegove intervencije pri namestništvu so se vršila v ponedeljek, 18. marca pogajanja, in reči se mora, da si je namestništvo vidno prizadalo poravnati ta konflikt. Doseglo se je sledeče:

1. Petnajstprocentno povišanje plače;
2. Deseturni delavni čas;
3. Plačevanje nadurnega dela;
4. Za vsakega delavca po jedno brisačo na teden (dosedaj so se delavci brisali v močnate vreče). Dalje se je sklenilo, ustanoviti paritetno (zadružno) posredovalnico pod paritetno kontrolo. Vsled malenkostnega nesporazumljenja so delavci iz parne pekarnice (Panificio) stopili v stavko, in tudi tukaj se je že stvar za oba dela primerno poravnala. Minimalne plače se v Trstu še ni doseglo, ker je organizacija še mlada, ali vsekakor dober začetek. S tem je delavni trg v Trstu zopet odprt in potovalna podpora se zopet redno izplačuje.

Kongres odvetniških in notarskih uradnikov bode o velikonočnih praznikih na Dunaju v gostilni „Učiteljskega Doma“, VIII. Josefsgasse 12. Na dnevnem redu so sledeče točke: 1. Poročilo o položaju. 2. Ureditev službenih razmer; a) Plača in delavni čas; b) nedeljski počitek, dopust; c) odpoved. 3. Organizacija in tisk. 4. Brezposebnost in posredovanje služb. 5. Zavarovanje za bolezen, starost in onemoglost. 6. Postavna ureditev pravic v poklicu. 7. Slučajnosti. Odposlanci so naznanjeni že iz vseh dežel.

Pekovski pomočniki v Beljaku na Koroškem stoje pred velikim bojem. Podjetniki nameravajo presenetiti delavce s tem, da hočejo odpraviti ugovor (Tarif) iz prejšnjih let ter poslabšati mezdne pogoje. Pripravljeni moramo biti torej na hudo borbo ter prosimo pekovske delavce, naj nas podpirajo s tem, da ne iščejo in ne prevzemajo dela v Beljaku. — Pekovske pomočnike prosimo, naj obvestijo o tem vse tovarše.

E. WILFAN

krojaški mojster

Ljubljana, Resljeva cesta 12

sprejema in izvršuje vsa v njegovo stroko spadajoča dela. — Obleke po meri izdeluje po najnovejši modi. 10-5

Solidno delo!

Cene nizke!

Vsaka ponaredba in ponatisek je kaznivo. Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52-11

Thierryeva centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Sežnarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

Listnica uredništva.

Gorica: Sholov po § 2. se ne more javno naznanjati v listu.

Kaj hočejo socialni demokralje

ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznani s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošuri, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije

4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDEČEGA PRAPORA“.

Naročajte edino slovensko revijo

Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1-50, za četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnistvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: **Nekaj kulturnih zavodov slovenskih**, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: **Prešernov spomenik**, obsežajoča 48 strani, z lepim ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer franko 80 vin.

Drama **Prešernovega duševnega življenja**, predavanje g. dr. Ivana Prijatelja ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani, po 40 vin. pri upravnistvu „Naših Zapisnikov“ v Ljubljani.

I. S. Machar: **Magdalena**, povest v verzih; poslovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: **Občina in socializem**, 70 vin.

P. Mihalek: **Iz nižnj življenja**, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin., po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust po dogovoru.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadružne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno. V isti založbi je izšla tudi časa primerna knjižica v **drugi pomnoženi izdaji**

Novi državnozborski volilni red.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52-30

priporoča svoje

izborno pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Telefon št. 187.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu volilcu in vsakemur, ki hoče biti objektivno informiran o do-

mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

„Rdeči Prapor“ izvod po 10 v. se dobiva

v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Šešark, Šelenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27. — **Kranj:** Karol Florian, knjigarna. — **Jesenice:** Jakob Mesar št. 101. — **Trst:** Lavrenčič, Piazza Caserma. — **Gorica:** Krebelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. — **Reka:** Ricardo Camera, Corso 16.

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovali naj se obrnejo
na **Simona Simeteka**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Vsakevrstna Pojasnila daje se brezplačno.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2.25 K, za Ameriko 2.75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Tristopna polt-vrstica 26 vin. za enkrat, 12 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

17. šteč.

V Ljubljani, v torek, dne 9. aprila 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne posiljatve, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Františkanske ulice šteč. 8/1.

Kakšna je liberalna stranka?

Dr. Tavčar je v «Slovenskem Narodu» kakor znano, s povdarkom izjavil, da je liberalna stranka buržoazna. Proti tej izjavi je vstal zbor liberalnih zaupnikov in je razglasil izjavo, da je stranka «demokratska». Na to je dr. Tavčar povedal, da je po njegovem mnenju tudi buržoazna stranka lahko demokratska, ali da ne bode polemiziral.

Vprašanje je torej, kdo ima prav. Dr. Tavčar, do nedavnega priznani vodja liberalne stranke, ali pa zaupniški zbor. Reči se mora, da je Tavčarjev nastop vsekakor bolj simpatičen, ker je odkritosrčen. Pa tudi je politično bolj opravičen, kakor zaupniška izjava, kateri je nedvomno kumoval Hribar. Kot buržoazna stranka ima namreč liberalna največ pravice do obstanka; kot ričet takozvane ljudske stranke je brezpomembna.

Dr. Tavčar ni prijatelj sociologije. Novih razmer v človeški družbi ne mara preiskovati. Ne zanimajo ga. Ali slutnja mu pravi, da mora biti politika v naših časih razredna in kakor se politično organizira delavski razred, tako želi politične organizacije tudi za svoj razred, za buržoazijo. To je popolnoma pravilno in res je tudi, da je taka stranka politično lahko demokratska.

Buržoazna je tudi Hribar. O tem pač ni dvoma, četudi ne bi bil sam nikoli povedal tega. Tudi on bode zastopal povsod, vselej v pri vrsti, interese svojega razreda, katerih se seveda ne more spravljati v soglasje z interesi delavskega razreda. Ne more se pričakovati, da bi dala buržoazija prostovoljno iz rok svoje gospodarske privilegije; ne da se misliti, da bode iz lastnega nagiba izboljšala položaj gospodarsko odvisnih slojev na svoj račun. Pod Hribarjevo patronanco sklenjena izjava vodi

liberalno stranko v zagato, iz katere ne najde rešitve: «Bogu in mamonu ne moreš služiti» — buržoazije in ljudstva ne moreš zastopati. Svojega razreda ne morejo zanemarjati buržoazni zastopniki, torej se ne morejo potegovati za ljudstvo.

Jasno mora biti, da ima vsa politika v naših dneh gospodarske namene. Po gospodarskih namenih in interesih se morajo torej združevati in ločiti stranke. Buržoaznih in ljudskih koristi se ne da spraviti pod en klobuk, zato ne sodi ljudstvo z buržoazijo v eno stranko.

Vsaka prisiljena sloga škoduje največ raditega, ker se morajo «složiti», pa vendar v svojih interesih različni deli, odrekli svojih lastnih zahtev. V taki slogi se samo zatemnjuje dejanski položaj in to ovira plodonosno delo, za katero je jasnost prvi pogoj. Ako bi hotela liberalna stranka slediti Hribarjevi paroli, ne bi smela biti živ organizem, ampak morala bi na večne čase delovati s praznimi frazami, ker bi jo vsako pozitivno dejanje lahko hipoma razbilo.

S trditvijo, da je «ljudska», hoče liberalna predvsem pridobiti uradnike, kajti na obrtniške in industrialne delavce pač ne računa več. Ali spekulacija je napačna. Tudi uradništvo in učiteljstvo ne more živeti od nekaterih gesel, ki stoje na papirju in ki se jih prav lepo sliši na kakšnem banketu. Gospodarske pridobitve so mu najbolj važne, pa tudi te ne smejo biti navidezne. Izboljšanje plače je za uradnika kakor za delavca malo vredno, ako se pokrije z indirektnimi davki, ki se jih zvali zopet na njegova pleča, tako da se mu na drugi strani vzame, ker se mu je dalo na eni. Povečana plača je zanj brez vrednosti, ako naraste paralelno z njo draginja. Okrevati more njegov gospodarski položaj samo na račun kapitalistične buržoazije; od nje se pa vendar ne more pričakovati, da bode prostovoljno naložila sama sebi nova bremena, da bode odpravila indirektna davka in upeljala progresiven davek samo iz nesebične, idealne ljubezni do bližnjega.

Dr. Tavčar ima prav in Hribar nima prav. Liberalna stranka mora postati prava buržoazna stranka, ali pa mora izginiti, kar ne more dati nikomur ničesar. Samo za svobodomiselnost je ni treba; to oskrbujejo lahko drugi. In odkritosrčno priznavamo, da nam Tavčarjeva ideja, ki pokazuje vsaj doslednost, ni tako antipatična, kakor tista mešanica, ki jo priporoča Hribar. Organizacija je temeljni nauk socialne demokracije in vseč nam je, da se organizira tudi nasprotnik. Sodelovanje na kulturnem polju, v vprašanjih svobodomiselnosti i. t. d. je pa vseprej mogoče z organizacijo, katero se pozna, kakor pa s stranko, ki hoče biti vse in vsled tega ni nič.

Leon Taxil.

Skoraj popolnoma pozabljen je minule dni umrl v pariški okolici — Leon Taxil. Kdo je ta mož, ki je pred 20 leti zbudil pozornost, pred 10 leti povzročil smeh in veselje po vsem svetu?

Leon Taxil I. je bil strasten sovražnik cerkve in ateist; izdal je veliko število spisov, v katerih je krvavo smešil biblijo, cerkev in duhovščino, često na prav neokusen način. Ker so ljudje hlastno segli po teh knjigah, so ga cerkveni krogi smatrali za zelo nevarnega človeka.

Leon Taxil II., ki se je pred 20 leti sprl s svojimi framasonskimi prijatelji, je opazil divje sovraštvo duhovščine proti framasonski loži in ga izbral v svoje svrhe. Izmisli si je najgorostnejše bajke o framasonih, opisal humoristične obrede, s katerim da časte prostozidarji hudiča, objavil facsimile-podpis hudiča «Bitru», ki osebno poseča framasonska zborovanja. Stem si je zaslužil apostolski blagoslov in papež mu je podelil privatno avdijenco. Duhovščina, višja in nižja, je pobožno verjela te povesti, širila Taxilova dela in jih prevajala na vse jezike. Veliko veselje je vladalo v duhovskih krogih, da se je končno doznal obstoj sekte, ki obožuje hudiča. Taxil je slavil največji triumf na svetovnem kongresu rimsko-katoliških antiframasonov, ki se je vršil l. 1896. v Tridentu na Tirolskem ob 800-letnici križarskih vojsk. Komedija bi bila trajala še dalje, da ni stavil Taxil

PODLISTEK.

Brezverci.

«Vero nam jemljejo!»

I.

Štefė pride s Kristanovega shoda domov; potrť je in žalosten. Žena mu postavi kosilo na mizo. Štefė se kosila ne dotakne in tudi žene ne pogleda.

Žena. Kaj se ti je hudega pripetilo, da tako nekršansko povešaš oči in brke, da se kosila ne dotakneš in da tudi mene ne pogledaš?

Štefė. Zdi se mi, da sem lažji!

Žena. ???

Štefė. Da sem lažji, se mi zdi! — Ko sem šel mimo Vodnika, mi je bilo tako čudno, kakor da bi odskakoval z obema nogama; če bi te težke suknje ne imel — Bog vedi, kaj bi se bilo zgodilo!

Žena. Pogledj malo, otiplji se malo!

Štefė. Pametna je ta beseda in zares se bom otiplal! —

Štefė se otiplje, zakriči in omedli. Ko se vzdrami, se nasloni z obema rokama na mizo ter se mlo razjoka.

Štefė. O ti prokleti Kristan, o ti prekanjeni kujon! Po tihotapsko me je zalotil in jo je vzel! Žena. ???

Štefė. Vero, ljuba žena, vero! — Saj je res, da že ni bila več veliko prida, da je bila že zabrisana, zamegljena in posvalkana kakor liberalni program, ampak nekaj je le treba, da ima človek v suknji, če je urednik «Slovenca» in Kregarjev kortes!

Žena. Še enkrat pogledj in se še enkrat otiplji!

Štefė. Kaj bom gledal in tipal! Vsaka reč ima svoj kot, tako tudi vera. Ná, tukajle sem jo nosil, to prijetno staro vérico, zdaj pa sama glej in tiplji!

Žena. Jaz pa ti bom nekaj povedala, Štefė, in dobro premisli mojo besedo! Res je Kristan velik pogan in res je prekanjen kujon, ampak že brada ga razodeva, da ga še ni zapustilo vsako usmiljenje: stopi k njemu!

Štefė ne reče nič, obleče suknjo in se napoti h Kristanu.

II.

Kristan. Naprej!

Štefė stopi molče v izbo, razprostrė robec na tla, poklekne ter povzdigne roke.

Kristan. ???

Štefė. Vero!

Kristan (pokaže na koš, ki je do vrha napolnjen z zmečkanim papirjem). Tamle bo!

Štefė plane h košu, seže vanj z obema rokama do komolcev.

Kristan (se ozre iznad rame). Tistale tam bo Kregarjeva; še jako čedna je, če jo marate.

Štefė. Kako bi jo jemal, ko je zatrjena: iz kota v kot se vleče debela črta!

Kristan. On jo je samo za par tednov zastavil pri meni; koncem maja pride po njo. — Tamle je Povšetova.

Štefė. Saj se nič ne vidi — prazen papir je in ves povaljan!

Kristan. Veliko je že izkusil in dolga pota je romal! — Kaj pa s Šukljeto? Tako čudne vere še nikoli nisem videl, zato sem jo spravil za spomin. — Žena!

Žena Kristanova stopi v izbo.

Kristan. Kje pa je Šukljeto? Vero?

Žena. Če se ne motim, je v prvi izdaji Cankarjeve Erotike.

Kristan. Sem z njo!

Kristan vzame iz knjige skrbno zviti papir in ga pokaže naskrivoma Štefėtu. Štefė zardi in utakne palec v usta.

Sodrugj in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

prevelikih zahtev na najjvno lahkovernost cerkvenih krogov.

Leon Taxil III. je poslal v Rim hudičev rep, ki je po njegovem zatrdilu odletel nekemu hudiču v boju z njim in njegovo spreobrnjeno prijateljico Dijano. Rep je bil navaden levji rep in je napravil konec komedije. Taxil je povabil k sebi zastopnike svetovnega časopisja in smeje izjavil: »Vse je bilo humbug — pokazati sem hotel svetu, kaj vse je mogoče v cerkvi, ki trdi, da ima nezmotljivega poglavarja in obvarovati ljudi, ki se dajo od nje voditi, od zmote.»

Ali je bil Leon Taxil navaden slepar, ki si je izbral to pot, da si napolni mošnjiček, ali je bil cinik, ki mu je bilo norčevanje iz sveta vsebina in smoter življenja, ali satanist, ki je hotel cerkvenim glavarjem nalepiti nesmrtno blamažo? Odgovor na to vprašanje more podeliti psiholog. Uradno je Taxilovo ravnanje gotovo obsojeno, kajti namen, in naj je še tako čist, ne posvečuje sredstev. Vsekako pa je Taxilova zadeva v a ž e n d o k u m e n t d o b e, ki kaže tragikomično, kakšno praznoverje in vražarstvo je vladalo koncem 19. veka v najvišjih cerkvenih krogih in kakšne bedaste izmišljotine je priporočala duhovščina lahkovernim ljudem.

Slovenske kandidature v Trstu.

V Trstu, 7. aprila.

Kateri so tisti možje, ki bodo kandidirali v petih volilnih okrajih v Trstu in okolici na programu tuk. slovenske narodne stranke, še ne vemo danes, ko pišemo vrstice. Saj nas tudi malo brigajo imena oseb, čeprav vemo že a priori, da se bodo tudi tukajšnji naprednjaki ravnali po receptu kranjskih naprednjakov, to je, da bodo postavili kot kandidate osebe, ki imajo vpliv med tukajšnjimi Slovenci kot osebe, nikakor pa ne kot pripadniki narodne stranke, katera je z dosedanjim svojim delom pokazala višek svoje nezmožnosti za zastopanje interesov tuk. Slovencev ter izgubila ravno vsled tega tudi vpliv med narodom. Semtertja si bode seveda kdo mislil, da je to le ena navadnih besed, ki pride tako rada iz ust socialnih demokratov; seveda nam ne pride niti na misel, da bi bile ravno predstojee volitve tisti trenutek, ki bo zalučil slovenskim narodnjakom v obraz resnico omejene trditve, nimamo po vsekakor nobenega dvoma, da ne bode dan 14. maja pokazal število samostojnih elementov, ki so se vzgojili v vsakdanjem boju za obstanek, kateri bodo potom svojega samostojnega glasovanja dokazali resnico vseh naših dosedanjih trditev na škodo naše slovenske »narodne« stranke. Vsega tega se generali gotovo ne zavedajo, in kakor ne poslušajo danes nihče več samotarskega filozofa, ki hoče iz svojih jasnih poljan oddaljen od življenja učiti življenje, tako se resni in samostojni politiki, ki zajemajo sredstev in smer svojega političnega dela iz vsakdanjih bojev za življenje, ki jih prebijejo v družbi vesoljnega brezpravnega proletarijata, ne morejo preveč brigati ne za namen, še manj pa za okolišne kandidature, ki jih postavijo slovenski narodnjaki v mestnih volilnih okrajih Trsta. Nihče od nas ni mislil na abstinenco slovenskih narodnjakov v okolici in niti njih kandidature v mestu nas niso prav nič iznenadile. Vsaka politična stranka ima pravico in dolžnost, poskusiti, da si pridobi vpliv v javnosti s tem, da se pokaže s svojo močjo, ter da v to svrhu postavi na javni ogled svojo kolikost. Za take poskuse pa so brezdvomno najbolj primerne sedanje državnozborske volitve in to se posebno še za tuk. narodno stranko, ki nima danes nobenih drugih sredstev, da bi ji pripomogla do ugleda in politične veljave. Iznenadil nas je pa namen, s katerim nastopajo narodnjaki v mestnih volilnih okrajih. Slovenski narodnjaki hočejo namreč uporabiti prihodnje volitve v edini

Štefé. Kaj tako čudnega in nespodobnega pa še v svojem življenju nisem videl!

Kristan. Jaz tudi ne. — Kako pa je s Štefetovo vero, da je ni? Ali si jo ti kam pomedla?

Zena. Kaj ne veš, da si sinoči viržinko zapalil z njo? Saj sem ti rekla, da je vera in da nikar ne prižigaj!

Štefé (sklene roki nad glavo in zaplaka). Gorjé meni! Náte, Kristan, in na tvojo pogansko dušo pridi moja kri!

III.

Šusteršič. Torej kaj? Nimam časa!

Štefé. (trepetaje). Vero sem izgubil!

Šusteršič (vstane, nasmehne se zelo veselo in položi roki na Štefetove rame). In zaradi takih malenkosti prihajate k meni v teh resnih časih? Prijatelj, jaz je že zdavnaj nimam, te ljube vere, pa se mi godi dobro že na tem svetu! Zapomnite si enkrat za vselej: veren ni tisti, ki ima vero, temveč tisti, ki pravi, da jo ima! — Bog z Vami!

Štefé stoji dolgo na stopnjicah in tišči kazalec na čelo. Morda stoji še zmirom...

Ivan Cankar.

namen, da pokažejo javnosti število slovenskega prebivalstva v Trstu. In v tem so zgrešili. Ne kot stranka, temveč zgrešili so kot ljudje, ki si po vsej sili nadevajo patent pravice zastopnikov tukajšnjega slovenskega življa in so s tem dokazali, da ne poznajo tržškega političnega razmerja med strankami, da ne zasledujejo ne gospodarskega ne političnega ne duševnega razvoja slov. delavstva in v posledici, da niso zmožni voditi slovenskega naroda ter da imajo najmanj pravice do patenta slovenskih voditeljev. 8000 slovenskih delavcev, ki pri zadnjih državnozborskih volitvah niso poznali niti sledu strokovne organizacije, je danes organiziranih v mogočnih organizacijah. Kakor večino proletarcev vseh dežel in narodnosti, tako je tudi te slovenske trpine prisililo življenje, pridružiti se tovarišem v boju za življenje, za obstanek, ako niso hoteli poginiti gladi pod čim dalje večjim pritiskom mednarodnega kapitalizma. Beda in revščina jim je odkazala prostor bojišča. In šli so na odkazani prostor z zavestjo, da so njih razredni interesi odločno nasprotni interesom kapitalistov, proti katerim se zamorejo bojevati le, ako so združeni s trpini vseh narodnosti. Pričeli so se zavedati svojega razrednega stališča, vsled česar bodo tudi dne 14. maja spoznali, da je njih dolžnost ostati tudi pri političnih volitvah na svojem bojnem prostoru, ter bodo oddali svoje glasove zastopnikom proletarijata, to je kandidatom socialne demokracije. Ne mi jim ne bomo, kakor jim še nikdar nismo, usiljevali svojih političnih nazorov; sami bodo storili svojo dolžnost. Posledica tega pa bode, da mesto manifestirati slovenski življenjski bo narodna stranka pokazala svetu, da slovenska narodnost v Trstu gineva, kajti nihče jim ne bode več verjel, če bodo pripovedovali o številu slovenskih glasov, ki so bili oddani socialni demokraciji, ker so dosedaj vedno negirali slovenske socialiste v Trstu. To in nič drugega bo posledica kandidatur slovenskih narodnjakov v mestnih okrajih v Trstu in tiste njih dosedanje protinardne politike, ki so jo kot prisiljeno zelje delali proti tržškemu razredno-zavednemu slovenskemu delavcu.

X. Y.

Politični odsevi.

Ogrski državni zbor je začel generalno debato o zakonskem načrtu glede pravnega položaja nedržavnih učiteljev. Poročevalec Vertan je priporočal načrt kot zadnji poskus, da se pomaga občinam in konfesijam, »urediti ljudsko šolstvo primerno madjarski državni ideji«. Molnar govori proti načrtu, češ, da je nevaren cerkvi. Minister grof Apponyi pravi, da se visoka duhovščina strinja z njegovimi idejami. Polit (Srb) protestira proti načrtu, ki je škodljiv srbskim šolam in odpira vrata denunciacijam.

Lvovski izgreedi. Maloruske dijake, ki so se udeležili izgrede, bode sodilo dunajsko porotno sodišče.

Novi kurz na Hrvaškem se ne sme prav nič ponašati s svojo svobodomiselnostjo. Iz Srema se poroča o pravih orgijah zblaznele reakcije, ki se obrača z najbrutalnejšimi sredstvi proti delavcem, prav tako kakor je bilo pod zloglasno vladu Khuen-Hedervaryja. V Sremu, kjer je doma pravo fevdalno veleposestništvo, se je začel mogočno razvijati socializem. Poljedelski delavci, najbolj izkoriščani trpini, so se začeli organizirati in od dne do dne napreduje njih lepa organizacija. Razvija se torej pravi gospodarski boj, boj siromakov za kosček kruha in tukaj ne pozna buržoazna vlada, če je še tako svobodomiselna, nobene šale. »Slobodna Riječ« v Zagrebu poroča, da je županstvo v Mitrovici izgnalo brez vsakega zakonitega povoda sodruga Glumca in Arnosa s policajnim dekretom iz Mitrovice, in sicer ravno, ko je bil veliki župan Hideghety v Mitrovici, torej najbrže po njegovem nalogu, vsekakor pa z njegovo vednostjo. Utemeljitev tega izгона ne ve povedati nič drugega, kakor »da so osebi nevarne javnemu miru in redu«. Zborovalna svoboda je za socialne demokrate v Sremu kratko malo odpravljena. Oblasti prepo-vedujejo enostavno vse shode, celo take, ki so omejeni na povabljenih goste. Ali še bolj nezasišano je, da se sodruga brutalizira na najsurovejši način. Žuga se jim z žandarji in z zaporom, preti se, da se pošlje vojaštvo v vasi; zgodilo se je pa v raznih krajih, n. pr. v Maradiku in v Kamenici, da so oblastveni organi pretepali kmete le zato, ker so izjavljali, da so socialisti. Na ta način bode slavna koalicija pač kmalu izgubila še zadnji ostanek simpatije.

Mirovna komedija. Kakor znano, se sklicuje letos v Hag na Nizozemskem drugo »mirovno« konferenco pod protektoratom ruske vlade, ki je najmanj poklicana govoriti o miru, dokler je v lastni deželi najhujši boj med revolucijo in reakcijo in se dan na dan obeša in strelja ljudi. Ali mirovna konferenca je sama po sebi velika komedija, kar se najbolje razvidi iz okrožnice, katero je razposlala ruska vlada drugim. Iz te okrožnice je razvidno, da se vlade nočejo udeležiti razprav, »katere ne bi mogle voditi k praktičnemu cilju«. To se pravi: O edinem vprašanju, ki bi bilo v sedanjih razmerah praktičnega pomena, sploh nočejo razpravljati. Če bi se hotelo storiti kaj resnega v prid težko obremenjenih narodov, bi bilo treba določiti,

da se omeji oborožanje in da se vsaj zniža stalno vojsko. Ako bi bilo to obvezno za vse države, bi se s tem že zmanjšala nevarnost vojne. Ali o tem se nočejo vlade niti pogovarjati, češ, da na tem polju ni mogoče priti do praktičnega rezultata. In prav imajo. Kapitalistična država, ki je utemeljena na sili, ne more izhajati brez sile, pa bi bilo čisto neplodno sklepati nekaj, kar bi bilo res v prid miru. Vsled tega je pa cela konferenca nepotrebna in resnično je škoda za dragi denar in za čas, ki se ga potroši v to komedijo.

Srbska skupščina je imela tajno sejo, v kateri je samostalni radikalec Ribarac interpeliral vladu zastran vojnega fonda in glede srbske armade.

Duma in zemstva. Stolipin je označil neposredno občevojanje dume z zemstvi kot protizakonito in nedopustno.

Domače stvari.

V socialnih vprašanjih vlada med našimi nasprotniki po Slovenskem neyerjetna nevednost. Šusteršič, prvi predestinirani slovenski minister, govori na shodu v Udmatu o »raznih stanovih«, socialni demokratje bi rekli »raznih razredih«. Eks-celencia, to je blamaža! Stan in razred sta vsekozi različna pojma, kar mora vendar vedeti vodja »ljudske«, najbolj ljudske, edine ljudske, samo ljudske stranke. Tkalci so stan, čevljarji so stan, železničarji stan, poštni uradniki stan; ali vsi so udje delavskega razreda. Dr. Šusteršič je odvetnik, član odvetniškega stana, ali kapitalističnega razreda, ker mu nosi njegov kapital obresti tudi brez njegovega dela, ampak narašča z delom njegovih koncipientov, sollicitatorjev, pisarjev, z delom tistih, ki so vposleni v podjetjih, katerih delničar je on. Tudi »Soča« naj se pouči o tej razliki, preden se spusti zopet z nami v polemiko. Zlasti pa je tega pouka potrebna ošabna »Gospodarska strancica«, ki se hoče delati najmodrejša na svetu, pa ne pozna niti socialne abecede.

Kočevski vojvoda, knez Karl Auersperg, je slabe volje. Visokorodni gospod bi rad prišel v poslansko zbornico, pa se čudi, da se mu ne pri-nese tega mandata kar na krožniku, kakor mu servirajo pečenko in torto. Nasprotnike ima mož in to se mu zdi nezasišano. Plemeniti gospod, ki lahko mirno sedi v gosposki zbornici, se ponižuje tako, da sprejme mandat za plebejsko poslansko zbornico in glej! Ljudstvo ne popada na kolena, da bi mu poljubovalo roki. Pa ima še tako lep program! Nemec je, vero hoče braniti in agrarec je. In vendar ni »kočevska deželica« vsa srečna, da se ji ponuja taka kapaciteta. Gospod knez se bode moral čuditi še bolj, ko se bode pokazalo, da tudi na Kočevskem ne žive sami aristokratje in da ondotni kmetje in delavci ne verjamejo, da bi imel gospod vojvoda dosti smisla za njih potrebe. Ljudstvo je dandanes že tako izprideno, da zaupa sebi več, kakor najbolj visokorodni gospod. Zato bodo tudi kočevski trpini dne 14. majnika glasovali za socialnega demokrata, sodruga Sitterja, ne pa za visokorodje, kneza in vojvodo turjakega.

Učiteljstvo: Klerikalizem in socialna demokracija. Iz učiteljskih krogov smo prejeli: Klerikalna stranka je pred volitvami kakor zaljubljen fant: v najljepšo suknjo se odeva in sladko poje in žvižga, da se celo neprizadetemu poslušalcu srce topi — od ginjenosti. Sedaj snubi učiteljstvo. Paradiž na zemlji nam obeta, cvetočo prihodnost, vse, vse, kar si poželi naše učiteljsko srce, samo — samo v klerikalno stranko vstopimo. Celó pozabiti hočejo, kar je bilo, samo da uskočimo v klerikalni tabor. Glede moralne kvalifikacije v stranko vstopajočih ljudi klerikalci ne stavljajo visokih, neskromnih zahtev: preklicano elastične pojme o značajnosti bi moral imeti slovenski učitelj, ki bi se dal pre-motiti od teh glasov. In obilno mero politične najjvnosti! Učiteljstvo ni s slepoto udarjeno, da ne bi spoznalo svojega sovražnika. Klerikalizem, politični sistem duhovske nadvlade in strahovlade, ki si je na Slovenskem nataknil demagoško krinko, že po svojem bistvu ne prenese samostojnega, kulturno delujočega učiteljstva in prijateljstva, ki ga tik pred volitvami usiljujejo našemu stanu, bi bilo do priče podobno ljubezenskim objemom ognja in vode, ki ali vodo izpare ali pa uduše plamen. Za kratkovidne nas imajo klerikalci in kratko pamet nam prisojajo, če pričakujo, da bomo meni nič tebi nič pozabili na udobno hujskanje, na vse podle denunciacije, ki jih je dan za dnem s strastno vstrajnostjo razsipalo klerikalno časopisje, da bi nam izpodjedlo ugled in omajalo zaupanje med ljudstvom. Klerikalna stranka se obnaša neokusno kakor kmečki bahač, s svojim drobižem rozlja in govori: učitelji, če pozabite, kdo da ste, če postanete ovčje poblevni, vam vržemo, ko dosežemo moč, nekaj napitnine. Tako obnašanje pa je čisto neutemeljeno, kajti klerikalna drevesa še niso zrastle do neba, liberalna stranka je v zadnjih zdihljajih in nobena medicina tega sveta ji ne vrne življenja, ki je zbežalo od nje; »gospodarska« stranka (canis a non canendo!) je političen otrok, brez razuma in brez moči. Od teh dveh strank se klerikalcem v resnici ni bati resnega odpora. Nevaren protivnik klerikalizma na Slovenskem pa je socialna demokracija, ki je v poslednjem času narasla kot pomladne vode in pridobila tudi med inteligenco nepričakovano mnogo tal. Zategadelj bi bilo hipotekarno posojilo

klerikalni stranki na bodočo moč za učiteljstvo neugodna riskantna kupčija. Povedati pa je tudi potreba, da učitelji ne iščemo miloščine; nismo berači, temveč delavci, ki pošteno opravljamo težko svoje delo in zahtevamo za to delo tudi poštenega plačila. Te opravičene zahteve se nam uresničijo le tedaj, če si pomagamo sami. V doseg potrebne moči stopimo v organizacijo vseh onih, ki delajo in so izkoriščani in ki hočejo temu izkoriščanju storiti konec, vstopimo v socialno demokracijo! Temu ali onemu bo delalo to čustvene težave, toda nedvomno je, da moč skupnega interesa podere tudi te vrhnje zapreke, ki jih rode vzgoja in napačne predstave in predsodki. Naravni tek stvari sili z železno logiko učiteljstvo v socialno demokracijo.

«Edinost» polemizira z našim dopisnikom glede shodov v tržaški okolici. Ako misli blebetava teta, da popravi s tem šance svojih kandidatov, naj le zavija nadalje. Ali nas ne preslepi, ker vemo, kako je na naših shodih, pa smo tudi poučeni, kako je na tistih narodnjaških konventiklih, o katerih poroča «Edinost» navadno v celih člankih, pa je bilo na njih poleg govornikov in njih spremljevalcev še po 5—10 poslušalcev. Da je Greta dodeljena drugemu mestnemu okraju, smo vedeli menda prej kakor «Edinost». Pa kaj se zato ne sme zborovati tam?

Zakaj je «Edinost» izmislila kompromis socialistov z italijansko liberalno stranko? Zato da bi s to impertinentno lažjo zakrila svoje lastne zakulisne mahinacije, da bi odvrnila oči volilcev od svojih lastnih kompromisov. Dr. Gregorin, ki ima kandidirati v tržaški okolici, je bil namreč pri škofu Naglu in je izposloval, da klerikalci ne postavijo kandidata v tržaški okolici. Klerikalna posla bode že opravljal Gregorin sam.

Ricmanjsko vprašanje dela tržaškim narodnjakom veliko preglavice. «Bog ne daj še drugih Ricmanj», kliče vsa v strahu «Edinost» in škof Nagl, ki bi bil sedaj tudi s tem zadovoljen, da se bere v Ricmanju glagolsko mašo, je naenkrat avanziral med modre, pravilne, dobre in Slovencem prijazne veljake. Ljudje, ki so nekdanj vzpodbujali Ricmanjce na vztrajnost, jim pa sedaj očitajo vsemogoče, ker nočejo zlesti pod kuto, kakor so zlezli sami. Čudno pa je, kako izgubi v Avstriji vsaka postava veljavo, ako se kdo popolnoma zakonito postavi proti klerikalizmu. Ricmanjci hočejo zapustiti rimsko cerkev in se izveličati na svoj način. Svoboda vesti je zajamčena z državnim temeljnim zakonom in vendar je bila mobilizirana proti Ricmanjcem vsa državna oblast. Klerikalizem stoji pri nas res nad zakonom.

V «Soči» se zaganja neki «D» kar z uvodnim člankom v sodruga Kristana, ker se je drznil reči na shodu v Trgovskem domu, da je takozvana «Narodno napredna stranka» na Goriškem buržoazijska. Že na shodu se je jezil dr. Puc zaradi tega, in je trdil, da je njih stranka ljudska. To trdijo, kakor je znano, tudi klerikalci na Kranjskem o sebi. Kregar pripoveduje na shodih celo, da ni klerikalec. A pridevnik v imenu stranke ni dokaz. Če trdi «Soča», da na Goriškem ni buržoazije, se mora smejati, kdor pozna Goriško; gospod Gabršček nam je priča, kaj neda? In da ni kapitalizma? Morda so tovarne po Goriškem že socialna last ljudstva? «Če si je kdo pridobil s trdim delom in znojnimi čelom par grošev, ali ga bomo zato zaničevali?» vprašuje «Soča». In mi odgovarjamo, da ne. Sicer si «par grošev», ki so včasih stoteri tisočaki, posameznik ne zasluži kar tako s trdim delom, vsaj ne s svojim trdim delom; tiste sentimentalne povesti o milionarjih, ki so začeli z dvema škatljicama užigalk, pa so si prihranili palače in vile od ust, so že preveč antikvarne. Ali za zaničevanje se sploh ne gre, temveč za to, da ima vsak kapital tendenco, pomnožiti se, izkoriščati, in da se mora delavstvo tega braniti. Kakor povsod, tako tudi na Goriškem; tudi če je ta kapital v rokah naprednjakov. Boj delavstva proti kapitalističnemu izkoriščanju bi «narodno-napredna» rada preprečila s svojimi pridigami o «slogi na narodni podlagi»; preprečila bi ga rada na korist kapitalistov, toraj je kapitalistična, je buržoazna, je protidelavska in ni ljudska stranka. Pa naj se «Soča» jezi kolikor se hoče.

«Štajerc» je impertinenten lažnjivec. Zadnjič so imeli nemški nacionalci, ki jih imenuje ptujski list po neumnem «naprednjake», zakoten shod v Borovljah. Seifritz je priporočal Lemisch, ker sam ne zna govoriti. Vrata so zastražili in ko je nekdo vprašal Lemischa, zakaj ne puste drugih volilcev na shod, je dejal: «Ja, damit mir wieder der Neutler alles umschmeißt!» «Štajerc» pa si upa čenčati, da je bilo na shodu precej socialistov in klerikalcev, a da se je Seifritz «enoglasno» izreklo zaupanje. «Enoglasno» morda že. Ali socialisti ne, ker nimajo Seifritz ničesar zaupati.

Shodi.

Napovedani so:

Jesenice: Volilni shod v nedeljo, 14. aprila t. l. v dvorani gospoda Počivavška ob 2. popoldne. Poroča sodrug dr. Anton Dermota.

Bled: Volilni shod dne 21. aprila t. l. Govori državnozborski kandidat sodr. dr. Anton Dermota. Natančneje pozneje.

Ivanje selo pri Rakeku. Na velikonočno nedeljo je bil v Moričevi gostilni pod predsedništvom sodr. Zalarja veleznanimiv volilni shod, na katerem se je predstavil kandidat sodrug Kopač, ki je v skoraj v dvehurnem govoru raztolmačil pomen državnozborskih volitev in socialno-demokratski program. Razcefral je frazerstvo meščanskih strank, ki hočejo z raznimi slepili kakor «vera in narodnost je v nevarnosti» še nadalje varati revno ljudstvo, katero so toliko časa molzli in spravili na rob propada. Shod, na katerem se je zbralo približno 100 ljudi, je Kopačevo kandidaturu soglasno sprejel.

Najnovejše vesti.

Sv. Križ pri Trstu, 8. aprila. Včeraj so priredili tržaški narodnjaki tukaj shod, ki je končal s popolnim fiaskom. Prvi je govoril dr. Rybač, potem sodrug Petejan, za njim zopet Rybač. Ko je sodrug Petejan zahteval besedo, da odgovori Rybaču, mu je predsednik dr. Vilfan ni dal. Na to so vsi socialisti odšli na dvorišče, kjer so priredili takoj lasten shod; v dvorani je ostalo z narodnjaškimi spremljevalci iz Trsta komaj 15 oseb. Na shodu je bila z navdušenjem sprejeta kandidatura sodruga Ant. Jernejčiča. Dr. Vilfan se je fino izrazil, da so samo tisti možje, ki bodo 14. maja glasovali za narodnjaškega kandidata, drugi pa da so „babe“. To lepo besedo si zapišemo. Natančneje poročilo sledi.

Barkovlje pri Trstu, 8. aprila. Včerajšnji volilni shod socialne demokracije se je izvrstno obnesel. Govorili so sodrugi Kermolj, Anton Jernejčič in Žnidaršič. Navzočih 200 volilcev. Jernejčičeva kandidatura z navdušenjem sprejeta.

Sežana, 8. aprila. Včeraj je bil tukaj volilni shod s krasnim uspehom. Zbralo se je 400 volilcev. Govorila sta Regent in Kermolj. Z navdušenjem odobrena Kermoljeva kandidatura.

Trst, 8. aprila. V gledališču Fenice je bil včeraj krščansko-socialni shod. Udeležilo se ga je 150 oseb, še to večinoma naših sodrugov.

Dunaj, 8. aprila. Pekovska zadruga je imela včeraj zborovanje, na katerem se je odobrilo ugovor zadrugnega predstojništva z delavskim odborom. Za koncesije so glasovali vsi mojstri razen štirih. Delavci so na to sklenili, da končajo stavko, ki je trajala tri tedne. O polnoči so že začeli delati.

Dunaj, 8. aprila. Na današnjem shodu krojaških mojstrov je bil sprejet tarif, ki so ga predložili krojaški pomočniki. S tem je stavka končana.

Dunaj, 8. aprila. Nagodbena pogajanja začno jutri vnovič in se jih bode nadaljevalo v sredo in v četrtek. Vodilo se jih ne bode na novi podlagi, temveč se jih nadaljuje tam, kjer so bila prekinjena. Ogrsko časopisje povdarja, da se mora sedaj priti do konca.

Dunaj, 8. aprila. Ogrski ministrski predsednik dr. Weckerle, trgovinski minister Košut, in poljedeljski minister Daranyi so se pripeljali nocoj na Dunaj. Z njimi so prišli sekcijski predstojniki in referentje.

Liberce, 8. aprila. Včeraj je bil tukaj shod, ki je protestiral proti namenu, da se upelje na sodišču dvojezično uradovanje. Sprejelo se je resolucijo, ki zahteva preklic Stremayerjevih naredb in razdelitev v češko in nemško področje.

Peterburg, 8. aprila. Policija je razkrila revolucionarno organizacijo te rje zaprla dvanajst oseb, pri katerih je našla gotove bombo in mnogo piroksilina, dinamita ter brezdimnega smodnika.

Peterburg, 8. aprila. V Petropavlovskijevi trdnjavi se je obesila revolucionarka, katero so bili zaprli, ker je bila na sumu, da se je udeležila dne 27. oktobra ropa v colninskem uradu. Svoje ime je zatajila, slutijo, pa da se piše Doroteja v.

Pariz, 8. aprila. Včeraj je imel odbor zveze delavcev za hrano zaupno sejo, na kateri je sklepal o splošni stavki, ki baje ne bode omejena na Pariz, temveč se proklamira v vseh krajih, kjer ima zveza podružnice. Dan, kdaj začne stavka, je tajen; sodi se pa, da bode 11. aprila. Mlinarski pomočniki in nakladalci žita so včeraj sklenili, da se pridružijo stavki. Pekovski pomočniki zahtevajo zvišanje plače, strogo varstvo počitka, mlinarski pomočniki pa skrajšanje delavnega časa.

Iz stranke.

Jugoslovanska socialno-demokratska stranka kandidira na Primorskem:

Trst 5. volilni okraj (okolica) sodrug Anton Jernejčič.

Gorica 2. volilni okraj (goriška okolica) sodrug Fran Milost.

3. volilni okraj (Ajdoščina, Komen, Sežana) sodrug Vinko Kermolj.

Istra 5. volilni okraj (Pazin, Labinj) sodrug Pavel Bučič.

Italijanska socialno demokratska stranka kandidira:

v Trstu:

I. vol. okraj (Staro mesto in Sv. Jakob) sodrug Valentin Pittoni.

II. vol. okraj (Novo mesto, Barriera nova, Greta in Skorklja) sodr. Rajmund Scabar.

III. vol. okraj (Stara mitnica in Kjadin.) sodrug Silvij Pagnini.

IV. vol. okraj (Sv. Vid in zgornja Čarlola) sodr. Ivan Oliva.

V Istri:

I. vol. okraj (Buje—Piran, Koper, Milje) sodr. dokt. Avgust Ritossa.

II. vol. okraj (Montona, Parenč, Rovinj, Dinjan) sodr. Matej Sillich.

III. vol. okraj (Pulj, Ossero, Mali Lošinj) sodrug Nikolaj Martin.

V Gorici:

I. volilni okraj (Gorica mesto) sodrug Rajmund Scabar.

O kompromisu med socialno demokracijo in italijansko-liberalno stranko klobasa «Edinost» in za njo vse slovensko časopisje. Kakor tisoč drugih vesti, ki sedaj letajo po zraku, je tudi to čisto navaden volilni manevar. Da «Edinost» v svojih lažeh ni boljša od drugih klerikalnih, liberalnih in podobnih listov, ne more iznenaditi nikogar.

Socialni pregled.

Nabrežina, 8. aprila. (Brzjav »Rdečega Praporja«.) Tukajšnji klesarji se pripravljajo, da predložijo podjetnikom spomenico. Vsled tega so klesarji naprošeni, da ne iščejo dela v Nabrežini.

Belgrad, 8. aprila. (Brzjav »Rdečega Praporja«.) Delavci s kamnom so predložili gospodarjem zahteve glede izboljšanja mezde. Dokler ni končano to gibanje, je tukajšnje mesto zaprto in se prosi delavce s kamnom, naj ne hodijo sem.

Štrajk pekov na Dunaju. Kolektivna pogodba med pomočniki in mojstri se ni posrečila, pač pa je precej mojstrov posamič sklenilo pogodbo s pomočniki.

Velika zmaga v poklicni zavarovalnici proti nezgodam za avstrijske železničarje. 15. marca so se vršile volitve v poklicno zavarovalnico proti nezgodam za tržaško direkcijo c. kr. državnih železnic. Oddanih je bilo 9231 glasov, in sicer: Kandidata soc. dem. stranke sta dobila: Tschofenik Andrej 3836, Lazko Ivan 3845; direkcijska kandidata: Vale 214, Danek 198; praznih glasovnic oddanih 796, razpršeni glasovi 369. — Dosedaj sta direkcijska kandidata zastopala to obratno ravnanjstvo.

Volilni imeniki.

Št. Vid. Volilni imenik je razporejen od 1. do 15. t. m. od 8. do 10. dopoldan in od 5. do 7. popoldne za volilce v naslednjih vaseh: Št. Vid, Trata, Vižmarje, Dolnice, Podutik, Podgora, Poljane, Brod, Štaniše, Guncle, Dvor, Medno, Glince, Kamna Gorica, Turško selo, Čepelje. Volilcev je v tej občini vpisanih 364.

Ježica. Vpogleda se volilni imenik lahko od 1. do 14. t. m. od 10. do 12. dopoldne. Natančnejšega o tem imeniku za danes še ne moremo poročati, ker se ga odeva v nekaj skrivnostnih plašč. Ko ga je hotel pogledati naš poročevalec, so mu je reklo, da je imenik samo za volilce iz občine. Na Ježici torej županstvo ne pozna postave, pa mu svetujemo, naj se pouči; naj le pogleda odlok okrajnega glavarstva, pa se lahko nauči, da nima absolutističnih pravic.

Reklamacijski uradi soc.-dem. stranke se nahajajo v Trstu: 1. Delavski dom, glavni urad ul. Boschetto 5., II. nad., od 9. dop. do 10. ure zv.

2. S. Jakob. ul. Giuliani št. 27., II. nad., od 7. do 10. ure zvečer.

3. Staro mesto. Podružnica Circolo di Studi Sociali, ul. Riborgo Malcanton od 7. do 10. ure zvečer.

4. Circolo rionale dei Cantieri pri S. Jakobu, od 7. do 10. ure zvečer.

5. Posredovalnica dela pomorskih delavcev ul. Valdirivo od 7. do 10. ure zvečer.

6. Barriera Nuova, ul. Molin grande, Gostilna Sivitz.

7. Sv. Križ. V prostorih klesarskega društva od 5. do 10. ure zvečer.

8. Verdela. Ul. dello Scoglio. Gostilna **Mirabosco** od 7. do 10. ure zvečer.

9. Rojan. Ul. Moreri št. 103. pri sodr. Franu Jernejčiču.

V vseh drugih okoličanskih vaseh kakor tudi v mestu so razni naši zaupniki vedno na razpolago, da olajšajo delo drugim sodrugom, ki pobirajo imena in druge natančne podatke v svrhu pregledovanja volilnih imenikov.

V omenjenih krajih je volilni imenik V. volilnega okraja na ogled sodrugom. Vsakdo naj prinese seboj delavsko knjižico ali vojaško knjižnico ali pa, če teh nima, pa krstni list, domovinski list, ali druge podatke.

Železničarski shod v Ljubljani bo v sredo dne 10. aprila ob 8. uri zvečer v salonu »pri Štajercu« na Resljevi cesti št. 20. Dnevni red je posebej važen za sprevodniško osebo in tudi za delavce sploh. Poroča sodrug Kopač o važnih stvareh. Udeležite se shoda vsi; posebna vabila se ne izdado. — Vodstvo krajne skupine juž. železnice.

Kaj hočejo socialni demokratje ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznani s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošur, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije

4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDEČEGA PRAPORA“.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu volilcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o domači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Priloge „Rdeči Prapor“ povsod!

Vsaka ponaredba in ponatisek je kaznivo. Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentiranim zaklepom 5 K.

4 52—12

Thierryevo centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogoški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

E. WILFAN

krojaški mojster

Ljubljana, Resljeva cesta 12

sprejema in izvršuje vsa v njegovo stroko spadajoča dela. — Obleke po meri izdeluje po naj-novejši modi.

10-6

Solidno delo!

Cene nizke!

Naročajte edino slovensko revijo Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1 50, za četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnistvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih zavodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov spomenik, obsežajoča 48 strani, z lepim ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja, predavanje g. dr. Ivana Prijateljja ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani, po 40 vin. pri upravnistvu „Naših Zapisnikov“ v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; poslovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializem, 70 vin.

P. Mihalek: Iz nižin življenja, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin., po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust po dogovoru.

„Rdeči Prapor“

Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzol, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Šesari, Selenburgove ulice; Volkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstain, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 21. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. — Jesenice: Janko Mesar št. 101. — Trst: Lavrenčič, Piazza Caserma. — Gorizia: Krebelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. — Reka: Ricardo Camera, Corso 16.

Potniki v Ameriko
Nateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo poloviti naj se obrnejo
na
Simona Kmetek
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Šahovrstna Pojasnila dajo se brezplačno.

Stanje hranil. vlog:
22 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
760.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3
poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

ZA VARNOST VLOG JAMČI POLEG LASTNEGA REZERVNEGA ZAKLADA MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA Z VSEM SVOJIM PREMOŽENJEM IN VSO DAVČNO MOČJO. DA JE VARNOST VLOG POPOLNA, SVEDOČI ZLASTI TO, DA VLAGAJO V TO HRANILNICO TUDI SODIŠČA DENAR MLADOLETNIH OTROK IN VAROVANCEV.

4 26—20

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4½%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakoprstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi tiskami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadružne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno. V isti založbi je izšla tudi času primerna knjižica v drugi pomnoženi izdaji

Novi državnozbornski volilni red.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52—81

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl,

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje mesečno 2 K. za Nemčijo 2 25 K. za Ameriko 2 75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije se poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Tristopna petil-vrstica 28. vin. za enkrat, 12 vin. za dva krat; večkrat po dogovoru.

18. štev.

V Ljubljani, v sredo, dne 10. aprila 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice štev. 8/1.

Reakcija se združuje.

Domislili so se liberalci in kandidirajo. Postni čas, ko si človek spraša in spraši svojo vest, čas kesanja in pokore se jim je zdel preresen za drzne šale. Pomladno solnce pa je prineslo nekaj veselja na zemljo in mnogo veselosti; zvabilo je tudi liberalnega martinčka iz varnega zatišja. Kot ljudje dobre volje mi liberalcem to ceneno pomladansko veselje od srca privoščimo. Nekaj nam pa vendar greni dobro voljo. Ne morda bojazen, ampak čisto človeško sočutje z ljubljanskimi volilci, ki so si jih izbrali liberalni za nedolžno žrtev svojega neprostopoljnega humorja.

S svojo kandidaturo so liberalci — če so jo sploh resno vzeli — računali na troje. Enkrat na osebno priljubljenost ljubljanskega župana. Pozabili so, da se pri volitvah ne gre za osebe, temveč za stranko, za načela; pozabili so na to, da bodo ljubljanski volilci prav dobro znali ločiti osebno priljubljenost Iv. Hribarja od političnih simpatij, ki jih ne vživa stranka njegova. Zidali so na to, da imajo precej ljudi v Ljubljani, ki jih bodo lahko v svojem smislu gnali na volišče; toda vsteli so se, ker volitve so tajne, in bomo z vso strogostjo gledali na to, da bodo tajne, da vživa vsak ljubljanski volilec neskaljeno volilno svobodo. Končno so računali na sentimentalnost ljublj. prebivalstva. Liberalna stranka se je tekom časa udomachila pri nas in privadila smo se nanjo, kakor se privadi oko na stari mebelj, ki spremlja človeka iz stanovanja v stanovanje. Na to usmiljenje do starega meblja so liberalci očitvidno računali pri svoji kandidaturi. Toda tudi udomachenega meblja se sentimentalni človek (in kdo ni sentimentalni?) naveliča: vrže ga v peč ali ga odda na staro kramo.

Nekaj družega, kar tiči v vseh ljudeh in tudi v ljublj. volilcih, so prezrli: estetični čut. — Liberalna stranka je mrtvo truplo; to vedo sami prav tako dobro kot vemo mi. Duša, ki naj bi se kazala v poletu politične misli, v energičnem hotenju moči in dela, se je že davno izselila iz tega trupla. Umetno vdihavanje življenja, umetno vzbujanje kretanj — vse zaman. Kar je mrtvo, je mrtvo! In konec obrabljenega stroja, ki je izgubil življenjsko sposobnost, nas ne sili k sozlatju.

Umetno oživljanje črvicega, zjedenege organizma — neizrečeno gnusen in ostuden prizor! Prizanesli bi nam bili lahko in nam ga prihranili. Estetični čut ljubljanskih volilcev v resnici ni zaslužil tako krute žalitve!

Liberalna kandidatura ni izraz poguma, ne izliv požrtvovalnosti; v njej se ne kaže zaničevanje politične smrti, temveč čisto navadna komedija.

Nedeljski shod, na katerem se je pokazal liberalni kandidat Iv. Hribar, je bil silno poučen. Bil je, recimo, informativen shod; informativen ne za kandidata, ker ne pride v položaj, da bi informacije potreboval, zelo, zelo informativen in in- struktiven pa za ljubljanske volilce.

Iv. Hribar kot politik je eden tistih nesreč- nežev, ki bi rad postrvi in ščuke gojil v eni vodi. To ne gre; v sedanji družbi vlada in bo vladal srdit boj, boj med zastopniki kapitala in zastopniki umskega in ročnega dela, boj med izkoriščevalci in izkoriščanci, kajti izkoriščanje leži kapitalistu v krvi, izkoriščanje je njegova natura. Sit človek je zver, pravi Gorki. Nikdar ne pomi- luje lačnega, ker ga sploh ne pozna. Siti in lačni sta si vedno sovražnika in na vekovnike si bodeta drug drugemu trn v očesu. Ščuka in postrv ne bodeta prijatelja nikoli; prebudo slast ima ščuka, prevelik apetit in — preostre zobe. Kolikor časa bo obstajal sedanji družabni red, ki nasuje neka- terim slučajnim izvoljencem kapitala v vse žepe in jih oprosti vsakršnega dela, ogromno večino pa sili, da pod krvavo smešnimi pogoji prodaja ka- pitalistu svojo delavno moč, dokler se nahajajo v so- cialnem ribniku ščuke in postrvi, ni misliti na socialni mir. Razredni boji pojenjajo šele tedaj, ko zginejo izkoriščevalci in izkoriščanci s površja, ko bode izkoriščevalcem izkoriščanje onemogočeno, ko bodo izkoriščanci obvarovani pred izkoriš- čanjem. To se zgodi z uresničenjem socialističnega ideala, ko nadomesti sedanji kapitalistični red so- cialistična organizacija družbe. Ta prememba se bode izvršila, saj odgovarja smeri družabnega raz- voja, saj ni družega kot politični izraz hrepenenja ogromnih ljudskih mas. Velike premembe, ki se- žejo tako globoko v družabni organizem, se ne zgo- de na mah; tudi dani se počasi. Toda kakor zanesljivo izide za nočjo dan, tako zanesljivo pride ta prememba. Dokler pa ta prememba ni gotova, treba kapitalističnim ščukam nataktni borbe, da ne požro ribic, treba splošnega socialnega zavaro- vanja z izključnim obremenjenjem kapitalističnega delodajalca, treba radikalnega dohodninskega davka s sočasno razbremenitvijo malih ljudi, treba davka na velike dedščine, na vzrast zemljiških cen i. t. d.

Ovca cela, volk sit, to vkup ne more bit! Oglejmo si na konkretnem slučaju, kakšna fraza, kakšna laž je trditev, da so interesi delo- dajalca in delojemalca skupni. Mislimo Hribarjevo stališče proti zakonu za zavarovanje zasebnih urad- nikov, iz katerega se z vso zgovornostjo ni mogel izmotati.

Zavarovane vsote tekom ostarelim zasebnim uradnikom iz posebnega fonda in vprašanje, kod ta fond vzeti, kako ga rediti. Troje je mogoče: ali vplačujejo vanj delojemalci, ali delodajalci, ali država. Novi zakon, ki je vse prej kot popoln in idealen, pritegne k vplačevanju delodajalce in delojemalce: Vsak vplačuj polovico premije. — Hribarju se ni kar nič trdo zelo, da plačaj delojemalec od svojega skromnega in bornega zaslužka polovico; trdo pa se mu je zdejo, da mora delodajalec, bogat fabri- kant ali veletržec, ki ima vsega v izobilju, ki se redi ponajveč zgolj od tujega dela, da mora ta tudi vplačevati. In sklenil je »zakon omiliti«. Kako storiti? Zvrniti težko breme zavarovalnine na šibke rame zasebnega uradnika? Dobro bi bilo, toda bilo bi skoraj preokrito za kapitalističnega kavalirja. Iz- misli in izmodruje si drugo pot, ki privede ravno tja, a ni tako rjava in ne tako blatna; polovico naj vplačuje delojemalec-siromak, drugo polo- vico pa naj namesto delodajalca prevzame država. Kdo pa je ta država? Odkod zajema ta država

svoje dohodke? Po sedanjem davčnem sistemu se večina državnih dohodkov doteka iz indirektnih davkov, iz davkov — lahko rečemo — na najpo- trebnejša in najrazširjenejša živila, bodisi v obliki finančne carine na kavo, cukr i. t. d., ali kot dr- žavni monopol soli in tobaka, ali končno kot čisti indirektni davek. In ker zavzjeta povprečno po- samezen delodajalec in delojemalec enako količino teh za življenje najneobhodnejših živil: cukra, ko- feta in soli, in ker je delodajalec v razmerju z delojemalci malo, je jasno, da izvabi država pre- težno večino davkov iz suhega mošnjčka zemskih in ročnih delavcev. To Hribarjevemu načrtu, izvira- jočem iz njegovih famoznih »skupnih interesov«, bi plačeval v bistvu vso zavarovalno premijo delojemalec sam: polovico neposredno od svoje plače, ostalo polovico, kadar bi pil kavo s cukrom, si zapalil viržinko, ali pa izpraznil čašo piva.

Čigave interese je zastopal Hribar s tem pred- logom? Koristi delojemalcev? Kruto je hotel Hribar oškodovati delojemalca-siromaka na korist silega in rejenega delodajalca. Zastopal je nemara interese tega ali onega kapita- lističnega podjetja; koristi privatnih uradnikov in uslužbencev gotovo ni imel pred očmi.

In kako se je Hribar umival na nedeljskem shodu: V trg. in obrtno zbornico me niso poslali delojemalci, temveč kapitalisti, torej sem moral zastopati njih koristi. V drž. zbor me bodo poslali vsi sloji, torej bom zastopal koristi vseh slojev. Ne, Hribar se temeljito moti; ljubljanski delavni razred: delavstvo in inteligenca, vedo predobro, kaj po- menjajo besede »koristi vseh slojev« v ustih kapi- talista. Ne skladajo se z njegovimi elastičnimi, dejali bi, odvetniškimi nazori o politiki, imeti hočejo za poslanca celega moža, ki bo vselej in povsodi za- stopal njih interese, interese delavstva in inteligence. Prihranili mu bodo mučni položaj, da bi zastopal v Ljubljani kapitalistično lakomnost, enkrat pa na Dunaju »skupne interese vseh slojev«, oteli ga bodo te dvojne in dvomljive vloge.

S krivimi nauki o skupnosti interesov, katerih nikjer ni, zakrivajo liberalci, zastopajoč stvar kapi- talističnih izkoriščevalcev, ljudem resnico in jim motijo pogled. O tem delu se srečavajo s klerikalci. Eni politično poneumnjujejo kmečko ljudstvo in ga izročajo izkoriščanju veleposestva in duhovščine, drugi poneumnjujejo mestno prebivalstvo v službi kapitalizma. Razločka med njimi ni in ni ga tudi delali ne bomo. Vse njih medsebojno bojevanje je bojevanje klik: idealnega nasprotja med njimi ni, kvečjemu blede zavist in slepo so- vraštvo nesolidnih kramarjev-konkurentov, ki hodita drug drugemu v zelje z umazano kupčijo. Vsled pomanjkanja idealnih razločkov imajo boji teh strank tako topo in tako nizko obliko.

Nasa naloga je, da demaskiramo liberalno in klerikalno politično hinavščino, da politično pre- budimo kmečko ljudstvo in inteligenco. Za indu- strijskim delavcem bode politično dozorel tudi slo- venski inteligent in mali kmet. V čem pa obstoji politična zrelost? V mojih očeh, pravi duhoviti nemški pravoslovec Ihering, politična izobrazba ni družega kot pravo umevanje lastnega in- teresa. Slovenski proletarec se je politično že probudil, vrsta je na inteligentu in malem kmetu. Njiju politična pasivnost ni večna; apatija preide,

Sodrugji in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

spoznali bodo svoj interes, našli bodo sebe in odklenkalo bo obema slovenskima klikama, ki se redita od politične nezavednosti. Čas dojde prav kmalu! Že izpregledujejo, že spoznavajo svoje politično mesto. Mnogo časa poteče, preden se utrga plaz na gori, kadar se enkrat toči, gre hitro. In toči se žel!

Reakcija je ena sama, in naj nastopa v ovčji koži izigravane vere ali v salonski suknji t. zv. «skupnih interesov». In tega se vesoljna slovenska reakcija že začenja zavedati. Nedeljski shod je bil koncentraciji, zbližanju slovenske liberalno-klerikalne reakcije posvečen. To pomenja Hribarjeva izjava, da je naloga «narodno-naprednega» «poslanca» oglasiti vstop v Sušteršičev klub, to znači poljubovanje rok Ploju in Povšetu, na to meri t. zv. gospodarsko zbliževanje klerikalnih in liberalnih prvakov vzporedno z deželno-zborskim kulisnim gospodarstvom, to kriči trdovratni Hribarjev molk o ločitvi vere in politike: o svobodni državi, šoli in zakonu.

Temu združujočemu se taboru politične in socialne reakcije velja naše organizatorično i agitatorično delo. Naloga vseh, ki hrepené po kulturnem, političnem in socialnem napredku je, da se izbiri predsodkov, ki so jim jih naši protivniki natrosili, združijo v taboru jugoslovanske socialne demokracije, ki je edina zastopnica napredka na Slovenskem. V imenu teh napovedujemo združujoči se reakciji pod vodstvom gg. Hribarja in Kregarja najostrejši boj.

Z Goriškega.

V Gorici, 7. aprila.

Tudi na Goriškem, kakor povsod, je volilna reforma porodila veliko zanimanje mej vsemi sloji naroda. Kar veselo je opazovati, kako se debatira v vsaki delavnici, krčmi, hiši, brivnici, kavarni. Pesimistična resignacija je izginila in vsakdo razmotriva, kako naj se pogloblja razmere na gospodarskem in na političnem polju. Pri nas ljudje in stranke kar nore v dokazivanju, kaj in kje se mora popraviti, kako naj bodo vsi srečni.

Zanimivi ljudje so pri nas klerikalci; teh imamo dve struji: Gregorčičeva, ki je avstrocesarskoverska in deluje po starem Bleiweisovem receptu, in papeško-rimska štrancica, katero vodi pop dr. Pavlica. Vsaka ima svoje glasilo, ali rimsko-papeška je premajhna in nje nazori nočejo ljudstvu v glavo, zato se je privesila za prihodnje volitve ob avstro-konservativno, versko, politično društvo «Sloga». In ta mostruozno skrupucana politična pošast je porodila tri kandidate, naj bi osrečili našo deželo in slovenski narod sploh. Sinovi-kandidatje so podobni politični jim materi, ki jih je porodila: birokrat, sodnik in pop! Škoda, da nimamo nobenega volilnega okraja več, če ne bi videli še kandidate žandarja, finanço, «trabanta» in cerkovnika!

Okrajni glavar Laharnar bo osrečeval deželo kot «podložnik» cesarjev in njegovih pristaši prepelajo na shodih cesarsko pesem Sodnik Fon je brezverec, ki kandidira na katoliški podlagi, da ne bode več na sodnji obsojal Slovencev in tako rešil sebe iz neprijetnega položaja. Semeniški profesor dr. Gregorčič pa bode pošiljal svoj blagoslov Slovencev in ti bodo siti, — hiše in krave ne bodo več kmetu rubili, nasprotno pa, če se kmetje «spuntajo» kakor na Rumunskem, bode predlagal — najmodernejši kanone za vzdrževanje redu.

Oj, Slovenci, Slovenci! . . .

Nič manj čudni svetniki niso naši narodno-napredni ljudje. Tej stranki pripadajo vsi večji podjetniki dežele, nekaj trgovcev in par odvetnikov. Pridružili so se ji tudi nekateri kmetje, ki so se slučajno skregali z domačim gospod nuncem. Vodja te stranke je trgovec Gabršek, ki piše v «Soci», da tudi on hodi k maši in prav rad prodaja slike svetnikov, Kristusov in madon v svoji trgovini, posebno pa masne bukvice, ki baje prinesejo največ dobička Ta stranka je za produktivne zadruge in proti konsumnim zadrugam, za zedinjeno Slovenijo, iz katere naj se izključi slovenske delavce, ki niso pohlevni za narodno avtonomijo, v kateri mora narod slušati izvrševalni odbor te stranke, za svobodo, s katero se lahko farba in izkorišča narod in za kulturo, katero razširjajo «Trije mušketirji», «Grof Monte Cristo» i. t. d.

Za prihodnje volitve so postavili kandidatom gosp. Streklja, ki je šest let deželni poslanec in živi 7 let v . . . Dalmaciji. Poskrbel je ta človek, da je dežela dala 3000 kron za kraške pašnike in ker je Kraševcev 30.000, dobi vsaki 10 vinarjev avstrijske veljave za — bonbončke.

Druga dva kandidata naši naprednjaki iščejo in ko jih dobe, Vam naznanim.

Socialni demokratje pa pridno agitirajo za svoje kandidate in načela, a goriški Slovenci trde (resni in pametni Slovenci: klerikalci in liberalci), da hočejo socialisti poitaljančiti Slovence. Nasprotno trde Italijani naše dežele (pametni kot zgoraj se razume), da hočejo socijalmokrači posloveniti Italijane.

Kakor se vidi, bi se lahko «socijalmokrači» stepili mej seboj, če bi imeli tako nasprotna načela in vendar — jaz ne razumem — slovenski in italijanski socialisti se kar podpirajo v agitaciji in bratijo v boju! Grozen položaj!

Ker so pa rekli klerikalci obeh narodov naše dežele, da so socijalmokrači grobokopi svete vere, zato sem skušal vse mogoče, da bi izvedel, kje kopljejo ta grob. Ali moje prizadevanje je bilo zaman: Ni mi bilo mogoče iztakniti ničesar, zato oprostite, dragi urednik, če vam ne morem razjasniti, kar ste čitali v drugih časnikih.

Poročal Vam bodem v kratkem, kako je «Soča» šla v «Gorico» in sklenila kompromis za okraj «Gorica mesto».

Volilni imeniki.

Volilni imeniki so od 1. do 14. aprila razgrnjeni na vpogled pri županstvih sledečih občin volilnega okraja ljubljanske okolice: Ježica (za sosednje kraje), Št. Vid nad Ljubljano. Zgornja Šiška, Spodnja Šiška, Vič — Glince — Rožna Dolina, Brezovica, Moste. Vsak sodrug volilec naj se takoj prepriča, če je vpisan, če ni, naj pri županu takoj reklamira volilno pravico in z listinami dokaže, da je avstrijski državljani (domovinski list), je 24. let star (rojstni list) in da prebiva do dneva razpisa volitev eno leto v občini (pobotnica ali potrdilo hišnega gospodarja). Reklamira se lahko ustmeno ali pisмено tudi pri okrajnem glavarstvu v Ljubljani, zlasti če bi župani skušali delati kake težave. Pazi naj se, da ne bo kak nasprotnik neopravičeno vpisan! Torej pozor, časa je samo 14 dni. Tudi po drugih občinah naj se sodrugi pobrigajo. Vsa pojasnila daje upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Franciškanske ulice št. 8, prvo nadstropje, ki je odprto vsak dan od 9. dopoldan do 8. ure zvečer.

Št. Vid. Volilni imenik je razporejen od 1. do 15. t. m. od 8. do 10. dopoldan in od 5. do 7. popoldne za volilce v naslednjih vaseh: Št. Vid, Trata, Vižmarje, Dolnice, Podutik, Podgora, Poljane, Brod, Štaniše, Guncle, Dvor, Medno, Glince, Kamna Gorica, Turško selo, Čeplje. Volilcev je v tej občini vpisanih 364.

Vič — Glince — Rožna Dolina. Volilni imenik je razporejen od 1. do 14. aprila na vpogled. Sodrugi lahko vpogledajo v volilski imenik tudi v gostilni g. Korošca, kjer dobe tudi vsa druga pojasnila.

Ježica — Tomačevo in sosednje občine. Volilni imenik je razgrnjen na vpogled od 1. aprila naprej skozi 14 dni. Vpogleda se pri županu, g. Vilfanu na Ježici «pri Alešu».

Št. Vid nad Ljubljano. Volilski imenik leži od 1. do 14. aprila pri županstvu na splošen vpogled.

Zagorje ob Savi. V Kotredežu leži volilni imenik od danes naprej v občinskih pisarnah. V Aržiški občini od 6. t. m. naprej. Za Zagorski občini se lahko reklamira oziroma pogleda v volilnem imeniku pri sodr. Čobalu ali Malovrhu v hiši konsumnega društva. Za občino Aržiše pa v filijalki konsumnega društva na Lokah. Obenem se pozivlja vse volilce celega okraja, da po vseh občinah ležijo volilni imeniki, vsakdo naj se prepriča, ali je vpisan ali ne.

Notranje Gorice. Volilni imenik je razložen od 1. do 14. t. m., vsak dan od 10. dopoldne do 2. popoldne, za volilce v sledečih vaseh: Notranje Gorice, Vnanje Gorice, Plešivica in Brezovica. Vseh volilcev je v tej občini 274.

Šmartno pri Dobravi. Volilni imenik je razložen od 1. do 14. t. m. in ga lahko vpogledajo od 10. dopoldne do 2. popoldne vsak dan volilci iz vasi Šmartno, Dobrava, Stranska vas, Podsmreko, Kozarje, Gabrje, Kruševo, Brije, Utrk, Sojica, Razore, Vrhovce, Osredok, Drazovnik. Vpisanih volilcev je 395.

Šmartno pod Šmarno goro. Volilni imenik se lahko vpogleda od 1. do 15. aprila od 8. do 12. dopoldne za sledeče vasi: Šmartno pod Šmarno goro, Zgornje in Spodnje Gameljne, Zgornje in Spodnje Pirniče, Tacen, Vikrice, Zavrh. Vpisanih volilcev v tej občini je 373.

V Trstu so volilni imeniki na ogled še v sledečih krajih:

na Verdeli v gostilni Mirabosco od 7. do 9. ure zvečer,

na Verdeli pri Sv. Ivanu v gostilni Amalia od 8. do 10. ure zvečer.

na Barkovljah v gostilni novega konsumnega društva od 7. do 10. ure zvečer.

Politični odsevi.

Slovenski klerikalci na Koroškem so končno tudi določili svoje kandidate. V tretjem volilnem okraju (Borovlje, Pliberk, Železna Kaplja, Dobrava) kandidira Franc Grafenauer; v velikovškem okraju je povsem nepotrební kandidat župan Florian Ellersdorfer; v celovski okolici so postavili monsinjora Valentina Podgorca. Svojega kandidata hočejo postaviti tudi v Celovcu, v beljaskem, rožeškem in ziljskem okraju pa podpirajo nemške krščanske socialce. — Kud će suza, no na oko?

Klerikalni kandidatje na Spodnjem Štajerskem, skriti pod plaščem «Kmečke zveze», so: Za okraj Maribor levi breg, Št. Lenart, Gornja Radgona, Ljutomer Franc Roškar, za Maribor desni breg, Slovenska Bistrica in Konjice Franc Pišek, za Šmarje, Rogatec, Kozje dr. Anton Korošec, za Celje in Vransko dr. Jožef Povalej, za Marenberg, Slovenjgradec, Šoštanj in Gornjigrad Franc Robič, za Brežice, Sevnico in Lasko dr. Iv. Benkovič, za Ptuj in Ormož dr. Miroslav Ploj. «Narodna stranka» še ni na jasnem glede svojih kandidatov. «Štajerčevci» jih menda tudi še iščejo, bar. Moscon ne kandidira na lastno pest.

Volitve na Finskem. Volitve za deželni zbor avtonomne Finske so prinesle socialnim demokratom velikansko zmago. V političnem življenju na Finskem je vladala doslej starofinska stranka, ki je bila pokorna služabnica reakcionarnih ruskih vlad in je zavozila tako daleč, da je svobodna dežela Finska kljub mednarodnim določbam že izgubila svojo neodvisnost, dokler ji ni pred letom dni to neodvisnost spet pridobila velika ruska revolucija. Vendarle nihče ni pričakoval, tudi socialni demokratje same ne, da bo starofinska nazadnjaška stranka že ob prvih svobodnih volitvah popolnoma porazena. Doslej vsemogočna, je dobila zdaj po težkem boju 58 mandatov; mladofinci so dobili 25, zastopniki švedske manjšine 24, druge stranke 13, socialni demokratje pa osemdeset poslancev. Med socialnimi demokratji je 19 žensk. Po tem izidu je socialna demokracija na Finskem gospodar dežele, kar bo gotovo vplivalo tudi na ruske razmere. Zanimivo in značilno je, da so vse izvoljene ženske — na Finskem imajo ženske aktivno in pasivno volilno pravico — v taboru socialne demokracije. To je znamenje, kako neumno in brezsmiselno je tisto besedičenje, da bi z volilno pravico žensk pridobila reakcija, ne pa svoboda in napredek.

Domače stvari.

Tajna seja. V prihodnjo državno zbornico pride 515 državnih poslancev in en program. Ubija se vsaj in trudi, da bi prišel. Po volilnih shodih hodi zdaj mnogo živih ljudi, ki so sestavljeni od krvi in mesa, od kosti in živcev, od brade in las — nenadoma pa se je prikazala med njimi siva senca, ki nima ne imena, ne stanu in ne poklica in ki se piše kratkomało program in drugega nič. Gospod župan Hribar je bil doslej resnično zaslužen, po pravici ugleden in resnično izobražen človek; čez noč pa je vse to pustil, ni več Hribar, ni več župan, ni več zaslužen, ni več ugleden, ni več izobražen — in je postal program, napisan na bel papir v devetih slovanskih jezikih. Recimo sedaj, da bi bil ta med slovansko-narodni program za šalo res izvoljen — kakšna žalost! V vseh klubih državne zbornice sede živi ljudje, razgovarjajo se in debatirajo, govore o nujnih političnih stvareh, sklepajo predloge — ampak tam, tam v zadnji klopi sedi ugledna senca, sedi in molči. Pride Kramar, potrka na ramo: Co je? Schütze je ukončena! — Senca pa vzigne kazalec in pravi slovesno: Ne motite me! Jaz nisem živ človek, jaz nisem član nobene stranke, jaz nisem zastopnik nobenih načel — jaz sem program, jaz sem sam svoj papirni klub in imam pravkar tajno sejo. — Osramočen bi odšel Kramar, če bi se stvar tako tugobno vršila; ampak Ljubljana je živa in bo poslala na Dunaj živega človeka, ne pa košček papirja, pa naj bi bil ta papir popisan ne samo v vseh slovanskih jezikih, temveč tudi v latovščini.

Sušteršičeva sreča vendar ni tako velika, kakor jo opeva «Slovenčeva» romantika. Opaža se celo, da ima poglavar klerikalne stranke prav težko stališče v svojem volilnem okraju. Kmetje niso nič navdušeni, da jih hoče zastopati On. Na Brezovici je doživel pravi pravcati poraz, ki ga vsi «Slovenčevi» ditirambi ne izpremene v zmago. Udeležencev na tistem shodu je bilo 80, med njimi pa so vštete tudi ženske in solski otroci. «Slovenčeva» laž, da jih je bilo 300, je torej že predebela. Sušteršič jo je primahal v spremstvu starih duhovnikov in Stefeta, ali to je kmetom tako malo imponiralo, kakor njegov govor, s katerim je obljuboval vse mogoče in nemogoče. Sam je opazil, da ga kmetje ne marajo, pa se je začel sladkati, da bi jih pridobil. Ali bilo je vse zaman. Ugovori župana Kušarja so ga spravili čisto iz tira. Tudi horjulskemu fajmostru Stanoniku, ki se je predstavil «v imenu Jezusa, Boga in Marije device, svete Ane» in še nekaterih drugih svetnikov, se ni posrečilo, napraviti pravi štimung med ljudstvom. Konec je bil ta, da se je ogromna večina obrnila in je odšla, ostale so pa skoraj same ženske z otroci. Pozneje je poiskal Sušteršič župana privatno, ali sepeče se, da je bila tudi ta pot bezuspešna.

Zaradi znanega viharnega shoda v Trbovljah je državno pravdnistvo vpeljalo preiskavo. To je prvi slučaj v naših krajih, da izvaja oblast konsekvence iz zakona o volilni svobodi.

Klerikalizma se v Trstu ni bati, so trdili vedno tržaški narodnjaški voditelji, med njimi tudi dr. Rybař na shodu radikalnega dijaštva. V sredo je bila v dvorani Mally ustanovitev krščansko-socialnega društva; med udeležniki je bila polovica Slovencev, dasiravno je društvo čisto italijansko. To so plodovi narodnjaške politike.

Črne koze na Greti pri Trstu. V družini prtljagarja južne železnice Forstnerja, ki je stanovala na Greti, so se pojavile črne koze. Obolela je vsa družina. Dne 3. t. m. so vso družino odvedli v bolnišnico za nalezljive bolezni pri sv. Mariji Magdaleni. Najopasnejše je bolna Forstnerjeva soproga. Sodi se, da je Forstner nalezel bolezen od nekega tujca, kateremu je nosil prtljago.

Občinski zavod za mala stanovanja se ustanovi v Trstu po sklepu deželnega zbora. Ta zavod ima postati samostalna institucija občine. Ljubljanska občina se brani malih stanovanj z vsemi štirimi. Ko je hotel Gorjup zidati delavske hiše, se mu ni dovolilo tega. Mati Ljubljana podi delavce rajše ven iz svojega področja.

Italijansko univerzo v Trstu je zahteval tržaški deželni zbor, preden se je razšel. Dr. Rybář je dejal, da Slovenci tako dolgo ne bodo podpirali te zahteve, dokler sami ne dobe ljudskih šol. Narodnjakom je prišla italijanska zahteva prav, ker jim daje priložnost, da se »postavijo« pred volitvami. V stvari je pa že res, da so ljudske šole bolj potrebne kakor univerza.

Kamenit most čez Sočo, ki je bil že pred petimi leti nameravan, hočejo postaviti sedaj mesto lesenega pri Gradiscu.

Kopaljšče misli napraviti mariborska občina pri »treh ribnikih«, severno od mestnega vrta. Pri tej prihki se spominjamo, da ljubljanska »ljudska kopel« že davno ne zadostuje in bi bilo nujno potrebno, da se napravi takih kopelji še v drugih mestnih, oziroma predmestnih okrajih.

Velikonočno sreljanje iz topičev je po slovenskih krajih zelo v navadi. Ali ta navada je zelo nevarna. Pokrajinski listi poročajo o celi vrsti nesreč, ki so se primerile pri teh »slovesnostih«. Kaj res ne bi moglo biti vstajenje brez te nevarnosti?

Dopisi.

Zagorje ob Savi. (Velikonočna izpoved.) Dobro sem se pripravil na velikonočno izpoved. Celi dan pred cvetno nedeljo sem se postil, od polnoči naprej pa sem se vzdržal celo tobaka, čeravno sem hud kadilec. V nedeljo ob petih zjutraj sem končal svojo službo in takoj sem se napotil v farno cerkev v Zagorje, da bi se izpovedal in očistil svojo grešno dušo. Ko je ura bila šest, sem bil že tam in sem se kot veren kristjan pripravil. Ko sem že precej dolgo čakal, me je začelo zebsti, da sem se tresel po vsem životu, posebno ker sem bil cel dan in celo noč v službi. Ob 9. uri sem dosegel zaželeni cilj, pa sem se očitno in skesano izpovedal duhovnemu očetu, gospodu kaplanu Jerneju Podbevšku. Ko nisem vedel povedati nič več grehov, me je jel poučevati in mislil sem, da dobim sedaj odvezo. Ali gospod kaplan me je opominjal in opominjal in končno me je vprašal, ali čitam kaj časnikov. Seveda sem bil zadovoljen, da me duhovni oče tako spretno opominja, da ne bi odšel z grehom iz spovednice. Povedal sem, da čitam »Rdeči Prapor«. Gospod me vpraša, če berem tudi druge časnike, ki so na katoliški podlagi. Odgovorim, da čitam, ako kaj dobim. Spovednik: »Ali naročeni niste na nobenega?« — Jaz: »Sem na »Rdeči Prapor.« — Spovednik: »Ampak »Rdeči Prapor« je brezverski list, ki ruje proti veri in cerkvi. Obljubite mi, da popolnoma pustite »Rdeči Prapor«, ker drugače vam ne morem dati odveze.« — Jaz nisem mogel obljubiti tega, ker bi se bil zlagal in zopet padel v greh. Povedal sem gospodu, da sem strokovno organizovan železničar, da je »Prapor« naš delavski list in da ne priznam, da ruje zoper vero in cerkev; opomnil sem, da na tem mestu ne morem govoriti več. Gospod pa mi le prigovarja in prigovarja, naj pustim »Prapor« in naj naročim list na katoliški podlagi; priporoča mi »Domolj.«, ki velja samo 3 krone in hoče na vsak način, naj mu obljubim, da ga naročim; ako ne, moram priti še enkrat k spovedi in se boljše pripraviti. Povem mu, da sem dosti pripravljen in da se drugače ne bom. On mi pravi na to, naj pridem k njemu na dom, ker mi tukaj ne more povedati, kakšen namen ima socialna demokracija, ki bi rada zatrla cerkev in vero ter hoče iz šole odstraniti tudi Boga. In zopet začne siliti vame, naj naročim »Domoljuba«, hitro, da ne bodo ljudje čakali. Jaz grešnik sem si pa mislil, naj le čakajo, saj moram tudi jaz; program socialne demokracije imam v žepu, v butici pa tudi nekaj. Povem še enkrat, da se ne morem naročiti na »Domoljuba«, spovednik pa mi pove, da mi ne more dati odveze in da ima smrtni greh, kdor čita »Rdeči Prapor«. »Tako, pridite drugič, ko bodele boljše pripravljene. Hvaljen bodi, Jezus Kristus.« Tudi jaz pravim »Hvaljen bodi, Jezus Kristus«, pa stopim v klop in izmolim z lahkim srcem molitvico, pa mi je Bog odpustil grehe. Gospod Jernej Podbevšek mi jih pa ne bo več, če bom vedel, da je on v spovednici. Tako sem opravil na cvetno nedeljo izpoved, pa si ne želim nikoli več take. Saj je bila popolna kupčija; z »Domoljubom« bi si bil lahko kupil odvezo.

Socialni pregled.

Spljet (Dalmacija). [Brzjav »Rdečega Prapora.«] Tukajšnji kamnoseki imajo plačilno gibanje. Tovariši naj tukaj ne iščejo in ne sprejmejo dela.

Najnovejše vesti.

Linec, 9. aprila. Včeraj so bile tukaj občinske volitve v četrtem razredu. Oddanih je bilo 9828 glasov, to je 72 odstotkov. Socialno-demokratski kandidati so dobili: Siegl 4549, Kolinger 4541, Thaler 4530, Weiser 4364 glasov ter pridejo v ožjo volitev z nemškimi nacionalci, ki so dobili 3207 do 3265 glasov, dočim je odpadlo na krščanske socialce 1965 do 2071 glasov. Dne 15. aprila voli tretji razred, kjer kandidirajo za socialno-demokratsko stranko Euler, Prinz, Weigung in Nemec.

Dunaj, 9. aprila. Avstrijski in ogrski minister za deželno brambo Schöneich in Jekelfalussy sta bila v avdijenci pri vladarju zaradi ogrskih vojaških zahtev.

Dunaj, 9. aprila. Po nalogu justičnega ministrstva se dne 14. in 23. maja ne razpiše sodnijskih obravnav in ne kliče strank na zaslišanje.

Ivančice pri Brnu, 9. aprila. V hiši tukajšnjega župana se je razpočila dinamična bomba; hiša je močno poškodovana, vse sipe so razbite. Na srečo ni nihče ranjen. Atentat je skrivnosten.

Budimpešta, 9. aprila. Na včerajšnji nočni seji poslanske zbornice je naznanil grof Stefan Bethlen interpelacijo zaradi »rumunskega iredentovskega gibanja«. Ugron predlaga, da se podaljša seje zbornice za eno uro zaradi obstrukcije nemadjarških poslancev. Meczner se je pritoževal, da se udeležujejo poslanci neodvisne stranke sej v nozadostnem številu.

Budimpešta, 9. aprila. V komunikacijskem odboru poslanske zbornice je odgovarjal državni tajnik Suterenyi na neko interpelacijo, da predloži trgovinski minister še pred koncem aprila načrt o regulaciji plač na državnih železnica. O višini priboljškov ne more poročati, izpolnilo se boče pa vse opravičene zahteve. Železničarji so pripravljeni na vse.

Sofija, 9. aprila. V nedeljo je bil tukaj velik shod demokratov, ki je ostro protestiral proti reakcionarnemu postopanju vlade. Zaradi novega nazadnjaškega tiskovnega zakona je velikanska nezadovoljnost med ljudstvom. Opaža se živahno agitacijo socialističnih učiteljev. Mogoče je, da sklenejo učiteljsko stavko.

Belgrad, 9. aprila. V skupščini je poslanec sodrug Lapčević opozarjal, da je vsled obstrukcije prvo čitanje proračunskega provizorija za mesec april nemogoče. Edina rešitev krize je v razpisu novih volitev. Dne 31. marca starega koledarja (13. aprila) ni več državnega proračuna, vsled česar je nemogoče funkcioniranje državnega organizma. Odgoditev skupščine je umestna le ob normalnem parlamentarnem položaju. Razpust je edini izhod, da more narod odločevati v konfliktu med večino in opozicijo. — Mladoradikalec Ratarac interpelira, kaj je z arhivom kralja Aleksandra, ki je bil 11. junija 1903 konfisciran.

Belgrad, 9. aprila. Kraljevski ukaz razglašja, da se odgodi zasedanje skupščine do 9. junija.

Skoplje, 9. aprila. Oficielno se naznanja, da je bilo v sandžakih Ipek, Prizren in Pristina od 1. septembra do 1. marca ubitih 15, ranjenih 17 kristjanov, mohamedancev pa ubitih 11 in 5 ranjenih. Pri zasledovanju je orožništvo in vojaštvo ubilo 19 mohamedancev, 9 jih je ranilo, 39 pa ujelo.

Peterburg, 9. aprila. Duma je včeraj nadaljevala agrarno debato. Šuligin (desničar) je napadel socialiste ter je ironično zahteval, naj se odpravi vsako posest, tudi energijo duha, nadarjenost. Prihodnji govornik, kmet, mu je odgovarjal; ironiziral je načelo »posvečene lastnine« ter je svaril pred razdraženim ljudstvom, ki se ne ustavi, kadar naskoči svoje sovražnike in ne boje mirovalo, dokler se ne osvobodi svojih zatiralcev. Konstantinov je dejal, naj izreče дума zaničevanje poslancu, ki je hotel zbijati neumestne šale v tej zbornici.

Kijev, 9. aprila. »Novo Vremja« poroča, da je vseučilišče popolnoma v oblasti revolucionarjev. Dijaki zahtevajo z vso odločnostjo, da se jim dovoli na vseučilišču politične shode.

Pariz, 9. aprila. Vlada nadaljuje boj proti strokovnim organizacijam državnih uradnikov in uslužbencev. Predsednik društva uradnikov finančnega ministrstva je odpuščen iz službe.

Strokovni pregled.

Pomočniška bolniška blagajna zadruga goštilničarjev in kavararjev ima v četrtek, 11. apr. ob 3. uri popoldne svoj občni zbor v hotelu Ilirija. Vsopred: Volitev odbora v pomočniški zbor, volitev zastopnikov na združni zbor, volitev razsodišča, volitev odbora za bolniško blagajno, volitev nadzorovalcev in namestnikov, polaganje računa za leto 1906 in raznoterosti.

Shodi.

Volilni shod zidarjev v Ljubljani je v nedeljo, 14. t. m. ob 10. uri dopoldne v salonu pri »Levu«. Zidarji, udeležite se ga mnogoštevilno!

Kandidat za radovljiški okraj, sodrug dr. Dermota, je govoril 31. sušca v Radovljici, 1. aprila pa v Lescah. Shoda sta se vršila popoldne in sta bila jako dobro obiskana, vključno temu da se je agitacija za udeležbo omejila zgolj na naznanila z lepaki. Sklicatelj in govornik je v poljudnem govoru razvijal program, na kojem kandidira v državni zbor. Zbrani volilci so mu opetovano pritrdjevali. Še zanimivejše je zborovanje postalo, ko se je po govoru začela debata. Skoro vse razpravljanje se je sukalo okoli narodnostnega vprašanja. Interesantno je bilo, s kakšnimi praznimi in naivnimi argumenti je skušal pobijati radovljiški župan dr. Vilfan izvajanja kand. dr. Dermote. Največ je ponavljal premlete fraze. Seveda je imel dr. Dermota lahek posel, ko ga je zavračal, kajti znano mu je bilo, da se je nastopalo pri vseh drugih narodih z enakimi ugovori — samo da se jih po drugih deželah že začenjajo sramovati in da jih več ne rabijo! Razven par liberalcev je vse navzoče občinstvo odobrilo izvajanja sodruga dr. Dermote. In le gospodarska odvisnost od liberalcev je nekatere premotila, da si niso upali roke dvigniti, ko se je o kandidaturi glasovalo. Gotovo je, da bodo pokazale volitve, da v Radovljici in okolišu dobi ogromno večino neklerikalnih glasov socialistični kandidat. Liberalni kandidat ne bo prišel niti v račun, ker ga dr. Vilfan še pokazati ne more! — Še večji je bil shod v Lescah. Udeležilo se je ljudstva iz Ljubnega, Begunj, Radovljice in okoliša in iz Lesca, salon pri Wuchererju je bil natlačeno poln. Govornik dr. Dermota je najprej zavrnil nekaj laži, katere so liberalni nasprotniki iz Radovljice trosili o radovljiškem shodu. Liberalci iz Radovljice so bili prišli polnoštevilno — dr. Vilfan se je mogočno s parom konj pripeljal, da razmesari socialističnega kandidata. Na vsako interpelacijo je naš kandidat točno, stvarno, mirno in jasno odgovarjal. Ni čuda, da se je dr. Vilfan blamiral do kosti — prvič kot jurist, ki ne pozna niti postav o varstvu prostosti volitev, drugič kot slabo izobražen politik, ker je pokazal, da nič ne ve, n. pr. niti o bivšem poslancu dr. Lecherju, izbornem zagovorniku volilne reforme, in tretjič kot skrajno slab debater — kakor so po shodu celo liberalci priznavali. Nasprotno je pa nastopal jako lepo in taktčno in s premišljenimi besedami g. Čop iz Most. Slednji je priporočal skupno postopanje vseh naprednih življev pri državnozbornih volitvah. Dr. Vilfan je temu nasprotoval in predlagal celo svojega kandidata, posestnika Gogalo iz Nove vasi. Temu predlogu so se pa zborovalci smejali; ni prišel niti v poštev. Vse je tako kazalo, kakor da bi bila dr. Vilfana ovladovala neka čudovita mržnja do našega kandidata, ki je odvetniški kencipijent. No, bodisi kakorkoli — uspeh obeh shodov, zlasti onega v Lescah, je bil naravnost lep; to bodo tudi volitve izpričale!

Orehovo. Dne 24. m. m. ob 2. uri popoldan je bil tukaj dobro obiskan shod. Sodr. Miha Čobal je govoril imenitno o položaju delavca in kmeta v sedanji človeški družbi ter je začrtal pot, po kateri se more priti do izboljšanja. Volilci so poslušali njegov govor z veliko pozornostjo in so soglasno sprejeli njegovo kandidaturo.

Rimske toplice. Nad 100 volilcev se je zbralo v ponedeljek, dne 25. m. m. na shodu, na katerem sta govorila kandidat Miha Čobal in sodr. Sitar. Čobalova kandidatura je bila soglasno sprejeta. Na shod se je prišel blamirat zastopnik takozvane »kmetske zveze«; dvorano je zapustil med splošnim smehom zborovalcev, pa jo je popihal v župnišče h gospodu fajmostru.

Loka pri Zidanem mostu. Dne 25. m. m. je bil pri nas ob 2. uri popoldan jako dobro obiskan volilni shod. Cesar bi človek pred leti skoro ne bil mogel misliti, da je pri prostih kmetih že tudi izgubila klerikalna nasilnost zaupanje, se vendar godi, kar dokazuje to, da se je udeležilo shodu nad 200 volilcev. Sodruga Čobal kot kandidat našega okraja je orisal prvič kmetski položaj, raztolmačil sedanje krivično zatiranje kmetovalcev ter je razložil, da imajo mali kmetje, obrtniki in delavci enake interese. Če se hočejo rešiti sedanje krivične družbe, je nujno treba skupnega nastopa. Za njim je govoril sodrug Ignac Sitter, ki je omenjal, da je infamna laž klerikalcev, ki trdijo, da je socialno-demokratska stranka brezverska ali brezdomovinska, to obrekovanje ima edini namen, da bi preslepili volilce še za 6 let. Govornik omenja tudi, da kandidata kmetske zveze in narodne stranke obetata delavcem in kmetom po stari navadi, da bodeta zastopala delavce, kmete in obrtnike kakor tudi veleposestnike, torej kapitaliste, kar je nemogoče. Naš kandidat bode zastopal samo prve stanove ne pa kapitalistov. Govora obeh govornikov sta napravila velikanski vtisk, kandidatura se je soglasno sprejela. Ko sta pa odhajala govornika, so ju čakali pred vrati neki klerikalni tolovaji pod vodstvom dveh klerikalnih podrepnikov. Zbralo se je kakih 8 mladoletnih, ki so upili: »Gospod kaplan so rekli, da nimajo socialni demokrati tu nič opraviti«, drugi pa: »Kar pobimo jih«. Ko pa so prišli volilci iz dvorane, so ponehali in se deloma odstranili. Naš odgovor na to surovost je: Na 14. maja volimo edino našega kandidata Miho Čobala.

Cerknica. Na velikonočni ponedeljek popoldne je bil v gostilni gosp. Zalarja v Cerknici dobro obiskan volilni shod pod predsedništvom sodr. Baraga, ki je bil tam slučajno na dopustu. Vključno dejstvu, da sta kaplan Lavrenčič iz Cerknice in znani klerikalni hujskač, župnik iz Grahovega, v cerkvi hujskala ljudstvo, da naj ne gre nikdar na shod, se je bilo vendar zbralo približno 200 ljudi. Če se upošteva, da ni bilo za ta shod skoraj nobene druge agitacije, kakor da je obesil gostilničar tablo na vrata, na kateri je bil naznanjen začetek shoda, se lahko trdi, da je tudi v cerkniškem okraju socializem zadobil trdna tla in da se bodo izjavili poizkusi, da bi se ga zatrl. Predsednik je otvoril shod ter povdarjal, da ga neizmerno veseli, da se je tudi v njegovem rojstnem kraju pričelo dani. Sodrugi Kopač, burno pozdravljen, je predvsem konstatiral podlo in lažljivo obrekovanje v «Slovencu», češ, da je bil zadnji shod velik fiasko socialne-demokracije, ker je baje, ko so klerikalci na komando odšli, samo 20 navzočih ostalo v dvorani. Imenoval je pisarja notice o shodu v Cerknici podlega lažnjaka. Sam «Slovenec» je konstatiral, da je bilo 500 ljudi na shodu in ko so klerikalci, katerih je bilo kakih 120—150, odšli, se v prostorni dvorani niti poznalo ni tega — pa pravi, da je ostalo samo še dvajset ljudi. Ker katoliški popje tako lažljivo proti stranki agitirajo in vedno kriče, da socialisti, katere imenujejo očitne grešnike, zaničujejo vero, bo vendar enkrat potrebno obrazložiti, kaj je bistvo vere, kako je nastala, kaj je klerikalizem, kaj je cerkvena hierarhija, da bodo navzoči izpoznali, s kakimi lažnjivimi argumenti deluje stranka laži in obrekovanj. Ko je govornik razložil, kaj je vera in kako je nastala ter kako stremjenje ima klerikalizem, so navzoči njegovemu izvajanju burno pritrdjevali. Razkladal je tudi pomen državnoborskih volitev in cilje za mandate se potegujočih strank ter žel za njegov trud vseobče priznanje. Kandidatura je bila soglasno sprejeta. Ko je predsednik navzoče opozoril, da je volilni imenik cerkniške občine razpeložen (ki ima 1100 volilcev) in da naj vsakdo pregleda, če je vpisan, je zaključil velezanimivi shod.

Železničarski shod v Ljubljani bo danes, dne 10. aprila ob 8. uri zvečer v salonu «pri Slajercu» na Resljevi cesti št. 20. Dnevni red je posebno važen za sprevodniško osebje in tudi za delavce sploh. Poroča sodrugi Kopač o važnih stvareh. Udeležite se shoda vsi; posebna vabila se ne izdado. — Vodstvo krajne skupine juž. železnice.

Izkaz prostovoljnih darov.

Volilnemu skladu zagorske okrajne organizacije so darovali: M. Cobal nabral 39-04 K, K. Malovrh nabral 3-54 K, M. Čopar nabral 5-30 K, K. Mößlinger nabral 6-80 K, W. Blaško 17-98 K, M. Repovš nabral 4-38 K, Fr. Peterlin nabral 10 K, Anton Godina 90 vin. Skupaj 87-89 K.

Vsaka posameznica in posameznik je KAZIVU.
Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—13

Thierryev centilofitno mazilo

proti vsem, se tako starih ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

E. WILFAN

krojaški mojster

Ljubljana, Resljeva cesta 12

sprejema in izvršuje vsa v njegovo stroko spadajoča dela. — Obleke po meri izdeluje po naj-novejši modi.

10-7

Solidno delo!

Cene nizke!

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, najpo-
trebno vsakemu volilcu in vsakomur,
ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski
list, ki ne bi smel manjkati
v nobenem bralnem društvu ali čitalnici
ter napredni hiši.

Priloga: „Rdeči Prapor“ povsed!

Naročajte edino slovensko revijo Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1-50, za
četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih
zavodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov
spomenik, obsezujoča 48 strani, z lepim
ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer
franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja,
predavanje g. dr. Ivana Prijateja ob odkritju
Prešernovega spomenika v Ljubljani, po
40 vin. pri upravnistvu „Naših Zapisnikov“
v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; po-
slovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializem, 70 vin.

P. Mihalek: Iz nižin življenja, 1 K.

Za agitacijo priprave so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin.,
po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po
pošti 14 vin.

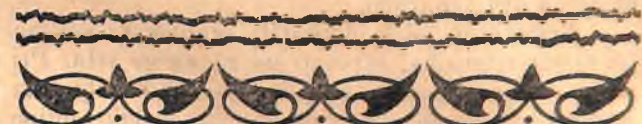
Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust
po dogovoru.

Kaj hočejo socialni demokracije ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za poli-
tično življenje, je, da se seznani s težnjami
in zahtevami socialne demokracije. Cena
brošure, ki obsega tudi narodnostni pro-
gram avstrijske socialne demokracije

Naroča se je pri upravnistvu

„RDEČEGA PRAPORA“.

„Rdeči Prapor“

izvodi po 10
v se dobiva
v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta;
Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra
cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg;
Šešark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg;
Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, šte-
vilka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovske
ulice 1. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. —
Jesenice: Jakob Mesar, številka 101. — Trst: Lav-
renčič, Piazza Caserma; Hreščiček, Campo Belvedere.
— Gorica: Krehel Peter, Kapucinske ulice številka 1.
— Reka: Ricardo Camera, Corso 16.

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
za neslajno potovati naj se obrnejo
Simonu Linetetu
v Ljubljani, Kolodvorske ulice 26.
Vsakovrstna Pojasnila dajo se brezplačno.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do naj-
moderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter
opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja
dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje,
cenike, etike, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake,
opomine, vabila, molitvenike, mitvaška naznanila, razpovednice, hranilne in zadružne
knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavijke, dopisnice, jedilne liste,
vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno.
V isti založbi je izšla tudi časa primerna knjižica v drugi pomnoženi izdaji

Novi državnoborski volilni red.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52—82

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

19. šte.

V Ljubljani, v četrtek, dne 11. aprila 1907.

Leto X.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2.25 K, za Ameriko 2.75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 12 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne posiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Frankanske ulice št. 8. l.

Občinski volilci!

V soboto, dne 13. t. m., ob pol 8. uri zvečer

bode

v areni „Narodnega doma“

Volilni shod.

Dnevni red:

Občinske volitve v Ljubljani.

Kdor želi, da pride v ljubljanski občinski svet vsaj nekaj novega duha; kdor želi, da se pojavi opozicija; kdor želi, da se sliši glas ljudstva, pridi na shod.

Okrajni odbor
jugoslovanske soc.-dem. stranke.

Klerikalci in uradništvo.

(Dopis iz uradniških krogov.)

Hinavščina klerikalne stranke se ne kaže morda nikdar očitneje kakor tedaj, kadar govore o uradništvu in uradniških plačah. V mestih, kjer tvori uradništvo znaten del volilcev, se jim prilizujejo, obetajoč jim zlate gradove in nebesa že na zemlji, ako volijo klerikalnega kandidata, med tem ko med kmeti tvori njihov glavni agitacijski argument uradniška požrešnost, zanikernost in uradniške plače. Zadnjič je klerikalni državnozborski kandidat in bivši poslanec Pogačnik na nekem kmet-skem volilnem shodu pripovedoval, koliko milionov je vrgla vlada uradnikom, med tem ko za kmet-ski stan ni storila ničesar.

Kdor te politične hinavščine naše «Slovenske ljudske stranke» še ni izpoznal, je naravnost slep.

Dognano je, da je uradništvo, državno, deželno in občinsko zelo nezadovoljno. Saj pa dandanas uradništvo ni več tisti faktor, kakor je bil nekdaj. V uradniških družinah le premogokrat gostuje proletarska beda, ki bi je bilo treba nujno odpomoči. Nedavno so se plače državnih uradnikov regulirale. Naši klerikalci, ki so imeli doslej lepo kopico poslancev na Dunaju niso storili prav ničesar, da odpomorejo resnični uradniški bedi. Ta beda je seve nepoznana pri «hofratih», nepoznana pri raznih predsednikih, poznana pa je pri uradnikih nižjih činovnih razredov in pri pomožnem uradništvu. Zadnja regulacija nikakor ne ustreza raznim uradniškim zahtevam. Profit od te regulacije imajo v prvi vrsti višji uradniki, uredniki II., III., IV., V., VI. činovnega razreda. To je bila regulacija «hofratov», med tem ko uradništvo nižjih kategorij ni prejelo drugega kot par borih mesečnih

kronic poboljška. Ni se izpolnila niti stara uradniška zahteva po 35 letni službeni dobi.

Naši dosedanji državni poslanci i klerikalni i liberalni niso storili prav ničesar, da se izboljša gmotni stan predvsem nižjim kategorijam. Faktično so oni sokrivci, naravnost sramotne regulacije, ko je vlada vrgla višjim podpore nepotrebnim činovnim razredom tisočake v naročje, med tem ko je dala onim, ki so podpore v resnici potrebni, le par drobtinic. Glede drugih uslužbencev ni vredno govoriti. To je naravnost škandal, da človeku, ki ga plačuje država kot uradnika s 90 mesečnimi kronami, poboljša plačo za 60—80 kron na leto.

Tej krivični in nasilni vladni regulaciji naši dosedanji poslanci niso ugovarjali. To je treba pibiti! In sedaj, ko to uradništvo tiči v isti, če ne še večji bedi, pa hujška klerikalna stranka na to od države in dežele izkoriščano nižje uradništvo nevedno kmetsko ljudstvo, med tem ko o nepotrebnem zvišanju duhovniških plač molči kot grob.

Treba je, da si uradništvo to hinavščino zapomni, da to tercijsko zlobo razkrinka in da tudi ob času volitve požene od sebe one, ki iščejo samo volilnih glasov in prav nič drugega. Požene vkljub Šušteršič - Krekovim grožnjam.

U r a d n i k .

Veliki fijasko tržaških narodnjakov v Sv. Križu.

Naši narodnjaki so sklicali na 7. aprila, kakor smo na kratko poročali, shod v Sv. Križu. Sklicali so ga na tihem, da bi glas ne segel do nas; toda vsteli so se korenito. Naši sodrugi so takoj sklenili udeležiti se shoda v velikem številu. In to se je tudi zgodilo. Še pred 4. uro so naši sodrugi zasedli vse prostore do zadnjega kotička. Pristašev Rybavev je bilo na shodu le 5—10 iz Sv. Križa in 5 iz Trsta. Pol. društvo «Edinost» so zastopali dr. Rybař, dr. Vilfan in prof. Mandić.

Ves zbežan otvori shod dr. Vilfan in takoj izjavi, da se bode na shodu razpravljalo samo o volilnih reklamacijah. Toda Rybař, ki je dobil prvi besedo, «ni ubogal» predsednika, ampak se je obregnil ob socialno demokracijo, češ, da splošna in enaka volilna pravica ni nje zasluga, temveč zasluga vseh slovanskih strank; nadalje je trdil, da je bolj demokratičen kakor soc. demokratje. Soderug Petejan je v ostrih besedah zavrnil izvajanje Rybařa in dokazal, da je soc. demokratična stranka za prihoritev vol. reforme največ delala in se žrtvovala. Dotaknil se je delovanja slov. liberalcev v drž. zboru proti volilni reformi in osvetlil vedenje tržaških narodnjakov, ki so bili pripravljani pokopati celo volilno reformo zastran enega samega mandata. Dalje je ožigosal zvezo «Mirovcev» na Koroskem z nemškimi kršč., socialci. Izvajanja sodr. Petejana je spremljal gromovit aplavz in živio-klici na kandidata sodr. Jernejčiča. Dr. Rybař je skušal na to z jezuitskimi frazami pobiti sodr. Petejana, kar pa mu je temeljito izpodletelo. Govoril je o vsem mogočem in nemo-gočem, o zvezi nemške socialne demokracije s centrumom na Bavarskem, pravil je, da sodr. Pittoni ni delavec, Puecker da ni delavec, Adler ne delavec. Ko se je oglašil sodrug Petejan k besedi, da bi repliciral dr. Rybařu, dr. Vilfan mu je ni podelil, češ, shod smo sklicali mi. Nato je pozval sodr. Petejan navzoče sodruge, da naj zapuste dvorano, nakar smo ob velikem navdušenju zborovali pod milim nebom na dvorišču. — Takkega poraza dr. Rybař v tržaški okolici ni še doživel.

Politični odsevi.

Nagodbena pogajanja so začela v torek ob 11. dopoldne. Najprej sta imela oba ministrska predsednika pogovor. Potem je bilo skupno posvetovanje, katerega so se udeležili avstrijski ministri Auersperg, Derschatta, Fort in Korytovski ter ogrski ministri Daranyi, Košut in Zichy. Danes se nadaljujejo pogajanja.

Ogrska zbornica je včeraj nadaljevala generalno debato o zakonskem načrtu, ki se tiče pravnih in plačilnih razmer nedržavnih ljudskih učiteljev. Rumun Papp je govoril tri ure in pol ter je razjasnil stališče nemadžarskih narodnosti. Potem je povzel besedo predsednik Justh, ki je dejal, da se razvidi iz zapisnika, da je poslanec Vajda na včerajšnji seji prečital pesem, ki globoko žali parlamentarično dostojnost in narodno samozavest Madjarov. «Ko sem čital zapisnik — pravi Justh — sem takoj vprašal ravnatelja stenografičnega urada, kako pride ta pesem v zapisnik. Ravnatelj mi je dejal, da ni slišal niti on, niti kdo izmed stenografov te pesmi. Ko je Vajda izročil pesem stenografskemu uradu, se ga je vprašalo, ali je čital v zbornici celo pesem, kar je potrdil. Treba je torej, da se popravi zapisnik; drugič predlagam, naj izreče zbornica ukor poslanecu Vajdi, ki je vtihotapil sramotilno pesem v zapisnik.» Zbornica je kar divjala; mnogo jih je kričalo: «To je premalo. Izključiti se ga mora.» Predsednik: «Po opravičniku se mora opravičiti, kdor dobi tak ukor.» (Klici: Vajde ni tukaj. Pobegnil je.) Pozivam poslanca Vajdo, naj se pokaže jutri ob 10. dopoldne tukaj in naj se opraviči.» Ugron napada Vajdo; poslanca Papp in Maniu pravita, da rumunski klub ni odobril prečitavanja te pismi, ali Vajda, ki je moral nujno odpotovati, ni imel slabega namena. Taki izrazi, kakršne je rabil Ugron, pa niso opravičeni. Zbornica je sprejela Justhova predloga in se je bil konec.

Strankarski zbor ogrske socialne demokracije. Na velikonočno nedeljo se je začel v Budimpešti 14. zbor ogrske socialno-demokratske stranke. Poročilo strankarskega vodstva omenja, kakšno pomembno vlogo je imela socialno-demokratska stranka v ogrski politiki poslednjih dveh let; te pomembnosti ji niso mogle odvzeti še številnejše vladne šikane. Poročilo obsoja koalicijsko politiko, ki zavlačuje volilno reformo, ki pripravlja reakcionaren zakon o štrajkih in ki se trudi na vse načine, da bi udušila delavsko gibanje. Vzlic temu se je strokovno gibanje v preteklem letu okrepilo za 50 do 60 odstotkov in število strokovno organiziranih delavcev je prekorajlo prvo stotino tisočev. Dohodki strankarskega časopisja so zrasi od 198 na 274 tisoč kron, dohodki knjigarne od 60 na 87 tisoč, strankarski davek od 13 na 27 tisoč kron. Po živahni debati, ki je zahtevala energične pol. agitacije je bilo poročilo odobreno in resolucija strankinega vodstva sprejeta, da naj se vsa sredstva strankarske agitacije postavijo v službo boja za splošno in enako volilno pravico, da naj se zveča moč strankarskih organov in da se naj izvede hišna agitacija. Shod je sklenil za slučaj, da predloži vlada reakcionarno volilno predlo., pozvati delavstvo, da začne najostrejši odpor in proglasi generalno stavko. Dalje je sklenil zbor, da se udeleži mednarodnega strankarskega kongresa v Stuttgartu; «ogrski zastopniki naj razkrinkajo protiljudske atentate ogrske vlade pred zastopstvom proletarijata vsega sveta».

V črnogorski skupščini se gode že prav take reči, kakor v starih parlamentih. Predsednik skupštine je nekje objavil pesem, s katero se napada opozicija. Včeraj je na seji opozicija zahtevala, naj predsednik odstopi in ker ni dosegla tega, so vsi udje opozicije zapustili zbornico. Torej tudi že kriza.

Sodrugi in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

Montagninijevi papirji. Francosko klerikalno časopisje se trudi, da bi konfisciranim papirjem vtisnilo pečat brezpomembnosti in neresnosti; začelo je objavljati spise, ki se obračajo proti nekaterim antiklerikalnim politikom, spise, kojih izmišljenost in obrekljivost je prozorna. Tako brezpomembno odkritje teh papirjev vendar ni, kot bi ga klerikalci radi naslikali. Iz objavljenih dokumentov izhaja nedvomno, da so se francoski škofje izrekli za pripoznanje separacijskega zakona. Kolikokrat je vlada v zbornici to zatrdila, a klerikalci so venomer to izjavo označevali za neresnično. Sedaj je podkrepila vladno izjavo klasična priča — Montagnini sam, ki se bridko obtožuje nad pokornostjo francoskih škofov napram drž. zakonom. Francoskim škofom se je šlo za ohranitev katoliške vere na Francoskem in videli so, da ločitev države in cerkve slednji pač odvzame politični upliv, da pa katoliške vere prav nič ne moti. Toda papež ni poslušal dobrohotnega in premišljenega nasveta franc. škofov in je raje ubogal klerikalne politike, katerim sicer do vere, do katoličanstva ni nič, ki se pa dobro rede od politične cerkvene moči. — Iz objavljenih spisov je tudi razvidno, kako zelo se je vtikal Montagnini v notranje francoske odnose, in da je ni zamudil priložnosti, da ne bi napravljaj francoski vladi neprilik in sitnosti.

Rumunski uradni list objavlja razglas vlade, ki pravi ob koncu kmečkih nemirov, da je imela dežela hudo krizo, ali da so storili parlament, vojska in oblasti svojo dolžnost. Vlada mora sedaj skrbeti, da ne pride nova nevarnost. Puntarje se bode zasledovalo in kaznovalo, vlada se bode pa tudi brigala za usodo kmetov. (To bi bila že davno njena dolžnost, potem ne bi bilo treba sedaj zasledovati in kaznovati.)

Ruska дума nadaljuje proračunsko razpravo. Fedorov (kadet) pravi, da je plodonosna proračunska debata samo v proračunskem odseku mogoča. Od sedanje vlade se ne sme preveč zahtevati, ker dela šele dve leti v težkih razmerah.

Lakota na Ruskem. V tem, ko дума v neizkončnih debatah razpravlja o položaju ruskega kmeta, razsaja na vzhodu evropske Rusije nemoteno lakota in nje zvesta spremljevalka škorb in tifus. Najhujše prizadeti sta samarska in kazanjska gubernija. Vsa poročila jasno govore, da je sedanja pomoč daleko nezadostna. Denarja manjka, in vsa krivda zadeva vlado, kajti organizacija zemstev, »Rdeči križ« in privatna dobrodelost razpolagajo le z zmernimi vsotami. V neki vasi v samarski guberniji strada 1500 ljudi; »Rdeči križ« pa more kvečjemu 120 ljudem na dan razdeliti potrebno hrano in se morajo vrstiti. Po nemarnosti vlade se čisto prigodi, da je žito, ko prihaja v odpomoč bednemu ljudstvu, popolnoma neužitno. Osrednja vlada objavlja od časa do časa izkaze, koliko denarja je razdala v pomoč bednim; kako pa se ta denar vporabi o tem vladni izkazi trdovratno molče. Nedostatek javne kontrole je tudi v tem oziru usoden. Koliko lažje bi se bojevala z lakoto zemstva, če bi jim vlada pustila prosto roko in jim preskrbel kak denarni vir. Toda vlada tem avtonomnim zborom ne zaupa.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“!

Pozor, ljubljanski volilci!

Volilni imenik za državnozbornske volitve (mesto Ljubljana) je razporejen na ljubljanskem magistratu od 10. do včevši 25. aprila in je vsak dan, izimši nedelje od 8. do 12. in od 2. do 6. ure vsakomur na vpogled.

Volilni imenik je razporejen tudi v administraciji »Rdečega Prapora« (Franciškske ulice št. 8), kjer se dobe tudi vse tozadavne informacije.

Domače stvari.

Kako je Hribar sprejel kandidaturu? Kakor znano, je Hribar z vsemi štirimi odklanjal liberalno kandidaturu. Bilo je torej precej presenečenja, ko se je vendar odločil. Ali na svetu ni nič nadnaravnega; vsako uganko se lahko reši. Kako se je torej zgodilo to? Liberalci so bili, tako nam poročajo, na lovu, namreč na lovu s puškami. In Hribar je imel srečo, da je ustrelil imenitnega petelina. V tem trenutku sogal zalotili prijatelji. Zdaj ali nikoli! In res — Hribar je bil v tistem razpoloženju, v kakršnem zapoje Dunajčan: »Jetzt fahr' mer in Himmel, verkaaft's euer G'wand«; »reci, da boš kandidiral«, so zaklicali, in ves ginjen je odgovoril: Bom! Tako je bil petelin ustreljen, Hribar pa vjet.

Precej razočarenja je vendar povzročil nedeljski shod liberalcev, vsaj med mislečimi ljudmi. Seveda ima Hribar osebne pristase, ki pojdejo zanj na vsako volišče, ne da bi kaj mislili; ali z

vojsko iz samih takih vojakov se ne zmaguje v političnih bojih. Volilci nekoliko bolj kritičnega razpoloženja so pa že na shodu čutili odpor proti tistemu navdušenju, ki je vladalo tam, živo spominjanje na »navdušenje«, katero se porodi pri tretji, četrti napitnici ob osmi, deveti čaši vina. Se večje pa je razočarenje, ako se čita Hribarjev govor. Ako je to tista ženjalnost, ki ima rešiti Ljubljano, tedaj — amen. S to nedvomno dobro naštudirano govoranco, se je pokazal slavn gospod Hribar čisto vsakdanjega frazerja in pozerja, ki ima o politiki take pojme, kakor gimnazijalec, socialnega znanja pa še manj. Ako obljubuje kandidat svojim volilcem, da se bode učil poljščine, se pravi vendar, da naravnost norce brije iz njih. Kdo vraga pa potrebuje njegove poljščine? Ali bodo ž njo oškodovani delavci, učitelji, uradniki za prepičlo plačo? Ali bodo dobili z njeno pomočjo obrtniki večje zasluge? Ali postane meso ceneje, če bode znal ljubljanski poslanec poljski? — Seveda vemo, kaj nam bode odgovoril modri župan: »Tudi s poljskimi poslanci se bode lahko pogovarjal v njih materinskem jeziku.« Toda ljubljansko prebivalstvo ne potrebuje zastopnika, ki bi »tehtelmehtljal« s poljsko žlahto. (Politika žlahte itak že doma vsem preseda), demokratični Poljaki bodo pa vprašali za načela, ne pa za lingvistično znanje. S tako farbarijo se lovi politične kaline. Socialno-demokratska zveza v državnem zboru bode štela zastopnike vseh v Avstriji živečih narodov, pa se bodo razumeli — in tudi Hribarja ne bodo klicali za tolmača. Kdor se hoče šele kot poslanec učiti jezikov, pokazuje, da ima o nalogah poslanca kaj slabe pojme; zastopnik ljudstva ima proučevati toliko drugih reči, ako hoče res zastopati ljudstvo, da mu pač ne ostane časa za jezikovne študije.

V Šušteršičev klub hoče vstopiti župan Hribar, ako ga izvoli napredna Ljubljana za poslanca. Čemu pa ne kandidira tedaj kar naravnost na podlagi Šušteršičevega programa? To je res imeniten liberalizem, ki izroča usodo svobodne misli klerikalnemu klubu! Menda ve tudi gospod Hribar, da vlada v vsakem takem klubu neka disciplina. Ako pride na dnevni red recimo svobodna šola, konfesionalna šola, reforma zakona, tedaj bode vodstvo kluba odnosno klubova večina zahtevala, da glasujejo njeni udje v klerikalnem smislu. Kaj hoče tedaj storiti konciliantni gospod Hribar? Če je že tako, naj vstopi naravnost v klerikalno stranko; prepričani smo, da odstopi tedaj celo gospod Kregar, ki tudi pravi, da ni klerikalec.

»Slovenec« piše cele kolone o shodih Gostinčarja. Seveda: laže. Res je, da ta klerikalni kandidat niti v najbolj skritih krajih ne nastopa javno. Za vrati zboruje! Volilci okrajev Idrija, Logatec, Cerknica, Vrhnika mu bodo že 14. maja pokazali, kako volijo zavedni ljudje! — »Slovenec« misli z raztegnjenimi lažmi imponirati, ali bo se le osmešil.

Ljubljansko okrajno glavarstvo opozarjamo na to, da nekatere občine v ljubljanski okolici ne vedo, ali pa nočejo vedeti, kakšen namen ima razpolaganje volilnih imenikov. V občini Hrušica je n. pr. imenik razložen od 9. do 11. ure dopoldan, torej ob urah, ko nima ne delavec ne kmet časa, da bi vpogledal vanj. V imeniku te občine je vpisanih 792 volilcev. Ako bi bila ta številka točna, bi se vprašalo, kdaj naj dobe vsi ti ljudje časa, da se prepričajo, ali je imenik pravilen ali ne. Če pa pride kdo izven določenih ur ali pa v nedeljo, ga pa župan odpravi. Okrajno glavarstvo naj blagovoli določiti take ure, ki so primerne volilcem. Saj ni občinstvo za občinski urad na svetu, ampak narobe. — Nekateri župani imajo tudi to navado, da odganjajo volilce, ki niso iz občine. Te najizvoli okrajno glavarstvo poučiti, da ima vsak volilec dotičnega volilnega okraja pravico, pogledati volilni imenik vsake občine, pa si tudi napraviti potrebne beležke. Župan, ki pravi: »kaj pa hočejo socialisti v naši občini«, očitno ne razume svojega uradnega položaja. Taki gospodje potrebujejo nujnega pouka.

Kandidat Kregar na lovu. V četrtek, 21. marca, je zbral Kregar »v drugi sobi gostilne Rokodelskega Doma« poštne poduradnike, ekspedijente, uslužbence i. t. d. Na vabilih pravi Kregar: »Ta prostor sem zbral, da bode mo moteni.« Nekam sumljiva je ta trditev. Prišlo je res 23 ljudi, ki pravijo, da vedo sedaj toliko kot prej, ugajalo jim je le katoliško vino Rokodelskega Doma. — V sredo, 3. aprila, so raznašali po Ljubljani litografirana od drja. Kreka in Kregarja podpisana vabila, ki povabljenec milostno dovoljujejo, »da lahko pripeljejo s sebo tudi zanesljive ljubljanske volilce — somišljenike S. L. S.« Sestanka se je vdeležil tudi naš zaupnik, ki je pričakoval, da bo dvoranica krščansko-socialne zveze nabito polna, pa je našel le 28 oseb. Razočaren je vprašal Kregarja: Gospod, ali jih ne bo nič več prišlo? Kregar, vidno ozlovoljen, odgovori: Ja, veste, za danes smo povabili le najozje zaupnike, večji shod se bo vršil pozneje! Radovedni »zaupnik« se je porredno namuzal in potrpežljivo čakal, kaj bo Kregar povedal novega. Govoril je o vseh mogočih stvareh, največ o bivšem poslancu dr. Žitniku, ki je po njegovih trditvah naravnost z Dunaja, ne da bi se doma ustavil, hodil med kmete in obrtnike in se poučil o njihovih težnjah ter se na to, (menda še jedel ni) zopet naravnost na Dunaj

odpeljal. Tako hoče delati tudi on (Kregar) — če bo poslanec. Vseh 28 »ožjih zaupnikov« je bilo tako ginjenih, da so vzeli vsak svoj klobuk, pa šli na »firkele« cvička.

Za reveže je vse dobro. To načelo je razvijal »višji slojem« prištevajoči se gospod Ivan Jenko, pekovski mojster na Marije Terezije cesti. Mož je izvedenec pri ljubljanskem sodišču, kar ga pa nikakor še ne kvalificira, kajti ljubljansko sodišče je glede različnih svojih izvedencev zelo skromno. Ta gospod je bil te dni zaslišan kot izvedenec v neki preporni zadevi; šlo se je za cenitev ostankov in ogrizkov kruha, kar ga ostaja holnikom na tukajšnjem opazovalnem oddelku po obedu. Košarica, v katero bi šlo sicer kakih 40 kosov domačega kruha po 4 vinarje, je bila z ogrizki in ostanki, onesnaženimi od rok, časi tudi od slin, smrklija in drugih ekskrementov ali povsem ali do polovice napolnjena. Sodnijsko se je tudi dognalo, da je bilo pol kruha črnega, in ta je bil pogosto plesniv in zaradi tega neužit. Dasi je »izvedenec« Jenko sam pripoznal, da plesnivega kruha niti goveda, niti druga žival ne je, cenil je ta famozni zastopnik pekovske obrti te odpadke, ki so že zaradi gnjusnosti povsem neuporabni, na 40, reci štirideset vinarjev na dan. To »izvedniško mnenje« je celo stranko, kateri v prilog se je izreklo, tako presetilo, da je sama predlagala, naj se cene na 20 vinarjev. Svoje mnenje je utemeljil »izvedenec« s tem, da se taki (torej s slino, smrkajem, rokami i. t. d. onečedeni) ostanki prav dobro vporabljajo in prodajajo kot drobtine, ali pa za — reveže. »Reveži tak kruh kupujejo — njim se taki ostanki lahko prodajo — za take ljudi je tak kruh dober.« Če meni pekovski mojster Ivan Jenko, da dela s takimi izjavami reklamo za svojo pekovsko obrt na Marije Terezije cesti je to njegova stvar. V interesu javnega zdravstva pa priporočamo zdravstveno-policijskim organom, da preprečijo tako zdravju nevarno kršenje zakonov; tudi ljubljanskemu sodišču bi čestitali — če se iznebi podobnih »izvedencev«.

»Gorenjec« priobčuje poročilo o dveh shodih volilcev, ki jih je sklical sodr. dr. Dermota v Lescah in Radovljici. Poročilo bi bilo čisto spodobno — če bi bilo resnično. Pa ni! In name-noma se je poročevalec zlagal. Morda misli, da bo z lažjo najbolje gladil pot in utrjeval tla liberal-nemu — pardon! — agrarnemu kandidatu?! Nam ta laž ne bo škodovala, ker jo lahko pribijemo malo višje in ljudstvu pokažemo. Blamiran ostane pa tisti, ki je lagal, t. j. poročevalec »Gorenjca«. In sicer je laž ta, da bi bila večina volilcev odklanjala kandidaturu socialno-demokratskega kandidata. Niti v Radovljici ne, kaj pa šele v Lescah?! Ali liberalci niso izprevideli, kako nesmrtno se je blamiral g. dr. Vilfan, ko je priporočal zbranim volilcem za liberalnega kandidata nekega posestnika iz Nove vasi?! In kako se je isti mož blamiral, ko je v Lescah po shodu drja. Dermote svecano zaklical: »Zdaj bomo pa mi imeli shod!« — a je vse odhajalo, da so končno samo radovljjski liberalci obsedeli okrog majhne mizice zbrani? Ali se ne spominja poročevalec »Gorenjca«, kakšen vihar ogorčenja je izzvala trditev nekega liberalca, da je delavec v sedanjih razmerah čisto dobro plačan s 70 krajcarji?! Iz vseh teh dejstev izhaja nepobitno, da so na obeh shodih tvorili radovljjski liberalci neznatno manjšinico, in da nimajo prav nobenega vzroka govoriti tako oblastno o odklonitvi kandidature sodr. dr. Dermote. Sicer pa se bo to tudi izkazalo na dan volitev, o tem je »Gorenjcev« poročevalec radovljjski lahko brez skrbi! Samo ne laže naj se nikar več!

Brzobjavne zveze v Avstriji so včasih res imenitne. Tako je rabil brzobjav, ki ga je oddal naš dunajski poročevalec v ponedeljek zjutraj, skoraj stiri ure do Kranja, vsled česar so morala izostati najnovejša poročila. Jako zanesljiva institucija!

Prelepo železniško zvezo ima Ljubljana s Celovcem. Da ne govorimo o dolgih presledkih, ki so podnevi v Jesenicah za potnike med Ljubljano in Celovcem, omenjamo le nesrečno ureditev, da morajo potovalci iz Celovca ponoči čakati od tri četrt na eno pa skoraj do pol šestih na zvezo z Ljubljano. Jeseniški kolodvor je pa tako zgrešen, da ni v čakalnicah niti prostora. Po peronu in po vestibulu je včasih cela četa potnikov, ki se tam potikajo pa ne vedo, kam bi se djali. Nočni vlak, ki je prej vozil v Ljubljano, so odpravili in sedaj je v Jesenicah skandal v permanenci. Razni nadzorniki, ki jih je na železnici cel kup, naj bi enkrat pogledali tja, potem pa tudi poskrbeli, da se uredi to stvar.

Proletariziranje inteligence. Ravnateljstvo cestnih železnic v Pragu je razpisalo 60 mest za sprevodnike. Oglasilo se je ogromno število prosilcev, med njimi trije doktorji s plačo mesečnih 50 kron. Ali so buržoazne stranke primerne delavski inteligenci?

Na Krasu se je oglasil nov kandidat. Alojzij Večerina. Iz sila konfuznega oklica, ki ga je izdal, se vidi, da bi bil rad izvoljen kot agrarni poslanec. Sodrug Kermelj — če te sedaj ni strah . . . !

Tudi sodrug dr. Dermota je dobil liberalnega protikandidata. Na komando drja. Vilfana iz Radovljice so postavili posestnika Čopa za se-

števalca liberalnih glasov. No — zakaj pa ne? Tisti, katerim so volitve resna stvar, bodo vendar glasovali za socialno-demokratskega kandidata, dr. Antona Dermoto.

V kamniško-brdskem okraju kandidirajo liberalci župana Sršena iz Skaručine.

Dopisi.

Besnica na Gorenjskem. Slavno uredništvo! Čudno se vam bode zdelo, da dobite dopis iz našega kraja; a povedati moramo enkrat javnosti, kako se godi pri nas, zakaj položaj je v naši župniji že neznosen. Imeli smo nekoč blagega župnika Pokorna, ki je bil splošno priljubljen in je z njim dobro izhajalo vse prebivalstvo. S sedanjim župnikom je pa že nemogoče živeti. Skregan je z večino občanarjev, a nihče ne more reči, da je naše ljudstvo prepirljivo in pravdarsko. Menda smo še vse preveč potrpežljivi, kajti če bi se bili prej postavili na nože, ne bi bilo danes, kakor je. Ne vemo, kje naj bi zabeli pravzaprav, da opišemo svoje težave. Najljubše bi nam bilo, ako bi nam »Rdeči Prapor« večkrat dovolil nekoliko prostora, da počasi povemo vsaj najhujše nadloge, kajti za vse bi itak treba debele knjige. Najprvo bodi povedano, da je naša občina zelo siromašna. Skoraj sami reveži prebivajo tukaj, ki komaj žive. Ali na to se naš župnik prav nič ne ozira; zadnji krajcar bi iztisnil iz ubogih kočarjev, le da bi se izpolnile njegove želje, ki bi bile morda primerne v kakšnem velikem mestu, ne pa v tako siromašnem kraju, kakršen je naš. Pri vsaki priložnosti se pobira, zdaj za to, zdaj za ono. Vsak čas hoče imeti kaj novega bodisi v cerkvi, ali na pokopališču, ali v župnišču. Ko je prišel v župnijo, je takoj začel zidati hlev za 7 krav, čeravno je bilo pri cerkvi posesti le za eno kravo. Župnišče se mu je moralo popolnoma prezidati; v tem siromašnem kraju, kjer ni videti nič družega kakor revne kože, katere piha veter, bi rad imel pravo palačo z največjo komoditeto. Pri tem pa neprenehoma zmerja ljudstvo. V cerkvi se že skoraj ne sliši božje besede, ampak njegove pridige so že samo zmerjanje, tako da se ljudje že boje, pošiljati otroke v cerkev. S priznice uči, da se ne sme spoštovati duhovnikov, ki so bili prej na fari, ne duhovnikov iz drugih župnij, ampak samo njega, ki se povzdičuje skoraj nad Kristusa. Upamo, da nam dovoli vaš cenjeni list nekoliko prostora in tako bomo polagoma pojasnili, kako se nam godi pod vladno tega gospoda.

Iz Idrije. V upravni odbor novoustanovljene mestne hranilnice so izvoljeni naši sodrugi Anton Kristan, Ivan Kokalj in Alojzij Uršič. V ravnateljstvo je za soc. dem. izvoljen sodr. Alojzij Uršič, v revizijski odsek sodr. Anton Kristan. — Mestna hranilnica začne poslovati meseca maja.

Brežice. Blamiral se je gospod železniški mojster v Brežicah na Štajerskem. Hotel je pristopiti splošni organizaciji železničarjev, a železničarji ga niso sprejeli, ker je nekoč rekel, da bodo vsi socialni demokratje obešeni preden mine leto. Železničarji se boje, da bi ne bil tudi on obešen. Bodi temu gospodu povedano enkrat za vselej, da za njega ni prostora v socialni demokraciji, ker je bil svoječasno največji njen nasprotnik. Kadar so železničarji sklicali kak shod, je ta gospod kar besnel in preganjal uboge delavce na vse mogoče načine. Rekel je, da bi bilo bolje, da za tisto krono, ki jo plačajo v organizacijo, kupijo sebi ali otrokom kruha. Seveda, ako se ljudje spametujejo, bodo bolj varčni s piščanci, racami in purani. Naj bi bil pristopil organizaciji, dokler je služboval, ne pa sedaj, ko bode vpokojen. Ali gospod ima razne grehe in mogoče je, da bi bilo treba pomoči iskati pri socialni demokraciji. Ako bi bili vsi zavedni delavci taki, kakršen je ta gospod, bi ne bilo nikoli nobene organizacije, kam naj bi pristopil potem tak denuncijant? Sedaj se pač maščuje usoda.

S Krasa. Kandidat Žitnik je pripovedoval kmetom na klerikalnem shodu, kakšno škodo jim delajo zajci. Kmetje pa govore sedaj takole: Je že res, da napravijo zajci kmetom mnogo škode; še več pa mu je napravijo tisti črni zajčki, ki pridejo jeseni z vozom in z vrečo, pa gredo od hiše do hiše ter jemljejo žito, krompir, denar i. t. d. O teh ni govoril Žitnik; pa bi jih vendar lahko poznal.

Trst. Hvala bogu! Čisto po nepotrebnem se je ustanovila tu, pravijo, neka nova stranka, ki si je dala jako staromodno ime krščanskih socialcev. Pravzaprav stranke ni, pač pa je samo gospod dr. Depanger, ki hoče po vsej sili veljati tudi med ljudmi za nekako politično moč. Mož si namreč ne more predstaviti, kako bi se moglo misliti in govoriti o politiki brez njega. Ker pa sam ni zmožen, pridobiti si vpliva med resnimi politikami, je ustanovil stranko. Kakšna bo ta stranka, je drugo vprašanje. Ime je samo površna stvar, glavne reči pa, pristašev nima. Sedaj pa prireja zaupne shode. Prvi je šel po vodi. Drugi, ki je bil v dvorani Maly, je bil obiskan po večini od naših sodrugov in nekoliko Slovencev, ni uspel nič bolje. Par klofut, nekoliko žolča na jude, ker so socialisti preveč nevarni, da bi se jih moglo napadati in — konec. Tretji shod so imeli v nedeljo dne 7. t. m., dopoldne v gledišču Feniče, katerega se je vdeležilo 150 oseb, med njimi mnogo naših

sodrugov. Nekoliko vode, živio-klicev na Luegerja, cesarsko himno in konec komedije. Bomo videli, kaj nastane iz te komedije.

Trst. Shod tukajšnje gospodovalne stranke je bil po paragrafu 2. v nedeljo dne 7. t. m. v gledišču Politeama Rossetti. Vdeležilo se ga je kakih 800 do 1000 oseb. Predmet: Volitve in — socialna demokracija. Dr. Venezian si je izpraznil dušo sovraštva, ki ga ima do poslednje. Nekoliko narodnih fraz in konec koncev.

Iz stranke.

Socialno-demokratska stranka na Ogrskem, ki je imela začetkom tega meseca svoj zbor v Budimpešti, se močno razvije. Njen tisk šteje 13 časopisov, med njimi en dnevnik (Népszava) ter tednike v vseh ogrskih jezikih. Tudi poljedelska organizacija narašča vzlic najbrutalnejšim šikanam ter šteje že 552 podružnic s 50.000 udi. Naklada strokovnega časopisa je narasla od 80.000 tekom zadnjega leta na 145.000.

Ljubljanski sodrugi, pozor!

Imenik volilcev za Ljubljano je od 10. do vštete 25. aprila — kakor že javljamo na drugem mestu — izložen na magistratu v občinski dvorani na splošen vpogled. Sodrugi volilci lahko vpogledajo v imenik v upravnistvu »Rdečega Prapora«, Franciškanske ulice št. 8, prvo nadstropje, prva vrata na desno. Ni treba hoditi na magistrat. Upravnistvo je odprto od 9. ure zjutraj naprej, tudi ob nedeljah, nepretrgoma do pozne noči. Volilni imenik je zelo pomanjkljiv, mnogi so napačno vpisani, veliko volilcev je izpuščenih, mnogi pa so vpisani po dvakrat. Pride naj torej v upravnistvo vsak sodrug, ki je do 26. februarja 1907 dopolnil 24. leto starosti, je avstrijski državljan in biva od 26. februarja lanskega leta (1906) nepretrgoma (torej eno leto) v Ljubljani. V upravnistvu se je zasnoval reklamacijski urad, ki daje vsa pojasnila in brezplačno napravi reklamacije, ki jih tudi sam oddaja na magistrat. Sodrugi zaupniki! Opozorite vse znane Vam volilce (sodruge, znance, tovariše, sodelavce i. t. d.) na to in jih po možnosti pripeljite seboj. Vsak naj pride sam. Kdor ni vpisan, oziroma ni pravilno vpisan ali pa je pod napačnim imenom vbeležen, pa do 25. aprila ne reklamira, ne bo smel voliti, četudi bi bil v to zakonito upravičen. Sodrugi ljubljanski! Čas je dragocen in kratek — samo še 13 dni! — Storite torej svojo dolžnost pa se zglasite v upravnistvu vsi do zadnjega!

Volilno-okrajni odbor.

Najnovejše vesti.

Gorica, 10. aprila. Nocoj je bil v prostorih »Delavskega doma« volilni shod klesarjev, na katerem je poročal sodrug Milost. Shod se je izvrstno obnesel.

Dunaj, 11. aprila. Kakor se kaže, niso rodila nagodbena pogajanja sadu. Danes ob desetih se nadaljujejo. Splošno pa vlada mnenje, da se razbijejo in da se odloči avstrijska vlada potem za samostalno postopanje.

Dunaj, 11. aprila. Štrajk krojačev je končan na celi črti — tudi v onih obrtjih, ki ne pripadajo organizaciji delodajalcev; za slednje je prevzel združni predstojnik Zaluski poročstvo, da se podrede dogovoru med delodajalci in delojemalci.

Dunaj, 10. aprila. Ministrstvo za pravosodje je odredilo, da je dati sodnim uradnikom na dan državnoborske volitve toliko prostega časa, da se lahko udeležijo volitev.

Budimpešta, 11. aprila. V zbornico je prišel danes rumunski poslanec Vajda, kateremu je predsednik Justh včeraj predlagal ukor. Izjavil je, da s čitanjem dotične pesmi ni imel namena, žaliti madžarski narod. Sklepom zbornice (glej »Politični odsevi«) se pa uklanja. Madžarski poslanci so spremljevali njegovo izjavo s silnim hruščem. Pri glasovanju so bili Justhovi predlogi sprejeti. Proti njim je glasovalo samo nekoliko nemadžarskih poslancev. Vajda je na to odšel. Nekateri Košutovci so pa vdrli za njim in so ga hoteli tepsti. S težavo se je preprečilo pretep.

Sofija, 10. aprila. Vlada je dobila od odpuščenih vseučilišnih profesorjev spomenico, ki obsega sledeče zahteve, da prevzamejo zopet službo: Vseučilišče naj dobi avtonomijo; akademskemu senatu naj se izreče pravica, da sme imenovati profesorje, kaznovati dijake in eventualno zapreti univerzo.

Petrograd, 9. aprila. Spori med vlado in dumo zastran kompetence se nadaljujejo. Ministrski predsednik je sporočil Golovinu, da smatra namero dume, pritegniti za pregled proračunskega načrta, za prekoračenje kompetence.

Petrograd, 10. aprila. Odbor kadetske stranke je označil Stolipinovo propoved direktnega obnavljanja agrarne komisije s prebivalstvom za nedopustno vmešavanje vlade v zadeve ljudskega zastopstva.

Petrograd, 9. aprila. Gubernatorji so prejeli navodilo, da ne smejo dopuščati nikakih selskih zborovanj in da je krivce takoj tirati na odgovor.

Petrograd, 9. aprila. Duma nadaljuje prorač. debato. Poslanec Fedorov (kadet) se strinja s finančnim ministrom, da se proračunska debata ne sme gibanj v političnih razmotrivanjih, in pravi, da se od sedanjega ministrstva, ki je nastopilo tako žalostno dedščino ne more preveč zahtevati. Rusija ne more izdatkov zmanjšati, treba pa je dvigniti produktivne sile ruskega naroda. Govornik graja vlado, da v to svrhu ne izda skoro nič, dočim se izdatki za žandarmerijo in policijo neprestano množe. Govornik poziva končno dumo k mirnemu delu. Po burni kontroverzi med socialnimi demokrati in desničarji povzame besedo finančni minister Kovcev, ki dokazuje da pravo dume glede dovoljenja proračuna ni brezpomembno. Po temeljnih zakonih se odmika parlamentarni kontroli le proračun carskega dvora in vračanje državnih dolgov in obligacij, kar znaša komaj petino proračuna. Dalje je odvzeta četrtina proračuna, ki sloni na posebnih zakonih, direktni kontroli dume. Te izdatke more premeniti duma le s premembo dotičnih zakonov. Glede vsega ostalega proračuna pa vživa duma neomenjeno kontrolno pravico. — Nato je duma z veliko večino sprejela predlog kadetov, da se proračun izroči posebni proračunski komisiji. Proti temu predlogu so glasovali socialni demokratje in socialni revolucionarji.

Cetinje, 8. aprila. Opozicija je zahtevala od predsednika skupščine, Petroviča, da odstopi zast ran pesmi, objavljeni v »Narodni misli«, v kateri napada narodno stranko. Ker predsednik tej zahtevi ni ugodil, je narodna stranka zapustila dvorano.

Barcelona, 9. aprila. V dvorani, kjer so dan preje zaprisegali novince, sta se razpočili dve bom bi. Več oseb je težko ranjenih.

Volilni imeniki.

Sodrugi ljubljanske okolice, pozor! V po največ občinah ljubljanske okolice so volilni imeniki razgrnjeni na vpogled, vsled česar je vsakogar najsvetejša dolžnost, da se nemudoma prepriča, če je vpisan, komur ni kaj jasnega, naj se takoj obrne do upravnistva »Rdečega Prapora« v Ljubljani ali pa na sodr. Kocmurja.

V Sv. Križu pri Trstu ni izpuščenih nič manj kot 35 socialnih demokratov iz volilnega imenika.

Shodi.

Ljutomer. Imenitno se je obnesel shod, ki je bil v nedeljo popodne v dvorani gosp. Kukovca. Prvi socialno-demokratski shod v našem trgu; dvorana vsa natlačena, mnogo ljudi ne dobi več prostora. Za predsednika soglasno izvoljen načelnik bolniške blagajne Martin Karba. Prvi govori sodrug Kristan iz Ljubljane o namenih socialne demokracije. Ljudstvo je fascinirano. Govornik priporoča kandidacijo sodruga Viktorja Kukovca; sprejeta je z nepopisnim navdušenjem. Govori sodrug Kukovec; kritizira programe in ravnanje »Kmetske zveze« in »Narodne stranke« jako fino in dokaže, da je proletarskemu slovenskemu narodu najprimernejša stranka socialno-demokratska. Dr. Chloupek skuša dokazati, da stoje Mladocihi na stališču narodne avtonomije, dočim bi vendar kot Čeh moral vedeti, da zahteva »državno pravo«. Neki klerikalec je skušal ustrašiti poslušalce s »francosko grozo«, pa je bilo celo navzočemu duhovniku mučno, poslušati tako neumnost. Ob 1/2 7. zvečer je bil shod končan z velikanskim uspehom socialne demokracije.

Blanca pri Sevnici. Ljudski »tabor«, za katerega so naročili klerikalci poseben vlak, označevali ga trikrat v cerkvah vsako nedeljo po cellem brežiškem in sevniskem sodnem okraju, ter delali amerikansko reklamo, se je jako slabo obnesel za klerikalce. Navzočih je bilo mogoče kakih 800 ljudi, mej njimi velikansko število žensk, mej moškimi pa gotovo dve tretjine socialnih demokratov in pristašev narodne stranke. Že prvi govornik za parado, Roškar, je naletel na hud odpor, pozdravili so ga klici »Živela, socialna demokracija; živel, naš kandidat Miha Čobal!« Potem smo ga mi poslušali, pristaši narodne stranke so ga pa spremljali ves čas z mejklici. Za njim se je oglašil neki kmet, ki je hotel govoriti o oderuštvi Benkoviča, pa ga niso klerikalci pustili govoriti; vpili so kakor grešniki. Potem se je oglašil Benkovič, ki je nekaj kvasil o socialnih demokracijah; razumeli ga niso, ker se mu je tako ugovarjalo, da se ga ni moglo slišati. Oglašil se je en pristaš narodne stranke; a ker je bil na vsakih 30 kmetov klerikalne stranke en duhoven, so se klerikalci kakor na komando vrgli nanj in ga začeli pretepavati. Priti je moralo orožništvo, da je napravilo konec klerikalni surovosti. Mi socialni demokratje pa smo še bolj trdno prepričani, da zmagamo 14. maja s svojim kandidatom Miha Čobalom. Mej shodom so tudi delili volilni oklic kmetske zveze, v katerem ponujajo Benkoviča in lažejo tako nesramno kakor neumno o soc. demokracijah, da hočejo kmetu vzeti zemljo, ga uničiti in razne druge budalosti. Sami pa obehtajo zlate gradove vsem stanovom. Blamčan.

V Podkljuki in na Dobračevem sta bila v ponedeljek, 1. t. m., liberalna volilna shoda. Izza liberalnih govornikov se je oglasil sodrug Anton Kristan za besedo. Potem se je glasovalo o kandidaturah in — soglasno je bila odklonjena Grudnova in ravnokotno soglasno sprejeta Kopačeva kandidatura. Tudi znamenje, kako slabo poznajo generali razpolčenje ljudstva.

Volilna shoda v Litiji in Zagorju ob Savi. V nedeljo, dne 7. t. m., se je predstavil kandidat za litijski okraj, pisatelj Ivan Cankar, svojim volilcem, v Litiji in Zagorju. Dopoldanski litijski shod v dvorani Wurzbachove gostilne je bil jako dobro obiskan, vdeležilo se je shoda tudi mnogo volilcev iz meščanskih krogov in okoliških kmetijskih volilcev, vseh poslušalcev je bilo preko 150. Govorila sta sodruga Čobal in Cankar, po njunih govorih pa je bila kandidatura Cankarjeva enoglasno sprejeta. Na shodu je bilo tudi par klerikalcev, za besedo pa se ni oglasil nihče in tudi proti socialno-demokratski kandidaturi kljub pozivu nihče ni glasoval. — Impozanten je bil popoldanski shod v Zagorju ob Savi. Prostrana dvorana pri Mihelčiču je bila nabasano polna, na odru, na stopnjicah, med vratmi so se gnetli ljudje, poslušalcev je bilo preko tisoč. Poleg mase delavcev tudi mnogo kmetijskega ljudstva in inteligentov. Shodu je predsedoval sodr. Peterlin, poročali so med splošnim navdušenjem in živahnim odobravanjem sodrug kandidat Cankar ter sodruga Čobal in Sitar. Sodruga Cankar se je predstavil volilcem kot brezdomovinec med brezdomovinci, kot brezpraven in brezdomen delavec med delavci. Z ostrimi besedami je zavračal klerikalne in liberalne laži o protiverstvu in breznarodnosti socialne demokracije. Sodruga Čobal je razvijal v daljšem govoru socialno-demokratski program, sodruga Sitar je govoril o militarizmu. Pred začetkom in pred zaključnim shoda, ki je trajal dobre dve uri, je zapel delavski pevski zbor proletarske pesmi. Kandidatura sodruga Ivana Cankarja je bila enoglasno in z navdušenjem sprejeta. Klerikalcev ni bilo od nikoder. Kaplan Podbevšek se je zaklenil v svojo izbo in se je pripravil na spovedniško agitacijo.

Komen na Krasu. V ponedeljek, dne 1. aprila, se je vršil sijajno obiskani shod naše stranke, na katerem se je predstavil naš kandidat sodrug Vinka Kermolj. Shoda se je udeležilo nad 600 kmetov in delavcev iz Komna in drugih bližnjih vasi. Predsednikom je bil izvoljen sodrug Avgustin Štolfa, za tajnika pa sodrug Alojz Štolfa. Prvi je govoril sodrug I. Regent. V daljšem govoru je opisal gmotno stanje kmeta na Slovenskem sploh, ki je veliko slabše nego industrielnega delavstva, ki je znalo s svojimi strokovnimi organizacijami informirati kapitalistom in izvojevati pogoje, pod katerimi hoče prodajati svojo delavno moč. Kmet pa ni organiziran ne gospodarsko ne politično in ne more se tedaj uspešno boriti proti njegovim izsesalcem, proti kapitalizmu in veleposestvu. V kratkih potezah je govoril naslikal zgodovino in konsekvence kmetijskega punta na Rumunskem. Tudi tamkaj so pošiljali kmetje narodne zastopnike v parlament in prav tisti narodni zastopniki so naložili kmetu toliko davkov, da so bili prisiljeni prodajati svoja posestva po najnižji ceni veleposestnikom, za katere so naredili zakon, da smejo tudi tuji kupovati posestva v svojih rokah, izsesavati kmeta še na odurnejši način, da je naposled moralo priti do punta. Proti upornikom nastopa pa sedaj vlada z ognjem in mečem, da zamore ohraniti in varovati koristi posameznih državljanov, kakor imenuje ona veleposestnike, proti katerim je naperjen punt. Enako se godi na Slovenskem. Tudi tu prodajajo kmetje svoja zemljišča, ker ne morejo vzdrževati več bremen, ki jim jih je naložila avstrijska vlada, ter se podajo v Ameriko, iskat sreče, kjer pa najdejo še večjo nesrečo. Tudi na Slovenskem se posest združuje vedno bolj v roke posameznikov, ki niso nič manj predržni od rumunskih. Proletiziranje slovenskega kmeta se vrši po enakem procesu, kakor na Rumunskem, zato ni izključeno, da bo tudi naš kmet prisiljen poprijeti se ostrejših sredstev. Ako pa hočemo kaj takega preprečiti, tedaj mora nastopati kmet združeno s proletarijatom, gospodarsko in politično se organizirati ter voliti v državni zbor ljudi, ki bodo zastopali njegove koristi, ne pa koristi kapitalizma. Take zastopnike pa nudi samo socialna demokracija. Zato je postavila tudi za volilni okraj Ajdovščina, Komen, Sežana svojega kandidata v osebi sodruga Vinka Kermolja.

Burno pozdravljen prevzame na to besedo sodrug Kermolj, ki je v kratkih potezah očrtal in

kritiziral delo dosedanjih strank v parlamentu, raztolmačil volilni zakon ter program, s katerim nastopi kot naš kandidat. Po zaključku govora, ko je ogromna množica klicala: živio, Kermolj, je na strani pešice liberalcev kričala: živio, Strekelj. Ko je spregovoril še sodrug Regent par besed ter pozivljaj navzoče, naj glasujejo vsi za našega kandidata, je predsednik zaključil shod ob živahnih burnih živio-klicih na našega kandidata, Vinka Kermolja.

Sežana. V nedeljo popoldne, dne 7. t. m., se je vršil tu v dvorani gostilne pri »Zvezdi« volilni shod soc. dem. delavske stranke, katerega se je udeležilo kakih 400 volilcev iz Sežane in drugih bližnjih vasic. Shodu je predsedoval sodrug F. Bischoff. Poročal je sodrug Regent, ki je po svojem govoru, v katerem je raztolmačil pomen drž. volitev in naše kandidature, predstavil navzočim našega kandidata sodruga Vinka Kermolja ob splošnem navdušenju in odobravanju navzočih. Ko je sodr. Kermolj spregovoril še nekoliko besed navzočim, je bila po zaključnem govoru sodruga Regenta sprejeta per aclamationem kandidatura sodr. Vinka Kermolja. Shod se je zaključil z živio-klici na soc. demokracijo.

Verdela. V nedeljo, dne 7. t. m., dopoldne se je vršil tu volilni shod ob navzočnosti kakih 150 volilcev iz Verdele. Shodu je predsedoval sodrug Ferdinand Bischoff. Poročal je sodrug Regent. Kandidatura sodr. A. Jernejčiča enoglasno sprejeta. Po shodu ni bilo ne konca ne kraja živio-klicev na našega kandidata in soc. demokracijo.

Barkovlje. V nedeljo, dne 7. t. m., dopoldne je bil tukaj v gostilni novega konsumnega društva veliki volilni shod, ki ga je sklicala soc. dem. delavska stranka. Navzočih je bilo približno 200 volilcev. Shod je otvoril sodr. F. Žnidaršič. Poročal je sodrug Kermolj, ki je po daljšem govoru predstavil našega kandidata za V. volilni okraj v Trstu, sodr. Antona Jernejčiča. Govoril je nadalje sodr. A. Jernejčič, burno pozdravljen, ter razložil n. vzočim pomen naše kandidature. Nadalje so govorili še razni drugi tukajšnji sodrugi. Tudi gospod Pertot je po svojem običajnem sistemu pričel delati mejklice. Govoriti ni hotel, niti ni imel poguma poslušati izvajanja naših govornikov, ki se vzlic temu, da je gospod Pertot sišil, niso spustili na obrekovanje oseb. Ko je sodr. Žnidaršič zaključil shod, je zagrmela po gostilniških prostorih delavska pesem in »Rdeči Prapor«.

Orlek na Krasu. Shod je bil tukaj na velikonočni ponedeljek. Govoril sodr. Petejan; predsedoval sodrug Pizevec. Kandidatura Krmolja enoglasno sprejeta.

„Rdeči Prapor“ izvod po 10 v se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Sešark, Šelenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovske ulice 1. — **Kranj:** Karol Florian, knjigarna. — **Jesenice:** Jakob Mesar št. 101. — **Trst:** Lavrenčič, Piazza Caserma; Hreščijek, Campo Belvedere. — **Gorica:** Krebelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. — **Reka:** Ricardo Camera, Corso 16.

Izkaz prostovoljnih darev.

Za tiskovni sklad: Ante Gaber, Škofja Loka 1. K.

E. WILFAN

krojaški mojster

Ljubljana, Resljeva cesta 12

sprejema in izvršuje vsa v njegovo stroko spadajoča dela. — Obleke po meri izdeluje po naj-novejši modi.

Solidno delo!

Cene nizke!

Vsaka posaredba in ponatisek je kaznivo. Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—14 Thierryevo centifolijno mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogoški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do naj-modnejše oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošure, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadržne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno. V isti založbi je izšla tudi časa primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnozborski volilni red.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52—33

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RODEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 12 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

20. štev.

V Ljubljani, v petek, dne 12. aprila 1907.

Leto X.

Občinske volitve v Ljubljani.

Od 60. leta smo bili v ustavni državi — enaki pred postavo baje, a prav gotovo neenako deležni političnih pravic. Ustavo smo morali spoštovati, v upravi države nismo imeli nobene besede!

To razmerje je bilo ugodno za privilegije, a škodljivo in ponižujoče pa za politično brezpravne mase. Trajno ni moglo pri tem obstati. Morala so se odpreti široka vrata, skozi katere je stopila demokracija na torišče, koder se je in se bo odločevalo o usodi države.

V državi je zmagal princip ljudske samovlade. Ni še popolna ta samovlada, niti v dovršeni obliki izražena, — vendar ker je zmagal princip, je v tej zmagi garancija, da se demokracija popolnoma uveljavi.

Kar je bilo mogoče v državi, ali naj bi bilo nemogoče v deželi? Kar je spoznal vladar, kot cesar, da je potrebno za monarhijo, to naj bi kot vojvoda kranjski, koroški, štajerski... zamegal kot nepotrebno, kot krivično in neutemeljeno?!

Dokler je moč logike še na svetu, se zahtevi po demokratiziranju deželnih volilnih redov in postav sedaj nihče več ne bo mogel opravičeno ustavljati!

In če se demokracija naseli v državi in deželi — ali naj obstoji pred zidovjem, obdajajočim naše občine, mestne in selske?

Ni mogoče, ker bi se potem moral tok časa obrniti in nas pahniti v absurdno nerazmerje polovičarske demokracije, v nerazmerje srednjeveškega absolutizma, združenega z moderno demokracijo. Nastal bi iz tega nestvor, ki bi trajnega življenja ne imel, ki bi umoril samega sebe!

Občina je in mora biti podlaga ysemu javnemu življenju, dejanju in nehanju! Občina je temelj demokracije. Iz občine izvira demokracija.

In ker je temu tako, je dolžnost vsakega občinarja, da se zanima za ustavo in upravo svoje občine: kakršna občina, takšni občinarji! In ker mora izpolnovati dolžnost, je tudi njegova pravica, da sme zahtevati npogleda v dejanje in nehanje občine same!

Dobe, ko je bil uspeh političnih bojov odvisen od osebe, — časi osebne politike — so minule. Priljubljenost, moč in vpliv posameznikove osebe ne odločuje več. Pride čas, da se politično uveljavijo tudi mase ljudstva. Ne morda mase nezavednega ljudstva, marveč mase inteligentnih ter zavednih posameznikov. Nezavedne mase uničujejo gibanje in zadržujejo napredek.

Ljudstvo se začne zavedati svojih dolžnosti in pravic — zaradi tega hoče izvrševati svojo politiko.

In če izprevidi ljudstvo, da mu je najbližji delokrog podan baš v najmanjšem javnopravnem organizmu — v občini, kdo ga more karati vsled tega.

Ljudstvo čuti in ve, da je njegovo gmotno in duševno blagostanje odvisno v prvi vrsti od samouprave; zato hoče govoriti svojo besedo v občinski upravi.

Ljudstvo hoče moderne izobrazbe, modernega šolstva, modernih zdravstvenih uredb, moderne stanovanjske politike, moderne higijene živil. Ljudstvo zahteva od občine, da nastopa kot socialno-politični faktor, koder se oddaja podjetniku delo, koder nastopa občina sama kot podjetnik, in koder se urejujejo mezdne razmere delavcev. Ljudstvo zahteva od občine, da spoznava in razumeva socialne potrebščine njegove. Ljudstvo zahteva svoboščin v občini in zavrača policijsko jerobstvo in birokratično nestrpnost. Ljudstvo hoče, da naj postanejo naše občine ljudski parlamenti, koder se naj najložje in najsvobodneje razvija slovenska narodna samobitnost. Ljudstvo hoče, naj se občine socializira.

Rečeno je bilo že na shodu v Mestnem domu na Velikonočni pondeljek, da mi socialni demokratje ne negiramo dosedanjega dela v ljubljanski občini. Pri tem ostanemo tudi danes. Povdarjamo pa, da nam — ker poznamo razmere še drugod in ne le v Ljubljani, in ker vemo, da so pri nas razmere tudi že višje dozorele, nego se vobče misli — ne zadošča to delo in da zahtevamo več. Razmere v občini so se pomnožile — in kolikor poznamo osebe, iz kojih sedanji občinski svet ljubljanski sestoji, moramo odkrito izreči, da jih je med njimi premnogo, ki svojega časa več ne razumejo in vsled tega tudi razmer in potreb več poznati ne morejo. Okostenelost je zavladala v ljubljanskem občinskem zastopu. Ta je pa uvod v reakcijo na cel črti. In te se moramo braniti s tem, da nastopamo mi, kar nas je iz ljudstva, z novimi, svežimi silami, in da zahtevamo prostor in besedo ondi, koder se je odločevalo doslej o nas — brez nas!

Da se to izpolni, vas vabimo vse, ki imate volilno pravico v tretjem zboru, da glasujete dne 15. aprila za kandidata jugoslovanske socialno-demokratske stranke. Ne dajte se premotiti z gesli, ki nimajo podlage in veljave. Ako izvolite naša kandidata, se zglašite tudi v občinskem svetu glas ljudstva, ki doslej ni imelo prostora v zbornici, v kateri je neomejeno vladala koterija, brez motenja, brez ugovora, brez kritike. Ako izvolite socialno-demokratskega kandidata, pride v občinsko zbornico nov duh ter prisili tudi večino na večjo delavnost, ker ji opozicija onemogoči dosedanje brezbriznost.

Naša kandidata sta sodruga

dr. Anton Dermota

odvetniški kandidat

Etbin Kristan

pisatelj

Priporočamo Vam njuni kandidaturi v zavesti, da je pomlajenje tudi v naši občini potrebno in da more edino socialna demokracija pomladiti naše občinsko življenje.

Glasujte torej složno, neustrašeno za naša kandidata!

Udeležite se zanesljivo volitve!

Agitirajte! Delajte!

Delo je življenje.

Okrajni odbor

jugoslovanske socialno-demokratske stranke.

Občinski volilci!

V soboto, dne 13. t. m., ob pol 8. uri zvečer

bode

v areni »Narodnega doma«

Volilni shod.

Dnevni red:

Občinske volitve v Ljubljani.

Kdor želi, da pride v ljubljanski občinski svet vsaj nekaj novega duha; kdor želi, da se pojavi opozicija; kdor želi, da se sliši glas ljudstva, pridi na shod.

Okrajni odbor
jugoslovanske soc.-dem. stranke.

Stranka bojazljivcev.

Katera je ta? I, naravno, — stranka liberalcev na Kranjskem ali kakor se imenuje s poetičnim imenom — narodno-napredna stranka.

In zakaj je ta stranka — stranka bojazljivcev? Zato, ker se ne upa pokazati in odkritosrečno nastopati v javnosti. Vedno si natika na svoj žalostni obraz krinko — bodisi da nastopa potem kot napreden volilec, kot agrarec, kot neodvisen kmet ali kakorkoli. Priznati si nikoli ne upa očitno, da je stranka liberalcev.

Ko je klerikalna stranka postavila svoje kandidate po Kranjski, so zlasti za gorenjske volilne okraje liberalci kar v naprej kapitulirali, vrgli puško v koruzo in bežali domov za peč.

Če bi socialno-demokratska stranka ne bila postavila svojih kandidatov, bi se bil res zgodil ta škandal za vso Gorenjsko, da bi klerikalci bili zmagali kar z nominiranimi kandidati brez boja in dela. Toda bržko so nastopili socialni demokratje proti klerikalcem, se je položaj popolnoma izpremenil.

In takrat smo opazovali igro liberalcev gorenjskih!

In smo videli, da niso liberalci imeli prav nobenega poguma in da bi bili molče vzeli vrv in si jo nataknili okrog vratu. Liberalci so skriti lepo čakali, češ, kaj da pride! Prepričani so bili, da bo socialno-demokratski kandidat, če bo sklical shode na kmetih, žalostno prepoden in z gnojnimi vilami nagnan moral bežati. In če bi se bilo to zgodilo, bi bili liberalci malo pojokali nad surovostjo, ki bi se bila primerila — toda z roko bi ne bili ganili, da sami kaj store.

Poučili so jih pa lepi uspehi socialno-demokratskega kandidata, da se med gorenjskim, baje klerikalnim kmečkim ljudstvom dá politično delati, shode prirejati in na shodih celo razpravljati stvarno o klerikalizmu in o veri.

Ampak med ljudstvo je treba iti in političnega dela se z energijo oprijeti! Ne pa čepeti doma za pečjo, kakor naši bojazljivi liberalci, in stokati, češ, kako je naš kmet na Gorenjskem neumen. Ne, — ta kmet ni neumen, ta kmet zna misliti in misli samostojno; toda neumna je in zabita tista »inteligenca« na Gorenjskem, ki misliti ne zna in noče, ker je prelena, prefilistrska, prekomodna! Ta »inteligenca« po deželi je največja ovira napredku in svobodni misli!

Trda je ta beseda — ali naša »inteligenca« pohvale ne zasluži. Njena je krivda, da stoje pri teh volitvah razmere za klerikalno stranko še tako ugodno. Če bi se bila »inteligenca« po deželi vzdramila pred 10. leti ali če bi hotela delati vsaj zdaj na kulturnem in političnem polju, bi se situacija tudi naglo obrnila na bolje za protiklerikalne težnje. Ali ta inteligenca, kadar je menila, da »dela

politiko«, nikoli ni šla iz gostilne med ljudstvo. In zato mora pri teh volitvah za pečjo sedeti!

Na Gorenjskem so sicer dejali, da postavijo liberalnega — pardon! — agrarnega kandidata, ko so videli, da se jim nič hudega primeriti ne more, so si šele upali nastopati.

In vzpodbuditi za nastop jih je morala šele kandidatura in politično delo socialno demokratskega kandidata.

Liberalna stranka tedaj drugega ni, nego skupina političnih bojazljivcev. Kdor pa se zase, za svojo kožo boji, ta se tudi ne bo upal potezati za koristi drugega, za interese volilcev.

Varano uradništvo.

(Dopis iz uradniških krogov.)

Ko se je zadnjič reguliralo uradniške plače, so se slovenski klerikalci zelo prilizovali ljubljanskemu uradništvu. Gospod dr. Žitnik je celo telefoniral ljubljanskemu »Slovencu«, da je govoril osebno z ministrom, da se pomakne Ljubljana v 2. razred aktivitetne doklade, kar je že stara in opravičena zahteva ljubljanskega uradništva. Minister je baje obljubil dr. Žitniku, da se to tudi zgodi. Ko je bil v državnem zboru rešen zakon o regulaciji uradniških plač in se je dr. Žitnik vrnil v Ljubljano, je zatrjeval uradnikom, da se Ljubljana vsled njegove intervencije gotovo uvrsti v 2. aktivitetni razred, kar bi pomenilo mnogo za ljubljansko državno uradništvo. Uradniki so bili seve veseli teh zagotovil in so mislili zagotovo, da se to tudi zgodi; v to verovati so imeli temveč pravice, ker je »Slovenec« tudi še potem v nekem svojem »telegramu« potrdil, da se je uresničila stara in zelo upravičena želja uradništva.

Ljubljansko državno uradništvo je bilo tega zelo veselo in bilo je tedaj tudi zelo navdušeno za gospoda dr. Žitnika in klerikalno stranko, ker je mislilo, da se je klerikalna državnozborna delegacija naenkrat z uspehom zavzela za uradništvo. Dobrodušno uradništvo je verjelo klerikalcem in je na mah pozabilo, kako grdo in obrekovalno je o tem uradništvu svoj čas govoril dr. Šušteršič in drugi klerikalni kolovodje.

Pozabilo je, kako je »Domoljub«, čegar urednik je gosp. dr. Žitnik, ščuval kmetstvo prebivalstvo na uradništvo vobče. Mislilo je tedaj ljubljansko državno uradništvo, da so senazori dr. Šušteršiča in njegovih podrejenecv izpremenili čez noč. Pa prišel je dan presenečenja.

»Wiener Zeitung« je objavila neki dan, da ostane Ljubljana v 3. aktivitetnem razredu. Tisti dan je bilo v Ljubljani med državnim uradništvom mnogo jeze. Ljubljansko uradništvo je izprevidelo, da so bile obljube »Slovenca«, dr. Žitnika in klerikalne stranke sploh samo — obljube! Nič več, nič manj. Bil je to previdno in drzno uprizorjen volilni manever, ki pa je prišel za gotove ljudi premalo na dan.

Pa tudi liberalni poslanec ljubljanskega mesta gospod dr. Tavčar, katerega je volilo ljubljansko uradništvo, ni storil za zahteve uradništva ničesar. Ko se je v državnem zboru obravnavalo predlog o regulaciji uradniških plač, se ni oglasil nobeden liberalni poslanec, tudi državni poslanec ljubljanskega mesta ne.

In vendar se mora reči, da se je z Ljubljano ravnalo po mačehovski. Celo Inomost, ki je dosti manjši od Ljubljane, je prišel v 2. aktivitetni razred. Ravno tako Černovice. Ljubljana pa je ostala tam, kjer je bila, uvrstilo se jo je med mala gališka mesta.

Zakaj? Zato, ker se nobeden slovenski poslanec ni resno potrudil, da bi se pomaknila Ljubljana v višji aktivitetni razred.

Da pride Ljubljana v višji, 2. razred aktivitetne doklade, je pravična zahteva. V Ljubljani je prebivalstvo od zadnjega ljudskega štetja toliko naraslo, da znaša gotovo 50.000 prebivalcev. Če tvorijo nekatera predmestja Ljubljane, kakor Šiška, Udmat, Vič — Glince, samostojne občine, je to samo formalnost, ki bi se je ne smelo upoštevati takrat, kadar gre za izpoznanje faktičnih razmer. Gola resnica je, da Ljubljana danes glede draginje prekaša Gradec, Linc, Inomost, Černovice. To se lahko konstatira iz tržnih cen.

Ljubljansko uradništvo je bilo kruto varano od klerikalne stranke in zapuščeno od liberalne stranke. Če je zadnji čas ljubljanski občinski svet

sklenil resolucijo v prilog ti stari zahtevi ljubljanskega uradništva, to stvar ne izpremeni v ničemer. To je bila resolucija, ki je bila le pesek v oči.

Ljubljansko državno uradništvo je bilo nakrat navezano le na svojo stanovsko organizacijo. Na svojih shodih je protestiralo proti mačehovski naklonjenosti nepočasne osrednje vlade. Po svojih deputacijah je naprosilo deželnega predsednika Schwarza, da posreduje v tem oziru pri dunajski vladi. Če bi gospod deželni predsednik storil potrebne korake in če bodo uspešni, je še dvomno.

Na vsak način pa je gotovo tole: Ljubljansko uradništvo se ne more zanašati na nikogar drugega, kakor ná se, na svojo stanovsko organizacijo. In pri prihodnjih volitvah bo zaveden uradnik volil svojim poslancem energičnega moža socialistične stranke, ki bo zahteve uradništva gotovo brezobzirneje in z večjim uspehom zastopal kot pa so to storili. — Bog jim grehe odpusti! — dosedanji slovenski poslanci. Uradnik.

Učiteljstvo in narodno-napredna stranka.

Politične stranke se kar trgajo za učiteljstvo. Poklone mu dela zdaj ta, zdaj ona stranka. Potem ga zopet skuša terorizirati včas ena, včas druga. Ne ena pa ne more pokazati na svoj program pa reči: Učiteljstvo, program, ki ga ima naša stranka. Je pripraven, da po njej vzgaja naš rod, ki ga hoče privedi naš program do enakopravnosti brez razlike stanov in vere, ker smo vsi ene krvi, ker imamo vsi enako potrebo, da se osrečimo. Katera meščanska stranka, more reči, da ima tak program? Učiteljstvo se zdaj po večini naslanja na narodno-napredno stranko. To ime je namreč izbrano tako premeteno, da bi človek res mislil: Narodno-napredna stranka je ona, ki po svojem programu pospešuje razvoj med slovenskim narodom, in sicer v zmislu svobodnega napredka. Če bi bil program samo tak, bi ga učiteljstvo lahko akceptiralo. Toda, če ga pregledamo, opazamo, da ima za ozadje gospodarsko politiko posestnih slojev.

Prav kakor je neumestno, da se učiteljstvo vedno sklicuje na svetost vere in na razne predpise, ki so jih skovali napredku nepristopni birokrati prejšnjih časov, prav tako nepraktično je, če se kdo učiteljev, ali pa drugi politiki postavijo med dva stola, pa hočejo vzgajati mladino za obstoječe razmere. Šola je vzgojevališče vseh družabnikov, mora biti splošna, pospeševati razvoj, razširjati nazore nove razvoju primerne, vcepjati nazor, ki stremi po pravičnosti, po enakosti vsega človeštva, ne pa po gospodarskem ali verskem suženjstvu, kakor se dogaja danes vobče.

O razvoju ne bodo odločevale stranke privilegiranih stanov, nego mase, ki branijo svoj obstanek, ki silijo iz verske in gospodarske sužnosti, ki se bore za človeške pravice, katere jim je vzela tista družba, ki danes izkorišča večinoma tudi šolo v svoje sebične namene. V tem razvoju ima pa tudi učiteljstvo važno nalogo; tudi na vesti učiteljstva se razvija novi svetovni nazor, sicer stopoma ali vendar. Če se učiteljstvo postavi temu ali onemu sloju v službo, ki ima privilegije, pravice, ki jih jemlje ljudstvu, tedaj podpira nazadnjaštvo, dasi se zbira pod »napredno« zastavo.

Narodno-napredna stranka je stranka močnejših, ki skušajo ohraniti svojo moč s tem, da kratijo ljudstvu pravice, s tem, da ga izkoriščajo gospodarsko in politično.

Naloga učiteljstva je torej povsem drugačna, nego naloga narodno-napredne stranke; zaradi tega je sodelovanje, ki bi imelo praktično vrednost za slovensko ljudstvo pod zastavo te stranke nemogoče.

Moderna zahteva, in sicer tako naravna kakor nobena druga, je vendar ta, da se propagira nazor, da smo ljudje enakopravni, dasi nismo sužnji.

Edino ta nazor, ki ga ne izpodbije tudi ne konkurenca na duševnem polju, more privedi ljudstvo do boljših časov, do socializiranja človeške družbe in stopoma v razvoj prinesiti seboj reforme v družbo v prid človeštvu, ki ga vzgaja učiteljstvo, ne pa le posameznim privilegiranim stanovom.

Tega nismo napisali, da bi se bali premoči narodno-napredne stranke, nego le zaradi tega, da se pojmi zjasne.

I. M.

Gibanje železniških uradnikov.

Prisel je čas... Železno moč ima zakon razvoja; njegova volja se mora izpolniti, če bi se prav metali sovražniki z najbesnejšo silo pred drdrajoči vlak. Tako se je moralo zgoditi, da so si odprli tudi železniški uradniki nov tir, izpoznavši, da se po starih, izvoženih potih ne pride do cilja. Proletarski bojni duh zmaguje tudi v njih vrstah, samozavest vstaja v njih dušah in izpred svežega poguma bežita strahopetnost in klečeplazenje v temna skrovišča.

Godi se, o čemur smo bili vedno prepričani, kajti tako je moralo priti.

Železniški uradnik! — Beseda zbujala misel na težko, izsesavajoče delo, na večno nevarnost, na trpljenje in — na bedo. Kakor vsakdo, kdor žrtvuje svojo moč železnici, je tudi uradnik suženj brutalno egoističnega kapitala, ki ne pozna družnega smotra, kakor lastno povečevanje. A denar ne plodi sam denarja, ne razmnožuje se kakor mikrobi; samo delo mu vstvarja obresti, zato je njegova postava: »Delaj, pa bodi skromen.« Železničar ne pozna razlike med dnevom in nočjo; zanj ni praznikov v koledarju; sam sebi ne sme priznati utrujenosti, kajti če opeša on, opeša točnost in varnost, življenje stoterih je hipoma ogroženo. Neizprosne so zahteve železničarske službe, deseterih oči in trojih možgan bi bilo treba v glavi, da bi mogel železničar tako mirno opravljati svojo službo, kakor jo opravlja ministerialni svetnik ali vladni predstojnik v svoji tihi pisarni. A za svoje nervozno, telo in duha prezgodaj uničujoče delo dobiva železniški uradnik odškodnino, ki pogostoma ne zadoštuje, da bi le dostojno prehranil sebe in družino, kajti na plodove njegovega dela je položil kapital svojo težko roko, ki ne izpusti iz krempljev ničesar, dokler ni premagan.

Izpoznali so to tudi železniški uradniki. In v tistem hipu so videli jasno začrtano pot pred seboj. Saj so leta in leta ponižno prosili; bili so »lojalni« do samozatajevanja. Edini sad vdanosti in potrpežljivosti pa je bil: Naraščajoča draginja na eni strani, nezadostni dohodki na drugi. Ko so se izjalovila vsa dosedanja sredstva, so pa našli edino, ki jih ne more prevariti: Solidarnost, organizacijo. To je izpričal zadnji izvenredni zbor ljubljanske podružnice, ki je bil v nedeljo, 7. t. m., v hotelu »pri južnem kolodvoru« v Ljubljani ob obilni udeležbi ne le iz Ljubljane, temveč tudi iz mnogih zunanjih postaj.

Zborovanje je otvoril predsednik g. Negovetič s prsrnim pozdravom domačih in zunanjih udeležencev. Potem je prečital pismo dunajske skupine, ki naznanja, da je ravnanje odločno zahtevano zvišanje plač. Ogorčeni klici so pokazali, kako sodijo uradniki to preziranje svojih pravih pretranih zahtev. Govornik je proslavil tovarise, ki se izkazujejo v organizaciji, ter je svaril pred štreberji in parasiti. Načelniki na progi naj bi zasejali že v mlada srca aspirantov seme organizacije in zavest, da je treba združiti vse železničarje, ako hočemo napredovati. Do tega prepričanja je prišel govornik, ko se je kot zastopnik beljaških uradnikov udeležil meetinga v Stuttgartu, na katerem je bilo zbranih nad 6000 železničarjev vseh kategorij. Delajmo, agitirajmo, da pridobimo vse uradnike in da združeni z delavci zmagamo z geslom: Vsi za enega, eden za vse! (Viharno odobravanje.)

Delegat gosp. Borštner poroča o zboru uradnikov južne železnice, ki je bilo dne 23. marca na Dunaju. Zastopane so bile vse skupine, izvenredni postajo Ala, ki je pa izrazila svojo solidarnost. Iz poročila g. Štefina, ki je bilo obširno in temeljito, posnemamo: Načelnik Graf je poročal, da se namerava s 1. aprilom povišati stanarino, tako da ne bi dobil asistent nič, oficial kakih 20 for. in navzgor vedno več. Delegat Nikolič je bil mnenja, da kaže, naslanjati se na parlament. Graf je povdarjal, da imajo železničarji v tem že slabe izkušnje. Inomost je priporočal peticije s skupnimi podpisi, kakor se je namignilo v nekem cirkularju l. 1892. Graf je

opozarjal, da se je tak poskus že l. 1900 prav slabo obnesel; sploh je podpisala komaj tretjina uradnikov tako peticijo. Neki mladi Dunajčan je menil, naj se poskusi s personalno komisijo. Tomschik je dejal, da je personalna komisija nedolžna. Generalni ravnatelj Eger jo posluša nekaj časa, potem pa gre. Komisija tudi ne uživa zaupanja uradnikov. Zahteva naj se poleg regulacije stanarine tudi regulacijo plač. Gerih je rekel: Deset let beračimo zaman. Danes je alternativa dobiti ali pa ustaviti delo. (Burno odobravanje.) — Zboru je bila predložena resolucija; jaz sem izjavil, da izpod Graca ne bomo glasovali za njo. Pozivali so me, naj sestavim drugo. Nikolič je dejal, naj kar nič ne skrivamo, da smo socialni demokratje. Kejžar je omenjal, da se je priznalo opravičenost naših zahtev že v vseh instancah, ampak ugodilo se jim ni še nikjer. Zahtevati moramo, ne pa prositi. Gerih je kritiziral osrednji odbor, katerega je Tomschik zagovarjal. Fleschl je dejal, da ne more imeti zaupanja do osrednjega odbora. To je Tomschika tako ujezilo, da je vzel klobuk in je odšel. Jaz sem skupno s tovariši sestavil zahtevano resolucijo; izvolilo se je petčlansko deputacijo, ki naj od gen. ravatelja zadnjikrat zahteva, da se izpolni naše terjatve. Bastendorf je vnovič poskušal opravičiti centralo. Kejžar je pojasnil, kako je centrala skušala preprečiti mariborsko zborovanje ter je prečital resolucijo, ki je bila enoglasno sprejeta. O Grafovi resoluciji se ni glasovalo. Izvolilo se je 5 najradikalnejših Dunajčanov, med njimi Lenha. Slednji je prošil za zaslonbo v slučaju masreglovanja. Zbor je bil ob 11. uri končan. Poročilo, katero je zaključil gosp. Borštner z lepim apelom na vztrajnost in delavnost, je spremljal zbor z viharim odobravanjem.

Delegat g. Štefin k poročilu predgovornika nima ničesar dostaviti. Meni, da ni prav, ker se je z izvolitvijo deputacije prezrlo pers. komisijo. Izvolilo naj bi se bilo 5 članov poleg pers. komisije, ali pa sestavilo odposlanstvo iz vseh skupin. Take deputacije bi se ne moglo zavrniti. Sprejeto resolucijo smo povzročili mi, dunajska je bila za nič, ker je bila preponižna. Če bi nas ne bilo, bila bi gotovo dunajska sprejeta, za katero je bil od začetka ves zbor. Poučili smo jih, dasi nas je bilo le malo v enem kotu. Zadnji tukajšni občni zbor je sicer sklenil, da se ne vdeležimo zborovanja, ako se bo vršilo 23. marca; šli smo pa vseeno, ker nismo vedeli, zakaj se pravzaprav gre. Tudi to poročilo je shod z živahnim odobravanjem vzel na znanje.

Preds. Negovetič se delegatoma iskreno zahvali za njih trud ter zaključuje, da se mora s klečeplazenjem prenehati. Hočemo čiste vode! (Burno pritrdjevanje.)

Delegat g. Prek poroča o zborovanju v Mariboru z dne 1. aprila. Centrala je odposlala 4, personalna kom. 2, pokojninski sklad 1. Zastopane so bile vse podružnice, le inomška in lienška sta izostali, ona v Bolcanu pa se je opravičila. G. Tomschik je otvoril zborovanje. Centrala hoče, da govore vsi uradniki, če bi deputacija dobila negativen odgovor, kar se je že zgodilo. Povdarjalo se je, ostati pri 400 kronah. Ker se nam jih ne dovoli, nastane vprašanje, kaj sedaj? Debata je bila zelo živahna. Revident Klein je ostro ožigosal počenjanje direktije in je kritiziral centralo, ki ne zna voditi uradništva. Tomschik je vedno nazadnjak. Vseled Kleinovega govora je prišlo do ostrih kontroverz. Kaj torej? Stojimo na razpotju! Ne vprašajmo se, ali bočemo kaj doseči, temveč moramo! (Viharno pritrdjevanje.) Ravnanje ni nam rado vrglo par goldinarjev, ker ve, da nekaj nam mora dati. Vprašanje je, ali smo sami zmogni izvesti, kar zahtevamo? Združimo se, saj smo ena družina, ker smo enih misli in enega duha, saj služimo vsi enega skupnega gospodarja. Šel sem iz Maribora s prepričanjem, da je le v tem rešitev. Ne ozirajmo se ne na desno, ne na levo, boj se mora voditi do zmage. Nazaj ne smemo, direktija bi se nam večno rogala. Združimo se! (Dobro!) Danes potrebujemo mi druge, drugič pa bodo drugi nas. Bodimo torej vsi en duh, ena misel, ena duša! (Frenetično odobravanje.) Na osrednji odbor se je odposlalo resolucijo, ki zahteva za slučaj odklonitve naših zahtev, da se skliče splošen shod uslužbencev južne žel. v Maribor. S tovarišem Kejžarjem sem se dogovoril glede tega shoda, ki se vrši že prihodnjo nedeljo, in on želi, da se podado ta dan v Maribor vsi, ki bodo prosti. (Viharen aplavz.)

Preds. Negovetič se zahvali mariborskima delegatoma za radikalni nastop.

Razvil se je živahen razgovor. Gosp. Štefin se odločno izreče za združitev z delavskimi organizacijami. Na shod v Maribor se jih mora povabiti, ker sicer bi znale odkloniti delovanje. Govori se, da so ogrskim juž. železničarjem zahteve že izpolnjene. Pa to ni res. Slovenci smo potrpežljivi. (Po navadi!) Pravimo, bo že bog dal! (Smeh.) Mlačneže treba zdramiti, kajti boj zna priti do zadnjih konsekvenc. Bodimo kakor en mož! Ne izgovarjajmo se! Beda naj nas združi! (Viharno bravo-klici.)

G. Polaj: L. 1900 je graška skupina priredila velikanski shod. Najzoča sta bila tudi poslanec Hoffmann-Wellenhof in sedanji žel. minister dr. Derschatta, ki je tedaj rekel: »Organizirajte se, organizacija je moč. Kar se nas

poslancev tiče, homo že storili, kar je v naših močeh. Železnicam napravimo muziko, vi pa skrbite za resonanco.« Na to naj se dr. Derschatta spomni. Štefin: V resoluciji naj se vabi druge organizacije in pa zastopnike ogrskih juž. železnic na vdeležbo.

Debate se vdeležo gg. Pahor, Polaj in Negovetič, na kar se sprejme resolucijo v navedenem smislu. Prek opominja, naj si vsakdo pravočasno preskrbi vozni listek. Ko se reši še nekaj drugih reči, prečita g. Prek beneficije, ki jih je vsled pasivne rezistence direktija dovolila tržaškim železničarjem, in pravi: Delavci so vse dosegli, ker so bili vsi edini, uradnikov pa se je bojevalo le 60%, zato niso dobili nič! (Res je, bravo!) Predsednik se zahvali udeležencem, poročevakem in zaključil shod.

Proti klečeplazenju.

Pretečenega tedna je uzrlo v »Slov. Narodu« in v »Slovincu« luč sveta klavarno »Poslano« treh žalostnih vitezov, ki se priklanjajo do črne zemlje ter poljubujejo roke in noge ljubljanskemu postajenačelniku na južnem kolodvoru, češ, da je on izposloval železničarjem neke priboljške. Ta hlapčevska izjava je razburila železničarje, ki so strmeli, da je mogoča taka drzna trditev v trenutku, ko je bil zadnji boj železničarjev še v svežem spominu.

Snoči, v sredo, je bil v salonu pri »Štajercu« shod, da protestira proti klečeplazenju, ki ima na sebi vsa znamenja egoizma. Dasiravno se ni izdalo nobenih vabil, temveč je bil shod samo naznanjen v »Rdečem Praporu«, je bil vendar salon s pokrajno sobo nabit železničarjev vseh kategorij, ki so se hoteli pridružiti protestu proti petolizenju.

Shod je bil mogočna manifestacija zavednih železničarjev, ki so glasno izrekli, da so se do dobrega naveličali angeljev varuhov, ki niso imeli nikoli drugih namenov, kakor lasino povečevanje. Za predsednika je bil soglasno izvoljen sodrug Josip Petrič. Poročal je sodrug Kopač, ki je še enkrat rekapituliral vse dogodke, ki so bili v zvezi z zadnjo pasivno resistenco, in je dokazal, da imajo zahvaliti železničarji tudi tisto skromno zboljšanje, ki so je dosegli, svoji organizaciji, svoji zavednosti, pa nikakršni milosti ne. Govoril je nadalje sodrug Kristan, ki je opozarjal na pomen državnozbornih volitev za železničarje. Oba govornika sta žela viharo odobravanje. Shod je soglasno sprejel sledečo resolucijo:

Današnji shod uslužbencev juž. železnice v Ljubljani zavrača z ogorčenjem pasje klečeplazstvo, s katerim so poizkusili trije uslužbenci v »Poslanem« in »Slovincu« in »Slovenskem Narodu« preslepiti javnost, da je gospod višji nadzornik Gutmann izposloval pri ravnanstvu juž. železnice svojim uslužbencem zvišanje plače, med tem ko je splošno znano, da je bilo ravnanstvo juž. železnice vsled možkega nastopanja organiziranih železničarjev, ki so stali en teden v pasivnem odporu, prisiljeno zvišati svojem uslužbencem plače po vseh onih postajah, ki so vložile spomenice ravnanstvu, med katerimi postajami je bila tudi Ljubljana. Shod smatra postopanje onih treh železničarjev, ki so podpisali v omenjenem časopisu izjavo, kot nekvificirano dobrikanje iz sebičnih namenov, katero shod najostreje obsoja. Uslužbenci so trdno prepričani, da imajo svoje zmage pripisovati edino le čvrsti železničarski organizaciji, ter izrekajo tem potom vodstvu gibanja najiskrenejšo zahvalo in zaupanje.

Potem se je rešilo še nekatere druge zadeve, izvolilo delegate in se je zaključilo znameniti shod ob 1/12. zvečer.

Sijajni shod v Solkanu na Goriškem.

Solkan še ni videl takega shoda. Največja dvarana natlačena, še po mostovju in stopnicah vse polno. Smelo se trdi 600 oseb. Solkan se je smatral dosedaj za trdnjavo naprednjakov; še pred tremi leti so Solkanci razgnali socialno-demokratski javni shod. Kak preobrat v treh letih!

Shod otvori sodrug Ropas ter predlaga predsednikom soodr. Bratina. Sorgič (naprednjak): Bratina ni Solkanec; naj se voli Solkanca. Sodr. Milost: Naj predseduje gospod Sorgič: nam je vse-

PODLISTEK.

Od Vrhnike do Borovnice.

Potopis. — Spisal Ivan Cankar.

Deževen dan, pust in dolgočasen, kakor liberalna politika. Od pošte doli se približe vegast in neroden voz, kakor so stali časih na dvorišču Maličeve gostilne v Ljubljani. V zaprtem vozu sedita gospod župnik in gospod kaplan, obadva zelo rdeča in zelo vesela.

Župnik (odmaši steklenico). Pa ga še malo! — Kje pa je kandidat? Ali sva ga v krčmi pozabila?

Kaplan (pogleda skozi rosno okence). Boga mi, res sva ga pozabila! — Voznik, postoj no malo! Kje pa je naš kandidat?

Voznik (na kozlu; čemerin in premočen). Kaj bom stal zaradi tistega ... tamle zadaj za nami teče ... Tihó!

Kandidat (teče za vozom, od klobuka mu curja dež za vrat). Tak čakajte no, kakšna orenga pa je to?

Voznik (švrkne po kobili). Tihó! ... Le teci, kandidat, kam pa boš sedel? Notri sedita go-

spoda, tam ne boš mazal s svojimi škornji; jaz se pa tudi ne bom stiskal zaradi takega kandidata! ... Tihó!

Župnik. Nikar ne bodi tako trdosrčen in zakrknjen, Peter! Saj vidiš, da je dež in mraz, kaj bi dražil ljudi ob takem vremenu! Vzemi ga no k sebi gori, pa se malo stisni, Bog ti bo povrnil na onem svetu!

Voznik. Tak stopi! Ne bom dolgo čakal.

Kandidat zleze na kozla; mraz mu je, premočen je do kosti, od klobuka in od obleke mu lije voda v tenkih curkih.

Voznik. Nikar se tako ne pritiskaj k meni, saj sem že sam zadosti moker! Ná!

Kandidat (se okrene in zakliče skozi okence s solzavim glasom). Gospod, tále mi pa ne dá miru; zmirom me suje!

Župnik. Peter, Peter! Kako boš odgovarjal nekoč pred svojim sodnikom, če ne pustiš kandidata pri miru!

Voznik. Saj ga nisem jaz naredil za kandidata!

Iz Verda zavije voz ob hribu po ozki blatni cesti proti Pritiski in Bistri. Pred bistrskim gradom potrka župnik na okence.

Župnik. Odkrij se, kandidat! Pred sto leti je bil tukaj kloster!

Kandidat (se odkrije).

Voz se zamaje na strmicu, ki se vije proti Dolu in kandidat skoči nenadoma na cesto.

Kaplan (odpira okence). Ali si se hudó ranil, kandidat?

Kandidat. Samo malo sem se opraskal.

Župnik. Potolaži se; bo že boljše, kadar boš poslanec. Ná, pij kapljico!

Pomoli kandidatu steklenico, ko pa iztegne kandidat roko, se župnik prijazno zasmeje ter pije sam v korenitih požirkih.

Kaplan. Šlek, šlek, šlek!

Kandidat. O, gospoda, kako nagajata!

Župnik. Zdaj pa le brž gori in Petru nikar preveč nadleže ne delaj!

Kandidat se vrne na kozla, počasi in ropotaje se ziblje voz proti Borovnici.

Kandidat (hud in žalosten). Že spet me suje!

Voznik. Cmera!

Župnik. Ti pa tudi ne bodi tako občutljiv, kandidat! Če si tak, pa bi bil rajši doma ostal in lečo — izbiral!

Kandidat. Če pa suje!

Sodrugji in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

eno, samo da vlada mir in da se lahko pametno, stvarno, resno pogovorimo.

Klici: Saj Sorgič tudi ni Solkanec! Smeh. Žvižganje. Bratina izvoljen.

Sodr. Milost govori poldrugo uro, kritizira zadnji državni zbor, liberalce in klerikalce; rešili so Badenija zatožbe, glasovali so za colninski tarif, za nove kanone, osmešili so vprašanje slovenskih šol v Trstu, izdali so slovenski narod z volilno reformo v deželnem zboru goriskem. Potem razvije program socijalne demokracije. Burno odobravanje in ploskanje.

Leban (naprednjak) napade socialne demokrate, češ, da so nasprotni Sokolom in slovenski trobojnici. Sodr. Ropas ga krepko zavrne. Srebrnič (naprednjak) je proti socialni demokraciji; če se delavcem poviša plače, treba gospodarjem najti vir dohodkov. (Žvižganje, hrup, vrišč. Klici: Dol ž njim! Ven ž njim!) Predsednik komaj napravi mir, da Srebrnič nadaljuje; ves zmešan hvali mizarsko zadrugo. (Žvižganje.) Sodrugi Milost odgovarja med burnim odgovarjanjem. Predsednik postavi kandidaturo sodruga Milost na glasovanje; enoglasno sprejeta.

Če bi bili naši naprednjaki res demokratični, naj nam dajo volilno pravico v tistih občinah, kjer dominirajo. (Burno odobravanje.) Govornik je nato razvil program socijalne demokracije ter končal z apelom na volilce, naj vsi do zadnjega oddajo svoje glasove stranki, ki zastopa največji razred naroda! (Burno ploskanje in živijo-klici.) Govoril je še sodrug Ropas, ki je povedal, da je v okolici velik naprednjak župan, ki zahteva od vsakega mladenciča, ko mu pošlje vabilo za vojaški nabor, da mu za to dela tri «žornade» zastonj! (Smeh in ironični klici: živio taki naprednjaki.) Ko je potem sodrug Leban dal kandidaturo na glasovanje, je zagrmelo po veliki dvorani od burnega ploskanja in čez 500 rok je stalo v zraku. Pri poskusu, če je kdo nasproten, se ni izkazal nobeden. Shod se je na to zaključil. Liberalci in klerikalci bodo imeli dne 14. maja tužen dan.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“!

Politični odsevi.

Nagodbena pogajanja. Nagodbena pogajanja teh dni so se pečala z vsem kompleksom specijelnih nagodbenih vprašanj. Bližnji cilj teh razgovorov je poiskati podlago za končna pogajanja. Danes je že skoro izključeno, da ta pogajanja rode kak uspeh. Ogrski ministri hočejo uresničiti Košutov načrt; nagodbo do 1917 pod ugodnimi pogoji za Ogrsko, od 1917 naprej carinska ločitev, toda prijateljsko in ozko medsebojno razmerje. Stališče madjarske neodvisne stranke je umljivo: rada bi dekorirala svojo neplodovito neodvisno politiko s kakim vidnim uspehom, da si zavaruje doma hrbet. Razumljivo je pa tudi avstrijsko stališče, da ne žrtvuje svojih gospodarskih interesov Košutovi kliki na ljubo in da se noče vezati za intimno gospodarsko prijateljstvo po 1917. — Ogri računajo, da bo zopet krona posegla v pogajanja njim v prilog, kakor se je to navadno dogajalo. Toda v tem svojem političnem računu pozabljajo, da bo vpliv krone napram parlamentu, izišlem iz splošne in enake volilne pravice, neprimerno šibkejši. — Privaditi se bo treba polagoma misli, da ostane sedanje razmerje recipročnosti z Ogrsko —

Župnik. Nikar zmirom ne tožari in ne javkaj, drugače boš moral precej na cesto, tam te nihče ne bo suval!

Kandidat. Saj sem tiho!

Vsi molčé; kandidat časih pritajeno zaihti. Prikaže se veliki most, za mostom Borovnica.

Voznik. Zdaj pa le doli, kandidat; prestrm je klanec in vseh nas kobila ne bo vlekla. Stopi! Kandidat. Saj grem.

Voz se maje na kolodvoru, kandidat se maje moker in truden za njim.

Župnik (na kolodvoru). Drugi razred... za dva gospoda... za kandidata je pa tretji razred tudi dober... Saj je kandidat zatiranega in zaničevanega ljudstva...

Kandidat (natihome). Ampak tako si tega nisem mislil.

Župnik. Zdaj pa le brž v voz, kandidat, stisni se v kot in se malo ogrej, pa daj, da te nihče suval ne bo!

Kandidat se odkrije, poljubi župniku in kaplanu roko in odide s klobukom v roki proti vozu.

Kaplan (zakliče za njim). Pa varuj se, da te Kopač ne vidi.

Kandidat (se okrene žalosten). Me je že! Lokomotiva zapuha, vlak odropoče...

v okvirju trg. pogodb z inozemstvom — v veljavi do 1917, potem pa gosp. ločitev z vsemi možnostmi, med katere spada tudi odkrit ali neodkrit carinski boj med obema državnima polovicama.

Novi šolski zakon na Ogrskem. Narodnostni zakon z l. 1868 je zagotavljal nemadjarskem narodom skromne pravice glede uradnega jezika v nemadjarskih občinah in pred sodiščem, dalje glede učnega jezika na šolah, ki jih samo izvršujejo. V praksi ta zakon seveda ni imel visoke cene; z novim šolskim zakonom, ki ga je predložil Appony državnemu zboru, se odtegne Nemadjarom na šolskem polju tudi to pravno podlago, ki so jo dosedaj imeli.

Novi načrt zahteva učiteljev — tudi na zasebnih šolah — popolno znanje madjarščine; učitelji morajo vzgajati otroke v patriotizmu, t. j. v madjarski državni ideji; skrbno morajo gojiti učenje madjarskega jezika, uporabljati smejo le knjige in učila, ki jih je madjarsko ministrstvo odobrilo. Učitelj, ki bi pregrešil proti eni teh zahtev, kdor bi se izrekel za odpravo zasebne lastnine ali proti instituciji zakona, bo kaznovan z visoko denarno globo, oziroma bo odpuščen; hkrati se bode duhovniku sokrivcu odtegnila kongrua. V slučaju, da bi bil učitelj na kaki nedržavni šoli odpuščen iz gori navedenih razlogov, se bode tudi dotična šola zaprla in se namesto nje ustanovila državna, t. j. madjarska šola. Načrt podaja ministru pravilo, da imenuje na nedržavnih šolah, ki vživajo državno podporo, sam učitelje — svoje kreature.

Novi zakon, ki bo seveda sprejet, obsoja nemadjarske narode na popolno ngramotnost in vodi neizogibno nemadjarskega delavca, rokodelca in kmeta v gospodarsko zaostalost in propad. Ko je rumunski poslanec Goldis branil pravico nemadjarskih narodnosti do materinščine, se je drla tolpa bečarov: Na Ogrskem velja le madjarščina. Kakšna nesramnost je ta trditev, se vidi najlepše iz tega, da je celo narodna, tedaj madjarska statistika naštela na Ogrskem 48,6% Nemadjarov.

Namen novega zakona je prozoren. Sedanje agrarno-fevdalne klike ni volja končati s svojim nečednim gospodarstvom, ohranila bi si rada še dalj časa svoj prostorček pri državnem koritu. Zato pa je treba ljudstvo tiščati v globoki nevednosti. Sovinizem pa je plašč, v katerega odeva madjarska slika svoje grdo telo.

Starčevićanski radikalizem je čudne sorte. Na shodu v Vrbici je govoril vodja Frankove «starčevićanske stranke» sledeče: «Socialni demokratje v Sremu se bojujejo danes za materialno zboljšanje. Nad nje se pošilja eskadron konjenikov in bajonete; prav se jim godi. V Zagrebu gredo kot zahrbtje sedanje vlade pred sabor in pred stanovanja starčevićanskih poslancev, pa demonstrirajo. Oni so danes vladna štafaža in nihče se ne more razgreti za njih boj.

Kmečki upori na Rumunskem. Pacifikacija na Rumunskem ne gre tako naglo od rok, kakor si želi vlada. Najboljše sredstvo, ki ga je nova vlada uporabila, je imenovanje prefektov, ki so vsled svojega demokratičnega mišljenja — ponekod je nastavila bivše socialne demokrate — med ljudstvom zelo priljubljeni. — Posredovanje med kmeti in velenajemniki vodijo prefekti. Najemniki so ponekod oholi in nočejo sprejeti posredovalnih predlogov, in kako naj bi ne bili oholi, ko jih je vlada ščitila s tem, da je postrelila 10.000 kmetov, 15.000 jih pozaprla. Najemniki bi radi po svoji stari navadi gospodarili dalje. Tako n. pr. so v Galacu veleposestniki in najemniki odklonili vladno posredovanje. Toda prefekt Atanasin, energičen mož, svoj čas voditelj socialne demokracije v Galacu, jih je hitro omehčal: zagrozil jim je, da umakne vojaštvo, česar so se tako zbal. da so koj sprejeli od njega predlagane delavne pogoje. — Znatno slabši kot na Moldavskem je položaj na Valaškem; ondi gospodari še neomejena vojaška oblasti in — prelivanje krvi. Izdajatelj «Adeverula» objavlja brzojavko nekega vojaškega poveljnika svojemu predstojniku v Bukarešt: «Sto sem jih umiril, dvesto pa pobožal.» Povedati, kaj pomenijo te besede v slovarju vojaškega cinika, je odveč.

Ljubljanski sodrug, pozor!

Imenik volilcev za Ljubljano je od 10. do vštetega 25. aprila — kakor že javljamo na drugem mestu — izložen na magistratu v občinski dvorani na splošen vpogled. Sodrugi volilci lahko vpogledajo v imenik v upravnštvu „Rdečega Prapora“, Frančiškanske ulice št. 8, prvo nadstropje, prva vrata na desno. Ni treba hoditi na magistrat. Upravištvu je odprto od 9. ure zjutraj naprej, tudi ob nedeljah, nepretrgoma do pozne noči. Volilni imenik je zelo pomanjkljiv, mnogi so napačno vpisani, veliko volilcev je izpuščenih, mnogi pa so vpisani po dvakrat. Pride naj torej v upravištvu vsak sodrug, ki je do 26. februarja 1907 dopolnil 24. leto starosti, je avstrijski državljan in biva od 26. februarja lanskega leta (1906) nepretrgoma (torej eno leto) v Ljubljani. V upravnštvu se je zasnovala reklamacijski urad, ki daje vsa pojasnila in brezplačno napravlja reklamacije, ki jih tudi sam oddaja na magistrat. Sodrugi zaupniki! Opozorite vse znane Vam volilce (sodruge, znanice,

tovariše, sodelavce i. t. d.) na to in jih po možnosti pripeljite seboj. Vsak naj pride sam. Kdor ni vpisan, oziroma ni pravilno vpisan ali pa je pod napačnim imenom vbeleden, pa do 25. aprila ne reklamira, ne bo smel voliti, četudi bi bil v to zakonito upravičen. Sodrugi ljubljanski! Čas je dragocen in kratek — samo še 13 dni! — Storite torej svojo dolžnost pa se zglasite v upravnštvu vsi do zadnjega!

Volilno-okrajni odbor.

Domače stvari.

Boj proti kapitalizmu je zgrešen — je dejal gospod Hribar na nedeljskem shodu. Po njegovem mnenju ne pozna ljudstvo posledic tega boja, a če bi jih poznalo, bi drugače nastopalo proti socialnim demokratom. Gospod Hribar menda pozna te posledice; da mu niso všeč, to že verjamemo. Ali ljudstvo ima pač druge interese, nego zastopniki kapitalizma in zato nastopa proti socialni demokraciji tako, da se ji trumoma pridružuje, ker izpoznavja, da se ne dobi od kapitalizma ničesar brez boja. Ali v Hribarjevih besedah je bilo skrito nekaj demagogičnega; „med vrsticami“ je hotel povedati, da je socialna demokracija nevarna kapitalu. Če gospod župan še ne ve, da je razlika med kapitalom in med kapitalizmom, tedaj je prišla njegova kandidatura le še prezgodaj. Kadar preštudira natančneje socializem in socialno-demokratični program, bode vedel sledeče: Socialna demokracija nima ničesar proti bogatstvu, tudi ne proti bogatstvu na slovenskih tleh, temveč želi veliko bogatstva, mnogo več, nego ga je sedaj. Ali socialna demokracija hoče, naj uživa ves narod svoje bogatstvo, Hribar pa zagovarja kapitalizem, to se pravi obogatevanje na eni in beraštvo na drugi strani. V tem seveda ne moremo soglašati.

Za utopijo se ne bo nikdar zavzemal gospod Hribar. Tako je dejal na nedeljskem shodu, na katerem je sodrug Kocmur omenjal: Delavsko zavarovanje, volilno pravico za oba spola, obrtne nadzornike iz delavstva, razoroženje. Kaj smatra gospod Hribar za utopijo...?

Nasprotstva naj se ne neti med delodajalci in delavci, je dejal gospod Hribar, ki hoče zastopati vse stanove. Ta recept poznamo že od papeža Leona XIII. Njegovo jedro je, da naj vržejo delavci puško v koruzo; ako jim podjetniki kaj dajo, naj bodo veseli, če ne, naj bodo pa zadovoljni. Saj zahteva to gospod Hribar tudi od svojih uradnikov.

Kaj pravimo k združitvi «liberalnega» in «klerikalnega» slovenskega kapitala. G. župan Hribar je omenjal na shodu v «Mestnem domu», da so se v neki gospodarski stvari združili liberalni in klerikalni kapitalisti. Mi jim ne moremo ugovarjati. Nasprotno, prav žalostno je, da so se šele zdaj povzpeli do te odločitve. To dejstvo nam priča, da je to naravni razvoj, ki sta ga doslej ovirali «špigelfeltariji» klerikalne in liberalne stranke. Prav je tako. Pa priporočali bi še eno; nehaite slepiti delavstvo z vašo ljubeznijo do delavstva, združite se klerikalci in liberalci, recite brez skrbi, da ste oboji podjetniški stranki, pa je konec besedi. Bodite vendar enkrat toliko odkritosrčni!

Družbe sv. Cirila in Metoda 180. seja je bila 2. aprila t. l. Otvoril jo je predsednik g. notar Luka Svetec ob treh popoldne in naznanil, da ga je obvestil bivši prvomestnik g. monsig. Tomo Župan o nepreklicjivosti svojega odstopa. Odborniki so sklenili nato soglasno zaupnico odstopivšemu načelniku. Potem so se razmotrivale nekatere točke o slovenskem šolstvu na Štajerskem in Koroškem. Ukrepi, storjeni na podlagi temeljitih posvetov, izdatno razširijo družbi delokrog. — Konec seje ob petih.

Kregar na lovu. V sredo, 10. t. m. zvečer, je Kregar strašil po šentjakobskem okraju, in sicer si je izbral za trdnjavo Dachsovo gostilno v Florijanskih ulicah št. 33, kamor je med drugimi povabil tudi precej naših sodrugov. Pa ljudje Kregarjevimi vabilom niso nič kaj zaupali: bila so prečudna, pisana na škarniceljski papir. Shod je imel seveda informativen značaj, to se pravi, Kregar se je hotel informirati, kakšen bode polom v tem okraju. Žalostna mu majka, ker ni bilo dosti družčine, ga je malo popil ter je odšel. Kaj posebnega se ni zgodilo.

Občinski kandidat Zirkelbach, najnovejša pridobitev liberalcev, je pravil na liberalnem shodu, da kandidira brez programa. To je vsaj komodno. Potem je pa pripovedoval polnočno povest o neki zvezi socialnih demokratov s klerikalci. Mož je pač čutil, da igra delavec kot liberalni kandidat precej klavirno ulogo, pa je v svoji zadregi iskal opravičenja. Ali njegovo namigavanje ne naredi pri delavcih prav nobenega vtiska; cela stvar je bila zelo enostavna in nič ni bilo skrivnostnega v njej. Socialni demokratje so demonstirali za splošno in enako volilno pravico, krščanski socialci so se pa pridružili tej demonstraciji. In ker so bili socialisti svobodomiselní, da jih niso podili proč, se je svobodomiselní gospod Zirkelbach razjezil. Kako vraga se more konsekvntni mož postaviti pod komando Hribarja, ki bi celo vstopil v Sušterski klub, ako bi bil — izvoljen?

Ljubljanski Nemci imajo nocoj shod, na katerem odločijo, ali postavijo kandidata za državno-zborske volitve. Kakor se čuje, nameravajo kandidirati gospoda Dzimskega, uradnika kranjske hranilnice.

Klerikalci nameravajo pod firmo «Obrambne zveze», ki je prešla, kakor se kaže, popolnoma v njihov tabor, postaviti lastne kandidate za občinski svet ljubljanski. Razglasiti hočejo kandidate baje jutri.

„Laibaherica“ objavlja iz «Deutschnationale Korrespondenz» komunike, ki v bistvu dementira vsak namen glede tretje zveze s Trstom. Ta izjava je kljub svojemu diplomatičnemu tonu namenjena za desavuiranje župana Hribarja in njegovih železnice se dotikajočih obljub.

Po Štajerskem rogovilijo poleg drugih tudi doslej še «neoficielni» kandidatje «Štajerčeve» stranke ter sipljejo volilec s tem pesek v oči, da se imenujejo socialne demokrate, ali pa trdijo, da med njimi in socialnimi demokrati ni razlike. Bodi torej povedano, da se prav lepo zahvaljujemo za sorodstvo z Ornigovo kompanijo in da so nam nemški kapitalisti in polkapitalisti na Spodnjem Štajerskem vsaj tako tuji, kakor izkoriščevalci delavstva sploh. V nekaterih ozirih še bolj.

Bratje, ljubite se med seboj! Glasilo goriških klerikalcev vošči vesele praznike prijateljem in somišljenikom na sledeči način: «... Naj mislijo indiferenti, da se danes Francoska nahaja v tako tužnih razmerah, ker so svoj čas katoličani bili zadovoljni moliti v cerkvi z rožnim vencem v roki, mesto, da bi izšli in manevrirali samokres...» In dosledno po nauku miru, sprave in odpuščanja: «Ne; in tedaj; izza cerkve, vrzimo se v boj proti sovražnikom svete vere (s samokresom, kaj? op. ur.), ki so tudi sovražniki domovine... Kot voščilo za Velikonočne praznike je še precej «šik».

Čuden argument rabijo goriški klerikalci v volilni agitaciji; po vseh shodih povdarjajo, da so napravili zavarovalno društvo za... katoliško govejo živino. Kako da jih nihče ne vpraša, če je katoliška živina več vredna kot katoliški — človek?

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. Agitujte povsod za „Rdeči Prapor“!

Socialni pregled.

Železničarske konference bodo v Mariboru, in sicer za strojniško osebje dne 18., za sprevodniško osebje 19. aprila.

Spljetski vrvarji so predložili delodajalcem spomenik, s katero so zahtevali 15 odstotkov pribojška na plačo, priznanje prvega majnika i. t. d. Delodajalci so ugodili vsem zahtevam organizacije.

Dopisi.

Št. Peter na Krasu. Neki delavec, ki je socialni demokrat, je šel k velikonočni izpovedi. Tam se je razvil med duhovnikom in delavcem približno sledeči dialog: Duhovnik: Ali berete kakšne časnike? — Delavec: Berem. — Duhovnik: Kakšne pa? — Delavec: «Rdeči prapor». — Kaj ga tudi plačujete? — Delavec: Kajpada ga plačujem. — Duhovnik: Zakaj pa? — Delavec: Odkar sem socialist, se mi je izboljšala plača za 10 krajcarjev na dan. — Duhovnik: Če vam je več 10 krajcarjev, kakor vaša duša... — s tem je zaprl vrata, ne da bi bil dal grešniku sveto odvezo. In tako je zopet dokazano, da se pri nas ne spravlja vere v službo politike. Seveda ni bil ta delavec edini, ki ga je tako krščansko obdeloval. Zlasti žene je kaj obganjal zaradi «Rdečega Prapora»; grozil jim je, da ga same ne smejo čitati in da tudi možem ne smejo dovoliti, da bi ga brali. Poučeval jih je, naj ga vržejo v ogenj. Tudi žensk je vsled tega mnogo ostalo brez odveze. Tako je tudi trnovski kaplan izpovedoval ljudi o «Rdečem Praporu» in jim žugal s smrtnim grehom. Lahko pa povemo obema, da ne opravita mnogo, ker ljudstvo ni več tako neumno, kakor mislita. S svojo gonjo odpreta le še marsikomu oči.

Iz brežiške okolice. «Slovenski Gospodar» piše, da se je socialno-demokratski kandidat Josip Kopač 17. m. m. na volilnem shodu v Cerknici norčeval iz svete popotnice. Kopač je imel na velikonočni ponedeljek zopet shod v Cerknici in je vprašal, če se je res norčeval iz svete popotnice, kakor mu očita «Slov. Gospodar», nakar je po dvorani zagrmelo, da je ta trditve podla laž. — Dogodbica kaže, da «Slov. Gospodar»-ju v boju proti socialni demokraciji ni nobeno sredstvo preumazano. Toda laž ima kratke noge. Kmetje pa bomo 14. maja enoglasno volili socialno-demokratskega kandidata Mihaela Čobala, ne pa dr. Benkoviča!

Kmetovalec iz brežiške okolice.

Srednje Kanomlje. 7. t. m. popoldne so sklicali klerikalci v gostilno k Fižnarju shod. Zbralo se je nekaj možkih, nekaj žensk in otrok. Tudi par konomelskih in spodnejdrjskih rudarjev je prišlo. Iz Idrije je pa prišel ves klerikalni stab ter kandidat Gostinčar, horjulski šuštar Stanovnik ter Vojskarski župnik Gnježda. Ni naš namen popisovati to zborovanje, ampak podati nekaj cvet iz «govorov». Horjulski Stanovnik je govoril:

Tudi jaz sem član S. L. S. in predstavljam se vam kakor tak. mlad po letih, star po skušnjah, in predno vam kaj naprej povem, prosim vas, da si vtisnete moje besede v srce za petdeset let. Pozdravljam vas v imenu Jezusa Kristusa, matere Marije Device in Boga očeta (se odkrije, potrkna na prsi in se ozre proti nebesom!) To je moje načelo, pa križ, križ je moja zastava, in cerkev moja mati, ja, sveta cerkev! Fantje, kadar se ženite, ne smete iti zbirati dekleta v gostilno, v kavarno (!) in gledališče (!), ampak v cerkev morate iti, v cerkev, tam je pravi prostor, da si zberete družico za svoje celo življenje... i. t. d.

Vojskarski fajmošter Gnježda pa je dejal: «Od zdaj znanprej do 14. maja je vseeno, če imam še kakšno pridigo v cerkvi ali pa nobene! Ljubše mi je po gostilnah okrog hoditi ter politične pridige držati kakor pa doma na Vojskem župljane v cerkvi podučevati krščanski nauk ter jim oznanjati božjo besedo. Deklica, (tu je povzdignil g. Janez svoj glas!) ako tvoj fant ne bo imel na listku 14. maja napisano ime Gostinčarja, ne smeš ga več ljubiti! Zene, ve pa kar strgajte volilne listke možem, ako bi imeli voljo in namen voliti Kopača. Ko dobi vaš mož cegelj, kar napišite Gostinčarja gor — če bi pa bil na listku Kopač gor pa strgati listek, strgati i. t. d.»

Na vprašanje rudarja M. Šinkovca: Zakaj klerikalci vedno glasujejo za morilno orožje, za kanone, za puške i. t. d., zadržal se je Vojskarski župnik Gnježda: «Avstrija mora imeti puške in kanone, da se bode socialne demokrate postreljalo»...

Tako-le govore klerikalci po gorah kmetu, ko mislijo, da jih noben tak ne posluša, ki bi prevagal njih besede. Tako surovo, tako nesramno demagogično govore, da se človek čudi, kako da je to mogoče. Ubogi kmet! Kako te imajo za norca! Kako bedastega te vendar imajo?! Kdaj se boš vzdramil ter jih zapodil? Stori to 14. maja in rešil se boš velike nadloge!

I. M. + R. V.
Iz idrijskega okraja dobivamo poročila, da obirajo klerikalci vsako selo ter sleparijo tamošnje revne kmetiče. Dopisov radi pomanjkanja prostora ne bomo doslovno pribčevali; porabili bomo le glavno. Čudimo se pa res brezmejni nesramnosti klerikalnih agitatorjev! Da Vojskarski fajmošter ne zna sploh dostojen biti, to je znana stvar, ali da so tudi drugi njegovi soagitorji tako posuroveli — to je žalostno. Značilno pa je za vladajoče razmere. Mi svetujemo sodrugom v idrijskem okraju: na delo, nemurno. Pojdite tudi vi v gore ter širite povsod, kamor pridete, resnico; pobijajte klerikalne laži. Vzemite naše časopise, razdajte jih v zadnjo koč. Uspehi gotovo ne bodo zaostali. Bojevati se proti klerikalizmu, bodi sveta naloga vsakega našega somišljenika!

Št. Peter na Krasu. V Selcah pri Slavinji je ležala pretečeni teden neka žena na smrtni postelji. Poslali so po duhovnika v Slavino; ni ga bilo doma. Poslali so ponj v Št. Peter; ni ga bilo. Eden je bil v Ljubljani, drugi v Gorici. Žena je umrla brez zadnje popotnice. Kam — gosp. kaplana — pride zdaj njena duša? In kdo bode kriv, če se zgodi tam kaj hudega?

Trst. (Dr. Slavik, gledališki stražar.) Preteklo nedeljo, dne 7. aprila 1907 vprizorilo je «Dramatično društvo» v «Narodnem domu» v Trstu šaloigro s petjem «Pri belem konjičku», pri kateri je sodeloval g. Verovšek iz Ljubljane. Radi poslednjega se je velika dvorana napolnila občinstva do zadnjega kotička. V dvorano vodi samo en uhod za pritičje in galerijo ter par stranskih izhodov. Izhod iz pritičja in galerije pa ne zadostuje, ker se pred uходом v lopi in na stopnicah nabere toliko ljudi, da zamudi, kdor je med zadnjimi, po cele polure, preden se mu posreči oditi. Dosedaj se je pokončani predstavi — lahko odhajalo tudi skozi stranska vrata.

Vse drugače si je to predstavljal dr. Slavik. Postavil se je mogočno pred vrata, ki vodijo z desne galerije ter branil izhod kakor neizobražen stražar, zavrnivši vsakega, to se pravi vsakega, ki ne spada k «lepi kompaniji», oziroma «obilno blagoslovljeni» družini njegovi. Postranski izhod je porabilo kakih 10—15 advokatov, niso nič bolje plačali vstopnine kakor drugi obiskovalci predstave. Zakaj imajo prednosti? To ilustrira njih farizejske govore po volilnih shodih, češ, da so bolj socialni in demokratični nego socialni demokrate. Zakaj se pa ti doktorji boje, oziroma sramujejo ljudstva.

Volilni imeniki.

Volilni imeniki so od 1. do 14. aprila razgrnjeni na vpogled pri županstvih sledečih občin volilnega okraja ljubljanske okolice: Ježica (za vse sosednje kraje), Št. Vid nad Ljubljano, Zgornja Šiška, Spodnja Šiška, Vič — Glince — Rožna Dolina, Brezovica, Moste. Vsak sodrug volilec naj se takoj prepriča, če je vpisan, če ni, naj pri županu takoj reklamira volilno pravico in z listinami dokaže, da je avstrijski državljan (domovinski list), je 24. let star (rojstni list) in da prebiva do dneva razpisa volitev eno leto v občini (pobotnica ali potrdilo hišnega gospodarja). Reklamira se lahko ustmeno ali pismeno tudi pri okrajnem glavarstvu v Ljubljani, zlasti če bi župani skušali delati kake težave. Pazi naj se, da ne bo kak nasprotnik neopravičeno vpisan! Torej pozor, časa je samo 14 dni. Tudi po drugih občinah naj se sodrug pobrigajo. Vsa pojasnila daje upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Frančiškanske ulice št. 8, prvo nadstropje, ki je odprto vsak dan od 9. dopoldan do 8. ure zvečer.

Pozor, sodrug! V mnogih občinah je jutri ali pojutrišnjem zadnji dan, da se vpogleda imeniki in reklamira. Ne zamudite roka, da ne pridete ob volilno pravico!

Sodrug ljubljanske okolice, pozor! V po največ občinah ljubljanske okolice so volilni imeniki razgrnjeni na vpogled, vsled česar je vsakogar najsvetejša dolžnost, da se nemudoma prepriča, če je vpisan, komur ni kaj jasnega, naj se takoj obrne do upravništva «Rdečega Prapora» v Ljubljani ali pa na sodr. Kocmurja.

Hrušica. Volilni imenik je še na razpolago do 15. t. m. od 10. dopoldne do 1. popoldne. Volilci naj se prepričajo, ali so vpisani; imenik je pomankljiv. Županstvo ravna pristransko; poroča

se nam, da se dovoli klerikalcem vpogled ob vsaki uri, v tem ko se podi naše pristase proč, ako pridejo le par minut prepozno. Županstvo tudi noče vedeti, da imajo zunanji volilci ravnotako pravico, vpogledati imenik, kakor tisti iz lastne občine.

Medvode. Imenik je na vpogled do 14. t. m. od 10. dopoldne do dveh popoldne za sledeče kraje: Medvode, Brezovica, Dolnja Draga, Golo brdo, Goričane, Gostecane, Gostec, Govejek, Spodnje Medvode, Preska, Pungart, Rakovnik, Sevnica, Gorenja Sora, Studenčice, Svetje, Svilje, Tehovec, Topol, Trnovec, Voše, Zbilje. Volilcev je vpisanih 467. — V tej občini je tudi imenik za vasi iz škofjeloškega okraja, ki ostane razporežen do 25. aprila in šteje 97 volilcev.

Ježica — Tomačovo in sosednje občine. Volilni imenik je razgrnjen na vpogled od 1. aprila naprej skozi 14 dni. Vpogleda se pri županu, g. Vilfanu na Ježici «pri Alešu».

Št. Vid nad Ljubljano. Volilski imenik leži od 1. do 14. aprila pri županstvu na splošen vpogled.

Zagorje ob Savi. V Kotredežu leži volilni imenik od danes naprej v občinskih pisarnah. V Aržiški občini od 6. t. m. naprej. Za Zagorski občini se lahko reklamira oziroma pogleda v volilnem imeniku pri sodr. Čobalu ali Malovrhu v hiši konsumnega društva. Za občino Aržiše pa v filijalki konsumnega društva na Lokah. Obenem se pozivlja vse volilce celega okraja, da po vseh občinah ležijo volilni imeniki, vsakdo naj se prepriča, ali je vpisan ali ne.

Notranje Gorice. Volilni imenik je razložen od 1. do 14. t. m., vsak dan od 10. dopoldne do 2. popoldne, za volilce v sledečih vaseh: Notranje Gorice, Vnanje Gorice, Plešivica in Brezovica. Vseh volilcev je v tej občini 274.

Šmartno pri Dobravi. Volilni imenik je razložen od 1. do 14. t. m. in ga lahko vpogledajo od 10. dopoldne do 2. popoldne vsak dan volilci iz vasi Šmartno, Dobrava, Stranska vas, Podsmrsko, Kozarje, Gabrje, Kruševo, Brije, Utrk, Sojica, Razore, Vrhovce, Osrednek, Dražovnik. Vpisanih volilcev je 395.

Šmartno pod Šmarno goro. Volilni imenik se lahko vpogleda od 1. do 14. aprila od 8. do 12. dopoldne za sledeče vasi: Šmartno pod Šmarno goro, Zgornje in Spodnje Gameljne, Zgornje in Spodnje Pirniče, Tacen, Vikrice, Zavrh. Vpisanih volilcev v tej občini je 373.

Sv. Križ. Pregledovaje volilni imenik mestne občine Sv. Križ na Vipavskem zapazil sem grozen nered, dobil sem mrtve volilce, živih pa ne. Ne vem, kako ta uzor klerikalna občina sestavlja imenike? Treba je res poskrbeti po vseh občinah posebno klerikalnih, kajti tam se dobi blata, da vse smrdi.

V Trstu so volilni imeniki na ogled še v sledečih krajih:

na Verdeli v gostilni Mirabosco od 7. do 9. ure zvečer,

na Verdeli pri Sv. Ivanu v gostilni Amalia od 8. do 10. ure zvečer.

na Barkovljah v gostilni novega konsumnega društva od 7. do 10. ure zvečer.

V Sv. Križu pri Trstu ni izpuščenih nič manj kot 35 socialnih demokratov iz volilnega imenika.

Shodi.

Napovedani so:

Grgar na Goriškem. V petek zvečer ob 8. uri volilni shod v občinskem domu v Grgarju. Govori sodr. Milost.

Jesenice. Volilni shod v nedeljo, 14. aprila t. l. v dvorani gospoda Počivavška ob 2. popoldne. Poroča sodrug dr. Anton Dermota.

Bled. Volilni shod dne 21. aprila t. l. Govori državnozbornski kandidat sodr. dr. Anton Dermota.

Dolenja Pulska pri Pragarskem. V nedeljo na 14. aprila javni volilni shod ob pol 3. uri popoldan v gostilni pri gosp. Karlu Hrastniku. Dnevni red: Državnozbornske volitve in naš kandidat. Govornik kand. sodr. Vinko Vidmar iz Gradca.

Pragarsko. V nedeljo na 14. aprila ob pol 7. uri zvečer javni volilni shod v gostilni gosp. Fritza Malenčeka. Dnevni red: Državnozbornske volitve in naš kandidat. Govornik kandidat sodr. Vinko Vidmar iz Gradca.

Vodmat pri Ljubljani. Lahko rečemo, da so socialni demokrati (vsaj v Ljubljani) svoje moči mnogo, mnogo podcenjevali, nasprotniku pa priznavali moč čez mero. Tako se da sklepali po shodih, ki smo jih doslej priredili v Ljubljani in okolici. Povsodi neznani obrazi, ljudje, ki v svojem življenju še niso bili na nobenem shodu — zlasti na socialno-demokratskem ne — pa so navdušeni do opojnosti, pridejo in stiskajo govornikom roke. To je pokazal tudi shod volilcev, ki je bil v petek, 5. marca, ob 8. uri zvečer v velikem salonu in v vseh ostalih gostilniških prostorih Pavškove gostilne v Vodmatu. Sredi tedna dobro obiskan shod je v ljubljanski okolici redka stvar, zbog česar sklicatelji nikakor niso pričakovali, da bo njih skromni poziv na shod našel toliko odmeva. Samo v salonu je reditelj naštel 129 oseb

(izvzemši 6 žensk in 2 nevolilca), v predsobi in veži pa jih ni bilo mogoče sešteti, ker so bili naltlačeni kakor slanki v sodu. Na predlog nekega volilca soglasno predsednikom izvoljeni sodrug Kocmur je po kratkem uvodu podal besedo kandidatu (ljubljanke kolice, sodr. Josipu Petriču, strojevodji v Ljubljani, ki je viharo pozdravljen obširno poročal o programu socialnih demokratov ter o demagogičnem početju klerikalne stranke. Samo enkrat je Petrič govoril neresnico, ko je rekel: Nimate od mene pričakovati fulminantnega govora, kajti 12 ur sem bil v službi in ne da sem kaj zavžil, prihajam med Vas, volilci, da se predstavim ter razvijem svoj program! Ta trditve je bila v toliko neresnična, da je celo »Slovenec« poročevalec strmel, saj se je lahko na lastna ušesa in oči prepirčal, da ima Petrič, o kojem pravi »Slovenec«, da je neznan, precej več soli v glavi, kakor klerikalni kandidat. Da je to res, priča vsaka številka »Slovenca«, ki ob vsakem nastopu jodr. Petriča zakruli in o vsakem njegovem shodu savlja. Za Petričem je stresel sodr. Kocmur počenjanje in obljube klerikalcev v kritično rešeto. Zlasti izvrstna izvajanja o žrtvah militarizma so bila tako pretresujoča, da niti eno oko ni ostalo suho. Sodrug E. Kristan se, žal, škoda ni mogel udeležiti, ker je bil nujno zadržan. Tako kandidatura sodruga Etbina Kristana, pisatelja v Ljubljani, kakor sodr. Josipa Petriča sta bili z nepispnim navdušenjem sprejeti; nasproti je glasoval le »Slovenec« poročevalec g. Puc, ki pa je v veliko zadoščenje in še večje veselje navzočih moral priznati, da ni volilec, ker še ni — 24 let star! Z gromovitimi živio-klici na socialno-demokracijo je bil zaključen impozantni shod. 14. maja bo nad Vodmatom vihrala rdeča zastava! — Kako »Slovenec« laže, Vodmatčani lahko razvidijo iz tega, ker trdi, da je bilo na shodu samo 60 ljudi z ženskami vred. Bo boljše, da si njegov poročevalec prihodnjič kupi očala ali pa, če misli še naprej lagati, da se na naših shodih več ne prikaže.

Vrhnik. Na nedeljo, 7. aprila popoldne, v dvorano k Črnemu orlu sklicani soc. dem. volilni shod je bil izborni obiskani, 300 do 350 volilcev se je zbralo, da slišijo program kandidata socialno-demokrat. stranke. Tudi kapelana Sušnik (svetovnoznan zmagovalec med liberalci na Vrhniki) in Sedej sta pripeljala svojo četo. Shod je otvoril ob polstirih popoldne sodr. A. Kristan iz Idrije z jednatim ogovorom ter je, predstavivši sodr. Josipa Kopača kot kandidata za državno-zborski mandat, podelil njemu besedo. Sodrug J. Kopač je nato v lepem poldrugo uro trajajočem govoru razvil program soc. demokracije ter se dotaknil s krepko kritiko tudi stranke liberalne in klerikalne. Viharno odobravanje je žel sodrug J. Kopač za svoja izvajanja. Navzoči klerikalci so izprva hoteli shod motiti s kašljanjem, ali prešlo jim je to prav kmalu, kajti povedalo se jim je takoj, da so minuli časi, ko se je razbilo vsak napredni shod na Vrhniki. Po sodr. J. Kopaču je govoril kapelan Sušnik ki je operiral s samo vero in vero. Proglašal se je za namestnika božjega, ki ima polno pravico voditi verno ljudstvo v političnem boju proti brezvercem. Pravi Peter Amienski! Odgovarjala sta mu sodrug Anton Kristan in kandidat J. Kopač, tako — da se je gosp. Sušnik moral zopet za »edinozveličavno sveto vero« skriti ter jo odkuriti s svojimi najzvestejšimi s shoda. Sodrug A. Kristan je nato konstatiral, da je kapelan Sušnik lagal, da so socialni demokratje brezverci, ker vera ni cerkev, ampak notranje prepričanje človeka; pozval je vse, naj glasujejo 14. maja za J. Kopača in s slava-klici na soc. demokracijo zaključil trinpol ure trajajoče zborovanje. — Na Vrhniki se dani! Socialna demokracija prodira čim dalje globlje, in 14. maja se bo čudil klerikalizem, ko bodo šteti glasovi za socialnega demokrata!

Sevnica na Štajerskem. V nedeljo, 24. m. m., je bil tukaj shod. Udeležilo se ga je 200 volilcev. Predsednik je bil železničar sodrug Pečnik. Poročal je kandidat sodrug Miha Čobal, ki je označil pomen državnozborskih volitev in razvil svoj program v jasnem, poljudnem govoru, ki je naredil velikanski utisk. Kandidatura sodruga Čobala je bila soglasno sprejeta.

Pragersko. Dne 9. t. m., ob 12. uri zvečer, je bil tukaj volilni shod. Poročal je sodrug Kopač, udeležba velika. Kopač je govoril izvrstno. Pragerčani bodo volili sodruga Vidmarja. Živahno pritrdjevanje. O polnoči je predsednik sodrug Pičinin zaključil shod.

Trbovlje. V nedeljo, dne 14. t. m., ob 2. uri popoldan na vrtu g. Božiča in ob 4. uri popoldan v Hrastniku v gostilni g. Birtiča shod. Poročevalca: Sitter in Čobal.

Glinca. V nedeljo smo imeli na vrtu prav dobro obiskani shod volilcev ljubljanske okolice. Udeležba nad 150. V predsedstvo sta bila izvoljena sodruga Buda in Pejntar. Poročal je sodrug Josip Petrič, čegar kandidatura je bila z navdušenjem sprejeta. Govoril je tudi sodrug Kocmur. Neki »siromak na duhu« je v »Slovenskem Narodu« o tem shodu nagromadil cel kup laži. Ljudje, ki so bili sami navzoči, bodo svojim ušesom in očem pač več verjeli, kakor pa takim žalostnim vitežem.

O lepem soc.-dem. volilnem shodu na Vrhniki poročal »Slovenec« zopet tako, kakor zna. Laže. Res bode kmalu pregovor: laže kakor »Slovenec«. Mi Vrhnicanje smo sodr. J. Kopaču prav hvaležni, da nas je posetil. Dosedaj zhe ni bilo mogoče vsled podivjanosti Sušnikovih — podložnih zborovati v našem kraju, ali nedeljski shod je pokazal, kako pojde odslej. Na Vrhniki je ravno nedeljski shod zapustil

globoke korenine. Socialna demokracija je z njim prav obilno pridobila. Na stotine se bo šlo soc.-dem. glasov — kaplana Sušnika bo groza pretresla! Laž ima kratke noge; lažjivi »Slovenec« se bo sam popolnoma skrajšal. Noben mu že več verjel ne bode.

Prednik na Krasu. Dne 7. t. m. je bil tukaj javni volilni shod, izborni obiskani; došli volilci iz vseh sosednih vasi: Sempolaja, Ternovce, Slivnega. Predsednik sodrug Iv. Kralj. Govoril je sodr. Josip Marica jedrnat o državno-zborskih volitvah in o nalogi poslancev. Volilci naj volijo moža, ki bode v resnici zastopal kraškega delavca in kmeta. Obširno pojaani delovanje soc. demok. stranke v zadnjih letih. Primerno očrta liberalno in klerikalno stranko. Oglasil se je za besedo gosp. župan iz Sempolaja. Zagovarja liberalnega kandidata Streklja, čes, da nihče ne pozna kandidata soc. demokratov. Sodrug Marica vpraša volilce, ali poznajo gosp. Streklja? Kakor glas zadoni. Ne, ga nismo videli nikoli. Govornik očrta postopanje goriških deželnih poslancev v deželnem zboru v zadevi volilne reforme. Kje so bili slovenski zastopniki, ko se je sklepalo za nas tako krivično reformo? Govornik je žel viharno odobravanje. Kandidatura sodruga Kermolja je bila z navdušenjem sprejeta.

Vrtojba. Klerikalci so sklicali v nedeljo shod v Vrtojbo. Naprednjaki in socialni demokratje so jim vzeli predsedništvo. Naprednjaki so živjgali. Čeravno so se naši trudili, da bi se vršila debata, je neumni nastop klerikalcev povzročil razpust shoda. Kandidat sodnik Fon ni prišel do besede in gotovo je, da mesto v parlamentu bo še znanprej sedel na goriški sodniji. Klerikalci imajo pravi križ s temi volitvami.

Podgora pri Gorici. 500 volilcev je prišlo na večerajšnji volilni shod v Podgori. Predsedoval je sodrug Leban. Milost, burno pozdravljen, je v poldrugo uro trajajočem govoru označil vse politične grehe naprednjakov in klerikalcev na Goriškem. Omenil je deželnozborski volilni red, katerega so slovenski klerikalci skupaj z Italijani izdelali v škodo delavcem obeh narodnosti. Gospod Gregorčič je še pred 14 dnevi hvalil na shodu »pri Rebku« to volilno reformo, rekoč, da se socialni demokratje so zanj, sedaj pa, on, Gregorčič protestira proti njej in zahteva od vlade, da je ne odobri. Kar je večeraj napravil, danes obsoja in goriški Slovenci naj še volijo take zastopnike! Kar se tiče socialnih demokratov, naj gospod Gregorčič lepo molči in naj ne laže, da so zanj. Kar se tiče naprednjakov, je že v navadi, da se pomlade vsikdar pred volitvami. Tavčar je glasoval za pluralni volilni sistem, Gabršek je v šestih letih trikrat odprl usta v parlamentu in še takrat je čital 3 za narod čisto brezpomembne interpelacije.

Najnovejše vesti.

Trst, 11. aprila. Sinoči so narodnjaki razglasili kandidaturu za tržaško okolico. Kandidira dr. Rybač.

Trst, 11. aprila. »Osvit« je objavil vest, (po njem s porogljivim veseljem tudi ljubljanski »Slovenec«) da je bila deputacija Ricmanjcev pri vladiki Milašu glede prestopa v pravoslavje in da je vladika odgovoril, da ne more ničesar storiti. Vest je popolnoma izmišljena in iz Ricmanj sploh ni izšla nobena deputacija.

Ljri, 10. aprila. Odločno protestiramo proti poročilu »Slov. Naroda« o shodih na Kljuki in na Dobračevem. Ko je dal na Kljuki idrijski župan g. Šepetavec Grudnovo kandidaturu na glasovanje, se ni dvignila nobena roka. Na Dobračevem se sploh ni glasovalo o kandidaturi, pač ker je g. Šepetavec pričakoval enak izid. To je pripravljena potrditi ogromna večina tistih, ki so se udeležili shodov.

Dunaj, 11. aprila. Uradni list je objavil uvedbeno naredbo k obrtni reformi.

Dunaj, 11. aprila. Nagodbena pogajanja so danes provizorično zaključena. Ogerski ministri so se vrnili v Budimpešto. Avstrijska vlada hoče sklicati enketo interesentov, industrialcev in agrarcev, da sliši njih mnenje, preden sklene kaj definitivnega glede nagodbe.

Berolin, 11. aprila. Poslanec sodrug Ignac Auer je večeraj umrl. Predvečerjem mu je padla kap. Pogreb bode v nedeljo. Ako policija ne bi dovolila, da se odloži do tega dne, bode v soboto.

(Ignac Auer je bil izmed najbolj nadarjenih in delavnih mož nemške socialno-demokratske stranke. Njegovo ime je znano vsem, ki zasledujejo razvoj socialne demokracije in politike na Nemškem sploh. Dolgo let je bil tajnik stranke in na vseh strankinih zborih je igral odlično ulogo. Rojen je bil dne 19. aprila 1846 v Dommelstadlu na Bavarskem. Tam je obiskoval ljudsko šolo. V Deggendorfu se je izučil sedlarstva. Potem je potoval kot rokodelski pomočnik. Tu je prišel v dotiko s socialisti in kmalu so ga postavili njegovi tovariši na volilno mesto. Seznanil se je z Mostom, potem se je pridružil Beblu in Liebknechtu. Njegovemu delu je mnogo pripisati, da se je rešil spor med Lassalleanc in Eisenachovci. Leta 1874 ga je poslala stranka na Saksonsko, da je vodil volilni boj. Takrat šele je pustil rokodelstvo in je postal žurnalist, kmalu potem pa tajnik stranke. Ob času socialistovskega zakona je urejeval glasilo stranke »Berliner Freie Presse«. L. 1878 je moral zapustiti Berlin. Odšel je v Hamburg. Izgnali so ga odtod, potem iz Altone in iz Hamburga. Preživel se je s skromnim sedlarskim delom. Dne 2. marca 1880 je bil v okraju Glau-schau-Meerane izvoljen za poslanca v državni zbor. Leta 1881 je izgubil ta okraj, leta 1884 ga je zopet pridobil. 1887 ni bil izvoljen, potem pa zopet 1890. Od tistega časa je ostal poslanec. Glasovit je njegov triurni govor proti takozvani »Umsturzvorlage«, ki je bila leta 1895 predložena in sramotno pokopana. Auer zapušča vdovo in dve hčeri, katerih ena je že omožena, druga pa še hodi v šolo.)

Dunaj, 11. aprila. Nemški liberalni kandidat Klebinder je odstopil od kandidature.

Budimpešta, 10. aprila. V Fölsö-Banya so se dogodili ob štrajku rudarjev večji nemiri.

Inomost, 9. aprila. Pod vplivom socialne-demokratske agitacije je predložen občinski svetni načrt za preskrbno obnemogih delavcev in mezdnih

uslužbencev, ki so bili vsaj deset let nepretrgoma v mestni službi ali delu. Po desetih letih znaša pokojnina 20% poslednje mezde in raste od leta za en odstotek do 50%. Vdovnina znaša 50% pokojnine; legitimni otroci do 15. leta pa 15% očetove pokojnine.

Černovice, 10. aprila. Na rusko-rumunski meji so prišli več rumunskih kmetov, ki so zbežali preko meje; ruska vlada jih namerava izročiti Rumunski.

Mor. Ostrava, 11. aprila. Popoln štrajk v premogovnikih bratov Guttmannov, ki se je večeraj začel, se brez nemirov nadaljuje. Udeležuje se ga do tisoč delavcev, ki zahtevajo uvedbo minimalne mezde.

Lipsko, 10. aprila. Kazensko sodišče je oprostilo bivšega avstrijskega nadporočnika Barthmanna, ki je bil v Avstriji radi vohunstva že večkrat kaznovan. Obtožen je bil, da je nameraval objaviti francoski vladi tajna poročila o topovih, municijskih vozovih in poročilo o nemškem cesarskem manevru v Šleziji. Barthmann se je izgovarjal, da je hotel zvoditi s pomočjo nemškega generalnega štaba francosko vlado na led.

Carigrad, 9. aprila. Obisk italijanskega kralja v Atenah vzbuja v turskih krogih vznemirjenost, ker se boje kakih dogovorov glede Krete in Albanije. Vlada je prepovedala objavljanje brzojav o italijanskem obisku.

Lodz, 10. aprila. Danes so bili umorjeni trije židje, trije so bili ranjeni. — V predmestju Valuty sta se razleteli dve bombi, ne da bi povzročili kake poškodbe.

Petrograd, 11. aprila. Konflikt med vlado in dumo še ni poravnani. Čuje se, da je Golovin pisal Stolipinu, da bode glede občevarja z zemstvi od slučaja povprašal notr. ministra za dovoljenje. Glede imenovanja izvedencev pa si pridržuje duma proste roke, ker je v zakonu to utemeljeno. Končno je stavil vprašanje, na kakšni postavnji podlagi stavlja ministrski predsednik na predsednika dume interpelacije.

Petrograd, 11. aprila. Proračunska komisija, ki upa v 6 tednih rešiti proračun, je sklenila z vsemi proti dvema glasoma, povabiti k svojim sejam izvedence.

Pariz, 11. aprila. Francoska vlada je pod uplivom reakcionarnih in kapitalističnih elementov združila strokovno organizacijo poštnih uradnikov in učiteljev.

Pariz, 11. aprila. V Marzelju so stopili v štrajk. Župan je dal pekovskim mojstrom na razpolago 240 mestnih delavcev. Pričakovati je večjih izgrediv.

Pariz, 10. aprila. V prihodnjem konzistoriju namerava papež — po poročilu »Eclaira« — govoriti o cerkvenem sporu v Franciji in o objavi Montagninijevih listin.

Newcastle, 9. aprila. Policija je odkrila v nekem stanovanju 31.000 patron.

Tanger, 9. aprila. Mednarodna družba pod francoskim vodstvom namerava uvesti brezžični brzjav.

Po zaključku lista.

Rudolfovo, 11. aprila. V Uskokih je sneg in huda burja.

Dunaj, 12. aprila. Weckerle je bi večeraj na avdienci, za njim Ahrenthal, ki je ostal nad 1 uro pri cesarju. Ogerski minister grof Apponyi je prišel na Dunaj, pa se je popoldne vrnil v Budimpešto.

Bukarest, 11. aprila. V Slatini so zaprli profesorja Popescula, ker so našli pri njem republikanska pisma.

Cetinje, 11. aprila. Opozicija se tudi danes ni udeležila skupščinske seje.

Peterburg, 11. aprila. Učno ministrstvo je sklicalo vodje višjih učnih zavodov na pogovor.

Peterburg, 11. aprila. V Jekaterinoslavu je 5000 delavcev odpuščenih. Nastali so nemiri. Nek orožniški častnik je ubit.

Berolin, 11. aprila. Tu preti splošen zidarski štrajk.

Pariz, 11. aprila. Shod pekov je danes sklenil z vsemi (2000) proti enemu glasu splošen štrajk.

London, 11. aprila. Dvanajst ruskih revolucionarjev kupuje tukaj orožje. Doslej so poslali baje 2 miliona pušk in milion samokresov na Rusko.

Bruselj, 12. aprila. Zbornica je sprejela s 76 proti 70 glasovom Bernaertov predlog glede delavnega časa v rudnikih, da sme rudniški svet odnosno industrijski svet določiti delavni čas, ako ni kraljevske naredbe. Ker je vlada nasprotovala temu predlogu, je baje celo ministrstvo predložilo demisijo.

Naprodaj je velika, posebno za kako gostilno pripravna kredenčna omara.

Istotam se proda tudi dobro ohranjen

otročji voziček.

Naslov pove upravnistvo »Rdečega Prapora«.

Volilci!

Sodrug in somišljeniki!

Napišite na glasovnice in volite soglasno naslednje kandidate:

na Kranjskem:

Volilni okraj: mesto Ljubljana: *Ethin Kristan, pisatelj, Ljubljana.*

Volilni okraj: Ljubljanska okolica: *Josip Petrič, državni železniški strojevodja, Ljubljana.*

Volilni okraj: Radovljica, Tržič, Kranjska gora: *dr. Anton Dermota, odvetniški kandidat, Ljubljana.*

Volilni okraj: Vrhnika, Logatec, Idrija, Cerkljica: *Josip Kopač, delavski tajnik, Trst.*

Volilni okraj: Litija, Višnja gora, Radeče: *Ivan Cankar, pisatelj, Dunaj.*

Nemški volilni okraj: Kočevje: *Ignjat Sitter, rudarski tajnik, Trbovlje.*

na Štajerskem:

Volilni okraj: Sodni okraj Maribor, severno od Drave: *Viktor Kukovec, obrtnik, Ljutomer.*

Volilni okraj: Sodni okraj Maribor, južno od Drave: *Vinko Vidmar, blagajniški uradnik, Gradec.*

Volilni okraj: Sodna okraja Ptuj in Ormož: *Vinko Vidmar, blagajniški uradnik, Gradec.*

Volilni okraj: Sodna okraja Celje in Vransko: *Vinko Vidmar, blagajniški uradnik, Gradec.*

Volilni okraj: Sodni okraji Rogatec, Šmarje in Kozje: *Miha Čobal, vodja konsumnega društva, Zagorje.*

Volilni okraj: Sodni okraj Brežice, Sevnica in Laški trg: *Miha Čobal, vodja konsumnega društva, Zagorje.*

Volilni okraj: Sodni okraji Marenberg, Šostanj, Slovenji Gradec in Gornji Grad: *Vinko Vidmar, blagajniški uradnik, Gradec.*

na Koroškem:

Volilni okraj: Borovlje, Dobrlaves, Železna Kaplja, Pliberk: *Ethin Kristan, pisatelj, Ljubljana.*

na Primorskem:

a) Goriško:

Volilni okraj: Goriška okolica: *Fran Milost, časnikar, Gorica.*

Volilni okraj: Ajdovščina, Komen, Sežana: *Vinko Kermelj, uradnik pekovske bolniške blagajne, Trst.*

b) Trst:

Volilni okraj: Trst, zunanja okolica: *Anton Jernejčič, uslužbenec c. kr. glavnih skladišč, Trst.*

c) Istra:

Volilni okraj: Buzet, Labinj: *Pavel Buolč, rudar, Labinj.*

č) Dalmacija:

Volilni okraj: Spljet: *J. de Tartaglia, c. kr. deželno-sodni svetnik, Spljet.*

Volilne reklamacije.

Da se zagotovi opravičenim volilcem volilno pravico, določa zakon, da morajo biti volilni imeniki razloženi na javni vpogled in da volilci, ki niso vpisani, lahko reklamirajo volilno pravico.

Ko je volilni imenik gotov in ga je pregledala poklicana politična oblast, ga mora župan razložiti v občinskem uradu 14 dni na splošen vpogled. Tekom tega časa mora biti vsakemu volilcu vsak dan prosto, vpogledati imenik ter si napravljati beležke, eventualno prepisati ga. Politična oblast določi ure, ob katerih mora biti imenik izložen.

Župan mora javno razglasiti dobo, v kateri je imenik izložen, in ure, tekom katerih se ga lahko vpogleda, ter razglasiti 14 dnevni rok za reklamacije.

Ako ima občina nad 5000 prebivalcev, mora biti imenik vsak dan vsaj 8 ur na vpogled.

Tekom 14 dnevnega roka ima vsak volilec dotičnega volilnega okraja pravico reklamirati v vsaki občini tega okraja. Reklamira se lahko:

a) da se vpiše volilca, ki je bil izpuščen iz imenika;

b) da se izbriše nevolilca, ki je bil vpisan v imenik.

Reklamira se lahko ustmeno ali pismeno pri občinskem predstojniku. Vsak volilec lahko reklamira tudi za druge volilce, ampak ne za več skupaj, temveč za vsak slučaj posebej. Ako je bil volilec izpuščen iz imenika, se mora pri pismeni ali pa pri ustmeni reklamaciji vložiti dokumente, ki dokazujejo:

a) da je avstrijski državljani,

b) da je dovršil 24. leto, in

c) da prebiva že 1 leto v občini.

Vsaka listina, ki to dokazuje, zadostuje. Reklamacije in priloge so koleka proste.

Paziti je na to, da so reklamacije pravilno sestavljene, da so dokazilne priloge v redu in da so reklamacije pravočasno vložene, torej preden poteče 14 dnevni rok. Vsako nepravilno reklamacijo se odbije takoj, ravnotako vsako prepozno vloženo.

Ako okrajno glavarstvo zavrne reklamacijo, je tekom treh dni prosta pritožba na deželno vlado. Proti odločitvi deželne vlade ni pritožbe, ampak samo tožba na upravno sodišče.

Ako je kdo vsled reklamacije drugega črtan iz volilnega imenika, se mu mora to naznaniti; on ima tedaj pravico, podati tekom 24 ur ugovor pri občinskem predstojniku ali pa pri okrajnem glavarstvu (v Ljubljani pri deželni vladi).

Treba je torej pred vsem paziti na to, kdaj je volilni imenik razložen. V mnogih občinah se je to že zgodilo in zaupniki morajo gledati vsak dan na občinsko tablo, ali je reklamacijska doba že razglašena. Če se je to zgodilo, morajo obvestiti nemudoma vse pristaje; oskrbeti morajo prepis imenika in gledati na to, da reklamira vsak somišljenik, ki ima volilno pravico, pa ni vpisan. Paziti pa morajo tudi na to, ali niso vpisani nevolilci, mrlič, mladoletni, taki, ki so se izselili v Ameriko i. t. d. V takem slučaju morajo reklamirati, da se jih izbriše.

Reklamacijsko vlogo se napravi po priliki tako:

Slavno županstvo

V

Proti imeniku volilcev tukajšnje občine vlagam pravočasno sledečo reklamacijo:

Vpiše naj se v imenik mizarkega pomočnika N. N., ki je izpuščen, pa ima volilno pravico, ker je

1. star 24 let in avstrijski državljani, kakor dokazuje priložena delavska knjižica;

2. prebiva več kakor leto dni v občini, kakor dokazuje priloženo potrdilo občinskega urada.

V dne 1907.

Natančen podpis in naslov.

Ali pa zoper neprevilen vpis:

Slavno županstvo

V

Proti imeniku volilcev tukajšnje občine vlagam pravočasno sledečo reklamacijo:

Izbriše naj se iz imenika nepravilno vpisanega posestnika N. N., ki se je že dne izselil v Ameriko, torej nima v občini volilne pravice.

V dne 1907.

Natančen podpis in naslov.

Sodrug naj tudi sami skrbé, da bodo pravilno vpisani in da ne bo nevolilcev v imenikih. Kdor ni v imeniku, ne more voliti. Torej pozor!

Umetnost in književnost.

Slovensko dramatično društvo ima v soboto, 13. t. m., zvečer svoj občni zbor. Navadno se je smatralo to zborovanje precej za prazno formalnost. Toda, če imamo videti v slovenskem gledališču zavod za kulturo našega naroda, bi bilo pač dobro, da se ogleje tudi zanimanje javnosti za občni zbor, od katerega je v veliki meri odvisna usoda našega Talijinega hrama. Kakor je šlo doslej, ne gre nikakor več naprej; mogoče je samo dvoje: Ali resignirati na vsak razvoj, ali pa se odločiti za temeljite reforme. Dramatično društvo mora prevzeti vse drugačne naloge, nego jih je imelo doslej. Zlasti mora priti v ožjo dotiko s prebivalstvom, ker le tedaj je mogoče, da se reši in povzdigne našo dramatično umetnost. Opozoriti pa moramo še na nekaj: Pri gledališču mora biti izključeno politično strankarstvo. Gledališče bodi demokratično, to se pravi, služi naj umetniškim potrebam ljudstva, ne pa živčnemu draženju blaziranih «ljudi prvega razreda»; ali ta demokracija nima ničesar opraviti s strankarstvom v politiki. Tendencia drame mora biti čista umetnost, občni zbor pa bi moral skrbeti za to, da se jo doseže. Ker je gledališče javen zavod, ki se tiče vseh razredov, bi bilo tudi želeli, da se udeležijo tega zborovanja vsi, ki imajo smisla za gledališče.

Gospa Danilova gostuje v Zagrebu. Po hrvatskih listih posnemamo, da ima jako lep uspeh; zlasti hvalijo njen nastop v «Rdečem talarju».

Slovenska opera gostuje v Varaždinu v družbi s Camarottom. Na repertoarju je «Lucija Lammermour», «Rigoletto», «Zrinjski», «Faust». Hrvatsko časopisje poroča zelo simpatično o tem gostovanju.

Izkaz prostovoljnih darov.

Volilnemu skladu stranke so prispevali: gosp. Ante Gaber iz Škofje Loke 1 K; sodrug Ogris, Jesenice-Fužine 13 K 15 v. Skupaj 14 K 15 v.

Volilnemu skladu ljubljanske okrajne organizacije so prispevali: Sodrug Gradovnik 20 vin; organizovani mizarji stavbinske družbe 5 K; sodrug Udovč nabral 2 K 10 vin., sodrug Malnič 1 K 60 vin; sodrug Anton Baggia 2 K 60 v; sodrug Josip Buda nabral 2 K; organizovani mizarji trvdke Mathian 5 K 80 vin; sodrug Jager 20 vin; sodrug Fr. K. preostanek telegrama prov. žel. v Sp. Šiški 70 vin; sodrug Fr. K. glavni zaupnik v Sp. Šiški 5 K. Skupaj 25 K 20 vin.

Izšla je v založbi časopisa «Naprej» v Idriji I. knjiga

Pod spovednim pečatom

katero je spisal bivši katoliški kapelan H. Kirchsteiger. — Cena 1. knjigi, obsegajoči 312 strani, znaša 2 K 60 vin.

Vsakemu prijatelju dobrega in poučnega branja knjigo «Pod spovednim pečatom» prav toplo priporočamo. — Dobi se v Ljubljani v knjigarni L. Schwentner; v Gorici v knjigarni A. Gabršček ter v Idriji pri upravi lista «Naprej».

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev
v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodcih in steklenicah.

Številka telefona 210.

Kaj hočejo socialni demokrati ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznani s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošur, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije

Naroča se je pri upravnistvu

== „RDEČEGA PRAPORA“ ==

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu volilcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

➔ Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod! ➔

E. WILFAN

krojaški mojster
Ljubljana, Resljeva cesta 12

sprejema in izvršuje vsa v njegovo stroko spadajoča dela. — Obleke po meri izdeluje po naj-novejši modi. 10-9

Solidno delo! Cene nizke!

Vsaka ponaredba in ponatisek je kazniv.
Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52-15
Thierryevo centifolijno mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Sežaknar: A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.

Naročajte edino slovensko revijo Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1-50, za četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnistvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih zavodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov spomenik, obsegajoča 48 strani, z lepim ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja, predavanje g. dr. Ivana Prijatelja ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani, po 40 vin. pri upravnistvu „Naših Zapisnikov“ v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; poslovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializem, 70 vin.

P. Mihalek: Iz nižin življenja, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin., po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust po dogovoru.

„Rdeči Prapor“ izvod po 10 h v se dostava v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Sešark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27; Sosnik, Rimske ceste 24; Ušeničnik, Židovske ulice 1. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. — Jesenice: Jakob, Mazačev trg 101. — Trst: Lavrenčič, Piazza Caserma; Hrečljek, Campo Belvedere. — Gorica: Krebelj Peter, Kopmanske ulice št. 1. — Reka: Ricardo Camera, Corso 18.

Potniki v Ameriko
Hater želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Kmetek
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Kakovostna Pojasnila daje se brezplačno.

Stanje hranil. vlog:
22 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
760.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3
poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4%, ter pripisuje nevzdržene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

ZA VARNOST VLOG JAMČI POLEG LASTNEGA REZERVNEGA ZAKLADA MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA Z VSEM SVOJIM PREMOŽENJEM IN VSO DAVČNO MOČJO. DA JE VARNOST VLOG POPOLNA, SVEDOČI ZLASTI TO, DA VLAGAJO V TO HRANILNICO TUDI SODIŠČA DENAR MLADOLETNIH OTROK IN VAROVANCEV. 4 26-21

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4½%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakršno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošure, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadružne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno. V isti založbi je izšla tudi časa primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnozbornski volilni red.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52-34

priporoča svoje

izborno pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

Sodruzi, organizirajte se!

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2/25 K, za Ameriko 2/75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 12 vin. za dva-krat; večkrat po dogovoru.

21. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 13. aprila 1907.

Leto X.

Ljubljanski občinski volilci!

Glasujte v ponedeljek, dne 15. t. m. v tretjem razredu zanesljivo za kandidata jugoslovanske socialno-demokratske stranke, ki sta sodrug

dr. Anton Dermota

odvetniški kandidat

Etbin Kristan

pisatelj.

Ne zamudite volitve!

Glasujte socialno-demokratsko, sicer ostane v občinskem svetu vse pri starem.

Okrajni odbor

jugoslovanske socialno-demokratske stranke.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravištvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice št. 8/L.

Občinski volilci!

V soboto, dne 13. t. m., ob pol 8. uri zvečer
bode

v areni „Narodnega doma“

Volilni shod.

Dnevni red:

Občinske volitve v Ljubljani.

Kdor želi, da pride v ljubljanski občinski svet vsaj nekaj novega duha; kdor želi, da se pojavi opozicija; kdor želi, da se sliši glas ljudstva, pridi na shod.

Okrajni odbor
jugoslovanske soc.-dem. stranke.

Občinska in socialna demokracija.

Čim poseže politična stranka k sodelovanju v postavodajne korporacije, v javne administrativne korporacije, je že prevzela naloge, s katerimi hoče, in umevno tudi mora pospeševati razvoj, evolucijo, če ne mara postati nazadnjaška, razvoju škodljiva stranka. Ne mislim tukaj seve tistega razvoja, ki vodi v sužnost, ki omejuje svobodo, ki kuje privilegije. Prav to, kar velja za druge stranke, velja tudi za socialno demokracijo.

Socialno-demokratski program zahteva popolno revolucijo sedanjih družabnih razmer; to je temeljna zahteva in če bi stranka popustila to

zahtevo, bi postala prav tako le pojav časa, kakor vse druge stranke.

Socialna demokracija pa zahteva že tudi v teh razmerah marsikaj, kar ima pospeševati razvoj v tem smislu: novo svetovno naziranje, ki more edino biti podlaga pravičnejši socialistični družbi. In to delo, ki ga opravlja stranka poleg propagande za svoj končni cilj, je evolucionistično, je razvojno, transigentno in pokazuje svoj uspeh razen v raznih delavskih, združbah tudi v občinah, v deželi, v državi.

Dr. Dermota, kandidat za III. razred v občinski svet ljubljanski, je omenjal velikonočni ponedeljek na socialno-demokratskem shodu v Mestnem domu, da se pri nas demokratizira država odgoraj, pri glavi, ne pa v svoji osnovi, pri občini in deželi. Res, to je posebnost. To posebnost znači Avstrija, in je še kljub »liberalni«
eri, ki jo ima, da je za seboj, nazadnjaška. Država se pravzaprav niti ni demokratizirala. demokratiziral se je državni zbor, pa ne zaradi potrebe vladajočih krogov, niti ne po kakšnem koli pritisku od občin in dežel, ki bi bile najprej poklicane v to. V državi je marveč nastala država delavskih organizacij socialnodemokratskih in ta država je prisilila avstrijsko politično vladu, da je izvedla volilno reformo za državni zbor. Občine, dežele in vsa »merodajna«
javnost pa je še danes večinoma nasprotna temu demokratiziranju državne postavodajne korporacije, splošni in enaki volilni pravici za državni zbor, in sicer prav tako kakor prej.

Spričo tega dejstva lahko konstatiram, da prevladuje v vseh meščanskih strankah, tudi slovenskih, nazadnjaštvo, ker niti toliko niso napredovale, da bi bile korakale s to moderno in potrebno reformo. Smelo pa tudi lahko trdim, da volilna pravica ne more biti odločilnega pomena, dokler se ne opravi v občini, v masi potrebno delo. Če se državni zbor še tako demokratizira, če pa osnova te družbe državi ni primerna, ne more biti v splošnem pravega uspeha v napredku.

Če avstrijski državljani kaj ve o organizaciji svoje »domovine«, ve največ o občini: da bi imeli državljani vobče o deželi ali državi prave pojme, o tem niti ne govorim.

Kako enake interese pa ima človek s človekom, opazamo najlažje v občini. Prebivalci se poznajo, često so si prijatelji, sočustvujejo med seboj, pa tudi uvidevajo krivice; na pomoč pa ne mislijo: so preveč zaslužnjeni. Občinska uprava ne pozna nobene socialne politike v interesu vseh občanov. Občino vladajo le »boljši«
možje in le v prid boljših mož.

Napaka tiči torej v tem, da občinska uprava ne zastopa občanov vobče nego le gotov »boljši«
razred. In tega navadno le v občini. Zaradi te napake tudi ni pričakovati modernih nazorov glede reform od njih.

V občino je treba zanesti nove nazore, v občini je treba prodreti z načeli, da so vsi prebivalci občine občani, prepričati je treba občane, da je vsaka reforma v prid neposestnih slojev družbi v prid, ker se s takimi reformami pravzaprav le urejuje bankrotno gospodarstvo družbe. Kdor pa pravi, da se s socialnimi reformami obremenjuje posestne sloje, niti ne govori resnice; saj se porablja le sad dela v prid delavcev. Sicer je pa proletariat v večini.

Občine imajo že v svojem področju mnogo dela: šolstvo, zdravstvo, poobčinjenje imetja i. t. d. Pa ne store nič posebnega v tem smislu. Pa ne le to. Tudi v državi bi lahko opravili marsikaj. Zakaj ne prično akcije za omejitev vojaštva, za delavsko zavarovanje, za zdrave šolske razmere i. t. d. Zmisla nimajo, ne umevajo tega, niti ne domačih stvari. In vendar bi bilo vse to v prid tem občanom, tem občanom — vsem. Če jih ovira pri tem državna administracija, naj si pribore te pravice.

Naloga socialne demokracije bo najbrž, da se poprime odločnejše tudi dela v občinah ter doseže tam čim več uspehov. Prvo je volilna reforma za deželo in občino, potem realno delo. Zanesti se mora v prebivalstvo načela, razumevanje stremjenja v smislu človeške enakopravnosti.

Tako napredno delo bo mnogo pripomoglo tudi do novih nazorov, novih načel, do cilja.

V občino revolucijo duha, v občini je najvažnejše torišče!

L. J.

Ljubljanske občinske volitve.

V ponedeljek, 15. t. m. voli tretji volilni razred in sicer v dveh oddelkih. Volitve se vrše v veliki dvorani **«Mestnega Doma»** (Cesarja Jožefa trg št. 2). Prvi oddelek obsega volilce z začetnimi črkami A—L; zanje je ugod na volišče po stopnicah od Strelških ulic; v drugem oddelku so volilci z začetnimi črkami M—Z; oni imajo vhod po stopnicah nasproti mestni ledenici. Volitev začne ob osmih dopoldne in konča ob dvanajstih popoldne.

Volilni red obsega sledeče določbe:

§ 3. Volilno pravico je praviloma izvrševati osebno. O tem so naslednje izjeme:

1. Nesamovlastne osebe izvršujejo volilno pravico po svojih zastopnikih, v zakonski družbi živeča žena po svojem možu, vsaka druga samovlastna žena pa po svojem pooblaščenecu. Zadnje določilo velja tudi o tistih omoženih ženskah, katerih mož bi bil po § 10 izključen od pravice voliti.

Ima li nesamovlastna oseba več zastopnikov, smejo ti zanje samo po enem pooblaščenecu izvrševati volilno pravico.

2. Osebe, katere so iz občine odsotne zaradi oskrbovanja občinskih ali drugih javnih opravil, smejo postaviti pooblaščenca v izvrševanje svoje volilne pravice.

Ravno tako smejo:

3. Posestniki v občini ležečih posestev ali v občini izvrševanih obrtnih podjetij, ako so naseljeni v drugi občini, pooblastiti svojega postavljene oskrbnika ali obrtnega upravitelja, da v njih imenu izvršuje volilno pravico.

§ 5. Korporacije, društva, družbe, zavodi, ustanove in vobče juristične osebe izvršujejo svojo volilno pravico po tistih osebah, ki so upravičene za to, da jih po obstoječih zakonitih ali družbenih določilih zastopajo na zunaj ali pa po pooblaščenecu.

Javni družniki pridobitnega podjetja izvršujejo volilno pravico vsak zase po razmerju na posameznega izmed njih spadajočega deleža skupnega davka, kateri se plačuje od tega pridobitnega podjetja.

§ 6. Soposestniki davku podvrženega posestva imajo samo en glas. Ako sta soposestnika v zakonski družbi živeča mož in žena, izvršuje volilno pravico mož. Drugače je soposestnikom enega izmed njih ali tretjega v izvrševanju volilne pravice pooblastiti z večino glasov po številu, ali pri različnosti deležev po njih razmerju.

§ 7. Zastopniki ali pooblaščenec v izvrševanju volilne pravice. Le samovlastni avstrijski državljani, katerim ne nasprotuje nobeden v § 10 navedenih izključevalnih razlogov (ki ni izključen od aktivne ali pasivne volilne pravice), smejo volilno pravico v imenu drugega izvrševati kot zastopniki, in ako imajo sami pravico voliti, tudi kot pooblaščenec. Pooblaščenec sme zastopati samo enega takega, ki ima pravico voliti, in se mora izkazati s pooblastilom, v zakoniti obliki izdanim in zaznamenujočim volitev, za katero je podeljeno.

Tako pooblastilo, ako se ni izgubilo veljavnosti, upravičuje pooblaščenca, pri dotični volitvi izvrševati vsako z volilno pravico združeno oblast. Ustne in telegrafične odredbe glede podelitve pooblastila nimajo nobene moči. Ravno to velja glede preklica pooblastila, izvzemši ta slučaj, kadar pooblastnik preklic pooblastilo osebno med volilno komisijo, preden je pooblaščenec kot tak oddal glas.

Sprejem pooblastila ni na poti izvrševanju svoje volilne pravice.

Treba je torej paziti na sledeče:

Ne zamuditi dvanajste ure! Kajti ob dvanajstih se zaključijo volitve; kdor pride prepozno, je izgubil volilno pravico:

Kdor je v javni službi odsoten, naj pravočasno pooblasti drugega volilca, da sme voliti zanj. Pooblastila v ta namen se dobe v upravnštvu **«Rdečega Prapora»**. Za vsak slučaj naj si taki volilci oskrbe potrdilo, da so vsled izvrševanja javne službe zadržani, osebno voliti.

Kdor je oddal komu pooblastilo, pa misli, da dotični ne boče volil po njegovi želji, naj zahteva, da se mu povrne pooblastilo. To je najzanesljivejši način preklica. Določbe volilnega reda o pooblastilih, odnosno o preklicu, so sploh nejasne. § 7 pové, čemu upravičuje pooblastilo pooblaš-

čenca, ako se ni izgubilo veljavnosti. Ali kdaj jo je izgubilo? Seveda ako je minula tista volitev, za katero je bilo izdano. A kdaj še? Pač ako ga preklic pooblastnik. Glede tega pravi § 7, da ustni ali telegrafski preklic nima moči, izvzemši slučaj, da preklic pooblastnik osebno pred volilno komisijo pooblastilo, preden je pooblaščenec oddal glas. To se odnaša na ustni preklic. Telegrafski preklic sploh ne velja. Ostane torej pismeni. Logično je, da mora biti pismeni preklic dovoljen. Ali če pride pooblaščenec volit s pooblastilom, a komisija ne vé, da je preklicano? Po analogiji bi bilo treba, da se obvesti komisija o preklicu, preden je pooblastilo porabljeno. Osebni preklic pred komisijo pride komaj v poštev; saj pooblašča drugega večinoma volilec, ki ne more osebno priti. Pismeni preklic pa bi moral biti naznanjen volilni komisiji takoj, ko začne volitev, torej ob 8. dopoldne. Najuspešnejši preklic pa je seveda ta, da se odvzame pooblaščenecu pooblastilo, pa se ga da drugemu.

Paziti je treba na določbo, da sme volilec imeti pooblastilo samo za enega drugega volilca. Z večjim številom pooblastil se ne more voliti.

Na te določbe je treba strogo paziti: Kdor pa želi še kako pojasnilo, naj se obrne naravnost v **upravnštvu «Rdečega Prapora»**, **Franciškske ulice št. 8.**

Volilci! Poslužite se svoje volilne pravice!

Z Goriškega.

V Gorici, 10. aprila.

Originalni so naši klerikalci! Marsikaj bi se jim lahko odrekalo, ali tega jim ne more nihče. Zakaj da bi političarji stopili v javnost, pa rekli: «Ljudje božji, oslarijo smo naredili; bognečaj, da bi se uresničilo, kar smo storili», da bi, pravimo, političarji sami obsojali in zasmehovali svoje delo, to je vsekakor nekaj čisto novega in šele naši klerikalci so morali priti, da pokažejo svetu tako sliko.

Ko je goriški deželni zbor sklenil volilno reformo, so socialni demokratje takoj protestirali proti spaki, ki je prava karikatura narodne in socialne pravičnosti. V Savodnjah so sklenili prvo resolucijo proti tisti reformi. In takoj so se množili protesti. Za socialnimi demokrati so prišle občine i. t. d.

Logično bi bil vsakdo pričakoval, da vstanejo tedaj očetje reforme na obrambo svojega otroka. Kdo drugi naj ga varuje, ko ga napadajo z vseh strani. Toda naših klerikalcev ne pozna svet. To so posebni fantje, ki store ravno tisto, česar ne pričakuje nihče. Skovali so z Italijani reformo, kakršne ni pričakoval nihče, sedaj pa — protestirajo proti reformi, ki so jo sami splošili. «Zadavite našega otroka, saj ni pankrt za nič. Takrat smo bili pijani».

To res ni šala. Klerikalno društvo **«Sloga»** v Gorici je vložilo na tržasko namestništvo protest proti svoji reformi, oziroma prošnjo, naj jo vlada ne predloži na sankcijo, ker — ni sad resnega političnega razmišljanja in upoštevanja modernih zahtev o splošni in enaki, neposredni in tajni volilni pravici, marveč izrodek politične lahkomišelnosti, ki z nekaterimi frazami in navidezno svobodomiselnimi določbami poostruje krivico dosejanega volilnega reda».

Doslovno pravi klerikalni protest: «Že ta okoliščina, da se je dotični načrt, ki šteje štiri člane in 57 paragrafov, v isti seji predložil in sprejel v prvem in potem nujnosti tudi v drugem čitanju po razpravi, ki ni trpela vsega vkup nad pol ure, priča, da ljudski zastopniki, ki so dobili načrt zakona komaj 24 ur pred sejo v pregled, in nekateri trdijo, da celo kasneje, kar je v očitnem nasprotju z opravičnim redom deželnega zbora, niso imeli prilike, da bi temeljito preučili to važno preosnovo, in da so jo sprejeli le v dobri veri, da v predlogi ni nič, kar bi bilo volilcem in deželi v škodo, kar bi se ne ujemalo z modernimi nazori o splošni in enaki, neposredni in tajni volilni pravici, ali da sploh vse stvari niso preveč resno vzeli.

Površen pogled v predloženi zakonski načrt nas prepriča, da gospodje ljudski zastopniki so se kruto varali, ali pa da so bili prepričani, da predloženi načrt ne more dobiti višje potrdbe in da torej smejo brez nevarnosti za svoje volilce glasovati zanj.

Ali je treba komentarija?

Leon Taxil je sicer izvršil podobno komedijo; ali končno je bil Taxil privatnik. Ali hočejo klerikalci tudi le pokazati ljudstvu **«rukopipateljno»**, kakšna fraza je vsa klerikalna politika? Ako so nameravali to, se jim je imenitno posrečilo. Ali ne verjamemo. Volilna reforma je bila res **«izrodek politične lahkomišelnosti»**, politično lahkomišelnosti matadorji, ki so jo porodili, so se pa ne le nesmrtno blamirali, ampak tudi obsodili. Naj torej odlože kopje.

Politični odsevi.

Nemška socialna demokracija v Pragi. 9. apr. se je vršil v Pragi shod nemške socialno-demokratske stranke. Na shodu je govoril sodr. Se... ki je razvil socialno-demokratski program, edeloni kandidaturu **«vseh pruskih Nemcev»** v osbi nem. liberalca Richterja in izjavil v imenu svoje stranke ob splošnem pritjenju, da bodo nemški socialni demokratje glasovali za češke socialistične kandidate. Med govorom liberalca Lustiga, ki se je ogreval za kandidaturu Richterjevo, je nastal tak hrup, da so morali liberalci shod zapustiti. Ali je v očeh našega rodoljubnega časopisja tudi to germanizacija?

Obisk italijanskega kralja. Politično ozadje sedanjega pohoda italijanskega kralja na Grško je sledeče. Grško je bilo doslej med balkanskimi narodi precej osamljeno, Z Rumunsko se nahaja v ostrem sporu vled kucovlaškega vprašanja; grška vlada reklamira Kucovlahe v Macedoniji, četudi ne govore grškega jezika, za grški narod. Od Bolgarske jo loči nasprotje macedonskih interesov. V macedonskem dogovoru med Avstrijo in Rusijo čuti nevarnost za svoje macedonske aspiracije. Odtod zbliževanje z Italijo, članom trozveze, s katero mora rešiti interesno kolizijo glede epirotskega in albanskega vprašanja.

Ruska vlada in duma. Način vladnega terorizma nasproti dumi ne vstreza niti najskromnejšim zahtevam dostojnosti; vlada besno razširja govorice, kako kratko življenje je usojeno ruskemu parlamentu, da ga bo pri prvem konfliktu razpila na vse strani. — Zvestega pomočnika ima vlada v svojem boju proti dumi v senatu, ki s svojo nasilno interpelacijo opravlja hlapčevske posle policiji. Svoj čas je ta famozni senat opral veliko število ruskih državljanov volilnega prava; sedaj se je lotil imunitete dumskih poslancev. Po interpelaciji senata se ne sme poslanec, proti kateremu teče sodna preiskava, ganiti iz svojega bivališča, in vtemeljuje to s tem, da ga taka očitna omejitev osebne svobode — prav nič ne ovira v izvrševanju poslanskega mandata.

Ljubljanski sodrugi, pozor!

Imenik volilcev za Ljubljano je od 10. do vštete 25. aprila — kakor že javljamo na drugem mestu — izložen na magistratu v občinski dvorani na splošen vpogled. Sodrugi volilci lahko vpogledajo v imenik v upravnštvu **«Rdečega Prapora»**, **Franciškske ulice št. 8, prvo nadstropje, prva vrata na desno.** Ni treba hoditi na magistrat. Upravnštvu je odprto od 9. ure jutraj naprej, tudi ob nedeljah, nepretrgoma do pozne noči. Volilni imenik je zelo pomanjkljiv, mnogi so napačno vpisani, veliko volilcev je izpuščenih, mnogi pa so vpisani po dvakrat. Pride naj torej v upravnštvu vsak sodrug, ki je do 26. februarja 1907 dopolnil 24. leto starosti, je avstrijski državljan in biva od 26. februarja lanskega leta (1906) nepretrgoma (torej eno leto) v Ljubljani. V upravnštvu se je zasnova reklamacijski urad, ki daje vsa pojasnila in brezplačno napravlja reklamacije, ki jih tudi sam oddaja na magistrat. Sodrugi zaupniki! Opozorite vse znane Vam volilce (sodruge, znance, tovariše, sodelavce i. t. d.) na to in jih po možnosti pripeljite seboj. Vsak naj pride sam. Kdor ni vpisan, oziroma ni pravilno vpisan ali pa je pod napačnim imenom vbežen, pa do 25. aprila ne reklamira, ne bo sme voliti, četudi bi bil v to zakonito upravičen. Sodrugi ljubljanski! Čas je dragocen in kratek — samo še 13 dni! — Storite torej svojo dolžnost pa se zglasite v upravnštvu vsi do zadnjega!

Volilno-okrajni odbor.

Domače stvari.

Iz uradniških krogov se nam piše: Že nekaj let sem zavre med uradnim vseh, kadar so razpisane občinske volitve. Nezačudenost vlad med uradnim vseh glede mestnega gospodarstva sploh in nezačudenost glede onih gospodov, ki naj bi v občinskem svetu zastopali interese uradništva. Ko bi ti gospodje kaj pojmlili svojo nalogo in ko bi imeli kaj poguma, da bi se upali nastopiti kdaj proti avtokratičnemu gospodu županu, pa bi bila zadnja regulacija plač mestnih uradnikov, slug in uslužbencev izpadla nekoliko drugače. In dr. Triller se še drzne čenčati o **«velikem socialnem delu»**, ki ga je občinski svet baje izvršil s tem, da je skoval tako imenitno regulacijo plač! Seveda: 33 letni magistratni svetnik, novi županov tajnik, ravnatelj magistratnih uradov in župan sam! Ti so lahko zadovoljni, od teh ne bo nihče protestiral, od teh ne bo nihče zavrnil frazastega drja. Trillerja! Toda naloga zastopnikov uradništva je bila pri načrtu o regulaciji plač sodelovati vse drugače nego so, in zlasti občinski svetnik g. Mayer, ki spada kot poštni oficial v kategorijo nižjega uradništva, bi bil moral odločno protestirati proti zapostavljanju svojih kolegov v mestni službi. Toda ni se čulo, da bi bil kdo

izmed poklicanih gospodov odprl usta, in zgodila se je velika krivica, ki obenem pomenja zapravljanje občinskih dohodkov.

Pa tudi konsekvantno naraščajoča draginja živil, ki jo čuti uradnik istotako kakor drugi sloji, ter očitna nevolja, ki jo gospod župan ne more zatajiti pri vsaki interpelaciji v tem oziru, zbuja v uradništvu upravičeno domnevanje, da je sestava sedanjega občinskega sveta taka, da niti uradništvu, niti delavstvu ne more biti v korist. In za letošnje dopolnilne volitve že zopet kandidirajo za 3. razred. tovarnarja Mallija in velikega mesarja Kozaka. Zakaj še ne kakega velikega peka, recimo n. pr. gospoda Jeana Schreya! Kako lepo bi se mogli gospodje med seboj pogovoriti o ceni živil! In zemlje bi se lahko prodajale po 5 v, pečene iz slabejše moke in v velikosti tolarja za 5 K. No, in cene mesa bi se tudi dale lepo zaokrožiti, da bi bil račun lažji. Gospod Zirkelbach jim gotovo ne bi ugovarjal, sicer bi utegnil pasti v nemilost pri izvesni gospodi — predsednik biti je pa tako lepo!

Kakor rečeno, nezadovoljnosti je med uradništvom zadosti, in zadosti tudi razlogov, zato pa vendar se doslej se nihče iz teh vrst ni upal nastopiti z javno kritiko in povedati na glas to, o čemer se razpravlja v zasebnih pogovorih in celo ad hoc sklicanih posvetovanjih. In zakaj ne? Uradništvo ni organizovano in brez organizacije, ki daje vsakemu javnemu nastopu potrebno ozadje in moralno oporo, se ne mara nihče izpostavljati napadom vladajoče klike, ki bi niti posebno izbirčna ne bila v sredstvih, da se otrese neljubega kritika. Takozvana uradniška organizacija «Naša Zveza» pa ni drugega kot nova rezerva, ki si jo je hotel ustvariti premeteni g. župan, zaslutivši, da se tudi med uradništvom redčijo vrste njegovih brezposojnih pristašev. In uprav zaradi tega «Naša Zveza» ne uspeva in ne bo uspevala, ker zanjo tisti del uradništva, ki je z gospodarstvom na magistratu nezadovoljen, ne mara in odklanja vsako korporacijo ž njo.

To se je pokazalo dosti jasno letos. Čim so se namreč približale občinske volitve, takoj je zopet jelo uradništvo stikati glave in kovati naklepe proti magistratni vladi. Slicevali so se zaupni shodi, govorilo o kandidatih, sklepalo o agitaciji i. t. d. O tem je začela tudi «Naša Zveza» in hipoma je bila pripravljena sodelovati, zahtevajoč zase seveda nekaj kandidatov. Tudi «Novodobasi» so se ponujali. S tem pa je bila vsa akcija pokopana. Uradništvo je izprevidelo, da bi bilo za res temeljito premembo v mestnem gospodarstvu treba samostojnih kandidatov, ki bi imeli dovolj znanja in poguma, in ker se nihče ni hotel eksponirati — dasi bi bilo sposobnih kandidatov dovolj — je vsa zarota tudi letos zaspala. — Kaj torej preostaja? Socialna demokracija je postavila za tretji razred dva kandidata, o katerih ni pač nobenega dvoma, da zadoščata vsem zahtevam, ki se jih more staviti na opozicionalnega kandidata. Dovolj znanja, dovolj smisla za socialne potrebe ljubljanskega prebivalca in tudi dovolj poguma, da ne bosta dovolila, da bi g. župan tudi za nju mislil, govoril in delal. V tretjem razredu je precejšnje število volilcev, po poklicu privatnih uradnikov in trgovskih pomočnikov in drugih zasebnih uslužbencev. Ako združijo vsi ti svoje glasove z glasovi malih obrtnikov in onih delavcev, ki imajo pravico voliti v 3. razredu, ni najmanjšega dvoma, da z lahkoto prodre s svojima opozicionalnima kandidatama proti magistratovi volilni listi. Ostalo uradništvo pa, ki voli izvečine v drugem razredu, naj pomaga vsaj pri agitaciji, ako se že nikakor ne more povspeti niti letos do svojih samostojnih kandidatov. Do prihodnjih volitev naj se pa organizuje v posamezne skupine, ki naj potem dogovorno posežejo v boj. Bo to v korist uradništvu, pa tudi ostalemu meščanstvu.

«Nova Doba», ki se neprenehoma šegeče, da bi se smejala, bi bila tudi v zadnji številki rada dobitna. Koliko pravice ima do ironiziranja drugih, vedo lahko tisti, ki jo beró. Ker smo pa usmiljenega srca, ji radi pomagamo. Ako hoče porabiti tisti material, ki ga pri nas pomečemo v koš, bode gotovo za petdeset odstotkov bolj zanimiva, nego je doslej.

Babe bodo glasovale za socialno-demokracijskega kandidata, je dejal gospod dr. Vilfan na shodu pri Sv. Križu. Za akademično omiko pač taki izrazi niso najlepša ilustracija. Toda — vseeno. Kaj pa poreče njegov politični prijatelj dr. Ribar, ako ga dne 14. maja premagajo — babe?

Cham in črni mož. Pretekli petek opoldne so videli Ljubljanci na Kongresnem trgu neverjeten prizor: tajnika liberalne stranke, g. Chama, v družbi črnega moža. Pa ni bil duhovnik, temveč priprost dimnikar z dolgo lesto na rami in veliko strguljo na hrbtu. Pa to ne bi bilo še nič čudnega, saj je dimnikar človek, kakor smo mi drugi vsled česar obhajanje s «črnim možem» ni nobena sramota, pa če se to tiče makar tajnika buržoazne stranke. Pozornost pasantov pa je obrnilo nase nekam čudno vedenje g. liberalnega tajnika, kajti tako je opletal z rokami okoli sebe in bil vsiljiv, kakor da je za dobro ceno hotel spečati program svoje stranke. «Črni mož» ni bil videti nič kaj dovzeten, morda zato, ker se ni kosil, docim se je Cham že s polnim želodcem podajal na delo «za narodov blago», kar so očividci sklepali iz tega, da si pri

slovesu nista segla v roke! Nekateri so rekli, da je bila Chamu delavčeva roka — preumazana! Morda je res.

Svobodno šolo in ljudsko univerzo bo dal Zirkelbach slovenskemu narodu. Hudimana — volimo ga! Izplača se, videti ta čudež. Seveda bi bilo dobro, če bi nam gospod Zirkelbach povedal, kaj je to: Ljudska univerza. Mi ubogi neinteligentje, ki nismo tako brihtni kakor Zirkelbach, bi si mislili, da bi morala biti to univerza, na kateri bi se lahko izobraževalo ljudstvo; pa zopet — nezmožni tako profundnih kombinacij, kakor ženalni gospod Zirkelbach — bi si mislili, da je treba začeti z ljudsko šolo, pa nadaljevati s srednjimi šolami, zlasti z realnimi, s strokovnimi, preden se pride do vseučilišča; pa bi si mislili, da bi bilo treba za ekstenzivno vseučilišče denarja, mnogo denarja, ki ga ne nadomestijo patriotardarska deklaracija; in bi mislili, da bi bilo treba za doseg takih sredstev temeljito izpremeniti gospodarski zistem v antikapitalističnem smislu. No, gospod Zirkelbach vé to vse bolje. On bo dal našemu narodu svobodno šolo in ljudsko univerzo. Kako — tega nam najbrže le zato ne pové, da bi nas presenetil. Ali... ali... ali... kako bo to, če bo takrat njegov vodja Hribar v Sustersičevem klubu? Tam — se nam zdi — ni toliko navdušenja za svobodno šolo, kakor pri gospodu Zirkelbachu in resno se bojimo, da povzroči njegova svobodna šola še konflikt v Hribarjevi stranki Sustersičevih liberalcev.

Iz stranke.

Tržaški zaupniki, pozor!

Vabijeni ste na važno zborovanje, ki bode v sredo, dne 18. t. m., ob 8. in pol uri zvečer v veliki dvorani delavskega doma ul. Boschetto št. 5. I. nadstropje.

Ker se ima razpravljati o jako važnih stvareh, se na obilo udeležbo vabi.

Politični odbor v Trstu.

Volilni imeniki.

Državnozbornski volilci, pozor! V mnogih občinah so volilni imeniki razporejeni samo še danes ali pa danes in jutri dopoldne. Kdor še ni storil tega, naj porabi zadnje ure, da se prepriča, ali je vpisan v volilnem imeniku in če ne bi bil, naj reklamira, preden je nepozno.

Najnovejše vesti.

Linec, 12. aprila. Pri včerajšnji ožji volitvi v 4. razredu med liberalci in socialnimi demokrati so zmagali vsi štirje socialno-demokracijski kandidati s povprečno večino 470 glasov. Liberalce so volili tudi krščanski socialci.

Dunaj, 12. aprila. Ogrski komuniké o nagodbenih pogajanjih je optimističen in se o dosedanjih razgovorih povoljno izraža.

Budimpešta, 12. aprila. Preiskovalni sodnik v zadevi Polonyi je zaslísal časnika Fenyesa, ki je izpovedal, da mu je baronica Schonberger prostovoljno izročila Polonyijevo pismo, ki je je v fotografičnem posnetku dal Lengyel na razpolago.

Berlin, 12. aprila. Namesto umrlega poslanika Auerja bo kandidiral tajnik socialno-demokracijske strankinega vodstva Molkenbuh.

Berlin, 12. aprila. V državnem zboru je napredni politik Naumann v lepem govoru pojasnil da sedanji drž. zbor nima samo narodne večine, temveč tudi socialno-politično, kakor jo je imel tudi razpuščen drž. zbor. Da je nemška socialna zakonodaja tako neplodovita, ni kriv Posadowsky, toda tudi drž. zbor ve, ki ne more svoje socialno-politične volje uveljaviti. Vsa krivda zadene zvezni svet. Dočim zvezni svet neljub mu drž. zbor kratko in malo razpusti, je državni zbor nasproti zveznemu svetu čistó brez moči, in v tem tiči glavna hiba nemškega parlamentarizma. Končno se je govornik zavzel za koalicijsko svobodo delavcev. — Posadowsky je označil Naumannova izvajanja za filozofski program, ki je v praksi neizvedljiv, ter izjavil, da pripravlja modernemu času vstrežajoč zakon o društveni in zborovalni svobodi ter označil ujednotenje socialnega zavarovanja za svojo glavno nalogo.

Petrograd, 12. aprila. V današnji seji dume je povzročil velik vihar nastop desničarja Puriškeviča, ki je predlagal, da se дума vzdigne v znak sožalja z orožniki, ki so padli kot žrtev revolucionarjev. Dvignilo se je kakih 20 desničarjev. Ker ni Puriškevič govoril k dnevnemu redu, mu je predsednik odtegnil besedo, in ker se ni jenjal govoriti je predlagal, da ga дума izključi za eno sejo, kar je bilo z velikansko večino sprejeto. — V debati o kmečkem vprašanju so levčarji zahtevali prisilno razlastitev veleposestev brez odškodnine.

Petrograd, 11. aprila. Moskovski gubernator je prepovedal izdajanje glasila «Zveze ruskih ljudi», (ki organizuje črne stotnje) ter izgnal urednika za tri leta iz moskovske gubernije.

Moskva, 11. aprila. Policija je odkrila vse-rusko vojaško zvezo; več ljudi je zaprla, mnogo revolucijskih oklicev konfiscirala.

Rim, 12. aprila. Veliko pozornost vzbuja aretacija bivšega italijanskega poslanca Casale v Atenah ob priliki prihoda italijanskega kralja Viktorja Emanuela na Grško. Casale se je pečal v Atenah s trgovino in grške oblasti so ga puščale popolnoma pri miru. Ko je svojčas italijanska vlada zahtevala, da se ji ga izroči, je grška policija odklonila to. Sedanjo aretacijo utemeljujejo z obziri na javni mir in red.

Rim, 12. aprila. Vse časopise objavlja dolga poročila o obisku kralja Viktorja Emanuela v Atenah. Snoči ob 11. uri, po večerji pri princu Nikolaju, je spremljal kralj Jurij s princem italijanskega kralja na kolodvor. Z železnico se je Viktor Emanuel odpeljal do Pirega. O polnoči je odjadrala «Trinaeria» v Katanijo. List «Capitale» naznanja, da se vrne kralj dne 16. ali 17. t. m. po morju do Castelporziana in odtod v Rim. Dne 29. ali 30. t. m. odide v Specio.

Rim, 12. aprila. Snočnja «Tribuna», piscoča o potovanju kralja na Grško, pravi, da nista imela kabineta na Dunaju in v Berlinu nobenega povoda, ugovarjati atenskemu posetu italijanskega kralja, o katerem sta bila obveščena, ker sta vedela, da potrjuje italijanska vlada samo tiste svete glede zmernosti v balkanskih vprašanjih, ki so jih dajale tudi druge vlade atenskemu kabinetu. Komentarji nekaterih avstrijskih in nemških časopisov torej niso razumljivi in gredo po drugi poti, kakor dotične vlade.

Terni, 12. aprila. Stavkujoči delavci zapuščajo v celih četah mesto. Magistrat je izdal 150 izpričeval dobrega vedenja; enako število potnih listov je prevzela delavska zbornica na komisariatu. Mnogo delavcev je definitivno odšlo. Danes je zapustilo mesto 800 mož vojaštva, ki so bili poklicani sem. Tudi general Mazzi je odpotoval. Mehaničarji so sklenili na shodu resolucijo, s katero se zavežejo, da se ne vrnejo v ladjedelnico, dokler ne sprejme podjetje revizije delavnega reda, dokler ne sprejme odpuščenih 24 delavcev in dokler ne uveljavi popolnoma ugovora z dne 23. avgusta 1906.

Pariz, 12. aprila. Včeraj se je vršila kazenska razprava proti župniku Zouinu, ki je ob inventarizaciji cerkvenega imetja hujškal vernike k oboroženemu odporu. Med Montagninijevimi listinami sicer ni nobenega na župnika Zouina, se nanašajočega spisa, vendar je jasno, da je bil pariški župnik le orodje vatikanske strategije. Sodba se razglasi tekom današnjega dne.

Lille, 12. aprila. Med orožništvom in štrajkujočimi tesarji in kovinarji so se dogodili večji konflikti.

London, 12. aprila. V Kairu so se pojavili izgredi proti Evropejcem.

London, 12. aprila. Lord Cromer, diplomatski zastopnik Vel. Britanije v Egiptu je iz zdravstvenih ozirnov odstopil; njegovim naslednikom je imenovan Gorst, ki bo nadaljeval Cromerjevo politiko.

Shodi.

Napovedani so:

Jesenice: Volilni shod v nedeljo, 14. aprila t. l. v dvorani gospoda Počivavska ob 2. popoldne. Poroča sodrug dr. Anton Dermota.

Bled: Volilni shod dne 21. aprila t. l. Govori državnozbornski kandidat sodr. dr. Anton Dermota.

Dolenja Pulskava pri Pragerskem. V nedeljo na 14. aprila javni volilni shod ob pol 3. uri popoldan v gostilni pri gosp. Karlu Hrastniku. Dnevni red: Državnozbornske volitve in naš kandidat. Govornik kand. sodr. Vinko Vidmar iz Grada.

Pragersko. V nedeljo na 14. aprila ob pol 7. uri zvečer javni volilni shod v gostilni gosp. Fritza Malenškega. Dnevni red: Državnozbornske volitve in naš kandidat. Govornik kandidat sodr. Vinko Vidmar iz Grada.

Na Kontovelju. V nedeljo, dne 14. t. m., ob 4. uri popoldne na dvorišču gostilne novega konsumnega in posojilniškega društva.

Rojan. V nedeljo, dne 14. t. m., ob 10. uri zjutraj v društveni gostilni (pri Boletu).

Trebnje. V nedeljo, dne 14. t. m., ob 4. uri popoldne v dvorani gospodarskega društva.

Sv. M. Magdalena zgornja. V nedeljo, dne 14. t. m., ob 4. uri popoldne v gostilni Alla Vittoria.

Zidani most. V petek, 29. marca, se je vršil na Zidanem mostu železničarski shod, na katerem je poročal sodrug Kopač iz Trsta o intervenciji pri obratnem ravnanju žuž. železnice glede službe v kurilnici, kjer se je nameravalo delavcem odvzeti 12urno službo in jo nadomestiti s 14urno. Delavci so izjavili, da si nikakor ne puste odvzeti že pridobljene pravice. Sklenilo se je resolucijo, v kateri se izraža trdna volja, braniti pridobljene pravice, če je treba tudi z bojem. Po zaključenem društvenem shodu se je otvoril volilni shod, je po predlogu sodr. Kopača kandidaturo sodr. Čobala s navdušenjem enoglasno sprejel; ko je še predsednik pozval navzoče na neumorno delo za bodoče državnozbornske volitve, se je zaključilo shod.

Po zaključku lista.

Ljubljana, 13. aprila. Sinočnji «Slov. Narod» objavlja beležko, da so se klerikalci sporazumeli s socialnimi demokrati in da pridejo klerikalci glasovati za socialno-demokratskega kandidata. Ta vrst je zlagana in je njen edini namen, zbegati volilce. Med socialno-demokratsko in klerikalno stranko ni bilo niti sence dogovorov in vsled tega tudi ne more biti sporazuma. Niti izvrševalnemu, niti okrajnemu odboru jugoslovanske socialno-demokratske stranke ni znano, ali je klerikalna stranka sploh kaj sklepala o občinskih volitvah in kako namerava nastopati. Povdarjamo pa, da kandidira jugoslovanska socialno-demokratska stranka v III. razredu dva kandidata, ki sta: dr. Anton Dermota, odvetniški kandidat, in Etbin Kristan, pisatelj. Izvrševalni in okrajni odbor jugoslovanske soc.-dem. stranke.

Mizarji pri tvrdki Karel Binder v Ljubljani so vložili zahteve glede plače in delavnega časa. Doslej se ni doseglo sporazuma. Koncesije, ki jih je ponudilo podjetništvo v zadnji uri, so tako malenkostne, da se jih ne more sprejeti niti za podlago razprav. Položaj je kritičen in se odloči menda v ponedeljek. Dokler to gibanje ni končano, naj mizarji ne sprejmejo dela v Ljubljani. Zeleti je, da bi podjetništvo pravočasno izpolnilo vsekakor opravičene zahteve delavstva.

* * *

Dunaj, 13. aprila. O nagodbenih pogajanjih sta izdali obe vladi komunikate, ki pravi, da sta se vladi v marsičem zblížali. Pokazalo se je, da je v nekaterih prepornih točkah najprej natančnejše formuliranje besedila potrebno, o železniških tarifih in veterinarskih rečeh pa posvetovanja v strokovnih komisijah, ki se sestanejo prihodnji teden na Dunaju. Potem se nadaljuje pogajanje v Budimpešti. — Košut in Daranji se odpeljeta danes v Budimpešto, ostali ministri so se že vrnili.

Prag, 13. aprila. Preden se odpelja cesar v Prag, bodo imeli prizadeti ministri konference o imenovanju sodnikov na Češkem. Imenovanja se razglasi, še preden nastopi cesar pot.

Segedin, 12. aprila. V postaji Dorožma je skočil brzovlak s tira. Tri osebe ubite, ena smrtno, dve težko, deset lahko ranjenih.

London, 12. aprila. Predlog delavskega poslanca Washa, da se vpelje 8urni delavnik v rudnikih, v drugem čitanju sprejet.

Izurnjene tkalce in tkalke

ter predilniške delavce in delavke sprejme za dobro plačo predilnica 1-4

Vaterländische Baumwollspinnerei & Weberei Akt.-Ges. v Dugaresu.

E. WILFAN

krojaški mojster

Ljubljana, Resljeva cesta 12 sprejema in izvršuje vsa v njegovo stroko spadajoča dela. — Obleke po meri izdeluje po naj-novejši modi. 10-10

Solidno delo!

Cene nizke!

Vsaka pomembna in pomislek je kazalo. Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 4 52-16

Thierryeva centifolia mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

To dve domači zdravili sta povsod znani in se od nekdanj sloveči.

Narodila se naj naslovljajo na:

Ležarnar: A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisočmi zahvalnih pism zastoj in franko.

Naročajte edino slovensko revijo Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1.50, za četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravljalstvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih zavodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov spomenik, obsežajoča 48 strani, z lepim ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja, predavanje g. dr. Ivana Prijateja ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani, po 40 vin. pri upravljalstvu „Naših Zapisnikov“ v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; poslovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializem, 70 vin.

P. Mihalek: Iz nižnj življenja, 1 K.

Za agitacijo priprave so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin., po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust po dogovoru.

„Rdeči Prapor“

v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Sešark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovske ulice 1. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. — Jesenice: Jakob Mesar števil. 101. — Trst: Lavrenčič, Piazza Caserma; Hreščiček, Campo Belvedere. — Gorla: Krebelj Peter, Kapucinske ulice števil. 1. — Reka: Ricardo Camera, Corso 16.

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
za neshajno polovico naj se obrnejo
na
Simona Hmeteksa
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Vsakodnevna Pojasnila daje se brezplačno.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu volilcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o do-mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Kaj hočejo socialni demokrati ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznani s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošur, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije 4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravljalstvu

„RDECEGA PRAPORA“.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadržne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno. V isti založbi je izšla tudi časna primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnozborski volilni red.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52-35

izborno pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Tristopna petlit-vrstica 26 vin. za enkrat, 12 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

22. štev.

V Ljubljani, v ponedeljek, dne 15. aprila 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne posiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Franciskanske ulice štev. 8/L.

Starostno zavarovanje.

Med najvažnejšimi zadevami, ki jih bode rešiti prihodnjemu državnemu zboru, je nedvomno zavarovanje za starost in onemoglost. Že stari avstrijski parlament je imel opravka s tem vprašanjem, toda do rešitve ni prišlo. Körber je predložil, preden je odstopil, »program«, po katerem naj bi se sestavilo zakonski načrt, a dvomljivo je, ali misli v uradnih krogih sploh še kdo na ta program. Pred razpustom je sklenil zadnji kurialni parlament še zakon o zavarovanju privatnih uradnikov, a kakor kažejo znamenja, ostane tudi ta zakon le na papirju, ker se prizadetim uradnikom, trgovskim sodelavcem i. t. d. ne ljubi, smatrati dotično postavbo za epohalno reformo in za imenitno pridobitev.

Vprašanje starostnega zavarovanja v Avstriji visi torej še v zraku. Ali rešitve tega vprašanja se ne bode moglo odkladati, ker je potreba ne le dejansko prevelika, temveč se je ljudstvo tudi premočno zaveda. To je nedvomno dokazalo leto 1900, ko je socialno-demokratska stranka razvila agitacijo za zavarovanje.

Pač je res, da se s propagando lahko marsikaj doseže: ali res je tudi, da nobena agitacija ne bi bila mogla takega uspeha, ako ne bi bila potreba pripravila tal med ljudstvom. Socialno-demokratska stranka je priredila takrat sto in sto shodov, na katerih se je ljudstvo vedno trlo. In v parlament se je pripeljalo peticije za starostno zavarovanje na preobloženih velikih vozovih. Vložile pa niso peticij samo raznovrstne politične in strokovne delavske organizacije, temveč jih je prišlo ogromno število iz občinskih zastopov. Starostno zavarovanje torej ni samo želja delavcev, temveč po njej streme tudi občine.

To je umevno.

Prizadet je seveda v prvi vrsti delavec! Saj je starost njegova največja skrb. Dokler je mlad in krepak, se mu sicer ne godi predobro. Pesem o zlati mladosti nima že davno več veljave za delavca, ki mora včasih v otroških letih že skrbeti za vsakdanji kruh. Ali zdravi udje mu dajo vsaj nekaj garancije, da se prehrani kakor že bodi in da prisluži družini vsaj najpotrebnejše. Nered sedanjega družabnega reda ga seveda pogostoma prevrta. Brezposelnost visi nad njim kakor Damoklejev meč. A tudi v brezdelju še ne obupa; ako je organiziran, ga drži vsaj organizacija nekaj časa nad vodo. In upanje, da se mu odpro zopet vrata kake tovarne, ga nekoliko tolaži.

Vsaka tolažba pa izgine, ako so mu posiveli lasje in mu oslabe mišice, ali otrpejo kosti, pa ga odslovi zadnji gospodar. Izmozganega delavca ne mara nihče, saj je mladih čilih dovolj; od njih ima kapitalist koristi, kakršnih ne more nikoli pričakovati od starih. In če doleti veterana dela taka usoda, tedaj je konec najskromnejše sreče. Kaj naj začne brez zaslužka? Beračiti ne sme, krasti ne sme, samomor je greh.

Samo občina je dolžna, podpirati svoje siromake. A koliko je občin, ki so dovolj bogate? Znano je, kako se godi revežem, ki morajo iskati

zatočišča pri domovinski občini, v kateri je pogostoma tujec. Sama je siromašna; vsaka krona iz njene blagajne je včasih težka žrtev. Tedaj se pošilja reveža od kmeta do kmeta; danes spi tu na goli slami, jutri tam v veži, enkrat dobi v eni hiši nekaj močnika, drugič v drugi malo žgancev. Trajno je njegovo ponižanje in grozno je to čuvstvo človeku, ki je pridno delal vse svoje življenje in ni nikoli zapustil steze poštenja.

Dokazovati ni treba, da je tak položaj sramoten za družbo, ki hoče biti kulturna. Zato je izza demokratiziranja državnega zbora nemogoče, da bi se ohranile te razmere. Na potu socialnih reform je starostno zavarovanje prva etapa.

Socialna demokracija pa zahteva, da se ne zavaruje samo industrialnega delavstva, temveč poleg vseh ročnih delavcev tudi male kmete, male obrtnike in privatne uslužbenke; kajti gmotni položaj je za vse te sloje enak in vsem enako temna je bodočnost. Plačilne razmere privatnega uslužbenca, naj se ga naziva uradnika ali kakor si bodi, se bitno ne razlikujejo v ničemer od delavčevih; malemu kmetu in malemu obrtniku, ki pridela odnosno zasluži komaj toliko, da se prerine od leta do leta, ne pa da bi si mogel prihraniti kaj, je starost včasih še groznejša, nego visoko kvalificiranemu delavstvu.

Starostno zavarovanje pa mora biti tem delavnim slojem olajšanje, ne pa obremenitev. Računov zavarovanja ne sme plačati delavstvo, temveč tisti, ki imajo koristi od delavcev. Važno je, da izdelajo in sprejmejo zakon o zavarovanju političarji, ki imajo dovolj poguma, da posežejo v kapitalizem in mu nalože, da odda od svojih ogromnih profitov vsaj nekaj malega za oblaženje najhujše reve.

Ali se more pričakovati tak nastop od kapitalističnih strank, od poslancev, ki hočejo delovati »za vse stanove«, to se pravi: najprej za tiste, s katerimi so v najtesnejši zvezi, od kapitalističnih in veleposestniških poslancev? Od poslancev, ki so prisiljeni, da varujejo koristi bogatašev? — Ker je starostno zavarovanje nujno, je potrebna močna socialna demokracija v parlamentu.

Bajka o breznarodnosti.

Kdo ne pozna istorije o babi, ki je trdila, da se travo striže? Kakor ta potomka Eve in Ksantipe, ki je še iz vode migala s prsti, kakor da striže, so naši ljubi narodnjaški nasprotniki. Ker imajo v svojih glavicah prostora samo za eno misel, jim je narodno vprašanje edino vprašanje na tem svetu. Kdor pa se drzne, misliti tudi še na kaj drugega, ta se jim zdi abnormalen. Ker pravijo socialni demokratje, da je vendar treba oskrbeti še za kaj drugega, ker se od same »Lepe naše domovine« ravno tako ne more živeti; kakor ne od same besede božje, ker priznavajo socialni demokratje gospodarskim vprašanjem javno tisto važnost, ki jim gre, zato so v ustih hipernacionalistov narodni izdajalci, sovražniki narodnosti, sramotitelji narodnosti in kar se sploh more reči podobnega.

Ako bi se šlo samo za take glavice, bi se resnično ne zmenili zato, če se ogorčujejo nad nami, ko bije ura polnoč in se že težko šteje litreke. Ali zgodi se, da verjamemo včasih tudi čisto resni in trezni ljudje take zabavljice in le zaradi njih

bodi povedano, da se nima bati narodnost od socialnih demokratov ne le nobene nevarnosti, ampak da je celo najboljše zavarovana v socialni demokraciji, bolje vsekakor nego pri vsaki stranki kričačev.

Jasno označuje narodnostno stališče socialne demokracije resolucija, ki je bila sprejeta l. 1899 na zboru avstrijske socialne demokracije v Brnu. Ta resolucija obsega precizen program, ki bi bil lahko podlaga vsaki stranki, kateri se gre za rešitev, pa ne za zavlačenje narodnega vprašanja. Pravičnejše nego braska resolucija ne more noben program precizirati narodnega vprašanja in njegovih smotrov.

Vsebina brnske resolucije je sledeča:

1. Avstrija naj se preuredi v demokratično zvezno državo;

2. namesto sedanjih zgodovinskih kronovin naj se osnujejo samoupravne dežele, ki obsegajo vsak narod zase. Zakone daje in deželo upravlja narodna kamora, ki se voli po splošnem, enakem in neposrednem volilnem redu;

3. vsi samoupravni okraji enega in istega naroda tvorijo skupaj narodno enojno zvezo, ki urejuje svoje narodne stvari popolnoma samostojno;

4. pravico narodnostnih manjšin varuje poseben zakon, ki ga ima skleniti državna zbornica;

5. ne pripoznamo nobenih narodnih predprav, zatorej tudi nočemo, da se pospešuje državni jezik; v kolikor je treba posredovalnega jezika, bo določila državna zbornica;

V uvodu povdarja resolucija, da je treba rešiti narodno in jezikovno vprašanje v smislu enakopravnosti in zahtev razuma. Rešitev tega vprašanja je kulturna zahteva, ki je v interesu proletarijata in njegovega razvoja neizogibna.

Nadaljevanje narodnega boja je eno tistih sredstev, s katerim zatemnjujejo vladajoči sloji dejanski položaj v človeški družbi; s čemur si tem ložje ohranijo predprave in nadvlado nad ljudstvom.

Rešitev narodnega vprašanja je pa le mogoča v resnično demokratični družbi, ki je osnovana na podlagi splošne, enake, direktne volilne pravice, v državi, v kateri so odpravljene predprave in privilegiji.

Le na podlagi enakega prava in če se odpravi vsako zatiranje, je mogoče vzgajati in razvijati narodnostne lastnosti. Zategadelj je treba odpraviti vsak birokratični centralizem ravno tako, kakor fevdalne privilegije dežel.

Socialna demokracija se torej izreka z vso odločnostjo za narodno avtonomijo in zavrača ravno tako odločno deželno avtonomijo, naj se skriva pod naslovom kakšnega »državnega prava« ali pa katerikoli »historične« fraze.

Socialna demokracija noče prenašati preteklost v bodočnost, ampak hoče, da si uredi narodi svoje razmere v sedanjosti kakor jim je treba sedaj in za bodoče.

Z Moravskega.

Dopis »Rdečega Prapora«.

V Novem Jičinu je bil pretečeno nedeljo jako zanimiv shod, na katerem je nastopil znani profesor Masaryk ter se je zmenil tudi o socializmu. Slovenci, ki živimo v čeških krajih, smo mislili, ko smo slišali glasove o snovanju novih strank v domovini, da se pripravlja tudi pri nas

Sodrug! in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

nekaj resnično novega; menili smo, da je propagatorjem načrt političnih organizmov pred očmi nekaj podobnega, kakor je bilo in je Masaryku in njegovim pristašem. Danes že vidimo, da smo se zmotili. Ali kljub temu, bolje rekoč, prav zato mora tudi naše rojake zanimati razvoj moderne politike v čeških krajih, katere najimenitnejši predstavnik je poleg češko-slovanske socialne demokracije ravno profesor Masaryk.

Novojičinskega shoda so se udeležili socialni demokratje in sodruga Heiner in Rušek sta vprašala Masaryka naravnost, kakšno je njegovo razmerje napram socializmu. Masaryk je takoj s prirojenostjo in odkritosrčnostjo odgovoril. Iz njegovega govora posnamemo samo najmarkantnejše točke, ki so pa resnično značilne. Govoril je o časopisu „Moravsky kraj“, ki se mu zdi preveč anarhističen. Masaryk priznava boj za močno osebnost, ali nasproti je anarhizmu. „Izrekam se — je dejal — načeloma proti anarhizmu za socializem. Kar je na Ruskem in na Francoskem, ni pri nas. Dejanje Tatjane Leontjevne obsojam; kdor hoče tako samolastno reformirati svet, ima dolžnost, da se vsaj tako usodopolno ne moti v svoji žrtvi.“ Velezanimiv je bil sledeči odstavek Masarykovega govora: „Moravsky kraj“ dela razliko med socializmom in soc.-dem. stranko. Ta razlika je, ne soglašam pa v obsojanju socialno-demokratske stranke. Smatram socialno-demokratsko stranko za jako dobro in želel bi si, da bi imeli mi svojo stranko že tako v redu in tako organizirano. Vem, da se dajo delavci lažje organizirati, nego mi nedelavci, in biti moramo potrpežljivi. To potrpežljivost imam in zato poskušam to organizacijo, ker ne gre, da bi se prepustilo vse nedelavce klerikalizmu. Neizrečeni ali fakični klerikalizem je v staročeški, v mladočeški stranki, v takozvanih mladih, v agrarnih strankah i. t. d. — Razumem, da stoji socialno-demokratska stranka poleg nas, v slučajih tudi proti nam. Ali gotovo bode socialno-demokratska stranka, kolikor ji je v obstoječih razmerah mogoče, podpirala ta razvoj.“

Profesor Masaryk je gotovo izmed meščanskih čeških politikov najjasnejša glava; njegovo delo je konsekvcentno in njegov razvoj naraven, to se pravi logičen. Znan je vsaj deloma tudi našim ljudem v domovini, vsaj tistim, ki zasledujejo politiko brez predsodkov. Zato imajo njegove besede gotovo pomen tudi za nas.

Politični odsevi.

Enoletni jubilej koalicijske vlade na Ogrskem. Leto dni je vladno krmilo na Ogrskem v rokah t. zv. koalicijske, ki se je bila ustanovila kot »narodna opozicija« proti absolutnemu režimu Fjérvárija. Fjérvárijev in Kristóffyjev namen je bil izpodnesti tej narodni opoziciji z uvedbo splošne in enake volilne pravice tla. »Narodna opozicija«, ki se je vedno sklicevala na »voljo naroda« ni drugega, kot na podlagi krivičnega volilnega reda parlamentarno organizovana buržoazijska klika, ki je mahala videzno po »dunajski kamarili«, tepla pa je in tepe socialne in narodne helote na Ogrskem. Da ni imela ta klika niti najmanjše zaslombe v ogrskem ljudstvu, se je videlo iz grobne tihote, ki je sledila razgonu ogrskega parlamenta pod Fjérvárijem. — »Nar. opozicija« je dobro čutila, da jo Fjérvárij, če uvede splošno in enako volilno pravico, politično oglesi. Udala se je in vladar ji je poveril vladno. V Weckerlovo ministrstvo so vstopili trije Košutovci, stoječi na stališču neodvisnosti, dočim ostali člani kabineta pripadajo strankam, temelečim na stališču iz l. 1869, torej na stališču obstoječega avstro-ogrskega razmerja. — Pri sledečih volitvah je Košutova stranka zmagala z veliko večino, in tako se je razvilo zelo nenaravno razmerje, da je večina parlamentarne vlade vzeta iz parlamentarne manjšine. Koalicijska se je parkrat krhala, zlasti težke rane ji je zadala afera bivšega pravosodnega ministra Polonyja, ki je zgotovila vodilnim možem, jako klavirno uradstveno spričevalo. Toda strah pred pol. koncem — to je družilo moč te čedne družbe. — Naloge, ki jo je prevzelo to prehodno ministrstvo, da ugodno završi nagodbo z Avstrijo in da izvede volilno reformo, doslej se ni izpolnila. Zlasti za volilno reformo kaže nje ravnanje zelo malo navdušenja, saj predobro ve, da pomenja vsaka, še tako neznatna volilna reforma zanj znatno izgubo. Socialno-demokratska stranka je na svojem velikonočnem kongresu sklenila zastaviti vso svojo moč in delo v službo splošne in enake volilne pravice; podobno stališče zastopajo tudi narodnostne stranke. Gotovo je, da se politični razvoj Ogrske ne ustavi ob tako trohnih ovirah kot je sedanja vlada.

Posledice Montagninijevih listin. Sodrugi Jaurés piše o tem predmetu v »Humanité«: Objava Montagninijevih listin je težak udarec za cerkev. Vprašanje o ločitvi je bilo skoraj skončano in klerikalcem ne bi bilo lahko, razgrniti ga znova ob volitvah v generalne in občinske svete. Sedaj se kaže ofenziva celo v vaseh, koder je katoliški fanatizem po zaslugi nazadnjaških političarjev in duhovščine najbolj razgrajal. Ali pomenja to, da vsebujejo Montagninijeve listine kaj novega. Saj je

bilo znano, da se veže cerkev v naši državi z vsemi reakcionarnimi silami, z vsemi sovražniki republike in demokracije. Znano je bilo, da ne računa več na ovladovanje ljudstva na podlagi gibne sile verskih vlad. Vse to je bilo znano, toda le v glavnih potezih. Montagninijeve listine kažejo cerkev sredi političnega dela, sredi določenega in otožnega drobnega dela, in to napravlja globok otisk. Nazadnjaki komaj da poskušajo oslabiti moč udarca, tako zelo jih je potrl. »Libre Parole« toži o Schaffheit, kakor je svoj čas tožila o obotavljanju klerikalcev v poveljevanju Henryjevih falzifikacij. Reakcija ne ve, ali naj bi monsignora zatajila, ali slavila. In če »Libre Parole« meni, da Montagninijeve listine ne bodo udušile politikujoče cerkve, temveč da ji bodo dale le novih sredstev za krepak boj, se vprašujemo, zakaj ni sama podala vzgleda za smeli maneuver. Klerikalci se pečajo s posameznimi podrobnostmi. Naravno je, da cerkev zasleduje politično gibanje na Francoskem, saj politika obvladuje vse. Toda za francosko dušo neprijetno je nasprotje med mistično višino, v kateri nastopa Pij X., in volilnimi manevri ministra in delegata njegovega. Neka veličina je ležala v izjavi papeževi, da stoji nad strankami, da ne pričakuje cerkvene zmage od te ali one človeške kombinacije, temveč od skušnje, ki bo obudila dejansko vero, tudi v srcu onih, ki so iz slabosti ali nevednosti prestopili k sovražniku. Potem pa naj bi kot sredstvo te čisto božje osvoboditve ne bili izbrali one »Action Libérale«, ki je zveza vseh ljudi in vseh sil, ki se bore proti republiki in proti demokraciji. To čuti ljudstvo v Montagninijevih listinah prav dobro.

Stranke v ruski dumi. Strankarska sestava ruske dume je sedaj natanko dognana. Od 501 poslanca pripada jih 64 socialnim demokratom, 34 socialnim revolucionarjem, 14 socialistični ljudski stranki, 100 trudovikom, kmečki zvezi in Rusinom, 30 Mohamedanom, 46 Poljakom, 91 kadetom, 1 je reformni demokrat, 17 kozakov, 50 jih ne pripada nobeni stranki, 31 je zmernih in oktohistov in 22 monarhistov. Stranka mirnega obnovevanja, ki se je rodila v tako visokoletnih nadah, se je brez nesreče razšla.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“!

Ljubljanski sodrugi, pozor!

Imenik volilcev za Ljubljano je od 10. do vstetega 25. aprila — kakor že javljamo na drugem mestu — izložen na magistratu v občinski dvorani na splošen vpogled. Sodrugi volilci lahko vpogledajo v imenik v upravnistvu »Rdečega Prapora«, Franciškanske ulice št. 8, prvo nadstropje, prva vrata na desno. Ni treba hoditi na magistrat. Upravnistvo je odprto od 9. ure zjutraj naprej, tudi ob nedeljah, nepretrgoma do pozne noči. Volilni imenik je zelo pomanjkljiv, mnogi so napačno vpisani, veliko volilcev je izpuščenih, mnogi pa so vpisani po dvakrat. Pride naj torej v upravnistvo vsak sodrug, ki je do 26. februarja 1907 dopolnil 24. leto starosti, je avstrijski državljan in biva od 26. februarja lanskega leta (1906) nepretrgoma (torej eno leto) v Ljubljani. V upravnistvu se je zasnova reklamacijski urad, ki daje vsa pojasnila in brezplačno napravljaja reklamacije, ki jih tudi sam oddaja na magistrat. Sodrugi zaupniki! Opozorite vse znane Vam volilce (sodruge, znanee, tovariše, sodelavce i. t. d.) na to in jih po možnosti pripeljite seboj. Vsak naj pride sam. Kdor ni vpisan, oziroma ni pravilno vpisan ali pa je pod napačnim imenom vbeležen, pa do 25. aprila ne reklamira, ne bo smel voliti, četudi bi bil v to zakonito upravičen. Sodrugi ljubljanski! Čas je dragocen in kratek — samo še 13 dni! — Storitve torej svojo dolžnost pa se zglasite v upravnistvu vsi do zadnjega!

Volilno-okrajni odbor.

Domače stvari.

Veliki Slovan Ivan Hribar bo prišel v hudo zamero med Čehi, s katerimi se pomeni lahko že sedaj v njihovem jeziku, in med Poljaki, katere sedaj samo razume. V svojem programnem govoru je namreč ostavil ljubljanski grad v isto vrsto kakor kraljeva gradova Hradčany v Pragi in Wawel v Krakovu. Vsakemu zavednemu Čehu in Poljaku zapolje srce in zaiskri oko, ko zagleda znano ljubo silhueto nad Vltavo in Vislo. Koliko slavne zgodovine krije to zacrneno zidovje v sebi! In ljubljanski grad! Pred kratkim še kaznilnica ni v zgodovini našega naroda brez vsega pomena! V bodoče pa razgledna oštarija. Ne, takega krutega žaljenja Poljaki in Čehi niso zaslužili od svojega slovankega brata!

Sta že dva! Ko je omenjal nekaj o programu, so mu klicali vsi: Ni treba, vi ste naš program! S tem je bil dr. Otokar Ry-

bar oficijelno proglašen kandidatom za tržsko okolicco Koliko programov imamo torej mi Slovenci? Ne prešteje jih človek, gneča in gnoj se dela iz njih. Doslej je bil program politične stranke ponavadi izraz narodove volje in njegovih potreb, v zadnjih časih pa se je to vse korenito spremenilo. Nekaj programov, ki so nekdanj resnično živeli v ljudstvu, je otrpelo in okamenelo; nekdanj živeti v ljudski volji, spe zdaj nemo spanje na papirju: tako se je zgodilo s programom stare »narodne«, pred smrtjo dvakrat prekrščene stranke. Drugi programi spet so se rodili na papirju in so ostali na njem: ljudstvo jih ne pozna, ni vedelo, da so se rodili in ne bo vedelo, kadar izginejo; tako tiho življenje živi program »gospodarske« stranke. Ampak morda se dogajajo take stvari tudi v drugih narodih in doslej Slovenci se nismo zaslužili lovora posebne originalnosti. Toda mi smo duhoviti in prebrisan narod, da nam ga ni enakega. Poslednje dni smo iznašli programe take sorte, da se lahko bahamo z njimi pred vsem svetom. Kaj nam ljudska volja, kaj nam vbesečen izraz gospodarskih skrbi in političnih teženj! »Vi ste naš program!« V ljubljanski »Narodni tiskarni« so tiskali zadnji vizitke: »Ivan Hribar, župan in program To se je Tržačanom zamalo zdelo in takoj so tiskali v tiskarni »Edinosti« vizitke: dr. Otokar Rybar, advokat in program Kaj pa zdaj poreko Štajerci, kaj Korošci? In kakšna zmešnjava na Dunaju, če pride tja cela vrsta različnih programov! Saj je popolnoma nemogoče, da bi sedeli v istem klubu različni programi; če so programi pošteni in če se ne bodo za časa revidirali, vsaj pri brivcu, če ne drugod, bo treba na Dunaju toliko slovenskih klubov, kolikor programov. Posledica bo ta, da slovenski narod še nikoli ni bil na Dunaju tako razkasan in razcepljen, kakor bo v bodočem parlamentu To bi bila vsekakor velika nesreča za narod, in zategadelj bodo skrbeli socialni demokratje, da pride v parlament kolikor mogoče malo slovenskih brezprogramnih programov.

Šustersiščev shod v »Unionu«. Včeraj se je vršil v hotelu »Union« shod, na katerem je nastopil dr. Šustersišč vehementno proti Hribarjevi kandidaturi za državni zbor. Očital mu je kot politiku brezprogramnost, smisel njegovo oblastno besedo »program sem jaz« dokazoval bahavost Hribarjevega kandidatnega govora in razgolil socialno politiko njegovo. Odrekal mu je v nasprotstvu z dr. Tavčarjem vsako politično značajnost: terorist na magistratu, klečeplazec pred vlado, v Trnovem pa klerikalec, ki hodi za procesijami. Očital mu je marsikaj tudi kot človeku, zlasti kot izkorisčevalcu svojih uradnikov in delavcev. Pozival je volilce, zlasti magistratne in deželne uradnike in uslužbence, naj se ne boje pritiska, ki bi ga hotela izvrševati na nje klika ob volitvi. Priporočal je končno seveda klerikalnega kandidata Kregarja, ki menda ni imel toliko poguma, da bi bil tudi sam pobijal Hribarjevo kandidaturo. Poslušalstvo, kakih 300—400 mož, ki so bili valjeni na shod kot zaupniki, je sledilo z velikim užitkom Šustersiščevemu govoru in pokazalo zlasti prav veliko razumevanja za besedo »On«, ki jo je Šustersišč večkrat izpregovoril z značilnim povdarkom. Že začetek »On kandidira« je napravil med poslušalci primerno razpoloženje. Shod seveda Hribarju ne bo koristil, ali Kregarju tudi ne.

Socialni svet pri kranjskem deželnem dvoru je imel doslej vsega skupaj dve seji, na katerih je rešil načrt zakona o deželni zavarovalnici za starost. To je vse njegovo delo tekom poldrugega leta. Njegovi člani so že popolnoma pozabili, da obstoji ta svet, ki ne svetuje nikomur nič. Če ni dela zanj, bi bilo res bolje, da se ga skratka razpusti. Čemu bi bil tak lucus a non lucendo?

Milo dražje. Izdelovalci mila in dišav naznanjajo, da poskoti cena mila za štiri vinarje na kilogram, ker se surovine trajno podražujejo. Čuditi se končno ni, da nočejo gospoda zaostati, ko gonijo vsi cene navzgor. Ali da bi bile surovine pravi vzrok tega podražanja, ni dokazano in tudi ni posebno verjetno.

Proti jetiki prepuščajo država, dežela in občina ves boj privatni dobroti. Oficijelno se ne stori proti jetiki nič drugega, kakor da se razobeša v gostilnah, kavarnah, železniških vozovih i. t. d. t. lica, ki prepoveduje pljuvanje, česar večinoma nihče ne vpoštevaja, ker tablice navadno povedo, kam se ne sme pljuvati, kam bi se smelo, namreč kje so pljuvalniki, pa ne. Avstrijsko pomožno društvo za jetične pa naznanja, da so vsa brezplačna mesta za bivanje na deželi ter za bolniško in domačo nego že oddana. Komaj april je in že je vse zasedeno. Koliko jetičnih, ki so upali pomoči, bodo razočarani? In kdaj izpoznajo poklicani faktorji, da je boj proti jetiki in proti ljudskim boleznim sploh njih naloga?

Nerodno obrekovanje. Iz Trsta se nam piše: Sedanji volilni boj je zmešan popolnoma možgane politično zrelih urednikov tržske »Edinosti«. Niti toliko zmoglosti nimajo več, da bi znali ostati dosledni v svojem obrekovanju. Dne 9. t. m. je n. pr. pisala tetka, da kandidirajo goriski socialisti v mestu sodruga Scabarja iz Trsta; dne 10. t. m. pa priobčuje dopis iz Gorice, v katerem pravi, da agitirajo tamošnji socialisti za italijanskega kandidata. Sicer je popolnoma uverljivo, ako se duševno majhnim ljudem zmeša pamet, ka-

dar bi bila njih dolžnost, slediti trezno in mirno političnemu gibanju. kakršno je sedanje. Tega pa niso zmožni in skušajo nadomestiti resno polemiko z blatenjem. kakršnega nismo bili vajeni v zadnjem času od nobene obstoječe stranke. Mi n. pr. bi opozarjali gospode okoli «Edinosti», naj nikar ne mislijo preveč, da jim bodo taka sredstva koristila: smemo celo že danes izjaviti, da jim bodo mnogo škodovala. Narodnjaki so res tako smešni pa mislijo, da so tako močni in nevarni, da bi se morali združevati mi z drugimi proti njim in niti ne slutijo, da nas njih moč in nevarnost ravno tako malo straši kakor jesenska megla. Sicer smo pa v tej zadevi že na jasnem. Kam gre naša pot, in kakšno je naše postopanje v teh volitvah, se ima «Edinost» najmanj brigati, ker za njo ni pri nas gotovo ničesar. Svetovali bi «Edinosti» samo, naj nikar ne objavlja vsake besedice, o kateri so njeni poročevalci slišali praviti, da je «nekdo» povedal «nekomu». Sicer se bodo prečesto blamirali.

«Roci mu, da ti ne poreče!» Tržaška «Edinost», ki je prav pričela uporabljati nizkotna sredstva v svrhu volilne agitacije, se zgraža sedaj nad socialnimi demokraci, češ, da skušajo z lažmi priti do veljave ter delajo reklamo za svojo stranko, kakor pravi, zneresničnimi sredstvi. Tako se je n. pr. spravila na nekega sodruga iz Križa, ki je opravičeno očital slov. narodnjakom, da so se pokazali na zadnje nasprotnike volilne reforme in ravno tako se je spravila na našega poročevalca na shodu na Verdeli, češ, da je udrihal po slov. narodnjakih ter izustil v podkrepljenje svojih izjav trditve, da so slovenski narodnjaki poslali 2 milijona kron v Rusijo za rusko-japonsko vojno, kar pa, pravi «Edinost», ni resnica. Če misli «Edinost», da ima opraviti s tepci, ji to veselje tudi prepuščamo, toda govornik na Verdeli je povedal s a m o t o, kar je čital v «Edinosti», namreč, da je Jadranska banka, ki je v rokah slov. narodnjakov, podpisala 2 milijonakron za zadnje rusko posojilo, kar je ravno toliko, kakor bi se dalo ruskemu tiranu še en bič v roke za bičanje in odiranje tistega resničnega ruskega naroda, za katerega niso imeli tržaški slogarji niti pomilovanja, pač pa so ga zasramovali. To je povedal govornik na Verdeli, in to je čital v «Edinosti», ki se je obenem bahala, da je neka druga tržaška banka podpisala samo 800.000 K. Če pa pravi sedaj «Edinost», da to ni res, potem bomo vsaj vedeli, kako nam je še na drug način postopati proti tržaškim narodnjakom, ki se v svoji politični najivnosti bahajo, če jim neumen sovražnik pripisuje politično moč, a se takoj skesajo nad svojim postopanjem napram očitnemu in najbližjemu sovražniku, čim je ta prijel lopato. Tržaška tetka bi hotela, da bi mi mirno prenašali udarce, ki nam jih včasih daje po hrbtu, mesto, da bi se nadalje jezila svojo metlo ter pripovedovala pravljice o božičnih nočeh, za kar je mnogo bolj sposobna nego se bojevati z resnimi sredstvi z resnimi politiki v volilnem boju. Klin s klinom, gospa «Edinost»! Kakor se boste ravnali vi, tako tudi mi, pa ni treba se radi tega potem jokati in spravljati vse krivice na naš hrbet, kajti le ta je elastičen in bi se znale iste zavrniti spet na vas. Da se razumemo!! . . .

Znamenje časa. Krščansko-socialna stranka je sklicala v Novem gradu v Istri volilni shod. Toda težko zborovati, ko v celem mestecu niso našli prostora, kamor bi naslonili svoje glave, koder bi odložili svoje politične želje. Toda klerikalcev — modrih glav — ta stiska ni spravila v posebno zadrego. Odprli so cerkvena vrata in politični shod se je vršil, kjer se je ravno dobro razlegel «Ite missa est». — To dejstvo je značilno za misljenje in razpoloženje, ki vlada v sedanjih cerkvenih krogih značilno za duh, ki veje v cerkvenih zidovih. Modri rabin ben Akiba je imel prav, trdeč, da ni nič novega pod soncem. Politična agitacija, razburjanje političnih nagonov je tudi doslej bohotno cvetelo po naših cerkvah, kjer naj bi vladal tihi «mir božji». Leca je v zadnjih časih eminentna politična tribuna klerikalne stranke, odkoder je donela — ne beseda božja, ampak plamenete pridige zoper politične krivoverce. In izpovednica, tista lesena temna lopa v cerkvenem zatišju, zavita v omotno mistiko cerkvenega mraka in zraka! Kakor nalašč vstvarjen prostorček za podrobno politično prepiranje, sloveče na neposrednem vplivanju osebe na osebo! Ravno v zadnjem času nam dohajajo iz najrazličnejših krajev poročila, da je začela duhovščina v izpovednicah križarsko vojsko proti naši stranki. Iz teh poročil se z lehkoto sklepa, da ta agitacija po izpovednicah ne izvira iz strankarskega navdušenja tega ali onega cerkvenega uradnika. Opaziti imamo z razsežnim in premišljenim sistemom politične agitacije: in ta sistem kaže, v kako slabi oskrbi se nahajajo ključni nebeskega paradiza. — Nam, kot politični stranki, ki se peti zgolj z zadevami tega sveta, je preklicano vseeno, kakšno je versko gospodarstvo duhovščine: če zapravljajo kredit svoje stare firme s tem, da prodajajo namesto kruha kamen, namesto ribe kačo, je to njih stvar, in opravijo naj jo sami s seboj! Smešno je le, če vsled propadanja vere ob takem gospodarstvu kažejo na nas, ki smo na celi stvari nedolžni kot bethlemski novorojenčki. — Kot dnevnim kroni-

stom se nam zdi gorenja vest o volilnem shodu v cerkvi v toliko važna, ker z ostro nazornostjo kaže važen proces v katoliški cerkvi: kako politika — ne politika socialnih demokratov, frama-sonov i. t. d., temveč politika duhovščine, požira katoliško vero, kako jo izganja iz zadnjega kotička, kjer je imela doslej še nekaj zavetja. — Zid je zid, to je res! Toda volilni shod v katoliški cerkvi, to je cvet one nesrečne spojine med vero in politiko, ki je nevarna napredku in civilizaciji, ali tisočkrat bolj nevarna katoliški veri, ki bi morala na vse grlo klicati po ločitvi in ki bi se morala sama temeljito emancipirati od politike. Kako prav bi prišel danes cerkvenim vodnikom Kristov bič, da bi izgnal politično kramarstvo iz verskih svetišč! Kako aktualne, kot da bi bile danes izgovorjene, so besede njegove: Dajte Bogu, kar je božjega, in cesarju (t. j. državi, politiki), kar je cesarjevega! Besede vpijočega v puščavi!

Dopisi.

Iz Št. Jurja pri Izlakah. Čemšenški kaplan J. Oceppek se poslužuje v volilnem boju navadnih kaplanskih sredstev: prižnice in spovednice, obojih v obili meri. Ampak to se mu je zdelo še vse premalo in zanesel je politično agitacijo tudi v šolo. Namesto da bi, kakor je njegova naloga, razlagal otrokom Kristusov evangelij ljubezni, jim deli vabila na «ajmohtarski» shod! To je vsekakor še večja predrznost, nego pa agitacija na prižnici in v spovednici. Odraslim je svobodno, če se jim hoče v cerkev ali ne, otroci pa so prisiljeni, poslušati Ocepkov «veronauk». Dosegei seveda gospod Oceppek ne bo veliko tudi s svojo najnovejšo agitacijo. Obžalovanja vreden bi bil, kdor bi volil to stranko, ki se sramuje svojega imena in ki si ne upa sklicavati javnih shodov, temveč se vsled svoje slabe vesti omejuje na «povabljenec». Dne 14. maja bodo naši volilci pokazali, da nimajo «ajmohtarji» pri nas ničesar iskati ter bodo zapisali na svoje glasovnice: Ivan Cankar, pisatelj na Dunaju! Okoličan.

Loka pri Zidanem mostu. Sklicujoč se na paragraf 19. tiskovnega zakona od 17. grudnia 1862, drž. zak. štev. 6 ex 1863, zahtevam z ozirom na dopis, objavljen med «novicami» v štev. 14 od 5. aprila 1907 Vašega lista, da sprejmete v zakonitem času na istem mestu in z istimi črkami sledeči stvarni popravek: 1. Ni res, da bi bil jaz grozno razburjen, ker se je vršil pri nas volilni shod; res pa je, da me isti shod ni čisto nič vznemiril. 2. Ni res, da bi jaz «Rdeči Prapor» najrajši pogreznil v dno pekla; res pa je, da se za «Rdeči Prapor» presneto malo zmenim. 3. Ni res, da bi se jaz jezil na socialdemokrate; res pa je, da nisem na nobenega socialdemokrata jezen. 4. Ni res, da so na dan 25. marca «devičarji Marijine družbe» preveč popivali v farovžu; res pa je, da ni nihče v farovžu popival. 5. Ni res, da sem dal fantom piti; res pa je, da nisem nobenemu nič piti dal. 6. Ni res, da bi bil jaz dal fantom piti, zato da bi socialdemokrate pobili; res pa je, da sploh pri meni niso bili in jim sploh nisem dal nobenega navodila. 7. Ni res, da je cviček tekel brez uspeha; res pa je, da cviček sploh ni tekel in nobena druga pijača. 8. Ni res, da bi bil jaz fantom piti dal zato, da bi socialdemokrate pobili; res pa je, da želim vsem socialdemokratom dolgo in srečno življenje. Loka pri Zidanem mostu, 8. aprila 1907. Miloš Šket, župnik. — Objavljamo ta «popravek», ker imamo dobro srce. Po njegovi sestavi nas nihče ne bi mogel prisiliti, da ga tiskamo, tudi Lampe ne. Sicer ima besedo naš dopisnik.

Shod v Sv. Križu je bil tako velika in impozantna narodna manifestacija, da ga «Edinost» ne more več pozabiti. Še vedno ima kaj novega povedati o njem. Toda čim več meša to manifestacijo, tembolj je razvidno, da se je moralo goditi v križu jako slabo narodnjakom. Seveda, da se je dvorana izpolnila takoj, ko je sodrug Petejan izjasnil, da ker se mu ne da besede, pozivlja vse sodruga na shod, ki ga skliče na dvorišču, o tem «Edinost» molči. Radi tega pa skuša zavijati ter nalagati socialistom namene, ki jih sploh niso imeli. Znak je tudi ta, da niso naši sodrugi, ki so bili razven 10 narodnjakov vsi udeležniki shoda cel čas govora dr. Ribarja, niti besede zinili. Če so potem ploskali govorniku sodr. Petejanu, ki je zastopal njih misljenje in če so vsklikali in ploskali v zmago našega kandidata Jernejčiča, to ni zločin in niti niso slabi nameni. Duška so dali svojemu strmljenju. Mi n. p. bi svetovali gospodom narodnjakom, da bi ne ravnali tako oblastno, češ, tu smo gospodarji mi in ne damo več nobenemu besede pa ne bodo naši sodrugi nikdar zapuščali vaših shodov in dvorane vam ne bodo ostale prazne. Če pa mislijo narodnjaki samo lagati, pa naj, toda le na lastno škodo jim bo, ker ljudstvo, ki prisostvuje takim priredbam in prizorom, se bo samo smejalo in vedno bolj zapuščalo njih vrste. Nam pa to seveda ne bo žal Mah! Piu se la missia, piu la spuzza.

Socialni pregled.

Bolniško in podporno društvo pomožnih in zasebnih uradnikov za Kranjsko je imelo v četrtek, 11. aprila, v restavraciji «Nar. Doma» prav

dobro obiskan letošnji redni občni zbor. Zborovanje je otvoril društ. predsednik g. Ante Gutnik in iskreno pozdravil navzoče, proglasil sklepčnost ter predstavil oblast. zastopnika magistr. koncipista g. Rupnika. V nadaljnjem svojem govoru se je spominjal umrlih članov gg. Lenčka in Tevža in so se na njegov poziv zborovalci v znak sožalja vzdignili s sedežev. Izreklo se je zahvalo društvenim dobrotnikom, pred vsem kranjski hranilnici, kmetski posojilnici, dež. zboru in obč. svetu ljubljanskemu.

Nato je tajnik g. Tomažič prebral zapisnik zadnjega obč. zbora, ki se ga je brez ugovora odobrilo. Podal je na to tajniško poročilo, iz katerega posnemamo.

Društvo šteje danes 90 rednih in 2 častna člana. Od rednih jih prebiva 74 v Ljubljani, drugi pa izven Ljubljane. Odbor je imel 11 rednih in 3 izredne seje, pri katerih se je rešilo 162 vlog. Dobrotnikom predlagano zahvalo se je soglasno sprejelo.

To poročilo je bilo odobreno.

Blagajnik g. Boltavzar je poročal, da je imelo društvo 2665 K 49 v dohodkov in 2976 K stroškov, toraj 310 K 51 v primanjkljaja.

Društveno premoženje znaša 8693 K 95 v.

G. Kopitar je v imenu pregledovalcev računov izjavil, da so vse knjige in računi v polnem redu; podalo se je blagajniku na njegov predlog absolutorij.

Nato so se vršile volitve po listkih.

Izvoljeni so bili sledeči gospodje: predsednik g. Ante Gutnik, podpredsednik Avguštin Štamcar, tajnik Ivan Tomažič, blagajnik Rajko Boltavzar, odborniki: Alojzij Breskvar, Alojzij Januš ter Alojzij Turšič. Namestniki: Avguštin Slana, Dragotin Šebenik, Konrad Vašič. Razsodišče: predsed. Miha Verovšek, člani: Ed Stuhly, Josip Hauptmann, Franc Kristan, Fran Orehek. Pregledovalci računov: Ahačič, V. Kopitar, Fr. Šturm.

S tem je bil dnevni red izrpan ter je g. predsednik zaključil zborovanje.

Najnovejše vesti.

Dunaj, 14. aprila. Ob priliki mednarodnega kmečkega kongresa, ki bo zboroval od 22. do 24. maja na Dunaju, se vrši tudi vseevropejski združni kongres.

Budimpešta, 14. aprila. V včerajšnji seji je drž. zbor sklenil črtati pesem, ki jo je čital rum. posl. Vajda, iz zapisnika. To priliko so izrabili madjarski šovinisti, da so na najnesramnejši način opsovali narodnostne poslance. — Glavna debata o novem ljudskošolskem načrtu je bila končana, ne da bi bil dobil besedo narodnostni posl. Urksič, ki se je oglašil. Ob koncu seje je ministr. predsednik odgovoril na interpelacijo Polita glede položaja v Macedoniji. Izjavil je, da je bolgarska vlada že podala zahtevilo, da bolgarske čete v Macedoniji ne bodo iz bolg. države dobivale nobene pomoči, podobnega zahtevala da je pričakovati tudi od srbske in grške vlade.

Hamburg, 14. aprila. Shod pristaniških delavcev, ki se ga je udeležilo 4000 ljudi, je vzel negativni odgovor delodajalcev z obžalovanjem na znanje. Ker so delodajalci obljubili skrajšati delavni čas, je shod pooblastil organizacijsko vodstvo, da stopi z delodajalci v ponovna pogajanja.

Sofija, 14. aprila. Opozicijski blok vodi protestno akcijo proti temu, da bi se morilec Petkova izročil vojaškemu sodišču.

Cetinje, 13. aprila. Položaj v skupščini je kritičen. Narodni stranki dohajajo z dežele pritrjevalne brzojavke.

Pariz, 13. aprila. Število štrajkujočih pekovskih delavcev pojema. 24 je bilo tekom noči aretiranih.

Pariz, 13. aprila. Župnik Juin je obsojen vsled hujskanja na odpor proti separacijskemu zakonu na 16 frankov.

Pariz, 13. aprila. Nadškof iz Bordeaux pozivlje duhovščino svoje škofije v pastirskem listu, da vplačuje doneske za ustanovitev penzijske blagajne za ostarele in obolele duhovne.

Petrograd, 13. aprila. Stolipin je pisal Golovinu, da proti zborovanju proračunske komisije skupno z izvedenci na privatnem stanovanju ne ugovarja.

Peterburg, 14. aprila. V dumi so bili burni prizori. Prouzročil jih je justični minister s svojo izjavo, da ima on pravico začasno izključiti posamezne poslance za gotovo število sej. Ta pa pristojna po vseobčem tolmačenju § 21. duminih pravil le dumi! Ako bi se priznalo justičnemu ministru pravica, ki si jo prisvaja, bi ta lahko razgnal dumo. Bivši vicegouverner Fergana, sedaj socialno-demokratski poslanec, je označil pri tej priliki rusko justico kot kupljivo vlačugo. Tudi zmerni oktobristi so sedaj prestopili v opozicijo. Burni odpor je zbudila tudi trditev nekega monarhista, češ, da samoderžanje še obstoji. Celot konservativno časopisje obsoja justičnega ministra in monarhiste.

Riga, 13. aprila. V tukajšnji ječi je napadlo 33 jetnikov jetniškega nadzornika in stražo. Šele vojaštvo je napravilo mir; ranjenih je devet vojakov. Izmed jetnikov je usmrčenih 7 in 12 ranjenih.

Po zaključku lista.

Mizarsko gibanje v Ljubljani. (15. apr.) Včeraj so se vršila pogajanja med zastopniki mizarjev in zastopniki tvrdke Binder v navzočnosti obrtnega nadzornika in zastopnikov organizacije. Dognana je: Minimalna plača 2 K 80 vin. takoj in 3 K 40 vin. od 1. majnika 1908, deset odstotkov zvišanja mezde; petindvajset odstotkov za nadurno delo, priznanje prvega majnika, priznanje organizacije in odškodnina za delo izven delavnice. Danes se nadaljujejo pogajanja za skrajšanje delavnega časa. Z Dunaja je prišel zastopnik zveze sodr. Mrkvička.

* * *

Radeče, 14. aprila. Na današnjem shodu z navdušenjem odobrena Cankarjeva kandidatura.

Trbovlje, 14. aprila. Na shodu navzočih tisoč ljudi. Govorili Cankar, Čobal, Kristan.

Brastnik, 14. aprila. Danes na shodu ogromna udeležba. Mladi Roš z mejklici silno pogorel. Govorili ob velikanskem navdušenju Cankar, Kristan, Čobal, Sitar. Čobalova kandidatura entuziastično odobrena.

Trst, 14. aprila. Danes je bil v gledališču Rossetti soc. dem. volilni shod, katerega se je udeležilo 5000 oseb. Govorili so vsi socialistični kandidati ob burnem odobravanju; slovensko je govoril Anton Jernejčič. Vsled nastopa anarhistov je bil konec shoda dosti buren.

Trst, 14. aprila. V Rojanu je bil danes volilni shod, katerega se je udeležilo 100 oseb. Govorila sta sodruga Regent in Mihevc, od narodnjakov Godnik. Socialistična kandidatura z navdušenjem sprejeta.

Zagreb, 15. aprila. Med Frankovci in narodno stranko se je sklenil kompromis.

Bruselj, 15. aprila. Ministrstvo je vsled sklepa parlamenta v zadevi delavskih pogodb podalo demisijo.

Petrograd, 15. aprila. Predsedniku sveta delavskih zastopnikov, ki je bil lani obsojen v večletno ječo, se je posrečilo ubežati.

Lodz, 15. aprila. Pogajanja med delavci in delodajalci so privedla do sporazuma. V 70 tovarnah se je začelo redno delo.

Washington, 15. aprila. Predsednika nikaraguanke in salvatorske republike se sestaneta, da podpišeta mirovno pogodbo. Hkrati se sklene mirovna alijanca med vsemi srednjeameriškimi državami.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu volilcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Priloge „Rdeči Prapor“ povsod!

Vsaka ponaredba in ponatisek je kazniv.
Edino pravi je

Thierryev balzam
le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—17

Thierryevo centifolijno mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3.60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

Naročajte edino slovensko revijo Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1.50, za četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih zayodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov spomenik, obsejajo 48 strani, z lepim ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja, predavanje g. dr. Ivana Prijateja ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani, po 40 vin. pri upravnstvu „Naših Zapisnikov“ v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; poslovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializem, 70 vin.

P. Mihalek: Iz nižin življenja, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin., po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust po dogovoru.

„Rdeči Prapor“

v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzol, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Sešark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinsch, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice; Vilka 27; Sesan, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Zidovska ulice 1. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. — Jesenice: Javna Mestna 101. — Trst: Lavrenčič, Piazza Caserna; Hrešček, Campo Belvedere. — Gorica: Krobil, Peter, Kapucinske ulice št. 1. — Reka: Ricardo Canera, Corso 16.

Polniki v Ameriko
Hateri želijo dobro, po ceni in
varnosti potovati naj se obrnejo
Simonu Smetetku
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Stanje hranil. vlog:
22 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
760.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3
poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

ZA VARNOST VLOG JAMČI POLEG LASTNEGA REZERVNEGA ZAKLADA
MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA Z VSEM SVOJIM PREMOŽENJEM IN VSO
DAVČNO MOČJO. DA JE VARNOST VLOG POPOLNA, SVEDOČI ZLASTI
TO, DA VLAGAJO V TO HRANILNICO TUDI SODIŠČA DENAR MLADOLETNIH OTROK IN VAROVANCEV.

4 26—22

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadržne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno. V isti založbi je izšla tudi čas primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnozborski volilni red.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52—36

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

Sodrugi, organizirajte se!

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna polit-vrstica 26 vin. za enkrat, 12 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

23. številka.

V Ljubljani, v torek, dne 16. aprila 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne posiljavitve, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Františkanske ulice številka 8/1.

Volilci II. razreda!

Jutri ste poklicani, da volite svetovalce v občinski svet ljubljanski. Zopet vam ponuja vladajoča stranka svoje kandidate, zahtevaje, da se pokorite povelju. Zopet hoče v mestnem svetu vkleiniti svoje vrste, ker smatra občinski zbor za svojo domeno, ker ne trpi drugega mnenja, ne kritike, ne opozicije. Ljubljanska občina je izročena kliki, ki se ne smatra za izvršni organ prebivalstva, temveč si lasti absolutistično gospodstvo. Zlomiti to samovlastnost, je nujno potrebno, da zaveje druga sapa v občinski zbornici, ki oživi zaspano družbo v njej.

Volilci!

Razumevanja Vaših potreb ne morete pričakovati od omizja, kateremu je življenje ljudstva na pol ali pa popolnoma tuje. Brige za Vaše interese ne ućakate od krožka, čegar interesi so ločeni od Vaših kakor hrib od doline.

Odprite torej zdravi opoziciji pot v občinski zastop. Poskrbite, da se sliši v mestni zbornici tudi glas ljudstva. Potrkajte, da se zdrami klika iz svojega dolgoletnega spanja.

Volilci!

Glasujte jutri za kandidata jugoslovanske socialno-demokratske stranke:

dr. Antona Dermota,

odvetniškega kandidata;

Etbina Kristana,

pisatelja.

Samo, ako nastopite složno, nevstrašeno, je mogoče, da pride demokracija tudi v mestno hišo, kjer so doslej skrbno zapirali pred njo. A samo če razbije demokracija zapahe, za katerimi gospoduje bahata, ošabna koterija, doseže prebivalstvo svoje pravice in pride do varstva svojih življenjskih interesov.

Volilci!

Ne ustrašite se groženj! Ne dajte se preslepiti! Pojdite možato na volišče in glasujte za naša kandidata.

Volilni odbor

jugosl. soc.-dem. stranke.

Idile.

Korupcije, nepotizma in sinekur pri nas ni, zatrjujejo vedno poklicana in nepoklicana glasila naših občinskih in deželnih korporacij. Človek bi mislil da živimo naravnost v idealnih razmerah, vsak delavec dobi svoj dober kruh, a kdor ne dela, za tega tudi ni jela.

Za danes samo par idiličnih slik iz našega občinskega gospodarstva. Gosp. Peter Graselli, emerit. župan ljubljanski, ravnatelj mestnega užitninskega zakupa in dež odbornik. Z županskega prestola ga je pahnili sedanji župan Hribar; zaradi lenobe in nerednosti ob kritičnih popotresnih časih se mu je izrekla v javni seji občinskega zastopa

graja — a za to so mu dali mastno službo: ravnateljstvo mestnega užitninskega zakupa, za kar vleče menda 6000 K na leto, drugega dela nima, za to so drugi. Ker je vrhutega še dež, odbornik z letnimi užitki 4000 K, vidimo, da se gospodu Petru na stara leta prav dobro godi, dasi ni celo življenje delal nič drugega kakor slabe dovtipe. Ni čudo, da je mož vedno dobre volje, kakor se reče, jovialen starček. C. kr. gimn. ravnatelj g. Andrej Senekovič. Pripravlja se na odhod iz državne službe in bo dobival kot uradnik šestega činovnega razreda prav lepo pokojnino, takole okrog 6000 K, bržkone še več. S tem se menda da za silo živeti. Toda našemu slavnemu mestnemu zastopu se revež smili, na stare dni ga vendar ne bodo pustili jesti žgance pa kislo zelje. In iskali so in našli so kosček dobrega kruha. Možu se obeta ravnateljstvo plinarne z lepo plačico vsaj 4000—5000 K, stanovanjem in drugimi dobrotami. Plinarna je postala, naj se obrača, kakor se hoče, mestno podjetje in g. Senekovič ima dobiti to službo kot bivši mestni svetnik. — Mestnih sinekur ni, a vsa Ljubljana o tem govori. Gosp. r. a. č. nadsvetnik A. Svetek. Državni uradnik sedmega plačilnega razreda, občinski svetnik in vsled tega ob popoldanskih urah pisarniški ravnatelj Mestne hranilnice s skromno nagrado za ta težavni posel samo 2000 K in prav lepim stanovanjem v hranilnični palači za jako neznatno stanarino. Pojde tudi kmalu v pokoj, s prav lepo penzijo kakih 5000—6000 K in bo potem lahko posvečeval ves svoj čas in vse svoje moči Mestni hranilnici, za kar mu bo menda vendar po vsi pravici treba priznati večjo remuneracijo. Za borih 2000 K se vendar ne bo upiral in ubadal na stara leta. Za danes menda zadošča, če je komu premalo in če je v kljub temu še vedno neverjeten Tomaž, mu lahko postrežemo s še drugimi idilami. Seveda si ne domišljujemo, da se bo zaradi pisarjenja nesramnega »Rdečega Praporja« kdo vznemirjal; s suverenskim preziranjem pojdejo preko tega na dnevni red: občinski svet, imenovani gospodje in ljubljanski volilci — toda ne, ti bodo pač zabavljali po svojih oštarijah, volili bodo pa vendar, kakor se jim bo ukazalo z rotovža. Korupcije, nepotizma in sinekur pri nas ni — verjamemo; samo drugače jih je treba imenovati ali pa jih pustiti brez imen — pa jih res ni.

Samo še to: radi bi vedeli, čemu naši mladi ljudje po dovršenih študijah ustopajo v deželno ali mestno službo. Menda za to, da za veliko dela dobivajo skromne plače, kajti za lahke službe z lepimi dohodki so namenjeni — državni penzionisti. Toda o tem več drugi pot.

Hrvatska svoboda.

V Zagrebu, meseca aprila.

Velikansko reklamo je delala hrvatska koalicija, ko je dobila s pomočjo Košutovih uradnikov protimadžaronsko večino v taboru. Ko je nastopila nova vlada, se je razširil po svetu glas, da pride sedaj era prave svobode, kakršne sploh ni nikjer drugod po Evropi. Sumljivo je bilo to, zakaj novo dobo so hoteli napraviti stari ljudje. Na čelu vlade je vstal ban grof Pejačević, mož, ki se ne more oživetiti v demokratično mišljenje. V koaliciji dominira »hrvatska stranka prava«, ki je izrasla iz nekdanje obzoraške stranke in starčevičanske stranke. Njena večina je klerikalna. Nekoliko moderno mislečih ljudi je samo v pokretaški stranki, ki je pa

v saboru potlačena precej ob zid. Ta većinoma reakcijska družba je pač znala pobrati nekoliko liberalnih fraz, s katerimi je operirala, dokler ni prišla teorija v stik s praktičnim delom. Seveda ljubi tudi ona svobodo — zase. Ali kadar bi jo bilo treba priznati tudi drugim, se ustraši in tedaj ji je vsako nasilje prav.

Nemožnost naše koalicije se je pokazala v ogrskem državnem zboru. Tam sedi štirideset hrvatskih junakov, katerim se mora sedanja ogrska vlada deloma zahvaliti, da sploh eksistira. Tam sede, gledajo, poslušajo, kako snuje Košutova banda dannadan nove teroristične zakone proti Slovakom, Srbom, Rumunom, seveda tudi proti Hrvatom, živečim na Ogrskem, Bunjevci, Medjimurcem, gledajo kako infamno brutalizira madžarska koalicija vse nemadžarske narodnosti, pa — molče, kakor bi bili gluhi in slepi, po sejah pa stiskajo Košutu, Apponyiju i. t. d. tiste roke, ki bičajo njih brate. Želodec se obrača človeku, ako čita poročila o sejah ogrskega državnega zbora, pa pomisli, da sede tam gori naši ljudje in ne najdejo besedice proti nesramnemu počenjanju madžarskih koalicijskih banditov.

Zadnji čas pa se pojavljajo po hrvatskem časopisju vsak hip glasovi o nameravani združitvi naše koalicije z ostanki nekdanjih madžaronov. Tudi dr. Supilo zagovarja to fuzijo. Zdi se nam, da je vplival budimpeštanski zrak precej slabo na tega moža; odkar datira njegovo debelo prijateljstvo s Košutom, ga je sam oportunist, samo poprščanje, sama diplomacija, kakor da bil že ves omehkužen. Fuzija resolucionašev z madžaroni bi bila pika za abdikacijo reformne politike. Da bi postali nekdanji Khuenovci naenkrat moderni, zanesljivo svobodomiselni političarji, je popolnoma nemogoče. Ali mogoče in verjetno je, da postanejo tako tudi resolucionisti — Khuenovci.

Čuditi se ne bode treba; saj se pojavljajo že sedaj znamenja — kar se godi v Sremu, ni prav za nič boljše, nego je bilo pod Khuenovim režimom. S persekucijami v Sremu si je nakopala nova vlada greh, katerega se nikoli ne opere. Marsikaj, kar počenjajo biriči novega kurza tam doli, je še hujše, nego so bile lopovščine Khuenove dobe. Pijavke, ki se maste od trpljenja sremskega poljedelca, so raztrosile po svetu laž, da je tam gibanje, kakršno je bilo na Rumunskem. To grobno obrekovanje ni imelo drugega namena, kakor pripraviti javno mnenje in opravičiti brutalnosti veleposestnikov, vlado pa pripraviti do tega, da potepta s surovo silo vsako gibanje. Zgodilo se ni v Sremu nič drugega, kakor da so se začeli poljedelski delavci in mali kmetje organizirati ter da niso marali več robotati za nekoliko desetec in požirek žganja. Naša svobodomiselna vlada je bila res takoj pripravljena, pomagati ubogim posestnikom latifundij. Veliki župan Hideghety sploh ne vpraša vlade, kaj sme, kaj ne sme. On vpelje v svoji županiji na lastno pest izjemno stanje, prepove vsak shod, zapira gostilne, naščuje orožnike na mirne ljudi; vlada na Markovem trgu pa nima dosti moči, da bi prišla to Khuenovo kreaturo za ušesa in ji dopovedala, da nismo na Ruskem. Ne; vlada pošilja infanterijo in huzarje v mirne vasi, občinam na vrat, kakor da bi bili pred začetkom vojne; žandarji, ki vidijo to, pandurji in vsi beriči dobe pogum pa razsajajo po Sremu kakor sovražna vojska v premagani deželi. Mirno ljudstvo se naravnost provocira, le da bi se kdo v opravičeni jezi spozabil in da bi imeli žandarji izgovor za streljanje. Tako je bilo v Ljubih v iloškem okraju, kjer so orožniki razganjali shod po § 2.; spustili so se tudi nad mladino, ki se je zbrala pred cerkvijo, da pleše po starodavni navadi »kolo« ter so suvali s puškami brezobzirno okrog sebe. Ko pa to vse ni dovolj razburilo ljudstvo, so vprašali: »Zakaj ne mečete kamenja na nas? Potem gremo takoj iz vasi.« Seveda bi bile počile puške, če bi bil padel le prvi kamen. Pri razpuščanju poljedelskih organizacij gre banda le na denar; v začetku so oro-

Sodrugji in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

pali vsako organizacijo, ko so pa sodrugi opazili, kaj se godi ter so shranili denar organizacij, so se pa spravili biriti nad posamezne sodruge, pa so jim jemali njih lastni denar. V Čalmu daje pošta časopise žandarjem namesto adresatom. V preganjanju delavcev se odlikujejo tudi menihi nešteti samostanov.

Če ne morejo drugače, jih pa denuncirajo. Krušedolski menihi so nahranili in napojili žandarje — saj v samostanskih kletih Fruške gore ni nikoli pomanjkanja, — potem so šli pijani orožniki na lov in kogar so vjeli, so ga nabili ali pa odpeljali v zapor, ne da bi sami vedeli zakaj.

V Rumi se je zgodilo sledeče: Okrajnemu adjunkturu Surmi je nekdo po noči razbil okna. Žandarji so šli takoj zasledovat predzrne „demonstrante“. Ker pa nihče ni videl, kdo je razbijal, so si začeli po svoji glavi izmišljovati sumnjivce. V sredo ob 5. uri zjutraj so napravili žandarji in pandurji racijo po mestu. Osumničili so osem ljudi, pa so polovili vse ter so jih odpeljali v žandarsko kasarno. Tam so jim slekli čevlje in nogavice in so jih pretepali po golih podplatih. Ali tej zverjadi tega še ni bilo dovolj. Redovne bestije so prerezale enemu izmed jetnikov Ivanu Habenšusu podplat z nožem, posolile so mu rano in tedaj šele so ga pretepali.

Tako se torej brani ustavnost pod novo ero. In zastopniki tega barbaričnega kurza imajo pogum, nastopati pred narodom kot mesije in reformatorji?

Politični odsevi.

Konfisciran zaradi neke prav nedolžne notice o pripravah za cesarjev prihod v Prago je bil češki „Narodni obzor“. Ne sme se pa misliti, da je to kako revolucionarno glasilo, ne, prav krotak meščansko-napreden list je to. List je podal proti konfiskaciji ugovor, svojim čitateljem pa v informacijo napisal v zadnji številki to le: „... ni nas volja, da bi kakemu štreberskemu uradniku pomagali v karijeri s tem, da bi mu dali priiko, da se odlikuje s posebno gorečnostjo v konfisciranju, za beležili bomo torej prihod cesarja v Prago z eno vrstico in njegov odhod iz Prage tudi z eno samo vrstico? Pač najbolj primeren odgovor na bizantinstvo.

Svoje posebne kandidate na Dunaju so nameravali postaviti poljski nacionalisti. To namero so jim prepredili poljski socialisti, ki so na shodu, sklicanem v to syrho, prodrli s zahtevo, da se naj volilci poljske narodnosti pridružijo socialnim demokratom, kateri program je za vse avstrijske narodnosti najbolj pravičen. — Če že ni umestno, da si postavljajo na Dunaju svoje nacionalne kandidate Čehi, ki jih je tam vsaj desetkrat več nego Poljakov, kaj se naj reče šele k taki poljski nespameti. Že češki kandidati bodo ostali kot zgolj števeni kandidati v manjšini s smešno pičlino številom glasov. — Čudno la, da še dunajskim Slovencem ne pride kaj takega na misel. Kandidata bi imeli prav pripravnega; posestnika in oberlajntanta v evidenci g. Pukla! Toda na Dunaju kandidirajo nemški krščanski socialci in kjer se pokaže nemški krščanski socializem, tam gredo nanj Slovenci kakor muhe na med. Dokaz iz najnovejšega časa: podpiranje krščansko-socialnih kandidatur na Koroškem in ginjivo navdušenje, s katerim s pozdravili Slovenci ustanovitev krščansko-socialne stranke v Trstu. In vkljub temu ostanejo po nagovorih „narodnjakov“ prav dobri Slovenci, dočim postanejo delavci, ki se pridružijo sotrpinom tujih narodnosti, narodni izdajalci in menda Neslovenci, kali?

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“

Razložek?

(Resnični prizor.)

Sobica v bralnem in podpornem društvu v Gorici na Primorskem. Miza na sredi. Dvanajst oseb okrog nje. Pet popov, štirje odvetniki, dva trgovca in en uradnik višje „sorte“. Šest se jih zove klerikalci, šest pa liberalci. Predmet: Kompromis za volilni okraj Gorica — mesto.

Klerikalni prvak (resno): Torej, mi se moramo zediniti.

Liberalci (v koru): Zediniti se moramo.

Klerikalni prvak: Imenovati moramo skupnega kandidata.

Liberalci: Skupnega kandidata moramo imenovati.

Klerikalni prvak: Nastopiti moramo združeni proti Italijanom in socialnim demokratom.

Liberalci: Združeno moramo nastopiti.

Klerikalni prvak: Kandidat mora biti Slovenec.

Liberalci: Slovenec mora biti.

Klerikalni prvak: Kandidat mora biti dober kristjan.

Liberalci: Dober kristjan mora biti.

Klerikalni prvak: Kandidat mora biti pobožen, veren, naroden, ubogljiv.

Liberalci: Dobro, dobro, dobro! (Splošna veselost.)

Klerikalni prvak (začuden): Torej mej nami ni razločka?

Liberalni trgovec: Seveda ne; jaz prodajam mašne bukvice, svete podobice...

Klerikalni prvak (poseže hitro vmes): in podobne nagih žensk! (Kašljanje, pljuvanje, malo zadržanega smeja.)

Liberalni trgovec: Prosim. V cerkvi so tudi.

Klerikalni prvak: Oh! To je skrunjenje svete cerkve! (Splošno začudenje.)

Liberalci: Gospoda! Tu se gre za skupni interes. Pustimo to.

Klerikalci (v zboru): Interes? To pa ja. Interes je glavna stvar.

Liberalci (ravno tako): Nam je tudi interes glavna stvar.

Klerikalni prvak: Torej smo vsi edini?

Liberalci: Edini smo.

Klerikalni prvak: Na prihodnji seji imenujemo kandidata.

Liberalci: Imenujemo ga.

Klerikalni prvak: Sporazumljenje je doseženo, seje je konec.

Vsi vstanejo in si sežejo v roke. Na ulici se razdele klerikalci na eno stran, liberalci na drugo. Liberalni trgovec pripoveduje svojim somišljenikom: Jaz sem jim pokazal! Vsi gledajo čudno in se razkrope, mej tem ko gre čevljarski vajenec mimo, žvižgaje delavsko pesem.

Domače stvari.

Par stotisoč bo iztresla radodarna vlada, da se na ljubljanskem Gradu vse napravi, za kar ga je namenil župan in državnozborski kandidat g. Hribar. Pred vsem seveda imenitna oštarija, ki je je gori res prav treba, in ki jih v Ljubljani skrajno primanjkuje. In da bodo Ljubljancje lažje do speli v novo grajsko restavracijo (kako zveneče ime!), še bolj pa, da pridejo bolj varno doli, jim bo treba napraviti vspenjačo. Vsakih 14 dni se bo že kdo gori peljal, vsak mesec pa kdo doli: In stalo bi tudi le par stotisoč! Rentirala se bo torej imenitno. Drugih potreb pa v Ljubljani itak nimamo, ker nam je Hribar postavil po potresu tako v vsem oziru zgledno mesto, da morejo to zanikati le nekateri nezadovoljneži, menda iz osebnega neprijateljstva do Hribarja, ali kali? Temna in neslavna je tvoja preteklost, o ljubljanski grad, a kako sijajna bodočnost te čaka — če bo namreč g. Hribar izvoljen v državni zbor.

Sodrug Rajmond Scabar, kandidat socialno-demokratske stranke v Gorici, ni všeč „Slovenskemu Narodu“. Sploh mu niso všeč ljudje, ki niso udje kranjske liberalne stranke. A dočim viha navadno nad socialisti nos, ker nimajo ničesar, je s Scabarjem nezadovoljen, ker ima nekaj. Pa Scabar resnično ni kriv tega; in delavci ne vedo, čemu naj bi mu zamerili, da se jim je pridružil v boju, dasiravno mu tega ne bi bilo treba. „Narod“ je vedel včasih marsikaj povedati o idealizmu. Vidi se, da so legli tisti časi z Jurčičem in drugimi v grob. Danes je glasilur ljubljanske buržoazije neumevno, da vstopi človek iz čistega prepričanja v vrste vojskujočega proletarijata. Saj tudi ne pojmi, da se pridružijo delavstvu ljudje, katerim bi bila pri vladajočih razmerah odprta kariera, ako bi hoteli le nekoliko zgrbiti hrbet in le malce potisniti v kot svoje prepričanje. Tolažimo se, da „Narod“ še marsičesa ne razume. Pa tudi ni kriv; njegova doba poteka — vanitas vanitatum...

Revščina v Ljubljani je bila pred potresom veliko večja, nego je sedaj. Tako je trdil gospod Hribar v polemiki s sodrugom Kocmurjem. To je baje statistično dokazano. Bilo bi prav prijetno, ako bi vedeli, s kakšno statistiko. Naša revševnost je morda grda navada, pa smo že taki; vse hočemo potipati s prstom, kakor Tomaž in v rano, katere ne dotipljemo, ne verujemo. Bolj nego na Hribarjevo statistiko se zanašamo na svojo izkušnjo in ta nam pravi, da je v Ljubljani vedno več revščine. Seveda ne moremo govoriti o tistih krogih, ki so gospodu Hribarju najboljše znani; tam že menda ni revščine. Ali drugo pesem mu bodo zapeli delavci — n. pr. mestni, — uradniki — n. pr. magistratni —, pa učitelji, pa mali obrtniki i. t. d. Če pravi statistika, da zasluži mizar danes nekoliko vinarjev več, kakor pred potresom, da se je „reguliralo“ uradniške plače, da dobi krojač za hlače nekaj več, pravi pa tudi statistika, da s sedanjim večjim zaslužkom dobi manj mesa, jajec, krompirja, solate, da so stanovanja draga kakor na Dunaju, a slabejša kakor na Dunaju, skratka da so manjši dohodki pred potresom pokrivali več potreb in da ostane ob večjih dohodkih izza potresa več potreb nepokritih. In to je revščina. In take revščine je od dne do dne več. Kdor je pa niti ne prizna, od njega ni pričakovati, da bi se trudil kot poslanec, da se jo odpravi ali vsaj oblaži. Ogromna večina ljubljanskega prebivalstva potrebuje zastopnike, ki poznajo to revščino, ki jo priznajo in ki se hočejo boriti proti njej, tudi če bi se morali skrciti nekateri prepolni mošnjički.

Komu se godi slabo na Koroškem. Proti socialno-demokratskemu, liberalnemu in klerikalnemu kandidatu v radovljiškemu okraju se pojavlja četrti kandidat. Postavila ga je „Edinost“ v Trstu in iztaknila ga je na Koroškem. To bi bil torej nekak „vseslovenski“ kandidat. Prva misel, ki šine človeku v glavo, je ta: Komu izmed gorenjskih kandidatov se godi tako slabo, da bi se rad obvaroval blamaže? Kar pisari „Edinosti“ v utemeljitev v kandidature gospoda Kobentarja iz St. Jakoba, je namreč sama prazna slama. Tetka pravi, naj bi se tako zagotovilo koroškim Slovencem en mandat. S Koroškega torej ne more priti famozna ideja, zakaj Graienauerjevci se delajo, kakor bi imeli zmago že v žepu. Ali je morda tudi to le vpija, da preženejo svoj strah? To bodi že kakorkoli; na vsak način je neslano, govoriti o „narodni smrti“ koroških Slovencev zaradi volitve; če propade Graienauer, kar je res precej verjetno, tedaj zmaga Kristan in za koroške Slovence bi bilo to v socialnem in v narodnem smislu najboljši uspeh. Če je torej motiv, ki ga navaja „Edinost“, ničev, mora biti drug povod, da se priporoča odstop vseh gorenjskih kandidatov v prid Kobentarju. Socialni demokratje nimajo strahu; torej je iskati plašljivce pri liberalcih ali pa pri klerikalcih. Kdo bi se rad iznebil kandidature na lep način?

Oblastnost naše duhovščine presaga že vse meje. Ne le na vsaki šoli, ne iziurši srednjih, a katehet neomejen gospodar, ki se ga vse boji od učencev gori do sicer vsemogočnega gospoda ravnatelja, tudi uradništvo ni varno pred njegovim mogočnim, daleč segajočim uplivom. Očrni uradnika za brezverca, ali pa še bolje za socialista, in izgubljen je. Vsi posvetni glavarji mu ne morejo in ne marajo več pomagati. Vse se boji duhovniške maščevalnosti. Zgled: pred kratkim je zagrozil kaplan sodnemu uradniku (juristu!): „Jaz bom že poskrbel, da ne boste več dolgo v našem kraju.“ Dotični uradnik si je dovolil na volilnem shodu par opazk, ne javnih, o klerikalnem kandidatu. In ta njegova „predrznost“ je ujezila gospoda kaplana tako zelo, da je izrekel navedeno besedo. Skoro ni dvoma, da bo dosegel, kar je zagrozil, ako bo le hotel. Ali pa se bo vsaj uradniku uradoma prav resno na srce položilo, naj se ne meša preveč v politiko. Duhovnik se pa seveda sme v cerkvi in izven cerkve, to je povsod in v vsakem času. Pa se še upajo vabiti uradništvo v svoje vrste!

Državna zveza zdravniških organizacij poziva zdravnike, naj glasujejo samo za take kandidate, ki se zavežejo, da bodo podpirali sledeče zahteve: 1. Zdravniški red v smislu načrta, ki je bil že predložen državnemu zboru. 2. Izprememba državnega zdravstvenega zakona iz leta 1870, ustanovitve zdravstvenega ministrstva, časa primerna izprememba zakona o nalezljivih boleznih, ureditev zdravniških službenih razmer; 3. zdravnikom prijazno reformo delavskega bolniškega in nezgodnega zavarovanja. — Obžalovati je, da ne pove zveza precizno, kako si misli reformo zavarovanja. Z dosedanjim uredbami tudi delavstvo ni zadovoljno, ali kakor je mogoče reformirati zavarovanje na bolje, se ga tudi lahko reformira uspešno. Na vsak način je treba skrbeti v prvi vrsti zato, da dobi vsak bolnik lahko primerno zdravniško nego in gre se za to, kako se opravi to javno pravico v sklad z opravičenimi eksistenciinimi razmerami zdravnikov. Sicer pa misli o, da bodo zahtevali zdravniki volilci od kandidatov tudi še kaj drugega, ker te zahteve ne izrpajo vse politike. Zdravniki morajo biti na jasnem, da so tudi oni udje družbe in da je tudi njih usoda odvisna od splošne družabne uredbe. Ako bodo imeli to pred očmi, jim ne bode težko voliti. —

Kakšen namen imajo volitve? Glede tega vprašanja bi si morali biti na jasnem vsaj ljudje, ki vodijo volilno delo. Pri Slovencih pa žal ni toliko politične zrelosti. To opazamo sedaj povsod, kjer so Slovenci v manjšini. V Trstu, v Mariboru, v Gorici, na Furlanskem — povsod postavljajo iščejo slovenske kandidate, dasiravno dobro vedo, da ne morejo zmagati. Pravijo, da hočejo dokazati obstanek slovenske narodnosti. Sredstvo, ki so si ga izbrali, je seveda zelo nepravilno; pa je tudi čisto neumestno. Obstane slovenske narodnosti je pač treba dokazati drugače, pokazati se ga pa ne bi imelo samo tisti dan, ko so volitve. Glede tega je pa pač za vsako absolutno manjšino le vprašanje, kateri tistih kandidatov, ki morajo zmagati, je najspretnější za manjšino. V vseh omenjenih krogih kandidirajo socialni demokratje in niti hip se ne more dvomiti, da je za Slovence bolj koristno, če zmaga v Mariboru Resel, kakor če bi zmagal Wastian; in ravno tako je v drugih okrajih. Volitve niso afirmacija, temveč pač volitve. Naši nacionalisti pa še tega ne razumejo.

Mariborski Slovenci so sklenili, da ne postavijo za državnozborske volitve lastnega kandidata, temveč da glasujejo pri prvi volitvi za sodruga Resla. Klerikalni Slovenci baje niso zadovoljni s tem skopom, ter hočejo glasovati za krščansko-socialnega. To se pravi: Klerikalci bi radi indirektno pomagali Vsenemcu Wastianu do zmage, kajti da ne more biti v Mariboru izvoljen krščanski socialci, vé vsak otrok.

Deželni predsednik gospod Schwarz se je vrnil z Dunaja v Ljubljano. Kaj je prinesel s seboj, se še ne ve. Pa bi bilo vendar dobro izvedeti vsaj

eno: Ali se skliče kranjski deželni zbor ali ne? Ponavljamo, kar smo rekli že večkrat: Vlada je dolžna, da ga skliče. Ako ne funkcionira, se ga lahko razpusti, pa naj odloči ljudstvo. Ali puščati deželne interese tako v nemar, da se ne more rešiti niti najnujnejših vprašanj, je škandal, pa še velik. Torej — izvršiti dolžnost!

V goriški okolici pridobiva kandidatura sodruga Milosta od dne do dne več tal in resnosti. Klerikalci in liberalci so zmrvjeni. Končno so tudi „naprednjaki“ postavili kandidata v osebi sodnika Gabrijelčiča. Dva sodnika proti sodrugu Milostu... Zdi se, da bode ta obsojena.

O zmagi slovenskega kandidata v tržaški okolici ni dvomiti, pravi „Edinost“. To je tako resnično, da ne pokazuje la konstelacija prav nobene modrosti. To prorokuje lahko vsak otrok. Ali drugo je vprašanje, kateri slovenski kandidat zmaga? Vsa znamenja kažejo, da se ne piše Rybač, ampak Anton Jernejčič.

Tržaški narodnjaki so postavili v mestu sledeče kandidate: Za 1. okraj profesor Matko Mandić, za 2. okraj dr. Gustav Gregorin, za 3. okraj Josip Ulčakar, za 4. okraj dr. E. Slavik. Pa imajo smolo: Ulčakar je takoj odpovedal in iskati moralo družega, ki bi se žrtvoval za komedijo.

Italijanski nacionalisti v Trstu kandidirajo: Za 1. okraj inženier A. Menessini; za 2. okraj dr. Pitacco; za 3. okraj A. Mazorana; za 4. okraj A. Ziliotto, župan iz Zadra. Tržaški socialisti obeh narodnosti bodo že poskrbeli, da ne bode treba nacionalistom prevzeti preveč parlamentarnih bremen. — V okolici kandidira v lastnem imenu Velicogna-Velikonja. Čisto po nepotrebnem.

Po volitvi v tretjem razredu.

Liberalci so »zmagali«. In morda poskusijo v »Narodu« z baharijo. Ali od srca jim ne pride noben vrisk, kajti njih klavrna »zmaga« je teman memento za državnozborsko volitev. Kako, gospoda, se Vam bode godilo tam?

566 glasov je dobil najsrečnejši izmed liberalnih kandidatov, gospod Mali. Za Kozaka jih je bilo oddanih 560, za Zirkelbacha 542. Proti njim sta dobila socialna demokrata Kristan in dr. Dermota 327 odnosno 321 in celo sodrug Mlinar, ki ni bil začetkoma niti kandidiran, še 145 glasov. Za socialne demokrate pomeni ta uspeh velikanški napredek, kajti tretji zbor je še privilegirana kurija, iz katere so glavni bataljoni naše armade izključeni. Liberalcem pa bi moral biti tretji razred najmočnejša opora, a tu se je zgodilo, da so se jim prav pošteno tresle hlačice spricho socialno demokratičnega naslova; in še tukaj so zmagali samo s pomočjo pooblastil, katera so lovili že dva meseca in katerih so mnogo dobili s sredstvi, o katerih se že še natančneje pomenimo. Toliko pa bodi liberalnim agitatorjem na tem mestu povedano, da socialna demokracija kratko malo ne bode trpela tiste brezobraznosti, s katero so nastopali mnogi izmed njih. Kar se tiče raznih praktik, se bode govorilo o njih pa tudi še na drugem mestu.

Na veliki boben je bil »Slovenski Narod« v soboto; slikal je liberalcem nevarnost v najtemnejših barvah; lagal je o socialistično-klerikalnem kompromisu; pozival je svoje zveste s solzami v peresu, naj pridejo do zadnjega moža na volišče. In zadnji mož jim je z nešteti pooblastili vred spravil 566 glasov vkup. Zares dovolj povoda, da si raztrgajo plašče in posujejo glavo s pepelom. Ako jih v privilegiranem razredu izmed 2490 ne najdejo več, ki bi jih hoteli rešiti v največji nevarnosti, tedaj jim gre pač zadnji up po vodi — naj jadrajo za njim.

Mogoče, da bodo skušali to klavarno rešitev s stilističnimi praktikami izpremeniti v slavno zmago. Številke so slavi sovražne in menda gospod župan Hribar sam ne bode verjel, da so prišli njegovi zvestovdani kot Cezarji v občinsko zbornico. Zaboga! Njih uspeh je v naravnosti — »Narod« joka in stoka — in vse tarnanje, vsa agitacija, vsi flakerji, vse intrige in praktike ne spravijo več kakor 22 odstotkov volilcev za njih veljake na bojišče! To se pravi: Izmed skoro 80 odstotkov jih glasuje dvanaest naravnost proti njim, in nad 65 odstotkov ostane mirno doma, pa si misli — v najboljšem slučaju: Kaj mi mar? Naj propadejo; jaz jim ne grem pomagat. In nedvomno jih je med njimi dovolj, ki si mislijo še več: »Naj propadejo, veselilo me bode.« In to je preklicano žalostna prognoza za 14. maja, ko bode volila vojska, v kateri nima liberalizem nobene zaslombe. Ako bi bili klerikalci glasovali za naše kandidate, bi bili liberalci že danes poraženi.

Socialna demokracija pa je na svoj uspeh lahko ponosna. Kajti današnja volitev je dokazala, da napreduje tudi tam, kjer ji je prediranje najtežavnejše. Od zadnje občinske volitve, katere se je udeležila socialno-demokratična stranka, so se njeni glasovi v tretjem razredu podvojili. To je ne le časten uspeh, ampak tudi veselo znamenje, da se dani. Naša pot vodi navzgor. Pogumno dalje — pa pridemo na vrh.

Najnovejše vesti.

Gibanje ljubljanskih mizarjev. Pri današnjem pogajanju se je poleg večerajšnjih koncesij dognalo, da se skrajša delavni čas ob sobotah za pol ure. Z ozirom na položaj trdke napram drugim podjetnikom so delavci sprejeli ponudbo.

* * *

Budimpešta, 15. aprila. Časopisje se izraža jako povoljno o stanju nagodbenih pogajanj. »Pester Lloyd« označuje nagodbo za gotovo stvar. »Pesti Hirap« poroča, da sta se obe vladi zedinili glede bistvenih pogojev nagodbe, ki pa se objavijo šele po sklicanju avstrijskega parlameta. Glavna točka po mnenju tega lista je preferenčna pogodba, ki jo skleneta Cislitvanska in Ogrska po 1917, v smislu katere se določi carina na medsebojni promet v višini 30% one na vnanji promet. Trgovske pogodbe z inozemstvom sklepa skupno za obe državi vnanji minister, vendar se inartikulirajo kot samostojne avstr. in ogrske pogodbe. Bančno vprašanje ni stalo na dnevnem redu.

Bochum, 15. aprila. Mednarodni odbor rudarjev je sklenil predlagati mednarodnemu kongresu rudarjev, ki se snide 13. septembra v Solnogradu, da zavzame stališče za svetovni mir in da se izreče za neizvršitev premogovih naročil v slučaju vojne.

Praga, 15. aprila. Vsled cesarjevega prihoda borza zaprta; nadvojvoda Frančišek Ferdinand pride v sredo.

Praga, 15. aprila. Pri firmi Pick v Nachodu štrajka 300 tekstilnih delavcev, pri firmi Pentlaž & Fröhlich v Vel. Požiču 590 delavcev, ne da bi se kalil mir. Med delavstvom in firmo Mauther v Nachodu se vrše pogajanja, ki so privedla do popolnega sporazuma izimši točko glede splošnega zvišanja mazde.

Vajda Hunyad, 15. aprila. Na letni sejem došle Romune, ki so nosili romunska znamenja, je pozval mestni glavar, naj jih odstranijo. Dva mladeniča sta pozvala ljudstvo, naj ne sluša, ter so ju zaprli. Množica, ki je šela do 800 oseb, je hotela naskočiti glavarstvo, pa jo je razkropila žandarmerija. Pozneje so Romuni ubili v gostilni Italijana Tullija, ki je zastopal Madjare. Ubijalce so prijeli.

Firenca, 14. aprila. Socialist Giuseppe Peseeti je bil pri dopolnilni volitvi izvoljen proti kandidatu združenih klerikalcev Emilio Farina. Po končani volitvi je bila impozantna demonstracija proti klerikalizmu.

Petrograd, 14. aprila. V smislu zadnjega Stolipinovega pisma Goldinu so večeraj zabranili časnikarjem vstop k odsekovim sejam. Odbor ruskih časnikarjev je vložil skupen protest proti tej odredbi Stolipinovi.

Petrograd, 15. aprila. Odsek dume je izdelal interpelacijo na notr. ministra, v kateri se pritožuje nad prekoračenjem narodne oblasti s strani moskovskega gen. gubernatorja Horschelmannna.

Petrograd, 15. aprila. Število štrajkujočih je naraslo na 7000. Na Kaspiškem morju spremljajo vojne ladje zasebne parnike.

Moskva, 15. aprila. Na Kazanski železnici je blizu Sokolnikov zadel osební vlak ob tovorni vlak. 27 voz je razrušenih. 2 osebi ubiti.

Varšava, 15. aprila. Vojno sodišče je obsodilo dve osebi na smrt.

New-York, 15. aprila. »Standard Oil Company« je bila tožena, da je podkupila železniške družbo, in tako dobila znižan tarif za prevoz petroleja iz države Indiana, pa je bila obsojena na globo, ki lahko iznaša 1,250.000 do 137 milijonov. V kratkem bodo podobni procesi proti trustom v Novem Yorku, v San Luigi in v San Paolo.

Socialni pregled.

Bojkot pred sodiščem. Meseca marca 1904 so zahtevali pekovski pomočniki mesta K. na Nemškem, naj jim mojstri odslej plačujejo vrednost hrane in stanovanja na teden po 12 mark in da odpade mezda v obliki dejanja hrane in stanovanja. Ker se delodajalci temu niso podvrgli, so stopili pekovski pomočniki v štrajk ter je njih vodstvo pozivljalo po časopisih in okrožnicah prebivalstvo, naj podpira stremljenje pomočnikov in ne kupuje kruha in peciva pri onih mojstrih, ki niso sprejeli zahtev pekovskih pomočnikov. — Vsled napovedanega bojkota so trpela posamezna podjetja precejšnjo škodo ter so nekatera od njih tožila vodstvo

štrajkujočih pekovskih pomočnikov na odškodnino. Tožba pa je bila zavrnjena v vseh instancah ter je izrekla državna sodnija, zavračaje revizijo. Res je, da je obrt tudi na sebi pravno dobro, ki se ima ščititi po zakonodajstvu, torej imajo imetniki dotičnih obrti tudi pravico zahtevati odškodnino. Ali škodojoče dejanje ni vsako, posebno ne ono, ki je izraz splošne in specijelne obrtne svobode dejanja in med taka dejanja spada tudi pravica delavcev, družiti se in vršiti vsa ona dejanja, da skupne interese tudi dosežejo. Zaraditega se je morala sodnija le vprašati, ali je prestopila zveza pekovskih pomočnikov dovoljene meje ali ne. Bojkotovanje obrtnikov po delavskih zvezah pa se ne more kar tako meni nič tebi nič prepovedati. Bojkot je tajno sredstvo kakor štrajk ter ima le drugo smer, dočim štrajk prepoveduje produkcijo, prepoveduje bojkot promet. Ne smejo se pa načeloma bojkot in štrajk presojati različno. Kakor imajo pomočniki pravico družiti se in proglasiti štrajk, tako se mora priznati pravico delodajalcev, odslavljanje delavcev. Kakor sme delodajalec odpuščati delavce, ki se mu ne pokore, tako sme tudi zveza delavcev izključiti one delavce, ki se ne podvržejo disciplini, dokler se je posluževala zveza pekovskih pomočnikov le dovoljenih sredstev, t. j. izključila iz svoje zveze one delavce, ki niso izvajali štrajka in bojkota, tako je imela ta zveza tudi pravico obrniti se na občinstvo, naj stoji na strani, kar je splošno socialnega pomena. Ako bi se smelo zavirati take pojave bojkota, potem bi se sploh moralo prepovedati tudi tvornicam in trgovcem, da bi se ne smeli obračati na občinstvo ter opozarjati na posebne koristi, katere dobivajo odjemalci vsled naročanja pri takšnih tvornicah in ne pri malem obrtniku ali pa pri različnih gospodarskih organizacijah. — Pri presoji te stvari je načelno, merodajno vprašanje ali se je dovoljene meje bojkota in štrajka prestopilo z nanestvom ali pa z zvitimi sredstvi. Kakor hitro se teh ne opravlja, je očitno in lojalno napovedan bojkot v dosego gospodarskih svrh dovoljen. (Razsodba opr. št. IV. 497/5 od 12./7. 1906.)

Dr. Henrik Tuma.

Mezde v Avstriji. Izdaja angleškega trgovinskega ministrstva, ki so glasoviti zaradi njih zanesljivosti, obsegajo v letniku 1903 raziskavo o mezdah in življenjskih razmerah industrialnih delavcev raznih dežel. Ob enakih strokah in približno enaki kvalifikaciji pokazuje primera tedenske mezde sledeči rezultat:

delavec	na teden		
	dobi mezde	izda za hrano	ostane za druge potreščine
			kron
amerikanski	48.38	17.66	28.72
angleški	33.82	15.64	18.20
francoski	25.45	12.00	13.97
belgijski	22.42	11.48	11.58
švicarski	21.66	10.84	9.66
avstro ogrski	11.90	7.32	4.58

Med imenovanimi industrijskimi državami je torej Avstro-Ogrska tipična država stradanja; ob najnižjih mezdah so sorazmerno najvišje cene živil.

Zvezni zbor lesnih delavcev, ki je bil začetkom aprila na Dunaju, je sprejel več važnih predlogov, izmed katerih objavljamo sledeče:

Doneski: Drugi in četrti razred se odpravi, pa se vpelje za moške ude enoten donesek po 30 vin. na teden. Za bolniško doklado je donesek prostovoljen in znaša po 12 vin. na teden za moške ude. Za ženske ude se odpravi drugi razred; enotni donesek znaša 20 vin. na teden. Za delegacije plačuje vsak ud po 10 vin. na četrt leta.

Podpora brezposelnim. Vsak možki ud dobi v slučaju brezposelnosti po preteku 52 tednov za 5 tednov po 10 kron, po 156 tednov za 6 tednov po 12 kron, po 260 tednov za 7 tednov po 14 kron podpore. Ženske dobe polovično podporo. Pravico do podpore se dobi tri dni izza naznanila o brezposelnosti.

Potovalna podpora. Moški udje dobe na potu, kadar iščejo dela, podporo po

52 tednih dnevno K 1.42 do zneska 50 K
po 156 » » » 1.71 » » 72 »
po 260 » » » 2.00 » » 98 »

Kdor se pelje po železnici nad 400 kilometrov dobi na svojem cilju 4 krone. Kdor je redno 52 tednov vplačeval, dobi podporo za bivanje na Dunaju po 3 krone, v deželnih glavnih mestih po 2 kroni, v mestih z več kakor 15.000 prebivalci po 1 krono. Udje, ki morajo odplovati zaradi plačilnega gibanja, dobe tudi po 13 tednih potovalno podporo. Pomočniki, ki so pristopili 4 tedne izza osvoboditne zvezi, dobe podporo brez karene dobe.

Lokalna podpora. Udje, ki so 6 mesecev, pa še ne 12 mesecev pri zvezi, dobe, ako potujejo, pri vsaki izplačevalnici potovalne podpore po 60 vinarjev. Ako se oglašujejo pri dveh izplačevalnicah v enem dnevu, dobe pri drugi samo 40 vin.

Stroški za volitev. Udje, ki imajo družino ter so 52 tednov vplačevali, dobe, ako se morajo preseliti v drug kraj, ki je nad 20 kilometrov oddaljen, polovico stroškov, ki pa ne sme iznašati iznad 40 kron tekom dveh let.

Podpora na orožnih vajah. Udje, ki so redno vplačali 52 tedenskih doneskov, dobe na orožnih vajah 10 K podpore.

Bolniška podpora. Vsak možki od prvega razreda dobi v slučaju bolezni ali nezgode od dne, ko je naznanil bolezen.

po 52 tednih 84 dni po K —'90
» 156 » 84 » » » 1'—
» 260 » 100 » » » 1'— enkrat
tek om 12 mesecev.

Ženski udje dobe

po 52 tednih 84 dni po 50 vin.
» 156 » 84 » » 55 »
» 260 » 100 » » 55 »

V slučaju poroda dobe 5 K podpore in do
štirih tednov bolniško podporo.

Pogrebni donesek iznaša za moške po
52 tednih 40 K, po 156 tednih 50 K, po 260 tednih
60 K, za ženske 30, 36 oziroma 40 kron.

V obrambni sklad vplačuje moški ud 10,
ženska 5 vinarjev na teden. Iz tega sklada dobi
vsaki ud v slučaju plačilnega gibanja, masreglo-
vanja ali podjetniškega izključenja

po 13 tednih 6 K na teden 1'— K na dan

» 52 » 8 » » » 1 33 » » »
» 2 letih 9 » » » 1 50 » » »
» 3 » 10 » » » 1 66 » » »
» 4 » 11 » » » 1 83 » » »
» 5 » 12 » » » 2'— » » »

Za ženske ude so polovični zneski.

Kdor izgubi delo vsled organizacijskega delo-
vanja, dobi posebno podporo do viška zadnje mezde.

V vsakem kraju, kjer je podružnica ali vpla-
čevalnica zveze, se ustanovi mestni obrambni sklad.

Po zaključku lista.

Beljak, 16. aprila. Tukajšnji ravnatelj drž. že-
leznice Proske, pojde v pokoj. Na njegovo
mesto pride predstojnik administrativnega odseka
dr. Speil.

Prag, 16. aprila. Mesto kljub dežju polno go-
stov. Dvorski vlak se pripeljal ob 4 in 7 min.
Cesarja spremljata gen. adjutant grof Paar in
Bolfras, ministri Beck, Pacak, Prade in na-
mestnik Coudenhove. Cesar pristopi najprej de-
želnemu maršalu Lobkovicu, potem odgovarja
bivš. ministra Rando, trg. ministra Forta, sod-
nega predsednika Veselyja. Župan dr. Gros
pozdravi cesarja v obeh jezikih in naglaša strem-
ljenje po enakopravnosti obeh narodov. Cesar od-
govori češko in nemško; naglaša, da je rad prišel
po davni želji na staroslavne Hradčane; velike
naloge v gospodarstvu velikega mesta zahtevajo
složno sodelovanje vseh prebivalcev; »naj tvorite
mir in sloge obeh v moji ljubljani kraljevini Češki
bivajočih narodov, v temeljene na spoštovanju za-
kona in vzajemnem čišlanju začetek srečne bodoč-
nosti« (Slava klici). Cesar poda županu roko, na-
govori več dostojanstvenikov, ogleda častno stot-
nijo, potem se odpelje po mestu, kjer so špalirji
društva, šolska mladina i. t. d. na Hradčane.

Trst, 15. aprila. Seismograf zaznamuje kata-
strofalen potres, čegar središče je oddaljeno do
800 kilometrov.

Berolin, 15. aprila. Auerjevega pogreba se
je udeležilo 50.000 ljudi.

Budimpešta, 16. aprila. Nekatera nagodbena
vprašanja so še ravno tako težavna, kakor v za-
četku, tako železniški tarifi in žel. zveze.
Koncem tedna pojde Derschatta v Budimpešto,
da se pogovori s Košutom.

Budimpešta, 16. aprila. Snoči je podal Košut
v neodvisni stranki izjavo, da dela vlada na to,
da se leta 1917 res postavi colninske mejnike.
O vprašanju banke se ni reklo pri pogajanjih še
besedice.

Lieges, 16. aprila. Socialisti pripravljajo pro-
test proti kraljevi naredbi, ki je razveljavila zakon
o delu v rudnikih. Pri ljudskem glasovanju o osem-
urnem rudniškem delu je glasovalo 32.000 za,
210 proti, 400 glasovnic je bilo praznih.

Dunaj, 16. aprila. Vreme za Štajersko, Kranjsko, Koroško
in Primorsko: Večinoma mračno, deževno, zmerni vetrovi,
blago, polagoma se izjasni.

Zaveden delavec

in

prijatelj delavstva

ne pije

Koslerjevega piva!

Naročajte edino slovensko revijo

Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1'50, za
četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih
zavodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov
spomenik, obsejajoča 48 strani, z lepim
ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer
franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja,
predavanje g. dr. Ivana Prijatejja ob odkritju
Prešernovega spomenika v Ljubljani, po
40 vin. pri upravnistvu „Naših Zapisnikov“
v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; po-
slovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializem, 70 vin.

P. Mihalek: Iz nižin življenja, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin.,
po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po
pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust
po dogovoru.

„Rdeči Prapor“

v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta
Franz, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kuber, Sv. Petra
cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svalek, Glavni trg
Sešark, Selenburgova ulica; Velkavrh, Sv. Jakoba trg
Kleinsteinst, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, šte-
vilka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Zidarske
ulice 1. — **Kranj**: Karol Florian, knjigarna.
Jesenice: Jak. Mešar štev. 701. — **Trst**: Lav-
renčič, Piazza Caserma; Hradčjak, Campo Belvedere.
— **Gorica**: Krebelj Peter, Kapucinske ulice štev. 1.
— **Reka**: Ricardo Camara, Corso 16.

Polniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
Simonu Kmetek
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Vsakovrstna Pojasnila dajo se brezplačno.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno
potrebno vsakemu volilcu in vsakomur,
ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski
list, ki ne bi smel manjkati
v nobenem bralnem društvu ali čitalnici
ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Kaj hočejo socialni demokratje
ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za pol-
itično življenje, je, da se seznani s težnjami
in zahtevami socialne demokracije. Cena
brošuri, ki obsega tudi narodnostni pro-
gram avstrijske socialne demokracije
4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDECEGA PRAPORA“.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do naj-
moderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter
opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja
dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje,
cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake,
opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadržne
knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste,
vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno.
V isti založbi je izšla tudi časovna primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji
Novi državnozbornski volilni red.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52—37

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 12 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

24. štev.

V Ljubljani, v sredo, dne 17. aprila 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Spravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice štev. 81.

Politični pirhi.

Trst, 11. aprila.

Če je že res, da ne more biti drugače, naj pa tako ostane. Socialna demokracija obžaluje še najmanj, če je srebro narodnega politometra zmrznilo nizko doli pod ničlo. Kaj zato? Pri slovensko-narodnih politikih nima sicer resnost ničesar več opraviti, pa smo si vendar mislili: če ima na Kranjskem že vsaka oseba svoj program, ni vraga, da bodo ostali tržaški narodnjaki brez njega, in smo čakali. Čakali smo ter poslušali tržaškonarodnega političnega lonca skrivnostno kipenje, ki se je vršilo že nekaj časa sem. Dne 10. aprila pa je doživel Trst velepomemben dogodek, ki se je izvršil v sokolski dvorani Narodnega doma. Izvršil se je čisto mirno, skrivnostno in brez običajnih pompoznih obredov. 20 (število ni imponiralo niti glavnemu uredniku »Edinosti«) celih dvajset narodnih politično-zrelih zaupnikov se je zaklenilo ta dan v omenjeno sobo. Z rahlimi koraki so stopicali ti politično-zreli ljudje v sobo, v kateri je vladal tajinstven znak važnosti političnega čina, ki je imel naslednji dan osupniti slovensko javnost. Trepetajoča srca so naenkrat utihnila, solze, polne sladke radosti, so se nakrat razlile po blelih licih zborovalcev, roka je pričela segati v roko in — konec je bil velevažne politične tragikomedije. Sedaj imajo tržaški narodnjaki kandidata za okolico in svoj program — vse v eni osebi. Dr. Otokar Ribar, program tržaških narodnjakov, je tedaj nominiran za kandidata v V. tržaškem volilnem okraju. Politična zrelost tržaških narodnjakov res ni mogla darovati političnim otrokom boljših političnih pirhov nego naznaniti jim kandidaturo svojega programa. Bil je tudi skrajni čas, kajti bili

smo itak že siti komedije, ki jo uganja letos krščansko-socialna stranka. Trebalo je novih komedijantov za razvedrilo v tem rednem volilnem boju. A kaj bo zdaj s kandidaturami v mestu? Kam pojdejo navdušeni narodnjaki po četvero novih programov? Samo dvoje je zdaj namreč mogoče; ali kandidirajo v mestu štiri ljudi brez programa, ali pa poleg Rybača še štiri druge programe, tako da bi jih imeli v Trstu vseh skupaj že pet, ko prej niti enega niso imeli! In tako bi Trst ljubljansko budalost ponosno in junaško popeterostročil.

Auerjev pogreb.

V nedeljo so pokopali v Berlinu mrtve ostanke sodruga Auerja. Bil je krasen dan in že zgodaj zjutraj se je lahko opazilo po vseh delavskih okrajih in predmestjih gruče delavcev z ženami in z otroci, ki so korakale proti jugozapadu. Od skrajnih vzhodnih koncev Berlina, čez Lichterfelde pa po Križevi gori je vse mrgolelo ljudi. V gornjem delu okraja Lichterfelde je stanoval Auer, tam so ga položili na oder in v okolici te hiše ter po sosednih ulicah je bila stiska že tako velika, da je bila pasaža težka. Še enkrat so obiskali mrtvega sodruga v njegovi sobi poslanci, tovariši časnikarji, odborniki ter uslužbenci stranke in osebni prijatelji. Okrog krste so se dvigali celi hribi vencev.

Ob 1. uri popoldan so zaprli krsto ter jo dvignili na mrtvaški voz, ki je bil ves pokrit z vencji. Krsti so sledili v vozovih sorodniki in nekateri poslanci, večji del državnozbornske frakcije je korakal korporativno za vozovi. Tudi nekoliko meščanskih poslancev je izkazalo mrtvemu tovarišu zadnjo čast. Pred sprevedom so nosili prapor petega volilnega okraja s črnim velom. Avstrijske sodruge je zastopal dr. Adler, mnogobrojno zastopani so bili tudi socialni demokratje iz Belgije, z Nizozemskega in iz Švice, posebno mnogobrojno pa s Poljskega in iz Rusije.

Spreved je bil tako velik, da je rabil od začetka do konca skoraj dve uri in pol. Od hiše do pokopališča se je pomikal ves čas med gostim spalirjem.

Berlinska policija, ki je skrajno zakrknjena in nazadnjaška, je prepovedala vsak govor nad grobom. Zaradi tega so šli najprej samo odpuslanci in pa nosilci vencev na pokopališče. Zastopniki berlinskih okrajev in saksonskega volilnega okraja Meerane, ki ga je bil zastopal Auer, so se zbrali v mrtvašnici okoli krste.

Tukaj je govoril Bebel. Opisal je njegovo življenje ter je ocenil njegovo delo za nemško delavstvo. Z gniljivimi besedami je vzel slovo od njega. Potem je govoril dr. Adler v imenu avstrijske socialne demokracije, za njim zastopniki iz drugih dežel, pa delegatje Auerjevega volilnega okraja.

Tedaj so odnesli krsto v sprevedu na pokopališče. Nad grobom je zbor zapel pesem »Ein Sohn des Volkes«. Ko je bila krsta v zemlji, so množice defilirale pred grobom in položile svoje vence nanj. Za berlinsko policijo je značilno, da so morali biti rdeči trakovi oviti s črnim florom.

Ob šestih je bila končana žalobna slavnost in polagoma so se razšle množice. V sprevedu je bilo okrog 50.000 ljudi, ljudstvo, ki je delalo špalir, se pa lahko ceni najmanj na 500.000.

Politični odsevi.

Ogrske zahteve pri nagodbenih pogajanjih. Natančne zahteve, ki jih je stavila ogrska vlada sicer niso znane, toda po tem, kar je prodrlo v javnost, zahtevajo Ogrji kot pogoj za nagodbo sledeče: 1. Na finančnem polju. Avstrija prevzame skupni dolg, pri čemur se ogrski delež skupnega drž. dolga kapitalizira po višji kot 4-2 odstotni obrestni meri. Oprostitev ogrskih drž. papirjev avstr. rentnega davka. Bančna ločitev z l. 1910. Uvedba plačil v gotovini. — 2.) Na polju železniškega prometa: Enake tarife za ogrsko in avstrijsko blago. — 3.) Omejitev medsebojnega prometa v pivu, žganju, sladkorju in petroleju. — 4.) Uvedba carinske črte in industrijske carine z l. 1917. — 5.) Namesto dosedanje carinske in trgovske zveze naj stopi med obema državama razmerje trg. pogodbe. Pripoznanje ogrske drž. suverenosti pri sklepanju trg. pogodb z inozemstvom. — Cislitvanska je narodno-gospodarsko sicer zelo inter-

PODLISTEK.

DRAGOTIN BLAŽ:

Zločn.

1.

Kako čudno mu je bilo tisti dan pri srcu! Skušal je misliti na druge reči, zamotiti se z molitvijo, z delom — ali ni se mogel otresti tistih misli, ki so mu ves dan težile srce. Vedno mu je stala pred očmi ona. In kako mehka je bila, ko se je poslavljala! Njena običajna odurnost ji je zginila in nekaj mehkega ji je sijalo z obraza, ko je držala pohabljenoto dete v naročju ter govorila: — Poljubi ga! — glej, tvoj otrok je in mogoče ga ne vidiš več. Pri Bogu, da je tvoj otrok . . . ne veruj hudobnim jezikom!

In vendar je ni ljubil! Bilo mu je samo za kravico in onih petdeset forintov, ki jih je prinesla s sabo. Zakaj mu stoji sedaj vedno pred očmi? In poljub — poljub! Ustnice so ga zaskarele, kadar se je spomnil nanj: Dete ji je ležalo brez glasu v naročju in Benza je govorila dalje: — Pot do Brezj je daleč in mogoče mi umre, predno pridem tja; ali jaz moram spolniti obljubo! — Dete mora z menoj, kdo ga naj sicer hrani. Mogoče, da mi

umre na poti, ker je tako slabotna; poljubi ga torej, poljubi!

Mogoče ga je premetil zli duh; sklonil se je in poljubil dete na ustnice. Otrok se je predramil in jel kričati. Kozma se je ustrašil in stisnil ustnice. Ah —! in kadar se je spomnil na tisti poljub, tedaj se mu je zazdelo, da ga ustnice strašno skele. Videl je dete pred sabo; bilo je pohabljenoto in blede, ko pa ga je poljubil, tedaj mu je obraz povišnel in oči so se skremžile. Kadar se je tedaj spomnil na višnjevi obraz deteta in mehki obraz Benze, tedaj se mu je stisnilo srce in najraje bi zajokal. Kesal se je, zakaj se je vedno prepiral z njo, zakaj jo je pretepal, ko je nosila otroka pod srcem, in ako bi bila sedaj doma, gotovo bi jo prosil odpuščenja. Toda to lahko stori! Ko pride, stopil bo pred njo in se bo gotovo radosti zjokala. Samo ta poljub, ta poljub! Še vedno so ga skelele ustnice . . . V staji je zamukala lačna kravica.

Kozma Momanjko se je spomnil, da ni dal liski popoldne še nič sena. Premaknil se je na svojem sedežu, odložil skledo s češpljevo vodo na mizo, si pripel leseno nogo, ki je ležala poleg njega na tleh ter hotel v stati pa iti liski nastiljati.

Zopet mu je stala Benza pred očmi.

Preden je odšla, mu je skuhala suhih češpelj in dejala: — Glej, Kozma! tu imaš, da ne boš

lačen. — Kako nežna je bila tedaj in blede! Kadar se je je spomnil, se mu je stisnilo srce in najraje bi zajokal. Sedel je zopet na nizek stolec, odvezal leseno nogo, jo položil poleg sebe na tla in vzel skledo s češpljami.

Počasi je srkal sladko češpljevo vodico, izločeval koščice, meso pa cmokaje jedel. Trikrat, štirikrat je pogledal, ako je dobro izločil koščico, kajti vedno se mu je zdelo, da se mu zbirajo češpljeve koščice tam v goltancu in da ga močno tišče.

Kozma je zopet odložil skledo, uprl glavo ob komolca in se zamislil.

Ni je ljubil; da, včasih jo je celo sovražil! In vendar mu je stala danes vedno pred očmi. Ko je zginila za hišnim oglom, je še zaklicala: Jutri se vrnem; pazi na kravico! — Obraz ji je tedaj nekoliko bolj žarel in na čelu se ji je prikazala ona običajna odurna guba. Ko se je spomnil Kozma te gube, se mu je zazdelo, da mu tiče vse koščice že povžitih češpelj tam nekje v grlu.

— Kaj naj to pomeni, kaj naj to pomeni? se je vpraševal.

Zopet mu je nekaj stiskalo goltanec in nič več se ni mogel vzdržati; debela solza mu je pričurljala po umazanem licu in za njo druga in potem tretja.

Sodrugji in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

esirana na gospodarski skupnosti, toda po tako visoki ceni te skupnosti novi parlament gotovo ne bo hotel kupiti.

Ministrska kriza v Belgiji. Politični položaj je vsled odstopa klerikalnega kabineta zelo moten. Dosedanje ministrstvo se je opiralo na klerikalno stranko, ki ima v senatu zanesljivo večino. Tudi v prvi zbornici razpolaga sicer z večino glasov, toda ta večina ni kdovekako konsolidirana. Levo krilo klerikalne stranke pod vodstvom Beernaerta, ki je socialnejše barvano, se ni skladalo s konzervativno politiko sedanjega vlade. Ob važnih vprašanih socialne politike in vojaštva dalje v zadevi države Kongo je prišlo med vlado in klerikalno levico do očitnega razpora. Tak razpor je rodilo tudi vprašanje glede skrajšanja delavnega časa, in kot žrtev je padlo sedanje ministrstvo. Položaj je silno nejasen vsled razdrobljenosti parlamenta. Na eni strani socialistična in liberalna stranka, na drugi strani klerikalna desnica, na sredi, kot jeziček na tehtnici levo krilo klerikalne stranke, ki se čim dalje bolj obrača od konzervativnega vodstva klerikalne stranke.

Gonja proti vseučiliški avtonomiji na Ruskem. Ruske reakcionarne stranke so osredotočile svoje rojevanje na duno in na univerze, ki jih označujejo za ognjišče ruske revolucije. Da je našlo osvobodilno gibanje mnogo tal in odmeva na vseučiliščih, je razumljivo, vendar so se univerze z uvedbo ustave zelo umirile in razvijati se je začelo zopet redno znanstveno delo. O stanju ruskih vseučilišč piše Vernadskij v «Reči»: Ni spora, da je stanje visoke šole pri nas nenormalno. Saj drugače ne more biti v deželi, ki se nahaja v kritičnem stanju, v deželi polni revolucijskega vrenja in desorganizovane državne oblasti. Na visokih šolah se od časa do časa (ne pogosto) vrše tudi shodi, sprejemajo se tudi ostre revolucije in opazajo se tudi drugi pojavi revolucijskega vrenja. Toda ti pojavi nimajo v življenju visoke šole — onega važnega pomena, ki jim ga natikajo desničarji. To važnost prejemajo le na straneh policijskih poročil, ovadb agentov in časnikarskih korespondenc. Oglejmo si bližje znano življenje moskovske univerze v tem akademickem letu, vsakemu bije v oči, kako se je pomen vseh teh pojavov revolucijskega gibanja zmanjšal. Saj je razumljivo, ker so se oblike političnega boja v deželi v poslednjem letu popolnoma premenile. Na prizorišče so stopile nove skupine prebivalstva, pred katerimi je politični pomen dijaštva stopil na drugo mesto. Desničarji črpajo svoje vesti iz policijskih ovadb in časnikarskih poročil. Vsakdo od nas ve, kako neverodostojni so ti viri.

Kupčija z uradi v Zedinjenih državah. V Ameriki imajo nov škandal. Komaj se je postavil predsednik Roosevelt železniškemu trustu porobu, je začula javnost, da je Roosevelt zahteval od «železniškega Napoleona» Harrimana 200.000 dolarjev za volilni sklad republikanske stranke; za to darilce mu je obljubil, da pošlje neljubega senatorja Deweya za poslanika v Pariz. Harriman je v resnici posegel v žep in odrlinil sedanjemu predsedniku 50.000 dolarjev. Roosevelt je skušal odvrniti vsako senco te umazane kupčije od sebe in je z ogorčenjem užaljenega poštenjaka zavrnil nekaj postranskih trditev Harrimana, dočim je o glavni obdolžitvi molčal kot riba. Ves dogodek postavlja politično moralo republikanske stranke v čudno luč, razgrinja njeno intimno razmerje do trustnih kraljev, ki ga je hotela v javnosti razkriti. Celotno razkritje je voda na mlin demokratske stranke, ki bode ta moralni udarec republikanske stranke dobro izkoristila. Predlagati

namerava v zveznem svetu, da se uvede preiskava, odkod zajema republikanska stranka svoj volilni fond, in četudi je gotovo, da s to resolucijo ne prodre, vendar demokratom strankarsko-političen dobiček iz vse akcije ne odide.

Ljubljanski sodrugi, pozor!

Imenik volilcev za Ljubljano je od 10. do vstetega 25. aprila izložen na magistratu v občinski dvorani na splošen vpogled. Sodrugi volilci lahko vpogledajo v imenik v upravnistištvu „Rdečega Prapora“, Franciškanske ulice št. 8, prvo nadstropje, prva vrata na desno. Ni treba hoditi na magistrat. Upravnistištvo je odprto od 9. ure zjutraj naprej, tudi ob nedeljah, nepretrgoma do pozne noči. Volilni imenik je zelo pomanjkljiv, mnogi so napačno vpisani, veliko volilcev je izpuščenih, mnogi pa so vpisani po dvakrat. Pride naj torej v upravnistištvo vsak sodrug, ki je do 26. februarja 1907 dopolnil 24. leto starosti, je avstrijski državljani in biva od 26. februarja lanskega leta (1906) nepretrgoma (torej eno leto) v Ljubljani. V upravnistištvu se je zasnova reklamacijski urad, ki daje vsa pojasnila in brezplačno napravlja reklamacije, ki jih tudi sam oddaja na magistrat. Sodrugi zaupniki! Opozorite vse znane Vam volilce (sodruge, znance, tovariše, sodelavce l. t. d.) na to in jih po možnosti pripeljite seboj. Vsak naj pride sam. Kdor ni vpisan, oziroma ni pravilno vpisan ali pa je pod napačnim imenom vbeležen, pa do 25. aprila ne reklamira, ne bo smel voliti, četudi bi bil v to zakonito upravičen. Sodrugi ljubljanski! Čas je dragocen in kratek — samo še 8 dni! — Storite torej svojo dolžnost pa se zglasite v upravnistištvu vsi do zadnjega!

Volilno-okrajni odbor.

Umetnost in književnost.

Dramatično društvo.

Prihodnjo soboto bode v restavraciji «Narodnega Doma» vnovič občni zbor, ker se na zadnjem ni moglo definitivno izvoliti odbora. Dva izmed izvoljencev ne prebivata v Ljubljani, nekateri niso hoteli sprejeti mandatov in tako so končno anulirali volitve.

Ne dostaja nam prostora, da bi natančno poročali o razpravah občnega zbora. Opazilo se je, da prihaja vendar nekaj več ljudi do izpoznanja, da dosedanja podlaga našega gledališča ni zdrava. Sredi zadnje sezone je imel odbor krizo, ki je končala s pogrebom starega zistema. Dr. Juvanciču, ki je potem prevzel intendenco, se mora priznati, da je imel jako dobro voljo in tudi za naše razmere veliko mero strokovnega znanja, pa je resnično zaslužil aplavz, s katerim je občni zbor sprejel njegovo plemično poročilo. Prav zato, ker nam je bilo delovanje gospoda Juvanciča v gledališču simpatično, se nam mora verjeti, da nas ne vodi nikakršna animoznost, ko izjavljamo, da smo zelo obžalovali njegov korak proti nekemu delu časopisja. Vstopnic, katere dajejo gledališča časopisom, ni smatrati za nagrade; uredništvo se daje s tem le priložnost, da lahko poročajo o produkcijah, kako pa poročajo, morajo opraviti s svojo vestjo in s čitatelji. Za recenzente bi bilo vendar silno poniževalno, ako bi sedeli na svoj stol z za-

vestjo, da jutri ovira gledališki sedež v čemurkoli absolutno svobodo kritike.

Toda v interesu gledališča bi bilo zaleteti, da se spravi preteklost v arhiv, pa da se poskrbi za bodočnost. Za razvoj kulture je gledališče prevažna potreba, da bi se ga smelo prepustiti vetrovom, ki so pihali nekdanj. In če je dramatično društvo prevzelo skrb za slovensko Talijo, tedaj je dolžno delati, da se ji zagotovi obstanek in razvoj.

Mnenje, da se pričakuje od vsakega «rodoljuba», da pristopi sam dramatičnemu društvu, je preveč komodno. Ravno, ker se je preziralo agitacijo, je danes cela stvar precej zavožena in če se jo hoče spraviti v pravi tir, — bode treba poslušati agitacije v prav izdatni meri. Saj je treba izboljšati gnotne razmere, ki so danes zelo klavrne. Obračun in proračun nikakor ne odgovarjata potrebam najvišjega kulturnega zavoda Slovencev, česar se pa pri poklicanih instancah in v občinstvu nikoli ne bode razumelo, ako bode odbor čakal, da pride, komur se ljubi. Ali treba je tudi, da se vcepi občinstvu izpoznanje važnosti, ki sodi gledališču ne kot navadnemu zabavišču, temveč kot resnično kulturnemu zavodu. Ako se znano ne sramuje agitacije, katero izvršuje z vseučiliškim kurzi, s predavanji i. t. d., tedaj tudi umetnostne more ponižati poti med ljudstvo.

Ljubljansko gledališče je pa tudi edino, ki ga imajo doslej Slovenci in zato ne zadostuje agitacija v Ljubljani, temveč bi se moralo razširiti delo med vsem narodom. Logično pa sledi iz tega, da bi se moralo občinstvu izven Ljubljane tudi nekaj ponuditi. V ta namen bi bilo treba široke zveze, kakršno so že priporočali «Naši Zapiski». Ljubljani in deželi bi koristila, kajti ljubljansko gledališče bi lahko podpiralo umetniško stremenje izven glavnega mesta, pomagalo bi s časom, da bi se osnovala nova gledališča — saj jih imajo Nemci, Italijani, Čehi v manjših gnezdih, nego so nekatera slovenska mesta — centralno gledališče bi pa našlo v diletantih rezervoar za marsikatero igralsko moč in bi s časom prav lahko dobilo slovensko dramatično osobje. Pomagalo bi pa to tudi gledališki literaturi, ako bi dobila opravičeno upanje za dve do tri predstave v Ljubljani.

Seveda se ne sme odgovarjati z obligatnim slovenskim «To ne gre». Brez dela ne pojde nič; ako se hoče, pa že gre, četudi ne v 24 urah.

Ako bi se občni zbor pri sestavi odbora postavil na tako stališče, izključevaje politične, pa vpoštevaje edino umetniške tendence, tedaj bi se gotovo tudi našlo ljudi, «ki so dobre volje». Dosedanja zanemarjenost seveda ni mikavna, ali upreti se mora oči v bodočnost. Tisti, ki so imeli doslej dobre namene, bi pa gotovo kmalu premagali netočnost, katere ni bilo težko pojmiti v dosedanjih razmerah.

Domače stvari.

Kdo dela kompromise? Poroča se nam. Neka skupina obrtnikov, ki ni liberalna, je nameravala, postaviti za občinske volitve v tretjem razredu kandidata pod firmo neodvisnih obrtnikov, odnosno «Obrambne zveze», katero označuje «Narod» sam za klerikalno. V tej stvari je bila tudi deputacija pri županu, ki jo je prosil, naj tega ne stori, zato pa je obljubil, da postavijo pri prihodnjih volitvah v 3. razredu lahko kandidate, proti katerim liberalna stranka tedaj ne postavi svojih. Kdo torej sklepa kompromise?

Križ je z listom, kakršen je «Slovenski Narod», ki mu je resnici ravno toliko ležeče, kakor na lanskem snegu. Na shodu v «Mestnem Domu»

Kozma je jel plakati. Zakaj, tega sam ni vedel! Nekaj mu je težilo srce, nekaj čudnega, nekaj skrivnostnega, nekaj njemu nepoznanega...

V hlevu je zopet zamukala kravica.

Kozma se je predramil. Hitro si je pobrisal z rokavom solze z lic in jel privezavati leseno nogo. Vstal je in se ozrl po sobi. Tiho je bilo vsenaokoli, kar naenkrat se mu je zazdelo, da se čuje iz prašnega kota sem odmev njegovega prejšnjega plakanja.

Kozma se je prestrašil ter hitel v hlev nastiljat liski.

* * *

Na vasi so se igrali otroci. Večji in močnejši so bili «svinko»; manjši, samosrajčniki, pa so sedeli v gorkem, od solčnih žarkov preperem prahu ter opazovali večje pri njih igri, se čudili in pri tem nastalem prepiru kričali sedaj na tega, sedaj na onega.

Otroci so popustili «svinko», se uprli ob svoje palice in pozdravljali novega prišleca.

Ivo se je pridružil otrokom.

«Kje imate «svinko»? — danes vam jo gonim ves dan, če hočete!»

Otroci so se smejali in kričali: Ivo, Ivo! danes si pa pijan, ali kaj?!

Ivo je bil najmočnejši dečko vaše mladeži. Ni mu bilo še polnih deset let in vendar so mu

prerokovale vaše babnice velike reči. Glas o njem je bil različen, ali v enem so si bili vsi edini: veliko gorja bo še prizadjal Ivo na svetu.

In Ivo je pa v resnici zaslužil to slavo.

Vedel je za vsa ptičja gnezda daleč naokoli, gospoda župnika je obmetal že parkrat s kamni, pobil vse šipe v župnišču, pretepal že vse vaše otroke in danes — danes se je prvič napil žganja. Doma se je maroga srečno otelila in to je očeta veselilo tako, da mu je privoščil malo veselja.

Otroci so se vstopili okrog Ivota in ga jeli spraševati, kje je dobil žganje. Ivo jih je nekaj časa gledal, potem pa iztrgal bližnjemu dečku palico iz rok, jel udrihati okolo sebe in kričati: — Bijmo «svinko», bijmo «svinko»! —

Otroci so jeli upiti in med vrisčem se je čul glas: — Pobje! dajmo ga, saj nas je veliko!

Slabo bi se godilo tistikrat Ivotu, da se niso začuli v istem hipu koraki izza ovinka; prvi je bil bolj mehak, drugi pa trd, kakor bi stopal z leseno in okovano nogo.

Hkratu je zastala Ivotu v žilah kri in palica mu je zdrsela z rok. Otroci so pozabili na igro, stali nekaj časa preplašeni vsak na svojem mestu, potem pa se spustili v divji tek.

Ivo se je polagoma ojunčil, segel za srajco, kjer je imel spravljene kamne in klical za beže-

čimi: strahopetneži, neumni! — jaz pa ostanem. — Vedno bližje so prihajali koraki izza ovinka, in Ivotu je upadal pogum; sedaj bi bil rad zbežal, ali bilo je že prepozno.

Kozma Momanjko je korakal počasi po vasi.

Kozma je bil strah vaše mladeži: njegova zakrivljena palica je večkrat neprijetno gladila koščena hrbtišča neugnanih otrok, ko pa je stopal danes po vasi, ni videl ničesar. Poznal ni otrok, niti znancev, ki jih je srečaval. Njegove oči so strmele tjakaj proti zlatemu solncu, ki se je vedno bolj in bolj bližalo zatonu; misli so mu bile na sivem oblaku, ki je plul po azurnem nebu in počasi ginil v zlatem kolobarju mogočnega solnca. Mehko mu je bilo tedaj pri srcu in najraje bi objel ves svet.

Ivo je zalučil kamen za Kozmo. Kamen se je kotolal, in zadel Kozmo v leseno nogo. Zabobnelo je in kamen je odletel v graben.

Kozma ni čutil ničesar. Mirno in obenem težko mu je bilo srce in najraje bi objel ves svet.

Počasi je korakal po beli in prašni cesti iz vasi na polje. Sredi dolge in ravne ceste je zavil med cvetoča polja in zelene travnike proti gozdu.

dalje...

je dejal sodrug Kristan, vsakemu pametnemu človeku je razumljivo, da rešuje politika naših nacionalistov tablice, narod pa pušča brezbrizno, da propada. Glasilo »Narodne tiskarne« je takoj zavilo besedo in z razprtimi črkami je zatrdilo, da se je Kristan norčeval iz slovenskih napisov in iz trobojnice. Temeljiti gospod Zirkelbach je pa dejal teden pozneje kar, da so se socialni demokratje norčevali iz narodnosti. V soboto je dejal Kristan na lepem shodu v areni, da se niso socialni demokratje nikoli norčevali iz narodnosti, ampak iz narodnjaških fraz, a »Narod« že iztuhta, da se je Kristan norčeval iz koroških Slovencev, ko se je slo za volilno reformo. Prav lepo! Na tistih shodih, kjer se je govorilo o koroških mandatih, je bilo precej liberalcev, pa tudi nekaj voditeljev med njimi, »Narod«, ki je tako kratke pameti, bi jih lahko vprašal, kako je bilo tam, in izvedel bi, da takrat sploh ni bilo norčevanja, ampak o reformi se je govorilo zelo resno, pa tudi o koroških Slovincih in ravno Kristan je povedal, da uničuje koroško Slovenstvo najbolj klerikalizem, pa je zagovarjal reformo tudi zato, ker dobe koroški Slovenci po njej vsaj en mandat, dočim prej niso imeli nobenega. Toda kaj je vse to narodu mar? Socialisti se morejo norčevati iz narodnosti, tako hočejo v Knafovih ulicah. In menda nič ne jezi »Narodovih« urednikov, tako, da se vendar ne norčujejo. Ali končno nismo samo za to na svetu, da bi delali »Narodu« veselje.

Ljubljanski Nemci vabijo svoje pristaše z lepaki, naj reklamirajo državnozborsko volilno pravico. Kakor se čuje, so definitivno sklenili, postaviti lastnega kandidata.

Tolaži se »Slovenski Narod«, da liberalna stranka ni razvijala agitacije za občinske volitve. Kako pa, da ima zahvaliti svojo zmago pooblastilom? Kaj so sama prifrčala njih agitatorjem v roke? Kakšen popravek pa je imela dolga vrsta fiakarjev na Cesarja Jožefa trgu? Kaj pa je bilo to, da se je vsiljevalo volilem še na stopnicah modre listke? Pa bene — naj si lažejo v lastni žep; nam ne bo škodovalo.

Staro laž imenuje »Slov. Narod« trditev sodruga Kristana na sobotnem shodu, da so liberalci sovražniki enake volilne pravice. »Narod« je tako korajžen, da bije sam sebe po zobeh. Kristan je trdil, da se izreka liberalna stranka za splošno, pa ne za enako volilno pravico v občini. Če to ni res, naj pa »Narod« natisne dotični odstavek liberalnega programa in če je tam zahteva enake volilne pravice, se gremo takoj izpovedat in spokorit. Zares, imeniten list, ki ne pozna programa lastne stranke!

Liberalci sklicujejo za nedeljo zopet shod v Mestni Dom, kjer bode poročal gospod Hribar. Glej, glej, torej se liberalci vendar ne zanašajo tako brezpogojno na svojo moč! Liberalni shodi — kaj vse stori splošna volilna pravica!

Reakcija se združuje. Naša navada je, da pišemo poljudno in razločno; toda v Knafljevih ulicah ne razumejo nič. Zadnjič smo dejali, da so liberalci in klerikalci ona nazadnjaška masa, kateri velja naš boj. Kot simptom za združevanje in koncentracijo reakcije smo navedli Hribarjevo metanje za klerikalci, torej kot simptom, kot posledico. »Sl. Narod« pa argumentira v potu svojega obraza, da se iz tega metanja ne da sklepati na združevanje. I seveda ne, vzrok reakcionarne koncentracije je skupnost v interesih mošnjička; metanje pa je le posledica, le viden in značilen simptom.

Kompromisi in socialna demokracija. Ljubljanska časnikarska politika se giblje že nekaj časa sem v znamenju — izmišljenih kompromisov. Ostane mož z globokim prepričanjem in razodene strmečemu svetu socialno-demokracično-liberalni kompromis — nezakonskega otroka svoje politične fantazije. In takoj zagrmí iz klerikalnih vrst: Zapravili so svoje politično društvo, zaigrali svojo čistost. — Dovtipnež pripoveduje v oštariji, da Štefe pobira glasovnice za socialno-demokracične občinske kandidate. »Slov. Narod«: socialno-demokracično-klerikalni kompromis. Pesmica o čistoti in političnem devištvu po znani melodiji. — Značilni so ti izmišljeni kompromisi in razmotrivanja, ki so se nanje snovala v toliko, ker razkrivajo to čedno politično družbo, v kateri se mora socialno-demokracična stranka gibati. V večnem strahu, da ne zapravi deviškega venca, da se je ne prime slab glas. Značilni, ker kažejo klerikalno in liberalno stranko nelaskavo v prav senčni luči. Naše stališče proti obema buržoazijskima strankama je stopati ž njimi v eno samo razmerje — v bojno razmerje.

Spodobnost buržoazijskega časopisja. Zalostni slučaj v Rožni dolini, ko je nesrečni oče v hipni blaznosti, katera je omračila razum in mu vzela razsodnost, pretrgal življensko nit svojima otrokoma in končno zavrgel se lastno življenje, je postavil spodobnost obeh glasil klerikalne in neklerikalne buržuazije pred težko skušnjavo. Dočim je v dostojnem časopisju navada, da se takih tragičnih dogodkov dotika z največjo rahlostjo, ki je tragiki dogodka edino primerna, sta »Slovenec« in »Narod« izrabila slučaj, da omakata svojo sesušeno fantazijo v »mislakah tople človeške krvi«. da napajata svoje senzacije žejne oči v »izhlapevajoči krvi«. In tudi namigavanje, da je bil nesrečnik član in odbornik raznih klerikalnih organizacij, ne zgreši svojega smotra! — Izkoriščanje najžalostnejše tragedije v puste senzacije in politične svrhe, opiso-

vanje za dogodek sam čisto nepomembnih podrobnosti v v stilu krvoločne romantike — kakšna sorodnost z ravnanjem hijen, ki se rede od — človeških trupel!

Goriški liberalci kandidirajo v tretjem goriškem okraju (Tolmin, Cerkno, Kanal, Kobarid, Bovec) odvetnika dr. Rudolfa Gruntarja iz Tolmina.

Shodi.

Napovedani so:

Gorica. V nedeljo, 21. aprila volilni shod v hotelu »Central« ob 11. uri dopoldne. Poročevalec sodrug Skabar, kandidat za mesto Gorica.

Vrtojba. V nedeljo, 21. aprila ob 3. uri popoldne volilni shod. Poročevalec sodrug Milost, kandidat za goriško okolico.

Volilni shod v Radečah. Dne 14. t. m. ob 10. uri dopoldne se je vršil pri Blaserju v Radečah volilni shod, ki je jasno pokazal, kako priljubljenost uživa graščak Povše med kmeti litijsko-radeškega volilnega okraja. Lokal je bil nabito poln in poslušalci, po večini kmetje, so navdušeni pritrjevali govornikom kandidatu Cankarju ter sodrugoma Etbinu Kristanu in Čobalu. Kljub pozivu predsednika Čobala se ni oglasil noben nasprotnik in je bila Cankarjeva kandidatura soglasno sprejeta.

Pragersko. V torek, dne 9. t. m., je bil tukaj javen železničarski shod ob ilbilni udeležbi. Poročal je sodrug Josip Kopač. Dnevni red je bil: »Kaj so se železničarji naučili od zadnjega pasivnega odpora!« Govornik je naslikal vzroke gibanja, trdovratnost železničnih uprav ter obrazložil koncesijo, katere je dosegla solidarnost železničarjev. Govornik je žel burno odobravanje. Sprejet je bil predlog, da se odpošlje generalnemu ravnateljstvu juž. železnice spomenico za upeljavo 12urne službe (za premikače in spremembne čuvaje) ter 24urni odmor; enak služben čas se zahteva tudi za kurilniške delavce.

Dopisi.

Maribor, 13. aprila. Pametni predlog dr. Rosine, da se mariborski Slovenci s svojimi glasovi pridružujemo socialnim demokratom, je prodril na shodu v Narodnem domu s 5 glasovi večine. Toda »prvaki in narodnjaki«, večalimanj klerikalno barvani ljudje, ki so jih polna usta »narodne sloge in discipline« se temu sklepu ne bodo pokorili in se hočejo raje osmešiti z lastnim kandidatom. V ta namen sklicujejo shod, kandidat še ni določen. Čuje se pa ime advokata dr. Pipuša. Če bi imeli mariborski »voditelji« le troho politične razsodnosti v svoji glavi in vsaj drobtinico tiste ljubezni do svojega rodu, o kateri tako ginljivo pojo, bi se bili že davno dogovorili s tamošnjimi socialnimi demokrati. Slovencev je v Mariboru toliko, da predstavljamo političen faktor. Sami sicer ne prihajamo v poštev, toda gledati bi morali, da svoje glasove koristno naložimo. Izmed vseh mariborskih strank pa je tudi nesocialistnim Slovincem najbližja socialno-demokracična stranka, ki se edina resnično bori za narodno ravnopravnost. Toda kanoniki, ki vodijo slovensko politiko v Mariboru, se križajo pred socialnimi demokrati, s tem pa napravljajo politični križ nam mariborskim Slovincem. Sodeč po »štimumi« bode večina mariborskih Slovencev glasovala za socialno-demokracičnega kandidata.

Socialni pregled.

20.000 kron je plačal neki bogataš za eno samo cvetico, neko vrsto orhideje. Blaznost se bliža vrhuncu. Psi, konji, cvetice, ženska, to so »predmeti«, za katere imajo smisel kapitalistični izsesevalci in za katere kaj žrtvujejo. No, pa saj bodo tudi lahko, dokler bo vladal ta imenitni družabni red, po katerem je človeško meso in življenje naravnost minimalne vrednosti v primeri z živalskim. Toda je še veliko ljudi, ki se več ne cenijo tako nizko!

Strokovni pregled.

Strokovno gibanje na Francoskem. Zveza delavcev za živila je — kakor smo poročali — sklenila v principu generalni štrajk. Delavci zahtevajo zagotovitev minimalne mezde in izvedbo tedenskega počitka. Buržoazijsko časopisje slika hudiča na steno in celo glasni so organi radikalno-socialne stranke.

Mornarniški delavci se nahajajo tudi v gibanju, ki utegne privedi do splošnega štrajka. Povod: zahteva po starostnem zavarovanju. Na svojem poslednjem kongresu so bili sprejeli zakonski načrt radikalnega poslanca Siegfrida, ki ga je vlada odklonila, češ, da gre predalet. Sedaj so delavci na svojih zborovanjih zavrgli vladni načrt. 13. maja se vrši kongres, na katerem se bo odločilo vprašanje o štrajku.

Državni uslužbenci se bore za kvalifikacijsko svobodo ter zahtevajo, da se smejo uradniki prav tako kot delavci organizovati v strokovnih društvih. Radikalno-»socialistična« vlada pa je nekaj uradnikov, ki so javno zahtevali to pravico, disciplinirala.

Najnovejše vesti.

Linec, 16. aprila. Občinske volitve v 3. razredu so končale z lepim uspehom socialno-demokracične stranke. Nje kandidatje pridejo s 628 do 734 v ožjo volitev z nacionalci, ki so sprejeli 999 do 1042 glasov. Klerikalni kandidatje so zbrali 349 do 417 glasov. Pri prejšnjih volitvah so prejeli socialno-demokracični kandidatje 614 do 660 glasov.

Dunaj, 17. aprila. Član odbora telefonskih naročnikov Viljem Lutz je upravitel na člane vseh avstrijskih trgovinskih zbornice odprto pismo, v katerem poziva zbornice in podobne korporacije, naj pretrgajo vse odnose napram trgovinskemu ministru Fortu, dokler ne prekliče naredb, s katero se je zvišalo telefonske pristojbine. Ako ne bi zadostoval ta bojkot, naj bi se enako postopalo napram ministrskemu predsedniku. Predsednik dunajske trg. zbornice naj naznani trg. ministru, da se ga ne more povabiti na otvoritev nove zbornične palače.

Lvov, 16. aprila. Predavanja na lvovskem vseučilišču, ki so bila zaradi znanih izgrediv zistirana, so se zopet začela.

Lipsko, 15. aprila. Izključitev lesnih delavcev se je raztegnilo tudi na Lipsko, Draždane, Görlitz in Halle, vsled česar naj noben lesni delavec ne sprejme dela v Nemčiji.

Berolin, 17. aprila. »Vorwärts« objavlja sklep stranke glede praznovanja prvega majnika. Kjer bi tako praznovanje povzročilo, da bi se delavce izključilo iz tovarn, se delavci lahko vzdrže praznovanja; zberó naj se pa zvečer na shodih in naj v primerni obliki povdarjajo svoje zahteve.

Berolin, 16. aprila. V debati o proračunu notr. ministrstva je konstatiral soc. dem. Horn, da je dosedanja debata pokazala, da nezadovoljnost delavstva ne izvira iz socialno-demokracične agitacije, temveč iz piškave socialne politike boržoazije. Govornik je zahteval v stekleni industriji uvedbo osemurnika, nedeljskega počitka in odpravo nočnega dela. — Posl. Dirksen je dejal, da se državni zbor pri socialno-političnem delu ne sme preveč ozirati na soc. demokrate. V imenu drž. stranke se je izjavil za raširjenje nedeljskega počitka, za ustanovitev drž. delavnega urada in za uvedbo dokazila sposobnosti. — Posadovski je obsojal terorizem proti stavkokazom in dejal, da more v tem oziru odpomoči revizija kazenskega pravnega reda.

Sofija, 15. aprila. Opozicija je priredila včeraj protestni shod proti politiki vlade. Shod je zahteval preklic postave, po kateri bi prišli morilci Petkova pred vojno sodišče, obsodil je ustanovitev vojnih sodišč v času mira ter je zahteval demisijo vlade.

Petrograd, 15. aprila. Spor med Stolipinom in Golovinom je poravnan. Izvedenci smejo podati pred proračunsko komisijo svoje mnenje, sej se pa ne smejo udeleževati.

Petrograd, 16. aprila. Socialno-demokracični poslanci v dumi nameravajo interpelirati vlado, ker je odposlala generala Taubeja v Baku, da preišče vzroke delavskega štrajka, ki se vrši v popolnem miru.

Moskva, 16. aprila. 25 oboroženih ljudi je napadlo železniške sele, ki so imeli pri sebi 93.000 rubljev. Ker so naleteli na oborožen odpor, se jim je posrečilo oropati le tisoč rubljev. En napadovalec je ubit, trije ranjeni.

Petrograd, 16. aprila. Duma je nadaljevala agrarno debato. Desničar Puriškevič je dejal, da kmečko ljudstvo ne tare toliko pomanjkanje zemlje, kakor nezadostna gosp. izobrazba. Grajal je Poljake, ki hočejo rešiti kmečko vprašanje le v samostojnem poljskem dež. zboru.

Petrograd, 16. aprila. »Novoje Vremë« javlja da so angl. družbe z angl. upravo nakupile posredovanjem moskovske tehniške pisarne večje število zlatih in bakrenih rudnikov v Sibiriji, v katerih nameravajo namestiti Ruse le kot delavce.

Petrograd, 16. aprila. Skupina članov zmer-nih strank si je vzela za glavno nalogo, ohraniti dumo in pospešiti njeno delavnost ter voditi boj proti tistim, ki hočejo izrabiti dumo za revelucijske namene. Na zadnji seji je ta skupina obsodila delovanje »Zveze ruskih ljudi« (črnih čet), ki z lažnjivimi telegrami pačijo pravo mnenje prebivalstva.

Petrograd, 17. aprila. »Slovo« naznanja, da je policija aretirala dne 10. in 14. t. m. v sedmih glavnih ulicah 25 udov revolucionarne organizacije, med njimi 7 žensk. Pri hišnih preiskavah se je našlo revolucionarne oklice, samokrese, bodeže, streljivo in peklenke stroje. Sedem prijetih so dijaki iz Kijeva in iz Varšave. V mestni bolnici se je našlo ob priliki samomora neke usmiljene sestre orožja, dinamita in bomb.

Moskva, 17. aprila. Pri napadu na denarni transport pri pužmanskem mostu je bilo ugrabljenih samo 400 rubljev. Osem napadalcev so prijeli, med njimi nekega dijaka s tehnike, ki pa taji vsako udeležbo.

Rim, 16. aprila. Danes je bil v Vatikanu tajni konzistorij, v katerem je papež imenoval za kardinala patriarha beneškega ter škofo iz Luke, Pize, Palermo, Malines, Burgos in nuncija v Madridu. V svojem nagovoru se je pritoževal nad Francijo.

Napulj, 16. aprila. Angleški kralj pride sem dne 19. t. m.

Pariz, 16. aprila. Odvetnik Leandri je izdal oklic, v katerem poziva na oborožen odpor proti revolucijskemu (antimilitarističnemu in antipatrijotičnemu) gibanju za svobodo vesti in dela; dalje zahteva, da se delavska borza zapre, splošna delavska zveza razpusti, državni uslužbenci, ki se pridružijo strokovnim organizacijam, da se takoj odlože.

Pariz, 16. aprila. Iz Novega Jorka se poroča: Strašen potres je snoči ob 11. uri 50 minut oskodoval mesto Mexiko. Sunki so trajali 4 minute. Potres je moral obsegati velike daljave, ker seizmografski aparati v Washingtonu in Albanyju niso prišli dve uri do miru.

Naznanja se potrese tudi iz St. Louis do Potosi.

Toulon, 16. aprila. Shod drž. delavcev in uslužbencev, ki so se ga v velikem številu udeležili zlasti učitelji, je v ostrih besedah obsodil ravnanje min. predsednika Clemenceauja, Brianda in Vilianija ter pozval k nadaljnjemu snovanju strokovne organizacije drž. uslužbencev, ki se naj priključijo delavski borzi.

Madrid, 17. aprila. Večerni listi, med njimi tudi uradna «Epoca», javljajo, da je imel mornariški minister posvetovanje z dvanajstimi inženirji velike angleške ladjedelnice zaradi obnovitve španske vojne mornarice.

Madrid, 16. aprila. Raisuli se nahaja sedaj pri kabilih v Alaiskanu, pa hoče zbežati na Špansko in se posvetiti trgovini.

London, 16. aprila. Včeraj je ministrski predsednik Campbell-Bannermann otvoril kolonijalno konferenco in izražal upanje na obilen uspeh.

London, 16. aprila. «Daily Express» poroča o razgovoru z nemškim diplomatom, ki biva v Parizu: Na Nemškem se zasleduje z vznemirjenjem potovanje kralja Edvarda. Boje se, da pospeši prijateljske razmere in da ostane Nemčija osamljena.

New-York, 16. aprila. Med govorniki, ki so govorili snoči na mirovnem kongresu, je razlagal profesor Münsterberg z havarskega vseučilišča nazore Nemcev o vprašanju miru. Dejal je, da je za nemški narod mir kakor vojna vprašanje morale. Bilo bi pa krivično, dvomiti o nemških namenih, ker ni bolj gotovega predhodnika miru, kakor dobra volja nemškega naroda.

Prag, 17. aprila. Včeraj je imel min. predsednik Beck pogovore s Kramarjem, Klumparom in s Pacakom v navzočnosti Herolda.

Prag, 17. aprila. Cesar je včeraj obiskal trg in obrt. zbornico. Pri vhodu ga pozdravi min. Fort; v zbornični dvorani ima pozdravni govor predsednik Rivnač češko in nemško: «zbornica se pripravlja na razstavo; oba naroda hočeta plemenito tekmovali; združena v gospodarskih interesih najdeti gotovo tudi pot do izravnanja političnih nasprotij». Cesar odgovarja češko in nemško, «naj bi bila razstava velik korak do poštenega zblizanja in trajnega miru». Cesar ogleda načrte o reguliranju Vltave, potem obišče novo ljudsko in meščansko šolo v Karlinu, potem stavbišče nove univerze; tu ga pričakajo Beck, Pacak, Prade; župan Gros na čelu asanacijske komisije pozdravi; cesar odgovori in sprejme zastopnike vseučilišča. Potem se vrne na Hradčane.

Budimpešta, 17. aprila. V detaljnih vprašanjih nagodbe sta vladi složni. Ločitev užitinskih davkov se izvrši že začetkom prihodnjega leta; Ogrska bo imela s tem 40 do 50 milijonov več dohodkov.

Budimpešta, 17. aprila. Govorico, da odstopi hrv. minister Josipović, se dementira.

Budimpešta, 16. aprila. Med Tokajem in Bakamazem je promet mogoč samo s čolni. Mesto je v nevarnosti. Prebivalci beže.

Budimpešta, 17. aprila. Včerajšnja Košutova izjava o nagodbi ni zadovoljila neodvisne stranke.

Budimpešta, 16. aprila. «Pester Lloyd» poroča iz Peterburga. Car in carica mislita, da se položaj na Ruskem kmalu toliko boljša, da prebijeta leto lahko v Darmštatu pri hesenskem nadvojvodi. Odpotovati mislita meseca junija. Baje se snide car takrat z Viljemom.

Lodz, 16. aprila. Na raznih krajih mesta so bili izgredi proti delavcem. En delavec je ubit, dva sta težko ranjena. Enega trgovca sta dva neznana človeka na ulici ubila spricho ljudstva ter sta zbežala.

Wiesbaden, 16. aprila. Včeraj je bil odključen 24. kongres za notranjo medicino.

Peterburg, 17. aprila. Štirje mladeniči so napadli vseučilišnega blagajnika s samokresi ter so ugrabili 2000 rublj.

Peterburg, 16. aprila. Ravnateljstvo tovarne Brianski je sklenilo, sprejeti delavce zopet na delo.

Honkong, 16. aprila. «China Mast» poroča, da so uradniki v Vuhovu napadli nekega Angleža.

Naprodaj je nekaj
hišne oprave
zaradi preselitve po nizki ceni.

Več se izve v našem upravnistvu Frančiškanske ulice št. 8, I, desno.

Sprejme se takoj
več čevljarjev
za pucanje in cvikanje.

Obenem dobe
tu bivajoči mojstri
popolnoma pripravljeno delo na dom.
Hitzl & Kozina, Breg 20.

Palermo, 17. aprila. Zadržjo noč je v Centragiovanu grozen pok kakor strela iz mnogih topov, ustrašil cel okraj San Leonardo. Vse je v strahu poletelo na prosto, kar se opazili, da se je porušila ogromna, mnogo sto kubičnih metrov velika skala nad gorskimi jamami, v katerih so nekdanj stanovali prvi naseljevalci mesta, sedaj pa jih rabijo kmetje za hleve. Kmet Angelo Patrinicola, ki je spal v jami, je srčno poškodovan, vse živali so ubite. Bati se je, da se zruši še več skalovja.

ALSTRO = AMERICANA

*Polniki v Ameriko
Italeri želijo dobro, po ceni in
zanesejivo potovati naj se obrnejo
na*
Simona Kmetek
*v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Vsakevrstna Pojasnila daje se brezplačno.*

Stanje hranil. vlog:
22 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
760.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3
poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

ZA VARNOST VLOG JAMČI POLEG LASTNEGA REZERVNEGA ZAKLADA
MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA Z VSEM SVOJIM PREMOŽENJEM IN VSO
DAVČNO MOČJO. DA JE VARNOST VLOG POPOLNA, SVEDOČI ZLASTI
TO, DA VLAGAJO V TO HRANILNICO TUDI SODIŠČA DENAR MLADO-
LETNIH OTROK IN VAROVANCEV. 4 26—22

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.
Posoja se na zemljišča po 4½%, na menice in na vrednostne
listine pa po 5% na leto.

Sodrug, organizirajte se!

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi crkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošure, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomise, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadružne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in cenovno. V isti založbi je izšla tudi času primerna knjižica v **drugi, pomnoženi izdaji**

Novi državnozborski volilni red.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52—38

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 12 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

25. štev.

V Ljubljani, v četrtek, dne 18. aprila 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Oupravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Francišanske ulice štev. 8/1.

Narodna avtonomija in liberalna kandidatura.

Narodna avtonomija je za slovenski narod glavni pogoj, če si hoče rešiti svoj obstanek preko silovitih narodnostnih bojov. Tega mnenja je z nami internacionalnimi socialnimi demokrati vred menda tudi naš najzagriženejši narodnjaški nasprotnik. Socialna demokracija ima v svojem programu narodno avtonomijo in bo zastavila vse svoje moči, da pospeši rešitev narodnostnih homatij v tem zmislu, in sicer že zaradi tega, da odstrani s tem vse tiste ovire, ki jih stavijo gospodujoči narodi v Avstriji raznim kulturnim in socialnim zahtevam. Ako si torej Ljubljana izvoli socialno-demokratskega poslanca, bo pokazala s tem polno razumevanje za to, česa je slovenskemu narodu predvsem treba, obenem pa tudi svojo politično zrelost, ker bo poverila boj za našo narodno eksistenco poslancu, ki bo ne le hotel, ampak tudi mogel boriti se uspešno za narodno avtonomijo. Nobena druga stranka ne bo prišla v bodoči državni zbor tako enotna, tako zrela, tako svesta si, kaj hoče, kakor stranka socialno-demokratska. In če že kdo poklada glavno važnost na rešitev narodnega vprašanja, ne more najti v nobeni drugi stranki večjih garancij, da se bo potezala za pravično rešitev tega vprašanja. Socialno-demokratska stranka bo v svoji državnozbornski delegaciji združevala zastopnike vseh avstrijskih narodnosti, in vsi ti so edini v tem, kako se ima narodnostno vprašanje rešiti. Tu ni razločka med Nemci, Poljaki, Čehi, Slovenci, Italijani in Rusini, nobena narodnost ne zahteva privilegijev in predprav za se, tu ni gospodujočih in ne zatiranih narodnosti. In drugod? Pri drugih narodih, pri nacionalističnih strankah? Eni se proglasajo za »herrenvolk«, drugi za helote (hlapce), eni sanjarijo o svojem nekdanjem kraljevstvu, drugi trkajo na sedanje svoje posestno stanje. Vsi skup bi pa najrajše požrli drug drugega. In to imenujejo »svet boj za narodne pravice« ter se sklicujejo pri tej svoji požrešni politiki na pravico etike, morale in kdove na kaj še: Še vera mora biti včasih dobra za to. —

Tudi liberalni kandidat g. Hribar je menda za narodno avtonomijo. Pravimo to pogojno, ker kdo ve, če ni iztuhtal kakega slovenskega državnega prava, v imenu katerega bi reklamiral za slovenski narod vse one dežele, koder so nekdanj bivali Slovenci. Ali pa, če se ne ogreva morda za hrvaško državno pravo bolj nego za slovensko narodno avtonomijo?

Pa recimo, da je brezpogojno za avtonomijo in da ima namen in resno voljo, boriti se zanjo z vsemi silami in z vsem uplivom svoje osebnosti. Vpliv osebnosti Hribarjeve? Tu smo pri odločilni točki. Kje in kako pa hoče on uveljaviti svojo osebnost? Na to naj nam odgovori jasno on ali pa oni volilci, ki se toliko zanj ogrevajo in si toliko obetajo od njegovega osebnega upliva. Mi, socialni demokrati, dobro vemo, in smo prej povedali, kje bi se potezal naš poslanec za slovensko

narodno avtonomijo in smo dokazali, da je z vso gotovostjo pričakovati, da njegovo prizadevanje ne bi bilo brez uspeha. A Hribar? Kako je omahoval in dvomil v svojem kandidatnem govoru na zadnjem shodu v Mestnem domu! Ponujal se je Šušteršičevemu klubu, obetal si, da morda slovenski narod vendar pošlje še kakega liberalnega poslanca razen njega, in če bi ga že vse te nade pustile na cedilu, bi se zatekel k našim slovanskim bratom, pri katerih bi našel več opore in pomoči nego drugod. Glede prve eventualnosti mu je dr. Šušteršič v nedeljo v »Unionu« odgovoril tako nežno, da ima Hribar, če je količkaj občutljiv, zadosti in se Šušteršiču ne bo več ponujal. Druga eventualnost je precej problematične vrednosti. Prvič dvomimo, in to precej upravičeno, da bi res kak liberalec bil izvoljen na Slovenskem, in drugič, kaj bi pa zmogli tisti trije ali štirje možiceljni med 500 poslanci? Nihče se ne bo zmenil zanje, nihče ne iskal njihovega zaveznitva, še veliko bolj žalostno ulogo bi igrali, nego so jo oni štirje liberalni poslanci v prejšnjem parlamentu.

Ostanejo torej slovanski bratje. Kateri so to? Čehi, Poljaki, Rusini. Znano je, da v politiki ni mesta za sentimentalnost, da velja tu le pravilo o skupnosti interesov in pa še kvečjemu do ut des (dam ti, da i ti meni kaj daš!) Mej vsemi prej omenjenimi narodi so Čehi najbolj na glasu zaradi svojega slovanstva, slovanske vzajemnosti i. t. d., Poljaki mnogo manj, Rusini pa čisto nič. Nismo še pozabili izreke poljskega poslanca v državnem zboru: »Der Slavismus ist uns keine Pfeife Tabak wert« in najnovejši poskusi Rusinov, da bi si pridobili v Nemcih zaveznike v prihodnjem državnem zboru, kažejo na vse drugo, kakor na kak čut slovanske vzajemnosti pri Rusinih. O vzrokih tega pomanjkanja slovanskega čuta nimamo namena danes razpravljati. Faktum je, da ga ni, da ga še dolgo ne bo, in da je to zakrivilo naše slovanstvo. Paradokson, kakršnih je obilo med nami!

Čehi in Poljaki so historični narodi s precej slavno zgodovino. Historizem jim meša glave in kali razum za sedanje potrebe. Hradčani in Wawel, v njem češki, odn. poljski kralj, svetovaclavska krona in »Poljska od morza do morza«, to so gesla, za katerimi gre slepo večina češkega in poljskega naroda.

Obnoviti historično-politične oblike, to so si stavili za glavno nalogo njih zastopniki v bivšem državnem zboru, in si jih bodo brez dvoma tudi njih bodoči državnozbornski poslanci.

Narodna avtonomija jim je zoprna in jih ne bo za njo pridobil Hribar, in naj se Čehom še tako laska in naj se poljsko še tako dobro nauči. »Milý pane, to nemůžeme« in »to nie jest dla nas ani zdrowo ani hawrowo« mu bo zazvenelo v odgovor.

In Rusini? Ti so sicer za narodno avtonomijo, ker bi le tako zastavili jez poljskemu nasilju, toda ti si bodo, kakor smo že omenili, iskali zaveznikov drugod, kamor Hribar ne more.

Ironija usode! Veliki Slovan ne bi našel podpore za rešitev eksistenčnega vprašanja našega naroda tam, kjer bi ga iskal! Kadar gre za svojo korist, z bogom, slovanska vzajemnost! Ta je le za bankete in sokolske zlete! Tam je je dosti naprodaj in poceni. — Vsak volilec si naj torej

resno zastavi vprašanje in si naj odgovori nanj po zrelem in treznem uvaževanju: Kdo se bo mogel za obstanek našega naroda boriti v prihodnjem državnem zboru uspešneje — Hribar ali Kristan?

Poglavja o politiki.

Z lepimi besedami prihajajo državnozbornski kandidatje pred ljudstvo, pa ga opajajo s frazami, z gesli, z obljubami, da bi odvrnili njegove misli od stvarnosti in mu napolnili glavo z dimom. Kdor jih posluša, bi menil, da se gre v državnem zboru za samo poezijo, za simbole, skratka za reči, ki so neskončno zvišene nad vsakdanjim življenjem in jim moramo slepo verjeti, ker jih ravno tako ne moremo razumeti, kakor skrivnosti apokalipse. Pride kandidat, pa pravi: »Slovenec sem. In še več: Slovan sem«, ta beseda pa naj hipnotizira volilce, da bi takej pozabili na vsakdanje križe in težave in v sladkih sanjah mislili, da jim pričara povdaranje Slovanstva raj na zemljo. Pride drugi in govori o sveti veri in o nebesih, ljudjem pa naj hipoma izgine izpred oči ta solzna dolina, v kateri se mučijo.

Vse to je samo slepilo, zakaj politika je trda reč, ki posega z obema rokama v globočine našega vsakdanjega življenja. Bremena, ki jih nosimo, nam nalagajo v državnem zboru; zakone, ki jih moramo slušati, paragrafe, s katerimi nas drže kakor s kleščami, nam določajo v državnem zboru. Poezije je pa tam preklicano malo in bliščeče pene, ki nam sedaj plavajo pred očmi, se razblinejo, čim se snide gospoda v lepi palači na Franzensringu.

Vsa politika se tiče ljudskega žepa in ves njen namen je v razredni državi, izvleči čim več iz suhega ljudskega mošnjčka v prid polnim denarnim vrečam. Vse povdaranje Slovanstva in Slovanstva ne pomaga delavnemu ljudstvu do boljšega kruha in ga ne obvaruje izkoriščanja.

Kdor se hoče obvarovati sugestije, s katero se mu približujejo privilegirani kandidatje, naj se le spomni, da je prva naloga državnega zbora določitev proračuna. Tedaj naj si ogleda naš obligatni proračun. Avstrija ima v tekočem letu 1891 milijonov kron dohodkov in enako izdatkov. Ako se odbije od dohodkov stroške za njih pridobivanje na upravo, se številke izpremene, pa dobimo čiste dohodke. Na ta način nam prikazuje proračun države sledečo sliko:

iz	kosmati dohodki	stroški	čisti dohodki
direktnih davkov	312	8	304
indirektnih davkov	773	151	622
kolkov, taks, pristojbin	163	5	158
drugih finan. dohodkov	40	25	15
pošte in brzojava	159	144	158
železnice	335	304	31
gozdov, posesti rudnikov	33	30	3
skupaj milijonov kron	1815	667	1148

Splošni stroški finančne in blagajniške uprave znašajo 77 milijonov kron; ako se odšteje še te, ostane 1071 milijonov čistih dohodkov.

Več kakor tisoč milijonov kron izvleče torej sedanja država na leto iz žepa svojih prebivalcev in državni zbor ima določiti, kako se porabi to svoto. Spričo takih številk mora obmolkniti vsaka fraza in jasno mora biti vsakomur, da je politika

Sodrugij in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

v prvi vrsti denar. Pri volitvah za državni zbor se torej ne gre zato, da hodi poslanec ob Veliki noči k spovedi ali pa da se nauči poljščine, temveč za vprašanje, komu bode pomagal nalagati bremena, komu v prid bode določal državne dohodke. Sedanja Avstrija plačuje na leto okroglih 270 milijonov kron za skupne stroške monarhije. 96 odstotkov teh stroškov požre militarizem; izdatke zanj poveča pa še svota 69 milijonov za brambstvo, tako da porabi država 339 milijonov, skoraj tretjino vseh svojih dohodkov za militarizem. Od vsake krone davčnega denarja gre 30 vinarjev v njegovo žrelo; a ko je nastopil socialni demokrat na Hribarjevem shodu proti militarizmu, je odgovoril liberalni kandidat prezirljivo, da se ne bo nikoli potegoval za — utopije.

Seveda, dokler bodo odločevali v državnem zboru Hribarji in Šušteršiči, je znižanje vojaških bremen utopija. Kaj pa bi rekli zgoraj, ako bi ugleden mož odrekel nekoliko tisoč kron svetlim sabljicam? Ali je za ljudstvo že militarizem najvažnejše gospodarsko vprašanje in v obstoječi družbi je vsako resno izboljšanje življenja v delavnih slojih nemogoče, ako se ne zmanjša ravno teh izdatkov, ki uničujejo ne bogatine in so zanje popolnoma neplodoviti. Vprašanje militarizma je gospodarsko tako važno, da bi moralo ljudstvo kratkomalo obrniti hrbet vsakemu kandidatu, ki ne poda jamstva, da nastopi z vso odločnostjo proti vojaškim zahtevam. Pri malih izdatkih se ne da prihraniti mnogo; pri militarizmu se lahko prihrani milione. Od naših poslancev moramo zahtevati, da napravijo iz Avstrije ljudsko državo, ne pa da varujejo militaristično državo. S svinčenimi krogli si ljudstvo ne more napolniti želodca. Ako se bogatinom ne poznajo svote, ki jih požre leto za letom moloh, se prokleto poznajo ljudstvu. Zato ne more biti demokratična politika drugačna, kakor protimilitaristična.

Z Goriškega.

Gorica, 13. aprila.

Zgodilo se je: Slovenski klerikalci in liberalci so se zedinili in imenovali skupnega kandidata v volilnem okraju Gorica mesto.

Gorica ima 5000 Slovencev in 19.000 Italijanov; zmaga je nemogoča. Toda narodni šovinisti so hoteli s tem škodovati socialnim demokratom. Upriporiti hočejo nacionalno gonjo med prebivalci obeh narodnosti našega mesta, ker ti ljudje, posebno tu na periferiji Slovenije, žive le izrabljaje nizka čustva nacionalnega šovinizma. Vsaki dan se ti ljudje blatijo po shodih z živo besedo in po listih s pisano besedo z najostudnejšimi psovki, z najpodlejšimi obrekovanji; a danes, pred volitvami si stiskajo roke. Tako so storili tudi italijanski šovinisti; zvezali so se in v Gorici nastopijo proti zedinjenim Slovencem meščanskih strank. V tem podlem boju eni kriče: Smrt Italijanom! Drugi spet: Morte ai sciavi!

Meščanske stranke obeh narodnosti se sklicujejo na narod, narod pa, narod, ki govori oba deželna jezika, narod, ki trpi pod kapitalističnim jarmom, narod, ki hrepeni po kulturi in po svobodi, je postavil lastnega kandidata v osebi drugega Skabarja iz Trsta, ki je slučajno rojen Italijan in ker je ta volilni okraj v ogromni večini italijanski, je tako postopanje socialno-demokratične stranke popolnoma naravno.

Glasovali naj bi bili naši narodnjaki slovenski za socialnega demokrata; toda ne! To ne prinese dobička. S takim počenjanjem so povzročili, da so se tudi italijanski volilci, čeravno so med njimi različne struje »starih« in »mladih«, ki bi se lahko razdelile, združili. Združena italijanska reakcija, združena slovenska reakcija proti trpečemu narodu, proti socialnemu demokratu.

Živela taka internacionala, ki se pokaže v prvi luči kot protiljudska, protinarodna!

Oh, slovenski narodnjaki, zapišemo še to v arhiv vaših — kaj bi rekli? — političnih perfidij.

Politični odsevi.

Ogrska hegemonija na Balkanu. Poslednjo soboto je ogrski ministrski predsednik Weckerle, govorec o balkanskem vprašanju namigaval o nekaki madjarski hegemoniji na Balkanu. Ideja ni nova. Deloma je bila uresničena v dobi kralja Matjaža Korvina; pokazala se je tudi v Kóšutovi koncepciji podonavske konfederacije, v ka-

teri naj bi Ogrska igrala vlogo balkanskega Pijemonta. Če pa je tudi izvedljiva, je drugo vprašanje. Res je, da se Madjari dobro spoznajo na politični register, toda sedaj vladajoča klika je tako prepojena plemenskega šovinizma, da niti ogrske države ne more organizovati. — Weckerle se je v svojem govoru dotaknil važnega trgovsko-političnega vprašanja: transbalkanske železniške zveze, ki naj bi prerezala ves Balkan. Tozadevno obstajata dva načrta. Po bolgarskem načrtu naj bi železnica vodila od spodnjega Dunava v Solun; ta načrt simpatično sprejemata tudi Avstro-Ogrska in Turčija. Po srbskem načrtu bi vezala železnica spodnji Dunav z Barom ob Jadranskem morju; ta načrt podpirata zlasti črnogorska in italijanska vlada, dočim se mu Avstro-Ogrska na vso moč protivi. Z njim bi se namreč Srbiji tudi v prometnem oziru popolnoma emancipirala od naše države.

Ministrska kriza v Belgiji. V Belgiji vlada veliko ogorčenje nad razveljavljanjem zakona o rudniškem delu, nad katerim se je dosedanje ministrstvo izpodtaknilo. Dekret, ki umika dotični zakonski načrt, je datiran 11. aprila, torej dan poprej, preden je bil v parlamentu sprejet. Ustava se je očitno prelomila, kajti zloglasni dekret je bil nedvomno podpisan šele po sprejetju zakona. Toda ne glede na to, je nedopustno, da je vlada poldrugo leto vodila parlament za nos, ko mu je predložila zakonski načrt v razpravo. — Sodeč po splošnem razpoloženju, doneso nove volitve zmago sedanji opoziciji, ki je obstajala iz socialnih demokratov, liberalcev in levega klerikalnega krila. Kaj bo z novo večino, je težko prerokovati, kajti po svoji sestavi je tako neenotna, da se bode kakršnakoli vlada težko nanjo opirala.

Britanska kolonijalna konferenca. Izgledi britanske kolonijalne konference, četrte tekom dvajsetih let se ne morejo imenovati sijajni. Na eni strani je imperijalizem, kakor ga je oznanjal Chamberlain, precej upadel in javno mnenje se je, kakor so pokazale poslednje angleške volitve, nagnilo k mirovni ideji in k prostotrbiji. Na drugi strani pa je med zastopniki na kolonijalni konferenci toliko nasprotujočih si interesov, da bo pozitiven uspeh konference prav neznan. — Na konferenci je zastopana angleška država (s kronsko kolonijo Indijo) in pa vse kolonijalne države, ki so v svoji notranjosti popolnoma samostojne. Na dnevnem redu je predvsem ustanovitev državnega sveta (Imperial Council), ki naj bi bil vidni izraz državne enote in ki naj bi prevzel naloge sedanjega kolonijalnega urada. Nekateri državniki »z dežele« žele, da se prenese vsa angleška zunanja politika na državni svet, »ker ne marajo prenašati despotizma angl. parlamenta nad celo državo.« Kot druga točka stoji na dnevnem redu vsebritanska carinska zveza. Protekcijonistična smer v Angliji se je uletela, dočim ima varstvena carina močno zaslonbo v kolonijah. Toda interesi so ji precej v laseh in zato pozitivnega uspeha tudi tu ni pričakovati. Končno se bo razpravljalo o državni brambni zvezi. Toda zastopniki ne kažejo — nekoliko pod uplivom mirovnega gibanja — posebnega veselja, da bi prinašali visok davek v krvi in denarju.

Pozor, ljubljanski volilci!

Reklamacije državnoborske volilne pravice so mogoče do **25. aprila**. Prepričajte se torej pravočasno, ali ste vpisani v volilni imenik. Ako mine 25. april ne da biti reklamirani, je pozneje vsako pritoževanje neplodno.

Da olajšamo volilcem delo, je imenik izložen tudi v **upravnistvu „Rdečega Prapora“**, Frančiškanske ulice 8, I. nadstropje, in sicer vsak dan (tudi ob nedeljah) od 9. ure dopoldne do večera. Tam se da vsako potrebno pojasnilo; tudi formularje za reklamacije lahko dobite tam.

Pazite tudi, da niso v imeniku tudi **nevolilci**, mrličji, mladoletni, izseljenci i. t. d. Zakon, ki velja za nas, mora veljati tudi za nasprotnike.

Imenik je pomanjkljiv. Uzrokov ne maramo preiskavati. Ali treba je, da se odpravi pomanjkljivosti, kar pa je le mogoče, ako sedelujejo vsi somišljeniki. Izvedeli smo, da izkušajo nasprotniki izreklamirati tudi nevolilce v imenik. Pazite torej!

Prinesite seboj dokumente, ki dokažejo:

- Avstrijsko državljanstvo;
- dovršeno 24. leto;
- enoletno bivanje v Ljubljani.

Reklamacija brez dokazil je ničevna ter jo vlada takoj zavrne.

Reklamacija in dokazila (krstni list, domovinski list, delavska knjižica) so kolka prosti.

Naznanite upravnistvu tudi take volilce, ki niso sami opazili, da so izpuščeni.

Čas je kratek! Z volilci, ki niso vpisani, se ne more zmagati. Storitve torej svojo dolžnost! Ako bodo vsi naši somišljeniki **pravilno** vpisani, je zmaga naša.

Volilno-okrajni odbor.

Domače stvari.

Občinske volitve v II. razredu. 1454 je volilcev v drugem razredu. V njem odločuje uradništvo, poleg katerega volijo posestni sloji. To je bila doslej vedno garda liberalne stranke. In od nje so dobili večeraj liberalni občinski kandidati povprečno 495 glasov. Razvijali so intenzivno agitacijo; ker jim je bilo sram, povedati to javno, so pripovedovali volilcem potihem, da je nevarnost in tako spravili na volitve, kar so le mogli. Ne polnih 30 odstotkov vseh volilcev drugega razreda je glasovalo za liberalce. Porazdelili so se njih glasovi tako, da je dobil Hribar 466, dr. Tavčar 436, dr. Majaron 427 in Sajovic 410 glasov; socialno-demokratični kandidata sta dobila: dr. Dermota 96, Kristan 86 glasov. Naša stranka ni storila za agitacijo prav nič drugega, kakor da je nominirala kandidate in jih naznanila volilcem, in to se je zgodilo šele večeraj. Kajti hoteli smo samo konstatirati, da se je tudi v drugem razredu že nekaj izpremenilo. Po današnji volitvi nam bodo liberalci verjeli to, tudi če ne bodo priznali. Za državnoborsko volitev so sedaj liberalni glasovi precej seštetni in državnoborski kandidat Hribar nima po dosedanjih rezultatih nič povoda za optimizem. Tako se ne pride v državni zbor ob času splošne in enake volilne pravice, kakor v občinski svet in na županski stol na podlagi volilnega privilegija. — Dne 14. maja bode odločeval — četrti razred. To se pravi: Boj bode takrat med socialno-demokracijo in med klerikalno stranko. Tam je liberalizem popolnoma odveč; doseči ne bode mogel ničesar; kdor razume volilna znamenja, mu mora biti to po rezultatih občinskih volitev popolnoma jasno, še preden pristopi prvi razred na volišče. Dne 14. msja nima liberalizem drugega poklica, kakor eventualno delati napoto. Če gospod Hribar ne verjame, se bode pa prepričal.

Hribar in privatni uradniki. »Sl. Narod« je iztaknil zaprašeno novico, da je glasovala socialno-demokratična stranka v drž. zboru proti zakonu glede starostnega zavarovanja priv. uradnikov in je ves srečen objavil to senzacionalno odkritje. Se vjema! Socialna demokracija označuje sprejeti zakon kot krparijo in je glasovala proti njemu. Gmotno stanje zasebnega uradništva je tako slabo, da ne more prenašati cele polovične oz. tretjinske premije, ki mu jo novi zakon obeša na vrat. Socialno-demokratična stranka je že nešteto krat podarjala, da bo ena njenih glavnih skrbi v novem drž. zboru prememba ravnokar sprejetega zakona v tej smeri, da se odzame ta težki križ privatnemu uradništvu iz ramen in se ga naloži kapitalistom, katerim itak privatni uradniki množe bogastvo čez vse mere. Drugačni so bili motivi za Hribarjevo sovražnost proti novemu zakonu, ki v najvišji kategoriji celo nič od delodajalcev ne zahteva. Hribarju se je smilil Hribar in njegovi kapitalistični tovariši, češ, da podjetnik pri svojih sijajnih dohodkih ne zmore delnega premijskega vplačevanja, ki mu ga zakon nalaga. Oprostiti je nameraval delodajalca tudi tega delnega bremena, ki je pri njega premoženjskih razmerah več kot neznan, in zvaliti to kvoto na državno blagajno. Da pa to v praksi ne pomenja drugega kot zvalitev vseh bremen na delavne sloje, na odjemalce, smo vzadnjič jasno dokazali. Vse to ravnanje kakor tudi »Narodovo« opravičevanje jasno označuje kapitalistično lakotnost in zalaganost in privatni uradniki si bodo preklicano dobro vtisnili v spomin, čigav prijatelj kapitalist Hribar ni. 14. maja se bodo privatni uradniki srečali s Hribarjem.

Ljubljana se krasno razvija, pravi gospod Hribar. To opazi tujec, čim stopi v mesto. Dobro bi bilo, ako bi imeli na južnem kolodvoru pripravljenih nekoliko čolnov, da bi se prišlo čez trg pred postajo, ki je najbolj podoben močvirju. Tu bi bilo restavriranje bolj potrebno, nego na Gradu.

Vprašanje tržnice za Ljubljano je menda popolnoma zaspalo. Par dni dežuje in po trgu se valjajo poljski produkti po blatu, da preide človeku apetit.

Reakcija na delu — klerikalni denuncijantje. Sodrugi Ropas je na shodu v St. Ferjanu razlagal besede narodnega programa naše stranke, namreč I. točko, ki pravi: »Avstrija naj se preuredi v demokratično zvezno državo.« Dejal je, da je prijatelj ljudovlade in da je republika bolja nego monarhistična država. Ovadili so ga takoj pri državnem pravdnistvu, ki danes zasleduje in preiskuje, da bi obtožilo sodruga Ropasa veleizdaje. Tako hoče zmagati vlada pri nas v volitvah s sodniki-kandidati proti sodr. Milostu. Ljudstvo je ogorčeno in gospodom ne pojde 14. maja slabše kot sploh mislijo.

«Naša zveza» zdravi bolešno kandidaturu Hribarjevo. »Naša zveza«, društvo servilnih uradnikov, požira vse od kraja, kar ji potisnejo liberalci v usta. Vsa nesreča, ki jo je predsinočni občni zbor te Hribarjeve »zveze« učinil, obstaja v tem, da se je zavzela za Hribarjevo državnoborsko kandidaturu. Hribarju te Hoffmanove kapljice, ki mu jih je »zveza« servirala, ne bodo prav nič škodovale, ker so prenedolžne, koristiti pa utegne to zavzemanje uradniku »Mestne hranilnice«, Ant.

Trstenjaku, ki si je pridržal vse avtorske pravice; in če se to zgodi, je akcija «Naše zveze» v polni meri dosegla svoj namen. — Društveni predsednik Duffé je tarnal, da društvo ni našlo odmeva med slovenskim uradničtvom. V svoji uljudnosti ne moremo zamolčati vzroka. Društvo se je rodilo na direktno ali indirektno povelje Hribarjevo, da bi varovalo onemogli liberalni stranki revmatični hrbet ob različnih volilnih viharjih. Uradništvo pa ima več političnega smisla, kot so mu ga liberalni mogotci pripisali in noče dajati sebe za tako dvomljivo politično vlogo na razpolago. Uradništvo ni hotelo obešati se na rep stranki, v kateri življenja pojema. Odklonilo je molče Hribarjevo komando, saj mora biti ena glavnih nalog politične organizacije uradništva, da prepodi servilizem, da izžene hlapčevskega duha, ki vlada po pisarnah in izven njih in ki duševno degradira uradnika. — Rojstvo «Naše zveze» in namen njenega življenja pa je s to glavno zahtevo navskriž; zato ni našla odmeva, zato ne bo našla odmeva...

«Edinosti» se meša, pa že nevarno. Čujte, usmiljeni ljudje, kaj je zapisala v ponedeljek: «Kristan umakne kandidaturu». Iz Ljubljane se nam poroča, da bo socialno-demokratski kandidat za državnozborski mandat mesta ljubljanskega, gosp. Etbin Kristan, umaknil svojo kandidaturu, ker v sedanjih razmerah ni upanja na pozitiven uspeh. Je-li se socialna demokracija sploh državnozborske volitve ne udeleži ali pa morebiti sklone kompromis s kako drugo stranko, o tem pa se danes ne ve nič gotovega. Kdaj pa vé «Edinost» sploh kaj gotovega? Sedaj vsaj vidimo, da se temu otroškemu listu lahko obesi prav vse. Če bi vedela, kakšen je vir te notice, bi bilo morda celo «Edinosti» sram. Svojemu poročevalcu naj se pa lepo zahvali za najnovejšo blamažo. Ker pa, kakor znano, zelo težko kapira, ji moramo vendar povedati, odkod prihaja njena senzacija. Vsak otrok vé, da je v Ljubljani za državni zbor socialno-demokratska kandidatura najresnejša. Klerikaleci niso tukaj dovolj močni, liberalci pa igrajo va banque s Hribarjevimi imenom. Da bi pa naredili sami sebi malo korajže, tekajo junaki à la Turk, Predovič i. t. d. okrog pa pripovedujejo svoje sanje o liberalni moči ljudem. Te pravljice sliši seveda več socialistov kot liberalcev, ker je pač več rdečkarjev v Ljubljani. Prijatelj, ki jo je tudi slišal, pa sreča Kristana na ulici in mu pravi smeje: «No, veš koliko glasov dobiš 14. maja.» — Kristan? Prijatelj: 400. — Kristan: Dobri bodo. — Prijatelj: Hribar jih ima pa 3000. — Kristan: Buh mu jih žegnaj. — Prijatelj: Ja, Turk je povedal. — Kristan: Ja, Turk!! (Napravi žalosten obraz.) Nič drugače ni, hitro prekliči kandidaturu. Kar plakate naroči! — — Slučajno sliši to poročevalec «Edinosti». «Sveti križ božji, taka senzacionalna vest!» Ustraši se, da bi bili plakati tiskani prej nego jo prinese njegovo glasilo, zbežlja tiho na pošto in v ponedeljek — je «Edinost» za eno blamažo bogatejša.

Jedilni listek opic. Za cesarski zverinjak v Schönbrunn pri Dunaju so naročili pred kratkim dve opici z otoka Sumatre. Na potu sta živali nekoliko oboleli, zato ju je takoj po prihodu dobil v ozdravljenje profesor Kechner iz državnega živino-zdravniškega zavoda. Sedaj sta opici že zdravi, toda ne še popolnoma, ravna jo torej z njima kakor z okrevanci. Da si ne pokazita želodca z evropsko hrano, jim je prepisal profesor dieto, katere se morata točno držati. Sluga jima nosi vsak dan v železni kurnik posebno hrano, in sicer zjutraj ob polsedmih kakao z mlekom in suhár (cvibak). Ob četrtni dve popoldne, govejo juho, goveje meso, zelenjavo, kašo s sirupom, vkuhano sadje in vino. Ob petih popoldne belo kavo s suharjem, fige, datelne, rozine, mandelne i. t. d. — Ni to satira, temveč resnica, gola in suha resnica kakor so suha rebra tisočev stradalajočih delavcev.

Dopisi.

Ljutomer na Murškem polju: V nedeljo, 14. t. m., je sklicala «Narodna stranka» shod volilcev v Ljutomer, da bi nominirala svojega kandidata za 24. štaj. volilni okraj. Zbralo se je natanko šteto 82 oseb, med njimi nad 20 nevolilcev iz Ljutomer. Vkljub temu slabemu obisku je bil shod velike politične važnosti, ker se je narodna stranka pokazala prvič v svoji pravi podobi; tudi se je pojavil že sad našega prvega soc.-demokratskega shoda. Ko se je namreč glasovalo o kandidaturi gospoda J. Kurse, bi bila njegova kandidatura gotovo odklonjena, če bi ne bili glasovali zanj vsi ljutomerski nevolilci in mladoletniki. Naši pristasi so mirno ostali na svojih sedežih, ker nam je vseeno, če je tudi sto kandidatov. S tem bi bil shod končan, če bi se ne bil vzdignil naš kandidat sodrug Viktor Kukovec ter od navzočega zastopnika Narodne stranke, g. V. Špindlerja, odločno zahteval odgovora na dvoje vprašanj. Prvo: kako misli, Narodna stranka uresničiti glavno točko svojega programa, narodno avtonomijo? In zgodilo se je, da je g. Špindler moral blagosloviti, kjer bi bil najrajše proklinjal. Politični kameleon dr. Grossman ga je namreč s svojo otročjo nerodnostjo prisilil, da je prečital ves narodnostni program soc. demokracije, ki je na vse navzoče naredil največji vtisk. Sicer pa je g. Špindler pri-

znal, da narodna stranka ne more nikoli uresničiti sama narodne avtonomije; pozabil je samo povedati s čegavo pomočjo hoče izvesti to svojo terjatev. Kar pa nismo slišali od g. Špindlerja, čuli smo od velikega realnega politika dr. Grossmana, ki je «urbi et orbi» naznanil, da bo «Narodni stranki» pomagal uresničiti avtonomijo — profesor Chiari.

To profundno oslarijo pa je še prekosil gospod nadučitelj Schneider, ki je predlagal, naj poslanci — z ozirom na to, ker bode zbornica po večini agrarna — prosijo cesarja (!), da skliče državno zbornico samo po zimi, in to raditega, da eventualnemu poslancu g. Mursi ne bode treba poleti zanemarjati svojega posestva!! Prosim, to niso izbruhi politične blaznosti (paranoia politica), ampak resni predlogi in nazori veljavnih mož «Narodne stranke»!

Nadalje jo konstatiral sodr. Viktor Kukovec, da nima 74% slovenskih zemljišnih posestnikov niti 10 oralov in nad 60% niti 4 orale zemlje, da torej kmetje, o katerih se izključno govori na vseh shodih — tudi na shodih «Kmečke zveze» — ne tvorijo niti 1/4 slovenskega poljedelskega prebivalstva. Sodrug Kukovec vpraša g. Špindlerja, kako misli «Narodna stranka» na podlagi svojega agrarnega programa pomagati tem revežem, ki tvorijo 3/4 našega ljudstva in ki niso drugzega, nego slabo plačani težaki na kupici lastne zemlje. Kaj je odgovoril g. Špindler na to vprašanje? — Da ni prišel v Ljutomer govorit o gospodarskem programu «Narodne stranke»!

S tem odgovorom je g. Špindler navzočim želarjem in viničarjem precej odprl oči; toda še bolj je to storil g. Jožko Rajh ml., veleposestnik in glavni zaupnik «Narodne stranke» za ljutomerski okraj. Razkoračil se je gospod, začel tolči po svojih veleposestniških in sokolskih prsih in izustil je besede, ki so kakor blisk v temni noči razodele velikoposestniški, ljudstvu sovražni značaj «Narodne stranke». G. Rajh je protestiral proti sodr. Kukovcu, češ, da on odnosno njegova stranka hoče kmete potisniti popolnoma v kot — kar seveda niti sodrugu Kukovcu niti naši stranki ne pride na um — in potem je rekel dobesedno: «Mi kmetje smo steber države! Mali posestniki, želarji in viničarji, pa so sami krivi, da so siromaki, zakaj ne gospodarijo boljše. Želarji ali sploh poljedelski siromaki so samo takiljudje, ki so vsled slabega gospodarstva in zapravljenosti prišli na nič.» Potem je začel g. Rajh razkapati ves gnoj, katerega je lakaj fevdalnega veleposestva in oče programa naše dične «Kmečke zveze», zloglasni «Reichsritter» von Hohenblum, nakopičil v predelih «Gospodarskega Glasnika», proti socialni demokraciji.

Pri vseh razsodnih zborovalcih so besede zbesnelega veleposestnika vzbudile ogorčenost in gnjev. Vašemu kandidatu je rekel mož, ki je bil pred štirimi tedni voljen za zaupnika «Narodne stranke» za eno tukajšnjih občin: «Prav je tako! Tedaj smo se spoznali; mojega glasu in stotero drugih poljedelskih »zapravljivcev« gospodje veleposestniki od narodne stranke ne bodo dobili!»

Da ne bode mogla stranka liberalnega slovenskega štaj. veleposestva, takoiimenovana «Narodna stranka», se izgovarjati, da mnenje g. Rajha ml. ni merodajno za stranko, je sodr. Kukovec takoj zahteval od g. Špindlerja, naj izreče nedvoumno, ali se on kot zastopnik «Narodne stranke» strinja z besedami g. Rajha ali ne? In konstatirati moramo tukaj enkrat za vselej: Gospod Špindler niti z eno besedo ni desaviral govora g. Rajha.

Dobro je tako! Sedaj se poznamo.

«Narodna stranka» pa si naj zapomni: Dne 14. aprila t. l. začela si je sama kopati svoj rani grob in prvi prijel je za lopato gospod Jožko Rajh ml.

Delavci iz Trsta in okolice!

Prihitite v velikem številu na

volilni shod

ki bode

v soboto, dne 20. aprila t. l.

ob 8. uri zvečer

v veliki dvorani delavskega doma

ulica Boschetto št. 5. II. nadstropje.

Govoril bode sodr. Iv. Regent o dnevnem redu:

Tržaški Slovenci in državnozborske volitve.

== Nihče naj ne manjka! ==

Socialni pregled.

Sprevodniško osebje južne železnice v Ljubljani ima dne 18. aprila ob 2. uri popoldne važno posvetovanje «pri Štajercu» na Resljevi cesti. Naj pridejo vsi, ki so prosti.

Solidarnost uradništva in delavstva. Francoska vlada nastopa proti organiziranju uradništva in že obstoječe organizacije razpušča. Organizirano delavstvo se je postavilo za uradništvo in izdalo odločen protest proti vsakršnemu vladnemu nasilju. Interesi delavcev in uradnikov so skupni, gospod državnozborski kandidat, ne pa delavcev in kapitalistov!

Pozor, delavci s kamnom! V kantonih Tičin in Uri v Švici so delavci s kamnom že 5 mesecev v mezdnem gibanju. Tovariši torej tam ne iščejo dela.

Shodi.

Shodi v Borovnici in v Preserjih. Dne 14. t. m. ob 11. uri popoldne se je vršil v Borovnici v gostilni Petričevi in pod predsedstvom sodr. Kesslerja jako dobro obiskan shod, na katerem je poročal o državnozborskih volitvah kandidat sodrug Kopač. — Popoldne ob treh pa se je vršil volilni shod v Preserjih v restavraciji pri postaji pod predsedstvom sodr. Puca. Udeležilo se je shoda nad sto ljudi; med referatom Kopačevim je začel razgrajati mežnar z Gore, pa je bil od sodrugov takoj postavljen na hladen zrak; nato je hotel kaplanov voznik, Franc Suhadolnikov, z zvoncec delati obstrukcijo, pa ga je doletela mežnarjeva usoda. Kandidatura Kopačeva je bila na obeh shodih enoglasno sprejeta.

Najnovejše vesti.

Dunaj, 17. aprila. Ob 1. popoldne se je od peljal cesar z velikim spremstvom ob trajnih ovacijah ljudstva k polaganju zaključnega kamna vltavskega mostu. Na županov govor je cesar odgovoril češko, naj bi pomenila ta važna stavba začetek lepega razvoja Praga. Cerkvene ceremonije je opravil kardinal Skrbenský. Prvi je udaril cesar z zlatim kladivčkom na kamen. Potem se je odpeljal cesar v umetniško akademijo, pohvalil nje uredbe, ogledal je moderno galerijo in je grofu Harrachu izrekel upanje, da zedini oba naroda umetniška nadarjenost obeh v mirno tekmovanje. Nagovoril je slikarja Bukovca, kiparja Vyselbeka in profesorja Beniška. Ob 4. popoldan se je vrnil na Hradčane.

Dunaj, 17. aprila. «Neues Wr. Journal» piše, da ima Italija pravico, iskati prijateljstva tudi izven trozveze, kar je priznal tudi Bulord. Kralj Edvard namerava napraviti črto v nemško politiko; italijansko-francosko-španska zveza je dosti močna, da spravi Nemčijo v tisto «splendit isolation» (slavno osamljenost), katere se je Anglija rešila. «Vaterland» misli, da napravi Edvard Italiji kak kolonialni predlog.

Prag, 17. aprila. Beck je imel konferenco s Pacakom in Pradejom. Pozneje je sprejel drja. Eppingerja in drja. Skarda.

Prag, 17. aprila. Minister Marchet je dejal glede razdelitve deželnega šolskega sveta, da se je obnešla. Glede kandidatov za profesorstva na srednjih šolah pravi, da mora zmanjkati mest.

Budimpešta, 17. aprila. V konferenci neodvisne stranke so se čule tožbe, da se je vlada pri uradniških imenovanjih premalo ozirala na pristaje te stranke. Naloga neodvisne stranke mora biti, da utrdi svoje stališče med uradničtvom. Košut je odgovarjal, da je ogrska pravna država (govoril je pač ironično!) in da se uradniška imenovanja ne smejo vršiti iz političnega vidika.

Budimpešta, 18. aprila. Danes bo ministrska seja, kamor pride tudi Andrassy iz Benetk. Poročalo se bode o nagodbenem pogajanju. V javnost ne spravi ledja več poročil. Gospodarski odsek ne začne podrobne razprave avtonomnega colninskega tarifa sedaj, ampak jo preloži.

Budimpešta, 18. aprila. «Budapesti naplo» trdi, da ideja trgovinskega ugovora ni Košutova, ampak je bivši trg. min. Vörös razvil ta načrt l. 1905.

Budimpešta, 17. aprila. Konflikt med neodvisno in ljudsko ima povod tudi v izidu volitev v okraju, kjer sta kandidirali obe, pa je zmagal neodvisni kandidat. Ljudska stranka dolži vlado terorizma.

Budimpešta, 17. aprila. Drž. zbor je začel s podrobno debato o zakonskem načrtu glede nedržavnih učiteljev. Molnar (ljudska stranka) in Vlad (Rumunec) sta stavila izpreminjevalna predloga glede naslova zakona. Apponyi je odgovarjaje Molnárju dejal, da je vlada sprejela v svoj program volilno reformo in ustavne garancije, vendar zahteva od stranke, kise je zavezala vladi, da jo podpira, večjega zaupanja. — Debata o zakonskem načrtu bo sklenjena bržčas začetkom prihodnega tedna, na kar bo zasedanje drž. zbora končano.

Brno, 17. aprila. Shod čeških tehnikov je po referatu prof. Kolouška sklenil resolucijo proti razdelitvi dež. stipendij, ki so se naklonile le klerikalnim dijakom. Priredi se veliko protestno manifestacijo vseh proti klerikalnim strank. Dva govornika sta pozivala na izstop iz cerkve in na agitacijo za napredne kandidate. Po shodu so

se vršile hrupne demonstracije pred stanovanjem klerikalnega posl. Koudela in klerikalnega lista «Hlas».

Krakov, 17. aprila. Od stranke stančikov se loči levo krilo, ki hoče ob volitvah sodelovati z demokrati in ustanoviti lastno stranko.

Lvov, 16. aprila. Shod maloruskih visokošolcev, ki se ga je udeležilo do 2000 oseb, je sklenil po nasvetu bivšega drž. poslanca Vassilka pristaviti k maloruski obljubi formuli tudi poljski prevod, kakor zahteva senat, vsled česar je mir zagotovljen.

Zemun, 17. aprila. Donava je poplavlila daleč naokoli ozemlje.

Cetinje, 18. aprila. Kriza še ni rešena. Knez ima posvetovanje z obema strankami.

Berolin, 17. aprila. «Vossische Zeitung» naznanja, da je poročila bolgarska vlada pri avstrijski tvrdki Roth 40 milijonov nabojev za puške.

Berolin, 17. aprila. Proračunska komisija je sprejela proti glasovom socialnih demokratov in centurama svoto za ustanovitev samost. drž. kolonijalnega urada.

Berolin, 17. aprila. «Berliner Tagblatt» pravi, da so vedeli uradni krogi v Rimu že tri tedne pred sestankom v Rapollu, da se sestane Edvard z Viktorjem Emanuelom. V Berlinu se ceni težki položaj Italije kot srednjemorske države, misli se pa, da se ne ponovi epizoda iz Algecirasa. Mogoče, da bode Italija posredovala med Anglijo in Nemčijo.

Berolin, 18. aprila. «Vossische Zeitung» pravi, da se brani državni kontrolor Schwanebach, predložiti proračunskemu odboru dume letne obračune.

Bruselj, 17. aprila. Položaj je jako resen. Nocoj se vrne kralj. Jutri imajo liberalci protesten shod. Vandervelde, ki je bil zaradi bolezni v Italiji, se je vrnil. Socialistična stranka ima jutri sejo.

Pariz, 17. aprila. Natakariji so imeli snoči shod, na katerem so se izrekli za splošno stavko.

Rim, 17. aprila. «Popolo Romano» poroča, da hoče finančni minister Massimini odstopiti. Prazna mesta v ministrstvu se popolni, ko se povrne kralj: Massiminijev naslednik bode Lacava.

Ancona, 18. aprila. Včeraj je končala pred prizivnim sodiščem razprava proti brivcu Aroldo Gavianelli, v čegar prodajalni so našli bombe, ter proti sokrivcem Ettore Bernardeli, Ricardo Lopez, Vincenzo Deangelis. Kazen jim je znizana s treh let na tri mesece.

Gaeta, 18. aprila. Angleški poslanik Egerton je prispel sem, da prisostvuje sestanku italijanskega kralja z angleškim.

Napulj, 18. aprila. Čim vrže «Viktoria and Albert» mačka, bode takoj z brzojavno žico spojen z Londonom. Po tem se pripisuje sestanku obeh kraljev mednarodno važnost.

Sofija, 18. aprila. Iz dežele prihajajo prošnje na kneza Ferdinanda, da se odpravi vojna sodišča v mirnih časih in da sodi morilca Petkova civilno sodišče.

Peterburg, 17. aprila. Duma je razpravljala o nujnosti interpelacije glede dogodkov v Rigi, ko je bilo na begu ubitih 7 jetnikov, 17 ranjenih, dočim ostalih 74 smrtna kazen s strani vojnega sodišča. Desničar Šulgin ki je obdolžil socialistične poslance med nepopisnim hruščem, da nosijo bombe v žepu, je bil izključen od ene seje. Nujnost interpelacije je bila odklonjena. — Takisto je zbornica odklonila nujnost interpelacije glede štrajka v Baku. Soglasno pa je sprejela interpelacijo na min. predsednika, zaradi moskovskega generalnega gubernatorja Hoerschelmanna, ki je nepostavno razveljavil sodbo vojnega sodišča in dal obtožence na podlagi druge sodbe usmrtili.

London, 17. aprila. Ruski profesor Martens je objavil v «Times» članek, v katerem kaže na nesposobnost dume za produktivno delo in na potrebe razpustitve.

London, 17. aprila. Iz Peterburga se poroča: V vasi Aravold je prišel okrajni policijski glavar na dan semnja, ko je bilo mnogo ljudstva pijanega. Šel je s stražnikom proti šoli. Raznesel se je glas, da hoče aretirati učitelja. Na tisoče ljudi se je zbralo okoli šole ter so prisilili učitelja, da zapusti poslopje z družino. Med tem so nanegli lesa okrog šole pa so zažgali to. Policijski glavar je skušal zbežati v ženski obleki, katero je bil našel v hiši. Spoznali so ga, pa so ga grozovito natepli in vrgli v ogenj. Stražniku se je v splošnem neredu posrečilo ubežati in naznaniti dogodek. Mnogo ljudi so zaprli. Prebivalstvo je v strahu, da bi se oblast grozno maščevala.

London, 17. aprila. Spodnja zbornica je s 359 proti 128 glasovi sprejela reformo notranje uprave, katero je Campbell Bannermann predložil 20 marca.

Sprejme se takoj
več čevljarjev
za pucanje in cvikanje.

Obenem dobe
tu bivajoči mojstri
popolnoma pripravljeno delo na dom.
Hitzl & Kozina, Breg 20.

Vsaka ponaredba in ponatisek je kaznivo.

Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—19

Thierryevo centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3'60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pism zastonj in franko.

„Rdeči Prapor“ izvod po 10 v se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Šešark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice; Številka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovske ulice 1. — **Kranj**: Karol Florian, knjigarna. — **Jesenice**: Jakob Mesar št. 101. — **Trst**: Lavrenčič, Piazza Caserma; Hreščijek, Campo Belvedere. — **Gorica**: Krebelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. — **Reka**: Ricardo Camera, Corso 16.

Polniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Kmetetka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu volilcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Kaj hočejo socialni demokratje
ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznani s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošure, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije
4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDECEGA PRAPORA“.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošure, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadružne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno. V isti založbi je izšla tudi času primerna knjižica v **drugi, pomnoženi izdaji**

Novi državnozborski volilni red.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52—39

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2 25 K, za Ameriko 2 75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 12 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

26. šte.

V Ljubljani, v petek, dne 19. aprila 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne posiljatve, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Francišanske ulice šte. 8/1.

O Janezku, ki pometa vse ceste.

Gospod Ivan Hribar, župan stolnega mesta bele Ljubljane, deželni poslanec vojvodine Kranjske, član trgovske in obrtne zbornice, član državnega železniskega sveta, načelnik izvrševalnega odbora liberalne stranke, ki je vrhu vsega funkcijonar različnih društev in gospodarskih zavodov, v svoji zasebni lastnosti pa ravnatelj banke »Slavije«, hišni posestnik, graščak in zemljiški spekulant, kandidira v državni zbor. Če se hode iz nedolžne te kandidate kdaj kaj rodilo, pustimo za danes v nemar. Ali eno stoji: Ivan Hribar ima dobro voljo, Ivan Hribar ima gorko željo po državnozbornem mandatu, in če bi se mu posrečilo dvigniti 14. maja 1907 visoko, zelo visoko številko, — bi mandat prav gotovo sprejel.

Hribarjeva državnozborna kandidatura — akumulacija neštevilnih javnih funkcij v eni roki — odpira redno poglavje slovenske politike, nazorno osvetljuje negospodarsko gospodarstvo v slovenskem javnem življenju, razgrinja temno sliko naše nemoralne morale v politiki.

Vsi naši javni mandati v občini, deželi in državi so združeni v pičlem številu oseb, četudi nam ne manjka ljudi, ki imajo zanje popolno kvalifikacijo. Kot da bi ljudje s herkulskim mišičevjem, o kateri nam vedo stare bajke in zgovorne legende toliko povedati, še živeli med nami! Morda so nekaj bili, ali pa jih tudi ni bilo. Danes jih gotovo ni več. Naši politični Herkulesi so šibki ljudje: srednje rasti in srednjih zmožnosti. Pod

tovorjem javnih bremen se jim šibe hrbtje. Ječe: Vsemu bi radi vstregli. Pa ne vstrežejo ničesar in nikomur. To opravičevanje, to izgovarjanje, je do pičice podobno samoobtožbi.

Funkcija županstva, deželnega odbornštva, drž. poslanstva, če naj ne bodo malovredno tlačansko delo — vsaka zahteva zase celega moža. Zato so plačane, da eventualno odvzemo človeku zasebno skrb za življenje. Zato n. pr. se dovoljuje uradnikom, ki prevzemo katero teh funkcij, začasni dopust. Dvema gospodoma na enkrat in vestno služiti ni mogoče. Nakopičenje javnih funkcij v eni osebi raztrga človeka na kose in posledica ne izostane: tista medla površnost, tisto nesrečno polovičarstvo, ki bi ju skoro imenoval specifični lastnosti slovenske politike.

O Cezarju se pripoveduje, da je hkrati diktiral 15 pisem. Če bi bili hudobni, bi po zapeljivem pravilu: parva componere magnis primerjali kandidata Hribarja s Cezarjem. Tega ne storimo — ker nismo hudobni. Nasprotno celo se nam zdi, da bi se Hribar pri takem vsestranskem diktiraju neštevilnokrat zmotil.

Kakor rečeno: kumulacija javnih mest, ki zahtevajo celega človeka je slaba in nedopustna. Ekonomija sil nujno vede v nevestno izpolnjevanje prevzetih dolžnosti, v površno polovičarstvo. — Zakon kopičenja javnih mandatov v eni roki — kakor bi bilo prav — ne prepoveduje; zato pa si mora politična morala sama naložiti nepisan zakon, ki brani tako kopičenje, ki izključuje združevanje županstva, deželnega odbornštva in državnega poslanstva v eni osebi.

In iz tega pogleda je Hribarjeva kandidatura navadno izzivanje!

Politični odsevi.

Napredek v avstrijskem kazenskem pravu. Načrt novega kazenskega zakona — delo sedanjega pravosodnega ministra — je dogotovljen. Načrt vstreza vsaj deloma zahtevam moderne kriminalistike in se naslanja ponajveč na švedski zakon, ki je najmlajšega datuma in tudi najnaprednejši; glede kazenske odmere pa se opira na nemško postavbo. Glavne izpremembe se tičejo kaznovanja mladostnih zločincev in odobravanja političnih prestopkov in zločinov. Kazen na veleizdajo in razžaljenje veličanstva, ki je bila v starem zakonu naravnost kruta, se omili. — Kazenski pravdni red ostane stari; pač pa je na tem polju izdalo pravosodno ministrstvo zelo važen odlok na podrejena sodišča, ki se nanaša na vodstvo glavnih razprav v kazenskem postopanju. Odlok svari sodnike pred skušnjavo, razpečavati pri razpravah svoj vtip in ustrezati senzacijam, ker se ne sklada z resnobo sodne dvorane. Sodniki se morajo v sodni dvorani otrestiti vseh narodnih, političnih in drugih predsodkov v napram obtožencu, opustiti ironiziranje obtožence, ki je postalo skoraj obligatna razvada. Predvsem morajo sodniki strogo gledati, da se pri razpravah, bodisi od strani prič, ali tudi od strani obtožencev, ne blati svetost zasebnega in rodbinskega življenja, vsled česar je postala branitev časti pred sodiščem zelo riskantna stvar. Predvsem se naj omeje tzv. ilustracijski dokazi, ki čisto niso družega kot nedopustno brskanje in stikanje po tujem zasebnem življenju.

Društvena svoboda v Nemčiji. Ure tekočega državnozbornega zasedanja so sešete; vlada hoče spraviti pred binkoštni drž. proračun pod streho, potem pa misli poslati poslance na oddihljaj. Liberalne reforme, med njimi ureditev društvene in zborovalnega prava, ki jih je drž. kancelar določno napovedal, bodo potrpežljivo čakale

PODLISTEK.

DRAGOTIN BLAŽ:

Zločin.

Dalje.

Tamkaj v daljavi se je potapljala ognjena obla v neznano morje in lahen veter je zapihal. Valovilo se je modro pšenično klasje, rdeči mak je klanjal svojo glavico in suštel prijateljici ljubavno pesem, planjava pa je žarela v čudovitih barvah večernega solnca. Kozma se je čudil.

Počasi je stopal po zelenici, pazil, da ne bi umoril s svojo okovano nogo kako cvetico, srce pa mu je bilo lažje. Bolj in bolj se je bližal gozdu, noga mu je zastajala, oči pa so mu strmele proti solncu, ki se je potapljalo v mrak. Zasvetili so poslednji žarki, zapihal je veter, klanjale so se cvetice, valovilo se je klasje, planjava pa je žarela čudovito.

Kaj je mogel zato, da ga je vlekle proti gozdu. Je bil li on kriv, da je tonilo solnce v večerni mrak in da je prihajalo od gozda sem čudovito sušenje, ki ga je vabilo . . .? Kozma je obstal.

Na zelenici ob gozdu sta se pasli dve kozici. Potegnil je večerni veter in gozd je zabučal. Še enkrat so zasijali žarki, poslednjikrat se jezasmehljala ravan, potem pa so legle dolge sence po zemlji.

Kozma se je čudil.

Zopet je zavel veter, v daljavi se je valovilo klasje in z razburkanimi valovi je prihajal glas večernega zvona.

Kozma se je odkril in pokrižal.

II.

Ob štirih že je vstala Janja, se opravila, pokleknila pred razpelo, ki je viselo nad posteljo, in opravila jutranjo molitev.

Kozici sta čakali še vedno pri vratih in ko je Janja odrinila zapah ter odprla duri, sta stekli po vasi na polje in od tam proti gozdu. Janja je potipala, ako ima v žepu kos kruha, potem pa je zdirljala za njima.

Kozici sta bili hitreji in sta se že napili na studencu, ki izvira kraj gozda, ko je pritekla Janja k njima. Janja je najprej sedla na trohljivo deblo, ki je ležalo nad studencem, poklicala kozici k sebi in jima pripovedovala, kaj je sanjala ponoči.

Ko pa je Janja skončala, je poljubila vsako kozico na topli gobček, jima zabičala, naj ne hodita daleč v gozd in naj se mirno paseta, ter se napotila k studencu. Privzdignila je krila, da je jutranji veter prosto božal njene gole nožice in stopila v vodo ter si jela umivati od solnca zagoreli obraz in kostanjeve lase.

Ko pa je zapihal veter, je stopila iz vode in si sušila svoje mokre ude na gorki sapici.

Ko je bilo njeno lice zopet toplo, je poiskala trohljivo deblo nad studencem, ga prevalila in vzela glavnik, ki ga je tu spravljala.

Janja se je sklonila nad studencem in si jela česati svoje dolge lase. Opazovala je v studencu svojo postavbo in nehote se ji je včasih vrnila za hip misel: kaj, ko bi me kdo opazoval?!

Preplašena se je ozrla.

Kozici sta se mirno pasli na gozdnem parobku. Okoli studenca je rastlo gosto grmovje in lahen šum se je včasih začul.

Janja je čakala, gledala: Iz gnezda se je dvignil droben ptiček proti nebu.

Ni se več bala Janja; počasi si je česala lase in se ozirala proti solncu, ki jo je poljubljalo z medlimi zgodnjimi žarki.

Še enkrat je premotrila svoj obraz v studencu, spravila češelj ravno pod trohljivo deblo ter legla v roso travo.

Dobro ji je delo ležati v mrzli travi in strmeti proti nebu. Včasih se je ozrla proti solncu in ako so jo ostri žarki zbadli v oči, si je zakrila obraz z rokama in se smejala.

V grmovju se je nekaj premaknilo. Janja je obmolnila, prestrašila se ni. Vajena je bila tega in vsako jutro je čakala, kdaj se prikaže obriti obraz med zelenjem. Glavico je položila na mehko travo, privzdignila nekoliko belo nogo, da je gledala po zeleni ravnini in mirno čakala.

Med zelenjem se je zasvetil križ, koščene roke so razstrmile bodeče trnje in blede obraz je gledal obupano po zelenici. Od strasti, samozatajevanja nagubančena lica se je stemnilo, in oči so se obrnile, proseče proti nebu: — Gospod! preženi greh; odpodi ga!

Zopet so zrle žejne oči po ravni, koščena roka se je iztegnila. —

Sodrug i in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

Izkaz prostovoljnih darov.

Volilnemu skladu ljubljanske okrajne organizacije so darovali: Sodr. Dostal Ivan 2 K; sodr. D. 1 K; stolariji tvrdke Boucon 1 K 40 v; železničarji južne železnice 5 K 10 v; Pokoren Fran v Hombergu 1 K; Lukežič Josip v Sp. Šiški 88 vin, sodrug Bizjak, Jesenice, 14 K 16 vin., nabrano na volilnem shodu dne 14. aprila v gostilni g. Počivavska. Skupaj 25 K 54 vin.

Kot strankin davek so prispevali: Železničarji južne železnice 20 K.

Kaj hočejo socialni demokratije

ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznani s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošur, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije

4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDEČEGA PRAPORA“.

Naprodaj je nekaj

hišne oprave

zaradi preselitve po nizki ceni.

Več se izve v našem upravnistvu Franciskanske ulice št. 8, I, desno.

Naprodaj

je velika, posebno za kako gostilno pripravna

kredenčna omara.

Istotam se prodaja tudi dobro ohranjen

otročji voziček.

Naslov pove upravnistvo „Rdečega Prapora“

Sprejme se takoj

več čevljarjev

za pucanje in cvikanje.

Obenem dobe

tu bivajoči mojstri

popolnoma pripravljeno delo na dom.

Hitzl & Kozina, Breg 20.

Vsaka ponaredba in ponatisek je kaznivo.

Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—20

Thierryeva centifolijna mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

Naročajte edino slovensko revijo Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1-50, za četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uradništvo in upravnistvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih zavodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov spomenik, obsežajoča 48 strani, z lepim ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja, predavanje g. dr. Ivana Prijateja ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani, po 40 vin. pri upravnistvu „Naših Zapisnikov“ v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; poslovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializem, 70 vin.

P. Mihalek: Iz nižin življenja, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin., po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust po dogovoru.

„Rdeči Prapor“

izved po 16 v vsaki dobavi v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzol, dr. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Sešark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27; Savič, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovske ulice 1. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. — Jesenice: Jakob Mesar, številka 101. — Trst: Lavrenčič, Piazza Caserma. — Trst Rojano: Močnik, tobakarna. — Gorica: Krebelj Peter, Kapucinske ulice številka 1. Schwarz, Solste ulice. — Reka: Ricardo Camera, Corso 16. — Nabrežina: Ivana Belevič, tobakarna.

Pobniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
kamenljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Kmetetka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Vsakevrstna Pojasnila dajo se brezplačno.

Stanje hranil. vlog:
22 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
760.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3
poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

ZA VARNOST VLOG JAMČI POLEG LASTNEGA REZERVNEGA ZAKLADA MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA Z VSEM SVOJIM PREMOŽENJEM IN VSO DAVČNO MOČJO. DA JE VARNOST VLOG POPOLNA, SVEDOČI ZLASTI TO, DA VLAGAJO V TO HRANILNICO TUDI SODIŠČA DENAR MLADOLETNIH OTROK IN VAROVANCEV.

4 26—22

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranišne in zadrožne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno. V isti založbi je izšla tudi časa primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnozborski volilni red.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52—39

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

Sodrug, organizirajte se!

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 12 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

27. štev.

V Ljubljani, v soboto, dne 20. aprila 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: **Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana.** — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: **Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice štev. 8/1.**

Nekaj malkontentnih uradnikov.

Za socialno-demokratske kandidate je glasovalo v drugem razredu nekaj klerikalcev, nekaj Nemcev (morda tudi nekaj Kitajcev, Hererov, Patagoncev), pa nekaj malkontentnih uradnikov. Tako je poročal »Slov. Narod«.

»Slov. Narod« je vedno izvrstno informiran in kar piše, je zlata resnica. Vsak uradnik, ki je glasoval za Dermoto in Kristana, je prišel najprej z uljudnim poklonom k njegovemu poročevalcu in mu je zaupno naznanil: Jaz sem malkontent.

Danes pa smo osramočeni pred vso javnostjo. Vsi čitatelji »Slovenskega Naroda« vedo, česar ni mogel doslej slutiti nihče: Med ljubljanskimi uradniki so malkontenti. Bog pomagaj, kako je to mogoče?

Toda — razmislimo malo. Kdo je glasoval za liberalne kandidate? Marsikdo drugi in pa pač — zadovoljni uradniki. Vsekakor; po pisavi »Slovenskega Naroda« ni dopustno drugo tolmačenje. Sedaj pa se obrača stvar in mi smo na vrsti, da se čudimo. Kaj je v Ljubljani res še kaj takih bitij, ki se jim pravi zadovoljni uradniki?

Zadovoljnih uradnikov v sedanjih razmerah! Ljudje, ki pišejo kaj takega, pač nimajo pojma, kako živi uradnik v Ljubljani. Smelo trdimo, da je še položaj mnogih delavcev boljši kakor naš in da je ogromni večini uradništva skoraj obupati. Visoki činovni razredi seveda nimajo vzroka za pritožbe. S svojimi dohodki si že lahko tako uredijo življenje, da izhajajo, čeravno se jim tudi ne izpolni vsaka želja. Ali nižji razredi so trpini, da jim ni kmalu enakih, in najhujše je, da je po sedanji situaciji tudi težko upati na izdatno izboljšanje v kratkem času.

Ljudje, ki ne živijo med nami, vidijo samo tiste plače, ki so na papirju. Saj tudi niso kdove kako velike, ali po pisanih številkah zna malokdo prav soditi. Kar tiči doma za temi številkami, se skriva pred javnostjo, ker je vsakoga sram pokazati, kako slabo se mu godi.

Včasih se je reklo, da daje inteligenca pravico do boljšega materialnega življenja. O tej pravici ne opazijo uradniki ničesar, pač pa vedo, da so morali stradati kot dijaki; tolažili so se, da bodo rešeni, ko dobé službo, a danes vidijo, da je včasih v službi še hujše. Ako ima uradnik še posebno srečo, da mu narašča družina vsako leto za eno glavo, tedaj je zemeljskega veselja kmalu konec.

Da mora živeti skromno, temu se mali uradnik kmalu privadi. Prav malo najdete v Ljubljani uradnikov, ki bi stanovali tako, kakor se navadno misli, da stanuje naš stan. Da se v kuhinji ne vgnezdijo luksusi, za to skrbe že naše žene, ker ne gre drugače. Uradnike, ki bi zahajali v gostilne, se lahko sešteje na prste; celo kavarna, ki je kulturna potreba modernega človeka, ni zelo v navadi. Pa bi se končno vse to prebilo. Ali tudi za absolutne potrebe ne zadostujejo dohodki. Kakor narašča draginja, tako reformira jedilni list in peius, mnoge žene so prave umetnice v adaptiranju očetove in svoje obleke za otroke. Pa vse

to ne zadostuje — pride čas, ko je treba vzeti prvo posojilo, ko se ga mora vzeti, ker ne gre drugače. In tedaj mora biti zadovoljnosti konec. Če se prišteje vsem drugim izdatkom še obresti in odplačevalne obroke posojila, je mizerija gotova, tako gotova, da se je nikoli ne bomo rešili brez kake temeljite remedure. Če bi se bilo pomaknilo Ljubljano v drugi razred, bi bilo to nekoliko za leglo. Če bi se...

»Slovenski Narod« se torej moti. Malkontentni uradniki niso bili zlomek socialističnih volilcev. Ogromna večina uradnikov je malkontentna, pa če jih ni mnogo več glasovalo za socialno-demokratske kandidate, tedaj le zato, ker so uradniki navsezadnje vendar precej konservativen voz. Toliko let smo vlekli liberalni voz, pa se zdi marsikomu čudno, da bi izpregel. Ali tega naj nihče ne misli, da je bilo zadnje glasovanje zanesljivo znamenje. Časa je polna, le znane zadnje kapljice še manjka. Na večno potrpežljivost uradništva naj se ne zanašajo. Ljubljanski uradnik.

Barbarstvo v imenu svetega reda.

Povsod je enako: Naj je dežela nemška, ruska ali romunska — kjer se izroči javno moč militarizmu, tam zavlada krvava brutalnost, kjer »pacifira« kapitalistična država, tam je barbarstvo. Vsa kultura, vsa etika, vse krščanstvo ne prepreči tega. Romunski vlastodržci in oficirji so gotovo dobri patriotje in verni kristjani. In vendar uganjajo grozovitosti, da bi moral človek, ki jih čita, obupati nad vso človečnostjo. Ko so kmetje podivjali, so bila vsa njih nasilstva razumljiva: Živeti niso mogli več, vsi, ki bi imeli skrbeti za blagor ljudstva, so jih izdali, zatirani so bili tako, da jih je morala zapustiti trezna sodba. Družba, ki jih je izkoriščala, jim ni dala izobrazbe, beda jih je posurovila, psihologijo kmečkega punta se pojmi lahko.

Ali kako naj se razlaga grozodejstva, ki jih je počela soldateska po poročilih romunskega dnevnika »Adeverul«? Kako tolmačiti divjaško razsajanje tistih, ki jim je bila naloga, rešiti red in varovati mir v tistih, ki živijo na višavah, ki so polni vere, ki so uživali izobrazbo in oliko, pa končno podivjajo kakor zblazneli ljudožrci?

Pripovedi imenovanega lista so skrajno žalostni dokumenti obstoječe družbe... V vas Vjaš, kjer ni punta, ker so kmetje premožni, pride 60 fantov iz sosesčine, ki zažgo tri skladišča. Vaščani se zbero pa jih poženejo. Tri dni pozneje pride oddelek infanterije skozi vas; stotnik opazi dim iz pogorišča in odide k zakupniku, ki mu izroči listo najpremožnejših kmetov, češ, da so oni zažgali skladišča. Kmetje slišijo to in zbeže v strahu v gozd. Samo starci ostanejo v vasi. Stotnik jih pokliče na občino, da jim prebere vladni manifest. Ko pa pridejo, pograbi vojak takoj tiste, ki jih je zakupnik zapisal, pa jih uklenejo. Med njimi je 82 letni Contantinescu, ki je bil učitelj, mestni svetnik, obč. sodnik. Ta se pritoži, stotnik se zadere nanj: »Ne laži! Drži gobec, sicer te poljubi palica.« V verigah jih odženejo v Patulale. Tam se hoče starec pritožiti polkovniku, ta pa ga udari s pestjo v obraz: »Molči, stari pes! Naučim te, kako se požiga.« Posljejo po huzarje, da ustrelje jetnike. Za Con-

stantinesca prosi zakupnikov uradnik milosti, starec pa pravi, naj se rajši obvaruje njegovega 16 letnega sina. Tako so razven tega mladeniča postreljali vse, on pa je moral gledati, kako so mu ubili očeta. Potem je zbežal čez drn in strn in je bil 8 dni kakor brez pameti...

Drugi dan pride zakupnik s huzarji v Vjaš, polovi osem kmetov in jih da postreljati. Dan pozneje so ustrelili še štiri kmete. Izmed vseh pobitih so se samo 3 udeležili požiga. Enega so privlekli iz bolnišnice pa so ga ustrelili. Tedaj so kmetje v strahu začeli plačevati zakupniku velike svote ter mu dajati konj, krav i. t. d., da bi si ohranili življenje.

V Coreovi so častniki na svojo pest ustrelili popa in občinskega tajnika. V Mencifaci je nalletel častnik na pet ljudi, ki so se pogovarjali o nemirih drugih krajev. Vseh pet so ustrelili. V vasi Garla Mare so častniki sestavili »vojno sodišče« iz dveh grških krčmarjev, dveh zakupnikovih priganjačev in petih bogatih kmetov. Ustreljen je bil župan, ker je pripadal drugi stranki in 15 kmetov. V Patulek je bilo ustreljenih 20 kmetov, v Cioboreni župan, v Podu Grosulni pop in mnogo kmetov.

V Coreovi so zaprli popa, pa so ga zopet izpustili kot nedolžnega. Komaj se je vrnil v vas, so prišli orožniki in vojaki njega, obč. tajnika in še enega vaščana ter so jih spravili na voz, češ, da morajo priti v okrajno mesto. Čim je bil voz izven vasi, je ukazal lajtnant ustaviti in ustrelili so vse tri...

In tako se je godilo na vseh koncih in krajih.

Vse te strahote so nov dokaz, da je zlasti v nemirnih časih dvojno nevarno, izročati moč nad življenjem in smrtjo izjemnim instancam in militarizmu, pa tudi dokaz, da nima obstoječa družba, ki se neprenehoma baha s svojo kulturo in s humanizmom, prav nobene etične podlage. Organizacija brutalnega bogastva, ki zdivia kakor zverine v gozdu, pa davi in kolje, čim je pride le vinarček v nevarnost. Kdo naj se ogreva za tako krasen »red«?

Politični odsevi.

Cesar v Pragi. Cesar se je podal na štirinajst-dnevno bivanje v Prago in stanuje v kraljevem Hradčinu; s tem je postala Praga, poleg Dunaja in Budimpešte tretja prestolnica monarhije in stremljenje čeških meščanskih strank, da se da avstrijski cesar kronati za češkega kralja, se je približala za korak svojem uresničenju. Združitev čeških dežel v državno enoto pod okriljem habsburške monarhije — to je bilo življenje političnega življenja na Češkem. Sprožilo je ta historični državnopravni program češko fevdalno plemstvo, kateremu se je zdela češka država edini možen način uspešne konkurence z nemškim centralističnim plemstvom v boju za upliv na krono. Meščanske stranke so sprejele ta od plemstva izluhtani program in mu dala nacionalistično primes: v okvirju historične češke države zagotoviti češkemu narodu obstanek in ga s počasnim čehiziranjem sudeških Nemcev krepiti in večati. — Ta program je bil zapeljal staročeške politike, da so v državnem zboru vodili abstinenčno politiko ter s tem manifestirali inkompetentnost dunajskega drž. zbora. Ta program je svoječasnoro dil veliko napetost med krono in Čehi, in ko je cesar v letih šest-

Sodrugim in somišljenikom, spominjajte se volilnega sklada!

desetih obiskal Prago, so Čehi trumoma zapuščali mesto in prirejali izlete v okolico. — Danes češko državno pravo ni več aktualno: plemstvo je izgubilo z demokratizacijo države svoj interes na njem, ker splošna in enaka volilna pravica in z njo regenerirani parlamentarizem odpira žalostne politične izgleda plemstvu in tudi nacionalistične buržoazije koprnjenje po samostojni državi se je z novo preuredbo močno ohladilo, kajti upi na raznarodovanje, upi na velik političen upliv so tudi zanjo splavali po vodi. Aktualna politika se spet povrača na Havličkov program, ki narodnega obstanka ne gleda v praznih simbolih in državnih formah, temveč v živi notranji moči, na program, ki si ga je osvojila socialno-demokratska stranka. — Dasi je ministrski predsednik Beck te dni določno izjavil, da cesarjev poset Prage nima nikakega političnega ozadja, vendar se na vseh straneh ugiblje o političnih motivih. Gotovo je, da je cesar hotel s svojim potom v Prago podeliti »narodno kompenzacijo«, za svoj lanski obisk nemške razstave v Libercih. Jako verjetno je tudi, da je obisk nekaka gotovina mladočeški stranki, ki je izgubila že mnogo tal pod nogami, za službo, ki jo je opravljala pri volilni reformi. Ta »narodno-politični« uspeh naj bi v glavah čeških volilcev zbrisal politične grehe, s katerimi se je stranka tekom let diskreditovala; hkrati pa naj bi zbližal mladočeško stranko, ki živi itak v obilni meri od vladne milosti, še v tesnejše prijateljstvo z vlado za prihodnost. — Končno naj bi cesarjev obisk — to se je čutilo ob vseh prilikah — pripravljalo češko-nemško spravo. Čas zato je silno neugoden. Vodilne meščanske stranke, ki črpajo svoje politično življenje iz narodne misli, še v večji meri iz narodnih fraz, so sedaj tik pred volitvami gluhi za spravne pesmi in si ne dajo izviti tega edinega orožja iz rok in prepustiti politični teren radikalnejšim skupinam.

Petrov vinar se bode poslej smelo nabirati po Ruskem, tako se naznanja iz Peterburga. Doslej je bilo to prepovedano, torej najlepša harmonija med katoliškim »krstjem miru« in ruskim carjem krvnikom. Kaj bi dejal Kristus?

Druga дума. Sovražniki ruskega konstitucionalizma so se uračunali, pričakujejo, da bo druga дума sledila nepremišljeno radikalnemu nastopu prve dume. Napredne stranke: socialistična levica in kadetsko središče dobro vesta, da se mora ruski parlament le s premišljenim in mirnim delom vkoreniniti v političnem življenju. V tem spoznanju vravnavaajo za občeudovanja vredno mirnostjo svoje razmerje do vlade; odstavile so se vse kočljive reči, ki bi utegnile uničiti mlademu parlamentu življenje in jih predložili na poznejši čas, ko bo ruska дума s pozitivnimi uspehi in s pozitivnim delom za seboj predstavljala tako važen član ruskega političnega življenja, da si absolutistični življi niti drznili ne bodo izpodkopavati ji življenje.

Delavci iz Trsta in okolice!

Prihitite v velikem številu na

volilni shod

ki bode

v soboto, dne 20. aprila t. l.

ob 8. uri zvečer

v veliki dvorani delavskega doma

ulica Boschetto št. 5, II. nadstropje.

Govoril bode sodr. Iv. Regent o dnevnem redu:

Tržaški Slovenci in državnozborske volitve.

Nihče naj ne manjka!

Domače stvari.

Dr. Ivan Tavčar pride v nedeljo na liberalni shod, korteširat za Hribarja. To utegne biti zelo zanimivo, zlasti ako bodo poslušalci kaj radovedni. Dr. Tavčar bi n. pr. lahko povedal: Kaj se mu zdi, da bi Hribar rad vstopil v Šuštersičev klub? Kaj sodi on, ki stoji na podlagi liberalnega programa, o programu, čegar napis in vsebina je Hribar? Kaj meni o poslancih, ki ne znajo poljščine? Kako se ga dotika Hribarjev molk o šoli, cerkvi in državi? — S skupnim nastopom Hribarja in Tavčarja hoče vodstvo liberalne stranke demonstrirati nekaj, česar ni: Soglasanje obeh voditeljev. Pred mislečimi poslušalci se jim to nikoli ne posreči, kajti znano je, da sta Tavčar in Hribar ne le različna, ampak kar nasprotna politična tipa. Tavčarju je vodilno geslo: »Dol s popi!« Hribar se nikoli ne odvadi koketiranja s klerikalci. Tavčar je predvsem liberalec, seveda liberalec stare šole, Hribar je deklarator slovanske fraze. Mnogo političnih napak je zagrešil dr. Tavčar, ali kar se tiče klerikalizma, je človek pri njem vedno vedel, pri čem da je; Hribar ima pa najrajši nujne opravke daleč od Ljubljane, kadar bi se bilo treba bolj odločno izreči o klerikalizmu. In vendar je v

liberalni stranki antiklerikalizem najvažnejša točka, skoraj edina, s katero utemeljuje potrebo svojega obstanka. Prav v tej točki se voditelja ne ujemata — kaj torej?

Natančno 45 socialističnih glasov je nastel »Slov. Narod« v drugem razredu. Tajne volitve — hm! Imeti mora res izvrstne zveze. Morda so liberalci postali spiritisti. Kaj pa poreče gospod Grošelj o takem razvoju?

Navadna »Narodova« laž je bajka, da so se »socialno-demokratski voditelji« pri občinskih volitvah fraternizirali s klerikalci in jim obljubovali, da bodo 23. maja glasovali za Kregarja. Dne 23. maja bodo imeli socialni demokratje svojega kandidata, pa se jim nič ne bo treba odločati med Hribarjem in Kregarjem. Če je pa »Narod« slišal kak dovtip, pa kuje iz tega razne kombinacije, je to značilno za kvaliteto njegovega poročanja. A kaj se sploh ujeta nad socialnimi demokrati, ko bi stal Hribar ne z eno, temveč z obema nogama v klerikalnem Šuštersičevem klubu, ako — bi bil izvoljen in — ako bi ga tam sprejeli? Le njemu naj čita levite o fraterniziranju s klerikalci.

Nič ni resnice na tem, da bi bil župan Hribar »Obrambno zvezo« kaj prosil ali ji kaj obljubil, pravi »Slov. Narod«. Lepo. Vendar je nekaj nerazjasnjene na stvari. »Obrambna zveza« je hotela postaviti kandidate za občinske volitve; to je gotovo. Deputacija je bila pri županu, tega tudi »Narod« ne taji. A ko se je vrnila od njega, ni bilo več njenih kandidatur. Ali se vam ne zdi, gospoda, da se je moralo vendar nekaj zgoditi na avdijenci?

»Slovenski Narod« ima poročevalce! To se mora reči! V številki z dne 16. aprila poroča o klavrnem liberalnem shodu v Žireh takole: »Predsednik g. notar Pegan iz Idrije je pozdravil navzoče in takoj zaključil shod, ker je bil sklican za volilce, ne pa za ženske in otroke«. — Kdo se ne smeje? — Vsakdo — kdor je bral v sobotnem »Narodu« (dne 13. t. m.), da so vsi Žirovci za liberalnega »neodvisnega kmeta«. Za »neodvisnega kmeta« je v Žireh agitiral poleg »Njega« (župana Ivana Hribarja) tudi Dragotin Hribar! Sami »neodvisni kmetje!«

Druga plat. Iz Trsta nam pišejo: Italijanskemu značaju Trsta preti nevarnost. Od koga? Od socialnih demokratov. Kdo pravi to. Vodja italijanske nacionalne stranke dr. Venezian. V ponedeljek na shodu povabljenih volilcev in nevolilcev je bruhal strup in žolč nad socialiste, brezdomovince, narodne izdajalce in zatajevalce materinega mleka, ki se družijo s Slovenci, da bi zatrli italijanstvo v Trstu. Bila je prav tista melodija, ki jo poznamo tudi od naših narodnjakov. Ampak vprašamo se: Kaj napravijo socialisti pravzaprav iz tega ubogega Trsta? Slovencem ga hočejo vzeti, da bi ga dali Italijanom, Italijanom ga pa jemljejo, da bi ga dali Slovencem. Slovenski socialisti so zamaknjeni. Italijanofili, italijanski socialisti so fanatični Slavomani... kaj bo iz tega? Rybař in Venezian se morata vsekakor združiti, da rešita to zamotano vprašanje. Morda najdeta še kakega tehnika, ki bi ga znal mehanično porabiti in tedaj bi bil perpetuum mobile gotov.

»Edinost« je pisala z debelimi črkami, da so sklenili tržaški socialisti kompromis z italijansko nacionalno stranko (liberalne več.) »Narod« je slastno ponatisnil to laž. Mi smo jo demantirali z vso potrebno odločnostjo. Boj, ki ga vodi Venezianova družba proti socialnim demokratom, še posebej pobija trditve »Edinosti«. Ali je morda tržaški list že povedal, da se je zmotil? Kaj vé »Edinost«, kaj je časnikarska lojalnost! Njen molk priča, da se sploh ni zmotila, ampak si je nalašč izmislila debelo laž, saj njena plemenita sredstva posvečujejo njeni plemeniti nameni. Za silo najde »Edinost« še vedno kak argument, da napada socialne demokrate. Sedaj vprašuje, zakaj niso govorili v nedeljo na shodu v gledališču Rossetti italijanski socialistični kandidatje slovensko. No — iz usmiljenja, ker sicer »Edinost« ne bi vedela več kaj vpraševati.

Sodrug Pagnini je govoril na nedeljskem shodu v Politeama Rossetti tudi o italijanstvu ter je pobijal zgodovinsko nevednost Veneziana o »privandranju Slovencev«. Dejal je, da bi bila ponosna italijanska kultura zelo klavrna, ako ne bi bili slovenski delavci delali, da se je mogla kultura mirno razvijati. Tako govori »šovinistični« italijanski socialist. O tem seveda »Edinost« ne zine besedice, ker bi udarila sama sebe po zobeh.

»Piccolo« se je spravil nad sodruga Kristana, ki je na tržaški binkoštni konferenci 1905 zastopal mnenje, da bi bili na nameravani italijanski univerzi v Trstu priporočljivi slovenski katedri. »Laboratore« mu je dal pošteno po prstih. Mi se zaradi »Piccolovega« pisarjenja ne bomo vznemirjali.

Volilni imeniki.

Trst. Socialno-demokratska stranka je vložila 1435 reklamacij za sodruge, ki niso bili vpisani. 340 reklamacij je naredila, da se izbriše nevolilce, ki so bili vpisani.

Iz stranke.

Tržaški »Laboratore« je z včerajšnjim dnevom začel izhajati dnevno. Tako imajo tudi italijanski sodrugi svoj dnevnik.

Dopisi.

Višnja gora. V našem okraju je preteklo že več let, odkar se je pokazal kak klerikalni gospodek na shodu. Ker je pa državnozborska volitev predurmi, si je mislil gospod Povše, pa grem pogledat enkrat tudi kmete v Višnjo goro. Na čvelno nedeljo zjutraj poslušamo občinskega slugo pred cerkvijo, kje je spet kak grund na prodaj, ker so ga zarubili; ali glej, on kliče: »Kmetje, dne 7. aprila pride gospod Povše k nam obdržati shod, pridite gotovo vsi!« Tako je tudi še 30. marca klical. Agitacija je bila velika, a kljub temu se je udeležilo komaj 150 kmetov shoda. Predsedoval je župan Omahen iz Dednega dola, kateremu je pa moral poprej župnik napisati na papir, da je prebral pozdrav. Gospod Povše je pripovedoval, da bo vse ceneje za kupiti, pa vse dražje za prodati, ako ga izvolijo. Naredil bo tudi, da ne bodo vala sinovi smeli v Ameriko, da vam bodo doma pomagali; kmetje so pa med sabo šepetali: »Saj to me vsaj reši, da je Franci v Ameriki.« Pripovedoval je tudi, kako je družina ošabna, kakšno plačo hoče imeti in se še ne dobi lahko; on pravi, jaz grem na polje in si vzamem pod pazduho tri hlebe kruha in par kil slanine, pa jim mečem, če hočem, da mi ostanejo. (Menda bo tudi kmetom, ako ga bodo volili, vsakemu nekaj slanine z Dunaja poslal.)

Miha Omahen je pa bral zopet nekaj prošenj, da naj se hiše na stroške dežele ne zidajo s turnčkom, kakor deželni dvorec v Ljubljani. Ako bi on bil poslanec, bi po Ljubljani vse turnčke dol zbil. Obrtnikom je Povše obljubil, da jim bo iz Ljubljane pošiljal naročila.

Seveda obrtniki so se mu smejali, ker vedo, da je v Ljubljani dosti obrtnikov. Pravil je tudi o nekih 6000 gld., da jih bo razdelil, da jih je dobil od dežele.

Ljudje mi očitajo graščino; kmetje, ali ni lepo, da imate kmečkega sina kot graščaka? Saj nisem bogat, saj imam samo tri graščine in nekaj okoli sto glav živine. To je vendar lepo za kranjskega kmeta. Žene so pa zunaj vpile: »Kdor ni danes na shodu, je vsak jeberalec, in mi se bomo zamerale tiste jeberalce.«

Ko so šli kmetje domov, so dejali: »Ta se je iz nas delal norca, potem pa misli, da ga bomo šli še volit. Graščaka pa že ne bom volil.«

Tako smo tudi mi Višnjegorčani srečni, da dobimo vsakih 6 let eno panoramo.

Zagorje ob Savi. V nedeljo, dne 21. m. m. nas je obiskal tudi klerikalni kandidat Povše. Štiri tedne so gosp. fajmoštri in kaplani v Zagorju, Čemšeniku, Kolovratu, Sv. Lampertu in Sv. Gori kakor tudi v Polšniku oznanjevali, da pride gosp. Povše v Zagorje. Razdelili so med svoje somišljenike okrog 1800 vabil na imena. Vsi mežnarji in organizisti, pa zagorski Česnovar in fajmoštrov bratec so se potili po hribovih in dolinah, da so raznesli vabila in obenem tudi pobožnim ženicam žugali s smrtnim grehom, če se njih može ne bi udeležili zborovanja v Mihelčičevem salonu. Shoda se je udeležilo po tej veliki agitaciji okoli 130 mož, med njimi sedem duhovnov, 8 mežnarjev iz far in podružnic, in iz radovednosti so si tudi naši sodrugi preskrbeli okoli 30 vabil, tako da bi se smelo računati do 80—90 kmečkih volilcev. Iz Zagorja se jih je udeležilo okoli 20. Shod se je začel eno uro pozneje, kakor je bil sklican, ker so čakali ljudi in letali okoli, da bi pripeljali gospodje iz sosednih hribov svoje backe. Čemšeniški kaplanček je hodil pred salonom gorindol in klical notri mimo gredoče kmete, ki so se mu pa smejali na vse grlo. Mnogo kmetov je tudi med zborovanjem odšlo in so dejali: Tega pa jaz že ne bom volil, saj je graščak, saj ni kmet, kakor so gospod doma rekli.

Gospod Povše je pripovedoval, da napravi ljudska stranka v bodočem parlamentu zakon, da ne bodejo smeli iti kmetje in delavci v Ameriko in na Prusko (torej poginiti v domovini je po njihovem boljše, kakor pa iti po kruh). Pripovedoval je tudi, da bo preskrbel, da se bodo zaprle meje, da ne pride živina iz Srbije, in če tudi velja meso več, kakor danes, kakor tudi da se splošno poviša colnino na kmečke produkte. Vse drugo ni bilo nikakršnega pomena, mož je pač vezal klerikalne otrobe.

Od inteligence se ni nihče drugi udeležil, kakor zagorski nemčur Mihelčič in liberalec Zimernan iz Zagorja.

Ker pa se je zborovalo za zapriimi vrati in je imel vstop samo tisti, ki je imel vabilo, pri nas pa ljudje niso tega vajeni, je prišlo tudi nekaj delavcev in mladih fantov, ki bi se bili radi vdeležili zborovanja. Ker pa je stal pri vratih krščanski policaj Česnovar in gostilničar Gerčar, katerega so si steklarji dobro zapomnili, se jim ni dovolilo vstopa, in dali so si duška s tem, da so jih pozdravljali, ako je prišel teh gospodov kateri iz dvorane. Končno pa se je nabralo zunaj precej ljudi, ki so pri odhodu gosp. Povšeta pozdravljali s klicem »Živio, Cankar!«

Tako je končala klerikalna komedija; shod je pokazal, da 14. maja ne bode par ducatov glasoval za Povšeta po celi dolini.

Iz Hotederske. Prvi socialnodemokratski shod v nasi vasi! 14. t. m. se je zbralo ob 11. uri v kmečki hiši posestnika Nagodeta prav

lepo število volilcev iz Hotedersice, Novega sveta in Ravnika. Govoril je sodrug Anton Kristan iz Idrije o bodočih državnoborskih volitvah. Orisal je v krepkih potezah klerikalno stranko, pokazal na dela te stranke in na obljube, katerih je sedaj ob volitvah vsa polna! Orisal je tudi kandidaturu »neodvisnega kmeta« Grudna ter obrazložil program socialno-demokratske stranke, na katerem kandidira sodr. Josip Kopač. Zbrani volilci so burno pritrdjevali govorniku. — Isti dan je lazil tudi Gostinčar po Hotedersici. Na 1/4 11. uro je imel sklican shod v — farovski veži! Govoril je o zajcu, da bo on skrbel, oziroma njegova S. L. S. da bo smel vsakdo streljati zajca, o prečastitih gospodih duhovnih, o sveti edinozveličani veri naših očkav. Ko mu je hotel sodr. Anton Kristan odgovorjati, napravili so najhujškani farski podrepniki velik sunder. Prišlo bi kmalu do pretepa — sodr. A. Kristan je pa to zabranil, pozvavši ljudi na socialno-demokratski shod v Nagodetovo hišo. — Zanimivo pa je, da je imel kandidat »Slovenske ljudske stranke« shod v farovski veži, socialni demokrat pa v kmečki hiši. Dva shoda sta bila sklicani, vršili so se pa štirje! Znamenito! Notar je ponujal kmetom — neodvisnega kmeta; župan Hribar iz Ljubljane mu je sekundiral, Žirovci pa so se izjavili za J. Kopača. — Revšetu iz Idrije, ki piše neumnosti v »Slov. Narod« — bode 14. aprila mogoče le pomagati k pameti!

Shodi.

Napovedani so:

Možganci pri Ptuj. V nedeljo, 21. aprila ob 10. uri dopoldne v gostilni gospoda Kosta-nje vca pri kolodvoru volilni shod. Dnevni red: Državnoborske volitve in naš kandidat. Poroča sodrug Vinko Vidmar iz Gradca.

Št. Vid pri Ptuj. V nedeljo 21. aprila ob pol 1. popoldne volilni shod v gostilni gospoda Kranjca. Poroča sodrug Vinko Vidmar o državnoborskih volitvah.

Shod pri Sv. M. Magdaleni zgornji. V nedeljo se je vršil dobro obiskan shod, udeležilo se ga je nad 200 volilcev. Predsednikom je bil izvoljen sodrug Mihevc. Poročal je sodr. Petejan, ki je razložil pomen prihodnjih državnoborskih volitvah za delavstvo. Nadalje je pojasnil glavne točke programa, socialno-dem. stranke, obširno se je bavil z narodnim programom in narodno avtonomijo, ki jo zastopa socialna demokracija. Ravno v tem zmislu je govoril sodr. Mihevc. V italijanskem jeziku je govoril učitelj sodr. Dof. Sata, ki je napadal italijansko liberalno stranko. Govoril je tudi en narodnjak, ki je hotel pokazati Rybařu kot najboljšega zastopnika delavcev: vzbudil je veliko zmeħa. Kandidatura Jernejčiča sprejeta z vsemi proti trem glasovom.

Trebič. V nedeljo popoldne dne 14. t. m. se je vršil shod soc. dem. stranke. Sodrug Bischoff je pozdravil navzoče. Poročal je sodrug F. Jernejčič. V daljšem govoru je omenil važnost državnoborskih volitev, ki se bode vršile vsled pritiska združenega proletarijata na podlagi splošne volilne pravice, katero moramo porabiti, da pošljemo v parlament poslanca-delavca, ki bo pod okriljem delavske stranke znal zastopati delavske in kmetijske interese. Taka oseba je naš kandidat sodrug Anton Jernejčič. Temu govoru je sledil buren aplavz na socialno demokracijo in na našega kandidata. Nadalje je govoril še sodrug Škabar iz Kolonje, sodrug Bischoff in nazadnje še Jernejčič, ki so pozivali navzoče na vstrajnost in solidarnost do končne zmage.

Bane. Po shodu v Trebčah so se podali nekateri sodrugji s Franom Jernejčičem v našo vasico, kjer so improvizirali volilni shod v društveni gostilni, v kateri se je zbralo okolu 50 volilcev. Govoril je opetovano sodrug Jernejčič ob burnem ploskanju in odobravanju navzočih, ki so se izrekli za kandidaturu sodruga Antona Jernejčiča.

Trst. V nedeljo dne 14. t. m. se vršil v Politeama Rossetti velik, impozanten shod socialne demokracije, na katerem so se predstavili naši kandidati. Shod je otvoril dr. Pueher, ki je bil izvoljen za predsednika; podpredsednik je bil sodrug Kermolj. Kandidatom je množica priredila veličanske ovacije. Prvi je govoril sodrug Pitoni o razrednem boju, drugi sodrug Scabar o kulturi in delavstvu; sodrug Pagnini je sarkastično kritiziral izvajanja gospoda Venezziana na shodu narodne italijanske stranke, da je socialna demokracija sposobna za norišnico. Tudi sodrug Oliva je ostro napadal narodno italijansko stranko, ki hodi danes po svetu brez pridevnika »liberalna«. V slovenskem jeziku je, burno pozdravljen, govoril kandidat okolice sodrug A. Jernejčič.

Na to se je oglašil za besedo neki »republikanec«, ki je pozival delavce, naj se abstinirajo glasovanja, ker od parlamenta nimamo ničesar pričakovati. Mož je govoril baje zato, ker nima njegova stranka nobenih šans, da bi dobila kaj glasov, vsled česar ne postavi niti kandidatov, ter bi mu bilo vseč, da bi bili izvoljeni njemu bolj priljubljeni kandidati narodne italijanske stranke. Gospod »republikanec« misli, da je radikalen, če obrača hrbet

eni monarhiji, pa pozdravlja in se liže vladarju drugega kraljestva. No, ljudstvo mu je samo žvižgalo. Govoril je tudi neki anarhist o volilni abstinenici, toda tako nerodno, da je slednjič dobil zaušnico, kar je bil vzrok, da se shod ni nadaljeval tako mirno, kakor poprej. Po kratkem govoru predsednika se je na to zaključil shod ob viharjem navdušenju in živio-klici na kandidate in socialno demokracijo.

Rojan. V nedeljo ob 11. uri zjutraj se je zbralo v gostilni pri Boletu kakih 100 oseb na volilni shod. Predsedoval je sodrug Jernejčič. Govoril je, aplavdiran, sodrug Regent, ki je v daljšem govoru raztolmačil koristi, ki jih ima delavstvo, če pošlje v državni zbor zastopnike, ki poznajo njegovo življenje in njegove potrebe, ter je nazadnje priporočal kandidaturu sodruga A. Jernejčiča. Na to se je oglašil k besedi gospod Godnik, ki je menil, da ne ve, čemu socialni demokratje govorijo proti narodni stranki, ko vendar ni res, da bi bila kapitalistična. Povedal je tudi, da oni skrbijo za delavstvo in za slovenstvo, a ni znal povedati, kaj so naredili dosedaj. Na to je govoril sodrug Mihevc, ki je v kratkih besedah označil imenitno razne in posebno tržaško narodno stranko, ki ima vse drug namen, nego koristi revnim slojem.

Govoril je nato še neki neznan sodrug, ki je rekel, da ostane tudi v nadalje Slovenec; a da je pred vsem delavec ter more pred vsem podpirati, kakor vsi zavedni delavci, kandidata delavske stranke. Nato je repliciral g. Godnik, češ, da tudi on je delavec, pa vendar je za Rybařa, katerega pa je le slabo priporočal, kajti skoraj se je sramoval povedati, da bo vstopil v — klerikalni klub. Sodrug Regent je ožigosal pisavo tetke »Edinosti«; da če narodnjaki nočejo biti meščanski kapitalisti, so potemtakem kapitalistični podrepniki. Na to je predsednik zaključil shod o burnem ploskanju navzočih na našega kandidata.

Kontovelj. Socialna demokracija je sklicala za nedeljo volilni shod, katerega se pa vsled slabega vremena ni udeležilo toliko volilcev kakor je bilo pričakovati, kajti bil je sklican na prostem. Na shod je prišlo tudi nekaj razgrajčev s Proseka, katere je našantal gospod Josip Štoka skupno z nekimi drugimi gospodi, katerih imena hranimo, da jih naznamimo oblasti, ker so prestopile § 15 volilnega zakona. Govorila sta sodruga Kermolj in Jernejčič o delavstvu in volitvah. Na to so pričeli razgrajči vpiti, dokler ni govoril politični otrok (ki ravnokar izdeluje program narodne stranke), bivši komponist dr. Mandič, ki misli, da bo s svojim doktoratom igral politično vlogo Petra Svatiča. Shod se ni vršil, kakor ga opisuje »Edinost« mirno in s klici na Rybařa, marveč je bilo večje število naših, ki so klicali »Živio, Jernejčič« in ki so bili jako užaljeni, da so uprizorili narodnjaki kraval. Gospodje narodnjaki naj vedo, da ni bilo to navsezadnje nič kaj tako impozantnega kakor shod v Križu, kjer so naši sodrugji poslušali vaše neslanosti čisto mirni in ste sami krivi, če so šli potem iz dvorane.

Društvene vesti.

Podružica »Spodnja Šiška« sploš. strokovnega in pravnega društva za Avstrijo sklicuje v nedeljo dne 21. t. m. ob pol 9. uri dopoldan v gostilni gosp. Vodnika v Spod. Šiški štev. 89 svoj letošnji redni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. Poročilo odbornikov. 3. Volitev novega odbora. 4. Raznosterosti in 5. Predavanje. Sodrugi člani, udeležite se tega velevažnega zborovanja polnoštevilno in pokažite svojo zavednost!

Socialni pregled.

Kleparji v Ljubljani so stavili zahteve. Delodajalci so definitivno dovolili 5% pribojska na plači in ob sobotah ob petih sklep dela. Pomočniki nato vendar še zahtevajo 10 odstotkov in pa primerno stavbno doklado. Ker so zahteve tako minimalne in so nekateri mojstri že vse dovolili, upamo, da se ta spor poravna mirno, dasi še ni docela končan.

Najnovejše vesti.

Celovec, 19. aprila. Stavka mizarjev je končana uspešno za pomočnike. Trajala je 5 tednov.

Gorica, 19. aprila. V nedeljo dopoldne je protesten shod zaradi aretacije sodruga Ropasa. Shod, na katerem je govoril Ropas, je bil že pred 7 tedni. Toliko časa je rabila denunciacija, da je dozorela.

Dunaj, 19. aprila. Včeraj je sestala strokovna komisija, da pripravi železnična vprašanja nagodbe.

Dunaj, 19. aprila. Ministrstvo je odobrilo odredbe, ki jih je sklenil proforski zbor dunajske pravne fakultete. Odredbe preminjajo učni red začasno, dokler se pravne študije temeljito ne reformirajo, slušateljsem se svetuje, da napravijo prvi izpit že po treh tečajih. V četrtem tečaju se uvedeta predavanje sociološke ali držav-

nozorske stroke in predavanje iz gospodarske stroke. Profesorji rimskega, nemškega in kano-ničnega prava se bodo v svojih predavanjih ozirali na obstoječe avstrijsko pravo.

Linec, 19. aprila. Ožje volitve v 3. razredu obč. sveta med nacionalci in soc. demokrati se socialni demokrati niso udeležili.

Moravska Ostrava, 19. aprila. Rudarska stavka se razširja. Tudi Novi rov tvrde bratje Guttman v Lazih se je pridružil stavki, ravno tako Albrehtov rov avstr. rudniške in plavžarske družbe.

Budimpešta, 19. aprila. 300 delavcev »Prve bud. paromlinske družbe« je stopilo v stavko zaradi odpusta dveh zaupnikov.

Budimpešta, 19. aprila. Ministrski predsednik je na vprašanje posl. Ratkaya glede ustavnih garancij odgovoril, da sta zakonska načrta glede razširjenja delokroga upravnega sodišča in kurijalnega sodstva že gotova.

Pariz, 19. aprila. Po dogovoru notr. ministrstva in obč. sveta se bo slavlje device orleanske vršilo kot dosedaj; prevladoval bo svetni značaj. Uradništvo, ki se slavnosti udeleži neoficijelno in ne korporativno, bo imelo prednost pred duhovščino. V sprevedu, ki bo odhajal od mestne hiše in ne od katedrale, ne bo nobenih verskih znamenj. Prebivalstvo je s tem dogovorom zadovoljno.

Gaeta, 19. aprila. Kralj Viktor Emanuel je v spremstvu srednjemorskega brodovja dospel sem; bil je predmet navdušenih ovacij. Angleška kraljeva dvojica se je udeležila dejeneura, ki ga je priredil italijanski kralj na ladji »Trinacria«.

London, 19. aprila. Na seji spodnje zbornice je dejal državni podtajnik Robertson, da ni bila angleška mornarica še nikoli tako močna kakor sedaj.

London, 19. aprila. Kancelar drž. zaklada Asquith je konstatiral, da je prebitka v minulemu letu 5,399.000 funtov, ki pripade po zakonu fondu za redukcijo drž. dolgov. Opozarjal je, da bode morala vlada obrniti vso pozornost socialni reformi starostnega zavarovanja, ki je najbolj pereča zadeva.

Lodz, 19. aprila. Tu se vrše že dva dni spopadi med posameznimi strankami; 7 oseb je ubitih, 12 ranjenih. Izvršilo se je več roparskih vlovov; policija je zaprla 30 oseb.

Varšava, 19. aprila. 20 oboroženih ljudi je napadlo postajo Suhednjov, oropalo blagajno in razrušilo brzojavno in telegrafsko zvezo. Storilcev niso prijeli.

Peterburg, 19. aprila. Komisija je sklenila vladno predlogo za dovolitev 22 milijonov za omejitev lakote takoj predložiti dumi v razpravo.

Peterburg, 19. aprila. Sodni prokurator Ruban je pozval socialnega poslanca Novelskega na dvobojo, ker je razžalil sodišče. Poslanec je dvobojo odklonil.

Peterburg, 19. aprila. Dva nadaljuje agarnar debato. Dva kmečka zastopnika desničarja sta se zavzela za razlastitev veleposetnikov z zmerno odškodnino. Če bi se veleposetniki temu upirali, naj se uvede visok zemljiški davek. Govora sta napravila velik vtis. — Od 30. aprila do 12. maja ima duma velikonočne počitnice.

Peterburg, 19. aprila. Prof. Martens, ki je v »Times« objavil članek, v katerem govori o nesposobnosti dume, označuje v »Novem Vremenu« te misli za svoje osebnostno naziranje.

Peterburg, 19. aprila. Na nikolajevski železnici so začeli delavci blagovnega prometa s pasivno rezistenco; namesto 2000 vozi le 200 vóz. Poskus, vzdržavati promet v polnem obsegu s pomočjo orožništva se je izjalovil.

Peterburg, 19. aprila. Vsled spopada med delavci in »resničnimi ruskimi ljudmi« počiva v odeskki luki delo.

Peterburg, 19. aprila. Baron Fredericks in Kisjukov, guverner oz. podguverner Nižnega Novgoroda sta postavljena pred sodišče zaradi prekoračenja in zlorabe uradne oblasti v zadevi Lidwall.

Peterburg, 19. aprila. Trgovski minister je sestavil komisijo, ki bo preiskala ruski del otoka Sakalina in izdelala načrte za kolonizacijo, gradnjo cest in pristanišč in za povzdigo rudarstva in trgovine.

Peterburg, 19. aprila. Krustalev, član delavskega sveta, ki je bil deportiran v Sibirijo in je pobegnil, je na varnem v inozemstvu. Večkrat se je preoblekel in večkrat je bil v nevarnosti, da ga prime policija.

Peterburg, 19. aprila. Stolipin je z okrožnico prepovedal državnim funkcionarjem, odgovarjati parlamentarnim odsekom na interpelacije, če so navzoči nečlani dume.

Peterburg, 19. aprila. Justični minister je pozval predsednika moskovskega prizivnega sodišča, naj demisionira. Misli se, da je razlog ta, ker je bilo pod Arnoldovim predsedništvom obsojenih več »ruskih ljudi«.

Petrograd, 19. aprila. Železničarji na progi do Moskve so v stavki. Delavci Nikolajske železnice so pričeli s pasivno rezistenco.

Peterburg, 19. aprila. Socialno-demokratska interpelacija glede vmešavanja vlade ob štrajku v

Baku je bila v komisiji odklonjena, pač pa je v soglasju s socialno-demokratskim zastopnikom sklenila komisija naprositi vlado, da da pojasnila glede položaja v Baku, ki je vsled ondotne petrolejske industrije največjega pomena za vso državo.

Katovico, 19. aprila. Na kazaško patroljo je bilo oddanih nekaj revolverskih strelcev. Policijski glavar je ubit, dva kazaka težko ranjena.

Odessa, 19. aprila. Včeraj je bil na trgu pred luko krvav spopad med delavci in črno stotnijo. Pet oseb je ranjenih, dve smrtno. Vojaštvo je aretiralo 13 oseb.

Tiflis, 19. aprila. Vojno sodišče je priznalo morilec američanskega konzula Stuarda, Dkidšavadzeju smrt na vislice, a mu zmanjšalo kazen vsled mladostnosti in odkritosrčnega priznanja na deset let težke ječe. Ostala obtožnica je sodišče opustilo.

Baku, 18. aprila. Štrajk mornarskih delavcev je končan; dosegli so nov delavni red in določitev minimalne mezde.

Baku, 19. aprila. En del mornarjev kaspijske mornarice se je uprl.

Lahore, 19. aprila. Najvišje sodišče je potrdilo obsodbo lastnika in urednika lista «Punjali» zaradi hujškanja proti Evropejcem. Razburjena množica domačinov je obmetavala stražnika z blatom in venčala obojenca. Množica je razgrajala dalje in napadla več Evropejcev, dokler je ni policija razgnala.

Po zaključku lista.

V prvem volilnem razredu so zmagali liberalci gladko, ker ni bilo nasprotnih kandidatov. Dobila sta Lenček in Trnkóczy po 217, dr. Triller 211, Predovič 207 glasov. Volilnih upravičencev v prvem razredu je 751.

Za državnozborsko volitev dne 14. odnosno 23. maja hoče ljubljanski magistrat določiti čas od 8. do 12. ure dopoldne. To meri naravnost proti delavskim volilcem. Najprej se je razpisalo volitve na delavnik, sedaj se hoče delavcem že otežčati volitev z določanjem neugodnih ur. **Protestiramo** z vso odločnostjo temu namenu! Volitve morajo trajati čez poldan in tudi popoldan. Sedanje določbo morajo smatrati delavci za provokacijo.

* * *

Prag, 19. aprila. Cesar je danes obiskal češko-slov. etnografski muzej na Smihovu, potem dekliško vzgojevališče sester srca Jezusovega, ter vltavsko luko na Smihovu. V dvorskih krogih se govori, da ostane cesar dlje v Pragu.

Prag, 19. aprila. Beck je sprejel danes Masaryka, potem predsednike raznih korporacij, pogovarjal se je z grofoma Thun in Erwein Nostitz, potem je imel konferenco radi sodniških imenovanj.

Budimpešta, 19. aprila. Košutova bolezen se je obrnila na slabše. Ima tudi mrzlico.

Napulj, 19. aprila. Greco in di San Malato sta imela dvoboj. San Malato je bil lahko ranjen na roki, Greco je dobil po dolgem boju težko rano na roki.

Lošinj, 19. aprila. Seismograf je zaznamoval zadnjo noč dva potresa; prvi, okrog 9000 kilometrov oddaljen, je začel ob 1/11, najmočnejši je bil ob 10. uri in 26 minut in je končal ob polnoči; drugi, oddaljen 10.000 kilometrov, je začel ob eni in 5 minuti, bil najmočnejši ob 1. uri 18 min., končal ob 2. uri 56 min. (Tudi ljubljanska opazovalnica zaznava dva potresa: Prvega začetek ob 10.48 dopoldan, največja intenzivnost ob 10.51, konec ob 11.30, oddaljenost 1000 kilometrov; drugega začetek ob 10.20 zvečer, največja intenzivnost 10.47, konec o polnoči, oddaljenost 10.000 kilometrov. Danes so aparati naznanili potres na 10.000 kilometrov, ki je začel ob 1 po noči, narasel do 1.50, končal okrog 4 zjutraj.)

Berolin, 19. aprila. Silen tajfun je na veliki petek na ululskih otokih v južnem morju usmrtil 230 izmed 800 domačinov.

Berolin, 19. aprila. Na poti od Harkova je bil ušgan vagon osebnega vlaka. Med potniki je nastal velik nemir. Mnogo ljudi je ranjenih, dve sta mrtvi.

Peterburg, 19. aprila. Med vojaštom je razširjena revolucijska organizacija, ki se imenuje «vojaška zveza» in ima več tiskarn. Pri hišni preiskavi so zaprli 30 oseb, med njimi več žensk.

V peterburski ječi so kaznjenci ustavili delo in zažugali, da zavrnejo jed in pijačo, da izrazijo simpatijo političnim jetnikom, ki imajo že tri dni lačen štrajk. Poklicali so dve stotnji infanterije.

Sidney, 19. aprila. Vulkan Ruapehu pod Novo Zelandijo je začel močno bruhati.

Peterburg, 19. aprila. V Peterhofu preiskuje policija hiše in strogo nadzoruje prišleče. Baje pride car čez Velikonoč tja.

Vsaka podredba in ponatisek je kaznivo.
Edino pravi je
Thierryev balzam
le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—20
Thierryevo centifonilno mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3.60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.

Sprejme se takoj

Več čevljarjev

za pucanje in cvikanje.

Obenem dobe
tu bivajoči mojstri
popolnoma pripravljeno delo na dom.

Hitzl & Kozina, Breg 20.

Kaj hočejo socialni demokratje

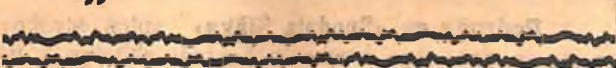
ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznani s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošur, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije

4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravništvu

„RDECEGA PRAPORA“.

„Rdeči Prapor“ izved po 10 v se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajeka cesta; Franzot, dr. Kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Sešark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovske ulice 1. — **Kranj**: Karol Florian, knjigarna. — **Jesenice**: Jakob Mesar št. 101. — **Trst**: Lavrenčič, Piazza Caserma. — **Trst Rojano**: Močnik, tobakarna — **Gorica**: Krebelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. Schwarz, Šolske ulice. — **Reka**: Ricardo Camera, Corso 16. — **Nabrežina**: Ivana Belovič, tobakarna.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu volilcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o domači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošure, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadržne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno. V isti založbi je izšla tudi časna primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnozborski volilni red.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52—40

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RDEČI PRAPOR

Glasiło jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2 25 K, za Ameriko 2 75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 12 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

28. šte. v.

V Ljubljani, v ponedeljek, dne 22. aprila 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice šte. 8/I.

Prijatelji ljudstva.

Gospod župan Hribar, ki kandidira kot lastni program za Šušterski klub, je velik prijatelj ljudstva, odkar prireja shode po Ljubljani. Tako ljudski je, da je protestiral proti Tavčarjevemu popolnoma korektnemu zatrdilu, da je liberalna stranka buržoazna. Tako ljudski je, da je pripravljen, sprejeti glasove od hlapcev, cestnih pometačev, sploh od vsega »nižjega« ljudstva, ako mu jih da.

Toda — ne. Tega ne mara Hribar. Komur bo že mogoče, da pride k volitvi, naj bi volil njega. Ali čim več je mogoče, preprečiti glasovanje ljudstva, tem ljubše mu je. In za to je ljubljanski župan Hribar določil, da se more glasovati za kandidat Hribarja dne 14. maja samo od 8. do 12. dopoldne. Kdor v teh urah ne mora priti na volišče, naj kar ostane doma, saj takim gospod kandidat Hribar itak ne zaupa, da bodo volili njega.

Vemo, kako se bodo izgovarjali magistratovci. Razdelili so Ljubljano na osem volilnih okrajev, število volilcev bode za vsak odsek razmeroma malo, določene štiri ure zadostujejo popolnoma, da se opravi volitev. Ali ta argument je ničev, kajti volitve niso razpisane za volilne komisije, temveč za volilce. Ne praša se, ali se more v štirih urah opraviti delo, ampak če morejo v tem času volilci izvršiti svojo pravico. Kajti če bi bilo vse odvisno samo od števila volilcev, bi n. pr. v Krakovem zadostovala ena ura.

Najnovejši ljudski prijatelj pozna življenje ljudstva tako izvrstno, da niti ne vé, koliko volilcev bi moralo izgubiti volilno pravico, ako bi ostala njegova določba veljavna, kajti da bi to vedel, pa nalašč dal opoldan zaključiti volitve, tega mu nečemo insinuirati.

Naša stranka je že prikrajšana, če bi se volilo od zgodnjega jutra do poznega mraka, ker je veliko število njenih pristašev v delu ali v službi, mnogo njih izven Ljubljane. To so reči, katerih se ne da izpremeniti. Zahtevati pa se sme vsaj, kar je mogoče, namreč da se ne jemlje volilne pravice tistim, ki bi jo samo v času odmora, pred delom, ali po delu lahko izvršili. Takih volilcev je ogromno število; to bi moral vedeti tudi gospod Hribar, ako bi imel res kaj stika z ljudstvom, s tistim ljudstvom, ki se ne prištevja »višjim« krogom, a ki mora trdo delati in trpeti.

Volilna reforma je imela namen najširšim slojem dati pravico, da uplivajo s svojimi glasovi na zakonodajstvo. Hribar, prijatelj splošne volilne pravice, jim jo hoče omejiti. Kdor ni tako srečen, da ima časa med 8. in 12. uro, naj izgubi volilno pravico.

Povsod se skuša volilcem olajšati udeležbo pri volitvah; na sodiščih ne bode 14. maja obravnav in zaslišanj; razne oblasti izdajajo uradom navodila, da morajo dati uradnikom in uslužbencem toliko prostega časa, da lahko volijo. Hribar pa si misli: Kdor je neodvisen, pride lahko od 8. do 12. ure — amen!

He, gospod župan Hribar, tako to ne gre. Ljubljansko delavstvo se ni bojevalo za volilno

pravico, da je sedaj ne bi moglo izrševati, ker se Vam zdi, da so 4 ure dovolj. Delavci hočejo, da se voli v času, ki je tudi njim mogoče, priti na volišče. Železničarji, ki so dopoldne službeno zadržani, hočejo voliti vsaj popoldne. Kandidat Hribar izve tudi ob 8. zvečer še dosti zgodaj, da je propadel.

Vaša določba je ljudstvu sovražna in ljudstvo si zapomni, kako ga ljubi kandidat, ki mu dela komplimente ravno takrat, ko bi rabil njegove glasove. S tem, da hočete omejiti volilno dobo na štiri ure, na ure, ki so za delavstvo najbolj neugodne, ste pokazali, da nimate prav nobenega demokratičnega, duha in vsi komplimenti, ki jih sedaj delate ljudstvu, niso nič drugega, kakor naštudirana poza, ki je zoprna Vaši duši.

Pričakujemo v najkrajšem času razglas, da se bode volilo v Ljubljani vsaj od 8. zjutraj do 6. zvečer brez opoldnevnega presledka. To smejo zahtevati volilci, ki niso udje »višjih stanov«.

Kapitalistična država.

Za vse razrede se hočejo potegovati meščanski kandidati, naj so že liberalni ali klerikalni, ako jih pošlje ljudstvo v državni zbor. To je baje pravično, socialisti pa samo sčujejo proti kapitalu in proti bogatim razredom, kar je strašno nesramno...

Za vse... To bi bilo prav lepo in socialni demokratje menijo, da bi morala res družba skrbeti za vse svoje ude enakomerno, socialni demokratje le dostavljajo, da je to v sedanjih državah nemogoče in je treba najprej vsiljati razmere, v katerih pridejo interesi vseh v soglasje. V taki solidarnosti interesov bode pospeševanje skupnega blaga precej lahko delo in skupna korist bode sočasno korist posameznika. V obstoječi državi pa je obljuba, ki je namenjena vsem v enaki meri, navaden humbug.

Kakšna je vendar ta država?

Postavljena je na podlago neenakosti in njeno delo povečuje razlike ter poostruje nasprotja. Njen poklic je, držati organiziranemu bogastvu in mu pomagati, da izkorišča delo.

O neenakosti pač ni treba govoriti. Saj je očitna. Kaj pomeni fraza, da smo pred postavo vsi enaki, ko smo pa neenaki v življenju? Kaj nam koristi čedni paragraf, ko nam ne more podati gmotne enakosti? Zelo problematična je enakost, ki vzame siromačku do zadnjega vinarja vsc, kar se mu le more vzeti, v tem ko pusti bogatino toliko, da bi neštete družine lahko živele od njegovih ostankov ne le brez skrbi, temveč prav prijetno.

Za koga in za kaj pa jemlje država svojim udom? Letošnje leto požro izdatki Avstrije za državne dolgove svetico 372 milijonov, to je 34-7 odstotkov celotnega državnega dohodka in 59 odstotkov vseh indirektnih davkov. Teh 372 milijonov prihaja torej iz žepa vsega prebivalstva brez izjeme, največ iz žepa delavnega ljudstva, ki plača vsled svojega števila ogromno večino neposrednih davkov, pa se izteka v blagajne kapitalistov, ki delajo kupčije z državo.

S svojim kreditom ima kapitalizem moderno državo v rokah in gmotno izkoriščanje je dvojno. Kapitalist podjetnik jemlje brez lastnega dela obresti od kapitala, ki ga je dal v promet. Vstvarjati mu morejo dobiček delavski razredi. Njegov profit

je njih žrtev. Iz breztrudnega dobička sestavi nov kapital. Posodi ga državi in zopet dobiva obresti brez lastnega dela. Država, ki mu jih mora plačevati, si poišče vir dohodkov na edinem mestu kjer ga je najti! Pri ljudstvu. V obliki davka, pri kavi, pivu, soli, stanovanju itd. ga vzame prebivalstvu, po ga odda kapitalistu. Česar ni ta že vzel delavcu v svojih podjetjih, mu vzame za obresti državnega dolga. Država je njegov komi, njegovo eksekutor, njegov priganjač.

Država je kapitalizmu rezervoar, ki se stekajo vanj vinarji delavnega ljudstva po stoterih kanalih, on pa zajema iz njega milione. Njegovim gmočnim interesom, njegovemu obogatitju služi ta država, po njegovi volji, ki jo podpira kapitalna moč, je ta država razredna, kapitalistična.

V tako urejenih razmerah služiti vsem enako, je tako absurdno, da bi se morali politično misleči volilci s homerskim smehom obrniti od kandidata, ki jim obljubuje to. V času, ko prihaja ljudstvo vsaj nekoliko do politične veljave, so take zamegljene slike nedopustne in morajo žaliti zavedne volilce. Tu se je treba odločiti. Za ali proti Jasno se mora povedati, Ali za kapitalizem proti ljudstvu, ali za ljudstvo proti kapitalizmu. Kdor se tega ne upa nedvoumno povedati, je že priznal, da stoji na strani kapitalizma.

Politična naloga ljudskega parlamenta je, rešiti državo iz krempljev plutokracije, napovedati torej boj kapitalizmu. Samo v državi, ki ne bode prisiljena, metati ogromen del svojih od ljudstva iztlačeni dohodkov lenobo pasečemu kapitalizmu v žreb, je mogoče, izboljšati položaj delavskega razreda, samo v družbe, v kateri zavladala gospodarska enakost, bode veljala tudi politična kulturna enakost.

Z Goriškega.

Gorica, 16. aprila.

Shodov se pri nas ne šteje več; ni ga dneva, da bi se ne vršila vsaj po dva. Še nikdar ni bilo pri nas takega življenja kot je sedaj. Klerikalci in naprednjaki nas niti ne omenjajo v svojih glasilih, ker še vedno mislijo, da žive v preteklih zlatih časih; ravsaajo in kavsajo se, toda najbrže za — medvedovo kožo! Ljudstvo se zaveda in njih komedije bode kmalu konec. Leca, spovednica, farovž, cerkev, vse se zdaj rabi za klerikalne politike. Po nekaterih občinah pritiskajo na krčmarje, da naj nam odrečejo prostore in šestokrat se jim tudi posreči, da naleté na krhke značaje, ki se jim udajo. Naši naprednjaki so tudi popolnoma zbegani. Pišejo, da so sklicali shode, pa se boje povedati kje. Sodnika Gabrijelčiča nihče ne pozna, tudi ni nikdar ničesar naredil, da bi ga sploh smeli smatrati za resnega kandidata. Sodnik Fon je ravno tako narodu tuj človek in od vasi do vasi se razlega krik in vik:

Nočemo sodnikov! Živio, Milost! Delavci in kmetje skupaj!

Res grdo vreme bo dne 14. maja za naše narodne matadorje obeh struj.

Čudna so pota človeška...

*

Jernej Kopač se imenuje kandidat slovenskih klerikalcev in liberalcev v mestu Gorica. Mož

Sodrug! in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

je strasten klerikalec, naravnost fanatik rimsko-papeške družbe.

Liberalci so brezpogojno pritrdili tej kandidaturi in lepo je bilo videti v nedeljo naprednjaka Rovana v družbi z dokt. Pavlico zabavljati ter klicati na pomoč vse svetnike, da bi jim pomagali ugonobiti Italijane.

Oh, krščanska ljubezen! Kako prazna fraza si!

*

Dokt. Pavlica, vodja katoliškega delavskega društva, je naznanil v nedeljo na shodu, da pojdejo društveniki eno prihodno nedeljo na Sveto Goro na božjo pot, in prosil Boga za lepo vreme.

Zarukani udje so navdušeno ploskali in čakali bodo blagostanja s Svete Gore, mej tem ko si je gospod Pavlica dal povišati plačo ne od Svete Gore, temveč od državne blagajne.

Gospod dokt. Pavlica ni zarukan!

*

Jozue Carducci se je imenoval italijanski pesnik, ki je spisal himno satanu in zdaj se naši klerikalci zaganjajo vanj, vpijoč po shodih, da je bil socialist. Carducci je bil monarhističnega mišljenja, ali umetnik in sovražnik papizma.

To naši klerikalci dobro vedo, ali treba je blatiti socialiste. Toda laž ima kratke noge.

Socialni pregled.

Kolektivne mezdne pogodbe.

Strokovno gibanje je rodilo v poslednjih časih novo organizacijsko obliko delavnega razmerja, ki je dalekosežnega, praktičnega in načelnega pomena. Strokovno gibanje se je izpočetka, dokler je tičalo še v otroških povojih, omejevalo le na posredovanje v posameznih obratih ter posegalo v ureditev delavnega razmerja le o priliki meznega gibanja ali štrajka. Z uvedbo kolektivne pogodbe se je odprl strokovnemu gibanju nov svet. Mezdna in delavna pogodba ni več stvar posameznega delavca in podjetnika; sklepa jo temveč strokovna organizacija kot zastopnica celokupnega delavstva s posameznim podjetnikom ali pa s podjetniško organizacijo. S tem postaja strokovna organizacija važen člen v organizaciji gospodarskega življenja.

Moderni liberalizem je atomiziral staro fevdalno družbo: zdrobil je fevdalne verige, ki so oklepale novo življenje v stare pravne oblike, uničil stare človeške organizacije in obudil v življenje »svobodnega poedinca«. S tem, da je popravil staro pravno šaro s sveta, je izvršil liberalizem koristno delo in dokončal svojo zgodovinsko misijo. Bil je napreden, dokler je rušil stare ovire, ki so motile naraven razvoj, postal je v tistem trenutku reakcionaren, ko se je zbudila potreba po novi pozitivni organizaciji družabnega življenja. Krčevito se je upiral novim organizatoričnim poskusom na gospodarskem polju, premlevajoč svojo staro frazo o ravnopravnosti in popolni svobodi posameznika. S padcem liberalnega gospodarskega, političnega in filozofskega sistema so padle po vsem svetu tudi liberalne stranke, ki so bile na njem zgrajene. Kaj je individualna svoboda drugega kot cenena fraza? Svobodna mezdna pogodba — da vzamemo en slučaj — je formalno boljša od fevdalnega delavnega razmerja, ker priznava tudi delavcu ravnopravnost in svobodo. Praktično pa pomenja prav tako izkoriščanje kakor ono, kajti oba pogojnika, delavec in podjetnik, sta sicer ravnopravna, toda nista enakoveljavna, ker nimata enake dejanske moči. Upanje v regulatorično delo proste konkurence, ta zelena vejica liberalizma se je posušila. Vzlic svobodni mezdni pogodbi, vzlic formalni ravnopravnosti je rasla beda med delavnim ljudstvom od dne do dne. — V to dobo spadajo prvi početki strokovnega gibanja.

Praktični smoter strokovne organizacije v sedanjosti je, priboriti delavstvu enako veljavnost v obratu, vstvariti industrijski parlamentarizem v obratu. In kolektivna delavna in mezdna pogodba je Magna Marta, na podlagi katere se bodo vršili nadaljni ustavni boji v industrijskih obratih. Uspeh teh bojev in sočasne socialistične politike v državi bo ta, da se bo prisodila kapitalističnemu podjetniku v industrijskem obratu dolgočasna vloga, kakor jo prilično igra kralj v angleškem državnem ustroju. In potem ni več daleč trenotek, ko se v industrijskih obratih tudi nominalno proglasi republika. To razkrovanje industrijskih kraljev se bode izvršilo mirno in nekrvavo, kakor se je n. pr. izvršil v norveški ustavni zgodovini lanskega intermezzo. Smoter strokovne organizacije torej je: preko industrijskega parlamentarizma v industrijsko republiko. In oblika, v kateri se bode ta smoter uresničil je: kolektivna pogodba.

Po uradni statistiki je bilo v minolem letu sklenjenih 448 kolektivnih pogodb: 247 za posamezen obrat, 210 za ves kraj, ozir. okraj, ozir. deželo. Obsegale so vsega vkup 12.647 obratov in 181.633 delavcev — precej lepe številke!

Sklenjenih je bilo 192 mirnim potom, 237 po predidčem štrajku, ozir. izključitvi delavcev, 19 potem, ko je del prizadetih delavcev stopil v štrajk. V 20 slučajih se je stara pogodba obnovila.

Največ jih je bilo sklenjenih tam, kjer obstoji krepka strokovna organizacija; po strokah so jih največ sklenili kovinarji in strojni delavci, dalje delavci v živilih, oblakah, v stavbni, tekstilni, lesni industriji, usnarji i. t. d.

Sklenjene kolektivne pogodbe vsebujejo najrazličnejše delavne pogoje. Glede delavnega časa so ponekod v kolektivnih pogodbah že prekoračile deveturno dobo in se približujejo osemurniku. Glede mezde se je uvedla v 281 slučajih minimalna mezda, v 89 slučajih se je dosegla regulacija plače od kosa. Lepi uspehi kažejo, kakšna cvetoča prihodnost leži v organizaciji.

Doba, za katero so se te pogodbe sklenile, je različna: od pol leta do 8 let, in sicer prevladujejo dolgotrajne pogodbe.

Po sedanjih zakonih kolektivne pogodbe nimajo pravne podlage in zato tudi postavno obvezne niso. Nad njimi čuvajo posebne iz delavcev in podjetnikov obstoječe komisije. Naloga novega parlamenta bode, da potom zakonodaje utisne pravni pečat tej novi obliki gospodarskega življenja.

Viljem in brezposelnost. Skoraj bi človek verjel, da se to vna. Seveda, kadar ima goste, ima tudi nemški cesar precej opravka, če se le misli, da mora po petkrat, šestkrat na dan menjati uniforme. Ali — ne gre se za Viljemovo brezposelnost. Angleški žurnalst Bashford, ki je bil z neko delavsko komisijo v Nemčiji, objavlja sedaj svoje izkušnje in pripoveduje tudi o pogovoru, ki ga je imel z Viljemom. Ta je dejal: »Eno najvažnejših vprašanj, kar jih poznam (seveda je še več takih, ki jih ne pozna), je brezposelnost. Nemška industrija je v dobi brezprimerne razvoja, zato nas to vprašanje ne pače preveč. Toda na Angleškem je drugače. Mislim pa, da se vprašanja ne da rešiti z miloščino (to mislijo tudi delavci); za brezposelne je treba poskrbeti dela. Miloščina demoralizira. (Da je izpoznal Viljem to šele sedaj! A na svojem dvoru vendar ne neha deliti miloščin!)

Politični odsevi.

Pogajanja med Avstro-Ogrsko in Srbijo glede trgovinske pogodbe. Poslanik baron Czikanu je naznanil srbski vladi, da naj imenuje zastopnike v svrhu novih pogajanj, ki naj se začne koncem maja na Dunaju. Nejasnane domače razmere, predvsem tekoča negotovost pogajanja so ovirala trgovinska pogajanja z balkanskimi državami in tudi s Srbijo. Če je avstro-ogrsko vnanje ministrstvo napovedalo vendar ta pogajanja za konec maja, se da sklepati, da vlada v vladnih krogih trdno prepričanje o povoljni ureditvi nagodbenih vprašanj. Srbskemu ministrskemu predsedniku je prišlo to vabilo v pravi čas; notranje politične težave v zadnjih dneh so stališče sedanje vlade močno zrahljale in oslobile. Izgledi na obnovenje pogajanj odpirajo možnost, da vlada ukroti obstrukcijo v skupščini z razpustom.

Sestanek angleškega in italijanskega kralja v Gaeti. Sestanek v Gaeti je alarmiral vse svetovno časopisje, da premosti mednarodni položaj. — Anglija, ki je še nedavno tega samevala v svoji »sijajni osamljenosti«, stoji danes v središču velike skupine, ki je bolj ali manj tesno združena. Po vsej Evropi — in izven nje je razpredla svoje diplomatične niti in svetovno-politična do danes ne teče več skozi Berlin, temveč skozi London. Francosko živi v »srčnem prijateljstvu«, mogoče celo — v vojaškem dogovoru. V Skandinavskih, v balkanskih državah je zrasel nje vpliv. Pripravlja se dalekosežnejše sporazumljenje z Rusijo, Zedinjenimi državami in Japonsko in sicer zelo uspešno. Špansko se je zvezala ob zadnjem kraljevem obisku v Cartageni z denarnimi vezmi, ki so priznane trdne in zaneljive. — Nemško časopisje vpije, da je ost tega najnovejšega sestanka naperjena proti Nemčiji, katero skuša Anglija politično popolnoma izolirati. Pravzaprav so vsa taka uganjanja neplodovita in iz zraka strgana. Pozdrav angleškega kralja je smatrali lahko za navaden čin uljudnosti in če se že hoče sestanku pripisati večji politični pomen. Koliko je predmetov za take dogovore? Predvsem sta Anglija in Italija sredozemski državi in imata mnogo točk, glede katerih treba sporazumnega nastopanja. Dalje se bliža mirovna prireditel v Haagu, na katerem bode Anglija stavila predlog na razoroženje. — Nervozno vedenje nemškega časopisja odkriva vso revščino nemške vnanje politike. Udarec, če se more o udarcih govoriti, ki bi bil namerjen v prvi vrsti Avstro-Ogrski, je zabolet Nemčijo, ne priča to o enodušnosti Avstrije in Nemčije, temveč o nespretnih rokah, v katerih leži nemška vnanja politika. Bülowa je sestanek v Gaeti — komaj 14 dni po onem v Rapallu — očitno presenetil in pripravil v nemalo zadrego. Naloga nemškega vnanjega urada bi v danem slučaju bila

potom inspiriranega časopisja, opozoriti svet, komu bi utegnile angleške spletke škodovati. Dogovori z Italijo in Španijo bi morali v mnogi večji meri iznemirjati Francosko, proti kateremu vstvarjajo neko protitežje. Kazanje na lastno osamljenost in — rožljanje s sabljo pa je najbolj zgrešena taktika.

Umetnost in književnost.

Gospa Irma Polakova odhaja, kakor čitamo v »Pokretu«, z zagrebškega gledališča na Dunaj, kjer se ji ponuja sijajen angažma na »Theater an der Wien«. Sredi maja odide na gostovanje v Beograd, za poletje ima pa ponudbo iz Karlovih varov na Češkem.

Domače stvari.

Tudi po posameznih okrajih bode gospod Hribar prirejal volilne shode. To je res lepo, da hoče priti v dotiko z ljudstvom. Le malo prepozno je to. Gospod Hribar je na shodih prava novost. In vendar bi bil imel že dosti povoda, da bi se bil včasih pokazal, saj je deželni poslanec, občinski svetnik in župan. Pa se mu doslej nikdar ni zdelo vredno. Šele sedaj, ko so volitve pred vrati zahajati med tisto ljudstvo, katerega doslej ni maral priznati, je slabo priporočilo za njegovo kandidaturo.

Meščani! Vsi na shod! — tako so vabili v soboto plakati na včerajšnji liberalni shod v Mestnem Domu. Torej — samo meščani. Potemtakem rabi Hribar samo meščanske glasove. In Tavčar ima prav — liberalna stranka je buržoazna, pa ne ljudska. No, saj ljudstvo se menda ne bo metalo za gospodi. Saj ni treba.

Mladi Roš v Hrastniku se jezi, da je v nedeljo pogorel na shodu, pa se še ne more pomiriti. Pa nam je to prav malo mar. Mladi mož se mora učiti, preden se bo moglo z njim sploh govoriti v politiki. S popolnim političnim nevedenjem ne bomo polemizirali, če izbruhne še več grdobe iz sebe, kakor jo je včeraj. Pač pa bi vprašali uredništvo »Slov. Naroda«, ali se hoče privaditi dostojnega tona v časnikarskem boju ali ne? Odpuščamo mu, da je njegova notica od prve do zadnje vrstice napolnjena z lažmi; uredništvo ni bilo v Hrastniku in ne ve, kako grozovito se je blamiral njegov dopisnik. Pač pa je uredništvo odgovorno za pobalinski ton notice in glede tega hočemo jasnosti. Ali hoče »Narod« polemiko ali gnojnico? Surovosti ne bomo nikoli vračali s surovostjo, ker smatramo zbujanje najnižjih instinktov v časopisju za neodpustno lopovščino. Ali če bode Narod nadaljeval v tem žargonu, mu bode »mednarodno blato« — povsem stvarno in elegantno — tako poslužilo, da bode cvilil. Pa naj izbere.

Goriško sodišče je, kakor smo že brzojavno poročali, vzelo Ropasa v preiskovalni zapor. Razloge ni bilo našim čitateljem težko uganiti; saj smo že prej poročali o klerikalni denunciaciji. Ropas je na nekem shodu govoril o monarhiji in o republiki, ni nam pa znano, da bi bil govoril kaj kaznjivega, dasiravno imamo o tistem shodu obsežno poročilo. Teoretično se lahko govori o republiki, dokler se hoče, saj se tudi o monarhiji lahko tako razpravlja. In da je uvedlo sodišče zaradi tega takoj preiskavo na podlagi kleo rikalne denunciacije, je že čudno. Več kakor čudno je pa to, da so ga vzeli v preiskovalni zapor. Utemeljevanje, da bi lahko ubežal, je naravnost prisiljeno. Kam pa naj beži človek, ki ima tako obilo družino, kakor on, ki ga drži njegova obrt v kraju in ki pač tudi zaradi materialnih razmer ne more kar sfrčati v Ameriko? Takih motivov se ne sme samo izreči, ampak jih treba dokazati. Kdor pa tega ne stori, dovoljuje, da se okrivljenega nemudoma izpusti iz zapore, ker ni zanj prav nobene zakonite podlage, temveč bi ga bilo smatrati za čisto navadno šikano. Saj se nismo na Ruskem in tudi galiskih justičnih razmer ne bomo dali vpletati na Primorskem.

Dopisi.

Iz Žirov. Nedelja, dne 14. t. m., je bila prav zalosten dan za liberalce! Odgovor za neumno pisanje »Slov. Naroda« z 13. t. m. so dobili liberalci 14. t. m. Na ta dan so sklicali liberalci v Ziri dva shoda, enega dopoldne ob 11. uri k »Petrovcu«, drugega ob treh k »Katri«. Prvega je otvoril notar Pegan iz Idrije; bilo je na njem okrog 50 volilcev; kapelan Perko je pripeljal kakih 20 šolskih otrok in deklet poleg par hribovskih kmetov. Notar Pegan je hvalil Grudna na vse pretege. Ljudje pa so vpili: kje pa je Gruden. Pegan je ob splošnem šundru zaključil s svojim govorom cel liberalni shod; glasovati o Grudnu sploh ni dal. — Ko je Pegan končal, je pa kape-

Ian Perko otvoril nov volilni shod, na katerem je začel udrihati po nasprotnikih in hvaliti Gostinčarja, ki bo dosegel za Žirovce železnico iz Polhovega gradca v Žiri. Za kapelanom se oglasi sodr. Josip Kogoj iz Idrije, da naj se voli sodr. J. Kopača v državni zbor, kaj bo za delavca in kmeta najboljše! Dalje je govoril še sodr. Ivan Straus iz Idrije, ki se je neusmiljeno norčeval iz kapelana in njegove železnice iz Polhovega gradca. Kapelan odgovarja, da ima S. L. S. v svoji sredi prijatelje ministrov, ki bodo naredili to železnico. Sodr. J. Straus gapobija. Kaže, da se kmetom in delavcem ni družijo z graščaki, ki stoje na čelu Stranke Ljudskih Slepčarjev. Živijo-klici na kandidata J. Kopača se je zaključil po kapelanu ad hoc otvorjeni shod! — Popoldne ob treh pa je ljubljanski župan Hribar pri «Katri» otvoril železniški shod! Hribar bo dal Žirovcem železnico iz Hotedersice. Srečni Žirovci! Notar Pegan je predsedoval, Hribar pa govoril po stari navadi; poln koš obljub! Mastni medklici pa so ga prepričali, da ljudje že ne verjamejo več praznim frazam! Po Hribarjevem govoru je notar Pegan kar zaključil shod, ne da bi se komu dal besedo! — Zato je sodr. Ivan Straus iz Idrije takoj sklical volilni shod, na katerem je oestro bičal te vedne obljube ob volilnem času. Shod radi železnice — ali bil je le shod radi volitev. Žirovci pa bodo volili sodr. Josipa Kopača, ker vedo, da je delavska politika za kmeta, ker imata naš mali in srednji kmet enake interese z delavcem! Vi-harno so odobraval Žirovci govorniku. Živel, J. Kopač, doneli so klici! Dva shoda sta bila sklicani, vršili so se pa štirje! Znamenito! Notar je ponujal kmetom — neodvisnega kmeta; župan Hribar iz Ljubljane mu je sekundiral. Žirovci pa so se izjavili za J. Kopača. — Revšetu iz Idrije, ki piše neumnosti v «Sl. Nar.» — bode 14. april mogoče le pomagal le k pameti!

Planina, v aprilu. Pri nas v Planini imamo na južni železnici delovodjo Jožefa Klančarja, pri katerem ne strpi noben delavec; letošnjo zimo je imel čisto po enega samega delavca. Ta mož opravlja postrani tudi posle župnika na še neblagoslovljeni kapeli na Lazih pri Planini. Pretekli mesec je napravil mesečne molitve, da so prihajali ljudje častiti Jožefa, ne svetega, ampak Klančarja. 31. marca je za svoj trud Klančar napravil «ofer» in iztisnil iz ubogih ljudi 13 kron in nekaj vinarjev; pri «ofru» je držal novi župnik tudi razpelo križanega, da so ga ljudje drug za drugim poljubovali. — Na dan 1. aprila se je na Planini vršil shod črnih krokarjev; udeležilo se ga je tudi nekaj rdečih ljudi, ki jih je hotel župnik Klančar vun pometati, kar pa so mu drugi ubranili. — Za enkrat mu bodi dovolj; če pa bo še nadalje iskal obresti, ga bomo pošteno splačali.

Dr. Šušteršič v Logatcu. Slabo mora iti za Gostinčarja! Predno so njegovo kandidato za naš okraj proglasili, lazil je dr. Krek po celem okraju, obiskal je vse farove ter napravil celo vrsto zaupnih shodov. Po 28. februarju, ko so že postavili Gostinčarja, hodi pa ta v spremstvu fajmoštrov, kaplanov in drugih klerikalnih podreptnikov; slabo pa se mu mora goditi. V Logatec mu je prišel pomagat sam vrhovni poglavar dr. Ivan Šušteršič, namestnik bogana Kranjskem. V Zgornjem Logatcu se je predstavil ta glasoviti samodržec ob 3. uri pop., v Dol. Logatcu pa ob 5. uri pop. 14. aprila t. l. Ne sam! Spremljal ga je c. kr. komisar v polni uniformi, kar je pač nekaj nenavadnega. In vsi gg. orožniki so bili radi dr. Šušteršiča po koncu — dež je rosil, in ubogi, izmučeni možje so se morali radi te bodoče Ekselence močiti po nepotrebnem, in pa še v škodo zapeljanim, podivjanim klerikalnim kozličem. V Zgornjem Logatcu je prišel v dvorano ponosen kakor more in sme biti ponosen vodja backov. . . . Spremljali so ga debeli župnik zgornjelogaški, suhi in blede kapelan njegov ter slavni Matevž Sušnik, kapelan z Vrhnik. Gostinčar je capljajal za njimi, bled, ubog, tresoč se. Prevzvišeni poglavar dr. Šušteršič je otvoril zbor — kot društveni shod katoliškega političnega društva, zagrožil vsem s paragrafi, s šestmesečno ječo in ričetom, za pričo resničnosti svojih besedi je navedel gosp. c. kr. komisarja Hofbauerja ter začel z gromkim svojim glasom. Govoril je o S. L. S. tako kot dr. Šušteršič zna! Hvalil je carino na živino ter poveličeval njene posledice: drago meso in neznosno draginjo, udrihal je po škricih (sam največji škric!) ter po notarjih itd. Vojaštvo mora biti, in Avstrija mora naklestiti Italijane, kadar bode treba. Topovi morajo biti, da se pobijejo Italijani. (Vsakemu, kdor se mu je predrznil ugovarjati, zapretil je, da ga vrže ven!) Za njim je govoril par minut kandidat Gostinčar o «zaju» in o sveti edinozvečičavni veri naših očakov! — Oglasil se je navzoči sodr. Anton Kristan iz Idrije za besedo ter je začel dokazovati škodljivost carinskega tarifa za kmeta in delavca. Dr. Šušteršič je neprestano ugovarjal ter s tem bodril k ugovarjanju oba kaplana, starega, debelega fajmoštra, ki nikakor ni mogel razumeti, da povzroči draginjo visoka carina na živila. Ko je sodrug A. Kristan dokazoval visokost carine pri petroleju, laškem olju, železnini, sladkorju, ovsu, rži, pšenici i. t. d. — vpil je predsednik dr. Šušteršič: «Zdaj je že dosti ocarini, zdaj kaj družega, — volilci, glasujte, da

ne sme Kristan nič več o carini govoriti.» — Ko je na to govoril sodr. A. Kristan o vojaških bremenih — je vpil dr. Šušteršič: «Saj to vemo — povejte, kar imate meni očitati, meni očitajte», ter mu je grozil, da mu odvzame besedo, kar se je tudi zgodilo na ta-le način: Ko je sodrug Anton Kristan začel govoriti o militarizmu, slutil je dr. Šušteršič, da ga bode doletelo marsikaj, zato je jel vpiti ter klicati govornika k redu. Njegovi podreptniki so videli nervoznost generalisima, so pa še sami začeli — in kar nakrat je rekel generalisimus: glasujte, ali naj Kristan še naprej govori? Pol jih je vzdignilo roke, da še — on pa je vpil: večina ne pusti več, in odvzel je sodrugu Antonu Kristanu besedo. — Ljudje so se muzali, češ: tak voditelj take stranke, pa se boji idrijskega Kristana! Slabo vest mora imeti! — Na to je dal dr. Šušteršič na glasovanje Gostinčarjevo kandidato. Polovica je vzdignila roke proti, čeprav sta fajmošter in kaplan strogo pazila, kdo se bo predrznil, proti glasovati. Volitev je tajna, gospod dr. Šušteršič, in kako bo Zgornji Logatec tajno volil, se bode 14. maja prepričali! — V Dolenjem Logatcu je bil pri Kokoljevcu buren shod. Z orožniki in s c. kr. komisarjem se je komaj toliko doseglo, da so dr. Šušteršiča nekaj časa mirno poslušali. Dva klerikalna razgrajata se bosta radi svoje surovosti zagovarjala še pred sodnijo. Eden je nekemu zborovalcu vrgel steklenico v glavo, drug je pa vrgel kamen za sodr. Ant. Kristanom. Žalosten jo je generalisimus odkuril iz Logatca — še bolj žalosten pa seveda Josip Gostinčar.

Ljutomer. V celjski «Domovini» skuša nekdo ironizirati socialno-demokratski volilni shod, na katerem sta govorila sodruga Kristan iz Ljubljane in naš kandidat Viktor Kukovec. Uspeh prvega se še priznava, ker bi bilo pač groteskno, ako bi ga hoteli utajiti, govor sodruga Kukovca je bil pa po njegovem poročilu kar za nič. Ej, prijatelj dopisnik, tebi menda ni bil všeč, pa tudi vemo, zakaj da ne. Saj so leteli udarci po vaših grbah, mili narodnjaki, in tega se gotovo ne morete veseliti. Zakaj pa, cenjeni, ste delali ves čas mejklice, ko je govoril sodrug Kukovec? Zakaj pa ste bili tako nervozni? Vsaka beseda, katero ste zinili, je bila blamaža in vsako vašo blamažo je sodrug Kukovec pribil. Hinc ergo illa lacrimae! Trdili ste, da brošurica, ki jo je pokazal, ni vaš program. Ko vas je vprašal, kje ga imate, mu niste znali povedati. Rekli ste, da zagovarjajo Mladčehi narodno avtonomijo, a državno pravo je podlaga njih politike. Tako je slo ves čas. Na koncu shoda ste bili vsi poparjeni. Zakaj zavijate? Ne pišite takih neslanosti. Tisti iz našega kraja, ki so čitali vaš dopis, so bili vendar na shodu. Torej vidijo, kakšno neresnico govorite. Ali mislite, da zakrijete s tem svojo blamažo na vašem shodu?

Iz Dobove pri Brežicah. V nedeljo. 7. aprila se je vršil pri nas klerikalni shod, ki se ga je iz radovednosti udeležilo precej ljudstva. Začetkom shoda se je pozvalo Zupančiča iz Malega Obrečja, da naj otvori shod. Kako se je odrezal Zupančič, ko ne znam govoriti, kar je izzvalo med poslušalci gromovit smeh. Potem je začel razpečavati svoje laži dr. Benkovič, ki je v demagogiji prekašal samega sebe. Če bode on izvoljen v drž. zbor, da bodo kmetje jeseni pridelke drago prodajali in jih pomladi cenó nazaj kupovali, da ne bodo kmečki otroci smeli v Ameriko, da bode avstrijsko mejo za uvoz in izvoz zaprl, odpravil vojaštvo, da bodo otroci le do 12. leta v šolo hodili. Seveda so se kmetje tem bedastočam smejali, ker obečavati in dati sta dve stvari. Dr. Benkoviču bi bila slaba predla, da ga nista branila znana podreptnika Zupančič in župan Ogorelec, ki živita s svojimi sosedi v sovraštvu in večnih pravdah. Nato je začel dr. Benkovič udrihati po socialnih demokratih in lagal, da hočejo ljudem vero vzeti, boga vreči iz šole in sveti zakon odpraviti. Dalje, da hočejo kmetom grunte vzeti in jih tistim dati, ki se dela boje. Tudi s temi lažmi, ki so mu sicer gladko tekale iz grla, ni nič opravil; neresnica je bila preproznorna, ljudstvo prerazodno, da bi jim verjelo. Pri nas dr. Benkovič 14. maja ne bo žel pšenice; med kmeti vlada veliko zanimanje za socialno-demokratskega kandidata Miha Čobala, katerega bodo tudi polnoštevilno volili.

Shodi.

Barkovlje. V nedeljo, dne 14. t. m. se je vršil tu shod narodnjakov. Udeležilo se ga je kakih 300 oseb, med katerimi kakih 100 naših sodrugov iz kraja. Govoril je tudi sodrug Regent, ki je dobro pobijal fraze gospoda Rybařa. Nadaljna razprava je bila sploh enaka kakor navadno, kadar se snidejo socialisti in narodnjaki. Govorila sta tudi sodrug Gorjup in sodrug Rogič. Več nego narodna manifestacija znači shod pričetek konca narodnjaške hegemonije v okolici. «Edinost» pravi, da so socialisti demokratje zapustili dvorano, ko so prirejali jako male ovacije Rybařu, dočim je res, da je zaklical sodrug Regent, ko je predsednik stavil protiglasovanje Rybařevi kandidaturi, da bomo to naredili 14. maja. Če bi bili socialisti zapustili dvorano, bi bila ostala napol prazna. Eno smemo

trditi: Da je sodrug Regent dobil enak aplavz, kakor dr. Rybař, ter da si je s svojimi temeljitimi izvajanci pridobil skoraj vso mogočo inteligenco. Tako so nam poročali drugi dan sodrugi iz Barkovlj.

Iz stranke.

„Pravo Lidu“, glavno glasilo češke socialno-demokratske stranke v Pragi, je začelo za dobo državnozborskega volilnega gibanja izdajati večerni list; izhaja torej po dvakrat na dan.

Najnovejše vesti.

Dunaj, 21. aprila. Ministrski predsednik Beck je sprejel deputacijo treh osrednjih industrijskih zvez. Izjavil je, da je sprejetje avtonomnega carinskega tarifa v narodnogospodarskem odseku ogrskega državnega zbora posledica enostranske vstvarjene situacije, ki ne bode prav nič prejudicirala negotbenih pogajanj. Avstrijska vlada stoji na stališču dolgotrajne negotbe, da se ustvari gospodarska stabilnost, in je mnenja, da s svobodni blagovski promet najbolj ustreza interesom obeh držav. Ogrska vlada privoli v prosti promet do 1917, dočim hoče od 1917 naprej pripravljati gospodarsko samostojnost z uvedbo procentualne carine na medsebojni promet. Nadalje je min. predsednik izjavil, da se pripravljajo avtonomija užitinskih davkov. Končno je zagotovil deputacijo, da na negotbo, ki bi ne odgovarjala avstrijskim interesom, ni misliti.

Novi Sad, 21. aprila. Donava je preplavila bregove.

Berolin, 21. aprila. Zbornica je sprejela predlogo glede Viljemovega kanala v tretjem branju. Pri drugem branju proračuna za justično upravo je drž. tajnik Rieberding obljubil načrt o zagotovitvi stavbnih zahtev; jamstvo države za svoje uradnike se ne da še urediti, treba počakati, kako stališče zavzemajo posamezne države. Odprava prisilnega pričevanja za časnikarje mora počakati revizijo kazenskega pravnega reda, ki pa pride šele v tretji seji na vrsto. Soc. dem. Heine je ostro kritikoval justično upravo, govoril proti prisilnemu pričevanju časnikarjev in označil nemško justico za razredno.

Hanover, 21. aprila. Zveza kovinarskih podjetnikov je sklenila, odpustiti vse delavce, ki bi praznovali 1. maja.

Cetinje, 21. aprila. Črnogorska skupščina je zaključena, odnosno odgodena.

Bruselj, 21. aprila. Kralj Leopold je pozval bivšega notranjega ministra Trooza, da sestavi nov kabinet, ter je odpotoval v Pariz. Danes je obiskal predsednika Fallieres.

Bruselj, 21. aprila. Premogarji so sklenili vstopiti dne 1. maja v splošno stavko, da protestirajo proti preklicu zakona o rudnikih.

Neapelj, 21. aprila. Sijameški kralj, ki dospe sem v sredo, poseti angleško dvojico na ladji «Victoria and Albert».

London, 21. aprila. Kolonialna konferenca je včeraj sklenila, ustanoviti poseben zavod za proučevanje vprašanj, ki se jih ima predložiti v štirih letih državni konferenci.

Bukarešt, 21. aprila. Tristo bivših mornarjev s «Knjaza Potemkina», ki so bili obdolženi, da so povzročili kmetske punte na Rumunskem, se hoče izseliti v Ameriko.

Lodz, 20. aprila. Pri sinočnih delavskih spopadih je bilo ubitih 5 oseb, ravno toliko ranjenih. Po cestah križajo patrolje. V predmestju Vidzewem ne sme nihče po 7. uri na cesto.

Lodz, 21. aprila. Danes je bil na cesti ustreljen učitelj poljskega gimnazija. Govori se, da je bilo danes več ljudi umorjenih in ranjenih.

Moskva, 20. aprila. V hotelu Borovski sta udrila dva vlomilca v sobo, kjer je stanoval poslovodja neke tovarne, Razorenov. Razorenova sta ranila in oropala 14.800 rubljev.

Peterburg, 20. aprila. Pod predstvom naučnega ministrstva se je vršila konferenca ravnatelja višjih šol, ki se je izrekla za ohranitev osrednjega dijaškega organa in dijaških organizacij; za ohranitev disciplinarne sveta profesorjev in za odpravo obilgatnih dijaških uniform.

Peterburg, 21. aprila. Štrajk na kolodvoru Nikolajevske železnice je končan, ker je uprava zvišala mezdo.

Peterburg, 21. aprila. Tukajšnja vojaško-medicinska akademija so zastran nedovoljenih shodov zaprli. Nato so dijaki na protestnem shodu sklenili resolucijo, ki zahteva sprejem relegiranih dijakov, relegacijo dijakov, ki pripadajo «zvezi resničnih ruskih ljudi», takojšnjo odstranitev dveh stabnih častnikov z akademije. Dokler se ne ugoditi tem zahtevam, nameravajo dijaki štrajkati.

Odesa, 21. aprila. 300 železniških uslužbencev je stopilo v štrajk, na kar so bili vsi odpušteni.

Balahany, 20. aprila. Delavci električne naprave so stopili v štrajk, vsled česar počiva delo.

Po zaključku lista.

Včerajšnji shod liberalcev v »Mestnem domu« je bil bluff najprostejše sorte. Dvorana je bila polna, nabita, ali daleč nad polovico zborovalcev je postavila socialna demokracija. Naši ljudje so prišli, misleči, da bodo slišali Hribarja razvijati — kako birekli? — samcega sebe. Mesto tega so ga videli, ko je čital dolgačasno, pustilo, spisano govoranco, ki je bila tako tužno prazna, da se je moral »govornik« smiliti najtrdosrčnejšim poslušalcem. Nekaj klakerjev se je trudilo, da bi »navdušili« zbor, ali to je bilo danaidsko delo. Potem je predsednik vprašal, ali želi kak »narodno-napredni volilec« besedo. Seveda se ni oglašil nihče. Zato pa je začel dr. Tavčar dopovedovati, da ni nasprotja med njim in Hribarjem. Čudno, da se ni cela dvorana zasmejala na glas. Dr. Tavčar je tudi dejal, da socialna demokracija ne bo igrala uloge pri volitvah. Tavčar! — Tavčar!! Kdo pa je lani imel toliko moči, da Vam je pomagal do nemotene besede v javnosti, ko niste mogli sami izvesti niti enega shoda? Po Tavčarjevem govoru je predsednik kar zaključil shod. Tedaj je zaklical sodrug Kristan: Nasprotniku se pa ne upate, dati besedo! Nekoliko »inteligentnih liberalcev« se je zakadilo v sodruga Kristana; žugali so, kričali so, ali tisti hip se je pokazalo, da so na shodu sami v manjšini. Pred Mestnim Domom so se liberaloni kar izgubili v socialistični množici. Te ošabne babarije bode kmalu konec.

Izurjene tkalce in tkalke

ter predilniške delavce in delavke sprejme za dobro plačo predilnica 4-2

Vaterländische Baumwollspinnerei & Weberei Akt.-Ges. v Dugaresu.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu volilcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Občno konsumno društvo v Idriji sprejme štacunskega hlapca

mladega in močnega. Plača po dogovoru, vstop takoj. Ponudbe na predstojništvo. Navede naj se se dosedanje službovanje, starost in stan (oženjen ali samski).

Naročajte edino slovensko revijo

Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1 50, za četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnštvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih zavodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov spomenik, obsejajoča 48 strani, z lepim ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja, predavanje g. dr. Ivana Prijateja ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani, po 40 vin. pri upravnštvu »Naših Zapisnikov« v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; poslovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializm, 70 vin.

P. Mihalek: Iz nižin življenja, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin., po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust po dogovoru.

„Rdeči Prapor“ izvod po 10 v se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Šešark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Zidovske ulice 1. — **Kranj:** Karol Florian, knjigarna. — **Jesenice:** Jasko Mosar Slov. 101 — **Trst:** Lave rendič, Piazza Caserma. — **Trst Rojano:** Močnik, tobakarna — **Gorica:** Krebelj Peter, Kapucinske ulice Slov. 1. Schwarz, Šolske ulice. **Reka:** Ricardo Camera, Corso 16. — **Nabrežina:** Ivana Belevič, tobakarna.

Potniki v Ameriko
Hateri želijo dobro, po ceni in xanesljivo potovati naj se obrnejo na **Simona Kmetetka** v Ljubljani Kolodvorske ulice 28. Šahovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Stanje hranil. vlog: 22 milijonov kron. Rezervni zaklad: 760.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3
poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

ZA VARNOST VLOG JAMČI POLEG LASTNEGA REZERVNEGA ZAKLADA MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA Z VSEM SVOJIM PREMOŽENJEM IN VSO DAVČNO MOČJO. DA JE VARNOST VLOG POPOLNA, SVEDOČI ZLASTI TO, DA VLAGAJO V TO HRANILNICO TUDI SODIŠČA DENAR MLADOLETNIH OTROK IN VAROVANCEV. 4 26-23

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice. Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Sodruzi, organizirajte se!

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenice, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadrzne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno. V isti založbi je izšla tudi času primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnozborski volilni red.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163. v Ljubljani Telefon št. 163.

2 52-41 priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187. Zaloga v Spodnji Šiški. Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl, Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna polt-vrstica 26 vin. za enkrat, 12 vin. za dva-krat; večkrat po dogovoru.

29. številka.

V Ljubljani, v torek, dne 23. aprila 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne posiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice številka 8/1.

Pomožno uradništvo.

(Dopis.)

Državno in deželno pomožno uradništvo je bilo do zadnjega časa zelo zaničevan stan, docela neopravičeno; zakaj kdor pozna življenje v pisarnah, vé, koliko morajo delati in strokovno umeti ravno ti pomožni uradniki.

Gmotni položaj tega stanu je slab, slabši kakor marsikateriga delavca na polju. On se mora gospodsko oblačiti; kot izobražen človek ima tudi kulturne potrebe, ki tudi stanejo dandanes denarja. Plačan pa je slabo, zelo slabo. Zadnje čase se je tem kategorijam državnih uradnikov večkrat »reguliralo« plačo — a kako? Poštni in pisarniški oficianti, kakor tudi pisarniški pomočniki se že dolgo bore, da se jih smatra uradnikom in da se jih uvrsti v 11. činovni razred, zamen. Ta zahteva je upravičena, ker se zahteva od njih ne le pravo uradniško delo, temveč tudi prav tiste izpite, ki so predpisani za pravo uradništvo. Poštni oficianti na priliko imajo predpisan uradniški izpit, vendar obstoji za nje določba, da ne morejo postati asistentje (XI. činovni razred) pred — osmimi leti. Seveda je izključeno, da bi se tudi po tej dobi mogli povzpeli do pravega uradniškega mesta, ker je navadno za vsako mesto preveč prosilcev. Istotako se godi sodnim pisarniškim oficiantom, ki imajo ravno vse predpisane izpite, pa ne morejo doseči uradniškega mesta zaradi znane postave iz leta 1872 o certifikatistih. Brez dvoma je ta postava krivična, ker sploh izključuje od uradniških mest vse nevojake. Poleg tega je še nekaj drugega: Vsaka dosedanja regulacija pisarniških oficiantov in pomočnikov je bila ne le klavrna, temveč tudi škandalozna. Ko se je zadnjič reguliralo plače državnih uradnikov, se je v začetku povdarjalo, da

se bo s to regulacijo pomagalo nižjim državnim uradnikom in pa pomožnim uradnikom. In potem se je zgodil tisti škandal: Višji činovni razredi (prezidenti, hofrati) so dobili tisočake, nižje uradništvo po par sto kronic letno in pomožno uradništvo po 80 kron na leto. Torej borih 6 kron mesečnih. To je bila vladna »regulacija« pomožnim uradnikom.

Stara zahteva pisarniških oficiantov in pomočnikov je, da se njihovo službeno razmerje postavno uredi. Dosedaj sloni to službeno razmerje na treh ministrskih »Verordnungah«, pri katerih so paragrafi tako spakedrani, da se noben jurist več ne izpozna. Da se to službeno razmerje postavno ne uredi, je kriv parlament. Ta ni v tej zadevi nikoli resno izpregovoril s trmoglavno vlado in raditega so bile vse dosedanje peticije pomožnih uradnikov bob v steno.

Dalje je treba dognati in postavno urediti, da mora vsak pomožni uradnik, ki je svojo sposobnost dokazal, v najmanj 8 letih priti v XI. činovni razred brez ozira na postavo o certifikatistih. Ta postava, če se jo tako izključljivo interpretira kakor dandanes, deli državljane v dva razreda: I. razred so certifikatisti, II. razred pa navadni državljani. V tem oziru je treba doseči pameten kompromis z vojno upravo. Zakaj laž je, kar je izrekel svoje dni bivši minister Plener pomožnim uradnikom: Vi ste uradniki, toda vsled gospodarskih razmer države slabše plačani.

Plače državnih uslužbencev, kakor poštne in pisarniških oficiantov in pomočnikov, so danes pri vedno večji draginji življenjskih potreb tako minimalne, da bo imel bodoči, ljudski parlament priliko se zopet baviti z njimi. V zadnjem zasedanju starega parlamenta je rekel sood. Resel, štajerski poslanec, da ni imel ne stari parlament in ne vlada srca za te najbolj vprežene in izkoriščane kategorije državnih uslužbencev. Rekel je, da bo novi parlament kot ljudski parlament bolj pristopen zahtevam teh uslužbencev.

Vsekakor je gotovo, da mi državni pomožni uradniki nimamo nobenega povoda se vnemati za dosedanje poslance, ki se niso niti toliko potrudili, da se informirajo o željah pomožnega uradništva. Naša vroča želja je, da pridejo v parlament radikalni poslanci, ki ne bodo klonili vratu pred vlado.

Klerikalna stranka snubi tudi med našim stanovom. Takole argumentira: Na Slovenskem bo vse klerikalno, kdor bo nas volil, za tistega bomo tudi vstopili. — Kdor od te stranke kaj pričakuje, se moti. Prvič: Že dosedaj so bili skoraj vsi slovenski poslanci klerikalci, kaj so storili za pomožno uradništvo? Nič! Drugič: V dunajski zbornici ne bo par slovenskih klerikalnih poslancev prav nič odločevalo. Zato pa je treba, da se kolikor toliko pomnoži gotovo zelo močni klub socialistov, ki bodo kakor bič primorali vlado, da končno tudi za dosedaj neuvaževane in prezirane pomožne uradnike izvede korenito in tako potrebno postavno regulacijo, regulacijo, ki ne sme biti podobna dosedanjim.

Pomožni uradniki morajo glasovati v Ljubljani in povsod drugje za socialno-demokratskega kandidata iz dveh vzrokov:

1. Da manifestirajo svojo nezadovoljnost;
2. Da pomagajo na noge stranki, ki zahteva socialne preosnov, resnične in prave preosnove dosedanjega krivičnega stanja.

Pomožni uradnik.

Diurnisti namesto uradnikov.

Žalostna figura stradajočega diurnista je pač splošno znana, ni je treba hoditi gledat v humoristične liste, srečate jo vsak čas na ulici. Pravi pojem o ubožstvu, v kakršnem živi ta najbolj plahi človeški stvor, pa ima le tisti, ki ga vidi doma, med golimi štirimi stenami njegovega stanovanja sredi številne razcapane in boleline rodbine. Pravijo mu gospod, pa je berač, imenujejo ga uradnika, pa je slabši nego delavec.

PODLISTEK.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan
Dalje.

Sedaj je bil poleg knjigarne naslonjen na zid. Le s težavo je še stal na nogah. V glavi se mu je vrtelo vse, kakor po zimi, kadar goni burja snežene kosmiče semintja. A bil je vroč letni dan. Sonce je toplo sijalo na cestni tlak in je tako vroče objemalo svojega starega prijatelja, kakor bi se veselilo, da ga lahko zopet vidi. Njega pa so bolele oči od jasne luči, ker so se bile privadile cerkvenemu mraku. Kakor slabotno malo dete je stal sedaj na svetu. Saj je živel doslej v materinem telesu cerkve; ona pa ga je izvrgla kakor spako, pa naj gleda, kako mu bode na svetu, ko ni maral biti dober v cerkvi.

Izza dolgega jetništva je življenje in šumenje mesta skoraj omotilo Hercega. Vozovi električne cestne železnice so hiteli mimo njega; sami veselji, zadovoljni obrazi so zrl iz njih skozi okna.

Elegantne kočije so neprenehoma drdale po tlaku; večna reka ljudi je valovala mimo njega, večinoma tako brezbržno, kakor da ni on tako siromašen in zapuščen. Nekateri so ga mimogrede pogledali, pa so se smejali njegovi čudni frizuri. Pogledal je po dolgi cesti, a pogled ni našel konca. Videl je samo visoke, krasne hiše, samo cerkveno pročelje je bilo videti nekam tuje med njimi. Zdelo se mu je kakor ogromno lice, z jeznim in v gube nabranim čelom; dvoje oken nad korom je bilo videti kakor dvoje neumnih oči, gledajočih na pestro življenje na ulici, visoko srednje okno je bilo popolnoma podobno nosu, široka dvojna vrata pa so bila usta, ki so ga pravkar izpljunila.

Pred cerkvenimi vrati je stala že dolgo mirno v cestnem hrušču in gibanju kočija. V modri livreji z belimi nogavicami je držal kočijaž dvoje vrancev s težko srebrno opravo na vajetih. Tudi na deski za vozom je stalo dvoje modro oblečenih lakajev, ki sta se držala za svilnate trakove. Mimoidoči so smeje trdili, da je v nogavicah več bombaža, kakor mesa.

Poleg vrat je stal sluga v črnem fraku z belimi nogavicami. Voz, konjska oprava, kočijaž

in sluge so imeli na daleč viden škofov grb z velepomembnim napisom »Pax«.

Kočija je torej čakala na kneza miru. In sedaj je prišel. Vsi zvonovi so zapeli. Cerkvena vrata so se široko odprla. Duhovniki v svečeniški opravi so stali v dvojni vrsti do voznih vrat. Orglje so bučale slavnostne glasove. Blagoslovljaje je korakal škof med dolgima vrstama globoko se klanjajočega duhovništva. Dva svečenika sta držala z belimi rokavicami dolgo povleko. Pred cerkvenimi vrati se je ustavil dobri pastir, da blagoslovi še enkrat svojo čredo. Slabi svet, ki je ravnokar vanj pahnul duhovnika, pa ni sprejel blagoslova. Mimo so hiteli ljudje, elegantni gospodje in elegantne dame so se smehljale tako čudno, močje v delavskih oblekah so mrmrali tiho kletev, niti berači niso poklekli, ker niso dobili novčiča od škofa. Samo terčialke so se pehale, da bi dobile blagoslov prav iz bližine. Redarstveni stražniki, ki so skrbeli, da ostane pločnik prost, so stali kakor lipovi bogovi, šolski pobje, katere so odgnali, se pa niso niti odkrili.

Dalje prih.

Sodrugji in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

Brez iskrice energije in samostojnosti, kakršna navdaja dandanes že skoraj slehernega delavca, opravlja svoj posel mehanično kakor stroj in tava skozi to motno življenje proti grobu. In vendar bi zaslužili ti ljudje milejše usode. Nemalo med njimi jih je, ki imajo inteligence in izobrazbe v obili meri. Ali vsaj imeli so jo, dokler jih ni obupni boj za borno eksistenco pripravil ob vse in oropal skoro vsega, kar človeka dela človeka. Službodajalci, to se pravi izkoriščevalci teh nemih delavnih strojev, vedo to prav dobro in kaj kmalu zavohajo vsak slučaj, kadar se da takega človeka porabiti še za kaj drugega, nego samo za prepisovanje. In to seveda za isto borno plačico, kakršno dobivajo pisarji. Zato najdemo skoro povsod, v javnih in zasebnih uradih, diurniste, ki opravljajo posle, za katere niso bili v službo vzeti in tudi niso zanje plačani.

Dunajska občina, ta vzor krščansko-socialnega gospodarstva, ni seveda tudi glede izkoriščanja diurnistov prav nič manj tankovestna, kakor kak drugi kapitalistični delodajalec. Pred kratkim je prešlo dunajsko pogrebno društvo iz privatnih rok v last občine. Ker bo mesto vodilo to podjetje v lastni režiji, so določili iz magistratnega računskega oddelka tri uradnike, enega revidenta in dva oficiale, za pregledovanje računov. Remuneracija, ki jo bodo dobivali za to, se ne more imenovati baš sijajna, pa to je za naš slučaj postransko. Kar pa treba, pibiti je to, da so najeli za posel, ki so ga opravljali ti troje uradniki, diurniste, ali pravzaprav diurnista, namreč le dva, z dnevno mezdo po 2 K 60 v. Če se to ne pravi izkoriščati, odn. za dunajsko občino varčevati, pa ne vemo kaj.

Ko bi mogli, priporočili bi to ljubljanskemu magistratu v posnemanje. Toda ne moremo. Kajti pri nas že davno opravljajo durnisti, praktikanti in drugi taki uradniki višjih kategorij, posle, ki niso v nobenem razmerju z njihovimi plačami. Treba tu kaj privarčevati, da se lahko drugim siplje iz polnega pergišča.

Današnji kapitalistični sistem je pač povsod za delavca krivičen in naj si bo delodajalec posamezen podjetnik, občina ali pa država. Najsi bo to grabežljivi žid, krščanski socialc, ali pa narodnjak. Vera ali pa narodnost je ena — denar je pa drugo. Brez vse skupnosti interesov!

Darwin.

Ob petindvajsetletnici smrti.

Četrto stoletja je minulo, ko so shranili truplo najuplívnejšega naravoslovca v westminsterski opatiji.

Ves ta čas, in že popreje je stalo ime Darwinovo sredi najviharnejših bojev. Značilno je, da se pri teh bojih ni šlo toliko za resničnost ali neresničnost posameznih znanstvenih stavkov njegovih, kakor za splošni princip mišljenja. Na eni strani staro naziranje, ki vklepa človeški razum v sprejete dogme in ga spravlja v tradicionalne formule — na drugi strani svobodna veda, veda brez predsodkov, ki predpostavlja pri svojih raziskavanjih eno edino: bivanje raziskajočega uma. Boj med obema naziranjema še ni končan; toda sedanji vspehi tega boja in pa notranja logična moč modernega nazora ne puščajo prav nobenega dvoma, da končno zmaga prosta veda nad dogmatizmom.

Z besedo »darwinizem« se navadno zaznamuje descendenčna teorija, razvojna misel z ozirom na živi organski svet, teorija, da so se višje organizirane vrste živalskega (tudi človek) in rastlinskega sveta razvile iz manj organiziranih oblik. In po pravici; kajti descendenčno teorijo, ki je bila sicer že nekaj desetletij prej izgovorjena v pesniškem navdahnjenju od Goetheja in v znanstveni intuiciji od Lamarcka, je šele Darwin na podlagi obsežnih poskusov in opazovanja znanstveno podprl.

Darwinizem v ožjem pomenu pa vsebuje dvoje vodilnih misli. Po Darwinovom mnenju je vsaka živalska in rastlinska vrsta izpremenljiva (varijabilna vrsta). Izpreminjevanje vrst, descendenca pa se je po njegovem nauku izvršila v smislu naravne izbire, kakor jo dela boj za obstanek: boljše, za življenje sposobnejše oblike se ohranijo, slabejše poginejo (seleksijsko načelo). Novejše znanstveno raziskavanje je premagalo darwinizem v ožjem smislu. Po nauku sedanje vede izpremenljivosti vrst in izbira na podlagi boja za obstanek ne veljata v tej izključni meri, kot si je predstavljaj Darwin; oboje predstavlja le važna faktorja organskega razvoja poleg družih.

Zasluga in trajna vrednost Darwinskega znanstvenega dela obstoji prvič v razsežnih bioloških opazovanjih in zbiranju tozadevnega gradiva in drugič v tem, da je utisnil razvojni misli znanstveni značaj. S tem je povzročil v naravoslovnih vedah pravo revolucijo.

Politični odsevi.

Avstro-ogrška nagodba. Narodno-gospodarski odsek je sprejel — kakor smo poročali — na podlagi Košutovih izvajanj samostojen ogrski carinski tarif brez debate en bloc. To dejanje je imelo demonstrativen pomen: pokazati Avstriji, da ogrski parlament resno misli na gospodarsko ločitev. S sprejetjem avtonomnega carinskega tarifa je ogrski odsek prekršil jasni dogovor avstrijske in ogrske vlade. Na Dunaju sicer ni povzročilo nikakšnega presenečenja, kajti najnovejši dogodek je le naravna posledica sedanjega parlamentarnega položaja na Ogrskem: koalicijska vlada, ki se čuti precej šibko in slabotno, si je s to koncesijo radikalizmu državnozborske večine utrdila svoje stališče. Če avstrijski ministrski predsednik naknadno izjavlja, da s tem korakom ogrski odsek ne ustvarja nobenega prejudica za nadaljna pogajanja, je v tej izjavi nekaj resnice, sprejetje samostojnega ogrskega carinskega tarifa ni prejudic, temveč direktna rešitev enega izmed nagodbenih vprašanj, ki naj bi se normalno šele tekom pogajanj odločilo. Po sklepu ogrskega narodno-gospodarskega odseka je naravnost izključeno, da bi se nadaljno gospodarsko razmerje med Avstrijo in Ogrsko spravilo v obliko gospodarske zveze, in preostaja edina oblika gospodarske pogodbe, kakor se sklepajo s tujino. Zdi se, kakor da bi na ogrski strani še vedno ne računali s faktorjem, ki ima pri avstro-ogrski nagodbi odločilno besedo, z novim avstrijskim parlamentom. Avstrijski državni zbor, okrepljen po novem volilnem redu, ne hode privolil v nagodbo, katere glavni cilj bi bil: utrditev sedanjega režima ne glede ali celo na stroške avstrijskih interesov. Tega pa onikraj Litve še sedaj ne razumejo ali razumeti nečejo.

Nova poljska politična stranka. Nova stranka se snuje v Krakovu — nekaj odcetek naprednih elementov iz konservativne stranke, v kateri odločuje poljska žlahta. Stranka si je postavila nalogo širiti narodno-demokratska načela s Krakova po deželi. Prejkone postavi svojega kandidata že pri letošnjih državnozborskih volitvah.

Položaj v Rusiji. Vojna sodišča v Rusiji delujejo z marljivostjo, ki sicer ni običajna v ruskem državnem stroju. Do 5. maja, ko se v smislu zakona sploh odpravijo, bodo še marsikatero življenje končala in mnogo krvi prelila. Večje število žrtev kot vojno sodišče terja strasni strankarski boj. Po »Novem Vremenu« je bilo meseca marca ubitih in ranjenih nič manj kot 625 oseb, med njimi 200 policistov, uradnikov in vojakov. V Lodzu se v zadnjem času vrše krvavi strankarski boji med delavstvom, in v Odesi so na dnevnem redu spopadi med pristaniškimi delavci in resničnimi ruskimi ljudmi. Čudovita je brezbriznost in pasivnost vlade napram temu »zasebnemu prelivanju krvi«. — Gotovo je, da so bojna sodišča, ki so kar na kratko brez rednega postopanja končala na tisoče ljudi, zelo podivjala ljudsko dušo. — Vrednost življenja je na Ruskem že davno zgubila svojo ceno; večje število umorov in ubojev, to je vsakdanja potreba čitajočega občinstva in nihče se nad njim ne razburja. Na mir in red ni misliti prej, dokler ne jenja »zvoza resničnih ruskih ljudi« s svojim hujskanjem, ki vznemirja ljudi. Glavni organ ruskih antisemitov »Ruskoje Znanja«, grozi Židom že sedaj na dan 5. maja, ko se v iztočni cerkvi obhajajo velikonočni prazniki, s krvavimi pogromi — nič kaj prijetno velikonočno darilce. Ruska vlada je opozorjena, in če bi se vzlic temu grožnje resničnih ruskih ljudi uresničile, zadene njo glavna sokrivda.

Po občinskih volitvah.

Prizor, ki bi se lahko vršil.

I.

»Pri fajmoštru.« Za mizo sede pri litru cvičku trije uradniki: državni, deželni in magistratni. Pri sosednji mizi privatni uradnik pije previdno četrtnko in žalostno žuli konec viržinke.

Državni uradnik. Danes sem šel volit. Dolžnost je bila. Že dolgo nisem.

Magistratni uradnik. Jaz tudi. Volim pa vsako leto.

Deželni uradnik. Ni vredno. Sam itak ne opravim nič.

Magistrat (ogorčeno). Kako to misliš?

Dežela. Aha! Sam, si rekel.

Država. Ne razumem vaju. Mi državni uradniki smo zadovoljni.

Magistrat (ga pogleda jezno in plane pokoncu).

Dežela (magistratu). Pomiri se, saj ti nisi kriv. Še dobro se ti bo godilo.

Magistrat (kakor bi se nekaj časa davil, potem državni). Ali si bral Idile?

Dežela. Saj v naši kavarni nimamo »Praporja«. Čemu?

Država. Kakšne idile? Takih stvari ne berem. Jaz sem uradnik.

Magistrat (pije, na to pogumno). Kar je res, je res.

Dežela (pomenljivo). Ti si rekel. Pa kdo se bo mešal. Ga svinje pojedjo. Ta pregovor je pameten.

Država. Jaz ne morem razumeti, čemu se razgrevata. — Vse je v redu, ampak nesramnost je —

Sosednja miza prikima, hoče nekaj reči, pa se ustraši, in strah s pozirkom vina požre.

Magistrat. Jaz bi bil volil opozicionalce (pije, zato korajžno), čeprav so socialisti. Toda morda se skozi papir vidi.

Dežela. Jaz tudi, ampak bojim se pa ne nič. Toda ali naj kričim sam v puščavi. In čemu zamera. Zadnjič sem od daleč pozdravil Dermoto, (povdarjaje) sošolca sva! Pa bi pri »Roži« koj vedeli koga sem volil, če bi se le prikazal. Mari se naj odpovem plzencu!

Magistrat. Jaz sem si pa zadnjič izposodil neko Cankarjevo knjigo. Če me le ni kdo videl, ko sem jo nesel kar v roki. Da je nisem mogel vtekniti v žep!

Država (ogorčeno). Za Boga! Kako morete imeti taka znanstva! S socialisti?

Sosedanja miza se ne more več vzdržati. Škandal!

Država, dežela in mesto ga pogledajo zaničljivo.

Država (glasno in samozavestno). Dejal bi da se pogovarjamo sami med seboj.

Sosednja miza (pohlevno). Da, da, oprostite ampak kadar se gre za socialiste...

Dežela... so proletarci najglasnejši. Čisto naravno!

Sosednja miza. Ali gospoda, saj se gre za našo narodnost, pomislite vendar. In v takem slučaju...

Dežela. Velja skupnost interesov.

Država (nemirno). Kaj hočete vendar od nas. Ne potrebujemo nikogar.

Sosednja miza (se primika s svojim stolom, čimdalje bolj razvneto). Narodnost, gospodje, je v nevarnosti, in v takem slučaju smo vsi enaki...

Država (začudeno). Hm!

Sosednja miza. Takrat med nami ni razločka: Ena mati nas je rodila...

Magistrat (se levi iz opozicionalca v rodoljuba). Tako je. Na magistratu smo vsi Slovani! Živio! (Trči z njim.)

Sosednja miza (prisede čisto k njim).

II.

Privatni uradnik. Dovolite, gospoda? Pa saj se že poznamo!

Dežela. I kajpada, seveda!

Magistrat (zapoje). Hej, Slovani...

Dežela. Pa kaj se!

Država (reservirano). No, pa prisedite!

Privatni uradnik. Jaz sem proti vam, gospoda, takorekoč le pisar, revež, berač! Ampak to presega že vse meje držnosti! Socialist, bandit, dve besedi en pojem! V Ljubljani nam že groze. Kaj smo dočakali. Rdeča Ljubljana! (Izpije.)

Dežela (mu natoči). Tudi cvičku bo treba dati drugo barvo!

Magistrat. Pa kaj hočejo vendar pri nas? Ali se ne razvija vse tako krasno, da moramo biti zadovoljni.

Dežela. Dejal si, moramo.

Privatni uradnik. Tako se govori! Zato se pa čudim in groza me stresa. Pomislite, že skoro sto naših kolegov...

Država (nezadovoljno). Hm...

Privatni uradnik (ne razume tega), se je spozabilo in volilo socialisti. (Pije.) V imenu rodoljuba moramo...

Dežela. Vse požreti!

Magistrat. To je beseda. Vse požreti. (Pije.)

Privatni uradnik. Tem internacionalnim brezdomovincem, tej beraški sodrgi...

Država (ga pogleda pomenljivo).

Privatni uradnik. Pokazati pot iz naše lepe domovine...

Dežela... za drugim v Ameriko.

Magistrat. (zapoje »Lepa, naša domovina«)

Dežela. Stoj! Pozneje!

Država. Neverjetno, nezaslišano. In pred zlatim krogelcem menda tudi nimajo spoštovanja.

Privatni uradnik. No, Dermota naj bi še bil. Pa Cankar! Saj to sta takorekoč vendar še Slovenca. Ali Kristan! Kako se je norčeval na tistem shodu. Vendar, ko bo poln želodec, pride tudi kultura, je dejal.

Država (ga pomenljivo pogleda).

Privatni uradnik. Jeza me je dusila... Dežela. In želodec vam je krulil!

Privatni uradnik... ko nam je sramotil našo narodnost, našo trobojnico, naše trakove, naše svele zastave...

Magistrat (zapoje). »Naprej zastava Slave!»

Dežela. No, pa jo zažingajmo! (Pojo pijo in uganjajo rodoljubje še nadalje.)

III.

(Drugi dan zopet »pri fajmoštru«.)

Država. Jaz imam moralnega matka. (Se tiplje okolu vrata.)

Magistrat. Jaz fizičnega. (Se prime za glavo.)

Dežela. Jaz pa narodnega. (Izpije jezo.) Se spogledajo in vzro na sosednjo mizo.

Država. Kam sem vendar sinoči mislil!

Dežela (ironično). Na narod!

Magistrat. Saj vedno pravim: Politika je za delavce in purgarje. Mi pa smo inteligenca.

Vsi trije. Torej pijmo!

Pozor na volilni imenik!

Sodrug! Somišljeniki!

Samo še do 25. t. m. je čas za reklamacije v Ljubljani. Skrbite za svojo volilno pravico in glejte nasprotnikom na prste. Volilni imenik je pomanjkljiv. Nasprotniki bi ga pa radi še bolj izpridili. Izvedeli smo, da pošiljajo mladoletnim pa takim, ki še niso eno leto v Ljubljani, pozive, naj reklamirajo. V imeniku so tudi ljudje, ki nimajo volilne pravice v Ljubljani, ker stanujejo izven Ljubljane. Kdor samo službuje v mestu, stanuje pa zunaj, nima volilne pravice v Ljubljani, ampak tam, kjer prebiva.

Vsa pojasnila dobite v upravnistvu »Rdečega Prapora«, kjer so tudi formularji za reklamacije na razpolago. Vsakdo naj priloži reklamacijo potrebna pokazila, ker se sicer vsako reklamacijo takoj zavrne!

Pazite, da ne zamudite!

Volilni odbor.

Domače stvari.

Ljubljanski liberalci še danes ne vedo, kakšnega kandidata pravzaprav imajo. Na nedeljskem shodu je povedal mnogo o svoji osebi, o svojih zaslugah, malo o ljubljanskem gradu in o vrhniški železnici Program Hribar, ali o svojih temeljnih načelih ni povedal ničesar. Stvar dela res že ta vtisk, da se Hribar ne upa reči, da je liberalec. Klerikalizem vendar ni Šustersičeva oseba; ako imenuje njega desetkrat zaporedoma »Njegovo klerikalno veličanstvo«, vendar še ni pojasnil, kakšno stališče bode zavzemal napram klerikalizmu. A to bi bilo zelo potrebno, ker programi niso samo zato na svetu, da dobivajo meseca maja glasove, kakor drevje listje, ampak, da se po njih izpozna cilje in namene. Programa Hribar pa doslej še ni bilo mogoče prečitati. Mož molči. Molči trdovratno, pa si misli: Reden ist Silber, schweigen ist Gold. Ako ga prašate, kaj misli o »svobodni šoli«, ima gotovo tisti hip nekaj nenavadno važnega opraviti. O reformi zakona — uh, nekaj ga je zbolelo v ušesih ravnokar. O razmerju države do cerkve — no, o tem se še pogovorimo, gospoda, seveda; ali izvolite smotko?... Pravimo: Program Hribar bi moral enkrat jasno, določno povedati, kaj misli o teh točkah in kako hoče delovati v teh vprašanjih. Ali Hribar... hm, Hribar modruje rajši, ali bode Šustersič načelnik bodočega »jugoslovanskega kluba« ali ne in kombinira, ali ga bode klerikalni klub z drugim načelnikom pač sprejel. Zakaj le tja vleče Hribarja srce in zato ne sme povedati, kaj je s temeljnimi točkami liberalizma. Hribar je slogaš. Tista štajerska sloga, ki je pred kratkim razpadla kakor kos strhnjenega lesa, je njegov ideal. Doseči tako »slogo« tudi na Kranjskem, je njegov cilj. In Hribar je mož za to. V liberalni stranki ga poznajo vsi za omahljivca. Nikoli še ni mož odločno nastopil proti klerikalizmu in zato bi bila njegova prokleta dolžnost, da bi brez ovinkov odgovoril na vprašanja: kaj je »svobodno šolo? Kaj je z reformo zakona? Kaj je z ločitvijo cerkve in države? — Gospod Program Hribar, čez ta Rubikon morate! Če se ne upate, tedaj je pribito, da pripravljate pot tisti zvezi, v kateri naj bi izginili zadnji sledovi svobodomiselnosti. O umetnosti bi bil rad govoril gospod Hribar na shodu v »Mestnem domu«. Če bi le kaj vedel o njej. Ampak glede umetnosti je gospod Hribar filister prve vrste. Hotel je zopet reševati svoj ljubljanski grad. Saj veste; Tja gor

bi rad spravil moderno galerijo. In v občinskem svetu so že dovolili 1000 kron zanj. Umetniki so bili takrat razdeljeni v dva tabora; eni so se smejali, drugi so se jezili, da se hoče župan tako kravo norčevati. Trdil je gospod Hribar tudi, da bi dal grad obrtnikom in trgovcem obilo zaslužka, ker bi povzdignil »tujsko industrijo«. Kakšni otroci bi morali biti tisti, katerim bi Hribar dopovedal kaj takega? Zaradi grada ne pride niti en tujec v Ljubljano, pa če bi šlo deset vspenjač nanj. Ako pridejo ljudje že iz drugih razlogov v Ljubljano, zakaj pa ne bi šli tedaj še na hriboček? Ampak če nimajo iskati v Ljubljani nič drugega, tedaj tudi kapelica in oštarija na gradu nista atrakcija. Gorenjskih planin tudi Hribar ne more predstaviti v Ljubljano. Tam se da povzdigniti tujsko industrijo, ampak če govori Hribar o Švici in o Ljubljani v eni sapi, je stvar vendarle nekoliko presmešna. Na švicarske gore hodijo Angleži dihat zdrav zrak; na ljubljanskem gradu bi pa vdihovali bacile, katerih je tisto zidovje tako polno. Da jo bol zapor v tistih ječah identičen s smrtno kaznijo. Tja hoče Hribar spravljati slovensko umetnost...

Razstavljeno je v Šelenburgovi ulici pri Česarju nekoliko risb češkega umetnika Kupke. Vredne so, da se nekoliko časa postoji pred oknom, si jih ogleda in nekoliko zamisli nad njimi. Kupka je globok mislec in oster satirik, ki v svojih delih neusmiljeno biča današnjo kapitalistično družbo — in patentirano rodoljubje. Zato seveda v patriotičnih krogih ni priznan. Morda se je že porodil tudi Slovencem kak Kupka? Potrebovali bi ga nujneje nego kjerkoli.

V Ameriko jo je potegnil znan mizar Šustersič iz St. Vida. Pravijo, da je odnesel seboj precej denarja, zapustil pa obilo dolgov. Proti delavcem je bil tip kapitalističnega izkoriščevalca, ki je hotel nanagloma obogateti. Zato so bili z njim vedno neprestani mezdni spori in lansko poletje tudi delj časa trajajoči štrajk.

V ljubljanski okolici so nekateri župani sklenili, postaviti nadučitelja Zirovnika za neodvisnega kandidata. Socialno-demokratski kandidat za ljubljansko okolico je sodrug Josip Petrič.

Dopisi.

Rajhenburg. »Slovenski Narod« je v svoji številki z dne 20. t. m. objavil članek, ki mej drugim trdi, da socialdemokratske kandidature na Spodnjem Štajerskem ne pridejo veliko v poštev. Pravilo je, da sta resni kandidaturi le klerikalna in liberalna. Kdo se ne smeje tej budalosti? Če so gospodje narodnjaki tako neumni, jih obžalujemo, če pa je ta pisarija iz hudobnosti, pa z vso odločnostjo protestiramo proti takemu sredstvu, ki se ga poslužujejo ti gospodje. Čeravno smo že davno prepričani, da gospod Roš ne bo dobil v celem sevnškim in breškem okraju 200 glasov, smo do danes molčali; sedaj pa jim povemo na vsa usta, da je resna kandidatura edino socialno-demokratska in da sploh kandidaturi Roša in barona Maškona ne pride v poštev. 14. maj bo pokazal, da smo se štajerske klerikalne in liberalne sloge naveličali in da smo zavedni in bomo oddali soglasno svoje glasove za našega kandidata Miho Čobala iz Zagorja. Volilci v laškem sodnem okraju! V našem okraju je večina za Čobala; ne pustite se farbat ti tankaj od klerikalcev ali liberalcev, glasujte na 14. maja soglasno za kandidata Miho Čobala, da ne bo treba ožje volitve. — Opomba uredništva. Podobne dopise smo dobili iz Zidanega mosta, Sevnice, Velikega Brežja in Pišec. Naši somišljeniki naj se pa potolažijo; ravno tako delajo liberalci v Ljubljani. Mislijo pač, ako se bodo široko ustili, da bodo tedaj rasli iz tal. Ali baharijam »Slovenskega Naroda« itak ne verjame nihče več. Ako bi bila samo polovica resnih in zanesljivih poročil, ki smo jih dobili mi, resnična, je gotovo, da zmaga Čobal že pri prvi volitvi.

Iz stranke.

Pozor, udje okrajnega in volilnega odbora za Ljubljano in okolico! Nocoj ob 8. uri zvečer je seja pri »Levu«. Udje odborov in zaupniki, udeležute se je polnoštevilno. Na dnevnem redu so važni predmeti.

Društvene vesti.

Na občnem zboru »Dramatičnega društva« so bili izvoljeni: Za predsednika dr. vitez Bleiweis, v odbor: Dr. Dermota, dr. Flešič, Jančigaj, dr. Juvančič, Etbin Kristan, dr. Novak, Paternoster in Rozman. Sklenilo se je sklicati enketo, da se posvetuje finančni in materialni podpori za slovensko gledališče.

Najnovejše vesti.

Trbovlje, 22. aprila. Včeraj so imeli liberalci shod pri Fortaju. Govoril je dr. Kukovec iz Celja in še drugi govorniki. Ko se je glasovalo o Roševi kandidaturi, je zagrmelo po celi dvorani: Roša ne bomo volili. Zivio Čobal!

Dunaj, 22. aprila. Učno ministrstvo je odredilo, da začno letos na srednjih, obrtnih, trgovskih, pomorskih in podobnih šolah počitnice, ki bi morale začeti dne 15. julija, izjemoma že v soboto, 6. julija.

Praga, 22. aprila. Cesar je govoril pri dvorskem obedu z deželnim poslancem Jakšem, s predsednikom odv. zbornice Kaufmanom o potrebi sporazuma z Nemci in Čehi, z bivšim ministrom Rando pa o zakonu za avtomobile.

Praga, 22. aprila. Mladočeški volilni oklic označuje za končni smoter češke politike politično samostojnost češkega naroda v okvirju zgodovinskega češkega državnega prava. Mladočehi bodo delovali na sukcesivno omejitev delokroga državnozbornskega na korist deželnih zborov in na revizijo državnopravskega razmerja z Ogrsko. Oklic se zavzema za enoten češki klub in vseslovansko zvezo. — Skupni mlado-staro-češki oklic se izreka takisto za skupen klub in zavrača prenašanje stanovskih in socialnih razločkov v politiko.

Pulj, 22. aprila. Nadvojvoda Leopold Salvator je prišel inspiciirat artiljerijo.

Inomost, 22. aprila. Čevljarski pomočniki so vstopili v stavko zaradi mezdnih zahtev.

Inomost, 22. aprila. Vas Hinterriss je že več tednov zamedena. Primankuje živil.

Inomost, 22. aprila. V Schlaudersu v dolini Venosta je bil včeraj ob 3/4 4 potres. Sunki so se ponavljali 14 minut.

Krakov, 20. apr. 1907. Medicinci prvega in drugega letnika so sklenili stopiti v štrajk. Izdali so poziv na kolege, naj ne hodijo na predavanja, profesorje pa pozivljajo, da se energično potegnejo za zahteve štrajkujočih, to je za pomnožitev in boljšo ureditev laboratorijev. Javno mnenje odobrava ta korak akademikov.

Dubrovnik, 22. aprila. Kneгинja Elizabeta Windischgrätz je kupila od dominikancev otok Lokrum.

Budimpešta, 22. aprila. Radikalno krilo neodvisne stranke se upira temu, da bi trgovske pogodbe s tujino po l. 1917. sklepal vnarni minister.

Budimpešta, 22. aprila. »Budapesti Naplo« in »Pesti Hirlap« konstatujeta diferenco med izjavo Košutovo in ono avstrijskega ministrskega predsednika Becka; da hoče Košut premotiti narod.

Budimpešta, 22. aprila. »Pesti Hirlap« trdi, da se člani ogrskega kabineta glede bančnega vprašanja še niso zedinili. Weckerle je za bančno skupnost odškodovala, ker bi ločitev l. 1910, Ogrsko gospodarsko. Košuta pa vežejo njegove prejšnje protivne izjave.

Rim, 22. aprila. Kraljica Helena ni mogla v Specijo, ker ima že nekaj dni mrzlico.

Pariz, 22. aprila. Med francoskim poslanikom Sambonom in nemškim drž. tajnikom Tschirschkijem je prišlo do sporazuma glede javnih del v Maroku.

London, 22. aprila. Viktor Emanuel obišče kralja Alfonza v Kartageni, ta pa mu vrne obisk v Specijo.

London, 22. aprila. Pri potresu v Mehiki je izgubila 600 ljudi življenje.

London, 22. aprila. V Novem Jorku se je poskusil umeriti večkratni milionar, ki je bil obdolžen nasilstva nad neko ženo in podkupovanje policije. Prerezal si je žile s steklom. Prepeljali so ga v bolnico.

Madrid, 22. aprila. Pri volitvi za parlament je bilo burno. Dve volilni posodi sta bili razbiti, v eni sekciji je pretrgalo volitev. Republikanci so pridobili tal.

Madrid, 22. aprila. Po deželi je bilo izvoljenih 119 vladinih in 34 liberalnih kandidatov.

Madrid, 22. aprila. Pri skrutinju je prišlo do pretepa med volilci. Ena oseba je ubita, dve ranjeni.

Peterburg, 22. aprila. Vsi listi prinašajo vesti o bližnjem razpustu dume.

Peterburg, 22. aprila. Iz Tambova javljajo, da je semeniški ravnatelj Simon iz cerkve grede bil napaden in je nevarno ranjen. Morilec je ubežal.

Peterburg, 22. aprila. Ob katastrofi nevskega parnika »Arhangelsk«, ki se je zgodila v pozni noči ob hudem metežu, je utonilo 25 oseb; 15 oseb, med temi tri ženske so rešili. Krivda zadene vodno policijo, ki je pustila popolnoma nesposoben parnik v prometu.

Varšava, 22. aprila. Vojno sodišče je obsodilo 8 ljudi na smrt.

Rostov, 22. aprila. Namestnik jetniškega ravnatelja je bil opoldne ubit.

Riga, 22. aprila. Kozaki so hoteli zajeti v nekem gozdu revolucionarje, ki so streljali in ranili tri kozake, enega smrtno, potem pa ubežali.

Baku, 22. aprila. Večina petrolejskih družb je ugodila delavcem. Med kapitani in mornarji so jih mnogo zaprli.

Marzija, 22. aprila. Stavkujoči peki so sklenili, iti zopet na delo.

Tanger, 22. aprila. Sultan je pripravljen izpolniti francoske zahteve zaradi umora Mauchampa. Sultan upa, da dobi tako kmalu zopet Ugido, katero so Francozi zasedli, dokler ne dobe zadoščenja.

Kaj hočejo socialni demokratje

ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznani s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošure, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije

4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDECEGA PRAPORA“.

Vsaka ponaredba in ponatisek je kaznivo.

Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—21

Thierryevo centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarinar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pism zastoj in franko.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu volilcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Občno konsumno društvo v Idriji sprejme

štacunskega hlapca

mladega in močnega. Plača po dogovoru, vstop takoj. Ponudbe na predstojništvo. Navede naj se se dosedanje službovanje, starost in stan (oženjen ali samski).

Naročajte edino slovensko revijo Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1-50, za četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnistvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih zavodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov spomenik, obsežajoča 48 strani, z lepim ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja, predavanje g. dr. Ivana Prijateja ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani, po 40 vin. pri upravnistvu „Naših Zapisnikov“ v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; poslovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializem, 70 vin.

P. Mihalek: Iz nižin življenja, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin., po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust po dogovoru.

„Rdeči Prapor“ izveš po 10 v se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Sežark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27; Susnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovske ulice 1. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. — Jesenice: Jakob Mesar št. 101. — Trst: Lavrenčič, Piazza Caserma. — Trst Rojano: Močnik, tobakarna — Gorica: Krebelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. Schwarz, Solste ulice. — Reka: Ricardo Camera, Corso 16. — Nabrezina: Ivana Belovič, tobakarna.

Polniki v Ameriko
Hateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovali naj se obrnejo
na
Simona Hmeletka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Stanje hranil. vlog:
22 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
760.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3
poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4%, ter pripisuje nevzdržene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

ZA VARNOST VLOG JAMČI POLEG LASTNEGA REZERVNEGA ZAKLADA MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA Z VSEM SVOJIM PREMOŽENJEM IN VSO DAVČNO MOČJO. DA JE VARNOST VLOG POPOLNA, SVEDOČI ZLASTI TO, DA VLAGAJO V TO HRANILNICO TUDI SODIŠČA DENAR MLADOLETNIH OTROK IN VAROVANCEV.

4 26—24

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4½%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmodernejših oblik. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadružne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno. V isti založbi je izšla tudi času primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnozborski volilni red.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RDEČI PRAPOR

— Glasilo jugoslovanske socialne demokracije. —

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2 25 K, za Ameriko 2 75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 12 vin. za dva-krat; večkrat po dogovoru.

30. šte. v.

V Ljubljani, v sredo, dne 24. aprila 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravištvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice šte. 8/1.

Poštni uslužbenci in volitve.

Na Dunaju, 21. aprila.

Minule dni se je vršil veličasten volilni shod poštne uslužbenice, ki kaže, kako mogočno prodira tudi v to kategorijo razredna zavest. Socialno-demokratski kandidat, sodrug Forstner je govoril o položaju poštne uslužbenice. Takoimenovana regulacija plač, ni prav nič vredna. Pomožni uslužbenci prejmo 40 vinarjev, definitivni 10 do 18 vinarjev na dan. Socialni demokratje ne obetajo uslužbenecem zlatih gradov za slučaj izvolitve. Najpametnejše je, da se poštne uslužbenice zanašajo na svojo lastno moč in v tem oziru potrebujejo organizacije, ki bi se raztezala po vsej državi. Sedaj morajo, če nimajo posebne protekcije, čakati po 7 let na definitivnost, četudi se predstojniki v enem letu do dobrega lahko prepričajo o sposobnosti. Če bi avstrijski ministri morali toliko časa čakati na definitivnost, tedaj bi nihče izmed njih ne užival pokojnine. Službeno napredovanje poštne uslužbenice je odvisno od samovoljnosti in milosti predstojnikov, in ti pogosto vtaknejo iz službenih ozirov človeka, ki jim ne stoji k obrazu, v malo oddaljeno gnezdo, kakor se je poslednji čas zgodilo več slučajev na Dunaju. Od nekega uslužbenca so zahtevali 1000 K za škodo, ki jo je baje zakrivil. Uslužbenec se je obrnil na sodnijo, ki je njegovo nedolžnost dognala. Toda poštna uprava ga je, neglede na pravorek sodnije, prestavila iz 1. v 3. plačilni razred, da mu sčasoma odtegne vzoto, do katere poštna uprava sploh nima pravice. — V disciplinarni komisiji nimajo poštne uslužbenice nobenega zastopnika. Večini poštne uslužbenice se godi slabše kot t. zv. certifikatistom; saj je prav, da uživajo oni, ki so služili državi 12 let kot vojaki, nekaj prednosti. Toda oni, ki služijo že 12 let v poštne službi, bi morali biti enaki certifikatistu-začetniku. Nezaslišano je tudi, da morajo poštne uslužbenice služiti 40 let, predno dosežejo pravico do polne pokojnine. Sekcijskemu šefu Wagner-Zauregg, ki je to označil za čisto primerno, bi bilo želeli, da bi 14 dni pisma raznašal ali pa opravljal službo na kolodvoru. Nečuveno je tudi, da v poštne stroki ni nič rezervnega osebja; če kdo oboli, se zvali delo na druge, kar ne zadene le dotičnika, temveč tudi občinstvo. Tudi nagrad pri pošti nič ne plačujejo; 30 vinarjev, ki jih daje poštna uprava je miloščina, do katere nimajo uslužbenice nobene pravice, dočim se jih k opravljanju nadurnega dela lahko sili. Postiljonom se mora všteti postiljonsko službeno dobo, ker ne morejo čakati 40 let na pokojnino. Pomoč poštne uslužbenice obstoji v dveh: prvič v dobri organizaciji in drugič v tem, da se politično pridružijo ostali armadi zatirancev. — Socialno-demokratski kandidat dr. Ellenbogen je izjavil, da so poštne uslužbenice tekale doslej za meščanskimi strankami, ki so jih lepo za nos vodile in jim z velikimi besedami razlagale veliki upliv in moč svojih voditeljev. Vse skupaj je bila velika

komedija in zato prihajajo poštne uslužbenice samodsebe v socialno demokracijo. Kdor trdi, da more državni poslanec vse doseči, je lažnik; največ si morejo pomagati poštne uslužbenice sami z bojem in ne s pohlevnostjo in potrpežljivostjo. Za boj pa treba trdne organizacije. Koliko svojih zahtev so železničarji že dosegli, kojih dobra organizacija šteje 54.000 članov. Z zadnjim pasivnim odporom so dosegli 15 milijonov kron. Politično pa morajo stopiti v socialno demokracijo, ki obstoji ravno v organizaciji lastne in politične moči. — Poštne uslužbenice Orel je dejal, da med poštne uslužbenice in delavcem ni nobene razlike: obema se enako godi. Zahtevo po 35 letni službeni dobi je odklonila poštna uprava z motivacijo, da so poštne uslužbenice itak vedno na zraku. Toda nobeden izmed njih ne doseže starosti 100 let, čeprav teka po stopnicah gorindol in požira vsakovrstne bacile. Socialno-demokratska stranka je edina, ki ima resno voljo, uslužbenecem pomagati. — Soc.-dem. kandidat Skaret je izvajal, da vodi soc.-demokratsko stranko ena misel: pomagati zatirancem! Od strank, ki zastopajo koristi industrijev in veleposestnikov, ki draže živila, nimajo poštne uslužbenice ničesar pričakovati. Te stranke nimajo drugega pomena, ko pomagati posameznim izvoljencem v sedlo. Urednik Seiler je omenjal neerarične uslužbenice, za katere se je v drž. zboru toplo zavzemal soc.-dem. posl. Seitz. — Nato je bila z velikim navdušenjem soglasno sprejeta resolucija, da voli poštne uslužbenice le kandidate soc.-demokrat. stranke, ki je edina zmožna zastopati koristi poštne uslužbenice.

Gorenjski klerikalizem in liberalizem.

Klerikalci so pravzaprav zelo komodni ljudje. Na Gorenjskem vsaj. Klerikalni kandidati se ne trudijo preveč z volilno agitacijo, njihovi politični shodi so zelo redki. Odkar je naš kandidat dr. Dermota, so napeli druge strune. Kamor prideš — misijon. Pride v faro par misijonarjev in ti pridigajo cel teden in spovedujejo. Samo radi volitev. Strašno zbegajo ljudi. Ko je dr. Dermota napovedal volilni shod v Kranjski gori, je župnik napravil misijon in agitralo in izpovedovalo se je, kar se je dalo. Tudi pametni ljudje so šli k spovedi: »Kaj bereš?« — »Rdeči Prapor!« ali »Narod!« In prične se agitacija za »Domoljuba« in »Slovenca«. Pri tem se opazja to: Liberalci še obljubi opustiti »Narod«, socialist pa »Prapora« ne pusti. Liberalizem ne vzgaja značajev! Ko je bil dr. Dermotov shod v Kranjski gori, liberalni gostilničar ni hotel dati svojih prostorov za shod. Pogačniku, klerikalcu, jih je dal. Shod se je vršil v drugi gostilni, čisto poleg cerkve in farovžja. Dve gostilniški sobi ste bili docela polni in z velikim zanimanjem so navzoči poslušali mirni in stvarni govor kandidata. Vsi, kar jih je bilo na shodu, bodo držali svojo moško besedo in volili dr. Dermota.

Pa je bil nedeljo pozneje dr. Dermotov volilni shod na Jesenicah. Tudi tu je bil misijon. Ravno ko bi se imel shod pričeti, so napravili misijonarji procesijo mimo zborovalnega lokala in sicer z godbo. Kaj je bilo? Velika dvorana Poči-

vavškovega hotela je bila natlačeno polna in z navdušenjem so se vsi navzoči izrekli za dr. Dermotovo kandidaturo. Povsod misijon! Glejte! zdaj pravijo ljudje: Dr. Dermota se ni dotikal vere, rekel je celo, slab vernik je, ki bi mu jaz mogel vero vzeti, tudi bi je ne maral nikomur vzeti, čeprav bi jo mogel, meni lastna vera zadostuje, čemu pa mi bo ona mojega bližnjega? Misijonarji pa kar naprej mečejo vse na en kup: Vera, boga, dr. Dermota in »Prapor«. Torej je treba, da ločimo vero in cerkev od politike.

Po hribih misijonarjem se cveto rožice. Njihovo strašilo: pekel in vice, izda mnogo pri vernemu kmetu. Pa tudi ni nikogar, ki bi ljudstvo vsaj nekoliko podučil. Liberalci bi bili to dosedaj lahko storili. Oni so ostali lepo v svojih oštarijah in so se rogali zanemarjenemu ljudstvu. Samo, kadar so prišle volitve, so napravili par shodov, v svojem časopisju odrihali po farjih in njihovo kulturno delo je bilo končano. Zato so in bodo propadli na gnojišču lastne zanikarnosti in lenobe.

Reči se mora: Že dosedanje politično delo sodr. dr. Dermota je rodilo lepe uspehe. Če se bode delalo tako neprestano nekaj let, bo dan.

Gorenjski rojak.

Politični odsevi.

Posledice ogrskih nagodbnih zahtev. Ločitev užitnine z izključenjem avstrijskega piva, cukra in petroleja bi pomenjala za ogrsko drž. blagajno zvišanje dohodkov za najmanj 50 milijonov kron. S tem denarjem namerava Ogrska podpirati industrijo, t. j. nekaj smelih spekulativ, ki bodo začeli s snovanjem novih podjetij, z ozirom na dve prednosti: Prvič bode ogrska vlada do l. 1918 iz svojih bogatih fondov dovolila industrijskim podjetjem ne le davčno prostost, temveč tudi brezobresten kredit in druge take dobrote. Drugič pa se s 1. januarjem 1918 potegne carinska črta, ki bode nakladala na avstr. industrijsko blago do 30 odstotkov vnanje carine; ta medsebojna carina se bode stekala naravnost v žep ogrske industrije. — Drugače izgleda stvar z bančno ločitvijo. Baron Bánffy, bivši min. predsednik, dalje ravnatelj ogr. kreditne banke Kornfeld in ravnatelj komercialne banke Lanczy so uganili, da je dobava za samostojno ogrsko banko potrebnega akcijskega kapitala igrača. Toda zakaj ogrska vlada o bančni ločitvi tako trdovratno molči, ko ima carinske ločitve polne usta. — Denar, to stoji, za ustanovitev banke bi se dobil. Toda banka bi zdelala z neprimerno višjo obrestno mero, kot sedaj, ker jo z denarjem zalaga kapitalno bogata Cislitvanska. Za ogrsko stran pomenja bankina ločitev: odpuved cenene kredita, nestanovitnost denarne veljave; v takih okoliščinah bi zorel finančni in gospodarski krah Ogrske, kakor je zadel Avstrijo 1873.

Razpust dume. Glasovi o bližnjem razpustu dume še vedno niso utihnili; resnični ruski ljudje in ves reakcionarni življ je marljivo na delu, da priostri političen položaj v konflikt, ki naj bi dumo poslal k vragu. Zdi se, kakor da bi se ti ljudje ne zavedali posledic, ki bi jih razpust druge dume nedvomno rodil. Za mišljenje in razpoloženje na deželi je značilen članek, ki ga je objavil dumski poslanec Mamin v konstitucionalno-demokratskem glasilu »Reč«. — Mamim navaja, da je v prvi dumi pripadalo od 13 poslancev, ki jih je izvolil Perm, 11 desnici in le dva sta bila kadeta. Kmetje so poslancem izrečno naročali, da naj podpirajo vladu proti upornikom, v katerih so zrlili koren vsega zla. V drugi dumi so vsi poslanci

Sodrug i in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

Permi levičarji. Kmetje so videli v samovoljnem razpustu prve dume le voljo vlade po stari metodi kmariiti ruski državni čoln. Pri odhodu so dejali poslancem, da naj se dajo raje postreliti, kot da bi se na zopetno povelje vlade razšli. Ponekod zbirajo kmetje denar za vdove in otroke, tako trdno je uverjenje, da se danji dumski poslanci ne povrnejo. Kmetje permske gubernije se štejejo h kadetom, stoji tedaj na stališču ustavne monarhije, toda ponovni razpust dume bi jih še v večji meri radikaliziral.

Slika italijanskega sodstva. Enketa o veliki korupciji po potresni katastrofi se nadaljuje in že se obeta nov škandal. Nedavno tega je stavil radikalni poslanec Fera interpelacijo na justičnega ministra, v kateri dviga najtežje obtožbo proti zastrupovanju pravosodja v Catanzaru, največjem kalabrijskem mestu. Med drugim pravi: «Sodniki so v rokah duhovnikov in galantnih gospa, nanje se morajo obračati pravdajoče se stranke in odvetniki, če hočejo doseči svojo pravico. Mnogo sodnikov je tudi popolnoma v oblasti ponižnega sodnega uradnika, ki posoja denar proti oderuškim obrestim in prodaja svoj upliv na sodnika pravdajočim se strankam. Mogočni, od kamore ščiteni se vzlic krivdi redno oprasčajo, dočim zapadejo nedolžni siromaki čisto obsodbi. V sodnih pisarnah obstoji takorekoč borza, na kateri se uganja kupčija z notarskimi spisi i. t. d. Na prizivnem sodišču kar mrgoli nadštevnikov, dočim se na okrajnih sodnijah kaže občutno pomanjkanje uradništva.» Državni podtajnik Colosimo je obljubil neprizanesljivo postopanje in napovedal imenovanje novega sodnega predsednika in generalnega prokuratorja za Catanzaro. Hkrati je slednjega koj odposlal na svoje mesto in mu poveril preiskavo. Ta ni izpadla zaželeno, kajti pravosodni minister je poslal generalnega odvetnika od najvišjega sodišča Righettija v Catanzaro, in ta je temeljito preiskal. Pred tednom so zaprli prvega in drugega sodnega pisarja, ker se je dokazalo, da je prvi poneveril 45.000 lir depozitnega denarja, drugi pa da mu je pri tem pomagal. Istočasno so konfiscirali tudi pisarniške spise.

Anarhija na Balkanu. Zelo značilna za anarhične razmere, ki vladajo na Balkanu, je statistika političnih umorov: nad 2500 oseb je padlo v poslednjih štirih letih kot žrtev plemenskega sovraštva. Posebni mojstri v tej krvavi politični metodi, ki se obrača tako proti tujemu plemenu, kakor proti rojakom-izdajalcem, so bili izpočetka zlasti Bulgari. V poslednjem času pa Grki in Srbi skoraj prekašajo svoje učitelje; odlomek grških in srbskih umorov je nerazmerno poskočil.

Pozor na volilni imenik!

Sodrug! Somišljeniki!

Samo še do 25. t. m. je čas za reklamacije v Ljubljani. Skrbite za svojo volilno pravico in glejte nasprotnikom na prste. Volilni imenik je pomanjkljiv. Nasprotniki bi ga pa radi še bolj izpridili. Izvedeli smo, da pošiljajo mladoletnim pa takim, ki še niso eno leto v Ljubljani, pozive, naj reklamirajo. V imeniku so tudi ljudje, ki nimajo volilne pravice v Ljubljani, ker stanujejo izven Ljubljane. Kdor samo službuje v mestu, stanuje pa zunaj, nima volilne pravice v Ljubljani, ampak tam, kjer prebiva.

Vsa pojasnila dobite v upravnistvu «Rdečega Prapora», kjer so tudi formularji za reklamacije na razpolago. Vsakdo naj priloži reklamaciji potrebna dokazila, ker se sicer vsako reklamacijo takoj zavrne!

Pazite, da ne zamudite!

Volilni odbor.

Domače stvari.

Kregarjeva agitacija. Med ljubljanskim kandidati ima Kregar nedvomno najmočnejše kopnenje po državnozbornem mandatu, in če bilo samo od kopnenja odvisno, nihče drugi bi ne zastopal ljubljanskega mesta na Dunaju kot Kregar. Življenje pa vravnano tako grdo je, da prihajajo pri vsaki volitvi tudi volilci nekoliko v poštev. Če bi ljubljanski volilci imeli tako hrepenenje po Kregarju, kot Kregar po mandatu, bi zanj ne bilo slabo. Kako vzbuditi v ljubljanskih volilcih tako čudotvorno hrepenenje? Kregar povabi, recimo, k Marenčetu v Kurjo vas nekaj ljudi, med njimi nekaj socialnih demokratov. Ko ga ti dosti vlečejo in mu naštejeje cele legijone udanih volilcev, se v Kregarjevem srcu zbudi radodarnost in plača dovipnim šaljivcem pijačo, «pa ne zato, da bi ga volili». Radodarnost je zelo lepa stvar, in vemo, da je liter najboljše Kregarjevo priporočilo, vendar mu svetujemo, da naj raje po volitvah plačuje pijačo, ko bodeta vročina in žeja večja. Prijetno bi mu gotovo ne bilo, če bi se mu to volilno rokodelstvo ustavilo in bi moral v zaporu čepeti tisti čas, ko njegov protikandidat Hribar ne bo na Dunaju skorjic jedel.

Kdo je na Slovenskem naroden? Kdo ni? — Rdeča internacionala je že davno na najslovesnejši način ekskomunicirana po buržoazijskem časopisju, da je klerikalizem breznaroden, o tem smo

čitali že dolge povesti v «Sl. Narodu», da je liberalizem izdal in omadeževal slovenski prapor s svojo nemško zvezo, vemo vsi prav dobro, saj Slovenec ne izhaja zaman. Ubogi narod slovenski, glej frazeologija meščanskih časopisov te je oskubila vseh narodnjakov. In vendar ne obupaš? Zdi se mi, da ti še celo dobro dene, da se ne gnete preveč uši po tvojem životu. Uši, ki jih tudi za narodnjake kličejo.

Kdo je Marxist? vprašuje «Slovenec», ko konstatira, da stvaritelj češkega realizma prof. Masaryk ne priznava marxizma. Nevednost nezakrivljena ni nič slabega; samo razobešati se je ne sme na vidne prostore mimoidočim na veselje. «Slovenec» v pouk bodi povedano, da Masaryk nikoli marxist ni bil in da v tem, četudi sedaj ni, ni nič novega. Masaryk je kritično predelal predvsem Humejev (Hjumov) skepticizem, Comtovo pozitivistično filozofijo in Marxov gospodarski materijalizem in si ustvaril samosvojo realistično o podlago političnega in socialnega sistema, ki se — v teoriji različni — v bistvenih praktičnih posledicah zлага z nauki socialne demokracije. Priznadal ni socialno-demokratski stranki nikdar, pač pa je voditelj bližnje ji češke napredne stranke. Kot znanstvenik slovi za najtemeljitejšega kritika marxizma, kot praktični politik velja za dostojnega protivnika socialne demokracije. Z Masarykom argumentirati proti socialni demokraciji je prilično tako nesmiselno, kot z Budo proti krščanstvu. «Slovenčev» vprašanje bi mi formulirali takole: Kdo je v katoliški cerkvi še kristijan?

Kaj vse nismo? «Tagespošta» trdi, da smo ravnotako veliki Slovani kot Hribar. «Edinost» nas istočasno preklinja kot grobokope in izdajalce naroda. Če bi poslušali te dolgočasne filozofe, bi res ne vedeli, kaj smo. Nismo Slovani Hribarjeve sorte, nismo izdajalci, kot si jih najivna «Edinost» predstavlja, celo «rodoljubni narodnjaki» nismo, ker nam doslej še nihče ni nadel te psovke — čisto navadni Slovenci smo!

Dvojna mera. Dobri in najivni ljudje imajo veliko veselje, ko trga «Simplicissimus» smešno nemško rodoljubje in ga izpostavlja zasluženi ironiji in satiri. Slovensko rodoljubje — rodni brat nemškega rodoljuba — pa se jim zdi resna stvar, tabernakelj, ki se ga dotikati ni dovoljeno.

«Slovenski Narod», ki je videl na nedeljskem shodu same liberalce, nas hoče poučevati, da je shod sklican samo za pristaše narodno-napredne stranke in da sodrug Kristan ni bil opravičen, zahtevati besedo. Hvala za pouk; čitati znamo sami. Kristan pa tudi ni storil nič drugega, nego konstatiral je, da se liberalci ne upajo dati besede nasprotniku, dočim je na socialno-demokratskih shodih vedno dana priložnost nasprotnikom, da govore. Dr. Kokalj je tako naglašal vprašanje, ali želi «kak volilec narodno-napredne stranke besedo», da se ne more reči nič drugega, kakor: Bali so se, da bi zinil kak socialni demokrat. Tavčar je razkladal, da socialnih demokratov ni v Ljubljani, Kokalj je moral biti drugega mnenja. Najznačilnejša pa je surovost, katero je vzbudila med liberalci Kristanova dosti nedolžna opazka.

Liberalni voditelji so se lani sami prepričali, da znajo socialni demokratje na shodih takšno nastopati. Če so jim torej v nedeljo a priori odrezali besedo, jih ni mogla skrbeti dostojnost shoda, ampak bali so se stvarne polemike. Taka je reč. «Slovenec» pravi v svojem poročilu o liberalnem shodu, da se je obč. svetnik Turk zakadil v Kristana in ga rinil ven. Resnici na ljubo konstatiramo, da je gospod Turk šele v predsobju pristopil k sodrugu Kristanu in je samo skušal opravičiti vedenja tistih svojih somišljenikov, ki so pehali in suvali. Gospod Turk je to sam označil za surovost. Nočemo, da bi se komurkoli godila krivica zaradi nas.

«Naš List» neprenehoma prorokuje, seveda o izidu volitev: Tukaj bo izvoljen ta, tam pa oni. Jasnovidec je. Ljudje včasih vprašujejo: «Naš list — čegav list? — I ne, list prorokov Jezaje, Jeremije in Elije.

Sociološko društvo se je osnovalo — pa ne v Ljubljani — temveč na Dunaju. Postavilo si je za nalogo, da s predavanji in diskusijami занесе znanje o socioloških vprašanjih tudi v najširše kroge. — To društvo bi bilo treba predvsem povabiti k nam na Slovensko, zlasti v Ljubljano in sicer na stalno bivanje. Čez kakih deset let bi naš filister že morda vendar kaj vedel o bistvu in cili njih socializma. Danes o tem z našimi ljudmi ni govoriti ni moči, kajti dopovej kaj slepcu o barvah!

Fraze. V sobotnem «Narodu» je zagrešil neki «Korotanski» članek, ki ga ne bi sprejel noben urednik v svoj list, ako ni najsikrajnejša suša za rokopise. In še tedaj bi ga vsaj toliko popravil, da bi bil spodoben za tisk. Pri «Narodu» niso tako izbirčni. Članek udriha po socialistih in to zadostuje. Ali kaj, ko udriha neumno! Kdor ga je čital, si je mislil najprej: Proklet strah imajo pred socialisti! Pa jih je bilo menda malo, ki so ga sploh prečitali, ker je bil dolgočasen na smrt. Prav frazersko je začel z želodcem in z narodnostjo, nadaljevanje pa je bilo sestavljeno iz napačnih citatov iz posameznih, po priljubljeni perfidni metodi iz celih govorov ali sestavkov iztrganih izrekov. Jurist, ki se je hotel vaditi v slogu, zaničuje želodčno vprašanje. Mi pa ne, in nas tudi čisto nič ni sram, povedati, da se nam zdi vprašanje

želodca najvažnejše v splošnem in še za Slovence v posebnem. In še enkrat priznamo, da se nam zdi neskončno smešno занeseno povdarjanje narodnosti brez socialnega, brez materialističnega dela. Kadar se izkaže navdušeni Korotanski čarovnika, ki pridelava naravo tako, da bodo ljudje lahko živel in delali brez materialnih potreb, pa zapojemo drugo pesem. Za sedaj je pa stvar taka, da je brana prvi pogoj organskemu življenju in če njemu ni zadosteno, je tudi konec vseh idealov. Farizeji so tisti, ki objubujejo narodu zlato bodočnost polno narodnih simbolov in idealnih pravic, zaničujejo pa njegovo najprvotnejšo pravico, pravico do življenja. Saj tudi mi nismo zaljubljeni v vprašanje želodca; ampak krivi nismo, da imamo želodce ter da nočejo funkcionirati ne glave, ne mislice, dokler kruli želodec svojo obtoževalno melodijo. Prva narodna dolžnost je, rešiti narod vsakdanje skrbi za kruh. To je začetek vseh idealov. Z rešitvijo materialnega vprašanja stopi želodec popolnoma v ozadje in tedaj se ni bati, ne za etiko, ne za estetiko, pa tudi ne za narodnost. Gospodje pa rešujejo neprenehoma **narodnost**, **narod** pa lahko pogine lakote in mrazu. Po vsej pravici lahko trdimo, da je socialna demokracija ne le narodna, ampak edina narodna stranka, kajti le ona dela za blagostanje, za življenje naroda, drugi pa delajo — za muzej, izvzemši seveda tiste, ki deklamirajo od jutra do mraka «narod, narod, Slovenci, Slovenci», a smatrajo sebe in par svojcev za ves narod, za vse Slovence.

S splošno in enako volilno pravico krošnjarijo sedaj klerikalci in liberalci. Vsi so naenkrat njeni navdušeni pristaši. Pokličimo si vendar nekoliko preteklost v spomin. Klerikalci so se ogasili v državnem zboru za splošno in enako volilno pravico, ko je bilo izpoznati iz vehementnega nastopa delavcev, da je ne zaustavi nihče več. Liberalci so bili proti njej do zadnjega hipa. Klerikalci so glasovali za enako volilno pravico v parlamentu, ker so menili, da povečajo z nje pomočjo svojo politično posest; reklamirali so jo — zelo teoretično — za Ljubljano, ker mislijo, da bi s kakršnokoli izpremembo volilne pravice, ložje prišli v občinski svet. Kdaj pa so se ti oglasili za splošno in enako volilno pravico v občinah, ki jih imajo s pomočjo privilegija v svojih rokah.

Liberalcem ne pomaga noben izgovor, da so hoteli preprečiti samo neugodno volilno reformo, da so pa bili vedno prijatelji splošne in enake volilne pravice. To ni resnično. Prvi Tavčarjev govor v parlamentu je meril proti enaki volilni pravici. Zakaj pa je ljubljansko delavstvo demonstriralo pod njegovimi okni? Dr. Triller se je 29. novembra 1905 izrekel za splošno in enako volilno pravico; decembra pa so liberalci sklicavali shod zaupnikov, da se šele pogovore, kakšno stališče naj zavzamejo napram volilni pravici. Dr. Tavčar je glasoval, ko je bil že sprejet premeseni liberalni program, za pluralno volilno pravico. To so enostavna fakta. Iskreni prijatelji splošne in enake volilne pravice so bili samo socialni demokratje, ki so se zanj bojevali, ko niso imeli niti pol zastopnika v parlamentu in ki so končno s svojim bojem prisilili vlado, da je predložila svoj načrt. Brez delavstva in brez socialne demokracije bi imeli še danes lepi konfuзни parlament, ki smo ga imeli doslej.

Slovenci izven Kranjske se navdušujejo za Hribarjevo kandidaturo. Z velikanskim ponosom je to proklamiral predsednik nedeljskega shoda strmečim poslušalcem, katerim je prečital telegram celo iz Zagreba. Pa kaj to! «Slov. Narod» je objavil v petek med svojimi brzojavkami celo eno iz Trsta, kjer pozdravlja — strmite, ljudje božji! — kar celo omizje kandidature programa Hribarja. Celó omizje, pomislite, bratje! Na mizi stoji v litrskih steklenicah črn istrijanec, jezik se razveže, navdušenje stopa v glave in zmagovito jih prezame misel, da morajo storiti nekaj velikega, nekaj epohalnega. Nekaj — nekaj... ali kaj? Tu se zglesi ime Hribar in to pomeni toliko, kakor «Heureka!» Ga že imajo. Eden pohiti na pošto in odda za Ljubljano telegram. In «Slovenski Narod» — ga tiska...

«Slovenec» je v soboto zdrsnil s klavnim dovtipom čez vest, da je med Nemci in klerikalci neki tehtelmehtel za državnozbornske volitve. Zakaj ne pove naravnost, ali imajo klerikalci kak ugovor z Nemci ali ga nimajo? In na kakšni podlagi? Ker klerikalci Nemcev pač ne bi mogli odškodovati pri državnozbornski volitvi, je le mogoče, da jih plačajo v deželnem zboru. Doslej je smatral «Slovenec» zvezo z Nemci za neodpušljiv greh in zaradi tega bi bilo zanimivo, izvedeti, kaj je na stvari. Ali so klerikalci tudi zmožni takega greha? Nam je sicer vseeno, kako se združujejo klerikalci in kako se koalirajo ljubljanski Nemci. Ali za doslednost klerikalcev bi bil tak ugovor ysekakor značilen, za Nemce, ki so hoteli vedno veljati za «fortschrittlich» in «freisinnig», bi bil pa tudi kompromis kompromitiranje.

Žrtev denunciacije. Sodrug Anton Oražen z ljubljanskega južnega kolodvora je kazensko postavljen v Lienz na Tirolsko. Ker se je živalno udeleževal strokovnega in političnega življenja, je bil že dalj časa trn v očesu gotovim denuncijantom, ki se zbirajo v krščansko-socialnem «Verehrsbundu», kateremu načelnjeta skladišča mojstra Pip in Taškar. Razmere, ki vladajo na ljubljanskem

južnem kolodvoru so naravnost neznosne. Lani je bilo poklicanih večje število sprevodnikov, in organizacija se je lepo razvijala. To pa »krščanskim« ni dalo miru in pokoja in oprijeli so se najpogostejših denuncijacij, da bi s pomočjo od zgor zdrobili našo organizacijo. Razumljivo je, da beži ob takih razmerah vse od tod. Razmere pa se ne bodo zboljšale, dokler bo ostala v Ljubljani denuncijantska zalega, ki se imenuje »Verkehrsbund«. Te pa bo kmalu konec, kajti kar je pametnih in poštenih železničarjev, obračajo hrbet tej zvezi binavcev.

Ni časa! »Učit. Tov.« piše: Nekje na Kranjskem je šola, kjer so imeli doslej vsako leto prvo obhajilo meseca maja ali junija. Sedaj pa so odredili tamkajšnji prečastiti gospod katehet, da bo prvo obhajilo še ta mesec, ker ne bo pozneje časa za pripravo, zakaj meseca maja so volitve v državni zbor, in prečastiti gospod katehet morajo zamenjati pedagogiko s politiko. To je le skromen dokaz, kako resno smatrajo nekateri prečastiti gospodje kateheti svojo službo. Prvo obhajilo je lahko danes ali jutri, otroci naj bodo pripravljeni ali ne — samo da služijo prečastiti gospod umazani klerikalni politiki, pa je izpolnjena njihova stanovska dolžnost. In to še posebno tedaj, ako so ta prečastiti gospod nastavljeni samo kot katehet! Kaj bi se zgodilo s komurkoli izmed nas, če bi se ravnal po tem sijajnem vzgledu zvestega izpolnjevanja stanovskih dolžnosti?! Naj nam odgovorita »Slovenec« in »Domoljub«!

Za »Kočevskega vojvodo«, kneza Auersperga, agitirajo po Kočevskem tako, kakor bi moral propasti svet, ako bi ostala zbornica poslancev brez njega visokosti. Klerikalci kandidirajo proti njemu profesorja Obergfolla, kateremu so hoteli priti tudi dunajski agitatorji na pomoč. Godilo se jim je pa prav slabo, kajti pristaši visokorodnega kneza so pozabili vso plemenitost doma in so napadli klerikalne agitatorje kar po vzoru Buffalo Bila. Steckler, ki je prišel delat propagando za Obergfolla, se ni mogel niti z železnico pripeljati do Kočevja, ampak je moral izstopiti nekoliko postaj prej. Vsa teroristična sredstva, ki so jim na razpolago, rabijo Auerspergovi korteši, da bi zastrašili nasprotnike. Toda če se zboje klerikalci, se ne preplašijo socialni demokratje, ki bodo oddali svoje glasove za sodruga Sitterja in si ne bodo dali dopovedati od županovega volilnega odbora, da je knez turjaški najboljši kandidat za delavsko ljudstvo. V volilnem oklicu, ki ga je izdal L o y, se pripisuje Auerspergu toliko zaslug, da se mora pač sam popraskati in vprašati, ali ne spi, ako čita tisto bahanje. Pravijo, da ga pozna vsakdo. Seveda se ga pozna! Fevdalec je od pete do glave. Zato imajo knezi in grofi prav, če ga volijo. Delavci si pa že znajo izbrati primernejšega kandidata.

Tržaški Kruševan je ime, katero si je pridobil narodnjaški razgrajatelj dr. Mandić v Trstu. Izbral si je nalogo, uničiti v Trstu in v okolici socialno demokracijo; a ker mu kljub akademskemu naslovu primanjkuje argumentov, se poslužuje sredstev, ki so bolj navadna v zakonitih oštarijah Starega mesta, kakor v olikani družbi. Na škedenjskem shodu v nedeljo se je studilo njegovo in njegovih pristašev ravnanje tudi narodnjakom. Ker ne maramo posezati v tisto blato, katerega se nad vse rad poslužuje tržaška kopija ruskega aranzjerja pogromov, mu ne moremo plačati z enakim denarjem. Tržaški sodrugi pa mu bodo dali priložnost, da dokaže na pristojnem mestu, če so podkupljeni od poljske zlahte in če žro delavcem flike, kakor pravi lepi Mandićev žargon.

Društvene vesti.

Predavanje v Trstu. »Ljudski oder« priredi v sredo, 24. t. m. in v četrtek, 25. t. m. dvojje predavanje v veliki »Delavskega doma«. Predmet: »Slovensko ljudstvo in slovenska kultura«. Predava sodrug Ivan Cankar, slovenski pisatelj. Začetek predavanj ob 8¹/₄ uri zvečer. Pričakovati je obilne udeležbe.

Dopisi.

Beznica na Gorenjskem. Čudne razmere vladajo pri nas. Težko jih je razumeti. In županstvo imamo, ki je tudi klerikalno. Župnika imamo, ki je seveda klerikalen. Prebivalstvo občine pa je tudi tako. Ali v laseh so si, da je kaj in bojev ni konca ne kraja. Sedaj so vložili ljudje na škofa prošnjo, naj prestavi župnika. Za ilustracijo razmer je ta prošnja zanimiva. Povedati pa je treba, da je med ljudstvom kakor povsod, kjer je vse klerikalno, velikanska nevednost, zato se pokaže tudi marsikak dogodek v čisto nepravilni luči. Ne da bi se identificirali s prošnjo, ki nimajo z nami nič skupnega, objavljamo glavno vsebino pisma, da se vidi, kakšne sadove rodi klerikalizem po deželi.

Prezvišeni gosp. knezoškof!

Podpisani se predržnemo, Vaši Prezvišnosti poročati sledeče: Kakor Vam znano, imamo pri nas za dušnega pastirja — župnika g. Franc Pokorna, s katerim smo pa zelo malo zadovoljni, ker je tako sovražen proti faranom, da se vsaki boji predenj priti s kakšnim opravičkom. Ako je kak

bolnik v fari in pride kdo ponj, da ga previdi, ga ozmerja in vpije: »Zakaj ravno zdaj, ko imam toliko opraviti? Zakaj nisi poprej povedal? Mora se priti kdove kolikokrat po njega, preden gre k bolniku. Tako je pred nekaj leti umrl star mož. Prisli so po njega večkrat, pa ni hotel, češ, da je pijan in nazadnje je brez sv. zakramentov umrl, pa je šele mrtvega s sv. oljem mazilil. Ravno pri tej bihi je nekaj let pozneje umrl 14 l. fant; prišla je mati 7krat po njega, da ga previdi, pa ni hotel iti in fant je umrl brez sv. zakramentov. Ravno tako se je zgodilo še pri enem. Šli so po župnika po noči k Sv. Joštu, a ni hotel iti, češ, kaj bo neki tak revež imel greha? Njegov crkovnik in organist je pa njegov pes, pa psa ima gospodar rad, ako ga uboga, ali on ga pa sovraži iz dna srca, ako ravno ga vse uboga in mu naredi vse, kar zahteva. Sedaj ga hoče še iz službe spraviti, ter se laže in pravi, da je pijanec in da ga ne more več rabiti, kljub temu, da že slušbuje tukaj kot organist 38 let in kar mežnari, je 24 let po njega očeta smrti. Pred sedmimi leti je vzel crkovniku ključ od cerkve iz mežnarije, da ni mogel 2¹/₂ dni nič zvoniti, in potem so prišli g. župan in ključarji v župnišče in prašali, zakaj da ne zvoniti. Jim je odgovoril, naj pa zvoniti. Rekli so. Saj ne more, saj nima ključa. Odgovoril jim je: Ali sem jaz vaš pudel? Med tem je ključ sam prišel v crkvena vrata. To dela samo zato, da bi crkovnika še farani začeli črtiti in sovražiti. Lansko leto je crkovniku zaklenil zvonik cel mesec ter ga potem obdolžil, da je uro pokončal. Čez mesec dni so nekateri farani najeli želez. delavca Kovača, da je zvonik s silo odprl in mu je pri tem še en želez. čuvaj pomagal, za kar ju je župnik tožil ter so se vsrile tri obravnave in pozvanih je bilo kakih osem ali devet prič, zraven tudi župan. Bila sta pri zadnji obravnavi kazni oproščena in župnik je pota plačeval za priče. Pred nekaterimi tedni, ko je župnik crkovniku službo odpovedal, za kar so se pa farani za njega potegnili, se je na prižnici zgrozil ter vpil: »Tako, zdaj sem jaz vaš pudel in crkovnik pa frakelj.« Pa saj na prižnici ne oznanjuje božje besede, ampak samo občinski odbor graja in zabavlja, zato ker mu vse ne privoli ter raditega pravi, da se pri sedanjih volitvah ne sme več ta župan voliti, ker ni verskega značaja, kljub temu da ima naročene tiste liste, katere Vasa Prezvišenost zahteva, namreč »Slovenca« in »Domoljuba«. Za cerkev se on malo zmeni za olupšavo, njemu je bolj mar župnišče in njegova štala in so mu bolj mar krave, kakor Bog. Lansko leto je vzdignil konkurenčno obravnavo za popravo župnišča, hleva in napravilo nove kapnice, kateri stroški bi bili znašali 3000 K. Privolili so mu vse, razun da se v pritličju ne smejo okna in sedanji kamni izbiti, s tem pogojem, da se bo kapnica napravila na mežnarijski strani in da bo crkovnik ravno to pravico imel do vode, kakor župnik. Zato je rajši popustil vso konkurenčno obravnavo ter sam na svoje stroške napravil kapnico in na drugi strani župnišča iz same nevošljivosti in sovraštva do crkovnika, da bode sam vodo zajemal. Neko žensko iz fare je tudi v župnišču brenil v zadnjo plat pred par leti, ker sta se sprla zaradi bere. tako da je čutila več let in je morala iskati pri zdravnikih pomoči. Ker pa on hoče mežnarja po sili odstraniti, ker smo mi vsi žnjim zadovoljni in hočemo, da še ostane, zato ponižno prosimo možje in ženske, da, ako je mogoče, da nam župnika prestavite, ker so ljudje že zaradi njega ob vero prišli in mu nobeden nič ne verjame, ker samo z lažmi hoče vse premagati in z njegovim zabavljanjem na prižnici.

Kdo ima prav v tem prepiru, naj preiskujejo tisti, ki so poklicani v to. Spor, ki se vleče že leta, pa dokazuje, da je klerikalizem velikanska nesreča za naše ljudstvo in prava kulturna naloga je, da se razbije njegovo moč.

Iz Velenja. V Velenju je sklicala 7. t. m. klerikalna kmečka zveza, v Družmirjah pri Šoštanju 14. t. m. narodna stranka svoj volilni shod, na obeh shodih so se ubogemu kmečkemu ljudstvu laskali njegovi liberalni in klerikalni »prijatelji«, ki se pa svojega prijateljstva domislijo le enkrat vsake šest let: Kedar se bližajo volitve. Vsaka obeh strank je na svojem shodu čitla register grehov druge stranke, kar je bila obema kaj lahko, kajti ena kot druga ima toliko hinavščine na svoji vesti, da se iz nje ne vidi. Če se dva umazana lonca drug ob drugega bijeta, se navadno oba razbijeta. Zanimanje za socialno-demokratskega kandidata zlasti med kmečkim ljudstvom zelo napreduje, kar se bo točno pokazalo tudi 14. maja. Volite vsi Vidmarja!

Shodi.

Medvode. V nedeljo popoldan je bil volilni shod v gostilni pri Jesihu, katerega se je udeležilo do 200 ljudi. Otvoril ga je sodrug Bartl. Govoril je sodrug E. Kristan. Par klerikalnih razgrajčev je hotelo motiti zborovanje, pa so jo kmalu odkurili in shod se je izvršil na splošno zadovoljstvo poslušalcev, ki bodo glasovali za sodruga Josipa Petriča.

Najnovejše vesti.

Dunaj, 23. aprila. Učni minister Marchet je nastopil v Schwechatu kot kandidat pred volilci. Dejal je, da je dosegel v delegacijah glede doda-

vanja za vojsko ugoden sklep za Avstrijo. On ni za ločitev od Ogrske. Položaj Nemcev v Avstriji je označil za jako težavnega ter je zagovarjal združitev vseh Nemcev v bodočem parlamentu.

Prag, 23. aprila. Cesar je obiskal Klarovo oskrbovalnico za slepce, potem je bil v deželnem svetu, kjer sta ga nagovorila predsednika Lobkovic in sekcijka načelnika Prasek in Schreiner.

Budimpešta, 23. aprila. Košutovo glasilo »Budapesti« piše ostro o Beckovih izjavah glede nagodbe in pravi: »Ali nagodbo, ki varuje ogrske interese do 1917 in potem našo gospodarsko samostalnost, ali pa nič nagodbe. Beckov govor obsega tudi pol žuganja; tudi Ogrbi bi imeli v tem slučaju o rožja pa bi se morali odločiti, da pretrpe in premagajo tiste težavne čase.«

Budimpešta, 23. aprila. Tukajšnji listi poročajo značilen dogodek, ki se je pripetil pred nekaj dnevi v tukajšnji vojašnici honvedskih huzarjev. V trenutku, ko je nadvojvoda Jožef prisel inspiciat, se je obesil neki rekrut. Nadvojvoda je osebno odredil najstrožjo preiskavo. Na poziv, da se naj oglasi, kdor ve kaj bližjega o samomoru, se je javil razvodnik in trije huzarji, ki so izjavili, da so ritmojster Hüttmer, nadporočnik baron Kemeny in stražmojster Kun pretepavali vojake in sploh nečloveški ravnali z njimi. Nadvojvoda je zahteval, da se mu predlože vsi zapisniki preiskave.

Trst, 22. aprila. Upravni odbor Stabiliteto tecnico Triestino je povodom petindvajsetletnice, odkar se je ustanovil kot akcijska družba, zasnoval fond 100.000 kron, iz katerega bodo prejemali pomoči potrebni delavci podpore. Jubilejni dan je bil ob polni mezdi dela prost.

Reichenberg, 23. aprila. Štrajk v tekstilni industriji je končan.

Zagreb, 23. aprila. Občinski svet Nove Gradiske je vlada razpustila.

Cetinje, 23. aprila. 400 oboroženih ljudi pod vodstvom majorja in stotnika je udrlo v mesto Nikšić ter demoliralo tiskarno lista »Narodna Misao«.

Peterburg, 23. aprila. Desničarji so predlagali, naj duma obsodi politični boj revolucionarjev. Vsled tega so nastali burni prizori. Predlog je bil odklonjen z 224 proti 128 glasom.

Peterburg, 23. aprila. V Kijevu hodijo čete takozvane bele garde po mestu in pretepavajo žide, ki zapuščajo mesto v strahu pred pogromi.

Peterburg, 23. aprila. Predsednik dume Golovin je dobil več smrtnih obsodb.

Peterburg, 24. aprila. Vsled včerajšnje Golovine avdijence se je preložila razprava o interpelaciji glede teroristev. Centrum in zmerne levica se na vso moč trudita, da bi se ta interpelacija sploh odložila z dnevnega reda dume, dočim se skrajna levica in skrajna desnica temu odločno upirata.

Peterburg, 23. aprila. V pisarni Palmske tobačne tovarne je nastal po siloviti eksploziji požar. Iz lokala je prihitel dijak s težkimi opeklinami na obrazu. Dijak je odklonil vsako pojasnilo o vzroku eksplozije, ki je bržčas nastala vsled neprevidnosti s strelivom.

Varšava, 23. aprila. V Zychlinu je umorjena cela iz 7 članov obstoječa družina židovskega kovača.

Lodz, 23. aprila. Sinoči je bil na cesti napaden voz, v katerem je sedel davčni uradnik s štirimi vojaki. Imel je 4925 rubljev. Napadalci so vrgli bombo, ki je eksplodirala, ter so streljali. Trije vojaki so bili ranjeni, eden ubit. Denarja so se polastili.

Varšava, 23. aprila. Dva vojaka in 1 polic. nadzornik so bili na ulici ustreljeni.

Pariz, 23. aprila. Protimilitaristična liga je izdala oklic na vojake, naj v slučaju generalne stavke, ki je predigra revolucije, odreko častnikom pokorščino. Policija je takoj odstranila lepake.

Pariz, 23. aprila. Pod predsedstvom drž. tajnika grofa Posadowskega se je sestel v notranjem uradu gospodarski odsek, ki naj pripravi provizorični trgovski dogovor z jedinjenimi državami.

Toulon, 23. aprila. Požar je uničil v arzenalu delavnice, šolo torpedovskih častnikov in več skladišč. Dvajset vojakov je poškodovanih, trije težko. Škoda iznaša več milijonov.

Madrid, 23. aprila. Doslej je izvoljenih 260 vladincev, 7 demokratov, 4 neodvisni, 15 karlistov in 50 republikancev.

Sofija, 23. aprila. Včeraj sta bila dva shoda, socialistični in dijaški. Na prvem so govorniki priporočali ostrejši boj proti vladi. Tudi na dijaškem shodu je bila večina socialistična in so govorniki ostro prijemali osebno vlado knezovo.

Kairo, 23. aprila. Množica je naskočila tramvajske vozove, ki naj bi bili vozili kljub stavki. Naredila je mnogo škode. Angleško vojaštvo je konsignirano. Po mestu hodijo patrolje.

Kairo, 23. aprila. Štrajkujoči izvožčki so napadli nekaj voz cestne železnice in jih poškodovali. — Štrajk izvožčkov je končan; tudi difference med tovarnimi vozniki in delodajalci so poravnane. Po mnenju notr. ministrstva so imeli pri vsem tem gibanju nacionalisti svoje prste vmes.

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v
take gostilne,
kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše
glasilo. Agitujte „Rdeči Prapor“!
povsod za

Umetnost in književnost.

Za bodočo gledališko sezono je obljubil Iv. Cankar novemu odboru dve novi drami. Vrhutega preloži Molierovega klasičnega »Tartuffa« in Hauptmanove epohalne »Tkalce« za slovenski oder.

Odbor »Dramatičnega društva« ni po volji »Slovenskemu Narodu«, ker sta izvoljena vanj sodruga dr. Dermota in E. Kristan. Po »Narodu« je dramatično društvo liberalno, zato sodijo samo liberalci v odbor. Sodruga dr. Dermota in Kristan se nista prav nič silila v odbor, ampak sta sprejela odborništvo, ko sta bila izvoljena, ker smatrata gledališče za umetniški, kulturnen zavod in mislita, da odločujejo tam druge, kakor politične kvalitete. Tudi naše mnenje je, da mora stati gledališče izven politike, ako naj izvršuje svoj poklic in se razvija. Kakor je bilo videti na občnem zboru, so bili udje »Dramatičnega društva« družega mnenja, kakor »Narod«, pa je zato tudi upati, da se upre odbor vsakemu poskusu, podrediti gledališče kakršnim si bode političnim ambicijam. Le tako bode slovensko gledališče to, kar mora biti.

Gledališče in delavci. V Pragi bodo na predvečer prvega maja v vseh gledališčih slavnostne predstave za socialno-demokratsko delavstvo. Igra se: V narodnem gledališču Smetanova opera »Tajnost«; v Piščekovi areni na Kralj. Vinogradih »Sluga svojega gospoda«; v »Uraniji« v VII. okraju »Marejša«; v »Ljudskem gledališču« v VIII. okraju »Izgubljeni raj«; v Švandovi areni na Smihovu »Potopljeni zvon«. V vsakem gledališču bode pred predstavo slavnosten prolog in živa slika. Treba se hode pač še marsikaj naučiti od Čehov.

Strokovni pregled.

Zveza nemških kovinarjev je štela koncem preteklega leta 336.075 udov. Tekom leta se je zvišalo število za 75.383 oseb. Med vsemi udi je 14.972 žen. Ta zveza je sedaj najmočnejša strokovna organizacija na svetu.

Izkaz prostovoljnih darov.

Tržaški volilni sklad: Stofla, pek, 56 vin., Kermelj 1 K 2 vin., Iglje 4 K, Kline 7 K, Stock 1 K, N. N. 40 vin., skupaj 13 K 98 vin.

Vsaka posredstva in povabilce je kaznivo.
Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—22

Thierryevo centifolijno mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogoški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisočji zahvalnih pisem zastoj in franko.

Občno konsumno društvo v Idriji sprejme štacunskega hlapca

mladega in močnega. Plača po dogovoru, vstop takoj. Ponudbe na predstojništvo. Navede naj se se dosedanje službovanje, starost in stan (oženjen ali samski).

Naročajte edino slovensko revijo Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1-50, za četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani.

V založbi »Naših Zapisnikov« se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih zavodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov spomenik, obsejajoča 48 strani, z lepim ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja, predavanje g. dr. Ivana Prijateja ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani, po 40 vin. pri upravnistvu »Naših Zapisnikov« v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; poslovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializem, 70 vin.

P. Mihalek: Iz nižnj življenja, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin., po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust po dogovoru.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu volilcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

„Rdeči Prapor“ izvol po 10
v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajski trg; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kučer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Šešark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinslein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice; Melvilka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Zidovska ulica 1. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. — Jesenice: Jakob Mesar št. 101. — Trst: Lavrenčič, Piazza Caserma. — Trst Rojano: Močnik, tobakarna. — Gorica: Krebelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. Schwarz, Solske ulice. — Reka: Ricardo Camera, Corso 16. — Nabrežina: Ivana Belovitch, tobakarna.

Poltniki v Ameriko
Hateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Smetelka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Vsakovrstna Pojasnila dajo se brezplačno.

Kaj hočejo socialni demokratije
ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznani s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošur, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije
4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDECEGA PRAPORA“.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadružne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno. V isti založbi je izšla tudi času primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnozborski volilni red.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52—43

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RODEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 12 vin. za dva-krat; večkrat po dogovoru.

31. šte. v.

V Ljubljani, v četrtek, dne 25. aprila 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rodečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rodečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice šte. 8/1.

Vselej prekasno!

Čudni so naši liberalci po deželi in po mestih! Mislijo, da je njih politika bistroumna in dalekovidna; v resnici pa v političnih vprašanjih ti ljudje ne mislijo za ped daleč v bodočnost. Ne vidijo znamenj na političnem obzorju, ne slišijo glasov, najznanjajočih bližajoče se izpremembe javnega življenja — kakor da bi bili slepi in gluhi!

Ali ste jih opazovali takrat, ko je prihajala volilna reforma v državo? Vsa mesta, vse vasi, milijoni politično brezpravnih individijev so zahtevali, naj se jim da pravica, da se udeležujejo kot enakopravni državljani vlade in gospodarstva v Avstriji. Vsa država se je stresla v temeljih, stebri, ki so jo doslej ohranjevali, so se jeli majati in nevarno gugati. Revolucija bi bila izbruhnila, če bi se ne bilo ustreglo takorekoč enoglasni želji po razširjenju političnih pravic, po volilni preosnovi.

A naši liberalci? Zadnji so bili med tistimi, ki so se ustavljali demokratiziranju našega državnega zbora! Skoro vsi drugi so se preje izpametovali in si prizadevali, da se privadijo čim preje izpremenjenemu političnemu in socijalnemu položaju. Kajti spoznali so, da najboljše izhaja v politiki tisti, ki ga politični dogodki ne iznenadijo in ne presenetijo, ki ve v vsakem momentu z danimi razmerami računati.

Ako se bližajo tedaj dogodki, katerih zavrniti ni več mogoče, se je pač treba tako uravnati in pripraviti, da jih morem izrabiti v svojo korist, ali da vsaj odvrnem njih škodljive učinke.

Tako je v zasebnem življenju vsakega pametnega posameznika, in isto pravilo mora obveljati tudi za javno nastopajočega politika, za celo stranko.

Naši liberalci so hoteli delati proti temu pravilu; izvrševati so hoteli enako politiko, kakor oni, ki hoče z glavo skozi zid. Ni čuda, če jih je naenkrat fakt volilne reforme popolnoma presenetil.

Izpametovali se pa vsled tega niso. Kajti prepričani so in trdno verujejo, da je sedaj proces demokratizacije javnega življenja v Avstriji in posebej tudi pri nas na Slovenskem že dovršil svojo pot. Prepričani so, da se ne bo osmelil preko ograj, s katerimi sta obdani dežela in občina in njiju ustava. Prepričani so, da si bodo tu še dolgo ohranili svoje privilegovano stališče.

Za danes pustimo deželo in njeno ustavo: že se pride na vrsto. Poglejmo pa, kaj je z demokratizacijo občine in njene ustave.

Izjavljamo takoj, da nimamo pred očmi samo ljubljanske občine — četudi pišemo to pod živim vtiskom poslednjih volitev. Mislimo tu na občine in njih ustavo na Kranjskem.

Demokratizirati se bo moralo oboje v prav doglednem času. To je več kot gotovo! Kajti mislimo, da ni eden izmed poslednjih vzrokov, zakaj da si klerikalci osvajajo občino za občino — in ne le t. zv. selskih občin, temveč tudi trške in mestne! — ta, da liberalci absolutno niso pripustili in ne pripuščajo nobenega demokratiziranja tistih občin, v katerih so vladali, oziroma še vladajo. Povsodi je bila in je ista historija: odbijajo tako dolgo, dokler ne vzbude sovraštva do oseb in do stvari same, katero zastopajo. Sovraštvo si pa tudi naglo poišče potov, da izbruhne, — in maščevanje je naenkrat tu v podobi kazni božje, klerikalnega občinskega odbora.

Liberalci v resnici ne poznajo časa; o sebi pa mislijo, da so kakor Jozua, na čigar povelje je solnce obstalo; svetopisemsko obstalo, seveda ...

In tako je eden najhujših argumentov, s katerim liberalci nastopajo proti socialni demokraciji, — da baje ljudstvo ne mara, da bi se volilna re-

forma dognala tudi za občine. Pravijo celo, da je to načelno nasprotje med socialno demokracijo in liberalno-kmečko strujo na Kranjskem.

Trdimo, da je stališče, na katerem stoje propagatorji te struje — kličejo jo tudi »agrarna« ali »neodvisna« — jako starokopitno in narodni celokupnosti naravnost škodljivo.

Svojo trditev hočemo v drugem članku dokazati.

Platonizem.

V Trstu, 22. aprila.

Neprijetno je seveda, kadar se hoče po vsej sili kandidirati in se ne ve zakaj, toda naravnost smešno je, kadar se hoče upeljati lirični platonizem v nepoetično realnost politike. Socialni demokratje so rekli: »Mi postavimo kandidate tudi v takih okrajih, v katerih nam sicer še ni zagotovljena zmaga, v katerih pa se razmere lahko izpremene, da ni izključena zmaga.« In šli so na delo. To je pogum stranke, katera zajema sredstva in moči svojega obstanka iz širokih mas ter skuša s temi močmi voditi boj proti močnemu sovražniku tudi na političnem polju, uverjena, da mora zmagati prejalislej. Tržaški narodnjaki pa, ki skušajo, a nas ne znajo posnemati, pravijo: »Mi postavimo kandidate tudi v takih okrajih, v katerih smo gotovi, da ne moremo nikdar zmagati, ker so narejeni nalašč za večino druge narodnosti, toda pokazati hočemo, kako globoko gori v srcih tržaškega slovenskega prebivalstva čut poezije za manifestiranje narodnega življenja na ozemlju, kjer se nam odreka od strani italijanske večine dan za dnem najvitalnejše naše pravice.« In to je platonizem, brezplodni, poetičnolirični platonizem, katerega bi ne smela uveljaviti nobena politična stranka, ki hoče politično doseči kaj realnega za narod. Tak platonizem seveda ne škoduje strankam, ki nimajo v ljudstvu toliko opore, da bi se mogle oprijeti radikalnejših sredstev za

PODLISTEK.

Naša socialna dolžnost.

Pisatelj Maurice Maeterlinck je priobčil v tedniku »Das Blaubuch« članek, v katerem razpravlja o socialni dolžnosti sedanje človeške družbe. Vsebinsko tega opisa je: Prva in edina dolžnost posedujočih slojev je, da se odpovedo vsemu, kar imajo, in se postavijo v eno vrsto z neposedujočim. Ugovor, da je neenakost neizogibna in da izvira iz prirodnih zakonov, zavrača Maeterlinck, trdeč, da je človeštvo ustvarjeno v ta namen, da se povzdigne nad nekatere prirodne zakone, in da je popolnoma v soglasju s človeško naravo, če se pokori takim zakonom, ki jih živalski svet ne pozna. Ko bi se človek odpovedal stremljenju, dvignite se nad mnoge izmed teh zakonov, bi bila njegova eksistenca kot človeka v nevarnosti.

Drugi ugovor, ki pa ni več bistven, se glasi: da se zmaga pravičnosti pospeši čimbolj, ne smejo najboljši ljudje pred časom odložiti svojega orožja, to je bogastva in življenja brez dela; tretji ugovor je: dolžnost človeštva je, da se ogiblje nasilja in zabranjuje prelivanje krvi, zato je treba, da se socialni razvoj ne vrši prehitro, da more

ljudska masa dospeti do svobode in blagostanja brez nevarnih sredstev.

Na ta ugovora stavi Maeterlinck vprašanje, če bi bilo gorje, ki bi nastalo vsled nagle, krvave revolucije, morda večje, nego je to večno mučenje počasnega razvoja. In vprašanje, pravi nadalje, če ne bi bilo bolje napredovati kolikor mogoče hitro, in če ni tiho trpljenje onih nesrečnikov, ki od dne do dne pričakujejo pravičnosti, večjega razsega nego trpljenje nekoliko tednov ali mesecev, ki bi ga morali posedujoči sloji prebiti. Namenoma se pozablja, trdi Maeterlinck, da je trpljenje v današnji bedi manj glasno in očitno, odtod mnogo številnejše, krutejše in silnejše nego najgroznejša revolucija. — Zadnji ugovor je, da je človeštvo ravno sedaj v svoji najplodnejši, najmagovitejši in najizrazitejši dobi in da se z ozirom na preteklost zdi, kakor da stoji človeštvo sedaj v odločilni dobi svojega razvoja. Sedanji dobi inspiracije se ne da primerjati nobena druga zgodovinska doba, zato je vprašanje, ali ne bi bilo zelo nevarno, ta razvoj sedaj ustavljati.

In če tudi pripustimo, da se to, kar se je doslej pridobilo, ne more več popolnoma izgubiti, je vendar upravičen strah, da bi desorganizacija utegnili napraviti tej srečni periodi grozen konec. — Ta ugovor Maeterlincka najbolj vznemirja. Toda

tolazi se s tem, da bi bila škoda, ko bi nastala vsled tega popolnoma kompenzirana na ta način, ker bi se moglo v novih razmerah duševnega dela udeleževati vse človeštvo, dočim se danes nezmerno mnogo duševnih moči uniči s tem, ker lenoba v višjih krogih in ročno delo v nižjih krogih tlačijo duševno energijo. Ni dvoma, pravi Maeterlinck, da bo tisti dan, ko bodo vsi ljudje imeli možnost izpolnjevati naloge, ki so danes rezervirane le nekaterim izvoljencem slučaja, da bo istočasno dano tudi tisoč možnosti za doseganje skrivnostnega cilja človeštva.

DRAGOTIN BLAŽ:

Zločin.

Konec.

Pastarica je začutila močne roke, neobriti obraz se je bližal njenemu in umazane ustnice so jo robato poljubile. Skušala se je izviti, ali bila je preslaba.

Tam v gozdu je bežala sključena postava v temo in mrmljala: — hvala ti, Gospod, hvala!

Zadnjikrat se je skušalo dekle oprostiti močnih rok, potem pa je jelo grgljaje vpiti: — pomagajte, pomagajte! Gospod, kje ste?

Vedno bolj je kričalo dekle in Kozma je zgubil samozavest. Kri mu je vrela v žilah, kakor voda v loncu in glavo mu je hotela raznesti. Ni videl

Sodrug! in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

uveljavljanje ljudskih pravic in ki od take zmage nimajo pričakovati nič drugega, nego smrt svoje stranke. In tak platonizem, v katerem ni nič gotovega in katerega se poslužujejo navadno vse stranke, ki so vsled političnega razmerja v obsegu njihovega delokroga prisiljene, zamolčati svoj cilj in program, pa se zato zvijajo v negotovosti svoje eksistence, tak platonizem je pri nas obenem — oportunizem, oziroma izraz tistega oportunizma, ki zajema moči svojega obstanka iz nezavednosti tistih mas, katere tvorijo največjo oviro do napredka in osamosvojenja brezpravnega proletarijata. Smelo smemo tedaj trditi, da mora biti stranka, ki izraha nezavednost, da zamore čim lepše in gotovje igrati ulogo oportunističnega platonizma, ki daje meščanskim strankam še vedno podlago za agitacijo proti revolucionarno navdušenemu in razredno zavednemu proletarijatu, brezpogojna nasprotnica delavske emancipacije.

Ena takih strank pa je tudi tržaška narodna. In naj njeni zastopniki trde na shodih še tolikokrat, da njih stranka ni kapitalistična in naj tržaška «Edinost» povdarja ta ritornel že kakor hoče, je vendar njeno stališče, ki ga je zavzela s tem, da postavlja svoje kandidate tudi v krajih, kjer nima nobenega upanja do zmage, in tako podpira kandidate slovenstvu in delavstvu sovražne italijansko-nacionalne stranke, je njeno stališče, ki ga zavzema direktno proti politični in indirektno proti strokovni organizaciji delavstva, tako, da smo popolnoma upravičeni, smatrati jo za nasprotnico protikapitalističnega gibanja, za nasprotnico osvoboditve človeštva iz dosedanjih spon kapitalističnega zistema. Iz tega razloga izvira, da moramo napeti vse naše sile, da se uniči, ne samo konsekvence oportunističnega platonizma, temveč da uničimo tudi podlago, na kateri se uveljavlja ta oportunizem in platonizem, to je, da uničimo stranko samo, za kar bomo uporabljali vsa sredstva, ki jih imamo na razpolago.

Delovanje vseh narodnih slovenskih strank, katero bi moralo biti naperjeno predvsem in samo proti temelju, s katerega so nasprotniki slovenskega ljudstva zajemali sok svoje moči, se je vršilo in se vrši še vedno v prazni sentimentalnosti idiličnega platonizma pod mogočno senco zistema, v katerem ni možno uveljavljati pravic, po svoji večini proletarskega naroda, kakršen je slovenski, ki ima največjega svojega sovražnika v zistemu današnje družbe, pred katerim se je klanjala vedno slovenska politika, to je v kapitalizmu. Take politike pa — in naj se prepričajo tudi tržaški narodnjaki — take politike ne more in ne bode delala nikdar socialna demokracija, temveč je in bo njena dolžnost, da se upre poleg boja za osamosvojenje dela od kapitalizma, tudi vsakemu nadaljnemu platoniziranju slovenske politike. Nadaljevati mora brezobzirni boj proti vsaki stranki, kateri je oportunizem in platonizem sredstvo eksistence; take pa so vse sedanje narodne stranke, med katere spada tudi tržaška, ki, če ni kapitalistična, je pa podrepnica kapitalizma. X. Y.

ničesar, niti domislil ničesar. Pozabil je na Benzo in naenkrat se mu je zazdelo, da čuje piskajoči glas pohabljenega deteta.

Bliskavo si je odvezal leseno nogo in jo dvignil visoko v zrak.

Kri je omočila zeleno travo, kozici ob studencu sta žalostno meketali in Kozma je divje zaplakal.

Potegnil je veter, gozd se je oglasil, klasje pa se je valovilo in ječalo.

Globoko na senco so legle temne nočne sence, zvezde so mižale boječe na nebesnem obodu in iz daljave se je čulo tuljenje vetra. Gozd je zabučal in veter je zanašal uvele liste v temno noč. Tiho, melanholično je žuborel studenček kraj gozda, se izlival po ilovnati in peščeni zemlji ter polagoma izginjal v žejna tla.

Upokojilo se je klasje, polja in livade so obmolknile, rdeči mak je nagnil svojo glavico, odprl rubinasta usteca in pravljica o začarani kraljici ni se je razlegala v noč.

Gozd pa je neprestano bučal, veter je gnal uvele liste visoko proti nebu, jih raztresal po blatni zemlji, kjer so gnili in izginjali brez sledu...

Politični odsevi.

Volilna reforma na Hrvaškem. «Pokret» poroča, da bo odsek za volilno reformo predložil deželnemu zboru svoj elaborat maja meseca; upati je, da deželni zbor reši volilno reformo še v tej seziji. — Županijska skupščina v Belovaru je soglasno pozvala poslanca Peršića, da predlaga v saboru, da se census zniža na 10, eventuelno na 6 kron in da se uvede tajno glasovanje.

Skandal v francoskem kolonijalnem ministru. Socialno-demokratska «Humanité» je pred kratkim odkrila velike zlorabe, ki so se godile v kolonijalnem ministru s kreditom, dovoljenim vsled katastrofe na Martiniku. Vladi je bilo neljubo, da je zadeva prišla v javnost; toda pomagati si ni znala. «Matin» je objavil pogovor s kolonijalnim ministrom, ki v polni meri potrjuje razkritje socialistične «Humanité». — Od kredita, dovoljenega vsled martinške katastrofe, je prejelo kolonialno ministru 520.000 frankov, da osnuje na podlagi ohranjenih duplikatov nov arhiv. Šlo je za ogromno delo, kajti število uničenih aktov je znašalo nad 400.000 in nižji uradniki so upali, da si pridobe s prepisovanjem nekaj postranski zaslužek. Tedanji kolonijalni minister je tudi določil honorarje: za prepis akta 60 vrstic en frank, za primerjanje z originalno kopijo 50 stotink in za vsak podpis tri stotinke. Četudi je odredil, da se naj delo porazdeli na vse osobe, so vzeli višji uradniki arhiva vse delo v zakup, in metali nižjim uradnikom le tupatam kake drobtinice v slepilo. Višji uradniki sicer niso mogli vsega dela sami izvršiti, — oddajali so ga svojim znancom in znankam — celo dobičkanosno kupčijo so uganjali s tem, da so najemali cenene pisalne moči in sami kot «podjetniki» spravljali dobiček v svojo malho. Nekateri so si na ta način pridobili lepe vsote denarja, 20.000 do 40.000 frankov. — Nižji uradniki, ki so že vse to vedeli, so se obrnili na kolonijalnega ministra Millies-Lacroix, kateri je takoj ukazal oddajati delo le uradnikom z manj kot 4500 frankov letne plače po gotovem redu. Glede krivcev pa je odredil strogo preiskavo, ki še ni končana.

Usoda «potemkinistov» na Rumunskem. V spominu so še dogodki, ki so se vršili na «Potemkinu», vojni ladji ruskega črnomoškega brodogoja. Prvikrat je vihrala rdeča zastava na jamborih vojne ladje. Lakota je prisilila uporne mornarje, da so se udali rumunskim oblastem. Rumunska je vojno ladjo vrnila Rusiji, mornarji pa so v smislu obljube dobili dovoljenje, da se naselijo na rumunskih tleh deloma kot roko delci, deloma v petrolejski industriji. Četudi se v politiko niso vtikali, je rumunska policija strogo pazila nanje, k čemur so jo priganjali zlasti mnogoštevilni tajni agentje. Kmečki upori so dali povod, da so jih zaprli pod pretezo, da so vodili revolucionarno propagando. Četudi je preiskava dognala njih nedolžnost, se jim je vendarle prepovedalo bivanje na kmetih. Teh malenkostnih šikan sosedaj potemkinovci naveličali in so objavili v «Adeverulu» sledečo oznako: «Bivši mornarji «Potemkina», izvrstni roko delci, kotlarji, kovači, mehaniki, elektrotehniki, jermenarji, vsi zdravi in mladi, žele kar najhitreje zapustiti Rumunsko in se obračajo na posredovalce, ki bi jih spravili v Ameriko. Več se izve v upravnistvu lista.»

Domače stvari.

Zakon o varstvu volilne svobode določa v § 3. sledeče: Kdor namenoma 1. volilnemu upravičencu ali komu drugemu ponudi, podeli ali pa obljubi kak dobiček na premoženju, hoteč s tem podkupiti volilnega upravičenca, da se ne bi poslužil volilne pravice, ali pa, da bi se je poslužil v gotovem smislu; 2. Kdor sprejme ali si da obljubiti ali zahteva zase ali za drugega kak dobiček na premoženju z obljubo ali z videzem, da se da s tem podkupiti, tako da ne bode izvrševal svoje volilne pravice, ali da jo bode izvrševal v gotovem smislu, se ga kaznuje radi pregreška s strogim zaporom od enega do šestih mesecev. Prejeti dobiček ali denarna vrednost tega dobička zapade v korist občinskega ubožnega zaklada. — Kdor je kaznovan radi takega pregreška, izgubi obenem volilno pravico.

Ljubljanski magistrat se ni povedal, kaj bode dne 14. in 23. maja z urami za volitve. Široki krogi volilcev so vznemirjeni zaradi tega. Pričakujemo torej kmalu pojasnila.

Liberalci v Ljubljani «delujejo». Pravzaprav bi jim moralo iti delo gladko izpod rok, saj so dosti dolgo spali in bi bili lahko izpočiti. Ali s tistim delom, ki ga opravljajo, ne pridejo daleč. Zanašajo se namreč na gospodarsko odvisnost volilcev. V tem tiru se tudi giblje njih agitacija. Opozarjamo, da so volitve ta j n e. Opozarjamo sploh na zakon o varstvu volilne svobode, ki velja za liberalce ravno tako, kakor n. pr. za socialiste. Prepričani naj bodo gospodje, da bodo socialni demokratje strogo pazili in se ne bodo dali kar meni nič tebi nič oslepiti. Ako mislijo zmagati s terorizmom, naj vedo, da pojde z njihovim kandidatom takoj tudi protest na Dunaj.

Kdo je narod? — Narod sem jaz, kriči hripavega glasu majhna družba ljudi, ki se kuha v srečni posesti kapitala; očitno posnema prešer-

šernega francoskega kralja, katerega je zgodovina desavuirala. — Narod je socialni organizem, katerega vidni znak je poleg drugih bívstvenih lastnosti, posebnost jezika. Narod razpada v različne stanove, ki se spajajo po sedanjem gospodarskem redu v dva razreda: razred delavcev, ki si z delom izkazuje bedno življenje, in razred kapitalistov, katerim posest zagotavlja sijajen obstanek. Razred kapitalistov obsega pčilo število ljudi, dočim pripadajo ogromne človeške mase delavnemu razredu. Socialna demokracija, ki se boji za gmočno, kulturno in jezikovno dobrobit delavnega razreda, ki predstavlja ogromno večino naroda, vodi nedvomno boljšo narodno politiko, kot katerakoli sedaj obstoječih strank, ki reklamirajo vso narodnost izključno le zase.

Slovenska ljudska stranka (klerikalna) in narodnonapredna (liberalna) sta si v programih popolnoma enaki: obe sta za vse stanove. Razlika med njimi je le ta, da liberalci vero branijo, klerikalci pa barantajo z njo. To je potrdil župan Hribar, to je potrdil pa tudi dr. Šušteršič.

Neskaljene pravice združevanja, ki jo zahtevamo zase in za vsakogar, v katerem vidimo najzanesljivejše poročstvo socialnega napredka, mora postati deležna tudi katoliška nižja duhovščina, ta igrača cerkvenih gospodov. Tudi ona se sme med seboj svobodno organizovati. Državna oblast pa, če se zaveda svoje civilizatorične naloge, morajo z vsem povdarkom podpirati v nje boju s škofi, v nje prizadevanju in varovanju svojih pravic; kajti velika nevarnost za demokracijo je obstoj avtokratično organizovane in vladane družabne skupine, kakor je sedaj duhovščina.

Liberalni agitatorji. Čujemo, da se nekateri kavarnarji in gostilničarji s poštvalno vnuemo udeležujejo agitacije proti našemu kandidatu E. Kristanu za Hribarja. Sodrugi, ogibajte se dosledno takih lokalov! Od obrtnika, ki je navezan na zaslužek vseh strank, ni spodobno, če se preveč izpostavlja za posamezno stranko. Zahteva se lahko od njega, da je glede agitacije povsem indiferenten. Če že hoče po vsej sili biti liberalci — kar je sicer zelo nespametno — naj obdrži to zase in naj voli po svojem prepričanju prosto, kogar hoče. Svojega prepričanja pa naj nikar drugim ne vsiljuje. Kdor se pa žene za liberalnega kandidata, naj ne pričakuje, da bodo volilci nasprotnih strank znašli k njemu svoje denarje. Torej, gg. kavarnarji in gostilničarji, pozor, če nočete imeti občutne škode; liberalci vam je ne bodo nadomestili. Ali razpečavate kofe in vino, ali pa plesnivi liberalni program; oboje ne pojde v denar! Sodrugi pa prosimo, da nam poročajo o vsakem takim liberalnem agitatorju, seveda le na podlagi zanesljivih informacij, ker krivice nočemo delati nikomur!

Liberalni oklic? V političnem življenju je navada, da stranke pred volitvami izdajo volilni oklic, v katerem v kratkem obrazlože svoja načela in najbolj pereče točke svojega delavnega programa. Ne more se od volilca zahtevati, da bo kar na lepe oči gospoda kandidata oddal svoj glas pri volitvah. Volitve so že pred durmi, a o kakem liberalnem oklicu ne ve živa duša nič, četudi bi bilo od liberalcev dvakrat, trikrat potrebno, da se razode-nejo, kajti njih program je tako mistično-skrivnosten in ves popet, da se iz njega ne spravi ničesar. Ali je mar Hribar program in oklic obenem?

Kaj je narodna zasluga? Sodnik Gabrielčič, ki komandira za liberalce v gorški okolič, je pisal svoje ime vedno z dvema «č», lahko bi bil pisal tudi Gabrielchich. Ali pisal je Gabrielčič, in to je njegova narodna zasluga. Tako ceni «Soča». Po ceni je narodna zasluga pri Slovencih!

Italijanski nacionalisti v Trstu imajo smolo. V nedeljo so hoteli prirediti v Starem mestu v ulici del Cristo shod, na katerem bi bil govoril njih kandidat z okna neke hiše. Ob 10. uri dopoldne je bila ulica natlačena ljudstva, ali — socialističnega in govorili so sodrugi Huastia, Stenica in Gerin, množica je aplaudirala socialističnim kandidatom Pittoniju in Olivu in potem prekorakala staromestne ulice, prepevaje delavske pesmi. Italijanske narodnjake pa je objemala žalost.

Proti celibatu je pisal leta 1461 — papež Pij II. Izdal je pastirski list z napisom «Pravo duhovnikov na očetovstvo», kjer je dejal: ... in veliko zlo je, ako vstane kdo in brani uživanje prirojenih zmožnosti v človeku, nagone, katerim je prištevati kot najznamenitejšega ohranitev plemena. Dejanje nepravčnosti je, valiti na duhovnike brezenstvo in oropavati jih za pravico, da se čutijo kot možje. Poziva se na ta pastirski list, je poslalo 3000 francoskih duhovnikov papežu peticijo proti celibatu. Pravijo, da je Pij X. v veliki zadregi. Že verjetno.

Cesar — trgovec. Kako se izpreminjajo časi! Kak razloček med ponosnimi srednjeveškimi in pa sedanjimi vladarji! Eden (kralj rumunski) gradi na svojih posestvih sirarne in mlekarne, iz katerih se prodaja sir, maslo in drugi izdelki iz mleka; drugi (kralj belgijski) stavi tovarne in spekulira s posestvi, tretji (kralj angleški) igra na borzi in je lastnik zlatih rudnikov. Vse pa prešer-cesar; izdeljuje keramično (lončeno) blago in si je napravil v Berlinu svojo prodajalnico. Delovanje

kakor prodajanje blaga se vrši pod njegovim osebnim nadzorstvom.

Kako Kristov namestnik potuje? Neki italijanski inženir poroča v strokovnem časopisu o popravilu salonskega voza papeževnega, ki jo je izvršil v železnični delavnici v Florenci. Po izjavi avtorjev voz papeški prekaša po komodnosti, kakovosti materijala in izpeljavi salonski voz kateregakoli svetnega vladarja. Voz sestoji iz treh oddelkov: iz prostora za švicarsko stražo, iz prestolne dvorane in iz privatnega oddelka papeževnega. Slednji razpada spet na tri pododdelke: molilnico, spalnico in jedilnico. V spalnici je postelj s slonokoščenimi ploščami in papeškim grbom v vzglavju; tapetirana je z belo žido in zlatimi in vijoličastimi preprogami; v spalnici se nahaja znamenita Milletova slika: Brezmadežno spočetje. Strop prestolnice je obokan in vzvišen; na vnanji strani se nahaja papeška tija, ob straneh apostoli. Nad portalom se vzdigne zlati križ s papeškim grbom. Prestolnica je ob straneh odprta, obdana le z zlatim omrežjem, da se papež lahko pokaže ljudstvu in mu podeli blagoslov. — Prestol pod obokom je okrašen s štirimi angelskimi podobami, ki obdajajo Krista in Marijo. Vnanje stene prestolnice so pokrite s fino izdelanimi alegoričnimi znamenji in izreki. — Ta gala-voz je naročil papež Pij IX. l. 1869. v Parizu in je veljal 120.000 frankov. Omenjeni papež ga je uporabil samo enkrat na potu iz Rima v Neapolj. Poznejši papeži niso več zapuščali Vatikana. Sedanji papež ga je dal popraviti, iz česar se sklepa, da misli popotovati.

Dopisi.

Kočevje. V nedeljo, dne 21. t. m., se je vršil v gostilni g. Ad. Brauneja ustanovni shod krajeve skupine zveze avstrijskih rudarjev, na katerem so bili izvoljeni v vodstvo sledeči sodrugi: Gašpar Duller načelnikom, Marko Poje, namestnikom načelnika, Andrej Kraker, blagajnikom, Josip Kisovec, nam. blagajnika, Ign. Jarc, Maks König, Andr. Strmolč, Fr. Senica in Andr. Stefančič v odbor; Iv. Sušak in Iv. Zupan preglednikom. Sodrugi Sitter je razložil pravila in regulativ in govoril o potrebi organizacije, na kar je prijavila cela vrsta rudarjev svoj pristop v organizacijo. Med shodom se je zbralo iz mesta več meščanov, iz okolice cela vrsta kmetov, ki so napolnili prostore. Sodrugi Sitter je zaključil ustanovni shod in otvoril volilni shod; razvil je socialno-demokratski program in med drugim opisal tudi lažnjive kmečke prijatelje. Izvajanje je spremljalo mestoma viharno odobravanje; končno je bila kandidatura sodr. Sitterja z navdušenjem sprejeta. — Značilno je, da prihaja g. kaplan vsako nedeljo v čakalnico h krščanskemu nauku in govori ondi o volitvah. Kočevski delavci napravijo dobro delo, če store tej očitni zlorabi vere konec.

Shodi.

Napovedani so:

Komen. V nedeljo, 28. t. m. ob 4. uri popoldne je na dvorišču gostilne Smerde volilni shod jugoslovanske socialno-demokratske stranke. Poročata sodrugi Etbin Kristan iz Ljubljane in kandidat sod. Vinko Kermolj.

Shoda v Šmartnem pri Litiji in Povšniku. V nedeljo, dne 21. t. m. se je vršil v Šmartnem v gostilni Robavsovi volilni shod, na katerem sta poročala sodr. Kocmur in kandidat Ivan Cankar. Kandidatura Cankarjeva je bila soglasno sprejeta.

Popoldne istega dne je bil impozanten shod v Povšniku. Udeležilo se ga je kakih 250 volilcev. Referat kandidata Cankarja so poslušali volilci z navdušenim odobravanjem; socialno-demokratska kandidatura je bila z živio-klici sprejeta. Kljub hujskajočim pridigam ni bilo nasprotnikov od nikoder.

Laški trg. V nedeljo, dne 21. t. m., je bil pri nas volilni shod, jako dobro obiskan. Sodrugi Čobal iz Zagorja kot kandidat je razvil svoj program. Z velikim navdušenjem se je govorniku odobraval, kandidatura je bila soglasno sprejeta. Klerikalci pa so od jeze pokali; tako je eden izmed njih prišel v zborovalno sobo in govorniku pokazal jezik, a jo je osmešen od navzočih volilcev hitro odpihal.

Trst. V soboto, dne 20. t. m., se je vršil volilni shod v delavskem domu z dnevnim redom. Tržaški Slovenci in državnozbornske volitve. Poročal je sodrugi Regent, ki je razložil, da nimajo Slovenci nobene koristi, voliti narodne kandidate, temveč tako celo škodujejo sami sebi, ker s tem podpirajo indirektno kandidature ital. nacionalev. Burno ploskanje je pozdravilo ime vsakega kandidata. Govoril je tudi sodrugi Kline in sodrugi Fran Jernejčič. Oba sta pozivala navzoče, da naj se ne dajo voditi na limanice narodnjaških agitatorjev, temveč kakor so bili združeni vedno v boju zoper kapitalistične namene in nakane delodajalcev, naj tudi v tem volilnem boju ostanejo složni in naša zmaga bo zmaga delavstva, zmaga pravice. Shod, kateremu je predsedoval sodrugi Petejan in kateremu se je vdeležilo preko 3000 ljudi, je končal ob 11. uri zvečer z živio-klici na socialno demokracijo in njene kandidate.

Iz stranke.

Prvi majnik. Z ozirom na razne želje prizadejih organizacij je izvrševalni odbor jugoslovanske socialno-demokratske stranke sklenil, da prepuusti organizacijam, ali praznujejo 1. majnika kakor običajno, ali pa prelože praznovanje na dan 14. majnika.

Ljubljanska okrajna organizacija je sklenila z ozirom na to, da je meseca majnika mnogo praznikov in da bode treba opustiti delo ne le 14. majnika, temveč najbrže tudi 23. majnika, da preloži za letos izjemoma praznovanje s prvega na 14. majnika. Pač pa se priredi prvega majnika zvečer shod in komers.

Socialni pregled.

Konferenca strojevodij južne železnice. Dne 18. t. m. se je v Mariboru v «Del. domu» vršila konferenca strojevodij in kurjačev južne železnice s sledečim dnevnim redom: 1. Regulacija kilometrske odškodnine. 2. Eventualnosti. Delegatov je bilo 31. Zastopani so bili sledeči kraji: Trst, Sv. Peter, Reka, Ljubljana, Zidani most, Maribor, Beljak, Linc, Bolcan, Inomost, Mürrzuschlag in Dunaj. Centralno društvo strojevodij je zastopal sodrugi Kircher, pravovarstveno društvo, centralo sodrugi Weigl z Dunaja, jugoslovansko tajništvo pa sodrugi Kopač iz Trsta. Predsednikom je bil izvoljen sodrugi Beer iz Mürrzuschlaga, zapisnikarjem pa sodrugi Ukmari iz Trsta. Poročal je sodrugi Ružička iz Beljaka, ki je v svojem s statističnimi podatki podprtem govoru povdarjal nujno potrebo regulacije kilometrske odškodnine, ker so se življenjske razmere tekom dolgih let tako predrugačile, ozir. podražile, da ni več možno izhajati s tako majhno potovalno doklado. Po obširni debati, katere so se udeležili sodrugi Falk, Weigl, Kircher, Meklenschek, Pasterny, Ohman, Beer, Baumgartner, Kopač, je konferenca sklenila resolucijo, v kateri zahteva odstranitev kilometrske odškodnine. Vpelje naj se takoj pavšalno mesečno potovalno doklado in sicer: Za strojevodje pri brzovlakih 30 K, pri poštnih in osebnih vlakih 120 K, pri tovornih vlakih 119 K, v rezervi pa 90 K. Kurjačem naj se da 70% od doklade strojevodij. Razventega naj se uvede 20% draginjsko doklado za strojno osebje. Premija za premog mora iznašati najmanj 70% potovalne doklade. Pri računskih sklepkih se mora nominirati dva zaupnika kot pregledovalca. Čiščenje strojev naj odpravljajo nalašč zato nastavljeni delavci. Službeni čas ne sme iznašati več kot 220 ur mesečno. Odgovor se pričakuje do 1. junija t. l. Potem se je izvolilo še delegacijo, ki naj predloži zahteve gen. ravnateljstvu južne železnice in sicer: Falk, Trst, Dolinšek in Rudofor, Maribor, Delabro, Dunaj in sodrugi Mantler, Bolcan. Delegacijo predstavi pravovarstveno društvo in društvo strojevodij. Pri točki «eventualnosti» se je rešilo še lokalne zadeve. Zaključno besedo je imel sodrugi Beer, ki je v živih barvah naslikal revščino delavnega ljudstva v splošnem in v posebnem pa železničarjev. Razlagal je pomen državnozbornskih volitev ter pozivljaval navzoče, da se drže načela «svoje k svojim» in da 14. maja oddajo glasove socialno-demokratskim kandidatom. Za to lepo in poljudno izvajanje je žel splošno odobravanje. Z živio-klici na mednarodno socialno demokracijo je zaključil ob 7. uri zvečer konferenco. Potem so udeleženci še stoji zapeli pesem o delu in se razšli. Plod te konference ne bode izostal. Potem se je vršila konferenca vlakovodij in sprevodnikov.

Najnovejše vesti.

Dunaj, 14. aprila. «Neues Wiener Tagblatt» poroča iz Peterburga, da je nastal **senzacionalen preobrat v notranji politiki. Konservativni ministri odstopijo, Stolypin** sestavi novo ministrstvo s kadeti.

Dunaj, 24. aprila. Vinski zakon je sankcioniran.

Gorica, 24. aprila. Vsled pritožbe, katero je vložil odvetnik dr. Henrik Tuma, je pravosodno ministrstvo ukazalo, da se izpusti sodrugi Ropasa iz preiskovalnega zapora. To se je danes zgodilo.

Gradec, 22. aprila. 31 letni oženjeni blagajnik bančne tvrdke Mayer & Comp. Karol Petter je danes s ključem pobegnil. Dosedaj so doznali primankljaj 110.000 kron. — Pettra so graški redarji dohiteli nad Judendorfom.

Trst, 24. aprila. Minister Fort je danes ogledal arzenal, stabilimento tecnico, več tovarn pri Sv. Andreju, v Skednju in v Sv. Savi. Jutri večer se odpelje v Pulj.

Dunaj, 23. aprila. Policija je prišla pustolovca Čapka, rodом s Češkega, ki je s svojimi kreditnimi sleparstvi postal prava nevarnost za mednarodni trgovski promet. Policija ga je imela že večkrat v rokah, tudi sodišča so ga nekolikokrat obsodila, toda z izborna simulacijo se je že znal vselej preseliti iz ječe v blaznico, od koder je lažje utekel.

Prag, 24. aprila. Cesar je danes obiskal češki muzej. Sprejeli so ga grof Harrach, knez

Jurij Lobkovic in predsednik Hlavka. V vestibulu so ga pozdravili minister Marchet, Prade in Pacak. Pozneje je ogledal cerkev sv. Ludvika na Vinogradih, potem novo gledališče in meščansko šolo.

Budimpešta, 24. aprila. V «Egyetertesu» povdarja Kmeti napram Beckovim izjavam sledeče ogrske zahteve: 1. Ustanovitev ogrske banke leta 1910; 2. Od 1908—1917 samostalnost v okviru mednarodnih ugovorov, a popolno ureditev užitninskih davkov; 3. Popolna samostalnost v vsakem oziru po letu 1917.

Budimpešta, 24. aprila. Ker so delavci v parnih mlinih akcijske družbe Hedrich & Strauß dalj časa vodili pasivni odpor, je ravnateljstvo vse delavce izključilo. Delavci so zapustili mline šele po posredovanju policije.

Mohač, 24. aprila. Zaprli so več oseb, ki so razširjale ponarejene bankovce po 50 kron. Tiskarnar Hochrein, v čegar tiskarni je bila preiskava, se je usmrtil.

Petroszeny, 24. aprila. V tukajšnjem premogovniku je vstopilo 100 do 150 delavcev v štrajk vsled prikrajšanja mezde.

Szatmar, 24. aprila. Vsi delavci v stavbni obrti so stopili v štrajk; število znaša okrog 800. Mir se dosedaj ni kalil.

Berolin, 24. aprila. Gospodarski odsek je po poročilu «Lokalanzeigerja» sprejel trgovski provizorij med Nemčijo in Zedinjenimi državami.

Berolin, 24. aprila. Drž. zbor je sprejel proračun pravosodne uprave s stavljenimi revolucijami, izimši ono o drž. jamstvu za uradnike in o prisilni poravnavi izven konkurza. — Pri razpravi vojnega proračuna je potolažil voj. minister pl. Einem drž. zbor z novimi zahtevami, ki jih bo treba za izvedbo novih utrd, premembe v topničarstvu in pehoti.

Pariz, 24. aprila. Jaurès objavlja v «Humanité» članek o položaju Nemčije. Pravi: Nemčija in Francija morata nastopati povsod, kjer se dotikate, zmerno in zaupljivo. Nemčija se kaže preveč nervozna, misleča, da bode popolnoma izolirana. Republikanska Francija, ki resnično ljubi mir, se ne da naščuvati do nobenih pustolovščin. Jaurès zagovarja mednarodna razsodišča in omejitve oboroženja.

Pariz, 24. aprila. Orleanski škof je sporočil duhovščini da je obč. svet njegove zahteve glede slavlja device orleanske sprejel.

Pariz, 24. aprila. Po poročilu «Echo de Paris» se sestane ruska carica vdova na postaji Bourget s predsednikom Falliérom.

Rim, 24. aprila. Zbornica je začela z delom. Na željo vnanjega ministra Titttonija se bodo interpelacije o vnanji politiki razpravljale pred proračunom.

Madrid, 24. aprila. Vlada dementira vest, da je v Kartageni kuga.

Madrid, 24. aprila. Iz Kartagene se brzojavlja, da je v mesto zanešena kuga. 300 bolnikov je odpravljenih v bolnico.

Vittoria, 24. aprila. Pri volitvah v parlament so se prigodili veliki izgredi vsled razbitja glasovalnih posod. Meščanska straža je rabila puške. Mnogo manifestantov je ranjenih.

London, 24. aprila. Kolonijalna konferenca je razpravljala o dež. brambi in sprejela predlog kanadskega min. predsednika Laurierja, da se osnuje osrednji štab. Ob razpravi pomorske brambe je prvi lord admiralitete Tweedmouth razvil nazore admiralata.

Peterburg, 24. aprila. V Kurskem je bilo odanih na nekega železniškega inženirja sredi mesta pet revolverskih strelkov, ki so ga smrtno nevarno ranili. Eden storilec se je, preganjen od policijskega glavarja, ustrelil, drugi pa je vrgel bombo, ki se ni razletela. Stražnika, ki ga je zasledoval, je ubil. Storilec je ubežal.

Peterburg, 24. aprila. Car je Golovina milostljivo sprejel, poslušal poročilo o dosedanjih debatah dume in izrazil upanje na složno delo dume in vlade.

Peterburg, 24. aprila. Vodilni člani zemstev najrazličnejših političnih smeri se v Moskvi posvetnjeje glede sklicanja kongresa zemstev na 18. juni t. l.

Peterburg, 24. aprila. Ministrski predsednik Stolypin je sprejel deputacijo poslancev iz židovskega naselbeniškega rajona, ki so ga prosili, da naj vse potrebno ukrene, da prepreči pogrome črnih stotnij, ki jih pripravljajo za velikonočne praznike, kar je obljubil.

Peterburg, 24. aprila. Stolypin je izdal okrožnico generalnim gubernatorjem, katerim nalaga, da store vse za preprečenje nameravanih pogromov ruski Velikonoči.

Sevastopol, 24. aprila. Dvanajst oboroženih ljudi je napadlo davčni urad ter je ugrabilo 100.000 rubljev v bankovcih in 40.000 rubljev v gotovini.

Shanghai, 24. april. Prva skupina kitajskih dijakov, ki so izbrani za študij evropskih vojnih ved, oddide jutri; vstopili bodo kot prostaki v francosko armado.

Valparaiso, 24. aprila. Močni vulkanični izbruhi mečejo gost dež pepela nad mestom.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“!

„Rdeči Prapor“ izvod po 10
v se dobiva
v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta;
Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra
cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg;
Sešark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg;
Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, šte-
vilka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovske
ulice 1. — **Kranj:** Karol Florian, knjigarna. —
Jesenice: Jakob Mesar št. 101. — **Trst:** Lav-
renčič, Piazza Caserma. — **Trst Rojano:** Močnik,
tobakarna. — **Gorica:** Krebelj Peter, Kapucinske
ulice št. 1. Schwarz, Šolske ulice. — **Reka:** Ri-
cardo Camera, Corso 16.

Vsaka ponaredba in ponaredek je kaznivo.
Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih
ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 ve-
lika specialna steklenica s patentnim
zaklepom 5 K.

4 52—23

Thierryevo centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam,
vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka
K 3-60. Razpošilja se le proti po-
vzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta po-
vsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogoški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih
pisem zastonj in franko.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno
potrebno vsakemu volilcu in vsakomur,
ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski
list, ki ne bi smel manjkati
v nobenem bralnem društvu ali čitalnici
ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

AUSTRO-AMERICANA

TRIESTE NEW-YORK

Potniki v Ameriko
Haleri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovali naj se obrnejo
na **Simona Smetetza**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 28.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Člani

pogrebnege društva uslužbencev
c. kr. drž. žel., c. kr. priv. juž.
želez. in c. kr. poštnih in brzo-
javnih uradov v Ljubljani

se opozarjajo

da se mesečni doneski za v Ljubljani
bivajoče vplačujejo izključno le v gostilni
„pri Dalmatincu“ Sodnijske ulice št. 4.
in sicer vsako prvo in drugo nedeljo v
mesecu od 9. do 12. ure dopoldan.

V Šiški stanujoči člani vplačujejo
svoje doneske vsako tretjo nedeljo v
gostilni „pri Celarcu“ v Spod. Šiški
od 9. do 12. ure dopoldan. 6—1

Ravnotam in ob istem času sprejemajo
se tudi novi člani, ki lahko prijavijo svoj
vstop tam poslujočim društvenim funkcionarjem.
Za doneske, ki se drugje vplačujejo,
na noben način društvo ne jamči,
kar naj blagovole člani vpoštevati.

Za društveno vodstvo

Komac Anton
tč. blagajnik.

Petrič Josip
tč. predsednik.

Naročajte edino slovensko revijo

Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1-50, za
četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravišstvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih
zavodov slovenskih, po 24 vin.
10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov
spomenik, obsejajoča 48 strani, z lepim
ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer
franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja,
predavanje g. dr. Ivana Prijatejja ob odkritju
Prešernovega spomenika v Ljubljani, po
40 vin. pri upravištvu „Naših Zapisnikov“
v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; po-
slovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializem, 70 vin.

P. Mihalek: Iz nižin življenja, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin.,
po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po
pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust
po dogovoru.

Stanje hranil. vlog:
22 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
760.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3
poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do
4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdržne obresti vsa-
kega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica
iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

ZA VARNOST VLOG JAMČI POLEG LASTNEGA REZERVNEGA ZAKLADA
MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA Z VSEM SVOJIM PREMOŽENJEM IN VSO
DAVČNO MOČJO. DA JE VARNOST VLOG POPOLNA, SVEDOČI ZLASTI
TO, DA VLAGAJO V TO HRANILNICO TUDI SODIŠČA DENAR MLADO-
LETNIH OTROK IN VAROVANCEV. 4 26—25

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne
listine pa po 5% na leto.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do naj-
modernejše oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter
opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja
dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje,
cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake,
opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadruge
knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste,
vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno.
V isti založbi je izšla tudi čas primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnozbornski volilni red.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52—44

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

Sodrug, organizirajte se!

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrsko knjezo mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna peti-vrstica 26 vin. za enkrat, 12 vin. za dva-krat; večkrat po dogovoru.

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

32. šte. v.

V Ljubljani, v petek, dne 26. aprila 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice šte. 81.

Demokratiziranje občine.

Z vsemi štirimi se branijo vladajoči pri nas splošne volilne pravice v občini. Ker je pa nerodno povedati, da si hočejo ohraniti privilegij, so precej v zadregi, ako se jih vpraša, kakšne argumente imajo za svojo trdovratnost. Izmed vseh malenkostnih ugovorov, s katerimi so operirali, jim je ostal končno še eden: Zaradi naklad in davkov se ne sme razširiti volilne pravice; zaradi naklad in davkov se ne sme modernizirati ustave in uprave. Kajti — pravijo nam — davkov in naklad ne bodo plačevali delavci in neposledujoči sloji, kakor jih tudi sedaj ne plačujejo, — vendar pa bodo oni odločevali o njih višini in razdelitvi, ker bodo na podlagi splošne in enake volilne pravice dosegli večino v občinskem zastopstvu. Tako bo torej hlapec imel več pomena v občini, nego gospodar, na katerega ramenih bodo slonela slejkotprej vsa bremena.

To so argumenti, ki »vlečejo«, zlasti če jih pripovedujete kmetu, ki misliti neče, ali pa inteligenci na kmetih, ki misliti ne zna.

Ti argumenti so pa nevzdržljivi. Nesmiselno bi namreč bilo sedaj, ko smo dosegli glavni del svojega političnega sestavka — splošne in enake volilne pravice v državni zbor — če bi bili mnenja, da se bo demokratiziranje javnega življenja v Avstriji ustavilo. Zdaj se je proces demokratizacije šele dobro izprožil! In ovirati ga ne bo mogla nobena zapreka več dolgo! Ako pa se je država začela udajati zahtevam ljudstva, bi bilo nelogično, če bi se dežela in občina ustavljali temu, kar je za državo za zdravo in koristno bilo spoznano. Kdor tega ne spozna, ne zna politično misliti — in naj se v javno življenje nikari ne vtika!

Kar pa se tiče davkov in naklad, je pa gotovo, da ne bo ostalo pri tem načinu določanja naklad, kakor je sedaj v navadi. Kdor je le površno pregledal ta ali oni demokratični program, je našel povsodi, da se terjajo temeljite reforme v tem oziru. Iz tega se torej že razvidi, da so govorice o pravicah »hlapcev« nad gospodarji nepremišljene ali pa hudobno zavite. Takšno politično hudobijo imenujemo demagogijo — pa naj se poslužujejo liberalci v mestih, ali po deželi, ali pa klerikalci.

Sicer pa je tudi neresnično, da dandanes vse doklade in davke za občino plačujejo »gospodarji«. Resnično je pa, da se predpisuje te davčne dolžnosti »gospodarjem«, a da jih ti iz svojega gotovo ne plačujejo. Čim več naklad in davkov — tem bolj si prizadevajo obdavčenci, da te dolžnosti prevalijo na druge, na konsumente. Fakt je, da dve tretjini davkov plačajo indirektno konsumenti, in da imamo le eno tretjino neposrednih. Komur je znano, kaj so indirektni davki, tudi ve sedaj, koliko je resnice na bajkah liberalnih naših agrarcev, da bo — če se izvrši volilna reforma tudi za občino — hlapec gospodarja komandiral in mu predpisoval davke in naklade.

Kar se pa tiče narodove celokupnosti slovenske, moramo takoj poudariti, da ji liberalni agrarci naravnost škodujejo, če se volilni reformi za občino upirajo!

Kakšne pa so narodnostne razmere v slovenskih občinah, zlasti v onih po območjih krajih? In kakšna je narodna zavednost slovenskih občanarjev? Končno — kako vpliva in učinkuje v slovenskih občinah, ki so sedaj še v naših rokah, tuj kapital, in v kakšnem razmerju je z močjo slovenskega kapitala?

Menimo, da smo tu na celi črti na slabšem, čeprav poznamo sebe in svoje materialno stanje po občinah!

Dandanes odločuje v občini tisti, kdor plačuje davek. Več davka — več vpliva!

Glejte občine na Jesenicah, v Trzinu, v Kranjski gori, na Dovjem, v Domžalah, v Šiški i. t. d.! O občinah na Koroskem, Štajerskem in Primorskem niti ne govorimo, dasi bi se tudi še drastičneje pokazalo nesorazmerje, v katerem si stojita nasproti slovenski in nemški vpliv v občini. Jesenice bo — ako ostane sedanjí občinski volilni red — požrla nemška tovarna, ker plačuje največ davka in naklad. Tržiškega trga ne dobimo v slovenske roke, če ne dosežemo demokratiziranja volilnega reda za občine. Ostale imenovane občine ohranimo le, če bodo imeli nižji sloji v občini, ki ne plačujejo nobenega davka sedaj in tudi nimajo še pravice govoriti v občini, isto volilno pravico, kakor jo imajo sedanjí davkoplačevalci. Tu pač ne moremo računati z nobenimi političnimi sentimentalnostmi, katere bi nam itak le škodovali, z realnimi faktorji glejmo, da bomo izhajali!

Kar smo povedali doslej, so pravzaprav le osnutki za daljša razmotrivanja o vprašanju, ali imamo Slovenci kot narod predpogoje za obstanek in ali se najdejo sredstva, s katerimi dosežemo zagotovljenost svoje ekzistence. Vendar pa se lahko izprevidi že iz tega, da je socialna demokracija tudi tu šla najgloblje, in da se je tudi tu pokazala kot stranko, ki najdalje vidi v bodočnost in ki dosledno izvaja načela, katera si je v svojem programu ustanovila.

Nasprotno pa moramo tu priznati drugim strankam — zlasti pa slovenskim liberalcom po kmetih in po mestih — da ne pojmujejo bistva potreb in teženj slovenskega naroda ne v sedanjosti ne za prihodnost, in jih vsled tega tudi braniti in zastopati ne morejo uspešno. Tem strankam prihaja spoznanje dejanskih razmer in potreb, t. j. političnih zahtev, redno in vselej prekasno. Zato jih moramo pobijati kot reakci-jonarne!

Delavstvo in državni zbor.

Kako važen je položaj delavstva v gospodarskem oziru, se lahko presodi, ako se le vpoštevata, da je delavski razred tisti široki temelj, na katerem sloni poslopje cele sedanje družbe. Delavstvo nisamo tisti sloj, ki mora proizvajati vse potrebščine življenja; vsled svojega ogromnega števila v razmerju s posejajočimi razredi je delavstvo tudi tisti sloj, iz katerega mora največji del obrtnišva in trgovstva zajemati svoje dohodke. Vse, kar kupčuje, mora dandanes skrbeti za velik krog odjemalcev in tega se ne najde med maloštevilnejšimi kapitalisti, pač pa v delavstvu. Vsled tega je pač umevno, da je blagor najraznovrstnejših drugih stanov odvisen od položaja delavcev. Kolikor more izdati delavec, toliko morejo zaslužiti drugi stanovi.

Ako se danes v Avstriji vse pritožuje nad mizerijo, tedaj bi moral biti predvsem položaj delavstva slab. Da je to resnica, dokazuje davčna statistika, po kateri se lahko skoraj popolnoma natančno posname, kakšen je gmotni položaj davkoplačevalcev. Zanesljiv je tak račun glede osebnega dohodninskega davka, ker mora vsak delodajalec naznanjati, kakšne dohodke imajo njegovi uradniki, nastavljenici in delavci.

V Avstriji velja 1200 za ekzistenčni minimum, za najmanjši letni dohodek, ki je potreben za življenje. Dohodki izpod 1200 kron so torej uradno priznana revščina, katere sploh ne bi smelo biti v državi, ako bi hotela izvrševati svojo kulturno nalogo.

Kakšno je to razmerje v resnici? Po zadnjem ljudskem štetju je bilo v Avstriji 6.192.200 ljudi v tuji službi kot uradniki, uslužbenci, delavci, dni-narji ali posli. Od vseh teh je bilo pri pretem predpisu osebnega dohodninskega davka samo 356.324 dovkoplačevalcev, to se pravi samo 356.324 jih je imelo nad 1200 kron dohodka izmed 6 milijonov. Izpod ekzistenčnega minima, torej izpod 1200 kron dohodka je imelo 5.835.876 oseb. Od 1200 do 2400 kron je zaslužiło 248.124 oseb, od 2400 do 3600 kron 60.850, od 3600 do 7200 kron 37.865, od 7200 do 12.000 kron 6268, nad 12.000 pa 3217 oseb.

Te številke govore jasno. Pokazujejo nam, da je ogromna večina tistih, ki si morajo z delom zaslužiti svoj kruh, obsojena na življenje v pravi, resnični revščini. Zaslužki ogromne večine izmed njih so tako majhni, da ne dosegaajo svote, katero smatra celo država za najskromnejšo potrebo. Izmed 10.000 uradnikov, uslužbencev in delavcev jih je 9425, ki zaslužiijo manj kakor 1200 kron in samo 575 jih zasluži večji znesek. Ali kaj se vse skriva v tisti množici, ki ne doseže minimalnega zaslužka 1200 kron? Koliko jih je med njimi, ki ne zaslužiijo celo leto niti 600 kron, tega nam ne pove statistika, a lahko se ugane, da jih je n a j v e č. Zlasti na Slovenskem jih je nedvomno ogromna večina, ako se le ugleda plače, ki jih imajo celo kvalificirani delavci po naših krajih.

Ako pa izločimo iz navedenih številk uradnike in višje nastavljenice, tedaj se nam pokaže slika še veliko temnejša. Tedaj vidimo, da ima 5.583.879 delavcev izpod 1200 kron letnega zaslužka in samo 163.570 jih ima več. Na 10.000 delavcev jih pride 9715, ki zaslužiijo manj kakor 1200 kron in samo 285 jih ima dohodke, ki presegajo to svotico. Več kakor 95 odstotkov avstrijskega delavstva nima ekzistenčnega minima, nima 600 forintov na leto!

S temi številkami pa ni samo povedano, zakaj so avstrijski delavci reveži, temveč tudi, odkod prihaja mizerija naših srednjih stanov. Ako bi morali živeti obrtniki, trgovci, gostilničarji, kmetje, samo od zaslužka, ki ga dobe pri kapitalistih, bi moralo vsaj devet desetih izmed njih takoj obesiti svoj obstanek na klin. Saj je bogatašev peščiča v primeri z ogromno maso delavskega ljudstva. Če pa 95 odstotkov delavstva ne zasluži 1200 kron na leto, če jih več kakor 90 odstotkov vseh članov delavskega razreda, uradnikov, nastavljenic in delavcev ne zasluži, tedaj ta velikanska masa tudi ne more dati zaslužka srednjim stanovom. Mizerijo delavstva spremlja mizerija obrtnije, kmetije in trgovine.

Sodrug i in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

V državni zbor pa skušajo vladajoče stranke spraviti zopet zastopnike kapitalističnega razreda, delavstvu nasprotno kandidate. Sestavili bi radi zopet državnozborsko večino, ki bi pod prelevo »visokih idealov«, »narodnostnih svetlinj«, »verskih čutov« i. t. d. preprečili gospodarski napredek delavskega razreda. »Ne ščujte proti kapitalu!« pravi gospod Hribar; »delavstvo naj se pobota s podjetniki,« pridiga dr. Šušteršič. Ali brez boja proti kapitalu ne dosežejo delavci boljšega položaja, pa potrebujejo zato postav, ki jim olajšajo ta boj. Poslanci, ki razumejo svojo nalogo, morajo z vsemi močmi podpirati stremenje delavcev, ker tako izboljšujejo tudi položaj obrtnika, kmeta in trgovca. Mesto takih poslancev se nam pa ponujajo kandidati, ki hočejo zapirati meje in tako podražiti vsa živila; kandidati, ki zatrjujejo, da je treba dati vojski vse, kar zahteva, kandidati, ki hočejo z visokimi carinami zagotoviti kapitalistom in veleposestnikom monopol za izkoriščanje ljudstva, kandidati, ki ne razumejo, kakšne važnosti je koalicijska svoboda za ljudstvo, kandidati, ki ne slutijo, kako potrebujejo tudi državni uslužbenci prostosti za organizacijo, ako hočejo priti do zaslužkov, ki jim omogočijo, porabiti več kakor doslej — porabiti pri obrtniku, pri kmetu, pri trgovcu.

Edina zdrava politika za srednje stanove je socialna, delavska politika. Edini resnično ljudski kandidati so socialno-demokratski; kajti blagostanje delavstva, za katero se bojujejo, je blagostanje vseh.

Z Goriškega.

V Gorici, 21. aprila.

Protestni shod radi Ropasove aretacije je prepovedan. Skliče se shod na drugi obliki, na katerem bode govoril tudi dokt. Henrik Tuma o reakcionarnem postopanju oblasti na Goriškem.

Prošnjo, naj se sodruga Ropasa provizorično izpusti, je preiskovalni sodnik odklonil z motivacijo, da je nevarnost, da obtoženec vpliva na priče. Priče so bile že izprašane.

Odvetnik doktor Tuma je takoj napravil rekurz proti temu čudnemu sklepu na višje sodišče v Trstu in je obenem naznanil stvar z odločnim protestom na pravosodno ministrstvo na Dunaj.

Na sodnji se sedaj misli, takoj v osmih dneh napraviti obravnavo, da se tako operejo sumničnega preganjalcev.

In res: Sum je čisto opravičen, če se pomisli, da je sodrug Ropas agitiral v takem volilnem okraju, kjer sta dva nasprotna kandidata — sodnika.

*

Danes se snidejo v Goriškem gledališču italijanski nacionalisti, da imenujejo kandidata za goriško mesto, ki bode goriški župan dokt. Marani. Nacionalci italijanske narodnosti naše dežele se delajo iredentovce in hrepene v Italijo, toda župan Marani je šel na Dunaj vabit cesarja, naj pride v Gorico in je v deželnem zboru predlagal 50.000 K v svrhu olepšave mesta za cesarjev prihod. Taki so naši neodrešenci, ki zakotno zažigajo kadila Italiji in nje kralju.

V nevarnosti je za italijanske nacionalce goriški mandat, zato kandidirajo župana, ker mislijo, da ima ta največ upliva na občinstvo. Res, kruta usoda!

Tako ima sedaj Gorica 4 kandidate: Skabar, socialist; Marani, italijanski nacionalist; Karl Dean, krščanski socialist in Jernej Kopač, slovenski nadstrankar. Boj bode zelo zanimiv.

Politični odsevi.

Nagodbeno vprašanje. V ogrskem časopisju se pojavljajo odločni glasovi, da se ustvari med bančnim vprašanjem in drugimi nagodbenimi vprašanji junctum kot vidno poročstvo za ustanovitev samostojne ogrske banke l. 1910.

Naslednik dr. Gregra. Češki socialni demokratje kandidirajo v Holesovcih, kjer je bil poslanec pred kratkim umrl dr. Edvard Gregar — sodruga dr. Soukupa. Združeni Staro- in Mladocihi kandidirajo tam dr. Šamanka iz Liberca. Ker so Holesovice eden najindustrijalnejših okrajev Prage, ni dvoma, da prodre kandidat socialne demokratije.

Madjarizacija šol na Ogrskem. Pri razpravi šolskega zakona je stavil posl. Bozoky, kateremu se zdi predloženi načrt Apponyjev premalo naroden, predlog, da se določi madjarščina na vseh, tudi nedržavnih šolah kot izključni učni jezik. Ta se je zdela celo vodilnim šovinistom presurova in

Bozokyjev predlog je padel. Nato je Bozoky izstopil iz neodvisne stranke, ker se ne more skladati s to »slabotnostjo«. — Naučni minister Apponyi je v svojem izjavljanju dejal, da se bo dalo s pomočjo predloženega zakona v nekaj letih iztrebiti vse »nepatriotične šole«. Kaj pomenja ta oznaka v besednjaku madjarskega politika, si je lahko raztolmačiti. Apponyi se je zavzel tudi za Nagyjev predlog, da se uvede tudi v šolah z nemadjarskim učnim jezikom pouk madjarščine.

Konec radikalnega sistema v Črni gori. Komaj šest mesecev je bila na krmilu radikalna stranka in že se jo je knez Nikolaj naveličal. Strah mu je stopil v ude, da bi mu s radikali ne izpodkopali tal pod nogami. Novo ministrstvo je prevzel Tomanović, mož avtoritarnih nazorov. Knez je skupščino odgodil, toda zelo verjetno je, da bi tej odgoditvi v kratkem sledil razpust. — Tiskovno svobodo je knez Nikolaj že uničil na jako uspešen, toda nič manj hribovski način. Tiskarno v Nikšiću, kjer je izhajalo edino glasilo radikalne stranke, »Narodna Misao«, je bataljon milice razrušil. — Zanimivo je, kako se bo razvil nadaljni boj med radikalno stranko in knežjo dinastijo.

Spletke proti finskemu guvernerju. Koj po smrti predsednika ruskega drž. sveta Frischa, se je raznesla vest, da bode imenovan njegovim naslednikom sedanjí generalni guverner na Finskem, Gerard. Znano je, da ima mož obilo sovražnikov v Peterburgu; nazadnjaški življi mu očitajo, da je postala Finska pod njegovim režimom pravo revolucionarno in iredentistično semenišče. V zlo mu štejejo tudi izid sedanjih olitev, ki so prinesle socialno-demokratski stranki tako nepričakovano zmago. Kombinacija — pobožna želja ruskih reakcionarcev jo je rodila — je neosnovana, ker Gerarda, ki živi na Finskem resnične in odkrite simpatije vsega finskega naroda, srce nič kaj ne vleče v gnezdo svojih protivnikov.

Domače stvari.

Liberalci na delu — za nas. V torek popoldan se je raznesel po Vodmatu glas, da imajo liberalci zvečer volilen shod v Zupančičevi gostilni na Martinovi cesti. Naši sodrugi so bili zelo radovedni, kakšen bode, pa so prišli v precejšnjem številu tja. Našli so tam nekoliko liberalnih agitatorjev, ali ljudstva ni bilo, namreč liberalnega ne. In od nikoder se ni prikazal liberalen govornik. Ko so se sodrugi, katerih je bilo okoli 70, že dovolj načakali ter so videli, da liberalne modrosti ne bodo slišali, so poslali povedat okrajnemu odboru, da bi radi dobili govornika. Prišel je sodrug Kocmur, ki je takoj sklical volilni shod, čemur je gostilničar privolil. Ko je pa sodr. Kocmur začel govoriti, se je gostilničar uprl. Sodrugi so naredili kratek proces. Plačali so pa so odkorakali v Poljsakovo gostilno; pri Zupančiču je ostalo 7 liberalcev, impozantna armada. Pri Poljsaku pa se je vršil imeniten improviziran shod. Prišel je tudi sodrug Kristan, ter je govoril o socialno-demokratskem programu in o najvažnejših nalogah državnega zbora ob gromovitem odobravanju poslušalcev. Prav hvaležni smo liberalcem za čedni shod.

Ljubljanski Nemci imajo nocoj v kazini volilni shod, baje da postavijo kandidata. Shod in kandidatura — obojemu bi Nemci rekli »Spiegel-fechterei«.

Zakoten shodek so imeli predsinočnjem liberalci na Poljanah. Ljudi je bilo malo, vina pa veliko. Gospod Predovič je bil sila liberalen. Ampak gospod Predovič naj pazi, da mu ne postane njegovo kavalirstvo v volilni dobi neprijetno. In gospod Hribar naj pové svojim kortešom, da je on program, ne pa gostilniška tabla.

Povečevalno steklo, ki ga rabijo »Slovenčevi« poročevalci, je nenavadno čudno. Z njim vidijo na vsakem shodu polno dvorano klerikalcev. Vsak klerikalec se poveča tako, da jih je sto. Ravno tisto steklo pa zmanjšuje nasprotnika tako temeljito, da izginijo popolnoma. V Trbovljah so n. pr. videli cel gozd rok za Benkoviča, en prst za Roša, za Čobala pa — nič. No, tudi neumnost ni več zabavna, kadar je prav prevelika. V Trbovljah, kjer so rudarji največji kontingent volilcev, čakati, da ni nobenega glasu za socialista — to je patološko. Vidi se pa vsaj, kako brez predzadka lažejo in koliko je sploh verjeti njih vestem.

Škofovsko zadrege. Nedavno tega je ljubljanski škof dr. Anton Jeglič v svojem uradnem listu napadel 2500 čeških duhovnikov, ki so člani stanovskega društva »Zemska Jednota«, in sicer na način, ki je izzval med prizadetimi vihar ogorčenja. Najprej so ga temeljito obdelali v »Korrespondenzblattu«, potem na burnem občenem zboru »Zemske Jednote«. Sedaj zahteva predsedstvo »Jednote« za brnsko škofijo od dr. Jegliča, da v škofijskem listu svoja neutemeljena obrekovanja prekliče. 300 duhovnikov pa se je pri-tožilo nad storjeno krivico pri papežu ter zahtevalo od njega, da škofa Jegliča odstavi. Dr. Jeglič je pisal nato predsedniku »Jednote« pismo, v katerem se opravičuje, toda to opravičenje je v preprosti, uprav jegličevski nerodnosti tako stilizirano, da gleda iz njega nova grobost in domišljavost. Iz sedanje mučne zagate se misli rešiti s tem, da bode v prihodnji številki uradnega lista dementiral

samega sebe, to se pravi, samega sebe na laž postavil.

V previdnejši obliki je zliil svojo nevoljo in jezo praški kardinal baron Skrbenský, ki v širokih besedah navaja razloge, zakaj prepoveduje duhovnikom pripadanje k »Zemski Jednote«, pravi končno, da se ne bo prav nič ženiral seči po najostrejših sredstvih, da uveljavi svojo prepoved.

Oba slučaja razodevata okosteneli princip cerkvene hijerarhije, kaže duh, ki vhaia iz tega groba vsake socialne svobode; razkriva v vsej nagoti absolutni sistem »duhovnega bratstva«, ki velja v duhovniški organizaciji in ki temelji na popolnem hlapčevstvu duhovnikov pred cerkvenimi velikaši. — Značilno pa je gori navedeno tudi za klerikalno politično organizacijo, ki jo cerkveni generali s svojim imenom pokrivajo. Bolje bi se ne dalo razkrinkati klerikalne zalaganosti in hinavščine, ki je demokratična tam, kjer drugačna biti ne more, dočim obhaja v lastnih vrstah prave avtokratične orgije in tepta z največjo brezobzirnostjo in brezobraznostjo demokratični princip.

Simon Gregorčičeva javna knjižnica, katero so ustanovila društva »Akademija«, »Prosveta« in »Sokol«, začne delovati 1. maja. Imela bode tudi javno čitalnico.

Štajerčeva stranka je postavila kandidate. V tej dobi volitev se uprizori marsikatero komedijo; pa zakaj se ne bi udeležili Štajerčijanci? Saj bi bilo življenje preveč žalostno, ako bi bila v njem sama resnoba in ne bi imeli tudi Kurent svoje naloge. Zanimivo je le, kako priporoča »Štajerc« svoje kandidate, odnosno — svoje in pa tiste, ki si jih je izposodil. Tako n. pr. za brežisko-sevniški okraj nima kandidata, pa »podpira« barona Moscona v Pišecih. Na Koroškem imenuje Seifritza svojega kandidata, čeravno pravijo, da je Štajerčeva stranka samostojna, dočim je Seifritz, kakor hvala bogu vemo, kandidat nemških nacionalcev. Ali hoče Štajerc s tem priznati, da je njegova stranka samo podružnica tiste nemško nacionalne stranke, ki ni samo šovinistična, ampak tudi kapitalistična in delavstvu sovražna iz dna duše? — Kmet naj voli kmeta! — kliče Štajerc, in zato priporoča volilcem — veleposestnika. Najprej Orniga za Ptuj-Ormož. Kdo je Jos. Ornig? vprašuje ptujski reptil. Odgovor bi bil dobil lahko prav po ceni. Kar natisnil naj bi bil, kar je povedal deželnozborski poslanec sodrug dr. Schacherl v Gradcu o tej kriteji, pa bi bilo povedano vse. Za Maribor levi breg kandidira Franc Senekowitsch; baje so to sklenila občinska zastopstva mariborske okolice. Mož je posestnik — pa že precejšen. Maribor levi breg je dobil Ludovika Kresnika. On je »kmet«, no, pa tak, ki ima nekaj pod palcem. »Štajerc« trdi: Od začetka našega gibanja stoji v borbi za ljudstvo, vedno kot nevstrašen zagovornik ljudskih, kmetijskih pravic. To vé »Štajerc«; žal, da ljudstvo ne vé ničesar o tem. Za Celje-Vransko pa kandidira gospod Jos. Vodopivec (bere se to zavozlano ime za Vodopivca), ki je posestnik in oskrbnik grajsčine. O njem pripoveduje slovenski list nacionalnih Nemcev: »G. Vodopivec ni potratil svoj čas z nepotrebnimi politiki.« Bravo! Kaj pa bi v državnem zboru s politiko? Saj se tam pripoveduje samo pravljice. Za barona Moscona pravi, da stoji na stališču agrarnih zahtev, to se pravi, on je za zaprte meje, za visoke colnine, za drago meso in za baronski dobiček. Visokorodje je sedelo doslej v parlamentu kot »verfassungstreuer Grossgrundbesitzer«. Sedaj je »napreden Slovenec!« Rogatec, Šmarje in Kozje hoče osrečiti Andrej Drogenig. Štajerčevu spričevalo je: »Splošno znan kot vrl gospodar in strokovnjak v vinogradništvu. On je in ostane naš mož!« Pa naj ostane. Ampak za državni zbor je to premalo. Za Seifritza je pa »Štajerc« kratek: »Njegovih zaslug nam ni treba očitati, ker jih ljudstvo pozna.« Morda ljudstvo v Patagoniji; Korošci ne vedo ničesar o njih. Le to jim je znano, da ga morajo vedno drugi voditi po shodih, ker ima usta zašita. Oj, oj, — kakor da imamo volitve za kak cirkus!

Klerikalci so določili 28. aprila za oni dan, kateri naj jim odpre vrata v Idrijo. Kakor je citati v sobotnem »Slovencu«, sklicujejo na 28. aprila ob 7. uri zj. shod v Ledine, ob 11. uri v Spodnjo Idrijo in popoldne v Idrijo. Za shod v Idriji niso še določili ure. — Idrijčane bo prav veselilo, da bodo videli te junake enkrat v svoji sredi. Obeta se najraznovrstnejše govornike — od serenissima dr. Šušteršiča doli do horjulskega puščavnika Stanovnika. Prav! Bo saj malo bolj vesel dan. Teater brez vstopnine. Pozdravljeni, katoliški možje, dobrodošli — zabave je Idrija potrebna. Težko je življenje idrijskega rudarja, in hvaležen bo klerikalcem, da so mu dali priložnost zabavati se ob pogledu na žalostne Don Kišote.

Shodi.

Napovedani so:

Na Savi na Gorenjskem je v nedeljo, 28. t. m. ob 10. dopoldne volilni shod. Poroča kandidat sodrug Dermota.

Begunje. V nedeljo, 28. t. m. ob 4. uri popoldne ima državnozborski kandidat sodrug dr. Dermota volilni shod pri Avseniku.

Komen. V nedeljo, 28. t. m. ob 4. uri popoldne je na dvorišču gostilne Smerde volilni

shod jugoslovanske socialno-demokratske stranke. Poročata sodrug Etbin Kristan iz Ljubljane in kandidat sod. Vinko Kermelj.

Zalog pri Ljubljani. V nedeljo je bil v Zalogu shod, katerega se je udeležilo okoli 70 volilcev. Govorila sta sodruga Mlinar in Vičič, poljski kaplan in ljubljanski Gostinčar sta pripeljala nekaj svojih ljudi na shod. Izvajanjem so pritrjevali vsi zborovalci razen Gostinčarja in kaplana, ki sta dobila večkrat besedo. Shod se je izvršil mirno. Zborovalci tudi klerikaci so se strinjali z izvajanjem naših govornikov. Izrazila se je želja, da bi se priredil zopet shod. Tistega tuša, o katerem poroča »Slovenec«, tudi ni bilo.

V Bistriki je imel volilni shod kandidat soc. dem. stranke za volilni okraj Bistrica, Lož, Vipava, Senožeče in Postojna, sodrug Mozetič z Nabrežine. Shoda se je udeležilo okrog 100 poslušalcev. Bilo bi jih mogoče več, a se za shod skoraj ni vedelo, ker ni bilo nabitih nikjer lepakov, zato se ga tudi ni moglo delavstvo iz okolice udeležiti. S. Mozetič je med pritrjevanjem razvijal svoj program. Na vprašanje predsednikovo: ima li kdo kaj proti kandidaturi sodruga Mozetiča, se ni oglasil nihče, dasi so bili na shodu tudi zagriženi nasprotniki soc. demokratov. Za besedo je prosil tudi agitator »liberalne stranke«, ki se sama nazivlje »kmetska«, Jenko z Gorenjskega in moledoval, da bi se združili soc. demokrati z njimi v kompromis; želel je, da bi sodrugi volili kandidata liberalcev magnata Deklevo, kar pa je sodrug Mozetič odklonil. Jenko je pravil, da škoduje le njim kandidatura soc. demokratov, ker se glasovi cepijo njim na škodo. Ali je mislil Jenko, da bodo hodili sodrugi za njih po kostanj v žerjavico? V Bistrici je za idejo soc. dem. stranke živo zanimanje a treba je, da se delavstvo organizira. Mozetič more računati v Bistrici na tretjino glasov.

Možgance pri Ptuj. Za nedeljo na 21. aprila so sklicali sodrugi iz ptujske okolice v Možgance volilni shod, da slišijo tudi v tem kraju enkrat kmetje, kaj da hoče socialna demokracija in za kaj se bori. Ali motili so se. Shod bi se bil lahko prav mirno vršil in končal, ako bi ne bil že znani klerikalni hujskač z imenom Vesenjaka že dan poprej nahujskal kmetov proti shodu in socialnim demokratom. Ta gospod je visokošolec, filozof, omenjam to najprvo, pristavim pa takoj, da je sreča za filozofijo, da ni ravno na tega človeka nakazana. Kar je on kvasil o socialni demokraciji in o delavcih sploh, bi se sramoval vsak krščansko-socialni delavec v zadnji kmečki vasi povedati. Ta filozof je navajal že davno na gnoj vržene laži in obrekovanja, ki se jih najde šele tuintam v »Slovenskem Gospodarju«. Ta jih še vsiljuje nevednim kmetom. Temu filozofu so bili to najnovejši »slagarji« proti naši stranki. Kmete je prignal seboj na shod in seveda mu je nevedna množica pritrjevala in vpila. Ubogi reveži, z njih filozofom vred! Ne bom se dolgo mudil s tem duševno vboгим filozofom, omenjam le, da bi ga bili na 14. aprila v Ptuj drugi kmetje na zrak postavili, ako bi ne bil obmolnil. Ta človek, ki se je še v jeseni veselil, da se je ustanovila na Spodnjem Štajerskem slovensko-napredna stranka, čes, »sedaj pojde farjem malo bolj slabo,« agitira sedaj v volilnem okraju za klerikalnega kandidata, dvornega svetnika Ploja. Pa tudi njegovo obnašanje se povsem strinja z njegovo filozofijo. Medtem, ko so drugi kmetje na shodu sedeli na stoli, sedel je on na mizi in vpil, da je bil ves penast. Sodr. Vidmar ni mogel zadostno odgovoriti na njegove laži, ker so njegove besede nahujskani kmetji prevpili, najbolj vpil je seveda filozof. V dokaz, da se lahko vrše shodi tudi pri kmetih, in da se oni z nami strinjajo povsem, omenjam, da je sodr. Vidmar tisti dan popoldne ravno tisto in več drugega kmetom povedal na shodu pri Št. Vidu in so mu pritrjevali ter se je sodr. Vidmarju več kmetov zahvalilo za govor, rekši, da tako še ni nihče govoril v Št. Vidu. Kaj poročate k temu, gospod filozof? —

Smarijeta pri Rimskih toplicah. Shod dne 21. t. m. se je zelo imenitno obnesel. Kandidat naše stranke, sodrug Čobal, je bil z navdušenjem pozdravljen, kandidatura soglasno sprejeta. Klerikaci pa, ki jih je bilo 5 na shodu, so pripovedovali, da bi se s programom strinjali, samo šolo hočejo tudi odpraviti. Ker jih je Čobal poučil, da je šola prvi pogoj za boljše stanje našega naroda, so jo odkurili. Oglasil se je tudi k besedi učitelj Peterko, ki se je strinjal z programom govornika; posebno je pritrdil v šolskem vprašanju govornikovim načelom.

Dopisi.

Trbovlje. »Narodni list« iz Celja je postal ravno tako lažljiv, kakor »Domoljub« in »Slovenski gospodar«. Čestitamo mu, da je privandral tako daleč. V številki od 23. aprila t. l. je prinesel ta patent-Slovenec cel koš najgrših napadov na sodruga Čobala; mej drugim laže in obrekuje, da je sodrug Čobal v zadnjo stavko zapeljal trbovlske in hrastniške rudarje in da jih je potem pustil na cedilu. Vsak rudar v Trbovljah in Hrastniku dobro ve, da je bil Čobal eden istih, ki je tri dni pred stavko s svojimi kolegi iz Zagorja v gostilni gospoda Dolničarja svaril rudarje, da naj ne slavkajo, ker je treba preje razsodišča, in jih nujno prosil, naj opustijo to misel. Da so takrat rudarji poslušali druge, vendar ne more biti kriv Čobal. Hvali pa se v listu, da je gospod Roš storil dovolj za trbovlske in hrastniške delavce. Kdo se ne smeje? Gospodje narodnjaki rudarji, ki poznajo gospoda Roša, vam odgovore na 14. maja tako, da vas bode do smrti bolela glava. Rudarji se še spominjamo, da je naročil Roš vojaščino in žandarje, da je hujskal politično oblast proti rudarjem, da je hujskal trbovlsko družbo, da jih naj odpusti, da je hotel sodruga Novaka izgnati iz občine radi tega, ker ga je naprosila trbovlska družba. Roševim fantom pa povemo nekaj na uho in sicer: Pojdite, gospodje, malo po volilnem okraju in prepričali se bode, da ima vaš očka jako malo vpliva; saj vendar pravijo pristaši narodne stranke, če bi gospod Roš vsaj hotel ostati doma, ker s svojimi nastopi nam samo pristaše odganja! Tako pripovedujejo tudi učitelji, če pridete v brežki okraj.

Umetnost in književnost.

Odbor »Dramatičnega društva« v Ljubljani se je konstituiral v svoji prvi seji dne 22. t. m. takole: Predsednik: g. dr. Karel vitez Bleiweis-Trsteniški; podpredsednik: g. dr. Fran Novak; intendant: g. prof. Friderik Juvančič; tajnik: g. Milan Paternoster; blagajnik: g. Fran Rosman; odborniki: gg. dr. Anton Dermota, dr. Fran Ilesić, Fran Jančigaj in Etbin Kristan. — Zajedno se je sklenilo, otvoriti pričetkom majnika t. l. dramatično šolo: kdor želi v to vstopiti, prijavi naj se kakor mogoče kmalu odboru »Dram. društva«.

Iz stranke.

Tržaški zaupniki, pozor! V petek in vsako soboto zvečer je v delavskem domu seja političnega odbora. Tam se izdaja tudi navodila in naročila. Zaupniki naj prihajajo redno, ne da bi čakali na posebna vabila.

Najnovejše vesti.

Dunaj, 25. aprila. Finančno ministrstvo je odločilo, da se raztegne zvišanje pokojnine, ki je bilo dovoljeno tobačnim delavkam, katere stopijo po novem letu 1907. iz aktivite, tudi na one, ki so že prej stopile v pokoj. Natančnejše poročilo sledi.

Dunaj, 25. aprila. Trgovska pogajanja z Rumunsko se začne 10. maja.

Celovec, 25. aprila. Danes so stali asistent Lederer, oficial Niedermayer in vlakodnja Šturm z južne železnice zaradi železniškega karabola dne 16. septembra l. l. med postajama Krumpendorf in Pörschach ob vrbskem jezeru, pred sodiščem. Dva potnika sta bila takrat ubita, 85 ranjenih, med njimi 13 težko. Med Beljakom in Celovcem je bila takrat taka nevihta, da je bil vsak sporazum po telefonu ali z brzojavom nemogoč. Senat je obsodil Ledererja in Niedermayerja na dva meseca zapor. Državni pravdnik je uložil ničnostno pritožbo, ravno tako zagovornik.

Prag, 25. aprila. Cesar ostane še v nedeljo tukaj in napravi izlet po Vltavi.

Nagy-Dorog, 25. aprila. Cigani so napadli tukajšnje postajališče in odnesli dve železni blagajni. Eno so spotoma razbili in pobrali vsebino.

Berolin, 25. aprila. V pruskem dež. zboru je finanč. minister Rheinbaben obžaloval, da obstoji v tujini slabo mnenje o nemških financah, ker se kuje v nizkem kurzu, v katerem se gibljejo nem. papirji. Obljubil je reformo borzne zakonodaje, izrazil se proti terminski spekulaciji z žitom in za omejeno terminsko spekulacijo v vrednostnih papirjih.

Berolin, 25. aprila. Predlog obrtnega razsodišča, tičoč se meznega boja v stavbni obrti berolinski so delodajalci sprejeli, dočim so ga organizacije zidarjev, tesarjev in pomožnih delavcev z večino glasov odklonile.

Berolin, 25. aprila. Princ Eitel Fric, drugi sin Viljemov, je padel s konja v Döberichu in si je potresel možgane tako, da ga niso mogli prepeljati v Berolin.

Berolin, 25. aprila. V drž. zboru je pri razpravi vojaškega proračuna izjavil posl. Bebel, da se dajo zmanjšati vojni izdatki le, če se skrajša službena doba in v to svrhu naj odpadejo vse paradne priredbe, ki so nepotrebne in nesmiselne. Revizije potrebne so tudi vojaške zdravst. zadeve. Glede mučenja priznava vojnemu ministru dobro voljo, toda le neznatne vspehe; vojakom treba podeliti pravico samopomoči. Nujno potrebno je zvišanje denarnih prejemkov. Zvišanje vsakemu vojaku za dnevni 10 fenigov, podčastnikom za mesečnih 8 mark, bi zneslo letnih 37 milijonov mark, ki bi se dali pokriti z uvedbo drž. dohodninskega davka, čemur bi tudi socialno-demokratska stranka pritrčila. — Konservativec Oldenburg je izražal zaupanje častnikom in se izrekel proti zvišanju prejemkov, češ, da zasleduje tozadevna socialno-demokratska resolucija zgolj agitatorične svrhe, kar je zbudilo na levi velik smeh.

— Član svobodomiselnih ljudske stranke Müller se je izrekel za socialno-demokratsko resolucijo. Poslanec Liebermann je pohvalil Bebeljev govor. — Vojni minister Einem je napovedoval gmotni priobljšek vojaškim uradnikom za prihodnje leto, dalje je obljubil, da se bo skrbelo za zobno zdravstvo med vojaki in končno omenjal, da so kaznovani slučajni mučenja padli od 509 v letu 1904, na 305 v letu 1906.

Berolin, 25. aprila. V Vratislavi in v Norimbergu je policija prepovedala sprevede za 1. maja.

Potsdam, 25. aprila. Guverner Puttkamer, čegar afera je znana iz državnega zbora, je bil pred disciplinarnim sodiščem obsojen na ukor in 1000 mark globe.

Dortmund, 25. aprila. V rovu Schadenhorst so se užigali plini. Mnogo rudarjev težko ranjenih.

Pariz, 25. aprila. Clémenceau je svetoval deputaciji krčmarjev, da naj pripoznajo sindikat natakarev in stopijo z njim v pogajanja. Krčmarji so sklenili ravnati se po svetu Clémenceauja.

Toulon, 25. aprila. Požar v ladjedelnici je uničil 5 poslopij; ranjenih je 40 oseb, med temi tri nevarno. — Časopisje poroča krivdo teh pogostnih nesreč na malomarnost kontrolnih organov in delavstva.

London, 25. aprila. Minister Birell je napovedal vladno predlogo, da se ustanovi za Irsko samostojen irski svet.

Madrid, 25. aprila. Znani so sledeči volilni uspehi: 256 konservativcev, 61 liberalcev, 8 demokratov, 32 republikancev, 17 katalinistov, 16 karlistov, 2 integralista, 2 katoličana in 4 neodvisni. Treba je 4 novih volitev.

Peterburg, 25. aprila. »Politische Korresp.« poroča, da je poziv liberalnega ministrstva že gotova stvar in se razglasi čim prej. Monarhisti zahtevajo garancij, da ne pridejo radikalni elementi do vlade.

Peterburg, 25. aprila. Zmerni desnici pripadajoči škof Platon odloži svoj dumski mandat, ker je imenovan nadškofom za Alente in Severno Ameriko.

Varšava, 25. aprila. V Lublinu se je skrtil od policije zasledovan ropar Lis v neko kovačnico, odkoder je ustrelil nekega policijskega uradnika, drugega pa ranil. Nato so vojaki s topovi razstrelili kovačnico; Lis je nevarno ranjen.

Poslano.

Gospod dr. Dimnik v Trbovljah in računovodja bratovske skladnice Režun sta na volilnem shodu pri Fortetu v Trbovljah lagala, da imam jaz v Zagorju tri hiše, in da sem delavce zapeljal v zadnjo stavko. Izražam na tem mestu za prvo trditev, da prepustim vse tri hiše, ki jih imam v Zagorju, narodni stranki takoj. Gospoda dr. Dimnika povabim, naj jih prevzame. Za drugo trditev pa izrekam gospodoma dr. Dimniku in Režunu, da sta grdo obrekovala in ju javno pozivam, naj mi dokažeta trditev, če se hočeta rešiti očitanja, da sta kradla tuje poštenje.

Zagorje, dne 25. aprila 1907.

Miha Čobal.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborna pivo v sodcih in steklenicah.

Ustanovljeno leta 1855.

Številka telefona 210.

Izkaz prostovoljnih darov.

Volilnemu skladu stranke so prispevali: Slovenski sodrugi v Ameriki: Mednarodni sociastični klub v Glencoe 7 dolarjev; Ivan Rebolj 50 cent; Jos. Dernač 50 cent; Ivan Kravanja 50 cent; Ignac Zlemberger 50 cent; Franc Stik 50 cent; Alojzij Orel 25 cent; Matevž Lazarin 25 cent; Julija Dernač 25 cent; Karel Dernač 20 cent; Lovrenc Bodočar 20 cent; Satorav Stih 15 cent; Franciška Kravanja 15 cent; Martin Pirc 12 cent; Tomaž Gut 10 cent; Alojzij Majno 10 cent; Andrej Lazarin 10 cent; Neimenovan 8 cent; Katarina Maino 5 cent. Skupaj 12 dolarjev 70 cent, t. j. 62 K 74 v; tej svoti je še dodati 11 K 87 v, ki so došli tudi iz Amerike.

Volilnemu skladu ljubljanske okrajne organizacije so prispevali: K. F. Spodnja Šiška 6 K; organizovani mizarji stavbinske družbe 5 K; sodrug Gravlji R. 2 K. Skupaj 13 K. Kot strankin davek je prispeval sodrug Breskvar 1 K 20 vin.

Iz zdravniških krogov posneli smo zanimivo novost, katera se vrši okrog tega, da pride vživanje zrnate kave iz mode. Akoravno prekomorska zrnata kava ne bo še izginela v najkrajšem času popolnoma, bo vendar uživanje iste, enkrat tako priljubljene pijače, zelo malenkostno da bi pa ostalo brez nadomestila to tudi ni mogoče! Ali naj pa našo jutranjo kavo popolnoma opustimo? Ne! Namesto zrnate kave, katere strupeni kofein tako uničuje deluje na naše živce, našle so naše dobre in skrbne gospodinjice v Vydrovej žitni kavi zdravo in prijetno učinkujoče nadomestilo, katere se tudi pri vsakem gospodinjstvu hitro udomači. Ta izdelek, pripravljen iz ljubljenskega zrna, katero nam daje vsakdanji kruh, je po svojem, tako prijetno grenkem okusu, ki je znani kavi tako močno podoben povsem pravo in popolno nadomestilo zrnate kave. Ako toraj našim cenj. gospodinjam, katere imajo zdravje cele družine na vesti, Vydrovo žitno kavo najtopleje priporočamo, storimo le ljudsko dolžnost. Vzorec tega izvrstnega in občudovanja vrednega izdelka, pošilja Vydrova tovarna hranil Praga VIII. na zahtevo popolnoma zastoj in poštne preste.

„Rdeči Prapor“

izvod po 10 v se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, dr. Kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Šešark, Šelenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovske ulice 1. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. — Jesenice: Jakob Mesar št. 101. — Trst: Lavrenčič, Piazza Caserma. — Trst Rojano: Močnik, tobakarna — Gorica: Krehelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. Schwarz, Šolske ulice. — Reka: Riccardo Camera, Corso 16.

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

Thierryevo centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

Potniki v Ameriko
Hateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Smetetka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Člani

pogrebne družstva uslužbenecov
c. kr. drž. žel., c. kr. priv. jež.
želez. in c. kr. poštnih in brzo-
javnih uradov v Ljubljani

se opozarjajo

da se mesečni doneski za v Ljubljani
bivajoče vplačujejo izključno le v gestilni
„pri Dalmatinu“, Sodnijske ulice št. 4,
in sicer vsako prvo in drugo nedeljo v
meseču od 9. do 12. ure dopoldan.

V Šiški stanujoči člani vplačujejo
svoje doneske vsako tretjo nedeljo v
gestilni „pri Celarcu“ v Spod. Šiški
od 9. do 12. ure dopoldan. 6-2

Ravnotam in ob istem času sprejemajo
se tudi novi člani, ki lahko prijavijo svoj
vstop tam poslujočim društvenim funkcio-
narjem. Za doneske, ki se drugje vpla-
čujejo, na noben način društvo ne jamči,
kar naj blagovole člani vpoštevati.

Za društveno vodstvo

Komac Anton
tč. blagajnik.

Petrič Josip
tč. predsednik.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno
potrebno vsakemu volilcu in vsakomur,
ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski
list, ki ne bi smel manjkati
v nobenem bralnem društvu ali čitalnici
ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Kaj hočejo socialni demokrati

ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za pol-
itično življenje, je, da se seznani s težnjami
in zahtevami socialne demokracije. Cena
brošure, ki obsega tudi narodnostni pro-
gram avstrijske socialne demokracije

4 v, po pošti 8 v.

Narčea se je pri upravnistvu

„RDEČEGA PRAPORA“.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do naj-
moderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter
opravljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja
dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje,
cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošure, cirkularje, reklamne liste, lepake,
opomine, vabila, molitvenike, nrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadružne
knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste,
vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno.
V isti založbi je izšla tudi časopisna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnozborski volilni red.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52-45

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RODEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopis se ne vračajo. Inserati. Tristopna peti-vrstica 26 vin. za enkrat, 12 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

33. štev.

V Ljubljani, v soboto, dne 27. aprila 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo „Rodečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rodečega Prapora“, Ljubljana, Františkanske ulice št. 8/1.

I — kaj še vse!

V Trstu, 22. aprila.

Razne želje in misli rojé te dni po glavah slovenskih narodnjakov v Trstu. Gospod dr. Mandič bi želel, da bi socialisti ne hodili agitirali po okolici, temveč jo pustili na miru, ker po njegovem mnenju ni tam teren za nas. Ampak dr. Mandiču moramo povedati, da so socialni demokratje jako trdosrčni napram željam svojih nasprotnikov; samim besedam pa tudi ne verjamejo ti nepotrebnim socialisti, temveč se hočejo o vsaki stvari sami prepričati. In kdaj pa se bomo prepričali, da okolica ni teren za nas? Tega res ne vemo!

Pa najnovejša iznajdba dr. Slavika in dr. Rybača vam je znana? Iznašla sta namreč, da bi tudi slovenski socialisti, če bi bil izvoljen (to bi se moglo zgoditi nekje v tržaški okolici namreč), stopil v socialistični in ne v vseslovanski parlamentarni klub. Gospoda, tukaj nam mine ves zdravi humor, ki smo si ga hvala bogu ohranili tudi v tem enoličnem volilnem boju in na njegovo mesto stopi tista politična resnost, ki je zapustila menda popolnoma voditelje tržaške narodne stranke. In mislimo si: So li take besede, ki prihajajo iz ust narodnih voditeljev, spričevalo skrbi, ki jo imajo baje slovenski narodnjaki za izobrazbo slovenskega ljudstva? Mar se ne pravi temu poneumnjevanje ljudstva ter izrabljanje njegove politične nezrelosti v svrhu tistega strankarstva, s katerim strašite pred socialno demokracijo? I povejte vendar, gospodje, kdaj so naši agitatorji pripovedovali ljudstvu, da bodo poslanci jugoslovanske soc. dem. stranke stopili v Šušteršičev klub? Povejte, no, kdaj smo mi zatajili kakšno točko ali načelo našega programa v

svrhu volilne, ali kateresibodi druge agitacije? Nikdar! Naš program je preveč jase, da bi ga ne bili razumeli tedaj, ko smo stopili v stranko in naša načela in naši cilji so prelepi in previsoki, da bi se sramovali, v njih imenu stopiti pred javnost ter zaklicati: Takšni smo, kdor nas mara, naj nam sledi! Ker mi, cenjeni gospodje, hočemo, da kdor nas voli, naj tudi ve zakaj, in ker hočemo, da nas bo, kdor nas voli danes, volil tudi jutri in pojutrišnjem. Čemu tedaj pripovedovati ljudstvu stvari o nas, katerih se nismo in se ne bomo nikdar posluževali v svrhu našega napredovanja v okolici? No, povem vam, da tisti, ki bodo glasovali za naše kandidate, vedo, da bo naš poslanec stopil v socialistični parlamentarni klub, ker ga oni nalašč za to volijo. Vi pa še niste povedali, ker se bojite pred naprednimi elementi, da b o d r. Rybač, če bo izvoljen, stopil v klerikalni klub, to je v klub zastopnikov srednjeveškega mračenjaštva, v kolo tistih poslancev, ki zastopajo načela klerikalne moči, ki je kriva, da je danes slovenski narod tako zaostal in da se je število članov slovenskega naroda znižalo na 1½ milijona. Mi smo odkritosrčni tudi tedaj, kadar gremo v okolico, in naši agitatorji se ne vstrašijo ne groženja, ne zasmehovanja tiste vaše inteligence, ki se norčuje iz njih, kar pravijo, da je bil in je »kristijanizem« škodljiv slovenskemu narodu, in ploska Rybaču v Narodnem domu, kadar govori istotako. (Glej govor Rybača na shodu v protest krivicam koroških Slovencev, ki se je vršil v Narodnem domu.) In te nezavednosti se vi ne samo veselite, temveč jo tudi širite. Kaj vam mar za to, če si stvarja ljudstvo bogove mesto ideje? Od tega imate samo koristi. Toda eno je gotovo: Tisti, ki so hoteli glasovati za naše kandidate, bodo sedaj še raje glasovali, ko so čuli tudi iz ust dr. Slavika in Rybača potrdilo, da naši poslanci ne pojdejo v klerikalni, temveč v socialistični parlamentarni klub. In gotovo je tudi, da nam prinese seme socialistične

ideje, ki smo ga in ga še bomo sejali v okolici, v najkrajšem času dobrih sadov in ne samo naši stranki, kakor pravi dr. Slavik, temveč celemu slovenskemu narodu. Na vsa druga izvajanja dr. Slavika in dr. Rybača, ki sta jih govorila na shodih v Rojanu in na Proseku, spregovorimo par besed v eni prihodnjih števil.

Hrvatske težave.

V Zagrebu, 24. aprila.

Slabost hrvatske vlade takozvanega novega kurza se v ničemer ne pokazuje tako očitno, kakor v samovolji njej podrejenih organov iz Khuenove dobe. Hudo mora biti koaliciji, da ne more izvesti ustavnih reform, da je morala za predsankcijo modernih zakonov beračiti in beračiti, pa zaman. Ali tu se je vedelo in videlo, da ima opravka s faktorji nad seboj. Veliko huje je, da ne more ukrotiti svojih velikih županov, ki uganjajo svojo lastno politiko in kršijo zakone, kakor da so absolutni vladarji v svojih županijah. Na čelu tem tiranom stoji znani Hideghety v Sremu, ki bi rad iztrebil socialne demokrate iz svojega pašalika. Kako so se skupale njegove famozne oblasti nad socialne demokrate, je že znano. Sedaj pa prihaja čas, da očitijo tudi udje koalicije na lastni koži pomanjkljivost novega zistema.

V posnemanju socialno-demokratskega dela so Pokretaši najspretnješi. Kakor socialisti, so si tudi oni skušali ustanoviti organizacijo. Tako so osnovali mestno organizacijo v Ilači v šidskem okraju. V neki hiši imajo svoje prostore, nad hišo pa tablo z napisom. Začetkom meseca so imeli shod, na katerem je govoril dr. Lorković. Tega je bilo Hideghetyju že preveč. Dne 13. aprila se je prikazal občinski tajnik Duić z dvema pandurjema in z dvema žandarjema, dal je sneti tablo »v imenu zakona«, konfisciral je spise »v imenu zakona« in »v imenu zakona« je pobral denar.

PODLISTEK.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.
Dalje.

Bolesten izraz je preletel škofovo polno lice zaradi zaničevanja svete cerkve. Ta hip je pridrdrala druga, z grbom okrašena kočija mimo. Mahoma se je ustavil voz in visok plemenitaš z mnogimi redovi na prsih je izstopil; prekrižal se je in je sprejel škofov blagoslov, potem pa se je škof globoko poklonil pred blagoslovljenim.

Zopet je plaval srečen smehljaj po tolstem obrazu. S težavo je stlačil škof svoje obsežno telo v kočijo. Dokler ima cerkev med najvišjim plemstvom še tako zveste otroke, se ji ni treba puliti za brezversko druhal.

Stotnija vojakov pod zapovedništvom stotnika je korakala z vežbališča proti vojašnici. Ko je prišlo mimo škofovega voza, je zadonel skozi prašni zrak ukaz: Habt Acht! — Rechts schaut! Škofovo srce pa je bilo sedaj popolnoma potolaženo. To spoštovanje nevrednega služabnika cerkve, to izvenredno čaščenje je bilo namenjeno v njegovi osebi sami cerkvi, katero zastopa.

Dobre volje je vstopil škof v svojo zajtrkovalnico. Na znamenje s strehe škofijske palače so obmolknili tudi cerkveni zvonovi.

Zaradi ceremonije z nevrednim duhovnikom je prišel škof itak prepozno do zajutрка in se je moral predolgo postiti. Izvrženi duhovnik pa je stal še vedno tešč ob zidu blizu cerkve. Kam naj bi šel? Kje bi dobil le malo juhe?

Ali gladu ni čutil. Po duši mu je greblo nekaj bolestnejšega kakor lakota.

Že dlje časa ga je stražnik sumljivo opazoval in ravnokar ga je hotel vprašati za papirje. V tem trenutku je pristopil mlad mož s polno plavo brado. Bil je tisti menih, ki je pred mesecem zapustil samostan spokornikov in si je začasno služil skromen kruh kot pisar pri odvetniku. Upal je, da mu bode pozneje mogoče obiskovati vseučilišče. Sreča in zadovoljnost sta odsevali iz jasnih, modrih oči bivšega patra Luke. In da so mogle gledati te oči zopet prosto po svetu, je imel zahvaliti edino ubogemu župniku.

Predobro je poznal zvok vsakega zvona svojega častitljivega samostana. Sedaj so zvonili vsi klosterski zvonovi skupaj, torej se je moralo zgoditi nekaj važnega. In rad bi bil vedel to. Hitro je zapustil pisarno pa je prišel še ravno prav, da je videl, kako je škof zapustil cerkev. Stopil je v samostan pa je vprašal brata vratarja,

kakšen popravek je imel škof v cerkvi. Dobil je pa nedoločen odgovor.

Mlad svetovni duhovnik, bivši njegov sošolec, ki je prišel pravkar ves zbečan nad takim zaključkom duhovnih vaj iz samostana, mu je rad pojasnil stvar.

Torej so res degradirali ubozega, ljubeznivega župnika? Pa kje neki je zdaj? Glej, tam ob zid se opira človek, ki je videti, kakor da ga je doletelo veliko gorje. Ali ta nima dolge brade in dolgih belih las župnika iz kaznilniške celice. On torej ne more biti pravi. Pa vendar — izdajajo ga tužne, zveste oči.

„Gospod župnik, pridite z menoj!“ Voljan kakor otrok se je vdal župnik neznancu, da ga vodi. Zaupal mu je; saj ni imel na sebi ne duhovniškega talarja, ne meniške kute. In z „župnikom“ ga je nagovoril on, posvetnjak, ki ga ni niti poznal. On mu priznava naslov, ki mu sodi pred bogom. Njemu sledi brez skrbi.

Nekdanji menih, ki se je zopet po meščansko imenoval Kettl, je odpeljal svojega varovauca najprej k brivcu. Maloda se ni mojster zasmel na ves glas, ko je videl čudno župnikovo frizuro. Ali globoka žalost obeh, je zatrla smeh. Imel je težko delo, preden se mu je posrečilo, napraviti sploh kaj pametnega iz te glave.

Sodrug i in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

Pokretaši protestirajo seveda. Ako že oni kot udje koalicije niso varni takih atentatov, kdo naj bi bil? In čujte! Hideghety se prav ležerno izgovarja: Mislil sem, da je to socialistična organizacija! Proti socialistom je po njegovem mnenju dovoljena vsaka lopovščina.

Vse to gleda «narodna vlada» v Zagrebu in trpi. Morda ji je res hudo. Ali toliko moči nima, da bi poslala Hideghetyju modro polo in da bi ustavila nasilstva in kršitev zakonov. Ljudstvo se že vprašuje: Kaj imamo od novega kurza? Kaj smo profitirali, da smo šli podpirat Madjare, ki nam vežejo roke, da se ne moremo ganiti? Koliko je vredna za nas reška resolucija?

Kadar bodo na Hrvatskem zopet volitve, bode položaj koalicije zelo težak.

Samomor vojaka v navzočnosti nadvojvode.

Poročali smo že na kratko, da se je rekrut huzarskega polka št. 1 v Budimpešti Henrik Khon obesil v hipu, ko je prišel nadvojvoda Jožef nadzirat vojašnico, kar bo imelo za njegove brutalne predstojnike zle posledice, kajti nadvojvoda je takoj odredil najstrožjo preiskavo. — Khon je bil kakor so dognale poizvedbe — marljiv vojak toda slab jezdec; daljša ježa mu je povzročila redno pekoče rane in vnetje; a vzlic vnetju je moral jezdit dalje, ker ni stal k obrazu strogemu gospodu stražmojstru Kunu. Pred nekaj dnevi so imeli vojaki v jahalnici pod vodstvom bar. Kemenyija vaje in Khon jih je moral delati vzlic najhujšim bolečinam. Naenkrat so ga pogrešili. Ko sta ga šla dva vojaka iskat, sta ga našla na žeblju obešenega. Poklicani vojaški zdravnik ni imel drugega posla, kot konstatirati smrt. Komandant je hotel to «malenkost» po stari navadi zakriti, toda nesreča je prinesla nadvojvodo Jožefa isti trenotek v vojašnico in ta je videl transport mrtveca. Takoj je izdal povelje, da dotična eskadra nastopi; v svojem odgovoru je obžaloval žalostni slučaj. Hkrati je ukazal, da naj se javi, kdor kaj natančnejšega ve o samomoru. Zglasili so se štirje, in te je major Yull v prisotnosti nadvojvodovi koj zaslísal. Izpovedali so, da so predstojniki strogi in brezobzirni do brutalnosti; zlasti so se pritožili nad ritmojstrom Hüttmerjem, nadporočnikom bar. Kemenyijem in stražmojstrom Kunom; slednji je moštvo neusmiljeno pretepaval in ravnal z vojaki nečloveško: jezdit so morali brez sedla in če se je kdo javil marodnim, je bil kaznovan. Nadvojvoda Jožef je dal med zaslíšanjem ponovno duška svoji ogorčenosti ter zahteval najstrožjo preiskavo glede ravnanja z moštvom in eksemplarično kaznovanje krivcev. Naročil je tudi, da se mu po končani preiskavi predlože vsi zapisniki v pregled. Predvčerajšnjem so pokopali nesrečnega vojaka. Nadvojvoda je položil venec na njegovo krsto. Brutalnost stražmojstra Kuna potrjujejo vsi vojaki.

Politični odsevi.

Poslanec Lecher o avstro-ogrski nagodbi. Na volilnem shodu v Brnu je bivši poslanec Lecher, eden najodkritejših meščanskih bojevnikov

„No, tako ničvredno delo opravi kvečjemu tisti, ki striže ovce, pa jih ne zna,“ je dejal. Kettl pa mu je odgovoril, da razume tisti prav dobro svoje opravilo, ker je navajen, da ostriže mnogo, mnogo neumnih ovac.

Ko je bila župnikova glava vsaj toliko v redu, da se ga ni moglo smatrati že na deset korakov za ubeglega norca, ga je odpeljal njegov spremljevalec v gostilno.

Pri osamljeni mizi sta sedla. Doslej ni izpregovoril Herzog besedice. V samevanju dolzega jetništva, v katerem je občeval samo z duhovi iz preteklosti, je skoraj pozabil govoriti. Silni pretres duše v zadnji uri je pretrgal vez med dušo in med zunanjim svetom. Kakor izgubljen je sedel v topi bolesti na svojem stolu in prazni pogled se je upiral na beli prt.

Natakar je prinesel juhe za oba. Na Kettlovo prigovarjanje je župnik začel jesti. Ali ko je vzel žlico v roko, jo je takoj zopet izpustil s pritanjenim boleznim klicem. Sedaj šele je opazil bivši menih, kakšni so bili župnikovi prsti. Videl je, kako se je svetilo surovo, rdeče meso, s katerega je bila zrezana koža. Nehote je tudi njega zbadlo v prstih. Saj so bili tudi njegovi prsti posvečeni in mesto da bi povzdigoval ž njimi telo gospodovo, mora ves dan ž njimi voditi pero. Ako bi njegove prste tako razmesarili, bi bil brez kruha. In stari mož naj sedaj živi na svetu s tako pokvarjeno roko.

Dalje prih.

za splošno in enako volilno pravico, izrekel obžalovanje, da avstrijska vlada prav malenkostno skriva vse podrobnosti pogajanj. Avstro-ogrsko nagodba se sklada z dveh delov, s politično-vojnega in gospodarskega. Odločilni avstrijski krogi so preveč precenjevali politično vojni del nagodbe. Prvega pogajanja se ni udeležil ne finančni, ne trgovski minister. Gospodarska stroka je veljala za nekaj kompenzacijski predmet, tukaj so se jemale koncesije, s katerimi se je kupovala zmernost ogrske vlade v vojaških in političnih vprašanjih. Napačna politika! Moč modernih držav tiči na gospodarski in socialni dobrobiti. V moderni državi mora politična in vojna moč služiti gospodarskemu blagostanju. Armada in politika so le sredstva; glavni smoter pa je: živiti in odevati državljane. Nagodba z Ogrsko je predvsem gospodarsko vprašanje. Če se avstro-ogrsko nagodba ne posreči na gospodarski podlagi, je izgubila država svojo eksistenčno upravičenost. Taka raznarodna država, ki bi imela edini smoter družiti narode v eno armado, četudi jih pahne s tem v medsebojni gospodarski boj, je nesmisel. Nagodba z Ogrsko se mora skleniti na podlagi carinske skupnosti; koncesije Ogrom pa se smejo gibati le na vojaškem in državnopravnem polju.

Katoliška ljudska stranka na Češkem. Klerikalna stranka na Češkem je postavila svoje kandidate v 44 okrajih. Mladočehi, doslej najmočnejša in najvplivnejša stranka češka, so si kar siloma tiščali oči pred prodirajočim klerikalizmom, dasi so jih pozivale druge napredne stranke večkrat na skupen boj proti skupni nevarnosti. Bili so prepričani, da klerikalizem v kraljestvu Češkem nikakor ne more pridobiti tal. «Tu smo drugi ljudje, kakor na Moravskem,» so govorili prezirljivo. Sedaj pa imajo!

Spor med hrvaško in ogrsko vlado. Hrvatska vlada je sporazumno z izvrševalnim odborom koalicije poslala ogrskemu ministrstvu spomenico, ki obsega v 13 točkah hrvaške zahteve. V slučaju, da bi ogrsko ministrstvo tem zahtevam ne ugodilo, podban Nikolić odstopi. — «Agramer Zeitung» je objavila oficijozen članek, ki kaže, kakšna je razlika med obljubami onikraj Drave in med tem, kar se je v resnici izpolnilo. Če je ogrska politika osvojila si reško resolucijo, mora tudi nje vsebino vršiti.

Židje nameravajo osnovati v Avstraliji veliko kolonijo; zastopnik londonske teritorijalne organizacije se pogaja z avstralsko vlado.

Ljubljanski volilci!

Nasprotniki so vložili mnogo reklamacij z zahtevo, da se izbriše iz imenika razna spisana imena. Izvedeli smo, da so vložili take reklamacije tudi proti nekaterim sodrugom, ki nimajo volilno pravico po določbah zakona. Vsakdo, proti komur je vložena taka reklamacija, mora dobiti obvestilo od deželne vlade. Čim dobi tako obvestilo, naj se vsakdo nemudoma zgloši v upravništvu »Rdečega Prapora«, Francišanske ulice 8, da se takoj vloži ugovor, ki se ga mora podati tekom 24 ur. Sploh dobe volilci v našem upravništvu vsa potrebna pojasnila.

Volilni odbor.

Shodi.

Napovedani so:

Št. Lambert. V nedeljo, 28. aprila ob pol 12. uri dopoldne volilni shod. Poroča državnozborski kandidat sodrug Ivan Cankar.

Kotredež. V nedeljo, 28. t. m. je ob 4. uri popoldne shod volilcev, na katerem bode govoril socialnodemokratski kandidat sodrug Ivan Cankar.

Grobelno. V nedeljo, 28. aprila ob 10. uri dopoldne v Cmokovi gostilni volilni shod. Poroča državnozborski kandidat sodrug Vinko Vidmar.

Storž. V torek, 30. aprila volilni shod v Leskovškovi gostilni. Poroča kandidat sodrug Vinko Vidmar.

Št. Andraž. V nedeljo, 28. t. m. volilni shod ob 2. uri popoldne, Poroča kandidat sodrug Milost.

Miren. V nedeljo, 28. t. m. ob 5. popoldne volilni shod. Govori sodrug Milost.

Nabrežina. V nedeljo, 28. t. m. ob 12. uri opoldne volilni shod. Govorita sodr. E. Kristan in kandidat Vinko Kermolj.

Na Savi na Gorenjskem je v nedeljo, 28. t. m. ob 10. dopoldne volilni shod. Poroča kandidat sodrug Dermota.

Begunje. V nedeljo, 28. t. m. ob 4. uri popoldne ima državnozborski kandidat sodrug dr. Dermota volilni shod pri Avseniku.

Komen. V nedeljo, 28. t. m. ob 4. uri popoldne je na dvorišču gostilne Smerde volilni shod jugoslovanske socialno-demokratske stranke. Poročata sodrug Ethbin Kristan iz Ljubljane in kandidat sodr. Vinko Kermolj.

Zakot pri Brezicah. Dne 24. t. m. zvečer se je vršil pri nas jako dobro obiskan shod. Sodrugi Čobal je v svojem enournem govoru razvil program in orisal nasprotne stranke. Kandidatura je bila soglasno z odobravanjem sprejeta.

Pišec. Dne 23. t. m. zvečer se je vršil pri nas v Pavli vasi volilni shod. Sodrugi Čobal, burno pozdravljen od navzočih volilcev, je razvil program socialdemokratske stranke. Volilci so mu ves čas pritjevali. Shod je pokazal, da je tudi v Pišecah za nato stranko največ pristašev.

Shod agrarne stranke v Trnovem. Dne 21. t. m. se je vršil shod agrarne stranke, ki se ga je udeležil tudi gospod — sedaj kmet Dekleva. Na shodu so bili navzoči socialni demokrati in agrarci; predsedoval je tovarnar testenin g. Valencič. Poročevalec g. Arko je prečital program agrarne stranke, ki se delavskega vprašanja skrajni ne dotika. Govoril je o namakanju njiv in travnikov, regulaciji cest i. t. d., kakor je navada liberalcev pred volitvami. Kmeti niso govorili o važnosti kandidature kmeta Dekleve pod geslom: kmet kmeta. Valencič je priporočal oddajo glasove v prid agrarni stranki in se je podstopil imenovanju sedr. Mozetiča »števnega kandidata«. Dekleva je poročal — o svojem »bodočem« namakanju v drž. zboru in izjavil, da z velikim veseljem sprejme kandidato iz žuljavih kmečkih vrst. Kandidat je svoj govorček zmlel kakor solara naučno lekcijo. — Iz vseh govorov je izhajalo, da je agrarna stranka stranka kapitalizma. — Sodrugi in somišljeniki kot prijatelji delavstva, stopajo bojno vrsto in glasujete za socialno-demokratskega kandidata sodr. Antona Mozetiča, železniskega mojstra v Nabrežini.

Trst. V ulici Belvedere, v gostilni Alla Sirena je bil v nedeljo volilni shod II. okraja. Precej velika dvorana je bila natlačena volilcev. Prvi je raztolmačil v italijanskem jeziku svoj program kandidat okraja sodr. Rajmund Scabar ob burnem odobravanju navzočih. Drugi je govoril v slovenskem jeziku sodr. J. Petejan, ki je pozival slovenske delavce, naj oddajo svoje glasove sodr. Scabarju. Na to se je oglašil k besedi gospod Mandič, ki je v italijanskem jeziku pripovedal, kako se strinja s programom soc. demokracije, ter blatil po svoji navadi navzoče in končno hotel agitirati, vedno v italijanskem jeziku (slovenskega se je baje sramoval), za narodnjaškega kandidata, poslušalci so ga pa pošteno izvižgali. Odgovarjali so mu še nekateri drugi sodrugi v slov. jeziku, med drugimi sodr. Sosič, ki mu je povedal, da naj nikar ne misli, da je na Kontovelju. Shod se je zaključil z živjoklici na soc. dem. in sodr. Scabarja.

Orlek na Krasu. Tu se je vršil volilni shod v nedeljo, dne 21. t. m. Govoril je sodr. Fran Jenejčič. Kandidatura sodr. Kermolja soglasno sprejeta.

Trbovlje. Kakor smo že poročali, je imela narodno-napredna (?) stranka v gostilni gospoda Fortea v nedeljo, dne 21. t. m., volilni shod, katerega je sklical »delavski prijatelj« trg. Dežman. Davno pred shodom so naši sodrugi napolnili dvorano ter čakali, kdaj se prikaže Roš, a žalibog — Roša ni bilo. Nekaj dni pred shodom je Roš našim sodrugom osebno dejal, da trbovljski rudarji niso njegovi volilci in zaradi tega se v Trbovljah ne udeležuje shodov. Roš prav dobro vé, da bi prišla na rudarskem shodu vprašanja, na katera se mož ravno toliko razume, kakor zajec na boben in zaradi tega se Roš ne udeležuje v Trbovljah shodov. Gospod dr. Dimnik je hotel na shodu sodruga Čobala grditi pri ljudeh in je trdil, da ima Čobal dve hiše. Rudarji so gosp. doktorja dostojno zavrili: »Gospod doktor, to je laž! Mi poznamo Čobala kot rudarja, ki se je celo svoje življenje bojeval za blagostanje rudarjev.« Ko je dr. Dimnik nehal s svojim klavirnim govorom, je nastopil dr. Kukovec iz Celja ter dejal, da se »Narodna stranka« popolnoma strinja s programom socialnih demokratov, samo v narodnem vprašanju se ne more strinjati. Gospod dr. Kukovec, ravno v narodnem vprašanju kaže program socialnih demokratov vsem narodom v Avstriji edino pot, po kateri se pride do rešitve narodnega vprašanja. — Ko se je dala kandidatura gospoda Roša na glasovanje, je zadonelo po dvorani: »Tega že ne bomo volili! Roš v koš!« Žalostni konec impozantnega narod. shoda je dokazal, da se pričinja trbovljsko delavstvo zavedati in da se ne pusti več pitati z frazami.

Dopisi.

Log pri Vičn. Malokdaj zaide v javnost kak pritožba nas umazanih kopačev ilovice v opokarni g. Filipa Zupančiča. Naj omenimo le eno nadlogo! Med seboj imamo človeka, ki mu je g. Zupančič zaupal stroj, da mu ni treba z motiko kopati. Prevzel se je, gospoda se imenuje in naz. zmerja z Zupančičevimi umazanci in smrkovci. Svarimo za enkrat Boltezarja, da se manj usti, da ne bo treba s trebuhom za kruhom!

Iz Idrije. 20. t. m. zvečer so se zbrali idrijski rudarji na velikanskem shodu, da se pogovore o praznovanju prvega maja. Rudarji Jernej Tušaj, Franc Guzelj in Ivan Kokalj so govorili o predmetu. V lepih besedah so priporočali zbranim, naj se tudi letos po navadi praznuje prvi maj tako, kot dosedaj. Sodrugi A. Kristan je nato poročal o sklepih okrajne organizacije glede majske proslave: Na prvega maja naj pri c. kr. eraričnem rudniku počiva delo; dela naj se le tam, kjer je delo!

nujno! Zjutraj naj bode obhod mesta, ob 9 dop. javni shod, ob eni pop. obhod mesta in odhod na veliko ljudsko veselico v Podroteji. Na slavnost se pozove tudi kandidata sodruga Josipa Kopača. — Predlogi okrajne organizacije so bili ob velikem navdušenju protienemu glasu sprejeti. Proti je glasoval katoliški penzionirani rudar Pavliha, kar je vzbudilo prav veliko smehu. Penzionist, ki bi sploh ne imel nič delati, ker ne more, je glasoval proti počitku. Revenu so katoliški častniki čisto zmedli glavo. Oglasil se je celo za besedo ter zagovarjal klerikalce — zborovalci pa so ga prav korenito orisali kot klerikalnega podrepnika. — Govoril je nato še sodrug Anton Kristan o bližajočih se državnozborskih volitvah, pojasnjeval klerikalno gonjo ter klerikalno postopanje po shodih in pozival zborovalce na delo za zmago socialno-demokratskega kandidata Josipa Kopača. Ob slava-klicih socialni demokraciji in prvemu majniku razhajali so se v pozni nočni uri zborovalci na svoje domove. — Klerikalci v Idriji na vse kriplje agitirajo proti praznovanju prvega majnika. Pri svoji nesramni agitaciji kažejo na neko »žrtev« lanskega socialno-demokratskega »terorizma«. Razume se samoobsebi, da je vse upitje maloštevilnih klerikalcev v Idriji brezuspešno; delavci v Idriji bodo kot en mož praznovali prvi maj! Letos še bolj, ker je proslava edinega našega praznika še karakterističnejša. — Delavsko godbno društvo v Idriji bode priredilo na predvečer prvega maja na velikem trgu promenadni koncert. Začetek ob 1/2 9. uri. — Delavci pa bodo razsvetlili svoje domove!

Domače stvari.

Skrb za navdušenje. V gostilni pri »Solncu« v Komenskega ulicah nameravajo liberalci napraviti dne 14. maja svoje taborišče. Gospod Turk, občinski svetnik in liberalni agitator, je naročil gostilničarju, naj ima za ta dan pripravljenega šampanjca, telečjega golaža in več vrst vina. Beležimo.

Liberalna agitacija se vrši na ta način, da so »narodnjaki« v Gorsičevi gostilni včeraj ves dan popivali.

Liberalno prepričanje so vtepali v sredo zvečer v »Narodnem domu« s pomočjo alkohola družbi 60—70 ljudi, med katerimi je bila pač polovica nevolilcev.

Petsto kron so ponujali liberalci nekemu v tobačni tovarni — seveda ne za njegov glas, bog varuj! — ampak kar tako...

Na zadnjem shodu v Mestnem domu se je dr. Tavčar prav toplo zavzemal za svobodo političnega prepričanja deželnih uradnikov. To je lepo, hvalevredno, da mi se celo veselimo nad izpreobrnjenim grešnikom, toda »die Botschaft hör ich wohl, allein mir fehlt der Glaube«. Najbližja bodočnost mora pokazati, v koliko je dr. Tavčar svojo svobodomiselnost resno mislil. Doslej je bil žal le v svojih romanih tako radodaren ž njo. --- Sicer je pa dr. Tavčar ono grozno drja. Šuštersiča popačil, in sicer prav bistveno. In to ni lepo od drja. Tavčarja, ki nam ga sedaj »Slovenec« skoro vsak dan predstavlja kot takega poštenjaka v političnem in zasebnem življenju, da je dr. Tavčar sam sebe lahko kar vesel. Sam se gotovo ne bi opisal tako lepo, ker je zato preskromen. Kaj pa, če bi »Slovenec« drja. Tavčarja le »vlekel« in dražil!

Lepo dohodke je očital zadnjič »Slovenec« liberalnemu kandidatu Hribarju. Po naših mislih je bila naračunjena vsota vendarle prevelika. Ne 60.000 K, ampak takole kakih 40.000 K na leto pa utegnejo znašati Hribarjevi dohodki. Je to še vedno lepa svotica, in uredniki in uradniki naše stranke bi se nadvse zadovoljno obližnili, ko bi vsi skupaj zaslužili na leto vsaj polovico tega denarja. Ampak to so jim nedosežni cilji, utopije, kakor pravi g. Hribar, kadar o čem ne mara razpravljati. Ali liberalci se ne dajo od klerikalcev kar tako ugnati. Haust du meinen Juden, hau ich deinen Juden. Če ima, pravijo liberalci, Hribar na leto 60.000 K, hišo v Ljubljani, posestvo v Cerkljah, eno graščino pri Radečah, drugo nekje na Štajerskem in še marsikaj drugega, pa tudi Šuštersič ni kak svetopisemski berač. On, pravijo liberalci, si je pa v letih prisleparil kar en milijon, ali pa še več. »Odkod imaš milijon,« je zarjovel »Slovenski Narod« nad Šuštersičem tako grozno, da se je ta kar ustrašil Malovrha. — Ljudje božji, ali ste res že ob vso pamet? Kaj vam je volilni boj, ki se je šele začel, res že odzvel zadnjo trohico razsodnosti? Dokazite Šuštersiču druge grehe, ki jih nima ravno malo, ampak ne smešite se s takim otročjim govorjenjem! Sicer pa mora biti to lepa družba, ti-le »narodni« in »ljudski« voditelji! Profita iz njih političnega delovanja jim ne očitamo mi socialisti, kar bi bilo najprej pričakovati, ampak sami si mečejo v obraz take lepe stvari! In med seboj se gotovo dobro poznajo!

Dežela — izkoriščevalka delavnih moči. S kakšno kapitalistično nobleso nastopa dežela napram svojim delojemalcem, o tem bi vedel mnogo povedati parijski med stanovi, kranjski dacar. Odkar se peča naša dežela z zakupom užit-

nine, t. j. od leta 1891 pa do danes, ni storila za dacarje prav ničesar. Ko je država l. 1901 opustila te uboge grešnike od pobiranja žganjske naklade, jim je navaila dežela koj pobiranje občinskih naklad na žganje. In dasi odpade od teh občinskih doklad 10% deželi, se naša deželna klika ni domislila, da bi poleg novega bremena dodelila primerno starostno preskrbo, zavarovanje za bolezen in onemoglost, vdovnino, vzgojnino i. t. d. Dočim vživajo vsi javni in privatni uradniki in uslužbenci, vsi industrijski delavski v skromni meri nekaj teh opravičenih dobrot, so dacarji še vedno — sicer mesečno plačani — od danes do jutri, nekaki mesečni dninarji.

Umetnost in književnost.

Velika koncerta »Glasbene Matice«. »Glasbena Matica« bo dne 7. in 8. maja (v torek in sredo) izvajala v veliki dvorani hotela »Union« v Ljubljani svetovnoslavni Verdijev »Requiem« (črna maša), ki se je izvajal dosedaj že v vseh velikih mestih z največjim uspehom. Vseh sodelujočih bode pod vodstvom koncertn. vodje Hubada 289. Solo pojo: sopran gospa Jeanetta pl. dr. Föderanspergova, alt gospa Ivica dr. Wagnerjeva, tenor gospod Ernesto vitez Cammarota iz Zagreba in bas gospod Julij Betetto. »Glasbena Matica« vabi na obilno udeležbo pri izrednem glasbenem dogodku, ki bo zopet pokazal, na kako visoki stopnji smo na glasbenem polju. Ker bo koncert dva dni po vrsti, in je pričakovati obakrat mnogobrojnejšega obiska, zato naj bi si občinstvo, osobito z dežele, pismenim potem pravčasno osiguralo vstopnice, ki se jih dobiva v trafiki gospe Češarkove v Šelenburgovih ulicah. Sedeži v parterju, na bankonu in galeriji po 2, 3, 4, 5 in 6 kron, stojišča po 1 K 20 h, za dijače po 60 h.

Socialni pregled.

Shod uradnikov južne železnice v Mariboru. V nedeljo se je vršil v Mariboru pod predsedstvom podnačelnika društva avstr. železničnih uradnikov Bastendorfa mnogoštevilno obiskan kongres uradnikov južne železnice, zastopane so bile razen Ale vse krajevne skupine od Dunaja do Trsta in Inomosta ter mnogo strokovnih društev uslužbencev. — G. Lay (Dunaj) je poročal o pogovoru uradniške deputacije z generalnim ravnateljem Egerjem, ki je uničila slednje upanje. Eger je izjavil, da je opisovanje draginje pretirano, češ, da so se podražila stanovanja in meso, dočim se je n. pr. leča celo scenila. (Vihar ogorčenja.) Govornik je med soglasnim pritajevanjem pozval personalno komisijo, ki je opozorila ravnatelja na lečo, da odstopi. Svoj govor je sklenil z besedami; Na grobu graškega shoda postavimo spomenik vzajemnosti (Viharna odobravanja)! — G. Petri (Dunaj) je med burnim odobravanjem grajal upravo južne železnice, ki je vtaknila na zahtevo vlade ogromno svoto v industrijske namene, dočim se ni uradnikov spomnila. Zgubili smo vse zaupanje, vsa legalna sredstva so izčrpana. Svojo pravico si moramo združeni izvojevati. (Viharno odobravanje) — Izjava g. Lehra, nadpreglednika južne železnice, da odloži vsa personalna komisija svoje mandate, je bila z demonstrativnim odobravanjem sprejeta. — G. Nikolič (Liesing) je energično odklonil krožnik leče, ki ga je Eger uradništvu serviral. Uradniška organizacija se mora z vsemi organizacijami uslužbencev spojiti v koalicijo in začeti, če ravnateljstvo zahtevam ne ugoti, najostrejši boj. (Navdušeno odobravanje.) Izvoli se najnamesto odstopivše personalne komisije odbor, ki bo občeval z ravnateljstvom. — Nato so govorili še gg. Nejžar (Maribor) Wild (Baden), Hell (Dunaj), posl. Wastian in dež. odb. Hoffmann-Wellenhof. Nato je izjavil zastopnik strojevodij med viharim odobravanjem, da je konference lokomotivnega obojja in sprevodnikov sklenila 1. maja staviti ravnateljstvu energičen ultimatum. Govornik je pozdravil skupni nastop uradnikov in železničarjev, toda svari uradništvo pred krščansko-socialnimi organizacijami, ki so pokazale svojo hinavčino ob pasivnem odporu. — Shod je sklenil prirediti na Dunaju zborovanje vseh železničarjev (uradnikov in uslužbencev) južne železnice in podobne shode v provincijalnih mestih. V odbor uradništva so bili izvoljeni gg. Lay, Lehr, Nikolič in Kejžar.

Najnovejše vesti.

Prag, 26. aprila. Cesar je obiskal novo ljudsko in meščansko šolo, višehradski tunel, višehradsko stolno cerkev, kemični zavod češke, in fiziološki zavod nemške univerze.

Budimpešta, 26. aprila. Justični minister predloži zakonski načrt o volilnem sodstvu kraljevski kuriji. Zakon obsega kancelarparagraf, po katerem je volilno ščuvanje v cerkvi razlog, da se uniči mandat. Ljudska stranka skuša doseči, da se izbriše ta paragraf.

Berolin, 26. aprila. V drž. zboru je izjavil soc. dem. Noske, da soc. demokracija ne ča odpraviti armade. Z odpravo adjutanskih mest in omejitvijo vojaških godb se dajo zmanjšati izdatki. Mučenje vojakov bi se zmanjšalo, čim bi se boljše vpoštevala javnost kaz. postopanja. Govornik protestira proti temu, da se pošilja vojaštvo v boj proti lastnemu narodu in se izjavlja za milico. — Vojni minister Einem sprejema izjavo socialnih demokratov, da hočejo domovino braniti v slučaju vojne prav tako, kot druge stranke. Izjavlja se za miroljubno politiko in proti socialno-demokratski agitaciji med vojaštvom. Poljak Wielzynski se zavaruje proti trditvi, da so bili vojaki 1870 nepogumni. — Roformist Werner se izreka za soc. dem. resolucijo.

Berolin, 25. aprila. Pri proračunu naselbinske komisije v pruskem deželnem zboru je nar. liberallec Boltz označil Vsepoljake za izdajalce.

Pariz, 26. aprila. Disciplinarni svet je odslavil Grangierja in Simonnetta, ki sta podpirala pismo na Clémenceauja o koalicijskem pravu.

Pariz, 26. aprila. Izvrševalni odbor radikalne in radikalno-socialistične stranke je v viharini seji sklenil pozvati vlado, da ustavi disciplinarno postopanje proti uradnikom-snovateljem sindikatov, dokler se parlament ne izreče o koalicijskem pravu.

London, 26. aprila. Kolonijalna konferenca je razpravljala o naturalizaciji izseljencev in sprejela resolucijo za pospeševanje izseljevanja v kolonije.

London, 26. aprila. Od avtoritativne strani se dementirajo vse vesti o alijanci med Vel. Britanijo in Španijo ter o kvadrupelalijanci med Vel. Britanijo, Francijo, Španijo in Italijo.

Petrograd, 26. aprila. V tvornici Češer je zahtevalo 400 delavcev ureditev delavnih pogojev in delavnega časa. Delavstvo, ki se je zbralo pred tvornico, je policija razgnala, pri čemur jih je 100 lahko in 30 težko ranjenih. Vsled tega počiva delo skoro v vseh viborskih tvornicah.

Peterburg, 26. aprila. Socialni demokrat Cerebeli je v dumi stavil interpelacijska predloga zastran zatiranja strokovne organizacije po peterburškem prefektu in glede štrajka v tvornici Češer v viborskem okraju, ki pa nista prišla koj v razpravo, ker ju Golovin še ni utegnil prečitati. — V agrarni debati je več kmečkih poslancev napadlo veleposestnike, vlado in konstitucionalno-demokratsko stranko, ki predlaga, da se zemljišča od njih odkupi, dočim so jih kmetje že davno s svojim delom preplačali. Eden kmečkih govornikov je dejal: Pred zaklenjenimi durmi stojimo, ko zahtevamo kruha, da od lakote ne poginemo. Potihoma trkamo, povsod gluha ušesa. Trkamo močnejše, in še nas ne slišijo. Ali je treba, da s silo udremo duri, s silo sto milijonov lačnih ljudi. Pozor, gospoda veleposestniška! Še je čas, toda kmalu bo prekasno. — Nato je prišla interpelacija glede štrajka v tvornici Češer nujnim potom v razpravo, ki je bila z glasovi delavne skupine Poljakov in socialistov proti kadetom in dosnici sprejeta.

Peterburg, 26. aprila. V dumi je bila na dnevnem redu interpelacija o ravnanju v zaporih v Rigi. Justični minister se je čudil, da poslanci ne vložijo dokazov za trditve v interpelaciji. Pergament in Hessen sta odgovarjala, da vlada nima pravice, zahtevati dokazil od interpellantov. Duma je soglasno sprejela interpelacijo.

Lodz, 26. aprila. Konferenca delavskih zastopnikov je sklenila v svrhu preprečenja delavskih spopadov, da delavci ne smejo svojih tovarišev vsled političnega in verskega prepričanja izključevati iz tovarne, takisto ne nositi orožja. Nikogar se ne sme siliti k praznovanju 1. maja. Sestavijo se v tovarnah komisije iz vseh strank, da zavnajo nasprotja.

Piotrkov, 26. aprila. V Pabjancih sta bila dva policista ustreljena. Mesto je obsojeno na 10.000 rubljev.

„Rdeči Prapor“ Izvod po 10 v se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Sešark, Šelenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovske ulice 1. — **Kranj:** Karol Florian, knjigarna. — **Jesenice:** Jakob Mesar št. 101. — **Trst:** Lavrenčič, Piazza Caserma. — **Trst Rojano:** Močnik, tobakarna. — **Gorica:** Krebelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. Schwarz, Šolske ulice. — **Reka:** Ricardo Camera, Corso 16.

Izurjene tkalce in tkalke

ter predilniške delavce in delavke sprejme za dobro plačo predilnica 4-3

Vaterländische Baumwollspinnerei & Weberei Akt.-Ges. v Dugaresu.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošure, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadružne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno. V isti založbi je izšla tudi času primerna knjižica v **drugi, pomnoženi izdaji**

Novi državnozbornski volilni red.

Člani

pogrebne družbe uslužbencev c. kr. drž. žel., c. kr. priv. juž. želez. in c. kr. poštah in brzojavnih uradov v Ljubljani

se opozarjajo

da se mesečni doneski za v Ljubljani bivaajoče vplačujejo izključno le v gostilni „pri Dalmatincu“, Sodnjske ulice št. 4, in sicer vsako prvo in drugo nedeljo v mesecu od 9. do 12. ure dopoldna.

V Šiški stanujoči člani vplačujejo svoje doneske vsako tretjo nedeljo v gostilni „pri Celarcu“ v Spod. Šiški od 9. do 12. ure dopoldna. 6-3

Ravnotam in ob istem času sprejemajo se tudi novi člani, ki lahko prijavijo svoj vstop tam poslujočim društvenim funkcionarjem. Za doneske, ki se drugje vplačujejo, na noben način društvo ne jamči, kar naj blagovole člani vpoštevati.

Za društveno vodstvo

Komac Anton
tč. blagajnik

Petrič Josip
tč. predsednik.

Objava.

Načelstvo podpisane blagajne daje s tem na^znanje, da se bodo vršile

volitve 140 delegatov iz vrste delojemalcev

k občnim zborom te blagajne za dobo štirih let na podlagi imenika volilcev, sestavljenega po stanju članov z dne 31. marcija t. l. v skupinah po mestnih oddelkih tako-le:

- I. mestni oddelek, šolski del imenovan, volil bode 8 delegatov (rujave glasovnice) v četrtek, dne 9. majnika 1907 l. od 9. do 11. ure predpoldne, v restavracijskem salonu pri Ferlincu na cesarja Jožefa trgu.
- II. mestni oddelek, šentjakobski del imenovan, volil bode 18 delegatov (bele glasovnice) v nedeljo, dne 5. majnika 1907 l. od 9. do 11. ure predpoldne, v restavraciji „Katoliškega doma“ na Turjaškem trgu.
- III. mestni oddelek, dvorni del imenovan, volil bode 52 delegatov (višnjeve glasovnice) v nedeljo, dne 5. majnika 1907 l. ob 8. do 11. ure predpoldne v pisarni podpisane blagajne.
- IV. mestni oddelek, kolodvorski del imenovan, volil bode 55 delegatov (zelene glasovnice) v nedeljo, dne 5. majnika 1907 l. ob 8. do 11. ure predpoldne, v restavracijskem salonu „Pri levu“ na Marije Tereziji cesti.
- V. mestni oddelek, predkraji imenovan, volil bode 1 delegata (rdeče glasovnice) v četrtek, dne 9. majnika 1907 l. od 9. do 10. ure predpoldne, v restavraciji „Katoliškega doma“ na Turjaškem trgu.
- VI. mestni oddelek, mestu priklopljeni del Vodmata, volil bode 6 delegatov (rumene glasovnice) v četrtek, dne 9. majnika 1907 l. od 9. do 11. ure predpoldne, v pisarni podpisane blagajne.

Število vseh delegatov vgotovljeno je po skupnem številu blagajniških članov z dne 31. marca 1907 l., število delegatov v posameznih mestnih oddelkih pa po razmerju števila blagajniških članov v vsakem mestnem oddelku proti skupnemu številu delegatov.

Vsem delodajalcem, pri katerih delajo za volitev upravičeni, to je svojepravni delojemalci, dostavilo se je, oziroma so bode pravočasno še dostavilo toliko vabil (ki imajo služiti kot legitimacije in brez katere se nihče k volitvi pripustil ne bode) in glasovnic, kolikor so prvi imeli dne 31. marcija 1907. l. takih delojemalcev, zglašanih pri blagajni, v svrhu, da jih med dotičnike porazdeli. Kdor izmed delojemalcev-volilcev ne bi iz kateregakoli vzroka dobil vabila in glasovnice, zglašiti se more za ti listini v pisarni podpisane blagajne ob navadnih uradnih urah.

Za uvrščenje delojemalcev v posamezne skupine po mestnih oddelkih je bilo merodajno obrtno stojališče njihovih delodajalcev dne 31. marca t. l. in zamorejo prvi svojo volilno pravico izvršiti le v oni skupini, v katero so uvrščeni.

Katere ulice in trgi spadajo k enemu ali drugemu mestnemu oddelku, poizvedeti je v blagajniški pisarni pri mestnem magistratu.

Volilni imeniki so vsakateremu na vpogled in v svrhu morebitne reklamacije razgrnjeni v blagajniški pisarni.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani

Jos. Breskvar, načelnik.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52-46

priporoča svoje

izborno pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

RODEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 12 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

34. šte.

V Ljubljani, v ponedeljek, dne 29. aprila 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rodeči Prapor«, Ljubljana. — Za denarne pošiljatve, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rodeči Prapor«, Ljubljana, Frančiškanske ulice šte. 8/1.

Liberalni lov.

Liberalci so čisto sigurni, da dne 14. maja s svojim kandidatom prodro. »3000 glasov je naših,« se bahajo, in tako gotovih, da nam jih nihče ne more vzeti! A vkljub tem gotovim 3000 glasovom so si zasnovali obsiren agitacijski odsek in si porazdelili posamezne okraje mesta za obdelovanje volilcev. Tudi dr. Tavčar ima svojega. Liberalci namreč prav dobro vedo, kako silno slabo stojе volilne šance njihovega kandidata ter da je treba od onih bajnih 3000 gotovih glasov takole kakih 2000 šele pridobiti! Torej le skup, lovci in gonjači, veliko divjih volilcev leta okoli, ki jih doslej ni bilo v volilnem revirju. Na lov nanje, četudi nas gledajo nezaupno in se nam umikajo oprežno. Dobra bo ta divjačina, dasi smo ji branili v naš lepo gojeni gozd, ki ga je obdajala visoka in trdna mreža privilegijev. No, sedaj, ko so siloma prodrli vanj, smo se izpametovali in hočemo tudi njim izkazati to milost, da jih lovimo. Ali ta divjačina ima taneek sluh, bister vid in fin voh, zato čuti in sluti lovca že od daleč, in beži pred njim. Veliki Nimrod Tavčar se bo vrnil s tega lova s prazno bisago, lovski psi in gonjači si bodo zaman brusili pete. Pojedina po lovu bo pa podobna zadnji večerji. — Nedavno sem videl na pristnem kranjskem čebelnem panju predočen jako imeniten prizor: živali neso lovca k pogrebu. Priprost kmečki slikar — samouk, v katerem pa je tičalo precej umetniškega čuta, se več pa tiste menda le Slovincu prirojene zbadljivosti, je naslikal to-le: štirje zajci neso lovca na parah, spredaj nese križ velik zajec, za njim godrnja medved bilje in tuli volk mrtvaško pesem, krokarji lete nad sprevodom, lisica zadaj pa nese lovčovo puško na rami in na nji nataknjen lovski klobuk. Pod krsto se plazi pes. Vse živali imajo vesel in zasmehljiv izraz, le pes žaluje.

Kaj, ko bi to bila prispodoba pogreba liberalne kandidature Hribarjeve, pogreb lovca delavskih glasov! Upajmo, da mu bodo delavci zapeli in zagodli tako mrtvaško pesem ter ga pokopali tako globoko, da ne bo nikdar več vstal od političnih mrtvih in prirejal politične love. Halali!

Bombe! Bombe!

Razgrel se je »Slov. Narod«, pa bruha jezo, kakor da je ognjenik. Ali umeten je njegov ogenj. Normalne toplote tam že davno ni več; kadar ga prime mrzlica, takrat gori. To pa ni znamenje zdravlja.

V potek se je razkričal zaradi socialno-demokratskega »terorizma«. To je njegova najnovejša nota in lahko pričakujemo, da se bode poslej del v tem duru, dokler mu ne posluži sreča s kakšnim novim geslom. Razumljiva pa je resnica, ki jo je zapel, pesmica o terorizmu drugih! Reci mu, da ti ne reče ...!

Liberalci snujejo svoje teroristično organizacijo, ker se ne more izteptati solidne, zavedne organizacije čez noč iz tal. In da bi odvrgli pozornost od svojega dinamita, kriče o bombah nasprotni-

kov. Slabo jim bode uspelo to delo, kajti preočita so nasilstva, ki jih izvršujejo in preglasno govori slaba vest iz »Narodovega« članka.

Kaj se je zgodilo na naši strani? Opozorili smo, da nekateri gostilničarji agitirajo za Hribarja. Ne vsi. Saj je predobro znano, da gostilničarji v splošnem nimajo razloga za evangelijsko zadovoljnost z magistratno stranko. Nekoliko pa je med njimi fanatikov in o teh smo govorili. Rabili smo blagi izraz, da »agitirajo«, ker smo se od začetka volilnega boja trudili, brzdati svoje strasti in najzagrizenejši sovražnik nam mora priznati, da ni v naši borbi ne surovosti, ne nasilja. Ali liberalna »agitacija« je delo posebne vrste in nikjer še ni zapisano, da bi morali socialni-demokratje gledati s prekrizanimi rokami, kako se jih hoče z brutalnimi sredstvi pripraviti ob njih pravico. In takih brutalnih sredstev so se posluževali tudi nekateri gostilničarji, ki so pozabili, da so tudi socialni demokratje v gostilni gostje in imajo kakor vsi drugi pravico do uljudnega razvnanja.

Kdor ne trpi socialistov, njemu se pač ne bodo ponujali. Delavci, katerih taki gospodje ne marajo, imajo pač pravico, da si poiščejo prostore, kjer se jih pusti vsaj pri miru. In vse »Narodove« filipike nam ne bodo prepovedale, da ne bi opozarjali svojih somišljenikov na lokale, v katerih se jih zaničuje.

Nismo bili mi tisti, ki smo metali bombe, ampak varovati hočemo svoje sodruge bomb iz liberalnega tabora. Teh pa je toliko, da bi moral izhajati naš list vsako uro, ako bi hoteli poročati o vsem nasilstvu, s katerim nastopajo liberalci v tem boju. Gospodarsko odvisni so pač delavci od podjetnikov, uslužbenci od gospodarjev. In ta odgovornost se odseva tudi na političnem polju, pa če bi obsegal zakon o volilni svobodi sto paragrafov, vendar ne bi mogel popolnoma uničiti upliva, ki ga ima gospodar na hlapca. Ta upliv izrabljajo zagriženi liberalci brez pomisleka. Ta gospodarski upliv je velik faktor v njih volilnem računu.

Liberalci imajo denarja in z obema rokama ga razsipajo za volitve. To je drugi faktor, s katerim računajo. Seveda temu ne pravijo terorizem, ampak nemogoče je utajiti, da je denar mogočna sila in njegov terorizem je hujski, nego terorizem peklenskih strojev.

»Narodov« članek pa je imel že samposebi terorističen namen. Liberalno glasilo bi rado ugnalo socialne demokrate v strah. Toda tega plemenitega cilja ne doseže, kajti socialisti vedo, da se vojujejo za načela in prevažen jim je ta boj, da bi se plašili »Narodovega« žuganja. Pač pa bodo dosegli liberalci s svojo bojovno metodo nekaj drugega. In prišel bode čas, ko bodo bridko obžalovali gonjo, ki jo sedaj uprizarjajo proti socialnim demokratom. Tudi naši sodrugi nimajo vođe v žilah in nihče ne more zahtevati od njih, da bi se prespali pa pozabili na vse žalitve, na vsa preganjanja, na vsa nasilstva prejšnjega dne. Previsoko letajo ljubljanski liberalci in trdo bodo očutili svoj padec. Ali pri socialistih ne bode takrat usmiljenja zanje. Ko bodo stokali, pojdejo socialni demokratje mimo njih — svojo pot, ne da bi se ozrli nanje. Daleč ni ta čas. Ako imajo liberalci še kaj treznosti v glavi, morajo vedeti, da je tako. In če v svoji

situaciji ne znajo nič drugega, kakor izzivati, naj si pripišejo posledice sami. Zgodilo se jim bode, kakor hočejo sami.

Politični odsevi.

Hrvatski finančni uradniki in politika. Ogrski ministrski predsednik je kot finančni minister izdal rezervatni odlok na zagrebskega finančnega ravnatelja, v katerem prepoveduje vsako politično gibanje finančnih uradnikov. Uradnikom, ki bi se udeležili na 15. maja sklicanega shoda finančnih uradnikov, na katerem se bodo razpravljala politična in stanovska vprašanja, grozi z disciplinarnim postopanjem. Dalje graja vsak javni nastop v prid gmotnemu izboljšanju, češ, da posveča vlada z lastne inicijative uradništvu dovolj pozornosti. — Iz odloka veje zatobli duh birokratizma, ki odreka uradništvu sleharno politično svobodo in ki vidi v posameznem uradniku le mrtvi člen uradniške hijerarhije, za katero misli in skrbi nje vrhni poglavar. Odlok, ki se sicer popolnoma sklada s klikovskim ravnanjem ogrske vlade, prezira okolnost, da v dobi demokracije pripada tudi uradniku državljanska svoboda in da se mora tudi uradništvu priznati vse pogoje, ki so potrebni za prosto uveljavljanje političnih in stanovskih teženj.

Spor v italijanski socialistični stranki. V italijanski socialistični stranki se je rodila neprijetna afero, ki utegne razcepiti stranko na ta način, da izstopi revolucionarno-sindikalistična struja. V ospredju ne stojе toliko teoretični spori, kakor finančne zadeve sindikalističnega glasila »Azione«, ki je sistematično napadalo strankino vodstvo. Minuli teden se je vršila štiridnevna vodstvena konferenca in ta je sprejela resolucijo, ki je izzvala odpor sindikalistov. Resolucija obsoja sistematično napadanje in sumničenje s strani »Azione« in dolži uredništvo tega lista, da je iz političnih in osebnih razlogov zbudila v življenje list na podlagi dvomljivih in sumljivih denarnih virov in da je na večkratno zahtevo odklonilo redno kontrolo teh sredstev. Vodstvo poziva redakcijo in sodruge, da pretrgajo sleherno zvezo z »Azione« in grozi v nasprotnem slučaju z izključitvijo. Nato so sklicali sindikalisti svojo konferenco v Rim, na kateri so protestirali proti »drakonski sodbi vodstva«, označili sklep glede »Azione« za »zločinski atentat« na obstoj samostojnega lista in pozvali sindikalistično skupino, da kupi list in se izjavi solidarno z uredništvom. Izvedba te protiresolucije vodi nujno k razkolu. — Kakor znano, so stali sindikalisti na zadnjem strankarskem shodu v Rimu v opoziciji proti integralistom (marxistom) in reformistom (frakcija Ferrija in Turattija), toda shod se je izrekel za zmerno taktiko. Od tistega časa izvira še posebna napetost med sindikalisti in integralistično-reformističnim vodstvom. Sindikalisti zanikavajo, da izvira ustanovna »Azione« iz dvomljivih virov, zato je težko zaslediti pravi vzrok afere. Mogoče, da se je spor na obeh straneh pretirano ostril; da pa složnosti in enotnosti med obema smermi že pred afero ni bilo, je jasno.

Parlamentariziranje ruskega ministrstva. V zadnjem času so sledila vestem o razpustu dume poročila o parlamentarizaciji Stolipinovega ministrstva v tej smeri, da se vpokličejo v vlado člani konstitucionalno-demokratske stranke, stranke torej, ki jo vlada še dosedaj ni legalizirala. V koliko so poročila resnična, ni možno kontrolirati. Tudi vprašanje, kaj je izvršilo ta nepričakovani preobrat v vladnih krogih, je nerešeno. Ali poslednja avdiencia dumskega predsednika? Ali spoznanje, da vodi sedanja vladna taktika v slepo ulico, iz katere ni izhoda. V sedanjem ruskem parlamentu sta zastopana dva ekstrema, ki parlamentarizem kratkoinmalo negirata in ki tvorita za ruski parlamentarizem permanentno nevarnost. Na eni strani

Sodrugi in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

skrajna desnica, ki se s peticijami, provokacijami i. t. d. pošteno trudi, da zadavi rusko durno prej ko mogoče. Na drugi strani skrajna levica socialnih revolucionarjev, ki načelno odklanjajo parlamentarizem in ki se poslužujejo parlamenta le v revolucionarno propagando. Temu nezdravemu položaju bi uvedba parlamentarnega sistema odpomožila. Težava obstoja pač v tem, da težišče dumske večine leži izven kadetov na levi v socialističnih skupinah, katerih pa vodilni krogi niso voljni pozvati v vlado. Kar se tiče socialno-demokratske stranke je to gotovo, da parlamentizaciji načelno ne bode nasprotovala, pač pa bode prisiljena v stvarno opozicijo, ker med programi bodoče parlamentarne vlade in socialne demokracije je širok prepad. — Kakor videti perspektive parlamentariziranja, kakor je samonasebi potrebno, niso presijajne in v pričakovanju ne kaže biti prevelikim sangvinikom.

Ljubljanski volilci!

Nasprotniki so vložili mnogo reklamacij z zahtevo, da se **izbriše** iz imenika razna spisana imena. Izvedeli smo, da so vložili take reklamacije tudi proti nekaterim sodrugom, ki nimajo volilno pravico po določbah zakona. Vsakdo, proti komur je vložena taka reklamacija, mora dobiti obvestilo od deželne vlade. Čim dobi tako obvestilo, naj se vsakdo nemudoma zgleda v upravništvu »Rdečega Prapora«, Franciškanske ulice 8, da se takoj vložijo ugovor, ki se ga mora podati tekom 24 ur. Sploh dobe volilci v našem upravništvu vsa potrebna pojasnila.

Volilni odbor.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“!

Domače stvari.

Včerajšnji klerikalni shod v „Unionu“ je bil obiskan od približno 800 oseb, pripadnikov vseh struj, ki jih je po večini prignala radovednost, slišati takzvano skrivnostno namigaval. Dr. Šušteršič je tedaj takzvano skrivnostno namigaval. Dr. Šušteršič je sumarično zavračal napade in očitavanja z liberalne strani ter grozil, da, ako isti ne prenehajo, opusti vse obzire, pa Hribarja sleče do nagega, kajti edino njega kot načelnika liberalne stranke napravlja odgovornega za pisavo »Naroda« in početje liberalcev sploh. Kritikoval je liberalno mestno gospodarstvo, zlasti Hribarjeve projekte gledé ljubljanskega gradu, v ostalem pa je ponovil isto, kar je povedal že na zadnjem shodu. Drugi govornik, kandidat Kregar je citiral poljskega Mickiewicza, ruskega Puškina ter razne česke, maloruske in srbsko-hrvaške narodne pesmi za namenom, ironizirati Hribarjevo smešno patentslovanstvo. Pa mož ni prav nič imponiral in je podrl še tisto malo štimunge, kar jo je napravil dr. Šušteršič. Osebnost tu, osebnost tam, mnogo smehu, nič resnobe, v tej smeri se je zibal shod, kar je napravilo prav mučen vtis, ki ga ni moglo prikriti niti na meščanskih shodih običajno živio-kričanje. Če je Hribar kaj moža, ima dolžnost, da se opere in dr. Šušteršiču da priložnost, izprožiti topove, o katerih je tako skrivnostno-grozeče namigaval. Po vsem dosedanjem sodeč si imajo gospodje mnogo povedati in javnost je vsekakor interesirana, da se ji da prilika, pogledati za kulise, za kojimi so si še nedavno prijateljsko stiskali roke.

Na denar se zanašajo — z denarjem mislijo zmagati liberalci. Denar — to je bil vedno njih najmočnejši argument. Na žep si potrkajo, da zažvenketa, pa si mislijo: Kdo se bo meril z nami? Kaj bodo reveži socialisti proti nam? Seveda pravi Hribar, da niso kapitalistična, da niso buržoazna stranka. Ali njihov poglavito »duševno« orodje je denar. Po štiri krone na dan dobi vojska agitatorjev drugega reda; po deset kron na dan bodo dobili gardni agitatorji na dan volitve in na dan poprej. To seveda ni podkupovanje — saj ne plačujejo glasov, ampak agitacijo. Ampak »agitatorje« iščejo med — nasprotniki. Vsak socialist zasluži pri njih sedaj lahko denarja in prav malo zahtevajo od njega, samo svoje prepričanje naj malo zataji, samo svoje tovariše naj malo izda, samo poagitira naj malo za Hribarja. Plačali ga bodo le kot agitatorja, seveda ne kot volilca. — Gnusno je to, da bi človek pljunil! To je vse, kar je ostalo od nekdanje slave slovenskega liberalizma. Korumpirati ljudstvo in tako zmagati — to je njihov zadnje upanje. Kdor more še čislati tako stranko, njega jim privoščimo. Ali dvoje bodi povedano tem korifejam: Med socialisti ne najdete mnogo, ki bi se vam prodajali na tako podel način. Kdor je socialist, razume, da mu daste lahko za izdajstvo pri volitvi 10, 20 kron, ali da je ta denar izprešan iz ljudstva, da bi imeli pri bodočih volitvah zopet kaso in da bi lahko zopet korumpirali. Par umazanih kron lahko zasluži, ako odda svoj glas za »svetli cekin«, s tem pa proda za šest let svojo usodo sovražnikom delavnega ljudstva. Deset kron lahko pridobi, sto

in več jih pa lahko izgubi. Drugič pa se ne bomo dali slepiti s takimi »agitatorskimi honorarji«, ampak neusmiljeno bomo zasledovali vsako podkupovanje. Naša navada ni bila, bojevati se v politiki s sodnijo. Ali to je že silo-bran. Brez pardona bode naznanjen vsakdo, kdor kupuje glasove, pa bodisi pod kakršnokoli prevezo, brez pardona vsakdo, kdor jih prodaja. In vse sodruge prosimo, naj nam naznanijo vsak slučaj. Garantiramo vam, da napravimo konec tej trgovini duš.

Čuden je »Narod«. Dannadan se krega z logiko, od vrstice do vrstice menja svojo barvo. Veselo je, kadar piše o terorizmu socialno-demokratske stranke, on, provizorično glasilo tiste liberalne stranke, ki se ne zanaša na nič drugega, kakor na terorizem in na polno mošnjo. Kje pa išče Hribar svoje volilce? Z glasovi samih kapitalistov mož pač ne more zmagati. Ali od teh kapitalistov je res par tisoč glasov gospodarsko odvisnih in ravno na to odvisnost špekulirajo liberalci. Ali ni gospodarski pritisk najhujši terorizem. — Naenkrat pa se obrne »Narodu« beseda na jeziku: Ježeš — sovraštvo hočejo socialisti zaneti med liberalno stranko in seboj! Zapiše, pa ne čuti, kako smešnega se dela. Može so torej res mislili, da imajo socialisti kaj simpatij do ljubljanske liberalne klike? Odkod vraga pa naj bi ta prišla? Mar odtod, ker jih je hotel Tavčar za vsako ceno pripraviti ob volilno pravico? Ali zato, ker se je Hribar z vsemi štirimi upiral enaki volilni pravici v občini? Ali odtod, da so liberalci pri občinskih volitvah sleparili, kolikor so mogli? Ali ker je Cham delavce imenoval barabe? Ali ker se Tavčar posmehuje, da liberalcev sploh ni v Ljubljani? — Ob simpatije pri delavstvu se je ta žalostna klika sama že prav radikalno pripravila in nič ni treba več ščuvanja. Če pa še »Narod« objavlja take rokov-njaške notice, kakor zadnjič iz Hrastnika, če laže o kompromisih, če ironizira socialiste s »potegovanjem«, tedaj je čisto umevno, da bodo »potegnjeni rdečkarji« dobro poskrbeli, da bodo dne 14. maja v Ljubljani potegnjeni liberalci. Pa korenito!

»Slovenski Narod« se ne more navaditi poštene pisave, poštene nasproti svojim političnim nasprotnikom in — svojim političnim naročnikom. Zlaže se, zvija, podtakne, pa misli, da je kaj dokazal. V svoji številki z dne 22. t. m. poroča — seveda po »Edinosti« — da so slovenski socialisti v Trstu sklenili glasovati za laške kandidate. Torej izdajstvo, kopanje groba — zamolčal pa je v svoji časnikarski honetnosti, da so ti laški kandidati socialni demokratje. Ta sklep naših tržaških sodrugov je čisto naraven in umeven sklep laških sodrugov, da bodo namreč v okolici glasovali za slovenskega socialnega demokrata. Tako bi v Trstu, tako v Ljubljani in sploh povsod, kjer je mednarodno organizovana socialno-demokratska stranka. Če gospodje rodoljubi raznih narodnosti ne umejo takega postopanja, jim ne moremo pomagati; če jim pa ni všeč, nam nič mar: svoj okus, ki so si ga sami pokvarili, naj si sami popravijo! Nam nič mar.

O občinskih volitvah piše »Nova Doba« — Brez vsake agitacije, pravi izvrševalni odbor narodnonapredne stranke v »Sl. Narodu«, so prodrli njeni kandidati pri dopolnilnih volitvah v obč. svet ljubljanski. Kako je neki prišlo onih 400 pooblastil od ženskih volilk v roke agitatorjem liberalne stranke? Kako, oh čudna so pota! — Vemo za volilko, neko branjevko, ki je nad njo prišel magistratni uslužbenec. »Mati, kako bomo volili!« »Kakor bo prav« — je bil diplomatični odgovor brihtne ženi, ki ve, da ni dobro zameriti se magistratu. Mož odide, a stavimo, kar hočete, da je njeno pooblastilo, ki ga pa ni ne podpisala, ne podkrižala, igralo svojo vlogo pri volitvah. — Pri volitvi v II. razredu je prišel iz »Mest. doma« na sodišče glas: »Na pomoč, pojte za voljo božjo volit, klerikalci in Nemci so se zvezali s socialisti, ob 11. uri bodo pritiskali.« Celo bolni nadsvetnik dr. Ferjančič se je vpregel za agitatorja za tako agitacijo. Pa pravijo, da se prodrli brez vsake agitacije. — Posnamemo to, ker je hotel »Slov. Narod« pri svojih čitateljih obuditi mnenje, da piše samo »Rdeči Prapor« tako »nesramno« o liberalni agitaciji. »Novi Dobi« se ne more očitati, da bi bila socialno-demokratska. Torej mora njeno pričanje veljati.

»Narodni List« piše, da je bilo moje poročilo o shodu »Narodne stranke« v Ljutomeru neresnično in zavito. Sodbo o tem prepuščam mirnim srcem takratnim zborovalcem. Posledice nepremišljenega Rajhovega govora pa bo občutila Narodna stranka 14. maja. »N. L.« še končno grozi, da bo postal oseben. Če se hoče podati v nižini »Sl. N.« in enakih glasil, prosto mu; »R. P.« mu ne bode nikoli sledil na ta teren, čeravno ima gradiva dovolj, da bi samo z ljutomerskimi osebnimi noticami napolnil svoje predale.

Kdo bi v Avstriji ne bil socijalist? Socialnim demokratom se menda nikjer ne godi tako dobro kakor v Avstriji. Od vseh strani nam lijejo skupaj bogate podpore. Zadnjič smo dobili kakor je brž raztrobental »Slov. Narod«, pet tisoč z Dunaja v podporo »Rdečemu Praporu«, in sedaj je vlada laškim sodrugom v Trstu odrinila za enkrat kar 20.000, iz česar jasno sledi, da smo Slovenci vsepovsod zadnji zakopi. (Če nam italijanski sodrugi ne bodo polovico kar hitro odšteli na roke,

se bomo razcepili na dvoje, kar je avgor Hribar na prvem svojem shodu že prorokoval!) — Toliko torej vlada, koliko pa šele drugi! In to poročilo v — recimo kar odkrito, kakor je to Hribarjeva navada — temne skrivnosti naše stranke do najsubtilnejše podrobnosti posvečenega »Slov. Naroda« je gotovo zanesljivo. Vsled nedostatka prostora je izostala iz »Slov. Naroda« zadnjič vest, da je vlada hkrati imenovala naše uradnike za državne uradnike — šestega plačilnega razreda. Verjetno je to povsem, kajti v zadnjih bojih za splošno in enako volilno pravico smo itak avanzirali za c. k. r. socialiste. Če je pa že titel in značaj, zakaj bi ne bilo plače? P. S. Na naslov drž. blagajne. Skrajna zanikarnost in ilustracija okorne avstr. drž. uprave je, da še sedaj nismo prejeli vsote, ki nam jo je vlada že davno ukazala in »Slov. Narod« tudi že likvidiral.

Ne ščuvati proti kapitalizmu, je dejal Hribar na svojem prvem shodu. Torej mirno prenašati tiranijo kapitala, mirno gledati, kako spravlja kapitalizem vso oblast sveta v svoje kremplje, mirno čakati, da postane peščica milijardov absolutna moč, absolutno gospodstvo nad milijoni sužnjem? — Take nevarnosti ni, nam bodo odgovorili liberalci in klerikalci, ki blagoslovljajo obstoječi državni red. Dobro! Premoženje francoske hiše Rothschild iznaša deset milijard, t. j. 10.000.000.000. Celotno francosko narodno imetje iznaša dvesto milijard; sama Rothschildova hiša ima že dvajsetino v rokah! Amerikanski milijarder Rockefeller, katerega prekašajo danes že drugi bogatini, je imel leta 1906 nad 240 milijonov mark dohodkov. To se pravi: Vsak dan so iznašali njegovi dohodki 660.000 mark, vsako uro, če je bdel ali spal, 37.500 mark, vsako minuto 460 mark. — Hei nemškega Kruppa, ki nima druge zasluge, kakor da je bil pač Krupp njen ete, je imela lani 20 milijonov mark dobička iz tovarne za kanone. To je svota, od katere bi — po pruski statistiki zaslužkov — lahko živelo 20 tisoč družin ali 100.000 ljudi. — In to naraščanje velikega premoženja, to koncentriranje bogastva v maloštevilnih rokah ni nevarnost? In kapitalizem naj bo sankrosankten, ljudstvo naj pa po Hribarjevem nasvetu leži pred njim na trebuhu — pa naj mu kadi? — Seveda, oni ne bodo nikoli razumeli, kako potrebna je soc. demokracija in boj proti kapitalizmu!

Prvi maj v Idriji. Idrijsko delavstvo je sklenilo, kar najslovesnejše praznovati prvi maj zlasti letos, ko je prvi maj prvokrat v dobi uresničenja splošne in enake volilne pravice. Dnevni red majske proslave je isti kakor druga leta.

Klerikalna agitacija. Na vseh semnjih kriče klerikalci »o veri v nevarnosti«. V sredo je bil semenj v Črnem vrhu, in klerikalci so porabili sejmarje, da so jim trobili, da je — »vera v nevarnosti«. Sejmarji so šli pogledat komedijo. Vstopnine ni bilo. Druge nesreče tudi ne. Kapelan Pravhar teden dni ne bo mogel govoriti — Gostinčar pa spati ne, ker se gifta, da ga imajo ljudje le za — k r a t e k č a s!

Naklonjenost do ljudske izobrazbe. Iz Trsta se nam piše: Tukajšnje društvo »Ljudski oder« je dalo zadnjič razdeliti letake, naznanjajoče predavanje sodruga Cankarja v »Del. Domu«. Te letake je nekdo delil tudi po kavarni »Balkan«, položivši jih na vsako mizo nekoliko. Ali glej, od nekaterih mladih narodnjakov je natakar dobil ukaz, pobrati jih z vseh miz in jih uničiti. Pobral jih je že nekaj, a se je moral ustaviti, ker so nekateri gosti protestirali proti podlemu ravnanju. Celó takih sredstev se poslužujejo torej rešitelji slovenskega naroda v Trstu, tisti, ki se proglašajo naprednim vselej, ko stopajo za volitve pred svoj narod, a mu v resnici na tihem ne privoščijo ne izobrazbe, ne napredka. Cankar, ki s svojim predavanjem o slovenskem ljudstvu in njegovi kulturi gotovo odpre oči toliko vedoželjnemu delavcu, kolikor inteligentu in vsem, ki streme po resnični izobrazbi in olik, bo sodil z nepristranskega stališča dejanski položaj slovenskega ljudstva in obsodil sistem, po katerem se je ljudstvo dozdalej držalo v duševni temi. Zato, da bi širši sloji naroda ne slišali resnice iz ust Cankarja, delujejo narodnjaki z vsemi močmi na to, da bi se Slovenci ne udeležili njegovih predavanj; zato uničujejo letake, zato so v kavarni »Balkan« velik lepak skrbno obesili za peč, da se ga komaj zapazi in čita, zato »Edinost« molči o Cankarjevemu prihodu. Zapomnimo si to, da se bomo znali v bodoče ravnati primerno.

Dopisi.

Iz Žirov. Liberalci se ujedajo po »Slovenem Narodu«, kako smo Žirovci vneli za neodvisnega kmeta Grudna. Idrijski gospodiči pisarijo po potrebnem cele pol dneve za ubogi »Slovenski Narod«. Kaj bodele slepomišli?! Z olupševanjem ne bodele ničesar dosegli! Žirovci se ne bomo vjeli na Grudna — znamo razlikovati stranko in stranko. »Slovenec« sicer tarna v svoji 89. št. v dopisu iz Dobratevega, da je na Žirovskem velika zmešnjava — ker so celo veljavni posestniki socialni demokratje! Za delavce se razume, da ti če so zavedni, morajo biti socialni demokratje — ali posestniki, to je nekaj drugega! No, bodite potolaženi, vi liberalci, pa tudi, vi klerikalci! Socializem gre zmagonosno povsod! Tudi kmet bo slejalprej socialni demokrat. Socialni

demokratije so edina odkritosrčna stranka — kandidata te stranke bomo volili! Žirovski župan se piše Anton Kopač — Žirovci bomo volili pa: Josipa Kopača iz Trsta, pa če je komu všeč ali ne!

Umetnost in književnost.

O Hrvatski Matici se nam piše iz Zagreba: Slovenci smatrajo Hrv. Matico za pravo predstavnicu hrvatske književnosti. Slov. in hrv. Matica sta sklenili tudi pakt, po katerem ima izdati slov. Matica vsako leto po eno hrvatsko, hrvatska pa po eno slovensko knjigo. Da se pojmi nekoliko izjasne, bodi povedano, da je hrv. Matica popolnoma starokopitno književno podjetje, ki ne zasluži nobene simpatije modernega slovenskega sveta. Klaić, ki ji stoji na čelu, je nazadnjak prvega reda. Nobeden mlajših pisateljev ne dela za Matico. Notri so si pa ustanovili svoj list «Glas», ki nima druge naloge, kakor napadati pisatelje, ki ne trobijo v Klaićev rog in ki ne prisegajo na ideale bratov Radič. Poskušalo se je sicer, priti do kakšnega sporazuma, ali s temi ljudmi, ki vladajo sedaj v Matici, je to popolnoma nemogoče. Mlajši pisatelji imajo posvetovanja, kakšno stališče naj zavzame. Najbrže bodo sklenili, da osnujejo posebno organizacijo za moderno literaturo.

Shodi.

Napovedani so:

Storé. V torek, 30. aprila volilni shod v Laškoškovi gostilni. Poroča kandidat sodrug Vinko Vidmar.

Gaberje. Dne 1. maja ob osmih zvečer volilni shod v gostilni «pri lastovki». Poroča sodrug Vidmar.

Črešnjec pri Pragerskem. 1. maja ob desetih dopoldne se v vrši v gostilni gosp. Kresnika volilni shod, na katerem poroča kandidat sodrug Vidmar.

Pragersko. Dne 1. maja ob dveh popoldne volilni shod v gostilni gospe Ivane Lipavc. Govornik: državnozborski kandidat sodrug Vidmar.

Iz Dolov pri Idriji. 21. t. m. dopoldne se je vršil pri nas na Gori v gostilni pri Silabirtu izredno lepo obiskani shod socialno-demokratski volilni shod, kojega so se udeležili volilci iz Dolov, Jeličnega vrha, Črne in Zavrata. Zborovanje je vodil odbornik soc. društva «Naprej» iz Idrije, sodrug Tomaž Filipič, poročal pa je sodrug Anton Kristan iz Idrije. Temeljita izvajanja sodruga A. Kristana so žela viharo odobravanje. Razložil je program socialne demokracije, pojasnil pomen sedanjega volilnega boja in priporočil kandidaturu sodruga Josipa Kopača. — K besedi se je prijavil tudi domači župnik g. Lovro Lah, ki je priznaval socialni demokraciji velike in lepe uspehe v boju za izboljšanje delavskega položaja — «le za kmeta socialna demokracija ni nič storila». Sodruga A. Kristan je g. Lovreta tako zavrnil, da je ušel kar s shoda. Ljudstvo pa je klicalo slava socialni demokraciji ter se izreklo za njenega kandidata Josipa Kopača.

Trebbče. V ponedeljek, 22. t. m. je bil tukaj volilni shod; udeležilo se ga je okoli 150 volilcev. Izvoljen je bil predsednikom sodrug Mihevc, ki je po pozdravu in kratkem nagovoru podal besedo sodrugu Regentu. Govornik je obširno pojasnil, kakšne naloge ima državni zbor in kako jih bodo izpolnjevali socialno-demokratski poslanci, pa je dokazal, da imajo delavski in kmetijski volilci pričakovati samo od socialne demokracije koristnega zastopanja. Kandidatura sodruga Jernejčiča je bila soglasno sprejeta. Shod se je zaključil z «Živio-klici» na socialno demokracijo.

S Črnega vrha nad Idrijo. 21. t. m. so priredili pri nas liberalci svoj volilni shod. «Neodvisni kmet» Gruden se je prišel predstaviti. Njegov kandidatni govor je trajal dve minuti. Dejal je: «Prišel sem se predstaviti kot kandidat. Obljubljam vam ne bom nič drugega kot: v moji hiši bodo vsakemu vrata odprta. Kdor me bo iskal, me bo našel. Obljubim le, da bom delal na to, da bo les, ki je zdaj drag, bolj poceni, kar bo koristilo črnovrškim «pintarjem». Tudi železnico bom skušal spraviti v bližino Črnega vrha.» To je ves govor «neodvisnega kmeta», to je njegov program! — Za kandidaturu g. Grudna so govorili več: neki Zagoda, obč. tajnik Novak iz Idrije in Kajetan Premrou Ritter von Premierstein, veleposestnik iz Ljubevča, proti pa klerikalni čudak Stanovnik, šustar iz Horjula, ter domači kapelan Pravhar. Za socialne demokrate se je prijavil sodrug Ivan Stravs iz Idrije k besedi. Popreje nemirno zborovanje se je pomirilo in napeto so poslušali zborovalci sodr. Iv. Stravs, ki je bičal klerikalno in liberalno stranko. Sodr. Iv. Stravs je pokazal na dosedanje delovanje obeh strank, ki sta le škodovali kmetu in delavcu, koristili nič! Orisal je dr. Šustersiča ter njegov «antimilitarizem», kateri kaže s tem, da glasuje vedno za morilno orožje. Razjasnil je carinski tarif in njegove posledice za revnega slovenskega kmeta. S temeljitimi dokazi je pobil trditve kaplana Pravharja, da je S. L. S. pridobila splošno in enako volilno pravico in z markantnimi besedami je pokazal na sleparstvo meščanskih strank, ki revne ljudi le pred

volitvami poznajo. Dalje je razkril hinavščino klerikalcev, ki vedno vlačijo vero v politične boje, označil precizno stališče socialne demokracije napram revnemu slov. kmetu, ki je često še večji proletarec kot industrijalni delavec. Sklenil je ob viharjem odobravanju: «za Črnovršce ne kaže glasovati ne za Grudna in ne za Gostinčarja, marveč edino za Josipa Kopača.» — Predsednik Tavzes ni dal nobene kandidature na glasovanje in je po govoru sodr. Iv. Stravs zaključil shod, ki je za soc. dem. kandidata največ glasov pridobil!

Škedenj. Če smemo imenovati shod tisto komedijo, ki so jo uprizorili narodnjaki v Škedenju na račun socialne demokracije, potem naj bo. Evo suho poročilo: Soc. dem. so sklicali volilni shod v gostilni Angelo Lancin Eva. Precej velika gostilniška soba je bila nabita samih narodnjakov, izvzemši par naših sodrugov. Predsednikom je bil izvoljen g. Godina. Prvi je govoril sodr. Vaupotič, ki pa ga niso pustili nadaljevati in potem je govoril dr. Mandič približno takole: Socialisti so razgrajati, podleži, plačani od poljske žlahte. Nadalje je naštel vse mogoče številke o plačah soc. demokratov. Nadalje je govoril gospod Slavoj Škerl — bog se usmili! — Ta je nadaljeval Mandičevo pesem, povedal je kako, da žremo flike, in da smo — oprostite cenjeni čitatelji, mi tega nismo še vedeli — da smo **svinje** in bogsigavedi kakšnim živalim bi nas bil še prištel, da niso navzoči od samega smrada, ki ga je bruhal iz sebe novi Camberlain, pričeli vpiti «živio» Rybar. Na to je govoril sodr. Mihevc, ki je pa rabil nekoliko bolj prijeten ton, da je povedal narodnjakom, kar jim je šlo. Dostavljamo sledeče: Naj se jezijo gospodje narodnjaki kolikor hočejo, naj se poslužujejo še tako nizkotnih sredstev proti nam, misleč, da nas bodo prisilili do rabe njihovega orožja, nas ne spravijo iz tira, niti če se obesijo. Videti hočemo, kdo se bo prej nasitil, ali Vi izzivati in blatiti, ali mi poučevati. In povemo vam tudi, da se ne ustrašimo nobenih sredstev, ki ste jih pripravili za nas v okolici, čeprav dobro vemo, da je danes okolica pod terorizmom vaših razgrajčev, da bomo posvetili tudi v najbolj skrito trdnjavo.

Rocol. V nedeljo, dne 21. t. m., so sklicali tržaški sodrugi shod v tem narodnjaškem gnezdu, da predstavijo svojega kandidata. Predsedoval je Colombin. Govoril je med vednim ploskanjem somišljenikov in običajnim žvižganjem narodnjakov sodr. Ivan Regent, ki je razložil dosedanje delo socialne demokracije. Zavrnil je trditve «Edinosti», češ, da je rekel na shodu v Barkovljah, da ne pričakujemo ničesar od parlamenta. «Či bi bil rekel to, bi zaslužil, da bi se me spodilo z vsakega volilnega shoda, na katerem agitiram za našega kandidata. Resnica pa je, da sem rekel, da ne smemo pričakovati vsega od parlamenta, posebno pa ne, če bodo tam sedeli ljudje brez jasnih programov in brez izvenparlamentne opore širših delavskih mas.» Nadalje je raztolmačil rumunski kmetijski punt in njega razloge. Naslikal je proces proletariziranja kmeta, ki se vrši tudi na Slovenskem, posebno pa v tržaški okolici, ki je že skoraj popolnoma proletarska. Kritično je zavračal nauke dr. Rybara, ki pravi, da je za strokovno organizacijo delavstva, a ne za politično. Kdor ni za razredni boj, ne more niti biti prijatelj strokovnih organizacij, kajti njih glavni namen je boj zoper mogočnost kapitalizma, popolna osamosvojitve dela od kapitalizma. Kdor je za strokovno organizacijo delavstvu, mora biti tudi za politično organizacijo. Delavstvo ni tako neumno, da ne bi vedelo, da se da v parlamentih narediti zakone proti strokovnim organizacijam. Omenil je tudi delo toli hvalisanih slov. denarnih zavodov, katerim se sicer s kapitalistično gospodarskega stališča ne da sporekati, ki pa ne služijo delavstvu prav nič in večini kmetov tudi ne. Končno je toplo priporočal Antona Jernejčiča. V dvorani so zaorili klici živio Jernejčič in Rybar. Ljudstvo je bilo na obeh straneh že zelo razburjeno in bi bilo prišlo gotovo do spopadov, da niso predsednik in drugi mirili. Na to je govoril v pretrganil besedah dr. Vilfan, ki je hotel pobijati izvajanja sodr. Regenta, toda brezuspešno. Predsednik je zaključil shod, na kar so pričeli peti narodnjaki neko narodno pesem in Hej Slovani, naši pa so peli delavsko himno. Ljudstva, med katerim je bila polovica naših, je bilo skupaj kakih 150 oseb. Nasprotno trditvi dopisnika «Edinosti» moramo povdarjati, da je bilo od naše strani samo kakih 5 iz Trsta in so bili vsi drugi domačini, faktično pa jih je bilo na strani narodnjakov mnogo iz drugih krajev okolice, med temi mnogo takih, ki niti nimajo volilne pravice.

Socialni pregled.

Kleparji v Ljubljani so imeli te dni mezdnogibanje, vsled katerega je bila v eni delavnici dva dni stavka, ki je sedaj končana. Dosegli so zvišanje mezd za 5 odstotkov in stavbno doklado za delo izven mesta, ki iznaša do 4 kilometrov daljave 1 krono, nad 4 kilometre 1.40 K in v krajih z večjo draginjo 2 K. Ob sobotah se zaključilo delo ob 5. uri popoldan.

Delavni čas v Avstriji. Trgovsko ministrstvo je izdalo statistiko delavnega časa v vseh avstrijskih tovarnah. Iz obsežnega gradiva je razvidno,

da zakonito določen enajsturnik že davno ni več normalni delavnik. Strokovni organizaciji delavstva je pripisati, da obstoji v prav mnogih obrtjih deset — in deveturno delo: ponekod so dosegli delavci celo osemurnik.

Izključitev lesnih delavcev v Nemčiji. Veliki boj v nemški lesni industriji se nadaljuje. Izključitev organiziranih lesnih delavcev, ki jo je izvedla organizacija delodajalcev, se razteza na sledeča mesta: Berolin, Spandau, Šarlottenburg, Rixdorf, Weißensee, Kiel, Burg, Gorlice, Draždane, Lipsko, Halle, Barmen. Pričakovati je izključitev v mestih Guben, Oldenburg, Branibor, Landsberg. Smoter teh izključitev je zlomiti finančno moč Nemške zveze lesnih delavcev, da se je oslabi za nadaljne mezdne boje, na drugi strani pa obesiti delavcem na vrat neugodne mezdne pogodbe. Za boj vlada na obeh straneh veliko zanimanje. Vse delavstvo stoji s svojimi simpatijami na strani lesnih delavcev, vendar pokriva Nemška zveza lesnih delavcev velike vrste, ki jih vsak teden zahteva podpiranje izključenih delavcev, iz lastnih rezerv in tekočih dohodkov. Na drugi strani dobivajo delodajalci lesne industrije pomoč vsega podjetniškega razreda, da razpolagajo z obilnimi denarnimi stroški. Vendar se čutijo delodajalci v tem boju precej šibke in da bi hitreje ugnali moč Nemške zveze lesnih delavcev, raztegujejo izključitev na druga mesta. Vse nade stavijo sedaj na praznovanje 1. maja; sklenili so namreč odgovoriti s splošno izključitvijo in razveljavljenjem vseh delavnih pogodb, sklenjenih z Nemsko zvezo lesnih delavcev. Izključitev se s 1. majem bržčas še razširi, vsled česar tajnik mednarodne zveze lesnih delavcev znova opominja, da naj noben lesni delavec ne sprejme dela v Nemčiji.

Najnovejše vesti.

Budimpešta, 28. aprila. Državni zbor je rešil predlogo glede lokalnih železnic. Nato je izročil posl. Lengyela sodišču, ga zasleduje glede sodelovanja pri tatvini aktov; imunitetni odsek je utemeljil izročilni predlog z interesom pravosodja in da se da posl. Lengyelu priložnost, da varuje svojo čast pred sodiščem. Drž. tajnik Szterenyi je izjavil, da vlada nima v programu zakona o štrajkih; vprašanje misli rešiti v zvezi z delavskim varstvom. Pravico do štrajka treba omejiti tam, kjer zahteva to «javni interes».

Berolin, 28. aprila. Konservativci in svobodno-konservativni poslanci so stavili v deželnem zboru predlog, da vlada v prihodnem zasedanju predloži zakon o energičnem varstvu nemštva na vzhodu.

Berolin, 28. aprila. Vlada je v drž. zboru podala izjavo, da pripravlja čekovni zakon. Posl. Gamp je zahteval predložitev poštne hranilničnega zakona in podelitev doklade poštним uradnikom v vzhodni krajini.

Pariz, 28. aprila. Preiskovalni sodnik je naznanil tistim, ki so podpisali antimilitaristične pozive, da se uvede proti njim sodno preganjanje, proti čemur so prizadeti protestirali, češ, da niso drugzega storili kot to, da so izrazili svoje mnenje.

Pariz, 28. aprila. Naučni minister namerava ministerskemu svetu staviti predlog, da odstavi tajnika učiteljskega sindikata, četudi ga je disciplinarni svet oprostil.

Pariz, 28. aprila. Listi poročajo, da je papež orleanskemu škofu prepovedal udeležbo pri sprevodu v čast device orleanske, če se jo udeleže fransasoni.

Pariz, 28. aprila. Clémenceau je obljubil deputaciji kavarnarskih markerjev, da bo posredoval pri delodajalcih v tem smislu, da pripoznajo sindikat in razsodišče.

Madrid, 27. aprila. Listi objavljajo manifest, ki ga je podpisalo 900 republikancev, v katerem obsojajo politiko Salmeronovo.

Peterburg, 28. aprila. Listi vedo poročati, da postane Lvov, soustanovnik stranke mirnega obnovenja, drž. kontrolor.

Peterburg, 28. aprila. Car je sprejel kmečko deputacijo desniških strank; po avdijenci so pripravili kmečkim poslancem v Carskem Selu prihrizek.

Peterburg, 27. aprila. Socialistični listi «Zemlja i Pravo» «Narodni golos» in «Narodnaja Pravda» so ustavljeni. Današnja številka reakcionarnega «Ruskega Znamena» konfiskovana. Vsled tega, vsled hišne preiskave v uredništvu in zastran ostrega članka v oficijozni «Rosiji» vlada med resničnimi ruskimi ljudmi veliko razburjenje.

Peterburg, 28. aprila. Vlada namerava predložiti dumi zakonsko predlogo glede ustanovitve univerze v Sarafovem.

Čita, 28. aprila. Pod poslopjem mestne blagajne so našli mino; štiri storilce so na licu mesta prijeli.

Baku, 28. aprila. Promet na morju bo v kratkem normalen; mostvo na posameznih ladjah je že kompletno.

Vilna, 28. aprila. Dvina je prestopila bregove; tretjina mesta Disne je pod vodo.

Lahore, 28. aprila. Vsled nemirov so prejel prostovoljci iz arsenalov orožje in streljivo.

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v
tako gostilne,
kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše
glasilo. Agitujte „Rdeči Prapor“!
povsod za

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno
potrebno vsakemu volilcu in vsakomur,
ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski
list, ki ne bi smel manjkati
v nobenem bralnem društvu ali čitalnici
ter napredni hiši.

Priloge „Rdeči Prapor“ povsod!

Naročajte edino slovensko revijo Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1.50, za
četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnštvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih
zavodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov
spomenik, obsejajoča 48 strani, z lepim
ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer
franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja,
predavanje g. dr. Ivana Prijateja ob odkritju
Prešernovega spomenika v Ljubljani, po
40 vin. pri upravnštvo „Naših Zapisnikov“
v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; po-
slovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializem, 70 vin.

P. Mihalek: Iz nižnj življenja, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošure:

Program socialne demokracije, po 4 vin.,
po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po
pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust
po dogovoru.

Vsaka pomareba in ponatek je kaznivo.
Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih
ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 ve-
lika specialna steklenica s patentnim
zaklepom 5 K.

4 52—26

Thierryevo centifolijno mazilo

proti vsem, še tako starim ranam,
vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka
K 3-60. Razpošilja se le proti po-
vzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta po-
vsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih
pisem zastonj in franko.

Člani

pogrebne družbe uslužbencev
c. kr. drž. žel., c. kr. priv. juž.
želez. in c. kr. poštah in brzo-
javah javnih uradov v Ljubljani

se opozarjajo

da se mesečni doneski za v Ljubljani
bivajoče vplačujejo izključno le v gostilni
„pri Dalmatincu“, Sodnijske ulice št. 4,
in sicer vsako prvo in drugo nedeljo v
meseču od 9. do 12. ure dopoldan.

V Šiški stanujoči člani vplačujejo
svoje doneske vsako tretjo nedeljo v
gostilni „pri Celarcu“ v Spod. Šiški
od 9. do 12. ure dopoldan. 6—4

Ravnotam in ob istem času sprejemajo
se tudi novi člani, ki lahko prijavijo svoj
vstop tam poslujočim društvenim funkcionarjem.
Za doneske, ki se drugje vplačujejo,
na noben način društvo ne jamči,
kar naj blagovole člani vpoštevati.

Za društveno vodstvo

Komac Anton
tč. blagajnik

Petrič Josip
tč. predsednik.

„Rdeči Prapor“ izvod po 10
v se dohaja
v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta;
Franz, dr. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra
cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svalek, Glavni trg;
Sešark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg;
Kleinstejn, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, Ste-
vilka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Zidovske
ulice 1. — Kranj: Karol Florjan, knjigarna.
Jesenice: Jakob Metar, štev. 101. — Trst: Lav-
renčič, Piazza Caserma. — Trst Rojano: Močnik,
tobakarna — Gorica: Krehelj Peter, Kapucinske
ulice štev. 1. Schwarz, Šolske ulice. — Reka: Ri-
cardo Camera, Corso 16.

Polniki v Ameriko
Hateri kolijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
Simonu Hineleku
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Vsakoverstna Pojasnila daje se brezplačno.

Stanje hranil. vlog:
22 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
760.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3
poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do
4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdržene obresti vsa-
kega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica
iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

ZA VARNOST VLOG JAMČI POLEG LASTNEGA REZERVNEGA ZAKLADA
MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA Z VSEM SVOJIM PREMOŽENJEM IN VSO
DAVČNO MOČJO. DA JE VARNOST VLOG POPOLNA, SVEDOČI ZLASTI
TO, DA VLAGAJO V TO HRANILNICO TUDI SODIŠČA DENAR MLADO-
LETNIH OTROK IN VAROVANCEV. 4 26—26

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne
listine pa po 5% na leto.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakoverstno izvrševanje tiska od navadne do naj-
moderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter
opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja
dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje,
cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošure, cirkularje, reklamne liste, lepake,
opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadružno
knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavilke, dopisnice, jedilne liste,
vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno.
V isti založbi je izšla tudi času primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnozbornski volilni red.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52—47

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

Sodrug, organizirajte se!

RODEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Tristopna pelit-vrstica 26 vin. za enkrat, 12 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

35. štev.

V Ljubljani, v torek, dne 30. aprila 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rodečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: **Opravništvo »Rodečega Prapora«**, Ljubljana, Frančiškanske ulice slav. 8/1.

Prvi majnik.

Večen je boj...

Lani je bil delavski praznik v znamenju boja za splošno in enako volilno pravico. V temeljnih razmajana država je iskala rešitve v zdravilu, katero so ji ponujali delavci že desetletja; ali njen organizem je bil že tako oslavljen, da ni našla energije za zavžitek medicine. In delavci, ki so potrebovali volilno pravico iz drugih razlogov kakor država, so ji morali po sili vlivati sredstvo, katero naj ji povrne zdravje.

Ošabno so v majskem času še dvigali glavo sovražniki splošne volilne pravice. Niti za hip niso delavci smeli odložiti orožja in ko so se pripravljali, da praznujejo svoj dan, so morali s skrbjo misliti na usodo volilne reforme in na odboj nevarnosti, ki ji je pretila.

Letos je volilna pravica posest ljudstva. Zmagovito je končal boj proletarijata. A nobena zmaga ne da delavstvu miru in pokoja. Od boja mora stopati v boj. Priborilo si je orožje in sedaj ga mora vihreti. Tudi letošnji majnik je praznik boja, tistega večnega boja, ki lahko menja oblike, ki pa ne more biti končan nikoli, ker je življenje boj.

Nič ne bi bilo žalostno, da mora imeti človek vedno pri rokah meč. Ali žalostno je, da je boj se tako surov in da se je treba boriti za nizke cilje, ki zapirajo prosti izgled k višjim in najvišjim. Žalostno je, da ni človeku zagotovljen njegov vsakdanji kruh, pa mora posvetiti največjo skrb vprašanju, kako si rešiti obstanek in pridobiti najnujnejše potrebe.

Za visoko življenje je ustvarjen človek. Nad vse živalstvo ga je dvignil razvoj. Take so njegove telesne in duševne zmožnosti, da se lahko spušča na vsakem polju v boj z naravo; otme ji lahko vsako njeno tajnost, v vsako njeno moč upreže v svojo službo. Navzgor gre lahko pot človeštva in oči ne dosežejo vrhunca, kamor ga lahko povzdigne njegovo delo.

In vendar se potikamo po nižavah, tičimo v blatu, kajti gnusna skrb za potrebe želodca nas pritiska in tlačí k tlom. Kakor orel bi se človek rad dvignil k solncu, ali po zemlji mora iskati hrane, pretepati se mora zanjo in njegove peruti oslabe.

Zakaj tako? Ali more rez biti tako?

Prvi majnik je in tisti, ki ustvarjajo materialno bogastvo tega sveta, so odstopili od strojev, odložili so orodje, prišli so iz jam na dan, pa počivajo in praznujejo. Po sili jih gonijo gospodarji zlata v mučilnice, a oni, ki ljubijo delo; odgovarjajo: Danes je naš dan. Danes praznujemo.

Oni praznujejo. A tisti, ki zbirajo plodove delavske pridnosti, vidijo, kako se razblinjujejo sanje o njih vsegamogočnosti in veličini. Kako bi bilo, ako bi praznovali otroci današnjega dne cele tedne, cele mesece? Kako bi bilo, ako se milijoni rok ne bi gibali in ne bi ustvarjali, brez česar ne more živeti človeštvo?...

Delavci praznujejo svoj dan, ta dan, ki so si ga izbrali svobodni, s prosto voljo, s svojo voljo in s svojo solidarnostjo. Ne, da bi primanjkovalo

praznikov v koledarju; še preveč jih je marsikateremu očetu velike družine. Ali njih praznovanje govori. Dotim so godovi cerkev in držav izgubili prvotni pomen, pa jih varuje le še tradicija, je prvi majnik simbolističen praznik in vsak zavedni delavec ve, zakaj ga praznuje.

Človek sem, kakor drugi ljudje — ta ponosni konfiteor plava danes neizrečen na usnah tisočerih, stotisočerih delavcev, ki so se dvignili iz poniženja, pa upirajo oči v jasne višave.

Silni so, kajti brez zlata in srebra, brez ponosnih palač, brez državnega in cerkvenega dostojanstva, brez zvencevih naslovov in bleščečih odlikovanj imajo velikansko moč. Njih rokam je izročeno delo in brez njih ni nobenega užitka na planetu Zemlja.

Človek sem, ali vzeti ste mi hoteli človeško dostojanstvo. Ponižati ste me hoteli izpod črne živine, Vi, ki imate zahvaliti naši pridnosti vse, kar imate! Neizmerno je bogastvo, ki smo ga znesli na kup v potu svojega obraza; a kaj imamo od našega truda in od naših žrtev? Vi ste si uredili svet tako krasen in prijeten, kakor ni bil niti v raj; nas s'e pahnili tja, kjer je hujše kakor v peklu. Storili ste tako, ker smo Vam izročili moč, misleči da boste pravični. Ali pravica se opira na moč; in ker smo vam dali moč, smo ostali brez pravice.

Toda glejte! Razpočil je led in kali poganjajo iz zemlje. V naših srcih pa se je zbudilo izpoznanje. Varuhi in jerobi so naš izdali. Samo z lastno močjo dosežemo svojo pravico.

Trd je boj za vsakdanji kruh in malo je zadoščenja v njem. Ali vi ste hoteli, da se moramo obupno boriti za tisto, česar je dovolj na svetu in kar ustvarjamo sami dannadan, vsako uro in vsaki trenotek. Ko ste hoteli tako in bojevali se bomo, dokler ne zmagamo. Šele kadar nam bode zagotovljen vsakdanji kruh, lahko dvignemo oči k višjim ciljem, k smotrom, po katerih hrepenimo kakor najplemenitejša srca v človeških prsih.

Naša je moč. Poglejte našo armado danes, dne 1. majnika. Poglejte v prazne tovarne in jame danes, ko praznujemo mi. Ako Vas obhaja strah, je mirna naša vest. Vi ste hoteli tako. Prisilili ste nas na boj in bojevali se bomo brez bojazni, kajti vsakega prvega majnika nas je več. Naša vojska narašča, naša duševna moč se dviga. In vesel in ponosen je naš klic:

Naprej, naprej do zmage!

Naloge državnega zbora.

Meščanski političarji zagrinjajo naloge državnega zbora kaj radi s pajčolanom tajnosti, kakor sploh prikazujejo politiko za nekaj nadstvarnega, nekaj izvensvetovnega, za nekaj, kar je setavljeno iz samih ideologizmov, iz samih imaginarnosti in imponderabilij. Dolgo časa so si znali na ta način ohraniti patent do politike in braniti ljudstvu vstop v njen hram.

S plošno in enako volilno pravico se izpremeni to, in če se prav premisli, se ni čuditi, da se je Tavčar do zadnjega upiral volilni reformi in da sta mu slepo sledila Ferjančič in Plantan, dočim se je Gabršček hladil v Tolminu. In bolj se je čuditi, da se je Šušteršič s svojimi ljudmi zavzemal za volilno reformo tako, kakor da ga more

ona kar z enim mahom posaditi na ministrski stol.

Prva posledica splošne in enake volilne pravice je ta, da začno doslej politično indiferentni ljudje vpraševati: Kaj je pravzaprav ta parlament? Kaj je z njim? Kaj s temi poslanci, ki jih imamo voliti?

Prijetno je bilo v prejšnjih časih, ko se je kandidat v mestu potkal na prsa, pa je zaklical: »Častita gospoda! Jaz Slovenec — Vi Slovenci — mi Slovani — za Slovenstvo — naša mila domovina — domovina...» pa se je razlegalo »Živio« po dvorani, po okolici, po mestu...

Prijetno je bilo, ko je stopil župnik na prižnico: »Ljubljani v Kristusu! Bog je zapovedal, za sveto vero, proti antekristu, voliti moramo Naceta Pavliho iz devete dežele...» in ljudje so zmolili svoj očenaš, položili svoj offer, pa je bilo vse prav.

Kaj vse drugo!... Davki?... »E, davke se mora dajati cesarju!« — Militarizem?... »I, soldate jemlje cesar...»

In tega idiličnega življenja bo sedaj konec. Nič več se ne opravi vsega z ginjenim glasom in s solzo v očeh. Prihajajo ljudje pa vprašajo:

Kaj pa kruh? Kaj je s kruhom, gospoda? Nam je treba kruha in našim otrokom in našim starcem. Treba nam ga je, dokler smo zdravi in kadar obojimo in kadar onemoremo; če umremo ga potrebujejo naše vdove in sirote. In dosti ga mora biti, in tečen mora biti in zdrav. Znati moramo, kar je treba, da se ga doseže. In zadovoljnosti nam je treba, da nam tekne. In vsa pota do njega morajo biti odprta. Kaj bo s kruhom — gospoda?

Lepo je naštudiral kandidat svoj lepi govor, poln poezije; pa naenkrat ga vprašajo takole! Zaman pripoveduje in poje, kako surov je tak materializem, kaj je vzvišeno nad želodcem, kaj je idealno. Ljudstvo je zapopadlo, da so bile flavze, s katerimi se ga je pitalo; ljudstvo zapopada, da je politika zelo prozaična reč, zapopada, da je glavna naloga državnega zbora, skrbeti za kruh!

Zato ne bo izročalo svoje usode tistim, ki so siti pogače in fazanov; ne tistim, ki beračijo za drobtinice, ampak volilo bode poslance, ki se bojujejo za pravičen kruh, katerega naj uživajo vsi v enaki meri in z enako slastjo.

Ljudstvo ne bode volilo tistih, ki imajo nož v rokah, pa bi rezali sebi velike kose, drugim pa dajali odpadke, ampak hotelo bode imeti v državnem zboru zastopnike, ki se znajo upreti krivici in milosti, pa se bojujejo zgolj za pravico.

Materialne so naloge parlamenta in kdor zatajuje to, njemu ni zaupati. S tega stališča bode odločevalo ljudstvo, ko pojde dne 14. maja volit svoje poslance.

Kapitalistična mednarodnost.

Brez števila so naši dokazi, da je mednarodna organizacija delavstva na gospodarskem polju neizogibna, ker je izkoriščanje delavnih moči mednarodno. In dokazovali smo, da nima ta mednarodna solidarnost prav nič opraviti z narodnimi čuti delavcev, temveč so mednarodno organizirani delavci lahko prav dobri Slovenci in Slovani. Naši narodnjaki ugovarjajo. Obesili so se za besedico »mednarodnost«, komentirali so jo za »breznarodnost«, pa glodajo kost, brez konca in kraja.

Sodrugji in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

Dobro! Ako je mednarodnost to, kar breznarodnost, tedaj so naši gospodje kapitalisti breznarodni, holj, kakor najbolj rdeči socialist.

Na Dunaju je zboroval te dni kongres stavbnih podjetnikov. Bil je internacionalen, podjetniki vseh avstrijskih narodov so se ga udeležili. Osnovni državni zvezo stavbinskih obrtnikov. Lep izraz: «Obrtniki», ampak gospodje ga rabijo po krivem, ker so kapitalisti in industrijalci. Seveda je tudi ta zveza mednarodna. Njen smoter je: Boj proti stavbinskim delavcem vseh narodov.

Narodni čut, ki igra v volilnom boju naših liberalcev in klerikalcev glavno ulogo, je popolnoma potlačen. Nemski podjetniki bodo nastopali proti delavcem in pomagali jim bodo podjetniki vseh narodov. Slovenski podjetniki bodo hoteli porezati peroti delavcem in neslovenski podjetniki jih bodo podpirali. Slovenskim rojakom bodo hoteli slovenski kapitalisti zmanjšati vsakdanji kosček kruha; gospodje ne bodo videli v njih slovanskih sobratov, oglasil se ne bode glas krvi in narodne solidarnosti. Samo kapitalistična korist jih vodi, profit jim je edino geslo in da ga dosežejo čim več, se združijo z Nemci in z Italijani, pa če bi imel vrug stavbinska podjetja, združili bi se tudi z njim.

Njih načrt je gotov. Z novim letom 1909 naj polečejo vsi kolektivni ugovori. Z novim letom, torej v času, ko počiva vse stavbinsko delo, pa ne bi imeli delavci nobenega bojnega sredstva. Poteko naj vsi ugovori obenem, da bi bili delavci prisiljeni, sprejeti takoj na milost in nemilost pogoje, ki jih hočejo diktirati podjetniki, ali pa začeli boj na čeli črti, v tako velikem obsegu, da ne bi zadostovala zanj sredstva delavskih organizacij. Uzor iz Nemčije hočejo posnemati. Tako mislijo premagati strokovno organizacijo, vpeljati akordno delo, vpogniti delavce v najkrutejši jarem. In v svojo službo hočejo vpreči tudi državni zbor, sodnije in policijo. Postava naj bi prisilila strokovno organizacijo, da povrnejo škodo, ki jo imajo podjetniki od štrajkov. Tako naj bi dobila organizacija zadnji udarec.

Razredni boj v najokrutnejši obliki razglašajo podjetniki. Delavcem pa očitajo, da volijo — razredni boj! In sedaj stojimo na pragu državno-zborskih volitev. Liberalni in klerikalni kandidati trobijo, da bodo zastopali na Dunaju koristi vseh. Mnogo jih je med njimi, ki niti ne vedo, kakšno neumnost so izrekli s tem. Tudi gospod Hribar je menda med njimi. Ali taka splošna fraza ne more zadostovati delavcem. Oni hočejo popolne jasnosti in natančnosti.

Gospoda — tako je vprašanje:

Kapitalisti zahtevajo, da se odpravi koalicijsko svobodo delavcev, delavci zahtevajo, da se jo razširi. Kapitalisti terjajo zakone proti štrajku, delavci terjajo popolno pravico štrajka. Kapitalisti zahtevajo naredbu, da naj sodišča strožje ravnajo z delavci, a delavci zahtevajo popolno enakost pred zakonom.

Odgovarjajte, gospoda, ki lovite delavske glasove! Ali hočete ustrezati kapitalistom, ali delavcem? Da oboje ni mogoče, vidite. Torej — odgovor!

Politični odsevi.

Razžaljenje veličanstva. Vlada je predložila nemškemu drž. zboru načrt zakona glede razžaljenja veličanstva. Zakon nima namena to pravno snov definitivno rešiti, načelna ureditev je pridržana za poznejši čas, ko se bo ves kazenski zakonik temeljito revidiral. Čas je že, da se iz kazenskega zakonika vržejo zastarele določbe glede razžaljenja veličanstva, zastarele po izmeri kazni, ki ne stoji v nobenem razmerju s ostalimi kazenskimi čini, zastarele po svojem izjemnem stališču, kajti tudi čast veličanstva je po splošnih določilih glede varstva osebnosti časti zadosti varovana. Do take radikalne reforme se, kot rečeno, ni povzpela nemška vlada, novi načrt določuje le, da treba za sodno preganjanje tega delikta izraženega in direktnega namena, povišati veličanstvo v časti, dalje se uvede kazensko postopanje v slučaju najnevarnejše žalitve le na privoljenje pravosodne uprave in stvar v 6 mesecih zastara. S tem se nekoliko pripre duri neokusni denunciaciji, ki je baš v tej točki silno razvita. — Kdaj dočakamo v Avstriji zboljšanje?

Afera Puttkamer v Nemčiji. Grehu kamerunškega guvernerja Puttkamra, ki so opozorili javnost na zanikerno kolonialno gospodarstvo, so prejeli pre disciplinarno zbornico milo kazni: guver. Puttkamra je zadel oster ukor in 1000 mark denarne globe. Sodba je izredno mila, ker ne izključuje

nadaljnega vstrajanja njegovega na dosedanjem mestu, in ni verjetno, da bi se državni zbor z njo zadovoljil, tem manj, ker obsojen ni bil ves avtokratični sistem Puttkamra, ki je nemško kolonialno politiko silno oškodoval, temveč le nekaj posameznih pregreškov. Glavna točka, okrog katere se je gibal obtožba, je bila zgotovitev na napačno ime se glasečega potnega lista svoji priležnici, ki jo je v oslajanje svojega življenja privedel seboj iz Berolina, jo izdajal kot svojo sestrično in ki je nastopala v koloniji kot kraljica. Disciplinarna kamora se je postavila na čudno stališče da je Puttkamer ravnal v — dobri veri. Druga točka je bila protipostavno poseganje v pravosodje: nekoga sodnika je zdelal vsled njegovega sodnega delovanja, češ, da je premil nasproti črncem. — Čudno in značilno za nemško kolonialno politiko je pač to, da je Puttkamer vzlic slabim spricvalom svojih prejšnjih predstojnikov, splezal na mesto z neomejeno močjo. Edina razlaga je dejstvo, da si je ta, po svojih zinožnostih zelo skromni mož, zbral za očeta nekdanjega ministra, in za strica državnega kancelarja Bismarcka.

Francoska vlada in uradniški sindikati. Sindikati drž. uradnikov grené vladi že nekaj časa življenje. Novo brco je prejela od disciplinarne sveta v senškem departementu, ki se je postavil na stališče, da sindikati postavno niso prepovedani, takisto ne pripadnost h konfederaciji dela. Ergo ne zadene učitelja noben kazni vreden greh. Francoska vlada mora pred vsakršno disciplinacijo uradnika, poslušati ukrep disciplinarne sveta, ki je sestavljen iz uradnikov dotične stroke, ne da bi bila vezana nanj. Ni še gotovo, kaj bo vlada storila z učiteljem ali jih bo odpustila ali odložila odločitev za poznejši čas, da izreče parlament svojo besedo. Da ta sindikatni pravici drž. uradnikov ne bode preprizna, je po njega kapitalistični večini precej naravno, in tudi iz nastopa izvrševalnih odborov radikalne in radikalno-socialistične stranke, da se sleharno disciplinarno postopanje ustavi, se ne da prav nič sklepati na bodoče stališče. Zagovorniki popolne koalicijske svobode drž. uradništva bodo prejkotne vstali v manjšini, ki se bo skladala iz socialističnih skupin in dela radikalne ter radikalno-socialistične stranke.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu volilcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o domači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši. Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Dopisi.

Hrastnik. V «Narodnem Listu» od 26. t. m. lažejo Roševi fantje, da smo socialni demokratje uvideli, da za nas ni zmage in da se jih je že cela vrsta odločila, da bodo glasovali za Roša. Dopis je tako nesramen in lažnjiv, da bi mogoče res v brežiškem ali sevniškem okraju naši pristasi mislili, da je na tem kaj resnice. Zaraditega izražamo na tem mestu, da je to najnesramnejša laž in podkanje «Narodnega Lista», zagrešeno po Roševi laži. V Hrastniku ne bo nihče nas glasoval za Roša, ker ga poznamo; če ne bode nikjer več simpatije za njega, ne bo dobil 5 ducatov glasov v celotnem volilnem okraju. Vse volilce pa opozorimo, da se ne dajo premotiti od «narodnih lažnjivcev». Mi bomo volili enoglasno Miha Čobala iz Zagorja. Gospodu Koželju, vodju konsumnega društva, ki so ga socialni demokratje obvarovali, da ga ni trboveljski Draž signal iz službe, za danes svetujemo, naj bode miren in naj ne menja svojega političnega prepričanja, kakor se menja pomladno vreme.

Sledi deset podpisov iz Hrastnika.

Zagorje ob Savi. Iz raznih občin, kakor iz Smartna pri Litiji, St. Vid pri Zatični, Višnjagora, St. Jur pol Kumom, Radeče in Vače je dobil volilni odbor naše stranke dopise, kako grdo lažejo naši klerikalni nasprotniki in obrekujejo stranko, kakor tudi našega kandidata. V istih dopisih se nam zatrjuje, da je povsod večina za našega kandidata Ivana Cankarja. Ker pa imajo ti gospodje strah, da bode naš kandidat zmagal proti grajščaku Povšetu, se trudijo sedaj na vse mogoče načine, prirejajo shode na najvišjih hribih, lažijo od hiše do hiše, ter pripovedujejo ljudem razne bajke o socializmu. Nekaj iz teh pisem se nam zdi potrebno

omeniti. Tako smo dobili par pisem, da agitatorji gospoda Povšeta pripovedujejo, da ga bota tudi liberalna stranka volila ter pravijo, da ustanovita v slučaju izvolitve Hribar in Povše svoj klub. Mi smo pa prepričani, da je to počenjanje klerikalnih agitatorjev samo volilni maneवर. Radovedni smo, kaj poreče «Slov. Narod» k temu. — Iz učiteljskih krogov nam prihajajo pisma, ki se navdušeno izražajo za našega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja. Tudi na vseh shodih, ki jih je dosedaj priredil Ivan Cankar, so se volilci izrekli enoglasno za njega. Volilci sodnih okrajev Litija, Radeče in Višnja gora naj se ne puste od klerikalcev zapeljati s takimi infamnimi in podlimi sredstvi in naj nevstrašeno volijo na dan 14. maja vsi, ki so napredni in svobodnomisleči enoglasno našega kandidata Ivana Cankarja

Socialni pregled.

Železniška nesreča pri Krivi Vrbi pred adiščom. Sočna razprava, o kateri smo že zadnje na kratko poročali in ki je končala z dvemesečnim zaporom obtoženih uradnikov, je pokazala na kako nezaslišan način izkoriščajo železniška podjetja moči svojih uslužbencev in kako lehkomiiselno se igrajo z življenjem potujočega občinstva in osebja. — Strojni asistent Lederer je bil pred katastrofo v službi nepretrgoma od 8. ure zvečer do pol 10. zjutraj; potem se je vlegel k počitku, da je ob 2. popoldne zopet nastopil. Postajenačelnik Niedermayer pa je bil v službi od 5. ure zjutraj do 8. ure zvečer s polurno pavzo opoldne. Ta pretirana 14 in 15 urna naporna služba je oba tako ubila, da sta bila za delo na progi, ki zahteva velike zbranosti, popolnoma nesposobna. Vsled nepazljivosti, ki je pri človeku, o pretirane službe utrujenem in ubitem, razumljiva in naravna, se je zgodila žalostna katastrofa velikih posledic; 2 osebi sta zgubila življenje, 13 jih je zadela težka, 72 lahka poškodba — 87 nedolžnih žrtev in k temu je treba pristiti še oba uradnika, ki ju je doletela sodna kazen. Oni, ki je kriv, je odšel prost in nezakazovan. Nekaznovan je ostal glavni in edini krivec, tisti lakomni sistem, ki zametava tuja življenja, ki z bič m velike odgovornosti goni utrjene uslužbence na težko delo, katero zahteva čilega človeka, iz edinega razloga, da prihrani pri osehju nekaj kron in izkaže koncem leta čimvečji — četudi krvav — dobiček. Ali bo to, sodno dokumentirano nečloveško in zločinsko ravnanje železniških kapitalistov, zbudilo in zganilo javno vest, da posadi prave krivce na zaženo klop?

Bolniški sklad tobačnega delavstva. Vsled popolnega nedostatka zavarovanja proti onemoglosti je osnovala tobačna režija po l. 1882, ko je bil sklenjen zakon o bolniškem zavarovanju, t. zv. podporni fond v katerega vplačuje izključno delavstvo svoje doneske in iz katerega je prejemale v slučaju onemoglosti podpore. Ker so se začele podpore izplačati koj ob ustanovitvi, je bil podporni fond od prvega začetka sem pasiven. Tobakna uprava si je pomagala s tem, da je protipostavno jemala denar iz bolniškega zaklada, tekem 17. let je odškodovala bolniški fond za približno 600.000 kron, vsled česar delovanje bolniških blagajn tobačnih tvornic daleč zaostaja za delovanjem od delavstva samega upravljanih bolniških blagajn. Dočim so nekatere poslednjih uvedle maksimalne prejemke, posvetile svoje delovanje oskrbovanju rekonvalescentov in jetičnih, gre tobačnim delavcem se za minimalne prejemke trda. Kakšna coklja za bolniški fond je bil podporni zaklad, je razvidno n. pr. iz tega, da je znašala povprečna bolniščina tobačnih delavcev in delavk 91 vinarjev na dan, dočim je plačevala — da vzamemo en vzgled — splošna delavska bolniška blagajna 1 K 58 vinarjev. Razumljivo je da se je organizirano tobačno delavstvo v prvi vrsti potezalo za preuredbo invalidnega delavstva preskrbovanja in pa za ločitev podpornega fonda od bolniškega fonda, s čimer se ustrezne jasnemu besedilu postave, katera tako spojitev izrečno prepoveduje. Drugo vprašanje pa je: Kaj je z onimi 600.000, za katere je tobačna uprava tekem let protizakonito odškodovala bolniški zaklad? Nedvomno je prokleta dolžnost tobačne režije, da vrne vsoto, ki si jo je pritipostavno osvojila. S to vsoto bi bila zagotovljena ustanovitev doma za jetično tobačno delavstvo. Tretja zahteva delavstva je, da se onemoglim delavcem da, kar jim iz podpornega zaklada gre; to je njih pridobljena pravica, ko so se namreč delavci, pritožili proti gospodarstvu v bolniškem in podpornem fondu, je uprava kratko in malo ustavila izplačevanje podpor iz podpornega zaklada v slučaju onemoglosti in tako so tisti, ki so od ustanovitve dosedaj vplačali lepo svoto 60 90 kron, v nadi, da ob onemoglosti prejmo mesečnih 6 kron podpore, ob ves denar. V tej točki se je izvršila po novem odloku prememba, da se provizorična reforma raztegne tudi na one delavce in delavke, ki so postale invalidne še pred letom 1907. Organizacija je dosedaj torej zopet lep vspeh.

bodo eksistirali še ljudje, ki bodo skrbeli z vsemi svojimi močmi, da se število teh za slovenski jezik gorečih ljudi ne bode skrečilo, skrbeli bodo, da ti ljudje ne bodo gladi umirali, da jim ne bo manjkalo izobrazbe in dušnega razvedrila v slovenskem jeziku, toda naroda, slovenskega naroda ne bo več. Vse to pa se bo, kakor vse kače, zgodilo v kratkem času, kajti število slovenskih zlobnežev, (ti namreč niso nevedneži, ker so približno na obrazem ljudje) raste od dne do dne, čim spoznavajo, da je socialno-demokratsko umevanje in tolmačenje naroda pravilnejše in resničnejše.

Socialni demokratje mnogo ne pijo, to je bil refren petkovega uvodnika v «Slov. Narodu». Sama treznost jih je, kakor v politiki tako v pijači. Tolazil je tiste posamezne gostilničarje, ki vidijo svoj poklic v tem, da so se zagnali dosti nepremišljeno v agitacijo proti našemu kandidatu, da ne bodo imele zelo občutne skode, če se jih bomo začeli izogibati. Potem pa tudi takole od strani bahavo namigava, da se socialni demokratje puncto pijače, niti ne morejo meriti s čistokrvnimi liberalci. Mi se v to konkurenco z Narodovci ne spuščamo, in morda je to res le izraz tozadevne naše slabosti. Narodove teze se celo lojalno potrdim, saj je naša lepa navada tudi nasprotniku priznati sposobnosti, ki se mu odrekati ne dajo. Toliko, kar se tika «Naroda». Kolikor se zadeva dotičnih gostilničarjev, pa tole. Stojimo na stališču absolutne volilne svobode: vsakdo imej neskaljeno prostost glasovati po svojem najboljšem prepričanju. Zatorej zahtevamo, da uživajo tudi tisti gostilničarji, ki se v svoji politični kratkovidnosti prištevajo liberalcem, popolno volilno svobodo in naj prejemajo zaslužek od kogarkoli. Zatorej bomo tudi z vso strogostjo stopili na prste liberalni gospodi, ki gradi vse svoje politično upanje na precejšnje število gospodarsko odvisnih ljudi: uradnikov, uslužbencev, hlapcev i. t. d. Glede agitacij pa je stvar taka. Nespodobno je od gostilničarjev, če napravljajo iz svojega lokala, ki vabijo vanj pristaše vseh strank, permanentni agitacijski lokal, v katerem se na neokusen in brezobrazen način žali tuje politično prepričanje po inicijativigospodarjasamega. Naši ljudje ne obiskujejo gostiln zato, da bi se jih nadlegovalo z razpečevanjem trohlega liberalizma in zato naj si dotični gostilničarji, ki goje v svojih prostorih tako počenjanje, sami pripišejo vse posledice, ki izvirajo iz tega. Naša strankarsko-politična dolžnost pa je, da opozarjamo somišljenike na take gostilne, in to bomo tudi storili.

Delavci trdijo Matthian in Binder so prosili, naj se jim dovoli mesto prvega majnika letos izjemoma praznovati dne 14. maja. Obe trdki sta to odklonili, češ, da imajo delavci po pogodbi prvi majnik prost. Svetovali bi gospodom podjetnikom,

naj ne uganjajo neslanih burk s to rečjo. Nihče ne bode zabranil zavednim delavcem, da se poslužijo svoje volilne pravice. Dan 14. majnika bode prost, ker je potrebno, pa je gotovo v interesu delodajalcev, da ne izzevejo zaradi tega konfliktov.

Okoliščanska stranka. Tako se je prekrstila tržaska narodna stranka, če smemo verjeti bosedam italijanskega agitatorija dr. Mandiča. Čudno znamenje na vsak način, če je to resnica, za stranko, ki si ne upa več v okolico pod staro firmo narodnjastva. Vidijo torej, da fraze o narodnjastvu ne vplivajo več na ljudstvo, pa so si izmislili drugo, to je «skrb za okolico». S tem so pokazali tržaski narodnjaki, da so pravcati politični harlekini, katere bo treba izbrisati iz zapisnika resnih politikov. Le tako dalje, gospodje, in kmalu vas bo slana vzela. Program socialne demokracije bi tudi radi kritizirali, toda se še ne upate biti tako predrzni. Dočakamo pa tudi to še v najkrajšem času; saj prve potezice že delate po shodih. Ali ne pojde tako?

Plemenita borba. V petek je bil liberalen agitator pri treh socialnih demokratih in vsakemu je ponujal po 40 kron — seveda ne, da ga podkupi — le da bi agitiral za Hribarja! Mož je vedel, da ima opraviti s socialnimi demokrati. Zahteval je torej od njih izdajstvo in za to jim je ponujal

denarja. Res s plemenitim orožjem se bojujejo liberalci!

Cankarjevo predavanje v Trstu. — Dne 24. in 25. aprila je predaval Ivan Cankar o «slovenskem ljudstvu in slovenski kulturi». Obširnejši referat bi ne bil na mestu, ker izide predavanje kot brošura pri Schwentnerju. Predavatelja ni prišlo poslušat samo organizirano delavstvo, temveč tudi precejšnje število tržaskih rodoljubov; dvorana «Delavskega doma» je bila obadva večera polna. Viharno odobravanje občinstva je dokazovalo, da je govoril Cankar naravnost iz srca ne samo izobraženemu tržaskemu delavstvu, temveč tudi tistim redkim nesocialističnim Slovencem, ki še niso popolnoma omamljeni od puhlih narodnjaških fraz, ali pa, ki so začeli polagoma spoznavati smešnost in brezkoristnost teh fraz. Z napetim zanimanjem je poslušalo občinstvo Cankarjeva izvajanja o bankerotu naše takomenevane kulture in o edini poti do resnične kulture: osvobojenja ljudstva iz materialne in duševne sužnosti. — Naša ljubezniva «Edinost», ki je to pot pozabila na svojo principijelno dolgočasnost, je prinesla o prvem predavanju perfidno notico; o drugem predavanju je molčala — in je vedela, zakaj! Cankarjeva govora sta bila hud udarec za slamo-rezno politiko naših kulturno-političnih slamo-rezcev!

!! NAZNANILO !!

P. n. slav. občinstvu uljudno naznanjam, da se moja (popreje FR. IGLIČ v Ljubljani)

✻ Akcidenčna tiskarna ✻

ne nahaja več na Glavnem trgu št 11, temveč

✻ v Židovskih ulicah št. 4 v Ljubljani. ✻

Kdor želi torej poceni tiskovine, naj jih naroča direktno iz prve roke, in sicer pri

L. PEVALEKU (popreje Fr. Iglič)

✻ Akcidenčna tiskarna in trgovina s papirjem ✻
LJUBLJANA, Židovske ulice 4. 3-1

Objava.

Načelstvo podpisane blagajne daje s tem na znanje, da se bodo vršile

volitve 140 delegatov iz vrste delojemalcev

k občinam zborom te blagajne za dobo štirih let na podlagi imenika volilcev, sestavljenega po stanju članov z dne 31. marcija t. l. v skupinah po mestnih oddelkih tako-le:

- I. mestni oddelek, šolski del imenovan, volil bode 8 delegatov (rujave glasovnice) **v četrtek, dne 9. majnika 1907 l.** od 9. do 11. ure predpoldne, v restavracijskem salonu pri Ferlincu na cesarja Jožefa trgu.
- II. mestni oddelek, šentjakobski del imenovan, volil bode 18 delegatov (bele glasovnice) **v nedeljo, dne 5 majnika 1907 l.** od 9. do 11. ure predpoldne, v restavraciji „Katoliškega doma“ na Turjaškem trgu.
- III. mestni oddelek, dvorni del imenovan, volil bode 52 delegatov (višnjeve glasovnice) **v nedeljo, dne 5. majnika 1907 l.** ob 8. do 11. ure predpoldne v pisarni podpisane blagajne.
- IV. mestni oddelek, kolodvorski del imenovan, volil bode 55 delegatov (zelene glasovnice) **v nedeljo, dne 5. majnika 1907 l.** ob 8. do 11. ure predpoldne, v restavracijskem salonu „Pri levu“ na Marije Tereziji cesti.
- V. mestni oddelek, predkraj imenovan, volil bode 1 delegata (rdeče glasovnice) **v četrtek, dne 9. majnika 1907. l.** od 9. do 10. ure predpoldne, v restavraciji „Katoliškega doma“ na Turjaškem trgu.
- VI. mestni oddelek, mestu priklopljeni del Vodmata, volil bode 6 delegatov (rumene glasovnice) **v četrtek, dne 9. majnika 1907 l.** od 9. do 11. ure predpoldne, v pisarni podpisane blagajne.

Število vseh delegatov vgotovljeno je po skupnem številu blagajniških članov z dne 31. marca 1907 l., število delegatov v posameznih mestnih oddelkih pa po razmerju števila blagajniških članov v vsakem mestnem oddelku proti skupnemu številu delegatov.

Vsem delodajalcem, pri katerih delajo za volitev upravičeni, to je svojepravni delojemalci, dostavilo se je, oziroma se bode pravočasno še dostavilo toliko vabil (ki imajo služiti kot legitimacije in brez katere se nihče k volitvi pripustil ne bode) in glasovnic, kolikor so prvi imeli dne 31. marcija 1907. l. takih delojemalcev, zglašanih pri blagajni, v svrhu, da jih med dotičnike porazdele. Kdor izmed delojemalcev-volilcev ne bi iz kateregakoli vzroka dobil vabila in glasovnice, zglašili se more za ti listini v pisarni podpisane blagajne ob navadnih uradnih urah.

Za uvrščenje delojemalcev v posamezne skupine po mestnih oddelkih je bilo merodajno obrtno stajališče njihovih delodajalcev dne 31. marca t. l. in zamorejo prvi svojo volilno pravico izvršiti le v oni skupini, v katero so uvrščeni.

Katere ulice in trgi spadajo k nemu ali drugemu mestnemu oddelku, poizvedeti je v blagajniški pisarni ali pri mestnem magistratu.

Volilni imeniki so vsakateremu na vpogled in v svrhu morebitne reklamacije razgrnjeni v blagajniški pisarni.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Jos. Breskvar, načelnik.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

u Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodcih in steklenicah.

Steilka telefona 210.

Razpošiljanje blaga na vse kraje sveta! Najcenejša, največja eksportna trdka!

Prosim, zahtevajte veliki cenik, ki se pošlje zastonj in poštne prosto!

H. Suttner urar, Ljubljana

Mestni trg, nasproti rotovža prej v Kranju

priporoča svojo veliko, izborno zalogo finih **švicarskih ur,** briljantov, zlatnine i. srebrnine v vsiki izberi po najnižjih cenah!

V dokaz, da je moja laga res fino in dobro, je to, da je razpošiljam po celem svetu. — Na stotine pohvalnih pism je vsakomur prostovoljno na ogled, da se lahko sam prepriča.

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—27

Thierryeva centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3.60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pism zastonj in franko.

Vsaka poročila in pametne je kazivo. Edino pravi je

Člani

pogrebnege društva uslužbencev c. kr. drž. žel., c. kr. priv. juž. želez. in c. kr. poštah in brzojavnih uradov v Ljubljani

se opozarjajo

da se mesečni doneski za v Ljubljani bivaajoče vplačujejo izključno le v gostilni „pri Dalmatincu“, Sodnijske ulice št. 4, in sicer vsako prvo in drugo nedeljo v mesecu od 9. do 12. ure dopoldan.

V Šiški stanujoči člani vplačujejo svoje doneske vsako tretjo nedeljo v gostilni „pri Celarcu“ v Spod. Šiški od 9. do 12. ure dopoldan. 6—5

Ravnotam in ob istem času sprejemajo se tudi novi člani, ki lahko prijavijo svoj vstop tam poslujočim društvenim funkcionarjem. Za doneske, ki se drugje vplačujejo, na noben način društvo ne jamči, kar naj blagovole člani vpoštevati.

Za društveno vodstvo

Komac Anton Petrič Josip

tč. blagajnik tč. predsednik.

L. Mikusch

V Ljubljani Mestni trg št. 15

priporoča **dežnike in solčnike** po najnižji ceni.

Sodrugl, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. Agitujte povsod za **„Rdeči Prapor“!**

AUSTRO-AMERICANA

TRIESTE NEW-YORK

Polniki v Ameriko

Kateri želijo dobro, po ceni in xanesljivo potovati naj se obrnejo na **Simona Hineletra** v Ljubljani Telekovorske ulice 20. Šahovrstna Pojasnita dujo se brezplačno.

Velika trgovina

moških, ženskih in otroških čevljev

domačega in tvornikega blaga

Kongresni trg šte. 6

v Tamborninovi hiši.

Naročena dela se izvršujejo natančno po meri iz najboljšega usnja v elegantni obliki in po prav nizki ceni.

Matej Oblak

čevljarski mojster in trgovina s čevlji.

Lepa birmanska darila!

Zahtevajte samo „Union“ ure ker so najboljše, švicarske, le 1. vrste.

Srebrna cilind. rem.	3-20
„ „ „ „ „ „	5-—
„ „ „ „ „ „	6-50
„ „ „ „ „ „	7-60
Srebrna verzična	1-15
„ „ „ „ „ „	1-50
„ „ „ „ „ „	2-—
zlata damska ura	13-—

Velika zaloga briljantov, zlatnine in srebrnine.

FRAN ČUDEN

urar in trgovec na drobno in debelo n-sproti franči. cerkve v Ljubljani. Voliki novi cenik s kolektajem tudi po pošti zastonj.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsako rstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošure, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mitvaška naznanila, razpelaice, hranilne in zadružne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavilke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno. V isti založbi je izšla tudi času primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnozborski volilni red.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

4 52—48

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

v Ljubljani

priporoča sveje

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 163.

Telefon št. 187.

PRVI MAJNIK 1907

Kristusova procesija.

Ko je bil Kristus star dvanajst let, mu je sešla Marija haljo iz rdečega sukna; iz enega kosa je bila šita in rokavi so bili tako široki, da se je razgalila roka do ramena, kadar je pridigal; ta halja je rasla s Kristusom, šla je z njim na Oljsko goro in na Golgato...

Gospodov dan je bil; puhtelo je iz razoranih njiv, črešnje so cvetele na vrtu in breskve v vinogradih. Na cesti se je prikazal tujec, bos in gologlav; oblečen je bil v rdečo haljo, ki mu je segala do nog; svetli lasje so mu padali na rame, v tla je bil uprt njegov pogled.

Prišel mu je nasproti otrok, mladoleten, v cunjeh oblečen; na glavi je imel butaro drv in je jokaj, ker je bil lačen.

«Kam, otrok, in zakaj jokaš?»

«Truden sem in lačen!» je rekel otrok.

«Odloži to butaro», je rekel tujec, «in pojdi z menoj!»

Otrok je zvrnil butaro na cesto, prijel je tujca za roko in je šel z njim. Njegov drobn obraz se ni smejal prej nikoli, zdaj se je smejal; njegove plahe oči se niso svetile prej nikoli, zdaj so se svetile...

In se je ozrl tujec po polju in je vprašal otroka:

«Čegavo je to polje?»

«To polje je gospodovo.»

«Kdo ga orje, kdo seje tam in kdo žanje!»

«Mi orjemo in sejemo, moj oče in moja mati in naši sosede; gospod žanje!»

Ozrl se je tujec po polju, na desno stran se je ozrl in na levo, in takoj so usehnile vse bilke in je bila zemlja suha in nerodovitna.

In sta šla dalje.

Prišla jima je nasproti dolga vrsta ljudi; vsi so imeli cule v rokah in so gledali v tla. Moški in ženske, starci in otroci. Tudi otroci so bili tihi in so gledali v tla.

«Kam, ljudje božji?» je vprašal tujec.

In zapeli so vsi žalostno romarsko pesem.

«V Ameriko kruha iskat in zemlje in domovine!»

Tujec se je ozrl nanje, pogledal je vse po vrsti in nenadoma so se vsem zjasnili obrazi, ki niso bili prej nikoli jasni in veseli.

«Odložite cule in pojdite z menoj!» je rekel tujec.

In takoj so vsi zvrnili cule na cesto in so šli z njim.

Prišli so v vas, tako temno in žalostno, kakor da jo je bil Bog sam zapustil. Na pragih so stali ljudje, tihi in upognjeni; črni molki so rožljali med koščenimi prsti.

«Odložite molke!» je rekel tujec. «Tudi svete podobe obrnite in žegnančke izpraznite in pojdite z menoj!»

Ljudje so vrgli molke na cesto, obrnili so v zid svete podobe, izpraznili so žegnančke in so šli z njim.

Dolga procesija je bila, dolgo so romali. Pa so prišli do velike črne hiše s črnimi okni.

«Kdo domuje v tej hiši?» je vprašal tujec.

In so mu odgovorili:

«Tisti domujejo v tej hiši, ki nimajo ne doma, ne zemlje, ne domovine. Njih delo domuje tam, sami domujejo v bridkosti!»

Ozrl se je tujec in takoj so prišli od vseh steza in potov in kolovozov; trudni so bili in črni in žalostni; ko jih je osvetlil njegov pogled, so se nenadoma uzravnali, radost je zardela v njih obrazih, prijeli so se za roke in so šli z njim.

«Kam?» so vprašali.

Tujec ni odgovoril; šel je pred njimi v dolgi rdeči halji, njegovi svetli lasje se vihrali v vetru.

Šli so in so prišli v kraj, ki ga Bog ni blagoslovil. Kakor v grob je bil pogreznjen, od vseh strani so strmele v grob visoke črne skale.

«Čegav je ta kraj?» je vprašal tujec.

«Ta kraj je gospodov!» je odgovoril otrok.

Ozrl se je tujec, na levo je pogledal z žalostnimi očmi in na desno; in tedaj so se nenadoma odprle koče, plaho skrite pod skalami. In iz koč so prišli ljudje, upognjeni in trudni; sila jih je bila, požrneta je dolina.

«Odkod ste vi, ljudje božji?» je vprašal tujec.

«Izpod zemlje!» so odgovorili. «Črno zlato kopljemo pod zemljo, črno zlato za gospoda!»

Tujec je nagnil glavo in šli so z njim; lahek je bil njih korak kakor nikoli poprej; oči so gorele, v zmagovalstvu že, nič več v hrepenenju.

Šli so in dolga je bila procesija. Vila se je iz hriba v hrib, iz doline v doline. Pod senco te dolge črne procesije, pod senco rdeče halje in vihrajočih las so čudežno umirala polja, so veneli travniki; doline so se vzdigale, padali so hribi.

BIVŠI DRŽ. POSLANEC SCHUHMAJR.

«Kam?»

Tujec je šel, gledal je v tla in ni odgovoril.

Pa so prišli do hiše, ki je imela visok zvonik, in prišel jim je nasproti debel gospod v črni suknji. Debeli gospod je zardel v obraz in je vzdignil roko.

«Apage, satanas! ... Stran odtod, antikrist, da ti ne pljunem v lica!»

Zgodilo se je, da je tujec vzdignil glavo in odprl temne oči. Debeli gospod v črni suknji je sklenil roke nad glavo, zgrudil se je na kolena in je skril obraz v prahu...

V klanec so šli, zmirom višje; vsa pokrajina je bila pod njimi, jasno razgrnjena kakor na dlani. Pred njim se je svetila dolga rdeča halja, svetli lasje so gorele v solncu.

«Kam?»

Tujec ni odgovoril. Ko je stopil na hrib, je nagnil glavo in je zakril obraz z obema rokama. Zakaj velika je bila bridkost v njegovem srcu.

«Ne ozrite se, vsi vi tisoči in milijoni, ki ste koprneli za mano! Vsi, vsi ponižani in užaljeni, vsi vi usužnjeni in obremenjeni — zdaj, ko je vaš dan, pojte hozana in aleluja! Od bičanja in iz križanja, iz sramote in trpljenja je vzrasel naš dan — pojte mu hozana in aleluja!»

Šel je pred njim, visok in lep, v dolgi rdeči halji; in vsi so šli za njim, vsi ponižani in užaljeni, vsi usužnjeni in obremenjeni...

Šli so v svetel dan, ko se je zgrnila za njimi nad Sodomo strašna noč; sodbe noč in obsodbe.

Šli so z njim, tisti, ponižani in teptani so šli z njim, ki jim je rekel:

Božje kraljestvo je v vas! —

Ivan Cankar.

Tri pesmi Petra Bezruča.

Našim čitateljem podajamo v slovenskem prevodu tri pesmi češkega pesnika Petra Bezruča. To ime je psevdonim. pravega imena mu ne ve nobeden, kakor je tudi oseba pesnikova popolnoma neznana. Ugiblje se na vse strani, toda pravega še ni pogodil nihče. Pesmi je priobčeval pred leti v nedeljski prilogi «Časa», dnevnika čeških realistov. Dopolnil jih je v pismih iz raznih krajev, pa tudi odgovor je zahteval vselej na drug kraj, in sicer poste-restante. — Bezruč ni pesnik bogve kako širokega obzora, toda tista ena struna, na katero gode, kakor pravi sam, vedno eno in isto pesem, mu zveni tako mogočno, tako strastno in pretresljivo, da se čitalcu srce krči v prsih, a roka stiska v grozečo pest. Bezruč poje trpljenje in bedo, narodno in socialno, onega dela češkega ljudstva v Šleziji, ki biva v krajini pod pogorjem Bezkiđi okoli Moravske Ostrave, Privoza, Poljske Ostrave in Vitkovic. Krajina, kjer je rudnik ob rudniku, tovarna pri tovarni, plavž ob plavžu. Stotisoč ljudi diha tam dannadan, celo svoje življenje, zrak nasičen z ostrim dimom, ki se vali iz nešteti dimnikov, premogovnikov in plavžev; daleč na okoli, milje in milje v obsegu, visi težak, grd, siv oblak nad krajino. Neznani je tam jasen, solnčen dan, neznana sveža zelen in bistre, kristalno-čiste vode poznajo le iz pripovedovanja. A na zemlji in pod zemljo se peha in trudi stotisoč ljudi ter spravlja na kupe neizmerno bogastvo, toda ne sebi — ampak tujcu — kapitalistu; k prevzetnosti, ki je lastna velekapitalistu, se druži še nacionalna oholost. S tu označenega stališča je presojati Bezručove pesmi. Prevode je oskrbel g. Oton Zupančič mojstrsko, kakor je mogel in znal le on izmed vseh svojih slovenskih pesnikov — vrstnikov, Bezruča se razumeti ni prav lahko, kaj šele prevajati. Čitatelju se zdi, kakor da je silna strast in sovraštvo, ki polje po pesniku kakor vroča lava, vzrok, da ne more najti vselej pravega izraza. Tudi zunanja oblika, vse prej nego klasično umirjena, razodeva ono vehementno čustva, ki ga razodeva krepka, časih celo robata pesnikova beseda. — Bezruč je sedaj utihnil popolnoma.

J a z.

Jaz prvi sem tega tešinskega ljudstva, bard prvi z Bezkiđ, ki je govor dobil. Za tujim pohajajo plugom tam doli, mleko in voda jim teče iz žil. Boga ima enega vsak njih na nebu, drugi, še večji, na zemlji živi. Danj prvemu gornjemu v cerkvi plačuje, drugemu danj z krvi in z dlanmi.

Ta, ki je goré, za življenje da kruha, vodo dal ribi, metulju cvet. Ti, ti, ki v bezkiđskih si vzrasel planinah, tebi pod Liso dal božji ta svet. On dal ti te gore, dal te ti lesove, venje, ki jih razstila gaj; vse to ti vzel drugi le z enim je mahom, — v cerkvi potoži se onemu zdaj.

Moj sinko z Bezkiđ, boga in gosposko častiš, prav — to obrodi ti sadu. Angel-stražnik iz tvojih lesov te preganja, in ti tak globoko se klanjaš mu! «Tatiček iz Krasne! Je tvoje drevo to? Padi, poljubi v pokoro zemljo! To les je gosposki! Hajd z mano, tja v Frydek!» Ti, ti tam gori — kaj praviš na to?

Lej, jezik ostudni tvoj žali gospodo, nevoljen celo je angel stražar, Zavrzl ga! Bolje se bo ti godilo, tvoj sinek šele uvidi to stvar!

Tako je. Tak hoče gospod. Noč pada na narod moj, poginemo, predno zasine svit. V tej noči sem molil k demónu Osvele, jaz, prvi in zadnji bard z Bezkiđ.

Svečanje.

Na ramenu lankasterko, za klobučkom sivo pero, v srcu borovega lesa srečal me je markiz Gero.

Češko šolo nam ponemčil, poljske dal duhovne k fari. Zdal počiva — drago puško je prislomil k bukvli stari.

On, krvnik, mrzi moj jezik (ali gorske ljubi hčerke) dvajset le korakov stran je — jaz pa nimam lankasterke.

Kdo na moje mesto?

Tak malo krvi, a še ta iz ust mi vré. Ko grob pretké mi trava, ko bom gnail, kdo na moje mesto, kdo dvigne moj ščit? Noč zrla mi iz oči, iz nozdrvi mi plamen sukljal, v dim vitkovskih plavžev zagrnjen sem stal, naj žarelo je solnce, naj svod se večeril, z pogledi sem mrkimi vrage te meril; te žide, te grofe iz zlahtnega kova, jaz, grdi rudar, kot sem skočil iz rova. Diadem se je enemu s čela blestél, a pogled moj uprti le vse je skelel, moja stisnjena pest, moj upor, gnev rudarja z Bezkiđ in z gor. Tak malo krvi, a še ta iz ust mi vré. Ko grob pretké mi trava, ko bom gnail, kdo na moje mesto, kdo dvigne moj ščit?

Kandidatsko veselje.

MARK TWAIN.

Pred nekaj meseci so me postavili neodvisni v veliki državi njunjski za guvernerskega kandidata. Moja nasprotnika sta bila gg. John T. Smith in Blank J. Blank. V nečem sem prekašal oba ta gospoda — tega sem se zavedal, — in sicer po dobrem značaju. Iz časopisja je bilo razvidno, da so za nju, če sta sploh kdaj imela dobro ime, ti časi že davno minuli; očitno je bilo, da sta se v poslednjih letih seznanila z vsakovrstnim zločinskimi rokodelstvom. V tistem hipu, ko sem slavil svoje prednosti in se natihoma veselil, je razmedla globočine moje sreče misel, da bodo moje ime vlačili v najbližji dotiki z imeni teh ljudi. To me je vznemirjalo boljbolj. Konečno sem pisal o tej stvari svoji stari materi, ki mi je koj in ostro odgovorila:

«Vse moje življenje nisi ničesar zagrešil, da bi se moral sramovati — prav ničesar ne. Oglej si časopisje, — le oglej si, kakšne sorte človeka sta gg. Smith in Blank, in potem mi povej, če te je veselje, ponižati se na njiju njivo in poganjati se z njima za mandat.»

Kakor sem tudi sam mislil! Vso noč nisem zatisnil očesa. Toda, odstopiti se ni več dalo. Izbrali so me za bojevnika; torej v boj. Ko je med jutrokom zdrsnil popolnoma nepozorno moj pogled preko listov, sem zadel ob sledeči članek in ostrmel sem kakor še nikoli.

«**Kriva prisega.** — Morda si vzame gospod Mark Twain sedaj, ko stopi kot guvernerski kandidat pred narodom, toliko časa, da pojasni, kako je bilo leta 1863 v Vakavaku v Cochinchini, ko je štiriinšestdeset prič dokazalo krivo prisego, s katero je uropal srimašni vdovi in nje zapuščeni rodbini suho njivico s bananami edino oporo v njih zapuščeni in obupu. Gospod Twain je sam sebi kakor tudi velikemu narodu, katerega glasove išče, dolžan, da vso zadevo temeljito razjasni. Ali pa bode to storil?»

Od začudenja sem odrevenil! Taka kruta, brezsrčna obdolžitev. Nikdar nisem v svojem življenju videl Cochinchine! O Vakavaku nikdar ničesar čul. Banane nisem ločil od kengurjaj! Vedel nisem, kaj naj storim — pobit in zapuščeni. In dan je minul, ne da bi kaj ukrenil. Drugo jutro je objavil isti list naslednje — nič drugega —:

«**Značilno.** — Konstatujemo, da g. Twain o krivi prisegi v Cochinchini pomenljivo molči.»

(NB! Ves čas volilnega boja me ta list ni drugače imenoval kot «podlega krivoprisežnika Twaina».)

Temu je sledila «Gazeti» z nastopnim:

«**Odgovori!** — Ali bo novi guvernerski kandidat svojim državljanom postregel s pojasnilom, kako je bilo v Montani? Njegovi sostanovanci so od časa do časa pogrešili drobne vrednostne stvari, ki so se redno našle pri g. Twainu ali pa med časniškim papirjem, kamor je zavijal svoje dragocenosti, dokler mu niso v njegovem lastnem interesu dali dobrega pouka, ga namazali in obrili in mu končno svetovali, da naj v kolicu, kjer je navadno počival, pusti prazen prostor. Ali bo odgovoril?»

Ali se da izmisliti večja zlobnost? Nikoli vse svoje žive dni nisem bil v Montani.

(Potem je ta list vedno govoril o Twainu, tatu iz Montane.)

Strahoma sem odslej jemal časopise v roke — kakor odvrne bojazljivo človek odejo, pod katero sluti klopotačo. Nekoč je moje oko obviselo na sledečem:

«**Pribita laž.** — Po izpovedbi zapriseženih prič iz Michael O'Flanagan, Esquire, iz Five-Points kakor tudi po izjavi gg. Snub Rafferty in Catty Muligan iz Watter-Streeta je dognano, da je nizkotna trditve g. Marka Twaina, češ, da je stari oče našega plemenitega voditelja Blanka zaradi cestnega ropu bil obešen, brutalna, iz zraka strgana laž, brez sledu kake podlage. Za poštene ljudi je žalosten prizor, po kakšnih sramotnih sredstvih se posega v dosego političnih uspehov, da celo mrtveci v grobi se niso varni in da se neomadeževana njih imena vlačijo po blatu. Če pomislimo na tugo, ki jo je ta brezprimerna podlost povzročila nedolžnim sorodnikom in prijateljem rajnika, nas sili pero, da bi pozvali razlučeno in užaljeno občinstvo, da obrekovalca sumarično in nepostavno kaznuje. Toda ne! Toda ne! Vzročimo ga mukam pekoče vesti. (Seyeda če bi prevladala strast in bi množica v slepi jezi zračunala z obrekovalcem, je jasno, da nobena porota ne more spoznati storilcev krivimi in nobeno sodišče jih kaznovati.)

Pomenljivi sklepni stavek je imel za posledico, da sem moral nastopno noč urno iz postelje in skozi male duri, med tem ko je «razlučeno in užaljeno občinstvo» pred pročeljem se penilo in ob svojem prihodu v pravičnem ogorčenju razbilo okna in opravo, ob svojem odhodu pa vzelo seboj tolike stvari, kolikor jih je moglo vleči. In vendar lahko položim roko na sveto pismo in rečem da nisem nikol starega očeta g. Blanka obrekoval, da še celo slišal nisem do onega dne nič o njem, ne govoril.

(Mimogrede omenjam, da me je citirani dnevnik tituliral odslej za «Twaina», skrunilca mrličev.)

Nato je zbudil mojo pozornost naslednji članek;

«**Šeden kandidat.** — G. Mark Twain, ki bi naj bil na velikem večeršnjem ljudskem shodu neodvisne stranke govoril velik, uničujoč govor, ni prišel ob napovedanem času. Brzojavka njegovega zdravnika je sporočila, da so ga splašeni konji povozili in mu zlomili nogo na dveh mestih. Bolenik trpi hude muke i. t. d. i. t. d. in cela grmada podobnih plavž. In neodvisniki so se trudili na vse načine, da bi sprejeli ta revni izgovor kot gotovino in so se delali, kakor da bi niti od daleč ne slutil pravega vzroka, zakaj je izostalo tisto zanemarljivo bitje, ki ga imenujejo svojega voditelja. Snoči so videli ljudje nekega človeka, ki se je v žinski pijanosti vpotekal v hišo g. Twaina. Prokleta dolžnost neodvisnikov je, da dokažejo, da ta patron ni bil Mark Twain sam. Končno smo jih vjeli! Iz tega slučaja se ne morejo izviti. Grmeče vprašuje ljudski glas: «Kdo je bil ta mož?»

V prvem hipu se mi je zdelo neverjetno, čisto neverjetno, da bi spravljaj moje čine v zvezo s takim grdim natolcevanjem. Tri leta so minula kar nisem okusil piva, vina ali kakršnekoli opojne pijače.

(Značilno je moč navade, če omenim, da me ni prav nič razburilo, ko me je prihodna številka tega lista krstila za «Delirium-Tremens-Twaina», četudi sem vedel, da me hode list v potrpežljivi enoličnosti tako imenoval do konca volitev.)

Tisti čas so me začela obsipavati anonimna pisma. Sledeča oblika je bila navadna:

«Kako je bilo s staro ženico, ki ste jo, ko vas je ubogajme prosila, pretepli?» Poi Pry.

Ali pa tudi tako-le:

«Učini ste stvari, ki jih nihče ne ve razen mene. Svetujem vam prijateljsko, da mi pošljete nekaj dolarjev, sicer bodo listi zagnali krik, da vas bodo ušesa bolela.» Handy Andy.

In tako naprej. Nadaljeval bi na željo lahko, da bi imeli čitatelji več kot dosti.

Kmalu mi je «dokazalo» najodličnejše republikansko glasilo podkupljivost en gros in vodilni organ demokratov je «pribil» težak slučaj, da sem hotel z denarjem odkupiti kazen.

(Pri tej priložnosti sem prejel dve nadaljni imeni: «Twain, skupi mož korupcije» in «Twain, zopni podkupovalec uradnikov».)

V tem času je krik po «odgovoru» na vse te strašne obtožbe, postal tako mogočen, da so izjavili uredniki in voditelji moje stranke, da pomenja še nadaljni molk zame politično smrt. V povdarek njih apela je bilo čitati prihodni dan v nekem listu sledeče:

«**Oglejte si moža!** — Kandidat neodvisnikov še vedno trdovratno molči, ker se ne upa govoriti. Vse proti njemu dvigane obtožbe so bogato podprte, in potrjuje jih in znova potrjuje njegov zgovorni molk, tako da je obsojen za vse večne čase. Oglejte si svojega kandidata neodvisniki! Oglejte si podlega krivoprisežnika! Tata iz Montane! Skrunilca mrličev! Opazujte svoj včlovečeni delirium-tremens! Svojega lakomnega moža korupcije! Svojega zepnega podkupovalca uradnikov! Občudujte ga — merite ga prav — in potem govorite, če morete odati svoje glasove stvaru, ki si je poslužil z ostudnimi zločini vso to žalostno vrsto naslovov in ki se ne upa odpreti ust, da bi le eno teh dejanj utajil!»

Nisem se mogel izogniti in začel sem «odgovarjati», ves ponižen, na to grmado neutemeljenih obtožb in podlih, hudobnih laži. Toda končal nisem, kajti že prihodnega dne je objavil neki list novo nesramnost, svežo podlost in me z resnim obličjem dolžil, da sem zažgal blaznico s stanovanjci vred, ker je zapirala razgled mojemu stanovanju.

To mi je zbudilo nepopisen strah.

Temu je sledila obtožba, da sem zavdal svojemu stricu v svrhu prilastitve njegovega imetja, z nujnim pozivom, da se odpre njegov grob in preišče.

To me je gnalo naravnost v blaznost.

Potem so me obdolžili, da sem kot načelnik najdišnice poveril brezrobim, nesposobnim starim znakam pripravljanje jedil.

Omahoval sem — omahoval.

In končno, kot dostojen in primeren vrhunec vse nesramne gonje, ki jo je proti meni vodilo strankarsko sovraštvo, so naučili nasprotniki devet malih otročajev v vseh možnih barvah, raztrganih, da so na ljudskem shodu pritekli na govorniški oder, objemali me za kolena in klicali «atek!»

Svoj prapor sem položil in sem se oddal. Zahtevam guvernerske volitve v New-Yorku nisem bil kos; umaknil sem svojo kandidaturo in svojo izjavo grenkega srca podpisal: udani, nekdanj spodoben mož, sedaj

Mark Twain, p. k., t. i. M., S. M., d. t., l. m. k. in p. u.

Najnovejše vesti.

Baden, 29. aprila. Pri volitvah v okrajno bolniško blagajno so zmagali socialno-demokratski kandidati na celi črti; krščanski socialci so ostali s 94 glasovi v manjšini.

Dunaj, 29. aprila. Cesar se je pripeljal ob 3/3 in se je odpeljal v Schönbrunn.

Zagreb, 29. aprila. Naprednjaska in pravaška stranka sta imeli seje in sta sprejeli resolucije, ki

zahtevajo, naj se na Ogrskem ugotovi hrvatskim zahtevam reske resolucije.

Praga, 29. aprila. Cesar si je ogledal ob dveurni vožnji kanalizacijo Vltave.

Praga, 29. aprila. Minister dr. Pacak je sprejel več deputacij, med njimi tudi dijaško. Slovenec Lipold mu je priporočil slov. vseučilišče.

Prag, 29. aprila. Cesar je izdal manifest, v katerem poziva Čeha in Nemce, naj si podajo roko za sporazum.

Budimpešta, 29. aprila. Avstrijski ministri pridejo 2. maja sem. Dne 3. maja se nadaljujejo nagodbena pogajanja za tri dni.

Benetke, 29. aprila. V vsej naglici grade tu nove forte in popravljajo stare utrdbe.

Mesina, 29. aprila. Na otoku Strombali je izbruhnil vulkan, izbruh so spremljali močni potresni sunki. Škoda na poljih je velika. Brzopjavna zveza z liparskimi otoki je pretrgana.

Bourg, 29. aprila. Porčno sodišče je po tridnevni razpravi Marza in Georgesa, ki sta 21. januarja t. l. med železniško vožnjo umorila arhitekta in ravnatelja ženskega kursalona, Durela, obsodilo na smrt.

Rim, 29. aprila. Ministrski svet je imenoval bivšega ministra Fusinata, pariškega poslanika Toriella in dr. tajnika v vnanjem ministrstvu. Pompija za italijanske odposlance na mirovni konferenci v Hagu.

Pariz, 29. aprila. V Honecourtu se je v delavnici mornarice utrgal kotel s tekočim jeklom. 21 delavcev je ubitih, 3 težko, 4 lahko ranjeni.

Atene, 29. aprila. V Dedeagaču je eksplodiral dinamitna zaloga v bolgarskem skladišču, kar je povzročilo velik strah. Lastnika so zaprli.

Pariz, 29. aprila. Minister predsednik Clémenceau je sprejel deputacijo kavarnarjev in restavratérov in vplival na nje, da se zvravajo z uslužbenci. Čutil se je, da delodajalci ne priznavajo organizacije delojemalcev, ko so sami tudi organizovani v sindikatu.

Peterburg, 29. aprila. Danes se določi v tajni seji dume višina rekrutnega kontingenta. Ker je mnogo desničarjev in kadetov odpotovalo že na velikonočne počitnice, utegne zmagati levica, kar bi bilo za usodo dume odločilnega pomena. Odločitev je v rokah trudovikov, ki jih skušajo kadeti pridobiti.

Peterburg, 29. aprila. 44 članov poljskega kola je sklenilo na tajni seji, glasovati za rekrute, češ, da so nasprotniki ruski vladi, pa ne ruski državi. Tako utegne biti sprejet zakon o rekrutih.

Simferopol, 29. aprila. Na policijskem uradu se je vsled neprevidnosti razletela konfiscirana bomba, ki je eno osebo ubila, 4 težko ranila.

Fort Worth (Texas), 29. aprila. Velikanski tornado je uničil vas Hemming; osem oseb je ubitih; tudi v okolici se je vsled viharja več ljudi ponesrečilo.

Baltimore, 28. aprila. Podrl se je neki most; mrtvih je 40 oseb.

Umetnost in književnost.

Slovensko gledališče v Trstu. Člani slovenskega gledališča prirede gledališke predstave v Trstu in Sezani. Dne 4. maja ob pol 9. uri zvečer «Elgo» in 5. maja zvečer burko «Na letovišču» v gledaliških prostorih «Balkana». — V nedeljo popoldne ob 4. uri ljudsko predstavo «Ženski Otel» pri sv. Ivanu v prostorih «Narodnega doma». — V praznik 9. maja v rojanski čitalnici ob 4. uri popoldne «Gospa, ki je bila v Parizu». — «Ženski Otel» se igra na mnogostransko željo občinstva, ker je imela ta igra svoj čas velik uspeh in je gospa Danilova briljirala v ulogi ljubosumne in prebrisane kuharice. To pot igra gospod Verovšek kapitana in gospod Danilo slugo Toneta.

Shodi.

Napovedani so:

Gaberje. Dne 1. maja ob osmih zvečer volilni shod v gostilni «pri lastovki». Poroča sodrug Vidmar.

Črešnjevci pri Pragerskem. 1. maja ob desetih popoldne se v vrši v gostilni gosp. Kresnika volilni shod, na katerem poroča kandidat sodrug Vidmar.

Pragersko. Dne 1. maja ob dveh popoldne volilni shod v gostilni gospe Ivane Lipavc. Govornik: državnozborski kandidat sodrug Vidmar.

Domače stvari.

Zlobneži in nevedneži. Dosedaj smo živeli v najini veri, da so tudi tista tretjina prebivalcev mile slovenske domovine, ki sestavljajo jugoslovansko soc. dem. stranke, pošteni člani slovenskega naroda. Sedaj pa vemo, po zatrdilu tržaške Edinosti, da so tisti ljudje sami nevedneži ali pa, če so prilično naobraženi, zlobneži prve vrste. In obšel nas je velik strah, kaj bo s slovenskim narodom? Sicer bo še vedno današnjem številu primerno ljudi, ki bodo govorili slovenski jezik. Čar kar bo še pisal slovenske knjige, Kristan tudi, profesorji in učitelji bodo še učili v slovenskem jeziku v Ljubljani v Trstu in drugih mestih na deželi

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna petlit-vrstica 26 vin. za enkrat, 12 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

36. številka.

V Ljubljani, v sredo, dne 1. maja 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Frančiškanske ulice številka 8/1.

Vabilo na naročbo.

S 6. majem prične drugi mesec izhajanja dnevnega „Rdečega Praporja“, vsled česar vabimo vse sodruge, somišljenike in prijatelje delavskega stanu, da obnove naročnino, odnosno, da se naroče na list, ki stane

2 kroni na mesec z dostavljanjem na dom. Upravništvo „Rdeč. Prapora“.

Kako se dela proti socialnim demokratom!

Zanimivo ter poučno obenem je, kako se je pripravilo 12 socialnih demokratov ob volilno pravico. V Idrijskem logu (obč. Črni vrh) prebiva v dveh hišah 12 volilcev. Meseca februarja je lastnik teh hiš oznanil vseh 12 volilcev občinskemu predstojništvu v Črni vrh, da se jih vpiše v volilni imenik. To je storil z namenom, da se klerikalni župan ne bo mogel predrzniti izpustiti teh volilcev! Ali — zgodilo se je, česar se ni pričakovalo! Vseh 12 volilcev je bilo izpuščenih! Reklamiralo se jih je v dveh izvodih: Na občino in naravnost na c. kr. okrajno glavarstvo, in sicer vse skupaj, češ, c. kr. okrajno glavarstvo bode stvar uredilo sedaj, ko vodja tega c. kr. urada dobro ve, kakšne so razmere v Črnem vrhu in je tudi sam prepričan, da se je te volilce, ki stanujejo že po tri leta v teh hišah, namenoma izpustilo!

No — c. kr. glavarstvo je reklamacijo kratkomalo odbilo, češ, da se mora vsaka reklamacija posebej napraviti in vposlati. Dobro! Napravilo se je takoj 12 reklamacij z vsemi prilogi ter se jih je poslalo naravnost c. kr. okrajnemu glavarstvu. . . In c. kr. okrajno glavarstvo jih je zopet kratkomalo zavrnilo, češ, zato, ker bi se morale poslati na občino! Napravilo se je priziv na c. kr. deželno vlado, in — c. kr. deželna vlada je zavrnila priziv, češ, da so bile prvotne reklamacije prepozno vložene. . .

Človek mora strmet!

I. Župan občine dobi vse volilce pred seboj imenika v roke! Ne vpiše jih, ker so socialni demokratje!

II. C. kr. glavarstvo je opozorjeno nato, ali zavrne dvakrat reklamacije, oz. 24 reklamacij — ker: 1. prvo reklamiranje ni vsako posebej napisano in poslano in 2. ker je drugo reklamiranje poslano naravnost na c. kr. okr. glavarstvo.

III. C. kr. deželna vlada pa odbije priziv zato, ker so od c. kr. okrajnega glavarstva od-

bite, oz. zavrjene reklamacije bile — prepozno vložene!

Pri tem moramo konstatirati dvoje: če je c. kr. okrajno glavarstvo smatralo za protizakonito, da se je vse reklamacije naravnost njemu poslalo, zakaj tega ni povedalo? In če je vedelo pri drugi reklamaciji, da je rok potekel, zakaj ni tega označilo?

Mi si to takole predstavljamo: gospodje pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Logatcu so bili teh misli: najprvo jih odbijemo raditega, ker se je vse reklamacije skupno poslalo, drugič jih bomo, ker so jih k nam direktno poslali in tretjič jih bomo, ker so bile prepozno vložene. . . In tako tudi je!

Pravi 12 volilcev je ob volilno pravico. Gospod c. kr. okrajni glavar Kremenšek je nazora, da se je dalo volilno pravico zato, da socialni demokratje ne bodo volili. Mogoče pa se je hotel prikupiti vsemogočnim klerikalcem, da se ga spomnijo, češ. . . Bodi, kakor koli — 12 volilcev se je pripravilo ob težko priborjeno volilno pravico. 12 glasov se je odvzelo soc. dem. kandidatu Josipu Kopaču. Nekaj je to — ali, verujte, gospodje pri c. kr. okrajnem glavarstvu in pri c. kr. deželni vladi — kljub temu bode zmagal socialni demokrat! Teh 12 volilcev, pripravljenih ob glasovalno pravo, bode vzbudilo vse druge zavedne, da pojdejo še z večjo vnemo v boj! In po volitvah bomo še dalje govorili! . . .

Prav pa je, da se je gospod Kremenšek enkrat pokazal! Bomo saj vedeli, s kom imamo opravka! — Sodrugom v okraju Idrija—Logatec—Cerknica—Vrhnika kličemo pa: na delo, na vztrajno, energično delo, ter pozor na vse, kar bi nam moglo škodovati. Gori omenjeno pa bodi za vse navodilo.

V boj proti klerikalizmu povsod!

Liberalna slava v Logatcu.

V Logatcu, 29. aprila.

Strahovito so zarogovili liberalci ob sedanjih volitvah, za katere se začetkom niso drznili niti imenovati kandidatov. Tudi v našem okraju je ravno tako, kakor je pisal Vaš poročevalec iz radovljanskega okraja. Ko so bile razpisane državnozborske volitve, ni bilo o liberalni kandidaturi ne sluha ne duha. Na logaško-idrijski mandat so popolnoma resignirali. Bili so dedobrega prepričani, da ga imajo klerikalci že zaaranega in ko je bila razglašena socialno-demokratska kandidatura, so majali z maloštevilnimi glavami in pomilovali socialiste, ki imajo tako čuden pogum.

Ali socialni demokratje niso spali. Delali so leta in leta; ko je začela volilna agitacija, se je kmalu pokazalo, da ima socialna demokracija tukaj trdno podlago ter da je klerikalna pijanost zmage zelo nečasna. Shod je sledil shodu in kamorkoli je prišla socialna demokracija, povsod se jo je pozdravljalo z največjo simpatijo, povsod je imela uspeh. Tedaj so liberalci, ki že davno ne poznajo dežele, ker ne znajo nič drugega, kakor prepirati se v Ljubljani o smešnih malenkostih, odprli svoje zaspane oči in začudeni so gledali okoli: «Kaj še ni vse klerikalno? Deset let se nismo ganili — pa vendar še ni klerikalni zmaj pogoltnil vsega? Da

so bili socialni demokratje osvojevalnemu pohodu klerikalizma na poti, tega niso vedeli. Saj so bili slepi za vse, kar se godi po deželi. In ko so videli, da je na Notranjskem še dosti ljudstva, ki ne trobi v klerikalni rog, se jim je zazdelo, da morajo biti to liberalci. Pa so napisali nekoliko pišem, in naenkrat je bil Gruden kandidat.

Tako bi bilo seveda tej gospodi vedno všeč. Drugi naj bi delali, kadar je čas žetve, bi se pa prikazali, pa bi pobrali pridelek.

Mislili so, da pojde tudi v Logatcu tako. Odkar je Gruden liberalni kandidat, nas neprenehoma obiskujejo oni, ki se niso nikoli zmenili za nas. Stari ljudje se že ne spominjajo, kdaj je bil liberalen shod v Logatcu. In ga tudi letos ne bi bilo, da niso volitve.

Tako pa so nas včeraj zopet počastili in hoteli so prirediti velikansko slavnost. Ves teden je pel liberalni boben po Logatcu. «Bum! Bum!» je donelo gorinlol in naznanjalo se je velikanske dogodke. Odlični gostje so imeli priti, liberalizem je imel zmagati kar pred 14. majem. Zvečer so si gospodje, ako imajo še zdrave oči, lahko rekli, da je bila cela reč zelo klaverna, zelo smešna in da ne more ostati izza nje nič drugega, kakov moralčen maček.

Komedijo so začeli že na kolodvoru. Mislili so, da bode ves Logatec čakal visoko gospodo, ki je imela priti in da bode vse zijalo, kakor da bi se pripeljal kitajski cesar. Pa kaj je bilo? S poštnim vlakom se je pripeljal velemožni župan in program ljubljanski, Ivan Hribar, spremljal ga je kot adjutant nekdanji mladi, sedaj vseskozi liberalni dr. Novak. Tri odlične gospice so se preoblekle v narodno nošo, vzele so peče na glave, gospodična Dimnikova pa šopek cvetic v roke, in okrog njih je bilo do 25 liberalnih stebrov. To je pozdravilo njega velemožnost, nekaj nedoraslih radovednežev je pa gledalo, kaj se godi! Gospod Hribar je dobil šopek in nagovor, in potem so šli v Riharjevo gostilno na shod.

Tukaj se je zbralo do 150 ljudi. Ves tamtam jih ni zgnal več skupaj, čeravno so jih mobilizirali iz vseh fara. Med njimi so bili še tiskarnar Dragotin Hribar iz Ljubljane, jurist Tavzes in notar Pegan iz Idrije, pa hrabri političar in kandidat Gruden. Med poslušalci pa je bila večina neliberalcev.

Shod je otvoril idrijski notar Pegan. Potem je govoril blizu pol ure župan Hribar. Kakor je pripovedoval Šušteršič v Unionu v Ljubljani, da bosta sedela Kregar in Gostinčar poleg njega, tako je zatrdil Hribar pri nas, da bode sedel on poleg Grudna — se pravi, je dodal, ako bodeta izvoljena. Videli smo, da je Hribar z obljubami kaj radodaren. Kmetom poskrbi posojilo, vsem državljanom penzijo in bogvedi kaj še. Ampak volilci morajo biti potrpežljivi, je previdno dodal. No, potrpežljivi smo lahko tudi brez Grudna.

Potem je govoril dr. Novak, drobil je fraze o nenasitni farški bisagi, ki jih zna že vsaki volilec davno na izust.

Tedaj je vprašal sodrug Kopač, ki je dobil vabilo na shod, ali se mu da besedo. Notar Pegan je pa junaško odbrusil, da je danes shod «narodno-naprednih» volilcev, da ne dobi noben neliberalci besedo.

Sodrugi in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

In tedaj je govoril Dragotin Hribar. Kar je ta mož povedal, je bilo tako žalostno, da se je smilil ljudem. Bogatin in revež sta lahko dobra prijatelja. Revež naj privoščiti bogatinu, kar ima, bogatin pa bodi mehkega srca! Ne vemo, ali so ljubljanski delavci morda tako potrpežljivi, da se jih lahko pita s takimi frazami. Pri nas naj gospod Dragotin ne poskuša svoje sreče s tako modrostjo. Če bi se tako dalo rešiti socialno vprašanje, bi bilo že davno rešeno. Ali na tisto lepo »ljubezen do bližnjega« se dandanes ne zanaša več noben delavec.

Sodrug Kopač je še enkrat vprašal predsednika, ako dobi besedo samo za kratko izjavo. Ali korajžni gospodje se niso upali slišati niti ene nasprotniške besede. Sodrug Kopač pa jim je na glas povedal: Povabljen sem bil na Vaš shod. Pet govnorikov imate tukaj in vendar se mi ne upate dati besede. Tako je Vaše liberalstvo! Bojite se, da bi ljudstvo utegnilo slišati resnico! — To jim je zabrusil, pa je odšel.

Pod vtiskom teh besed je bil shod, ko je začel govoriti liberalni kandidat Gruden. Dotlej je mož malo dremal. Menda smatra tudi državni zbor za spalnico. Nemilo se je zganil, potegnil je košček papirja iz žepa, v petih minutih je prečital svoj »govor« in glorijske je bil konec. Pa modri Tavzes se je nekoliko zaganjal v socialne demokrate in potem so glasovali. Trideset rok se je vzdignilo za Grudna. Pa rajši niso steli, ampak zaključili so shod, ki ne pomeni za nje nič drugega, kakor fiasco, ki bo definitivno zapečaten dne 14. maja. Zavedni volilci razumejo, da nima Grudnova kandidatura drugega namena, nego oteščati socialno-demokratsko zmago. Na ta led se ne bodo dali speljati.

Pismo iz Galicije.

V Krakovu, koncem aprila.

Splošna in enaka volilna pravica ni menda nikjer v celi Avstriji izzvala tako živahnega volilnega gibanja kakor pri nas. Morda se Vam bo to zdelo neverjetno. Pa je vendar resnično, kakor je resnično, da je Galiciji vsled vsemogočnosti naše šlahte (plemstva) ne le gospodarsko, ampak tudi politično najbolj zanemarjena dežela. In uprav zaradi tega je sedaj najbolj oživela. Saj veste, kadar vroča voda vrže z lonca pokrov, prekipi, kadar je odstranjen tlak, pojavijo se vse latentne moči in bruhnejo z vso silo in na vse strani. Kakor v Rusiji, planile so tudi pri nas široke, doslej politično brezpravne mase, z nebrzdanim veseljem na podeljene jim svoboščine in politične pravice.

Stranke se pojavljajo vsak dan nove, nekatere le za eno odteno (nuanco), razlikujejo se od že obstoječih; kandidati pa rastejo kakor gobe iz tal. Pojavljajo se v političnem življenju osebe in imena, katerih prej nismo nikjer videli in o katerih nismo nikdar slišali. Kako tudi, ko je za ves naš poljski narod politično mislila, govorila in delala šlahta! Doslej imamo že menda deset strank, za vsak mandat pa po več kandidatov. V chrzanovskem okraju se jih ponuja za en sam mandat kar sedemnajst. Ker imajo torej volilci tak izbor, in bi se jim bilo sicer težko odločiti za tega ali onega kandidata, pomagajo si na ta način, da se v posameznih okrajih konstituirajo takozvani »przedwyboreczy komitety«, (predvolitveni odbori), ki izdajajo javne pozive, da naj se vsakdo, ki se misli za ta ali oni mandat potegovati, na določeni dan pride predstaviti zbranim volilcem. Kakšni govorniški boji pri tem nastanejo, si lahko mislite. Tak shod traja včasih 4—5 ur.

Ali dasi se pojavlja toliko novih strank in oseb, bo poljska politika tudi v prihodnjem državnem zboru bolj konservativna nego napredna, bolj aristokratska nego demokratska. Vse meščanske stranke so namreč edine v tem, da mora galicijska državnozborna delegacija tvoriti eno samo skupino, in vsi meščanski kandidati poudarjajo in se zavezujejo, da bodo v slučaju izvolitve vstopili v »Kolo polskie« žalostnega spomina. Istotako so pa tudi vsi složni in edini v boju proti socializmu. Poljska socialna demokratska stranka (Polska Partya socyalno demokratyczna) je postavila doslej svoje kandidate v 30 okrajih. V kolikih zmaga, je težko prorokovati, toliko pa je gotovo, da bo imel sodr. Daszynski, doslej edini poljski socialno-demokratski poslanec, v prihodnjem parlamentu več tovarišev iz Galicije. Tudi rusinski sodrugi v vstojnem delu Galicije kandidirajo v mnogih okrajih in so v ljutem boju z rusinskimi meščanskimi strankami, ki so si tudi hudo v laseh: staroruska, ali moskalofilska stranka, mladoruska, ali ukrajinci in radikalci si kar preotimljejo mandate. Poljski in rusinski socialisti se seveda med seboj podpirajo. — Zanimivo je opazovati žide, ki so tudi že razdvojeni na meščansko in socialistično strujo. In pri obeh je videti isti pojav, eni so se začeli smatrati za poseben narod in nečejo o asimilaciji nič več

vedeti, drugi se pa družijo Poljakom ali Rusinom. Meščanska židovska struja torej razpade na nacionalne žide ali zioniste, ki tvorijo posebno stranko in pa na žide, ki so pristasi raznih poljskih odn. rusinskih meščanskih strank. Socialisti židovski pa pripadajo deloma poljski socialno-demokratski stranki, deloma tvorijo od leta 1905 svojo lastno židovsko stranko, ki je seveda tudi del skupne avstrijske internacionalne socialno-demokratske stranke. O posameznih strankah in kandidatih drugipot natančneje.

Politični odsevi.

Cesarjevo pismo. Cesar je ob svojem odhodu naslovil na grofa Coudenhova pismo, v katerem se zahvaljuje obema narodnostima za izraze lojalne udanosti, ki jih je bil tekom svojega štirinajst dnevnega praškega bivanja deležen. Ob koncu pravi: Z izvedbo državljanske enakosti na polju volilnega prava se je ob uspešnem sodelovanju moje, iz zastopnikov različnih narodnosti sestojee vlade, začelo mnogo obetajoče delo izenačenja narodnih nasprotij, ki ga je treba z vso močjo nadaljevati in preko vseh ovir dokončati. Moja najtoplejša želja je, da bi bil priča razpada tega zidovja, ki loči narode in moti polni razvoj njih naravnih sil in državne moči. V največjo srečo bi si štel, če bi občutil veselje narodnega miru, zatem ko sem čutil vse trpljenje narodnih bojev. — Zdi se nam, da bo naša blaga želja starega cesarja gluha ušesa tam, kamor je bila namenjena. Če se bode v Avstriji rešilo narodno vprašanje, bode to zasluga mednarodne socialne demokracije, ki jo je v svoji politični organizaciji že zadovoljivo rešila. In kakor s svojimi pozhrtvovalnimi nazori za demokratizacijo države, tako bode tudi s svojo inicijativo pri reševanju narodnega vprašanja pokazala, da je edini državno vzdržujoč element v Avstriji.

Hrvaške zahteve. Na shodu zaupnikov napredne stranke je bila sprejeta resolucija, ki terja od hrvaško-srbske koalicije, da izkoristi dani moment in formulira v mislu reške resolucije, konkretne zahteve. Ogrski vodilni krogi ne vpoštevajo principa enakopravnosti in interpretirajo nagodbo še vedno v našo škodo. Napredna stranka zahteva za skupne institucije, zlasti za hrvaško ministrstvo, vodstvo v duhu novega kurza. — Podobno resolucijo je sprejel zagrebški klub hrvaške stranke prava.

Zakon o štrajkih v Berau. Veliki svet bernskega kantona je sprejel zakonsko predlogo o štrajkih; novi zakon ima vzlic hinavski krinki značaj izjemnega zakona proti delavstvu v varstvo kapitalistov. Zakon določa ustanovitev posredovalnih uradov, ki na zahtevo obeh strank izrekajo obvezne razsodbe. S socialno-demokratske strani se je stavila zahteva, da bodi vsakdo prisiljen poskusiti mirno poravnavo, takisto vpoštevaje kolektivne delavske pogodbe v zakonu, toda oboje je bilo odklonjeno. Sestava posredovalnih uradov se je prepustila izvrševalnim organom. — Zakon določa 1 do 100 frankov globe, v hujših slučajih 1 do 60 dni zapore, če kdo stavkokaze dejansko, ali pa z grožnjami in žalitvami odvrta od dela. Hinavščina tiči v tem, da se je v maskiranje izjemnega značaja sprejela tudi obratna določba za odvrčanje štrajkujočih. Novi zakon izroča policiji veliko moč; tako n. pr. sme shode štrajkujočih razpustiti, njih sprevede prepovedati i. t. d. Proti zakonu je razen socialnih demokratov glasovalo tudi nekaj meščanskih liberalcev in konservativcev.

Na vojaško-medicinski akademiji v Peterburgu se je vršila ob navzočnosti vojnega ministra konferenca, ki je sklenila revidirati zadevo 39 regiliranih dijakov, nakar je ravnatelj Danilevskij odstopil.

Mučenje političnih »zločincev« v Rusiji. Dumske debate o mučenju političnih »zločincev« so spravile na dan stvari, ki se dajo kvečjemu primerjati s strašnimi represalijami, s katerimi so vladni organi zatirali tisto mirno socialistično propagando, ko je policija vteknila v večletno ječo ljudi, ki so imeli kako, po policiji prepovedano, brošurico. Komisija je dognala, da sta dala guverner in prokurator v Rigi tajni policiji pravico, da usmrti ljudi brez vsakega zaslišanja in rednega postopanja. Hujše kršitve zakonov si niti fantazija izmisliti ne more, kakor jo je odkrila dumska komisija in katero je celo vlada morala priznati.

Domače stvari.

Narodno vprašanje v praksi. Besedo narod, narodnost, ljudstvo, imajo naši patentirani narodnjaki vsaj desetkrat na dan v ustih, in gotovo devetkrat jo izpregovore blasfemično. Kakor jim pa predstavljati ti besedi sicer le nekeke abstraktne pojme, so vendar v vsakem konkretnem slučaju, ki se njih samih tiče, presneto praktični. Dokaz: »Slovenec« poroča v svoji številki z dne 24. t. m. z očitnim veseljem, da si zgradi, »katoliško tiskovno društvo« ponosno trinadstropno poslopje ter omenja izrečno, da se je stavbo oddalo firmi g. Tönnies. Tudi klerikalni kandidat Kregar si zida na Poljanah hišo, prav čedno in obsirno poslopje; tudi on je izročil stavbo firmi Tönnies. Njegov liberalni protikandidat župan Ivan

Hribar Vseslovanski, ima na Dunajski cesti lep dom, po ljubljanskih skromnejših pojmi: palačo. In tudi njemu jo je postavila firma g. Tönnies. Ta firma je pa, križajte se vsi pravoverni Slovenci, nemška, trdo nemška! In isti »Slovenec« jo je pred časom Hribarju očital! Razumi, kdor more, te narodnjake, te absolutne narodnjake, kakor se tudi nazivajo nekateri! Nam seveda, ki smo že davno izpregledali vse sleparstvo, ki se ga uganja s tako vzvišenimi pojmi, kakor so narod, narodnost, ljudstvo, je vse jasno, in se nam vsak tak slučaj, kadar nam pride pred oči, do duše zgabi. Proti firmi g. Tönnies, ki slovi za pošteno, solidno, nimamo kajpada nič, in tudi nikomur ne očitamo, če odda kako delo tej firmi. Saj je vendar čisto naravno, da si vsak poišče zanesljivega, in kolikor mogoče cenega podjetnika. Ampak ono narodnjasko hinavstvo smo hoteli pibiti, ki se tolikrat zgraža nad našim internacionalizmom, dasi prav dobro ve, da je le ekonomičnega značaja. Kdor pa ne ve, naj se pa pouči in naj ne blebeta brezmiselnost, ker mu narekujejo drugi, ki vedoma lažejo. Narodnjaski kapitalist prav dobro ve, kaj hoče doseči, kadar apelira bodisi sam ali pa indirektno po drugih, na narodni čut svojih delavcev. Oni naj bi mu menda iz samega narodnega navdušenja delali ceneje in pod neugodnejšimi pogoji kakor sicer. Ne pomnimo pa, da bi se bilo zgodilo kdaj narobe, da bi bil kapitalist ponudil delavcem večjo plačo, osemurno delo in druge ugodnosti samo zato ker je žnjimi istega rodu. Takega čudaka se ni videl svet. O da, prav lepo je njihova narodna trobojnica, ki jo delavcu tolikokrat ponujajo mesto kruha, njihov žep je pa prav umazano — internacionalno pobarvan! Župan Hribar ima baje na svoji hiši tudi precejšnje hipotečno posojilo, ki mu ga je dala — Kranjska hranilnica! Neštevilnokrat so nam že deklamirali narodnjaki, kaj je ljubljanskemu Nemstvu Kranjska hranilnica — a njih kandidat išče pri njih pomoči, in jo tudi dobi! Grozno! Majka Slavija, zagri si obraz, ti pošteni slovenski delavec si pa zapomni in zabrusi to stvar vsakomur v obraz, kdor bi te zopet hotel pitati s svojim narodnjastvom.

Politični pogum liberalcev je nenadkriljiv! Med vprašanji, ki jih bode moral rešiti prihodnji državni zbor in s katerimi zbadajo klerikalci, je tudi reforma zakona v tem zmislu, da se dovoli ločenim zakoncem novo poroko. Za tisoč in tisoč ljudi je stvar velikega pomena, vera pa ne more izgubiti ničesar, ako se dovoli zakon ljudem, ki nimajo danes drugega izhoda, kakor konkubinat. Klerikalci agitirajo z vsem jezuitizmom, kar ga imajo, proti tej reformi. A naši liberalci? Ljubljanski gospod Program molči kakor groblj. Ako se izreče proti reformi, se mora bati naprednjakov; ako za njo, ga mora biti strah pred nazadnjaki. Torej — molk. Štajerski Roš ima na vsa vprašanja sploh samo en odgovor: Sem Slovenec, katoličan, kmet. Tržaški Program posnema ljubljanskega; ker kandidira z dovoljenjem škofa Nagla, mora braniti »verske svetinje«. Ostanajo še goriski naprednjaki. V njih imenu pravi Gabrščekova »Soča« modro: »Kaj bi storili naše stranke poslanci, ako bi prišla v parlamentu v razpravo razporoka? Sešel bi se zbor zaupnikov in kakor bita odločil o tem važnem vprašanju, tako bi morali poslanci glasovati. Ljudje božji! Kaj se pa skrivate? Vaši kandidati hočejo biti izvoljeni, torej morajo vendar imeti program, in tega je treba razložiti ljudstvu. Kakšno je vaše in vaših kandidatov stališče v tem vprašanju, to morajo volilci vedeti pred volitvami. Ako pa sami ne veste, kaj hočete, kako mislite potem zastopati volilce?

Liberalni agitator Cham je snoval nekoč društvo za nižje sloje. Takrat je vpraševal s svojim jetičnim patosom, zakaj niso socialni demokratje v Ljubljani ustanovili »svobodne šole«. Gospodu Chamu to sicer ni bilo prav nič mar. Ampak če se res tako zanima za svobodno šolo, ima sedaj bližjo addresso. Vprašaj gospoda Ivana Hribarja svojega političnega šefa — ne, zakaj ni ustanovil svobodne šole v Ljubljani! — ampak le, kakšno stališče zavzema napram njej on, Program, predsednik izvrševalnega odbora narodnonapredne stranke in kandidat za Šuštersičev klub. Marsikdo je že vprašal, ali odgovora ni mogel izpumpati iz gospoda Slovana. Morda ima gospod Cham, specialist za svobodo šolo, kaj več sreče.

Novodobarji, ki so ustanovili »Gospodarsko stranko«, da bi uničili liberalizem, agitirajo sedaj za liberalnega kandidata na vse kriplice. Temu se pravi v politiki »doslednost«. Voditelji gospodarske stranke pač ne vedo, kaj pravzaprav hočejo. Dolgo časa je bilo njih geslo: »Liberalne zmage se mora preprečiti za vsako ceno, četudi prodre na celi črti klerikalizem.« Socialistom so včasih obljubovali, da bodo podpirali njih kandidature. Tudi samostojno so hoteli nastopiti. Ko je prišla prvikrat vest o Hribarjevi kandidaturi v javnost, je pisala »Nova Doba«: »Predsednik je izvrševalnega odbora liberalne stranke. To je za nas meročajno.« In končno so vendar priveslali svoj čolnček v Hribarjevo luko. No, iskali so program, pa so ga našli. Po končanih volitvah postane »Nova Doba« lahko Hribarjevo glasilo; »Nova Doba« bo rešena, Hribar pa bo imel svoj list.

Staro pesem je pel v Logatcu gospod Dragotin Hribar, tiskarnar in fabrikant v Ljubljani: Slogo med kapitalisti in delavci. Revež naj pri-

vošči bogatašu, kar si je pridobil s poštenim delom, bogataše pa naj se pouči, da naj bodo mehkega srca. Nihče ne dvomi, da je gospodu fabrikantu taka sloga všeč, saj nese kapitalistu. Ali kaj ima od nje delavec, utegnejo povedati dekleta v Hribarjevi fabriki. Da si nabere bogataš premoženje z delom, to tudi verjamemo, ampak — z delom drugih, je treba dodati Hribarjevim beseda. Čudno je, da je gospod Dragotin Hribar tiskar, pa ne pop. Na prižnici bi se mu taki nauki kaj lepo podali. To modrost, ki jo hodi raztresat po Logatcu, smo brali že v encikliki »Rerum novarum« pokojnega Leona XIII. Njegovi nauki niso bogatinom omehtali srca, pa jih tudi Hribarjevi ne bodo. Svetujemo mu pa tole: Naj vpelje za dekleta v svoji tovarni vsaj 2 kroni minimalne plače pa bomo govorili dalje o mehkem srcu.

Za drja. Benkoviča se »Rdeči Prapor« splošno prav malo zmeni. Ali mož bi rad povsod videl tiskano svoje ime. To manjše se najde večkrat pri mladih ljudeh. In ker ni tako, kakor bi sedanjí klerikalec Benkovič rad, si sam izmišlja, da pišemo o njem v vsaki številki, pa pripoveduje to čitatelem »Posavske straže«. Pravi, da ga v vsaki številki imenujemo demagoga in potem tolmači to besedo. A kako? »Demagog je človek, ki gre med ljudstvo, z ljudstvom občuje, ga poučuje i. t. d.« Ej, doktore! Nikar si ne dejate takega izpričevala! Tak ignoran pa vendarle niste. Demagog, domine, je človek, ki ustreza ljudstvu brez ozira na svoje prepričanje, le da bi se mu prikupil. Demagog pritrjuje: »Križajmo ga!« ako kriči množica: križaj ga! Demagog ne pove nikoli množici svojega mnenja, ampak vedno najprej vpraša, kaj misli množica, da govori potem, kar rada sliši. Demagog ne poučuje ljudstvo, ampak se približuje njegovim instinktom. Demagog ne ljubi ljudstvo, ampak ga izrablja v svoje namene. Torej nekoliko bolj pravilno z interpretacijami, veleučeni doktore!

Velika nesreča se je zgodila v petek v Gorici ob polji proti šoškemmu mostu. Tam se koplje pesek in grušč. Rečenega dne, ko so delavci bili pri delu, se je ob pol 3. popoldne udrila cela stena ter je zasula 8 delavcev. Trije so bili do polovice zasuti in se jih je razmeroma kmalu rešilo izpod kamenja, drugih pet pa je bilo popolnoma zasutih in je bilo treba šele podpirati steno, preden se je moglo trupla spraviti na dan. Ubilo je Štefana Terčiča, 52 letnega iz Šempasa, Andreja Lasiča, 58 letnega iz Vrtojbe, Josipa Blažiča 22 letnega iz Kromberga, Romita Onofrija, 17 letnega iz Italije ter Andreja Medvečka iz Podturna. Zadržano so spravili šele drugi dan izpod kamenja. Težko ranjen je bil oče Josipa Blažiča, ki so mu v bolnici odrezali nogo, lahko pa Mihaele Stelazzi iz Italije in Ivan Vizintin iz Gorice. Na mestu nesreče, kamor so prihiteli žene z otroci, so se odigravali obupni prizori. V nedeljo je bil pogreb ponesrečencev, katerega se je udeležil župan z obč. svetovalci, vodja okrajnega glavarstva, sodni predsednik, državni pravdnik in velika množica. Ljudstvo je silno razburjeno ter pripisuje nesrečno pomankljivemu varstvu in nadzorstvu.

Shodi tržaških narodnjakov so časi zelo tragični in izpeljani po vseh pravilih dramatične tehnike. Časih pa zapleše komika na teh shodih, da bi jih bil dunajski Girardi lahko vesel. Po zadnjem tipu je bil ustrojen shod v Rojanu. Na njem je dr. Rybář slovesno sprejel tudi delavstvo v »svoj narod«; toda ker je duri premalo odprl, ni mogla politična zastopnica delavskega razreda, socialnodemokratska stranka noter, vsled česar so Rybářev narod ostal brez delavstva. Če bi imelo slovensko delavstvo ribje možgane, kakor si misli Rybář, potem pa bi šlo nemara tržaškim ribarjem na trnek. — Na rojanskem shodu so bile izgovorjene imenitne besede, da so socialni demokratje vzeli iz raznih programov, »kar imajo dobrega«. Ne tajimo, da bi se dalo n. pr. iz tržaškega Programa kaj dobrega pobrati, toda kaj bi bilo potem s tržaškimi narodnjaki, ko jim je že sedaj tako slabo. — Dr. Rybář je na shodu odkril, da socialni demokrati na Nemškem zmerjajo kmete s prijavkami, ki živila draže, kakšni pa so ti »kmetje« Rybářevi, ki se mu smilijo v srce? Plemiški graščaki so, ki so v 19. veku na nečeden način ukradli mladim kmetovalcem njih rodno zemljo, da je bila celo pruska vlada (Hardenberg i. dr.) ponovno prisiljena, nastopati proti njim. Iz kmetov so napravili pruski junkerji delavsko paro, ki s svojim potom gnoji danes tujo zemljo. Odirajo jih še sedaj ti junaki na svojih prostranih veleposestvih, kakor odirajo s svojo carinsko politiko konsumente s tem, da draže meso in kruh čez vse mere. — Narodnjaki zastopajo vse sloje. Tudi nečajo razrednega nasprotja in boja. V tej zadnji točki smo se enkrat z narodnjaki srečali: tudi mi nečemo razrednega boja. Vemo pa, da v sedanjem družabnem redu je razredni boj in bo razredni boj. Dokler bo vladal v človeški družbi sedanjí gospodarski red, ki seka vso družbo na dvoje: na kapitaliste in na delavce, toliko časa ni misliti na prenehanje razrednih bojev. Šele s prihodom socialističnega reda, po katerem bodo delavci obenem posestniki produkcijskih sredstev, posestniki hkrati delavci, tedaj šele se poslove razredni boji od človeštva, in za tem ciljem treba stremeti. Vprašanje za vsako politično stranko je: ali stoji v slu-

žbi dela, ali v službi kapitala. Tertium non datur! Dvema gospodoma se ne dá služiti. Če pa daje narodnjak Rybář delavcem za vzgled potrpežljive zobe v masini, pozablja v svojem kapitalističnem ultramaterijalizmu, da so tudi delavci ljudje, čuteči in misleči, in če jih kapitalizem stiska, kričé, četudi ta godba kapitalističnim ušesom ni prijetna.

Dopisi.

Iz Poljčan. Danes, 28. aprila, sta se vršila dva shoda, kakor že naznanjeno, in sicer ob 10. uri zjutraj v Grobelnovem in v Poljčanah ob 4. uri popoldan; oba shoda sta bila dobro obiskana, zlasti oni v Poljčanah, kjer se je zbralo okoli 200 ljudi; na obeh shodih je predsedoval sodrug Alfred Pičinin. V Grobelnem je sodrug Vidmar v 1 in polurnem govoru očrtal naš socialno-demokratski program, kateremu je vse pritrjevalo; za besedo se ni oglasil nihče. Po kratkem govoru sodruga Pičinina je bila kandidatura sodr. Vidmarja z velikim navdušenjem enoglasno sprejeta. Neki klerikalec, ki se je nato oglasil k besedi in obžaloval sprejem Vidmarjeve kandidature, je vsled prevelikega hrupa moral umolkneti; nato je predsednik zaključil shod, in živio-klici na kandidata Vidmarja so zadoneli po dvorani. — Popoldan ob 4 uri se je vršil shod v Poljčanah. Sodruga Vidmarja 1 in četrturni govor je žel vsestransko odobravanje. Navzočih je bilo tudi nekaj klerikalcev, vžlic temu se je shod vršil jako mirno in dostojno; kandidatura sodruga Vidmarja je bila tudi tukaj z velikim navdušenjem in živio-klici na našega kandidata enoglasno sprejeta.

Socialni pregled.

Klesarji, pozor! Zaradi plačilnega gibanja klesarjev je nabrežinski trg zaprt. Tovariši, izogibajte se Nabrežine!

Strokovni pregled.

Vabilo. Ker se občni zbor pomočniškega zbora in pomočniške bolniške blagajne zadruga kav. gosl. etc. v Ljubljani, dne 11. aprila 1907 vsled prepiche udeležbe ni mogel vršiti, sklicuje se s tem nov občni zbor na dan 2. maja 1907 ob 4. uri popoldne v hotel »Ilirija« z istim dnevnim redom, in sicer: A. I. nagovor načelnikov. II. volitev načelnika, ozir. njega namestnika in štirih odbornikov v pomočniški zbor. III. volitev treh odbornikov v zadrugi zbor. IV. enega odbornika in dveh namestnikov v razsodišče. V. volitev štirih odbornikov in 2 namestnikov za pomočniško bolniško blagajno. VI. volitev 2 odbornikov in dveh namestnikov v nadzorovalni odbor. VII. raznoterosti. B. I. Poročilo v računskem zaključku pomoč. bol. blagajne za l. 1906, II. raznoterosti.

Odbor.

Shodi.

Trgovski uslužbenci so imeli v soboto, 27. t. m., v salonu Perlesove restavracije shod. Na glasove teh trpinov računajo nasprotniki zaradi gospodarske odvisnosti, ki je za nje veliko večja nego za obrtne in industrijalne delavce. Denarni magnatje smatrajo hlapca za človeka, ki sploh ne bi smel imeti lastnega mnenja. V začetku volilno-pravnega gibanja so bili ogorčeni, ker jim ni šlo v glavo, kako naj bi imel hlapec ravnotako glas kakor gospod. Sedaj, ko ima hlapec res ravnotako glas kakor gospodar, jim ne gre v glavo, kako bi mogel hlapec drugače voliti, nego oni. Hlapec! To je za nje bitje, ki sploh ne šteje v socialnem organizmu. Izginilo je sicer suženjstvo po imenu, ali hlapec bi moral biti po mnenju veljakov le suženj brez volje, brez mnenja, brez prepričanja. Z glasovi teh sužnjevi bi radi povečali število svojih glasov. Sobotni shod je pokazal, da se računi buržoaznih gospodov ne bodo popolnoma vjemali. Tudi med temi trpini se je jelo dani. Tudi oni izpoznarajo, da so interesi gospode drugačni od njihovih in da ne morejo pričakovati izboljšanja svojega resnično žalostnega položaja od dobre volje in milega srca kapitalistov. Bilo je grdo vreme v soboto, tako da človek ne bi bil izpodil psa na cesto. Kljub temu se je zbralo do 60 trgovskih slug in hlapcev, ki so z živim zanimanjem poslušali poljudna izvajanja sodruga Kristana. Socialnodemokratske ideje niso nove tem izkoriščanim delavcem; le pravega izraza za nje ne najdejo sami. Ali če se jim jih razloži, je ravnotako, kakor da bi se jim povedalo nekaj, kar so že davno sami čutili in mislili. Pogostoma je spontano pritrjevanje pretrgalo poročevalcu govor in ko je končal, je zašumelo odobravanje po salonu kakor od ogromne množice. Dne 14. maja bode tudi ta delavski sloj pokazal, da se zaveda svojih pravic in da izpoznava pot, ki vodi do rešitve.

Najnovejše vesti.

Župana imamo! V snočni seji občinskega sveta je bil izvoljen s 26 od 28 oddanih glasov Iv. Hribar ljubljanskim županom. Po ogovoru Bleiweisa, ki je odmolil litanije Hribarjevih zaslug, je Hribar ginjen — kakor je dejal — izvolitev sprejel. Nato je bil podžupanom izvoljen Bleiweis, kojega glavna zasluga po Hribarjevih besedah je, da že »32 let v občinskem svetu sedi«. — Na galeriji, kjer so se zbrali zvečine Hribarjevi uslužbenci, tudi ni manjkalo aplavza. — V snočni seji so se zvršile volitve v posamezne odseke.

Ljubljanski mizarji so sklenili praznovati prvi majnik splošno.

*

Reka, 30. aprila. V Malih Dražičah na hrvatskih tleh je nastal ponoči požar v nekem hlevu, ki se je hitro razširil ter uničil 12 hiš in 6 hlevov. Mnogo živine je zgorelo, več oseb je ranjenih. 200 ljudi je ostalo brez strehe in brez vsega.

Dunaj, 30. aprila. Železniški minister Derschatta je sprejel deputacijo uradnikov drž. železnice, katerim je bilo obljubljeno zvišanje stanarine v enaki višini, kakor se je drž. uradnikom zvišalo aktivitetne doklade. Minister je najprvo hotel, da bi dobila dotično naredbo najprvo nanovo ustanovljena personalna komisija, ki pa bode voljena šele 27. maja. Deputacija je prosila ministra, naj naroči, da se izplača že sedaj zvišano stanarino. Minister je izjavil, da izda v najkrajšem času naredbo, s katero se izvrši to. Regulacija drugih uradniških dohodkov pa je pridržana posvetovanju personalne komisije.

Berolin, 30. aprila. Predsedniki klubov so sklenili, da pride danes zunanji proračun na dnevni red. Penzijski zakon naj se še sprejme, načrt o žaljenju veličanstva naj se reši v prvem branju in pred binkošti naj se odgodi državni zbor.

Berolin, 30. aprila. Pri razpravi o poštne proračunu pravi dr. tajnik Kraetke proti soc. demokratu Singerju, da koalicijska svoboda uradnikov ne more segati tako daleč, da bi nastala »stranska vlada«. Paziti se mora, da organizacije in časopisi ne izpodkopujejo discipline, zaupanja in spoštovanja. — Poljak Chlapowski pravi, da je pruska politika proti Poljakom prosta, nedostojna, uničevalna politika. Podpredsednik Kampfga pokliče na red.

Berolin, 1. maja. Državni zbor je razpravljal proračun kancelarstva. O zunanji politiki so govorili Hertting (centrum), Winkler (konservat.), Bassermann. Kancelar Bülow je govoril o laški konferenci; Nemčija ne najde formule, ki bi mogla vpoštevati vse geografske, gospodarske, vojaške in politične razlike držav. Tudi druge vlade niso bile srečnejše.

Rim, 30. aprila. Minister Aerenthal se sestane koncem maja s Tittonijem v Benetkah. Izta sestanka v Rapollu, potovanja italijanskega kralja na Grško, sestanka v Gaeti se pripisuje temu sestanku veliko politično važnost.

Pariz, 30. aprila. Včeraj je bilo 11 protestnih shodov proti aretaciji članov delavske borze. Vsi govorniki so vabili delavce, naj praznujejo prvi majnik ter naj demonstrirajo za osemurni delavnik in za nedeljski počitek.

Pariz, 1. maja. Včeraj je bil na predsednika gvanemalske republike Estrada Cabrera izvršen atentat z bombo. Predsedniku se ni zgodilo nič. General Orelana je bil ranjen, kočijaž pa ubit.

Pariz, 30. aprila. Generalnega tajnika Jorga organizacije živilnih delavcev, Bousqueta, in člana delavske konfederacije, Levyja in Delahage, so zaprli zaradi govorov na shodu.

Pariz, 30. aprila. Vojni minister Picquart je izjavil sotrudniku »Matina«, da se ustavlja protimilitaristična agitacija ob vratih vojašnic. Navesti se ne more niti enega slučaja pomanjkanja discipline ali upora.

Pariz, 30. aprila. Stavka kavarniških natakarjev bode trajala, dokler ne priznajo lastniki kavarn organizacije.

Pariz, 30. aprila. Ministrski svet je sklenil, odpustiti pet poštnih uradnikov zaradi organizacije.

Bruselj, 30. aprila. V rovu Angleur pri Liežu je bilo 20 delavcev, ko je naenkrat udrila voda. Dva sta se rešila, za druge se je bati, da so izgubljeni.

Peterburg, 1. maja. Duma je sprejela zakon o rekrutih s 193 proti 123 glasom. Sprejet je predlog, da se odpravi vojna sodišča.

Mako, 30. aprila. Poljedelski delavci so izrekli posestnikom, da odpovedo delavne ugovore, na katere jih je prisilil samo skrajno težavni položaj. Zahtevajo 34 odstotkov zvišanja mezde.

Novi Jork, 30. aprila. Pri Pittsburgu je od petka sedem rudarjev zakopanih v rovu. Včeraj so dajali še nekateri znamenja življenja. Jama je preplavljena z vodo tako, da se ne more blizu. Zrak, ki ga dihaajo, je najbrž zastrupljen.

Havana, 30. aprila. 12.000 stavkujočim iz tobačnih tovarn trusta se je pridružilo 8000 delavcev iz drugih tovarn za smotke. Vsa tobačna industrija je ustavljena.

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. Agitujte „Rdeči Prapor“! povsod za

Organizacijam in delavskim čitalnicam, pos. sodrugom

ki se zanimajo za največjo avstrijsko žensko organizacijo tobačnih delavk in delavcev, se priporoča v naročbo slov. strokovni list

„Tobačni delavec“

ki izhaja vsak prvi torek v mesecu ter stane za celo leto 1 K 20 vin.

Naroča se pri upravnistvu „Tobačnega delavca“, Dunaj V/12, Schmalzhofgasse 17.

Organizacije, sodrug, pozor!

Povodom bližajočih se državnoborskih volitev je v proslavo splošne in enake volilne pravice izvrševalni odbor založil krasne

umetniške razglednice

v barvotisku predstavljajoče simbol bližajoče se delavske pomladi.

Cena	50 izvodom	3 K 25 v
„	100 „	5 „ 75 „
„	500 „	23 „ 75 „
„	1000 „	40 „ — „

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega Prapora“ proti plačilu, oz. poštnem povzetju. Sodrug, sezite pridno po teh razglednicah!

Polniki v Ameriko
Hateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Šmetetka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Vsakovrstna Pojasnila dajo se brezplačno.

Vsaka ponaredba in ponaredek je kaznivo.
Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—28

Thierryevo centifolijno mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekaruar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

Člani

pogrebnege društva uslužbenecv c. kr. drž. žel., c. kr. prlv. juž. želez. in c. kr. poštnih in brzo-javnih uradov v Ljubljani

se opozarjajo

da se mesečni doneski za v Ljubljani bivajoče vplačujejo izključno le v gostilni „pri Dalmatincu“, Sodnijske ulice št. 4, in sicer vsako prvo in drugo nedeljo v mesecu od 9. do 12. ure dopoldan.

V Šiški stanujoči člani vplačujejo svoje doneske vsako tretjo nedeljo v gostilni „pri Celarcu“ v Spod. Šiški od 9. do 12. ure dopoldan. 6—6

Ravnoram in ob istem času sprejemajo se tudi novi člani, ki lahko prijavijo svoj vstop tam poslujočim društvenim funkcionarjem. Za doneske, ki se drugje vplačujejo, na noben način društvo ne jamči, kar naj blagovole člani vpoštevati.

Za društveno vodstvo

Komac Anton
tč. blagajnik

Petrič Josip
tč. predsednik.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu volilcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o do-mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Kaj hočejo socialni demokratije ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznani s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošure, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije 4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDEČEGA PRAPORA“.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanja tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadružne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno. V isti založbi je izšla tudi časovna primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnozbornski volilni red.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52—49

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2 75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Tristopna petil-vrstica 26 vin. za enkrat, 12 vin. za dva-krat; večkrat po dogovoru.

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

37. številka.

V Ljubljani, v četrtek, dne 2. maja 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne posiljatve, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Frančiškanske ulice št. 8/1.

Vabilo na naročbo.

S 6. majem prične drugi mesec izhajanja dnevnega „Rdečega Praporja“, vsled česar vabimo vse sodruge, somišljenike in prijatelje delavskega stanu, da obnove naročnino, odnosno da se naroče na list, ki stane

2 kroni na mesec z dostavljanjem na dom. Upravništvo „Rdeč. Prapora“.

Liberalni oklic.

Zadnjič smo opozorili liberalce na ukoreninjeni uzus o političnem življenju, da stranke stisnejo svojim kandidatom pri odhodu v svet nekako popotnico, ki pove odhod in kam. Ne brezuspešno! Priromali so z neko ponižno stvarico in ž njo pokazali, da našega dobrohotnega pouka niso umeli; ž njo so dokazali, da je liberalna stranka kakor sod, iz katerega je že davno vse

vino izteklo — če ga je v njem kdaj kaj bilo. Oklic je nekaka kabinetna slika brez miselnosti, v kateri miruje liberalna stranka, jalova v produkciji političnih idej, ubožna po svojih političnih potencah. Smisel nje protiklerikalnih gesel se je že davno izgubil; ušla je vsebina in ž njo tudi agitatorična moč. Ostala je luščina, in liberalna stranka danes ni drugrega več kot gredica, na kateri se kultivira antiklerikalna fraza.

Najpoprej omenja oklic razmerja do nove volilne reforme — prijateljstva liberalne stranke do splošne in enake volilne pravice se ne dotika: spuhelo je z jezika, česar v srcu nikoli ni bilo. Ne brez poezije posaja sapnico, iz katere se je dvignila demokratična vihra, pod uralska slemena — sicer ne prav točno pojmovanje, kajti očetovstvo tega velepomembnega zakonodajnega dela si prisvaja avstrijska socialna demokracija. Rusko „osvoboditeljnoje dvizenije“ je dalo prizadevanju avstrijskega delavstva le grmeč povdarek.

Avstrijska volilna reforma je diagonalna političnih in historičnih moči in zato daleč zaostaja za idealno zamišljeno in logično rešitvijo demokratičnega volilnega principa. Vsi nedostaki se dajo zbrati na dve točki: prisiljena volilna geometrija še vedno vsebuje narodno neravnopravnost in vladanje socialnih in političnih majoritet. Na ti hibi, ki nastopati po volilni reformi v znatno manjši obliki kot v starem volilnem redu, se bodo navezali nadaljni volilno-pravni boji socialno-demokratične stranke, stremeci za popolnim uveljavljanjem narodne ravnopravnosti in za organizacijo volilne pravice na podlagi sorazmernosti, da ne bo imel posameznik le absolutno

znake volilne pravice, temveč tudi enako pravico do zastopstva.

Solzeč se nad propadom liberalne stranke, oklic prav farizejsko trka na — tuji prsi: klerikalci so krivi, splošna in enaka volilna pravica je kriva, da nas pesti smrt in da se požrešne ptice zbirajo krog našega doma, tako zdiljuje. Toda ni prav tako! Pravica do lenobe, do lenobe duha in srca, ki so si jo liberalci leta in leta lastili, jih je privedla v agonijo, iz katere vodi ena sama pot, pot v grob. — Če je bila liberalna politika, ko je bila še v moči, tako kilava in neplodovita, tedaj bi bila v bodočnosti (liberalna bodočnost — contradictis in adjecto), ko je stranka izgubila desnico, naravnost — levičarska. In tudi to priznava oklic.

Ko zapleše oklic še prav hinavsko z različnimi „neodvisniškimi“ prikaznimi, ki so pa čisto po svoji materi, se laže izvrševalni odbor liberalne stranke o zvezi socialne demokracije s klerikalno ošabnostjo. Toda laž — laž je orožje slabotnih in obupnih, zato je bodi jim odpuščeno!

Končno imenuje oklic liberalne volilce „gardo slovenskega naroda“. Ali pa pravimo: kdor bode 14. t. m. volil liberalno, je izgubil ves politični smisel, izkazal se bo za jetnika nesrečne vraže o naprednosti liberalne stranke, vraže, ki slepi um in čute.

Umska in uravna dekadenca.

Luna — kakor se kaže — ne vpliva zgolj na možgane posameznikov, temveč ima prav čudno moč tudi na razum liberalne stranke in nje glasila. Pravijo, da se od ljudi, ki se z vso vnemo in

PODLISTEK.

Grobar.

V decembru je bilo.

Naletaval je sneg, bela odeja je pregrinjala dol, krila ga žalostno, enako belemu nad ravan razprostrtemu prtu. Včasih je zabučal veter, sneg se je navalil v zametih dol raz temno sivo nebo, veje so bile druga ob drugo, zmajalo se je drevo in sneg se je vsul z lahkim truščem ob pot.

V zvoniku na malem pokopališču je udarila ura, zadonel je glas in se zgubil v sneženih daljavah.

Takrat je odložil rujavo blatno lopato grobar na pobeljenem pokopališču, prijel kramp in odgrebal kamenje.

«Da je moral umreti ravno zdaj, zdaj v najhujšem času! In tako mlad! Vsaj bi bil počakal praznikov, veselih časov, in mi zalegnil to vsakdanje umazano delo.»

Zagodrnjal je starec, premenjal orodje in zalučil okorno lopato prsti iz groba.

«Mlad je umrl, mlad. Malo pomnim tako mladih, neizkuseni so in ni jih škoda. Naj poginejo!»

Okrenil se je v jami, znova je zarožljala lopata, in prst je letela v grudah iz jame.

«Še en komolec in grob je gotov.»

Zamrmrljal je pred se leni delavec, slabo vreme, sneg in mraz ga nista nič spodbujala, sedel je na lestvo, ki je molela iz groba, in privlekel najdražjo zelenko žganja iz žepa. Nastavil je ustam,

vlekel požirek za požirkom, dobro mu je delo in znova je potegnil.

Vroč mu je poslalo v glavo, razkril se je in se prekril in pri robu so se usuli rujavosivi kodri na beli dan. Odloživši steklenico v kot je poprijel znova blatno delo.

Mahnil je dvakrat, trikrat, v glavi mu je jelo kipeči, suknjič mu je postal nadležen, zato ga je odložil v kot k zelenki.

Znova se je lotil dela, okorno in nerodno mu je šlo od rok, odpel je predpasnik, razpustil žolti telovnik in še mu ni šlo po volji.

Stopil je zopet v kot k lestvi, privlekel iz rumeno ilnatega kota zelenko in čvrsto posrkal sladki, mamljivi sok.

Prijel je kopačo, zavihtel jo visoko v zrak, padla je, zaletela se v stran in grobar je odtrgal desko sosednemu grobu. Nič se ni zmenil, dalje je kopal, neopazivši, da izkopava sosedni grob ob strani, da trga deske poleg ležeči rakvi.

Smejalo se je in smeh je zabučal iz jame na plano. Zopet mu je zavrelo v glavi, vročina ga je obhajala in oblival mu je čelo strupen pot.

Z rokavi je otrnil znoj, snel ozkokraji klubok in ga zavihtel v kot k lestvi.

Ozrl se je za njim, zapazil odprto steklenko, poprijelo se ga je poželenje po sladki opojni pijači in stopil je tja.

Naslonivši se ob ilnato steno v kotu je jel zlivati vase močno žganje:

«Dobra pijača, fino žgana. Še en požirek, saj je hudo delo in mučno... jaka in težka je danes prst, napojen je il s snežnico... Še en požirek, še, še, saj jutri lahko kupim novo, znova natočim zelenko do vrha... dva srebrna tolarja, dva dobim, dvojno plačo, v takem vremenu še ne zadostno...» In znova je povlekel v se.

Pil je, da je izpil do dna.

Zazibal se je v jami, lovil in prijemal lopatišče, nerodno sukal lopato in pometal pomalem težki il iz groba. Sneg je ponehal, le tupatam je poletela na zemljo kosmača.

Mrtvaška tišina je zavladala nad pokopališčem in čuli so se le redki udarci lopate in kopače. Naporno delo in močna pijača je utrudila in polenila delavca. Oprl se je na kopačo in miroval, zibaje se. Gosti kodri so se mu vsuli na nizko čelo, oči so mu zatekle in stopile iz jamic, lice mu je zažarelo in vrat se mu je iztegnil.

«Mlad je bil in navdušen... ha... pa je poginil... Pravijo... rekli so... da je študiral... študiral in zmešalo, zmešalo se mu je. Marljiv fant je bil... Nič škode, da umre... neumen je bil... kaj se je trudil... trudil, so rekli ljudje... za nas, za narod... Sanje, tako delo!... prazne sanje!... Ostudne sanje...»

Pokopal sem jih veliko... mnogim sem že izkopal grob... in vsi... prav vsi so umrli v sanjah... nič jih ni škoda... naj poginejo!...

Razbudile so ga misli, spomini so mu vreli v glavo, kipelo je v njem od premočne pijače. Zvrtelo

Sodruzi in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

gorečnostjo udeležujejo javnega življenja, ne da zahtevati, da bi ostali vseskozi pravični tritidje. V naturi političnih bojev pa leži, da marsikomu sežgo njegovo nedolžnost. — Na eno pa morajo gledati bojovníki vsekakor: da ne postanejo politični Abderitje.

«Sl. Narod» je minulo soboto — luna je bila polna tisti dan — odkril na svoje veliko veselje pravi vzrok, zakaj je dr. Šušteršič sklenil z nemško stranko železen dogovor glede novega volilnega reda, ki sloni, kakor stari, na zarjavelih privilegijih in pušča tisti peščici deklasiranega plemstva, ki čepi do grla zadolženo na «svojih» veleposestvih — nesmiselno in nenaravno politično veljavo v deželi kranjski. Nič priprostejšeje kot to! Šušteršič je graščak in kot lastnik Boštjanja ima volilno pravico v veleposestniški skupini, med drugimi devetdesetimi tudi Šušteršič! Kaj čuda, da se je zbudila v njegovem «požrešnem srcu» veleposestniška zavist in da hoče ohraniti zastopstvo veleposestniških interesov in ohraniti svoj volilni glas. Tako «Narod»!

Ne vemo, koga bi bolj pomilovali: ali siromaštvo «Naroda», ki sega v svoji agitacijski kampanji po tako dvomljivih — ne moralično, ampak umsko dvomljivih sredstvih, ali revščino somišljenikov njegovih, katere krmi s tako neslastno jedjo. Kdo bi bil tako prokleta nespameten, da bi se preko zlatih cekinov na tleh gonil za smešnimi in neznatnimi iluzijami — razen v netreznih sanjah? Kdo je tako nespameten, da v tako okorno zamišljene bajke veruje?

Toda brez vsega ta hitra prememba klerikalne stranke v kranjskem deželnem zboru ni? Seveda ni! Postopanje klerikalne stranke v zadnjem deželno-zborskem zasedanju. Ko je prav mirno zavrgla zahtevo po splošni in enaki volilni pravici, s katero je ravno prej še tako hrupno razgrajala, ko je potrgala demokratske okraske, ki si jih je bila prej ta čas našila, je značilno za naravo in urad te stranke. Kdor le količkaj pozna klerikalno psihologijo, se mu je morala zdeti ta rešitev najverjetnejša; najnaravnejše se mu je moralo videti, da je ves demokratski ropot te stranke tako žalostno in tako skromno končal. Klerikalcem je ves demokratizem s splošno in enako volilno pravico vred le sredstvo, in niti za spoznanje več kot sredstvo. Glavni in bistveni smoter klerikalizma: zagotovitev moči in vpliva duhovščini, ki z verziranostjo bankirja eskomptira verske vrednote za — politični drobiž, je tej stranki neprestano pred očmi; temu cilju primerno uravnava svoje korake. Če ji privilegirani volilni red zagotavlja to, kar bi ji v manjši meri, po hujšem naporu in le začasno dala splošna in enaka volilna pravica, seje z vso grabelživostjo hlastno po njem. — To je razlaga za klerikalno taktiko, ono pa je izrodek dekadentnega liberalnega razuma.

V tej točki leži neizmerni razloček klerikalnega «demokratizma» in demokratizma, ki ga zastopa socialna demokracija. Ona hoče brezpravnim in izkoriščancem dobojevati politično in socialno veljavo, njej demokratizem, njej splošna in enaka volilna pravica ni sredstvo, temveč princip sam na sebi, del širokega ideala. Zato je nje demokratizem čist in odkrit in resničen, klerikalni «demokratizem» pa je predmet nečedne pol. špekulacije: Hinavščina in laž.

se mu je v možganih, izpustil je kopačo in sedel nazaj na lestvo.

Pred njim je ležal pri strani odprt grob, košenec je ležal pod njim in on je upiral svoj motni pogled vanj.

«Vsi so pomrli . . . poznal sem jih vse,» je jeceljal polrazumno, komaj slišno.

«In moj sin . . . sin . . . tepec . . . je tudi delal za narod . . . in moral, moral sem mu izkopati grob . . . tam za cerkvico leži . . . umrl je na sušici . . . Tudi mlad . . . Pisal je in štrmal, da je izštrmal . . . Tepec, mari bi bil grobokop . . . in, in ne bi umrl!! — zazrl se je v lo-banjo, ki je upirala svoje globoke očesne jamice vanj, zatrepetal je, stresel se. — Kaj me zijaš?... Si ti tudi eden tistihle?... Ne reži se! . . . Ne jezi me! . . . Si poznal ti tudi sina — mojega sina?... Ti se režiš . . . ne verujem ti! . . . Poznam te . . . jaz sem te pokopal . . . Poznam te dobro! . . . Kaj se režiš? . . . Kaj kažeš zobe?

Politični odsevi.

Poklerikaljenje ogrske šole. O madjarizacijski tendenci šolskega zakona, ki ga je drž. zbor po tritedenski debati sprejel, smo že poročali. Zadnji dan parlamentarne razprave so primesili v novi načrt precejšen kos klerikalizma, in sicer se je ta atentat na prosto šolo izvršil po tihotapskem načrtu Apponyija, ki seje «vzgal» pri jezuitih v Kalksburgu. Mož si iz strahu pred liberalnimi osemindesetniki ni upal spraviti kake klerikalne točke v zakonski načrt. Pri razpravi pa je vstal kanonik Csernoch od katoliške ljudske stranke, da se tudi katoliškim redovnikom in redovnicam na državnih šolah podeli pravica do državne plače. In za njim je vstal Apponyi in izjavil, da se ta dodatni predlog sklada z duhom vsega zakona in ga brezpogojno priporoča. Kar je v ogrskem parlamentu antiklerikalnih ljudi, so začudeno gledali, državni zbor pa je mirno odglasoval in odprl redovnikom in redovnicam vrata v ljudsko šolo.

Clemenceau in socialisti. Na povelje Clemenceauja so zaprli tri voditelje «Delavne zveze», ker so na javnem shodu pozivali delavstvo, da uniči sedanji družabni red. Omenjeni voditelji se pri aretaciji označili Clemenceauja za renegata, ki je svoječasno, dokler še ni hodil s portfeljem v roki, razvijal istotake nazore. — Clemenceau je s tem korakom pognal socialiste v najhujšo opozicijo, utrdil pa si je svoje stališče med filistri, tako je radikalno socialistični Clemenceau končal med filistri.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“!

Domače stvari.

Bistvo in naloga sociologije. Znani berlinski sociolog S i m m e l je na ustanovnem zboru «Sociološke družbe» na Dunaju predaval o bistvu in nalogi sociologije. Ta veda je še mlada in boriti se ima še za pravico do življenja. Mnogo znanstvenikov odreja še danes sociologiji značaj splošnega nauka socialnih pojavov in jo priznavajo le kot metodo za motrenje dejstev človeškega življenja. Simmel ne spada med nje; njemu je sociologija samostojna beda. Predmet sociološkega spoznavanja je družba, t. j. vsota vzajemnih medsebojnih ljudi in ne skupina ljudi kot taka. Motivi, ki družijo ljudi v skupine, ki rode med njimi vzajemne odnose, so snov sociologije, n. pr. ljubezen, sovraštvo, lakota, delo, verstvo, inteligenca i. t. d. Različna snov nastopa pogosto v enakih socialnih oblikah ali v oblikah proste konkurence, ali pa v formi smotrene organizacije. Veliko koristi si obeta Simmel za sociološko spoznavanje od opazovanja ne le velikih družabnih oblik, kakor organizacije države, strank, rodbine, industrijske armade, temveč iz drobnoglednega motrenja vsakdanjih družabnih pojavov. —

Pri nas zelo pogrešamo sociološki način mišljenja; zlasti inteligenci je sociologija in sociološko pojmovanje stvar, ki še ni našla pota v njih glave. In posledica? Siromašno, presiromašno duševno življenje. V politiki — da omenjamo eno polje — bohotno raste plevel metafizičnega motrenja. Vse politično življenje je naši inteligenci izliv dveh, treh osebnosti, vsi politični boji — prepiri pičlega števila oseb, ki se rinejo v ospredje. Ne vedo, da so ti spori, te osebe le odsev — često le bled odsev socialnega življenja, ki se vrši pod njimi. V jarmu te usodne zmote tiči slovensko meščansko časopisje, tiče buržoazijski politiki, in odtod vsa jalovost in neplodovitost slovenske meščanske politike. Vstajajo ljudje, ki z resnim obličjem in ob resni priložnosti trde: program je moje ime. Ti ljudje, ki jih je slepa usoda po nesreči vrgla na odgovorna, vodilna mesta, ne vedo, da programi

Jaz sem mu bil oče, oče . . . Skrben oče . . . zakaj ni bil grobokop? . . . In delal bi za ljudi, kopal bi jim grobe, dajal nova stanovanja. A tako je umrl brez dobrih del . . . Hu, očetovski spomini! . . . Spomini . . . slabost . . . sin, jaz u-u-umrem . . . Truden . . . zaspan . . . jaz — oče — sin — čuj — oče — oče — gre . . . » Zgovarjal je počasi, ob starih spominih je sklenil trudno glavo na prsi, polzaprti oči so se zasukale, belina je zrla grozeče na dan, slabost se ga je polastila, omahnil je, spustil roke ob sebi nizzdol in zaspal. Zaspal je grobokop ob ljubici, dolgo ljubljeni, ob zelenki za večno. Drugemu je kopal grob in sam je legel vanj.

Zavel je veter, zabučal močno in potegnil preko pokopališča. Zaseboj je privlekel temno sive oblake, sneg se je usul v zametih na zemljo, bela odeja je zagrnila polagoma grob, kjer je spal življenja truden grobar.

Nad ravan je legel skrivnosten mrak.

A. Dolenjec.

niso imena, temveč izraz globoko vkoreninjenih družabnih stremljenj. Ti ljudje mislijo, da se da ljudem potom vplivanja razpečati se tako prebano politično blago, pozabljajo, da politika ni drugega kot čitanje socialnih teženj, da politika ni drugega kot bujenje v ljudski duši skrite družabne zavesti. Silno potrebno bi bilo, da ološko spoznanje prežene meglo, ki se vlačijo glavah našega razumnstva, dotlej je vsak napreda izključen.

Nepriprisanost. Trnovski gostilničar Steiner je dejal socialnim demokratom, ko so ga vprašali, ali bi lahko priredili v njegovi gostilni shod, da se ne meša v politiko in da pri njem ne bode nobenih shodov. Vendar so imeli liberalci svoj stanek lahko pri njem. Mož pravi tudi, da nima ničesar od socialnih demokratov. Doslej se je pač opazovalo, da zahaja v njegovo gostilno največ delavcev. Menda pa ne mara takih gostov, od katerih nima ničesar. Delavci bi lahko malo premislili to stvar.

Iz Trsta. Narodnjaški shod volilcev v «Nar. Domu», na katerem ni bilo pogrešati komike, se je vršil prav narodnjaško. Predstavili so se «štirje bodoči državni poslanci» za mestne okraje in razvijali svoj laži-demokratski program. Pečali so se z nasprotnimi strankami; zlasti na socialno-demokratski stranki niso pustili dobrega lasu, dočim je krščansko-socialno dete, s katerim stoje narodnjaški v nekem daljšem sorodstvu, zdravo odšlo s shoda. Veliki tržaški odličnjak in profesor «božje previdnosti» Mandič, se je posebno baval s svojim socialno-demokratskim kandidatom Pittonijem. Živio-klicem naših sodrugov na Pittonija je sledila toča narodnjaških psov, nakar so naši zapustili dvorano. Dr. Rybář je po svoji, skoraj prirojeni navadi premleval fraze o narodni avtonomiji, o kateri so tržaški narodnjaški govorili, ko se socialno-demokratske stranke ni bilo na svetu. Kake večje nezgode pa sicer ni bilo.

Tržaški narodnjaki so navsezadnje vendar izdali svoj volilni oklic. Sestavljen je tako, kakor ga zna pač sestavljati «Edinost». Po starem receptu vseh, ki love mandate, imajo skrb za gmojne interese «celokupnega našega ljudstva». «Oni» ne pričakujejo rešitve socialnih problemov (katere poznajo tako, kakor verstvo Marsovih prebivalcev) od enostranskega povdaranja razrednih razlik, od ščuvanja enega stanu proti drugemu. Mislijo, da so povedali kaj novega! Saj vemo že davno, da jim smrdi boj delavstva proti kapitalizmu, zbujanje in izobraževanje delavstva in organizacija proletariata. Ali tako velikodušni so, da hočejo «podpirati» delavstvo v njegovih težnjah po izboljšanju eksistenčnih pogojev. Za starostno in invaliditetno oskrbo so, za zavarovanje za slučaj bolezni! Ampak delavcem ne zadostuje taka beseda, kajti radi bi tudi vedeli, na čegav račun se ima upeljati te reforme. Starostno oskrbo, katero bi si morali delavci sami plačati, bodo hvaležno odklonili. Dolžnost takega zavarovanja imajo tisti, ki imajo profit od delavskih žuljev. Kaj pravi «Edinost» k temu? Tržaški in primorski delavci pravijo, da bi bila «Edinost» bolj previdna, ako sploh ne bi govorila o razmerju med delavci in delodajalci, ker bi ji utegnili predložiti listo stavk, ob katerih je «Edinost» z vso svojo jokavostjo ščuvala proti slovenskim delavcem in ta lista ne bi bila kratka. Še eno besedo pa gospodom od «Edinosti» zaradi naslednjega stavka: «Izpolnitve teh postulatov pa doseže delavstvo, ne da bi radi tega moralo zatajiti svojo narodnost.» Ta beseda, gospodje narodnjaki, je impertinenca! Predrznost je, očitati slovenskim socialno-demokratskim delavcem zatajenje narodnosti in, ker veste, da obsega vaše očitanje laž, je to tudi perfidija! Tega, kar so storili socialni demokratje v Trstu za kulturo slovenskega ljudstva s svojo revščino v desetih letih, niste napravili vi v štiridesetih, vi, ki prezirate izobrazbo, ki ste filistri prve vrste. Ako trdite, da se morajo vaši poslanci čutiti kakor zastopniki celokupnega naroda slovenskega, je to čisto neopravičeno napihavanje. Socialno-demokratski delavci, ki so velik del naroda slovenskega, vam odrekajo vsako pravico, imenovati se njih zastopnike. Za take zastopnike, ki stoje na podlagi «Edinostine» brezprogramnosti, se zavedni slovenski delavci lepo zahvaljujejo. Zastopajte sami sebe, kolikor hočete in kjer hočete, nas pa pustite s svojim usiljivim zastopanjem pri miru. Naši sovražniki ste in to naj ostane jasno.

Shodi.

Ljubljana. V ponedeljek, 20. m. m., je bil v Trnovem v Breskvarjevi gostilni volilni shod, katerega se je udeležilo približno 80 volilcev. Otvoril ga je sodrug Mihel, ki je dal besedo sodrugu Kristanu. Glasno pozdravljen je govornik pojasnil stališče socialne demokratske stranke glede državnozbornskih volitev. Sklicevaje se na govore nasprotnikov na zadnjih shodih, je dokazal, da je poslancu buržoazne stranke popolnoma nemogoče, zastopati interese delavskega razreda. V obširnem govoru je pojasnil gospodarske naloge državnega zbora in je pozval volilce, naj se ne dajo terorizirati od nikogar. Niti omenjati noče, naj se ne dajo podkupiti, kajti zaveden volilec ve,

da je denar, s katerim se hoče kupiti njegov glas, vzel njemu in njegovim sotrpinom. Poljudnemu govoru sodruga Kristana je sledilo burno odobravanje in vsi navzoči so obljubili, da napno vse moči in dokažejo 14. maja, kako se je motil dr. Tavčar, ko je govoril, da socialni demokratje v Ljubljani ne pridejo v poštev.

Nabrežina. V nedeljo, 28. m. m., ob 1. uri popoldne smo imeli v prostorih klesarskega društva volilni shod, ki je bil vzlic slabemu vremenu jako dobro obiskan. Prostorna dvorana je bila polna volilcev, delavcev in kmetov. Shod je otvoril sodrug Marica, ki je predstavil kandidata za kraški okraj sodruga Vinka Kermolja. Ta je v krajšem govoru pojasnil pomen državnizborskih volitev. Potem je dobil besedo sodrug Etbin Kristan iz Ljubljane. Njegov govor je navdušil navzoče volilce. Krasno je naslikal govornik potrebe delavstva in kmetov ter je z neizpodbojno kritiko razdejal agitacijska gesla nasprotnih strank. Izvrstno je dokazal solidarnost interesov delavca in malega kmeta. Njegovemu jako poljudnemu izvajanju je sledilo gromovito odobravanje in soglasno se je shod izrekel za kandidaturo sodruga Kermolja.

Komen na Krasu. Štiri kandidate imamo v našem okraju, odkar je nastopil še «samostalen agrarec». In vsi se pulijo za komenske volilce. Vsi vedo, da ima naš kraj važno besedo pri volitvah. Ali izmed strank, ki nas osrečujejo sedaj z vabili in z obljubami, je samo ena, ki uživa zaupanje večine: To je jugoslovanska socialno-demokratska stranka. Njeni govorniki so prihajali k vam, ko ni bilo nobenih volitev; oni so se zanimali za naš položaj, ko ni bilo dobiti nobenih glasov. Oni so nas poučevali, ko ni imela stranka ničesar pričakovati od nas. Takrat ni bilo blizu ne liberalcev, ne klerikalcev in tudi ne novopečenih agrarcev. Kako da imajo sedaj naenkrat toliko srca za nas?... Je pa tudi v našem kraju še mnogo volilcev, ki simpatizirajo s socialno-demokratsko stranko, a dovolj natančno ne poznajo njenih nauk. Zato smo sklenili, prirediti v nedeljo, 28. m. m., shod in da je bilo lepo vreme, bi bilo prišlo gotovo 2000 ljudi. Bilo pa je strahovito. Sneg, burja, dež, mraz. In vendar se je zbralo najmanj 400 volilcev, tako da ni bilo mogoče zborovati v gostilni in kljub dežju smo morali iti na dvorišče, začelo se je sicer notri. Sodrugi Marica iz Nabrežine je otvoril shod, potem se je predstavil sodrug Vinko Kermolj. Ali potem ni šlo več. Notranji prostori so bili tako nabiti, da ne bi bil dobil niti maček prostora. In zunaj je bilo še polno ljudi. Preselili smo se torej na dež. Sodrugi Etbin Kristan iz Ljubljane, katerega smo bili povabili, je govoril. Lahko rečemo: Govoril je vsem iz srca. Prišlo je par klerikalcev, ki bi se jih bilo pač lahko seštel na prste. Tudi trije ali štirje štrekljevi pristasi so bili vmes. Mislili so razgrajati. Ali Kristanov govor jim je vzel voljo. Kar ginljivo je bilo, opazovati, kako je ljudstvo poslušalo socialno-demokratske besede govornika. Stari kmetje s sivimi lasmi so bili vmes. Rekli smo, da še nikoli niso slisali tako resničnih in poučnih besed. Poldrugo uro je govoril Kristan, a da je govoril tri ure, bi ga bilo ljudstvo mirno poslušalo, ne da bi mislilo na dež in mraz. Dan 14. majnika pokaže, da je Komen socialno-demokratsčen in tak ostane. Naši glasovi so zagotovljeni sodrugu Vinku Kermolju.

Politično društvo «Vodnik» v Spod. Šiški je sklicalo tudi dne 28. m. m. ob 10. uri dop. volilni shod novopečene «neodvisne stranke», na katerem se je predstavil neodvisni kandidat za ljubljansko okolico gosp. Janko Žirovnik. Na ta shod je prišlo kakih 30 zborovalcev (izmed teh večinoma sokolski naraščaj, kateri sploh volilne pravice nima), katerega udeležba gosp. Žirovnika gotovo ni nič kar posebno razveselila. Tudi ta krinka narodno-napredni stranki ne bode pomagala. Nam je prav; vsaj vemo, kako stojimo. Ta stranka se je najbrž zato ustanovila, da bi Šustersič lažje zmagal, drugega pomena pač nima. Potem pa naj še kdo reče, da naša Šiška ne napreduje, da ni narodna, da ni liberalna! Samo gospod škof Jeglič naj napove kako vizitacijo, pa bo Šiška takoj pokazala, kako je narodna in liberalna, ko bode vsaka hiša okinčana z zastavami in narodno-napredni občinski odborniki in svetovalci bodo skakali okrog škofa v cilindru in fraku. Ja, ja, Šiška napreduje!

Kotredež. V nedeljo, dne 28. m. m., je bil pri nas imeniten volilni shod v gostilni gosp. Deronovska. Udeležilo se ga je kakih 150 volilcev. Kandidat Cankar, burno pozdravljen, je razvil program naše stranke ter naslikal naše klerikalce v pravi luči, kar so volilci burno odobraval. Za njim je govoril sodrug Sitter, ki je s statističnimi podatki pokazal, kako «rešujejo» naši klerikalci malega kmeta in obrtnika. Gre se tem ljudem le za to, da bi vse podražili, samo da imajo potem grščaki veliko dobička, ubogi kmet pa drago kupuje, ker za prodati itak nima ničesar.

Kandidatura je bila z veseljem soglasno sprejeta. Gospod kaplanček naj se še tako trudi po hribih, 14. maja bode volil Kotredež rdeče.

Št. Lambert. V nedeljo, dne 28. m. m., se je vršil v naši gorski vasi volilni shod, katerega se je udeležilo kljub slabemu vremenu nad 50 volilcev. Poročevalcu kandidatu Cankarju kakor tudi Sitterju so poslušalci z navdušenjem odobraval. Kandidatura je bila soglasno sprejeta.

Volilci so prinesli tudi volilne listke seboj in so takoj našega kandidata napisali. Gospod župnik pa, takoj ko je izvedel, da se bo vršil shod, je tekel ves zbehan k posestniku in mu žugal na vse načine, da ne sme dati prostora za take brezverce. A mož je nalletel na odločnega pristasa naše stranke, ki mu je pokazal vrata. Ker se mu pa to ni posrečilo, je takoj brzojavil v Ljubljano po referenta ter priredil tudi on ravno ob isti uri nekak shod. Pri pridigi pa je zabavljaj in vpil, da ne sme iti nobeden na tisti brezverski shod. A vse ni nič pomagalo. Št. Lambert je in bode naš kljub vsem hujskanjem, to se bode pokazalo tudi 14. maja.

Spodnja Šiška. Drugi volilni shod, ki se je vršil dne 28. t. m. ob 10. uri dop. v restavraciji gosp. Ant. Štirna, bil je brez vsake posebne agitacije in kljub slabemu vremenu prav dobro obiskan. Otvoril ga je sodrug Lach; v predsedništvo sta bila izvoljena sodr. Udovč in sodr. Homer. Besedo je dobil kandidat sodr. Petrič, ki je razvil v svojem čez uro trajajočem poljudnem govoru socialno-demokratski program ter je orisal žalostne razmere delavstva, malega obrtnika in kmeta. — Povdarjal je posebno, da bode naloga izvoljenih zastopnikov v novem parlamentu pospešiti davčno reformo, skrajšanje vojaške službe, podraževanje učiteljstva ljudskih šol i. t. d. — Ali v tem oziru, pravi govornik, nimamo prav ničesar pričakovati nego edino le od socialno-demokratskih poslancev. S tem je zaključil svoj izborni govor, kateremu je sledilo burno odobravanje. Tudi njegova izvajanja je pogostoma pritr-galo živahno pritrjevanje. Ker se nihče ni oglasil več za besedo, je dal sodr. Udovč na glasovanje kandidaturo sodr. Petriča, ki je bila soglasno s navdušenjem sprejeta. — Sodr. Udovč priporoča še, naj vsakdo pridno agitira za našega kandidata in 14. maja naj vsaki izpolni s tem svojo dolžnost, da odda svoj glas za sodruga **Josipa Petriča**, in zmaga bode gotova. Končno se zahvali za obilno udeležbo in zaključi tz velepomembni shod, na kar zadone «Živio-klici» na socialno-demokratsko stranko.

*

Napovedani so:

Cerknica, 2. maja ob 7. zvečer za obrtnike in kmete.

Cerknica 3. maja ob 8. zvečer za delavce.

Rakek 4. maja ob 7. zvečer.

Društvene vesti.

Splošno strokovno in pravovarstveno društvo (podružnica Ljubljana) ima v soboto 11. maja t. l. ob 8. uri zvečer občni zbor v salonu pri «Štajercu» na Resljevi cesti 20. Dnevni red: 1. Poročilo odbora. 2. Volitev odbora. 3. Mariborska konferenca, poroča sodrug Grozek. 4. Raznoterosti. Vsi udje so vabljeni na obilno udeležbo. Vse ude, ki dobivajo dnevnik «Rdečega Prapora», pa ga še niso plačali, naj store to nemudoma, ker bi se moralo sicer za nje odpovedati list.

Socialni pregled.

Osemurnik belgijskih rudarjev. V nedeljo, 21. aprila se imeli belgijski rudarji izvanreden kongres v Avelais zaradi znatnih dogodkov v zbornici in zaradi stališča, katero je zavzel kralj Leopold napram zakonu o osemurnem delavniku. Kongres je sklenil z 76 proti 23 glasovom: Ako nova zbornica ne začne takoj razprave o predlogu sodruga Destreca glede osemurnega delavnika, stopijo rudarji dne 25. novembra v splošno stavko.

Splošno glasovanje o osemurnem delavniku, ki se je izvršilo po vseh rudniških okrajih pod oficielno kontrolo, je imelo sledeči zanimivi rezultat: V okraju Centre 22.174 vposlenih; 16.936 glasov za, 160 proti; v okraju Charleroi 43.358 vposlenih, 24.645 za, 78 proti; v okraju Lutich 29.795 vposlenih, 18.946 za, 131 proti (glasovali so samo jamski delavci); okraj Mons 32.890 vposlenih, 17.787 za, 220 proti; okraj Basse-Sambre 4229 vposlenih, 2449 za, 26 proti. Vsega skupaj je glasovalo 81.955 delavcev, med njimi 80.763 za osemurni delavnik (vštevši vohod in izhod iz jame), 615 pa proti. A trgovski minister Francotte se je drznil v zbornici izreči, da delavci sami ne marajo osemurnega dela!

Raznoterosti.

Mojstri-požeruhi norimberški. V Norimbergu na Bavarskem je 52 društev z imeni «družba požeruhov», «klub požeruhov» itd. Izvečine so si nadeli imena po mestnem okraju, kjer razvija dotično društvo svoje «kulturno» delovanje. Nekatera pa imajo naravnost imenitne in primerne primke: «Opica», «Nikdarsit», «Netek». Namen takega društva je pobirati od članov prispevke, dokler se ne nabere tak znesek, da se da zanj napraviti imenitna požrtlija. — Pa se še najdejo ljudje, ki zabavljajo na sedanji družaben red. Saj je čisto v redu: eni imajo jelo brez dela, drugi delo brez jela. Če to ni idealna razdelitev!...

Najnovejše vesti.

Prvi majnik v Ljubljani. Kakor znano, je ljubljanska okrajna organizacija sporazumno z izvrševalnim odborom sklenila, letos praznovati dne 14. majnika. Kljub temu so mizarji praznovali tudi včeraj. Zvečer pa je bil v dvorani pri «Levu» na Marije Terezije cestli shod. Prostor je bil do zadnjega kota napolnjen. Govorila sta ob burnem odobravanju sodruga Verbič in Mlinar. Po shodu je bil prijateljski sestanek.

Idrija, 1. majnika. Tukaj je počivalo vse delo. Samo, kar je z ozirom na varnost nujno, se je vršilo. Po mestu je bil obhod, katerega se je udeležilo nad 2000 delavcev. Shod in veselica sta se krasno obnesla. Praznovanje je bilo impozantno.

Zagorje ob Savi, 1. majnika. Praznovanje prvega majnika se je tukaj krasno obneslo. Delo v rudniku in v steklarni je popolnoma počivalo. Ves kraj je v zastavah. Dopoldne je bil velikanski obhod z godbo, potem shod, katerega se je udeležilo 1000 delavcev v Mihelčičevi dvorani. Govorila sta Cankar in Kristan. Popoldne je bila veselica z godbo, petjem in diletantsko predstavo.

Trbovlje, 1. majnika. Vse delavstvo je praznovalo. Nad 3000 delavcev je priredilo obhod z godbo. Povsod so vihrale rdeče zastave. Na shodu je govoril Čobal ob velikanskem navdušenju. Veselica je jako lepo uspela.

Trst, 1. maja. Ob ogromni udeležbi sta se vršila na Senskem trgu manifestativna shoda socialno-demokratske stranke, na katerih sta govorila sodr. Kopač, oz. Pittoni. Po shodih obhod po mestu med prepevanjem delavskih pesmi. Na velikem trgu je došlo do pretepa z anarhisti. — Na Nabrežini in pri Sv. Križu sta sijajno uspela shoda, na katerih sta govorila sodr. Marica, oz. Regent; po shodih obhod z godbo.

Trst, 2. maja. Včeraj popoldne se je vršil pri Sv. Ivanu velik volilni shod, na katerem je bila z navdušenjem sprejeta naša kandidatura.

Borovlje, 1. majnika. Tukajšnje delavstvo je praznovalo prvi majnik. Na shodu je govoril sodrug Mahrer iz Celovca.

Gradec, 1. majnika. Praznovanje 1. majnika se je krasno obneslo.

Fraga, 1. majnika. Vse je tukaj praznovalo. Snoči so bile v vseh gledališčih slavnostne predstave. Dopoldne sta bila poleg mnogih strokovnih, dva velikanska ljudska shoda, popoldne impozantna veselica.

Zagreb, 1. majnika. Majsko praznovanje se je obneslo kakor še nikoli. Manifestacijskega sprevoda se je udeležilo 4000 ljudi. Shod in veselica v pivovarni sijajno uspela.

*

Dunaj, 1. majnika. Dopoldne se je vršilo tukaj 47 strokovnih, 25 nemških, 12 čeških, 2 poljska, 2 madjarska, 1 ukrajinski in 1 jugoslovanski ljudski shod. Popoldne je bil običajni sprevod v Prater ob velikanski udeležbi.

Dunaj, 1. maja. Predsednik najvišjega kasačskega dvora Steinbach gre v pokoj. Sledil mu bode dr. Ruber ali minister Klein.

Prag, 1. majnika. Shod čeških in nemških visokošolcev je zahteval, da se odpravi teološko fakulteto z vseučilišč. Shod je bil naznanjen kot volilni shod, a je bil končno razpuščen, češ, da so bili tudi nevolilci navzoči.

Rim, 1. maja. Policija je prepovedala shod, ki bi se naj bil danes pod predsedstvom Maksima Gorkega vršil. Giolitti je odgovoril na tozadevno interpelacijo Turatija, da je bil strah pred nemiri edini nagib za prepoved; samega je imenoval častilca Gorkega.

Rim, 1. maja. Edvard je pasiral iz Neapola grede Rim; Viktor Emanuel ga je na kolodvoru pristrčno pozdravil.

Pariz, 1. maja. Jaurés označuje v «Humanité» masreglovanje poštnih uradnikov in učitelja Négra za nečuvno provokacijo socialistične stranke in levega krila radikalcev in napoveduje vladi najostrejši boj; dalje izraža pričakovanje, da ministri Briand in Viviani, ki štejeta k socializmu, izstopita iz kabineta.

Pariz, 1. maja. Osrednje društvo poštnih, brzojavnih in telefonskih uslužbencev je protestiralo proti odstavitvi onih uslužbencev, ki so podpisali odprto pismo na Clémenceauja; k slednjemu so poslali v tej zadevi posebno deputacijo, kateri pa je Clémenceau nezadovoljivo odgovoril.

Jekaterinoslav, 1. maja. Na postaji Gorjaj-novo so roparji ponoči napadli osebni vlak; odnesli so 30.000 rubljev.

Belgrad, 1. maja. Ministrski svet je naročil 40 milijonov patron pri avstrijski tvrdki Hirtenberg, ki je stavila najugodnejše pogoje.

Sofija, 1. maja. Vsled velikonočnih praznikov je vlada prepovedala običajno praznovanje 1. maja; socialisti pripravljajo demonstracije.

Gvatemala, 1. majnika. Atentat na predsednika Cabrera se je izvršil tako, da so izkopali zarotniki rov od hiše, ki jo ima neko Rodol najeto, pa so ga napolnili z razstreljivi, katere se je užgalo od Rodlove hiše z baterijo.

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v
kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše
glasilo. . . Agitujte „Rdeči Prapor“!
povsod za

Organizacijam in delavskim čitalnicam, pos. sodrugom

ki se zanimajo za največjo av-
strijsko žensko organizacijo to-
bačnih delavk in delavcev, se pri-
poroča v naročbo slov. strokovni list

„Tobačni delavec“

ki izhaja vsak prvi torek v mesecu
ter stane za celo leto 1 K 20 vin.

Naroča se pri upravnistvu „Tobačnega
delavca“, Dunaj V/12, Schmalzhofgasse 17.

Organizacije, sodrug, pozor!

Povodom bližajočih se državnoborskih vo-
litev je v proslavo splošne in enake volilne
prave izvrševalni odbor založil krasne

umetniške razglednice

v barvotisku

predstavljajoče simbol bližajoče se delavske
pomladi.

Cena	50 izvodom	3 K 25 v
„	100 „	5 „ 75 „
„	500 „	23 „ 75 „
„	1000 „	40 „ — „

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega
Prapora“ proti plačilu, oz. poštnem povzetju.
Sodrug, sezite pridno po teh razglednicah!

Poltniki v Ameriko
Hateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Kmetetka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Vsakovrstna Pojasnila dajo se brezplačno.

Vsaka podredba in ponatisek je kaznivo.

Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih
ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 ve-
lika specialna steklenica s patentnim
zaklepom 5 K.

4 52—29

Thierryevo centifolijno mazilo

proti vsem, še tako starim ranam,
vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka
K 3-60. Razpošilja se le proti po-
vzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta po-
vsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Cekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih
pisem zastoj in franko.

Člani

pogrebne družbe uslužbencev
c. kr. drž. žel., c. kr. priv. juž.
želez. in c. kr. poštini in brzo-
javnih uradov v Ljubljani

se opozarjajo

da se mesečni doneski za v Ljubljani
bivajoče vplačujejo izključno le v gostilni
„pri Dalmatincu“, Sodnijske ulice št. 4,
in sicer vsako prvo in drugo nedeljo v
mesecu od 9. do 12. ure dopoldan.

V Šiški stanujoči člani vplačujejo
svoje doneske vsako tretjo nedeljo v
gostilni „pri Celarcu“ v Spod. Šiški
od 9. do 12. ure dopoldan. 6—6

Ravnotam in ob istem času sprejemajo
se tudi novi člani, ki lahko prijavijo svoj
vstop tam poslujočim društvenim funkcio-
narjem. Za doneske, ki se drugje vpla-
čujejo, na noben način društvo ne jamči,
kar naj blagovole člani vpoštevati.

Za društveno vodstvo

Komac Anton
tč. blagajnik

Petrič Josip
tč. predsednik.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno
potrebno vsakemu volilcu in vsakomur,
ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski
list, ki ne bi smel manjkati
v nobenem bralnem društvu ali čitalnici
ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Kaj hočejo socialni demokratije
ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za poli-
tično življenje, je, da se seznani s težnjami
in zahtevami socialne demokracije. Cena
brošuri, ki obsega tudi narodnostni pro-
gram avstrijske socialne demokracije
4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDEČEGA PRAPORA“.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do naj-
moderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter
opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja
dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje,
cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošure, cirkularje, reklamne liste, lepake,
opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadružno
knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste,
vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno.
V isti založbi je izšla tudi čas primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnozbornski volilni red.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52—50

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Tristopna polit-vrstica 26 vin. za enkrat, 12 vin. za dva-krat; večkrat po dogovoru.

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

38. šte.

V Ljubljani, v petek, dne 3. maja 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Frančiškanske ulice št. 8/1.

Vabilo na naročbo.

S 6. majem prične drugi mesec izhajanja dnevnega „Rdečega Praporja“, vsled česar vabimo vse sodruge, somišljenike in prijatelje delavskega stanu, da obnove naročnino, odnosno da se naroče na list, ki stane

2 kroni na mesec z dostavljanjem na dom.
Upravništvo „Rdeč. Prapora“.

Liberalni računi.

Hudi časi so prišli nad naše ljubljanske liberalce. Nikdar sicer niso bili prijatelji delitve, kadar se je šlo za razne funkcije, ampak vedno so bili za čimvečjo kumulacijo vrst in stopinj. Pri marsikateri taki, le častni službi namreč, vendarle kaj odpade. In zrno do zrna pogača! Sedaj se pa morajo prijeti delitve dela, tega od njih toliko zame-tavanega modernega principa. Eden vendar ne zmore vsega. Hribar si pa sicer domišljuje, da je mogoče zastopati interese kapitalistov in delavcev obenem, ali vsaj dela se tako, kakor da bi si to domišljeval (lisjak, že ve zakaj!) toda agitacija za svojo izvolitev vendar ne more voditi in uspešno izvrševati sam, v kljub svojim zdravim živcem, ki se je z njimi na shodu pohvalil.

In sedli so za mizo možje liberalci in pri rujnem vincu so si razdelili narodno delo. Delo, politično delo, ta beseda se sicer čudno glasi, kadar se govori o naših liberalcih, no sedaj so se ga vendar morali v resnici lotiti. Pomagalo jim sicer ne bo nič, pa naj imajo veselje! Ti boš lovec, ti priganjač, ti pes, ti — računar, ti pa kalkulanti! so si rekli med sabo. O liberalnem lovu in njegovem, nad vse žalostnem koncu, smo povedali zadnjič ginjivo povest in jo ilustrirali z narodno-humoriščno sliko.

Danes imamo opraviti z liberalnimi računarji. Kaj delajo ti možje in kaj hočejo izračunati? S čim si belijo glavo in zakaj si obupno posegajo v redke, v narodnem delovanju osivile lase? Mari so to res tako težki računi, ki so jim jih naložili, mari je res treba uporabljati pri tem visjo matematiko z logaritmi vred, ki so jo že pozabili, ali pa celo integralo, ki je nikdar niso znali. I kaj se? Malo seštevanja in malo odštevanja, to je vsa umetnost. Toda nekaj drugega je, in res je to težavna stvar, s seštevanjem in odštevanjem je treba zračunati Hribarju večino glasov! O, in kljub »gotovim« 3000 glasovom se ta večina ne da zračunati, kajti ne morejo najti pravih števil! Tista masa, ki je

kljub temu njihovemu upiranju prišla do volilnega prava in v seznamek volilcev, je za njih popolnoma neznana veličina, kakor smo jo zaznamovali v matematiki.

Kakih 3500 je teh novih volilcev, in koliko od tega števila jih je naših, liberalnih? Na to vprašanje bi si radi odgovorili ti računarji, da bi mogli potem dalje računati. Kdo pozna te tovarniške delavce, te hlapce, te dninarje, te cestne posmetače in vso to, doslej brezpravno množico, ali bando, da se izražamo po liberalno. Noben liberalec jih ne pozna, in nihče ne ve, kakega mišljenja so. Ne poznajo potreb in zahtev delavstva, nihče se zanje dosedaj ni zmenil, in zmenil se ni, ker jih doslej za svoje namene ni potreboval. Sedaj pa bi potrebovali njih glasove, da si rešijo edini mandate, ta žalostni preostanek nekdanje močne — ošabne liberalne stranke. In radi bi jim dali trobojnico na prsi, kokardo na klobuk, v roke pa glasovnico.

Usmilili se hočemo ubogih liberalnih računarjev in jim pomagati pri rešitvi omenjenega težkega vprašanja: Če računate z ničlo, se boste najmanj zmotili $1200 + 0 = 1200$ po Adamu Riese. In toliko glasov smo jim v »liberalnem lovu« priznali. Preveč je pa zanje i toliko!

Liberalci in reakcionarstvo.

Naši liberalci si domišljujejo, da so bogzna kaki naprednjaki. Zadnja leta jih ta domisljavnost sicer že nekoliko popušča, ker so jim številni elementi iz njih lastne inteligence dokazali, da je meščanska svobodomiselnost zastopana tudi še drugod kakor v njih vrstih in po drugih ljudeh kakor so tisti, ki jih liberalci sedaj ravno štejejo med svoje voditelje, stebre in nosilce svobodne ideje na Slovenskem. Naj se govori in misli o takozvani gospodarski stranki kar hoče, faktum je to, da je nastala vsled secesije mlajših naprednejših elementov iz stare stranke in da je bil to poskus vstvariti drugo, boljšo in v resnici svobodomislni, nedelavsko stranko. Zakaj se ta poskus ni posrečil, za danes ne preiskujemo; vzroki leže v osehah, ki so se tega poskusa polotile, pa tudi izven njih, v okolnostih, ki oni za nje niso odgovorni in jih ne morejo predrugčiti.

Kdo pa je v stari liberalni stranki med voditelji, ki mu smemo pripisovati vsaj nekaj odločno svobodomiselnega mišljenja, vsaj nekaj modernih socialnih nazorov? Mar stari Bleiweis, ali flegmatični Graselli, ali elastični Ferjančič, ali Tavčar, ta liberalni program št. 1, ali končno Hribar, liberalni državnozborski kandidat in program št. 2? Zastonj bi iskal pri teh možeh vsega onega, kar zahtevamo dandanašnji od modernega svobodomiselnega, četudi buržoazijskega politika. To niso meščanski politiki kakor nemški Lecher, Ofner, ali celo češki Masaryk, Drtina in drugi realisti.

Ne, to so stare hripave liberalne srake, ki se jim drugi nalepili nekaj pisanih, na moderno se izspreminjajočih peres, tako da se sedaj košatijo, samoljubivo ogledujejo in krokajo: Poglejte nas, kako lepo moderno perje imamo! Ali nismo pravi svobodomiselniki pavi? O, da, ošabni in domišljavi so, kakor pavi, vse drugo je pa slepilo, ki odpade z njih, čim se jih nekoliko bolj trdo pogladi po perju.

In kdo jim je nalepil to perje?

Kdo je tisti pleskar, ki je dal staremu liberalnemu programu nekoliko modernejša barva? Dr. Triller in dr. Novak, kompanjona ne samo v advokaturi, ampak tudi v politiki, sta prevzela ta posel in potegnili črež rdeče-modro-belo pobarvano skrinjo zaveze tudi nekoliko rdeče čez. Ne povsod in čisto na rahlo. Prav malo sta pomočila čopič, vsak hip se lahko rdeča barva zdrigne ali pa združno prevleče, da se ne bo kar nič pod njo poznala. Ta dva moža sta torej izvržila to lahko, sicer pa čisto brezpomenbno delo, par mlajših je pa stalo zraven in gledalo, še dotakniti se niso upali, boječ se, da bi se zamazali in bi jih sledovi rdeče barve utegnili spraviti med rodoljubi v zadrego, med vsem poštenim svetom v slab glas.

Moderno perje in rdečo barvo sta pa preskrbela dr. Triller in dr. Novak le voditeljem in programu. Pa tudi tam tako, da se perja lahko iznebe brez količkaj boleče operacije, rdeče barvo pa zbrisejo.

Toda kako pa je pri navadnih prištanskih stranke, pri prostakih liberalne armade? Pri tistih, ki so končno poklicani izbojevati duhovito zasnovani boj?

Le pojdite in poskusite govoriti s takim liberalcem, pa naj si bo meščan, ali pa boljši posestnik, trgovec z dežele. Le omenite mu civilni zakon, svobodno šolo, ločitev države in cerkve! Iz liberalca se vam izlušči tak konservativec ali če hočete klerikalec, da bi ga bil vesel sam ljubljanski škof. »Jest sem liberalce — ampak vera mora biti!« Kolikokrat smo to že slišali izmed zvestih pristašev takozvane svobodomiselnice stranke, od ljudi, ki se pridruže, da so pravi liberalci in jim »far že oddaleč smrdi!«

Konfesija pa je seveda identična z vero, obred pa z bivstvom vere. In hodijo k maši, in hodijo k izpovedi, še na božjo pot se včasih odpravijo. Vse to za dober zgled, nižjim slojem! Pa kaj bi, saj še Hribar paradira pri procesijah!

Kake nazore imajo ti ljudje o modernemu zakonodajstvu, o družabnem redu, socialnih roformah itd., tega še omenjati ni treba. Od smisla revidiranega programa svoje stranke so tako daleč, kakor Ljubljana od Pariza, kakor so Slovenci za Francozi.

Trdimo in imamo zato dosti dokazov, da so naši oficijelni liberalci prav zakrnjeni reakcionarci, da sedanji program stranke oddaleč ne odgovarja mišljenju in nazorom pretežne večine pripadnikov stranke.

In če liberalni voditelji to zanikujejo, jim povemo dalje, da sami svojih ljudi ne poznajo. Slovenski liberalci so v splošnem reakcionarci.

Kapitalist in delavci.

Nedavno sem se sestal na kolodvoru z znancem podjetnim in sedaj že imovitim tovarnarjem. Slabe volje je bil: delavci mu strajkajo že 14 dni. Naravno, da je bil na nje zelo ogorčen, in da so se vsipale iz njegovih ust vse običajne fraze, rodoljubne in moralne. V tem razpoloženju je želel seveda ljubljanskim socialistom vse slabo, da, pozabil je celo svojo prejšnjo jezo na slovenske liberalce (mož je tujec, Slovan, konservativnega mišljenja, zlasti Tavčar mu je v želodcu) ter je klical vse božje blagoslove na liberalnega kandidata, samo da bi prodrli proti socialistu, človeku, ki mu po njegovem mnenju ni nič sveto. Slučajno je pri-

Sodrug! in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

hitel takrat na kolodvor Kristan, pokazal sem mu ga. Može toliko, da se ni prekrizal in iz čakalnice ušel. Že Kristanova zunanost mu ni bila všeč in ga je potrjevala v njegovih nazorih o socialistih. — No, vse to končno še ni nič nenavadnega, in se strinja popolnoma z misljenjem povprečnega buržoazijca. Zanimivo pri tem pa je bilo to, da mi je nazadnje razodel, kam se mu tako mudi. Čakal je na brzovlak, da se odpelje nekam na Hrvaško, kjer je imel drugi dan v družbi dveh trgovskih znancev podpisati z vlado pogodbo za eksploatairanje neke hrastove šume. Z eno samo potezo peresa se je nadejal zaslužiti kakih 50.000! In to prav gotovo, kajti sicer ne podpiše, ker ima lesa že dovolj nakupljenega. Najbolje pri tem pa je to, da je eden izmed njegovih kompanjonov Žid, drugi pa Srb ali Vlah, kakor patriotični Hrvatje radi Srbe zaničljivo imenujejo. Prekrasna ilustracija mednarodnega in medverskega kapitala, ne li? In mož je uverjen, da je on pravi narodnjak, dober človek in pošten kristjan, njegovi strajkajoči delavci so pa nenarodni, brezverski lenuhi-pozeruhi! Latinski pregovor «Quod licet Jovi, non licet bovi» bi se dal kaj prikladno preložiti na «Kar sme kapitalist, ne sme delavec». To je začetek in amen vsakega narodnjaškega očenaša.

Ljubljanski predavatelji.

Res je, da je volilni boj, toda poprijeti se skrajno škodljivih sredstev tudi proti eminentno kulturnim zavodom, kakršen je društvo Ljudski oder v Trstu in žaliti obenem slovenske kulturne delavce, ki pridejo v Trst širit izobrazbo med delavstvo, žaliti osebe, ki ne drže svojega znanja shranjenega v usnje vezanih prepričanjih, pač pa žrtvujejo del svojega življenja, da morejo svoje znanje nuditi tudi delavskim masam, je naravnost nesramno. «Edinost» se je poslužila tudi tega sredstva. Pravi namreč, da prihajajo ljubljanski predavatelji v Trst žaliti Slovence, katerih niti ne vidijo, pač pa vidijo samo socialiste. Cenjeni obiskovalci predavanj v Ljudskem odru si bodo že sami znali narediti sodbo o neopravičenem napadu tržaške «Edinosti», katera ni niti toliko lojalna, da bi povedala, da so ta predavanja obiskana največ, in celo večkrat, samo in edino le od priprostitih delavcev, ki ne pridejo gledat samo slovenskih znanstvenikov, temveč, ki pridejo sprejemati znanje, ki jim ga nudijo predavatelji v Ljudskem odru. Čudimo se pa, da malo številce nefrakiranih inteligentov ni bilo zmožno povzdigniti svojega glasu proti nečuvnemu sramotanju «Edinosti». Oglejmo si nekoliko predavatelje in predmete predavanj, ki so jih imeli v Ljudskem odru ljubljanski znanstveniki v tej sezoni. E. Kristan o predmetih: Socialni problemi. Žena in socializem in Proletariat in moderna književnost. Profesor J. Franke: O pesnih Ade Negri. Dr. Dermota: O ženskem vprašanju. Profesor dr. Lončar: O polpretekli zgodovini slovenskega naroda. Sedaj naj cenjeni čitatelji prešturirajo, kaj imajo omenjeni predmeti opraviti s slovenskimi narodnjaki v Trstu! Mi ne najdemo med prvimi in drugim nobene stike. Pač slabo plačilo imajo ti pijonirji slovenske kulture od ljudi, ki vidijo v vsakem napredku le konec svoje ekzistence, a se vendar silijo ljudstvu kot prijatelji izobrazbe.

Predavanja v Ljudskem odru so bila, so in bodo vedno strogo znanstvenega in izobraževalnega značaja, za kar so tudi prirejena. Ako vidijo slovenski narodnjaki v Trstu, da kažejo predavatelji s prstom nanje, kadar kritizirajo današnji krivični zistem družbe, je samo znak, da se čutijo sokrivci tega zistema. Poznamo odlične narodne inteligente, ki so redni obiskovalci predavanj Ljudskega odra, ki pa se niso čutili še nikdar užaljene, pač pa so vedno odobravalni strogo nepristanost predavateljev in društva samega. Vsaj društvo ni še nikdar vprašalo nobenega predavatelja, kateri politični stranki pripada; to je razvidno odtod, da so prisli predavat v delavski dom tudi odlični znanstveniki iz Trsta in Gorice, ki gotovo niso pristali socialne demokracije in društvo jim vendar ni zapovedalo, v kateri smeri naj se vrši predavanje, pač pa pusti vsakemu predavatelju popolno prostost, da razvije svoj predmet po lastni volji, kar se mora tudi zgoditi, če se hoče slišati različna mnenja o raznih vprašanjih. Seveda «Edinost» bi želela, da bi predavatelji govorili samo o rivenidikacijah narodov, o narodu in narodnih idealih, o slovanski vzajemnosti i. t. d. Toda delavci, ki so si ustanovili svoj kulturni zavod in ki bodo dali tržaškimi Slovencem v najkrajšem času tudi javno ljudsko knjižnico, imajo gotovo vse drugačne pojme o kulturi in o izobrazbi, nego tržaški narodnjaki. In nič naj se gospodje ne ženirajo, povejo naj naravnost, da sovražijo delo Ljudskega odra, kajti govoriti, da so njegovi prijatelji, a govoriti ljudstvu po shodih in v časnikih, da delamo protinarodno delo, se pravi ščuvati in odvrčati ljudstvo od izobrazbe.

Politični odsevi.

Krona in koalicija na Ogrskem. Po poročilih listov vlada v ogrski neodvisni stranki velika nezadovoljnost, ker je izostala napovedana predloga

o t. zv. ustavnih garancijah. Mnogo truda je stalo vlado, da je pridobila neodvisno stranko za dodatne kredite v svrhu pokritja skupnih izdatkov; radikalno krilo se je postavilo na stališče, da ni treba izpolniti danih obljub, če krona pri svoji besedi ne ostane. — Ustavne garancije zasledujejo namen, spraviti administrativne organe v popolno odvisnost od parlamenta, oziroma njega večine. Krona je pripravljena privoliti v prav bistvene koncesije, vendar zahteva, da predloži ogrska vlada najprvo volilno reformo, ki se jo je zavezala uvesti. To je čisto naravna pot, in resnično ljudsko zastopstvo si bode pridobilo vse potrebne ustavne garancije. Če bi krona privolila v ustavne garancije, preden je rešena volilna reforma in vojaška vprašanja, ki so rodila predlanski konflikt, bi se izročila na milost in nemilost vladajočemu razredu na Ogrskem v jetništvo in se oropala slehernega upliva na ureditev teh važnih zadev. Najpoprej naj sedanja vlada ustvari ljudsko zastopstvo, potem se krona ustavnim garancijam niti upirati ne bode mogla.

Bebel in antimilitarizem. Sotrudnik «Matina» je intervju Bebla, kakšno stališče zastopa napram antimilitarističnim idejam Hervéja na Francoskem. Odgovor se glasi: «Antimilitaristične ideje in agitacije Hervéja so v nemški socialni demokraciji izključene. Nemška socialna demokracija je odločna protivnica obstoječega vojnega sistema, toda ona smatra vojaško organizacijo v sedaj obstoječih državah za potrebno dotlej, dokler v različnih kulturnih državah ne obstoje dogovori in naprave, ki vojne enkrat za vselej izključujejo. Dokler eksistira nevarnost, da so vojne mogoče, mora vsaka država vsaj v toliko biti vojaško organizovana, da more odgovoriti na vsak napad in braniti lastno državo pred tujim zavojevanjem. Če nemška socialna demokracija sicer podpira vsa poštena stremjenja, ki merijo na to, da se onemogočijo vojne in zagotovi mir, kot n. pr. ustanovitev mednarodnih razsodišč v poravnavo sporov med različnimi državami, vendar smatra vojaško organizacijo za potrebno dotlej, da zgine slednja vojna nevarnost. Iz tega razloga zahteva nemška socialna demokracija v svojem programu, vzgojo k splošnemu oboroženju milice, namesto stoječih armad. Če bi kak nemški sodrug propagiral nazore in zahteve kot Hervé, bi nastalo na podlagi tega strankarskega programa vprašanje, ali še pripada stranki. Stranka ne bi mogla dopustiti agitacije, ki nasprotuje nje programu, stranki zelo škoduje in ki je s stališča obstoječih razmer neizvedljiva ter posamezni deželi škodljiva.

Revolucionarna propaganda v ruski armadi. Poslednji čas je policija aretirala več oseb, ki so pripadala «Vojennemu Sajuzu», revolucionarnemu vojaškemu društvu. Toda policija sama izjavlja, da se ji ni posrečilo zalotiti voditeljev revolucionarskega gibanja v armadi in ne odkriti tiskarno, kjer se tiskajo nje časopisi: «Lasarma», «Soldatskij Golos» i. t. d. — Revolucionarji upajo, da v nekaj letih zaveje v armadi nov duh, in da reakciji odpade tudi ta najtrdnješa dosedanja opora. V vojaške pride novo pokolenje iz vasi in mestnega proletarijata, ki misli in čuti socialno-revolucionarno in ki je večalimanj praktično politično vzgojeno. «Zemlja i volja», ta glas odmeva tudi v srcih mladih novincev; v revolucionarnem prepričanju pa jih utrjuje «Vojennij Sajuz», ki razdaje neštevilno letakov, brošur in časopisja med nje. Nezanosljivosti armade se zavedajo tudi volilni krogi in ta zavest lomi reakciji peroti.

Francoski ministrski svet je baje snoči razmotrival izjemni zakon proti revolucionarski propagandi splošne delavne zveze.

Volitve.

Poroča se nam, da nameravajo liberalni agitatorji spremljati sluge, ki bodo v ponedeljek raznašali legitimacije, in da mislijo prazne glasovnice od ljudi sproti pobirati in jih izpolnjene vrniti dan pred volitvijo. Prosimo somišljenike, da nam slednji tak slučaj naznani, da damo po postavi v varstvo volilne svobode dotičnika zapreti, od ljudi pa pričakujemo, da vsakemu liberalnemu agitatorju, ki se pokaže, pokažejo najbližji izhod.

Sodrug, pozor! Znan ljubljanski podjetnik, ki ima uslužbenega obilo delavstva, se je izrazil v neki gostilni II. volilnega okraja, da mu bodo morali uslužbenci pred volitvijo listke pokazati na vpogled. Prav resno in dobrohotno svarimo podjetnika pred takim terorističnim početjem in jih opozarjamo na § 11. zakona v varstvo volilne svobode, ki določa za take prestopke zapor od enega tedna do treh mesecev. Delavstvo in uslužbence pa pozivljamo, da se s takimi mahinacijami ne da preplašiti. Delojemalec, ki brani delavcu izvrševanje volilne pravice, hišni posestnik, ki pri njem oddanih volilnih papirjev volilnemu opravičencu pravočasno ne uroči, predstojnik, ki proti njegovi volji izpolni glasovnico ali pa zahteva, da se mu glasovnica pokaže, ali kdor grozi delavcu z odpustom ali kakršnibodi škodo, zagreši prestopke v smislu navedenega zakona. Naj se nam naznani, kaj vsi taki slučaji, da vložimo proti dotičnikom kazensko ovadbo. Hkrati pa naj vsakdo ime vpisanega mu nasprotnega kandidata prečrta in poleg napiše jasno

in razložno socialno-demokratskega kandidata. Nobenega izgovora ni, kdor hoče socialno-demokratsko voliti, svojo voljo more izvršiti. Terorizirati naj se ne da nihče!

Volilni listki in legitimacije bodo ljubljanskim volilcem tekom prihodnjih dni dostavljani. Volilci naj pazijo na to, da se njih imena na legitimacijah pravilno pisana. Razume se, da morajo dobiti prazne listke. Vsak volilec naj zapiše na ta listek natančno ime kandidata, njegov poklic in njegovo bivališče, pa nič drugega. Podpisati ne! Volilec je tajna. Nihče nima pravice, zablatiti od volilca, da mu pokaže, koga je zapisal na listek. Kdor bi hotel od volilca izsiliti, koga je zapisal na volilni listek, je kazniv. Volilci, ne izročajte listkov liberalnim ali klerikalnim, ali sploh neznanim agitatorjem! Kdor želi pomagati, naj se zgleda v upravnishvo «Rdečega Prapora», Franciskanska ulica št. 8. Kdor se je izza zadnjeka volilnega imenika preselil, voli tam, kjer je takrat stanoval in kjer je zapisan v imeniku. Vsakemu volilcu se naznani na legitimaciji, kje voli.

Domače stvari.

Ljubljanski volilci! Oblastni organi so zavezani, dostaviti vam glasovnice osebno! Pazite, da se to zgodi. Nihče nima pravice, izročati glasovnic gospodarjem. Nihče nima pravice, pridržati Vaših glasovnic, kakor se je že zgodilo. Naznajte nam vsak tak slučaj, da se poskušamo postaviti proti roparjem Vaše volilne pravice!

Dragoceno priznanje. «Slov. Narod» piše takole: magistratni uslužbenci sicer morda niso povsem zadovoljni, toda tok časa vede tako, da morajo voliti Hribarja. Imenitno. Torej magistratni uslužbenci imajo dolžnosti — drugi pa jih proti njim nimajo. In te dolžnosti ne proti občini, ampak nasproti Hribarju, ki je zdaj slučajno župan in hkrati državnozborski kandidat. Kaj se sme vse zahtevati od našega potrpežljivega uradnika! Poljubi palico!

Mizarji tvrdk Matthian in Binder niso prosili svojih gospodarjev, da bi jim dovolili praznovati mesto prvega majnika dne 14. majnika. Delavci teh dveh firmi imajo v pogodbi dogovorjen prost prvi majnik in niso torej imeli nobenega povoda, da bi letos opustili praznovanje prvega majnika. S tem popravljamo notico, ki je bila v tšek pomotoma v našem listu.

Mučeniki po sili. Mnogo let je že, kar se ne sliši v Trstu več psovke «ščavo», s katero so, kakor je znano, navadno žalili italijanski sovinsti tržaške Slovence. Odkar pa je pričela socialna demokracija svoje plodonosno delo med delavstvom obojih narodnosti, se te psovke ne sliši več. Naši delavci se včasih spominjajo nanjo kakor na nekaj ostane iz žalostnih časov. Tisti pa, ki se najbolj jeze, da se ne žali Slovence več z omenjeno psovko, so — kdo bi si mislil — tržaški slovenski narodnjaki. Sedaj namreč, ko ne morejo izrabljati omenjene psovke v svrhu svoje agitacije, ker je ne nobeden več ne izreče, se ščujejo sami med seboj o «ščavi», da lahko pišejo drugi dan po listih, kako jih — pomislite — socialisti žalijo! Tako se je pripetilo n. pr. na shodu, ki smo ga pripravili v nedeljo dne 28. aprila v gostilni «Al monte verde». Na tem shodu je namreč govoril sod. Petejan v slovenskem jeziku, dočim je gosp. dr. Mandič govoril v italijanskem. (Čemu, ne vemo.) Ko je pa govoril Mandič v italijanskem jeziku, se sliši izmed navzočih en sam glas «fora i ščavi» (ven s sužnji). Navzoči so seveda vsi protestirali, posebno pa so se jezili, ko so izvedli, da je tisti vsklik naredil Slovenec, ki je prišel delat stafažo g. Mandiču. Stvar se je končala vseeno mirno in ko so nekateri delavci povedali g. Mandiču, da naj ga bo sram, ker se boji govoriti slovenskemu delavstvu v slovenskem jeziku, se je shod zaključil. Drugi dan pa je objavila «Edinost» notico, v kateri govori, kako da se je na omenjenem shodu blatilo Slovence s ščavi. Nam se zdi to preveč podlo, da bi se ponižali tako ter povedali gospodi, kar bi jim v tem slučaju smeli. Toda stvar je navsezadnje smešna, ko se vidi ljudi, ki hočejo po vsej sili postati narodni mučeniki, pa ni niti vredno, ozirati se na blato te frakarske gospode, ki bi rada, da bi se vrnili zanj nekdanji srečni, oh kako srečni časi. Ne bo jih več.

Humbug, je rekel g. dr. Slavik na shodu v «Narodnem domu», da je vse, kar govorijo socialni demokratje; potem mora biti humbug tudi naš program. No, potemtakem oprostite, dr. Slavik, če vam povemo, da uganjate največji humbug, kadar pridete na naše shode in v strahu pripovedujete, da je naš program tako lep, da ga lahko podpisete z obema rokoma. Nekoliko premislite, kaj se je nekdanj govorilo in kar se bo še, bi ne bilo slabo za narodne agitatorje, čeprav smo v volilni borbi.

Kje naj zgradim svojo tovarno? Pod tem naslovom hoče izdati Viktor Steiner na Dunaju v nemškem jeziku knjigo, v kateri bodo opisane one

občine, ki so vsled danih predpogojev pripravne za ustanovitev industrijskih podjetij. Na to delo se opozarjajo občine in zasebni interesenti, in se ob enem vabijo, da pošljejo potrebne podatke izdavalcu Viktorju Steinerju na Dunaju, II/I, Am Tabor 18. Zelo se podatki o geoloških posebnostih prometnih sredstvih, vodnih močeh, osrednjih napravah za rasvetljava in proizvajanje obratnih sil, ugodnostih, ki jih nudijo občine lastnikom obrtnih podjetij, o delavskih močeh in mezdah, skratka o vseh onih razmerah, ki posebno priporočajo zgradbo industrijskih naprav v kakem kraju.

Shodi.

Napovedani so:

Cerknica, 3. maja ob 8. zvečer za delavce.
Rakek, 4. maja ob 7. zvečer.
Planina, 5. maja ob 3. popoldne.
Dol. Logatec, 6. maja ob 8. zvečer pri Hudniku.
Vrhnika, 7. maja ob 8. zvečer.
Vrhnika, 8. maja ob 8. zvečer.
Borovnica, 9. maja ob 11. dopoldan.
Vrhnika, 9. maja ob 3. popoldne.
Logatec, 10. maja ob 8. zvečer pri Korenčanu.
Hotedersica, 11. maja ob 7. zvečer.
Unec, 12. maja ob 11. dopoldne.
Cerknica, 12. maja ob 3. uri popoldan.
Grahovo, 13. maja ob 7. zvečer.

Logatec, Dne 29. m. m. se vršil v gostilni pri Hodniku javen volilni shod, ki je bil vključ slabemu vremenu dobro obiskan. Shodu je predsedoval sodrug Urbas, ki je po kratkem nagovoru dal besedo kandidatu, sodrugu Kopaču. Leta je v triurnem govoru obrazložil program socialno-demokratske stranke in konfuznost obeh meščanskih strank. Privoščil si je posebno pseudo-liberalno stranko, ki je nedeljskemu shodu prodajala gorostasne laži in ki ni imela toliko poguma, navzočemu sodrugu Kopaču dati besedo, sedaj pa trosi laži okoli, da bi moral Kopač počakati, pa bi mu bili dati besedo. Gospod notar Pegan je decidirano izjavil. Danes je samo za liberalno stranko shod in jaz ne dam nobenemu izmed nasprotnikov besede. Oglasili so se tudi gostilničar gospod Mezek in še dva druga obrtnika ter zahtevala glede obrtne zadruge pojasnilo, katere so tudi dobili. Potem pa je dal sodrug predsednik kandidaturo na glasovanje, ki je bila soglasno sprejeta. V gostilniški kuhinji sta bila dva liberalčka, ki sta se medsebojno pritoževala, da se ni Grudna, ki je poštenjak in veleposestnik, potrdilo. Shod je končal ob polnoči.

Št. Andraž na Goriškem. Te dni se je vršil tukaj shod, prišlo je nad 400 volilcev. Govoril je sodrug Milost in povabil vse nasprotnike na debato, toda nobeden ni imel poguma, oglašiti se k besedi. Gospod župan, nadučitelj in cerkvenik so glasovali proti in ko jih je predsednik vprašal zakaj, so jo odkurili med glasnim smehom in žvižganjem navzočih. Blamaža za klerikalce in liberalce je bila popolna.

V Mirnu se je vršil shod z več kot 300 volilci. Poročal je sodrug Milost mej burnim odobravanjem in živjo-klici. Klerikalci so mej poročilom nekoliko ugovarjali, toda ko jih je Milost povabil, naj govore, so jo odkurili. Po Mirnu so klerikalci ponoči plakirali razne listke, s katerimi žalijo sodr. Milosta, toda na shodih jih je bil strah. Privoščimo jim tisto veselje zabavljati čez nas, ko nas ni... Ubogi ljudje!

V Gorici se je vršil včeraj shod socialne demokratske stanke; govorili so sodrugi Skabar, Milost Zupančič in Zekovič. Skabarjeva kandidatura je bila enoglasno sprejeta. Goriškemu županu dr. Maraniju slabo kaže. Gospod dr. Marani je tudi »program« in taki imajo letos sploh smolo...

V Solkanu je govoril Ropas in z velikim navdušenjem so volilci odobraval kandidaturo Milosta. Nato so šli naši na klerikalni shod, kjer se je blatilo socialiste. Ropas se je oglašil za besedo, a komaj je začel govoriti, ga je klerikalen kmet udaril z dežnikom. — To je bilo dovolj. Naši — ogromna večina — so planili nanje in le pametnejšim sodrugom se morajo klerikalci zahvaliti, da niso bili poteptani. Ko se je napravilo mir, so dali na glasovanje Fonovo kandidaturo; 7 rok se je dvignilo, mej tem ko je iz 500 grl zagrmelo: Živio, Milost! Klerikalci so jo žalostno ubrali.

Sv. Ana pri Trstu. V nedeljo, dne 28. m. m., je bil tukaj shod volilcev soc.-dem. stranke. Imel je biti na prostem, toda vsled slabega vremena se je vršil v gostilni. Govoril je sodr. Regent v slovenskem in sodr. Zilotti v italijanskem jeziku. Par narodnjakov je hotelo razgrajati, toda naši sodrugi so jih takoj užugali, ker shod ni bil javen, pač pa samo za soc. dem. volilce in le usmiljenosti naših sodrugov je pripisati, da niso dotičniki izgubili volilne pravice. Po končanom shodu je zaorila po dvorani mogočno delavska pesem in živjo-klici na soc. demokracijo. »Edinost« piše, da so vsi navzoči kričali živjo, Rybar, toda lahko povemo, da razven 7 narodnjakov, kiso morali molčati, se drugi, katerih je bilo kakih 100, niti spomnili niso na Rybara. Tolika v pojasnilo raznim dopisnikom »Edinosti«, ki mislijo, da bodo postali žurnalisti, ako bodo pisali vedno proti resnici.

Socialni pregled.

Štrajk poljskih delavcev v Italiji. Romagna je že desetletja sem torišče intenzivnega gibanja kmečkih delavcev; toda letošnji štrajk v okolici Argente prekaša po svoji razsežnosti vse dosedanje. — Kmečki stan je — kakor drugod po Italiji — tudi tu proletariziran brez vse posesti. Navadno obdeluje veleposestniško zemljo v polnaju (mezzadria), v katerem dobe kot plačilo za svoje delo polovico vseh pridelkov. Revnejši ljudje brez vsega imetja pa delajo kot takojmenovani »avventizi«, to je najeti delavci na podlagi »tercijarije«: lastnik da zemljišče in žito za seme, ob žetvi sta dve tretjini njegovi. — V poslednjem času zelo napreduje med kmečkim ljudstvom socialistična propaganda in organizacija: ustanavljajo se društva kmečkih delavcev, ki so tupačam tudi konsumna, podporna ali zavarovalna. Pod pritiskom socialno-demokratske agitacije so morali veleposestniki lani revidirati pogodbe, prevzeti nase plačevanje desetine zadenskemu nadškofu, priznati komisijo, obstoječo iz veleposestnikov in delavcev, ki razdeljuje zemljo delavcem z obdelovanjem in se posvetuje glede delavnih pogodb. Na sv. Mihaela dan minulega leta pa so veleposestniki prelomili dogovor in odpustili 72 delavcev, voditeljev vse agitacije, češ, da si ne dajo od delavskih organizacij vsiljevati ljudi. Organizacija je odgovorila: Prekličite odpoved. Ker veleposestniki tej zahtevi niso ugodili, se je marca začel štrajk; delavci so odložili pljug, na polju je ponehalo vse delo, da za letos odpade konopna žetev. Živino morajo lastniki ali sami krmiti, ali jo pa oddati v rejo oziroma prodati. Celo »mezzadri«, ki se sami pečajo z živino-rejo, so solidarni z »avventizi«. — Mir se ni še nikjer kalil, toda vlada je poslala vseeno vojaštvo, ki posega pod pretvezo, da živina ne bi lakote poginila, tudi v gospodarstvo. Z najhujšim sovražnikom, z lakoto se organizacije uspešno bore: vsakdo izmed 8000 strajkujočih prejme dnevno do pol kilograma turščine moke in 5 stotink v gotovini. Otroke so vzeli delavci sosodne okolice k sebi in sedaj nameravajo se starce poslati za njimi. Zlasti navdušeno se udeležujejo gibanja ženske. — Preračunjena dosedanja škoda znaša okroglo tri milijone lir: 2 milijona jih trpe delavci, pol milijona država na davkih in pol milijona posestniki. Pred dvema tednoma se je zbralo 400 veleposestnikov v Ferrari, kjer so sklenili ustanoviti provincijalno organizacijo z lastno blagajno, v katero bodo vplačevali po liri na hektar. Pozvali so vse veleposestvo Italije, da nobenega štrajkujočih ne sprejme v delo, ker je štrajk naperjen proti lastninski pravici. — Socialno-demokratski poslanec Agnini, ki načeljuje vsemu temu gibanju kmečkih delavcev, je štirikrat brezuspešno poskusil, da doseže premirje. Sedaj upa, da nabere do jeseni 100.000 lir; tedaj bo nastala splošna stavka, da bo žetev onemogočena. Agnini trdi, da bo, četudi bi se posrečilo veleposestnikom ugnati delavce, ostalo med poslednjimi tako sovraštvo in srd, da je mir za vselej izključen.

Raznoterosti.

Disciplinarna preiskava proti učitelju Konečnemu v Zabrehu na Moravskem traja že pol leta. Strašno se je pregrešil: bil je na shodu štrajkujočih delavcev! Ni pa tam niti agitiral niti govoril. Sicer nič novega, pa zato nič manj krivičnega!

Prosta volja. Če ukrade delavčeva žena hleb kruha, da potolaži vsaj za nekaj časa kopico svojih stradajočih otrok — pride seveda v zapor. Buržoa s svojega enotično visokega moralnega stališča pa ogorčen pripoveduje o tatinski sodrgi in o vedno bolj se razširjajoči nemoralnosti. Če pa krade bogata kneginja kakor sraka zlato, srebro in kar se sveti dragocenega, pa jej izdajo zdravniške kapacitete takoj izpričevalo, da ni zdrave pameti, da dela to pod pritiskom nekega nepremagljivega čuta, da nima ona proste volje, ki jo ima baje vsak normalen človek. Lakota in čut za stradajoče otroke pa menda nista nepremagljiva in ne omejujejo proste volje. Kneginja Kamila Wrede, ki so jo pred meseci zaprli zaradi tatvine, je bila te dni na podstavi zdravniških izjav izpuščena in sodno postopanje proti nji ustavljeno. Delavka — kneginja, kruh — srebro, zapor — prostost! Par besed, ki mislečemu vse povedo!

Najnovejše vesti.

Dunaj, 2. maja. Včeraj je bil Lueger prvič zopet na seji mestnega sveta.

Dunaj, 2. maja. Cesar ne gre v Budimpešto.

Budimpešta, 2. maja. Praznovanje 1. maja se je vršilo v znamenju protesta proti zakonu o kmečkih poslih in za splošno in enako volilno pravico.

Budimpešta, 2. maja. Dogovore med ogrsko vlado in zastopniki koalicije, je je klub hrvaških poslancev sprejel.

Budimpešta, 2. maja. Juridični odsek zbornice razpravlja o peticiji za regulacijo zapadne meje med Ogrsko in Avstrijo. Poročevalec Czigmadija je dejal, da se lahko z dokumenti dokaže, da je Avstrija tekom časa anektirala razne ogrske kraje.

Sarajevo, 2. maja. Praznovanje 1. maja se je izvršilo popolnoma v miru; udeležilo se ga je 1500 delavcev in delavk.

Sarajevo, 2. maja. 1500 delavcev je praznovalo prvi majnik s sprevedom, shodom in veselico.

Belgrad, 2. maja. Ker so ob času štrajka v sladkorni tovarni meseca marca padli štirje delavci, se je vlada včeraj bala nemirov. Cela garnizija in žandarmerija je bila konsignirana. Mir se pa ni kalil. Delavci so imeli obhod po mestu.

Sofija, 2. maja. Vzlic vladni prepovedi so se vršile velike cestne demonstracije. Poseglo je vojaštvo, ki je demonstrante razgnalo.

Berolin, 2. maja. Pri dvorskem kosilu, kamor je bil povabljen Aerenthal, ni bilo napitnic. Včeraj je bil Aerenthal pri Viljemu na 3/4 urni audienci. Danes je zopet obiskal Bülowa, s katerim se je pogovarjal 1 1/2 uro.

Berolin, 2. maja. Tukaj je bilo včeraj 100 shodov. Po celi Nemčiji je bil mir.

Berolin, 2. maja. V državnem zboru je pri razpravi o proračunu drž. kancelarja utemeljeval Kaempfer resolucijo, da naj podpore iz javnih sredstev ne izključujejo od vol. pravice. Soc. dem. David je očital Bülowu, da je soc. demokracijo obrekoval, ko je prečital neresnično vest o »socialnodemokratskih volilnih manevrih«, kar je Bulow obžaloval. — Kulerski je protestiral proti izjemnim zakonom, naperjenim proti Poljakom. Proračun drž. kancelarja je bil sprejet z resolucijami Jäger in Ablaß. Zbornica je prešla v debato v proračunu vnanjega urada.

Bremen, 2. maja. Velik požar je uničil 6000 bal bombaževine.

Rim, 2. maja. V botaničnem vrtu se je vršil velik ljudski shod, na katerem so govorili socialisti Ferri, Pescetti, Costa, sindikalist Orano in republikanec de Andreis. Policija je razpustila shod, na kar je konjeništvo razgnalo demonstrante. Cestna železnica ni funkcionirala.

Pariz, 2. maja. Praznovanje 1. maja se je izvršilo po provinci v popolnem miru.

Pariz, 2. maja. Kralj Edvard je došel včeraj sem.

Pariz, 2. maja. Včerajšnjemu shodu na delavski borzi je predsedoval eden odstavljenih drž. uslužbencev, ki je ostro prijemal vlado, zlasti Brianda, ki je svojo socialistično preteklost zatajil.

Pariz, 2. maja. Tekom včerajšnjega dne sta dva demonstranta streljala na policijo. Število aretacij znaša okrog 800.

Nancy, 2. maja. Smodnišnica v Fontaine Roche z 800 kg smodnika je šla ponoči v zrak. Človeških žrtev ni.

Nancy, 2. maja. Koncem včerajšnjega shoda je bila demonstracija, pri kateri je bilo več oseb ranjenih. Osem oseb je aretiranih.

London, 2. maja. Nad tisoč brezposlenih delavcev je včeraj priredilo demonstracijo po glavnih ulicah. Vsa policija je bila nogah.

Madrid, 2. maja. Po vsej Španiji je bil včeraj ohranjen mir. Samo v Barceloni so bili mali konflikti.

Lissabon, 2. maja. Zunanje ministrstvo je prevzel Lucian Monteiro, justično Teixeira Abren, finančno Martino Cavallo.

Peterburg, 2. maja. Vojaska stranka zahteva, da odstopi Golovin.

Peterburg, 2. maja. Na nevskem prospektu je bilo aretiranih več skupin v dijaške uniforme oblečenih dijakov.

Peterburg, 2. maja. V vseh večjih industrialnih krajih baltičskih pokrajin se je včeraj praznovalo.

Peterburg, 2. maja. V Minsku so prijeli Herzensteinovega morilca Popoljeva.

Moskva, 2. maja. Iz Baku se naznanja splošno stavko zaradi neopravičenih represalij orožniškega generala Taubeja. Vse tovarne stoje, prodajalne so zaprte, tramvaj ne vozi.

Teberan, 2. maja. Parlament je soglasno sklenil, da mora notr. minister izstopiti iz kabineta; takisto se je sklenilo zahtevati odstop vnanjega ministra, če v prihodnji seji ne poda parlamentu enakih pojasnil.

Charlestown (zapadna Virginia), 2. maja. V rovu Whipple so se včeraj užgali plini. Mnogo oseb je mrtvih in ranjenih. V času eksplozije je bilo 100 rudarjev v jami.

Izkaz prostovoljnih darov.

Volilnemu skladu stranke so prispevali: Sodrugi železničarji v St. Petru 10 K.

Volilnemu skladu ljubljanske okrajne organizacije so prispevali: Organizovani peki 2 K; Josip Ihanc 1 K; sodrugi stolari tvrdke Boucon 1 K 60 vin; sodrugi tobačne tovarne 3 K; organizovani mizarji tvrdke Binder 8 K 60 vin, nabrano na volilnem shodu v Spodnji Šiški 6 K 18 vin; sodrug Josip Buda 4 K. Skupaj 26 K 38 vin.

Kot strankin davek je prispeval sodrug Ivan Bartl 1 K 20 vin.

Izšla je v založbi časopisa „Naprej“ v Idriji I. knjiga

Pod spovednim pečatom

katero je spisal bivši katoliški kapelan H. Kirchsteiger. — Cena I. knjige, obsegajoči 312 strani, znaša 2 K 60 vin.

Vsakemu prijatelju dobrega in poučnega branja knjigo „Pod spovednim pečatom“ prav toplo priporočamo. — Dobi se v Ljubljani v knjigarni L. Schwentner; v Gorici v knjigarni A. Gabršček ter v Idriji pri upravi lista „Naprej“.

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. Agitujte povsod za „Rdeči Prapor“!

Organizacijam in delavskim čitalnicam, pos. sodrugom

ki se zanimajo za največjo avstrijsko žensko organizacijo tobačnih delavk in delavcev, se priporoča v naročbo slov. strokovni list

„Tobačni delavec“

ki izhaja vsak prvi torek v mesecu ter stane za celo leto 1 K 20 vin.

Naroča se pri upravnistvu „Tobačnega delavca“, Dunaj V/12, Schmalzhofgasse 17.

Organizacije, sodrug, pozor!

Povodom bližajočih se državnoborskih volitev je v proslavo splošne in enake volilne pravice izvrševalni odbor založil krasne

umetniške razglednice

v barvotisku

predstavljajoče simbol bližajoče se delavske pomladi.

Cena	50 izvodom	3 K 25 v
„	100 „	5 „ 75 „
„	500 „	23 „ 75 „
„	1000 „	40 „ — „

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega Prapora“ proti plačilu, oz. poštne povzetju. Sodrug, sezite pridno po teh razglednicah!

Vsaka posredstva in posrednik je kaznivo. Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—30

Thierryeva centifolijna mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

„Rdeči Prapor“ izvod po 10 v se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Siska; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Sešark, Šelenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Zidovske ulice 1. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. — Jesenice: Jakob Mesar št. 101. — Trst: Lavrenčič, Piazza Caserma. — Treviso: Rojano: Močnik, tobakarna. — Gorica: Krebelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. Schwarz, Šolske ulice. — Reka: Riccardo Camera, Corso 16.

Polniki v Ameriko
Hateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na **Simona Smetetka**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu volilcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Kaj hočejo socialni demokratje

ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznani s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošure, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije 4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDEČEGA PRAPORA“.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošure, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadržne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno. V isti založbi je izšla tudi časa primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnozbornski volilni red.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52—51

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2 75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

39. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 4. maja 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Frančiškanske ulice številka 8/1.

Vabilo na naročbo.

S 6. majem prične drugi mesec izhajanja dnevnega „Rdečega Praporja“, vsled česar vabimo vse sodruge, somišljenike in prijatelje delavskega stanu, da obnove naročnino, odnosno da se naroče na list, ki stane

2 kroni na mesec
z dostavljanjem na dom.
Upravništvo „Rdeč. Prapora“.

Izpoznajte narodnjaško gospodo!

V Nabrežini, 28. aprila.

Strahovito jezna je bila goriška «Soča» na sodruga Etbina Kristana, ko je dejal, da imajo naši narodnjaki narodnost samo na jeziku, pa da izpode brez kesanja slovenske delavce in jih nadomestijo z italijanskimi in drugimi, ako si drznejo njih sužnji zahtevati nekoliko tečnejši kruh. Neki mladi narodnjak je na shodu v «Trgovskem Domu» celo očital sodruga Kristanu laž in je rekel, da bi liberalna stranka izključila člana, ki bi ravnal tako.

Dobro: Gospodje naj dobé priložnost, da se pokažejo prave, resnične narodnjake. Vemo sicer, da bi morali izključiti mnogo, mnogo svojih veljavnih ljudi, ako bi hoteli izvršiti, kar je dejal v Gorici gospod dr. Puc. Vemo, da bi iz Gorice lahko z nosom zadeli na take patentirane patriote, ki vlačijo iz Kalabrije delavce namesto slovenskih. Ali ostati hočemo pri nas doma. Povedati hočemo, kaj se godi v Nabrežini.

Pred dvema leti, ko je bila zadnja stavka delavcev s kamnom, so zmagali naši podjetniki. Slavna ni bila tista zmaga. Da so se udali delavci po pet mesečnem stradanju, ni moglo povečati kapitalističnega ugleda. Da jim je pomagal kurat Čargo in da so privlekli iz Furlanije in iz Italije cele oddelke stavkokazov, bodi le mimogrede omenjeno. Delavci so preboleli tudi ta udarec, uvrstili so svojo organizacijo in gledajo brez strahu v bodočnost.

Ko so se delavci vrnili na delo, so delodajalci obljubili, da jim ob času zboljšajo plače, ako bi se pokazalo, da narašča draginja. To se je zgodilo namreč: Cene živil se zvišujejo tudi v Nabrežini neprenehoma. Z dosedanjimi zasluži je nemogoče živeti brez pomanjkanja. Organizacija se je torej obrnila do delodajalcev ter jih je spomnila na tedanje obljubo. In res so rekli skoraj vsi, da so pripravljeni, izpolniti opravičene zahteve delavcev, ako storé to vsi podjetniki. Kdo pa se je prvi

upiral temu namenu? Nihče drugi, kakor nabrežinski župan, veliki narodnjak in narodnjak, član razširjenega izvrševalnega odbora goriške liberalne stranke, gospod Ivan Caharija, po domače Janez iz Ronke. Ta najmočnejši priimek je dobil, ker se je odrezal: «Jaz ne dam nič! Bom pa pošiljal delo v Ronke!» Ronchi je italijansko mesto, delavci tam so Italijani. Narodno čuvstvo gospoda Ivana je tako veliko, da hoče pripraviti slovenske delavce ob zaslužek in pošiljati delo v Ronke!

Gospod Caharija je nad vse častilakomen. On hoče biti župan in gospodar Nabrežine. In če se gre za njegovo osebno pestojanko, vtakne vso narodnost v žep. Pri zadnjih občinskih volitvah so postavili delavci-kmeti svoje kandidate. To je gospoda Caharijo tako razkačilo, da je takoj zvil slovensko trobojnico, pa je naredil kompromis z Italijani, ki se imajo njemu zahvaliti, da sede sedaj v nabrežinskem občinskem odboru. Kajti več kakor vsa narodnost, je gospodu Cahariji njegov «Jaz».

Kako priljubljen je vsled svoje ošabnosti v Nabrežini, se vidi iz tega, da hodi na Vipavsko agitirat za Štreklja; v Nabrežini mu ne pride niti na misel, da bi sklical shod, ker vé, da bi tukaj, kjer je župan, grozovito pogorel.

Ali za Nabrežino je Caharijeva trma neverna. Ako bi bili naši narodnjaki res narodni, bi morali uložiti res svoj upliv, da ustavijo njegovo rogoviljenje in tukaj bi se moralo uresničiti, kar je dejal dr. Puc v Gorici: Slovenski delavci uhajajo trumoma iz Nabrežine. Klesarskega dela bode letos mnogo vsled zgradbe nekih trdnjav. Nihče ne more zameriti delavcem, če zapuščajo nabrežinske delavnice, v katerih nimajo upanja, da bi prišli do boljšega življenja, pa gredo tja, kjer je boljši zaslužek. Cele čete zapuščajo Nabrežino, organizacija pa bojkotira tukajšnji trg. Zaradi Caharijeve trme se lahko zgodi, da postane Nabrežina brezpomembna kraška vas. Ali njemu je to vseeno. Njega ne skrbi, da zapuščajo Slovenci kraj, saj so to samo delavci! On ne misli na nič drugega, kakor na svoje gospodarstvo, na svoj absolutizem, pa če se izpremeni naš kraj tudi v popolno puščavo.

Stvar je zelo resna, kajti par sto delavcev je že odšlo in vidi se, da vodi organizacija sistematično emigracijo. Pravimo: delavcem se ne more zameriti tega. Ali konec bode tak, da ne ostane nazadnje noben kvalificiran delavec več tukaj in tedaj — zbogom, glasovita kraška industrija! Tudi delodajalcem že preseda Caharijeva tiranija in marsikaj se govori o njegovih občinskih manevrih, o njegovem nastopu proti bivšemu županu Tancetu i. t. d. Manjši mojstri tudi občutijo, da jih hoče velekapitalizem popolnoma uničiti. Doslej pa še nimajo toliko poguma, da bi se uprli oblastnemu Cahariji in da bi se brez njega pobotali z delavci. A to bi bilo edino sredstvo, da bi se obvarovalo Nabrežino velike katastrofe. Kajti priznajmo vendar enkrat resnico: Kar je Nabrežina, je s svojimi delavci; ako jo delavci zapuste, je konec vsega.

Tudi mi smo bili nekoč «narodnjaki». Ali danes smo pa Slovenci, za «narodnjaštvo» se pač lepo zahvalimo, ker vidimo, da ni narodu nič tako sovražno, kakor ravno to «narodnjaštvo». Radovedni smo pa vendar, kaj poreče gorisko vod-

stvo «narodno-napredne stranke» tem razmeram. Ako je tak nasprotnik slovenskega ljudstva, kakor župan Caharija, lahko njen upliven član, tedaj je v njenem naslovu narodnost in naprednost enaka sleparija. Govorite, gospodje v Gorici! Osvobodite se pa terorizma tudi Vi, razumnejši podjetniki nabrežinski!

Prvi majnik v Trstu.

V Trstu, 2. majnika.

Tržaško delavstvo se je navadilo, praznovati prvi majnik. Brez dvoma je to v našem mestu najslovesnejši dan v letu, pravi praznik, ki mu ni enakega. Tudi letos je bilo praznovanje tega dne v Trstu nad vse impozantno; bilo je še bolj veličastno, kakor vsa leta doslej. Ko je pomladansko solnce s prvimi žarki pozdravilo mladi dan, se je že opazilo, da ni enak drugim dnevom. Kamor si se vzrl po okolici, povsod je bilo opaziti trume ljudi, ki so se nekam začudeni veselili ozelenele prirode. Saj ima delavec tako poredkoma priložnosti, da opazi krasoto prirode!

Kmalu so se začele te razkropljene skupine združevati in mase so se valile v določeni smeri. Vse je korakalo na Senski trg, kjer se vrše tradicionalni majski shodi. Radostno čuvstvo nas je navdajalo, ko smo opazili, kako je narasla naša vojska od zadnjega majnika. Prihajali so naši delavci v gostih gručah iz Barkovelj, s Kolonje, z Vrdelje, iz Škednja in drugih predmestij. Trop za tropom — ogromna armada.

Na velikanskem novem Senskem trgu je bilo skoraj premalo prostora. Postavljena sta bila dva odra. Okrog enega so se zbirali italijanski, okrog drugega slovenski delavci. Teh je bilo najmanj 6000. Točno ob 10. uri dopoldne sta se pričela oba shoda. Italijanskega je otvoril sodr. Pittoni in so govorili tam Pittoni, sodr. Storch in sodruginja Contin. Slovenske zborovalce je pozdravil sodrug Jernejčič. Besedo je dobil potem sodrug Kopač. V krasnem govoru je razložil pomen prvega majnika, zlasti z ozirom na letošnje volitve in izzival je prave viharje odobravanja. Gromoviti aplavzi so bili glasen odgovor našim narodnjakom, ki so se trudili na vso moč, da bi bili odvrnili slovensko delavstvo od praznovanja. Ali izginil je njihov upliv pri ljudstvu in prišel bo čas, ko bodo sami politično izginili!

Ob 11. uri sta bila oba shoda končana. V dveh dolgih kolonah so odkorakali delavci z rdečimi zastavami proti staremu mestu, pojoč delavske pesmi. Ko je bila zastava prve kolone že na Velikem trgu, je bil konec druge še v ulici Madonina. Število udeležencev je lahko šteti na več kakor 20.000.

V starem mestu so vihrale rdeče zastave, okna so bila okrašena, na mnogih krajih je bilo čitati napise: «Votate per Valentino Pittoni». Vse prodajalne, tovarne, delavnice so bile zaprte, tramvajski promet je bil ustavljen.

Na Velikem trgu, kjer so se delavci ustavili, je hotelo nekoliko ljudi, ki se imenujejo anarhiste, a stoje naravnost v službi italijanske nacionalistične stranke, izzvati rabuko. Ti ljudje zahajajo na socialistične, a samo na socialistične shode in provocirajo delavce s svojimi skrajno konfuznimi frazami. Včeraj so se pa poslužili drugega argumenta.

Sodrugji in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

Popoldne je bil izlet na «Lovca», kjer se je razvila vesela zabava. Ob 6. zvečer se je množica postavila v vrste ter je z godbo in z zastavami odkorakala na Veliki trg, kjer se je razšla z «Živio-klici» na zmago dne 14. maja.

V Sežani, 2. maja.

Politični odsevi.

Belgijska kriza. Sedanja politična kriza v Belgiji se giblje v znamenju dveh vprašanj. Prvo vprašanje se tiče kolonijalne organizacije v Kongu. Kralj ostaja na stališču, da je absolutna uprava v koloniji »neobhodno potrebna«; dočim hoče parlamentarna opozicija, ki tvori z mladimi klerikalci večino, podvreči tudi kolonije parlamentarni kontroli in iztrgati deželo brezmejnemu izkoriščanju, ki jo uganja sedaj kralj v družbi z velekapitalisti. Drugo vprašanje zahteva državno ureditev delavnika, kateri se konservativni ultramontanci na vso moč upirajo. Če se De Troozu posreči rešiti na obojestransko zadovoljnost ta kočljivi spor, bode novo ministrstvo danes ali jutri imenovano.

Angleška vlada in zbornica lordov. Spor med spodnjo in zgornjo zbornico, ki ga je izzvalo

Domače stvari.

Nekl »napredni meščan« prigovarja v »Slov. Narodu« starim patriotičnim Ljubljancem, naj volijo Hribarja. Razlogi, s katerimi jim skuša to dopovedati, so seveda tako naivni, da silijo razsodnega človeka na smeh. Ampak: stari patriotični Ljubljanci! Vemo, kaj se to pravi. To so tisti ljudje, ki se sami imenujejo »stare Kranjce«, in ki jih narodovci psujejo za »nemškutarje«. No, za volitev vseslovana Hribarja bi bili dobri tudi ti dvoživci, ki po večini res ne vedo, kaj so. Ne pu limo se s Hribarjevci zanje, naj jih le imajo te »durch und durch schwarzgelb-može«, če se bodo namreč dali zvabiti na liberalno volišče. Samo konstatujemo to za bodočnost, kadar se bo hotelo našemu internacionalizmu zopet kaj podtakniti. Sicer pa bomo točno zabeležili, kje vse se bodo naši narodnjaki, bodisi liberalni ali pa klerikalni, družili pri politvah z Nemci ali Lahi. Letošnji volilni boj nam bo dal mnogo ostrega orožja zoper naše domače nasprotnike. In to je tudi nekaj vredno.

Škandalozno se mora imenovati razsvetljavo v Ljubljani. Ne govorimo o kvaliteti te «električne luči», ki brli po priliki, kakor lojena sveča. To je že stari greh, ki se ga ne da popraviti v 24 urah. Absoluten škandal pa je, da so včasih kar cele ulice in celi okraji nerazsvetljeni. Te dni ni bilo v Miklošičevih ulicah, izvzemši hotela «Union», niti ene luči. Snoči je bila od Resljeve ceste pa do Udmata popolna egiptovska tema, pa ne morda ob 2., 3. ponoči, temveč ob 9. zvečer. Seveda v tem kraju stanujejo sami železničarji, delavci, katerim pa vendar ne gre v glavo, zakaj bi si morali ravno oni polomiti vratove, ako gredo v službo ali pa iz službe. Umetna svetloba menda ni iznajdena samo za frakirajo.

Lepo za zaprtimi vrati, samo za vabljene volilce, priredi gospod Program v nedeljo ob pol 4. pri Steinerju na Opekarski cesti volilen shod. Da pride njegova cekinasta Svetlost enkrat tudi v te kraje, je jako zdravo. Ampak škoda, je, da ni napravil tega shoda pred par tedni in da se ni odšel tja. Tedaj bi bil lahko videl, kako krasna je Ljubljana, na katere župana je gospod kandidat tako ponosen, v tistih krajih, kjer ne stoji rotovž in hiša banke Slavije. Blagodejne so take volitve.

Samomor. Sinoči je skočila neka mlada dama, obiskovalka umetno-vezbene šole ob 8/8 s št. ja. kobskega mostu v Ljubljano. Voda jo je nesla do Hradskega mostu. Ljudje so hiteli pred njo, da bi poskrbeli pomoč. Nasproti »Tonhalle« priklenjen rešilni čoln, ki je bil pa tako nerodno pričvrščen, da se ga ni moglo odpeti. Vsi poskusi so bili brezuspešni. Voda je nesla nesrečnico dalje in se je potopila še pred francoskanskim mostom. Šele nekoliko minut pozneje so jo posrečilo, odpeti čoln, a bilo je že prepozno. Nesrečnica je hči vladnega uradnika.

V bolniško blagajno ljubljansko volijo jutri okraji: Šentjakovski v Katoliškem domu; dvorski v bolniški blagajni; kolodvorski pa v salonu »pri Levu«.

Napovedani so:

Rakek. 4. maja ob 7. zvečer.

Planina, 5. maja ob 3. popoldne.

Dol. Logatec, 6. maja ob 8. zvečer pri Hudniku.

Vrhnika, 7. maja ob 8. zvečer.

Vrhnika, 8. maja ob 8. zvečer.

Borovnica, 9. maja ob 11. dopold

Vrhnika, 9. maja ob 3. popoldne.

Logatec, 10. maja ob 8. zvečer pri K
Hotodurčica, 11. maja ob 7. zvečer

Hotederšica, 11. maja ob 7. zvečer.
 Praz. 12. maja ob 11. danoldna.

Unec, 12. maja ob 11. dopoldne.
Cerknica, 12. maja ob 2. uri popoldne.

Cerknica, 12. maja ob 3. uri po
Črnomur, 13. maja ob 7. uri po

Gorenja Vrtojba. V nedeljo, 5. maja, ob 3. popolne volilni shod v gostilni Batistič. Poroča sodrug Ropas.

Kromberg. V nedeljo, 5. maja, ob 10. uri dopoldne volilni shod v gostilni g. Komelja. Poroka sodrug Ropas.

Benče. V četrtek, 9. maja, ob 3. uri popoldne
volilni shod. Govori so dr. Ropas.

Sovodnje. V nedeljo, 12. maja, ob 3. uri popoldne volilni shod. Govori sodr. Ropas.

Borovlje. V soboto 4. maja, ob 8. uri zvečer volilni shod. Poroča kandidat sodr. Etbin Kristan.

smarjeta. V nedeljo, ob 10. uri dopoldne v Honigcvi gostilni, po domače pri Kramerju volilni shod. Govori sodrug Etbin Kristan.

Sveče. V nedeljo, 5. maja, ob 3. popoldne
volilni shod. Poroča kandidat Etbin Kristan.

Bojazljivost so očitali klerikalci na Savi in na Jesenicah socijalnim demokratom, čes, ne upajo se shoda sklicati. Klerikalci so bili nepredvidni s svojo širokoustnostjo! Ne laži, ne grožnje, ne misijon, ne procesija in niti tovarniška godba ni mogla doseči, da bi shod na Jesenicah dne 14. aprila ne bil sijajen in impozanten. Tudi vse laži »Nasmoči« ne škodujejo resnici, ki se je tega dne izkazala v navzočnosti najmanj 500 ljudi. Da se vse te neresnice, vsa sumničenja in vse zlobnosti naših klerikalcev izpodbijejo, je sklical naš državnozborski kandidat sodr. dr. Dermota na dan 28. aprila shod volilcev na Savo. Dasi je bilo vreme prav zanikarno, so bili prostori zborovališča popolnoma nabiti. Navzoči so bili tudi klerikalci z g. kaplanom na čelu. Med govorom sodr. dr. Dermote so se poskušali z mejklici — a nič kaj pogumno. Zato jih je naš govornik nalašč izval, ko je razpravljal o carinski politiki naših klerikalcev, o njih skrbi za kmeta, obrtnika in delavca in zlasti o razmerju socialne demokracije do vere in cerkve ter do reforme zakonskega prava. Dasi je naš kandidat dokazal jasno, da se socialna demokracija vere ne dotika in da ne očehati cerkvenega zakramenta sv. zakramenta, marveč da prepušča vsakemu svobodno vero in prepričanje ter da zahteva le izpremembo posvetne državne postave glede zakona, je vendar g. kaplan mešal vse v enem pisrku in obdolževal socialno demokracijo stvari, ki jih nikoli ni zagresila. Zanimivo je bilo, da se je g. kaplan boril samo z vero in cerkvijo, ki sta baje preganjani; kar je naš govornik očital z gospodarskega in političnega stališča klerikalni stranki, na to ni g. kaplan ničesar odgovarjal. Tudi se vidi, kje je izobrazba naših političnih kaplanov pod ničlo! Z vero se bore, z vero rešujejo gospodarstvo in politiko slovenskega ljudstva! Najivno! — Zanimivo je končno bilo, da se je g. kaplan skušal otresti Montagninija in da bi ga bil

najraje zatajil. Pribijamo pa za trajen spomin poziv p. kaplana, naj čita vsak, kdor hoče objektivno presojati dogodke javnega življenja, liste vseh strank in barv: g. kaplan je s tem povedal, da škofova prepoved, po kateri se niso smeli čitati neklerikalni listi, ne obstaja več! — V ostalem pa je shod na Savi imel najlepši uspeh za socijalistično stvar na Gorenjskem.

Trst. V soboto zvečer ob 8. uri so priredili naši narodnjaki volilni shod v «Narodnem domu». Dvorana je bila, po pravici rečeno, natlačena. Nasih sodrugov je bilo gotovo kakih 200, ki so sli tja nalašč, da bi poslušali, kaj bodo narodnjaki vse povedali proti socijalni demokraciji. Prav proti socijalni demokraciji trobentajo sedaj naši narodnjaki, italijanskega sovražnika so za ta čas spravili iz svojega programa. Govorili so vsi štirje mestni kandidati. Dr. Gregorin je rekel, da oni in socijalna demokracija ne bodo šli nikdar skupaj. (Oh ne bojte se!) Dr. Rybač je imel opraviti z «Ljudskim odrom» in z ljubljanskimi predavatelji, ki prihajajo v Trst «blatit slovensko narodnost.» Mi mu odpustimo za ta pot, ker ni še nikdar bil pri naših predavanjih, pa tudi ne more soditi kaj tacega. Drugi so govorili približno to, kar govore na vseh svojih shodih. Seveda niso pozabili niti na slovensko šolo, ki jim je socialisti nočejo dati i. t. d. Šola je jako lep predmet, seveda tudi za volitve. Mi vemo o slovenski šoli v Trstu jako lepe reči, pa bomo govorili nekoliko po volitvah, ker se nam zdi sedaj nepotrebno, siliti slovensko šolo v volilni boj. Ko je govoril g. M. Mandič, je na galeriji več sodrugov klicalo «živio, Pittoni», vsled česar so sodruga Klinca izgnali iz dvorane. Nazadnje so se bali celo postaviti kandidate na glasovanje, ker so vedeli, da bi se bilo vzdignilo mnogo rok proti.

Trst. Več shodov je bilo v nedeljo v mestu in v okolici. Vsi so se obnesli najboljše. Povsod so bile naše kandidate soglasno sprejete.

Dopisi.

Nabrežina in Sv. Križ. Tudi v teh dveh industrielnih vasicah je delavstvo praznovalo praznik prvega maja na primeren način. Tudi tukaj je bilo zunanje obličje praznično. Delalo se ni nikjer in prodajalne so bile zaprte. Že zjutraj so prišli sodrugi iz Križa z godbo na čelu v Nabrežino, ki je bila vsa v zastavah. Tukaj so se pridružili križanski delavci nabrežinskim ter so odkorakali v sprevođu na postajo, blizu katere se je vršil na vrtu bližnje gostilne shod. Predsedoval je shodu sod. Marica, ki je pozdravil navzoče ter jim v kratkih, a jedrnatih besedah raztolmačil pomen letošnjega prvega maja. Ker je pričelo potem deževati, so se delavci zbrali v veliki dvorani gostilne, kjer je govoril sodrug Regent in drugi. Sodrug Marica je nazadnje omenil, da je letošnji prvi maj v Nabrežini skoraj prazni žalosti, ker so delavci ravnokar v boju proti gospodarjem, vsled česar so primorani zapuščati svoje družine ter si iskati dela drugod. Ironija o lepi naši domovini, ki ne zagotovi delavcu niti skromnega življenja ob težkem delu. Shod se je zaključil z živio-klici na soc. demokracijo ter na zmago delavstva v strokovnem in tudi v političnem boju.

Po končanem shodu so sodrugi iz Križa odkorakali v koloni v svojo vas, pred katero jih je čakala domača godba, ki je spremljala vedno naraščajoči spreved po raznih ulicah na vaški trg (križado), kjer se je zbrala ogromna množica vaščanov. Godba je zasvirala delavsko himno, potem se je vršil shod. Govoril je sodr. Regent, stoječ na vaškem vodnjaku. V kratkih besedah je očrtal pomen prvega maja, ki ga praznujemo letos v posebnem znamenju boja za zmago pri predstojećih volitvah. Gromoviti živio-klici so pozdravili konec govora, s katerim je govornik pozival navzoče delavce in kmete na solidarnost, kajti zmaga delavstva je zmaga kmetov, zmaga svobode, zmaga življenja. Živio-klicev na našega kandidata Jernejčiča ni bilo ne konca ne kraja, godba je pa zasvirala mednarodno himno. Na to so se navzoči zbrali zopet v kolono, ki je obšla vaske ulice do gostilne Maganja, kjer so se v veliki dvorani zbrali delavci in kmetje. Pelo in sviralo se je delavske in ljudske pesmi. Preden je odšel, je bil sodr. Regent prisiljen, še enkrat govoriti. V svojem pozdravnem govoru je k koncu pozivljaj navzoče, da oddajo dne 14. maja svoje glasove na ime našega kandidata Antona Jernejčiča. Gromoviti živio je zaoril po veliki dvorani in godba je zasvirala zopet himno «Rdeči Prapor». Domača zabava pa je trajala še pozno v večer.

Iz stranke.

Splošno pravovarstveno in strokovno društvo, podružnica Ljubljana (južna železnica) ima v soboto, 11. t. m., ob 8. uri zvečer svoj celoletni občni zbor v gostilni pri «Štajercu», Resljeva cesta št. 20. Dnevni red: 1. Odborovo poročilo. 2. Volitev odbora. 3. Predavanje in raznoterosti. Vsi udje, ki so prosti, so vabljeni, da se zanesljivo udeležijo občnega zbora, pa da pripeljejo seboj tudi žene in svoje tovariše.

Goriški politični odbor je sklenil kandidirati v tolminskem okraju lastnega moža, ako Slovenci v mestu Gorica vstrajajo z lastnim kandidatom proti sodrugu Škabarju. Pokazati hočemo, da nas je tudi tam gori nekoliko, in morda se bodo nekateri kesali, da so nas obrekovali po shodih in v časnikih...

Najnovejše vesti.

Trst. 3. maja. «Edinost» izjavlja, da Štrekelj in Laharnar ne umakneta svojih kandidatur na Krasu, ampak da kandidira dr. Gregorin proti obema. Ako ne tiči za tem kak volilni manevar, ki bi se utegnil pokazati zadnje dni pred volitvijo, je Gregorinova kandidatura popolnoma brezuspešna. «Slovenec» je pisal, da kandidira Gregorin kot liberalci, znano pa je, da se nagiba najbolj na klerikalno stran.

Dunaj. 3. maja. Minister Marchet je kot kandidat v Badenu govoril o avstro-ogrskem pogajanju. Razmere morajo biti tako urejene, da ne bodo trpeli avstrijski interesi. Avstrija ne pojde v popusti dalje nego je šla. Govornik ni za ločitev, ali če se ne more doseči enakosti, je pripravljen tudi na ločitev.

Dunaj. 3. maja. Vsled neprijenljivosti štrajka 2000 špedicijskih delavcev; na cestah je prišlo do ostrih spopadov s stavkokazi. Na shodu štrajkujočih je priporočal Ellenbogen mirnost. Pogajanje se nadaljuje.

Brno. 3. maja. V Štitni v brodskem okraju je ponoči zgorelo 38 hiš in mnogo živine.

Praga. 3. maja. Namestništvo je razpustilo zvezo nižje duhovščine na posredovanje nadškofa Skrbenskega.

Budimpešta. 3. maja. V vojašnici, v kateri se je pred kratkim obesil huzar Kohn, se je včeraj usmrtil huzar Matija Boresek. V njegovem žepu so našli listek z napisom: Sledim primeru malega Kohna.

Sarajevo. 3. maja. Iz cele Bosne se naznanja velikanske povodnji. Mesto Bjelina je popolnoma pod vodo. Prebivalci so pobegnili v cerkev na Hribu. 36 hiš se je podrlo. Škode presega 200.000 kron. Tudi ljudje so prišli ob življenje.

Berolin. 3. maja. Drž. zbor obravnava interpelacijo gr. Kanitza o zdražitvi premoga. Interpelant izvaja, premogarska industrija odvzame poljedelstvu veliko število delavnih moči. Zdražitev premoga ima svoj vzrok v velikem izvozu premoga. Če bi se odpravil izvoz premoga z uvedbo izvozne carine in odstranitvijo izjemnih tarif, bi ostalo v poljedelstvu 40 do 50 tisoč delavcev. — Poljedeljski minister Delbrück je priznal visoke cene, ki pomenjajo narodno-gospodarsko nevarnost, nasproten pa je izvozni carini, ki bi jo nosili domači konsumenti. Minister javnih del Breitenback je obljubil prestudirati vprašanje izvozne carine.

Videm na Beneškem, 3. maja. V nekem hotelu so našli truplo pomorskega kapitana Usigovića iz Dalmacije in neke ženske. Najprvo je ustrelil njo, menda ko je spala, potem pa sebe.

Rim. 3. maja. Podtajnik v vnanjem ministrstvu je v zbornici izjavil, da je v zadevi Martinelli, ki je bil izgnan iz Pulja, vložena na pristojnih oblastih reklamacija. Izražal je trdo pričakovanje, da prejme Martinelli, če se izkaže reklamacija utemeljena, popolno zadoščenje.

Kopenhagen. 3. maja. Vladni organ označuje vse vesti o dansko-nemškem dogovoru za strankarske izmišljotine. Danska bode vztrajala slejkoprej na stališču absolutne neotranosti.

Bruselj. 3. maja. Novi kabinet je sestavljen sledeče: De Trooz — predsedstvo in notranje, Liebaert — finance, Renkin — pravosodje, Helleputte — železnice, Hubert — industrijo, Descams — šolstvo, Hellebant — vojno, D'Avignon — vnanje, Delbeke — javna dela.

Pariz. 3. maja. Kralj Edvard je posetil Fallieresa, kateri mu je obisk vrnil v angleškem poslanstvu.

Stockholm. 3. maja. Izvedenci pravijo, čeravno preiskava še ni končana, se vendar lahko trdi, da ruski socialist Černjak na ladji Olaf Wick ni bil zastrupljen, ampak je ponesrečil vsled vdihanja plina.

London. 3. maja. Ob angleškem obrežju je zadnje dni tudi vihar. Primerilo se je več nezgod. Včeraj so videli pri Govdwinu močno poškodovano ladjo z nemško zastavo. Rešilne barke se ji niso mogle približati. Parnik s tremi jambori meče še vedno valovje semintja. Misli se, da je najmanj 800 potnikov na njem.

London. 3. maja. Iz Tientsina se poroča, da so bila v kitajskem mestu vsa vrata umazana s krvjo. Kažejo se znamenja, kakor ob zadnji ustaji bokserjev.

London. 3. maja. Parnik Silverlip, naložen z bencinom, se je užgal v biskajskem zalivu. 5 mornarjev je prišlo ob življenje, mnogo se jih je s težkimi ranami polovilo iz morja.

London. 3. maja. Lordmajor je v obč. svetu prečital vabilo obč. sveta berlinskega, da obiščejo Berolin. Vabilo se je sprejelo, obisk določil na dan 6. junija.

Gallarate. 3. maja. V tekstilni tovarni se je podrta streha. 13 delavcev je ranjenih, dva umirata.

Carigrad. 3. maja. Turske čete so bile pri Amranu v Jemenu poražene in so izgubile 700 mož.

Nizza. 2. maja. Na telegrafično zahtevo dunajske policije so aretirali Nik. Gerassija, rentjeja in sina bivšega rumunskega pravosodnega ministra, ki je obtožen zločina goljuffje.

Madrid. 3. maja. «Imparcial» javlja, da nameravajo bogati Angleži kupiti otok Cortegado in ga pokloniti Edvardu v darilo. Lastniki niso voljni zemljišča prodati.

Madrid. 3. maja. Liberalci so sklenili, da se ne udeležijo volitev za senat, ker jim je hotela vlada odstopiti samo 20 mandatov.

Peterburg. 3. maja. Golovin je pooblastil «Peterburger Ztg.» na izjavo, da ni govora o razpustu dume, ki bode izvršila potrebne reforme.

Peterburg. 3. maja. Stolipin se je javil 30. apr. pri Solovinu; ker ga ni dobil doma, mu je pozneje telefonično sporočil svoje in vojnega ministra zadovoljstvo nad vedenjem v viharji seji dume. Golovinovo stališče pa je olajšalo delo vsem prijateljem dume. — Po veliki noči namerava vojni minister odgovoriti na interpelacijo glede moskovskega guvernerja. — Po poročilu «Reči» je vojni minister posetil dumskega predsednika.

Peterburg. 3. maja. Državni svet je v tajni seji sprejel soglasno rekrutni kontingent; takisto je bil enoglasno sprejet zakon, ki nakazuje 6 milijonov rubljev gubernijam, kjer vlada lakota.

Peterburg. 3. maja. Nemiri v viborški jetnišnici se se ponovili. Politični jetniki, ki so stavili več zahtev, so razbili okna in vrata. Stotnija vojakov, ki je prihitela, je ustrelila; en jetnik je ubit, več ranjenih. Uvedla se je sodna preiskava.

Peterburg. 3. maja. Ministrski svet je sklenil zgraditi na sibirski železnici drugi tir.

Meskva. 3. maja. Na postaji v Brestu so prišli 2 moška in 3 dekleta, češ, da so teroristi. Pri enem so našli samokres z zastrupljenimi kroglijami.

Novo-Čerkask. 3. maja. V bližini Velkova so roparji umorili železniškega blagajnika in odneali 60.000 rubljev.

Honkong. 3. maja. V Kantonu je zletelo skladišče smodnika v zrak. 21. ljudi je ubitih in ranjenih.

Lepo kmečko posestvo se proda radi starosti
v Zagorju ob Savi
blizu farne cerkve.

15 oralov dobre zemlje, 4 gozdi, redi se lahko 5—6 krav, dobi se za mleko 30—35 gld. na mesec. Hiša zidana, z opeko krita. Hlev prostoren za 7 glav goveje živine. Kozolec v dve vrsti.

Več se poizve v pisarni občnega konsumnega društva v Zagorju h. št. 99.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem **svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodih in steklenicah.**

Ustanovljeno leta 1855. Stevilka telefona 210.

Organizacije, sodrugi, pozor!

Povodom bližajočih se državnoborskih volitev je v proslavo splošne in enake volilne pravice izvrševalni odbor založil krasno

umetniške razglednice

v barvotisku

predstavljajoče simbol bližajoče se delavske pomladi.

Cena	50 izvodom	3 K 25 v.
"	100 "	5 " 75 "
"	500 "	23 " 75 "
"	1000 "	40 " — "

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega Prapora“ proti plačilu, oz. poštnem povzetju.

Sodrugi, sezite pridno po teh razglednicah!

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu volilcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Prporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Izurjene tkalce in tkalke

ter predilniške delavce in delavke sprejme za dobro plačo predilnica 4-4

Vaterländische Baumwollspinnerei & Weberei Akt.-Ges. v Dugaresu.

Vsaka posamezna in posameznica je kaznivo.
Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52-31

Thierryeva centifolijina mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogoški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

„Rdeči Prapor“ izvod po 10 v se dohiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Šešark, Selenburgove ulice; Velaavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, stavilka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovske ulice 1. — Kranj: Karol Florian, knjgarna. — Jesenice: Jakob Mesar, štev. 101. — Trst: Lavrenčič, Piazza Caserma. — Trst Rojano: Močnik, tobakarna — Gorica: Krebelj Peter, Kapucinske ulice štev. 1. Schwarz, Šolske ulice. — Reka: Ricardo Camera, Corso 16.

Polniki v Ameriko
Hateri selijo dobro, po ceni in
za neshljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Kmetetka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Naročajte edino slovensko revijo

Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1-50, za četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnistvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih zavodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov spomenik, obsojajoča 48 strani, z ovitkom; za naročnike po 50 vin., franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja, predavanje g. dr. Ivana Prijatelja ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani, po 40 vin. pri upravnistvu „Naših Zapisnikov“ v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; poslovenil A. Dermola, po 2 K.

Abditus: Občina in socializem, 70 vin.

P. Muhlek: Iz nižnj življenja, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin., po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust po dogovoru.

!! NAZNANILO !!

P. n. slav. občinstvu uljudno naznanjam, da se moja (popreje FR. IGLIČ v Ljubljani)

Akcidenčna tiskarna

ne nahaja več na Glavnem trgu št 11, temveč

v Židovskih ulicah št. 4 v Ljubljani.

Kdor želi torej poceni tiskovine, naj jih naroča direktno iz prve roke, in sicer pri

L. PEVALEKU (popreje Fr. Iglíč)

Akcidenčna tiskarna in trgovina s papirjem

LJUBLJANA, Židovske ulice 4.

3-2

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadruške knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno. V isti založbi je izšla tudi časa primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnoborski volilni red.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52-52

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2.25 K, za Ameriko 2.75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna petil-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

40. številka.

V Ljubljani, v ponedeljek, dne 6. maja 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne posiljatve, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Frančiškanske ulice številka 8/1.

Vabilo na naročbo.

Z današnjo številko prične drugi mesec izhajanja dnevnika „Rdeči Prapor“, vsled česar vabimo vse sodruge, somišljenike in prijatelje delavskega stanu, da obnove naročnino, odnosno da se naroče na list, ki stane

2 kroni na mesec z dostavljanjem na dom. Upravništvo „Rdeč. Prapora“.

Ponos in politika.

Kar od vseh volilcev zahtevajo liberalni in klerikalni kandidatje glasove. Čim več, tem bolje, je njih enostavni in gotovo praktični račun. Kandidatje imajo končno s svojega stališča prav in ne more se jim zameriti take matematike. Saj večinoma kandidirajo, da bi zmagali, kar pa ni mogoče z manjšino. Ali poleg kandidatov in njih kritešev pride pri volitvah še neka malenkost v poštev: Nihče drugi kakor — volilci. In vpraša se, ali je zanje tisti račun ravno tako primeren, kakor za gospode kandidate?

Ni treba prevelikega duševnega truda, da se pride do rezultata, ki ne more razveseliti ne liberalcev, ne klerikalcev. Zgovorni so oboji v sedanjem času. O tem in onem modrujejo, obljube so jim poceni kakor borovnice. Ali v vseh filipikah, ki se direktno ali indirektno obračajo proti socialni demokraciji, pozabijo, da je med nami in med njimi Rubikon in da ni čezenj mostu.

To pa je točka, ki pride pri volitvah tudi nekoliko v poštev in katere se ne sme zabrisati.

Kar brez boja prepustimo liberalcem vse kapitalistične, klerikalcem vse duhovniške glasove. Prav nič se ne bomo pulili zanje. Ali poleg te odlikovane garde je med volilci ogromna vojska povsem druge barve, velika množica volilcev, za katere velja vprašanje.

Ali glasujemo za ohranitev obstoječega družabnega rada, ali pa za popolno socialno preureditev?

Pri odgovarjanju na to vprašanje pa bi lahko odločeval poleg vsega izpoznavanja in umovanja — človeški ponos!

Kakšen je položaj ogromne večine volilcev v sedanjih družbi? Kakšen je za vse, ki živijo samo od svojega dela? Za vse, ki jih ne rede obresti, ki ne bogate od tujega dela?

Kratek je odgovor. Suženjstvo se lahko imenuje. V razmerju med delodajalcem in delojemalcem je ubita volja drugega; izročen je prvemu, ki vlada absolutno nad njim. Dve vrsti ljudi je ustva-

ril ta red in ena ni le bogata, druga pa siromašna, temveč prva gospoduje, druga pa hlapčuje. Prva določa ne le, kaj naj dela druga, ampak tudi, kako naj se ji godi. Prvi je dovoljena vsaka ošabnost, za drugo je ponižnost ukaz.

Ta red hočejo ohraniti liberalci in klerikalci. V načelu ni med njimi nobene razlike. Milostno obljubujejo sužnjim, da jim odrežejo morda večji kosček kruha, ako dajo pri volitvah glasove gospodom, da ostane sužnjost neizpremenjena. Spomnili se bodo morda nanje ob priliki in jim vrgli drobtinico, za katero jim bodo morali biti hvaležni, kakor je bil vedno suženj dolžan hvaležnosti. Ali »red« ostane; gospodarji bodo gospodovali, hlapci pa hlapčevali. Kajti ta »red« je od bega, pravijo eni; liberalen je, pravijo drugi.

Socialna demokracija pravi, da je ta »red« posledica zmage nasilnih in zvitihi mogotcev nad slabimi in naivnimi. Iz drugih oblik se je razvila sedanja — s človeškim delom in s človeško voljo. In zopet jo lahko izpremeni človeško delo in človeška volja. Delo ima odločilno moč. Treba je le, da nastopi organizirano.

Združite se! veli socialna demokracija, pa ustvarite lahko red, v katerem ne bode hlapcev. Seveda boste morali delati v vsaki družbi, kajti to dolžnost nam je naložila priroda. Ali s a m i b o d e t e gospodarji svojega dela. Ne miloščine, ampak ceno boste dobivali zanj; sami boste določali ceno, za katero ga prodate. Ne hlapci kapitala, ampak svobodni, enakopravni gospodarji boste, suvereni v službi suverenov!

Kdor ima v srcu tak ponos, ne more glasovati za nobeno stranko, kateri je podlaga sedanji družabni red. Kdor voli liberalno ali klerikalno, slavi svoje lastno ponižanje, potrjuje svojo zadovoljnost z obstoječim redom, zatajuje svojo voljo za osvoboditev.

Socialno demokratična volitev je protest proti zatiranju in izkoriščanju ter proti ponižanju.

Kdor ima v sebi ponos in močno voljo, ne more voliti dne 14. maja drugače, kakor socialno-demokratično.

Kaj je naprednost?

Malo je besed, ki se jih pri nas v politiki tako zlorablja, kakor »naprednost«. Pa jih je tudi malo. o kateri bi se tako površno mislilo, kakor o ubogi naprednosti. Za filistre je pravzaprav brez pomena, popolnoma brez vsebine. Nič drugega kakor ne izražajo z njo, kakor da se jih ne šteje za »farske«. Le tako je mogoče, da morejo pri nas liberalci sploh še na dan s svojo kandidaturo. Ako ne bi bilo na Slovenskem neke skupine ljudi, ki jim zadostuje beseda, bi se morala cela Ljubljana smejati, da bi se ji tresel trebuh, ko se pojavlja »napredna« kandidatura.

Vsak napredek, naj je še tako ideološko zamisljen, je odvisen od gospodarskega blaga. Nobene kulture ni mogoče kupiti za stonj. Skrbeti za umstveni razvoj se pravi, predvsem skrbeti za materialno zadoščenje vseh potreb tako, da ostane še dovolj za kulturne potrebe.

Delati za napredek naroda se pa pravi, delati za blagor njegove m a s e, zagotoviti množicam zadostno eksistenco in priskrbeti jim izobilja. Narodno bogastvo, s katerim se v teoriji vedno operira, ni bogastvo posameznih izbrancev v narodu;

o njem se ne more govoriti, dekler tavajo najširši produktivni sloji naroda v revščini in jim ni dana niti priložnost, da bi si priborili gmotno izboljšanje.

Ako doseže delavski razred z vsemi svojimi pododdelki tak gmoten položaj, da ga mine skrb za hrano, za stanovanje in obleko, za zdravnika in za lekarno, za stare dni, tedaj bo še množici mogoče, da skrbi za svoje duševne potrebe, za izobrazbo in za umetnost.

In samo tedaj more vzcveteti pri nas znanost in umetnost, ako se lahko reši odvisnosti od posameznih bogatinov in od njih razpoloženja, pa se nasloni na veliko množino ljudstva. Kar je za bogatijo samo luksuz, ki si ga privoščijo, brez katerega pa tudi lahko živi, to bi bila množicam potreba, katere ne bi mogla opustiti. V ljudstvu vkoreninjena kultura m o r a cveteti, ker ne more nikoli poiti sok njenim koreninam.

Napredno delo mora biti s o c i a l n o. Liberalci, ki se niso nikdar ukvarjali s socialnim vprašanjem, pa ne morejo biti napredni. Tudi ako bi se reduciralo vso naprednost samo na protiklerikalizem, ne bi imeli pravice do naprednega naslova. Samo izobraženo ljudstvo se lahko upira klerikalizmu. Kdor hoče doseči uspehov proti črni reakciji, mora pobijati gmotno bedo, ker se s stradanjem ne pridobi tiste kulture, brez katere ni mogoče izpoznati pogubnosti klerikalizma in ker je hierarhija s svojimi obljubami in s svojimi miloščinami najmočnejša gospodinja bednih ljudi.

Naprednosti v tem smislu je zaman iskati pri naših liberalcih. Vsi socialni problemi so jim bili tako zoperni, da se še sami niso poučili o njih, temmanj da bi bili podali kateremukoli ljudskemu sloju kaj socialne izobrazbe. Govorili so pač o naprednosti, ob kateri so nejasno mislili na edinstveni liberalizem. A brezmočni so morali gledati, kako so jim ob njih praznih deklamacijah ljudje uhajali v klerikalni tabor, ker ni bilo videti v liberalni družbi nobenih plodov.

In danes prihajajo zopet s svojo megleno naprednostjo lovit glasove. Pa se čudijo, da vodi socialna demokracija boj proti njim?

Kako naj bi vendar bilo drugače?

Kdor hoče r e s n e g a boja proti kapitalizmu, mora pomagati, da se pokonča lažliberalizem na Slovenskem. Obstanek liberalne stranke je opora klerikalizma. Klerikalna stranka ni napredku tako nevarna kakor je liberalna s Hribarjevo kandidaturo vred.

Vsakdo pozna klerikalno stranko in njene cilje. Prekrstiti se lahko, kakor se hoče; lahko predela svoj program, na rame si lahko obesi najbolj demokratični plašč. Klerikalna je, reakcionarna; zatajiti ne more tega in kdor sovraži nazadnjaštvo, ima z njo jasen račun.

Liberalizem pa hodi po slovenskih deželah okrog, imenuje se program, poje »Naprej zastava slave«, pa — zadržuje vse resnično napredne elemente v napredku. Vsi polovičarji najdejo v njej zavetišča. Vsak, kdor je nezmožen dela, a mu uga-jajo fraze, se zakloni pod njeno zastavo. Tako se rekrutira pod geslom naprednosti četa, ki je vsemu napredku na poti in ker je nevarna zato, ker moti njeno geslo. Kdor želi Slovencem res napredka, ne more pomagati, da bi se pri nas razširjali mikrobi liberalizma.

Sodruzi in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

Politični odsevi.

Sodna imenovanja na Češkem. Ker bi vsled nerazmerno večjega števila čeških reflektantov tudi v nemške sodne okraje bili imenovani Čehi, je imenovala vlada mnogo čeških adjunktov za sodne tajnike od personam ter s tem omogočila imenovanje nemških sodnikov za nemško ozemlje.

Afera Jurija Brankoviča. V zadevi srbskega patrijarha Brankoviča, kateremu je cerkveni kongres dokazal poverjenje cerkvenega denarja in ga pozval, da odstopi, je ogrsko naučno ministrstvo izjavilo, da je postopanje cerkvenega kongresa do malih izjem postavno popolnoma utemeljeno. Odstavljenje cerkvenega dostojanstvenika spada v kompetenco cesarja; Brankovič zida vse svoje nade na veliki vpliv, ki ga ima na dvoru.

Antimilitarizem v francoski armadi. Nepreračunljivi Clemenceau je dal uvesti kazensko postopanje proti vsem onim, ki so podpisali antimilitaristični oklic, v katerem pozivljajo vojaštvo, da naj v slučaju revolucije pristopi med upornike in da naj se ne pokorava tujim poveljem, temveč poslušaja lastno vest. Ta skrb za javni red, ki je tako nenadno zrojila v Clémenceauju je tembolj čudna, ko je vojni minister Picquart nedavno tega izjavljal, da se revolucijska propaganda med moštvom ne more vkoreniniti. Temu nasprotno trdi oče francoskega antimilitarizma, Hebré, da kaže agitacija lepe sadove in povdarja, da se v socialistični stranki antimilitaristična smer čimdalje bolj uveljavlja.

Britanska kolonijalna konferenca. Razprave kolonijalne konference so zadele ob kritično točko. Na dnevnem redu je carinsko vprašanje. W a r d je predlagal v imenu avstralske kolonije, da se zbližajo Anglija in kolonije v medsebojnem obvezanju. V sedanjem položaju sicer ni priporočljiva in izvedljiva prosta tržba, vendar je nujno potrebno, da si dovoljujejo angleške dežele vzajemno ugodne izjemne tarife. Podobno se glase predlogi drugih kolonij. Iz debat je razvidno, da se kolonijalni zastopniki ne bodo pri reševanju carinskega vprašanja dali voditi od kakega idealnega, recimo političnega nagiba. Odločilna je edino gospodarska korist dežele, ki jo zastopajo.

Volilna reforma na Švedskem. Odsek za volilno reformo je sklenil predložiti vladno predlogo o politični in občinski volilni pravici, ki sloni na podlagi sorazmernosti, z neznatnimi izpremembami drž. zboru v odobritev. Po tem načrtu imajo tudi ženske pasivno o b č i n s k o volilno pravico, ne pa pasivne politične volilne pravice. Prid zidar se les učiti!

Izseljevanje v Sibirijo. Ruski poljedelski minister Vasilčikov je poslal okrožnico vsem guvernerjem, v kateri obravnava pretirano izseljevanje v Sibirijo. Mnogo izseljencev trpi spotoma najhujše pomanjkanje, mnogo se jih mora vrniti v Rusijo vsled nedostatka proste zemlje ob železnici. Minister naroča, da se smejo polni listi za Sibirijo izgotavljati le onim, ki se izkažejo z nakaznico na zemljo. Vsem, ki se hočejo izseliti, pa priporoča, da svojo pot odlože na poletje ali pa jesen, ker so vsa letos nakazana zemljišča že oddana.

Mornariški proračun na Španskem. Ministrski svet je sprejel mornariški proračun, ki izkazuje 16 milijonov več izdatkov kakor lani; hkrati je sprejel tudi program za reorganizacijo mornarice, v katero se bode uporabilo 8 letnih zneskov po 25 milijonov. Predvsem namerava vlada zboljšati pristanišče ladjedelnice, izvesti utrdbo obal in zgraditi večje število novih ladij.

Domače stvari.

Volitev delegatov v bolniško blagajno ljubljansko. Včeraj so volili delavci v okrajih šentjakovski (18 delegatov), dvorski (52 delegatov) in kolodvorski (55 delegatov). Zmagali so v vseh treh okrajih kandidatje delavskih organizacij socialno-demokratskih. Volitev so se udeležili tudi naprednjaki. Oddanih je bilo 359, 368 in 46 glasov; od teh so dobili naši kandidatje 186 (lib. 164), 233 (lib. 135), 36 (lib. 8). Dočim so naše kandidate nastavile strokovne organizacije, so nominirali liberalne kandidate liberalni podjetniki. Agitacijo za liberalne kandidate so izvršili večinoma polirji, uslužbenci banke «Slavije» in uslužbenci mestnega magistrata, torej ljudje, ki so pod komando ljubljanskega župana Ivana Hribarja. Pribiti moramo to, ker je župan Hribar trdil, da priznava pravico delavskim organizacijam, pa še pri povsem delavskih zavodih ne da miru, nego hujska potuhneno svojo neorganizovano in politično neznačajno maso proti delavstvu, ki nastopa za svoje pravice. Tudi Kamovce, ki spadajo sem, je poslal v boj. Župan Hribar se jako moti, če misli, da bo strahoval vso Ljubljano. Delavstvo se ne bo dalo ugnati in obračunalo bo tudi z njim.

V «Slov. Narodu» se jezi neka slovenska liberalka zaradi nemških — smarnic pri uršulinkah in v stolni cerkvi. Kdo, za vraga, jo pa sili, da hodi k nemškim pobožnostim? Pa je že tako, vse ljubljanske cerkve so polne slovenskega naprednega žensstva, in čim bolj se šopiri nemščina, tem več jih je. Tako je njih naprednjaštvo, tako je njihovo narodnjaštvo!

Znano je, da je na Hribarju kaj malo, ali nič svojega. Če pravimo, znano je, ne mislimo seve do naših liberalcev, teh ignorantov na vseh poljih, razen morda tistega, kjer ravno zanjejo svojo zlato pšeničico. Saj takega povprečnega liberalčka ni nič drugega kakor nevednost, obenem pa brezmejna domisljavnost in nadutost. Česar se ni učil iz šolskih knjig, in to bodisi gori do vseučilišča, je zanj s sedmerimi pečati zapečatenata tajnost, o tem ne ve nič, pa tudi vedeti noče nič. Odtod tista strašna plitvost liberalnih žurnalov, ki poznajo potrebe in zahteve svojega čitateljstva. Dobro vsebino naj bi nadomeščal surovi ton! — Hribar je bil nekaj let na Češkem in tudi sedaj prestopi trobojno pisani prag naše majhne in malenkostne domovine. Na teh potovanjih se ga vendar kaj prime, to porabi potem v Ljubljani z večjim ali manjim uspehom, in liberalci zro nanj polni občudovanja in dobobra prepričani, da tako ženialnih mož, tako izbornih finančnikov, tako imenitnih organizatorjev hodi le malo po tem širnem svetu. In obetajo si bogve kaj, ko bi prišel ta izredni človek v državni zbor. I, kaj še! Liberalci, ne merite politiko drugih narodov po svojih ničlah! Hribar bi bil v državnem zboru tako ponižen hribček, taka uležena kopica, da bi ga z lahkoto preskočil zadnji socialno-demokratski poslanec. Le, kar je prav!

Epizode iz kortešacije. Nekega večera so sedeli v kavarni «Austria» štirje naši sodrugi. Prišel je tja s nekaterimi drugimi občinski svetovalec Turk, pa je zapovedal, naj se prinese sodrugom, ki niso ničesar naročili, butiljko likerja. Prvi hip so bili frapirani; mislili so, da je kaka pomota. Potem so pa lepo plačali, kar so bili sami naročili, pustili so steklenico na mizi, pa so odšli. Ali razumete, s kakšnimi argumenti mislijo rotovžarji zmagati? ... V Zupanovi gostilni je plačeval Skabrnjetov knjigovodja Anderwalt v nedeljo delavcem pijače, pa «ne zato, da bi volili Hribarja». Ampak, kar je čekal, je bila kortešacija za Hribarja. Delavci so nekaj časa poslušali njegove prismodarije, ko so se naveličali, so ga pa postavili na hladen zrak. To bi bilo zdravo še za druge take sejmarje. Brivec Moher pred Znamenjem agitira, kakor se nam poroča, strastno za Hribarja. Agitacije mu delavci ne zamerajo, ali da jih nadleguje s svojo usiljivostjo, če pridejo v brivnico, jim prav nič ni všeč in moč bi se lahko naučil, da je tak način korteširanja nedostojen.

Agitacijske drobtinice. Volitve in morala so si doslej še neusmiljeno v laseh. Vsi zakoni o «volilni svobodi» so v sedanjih razmerah pomanjkljiva stvar, zlasti v sedaj veljavnem zakonu najdejo ljubljanski liberalci luknjico poleg luknjice, da smukajo skoznje. Zakon prepoveduje napajanje na dan volitve. Magistratovci pa napajajo ljudi pred volitvami, večer za večerom, v vseh okrajih, v vseh mogočih gostilnah, kajti iz alkohola puhti navdušenje in «naydušenja» je treba klikli kakor ozebemu solncu. Zakon prepoveduje kupovanje glasov. Rotovžarji si pomagajo, pa plačujejo — za «agitacijo»! Dajejo denarja «agitatorjem», ki ne priagitirajo niti enega volilca razven — sebe. Še pri nobenih volitvah v Ljubljani ni bilo toliko korupcije, kakor sedaj! Lahko je ponosen Hribar na tako «zavednost» njegovih volilcev!

Liberalci «organizirajo» agitacijo. To se pravi: Magistrat stoji v službi liberalne stranke. Priganjaci so obveščeni, kdaj in kje se raznaša volilne legitimacije in listke, pa gredo kakor lovski psi za raznašalci, da bi takoj pobrali volilne listke od volilcev. To ni zloraba in ni volilno nasilstvo!

Naznanilo se nam je več podjetnikov, ki so rekli, da dobe pri njih uslužbeni delavci volilne listke šele 14. maja in da bodo že «skrbeli» za to, da volijo vsi Hribarja. To seveda ni terorizem!

Imena ohranimo doslej še zase. Prosimo pa vse somišljenike, da nam sporoče vsak podoben slučaj in podajo dokaze. Nekoliko takih junakov pojde že v luknjo, saj sodišče menda še ni v službi liberalne stranke. Treba je pa, da zberemo ves material za vsak slučaj. Sleprije liberalnih priganjačev so velike, nič manjši ni gospodarski terorizem. In če bi z njega pomočjo slučajno «zmagal» Hribar, tedaj bode preskrbljeno, da ga spremijo v državni zbor vsi dokazi nesramne korupcije, ki se sedaj razširja po Ljubljani. Bilo bi vendar čudno, da se ne bi moglo priti enkrat na Slovenskem do načelnega boja in do poštenih volitev! Zato se nismo bojevali za splošno volilno pravico, da bi sleparstvo postalo splošno!

Duševni nivo naših prvakov nikoli ni bil posebno visok; ali to jim pride v dobro, da gošpodje med nami živé, da se jih navadimo, in da se potem njih inferiornosti niti ne zavedamo več. Če pa poteče neznatna vrsta let, in premostimo njih tedanja naziranja še sedanjega, tudi ne bogve kakó visokega stališča, se ne moremo nadevati omejenosti naših velmož iz preteklosti. Nikomur bi danes niti v sanjah na um ne prišlo, kakemu židu prepovedati, da se naseli v Ljubljani. A glejte še l. 1865 — je neki tedanji obč. svetnik v Ljubljani občinskemu svetu stavil predlog: «Slavni občinski svet skleni, da se judom ne dovoli stanovati v Ljubljani i. t. d.» Predlog se je odkazal personalnemu odseku, v katerem pa so tedaj odločevali Nemci, ki so seveda bedasti predlog tudi odklonili. A v Slovencih, kar jih je bilo v tedanjem odseku, je našel svoje navdušene zagovornike, izmed

katerih je bil najinteligentnejši, najsvobodoljubnejši tedanji prvak «oče slovenskega naroda», stari Bleiweis. Ta se je najbolj vnemal za predloženo bedastočo, in če bi slo po njegovem, bi tudi obveljal, obveljala pa tudi blamaža. No, teh so nam v vseh časih naši prvaki toliko preskrbeli, da bi ena več res ne mogla škodovati našemu ugledu.

Die bürgerliche Canaille. Naša liberalna in druga frakcija tja gori do zlahte je pred kratkim dobila lekcijo, katero je pa jako tiho požrla. Nedavno tega priredila se je v Ljubljani dobrodelna veselica, o kateri je poročal tukajšnji uradni list. V svojem poročilu je imenoma omenjal tudi pri veselici sodelujočo «zidano dobrodelnost», a jo razdelil takole: «es wirkten mit die Damen: Jeanette Frein von» i. t. d. in «u. die Frauen: Ursula Karčar etc.» Tako! sedaj ste dobili, kar ste iskali, da se vam je enkrat povedalo, da niste drugega nego «unebenbürtiges Weibsvolk». Čestitamo, blagorodja!

Magistratovci so že na delu. Agitacijski aparat je v polni delavnosti. Da bo funkcioniral točno, za to bo že skrbel rahel pritisk, ali pa vabljava obljuba ob zgoraj. Z agitacijo se pehajo seveda nižji uradniki, višji le komandirajo. Hribar dobro ve, da bi utegnil zmagati le, če uporabi vse ugodnosti in ves vpliv, ki mu ga daje njegovo županstvo. Ko bi se liberalci na to ne zanašali, bi bili vrgli tudi v Ljubljani puško v kuruzo. Hribar — župan in poslanec, ta bi se mogel za par let galvanizirati otrple ude liberalne stranke. Če pa propade i «on», velja s 14., odn. 23. majem za sedanjo liberalno stranko zgodovinski klic: «Die Grafen von Cilli gewesen und nimmer mehr!» Računajo pa zlasti na gospodarsko odvisnost in nezavednost tistih mas, ki pridejo letos prvikrat na volišče, in to proti volji liberalne stranke. Nezavednost, pravimo, kajti kateri zavedni delavec bi se mogel tako izpozabiti, da bi oddal glas kandidatu delavstvo v gospodarskem boju, in ki se je upirala z vsemi močmi, da bi bil delavec vsaj kar se tiče volilne pravice polnoveljavjen državljani. Nenaravno bi bilo tako glasovanje in naravnost predrznost je od liberalcev, da računajo in love glasove delavcev, ki so jim skušali na vse načine preprečiti pot v državni zbor. Če niste prej vi delavcev poznali, sedaj pa delavstvo noče nič vedeti o vas! Ostanite, kjer ste bili prej, delavstvo si je pomagalo doslej brez vas, pa vas tudi sedaj ne potrebuje in odločno odklanja vsako vsiljevanje. Liberalci Hribarja, delavci Kristana! to je naš bojni klic. Naj bo i vaš!

V znamenju kulture. Občina Marijapoljska je oddaljena dobrih 20 minut od Ljubljane. Tam pa seta duše dva debela gospoda, županuje pa znani klerikalni Jaka Dimnik. Malo naprej na Vevčem pa skrbe za javno varnost 3 orožniki. Navzlic vsi ti za javno moralo potrebni gospodi pa so našli v Slapah slaboumno, z neštetimi ranami po vsem životu pokrito, v lastnem blatu leta in leta se valjajočo, po vsem zanemarjeno žensko, zaprto v neki luknji. Blaznica je seveda pred nosom, pred nosom tudi dva zdravnik. Sedaj poprašujemo, ali je kaj takega v kulturni deželi mogoče? Ali je župan za to tukaj, da agitira, ne v korist klerikalcem, ampak po njih za-se — ali je njegova naloga, gledati, da se preprečijo take stvari. In kaj pravi k zadevi okrajno glavarstvo, kaj sodišče, kaj državno pravdnistvo? Zakaj slednje takoj ne veli zapreti krivcev, v prvi vrsti župana Jakoba Dimnika. Kar nas končno še posebno interesira na celi stvari: Kako to, da o celi zadevi tako dosledno molčita naša dnevnikar? Mar «Slovenec» zato, ker je Dimnik klerikalec, in «Sl. N.» zato, ker je isti Dimnik nedavno tega se znal posebno prikupiti dež. odboru?

ena in politika. Preteklo nedeljo se je vršil v Pragi velik shod čeških žen, na katerega so prišli tudi odlični zastopniki raznih naprednih strank. In prišli so socialni demokratje, narodni socialisti, naprednjaki, pa tudi — Mladočeh dr. Herold. Vsi so se izrekli za volilno pravico ženskih v javne zastope, ovrgši razne šibke argumente, ki se navajajo proti nji, med temi tudi oni znameniti razlog, ki ga navaja «napredni» kandidat g. Hribar v svojem načrtu za razširjenje volilne pravice v ljubljanski občinski zastop. Tisto veliko skrb za mir in harmonijo v rodbinskem življenju, ki je baje sedaj tako čudovito velika in lepa, pa bi jo ženska volilna pravica razrušila v nič. Hribar, po mnenju slovenskih liberalcev uzor naprednega Slovana, pravzaprav pa le medla in slaba kopija mladočestva, bi hotel ljubljansko žensko spraviti še ob tisto omejeno volilno pravico, ki jo uživa sedaj! Zares naprednjak, vreden klavrnega slovenskega liberalizma. — Tudi v Krakovu (na Galiskem) so imeli shod žensk, udeležba je bila ogromna. Sprejeta je bila resolucija, pozivljajoč žensko v boj za volilno pravico in na protestni obhod po mestu 17. maja na dan galiskih volitev. Druga resolucija pa graja najnovejše prijateljstvo takozvanih demokratov z reakcionarnimi stancami in pozivlje žensko na agitacijo za socialno-demokratske kandidate. V Krakovu namreč! Pri nas Ljubljani pa se takozvano napredno žensko navdušuje in agitira za Hribarja, nasprotnika slehernih ženskih političnih pravic. Ali se žensko tega zaveda? Upamo da ne! Skromne so in zadržane jim naslov «naših požrtvovalnih dam», proti kateremu

je edino zanesljivo sredstvo § 491. avst. kazenskega zakonika. Njih torišče je salon in plesna dvorana, socialna, politična in kulturna vprašanja zanje ne obstoje. Vsak po svoje.

Naši gledališki igralci so napravili turnejo v Trst; priredili so že nekaj predstav v Trstu. V Sezani igrajo v torek dne 7. maja «Na letovišču», dne 8. maja «Huzarje», dne 9. maja v Rojanu «Huzarje».

Umril je v Kranju knjigotržec g. Karl Florian. N. v m. p.!

Umetnost in književnost.

«Naši Zapiski» štev. 4. je izšla s sledečo vsebino: A-s: Iz sebe. — F. V. Krejči: Socializem in inteligenca. — Dr. Ivan Prijatelj: Oskar Wilde. — Dr. Ivan Merhar: Gospodarsko življenje naših dedov v zadnjih stoletjih. — Pregled: Gospodarstvo; politika; razno. Književnost. Naročnina za celo leto 3 K. Naslov: Upravištvo «Naših Zapiskov» v Ljubljani.

Shodi.

Napovedani so:

Dol. Logatec, 6. maja ob 8. zvečer pri Hudniku.

Vrhnika, 7. maja ob 8. zvečer.

Vrhnika, 8. maja ob 8. zvečer.

Borovnica, 9. maja ob 11. dopoldan.

Vrhnika, 9. maja ob 3. popoldan.

Logatec, 10. maja ob 8. zvečer pri Korenčanu.

Hotoderšica, 11. maja ob 7. zvečer.

Unec, 12. maja ob 11. dopoldan.

Cerknica, 12. maja ob 3. popoldan.

Grahovo, 13. maja ob 7. zvečer.

Renče. V četrtek, 9. maja, ob 3. uri popoldne volilni shod. Govori sodr. Ropas.

Sovodnje. V nedeljo, 12. maja, ob 3. uri popoldne volilni shod. Govori sodr. Ropas.

V Hočah se vrši dne 9. maja ob osmih zvečer v gostilni g. Roškota volilni shod. Govori kandidat sodrug Vidmar.

V Račjem se vrši 9. t. m. ob treh popoldne v gostilni «pri pošti». Govori sodrug Vidmar.

Ljubljanski nemški delavci sklicujejo v torek ob osmih zvečer shod k «Stajercu». Povabili so kandidata sodruga Etbina Kristana.

Našega shoda v Trnovem se je udeležilo okrog 100 udeležencev. Sodrugi dr. Dermota je med splošnim pritjevanjem izvajal, da je zavednemu delavcu nemogoče oddati glas za kandidata liberalne stranke, ki se je na vso moč prizadevala, da odje delavstvu volilno pravico. Prav tako nemogoče je zavednemu delavcu glasovati za kandidata klerikalne stranke, ki je zastopnica velikih kmečkih posestnikov in ki s svojo carinsko politiko draži živila. Govornik je pozval navzoče, da zadnji teden posvete neumorni agitaciji za delavskega kandidata Etb. Kristana. Če vsakdo izvrši svojo dolžnost, je Kristanova zmaga zagotovljena.

Iz Idrije. 28. aprila popoldne ob 4. uri so napolnili idrijski rudarji Didičev salon. Le mala notica v «Slojencu» je oglašala klerikalni shod na ta dan — ure pa niso naznanili, češ: da, socialni demokratje ne bodo prišli na shod! Ali socialni demokratje so že taki, da radi pridejo na shode. Kislo se je držal gosp. Kavčič, ko je videl prihajati zborovalce. Neki mladi fantički, seve sami nevolileci, so imeli volilne rede v rokah ter obetali vsakemu kar parmesečni zapor. Imenujejo se ti fantički: Medvedič, Kanduč, Peter Rupnik («Golobov»), Lapanje (Tunišev). Noben teh dečkov ni volilec, ali klerikalci jih priženo na volilne shode zato, ker drugih nimajo. Rudarjem priporočamo te «tintnenšarje» v blagohoten spomin! Zborovanje je otvoril g. Janez Kavčič, ki je pa takoj oddal predsedstvo dekanu Arkotu, češ, ta bo boljši, ker je bolj zvit. Dekan je obljubil nasprotnikom le po deset minut govora — zborovalci so protestirali proti takemu postopanju. Šele sodruga Antonu Kristanu se je posrečilo napraviti mir. In Gostinčar je začel! Tresel se mu je glas. Govoril je zelo zmerno, hvalil socialne demokrate ter razlagal socialno-demokratski program, češ, da je to njegov program... Le nazadnje je povedal, da je on krščanski mož — socialni demokratje pa so nekrščanski, ki imajo v programu vero kot zasebno stvar, ločitev zakona ter ločitev cerkve od države. Po Gostinčarju je dobil besedo rudar sodr. Ivan Kokalj, ki je v kratkih besedah povedal, da klerikalci niso še prav nič storili, ne za delavca in ne za kmeta — zato bodo idrijski volilci volili le kandidata socialne demokracije Josipa Kopača. (Burni klici: «Živio, Kopač» so doneli po dvorani!) Na to je povzel besedo sodrug Anton Kristan, ki je v daljšem govoru temeljito posvetil: kdo je klerikalna stranka — kaj je dosedaj naredila za ljudstvo — kakšne so njene prave težnje. Najpoprej je konstatiral, da je gospod Gostinčar govoril z ozirom na zborovalce. Ni govoril tako, kot govori, «kjer so vsi pod enim klobukom». Gostinčar je kandidat klerikalne stranke, ki je protiljudska stranka in ki je vedno proti ljudstvu v državnem zboru glasovala. Ko je soc. dem. posl. Schuhmeier predlagal dveletno vojaško službo l. 1903, so krščanski

socialci glasovali proti — ko je soc. dem. poslanec dr. Ellenbogen predlagal znižanje davka na sladkor, so krščanski socialci glasovali proti. Za carinski tarif, ki je provzročil ogromno draginjo, so pa glasovali vsi klerikalci kar z obema rokama! Itd., itd. Delavsko in kmetiško ljudstvo ne more na noben način glasovati za kandidate take stranke, ki je protiljudska, ki le vara ljudstvo. Kandidat zavednega ljudstva je socialni demokrat Josip Kopač! — Govoril je na to gosp. Engelbert Gangl, učitelj na mestni pripravnici, ki je v navdušenem govoru zahteval od vsakega kandidata, da postavi kot prvo točko svojega programa zahtevo po šolah, ki naj bodo svobodne in posvetne. Klerikalni kandidat pa šol niti omenil ni! Za g. Ganglom je govoril obč. tajnik Julij Novak, ki je dolžil kandidata Gostinčarja raznih stvari, radi česar je zapretel Gostinčar Novaku, da ga bo tožil. Bomo zatorej o obdolžitvah g. Novaka govorili tedaj, ko bode sodnijska obravnava... Sodr. Ivan Stravs je v lepem govoru pobijal klerikalizem, ki je ljudstvu nevaren. Slavil pa je socialno demokracijo, ki je edina ljudska stranka ter je priporočal kandidata sodr. Josipa Kopača. Navdušeni klici: Živio, J. Kopač, so orili po dvorani! — Na to je nekaj čeval še Anton Logar, ki pa sploh ne ve, kaj dela. Fant je majhno čuden. Mi mu ne zamerimo. Končno je repliciral na razna izvajanja še s. Anton Kristan, ki je v jedernatih besedah zavrnil klerikalce ter pozval zborovalce, da 14. maja vsi oddajo svoj glas Josipu Kopaču. Vzdignili so vsi roke v dokaz, da je delavski kandidat sodr. Josip Kopač, ki mora biti izvoljen. Nato pa je g. dekan kar zaključil shod, češ: že vsakdo ve, kaj bo volil. In zabučalo je podvorani: «Živela, socialna demokracija! Dolj s klerikalizmom!» — Ubogi Gostinčar jo je, tresoč se po celem životu, odkuril iz zborovališča — klerikalci so bili pa vsi zbegani! Delavska Idrija, radi katere so klerikalci kandidirali Gostinčarja — je zavrgla tega kandidata, ker stoji na stališču, da je za okraj Idrija-Cerknica-Logatec-Vrhnika edino kandidat socialne demokracije sodr. Josip Kopač, kateremu se naj 14. maja oddajo glasovi. Idrija je obsodila klerikalce. 28. april bo nepozaben za Gostinčarja!

Črešnovica. Včeraj dne 1. majnika se je vršil v Črešnovici volilni shod v prostorih gosp. L. Kresnika, na katerem je govoril naš kandidat sodrug Vidmar iz Gradca. Za predsednika je bil izvoljen sodrug Pičnin. Ko je po enournem govoru sodrug Vidmar očrtal soc. demokratski program je sodrug Pičnin še v kratkem govoru razložil delovanje klerikalne stranke, ki je največji sovražnik socialne demokracije in potem je zaključil shod. Po govoru kandidata so zadoneli bravo- in živio-klici. Videti je, da bodo tudi volilci iz Črešnovice 14. maja volili za soc. demokracijo.

Gaberje pri Celju. Dne 1. majnika je bil tukaj volilni shod ob obilni udeležbi. Poročal je sodrug Vinko Vidmar, govoril je o socialno-demokratskem programu, kritiziral je delo, odnosno nedelo zadnjega državnega zbora ter je povdarjal naloge bodočega parlamenta in potrebo socialno-demokratskega zastopstva. Govornik je žel za svoje izvajanje viharo odobravanje. Shod je soglasno sprejel njegovo kandidaturu. V zadnje poročilo o shodih v Grobelnem in v Polčanah se je vrnila nerodna pomota. Sodrugi Vidmar je govoril v Grobelnem pol drugo uro in v Polčanah uro in četrt. Na obeh shodih je bila njegova kandidatura z navdušenjem sprejeta.

Štore pri Celju. 30. m. m. je bil tukaj jako dobro obiskan shod volilcev, na katerem je govoril kandidat sodrug Vinko Vidmar, ki je razvil socialno-demokratski program in narisal naloge prihodnjega državnega zbora. Kandidatura sodruga Vidmarja je bila soglasno z navdušenjem sprejeta.

Volilni shod pri Sv. Ivanu. Prvega maja je sklicala soc. demokracija volilni shod v gostilni Quaiat pri Sv. Ivanu. Obširni vrt je bil natlačen do zadnjega kotička. Narodnjaki so uprizorili komedijo. Ko se je shod vršil, je bilo okolu gostilne in vrta zbranih veliko število vaških šolarjev, ki so pozdravljali zborujoče s piščalkami in z živio-klici na Rybařa. Komedija se je gnjusila celo mnogim narodnim pristašem samim. Ker je dotična gostilna uprav pred cerkvijo, so dali popi prav pošteno razsajati svoje zvonove. Bila je praveca obstrukcija, kakršne niso bili zmožni niti kranjski liberalci. Žvižgali so tudi gospodje popi, ki so bili zbrani v mali gruč z nekaterimi pristnimi liberalci. Lepa zveza! Toda vse za našo lepo domovino, katero poosebujejo v — Rybařu. Ali vse to ni nič pomagalo. Ko je predsednik podal besedo sodr. Kopaču, je mednarodni pevski zbor iz Vardele zapel marseljezo ob gromovitem ploskanju volilcev in ob žvižganju šolarčev. Nadalje so govorili sod. Mihevc, Jernejčič, F. Jernejčič, Anton Kopač. Ta je odgovarjal g. Grmeku, ki je govoril o idealih in o slovenski šoli i. t. d., o navadnih volilnih narodnih predmetih. Shodu, ki je bil jako buren, pa je predsedoval sodr. Bischoff. Sodrugi Mihevc je spomnil narodnjake, da so pozabili, da imajo socialisti krokodilovo kožo, vsled česar se ne bodo vstrašili ne dela, ne groženj. Mandiča, pač pa bodo pridrlji tudi v najbolj skrite vasi. H koncu je bila kandidatura Jernejčiča soglasno sprejeta. Po odhodu mestnih sodrugov je

spremljala množica okolo 100 vaščanov s pevskim zborom na čelu prav do glavne tramvajске postaje, pojoč delavske pesmi. Tu je sodr. Kopač pozdravil in se zahvalil navzočim za krasni sprejem ter jih vspodbujal na vstrajno delo.

Narodnjaki si bodo ta shod ohranili gotovo v spominu. Sv. Ivančanom pa kličemo: Le tako naprej do zmage, do katere nam ne bodo ovirali ne nunci, ne liberalci, ne piščalke šolarčkov.

Iz stranke.

Naše kandidature. V zadnji številki je objavil list «Der Eisenbahner» socialno-demokratske kandidature. Pomotoma je tam rečeno, da kandidira v radovljiškem okraju sodrug Kopač. Da se prepreči vsako zmešnjavo, konstatiramo, da je kandidat za Radovljico, Kranjsko goru, Tržič sodrug dr. Anton Dermota, odvetniški kandidat v Ljubljani, za Idrijo, Logatec, Cerknico, Vrhniko pa sodrug Josip Kopač, strokovni tajnik v Trstu.

Socialni pregled.

Uslužbenci državnih železnih in volitve. Železniški minister je izdal na vsa ravnateljstva drž. železnic odlok sledeče vsebine:

Z ozirom na predstojee volitve je vse potrebno ukreniti, da se **vsem uslužbencem drž. železnic izvrševanje volilne pravice omogoči**. C. kr. ravnateljstvom se naroča, da brez odloga vse potrebno odrede, da se da volilno-opravičenemu osobju, v kolikor dopušča vzdrževanje prometa s primerno razdelitvijo službe, čas, ki je za izvrševanje volilne pravice potreben, **prosto**.

Najnovejše vesti.

Hribarjev shod na Gmajni v Ljubljani. Trnovčanom se je Hribar vendar predstavil na Gmajni. Shoda se je udeležilo pevsko društvo «Ljubljanski Zvon» in kakih 30 drugih ljudi iz mesta ter sklicatelj shoda. Shod je bil kratek. Ko je župan odhajal, so ga liberalci klaverno pozdravljali, drugi navzočniki so mu pa žvižgali. Magistrat je za varnost dobro preskrbel. Imel je na mestu redarje in detektive; nekaj redarjev je bilo pa skritih tudi v neki hiši. Shod liberalcem ni nič škodoval in nič koristil.

*

Dunaj, 5. maja. Štrajk v špediterski stroki je po zaslugi organizacije končal za delavstvo ugodno. V pogodbi, ki velja za dve leti, priznavajo delodajalci organizacijo in praznovanje 1. maja.

Dunaj, 5. maja. V soboto je umoril edpuščeni pomočnik Uhlir starega kiparja Huttererja iz osvete.

Budimpešta, 5. maja. Ob otvoritvi tiskovne enket se je povdarjalo, da se mora tiskovna reforma izvršiti na podlagi dveh principov: treba je zagotoviti tisku popolno svobodo in peresu čast.

Berolin, 5. maja. V seji državnega zbora je kolonialni ravnatelj D e r n b u r g zavračal Bebel in izjavil, da je dal tožiti vse, ki so razširjali nek letak o kolonialnih zadevah. — Bebel je obžaloval, da je omenjeni letak, ki je jako nesrečno sestavljen, zakrivil nesrečo nedolžnih ljudi. — Nato je L e d e b o u r v ostrih besedah prijemal večino; zbornica je predlog podpredsednika Kämpfa, da se Ledebourju odvzame beseda, odklonila, vsled česar je Kämpf odstopil.

Berlin, 5. maja. N e m š k o - a m e r i š k i t r g o v s k i d o g o v o r, ki je predložen državnemu zboru, zagotavlja navzajem vse koncesije, ki jih dajeta te državi drugim državam. Dogovor velja za eno leto s šestmesečno odpovedjo.

Lipso, 5. maja. Curtius, izdajatelj Hohenlohejevih spominov, predsednik protestantskega konzistorija, ki ga je cesar za časa svojega bivanja v Alzaciji, namenoma prezrl, ne namerava odstopiti.

Schleiden, 5. maja. Pri dopolnilnih volitvah je bil izvoljen centrist Ferbers.

Bukarešt, 5. maja. R u m u n s k i p a r l a m e n t je sklican na 9. t. m. k izrednemu zasedanju.

Pariz, 5. maja. Zakonski načrt Clemenceauja proti sindikatom je ministrski svet zavrgel, zatem ko sta Briand in Viviani zagrozila, da odstopita.

Peterburg, 4. maja. Ministrski svet je sklenil predložiti dumi načrt glede izročevanja zločincev na predlog tujih držav.

Peterburg, 5. maja. Misija sekijskega načelnika v vnanjem ministrstvu, Vladimirova, ki je bil poslan v Rim, da izposluje novo ustanovitve v katoliške nadškofije, je zadela ob ovire, ker hoče papež preveliko iniciativo priimenovanju.

New-York, 5. maja. V New-Yorku in Brooklynu štrajka nad 5000 pristaniških delavcev.

New-York, 5. maja. Po novi pogodbi med San Domingo in Zedinjenimi državami je finačna uprava izročena Zedinjenim državam.

Kalkuta, 5. maja. Zadnji čas vre med prebivalstvom, vzrok — nasprotje med mohamedanskim in indskim prebivalstvom.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“!

Lepo kmečko posestvo

se proda radi starosti
v Zagorju ob Savi
blizu farne cerkve.

15 oralov dobre zemlje, 4 gozdi, redi se lahko
5—6 krav, dobi se za mleko 30—35 gld. na mesec.
Hiša zidana, z opeko krita. Hlev prostoren za 7
glav goveje živine. Kozolec v dve vrsti.

Več se poižve v pisarni občnega konsumnega
društva v Zagorju h. št. 99.

Organizacijam in delavskim čitalnicam, pos. sodrugom

ki se zanimajo za največjo av-
strijsko žensko organizacijo to-
bačnih delavk in delavcev, se pri-
poroča v naročbo slov. strokovni list

„Tobačni delavec“

ki izhaja vsak prvi torek v mesecu
ter stane za celo leto 1 K 20 vin.

Naroča se pri upravnistvu „Tobačnega
delavca“, Dunaj V/12, Schmalzhofgasse 17.

Organizacije, sodrugi, pozor!

Povodom bližajočih se državnoborskih vo-
litev je v proslavo splošne in enake volilne
pravice izvrševalni odbor založil krasne

umetniške razglednice

v barvotisku

predstavljajoče simbol bližajoče se delavske
pomladi.

Cena	50 izvodom	3 K 25 v
„	100 „	5 „ 75 „
„	500 „	23 „ 75 „
„	1000 „	40 „ — „

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega
Prapora“ proti plačilu, oz. poštnem povzetju.
Sodrugi, sezite pridno po teh razglednicah!

Vsaka posredstva in ponatisek je kazalivo.

Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih
ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 ve-
lika specialna steklenica s patentnim
zaklepom 5 K.

4 52—32

Thierryeva centifolijna mazilo

proti vsem, še tako starim ranam,
vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka
K 3-60. Razpošilja se le proti po-
vzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta po-
vsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih
pisem zastoj in franko.

„Rdeči Prapor“ izvod po 10
v se dobiva
v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta;
Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra
cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg;
Sešark, Šelenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg;
Kleinstejn, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, šle-
vilka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Useničnik, Židovske
ulice 1. — **Kranj**: Karol Florian, knjigarna. —
Jesenice: Jakob Mesar št. 101. — **Trst**: Lav-
rentič, Piazza Caserma. — **Trst Rojano**: Močnik,
tobakarna — **Gorica**: Krebelj Peter, Kapucinske
ulice št. 1. Schwarz, Šolske ulice. — **Reka**: Ri-
cardo Camera, Corso 16.

*Potniki v Ameriko
kateri želijo dobro, po ceni in
kakovosti potovati naj se obrnejo
na*
Simona Hmetzka
*v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.*

Kaj hočejo socialni demokrati

ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za poli-
tično življenje, je, da se seznani s težnjami
in zahtevami socialne demokracije. Cena
brošure, ki obsega tudi narodnostni pro-
gram avstrijske socialne demokracije
4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDEČEGA PRAPORA“.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno
potrebno vsakemu volilcu in vsakomur,
ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski
list, ki ne bi smel manjkati
v nobenem bralnem društvu ali čitalnici
ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do naj-
modernejših oblik. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter
opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja
dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje,
cenike, etikete, holet, časopise, knjige, brošure, cirkularje, reklamne liste, lepake,
opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadržne
knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavite, dopisnice, jedilne liste,
vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno.
V isti založbi je izšla tudi časopisna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnozbornski volilni red.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu
in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano
izborna pivo v sodeh in steklenicah.

Številka telefona 210.

RODEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2.25 K, za Ameriko 2.75 K.

Pozamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Tristopna petit-vrslica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

41. številka.

V Ljubljani, v torek, dne 7. maja 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rodečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rodečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice številka 8/1.

DELAVCI!

Hribar je kandidat kapitalistov.

Hribar je kandidat stranke, ki delavstvu ni privoščila volilne pravice in mu je tudi sedaj ne privošči.

Hribar je kandidat zemljiških špekulantov in stanovanjskih oderuhov, ki pode delavstvo ven iz mesta.

Kregar je kandidat veleposestniških klerikalcev.

Kregar je kandidat stranke, ki delavcu ne privošči mesa in kruha.

Kregar je kandidat stranke, ki hoče delavstvo zadržati v napredku.

Noben zaveden delavec ne bo volil ne liberalnega, ne klerikalnega delavca! Nihče ne bo pljuval v lastno skledo!

Kandidat delavcev je:
ETBIN KRISTAN!

Volite vsi
ETBINA KRISTANA!

Ljubljanske kandidature.

Zastrupovanje vodnjakov in studencev v medsebojnih vojnah narodov je po dogovorih prepovedano; v strankarskih bojih pa niti to sredstvo ni preodurno, da bi se ga ne smelo uporabljati. In buržoazijske stranke ga vporabljajo v volilnem boju, kar se da. Z zavihanimi rokavi se obmetavata načelnika liberalne in klerikalne stranke s svojo služinčadjo, z gnojem, da ju obliwata pot in gnojnica. Čednih namigavanj in ostrih groženj kar

dežuje. Z brezprimerno perfidnostjo in izzivajočim cinizmom mešajo in stikajo po tujem življenju. S predrzno smelostjo odgrinjajo odeje in grabijo pod njo —

Gnusen prizor — karikatura političnega življenja, v kateri so posamezne poteze spačene do ostudnosti!

In vrhu vsega se porajajo na obeh meščanskih straneh tožbe o bojevanju nasprotnika. Kakor da bi imel oni, ki hoče z osebnim poštenjem vjeti in pritihotapiti svoji stranki glasove, kaj več političnega poštenja? — Vprašanje, če je kdo osebno pošten, je v prvi vrsti stvar vesti in stvar državnega pravdnika. Politično vprašanje, ki si ga mora zastaviti vsak volilec, pa slove: Ali je kandidat X. Y. po svoji politični preteklosti, po svojem strankarskem pripadništvu in po svojem programu usposobljen, z največjo energijo zastopati moje koristi?

Če na te strani prerešetamo liberalno in klerikalno kandidaturo, izprevidimo, da sta obe nesmiselni in da obe računati na politično nezavednost in nezrelost ljubljanskega volilstva.

Kako se predrzne liberalna stranka s svojim kandidatom stopiti pred polčetrtilisoč ljubljanskega delavstva, ko se je pošteno trudila in na vso moč prizadejala, da ostane delavec brezpravihelot? Delavec, ki ima le iskro zavednosti v sebi, bo zgotovil na volilnem listku liberalcem pobotnico za njihov brezuspešen trud. Liberalcem se je njih sramotna nakana, pustiti delavstvo brez slehernega zastopstva, izjalovila; izjalovil pa se ne bo — to lahko trdimo — trdni sklep delavstva, vreči to hinavsko stranko brez usmiljenja ob tla. — Precejšnje mere predrznosti je treba, da ponuja liberalna stranka armadi zasebnih uslužbencev kandidata, ki se je javno in očitno ogreval za interese podjetnikov na prav gotovo škodo delojemalcev. — Geslo vsega ljubljanskega prebivalstva za prihodnje volitve mora biti: Nobenega glasu kandidatu stranke, ki je s svojo nesrečno stanovanjsko in živiljsko politiko izročila

delavstvo, obrtništvo in uradništvo, skratka vse ljubljansko prebivalstvo zemljiškim in živiljskim špekulantom na milost in nemilost in povzročilo tako draginjo, da se ljubljanskim stanovalcem lomi hrbet.

In kolika smelost klerikalne stranke, da postavlja v Ljubljani svojega kandidata. Stranka, ki spravlja človeštvo v neznosni jarem duhovščine, iz katerega se je komaj malo izvilo, ki hoče v to svrhu državo in šolo in ju napraviti za cerkveni dekli, stranka, ki zvišuje državne davke, da daruje bogati cerkvi visoka darila? Klerikalna stranka, ki je s svojo veleposestniško carinsko politiko zdražila konsumentu meso in moko do neznosnosti, se podstopi reflektirati na glasove ljubljanskega volilstva. Klerikalna stranka je prav tako malo sposobna zastopati koristi ogromne večine ljubljanskega prebivalstva, kakor liberalna stranka.

V blagodejnem nasprotju s tema dvema strankama, oziroma klikama, je jugoslovanska socialna demokracija. Socialno - demokratična stranka temelji na podlagi vzajemne samopomoči; ona ni družega kot politična organizacija gospodarsko odvisnega ljudstva. V socialno-demokratični stranki prihaja do popolnega izraza in do absolutne veljave ljudska volja in ljudska moč. Ker je ogromna večina ljubljanskega prebivalstva gospodarsko odvisna, zato je socialno-demokratična stranka stranka ogromne večine ljubljanskega prebivalstva. Mnogo jih je, ki so to že spoznali in ki se zbirajo okrog našega prapora — mnogim še niso padle mreze z očesa, spoznali še niso velike resnice.

Dogodki poslednjih dni, predvsem veličastna in imponujoča dostojnost socialno-demokratične stranke, ki je izraz žive moči in nepremagljivega zaupanja v se, morajo poučiti vsakogar, ki je gledal in ni videl, poslušal in ne slišal. 14. maja vsi, ki se jim je odprlo spoznanje, na volišče za našega kandidata **Etbina Kristana**, pisatelja v Ljubljani, in zmaga nam je zagotovljena!

PODLISTEK.

Berta Krupp.

Povodom njene poroke v minulem letu — sedaj je gospa Berta von Bohlen in Hollbach — poročali so časniki med drugim tudi o njeni doti in njenem premoženju. Njen oče Alfred Krupp, »prijatelj« nemškega cesarja Viljema II., je bil lastnik največjega podjetja za dobavo in izdelovanje jekla, t. j. kanonov, oklopov za bojne ladje, strojnih osi in valarjev najtežje vrste.

V teh tovarnah in podjetjih v Essenu, Hamburgu, na Španskem in dr., dela do 50.000 ljudi. Že Alfred Krupp, ki je umrl pred približno štirimi leti, se zadnja leta ni brigal za svojo velikansko industrijo, temveč je užival razna razkošja v Italiji, najraje na otoku Kapri; — njegova podjetja so se vsila redno in uspešno dalje. Prav tako po očetovi smrti, ko je hči Berta potovala z materjo in z mlajšo

sestro po Evropi, da si ogleda svet in dozori za možitev ter prevzame kot glavni dedič po očetu tovarne in drugo. Ob tej priložnosti ji je »naložila« davčna gosposka davka od 25 do 28 milijonov mark letnih dohodkov (30.12 do 31.02 milijonov kron). Natančne svote davka ni nihče poročal, le na kratko so omenjali listi, da znaša »nekaj milijonov«.

Nastane vprašanje, iz česa plačuje ta gospa tiste milijone davka? Odgovor je prav lahek, enostaven: iz svojih dohodkov, iz dohodkov svojih tovarn in podjetij, pa mir besedi!

Dobro! Znano je pa, da ni vodila, niti sedaj ne vodi teh podjetij, saj tega ji tudi ni treba, za to ima vrhovne in poddirektorje, učene strokovnjake, mojstre, vodnike partij in ogromno število delavcev, vseh skupaj do 50.000, te pa ona plačuje. In zopet vse v redu!

Kaj pa če »delavci«, da ne govorimo o vodstvu, prenehajo z delom en dan, en teden, en mesec, več mesecev? Če bi se stavka ponovila večkrat?

Potem so tovarne mrtve, podjetja mrtva, ne do našajo ne dohodkov, ne oddajajo davka. Torej, kje drugje je pravi vir dohodkov, bogastva, davkov, kakor iz dela, umstvenega in ročnega? Edino delo je vstvarilo tovarne in podjetja, tako Kruppove, kakor vse druge, edino delo jih vzdržuje v tiru. Gospa Berta ne bi bila zmožna niti preživeti se ob svojem delu, brez dela drugih.

Morda bo zdaj jasno, kako pravično in resnično je načelo ali geslo: kdor več davka plača, naj ima tudi več pravice v občini, v deželi, v državi. Treba je le malo slediti odkod, iz česa izvira blagostanje, imovitost, bogastvo, majhni in veliki davki, in jasno je, da iz ničesar drugega ne, kakor iz dela, bodisi v navedenem izgledu, kakor v vseh drugih manjšega obsega.

Za razumevanje dejstva, da izvira vsa produkcija, vse, kar zadošča mnogoterim potrebam sedanje človeške družbe, edino iz dela, ni potrebna niti socialnodemokratske, ampak obče ravne pameti.

Sodrug! in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

Češko pismo.

V Pragi, 2. maja.

Pod vtiskom majske slavnosti je stala včeraj Praga. Mnogo demonstracij je že doživelo glavno mesto češko, reklo bi se lahko, da se je privadilo nanje in da ne morejo napraviti več močnega vtiska. Ali včerajšnje praznovanje je pokazalo, da narašča neprenehoma moč češkega delavstva. Tu ni šablone, tu je vse živo življenje. Kdor je doživel letošnji prvi maj v Pragi, razume, da pripada češka bodočnost socialni demokraciji in nikomur drugemu. Množica naroda stoji v njenih vrstah zanesljivo in iz prepričanja. Kar imajo socialisti pristašev, to imajo, tega jim ne vzame nihče. Marsikdo se je že trudil, odvzeti socialni demokraciji na Češkem to ali ono četo, ustanovila se je v ta namen posebna stranka: Narodno-socialna. Iz nje je nastala karikatura stranke, socialna demokracija pa raste od leta do leta in je danes neoporečno najmočnejša češka stranka.

Najsijajnejša perioda razvoja za češkoslovansko socialno demokracijo je prišla z volilno-pravnim bojem leta 1905. Takrat, ko se je sestal češki deželni zbor in je vlada napovedala, da mu predloži volilno reformo, so izjavili socialni demokratje, da ne sprejmo v deželi drugačne volilne preosnove, kakor tako, ki bo slonela na podlagi splošne in enake volilne pravice. To je bil tudi faktični začetek odločilnega boja za volilno pravico v državi. Prišel je potem znani strankarski zbor na Dunaju in takoj so začele demonstracije, ki so imele ravno na Češkem markanten značaj. Po celi deželi so sledile persekucije, v Pragi in v mnogih drugih krajih so bile med policijo in med delavstvom prave bitke in mnogo krvi je izteklo v teh bojih, mnogo delavcev je izgubilo svojo svobodo.

Takrat je pa pridobila češka socialna demokracija najmočnejše simpatije med ljudstvom. Vse je bilo presenečeno, ko je zbrala stranka v svojem demonstracijskem sprevodu ob otvoritvi deželnega zbora 50.000 ljudi, ki so se dne 23. novembra 1905 še pomnožali, tako da je korakalo tisti dan do 150.000 mož in žensk pod rdečimi zastavami. Sloji, ki so smatrali socialno demokracijo dotlej za topo, so se ji jeli približevati in združevati se žnjo. Bilo je torej pričakovati, da bode praznovanje prvega majnika letos posebno impozantno. In res, tako mogočnega in veličastnega majskega praznovanja še ni bilo v Pragi.

Ob 1/2 9. uri dopoldne so se začeli valiti tropi delavstva z Vinogradov, z Žiškova, z Višegrada in od Smichovske strani proti muzeju na Vaclavskem trgu. Po šest in šest v vrstah so korakali, z rdečimi klinčki na prsih. Kmalu so bile vse ulice okoli muzeja polne, 1/2 10 je začel pohod. Na čelu so nosili veliko zastavo žižkovske organizacije, za njo sta prišli dve ženi, ki sta nosili širok trak z napisom: Zene, naprej! Enake pravice hočemo z možmi! In potem je prišla nepregledna vrsta organizacij, z zastavami in z napisi. Prva kolona je korakala na otok Velike Benetke, drugi na Streliški otok. O masah, ki so bile tu na nogah, si je mogoče napraviti pojem, če povemo, da so odkorakale prve vrste ob 1/2 10. od muzeja, pa so prispele zadnje šele ob 3/4 11. na Streliški otok. Na obeh otokih so bili potem tabori, na katerih so govorili prvoboritelji češkega proletarijata.

Praga je imela ta dan še slavnostno lice od sprejema cesarja. Bilo je nekaj posebnega, gledati, kako korakajo vrste proletarcev pod razkošnimi umetniškimi slavoloki, postavljenimi veličanstvu.

Razume se, da je vladala tudi tega dne misel na volitve, do katerih je le še 14 dni. Na vseh straneh ostajajo nasprotniki proti češkoslovanski socialni demokraciji. Ali proti vsem organizira stranka nevstrašena volilni boj. Danes se lahko reče, da bode žela dne 14. maja lepe uspehe za svoje tridesetletno truda in žrtev polno delo.

Česa je volilcu treba?

1. Legitimacije in glasovnice.

Brez legitimacije ne bo nihče pripuščen k volitvi. Vsak volilec se mora pobrigati, da prejme legitimacijo, in če to nezgodoma izgubi, duplikat. Glasovnice se bodo sicer dobivale tudi na dan volitev, vendar je boljše ž nje izpolnitvijo ne odlasati na zadnji dan.

2. Izpolnitev glasovnice.

Na glasovnico treba razločno napisati priimek in ime kandidata, njegov stan in bivališče, kakor

je razvidno iz raznih socialno-demokratskih letakov. N. pr. za Ljubljano: **Etbin Kristan, pisatelj v Ljubljani.**

3. Ne zamenjati kandidatov.

Napisati treba na glasovnico socialno-demokratskega kandidata za dotični volilni okraj. Gledati je na to, da se pomotoma ne napiše kandidata nasprotnih nam strank ali pa socialno-demokratskega kandidata, ki kandidira v drugem volilnem okraju. Oboje nas pripravi ob glas.

4. Imenovanje zaupnikov.

Tekom tega tedna treba naznaniti okrajnemu glavarstvu za vsak volilni kraj dva do štiri zaupnike, ki imajo prost dostop v volilni lokal in ki smejo prisostvovati tudi skrutiniju. Zaupniki morajo imeti volilno pravico v dotičnem kraju volilnega okraja. Odklonitev imenovanih zaupnikov od strani okr. glavarstva je nedopustna.

5. Imenovanje članov volilne komisije.

Polovico komisijskih članov imenuje občina, polovica okr. glavarstvo. Slednje se mora ozirati pri imenovanju na vse v poštevi prihajajoče stranke, zato treba, če se še ni zgodilo, okr. glavarstvu nemudoma predlagati za vsak kraj komisijske članen naše stranke, ki morajo imeti volilno pravico v dotičnem kraju.

6. Volilna svoboda.

Kdor grozi s škodo na imetju, na dohodkih i. t. d. z namenom, da bi se volilec vzdrljal volitev ali glasoval za kakega določenega kandidata, se kaznuje s strogim zaporom do enega leta. Tako n. pr. je treba podjetnika ali delovodjo, ki bi grozil delavcu z odpustom, če voli socialno-demokratsko, takoj naznaniti državnemu pravdnistvu ali pa nam, in naj so grožnje še tako previdno izražene. Nepremišljenih ovadb seveda ni priporočati.

7. Jemanje legitimacij.

Kdor bi volilcu vzel legitimacijo ali legitimacije, ki jo prejme za drugo osebo, pravčasno ne izročil, se kaznuje. Vsak tak slučaj treba naznaniti drž. pravdnistvu.

8. Izpolnjevanje glasovnic po tujih agitatorjih.

Nihče ni opravičen tuje glasovnice samovoljno, to se pravi proti volji upravičenca, ali brez njegove vednosti in izrečnega privoljenja izpolniti. Kdor ravna nasprotno, se kaznuje z zaporom do 3 mesecev. Vsak slučaj treba drž. pravdnistvu koj naznaniti.

Volitve.

Ljubljanski volilci!

Vsa znamenja kažejo doslej, da bode v Ljubljani ožja volitev neizogibna. Dne 14. maja se odloči, kateri stranki pridete v ožjo volitev. S tem pa bode tudi že skoraj odločeno, kdo zmaga, odnosno kdo propade 23. maja. Vse kombinacije, da bi bila socialno-demokratska stranka, ako ne bi bila sama v ožji volitvi, moralno ali kakor si že bode zavezana, podpirati kakšno gotovo stranko, so ničevna. Socialno-demokratska stranka ima samo eno moralno dolžnost: Bojevati se, da zmaga sama. Politični matematičarji, ki računajo že danes, da morajo zmagati s pomočjo socialne demokracije, se utegnejo zelo zmotiti ter doseči tak uspeh, da jim bo žal. Razumni volilci naj prevdarijo pred 14. majem, da se ne bodo 23. kesali.

Sodrug! Somišljeniki!

Spričo brezprimerne terorizma, katerega se poslužujejo nasprotniki v volilnem boju, je brezpogojno potrebno, da storite zadnji teden vsi svojo dolžnost. Agitacija se mora izvršiti od moža do moža, od hiše do hiše. Mi ne moremo, kakor nasprotniki, angažirati kar cele vojske agitatorjev za drag denar. Zato pa moramo računati na podporo naših lastnih sodrugov in somišljenikov, od katerih pričakujemo, da porabijo kratki čas, ki je še na razpolago, za neutrudljivo, požrtvovalno delo, da dosežemo zmago.

Legitimacije.

Vsak volilec mora paziti, da dobi poleg glasovnice tudi legitimacijo, s katero se izkaže. Legitimacijo se pri volilni komisiji samo pokaže, potem pa jo treba shraniti za slučaj ožje volitve.

Kdor ne dobi legitimacije in glasovnice, mora iti v pondeljek, 13. maja ali pa na dan volitve po njo v magistratni ekspedit in naj vzame seboj kak dokument, s katerim se izkaže, da mu ne bodo delali sitnosti. Vsak volilec, ki ne bi dobil legitimacije in glasovnice, naj gre gotovo po njo, tudi če bi bil 14. maja zadržan, da ne bi mogel voliti. Ne pustite, da bi obležale na magistratu, kajti lahko bi se zgodilo, da bi jih vzel kdo drugi in jih zlorabil.

Glasovnice.

Na glasovnice je treba natančno in razločno zapisati ime kandidata, njegov poklic in bivališče. Vsakega glasu, ki bi bil izgubljen zaradi nerazločne pisave ali zaradi kakšne napake, je škoda. Kdor ima kak dvom, naj se obrne v Ljubljani na upravništvo »Rdečega Prapora«, drugod do znanih zaupnikov stranke.

Volilne komisije.

V volilno komisijo imenuje polovico udov občina; v Ljubljani se je to že zgodilo. Drugo polovico imenuje volilni komisar, ki se ima ozirati na stranke, stoječe v volilnem boju. Da se to lahko zgodi, naj se naznani politični oblasti — v Ljubljani in Trstu deželni vladi, drugod okrajnemu glavarstvu — imena udov, katere predlaga organizacija stranke v volilne komisije. To naj se zgodi čimprej.

Zaupniki.

V volilni lokal imajo pristop zaupniki, ki ostanejo ves čas lahko tam, tudi kadar je skrutinij. Zaupnikov je lahko v vsakem volilnem lokalu 2 do 5, v velikih mestih do 10. Naznani naj se jih čimprej okrajnemu glavarstvu, v Ljubljani in Trstu pa magistratu.

Politični odsevi.

«Vun iz parlamenta.» «Vun iz parlamenta.» — to geslo je izdala ruska reakcija, ki se skriva, kakor pri nas, pod krinko nacionalizma. Treba je izpremeniti volilni red tako, da se pahne iz dume vse delavske zastopnike in zastopnike malih kmetov. Neruskim narodom naj se vstop v ruski parlament postavno zabrani: oni so protidržavni element, vsak korak proti njim ima zase sankcijo »višjega državnega interesa«. Ta blazni nazadnjaški načrt ni originalen; po tem sistemu se je ravnala nemška buržoazija v Avstriji, dokler ni pritirala svoje germanizatorične politike v neizogibni fijaslo. To politiko uganja propadajoča klika Banffyijeve sorte na Ogrskem, ki si je konstruirala protismiselno teorijo vladajočega plemena. Ruski reakcionarci se, kakor je razvidno iz evropske zgodovine, niso nič naučili. Ruska država je po zaslugi birokracije na robu propada: socialno je popolnoma desorganizovana vsled gospodarskega izkoriščanja vladajoče carske rodbine in nekaj drugih plemskih rodov. Sedaj jo hoče ruska reakcija pahnuti še v bedo nepreglednih narodnih bojov s tem, da si je izmislila recept, po katerem namerava prevesti narodne boje tudi na politično polje. Resnična ruska politika, ki je edina sposobna konsolidirati desorganizovano rusko državo je izražena v dveh geslih: Socialna reforma in narodna ravnopravnost na podlagi avtonomije in samouprave.

Dopisi.

Trbovlje. »Narodna stranka«, ki nam ponuja g. Roša, katerega v Trbovljah in Hrastniku nihče ne mara, je izdala tudi svoj volilni oklic. Seveda je v njem samo blatenje političnih nasprotnikov. Tako očita našemu kandidatu, da je dvakratni hišni posestnik v Zagorju, da je lanskega leta rudarje zapeljal nepremišljeno v stavko, da ima sicer precejšnje število volilcev za seboj, ali izvoljen ne bo. Kdo se ne smeje prvi budalosti, da je dvakratni posestnik? Drugo obrekovanje pa je tako hudobno, da se mora to narodno stranko obsoditi za najnesramnejšo, če ne prekliče tega gnusnega obrekovanja v svojem oklicu. Gospodje narodnjaki so se sedaj že prepričali, da so lagali. Radovedni smo, če bodo imeli tudi toliko morale, to obrekovanje zopet preklicati; ako ne, se jih smatra za stranko lažnikov. Socialno-demokratska stranka skliče tudi v Trbovljah ljudski tabor na Božičev vrt za dan 12. maja ob 2. uri popoldan, na katerega povabi vse štiri kandidate, in ako gospodje narodnjaki do tistega časa ne prekličejo teh laži, se jim bode odgovorilo tako, kakor zaslužijo. Mi bi že lahko očitali in tudi dokazali razne stvari gospodu Rošu, in sicer kar so mu očitali že razni listi, kar mu razni ljudje predbacivajo, ali socialni demokratje se niso v svojem boju nikdar borili proti osebam in niso napadali nasprotnikov osebno; to dokazuje tudi letak v našem okraju, kjer ni ne ena oseba nobene stranke niti dotaknjena, temveč so pojasnjena samo načela drugih strank in naše stranke. Socialno-demokratska stranka je sklenila ostati v svojem boju dostojna. Ali če se bodo »narodnjaki« posluževali tako ostudnih sredstev, kakor so začeli, se ne bodo smeli čuditi, ako se jih prime tako, da bodo krvavo obžalovali rokovnjasko takotiko svojega boja.

Solkan. Naprednjaki so imeli tukaj v Solkanu napovedan shod, toda so se tako prestrašili, da so ga odpovedali. Ubogi naprednjaki; zelo slaba jim prede!

Ljubljanski volilci!

Pridite
v nedeljo, dne 12. maja
ob pol 10. uri dopoldne
na

Volilni shod

ki bode

na vrtu „Narodnega Doma“
DNEVNI RED:
Državnozbornske volitve.

Udeležite se tega shoda polnoštevilno!

Okrajni volilni odbor
jugoslovanske socialno-dem. stranke.

Domače stvari.

Porotna klop. Izžrebani so porotniki za prihodnje porotno zasedanje; vsakokratni seznam pomenja ponovno žalitev za delavski stan. Med izžrebanimi porotniki zastoj iščeš delavsko ime. Kazenskopravni red je ograbil porotno klop delavstvu z neprestanim zidom: prekoračiti ga morejo le ljudje, ki plačujejo najmanj 20, oziroma 40 kron neposrednega davka; vsakemu drugemu je častna funkcija ljudskega, laičnega sodnika zaklenjena. — Iz te kazenskopravne določbe, ki se niti videzno ne opira na kak umski razlog, govori vsa hinavščina »liberalnega« državnega reda, ki v državnih osnovnih zakonih statuirajo popolno ravnopravnost vseh državljanov, v specijelnih zakonih pa na laž postavlja izraženi princip in vodilno misel »pravne države«. Namen omenjene kazensko-pravne določbe je prozoren; kapitalistični razred je izključil z njo od porotnega sodstva ves delavski razred, ki s svojim delom proizvaja materialne pogoje sedanjega družabnega obstoja; pripravil si je s to določbo tla, na katerih nemoteno in brez ovir izvršuje svojo razredno justico. Pravično je, da se zahteva od porotnika gotova stopinja inteligence, in ker se prirojena inteligenca, ta nevidna duša človeka, ne da odmeriti in odtehtati, kakor se meri platno in tehtla sol, je opravičljivo, da se terja od ljudskega sodnika gotova stopinja pridobljene izobrazbe. Plačevanje kron, gmotni položaj pa ni nobeno merilo za prirojeno inteligenco in za pravi čut človeka. Taka ločitev ljudi vsebuje nečuvstvo sramotenje vsega delavskega razreda. In delavec dobro čuti storjeno postavno krivico in naravno je, da mu opesa vera, da se mu omaje zaupanje v to pravosodje. To razpoloženje ogromne večine ljudstva do pravosodja mora z železno mejnostjo potisniti slednje v nevarno krizo. Zato pa mora biti skrb pametne politike, da vrže to zastarelo in zarjavelo naredbo iz kazenskega pravnega reda: kakor je delavstvo udrlo z vztrajnim naporom v zakonodajne zastope, takisto si mora izvojevati vstop v oni zbor, kjer se od ljudstva dani zakoni izvršujejo.

Jaro Kalmus, sin tovarničarja za peči, kot liberalen pretepač. V nedeljo po Hribarjevem shodu na Gmajni (v Ljubljani) je šla večja družba v gostilno g. B. Pri sosednjem omizju so sedeli Kalmusovi pečarji in med njimi Jaro. Pozneje jim je prisedel tudi g. Maček. Na razna izzivanja je nek gost pri sosednji mizi zahteval miru, na kar je priskočil g. Jaro ter pograbil gosta, hoteč ga pretepati. Drugi gost je hotel zabraniti pretep, kar pa je Kalmusove liberalce tako razkačilo, da so začeli mlatiti po obeh. Razgrajace so napadenci komaj odgnali.

Kako Povše agitira. Po vzoru kumpana Šušteršiča se je osmelil tudi Povše volilce svojega okraja farbat na najnedopustnejši način. Kmetom obeta, da jim bo preskrbel prosto »jago« in pa da bodo lahko brez finančne kontrole kuhali »šnops«. Zahteve so sicer pravične, ali g. Povše, kadar mu pridejo kmetje s takimi zahte vami, vzame papir, pa se jih zabeleži radi lepšega ter pravi: »To vse vam bom preskrbel jaz«. Kmetje pa niso tako neumni, pa se mu smeji v obraz.

Gostinčar in Šušteršič sta imela v nedeljo slab dan. Gostinčarju so na njegovem volilnem shodu v doslej najbolj klerikalnem kraju, Horjulu, napravili mačjo muziko. Bilo je samo 30 zborovalcev, pa še ti so se iz moza neusmiljeno delali norca. V šmartnem pod Smarno goro pa je dr. Schweitzer, ki je agitiral za dr. Šušteršiča, imel tako smolo. »Slovenec« se je norčeval iz našega shoda, sedaj pa lahko povpraša pri dr. Schweitzerju, kako stoje stvari v tem okraju.

Shodi.

Napovedani so:

V Vodmatu v sredo, 8. t. m. ob pol 8. uri zvečer volilni shod v salonu pri gosp. Pavsetu.
Vrhnika, 7. maja ob 8. zvečer.
Vrhnika, 8. maja ob 8. zvečer.
Borovnica, 9. maja ob 11. dopoldan.
Vrhnika, 9. maja ob 3. popoldan.
Logatec, 10. maja ob 8. zvečer pri Korenčanu.
Hotederšica, 11. maja ob 7. zvečer.
Idrija, nedeljo 12. maja, veliki tabor.
Grahovo, 13. maja ob 7. zvečer.
Renče, V četrtek, 9. maja, ob 3. uri popoldne volilni shod. Govori sodr. Ropas.

Sovodnje, V nedeljo, 12. maja, ob 3. uri popoldne volilni shod. Govori sodr. Ropas.

V Hočah se vrši dne 9. maja ob osmih zvečer v gostilni g. Roškota volilni shod. Govori kandidat sodrug Vidmar.

V Račjem se vrši 9. t. m. ob treh popoldne v gostilni »pri pošti«. Govori sodrug Vidmar.

Vipava na Goriškem. Veliki volilni shod se vrši v četrtek, dne 9. t. m. na Vipavi pri Rebeku popoldne ob 4. uri, ker se predstavi naš kandidat Vinko Kermolj. Pridite vsi!

Črna na Koroškem, v četrtek ob 11. uri dopoldan volilni shod.

Gutenštajn, v četrtek, dne 9. t. m. ob 3. popoldan volilni shod.

Prevalje, v četrtek, dne 9. maja ob pol 7. uri zvečer volilni shod v gostilni gosp. Paara.

Iz Spodnje Idrije. 28. aprila ob 1/4 11. uri dopoldne jo je primahal kandidat Jožef Gostinčar v spremstvu Janeza Kavčiča iz Ledin, kjer je imel ob 7. uri mal, brezpomemben shodi. Ledin so vasica, dve uri oddaljena od Idrije. Ubogi Gostinčar jo je 28. aprila ob 4. uri zjutraj že mahal peš po strmi poti proti Ledinam; smilil se nam je revež. Brezsrčneži so klerikalci, da z možem tako grdo ravna! Po shodu jo je pa mahal zopet nazaj. Snežilo pa je nepretrgoma. Vsakdo razume lahko, da je mož, ki bi rad v državnem zboru zastopal naše kraje, krvavo poizkusil vse težkoče agitacijskega potovanja. Utrujen je prišel v Spodnjo Idrijo, v gostilno g. Štefana Lapajnetove. Sedel je na klop za mizo ter žalosten premišljeval svojo usodo. Ali — spodnje-idrijski rudarji so brez srca! Vsedli so se okrog Gostinčarja in ga začeli vleči tako neusmiljeno — en čas jim je odgovarjal, ko pa je videl, da ga le preveč obdelujejo, je obmolknil in čakal, kaj bo s shodom. Velikanske sobe Lapajnetove gostilne so se polnile, prišel je z nekoliko idrijskimi sodrugi tudi sodr. A. Kristan ... Ah, težko je postalo Gostinčarju pri srcu. Njegov spremljevalec Janez Kavčič je godrnjal ... »Če ne bo za nas dosti prostora, bodele morali socialni demokratje ven ...« Naši so se smejali. 11. ura pa se je približevala. Ljudje so začeli prihajati od maše — kar se vzdigne Kavčič ter pocuka Gostinčarja za rokav: »Ala, Jože, bo zunaj shod, pojdiva ven.« Vzdigneta se ter jo mahneti ven. Naši za njima. Zunaj — snežilo je neprestano — je stopil Kavčič na prazen sodček piva, otvoril v imenu »katoliškega političnega društva« javni društveni shod ter povedal, da bo govoril »kandidat Jože Gostinčar«, nasprotniki pa bodo dobili le 10 minut besede! Burja ogorčenja je nastala, ki je pojenjala šele, ko je rekel sodr. Ant. Kristan: le počakajmo, naj govori Gostinčar, da bode videli, kaj bo povedal. In res, kandidat S. L. S. stopi na sodček piva in začne ... Govoril je — povzdignal svoj glas. Tupatam se je zarekel in tupatam je vzbudil salvo smehu. Hvalil je socialno demokracijo kot delavno stranko i. t. d. Ko je končal, ni nihče zaploskal, ga nihče pohvalil, nihče niti zaklical »živio, Gostinčar«. Povzel pa je besedo, burno pozdravljen, »sodr. Anton Kristan. Konstatiral je, da je J. Gostinčar govoril kot kakšen socialni demokrat. In v prepričevalnih besedah je dokazal vse sleparsko postopanje S. L. S., ki sedaj vse mogoče obeta — povejo naj raje ti »obetavci«, kaj so klerikalci storili za delavsko in kmetijsko ljudstvo. Viharno so poslušalci, kojih je bilo na 400, odobravali govor sodr. A. Kristana. Kavčič pa je kar zavpil: »Jaz sem lačen, se mi mudi domov, odvezamem g. A. Kristanu besedo ter zaključim shod.« Zborovalci so se glasno zasmeli. Sodr. Anton Kristan pa je povzel besedo ter dejal: »Boje se resnice, odvezli so mi besedo, da pa bom dokončal, povabim vas vse v notranje gostilniške prostore, kjer se otvori nov volilni shod. In vsi zborovalci kot en mož odidejo v gostilno, — Gostinčar pa jo je pomaknil v farovž, iskat tolažbe — v gostilni pa otvori sodrug Tomaž Filipič nov volilni shod ter da besedo A. Kristanu, ki je na to jedrnat pokazal na sleparije, ki se ob volilnem času uganjajo z našim ljudstvom. Kandidat zavednega ljudstva je sodrug Josip Kopač in nihče drugi. Mogočno je zatorilo po dvorani: »Kopača bomo volili, Kopač je naš kandidat — Gostinčar naj se skrije!« —

Volilci Spodnje Idrije so odklonili kandidaturu S. L. S. ter odobrili socialno-demokratsko kandidaturu. Volilci drugih krajev — Spodnja Idrija je pokazala pot! Živela, socialna demokracija, edina ljudska stranka. I. M.

Najnovejše vesti.

Dunaj, 6. maja. Generalna direkcija južne železnice je izdala ukaz, da se mora dati 14. maja vsem uslužbencem, ki so volilci, priložnost, da lahko volijo.

Dunaj, 6. maja. Včeraj je bil tukaj jako dobro obiskan občni zbor društva železniških uradnikov.

Dunaj, 6. maja. V stanovanju baronice Suttnerjeve se je vršila konferenca delegatov avstrijskega, nemškega in italijanskega mirovnega društva. Sprejel se je apel na vlade, parlamente in časopise troveznih držav, da se uvede obligatorična poravnava mednarodnih sporov potom razsodišča, dalje sklepanje splošne pogodbe glede poravnave, omejitev oboroženja, razširjenje delokroga preiskovalnih komisij in večkratno mirovno shajanje v Haagu.

Dunaj, 6. maja. Minister grof Andrassy je prišel opoldne na Dunaj in ga je cesar sprejel na enourni avdienci. Andrassy je poročal o zakonu glede ustavnih garancij.

Dunaj, 7. maja. Danes dopoldne je prišel dr. W e k e r l e na Dunaj in pojde k cesarju na avdienco. Zvečer se vrne z Andrassyjem v Budimpešto. Andrassy zanikuje vse govore o demisiji.

Opatija, 6. maja. Ob prihodu nemškega pevskega društva iz Celovca so bili tukaj izgredi. Nekaj oseb je ranjenih.

Berlin, 6. maja. Disciplinarna zbornica je obsodila guvernerja iz Toge, Horna, na izgubo službe in tretjino penzije, ker je dal nekega zamorca tako trpinčiti, da je umrl.

Berlin, 7. maja. Podpredsednik zbornice drž. Kaempffe je odstopil. Volitev novega bo jutri. Razpravlja se kolonialni in kamerunski proračun. Bebel opozarja na objave »Neue gesellschaftliche Korrespondenz«, v kateri se dolži Putkamerja pačenja dokumentov. Derburg odgovarja, da se bode oziral tudi na to objavo. Zbornica sprejme proračun za kamerun in za kolonije, izvzemši jugozapadno Afriko.

Pariz, 6. maja. V vasi Sarbazan so pokopali 1. maja mlado kmetico Escourbet. Včeraj je šel neki kmet mimo pokopališča in je slišal glasove izpod zemlje. V groznem strahu je pohitel k županu, ki je šel takoj z zdravnikom na pokopališče. Odprli so krsto, ki se ni bila popolnoma pokrita z zemljo in zdravnik je dognal, da še diha. Po kratkih minutah pa je umrla.

Pariz, 6. maja. Zapovednik japonskih čet v Koreji je dobil nalog protestirati, da ruske čete še niso zapustile Koreje. Naznanja se, da se vodijo med Francijo in Japonsko razprave, katerim je namen, dognati japonsko-francosko zvezo, ki obveže obe državi, medsebojno se podpirati za ohranitev posesti v Aziji.

Pariz, 6. maja. Pri včerašnjih dopolnilnih občinskih volitvah so bili glasovi tako razkropljeni, da so v vseh šestih okrajih potrebne ožje volitve.

Rim, 6. maja. Okoli glasovitega vatikanskega vrta se je začel podirati zid. Ko so papežu naznanili, da bi bilo treba popravkov, ki bi veljali nad 100.000 lir, je rekel, da mu je ljubše, če se poruši zid in uniči vrt.

Madrid, 6. maja. Za senat so bili izvoljeni: 100 konservativcev, 28 liberalcev, 4 demokratje, 2 neodvisna, 6 republikancev, 7 karlistov, 4 regionalisti, 4 katoličani in 1 integralist. Neznano je še izid volitev na vseučiliščih in v nekih škofljah.

London, 6. maja. Iz Marrakesca se poroča, da je množica razglasila Mulej Aziza za sultana ter osvobodila vse, ki so bili zaprti zaradi umora dr. Mauchampa.

London, 6. maja. Vojni minister Haldane je v nekem govoru v Yorku izjavil, da se nemške in britske armade ne da primerjati, ker je mejna bramba prve nerazmerno večja. Tako težkega vojaškega bremena, kot ga nosi Nemčija, ne bi zmogel noben drug narod.

Peterburg, 6. maja. Car je sprejel Golovina zopet v enourni avdienci, iz česar se da sklepati, da so kadetje krenili popolnoma na desno.

Peterburg, 6. maja. Velika noč je minila splošno popolnoma mirno, le v Aleksandrovski je vdrlo med mašo v jetniško kapelo več oboroženih ljudi, ki so ubili enega paznika, ranili več oseb in oprostili 13 jetnikov.

Peterburg, 6. maja. Radikalci zatrjevajo, da odstopi Golovin. Ta bode stavil vprašanje za zaupanje.

Peterburg, 6. maja. V Hvalensku v saratovski guberniji je bil včeraj miting, katerega se je udeležilo 5000 ljudi. Policija je razpustila zbor. Nastal je tepež, en delavec in en gimnazijalec sta ubita.

Poslano.

Pojasnilo.

V številki 32. »Rdečega Praporja« sem v svojem »poslanem« imenoval ime gospoda Režuna, namesto Resterja, torej spada v »poslanem« ne Režunu, temveč gospodu Resterju, da je lagal in kradel tuje poštenje zraven že omenjenega gospoda Dimnika.

Zagorje ob Savi, dne 4. maja 1907.

Miha Čobal.

Izšla je v založbi časopisa „Naprej“ v
Idriji I. knjiga

Pod spovednim pečatom

katero je spisal bivši katoliški kapelan H.
Kirchsteiger. — Cena I. knjigi, obsegajoči
312 strani, znaša 2 K 60 vin.

Vsakemu prijatelju dobrega in poučnega
branja knjigo „Pod spovednim pečatom“ prav
toplo priporočamo. — Dobi se v Ljubljani
v knjigarni L. Schwentner; v Gorici v
knjigarni A. Gabršček ter v Idriji pri upravi
lista „Naprej“.

*Naj točji majhen sem možic!
Pa sem lepo debelih lic.
In ta sem le zato dobil.
Ker sem Kathreinovo kavo pil.*

Pristna samo
v izvornih zavojih
z imenom
Kathrein.

Nihče naj bi ne pil
možno razburjajoče
zrnat kave nemešane!

**Kathreinova
Kneippova
mladna kava**

sama se je obnesla za
najokusnejšo primes,
ki lahko
prebavna,
redilna in
krvotvorna
speši zdravje.

Otroke
bi bilo samo
še navajati
Kathreinove
kave.

Organizacijam in delavskim čitalnicam, pos. sodrugom

ki se zanimajo za največjo av-
strijsko žensko organizacijo to-
bačnih delavk in delavcev, se pri-
poroča v naročbo slov. strokovni list

„Tobačni delavec“

ki izhaja vsak prvi torek v mesecu
ter stane za celo leto 1 K 20 vin.

Naroča se pri upravnistvu „Tobačnega
delavca“, Dunaj V/12, Schmalzhofgasse 17.

Organizacije, sodrugi, pozor!

Povodom bližajočih se državnoborskih vo-
litev je v proslavo splošne in enake volilne
pravice izvrševalni odbor založil krasne

umetniške razglednice

v barvotisku

predstavljajoče simbol bližajoče se delavske
pomladi.

Cena	50 izvodom	3 K 25 v
„	100 „	5 „ 75 „
„	500 „	23 „ 75 „
„	1000 „	40 „ — „

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega
Prapora“ proti plačilu, oz. poštnu. povzetju.
Sodrugi, sezite pridno po teh razglednicah!

Vsaka ponaredba in posatisek je kazalvo.
Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih
ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 ve-
lika specialna steklenica s patentnim
zaklepom 5 K.

4 52—33

Thierryovo centifolijno mazilo

proti vsem, še tako starim ranam,
vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka
K 3-60. Razpošilja se le proti po-
vzetju ali za poslani denar.
Te dve domači zdravili sta po-
vsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.
Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih
pisem zastoj in franko.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Lepo kmečko posestvo

se proda radi starosti

v Zagorju ob Savi

blizu farne cerkve.

15 oralov dobre zemlje, 4 gozdi. redi se lahko
5—6 krav, dobi se za mleko 30—35 gl. na mesec.
Hiša zidana, z opeko krita. Hlev prostoren za 7
glav goveje živine. Kozolec v dve vrsti.

Več se poizve v pisarni občnega konsumnega
društva v Zagorju h. št. 99.

AUSTRO = AMERICANA

Polniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesejivo polovati naj se obrnejo
na
Simona Kmetetka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Vsakovrstna Pojasnila dajo se brezplačno.

Kaj hočejo socialni demokratije

ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za poli-
tično življenje, je, da se seznani s težnjami
in zahtevami socialne demokracije. Cena
brošuri, ki obsega tudi narodnostni pro-
gram avstrijske socialne demokracije

4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDECEGA PRAPORA“.

„Rdeči Prapor“ izvod po 10
v se dobiva
v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta;
Franz, dr. kolodvor, Spod. Siska; Kušer, Sv. Petra
cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg;
Šešark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg;
Kleinsteinst, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, sta-
vilka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušenšek, Zidovske
ulice 1. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. —
Jesenice: Jakob Mesar št. 101. — Trst: Lav-
renčič, Piazza Caserma. — Trst Rojano: Močnik,
tobakarna — Gorica: Krebelj Peter, Kapucinske
ulice št. 1. Schwarz, Solske ulice. — Reka: Ri-
cardo Camera, Corso 16.

Naročajte edino slovensko revijo

Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1-50, za
četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnistvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: **Nekaj kulturnih
zavodov slovenskih**, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: **Prešernov
spomenik**, obsegajoča 48 strani, z lepim
ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer
franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja,
predavanje g. dr. Ivana Prijatelja ob odkritju
Prešernovega spomenika v Ljubljani, po
40 vin. pri upravnistvu „Naših Zapisnikov“
v Ljubljani.

I. S. Machar: **Magdalena**, povest v verzih; po-
slovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditi: **Občina in socializem**, 70 vin.

P. Mihalek: **Iz nižin življenja**, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin.,
po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po
pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust
po dogovoru.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno
potrebno vsakemu volilcu in vsakomur,
ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski
list, ki ne bi smel manjkati
v nobenem bralnem društvu ali čitalnici
ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do naj-
modernejših oblik. Ker je bogato založena z modernimi orkani in okraski ter
opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja
dela v vsaki množini, in sicer: gradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje,
cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, iepake,
opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadružne
knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste,
vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno.
V isti založbi je izšla tudi času primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnozbornski volilni red.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Tristopna petil-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

42. šte. v

V Ljubljani, v sredo, dne 8. maja 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Frančiškanske ulice šte. 8/1.

DELAVCI!

Hribar je kandidat kapitalistov.

Hribar je kandidat stranke, ki delavstvu ni privoščila volilne pravice in mu je tudi sedaj ne privošči.

Hribar je kandidat zemljiških špekulantov in stanovanjskih oderuhov, ki pode delavstvo ven iz mesta.

Kregar je kandidat veleposestniških klerikalcev.

Kregar je kandidat stranke, ki delavcu ne privošči mesa in kruha.

Kregar je kandidat stranke, ki hoče delavstvo zadržati v napredku.

Noben zaveden delavec ne bo volil ne liberalnega, ne klerikalnega delavca! Nihče ne bo pljuval v lastno skledo!

Kandidat delavcev je:
ETBIN KRISTAN!

Volite vsi
ETBINA KRISTANA!

Ne Hribarja, temveč Etbina Kristana!

«Volimo Hribarja!» kriče po Ljubljani kupljenci, plačani in od magistrata odvisni agitatorji. Kjer ne izda dobra beseda, tam pomaga grožnja.

Kdo je Hribar? Hribar je kapitalist! Kdor hoče, da bodi zastopnik ljubljanskega ljudstva v državnem zboru kapitalist in bankir Hribar, ta naj ga voli: Svoboda mu!

Praša se, ali pa more kapitalist in zastopnik kapitala, Hribar, uspešno in sploh zastopati ljubljansko prebivalstvo? To mora vsak samostojno in trezno misleči človek zanikati.

V Ljubljani primanjkuje malih, cenjenih stanovanj. Temu je kriv župan Hribar. Župan Hribar je bil, ki je iz Ljubljane s svojo stanovanjsko politiko izpodrinil skoraj vse revnejše rodovine. Prisilil jih je, da so iskali in še iščejo v oddaljenih predmestjih stanovanj delavci, uradniki in drugi uslužbenci. V mestu pa stoje prazne palače. Tekom svojega dolgoletnega županovanja je kapitalist Hribar se naravnost upiral malim delavskim stanovanjem. Ko je hotel Gorjup zidati na Rimski cesti dve veliki hiši z izključno malimi stanovanji, se je temu župan Hribar uprl. On sovraži torej delavce, uslužbence in nižje uradništvo. Ko je nameravala kranjska hranilnica zidati v Ljubljani delavska, cenena stanovanja, se je zopet uprl župan Hribar. Ko so uradniki snovali svoje stavbeno društvo za cenejša in manjša stanovanja, je cela akcija mirno v Gospodu zaspala, čim je vtaknil vmes svoji roki župan Hribar. In tako dalje.

Opravičeno je torej: Strašne stanovanjske mizerije v Ljubljani je kriv v prvi vrsti kapitalist Hribar!

Kakšen sovražnik delavcev še posebej je kapitalist Hribar, je pokazal že večkrat. Ko je bil pred 6 leti v Ljubljani veliki zidarski štrajk, se je župan Hribar zvezal s podjetniki (Supančičem in drugimi) in s silo udušil štrajk. Nad delavce je nagnal policijo in žandarmarijo in z delavskimi odposlanci so ravnali njegovi magistratni uradniki tako brutalno kakor s sužnji. Grozil je z žandarmarijo in ječo!

Pod njegovim županovanjem so mestni delavci tako zanikrno plačani, kakor nikjer na svetu. Za svoje svetnike na magistratu pa se mu ne zdi škoda tisočakov.

Tam, v tistih krajih mesta, kjer stanuje visoka gospoda, skrbi za lepe ceste in dobro razsvetljava, v okrajih pa, kjer stanujejo manj premožni ljudje, se ne briga ne za razsvetljava in ne za ceste. To dela kapitalist Hribar v «imenu naroda».

Zadnjih 14 dni pa ima Hribar naenkrat srce tudi za nižje uradnike, za razne uslužbence in za delavce tudi. Odkod pa ta milina? Gre se za mandat in za kapitalistične interese. To je!

Kdor hoče, da ga zastopa v novem ljudskem parlamentu mož kapitalistov in izkoriščevalcev, Hribar, naj ga svobodno voli.

Kdor pa hoče, da bodi Ljubljanec poslanec mož, ki ima srce in vest za ljudi, ki morajo dan na dan služiti svoj kruh z rokami ali pa z glavó, ta mora in bo volil moža, ki se že desetletja poteguje za brezpravno in zaničevano ljudstvo, moža iz ljudstva, Etbina Kristana.

Zatorej odločno zavrzi požešni kapitalizem in njegove brezsrčne zastopnike!

Delavci!

Še teden dni nas loči od usodnega dne volitev! Naši nasprotniki razvijajo silno agitacijo, in to ne med svojimi pristaši, ampak med vašimi tovariši, med ljudmi, s katerimi niso imeli nič skupnega, ki jih doslej niso hoteli poznati, za katere se niso nikdar zmenili in se tudi v prihodnje ne bodo. Da le odda delavec svoj glas za njihovega kandidata, za to jim gre. In kjer ga ne morejo dobiti izlepa, poskušajo iz grda. S terorizmom in podkupovanjem. — Delavci! V teh težkih dnevih ne smemo niti mi držati križem rok. Porabite vsak svoj prosti hip za agitacijo, od tovariša do tovariša. Razsvetlujte, ojačite nezavedne omahujoče! Posvetite vsakemu protidelavskemu agitatorju, da ga bo minulo veselje za vselej!

Na delo, na neprestano vstrajno delo! Delavci, priborili ste si volilno pravico, priborili ste si tudi svojega kandidata! Sramota pada na nas same, ako ne prodre delavski kandidat E. Kristan. Sami si bomo krivi.

Narodnim naprednjakom.

Hinavski boj, ki ga vodi narodno-napredna stranka, oprostite to označitev, nas tira tako daleč, da ne moremo drugače ravnati. Poglejte! Povsod, kjer se pojavlja delavstvo v dosego svojih pravic, nastopate proti njemu. Volitev v bolniško blagajno

Ljubljansko ste se udeležili. Vaši agitatorji so lagali prav tako kakor «Slov. Narod». Pravite, da se vežemo s klerikalci, pravite, da dela bolniška blagajna članom krivice pod tem vodstvom, ne poveste pa za vse to nobenega dokaza. Pisec teh vrstic je vprašal uglednega Vašega agitatorja za dokaze ter mu rekel, če bi bil pripravljen te dolžitve dokazati. Agitator je rekel, da dokazov pa nima. Kljub temu pa «Slovenski Narod» obrekuje dalje. Vsi prijatelji resnice morajo priznati, da zahteva naš ponos, da nastopamo proti taki politiki. Le s poštenimi politiki je mogoče dostojno ravnati. Sicer pa pozivljamo «Slovenski Narod», da pove, kje imamo kompromis s klerikalci in pa kje se mu «zdi», da se dela krivica v bolniški blagajni. Ko bo povedal dokaze, mu pojasnimo stvar na javnem shodu. — Sicer pa verujemo, da bi liberalci radi spravili v odbor blagajniški same polirje, da bi v njej branili delodajalce prav tako, kakor jih branijo, če delavci kaj zahtevajo. Priganjači gotovo niso prijatelji delavstva, ne tukaj, ne drugje.

Politični odsevi.

O nagodbi. V Chrudimu je imel češki minister-rojak volilni shod, na katerem se je izjavil o avstro-ogrski nagodbi: Zagotavljam vas, da ima vlada avstrijske državne polovice popolnoma proste roke in da ima odločno voljo skleniti le tako nagodbo, ki bode vstrezala vsem interesom tostranske polovice, in da raje ne sklene nobene nagodbe. Najboljše poročilo za ugodno rešitev nagodbenega vprašanja je poleg previdnega postopanja ministrskega predsednika Becka predvsem parlament, ki izide iz splošne in enake volilne pravice. — Bančni guverner Bilinski se je na shodu v Bresovu izjavil za gospodarsko skupnost: Če bodo tokraj in onikraj Litve krožili bankovci z različno notranjo vrednostjo, če se bodo sklepale trgovske pogodbe s tujino iz specijelnih gospodarskih in političnih stališč, tedaj bode tudi skupnost armade in diplomacije šibka. Z ozirom na to mora poljski narod pri vseh simpatijah ki jih goji do madjarskega naroda, nastopiti proti gosp. ločitvi.

Italijanska vojna uprava. Vlada se je končno udala pritisku javnega mnenja. V njenem imenu je predložil vojni minister italijanski zbornici zakonski načrt, v smislu katerega naj se sestavi komisija iz poslancev in senatorjev, ki bode preiskala vso upravo vojnega ministrstva. Ta uprava v deželi nima posebnega kredita. Za silno drago slovi in za zapravljivo; neštevilne umazane afere, ki so prišle tekom zadnjih časov na dan so jo spravile ob sleherni ugled in tako se je čutila vlada primorano k temu koraku.

Domače stvari.

400.000 K za delavske hiše so vstavili v mestni proračun, toda ne v Ljubljani, ampak v — Krakovu. Aristokratski Poljaki so pokazali s tem več razumevanja za socialne naloge občine, nego naš «demokratski» župan Hribar s svojim rodoljubnim srcem. Ta sanjari o vse drugačnih stvabah, o takih, kjer se da pri otvortiv prirediti kak sijajen banket — na občinske stroške kajpada. — Saj delavci, če jim ni več všeč v njihovih vlažnih zatohlih ljubljanskih stanovanjih, se lahko izselijo v bližnje vasi. Briga gospoda župana delavec! — Delavci! Niti enega vašega glasu naj ne dobi protidelavski kandidat Hribar! Njega naj volijo bogataši, spekulantje in frakarji! Izdajalec delavske stvari je, kdor bi glasoval za Hribarja!

Sodrug i in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

«Idile» gredo že v klasje. Zgodilo se je na tihem, župan je pa v občinski seji dne 30. aprila t. l. povedal javno: «markantna» osebnost Senekovičeva, kakor se je izvolil Hribar laskavo izraziti, je iz občinskega sveta izginila, zato da se pojavi v plinarni. Bo dvakratni ravnatelj z dvojno masno plačo skupaj vsaj 10.000 K. Dobro se je preskrbel mož za starost. Nameravali smo o tej stvari in o drugih žalostnih pojavih v našem občinskem gospodarstvu in javnem življenju obsirneje pisati. Pa čemu? Magistratno in drugo uradništvo je šlo pri zadnjih občinskih volitvah v boj za vladajočo stranko s takim svetim navdušenjem in s tako trdnim prepričanjem, da bi bilo škoda vsake besede. Le naj še nadalje nastavljajo svoj hrbet biču! Saj pada po njih, ne po nas. Samo to bi prosili, da bi magistratovci ponehali javkati, kadar so izven rotovža, drugi uradniki pa zabavljati. Mi bomo odslej gluhi za take jeremijade, s katerimi naše uradništvo nad vse jasno dokumentuje, da večina njega še ne zasluži, da bi se ravnalo ž njim drugače. Se bodo že izpametovali, kakor so se drugod. Če sedanja generacija ne, pa prihodnja, ki se bo bolj zavedala, da je uradnik delavec in njegova plača, plača za delo, ne pa miloščina. Takrat pa bodo tudi drugače nastopali! — Sedaj je na vrsti g. rač. nadsvetnik Svetek!

Lepe zveze. Po tretjem koroškem volilnem okraju agitirajo nemški nacionalci strastno za svojega kandidata Seifritza z Miklaushofa, ki ne zna na shodih odpirati ust. Velikih uspehov ne dosega. In če vidijo, da agitacija za Seifritza ne rodi sadu, tedaj prigovarjajo ljudem. «Če že nočete voliti Seifritza, pa glasujte za — Grafenauerja, le za socialista ne.» Nismo sicer pričakovali simpatij od nemških nacionalcev; ali značilno je, kako izginejo vsa nasprotja, kadar se gre proti sovražnim demokratom. Tu Slovenci, tam Nemci, oboji nacionalno šovinistični do kosti, da bi požrli drug drugega. Ali takoj so v tihi slogi, čim je nasprotnik socialni demokrat. Na eni strani zagriženi klerikalci, na drugi fanatični naprednjaki — ali kakor brata udarjata oba s kolom po socialnih demokratih. To bodo pa le dosegli, da bode ljudstvo izpregledalo, kako prazne so fraze na obeh straneh.

Morala in kompromisi. Grozovit vrišč je bil v «Slov. Narodu», ko so slovenski in italijanski socialni demokratje, kar je bilo vseskozi naravno, složno glasovali za socialno-demokratske kandidate v zavarovalnico proti nezgodam v Trstu. Zavarovani so tam slovenski in italijanski delavci, pa ne more biti nič tako logičnega, kakor da so skupno nastopili pri volitvah. Ali «Narodove» in «Edinostine» kolone so bile polne «izdajstva». Da so se takrat liberalci združili s klerikalci, se mu je pa zdelo čisto umevno, ta kompromis mu ni bil nemoralen. Danes pa nas poučuje «Narod», da v kompromisih sploh ni iskati morale, namen posvečuje sredstva. Provizorično Hribarjevo glasilo priznava namreč, da niso liberalci naskočili ljubljanske bolniške blagajne sami, ampak — združili so se Slovenci in Nemci, liberalci in klerikalci, da bi podrli socialne demokrate, «Narod» sicer pravi, da so klerikalci izskočili, toda ker je bilo na «kompromisnih» listinah tudi nekaj klerikalnih kandidatov — «Slovenec» pravi, da brez vednosti klerikalne stranke — so tudi nekateri klerikalci glasovali zanjo. Ali to je postranska stvar. Glavno v «Narodovem» priznanju je to, da zveza z Nemci in s klerikalci ni nemoralna, ako je naperjena proti — socialnim demokratom. To si bomo zapomnili. Utegne priti čas, ko bomo «Narodu» citirali — «Narod».

Nekateri naprednjaki z dežele ne razumejo našega boja z ljubljansko liberalno kliko: Ne razumejo ga zato, ker ne poznajo ljubljanskih razmer in ljubljanske klike. Med temi naprednjaki in ljubljansko koterijo je velika razlika, ki izvira odtod, da naši magistratovci sploh niso ne liberalni, ne napredni. Po deželi čitajo «Slov. Narod» in mislijo, da so liberalci v splošnem dostojni napram socialni demokraciji. Drugače bi sodili, ako bi videli, kaj delajo proti nam, ako bi opazovali tisto nizkotno agitacijo, ki se posluži vsakega sredstva, največ pa denarja, pijače in podjetniškega gospodarstva, da bi pripravila socialne demokrate ob glasove, katerih se jim z iskrenim bojem nikoli ne more vzeti. Po deželi verujejo v protiklerikalizem, Hribarju dela vsak nastop proti klerikalizmu najhujše poglavitice. Kogar se tako napada, kakor nas, ta se mora braniti in nihče nam ne more očitati, da se poslužujemo v našem boju surovih sredstev. Ako bi naprednjaki z dežele videli, kaj dela klika v Ljubljani, pa bi ji sami prvi obrnili hrbet.

Kaj je demagogija? Župan Hribar gre kot državnozborski kandidat na Gmajno. Glasove hoče dobiti za državni zbor, govori pa ves čas kot — župan. Trnovčanom pripoveduje, kako jih je prijazno sprejemal, če so prišli k njemu in potem obljubljuje, da pride prihodnji teden komisija, ki pogleda, kako bi se izpolnilo njih želje. To obljubljuje župan takrat, ko kandidira za državni zbor! In ne zdi se mu, da je to na las podobno kupovanju glasov! Taka agitacija ne more dobiti drugega imena, kakor demagogija, in celo demagogija prav nizke sorte. Če gospod Hribar tega sam ne čuti, tedaj je prokleto malo pričakovati od njegovega državnozborskega delovanja.

Gospod del Cott, kandidat ljubljanskih Nemcev, bivši ces. kr. okrajni glavar, ima o politiki jako čudne pojme. Na shodu v kazini je dejal, da

se Nemci nikoli ne morejo zavzemati za narodno avtonomijo, ker so imeli z njo prebriske izkušnje na — Galiskem. Imenitno se je odrezal, ali če bi bil molčal, bi se ga imelo lahko vedel, da Avstrijski okrajni glavar bi vendar lahko vedel, da ni v Avstriji doslej niti sledu narodne avtonomije, ampak da ima Galicija košček nekake deželne avtonomije. In od moža, ki se poteguje za državnozborski mandat, bi se smelo tudi zahtevati, da razlikuje eno od drugega. Deželna avtonomija je naravnost sovražnica naroda. V avtonomni deželi tlači večina manjšino kakor se ji zljubi. Na Galiskem zagotavlja deželna avtonomija Poljakom ne le nadvlado nad peščico Nemcem, ampak tudi nad milijoni Rusinov. Narodna avtonomija pa jamči vsakemu narodu svobodno življenje in svoboden razvoj brez ozira na deželne meje. Deželna avtonomija bi izročila stajerske in koroške Slovence na milost in nemilost Nemcem, tržaške Italijanom. Narodna avtonomija bi dala neodvisnost nam in vsem. Preden pojde gospod del Cott spet govorit, naj se gre torej še nekoliko učiti.

Škofovski kortoš dr. Korošca. Dr. Korošču njegova politična komedija ne gre nič kaj dobro izpod rok, in sodeč po vsem bo letošnja žetev njegova prav pičila. V teh hudih stiskah se je obrnil na Napotnika, ki je ves čas opazoval Koroščevo demagogijo nevoljno od strani, da mu s škofovsko besedo pomore ven iz zagate. Napotnik mu je to uslugo storil in posvaril svojo čredo, da naj nikar ne voli kandidatov, ki se ne izkažejo s Koroščevim pečatom, in se izrekel proti zakonski reformi, svobodni šoli in državi. Omenjamo kot dokaz, da cerkveni krogi še sedaj ne vedo, kako svoji stvari škodujejo, če mešajo vero s politiko. Da bi pastirski list Korošču kaj hasnil, seveda zelo dvomimo, ker v njem nakopičene fraze so že preveč skrhane in sekajo več.

Spominski plosč Ljudevitu Tomšiču odkrijejo o binokostih na Vinici. Ta spomenik hrvatskemu učitelju, pedagoškemu pisatelju Ljudevitu Tomšiču, rojenemu Slovincu, je poskrbel klub „Braće hrv. Zmaja“, ki priredi tudi odkritje plosče. Prirejalni klub in ostali udeleženci s Hrvatskega se odpeljejo dne 19. maja ob 9.53 dopoldne iz Zagreba z državnega kolodvora do Generalskega stola, kjer bodo pripravljeni vozovi. Kosilo bode v Leščah ob 1/2 3. popoldne. Ob 4. prihod v Bosiljevo, kjer se sprejme goste in se jih spremi do mosta na Kolpi. Ob 5. sprejem na slovenski strani. Gostje položijo vence na Tomšičev grob. Večerja je po volji. Mesto bode razsvetljeno. Dne 20. maja zjutraj je budnica, dopoldne odkritje spominske plosče in sprevod po Vinici, opoldne banket pri „Sokolniku“. Kdor se želi udeležiti slavnosti, naj se oglasi pri gospodu Franju Lovšinu v kranjski Vinici. Voz iz Generalskega stola do Vinice in nazaj do Karlovca velja približno 5 K, banket 3 K.

Ljubljanski volilci!

Pridite

v nedeljo, dne 12. maja
ob pol 10. uri dopoldne

na

Volilni shod

ki bode

na vrtu „Narodnega Doma“.

DNEVNI RED:
Državnozborske volitve.

Udeležite se tega shoda polnoštevilno!

Okrajni volilni odbor
jugoslovanske socialno-dem. stranke.

Shodi.

Napovedani so:

V Vodmatu v sredo, 8. t. m. ob pol 8. uri zvečer volilni shod v salonu pri gosp. Pavšetu.

Vrhnika, 8. maja ob 8. zvečer.

Borovnica, 9. maja ob 11. dopoldan.

Vrhnika, 9. maja ob 3. popoldan.

Logatec, 10. maja ob 8. zvečer pri Korenčanu.

Hotederšica, 11. maja ob 7. zvečer.

Idrija, nedeljo 12. maja, veliki tabor.

Grahovo, 13. maja ob 7. zvečer.

Renče. V četrtek, 9. maja, ob 3. uri popoldne volilni shod. Govori sodr. Ropas.

Sovodnje. V nedeljo, 12. maja, ob 3. uri popoldne volilni shod. Govori sodr. Ropas.

V Hočah se vrši dne 9. maja ob osmih zvečer v gostilni g. Roškota volilni shod. Govori kandidat sodrug Vidmar.

V Račjem se vrši 9. t. m. ob treh popoldne v gostilni «pri pošti». Govori sodrug Vidmar.

Vipava na Goriškem. Veliki volilni shod se vrši v četrtek, dne 9. t. m. na Vipavi pri Rebeku

popoldne ob 4. uri, ker se predstavi naš kandidat Vinko Kermolj. Pridite vsi!

Črna na Koroškem, v četrtek ob 11. uri dopoldan volilni shod.

Gutenštajn, v četrtek, dne 9. t. m. ob 3. popoldan volilni shod.

Prevalje, v četrtek, dne 9. maja ob pol 7. uri zvečer volilni shod v gostilni gosp. Paara.

Po Ižanskem je ljubljanska volilno-okrajna organizacija pretečeno nedeljo priredila več zaupnih shodov v prilogi kandidaturi sodr. **Josipa Petriča, strojevodje v Ljubljani**. Vsi so se dobro obnesli.

Vače. V nedeljo, ob 8. uri zjutraj, smo imeli tukaj volilni shod, ki sta mu poročala sodr. Ivan Cankar in Kočmur. Sodrugi se niso ustrašili truda, pa so že navsezgodaj zjutraj šli visoko v hribe, kjer so se prepričali, da kmetско ljudstvo ni tako neumno, kakor se navadno sodi o njem. Shoda se je udeležilo do 80 volilcev. Kandidaturo Cankarjevo so zborovalci sprejeli z navdušenjem in obljubili, napeti vse sile, da v tem okraju zmaga soc.-dem. stranka. Kaplan, ki je stal v veži, se ni upal prijaviti za besedo.

Izlake. Celo v ta kraj je že prodrla socialistična misel, kar je dovolj jasno pokazal v nedeljo ob 3. uri popoldan tu vršeci se shod soc.-dem. stranke. Klerikalna protiaagitacija ni prav nič zalegla. Ogromni topliški «kursalon» je bil nabito poln kmečkega ljudstva, več kakor polovica pa se ga je trlo v vseh stranskih sobah, na verandi in vrtu. Udeležbo se lahko ceni na 500 oseb. Cankarjev govor je spočetka nekoliko nezaupne kmete naravnost presenetil in splošna zahteva je bila, da se priredi še več takih shodov. Govoril je še sodr. Kočmur, čegar poročilo je na zborovalce napravilo najboljše vtis. V Izlakah in sosednjih krajih dobi kandidat **Ivan Cankar, pisatelj na Dunaju**, mnogo glasov.

Shod v Žiroh. Na dan sv. Florijana so sklicali klerikalci shod v Žiri k Tinetu. Shod bi se imel vršiti ob 12. uri, začel pa se je šele ob 1. uri pop. Toliko časa so rabili klerikalci, da se posvetujejo: kako se bode sleparilo in teroriziralo neklerikalne volilce. Ob 1. uri pa jo primahajo Gostinčar, Stanovnik ter trije duhovniki na čelu čete Marijinih devic za Tineto kozolec. Gostinčar stopi na mizo ter otvori zborovanje, imenujoč za predsednika g. L. Laha, župnika iz Gor (obč. Dole), ki da besedo Gostinčarju ter pove, da je nastavljal 8 rediteljev, ki bodo vsakega neklerikalca ovadili drž. pravdnistvu. Burni protesti se oglašajo. — Gostinčar govori tako kot zna! Za njim začne čenčati horjulski Stanovnik, ki pobija ono, kar je Gostinčar pripovedoval. Vpije: «Sturm, sturm, na socialne demokrate, ljubljani moji krščanski Žirovci» — in res je nastal «sturm», ki je podrli Stanovnika. Sodr. A. Kristan se oglasi za besedo — ne dobi je — govori namreč zopet kandidat Gostinčar, za njim zopet Stanovnik. Shod viharo protestira — g. župnik Lah pa grozi z aretacijo in z orožniki. Tako n. pr. je ukazal županu A. Kopaču, naj vrže ven tajnika Novaka. Župan je seveda zavrnil po zaslugi nesramno zahtevo župnikovo. Govoriti je začel na to neki Pivk, ki je žel sam odpor od vseh strani. Učitelju Ganglu, ki je nato dobil besedo, ni bilo mogoče govoriti, ker so Marijine device napravile tak nemir, da je bila vsaka beseda nemogoča. Sodr. A. Kristan je energično zahteval besedo — vsi zborovalci so tudi zahtevali, da govori sodr. A. Kristan. Predsedujoči župnik z Gostinčarjem sta se pa bala sodr. A. Kristana, dobro vedé, kako bode obračunal z njimi. Končno pa so se le udali ter je g. župnik Lah z žalostnim srcem dal besedo sodr. A. Kristanu. Med Marijine device sta se spravila dva kaplana ter jih podpihovala. Hotele so se zagnati v sodr. A. Kristana, ali ta ni bil tako neumen, da bi stopil na ono mizo, kjer so bile postirane Marijine device, ampak je svojega mesta začel govoriti... Zacele so kričati. Ko je sodr. A. Kristan po zasluženju ožigosal postopanje predsednika — mu je ta odvzel besedo. Zborovalcem pa je bilo tega že preveč — vnel se je prepir. Sodr. A. Kristan pa je povzdignil svoj glas: «Mozje volilci — klerikalna lumparija ne pozna mej — pojdimo «h Katri» ter tam otvorimo nov shod ter se pomenimo o teh klerikalnih sleparijah.» Storjeno. Za sodr. A. Kristanom so se valile ljudske mase «h Katri», kjer se je otvoril nov shod pod predsedstvom kmetovalca sodr. Val. Poljanška. V lepem govoru je bičal sodr. A. Kristan klerikalce ter precizno označil program soc. demokracije. — Za sodr. Kristanom je govoril vitez Premerstein, ki je hvalil Gradna, ki se je tudi v par besedah predstavil — govoril je se g. E. Gangl, ki je povdarjal, da klerikalna stranka nima šolskega programa. Končno besedo je dobil še sodr. A. Kristan, ki je pozival Žirovce na agitacijo in na delo za zmago del. kandidata sodr. Josipa Kopača. Sto in sto grl je klicalo: Živio, Kopač. — Klerikalni shod se je seveda moral takoj zaključiti, ker so vsi zborovalci odšli od «Tineta» na shod «h Katri» — le nekaj Marijinih devic je še regljalo. Prezanimiva sta bila oba shoda! Klerikalnemu shodu je predsedoval župnik Lah iz Dolske občine — soc.-demokratskemu pa kmetovalec, domačin Val. Poljanšek. Na klerikalnem shodu so regljale ženske ter tvorile jedro klerikalne garde — na soc.-dem. pa so bili sami volilci. Na klerikalnem se je grozilo s samimi paragrafi in reditelji, na našem shodu pa se nobenega paragrafa o varstvu volilne svo-

bode niti v misel ni vzelo — na klerikalnem so se bali nasprotnikov — mi smo pa dali besedo celo dvema oz. trem nasprotnim govornikom! Jasnó je: soc.-dem. stranka je ljudska stranka, ki se bojuje z jasnimi programom in jasnim čelom! In taka stranka mora zmagati!

Logatec. Dne 29. aprila je bil tukaj v Hodnikovi gostilni shod, katerega se je udeležilo okrog 150 volilcev. Zborovalci so burno protestirali proti postopanju liberalcev na svojem shodu, kjer so našemu kandidatu sodrugu Kopaču odrekli besedo, dasi je bil povabljen. Dva obrtnika sta sta se oglasila ter sta kritizirala sedanjo obrtno zadruge, odnosno združni zakon. Razvila se je debata, ki je trajala 4 ure. H koncu shoda je bila kandidatura sodruga Kopača z živokliči sprejeta.

Iz logaškega okraja nam pišejo: Gospod urednik! Vse zaman je v tem volilnem boju. Čim zamočim pero, da Vam kaj poročam, Vam moram naznaniti impertinenco takozvanih liberalcev. Dobre veste, da sem bil sam navdušen liberalce, ali tak boj, kakršnega vodi opazujem, se mi gabi. Verjete meni, da se vidi ta boj pod Hribarjevimi avspicijami in po njegovi taktiki. Padli so že tako globoko, kakor so bili včasih najbolj zagriženi klerikalci. Socialnim demokratom odpovedujejo lokale za zborovanje. Nekoliko takih slučajev je prav eklatantnih. Na Planini je gosp. Lavrič večkrat obljubil, da dovoli svoje prostore za vsak protiklerikalni shod. Ko so ga soc. demokratje naprosili za zadnji shod, je pa odpovedal, češ, da zboruje ob listem času «Kmečka(?) stranka» pri njem. To je bilo za 28. aprila. Takrat so se dogovorili, da bode shodi 5. maja in je obljubil. A zadnjo sprototo se je pripeljal na Rakeč in je rekel kandidatu Kopaču, da so trije gospodje najeli dvorano za Grudnov shod. Mimogrede je omenil, da ni treba hoditi na Planino(!) No glejte! Prišli smo na Planino, o Grudnovem shodu pa ne duha ne sluha! Šlo se je edino in edino zato, da se prepreči soc. dem. zborovanje. Ali je to liberalno? Na Uncu so pogovarjali gostilničarja gospoda Ribariča, naj ne dovoli soc. demokratom prostora za shod. V Horovnici je gosp. Suhadolnik odpovedal soc. demokratom dvorišče za shod, češ ne bodo mu hodile klerikalne žene delat na polje, ako dovoli socialistom. Gruden pa je imel svobodno v nedeljo shod na njegovem dvorišču. Še mnogo takih slučajev bi Vam lahko naznanil. Pa naj zadostuje. Hribar se je vlepel v glavo, da postavi on zdaj stranko na noge. Ampak verjete mi: ako bodo delali tako, jim bodo kmalu še najzvestejši ubežali.

Cerknica. Dne 2. maja zjutraj je napisal tukajšnji gostilničar gospod Zalar na svojo tablo: «Nocoj shod.» To je bila vsa agitacija, pa vendar je bil zvečer prav lepo obiskan shod. Debate sta se udeležila županova sinova, ki sta pela staro melodijo: Vse je lepo in dobro, ampak narodno vprašanje! Vsaj tako mladi ljudje bi bili toliko sveži, da bi se poučili, kakšno je stališče socialne demokracije v tem vprašanju. Sicer je bil shod prav zanimiv.

Šmarjeta na Koroškem. V nedeljo, 5. t. m. ob 10. uri dopoldne je bil tukaj volilni shod, ki je zanimiv zaradi tega, ker so klerikalci ves teden agitirali, naj se ga ljudstvo ne udeleži, a prostor je bil skoraj premajhen za vse zborovalce. Zbralo se je okrog 150 volilcev, kar je za ta zapuščen kraj prav veliko število. Sodrug Etbin Kristan je na jako popularen način razložil položaj v starem parlamentu, očrtal boje za splošno in enako volilno pravico ter označil naloge prihodnjega državnega zbora. Kritiziral je programe in taktiko nasprotnikov ter je pojasnil stališče socialne demokracije napram vprašanju, ki se tičejo ljudskih potreb. Zbor je z vidnim zanimanjem sledil izvajanju govornika in je z aklamacijo sprejel socialno demokratično kandidaturu. Kmetje pa so tudi izrekli željo, da bi se še večkrat priredilo take sestanke, kar je govornik z veseljem obljubil.

Borovlje. Krasen shod je bil tukaj v nedeljo 5. maja zvečer. Velika dvorana Justove restavracije, v kateri je prostora za najmanj 600 oseb, je bila do zadnjega kotička polna, tako da je gostilničarju zmanjkalo stolov in posode. Splošno se je pričakovalo, da se udeleže shoda tudi nasprotniki, tembolj ker je imel pred kratkim tukaj Seifritz shod in ker delajo nemški nacionalci tako, kakor bi imeli zmago že v žepu. Sodrug Neutzler, ki je bil izvoljen za predsednika, je s primernim pozdravom dal besedo sodrugu E. Kristanu, ki je v obeh jezikih v dve uri trajajočem izvajanju z ognjevitimi besedami razvil socialno-demokratični program, očrtal naloge demokratičnega parlamenta in jako zanimivo kritiziral demagogijo nasprotnikov. Dovoljeni govor je naredil na zborovalce velikansk utisk. Predsednik je večkrat povabil eventualno navzoče nasprotnike, naj se oglasijo za besedo, a ko ni bilo odziva, je primerno ožigosal nedostojno taktiko, da se skrivajo nasprotniki v sosedne sobe in tam z razgrajanjem skušajo motiti shod, zastopati svojega mnenja se pa ne upajo. Kandidatura sodruga Kristana je bila z velikanskim navdušenjem soglasno sprejeta in na to je predsednik zaključil shod.

Videm. V nedeljo, dne 28. aprila, se je vršil v gostilni gospe Podjet v Vidmu volilni shod. Kandidatura Miha Čobala je bila soglasno sprejeta.

Veliki Obrež. Pretečeno nedeljo dne 28. aprila se je vršil pri nas volilni shod. Kmetje so z navdu-

šenjem pritrjevali kandidatu Mihi Čobalu. Kandidatura Čobala soglasno sprejeta,

Jurklošter. V tem odleglem kraju je bil v nedeljo, 5. t. m. prvi socialno-demokratični shod. Daleč iz vasi so prišli kmetje poslušat socialistično besedo in gostilniški prostori gospoda Grada so bili dobesedno prenapolnjeni. Sodrug Sitar je temeljito razložil nauke socializma in socialno-demokratični program, naslikal je dolgoletni boj za enako volilno pravico, kritiziral je zistem militarizma in obračunal je s tistimi, ki se delajo sedaj velike prijatelje kmetov. Omenil je, kako se je razdelilo davčni popust 1/3 miliona; kmetom in kočarjem se je popustilo par vinarjev zemljiškega davka, veleposestnikom, bogatim samostanom itd. pa po 120—3600 K. To imenujejo potem klerikalci in liberalci «pomoč za kmeta»! Od klerikalcev se ne more pričakovati, da bi nastopili proti veleposestnikom, ker so vendar nadškofje, škofje, samostani itd. sami veleposestniki. Pogostoma je glasno pritrjevanje prisililo govornika na odmor, a ko je končal, so zadoneli burni živokliči, namenjeni kandidatu sodrugu Čobalu, po sobah. Tudi tukaj so poslušalci izrekli upanje, da se priredi še večkrat take shode.

Sežana. V petek, dne 3. maja, se je vršil tu ob dveh popoldne v gostilni «Pri zvezdi» nepričakovano lepo obiskan naš volilni shod. Za predsednika je bil izvoljen sad. Pirjevec, ki je po običajnem pozdravu dal besedo sodrugu Regentu. Le ta je v daljšem govoru raztolmačil pred vsem gospodarsko in strokovno organizacijo, med katerima se mora prve poprijeti mali kmet, druge pa delavec, ako si hočeta zboljšati sedanji svoj gospodarski in socialni položaj. Nadalje je tolmačil potrebo politične organizacije mej omejenimi sloji, katera mora delati na to, da bodo sedeli v državnem in v deželni zborih ljudje, ki bodo znali varovati svobodno delo prvih organizacij in s tem tudi nadaljni razvoj delavstva in kmetijstva. Nadalje je pozival kmete in delavce, naj nikakor ne verjamejo obljubam raznih več ali manj slogarskih strank, temveč naj si vzamejo za vzgled mestno delavstvo, ki se že dolgo let bori in si je tudi priborilo mnogo pravic samo združeno v mednarodni solidarnosti pod zastavo socialne demokracije. Da pa bode njih delo čim bolj uspešno, in ako hočejo, da bodo tudi politične njih pravice zavarovane, naj dne 14. maja oddajo svoje glasove za našega kandidata Vinka Kermolja. Odobravanje, ki je sledilo zaključku govora sodr. Regenta se je še povečalo, ko je nastopil — sodr. Kermolj. Tudi on je govoril o slabem stanju, v katerem se nahaja posebno kmet in sicer vsled prevelikih davkov, i. t. d. i. t. d. Ko je sodr. Pirjevec shod zaključil, je po dvorani zaorilo: živio, Kermolj!

Trst. V nedeljo dne 5. t. m. je sklicala socialno-demokratična stranka tri volilne shode. — Prvega zjutraj za II. volilni okraj na Greti, kjer so govorili sodrugi Scabar, Žigon, Mihčevc in drugi. Kandidatura sodr. Rajmunda Scabarja je bila sprejeta enoglasno od približno 300 navzočih, zvečine slovenskih volilcev. — Drugi shod se je vršil v ulici Molin Grande ob 3. uri popoldne, ki je bil po svoji ogromni udeležbi — udeležilo se ga je nad 4000 ljudi, med njimi skoraj polovica Slovencev — sijajna manifestacija. Govorili so sodr. Puecher in Scabar v italijanskem sodrug Petejan in Mihevc v slovenskem jeziku. Prihitej je na shod tudi človek, ki misli, da smo na njegove «svinje» že pozabili, toda slovenski delavci ga niso pustili preveč govoriti in jo je moral naglo pobrati. Kandidatura sodr. R. Scabarja je bila tudi na tem shodu enoglasno sprejeta. — Tretji shod je bil na Kjadinu v gostilni «Alle tre Corone» za tretji volilni okraj; udeležilo se ga je 1000 oseb. Po govoru sodr. Chiussija in kandidata Silvija Pagninija je bila kandidatura slednjega enoglasno sprejeta.

Sv. Ivan. Narodnjaški shod preteklo nedeljo je imel zelo žalostno podobo. Govorili so dr. Slavik, Rybar in drugi. Slednji ni povedal nič novega — kar pri njem ni nič novega — pač pa je blatil socialno demokracijo, naštevajoč, kakšne plače imajo njeni voditelji. Od socialne demokracije je govoril sodrug Petejan, ki je glede Rybatevih izvajanj dejal, da ga je sram na taka nizka obrekovanja odgovarjati. Navzočih je bilo kakih 120 oseb, med njimi polovica sodrugov, ki so zahtevali, da se poskusi protiglasovanje, v kar pa narodnjaki iz umljivih razlogov niso privolili. Po zaključitvi je močno zadonela mednarodna in delavska pesem. — Shod naznanja bližajoči se konec narodnjaškega vpliva v okolici; slaba kupčija za tržasko rodoljubje!

Dopisi.

Laški trg. Roševa smola in klerikalna surovost. Za danes 5. t. m. je sklical Roš v Št. Rupret pri Laškem volilni shod. Kočijaž delniške družbe je peljal gospe Roša, Karlovška, Kramarja in Roševga sina na zborovanje. Klerikalci so jih počakali in spodili kočijaža, nekaj jih je bežalo v hosto od zborovalne sobe, Roš in Karlovšek pa sta se zaprla v neko sobo, da jih klerikalci niso pobili. Mi nismo pristaši Roša in se nam ne gre, da ga zagovarjamo, ali take surovosti, kakor jo uganjajo klerikalci, obsojamo z vso odločnostjo. Povemo jim le eno, surovost ne bode zmagala,

ljudstvo vas bode spoznalo in dalo surovosti vaše stranke 14. maja odgovor z glasovnicami, ki bojo odgovorile, da je odklenkalo vsem, ki so v štajerski slogi zatirali nižje sloje. Volili bomo socialno-demokratično.

Najnovejše vesti.

Dunaj, 7. maja. Pri justičnem ministrstvu so se začela posvetovanja o načrtu novega kazenskega zakona, ki bodo trajala 8 dni. Minister Klein je povabil več višjih državnih pravdnikov, vseučiliških profesorjev ter odvetnikov.

Dunaj, 7. maja. Wekerle je imel sestanek z Beckom in pozneje z Aehrenthalom. Avstrijski ministri pojdejo po volitvah v Budimpešto, da se nadaljujejo nagodbena pogajanja.

Dunaj, 7. maja. Na današnji avdijenci je cesar obljubil Wekerlu, da pride junija v Budimpešto. Tam bodo velike slavnosti zaradi jubileja kronanja.

Dunaj, 7. maja. Danes je cesar sprejel grofa Khuen Hedervarya v avdijenci.

Berlin, 7. maja. Kaempff je zopet izvoljen za zborničnega predsednika. Socialni demokrat Dretz je soglašal, da se razširi kanal med severnim in vzhodnim morjem, predlaga pa, naj se delavce dobro plača.

Berlin, 7. maja. Državni zbor je odkazal dodatni proračun komisiji, proračun osebuje vsoto za enkratni priboljšek nižjim in srednjim uradnikom, katerih plača ne presega 3000. oz. 4200 mark v znesku 100, oz. 150 mark. — Pri železniškem proračunu je min. Breitenbach opravičeval vladno stališče nasproti železničarskim organizacijam, soc. dem. Emmel pa je zahteval skrajšanje službenega časa za železniške uradnike in popolno koalicijsko svobodo, na kar je bil proračun železniški kakor tudi mornariški sprejet.

Dortmund, 7. maja. Tukaj se je včeraj začel občni zbor zveze nemških rudarjev, ki bi se bil vršil v Bochumu, kjer pa rudarji niso dobili prikladnega lokala.

Bruselj, 7. maja. Današnja seja zbornice, na kateri so bili novi ministri, je bila tako burna, da jo je moral predsednik pretrgati.

Pariz, 7. maja. Grof Leon de Montesquiou, ki mu je vojni minister soglasno z ministrskim svetom odzvel za eno leto rang rezervnega poročnika, ker je podpisal vojnega ministra žalečo izjavo rojalistične «Action française», sklicuje protestni shod rezervnih častnikov.

Pariz, 7. maja. V Saint-Nabordu se je vrši velikanski shod viničarjev, ki se ga je udeležilo do 15.000 oseb. Shod se je pečal s slabim gmotnim položajem viničarjev; zagrozili so da ustavijo plačevanje davkov in da nehajo z delom.

London, 7. maja. V Lahore so se dogodili veliki nemiri proti tujcem, ki so jih aranžirali dijaški domačini.

Peterburg, 7. maja. Car je pritrnil zakonskemu načrtu o rekrutnem kontingentu, ki sta ga sprejela duma in drž. svet. Število dovoljenih novincev znaša 462.950.

Tokio, 7. maja. Rusko-japonska trgovska in ribarska pogodba je sklenjena.

Malmo, 7. maja. Danska vlada je podelila 180 ruskim socialnim demokratom, da putujejo preko Danske na Angleško, kjer nameravajo prirediti kongres.

Po zaključku lista.

Uradniki južne in državne železnice so imeli včeraj zvečer v gostilni gospoda Pavška v Vodmatu zaupen shod, kamor so povabili tudi liberalnega kandidata G. Hribarja, za katerega glasovati se je shod enoglasno izrekel. Ne da bi hoteli komu odrekli svobodo, da glasuje za tega ali onega kandidata, bodi povedano zlasti uradnikom južne železnice, ki se nahajajo v plačilnem gibanju in ki reflektirajo na pomoč delavskih organizacij, da si bodo organizirani železničarji stokrat premislili, iti po kostanj v žrjavico za ljudi, ki v gospodarskem boju iščejo njihove pomoči, v politiki, ki je le sredstvo do zboljšanja materialnega položaja, pa jih prezirajo. Iz okolice kakor iz mesta se nam poroča, da posamezni žel. uradniki zelo strastno agitirajo proti kandidatu železničarju sodrugu Petriču in sodrugu E. Kristanu. Za posledice takega ravnanja bodo gospodje samim sebi odgovarjali in jim v tem pokličemo v spomin besedo, ki jih je na predzadnjem občnem zboru žel. uradnikov izgovoril g. Štefin: «Danes potrebujemo mi druge (delavce), drugi krat bodo pa drugi nas!» Potem se bodo žel. delavci tudi ravnali in to naj si prizadeži gospodje zapišejo v album!

Koncert «Glasbene Matic»: Verdijev Requiem. — Vspeli prvega koncerta je bil popoln. Velika dvorana v «Unionu» je bila natlačeno polna. Solisti so bili dobro disponirani, zbor pa je bil tako imeniten, da ga pač nobeno avstrijsko provincijalno mesto nima enakega. — Obširnejši referat o koncertih prinesemo pozneje.

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v
kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše
glasilo. Agitujte „Rdeči Prapor“!
povsod za

Izšla je v založbi časopisa „Naprej“ v
Idriji I. knjiga

Pod spovednim pečatom

katero je spisal bivši katoliški kapelan H.
Kirchsteiger. — Cena I. knjige, obsegajoči
312 strani, znaša 2 K 60 vin.

Vsakemu prijatelju dobrega in poučnega
branja knjigo „Pod spovednim pečatom“ prav
toplo priporočamo. — Dobi se v Ljubljani
v knjigarni L. Schwentner; v Gorici v
knjigarni A. Gabršček ter v Idriji pri upravi
lista „Naprej“.

Organizacijam in delavskim čitalnicam, pos. sodrugom

ki se zanimajo za največjo av-
strijsko žensko organizacijo to-
bačnih delavk in delavcev, se pri-
poroča v naročbo slov. strokovni list

„Tobačni delavec“

ki izhaja vsak prvi torek v mesecu
ter stane za celo leto 1 K 20 vin.

Naroča se pri upravnistvu „Tobačnega
delavca“, Dunaj V/12, Schmalzhofgasse 17.

Organizacije, sodrug, pozor!

Povodom bližajočih se državnoborskih vo-
litev je v proslavo splošne in enake volilne
prave izvrševalni odbor založil krasne

umetniške razglednice

v barvotisku

predstavljajoče simbol bližajoče se delavske
pomladi.

Cena	50 izvodom	3 K 25 v
„	100 „	5 „ 75 „
„	500 „	23 „ 75 „
„	1000 „	40 „ — „

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega
Prapora“ proti plačilu, oz. poštnu. povzetju.

Sodrug, sezite pridno po teh razglednicah!

Vsaka ponaredba in pozatisek je kazniv.
Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih
ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 ve-
lika specialna steklenica s patentnim
zaklepom 5 K.

4 52—34

Thierryevo centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam,
vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka
K 3-60. Razpošilja se le proti po-
vzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta po-
vsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Čekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih
pisem zastoj in franko.

„Rdeči Prapor“ izvodi po 10
v se dobiva
v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta;
Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra
gosta; Piehler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg;
Ščerk, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg;
Kleinstejn, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, šte-
vilka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovske
ulice 1. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. —
Jesenice: Jakob Mesar št. 101. — Trst: Lav-
renčič, Piazza Caserma. — Trst Rojano: Močnik,
tobakarna — Gorica: Krebelj Peter, Kapucinske
ulice št. 1. Schwarz, Šolske ulice. — Reka: Ri-
cardo Camera, Corso 16.

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Šmetetka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Kaj hočejo socialni demokracije

ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za poli-
tično življenje, je, da se seznani s težnjami
in zahtevami socialne demokracije. Cena
brošuri, ki obsega tudi narodnostni pro-
gram avstrijske socialne demokracije
4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDEČEGA PRAPORA“.

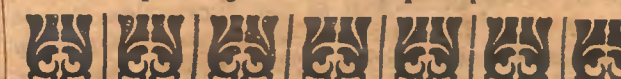

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno
potrebno vsakemu volilcu in vsakomur,
ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski
list, ki ne bi smel manjkati
v nobenem bralnem društvu ali čitalnici
ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do naj-
modernejših oblik. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter
opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja
dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje,
cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošure, cirkularje, reklamne liste, lepake,
opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadržne
knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste,
vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno.
V isti založbi je izšla tudi času primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnozbornski volilni red.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev
v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu
izbovno pivo v sodeih in steklenicah.

Številka telefona 210.

RODEČI PRAPOR

■ Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine prosto. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna polt-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

43. štev.

V Ljubljani, v petek, dne 10. maja 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo „Rodečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rodečega Prapora“, Ljubljana, Frančiškanske ulice 8/I.

DELAVCI!

Hribar je kandidat kapitalistov.

Hribar je kandidat stranke, ki delavstvu ni privoščila volilne pravice in mu je tudi sedaj ne privošči.

Hribar je kandidat zemljiških špekulantov in stanovanjskih oderuhov, ki poče delavstvo ven iz mesta.

Kregar je kandidat veleposestniških klerikalcev.

Kregar je kandidat stranke, ki delavcu ne privošči mesa in kruha.

Kregar je kandidat stranke, ki hoče delavstvo zadržati v napredku.

Noben zaveden delavec ne bo volil ne liberalnega, ne klerikalnega delavca! Nihče ne bo pljuval v lastno skledo!

Kandidat delavcev je:

ETBIN KRISTAN!

Volite vsi

ETBINA KRISTANA!

Volilci! Delavci!

Bliža se 14. majnik, dan volitve, ko Vam bo odločiti, ali pošljete v državni zbor svoje zastopnike, ki se bodo borili za napredek, za izboljšanje socialnih razmer, za boljše življenje delavskega ljudstva, ali pa odposljete na Dunaj poslance, ki Vas ne morejo zastopati, ker so navezani na tisto družbo, ki hoče, da ostanete nevedni in zaslužnjeni.

Dne 14. maja boste odločili, ali naj zmaga zatiranje ali svoboda.

Dne 14. maja boste s svojimi glasovi odločili, ali naj se v bodočem državnem zboru polni žepe kapitalistov, ali naj se stori kaj za Vaše potrebe.

Dne 14. maja boste s svojimi glasovi povedali, ali hočete beračiti za miloščine, ali se hočete boriti za pravice!

Delavci! Volilci!

Sami nase se morate zanašati, na svojo zavednost, na svojo voljo, na svojo moč in na svoje prepričanje. Kar boste sami dosegli, boste imeli. Na nikogar drugega se ne smete zanašati!

Še je mnogo takih, ki bi morali stati v Vaših vrstah, ker niso nič drugega kakor delavci, a v tem važnem trenutku izdajajo svoje lastne interese. Vašim in svojim izkoriščevalcem. Uradniki, učitelji, privatni uradniki, sloji, ki so izkoriščani, zatirani, prezirani kakor Vi, ki so obsojeni, da morajo živeti od svojega dela, kakor Vi, ki ne morejo doseči boljših razmer drugače kakor Vi, plazijo pred

kandidati, ki nimajo odločnosti v boju za svobodo, ki pospešujejo napredka a ne store resno ničesar za izboljšanje materialnih razmer, ki pa so pač odrekli svobodo učiteljstvu in uradništvu! So izjeme tudi v teh slojih, ali samo izjeme so, večina njih pa pleše, kakor nekdanji Izraelci, okoli zlatega teleta, pa obožuje malike, ne misleča, da se s tem ponižuje in da izroča svoje interese svojim sovražnikom.

Uradniki se ponujajo kandidatom, ki jih smatrajo za brezpravna bitja z nešteti dolžnostmi.

Učitelji pojo himne kandidatom, ki so sovražni svobodni šoli in vsakemu resničnemu napredku.

Ni je razlike v tem med liberalci in klerikalci.

Imena so različna, v bistvu so enaki. Nihče ne more dvomiti, da bode, recimo, Šušteršič glasoval za vsako lex Lichtenstein, za vsako zahtevo, ki poveča klerikalno moč v šoli. In glejte na drugi strani »naprednega« Hribarja, ki se še danes ne upa povedati, kakšno stališče zavzema glede svobodne šole! Pa vendar sili velik del uradništva in učiteljstva v te stranke in jim hoče pomagati pri volitvah. Njih organizacije, ki bi jim bile naloga, pripraviti jih za boj, jih silijo, naj klečeplazijo pred močnejši ter naj uničijo svoj ponos. Mesto da bi vzgajale svoje članstvo za samostalnost, jih tlačijo še bolj v odvisnost tistih, od katerih so itak odvisni gospodarsko, službeno in socialno! Namesto da bi jim jasno pokazovali, kakšen je prepad med kapitalom in delom, pehajo svoje lastne člane vanj!

PODLISTEK.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim počatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.
Dalje.

Z največjimi mukami je župnik poskušal jesti, ali kmalu je opustil. Vsak grižljaj ga je davil v vratu. Vse drugače mu je šla včeraj nevednemu rabeljska večerja v slast. Da, včeraj je pozdravljaj današnji dan. Ali sedaj ne more misliti ne na včeraj, ne na danes; vse, kar se je pred kratkim zgodilo, je ležalo kakor svinec na njegovem smrtno bolnem duhu.

Ravnodušen je šel s svojim neznanim prijateljem, ki ga je peljal k zdravniku. Zelo čudna se je zdela doktorju taka poškodba, a gospod Kettl mu je pojasnil funkcije, ki jih je izvršil škof nad starim možem.

Zdravnik se je zgrozil. To mora ovaditi. Kaj takega! Ako pretepe surov oče svojega otroka, ga postavijo pred sodišče; koliko bolj je kaznjivo, ako sleče škof svojemu duhovniku kožo!

Kettl je moral šele poučiti človekoljubnega zdravnika, da bi bila taka ovadba popolnoma odveč. Cerkev ne bi nikoli trpela, da ji poseže posvetna oblast tako v njeno svobodo in pra-

vico. Katoliško časopisje bi naredilo iz takega škofa samo cerkvenega mučenika, da bi se zato zacelile rane na prstih. Rajši naj dobro obveže pravega mučenika cerkve.

Zdravnik je storil to. Pazno je položil zdravilno lepilo na meso ter je obvezal obe roke z nalogom, naj pred tremi tedni ne odstrani obveze.

Kettl je hotel plačati zdravniku, ta pa ni maral sprejeti nobene odškodnine. Bil je celo tako okreten, da je vtihotapil dva tolarja po pet kron župniku v žep, ne da bi bil kaj opazil. A tega zdravnika že dve leti nihče ni bil videl v cerkvi.

Od zdravnika sta se vrnila oba zopet v gostilno, kjer je popil župnik malo vina. Občutil je, da so se oblažile bolečine v prstih. Brez besed, a s hvaležnim pogledom je podal neznanemu dobrotniku obvezano roko.

Ta mu je sedaj dejal, da se mora opravičiti pri svojem šefu, ker je predolgo izostal; prosil ga bode pa, naj se zavzame za župnika. Tak duhoven, ki ga trpinči njegov škof, mu bode všeč, saj se bojuje z vso močjo proti klerikalizmu. Najpoznejše v dveh urah se vrne, pa mu prinese najbrže veselo vest, da je zanj boljše poskrbljeno, nego pod krivo palico.

Toda ko se je komaj izza ure vrnil, je zaman iskal župnika. Ni ga bilo več.

Dolgo je sedel duhovnik kakor brez misli na svojem mestu. A v tem času se mu je po-

vrnila duševna moč, pač slabotna in počasi, a začela je vendar zopet delovati. Akoravno so mu bile misli še zmedene, akoravno mu je bila temna bodočnost pred očmi, mu je bilo vendar že jasno, kaj so pomenile zadnje besede neznanega dobrotnika: Postal naj bi bil orodje cerkvenih sovražnikov. To pa ni mogel in ni hotel. Kaj ni pretrpel vse grozote tekom leta iz ljubezni do cerkve, ker ni hotel prelomiti pečata njene izpovedi? Naj razglašajo drugi svetu svojo ljubezen do cerkve z lepimi, navdušenimi besedami, on ji ostane zvest v srcu, v ječi, v sramoti in v ponižanju, pa če bi moral zato poginiti lakote.

Na to sveto zvestobo do cerkve, ki je pahnila najboljšega služabnika od sebe, seveda ni mislil bivši menih. Plemenito srce ga je sililo, naj pomaga ubogemu prijatelju. Sam pač ne more storiti ničesar. Za uboge, ki jih je cerkev izpodila, je bilo najti pomoči samo pri takozvanih sovražnikih cerkve.

Ko se je torej povrnil v gostilno z radostno vestjo, da je obljubil njegov gospodar župniku začasno službo v uradništvu „Jutranjega lista“, je korakal ta že skozi predmestje. Sam ni vedel, kam gre. Le eno čustvo ga je navdajalo in to ga je gnalo iz mesta, v katerem prebiva škof, kjer stoji samostan, ki so mu vzeli v njem najsvetejše: Njegov poklic in kjer bi dobil miloščino za izdajstvo svoje cerkve.

Dalje prih.

Sodrugji in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

Prišel bode čas, ko bodo ogoljufani učitelji in uradniki preklinjali take voditelje in dvigali pesti proti tistim, ki se jim danes prilizujejo.

Zdaj pa ne smete računati na njih pomoč. Častne izjeme med njimi, ki se ne marajo poniževati, niso dosti številne.

Nase, samo nase se morate zanašati, delavci!

Ali to vam bode v spodbudo, da napnete v tem boju vse svoje moči. **Tem častnejša bode Vaša zmaga.**

Delavci!

Vi bode te glasovali povsod za **socialno demokracijo**, ker veste, da je to **Vaša** stranka, **edina** Vaša stranka! V Vaših dušah je premočan ponos, da bi padali na trebuh pred tistimi, ki se vam sedaj prilizujejo in hlinijo in vas božajo, a ki so vas topli in gazili ves čas, ko ni bilo volitev in vas bodo zopet prezirali, ko bodo volitve končane!

V Vaših srcih je prevroče čuvstvo za svobodo, da bi oddajali svoje glasove tistim, ki vas smatrajo za nižja bitja, določena za sužnjost in pasjo pokorščino.

V Vaših glavah je premogočno prepričanje, da si morate svoje pravice **priporiti** in da jih nikoli ne dobite od sovražne družbe v dar!

Delavci!

Storili bode te svojo dolžnost. Glasovali bode te socialno-demokratsko. Kajti samo socialna demokracija sme energično nastopiti **proti kapitalizmu, proti poneumnevanju, proti izkoriščanju**. Samo socialna demokracija bode skrbela, da dobite v roke **sredstva za svoj boj**. Glasovali bode te socialno-demokratsko, kajti s tem bode te glasovali **zase**.

In čas do 14. maja bode te porabili vsi, vsi, ki ste zavedni, da prepričate zadnjega delavca, kaj zahteva od njega lastni blagor in kako se obrani napadov, teroriziranja in sramotnega podkupovanja.

Tako pojdemo v boj kot stranka, ki ve, kaj je in kaj hoče. Pogumno pojdemo na volišče, ker vemo:

Ako store delavci svojo dolžnost, mora biti zmaga naša!

Vsi na delo! Vsi v boj!

Živela, jugoslovanska socialno-demokratska stranka!

Politični odsevi.

Električna zveza med Dunajem in Požunom. Narodno-gospodarski odsek ogrske zbornice je odklonil zakonski načrt o zvezi med Dunajem in Požunom, ki ga je bila izdala še prejšnja vlada. Drž. tajnik Szterenyi je izjavil da je predloga zgolj lokalnega pomena brez vsake politične in narodne primesi. Duh njegovega govora je bil ta, da sedanjemu kabinetu na sprejetju načrta ni prav nič ležeče. Odsek je ta migljaj razumel in odklonil predlogo.

Francoska zbornica. Pod jako spletenimi odnošaji se je sestala francoska zbornica v torek k novemu zasedanju. Ministrski predsednik, ki je svoj čas norčeval se iz avtoritete in plaval popolnoma v anarhističnih vodah, je končno zašel med filistre. To je položaj na Francoskem. — Odpustil je uradnike, ki so naslovili nanj sarkastno pismo, zapreti je dal nekaj ljudi, ki so podpisali antimilitaristični oklic in voditelje delavske konfederacije. To je rodilo oster konflikt med vlado in socialisti. Jaures, ki je ob neštevilnih priložnostih otel Clemenceauju rahlo ministrsko življenje v pričakovanju, da izvede socialno reformo, je napovedal sedanji vladi najhujši boj. Izgledi, ki jih ima ministrski predsednik na zasedanje zbornice, niso blesteči, in če se bode hotel obdržati na površju, bo moral seči precej na desno, v republikanski centrum.

Kokovcev o ruskih financah. Ruski finančni minister Kokovcev se je izjavil, da Rusija ne namerava najemati v tujini novega posojila. Ruske finance da sicer niso sijajne, vendar zadovoljive, po zaslugi neizčrpnih produkcijskih virov Rusije se je finančno stanje v tako naglem času po rusko-japonski vojni opomoglo. Dejal je, da bodo za pokritje izrednih izdatkov zadoščala notranja posojila. — Če ni vse to priprava za nov apel na evropski močnejšek?

Opozicijski blok na Bolgarskem. Smoter združitve vseh opozicijskih strank je, izvedba vse opoziciji skupnih ustavnih zahtev in pa strmoglavljenje sedanje vlade. Opozicijski blok zastopa precejšno politično moč in sodeč po odmevu v javnosti, so dnevi sedanje vlade šteti.

Ljubljanske državnozborske volitve.

Volilni okraj ljubljanskega mesta je krajevno razdeljen na osem volilnih komisij.

I. volilna komisija (šolski okraj). Volišče: Velika dvorana «Mestnega Doma»; volilni komisar: magistr. svetnik g. Evgen Laha.

II. volilna komisija (šentjakovski okraj). Volišče: šolska dvorana mestne osemrazredne dekliške šole pri sv. Jakabu; volilni komisar: magistr. svetnik g. dr. Zarnik.

III. volilna komisija (dvorski okraj, brez Krakova in Trnova). Volišče: telovadnica višje realke; volilni komisar: okrajni nadkomisar g. Schitnik.

IV. volilna komisija (Krakov in Trnovo). Volišče: šolska dvorana mestnega otroškega vrtca v Cerkvenih ulicah; volilni komisar: okrajni glavar g. dr. Praxmarer.

V. volilna komisija (kolodvorski okraj, vzhodno od Dunajske ceste). Volišče: Telovadnica prve mestne deške šole v Komenskega ulici; volilni komisar: okrajni komisar g. doktor Vrtačnik.

VI. volilna komisija (kolodvorski okraj, zapadno od Dunajske ceste). Volišče: telovadnica I. državne gimnazije v Tomanovih ulicah; volilni komisar: magistr. ravnatelj gospod Vončina.

VII. volilna komisija (Hauptmanica, Hradeckega vas, Ilovica, Karolinska zemlja, Orlove ulice, Črna vas, Dolenjska cesta in Galjevica). Volišče: šolska dvorana mestne šole na Barju; volilni komisar: okr. komisar g. dr. Mathias.

VIII. volilna komisija (Vodmat). Volišče: dnevna dvorana mestne jubilejske ubožnice v Japljevih ulicah; volilni komisar: okrajni komisar g. dr. Schwegel.

Na vsaki izkaznici (legitimaciji) je označeno volišče, kateremu je posamezen volilec po svojem bivališču pridržen. Kdor je po prejemu izkaznice svoje bivališče premenil, voli v zvezi temu na onem volišču, ki je na izkaznici označeno.

Voli se od 8. ure zjutraj do 2. ure popoldne.

Ime, značaj in bivališče kandidata na glasovnicah ni da bi moralo biti pisano z roko; veljavne so torej tudi glasovnice, na katerih je kandidat označen s pomočjo tiska.

Ljubljanski volilci!

Pridite

**v nedeljo, dne 12. maja
ob pol 10. uri dopoldne**

na

Volilni shod

ki bode

na vrtu „Narodnega Doma“.

DNEVNI RED:

Državnozborske volitve.

Udeležite se tega shoda polnoštevilno!

Okrajni volilni odbor

jugoslovanske socialno-dem. stranke.

Domače stvari.

Glavna volilna komisija za Ljubljano se sestane pod predsedstvom glavnega volilnega komisarja magistr. svetnika g. Evgena Laha 15. maja t. l. ob deseti uri predpoldne v veliki dvorani «Mestnega doma», uradno se volilni izid razglasi šele tedaj. Vendar pa se bo izvedelo za izid volitev kmalu po končanem volilnem aktu.

Prekrižani načrti. Slednjemu delavcu je v živem spominu, kako neutrudljivo je liberalna stranka delovala v zadnjem času, da bi bila pripravila delavstvo ob volilno pravico. Komaj je vlada naznanila, da predloži načrt splošne in enake volilne pravice, že je vstal liberalni poslanec dr. Tavčar in govoril proti ravnopravnosti delavstva, proti temu, da se odpro delavstvu vrata v parlament. Tedaj še niso bile znane nobene podrobnosti tega načrta in liberalci še niso imeli «koroških bratov», za katere so se poslej, ko je bila vladna predloga objavljena, tako hinavsko skrivali. Toda vsi napor, vse prizadevanje liberalcev je bilo brezuspešno; moč demokratske ideje je šla preko zakletih nasprotnikov delavstva in se uveljavila. Uvideli so liberalci, da so prešibki za

odpor proti zmagoviti ideji demokracije, toda svojega protidelavskega sovraštva ne morejo zatajiti nikoli. — Pred kratkim si je župan kandidiral Hribar misli, da se najlažje ubrani neprijetnega mu delavstva, če se volitve v Ljubljani vrše le od 8. ure zjutraj do popoldne, tedaj v času, ko je delavstvo na delu. Dobro je vedel, da bode delavstvo ta dan kompaktno glasovalo za delavskega socialno-demokratskega kandidata Etb. Kristana in temeljito obračunalos protidelavsko liberalno kliko in njenim kandidatom Hribarjem. — Toda pokvarili smo mu to nečedno rokodelstvo, zabranili smo s svojim protestom nezaslišani rop, ki ga je nameraval izvršiti liberalni kandidat Hribar nad volilno pravico delavstva. In Hribar se je zbal viharja, ki bi bil med delavstvom nastal, če bi bilo ostalo pri prvotni določbi. Udal se je in sedaj se bodo v Ljubljani volitve vršile od 8. zjutraj do 2. popoldne. Delavci, pridite pravočasno na volišče in storite dolžnost, ki jo imate napram sebi in svoji časti!

Znajo pa. Tvorničar Kalmus je drugi dan po Hribarjevem shodu na Gmajni vprašal 70letnega moža, svojega delavca, zakaj ga ni bilo na shod. Starček je rekel, da ni mogel priti. Kalmus mu je rekel nato: «A, naši denarji so pa dobri!» — Zdaj razumemo vse. Kalmusovi delavci torej niso svobodni delavci nego sužnji.

Politična neznačajnost ljubljanskih Kamovcev. Delavci, ki se sučejo okoli Kama, so prav taki kakor krščanski socialci. Oboji ližejo pete svojim «gospodom». Kamovci so se pa še posebno izkazali. Ti možici verujejo kakršnimkoli lažem in lažejo sami prav pridno; izdali so svojo delavsko čast in šli v službo svojemu gospodarskemu nasprotniku. Toda še nekaj. Ko je «Narodni dom» izgnal pevsko društvo «Ljubljano» iz stanovanja, je Kamov «Ljubljanski Zvon» takoj zasedel tisto stanovanje ter s tem prekršil solidarnost med pevske skupnosti. Kakršni ljudje, taki značaji.

«Nova Doba» je objavila pred kratkim članek, ki smo ga čitali z velikim zanimanjem. Čitali smo ga in smo se čudili. Člankar je razlagal, da bode treba politike narodnega sporazuma. Vprašati se moramo; Ali je bila doslej med nami glede narodnega vprašanja čudovito nesporazumljenje, ali pa je prišla «Nova Doba» do boljšega izpoznavanja? Saj ni njen novi nauk nič drugega, kakor ponovitev naše stare trditve, da je šovinistični boj poguben in da je treba v narodnem oziru iskati sprave. Seveda mora biti temelj spravi pravičen; socialni demokratje so dosti jasno povedali, da je pogoj za sporazum enakopravnost in narodna avtonomija, to se pravi narodna samostanost. Ali odgovarjalo se nam je: Ne, boj mora biti, boj! In če smo se drznili ponoviti, da je treba sporazuma, se nas je stigmatiziralo za narodne izdajalce, mlačneže, Neslovence i. t. d. Veseli nas, da je «N. D.» izpregledala. Ali vprašanje je, kako se najbolje posluži sporazumu. Šovinisti ga ne bodo dosegli, ker jim je šovinizem pogoj politične ekzistence. Vzemite jim ga, pa ne bodo vedeli, od česar bi živeli. Ali o vsakem narodu so sloji, ki žele narodnega miru. Zbirajo se v socialni demokraciji vsakega naroda. Čim močnejše bode to jedro, kateremu se pridružujejo tuintam tudi drugi elementi (Masaryk na Češkem, sotrudniki bivšega «Wega» med Nemci i. t. d.), tem prej je mogoče, da se doseže tisti cilj, ki ga hvali sedaj tudi «N. D.» Ako bi bilo glasilo mladih dosledno, bi moralo iz svojega nauka izvajati konsekvence in čim topleje priporočati svojim pristašem, naj glasujejo povsod po Slovenskem za socialne demokrate, ki se bodo najresneje bojevali za sporazum in za narodno samostanost.

Ubožna politika župana Hribarja — ubožna. Zlasti v poslednjem času pogosto srečavaš po ljubljanskih ulicah žive spomine na Hribarjevo «socialno-politično delovanje». Na tem vogalu kleričnik, ki mu je zaklenjeno, nepoznano ali pa pozabljeno kraljestvo luči; na onem križišču človek, ki ga je krivična, pod vlado slučajja stoječa usoda ozlodarila s pokvarjenim udom, ali ga pa vrgla brez vseh sredstev na trdi tlak. Po cele dneve, v dežju in na prahu, po cestah in alejah stoje ti socialno-politični monumenti župana Hribarja. S klobukom v roki, z rokodelskim izražanjem žalosti in bolesti, ponižujejo svoje človeško dostojanstvo, zatajujejo v sebi človeka. Kdo bi se brigal zanje? Kandidat Iv. Hribar, ki načeluje občinski upravi? Čemu? Ti ubožci nimajo volilne pravice! — Nad vsak dvom vzvišena je pravica teh revežev, ki so brez lastne volje zabredli v žalostni položaj, do življenja. Ziveti smejo in morajo! Vendar je cestno berčenje neutemeljen in neracionalen način ubožne politike; neutemeljen, ker dolžnost, podpirati neznanega nesrečnika, ki mu nisem ničesar zakrivil, je le toliko, kolikoršna je dolžnost človeka do sočutja; neracionalen je ta način, ker vodi v neenakomerno razdeljevanje podpor, ker se prepušča preskrbo revežev krivičnemu in slepemu slučajju. Če imajo ubogi pravico do življenja, mora storiti občina svojo prokleto družabno dolžnost in voditi cenejšo in umnejšo ubožno politiko kot je sistem cestne dobroteljske. Da občina te dolžnosti pod Hribarjevim načelstvom ne izvršuje, živi dokazi — cestni socialno-politični monumenti. Razlaga: v volilnem imeniku jih ni.

Liberalci si kar ne dajo dopovedati, da zaveden delavec ne more glasovati za Hribarja, če si noče sam očitati, da je nedosleden in — nespameten. Zastonj jim je vse dokazovanje o protidelavskem stališču, ko ga zavzoma Hribar kot tak namreč kot zagrizeni manches, tercijanec in pa kot kandidat liberalne, delavskim pravicam sovražne stranke. Mi pa jim kličemo vnovič: delavci Kristana, buržoazijci Hribarja! Liberalne koze, kaj nam silite v naš zelnik!

Poročila o terorizmu in kupovanju glasov nam pribajajo vsak dan nova. Tako je te dni policijski stražnik dostavil legitimacijo nekemu našemu somisljeniku branjevcu in mu zagrozil, da zgubi «stant», če ne voli Hribarja. Kajpakda smo poskrbeli v tem slučaju, da bo de krivec prejel zaslužen kaznen, Navezani smo, da se v kar najizdatnejši meri poslužujemo obrambnih sredstev, ki nam jih nudi nova postava o volilni svobodi, da damo vsakogar, ki skuša nepostavno vplivati na volilce, brez pardona zapreti. Opozorjamo torej znova sodruge somisljenike, da nam prijavijo vsak slučaj terorizma ali podkupovanja. V vsakem slučaju pa naj, preden gre k volitvi, prečrta ime nasprotnega kandidata in napiše delavskega kandidata.

Zlate čase ima v Ljubljani naša ljuba publika mladih; bolj kot razgraja in se dere: Živio Hribar, tem prijaznejše jih gleda sicer mrko oko postave. V sredo okoli 11. ure ponoči se je podila najeta tolpa Hribarjevih častilcev po mestnih ulicah, prirejala ovacije dr. Tavčarju in Hribarju, rogovilila pred stanovanjem dr. Šušteršiča in pobila okna škofije. S svojim nespodobnim razgrajanjem, vpitjem in žvižganjem je dolgo časa kalila nočni mir in policija, ki je ob dostojnih manifestacijah bila nervozna, je mirno opazovala neokusno in barabsko razgrajanje Hribarjeve tolpe. Če mislijo liberalci, da na tak surov način pridobe Hribarju kak glas, se krvavo motijo. Značilno je za dostojnost «dostojnega» Hribarja, ki si da votirati zaupanje od takih sumljivih tolpe. Najodločnejše zahtevamo, da Hribarjeva agitacijska jata vsaj ponoči ne nadleguje volilcev, in apeliramo na šefa mestne policije Iv. Hribarja, da da svoji obupni agitaciji dostojnejšo smer.

Agitacija za protidelavskega kandidata Hribarja postaja od dne do dne silovitejša in — gnusnejša. Krđelo plačanih agitatorjev se podi iz krčme v krčmo, se tam napaja, razgraja in vbija nasprotniku «svoja» prepričanja s pestjo. Vsak večer se razlega divje vpitje, zlasti po predmestnih ulicah, «zmagovalci» oznanjajo s huranskim vriščem, da se jim je zopet posrečilo razbiti kak shod. Vsaka stevilka «Slov. Naroda» je polna poročil o takih zmagah. Nimamo niti najmanjšega povoda ogrevati se za kako meščansko stranko ali priznati moramo, da smo nekoliko višje vendarle cenili njihovo moralno vrednost. Toda sami so nas prepričali, da smo imeli o njih veliko predobro mnenje. Včasih smo se zgražali samo nad «Narodovo» pisavo — češ, to je nekaj posebnega v liberalnem taboru — sedaj se nam gabijo ti ljudje sploh. Ne delamo več razločka: vsa stranka je gnila v svojem jedru in surova v svojih pojavih. In to hoče biti inteligenca! Naprej, slovenski delavec! ti boš regeneriral slovenski narod, ti boš vlil zdravih sokov v to zastrupljeno kri.

Volitev v bolniško blagajno ljubljansko. Včeraj so volili mestni okraji: Solski 8 delegatov naših glasov 27 (lib. 13), Vodmat 6 delegatov naših glasov 5 (lib. 40), Predkraji 2 glasova (1 delegat). V vodmatskem okraju se je izkazal poseben g. D. Hribar in pa električne železnice uprava. Obe firmi sta pripeljali volilce korporativno. Delavci imajo sedaj nad 130 delegatov; liberalci pa le okoli 7. — V nedeljo volijo delodajalci. Kakor čujemo so izbrali za kandidate same odločne nasprotnike delavstva. Volijo 70 delegatov.

Klerikalna agitacija. V dobrovski okolici hodi vpokojeni učitelj M. Rant okoli žensk, kadar so moške z doma in popisuje glasovnice. Ker je tako početje v očitnem nasprotju z zakonom v varstvo volilne svobode, smo storili vse potrebno, da bo z Rantom obračunal državni pravdnik. Enako bomo ustavili vsem Rantovim posnemovalcem njih protipostavno rokodelstvo, zato je pozivljamo sodruge in somisljenike, da nam vsak tak slučaj takoj naznanijo.

Rezervni častnik in tajnik liberalne stranke, jurist A r n o š t C h a m je v soboto popoldan, povprašan po nekem našem zaupniku, ako se liberalci udeležijo volitev v okrajno bolniško blagajno, odgovoril, da ne. Očividno je govoril neresnico, ker so njegovi najozji zaupniki in odborniki društva, ki mu faktično on načeluje, že v petek popoldan po mestu kolportirali glasovnice z liberalnimi kandidati. No, spet bomo imeli dvoboj? Gcspod Cham, ali ne?

Škof Napotnik in volitve. Naši klerikalci si vedno domišljujejo, da se mora ves svet sukati po njih vojni in da morejo v vsako stvar vtikati svoj nos. Posebno seveda v volitve. Gre se za državni zbor, za posvetna vprašanja, za davke, za militarizem, za socialne reforme, skratka za reči, ki se tičejo življenja na tem svetu in ki se nič, prav nič ne dotikajo vere. Ali katoliški škofje hočejo tudi tukaj komandirati. Ljudstvo naj jih sluša tudi v politiki in izvoljeni poslanci naj bodo njih pomni hlapci. Tako hoče mariborski škof Na-

p o t n i k. Izdal je pastirsko pismo, ki ni nič drugega, kakor volilni letak. Niti besedice ne bi zinili, ako bi prečastiti kot privatnik in volilec izdal volilno proklamacijo. To pravico ima vsak državljan. Predrzo je pa, da rabi svoje cerkveno avtoriteteto ter predpisuje vernikom, kako naj glasujejo. V to politično pastirsko pismo meša boga, sveto trojico, neumrjčenost duše, Kristusa, Marijo, angelje in svetnike in menda niti sam ne vé, kako ponižuje s tem tisto vero, katero bi imel varovati in utrjevati. Dan na dan očitajo socialnim demokratom, da izpodkopujejo vero; a če jo more kdo temeljito omajati, pa jo bodo omajali tisti, ki jo rabijo za dekle politike. Kadar ljudje sploh ne bodo več verjeli, da more priti sveta beseda iz ust teh ljudi, naj se primejo sami za nos.

Za tedenske naročnike, ki dobivajo list vsak petek, prinašamo danes na zadnji strani zadnji dve nadaljevanji romana «Pod spovednim pečatom», kar je bilo objavljeno v 29. in 33. šte. «Rdečega Prapora» v dnevniku.

Dopisi.

V Grosupljem biva že nad pol leta železniški poduradnik, ki je radi svoje surovosti skrajno nepriljubljen pri podrejenih delavcih. Nakopal si je antipatije od mnogih, ki mu ne prija in teh je srčna želja, da se čimprej rešijo njegove sekature in komande. Ta «višji» gospod rabi priimke, ki so lastni vagabundom, a ne poštenim delavcem. On pač misli, da je iz boljšega testa, da je nadbitje, ne pomisli pa, da ima kruh od ravno iste mize, kakor delavci. Priljubljeni so mu le oni, ki mu prinašajo besedičenja, vtikuje pa se tudi v popolnoma privatne razmere žel. delavcev. Jeli to dopustno, ali ne, naj presodi vsak sam! Pa saj klerikalni «višji» menijo, da so res «višji» ter da imajo oblast vsepovsod nad «nižjimi». Pač bi radi vedeli, ali so delavci le za trudapolno in mučno delo, za sekatur, so li ljudje, ali ne, ki si poštenim potom služijo kruh. Za danes zamolčimo ime in želimo, da bi postopal drugače, in če naznanimmo ravnateljstvu. Službovanje pri železnici je že itak mučno in težavno in če greni še te ure «višji» pač ni mogoče nadalje prenašati more, ki nas tlačijo!

Shodi.

Napovedani so:

Velik volilni tabor

je v nedeljo, 12. majnika ob 2. popoldne.

v Trbovljah

na vrtu gosp. Božiča.

Povabljeni so vsi kandidatje laško-sevniško-brežkega volilnega okraja.

Pridite vsi!

Trboveljsko delavstvo.

*

V Tržiču, dne 12. majnika ob treh popoldne v gostilni pri «Pelarju». Govori državnozbornski kandidat dr. Anton Dermota.

Logatec. 10. maja ob 8. zvečer pri Korenčanu.

Hotederska. 11. maja ob 7. zvečer.

Idrija, nedeljo 12. maja, veliki tabor.

Grahovo, 13. maja ob 7. zvečer.

Sovodnje. V nedeljo, 12. maja, ob 3. uri popoldne volilni shod. Govori sođr. Ropas.

Hrastnik. V nedeljo, 12. majnika ob 9. uri popoldne volilni shod v gostilni gospoda Birtiča. Poročevalec sođrug Čobal.

Rakek. Dne 4 maja je bil tukaj izborni obisk shod, katerega so se udeležili tudi lesni delavci iz tovarne. Na shodu je govoril sođrug Josip Kopač in je bila njegova kandidatura z navdušenjem odobrena.

Unec. V nedeljo, 5. maja je bil tukaj pri Ribiču socialno-demokratski volilni shod. Udeležilo se ga je do 200 volilcev, večinoma kmetov, ki so z velikim zanimanjem poslušali izvajanja kandidata sođruga Josipa Kopača ter so soglasno sklenili glasovati dne 14. majnika zanj. Ker se je izvedelo, da bo de shod tudi na Planini, se je nad 20 naših volilcev odpeljalo z vozovi tja, da se udeležijo ondodnega shoda. Tudi tukaj je bila udeležba imenitna. Preden pa se je shod na Planini začel, so uganjali liberalci in klerikalci razne neslane burke in rabili blato, kar se je dalo. Sođrug A. Kristan jih je opozoril, naj ne obrekujejo odsotnih, ampak naj govore, kadar bo kandidat navzoč. Ko jih je potem na shodu vabil na besedo, se nihče ni oglasil, ampak vsi so pritrdjevali Kopaču in Kristanu.

Kapela. Dne 28. aprila ob 4. uri popoldan se je vršil tudi v naši vasi socialno-demokratski volilni shod. Prostori so bili do zadnjega kotička napolnjeni. Poročal je kandidat Miha Čobal. Navzoči volilci so mu z navdušenjem pritrdjevali. Kandidatura soglasno sprejeta.

Brežka okolica, dne 5. maja. Pri nas se je vršil danes popoldan veliki shod, na katerem se je predstavil volilec naš kandidat Miha Čobal. Govoril je tudi sođrug Baraga; kandidatura soglasno sprejeta.

Najnovejše vesti.

Jägerndorf, 9. maja. Od kapi zadet je umrl po volivnem shodu v delavskem domu Hugon Schmidt. (Sođrug Hugon Schmid je bil eden najneustrašenejših predbojnikov socialne demokracije, ki si je s svojim agitatoričnim in organizatoričnim delom nakopal številno preganjanj.)

Berlin, 9. maja. V drž. zboru je bil v razpravi proračun za južno-zapadno Afriko. Govorili so Hompesch, Lattmann, Soc. dem. Ledebour je govoril o veliki umrljivosti v zadnji kolonijalni vojni ujetih domačinov: umrlo jih je okoli 1200. Dornburg je skušal to dejstvo omiliti. — Nato je bil proračun sprejet, sprejeta tudi resolucija, da se umaknejo vojaške posadke, čim se dežela umiri.

Bruselj, 9. maja. Po viharini debati zaradi postopanja prejšnje vlade, ki ni naznanila zbornici, da je umaknila zakonski načrt o ureditvi delavnega časa, odklonila z 79 proti 68 glasom Janssonov dnevni red, ki izreka vladi grajo.

Pariz, 9. maja. Japonski poslanik Kurino se je izjavil poročevalcu «Matina», da so šanse amerisko-japonskega dogovora zelo ugodne, dočim tak dogovor z Nemčijo nima pomena, ker Nemčija v Vzhodni Aziji nima obsežnejših kolonij, kakor Francija, Anglija in Amerika.

Pariz, 9. maja. Združena socialistična stranka je izdala manifest, v kateri očita vladi, da ni izvedla niti ene socialne reforme, pač pa ustvarila v Parizu pravo obsedno stanje. Manifest napoveduje tej reakciji najostrejši boj in pozivlja delavstvo k solidarnosti v tem boju.

Pariz, 9. maja. V zbornici sta zahtevala socialistista Vaillant in Steeg, da se razveljavijo odredbe, s katerimi so bili odpuščeni socialistični uradniki, in se zavzemala za koalicijsko svobodo uradništva.

Orleans, 9. maja. Slavje device orleanske, ki se je snoči začelo, se je doslej vršilo ob ogromni udeležbi, brez vsakega incidenta.

Canea, 9. maja. Volilna agitacija za bližajočo se volitve je privzela viharne oblike; vladajoča stranka se trudi na vse načine, da se vzdrži na krmilu, toda brzčas brezupešno.

London, 9. maja. Angleški kralj je dal na čast japonskemu princu Fushimi banket.

London, 9. maja. V imenu angl. vlade je Churchill izjavil, da je proti izjemni carini napram koloniji.

London, 9. maja. Spodnja zbornica je sprejela predlogo glede Irskega upravnega sveta s 416 proti 121 glasom.

Izkaz prostovoljnih darov.

Volilnemu skladu stranke so prispevali: Sođrug železničarji v St. Petru po sođrugu J. Kojancu 9 K 20 vin.

Volilnemu skladu ljubljanske okrajne organizacije so prispevali: Neimenovani tiskarji 10 K; sođrug Komac nabral pri Levu 4 K 20 vin; organizirani železničarji v Spodnji Siški 20 K; Končan v Rožni dolini 1 K; organizirani strojarji po sođrugu Bizjaku 4 K; Neimenovan 1 K; Lukežič Josip 80 vin; organizirani čevljarji 6 K; organizirani železničarji v Spodnji Siški 4 K; Skupaj 51 K.

*Polniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
ramesljivo potevati naj se obrnejo
na
Simona Kmetetka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Za kvestru Popasnila dajo se brezplačno.*

Iščete se

mlekarna

ki bi se zavezala pošiljati
skozi **celo leto**
dnevno po 10 kg svežega
čajnega masla.

Cene po dogovoru. Kupuje se tudi masni sir. Od poštenih strank se sprejema blago tudi po povzetju, drugače pa na tedenski ali mesečni račun.

J. Leskovec, Pulj.

Organizacije, sodrugi, pozor!

Povodom bližajočih se državnoborskih volitev je v proslavo splošne in enake volilne pravice izvrševalni odbor založil krasne

umetniške razglednice

v barvotisku

predstavljajoče simbol bližajoče se delavske pomladi.

Cena	50 izvodom	3 K 25 v
"	100 "	5 „ 75 „
"	500 "	23 „ 75 „
"	1000 "	40 „ — „

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega Prapora“ proti plačilu, oz. poštnu. povzetju.

Sodrugi, sezite pridno po teh razglednicah!

Sodrugi! Dne 14. maja vsi na volišče.

Kaj hočejo socialni demokratije

ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznani s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošure, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije

4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDEČEGA PRAPORA“.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, najno potrebno vsakemu volilcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o do-

nači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Preporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Naročajte edino slovensko revijo

Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1.50, za četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnistvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: **Nekaj kulturnih zavodov slovenskih**, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: **Prešernov spomenik**, obsejajoča 48 strani, z lepim ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja, predavanje g. dr. Ivana Prijatelja ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani, po 40 vin. pri upravnistvu „Naših Zapisnikov“ v Ljubljani.

I. S. Machar: **Magdalena**, povest v verzih; poslovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: **Občina in socializem**, 70 vin.

P. Mihalek: **Iz nižnj življenja**, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin., po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust po dogovoru.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakršno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pisane papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, nutvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadržne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno. V isti založbi je izšla tudi času primerna knjižica v **drugi, pomnoženi izdaji**

Novi državnoborski volilni red.

Naznanilo in priporočilo.

Podpisana si usojam naznaniti slavnemu občinstvu, osobito pa n. gg. železničarjem in delavstvu sploh, da sem prevzela občežnato

gostilno „pri Anžoku“ v Spodnji Šiški št. 9

in se priporočam za mnogobrojen poset. Točijo se različna vina in pivo. Gorka in mrzla jedila ob vsakem času. Postrežba točna. Cene nizke.

Vabim vse dosedanje kakor tudi nove goste, ker bodo točno in kar najbolje postreženi.

Z najodličnejšim spoštovanjem

Ivanka Egger, gostilničarka.

Vsako nedeljo in praznik popoldne v salonu ples.

P. n. društvom je na razpolago prostoren salon, primeren za zabave, veselice, shode i. dr. kakor tudi več stranskih sob za manjša sestanke, seje i. t. d.

Vsaka ponaredba in ponatleek je kazalivo. Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—35

Thierryeva centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3.60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodnih in steklenicah.

Številka telefona 210.

RODEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2 25 K, za Ameriko 2 75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

44. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 11. maja 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rodečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rodečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice številka 81.

DELAVCI!

Hribar je kandidat kapitalistov.

Hribar je kandidat stranke, ki delavstvu ni privoščila volilne pravice in mu je tudi sedaj ne privošči.

Hribar je kandidat zemljiških špekulantov in stanovanjskih oderuhov, ki pode delavstvo ven iz mesta.

Kregar je kandidat veleposestniških klerikalcev.

Kregar je kandidat stranke, ki delavcu ne privošči mesa in kruha.

Kregar je kandidat stranke, ki hoče delavstvo zadržati v napredku.

Noben zaveden delavec ne bo volil ne liberalnega, ne klerikalnega delavca! Nihče ne bo pljuval v lastno skledo!

Kandidat delavcev je:

ETBIN KRISTAN!

Volite vsi

ETBINA KRISTANA!

Klerikalizem.

«Nisem klerikalec» — je vzkliknil Kregar na ljubljanskem shodu v dvorani »Uniona«. «Za versko prepričanje ne vprašamo nikogar», je dejal dr. Šušteršič. «Slovenska ljudska stranka ni klerikalna,» je trdil dr. Krek. Tako na Kranjskem.

«Kmečka zveza» na Štajerskem se upira z vso močjo kvalifikaciji, da bi bila klerikalna.

Na Goriškem Fon, Laharnar i. t. d. so vse mogoče, le klerikalni niso. Dr. Rybač v tržaški okolici, Grafenauer na Koroškem — ne marata biti klerikalna.

Strmite, Slovenci! Klerikalizma ni več med nami. Umrl je ob državnoborskih volitvah in brez slovesnosti so ga pokopali. In tako je boj proti klerikalizmu nepotreben...

Počasi.

Ako ni več klerikalne stranke po slovenskih deželah, zakaj potem agitirajo za Šušteršiča in za Povšeta, za Benkoviča in za Laharnarja, za Gostinčarja in za Grafenauerja po cerkvah, na prižnicah in v spovednicah? Zakaj prihajajo molitve za zmago »krščanskih moč«? Zakaj se vpregajo v agitacijo fajmoštri in kaplani in škofje?

Mnogo naivnosti bi bilo treba, da bi se verjelo volku, da ni volk, in krokarju, da ni krokar. Imena so različna, ali vsebina je ena, »Slovenska ljudska stranka« in »Kmečka zveza« i. t. d. imajo indifferenčne naslove, ali besede pokrivajo tisti klerikalizem, ki je bil duša nekdanje »katoliško-narodne stranke«. Modernizirati se skuša klerikalizem, ali v najmodernejših plaščih in frizurah ostane vedno

klerikalizem. Propaganda omenjenih strank v sedanjem volilnem boju je dokaz.

V svojih oklicih in na shodih govore vsi — izvzemši seveda tiste, ki sploh ne govore ničesar — o šoli. To je ena največjih in najstarejših bolečin klerikalizma. V šoli hočejo vladati, kakor so vladali v tistih časih, ko so morali učitelji poljubovati roko župnikovi kuharici. Že s sedanjim šolskim zakonom so skrajno nezadovoljni. In vendar uživajo pravice, ki so brez stvarne podlage. Upliv duhovščine na današnjo šolo je velik, zdi se ji pa še premajhen, kajti kler bi rad sam odločeval v šoli.

Lahko umevno je to stremljenje. Otrokova duša je navadno kakor nepopisan list. Kar zarišeš vanjo, ostane v njej. Oblikuje se jo lahko kakor mehak vosek. Predsodki, ki jih vcepis mladim v srce, jo bodo spremljali skozi življenje do smrti in navadno bodo še močnejše nego vse izpoznanje. Te mlade duše hoče dobiti klerikalizem v svojo oblast, da jih preparira za svoje cilje.

Pač imajo danes duhovniki kot veroučitelji velik upliv na mladino. Vse svoje ure lahko pozabijo, da razlagajo učencem »vero« po svoje. Ali to jim ne zadostuje. Kajti tudi učitelj računstva, naravoslovja i. t. d. ima besedo in s svojim stvarnim naukom lahko podre marsikatero megleno zgradbo, ki jo je bil postavil katehet. Vse realno znanje je škodljivo njegovim naukam in zato ga sovraži. Drugače bi bilo to urejeno, ako bi sme duhovnik povsem sam odločati, kaj se sme učiti v šoli in kaj se ne sme! Vse »škodljive« predmete bi tedaj lahko zatrli. Vpeljali bi lahko »katoliško« matematiko, »katoliško« živalstvo in »katoliško« fiziko. In ljudje, ki bi prišli iz takih šol, bi bili prepričani, da je vsaka lastna misel grešna, da je vse, česar ne razumejo, sveta skrivnost, katere ne smejo raziskovati in da morajo le verjeti, — verjeti le to, kar uči in trdi katoliški duhovnik. S pomočjo klerikalne šole bi si lahko vzgojili naraščaj, ki bi se bal vsega, kar ne pride iz duhovnikovih ust, in nad takim ljudstvom si lahko ustanovili vladno, da ni bolj absolutistične na celem svetu.

Od nekdanje vzbujala šola poželjivost klerikalcev. Tudi sedanjí šolski zakon znajo obračati tako, da jim je v prid. Od otrok zahtevajo, naj se udeležujejo duhovnih vaj ravno tako, kakor šolskega pouka, od staršev pa terjajo, naj silijo otroke na tiste vaje. Zamujene maše jim hočejo zapisavati tako, kakor zamujene šolske ure, starše pa hočejo kaznovati, ako ne pride otrok, bodisi ob najhujšem mrazu, v cerkev.

Naša pota se razhajajo popolnoma. Klerikalci hočejo, naj pride šola popolnoma v cerkveno oblast. Mi zahtevamo, naj se šola popolnoma loči od cerkve. Šola ima služiti samo tistemu pouku, ki je lahko enak za vse in ta pouk mora biti popolnoma svoboden, da lahko povsem odgovarja, resnici in pridobitvam znanosti. Enkrat tri je tri za katoličana, kakor za pravoslavnega, za luterana ali za žida. Kako je sestavljena voda in kako se izpremeni v sneg ali v led, določajo zakoni, katerih ne more izpremeniti ne katoličanstvo, ne mohamedanizem. Pouk v realnih predmetih nima ničesar opraviti s konfesionalizmom in zato se ga mora osvoboditi vsega klerikalnega upliva.

Klerikalci pač ugovarjajo, češ, dokažemo s tem sovražstvo, do vere. Kako nesmiselno je to, čulijo

pač sami. V šoli morajo biti nevtralna tla; nihče pa ne brani duhovščini, oznanjevati krščanski nauk tam, kjer je pravi prostor za to: V cerkvi in v župnišču. Nihče jim ne brani, vabiti otroke in odrasle na duhovne vaje; samo siliti ne smejo nikogar. Saj itak prisiljena vera ni nič prida.

Klerikalcem je sploh preveč pouka. Neprehoma zahtevajo skrajšanje šolske dobe in menijo, da se priliznejo s to zahtevo kmetom, češ, naj mu rajši fantje in dekleta delajo na polju, kakor da bi trgali hlače po šolskih klopeh. Ali tudi kmetu se odpirajo oči in tudi on izpoznavi, da se mu v marsikaterem oziru slabo godi, ker ni imel priložnosti, da bi se bil več učil. Tudi kmet privošči svojim sinovom boljše življenje in v ta namen več pouka.

Nazaj silijo klerikalci s šolo, socialisti pa naprej. Med obema strujama je boj nevprosen. Pri volitvah imajo volilci priložnosti, da se izreko tudi glede šole. Kdor hoče šolo za pouk in vedo, ne more glasovati nikjer za klerikalne kandidate; on ne more oddati svojega glasu nikomur, kakor socialni demokraciji.

Proti dvema frontama.

Kakor jutranja megla, ko posije solnce! Razkadi se vse prijateljstvo do delavstva v tistem hipu, ko ne zadostujejo zanj prazne besede, ampak bi ga bilo treba podkrepiti z dejanji. Kdo ni že bil prijatelj delavstva na Slovenskem? Kdo se mu ni prilizoval, mu ni hlinil ljubezni? A glejte! Volitve so, delavstvo se bori, da dobi košček zastopstva tam, kjer se kuje postave, a vse, vse je proti delavstvu, vse ščuje proti delavstvu, vse se trudi, da bi mu izpulilo iz rok vsako moč, vsako orožje.

Mar mislite, da bo delavstvo obupalo zaradi tega? Slabo ga poznajo gospodje, ki se domišljajo take reči. Nihče ni tako navajen boja, kakor delavec, nihče ne bode v njem vstrajal toliko časa, kakor delavsko ljudstvo. In čim hujši je boj, tem bolj narašča njegova odbojna moč.

Proti dvema frontama stoji delavstvo pri sedanjih volitvah. Na obe strani mora paziti enako, na obeh so nasprotniki enako nevarni. Naše simpatije iščejo tu in tam. Strašno so užaljeni eni in drugi, da jim nočejo delavci kar meni nič tebi nič prinesiti svoje glasove za poljubno porabo.

Ali čemu se vendar čudite, gospoda liberalne in klerikalne barve?

Socialno-demokratska stranka ima svoj lastni program, ki določa njeno delo. Ako hoče biti stranka, mora iti za svojimi lastnimi cilji in ne more nikoli postati rep kateresibodi druge stranke.

Socialna demokracija je delavska stranka; njena naloga je boj proti kapitalizmu, njen cilj je popolna preobnova človeške družbe. Ona je edina stranka, ki ima tako dalekosežen smoter in s tem je v neizbrisnem nasprotju do vsake druge stranke.

Liberalizem in klerikalizem hoče ohraniti sedanjó družabno obliko, v kateri so eni gospodarji, drugi pa hlapci. Oba služita posredno in neposredno kapitalizmu, vsled česar je stališče socialne demokracije napram obema jasno začrtano. Ne z eno, ne z drugo, temveč proti obema!

Sodrugí in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

Navidezno so huda nasprotja med liberalci in klerikalci na Slovenskem. V najvažnejši točki pa ni razlike med njima. Bistro se pokaže to vselej, kadar dobi boj jasne gospodarske oblike. Brezobzirno se združijo takrat klerikalizem z liberalizmom in obratno; vsa nacionalna nasprotja izginejo tedaj in vsa gospodarska reakcija je tedaj združena proti socialni demokraciji.

Mi pa vidimo tudi v politični borbi gospodarke nagibe in nagone, ki jih nasprotniki prikrivajo in zato mora biti naše geslo samo ono: **Boj proti vsemu**, kar služi kapitalistični družbi.

Tržaški volilci, pozor!

Proti našemu čistemu in jasnemu programu in proti našim vzvišenim idealom delujejo meščanskonarodne stranke z lažmi, zasmehovanjem in obrekovanjem. Te stranke, ki se vedno v imenu naroda ponižujejo pred avstrijskimi vladami v svoje egoistične svrhe, pripovedujejo svetu, da smo mi vzdrževalci krivičnega avstrijskega reda. One, ki zanemarjajo ljudske koristi in izkoriščajo narodno kulturo v svoje strankarske svrhe, imenujejo nas narodne sovražnike, čeprav smo dokazali, da znamo ceniti in braniti narodne pravice mnogo bolje, nego one. Te stranke, ki v imenu naroda teptajo in sovražijo pravice proletarijata, se vam predstavljajo sedaj za največje ljudske prijatelje.

Delavci! Ročni in duševni proletarci!

Tistim, ki zasmehujejo vašo bedo s tem, da vam ponujajo ostanke s preobloženih miz bogatašev, tistim, ki dan na dan blatijo čast delavskih slojev, odgovorite tako, kakor zahteva vaš delavski ponos.

Glasujte za kandidate socialno-demokratske stranke!

Vsak volilec najde v svoji legitimaciji, ki jo je prejel z glasovnico vred, kateremu volilnemu okraju pripada in na katerem volišču mu je voliti.

Volišča v prvem volilnem okraju, ki obsega Staro mesto in sv. Jakob so:

V ljudski šoli v Starem mestu;
v gledališču Giuseppe Verdi;
v ljudski šoli v ul. Paolo Veronese;
v podružnici mestne realke pri Sv. Jakobu.

Za ta okraj je naš kandidat

Valentin Pittoni.

Volišča v drugem volilnem okraju, ki obsega Novo mesto, Bariero novo, Greto in Škorkljo, so:

V občinski gimnaziji, ul. del Ginasio st. 1, blizu luteranske cerkve.
v ljudski šoli, ul. Nuova;
v višji mestni realki, ul. Acquedotto;
v ljudski šoli, ul. Giotto.

Za ta okraj je naš kandidat

Rajmund Scabar.

Volišča v tretjem volilnem okraju, kateri obsega Bariero vecchio in Kijadin so:

V ljudski šoli Giuseppe Parini;
v ljudski šoli, ul. della Ferriera.

Za ta okraj je naš kandidat

Silvij Pagnini.

Volišča v četrtem volilnem okraju, ki obsega Sv. Vid in zgornjo Čarholo so:

V mestni telovadnici, v ul. della Valle;
v c. kr. vojašnici vojne mornarice (Campo Marzio).

Za okraj je naš kandidat

Ivan Oliva.

Volišča v petem volilnem okraju, ki obsega okolico so:

I. sekcija: v ljudski šoli v Škednju;
II. sekcija: v Rocolu, v gostilni «Al Monte bello»;

III. sekcija: v ljudski šoli pri Sv. Ivanu;

IV. sekcija: v ljudski šoli v Rojanu;
V. sekcija: v ljudski šoli na Opčinah;
VI. sekcija: v ljudski šoli v Bazovici;
VIII. sekcija: v ljudski šoli na Proseku.

Za ta okraj je naš kandidat

Anton Jernejčič.

Volilci ljubljanski! Delavci!

Volilni boj v Ljubljani je postal skrajno umazan. Liberalci delajo nasilno, z lažmi; klerikalci potajno. Boj med klerikalci in liberalci je tudi oseben. Socialna demokracija pa hoče potom dostojnega boja doseči uspeh.

Opozorjamo pa cenjene volilce posebno na to, da se liberalci ne bore proti klerikalcem, nego le proti našemu kandidatu sodrugu Etbinu Kristanu in hočejo na vsak način preprečiti, da bi prišel v ožjo volitev z županom Hribarjem. V tem smislu agitirajo. Delavci in vsi napredni elementi, zapomnite si to ter pokažite na dan volitve, da niste hlapci klike, ki hoče priti na tak zavraten način do zmage.

Delavci, učitelji, uradniki, mali posestniki, ne izdajajte svojih interesov zaradi slepilnih obljub, o katerih potem ne boste čuli ničesar več šest let, nego volite v Ljubljani soglasno sodruga

Etbina Kristana

pisatelja v Ljubljani.

Le naš program zastopa napredna načela, brezpravne sloje, pravi narodnostni program in stremi po socialnih reformah. Volilci, bodite značajni, neznačajnežem, izdajicam Vaših delavskih interesov pa obrnite hrbet. Če hočete, dosi Vas je, bo Ljubljana 14. maja rdeča.

Domače stvari.

Pošteno lekcijo je dobil liberalni kandidat Hribar, ki sanjari o nekaki slovanski politiki v bodočem državnem zboru. Dal mu jo je mladočeski politik in sedanji minister-krajan dr. Pacak, s čigar znanstvom in prijateljstvom se je Hribar še nedavno bahal. V svojem kandidatskem govoru v Chrudimu je dejal imenovani politik, da o kakem slovanskem bloku v prihodnjem parlamentu ne more biti govora, ker so nacionalni interesi raznih slovanskih narodnosti preraznovrstni. Poljaki in Čehi so za deželno avtonomijo, Hrvati za hrvatsko državno pravo, Slovenci in pa Rusini pa za narodno avtonomijo. Isto smo povedali Hribarju tudi žemi, no, sedaj bo morda bolj verjel, ko mu je prišel ta pouk od njegovih mojstrov in vzornikov, Mladočehov. Politika je presneto realna stvar; tega temeljnega načela se naj Hribar prej nauči, potem naj se pa zopet oglasi za kandidata, — če bi sploh še kdo po njem kdaj vprašal.

Narodno-napredni kandidat Hribar kar noče na dan s svojo naprednostjo. Silno je sicer zgovoren, na okrajnih shodih ljubljanskih čenča celo take stvari, ki nimajo s kandidaturom čisto nič opraviti, toda o svojem naprednem prepričanju ne črne niti besedice. Vemo, zakaj ne! Boji se, da bi si s tem odgnal bolj konservativne elemente v liberalni stranki, ki bi mu takoj prešli h Kregarju, kakor hitro bi se le oddaleč dotaknil vere, cerkve, zakona itd. In takih volilcev v liberalni stranki ni malo! Sicer je pa Hribar star hinavec! To oprezno taktiko: ne zameriti se, praktikuje že od nekdaj? In še celo navrže rad kaj vere, če misli, da se bo s tem komu prikupil. Pri neki priliki v dež. zboru mu je Tavčar zabrusil v obraz: mežnar!, ko se je poganjal z gorečnostjo, ki bi bila v čast kakemu Šusteršiču, za razširjenje verouka na realki. — Čudno, da še bandera ali neba ni šel nosit v Trnovo! Naprednjaki, res ponosni ste lahko na svojega kandidata!

Zmrznil je na Dovjem dne 9. maja kandidat neodvisnih kmetov za 3. volilni okraj kranjski. Sklical je bil shod volilcev — ne! samo svojih neodvisnih somišljenikov na Dovje. Udeležba ni bila posebno številna. Dobra tretjina je bila socialistov. Ko je neodvisni kandidat svoj govor odmolil, se je sodr. Rabič z Dovjega oglašil za besedo — pa je mu niso dali, češ, da ni somišljenik. Nato je prosil sodr. Dermota, ki se je rudi shoda udeležil, besede in jo je tudi dobil. Odločno je zavračal očitanja, ki jih je neodvisni kandidat naperil proti socialni demokraciji na Slovenskem; zlasti je obračunal z njim zaradi narodnostnega vprašanja. Konstatiral je pa tudi, da je po njegovih shodih po Gorenjskem smel biti navzoč vsak volilec in ne le socialni demokratje, ter da je smel vsak svobodno govoriti in ne je njegovi somišljeniki. Ker je neodvisni kandidat nato zopet podtikal socialni demokraciji stvari, ki

jih ni zagrešila, mu je odgovarjal zopet sodr. dr. Dermota, ki so mu navzoči volilci glasno pritrdjevali. Ko pa se je naš govornik še tretjič oglašil za besedo, da dokaže, s kakšnimi neresničnimi trditvami je neodvisni kandidat obsul našo stranko, mu je niso več dali — ker se niso upali, ker so se bali slišati resnico! Ko je nato šla kandidatura gospoda Čopa na glasovanje, sta se dvignili zanj — dve roki! Neodvisni kandidat je na lastnem shodu zmrznil... — Pred tem shodom se je pa vršil v Mojstrani pri Peričniku shod socialno-demokratskega kandidata sodruga dr. Dermote. Prostori v gostilni so bili polni poslušalcev, ki so z zanimanjem sledili izvajanjem govornika. Po poročilu kandidata so se oglašali razni volilci z interpelacijami in vprašanji — in vsi so dobili takoj zadovoljive in točne odgovore. Shod je trajal nad dve uri in je bil jako živahen. — Na Gorenjskem se je pač položaj tako zasukal, da se bo politični boj izvršil med klerikalno in soc.-demokratsko stranko. Liberalna stranka ali kaka neodvisna stranka se tod nikoli ne uveljavi. Začetek je storjen, delo se bo nadaljevalo, do zmage moramo priti tudi tukaj!...

Železniški uradniki ljubljanski so sicer sklenili, da bodo glasovali za Hribarja. Smešno. Tistih par uradnikov, ki so bili na shodu pač ne bodo odločevali o tem, koga bodo volili uradniki splošno. Kandidat železniških uradnikov je sodrug Etbin Kristan.

Slovenski delavci v Trstu in okolici! Ne ozirajte se na laži in obrekovanja, s katerimi blatijo narodnjaški agitatorji našo stranko, kajti tako hočejo samo škodovati pravični stvari delavstva. Ako želite v resnici, da bodo zavarovane vaše delavske in narodne koristi, tedaj glasujte kompaktno za kandidate socialne demokracije, kajti le ti imajo v resnici srce in voljo, pomagati tistim revnim slojem, katerim pripadajo, za katere in s katerimi delajo, trpijo in uživajo. Dan 14. maja mora biti dan zmage pravice, zmage življenja. Na delo tedaj!

Viharno zborovanje avstr. železniških uradnikov. Na zadnjem običnem zboru društva avstr. železniških uradnikov, ki se je vršil minulo nedeljo ob veliki udeležbi posameznih krajevnih skupin, se je razpravljalo o vprašanju, da li se priklopi ta uradniška organizacija, ki šteje 7000 članov drugim železničarskim organizacijam. — Podpredsednik Bastendorf je dejal, da privatna železniška podjetja mnogo slabše ravna s svojimi uslužbenci, kakor drž. železnice, vsled česar vlada med uslužbenci nepopisno ogorčenje. Če se priv. železniške uprave pravočasno ne podajo, je konflikt neizogiben. Uradniško društvo mora že sedaj misliti na najresnejši boj, zato se mora spojiti z ostalimi železničarskimi organizacijami. Večnega prosjačenja, beračenja in peticioniranja je uradništvo sita do grla. Viharno odobravanje je sledilo tem besedam. — Adjunkt Basten je bil na to predlagan predsednikom društva, čemur je nasprotovala struja, ki je proti združitvi z železniškimi uslužbenci. Predlagala je za predsedstvo penzioniranega adjunkta Fischeja, češ, da je ta kandidatura v očigled bojem, katerim se bliža uradniško društvo, oportunska. Ta motivacija, ki je izraz nedostojne bojazljivosti, je izzvala splošno ogorčenje, ki je končno udušilo opozicijo. Pri volitvah je prejel Bastendorf 244 od 351 glasov. — Občni zbor je sklenil ustanoviti v okvirju društvenega vodstva akcijski komitej, kateremu bo pripadala inicijativa v vseh, uradniške interese zadevajočih socialnih in gospodarskih vprašanjih.

Ljubljanski volilci!

Pridite

v nedeljo, dne 12. maja
ob pol 10. uri dopoldne

na

Volilni shod

ki bode

na vrtu „Narodnega Doma“.

DNEVNI RED:

Državnozbornske volitve.

Udeležite se tega shoda polnoštevilno!

Okrajni volilni odbor
jugoslovanske socialno-dem. stranke.

Socialni pregled.

Regulacija službenih prejemkov železniških uslužbencev. Železniško ministrstvo je izdalo odlok v katerem zvišuje uslužbencem od X. do VIII. razreda stanovanjščino za 20 %, onim od VII. do V.

razreda za 15 %, in sicer počenski s 1. aprilom. Dalje prejmejo volonterji in aspirantje za 1. 1907 enkratni znesek 120 kron; oni uslužbenci nižjih starih razredov, katerih priboljšek pri stanovanjskosti ne znese 120 kron, vsoto, ki manjka do 120 kron. — Odlok zvišuje tudi prov. uradnikom in slugam začetno in končno plačo in krajša obroke za njih avtomatično službeno napredovanje.

Strokovna organizacija gostilničarskih in kavararskih uslužbencev na Kranjskem. Bedni položaj je prisilil tudi gostilničarske in kavararske uslužbence, da si osnujejo strokovno organizacijo, kot najkrajšo in najzanesljivejšo pot v dosego svojih zahtev. Predložiti nameravajo gospodarjem tekom tega meseca nekaj najnujnejših zahtev. Predvsem za zvišanje plače, ki znaša 30, oz. 24 kron, dočim imajo uslužbenci te stroke v Trstu mesečnih 50 kron; dalje, nekaj zahtev glede hrane, ki je nedostatna in glede stanovanj, ki bijejo v obraz najpriprostejšim higijenskim predpisom. Pričakujemo, da bodo gospodarji pokazali toliko socialnega duha in ugodoli tem opravičenim in nujnim zahtevam uslužbencev.

Shodi.

Napovedani so:

Velik volilni tabor

je v nedeljo, 12. majnika ob 2. popoldne.

v Trbovljah

na vrtu gosp. Božiča.

Povabljeni so vsi kandidati laško-sevniško-brežkega volilnega okraja.

Pridite vsi!

Trboveljsko delavstvo.

*

Sv. Križ, v nedeljo, dne 12. t. m., ob 1. uri popoldne v gostilni Maganja.

Sv. M. M. spod., v nedeljo, 12. t. m., ob 4. uri popoldne v gostilni Bacco.

Rojan, v nedeljo, dne 12. t. m., ob 2½. uri popoldne v gostilni »pri dveh kronah«.

V Tržiču, dne 12. majnika ob treh popoldne v gostilni pri »Peljarju«. Govori državnozborski kandidat dr. Anton Dermota.

Hotederšica, 11. maja ob 7. zvečer.

Idrija, nedeljo 12. maja, veliki tabor.

Grahovo, 13. maja ob 7. zvečer.

Sovodnje. V nedeljo, 12. maja, ob 3. uri popoldne volilni shod. Govori sodr. Ropas.

Brastnik. V nedeljo, 12. majnika ob 9. uri popoldne volilni shod v gostilni gospoda Birtiča. Poročevalec sodrug Čobal.

Loka pri Zidanem mostu. Za nedeljo, 5. maja, sta sklicali Mosconova in Rošova stranka shode na Loku. Tudi mi smo nameravali ta dan napraviti zborovanje, a ko so naši ljudje slišali, da sta Moscon in Roš tukaj, so izrazili željo, naj gremo tja. To se je zgodilo. Baron Moscon ni mogel povedati ničesar, ker govori tako slovensčino, da se bogu usmili. Razumeti se je dalo le toliko, da bo prosil za nas in k temu bo tudi bog pomagal. Ljudje so pa odmigavali in so govorili, da bi bil ta gospod bolj potreben hiralnice, kakor pa državnega zbora. Gosp. Roš je mirno poslušal pod oknom. Sodr. Čobal se je pa oglasil za besedo in je žel veliko odobravanje. Glasovalo se ni o kandidaturi, ker so bili Moskonovci prepričani, da bi se odklonilo to kandidato. Potem smo sli pogledat h gospodu Rošu na shod. Povedal je tisto, kar se je naučil na pamet in kar lajna na vseh shodih. Za njim je popravljaj dr. Karlovšek. Ne eden, ne drugi ni naredil vtiska. Potem je govoril sodr. Čobal. Posvetil je klerikalcem. Liberalcem je povedal, da so socialni demokratje vedno dostojni v volilnem boju in ne napadajo osebnost; ako ima liberalna stranka še kaj dostojnosti, bode preklicala laži, ki jih ima v svojem oklicu. Govoril je še nekaj visokošolec Kramer. Potem je Čobal vprašal Roša, naj vendar pove, kaj dela v deželni zboru. Roš je povedal, da so dobili slovensko kmetijsko šolo, pa tudi to le s pomočjo soc. demokratov Resla in Schacherla. O kandidaturi se tudi tukaj ni glasovalo, po dvorani je pa zašumelo: 14. maja volimo rdeče! Živio Čobal! — Dr. Benkovič je tega dne strasil po Zidanem mostu.

Loka na Krasu. Po shodu v Sežani se je vršil tukaj ob 8. uri zvečer v prostorih sodruga Moderca št. 88 volilni shod, katerega se je udeležilo kakih 150—200 oseb. To je bil prvi shod, ki se je kdaj vršil pri nas, in za to gre čast samo socialni demokraciji. Vsi govore o delu za narod, toda vsaka stranka se je dosedaj le malo oz. nič brigala, da bi pojasnila tukajšnjim prebivalcem razna vprašanja. Bilo je vsled tega veliko zanimanje po celi vasi in zunaj dvorane je bila gruča domačih žensk in malih radovednežev. Kakor v Sežani, tako je govoril sodr. Regent tudi tukaj. Za njimi je govoril sodr. Kermolj. Na to sta se oglasila neki učitelj iz Sežane in neki tuk. trgovec, ki sta uprav po tržaskem receptu pričela blatiti soc. dem., češ, da je pojedla že ne vemo več koliko denarja delavcu ter sta delala agitacijo za najnovejšega kandidata popolnoma obrabljene sloge, po domače Gregorina. Sploh je bil namen teh dveh gospodov, ščuvati navzoče proti socialističnima

govornikoma. V par besedah mu je odgovoril sodr. Regent, ki pa vsled pozne ure ni hotel nadaljevati, pač pa je obljubil, da pride v kratkem pokazati kako zna delati soc. dem. v prid ljudstva. Ko je predsednik shod zaključil, so navzoči delavci se izrekli vsi za našega kandidata Kermolja, dočim je nekdo kazal pesti proti sodr. Regentu in Kermolju, češ, Vi ste proti kanonom, toda zahvaliti se imate tem, da bosta danes mirno spala. No, onadva pa nista samo mirno spala, pač pa sta tudi šla po vasi in se pozneje pogovarjala v družbi domačih delavcev in kmetov, katerim ne diši predobro brezpomembna sloga.

Dutovlje na Krasu. V nedeljo, dne 5. t. m., je priredila soc. demokracija tudi tu svoj volilni shod od 5. uri popoldne v gostilni Katarine Batič, katerega se je udeležilo kakih 100 oseb. Govoril je sodr. Kermolj, ki se je obenem predstavil kot naš kandidat. Tudi je bila njegova kandidatura skoraj soglasno sprejeta. Vsa znamenja kažejo, da niti naša vas ne zaostane v tem oziru za drugimi.

Umetnost in književnost.

Etbín Kristan: Ljubislava. Petdejanska drama v stihih. Izšla je v založbi L. Schwennerja v Ljubljani. Cena broširane knjige 2 K, elegantno vezane 3 K 20 v., po pošti 20 v. več. Ocenimo priobčimo.

Česa je volilcu treba?

1. Legitimacije in glasovnice.

Brez legitimacije ne bo nihče pripuščen k volitvi. Vsak volilec se mora pobrigati, da prejme legitimacijo, in če to neizgleda, izgubi, duplikat. Glasovnice se bodo sicer dobivale tudi na dan volitev, vendar je boljše z nje izpolnitvijo ne odlašati na zadnji dan.

2. Izpolnitev glasovnice.

Na glasovnico treba razločno napisati priimek in ime kandidata, njegov stan in bivališče, kakor je razvidno iz raznih socialno-demokratskih letakov. N. pr. za Ljubljano: **Etbín Kristan, pisatelj v Ljubljani**.

3. Ne zamenjati kandidatov.

Napisati treba na glasovnico socialno-demokratskega kandidata za dotični volilni okraj. Gledati je na to, da se pomotoma ne napiše kandidata nasprotnih nam strank ali pa socialno-demokratskega kandidata, ki kandidira v drugem volilnem okraju. Oboje nas pripravi ob glas.

4. Imenovanje zaupnikov!

Tekom tega tedna treba naznaniti okrajnemu glavarstvu za vsak volilni kraj dva do štiri zaupnike, ki imajo prost dostop v volilni lokal in ki smejo prisostvovati tudi skrutinju. Zaupniki morajo imeti volilno pravico v dotičnem kraju volilnega okraja. Odklonitev imenovanih zaupnikov od strani okr. glavarstva je nedopustna.

5. Imenovanje članov volilne komisije.

Polovico komisijskih članov imenuje občina, polovica okr. glavarstvo. Slednje se mora ozirati pri imenovanju na vse v poštev prihajajoče stranke, zato treba, če se še ni zgodilo, okr. glavarstvu nemudoma predlagati za vsak kraj komisijske člane naše stranke, ki morajo imeti volilno pravico v dotičnem kraju.

6. Volilna svoboda.

Kdor grozi s škodo na imetju, na dohodkih i. t. d. z namenom, da bi se volilec vzdržal volitev ali glasoval za kakoga določnega kandidata, se kaznuje s strogim zaporom do enega leta. Tako n. pr. je treba podjetnika ali delovodjo, ki bi grozil delavcu z odpustom, če voli socialno-demokratsko, takoj naznaniti državnemu pravdnstvu ali pa nam, in naj so grožnje še tako previdno izražene. Nepremišljenih ovadb seveda ni priporočati.

7. Jemanje legitimacij.

Kdor bi volilcu vzel legitimacijo ali legitimacije, ki jo prejme za drugo osebo, pravočasno ne izročil, se kaznuje. Vsak tak slučaj treba naznaniti drž. pravdnstvu.

8. Izpolnjevanje glasovnic po tujih agitatorjih.

Nihče ni opravičen tuje glasovnice samovoljno, to se pravi proti volji upravičenca, ali brez njegove vednosti in izrečnega privoljenja izpolniti. Kdor ravna nasprotno, se kaznuje z zaporom do 3 mesecev. Vsak slučaj treba drž. pravdnstvu takoj naznaniti.

Volilci!

„Slovenski Narod“ trdi v snočnji številki, da je sklenjen med socialnimi demokrati, klerikalci in Nemci kompromis za ožjo volitev, češ, da pojdejo vsi voliti Kregarja, in trdi, da so se tako dogovorili dr. Adler, dr. Šušteršič in Schwegel.

Ta vest je zlagana v volilne namene. O postopanju jugoslovanske socialno-demokratske stranke pri volitvah odloča edino izvrševalni odbor v Ljubljani, ki ni sklenil z nikomur kompromisa. Dr. Adler nas s svoje strani pooblašča na izjavo, da je vest glede njega zlagana.

„Slovenski Narod“ razširja take lažnjive vesti z očitnim namenom, da bi zbegal volilce. Odgovorite na to perfidno početje s tem, da glasujete složno za socialno-demokratskega kandidata in zagotovite soc. - demokratsko zmago resnice nad lažjo in nasilstvom.

Po zaključku lista.

Dunaj, 11. majnika. Snočnja „Narodova“ vest o kompromisu nesramno zlagana. Ne posegam v avtonomijo jugoslovanske stranke. Nišem z nikomur sklepal kompromisa.

Dr. Adler.

Volilnih upravičencev v Ljubljani je 6898, torej za 38 manj kot jih je bilo vpisanih v prvotnem imeniku. Nanovo vpisanih 361, 399 pa se jih je zbrisalo na podlagi vloženih reklamacij.

Klerikalci razpošiljajo sledeča vabila: Cenjeni gospod zaupnik! Vabimo vas na zaupni sestanek v nedeljo, dne 12. maja popoldne v Rokodelski dom. Pričetek točno ob 10. uri. Prinesite seboj glasovnico. Neobhodno potrebno je, da se udeležite tega sestanka. Vabilo velja le za vas samega! Ivan Kregar, dr. Pegan, Al. Kocmur. — Sodrugi nimajo kaj iskati na temu sestanku. Podpisani Kocmur ni na š. Kocmur.

Liberalni razgrajči nadaljujejo svoje surovosti. Po snočnjem Hribarjevem shodu v Vodmatu je neki Buta udaril železničarja Gruma tako, da je bil hipoma krvav in je padel na tla. Obč. svetnik Turk in mesar Černe sta napadla sodruga Poglaja in ga udarila po glavi. Treba je bilo žandarmerije. Policija ni hotela takoj posredovati! Taka je magistratska taktika!

Nič ni res, kar ugovarjajo socialni demokratje Hribarju. Hribar je vzoren župan, vzoren Slovenec, vzoren Slovan, vse drugo je postransko. In zaradi te njegove vzornosti naj ga voli višji in nižji, delavec in kapitalist: saj bo to tudi vzoren poslanec, ki bo zastopal koristi vseh slojev tako, da bo koza cela in volk sit. Če to ni čarovnik, pa nočemo nič! — Mi pa, ki na čarovnike že davno ne verjamemo, pravimo: radi bi vedeli, kako bi zastopal Hribar interese delavca in kapitalista z isto odločnostjo, kadar pride na vrsto vprašanje o zakonu glede osemurnega dela, glede omejitve nočnega dela, dela otrok, žensk in glede starostnega zavarovanja delavcev. To bi radi vedeli, kajli silno smo nezaupni proti Hribarju, ko vemo, kako je izdal interese privatnih uslužbencev.

Mi namreč, gospodje liberalci, pokladamo glavno važnost na socialne reforme, — te so pred vsem nujne — vse drugo je nam postransko in lahko še nekoliko počaka. Ne zgražajte se radi tega nad nami vi, ki ste vsak dan belega kruha pijani!

Trst. (Izjava.) Današnja »Edinost« objavlja poročilo o volilnem shodu, ki je bil zadnje nedelje v gostilni »Mirabello«. Lažnjivo se dotika mojega govora in mi podtika, da sem obsipal slovensko narodno stranko s »farabuti« in »figure porche«. »Edinost« laže in nesramno obrekuje. Še na nobenem shodu nisem rabil teh izrazov, pa tudi v »Mirabellu« ne. Na tem shodu sem pač ostro kritiziral italijansko liberalno stranko, ker rabi v svoji agitaciji nesramna sredstva terorizma in korupcije, pobira volilcem glasovnice, jim jih trga iz rok in plačuje že danes po 30 K zanje. Ako se čutijo gospodje narodnjaki s temi izvajanjti užaljene, bi pač moral misliti, da rabijo sami podobna sredstva. Nisem tega trdil. A če je tako, naj veljajo moje besede tudi zanje. Josip Petejan.

Za šalo. »Edinost« je pisala, da so sklenili narodnjaški delavci ustaviti dne 14. maja stavko, ker jih hoče neka stranka terorizovati. Temu pripomnimo, da so politično stavko za 14. maj sklenile strokovne organizacije, in da se je temu sklepu upiralo tisto pičlo število neorganiziranih, ki se »Edinost« trga zanje. Terorizirala pa strokovna organizacija ni nikogar in tudi ni zahtevala da se mora delo za ta dan za vsako ceno opustiti. Če »Edinost« sedaj zabrača, je to le dokaz, da je popolnoma nepoučena ali pa polna neprosto voljnega humorja, ali pa oboje.

„Rdeči Prapor“ izvod po 10 v se dobiva v Ljubljani v tabakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, dr.ž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Sešark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstain, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovske ulice 1. — **Kranj**: Karol Florian, knjigarna. — **Jesenice**: Jakob Mesar št. 101. — **Treš**: Lavrenčič, Piazza Caserma. — **Treš Rojano**: Močnik, tabakerna. — **Gorica**: Krebelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. Schwarz, Šolske ulice. — **Roka**: Ricardo Camera, Corso 16.

Glavno ravnateljstvo „PRAHE“

najstarejše češke vzajemne zavarovalnice za življenje in rente usoja se častitemu p. n. občinstvu uljudno naznanjati, da je otvorilo za

Kranjsko, Štajersko, Koroško
Goriško, Istro in Dalmacijo.

generalni zastop v Ljubljani

ter poverilo vodstvo večletnemu zavarovalnemu uradniku, gospodu

Josipu Florjančiču.

P. n. občinstvo se uljudno naproša, da se izvoli v vseh slučajih življenjskega zavarovanja obratovati neposredno na omenjeni

generalni zastop

ki bode rade volje dajal vsa pojasnila.

Glavno ravnateljstvo zavarovalnice

„Praha“ v Pragi.

*Putniki v Ameriko
kateri želijo dobro, po ceni in
varnosti potovati naj se obrnejo
na
Simona Simetelka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Vsakovrstna Pojasnila dajo se brezplačno.*

Vsaka ponaredba in ponatisek je kazniv.
Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—36

Thierryeva certifikatna mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

Sodrugji! Dne 14. maja vsi na volišče.

!! NAZNANILO !!

P. n. slav. občinstvu uljudno naznanjam, da se moja (popreje PR. IGLIČ v Ljubljani)

Akcidenčna tiskarna

ne nahaja na Glavnem trgu št. 11, temveč

v Židovskih ulicah št. 4 v Ljubljani.

Kdor želi torej poceni tiskovine, naj jih naroča direktno iz prve roke, in sicer pri

L. PEVALEKU (popreje Fr. Iglič)

Akcidenčna tiskarna in trgovina s papirjem

LJUBLJANA, Židovske ulice 4.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje najverjela dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenite, etikele, bolete, časopise, knjige, brošure, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadružne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavilke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno. V isti založbi je izšla tudi času primerna knjižica v **drugi, pomnoženi izdaji**

Novi državnozborski volilni red.

Naznanilo in priporočilo.

Podpisana si usojam naznaniti slavnemu občinstvu, osobito pa n. gg. železničarjem in delavstvu sploh, da sem prevzela občeznano

gostilno „pri Anžoku“ v Spodnji Šiški št. 9

in se priporočam za mnogobrojen poset. Točijo se različna vina in pivo. Gorka in mrzla jedila ob vsakem času. Postrežba točna. Cene nizke.

Vabim vse dosedanje, kakor tudi nove goste, ker bodo točno in kar najbolje postreženi.

Z najodličnejšim spoštovanjem

Ivanka Egger, gostilničarka.

Vsako nedeljo in praznik popoldne v salonu ples.

P. n. društvom je na razpolago prostoren salon, primeren za zabave, veselice, shode i. dr., kakor tudi več stranskih sob za manjša sestanke, seje i. t. d.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855. pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodnih in steklenicah.

Sterilka telefona 210.

RODEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

45. šte. v.

V Ljubljani, v ponedeljek, dne 13. maja 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rodečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rodečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice šte. 8/I.

DELAVCI!

Hribar je kandidat kapitalistov.

Hribar je kandidat stranke, ki delavstvu ni privoščila volilne pravice in mu je tudi sedaj ne privošči.

Hribar je kandidat zemljiških špekulantov in stanovanjskih oderuhov, ki pode delavstvo ven iz mesta.

Kregar je kandidat veleposestniških klerikalcev.

Kregar je kandidat stranke, ki delavcu ne privošči mesa in kruha.

Kregar je kandidat stranke, ki hoče delavstvo zadržati v napredku.

Noben zaveden delavec ne bo volil ne liberalnega, ne klerikalnega delavca! Nihče ne bo pljuval v lastno skledo!

Kandidat delavcev je:

ETBIN KRISTAN!

Volite vsi

ETBINA KRISTANA!

Slovenskemu ljudstvu!

Volilci!

V torek, 14. maja 1907, stopili bodo avstrijski državljani na volišče, da izvolijo svoje zastopnike za novi, ljudski parlament, ki bo sedaj prvič sestavljen na podlagi splošne in enake volilne pravice. Prišel je čas, da izreče slovensko ljudstvo svojo besedo o upravi naše države in da izreče svojo besedo tudi o političnih strankah, ki so krive neznoznega gospodarskega in političnega življenja slovenskega ljudstva.

Ponujajo se Vam različne stranke, da volite njihove kandidate poslancem. Kakšne so te stranke in kdo so tisti, ki se Vam ponujajo za zastopnike?

Klerikalna ali Slovenska ljudska stranka je zastopala že doslej slovensko ljudstvo na Dunaju. Z njenimi dosedanjimi vspehi slovensko ljudstvo ni zadovoljno. To je stranka veleposestnikov in graščakov, ki so se zvezali z duhovniki. Glavna naloga te stranke je, da zastopa carinsko politiko, ki varuje interese veleposestnikov in graščakov s tem, da zapira državne meje in onemogočuje uvoz tujih pridelkov. Posledica tega ravnanja je, da se neprestano draževsa živila, ki jih potrebuje siromašno slovensko ljudstvo za svoje vsakdanje življenje. Delavec, mali kmet, obrtnik in sploh vsi, ki si morajo služiti svoj vsakdanji kruh z rokami ali pa glavo, morajo plačevati vedno več direktnih in indirektnih davkov samo zato, da mala peščica veleposestnikov in kapitalistov spravlja v svoj žep vedno večje dobičke in se tako bogati na račun ljudstva. Ta politika je protiljud-

ska. Glavni voditelji te stranke so graščaki in ti so v prvi vrsti: Šuštersič, Povše, Šuklje i. t. d.

Vojaščina velja v naši državi največ. Največ davkov in revščine izvira iz militarizma. In tu je zopet naša klerikalna stranka, ki se goreče poganja za večje izdatke v vojaške namene. Voditelj te stranke dr. Šuštersič se je zavzemal jako goreče za nove topove, za zvišanje vojaštva in za vojno morarico. Od militarizma pa nima pričakovati slovensko ljudstvo ničesar drugega kakor nova bremena in še večje suženjstvo. Tudi v tem oziru je klerikalizem protiljudski!

Slovensko ljudstvo se trumoma izseluje v Ameriko, ker nima doma več kruha. Graščaki in veleposestniki kot voditelji klerikalne stranke so prišli do izpoznavanja, da bi imeli lahko še večje dobičke, če bi mogli ustaviti to izseljevanje, ker bi imeli potem doma več in cenejših delavnih moči. Mali kmetje, posli naj bi se jim izročili na milost in nemilost. Zato hočejo imeti postavbo, ki bi prepovedovala vsako izseljevanje, s čemer bi bili prizadeti posebno zadolženi kmetje.

Pojavljajo se med Vami kandidati te stranke, ki Vam obljubujejo, da bodo odpravili davke. To je politično sleparstvo. Nihče ne more odpraviti davkov, ker bi potem država ne mogla več obstati. Davki se dajo le pravičnejše razdeliti. Naša klerikalna stranka ni storila drugega, kakor da je povišala plačo duhovnikom. 9 milijonov novih davkov se je s tem naložilo delavstvu in kmetom. Ali je bilo tega treba? Saj ima cerkev sama velikansko premoženje, cerkev je sploh največji bogataš v naši državi. In vendar plačuje država vsako leto velikansko svoto, okroglih 150 milijonov v tzv. verski zaklad iz žepov ljudstva, zato da more višja duhovščina, škofje, nadškofje in kardinali živeti sijajno in razkošno. Če se je hotelo odpomči revščini vaških kaplanov, naj bi se potrebna svota odvzela od milijonov velikanskega cerkvenega premoženja.

Vsa boljša zemlja, posebno pa gozdovi, v kolikor niso v rokah klerikalnih veleposestnikov in graščakov, ima verski zaklad. Ta zemlja naj bi se razdelila med revne in zadolžene kmete.

Klerikalna stranka je pa tudi še v drugih ozirih protiljudska. Ona stremi za tem, da se poslabšajo in odpravijo šole. To zaradi tega, ker upa, da bi neuko in nevedno in vsled tega še bolj siromašno slovensko ljudstvo, še udanejšje kakor doslej služilo oderuhom in špekulantom.

Klerikalna stranka je v nekaterih okrajih postavila za kandidate tudi ljudi, ki so reveži ne le gospodarsko, temveč tudi duševno. Ti ljudje so odvisni od voditeljev te stranke, so le njihovo slepo orodje, s katerim varajo in slepe ljudstvo, da bi ne izpregledalo njihovih protiljudskih namenov.

Ne volite tedaj, volilci, protiljudskih in neiskrenih kandidatov klerikalne stranke!

Pa tudi liberalna stranka vam ponekod usiljuje svoje kandidate. Liberalizem je tako propal, da si ne upa s svojim pravim imenom več na dan. Nastopa pod imeni kakor: narodno-napredna stranka, neodvisni kmetje, narodnjaki, narodna stranka i. t. d.

Vsi ti kandidati so zastopniki kapitala, ki odločno stremi za tem, da se preprečijo socialne reforme za ljudstvo. Oni so bili, ki so se do

zadnjega upirali splošni in enak volilni pravici, zato, ker se boje za svoj žep. Oni so, ki vedno kriče o narodnosti, pa ne mislijo pri tem drugega kakor na to, kako bi še čvrsteje kapitalistično usužnjili slovensko delavno ljudstvo.

Tudi liberalna stranka je protiljudska. Svoje prave kapitalistične namene zakriva s tem, da surovo in neotesano napada posamezne duhovnike.

Liberalci so proti socialnim reformam, ki naj bodo v prid slovenskemu ljudstvu v obče. Liberalci niso nič drugega kakor politični mešetarji, ki ne poznajo drugega kakor žep. Narodnost jim je le fraza in slepilo za lahkoverne ljudi. S svojimi dejanji so to že mnogokrat dokazali, kakor so tudi očitno že izjavili, da so stranka ljudi, ki zastopajo veliki kapital.

Dasi dobro vedo, da jih ljudstvo ne mara, so vendar po nekaterih okrajih nastavili kandidate. To so storili vsled tega, da na tistem varujejo interese veleposestnikov in graščakov, kateri zopet natihoma varujejo interese kapitala. S svojimi kandidaturami hočejo le odvrniti ljudstvo od socialističnih kandidatov, ker vedo, da je socializem edini resni in nevarni nasprotnik obeh in posebno še klerikalizma.

Kričavi boj med liberalci in klerikalci je umeten, ker jim ne gre za ljudstvo in njegove koristi, temveč za posamezne osebe in pa zato, kdo naj vlada: graščak ali pa velekapitalist!

Ljudstvo ne mara in ne potrebuje ne enega ne drugega!

Ne volite tedaj zavratnih liberalcev!

Ne volite klerikalnih graščakov in njihovih podreptnikov.

Kaj zahteva ljudstvo?

Slovensko ljudstvo zahteva 1. narodno avtonomijo, da hode moglo samo odločevati v svoji usodi, svojih davkih, svojih šolah, o svoji upravi brez tujih uradnikov. Ono zahteva skratka: Zjedinjeno Slovenijo!

2. Zahteva socialno reformo kakor zavarovanje za starost in onemoglost za vse delavce, uslužbenec, male kmete in posle, sirote in vdove.

3. Pravično razdelitev davkov, odpravo indirektnih in zemljiških davkov, pa uvedbo progresivnega davka, to je davka, ki se ravna po bogastvu. Če nima kapitalist in veleposestnik pravico ljudstvo izkoriščati, naj ima tudi dolžnost plačevati svojim dohodkom in premoženju primerne davke.

4. Zemlja in gozdovi verskega zaklada naj se razdele med ubožne in zadolžene male kmete in kočarje.

5. Šola bodi brezplačna in svobodna, da more študirati tudi sin delavca in kmeta. Laž je, če trdijo klerikalci in liberalci, da sta delavec in kmet že sedaj preveč učena. Vedno več se moramo učiti, če hoče ljudstvo napredovati in boljše živeti.

6. Da se zmanjša davčna bremena ljudstvu, se mora stremeti po tem, da se nadomesti stalna armada z ljudsko brambo. Za sedaj že pa se mora odločno zahtevati skrajšanje vojaškega

Sodrugji in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

službenega časa in pa omejitev vojaških vaj.

7. Da more priti ljudstvo do vlade in samouprave, se mora uvesti splošna in enaka volilna pravica tudi za deželne zbornice in za občine. Ljudstvo zahteva politične enakosti!

Ljudstvu naj se da svoboda, da more neovirano napredovati v omiki in kulturi. Kulturna sredstva sploh naj postanejo neodvisna in svobodna.

Opravijo naj se vsi izjemni zakoni, po katerih ima gotova vrsta ljudi več pravic kot pa ostalo ljudstvo.

To in še mnogo več je treba, da se more osvoboditi slovensko ljudstvo. Da se pa to doseže je treba, da pokaže sedaj vsakdo, ki je za ljudsko in je proti klerikalni in liberalni politiki graščakov in kapitalistov, da voli svojim zastopnikom v novi ljudski državni zbor može iz ljudstva. Samo socialna demokracija je resnično ljudska in resnično slovenska stranka, samo ona pove odkrito in naravnost, kaj hoče in da je njen namen doseči **ljudsko v l a d o**.

Slovensko ljudstvo!

Prebudi se iz dolgoletnega spanja in spomni se časov, ko so graščaki in škofje z železno in razbeljeno krono kronali izvoljenca slovenskega ljudstva, kmetskega cesarja, Matija Gubca.

Volilci! Ne dajte se motiti s praznimi besedami klerikalne ali liberalne stranke, temveč oddajte solidarno svoje glasove kandidatom socialne demokracije, možem iz ljudstva, in sicer:

na Kranjskem:

Volilni okraj: mesto Ljubljana: *Etibn Kristan, pisatelj, Ljubljana.*

Volilni okraj: Ljubljanska okolica: *Josip Petrič, državni železniški strojevodja, Ljubljana.*

Volilni okraj: Radovljica, Tržič, Kranjska gora: *dr. Anton Dermota, odvetniški kandidat, Ljubljana.*

Volilni okraj: Vrhnika, Logatec, Idrija, Cerkljica: *Josip Kopač, delavski tajnik, Trst.*

Volilni okraj: Litija, Višnja gora, Radeče: *Ivan Cankar, pisatelj, Dunaj.*

Nemški volilni okraj: Kočevje: *Ignjat Sitter, rudarski tajnik, Trbovlje.*

na Štajerskem:

Volilni okraj: Sodni okraj Maribor, severno od Drave: *Viktor Kukorec, obrtnik, Ljutomer.*

Volilni okraj: Sodni okraj Maribor, južno od Drave: *Vinko Vidmar, blažajniški uradnik, Gradec.*

Volilni okraj: Sodna okraja Ptuj in Ormož: *Vinko Vidmar, blažajniški uradnik, Gradec.*

Volilni okraj: Sodna okraja Celje in Vransko: *Vinko Vidmar, blažajniški uradnik, Gradec.*

Volilni okraj: Sodni okraji Rogatec, Šmarje in Kozje: *Miha Čobal, vodja konsumnega društva, Zagorje.*

Volilni okraj: Sodni okraj Brežice, Sevnica in Laški trg: *Miha Čobal, vodja konsumnega društva, Zagorje.*

Volilni okraj: Sodni okraji Marenberg, Šoštanj, Slovenji Gradec in Gornji Grad: *Vinko Vidmar, blažajniški uradnik, Gradec.*

na Koroškem:

Volilni okraj: Borovlje, Dobrlaves, Železna Kaplja, Pliberk: *Etibn Kristan, pisatelj, Ljubljana.*

na Primorskem:

a) Goriško:

Volilni okraj: Goriška okolica: *Fran Milost, časnika, Gorica.*

Volilni okraj: Ajdovščina, Komen, Sežana: *Vinko Kermelj, uradnik pekarske bolniške blažajne, Trst.*

b) Trst:

Volilni okraj: Trst, zunanja okolica: *Anton Jernejčič, uslužbenec o. kr. glavnih skladišč, Trst.*

c) Istra:

Volilni okraj: Buzet, Labinj: *Pavel Bucić, rudar, Labinj.*

Volilci! Uprite se klerikalnemu jerobstvu, politiki graščakov in veleposestnikov.

Odločno zavrnite lažiliberalizem in politične spekulante.

Volite ljudsko! Volite napredno in socialistično!

V boj proti temi in suženjstvu in reakciji! Do zmage!

Izvrševalni odbor J. S. D. S.

Volilci! Glasujte:

Proti klerikalni reakciji!

Proti liberalnemu terorizmu!

Proti tercijalstvu!

Proti surovosti!

Protestirajte proti vpeljevanju barabstva v politiko!

Glasujte povsod za kandidata jugoslovanske socialno-demokracijske stranke!

Kdo bo volil jutri Kregarja?

Čigav kandidat je Kregar?

Kdo ga je postavil? Ali ljubljansko delavstvo? Ali uradniki in uslužbenci? Ali obrtniki? Kaj še? Kregar, ki je po svoji pasarski obrti popolnoma v rokah duhovščine, je **kandidat duhovščine**, po njenem naročilu ga je postavila Šušteršičeva advokatska kancelija. Sam sicer na vse krpelje taji, da je klerikalec, na vso moč se otepa tega imena, ker dobro vé, da je za kandidata tako priporočilo v sedanjih časih pogubonosno, v časih, ko človeštvo noče prenašati jerobstva in nadvlade posameznega stanu. Toda vse to bojazljivo tajejanje mu ne pomaga prav nič! Ali smo že kdaj čuli iz njegovih ust obsodbo nezaslišane zlorabe vere v politične svrhe, ki se godi po naših cerkvah, izpovednicah in prižnicah? Ali se je izrekel kdaj za ločitev cerkve in države, kakor so jo izvedli na Francoskem in kakor jo je že Krist zahteval, rekoč: Dajte cesarju (t. j. državi), kar je cesarjevega, in bogu, kar je božjega? Ali je izjavil kdaj, da se odzame šola, ki je že po svojem bistvu povsem posvetnega značaja, slehernemu cerkvesemu vplivu in da se uvede civilni, t. j. državni zakon. O vsem tem se je Kregar zaval v trdovraten molk. Razumljivo je, zakaj! Kot hlapec klerikalne stranke mora Kregar slepo ubogati stranko, samostojne politične misli ne sme imeti. Pri klerikalcih je sploh tako, da navadni prostaki ne smejo samostojno misliti, to opravijo za nje drugi. Klerikalci prenašajo svojo dogmatiko in slepo vero v nezmotljivo avtoriteto, ki so jo vajeni v veri, tudi na politično polje. Škof misli za vse, ostali smejo in morajo le ubogati. Ali pa ni prav tako nesmiselno, da naj kdo drug zame misli, kakor je abotno, da kdo drug zame je ali pije? —

Kregar in žep volilcev.

Ne mislimo očitati Kregarju — kakor bi se dalo z naslova sklepati — nepošteno dejanje! Ne vemo zanj in tudi državni pravdniki nismo. Ali na nekaj družega hočemo opozoriti. Vsem ljubljanskim volilcem je še dobro v spominu, kakor bi se bilo včeraj zgodilo, da je klerikalna stranka v državnem zboru glasovala za zvišanje duhovske kongruie in s tem požrla davkoplačevalcem celih **devet milijonov**. In dejali so: duhovni so potrebni tega zvišanja. Dobro! Če so potrebni, naj se vzame višjim cerkvenim dostojanstvenikom, ki se kar kopljejo v bogastvu. Naj se vzame tem neregularnim naslednikom revnih apostolov in naj se da nižji duhovščini. — Prav tako dobro store volilci, če si zbudite spomine, da je klerikalna stranka dovoljevala leto za letom, da je država jemala iz žepa davkoplačevalcem srebrne vsote, in jih metala v verski zaklad, iz katerega se plačujejo uradniki čez vse mere bogate cerkve. In ta darila niso mačeje solze, tekom časa se jih je nabralo za ogromno vsoto sto in petdesetih milijonov. Za toliko je žep davkoplačevalcev po neutrudljivem prizadevanju klerikalne stranke lažji. — Klerikalna stranka meče leto za letom na stotine milijonov militarizmu v žrelo, vsako leto dovoljuje državi atentat na ljudski žep v zadostitev teh krvavih «potreb». Kregar, ki je tej neljudski stranki zapisan, bo moral, tudi če ne bi hotel, glasovati, da se vrže na stotine milijonov ljudskega denarja za topove, vojne barke in druge

take nepotrebne reči. Če primeš klerikalca zastran takih protiljudskih dejanj, se ti izgovarja, da se vrne obilo tega denarja nazaj med ljudstvo, predvsem med obrtnike, ki izdelujejo vojaške potreščine. Ne glede na to, da ljudje, četudi niso vojaki, ne letajo ravno nagaj naokrog, da se pr-tako oblačijo in obuvajo in hranijo, je ta razlog nesramna klerikalna laž, kajti preklicano malo kanonov in vojnih ladij se izdelava v delavnici ljubljanskega obrtnika. Kar vprašajte ljubljanske obrtnike, ti vam bodo povedali, kaj imajo od vojakov, za katere razsipajo klerikalci milijone ljudskega denarja.

Kregar in drago meso, drag kruh in drago mleko.

S klerikalno stranko pa ima ljubljansko prebivalstvo, delavci, uslužbenci in uradniki prav tako kakor obrtniki še druge neporavnane račune. Kdo je kriv neznosne draginje mesa, ki tare vse ljubljance brez izjeme in ki utrjava vsem slojem to najvažnejše živilo človeškega organizma. Poleg prekupcev, ki si za svoje gospodarsko popolnoma neproduktivno delo jemljejo iz žepa konsumentov bogato plačilo, poleg liberalnih mesarjev, ki ceno mesu takoj vzdignejo, čim poskoči cena živine, ki je pa nikoli ne znižajo, če pade cena živini še tako navzdol, dalje poleg liberalne klike na magistratu, ki svojo dolžnost do ljubljanskega prebivalstva na ta način izvršuje, da vse to mirno in s prekrizanimi rokami opazuje, ni nihče drug kriv te neznosne draginje mesa kot klerikalna stranka, ki je zaprla naš trg tuji cenejši živini — na korist graščakov in velikih posestnikov. In še nedavno tega se je odrezal neki klerikalec na shodu v idrijskem volilnem okraju, da morajo klerikalci tirati cene mesa tako visoko, da bo kilogram stal 2 kroni. In s takimi predrznimi obljubami stopa klerikalna stranka pred ljubljanske volilce. — In moka, tudi ta se bode po zaslugi klerikalne stranke podražila na 35 vinarjev. In če še omenjamo nesramno hujskanje, s katerim je klerikalna stranka hotela ljubljancem zdražiti mleko, in česar ljubljanci še sedaj pozabiti ne morejo, je slika te hinavske protiljudske stranke v glavnih obrisih dana.

Kdo bi torej volil Kregarja?

Volil ga bo vsak, kdor si želi popolno vladu duhovščine, kdor bi rad meta svoj pičli denar za cerkve, kanone in barke, kdor hoče zdražitev mesa, kruha in mleka, kdor glasuje za Kregarja, glasuje za vse to; in ker je v Ljubljani takih nespa-metnih ljudi preklicano malo, se nima Kregar jutri nadajati drugih glasov, kot glasov šenklaške gospode, frančiškanskega kloštra in lemenata.

Nemško-liberalno-klerikalna zveza ali Hribar pri deželnem koritu.

Zmerjajo se pijano med seboj. Očitajo zločine in prav po klerikalno se koljejo, ti čedni in spodobni kumpani. Toda vse to zmerjanje, očitanje in klanje je nekaj spektakel za sport; kakor hitro jim stopi pred oči prijazna podoba globokega deželnega korita, postanejo edini in složni, pozabijo na to, kar je bilo, in v bratski vzajemnosti zajemajo iz korita. —

Huda elementarna katastrofa, ki je zadela Ljubljano l. 1895, jo je potresla v vseh nje temeljih. Za državo je nastala dolžnost, da zmanjša po potresu povzročeno bedo, in tej dolžnosti se je država — sicer v nezadostni meri — odzvala. S podporami, brezobrestnimi in tri odstotnimi posojili je obdarila deželno mestno upravo ter posameznike. Da dežela in mesto nista mogla priskočiti bednemu prebivalstvu, je bilo več kot naravno, saj sta bila sama prav tako ali pa še v večji meri po potresu oškodovana kot posamezniki.

Vendar je bil deželni zbor kranjski družega mnenja. Z zakonom iz l. 1896 je odpustil deželne doklade od hisnega davka za prvih pet let tistim hisnim posestnikom, katerim je dovoljena davčna prostost za 18, oz. 25 let, pod pogojem, da je stavba dovršena do 23. junija 1900. — Večjih ugodnosti je zahteval v dotični seji dež. zbora Iv. Hribar; po njegovem naj bi se oprostili deželnih doklad poslopja isto dobo, kakor so oproščena od drž. hisnega davka. Ta predlog pa je dež. zbor odklonil, ker ni verjel Hribarjevimi besedami, da bi odpis deželo stal le 350.000 K.

Sredi l. 1900 je potekla doba, v kateri se je dalo pridobiti pravico do davčne prostosti. Država jo je podaljšala do l. 1905 in kasneje do 2. jul. 1908 odnosno do 1910. Takega podaljšanja pa deželni zbor l. 1900 ali 1901, ko je bil za to skrajni

čas, ni sklenil, dasi obstrukcija tedaj še ni polnila deželnozborske dvorane.

Veliko za čudenje je zavladovalo po Ljubljani, ko se je deželni zbor 1. 1905 povrnil na staro vprašanje in odpušil deželne doklade hišnim posrednikom za isto dobo, v kateri uživajo od strani države davčno prostost. Zlasti veselo je presenetil ta deželnozborski sklep ljubljanske novohišarje, saj je vsak prejel nepričakovano deželno darilo zato, ker ima hišo, darilo, ki jim je zleto naravnost v žep: stanovanja se vsled tega sklepa niso prav nič scenila, vzlic sklepu so rasla in rasla vedno vidno višje in višje.

Na to darilo prizadeti krogi niso računali, računali pa so nanj povzročitelji deželnozborskega sklepa. Predlog je izšel od posl. Hribarja; podprli so ga koj vsi poslanci-novohišarji. Tiso vedeli, kaj si s tem sklepom izgovore. Na zunaj so seveda pravili, kakšno podporo so preskrbeli revnim hišnim gospodarjem, ki jim je potres požrl lep del imetja.

Kdo pa so tisti revni hišni gospodarji, to je sedaj znano. To so različni Gorupi, Deghengiji, Zupančiči, Hribarji, Dolenci, Predoviči, Pogačniki, Bambergi, Urbanci, Auri i. t. d. Tudi »revno« podjetje »Union« najdes med njimi. Zato malo pa je med njimi takih, ki jih je potres spravil na kant.

Tej družbi bi morala dati dežela darilo, ki se taksira na približno dva milijona kron, ki pa se bo tekom treh prihodnjih let nedvomno še zelo povišala.

Te vsote deželni zbor ni poznal, ko je storil lahkomišeln svoj sklep. Le Hribarju se je moralo sanjati, da ne bo majhna, kajti izračunal si je bil, da bo znašalo darilo, ki si ga je sam s tem predlogom izposloval dvajset do petindvajset tisoč kron.

Toda, ipak, deželni odbor se je uprl in noče z ozirom na deželne finance zvišiti deželnozborskega sklepa. Hud strah je obšel novohišarje, da jim uide, kar so že skoro imeli. Hud strah je obšel tudi Hribarja in zato pritiska na deželni odbor, da bi sklep izvršil. — Odobravati je nastop dežel. odbora, odobravati njegovo opozicijo proti samopašnosti Hribarja in njegovih kapitalističnih opredeljenost v deželnem zboru. Seveda če pomislimo, da sedita v deželnem zboru dva starohišarja, ki se jezita, da po deželnozborskem sklepu nanje prav nič ne odleti, se te naše simpatije do deželnega odbora ohlade na ledišče.

Kakor smo videli, je deležen darov na podlagi famoznega Hribarjevega sklepa le tesen krog hišnih gospodarjev v Ljubljani, ki pripada skoro brez izjeme kapitalistični družbi. Nastane vprašanje, odkod se bode vzel denar za izplačanje tega bogatega darila. Doklade na direktne drž. davke so na Kranjskem že skoro 20 let enake in bodo take ostale: agrarcev, industrijcev, trgovcev to darilo Hribarju in kumpanom, ne zadene. Plačati pa bodo morali ta darila oni sloji, ki prispevajo v kakršnibodijobliki indirektno v deželno blagajno. In to je predvsem proletarijat. Proletarijat bo trpel to, kar naj prejme izvestna kapitalistična družba.

Tu ne drži ugovor, da je imel Hribar s svojim predlogom namen povzdigniti stavbarstvo v Ljubljani. Ako bi mu šlo za to, bi bil moral Hribar dotični predlog staviti že 1. 1900, ko produkcija stavb in stanovanj ni šla kljub davčnim ugodnostim od strani države prav nič od rok. Ali, ljudje božji, Hribar 1. 1900 vendar še ni mogel imeti preporeda Ljubljane tako nasrcu — saj še ni bil zgradil svoje palače. —

Tako se gospodari pri nas z javnim denarjem, z denarjem, ki ga nosi ljudstvo v javne blagajne. Koliko časa se bo to godilo? Dokler ljudstvene treščil liberalne in klerikalne klike ob tla! Jutri se ponuja za obračun s kapitalističnimi parasi. Zatorej vsi na volišče za **Elbina Kristana**, kijeposvojem socialno-demokratskem programu kandidat ogromne večine ljubljanskega prebivalstva.

Na adreso slovenskega uradništva!

Izpregovoriti hočemo resno besedo tudi Vam, slovenski uradniki, ki tvorite po sedanjih strukturi našega naroda pretežen del onega sloja, ki ga imenujemo slovensko inteligenco. Globok, toda umeten in nepremostljiv prepad Vas loči še sedaj od nas slovenskih delavcev, ki smo Vam bratje po rodu in tovariši po poklicu. Resnica je, ki je ne ovirajo nobeni dozdevni argumenti in katero zakrivajo sedaj le še razni priizgojeni in pridobljeni predsodki, da spadata uradnik in delavec v isti razred sedanje človeške družbe, v razred delavcev, umskih in ročnih, v razred, ki stoji v neizprosni in neizogibni boju s kapitalizmom, in naj ga reprezentira privatni podjetnik, ali pa občina, dežela, država. Naravno bi torej bilo, in človek bi mislil, da ne more biti drugače, kakor da tvorijo uradniki in delavci eno samo armado, ki se bori

složno, in torej nepremagljivo, proti skupnemu sovražniku, za skupne interese. Pa kaj vidimo! Popolno desorganizacija čet, ki bi spadale skupaj, neumejanje skupnih ciljev, da, celo nevarnost nasprotujoče si tendence, preziranje in zaničevanje naravnega zaveznika.

Slovensko uradništvo! Ne nameravamo Vas danes prepričevati v Vaši zmoti; danes apeliramo na Vaše srce, na Vaše sočutje s trpinami. Spomni se ti, slovenski uradnik, onih bridkih let, ki si jih prebil kot dijak v mrazu in stradanju, v gmojni in duševni edinščini! Ne zavidamo ti tvojega današnjega kosa kruha, ki itak ni preobilen, ali ne odganjaj ni ti nas od polne skleda, iz katere zajemajo sedaj le nekateri, dasi bi bila dosti velika za vse. Spomni se svojega očeta, svojih bratov, svojih znancev, ki so po večini mali kmetje, mali obrtniki, delavci! Ali pa privoščiš njim boljše usode nego jim je sedaj?

Spomnite se, slovenski uradniki, svojih še nedavnih borb za življenje svojega položaja! Predstavite si, kako bi bilo Vam pri srcu, ko bi še ne imeli osemurnega dela, nedeljskega počitka, pokojnine i. t. d. Ali pa, da bi Vam hoteli te ugodnosti kdo zopet odvzeti! Planili bi pokoncu in država bi se stresla v svojih temeljih, miru ne bi bilo prej, dokler Vam ne bi vrnil, kar ste imeli. In vse to ste dosegli v težkih bojih, združeni v stanovske organizacije, brez razločka narodnosti in kakor vidite, tudi brez izgube narodnosti.

Isto, kar Vi že imate, hočemo tudi mi delavci, po istem stremimo in na isti način se borimo. In Vi? Vi nam očitajte naš boj, Vi nam oponašate naše internacionalne organizacije, Vi, ki bi nas morali najbolje razumeti!

Bridke besede nam silijo v pero in težka obtožba se dviga v naši notranjosti proti Vam, ki bi po svojem redu, po svojem položaju v sedanjih socialni družbi morali biti v naših vrstah, naši sobojnik, naši pomočniki, naši svetovalci.

Če pa že mislite, da ne morete biti z nami, ne bodite vsaj proti nam! Ne onečlašajte spomina na svoja mlada leta! Glejte, da se v zgodovini slovenske socialne demokracije ne bodo čitale besede: Slovenski uradnik je pomagel zadivževati slovenskega delavca v bedi in odvisnosti.

Volilci!

Okrog 1500 legitimacij in glasovnic ni bilo v Ljubljani dostavljenih. **Kdor ni dobil legitimacije in glasovnice**, naj gre sam po njo na magistrat in naj vzame kako dokazilo seboj. Dobi se jih lahko tudi še v torek. Ne puščajte legitimacij na magistratu, da se jih ne bo zlorabljal!

Volitve v Ljubljani.

Volilni lokalni socialno-demokratske stranke 14, odnosno 23. maja bodo naslednji:

I. volilni okraj, ki voli v veliki dvorani »Mestnega Doma«: gostilna pri Fabjanu (klet »Mestni Dom«);

II. volilni okraj, ki voli v šolski dvorani mestne dekliške osemrazrednice pri sv. Jakobu: gostilna g. Vetrta (pri Pocku) v Florijanskih ulicah;

III. volilni okraj, ki voli v telovadnici c. kr. realke: gostilna »pri Krakovčanu« na Valvazorjevem (preje Križevniškem trgu);

IV. volilni okraj, ki voli v dvorani otroškega vrta v bivši meščanski vojašnici v Trnovem: gostilna g. Gerčarja »pri Tostiju«, Cerkevne ul. 19;

V. volilni okraj, ki voli v telovadnici I. mestne deške ljudske šole na Ledini: gostilna »pri Znamnju« na voglu sv. Petra in Hradeckega ceste;

VI. volilni okraj, ki voli v telovadnici I. c. kr. državne gimnazije poleg »Narodnega Doma«: arena »Narodnega Doma«;

VII. volilni okraj, ki voli v šoli na Barju: gostilna »pri Pavšku« (preje »pri Andrejcu«) na Dolenjski cesti;

VIII. volilni okraj, ki voli v mestni ubožnici v Uematu: gostilna g. Bizjaka nasproti ubožnici.

Osrednji volilni lokal bo v upravnistvu »Rdečega Prapora« v Frančiškanskih ulicah št. 7.

Sodruge-volilce se naproša, da se zglašijo v pristojnem volilnem lokalu, predno odidejo na volišče in se zopet povrnejo, ko so oddali glasovnice.

Sodrugim kolesarjem ter oni, ki znajo kolesa voziti, naj se danes zglase v upravnistvu »Rdečega Prapora«.

Kolesarji-volilci naj pridejo na volišče s kolesi.

Brez odredbe volilno-agitacijskega odseka naj se med časom volitev noben sodrug ne po-deja v druge volilne okraje ali okoliše.

Brez potrebe naj se nihče ne mudi v osrednjem volilnem lokalu. Sploh so sodrugi zavezani,

brezpogojno pokoravati se odločbam posameznih odborov, kar je potrebno za vzdrževanje reda in discipline.

V volilnih lokalih naj se ne govori preglasno ali celo prepeva. Zahteva se, da se za časa volitev vsakdo kolikor mogoče vzdrži alkoholnih pijač.

Sodrugim nevolilcem naj se ravnotako zglase v volilnih lokalih.

Podrobnejša navodila se podado na konferenci, ki bo v ponedeljek zvečer in koje naj se vdeleži vsak sodrug-agitator.

Volilno-okrajni odbor.

Volilna godba.

V Trstu, 9. maja.

To vam je življenje kakor v zadnjih dneh tržškega predpusta! Kdo bi zameril pajacu, ki vsiljuje občinstvu svoje aristokratske poklone ter skače ob zvenketu kositarjevih ploščic, misleč, da pleše valček ob mamljivih akordih Strausovega orkestra? Človek se privadi tudi predpustnemu življenju in končno tudi današnjemu volilnemu gibanju. Razlike ni, samo na resnost je treba paziti v prvem in drugem slučaju. Tega ni treba seveda priporočati tržškimi narodnjakom, saj imajo itak že tisto lepo lastnost, da se prilagode vsakršnim razmeram, vsled česar jim ni treba zapisati programov. Pravzaprav jih ravno vsled te svoje lastnosti ne smejo imeti. Kaj pravzaprav hočejo, ne ve nihče razven odbora pol. društva »Edinost« in če bi tudi kdo drugi kaj o tem vedel kaj za to? Hipoma nagubancijo obraz ter povlečejo iz žepa program soc. dem. stranke. Lep in ugoden je ta program in koristen v dveh slučajih. Pri delavcih se pravi, da je lep in da se strinjajo z njim popolnoma, ko pa ni zraven socialistov, se ga pa »kritizira« in blati.

Dr. Gregorin hodi po Krasu z tržško slogo in s programom soc. demokracije. Dr. Rybář podpisuje naš program v predmestjih in ga kritizira v mestu. Za delavca delajo po njih, za kmeta po drugih krajih, potem za obrtnika, velekapitalista i. t. d. V Lokvi je neki pristaš narodnjakov rekel, da oni niso proti kanonom, katere potrebujejo za obrambo domovine. In branijo jo imenitno, nič strahu! Nikdar niso naredili ničesar za splošno volilno pravico, sedaj pa hodijo po svetu kakor nje iznajditelji. V Barkovljah so se narodnjaki smejali sodr. Regentu, ki je rekel, da bo treba razširiti volilno pravico tudi na ženstvo in na vse, ki so dosegli 21. leto. Če se jutri zgodi, da bodo imele tudi ženske volilno pravico, bodo takoj prišli na dan ti božji ščurki ter pripovedovali, kaj so vse naredili za njo. Kar so pa sedaj našli slabega na socialistih, je nekaj popolnoma novega. Mi smo namreč tisti, ki jim hočemo vzeti slov. jezik iz cerkve — tako agitirajo za Gregorina na Krasu. — Mi jim nočemo dati ljudskih šol v Trstu. Mislijo namreč, da ne ve nihče več, kako smo prirejali shode ter šli na cesto manifestirat za slovenske šole v Trstu. Oni vam pa prinašajo na dan stvari, ki so se vršile pred kakimi — 15 leti. Lepa godba res, nalašč sestavljena za sedanjí volilni boj. Toda žalostno je za stranko, ki si ne upa povedati, kaj pravzaprav hoče, ki se boji svojega programa, pa se lovi za novimi težnjami drugih strank kakor vtopljenec za slamko, kadar jih rabi in kritizira, lista stremljenja, čim je to oportuno.

Domače stvari.

Liberalna agitacija. Župan Hribar je izdal nekaj razglas, v katerem skuša odvaliti s svojih pleč vso moralno odgovornost glede zadnjih izredov. Pred vsem si prepovedujemo za našo stranko take nasvete. Pijano drhal liberalnih agitatorjev, kateri kot strankin predsednik načeljuje, pa naj kar iz obličja v obličje ukroti. Vzlic vsemu izvijanju ostane suho dejstvo, da se je liberalna stranka podpredsedstvom župana Hribarja oprijela najpodlejših in tolovajskih sredstev. Z vsoto težo padana župana lvana Hribarja dvojna odgovornost: Enkrat v lastnosti strankarskega predsednika, drugič zadene Hribarja odgovornost vsled škandaloznega ravnanja varstvenih organov kot šefa mestne policije. Hribar to dobro ve. Dobro čuti, da vsa Ljubljana soglasno obsoja nesramno volilno agitacijo njegovo. Sedaj, ko mu je njegovo ravnanje zršlo preko glave, sedaj pa bi se bojazljivo kakor zajec odtegnl odgovornosti in se skril pred nujnimi posledicami te razdivjane agitacije. Brezvspešno početje! Moralni obsodbi, ki je zadel Hribarja in njegovo stranko v sredo zvečer, se pridruži v torek 14. maja politična justifikacija nad kliko.

Iz krogov inteligence se nam piše: Vsake požitvalnosti mora biti enkrat konec. Ako se hoče priznati resnica, je treba povedati, da je izgubila liberalna stranka že davno naše simpatije. Bilo jih je težko ohraniti, kaj ni storila ničesar za nas. Ampak ostalo je nekaj med nami iz starejših časov, ko ni bilo družega, kakor liberalizem na

eni in klerikalizem na drugi strani. Ko je nastopil župan Hribar kot ljubljanski kandidat, so se te simpatije zopet nekoliko okrepčale. Tudi se je toliko govorilo po mestu o klerikalni nevarnosti, da je marsikdo med nami, ki je bil že sklenil, glasovati za Elbina Kristana, spremenil svoje mnenje, pa je hotel voliti Hribarja le zato, da ne bi zmagal Kregar. Zadnji dogodki so to korenito predurili. Nasilna agitacija Hribarjevih ljudi dokazuje jasno, da so vse govorice o njeni moči izmišljene in sedaj se krepča prepričanje, da lahko zmaga socialni demokrat. V takem položaju bi bilo neodpušno, nastopiti proti socialni demokraciji, to pa tem bolj, ker je nesmiselno, žrtvovati se za stranko, ki nima več bodočnosti in se drži samo po sili, s surovostjo še navidezno po koncu. Zadnji nastopi liberalcev se morajo gabi vsakemu inteligentnemu človeku. Take taktike vendar nismo opazili nikdar pri socialnih demokratih. Spominjamo se, kako so lani socialni demokratje nastopili, ko se je vršila surovost proti njih nasprotnikom dr. Tavčarju in dr. Trillerju. Iz čistega načela, da imej vsakdo svobodo besede, so omogočili svojim nasprotnikom priti do besede. Kakšna razlika med tako toleranco in med razgrajanjem in razbijanjem Hribarjevih agitatorjev! Tukaj divjastvo, tam resnična inteligenca! Kako naj inteligent glasuje drugače kot za stranko, ki rabi res samo kulturna sredstva v svojem boju? Volimo socialnega demokrata in bomo tako dokazali, da znamo ceniti načelno delo in da obsojamo brutalnost.

Magistratarska nesramnost. Siloviti in gnusni volilni boj, ki ga bijejo liberalci za Hribarja, odbija tudi že dostojnejše elemente izmed liberalnih volilcev. Že uvidevajo, da si stranka, ki se bori na ta način, po krivici prideva naslov stranke slovenske inteligence. Čimdalje bolj glasno je godrnjanje zoper voditelje, ki uprizarjajo sami ali po drugih take škandalozne prizore, kakor so se godili v noči od srede na četrtek. Da zaduše to nezadovoljnost v lastnih vrstah in odvrnejo pozornost od svojih pristašev, so začeli liberalni agitatorji po mestu trositi vest, da so povzročili one nočne izgrede socialni demokrati. — Tako se pa ne damo, gospoda liberalna! Smo stranka delavcev, a smo dostojna stranka, s poštenim orožjem se borimo in naše roke so čiste. Če vas je po dnevi sram vašega ponočnega početja, vaša krivda! Ne napajajte svojih ljudi in ne vzbujajte v njih najnižje živalske instinkte! Človek je politično bitje, ne pa politična zverina. Sicer pa bomo o raznih ljubeznivostih, s katerimi nas obkladajo liberalni inteligentje, še izpregovorili prav resno besedo. Za danes samo: sram te bodi, slovensko liberalstvo!

G. H. Feldstein, ki tlakuje liberalcem, je knjigovez pri Gerberju v Ljubljani. Naprošeni smo, da omenimo zaraditega, da se občinstvo ne bo motilo glede osebe.

Grofa Lichtenberg na ljubljanskem gradu sta pretila strankam z odpovedjo stanovanja in z denunciacijo pri delodajalcu, če stranke ne bodo volile župana, trgala sta tudi vabila za naš volilni shod. Upravitelj ljubljanskega grada in njegov sin, izvirna liberalca, spadata tudi nekoliko pod ključ.

Klerikalna surovost. V četrtek je priredila socialno-demokratska stranka shod v Švici pri Dobrovi, na katerem se je z navdušenjem sprejela kandidatura sodr. Petriča. V sosednji gostilni so bili zbrani klerikalci, ko so spraznili 4 sodčke piva, nekako o polnoči, so napadli gostilno Andreja Babnika, kjer se je popoldne vršil naš shod in poškodovali hišo. Divje razgrajanje pijane klerikalne drhali je gospodarja prebudilo; hitel je pred hišo, da pogleda, kaj da je. V tem skoči vojak Anton Strekelj nad Babnika in mu s sabljo zada rane po glavi in ušesu. Babnik je bil tako spret, da je izvil vojaku sabljo iz rok, katere je izročil žandarmeriji. Žandarmerija vso zadevo preiskuje. Opozarjamo oblastva, da krivce najstrožje kaznujejo; zasledovali bomo tek stvari in gledali, če bode poklicana oblast pokazala dovolj energije, da spravi razdivjan način političnega boja v civilizirane oblike. — Odgovor dobrowske okolice na to surovost, ki sramoti cel kraj, pa bo ta, da bode volil soglasno sodr. Petriča.

Samo za liberalce! Strah za Hribarjev mandat — je pripravil liberalce popolnoma ob pamet. Halucinirajo pri belem dnevu. Govori se po mestu: Hribarjev poraz, eni pa slišijo kompromis, okoli tavajo pijani liberalni agitatorji, njihovi gospodje pa vidijo nemške, klerikalne in socialno-demokratske zaupnike, ki se shajajo k tajnim dogovorom. Da jih rešimo tega mučnega stanja in deželo obvarujemo škode — blaznica na Studencu je že sedaj prenapolnjena — jim slovesno zatrjujemo, da je bil pakt zadnje sobote opolnoči od zaupnikov vseh treh strank podpisani pod predsedstvom hudiča B.tru. Namesto črnila so rabili kri. Podrobnosti dogovora objavimo takrat, kadar priobčijo liberalci besedilo nemško-liberalne zveze. Za danes samo še to izdamo, da je igral denar veliko ulogo. Šuštersiča smo grdo potisnili: nič več ni lastnik dveh graščin!

Urno koraka surovost; nič ne naide tako hitro obzira, kakor apel na nizke instinkte človeka, ki ima še vedno v kakem skritem kotu svoje duše spečo bestijo. Vse je treba razumeti, tudi

take živalske pojave. Ali delovati na to, da zatrema take nagone v sebi in da postanemo čimbolj ljudje, je naloga tistih, ki hočejo voditi in učiti ljudstvo. To nalogo je izvrševala socialno-demokratska stranka tudi v najtežavnejših časih; najzagrizenejši nasprotnik ji mora to priznati. In po tej poti hoče korakati dalje, naj se godi kakoli. Zadnji dnevi so jasno pokazali, da je to najnujnejša naloga. V Ljubljani je začelo in takoj je prišel odmev z dežele. Na Vrhniki so se klerikalci, oziroma klerikalke spomnile na svoje tradicije, v Št. Rupertu in v Artičah so klerikalci razbili liberalna, na Bizeljskem in v Kapelah liberalci klerikalna shoda. Močna socialna demokracija je najzanesljivejši jez proti taki podivjanosti. Kročiti živalske nagone je pravo narodno, pravo kulturno delo. Na to naj mislijo volilci dne 14. maja!

Obupni manevri ljubljanskih magistratarjev. Zadnji škandalozni izgredi so itak slabe Hribarjeve šanse še bolj poslabšale. Ob izgredih, za katere je vzlic vsemu izvijanju in zavijanju odgovorna vsa liberalna klika, je padla krinka in njena puhlost je postala evidentna. Perfidni manevri «Slovenskega Naroda» še potrjujejo njeno onemoglost. Terorizem, laž, razbijanje in denar — to so njena zadnja sredstva. Najbolj se boje, da pride socialna demokracija v ožjo volitev. To bi radi preprečili; vse drugo je laž. Ožja volitev bode pa **neizogibna**. Naloga naših somišljenikov je torej, da se udeležijo volitve vsi do zadnjega in da glasujejo brez obzira na vse manevre za našega kandidata, da pridemo s tem lepšimi izgledi v ožjo volitev.

Magistratovska agitacija, postavljena na laž. Otroče naivno je klapa liberalnih agitatorjev oznanjala, da Kristan pri volitvah ne prihaja v poštev. Včerajšnja shoda sta na laž postavila ta blaznaronadni volilni manevar magistratovcev in jim ugasnila slednjo iskrico upanja na zmago ki so si jo še z nečuvnim terorizmom in nedopustnim uradnim pritiskom še podžigali. «Če ne volite Hribarja, vam vzamemo štant!» «Veste, župan je župan, če boste danes ali jutri kaj rabili na magistratu...» «Saj nismo proti cerkvi» — tako se giblje obupna magistratovska agitacija, za katere votle grožnje pa se zavedni ljudski volilci menijo, kakor za lanski sneg, ker vedo da župan je župan, da je od danes do jutri, ljudska volja pa ostane in lahko brez usmiljenja pomeče tudi županom. — Magistratovci so sklicali «velikanski shod» v «Mestni dom» in na «Cesarja Jožefa trg». Na Jožefovem trgu se shod sploh ni vršil ker ni bilo ljudi, v dvorani pa se je nabralo vsega vkup okroglo 500 duš, pred katerimi se je «mož z rodoljubnim srcem» Iv. Hribar na vso moč hvalil «mož z globokim prepričanjem» pa moril s pustimi izrodki svoje domišljije. Shod je tako poparil magistratovce, da smo čuli agitatorje (in vino veritas!): Naša stvar je izgubljena in ves nadaljni trud je brezuspešen. — Nasprotno pa se je shod socialne demokracije na vrtu «Narodnega doma» najsjajnejše izvršil; udeležilo se ga je nad 1500 ljudi, ki so z navdušenjem in aplavzom sledili izvajanjem svojega kandidata Etb. Kristana. Kristan je med drugim označil vse liberalne in klerikalne obele o socialnih reformah. Zlasti o starostnem zavarovanju za golo slepilo, kajti pri vseh teh reformah ne gre le za to, da se oživotvorijo, temveč tudi kako na čigave stroške se izvedejo. Liberalci in klerikalci žele delati reforme na račun delavnega ljudstva, za kar pa se jim ljudstvo najlaše zahvaljuje. Dalje se je govornik pečal z narodnim vprašanjem. Dokazal je, da je edino socialno-demokratska stranka, ki se bujuje za dobrobit živega naroda, za njega ravnoopravnost, dočim se liberalna in klerikalna stranka lovita okrog narodnih fraz in lepih besedi; teh so pa razsodni ljudje že do grla siti. — Oba shoda najjasnejše kažeta, katera kandidatura je v Ljubljani resna. Tega se zavedajo tudi liberalci in zato so začeli apelirati na milosrčnost, sočutje in druge take čute. Ljubljanci so sicer milosrčni ljudje, toda nevrednim svojega sočutja ne raztresajo.

Sadovi pijane magistratovske agitacije. Ko se je prednočnim mestni delavec Koderman vračal z nekega liberalnega shoda, ga je neki drug udeleženec pri šentjakobskem mostu napadel in ga oropal vse imovine, ki jo je imel pri sebi.

Liberalna ptiča. Posebno navdušena Hribarjeva agitatorja sta neki Vrčič in Ivan Drnovšek, stanujoč v Cerkvenih ulicah št. 21. Svojemu sostanovalcu Iv. Tičku sta odvzela glasovnico in mu jo proti njegovi volji izpolnila s Hribarjevim imenom. Smolnikarja pa sta peljala v gostilno, mu plačala žganja in odvzela glasovnico, katere mu še do danes nista vrnila. Na čeden način delajo Hribarjevi plačani agitatorji zaupanje svojemu gospodu. Tema ptičma smo kajpada kot vsem drugim, preskrbeli, da bodeta v zaporu obujala kes nad svojo preveliko navdušenostjo za Hribarja.

Gospod Gruden, kandidat liberalne stranke za šesti volilni okraj, je v nedeljo 5. t. m. poskusil svojo srečo v Borovnici. Shod je otvoril gospod vitez Premershtein, ki je poročal, na kak način je postal bogat in hvalil gospoda Grudna, ki si je znal pridobiti lepo premoženje; potem pa je dal

besedo ljubljanskemu tiskarju gospodu Dragotinu Hribarju, ki je prežvekoval vse fraze gospoda «programa», katere je rabil v Logatcu pri liberalni komediji. Hvalil je socialno demokracijo, da je tako lepo organizirana, ter izrekel željo, naj bi tudi liberalci posnemali to stranko. Potem pa je dobil kandidat Gruden besedo, ki je takoj izjavil, da ne bode dolgo govoril (ker ne zna), pripovedoval je, da ima dobro srce in da je njegova hiša odprta (ker je gostilna) za vsakogar. Čega izvolijo, bo delal za kmete, ker je kmet. Potem se je pa vsedel. Za njim je govoril mladi Tavčar, ki je na vse pretege hvalil gospoda Grudna, potem je zavpil penzionirani nadučitelj Papler — «živio Gruden», naši so pa zaklicali «živio Kopač» — komedije je bilo konec. Navzoči sodrug Kessler je pričel razkladati socialno-demokratski program v poljudnih besedah, za kar je žel obče odobravanje. Shod se je vršil na dvorišču gospoda Suhadolnika; navzočih je bilo 14 liberalcev, kakih 25 socialnih demokratov in 20 klerikalcev. Klerikalne tercijalke so šle h gospej Suhadolnikovi, da ne bodo več šle na polje delat, če da še komu prostor za zborovanje. Gospa se je tretjerednic ustrašila, pa je odpovedala za 9. t. m. socialnim demokratom prostor za zborovanje. Hujše nesreče ni bilo. 14. maja bode Gruden v Borovnici slavno pogorel.

Shodi.

Borovnica. Volilni shod, ki je bil dne 9. maja ob 11. uri predpoldne v gostilni g. Petriča se je vključ nepripravnemu času prav dobro obnesel. Predsedoval je sodrug Furlan, ki je po kratkem nagovoru podal besedo sodr. Kopaču. Ta je v enoinpolurnem govoru pojasnjeval program socialno-demokratske stranke in žel za svoja poljudna izvajanja vsestransko priznanje. Upati je, da bodo še mnogi po kaplanu zapeljani glasovali za delavskega kandidata sodruga Josipa Kopača in ne za klerikalnega podrepnika.

Iz 6. vol. okraja. Dne 6. t. m. je bil dobro obiskan volilni shod v Logatcu pri g. Hodniku. Predsedoval je sodrug Urbas, poročal sodrug Kopač. — Dne 7. in 8. maja, obakrat ob 8. zvečer sta bila volilna shoda na Vrhniki pri Tišlarju. Oba sta bila dobro obiskana, zlasti se je mnogoštevilno udeležilo domače delavstvo. Kandidatura sodruga Kopača je bila na obeh shodih soglasno sprejeta.

Shod v Radečah. Dne 9. maja se je vršil v Radečah v gostilni g. Blaserja volilni shod, na katerem sta poročala kandidat Ivan Cankar in sodr. Sitar. Volilci, večinoma kmetje, so obema govornikoma navdušeni pritrdjevali in je bila Cankarjeva kandidatura soglasno sprejeta. Kljub nesramni duhovniški agitaciji, kljub hujskanju in terorizmu bo radeški okraj 14. maja napravil Povšetu jako malo veselja. Za Cankarja bodo glasovali vsi, ki jim svoboda in napredek ni fraza, temveč resna stvar.

Konomlje. 9. t. m. popoldne se je zbralo nad 300 zborovalcev v prostore Močnikove gostilne, da slišijo sodr. Ant. Kristana, ki jih je sklical v svrhu dogovora radi državnoborskih volitev. Sodrug M. Sinkovec je otvoril zborovanje, govoril pa je poldrugo uro sodrug Kristan, ki je prišel z Vojskega v Konomlje. Z velikim zanimanjem so poslušali zborovalci govornikova izvajanja o programu soc. dem. stranke, o liberalnem in klerikalnem programu ter o delovanju protiljudskih strank v državnem zboru. — Klerikalni Oswald, katehet iz Idrije, je prišel tudi krošnjari v Konomlje, ali — na shod se ni upal, da si ga je sodr. Ant. Kristan povabil na en «kozarec», kar je vzbudilo obilo smeha. Kandidatura sodruga J. Kopača je bila z navdušenjem sprejeta. — Po našem shodu šele so klerikalci imeli mal shodič, ko so namreč slišali in videli, da je sodrug Ant. Kristan odšel proti Razpotju. Dosegli pa niso drugega kot da so jih ljudje spoznali, da se soc. demokratov boje.

Pozor, Čobalovi volilci!

Klerikalci razglašajo, da bodo sodrugi na Zidanem Mostu glasovali za drja. Benkoviča. To je nesramna laž, s katero hočejo preslepiti volilce. Ne dajte se ogoljufati, temveč napišite na listek

MIHA ČOBAL,

vodja kons. društva v Zagorju.

Kdor pa razširja take lažnjive vesti, ogradite pri državnem pravdnistvu.

Pozor, Kraški volilci!

Nasprotniki razširjajo vest, da je sodrug Kermolj odstopil od kandidature. To je predrzna volilna laž. Kdor jo trosi, njega naznanite neusmiljeno državnemu pravdnistvu. Naš kandidat je in ostane.

VINKO KERMOLJ

v Trstu.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“!

RODEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2.25 K, za Ameriko 2.75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tisločna petil-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

46. šte. v.

V Ljubljani, v torek, dne 14. maja 1907.

Leto X.

Volilci! Glasujte:

Proti klerikalni reakciji!

Proti liberalnemu terorizmu!

Proti tercialstvu!

Proti surovosti!

Protestirajte proti vpeljevanju barabstva v politiko.

Glasujte povsod za kandidata jugoslovanske socialne demokracije

Etbina Kristana

pisatelja v Ljubljani.

DELAVCI!

Hribar je kandidat kapitalistov.

Hribar je kandidat stranke, ki delavstvu ni privoščila volilne pravice in mu je tudi sedaj ne privošči.

Hribar je kandidat zemljiških spekulativ in stanovanjskih oderuhov, ki pode delavstvo ven iz mesta.

Kregar je kandidat veleposestniških klerikalcev.

Kregar je kandidat stranke, ki delavcu ne privošči mesa in kruha.

Kregar je kandidat stranke, ki hoče delavstvo zadržati v napredku.

Noben zaveden delavec ne bo volil ne liberalnega, ne klerikalnega delavca! Nihče ne bo pljuval v lastno skledo!

Kandidat delavcev je:

ETBIN KRISTAN!

Volite vsi

ETBINA KRISTANA!

Zemljiška špekulacija pod vlado sedanje magistratovske klike.

Socialno-politično malovrednost vladajoče magistratovske stranke smo imeli že večkrat priliko vzeti na rešeto. Ni še dolgo temu, ko smo pokazali, da občina ljubljanska pod Hribarjevim načelstvom niti prsta ni ganila za zgradbo malih stanovanj; pokazali smo na konkretne slučaje, da je metal Hribar privatnim takim poskusom polena na pot in da je zvesto zasledoval svojo maksimo: **delavno ljudstvo vun iz mesta.** Omenjali smo tudi žalostni konec, ki je zadel akcijo za zgradbo uradniških stanovanj, čim je prišla nesrečnemu Hribarju v roke. Hribar bi seveda vsa ta dejstva najraje pokrila s plaščem pozabljenja, kajti sedaj pred volitvami mu hodijo zelo na pot. V «Slovenskem Narodu» poziva Ljubljancane, naj vsaj še sedaj na vse pozabijo, kar se jim je hudega godilo. Toda Ljubljancani za taka moledovanja nimajo ušes in zato se ima kandidat Hribar današnji dan nadejati vsega zlega.

Danes hočemo na kratko povedati, kakšno ogromno škodo je prizadejala kapitalistična politika Hribarjeva, ki je skrbno in dobrohotno gojila zemljiško špekulacijo, ta nezdravi pojav gospodarskega življenja, ki ne vstvarja narodnega imetja, temveč le jemlje denar delavcu, uradniku in obrtniku iz žepa in ga spravlja kapitalistu v nenasitno malho, le bogati redke izvoljence na stroške celote.

Potresna katastrofa, ki je pretresla Ljubljano v nje temeljih, je zbudila živahno stavbarstvo, ki ga je zlasti še podpiral nagli gospodarski razvoj v poslednjem času. To stavbarstvo, ki se je gibalo deloma v urejanju prezidav, deloma v produkciji popolnoma novih stavb na doslej nezazidani visini, je v zvezi z mestno regulacijo in preuredbo in uvedbo novih občil, gnalo zemljiške cene v nebotične višine. Da se je cena posameznih zemljišč podvojila, potrojila, popetorila — to ni bilo nič redkega, nič nenavadnega. To gibanje zemljiških cen se giblje še vedno v napredujoči tendenci.

Omenili smo, kaj je povzročilo vzrast zemljiških cen; videli smo, da vseskozi delovanje celote, vsega ljubljanskega prebivalstva. Vprašajmo, kdo je vtaknil v žep sadove tega delovanja! Vseskozi nekateri posamezniki, med temi ponajveč velmožje z ljubljanskega magistrata. V Ljubljani imamo nekaj ljudi, ki so spravili vse svoje bogastvo le z zemljiško špekulacijo vkupaj.

Dočim so po modernih mestih, kjer je občinska uprava v rokah ljudi, ki imajo kaj smisla za ljudske koristi, ovrla nesolidno špekulacijo in speljali z uvedbo davka na rast zemljiških cen sadove skupnega dela v občinsko blaginico, torej v skupni žep mestnega prebivalstva, je klika na ljubljanskem magistratu mirno od strani opazovala to početje in se ga sama prav krepko in izdatno posluževala. Z uvedbo radikalnega davka na rast zemljiških cen bi se bil ne le odprl nov vir za občinske finance, ki bi prav nič ne bolel hrbta ljubljanskega prebivalstva, temveč bi se bila uspešno regulirala cena

zemljišč in pripravljala prehod vse zemljiške posesti v občinske roke, ki si ga je iz stališča splošnega blagostanja kar najbolj želeli.

Kdo pa je zložil in zlagal bogastvo posameznih zemljiških spekulativ, ki znaša ogromno vsoto mnogih milijonov. Zlaga jih delavstvo, uradništvo in obrtništvo, ki najema stanovanja, in ki mora pri svoji dragi stanovanjskosti oddajati tudi visoko rento spekulativu, rento od katere često niti vinar ne odpade na hišnega posestnika. Sedanja klika na magistratu je obremenila mestno prebivalstvo za velikanske vsote s svojim pasivnim ravnanjem in dopustila spekulativu nečuvven atentat na žep delavca, uradnika in obrtnika.

Pri današnjih volitvah se bode odločalo med kandidatom zemljiških spekulativ Iv. Hribarjem in med kandidatom ljubljanskega prebivalstva, Etbina Kristana, ki bode v drž. zboru zastavil vse moči, da se napravi temu nezaslišanemu izkoriščanju enkrat konec. Za razsodnega ljubljanskega volilca odločitev ne bo težka. Kdor hoče cena stanovanja, kdor neče plačevati visoke nezasluzene rente — bogatemu spekulativu, ta bo volil Kristana. Kdor pa hrepeni po nadaljni zdražitvi stanovanj, ta bo oddal glas nasprotnemu kandidatu.

Podivjanost nabrežinskih — veljakov!

V Nabrežini, dne 9. maja 1907.

Zgodilo se je, česar nismo pričakovali. Izdajalska garda nabrežinskih veljakov, — na čelu jim g. župan Janez Caharija, zaveznik italijanskega nacionalista regenata Favettia, drugi podpreds. goriske liberalne stranke, sklicala je na večer 8. t. m. javen volilni shod neodvisnih volilcev v gostilno I. Tanceta, da predstavi volilcem 5. neodvisnega kandidata za naš volilni okraj, g. dr. G. Gregorina iz Trsta.

Veliki gostilniški prostor, kjer bi se moral vršiti shod, je bil napolnjen z nabrežinskimi delavci in kmeti. V mali sobi pa je par nabrežinskih «velikov» izbiralo med sabo, kdo naj bo predsednik skoda. Stvar je bila gotova. Caharija naj predseduje. Ali ogromna večina nasprotnikov v veliki sobi jih je spravila v neprijetno situacijo. Slednjč so jo uganili. Planili so na prosto pred gostilno, ter ob nenazovčnosti ogromne večine imenovali predsednikom g. župana, ki je takoj podal besedo dr. Gregorinu. V tem trenutku so prišli socialni volilci iz gostilne ter zahtevali volitev predsedstva sedaj, ko so navzoči vsi volilci, ne le pristasi g. Caharije. Po polurnem hrupu in prepiru je prišlo slednjič do volitve predsedništva. Izvoljen je bil sohr. A. Mozetič z ogromno večino glasov. G. župan Janez de Ronki pa je moral blamirano odstopiti od predsedništva. («Ednost» poroča, da je bilo okoli 200 narodnih volilcev in 100 socialistov, v resnici pa je bilo 280 socialistov proti 20 narodnjakom. Predsedništvo pa so nam «rade volje oddali». — Kakšna usnuljenost!)

Predsed. sohr. Mozetič otvori v kratkih besedah shod, ter da besedo dr. Gregorinu. V vidnem strahu je ta razvijal svoj program. (Socialisti so ga poslušali ves čas mirno, dočim so narodnjaki pritrjevali, čeprav jih je časih, menda zaradi lepšega, prav primerno po zobeh udaril). Njegov program je bil navadna prikazen, kakršnih doživimo v tem času nemalo. Nakratko, za ves narod! Kmet se mi smili, za delavca bije moje srce, velik demokrat sem. Kar se tiče moje osebe, pa ubogi advokat, ki si komaj služi vsakdanji potrebn kruh in kar je največ, kraški sin sem, poln ljubezni do bedne domovine. S tem je bil končan program. Par nabrežinskih bogatašev, črnih obrazov in debelih trebuškov je aplavdiralo.

Nato se je oglasil za besedo sohr. Marica, viharno pozdravljen od množice. Komaj pa je spregovoril par besedi, pa je zarjula deseterica nabrežinskih «prvakov», po večini odborniki obč. zastopa, ter pokazala uprav afrikansko podivjanost. Na čelu jim je bil ošabni Janez di Ronki ter duševni revček rudeči Tone Mohorin. Predsednik shoda si je prizadeval na vse načine, jih umiriti. Opominjal jih je na zakon o volilnem zborovanju. Ali razdivjana drhal nabrežinskih hunov je besnela nadalje liki žganje pijanih barab.

Po enournem hrupu, in tuljenju takozvanih naprednjakov, katere bi bili lahko igraje pobrcali s shoda, ako se ne bi bilo studili večini, se je zaključil ta shod, ki je pokazal vso zlobno surovost naših «veljakov». Dovoljujemo si vprašati g. dr. Gregorina, ali je iz nevednosti prišel v družbi župana Caharije, ki je prvi zaveznik italijanskega nacionalca in renegata Favettia, katerega je on spravil v nabrežinski obč. zastop? Ali je pripravljen

skruniti svojo čisto narodnost v družbi takšnih ljudi? Hoče li služiti še nadalje hoté struji reakcionarnih nabrežinskih potuhujenih liberalcev in enakih političnih figamoz? Upamo, da ne!

Domače stvari.

Magistratovsko razvnanje volilcev za svojega kandidata je malo uspešno. Prvič se slaba stvar sploh težko da zastopati, in drugič jo izvoljeno krdelo magistratovskih agitatorjev kaj slabo zastopa. Ali je mar divjeno nočno razgrajanje in potepanje pijane tolpe, ali je težko telesno poškodovanje političnih nasprotnikov, nad katerim se zgraža vsa Ljubljana, ali je razširjanje prozornih laži o kompromisih i. t. d. orožje, s katerim se dosežajo politični vspehi. Prepričani smo, da ne in tudi magistratovska klika nam bo 14. t. m. pritrčila. — Dejali smo, da se slaba stvar težko zagovarja. Kar primerjamo oba kandidata: Hribarja in Kristana. Mirno trdimo, da se Ljubljana s Hribarjevo volitvijo oropa parlamentarnega zastopstva za dobo 6 let. Kaj pa bi Hribar na Dunaju delal, kaj dosegel? Kakor lili na polju bi sameval brez sleherne zaslonbe in opore. V novi zbornici se bodo organizovali močni klubi. Iz decidiranih izjav češkega ministra Pacaka in poljskega voditelja Bilinskega je jasno razvidno, da za Hribarja tam, vzlic njegovi slovanski poliglottosti, ni prostora; med dvema stoloma bi obtičali. Kaj pomenja to za poslanca, si lahko vsakdo predstavi, da se danes glavno politično delo v parlamentu ne vrši v javni seji temveč v posameznih odločujočih klubih; natanko se pretehta realna moč posameznih poslancev, t. j. številna moč kluba, v imenu katerega kdo govori. Hribar bi bil na Dunaju brez moči, moč vreden pomilovanja in sočutja; govoril bi vedno le v svojem imenu. Na Dunaju treba da je ljubljanski poslanec moč, ki bode imel v resnici kaj moči in vpliva, ker na lepe oči vlada in sploh nihče dandanes nič ne da. Bolje kvalifikovanega moža, kot je Kristan, si Ljubljancani niti misliti in želiti ne morejo. Pripadal bo na Dunaju socialno-demokratskemu klubu, ki utegne šteti okrog 60 poslancev najmanj pa 40 članov in bo vsekako eden najmočnejših in tudi najvplivnejših klubov v dunajski zbornici. **Kristan kot poslanec postavi vsled ugodne strankarske formacije v službo interesov ljubljanskega mesta 40—60 poslancev, česar ne bi noben drug poslanec ljubljanskega mesta ne mogel storiti.** In kakšen naroden pomen ima izvolitev Kristana. Kristan kot poslanec bode na podlagi socialno-demokratskega narodnostnega programa v klubu in zbornici razvijal inicijative bogato delovanje v dosego ravnopravnosti slovenskega jezika in v dosego slovenskega ideala, ki paje v rokah buržoazijskih klik močno zarjavel, v dosego: Zedinjene Slovenije. Res slepa bi morala biti Ljubljana 14. maja, zli duh bi jo moral obvesti, da bi omahovala med Hribarjem in Kristanom. Kdor ni politično slep bo volil: **Etbina Kristana** pisatelja v Ljubljani.

Hribarjeva kandidatura in privatni uslužbenci. Človek ne bi verjel, ko bi ne bilo tako žalostno resnično: agitacije za liberalnega in kapitalistovskega kandidata Hribarja se udeležujejo nekateri privatni uslužbenci z gorečnostjo, ki se že bliža fanatizmu. Tu je možno le dvojno: nekateri izmed njih vedo, kaj delajo, drugi so pa podkupljeni na ta ali oni način. O teh poslednjih niti besedice. Danes so Hribarjevi, drugi pot bodo Šustersičevi. Vsakemu naprodaj za groš in pijačo! — Pač pa bi radi spravili na pravo pot one zaslepljenice, ki se ne zavedajo, kam spadajo, in v svoji nezavednosti letajo za bleščečimi frazami, s katerimi jih pitajo kapitalisti, namesto da bi jim dali kruha. Težko je sicer umeti, kako se more lačen človek zadovoljiti s tako prazno hrano, toda moč sugestije je velika. Besede: narodnost, narodna dolžnost, imajo v gotovih grohah še vedno tisto fascinojočo silo, kakor so jo imeli v začetku našega preporoda. In to «rodoljubi» dobro vedo ter neprestano skrbje, da ti naivni ljudje ne pridejo iz narodnega «navdušenja», da ne utegnejo trezno premišljevat, kaj se to pravzaprav reče: narodna dolžnost. Ko bi si pojasnili pravi pomen teh besed, bi videli, da to ni nič drugega, kakor v prvi vrsti dolžnost do samega sebe, do svojcev. Tudi oni so del naroda, in tudi njih se tiče tisti boj, ki ga bijemo za eksistenco našega naroda. In čim bi si bili glede tega na jasnem, takoj bi se tudi zavedli, kaj jim je storiti, kaj jim je iti, kje jim je iskati pomoči in zaslombe, da bodo mogli izpolnjevati to svojo narodno dolžnost, doslej žal, velika večina teh tega ne ve in noče vedeti. Ako jim kdo odpira oči, miže siloma, ako jih hoče kdo speljati na pravo pot, tišče naprej v klanec, ako jim človek pripoveduje, da je resitev tudi zanje, odgovarjajo fatalistično, da je tako bilo in bo. Kar ne morejo prestopiti črte onega začaranega kroga, ki so ga trobarveno potegnili okrog njih ljudje, ki

dobro vedo, da je i ta sloj zanje izgubljen, kakor hitro se napravi vrzel v tisti čarovni krog, ali čim dobe nekateri toliko poguma, da se ga bodo upali preskočiti. Le par zgledov in vse pojde za temi. In čudili se bodo potem, kako so mogli tako dolgo tavati za migljajočim vedomcem (veščo). — Smisel za strokovno (stanovsko) organizacijo prebije počasi že na dan tudi pri zasebnih uslužbencih, toda da si izvojujejo vse svoje zahteve to ne zadošča. O nekaterih zahtevah in to najvažnejših, bo odločeval parlament. Torej se treba uveljaviti tudi politično. Treba skrbeti, da pridejo v državni zbor taki zastopniki, ki se bodo potegovali za njihove zahteve vsaj s tako odločnostjo, s kakršno bodo branili zastopniki kapitalistov interese svojih volilcev.

Privatni uslužbenci naj si izbijejo iz glave, da je njihova usoda kaj posebno na srcu ljudem, ki žive v obilnosti in bogastvu.

Privatni uslužbenci naj se zavedo, da so njihove koristi in pa interesi njih delodajalcev različni.

Privatni uslužbenci naj pomislijo, da je revež čuti z revežem, da zna le tisti presoditi njih bedni položaj, kdor se sam bori za kos kruha, za človeka dostojno existenco. Socialno-demokratska stranka je politična organizacija delavcev.

Privatni uslužbenec je po vsem značaju svojega gospodarskega in službenega razmerja delavec.

Njegove zahteve so identične z delavskimi.

Poslanec delavcev mora biti tudi njegov poslanec.

Privatni uslužbenec mora, če hoče sam sebi dobro, glasovati za kandidata delavcev

Etina Kristana, pisatelja v Ljubljani.

«Slovenski Narod» noče, pa noče razumeti našega stališča. Mi pravimo: Ivan Hribar je kapitalist, «Narod» se pa dela, kakor da žalimo s tem Hribarja kdove kako. A naše besede niso nič drugega, kakor konstatiranje dejstva, iz katerega sledi, da stoji Ivan Hribar v tistem taboru, ki ima ravno nasprotno interese, kakor delavci. Socialni demokralje še niso zahtevali, naj Hribar razdeli svoje premoženje med delavce, ker bi to prokletu malo zaleglo. Učeni «Narod» bi že lahko vedel, da nočejo socialisti oropati kapitaliste, ampak da hočejo izpremeniti kapitalistični sistem. Tega pač tudi Ivan Hribar ne razume, kajti socializem in sociologija nista uživala nikdar simpatij naših «veljakov». Če bo v Ljubljani izvoljen socialni demokrat, ne bode konfiscirano premoženje niti enega bogataša, pač pa bode povečana četa onih, ki se prizadevajo zboljšati položaj vseh delavnih slojev, celega delavskega razreda in mu priboriti čim več neodvisnosti od kapitalistov. Da «Narod» svojim čitateljem ne pove tega, nam je umljivo; da nam pa neprenehoma podtika reči, katerih ni pri nas, se pa slabo sklada z žurnalistično dostojnostjo.

Kakšno enakost hočejo socialisti? Naši nasprotniki suflirajo svojim ljudem venomer, da hočejo socialni demokratje degradirati vse, kar ima nekoliko višji položaj v družbi, tako, da bi bilo vse potlačeno v socialne nižave sedanjega delavstva. Resnica pa je ravno nasprotna. Socialisti hočejo povzdigniti vse, kar je v nižavah, v najvišje dosežne višave. Oni hočejo, spraviti vse v plebejstvo, ampak njih cilj je narod samih plemenitšev, seveda ne plemenitšev po naslovu in grbu, temveč, plemenitšev po kulturi, po znanju, po svobodi in po stremljenju za vedno višjimi cilji. Enakosti nočejo doseči po splošnem ponizanju, temveč po povišanju vseh.

Kaj je narodnost? V sedanjih razmerah pride za narodno življenje Slovencev v poštev peščica ljudi, ki so uživali višjo izobrazbo. Njih malo število ne zadostuje, da bi se razvijala naša narodnost. Socialna demokracija hoče tako ureditev razmer, da bode 1¹/₂ milion Slovencev živel brez materialne skrbi in da bode vsakemu Slovencu mogoče, izobraziti se do najvišje popolnosti. Danes šteje naš narod par tisoč Slovencev in poleg njih temno, samo z gmotnimi skrbmi preobloženo maso. Socialna demokracija hoče, naj postane poldrug milion Slovencev sposoben za življenje naroda. Kdo je pravzaprav bolj naroden: Naši nasprotniki ali mi?

Fiakarje bodo imeli nasprotno stranke. Ne dajte se kakor sužnji z njimi vlačiti k volitvam. Svoboden volilec najde tudi peš pot na volišče.

Dr. Triller je v «Mestnem domu» ponovil «Narodovo» laž, da je med nami, pa med klerikalci in Nemci tajen kompromis. Čudovito je, koliko spodobnosti zahtevajo liberalci od nas in kak malo je imajo sami. Dr. Triller nima sence dokaza za svojo trditev, kajti česar ni, ne more dokazati najspretnejši advokat. In vendar se mu tudi to sredstvo ne zdi preslabo, le da bi škodoval socialni demokraciji. Ali je to spodoben boj?

Čudno uradovanje. Več volilcev se je oglasilo pri nas, ki so pravočasno reklamirali volilno pravico. A v nedeljo se niso imeli odgovora na reklamacijo, ki bi ga po zakonu morali dobiti. Vprašali se na magistratu, kaj je z rešitvijo? Tam

pa se jim je reklo: Vaši reklamaciji se ni ugodilo. Pismene rešitve pa niso dobili. In ko so se informirali, kaj je s prilogami, s katerimi so dokazali svojo pravico, se jim je reklo, da jih bodo že pozneje dobili. To je vsakakor zelo zelo čudno uradovanje. Ali gospodje, ki tako ravna, naj nam verujejo, da s tem ni opravljena stvar! Tudi tam, kjer ni več rekurza, je še mogoča tožba na upravno sodišče. Dotični volilci nastopijo tudi to pot. O nepravilnosti, ki tiči v takem reševanju reklamacij, se bo pa tudi še govorilo.

Kaj pa vendar hočete? Vrag bi razumel tržaške slov. narodnjake! Nič jim ni po volji, kar naredijo slovenski socialisti in vedno povprašujejo, zakaj so naredili tako, zakaj niso naredili tega in tega? Ko smo postavili kandidata v okolici, so se jezili, zakaj da smo ga. Ko smo postavili kandidate v mestu, so vprašali, zakaj da so Italijani; neki narodnjak nam je pa povedal, če bi bili postavili slovenskega socialista v mestu, da bi bili pripovedovali ljudstvu, da hočemo škodovati «narodnim» kandidaturam. Vprašali so, zakaj je govoril Jernejčič na shodu v Politeama slovensko; če bi ne bil, bi pa vprašali, zakaj da ni. Ko smo napravili majhne volilne oklice, so se jezili, zakaj da nismo tiskali tudi lepakov; sedaj, ko smo narediti tudi lepe rdeče velike lepake, se pa jeze, zakaj da smo jih napravili. In bogsigavedi kaj bi še povpraševali, da bi ne jemali «Edinosti» prostora razni članki in notice, v katerih se pripoveduje, da sovražimo naš jezik, da kričimo «fora i ščavi», «pejte v Ljubljano i. t. d.» Posebno kratkočasno je, ko vidimo dra. Ribara, ki se bavi jako temeljito s temi «vprašanji», iz katerih bodo napravili narodnjaki posebno znanost. Kaj bi pa oni rekli, če bi jih vprašali mi n. pr. zakaj niso klerikalci postavili svojega kandidata v okolici, zakaj niso storili tega krščanski socijalci, čemu kandidira dr. Gregorin na Krasu, zakaj govori dr. Mandič na shodih italijansko in ne slovensko? Zakaj kandidirajo v mestu? Zakaj «Edinost» vedno laže in slednjič: Zakaj so tako neumno radovedni? Vse to bi radi tudi mi vedeli, pa vendar ne zahtevamo odgovora, ker vemo da bi bil sestavljen iz samih — vprašanj. Če pa hočejo narodnjaki enkrat za vselej vedeti, zakaj tako delamo, potem povemo, da zato, ker smo samostojna stranka in ker imamo še toliko ponosa in izobrazbe, da ne potrebujemo prav vaših . . . hm, hm, nasvetov.

Organizacije in zaupnike

prosimo, najnam čimprej mogoče

brzojavno sporoče izid volitve,

z natančnim številom glasov, ki jih je dobil vsak kandidat. Kjer se izve končni izid pozno, naj se odpošlje **nujen brzojav.**

Uredništvo.

Pozor pri volitvah!

Nasprotniški agitatorji se bahajo, da bodo imeli v Ljubljani toliko uradnih glasovnic na razpolago, kolikor bodo hoteli. Kako mislijo priti do njih, tega seveda ne moremo preiskovati. Pač pa se nam je že poročalo o nekaterih, ki so pokazovali po pet in več glasovnic. Po stari navadi nameravajo jemati volilec njih glasovnice, pa jim vsiljevati take, na katerih bode zapisano ime nasprotniškega kandidata.

Pazite, somišljeniki!

1. Nedajte si od nikogar vzeti svoje glasovnice!

2. Pazite, da se jih tudi drugim ne bode jemalo!

3. Bodite vedno kolikor mogoče v družbi kakkega sodruga, da imate za vsako nasilje ali sleparstvo pričo.

4. Naznanite vsako nasilje ali sleparstvo takoj s pričami v agitacijskem lokalu dotičnega okraja.

Skrbite za volilne listke! Mnogo volilcev ni dobilo legitimacij in glasovnic, bodisi da niso bili doma, ali pa iz drugih vzrokov. Dobi se jih lahko tudi še danes, na dan volitve, na mestnem magistratu. Sodrug in somišljeniki, pojdite gotovo ponje! Vzemite seboj kak dokument (delaysko knjižico, vojaško knjižico, domovinski list ali podobno), da se izkažete. Pojdite ponje, da se ne izgubi Vaš glas, pa tudi zato, da se ne zlorablja Vaše legitimacije in glasovnice!

Shranite legitimacije! Legitimacijo (na modrem papirju tiskano) pokazete volilni komisiji, ne da bi jo dali iz rok. Potem jo pa shranite, da jo imate za ožjo volitev.

Prostor, kjer se voli, je vsakemu volilcu naznačen v legitimaciji v četrti rubriki. Vsakdo voli v tistem volilnem kraju, na tistem volišču, ki je označeno na njegovi izkaznici, tudi če stanuje sedaj v drugem okraju.

Dopisi.

Iz brežiškega okraja. (Dr. Benkoviču v spomin). — Izvedeli smo od zanesljivih prič,

katere lahko pod prisego potrdijo, da je dr. Benkovič na volilnem shodu v Sromljah pri Brežicah dne 14. aprila dejal, da se naj tiskovni zakon izpremeni tako, da se ne bo smelo več vse od kraja tiskati. Mi slovenski kmetje pa kličemo: Popolna svoboda tiska, prosta kolportaza, kakor obstoji v drugih naprednih državah, v Ameriki, v Švici in drugod; dobro vemo, da je svobodni tisk eno izmed najglavnejših orožij s katerim se zatirani sloji bore. Dr. Benkovič bi nas tega močnega orožja rad oropal. — V svojem volilnem oklicu pravi dr. Benkovič, da se bode potegoval za malega kmeta, katerih je na deželi največ. Kako bode mogel to storiti v «Kmečki zvezi». Ko je vendar jasno, da veleposestnik malega kmeta prav tako malo pozna kakor tvorničar ali rudokopni podjetnik svojega delavca. Kmet mu je dober le dotlej dokler hodi k njemu na delo. Sicer ga pa ne pozna; kvečjemu da mu s carino na tujo živino in žito zdrži živež. Resnični prijatelji malega kmeta se zbirajo v socialno-demokratski stranki, ki ni drugega kakor združba vseh onih, ki neumorno delajo, bodisi na zemlji, pod zemljo ali pavtovarni, katerim se pa vzlic vsemu delu vsled krivične družabne ureditve hudogodi. — V «Posavski straži» napada dr. Benkovič socialne demokrate, čes kmetom bodo zemljo vzeli, ti preklicani socialni demokratje! Nihče ne ve za nobenega socialnega demokrata, da bi bil komu zemljo vzel, poznamo pa neštevilo dohtarjev, kiso kmete po svetu pognali. Zatorej vsi zavedni kmetje oddajte 14. maja svoje glasove brez skrbi Miha Čobalu, vodji konsumnega društva v Zagorju. Doktorjev z takimi nazori kot je Benkovič, 14. t. m. ne bomo poznali.

Več malih kmetov.

Iz Pulja. (Praznovanje 1. maja) — Praznovanje 1. majnika se je gibalo letos v mnogo tesnejših mejah kot prejšnja leta. Vzrok: nečuvni terorizem na strani delodajalcev in pa pomankljiva solidarnost in organizovanost delavcev. Najnesramnejša je glede terorizma uprava arzenala. Dočim je lani od 1500 zaposlenih delavcev jih delalo le kakih 300, jih je letos komaj toliko praznovalo 1. maj. Takoj drug dan pa je uprava vsem, ki so izostali od dela, odpovedala službo. Ako bi bili vsi praznovali maj, kakor navadno, bi se to ne bilo zgodilo. Delavci glejte, le en dan ste hoteli pokazati, da ste tudi ljudje, en dan ste se hoteli otresti vsakdanjega trpljenja, pa ste že na cesti, brez dela in jela. Kaj ko bi pa zahtevali vse, kar vam gre. Zadnji čas je, da prepoji samozavest vse delavstvo, da se solidarno in organizovano postavi v bran proti kapitalu, ki mu ne prizna še tako preprostih pravic.

Socialni pregled.

Mizarji tvrde Petrin v Ljubljani so vložili pri svojem gospodarju prošnjo za primerno zvišanje plače in za skrajšanje delavnega časa. Seveda so storili to potom svoje organizacije. Na to so dobili sledeči odgovor:

«Z ozirom na cenj. dopis z dne 30. maja 1907 naznanjam, da sem pač pripravljen glede gotovih točk stopiti v dogovor z mizarji mojega lastnega podjetja; nikakor se pa ne spuščam v obravnavanja z mizarji meni tujih podjetij.

S spoštovanjem

Adolf Petrin.»

Gospod Adolf Petrin torej bodisi ne vé, da smatra zaveden delavec svojo organizacijo za poklicano instanco v reševanju mezdnih vprašanj, ali pa se še ni mogel emancipirati zastarelega stališča, da delavci niso svobodni ljudje, temveč sužnji podjetja. Mizarji so na to sklicali delavniški shod, na katerem so sklenili zahtevati, da se poda gospod Petrin v obravnave, ki naj se dovrše do 13. maja, v nasprotnem slučaju pa se ustavi delo. V tem smislu se je odposlalo gospodu Petrinu pismo, na katero se pa ni niti zmenil, misleč menda, da izgube mizarji pogum.

V soboto, 11. maja pa je poklical nekega že več let pri njem vpislenega delavca ter mu je dejal, da je pripravljen zvišati plačo «po zmognosti delavcev» ter devoliti skrajšanje delavnega časa za — pol ure na teden in prost dan prvega majnika. Seveda se mizarji niso spustili na to pot, temveč so odposlali tri zaupnike k njemu, ki pa tudi niso dosegli ničesar. Gospod Petrin si ni dal nikakor dopovedati, da bi bilo bolje, ako bi mirnim potom dovolil to, kar je dala tvrdka Binder. Rajši hoče poskusiti, ali se dajo mizarji ugnati v kozji rog ali ne. Pa bi bilo vendar bolje, ako bi vsaj v zadnji uri storil, kar velepa pamet.

Društvene vesti.

Društveni prostori zveze lesnih delavcev v Ljubljani so preseljeni iz Krojaških ulic na Rimsko cesto št. 19., kjer je restavracija Marčan.

Sodrug, šomišljeniki! Zahajajte le v
kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše
glasilo. Agitujte „Rdeči Prapor“!
povsod za

Izšla je v založbi časopisa „Naprej“ v
Idriji I. knjiga

Pod spovednim pečatom

katero je spisal bivši katoliški kapelan H.
Kirchsteiger. — Cena I. knjigi, obsegajoči
312 strani, znaša 2 K 60 vin.

Vsakemu prijatelju dobrega in poučnega
branja knjigo „Pod spovednim pečatom“ prav
toplo priporočamo. — Dobi se v Ljubljani
v knjigarni L. Schwentner; v Gorici v
knjigarni A. Gabršček ter v Idriji pri upravi
lista „Naprej“.

Organizacije, sodrug, pozor!

Povodom bližajočih se državnoborskih vo-
litev je v proslavo splošne in enake volilne
prave izvrševalni odbor založil krasne

umetniške razglednice

v barvotisku

predstavljajoče simbol bližajoče se delavske
pomladi.

Cena	50 izvodom	3 K 25 v
„	100	5 „ 75 „
„	500	23 „ 75 „
„	1000	40 „ — „

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega
Prapora“ proti plačilu, oz. poštnu. povzetju.

Sodrug, sezite pridno po teh razglednicah!

Organizacijam in delavskim čitalnicam, pos. sodrugom

ki se zanimajo za največjo av-
strijsko žensko organizacijo to-
bačnih delavk in delavcev, se pri-
poroča v naročbo slov. strokovni list

„Tobačni delavec“

ki izhaja vsak prvi torek v mesecu
ter stane za celo leto 1 K 20 vin.

Naroča se pri upravnistvu „Tobačnega
delavca“, Dunaj V/12, Schmalzhofgasse 17.

Vsaka ponaredba in ponatisek je kazniv.
Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamke nune. — 12 malih
ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 ve-
lika specialna steklenica s patentnim
zaklepom 5 K.

4 52—37

Thierryeva centifolijna mazilo

proti vsem, še tako starim ranam,
vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka
K 3-60. Razpošilja se le proti po-
vzetju ali za poslani denar.

Te dve do mači zdravili sta po-
vsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Čekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih
pisem zastoj in franko.

„Rdeči Prapor“ izvod po 10
v se dobiva
v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta;
Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra
cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg;
Sežark, Šelenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg;
Kleinstejn, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, Ma-
vilka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovske
ulice 1. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. —
Jesenice: Jakob Mesar št. 101. — Trst: Lav-
renčič, Piazza Caserma. — Trst Rojano: Močnik,
tobakarna — Gorizia: Krebelj Peter, Kapucinske
ulice št. 1. Schwarz, Šolske ulice. — Reka: Ri-
cardo Camera, Corso 16.

Potniki v Ameriko
Italeri želijo dobro, po ceni in
kakovosti potovanja naj se obrnejo
Simonu Smetetza
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Vsakovrstna Pojasnila dajo se brezplačno.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno
potrebno vsakemu volilcu in vsakomur,
ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski
list, ki ne bi smel manjkati
v nobenem bralnem društvu ali čitalnici
ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Kaj hočejo socialni demokratije ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za poli-
tično življenje, je, da se seznani s težnjami
in zahtevami socialne demokracije. Cena
brošuri, ki obsega tudi narodnostni pro-
gram avstrijske socialne demokracije
4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu
„RDECEGA PRAPORA“.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do naj-
moderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter
opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja
dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje,
cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošure, cirkularje, reklamne liste, lepake,
opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadrzne
knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste,
vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno.
V isti založbi je izšla tudi času primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnoborski volilni red.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev
v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu
in spoštovanim gostilničarjem svoje novo va-jeno, priznano
izborna pivo v sodcih in steklenicah.

Številka telefona 210.

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

47. štev.

V Ljubljani, v sredo, dne 15. maja 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Františkanske ulice štev. 8/I.

Žurnalistika.

V nad vse neprijetni luči se je pokazalo slovensko časopisje v sedanjem volilnem boju. Prekipavajočo strast se lahko razume v časih borbe; ali najognjevitější temperament ne more opravičiti tistega nizkega, surovega tona, ki je zavladal v slovenskih listih. Lahko pojмимо, da se zaleti v hipu razburjenja tudi časnikarjevo pero; ali sistematični apel na najnižkotnejše čute čitateljstva, zavedno tekmovalstvo v prostaškem zmerjanju, večno, brezvestno zavijanje, podtikanje neresnice in trdovratno ponavljanje zavržene laži izhaja le iz slabega namena in iz prvotne surovosti, ne pa iz prevelikega navdušenja za stvar, katero se zastopa.

Vse, kar smo našli, je pa bilo na dnevnem redu v slovenskem časopisju in le malo je bilo častnih izjem. Tako n. pr. lahko priznamo celjski »Domovini«, ki gotovo ne more biti na sumu, da bi bila v zvezi s socialno demokracijo, ali da ne bi ravnala z njo kakor z nasprotnico, da je bil njen ton olikan in dostojen, čeravno je izvrševala tudi ona svojo žurnalistično nalogo sredi razpenjenega boja.

Ali prav malo je bilo takih izjem; pač pa je bil časnikarski boj v vseh slovenskih krajih tak, da je moral odbijati čitatelja boljšega okusa in finejših živcev. Rekord pa je nedvomno dosegel list, ki se rad imenuje glasilo slovenske inteligence: »Slovenski Narod«, ki je prekosil celo »Edinost«, »Narodni list«, »Posavsko stražo« in »Südösterreichische Stimmen«.

Te prikazni v našem javnem življenju se ne more enostavno prezreti, kajti prenevarna je za narod. Mogoče, da dosežejo stranke s takim časopisjem včasih kak trenoten uspeh. Kdor špekulira na nizke instinkte človeštva, njemu se dandanes

še dobro godi. Ibsenova »kompaktna večina« ima tako hrano še rada kakor alkohol. Ali škodo, ki jo prizadene metoda surovosti narodu sploh, je kaj težko preceniti, ker je preogromna. Časopisje je v javnosti faktor, ki lahko vstvari neizmerno mnogo dobrega, pa tudi lahko prizadene brezmejno gorjé. Na to pa ne mislijo žurnalisti, ki se pehajo samo za senzacijami in ki se v boju drže pravila, da posvečuje namen vsa sredstva.

Kdor smatra časopisje za kramarijo, v kateri se prodaja »javno mnenje«, kakor drugje kisle zelje ali steklene diamante, gleda seveda na to, kakšno blago ljudje radi kupujejo. Če ugaja zabavljanje, zabavlja; ako se prodaja psovanje, psujejo. Trg določa kvaliteto.

Ali pravi poklic časopisja je pač drugačen. Poleg naloge, da poroča o dnevi zgodovini in da širi pot gotovim načelom, ima vzgojevalno zadačo. Žurnalistika ima izvrševati kos ljudske pedagogije. Nima torej dajati čitateljem skratka, kar jim diši, temveč kar je potrebno.

Kakor je napačna vzgoja bolj škodljiva kot nobena vzgoja, tako je tudi surovo časopisje nevarnejše kot nikakršno. Ako je dandanes naše javno življenje demoralizirano, ima dober del dvomljive zasluge za ta žalostni pojav slovensko časopisje. In za ozdravljenje naših javnih razmer je nujno potrebno, da se to izpremeni. Pomoč pa more priti le od ljudstva. Proti sistematičnemu pačenju okusa in proti surovosti je treba obuditi odpor in organizirati boj.

To je izpoznanje, za katero moramo biti hvaležni sedanjemu volilnemu boju. Kdor je v njem izpoznal, da se naše ljudstvo poživinja in strupi, naj mora pomagati v boju proti infamiji v žurnalistiki, v boju proti časopisju, ki išče samo bestijo v človeku in strupi narod — v imenu »naroda«.

Neizprosen boj tej žurnalistiki! Najodločnejši boj proti generalissimu podlega časnikarstva, revolverskemu »Slovenskemu Narodu«!

Politični odsevi.

Novi državni zbor. Novoizvoljeni poslanci bodo takoj po izvolitvi organizovali se v klube in ministrski predsednik stopi v kratkem z zastopniki klubov v dogovore glede delavnega programa v bodočem državnozbornem zasedanju. — Po poročilih z Dunaja utegne predsedniško mesto v novi zbornici odpasti na nemškega klerikalca Ebenhocha, dočim bi Čehi, Poljaki in Nemci prejeli po enega podpredsednika. V to svrhu namerava vlada v svoji predlogi glede premembe poslovnika vstaviti tudi mesto tretjega podpredsednika. — Po končanih volitvah, še preden se snide drž. zbor k zasedanju, namerava cesar imenovati iz vrst parlamentarcev in trgovskih ter obrtnih krogov večje število članov v gosposko zbornico.

Volilna reforma na Švedskem. Spodnja zbornica je s 144 proti 105 glasovi sprejela vladni načrt volilne reforme z dostavki, ki se tikajo dijet članov prve zbornice in znižanja cenzusa za volilno pravico v prvo zbornico od 4000 na 2000 kron letnih dohodkov.

Francoska zbornica. Od torka se vodi v francoski zbornici debata, ki bode odločila o osodi Clemenceaujevega kabineta. V ospredju stoji vprašanje sindikalne pravice državnega uradništva. Clemenceau se je postavil v najostrejšo nasprotje s socialisti, je uporabil vsa sredstva, da prepreči drž. uradništvu pristop k socialistični federaciji. Sodrug Jaurès je razlagal v svojem velikem govoru smotre delavne federacije, katera nima z antimilitaristično propagando nič opraviti. Francoski proletarijat bi prvi vstal za obrano domovine, čim bi se pojavila nevarnost od zunaj. V združitvi delavstva in uradništva v delavni zvezi leži pomembno dejstvo narodnega življenja. Ostro je nastopil Jaurès proti Clemenceaujevi politiki, ki jo je nazval nemoralno; izrazil je nato, da socialista Briand in Viviani ne bodeta sodelovala pri nadaljevanju take politike.

Kongres ruske reakcije. Na kongresu resničnih ruskih ljudi so razpravljali o uvedbi diktature in razpustu dume. Z ogromno večino je kongres označil razpust dume za neobhoden in sprejela se je tudi nujnost volilne reforme. Pravica, poljubno preminjati volilni red, naj se uvrsti kot prerogativa krone v državne osnovne zakone.

PODLISTEK.

DRAGOTIN BLAŽ:

Pod večer.

Zaropotalo je po stopnicah, neusmiljena svojat se je smejala in nekdo je s krohoto zaloputnil vrata. Daniel Himel je pobiral svoje stare kosti po kameniti veži, izvlekel iz žepa velik rdeč robec in si jel otirati kri z obraza.

Kaj zato, ako ga boli križ, kakor bi mu kdo lomil kosti in ima prebito glavo ter mu curlja kri preko obraza! Odpustil bi neusmiljenim ljudem, kajti rane se bodo zacelile same in vse bi bilo pozabljeno, ali škatlja, škatlja! — ta leži tam v kotu prazna.

Med padcem se mu je snel jermen, škatlja je padla na tla in z njo vsa njegova trgovina: mala ogledalca, glavniki, razne pomade, nožički, pipci, naprstniki, več vrst svetlih bučik, broše in dragoceni prstani — vse se je izsulo po kameniti veži. Daniela je zbolelo srce, sklonil se je, pobral škatljo in začel počasi zbirati raztresene reči.

Se vedno so ga bolele kosti in še vedno mu je curljala kri po nagubanem licu preko sive brade ter kapala počasi na kamenita tla. Otiral si je z robcem krvave kaplje, se naslonil ob vežna vrata in računal škodo, ki so mu jo povzročili hudobni ljudje.

Tedaj pa se je nekdo tiho priplazil zadaj, ga zgrabil za vrat — in Daniel Himel je bil zopet na cesti. Pozabil je na bolečine in na izgubo, ki ga je prej dohitela, pomešal se je med množico in jel kričati: nože, veržice, milo, prtičnike rabite-ee!

Ni mu zastajal glas v grlu in brez strahu je stopal dalje. To je bil namreč »gosposki del grada Zagreba« in tu se je čutil Daniel varnega. Včasih ga je sicer kak zlobnež iz gnječe pahnil proti cestni železnici, da se je voz zamajal in je konj z vprašajočim pogledom obstal, ali večje nesreče ni bilo. Vse drugače pa je bilo v okraju, kjer je stanoval Daniel in kjer so ga poznali vsi delavci, postopači in zanemarjeni otroci. Kadar se je prikazal na ulici s svojo škatljo, tedaj so se dvignili otroci, ki so se igrali kje v blatu, in od ust do ust je šlo: Daniel, Daniel! glejte ga! zopet ima cilinder, ki ga je ukradel našemu gospodu vikarju. — Večji so šli vedno s palicami naprej, manjši pa za njimi, in padalo je po Danielu, dokler se mu ni posrečilo ulti v kako hišo, kjer je bil varen pred razuzdanimi otročaji.

Vse drugače pa je bilo, kadar so ga dobili v roke postopači njegovega okrožja. Ti so ga pretepali, suvali in metali po blatu, končno ga pa še oropali njegove robe, ako mu ni prihitela prej na pomoč — Rebeka.

Rebeka je bila Danielova hči in pred njo so čutili postopači neko spoštovanje. Kadar se je pri-

kazala njena velika postava, njen blede obraz in kadar je pogledala očeta s svojimi globokimi očmi, tedaj so se razkropili neugnani postopači in Rebeka je poragala očetu iz blata, ga nekoliko osnažila s svojim robcem ter ga peljala domov.

Daniel je ljubil svojo hčer kakor svoje življenje. Skrival jo je pred ljudmi s pohotnimi nameni in le redkokdaj je smela v »dolnji grad«, kjer ji je pretila na vsakem oglu nesreča. Kadar je peljala Rebeka očeta prebitega domov, tedaj je starec vedno godrnjal: Zopet bi me bili docela pobili in okradli, da nisi prišla ti, moja ljubica. —

Rebeka ni odgovorila ob takih prilikah nič, vzravnavala se je, uprla oči v daljavo in poslušala vrvenje, ki je prihajalo iz »dolnjega grada«. Včasih jo je to vrvenje močno vabilo...

Veliko varnejšega se je čutil Daniel v »dolnjem gradu«, kot pa v svojem prebivališču v »gornjem mestu«. Gori je bil v vednem strahu za svoje telo in premoženje, med tem, ko je doli brez strahu ponujal blago ljudem na cesti. Ako je zašel v kako hišo, je letel sicer večkrat proti svoji volji po stopnicah dol, ali zadovoljen je bil, samo da je blago ostalo nepokvarjeno.

Danes pa je bil Daniel posebno nesrečen. Na ulici je brez uspeha iskal odjemalcev, in zato se je napotil po hišah, ali tu so ga po vrsti metali po stopnicah.

Dopisi.

Gorica. Nova kmetška stranka na Gorškem se je vlegla kakor mora napredni in klerikalni stranki na prsi. «Soča» brca kakor besna po tej stranki, a vse ne pomaga nič; kmetje vhaajo trumoma iz obeh strank v kmetški tabor. Sedaj se je pokazalo v pravi svetlobi, kar je «Soča» tolikokrat pisala, da na Gorškem ni potreba razrednega boja, da tukaj ni tal za socializem. To so napravili s svojimi kandidati, katere se je hotelo ljudstvu kar na nos in vrat obesiti, pa so se enkrat korenito zmotili. Kmetje so vstali ter se začudeno vprašali, ali mora res tako biti, da bodo Gedeoni starega testamenta zastopali njih interese in večina jih je rekla, da ne. Kandidat kmetške stranke je potovalni učitelj A. Štrekelj v Gorici, torej mož, ki pozna kmetški stan in njega težnje tako dobro, kakor jih pozna kmet sam in napredna kakor klerikalna stranka hočetaše te ljudi prepričati, da razumejo njih sodniki o kmetijstvu več, kakor poljedelski učitelj! Kmetška stranka se po bliskovito razvija, vstala je, kakor bi rekel, čez noč in 14. maja zna biti ta nova stranka v gorški okolici na prvem mestu. Prava ljudska, radikalna, demokratska, svobodomiselna narodno-napredna stranka na Gorškem pa bode najzadnja. Tako gre tudi liberalizem rakovo pot in škoda ga ne bode prav nič.

Zidani most. Dne 9. majnika je imel baron Moscon svoj «volilni shod» v Zidanem mostu pri Juvančiču. Omenil je, da je bil dvajset let v poslanski zbornici in da je krivično, da se ne da delavstvu starostnega zavarovanja. Grof je klepetal hinavsko in navzoči so takoj kopirali njegovo demagogijo. Za besedo se je oglašil sodr. Sitter, ki je bil slučajno v Zidanem mostu in je možu povedal, da je ležal dvajset let na leni koži na Dunaju. Ko so socialni demokratje zahtevali dveletno vojaško službo, je baron glasoval nasprotno; ko so socialni demokratje zahtevali varstvo za starost, je mož nasprotno glasoval; mož je bil nasprotnik volilne preosnove; mož je dovolil vojake za «Frühstückkaffé», mož je ploskal finančnemu ministru Koritovskemu, ko je predložil v poslanski zbornici proračun za leto 1907. Žalostno je moral mož pripoznati resnična dejstva in sodrug Sitter mu je v kratkih besedah povedal resnico: Gospod baron, Vi godete zastoj!

V Ljubljani — ožja volitev.

Liberalna ošabnost je dobila velezaslužen kľofuto. Njen poglavar Ivan Hribar pride v ožjo volitev s klerikalcem Ivanom Kregarjem. En glas mu manjka do absolutne večine — tudi to nam zadostuje. Kajti nezno bi bilo gledati, da zmaga nasilstvo, neznačajnost in denar tako gladko, kakor se je sanjalo liberalcem, ki so se pripravljali na nezasišano slavje, ako bi se posrečilo njih kandidaturi zmagati brez ožje volitve. Zadoščenje nam daje ta izid, ki je, naj sučejo magistratovci stvar kakor hočejo, glasen mene tekel upharsin za kliko. Z obupno agitacijo, ki se ni ustrašila nobenega sredstva, so nabirali glasove. In posrečilo se jim je, dobiti lepo svoto — povejmo naravnost: Na naš račun. Bil bi triumf najnesramnejše brutalnosti, ako bi bili tako dosegli popoln uspeh. In težko bi bilo, ohraniti si še vero v človeško naturo, v napredek in v bodočnost, ako ne bi bilo v tem žalostnem procesu nobenega momenta, ki bi držal upanje po kenci.

Žalostno sliko je razkril včerajšnji dan v Ljubljani. Vse barve, ki preganjajo in ubijajo veselje, so bile na volilni paleti. Na eni strani vsa sredstva gospodarskega terorizma, korupcije, kupovanja glasov, razlivanje pijače, brezobzirno prezirvanje volilne svobode, na drugi pa — tudi to ne sme

Pa mora ravno danes biti? tako se je vpraševal Daniel, — ravno danes, ko že dva dni nisem izkupil ničesar in že soli ni več pri hiši? Rebeka pa čaka lačna doma name in zopet pridem prazen.

Daniel je obstal sredi ceste in iskal pripravne hiše. Hodili so mimo gospodje z visokimi ovrtniki in dame v bogatih oblekah. Malokateri je opazil Daniela — ali kdorga je, se je hudobno nasmejal. Njegova dolga siva brada, umazano in izsušeno lice ni vzbudilo usmiljenja, pač pa hudoben zasmech.

Daniel si je nekoliko otepel dolgo in prašno suknjo, si popravil cilinder in prijel z obema rokama škatljo — svojo trgovino: našel je pripravno hišo.

Pred pragom se je ustavil in pomislil: ali grem, ali ne? Da bi vedel, kaki ljudje so v hiši; ali so kristjani, ali so judje?

Počasi je stopil v vežo in korakal v prvo nadstropje. Z ulice se je slišal ropot vozov in vpitje ljudstva. Med vrisčem se je zdelo Danielu, da čuje glas: Dajmo ga! Žid je, žid! — Prestrašil se je hitro, je stekel preko stopnic v prvo nadstropje in pozvonil.

Konec prih.

biti zamolčano — tužna slabotnost, ki toži nad brutaliziranjem in silovanjem, pa se vendar medlo uda v odločilnem trenutku.

Sklenili so v državnem zboru zakon o volilni svobodi. Kar se je včeraj vršilo v Ljubljani, je pa najkrutejša satira na svobodo sploh. Vsi smo bili priče volilnega gibanja v slovenski prestolnici. Videli smo grandiozne delavske shode in na njih navdušenje, ki more vzkliti samo na tleh naivne poštenosti. Gledali smo solze v očeh delavcev, ko so poslušali besede socialnih demokratov, v katerih ni bilo sledu spekulativne sentimentalnosti. In ogromno število glasov teh ljudi so si danes razdelili liberalci in klerikalci, da bi treščili edino stranko delavstva ob tla.

Z nobenim računom se ne vjema izid včerajšnje volitve v Ljubljani. Razumeti ga more samo tisti deloma, ki je gledal z lastnimi očmi, kaj se je danes godilo v Ljubljani. Popolnoma se ga pa zapopade tedaj, če se ve tudi, kaj se je godilo za kulisami. Ubogi trpini, ki jih izkoriščajo sedanji mogotci do krvi, so oddajali svoje glasove za kandidate svojih izkoriščevalcev. Kako je to mogoče? Kaj jim ne pove že čut srca, da glasujejo za brezupno nadaljevanje tega zatiranja, ko volijo kandidate gospodujočih strank? — O, da! Marsikomu pravi ne le čuvstvo, ampak tudi pamet, da reže svojo lastno kožo. Ali ta pamet mu tudi pravi, da pazi njegov gospodar, kako bode glasoval in da se mu zameri, če ne izpolni njegove želje. Gospodar pa mu lahko vzame današnji kosček kruha; pred to najbližjo mislijo zbeži vse upanje v oddaljeno lepšo bodočnost, v rešitev iz sužnosti.

Kaj pomagajo paragrafi o volilni svobodi, ki ne morejo pregnati gospodarske odvisnosti.

Pa če bi bilo samo to! Kapitola brutalnosti, ki so se izvršila včeraj, ni zaključena, ampak treba jo bode osvetliti z vseh strani. Neverjetno je, s kakšnim cinizmom se je teptalo voljo volilcev in njih pravico lastnega odločevanja. To poglavje tudi dne 23. maja še ne bode zaključeno, ampak treba bo govoriti o njem na tistem mestu, kjer se odločuje, ali morejo biti take volitve sploh veljavne. Kakršenkoli bode končni izid dne 23. maja — to se mora zgoditi, ker je sicer saniranje našega političnega življenja nemogoče. Naj se dovoli, da se molče odobri to volitev, pa se vdomači volilna korupcija za večne čase in peščica teroristov si bode domišljala, da sme vselej s pomočjo nasilstva imenovati poslanca pod fiksico volitev.

Zato je zadovoljščina v tem, da ni zmagala nobena stranka brez ožjih volitev. S čisto človeškega stališča nas tolaži to dejstvo. Da je razlika samo en glas, ne more biti tolažba za magistratovsko kliko. Številke so v loteriji samo slučajnosti in včerajšnja volitev je bila hazardni igri podobna kakor jajce jajcu. Kot štetje glasov ni imela nobene vrednosti. Ako bi si kdo med liberalci domišljal, da šteje njih stranka toliko pristašev v Ljubljani, kolikor je bilo oddanih glasov za Ivana Hribarja, bi s to zmoto le še podvizal končno neizogibni propad klike, ki je nabrala v volilnih posodah brez programa, brez načela, brez politične direkture, brez jasnega političnega značaja. Liberalne stranke konce je bil že takrat konstatiran, ko je nastopil njen kandidat, ne da bi se bil upal povedati, kaj hoče in kam plove v politiko. Kandidatura Ivana Hribarja je bila abdikacija slov. liberalizma; zato je pač prav, da je glasoval zanj ričet, zmešan iz radikalnih in konservativnih liberalcev, iz brezbarvnih neodvisnjakov, iz neorganiziranih klerikalcev, iz disgustiranih Nemcev, iz mladih in bogsigavedi iz koga. Vse glasove, ki jih je dobil brezbarvni kandidat od njih, mu privoščimo. Po krivici je dobil stotine delavskih glasov, ki niso nikoli sodili brezkrvnemu liberalizmu. Iz tiste mešanice se ne sestavi nikoli stranke, ki bi bila sposobna za življenje. Zato bi bil tudi popoln uspeh brezpomembno zanj. To ni vstajenje. Delavstvo, katero so nam ugrabili, pa reklamiramo za se. In da ga bomo znali čvrsteje dobiti v naše vrste, to bode naša skrb in naše delo. S tem delavstvom bomo definitivno pokopali ošabnost klike, ki je razvoju našega naroda na največjo škodo.

Ljubljanski sodrug! Volilci!

Kakšno stališče zavzame jugoslovanska socialno-demokratska stranka glede ožjih volitev v Ljubljani, sklene izvrševalni odbor z okrajnim odborom ljubljanskim.

Sklep se razglasi in utemelji na volilnem shodu, ki Vam bode pravočasno naznanjen. Omenjena odbora določita tudi, ali je potrebno, povabiti na shod oba kandidata, ki stojita v ožji volitvi.

Sodrug! Ne dajte dotlej od nikogar uplivati nase! Dokazite, da je jedro naše stranke disciplinirano. Mogoče je, premagati nas, ne pa desorganizirati.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“!

Izid državnozbornskih volitev.

Ljubljanska okolica:

	Petrič	Žirovaik	dr. Šustersič
Spodnja Šiška	301	144	56
Gornja Šiška	67	32	94
Ježica	54	20	214
Podgorica	11	6	55
Vič	233	48	165
Moste	103	33	130
Šmarje	—	9	159
Šmartno pod Šm. goro	6	41	198
Dev. Mar. v Polju	34	23	419
Črnuče	33	8	82
Ig	1	23	88
Iška vas	—	—	67
Pijava gorica	—	3	75
Iška Loka	—	3	67
Tomšelj	—	5	61

Idrija, Vrhnika, Logatec, Čerknica:

	Kopač	Gruden	Gostinčar
Vrhnika	52	71	733
Idrija	524	334	331
Spodnja Idrija	140	47	177
Borovnica	58	11	183
Hotedersica	1	68	66
Rakek	107	61	63
Črni vrh	—	—	183
Gorenji Logatec	—	63	69
Dolenji Logatec	71	63	183
Horjul	—	7	281
Sv. Jošt	—	—	143
Črni vrh	—	83	279
Planina	61	30	160
Vojsko	10	6	129

Radeče, Litija, Višnja gora:

	Cankar	Povše
Radeče	65	266
Zagorje	495	63
Draga	2	53
Višnja gora	3	44
Izlake	348	60
Litija	16	165
Dejni dol	—	55
Šmartno pri Litiji	1	233
Zatična	58	283
Krka	1	162
Gorenja vas	3	31

Radovljica, Tržič, Kranjska gora:

	dr. Dermota	Čop	Pogačnik
Mojstrana	72	5	109
Lesce	21	18	49
Sv. Katarina	—	—	134
Tržič	114	49	127
Radovljica	9	68	30
Bled	50	?	?
Koroška Bela	107	26	266
Jesenice	185	100	493
Rateče	10	45	109

Domače stvari.

Ljubljanske volitve. Pri včerajšnjih volitvah v Ljubljani je bilo oddanih 5179 veljavnih glasov, od teh jih je prejel Ivan Hribar 2589, Iv. Kregar 1526, Etb. Kristan 641, Del Cott 418 glasov in 5 jih je bilo razcepljenih. Ker manjka Hribarju en glas do absolutne majoritete, je potrebna ožja volitev med Hribarjem in Kregarjem. Ves terorizem, kupovanje, sleparstvo, ki so se ga liberalci v najizdatnejši meri posluževali, ni mogel neprijetno kľki, ki je v ljudstvu brez korenin, pripomoči do večine. Z izmišljenimi, iz zraka strganimi lažmi o kompromisih, z nečuvnim strahovanjem naših somišljenikov, ki tiče v gospodarski odvisnosti od liberalnih mogotcev, z nezasišanim zlorabljanjem magistratnega aparata se jim je posrečilo ugrabiti nam skoraj vse glasove, ki niso vtrjeni v strankarski organizaciji. Ogromna snov, ki se nam je o vseh teh podlih zlorabah nabrala, bo dala sodni oblasti dela čez glavo. Politični justifikaciji, ki je doletela v liberalno stranko včeraj, bodo sledile neštevne sodne justifikacije, ki bodo zadele nje veljake.

Črna bode kranjska dežela v prihodnjem državnem zboru, pa če zmaga dne 23. Ivan Hribar? — Nič ne de! V «katoliških» vprašanjih bode Ivan Hribar ravno tako zanesljiv, kakor Šustersič. Brez strahu!

Liberalna trdnjava. Liberalci so venomer trdili, da je Ljubljana liberalna trdnjava, in ljudje, ki so vedno in vedno čuli te glasove, so se naposled privadili nanje in jim verjeli. Izid včerajšnjih volitev pa je v nič dejal to frazo in jo temeljito razgnal. Liberalci, ne le da ne predstavljajo mogočne večine, so v manjšini, in od te vsote, ki so jo zbrali za Hribarja, mirne vesti lahko odštejemo 1000 glasov a conto podlega terorizma, ki so ga uganjali, v prvi vrsti napram odvisnemu socialno-demokratskemu delavstvu. Liberalnega župana je doletela očitna nezaupnica od nadpolovične večine mesnega prebivalstva: nadpolovična večina ljubljanskih občanov je svojemu »prvemu meščanu« odrekla mandat in zaupanje, ko se je na vse pretege zanje potal. Radovedni smo in težko pričakujemo, če se bode župan

Hribar, ki ima polna usta demokratizma, uklonil ljudskemu glasu, ki ga je navzlic vsemu pritisku na ljubljansko volilstvo od strani magistratovske klike zavrzel.

Z »ogromno večino« so hoteli liberalci zmagati pri včerajšnji volitvi. Na vsa usta so trobili, da bode tako. Najveljavnejši njih veljaki so pripovedovali, da je smešno, kandidirati proti Hribarju. Kdo ve — če bi bili imeli še več denarja za pijačo in »agitacijo«, pa bi bili morda res »zmagali«, če že ne z »ogromno večino«, pa vsaj s kakšno skromno večinico. Na tem polju seveda ne morejo tekMOVati z njimi socialni demokratje, ki nimajo niti za vse potrebne tiskovine dosti denarja. Naši sodrugi pa lahko izpredvidijo, da mora imeti stranka bojno blagajno, ako hoče dosegati uspehe. Če raztresajo kapitalisti pri volitvah denar s polnimi rokami, že vedo, da jim bo nosil obresti. Končno plačajo tudi to agitacijo delavci, pa stokrat dražje, kakor če bi si napravili sami močan bojni fond.

Kje so »mladi«? V zadnji številki je »Nova doba« povsem jasno pozivala svoje pristase, naj ne volijo liberalcev. Dala jim je celo še jasnejšo direktivo. Ali pri volitvi se ni prav nič opazilo, da bi bil kdo slušal njeno parolo. Je torej vprašanje: Ali mladih ni, ali pa se zmenijo za svoje glasilo toliko, kolikor za lanjski sneg?

Vse jezi olike je podrla Šuštersičeva zgovornost na shodu v ponedeljek v hotelu Union. To ni bila več polemika s Hribarjem, ampak samo surovo zmerjanje in psovanje tako nizke sorte, da mora oblatiti blatilca samega. Ali Šuštersič je hotel doseči efekt. In dosegel ga je, samo — nasprotnega. Celó četo liberalnih dezertarjev je s tistim prostaštvom tako užgal, da so šli, pa — *contre coeur* — volili Hribarja. Beznisko psovanje ni samo grdo, ampak tudi — škodljivo. Morda se še nauče tega naši slavni političarji.

Hans Hribar, Bürgermeister von Laibach, je zapisal na svojo glasovnico eden tistih Nemcev, ki so volili Hribarja. Imeli so pač svojega kandidata; apeliralo se je na njih narodni čut. Izdalo se je v nemških krogih celo parolo: Na vsak način proti Hribarju. Zakaj? Ali glasovali so vendar za Hribarja. Zakaj? ker so kapitalistični interesi močnejši od vsake nacionalistične ideologije. Po domače se pravi: Gliha vkup štriha. To je vse-kakor poučljivo.

Afera dr. Robida contra dr. Divjak, recte contra deželni odbor, končala se je zadnjo soboto pozno zvečer s tem, da je bil dr. Robidov priziv proti razsodbi prve instance odklonjen, dr. Divjak s tem oproščen v vseh 23 tožbenih točkah, in dr. Robida obsojen v poplačilo pravnih stroškov obeh instanc. Prizivni senat je spremenil sodbo prvega sodnika v toliko, da je utemeljil svoj pravorek v tem, da se v 20 točkah tožbe sploh ni žalilo, 3 tožbe pa je smatral dokazane, v medicinska vprašanja kot taka se sodni zbor sploh ni spuščal. Mi smo stali vedno na stališču, da je velika najvnost v političnih pravih, vzlasti v takih, v katerih so prizadete oblasti — (bodisi direktno ali indirektno) — iskati svoje pravice. To je do dobrega sedaj izkusil tudi dr. Robida, ne vedoč, da so v boju proti omejenosti in zlobnosti že vse drugi ljudje propadli, kakor on. S takimi procesi se ne doseže družega kakor da se opozori vsakega poštenjakoviča na to, da ima justica vse polno vrat, skozi katere lahko spreten človek o pravi priliki zmuzne, dočim obvisi nepotreben idealist pa v prikrito nastavljeni zanjki. Rezultat je končno ta, da upliva izid podobnih procesov skrajno demoralizuječe na vsakega, ki veruje v resnico in pravico. Ali eno dobro ima ta pravda na sebi — njen rezultat bi bil zanas seveda ob vsakem izidu irelevanten! — da je podala dokazilen material, katerega sedaj ni mogoče spremeniti niti ne dež. odboru kranjskemu. Iz tega materiala pa lahko vsak sklepa, kdor umeje logično in psihološko prav misliti, na kateri strani je pravica in na kateri ne. Nas je proces prepričal, da nima dež. odbor dr. Robidi glede njegovega poslovanja na blaznici ničesar očitati, in da je bil njegov odpust iz službe povsem neutemeljen in neopravičen. To pa je dokazala dolgotrajna pravda, in to je bil tudi njen konečni namen. — Kakor čujemo, izide ves akt v nemškem prevodu v posebni brošuri, iz katerega se bo tudi vsakdo interesent lahko poučil, kako faktično stvari stoje.

V pojasnilo. Ker sta dva mesarja z imenom Černe, smo naprošeni konstatirati, da je tisti, ki je s Turkom napadel sodruga Poglaja po Hribarjevem shodu v Vodmatu Jernej Černe.

Shodi.

Shod social o-demokratske stranke v Nabrežini se je izvršil dne 9. t. m. pri g. F. Cabariju ob 5 uri zvečer, pri katerem je bilo navzočih 120 ljudi, skoro sami sodrugi. Shodu je predsedoval sodrug Mozetič ter podelil besedo sodr. Marica, ki je poročal o sinočnem shodu naprednjakov, kateri pomeni za njih velikanski fiasko. G. dr. Gregorin je bil presenečen, videvši, da so v Nabrežini za njegovo seme slaba tla razen nekaj spekulativnih reakcionarnega in konservativnega mišljenja, oblečenih v naprednobarvni suknjah. Govornik je ome-

njal, da bodi sinočni shod gospodovalni stranki dokaz, da sta si kmet in delavec sodruga, kar je za oba sloja pomembno in koristno. — Ker ni bilo nobenega protigovornika, oglasil se je za besedo sodrug Mozetič. S kratkimi, jednatimi stavki je označil današnje zlo za kmeta in delavca, priporočal sodrugom slogu v volilni zadevi. Nabrežinski sodrugi so se skazali pri včeršnjem shodu sposobne in zavežne. Dalje je pokazal vir, iz katerega izhaja beda ljudstva. Naši naprednjaki obljubujejo delavstvu in kmetu pomoč in kažejo se sočutne, ali beda revnega ljudstva se po naprednjaskih načelih ne bode nikdar odpraviti mogla. Ker ni bilo nobenega protigovornika, so se vršile volitve udov komisije za škrutinje, za katero je bilo 7 udov izvoljenih. Nato je predsednik zaključil ob frenetičnem aplavzu in klici »živela soc.-demokratska stranka!« shod. Pri rujnem vincu se je po shodu opazila med navzočnimi sodrugi očitna zadovoljnost, zadonela je naša delavska pesem, kakor tudi narodne pesmi, kar priča, da krepki in odlčni nabrežinski sodrugi niso še, kakor trdijo narcdnjaki, prodali svojo narodnost.

Tabor ljudstva v Idriji. Na 12. t. m. sklicala je idrijska okrajna organizacija velik tabor ljudstva. Zbralo se je nad 2000 zborovalcev. Poročal je sodr. Josip Kopač, ki je v lepem govoru razlagal program soc. demokracije. Sodr. Anton Kristan je navduševal zborovalce na boj proti nasprotnikom, zlasti proti klerikalcem ter pozivljaj na neumorno delo za soc. dem. kandidata Josipa Kopača. Končno besedo je govoril še sodr. Josip Kopač, kažoč na nečuvno klerikalno agitacijo, katere se oprijemlje že vseh sredstev v boju proti socialni demokraciji. Slava, socialni demokraciji, so doneli klici, ko je predsednik shod zaključil.

Shod v Hotedersici. Na 11. t. m. sklicalo je soc. društvo »Naprej« shod volilcev v Hotedersico v hišo posestnika Kristofa. Kandidat sodr. Josip Kopač je obrazložil program socialne demokracije — sodr. Ant. Kristan pa je ostro bičal agitacijo klerikalcev proti socialni demokraciji. Klerikalci so namreč prignali pred Kristofovo hišo velik roj žensk, oboroženih s kravjimi zvoncei, ragljami, renami, ki so ves čas delale nemir okrog hiše. Kljub temu pa se je shod prav lepo vršil ter se je zelo jasno dokazalo zborovalcem, kje je resnica in kje je laž. Obžalovati je le, da se da ubogo žensko ljudstvo tako zapeljati! Treba bo prav mnogo dela, da se tudi tem stvorom dokaže, kaj je za ljudstvo uspešno, in kaj ni!

S Koroškega. V četrtek, 9. maja, so bili v našem okraju trje sijajni shodi, na katerih je govoril socialno-demokratski kandidat Etbin Kristan iz Ljubljane. Uspeh teh shodov je bil v vsakem smislu izvrsten. V vseh treh krajih so privreli ljudje z vsih strani; vsakega shoda se je udeležilo nad 500 ljudi, največ delavcev in kmetov, pa tudi drugih poklicev. Prvi shod je bil v **Prevaljah** v gostilni gospoda Paara ob pol 9. dopoldne. Salon, spodnja gostilniška soba in vrt, vse je bilo polno ljudstva. Prišlo je tudi pet ali šest klerikalcev in slišati je bilo, da se oglasi eden izmed njih za besedo. Naš kandidat sodrug Kristan je govoril temperamentno, kakor ga že poznamo. Najboljši vtisk je naredilo, da je ostro kritiziral programe in stremljenja nasprotnih strank, a da se ni dotaknil oseb in da je bila vsa njegova polemika vseskozi elegantna. Tega nismo vajeni na shodih naših nasprotnikov, kjer je po navadi malo živahnosti in govornistva, zato pa temveč blata in gnojnice. Tudi kmetom je to zelo ugajalo, saj ne poznajo kmeta ljudje, ki mislijo, da mu je surovost prirojena. Nasprotniki so molčali. Drugi shod je bil v **Črni** ob 11. dopoldne. Bil je tem zanimivejši, ker je imel skoro ob istem času tudi Seifritz napovedan shod. Naše zborovanje se je vršilo na kegljišču in na vrtu Stullerjeve gostilne. Ljudstva se je kar trlo. Tudi tukaj je naredil naš govornik imeniten vtisk. Seifritzov shod je bil v primeri z našim, zlasti če odštejemo naše somišljenike, ki so šli tja radi kurioznosti, naravnost klavirno obiskan. Ob 3. popoldne je bil pa shod v **Guštanju** v gostilni pri Kroni, kjer so bili vsi prostori prvega nadstropja natlačeni. Sodruga Kristan je govoril približno poldrugo uro, popularno, ognjevit in ljudstvu se je poznalo, kako uživa ob njegovih besedah. Par nasprotnikov, ki so prišli, se ni oglasilo, čeravno jih je predsednik večkrat povabil, naj poprimejo besedo, ako imajo ugovarjati. Kandidatura našega sodruga je bila entuziastično sprejeta.

Zvečer je imel sodrug Kristan še zaupen pogovor s pliberskimi sodrugi.

Vrhnika 9. t. m. Tukaj se je vršil ob 1/2 4 uri pop. v gostilni pri »Tislerju« impozanten shod. Že predpoldne je imel klerikalni trobentar Matevž v cerkvi volilni shod, na katerem je udiral po socialnih demokratih in njih brezverstvu. Rotil je uboge zapeljane ženske, naj preskrbe, da bode na moževem volilnem listku zapisano ime *e d i n e g a* pobožnega kristjana ljubljanskega Gostinčarja. Upil je: »Vera propade, nas bodo izgnali iz Vrhnike, če zmaga Kopač«. In taki cerkveni agitaciji je bilo zahvaliti, da je bil shod izborno obiskan. Nad 300 moških se je ob določeni uri zbralo na shodu. Zbeganice, ki so mislile, da bo sodni dan, so čakale s solznimi očmi pred gostilno usodepolnega trenutka ko so shod otvorili. Ko je predsednik na-

vzoče pozdravil in s tem otvoril shod, se je začel babji regiment proti gostilni pomikati in kakor da bi bile članice telovadnega društva: smuk čez plot na vrt. Zdaj pa je pričel vrisk in vpitje razjarjenih bab, ki so hotele na ta način preprečiti shod. Kar nakrat se prikažejo trije žandarji z nasajenimi bodali, pa so imeli dosti posla, da so zmagali kaplanovo gardo, ki se je počela zopet zbirati, čim so žandarji odšli. Med tem časom je trajal shod dalje. Ko je sodrug Kopač z ostrimi besedami ožigosal nekvalificirano postopanje kranjskih nunccev, ki begajo in sleparijo ubogo ženstvo, se je med durmi pokazal *M a t e v ž*, za njim cela garda klepetavih devic, pa je svinčnikom v roki dajal znamenje svoji brezmiselni četi. Po poldrugournem govoru je sodrug K o p a č končal z opombo, kdor ni slep, mora vedeti, za koga bode glasoval. Na to se je oglašil kaplan za besedo, katere pa z ozirom na splošno razburjenost ni dobil. »Vi ste imeli že dopoldne v cerkvi shod! Pa ga še sedaj priredite tam,« je upilo ljudstvo. Vrhnški delavci pa bodo za socialnega demokata glasovali vkljub farski gonji!

Shod na Vojskem, dne 9. t. m. Vojsko je najvišja fara na Kranjskem. Tudi sem so prišli socialni demokratje ter priredili 9. t. m. dopoldne javni volilni shod. Poročal je sodr. Anton Kristan iz Idrije. V poljudnem govoru je razložil program socialno-demokratske stranke ter se je ozrl na delovanje klerikalne in liberalne stranke — povedal je, kako sleparijo ljudstvo na volilnih shodih, in kako delajo v državnem zboru ter povsod, kjer imajo moč. Vojskarski župnik Janez Gnježda je zaprosil besedo po govoru sodr. A. Kristana ter blebetal take neumnosti, da je groza. Najprvo je grozil gostilničarju, češ: nič nisi vreden, drugače bi ne dal »mokračem prostora«. Liberalec si, in danes si se poročil s socialnimi demokratji; civilna poroka se je zgodila! Potem se je spravil nad sodr. A. Kristana, češ: pogledajte ga, kako je debel in lepo rejen, koliko sto goldinarjev vleče na mesec — brezverec je, nobene vere nima, iz vere je stopil; socialni demokratje so brezverci, žene socialno-demokratskih voditeljev na Francoskem nosijo obleke, katerih ena stane 1600 gld. ter žive v bordelih kot dame... Sodr. A. Kristan mu je kratko odgovoril: »Gosp. župnik Janez Gnježda je navaden lažnjivec in obrekovalec soproj francoskih soc.-dem. voditeljev, dokler ne dokaže resnice svojih nesramnih trditev. Gosp. župnik Gnježda je lažnjivec, dokler drugih svojih trditev ne dokaže.« Dalje je pokazal na župnikovo nastopanje na današnjem shodu ter ga orisal, ki sploh ne ve, kaj dela. Župnik Gnježda je postal besen, vpil je kot divjak: obesiti se pustim, obesiti — ala, če ima kdo korajžo. — Zborovalci so mirno poslušali ter niso imeli drugega kot — pomilovanje za župnika Gnježdo. Sodr. A. Kristan je še enkrat pokazal na razliko med sabo ter med župnikom Gnježdo ter toplo priporočal kandidturo sodr. Josipa Kopača. — Vojskarji so obljubili, glasovati za soc.-dem. kandidata. Župnik Gnježda bo letal sedaj kot nor od hiše do hiše. Vojskarji — bodite možje!

Najnovejše vesti.

Trst, 15. maja, 8.10 zjutraj. V prvem volilnem okraju je **zmagal socialno-demokratski kandidat Pittoni**. — V drugem pride v ožjo volitev socialno-demokratski kandidat Scabar z Italijanom Pittacco. — V četrtem se vrši ožja volitev med socialistom Olivo in Italijanom Mazzorana. — V okolici je zmagal dr. Rybar z 4519 glasovi. Socialno-demokratski kandidat Jernejčič je dobil 1444 glasov.

Milostiva gospa,

ali veste, zakaj morate pri nakupovanju sladne kave izrečno poudarjati ime »Kathreiner«?

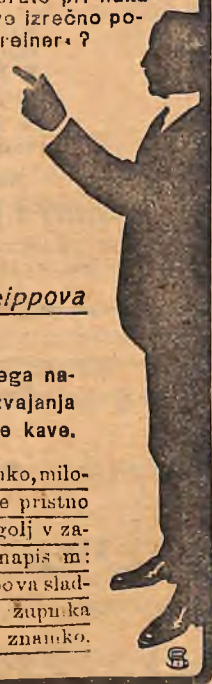
Ker se vam sicer utegne primeriti, da dobite manj vreden posnemek brez vsehrtilin, s katerimi se odlikuje Kathreinerjeva kava.

Zakaj le

Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

ima spričo posebnega načina svojega pralovanja vonj in okus zrnate kave.

Zapomnite si torej natanko, milostiva gospa, da dobivate pristno Kathreinerjevo kavo zgolj v zaprtih izvornih zavojih z napisom: »Kathreinerjeva Kneippova sladna kava« in s sliko župnika Kneippa kot varstveno znamenje.

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v
tako gostilne,
kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše
glasilo. Agitujte
povsod za **„Rdeči Prapor“!**

2 ali 3 izurjene mizarske pomočnike

sprejme takoj v delo

3-1

Franc Wagner
mizarski mojster
Ljubljana, Rimska cesta štev. 14.

Organizacije, sodrugi, pozor!

Povodom vršečih se državnoborskih vo-
litev je v proslavo splošne in enake volilne
prave izvrševalni odbor založil krasne

umetniške razglednice

v barvotisku

predstavljajoče simbol bližajoče se delavske
pomladi.

Cena	50 izvodom	3 K 25 v
"	100 "	5 „ 75 „
"	500 "	23 „ 75 „
"	1000 "	40 „ — „

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega
Prapora“ proti plačilu, oz. pošt. povzetju.

Sodrugi, sezite pridno po teh razglednicah!

Organizacijam in delavskim čitalnicam, pos. sodrugom

ki se zanimajo za največjo av-
strijsko žensko organizacijo to-
bačnih delavk in delavcev, se pri-
poroča v naročbo slov. strokovni list

„Tobačni delavec“

ki izhaja vsak prvi torek v mesecu
ter stane za celo leto 1 K 20 vin.

Naroča se pri upravnistvu „Tobačnega
delavca“, Dunaj V/12, Schmalzhofgasse 17.

Vsaka ponaredba in ponatisek je kaznivo.
Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih
ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 ve-
lika specialna steklenica s patentnim
zaklepom 5 K.

4 52—38

Thierryeva centifolijna mazilo

proti vsem, še tako starim ranam,
vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka
K 3-60. Razpošilja se le proti po-
vzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta po-
vsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekaruar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih
pisem zastoj in franko.

„Rdeči Prapor“ izvod po 10
v se dobiva
v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta;
Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra
cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg;
Sešark, Šelenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg;
Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, šte-
vilka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovske
ulice 1. — **Kranj:** Karol Florian, knjigarna. —
Jesenice: Jakob Mesar štev. 101. — **Trst:** Lav-
renčič, Piazza Caserma. — **Trst Rojano:** Močnik,
tobakarna — **Gorlioni:** Krebelj Peter, Kapucinske
ulice štev. 1. Schwarz, Šolske ulice. — **Reka:** Ri-
cardo Camera, Corso 16.

*Potniki v Ameriko
Hateri želijo dobro, po ceni in
xanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Smetelca
v Ljubljani Kolodvorske ulice 28.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.*

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno
potrebno vsakemu volilcu in vsakomur,
ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski
list, ki ne bi smel manjkati
v nobenem bralnem društvu ali čitalnici
ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Naročajte edino slovensko revijo
Naši Zapiski.

Naročnina:
Za celo leto K 3, za pola leta K 1.50, za
četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnistvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:
8. številka tretjega letnika: **Nekaj kulturnih
zavodov slovenskih**, po 24 vin.
10. in 11. številka tretjega letnika: **Prešernov
spomenik**, obsežajoča 48 strani, z lepim
ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer
franko 80 vin.
Drama **Prešernovega duševnega življenja**,
predavanje g. dr. Ivana Prijatelja ob odkritju
Prešernovega spomenika v Ljubljani, po
40 vin. pri upravnistvu „Naših Zapisnikov“
v Ljubljani.
I. S. Machar: **Magdalena**, povest v verzih; po-
slovenil A. Dermota, po 2 K.
Abditus: **Občina in socializem**, 70 vin.
P. Mihalek: **Iz nižin življenja**, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošure:
Program socialne demokracije, po 4 vin.,
po pošti 8 vin.
Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po
pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust
po dogovoru.

Kaj hočemo socialni demokracije
ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za poli-
tično življenje, je, da se seznani s težnjami
in zahtevami socialne demokracije. Cena
brošuri, ki obsega tudi narodnostni pro-
gram avstrijske socialne demokracije
4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu
„RDEČEGA PRAPORA“.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret
Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do naj-
modernejših oblik. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter
opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja
dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račne, pismene papirje,
cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošure, cirkularje, reklamne liste, lepake,
opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadržne
knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavilke, dopisnice, jedilne liste,
vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno.
V isti založbi je izšla tudi čas primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnoborski volilni red.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev
v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu
in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano
izborno pivo v sodnih in steklenicah.

Ustanovljeno leta 1855.

Številka telefona 210.

RODEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Tristopna petil-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

48. štev.

V Ljubljani, v četrtek, dne 16. maja 1907.

Leto X.

58 socialnih demokratov izvoljenih v 60 okrajih ožja volitev!

Naprej!

58 socialnih demokratov

je doslej že izvoljenih. V 60 okrajih pridejo socialni demokratje v ožjo volitev in gotovo tudi še do kakega mandata. Delavsko ljudstvo bode imelo v drž. zboru tak zastop, da se bode na vsak način slišalo njegov glas. Posledice splošne in enake volilne pravice se torej že pokazujejo. Treba bo še počakati na definitivno volilno statistiko, da se bode vedelo, koliko mandatov, bi sodilo socialnim demokratom po številu oddanih glasov. Ali sadovi volilne reforme se deloma že pokazujejo. Socialni demokratje postanejo v novem parlamentu tudi kvantitativno važna skupina — kvalitativno se jih je moralo vedno ceniti — tako da bode treba z njih glasovi vsaj v mnogih vprašanjih resno računati.

Seveda je to še prav malo, ako pomislimo na ogromno število delavstva po državi. Toda začetek je napravljen in na podlagi splošne in enake

volilne pravice bode socialna demokracija kerakala dalje do končne zmage, do nadomestitve sedanje kapitalistične družbe z novo, socialno.

Zlasti za slovensko delavstvo je prvi uspeh tolažljiv in vzpodbujevalen. Res je, da se razliva klerikalizem po naših krajih kakor blatna luža; res je, da je v splošni temini opaziti komaj kak žarek svetlobe; res je, da so naši veljaki silovitejši kakor drugod. Res je, da je zastala izobrazba našega ljudstva, da je po deželi še vse polno praznoverja, da je med inteligenco vse polno predsodkov, pa tudi praznote. Ali vendar! Tuji slovenski narod ni ustvarjen iz slabejše snovi, kakor drugi. Če mu razni šovinisti podtikajo, da je inferioren, bi to površen človek skoraj verjel, videč, kako lahko zmagoju pri nas nazašnjaštvo, fraze in babja vera. Ali to ni narodna lastnost Slovencev, temveč edino posledica tistega prokletega pulkega narodnjaštva, ki je imelo večno skrb za »gesla«, za zastave, za parade, za Potemkinove vasi, pa nikoli za živi narod.

Želja za napredkom pa živi tudi v našem ljudstvu in tisti duh, ki je našim očetom potisnil koso in sekuro v roko ter jih vodil v boj za »staro pravdo«, še ni mrtev, čeravno je potlačen in vkle-njen. Vzglede drugih narodov nam kaže, da se lahko dolgo umetno in po sili tlači ljudstvo v duševno in materialno suženstvo, ali da ni mogoče za vse čase zaježiti struje, ki sili iz teme na dan.

58 socialno-demokratskih poslancev v Avstriji — tega še v ponedeljek ne bi bili verjeli naši nasprotniki. Vlada, ki se smatra za dobro poučeno, je prisojala celi stranki 25 mandatov. Kakor gospodje Beck in tovariši bode še marsikdo presenečen. Danes mislijo slovenski velmožje, da je pri nas socialna demokracija poteptana. Kdove kako malo časa bode treba in tudi jugoslovanska socialno-demokratska stranka stopi ponosno, zmagovito na dan. Uspehi naših sodrugov so nam porok za to.

Da! Mi, ki bado nimamo smisla za narod, verujemo v naš narod z živejšo vero, nego vsi tisti, ki so včeraj pomagali, premagati duha odrešenja.

PODLISTEK.

DRAGOTIN BLAŽ:

Konec.

Pod večer.

Nad mestom je vel lahen vetrič. Svetloba plinovih svetilk se je dvigala, strehe so se blestile v noči kakor kristali.

Rebeka se je naslonila ob okno podstrešne sobice in strmela nad mestom. Zopet je prihajalo ono vrvenje iz doline in močno jo je vabilo. Kamor je zrla njeno oko, povsod samo strehe in strehe. Mikalo jo je pogledati, kaj je pod njimi; že se je hotela opraviiti ter oditi: Kaj hočem z revščino in poštenim življenjem? si je mislila. Ali spomnila se je na očeta in sramovala se je svojih misli.

Sklonila se je skozi okno, napenjala oči v temo in prisluškovala. Nekaj tajinstvenega je bilo zanj v vrvenju, ki je prihajalo iz doline. Napenjala je ušesa in razločila je govore. Odpravila se je od okna, ogrnila veliko ruto in stopila k vratom. Zunaj se je čul ropot. Rebeka se je prestrašila in sedla hitro na postelj v kotu. Vrata so se odprla in Daniel je vstopil.

— Ste vi, oče? — je vprašala Rebeka tiho.

Starec je molče sedel na skrinjo poleg peči, skatljjo pa spustil po tleh. Rebeka se je prestrašila: Ali so vas zopet oče?

— So me — je zamrmral starec.

— Kdo vas je, kdo? postopati zopet? In vse so vam vzeli, vse? povrh pa še škatljo razbili? Pa kakšni ste! kri vam curlja po licu.

Starec si je naslonil glavo ob komolec in molčal. Rebeka pa je na postelji bolešno zaplakala.

— Ne plakaj, dete moje! Niso me postopali; doli so me, doli! Ubili bi me, da jim nisem ušel. —

Rebeka je prižgala svečo in letela starcu izpirati rano na glavi.

— Ali si lačna, Rebeka? glej, že od včeraj nisi jedla. —

— Ne, nisem oče! Tam imam še nekoliko suhega kruha za vas, drugo je pošlo. —

— Le obdrži, ljubica moja, le obdrži! —

Starec je legel na skrinjo in godrnjal. Revščina, sama revščina in lakota. Rebeka je upihnila luč, da je bilo temno v sobi, in sedla nazaj na postelj.

— Lakota, revščina — je šumelo po sobi.

— Oče. —

— Kaj bi? —

— Ali naj grem doli? —

— Ha, ha! Za kronico, boro kronico! —

Hči je obmolnila, starec je pa vstal, pobral skatljjo in jo sukal nekaj časa v roki. Skozi odprto okno so prihajali iz noči glasovi tamburice. Rebeka je stopila k oknu in poslušala. Z lahnimi koraki so prihajali glasovi iz teme in se zopet izgubljali v temo.

— Kaj je bilo to? — je vprašal starec, še vedno z razbito škatljo v roki. Rebeka ni odgovorila. Slonela je ob oknu in strmela v dolino. — Zakaj ne grem? si je mislila. Saj prejalislej bo moralo priti. —

Starec je odložil škatljo. Oglasilo se mu je v želodcu in vse mu je plesalo pred očmi. Hotel je, da bi bilo vse krog njega samo kruh in zopet kruh, da bi se nasitila z Rebeko.

Z grozo je mislil: kaj bo jutri? Škatlja je prazna, blaga nikjer več. — Naslonil se je ob peč in zamrmral: Rebeka. —

— Jaz grem, oče. —

— Kronica, kronica. —

— Lahko, noč, prinesla bom spotoma kruha. Vrata so se zaprla in koraki so se izgubili v noči. Daniel se je predramil, sunil z nogo škatljo po sobi in planil proti vratom.

— Rebeka, Rebeka! —

Potegnil je vter nad mestom, kričanje ljudstva, ki se je gnetlo po ulicah, je prihajalo skozi odprto okno in Danielu se je razdelo, da se čuje med vriščem glas Rebeke: Za kronico, za kronico! —

Počasi je pridrsal k oknu, se sklonil čezenj in klical v noč: — Rebeka Rebeka! zakaj si šla doli? —

Polagoma je potihnil šum po ulicah, svetilke so pogasili in mrtvo je ležalo mesto pred Danielom.

Globoko smo prepričani, da ni našemu po ogromni večini ubogemu in delavnemu narodu rešitve brez socializma. In ker verujemo v bodoče življenje našega naroda, verujemo v socialno demokracijo, ki ga edina pripelje iz tužnega vegetiranja in ginevanja v resnično življenje.

V Avstriji 58 socialnih demokratov v parlamentu. Zdaj ne sme biti miru, dokler ne bode v parlamentarnem klubu socialne demokracije tudi slovenski narod dostojno zastopan.

Diplomatične volitve.

Na volilnem shodu na »Zelenem hribu« se je po socialno-demokratskem govorniku oglasil obrtnik Anžič za besedo, ki je hotel delati propagando za klerikalno stranko. Na razne glasne ugovore je dejal: »Jaz glasujem za S. L. S. iz neke diplomacije.«

To je bila značilna beseda. »Moje prepričanje nima ničesar opraviti s klerikalno stranko. Kdo vé, kakšen sem sploh znotraj! Ampak klerikalci bodo imeli po celi deželi mandate v svojih rokah in zato ni dobro, zameriti se jim. Čim očitneje jih spremljam, tem bolje. Na ta način je še mogoče, doseči kak profit.

Včasih se je taki kupčiji reklo drugače; sedaj pravijo temu »diplomacija«. Pojem izraza se je torej močno razširil. Vsi tisti, ki so v turek volili Hribarja, ker se je v liberalnih volilnih lokalih dobilo pijače, v socialno-demokratskih pa ne, pravijo zdaj lahko, da so tako glasovali iz diplomacije. Diplomatično je bilo, če je kdo glasoval tako, kakor njegov gospodar. Nič več ni neznajstvi v politiki, ampak sama diplomacija. Svoj pomen bode dobila ta beseda v politični zgodovini slovenskega naroda.

Bil je toraj po Slovenskem vtorek prav diplomatičen dan. Po celi kranjski deželi triumfira klerikalizem, kakor je pričakovala šenklaška stranka. Zelo diplomatično je zmagala. Gospodje župniki in kaplani so vselej počakali, kaj in kako bo na socialno demokratskih shodih; potem so pa stopili na prižnico in diplomatično so vtepali pravovernim kristjanom v glavo, da so Cankar, Kopač, Dermota hudiči, ki preže na dušice dobrih ovčic. Diplomatično so hodili, kakor je predpisal dr. Šušteršič, ekselencia in spe, od hiše do hiše, ter so popisovali listke volilcev, da jih obvarujejo pekla in večne pogube. Diplomatično so slikali francosko deželo za ogromen razbojniški brlog, ki mu je baje Avstrija tudi že bolj podobna, nego od Rima odvisni državi. In sama diplomacija je bila, da so trpeli volilci vsako poseganje popov v njih volilno pravico kakor da mora biti tako in ne more biti drugače.

Samo diplomatično je ravnal Ivan Hribar, ko za nobeno ceno ni hotel povedati, ali ima liberalizem zanj kaj veljave ali nič. O, velika diplomata sta Šušteršič in Hribar!

Klerikalni glavar dovoljuje svojim pristašem, da so brezverci in framasoni, le da volijo njega in njegove mameluke, in zgolj diplomacija je, da stopajo v klerikalno armado ljudje, ki ne verujejo ne v boga, ne v hudiča, pač pa v ministerialnost dr. Šušteršiča. Nič manj ni diplomatično, če molči Hribar o cerkvenih in šolskih vprašanjih kakor riba, pa vabi tercijske in mežnarje ravno tako k sebi, kakor popoščre. In zelo diplomatično je, da jamrajo mestni uradniki le takrat o svojem položaju, kadar jih ne sliši nobeno indiskretno uho, v agitaciji za svojega šefa se pa postavljajo tja, kjer je največ svetlobe.

Tako smo torej imeli diplomatične volitve. S tem je začetna pot socialni demokraciji, ki mora upreti vse moči, da razdere to proketo diplomacijo, ki ni nič drugega, kakor strupena naznačajnost. Ta diplomatičnost je viden izraz vsega dela naših meščanskih strank, ki jima nikdar ni bilo ležeče na načelni politični vzgoji ljudstva, temveč sta se tega tega dela najbolj plašili, dobro vedoč, da izide iz zavednosti ljudstva njun pogin.

Seveda triumfira danes diplomacija. Rogati se nasprotniki ne morejo socialni demokraciji, tudi ob njenem porazu ne. Saj slutijo, da bi bila kocka morda marsikje drugače padla, ako bi se bili socialni demokratje hoteli posluževati enakih sredstev, kakor oni in ako bili špekulirali na diplomatične instikte mase. Ali mi cenimo ljudsko množico previsoko, tudi kadar ni opaziti na njej nobenih zunanjih znamenj plemenitosti, temveč skoraj same

izraze nelepih lastnosti, da ne bi verjeli v višje nagone v njih dušah. Mnogo nezvestobe, slabotnosti, nerazsodnosti, celo nevtajivega izdajstva se je pokazalo v turek v množici volilcev, ali vse to nas ne more preslepiti. Za vse te reči ni odgovorno zapeljivo ljudstvo, ampak tisti, ki so imeli doslej njegovo usodo v svojih rokah in so ga tako vzgajali. Zbuditi je treba tisto v ljudeh, kar spi nedvomno v tem ali onem kotu njih duš, človeški ponos je treba zdramiti v njih in podati jim samozavest, pa se bode zgodilo, kar se zgodi povsod po naravnem zakonu: da se umakne tema luči. Tedaj pa pride tudi sodni dan tisti infamni diplomaciji, kateri imajo doslej buržoazne stranke pripisovati svoje uspehe.

Socialna demokracija bode izvršila svoje delo. Mlada je, žilava, polna čvrste volje, poznavajoča svoje cilje. Pa jih bode tudi dosegla!

Poraz slovenske intelligence.

Katastrofa, ki je 14. t. m. dohitela ljubljanskega župana Ivana Hribarja in liberalno stranko v Ljubljani, v tem edinem zavetju, kamor je preplašen in preporoden ubežal kranjski liberalizem, pomenja občuten, usoden poraz tudi za inteligenco, t. j. za sloje intelektualnega dela. Če prematramo strukturo ljubljanske volilstva, se nam odpre, da je le malo ljudi intelektualnega dela izpregledalo, da je le malo med njimi politično dozorelihi, ki so spoznali, da je socialno-demokratska stranka, stranka dela, politični izraz tudi zanje. Malo pravimo takih! Večina, brez slehernega političnega smisla, tava in blodi še vedno po izhujenih cestah banalnega liberalizma, se giblje še vedno na krivih potih; čas spoznanja pa je prišel s 14. majem. Tedaj se je razumništvo zadelo ob zid — ali pa bo tudi spoznalo, da je gluha tista ulica, v katero jo je zavlekla liberalna stranka? Na vso moč dvomimo!

Dan 14. maja je z vso jasnostjo pokazal, da se slovenska inteligenca ne more ustavljati klerikalni reakciji, dokler stoji z obema nogama v taboru socialne reakcije. Slovenski inteligent v družbi z gospodarskimi izkoriščevalci se ne more meriti s škofi, političnimi izkoriščevalci, če hoče slednje, mora pretrgati svoje dosedanje razmerje, ki je sad družabnega — v prav navadnem smislu te besede — življenja, in ne posledica treznega socialnega spoznanja in prevdarka. Kratko, 14. maj je nazorno, numerično pokazal, da je inteligenca, prepojena z liberalizmom, obsojena v bodočnosti na politično nemoč, da je prešibka za resen boj s klerikalno reakcijo; hkrati pa kaže volilni izid, da leži v zvezi razumništva z delavstvom bogastvo političnega življenja in moči, ne le za delavstvo, temveč za inteligenco in za doseganje skupnih ciljev. Vočigled tem nepobitnim dejstvom nas pušča smešno borenje »liberalizma« s klerikalizmom popolnoma hladne, brez slednjega interesa.

Oni redki od slovenske intelligence, ki jih je obšla samospoznanje, so si prihranili moralni poraz in se izognili politični osamljenosti, na katero jih »liberalizem« brezpogojno obsoja. Večina s svojim preperelim liberalizmom hoče od poraza do poraza. Mi si od mase slovenskega razumništva nikoli dosti obetali nismo. Računali smo vedno in še računamo na posameznike, ki so jasnejšega vida, in na mlajši rod, ki se vglablja v nove misli. In ta račun je bil trezen. Morda pride kaj razumništva v socialno demokracijo, če velja Spencerjevo vzgojno načelo, da treba ljudi prepuščati prirodnim posledicam njih ravnanja. V tem slučaju utegnejo letošnje državnozborske volitve biti zdrava vzgojna lekcija za slovensko inteligenco v smislu Spencerjevem.

Politični odsevi.

Nov atentat ogrske vlade na koalicijsko svobodo. Ogrska vlada je predložila državnemu zboru zakonski načrt o ureditvi plač železničarjev in proti štrajkom in pasivni rezistenci. Poleg resničnega zboljšanja gmočnega položaja je vtihotapila vlada v zakonski načrt določbe, ki na drzen način posejajo v individualno svobodo železničarjev. Pasivni odpor, ki ni družega kot natančno izpolnjevanje službenih navodil, se po novem zakonu kaznuje kot zanemarjanje službe. Organizovati se smejo železničarji le na izrecno privoljenje železniskega ministra, toda morajo takoj izstopiti iz sleharne organizacije, če ukaže železniško ministarstvo. Vsaka agitacija na pasivni odpor in na štrajk se kaznuje s takojšnjim odpustom. Vlada se je bržčas s svojo namero temeljito uračunila, kajti perfidni načrt bode nedvomno izzval med železničarji tak vihar, da ga vlada ne bo prenesla.

Briand o antisocialistični politiki francoske vlade. V francoski zbornici je zagovarjal naučni minister Briand v velikem govoru vladno politiko. Dejal je, da je drž. uradniku vstop v delavno konfederacijo nemogoč, češ, da je ta organizacija prešla popolnoma v roke anarhističnih in antiimi-

litarističnih elementov, ki negirajo državo. Odločitev o obstanku ministrstva pade šele jutri; sklepati se da, da se vir življenja Clemenceauja jutri še ne izteče.

Domače stvari.

Apel na deželno vlado. Način, kako je vodila magistratovska stranka volilni boj, ko ji ni bilo nobeno sredstvo slabo dovolj, da bi ga v volilni borbi ne uporabila v svoje svrhe, je temeljito omajal zaupanje ljubljanskega prebivalstva v mestni magistrat kot politično instanco. Apeli-ramo zategadelj na deželno vlado, da preišče na podlagi volilnih zapisnikov, če mestni magistrat ni sposojal liberalnim agitatorjem nedostavljenih izkaznic, da so ž njimi sleparsko volili. Naš apel je utemeljen v razburjenju ljubljanskega prebivalstva, ki se zgraža nad neštevilnimi krivicami, ki jih je učinila v volilni borbi liberalna stranka.

Uzorna mestna uprava. Tisoč volilnih izkaznic ljubljanski magistrat ni dostavil, tisoč ljubljanskih volilcev je oropala slaba uprava volilne pravice, vsakega sedmega ljubljanskega volilca je magistratovska klika s svojim gospodarstvom in gospodstvom pripravila ob izvrševanje te najvažnejše državljanske pravice. Kakšni ljudje so po očividni krivdi ljubljanskega mestnega magistrata, ki je le nekaka igrača liberalne stranke, izgubili volilno pravico? Bogati kapitalisti? Ljudje, ki se jim dobro godi že na zemlji? Kaj še! Volilne pravice je po krivdi liberalne stranke bilo oropano delavstvo! Okroglo tisoč delavcev je bilo obsojeno na politično brezpravnost: kar je pred volilno reformo učinila zakonodaja, skovana po receptu buržoazije in prikrojena na telo kapitalizma, to se je predrznila učiniti v dobi splošne in enake volilne pravice klika, ki si lasti ime narodno-napredne stranke.

— Niso se mogle dostaviti izkaznice. Tako se izgovarjajo. Ne glede na to, da so se izkaznice namenoma tako dostavljale, da se dostaviti niso mogle, je tak izgovor jalov in piškav, najhujsa obtožba sedanje mestne uprave. Pomislite, kaj pomenja s strani magistrata priznanje, da za tisoč ljudi v Ljubljani ne vé, kaj delajo in kje so. Po priznanju mestnega magistrata se odnima 1000 ljubljanskih prebivalcev oblastveni kontroli. Za tisoč ljubljanskih ljudi ve ljubljanska policija le to, da žive v Ljubljani; kaj sicer ž njimi, to je za ljubljansko policijo nedognana stvar. Vsa sreča, da je teh 1000 ljudi poštenih ljudi; prav tako bi lahko v Ljubljani eksistirala — po priznanju magistrata — zveza tisoč lopovov in zloincev. Stvar je pregorostasna, da bi jo mogli verjeti: zato magistratovskemu izgovoru tudi ne verujemo. Trdno prepričanje imamo, da klika na magistratu namenoma ni hotela dostaviti omenjenim tisočnikom volilnih legitimacij, da je premišljeno izključila socialno-demokratske delavce od volitev, ker se je zbala od njega najostrejše obsodbe. V tem mnenju nas podpira tudi dejstvo, da se ni dopustilo pregledati nedostavljenih glasovnic. Ta slučaj je eden izmed onih ropov, ki so ga zgoreli liberalci nad socialno-demokratskim delavstvom. Toda še tako malo kvalifikovana dejanja niso mogla ohraniti in vzdržati razdejane in propadle stranke vrh vode, vzlic vsem takim sredstvom se je v »liberalni trdnjavi« pogreznila v manjšino.

Narobe Katon. Dejstvo, da Ivan Hribar kot župan ljubljanskega mesta ni prejel niti nadpolovične večine, ko se je potezal za zastopstvo istega mesta v dunajskem državnem zboru, ta očitna nezaupnica je zbudila v vsakem človeku mnenje, da bode Iv. Hribar potegnil iz tega dejstva vse konsekvence. Prvič, da ne bode še nadalje reflektiral na zaupanje mestnega prebivalstva, katerega pri večini ne vživa in drugič, da se bode zahvalil tudi na županski časti, ker postane absurdna v hipu, ko ni več izraz ljudske volje. To je pričakoval vsakdo in to smo pričakovali tudi mi. Toda zaman. Kakor smo izvedeli iz zanesljivega vira, je Hribar v turek pod prvim vtiskom moralnega poraza omahoval in hotel gori naznačene konsekvence iz njega potegniti, toda kasneje se je spet premislil, ta — narobe Katon!

Uradniki južne železnice v Ljubljani so ne le sami glasovali za Hribarja, kar je seveda njih pravica, ampak tudi z vso strastjo so vstopili pri uslužbencih in delavcih v agitacijo zanj. Formula, katero so si večinoma izmislili za svoje delo, je bila sledeča: »Saj sem tudi jaz socialni demokrat. Tudi jaz bi najraje volil Kristana. Ampak on ne more biti izvoljen, pa zmagajo črni. Zato moramo glasovati za Hribarja«. Ta agitacija, ki je bila od dne do dne vsiljivejša, je imela res uspeh. Odjedla je socialnim demokratom več kakor 200 glasov. Take železničarje, o katerih so vedeli, da jih ne morejo pregovoriti za nobeno ceno, so pa vtaknili v službo. Po volitvi so nam železničarji izročili 40 praznih listkov, katerih niso mogli porabiti, ker so bili izven Ljubljane v službi. Tega se sedaj seveda ne da popraviti. Ali prizadetim gospodom uradnikom moramo povedati kratko besedo. Njih priznavanje, da so socialni demokratje, odklanjamo s primerno hvaležnostjo. Do tega naslova nimajo nobene pravice in mi jih nikakor ne priznavamo za člane svoje stranke. Ako hočejo gospodje sedeti na dveh stolah, si morajo

oba poiskati drugje. Pri nas jih ni. Socialni demokrat mora biti organiziran, priznavati mora program stranke v vseh točkah in vedeti mora, kaj je disciplina stranke. Saj vemo, zakaj bi gospodje sedaj radi veljali za socialne demokrate. Prej ali slej pride čas, ko bode treba boja, gospodarskega boja. Toliko že menda izprevidijo, da sami ne opravijo ničesar in da je solidarnost uslužbencev edino, kar jim more pomagati. Zato bi si radi zagotovili njih zaveznitvo. Toda taka vzajemnost, ki je egoistična in nič družega, šepa preveč, da bi mogla ugajati tistim, od katerih se zahteva samo žrtev. Socialno-demokratska stranka je res tabor, ki sodijo vanj tudi železniški uradniki. Ne smejo pa misliti, da smatra stranka za posebno milost, če jo gospodje počaste. Preden se jim odpro vrata, morajo pokazati, da vedo, kaj je socializem in kaj je demokracija in podati morajo dokaz, da so zanesljivi. Ne bo se to zgodilo jutri; ali do tistega dne, ko se izvrši, naj pač rajši nekoliko študirajo in razmislijo, da se delavstvo ni organiziralo za šalo, ampak za boj, v katerem velja: Kdor ni z nami, je zoper nas!

Sami so krivi mnogi sodrugi, da ni bil uspeh naše stranke v Ljubljani in na Kranjskem boljši. Ne mislimo na tiste, ki so bili preslabi, da bi se bili uprli pritisku in lažem, ampak na one, ki so prišli po lastni krivici ob volilno pravico. Ne gre se ravno za malenkost. V Zeleni jami, ki šteje komaj nekoliko hiš, nam je znanih 52, reci dvainpetdeset sodrugov, ki niso bili zapisani v volilni imenik. Zaman smo trobili v listu, na shodih, kjerkoli je bilo mogoče; Prepričajte se, ali ste vpisani! Reklamirajte! Nič ni pomagalo. Zanašali so se, da morajo biti vpisani, češ, saj nas najdejo, kadar je treba plačati davek. Ali za volilni imenik jih niso hoteli najti in tako so izostali. Potem so čakali in čakali na izkaznice in glasovnice; teh pa seveda ni bilo in ko jih je končno začelo skrbeti, je bilo prepozno. 52 samo v Zeleni jami! Ali tako se je godilo povsod. — V mestu pride eden: Kako je to mogoče? Že 32 let sem v Ljubljani, pa nisem zapisan v imeniku. In se čudi, ko je prepozno. Odide prvi, pa pride drugi, tretji i. t. d., vsi, ko je že prepozno. Bodi torej povedano za prohodnjč, da je politična dolžnost sodrugov, skrbeti pravočasno za svojo volilno pravico. Da se pa prepreči tako brezbriznost, je treba učvrstiti politično organizacijo in opraviti nanjo več življenja in zanimanja, nego ga je doslej v mnogih krajih. Stranka more zmagovati le tedaj, ako se lahko s popolno gotovostjo zaneša na vsakega svojega pristaša.

Slabo tolažilo. «Slovenski Narod» skuša prikriti in olepšati katastrofo, ki je zadela v torek narodno-napredno stranko. Med drugim pravi, da, kdor je čital «Rdeči Prapor», bi bil moral misliti, da dominira v Ljubljani socialno-demokratska stranka. Mi pa pravimo: kdor bi čital «Edinost», bi smatral liberalce za spodobno in pošteno stranko; istotako bi smatral, kdor ni čital «Slovenskega Naroda» in ni videl liberalne volilne kampanje». Kdor pa je čital «Slov. Narod» in na lasne oči videl liberalni volilni boj, smatra liberalno stranko za družbo, v kateri dominira politično sleparstvo in nasilstvo. Med te spadamo tudi mi. To v odgovor in pojasnilo.

Glasovi na Kranjskem. Od oddanih glasov so sprejeli na Kranjskem klerikalci 48.176, liberalci in neodvisni 11.840, socialni demokratje 5183, nemški liberalci 2605 in nemški klerikalci 1085 glasov.

Župan v Mostah ima, kakor se nam poroča, prokleto malo spoštovanja do svojih občanarjev. Ko so bili nekateri sodrugi pri njem, vprašati, ali so pač zapisani v volilnem imeniku, se je znesel nad njim: «Ali naj poznam es ksindel, ki stanuje v moji občini?» Ponižno priznavamo, da je vaški župan velik mož, ali to mu še ne daje pravice, zmerjati svoje občanarje na tako surov način. Možu ne bi nič škodovalo, če bi se hotel nekoliko olikati.

Ilustracije liberalne agitacije. Znani liberalni agitator Drnovšek, ki je uganjal neštevilna sleparstva z glasovi, se je pri svojem nečednem delu tako opil, da je padel in si zlomil roko. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Sijajna zmaga socialne demokracije.

58 socialnih demokratov izvoljenih 60 v ožjih volitvah.

Velikanski uspeh se prinesle včerajšnje volitve socialni demokraciji v Avstriji. Po dosedanjih volitvah, ko Galisko še ni volilo, je izvoljenih 58 socialnih demokratov, 60 jih pride v ožjo volitev. Velikanska je ta zmaga in velikanski vtisk mora narediti na nasprotnike, ki poslej ne morejo več tajiti, da je socialna demokracija najmočnejša stranka v Avstriji. Nekaj lahkotno-žalostnega čustva se meša nam Slovincem v veselje ob misli, da v tem impozantnem klubu cele Avstrije ne bode posebej zastopan naš narod. Ali prevelika je naša radost, da bi mogla tuga ostati trajna. Interese slovenskega delavstva bodo tudi naši sodrugi zastopali, mi pa prisegamo v tem slovesnem trenutku, da si

ne bomo privoščili miru, dokler ne bode klub mednarodne socialne demokracije v avstrijskem parlamentu popoln, dokler ne bodo tudi slovenskega delavstva zastopali slovenski socialisti. Danes je že soditi, da bode socialno-demokratski klub najmočnejši v državnem zboru. Kakšnega pomena bi bilo za Slovence, če bi bil v takem klubu zastopan slovenski narod, za sluti morda danes marsikdo, ki ni vtorek verjel tega. Toda v kraj danes s to refleksijo! Čuvstvo, da smo del armade, ki osvaja svet, nas navdaja in preganja v tem trenutku vsako melankolijo... Slovenski delavci! Na delo! Zdaj bolj kakor prej! Ne trenutka zamude! Nikoli več se ne sme ponoviti za Slovence 14. maj!

Naprej! V boj! Do zmage! Slava mednarodni socialni demokraciji!

* * *

Med izvoljenimi socialisti so:

Na Dunaju:

Jakob Reumann
dr. Viktor Adler
Anton David
dr. Viljem Ellenbogen
Karol Seitz
Ferdinand Skaret
Franc Schubmaier
Lovrene Wildholz

Na Nižje Avstrijskem:

Ivan Smitka
Jožef Temschik
dr. Karol Renner
Ludovik Breitschneider

V Gradcu:

Hans Resel
Jožef Pongratz

V Mariboru:

Hans Resel

Na Štajerskem:

Vincenc Muhitsch
Alojzij Ausobsky

V Beljaku:

Arnold Riese

V Trstu:

Valentin Pittoni

V Lincu:

Anton Weiguny

Na Češkem:

(Češki del)

dr. Fran Soukup
Anton Némec
dr. Leon Winnter
Viljem Černy
Ludovik Aust
Vaclav Johannis
Henrik Hornof
Rudolf Jaroš
Anton Svěcený
Gustav Habrmann
Rudolf Pik
Jožef Spitzer

(Nemški del)

Henrik Beer
Oton Glöckel
Anton Schäfer
Leopold Winarsky
Edvard Rieger
Ferdinand Hanusch
Dominik Löw
dr. Leo Verkauf
Anton Schrammel
Albin Döttsch

Malorus:

Ostapczuk

Na Moravskem:

(Češki del)

Jožef Hybeš
Jožef Prokeš
Franc Tomašek

(Nemški del)

Leo Freundlich
Mohor Schlopnickel

V Šleziji:

Cingr (Čeh)
Pospíšil (Čeh)
Reger (Poljak)

V ožjo volitev pridejo:

na Dunaju

Ljudevit Wutschel
Avgust Forstner
Teodor Hackenberg
Leopold Winarsky
Emil Palke

Na Gorenjem Avstrijskem

Julij Spielmann

Na Češkem (nemški del)

Raimund Trübenceker
Jožef Hannich
Jožef Barth (v 2 okrajih).

Na Moravskem

Edvard Rieger

Šlezko

Moric Arbeitel.

Na Slovenskem ni izvoljen noben socialist. Na Kranjskem so zmagali razen Ljubljane, kjer je ožja volitev med liberalcem in klerikalcem, in razen Kočevja, kjer je zmagal nemški liberalce knez Auersperg, povsod klerikalci. Na Štajerskem sta zmagala dva liberalca (Roblek in Ježovnik), eden (Roš) je prijel v ožjo volitev s klerikalcem, ostali so klerikalci. Na Koroškem je zmagal v slovenskem okraju klerikalec (Grafenauer), v Velikovcu je prišel slovenski klerikalec Ellersdorfer v ožjo volitev z nemškim nacionalcem. Na Goriškem sta zmagala v dveh okrajih klerikalca, v kraškem okraju je došel v ožjo volitev klerikalec Laharmar z liberalcem Štrekljem. V tržaški okolici je zmagal dr. Rybař. V Istri so izvoljeni slovenski oziroma hrvatski narodnjaki Mandič, Spinčič in Laginja, ki je poleg tega v Pulju v ožji volitvi z ital. liberalcem Rizzijem.

Najnovejše vesti.

Dunaj, 15. maja. Schönerer ni izvoljen, kakor se je poročalo, temveč je propadel.

Dunaj, 15. maja. V krsčansko-socialnih krogih se govori, da bode sklican parlament že 12. junija. Nasprotne stranke mislijo na to, da se prizna eno mesto v predsedništvu socialnim demokratom. Državni zbor sklene le šestmesečen proračunski provizorij in voli delegacije, potem bode odgođen.

Dunaj, 15. maja. Izmed ministrov je Prade izvoljen z veliko večino, dr. Pacak ima malo manjšino v Kutni gori, Fořt pride v Kolinu in na Vinogradih v ožjo volitev, Derschatta je v ožji volitvi, Marchet je propadel.

Dunaj, 15. maja. Marchet ni podal formalne demisije, temveč je le izrekel, da je pripravljen odstopiti, če bi se to želelo.

Sodrugi, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. ... Agitujte povsod za **„Rdeči Prapor“!**

Pravkar je izšla brošura:

SPOLNE BOLEZNI

Ljudstvu v pouk in svarilo napisal

dr. I. Demšar

špecialist za kožne bolezni.

Cena 45 vin., za 10 iztisov 4 K franko.

Pošilja se samo, ako se z naročilom obenem vpošlje dotični znesek.

Izšla je v založbi časopisa «Naprej» v Idriji I. knjiga

Pod spovednim pečatom

katero je spisal bivši katoliški kapelan H. Kirchsteiger. — Cena I. knjigi, obsegajoči 312 strani, znaša 2 K 60 vin.

Vsakemu prijatelju dobrega in poučnega branja knjigo «Pod spovednim pečatom» prav toplo priporočamo. — Dobi se v Ljubljani v knjigarni L. Schwentner; v Gorici v knjigarni A. Gabršček ter v Idriji pri upravljalni listi «Naprej».

2 ali 3 izurjene mizarske pomočnike

sprejme takoj v delo

3--2

Franc Wagner
mizarski mojster

Ljubljana, Rimska cesta štev. 14.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“!

Organizacije, sodrugi, pozor!

Povodom vršečih se državnoborskih volitev je v proslavo splošne in enake volilne pravice izvrševalni odbor založil krasne

umetniške razglednice

v barvotisku

predstavljajoče simbol bližajoče se delavske pomladi.

Cena	50 izvodom	3 K 25 v
"	100	5 „ 75 „
"	500	23 „ 75 „
"	1000	40 „ — „

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega Prapora“ proti plačilu, oz. pošt. povzetju.

Sodrugi, sezite pridno po teh razglednicah!

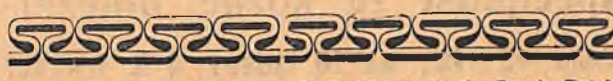
Organizacijam in delavskim čitalnicam, pos. sodrugom

ki se zanimajo za največjo avstrijsko žensko organizacijo tobačnih delavk in delavcev, se priporoča v naročbo slov. strokovni list

„Tobačni delavec“

ki izhaja vsak prvi torek v mesecu ter stane za celo leto 1 K 20 vin.

Naroča se pri upravnistvu „Tobačnega delavca“, Dunaj V/12, Schmalzhofgasse 17.

Vsaka ponaredba in ponatisek je kazalivo.
Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—39

Thierryeva centifolijna mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga, večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.

„Rdeči Prapor“ izvod po 10 v se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Šešark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovske ulice 1. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. — Jesenice: Jakob Mesar št. 101. — Trst: Lavrenčič, Piazza Caserma. — Trst Rojano: Močnik, tobakarna. — Gorizia: Krebelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. Schwarz, Solske ulice. — Reka: Riccardo Camera, Corso 16.

Pobniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
kakovosti poloviti naj se obrnejo
na **Simona Šmetetza**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Vsakovrstna Pojasnila dajo se brezplačno.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu volilcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Kaj hočejo socialni demokracije
ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznani s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošure, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije
4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDEČEGA PRAPORA“.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi orkani in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošure, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadružne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno. V isti založbi je izšla tudi časa primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnoborski volilni red.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev
v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12
Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodih in steklenicah.

Številka telefona 210.

RDEČI PRAPOR

— Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2:25 K, za Ameriko 2:75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna peti-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

49. številka.

V Ljubljani, v petek, dne 17. maja 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo Rdečega Prapora, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo Rdečega Prapora, Ljubljana, Frančiškanske ulice številka 8/1.

Učimo se!

Nespartmetno bi bilo, ako bi po nezadovoljivem izidu državnozbornskih volitev na Slovenskem razkrivali samo grehe, ki so jih storili nasprotniki nad nami. Dosti jih je in pokazati se jih mora. Ali godovina je učiteljica življenja. Iz vsakega političnega dogodka se moramo učiti, da porabimo rezultate nauka za bodočnost. Poiskati moramo tudi svoje lastne napake, da se jih moremo varovati v prihodnje.

Kaj je torej razven nasilstva in sleparstva nasprotnikov zakrivilo naš poraz?

Po deželi je lahko uganiti. Imeli smo v mnogih krajih resnično krasne shode. Naša poročila niso nikoli pretiravala. Nikoli nismo sledili zgledom naših nasprotnikov, ki so o izostalih ali popolnoma propadlih shodih poročali v neskončnost. Na naše shode je ljudstvo res zahajalo; naslajalo se je ob besedah naših govornikov, pritrjevalo je. Daleč naokoli se je navadno govorilo o naših naukih. V tem oziru je bilo naše delo res uspešno. In vendar se je zgodilo, da smo dobili v občinah, v katerih je po sto volilcev entuziastično odobravalo izvajanja naših kandidatov, pri volitvah toliko glasov, da se jih tuptam lahko sešteje na prste.

Navidezno je to jako čudno; in vendar je razlaga prav lahka. Pomislimo le na ribniško afero, kjer so se klerikalci hrupno puntali proti Šustersiču in je vendar Jaklič povsem gladko zmagal. Zgodilo se je to, kar v okrajih, v katerih se je ljudstvo navduševalo za socializem, dokler je nanj

uplivala živa beseda. Če je mogla utihniti revolucija v Ribnici, ki nikakor ni bila povzročena od zunaj, je tem naravnejše, da se je odmev naših besed polagoma izgubil iz ušes naših poslušalcev. Kdor je bival med ljudmi in je prišel za nami med nje, je imel lahko opravilo. Naš govornik je odšel, duhovniki in podagitorji so ostali, pa so z lece, pri obiskih na domu, v spovednici i. t. d. lahko podrli, kar je govornik s težkim trudom sezidal.

Bahajo se klerikalci, da imajo dosledno izvedeno organizacijo. Njih ponos je neutemeljen. Ako se ima v vsaki fari po enega zaupnika v osebi fajmoštra in še nekoliko kaplanov, mežnarjev i. t. d., je lahko napraviti organizacijo. Hierarhija katoliške cerkve je organizacija klerikalne stranke. Take organizacije socialno-demokratska stranka po deželi nima; ali na kmetih z malimi izjemami sploh nismo imeli starejše organizacije, temveč se je moralo za volitve šele izprovizirati, kar se je dalo. Taka momentna uredba, dejal bi, poljska utrdba se seveda ni mogla uspešno držati proti težkim trdnjanskim topovom klerikalizma. Dobro so klerikalci vedeli, kako bodo delali. Zato jih tudi taki dogodki na deželi, ki so očitno kazali na upor, niso vznemirjali. Vedeli so, da spravi duhovniška organizacija v zadnjih dneh vse zopet v ravnotežje. In tako se je tudi zgodilo.

Iz agitacijskih uspehov in volilnih neuspehov po deželi sledi za socialno demokracijo nauk, da se mora začeti tudi po kmetih resno z organizacijo. Res je sicer, da je v mestih za stranko še dela čez glavo. Ali to nas ne sme vplašiti. Naši kraji so še pretežno agrarni in s tem se mora računati. Ako se hoče streti absolutno nadvlado klerikalizma, se mora iti pri nas na deželo, pa pravočasno! V osmih tednih ne more najpridnejše delo in najuspešnejša agitacija ustvariti takih postojank,

da bi bilo mogoče zmagovati z njimi. O drugih naukih spregovorimo v drugem članku.

Po volitvah.

Kdor bi izdaleka zrl na izid kranjskih volitev, ne da bi poznal iz lastnega opazovanja to »črno kronovino avstrijsko«, menil bi, da prolija tod kako zamorsko pleme črne polti, klerikalno od pete do vrha. Kdor pa je živel intimno med našim ljudstvom, vé, da je to ljudstvo vedrega življenjskega naziranja, samostojnega mišljenja in prostomiselnosti, vé, da je izid 14. majnika na Kranjskem karikatura ljudske volje, ali recimo kar brez ovinkov: velika laž. Čudno se sicer glasi to mnenje z ozirom na izid volitev, ki so se vršile na podlagi splošne in enake volilne pravice pod zaščito zakonito zajamčene volilne svobode. Čudno, ampak resnično!

O splošni in enaki volilni pravici se pravi, da podaja fotografijo naroda; to je njeno bistvo in njena prednost. Res, tudi na Kranjskem pravkar končane volitve so fotografija kranjskega ljudstva, toda momentna fotografija z vsemi svojimi slabostmi, 14. majnika, to je, ko je kranjski duhovnik, preteč s časnim in večnim zlom, popisoval slovenskemu človeku glasovnico, to je fotografija trenutka, ko je magistratovski oblastnik izročal človeku iz ljudstva s Hribarjem izpolnjeno glasovnico. 14. majnik je povzetek nesrečnega trenutja, ko je stalo Slovensko ljudstvo pod najnemoralnejšim pritiskom duhovskega in kapitalističnega terorizma. Kakor vse momentne slike, je tudi slika 14. majnika motna, nejasna in do skrajnosti popačena.

PODLISTEK.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.

Dalje.

In vendar je imel, ne da bi bil vedel, vodnika na tej poti brez smotra. Prijazno ga je spremljevalo solnce. Sledeč njegovi luči je nameril korake, kakor da je samoobsebi umevno, proti zapadu. Zato pa se mu je solnce kaj ljubeznivo nasmejavalo. Skoraj celo leto ga že ni videl in tukaj, med tratami in polji se je bliščalo vse lepše, nego po prašnih mestnih ulicah. Kakor da hoče pomladiti kri, ki mu je skoraj zmrznila med samostanskimi zidovi, je prodiralo skozi suknjo. Kamalu je bilo obnovljeno staro prijateljstvo med obema. Kakor je bil navajen nekdanj, kadar je obiskoval bolnike po planinah, je slekel suknjo in jo vrgel čez ramo, da so ga tem ložje dossegali žarki ljubega prijatelja.

Pa kako ljubeznivo se je pogovarjalo solnce z njim! Pokazovalo mu je lepe cvetice ob poti, zoreče sadje na drevju, vabilo ga je, naj zapoje s pticami. To je bila seveda prevelika zahteva, ali vsaj pobožno je poslušal škrančjevo petje v nedosežni višavi in boljbolj je pozabljal na zvonjenje samostanskih zvonov v mestu, od katerega se je z vsakim korakom dalje odmikal.

Seveda, prav daleč ga niso prinesle tresoce se noge, ko mu je dalo solnce poljub za slovo in obljubo, da ga spremi zopet dalje.

Pod jablano je sedel, ko je solnce zapadlo za nizkim pogozdenim gričem. Prav blizu njega so začeli cvrčki svoje nočno petje, doli ob potoku je zadonelo kvakanje neutrudljivih žab, na drevesu pa je zapel ptič svojo dolgo večerno molitev. Na oddaljenem dvorišču je še lajal pes in enakomerno bobnenje mu je naznanjalo, da se pelje železniški vlak po ravnini.

Kako mehko je bilo ležati tukaj v visoki travi v primeri s trdim pokorniškim ležiščem v samostanu! Kako mil je bil ta zrak, če je pomislil na dišavo trohnobe med mračnim zidovjem, tukaj ni zaklenjenih vrat, ne zamreženih okenj. Oj, svoboda, kako si lepa!

Kar so mu vzeli ljudje, mu je povrnila priroda. Ves dan je gredo solnce posteljo zanj, v kateri je zdaj sladko zaspal. Tisoč in tisoč zvezdic je gledalo z otroškimi očesci nanj. Jablana je zvesto bdela nad svojim gostom in je iztegnila svoje roke, da ne pade jutranja rosa nanj.

Štiri dni je Hercog tako potoval. Drugi dan je našel v svojem žepu molek in deset kron. Nič ni razmišljal, odkod prihaja ta potnina. Saj se ne bi bil spomnil, da je denar od brezbožnega zdravnika, pa ne od pobožnega samostana. Dalje in dalje je romal s solncem proti zapadu; venomer po polju in po tratih, skozi gozdišče in ob šumečih potokih je držala njegova pot, ki ni imela smotra.

Srce se mu je odpiralo, duh se mu je jasn timer. Njegovo najboljšo prijateljico prirodo je zopet

našel in ona je znala ves dan pomenkovati se z njim, tolažiti ga zaradi krivice, ki ga je doletela in mu sipati cvetic na novo življensko pot.

Že je lahko zopet mirno razmišljal o svojem položaju. Ali se ni morda podal na napačno stran? Ali se ne bi vrnil in šel rajše k svoji sestri?

Ne, ne! Le tega ne, le tja ne! Kako naj bi ji še pogledal v očitajoče oči? Kaj mu ni privzela Ankinoga blagra na dušo? In on ni smel iztegniti svojih rok, ki jih je vezal spovedni pečat, da bi bil rešil ljubimko svoje sestre. Niti z besedico se ne bi mogel opravičiti pred svojo sestro, ker ne bi mogel reči njej, kakor ni mogel povedati škofu, da je spovedni pečat vsega kriv.

Hitel je dalje, skoraj v slepem nagonu, proti meji Nemčije. Proč iz države, kjer ima cerkev pravico, uničevati najboljše duhovnike. Ravnotako sledeč nezavednemu nagonu, kakor lastovke, ki tudi beže pred bližajočo se zimo in iščejo v tujih deželah novega leta.

Bil je peti dan njegovega potovanja in popoldne je bilo solnce že več kakor prijazno osamljenemu potniku. Vroče znojne kaplje so mu curljale po čelu. Na robu senčatega gozda je sedel in zrl v rodovitno dolino. Lepo, čudovito lepo je bilo tam doli. Tudi v raju ne bi moglo biti lepše. Tukaj so morali živeti dobri ljudje.

Dalje prih.

14. maja ni zmagovala ljudska volja, temveč moč duhovniške in kapitalistično-liberalne organizacije s pomočjo škandalozne in hinavske volilne tehnike, ki vidno in pravno garantira vsakemu posamezniku absolutno volilno svobodo, ki ga pa dejansko izroča najhujšemu moraličnemu in socialnemu pritisku; in resničen heroj bi moral biti vsak posameznik, da bi se ustavljal temu neznosnemu terorizmu! Če bi bile volitve posnetek ljudskega mišljenja, bi bile morale volitve biti antiklerikalne in antikapitalistične, kakor je ogromna večina slovenskega naroda antiklerikalna in protiburžoazijska. Volitve bi morale biti naravnost socialno-demokratske, kajti naše ljudstvo je socialistično. Kaj pa je socializem drugega kot politična in znanstvena formulacija ljudskega dejanja in nehanja? Kaj je drugega kot izražanje misli in teženj, ki spe neprebujene v ljudski duši?

To lažljivo in pokvarjeno izražanje ljudske volje ne bode jenjalo prej, dokler se ne ustavi moralčno in politično nedopustna terorizacija slovenskega ljudstva po duhovščini in kapitalistični buržoaziji, dokler se uvede klotura, ki v nekaterih državah že uspešno obstoji. Bivstvo kloture obstoji v tem, da se zagotovi ne le pravna, temveč tudi dejanska volilna tajnost in volilna svoboda. Vsak volilec prejme prazno glasovnico šele na volišču in potem jo na zaprtem prostoru, sam, nemoteno in popolnoma svobodno izpolni. Če so uvede klotura, potem volitve ne bodo podajale spačenih momentnih fotografij, temveč izraz resničnega ljudskega mišljenja; vsak volilec bode brez slehernega moralčnega in socialnega pritiska prosto po svoji volji dal duška svojemu prepričanju.

V svojem neomajanem zaupanju v ljudstvo, ki je vir političnega življenja socialno-demokratske stranke, niti najmanj ne dvomimo, da bodo volitve izpadle rdeče, t. j. ljudsko. Te velike vere v ljudstvo nam ne more podreti z najraznovrstnejšimi mahinacijami ustvarjeni rezultat 14. maja; z dejansko osvoboditvijo ljudske volitve se bodo ti videzni uspehi naših in ljudskih nasprotnikov sesuli kakor hiša, zgrajena iz kart.

Naloga poslancev naše stranke v novem parlamentu bo, da zastavijo vso svojo moč in svojo veljavo, ki je velika dovolj, da se uvede klotura, da se zagotovi ljudstvu dejansko svobodna volitev.

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . Agitujte povsod za **„Rdeči Prapor“!**

Papež in Rothschild.

(Iz Montagninijevih pisem.)

Francoska vlada je, kakor znano, zaplenila papirje monsignora Montagninija, uditorja nekdanje papeževe nunciature v Parizu, ker je omenjeni gospod ščuval francosko duhovščino, tudi ko so bile diplomatske zveze med Rimom in Parizom že pretrgane, proti francoski vladi. V teh papirjih se je našlo marsikaj zanimivega, iz česar se je razvidelo, da je bil v nunciatu pravi urad za špionažo. Tudi drugih zanimivosti obsegajo dosti tiste listine, med katerimi je gotovo pozornosti vredno sledeče pismo, ki ga je pisal papežev državni tajnik kardinal Merry del Val monsinjoru Montagniniju:

«Onih 100.000 frankov, ki so Vam bili poslani od madridskega nunciata in glede katerih uporabe pričakujete instrukcije, naj se izmenja pri banki bratov Rothschild v 40 procentno špansko rento. Bodite torej tako dobri, pa naložite svoto v 4000 for. lastne rente. Ostanek naj se zloži s četrtletnimi obrestmi.»

Čudno se to njema z modernim antisemitskim krščanstvom! Patentirani kristjani se zaganjajo v socialno-demokracijo, češ, da je podkupljena od židov, ker ne vprašuje svojih pristašev, katerega veroizpovedanja so in ker smatra tudi žide za

ljudi, pa ne za živino. Bilo hi torej pričakovati, da se bode poglavar krščanstva kar najpazneje ogibal vsake dotike z židi. Navedeno pismo pa pokazuje, da nehajo v denarnih rečeh vsi taki pomisleki. Kupčija in profit gre tudi Vatikanu nad sveto vero. Petrov vinar, ki ga pobirajo za ubozega «sestradanega jetnika» v Vatikanu pri največjih revežih, pravi «krščanski denar», najde prav primeren prostor v blagajnah «oberjuda» Rothschilda. In popolnoma v redu je, da sklepa «največji kristjan» kupčije z «največjim židom».

Saj novo to ravno ni. Kakor bajka o revščini in jetništvu ubozega papeža, tako je tudi ves antisemitizem izmišljen za siromašne na duhu, ki verujejo vsako besedo iz blagoslovljenih jezikov in se dajo zapeljavati z vsako jezuitično frazo. Ali da je to farizejstvo vnovič potrjeno, je dobro in koristno, kajti slepec je še vedno dosti in semtertje odpro take reči vendar komu oči.

Ali kako intimne so zveze med tvrdko Rothschild in med Vatikanom, pokazujejo še drugi dokumenti. Strogo katoliško glasilo «Autorité» je objavilo izmed Montagninijeve korespondence dva taka dokumenta, iz katerih se vidi, da so odnosi med obema «hišami» naravnost prisrčno prijateljskega značaja.

Prvi je brzojav kardinala Merry del Vala monsinjoru Montagniniju, ki se glasi:

«V Rimu, 27. maja.

Časopisi javljajo smrt barona Rothschilda. Prosim, izrazite družini bolestno sočutje in simpatije njegove svetlosti zaradi tega žalostnega dogodka.»

Montagnini je seveda izpolnil nalog in je zabeležil sledeče:

«29. maja.

Po objavi smrti barona Rothschilda sem naredil kondolenčno vizito pri baronu Gustavu, ki je bil zelo ginjen od čuvstva bolestnih simpatij, katere sem mu izrazil v imenu njegove svetosti. Rekel mi je, kako zelo je hvaležen svetu očetu za izkaze dobrotnosti ter da upa za se in za svojo družino v trajnost te dobrohotnosti. Dodal je, da obsoja boj proti kongregacijam in da obžaluje zakonski načrt o ločitvi cerkve in države ter smatra, da je nevaren republiki . . . Veliko bolj religiozen je nego baron Alfons, njegov brat, ki je bil ogorčen zaradi obsodbe Dreyfusa in vsled bojkotiranja plemstva. Kmalu po mojem obisku pri baronu Gustavu sem dobil njegovo vizitnico in vizitnico njegovega brata Edmunda, kakor tudi posetnico Edvarda pl. Rothschilda, sina ranjkega.»

Vidi se torej, da so med katoliškim papežem in med dinastijo židovskega kapitalizma osebne prijateljske razmere; še več: Veže ju politično soglasje in socialna solidarnost. Papežev zastopnik se zabava z židovskim kapitalistom o političnih dogodkih in glej: Oba soglašata v svojih nazorih. Papež in kapitalistični mogotec, oba potrebujeta «verno», lastne misli se boječe, ponižno ljudstvo.

Kdor ima to pred očmi, se ne bode več čudil, da ne zna papež delavstvu, ki se bojuje za svojo gospodarsko osvoboditev, svetovati nič drugega, kakor da naj bo ponižno, pa ga tolažiti z dobrim srcem gospodarja. In kdor povdari to, mu bode vendar tudi jasno, da katoličanstvo in klerikalizem ne moreta zastopati interesov delavskega ljudstva, ampak da morejo biti izkoriščani sloji neodvisni od hierarhije in od kapitalizma, če hočejo nemoteni dobojevati veliki boj med pravico in krivico.

Politični odsevi.

Izid državnozborskih volitev je razbil neravnico, ki je pokrivala realno moč posameznih strank. Nad vse sijajno zmago si je izvojevala mednarodna socialna demokracija. Velikih uspehov — dosedaj izkazuje 60 mandatov in v 60 okrajih prihaja v ožjo volitev — ji ni vrgla v naročje slepa volilna sreča, sijajna zmaga je sad vzorne discipline in obsežne organizacije, ki odkljuje socialno-demokratsko stranko. Disciplina in organizacija; to je neusahljivi vir, iz katerega poteka naraščajoča moč socialne demokracije. Zmagala je moč jasnih in odkritih načel nad siromašno hinavščino in revno breznačelnostjo meščanskih strank, ki so razkrojene in desorganizovane kakor črede ovac. S socialno-demokratsko stranko stopi v parlament organizovano delavstvo, ki je

pokazalo toliko političnega daru in smisla, kot nov, osvezajoč politični faktor. Nedvomno je, da bode naša stranka svoje število pri ožjih volitvah še izdatno povečala, zlasti se na Češkem in na Moravi. — Druga značilna poteza že kolosalni poraz meščanskih strank, naj se je odevajo v narodna ali liberalna gesla. Volitve so pokazale, da se stranke nimajo v sebi nobene gibne moči in da so izročene neizogibnemu propadu. Popolna katastrofa je zadela mladočeško stranko, kateri vsa njena reorganizacija ni prav nič koristila, ista usoda je doletela narodne socialiste, to komično figuro prejšnjega parlamenta. Razbit je nemški radikalizem Schönererjeve in Wolfve sorte, ubit nemški nacionalizem, zastopan v nemški ljudski stranki. Klerikalizem je ohranil svoje dosedanje postojanke: med njimi in med socialno demokracijo se bode v bodočnosti vršil boj, ki bode tvoril vsebino političnega življenja.

Nemška socialna demokracija in ožje volitve. Strankino vodstvo nemške socialne demokracije v Avstriji objavlja z ozirom na ožje volitve sledeči sklep: «Predvsem bomo, kjerkoli nam bo mogoče, odločili proti klerikalcu, proti krščanskemu socialcu, ne glede na to, kakšni stranki njegov nasprotnik pripada. Črni nam je v vsakem slučaju hujše zlo. Dalje bomo povsod, kjer je izbirati med meščanskimi strankami, glasovali proti agrarnim strankam, tudi če nastopijo dražilci kruha v svobodno vsenemški maski in bomo pomagali spraviti v kraj ostanke vsenemške stranke. — Ta vodilna načela postavljamo brez ozira na protiuslugo in bomo povsod prosto in samostojno postopali, kakor nam vevajajo proletarski in prostomiselni interesi; svojim nasprotnikom, ki se imenujejo meščansko svobodomiselne, pa mirno pripuščamo, kakšno postopanje v okrajih, kjer prihajamo socialni demokratje v ožjo volitev, spravijo v sklad s svojo politično vestjo. — O dvomljivih slučajih prosimo svoje zaupnike, da povprašajo strankino vodstvo za svet in odločitev.

Konec debate o koalicijski svobodi uradništva na Francoskem. V francoski zbornici je po ostrem nastopu socialistov Sembata in Jauresa govoril Clemenceau in opravičeval ravnanje vlade nasproti državnemu uradništvu. Prišel je trenutek, da se pokaže, ali obstoji v zbornici večina za napredno reformno delo, ki ga ima vlada v mislih. Ob glasovanju je prejel prehod k dnevnemu redu, ki ga je Clemenceau akceptiral in ki izreka vladi zaupanje, 136 glasov večine.

Gibanje francoskih viničarjev. V Beziersu se je vršil minulo nedeljo velikanski shod viničarjev, ki se ga je udeležilo do 150.000 ljudi. Protestirali so proti izdelovanju umetnega vina, proti visokim davkom in zahtevali od vlade, da povisa ceno vina. Med viničarji vlada silna beda; vina imajo polne zaloge in vendar jim preti huda lakota, ker ni kupca. Glavno krivdo nosi uvedba visoke varstvene carine na tuje vino, ki je izzvala enako stališče drugih držav, kjer je imelo francosko vino svoj trg.

Domače stvari.

Od srca se veseli «Slovenski Narod» nad sijajno zmago socialnih demokratov! Kako se zna veseliti, kadar bi se rad prikupil! Ali pred ljubljansko volitvijo je skrbelo «Slovenski Narod» in liberalstvo samo vprašanje, kako bi doma potlačili tiste socialne demokrate, katerih zmaga pri drugih narodih jih sedaj tako od srca veseli. Hinavščina «Slovenskega Nareda» je vsega občudovanja vredna. Poznamo jo, pa nas zato tudi ne bode prepričal.

Agitacija za ožje volitve v Ljubljani poganja vse nelepe cvetke, ki smo jih videli dne 14. maja, še v obilnejši meri, kakor prej. Po mestu se pode cele legije agitatorjev, ki skušajo volilecem izvesti legitimacije pod najraznovrstnejšimi pretvezami. Eni pravijo, da zelene legitimacije ne bodo veljale dne 23. maja, pa hočejo poskrbeti volilecem bele. Drugi se hlinijo, da prineso z legitimacijo nove volilne listke. Iznajdljive so te sleparske duše sploh. V «Narodu» in «Slovencu» si očitajo liberalci in klerikalci vice versa goljufijo v tej podobi. Prav pa imajo oboji, kajti resnica je, da uganjajo ta podli posel liberalci in klerikalci z enako ambicijo in spretnostjo. V Ljubljani govoriti sedaj o volitvah, je smešno; človeku se zdi, da je na semnju, kjer skušata mešetarja drug drugega opehariti in vpraša se le, kdo bo imel večjo srečo v krivi igri.

Bog in narod! Liberalna in klerikalna stranka zvrčata druga na drugo krivdo zaradi zadnjih ponočnih skandalov v Ljubljani. Mi nimamo nobenega povoda vtikati se v ta prepir obeh meščanskih strank, izmed katerih reprezentira prva baje narodno inteligenco, druga pa «veže dobro krščansko ljudstvo», in to tem manj, ker vemo: «Pack schlägt sich, Pack verträge sich». V boju proti delavcem se bodo sovražni bratci že zopet našli v najlepši slogi. — Ampak dobro se pa človeku le zdi, ko more mirno in objektivno beležiti vse te izbruhe strasti in surovosti. Naj nam le pridejo zopet s kakimi očitaji. Delavska «banda in sodrga» jim bo metala nazaj njihovo lastno orožje: psovanje, blatenje, nože, vrčke itd. Res, lep arzenal imajo ti naši narodnjaki!

Liberalna «agitacija». Kako čednih sredstev so se posluževali liberaloni, da bi pripomogli svojemu poglavarju do zmage, izpričuje sto in sto dejstev, ki so taka, da Hribar sploh ne bi sprejel mandata, ako bi mu bilo na tem ležeče, da bi bil izvoljen po svoji volji volilcev. Nekateri taki slučajji naj ilustrirajo infamno gonjo, katero je garda liberalonskih priganjačev imenovala volilni «boj». Kaj je uganjal znani Predovič, ki taksira volilce po priliki tako, kakor tista bitja, si katerih trgovino je obogatil, se bode obravnavalo še na drugem mestu. S svojim nadebudnim snom si je izbral pozicijo na Cesarja Jožefa trgu. Kdor je prišel po Poljanah, njemu je zastavil pot in, zavedujoč se svoje «osebnosti», je silil ljudi, da so mu pokazovali glasovnice. Njegovi ljudje so imeli polne žepe glasovnic in legitimacij — v kakšen namen, se pač lahko ugane. Enega teh možakarjev se je že naznanilo. — Mladi Stricelj je imel pri šoli v Komenskega ulicah cel kup legitimacij in glasovnic. Kdo je z njimi volil? — V Trnovem, v hiši št. 21, je neki Verič hišnik. Ta junak je žugal strankam, da jim bodo odpovedana stanovanja, ako ne volijo «gospoda župana» in mu je moral šele hišni posestnik ohladi ti tempartenent. Mož, ki je tudi pisar pri nekem advokatu, je govarjal nekega krojača, čegar ime nam je znano. naj zapusti svojo ženo, ker ni dovolila, da sili njenega moža, naj voli Hribarja, — Na barju je teklo brezplačno pivo v rekah. Tam se je družbo zasačilo in naznanilo Sicer pa se je napajalo volilce v neštetih ljubljanskih oštarjah. Da se je volilec trgalo listke iz rok ter jim vsiljevalo take s Hribarjevim imenom, se smatra že skoraj za nedolžen manevar v primeri z raznimi «potezami, ki se jih mora imenovati naravnost lopovščine. Ali neka stvar je taka, da moramo interpelirati njega velemožnost, svetlega župana samega. Sledeče: Vi, gospod župan, ste tudi vrhovni šef mestnih uslužbencev in delavcev. Ali Vam je, gospod župan znano, da se je mestnim delavcem v ponedeljek v zelo glasovnice, da se jih je v torek zjutraj zbralo ter vročilo jim glasovnice, na katerih je bilo pritisnjeno ime liberalnega kandidata Ivana Hribarja, da se jim je zabičalo, da morajo oddati take glasovnice in da se jih je večinoma takoj z vozom odpeljalo k volitvi, tako da so morali voliti Ivana Hribarja, ako niso hoteli razodeti svoje lastno prepričanje, kar se jim je moralo zdati nevarno izza te procedure? Ako Vam to ni znano: Ali nameravate preiskati to omejevanje osebne svobode, ki zelo diši po zlorabi uradne oblasti ter skrbeti zato, da bodo krivci brezobzirno izročeni najstrožji kazni? Ali nameravate sploh svojim organom energično prepovedati vsak pritisk in vsako protizakonito uplivanje na volilce, bodisi na sebi podložne, od magistrata v kateremkoli oziru odvisne in na volilce sploh? Ali hočete to storiti na tak način, da bodo Vaši organi razumeli resnost Vaše prepovedi? Ali nameravate tudi javnosti povedati, da storite to? — Naravno je, da se zdi marsikomu čudno. da Vi, sicer vedno dobro informirani župan ne veste, da se gode take reči. Morda razumete, velemožni gospod župan, da ste, čeravno to ne stoji v nobenem paragrafu, dolžan, dati pojasnila v teh rečeh. Pričakujemo, da storite to. Dali smo Vam mir, ko so mnogi Vaši agitatorji impertinentno sleparili pri občinskih volitvah. Sedaj pa je čas, da izpregovorite. Vaši ljudje mislijo, da se Vam prikupijo s tako nasilnostjo; ako bi molčali, bi pač potrdili to mnenje.

Uzorno uradovanje je bilo na magistratu ljubljanskem v volilnih rečeh. Danes, dne 16. maja, dva dni po volitvi, je dobil eden naših sodrugov 14 reklamacijskih rošitev. Tako reklamantje na dan volitve še niso vedeli, ali se njih reklamaciji ugodilo ali ne, ali imajo volilno pravico, ali je nimajo. Nekateri teh rošitev so še tako pomanjkljive, da se iz njih sploh ne razvidi, ali se je reklamaciji ugodilo ali ne, obe tiskani besedi «ugodila (zavrnila)» stojita ne rešitvi, ne da bi bila ena ali druga prečrtana. Čudimo se, zakaj ne položi slavni magistrat takih aktov kar na ledo — prihodnjih volitev.

Pogum liberalnega uradnika. Uradnik mestne hranilnice g. Anton Trstenjak, je, mož drzen in smel, junak sedanjega časa, da mu ga ni para. Zadnjič je z odprto glasovnico volil svojega fakičnega šefa Iv. Hribarja; to je njegova pravica. Neizrečeno smešnega pa se dela mož, če to razglša naokrog kot posebno junaštvo, ker zares nič lažjega ni pri volitvah kot glasovati javno za svojega šefa; in tudi nič neokusnejšega. Če je g. Trstenjak hotel preskusiti svoj pogum pa naj bi bil volil na odprti glasovnici Kristana. — Ne omenjali bi tega, pa mogoče možu pomagamo, če Hribar še ni izvedal za junaški čin zvestega oprode.

Litijski antiklerikalizem. V Litiji živi poseben tipus ljudi, ki so jih drugi krstili za liberalce. Ti liberalci so priredili 14. maja protiklerikalno manifestacijo, ki je izgledala takole; Mnogo jih je obseдело doma, mnogo jih je šlo volit Povšeta. — Z velikodušnostjo se najlaglje užene sovražnika, to imajo prav. Nam tudi ni do liberalnih glasov, to je tudi res: Cankar je tudi brez njih prav lepo shajal. Da se z množitvijo Povšetovih glasov najzanesljivejše ubija klerikalizem, to je pa pretkana in premotena taktika litijskih liberalcev, za katero te

politične modrijane lahko zavieamo. In mi jih zavidamo!

Izid volitev.

Glavne volitve pomenjajo absoluten poraz nacionalizma in sijajen vzrast socializma. Na bojnem polju so ostale meščanske stranke, brez sleherne organizacije, dočim so za enkrat klerikalne stranke v glavnem ohranile svoje posestno stanje.

Na Slovenskem si je priborila največ mandatov klerikalna stranka, kateri pa so ti mandati po večini že prej pripadali. Liberalna stranka je otela le dva mandata na Štajerskem, v Trbovljah, v Ljubljani in na Krasu stoji s klerikalci v ožjih volitvah. V ožjih volitvah stoji tudi slovenski klerikalec Ellersdorfer z nemškim nacionalcem v nemškem okraju velikovškem, dalje hrvaški nacionalist Laginja v dveh italijanskih okrajih z italijanskima liberalcema.

Velikanski poraz je doživel italijanski liberalizem. V prvem naskoku si je osvojil Pittoni 1. okraj, dočim so socialisti v ostalih tržaških mestnih okrajih v ožji volitvi. Liberalci so z ozirom na brezuspešnost tega boja sklenili, da se volitev sploh ne udeleže. V Istri so liberalci v dveh okrajih v ožji volitvi s slovenskim nacionalcem, v enem z italijanskim kršč. socialcem.

Med Nemci so si socialisti priborili sijajne vspehe; prejeli so vsega vkupaj 34 mandatov. Na Dunaju osem; csemnajst so jih osvojili krščanski socialci in eden je odpadel na liberalce. Številno razmerje na Dunaju med socialnimi demokrati in krščanskimi socialisti znaša 124.508 proti 157.321. Socialni demokratje so zmagali tudi v 4 nižjeavstrijskih mestnih okrajih; kmečke okraje so zavzeli vseskoz krščanski socialisti. V ostalih alpskih deželah so strahovito nazadovali nemški nacionalci. Lepe vspehe so dosegli socialni demokratje zlasti na Štajerskem, kjer so si osvojili 5 mandatov in Koroškem, kjer so priborili en mandat. Na Solnograškem, Tirolskem in Vorarlberskem, ki so glavna domena klerikalizma so si socialni demokratje izvojevali nekaj ožjih volitev, sicer pa dosegli zadovoljive manjšine.

Najsijajnejše je izpadla socialno-demokratska zmaga med Čehi, ki so si priborili 23 mandatov. Značilen je popolni poraz Mladočehov in pa šibki uspehi agrarcev, ki so podlegali tudi v malo industrijalnih okrajih socialni demokraciji.

Iz stranke.

Kovinarji, v nedeljo vsi k Štajercu, kjer se vrši v salonu sestanek.

Shodi.

Sovodnje pri Gorici. Na praznik, dne 9. maja je bil tukaj volilni shod na dvorišču g. Fr. Devetka, katerega se je udeležilo nad 120 volilcev. Shod je otvoril sodrug Petejan. Govoril je sodrug Leban o potrebi delavskih zastopnikov v državnem zboru. Nasprotnih govornikov ni bilo. Kandidaturi sodruga Milosta je shod soglasno pritrdil.

Izkaz prostovoljnih darov.

Volilnemu skladu ljubljanske okrajne organizacije so prispevali: Železničarji, zbrani pri «Vinski trti» v Spodnji Siški 6 K 80 vin.; mizarji tvrdke Binder 3 K 40 vin.; mizarji tvrdke Petrin 1 K; mizarji stavbinske družbe 5 K; Buda 3 K; Noč 80 vin.; Skacedonik 60 vin.; Bartl 30 vin. Skupaj 19 K 90 vin.

Kot **strankin davek** so prispevali: Organizovani železničarji v Ljubljani 35 K 30 vin.

SODRUGI!

Organizirajte se!

Milostiva gospa,

ali veste, zakaj morate pri nakupovanju sladne kave izrečno poudarjati ime »Kathreiner« ?

Ker se Vam sicer utegne prmeriti, da doblite manj vreden posnemek brez vsehrlin, s katerimi se odlikuje Kathreinerjeva kava.

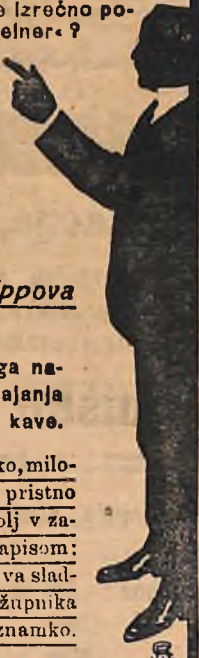
Zakaj le

Kathreinerjeva Kneippova

sladna kava

ima spričo posebnega načina svojega proizvajanja vonj in okus zrnate kave.

Zapomnite si torej natanko, milostiva gospa, da dobivate pristno Kathreinerjevo kavo zgolj v zaprtih izvornih zavojih z napisom: »Kathreinerjeva Kneippova sladna kava« in s sliko župnika Kneippa kot varstveno znamko.

Pravkar je izšla brošura:

Spolne bolezni

Ljudstvu v pouk in svarilo napisal

dr. I. Demšar

špecialist za kožne bolezni.

Cena 45 vin., za 10 iztisov 4 K franko. Pošillja se samo, ako se z naročilom obenem vpošllje dotični znesek.

Izšla je v založbi časopisa «Naprej» v Idriji I. knjiga

Pod spovednim pečatom

katero je spisal bivši katoliški kapelan H. Kirchsteiger. — Cena I. knjigi, obsegajoči 312 strani, znaša 2 K 60 vin.

Vsakemu prijatelju dobrega in poučnega branja knjigo «Pod spovednim pečatom» prav toplo priporočamo. — Dobi se v Ljubljani v knjigarni L. Schwentner; v Gorici v knjigarni A. Gabršček ter v Idriji pri upravi lista «Naprej».

2 ali 3 izurjene mizarske pomočnike

sprejme takoj v delo

3—2

Franc Wagner
mizarski mojster

Ljubljana, Rimska cesta štev. 14.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“

Organizacije, sodrugi, pozor!

Povodom vršečih se državnoborskih volitev je v proslavo splošne in enake volilne pravice izvrševalni odbor založil krasne

umetniške razglednice

v barvotisku

predstavljajoče simbol blizajoče se delavske pomladi.

Cena	50 izvodom	3 K 25 v
„	100 „	5 „ 75 „
„	500 „	23 „ 75 „
„	1000 „	40 „ — „

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega Prapora“ proti plačilu, oz. pošt. povzetju. Sodrugi, sezite pridno po teh razglednicah!

„Rdeči Prapor“ izvod po 10 v se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Šešark, Šelburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, Stevilka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Zidovske ulice 1. — **Kranj:** Karol Florian, knjigarna. — **Jesenice:** Jakob Mesar štev. 101. — **Trst:** Lavrenčič, Piazza Caserma. — **Trst Rojano:** Močnik, tobakarna. — **Gorica:** Krebelj Peter, Kapucinske ulice štev. 1. Schwarz, Šolske ulice. — **Reka:** Riccardo Camera, Corso 16.

Organizacijam in delavskim čitalnicam, pos. sodrugom

ki se zanimajo za največjo avstrijsko žensko organizacijo tobačnih delavk in delavcev, se priporoča v naročbo slov. strokovni list

„Tobačni delavec“

ki izhaja vsak prvi torek v mesecu ter stane za celo leto 1 K 20 vin.

Naroča se pri upravnistvu „Tobačnega delavca“, Dunaj V/12, Schmalzhofgasse 17.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu volilcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o do- mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Kaj hočejo socialni demokratije

ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznani s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošuri, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije 4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu „RDEČEGA PRAPORA“.

Vsaka ponaredba in ponatisek je kazniv. Edino pravi je **Thierryev balzam** le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

Thierryeva centifolijino mazilo proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar. Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmodernejših oblik. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pisemne papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošure, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadružne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno. V isti založbi je izšla tudi času primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji **Novi državnoborski volilni red.**

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodnih in steklenicah.

Stevilka telefona 210.

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna peti-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

50. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 18. maja 1907.

Leto X.

ASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Franciskanske ulice številka 8/1.

Učimo se!

Najvažnejše vprašanje zadnjega volilnega boja je: Kako je mogoče, da smo doživeli poraz v Ljubljani? Kar je bilo, moramo namreč imenovati poraz, ne zato, ker smo ostali s svojimi glasovi na tretjem mestu, kar končno še ni bilo nič hudega, ampak ker je bila res zelo velika razlika glasov med obema nasprotnima in med našo stranko, pa ker bi bili morali po razrednem položaju ljubljanskega prebivalstva dobiti trikrat toliko glasov, kakor jih je bilo oddanih za našega kandidata.

Ne more se pač trditi, da bi bila situacija za socialno-demokratsko stranko v Ljubljani kdove kako ugodna. Protidemokratski stanovanjski politiki ljubljanske občine je zahvaliti, da ne prebivajo v mestu večje delavske množice. Čeravno so tvornice in delavnice precej koncentrirane v Ljubljani, je vendar liberalni komunalizem potisnil delavce iz nje v okolico. Na Viču, v Glincah, v Šiški, v Mostah so delavski glasovi, tam, kjer jih majorizirajo kmetje, tako da nikjer ne pridejo politično prav do veljave.

Toda kar tako brez delavstva tudi Ljubljana ni, da bi se morala socialna demokracija odpovedati delu in boju. V mestu samem prebiva še dosti železničarjev, obrtniških delavcev, raznovrstnih uslužbencev, pa trgovskih nastavlencev, slug, hlapcev i. t. d. Oni predstavljajo tako število, da bi morali priti njih glasovi pri volitvah vsaj na drugo mesto. Če se pa vpoštevata, da morajo biti tudi interesi uradništva samo v socialni demokraciji resnično zavarovani, tedaj bi morala biti socialna demokracija najmočnejša stranka v Ljubljani.

Ali ne le da je glasovalo uradništvo skoraj kakor en moč proti nam, volilo je tudi veliko

število delavcev Hribarja ali pa Kregarja. Tudi organiziranih delavcev je oddalo svoje listke za meščanska kandidata, deloma za liberalnega, deloma za klerikalnega. To je neizpodbojno dejstvo, katero se mora kar jasno in brez olepsav povedati.

No, v mestu so razmere vendar nekoliko drugačne, kakor na deželi. Tukaj ne more iti kaplan neopažen od hiše do hiše; ljudje niso prepuščeni sami sebi brez sveta in možnosti pouka. Kje torej tiče vzroki teh nelepkih presenečenj, ki smo jih doživeli v tork?

Najbolj bode v oči, da v tistih okrajih, v katerih volijo železničarji, izdaleč nismo dobili toliko glasov, kakor bi jih morali po sedanjih razmerah železničarske organizacije. Najmanj dve tretjine železničarskih glasov je moralo biti oddanih za nasprotnike. Ta vtisk je tako močan, da izsili na prvi hip človeku vzklic: Izdajstvo!

Felonija se je morala zgoditi, ki je pripravila socialno-demokracijo ob par sto glasov.

Kako naj se tolmači to?

Železničarji, organizirani ljudje, volijo liberalca ali klerikalca proti socialnemu demokratu. Ali so pozabili na ves neznanski trud, ki ga je vlačil socialist Ellenbogen v državnem zboru pri vsaki priložnosti za korist železničarjev? Pozabljeno, da se pri podržavljenju severne železnice v odseku nihče ni spomnil na železničarske uradnike, uslužbence in delavce razven socialista? Pozabljeno, da so pri stavbi novih planinskih železnic edini socialni-demokratje nastopali za varstvo delavcev? Pozabljeno, da so ob času pasivne rezistence samo socialno-demokratski poslanci razvijali delavnost v parlamentu in pri ministru, da se je kaj doseglo? Pozabljeno, da so vsa železničarska gibanja socialni demokratje vodili, uspešno vodili? Ali je pozabljeno, da je Kregarjev kolega dr. Krek hvalil razpust železničarske organizacije? Ali vedo železničarji le en slučaj, da bi bili liberalci kaj storili zanje? Ali je veter odnesel spomin na vse tiste čase, ko so se socialni demokratje ljubljanski pehali zanje, na vse noči, ki so jih prebdeli zanje, na vse, kar so pretrpeli zanje?

Kaj pravi pamet? Kaj se je moralo goditi v glavah železničarjev, da so mogli tako ravnati, tako, da kar noče in noče beseda «izdajstvo» z jezika?

Nekoliko komplicirana stvar je to.

Gotovo — pritisk je bil velik ravno na železnici. Gospodje uradniki, ki so v grozni kratkovidnosti, brez vsakega sledu socialnega umevanja, kakor dijaki, ki se opajajo ob treznih, puhlih frazah, pod nerazumljivo sugestijo samega Hribarjevega imena prerezali vezi med seboj in stranko, ki je po svojem bivstvu in programu edino sposobna, da zastopa njih interese; gospodje uradniki, ki so se vendar drznili, imenovati se socialne demokrate, ne da bi bili le z nosom kdaj v socialno-demokratski stranki, so uganjali agitacijo, ki je že smelo prestopala tiste meje, do katerih je še agitacija in izza katerih postane vse nekaj drugega. Vse to je znano d a n e s. Ali — kako to, da se ni izvedelo tega prej, že takrat, ko se je godilo? Kako to, da železničarji, organizirani železničarji, na katere se je pritiskalo, niso prišli povedat tega? Tukaj je vrzel in razum ima težko nalogo. Kaj si hočejo ljubljanski železničarji zopet priboriti častni naslov kazakov?

Pa vendar moramo tudi ta pojav, ki razburja in deprimira obenem, trezno in hladno razsoditi. S samim pritiskom se ne more raztolmačiti vsega. Pritisk in terorizem ne moreta doseči tega, da gre organiziran sprevodnik naravnost v službo liberalne stranke in agitira zanj! A ravno taki slučajji so značilni. Oni razodevajo, s kakšnimi sredstvi so se «bojevali» naši nasprotniki. Kjer so mogli, so korumpirali posameznika, od katerega so pričakovali, da ima kaj vpliva na druge. Podlo je to orožje, ali z drugačnim ne bi bili dosegli uspeha.

Tukaj pa pričenja nauk. Terorizirati se more le ljudi, ki so tako strahotepni, da se dajo terorizirati. Podkupovati se more le ljudi, ki so dovolj slabotni, da se prodajo. Izdati morejo socializem le samo oni, ki niso dovolj utrjeni v njem.

Strokovno organizirani železničarji niso imeli dosti zveze s politično organizacijo in socialistič-

PODLISTEK.

JOS. PREMK:

Gospod z zarjo...

Pozno je moralo že biti, ker obrazi so bili bledi, spanja potrebni in frizure so bile razmršene. A vendar so vrata pogosto odprla in nov prišlec je vstopil v kavarno.

Gospod svetnik pa je sedel zamišljeno v poltemnem kotu pred kopo časopisov. Svetnik Muha je bil stalen gost kavarne «pri osličku» zato mu je bilo treba samo z mezincem pomigati in vse je bilo storjeno. Bil je to mož precej okroglega telesa, z debelo zlato verižico, njegov ovratnik je imel št. 48, obraz pa mu je bil primeroma tak, kakor «mizodajnih», ki posedajo v poletnih večerih na tratoarju pred kavarno «Elefant» in se jim mora «nizji» umakniti v blato. Ker pa se je blestelo v njegovem nosu nekaj kakor večerni blagor, so ga imenovali nagajivi mestjani: «gospod z zarjo».

V neakoli taki podobi je sedel torej tisti večer gospod Muha v kavarni «pri osličku» in premetaval nervozno časopise, da so leteli kar po tleh.

Gospod Muha je bil namreč znan kot velik moralist in nič bolj ga ni ujezilo, ako se je

govorilo o kaki nespodobni, za slovensko deklstvo nečastni stvari. Bil je velik naprednjak v vsakem oziru, a vendar je bila glavna točka v njegovem programu, iztrebiti vso nemoralno, očistiti narod in paziti, da postane slovensko ženstvo vzor vesoljnemu človeštvu. Velikega idealista se je kazal in mnogi so ga spoštovali.

«Gospod, ponižno prosim!»

Pred svetnikom je stal prosjak, star je bil in obnemogel, a Muha se je vzdramil kakor iz sanj, ko je začul ta glas.

«Fahren's ab!»

In njegov program je bil za točko bogatejši: «Delavstvu penzijo, beračem domove»...

Pa zopet so se odprla vrata, v kavarno je vstopila mlada dama, z višnjevo bluzo in kamelijami na klobuku. Plaho so ji begali pogledi, ni ljubila teh ljudi, ki so jo pogledovali smehoma... zato je sedla v poltemni kot blizu gospoda svetnika. Ko je prihitel marker, se je sklonila k njemu, boječe mu je šepetala in povešala poglede. A gospod Muha je čul, prijazno je pristopil in namignil markerju, naj prinese.

«E nesreča, gospodična, kajne? Človek brez službe, brez denarja — v noči brez postelje — e seveda težavno.» In gospod Muha je tlesknil zadovoljno z jezikom in potrkal s prsti po mizi.

Kmalu se je penilo v vitkih kozarčkih...

«Le pijte, da se ogrejete — tudi posteljo vam preskrbim.»

Poklical je smodke in ko je plačeval, je razprostrl denarnico, da so se zablesteli svitli zlati.

Potem pa se je ozrl naokrog, a ker ga ni nihče opazoval, je prisedel bližje k gospodični in z desnico jo je ovil okolo pasu.

«E, težavno, kajne — nič se ne bojte — blag človek sem!»

Ona pa se je umaknila, a kmalu so ji postajale trepalnice trudne in skoro bi se zaklopile, da se ni premagovala.

«Ne bojte se — vem, to je težavno — a revežem pomagam rad,» in tesneje jo je privil k sebi.

«Ne boste se branili prenočišča — rad vam pomagam!»

Njo pa je objemal spanec, molče je prikimala in gospodu Muhi so se zablistale oči, duškomaj je izpil tri kozarčke, zarja na nosu mu je zagorela še v večjem sijaju in svečan nasmeh je zaigral okolo debelušnih ustnic, saj povedal je zlat program in njegova zetek je šla navadno dobro v klasje...

nega znanja nimajo dovolj. O tem mora razmišljati tudi strokovna organizacija, kajti ne more ji biti dovolj, da ima sile, ki so samo zaradi tistih koristi v društvu, katere se lahko prime z roko. To so tudi za strokovno organizacijo nezanesljivi elementi, s katerimi se ne more riskirati nobenega resnega boja. Nauk, ki sledi iz tega, je lahko razumljiv. Organizacijo železničarjev je treba konsolidirati in poglobiti in železničarje je treba tudi politično organizirati, pa jim dati socialističnega znanja in političnega pouka. Sicer bo vedno tako, da se bomo mi pehali in ubijali zanje, pri prvem političnem dogodku pa uniči z najnavadnejšim koruptivnim sredstvom vse žrtev in trudapolno delo dolgih let.

Češko pismo.

V Pragi, 15. maja.

Socialna demokracija je najmočnejša češka stranka.

Nad Prago veje rdeča zastava...

Kako bi izrazili, kakšna čustva obuja to dejstvo! Po tridesetletnem delu žanje danes češkoslovanska socialna demokracija plodove svoje setve in vsa Praga s predmestji je pod nepopisnim vtiškom grandiozne zmage. V Pragi in po deželi zmaga za zmago — vsaka nova vest skoraj naznanja novo zmago... navdušenje v mestu je že tako, kakor da se je ljudstva polastil paroksizem slave. Uspeh volitev v Pragi je sledeči:

V prvem okraju ožja volitev med socialistom dr. Houserjem in dr. Baxo; v drugem okraju ožja volitev med Mladočehom Čechom in Nemcem Richterjem, katero je povzročil Breznovsky s svojo posebno kandidaturo; v tretjem okraju izvoljen Staročeh dr. Srb; S četrtem okraju ožja volitev med Mladočehom dr. Černohorskim in socialistom Jelinkom; v petem okraju ožja volitev med Mladočehom Kaftanom in socialistom Süssom; v šestem okraju izvoljen socialist dr. Soukup; v sedmem okraju izvoljen socialist Němec; v osmem okraju ožja volitev med Klofačem in Neumanom; v devetem okraju izvoljen socialist dr. Lev Winter; v desetem ožja volitev med ministrom Fortom in Klofačem; v enajstem ožja volitev med Heroldom in Slamo; v dvanajstem izvoljen socialist Černy; v trinajstem ožja volitev med socialistom Bruho in Klofačem; v šestnajstem ožja volitev med Fiedlerjem (Mladočehom) in socialistom Šafrankom; v sedemnajstem izvoljen socialist Hudec. Tako je v Pragi v tem hipu, ko to poročam. Večine naših sodrugov so v nekaterih krajih ogromne.

Ali naj opišem, kakšno razpoloženje vlada danes v Pragi? Ves dan je bilo ljudstvo kakor na iglah. Sicer se je na zunaj le malo opazilo. Volitve so se vršile mirno, brez razgrajanja, brez nelepkih prizorov. Ali čimbolj se je bližal čas zaključitve skrutinija, tembolj se je opazovalo naraščanje nervoznosti. Vse je povpraševalo po uspehih. Redakcija «Prava Lidu» je bila takorekoč obsedena. Tisoč in tisoč ljudi je čakalo tam na vesti z volišča. S posebnimi lepaki je naznanjalo uredništvo vesti, ki so prihajale. Kmalu je bilo jasno, da dobi socialno-demokratska stranka največje število glasov izmed vseh. Prvi brzovjav, ki je naznanjal definitiven uspeh, je poročal zmago nemškega socialnega demokrata Riegra na Dečinskem. Poslej pa so se vrstile vesele vesti druga za drugo. Ob zvečer je izšla posebna izdaja «Prava Lidu», za katero se je ljudstvo trgalo v pravem pomenu besede. Naenkrat se je odprlo okno v prvem nadstropju. Prikazal se je poslanec sodrug Johanis. V tem hipu je zagrmelo po ulici. Aplavz, slava- in nazdar-klici so se mešali. Bil je nepopisen trenotek. Prve besede Johanisa so se izgubile v navdušenem ploskanju in aklamiranju. Potem je nastal mir. Novi poslanec je spominjal na slavne boje češkega proletariata za volilno pravico, na njeno zmago, na plamen ruske revolucije. Danes prihaja žetev na dan, danes vidimo prve njene plodove. Resnica je na pohodu in nihče več je ne zadrži. S klicem:

Mednarodni, narode pobratujoči, narode osvobojajoči socialni demokraciji slava, slava, slava!

In slava-klici so zagrmeli v mirno noč, ljudstvo je mahalo s klobuki, z robci — nepopisno je bilo navdušenje in bilo je, kakor da se množica ne more ločiti od prostora zmage.

Enako je bilo v Libnju, kjer je govoril Němec, v Holešovicah, kjer je govoril dr. Soukup, v devetem okraju, kjer je govoril dr. Winter.

Takega navdušenja, resničnega, pristnega navdušenja še ni bilo v Pragi od devetdesetih let, ko so Mladočehi strli Staročeha. Sedaj zmaguje socialna demokracija; v njenem taboru je sedaj češki narod in ona izpolni nade, ki jih goji delavsko češko ljudstvo.

Nam vsem bo nepozaben današnji dan!

Politični odsevi.

Socialistični manifest na Francoskem. Združena socialistična stranka je izdala manifest, v katerem kaže na popolni bankrot radikalne politike. Eno leto po volitvah je že poteklo, ne da bi se bila niti ena izmed napovedanih reform izvedla. Mnogo se je govorilo, a storilo nič. Iz zakonskega načrta o odpravi vojnih sodišč se je rodila karikatura, s podžavljenjem zapadne železnice ni tudi nič, zakon o nedeljskem počitku je takorekoč odpravljen in starostno zavarovanje tudi še potrpežljivo čaka na rešitev, med tem ko je načrt davčne reforme brez izgledov. V Parizu vlada popolno obsedno stanje, delavci in uradniki tiče v ječah. «Kaj pa so učinili oni, ki so obtoženi zastran antimilitarizma? Pozvali so delavce v vojaški suknji, da naj na svoje strajkujo — če brate nestreljajo. To pa oznanjajo vsi socialisti in ponavljajo v obraz vsaki meščanski vladi: «Ne streljajte, četudi vam je dano povelje! Pokorščina je v tem slučaju zločin.» Kaznovani uradniki niso zagrešili ničesar, le svojih državljanskih pravic so se poslužili, namesto zatohlega servilnega duha so hoteli spraviti demokratizem v kancelije. Toda radikalna vlada dela iz mnenja zločin, kakor despotizem za časa cesarja. Socialistična stranka je trdno odločena z manifestacijami in shodi, v časopisju in parlamentu začeti najostrejši boj s socialno reakcijo.

Tittoni o italijanski vnanji politiki. Tittoni je v italijanski zbornici dokazoval, da se italijanska vnanja politika ni v ničemur izpremenila. Med Rappalom, Gaeto in Atenami ni nobenega nasprotja. Poleg zveze z Nemčijo prav lahko obstoji tudi prijateljstvo z Anglijo. Tudi razmerje napram Avstriji je postalo intimnejše in pristrčnejše, da avstr. vnanji minister Aehrenthal ne obišče Rima, je brezpomembno. Kraljev obisk v Atenah je razprsil bojazen Grkov, da goji Italija teritorialne aspiracije na Balkanu in Kreti. Po zadnjih govorih Bülowa in Campell-Bannermanna se je dognalo zblizanje med Anglijo in Nemčijo glede mirovne konference v Haagu.

Ruski socialistični kongres v Londonu. Iz govora ruskega poslanca Ceretelija povzamemo: Zbrali smo se, da razpravljamo o taktičnih vprašanjih naše politike napram kadetom in drugim političnim strankam, dalje o našem stališču napram temu, kar imenujemo guerilo posameznikov in malih skupin, in končno o sredstvih za organizacijo ogromne mase ruskega delavstva. Glede kadetov in ruskih socialističnih strank, ki pa so socialistične le po imenu, v resnici pa le malomeščanske, so moji ožji prijatelji in jaz mnenja, da je pri vsej neodvisnosti od njih absolutno potrebno, da jih proletarijat v njih boju proti avtokraciji podpira, da jih pa v tistem hipu potepta, čim se izkažejo za bojazljivce in izdajalce. V sedanjem trenutku, ko so izrpane narodne sile, so kadetje voljni skleniti z vlado kupčijo in vlada, ki hoče z dozdavnimi koncesijami nasuti evropskim finančnikom peska v oči, ni v stanu izvesti najminimalnejših reform, ki jih terjajo gospodarske in socialne potrebe ruskega naroda. Prejalislej bodo morali kadetje zavzeti stališče striktno opozicije, ali pa se umakniti odločno demokratični stranki srednjih stanov.»

Socialisti!

Ne recite, da imamo šest let časa do prihodnjih volitev! Nihče ne ve danes, kolike življenja je prisojeno parlamentu. Delati je treba, kakor da so nove volitve že pred durmi.

Snujte povsod organizacije! Učvrstite obstoječe organizacije!

Skrbite za svoje časopisje, da se razširijo in poglobe naše ideje!

Vse sodruge, ki imajo dobro voljo, pomagati nam pri delu, prosimo, naj nam pošljejo svoje naslove.

Socialisti ljubljanski!

Na binkoštni ponedeljek ob pol 10. uri dopoldne

je v dvorani

„Mestnega doma“

Volilni shod.

Treba je da, določimo, kakšno stališče zavzame naša stranka glede na

ožje volitve.

Do Vas, ki ste disciplinirani sodrugl, se obračamo:

Pridite na shod!

Ne spuščajte se do sklepa stranke z nikomur v pogovore za ožjo volitev. Ne obljubujte nikomur ničesar. Ne dajte uplivati nase. Ne izročajte nikomur legitimacij.

Sodrugl!

Naša naloga je, da brezpogojno ohranimo disciplino v stranki. Rajši deset absolutno zanesljivih sodrugov, kakor pa tritisoč kričavev, ki si trkajo na prsi, češ: «Socialisti smo!» — pa jih vsaka lepa fraza tega ali onega nasprotnika lahko zapelje.

Ne gre se pri ožjih volitvah za to, kaj je koristno za to ali ono nasprotniško stranko, ampak za to, česa je treba jugoslovanski socialno-demokratični stranki.

Mislite na slajne uspehe, ki jih je žela socialna demokracija vseh drugih narodov!

Mislite na to, da je treba že sedaj delati ne za tega ali onega nasprotnika, ampak za to, da izbrišemo pri prihodnjih volitvah sramoto, da v klubu vseh avstrijskih narodov ni zastopan slovenski narod.

Socialna demokracija ni rep te ali one meščanske stranke.

Na lastnih nogah moramo stati, svojo pot moramo iti! Za to je treba pred vsem discipline. Kdor je ne pozna pri volitvah, njega tudi po volitvah ne bomo poznali.

Socialisti! Kar bo treba za ožje volitve, bomo storili sami. Sklenili bomo, kar zahteva korist naše stranke. Vi pa pokazite odločna vrata vsakemu nasprotniškem agitatorju, naj je liberalen ali klerikalen.

Pri socialistih znajo socialisti sami izvršiti potrebno agitacijo.

Kar bo stranka sklenila, se pe more izvršiti za vsako ceno.

V ponedeljek vsi na shod!

Domače stvari.

Modrijani so vodje koroških Slovencev, to je treba priznati! Modri kakor lisice, ali po politični poštenosti ne diši ta modrost. Znano je, da so se tresli za slovenski koroški mandat, o katerem so ves čas zatrjevali, da ga ne morejo pridobiti, da so oropani zanj, da je volilna reforma vsled tega lopovska — kdove kaj še vse. Ko so bile volitve razpisane, so pa poskusili z diplomacijo. Bali so se socialnih demokratov. Da bodo v boroveljskem okraju trije kandidati, so vedeli. Prav lahko bi se torej zgodilo, da bi prišel socialni demokrat v ožjo volitev s slovenskim klerikalcem, kar bi bilo za tega zelo nevarno; bali so se pa tudi, kaj da bi bilo, če bi prišel v ožjo volitev klerikalec z nemškim nacionalcem. Če bi količjak poznali socialno demokracijo, bi bili morali seveda vedeti, da tu ni nevarnosti, ker v slovenskem okraju ne bi Slovenci nikoli glasovali za Nemca. No, pa to se jim je povedalo. A ko so videli, da je tukaj minila nevarnost, se je naenkrat njih apetit neznansko povečal in zdaj bi bili radi dobili še kak mandat, do katerega nimajo po kompromisu narodnosti, ki tiči v volilni reformi, prav nobene pravice. Postavili so v velikovškem okraju Ellersdorferja za kandidata, ki je prišel res s pomočjo krščanskih socialcev (nemških seveda) v ožjo volitev. V tej stvari tiči precejšen kos perfidije. Brejci, Müllerji, Podgorci e tutta compagna bella so dobro vedeli, da jim socialni demokratje v boroveljskem okraju ne delajo nobenih težav. Kristan je bil vsega skupaj v tej volilni kampanji dva k r a t na Koroškem. Ta mala agitacija nam je prinesla 1400 glasov. Kako bi bilo, ako bi bil naš kandidat obdeloval okraj povsod in ves čas?! Nam se ima Grafenauer zahvaliti, da je tako gladko zmagal. V velikovškem okraju pa je kandidiral socialist Eich. Vsakdo je mogel razumeti, da more biti

izvoljen v tem okraju, ki je nemški, samo kandidat nemške narodnosti. In Slovencem je bilo izbirati, ali jim je ljubi nemški nacionalc, ali nemški socialist. Da bi mogli socialni demokratje pomagati, da se vzame Nemcem nemški okraj, je ravno tako izključeno, kakor ne bi mogli nikoli dovoliti, da zmaga v slovenskem okraju Nemec ali Italijan. To so Brejčevci dobro vedeli. Saj se jim je povedalo. Bilo bi torej pametno, da bi bili glasovali pri prvi volitvi za Eicha. Ne! Kunštne glave so ravno tam, kjer so jih socialisti pustili pri miru, agitirali na vse pretege, brisali na glasovnicah Eichovo ime, pa napisavali Ellersdorferja in sedaj bo pri ožji volitvi izvoljen — nemški nacionalc! To je seveda za slovenske interese na Koroskem boljše, kakor da bi bil Eich poslanec! Naj pravijo, kar hočejo: Mi imenujemo tako diplomatičnost nepošteno. Pa naj bode sladki Brejč ogorčeni kolikor hoče. Prihodnjč pa mu zagodemo v Borovljah drugačno muziko.

Pozor na južni železnici! Poroča se nam, da je župan Hribar danes na Dunaju, torej je shod pri Pavšku sploh navaden švindl. Morda se hoče kdo s tem prikupiti. Bodite možje, pa ne služite častihlepni ljudem za lestve, da bi splezali na vaš račun navzgor.

Kaj bo z legitimacijami pri ožji volitvi? Cela Ljubljana je polna agitatorjev, ki pobirajo, kakor smo že javili pri volilcih legitimacije pod najraznovrstnejšimi pretvezami. Tako je vzel Jožef Puklstein na sv. Petra cesti šte. 46 legitimacijo Francu Verniku, kolodvorske ulice 7; Franc Kušar v Gosposkih ulicah 4 jo je vzel volilcu Ferdinandu Zargiju. Pri zlatarju Debevcu se je videlo cel kup legitimacij. In tako dalje in tako dalje. Sto in sto legitimacij se je že tako odvezlo. volilcem. Pustimo na stran, da je že to sleparstvo. Ali kaj se namerava s temi izkaznicami? Volilec brez legitimacije ne more voliti, torej se hoče opravičene volilce pripraviti ob volilno pravico. Z njih legitimacijami pa hočejo očitno voliti drugi — do glasovnic bodo že prišli, ker bodo svojo „izgubili“. Ta švindl je vendar tak, da je to že najgrša karikatura svobodne volitve. Da se pride tem lopovščinam v okom, prosimo predvsem vse naše sodruge, katerim se je vzelo legitimacijo, naj nam to zagotovo naznanijo, pa naj jim jo je izsleparil liberalec ali pa klerikalec. Naznanili bomo to vladi, katero pa opozarjamo, naj da volilnim komisarjem vsaj popis tistih legitimacij, o katerih bode vedela, da so vzete pravim volilcem. Komisarji pa naj primejo pri volitvi vsakega, ki pride s tako prisleparjeno legitimacijo volit. Če se tudi ne posreči ustaviti vsega švindla, ki se ga prakticira ravno tako, kakor znano sleparstvo s pooblastili pri občinskih volitvah, se bode vsaj še pomnožilo dokazila za protest, ki bode na vsak način uložen proti tej brezprimerni korupciji, ki jo imenujejo volitve, pa naj zmaga 23. maja Hribar ali pa Kregar.

Socialno-demokratska zveza bode v prihodnjem državnem zboru nedvomno najmočnejši klub. Ožje volitve morajo prinesli stranki še nekoliko uspehov in tudi na Gališkem je pričakovati nekoliko ugodnih rezultatov kljub vsem nenaravnim koalicijam proti socialnim demokratom. To daje jemstvo, da pride končno socialno-politično zakonodajstvo tudi v Avstriji v tir. Doslej zanemarjena gospodarska vprašanja bodo dobila važnost nad vsemi drugimi. Glede avstro-ogrske pogodbe bode morala vlada nastopiti odločno pot in vsi mlačni kompromisi v tej stvari bodo izključeni. V kulturnih vprašanjih bode igrala moč socialne-demokracije vodilno ulogo; stranke, ki hočejo veljati za svobodomiselnice, ne bodo več imeli dosedanjih izgovorov, kajti socialna demokracija bode v vprašanjih šolstva, svobode i. t. d. radikalno nastopala. Napredni in klerikalni elementi bodo v tem parlamentu, kolikor je mogoče soditi doslej, precej enako zastopani; klerikalno drevje torej že v tem parlamentu ne bode raslo do nebes, kmalu pa pride čas, ko bode tudi v Avstriji vprašanje ločitve cerkve od države, popolnoma dozorelo. Splošna in enaka volilna pravica je jako dobra medicina.

Zabavno je, če agitira liberalec za klerikalca, klerikalec pa za liberaca, kadar si stojite liberalna in klerikalna stranka nasproti. Potencirau pa je humor, če agitira fajmošter za „sovražnika cerkve“. To se godi namreč sedaj v Trnovem, kjer se župnik Ivan Vrhovnik na vso moč trudi, da bi pridobil Hribarju čim več glasov. Mi razvidimo iz tega samo to, da Hribar vendar ni tak protiklerikalec, kakor pravijo liberalci.

Hud tobak je servirala deželna vlada mestnemu magistratu in kiki, ki se v njem prav samovlasno ščepiri. Odvzela je magistratu izdajo glasovnic, ker se je zbudil v prebivalstvu ne nevtemeljen dvom, da je bil magistrat, oz. so bile pomembne osebe na magistratu skrivne nečuvnih sleparstev, ki so jih uganjali Hribarjevi agitatorji z glasovnicami. — V interesu javne morale je, da se vlada odzove našemu apelu tudi v drugi točki, da na podlagi volilnih protokolov preišče, če niso romale nedostavljene legitimacije z magistrata za nekaj ur v žep magistratovskih agitatorjev na ljubno zlorabo. To pregledati ne bo težko in koristno je tudi za ljubljanski magistrat, da se

v služaju, če je ta splošna domneva neosnovana, otrese težke in kompromitujoče obdolžitve.

Volitve in pismonoše. Ker bode vlada razposlala glasovnice za ožje volitve potom pošte, je neobhodno potrebno, da se osebe za raznašanje glasovnic pomnoži. Kje more raznesti 24 oseb poleg navadnih poštnih pošiljatev še 7000 priporočenih pisem? Pričakujemo, da poštna uprava temu utemeljenemu pozivu v polnem obsegu ugodil!

Narodno vprašanje dobi v prihodnjem državnem zboru nedvomno drugačen pomen, nego ga je imelo doslej. Dva momenta sta za to pomembna. Prvi je kolosalna moč, ki jo bode imela socialna demokracija v parlamentu, drugi je ta, da so šovinisti skoraj popolnoma potisnjeni v kot. Najvažnejše je pač to, da so Vsenemci do malega iztrebljeni. Stari Schönerer, Franko Stein sta že oblezala na bojišču, Malika zadene ta usoda pri ožjih volitvah. Tudi češkim kričačem se je slabo godilo. Narodnjaški kraval je torej v tej zbornici precej izključen. Nasprotno pa bode imela socialna demokracija tako moč, da bode lahko uspešno nastopila za radikalno rešitev narodnega vprašanja v smislu svojega programa. Posebno ugodno je, da je zmagal pri volitvah tudi sodrug dr. Renner, ki je znan strokovnjak v omenjenem vprašanju in zastopa enake dalekosežne nazore, kakor jih je pri nas zastopal Etbin Kristan v domačem in v nemškem časopisju, v češki reviji „Akademie“ in na brnskem shodu. Z velikansko zmago socialne demokracije se približuje Avstrija temeljiti preosnovi na podlagi enakopravnosti.

Nagla prememba slovenske socialne demokracije. Slovenska socialna demokracija se je nanagloma izpremenila — pa samo v glavih slov. liberalcev. Dočim je veljal še pred nekaj dnevi ves boj liberalnega časopisja in liberalnih agitatorjev socialno-demokratske stranke, dočim ga ni bilo pred nekaj dnevi zaničevanejšega človeka pod solncem od socialnega demokrata, se nam liberalci naenkrat prilizujejo in sladkajo, da je ganljivo. Pred dnevi smo čuli liberalne filistre, katerim možgani funkcionirajo neradno kot potrta mašina, da so nas imenovali »socialno-demokratsko sodrgo«, »socialne falote«. Zdaj pa so začutili ti politični čudaki kar nenadoma neznansko ljubezen v svoji duši in vsaka socialno-demokratska zaveza jih posadi naravnost v ekstazo od samega veselja, tako nekako vsaj piše »Narod« in tako govore tudi pristaši njegovi. Lepo bi to bilo, če bi to veselje izviralo iz srca, pa prihaja izza nohti!

Uradnik južne železnice Sajovic, liberalni občinski svetnik, Hribarjev agitator, mož, ki je 14. maja volil, čeravno mu ne gre volilna pravica, ker še ni leto dni v Ljubljani, sklicuje za nočjo železničarski shod k Pavku v Vodmat. Za govornika je naznanjen Hribar. Gospod Sajovic je tudi tisti, ki je pred glavno volitvijo agitiral med železničarji tako za Hribarja, da se je ta propaganda že proketo močno približavala terorizmu. Reči moramo, da je ta agitacija, ki jo sedaj uganja, politično nedostojna in čudimo se, da jo Hribar sploh akceptira. Oba vesta, da so železničarji v ogromni večini socialni demokratje. Oba vesta, da je stranka naznanila, da izda parolo za ožje volitve na svojem shodu na binkoštni ponedeljek. Agitacija pri železničarjih čez glavo stranke, kateri pripadajo, ima torej namen, zapegljati ljudi na politično nepošteno pot. Znano jima je, da je za člane organizirane stranke, neznačajno, ravnati proti njenim sklepom. Na drugi strani so pa železničarji kolikor tolikor odvisni od uradnikov. In tako jih spravlja taka agitacija v dilemo: Ali naj poteptajo svoje politično prepričanje, ali naj se zamerijo svojim uradnikom. Pravimo: Taka agitacija je nedostojna. Po tem ravnanju bo treba takirati politično kvaliteto liberalizma.

Kranjski klerikalizem je zmagal na celi črti. Šlo je kakor po loju. Revolta proti Jakliču je videti zdaj kakor vihar v čaši vode, Gostinčarja so kmetje pogoltnili, kakor da je vsaj Porše. Če bi bili zasadili nekoliko kolov v zemljo, obesili nanje rožne vence in ukazali: Volite jih — pa bilo tudi to zgodilo. In vendar smo glede volitev po deželi precej dobre volje. Prave slike položaja na kmetih razkriva samo končni izid, ki je odvisen od mnogih slučajev, od administracije in še od maršesa. Ali doba agitacije je potrdila, da niso na kmetih sami »backi«, ampak se množe tudi tam ljudje, s katerim se lahko govori. Kaj je tega, ko se socialni demokrat ni smel pokazati na kmetih? In sedaj so nas sami klicali, pazno so poslušali naše besede, pritrjevali so in videlo se je, da so razmišljali. Velik korak je to. Sledi pa iz tega nauk, da se vendar približuje čas, ko se napravi velik obračun s klerikalizmom. In obračunala bode socialna demokracija.

Iz dunajskih volitev bi bil »Slovenec« rad posnel tolažbo, da socialni demokratje — nazadujejo! Ta balzam pa je zelo posiljen. Na Dunaju vlada krščansko socialna stranka. Bilo bi torej misliti, da imajo tam ogromno večino nad drugimi strankami. Pa stvar ni tako huda. Na Dunaju so dobili krščanski socialci 157.321, socialni demokratje 124.508 glasov, torej je razmerje mej obema kakor 5 do 6. Dobile so pa nemške meščanske stranke na Dunaju 31.454 glasov, nacionalni Čehi 1038, razkropljenih pa je bilo 1133. Ako denemo zadnje sploh v nemar, pa seštejemo le ostale protiklerikalne glasove, dobimo 157.060 proti 157.321, kar

je že tako neznatna večina, da se prav nevarno približuje — manjšini.

Ožje volitve se vrše v četrtek 23. t. m. v istih volilnih lokalih kot zadnjič. Volilo se bode od 7. ure zjutraj do 2. ure popoldne.

«Slovenski Narod» — socialno-demokratsko glasilo. »Slovenski Narod« se je v zadnjem času silno zaljubil v socialno demokracijo, ne toliko v domačo slovensko, kot nemško in češko in komur niso razmere znane, bi sodil, da hoče »Slovenski Narod« postati glasilo mednarodne socialne demokracije. V svoji navdušeni ljubezni bi spravil rad nas slovenske socialne demokrate pod oblast »dunajskih židov«, pred vsem pod nogo »ošabnemu židu« Adlerju. Navaja namreč sklep vodstva nemške socialne demokracije, glede nastopanja pri ožjih volitvah, kakor da bi veljal tudi za nas. »Narodu« v pouk povemo, da je jugoslovanska socialna demokracija povsem avtonomna, prav tako, kakor je avtonomna in od nas neodvisna nemška socialna demokracija. In zato je za nas edino merodajen sklep vodstva jugoslovanske soc. demokracije, ki ga bomo v kratkem publicirali.

Češki števeni kandidati na Dunaju so dobili 19.294 glasov. Seveda v tem niso obseženi vsi češki glasovi, kajti največ Čehov je glasovalo za socialno-demokratske kandidate. Saj pripada največ dunajskih Čehov delavstvu in socialni demokraciji imajo edini češki dnevnik na Dunaju, namreč »Dělnické Listy«. Teh glasov ne morejo nikakor krščanski socialci reklamirati zase, kajti kar je krščansko socialnega, je vse glasovalo za Gesmanna o ve kandidate. Pristeti jih je torej treba na drugo stran in tako se pokaže, da krščanski ne le nimajo več ogromne večine na Dunaju, ampak da se že zelo v manjšini. In da ni daleč do padca, so pokazale volitve, pri katerih je bilo vse polno »samostalnih« kandidatov proti uradni krščansko-socialnim. V zadnji uri so se pa umaknili, stranka je vsem mogočim stanovonom obljubila to in ono, skregani bratje so se pobotali, ali dolgotrajna ne bo ta posiljena sloga. Navzgor ne gre več krščansko-socialna pot.

Socialni pregled.

Mizarska stavka pri Petrinu. Kakor smo poročali, je odklonil gospod Petrin zahteve mizarjev, zlasti pa posredovanje organizacije. Ker so bili vsi koraki, da bi dobili mizarji pri njim vsaj to, kar so dosegli pri tvrdki Binder, so stopili v ponedeljek v stavko, ki se vrši doslej v najlepšem redu. Dva mizarja sta že zapustila Ljubljano, še dva druga sta pripravljena, da odideta. Eden od pomočnikov, ki je že dolgo vposlen pri tej tvrdki, je šel dne 15. t. m. k šefu po delavsku knjižico. Gospod Petrin mu je dejal, naj pride popoldne po njo. Res je šel dotičnik popoldne dvakrat tja, ali gospoda Petrina s knjižico ni bilo od nobene strani. Opozarjamo gospoda Petrina, naj se ne šali z mizarji na tak način, ker bi to drugače lahko obžaloval. Mizarje pa opozarjamo, naj ne sprejmajo v Ljubljani dela.

Pravkar je izšla brošura:

Spolne bolezni

Ljudstvu v pouk in svarilo napisal

dr. I. Demšar

špecialist za kožne bolezni.

Cena 45 vin., za 10 iztisov 4 K franko
Pošilja se samo, ako se z naročilom obenem vpošlje dotični znesek.

**2 ali 3 izurjene
mizarske pomočnike**

sprejme takoj v delo

3—2

Franc Wagner
mizarski mojster
Ljubljana, Rimska cesta šte. 14.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“!

Organizacije, sodrugi, pozor!

Povodom vršečih se državnozborskih volitev je v proslavo splošne in enake volilne pravice izvrševalni odbor založil krasne

umetniške razglednice

v barvotisku
predstavljajoče simbol bližajoče se delavske pomladi.

Cena	50 izvodom	3 K 25 v
„ 100	„	5 „ 75 „
„ 500	„	23 „ 75 „
„ 1000	„	40 „ — „

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega Prapora“ proti plačilu, oz. pošt. povzetju.

Sodrugi, sezite pridno po teh razglednicah!

Organizacijam in delavskim čitalnicam, pos. sodrugom

ki se zanimajo za največjo avstrijsko žensko organizacijo tobačnih delavk in delavcev, se priporoča v naročbo slov. strokovni list

„Tobačni delavec“

ki izhaja vsak prvi torek v mesecu ter stane za celo leto 1 K 20 vin.

Naroča se pri upravnistvu „Tobačnega delavca“, Dunaj V/12, Schmalzhofgasse 17.

Vsaka posredba in poslatsek je kaznivo.
Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—41

Thierryevo centifolijno mazilo

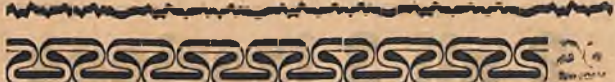
proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.

„Rdeči Prapor“ izvod po 10 v se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Šesark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovske ulice 1. — **Kranj:** Karol Florian, knjigarna. — **Jesenice:** Jakob Mesar št. 101. — **Trst:** Lavrenčič, Piazza Caserma. — **Trst Rojano:** Močnik, tobakarna. — **Gorica:** Krebelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. Schwarz, Šolske ulice. — **Reka:** Riccardo Camera, Corso 16.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu volilcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Kaj hočejo socialni demokratje ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznani s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošur, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije 4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu „RDEČEGA PRAPORA“.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošure, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadruške knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno. V isti založbi je izšla tudi času primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnozborski volilni red.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborna pivo v sodnih in steklenicah.

Številka telefona 210.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

51. številka.

V Ljubljani, v torek, dne 21. maja 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice številka 8/1.

Vsegamogočnost večine.

O moraličnem in socialnem terorizmu, ki vsled slabega varstva volilne svobode in vsled slabe volilne tehnike nečuveno falzificira ljudsko voljo, smo že govorili: Poleg legalno sankcioniranega terorizma kali prosto izražanje ljudskega mišljenja tudi popolna desorganizovanost sedanjega volilnega reda. Pomislimo le na dejstvo, da je ob zadnjih volitvah okroglo 13 tisoč slovenskih socialnih demokratov ostalo brez parlamentarnega zastopstva, dočim n. pr. so prejeli kranjski klerikalci s svojimi 48.000 glasovi 10 mandatov. Človek bi ne verjel, da je tako nesmiselno in absurdno dejstvo, taka krvava ironija na državljansko ravnopravnost v času splošne in enake volilne pravice mogoča, da je mogoče, da deli 13 tisoč zavednih socialnih demokratov politično usodo zločincev, ki so tudi brez parlamentarnega zastopstva ostali.

Sedanja ureditev malih volilnih okrajev z enim poslancem, v katerih neomejeno odločuje večina s pomočjo slepe številke, v katerih tiranizira večina čisto le za pičlo številce manjšo minoriteto, je izraz starega individualističnega mišljenja, ki nima smisla za organsko strukturo družbe, ki pozna le posameznika in pa državo kot edino kolektivno organizovano silo. Elementarna organizatorična moč strankarske tvorbe je bila za vladanja individualističnega časovnega duha nepoznana in zatorej tudi neupoštevana.

Mogočni izrast in diferencija strankarstva po osvoboditvi političnega življenja pa je dementirala tisto gladko enostavnost, ki je obstojala le v glavah racionalističnih mislecev; pozitivni politični razvoj je pokazal, da državljani politično nikoli ne nastopa kot poedinec, temveč vedno kot član organizovane politične skupine — stranke, da narodi politično niso organizovani neposredno iz poedincev, temveč da so složeni s posameznih strank. Stranka združuje poedince v organsko celoto, stranka uveljavlja načelo javne kontrole in odgovornosti, ki je jedro političnega življenja, stranka zbira nezadovoljnost in vporablja razdirajočo silo za gonilo političnega razvoja, stranka išče lokalne interese in izraža čisto temne instinktivne socialne interese. Skratka, stranka je politična srednica med državo in poedincem, ki opravlja v tej svoji vlogi važno politično delo. Na tej podlagi imenuje Kautsky poslanca mandatarja — ne volilcev — temveč strankarsko organizovanih volilcev, mandatorja stranke.

Sedanji volilni red, ki sloni na podlagi individualizma, je popolnoma neorganizovan in se na stranke prav nič ne ozira. Kakor da bi jih ne bilo! In tako je možno dejstvo, da ostaja 13 tisoč slovenskih socialnih demokratov brez zastopstva, dočim je izbralo 48 tisoč klerikalcev 10 poslancev.

Da se onemogoči v prihodnje taka gorostasna krivica, je organizacija sedanjega volilnega sistema v smislu sorazmernosti nujno potrebna. Proporcionalni volilni način vpoštevava stranke in zagotavlja poedincem ne le enako volilno pravico, temveč enako pravico do zastopstva. So-

cialna demokracija na Slovenskem je še mlada in poteklo bo še nekaj časa, preden prebudi v slovenskem ljudstvu politično in socialno zavest, še dolgo bode otepala ovsenjak manjšine. Vendar pa hoče socialno-demokratsko ljudstvo, tudi dokler je v manjšini, biti parlamentarno zastopano in zato zanj volilnopravni boji še niso končani: vztrajno bode moralo prizadevati si, da si izvojuje proporcionalni volilni način, da si pribori pravico do zastopstva.

Proporcionalnost, ta logična posledica splošne in enake volilne pravice, vstreza ne le zahtevam politične pravičnosti in demokratizma, temveč je največjega pomena za razvoj političnega življenja sploh. Nujno vodi stranke v demokratizacijo in konsolidacijo, vzmoži intenzivno strankarsko delo in oploja politično življenje z vzbujanjem inicijativ; s pota pa spravlja strankarske kadavre, iz katerih je ubežalo življenje in opravlja s tem funkcijo organa politične higijene.

V ognju se čisti zlato; ob vprašanju proporcionalnega volilnega reda pa se ne bo čistilo politično »zlato« klerikalne stranke. Stavili bi sto proti eni, da se bodo klerikalci na vse kriplje upirali uvedbi sorazmernosti, ki je nujna zahteva demokratizma, zakaj sorazmernost bi preprečila absurdno majoriziranje socialne demokracije, kateremu imajo zahvaliti klerikalci nekaj svojih mandatov.

Po končanih volitvah začenja socialna demokracija nov boj — boj za proporcionalni volilni sistem.

Vse proti nam!

Na Dunaju, v Pragi in v Galiciji se gode reči, ki silijo z nevporno močjo v možgane in morajo tudi najbolj optimističnemu delavcu odpreti oči glede meščanske politike. Ministrski predsednik baron Beck, na čegar klerikalne želje in nazadnjaško dušico smo že lani opozarjali, sklicuje vodje vseh meščanskih strank, pa jim piha na dušo, hoteč igrati avstrijskega Bülowa, naj se združijo vse proti socialni demokraciji. Sklicuje se na to, da je že pred leti zagovarjal sodelovanje s krščanskimi socialci, pa nagovarja svobodomiselne stranke, naj se vsaj za ožje volitve združijo z njimi.

Baronu Becku se ni čuditi. Da je mož klerikalec, je že davno znana stvar; to je bilo sploh vse, kar se je vedelo o njem, ko je postal ministrski predsednik. Da bi rad povečal klerikalno moč, je torej povsem naravno. V razpravah o volilni reformi, katero je po lastni izjavi sprejel kot dedščino od prejšnjih vlad in za katero je dolgo časa kazal prav malo ogrevanja, je skrbno gledal na to, da se ne sklene ničesar, kar bi utegnilo biti neprijetno klerikalcem. Ko je bil državni zbor zaključen, je zategnil volitve skoraj za štiri mesece, le da bi dal priložnost neorganiziranim strankam za tisto agitacijo, ki momentano deluje. Računal je, da pride v novi parlament 25 socialnih demokratov in da dobe klerikalni elementi ogromno večino.

Preko njegovih volilnih računov je naredila socialna demokracija, kakor že znano, debel križ, in gospoda barona je začela silno boleti glava. Taka armada rdečkarjev seveda ne more povečati nazadnjakovega veselja in zdi se mu, da je sedaj pravi čas za realiziranje njegove »politične ideje«, za združitev vseh nedelavskih strank in klik proti socialni demokraciji. Pomembno je, da se je vršilo

posvetovanje o novi lepi zvezi pri liberalnem učnem ministru Marchetu, ki se prav primerno pridružuje znanemu ministerialnemu liberalizmu prejšnjih časov.

Razprave niso bile popolnoma gladke. Dunajski liberalci, kar jih še je, ne morejo kar na hitro pozabiti, da so jih krščanski socialisti izpodrinili od vseh koritov v mestu in v deželi. Podajati roko in pomagati naprej svojemu lastnemu rablju, ni lahka reč. In kako napraviti most med židovskim in krščanskim socializmom? Odnosno: Kako dopovedati volilcem, da so bile vse medsebojne psovke in pogrde v volilnem boju samo sredstva za lov na glasove, sicer pa brez pomena?

Za Dunaj torej niso dosegli uspeha. Če bi bili tudi sklenili kompromis, bi se bili volilci uprli in takozvani, svobodomislci bi bili riskirali, da jim zbeže še zadnji ostanki nekdanje slave naravnost, v socialno-demokratski tabor. Ni bilo mogoče. Ampak — za »mnoge volilne okraje v drugih kronovinah« je dosežen popoln sporazum in »splošno se je izrazilo mnenje, da je treba stopiti na pot nadaljnjemu razširjanju socialne demokracije«. Meščanska svobodomiselnost kapitulira brezpogojno pred klerikalizmom. Ne v političnem in v umstvenem nazadnjaštvu, temveč v odločno napredni socialni demokraciji, vidijo meščanske kotarije najnevarnejšega nasprotnika in zato paktirajo angeljske hudiče.

Na Češkem se družijo Mladočehi s »statopravnici« in s celo mešanico neznajnih strancic proti socialni demokraciji. Na Galiskem so podali »narodni« in »napredni« demokratje, krščani in židje zlahti roko za skupen nastop proti socialni demokraciji.

Vsa reakcionarna masa...

Strašno užaljeni so bili vedno buržoazni liberalci, če je vzel socialist to besedo na jezik. Oni, ki stoje na straži za svobodno misel...! Oni, ki vihté ogrnjeni meč napredka...! Oni, ki stopajo na glavo klerikalnemu zmaju...

Le pogledajte jih. Svobodna misel, napredek, klerikalni zmaj, to so vse lepi retorični okraski, a meščanski liberalizem jih da vse za groš, čim se pokaže moč socialne demokracije, moč delavstva!

To so tisti momenti v politiki, na katere se ne sme nikdar pozabiti v dnevnem boju, ob lokalnih nevihtah, v važno donečih, a vendar malenkostnih rabukah trenutka. Socialna demokracija ni prijatelj evnjikjer, sovražnik povsod! Kdor se ji kaže prijaznega, jo potrebuje ravno za svoje egoistične namene in že v tistem hipu, ko se ji nasmejlja, misli na to, kdaj in kako ji pripelja klobuto.

Socialna demokracija mora iti svojo pot. Nasprotniki naj jo brcajo ali božajo, zmerjajo ali hvalijo — socialna demokracija mora priznati oboje. Sama se mora ukoreniniti v ljudstvu, sama mora vstvarjati svojo moč.

Socialni demokratje v državnem zboru.

Pri doslej končanih volitvah so bili izvoljeni sledeči socialni demokratje:

a) Nemški:

Jakob Reumann (Dunaj 19)
Dr. Viktor Adler (Dunaj 20)
Lavrenc Widholz (Dunaj 21)
Ferdinand Skaret (Dunaj 24)
Franc Schuhmeier (Dunaj 26)

Anton David (Dnnaj 27)
Dr. Viljem Ellenbogen (Dunaj 32)
Karol Seitz (Dunaj 33)
Ivan Smitka (Nižje Avstr. 34)
Josip Tomschik (Nižje Avstr. 34)
Dr. Karol Renner (Nižje Avstr. 42)
Ljudevit Brotschneider (Nižje Avstr. 43)
Anton Weiguny (Gornje Avstr. 3)
Josip Pongratz (Štajersko 3)
Ivan Resel (Štajersko 4)
Alois Ausobsky (Štajersko 5)
Vinko Muschitsch (Štajersko 6)
Ivan Resel (Štajersko 9)
Arnold Riese (Koroško 8)
Anton Schrammel (Češko 81)
Oto Glöckel (Češko 89)
Leopold Winarsky (Češko 101)
Ferdinand Hanusch (Češko 102)
Anton Schäfer (Češko 103)
Josip Barth (Češko 104)
Edvard Rieger (Češko 108)
Fran Beutel (Češko 109)
Josip Seliger (Češko 110)
Dominik Löw (Češko 115)
Fran Palme (Češko 116)
Albin Döttsch (Češko 118)
Mohor Schlopnickel (Moravsko 15)
Leo Freundlich (Moravsko 15)
Matej Eldersch (Šlezko 3).

b) Češki:

Ludvik Aust (Kladno)
Frant. Biňovec (Roudnice)
Peter Cingr (Radvanice, Šlezko)
Viljem Černy (Žižkoo)
Karol Folber (Rakovnik)
Rudolf Jaroš (Češki Brod)
Vaclav Johanis (Příbram)
Gustav Haberman (Plzen)
Henrik Hornof (Slany)
Josip Hridec (Nusle)
Josip Hybeš (Brno okolica)
Hinek Klička (Příbram ok.)
Frant. Modraček (Beroun)
Anton Němec (Praga VIII)
Ludvik Pik (Rokicani)
Ceněk Pospíšil (Fridek, Šlezko)
Jan Prokeš (Mor. Ostrava)
Anton Remeš (Domažlice)
Dr. Frant. Soukup (Praga VII)
Anton Svěcený (Smichov ok.)
Frant. Tomášek (Mor. Ostrava ok.)
Dr. Lev Winter (Smichov, Košir).

c) Poljski:

Tadej Reger (Šlezko 15)
Hudec
dr. Liebermann

č) Italijanski:

Valentin Pittoni (Trst).

d) Slovenski:

V ožjih volitvah je 113 socialnih demokratov:

Vseh poslancev je doslej izvoljenih 231, ožjih volitev je 168.

Po strankah se razdele doslej izvoljeni poslanci tako:

Nemški naprednjaki	7
Nemška ljudska stranka	5
Krščanski socialci	59
Socialni demokratje	58
Katoliški centrum	28
Mladočehi	4
Staročeha	2
Češki narodni socialci	1
Češki agrarci	9
Vsenemci	3
Rusini	6
Rumuna	2
Italijani	10
Klerikalni Slovenci	19
Liberalni Slovenci	4
Hrvat	1
Divjak	1
Svobodomislec	1

Poljski klerikalec	1
Nemški klerikalec	1

Po deželah so rezultati sledeči:

	izvoljenih	ože volitve
Nižje Avstrijsko	53	11
Gornje Avstrijsko	17	5
Solnograško	5	2
Štajersko	22	8
Koroško	5	5
Kranjsko	11	1
Češko	53	77
Moravsko	19	30
Šlezko	6	9
Tirolsko	20	5
Predarlško	4	—
Trst	2	3
Goriško	5	1
Istra	3	3
Dalmacija	1	3

Politični odsevi.

Jaures o avstrijskih volitvah. «Humanite» piše: «Skromni, niso napovedovali naši sodrugi velikanskih uspehov, toda zaupali so, da jim velika demokratična reforma, ki so jo z večletno propagando dosegli, donese sadove. Ta sijajni rezultat je sad organizatoričnega daru, discipline in metodičnega dela. Naloga ki čaka naše prijatelje je težavna. Večina novega državnega zbora bode klerikalna, toda močna socialno-demokratična frakcija bode prizadevanje reakcije odbila.» — Osebo se je Jaures izjavil: Sijajna zmaga avstrijskih sodrugov je evropski dogodek. Avstrija, cementirana z volilno pravico, je poklicana na važno vlogo v družabnem razvoju. Poraz liberalne buržoazije ni nobena nesreča; za socialno preosnovo družbe je ne potrebujemo.»

Socialisti!

Ne recite, da imamo šest let časa do prihodnjih volitev! Nihče ne ve danes, koliko življenja je prisojeno parlamentu. Delati je treba, kakor da so nove volitve že pred durmi.

Snujte povsod organizacije! Učvrstite obstoječe organizacije!

Skrbite za svoje časopise, da se razširijo ie pogloblje naše ideje!

Vse sodruge, ki imajo dobro voljo, pomagati nam pri delu, prosimo, naj nam pošljejo svoje naslove.

Sodrugi, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . . Agitujte povsod za „Rdeči Prapor“!

Domače stvari.

Odredba deželne vlade. Naš apel na deželno vlado, da naj napravi konec silnemu neredu v volilnih rečeh na ljubljanskem magistratu ni ostal brezuspešen. Deželna vlada je odredila za ože volitve ki se vrše v četrtek, 23. t. m. nekaj prememb. Legitimacije ostanejo tudi za ože volitve veljavne; zato zapodite vsakega liberalnega ali klerikalnega agitatorja, ki pobirajo izkaznice z lažnjivo pretezo, da niso več veljavne. Ker je po brezprimerni nemarnosti ljubljanskega magistrata ostalo skoraj 1000 izkaznic nedostavljenih je ukazala dež. vlada magistratu, da objavi seznam vseh onih volilnih upravičencev, katerim izkaznice niso bile dostavljene. Pozivljamo vse somišljenike, ki izkaznic niso prejeli, da se nemudoma podajo na magistrat s potrebnimi izkazi in legitimacijo dvignejo. — Ker so se godile z glasovnicami neštene zlorabe, bode deželna vlada izdala nove glasovnice rožnate barve, z uradno štambiljo deželne vlade; te glasovnice se bodo razposlale volilnim upravičencem po pošti priporočeno s povratnim receptom.

som. Kdor bi glasovnice pravočasno ne prejel jo dobi zadnje tri dni ob navadnih uradnih urah na magistratu (za volilne sekcije I., II., VI. komisija), odnosno pri deželni vladi, pritličje Hilserjeve ulice (za volilne sekcije III., IV., V., in VIII. komisija.) Na dan volitve pa se dobi glasovnice pri volilnih komisarijih.

Župan Ivan Hribar razpošilja volilcem po pošti vizitnice s prošnjo, naj glasujejo 23. maja zanj. Naše sodruge opozarjamo, naj se strogo drže sklepa stranke.

Ože volitve na Koroškem. Strankino zastopstvo socialne demokracije na Koroškem je sklenilo v sporazumu z zaupniki iz vse dežele glasovati povsod, kjer si stojita slobodomiselna in krščansko-socialna stranka nasproti, za svobodomiselnih kandidata. Vsi sodrugi naj se ožjih volitev udeležijo in glasujejo v VI. volilnem okraju za Jož. Nagele-a, posestnika v Velikovicu; v VII. volilnem okraju za Karla Kirchmayerja, kmeta v Zweikirchenu, v IX. volilnem okraju za dr. Waldnerja; v X. volilnem okraju za dr. Otona Steinwenderja. V drugem volilnem okraju stoji sodr. Julij Lukas v ožji volitvi s kandidatom nemške ljudske stranke Kirschnerjem. Častna dolžnost sodrugov je, da izvojujejo ta okraj socialno-demokratični stranki.

Vzrok Hribarjevega poraza pri zadnjih volitvah. Hribarju je pri zadnjih volitvah manjkalo en sam glas do absolutne večine. Manjkalo mu je glas, ki ga je Hribar oddal na ime dr. Tavčarja. Mož, ki se je potezal za zaupanje tisočev ljubljanskih volilcev, sam sebi ni zaupal. Kako naj mu drugi zaupajo ljubljanski mandat?

Zasukana agitacija. Pred prvimi volitvami je Hribar agitiral zase s tem, da je naglašal svoje dobre zveze s Mladočehi, s pomočjo katerih bode v zbornici imel velik vpliv. — Pred ožjimi volitvami naj potrka na mehko srce Ljubljančanov: volijo naj Hribarja, da se bodo Mladočehi — družbica 4 ljudi — njemu lahko priklopili.

Socialno-demokratična poslanca izgnana iz Dunaja. Med novoizvoljenimi socialno-demokratičnimi poslanci sta češka poslanca Modraček in Habermann — izgnana iz Dunaja — vsled socialistične agitacije. In sicer še iz časov, ko socialistov niso pošiljali še v parlament, temveč v ječo. Sodrugi Habermann je sicer kasneje bival pod tujim imenom na Dunaju kot urednik „Dělnických listov“. Po svoji neumnosti in po modrosti volilcev je policija v jako mučnem položaju, kaj naj počne z imunskim poslancem.

Nemško-nacionalni kandidat v celovski okolici, Kirschner je odstopil od svoje kandidature z ozirom na to, da so sklenili socialni demokratje podpirati v drugih okrajih napredne kandidata proti klerikalcem. Izvolitev socialno-demokratičnega kandidata Lukasa je torej gotova.

Privatno življenje smatra celo avstrijski kazenski zakon za tako nedotakljivo, da določa precej stroge kazni za žaljivo izpostavljanje rodbinskih razmer v javnost in tudi ne dovoljuje dokaz resnice, ki je sicer za vsako žaljenje časti pripusten. To je popolnoma opravičeno, ker se taki momenti privatnega življenja ne tičejo prav nikogar drugega, kakor prizadetih udov družine in surovo je, vtikati svoj nos v rodbinske odnose družega. Tembolj se mora gnjusiti človeku vlačenje privatnih razmer po političnem blatu in izrabljanje „pikantnih“ slučajev proti političnemu nasprotniku. Značilno je torej za Jožeta Gostinčarja, ki je čakal na svojo imuniteto le za to, da je mogel hitro pod njeno zaščito napasti kandidata druge stranke z nizkotno inzulto, posezajočo kar naravnost v njega družbinsko življenje. Mi nismo poklicani, zagovarjati liberalno stranko, pač pa smatramo za svojo dolžnost, pobijati z vso odločnostjo tako umazano „politično“ sredstvo in tisto žurnalistiko, katera se je poslužuje, vstevši seveda tudi zakotno „Našo Moč“. Majhen je Gostinčar po svoji postavi, ali mnogo, mnogo manjši je po svoji surovi nedelikatnosti. S svojim nizkotnim napadom ni osramotil nasprotnika, pač pa samega sebe. Lep začetek poslaniške kariere!

Med Hrvati in Madjari se trga prijateljstvo. Resolucionasi se prepričujejo, da je bilo vse laskanje Košutove klike zgolj hinavščina, proračunana na to, da ji pomagajo Hrvatje iz vode in da dobe za to — nekoliko prijaznih besed. Res da je izdal Košut pri zadnjih volitvah nalog, naj se varuje volilno svobodo skupnim državnim uradnikom. Res da je tedaj zmagala opozicija. Hrvatska opozicija je bila vsa polna optimizma in je mislila, da morajo priti sedaj zlati časi za Hrvatsko. Zmota tega zaupanja pa je kmalu postala očitna. V Hrvatskem saboru so ostanki Madjaronov v zvezi s Frankovci zavlčili adresno debato tako, da sabor ni prišel do nobenega pozitivnega dela. Na Dunaju ni mogal Pejačević dobiti predsankcije za ustavne reforme. V Budimpešti so morali Hrvatje molčati ko se je sklepalo zakone za uspešneje zatiranje Slovakov, Srbov, Rumunov, Bunjevcev itd. Pri vsem tem se je pa Hrvate še neprenehoma tolažilo. A naenkrat je nastala kriza. V budimpeštanskem saboru je na dnevnem redu železniški zakon. Glede njega imajo Hrvatje neke zahteve. Na Hrvatskem naj se vpelje na železnicah hrvatski uradni jezik, na-

stavlja naj se Hrvate i. t. d. Madjari pa delajo težave. Razprave so doslej brezuspešne. Madjari hočejo tudi Hrvatsko podložiti svoji „madjarski državni ideji“. Kriza je akutna, govori se, da odstopi ban in cela vlada, hrvatski poslanci hočejo onemogočiti sklep zakona s tem, da zapuste dvorano. Kakor žuganje pa prihaja vest, da postane baron Pavel Rauch ban, ki oživi zopet madjaronsko in sestavi nov sabor s pomočjo pritiska po Khuenovem zistemu. V Zagrebu pripravljajo velik protesten shod, ves zrak je poln eletrike in mogoče je, da pridejo na Hrvatskem burni dnevi, kakršnih je bilo malo.

Dopisi.

Iz Loga pri Viču. Pod tem naslovom je prinesel »Rdeči Prapor« notico, v kateri se je v par besedah omenila mora, ki nas je tlačila do zdaj. Ker je pa »Slovenski Narod« z dne 7. maja prinesel daljši odgovor na to, štejemo si mi v dolžnost, da vam stvar nekoliko natančneje opišemo, ker se nam je očitela laž.

V prvi vrsti moramo odgovoriti na to, kar se nam predbaciva glede pijanosti. Vsak pameten človek si lahko misli, koliko preostane od 90 kr. dnevne plače za zganja, da mu ni mogoče danadan se valjati pijan, kakor nam to očita gosp. Boltežar. Raditega se tudi ne izplača, da bi se o tem pogovarjali z njim. Drugo je pa pri tem, ker je g. Boltežar pozabil omeniti, za kaj se mi drugi delavci nismo mogli sprijazniti z njim. Delal je namreč vedno tako, da je bilo nasprotno delavcem ter nam je škodoval, kjer je le mogel, da smo si v dolgi in hudi zimi mogli doma pogreti tisto boro jed, kopati so delavci med prostim časom iz zemlje drevesne šture in to z dovoljenjem gospodarjev; strojnik pa venomer tožaril, da mi drva krademo. Nadalje, da ste nas pitali s »smrkovci« in »umazanci« to vam lahko dokažemo s pričami, kakor tudi, da ste trdili, da smo delavci predobro plačani i. t. d. Če se vam ljubi, še to lahko utajate v »Slov. Narodu«, saj pri tistem, ki Vas pozna, z Vašim tajejem ne boste nič opravili, če pa hočete, pokažemo vam lahko verjetnejše dokaze. Glede vaše odpovedi vam pa že pustimo to veselje, da se hvalite, da ste prostovoljno odpovedali. Mogoče ste tudi na Vrhniki sami odpovedali, če hočete že tako reči. Veseli smo le, da se Vas iznebimo. Če pa hočete še odgovarjati, imamo še dosti gradiva na razpolago, pridemo še z drugim na dan.

»Umazanci.«

Volilcem laško-breškega okraja.

Izvrševalni odbor in kandidat sodrug Čobal sta dobila mnogo pismenih in brzojavnih vprašanj, kako naj se ravna pri ožjih volitvah. Ker je nemogoče odgovarjati na vsa pisma, naj se sodrugi zadovolje s splošnim odgovorom:

Za Roša, proti Benkoviču.

Naša stranka in ožje volitve.

Izvrševalni odbor jugoslovanske socialno-demokratske stranke je na razširjeni seji sklenil glede ožjih volitev za dne 23. maja sledeče:

Načeloma nastopi stranka povsod, kjer ima pri ožjih volitvah odločevati, proti klerikalizmu. Zato poziva prizadete sodruge, naj se v obeh štajerskih in v kraškem okraju udeležijo volitve, ter naj glasujejo:

Za Jezovnika proti Robiču: za Roša proti Benkoviču; za Streklja proti Laharnarju.

Za Ljubljano velja sklep da se stranka ne udeležijo volitve.

Načeloma je izključeno, da bi socialni demokratje volili klerikalca, kadar ne zahteva tega posebna politična konstelacija. V sedanjih razmerah v Avstriji pa je politično nadvse potrebno, preprečiti povečanje klerikalne moči, ki bode v državnem zboru velika, a vendar ne tako, da bi bilo naravnost koristno, prapustiti reakciji vse in tako pospešiti prelom. Socialno-demokratska stranka ostalih narodov bode v parlamentu taka protiteža proti klerikalni zmagi, da utegne postati boj proti mračnaštvu uspešen. Če se presoja taktiko s tega splošno političnega stališča, se pokaže brez obzira na vse lokalne razmere, ki niso merodajne za državni zbor — potreba, preprečiti pomnoževanje klerikalnih poslancev. Vendar ni mogel izvrševalni odbor skleniti glasovanja za liberalnega kandidata. Pri ljubljanski volitvi se je zgodilo toliko nepo-

stavnosti, da jih stranka ne more sankcionirati z udeležbo pri ožji volitvi. Boj proti stranki je bil tako perfiden še do zadnjega trenutka, da bi bilo ne več samozatajevanje, temveč sramotno ponižanje, ako bi šla k ožji volitvi. Izvrševalni odbor mora vrhutega skrbeti, da ohrani stranki proste roke za vsak slučaj in da varuje predvsem disciplino v lastni stranki.

Pozivamo torej vse sodruge, da se strogo drže tega sklepa in da zavrnejo vsako nasprotno agitacijo, naj bi prišla z liberalne ali klerikalne strani. Opozarjamo sodruge, da je spoštovanje tega sklepa v interesu strankine discipline nujno potrebno in da se tistega, ki bi ravnal nasprotno, nikakor več ne prizna za udeleženca socialno-demokratske stranke. Osebnost ima seveda vsakdo pravico, glasovati tudi pri ožji volitvi, ali s tem se postavi sam izven stranke, ki absolutno ne more trpeti, da bi njeni udje prezirali sklepe lastne stranke, pa slušali nasprotnike. Kdor je socialni demokrat, se torej v Ljubljani na noben način ne udeležijo ožje volitve.

Nasprotno pa pozivamo sodruge na Štajerskem in na Krasu, naj se udeležijo volitve dne 23. maja, pa naj tudi agitirajo za napredne kandidate proti klerikalnim.

Izvrševalni odbor
jugoslov. soc. dem. stranke.

Najnovejše vesti.

Shod socialno-demokratske stranke v Mestnem domu. Včeraj se je vršil v »Mestnem domu« shod socialno-demokratske stranke, ki se ga je udeležilo 1200 oseb, med njimi nekaj Hribarjevih pristašev, ki pa so se med ostalimi kar vtopili. Na shodu se je splošnim navdušenjem sprejela abstinenca za ljubljanske ožje volitve, kakor jo je sklenil izvrševalni odbor stranke. Za socialno-demokratsko stranko, ki je vsled neprosnih volilnih mahinacij izrinjena iz ožjih volitev, ne preostaja drugega kot manifestirati strankarsko disciplino in zatorej se je sklenilo izključiti vsakogar iz stranke, kdor bi se volitve udeležil. Za ožje volitve na deželi pa se je sklenilo podpirati svobodomiselnih kandidate proti klerikalcem. Poskusi nasprotniskih govornikov, katerim se je dala svobodna beseda, snubiti socialno-demokratske stranke za Hribarja, oz. Kregarja so ostali brez odmeva. Dan 23. maja je za socialno-demokratsko stranko dan, na katerem se mora manifestirati strankarska disciplina.

*

Dunaj, 20. maja. Krščansko socialni »Deutsches Volksblatt« napada z vso silo socialno demokracijo češ, da pridejo dinastični in vojaški interesi v največjo nevarnost, ako bi se povečalo število socialnih-demokratskih poslancev.

Prag, 20. maja. Listi razglašajo, da podpisujejo češki socialno-demokratski poslanci z Moravskega zahtevo, da se ustanovi v parlamentu poseben češki socialno-demokratski klub. V tej obliki je vest napačna. Obstoji pa mnenje, da bi si ustanovili češki poslanci svojo skupino v okviru mednarodno-socialno-demokratske zveze.

Milostiva gospa,

ali veste, zakaj morate pri nakupovanju sladne kave izrečno poudarjati ime »Kathreiner«?

Ker se vam sicer utegne primeriti, da doblite manj vreden posnemek brez vsehrlin, s katerimi se odlikuje Kathreinerjeva kava.

Zakaj le

**Kathreinerjeva Kneippova
sladna kava**

ima sprlčo posebnega načina svojega pridelovanja
vonj in okus zrnate kave.

Zapomnite si torej natanko, milostiva gospa, da dobivate pristno Kathreinerjevo kavo zgolj v zaprtih izvornih zavojih z napisom: »Kathreinerjeva Kneippova sladna kava« in s sliko župnika Kneippa kot varstveno znamko.

Peterburg, 19. maja. Po noči je bil v vihorskem okraju ustreljen neki policijski stražnik, drugi pa težko ranjen.

Minsk, 19. maja. Blizu postaje Musavjovo so roparji ustavili vlak, ter so vdrl v voz, v katerem je bilo 200.000 rubljev za izplačevanje. Med roparji in vojakmi se je vnel boj in končno so bili vojak nagnani v beg.

Po zaključku lista.

Samomor. V pondeljek ob pol 7. uri zvečer se je v svojem stanovanju ustrelil krojaški pomočnik F. Sch. Zadel se je v srce in je bil takoj mrtev.

Ljubljanski Nemci imajo nocoj svoj shod v kazinskem salonu, kjer hočejo določiti svoje stališče za ožje volitve.

Izšla je v založbi časopisa »Naprej« v Idriji I. knjiga

Pod spovednim pečatom

katero je spisal bivši katoliški kapelan H. Kirchsteiger. — Cena I. knjige, obsegajoči 312 strani, znaša 2 K 60 vin.

Vsakemu prijatelju dobrega in poučnega branja knjigo »Pod spovednim pečatom« prav toplo priporočamo. — Dobi se v Ljubljani v knjigarni L. Schwentner; v Gorici v knjigarni A. Gabršček ter v Idriji pri upravi lista »Naprej«.

V Spod. Šiški

se dda takoj ali za avgust

malo stanovanje.

Vpraša naj se v gostilni »pri Buru« v Spodnji Šiški št. 205.

Pravkar je izšla brošura:

Spolne bolezni

Ljudstvu v pouk in svarilo napisal

dr. I. Demšar

špecialist za kožne bolezni.

Cena 45 vin., za 10 iztisov 4 K franko
Pošilja se samo, ako se z naročilom ob enem vpošlje dotični znesek.

2 ali 3 izurjene mizarske pomočnike

sprejme takoj v delo

3—2

Franc Wagner
mizarski mojster
Ljubljana, Rimska cesta štev. 14.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“!

Organizacije, sodrugi, pozor!

Povodom vršečih se državnozbornih volitev je v proslavo splošne in enake volilne pravice izvrševalni odbor založil krasne

umetniške razglednice

===== v barvotisku =====
predstavljajoče simbol bližajoče se delavske pomladi.

Cena	50 izvodom	3 K 25 v
"	100 "	5 " 75 "
"	500 "	23 " 75 "
"	1000 "	40 " — "

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega Prapora“ proti plačilu, oz. pošt. povzetju. Sodrugi, sezite pridno po teh razglednicah!

„Rdeči Prapor“ izvod po 10 v se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Sešark, Šelenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Zidovske ulice 1. — **Kranj**: Karol Florian, knjigarna. — **Jesenice**: Jakob Mesar štev. 101. — **Trst**: Lavrenčič, Piazza Caserma. — **Trst Rojano**: Močnik, tobakarna — **Gorloli**: Krehelj Peter, Kapucinske ulice štev. 1. Schwarz, Šolske ulice. — **Reka**: Ricardo Camera, Corso 16.1

Naročajte edino slovensko revijo Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1.50, za četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnistvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: **Nekaj kulturnih zavodov slovenskih**, po 24 vin. 11.
10. in 11. številka tretjega letnika: **Prešernov spomenik**, obsežajoča 48 strani, z lepim ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja, predavanje g. dr. Ivana Prijatelja ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani, po 40 vin. pri upravnistvu „Naših Zapisnikov“ v Ljubljani.

I. S. Machar: **Magdalena**, povest v verzih; poslovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: **Občina in socializem**, 70 vin.

P. Mihalek: **Iz nižnj življenja**, 1 K.

Za agitacijo priprave so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin., po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust po dogovoru.

Organizacijam in delavskim čitalnicam, pos. sodrugom

ki se zanimajo za največjo avstrijsko žensko organizacijo tobačnih delavk in delavcev, se priporoča v naročbo slov. strokovni list

„Tobačni delavec“

ki izhaja vsak prvi torek v mesecu ter stane za celo leto 1 K 20 vin.

Naroča se pri upravnistvu „Tobačnega delavca“, Dunaj V/12, Schmalzhofgasse 17.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu volilcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Kaj hočejo socialni demokratje ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznani s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošuri, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije
4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDEČEGA PRAPORA“.

Vsaka ponaredba in ponatisek je kaznivo.
Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—42

Thierryeva centifolijina mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3.60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadružne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in cene. V isti založbi je izšla tudi časa primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnozborni volilni red.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

15 v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodnih steklenicah.

Številka telefona 210.

RODEČI PRAPOR

Glasilo Jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna petil-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

52. šte. v.

V Ljubljani, v sredo, dne 22. maja 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rodečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rodečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice št. 8/1.

Učimo se!

Velikih delavskih skupin pravzaprav ni v Ljubljani. Liberalna stranka ni nikoli razumela gospodarske naloge liberalizma, ki velevala pospeševanje industrije, iz katere izvira narodno bogastvo in ki vstvarja meščanstvo ter mu daje močno zaslombo. Naravno je, da sledi industriji povsod socialna demokracija, ker se v deželah velikih prometov najjasneje prikazuje razredno nasprotstvo med delavstvom in kapitalizmom. Ali dalekogledna politika ne sme vpraševati po trenutnih efekti. Družabni red ni nujno potrebna reč, ampak samo oblika, kateri gre sekundarna važnost. Splošni blagor je cilj, za katerim mora stremeti vsa politika in pospeševati vse, kar ga zagotovi, mora biti njena naloga.

Za cilje in naloge so se pa slovenski liberalci vedno malo zmenili. Zato je tudi industrija pri nas še v povojih. Edino, kar se je razvilo, je trgovina, ki pa seveda ne zbira takih delavskih množic, kakor velika industrialna podjetja. Kar se imenuje pri nas »tovarna«, je navadno le večja obrt.

Toda tudi v teh malih prometih je vposleno mnogo in mnogo delavcev. In tudi za nje mora skrbeti socialna demokracija. Seveda je to delo sila težavno, kajti lažje je stopiti pred tisoč delavcev ter jim pojasniti položaj v družbi, kakor pa poiskati tisoč posameznih delavcev ter jih dramiti, učiti in organizirati.

Ali razmere so v Ljubljani take, da moramo računati s tistim delavstvom, ki ga pač imamo. Ako se oziramo nanj, tedaj pridemo vendar do prepričanja, da je Ljubljana res delavsko in ne frakarsko mesto.

Največja težava v tem delu je pomanjkanje pregleda. Kje tiči to delavstvo? Včasih se ga pokaže kaj tam, kjer ga človek pravzaprav ne bi iskal. Predovič pripelje svoje hlapce, da bi razbil z njimi nasprotniški shod, in opazi se, da jih je cela armada. Sami mislijo, da se jim dobro godi, da jim nič ne manjka. Kadar je kakšna politična rabuka, je za nje pijače, da so lahko vsi pijani. Kje drugje bi se jim tako godilo? Nikoli se jim ne zasveti v glavi, da so si vendarle sami zaslužili pijačo, pa da plačujejo tudi tisto, ki steče Predoviču po grlu. Kje bi bili njegovi tisočaki, če bi moral sam goniti prašiče, nakladati jih na vozove, prevažati, krmiti, napajati i. t. d.? Oni mu vstvarjajo bogastvo, oni so ga spravili v razred velikodavkoplačevalcev, njim ima zahvaliti, da je občinski svetnik. Za vse to je tistih par litrov, ki jih včasih popijejo na njegov račun, proketo slaba nagrada.

Ali oni ne razumejo tega. In glej — takih je še par sto v Ljubljani. Pri volitvah glasujejo vsi kakor njih gospodarji. O prepričanju v takih slučajih menda tudi naši nasprotniki ne bodo govorili. To ljudstvo je sploh obsojeno živeti brez prepričanja in delati svojim gospodarjem gospodarsko in politično tlako.

Socialna demokracija si mora odpreti pot tudi do teh ljudi. To zahteva v enaki meri njih usoda in napredek stranke, ki ima v njih neprestopno oviro, dokler so v suženjstvu svojih izkoriščevalcev.

Veliko je število malih prometov, v katerih delajo popolnoma raztreseni posamezni delavci.

Posamezniki so, ali če se jih sešteje, jih je nekoliko stotin.

In državni uslužbenci. Na pošti so, na sodnih, pri financih i. t. d. Če so na Dunaju v Trstu i. t. d. izpoznali, kje je njih prostor, ne more biti nemogoče, da ne bi tudi v Ljubljani zapopadli tega. Ali treba jim je pomagati do izpoznanja.

Dežela in mesto imata uslužbenca, ki se jim ne godi nič bolje, deloma še slabše, nego državnim. Predestinirani so za socialno demokracijo. Ali sami ne najdejo prave poti.

Pa trgovski pomočniki! Tudi drugod so delali štafazo narodnjaškim paračarjem in vendar so se s časom otresli šefovskega političnega jerobstva. Trgovsko mesto je Ljubljana. Po vseh planinskih deželah ni mesta, ki bi imelo razmeroma take trgovine, kakor Ljubljana, tudi Gradec ne. Žalostno je, da delavci te stroke, ki imajo višjo inteligenco in bi že vsled tega lahko storili mnogo dobrega v armadi delavstva, zadržujejo razvoj socialne demokracije, ne le ostalemu proletariatu, ampak tudi sebi na škodo.

In končno so tudi uradniki tukaj. Povedali smo že, da pri sedanjih volitvah niso pokazali prav nič socialne samozvesti, ali iz tega nikakor ne sledi, da bi morala socialna demokracija pri njih enkrat za vselej abdicirati. Tudi v Trstu je nekoč vse uradništvo službovalo kamori in vendar ga je danes že velik del v socialističnih organizacijah ter je složno glasoval za socialno-demokratske kandidate. Da se ne bi mogli ljubljanski uradniki nikdar naučiti tega, kar tržaški, pa tudi ni res.

Vse to pa zahteva, razume se, ogromno delo. Da se ga izvrši, je treba sredstev in je treba delavnih moči. Samo se ne stori nič. Da se more resno začeti delo, pa pozivamo tudi v Ljubljani resno vse somišljenike, ki nam hočejo, kakorsibodi pomagati pri povzdigi organizacije, tudi če jim razmere branijo, da bi nastopili v javnosti, naj se nam oglase pismeno ali pa ustmeno. Zberimo vse moči, pa se gotovo ne ponovi nikoli več to, kar smo doživeli 14. maja.

Časopisje.

Volilni boj se približuje koncu. Govorilo se je o njem in o njegovih rezultatih že precej in treba bode še govoriti o tem. Ali najbolj nujno je, da se pripravimo za bodoče delo in za prihodnje boje, kajti slabo pozna socialno demokracijo tisti, kdor misli, da pomečemo puške v koruzo. Ta volitev ni prav nič pokazala dejanskega položaja na Slovenskem in tudi moči socialno-demokratske stranke se ne sme soditi po številkah v volilnih protokolih. Izmed vseh narodov je naša splošna in enaka volilna pravica Slovence najbolj nepravilna, pa so bile zato tudi vse strankarske razmere postavljene popolnoma na glavo. Programi, politična načela, solidarnost interesov — vse je bilo potisnjeno v kot. Duhovniki so glasovali in agitirali za liberalca, narodnjaški šovinisti za klerikalca, motivi pa so bili tako zamegljeni, da so vse stranke več ali manj izgubile orientiranje.

Naša skrb ni in ne more biti, zakaj so bežali volilci meščanskih strank iz tabora v tabor. Brigali pa se moramo za to, kaj je povzročilo nered v vrstah naše lastne stranke ter omogočilo, da je sto in sto naših pristašev glasovalo za nasprotno kandidate.

Navede se za to lahko prav mnogo razlogov. Najtehtnejši je vsakakor ta, da velik del naših udov še nima zadostnega socialističnega prepričanja in znanja. Brez tega povoda bi morali odpasti vsi drugi. Delavec, ki pozna svoj položaj v sedanjih družbi in ve, da mora biti delavstvo na večne čase obsojeno v suženjstvo, ako se ne izpremeni družabni red v socialističnem smislu, se ne bode mogel ukloniti nobenemu pritisku, ne bode se dal podkupiti za nobeno ceno, kaj še, da bi se dal kar na kratko pregovoriti od prvega priganjača, ki mu ni prijatelj ne pred volitvami, ne po volitvah, ampak edino tisto uro, ko ga hoče preslepiti za njegov glas. S socialističnim znanjem napolnjen delavec ve, da je vsak glas, oddan za protisocialistične stranke, zavora delavske osvoboditve.

Prepričan, zaveden socialist torej ne more biti nikdar in nikakor izgubljen. Če se nam je poizgubilo sto in sto glasov, če so glasovali za nasprotnike ljudje, ki za gotovo mislijo, da so socialisti, se je moglo zgoditi to le vsled pomanjkljivosti njih socialističnega prepričanja in znanja.

Naloga socialne demokracije na Slovenskem je torej, storiti kar največ mogoče za socialno izobrazbo ljudstva. Dokler ne bode naše delavstvo v vseh strokah tako napolnjeno s socialističnim znanjem, da mu bode socializem v krvi in kosteh, ne moremo doseči velikih uspehov ne na političnem, ne na strokovnem polju. To delo je tako nujno potrebno, kakor kosček kruha lačnemu in nobena žrtev ne sme biti prevelika, da se ga izvrši.

Razna sredstva so za izobraževanje ljudstva primerna. Najvažnejša med njimi pa je časopisje. Vsak slovenski socialist mora smatrati v sedanjem položaju za svojo najsvetejšo dolžnost, storiti vse, da se razširi in utrdi naše časopisje, da pride v najskritejši kot slovenskih dežel, v vsako proletarsko hišo in da se ne le zagotovi njegov obstanek, ampak da se tudi lahko razvija, poveča in izboljšava.

Rekli smo si na večer 14. maja: Tak dan se ne sme več ponoviti na Slovenskem! Pri besedah pa ne sme ostati. Malo ulogo igra denar pri naših nasprotnikih. Bogati so od truda delavcev in veliki del tega bogastva rabijo sedaj za boj proti temu delavstvu, da ga tlačijo še naprej in da še dalje prešajo iz njega bogastvo zase. Igrača jim je, vzdrževati svoje časopisje in iz nestetih žurnalističnih žrel lete dannadan streli proti delavstvu. S svojim kapitalističnim časopisjem zapeljujejo tudi delavce, s svojimi frazami jim kalé vid, da ne bi izpoznali, kako velikansko je nasprotje med izkoriščevalci in izkoriščanimi.

Za nami ne stoji bogatini, na razpolago nam niso bogati fondi. Česar si ne ustvarimo z lastnimi žrtvami, tega nimamo. Ali časopisje moramo imeti! Dobro, močno, neodvisno, delavsko, radikalno časopisje moramo imeti! Pokazati in dokazati moramo delavcem, ki tega še ne vedo, da ni mostu, ki bi vodil iz proletarskega sveta v kapitalistični. Prešiniti moramo delavstvo s prepričanjem, da se ne sme zanašati na nikogar, nego na svojo moč, na svojo organizacijo. Prodirati moramo meglo, s katero bi nasprotniki radi zavili dejanske razmere.

Po volitvah se snide državni zbor in začeli bodo parlamentarni boji. Močna četa socialnih demokratov bo sedela v njem. Ali od naših meščanskih časopisov bi zama pričakovali, da bi nepristransko poročali o razpravah, o socialističnem delu, pa o

protidelaških korakov kapitalističnih poslancev. Lastno časopisje moramo imeti, ako hočemo, da pride resnica med ljudstvo. Lastno časopisje pa moremo vzdrževati samo iz lastne moči.

Treba je žrtev. Brez njih ne pridemo naprej. Ali ne bode jih treba za večne čase. Sedaj, ko so razmere najtežavnejše, jih je najbolj treba. Če pa stori sedaj vsak sodrug svojo dolžnost, najde naše časopisje pot med ljudstvo in bode lahko izhajalo na korist delavstvu, kateremu hoče služiti s vsemi svojimi močmi.

Politični odsevi.

Manifest češko-slovenske socialne demokracije. Češka socialna demokracija je izdala manifest na narod, v kateremu javlja, da si je v svesti velike odgovornosti, ki jo zadeva z izidom volitev. „Sprejemamo to odgovornost tako za nadaljno usodo naroda, kakor tudi za usodo tlačenih plasti vseh narodov. Naše ravnanje vodi prepričanje, da je narod, gospodarsko krepak, politično svoboden in kulturno visoko stoječ, odločilni faktor in da njega moč rase s povzdigo kulturnega in gospodarskega nivoja najširših ljudskih plasti. Zatorej si bomo prizadejali vse, da dobi naš narod povsod in tudi v večjezičnih pokrajinah redne šole, da se naše šolstvo s potrebnimi novimi šolami, posebno še z ustanavljanjem strokovnih in srednjih šol in z ustanovitvijo drugega češkega vseučilišča na Moravi izpopolni. Kot sinovi československega naroda bomo zastavili vse svoje moči, da doseže naša materinščina svojo pravico in da se pripozna ne le v parlamentu, temveč tudi kot notranji uradni jezik. Navdaja nas veselo prepričanje, da bomo v parlamentu, v katerega stopamo in ki bo, kakor upamo, ustavodajalen parlament, v zvezi s socialno demokracijo drugih narodov storili uspešne korake, da se preobrazi ta država v federacijo svobodnih narodov, in da se končno našemu narodu pripozna popolna pravica, kakor tudi drugim tlačenim narodom avstrijskim.“ Manifest pozivlja socialno-demokratične volilce, da vztrajajo v socialno-demokratičnem taboru, pripravljeni za nadaljne boje. „Zagotavljamo vas, da bomo vselej in povsod, in če bode treba, z lastnim telesom branili pravico in svobodo.“

Izid avstrijskih volitev. Bivši ogrski minister v kabinetu Kristoffy, ki je spravljal vprašanje splošne in enake volilne pravice v aktualen štadij, se je o izidu avstrijskih volitev izjavil sledeče: Od izida avstrijskih volitev pričakujem vsega najboljšega. Prvič se je na Dunaju vtrdila vera, da se da uresničiti red in mir v obeh državah te monarhije le s poštenim uresničenjem splošne, tajne, volilne pravice. Na drugi strani zbudi neutajljivi politični uspeh avstrijskih državnozborskih volitev čez dalje bolj nezadovoljne meščanske razrede na Ogrskem iz mrtvila in politične organizirano delavstvo, ki nadaljno odkladanje objavljenih volilne reforme, ne bode več mirno trpelo, v gibanje. Te okolnosti bodo povzročile tak pritisk od zgor in od spod, da se mora volilna reforma čim prej izvesti. To je torej prva posledica avstrijskih državnozborskih volitev. Druge posledice se pokažejo šele tedaj, če se tudi na Ogrskem uvede splošna, tajna volilna pravica. Pogreval bi le stare reči, če bi vse te posledice še enkrat razmotrival. Vedno sem trdil, da mora na Ogrskem sedanje obstrukcijske politike biti enkrat konec in da bodo vsa ona vprašanja, ki ovirajo delavnost parlamenta in ki so bili in so še danes vzroki krize, izgubila svoj pomen. Kajti v ogrskem parlamentu bodo potisnjena vprašanja državnopravne nravi v drugo vrsto; v bojno črto vstopijo gospodarska in socialna vprašanja, katerih v parlament vstopivši radikalci, demokratje in socialisti ne bodo pustili zavlačevati. Umljivo je, da na Ogrskem socialno-demokratiška stranka ne pride v tako močnem številu v parlament, kakor v Avstriji. Avstrija je industrijska država, in to je razloga za prodiranje socialnih demokratov. Ogrska pa je agrarna država, tako da se prodiranja socialne demokracije, z meščanskega stališča govorjeno, ni bati. V interesu velikega smotra se je celo bati, da socialni demokratje ne pridejo v zadostnem številu v parlament. Vse to je ogrskim političnim krogom dobro znano, in če se vseeno dela na Ogrskem vsled volilne zmage avstrijskih socialistov velik hrušč, je namen prozoren: zbegati občinstvo, ki začudeno gleda tuintam uvedbo splošne volilne pravice“.

Nagodbena pogajanja. Te dni pošlje avstrijska vlada svoje predloge v nagodbenih vprašanjih ogrski vladi in sicer v obliki formuliranih zakonskih načrtov. Ogrska vlada bode poslala istotako svoje protipredloge. S tem so nagodbena pogajanja postavljena na konkretnjšo podlago. — Avstrijska vlada namerava državnemu zboru takoj po otvoritvi precizirati svoje stališče v nagodbenih rečih,

Pogajanja med hrvatsko koalicijo in ogrsko vlado glede službenega jezika na državnih železnicah so končala brez uspeha, ker je ogrska vlada označila hrvatske zahteve za nevprejemljive.

Naša stranka in ožje volitve.

Izvrševalni odbor jugoslovanske socialno-demokratične stranke je na razširjeni seji sklenil glede ožjih volitev za dne 23. maja sledeče:

Načeloma nastopi stranka povsod, kjer ima pri ožjih volitvah odločevati, proti klerikalizmu. Zato poziva prizadete sodruge, naj se v obeh štajerskih in v kraškem okraju udeležijo volitve ter naj glasujejo:

Za Ježovnika proti Robiču; za Roša proti Benkoviču; za Štreklja proti Laharnarju.

Za Ljubljano velja sklep, da se stranka ne udeležijo volitve.

Načeloma je izključeno, da bi socialni demokratje volili klerikalca, kadar ne zahteva tega posebna politična konstelacija. V sedanjih razmerah v Avstriji pa je politično nadvse potrebno, preprečiti povečanje klerikalne moči, ki bode v državnem zboru velika, a vendar ne tako, da bi bilo naravnost koristno, prepustiti reakciji vse in tako pospešiti prelom. Socialno-demokratična stranka ostalih narodov bode v parlamentu taka protiteža proti klerikalni zmagi, da utegne postati boj proti mračnastvu uspešen. Če se presoja taktiko s tega splošnega političnega stališča, se pokaže brez obzira na vse lokalne razmere, ki niso merodajne za državni zbor — potreba, preprečiti pomnoževanje klerikalnih poslancev. Vendar ni mogel izvrševalni odbor skleniti glasovanja za liberalnega kandidata. Pri ljubljanski volitvi se je zgodilo toliko nepostavnosti, da jih stranka ne more sankcionirati z udeležbo pri ožji volitvi. Boj proti stranki je bil tako perfiden še do zadnjega trenutka, da bi bilo ne več samozatajevanje, temveč sramotno ponižanje, ako bi šla k ožji volitvi. Izvrševalni odbor mora vrhutega skrbeti, da ohrani stranki proste roke za vsak slučaj in da varuje predvsem disciplino v lastni stranki.

Pozivamo torej vse sodruge, da se strogo drže tega sklepa in da zavrnejo vsako nasprotniško agitacijo, naj bi prišla z liberalne ali klerikalne strani. Opozarjamo sodruge, da je spoštovanje tega sklepa v interesu strankine discipline nujno potrebno in da se tistega, ki bi ravnal nasprotno, nikakor več ne prizna za udeleženca socialno-demokratične stranke. Osebnost ima seveda vsakdo pravico, glasovati tudi pri ožji volitvi, ali s tem se postavi sam izven stranke, ki absolutno ne more trpeti, da bi njeni udje prezirali sklepe lastne stranke, pa slušali nasprotnike. **Kdor je socialni demokrat, se torej v Ljubljani na noben način ne udeležijo ožje volitve.**

Nasprotno pa pozivamo sodruge na Štajerskem in na Krasu, naj se udeležijo volitve dne 23. maja, pa naj tudi agitirajo za napredne kandidate proti klerikalnim.

Izvrševalni odbor
jugoslov. soc. dem. stranke.

Strankarska disciplina.

Taktični sklep stranke, da podpira na deželi svobodomiselne kandidate proti klerikalcem in da se v Ljubljani vzdrži ožje volitve med Kregarjem in Hribarjem, ni presenetil nobenega socialnega demokrata; stališče, ki ga je stranka zavzela, je edino možno, ker edino logično. Da socialna demokracija ne more podpirati klerikalca iz načelnih razlogov, je prozorno: klerikalizem je negacija demokracije in sebe S. D. S. negirati ne more. Da je sklenila podpirati liberalne kandidate na deželi, ima svoj vzrok. Sicer je še nedavno tega voditelj francoske socialno-demokratične stranke, Jaurès, baš z ozirom na izid avstrijskih volitev izrazil svoje mnenje, da za preosnovo družbe antiklerikalne buržoazije ne potrebujemo in da je ni prav nič škoda, če politično pogine in dasi sami vemo, da liberalna slovenska stranka ni za drugega kot za napotje med frontami klerikalizma, organizovanega v „slovenski ljudski stranki“, in med političnim, kulturnim in socialnim napredkom, zastopanim po slovenski socialni demokraciji, se je izvrševalni odbor naše stranke vendar odločil podpirati na deželi liberalce, držeč se gesla: med dvema zlima je izbirati manjše zlo. Da pa je stranka za Ljubljano napravila izjemo, je vzrok nasilni terorizem, s katerim se je posrečilo liberalcem falzificirati prvo volitev in pa infamni poskus, zrušiti našo strankarsko disciplino z moralično nekvalifiko-

vanimi in lažnjivimi manevri. Da bi naša stranka po teh pojavih moralične in politične propadlosti, ki jo je liberalna stranka dokazala v volilni borbi, lovila Hribarja iz vode in mu reševala skromno politično eksistenco, to je nesmiselno in zato izključeno.

Glavni povdarek taktičnega sklepa stranke za Ljubljano pa leži v tem, da bode stranka abstinentno strogo izvedla in organizovala; potom zapnikov bode erujrala vsakogar, ki se 23. t. m. v Ljubljani volitve udeleži in potegnili iz tega kršenja strankarske discipline naravno konsekvenco: izključitev.

„Če te pa tvoje desno oko pohujšuje, izderi ga in ga vrzi od sebe; kajti bolje ti je, da pogine eden tvojih udov, nego da bo vse telo tvoje vrženo v pekel.“ Če velja svetopisemska metoda za človeški organizem, velja v nič manjši meri tudi za socialno-demokratično stranko. Kakor posamezni udje v telesu vplivajo potom zapletenega živčevja na centralni organ vsega telesa, na možgane, kjer porajajo vrhovne sklepe. In kakor se posamezni udje morajo pokoravati vrhovnim direktivam možgan, tako se mora vsak socialni demokrat v političnih rečeh podrežati direktivi strankarskega sklepa.

Disciplina je zavedno podrejevanje posameznika pod skupino v interesu celote. Disciplina je enotnost volje, je nujna vez sleherne demokratične organizacije, takorekoč nje duša. Disciplina je kakor olje v stroju, ki odpravlja škodljivo trenje; brez olja je mašina mrtva in brez discipline je mrtva stranka. Disciplina, ki harmonizira individualne volje poedincev v kolektivno skupno voljo celote, je nujen predpogoj za vsako politično akcijo, ki računa na uspeh.

Glavno zaslugu za sijajno zmago, ki sta jo dosegla nemška in češka socialna demokracija 14. maja, je pripisovati discipliniranosti njunih pristašev. Politična disciplina — to je bila doslej naša moč, in naši meščanski nasprotniki so jo z zavistjo občudovali. Veselo dejstvo je, da si je te resnice v svesti vsak sodrug, kar se je pokazalo na zadnjem shodu, ki je sklep izvrševalnega odbora sprejel z viharim odobravanjem.

Pri glavni volitvi ljubljanski je mnogo strankinih pristašev kršilo disciplino. Tu pod uradnim pritiskom, tam pod vplivom neresničnih in podlih manevrov. Vsem tem je dana 23. maja priložnost, da popravijo strankarski greh, ki so ga 14. maja učinili. **23. maja se mora sijajno manifestirati konsolidarnost in discipliniranost socialno-demokratične stranke v Ljubljani.**

Kdor pa bi ne gledel na strankarsko disciplino, ne oziraje se na strankarski sklep se udeležil jutri volitve, tega zadene izključitev iz stranke, tega zadene zaničevanje zavednih sodrugov, ki se s studom obrnejo od izdajalca.

Volilcem laško-breškega okraja.

Izvrševalni odbor in kandidat sodrug Čobal sta dobila mnogo pismenih in brzojavnih vprašanj, kako naj se ravnajo pri ožjih volitvah. Ker je nemogoče odgovarjati na vsa pisma, naj se sodrugi zadovolje s splošnim odgovorom:

Za Roša, proti Benkoviču.

Kraški volilci!

V smislu sklepa izvrševalnega odbora in z ozirom na to, da ima slovenski narod v prihodnjem državnem zborn v pretežni večini klerikalne poslance, da je torej v sedanjem trenutku najvažnejša naloga, preprečiti pomnožanje klerikalnih glasov, Vas vabimo, da se dne 23. maja udeležite ožje volitve, ter da agitirate in glasujete za naprednega kandidata **proti klerikalnemu Laharnarju.** Zapiši vsakdo na listek

Alojzij Štrekelj.

Okrajni odbor
jugoslov. soc. dem. stranke.

Tržaški delavci!

Dne 14. maja je bil dan zmage tržaškega delavstva. Po dolgem in trudapolnem delu, se nam je posrečilo premagati italijansko narodno kamoro, ki je že čez 40 let tlačila na vse možne načine vsako mrvice pravice delavstva ter skušala zatreti v njem vsaki vzvišenejši čut in preprečiti vsako gibanje v svrhu našega napredka in osamosvojenja. Toda prišel je čas, ko se mora tudi ta narodna banda pokoriti za grehe, ki jih je storila v dobi 40 let na škodo tržaškega življenja. Prišel je čas, ko je delavstvo pokazalo, da se ne da zapeljavati več s praznimi obljubami in narodnimi frazami in na dan 14. maja je pokazal, koliko je v tem oziru dozorelo tržaško delavstvo. Potlačilo je do uničenja svetovno znano kamoro že s tem, da ni pustilo, da bi le eden njen mož, ki jih je kandidiral, zmagal pri prvih volitvah. Zmagalo je že s tem, da se je ta meščanska družba tako ustrašila njegove moči in njegovega števila, da je izgubila popolnoma up v samo

sebe, ter se kakor podlež, ki se boji očitnega in realnega boja, odpovedala vsaki nadaljni borbi, vzdržec se ožjih volitev.

Delavcil Kaj prično in kaj bodo naredili oni v teh ožjih volitvah, v katerih bi se morali bojevati z delavstvom, nam ne more biti čisto nič mar, temveč kakor dosedaj moramo stati tudi v naprej z orožjem v roki, pripravljeni da nam dan 23. t. m. donese popolno zmago in dokonča poraz tržške italijanske kamore. Za pravico tedaj, in v boj proti kamori, pridite dne 23. maja vsi kot en mož na volišče ter glasujte kompaktno za socialno-demokratske kandidate, ki so:

za II. volilni okraj:

Rajmund Scabar

za III. volilni okraj:

Silvij Pagnini

za IV. volilni okraj:

Ivan Oliva.

Na delo tedaj, do popolne zmage!

Domače stvari.

Ljubljanski socialisti, pozor! Snočni «Narod» trdi vnovič, da imamo zvezo s klerikalci. Če je bil se kdo med vami, ki je nameraval volit, ga zadnji-krat opozarjamo, naj ostane doma, ako hoče, da se ga prizna še nadalje za socialnega demokrata. «Narodova» notica že jasno kaže, kaj hočejo liberalci. **Ako bi se zgodilo, da bi vendar kaj socialistnih demokratov glasovalo, bodo trdili, da so volili Kregarja in da smo bili pozvani s klerikalci,** pa če bi bili v dnu duše prepričani, da so oddali glasove za Hribarja. Komur je količkaj ležeče na ugledu stranke, se mora držati njenega sklepa. Kdor ima zdrave oči, mora razumeti, da je stranka v teh razmerah prisiljena, za vsako ceno izvrševati svoj sklep z največjo strogostjo. In ga bode izvrševala.

O terorizmu kriče liberalci po mestu, ker zahteva socialna demokracija od svojih volilcev, naj respektirajo sklep svoje stranke ter se 23. maja ne udeležijo volitev. Že na shodu so na galeriji, kjer so bili zbrani, izdali parolo „terorizem“. Zvečer so tulili o „terorizmu“ po mestu in zlasti v „Narodni kavarni“ so mladoletni liberalčki razgrajali, kar se je dalo. Nerazumljivo! Vse bogove bi morali hvaliti, da so socialisti sklenili to, pa kriče. Kaj ni račun jasen? Hribar je dobil 1000 glasov več kakor Kregar. Če ostanejo naši doma, dobi spet 1000 glasov večine in zmaga sijajna! Ali ne? Kaj morda že na tistem priznavate, da tista večina ni bila vaša? Seveda! Terorizem je po mnenju liberalcev, da se hoče stranka prepričati, kdor ji je zvest, kdo pa ne. Rekli smo: Kdor gre proti sklepu stranke volit, se postavi sam izven stranke, pa ga ne bomo smatrali več za sodruga. To je naša pravica in naša politična potreba. Kaj pa se liberalci tega boje? Saj bi morali biti veseli, če pomečemo izdajalce iz stranke, vsaj bi šli morda potem k njim. Ali pa se boje, da se na ta način rešimo liberalnih špionov? Morda prihaja odtod kričanje o terorizmu.

«**Ausschnapsen**» se imenuje igra na kvarte, ki je zlasti na Dunaju zelo razširjena, a jo poznajo večinoma tudi Slovenci, čeravno nimamo svojega izraza zanjo. Na zadnjem shodu v «Mestnem Domu» so se pa vedli liberalci kakor podivjani Indianci, ko je Kristan dejal, da bi bilo čisto primerno, če bi Hribar in Kregar izšnopsala ljubljanski mandat, kar bi to popolnoma odgovarjalo hazardnemu značaju ljubljanskih volitev. Gospodje navadno niso kdove kako rahlotutni, a tukaj so se nalašč delali nevedne ter začeli kričati o nedostojnosti kakor da bi bil govornik očitni kandidatoma «šnops». Tudi tisti, kdor ne pozna tega «šnopsanja», je moral pač iz cele zveze posneti, da se gre za igro, ne pa za «jeruš». Ali veliko bolj nedostojna kakor nedolžni primer, je pač tista igra, s katero hočete obe stranke v Ljubljani doseči zmago pri ožji volitvi. Se enkrat povemo: Tega, kar se sedaj godi po Ljubljani, ne priznavamo za volitev in na tem stališču tudi ostanemo, pa bomo izvajali konsekvence.

Moderno galerijo hoče ustanoviti ljubljanski občinski svet. To bi bil zelo hvalevreden namen, čegar uresničenje bi koristilo našim umetnikom, ki bi dobili vsaj enega odjemalca za svoja dela in ljudstvu, ki bi našlo umetniškega užitka in izobrazbe. Ali reči moramo, da nam daje namen prav malo upanja. S tisto svoto, ki jo je določil občinski svet, 2000 kron, se bode dalo kaj malo nakupiti, zlasti če se misli na upravne stroške. Vprašanje je pa tudi, kdo naj odločuje pri nakupovanju slik in plastičnih umetnin. Občinskemu svetu se pač ne more pripisovati kritičnih zmožnosti v umetniških rečeh in dokler se ne bode vedelo, kdo naj presoja umetnine, tudi umetniki ne bodo imeli zaupanja v stvar. Kakor pri nas, diši tudi to po površnem dilantantizmu in po želji, da bi se «postavili». Tako se ne pospešuje umetnosti.

Lov na legitimacije še ni končan v Ljubljani. Noben volilec ni varen, da se ne prikaže kakor iz zemlje zrasel naenkrat pred njim agitator z zahtevo, naj mu izroči legitimacijo. Ta se predstavlja za liberalca, oni za klerikalca — vrag naj jih pozna!

Gotovo je, da bode dne 23. maja par sto «volilcev» glasovalo s tujimi legitimacijami, kajti drug-ega namena to nabiranje pač ne more imeti. Gospodje agitatorji so tako nesramni, da gredo tudi naravnost k državnim uradnikom, pa zahtevajo izkaznice tudi od njih. Če se ga vrže skozi vrata, mu to nič ne stori, pobere se pa gre k sosedni stranki poskušat svojo srečo. Čujemo, da se peča z nekaterimi volilnimi sleparijami sodišče in da so prizadeti zelo uplivni ljudje. A vse to jih nič ne ženira, do 23. maja bodo opravljali svoj posel dalje. Ne sme se pa misliti, da stojijo v službi te «propagande» samo agitatorji tiste sorte, ki se jih kupi in ki so znani iz prve volitve. So tudi ugledni ljudje, ki se jim ne zdi prenizko, ukarjati se s takim delom, n. pr. inženir A. Endlicher. Zlasti v nekaterih zunanjih okrajih cvete ta volilni obrt izoborno. Tako sta pobrala Verčič in Dernovšek v Trnovem v hiši Cerkvene ulice 21 kar vsem tam stanujočim volilecem legitimacije. To sta sploh dva junaka, ki si ju je dohro zapomniti. V «Rdečem Praporu» smo objavili pred kratkim, da je eden izmed njih nagovarjal nekega Smolnika, naj zapusti ženo, kar ni dovolila, da bi pritiskal na njenega moža zaradi volitev. Zdaj pa sta se hrabro spravila nad ženo pa sta jo napadla z brahialno silo. V znamenju te olike stojijo približno letošnje volitve v Ljubljani sploh.

Dopisi.

Kočevje. Tukajšnje delavstvo je praznovalo dne 14. maja letošnjo majsko slavnost, ki se je jako dobro obnesla. Popoldne ob 3. uri je bil vrt gospoda Adolfa Brauna popolnoma napolnjen z delavskim občinstvom. Ob 4. popoldne je začela veselica z godbo, med katero se je vršil shod, ki ga je otvoril sodrug Diler ter podal besedo sodrugu Kisovcu. Govornik je v lepem govoru pojasnil pomen majskega praznovanja ter je povdarjal, da je letos za avstrijsko delavstvo še posebne veljave, ker si je prvokrat priborilo, da stopi z enako pravico na volišče, kakor kapitalisti in fevdalisti. Delavstvo je burno odobravalo govornikove besede in gromoviti živio-klič na socialno demokracijo so doneli po vrtu. Po končanem shodu je trajala veselica z godbo in s plesom še dolgo v noč.

Najnovejše vesti.

Nemci in ljubljanske volitve. Na sinočnem shodu so ljubljanski Nemci v smislu nemško-klerikalnega dogovora sklenili z vsemi proti tremi glasovi glasovati za Kregarja. Merodajni so bili nacionalistični momenti. — Disciplina v nemškem taboru ni popolna, in je že pri glavni volitvi mnogo Nemcev, predvsem zastopnikov nemške kapitalistične buržoazije, volilo Hribarja. Za Kregarja bode glasovala poleg nemških konservativcev nacionalistična smer, dočim pojde liberalno krilo za Hribarja.

*

Dunaj, 21. maja. Neodvisni Vsenemci so sklenili kompromis s kršč. socialci, vsled katerega upajo, da bo izvoljen Wolf v Trutnovu.

Dunaj, 21. majnika. V soboto je bil ministrski svet, katerega so se udeležili vsi ministri razven Pradeja. Rešilo se je tekoče zadeve, potem se je govorilo o dosedanjem izidu volitev (ki je vladi zelo neprijeten.) Dan, kdaj se skliče državni zbor, se določi šele prihodnjo soboto.

Dunaj, 21. maja. Krščanski socialci in Vsenemci so sklenili za ožje volitve na Moravskem medsebojni kompromis.

Gradec, 21. maja. V Wildonu je prišlo ob binokstih na krščansko-socialnem shodu do velike rabuke. Proti predsedništvu se je vrglo vrček, ki je zadel in težko ranil znanega Wohlmeierja. Malikovi pristaši so hoteli vreči nekega kršč. socialca skozi okno. Zandarmerija je izpraznila dvorano.

Praga, 21. maja. Socialna demokracija je sklenila v Trutnovu podpirati nemškega liberalca Eppingerja proti svobodnemu vsenemcu Wolfu.

Przemysl, 21. maja. Po končanih volitvah so se vršile velike demonstracije, ki se jih je udeležilo deset tisoč ljudi. Na poziv policije, da se razidejo, so demonstrantje pogasili vse luči. Nastopilo je vojaštvo, ki je demonstrante razgnalo. Na obeh straneh je več oseb ranjenih.

Lvov, 20. majnika. Med poljskimi strankami je za ponovne volitve sklenjen kompromis za okrajšanje volilne procedure, vsled katerega bodo pri ožjih volitvah izvoljeni 4 zionisti, 1 socialni demokrat in „neodvisni socialist“ Breiter.

Sisak, 20. majnika. Sava je silno narasla ter je vseokrog tako poplavljen, da je železnica v nevarnosti.

Madrid, 20. majnika. Iz Malille se naznanja z včerajšnjem dnem: Ustaši so ob zori zapustili trdnjavo Marchic. Vladine čete so zažgale barake stare plantaže. Vsa arkemayska nižava je pokrita z dimom. V daljavi se vidi odsev ognja.

Peterburg, 21. maja. Stolypin je v dumi potrdil vesti o preprečenem atentatu, ki je bil naperjen proti carju in velikemu številu članov carske rodbine. V zaroto je bilo zapletenih več oseb, ki so zavzemali na dvoru visoka mesta, med drugimi dva generala. Policija je izvršila polno aretacijo. Zarotnike je izdal častnik, kateremu je bilo obljubljeno 10.000 rubljev, če izvrši umor. Duma je v posebni resoluciji ob absenci levice obsodila nameravani atentat.

Peterburg, 21. maja. V dumi je bila podana interpelacija zaradi hišne preiskave pri poslancu Ozolju in zaradi razmer v ječi v Algahu v Sibiriji. Stolypin in justični minister sta odgovarjala, da je bila hišna preiskava popolnoma zakonita in da se bode v podobnih slučajih enako ravnalo. Glede razmer v Algahu je dejal, da so bile vesti pretirane. Jetniki so se uprli naredbam uprave. Poslanci z levice so kritizirali njegova izvajanja. Duma je sprejela dnevni red, ki zahteva revizijo zakona o ječah. Potem se je nadaljevalo agrarno debato.

Peterburg, 21. maja. O nameravanem atentatu na carja so znane še sledeče posameznosti: Zarotniki so hoteli umoriti ne le carja, ampak tudi malega careviča in edinega carjevega brata velikega vojvodo Mihajla, ki stanuje v Gačini. Vsi atentati so imeli biti izvršeni sočasno. Neki podčastnik telesne straže je naznanil predpostavljeno, da se mu je ponudilo 10.000 rubljev in potnico za inozemstvo. Reklo se mu je, naj navidezno sprejme ponudbo in naj nadaljuje pogajanja z zarotniki. Doslej so prijeli do 80 oseb, med njimi nekega docenta z liceja Imperatorja Aleksandra. Baje je neki poslanec levice zelo kompromitiran. V prostorih kluba socialističnih poslancev je bila celo noč hišna preiskava. Med osebami, ki so bile tam zbrane, je bilo okoli 50 žensk, izmed katerih nekatere niso hotele povedati imena. Deset oseb, med njimi tri odvetnike, so oddali v državno-policijski zapor. Konfiscirane dokumente, 60 kilogr. težke, so prepeljali z vozom na policijo. Poslance so po strogi preiskavi izpustili. Telefonirali so takoj Stolypinu, ki je odgovoril, da se ne more vmešavati v zadeve drž. pravdnštva.

Odesa, 21. maja. Častnik, ki ga je ubila bomba pred policijo, se imenuje Panasik, težko ranjen je bil polic. častnik Paliankevič.

Odesa, 20. majnika. Pred poslopjem policijskega ravnatelja je danes eksplodirala bomba, in ubila nekega častnika ter ranila več policistov. Stražniki so streljali za napadalci ter so ubili enega izmed njih.

Perpignan, 20. majnika. Včeraj so priredili viničarji iz cele pokrajine veliko demonstracijo. Spreveda se je udeležilo 180.000 viničarjev, ki so potem zborovali pod milim nebom.

Johannesburg (južna Afrika), 20. majnika. Delavski zastopniki iz 27 zlatih rudnikov so imeli tukaj posvetovanje, na katerem so sklenili, pozvati vse delavce, vposlenih pri družbah in sindikatih, ki pripadajo zlatokopni zbornici, na stavko. Zadnja partija naj gre v torek na delo. Rudnik Robinson je izvzet iz stavke.

Tuluga, 21. maja. Tukajšnje gledališče Variété je zgorelo. Tekom četrte ure se je požar razširil po sosednjih hišah.

Abušeher, 21. majnika. Arabska plemena ob Evfratu in Tigrisu so se uprla. Turske oblasti so preslabe, da bi potlačile punt.

Iz stranke.

Okr. organizacija v Gorici

sklicuje na dan

26. maja 1907 ob 9. uri dop.

svojo izvanredno konferenco

z nastopnim dnevnim redom:

1. Poročilo odbora glede zadnjih volitev.
2. Politična organizacija.
3. Poročilo blagajničarja.
4. Strankina sredstva.
5. Slučajnosti.

Tem potom se vabi vse zaupnike krajevnih organizacij mesta Gorice in goriške okolice, da se udeležijo te važne konference polnoštevilno.

Okrajni odbor.

Sprejme takoj v delo

1 pomočnika

in

2 vajenca

Rudolf Riffel, klep. mojster

Ljubljana, Šelenburgove ulice 6.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“!

Organizacije, sodrugi, pozor!

Povodom vršečih se državnozborskih volitev je v proslavo splošne in enake volilne pravice izvrševalni odbor založil krasno

umetniške razglednice

v barvotisku

predstavljajoče simbol blizajoče se delavske pomladi.

Cena	50 izvodom	3 K 25 v
„	100 „	5 „ 75 „
„	500 „	23 „ 75 „
„	1000 „	40 „ — „

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega Prapora“ proti plačilu, oz. pošt. povzetju. Sodrugi, sezite pridno po teh razglednicah!

„Rdeči Prapor“ izvod po 10 v se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Šešark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovske ulice 1. — **Kranj:** Karol Florian, knjigarna. — **Jesenice:** Jakob Mesar št. 101. — **Trst:** Lavrenčič, Piazza Caserma. — **Trst Rojano:** Močnik, tobakarna. — **Gorica:** Krebelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. Schwarz, Solske ulice. — **Reka:** Riccardo Camera, Corso 16.

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Kmetetza
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Naročajte edino slovensko revijo

Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1.50, za četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnistvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih

zavodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov spomenik, obsejajoča 48 strani, z lepim ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja, predavanje g. dr. Ivana Prijatelja ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani, po 40 vin. pri upravnistvu „Naših Zapisnikov“ v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; poslovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializem, 70 vin.

P. Mihalek: Iz nižin življenja, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin., po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust po dogovoru.

Organizacijam in delavskim čitalnicam, pos. sodrugom

ki se zanimajo za največjo avstrijsko žensko organizacijo tobačnih delavk in delavcev, se priporoča v naročbo slov. strokovni list

„Tobačni delavec“

ki izhaja vsak prvi torek v mesecu ter stane za celo leto 1 K 20 vin.

Naroča se pri upravnistvu „Tobačnega delavca“, Dunaj V/12, Schmalzhofgasse 17.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu volilcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o domači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Kaj hočejo socialni demokratje ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznani s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošuri, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije 4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDEČEGA PRAPORA“.

Vsaka posredba in ponudba je kazniva. Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—43

Thierryeva centilolijino mazilo

proti vsem, se tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3.60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadruške knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno. V isti založbi je izšla tudi času primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnozborski volilni red.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborna pivo v sodnih in steklenicah.

Številka telefona 210.

RODEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

53. številka.

V Ljubljani, v četrtek, dne 23. maja 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rodeči Prapor«, Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rodeči Prapor«, Ljubljana, Frančiškanske ulice številka 8/1.

Narodno vprašanje.

Ali reši novi državni zbor avstrijsko narodno vprašanje? Nihče ne more z gotovostjo povedati tega danes, ko visi usoda novega parlamenta sploh v zraku. Kajti le bodimo odkritosrčni: Vladi in njenim krogom je državni zbor v njegovi sedanjosti sestavi zelo nevšečen in prav nikjer ni zapisano, da mu je zagotovljeno normalno življenje šestih let. Ravnotako pa tudi ni nikakor pribito, da bode sedanja vlada kaj dolgo vodila avstrijsko politiko, tudi če se kabinet rekonstruira, o čemur je pač že dosti govora; za krščanske socialce je baje že pripravljenih nekoliko portfeljev, med njimi celo oni učnega ministra.

Naj se zasuče stvar na to ali na ono stran, konfliktov je pričakovati na vsak način, zlasti zato, ker bode v opoziciji, naj se že grupirajo vladne stranke kakorkoli, socialna demokracija najmočnejša skupina in torej vlada ne bode imela samo navidezne oporbe. Kdaj trčijo nasprotja z največjo silo drugo ob drugo, kako se rešijo konflikti, to so seveda vprašanja, na katera bi mogel odgovorjati samo prorok, neresen projektant, ali pa »Naš List«. Zato je tudi nemogoče odgovorjati, ali se reši v tej zakonodajni periodi narodno vprašanje.

Naravno in logično bi bilo pač, da se ga loti zbornica čimprej. Novi parlament imamo namreč smatrati za konstituanto, ki ima začeti popolnoma novo delo, ne pa nadaljevati zgodovino dosedanjih parlamentov. Z uvedbo splošne in enake volilne pravice je končan oddelek avstrijske historije, ki je začela z letom 1867 in prestopiti nam je v popolnoma novo dobo.

Dualistična uredba skupne monarhije se ni obnesla, prav tako pa tudi ne centralizem tostranske polovice z razdelitvijo v »zgodovinske« kronovine. Nemška nadvlada v Avstriji ni mogla imeti drugega smotra, nego germanizirati to državo in ker se ji ta namen ni posrečil v časih, ko so bili nemški narodi slabotni in še niso kaj visoko cenili svoje narodnosti, se to tudi v novih razmerah ne posreči. Splošna in enaka volilna pravica daje že po sedanjem kompromisu Slovanom večino, čeravno ne velike in vsaka izprememba mora zgoditi le na korist slovanskih narodov, s čemur je nemška hegemonija definitivno pokopana.

V tistem hipu, ko je to jasno, postane pa trajna preuredba Avstrije v tem smislu, da se ugotovi čim največ opravičenim zahtevam nemških narodov, tudi za Nemce politično nujna, ker imajo kot narod manjšine še največji interes na tem, da si zagotove narodni obstanek in razvoj.

Ako bi odločevala v politiki logika, bi bil torej položaj za rešitev narodnega vprašanja ugoden. Vsak narod v državi je zase v minoriteti. Trajne in zanesljive večine na narodni podlagi ni doseči, tudi slovanske ne, ker je Poljakom Slovanstvo Hakuba, ker so Rusini potlačeni ravno od Slovanov-Poljakov in ker so volitve pokazale, da odločajo tudi med slovanskimi narodi, ki imajo že razvitejšo industrijo in bolj intenzivno politično življenje, gospodarski razlogi v veliko večji meri, kakor pa nacionalistični.

Vsak narod v manjšini — torej imajo vsi vzajemno potrebo, zavarovati svojo ekzistenco in svoje pravice proti vsaki slučajni večini. To bi jih mo-

ralo prisiliti, da uravnajo medsebojne razmere čim prej in čim mogoče definitivno.

Poraz eksaltiranih narodnjakov na obeh straneh in velikanska zmaga socialne demokracije bi skupaj opravičila upanje, da bode razpoloženje v zbornici rešitvi tega vprašanja ugodno in če doživi parlament svoja leta, bi se smelo pričakovati, da dobi država od njega novo podlago.

Potrebno pa bi bilo v ta namen, da bi pustile narodnjaške stranke vsa detaljna narodna vprašanja v ozadju. Resno in resnično velika politika bi morala porabiti ugodno konstelacijo, da povspeši rešitev tega vprašanja, ne pa, da ga zadržuje z izvlačenjem posameznih delov. Personalije, tuptam kakšna šolica, kakšno okrajno sodišče i. t. d. izgubi vsako vrednost, ko se pokaže priložnost, da se konstituira državo in narodnosti v njej.

Ako je položaj izvršitvi te naloge primeren, pa dobi socialno-demokratski brnski program velikanski pomen, kajti gotovo je, da je trajna ureitev narodnega vprašanja mogoča samo v smislu tega programa. Tolažilno je zlasti, da so volitve skoraj popolnoma izpodbile Vsenemce in Mladočehe, ki so najbolj fanatično zastopali brnskemu programu diametralno nasprotna stališča, Vsenemci s svojim germanizatoričnim centralizmom, Mladočehi pa s svojim državnim prayom. Kakor kažejo dosedanje volitve na Galiskem, bode tudi poljska zlahta precej oslajljena in druge poljske stranke bodo menda prijaznejše narodni avtonomiji, nego je bilo poljsko kolo s svojimi zakrknjenimi zahtevami o deželni avtonomiji.

Realiziranje brnskoga programa izpremeni popolnoma sedanje lice države in zlasti za naš mali narod nastane tedaj povsem novo življenje. Tudi pri nas se potem ne bode moglo nastopati proti delavstvu s tisto bedasto frazo, da je socialna demokracija narodnosti nevarna. Slovenci bodo morali tedaj sami pokazati, kaj morejo, izgovor na tujčeveto izgine, gospodarska vprašanja in razredna nasprotja med kapitalizmom in delavstvom postanejo tudi pri nas tako jasna, da se jih ne bode moglo več zatajevati.

V združenem slovenskem narodu, ki ga ni zamenjati z geografično, na slepo zedinjeno Slovenijo, pride tudi socialna demokracija do veljave. V narodnem parlamentu, ki ima zamenjati sedanje deželne zbore, se bode moralo slišati tudi glas organiziranega delavstva.

Socialni demokratje v sedanjem državnem zboru bodo imeli važno nalogo, skrbeti, da narodnjaške kaprice ne zavlečejo zopet narodnega vprašanja.

Avspicije.

Dunaj, 13. maja.

Lepe izglede imamo za delovanje še ne popolnoma izvoljenega državnega zbora. Vlada, o kateri se lani ni dalo mnogo soditi, ker je delo za volilno reformo absorbiralo vsako zanimanje, tako da je marsikdo smatral kabinet celo za zelo nepristransko in svobodoljubno, je že začela kazati rogove. Dosedanji uspeh volitev je menda zmešal v ministrstvih nekatere glave. Znano je, da je pričakoval baron Beck za vlado jako ugoden izid volitev, posebno je mislil, da pridejo krščanski socialci in klerikalci v ogromnem številu v državni zbor, tako da bodo z lahkoto majorizirali druge stranke. Glede socialnih demokratov so pričakovali v ministrskih palačah, da se njih staro število pač

nekoliko poveča, ali da pridejo s tako močjo v parlament, niso mislili nikdar.

Računi so se izkazali napačni in kakor se v takih slučajih pogostoma zgodi, so nekateri gospodje izgubili glavo tako, da ne vedo več prav, kaj počno. Vlada se je spravila nad uradnike, ki so imeli toliko poguma, da so kandidirali za državni zbor, a so bili tako neprevidni, da so sprejeli kandidature proti krščanskosocialnim veljakom. Računski revident Friderik Schmid, ki je kandidiral proti drju. Luegerju, je bil povsem nenadoma prestavljen z Dunaja v Černovice, in sicer v jako čudnih okolščinah. Dobil je namreč dekret, ki mu nalaga, da se »nemudoma oglasi pri deželni finančni oblasti, ki mu naznani službeno določbo«. Revident Schmid je služboval pri finančnem ministrstvu ter je moral takoj ustaviti svoje delovanje in že tekom treh dni naj nastopi v Černovicah svojo novo službo.

Kakor njemu, se bode baje zgodilo tudi drju. Weberju, ki je tudi državni uradnik in je kandidiral proti knezu Lichtensteinu. Prestavljen bode, kakor se sliši, na Tirolsko. Oficial finančnega ministrstva Pollauf, ki je kandidiral v Oberplanu, je pa prestavljen ravnotako nagloma v Celovec.

Vse te korake je smatrati za politično masreglovanje. Omenjeni uradniki so kaznovani, ker so se osmelili kandidirati.

Ne sme se pa misliti, da vladi sploh ni všeč, da kandidirajo uradnike za državni zbor. Taki poslanci bi ji bili celo všeč, ker misli, da bi se čutili vsled svojega uradniškega značaja bolj odvisne in bi vlada z njimi lažje dosegla, kar hoče in česar ne doseže tako lahko s poslanci, ki se zavedajo svoje neodvisnosti. Med državnoborskimi kandidati je bila sploh dolga vrsta uradnikov; naj bodeta omenjena le med slovenskimi Laharnar na Krasu in Povalej na Štajerskem. A vse druge pusti vlada pri miru; samo nekatere prestavlja in slepec mora opaziti, da so to ravno tisti, ki so kandidirali proti krščanskosocialnim veljakom kakor Lueger in Lichtenstein.

Vera v nepristranost vlade je torej že opravičeno omajana. Najprej pridiga baron Beck krizarsko vojno in združitev liberalcev in kršč. socialcev proti socialnim demokratom in takoj potem začne Korytowski preganjati samostojne uradnike. Beckovo ministrstvo hoče torej vladati krščansko-socialno in dr. Šustersič ima upanje, da postane ekselencia. V kolikor se to posreči vladi, je seveda še vprašanje in morda se je Beck le še prenalgil z razkritjem svojega krščanskosocialnega srca.

V političnih računih pa mora biti vsekakor obsežena ta tendenca vlade, ki obvešča, da v parlamentu gotovo pride do hudih bojov med klerikalizmom in protiklerikalizmom. V protiklerikalnem taboru bodo socialni demokratje odločilne moči. Kmalu se bode moralo razkriti, koliko protiklerikalne odločnosti tiči še v buržoaznem liberalizmu resnih narodov.

Reakcija izteguje rogove. Pozor na njo!

Politični odsevi.

Volitev v Dalmaciji. V špletskem volilnem okraju si stojita nasproti kandidat napredne ljudske stranke Smodlaka in pa vladni kandidat Bulić, za katerega deluje ne glede na vse zakone ves administrativni aparat. Tretjina volilcev je prejela volilne izkaznice šele na dan volitev, komisije so sestavljene domala izključno iz agitator-

jev vladne stranke in napredna ljudska stranka, dasi najmočnejša v okraju, ima najmanj zaupnikov v volilni komisiji. Predstojniki finančnih, pošt-nih, davčnih in tobačnih uradov pritiskajo na nezasišlan način na podrejeno osebje, da glasuje na višje povelje za Buliča. Državni uradniki potujejo po okraju, terorizirajo uradništvo in groze gostilničarjem, da zgube licenco. O Smolaki govore, da pripada stranki morilcev cesarice Elizabete. Vladni agitatorji imajo na stotine uradnih glasovnic na razpolago. Pred očmi volilnih komisarjev se godi najbolj teroristična agitacija za vladnega kandidata v volilnem lokalu samem. Volilcev Smolake ponekod niti puščali niso na volišče. Ob takih okolišnih je dobil Bulič 3509, Smolaka 3413 glasov, dočim je bilo 144 glasov razcepljenih. Za ožje volitve je nujno potrebno, da se poveri volilni komisarijat neodvisnim sodnikom.

Vspehi kolonijalne konference britanske. Kolonijalna konferenca, ki je poleg obilice vsakovrstnih zabavnih priredb imela nekaj resnih posvetovanj, ni rodila — kakor je bilo pričakovati — velikih uspehov. Vzroka sta dva: liberalna vlada, ki si je pri poslednjih volitvah priborila veliko večino, ne kaže imperijalističnih teženj. Na drugi strani pa separatizem kolonij ni naklonjen poskusom, ki vedejo koncem koncev v centralizem. — Najvažnejši uspeh pravkar zaključene konference je ustanovitev kolonijalne kronskega sveta: ministrski predsedniki se odslej ne bodo več shajali na poljubno vabilo angleškega kolonijalnega urada, temveč tvorijo samostojno korporacijo s parlamentnim tajništvom v Londonu in rednimi štiriletnimi zbori. — Dalje se je sklenilo izmenjavati častnike posameznih armad v svrhu unifikacije britanske armade. — Na polju medsebojnih carinskih ugodnosti konferenca ni rodila nobenega praktičnega sadu; pač pa se je iz debat videlo, da Chamberlainova ideja britanske carinske unije še ni pokopana in da bo ostala še dalj časa v ospredju britanske politike. — Važne uredbe so se sklenile glede poštne, brzojavne in parobrodne zveze posameznih britanskih držav, ki odslej v medsebojnem prometu ne bodo več vezane na posredovanje tujih držav.

Socialisti!

Ne recite, da imamo šest let časa do prihodnjih volitev! Nihče ne ve danes, koliko življenja je prisojeno parlamentu. Delati je treba, kakor da so nove volitve že pred durmi.

Snujte povsod organizacije! Učvrstite obstoječe organizacije!

Skrbite za svoje časopise, da se razširijo in poglobe naše ideje!

Vse sodruge, ki imajo dobro voljo, pomagati nam pri delu, prosimo, naj nam pošljejo svoje naslove.

Naša stranka in ožje volitve.

Izvrševalni odbor jugoslovanske socialno-demokratske stranke je na razširjeni seji sklenil glede ožjih volitev za dne 23. maja sledeče:

Načeloma nastopi stranka povsod, kjer ima pri ožjih volitvah odločevati, proti klerikalizmu. Zato poziva prizadete sodruge, naj se v obeh štajerskih in v kraškem okraju udeležijo volitev ter naj glasujejo:

Za Ježovnika proti Robiču; za Roša proti Benkoviču; za Štreklja proti Laharnarju.

Za Ljubljano velja sklep, da se stranka ne udeležijo volitve.

Načeloma je izključeno, da bi socialni demokratje volili klerikalca, kadar ne zahteva tega posebna politična konstelacija. V sedanjih razmerah v Avstriji pa je politično nadvse potrebno, preprečiti povečanje klerikalne moči, ki bode v državnem zboru velika, a vendar ne tako, da bi bilo naravnost koristno, prepustiti reakciji vse in tako pospešiti prelom. Socialno-demokratska stranka ostalih narodov bode v parlamentu taka pro-

tižeza proti klerikalni zmagi, da utegne posojati taktiko s tega splošno političnega stališča, se pokaže brez obzira na vse lokalne razmere, ki niso merodajne za državni zbor — potreba, preprečiti pomnoževanje klerikalnih poslancev. Vendar ni mogel izvrševalni odbor skleniti glasovanja za liberalnega kandidata. Pri ljubljanski volitvi se je zgodilo toliko nepostavnosti, da jih stranka ne more sankcionirati z udeležbo pri ožji volitvi. Boj proti stranki je bil tako perfiden še do zadnjega trenutka, da bi bilo ne več samozalajevanje, temveč sramotno ponižanje, ako bi šla k ožji volitvi. Izvrševalni odbor mora vrhutega skrbeti, da ohrani stranki proste roke za vsak slučaj in da varuje predvsem disciplino v lastni stranki.

Pozivamo torej vse sodruge, da se strogo drže tega sklepa in da zavrnejo vsako nasprotniško agitacijo, naj bi prišla z liberalne ali klerikalne strani. Opozarjamo sodruge, da je spoštovanje tega sklepa v interesu strankine discipline nujno potrebno in da se tistega, ki bi ravnal nasprotno, nikakor več ne prizna za udeleženca socialno-demokratske stranke. Osebnost seveda vsakdo pravico, glasovati tudi pri ožji volitvi, ali s tem se postavi sam izven stranke, ki absolutno ne more trpeti, da bi njeni udje prezirali sklepe lastne stranke, pa slušali nasprotnike. Kdor je socialni demokrat, se torej v Ljubljani na noben način ne udeležijo ožje volitve.

Nasprotno pa pozivamo sodruge na Štajerskem in na Krasu, naj se udeležijo volitve dne 23. maja, pa naj tudi agitirajo za napredne kandidate proti klerikalnim.

Izvrševalni odbor
jugoslov. soc. dem. stranke.

Domače stvari.

«Naš List» misli po navadi vseh malih duš, da mora dati tudi on breco socialni demokraciji, ki je po njegovem mnenju treščena ob tla. Uredništvo tega lista, ki tava kakor pijano semintja pa išče smeri, za katero bi se definitivno odločilo, bi storilo prav, če bi si poskrbelo nekoliko političnega in socialnega znanja, preden urejuje. Slovenska socialna demokracija nima nobenega povoda, izgubiti pogum zaradi izida letošnjih volitev — nikjer, pa tudi v Ljubljani ne. Socialna demokracija ne more biti uničena, dokler so milioni nesvobodni, a žejni svobode. Socialne demokracije ne stare nihče, dokler brani gospodarski red delavnemu ljudstvu prosto, človeško življenje, vstvarjajoč s kruto silo absolutistične gospodarje in brezpravne hlapce. Bahatost socialistov, ki trdijo, da je Ljubljana delavsko mesto, se zdi smešna samo časopisom Naš listovega kalibra, ki smatrajo za posebno dostojanstvenost, lizati pete megotcem. Nas pa ne zanimajo toliko zabavljivke «Našega lista», kakor nauki zgodovine. Hujše kakor nam se je godilo nemški socialni demokraciji ob času Bismarkovega Sozialistengesetzes, a nemška socialna demokracija je danes po številu svojih pristašev najmočnejša stranka v rajhu. Hud poraz je doživela na videz češka socialna demokracija leta 1900, a leta 1907 je uničila Mladočehe, v katere je poetični «Naš list» sentimentalno zaljubljen ter je s silno roko preprečila rop agrarcev. Zakaj pa naj bi si mi v obupu polagali vrv okoli vratu? Kje pa so tisti za nas tako žalostni simptomi? Saj se nam je z nečednimi sredstvi vzelo, kar je le bilo mogoče. In vendar pogledjte številke po deželi! Kaj je opravil liberalizem proti klerikalizmu? Saj se ni upal nikjer nastopiti pod pravim imenom! Samega sebe je zatajil, da bi vjel nekoliko glasov. A socialna demokracija je šla v boj brez krinke in dosegla je, ne le krasne agitatorične uspehe, ampak tudi častne številke v krajih, kjer so razmere za njo najtežavnejše. Več dela smo opravili, kakor liberalci in to je za bodočnost več vredno, negomandati. Nasilje, ki je to pot triumfiralo, nas pa tudi ne ostraši. Hrvatska se je rešila Khuenovega jarma, ruski scdrugji se niso zbal vislic in bajonetov. In nam naj bi padlo srce v hlače, ker je enkrat zmagala nasilna laž?

Rekurz proti volitvam v okrajno bolniško blagajno ljubljansko so vložili liberalni delodajalci na deželno vlado. Rekurz, ki je popolnoma neosnovan, ker so se volitve vršile korektno in v polnem redu, ne zasleduje drugega namena, kot da preskrbi delodajalcem, ki so se že s svojim volilnim mešetarjenjem do kosti blamirali, novo blamažo.

Seznam nedostavljenih legitimacij. Površen pogled v seznam onih, katerim volilne legitimacije niso bile dostavljene, nas prepriča, da jih pripada devet desetink delavskemu razredu. Ne trdimo, da je nevročitev izkaznic dobro premišljen rop volilne pravice, ali pa skrajna zanikarnost in nesposobnost magistratne uprave. Ena izmed teh dveh eventualnosti velja prav gotovo, a ena je gorostasnejša od druge. Mirno pa lahko trdimo,

da bi bilo številno razmerje, ki ga je ostvarila prva volitev, popolnoma drugo, če bi bila tem tisočerm pripadnikom delavstva dana priložnost in možnost udeležiti se volitev, in da bi se jutrišnja ožja volitev vršila pod bistveno drugačno parolo.

Tržaški slovenski narodnjaki so sklenili, da se vzdrže ožjih volitev v Trstu. Praktičnega efekta nima ta sklep, ker so italijanski narodnjaki preklicali svoje kandidate in morajo biti vsled tega izvoljeni itak vsi trje socialno-demokratski kandidati. Brzojavno poročilo nam še ne sporoča, kako so narodnjaki utemeljili svoj sklep. Če ima biti to demonstracija proti socialnim demokratom, tedaj je precej nerodna. Z narodnega stališča bi bilo vsekakor bolj umestno, da bi Slovenci oddali glasove za tisto socialno demokracijo, ki je porušila tržaško komoro, Seveda imajo pravico, da sklepajo, kakor hočejo sami in mi jim ne zamerimo.

Čedna narodno-socialna morala. Klofač — vzornik skromnega Chama in njegove četice — ki se potaplja v socialno-demokratskih glasovih, je sklenil z Mladočehi sledečo kravjo kupčijo: zavezal se je, da bodo narodni socialci povsod podpisali mladočeške kandidate proti temu, da volijo Mladočehi Klofača in da poplača mladočeška stranka vse narodno-socialne dolge, ki so jih napravili v volilni agitaciji in ki predstavljajo precej lepo vsoto. Ta famozni predstavitelj politične dekadence na Češkem si da od svojih mladočeških očetov plačevali narodno-socialne glasove. Dočim zakon strogo prepoveduje kupovanje in prodajanje glasov en detail, ta politični desporado nemoteno svojo veletrgovino en gros uganja z glasovi. Med podobnimi ljudmi je človek, ki proda svoj volilni glas, izkaznico najvišje državljanske pravice, na glasu zavrženega subjekta. Na kakšnem glasu šele je voditelj stranke, ki kupčuje s tujimi glasovi? — Zares, Chame, še politične oblike a la Klofač je treba, da bo podoba liberalne zbankrotlosti popolna!

Gališke volitve. Na dan volitev izgledajo javni trgi kakor sejmišča — glasovi se ob asistenci javnih organov kupujejo in prodajajo. Zloraba uradne oblasti poganja «najlepše» cvetje. Uradni namenoma ne dostavljajo volilnih izkaznic pristašem neljubih strank. To je specijaliteta galiških volitev, kakor se vrše v Tampolu, Rzeszovu, Ljubljani, Kolomeji, Przemislu... Ne dvomimo, da demokratski parlament, v katerem bo naša stranka odločevala, pomete s to specijaliteto in uvede tudi v volilni boj nekaj morale.

Kaj je to politika, zaboga? Pride «Slovenski Narod», pa pripoveduje, kako hodi Kregarjeva žena okrog in prosi ljudi, naj ne volijo Kregarja, češ, odkar kandidira, gre obrt navzdol. To se razjezi «Slovenec», skoči po konci in napreže «returkučo»: Hribarjeva žena je pa res rekla, da ji ni nič všeč, da kandidira Hribar. Kaj mu je pa tega treba? — Ljudje božji, kaj vam je pa sploh treba uganjati politike, če ste tako preklicano otroški? Po vsem svetu se odločajo ljudje pri volitvah za stranke, po političnih načelih in razlogih. Pri nas se bo pa prihodnjič vprašalo kuharice kandidatov, kaj se pri njih navadno kuha, pa se bo tudi s tem vabilo volilce. In nikomur ne pride na misel, da se s tako vabo vendar kruto žali volilce, katerim se insinuira, da nimajo političnega mnenja in prepričanja, ampak da bodo volili tistega, čegar list jih ima za najbolj neumne!

Ni nas! Obrnite stvar kakor hočete, socialnih demokratov pa le ni. V ponedeljek dopoldne je bila dvorana „Mestnega Doma“ tako natlačena, kakor menda še nikdar, odkar stoji ta hiša. Nekoliko sto ljudi je odšlo, ker ni bilo več prostora. Na trgu Cesarja Jožefa jih je bilo še toliko, da so želeli, naj bi bil shod na prostem, ali pa naj bi se govorilo z okna. To so dejstva, katerih pač ne more utajiti nihče. Nič ne bomo cenili, koliko je bilo ljudi, kajti s številkami se operira pri nas že preveč bezobzirno. Ali če je trdil „Narod“, da je bilo v nedeljo na liberalnem shodu 1400 poslušalcev, bi morali reči, da jih je bilo na binkoštni ponedeljek 3000. Neumno se zdi to našim nasprotnikom; seveda, 641 glasov smo dobili pri volitvi, pa naj bi se zdaj priznalo, da je sploh še kaj socialnih demokratov v Ljubljani? Ni nas, pa nas ni. V „Mestnem Domu“ so zbovali — liberalci in klerikalci. Da so se godila nasilstva nad delavstvom, so potrjevali liberalci in klerikalci. Sklep, da ostanemo doma, so odobraval liberalci in klerikalci. Socialistično predsedništvo so volili liberalci in klerikalci! Socialistov ni! To citate danes lahko, kjerkoli hočete. Še celo tržaška „Edinost“ piše tako... Ljubljanski socialisti! Nasprotniki so nas izbrisali kar z gobo. Mi pa vendar verujemo, da nas je še tukaj. Pokazati bomo morali gospodom nasprotnikom našo eksistenco tako, da je ne bodo mogli utajiti. Ljubljanski socialisti! Delati bode treba, trdo delati, da preženemo našim nasprotnikom veselje do zasmehovanja. Mi vam zaupamo, da boste delali z nami!

«Slovenski Narod» je v soboto nagrmadil toliko perfidij v svojih stolpcih, da ga mora pač vsak zaveden delavec smatrati za podlega sovražnika. Težko je, spričo takega boja premagati se in varovati se tistega infamnega tona, v katerem je nadvse izurjen list, ki hoče veljati za glasilo

slovenske inteligence. Žalostno je sploh, če dovoli inteligence temu prostaskemu žurnalu, da se sklicuje na njo in da govori v njenem imenu. Žalostno je za naše javne razmere, da trpi naša inteligence tako podel organ. Že davno smo pričakovali, da zadoni temu škandalu odločen protest iz vrst inteligence v ušesa. Ali bode treba še dolgo čakati, preden se zave inteligence, da sramoti ta pisava tudi njo? Boj, ki ga vodi »Slovenski Narod« je tako nepošten, da se popolnoma izravna z vsakim revolverskim žurnalom. Abstrahirajmo od brezobraznih laži, ki jih je razsul to soboto ravno tako, kakor je teden poprej lagal o kompromisu s klerikalci in z Nemci ter vzdrževal svoje laži kljub našemu odločnemu dementiranju. Ali od tega ne moremo abstrahirati, da se trudi glasilo Narodne Tiskarne, zanesti korupcijo in neznačajnost v politično življenje. Ne premagati, ampak korumpirati se prizadeva našo stranko. Neko nesramno izjavo v sobotni številki je stiliziral tako, kakor da so jo pisali socialni demokratje. To pa je podlost prvega reda. Lep socialni demokrat bi bil, ki bi napadal svojo stranko v nasprotniškem listu! »Narod« seveda dobro ve, da takih socialnih demokratov ni, ali rad bi naredil vtisk, kakor da bi bila socialno-demokratska stranka tako desorganizirana in demoralizirana, da bi bilo tudi to mogoče. Ne verjamemo, da mora izza takih dokazov perfidnega sovražstva organiziran delavec sploh le še besedico verjeti takemu šornalu, ne verjamemo, da ga more sploh še v roke vzeti tisti, ki ga ne veže poklic, da ga mora čitati.

Heul! Heul! so kričali klerikalci v torek večer na — nemškem volilnem shodu v kazinskem salonu. Bilo je tam namreč več slovenskih klerikalcev, kakor nemških nacionalcev. Zelo navdušeni so bili. Enemu je že bil žvižg na jeziku: Žžž—ivio jn hotel zaklicati, ko je Eger prav ginljivo govoril. Pa se je še pravočasno spomnil, da mora markirati pristnega Tevtona in je krepko zahajlal: Heul!

Tržaška »Edinost«, neumna po volitvah, kakor je bila pred volitvami, si še vedno domišlja, da je poklicana za učiteljico socialni demokraciji. Čitali so v njenem uredništvu manifest češke socialne demokracije, pa ker doslej nikoli niso jasno spoznali naših zahtev, našega boja, našega stališča, se čudijo kakor apostoli, ko so priplavali ognjeni jeziki nad nje. Da se hoče češka socialna demokracija bojevati za enakopravnost narodov, se zdi naivki tako novo, da kar strmi. Da pa more končno vendar zapreti v začudenju odprta usta, apostrofira — jugoslovansko socialno demokracijo! **Mi** naj čitamo češki manifest; **mi** naj se učimo! Porcijo impertinence je res treba za tako obračanje. Bilo bi pa le bolj priporočljivo, da bi vzela »Edinost« v roke, kar smo mi pisali, ne le v sedanji volilni kampanji, ampak leta in leta, pa da bi se nekoliko trezno spomnila na to, kar smo govorili, ne le na stoterih shodih meseca aprila in maja 1907, ampak tudi že leta in leta. En slučaj naj nam navede »Edinost«, da smo nastopili proti enakopravnosti! Pové naj, kdaj smo bili proti slovenskim šolam in proti slovenskemu uradovanju. Pa v čem se razlikuje naš narodni program od tega, kar zahteva češka socialna demokracija. Da se ta država izpremeni v federacijo svobodnih narodov? Stvar je le ta, da »Edinost« nam noče priznati narodne pravičnosti in ko nam jo je zaničala, naj sestavlja Čehe v zgled. »Edinost« naj sama premišluje, kako se imenuje tako taktiko. Mi se pa za njene svete prav lepo zahvaljujemo. Toliko znamo še sami čitati, kakor ona.

Proti ljubljanski volitvi.

Izvrševalni odbor je sklenil, ne glede na to, kakšen bode izid današnje ožje volitve, vložiti na podlagi nabranega materiala o nereelnih volilnih manevrih in mahinacijah proti državnozborski volitvi v Ljubljani protest.

Izvrševalni odbor
jugoslovanske soc.-dem. stranke.

Izjava.

»Slovenski Narod« od srede trdi, da sem agitiral za klerikalca za ožjo volitev. To trditev označujem za golo laž, ki nima najmanjše podlage. Pozivam »Narodovega« poročevalca, naj mi dokaže le en slučaj, da sem uplival na kogarkoli drugače kakor v smislu sklepa naše stranke, t. j. za vzdržanje od volitve. Večidel me zadnje dni sploh ni bilo v mestu, ker sem imel službeno opraviti v ljubljanski okolici. Odločno si pa prepovedujem, da bi se mi omejevalo osebno svobodo, podtikaje mi lastne izmišljotine, če govorim s komurkoli o privatnih zadevah. Ako mi »Narodov« poročevalec ne dokaže zatrjevane agitacije, mu ostane prišito, da se je nesramno lagal.

Anton Vičič.

Med železničarji

se je sinoči razširjala vest, da je prišel sodrug Resel v Ljubljano, da bi odvrnil jugoslov. socialno-demokratsko stranko od njenega sklepa in pregovoril organizirane železničarje, naj glasujejo za Hribarja. Ta samaposebi absurdna vest je bila seveda od konca do kraja zlagana. Sodruga Resla ni bilo v Ljubljani in laž je imela edini namen, naščuvati železničarje proti njih stranki. Po orožju, ki se ga poslužujejo proti nam, naj se sodi naše politične nasprotnike.

Poziv!

Ker se po Ljubljani raznašajo vesti, da vzlic skupnemu sklepu volilno-okrajnega in izvrševalnega odbora, vzdržati se volitev, posamezni sodrugi agitirajo za udeležbo pri volitvah v prilog obeh prizadetih strank, prosim podpisani odbor, da se vsakdo, ki more dokazati ali pa mu je drugače znano, da so sodrugi agitirali za tega ali onega kandidata, danes ali pa jutri od 6. do 7. ure zvečer zglesi v upravištvu »Rdečega Prapora«, Frančiškanske ul. št. 8, prvo nadstropje.

Ljubljana, 23. maja 1907.

Volilno-okrajni odbor za Ljubljano.

Najnovejše vesti.

Dunaj, 22. maja. Nižjeavstrijski deželni zbor je sklican na 27. maja.

Dunaj, 23. maja. Dunajski Čehi so sklenili, oddati danes bele listke, izvzemši Fünfhaus, kjer glasujejo za socialista Forstnerja proti Schneiderju.

Dunaj, 22. maja. Baron Hock, svobodni-selni kandidat za 17. dunajski mandat, je vložil proti krščansko-socialnim volilnem komisarjem ovadbo zaradi zlorabe poverjenega jim urada, ker so vzlic ugovoru vladnega komisarja, razveljavili nepostavno nekaj njegovih glasov.

Linc, 22. maja. Za Gornjo Avstrijo je sklenila soc. demokracija podpirati liberalne kandidate, ki so se zavezali nastopiti proti vsakemu poslabšanju koalicijske svobode in za starostno zavarovanje.

Praga, 22. maja. Občinski svet je sklenil, da se predmestja Bubenč, Dejvic, Podol in Zbrežovice priključijo mestu. Ob tej priliki je pozval Podlpinj vse Čehe brez razlike strank, da glasujejo za mladočeškega kandidata Čeha, ki je v ožji volitvi z Nemcem Richterjem.

Praga, 22. maja. Kompromisna pogajanja meščanskih strank so rodila le deloma uspeh. Sporazumljenje se ni doseglo v okrajih, kjer stoji v ožji volitvi minister dr. Fort, dr. Herold, Reumann, Čelakovskij, pač pa v okrajih Kramářa, Kaftana in Fiedlerja.

Trutnov, 22. maja. Socialno-demokratska stranka je povodom ožjih volitev med Eppingerjem in Wolfom izdala oster poziv na delavstvo, da obračuna z Vsenemci. Podoben poziv so izdali tudi Čehi.

Pulj, 22. maja. Socialni demokratje so sklenili v puljskem okraju, kjer so Italijani v večini, podpirati proti hrv. klerikalcu Laginji italijanskega liberalca Rizzija, ki je sklenil zavzeti se za delavsko zavarovanje in za odpravo § 14.

Trst, 21. maja. Dvanajst delavcev, ki so zaradi malih kazni v zaporih tukajšnjega sodišča, je začelo prostovoljno stradati, ker so dobili izgon iz Trsta.

Plzenj, 23. maja. Socialni demokratje so sklenili, vložiti protest proti izvolitvi Fresla.

Krakov, 22. maja. Daszynski izjavlja, da na noben način ne sprejme kakega nepoljskega mandata. Kandidiral bode pri ponovni volitvi v Biali. Ako tam ne bi zmagal, misli odstopiti Cingr v Šleziji, da kandidira Daszynski tam.

Budimpešta, 22. maja. Prometni odsek ogrskega državnega zbora je v splošnem sprejel načrt železniškega zakona. Za hrvaške jezikovne zahteve se je zavzel poslanec Tuškan, dočim temeljna pravica delavstva: koalicijska svoboda v odseku ni našla zagovornika.

Berolin, 23. maja. V Čenstohovu so bili na ulici trije policijski podčastniki napadeni: dva sta bila ubita, eden je zbežal. V Piasecznu je bil ubit žandarski četovodja, ko je hotel aretirati dvoje mladih ljudi.

Bern, 21. maja. Tatjana Leontjeva, ki je poskusila atentat na Durnova in pomotoma usmrtila nekega francoskega bogataša, je zblaznela.

Pariz, 22. maja. Zbornica razpravlja o predlogi v varstvo volilne tajnosti in svobode.

Bruselj, 22. maja. Velike škandale je povzročila v belgijski zbornici izjava trgovskega ministra, da prejemajo voditelji štrajka dnevno po 4 franke in pol, dočim tuji delavci stradajo. Socialistični poslanci so ga označili za lažnjivca in obrekovalca.

Bruselj, 22. maja. Prihodnja medparlamentarna konfenca se vrši najbrž 1908 v Berlinu.

Blankenstein ob Ruri, 21. maja. V rovu Blankenburg je treščilo dvigalo, v katerem so sedeli rudarji, s tako silo ob tla, da so bili trije rudarji težko, enajst pa lahko ranjenih.

Dublin, 22. maja. Irski narodni svet je soglasno odklonil parlamentu irski načrt.

Bergamo, 22. maja. V Bergamu, ki je veljala za nezavzelno klerikalno trdnjavo, je prejel pri nadomestni volitvi klerikalec Bonomi 2282, liberalce 1845 in socialisti Ogennati 389 glasov. Ker bodo socialisti glasovali za liberalca, je njegova izvolitev gotova.

Peterburg, 22. maja. Car je odbil prošnjo moskovskih monarhistov za avdienco z motivacijo, ker so monarhisti protiuustavni.

Petrograd, 22. maja. Duma je razpravljala o načrtu komisije za sestavo poslovnika, ki naj bi preprečil nepotrebne dolgotrajne debate.

Moskva, 22. maja. Devetnajstletni kmet Veselov je bil obsojen na smrt na vešala, ker je poskušal umoriti jaroslavskega guvernerja Rimskega-Korsakova.

Moskva, 22. maja. Policija je zaprla 22 oseb, ki so imeli tajno zborovanje kmečke zveze. Med njimi se je nahajal tudi poslanec Izmajlov, ki ga je pa policija takoj izpustila, čim je dognala njegovo identiteto.

Voronjež, 22. maja. V vasi Kalaču so zaprli trideset revolucionarnih socialistov, vsled česar so nastali veliki nemiri. Kmetje so razdejali brzojavno zvezo. Vsled konflikta s policijo je več oseb ranjenih, in sicer dve smrtno.

Varšava, 22. maja. V tukajšnji ječi so se večeraj jetniki uprli. Poklicali so vojaštvo. Trije jetniki so ubiti, trije težko ranjeni. Ostale so premagali in uklenili.

Teheran, 22. maja. V perzijskem parlamentu so nastali med radikalnim in zmernim krilom ter med vlado ostri konflikti.

Tientsin, 21. maja. Oblasti so zaplenile v mestu 3000 pušk, 300.000 nabojev in 11.000 hajonetov, ki so bili vpeljeni na račun ustašev. Med domačimi je naredila zaplemba velikanski vtisk.

V najem se da kovačnica

na dobrem prostoru, z lepim stanovanjem, poleg glavne ceste.

Prednost ima oženjen kovač. — Kdor želi dobiti kovačnico v najem, naj ne zamudi prilike.

Vprašanja na

Anton Štrukelj
Trata, p. št. Vid nad Ljubljano.

V Spod. Šiški

se odda takoj ali za avgust

malo stanovanje.

Vpraša naj se v gostilni »pri Buru« v Spodnji Šiški št. 205.

Pravkar je izšla brošura:

SPOLNE BOLEZNI

Ljudstvu v pouk in svarilo napisal

dr. I. Demšar

špecialist za kožne bolezni.

Cena 45 vin., za 10 iztisov 4 K franko
Pošilja se samo, ako se z naročilom obenem vpošlje dotični znesek.

Okr. organizacija v Gorici

sklicuje na dan

26. maja 1907 ob 9. uri dop.

svojo izvanredno konferenco

z nastopnim dnevnim redom:

1. Poročilo odbora glede zadnjih volitev.
2. Politična organizacija.
3. Poročilo blagajničarja.
4. Strankina sredstva.
5. Slučajnosti.

Tem potom se vabi vse zaupnike krajevnih organizacij mesta Gorice in goriške okolice, da se udeleže te važne konference polnoštevilno.

Okrajni odbor.

Organizacije, sodrugi, pozor!

Povodom vršečih se državnozborskih volitev je v proslavo splošne in enake volilne pravice izvrševalni odbor založil krasne

umetniške razglednice

v barvotisku

predstavljajoče simbol bližajoče se delavske pomladi.

Cena	50 izvodom	3 K 25 v
"	100 "	5 " 75 "
"	500 "	23 " 75 "
"	1000 "	40 " — "

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega Prapora“ proti plačilu, oz. pošt. povzetju.

Sodrugi, sezite pridno po teh razglednicah!

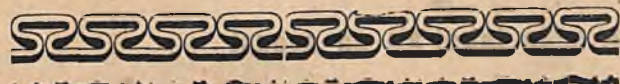
Organizacijam in delavskim čitalnicam, pos. sodrugom

ki se zanimajo za največjo avstrijsko žensko organizacijo tobačnih delavk in delavcev, se priporoča v naročbo slov. strokovni list

„Tobačni delavec“

ki izhaja vsak prvi torek v mesecu ter stane za celo leto 1 K 20 vin.

Naroča se pri upravnistvu „Tobačnega delavca“, Dunaj V/12, Schmalzhofgasse 17.

Vraka pozarebda in ponatisek je kaznivo.
Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—44

Thierryevo centifolijino mazilo

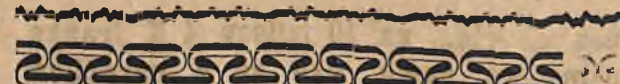
proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogoški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“!

Sprejme takoj v delo

1 pomočnika in 2 vajenca

Rudolf Riffel, klep. mojster

Ljubljana, Šelenburgove ulice 6.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu volilcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošure, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadruške knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno. V isti založbi je izšla tudi času primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnozborski volilni red.

„Rdeči Prapor“ izhaja po 10 v se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajski trg; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Koler, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svaček, Dunajski trg; Šešark, Šelenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinslein, Jurčičev trg; Dolene, Kolodvorske ulice; Vilka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušenik, Zidovska ulice 1. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. — Jesenloč: Jakob Mesar št. 101. — Trst: Lavrenčič, Piazza Caserma. — Trst Rojano: Močnik, tobakarna — Gorica: Krebelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. Schwarz, Šolske ulice. — Reka: Riccardo Camera, Corso 16.

Naročajte edino slovensko revijo

Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1-50, za četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnistvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih zavodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov spomenik, obsežajoča 48 strani, z lepim ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja, predavanje g. dr. Ivana Prijatelja ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani, po 49 vin. pri upravnistvu „Naših Zapisnikov“ v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; po-slovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializem, 70 vin.

P. Mihalek: Iz nižin življenja, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin., po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje pop. st po dogovoru.

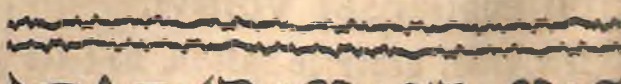
Kaj hočejo socialni demokratije

ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznani s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošuri, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije 4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDEČEGA PRAPORA“.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Tristopna petil-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

54. številka.

V Ljubljani, v petek, dne 24. maja 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Frančiškanske ulice številka 8 I.

Stranka brezpravnih.

Sijajna zmaga socialne demokracije v Avstriji učinkuje čudovito različno. Tudi na Slovenskem, kjer smo na celi črti podlegli in kjer je še vse ruzburjeno zaradi domačih volitev, je vtisk neizbrisen. Odseva pa na vseh straneh v drugačni luči. „Slovenec“ poroča brez posebnih opomb. „Slov. Narod“ se od srca veseli, doma pa brez obzira na svoje srčno veselje, udriha po socialnih demokratih. „Nova Doba“ pa pribija, da je dospela socialna demokracija na vrhunec svoje moči, nad katerega se ji ni več moč dvigniti; in iznašlo je glasilo „Gospodarske stranke“, da je socialna demokracija prenehala biti stranka brezpravnih, stranka zatiranih.

Čudna so pota slovanske žurnalistike; presenetljiva je iznajdba najmlajšega sadu njenega telesa. Organ mladih razglasi, da socialna demokracija ni več stranka zatiranih, stranka brezpravnih. Ne razloži tega, ne argumentira, ne dokaže; zapiše, pa basta. Od čitateljev zahteva, da ji morajo brezpogojno verjeti. Dvom in ugovor sta v Gospodarski stranki prepovedana.

Kar nima temelja, ima pa morda namen, ki ga ne bo težko uganiti. Že nekaj časa trdi gospodarsko glasilo, da imajo bodočnost stranke, ki so vse drugačne, kakor socialna demokracija. Zmaga z dne 14. maja pobija njeno trditev, a spreten žurnalist se mora znati rešiti iz vsake zagale, pa kaj bi bilo enostavnejše, kakor zapisati: Letos je bilo tako, pa ne bo nikoli več?

Le utemeljitev, utemeljitev — ta je hroma. Če nismo več stranka brezpravnih, tedaj zaboga bi bilo vendar treba povedati, čigava stranka smo poslej. Mar stojte izza 14. maja v našem taboru

sami privilegiranci in kapitalisti? Kam so izginili zatirani in brezpravni? Ali jih sploh ni več, ali pa stojte že vsi pod dežnikom Gospodarske stranke?

Brskajoč po svojih možganih najde človek k večjemu en moment, katerega bi se mogla oprijeti absurdna trditev. Da je socialna demokracija dosegla tako ogromno število mandatov, je moralo glasovati za njene kandidate ogromno število volilcev. In morda so računi nekaterih ljudi taki, da mora ta silna množica, ki šteje že po dosedanjem pregledu približno milijon ljudi, obsegati take, ki niso potlačeni in brezpravni.

To samoposebi seveda ne bi izpremenilo značaja stranke. Tudi če bi kak fevdalec ali milijonar glasoval za Nemca ali Adlerja, ostane stranka še proletarska. Ali kalkulacija, ki hoče obleči socialno demokracijo po sili v novo obleko in ji vtakniti novo jedro, je temeljito napačna. Ni se zgodilo, da so oddali za njene kandidate mnogoštevilni privilegiranci glasove, ampak splošna in enaka volilna pravica je pokazala prvič, da je armada iskoriščenih in potlačenih nepregledna in drugič, da se zavedajo vse širši krogi svojega odvisnega in nedostojnega položaja, pa se zato zbirajo pod zastavo brezobzirnega boja.

Nikakor ne morejo naši nasprotniki razumeti razrednega stališča socialne demokracije. Sam pojem družabnega reda jim je tuj in odtod prihajajo večne zmote. Narode, stanove, poklice, vse mogoče vidijo na svetu. Za naravoslovje se zanimajo in za pesništvo, za narodno nošo in za domačo trgovino. Ali tako daleč ne prodira njihov vid, da bi razložili delitev vsega človeštva v malo skupino, ki gospoduje skoraj absolutno s pomočjo svoje posesti in v neštevilno množico, ki mora zaradi pomanjkanja lastnine hlapčevati prvi skupini. Po celem svetu, pri vseh narodih je ta ločitev dveh razredov, in razvoj kapitalizma ga nujno pospešuje. Rešitve pa ni v okviru družabnega reda, ki se imenuje kapitalistični, ker je vsaka priložnost za nabiranje privatnega kapitala nevarna svobodi brezposelnih slojev. Socialne demokracije na-

loga mora torej biti poraz kapitalizma, kar se da doseči edino s pomočjo zatiranih.

Bivstvo socialne demokracije se ne more izpremeniti z nobeno zmago in z nobenim porazom. Bilo bi pa tudi skrajno nespametno, le pomišljati na kako mutacijo. Brezpravnost in potlačenost je neločljivo združena s kapitalističnim zistemom in vojska iskoriščenih je tako velikanska, da mora biti najmočnejša tista stranka, ki jih združuje in organizira.

Socialna demokracija je dosegla v Avstriji velik uspeh, ali o vrhuncu njene moči se še nikakor ne more govoriti, ravno zato, ker je še preveč brezpravnih in zatiranih, ki se še ne zavedajo svojega položaja in ne vedo, kje je njihov tabor. Kulminacijo doseže socialna demokracija, kadar se ji posreči, zdramiti in izobraziti ter organizirati vse tiste legije, ki je njihov pravo mesto pod njeno zastavo. Kadar pa pride tako na vrhunec, je zmaga njena. Kot politična stranka postane tedaj seveda nepotrebna, ali končati ne more tako, kakor fevdalne in meščanske stranke. Kadar pade kapitalistični zistem, bode vse socialno in vse demokratično; vsa družba je tedaj socialna demokracija.

Konec narodnjaške komore.

Trst, 20. maja.

Konec italijanske narodno-liberalne stranke je podoben smrti razuzdanca, ki po razkošnem vživanju obesi svoje malovredno telo na gabrovo vejo. 14. majnika še prevzetna in ošabna, da ji ni bil nihče do kolena, je 15. maja pod mogočnim vtiskom socialno-demokratske zmage uprizorila žalosten beg iz političnega življenja.

Priznati moramo, da se tako sijajnega uspeha nismo niti sami nadejali. Na smago Pittonija smo sicer računali, glede ostalih treh kandidatov v tržaškem mestu pa nismo gojili prevelikih nadej: če smo pričakovali tudi tu kaj uspehov, je bilo v večji meri vroča želja, kakor pa sad hladnega prevdanka. Izid volitev pa nas je poučil, da smo

PODLISTEK.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan. Dalje.

Na griču, ki so ga obdajali krasni razkošni vrtovi, se je dvigalo veliko, ponosno poslopje, večje nego knežji dvor. Sladek spomin na srečne dni je vstal v Hercogovi duši. Tukaj je bil že pred mnogimi leti. Dobro je še poznal vse štiri stolpe. Dva je imela samostanska cerkev, enega prelatura, enega pa pokopališčna cerkva. To je bil krasni samostan Limpah. Tukaj je bil že nekdanji kot prelato gost. Poučeval je ubozega dečka in njegov nekdanji dijak je sedaj prelat tako krasnega samostana. Obšel ga je skoraj kes, da ni postal samostanski duhovnik. Toda to ni bil nikoli poklic zanj. Premalo se mu je zdelo, vedno le moliti brevir na koru; kot duhovnik je hotel služiti človeštvu. Da bi v samostanu dobro jedel in pil, ni bil namen njegovega duhovništva; srečen je bil, da je smel prenašati v zgočem solnčnem žaru, v dežju in viharju, v snežnem zametu svojim revežem čez visoke hribe tolažbe in pomoči.

Še nekdo je bil v tem samostanu, ki ga je poznal. Toda stari pater Oto, nekdanji njegov inštruktor na gimnaziji, gotovo ne živi več.

Dolgo je sedel Hercog na tem prostoru, zatopljen v pogled krasnega samostana in ljubkega trga, čegar hišice ob glavni cesti so bile videti spričo samostana kakor piščanci, ki teko za kokljo.

Hercog je primerjal ta prosti solnčni dvor z mračnim samostanom, za čegar zidovjem je bil tako dolgo jetnik. Tukaj življenje, tam smrt. Tukaj mir, tam mučenje samega sebe. In vendar hočejo baje povsod služiti enemu bogu.

Blažen mir je plaval nad samostanom in nad rajsko dolino. Mir! Oh, da bi ga mogel najti tudi on! Zakaj vendar ne! Gospod prelat mu je bil vedno prijatelj; celo kaplana bi mu bil poslal ako bi mu bil dal škof jurisdikcijo. In prelat tudi ni podložen tujemu škofu. Seveda, za duhovnika ne bi mogel vstopiti v samostan. Ali kako srečen bi bil, ako bi našel tukaj le malo celico in vsakdanji kruh! Zaslužil bi si gotovo oboje dvojno in trojno. Na samostanski pristavi, v zakristiji, v biblioteki, povsod bi našel dela kot služoč brat. In dolgo mu itak ni več živeti. Česa naj si še želi na svetu, kakor miren prostorček, kjer lahko pokojno umre? Ako je zanj še miru na svetu, tedaj ga je sam Bog poslal v Limpah.

Kakor glas iz nebes je začel zvoniti zvon, jasno kliče: Pokoj! Pokoj! Drugi mu je sledil z enakim zvokom. Že je bil Hercog na poti, ko se je oglasil še tretji zvon z naznanjanjem miru in končno je pelo vseh sedem samostanskih

zvonov harmonično pesem miru v visokih in globokih glasovih. A ko so vsi zadoneli, je bil Hercog že pri cerkvenih vratih, okrašenih z bogato umetniško rezbarijo.

Sveta tajnostna tema je vladala v cerkvi in se je še povečala, ko se je položil črn oblak pred solnce.

Na glavnem oltarju so gorele voščene sveče, ne da bi razširjale kaj svetlobe, tako skrivnostno, kakor da ni ta sveti kraj več na grešni zemlji. Kakor blaženi duhovi iz svetovja miru se je prikazalo dvajset menihov v belih oblekah pred božjim tabernaklom. Kakor svetnik je bil pred njimi prelat z zlatim križem na prsih.

Zvon je poklical sveto občino k večernici. Zdaj so zapeli slavospev božji tako slavnostno in vzvišeno, da so potekle staremu župniku solze po obrazu. Saj je poznal vsako besedo in maloda ni zapel v svojem kotu zadaj z menihi na glas. Toda kaj bi bil smel on, zavrženi sin cerkve, pomešati svoj glas s svetim petjem teh duhovnov? V srcu pa je moral peti. Izmed vseh glasov je razločil doneči spev prelato. Kako krasno je znal peti božjo slavo! Da, med temi pobožnimi duhovniki bi našel zopet svojega boga, od katerega ga je ločil škof. Solza za solzo je kapala nekdanjemu župniku iz oči; tukaj je našel svoj zadnji cilj: pokoj duše.

Tudi zemljo so poškopile blagoslovne kaplje; solnce je raztopilo črni oblak v oplodujoč dež.

se motili, da smo podcenjevali svoje vztrajno organizatorično delo, ki smo ga zlasti poslednjih šest let neumorno in brez prestanka vršili med tržaskim delavstvom.

Kolosalni polom narodno-liberalne kamore, ki je neizogibna posledica splošne in enake volilne pravice, je bilo treba obleči v prijaznejšo vnanjost. Narodno-liberalna stranka, ki se je leta in leta vzdrževala le z najpodlejšimi volilnimi sleparstvi na površju, je postala naenkrat — užaljena. Zamerilo se ji je, da smo preprečili njene dvomljive volilne mahinacije in začela je besno kričati o socialističnem terorizmu. — Uhogo politično jagnje!

O terorizmu kajpada ne more biti govora. Volitev se je do 2. ure popoldne vršila v polnem redu. Sodrugi so korakali v sklenjenih vrstah z godbo na čelu na volišče — z odprtimi glasovnicami v rokah, kar je napravilo globok vtis tudi na nasprotnike. Popoldne pa so opazili naši ljudje neko sumnjivo gibanje v agitacijskih lokalih narodno-liberalne stranke. Nekatere neznane in dvomljive individue, ki so odhajali na vohov s prikritimi številkami iz teh lokalov, so naši kolesarji zasledovali in tako zajeli nekaj sleparjev ter jih izročili policiji. Razburjeno ljudstvo je nekaj takih ljudi preteplo. Narodno liberalni stranki je takoj vpadel pogum, čim je videla, da s sleparstvom ne pojde. Na zahtevo Veneziana sta prišla dva bataljona vojakov iz Gorice, ki pa nista imela nobenega resnega posla.

Za ožje volitve se vzlic resignaciji liberalne stranke intenzivno pripravljamo. Še enkrat bo korakalo tržasko delavstvo iz svojih delavnic k volilni žari, da manifestira svojo moč, ki je sad socialno-demokratskega prepričanja in dela.

Slovenski nacijonanci so izdali za ožjo volitev parolo, da se volitev ne udeležijo.

Posnemajo očividno svoje italijanske somišljenike. Krščanski socialci — katerih pa je zalo pičlo — so sklenili glasovati po socialno-demokratske kandidature.

Politični odsevi.

Zgodovina trozveze. 20. maja je minulo petindvajset let, odkar se je sklenila zveza med Avstro-Ogrsko, Nemčijo in Italijo. Ob tej priliki podaja Frkf. Ztg. zgodovino trozveze. — Obseg trozveze ni določno znan; posneti se ga da le iz objav raznih diplomatov in iz vsebine starejše avstrijsko-nemške zveze. Rodila se je trozveza iz potrebe Nemčije, da si ugotovi in utrdi pridobitve iz nemško-francoske vojne. Prvotni Bismarkov načrt je obsegal tri cesarstva: Nemčijo, Rusijo in Avstro-Ogrsko, toda rusko-turška vojna in berlinski kongres sta ta načrt pokopala: Rusija, ki jo je Bismark spravil ob sadove zmage, se je Nemčiji odrekla. Italijo je privedlo v trozvezo poslabšanje razmerja do Francije; v Franciji je bila na krmilu klerikalna stranka, ki je oznanjala kar očitno vojno proti Italiji. — Prememba svetovno-političnega položaja je vzela trozvezi mnogo eksistenčne opor-

vičenosti. Med Francijo in Rusijo je došlo do defenzivne zveze, s čimer je bilo v Evropi ustvarjeno ravnoesje; tudi razmerje Francije in Italije se je med temi izboljšalo. Trozveza korenini danes več v tradiciji, kot v potrebah mednarodnega političnega položaja.

Krščansko-socialni Dunaj. Krščansko-socialna stranka je odnesla iz dunajskega volilnega boja sicer največ mandatov, vendar je število zanjo oddanih glasov dokument njenega propada. Udeležba je bila vsled volilne dolžnosti skoro popolna. Krščanski socialci so prejeli od 326.287 glasov 158.008, socialni demokratje 124.606 in ostali svobodomiselniki 43.673 glasov. Protiklerikalci so dosegli za 10.000 glasov več kot klerikalci. — Statistika dunajskih volitev dokazuje upadek krščansko-socialne stranke; kvišku jo drži edino volilna geometrija. Tako je pod vodstvom Luegerja, ki pomenja za stranko obstoj; čim izgubi stranka svojega voditelja, bode končana tudi njena polvloga.

Volilna statistika na Moravi. Na Moravskem so prejeli klerikalci 128.800 glasov, socialni demokratje 100.600, agrarci 42.960. Mladočehi in naprednjaki 39.850 in Staročehi 10.270 glasov.

Manifest demokratično-liberalnega bloka v Nemčiji. Svobodomiselniki ljudska stranka, svobodomiselniki zveza in nemška ljudska stranka so izdale skupen manifest, ki povdarja, da treba z ustavnimi reformami, predvsem z odpravo trirazrednega volilnega sistema, uveljaviti dejansko ravnopravnost vseh državljanov. Dalje se izreka oklic za svobodo vede, vesti in vere in za modernizacijo šole v tem duhu. Končno izjavlja manifest, da liberalna levica ne bode nikdar iz taktičnih ozirav odnehala od svojih načelnih zahtev in da nikdar ne bo privolila — konservativcem na ljubo, v združitev ljudskih živil.

Hribar — izvoljen.

Kar smo videli in napovedali že vnaprej, se je zgodilo. Liberalni kandidat Ivan Hribar je v Ljubljani pri ožjih volitvah odnesel znatno večino nad klerikalnim Kregarjem. Družega po izidu pri prvi volitvi tudi pričakovati ni bilo. Kajti protiliberalni kandidat bi se bil meril s Hribarjem — tudi če bi bili šli klerikalci, Nemci in socialni demokratje složno zanj v boj — na enaki podlagi in z enakimi avspiciji, in odločitev bi bila nad vse dvomljiva. Da bi bili podpirali klerikalnega kandidata, to je bilo od prvega trenutka popolnoma izključeno, ker bi nasprotovalo temeljnemu načelu socialne demokracije. Socialno-demokratska stranka je demokratična stranka in kot taka protiklerikalna. V smislu tega načelnega stališča sta sklenila nemška in češka socialno-demokratska stranka, da povsod aktivno nastopi proti klerikalni stranki; zato je sklenila tudi jugoslovanska socialno-demokratska stranka, da v vseh izvenkranjskih okrajih aktivno poseže v volilni boj proti klerikalnim kandidatom.

Glede kranjske liberalne stranke je izvrševalni odbor sklenil izjemno stališče. Sicer nam je tudi v Ljubljani ljubše, da prodre protiklerikalni kandidat — ne iz simpatij do župana Hribarja in do tistene srečne klike, ki si lasti neopravičeni pridevek narodno-napredne stranke, temveč iz čisto negativnega razloga: iz absolutnega političnega sovraštva

do klerikalne stranke, s stališča, da se v parlamentu ne pomeže vrste organiziranega klerikalizma, ki bode nedvomno tvorila glavno bojno fronto proti socialno-demokratski frakciji v državnem zboru. Da stranka aktivno ni posegla za liberalnega kandidata ljubljanskega, za to je imela dosti tehtno motivacijo. Stranka se pod nobenim pogojem ni mogla zavzeti za kandidata tiste stranke, ki je nedemokratična v svojem jedru, ki se ni strasila nobenega napora, da bi odzrla brezpravnemu delavstvu volilno pravico. Nemogoče, naravnost nesmiselno je, da bi socialno-demokratsko organizirano delavstvo oddalo svoje težko pridobljene, trdo zaslužene volilne glasovnice kandidatu tiste stranke, ki mu nekaj mesecev prej ni privoščila teh glasovnic. Izključeno je, da bi socialno-demokratsko delavstvo božalo liberalko stranko s sekuro, s katero mu je malo prej ta stranka hotela odbiti glavo.

Toda brez ozira na te tehtne pomisleke je bila abstinenca socialno-demokratske stranke že na dan prve volitve gotova stvar. Naša abstinenca je imela značaj in pomen energičnega protesta proti nečuvenci falzifikaciji volitev, ki so jo uganjali naši nasprotniki, in ker se liberalci in Ljubljani nahajajo v posesti uradne moči, predvsem liberalci. Volilni rop, ki se je izvršil nad delavstvom z nedostavljenjem ogromnega števila delavskih glasovnic, dalje po vseh pravilih izvedena volilna sleparstva, podkupovanja, cvečtoča kupčiji z volilnimi glasovi, razširjanje očividno neresničnih vesti, ki so zasledovale izključni namen, preslepiti volilstvo — vse je to vzelo prvi volitvi zakonito začetni značaj volilnega akta. Mi tega nadebelo organiziranega sleparstva nismo niti za trenotek smatrali za volilni akt, s tem smo si zavarovali stališče za vse nadaljne korake, ki smo jih z ogromnim tožadavnim gradivom v rokah sklenili storiti v zadevi ljubljanskih volitev. Iz tega smo dosledno izvajali, da je vsaka konsekvence, sloneča na prvem protipostavnem volilnem aktu, takisto protizakonita in neveljavna, in zato je stranka sklenila z abstinenco ignorirati ožje volitve, ki niti sence kakšne veljavnosti ali postavnosti imajo zase. Če bi bil storil drugače, bi sankcionirali vso podlost, ki se je vršila pri volitvi, vrgli bi iz rok orožje, ki ga bomo potrebovali pri korakih za razveljavljanje ljubljanske volitve, izdali bi delavstvo, ki so nasprotni nam stranke izvršile nad njim zločinski rop.

Kolikor moremo že v tem trenutku pregledati, tudi ožje volitve podlosti prav nič ne zaostajajo za prvo volitvijo. Tudi pri tej volitvi sta igrala denar in laž največjo vlogo. Zato je že danes gotovo, da stoji Ljubljana pred novo volitvijo, ki se bode morala vršiti v mejah zakona. In pri tej novi volitvi nastopi tudi socialno-demokratska stranka, ki je ožje volitve s protestom ignorirala.

Domače stvari.

Pri ožji volitvi v Ljubljani je dobil Hribar 3092, Kregar 2102 glasa. Po posameznih odsekih je bilo razmerje sledeče: 1. Komisija v Mestnem Domu Hribar 332, Kregar 227; 2. Ko-

Menihi so že zdavnaj zopet izginili iz svojih umetniških, starih kornih stolov. Samo dva sta še ostala v cerkvi: Bog v mramornatem, z zlatom obloženem tabernaklu in povsem v ozadju starec s povezanimi rokami, ki jih je dvigal k molitvi pred lice. Celo uro je molil za prijazen sprejem v samostanu in ko je končno stopil iz cerkve, so se svetila kamna na samostanskem dvorišču, kakor da jih je kdo ravnokar umival. Solnce se je smejalo kakor otrok izza kopelji in tudi lice starega moža se je zdelo s solzami pomlajeno za mnogo let. Čudno! V najhujši bedi, ob najtežjih dolžitvah, v mrazu in v lakoti ni mogel tako plakati; ali upanje, da najde dobre ljudi, je storilo, da je zaihtel iz globočine prs.

Neodločen je še stal na samostanskem dvorišču. Da bi le prelat že vedel za njegovo nesrečo? Kako usmiljeno in ljubeznipolno ga pač sprejme! Kdor zna tako krasno peti slavo božjo, mora biti dober človek. Toraj v božjem imenu h komorniku, da ga naznani.

V tem hipu je prišel skozi vrata star, častljiv samostanski duhovnik. Takoj je posegel v žep, da bi daroval navideznemu beraču nekoliko vinarjev, ter je hotel iti dalje. Toda Hercog ni sprejel miloščine. Imel je od denarja, ki ga je bil našel v žepu suknje, še krono, seveda zadnjo. Ali sedaj, ko je našel nova nebesa ni več potreboval denarja. Stari menih se mu je zdel znan. In vprašal ga je:

„Oprostite, prečastiti, ali niste pater Oto?“

„Seveda. Sem, sem. A sedaj nimam časa.“

„Tudi za vašega nekdanjega dijaka Hercoga ne?“

„Kaj? Vi ste Hercog? Ni mogoče. Ta je vendar župnik v Gospojni. Vi pa, vi —“

„Ste ubog berač, ste hoteli reči. Kaj niste slišali ničesar o moji nesreči?“

„Ne čitam časopisov. Ali župnik Hercog ne morete biti na noben način. Saj niste duhovnik.“

„Ali se še spominjate, kako je bilo, ko sem imel na zemljevidu poiskati Bordo, pa ga nisem našel. In ko ste mi pokazali mesto na karti, sem vskliknil: Saj to ni Bordo, saj je to Bordeaux.“

„Seveda, seveda se spominjam. Torej si res Hercog. Pojdi takoj z menoj v refektorij. Seveda nimam časa, a za te si ga moram vzeti. Važno pot imam. V trgu imamo čevljarja, ki je edini protestant v fari. Imel sem ga že tako daleč, da bi bil postal prihodnjo nedeljo katoličan. Ali včeraj pride naenkrat k meni, pa mi pravi, da ne bode nič iz tega in da odpade tudi njegova katoliška žena k protestantizmu. Kaj takega! Taka nesreča! Kriv je tega le časopis. Pravi namreč, da je čital v gostilni nekaj, kar ga je zopet pahnilo od naše vere. Ravnokar sem hotel iti k njemu po tisti prokleti list. Da, da, to ničvredno časopisje napravi mnogo nesreče v božji cerkvi. Ali pojdi sedaj z menoj.“

Oba sta šla po dolgem hodniku, na čegar stenah so visele velike slike, predstavljajoče mnogostevilne čudeže, ki jih je bil storil šele pred kratkim za svetnika razglašeni utemeljitelj tega krasnega samostana. Pogled na vse te svete podobe je napolnil Hercogovo srce z upanjem in z vero. Pobožni menihi, pred vsemi gospod prelat, so žrtvovali mnogo tisoč kron, da so dosegli v Rimu razglasenje svojega utemeljitelja za svetnika. Tisti duh ljubezni, ki je povzročil, da je storil ustanovitelj samostana take čudeže usmiljenja nad reveži, jih navdahnje, da sprejmo tudi njega v bratovski ljubezni.

Kako lahko in prosto se je dihala v tem hodniku! Že sedaj se je čutil tukaj tako domačega, kakor da je našel že davno tu domovino miru in ljubezni. Pravi mož miru in ljubezni je tudi stari pater Oto. Kakor mlajšega sobrata ga je peljal skozi vrt v refektorij.

Tukaj se je zdel Hercog sam sebi čisto majhen. Svetla mramorna dvorana, za dva nadstropja višave, okrašena s skulpturami in slikami, je sprejemala skozi dolgo vrsto okenj, ki so bila višja od cerkvenih, polno luči. Raz sijajni mramor je tekla svetloba v široki strugi na gladka mozaikova tla. Samo krožniki na belih prtihi so razodevali, da je to navadna samostanska jedilnica, sicer bi se jo moralo smatrati za paradno dvorano cesarja, ki vlada v njej nad delom sveta.

Dalje prih.

misija v realki Hribar 667, Kregar 353; 3. Komisija v 1. drž. gimnaziji Hribar 262, Kregar 168; 4. Komisija pri Sv. Jakobu Hribar 510, Kregar 328; 5. Komisija v šoli na Ledini Hribar 597, Kregar 440; 6. Komisija v Trnovem Hribar 366, Kregar 245; 7. Komisija v Vodmatu Hribar 202, Kregar 185; 8. Komisija na Barju Hribar 156, Kregar 156. Hribar je dobil 987 glasov večine. Velik del Nemcev je popolnoma ignoriral sklep svoje stranke. Kako se je veliko število socialno-demokratskih volilcev preslepilo, da so šli proti sklepu stranke glasovati, o tem se bode še natančneje govorilo.

Zmage pijani so ljubljanski liberalci. Ko se je izvedelo, kakšen je izid ožje volitve, se je začela zbirati množica, v kateri je bilo vse polno mladoletnih in prav pravih otrok. V stakirjih so se vozili agitatorji, Predovič je celo jahal. Ta množica se je valjala po ulicah, iz hripavih grl kričeča »Živio Hribar!«. Iz hiše banke »Slavije« se ji je Hribar priklanjal. Na Gradu so streljali, iz okna je visela trobojnica, na stolp so pa nataknili belo zastavo. Demonstracija in demonstracija — ne, to ni vseeno! Zvečer so imeli sestanek v »Narodnem Domu«. Slavili so — zavednost.

»Narod« se čudi, da imamo vedno opraviti z liberalci. Kako pa naj bi bilo drugače, ko ne mine ura, da nas ne bi ravno liberalci napadali, izziyali, ugovarjali, podtikali nam vsakovrstne laži? Vsa naša borba proti liberalcem v Ljubljani ni nič drugega, nego obramba. Za ofenzivo nimamo niti časa in če boj proti klerikalizmu zadnji čas ni bil tako intenziven, kakor bi ravno mi želeli, ni bil tega kriv nihče drugi, nego ljubljanski liberalizem. To pa je najtehtnejši dokaz njegove škodljivosti. Rekli smo, da ovira ta sorta liberalizma samo protiklerikalno delo in to se pokazuje od dne do dne jasnejše. Kdor bi n. pr. hotel sesti le liste mahinacije, ki so jih iztuhali liberalci zadnje dva dni pred ožjimi volitvami, bi se moral za nekaj časa odreči vsakega drugega poklica. Kaj pa se, kdor bi hotel poseči nekoliko dni nazaj! V kolikih oblikah je bil variiran izmišljen kompromis s klerikalci! Kristan n. pr. bi moral imeti vsaj dva salona in najmanj 48 ur časa na dan, da bi bil mogel sprejeti vse tiste obiskovalce, ki jih je po »Narodovih«, seveda »zanesljivih« trditvah, baje imel zadnje dni pri sebi. Vse oblike navadnega družabnega občejanja bi bil moral človek zatajiti, da bi bil ustregel »Narodu« in njegovim resnicoljubnim amaterskim poročevalcem. Če je klerikalec mimgrede vprašal socialnega demokrata, kako je spal, bi ga bil moral z gromovito grobstvijo zapoditi, zakaj drugače je že »Narod« vedel, da sta »konferirala«. Uradnik bolniške blagajne ne bi bil smel opravljati svoje službe, zakaj če je stopil v hišo, kjer je imel kontrolirati bolnike, je že agitiral, seveda za Kregarja! Tako se je grmadila laž na laž, Pa to je bil še bolj negativni del. Skoraj še bolj plodovito je bilo pa pozitivno »delo«. Za železničarje so citirali kar sodruga Resla v Ljubljano, da bi protestiral proti sklepu jugoslov. soc.-demokratske stranke. Sodrug Resl se ni ganil s Stajerskega, ali liberalni agitatorji so ga »videli« v Ljubljani in nekateri čarodejniki so celo »govorili« (!) z njim. Kristan je že prevzel uredništvo »Slovenca«. Drug sodrug dobi polovico Šušteršičeve grajščine za stanovanje. Klerikalci odstopijo socialnim demokratom Gostinčarjev mandat (menda kar z Gostinčarjem vred). Tako se je to raznašalo po celi Ljubljani, laž je sledila laži, kakor voda v slapu. In »Narod« se čudi, da smo imeli polne roke dela z bojem proti liberalizmu! Kdo pa je kriv?

Tenoristi, basisti in baritonisti, ki se potikajo brez angažma po svetu, bi bili predvčeraj lahko naredili izvrstne kupčije. Močan glas je bil v Ljubljani nekaj vreden in kdor ni bil iz jekla, je lahko naredil izvrstno kupčijo. Liberalni in klerikalni agitatorji so neprenehoma nadlegovali ljudi, ki niso imeli nič drugega, kakor svoj glas, in prav lepo odškodnino so ponujali za to. Korumpirani nasprotniki, je bil pri teh volitvah edini namen cenjenih protisocialistov in glede tega okusnega cilja so bili liberalci in klerikalci popolnoma solidarni. To imenujejo »povzdigo ljudstva!«

Več združitve potrebujejo ljubljanski socialni demokratje. Nujno potrebno je v ta namen, da dobe svoje redno zibiralšče in shajališče. Da so v stvari razne težave, to ne sme opravičiti zanemarjanja. Težave so nam dobro znane, toda teh je povsod in naprej pride samo, kdor jih premaga. Redno shajanje sodrugov je velevažno, da se okrepi v delavcih čut solidarnosti, brez katerega je nemogoče vsako socialno delo. V dosego tega cilja bode treba skupnega postopanja političnih in strokovnih organizacij, pa seveda tudi dobre volje sodrugov samih. Ne gre se le za to, da se dobi neke centralne prostore za društva, ampak delavci morajo tudi zahajati tja. Seveda mora biti preskrbljeno, da imajo taki prostori privlačnosti. Delavci se morajo tam prijetno počutiti, najti morajo priložnost za čitanje, za koristne pogovore, pa tudi za razvedrilo. Na delavski dom, kakor v velikih mestih, se ne bode kmalu misliti v mali Ljubljani; v manjšem obsegu pa se mora omogočiti tudi tukaj, kar imajo delavci tudi že v manjših mestih. Dokler ne bodemo imeli tega, tudi ne bode pravega političnega življenja med ljubljanskimi delavci.

Naš shod v Westnem domu izrabljajo liberalci in klerikalci tako, da bi speljali vodo na svoj

mlin. Liberalci vedo vse, kar se je govorilo proti klerikalcem, klerikalci pa narobe. Ali socialna demokracija je storila svoj sklep z lastnega stališča, ne liberalcem, ne klerikalcem na ljubo. Kakšno naivno domnevanje je vendar to, da bi morali socialisti pri vsakem koraku jemati obzire na eno ali na drugo stran? Dajte si vendar že enkrat dopovedati, da smo samostalna stranka in da imamo svojo pot.

Državnozborske volitve so takorekoč končane in na Kranjskem prihaja zopet v ospredje vprašanje: Kaj bo z deželnim zborom? Ravnanje vlade je v tej stvari že več kakor komodno. Nezaslišano je v parlamentarni državi, da sme biti deželno zakonodajstvo tako puščano v nemar, kakor se godi to pri nas. V deželnem dvorcu sedi pač deželni glavar, svoje pisarne imajo tam deželni odborniki, toda nihče ne ve, ali kaj delalo ali ne in kje imajo sploh podlago za kako delo. V državi se upelje splošno in enako volilno pravico, v deželi smo pa sploh brez parlamenta. Ne skliče se ga, ne razpusti se ga, kakor da bi bilo vse skupaj nepotrebno in kakor da bi bil deželni zbor samo dekoracija, brez katere se tudi lahko izhaja. Državnozborske volitve so res odvrčale oči prebivalstva od tega dejstva, ali sedaj so te volitve končane in mislilo se bode tudi na deželni zbor. Tako kakor je šlo doslej, ne more iti dalje. Od vlade se bode zahtevalo jasn odgovor: Ali imamo na Kranjskem deželni zbor, ali ga nimamo?

Kdo izživa? »Slovenski Narod« je v torek pripovedoval, da so socialni demokratje ponoči v Židovskih ulicah klicali »Pereat Hribar« in iz tega izvaja — kompromis med socialisti in klerikalci. Naj bi pa »Narod« tudi povedal, kako je prišlo do teh klicov, pa bi bila stvar takoj jasna. Nekoliko naših sodrugov je šlo v ponedeljek o polnoči z ženami, odnosno sestrami povsem mirno po Židovskih ulicah. Na pragu restavracije »pri Roži« je stal kavarnar in liberalni agitator Krapeš ter jih je začel izzivati s klici »Pereat Kristan«. Na to so odgovorili »Pereat Hribar«. Če bi bil Krapeš molčal, pa bi bili molčali naši sodrugi. Krapeš pa je mislil, da sme samo on dajati duška svojem političnemu navdušenju. Besen je alarimiral svoje tovarise v gostilni, pa so udrlji za našimi sodrugi. Najbolj sta se odlikovala Krapeš in solicitor Kocjan, ki je enemu socialistov zbil klobuk z glave. Seveda je bila tudi policija takoj na nogah. Kadar bi je bilo treba, se je pa lahko išče z lučjo.

Društvene vesti.

Podružnica Jesenice splošnega strokovnega in pravovarstvenega društva naznanja, da so samo sledeči sodrugi opravičeni, pobirati društvene doneske; Anton Lovšek, vratar, Ivan Schreliker, vojni strežaj in Josip Zbašnik, kurjač. Zaradi rednega obračunavanja naj izročajo udje samo omenjenim sodrugom svoje doneske, pa nikomur drugemu.

Socialni pregled.

Izključitev v berlinski stavbni stroki. V soboto je organizacija berlinskih stavbnih podjetnikov izključila vse stavbno delavstvo berlinsko za tri tedne. Prizadetih je 100.000 delavcev.

Najnovejše vesti.

Trst, 23. maja. Volitve se vrše mirno, skoraj dolgočasno. Italijanski in slovenski nacionalci se, kakor kaže, rez vzdržujejo glasovanja.

Dunaj, 23. maja. V Leopoldstadtu, kjer sta v ožji volitvi Ofner in kršč. socialc Jesewitz, so aretirali več kršč. socialnih agitatorjev, ker so trgali nasprotnikom glasovnice. Od 10.515 volilcev jih je do opoldne volilo 7000. Na Landstrasse do opoldan od 16.802 volilo 8000; v ožji volitvi je socialist Silberer s kršč. soc. Prochazko. Zelo živahen je boj v Meidlingu, kjer stoji proti socialistu Wutschlu kršč. socialc Mender. Volilcev je 21.106. Do opoldne glasovalo 10.000.

Dunaj, 23. maja. Baron Aehrenthal obišče Tiltonija v Rimu; kralj Viktor Emanuel ga sprejme v gradiču Racconigi.

Bruselj, 23. maja. Včerajšnja seja zbornice je bila zelo hrupna. Socialisti so vnovič pozvali ministra za delo, naj dokaže ali pa prekliče obdolitve proti vodjam stranke v Lježu. Minister je odgovoril, da ne more pokazati pismenih dokazov, a da jih ima. Socialist Fournemont je skočil z dvignjeno pestjo proti ministru, drugi so mu sledili, pristaši večine so jih zadržali. Taki prizori so trajali do konec seje.

Neufchatel (pri Boulogne sur Mer), 23. maja. Pet delavcev, ki so popravljali peč v cementni tvornici, je zadušil plin. Poskusi, da se jih oživi, so bili brezuspešni.

Pariz, 23. maja. Prihodnjo nedeljo bode v Saint Etienne kongres socialistične zveze loarskega okraja. Neka podružnica zveze je sklenila predlagati, da se izključi učnega ministra Brianda iz stranke.

London, 23. maja. V južni Afriki so rudarji štiridesetih jam v stavki. Pri rovu Robinson so se spopadli stavkajoči s stavkokazi. »Daily Chronicle« javlja, da so rudarji skoraj vseh jam v stavki.

London, 23. maja. Sklep irskega narodnega konventa, ki se je izrekel proti irskemu zakonu, smatra radikalno in unionistično časopisje kot udarec za vlado. Splošno se pričakuje, da bode Birollov zakonski načrt preklican.

Peterburg, 23. maja. Vodstvo kadetov pravi, da so vesti, ki jih razširja vlada o zaroti proti caru, zelo pretirane ter imajo samo namen, navidezno opravičiti neštete aretacije.

Peterburg, 23. maja. Monarhisti nastopajo proti predsedniku dume Golovinu. V včerajšnjem »Novem Vremenu« objavljajo odprto pismo s 54 podpisov monarhističnih poslancev, v katerem mu očitajo, da je vzlic prevdarjeni odsotnosti levice razglasil, da obsoja duma soglasno zaroto proti carju. Pismo zaključuje z besedami: »Vaše besede o soglasju nam zvene kakor hinavščina in se nam zde nedostojne visokega mesta, ki ga zavzemate. Za svojo dolžnost smatramo, razglasiti to z javno izjavo, da Vaše besede ne zapeljejo Rusije in da ne zakrijejo pravega značaja te soglasne izjave.«

Odessa, 23. maja. Ko se je približal sprevod s truplom pri zadnjem atentatu z bombo ubitega policijskega častnika Panasika cerkvi, v kateri je tudi truplo pri eksploziji ubitega policijskega nadzornika na odru, sta naenkrat izmed množice počila dva strela. Nastala je velika panika. Dve ženi sta omedleli. Ker se je mislilo, da sta prišla strela iz bližnjega hotela, je več mladih ljudi začelo streljati na hotel.

Lahore, 23. maja. V okolici Ravalpindi se je že dlje časa rezširjala govorica, da so po nalogu vlade zastrupljeni vodnjaki, ne da bi se bilo moglo priti razširjevalcem vesti na sled. Zlasti velika je bila razburjenost v Haranbolu, kjer se je reklo, da tam ni boleznij kakor kuga, ampak da je dala vlada namenoma zastrupiti vodnjake in tako stotisoč ljudi na teden pomoriti. Sedaj se je posrečilo, zasačiti razširjevalca vesti v osebi nekega Juda. Obsojen je na dve leti ječe in na 500 rupij globe. Eden njegovih pomočnikov je obsojen na 18 mesecev težke ječe.

Po zaključku lista.

Trst, 24. maja. Pri ožji volitvi izvoljeni socialisti: Oliva, Pagnini, Scabar.

Dunaj, 24. maja. Izvoljeni so socijalisti Wutschel, Forstner, Pernerstorfer, Hackenberg.

*

Izvoljeni so nadalje v celovski okolici: socijalist Lukas; na Češkem: Bluha, Hannich; v Tešinu: Reitzner; v Linciu: Spielmann; v Judenburgu: Thaler; v Trento: Avanzini; potem Ofner, Hock, Hofmann, minister Derschatta, Malik, Nagele, Wolf, Fort, Kramar, Klofač, Baxa.

Poslano.

Odgovor »Edinosti«.

»Edinost« je prinesla v št. 138. od 21. maja t. l. članek pod naslovom »Malomarnost podjetnikov«. V tem članku piše da se je zgodila nesreča v Gorici, pri kateri se je ponesrečilo 7 delavcev, in dostavlja, da se je podrl Ropasu vodnjak v Solkanu. Tržaški klepetulji bodi povedano, da se vodnjaki, ki jih izdelujem po svoji lastni iznajdbi nikdar podreti ne morejo in je vsaka nesreča popolnoma izključena. Meni se je ukazalo delati, kakor so gospodje hoteli, in ne tako, kakor imam jaz predpisano v »Patentschrift« št. 2028. V teku desetih let, kar izdelujem vodnjake, nisem imel še nikdar nobene nesreče, pač pa sem v Št. Petru na Krasu pred nekaj leti rešil dva delavca ki sta bila zasuta v vodnjaku, gotove smrti z lastno življenjsko nevarnostjo; nihče drug se jih ni upal rešiti, akoravno se je zbralo iz treh vasi ljudi vkupaj. Da so moji vodnjaki ena najboljših iznajdb v tej stroki bode potrdil vsak, kdor je moje delo kdaj videl, in takih merodajnih prič imam na razpolago več, kakor ima »Edinost« odjemalcev ali naročnikov. Da se je vodnjak v Solkanu podrl, ni nihče drugi kriv, kakor Soča, ki je narasla čez noč tako visoko, da je odnesla in izpodkopala opore. Ako bi bil vodnjak po moji zavarovani iznajdbi napravljen, ga ne odnese niti deset Soč.

Namen »Edinosti« v tem članku je ta, da bi me spravila ob zaupanje pri občinstvu ter mi odjedla zaslužek, ker sem socialist in nikak pripadnik te ali one falirane liberalne stranke v Trstu ali na Goriskem. Kot podjetnik in socialist pa sem plačeval svoje delavce vsikdar po trideset krajcarjev več, kakor kak patentirani narodni podjetnik. Tako je ta stvar, stara tetka, in nič drugače.

Gorica, dne 25. maja 1907.

Filip Ropas.

lastnik c. k. patenta za izdelovanje cementnih rovokopov in vodnjakov.

Okr. organizacija v Gorici

sklicuje na dan

26. maja 1907 ob 9. uri dop.

svojo izvanredno konferenco

z nastopnim dnevnim redom:

1. Poročilo odbora glede zadnjih volitev.
2. Politična organizacija.
3. Poročilo blaginjarja.
4. Strankina sredstva.
5. Slučajnosti.

Tem potom se vabi vse zaupnike krajevnih organizacij mesta Gorice in goriške okolice, da se udeleže te važne konference polnoštevilno.

Okraini odbor.

Izkaz prostovoljnih darov.

Tiskovnemu skladu dnevnika so prispevali: Ljubljanski mizarji 10 K; nabrano na shodu v Biljah po sodruhu Coticu 3 K. Skupaj 13 K.

Volilnemu skladu je prispeval J. F. somišljenik 1 K.

Da se Kathreinerjeva Kneippova sladna kava prodaja v celih zrnih in skrbno spravljena v izvornih zavojih, to zvišuje nje splošnoznane velike vrline in jamči vsaki kupovalki za čistost blaga in za nemožnost, da bi se kava ponarejala s tujiimi primeski, ali pa tudi, da bi jo kvaril prah, tuj duh i. t. d. Saj je ponos naših gospodinj, da redno kupujejo le to, kar je pristno in najboljšo. Če torej pri Kathreinerjevi Kneippovi sladni kavi pazijo na izvorne zavoje z imenom Kathreiner in s sliko župnika Kneippa kot varstveno znamko, si ne zagotavljajo samo tečno čistega blaga, ampak tudi neznanjšani okus in prijeten, izpodbudni kavin vonj, ki odlikuje pristno Kathreinerjevo kavo po načinu nje proizvodnje, dandanes za izvrstnega, priznanega po vsem svetu.

Izjava.

Jaz podpisani Josip Gostič, pomožni kurjač južne železnice v Ljubljani, stanujoč na Martinovi cesti št. 32 s tem preključem in obžalujem vse žaljive besede, katere sem dne 2. aprila javno izrekel zoper g. Jakoba Milavca, predsednika krajne skupine Ljubljana društva »Prometna zveza južne železnice«, in pa zoper odbor iste ter izjavljam, da so popolnoma neresnične in neutemeljene. Obenem se zahvaljujem imenovanemu gospodu in odboru, da sta mi velikodušno odpustila.

V Ljubljani, dne 21. majnika 1907.

Josip Gostič (podp. Vodušek)
Franc Oblak, priča.

Vabilo

k

II. rednemu letnemu občnemu zboru

„Prve idrijske čipkarske zadrage v Idriji“

vpisane zadrage z omejeno zavezo

ki se vrši

dne 9. junija ob 2. uri popoldne

v prostorih ženskega društva „Veda“

(Kogejeva gostilna, I. nadstr.)

DNEVNI RED:

1. Čitanje zapisnika I. rednega občnega zbora.
2. Poročilo načelnstva o delovanju zadrage v letu 1906.
3. Poročilo računov za leto 1906.
4. Volitev 4 nadzornic in 2 namestnic.
5. Razgovor o uvedbi bolniške, oziroma porodne podpore članicam zadrage.
6. Predlogi in nasveti.

ZA NADZORSTVO:

Ivana Štravsova

Alojzija Kosova

zapisničarica.

predsednica.

Opomba. Pristop k občnemu zboru imajo le članice s člansko knjižico, ki jo morajo oddati pri vstopu. Brez članske knjižice ni vstop dovoljen.

Vsaka ponaredba in ponaredek je kazniv.

Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—44

Thierryeva certifikatno mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-80. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.

Organizacijam in delavskim čitalnicam, pos. sodrugom

ki se zanimajo za največjo avstrijsko žensko organizacijo tobačnih delavk in delavcev, se priporoča v naročbo slov. strokovni list

„Tobačni delavec“

ki izhaja vsak prvi torek v mesecu ter stane za celo leto 1 K 20 vin.

Naroča se pri upravnistvu „Tobačnega delavca“, Dunaj V/12, Schmalzhofgasse 17.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“

Naročajte edino slovensko revijo

Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1-50, za četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnistvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih zavodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov spomenik, obsejajoča 48 strani, z lepim ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja, predavanje g. dr. Ivana Prijatelja ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani, po 40 vin. pri upravnistvu »Naših Zapisnikov« v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; poslovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializm, 70 vin.

P. Mihalek: Iz nižnj življenja, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin., po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje pop. st po dogovoru.

Organizacije, sodrugi, pozor!

Povodom vršečih se državnoborskih volitev je v proslavo splošne in enake volilne pravice izvrševalni odbor založil krasne

umetniške razglednice

v barvotisku

predstavljajoče simbol blizajoče se delavske pomladi.

Cena	50 izvodom	3 K 25 v
„ 100	„	5 „ 75 „
„ 500	„	23 „ 75 „
„ 1000	„	40 „ — „

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega Prapora“ proti plačilu, oz. pošt. povzetju.

Sodrugi, sezite pridno po teh razglednicah!

„Rdeči Prapor“

izvod po 10 v se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Šešark, Šelenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovske ulice 1. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. — Jesenice: Jakob Mesar št. 101. — Trst: Lavrenčič, Piazza Caserma. — Trst Rojano: Močnik, tobakarna. — Gorica: Krehelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. Schwarz, Šolske ulice. — Reka: Ricardo Camera, Corso 16.

Potniki v Ameriko
Hateri želijo dobro, po ceni in
zanosljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Kmetetka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Vsakovrstna Pojasnila dajo se brezplačno.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadrage knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno. V isti založbi je izšla tudi časa primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnoborski volilni red.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

17 v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodnih in steklenicah.

Številka telefona 210.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RODEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopis se ne vračajo.

Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dva krat; večkrat po dogovoru.

55. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 25. maja 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rodečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljatve, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravištvo »Rodečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice številka 8/1.

Ljubljana.

Ljubljana je v paroksizmu. Ivan Hribar je v ožji volitvi izvoljen, množice, katere ni mogoče definirati, se je polastila fatalističen delirij. Na vseh vogalih, po vseh ulicah, gostilnah, kavarnah kriče »Živio Hribar!«. Mirne ljudi, ki ne store nikomur nič, žalega, hrulijo s tem klicem, ki je dobil že nekaj izzivalen pomen. Polnoč je minula, a še vedno moti nočni mir vrišč in kričanje.

Ali poznate še zaspano Ljubljano?

Le mirno! Nekoliko dni naj poteče in imela bode zopet svoje navadno dolgočasno lice, označujoče z nedvomno sigurnostjo filistrsko mesto. Kar se godi dne 23. maja, ni nič drugega, kakor velikanska sugestija, izhajajoča nevidezno iz povsem tajnih virov, ki se pa popolnoma izgubi, še preden se ljudje prav zavedo, kaj se godi z njimi.

Ljubljana se je pokazala pri teh volitvah tako, kakršna je po svoji preteklosti in vzgoji. Politično do skrajnosti naivno mesto, v katerem imajo hipna čustva velikansko, prevdarjajoči razum pa skoraj nobene moči. »Hozana« in »Aleluja« poje danes, kjer se je včeraj rogala in kjer bode jutri morda že preklinjala.

Kako je izvojevana Hribarjeva zmaga. Hribarjeva — ne pa liberalna! Kajti glede tega ni dvoma nikjer, tudi med liberalci ne: Naj bi bil kandidiral katerikoli izmed tistih liberalcev, ki se jih je imenovalo večkrat pred Hribarjevo kandidaturom, pa bi bila stranka gotovo popolnoma propadla. Dobro so vedeli, kaj delajo, ko so pritiskali na Hribarja z vsemi sredstvi, da je sprejel kandidaturom, katere se baje več tednov odločno branil. Z liberalnim programom ni bilo upanja na zmago; bilo je treba osebe, ki reši situacijo. To so našli v županu Hribarju. Z njegovo osebo so hoteli zmagati, ne pa s kakšnimi načeli in nauki. Z njegovim imenom triumfirajo danes; ako bi bila banka »Slavija« ovirala kandidaturom svojega glavnega zastopnika, bi bil prinesel že 14. maj drugačen rezultat in za ožjo volitev bi bilo razmerje popolnoma premaknjeno. Nihče ne bi bil 23. maja mogel slepiti ljudstva s klicem, da je naprednost v nevarnosti, kajti prava naprednost bi bila zavarovana že pred koncem ožje volitve.

Neveselo, ali poučno je pozvati si v spomin glavne točke zadnjih bojev v Ljubljani. Derute v liberalni stranki ni mogoče utajiti niti Hribarju samemu. »Zakaj propadamo?« je vprašal »Slov. Narod«, ko so bile volitve že razpisane in s tem je javno priznal že davno znano dejstvo. Preveč soli res ni bilo treba zahtevati za izpoznavanje tega položaja. Dejstvo je, da je izzvalo ravnanje liberalnih poslancev na Dunaju silno ogorčenje med temperamentnim in popolno apatijo med drugimi ljudmi. Dejstvo je, da je izgubila liberalna stranka glavno ob vprašanju splošne in enake volilne pravice vso orientacijo. Dejstvo je, da se je izrekla stranka danes proti volilni pravici, jutri zanj, pojutrišnjem je morala šele razmišljati o njej. Dejstvo je, da ni mogla izvršiti liberalna stranka javnega shoda v Ljubljani. Dejstvo je, da je imela največje težave s svojimi zaupniškimi sestanki, ki jih je morala odlagati od termina do termina in da je bil zadnji tak sestanek, zboban z velikansko težavo, nad vse klavern. Dejstvo je, da

vsled popolne desorganizacije stranke nihče ni hotel prevzeti kandidature. Dejstvo je, da se pri občinskih volitvah ogromna večina volilcev ni hotela odzvati obupnim klicem na pomoč in da so glasovi za socialistične kandidature v privilegiranih kurijah demonstrirali vsaj pomisleka vredno averzijo do liberalne stranke.

Ali se more tako razbita, obupana stranka naravnim potom tekom treh, starih tednov tako reorganizirati in konsolidirati, da bi mogla iz svoje politične moči zbrati 3000 glasov za svojega kandidata? Menda vendar liberalni vodje sami niso tako naivni, da bi verjeli tako neverjetnost!

Kako pa je tedaj vendar mogoče tak uspeh?

Ko je padla kocka pri glavni volitvi proti nam, seveda nismo hoteli, da bi bil v Ljubljani izvoljen klerikalec. Vprašanje, ali bode v novem državnem zboru večina klerikalna ali protiklerikalna, utegne biti odvisno od najmanjšega števila glasov. Zaupati bi se nam moralo torej politično nerazsodnost prve vrste, ako bi bili le s prstom ganili, da bi pomagali klerikalni stranki. To je bilo tudi z vso jasnostjo povedano v našem listu in na našem shodu. Po izidu glavne volitve je bila Hribarjeva zmaga za ožjo volitev nedvomna. Če so imeli klerikalci kaj upanja, so bili politični otroci; ako so imeli liberalci strah, je to znamenje, da niso imeli mirne vesti — zaradi 14. maja.

In vendar je bilo na dan ožjih volitev v Ljubljani vse kakor blazno, vse je drlo na volišče — prostovoljno ali neprostovoljno — agitacija je presegala vse meje in disciplina je izginila povsod — prav povsod!

V liberalni stranki se sploh ne more govoriti o disciplini. Kjer ni stranke, tam tudi ne more biti discipline. Liberalne volilce je enostavno fasciniralo Hribarjevo ime in vse, kar je bilo z njim v zvezi. Fanatizem jih je gnal na volišče.

Pri klerikalcih je bilo tako, da so za Kregarja glasovali čete, ki jih ni prištevati prav nobeni stranki in ki že od nekdanj tavaajo od ene k drugi, pa bi glasovali tudi za Nemce, ako bi znana gostilniška politika iztaknila, da »bodo kaj naredili za nas«.

In nasprotno je glasovalo za Hribarja dosti ljudi, ki so odločni klerikalci; Brce in trnovski župnik tudi nista bila edina duhovnika, ki sta volila Hribarja. »Kregarja ne maram; če bi bili kandidirali koga drugega...« je bila deviza prav mnogih klerikalnih volilcev.

Med Nemci je nastal pri teh volitvah še večji propad, nego je bil izza kupčije s plinarno. Dasi so bili vedno trdno uverjeni, da je med ljubljanskimi Nemci železna disciplina, kar bi bilo z ozirom na to, da so in ostanejo v Ljubljani absolutna manjšina, umevno, so vendar popokale vse vezi.

Socialni demokratje — no... bili so sinovi Ljubljane! Ogromno število je zadnji dan prezrlo parolo stranke in poteptalo disciplino v blato. Seveda je res, da so porabili liberalci vsa sredstva, da naščujejo naše pristaše proti sklepu lastne stranke. Nesramnost liberalnih priganjačev je v tem oziru presegla vse meje. Najbolj brezobrazna je bila na južni železnici. »Resel je prišel! Resel protestira proti sklepu Ljubljančanov. Resel hoče, naj se glasuje za Hribarja«; tako so trobili in begali ljudi. Cele trume so trdile, da so videli Resla. »S sekunderjdm se je pripeljal«, so pripovedovali eni; »v kavarni »Union« sedi«, so čekali drugi. Zlasti pridno so razširjali to laž nekateri uradniki. Po Vodmatu se jo je kolportiralo po vseh gostilnah; tam so marljivo pomagali magistratni uradniki.

Drugi dan se je naenkrat raznesla govorica, da je dr. Adler tukaj. Cela stotinja liberalnih agitatorjev je tekala po mestu, vozila se s fiakerji od tovarne do tovarne, od delavnice do delavnice, od hiše do hiše z lažjo, da je socialno-demokratska stranka preklicala svoj sklep in dovolila svojim pristašem, da glasujejo za Hribarja. Po Vodmatu so raztrobili, da je izvrševalni odbor po mestu že nabil lepake v tem smislu.

To vse se je godilo, povrh se je teroriziralo, žugalo, podkupovalo... bilo je nesramno!

V vse te spletkarije, agitacije, brezobraznosti se je treba vmisliti, pa se najde razlage, kako da je splavala socialistična disciplina po vodi. In najbolj je treba pomisliti, da so tudi ljubljanski socialisti Ljubljančani; tukaj so »gor zrasli«, ljubljanski zrak so dihal, v ljubljanski atmosferi so bili vzgojeni. Kar se drži Ljubljančanov sploh, se je prijelo tudi njih in nekaj je še ostalo, kar prodre skozi vso zavednost in disciplino. Posebno pa je vpoštevati silni nagon Ljubljančana, da »dela politiko« po svoji glavi in da si »ne da nič komandirati«.

To je razlaga, seveda ne opravičenje.

Ali ni bilo že pri prvi volitvi dosti volilnih manevrov, da bi postal človek lahko vsaj previden, kadar mu zadoni kaj neverjetnega in tako absurdnega na uho, kakor n. p. Reslova misija? Ali se ni o naših »kompromisih« že toliko lagalo, da bi moral vsakdo pljuniti, če raznese liberalce zopet kakšno kompromisno vest? Kam se pride, ako sme liberalen brezobraznik pred socialnimi demokrati pripovedovati, da so se v prvih bojnih vrstah stoječi sodrugi prodali za denar, pa mesto da bi prijeli lopovskega obrekovalca za ušesa, se zgražajo nad obrekovanim sodrugom? Vse mogoče instance stranke so v Ljubljani, pa nikomur ne pride na misel, da bi šel s v o j e sodruga vprašat, ali se je res izpremenilo sklep!

In še nekaj! Ali se je morda izvrševalni odbor zmotil, ko je sklenil abstinenco? Ali ni poznal razpoloženja sodrugov? Shod v »Mesnem Domu« potrjuje nasprotno. Še preden je Kristan povedal, kaj je sklenil izvrševalni odbor, je grmelo med sodrugi: Doma ostanemo! Nikamor ne gremo! V popolnem soglasju z izvrševalnim odborom se je pokazal shod. Nihče, nihče se ni oglasil, da bi bil izpregovoril besedico proti abstinenči. A na dan volitve...? Bila je ljubljanska disciplina!

To mora biti povedano. Stranka ne sme slepiti sama sebe in svojih zvestih, požrtvovalnih sodrugov izven Ljubljane. Kaj bo z ozirom na ta pojav ukreniti, pa sklenejo poklicane instance stranke.

Poraz Mladočehov.

Praga, 18. maja.

Bilo je začetkom devetdesetih let, ko se je vnel med Staročehi in Mladočehi brezprimern boj po vsej deželi. Vsi staročeski bogovi so prišli takrat ob veljavo, ves nimbus, ki je obhajal glavo starega Riegra, je izginil, vse, kar se je prej desetletja slavilo in oboževalo, so Mladočehi brezobzirno pomandrali in poteptali v prah. Ko so se začeli Staročehi pogajati z Nemci, da bi dosegli kak medus vivendi, so jim Mladočehi z Gregrom na čelu očitali, da so prodali češke interese za čašico konjaka. In pri volitvah 1891 so vrgli staročesko, nekdanj nad vse ponosno stranko, ki se je postavljala, da zastopa ves češki narod, butnili popolnoma ob tla.

Staročehi niso zaslužili boljše usode. Prepevali so s tužnimi glasovi »Hej Slovani!«, bili so pa reakcionarni v vsakem oziru. Zveza s »historičnim plemstvom« jih je skisala in jim je vzela smisel za vsako demokratično smer. Klerikalizem je imel pri njih zanesljivo zaščito, socialni pojmi so jim bili pa sploh popolnoma tuji.

Z mladostno močjo so takrat nastopili Mladočehi in vse jim je šlo kakor po boju. Narod jim je hitel nasproti in jim je prinašal mandate kakor na krožniku. Bili so videti demokratični in radikalni do kosti. Ogrevani so se za splošno volilno pravico. »Hej Slovani!« so prepevali s krepkimi glasovi in z mogočnim akcentom. Poleg pa so peli v Chodeřovi restavraciji, tudi smeje pesmice kakor »Ja mám trakať nový, vozim na něm olej, olej brabancovej«. Grozovito so znali vzrojit, ko je imenoval mladji Schwarzenberg Husite »bando roparjev in požigalcev«. Grmeli so proti plemstvu kakor zbor Peruňov. Prisegali so boj »až do těch hrdel a statků«. Ves češki narod je pričakoval tedaj silen preobrat, pravo revolucijo.

In danes, borih 16 let izza tiste triumfalne zmage leži stranka v prahu, decimirana, skoraj uničena... Uboge štiri mandate si je rešila pri prvi volitvi in zdaj kliče vruga in satana na pomoč, združuje se s Klofačem, na Moravskem pridružuje Stransky svoje somišljenike celo, naj glasujejo za klerikalce — proti socialnim demokratom.

Drugače pa ni moglo priti, nego je prišlo. Demokratični Mladočehi so našli kmalu pota, ki vodijo k plemstvu. Schwarzenberg je našel pri njih zavetišče. Na splošno volilno pravico so pozabili. Bresnovsky je smel med njimi uganjati najbedastejši antisemitizem, vsi so postali oportunisti, o socializmu se niso naučili ničesar. Frazasta je bila njih politika, brez dejanj in brez uspehov. Nekdaj navdušeni svobodomislci, so začeli dajati potuho klerikalizmu in tako je šlo z njimi navzdol.

Ko je prišla v državnem zboru splošna in enaka volilna pravica na dnevni red, brez njih zasluge, so se nekoliko spomnili na svojo preteklost. Zazdalo se jim je, da se odpirajo duri demokracije. Bistri vid za politiko so že izgubili, ali znali so še nekoliko deklamirati. Nekaj časa so omahovali. Ko so videli, kako pridobiva zahteva volilne pravice vsa srca, so se postavili na njeno stran.

Bilo je že prepozno. Ko so oni deklamirali, so socialni demokratje delali. Volitve so našle češki narod pripravljene. Nasitil se je patriotičnih fraz in državnopravnih obljub. Množice zahtevajo kruha, pred vsem kruha, ker so izpoznale, da je to prvi pogoj za vse, kar po tem lahko sledi. Nikakor ne bi bil mogel češki narod tako sijajno dokazati svoje politične zrelosti, kakor jo je z epohalnim porazom, ki ga je prizadejal gnili mladočehski stranki, in z zaupanjem, ki ga je izrekel socialni demokraciji.

Posamezniki mislijo, da je zmaga socialne demokracije efemerna prikazen. Kdor je zasledoval tukajšnje razmere, je prepričan, da ni tako. S težkim delom si je socialna-demokracija priborila zaupanje češkega naroda, zato ga pa tudi ne bode izgubila. V njej je garancija dela in uspehov.

Politični odsevi.

Avstro-ogrška nagodba. Weckerle pride na Dunaj, da se dogovori s ministrskim predsednikom Beckom glede nadaljevanja pogodbenih pogajanj. Avstrijska vlada je izročila ogrski vladi uradni spis, v katerem so resumirana vsa dosedanja pogajanja in razvite misli avstrijske vlade o rešitvi perečih vprašanj.

Stranke v državnem zboru. Doslej je znanih vsega skup 408 izidov. 108 mandatov je še neodanih ali pa je izid še neznan. Vzlic temu je že danes popolnoma gotovo, da bode socialno-demokratična frakcija najmočnejša v dunajskem parlamentu. Sedaj razpolaga že z 82 mandati; nekaj mandatov prejme še v Galiciji. Ne sežemo previsoko, če cenimo socialno-demokratični klub na 85 poslancev; po tem številu bode tvoril šestinko vseh poslancev in bo najvplivnejša parlamentarna skupina. Izmed Slovencev bo na Dunaju 4, oziroma 8 na liberalni program voljenih poslancev, dalje 2 slovenska narodnjaka (v Trstu in Istri in oziroma 15 slovenskih klerikalcev). Z juga pride v zbornico 11 Hrvatov in 2 Srba. Italijanskih poslancev (liberalcev in klerikalcev) je izvoljenih 14. Od nemških meščanskih strank je najmočnejša krščansko-socialna stranka, ki ima sedaj 66 mandatov. Katoliško središče 31, nemška ljudska stranka 25, nemški liberalci 24, agrarci 18, vsenemci (Wolfenci) 14, vsenemci 4, končno en radikalni Nemec in en svobodni socialist. Izmed čeških meščanskih

strank so najmočnejši agrarci s 33 mandati, Mladočehi, ki jih imajo 22, klerikalci 11, Staročehi 5, državnopravna koncentracija 10 in dva napredna (realista). Doslej je izvoljenih pet Rusinov, pet Rumunov in en Poljak. — Po dosedanem izidu — Galicija je izvzeta — so antiklerikalni elementi v znatni večini.

Masreglovanje uradnikov. Po prizadevanju krščanskih socialcev je vlada disciplinarno, oziroma iz službenih ozirov premestila troje uradnikov, ki so se osmelili kandidirati proti Luegerju in Lichtensteinu. Vlada čuti nekorektnost svojega ravnanja in ve, da jo bodo socialno-demokratični poslanci poklicali na odgovor; zato je izdala komuniké, v katerem se opravičuje, da uradnikov niti najmanj ne misli omejevati v državljskih pravicah in da je bila premestitev omenjenih treh finančnih uradnikov že davno dognana stvar, ker so grešili proti službeni disciplini. Da se je premestitev izvršila šele sedaj, po volitvah je bil ravno pomislek, da se ne bi tega koraka napačno tolmačilo. — Ves ta vladni izgovor je popolnoma jalov. Zakaj se v dveh slučajih ni uvedla disciplinarna preiskava? Iz enostavnega razloga, ker ni bilo nobenega povoda zato, »službeni oziri« so veljali doslej kot oziri na službo; pod sedanjo Beckovo vlado, ki je prav pohlevna dekla dunajskih klerikalcev, pa so »službeni oziri« postali oziri na politiko. — Ves slučaj je dokazal, da so uradniki politično kakor ptice na veji, da z njimi vlada lahko poljubno ravna. Treba bo, da novi parlament varuje državljanske pravice uradništva; v to svrhu poda socialno-demokratični klub inicijativni predlog.

Rumunske volitve. Liberalno ministrstvo Sturza je razpustilo konservativni parlament, in volitve, ki še vrše prihodnji mesec, doneso vladi prijetno večino. Veleposestniki trepetajo, da bi se kmetom njihov stanje izboljšalo, in za to se je ves konservativni element zbral pod Carpovo zastavo, da prepreči radikalne reforme v korist kmečkega stanu.

Irška avtonomija. Angleški liberalizem je pod vodstvom Campbell-Bannermanna obsojen na politično jalovost. V šolskem načrtu je moral žalostno kapitulirati pred odporom lordov; za korenito reformo gorenje zbornice se tudi ni izkazal sposobnega in sedaj čaka liberalno vlado blamaža vsled irske predloge. Irski načrt, kakor ga je izdelal Birell, sicer ne vstvarja samostojnega irskega parlamenta, ki si ga je za cilj postavilo t. zv. homerulsko gibanje, pač pa nekak irski deželni zbor s precej obsežno avtonomijo in samoupravo, ki omejuje londonski centralizem. Irski nacionalisti so videli v načrtu velik narodno-političen uspeh in so se v parlamentu ogreli zanj. V tem se je rodila na Irskem od neparlamentarne strani velika agitacija proti irski predlogi, ki je imela moralčno zaslonbo v ameriškkih Ircih — in iz Amerike prihaja Ircem za politično gibanje obilo denarja. Pod vtiskom te agitacije je odklonil irski narodni svet parlamentu predloženi načrt, in isto bodo storili tudi irski poslanci v parlamentu.

Zarota proti ruskemu carju. Poročilo o zaroti proti carju se izprva niti verjelo ni, veljala so za manevar desnice, ki je hotela z njim izsiliti iz kadetov obsodbo političnih umorov. Ta načrt se ji temeljito izjalovil, kajti duma je ob odsotnosti socialnih demokratov, socialnih revolucionarcev in trudovikov sprejela resolucijo, v kateri izraža veselje nad tem, da se je načrt zarotnikov izjalovil. Kadetje stoje glede političnih umorov na stališču, da isti takoj ponehajo, čim preneha reakcija s svojimi atentati. — Pač pa so vesti o zaroti povzročile popolno ločitev skrajne levice od kadetov. Trudoviki in socialni revolucionarji so sledili socialnim demokratom v skrajno opozicijo. V socialni demokraciji obstojita glede taktike dve smeri: t. zv. boljševiki pod vodstvom Ljenina stoje na ne-parlamentarnem stališču. Parlament jim je agitacijska tribuna, iz katere s plamenečimi govori podžigajo revolucijo v deželi. Menjševiki pod vodstvom Plekanova ne stoje na tako intransigentnem stališču. Oni so povzročili, da se je stranka udeležila volitev in poslala v duma 64 poslancev. Sedanje revolucijo smatrajo v prvi vrsti za politično in so prepričani, da mora stranka podpirati napredne meščanske stranke v boju za politično svobodo. Važna odločitev v taktičnih vprašanjih pade nedyomno na sedaj v Londonu zborujočem kongresu.

Jezikovni spor v Belgiji. Iz vrst klerikalne večine je izšel predlog, da se na nedržavnih šolah med Flamci uvede flamsčina kot učni jezik namesto sedanje francoščine. Skofje so se izrekli proti predlogu, ker pošiljajo meščanski krogi otroke baš iz tega vzroka v samostanske šole, da se priučijo francoskega jezika. Ta najnovejši spor v klerikalni večini utegne postati usoden za življenje sedanje vlade.

Dopisi.

Loka pri Zidanem mostu. Fajmošter v Loku mora biti predrzen fant. Ze davno nam je poslal nepotreben popravek, ki smo ga sprejeli, da se ne nategujemo s srboritim žegnancem in ker se s § 19. lahko spreobrne vsako reč. Mesto da bi nam bil možakar hvaležen in da bi molčal, pa ščuje svoje

terejanske fante, da nas še oni nadlegujejo v zadevi. Poslali so nam popravek, ki jim ga je seveda diktiral, ki bi ga pa že zato lahko vrgli v koš, ker ni ne uredništvo, ne tiskarna zavezana, da bi znala čitati take hieroglife, kakršne so se naučili njegovi Marijini fantje in so prav take, kakor bi bile kure skakale z umazanimi nogami po papirju. Tudi nismo nič prepričani, da so ti fantje podpisali ta »popravek«, kar nimamo prav nobenega zaupanja v njih pisalne zmožnosti. Če objavljamo ta popravek, storimo pa to samo zato, ker izpoznajo čitatelji iz njega loškega fajmoštra tako, kakor smo ga izpoznali mi. Za naprej mu pa prav resno svetujemo, naj nas pusti pri miru, ker drugače bo tudi on nas izpoznal. Takozvani popravek se pa glasi: Uredništvu »Rdeči prapor« v Ljubljani. Loka pri Zidanem mostu. Sledujoči se na § 19. tisk. zakona od 17. grudnia 1862. drž. zak. št. 6 iz l. 1963. zahtevamo z ozirom na dopis, objavljen med dopisi št. 14 od 15. aprila 1907 vašega lista, da sprejmete v zakonitem času na istem mestu, in z istimi črkami sledeči stvarni popravek: Ni res, da smo mladeniči Marijine družbe na dan 25. sušca preveč popivali v farovžu; res pa je, da ni nobeden mladenič Marijine družbe v farovžu popival. Loka, 14. aprila 1907. Koritnik Franc, Franc Urgl, Jožef Koritnik, Jožef Runovec, Novak Martin, Alojzij Jenčič, Alojzij Esih, Franc Zalašček, Franc Lendaro, Anton Supančič, Jožef Jenčič, Zupan Franc, Klenovšek Andrej, mladeniči Marijine družbe.

Št. Andraž. Tako nadutega človeka, kakor je župan Andrej Lutman v Št. Andražu, se mora iskati, ali ga morda na vsem Goriškem ni; kakor dela ta človek v svoji občini, je že pravi skandal. Temu možu povemo danes javno, da ne bomo več dolgo prenašali njegovih neumnosti; pomisli naj enkrat, — da so časi minuli, ko so župani s palicami ubijali svojim občinarjem svoje slavnate ideje in lastno voljo v glavo, danes ima slednji kravji pastir, ako je štiriindvajseto leto dopolnil, tiste državljanske pravice, kakor jih ima kak dekoriran župan. Pri volitvah je pripustil, da je mežnar, skupno z občinskim redarjem agitiral za klerikalno stranko: občinski redar je delil agitacijske listke za klerikalnega Fona, hkrati pa so se dostavljale volilcem glasovnice. Občinski redar je torej v službi agitiral; človek, ki je zato postavljen, da se ne krši postava, je delal sam proti postavi. Mi smo mnenja, da občinskega redarja in mežnarja ne plačujejo samo klerikalci, ampak tudi socialisti in liberalci; županu pa odrekamo odločno vsako pravico posluževati se oseb, ki jih plačuje občina, za strankarsko agitacijo. Neki delavec je prosil pismo, naj se mu da stanovanje v občinski hiši, katero se izprazni; no, župan je to po svoje odredil in je oddal stanovanje nekemu človeku, ki ima premoženje, revnemu delavcu pa niti odgovoril ni. Občina Št. Andraž ima zemljo, katero deli revnim delavcem, da pridelajo kaj malega zelenja; župan pa daje zemljo le onim, ki se mu laskajo, četudi niso potrebni. Njegova pristranost se kaže tudi v tem, da je rekel nekemu našemu sodrugu, naj gre k Milostu pomoči iskati. Gospodu županu svetujemo, da odloži svojo klerikalno nadutost in prepusti županstvo pravičnejšem ljudem. Ni pa to zadnja naša beseda glede Andreja Lutmana v Št. Andražu!

Sodrugji zaupniki

ki imajo bloke za dnevnik, se opozarjajo, da se najkasneje do vštetega 3. jnnija zglaste v upravništvu »Rdečega Prapora«.

Zunanje organizacije, sodrugi in zaupniki, ki že niso odračunali za dnevnik, se naproša, naj to store v najkrajšem času.

Upravništvo »Rdečega Prapora«.

Domače stvari.

Volitveni paroksisem. Kdor je opazoval ljubljanske liberalce na dan ožje volitve, si je moral nehote zaustaviti vprašanje, so li ti ljudje sploh še zmožni razsodno misliti. Ni je bilo neumnosti, da je ne bi verjeli, samo če je bila ta neumnost taka, da bi mogla kaj vplivati na volice. Res, strah ima velike oči in dolga ušesa! Zadnje ure so bili raztrosili po mestu vest, da je prišel ponoči v Ljubljano dr. Adler pregovarjat socialne demokrate, da se volitve udeležijo in glasujejo za Kregarja! Torej Resel prejšnji dan za Hribarja, Adler na to pa za Kregarja! In liberalni backi so to vse verjeli, obe nasprotujoči si govorici smatrali za najsvetejšo resnico in se penili ogorčenosti nad Adlerjem in socialisti. To, kar so govorili in počenjali liberalci v Ljubljani ob letošnjih volitvah, je tako nesramno in obenem bedasto, da jih bo treba spraviti v pregovor. — Živeli, z a v e d n i volilci!

Komu smo pa še odgovorni? Včerajsnji »Slovenec« poziva našo stranko in sodruga Etbina Kristana, naj začne »Rdeči Prapor« takoj objavljati imena vseh socialnih demokratov, ki so se udeležili volitve. Odkdaj pa je »Slovenec« instance, ki komandira socialnim demokratom. Ta bi bila pa

se lepa, da bi bila socialna demokracija še odgovorna drugim strankam! Pa pri nas si neki ljudje menda res domišljajo, da je socialna demokracija v odvisnosti od meščanskih strank in da mora slušati vedno povelja, ki prihajajo iz nasprotnih taborov. No, če je bila disciplina stranke v Ljubljani na dan ožje volitve nekoliko omajana, si slavni nasprotniki še ne smejo domišljati, da se nameravamo odredi svoje samostalnosti. Kaj ima stranka ukreniti, določiti čisto sama, ne oziraje se oziraje se na voljo in nevoljo liberalcev ali pa klerikalcev, ki se oboji proketo motijo glede življenske moči socialne demokracije. Kar se je pri teh volitvah zgodilo nam, se je zgodilo socialnim demokratom tudi že drugod, ne da bi bili že obupali. In razvoj je povsod dokazal, da so imeli prav. Zato pojdemo tudi mi še z večjo vneto in voljo na delo, kakor doslej, na delo za svojo stranko, za delavske cilje, predvsem za popolno emancipacijo delavstva od njegovih sovražnikov, ki so ga znali doslej zavajati, da bi ga potem toliko lažje izkoriščali.

Češki učitelji in socialna demokracija. Glasilo čeških učiteljev «Učiteljské noviny» je objavilo članek «Po volitvah», v katerem pravi med drugim: «Učiteljstvo je že davno izpoznalo, da je vsava njegove izobrazbe mala, zato kliče po višji izobrazbi. Ali kakor vladajoče stranke niso razumele njegovega klika po obrambi njegovih pravic in po obvarovanju šole, tako tudi niso razumele njegovega hrepenenja po višji izobrazbi. Vse staro se je puščalo, vse zlo se je sprejemalo tako, kakor da ni drugače mogoče. Učiteljstvo se je oziralo po novih strankah, ki bi ga razumele, ki bi ne zapisale geslo naprednosti v svoj program, temveč ki imajo čvrsto voljo, da uresničijo to geslo. Izpoznalo je, da sta taki dve stranki: Napredna (Masarykova, katere ni zamenjati z našo takozvano narodno-napredno stranko), in socialno demokratična. Z najživejšim zanimanjem smo zasledovali boj socialne demokracije za splošno volilno pravico in nepotrpežljivo smo čakali na uspeh prvih volitev. Zmaga naprednih strank je tudi zmaga moderne šole in pomeni osvoboditev šole in učitelja. Samo ti stranki se lahko upirate reakcionarni pozabljenosti, samo oni sta zaščita šole in učitelja tam, kjer se križi zakon v prid močnim. Simpatije naprednega učiteljstva so davno pripadale socialni demokraciji in zato ni bilo zanj dvoma, komu oddati svoj glas... Napredno učiteljstvo je prepričano, da bi bilo ne le koristno, ampak skrajno potrebno, uresničiti splošno volilno pravico za deželni zbor in druge korporacije, da je čas, priboriti socialni demokraciji zastopstvo povsod tam, kjer se gre za očiščenje. Napredni učitelji pozdravljajo zmago socialne demokracije.» — Kako pa sodijo slovenski učitelji?...

Socialni pregled.

Državna organizacija lekarnarjev je imela v ponedeljek na Dunaju ustanovni zbor. Povdarjala se je potreba po demokratizaciji stanovnega zastopstva. Jeseni se vrši zbor odposlancev iz vse države.

Gibanje francoskih vinogradnikov. Interesantno gibanje francoskih vinogradnikov obrača nase pozornost političnega sveta. Izprva neznatno, je sčasoma naraslo na mogočno družabno valovanje, ki je po svoji razsežnosti — razprostira se po vseh južnih vinorodnih departementih Francoske, od Pirenej do Rodana — postalo največjega političnega pomena. Vzrok sedanjega gibanja je kriza v vinski proizvodnji, vinogradniki so prisiljeni oddajati blago pod lastno ceno in še tako ni dobiti kupca. Te nezdrave razmere je zakrivila močna tuja konkurenca. Francoski parlament je sicer pred leti segel po nevarnem carinsko-političnem orožu in zaprl mejo tujemu vinu. S tem je bil domači trg sicer rezerviran domači proizvodnji, toda vinorodne države so na ta korak odgovorile s podobnimi carinskimi določbami v varstvo lastne proizvodnje in s tem je bil tuji trg zaprt dobro kvalificiranemu francoskemu vinu.

Druga šiba za francoske vinogradnike je bila izselitev francoskega vinogradništva v Alžerijo. Ko je pred desetletji uničila filoksera francoske vinogradnike, se je mnogo vinogradnikov izselilo v Alžerijo, kjer so z državno pomočjo pod ugodnejšimi pogoji začeli s trtorejo, ki je postala za domovino usodna. Zamenitev vinske kulture s kako izdatnejšo zadeva na francoskem jugu ob znatne agrarno-tehnične težkoče, poleg tega pa nedostaja potrebnega kapitala, ki bi ga bilo treba investirati v zemljo in pa pred vsem inicijative.

Dalje tlaci k tlom francosko vinogradništvo ponarejanje vina, ki ga vsa zakonita sredstva, kar jih je ustvaril parlament, ne morejo spraviti sveta. Umetnega vina se na Francoskem, v najvirnejši državi, še vedno največ pridela.

V svojem obupnem položaju so vinogradniki segli po demonstracijah, da z njimi opozorede deželo na bedo v vinogradništvu. Ta pot je v polni meri uspela, za kar se je zahvaliti v prvi vrsti ognjevitemu temperamentu južno-francoskega plemena. Kakor plamen se je širil vinogradniško gibanje. Izprva majhni shodki so imeli čimdalje številnejše naslednike in minulo nedeljo se je vršil tabor vinogradnikov, ki se ga je udeležilo do 200.000 oseb. Med prepevanjem delavskih pesni pod vod-

stvom županov lijo ljudske mase na skupna shajališča. Štrajk volilcev v avtonomne korporacije, odrekanje davkov — to je program tega globokega gibanja. Ponekod so prepodili tudi davčne uradnike in ustavljali vlake.

Francoskemu parlamentu, kakor se vidi, ni do nagle rešitve tega perečega vprašanja. Te dni je odgodil obravnavo tozadevne interpelacije za več tednov. Značilno za buržoazijsko vladno je nje stališče napram vsemu gibanju, ki obstoji v mirnem gledanju, dočim postane ob najmanjši delavski revolти koj nervozna. Kako naj bi tudi nastopila proti vinogradnikom, saj tvorijo te pokrajine najzanesljivejšo oporo sedanje radikalne večine! — Socialistične strokovne organizacije oficijelno na gibanju niso udeležene, ker le-to nima izraženo razrednega značaja, temveč nastopajo skupno delavci in posestniki.

Shodi.

Dobravlje v vipavski dolini. V nedeljo, dne 26. t. m., se vrši v gostilni sodruga Večona shod zidarjev, na katerem se bo razpravljalo glede ustanovitve zidarske organizacije. Shod je samo za povabljen in bo dovoljen vstop samo tistim, ki se bodo izkazali z vabilom. Z naše strani priporočamo tamošnjim delavcem, da naj prično pridno delati in po delu bodo uživali tudi sadove. Na shod pošljejo tržaški zidarji tudi svojega zastopnika.

Podgora. V nedeljo, 26. t. m., ob 4. uri popoldne je tukaj ljudski shod z dnevnim redom: 1. Strokovne in politične organizacije. 2. Slučajnosti.

Solkan. V ponedeljek, 27. t. m. ob 8. uri zvečer je tukaj ljudski shod. Na dnevnem redu je: 1. Politične in strokovne organizacije. 2. Slučajnosti.

Dvainosemdeset socialnih demokratov izvoljenih.

Pri predvčerašnjih volitvah je bilo izvoljenih dvaindvajset socialnih demokratov:

Italijanski socialni demokratje:

Trst: Rajmund Scabar,
Silvio Pagnini,
Ivan Oliva.

Tirolsko: Avgust Avancini (Trident).

Nemški socialni demokratje:

Koroško: Julij Lukas (Celovška okolica),
Nižje Avstrijsko: Engelbert Pernerstorfer
(Dunajsko Novomesto),
Teodor Hackenberg
(Zwettl),
Ludov. Wutschel (Dunaj),
Avgust Forstner (Dunaj).

Gornje Avstrijsko: Julij Spielmann (Linc I),
Jožef Gruber (Linc II).

Tirolsko: Simon Abram (Inomost II).

Česko: Vaclav Bösmüller (Jablonec),
Adolf Reißner (Tečín),
Jožef Hannich (Rumburg),
Henrik Beer (Duhcov).

Morava: Viljem Rietzner (Fulnek).

Šlezija: Ivan Tuppy (Zuckmantel).

Češki socialni demokratje:

Morava: Franc. Svoboda (Trebiš),
Ivan Filipinsky (Blansko).

Poljski socialni demokratje:

Šlezija: Dr. Rihard Kuniecki (Tješin).

Rumunski socialni demokratje:

Bukovina: Juri Grigorovici (Černovci).

Najnovejše vesti.

Dunaj, 24. maja. Iz Galicije je doslej znanih 85 volilnih rezultatov. Izvoljenih je 43 poslancev, 22 je ožjih in 20 novih solitev. Med izvoljenimi je 16 konservativcev, 3 dsmokratje, 4 nacionalni demokratje, 2 napredna demokrata, 2 socialista, 12 pristašev poljske ljudske stranke, 4 udje poljskega centra, 1 starorusin, 4 udje ukrajinske stranke, 3 radikalni Rusini, 1 sionist in 1 divjak.

Dunaj, 24. maja. Baron Hock je dejal sotrudniku lista «Zeit» da bode treba dati v parlamentu najprvo malim strankam časa, da se zbero v večjih skupinah. Dokler se to ne zgodi, tudi vlada ne bode mogla nič družega, kakor skrbeti, da se reši najnujnejše naloge. Prve seje bodo imeli opraviti z razpravami o dogodkih pri volitvah in o korakih proti vladi zaradi premeščenja treh uradniških kandidatov. Potem bo vlada prisiljena, določiti svoje stališče napram krščanskim socialcem. Od vladnih izjav bo odvisen nastop svobodomiselnih strank. Važne bodo razprave o ureditvi gospodarskih vprašanj z Ogrski. Novi parlament prisili vlado, varovati z vso energijo življenske interese Avstrije in odbiti vsako pogodbo, ki bi jim bila v škodo. Tudi z reformo zakona se bode mo-

ral parlament kmalu pečati (takrat se pokaže, koliko je «liberalcev» mod Slovenci! Op. ur.), s tiskovno reformo, z združevalnim zakonom ter z zavaranjem delavstva. Neizogibna bode tudi debata o interesih uradništva in energično bode treba zahtevati službeno pragmatiko.

Dunaj, 24. maja. Konservativec dr. Ebenhoch je vstopil s 16 poslanci v krščansko-socialno stranko; stirje utegnejo še slediti Ebenhocha.

Reka, 24. maja. Danes so bile dopolnilne volitve za občinski svet, voliti je bilo polovico zbora. Proti vladajoči «avtonomistični» stranki (italijansko liberalni) so se združile vse opozicijske stranke: Hrvatje, Madjari in socialisti. Udeležba je bila zelo velika, po mestu vlada nenavadna živahnost. — Zmagala je italijanska stranka.

Lvov, 24. maja. Lvov je pod strahovlado židovske verske občine, kjer uradniki siloma grabijo volilcem glasovnice in jih izpolnjujejo z imenom svojega predsednika Horowica. Kupčija z glasovi cveče.

Krakov, 24. maja. Socialni demokrat dr. Drobner je došel Tarnovu v ožjo volitev z narodnim demokratom. — V Krosnem je zmagal Stapinski, član poljske ljudske stranke, v Rzeszovu konservativec Bilinski.

Krakov, 24. maja. Okrajni glavar Chrzanovski je židom prepovedal voliti socialnega demokrata in jim kratkomalo ni izročil izkaznic.

Krakov, 24. maja. Za današnje ožje volitve, pri katerih je udeležen sodrug Klemensiewicz, je vlada odredila sledeče priprave: V vse občine je poslala konjeništvu in pehoto, ki je nastanjena pri socialno-demokratičnih kmetih. Došlo je tudi polno davčnih in političnih uradnikov, ki pripovedujejo ljudem, da ostane vojaštvo dotlej, da bo izvoljen vladni kandidat.

Helsingfors, 24. maja. Deželni zbor je izvolil predsednikom mladofinca, odvetnika Svinhufonda; starofinski protikandidat je prejel 58 glasov. Podpredsedniški mesti zavzemata socialni demokrat dr. Ursin in starofinec baron Palmen.

Pariz, 24. maja. Zbornica je sprejela predlog, da vpisani mornarji tuje narodnosti prejmo pokojnino v višini polovične plače.

Pariz, 24. maja. Snoči je bil v Operi drugi ruski koncert, pri katerem je vzbudilo velikansko pozornost, da bili so pri vseh vratih mnogostevilni policijski stražniki, ki so strogo pazili na vsako vstopajočo osebo. Nadzoroval je policijski prefekt Lepine. Današnji «Echo de Paris» javlja, da so ruski revolucionarji že pred časom najeli več lož za snočno predstavo z namenom, da bi napadli z bombami v Parizu prebivajoče velike kneze med njimi Cíčila, Borisa, Aleksija in Vladimira. Toda nobeden izmed njih ni bil na koncertu.

Pariz, 24. maja. Parlamentarni odsek, ki se bavi z Montagninijevimi listinami, je doznal, da nekateri papirji manjkajo, drugi da so napačno predstavljeni. Predvsem ena listina je bila kompromitujoča za prejšnjega zborničnega predsednika Doumerja kompromitujoče prevedena, iz prevoda bi se dalo sklepati, da je Doumer zbiral poročila za Vatikan, dočim predstavlja original poročilo Montagninija o Doumerju. Poročevalec Bourely je pooblaščen protestirati tozavedno v naučnem ministrstvu.

Rim, 24. maja. Snoči je bil tukaj velik volilni shod, na katerem se je sklenilo, ustanoviti svobodomiselen blok za občinske volitve v celi deželi, ki naj povsod nastopi proti klerikalcem in ki naj bi se mu pridružili tudi republikanci in socialisti.

Terni, 24. maja. V nedeljo zapusti zopet več skupin stavkajočih delavcev mesto ter odidejo v Spoleto, v Sim in v Nocero.

Moskva, 24. maja. Poroča se, da je bilo aretiranih več oseb, ki pripadajo vojaški revolucionarni organizaciji. Našli so pri njih mnogo razstreljiva. Organizaciji pripada tudi mnogo častnikov, ki so imeli visoke stopnje v vojski na daljnem vzhodu.

Peterburg, 24. maja. V kazinu «Zveze resničnih ruskih ljudi» je eksplodirala v klosetu bomba, ki jo je bržčas položil kak gost. Kasneje so našli še drugo bombo.

Peterburg, 24. maja. 25 oboroženih ljudi je napadlo 10 kilometrov od prestolnice oddaljeno postajo Nikolajevske železnice, Obuhovo. Roparji so ubili z revolverji orožnika in več čuvajev. Denarja si niso mogli prilastiti, ker je staciji došla pomoč.

Tarnopol, 24. maja. Pri ataki patrolje na konjih je bilo več oseb ranjenih, med njimi tudi podžupan. Padel je po tleh in konj ga je zadel s kopitom, da so onesveščenega prepeljali v bolnico.

Carigrad, 23. maja. Sinoda je suspendirala srbskega svečenika Joankie v Prilepu zastran nepokorščine.

Sydney, 23. maja. 1000 domačinov različnih rodov je napadlo na Salomonskih otokih misijonarje, ki so hoteli ublažiti rodovom nasprotja. Na pomoč došla policijska četa je otela misijonarjem življenje.

Sodrugi, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . Agitujte povsod za „Rdeči Prapor“!

Okr. organizacija v Gorici

sklicuje na dan

26. maja 1907 ob 9. uri dop.

svojo izvanredno konferenco

z nastopnim dnevnim redom:

1. Poročilo odbora glede zadnjih volitev.
2. Politična organizacija
3. Poročilo blagajničarja
4. Strankina sredstva.
5. Slučajnosti.

Tem potom se vabi vse zaupnike krajevnih organizacij mesta Gorice in goriške okolice, da se udeleže te važne konference polnoštevilno.

Okrajni odbor.

Kaj hočejo socialni demokratje

ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznani s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošure, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije

4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDECEGA PRAPORA“.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu delavcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o domači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Priloge: „Rdeči Prapor“ povsod!

Vsaka posredba in ponatisek je kaznivo. Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—45

Thierryeva centifoliolno mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Sežaknar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

Organizacijam in delavskim čitalnicam, pos. sodrugom

ki se zanimajo za največjo avstrijsko žensko organizacijo tobaknih delavk in delavcev, se priporoča v naročbo slov. strokovni list

„Tobačni delavec“

ki izhaja vsak prvi torek v mesecu ter stane za celo leto 1 K 20 vin.

Naroča se pri upravnistvu „Tobačnega delavca“, Dunaj V/12, Schmalzhofgasse 17.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“

Naročajte edino slovensko revijo

Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1.50, za četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnistvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapiskov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih zavodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov spomenik, obsežajoča 48 strani, z lepim ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja, predavanje g. dr. Ivana Prijatelja ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani, po 40 vin. pri upravnistvu „Naših Zapiskov“ v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; poslovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializem, 70 vin.

P. Mihalek: Iz nižnj življenja, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin., po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust po dogovoru.

Organizacije, sodrugi, pozor!

V preslavo splošne in enake volilne pravice je izvrševalni odbor založil krasne

umetniške razglednice

v barvetaku.

Cena	50 izvodom	3 K 25 v
„	100	5 „ 75 „
„	500	23 „ 75 „
„	1000	40 „ — „

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega Prapora“ proti plačilu, oz. pošt. povzetju. Sodrugi, sezite pridno po teh razglednicah!

„Rdeči Prapor“ izvod po 10

v se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Sešark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovska ulice 1. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. — Jesenice: Jakob Mesar št. 101. — Trst: Lavrenčič, Piazza Caserma. — Trst Rojano: Močnik, tobakarna. — Gorizia: Krebelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. Schwarz, Šolske ulice. — Reka: Ricardo Camera, Corso 16.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadržne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

u Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodnih steklenicah.

Številka telefona 210.

RODEČI PRAPOR

Glasiło jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrške kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

56. šte. v.

V Ljubljani, v ponedeljek, dne 27. maja 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo „Rodečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rodečega Prapora“, Ljubljana, Frančiškanske ulice šte. 8/I.

Politična organizacija.

Volilni boj, ki je razburjal duhove v Avstriji po zaslugi vlade dalje nego je bilo treba, je absorbiral vse moči socialno-demokratske stranke, tako da ni bilo misliti več kakor tri mesece na nobeno drugo delo. Sedaj se je treba povrniti v vsakdanjost in nadaljevati glavni posel socialno-demokratske stranke: Organizirati delavstvo.

Za svoje gospodarske boje, v katere ga sili njegova gmotna odvisnost od kapitalističnega podjetništva, potrebuje proletarijat močno strokovno organizacijo, na katero se lahko opira v vedno silnejših konfliktih s kapitalom, v kateri najde podporo v najtežavnejših dneh, ako je bolan, brez dela, ali prisiljen, da gre na pot.

Poleg strokovne pa mora imeti delavstvo svojo politično organizacijo, brez katere bi bilo nezmožno, uspešno se udeleževati političnega boja. Seveda je prvo vprašanje, ali je delavstvu sploh treba politične borbe. Meščanske stranke prigovarjajo proletarijatu, naj se pridruži obstoječim strankam in ga vabijo s sirenskimi glasovi k sebi. Ako bi sledilo tem klicem, bi se rešilo vseh političnih skrbi; buržoazne stranke bi prav rade same skrbele, agitirale, delale postavbe, delavcem pa ne bi bilo treba nič družega, kakor slušati zakone, ki so jih skovali njegovi »prijatelji«. Za zgled navajajo radi Anglijo, kjer dolgo ni bilo politične organizacije delavstva, temveč so delavci podpirali liberalce, ki so sprejeli včasih tudi kakšnega moža iz delavnice na svojo kandidatno listo.

Anarhisti se postavljajo na drugo stališče in agitirajo proti političnemu delu sploh. Politiko razglajajo za nemoralno in od proletariata zahtevajo, naj napravi kar na kratko revolucijo in tako strmoglavi družabni red ter vpelje anarhijo.

Slabo bi se godilo delavstvu, ako bi se odločilo za eno ali drugo teh dveh cest. V meščanskih strankah ne morejo biti zastopani interesi delavstva, ker bi bilo nenaravno, ako bi buržoazija pobijala sama sebe in le omejevala moč kapitalizma. Tudi angleški delavci, ki so bili res dolgo politično indiferentni, so se prepričali, da se ne more združiti nasprotnih interesov. Kar so si v gospodarskem boju pridobili, so jim skušali kapitalisti na političnem polju odvzeti. Strokovnim organizacijam so hoteli vzeti moč z zakoni, ki bi jim naložili izjemne dolžnosti ter jim do skrajnosti omejili pravice. Za škodo, ki jo pretrpe kapitalisti ob stavkah, katere so sami provocirali, so hoteli narediti odgovorne strokovne organizacije. Tako so tudi angleški delavci izpoznali, da se morajo še na političnem polju ločiti od buržoazije in že zadnje volitve so jim prinesle lepih uspehov.

Anarhistična teorija je siva in more obstati v praktičnem življenju. Politika, bodi kakršnakoli, z nobenim sklepom anarhistične stranke se ji ne more vzeti obstanka. Ako bi delavci zapustili politično polje, bi bil edini uspeh, da bi na njem neomejeno zagospodovali delavski sovražniki ter bi izrabili svojo absolutno moč tem ložje za izkoriščanje proletariata. Revolucije se pa tudi ne more dekretirati. In tudi če bi se jo moglo izvršiti brez predpogojev, brez temeljitih priprav, s krvavo silo, in tudi če bi moglo delavstvo z golimi rokami premagati topove in bajonete, ne bi bilo pridobljeno nič, ker nepripravljeno, neizobraženo in neizvežbano delavstvo ne bi znalo izrabiti zmago sebi trajno v prid in bi se najbrezobraznejši nasilnik lahko polastil moči.

Socialna revolucija pač ni prazna beseda, kakor propovedujejo modrijani, ki mislijo, da je na svetu vse v bivstvu neizpremenljivo. Socialna revolucija je nujna posledica nevzdržljivega gospodarskega sistema, ki osrečuje nekaj posameznikov na račun bede nesčetnih milijonov. Ali socialna revolucija, ki vstvari nov družabni red na podlagi pravice in svobode, more biti le sad zavednega dela izkoriščanih in potlačenih. Socialna revolucija

je le zadnje, morda popolnoma mirno dejanje razvoja, kateremu odkažejo zavedni delavci pravi tir.

Delavstvo potrebuje torej politiko, ampak svojo politiko, odgovarjajočo njegovim lastnim potrebam in popolnoma neodvisno od drugih strank. Za izvajanje take politike je pa nujno potrebna samostalna organizacija delavstva. S samim številom ne opravi največja množica ničesar na političnem polju. Vsa moč delavstva tiči v njegovi organizaciji, ki napravi iz tisočernih raztresenih posameznikov enotno veliko telo z enotnimi idejami in z enotnim delom.

Ustvariti si tako organizacijo, ki nastopi lahko kot bojna armada proti tiraniji kapitalizma, je prva in najvažnejša naloga delavstva. Dokler ne izvrši te naloge, je vsako drugo delo zaman.

En milijon socialno-demokratskih glasov.

V Galiciji se še niso v vseh okrajih vršile volitve, tudi iz ostalih okrajev še niso znane natančne številke, toda že sedaj je število za socialno demokracijo v Avstriji oddanih glasov presseglo prvi milijon.

14. maja je bilo — izimši Galicijo in Dalmacijo — oddanih vsega skupaj 3,236.509 veljavnih glasov; od teh jih je prejela socialna demokracija 960.393, t. j. 30 odstotkov.

Po narodih se dele socialno-demokratski glasovi sledeče:

Slovenski okraj	17, soc.-dem. glasovi	12.605
Italijanski »	19 » »	22.508
Nemški »	233 » »	511.760
Češki »	108 » »	399.287
Poljski » (Slezija)	3 » »	13.377
Rumunski »	5 » »	860

Skupaj okrajev 399, soc.-dem. glasov 960.397

Socialno-demokratska stranka obsega skoro tretjino vseh volilcev in je torej daleko najmočnejša stranka v Avstriji.

PODLISTEK.

Človek in pol...

Človek in pol so mu dejali.

Živel je v predmestju med zelenimi belobarvanimi hišicami ob ovinku, kjer se vpenja cesta polagoma navkreber. Spominja me na Erjavčevega junaka Schnackschnepperleina, kajti podobna sta si po učenosti prav kakor sorojenčka, ki ju je ločila nemila usoda. Zagrajski so ga imenovali poleg drugih imen, saj ga je značilo to najbolje. Duhovit in imovit na domišljijah je bil kakor oni Erjavčevi junak.

Zares intimna prijatelja sva bila, nič zlobe ni bilo v najinih pogledih in jaz sam ne vem, kako je prišlo, da sva se razdvojila. Včasih sem zahajal k njemu. Pravil mi je o svojih kolosalnih namenih, ki jih je porodila bujna njegova zamorska fantazija.

Največ se je pečal s potresi in ognjeniki, ki so mu vrel in kipeli po glavi, razpravljal je o njih na dolgo in široko po celih polah, ki jih je nato spravil v svojo visoko omaro, da umre kakor so pred njim že veliki duhovi in ostavi bogato zapuščino. Ko je privozil mimo po klancu težko obložen voz pod njegovo kočjo, posluškoval je pazno, pisal obsirno o potresu, o smeri, oddaljenosti.

Nekoč sem mu pravil, kako so imeli za turškega obleganja na Dunaju v kletih ogromne bobne, sredi napete kože grahovo zrno, ki je ob vsakem tresenju jelo poskakovati, nagibaje se na eno stran, kjer so sovragi podkopavali minam rove. Evo vam!

Takoj je izumil aparat za opazovanje potresa. Staro pavko je močno napel, položil grahovo zrno nanjo in opazoval noč in dan potresne sunke v kleti, ko je privozil mimo po klancu tovorni voz.

Od takrat ga je zapustil mir, venomer se je treslo, majalo, zibalo in on je proučeval potres, učinke, sunke smer.

Veliko preglavico so mu delali vetrovi in njih smer.

Navadno je stekel po klancu na smrekov hrib in motril dim, ki se je valil iz zažrelnih dimnikov na plano. Po njem je izračunal smer na debelo. Pa ponoči ni bil vedno razporežen na tako ekspedicijo.

A glejte, neumno sem mu svetoval, pa vendar me je ubogal!

Zlezel je ponoči v podstrešje, zbil šipe iz okenc, pritrdil na nasprotnih straneh stare muzike ter dobro zadela vse druge špranje. Potegnil je veter in orgle so zazvene. Potegnil je sever, zapeli so debelo, jug je zaigral milo, vzhodnik hreščeče, zapadnik bolj zavlečeno. Tako si je uredil

Zagrajski jako primitivno in zadovoljivo pihalnico vetrov...

Srečal me je na cesti, potrkal na ramo in me povabil uljudno na svoj dom, da si ogledam njegovo seizmografično postojanko — pavko in strte muzike. In prišel sem. Razkazal mi je vse z umno razlago in hvalil sem ga neskončno. Vesel je bil take pohvale, kakor mlado neubogljivo dete se je smehljalo, ako mu ponudiš rumeno pomarančo.

Pila sva kavo, — bil je namreč abstinent — in na dolgo je pripovedoval vse dogodljaje, vzel široko popisane pole in mu citiral dneve, sekunde in ure, označil potresne sunke, smeri čas...

Pijan je bil tisti dan veselja, ker se mu je posrečilo vse tako umno urediti. Pripravil je mnogo, mnogo papirja, kamor bo zabeležil bodoča svoja opazovanja, raziskovanja, plodovito delo...

* * *

Zvonovi so zapeli ubrano iz visokih lin. Krog cerkve so se dvigale kolibe, na njih so blesteli odpustki v najbolj živih barvah. Iz krème ob močeni stoletni lipi so doneli hreščeči glasovi, pojedali ali se zatezali, mešali se s hrupom in šumom zadovoljnih pivcev.

Praznovali so cerkveno proščenje.

Takrat sem ugledal med gnječo pobožnih romarjev nenavadno veselega Zagrajskega. Pohitel sem skozi množice k njemu, stisnit mu prijateljsko

Po kronovinah se dele socialno-demokratski glasovi nastopno:

Dežela	Oddanih glasov	Soc.-dem.	%
Kranjsko	70.082	5.030	7.2
Goriško	41.004	3.245	7.9
Trst z okolico	28.062	9.448	33.8
Istra	55.920	4.202	7.5
Štajersko	216.100	48.320	22.4
Koroško	54.251	13.153	24.2
Tirolsko	119.175	16.089	10.7
Vorarlbersko	34.248	1.977	5.8
Salcburško	39.093	7.458	19.0
Gor. Avstrija	167.723	21.568	12.8
Nizja Avstrija	607.763	180.952	29.7
Češko	1,077.548	444.433	41.3
Morava	463.278	144.832	31.2
Šlezija	150.049	55.229	46.4
Bukovina	122.213	4.561	4.0
Skupaj	3,236.509	960.393	29.7

Razmeroma največ socialno - demokratskih glasov je bilo oddanih v Šleziji; tam je naša stranka skoraj dosegla polovico vseh oddanih glasov, dasi velja v Šleziji volilna dolžnost. Razmeroma najmanj socialno-demokratska je Bukovina.

Če prištejemo k tem glasovom še 45.196 socialno-demokratskih glasov iz 25 okrajev galških znaša število

1,005.593 glasov,

ki bo s sklepnim izidom še za nekaj tisoč poskočilo.

Prvi milijon je prekoračen.

Pregled po volilnem bojišču.

V Baden u pri Dunaju je zmagal krščanski socialc le z 18 glasovi večine nad socialnim demokratom Winiarskim.

Na Dunaju: Hock, Ofner.

V Velikovicu je zmagal nacionalec Nagele nad krščanskim socialcem Ellersdorferjem. Na Koroškem so dalje še izvoljeni nacionalci dr. Steinwender, dr. Waldner in Kirchmayr.

V Gradcu sta zmagala železnični minister Derschatta in dr. Hoffman-Wellenhof.

Na Češkem so izvoljeni med drugimi: radikalec dr. Baxa, dr. Kaftan. Drtina, trgovski minister Fořt (v dveh okrajih), dr. Herold, dr. Fiedler, dr. Čelakovsky, dr. Hajn, Kľofáč, dr. Kramář, Sternberg, Funke, dr. Urban, Bachmann, Nitsche, Pergelt, dr. Kindermann, Iro. Dr. Baernreither, dr. Eppinger, socialni demokrat Verkauf so ostali v manjšini, takisto dr. Schalk.

Na Moravskem: Masaryk, Slama, Stransky, Stojan, Pražak, Chiari.

V Šleziji: Demel.

Na Tirolskem: dr. Erler.

V Istri: Spadaro (kršč. soc.), Rizzi in Benati.

Na Goriškem: Štrekelj (liberalec) 5003 proti 3234 glasovi, ki jih je dobil klerik. Laharnar.

Na Štajerskem je zmagal liberalec Ježovnik s 4344 proti klerikalcu Robiču, ki je dobil

roko. Najini pogledi so se srečali, brala sva iz njih sočutno prijateljstvo. Nasmehnil se je.

— Kaj vi tudi tu? Kaj pa opazovalnica? ...

— Kaj bi tisto, prekinil me je: ha, ha! Opustil sem, opustil. Preveč dela je bilo, preveč napora. Pomislite, koliko časa, trdnega zdravja so me stale prečute noči. In poleg tega mi ni hasnilo vse delovanje niti vinar. —

— Kako? Tako hladni ste postali? Saj ste vendar delovali za blagor, probujo in procvet naroda? —

Čudil sem se mu simulirano.

— Kaj to? kaj to? Res sem bil včasih v mislih in samolastnem čislju človek in pol. Ali ... Uvidel sem, da je bilo moje delovanje ničevno ... prazne sanje. Bil sem abstinenc, skusil sem, da je bilo vse ubijanje zaman. Skrb za druge sem opustil in obrnil oči v svoj lastni interes. Služiti sem jel sam sebi.

— Torej ste postali egoist?

— Nikak egoist, — se je zasmejal — samo se ženim.

— Vi se ženite? Ni mogoče.

— In vendar se ... ženim se, ženim. Glejte! Tam doli ob onem vinogradu za nakopičenim obmejnim kamenjem, vidite oni dve dami? Konec prih.

3245 glasov. Propadel je Roš, ki je dobil 3594 glasov, proti dru. Benkoviču, ki je dobil 4432 glasov.

Sodrug i zaupniki

ki imajo bloke za dnevnik, se opozarjajo, da se najkasneje do vštete ga 3. junija zglase v upravn išt vu „Rdečega Prapora“.

Zunan je organizacije, sodruge in zaupnike, ki še niso odračunali za dnevnik, se naproša, naj to store v najkrajšem času.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Politični odsevi.

Avstrijska severozapadna železnica je prejela od železniškega ministristva ponovno odlok, da mora na nekaterih svojih črtah v smislu ustanovne pogodbe položiti drugi tir. To zahtevo je že pred časom stavilo železniško ministristvo, toda uprava severozapadne železnice se je upirala, češ, da zahteva ne sloni na pravi dejanski podlagi.

Gramotnost v Rusiji. Na dnevni red ruske dume je dospelo šolsko vprašanje. Ruski naučni minister je parlamentu ob tej priliki predložil nekaj zanimivih statističnih števil. Od 100 moških je v Rusiji gramotnih (čitanja in pisanja veščih) 59 Nemcev, Litvancev 52, Židov 49, Fincev 35, Poljakov 35, Rusov 29. — Po načrtu naučnega ministristva je treba zvišati število ljudskih šol z 90.000 na 160.000, za kar treba približno dvesto milijonov rubljev. — Končno prihajajo v Rusiji tudi ministri do prepričanja, da je izobrazba neobhodna podlaga zdravega državnega življenja.

Opozicijske stranke v dumi so imele zborovanje, da se okrajšajo neplodne parlamentarne debate, ki jemljejo prebivalstvu zanimanje in zaupanje v dumo.

Program črnih stotnij. Moskovski kongres resničnih ruskih ljudi je formuliral želje ruske reakcije. Duma se mora ko razgnati in odstraniti sedanji volilni zakon. Tretja duma bodi le posvetovalni organ brez zakonodajalne moči. Politično sumnjive osebe naj ne imajo volilne pravice, ne aktivne, ne pasivne. Po vsej Rusiji treba postaviti ob razpustu dume neodgovorne guvernerje z diktatorsko oblastjo. Uvedba bojnih sodišč. Obuzdavanje tiska in časopisja. Hkrati naj bi se podelila zvezi resničnih ruskih ljudi pravica, da oboroži svoje člane.

Švedska volilna reforma. Po večletnih bojih si je tudi švedski proletarijat izvojeval demokratsko volilno pravico. Švedski parlament je sklenil zakon, ki demokratizuje politično in tudi občinsko volilno pravico. Ker novi zakon vsebuje ustavno premembo, ga mora na novo izvoljena zbornica odobriti in stopi šele 1909 v veljavo. — Zakon določa za obe zbornice proporcionalni volilni sistem. Vsak švedski državljan, ki je dopolnil 25. leto, ima volilno pravico v spodnjo zbornico. Hkrati odpravlja zakon privilegije veleposestnikov, ki so doslej obvladovali gorenjo zbornico; census je znižan na letnih 3000 kron dohodkov, tako da bodeta odslej odločilna faktorja v gorenji zbornici: veliki kmet in demokratski mešan. Čudno je le, da je volilna reforma v prvi zbornici prodrla s 110 proti 28 glasovom. Razlaga je v tem, da so se konservativci končno naveličali odpora proti demokratiziranju države, ki se za dolgo itak zaustaviti ne bi dalo. Glavni dobiček pripade po volilni reformi socialno-demokratski stranki, dočim meščanska levica v spodnji zbornici nima kdovekaj pričakovati.

Iz stranke.

Japonska socialistična stranka je imela pred nekaterimi tedni svoj prvi zbor, o katerem prihajajo šele zdaj poročila v Evropo. Zbor se je vršil v Tokiu in je bilo na njem 70 delegatov. Prva točka programa je bila razprava o taktiki in po temeljiti debati je bil sprejet sledeča resolucija: Japonska socialistična stranka stremi po zrušenju sedanjega gospodarskega sistema, iz katerega izvira beda in osiromašenje. Stranka izjavlja, da mora biti vse narodno bogastvo lastnina ljudstva. Na podlagi tega načela izjavljamo: 1. Trudili se bomo, da zdravimo delavski razred, da ga izobražujemo in združimo. 2. Z gorčanjem protestiramo proti vladni politiki pritiska proti 7000 stavkajočim rudarjem v roveh v Aziji. 3. Izrekamo svojo solidarnost in simpatijo s socialističnim revolucionarnim gibanjem vsega sveta. 4. Članom stranke je prepuščena svoboda ravnanja v sledečih vprašanjih: Pri reviziji policijskih zakonov, udeležbe pri volitvah, antimilitarizma in ateizma. Pri drugi točki: Udeležba pri volitvah — se je razvila obsirna debata. Nekateri delegatje so priporočali neudeležbo z ozirom na reakcionarni volilni zakon, ki priznava v narodu skoraj 50 milijonov duš samo 300.000 državljanom volilno pravico. Delegat K o t o k u je priporočal,

naj bi delala stranka v teh razmerah rajše z izravnimi akcijami, velikimi stavkami i. t. d. Pri glasovanju je bil sprejet posredovalni predlog izvrševalnega odbora. Za mednarodni kongres v Stuttgartu je bil izvoljen dr. Tokijiro Kato. Na zbor je odgovorila vlada takoj z novimi represalijami. Dnevnik «Hejmin Simbun» je bil zaradi objave kongresnih resolucij ustavljen, dva urednika so pa zaprli. Ali tudi japonski socialisti zato ne izgube poguma, temveč delajo na vso moč, da ustanove veliko organizacijo.

Strokovni pregled.

Najmočnejša strokovna organizacija na svetu je nemška kovinarska zveza, ki je dosegla koncem pretečenega leta število 335.075 udov. Razvoj te zveze se razvidi iz sledečih števil:

Leta 1891 —	23.152 udov,
» 1892 —	25.969 »
» 1893 —	28.429 »
» 1894 —	33.406 »
» 1895 —	33.189 »
» 1896 —	49.001 »
» 1897 —	59.890 »
» 1898 —	75.431 »
» 1899 —	85.013 »
» 1900 —	100.762 »
» 1901 —	102.905 »
» 1902 —	128.842 »
» 1903 —	160.135 »
» 1904 —	198.964 »
» 1905 —	259.692 »
» 1906 —	335.075 »

Čisti dohodki zveze so znašali:

Leta 1903 —	2,631.602 mark,
» 1904 —	3,309.887 »
» 1905 —	5,107.714 »
» 1906 —	8,011.409 »

S takimi svotami se lahko dela in zato je umevno, da so prebili nemški kovinarji velikanske boje, v katerih so si priborili materialne uspehe, ki se našim delavcem ne more niti sanjati o njih. Pa tudi direktni dobiček, ki so ga imeli udje od svoje organizacije, je bil velik. Tako je izplačala zveza tekom zadnjega leta 243.909 mark za potovalno podporo, 719.664 mark bolniške podpore, 568.138 mark podpore za brezposelne, 2,816.390 mark podpore ob stavkah. Velikanski pomen strokovne organizacije se najbolje zrcali v teh številkah.

Železničarsko gibanje na Angleškem. Dne 12. majnika so priredili angleški železničarji celo vrsto demonstracij za svoje zahteve, o katerih piše njih strokovno glasilo «Railway Review»: «Trdimo, da angleška zgodovina ne pozna tako dobro organizirane demonstracije posamezne stroke. Dokazala je, da železničarji niso zadovoljni s svojim položajem. Demonstracija je bila javen izziv družb in apel na prebivalstvo za njegove simpatije. Železničarji niso nagnjeni na silovitost. Oni ne žele stavke, ne vojne, hočejo pa, da se ravna z njimi kakor z ljudmi. Železničarji niso več zadovoljni s tem, da so izvršenci družbe v gospodarskem svetu. Enake pravice zahtevajo, kakor drugi delavci in gotovi so, da bodo morale slediti druge reforme. Sedaj se nam odreka elementarno načelo strokovne organizacije. Politika vseh družb gre za tem, vzeti delavcem pravice, da si volijo zastopnika, ki ni nastavljenec. V tem smislu so odgovorile družbe na zahteve delavcev. Naš prvi odgovor je bila demonstracija.

Dopisi.

Novo mesto. Prazno slamo sta mlatila «Slovenec» in «Slov. Narod» o Šukljatovi serenadi v Novem mestu. Sama gola fantazija je vse obeh dopisnikov, ki sta se menda zmenila napadati se po listih, da dobosta snovi za dopise. Čudno se nam zdi, da ne omenita nikjer, kako se je navdušilo ljudstvo — zlasti dijaštvo — za soc. demokracijo na povratku, ko so mogočno doneli glasovi: «Slava socialnim demokratom!» «Živel, Etbin Kristan!» Vidi se pač, kako si dopisatelji obeh listov stvar predočujejo, dočim ni bil nihče ne pod gradom g. Šukljeta, niti se ni udeležil demonstracije.

Soudeloženec.

Domače stvari.

Surovost je in ostane v Ljubljani najznačilnejša lastnost v političnem boju. Vse se pri nas lahko izpremeni, ampak surovost ostane. Roko si lahko podajo glede te reči liberalci in klerikalci. Danes se odlikuje enkrat «Slovenec» v svoji jutranji izdaji. V podlistku se je spravil nad četrtkovne liberalne demonstracije. Okusna pač ni bila tista reč. Pa tudi ne bi rekel človek ničesar, če bi se bil polotil celega načina tiste blazne demonstracije. Gledali smo prizore, ob katerih se je človeku res lahko zgabilo. Neutajiva je resnica, da je bilo že več sto ljudi do dobrega pijanih, ko so začeli «manifestirati». Videli smo, kako so se nekateri gospodje, kapacitete v liberalni stranki zva-

ili v vozove; gledati jih, kako so se vlačili, varali Baha in Gambirina po Ljubljani, zares ni bilo slastno. In storil bi bil »Slovenec« dobro delo, ako bi bil primerno kritičar! Yes ta aranžma, ki zares ni bil baš na čast metropoli Slovenstva. Toda klerikalno glasilo je daleč, daleč preskočilo meje časnikarske spodobnosti ter je zgrešilo v listu ravno tako surovost, kakor včeraj liberalci in različni elementi, ki o politiki sploh ne štejejo na ulici. Napadel je dekleta z nekaterih ljubljanskih zavodov, ki so se udeležile demonstracije na tak način, da izgine vsa resnoba kritike, pa ostane sama surovost, gola, zlobna surovost. Saj se tudi nam ni smejalo srce, ko smo videli mlado ženstvo, mešati se z druhaljo. Ampak resen časnikar si mora vendar za vsak pojav ohraniti potrebno treznost sodbe. Tudi tista dekleta so stala v četrtek pod čudno sugestijo, ki je pograbilo množico sploh. Mladina se lahko in hitro ogreje. Dospela politične razsodnosti se pač more pričakovati od preparandistin in učencev. Mislile so, da se navdušujejo za nekaj dobrega in samoposebi lepega. Stavili bi, da niso njih oči prav videle, kaj se godi. Prijelo jih je. In kdor jim šteje to v greh, stoji že čisto tam, kjer začena zelotizem.

Drugačni ljudje, drugačne šege. Če se zgodi, da so poraženi socialni demokratje, mislijo na boj in na prihodnost; če so poraženi klerikalci, mislijo na bordel. Letošnji volilni boj je napravil na prod toliko blata, da bo smrdelo še dolgo; ampak čast, komur čast: »Slovenec« je napel poslednje svoje moči, poslednjikrat je vzdignil lopato in res si je priboril za vse večne čase lavoriko umazanosti. V četrtek pod večer se je nekaj lepih mladih deklet navduševalo za Hribarja; človek, ki ima nekoliko razsodnosti, se ni jezil ob tisti metuljsko-mladinski navdušenosti, in če je imel povrhu še kaj estetičnega čuta, je preslišal klicanje in je bil vesel tistih svežih, nedolžnih obrazov, tako tujih vsaki politiki, kakor je estetika tuja »Slovencu«. Ampak ljudje, ki v mraku svojega celibata že v otroku vidijo vlačugo, so izlili na te nedolžne »demonstrante« celo jezero gnojnice; polotroke, ki se jim komaj sanja o življenju, pošiljajo Štefeti in Lampeti naravnost v bordel! To bi še bilo; navsezadnje je človek vaje, da vidi poleg svetega Antona sčetištasti simbol. Ampak podlosti je bilo še premalo: proti mladoletnim navdušencem kliče »Slovenec« vse posvetne in duhovne oblastnike na pomoč; ljudem, ki niso zakrivali drugega, kakor da so mladi in veseli, žuga motnooki ministrant, da jih »zatoži«, da jim zagradi pot v prihodnost in jim ukrade mladost! Seveda bodo šolske oblasti pokazale več pameti in razsodnosti, nego svetega Antona simbol — toda početje »Slovenca« je značilno za list in za stranko, tako podlo se ne vede stranka, ki se zaveda svoje moči, svoje odgovornosti in svoje prihodnosti. Socialna demokracija je bila na Slovenskem poražena; ker ve, zakaj in kako je bila premagana, gleda z mirnim očesom v bodočnost. Klerikalna stranka je bila poražena v Ljubljani — zavpila je kakor odrta in nato se je napotila v bordel... Drugačni ljudje, drugačne šege.

Slavnosten sprovod imenuje »Narod« tisto povlačenje po ljubljanskih ulicah, ki je bilo v četrtek kakor streljanje na Gradu in zastave in sestane v »Narodnem Domu«, dasi navidezno improvizirano, vendar prav skrbno pripravljeno. Smelost tega izražanja je vendar že zato velika, seveda v »Narodovih« kolonah navadna. Slavnostnega na tem sprevedu že ni bilo nič, pač pa je naredila cela skupina z jahajočim Predovičem in s fiakarji, v katerih je marsikdo bolj ležal nego sedel, s tislimi bolj od alkohola, nego od izvirnega navdušenja razvnetimi obrazi, katerih je bila lepa četa med demonstranti, na treznega opazovalca zelo neprijeten, pogostoma naravnost mučen vtisk. Kdor je kdaj opazoval mirne in ravno s svojo resnostjo in z lapidarnostjo tihe mase imponujoče manifestacije organiziranega delavstva, se je moral z nekim usmiljenjem smeļljati demonstraciji ponajveč iz mladine sestavljene množice, katere ni vezalo nič drugega, kakor slučaj in želja po vršcu in kriku. Nehote je stopila človeku pred oči figura znanega neredkega junaka, ki »ima nekaj v sebi«, kar »mora ven«, pa pomakne klobuk na stran in zakriči: Prmejduš...! Le da se nekateri potem hitro umirijo, regiment v četrtek se je pa »navduševal« en detail »slavnostno« še dolgo, dolgo do petka.

V Knopištu, na posesti prestolonaslednika nadvojvode Franca Ferdinanda, so silno konsternirani. Med ondrotnimi nastavljenici jih je 33, ki imajo volilno pravico, in 29 glasov je bilo oddanih dne 14. maja za — socialnega demokrata sodruha Zavadila. Graščinska uprava je sicer močno pritiskala na ljudi, da bi volili »patriotičnega« in »krščanskega« kandidata, toda bilo je brezuspešno. Kakor poročajo, noče upravitelj odpustiti vse nastavljence, ker menda ne misli na zakonske dolžbe, ki so v tem tem oziru precej stroge. »Pravo Lido« pa misli, da potem gospodu upravniku kmalu ne bo ostalo nič drugega, kakor da pomete in dela sam.

Dan ponižanja. Klerikalci in liberalci so se našli. Ljubljanske volitve so jih spravile v duševno razpoloženje, da so si podobni kot krajcarji. Žalostna zmaga Hribarjeva je upijnila liberalce do nezvesti; oslepila jim je vid in omračila razum, da plešejo kakor blazni. Podoben

učinek je napravil na klerikalce njih poraz: spoznanje, da za klerikalizem v Ljubljani niso plovovita tla, jih je razljutil. Zbesneli so, naokoli mahajo z rokami kakor blazni. O tej blaznosti, ki je le posledica slepe jeze, trdi »Slovenec«, da je bil 23. maj za socialno-demokratsko stranko dan ponižanja. Taka nesmiselna in nelogična trditev je očiten simptom paralize. Naša stranka je sklenila za ožje volitve abstinenco v znamenje protesta proti sleparijam, ki so se godile pri prvi volitvi. Pri enkrat zavzetem stališču je tudi vztrajala. Priznamo pa, da je mnogo naših somišljenikov ravnalo proti sklepu izvrševalnega odbora in šlo volit iz večine Hribarja, nekaj pa tudi Kregarja. V glavnem so to storili pod vtiskom mlaži, ki so jih trosili klerikalci in liberalci. Slednji so sugerirali ljudem, da se je s sekundarnim vlakom pripeljal v Ljubljano Resel — suhoten mož bledega obličja — ki je pregovoril strankino vodstvo, da nastopi za Hribarja. Po Vodmatu so raznesli vesti, da je dalo vodstvo socialno-demokratske stranke v mestu plakativirati, da naj se sodrugi volitve udeleže in glasujejo za Hribarja. Klerikalci so krošnjariji zopet z nerodno lažjo, da je dr. Adler prišel z Dunaja kortežirat za Kregarja. In tako dalje! S takimi sredstvi sta delovali nasprotniški stranki in slepili naše ljudi, ne da bi se bilo dalo te neresnice vspešno paralizirati. Za nas je dan 23. maja važen opomin, da treba v Ljubljani temeljite politične reorganizacije, da bode stranka v prihodnje kos še tako podlim sredstvom, s katerimi rušijo liberalci in klerikalci strankarsko disciplino. 23. maj za ljubljansko socialno-demokracijo ni dan ponižanja, temveč dan nauka; podal nam je močan impulz in direktivo za naše nadaljne politično delo. Dan ponižanja in sramote pa je bil 23. maj za klerikalce in liberalce, ki je niso sramovali nobene svinjarije pri zbiranju svojih glasov, ki so uprizarjali na volilce atentate z denarjem in pijačo, in sicer v nekaterih slučajih vspešno. Dan ponižanja in sramote je bil za tiste malovredne subjekte, ki so se doslej neopravičeno prištevali naši stranki in se pri ožjih volitvah prodali. Tolaži nas zavest, da je velika večina onih, ki so se proti sklepu izvrševalnega odbora vdeležili volitve za eno ali drugo stranko, bila preslepljena po lažnjivih manevrih, in da je bil vzrok njih ravnanju omahljivost in nediscipliniranost.

Ali imajo slovenski delavci zastopnika v parlamentu? V vseh slovenskih volilnih okrajih so izvoljeni klerikalci, agrarci, psevdoliberalci, zastopniki delavcev nimajo Slovenci v državnem zboru. Ko so kandidirali, so seveda vsi gospodje bili za vse svoje narode. Ako bi jih danes vprašali, bi tekmovali med seboj z obljubami, kako bodo zastopali interese delavstva. Ali bolje je, da se jih ne vpraša, kajti obljubovali bi, kar ni mogoče. Vsa tista prijaznost, katere so gospodje sedaj polni, ne koristi delavstvu nič, kadar se gre za boj med delom in kapitalom. Ta boj pa je odločilna točka; brez tega boja ni rešitve delavstvu in vse takozvane socialne reforme, kolikorkoli so potrebne, da olajšajo delavcem življenje v sedanjih razmerah, ne zadostujejo za rešitev, ker ostane moč kapitalizma vendar nedotaknjena. Imajo pa ob vsej svoji potrebnosti v sebi tudi nekaj nevarnega; socialno neizobraženega delavca lahko preslepe, da pozabi na zadnje cilje, na boj in na organizacijo. Buržoazni poslanci ne morejo stati na razrednem stališču delavstva; oni lahko zastopajo miloščine za proletariata, ne pa pravice. Kjer se gre neprikrito za odločitev med delavstvom in kapitalizmom, ne morejo biti sedanji slovenski poslanci na strani delavcev. Zastopnikov svoje narodnosti torej slovensko delavstvo ne bode imelo. Ostalo je za sedanje zakonodajno dobo kakor sirota. Tolaži nas pa dejstvo, da ne bodo vprašali češki, nemški, poljski, italijanski socialisti v delavskih vprašanjih za narodnost in bodo zastopali interese našega proletariata kakor svoje.

Gospod Zirkelbach je naznanil za prihodnjo sejo občinskega sveta samostalen predlog o delavskih stanovanjih. Ta seja bode v torek in če ne reši celega dnevnega reda, se nadaljuje v sredo ob 6. zvečer. Ravno na Zirkelbachovem željniku je zrasla ta ideja! Kako se je skrival ta izredni talent, dokler ni našel poti kot liberalec v občinski svet! Lepo pa vendar ni od njega, da blamira tako kruto tisto, stranko, ki ga je entuziastično sprejela. Torej ravno nanj so morali čakati liberalci, da so zavahali socialna vprašanja! Če bi mogel človek vedeti, ali bi bilo v liberalnem klubu tako zanimanje za delavske interese, če ne bi bili nastopili pri občinskih volitvah socialni demokratje in če ne bi bil tako živ spomin na ravnokar končane državno-zborke volitve. Niti trenotek se ne more dvomiti, da izvira predlog gospoda Zirkelbacha iz povsem navadne demagogije. Vsekakor pa nas zanima, ali so gospodje izdelali vsaj na papirju kak projekt in kakšen je. Na besede, ki se jih bode govorilo v občinskem svetu, ne damo nič; počakali bomo, da vidimo dejanja.

Socialisti!

Ne recite, da imamo šest let časa do prihodnjih volitev! Nihče ne ve danes, koliko življenja je prisojeno parlamentu. Delati je treba, kakor da so nove volitve že pred durmi.

Snujte povsod organizacije! Učvrstite obstoječe organizacije!

Skrbite za svoje časopisje, da se razširijo in poglobe naše ideje!

Vse sodruge, ki imajo dobro voljo, pomagati nam pri delu, prosimo, naj nam pošljejo svoje naslove.

Najnovejše vesti.

Dunaj, 26. maja. V parlamentarnih krogih se govori, pa bo državni zbor sklican na 15. junija. 17. junija bo prestolni govor in 18. se vrši prva meritorna seja z volitvijo predsedstva. Med kandidati predsedniškimi stoji v ospredju dež. glavar dr. Ebenhoch, kot podpredsednika se imenujeta dr. Začek in dr. Glombinski.

Dunaj, 26. maja. Časnikarska vest, da socialno-demokratska frakcija v državnem zboru ne bo reflektirala na mesto v predsedstvu, je popolnoma izmišljena in iz zraka strgana, ker frakcija še ni imela prilike, ventilirati to vprašanje.

Dunaj, 26. maja. Na intervencijo glede masreglovanja uradnikov je finančni minister odgovoril, da se prestavitve ne da razveljaviti, ker je bila že — davno sklenjena.

Budějovice, 26. maja. Češki občinski svetniki so — kakor smo poročali — onemogočili z abstinenco volitev župana. Zahtevajo namesto Taška kaknega družega Čehom simpatičnega Nemca. Nemški obč. svetniki so se zavezali s častno besedo besedo, da nihče kandidature za župansko mesto ne sprejme.

Lviv, 26. maja. Ko je v Horucku predsednik volilne komisije naznanil izid volitve, se je polotila pred voliščem stoječe množice taka razburjenost, da je kamenala volilno komisijo, orožnike in poslopje, v katerem se volitev vršila. Orožniki so nato dvakrat ustrelili: štirje kmetje so mrtvi, devet težko ranjenih.

Budimpešta, 26. maja. Misel, da bi spor med ogrsko vlado in hrvaško delegacijo zravnila regnikolarna deputacija, je hrvaška delegacija odklonila.

Braunschweig, 26. maja. Dež. zboru je predložen načrt za zvišanje vladarske rente za 30.000 mark.

Pariz, 26. maja. Glede francosko-japonskega dogovora se je doseglo popolno sporazumljenje.

New-York, 26. maja. Vojno sodišče je obsodilo 19 oseb, ki so se udeležile kompote proti predsedniku Cabrera. Obsodba je povzročila tako razburjenje, da bo bržčas razveljavljena.

Razglas.

Načelnništvo okrajne bolniške blagajne v Zagorju naznanja vsem članom in delodajalcem, da se bodo nove volitve delegatov in zastopnikov za dobo dveh let vršile za Zagorje in okolico dne 2. junija t. l. od 9.—11. ure za člane, od 11.—12. ure dopoldne za delodajalce v gostilni gospoda Antona Jana v Zagorju.

Za Litijo in okolico, kakor za sodni okraj Višnja gora se vrše volitve dne 4. junija t. l., in sicer od 9.—10. ure dopoldan za člane in od 10.—11. ure za delodajalce v gostilni gospoda pl. Wurzbacha v Litiji.

Delavci iz Zagorja in okolice volijo 32 delegatov, delodajalci pa 10 zastopnikov.

Delavci iz Litije in okolice in iz sodnega okraja volijo skupaj 10 delegatov in delodajalci pa 10 zastopnikov.

Zagorje, dne 22. majnika 1907.

M. Čobal
načelnik.

Sodrugi, somišljeniki! Zakajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . Agitujte povsod za „Rdeči Prapor“!

Izjava.

Z ozirom na obrekljive vesti, ki se jih razširja med sodrugi, da sem agitiral za klerikalnega kandidata Kregarja, izjavljam, da se je vršilo moje delovanje strogo po sklepu stranke, da naj se noben sodrug ne udeleži volitve, dasiravno so me skušali pač klerikalci kakor liberalci pridobiti za agitacijo. Držal sem se strogo strankinega sklepa in vse temu nasprotujoče vesti so obrekovanje. Dokazov za to imam v Vodmatu dovolj.

Jakob Poglej.

Kaj hočejo socialni demokratije

ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznani s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošuri, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije

4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDEČEGA PRAPORA“.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu delavcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Vsaka ponaredba in ponatisek je kaznivo.
Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—46

Thierryevo centifolijno mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rožanski Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.

Organizacijam in delavskim čitalnicam, pos. sodrugom

ki se zanimajo za največjo avstrijsko žensko organizacijo tobačnih delavk in delavcev, se priporoča v naročbo slov. strokovni list

„Tobačni delavec“

ki izhaja vsak prvi torek v mesecu ter stane za celo leto 1 K 20 vin.

Naroča se pri upravnistvu „Tobačnega delavca“, Dunaj V/12, Schmalzhofgasse 17.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavernah in brivnicah

„Rdeči Prapor“

Naročajte edino slovensko revijo Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1-50, za četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnistvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih zavodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov spomenik, obsežajoča 48 strani, z lepim ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja, predavanje g. dr. Ivana Prijatejša ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani, po 40 vin. pri upravnistvu „Naših Zapisnikov“ v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; poslovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializem, 70 vin.

P. Mihalek: Iz nižnj življenja, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin., po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust po dogovoru.

Organizacije, sodrugi, pozor!

V proslavo splošne in enake volilne pravice je izvrševalni odbor založil krasne

umetniške razglednice

v barvetisku.

Cena	50 izvodom	3 K 25 v
100	5 „ 75 „	
500	23 „ 75 „	
1000	40 „ — „	

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega Prapora“ proti plačilu, oz. pošt. povzetju. Sodrugi, sezite pridno po teh razglednicah!

„Rdeči Prapor“ izvod po 10

v se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Sešark, Šelenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovske ulice 1. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. — Jesenice: Jakob Mesar št. 101. — Trst: Lavrenčič, Piazza Caserma. — Trst Rojano: Močnik, tobakarna. — Gorizia: Krebelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. Schwarz, Šolske ulice. — Reka: Riccardo Camera, Corso 16.

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zaneseljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Šmetetka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Vsakovrstna Pojasnila dajo se brezplačno.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmodernejših oblik. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadružne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in cene.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano

izborna pivo v sodnih in steklenicah.

Številka telefona 210.

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

Glasilo Jugoslovanske socialne demokracije.

57. šte. v.

V Ljubljani, v torek, dne 28. maja 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravištvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice šte. 8/1.

Disciplina?

Ožja volitev v državni zbor je donesla v Ljubljani jugoslovanski socialni demokraciji navidezno precejšen poraz, s tem da je vdarila v njeno disciplino. Stranka na ožji volitvi aktivno ni bila udeležena: proglasila je abstinenco in vendar je nemajhno število socialnih demokratov šlo volit župana Hribarja.

Ne bo težko pogoditi pravi vzrok, oziroma prave vzroke tega pojava!

Denimo za danes na stran okolnost, da je razpolagal Iv. Hribar kot mestni poglavar z razsežnim administrativnim aparatom in da se je kolesju tega uradnega stroja podrejeno oboje, za časa volilne borbe prav urno sukalo; preskočimo za danes tudi kričeča dejstva, da se je tuintam uplivalo na socialno-demokratske volilce z uradnim pritiskom. V sledečem hočemo presojati to kršitev strankarske discipline nepristransko, sine ira et studio, v prvi vrsti s stališča javnega političnega mnenja, ki dejansko vlada v Ljubljani.

V tem volilnem boju je odločeval kot glavni faktor edinole antiklerikalizem, »protifarštvo«; posamezni strankarski programi niso uplivali mnogo. Volilni boj se je vršil v znamenju binoma: klerikalizem — antiklerikalizem; socializem je bil po vladajočem političnem mnenju že vnaprej izločen iz politične kombinacije. — Mlad je slovenski socializem in vzhle vsemu napredku se mu doslej še ni posrečilo prevreči politično mnenje in namesto binoma: klerikalizem-antiklerikalizem, postaviti politični trinom: klerikalizem — liberalizem — socializem.

Ljubljansko prebivalstvo v politiki ne sodeluje in ne živi; šele hrup ga predrami. Političnega razvoja ne pozna: takrat, ko se zbudi, pa srka z navno slastjo protiklerikalna ali pa narodna gesla, ki so sfrzela in iz katerih je po zaslugi vodilnih strank že davno vsa vsebina iztekla.

Že samo ta politična sfera ljubljanska bi bila odločilna; toda za kršenje strankarske discipline je odpornih še mnogo, mnogo drugih postranskih vzrokov. Omenjamo le, da so na dan ožjih volitev, celo tisti hip, ko so prosjčili liberalni veljaki od moža do moža za naše glasove, razširjali liberalni agitatorji, s patentom in brez patenta, letake, v katerih je bil izmišljen sklep stranke, češ, da naj gredo socialni demokrati volit Hribarja.

Volilni boj, ki ga je ob tej priložnosti vprizorila liberalna stranka, je globoko žalil čast slovenskega delavstva: slovensko delavstvo je bilo žrtev od liberalcev aranžirane politične mistifikacije. Vendar so delavci — volilci in celo socialni demokrati rajši volili liberalno, kakor da bi se bili vzdržali volitve, ker so liberalci precej spretno fingirali nevarnost, da utegne Hribar pasti in razširjati druge najraznovrstnejše laži med volilci.

Župan Hribar je zmagal, renomiral je protiklerikalstvo in narodnost proti klerikalno-nemški volilni alijanci ter dopuščal, da se je delalo zanj z umazanimi pomočki. Vera v te volilne mahinacije in v Hribarjevo naprednost, nepoznanje političnega položaja, neupoštevanje krutih žalitev — to je pognalo poleg drugih vzrokov mnogo naših volilcev proti sklepu stranke na volišče. Bila je to kršitev discipline. Spričo vseh dogodkov, spričo politične sfere v Ljubljani je bil ta pogrešek zakriviljen poglavito po političnem momentu: rušitev discipline je prozvala nejasnost volilcev glede politične situacije.

Za vsem tem pa se skriva korenina zla: Socializem še ni dosegel globoko vsajen v srce in dušo ljubljanskega proletariata; razredno stališče v njem ni še dovolj vkoreninjeno in socialno-demokratska strankarska zavest je še prepovršna in preplitka. Politična organizacija je prerahla in prenepopolna, strankarsko življenje je prerazlito, da bi se mogli razviti intenzivni medsebojni stiki delavskih življev.

Pojdemo pa zopet na delo! Toda delo mora biti sistematično. Argumenti našemu delu ne smejo biti budalosti naših protivnikov: sami moramo biti svoji vzgojniki in svoj namen. Taka fraza, kakor je zmagala v Ljubljani, more zmagati tako sijajno ob takih razmerah le tam, kjer si stoji nasproti nedolžnost in nejasnost položaja. Smer našega ljubljanskega dela mora biti: popolnitev organizacije, poglobitev strankarske izobrazbe ter razredne zavesti in koncentracija soc.-demokratskega strankarskega življenja.

Mladočeška taktika.

Praga, 20. maja.

Po volitvah z dne 14. maja, ko je osvojila češka socialno-demokratska stranka na prvi naskok 22 mandatov, česar ni pričakoval noben nasprotnik in česar niti stranka sama ni prav upala, je zlezal nasprotnikom strah v kosti, ki je napotil Mladočehe na to, da so se začeli družiti kar z vsemi sovražniki socialnih demokratov, ne glede prav nič na kvaliteto strank, le da bi preprečili socialnim demokratom pridobitev še kakšnega mandata pri ožjih volitvah.

PODLISTEK.

Človek in pol...

Pokazal je za krčmo, kjer sta sedeli nekoliko starejša debela dama zarudelih lic v rdeči židani bluzi in suhotna devica bledega obraza z bistrim pogledom iz temnomodrih oči.

— Čestitam, gospod Zagrajski, čestitam! Bilo srečno!

Ivana! Marta! — je zaklical z visokim glasom.

Ozrla sta se na naju, odzdravili z globokimi pokimljaji in se radostno smehljali.

— Srečni ste, gospod Zagrajski! Kmalu bode te zakonski mož ob zali, mladi gospej. Krasno, zares krasno. Kakor boginja je vaša zala krasotica. Srečni bode te.

— Mislite? — Hm, čudak ste, še vedno čudak, kot ste bili. Motite se, ako mislite, da poročim mlajšo. Ivana bo moja, njena okrogla lica, ogromni vtas. Kaj bi s slabotnim dekletcem? Ali se vam dopada Marta?

— Gospod Zagrajski, vi ste materialist...

Zategnilo se mu je lice, zabučal je smeh, dami sta globoko pokimali, Ivana je zaklicala z zvonkim glasom: Franjo!

Razšla sva se.

Mislil sem vsakovrstno, posmijal se sebi in njemu, v glavo mi je dahnil spomin nekdanjih

dni. Nisem ga prav razumel, nejasno je bilo mojim očem.

Globoko v dušo mi je legel radostni izraz razkošne Ivane, bistri pogled blede Marte. — — —

* * *

Ob solnčnem zatonu se je zlatilo nebo. Tisočere barve so se prelivale, druga v drugo prehajale nevidno, polagoma.

Na samotni stezi kraj divjega smrečja za nizko bolniško mrtvašnico je stal človek. Z njegovim suknjičem se je igral veter, ki je nagajivo vel osamljencu na kameniti poti v obraz.

Stopil sem tja, kjer je stal moj intimni prijatelj, Zagrajski. Ogovoril sem ga.

— Vi tukaj — in okrenil se je plašljivo; v me so posijale velike, svetlikave oči. — Vi tukaj! Mislil sem, da sem sam... sam.

— Kako to? Ali se počutite slabo?

— Lažnjivi svet, sovražni svet! Zlo in gorje spremljata človeka. Laž, zavist, kriva sreča stoji človeku na potu. Blatno življenje nam je dar iz zavidljivih rok nebeških bogov, divji obup biser v njem... Mislite!

— Gospod Zagrajski, vi ste postali pesimist!

— Ha! ne umejete me.

— Moja ljubezen je pokopana, mrtvo je moje življenje. Brez sreče sem živel, brez živalskih strasti, črnih nagonov, mlad človek in nedolžen. Ali... zaljubil sem se... poznali ste jo, Ivano, videli ste njena rožna lica na onem proščenju. Poročila sva se, ali le kratko so sijale vabljive zvezde mojemu

zakonu, kajti... ona... ona... me je ostavila že po prvi noči... pobegnila je bogvedi kam.

Zjokal se je, potočil otročje solze, jadikuje. In jaz sem stal poleg, hladen je bil moj pogled, brez sveta prijateljskega sem bil...

— Obžalujem vas, obžalujem nesrečo, gospod Zagrajski.

— Hvala, prijatelj, hvala! Tu doli dobim sveti mir, zaželeni mir v globoki strugi, v požrešni Krki...

Poljubila sva se in on je odšel tja v divji gozd, v skrivnostno smrečje, v grobni mrak je krenil v srčni bolesi.

Zrl sem za njim, da ga je skrilo gosto vejevje temnih smrek. Zemljo je objel hladen mrak, pod menoj so šumeli valovi vabljive struge — — —

Mesec dni pozneje sem srečal Zagrajskega na prašni cesti. Bil je resen, otožen.

V duhu sem zrl obraz polnolične Ivane z brazgotino na nosu. Na smeh je igralo njeno rdeče lice, ironično kakor bi se posmehovali mučencu in sotrudniku prosvetivemu.

Znova je posvetil svoje delavne moči gospod Zagrajski procvitu narodnega dela. Nekoč je prižgal doma voščen sveči, postavil razpelo na mizo in svečano prisegel, da prične znova neumorno delovanje za narod, večno delovanje — trudapolno, a plodonosno.

Postal je žurnalist.

V. S.

Vse takozvane mlade stranke, narodno-socialna, radikalno državno-pravna i. t. d. so izšle po večini iz mladočehskih vrst ter so si dale nalogo, uničiti Mladočehce. Do noža je segalo sovražstvo med obema taboroma. Vse to je sedaj pozabljeno. Iz spomina so izbrisane vse kľofute, ki so si jih vzajemno dajali in kakor najboljši prijatelji marširajo v eni vrsti proti nasprotniku, ki je res nasprotnik.

Samo Masarykovci so odklonili to zvezo, ki more honofno stranko samo kompromitirati. Ali ta stranka je še maloštevilna, ker ne dela z demagogijo in s prostimi šlagerji in v večini volilnih okrajev ne more odločevati. Koalicija vseh proti eni stranki bi bila lahko povzdignila mladočehski pogum, ako bi bili imeli dobro vest. Vendar jih ni zapustil strah do zadnje ure. Za to govore sredstva, katerih so se posluževali proti socialnim demokratom. Ženialna niso bila, pač pa perfidna. Polotili so se namreč sumničenja.

V praškem okraju Novo mesto se je zgodilo pri glavni volitvi, da je prišel nemški števeni kandidat Richter v ožjo volitev. Mogoče je postalo to vsled tega, ker je kandidiral antisemitični Mladočeh Břesnovsky proti oficialnemu mladočehskemu kandidatu in so se vsled tega cepili češki glasovi tako, da je prišel nemški kandidat na drugo mesto. Taki slučajji se v narodno-mešanih mestih lahko zgodijo in zaradi njih ne bi bilo treba nikomur izgubiti glave. Mladočehi so pa porabili to priložnost, da so sumničili — socialne demokrate. «Narodni Listy» so zadnje dni večkrat povpraševali, ali bi bilo mogoče, da bi socialni demokratje glasovali za Nemca Richterja. Mladočehski organ je seveda rekel, da sam ne verjame tega, ali z verodostojne strani se mu je baje naznanilo, da je bil socialno-demokratski poslanec Černý v nemški kazini in da je tam sklepal kompromis. Razume se, da je «Pravo Lidu» takoj dementiralo to vest, ki so jo nasprotniki razširjali edino v ta namen, da bi škodovali socialno-demokratskim kandidaturam, kar jih je bilo v ožji volitvi. Naravnost se pač ni upal trditi noben list takega kompromisa; računali so pa na nerazsodnost volilcev, ki bi lahko začeli dvomiti in si mislili, morda je pa vendar kaj resnice na tem.

Nasprotno pa se ni zdelo Mladočehom nič hudo, da so pri ožji volitvi na Višegradu prišli nemški menihi z Emavza in kanoniki višegradskega kapitlja glasovat za mladočehskega «svobodomiselnega» kandidata.

Taktiki koaliciji neznačajnih strank je tudi pripisati, da sta bila 24. maja izvoljena dva klerikalca, pater Zahradnik v kmečkih občinah sedlašanskega okraja in pater Horsky v nahodskih kmečkih občinah, v Jaroměru pa blazni grof Stenberg. Ako bi bili klerikalci odkazani na lastno moč, ne bi bil na Češkem niti eden izmed vseh izvoljen. Oba patra se morata tudi pri Mladočehih uljudno zahvaliti za pomoč in podporo.

Sodrugji zaupniki

ki imajo bloke za dnevnik, se opozarjajo, da se najkasneje do vštete 3. junija zglase v upravništvu „Rdečega Prapora“.

Zunanje organizacije, sodruge in zaupnike, ki še niso odračunali za dnevnik, se naproša, naj to store v najkrajšem času.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Politični odsevi.

Pruski policijski sistem. Pruska policija je že od nekdaj na slabem glasu, da kaže v kršenju gostoljublja občudovanja vredno gorečnost. — Minuli teden se je nadvilo več kriminalnih uradnikov v rusko čitalnico v Berlinu in odvedlo 35 ljudi, ponajveč dijakov in žensk v zapor, ne da bi se na izrecno zahtevo legitimirali. Vsak, kdor ni imel slučajno legitimacije v rokah, je moral ob azistenci policije na policijsko ravnateljstvo. Postopali so skrajno impertinentno. Zaplenili so več knjig nedolžne vsebine in jih odnesli seboj, ne da bi izgotovili kako pobotnico. Čitalnico so zapustili, iztem ko so vse preobrnili, nezaklenjeno. — Kot vzrok aretacije navaja policija sum, da so ruski dijaki v tesni zvezi z berlinskimi anarhisti.

Stolipin o kmečkem vprašanju. Kakor svoj čas Goremjkin, toda z večjim taktom je minuli teden razvil Stolipin v dumi svoje nazore o rešitvi kmečkega vprašanja. Najprvo se je pečal z agrar-

nim programom levičarskih strank in kadetov. Podržavljenje vse zemlje je brezpogojno zavrgel kakor tudi princip konfiskacije. S tega stališča je odklonil agrarne načrte vseh teh strank. V nadaljnjem govoru je razvil dvoje pozitivnih misli, kako se namerava vlada lotiti kmečkega vprašanja. Predvsem namerava nakazovati potom kmečke banke kmetom dolgoobročna hipotekarna posojila v svrhu nakupa zemlje. Poleg tega hoče uvesti eksproprijacijo veleposestev, ampak v tako smešno neznačajni meri, da o kaki rešitvi kmečkega vprašanja ne more biti govora. — Govor je napravil slab vtisk na centrum in levico, zlasti pa na kmečke poslance. Če vlada ostane pri tem, da zdravi rusko kmečko bolezen s takimi marijacejskimi kapljicami, stojimo pred novo kmečko revolucijo.

Kriza v francoski radikalno-socialni stranki. Camille Pelletan, dosednji predsednik te stranke, je zbornici z drugim voditeljem te skupine Boutardom javil svoj izstop. Ne ugaja mu stališče stranke, ki meri popolnoma na desno. — Pričakovati je, da potegne Pelletan še več članov s seboj, ki bodo skupno s socialnimi demokrati tvorili radikalno opozicijo proti sedanji vladi.

Sodrugji, somišljeniki! Zakajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . Agitujte povsod za „Rdeči Prapor“!

Domače stvari.

«Učiteljski Tovariš» opozarja z veseljem na uspehe socialne demokracije pri državnozborskih volitvah. Da, če je odkritosrečno to veselje, veseli tudi nas ta pozornost. Obenem pa omenjamo, da imamo vsak dan več dokazov, kako ostudno se bori reakcija proti vsem našim akcijam, ki so vendar napredne, ki morejo edino neodvisno od vseh unanjih vplivov delovati za napredek slovenskega ljudstva. Sovražstvo, ki ga seje reakcija med svoje pristaše do nas in vseh naprednih stanov in strank bo v bližnji bodočnosti še večja ovira pri prosvetnem delu, kakor je že danes. Zadnji čas bi bilo torej, da se prične z delom, da se gladi pot med narod in da se prične dajati priznanja poštenemu delu. To načelo mora zmagati tudi pri Slovencih.

Socialna demokracija v parlamentu je že precej zastopana. Pri zadnjih volitvah se je v Avstriji posebno izkazala. V državni zbor pošlje kar 84 socialnodemokratskih poslancev, ki reprezentirajo naravnost velikansko silo. Pa tudi po drugih državah je naša stranka že precej zastopana, tako ima soc. dem. poslancev. Danska 24, Nemčija 43, Belgija 30, Francija 76, Holandska 7, Švedska 13, Angleška 30, Italija 21, Norvečija 5, Avstrija 84, Švica 2, Srbija 1. Če primerjamo število socialističnih poslancev s številom vseh poslancev, ima stranka najvišji odstotek na Danskem, v Belgiji in kot tretji v Avstriji. Socialna demokracija pri nas je s tem vstopom prevzela ogromno odgovornost, ki morda ni nikjer tako velika kakor prav pri nas, kjer reakcija in klerikalstvo prihaja z navalom.

Narodno-napredne stranke izvrševalni odbor objavlja v sobotni številki «Slovenskega Naroda» zahvalo gospodom volilcem, ki obsega sledeči zanimivi odstavek: «Pravega uspeha nismo dosegli drugje kakor v Ljubljani, vendar je pa število volilcev, ki se niso uklonili ne klerikalnemu terorizmu ne socialno-demokratskemu vabljenju, toliko veliko, da se sme že danes reči, da naša stvar napreduje . . .» Malo čudno je to opazovanje narodno-napredne stranke. Izven Ljubljane se vendar ne da govoriti ne o pravem, ne o nepravem uspehu. Saj vendar narodno-napredna stranka ni kandidirala nikjer drugje, kakor v Ljubljani. Število volilcev, ki se niso uklonili i. t. d., torej ni za narodno-napredno stranko nikakšno. Kaj si hoče lastiti glasove, ki sta jih dobila agrarca Dekleva in Gruden, ali tiste, ki so bili oddani za neodvisnjaka Žirovnika? Nobena teh kandidatur ni bila postavljena na program narodno-napredne stranke, ki je tako po rakovo napredovala, da se na deželi ni upala niti vstopiti v volilni boj, vsaj pod lastno firmo. A tudi če se prizna vsem tistim maskiranim kandidaturam, da so bile njene, je napredovala tako, da je dobila manj glasov, kakor pri zadnjih volitvah. In če bi bilo tudi nekoliko drugače, bi prišel napredek zelo — pozno. Saj ni prišla narodno-napredna stranka danes na svet! Na svoja stara leta napredujejo živi organizmi navadno h grobu; zgodi se, da vzplamti življenje na smrtni postelji še enkrat v povečanem žaru, a to je navadno tudi zadnji pojav življenske moči. Potem sledi kolaps. Liberalizem nima več vsebine, umetnim potom se mu je ne more vpumpati, politično telo brez vsebine pa mora razpasti, če je to voditeljem všeč ali ne.

Za elektro-inštalaterje. Po sporočilu ravnateljstva urada za pospeševanje obrtov v c. kr. trgovinskem ministrstvu na Dunaju, so priprave za

otvoritev vzornega obrata za elektro-inštalaterje toliko dovršene, da se more prvi obratni tečaj pričeti 10. junija t. l. Ta vzorni obrat ima namen, da si v njem že poslujoči mojstri in pomočniki elektrotehničnih in kovinskih obrtov spopolnijo svoje znanje v onih strokah elektrotehnike, katere so rokodelcem sploh dostopne. Posamezni obratni tečaji trajajo do šest tednov in se vrše večkrat na leto. Z ozirom na to, v katerih panogah elektro-inštalacije se hoče kdo izobraziti, določi urad za pospeševanje obrtov, koliko časa ima vsak udeleženc obiskovati tečaj. Za tega, ki se hoče vdeležiti vseh vaj, traja tečaj šest tednov, sicer se pa primerno skrajša. Ubožnim obrtnikom se lahko podelijo ustanove po 20 K na teden, zunanjim študentom se tudi povrnejo vozni stroški od bivališča na Dunaj in nazaj. Prošnje za vsprejem in ustanovo se morajo lastnoročno spisati in poslati uradu za pospeševanje obrtov v c. kr. trgovinskem ministrstvu na Dunaju IX/2, Severingasse 9. Na otvoritev tega novega vzornega obrata se opozarjajo zainteresirani s pripomnjo, da se dobijo podrobnejša pojasnila o tem vzornem obratu in vspejemnih pogojih pri uradu za pospeševanju obrtov v c. kr. trgovinskem ministrstvu in pa pri predstojništvu tukajšnje zadrage kovinskih obrtnikov.

Za dr. Šušteršiča morajo biti zadnji dnevi zelo neprijetni, k' njemu spati ne puste. Do 23. maja je vse, kar je klerikalnega v državi, pričakovalo veliko klerikalno večino za državni zbor. Med temi upajočimi je bil tudi dr. Šušteršič, ki ni zadovoljen, da je vodja kranjskih klerikalcev, ampak stremi z vsem hrepenenjem svoje duše v višje sfere, tja, kjer se navadni zemljani pretvorijo v ekscelence. Splošna in enaka volilna pravica, ki jo smatrajo plebejci za sredstvo obširnega izravnanja političnih pravic, je bila v fantaziji klerikalnih pravkov lestva, po kateri se prijetno spleza v višave zemeljskih bogov. Do dobrega so bili prepričani, da jim nasuje volilna reforma vso moč v naročje. Enakega prepričanja so bili seveda tudi naši liberalci s svojim bistrim političarjem Tavčarjem na čelu. A danes je edina rešitev klerikalizma še mogoča iz Galicije. Ako ne dobi zlahta tam prav velike večine, tedaj so nade klerikalcev na majoriteto v parlamentu splavale po vodi in z njim je odplaval tudi up gospoda in gospe Šušteršič na naslov ekscelence. Na Dunaju so že sestavljali novo ministrsko listo, v kateri si je pridržal odlično mesto seveda hofrat Gessmann, a njegova «Reichspartei» se je pri volitvah raztajala kakor sneg in težko, težko, da bi bili ministrski portfelji krščanskim še na razpolago, kakor so sanjali pred volitvami. Kjer pa ne bode ničesar za Gessmanna, kako naj bi bilo tam za Šušteršiča kaj? Mnogo teme je na Kranjskem, ali za celo državo je vendar ni dovolj.

Slovenski klub na Dunaju. Volitve na Slovenskem so končane. V nasprotju z vso ostalo Avstrijo je zmagala pri nas na celi črti reakcija. Ne udajamo se prav nič slepilom. Slovenija je poslala na Dunaj 24 čistokrvnih reakcionarjev. Med temi so štirje izvoljeni na «liberalni» program, ta program pa je silno oskubljen in povprečni liberalci iz drugih krajev bi se branili ta program priznavati. Dočim so izvenkranjski liberalci v pekoči žeji po mandatu hiteli dopovedovati, da bodo v cerkveno-političnih vprašanjih postopali iz «katoškega», t. j. iz konfesionalnega in klerikalnega stališča, so bila ljubljanskemu «liberalcu» vsa pojasnila o tem predmetu zelo odveč in umikal se jim je ves čas volilnega boja. — Dva slovenska poslanca — v Trstu in Istri — sta izvoljena na narodni program. Politični razvoj v teh krajih se ni dospel tako daleč, da bi se politična ločitev izvedla na podlagi socialne strukture ali življenjskega naziranja. — Končno je izvoljenih 18 slovenskih klerikalcev, ki imajo svoje vspehe pripisati obsežni cerkveni organizaciji, ki jim opravlja izborna službo, in demokratični maski, ki so si jo nadel. — Vse te razlike so navidezne in nebitvene: vse stranke združuje v enotno maso okolnost, da zastopajo vsi brez izjeme kapital, naj si je zastopan v veleposestvu, industrijskih ali trgovskih podjetij. Kapital in njegovi interesi pa so vsekdar konservativni, ker hoče kapital vselej konservirati tiste gospodarske in politične okoliščine, v katerih se je rodil. Reakcija, zastopnica slovenskega kapitala, ki se četudi neznačajni po svoji naravi od tujega prav nič ne razlikuje, je zmagala na celi črti, socialno-demokratska stranka, politična zastopnica dela, je to pot ostala brez zastopstva, dasi je dosegla lepo število glasov. — Slovenski klub pa naj bo edin, ali pa naj gre vsled osebnih nasprotij narazen, bo v vsakem slučaju ena izmed cokelj na avstrijskem parlamentarnem vozu. Dejstvo, da na vsem Slovenskem ni izvoljen niti eden resnično napreden poslanec, to je naša narodna sramota; kdor bi po parlamentarski delegaciji sodil Slovence, temu se zdita slovenstvo in reakcionarstvo dve besedi za eno stvar. Kakor pa je pokazal volilni izid, se je začelo tudi pri nas že daniti tudi pri nas obstoje že močni nastavki za upanje. da slovenska politika krene na nova pota. V naših rokah in v naši moči je, da to upanje opravičimo, da zbrizemo sramoto, ki smo si jo Slovenci sami zakrivali.

Gimnazijev je v Avstriji 228, na katerih je 83.056 učencev in 4689 profesorjev. Realnih gimnazijev je 17 s 4408 učenci in 361 profesorji. Slovencev študira na gimnazijah 2614.

† **Steinbach.** Umrli je na Dunaju predsednik najvišjega sodišča, Steinbach, ki se je odlikoval po modernem socialno-političnem naziranju. Za Taafeja je izdelal demokratičen načrt splošne in enake volilne pravice, ki se pa vsled opozicije konservativnih elementov pod vodstvom kranjskega Hohenwarta ni izvedla. Dalje je Steinbach oče davčne reforme in reforme valute.

Kje pa gori? Ko se je po hudem naporu posrečila Hribarju zmaga in se razlegli z grada prvi streli, so se stare ženice, ki glede politično-taktičnih potez ljubljanskega župana niso na tekočem, strahoma vpraševale: Kje pa gori? — Kregar je pogorel, se je glasil žalostni klerikalni odgovor.

Letošnji shod svobodomiselnikov se bo vršil v Pešti od 8.—11. septembra. Razpravljalo se bo zlasti o posvetni šoli, o ločitvi cerkve in države, o rodoljubju, svobodnem mišljenju i. t. d. — V Avstriji kaj takega ne bi bilo mogoče prirediti. Dunajski krščanski socialisti bi že pokazali svobodnim mislecem, kako oni umevajo svobodo.

Boj za žganje. Habeski kralj Menelik je dvema Armencema oddal, ali pravzaprav prodal pravico, v njegovi državi izdelovati in razpečevati žganje. Vsled tega je nastala velika razburjenost med francoskimi tovarnarji špirta in žganja. Zahtevajo od svoje vlade, da stori vse potrebne korake, da se Habesani ne bodo opijali z ameriškano, ampak s francosko vodko. Temu se pravi: kulturo širiti med afriškimi narodi!

Vrhnika. Gospod Franc Jurca, veleposestnik, gostilničar in pristen liberalec, se je izrazil, da bi se moglo delavcem zabraniti, da čitajo časopisje, knjige i. t. d. Povod tem »plemenitim« želim bile so državnoborske volitve, ki menda niso izpadle po volji »liberalnega« g. Jurca. Ali je g. Jurca tudi takrat tako govoril, ko se ni bil veleposestnik in gostilničar?

«Edinost» je bila zopet huda na socialne demokrate. To je namreč njen vsakdanji posel. Sedaj ji niso všeč istrski sodrugi, ker so glasovali v italijanskih okrajih za italijanska kandidata, pa ne za Laginj. «Edinost» ima za svojo posebno logiko, ki je že davno znana zaradi njene naivnosti in zaman bi bilo, dokazovati ji, da nima prav. Argumenti ne zaležejo nikoli pri njej; ona bo vedno gonila le svojo. Ali za druge ljudi bodi povedano, da so imeli istrski socialisti v tem slučaju popolnoma prav. Kakor ne bi bilo nikakor mogoče, da bi bili socialisti v Labinu glasovali za Italijana, če bi bil slučajno prišel v ožjo volitev, ali pa v tržaski okolici, tako niso mogli glasovati za Hrvata v italijanskem okraju in ne bi bili mogli glasovati zanj, tudi če ne bi bil klerikalec, kakor je Laginja. Mogoče, da nam pridejo patriotje zopet s krivično razdelitvijo volilnih okrajev. Toda kdo je priznal Italijanom v Istri tri in na Goriskem tri mandate? Saj je bil dr. Laginja med tistimi, ki so sklenili tisti dragoceni kompromis! Socialisti se pa le drže tega, kar je sklenil državni zbor. Pulj so odkazali Italijanom, ergo gre ta mandat Italijanom, pa ne Laginji. Razdelitev volilnih okrajev smatramo tudi mi za krivično, a rayno zato ne maramo nikakor, da bi se vtihotapljalo poslance drugih narodov v določene kraje o slučajnimi kompromisi, ki bi odprli političnim kravjim kupčijam vsa vrata. Gospodom mora biti jasno, da je treba storiti potrebno za enakopravnost v državnem zboru legalnim putem in vzeti se jim mora misel, da se pravi navadnemu sejmarstvu politika.

Socialni pregled.

Industrija v Avstriji je v neprestanem napredovanju. Da je gospodarski razvoj in gibanje tako malo znan širši javnosti, se je zahvaliti državi upravi, ki javnosti skoro nič ne seznanja z elementarnimi dejstvi gospodarskega življenja. Posebnega pomena pa je točen pregled gospodarskega razvoja za delavstvo, da ureja v smislu tega razvoja svojo strokovno organizacijo in taktiko. — Poslednje ljudsko štetje v Avstriji je zelo poučno glede na industrializacijo. Pripadalo je od 100

oseb		zaposlenih	
1890	1900	1890	1900
na poljedelstvo	55:88	52:43	62:41
» industrijo	25:76	26:78	21:23
» trgovino	8:85	9:96	6:23
» javne službe	9:51	10:83	10:15

Z navedenih števil je razvidno, da se le nekaj nad polovico avstrijskega prebivalstva živi od poljedelstva. V poslednjih 10 letih je število oseb, zaposlenih v industriji in trgovini, raslo, ono v poljedelstvu padalo, četudi se je ljudsko štetje vršilo v najhujši industrialni krizi. Te številke govorijo, da v avstrijskem gospodarstvu še ni nastopila doba, ki jo bivši francoski minister Meline označuje na kratko: Povratak k grudi; pri nas velja še v polni meri: beg z grude. Na podlagi statistike se da opazovati druga zanimiva tendenca v industriji: prevladovanje veleobrata. Povprečno število uslužbencev v posameznem obratu te ali one stroke se je v poslednjem desetletju izdatno zvišalo.

Delavski boji leta 1906. Za avstrijsko industrijo je začela doba sedmih mastnih let. Zadnja kriza, ki je precej močno stresla naše gospodarsko

življenje ob začetku desetletja in je prizadela zlasti delavstvu težke rane, je pozabljena. Konjunktura je bila že lani izborna in vse kaže, da bodo industrialni profiti še nadalje naraščali.

V dobi krize je bilo avstrijsko podjetništvo nepričakovano »socialnega« duha. Reklo je, da se mora delavstvo ozirati na položaj industrije in da ne sme zahtevati ničesar, kar bi otežalo stališče podjetnikov. Takrat se je učilo, da so interesi podjetništva in delavstva v nujni zvezi. Ko so se pa razmere izpremenile, ni bilo slišati ničesar več o tej doktrini, iz katere bi se moralo izvajati, da morajo podjetniki samo izboljšati položaj delavstva, kadar se poveča njih dobiček. Dividende kapitalistov naraščajo, ali o plačah delavcev in o drugih njih potrebinah se molči. — Najsijajnejši profiti podjetnikov ne prinesejo delavstvu ničesar brez boja. V tem oziru je bilo lansko leto značilno. Ako bi kaj veljala teorija »delavskih prijateljev« v meščanskih vrstah, bi bilo moralo biti to leto popolnoma mirno in položaj delavcev bi se bil oral izboljšati kar samodsebe. Bilo je pa vse drugače. Delavci so morali prebiti celo vrsto težkih bojev in, kar so pridobili, so dosegli samo z lastno močjo.

V sledečem pregledu stavk tiči jasen dokaz, da je organizacija in neodvisno stališče edina pot, po kateri delavstvo kaj doseže.

Po posameznih strokah so bile stavke sledeče razdelene:

	Š t e v i l o			
	stavk	podjetij	stavo- k jočih	zamuje- nih dni
Rudarstvo	72	88	31.663	178.202
Industrija kamna, zemlje, gline, stekla	90	175	9.746	82.021
Obdelovanje kovin	64	152	13.099	97.118
Izdelovanje strojev	46	46	5.483	139.564
Lesna in kavčukova in- dustrija	26	45	1.861	29.786
Tekstilna industrija	127	167	32.006	367.587
Tapetniška obrt	5	171	577	6.403
Industrija oblek	85	1280	10.001	103.169
Papirna industrija	13	39	1.215	9.195
Industrija hranil	67	398	5.589	28.049
Kemična industrija	13	15	1.623	7.421
Stavbena obrt	150	326	12.656	191.823
Grafične obrti	18	49	946	10.580
Razsveta, kurila i. t. d.	1	1	6	12
Trgovina	18	25	1.055	6.441
Prevozna obrt	27	86	2.166	17.908
Druga podjetja	5	14	209	1.014

Stavke so obsegale vse stroke, v največjem obsegu tekstilno industrijo in stavbe.

Uspehe pokaže sledeči pregled:

	popolnoma deloma	
	uspešne	neuspešne
Rudništvo	6	30
Ind. kamna i. t. d.	19	39
Obdelovanje kovine	16	34
Izdelovanje strojev	6	26
Lesna ind. i. t. d.	17	52
Kožna industrija	6	14
Tekstilna industrija	13	77
Tapetniška obrt	—	5
Industrija oblačil	22	47
Papirna industrija	2	4
Industrija hranil	12	30
Kemična industrija	2	6
Stavbena obrt	30	59
Grafične obrti	9	3
Razsveta, kurjava i. t. d.	1	—
Trgovina	2	10
Prevozna obrt	8	15
Druga podjetja	1	3

Po vzrokih se razvrste stavke:

	Za delavni		Za druge
	Za plačo	čas	zahteve
Rudništvo	57	2	33
Kamen i. t. d.	67	26	49
Kovina	39	26	36
Stroji	35	26	34
Les, kavčuk	72	60	44
Koža i. t. d.	16	12	13
Tekstilna industrija	103	57	74
Tapetništvo	5	5	2
Oblačila	68	39	48
Hranila	48	24	36
Stavbe	110	63	66
Kemična obrt	12	7	8
Grafične obrti	8	6	12
Razsveta i. t. d.	1	—	—
Trgovina	15	7	7
Prevoz	20	7	11
Druga podjetja	5	1	5

Največ stavk so povzročile mezдне razmere. Naravno je, da se je doseglo največ uspehov tam, kjer je bila najboljša organizacija.

Prostitucija in socialno vprašanje. Predstojnica nekega ženskega društva v Ženevi se je nedavno preoblekla kot delavka in šla ponoči v krutem mrazu po mestu prosit prenočišča. Hotela se je prepričati, kako se godi v takih strašnih nočeh onim ubožicam, ki se jim ni treba šele preoblečiti, da izgledajo kakor delavke. Poprosila je v 23 hotelih in prenočiščih, povsod so jo spodili, večinoma

zato, ker ni imela denarja. V treh hotelih so ji obljubili prenočišče za gotove usluge. Drugod so jo odkazali na policijo. Poskus je le iznova potrdil staro izkušnjo, da ženske brez službe in zaslužka brez izjeme propadejo prostituciji — ali smrti. Prostitucija bo rešena le s socialnim vprašanjem.

Socialisti!

Ne recite, da imamo šest let časa do prihodnjih volitev! Nihče ne ve danes, koliko življenja je prisojeno parlamentu. Delati je treba, kakor da so nove volitve že pred durmi.

Snujte povsod organizacije! Učvrstite obstoječe organizacije!

Skrbite za svoje časopisje, da se razširijo in poglobe naše ideje!

Vse sodruge, ki imajo dobro voljo, pomagati nam pri delu, prosimo, naj nam pošljejo svoje naslove.

Najnovejše vesti.

Dunaj, 27. maja. V nedeljo je bil ogrski naučni minister Apponyi na Dunaju in napravil več obiskov. Cesar ga ni sprejel in avdijenca po zatrdilu ogrskega korespondenčnega urada tudi ni bila projektirana.

Praga, 27. maja. Novoizvoljeni mlado- in staročeski državni poslanci bodo imeli 31. t. m. skupno konferenco.

Lvov, 28. maja. Iz Vojnilova poročajo, da so pristasi mladorusinske stranke umorili rusinskega posestnika Tzilka, ker je glasoval za poljskega kandidata.

Budimpešta, 27. maja. Ogrski naučni minister je imel daljši pogovor z apostolskim nuncijem.

Budimpešta, 27. maja. Zbornici je predložen povodom 40letnice kronanja ogrskega kralja zakonski načrt, po katerem se osnuje v Budimpešti delavski hospital, dalje delavski dom sknjižnico in v provinci več znanstvenih zavodov.

Budimpešta, 27. maja. Cesar je sprejel ogrskega ministrskega predsednika Weckerla v avdijenci; razpravljala sta o ceremonijah za 40letnico kronanja.

Rudolfsgrad, 27. maja. Ljudje so spravili sebe in živino v zavetje, preden se je razlila Donava in poplavila daleč naokrog vsó okolico.

Pariz, 28. maja. Kamil Pelletan, ki ima po zatrdilu časopisja močno hrepenenje po ministrskem portfelju, sistematično organizuje opozicijo protisedanji vladi.

Pariz, 27. maja. Ministrski predsednik Clemenceau v »Tempsu« odločno protestira proti trditvi Daumerja, da so se Montagninijeve listine po naročilu notranjega ministrstva namenoma krivo prevajale.

Peterburg, 26. maja. Sveti sinod je sklenil z ozirom na dogodke v dumi 20. t. m. sledeče: Več ekstremnim revolucionarnim strankam pripadajočih duhovnikov se seje ni udeležilo z namenom, da se umaknejo graji atentata na carjevo življenje. Z ozirom na okolnost, da je spoštovanje do carja z dostojanstvom duhovnika nerazdružno, smatra sinod pripadanje duhovnikov k ekstremnim strankam za nedopustno.

Moskva, 27. maja. V Simferopolu se je začela sodna obravnava proti udeležencem pogroma v oktobru 1905. Vse priče izpovedujejo, da je pogrom organizovala policija. Neki policijski uradnik je črnim stotinjam naznanil židovske hiše. Gubernator in poveljnik žandarmerije sta mirno opazovala pogrom. Med zaslišavanjem neke priče, kateri je bil umorjen soprog, se je predsednik sodnega dvora onesvestil.

Drohobicz, 28. maja. Iz Boryslava poročajo, da se je vnel v petrolejskih vrelcih velik požar, ki je pokončal vse stroje in priprave. Škoda znaša pol milijona kron.

New-York, 28. maja. Umrli je vdova po umorjenem ameriškanskem predsedniku Mac Kinleyu.

Washington, 27. maja. Velikanski tornado je ubil v severnem Texasu 11 oseb; šestdeset je ranjenih.

Tokio, 27. maja. Vest, da so beli razrušili v San Francisku japonsko kopališče in restavracijo, je povzročila med tukajšnjim prebivalstvom veliko razburjenje. Vendar se kakih mednarodnih komplikacij ni bati, ker je ameriški justični departement pozval lokalne oblasti v San Francisku, da energično nastopijo napram protijaponskim izgredom.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“

Razglas.

Načelnštvo okrajne bolniške blagajne v Zagorju naznanja vsem članom in delodajalcem, da se bodo nove volitve delegatov in zastopnikov za dobo dveh let vršile za Zagorje in okolico dne 2. junija t. l. od 9.—11. ure za člane, od 11.—12. ure dopoldne za delodajalce v gostilni gospoda Antona Jana v Zagorju.

Za Litijo in okolico, kakor za sodni okraj Višnja gora se vrše volitve dne 4. junija t. l., in sicer od 9.—10. ure dopoldan za člane in od 10.—11. ure za delodajalce v gostilni gospoda pl. Wurzbacha v Litiji.

Delavci iz Zagorja in okolice volijo 32 delegatov, delodajalci pa 10 zastopnikov.

Delavci iz Litije in okolice in iz sodnega okraja volijo skupaj 10 delegatov in delodajalci pa 10 zastopnikov.

Zagorje, dne 22. majnika 1907.

M. Čobal
načelnik.

Pravkar je izšla brošura:

SPOLNE BOLEZNI

Ljudstvu v pouk in svarilo napisal

dr. I. Demšar

špecialist za kožne bolezni.

Cena 45 vin., za 10 iztisov 4 K franko

Pošilja se samo, ako se z naročilom obenem vpošlje dotični znesek.

Organizacijam in delavskim čitalnicam, pos. sodrugom

ki se zanimajo za največjo avstrijsko žensko organizacijo tobačnih delavk in delavcev, se priporoča v naročbo slov. strokovni list

„Tobačni delavec“

ki izhaja vsak prvi torek v mesecu ter stane za celo leto 1 K 20 vin.

Naroča se pri upravnistvu „Tobačnega delavca“, Dunaj V/12, Schmalzhofgasse 17.

Organizacije, sodrugi, pozor!

V proslavo splošne in enake volilne pravice je izvrševalni odbor založil krasne

umetniške razglednice

v barvotisku.

Cena	50 izvodom	3 K 25 v
„	100 „	5 „ 75 „
„	500 „	23 „ 75 „
„	1000 „	40 „ — „

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega Prapora“ proti plačilu, oz. pošt. povzetju.

Sodrugi, sezite pridno po teh razglednicah!

„Rdeči Prapor“ izvod po 10 v se dobiva
v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta: Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Sežark, Šelenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Zidovske ulice 1. — **Kranj**: Karol Florian, knjigarna. — **Jesenice**: Jakob Mesar št. 101. — **Trst**: Lavrenčič, Piazza Caserma. — **Trst Rojano**: Močnik, tobakarna — **Gorlao**: Krebelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. Schwarz, Šolske ulice. — **Reka**: Ricardo Camera, Corso 16.

Kaj hočejo socialni demokratije ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznani s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošuri, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije

4 v., po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDEČEGA PRAPORA“.

Naročajte edino slovensko revijo

Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1.50, za četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnistvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih zavodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov spomenik, obsežajoča 48 strani, z lepim ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja, predavanje g. dr. Ivana Prijatelja ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani, po 40 vin. pri upravnistvu „Naših Zapisnikov“ v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; poslovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializm, 70 vin.

P. Mihalek: Iz nižnj življenja, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin., po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust po dogovoru.

Vsaka ponaredba in posnemanje je kaznivo.

Edino pravi je

Thierryev balzam

je z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—47

Thierryev centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vneljem, poškodbam itd., 2 lončka K 3.60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisočih zahvalnih pisem zastoj in franko.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu delavcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o domači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadržne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in cenovno.

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

58. številka.

V Ljubljani, v sredo, dne 29. maja 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Franciskanske ulice št. 8/L.

Šola in politika.

Državni ljudsko-šolski zakon, ki ga imamo v Avstriji, je bil vstvarjen v liberalni eri in velja za svobodomiselnega. Tako ga imenujejo vsaj liberalci in klerikalci, prvi ker so skoraj do napuha ponosni na to svoje delo, drugi ker jim ni všeč. Reakcija ga neprenehoma naskakuje; kdorkoli je hotel kaj pomeniti v klerikalnem taboru, je prišel s kakšnim nazadnjaškim šolskim načrtom. Liberalne stranke pa stoje vedno »na braniku« veljavnega zakona. Le varovati — pravijo — ga je treba napadov požrešnega klerikalizma.

Na vsej tej obojestranski agitaciji je veliko hinavščine. Zakon, ki ga imamo, nikakor ni tako odločen, kakor ga opisujejo njegovi oboževalci, in še tisto, kar je imel dobrega v sebi, so znali liberalci prav slabo brati. Same »liberalne« učne ministre smo imeli v Avstriji, a prav liberalno so pokvarili na šoli, kar se je le dalo. »Ljubi mir« jim je bil tako važen, da se ničesar niso tako bali, kakor zamere pri klerikalcih, in z naredbami so jim delali koncesije na vseh koncih in krajih. Saj je hotel liberalen minister celo proti jasni določbi zakona ukazati, da se morajo dijaki udeleževati vseh verskih vaj, ki jih predpiše duhovništvo.

A kaj pomaga tudi najlepši zakon, če ga poklicani organi ne izvršujejo in če zakonodajna kontrola ne rabi svojih pravic? Za pravo sodbo so merodajne dejanske razmere in te so pri nas naravnost kričeče. Še vedno je zlasti v naših krajih veliko število strok sploh brez šole, velik del jih hodi do štirinajstega leta v en razred, mnogo jih je sicer vpisanih, a v šolo ne hodijo, ker ni prostora in učiteljskih moči za nje, in ponajveč je katehet ne le v ljudskih, temveč tudi v srednjih šolah najmerodajnejša, včasih kar odločilna oseba.

Kjer pa imamo šole, so večinoma slabo urejene; dijakom se nabaše vse polno raznovrstne teorije v glavo, a kadar stopijo v praktično življenje, se ne znajo obraniti nikomur in ne vedo, kaj početi z »znanjem«, katerega ostanke imajo nejasno v glavi. Po vseh naših krajih živi nevedno ljudstvo, inteligenca pa je nepraktična, neokretna in le majhen del ima nekoliko širši horizont. Najprimernejši narod za izkoriščanje in zaslepljevanje! Naravno, da gre klerikalna setev tako krasno v klasje!

Na gospodarskem polju se pojavljajo posledice teh razmer v pomanjkanju in v zaostalosti industrije, v izredno klavrnem položaju delavstva, v neracionelnem kmetijstvu, v izseljevanju v Ameriko. Njih politični efekt pa je prešerna nadvlada klerikalizma.

Šolstvo in politika sta v jako tesnem vzajemnem odnosu. Kjer je šolstvo slabo, ni politika nič prida. Samo iz dobrih šol izhaja politično razsodno ljudstvo. Politike seveda ni zanašati v šole, ali tudi brez politične tendence mora šola vzgajati mladino tako, da dobi zdravo podlago za praktično življenje, s tem pa že dobi tudi najpotrebnejša sredstva za politično delo. V dobi splošne in enake volilne pravice je absurdno, vzgajati brezkrvne figure, ki v življenju ne vedo, kam naj se postavijo ali posade.

Nikar naj se ne reče, da je sedanja šola nepolitična! Ravno nasprotna je resnica. Šola, kakršno imamo sedaj v Avstriji, je klerikalna in »patriotična« v najbolj zastarelem smislu besede. Cilj njene vzgoje so ljudje, ki se nikoli ne zanašajo nase, ampak umirajo pred vsako cerkveno in posvetovno avtoriteto. Veronauk in zgodovina skrbita za to na vso moč, katehet ni samo učitelj svojega predmeta, temveč spiritus rektor cele vzgoje.

Brezumen je zistem, v katerem igra resnica žalostno ulogo pepelčice. Proti njemu je treba izvojevati boj do zadnje skrajnosti. Ljudsko šolo je treba v Avstriji šele ustvariti.

Nikakor se ne gre zato, da se »obrani« in

»zavaruje« sedanji šolski zakon. Reformirati se ga mora tako, da dobimo res šolo, ne pa filialko katoliške cerkve. Resnična šola je samo svobodna šola, v kateri nima duhovništvo ničesar iskati. Dokler ima pop sploh kaj opraviti v šoli, je njen gospodar. Njegovo polje je v cerkvi, tam naj skrbi za svoje duše, kakor zna, v šoli pa je prostora samo za pouk v dokazanem znanju, kamor ni prištevati ne katekizma, ne zgodb sv. pisma, ter za vzgojo strok na enaki podlagi. Za očenaše in cerkvene zapovedi, za liturgiko in za apokalipso ima pop dovolj časa in prostora v cerkvi in v farovžu, kjer mu nihče ne bo kratil pravice, da poučuje v svojih predmetih tiste, ki ga hočejo poslušati.

Socialni demokratje bodo v državnem zboru vsekakor napeli vse strune, da rešijo šolo brezmejnega klerikalnega vpliva. Nas bi pa tudi zanimalo izvedeti, kakšno stališče mislijo zavzeti naši liberalci v tem vprašanju, od katerega je najbolj odvisen ves protiklerikalizem. Jasne besede še nismo slišali iz liberalnih ust. Ako pregledamo armadico naših liberalnih poslancev, nas sploh precej zapušča upanje. Na sadnjem vodmatskem shodu je dejal župan Ivan Hribar na interpelacijo sodr. Kocmurja, da ima liberalna stranka svobodno šolo v svojem programu. Ali na liberalne programe ni zidati političnih stavb. Saj so imeli tudi splošno in enako volilno pravico v programu, a Tavčar je smel vendar grmeti proti njej. Kar pa je znano o drugih liberalnih izvoljencih, je skoraj obupno. Ježovnik n. pr. velja naravnost za klerikalca, ako prištevajo Rybara svobodomiselnim poslancem, se je bati, da dožive kmalu razočaranje. Ali ravno o šolskem vprašanju bomo zahtevali račun od liberalcev. Ako izdado liberalna načela na tem polju, jih nihče ne reši uničujoče sodbe.

Madjarsko-hrvatski spor.

Zagreb, 25. maja.

Medeni tedni madjarsko-hrvatskega zakona so hitro potekli, in kakor vsa znamenja kažejo, se

PODLISTEK.

MARK TWAIN:

Zgodbe o velikodušju.

Vse svoje življenje, še iz otroških let, sem rad čital zbirko anekdot zastran pouka in zabave, ki sem jo iz nje črpal. Vedno sem jo imel pri rokah in kadar je preobvladovalo v meni nizko mnenje o bližnjikih, sem brž segel po nji, da mi je to mnenje pregnala; kadar sem opazil na sebi samoljublje, slabost in neplemenitost, segel sem po nji in me je poučila, kaj mi je storiti, da se mi zbudi samospoštovanje. Često sem želel, da bi se te lepe pripovedke ne končale z zapletkom, temveč nadaljevale prijetne zgodbe dobrotnikov in onih, ki so dobrote prejemali. Ta želja v mojem srcu je bila tako močna, da sem končno sklenil ji zadočiti s tem, da sem sam iskal konce onih anekdot. Lotil sem se dela in po velikem trudu in dolgotrajnem preiskovanju sem končno izvršil svojo nalogo. Citateljem predložim v sledečem nekaj anekdot po vrsti in k vsaki pripojim nadaljevanje, ki sem ga po svojih preiskavah dognal.

Hvaležni pudelj.

Dobrosrčen zdravnik (ki je čital obilo knjig) je našel lepega dne pudlja z zlomljeno nogo brez gospodarja; vzel je ubogo živalico seboj domov in

ko je poškodovani ud naravnal in obvezal, je spustil malega izgnanca na svobodo, ne da bi se še kdaj nanj spomnil. Neizrečeno ga je presenetilo, ko je nekaj dni pozneje opazil pred vratmi hvaležnega pudlja, ki je potrpežljivo čakal v družbi z drugim psom z zlomljeno nogo brez gospodarja. Dobri zdravnik je koj pomagal trpeči živalici in občudoval neskončno dobroto in milost božjo, ki je vporabila tako neznatno sredstvo, kakor je mali pudelj, v utrditev nauka, da i. t. d., i. t. d.

Nadaljevanje.

Prihodnji dan je ugledal dobrosrčni zdravnik pred vratmi oba pudlja, žareča od hvaležnosti, in poleg njiju dva druga pohabljenca psa. Pohabljenca je koj ozdravil, in vsi štirje so odšli svojo pot, pustivši dobrosrčnega zdravnika v pobožnem začudenju. Dan je prešel in nastopilo je jutro. Pred vratmi so čakali štirje pasji znanci, in ž njimi štirje drugi, ki so iskali zdravniške pomoči. Tudi ta dan je minul in mu sledil drug; šestnajst psov je oblegalo hišo, med njimi osem na novo pohabljenih in ljudje so se jih morali izogibati. Opoludne so bile zlomljene noge vseh pacientov naravnane, toda med pobožno začudenje se je v dušo dobrega zdravnika vselilo samoodsebe nekaj brezbožnosti. In solnce je spet vzšlo in obsijalo s svojimi žarki dvaintrideset psov, med njimi šestnajst zlomljenih nog, ki so zapirali ves tlak in polovico ceste; gledalci so izpolnili ostali prostor. Tulenje ranjenih, vrskanje

ozdravljenih bestij in opazke gledajoče množice so provzročale veliko in navdušeno veselost, toda promet na oni cesti je bil ustavljen. Dobri zdravnik je najel nekaj asistentov in opravil svoje delo usmiljenja pred mrakom, preje pa je iz previdnosti izstopil iz cerkve, da se je svobodno, kakor je slučaj zahteval, lahko izražal.

Toda mnogo stvari ima svoje meje. Ko se je zopet danilo in je dobri zdravnik ugledal pred seboj podvojeno množico tulečih in prosečih psov, je dejal: »Pripoznam, da so me knjige premotile; knjige pripovedujejo le lepši del zgodb in potem končajo. Prinesite mi puško, stvar je zašla predaleč.«

S svojim orožjem je stopil na prosto in stopil slučajno prvemu pudelju na rep, ki ga je brez pardona ugriznil v nogo. Velika dobrota, ki jo je bil ta pudelj deležen, je rodila v njem tako močno in rastoče navdušenje, da je navsezadnje obnorel. Štiri tedne kasneje, ko je bojeval dobrosrčni zdravnik smrtni boj z vodenico, je sklical jokajoče prijatelje in jim govoril:

»Bojte se bukev! Bukve pripovedujejo sleherno zgodbo le napol. Če vas kdo prosi pomoči in če ste v dvomih, kakšne posledice utegne roditi vaša dobrota, izkoristite dvom in ustrelite prosilca.«

Izpregovorivši — je obrnil svoje obličje v steno in izdihnil svoje dušo.

* * *

bliža čas razporoke. V reški resoluciji in na nje podlagi sklepani alijanci nismo nikoli videli tega, kar so vzrli v njej njeni snovateli vsled razumljivega očetovskega dapadajenja. Toda tudi med nje klevetnike nismo spadali, ki so hotoma prezirali nje dobre sadove. Če hrvaškemu narodu ne bi bila družega donesla, kakor osvoboditev od neznosno-brutalne Kluenovega režima, je bilo prav, da se je sklenila. Sedaj, ko je nastopil po prvotni resolucijonistični pijanosti trezni prevdarek, so se pokazale takoj precej široke razpoke med hrvaškim in madjarskim stališčem.

Sedaj je na dnevnem redu ogrske politike nova službena pragmatika. Hrvatski delegatje so samoposebi umevno za to, da se na Hrvaskem uvede hrvatski jezik na železnicah, ker to odgovarja vprvič naravni pravici hrvatskega naroda in drugič, ker je ta zahteva v nagodbenih zakonih tudi pravno utemeljena. Ogrska vlada pa je te zahteve a limine zavrnila in si s tem snela krinko z obraza: pokazala je, da je madjarizacija cilj vodilne ogrske klike ne le na Ogrskem, temveč tudi na Hrvaskem. Poleg tega konflikta pa je nastal še drug spor, ki vede brezpogojno v krizo. Dočim obstoji med hrvatsko-srbsko koalicijo in banom Pejačevićem popolno soglasje glede hrvatskih postulatov, igra hrvatski minister Josipović v nasprotju s hrvatskim banom in koalicijo pod enim klobukom z ogrsko vlado. To dejansko stanje pa je nevzdržljivo, in ob intransigentnem stališču ogrske vlade je pričakovati, da se bode moral umakniti ban Pejačević in sedanji hrvatski sabor.

In kaj potem? Tudi če bi se posrečilo novi vladi spraviti pri volitvi staro madjaronsko večino v sabor, je gotovo, da bi stvorila sedanja koalicija v zvezi s še radikalnejšimi Starčevićanci tako močno opozicijo, da bi sabor sploh ne prišel do rednega parlamentarnega dela in poostreitev krize je neizogibna posledica, če Madjari nastopijo to pot.

Sploh s stališča ogrske vlade govori pretirano precenjevanje lastnih moči. Kje naj vzdrži klika, ki nima na Ogrskem prav nobenih korenin in ki jo količkaj demokratična volilna reforma odnese iz političnega pozorišča, boj v štirih frontah: proti nemadjarskim narodnostim, proti ogrski socialni demokraciji, proti Zagrebu in proti Beču. Fijasko...

Z Goriškega.

V Gorici, 25. maja.

Telegrafične žice so že raznesle po svetu izid volitev na Goriškem; od treh volilnih okrajev, ki jih imamo Slovenci v tej deželi, sta dva izvolila klerikalca pri prvi volitvi, tretji okraj pa je po ožji volitvi pripadel liberalcem s pomočjo socialnih demokratov.

Socialni demokratje so postavili lastne kandidate v dveh okrajih: Goriška okolica in Kras. V teh dveh okrajih so stale stvari takole:

Dobrohotni literat.

Ubog in mlad literarni začetnik se je zamaral, da bi se znebil svojih rokopisov. Končno, ko se ga je polotil strah pred gladom, je razložil svoje bolečine slavljenu pisatelju in ga prosil pomoči in sveta. Velikodušni mož je koj odložil svoje delo in začel pregledovati rokopis. Končavši svoje ljubeznivo delo, je stisnil ubogemu mladeniču pristrčno roko in dejal: «Ni slabo; obiščite me v ponedeljek.» Ob napovedanem času je razgrnil slavljenu pisatelj s prijaznim nasmehom molče časopis, ki je bil še vlažen od stroja. Kako se je začudil ubogi mladenič, ko je uzrl na tiskani strani lastni članek. «Kako naj vrnem hvaležnost za izkazano mi plemenito naklonjenost,» je vzkliznil, padši na kolena s solzami v očeh. Slavljenu pisatelj je bil znameniti Snogras; ubogi, iz skritosti in lakote oteti začetnik pa je bil kasneje takisto znameniti Snodgraš. Naj nam bo ta dogodek v opomin, kako treba podpore potrebnim začetnikom iti na roke!

Nadaljevanje.

Prihodnji teden se je Snagsby zopet pokazal — s petimi odklonjenimi rokopisi. Slavljenu pisatelj je bil nekoliko presenečen, ker v knjigah je zapisano, da potrebuje nadebudni mladenič le enkratne podpore. Vendar je prebral tudi te papirje, odstranil plevel in prekopal nekaj oralov adjektiv-

Klerikalni glasovi:

Fon	glasov	3587
Laharnar (1. skrutinij)		3122
Skupaj glasov		6709

Liberalni glasovi:

Štrekelj Alojz	glasov	3260
Gabrijelčič		1652
Skupaj glasov		4712

Agrarni glasovi:

Štrekelj Anton	glasov	1201
Večerina		168
Skupaj glasov		1369

Socialno-demokratični glasovi:

Milost	glasov	622
Kermolj		594
Skupaj glasov		1216

Nadstrankarski glasovi:

Gregorin	glasov	1112
Tako imamo torej od vseh glasov — 15.188 — komaj deseti del socialnih demokratov. Nad 200 glasov pa so — to je treba tukaj zapisati, klerikalne komisije uničile, zato ker je bilo zapisano na nekaterih glasovnicah samo kandidatovo ime «France Milost», kar tistim komisijam ni zadostovalo, češ, da je lahko mnogo ljudi tega imena.		

Če pa vzamemo vse glasove onih, ki se niso vklonili farovžu — naprednjaki, agrarci, socialisti in nadstrankarji — tedaj dobimo sledeče razmerje:

Klerikalnih	glasov	6709
Protiklerikalnih		8409

Izvoljen je en liberelec in en klerikalec; številke za ta dva okraja pa govore zelo jasno, da se klerikalci nimajo nič preveč veseliti svoje zmage.

Ne, Slovenci na Goriškem niso tako zabiti, kakor bi si človek mislil in ni daleč čas, ko se tudi pri nas naredi konec avstro-kamarilsko-katoliškemu fanatizmu.

Nekaj je tukaj škodovalo napredku naroda: Italijanski šovinizem. In ker živimo mi na periferiji Slovenije, tik lahonskih šovinstov, se je slepilo narod z znanimi frazami o «mili domovini», o «Slovanstvu» i. t. d. Ali po teh volitvah je lahonski šovinizem smrtno udarjen. Sedaj se ne bode slepilo več našega naroda, češ, žuga ti pogin, kajti od 19 italijansko-šovinističnih poslancev ni bilo izvoljenih več kakor samo eden na prvi skrutinij in trije drugi so prodrli samo s pomočjo italijanskih socialistov, ki so povsod imeli parolo, nastopiti v ožjih volitvah proti klerikalizmu.

Mi socialisti smo zasejali pri teh volitvah prvo seme naše ideje; v teh dveh volilnih okrajih smo imeli v enem mesecu 63 volilnih shodov, od katerih so se vršili 41 v občinah, kjer se še nikdar poprej ni slišala socialistična beseda. In pridobili smo deseti del volilcev! To ni malenkost, če se pomisli, da v 27 občin teh dveh volilnih okrajev nismo niti prišli.

nih zamaškov; potem se mu je posrečilo vriniti dva članka.

In minul je teden, ko se pokaže hvaležni Snagsby z novo zalogo. Slavljenu pisatelj je občutil živahno zadovoljnost, ko je prvokrat izkazal ubogemu, nadebudnemu mladeniču prijateljstvo, in se je z visokim zadoščenjem primerjal z velikodušnimi ljudmi v knjigah; toda sedaj se ga je lotil sum, da je zadel ob novino v stroki plemenitih del. Navdušenje se mu je ohladilo. Vendar pa ni bil v stanu odbiti mladega, nadebudnega pisatelja, ki se ga je tako ponižno in zaupno oklepil.

Toda vspeh je bil ta, da je slavljenu pisatelju visel ubogi začetnik neprestano na vratu. Vsi rahli poskusi, da se otrese bremena, so bili brezvspešni. Deliti je moral vsakdanje svete in vsakdanja bodrila; popravljati je moral in krpati rokopise ter jih vrivati v časopisje. Ko je nadebudni začetnik dosegel ime in priznanje, je mahoma dosegel velik vspeh s tem, da je opisal zasebno življenje slavljene avtorja s pekočo satiro in pikantnimi drobnostmi, da je knjiga bila v ogromni nakladi razpečana in da je slavljenu pisatelju od užaljenosti počilo srce. Pred zadnjim zdihljajem je vzkliznil: K-njige, te so me preslepili, ker ne pripovedujejo vse zgodbe. Varujte se mladega, nadebudnega pisatelja, prijatelji; kogar vrže bog lakoti v usta, naj se človek ne predrzne, da ga človek otme sebi v pogubo.

Do prihodnjih volitev pa se bode mnogo spremenilo in vse nam priča, da na Goriškem ne bode več politike brez socialistov.

Politični odsevi.

Karel Kautsky o avstrijski socialno-demokratični zvezi. Duhoviti marxistični teoretik nemške socialne demokracije, Karel Kautsky je čestital vodstvu avstrijske socialno-demokratične stranke v posebnem pismu, iz katerega posmemamo značilnejše odstavke: Ni slučajna ta zmaga, ki ste jo izvojevali, ne spada med one zmage, ki se pribore iz zasede in ki jih jutrišnji dan spet lahko odnese, temveč sad je letnega in desetletnega neumornega in požrtvovalnega dela. Pridobljena ni z demagoškimi igračami, kise dozdevajo silno premetene, ki pa so neskončno kratkovidne in kratkodušne, ker žrtvujejo jutrišnji vspeh današnjemu vspehu: kolikor se da soditi iz «Arbeiter-Zeitung», ki gotovo podaja ton volilne agitacije, je malo volilnih bojev mednarodne socialne demokracije, ki bi se vodilitako odkrito in načelno socialistično kakor ta. Vaša zmaga ni le velika in sijajna, temveč tudi častna in polna gonilnih sil, ki bodo gnale stranko preko zmage k novim bojem, novim zmagam; polna poroštev, da bode stranka novemu položaju in novim vprašanjem, ki bodo iz te zmage nastali, v vsakem oziru kos... Dokler je proletarijat šibak in nesamostojen, mu njegovo rast otehuje medsebojni interesni boj posedujočih slojev. Čim močnejši in samostojnejši prihaja, tembolj stopa v osrednje tendence, da se zlije vesoljni meščanski svet v eno samo reakcionarno maso, tembolj je slednja voljna krepiti državno moč, ki sta jo buržoazija in malo meščanstvo skušali slabiti, dokler sta se nahajala v revolucijskem položaju. Vaša zmaga ne pomenja le silno okrepitev proletarijata, temveč tudi silno okrepitev državne moči, ki jo bodo odsihmal v mnogo manjši meri slabila narodna nasprotja, kakor doslej, ki pa bode, gnana od kapitalistov vseh narodov, mnogo sovražnejša proletarijatu kakor doslej. Toda okrepitev sovražnika bode zbudila tudi nadaljno okrepitev proletarijata. Čimbolj se sklepa buržoazija vseh narodov na boj proti proletarijatu, tem tesnejše se bodo oklenili proletarci vseh narodov. Oni naši protivniki se motijo, ki upajo, da se bodo proletarski zmagalci čutili dediče narodnih koterij, ki so jih pomedli, da se bode avstrijska socialna demokracija v tej meri narodno drobila, v kolikor narašča. Avstrijska internacijonala korenini pregloboko ne le v teoretični prosveti mas, temveč tudi v praktičnih potrebah njih političnega in ekonomskega boja. Za izkoriščujoče razrede je jezikovni monopol, sredstvo za vladanje in izkoriščanje, proletarijatu, jezik ni družega kot sredstvo za sporazumevanje in prosveta... Grandiozno slavje bomo obhajali na mednarodnem kongresu v Stuttgartu. Komaj tri leta so minula od amsterdamskega kongresa sem in kako se je svet izpremenil! Rusija, trdnjava absolutizma, Angleška, dežela najokostenelejšega trade-unionističnega cehovstva, Avstrija, evropska Čina dežela birokratizma in blaznega volilnega sistema — mahoma so se postavile v vrsto onih držav, v katerih proletarijat s krepko in samostojno politično akcijo odločilno posega v usodo držav. Kako dolgo še in mednarodna socialna demokracija bode vladala Evropo!

Volilne zgodbe v Galiciji. Množica kmetov pride k volilni žari, da zadosti volilni dolžnosti. Vsi oddajajo prazne, nepopisane glasovnice. Na vprašanje, zakaj tako, odgovarjajo, da jim je politični uradnik prepovedal falzifikacijo glasovnic. Sklenili so glasovnice odslej oddajati prav tako, kakor jih prejemale od oblasti. Kmetje so bili po nastopu dotičnega uradnika trdno preverjeni, da je vsako popisovanje glasovnic kaznjivo falzificiranje — in pa, urad bo že sam vse ukrenil, da jim prihrani delo. Tako n. pr. so za finančnega ministra, dalje za Petelenza, protikandidata sodruga Daszinskega, izdajale kratkomalo tiskane glasovnice — da se ljudem delo prihrani... V nekem drugem gališkem okraju so se hoteli kmetje izkazati hvaležne za uvedbo splošne in enake volilne pravice, s tem da so napisali na glasovnice: Franc Jožef, cesar na Dunaju. Naj živa tudi sam cesar sadove od volilne pravice, za katero se je odkrito in pošteno zavzel. Žal, da cesar, dasi mogočna oseba, nima pasivne volilne pravice, nima pravice do poslanstva... Krščanski socialci si pomagajo s čudnimi sredstvi preko svojega volilnega poraza. Najpoprej posinovijo stare, okostenele konservativce, da s tem figovim peresem prikrijejo svojo nagoto, ki so jo volitve neusmiljeno razgalile. Potem kriče: Državna stranka smo, prejeli smo v vsej Avstriji 550.000 glasov. Škoda le, da si socialni demokratje lahko prilaste naslov dvojne državne stranke, ker je število njih glasov zneslo dvakrat toliko...

Franosko in Maroko. Francoska vlada je povodom umora zdravnika dr. Mauchampa od marokanske vlade zahtevala sledeča zadoščenja: 1. Marakeškega pašo treba nemudoma odpoklicati in zapreti, ker je hujskal množico proti dr. Mauchampu. 2. Preiskava se poveri francoskemu konzulu v Marakesu. 3. Kaznovanje vseh krivcev. 4.

Odkodnina za umorjenega Mauchampa v višini, ki jo določi francoska vlada. 5. Organizacija policije, kakor jo je določila alžirska konferenca. 6. Izvedba francosko-maročanskih dogovorov iz let 1901 in 1902. 7. Odpoklicanje mavretanskega šerifa Mulaj Idrisa. 8. Nadaljno pošiljanje orožja šejku Ma el Aininu je treba koj ustaviti. 9. Preiskava glede nekaterih nadaljnjih pritožb, katerim magzen doslej se ni ugodil. — Ker je maročanska vlada v načelu pritrdila francoskim zahtevam, so se začela med obojestranskimi zastopniki pogajanja glede podrobnosti.

Shodi.

Velik shod v Zagorju ob Savi. V nedeljo, dne 26. t. m., se je vršil v Zagorju v salonu Mihelčičevem shod, na katerem sta poročala sodruga Cankar in Čobal o izidu volitev in o političnih strankah na Slovenskem. Veliki salon je bil kljub neznošni vročini docela poln; shoda se je udeležilo nad šeststo oseb. Na nobenem obrazu ni bilo opaziti potrtosti zaradi izida volitev, shod se je vršil v znamenju navdušenja za nov boj in v znamenju trdnega upanja na bližnjo zmagovalno prihodnost. Cankar in Čobal sta slikala v resničnih barvah nasilnost klerikalne stranke, ki si je priborila svojo žalostno zmago le s tem, da je na nečuvven način oskrnila cerkev ter vrgla Kristusov evangelij za oltar. Obadva govornika sta navajala konkretne slučaje klerikalnega terorizma; v neki vasi zagorske okolice se je zgodilo n. pr., da je pridigoval duhovnik zadnjo nedeljo pred volitvami tole: «Če boste volili Cankarja, bo čez štirinajst dni vsak mož imel po dve ali po tri žene. Tudi Boga mine nazadnje potrpečljivost; kdor bo volil Cankarja, naj gleda, da ga ne ubije strela z jasnega neba...» In na tako sorto dalje; ženske so jokale in tarnale, efekt pa je bil ta, da je na dan volitve na čudezen način izginilo s štiridesetih glasovnic Cankarjevo ime. Z nasilnostjo, z lažjo in sleparstvom je pridelala klerikalna stranka svoje sadove. Nič manj žalostno in nečastno pa ni bilo vedenje takomeneovane liberalne stranke. Ta čudna «stranka» je dne 14. maja opljuvala svojo svobodomiselnost, zatajila in izdala vso svojo preteklost. Z redkimi častnimi izjemami so vsi ti fletni «liberalci» ne samo glasovali, temveč tudi agitirali za klerikalnega kandidata. Mnogo jih je bilo, ki so snedli dano besedo, česar bi ne bil storil poslednji hribovski kajžar, ki ima še časti v sebi. Ko sta Cankar in za njim Čobal poročala o tem nesramnem izdajstvu, so burni pfuj-klici odmevali po dvorani. Kar je še poštenih in res svobodomiselnih ljudi, ki so stali doslej v vrstah minole liberalne stranke, bodo vedeli, kam drži zdaj njih pot. — Govornika sta pozivala zborovalce, naj ne prekinajo z agitatoričnim delom, temveč da naj delajo brez nehanja, kakor da so volitve že pred durmi. V splošnem navdušenju in v krepkem zaupanju v prihodnost je završil shod.

Domače stvari.

Ginljivo zaupanje. Voditelj slovenske ljudske stranke in bodoči voditelj «razmeroma močnega kluba», dr. Ivan Šuštersič, je objavil v sobotnem «Slovincu» nekaj program svojega in svoje stranke delovanja v parlamentu. Od take izjave, objavljene tik po volitvah in v tem še jako nejasnem položaju glede grupiranja političnih strank v zbornici bi se moglo pričakovati kaj posebnega in vsaj «razmeroma» pomembnega. Toda voditelj močne stranke, človek, ki si je dal že rezati in šiti ministrovski frak, je nakopičil nekaj puhlih fraz, ki bi bile preslabe za Gostinčarja. Iz vseh teh previdnih public se vidi edinole to, da Šuštersič sam še ni popolnoma na jasnem, kje bo postavil svoj «štant», kje in kako in s kom bo pričel svoj kšeft. Pred volitvami se mu je godilo dobro: gledal je vse v črno; ko pa se je na vsem obzorju zasvetila rdeča zarja, se mu je zablščalo tako močno, da še zmirom ne vidi jasno; kjer so bili prej konkretni računi, so zdaj oprezno izjecljane fraze. Da se bo poskušal družiti s klerikalci vseh strank in vseh narodov, smo vedeli že prej; v to ni bilo treba še posebej svečane izjave. Kar pa nas v tej izjavi res zanima, je Šuštersičeva trditev, da je ogromna večina slovenskega ljudstva izkazala ganljivo zaupanje klerikalni stranki. Ta trditev je predrznost prve vrste. Šuštersič sam najboljšje vé, s kakšnimi umazanijami, nasilnimi sredstvi je dosegla kranjska duhovščina, da je blamiran slovenski narod s poslanci, kakršnih dunajski parlament še ni zlepa videl. Molčite o ganljivem zaupanju, dokler ne bo odkidano s priznic in spovednic tisto blato, ki se je nakopičilo tam za časa volitev!

Zalezoval nas bo! «Naš List» še izhaja in Cvetko Golar tudi še živi. In tako se je zgodilo, da je nenadoma zvedel ves Kamnik z okolico vred, da česka socialna demokracija ni breznarodna, temveč da je mednarodna. To so si zdaj dobro zapomnili vsi trije: «Naš List», Cvetko Golar in Kamnik. Nekaj je že! Zdaj je treba samo še spoznati, da narodnostni program avstrijske socialne demokracije ne velja samo za Čehe, temveč tudi za

Nemce, Slovence, Italijane i. t. d. Do tega spoznanja Cvetko Golar še ni došel, ampak sčasoma se vse lahko zgodi. Za sedaj nas bo samo zalezoval: Gledal bo, če smo mi tudi «taki». In če sodba ne izpade ugodno, potem bo joj! O Fure, Fure!

† **Jan Gebauer.** V devetinšestdesetem letu svoje dobe je umrl v Pragi profesor Jan Gebauer. Z njegovim imenom je najtesneje zvezana moderna česka filologija. Gebauer se po pravici imenuje oče ta českega jezika, ker je česko govornico osvobodil onih neelastičnih historičnih oblik, v katere so ga okovali pisatelji starejše šole; postavil je pismeni jezik na organično podlago žive govorice. Gebauer je tip nesamoljubnega znanstvenika, odkritega proti samemu sebi in odkritega napram drugim. Srdito sovraštvo oficijalnih narodnih krogov si je nakopal s svojim odločnim in nevstrašenim nastopom v rokopišnem boju, ki ga je v družbi s profesorjem Masarykom, pravkar izvoljenim naprednim državnim poslancem, častno izvedel. Profesor Nánka je — kakor znano — potvoril umetniško visoko stoječe pesnitve iz českega srednjega veka in jih izdal kot najstarejšo česko pesnitev pod imenom «Kraljedvorskega rokopisa». Te pesmi so postale nekaj dvorski paladij, s katerim so se Čehi ponašali pred drugimi narodi. Profesorja Gebauer in Masaryk, prvi iz filološkega, slednji iz sociološkega in historičnega stališča, sta razbila to narodno monstracijo in jo odkrila pred vsem svetom kot navaden falzifikat. Velikanski vrišč je zagnala oficijalna žurnalistika pod patronanco oficijalnih znanstvenikov. Oba moža, ki sta imela poguma dovolj, spoznano resnico izreči, sta bila izpostavljena najostudnejši gonji. «Zaprodanca!» jima je gremela ta oficijelna tolpa dan na dan v ušesa; prirejale so se narodne demonstracije, izdajala dolga «dokazovanja» o resničnosti rokopisov. Zdelo se je izpočetka, da bo večina prevpila resnico, toda končno sta neustrašena znanstvenika prodrla s svojim z najprozornejšimi umskimi dokazi podprtim mnenjem, ki se je popolnoma uveljavilo. V vsem rokopisnem boju se ni šlo toliko za literarnozgodovinsko stran tega boja, kakor za narodno etiko: npravnost je ena veljavna i za posameznika, i za cele narode. Iz tega vprašanja narodne etike so organično izhajala nadaljna vprašanja o narodni praksi sploh. Reviziji narodne etike je z železno konsekvenco sledila revizija narodnega, socialnega in političnega programa na podlagi realistične metode. Tako je izprva in v jedru popolnoma literarno vprašanje kraljedvorskega rokopisa zbudilo močno politično in narodno gibanje na Češkem, znano pod imenom: realizem, ki je na polje praktične in najpraktičnejše politike stopilo 23. maja z izvolitvijo njega predstavitev, Masaryka in Drtine, v državni zbor. — Profesor Gebauer je imel na vsej tej reformi českega življenja s svojo soinicijativo velik delež. — Lani je v gosposki zbornici se toplo zavzemal za splošno in enako volilno pravico. — Slava veleumu in veleznaku!

Skupni jugoslovanski klub v parlamentu straši po slovenskem liberalnem in nadstrankarskem časopisju, odkar je izvoljen Hribar v Ljubljani. Kakor znano, je bil Hribar sam tisti, ki se je prvi ponudil Šuštersičevemu klubu, kakor ga je Šuštersič tudi takoj na svojem shodu v «Unionu» odklonil. Hribar je že davno obsojal Tavčarja, ker je ustanovil samostalni liberalni klub in zveza vseh jugoslovanskih poslancev je bilo njegovo agitacijsko sredstvo in njegova «politična ideja». Hribar je namreč lahko vse, kar hočete, ali politik ni nikoli bil in nikoli ne bode. Za slovensko narodnost ne prinašatak zmešan klub nobene koristi. Če so res liberalci in klerikalci narodnjaki, se morajo v vseh narodnih vprašanjih itak srečati. Zvezujejo se pa poslanci v trdne skupine po enakih političnih načelih, glede katerih so tudi njih udje vezani. Take skupine omogočajo jasen pregled; z njimi se lahko politično računa, one sestavljajo in odstavljajo vlade. Jugoslovanski klub bi bil politično neenoten. Večino v njem bi imeli gotovo klerikalci, ki bi nedvomno zahtevali v splošno političnih in zlasti v kulturno-političnih vprašanjih, strogo klubsko disciplino. Čim pride tako vprašanje na red, bi se morali liberalni poslanci brezpogojno ukloniti klerikalnim zahtevam, ali pa bi nastal konflikt, ki bi moral končati z izstopom liberalnih poslancev. Ako hočejo liberalci priznati hegemonijo večine v klubu ter v cerkveno-političnih in podobnih rečeh glasovati po volji kluba, to se pravi klerikalno, tedaj je neumljivo, čemu so kandidirali kot naprednjaki? Ali pa hočejo iti v takih vprašanjih svojo pot, tedaj naj vrh razume, čemu silijo v Šuštersičev klub. Tavčar je napravil kot poslanec dosti političnih napak, ampak v tem vprašanju je bil vendar doslednejši od Hribarja, ki enostavno ne pojmi, kaj je politika.

Odkod pa so prišli? «Slovenski Narod» je postavil v svojih predalih visoke in široke lojtre brzojavnih častitk «poslanca» Hribarja. Po tistih lojtrah pleza cela vrsta možakarjev, ki jih človek prej nikoli ni videl. Odkod pa so prišli? «Zmago svobodne misli» slavé navdušeni in ginjeni ljudje, ki se jim do 23. maja niti sanjalo ni, da so svobodomiselni. Če bi človek zaklical junakom, ki so

priromali z dežele in plezajo zdaj po tistih visokih «Narodovih» lojtrah gorindol: «Kjé pa ste bili štirinajstega maja?» — takoj bi se podrle lojtre s svobodno mislijo in plezavci vred. Zakaj cela dolga vrsta značajnih mož, o katerih je pozitivno znano, da so 14. maja glasovali za klerikalne kandidate, pošilja zdaj «Narodu» navdušene telegrame... Prinesite pljuvalnik!

Najnovejše vesti.

Dunaj, 27. maja. Dež. zbor nižjevstrijski je sklenil proti vladi novelo k lovskemu zakonu. Pri razpravi so došli v razgovor dogodki v Kočerju.

Dunaj, 28. maja. 4. junija se vrši konferenca štirih nemških neklerikalnih skupin glede vkupnega kluba; v to svrhu se povrne minister Prade iz Karlovih varov. Svobodni vsenemci pod vodstvom Wolfa se še niso odločili, da li pristopijo ali ne.

Dunaj, 28. maja. Dunajski meščanski listi ponavljajo neutemeljenih vesti, da bode socialnodemokratska frakcija reflektirala na podpredsedniško mesto v drž. zboru in da je za to mesto določen Pernerstorfer.

Dunaj, 28. junija. Dr. Lueger se je izjavil proti nekemu budimpeštanskemu časnikarju, da upa od novega parlamenta strogo avstrijske politike in da bo avstro-ogrska monarhija v 20 letih nedvomno enotna država.

Dunaj, 28. maja. Weckerle je imel daljši pogovor z Beckom glede termina za nadaljevanje nagodbenih pogajanj, ki pa ni donesel zaželenega vspeha.

Dunaj, 28. V trgovskem ministrstvu je izdelan načrt, po katerem se bodo poštna pošiljatva zavarovale proti zakasnitvi. Podobne naprave obstoje v Švici, Nemčiji in na avstrijskih železnicah.

Brno, 28. maja. «Lidove Noviny» poročajo, da je cesar zelo vznemirjen vsled socialnodemokratske zmage. Beck da je cesarju dejal, «da socialni demokratje glede provizornega proračuna in glede vojaških zadev ne bodo delali ovir». Beckove besede so cesarja pomirile in demisijske njegove ni sprejel.

Lvov, 28. maja. Pogreb v Horuckem od orožnikov umorjenih oseb se je izvršil v popolnem miru. Izmed ranjenih je neka ženska umrla.

Borszezow, 28. maja. Izvoljen je kandidat ukrajinske stranke Ochrichomycz.

Tarnow, 28. maja. Okrajno glavarstvo razglaša, da se glasovnice dobé šele na dan volitev od volilnega komisarja. Vladni kandidat Battaglia pa je prejel že več tisoč glasovnic in jih s svojim imenom izpolnjene razdelil med volilce. — Nadzornik državnih železnic Karas je odvezel vsem železničarjem izkaznice z grožnjo, da bodo sicer opuščeni.

Budimpešta, 28. maja. Povodom jubileja predloženi zakon vsebuje tudi razširjenje trgovskega muzeja v Zagrebu.

Budimpešta, 28. maja. Konferenca hrvatsko-srbske koalicije, ki sta se je udeležila tudi ban in podban, je odklonila predloge skupne vlade glede jezikovnega vprašanja na državnih železnicah. Ogrska vlada je voljna privoliti v hrvaške napise, vnvanji uradni jezik in v garancsjo, da se na hrvaških progah nastavljajo po možnosti samo Hrvatje, toda koalicija zahteva v smislu nagodbe, da se hrvaščini na hrvaškem ozemlju prizna izključna veljava.

Braunschweig, 28. maja. Deželni zbor je sklenil z vsemi proti 6 glasovi, da se zviša regenturenta za 300.000 mark. Danes je dež. zbor poveril regentstvo meklenburškemu vojvodu Albertu.

Rim, 28. maja. Na vseučilišču se pripravljajo veliki nemiri s protiklerikalno ostjo.

Pariz, 28. maja. Socialist Cornand je interpeliral vlado v zadevi aretacije, ki jo je nad njimi izvršila policija povodom neke manifestacije. Clemenceau je odgovarjal, da poslanska imuniteta se ne razteza na policijske odredbe, v svrhu vzdrževanja reda.

Pariz, 28. maja. Kongres neodvisne socialistične zveze je odklonil predlog, da se izreče Briandu nezaupnica in se ga izključi iz stranke, pač pa se je sprejela graja proti sindikalistični politiki vlade.

London, 28. maja. Campbell-Bannerman je odgovoril na tozadevno interpelacijo, da ne namerava posegati v osebno svobodo ruskih socialnih demokratov, ki so prišli, da se razgovore o političnih vprašanjih.

London, 28. maja. Proti Roosveltu, ki namerava prihodnje leto kandidirati zopet za predsedniško mesto, so «trustni kralji» organizovali nekaj «trust za fabrikacijo javnega mnenja», ki naj vpliva na liste, uradnike in volilce.

Hongkong, 28. maja. V Wongkongu se se pojavili veliki nemiri. Vsi civilni in vojaški uradniki so umorjeni, vladna poslopja požgana.

Teheran, 28. maja. Guverner v Luristanu šahov brat, zbira hurdske jezdece, da prežene šaha in zasede njegovo mesto.

Razglas.

Načelnštvo okrajne bolniške blagajne v Zagorju naznanja vsem članom in delodajalcem, da se bodo nove volitve delegatov in zastopnikov za dobo dveh let vršile za Zagorje in okolico dne 2. junija t. l. od 9.—11. ure za člane, od 11.—12. ure dopoldne za delodajalce v gostilni gospoda Antona Jana v Zagorju.

Za Litijo in okolico, kakor za sodni okraj Višnja gora se vrše volitve dne 4. junija t. l., in sicer od 9.—10. ure dopoldan za člane in od 10.—11. ure za delodajalce v gostilni gospoda pl. Wurzbacha v Litiji.

Delavci iz Zagorja in okolice volijo 32 delegatov, delodajalci pa 10 zastopnikov.

Delavci iz Litije in okolice in iz sodnega okraja volijo skupaj 10 delegatov in delodajalci pa 10 zastopnikov.

Zagorje, dne 22. majnika 1907.

M. Čobal
načelnik.

Pravkar je izšla brošura:

SPOLNE BOLEZNI

Ljudstvu v pouk in svarilo napisal

dr. I. Demšar

špecialist za kožne bolezni.

Cena 45 vin., za 10 iztisov 4 K franko
Pošilja se samo, ako se z naročilom
obenem vpošlje dotični znesek.

Organizacije, sodrugi, pozor!

V proslavo splošne in enake volilne
pravice je izvrševalni odbor založil krasne

umetniške razglednice

v barvotisku.

Cena	50 izvodom	3 K 25 v
"	100 "	5 " 75 "
"	500 "	23 " 75 "
"	1000 "	40 " — "

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega
Prapora“ proti plačilu, oz. pošt. povzetju.

Sodrugi, sezite pridno po teh razglednicah!

Vsaka ponaredba in ponatisek je kaznivo.
Edino pravi je

Thierryeov balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih
ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 ve-
lika specialna steklenica s patentnim
zaklepom 5 K.

4 52—48

Thierryeovo centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam,
vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka
K 3-60. Razpošilja se le proti po-
vzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta po-
vsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Sežarnar A. Thierry v Pragrahi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih
pisem zastoj in franko.

Kaj hočejo socialni demokracije
ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za poli-
tično življenje, je, da se seznani s težnjami
in zahtevami socialne demokracije. Cena
brošuri, ki obsega tudi narodnostni pro-
gram avstrijske socialne demokracije
4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDECEGA PRAPORA“.

Naročajte edino slovensko revijo

Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1-50, za
četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnistvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih
zavodov slovenskih, po 24 vin.
10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov
spomenik, obsežajoča 48 strani, z lepim
ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer
franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja,
predavanje g. dr. Ivana Prijatelja ob odkritju
Prešernovega spomenika v Ljubljani, po
40 vin. pri upravnistvu „Naših Zapisnikov“
v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; po-
slovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializem, 70 vin.

P. Mihalek: Iz nižnj življenja, 1 K.

Za agitacijo priprave so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin.,
po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po
pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust
po dogovoru.

„Rdeči Prapor“ izvod po 10
v se dobi v
v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta;
Franzot, drž. kolodvor, Spod. Siska; Kufer, Sv. Petra
cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg;
Šesark, Selenburgove ulice; Volkavrh, Sv. Jakoba trg;
Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, šte-
vilka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Zidovsko
ulice 1. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. —
Jesenice: Jakob Mesar št. 101. — Trst: Lav-
renčič, Piazza Caserma. — Trst Rojano: Močnik,
tobakarna — Gorica: Krebelj Peter, Kapucinske
ulice št. 1. Schwarz, Šolske ulice. — Reka: Ri-
cardo Camera, Corso 16.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno
potrebno vsakemu delavcu in vsakomur,
ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski
list, ki ne bi smel manjkati
v nobenem bralnem društvu ali čitalnici
ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
katesljivo potovati naj se obrnejo
na **Simona Kmetelka**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do naj-
moderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter
opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja
dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje,
cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake,
opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadržne
knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste,
vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev
v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu
in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano
izborna pivo v sodnih in steklenicah.

Številka telefona 210.

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2.25 K, za Ameriko 2.75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna peti-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

59. šte.

V Ljubljani, v petek, dne 31. maja 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice šte. 81.

Socialistično pismo.

O pravkar končanih volitvah se je že pisalo. Ne bo preveč, če se še malo pomenimo o njih. Prvič je treba vedeti, za kaj je zmagala avstrijska socialna demokracija tako sijajno, in drugič je treba, da izpoznamo vzroke delnega poraza slovenske socialne demokracije.

Zmaga avstrijske socialne demokracije temelji na dveh točkah. Ti dve točki ste 1. Času in gospodarskemu življenju prebivalstva primeren program in pa taktika, ki se zadovoljuje s postopnim socializovanjem gospodarskega in kulturnega življenja. 2. Organizacija. Delavska organizacija je močna, je velika. Ona ne izključuje nikogar. Ona izobrazuje slehernega. Ona je enotna. Njeno časopisje je dobro, ker vzgojuje k samostanosti. Nemškemu, češkemu, poljskemu, italijanskemu delavcu je prešla organizacija v kri in meso. On ne čuti le, on tudi razume pomen in veličino delavske solidarnosti, utrjene v nebrojnih gospodarskih bojih s kapitalom. Ta organizovan delavec se ne da zbegati, ker je socialno izobražen. On pozna vse detaje delavske organizacije, vse njene forme. Odtod izvira sijajna njegova disciplina. On se ne prebota uči in vé natančno in zelo dobro, kje se varujejo njegovi interesi. Ta češki, nemški itd. delavec je realist v pravem pomenu besede. Prazne politične fraze ga ne zbegajo zlepa. Odtod pohajajo njegovi krasni uspehi. Neomajano verujoč v končno zmago, nadaljuje svojo zgodovinsko pot brez prestanka.

Kakšen je slovenski delavec? Izkoriščen najbolj izmed vseh. Zakaj je izkoriščen? Ker je velik del slovenskega delavstva neveden in kulturi tuj. Zakaj? Zato, ker je v veliki večini še neorganizovan ali pa slabo organizovan. On se še ne zaveda!

Nemški, češki itd. delavec čita časopise, brošure, knjige. On se uči, ker vé, da le višja in boljša izobrazba more privedi delavski razred do boljšega gmotnega stanja. On vé, da se ne more na nikogar zanašati, sam si mora pomagati!

Velik del slovenskih delavcev ne čita nič; uči se tudi ne. On zahaja najraje v žganjarne. Tam ubija svoje telo, svoj duh, svojo družino.

Deloma se dá to razlagati tako, da ne živi delavstvo pri nas v tako velikih skupinah, kakor na primer v velemedstih. Toda ta razlog je nezadosten, ker ga je mogoče izpodnesti z dobro organizacijo in z obraževalnim delom.

Kaj torej?

Organizacija in izobrazba! Nedisciplina in pa krhek značaj, ki se da kupiti za par judeževih grošev, sta možna le tam, kjer je izobrazba revna in nizka in organizacija slaba.

Kakšna naj bo organizacija? Strokovna, politična in obraževalna. Kaj je treba nuditi ljudem? Poljudno pisane in cenene brošure o vsakdanjih vprašanjih, da se utrdi socialistično prepričanje! Socialist ni tisti, ki se v gostilni ali pa na shodu bje na prsi in pravi: Socialist sem! Socialist je marveč oni, ki socialistično čuti, delati in razumeva. Delavstvo ne potrebuje socialističnega kričanja in bahanja, temveč socialistične misli in socialističnega dela. To pa je mogoče doseči le s trajnim učenjem in čitanjem.

Poleg strokovnih društev potrebuje krvavo delavstvo na Slovenskem izobraževalnih društev. Posebno tudi na deželi. Potrebuje pa tudi socialistično politično organizacijo, potrebuje dobrega informativnega časopisja in pa knjig ter brošur.

Šele v tej smeri zarisano neprestano in vzdržno delo, more roditi uspehe, trajne uspehe.

Sodrug naj delajo. V delu more biti spas in napredek, ne pa v malenkostnih osebnih preprikih, ki ne morejo nikoli roditi dobrega in pametnega.

Organizacije naj se ravna po teh mislih in sodrug naj delajo tako, pa bo tudi slovenski delavec se brez sramu mogel pridružiti vesoljni socialistični organizaciji.

Državno pravo.

Ali veste, česa nam je še primanjkovalo v slovenski politiki?

«Nova Doba» nam to pove! Ona je najbolj narodni list v slovenskem žurnalističnem gaju. Dokler ni bilo »Nove Dobe«, sploh ni bilo nacionalizma na Slovenskem. Ne verujte, da so bili ljubljanski in obmejni časopisi narodnjaški. Šele »Nova Doba« je morala priti, da zasadi v slovensko njivo tudi to cvetilo. Vsaj sama pravi tako.

Ker so pa ljudje neverujoči Tomaži, misleči, da je od Bleiweisovih časov pri nas vse stalo tako pod vtiskom nacionalizma, da smo ostali slepi za največje probleme, ki pretresajo svet, pa je začela »Nova Doba« brskati po svoji ropotarnici, da bi iztaknila kaj novega, vsaj navidezno novega in s tem opravičila svojo eksistenco, katere potrebe najširši krogi na Slovenskem nikakor nočejo razumeti. V zadnji številki je jela pretresati navadno vprašanje, vzela je pod svojo lupo narodno avtonomijo, preresetala je vse možnosti rešitve, zavrgla je vse in na zadnje je zapisala na svojo zastavo — »Slovensko državno pravo«.

V tistih dneh, ko je češki narod z volilnim listkom v roki z nedvomno odločnostjo obsodil mladočeško igrarijo s češkim državnim pravom pa izvolil največ energičnih nasprotnikov zgodovinskega sentimentalizma, največ socialnih demokratov, skuša glasilo mladih, zvabiti Slovence na to gladko pot, ki vodi brez rešitve v zagato.

Ali češke državnopravniške stranke je mogoče razumeti. Čehi so imeli dolga stoletja lastno staro državo z vsemi njenimi fevdalnimi atributi, s krono in žezlom, s kraljem in dvorom. Kdaj so imeli Slovenci kaj podobnega? Spomin na češko državno slavo je bil živ še dolgo po belogorski bitki. Njih misljenje je bilo vedno historično. Vsega tega ni bilo na Slovenskem, ker Slovenci niso imeli tega, kar imenuje uradno zgodovinsko »historijo«. Seveda nismo narod brez zgodovine. To je nemumno. Stoletja žive Slovenci v teh krajih, ki so bili nekdanj še obsežnejši, prej so živeli dolga stoletja v drugih krajih. In vsako življenje je zgodovina, naj je že žalostna ali vesela. Ali nikoli niso imeli Slovenci fevdalne države in zato ni mogla nastati med njimi nobena državna tradicija. Slovenska ideologija ni mogla imeti historicizma za podlago.

In dobro je bilo tako. Novi časi zahtevajo nove oblike; čim manje obtežujejo koga spomini na preteklost, tem svobodnejše se je njegovo delo za bodočnost. Ker nimajo Slovenci takozvane »preteklosti«, je ugodnejši njih položaj za prihodnost.

Povsod poka historicizem. Noben žid ne da več ničesar za »staro slavo«. Vse stare oblike se trgajo, novo življenje vstvarja nove forme. In Slovincem ni treba nič drugega, kakor iz svojega gospodarskega življenja in iz svojega položaja med drugimi narodi najti najprirodnejšo formo za se.

Prav tista oblika, ki je za Slovence najprimernejša, narodna avtonomija, dobiva od dne do dne več pristašev po celi Avstriji. Stranka, ki ima milijon volilcev za seboj ter šteje pristaše med vsemi narodi, jo je zapisala na svojo zastavo. Bliza se čas, ko bode socialna demokracija odločilna stranka v tej državi in s tem prihaja trenutek, ko se lahko uresniči narodna avtonomija. In v tem času stika »Nova Doba« po — slovenskem državnem pravu! Našla ga je — v nekdanji Karantaniji in v — Napoleonovi Iliriji.

«Nova Doba» hoče na vsak način doseči rekord smešnosti. Državnemu pravu, ki se ne more opirati na nobene resnejše momente, se bode rogala ves svet. Ali smešno je ne le državno pravo gospodarske stranke, ki naj le nikar ne poskuša, tudi to iznajdbo razlagati za »svetinja naroda«, ampak neresno je vsako historično državno pravo, ki ni dandanes realno. Če se posega v preteklost, tedaj nima nihče pravice, določati, do katerega leta naj se ravno poseže. S historijo bi se dalo dokazati vse mogoče. Z zgodovino v roki zahtevajo Hrvatje Bosno za se; zgodovinsko dokazujejo Srbi, da je Bosna srbska, zgodovinsko se pa tudi lahko dokaže, da je turška. Naj se začne s slovenskim državnim pravom, pa pridejo z enako teorijo lahko Kočevci in se sklicujejo na kočevsko vojvodino.

Ne, Slovenci ne potrebujejo vstajenja preteklosti, temveč boljšo bodočnost. Ne države in krone, ampak svobode živega naroda nam je treba. Za avtonomijo naroda se nam je bojevati, ne pa za fantome, ki jim nihče ne vdahne življenja.

Goriška konferenca.

V nedeljo, dne 26. t. m., so se zbrali v »Delavskem Domu« delegati 17. krajevnih organizacij, ki jih ima naša stranka na Goriškem. Bilo je navzočih nad 30 delegatov. Predsednikom je bil izvoljen sodrug Jekovič iz Gorice, zapisnikarjem sodrug Petejan iz Mirna.

O izidu volitev je poročal sodrug Ropas, ki je reasumiral storjeno delo takole: 61 volilnih shodov, dve konferenci, 14 zaupnih shodov in posledica 1216 socijalističnih glasov. V njegovem poročilu je sodrug Ropas omenjal, da v nekaterih občinah naši sodrug niso storili svoje dolžnosti, niso skrbeli, da bi bili prišli v volilne komisije in da je to krivo, da so nam odvrgli nad 200 glasov. Zahvalil se je tudi drugim sodrugom, ki so mnogo žrtvovali za stranko, tako da se je častno pokazalo onim, ki so nas ignorirali, da je tukaj nad 1500 sovražnih socijalistov! (Odobranje.)

Po kratkih debati se je poročilo vzelo na znanje.

Sodrug Bitežnik je poročal o stanju blagajne:

Dohodki kron	169
Izdatki „	242
Dolg kron	73

Se je vzelo na znanje.

K točki »denarna sredstva« je poročal sodrug Milost, dokazuje, da se na ta način ne more več izhajati, ker 10 vin. strankarskega davka ni

nič za stroške, ki jih imajo krajevne in okrajne organizacije.

Predlagal je sledeči dnevni red: »Začeni od prvega junija tekočega leta se strankarski davek poviša od 10 vin, na 20 vin, na mesec po vsem Goriškem.

Vsaka krajevna organizacija priredi v tekočem poletju v svoji občini veselico s sodelovanjem soc. dem. pevskih zborov iz Mirna in Št. Andraža, katere čiste dohodke naj se odšteje polovico v krajevne in polovico v okrajno politično organizacijo.

V debati je poseglo mnogo delegatov in vsi so govorili za omejeni dnevni red, ki je bil enoglasno sprejet.

Pri »slučajnostih« se je sklenilo boj pri prihodnih volitvah v bolniško blagajno in delegiralo sodruga Milosta v Trst za poizvedbo, kako so si tam izvojevali bolniško blagajno.

Sklenilo se je tudi, da mora vsaka krajevna organizacija oskrbeti svoje lokale in da mora vsaki teden poročati okrajnemu odboru o stanju organizacije.

Po peturnem zborovanju so se delegatje razšli s trdno voljo za novo delo v prid naroda, kulturi in napredku.

Socialna demokracija in šola.

V zadnjem volilnem boju je bila tudi svobodna šola bojno geslo raznih naprednih strank, zlasti tudi socialno-demokratske.

Cim več teh pa si pridobivajo težnje po svobodni šoli med naprednimi ljudmi, tem hušji je tudi odpor proti nji med onimi, ki imajo čisto upravičen vzrok, da se je boje, ker dobro vedo da bi se s svobodno šolo nivo izobrazbe takoj povzdignil in da bi se izobrazbeno in svobodno misleče ljudstvo potem prav kmalu otreslo njihovega poveljevanja.

Danes imajo le privilegirani razredi možnost izobrazovati se, kajti šolanje velja, treba kupovati, knjige in plačevati šolnino, vsega tega pa delavstvo ne zmore. Jemljejo jim možnosti izobrazevati se, poleg mu pa še očitajo duševno zaostalost in se rogajo njegovi nevednosti. To je največja krivica, ki jo delavstvo bridko čuti in ki jo hoče v političnem boju opravičiti, pa naj velja še toliko napore in žrtve. Socialna nevarnost dandanes ne tiči več samo v nerazmerno razdeljenih materialnih sredstvih, ampak tudi, in morda celo še bolj, v nenakosti izobrazbe.

Naravnost dolžnost je torej vsake kulturne države, da odstrani zapreke, ki ovirajo ljudstvo, da ne more razviti svojih duševnih zmožnosti, da odpravi monopol premožnih do šol, in da na široko odpre ljudstvu vrata v vse sole od ljudske pa po vseučilišča, brez razlike narodnosti, brez razlike stanu in ne glede na prazno ali polno mošnje. In to se more zgoditi z državnimi, za vse veljavnimi zakoni o brezplačnem šolkem pouku. S stipendijam in ustanovam, ki jih ustanavljajo posamezniki je le malo pomagano. Te pridejo le malokdaj v roke tistim, ki so jim namenjene, so čisto spopjene s pogoji, ki so za prosilca globoko ponižujoči, in ki zahtevajo od njega, da zatajuje svoje pravo mišljenje. Saj ne gre samo za svobodno šolo, ampak tudi za svobodnega dijaka in vsakršne podpore, ki na ta ali na oni način vplivajo na podpiranca, so brez moralne vrednosti. Država je torej poklicana, da brez vsakršnih pogojev in brez vsakršnih zaprek omogoči vsakemu državljanu, da se posluži vseh sredstev, ki služijo za povzdigo kulture. Izobrazbeno ljudstvo je najboljša in najtrdnjša opore vsake države.

S splošno volilno pravico so dobili vsi sloji narodov priliko in možnost da po svojih zastopnikih odločujejo o usodi države — ali ni torej naravna posledica iz tega, dolžnost države, da istim najširšim slojem da tudi priliko in pravico, da se izobrazijo in da kot izobraženi in zavvedni državljani oddajajo pri volitvah svoj glas ljudskim zastopnikom. Ali ni dalje absurdno, da je država vpeljala občno vojaško dolžnost, ne pa tudi občno pravico do izobrazbe? Le brezmejna sebičnost je v stanu braniti današnji monopol privilegiranih narodov in slojev do izobrazevanja, in ta sebičnost si je našla vrednega zaveznika med nazadnjaštvom. Ne čim boljše puške in kanone ima ljudstvo, ampak čim boljše sole ima, zato se gre.

Socialno-demokratska stranka se bo že v lastnem strankarskem interesu za vso možno in z vsem vplivom, ki ga bo imela kot močna parlamentarna stranka, zavzela za to, da se šolsko vprašanje v Avstriji reši za vse narode in vse razrede pravično. Socialno-demokratski stranki je posvetna, moderna šola namen in sredstvo obenem.

Politični odsevi.

Masaryk o političnem položaju. Novoizvoljeni državni poslanec, voditelj napredne stranke dr. Masaryk se je izjavil o političnem položaju sledeče: Razpad mladoločke stranke sem že pred leti konstatiral in pričakoval in pripisoval sem ta pojav dejstvu, da se je v stranki mogočno razrastle nekak »poslanski birokratizem«. Ta stranka se je omejevala le na politično delo v parlamentu in pri tem ji je ušel kontakt z notranjim kulturnim razvojem našega naroda. Sicer pa kaže razpad drugih, pred vsem nemških in zlasti še češko-nemške liberalne stranke analogijo. — Narodno vprašanje z nove zbornice ne bode odstavljeno, ne le zato, ker bodo naše stranke iz partikularističnih nagibov gojila nacionalizem še nadalje, temveč tudi zategadelj, ker imamo posebno Čehi mnogo opravičenih in utemeljenih narodnih postulatov, za kojih uresničenje se moramo potezati. — Napačno je postavljati socialne demokrate kot protinarodne, kar je razvidno tudi iz njih programa. Sicer pa je jezikovno vprašanje specijelno za narodne manjšine tudi gospodarsko in socialno vprašanje. — Jaz in dr. Drtina sva izjavila svojim volilcem, da vstopiva v skupni klub. Ta klub je skupen klub, a ne skupen program. Če je za napredne in svobodomiselnne poslance skupno delo z izraženimi konservativci in klerikalci možno, nočem natančneje preiskovati. Dvomim, da je to možno, in mislim, da goji tudi mnogo mladočeskkih in agrarnih poslancev enake dvome. — Moja parlamentarna želja je, da se osnuje med klerikalci in socialnimi demokrati demokratska, socialno-reformna, napredna stranka delavcev. Novi parlament bo delaven, če se nadomesti dosedanj t. zv. konstitucionalizem s parlamentarizmom. Če se to ne zgodi, splošna volilna pravica ne bo mnogo koristila.

Vinska predloga v francoskem parlamentu. Kriza v francoski vinski produkciji, o kateri smo pred kratkim obširneje poročali, s svojim, po revoluciji dišečim izrazom, je pripravila vlado do tega, da je predložila zbornici zakonsko osnovo, ki vsebuje premembo in poostreitev proti zlorabam v vinski produkciji in trgovini obstoječega sistema. Davčnih olajšav, ki so jih vinogradniki zapisali na prvo mesto svojega »programa«, vladni načrt ne prinaša. Zakonski načrt naklada vsakemu vinogradniku brez izjeme, bodisi da prideluje vino le za domačo rabo, bodisi za trgovino, deklaracijsko dolžnost. Vsak mora davčni oblasti izjaviti se ob določenem času glede obdelane površine, glede množine vinskega pridelka in glede množine iz prejšnjih let ostalega vina. Davčna oblast izdela vinogradniku na podlagi njegove izjave spremnico za njegovo vino, tako da nihče ne more izvažati iz svoje kleti več vina, kot ga pridelal. Deklaracije so podvržene glede na resničnost javni kontroli, v to svrhu jih davkarije plakirajo. — Dalje zvišuje zakonska osnova davek na sladkor, ki se ga vporablja za izdelavo kaliza od 25 na 65 frankov za metrični stot, dočim se fabrikacija skavca tudi za domačo rabo prepoveduje. V zadnjih letih je došlo na trg na milijone hektolitrov kaliza in skavca in to je eden glavnih vzrokov francoske vinske krize. Zakon določa dalje kontrolo nad prodajo cukra. S tem je zadeta sladorna industrija, ki kraljuje na severu in tvori semenišče tzv. zmernega napredka pod vodstvom sladkornega barona Ribota. Iz interesnega boja med vinogradniškim jugom in industrijskim severom se bode razvil politični turnir, ker je jug politična domena vladajočega radikalizma in mora radikalizem prav v tem vprašanju braniti svoj politični prestiž.

Preganjanje ruskih in italijanskih socialistov v Franciji. Ob sedanji reakciji, ki se je vgnezdila v francoski zbornici, se da zasledovati po vseh pravih izveden komplot policije in nazadnjaškega časopisja proti drugorodnim socialistom, živčim v Franciji. Posebne pozornosti od te strani so deležni ruski in italijanski socialisti. Narodnjaško glasilo »Liberté« ščuje proti »ruskim teroristom«, ki so se zatekli v Pariz, da bi tam »pripravljali bombe za francosko rabo«. V smislu takih hujskajočih člankov postopa policija z ruskimi socialisti. Ne prestane hišne preiskave, klicanje na policijski urad, zaslišavanja itd. in vendar ruski socialisti niso zagrešili niti v Parizu, niti kod drugod kakega terorističnega dejanja. Ruski socialisti sami proglašajo teroristično taktiko za »specifično rusko«, katera v ustavnih državah, kjer se socializem more legalno razvijati, ni upravičena in se ne da izvajati. In končno so se tudi v ruski revoluciji postavili proti terorističnim eksproprijacijam itd. Prav tako ne utemeljeno je preganjanje italijanskih socialistov na francoskem jugu. Nedavno tega je bil iz Nizze izgnan italijanski socialist Nanni, tajnik ondotne italijanske organizacije. Motivirali so ta korak s tem, češ, da je Nanni — anarhist. Podobna usoda je zadela tudi sodruga Pellèdra, urednika »Riscatta«. Toda persekucije deležni niso samo posamezniki, temveč tudi cele organizacije. Clémenceau je po dvajsetletnem političnem delovanju štel si za glavno zaslugo, da je zmerom in povsod branil misel osebnosti ne glede na gostoljubja nasproti tujim ubežnikom na tleh francoske republike, sedaj pod njegovo vlado pa so taka nasilna dejanja na dnevnem redu.

Domače stvari.

Ljubljansko življenje po volitvah je preklicano veselo in pisava v obeh »merodajnih« dnevnih premeten rovtarska. Ako je čitateljem, v dilih listov vseh tisti ton, ki prevladuje sedaj v obeh, tedaj naj oblečejo vsi učitelji in profesorji, vsi ki so se mučili z oliko in z vzgojo naroda, črno obleko in naj si posujejo glave s pepelom. Dirka »Slovenca« in »Slovenskega Naroda« za prvo ceno surovosti je tako žalostno znamenje za inteligenco Ljubljane, da bi se človek mehkejšega srca resnično lahko zjokal nad metropolo slovenskega naroda. Vse naloge časnikarstva so pozabljene in uradniki obeh listov si razbijajo glave edino z problemom, kako bi se nasprotnika in njegove pristaje grše opsovalo in opljuvalo. Imena političnih nasprotnikov, se objavlja, da se jih gospodarsko bojkotira, vse človeške slabosti, celo telesne nedostatke se rabi, da bi se protivnika bolj krvavo uzalilo. Iz uredništva se razširja ta metoda najsurovejšega boja po mestu, po ulicah, po gostilnah, sredi ceste se klofutajo ljudje in tako se menda pripravlja tla za »politično izobrazbo ljubljanskega ljudstva«. Ali bode prebivalstvo res večno trpelo ta zistem, ki bi odgovarjal edino maniram iz zapadne Amerike? Ako ne bodo čitatelji sami posegli vmes, tedaj pač ne bode konca ne kraja tej surovosti. Časnikarji so prepričani, da ne ugaja bralcem nič tako, kakor ordinarni napadi in zato jih znašajo brez esprita, brez stila, brez misli na kupe, kot reklamna sredstva. Zdi se nam, da bi bil bojkot, ki ga priporočajo ljubljanski žurnali, najbolj potreben za liste same, ki strupe naše javno življenje. Druge metode, s katero bi se jih odpravilo, res ne vemo. In dokler ne izgine iz časopisja sedaj uzuelni ton, tudi v javnosti in pričakovati ozdravljenja.

Hitri računarji. Hitri računarji — drugo krstno ime jim je: konjunkturalni politiki — si belijo glave z bodočo parlamentarno večino. Izpisujejo si številke, seštevajo, odštevajo in razodevajo svojo nevednost in nepoznanje političnih reči. Kot da bi bila sestava večine priprosta računsko vaja — vsakdanji posel abecedeja, ki zna gladko deklamirati naštevanko. Osnovno vprašanje se glasi: ali bo imel novi parlament v sebi moči dovolj, da ustvari logično konsekvenco konstitucionalizma — parlamentarizma. Dosedanji parlament je bil vsled svojega klikovskega rodu, vsled narodne razdrobljenosti in strankarske razcepljenosti slaboten, obsojen na brezpomembnost. Vsa politična inicijativa je bila v rokah uradniških vlad. Zelo jalova in peščena inicijativa! Birokracija je morda čisto dober izvrševalni organ, toda iz kurijalnega parlamenta niso izhajali impulzi in par, ki bi gnal to kolesje državnega mehanizma. Po § 14 se je birokratski absolutizem popolnoma osamosvojil od parlamenta; potrkal je na duri parlamenta, kadar mu je voda že zalivala grlo. Splošna politika zadnjih vlad je bila breznačelna in nesistematična, nekako lovljenje se od slučaja do slučaja, brez izrazovitega značaja, brez sleharnega poleta, in je morala vse avstrijsko politično življenje pritirati v plitvino. Razmerje med parlamentom in birokracijo je bilo pri nas ravno nasprotno kot je v parlamentarnih državah. Pri nas parlament ni bil politični organ, temveč čisto navaden stroj za proizvajanje zakonodajalnih izdelkov; in poleg tega stroja je stala uradniška vlada in ga poljubno vrtila. To razmerje potrebuje temeljite premembe. Da se bo izpremenilo, za to nam je porok mnogostevilna delegacija, ki jo je poslalo v parlament organizovano delavstvo avstrijsko. V kakšni meri se izvede avstrijska parlamentarna reforma, to je seveda odvisno tudi od značajnosti ali neznačajnosti meščanskih strank. Potrebno je, da prevzame ljudski parlament v svoje roke politično usodo avstrijskih narodov. Zato pa je treba trdne in zanesljive večine, ki dela politiko po določenem sistemu. Preden pa se v avstrijskem parlamentu povzpne do trdne večine, se mora doseči medsebojno zblizanje avstrijskih narodov. Zato je smešno govorjenje tistih, ki pravijo, da narodnostno vprašanje ni na dnevnem redu. Narodnostno vprašanje je in ostane na dnevnem redu avstrijske politike toliko časa, dokler ne bode za vse strani zadovoljivo rešeno. Poiskati bi moral parlament formulo, s katero na pravičen način reši to vprašanje. In tu bode stopalo pred drugimi organizovano delavstvo, ki se je že davno postavilo na edino možno stališče narodne ravnopravnosti na podlagi narodne avtonomije; v načelnem pogledu s tem, da je sprejelo narodnostne zahteve brnskega programa, praktično s tem, da je organizovalo svoje narodne stranke na temelju avtonomnega principa. Drug pogoj, da se avstrijski parlament konsolidira, je ustanovitev močnih, enotnih klubov. Že sedaj so zagotovljeni naslednji klubi, katerih vsak bo štel približno po eno šestino vseh državno-zborskih poslancev: socialno-demokratski, nemško-svobodomiseln, nemško-klerikalni, češki in poljski. Nekateri teh klubov bodo seveda slabotni, klub, v katerem bodo sedeli poleg najradikalnejših naprednjakov, klerikalci najtemnejše barve. Najmočnejša kluba v drž. zboru — ne le po številu, temveč po notranji konsolidovanosti in gmotnosti politične volje — bodeta socialno-demokratski in

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“

nemško-klerikalni klub: ta dva kluba bodeta tvo-
rila dve jedri za nasprotne si bojne čete v bo-
ju političnem turnirju. — O večini danes go-
voriti, pa je prezgodaj. Večin je več mogočih, bo-
diti na podlagi narodnega, socialnega, političnega
in gospodarskega momenta. Vprašanje časa je,
kakšno večino si bodo izbrali politični dogodki
prihodnosti.

Dalje prihodnjic. In še ni konca! «Narodove»
lojtre rastejo zmirom višje, zmirom bolj čudne pri-
kazni se pojavljajo na trhljih klinih, zmirom več
glasov, oddanih 14. maja za «črno drhal», kliče
slavo Hribarju. Tako na priliko je zvedel strmeča
domovina, da žive liberalci celo v Vačah pri Li-
tiji in istotako v Smartnem, kjer je ob volitvah
praznovala svobodna misel take oržije, da je bil
klerikalec soglasno izvoljen. Da bi vsaj molčali,
zaklenili se v izbe ter si natihom in naskrivoma
opirali črni pečat, ki so si ga bili sami pritisnili
na čelo! Toda navdušenost jih je pripravila ob vso
pamet in s črnim znamenjem oskrunjeni silijo tol-
poma na sramotni oder, ki jim ga je postavil
duhoviti «Narod». Oder je zmirom širši, lojtre
rastejo zmirom višje. Koliko oskrunjencev se bo
še pojavilo?

Dalje prihodnjic. Ljudi, ki vodijo v »Slo-
vencu» ljut boj z nedoraslimi dekleti, je treba milo
soditi; klofut ne zasluži, pač pa sočutja, kajti
kaze se zmirom razločneje, da niso le duševno,
temveč tudi telesno perverzni. Tisti, ki je započel
ta zanimivi boj talarja s kratkim krilom, je bil
seveda pijan. Ampak vsakdo je pričakoval, da se bo
človek sčasoma streznil, da ga bo sram neumnosti,
ki jo je napravil in da bo skesan obmolnil. Ni
ga sram in ni obmolnil; s perverzno slastjo na-
daljuje sveti boj za čednost in moralo in kakor
vse kaže, ga bo nadaljeval z gnusnosmešno vztraj-
nostjo obnemoglega pohotneža. Ne sodimo ga pre-
hudo, zakaj v evangeliju svetega Lukeža je pisano:
Bodite usmiljeni, kakor je naš Oče usmiljen!

Varnost na deželi. Iz mnogih krajev domo-
vine nam poročajo, da je bilo v zadnjih časih
zelo slabo poskrbljeno za varstvo telesne svobode
in da so se ponekod povrnili časi rokovnjačev. Dne
14. maja se je v premnogih krajih pripetil tale
slučaj: gruča kmetov gre čisto mirno in nič hudega
sluteč po slabo nasuti okrajni cesti proti volišču.
Nenadoma plane izza grma razbojnik v dolgi, črni
obleki, talarju podobni, z belim ovratnikom, ko-
larju podobnim, in popolnoma obrit. Vse bi raz-
odevalo katoliškega duhovnika, če bi obraz ne bil
nekristjanski. Kmete je premotil pobožnjaški habi-
tus razbojnika in tako so mu izročili vse, kar so
imeli: glasovnice. Zakaj drugo jim je vzela kanalarja
že prej. Ko je razbojnik oskrnil glasovnice, se je
skril za grm in čakal dalje... Mi pa vprašamo
orožništvo na deželi, ali so mu znani ti slučaji?
In kaj misli ukreniti proti ljudem, ki si po krivem
lastijo habitus katoliškega duhovnika, da lahko ob
belem dnevu uganjajo svoj rokovnjaški posel? —

Dostojnost in poštenost. Zmiraj smo po-
vdarjali, da zahtevamo dostojnosti in poštenosti v
političnem boju in to zahtevo smo mi najprvi
zvesto in dosledno izpolnjevali. Če govorimo od-
kritosrčno, moramo priznati, da je bilo nekoliko
tihe hinavščine v tej naši zahtevi in da je vzrasla
iz čuta nezmožnosti. Kdo bi Herodeža preherodil,
kdo Lampeta prelampetil, Malovrha premalovršil?
Ni bilo mogoče, torej rajši nič! Svojo nezmožnost
pa smo občutili posebno hudo v teh poslednjih
časih. «Slovenec» je vzdignil golido in — pljusk:
gnojnica v obrazu! «Narod», ne bodi len — čof:
klofuta na licu! In zdaj gre brez nehanja: pljusk,
čof, pljusk, čof... Če vidi človek, s kakšnim na-
vdušenjem se obdeluje dvoje pijancev — kaj mu
ostane drugega, kakor da je brez posebnega truda
dostojen in pošten, da pusti pijanca na cesti ter
gre po svojih potih? —

«Razmeroma močen klub.» Koliko tihe resig-
nacije leži v teh besedah! Dr. Šustersič pravi, da
bo načeloval v državnem zboru «razmeroma moč-
nemu klubu». Kako se je to pred volitvami vse
drugače glasil! Kdor se še spominja na neznosno
brutalno baharijo slovenskega papeža izza tistih
časov, ko je bil še v dno srca prepričan, da bo
stal ves parlament pod strahovlado ogromne kle-
rikalne večine in ko je že stal pred ogledalom ter
se priklanjal ekscelenci... Kdor se še spominja na
tiste lepe čase, tega obide rahlo sučutje. Klerikalna
večina, klerikalna vlada, ekscelencija in ordni — vse
se je zvrnilo v rdeče morje. Ostal je samo še
«razmeroma» močen klub s Šustersičem na čelu
in J. Goslinčarjem na hrbtu.

Žrtve klerikalcev. Na Vrhniki pojde nekaj
žensk v zapor, ker so dne 9. maja razgrajale na
Kopačevem shodu. Mi ne privoščimo kazni tem
ubogim, preslepljenim in zapeljanim ženskam, ker
niso vedele, kaj so delale; pač pa bi privoščili
eksemplarično kazen tistim brezvestnim ljudem, ki
so poznali zakon o svobodnih volitvah in ki so
kljub temu na nečuten način hujskali svoje udane
nevdušne ovčice ter jih srečno privedli do kazni in
ječe! Uboge zaslepljene ženske naj se zahvalijo za
svoje urode tistim antikristom v talarjih, ki so
vztrgali in zatajili nauk o krščanski ljubezni ter
oskrnili priznico in spovednico z bogokletnim so-
vrstvom, s bujukanjem proti svojemu bližnjemu
in z obrekovanjem poštenih ljudi.

Sodrug i zaupniki

ki imajo bloke za dnevnik, se opozarjajo,
da se najkasneje do vštetega 3. junija
zglase v upravnistvu »Rdečega Prapora«.

Zunanje organizacije, sodruge in za-
upnike, ki še niso odračunali za dnevnik,
se naproša, naj to store v najkrajšem
času.

Upravištvo »Rdečega Prapora«.

Dopisi.

V Tržiču na Gorenjskem rogovilijo klerikalci
kaj predrzno, odkar je imel tam sodrug dr. Der-
mota volilni shod. Boje se, da bi se tamkaj res
utrdira socialno-demokratska organizacija, zaradi-
tega poiskujejo na vse pretege, da bi zmešali
tržiške sodruge. Tvorničarji, pravijo, so se ustrašili
spričo državnoborske volitve. To je indirektna de-
nunciacija, smešenje nas vseh, kakor da bi mi
moral vprašati klerikalce, kako naj volimo. Na
pričo pozivljamo vse tiste, ki so slišali nas na shodu
in potem naj sodijo in primerjajo naj besede
sodruge Dermote in pa budalosti, ki jih je pripo-
vedoval kaplan na tistem shodu. Gospod kaplan je
vendar čisto naravnost rekel, da delavec sam nima
ničesar zahtevati. In to naj bo prijatelj delavstva.
No, glede tvorničarjev vsaj mi nimamo nobenih
skrbí. Ti so izkušeni možje, iz lastne izkušnje naj-
brže vedo, da prospeva industrija le tam, kjer so
delavske organizacije, zakaj v delavskih organiza-
cijah socialno-demokratskih se delavstvo vzgoji v
ponosne ljudi in strokovno izurjene delavce. Naloga
tržiških sodrugov bodi zdaj le to, da se ne menijo
za zlobno početje klerikalsko, marveč gledajo na to,
da postanejo sami močni. Naša pot je napredek.
To velja tudi za tržiške sodruge.

Socialni pregled.

Konferenca pregledovalcev železniških voz,
ki se je vršila v Mariboru 19. maja, je sprejela
sledenjo resolucijo: konferenca izreka obžalovanje,
da je še vedno dobiti tehnične predstojnike, ki
določno vedo, pa vendar vedeti nočejo, kakšno
odgovorno službo opravljajo pregledovalci voz, da
mora vsakdo biti strokovno izurjen, in posedovati
precej inteligence, ne da bi prejemal kakršnekoli
postranske dohodke. Konferenca izraža trdno
upanje, da bode slavna direkcija blagohotno uva-
ževala na konferenci formulirane želje.

Starostno zavarovanje je eno izmed perečih
vprašanj, s katerimi se ima pečati prihodnji avstrijski
državni zbor. V Švici so dotični zakon že skle-
nili, in sicer je o tem glasovalo ljudstvo samo, in
ne po svojih zastopnikih. Dne 6. majnika t. l. se
je sešlo do 5000 mož v naprednem švicarskem
kantonu Glarusu in glasovalo za predloženi zakon
ter sklenilo, da se v svrhu starostnega zavarovanja
že osnovani fond pomnoži, tako da bi čez nekaj
let že mogel začeti delovati. Bogve, koliko časa po-
teče še v Avstriji in koliko drugih državnih nu-
jnosti, razumi: pušk, kanonov itd., bo treba rešiti,
preden bo finančni minister v položaju proglasiti,
da državna blagajna tudi delavca lahko žrtvuje
nekaj milijonov na leto. — Saj gre samo za de-
lavce!

Zbor avstrijskih državnih uradnikov. Zveza
uradniških društev, ki steje 75 društev s 47.764
člani je imela svoj občni zbor. Občni zbor je pro-
testiral proti masreglovanju finančnih uradnikov, ki
so politično nastopili proti krščansko-socialnim bo-
govom. Dalje se je zavzel za moderno službeno
pragmatiko, za uvedbo avtomatičnega časovnega
avanzmaja in za konverzijo uradniških dolgov. Dalje
se je razpravljalo vprašanje uradniških zbornic in
ustanovitve uradniške bolnice.

Najnovejše vesti.

Tarnopol, 30. maja. Izvoljen je maloruski
socialni demokrat Ostapczuk, 85. socialni demo-
krat v dunajskem parlamentu.

Dunaj, 30. maja. Pripravljalni odsek nem-
skega kluba je sklenil, da se dunajski radi-
kalni naprednjaki Kuranda, Hock in Ofner
ne sprejmo v skupni klub. Prvi zaradi židovske
krvi, drugi, ker je presocialno-demokratsen, tretji
pa ima oba »greha« nad seboj.

Dunaj, 31. maja. Konferenca želez-
ničarskih organizacij se je izrekla, da
brez energičnega boja se vzlic danih koncesij ne
bo dalo uresničiti opravičenih zahtev. V to svrhu
treba pripravljati korakov. Končno
je izrazila zaupanje parlamentarnemu zastopstvu
delavstva, socialno-demokratski frakciji.

Budimpešta, 30. maja. K ogrskemu trg. mi-
nistru Košutu se je podala deputacija malih obrt-

nikov. Nje govornik je razvijal pritožbe malih obrt-
nikov v jako razburjenem tonu. Trgovski minister
mu je segel besedo, rekoč: Kar ste doslej po-
vedali, je od konca do kraja zlagano. Ko
je neki krojač izjavil, da ostanejo obrtniki socialisti,
mu je Košut odvrnil, da bi moral kot mali obrtnik
vedeti za vojska naročila, ki se oddajajo vseskozi
malim obrtnikom. Na to je dotični krojač zaklical:
To je tudi prejšnja vlada nam obetala,
na kar je minister deputaciji obrnil hrbet
in odšel.

Budimpešta, 30. maja. Računski odsek je
sklenil povabiti bivšega min. pred. Tiszoka seji,
da položi račun za 450.000, ki jih je uporabil v
namene dispozicijskega fonda.

Melencze, 30. maja. Na posestvih grofa Cse-
konicsa je ostavilo okrog 500 poljskih delavcev
delo.

Belgrad, 31. maja. Vse vesti o ministrski
krizi vsled spora med Pašićem in Vuičem
so popolnoma iznišljene.

Kostroma, 31. maja. Orožniška patrolja je
iznenadila četo bojne organizacije, ki
je imela baš strelne vaje. Ob spopadu z orožjem
je več ljudi obležalo mrtvih.

Oldenburg, 30. maja. V bližini se je utrgal
oblak, ki je porušil nekaj hiš in razbil ceste proti
avstrijski meji.

Pariz, 31. maja. Med nezadovoljnimi vi-
nogradniki se je pojavila ideja gospodarske in
administrativne ločitve francoskega juga od severa.
S 7. junijem ustavijo davke in začno s pol. štraj-
kom, če se njih zahtevam ne ugodí.

London, 31. maja. Rothschild se je izjavil
napram nekemu časnika, da je vzrok padanju
vrednostnih papirjev »socialistično gibanje«,
ki se širi v angleških, njujorskih in pariških vlad-
nih krogih.

Peterburg, 30. maja. Duma je nadaljevala
debat o kmečkem vprašanju. Kadet
Rodičev je ostro kritikoval govor Stolipina:
vlada pravi, da mora braniti lastninsko pravo,
toda brani in varovati ne sme pravice do zlo-
rabljanja.

Peterburg, 30. maja. Notranji minister je do-
volil, da se snide junija meseca v Moskvi kon-
gres zemstev, ki se bo pečal z reformo lo-
kalne uprave in z vprašanji o kompetenci zemstev.

Washington, 30. maja. Po uradnem poročilu
so vesti o protijaponskih demonstracijah v
San Francisku močno pretirane. Kriva je ne-
pazljivost policije.

Simla, 30. maja. Položaj v Indiji se je
vsled energičnega nastopa vlade znatno izboljšal;
nemiri domačinov so pojenjali.

Hongkong, 30. maja. Rodbino brigadirja v
Svatovem so uporniki vjeli in vtopili. Po zatrdilu
tamošnje revolucionarne organizacije nemiri niso
naperjeni proti tujcem temveč le proti vladi
in nje organom. V resnici so pustili uporniki
misijske v miru, vzlic temu so misijonarji skrivaj
zapustili Svatov. Kantonska vlada je odposlala v
Svatov vojaštvo, da napravi red.

Raznoterosti.

Sežiganje mrličev v Parizu. Sežigališče na
pariskem pokopališču Père-Lachaise obstoji že od
leta 1889. Od letnih 60.000 mrličev je bilo 1890
sežganih 121, 1806 371. Mrlič prihajajo večidel
iz dežele, ker so formalnosti v Parizu tako izredno
preproste. V 48 urah je vse pri kraju in pepel, v
poštni zavoj shranjen, že na povratku domov. Seži-
ganje se vrši ob vročini 1600 stopinj.

Okrajna organizacija jugoslovanske soc.-demokrat. stranke v Trstu.

V nedeljo, dne 2. junija 1907, priredi
ob 10. uri zjutraj v delavskem domu,
ul. Boschetto 5., II. nadstr. (velika dvorana)

okrajno konferenco

s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo preteklih volitev in njene po-
sledice;
2. Organizacija in nadaljno delo;
3. Volitev odborov in političnega odseka;
4. Slučajnosti.

Ozirajoč se na važnost dnevnega reda in na
moment, v katerem se nahaja stranka v
Trstu, se pozivlja sodruge, da se te konfe-
rence udeleže v mnogobrojnem številu.

Vstopnice se dobiva vsak večer v delav. domu,
I. nadstr. (pekovska soba), od 8. do 10. ure.

V Trstu, dne 29. maja 1907.

Politični odbor.

Razglas.

Načelnništvo okrajne bolniške blagajne v Zagorju naznanja vsem članom in delodajalcem, da se bodo nove volitve delegatov in zastopnikov za dobo dveh let vršile za Zagorje in okolico dne 2. junija t. l. od 9.—11. ure za člane, od 11.—12. ure dopoldne za delodajalce v gostilni gospoda Antona Jana v Zagorju.

Za Litijo in okolico, kakor za sodni okraj Višnja gora se vrše volitve dne 4. junija t. l., in sicer od 9.—10. ure dopoldan za člane in od 10.—11. ure za delodajalce v gostilni gospoda pl. Wurzbacha v Litiji.

Delavci iz Zagorja in okolice volijo 32 delegatov, delodajalci pa 10 zastopnikov.

Delavci iz Litije in okolice in iz sodnega okraja volijo skupaj 10 delegatov in delodajalci pa 10 zastopnikov.

Zagorje, dne 22. majnika 1907.

M. Čobal
načelnik.

Pravkar je izšla brošura:

SPOLNE BOLEZNI

Ljudstvu v pouk in svarilo napisal

dr. I. Demšar

špecialist za kožne bolezni.

Cena 45 vin., za 10 iztisov 4 K franko
Pošilja se samo, ako se z naročilom ob enem vpošlje dotični znesek.

Organizacije, sodrugi, pozor!

V proslavo splošne in enake volilne pravice je izvrševalni odbor založil krasne

umetniške razglednice

v barvotisku.

Cena	50 izvodom	3 K 25 v
"	100 "	5 " 75 "
"	500 "	23 " 75 "
"	1000 "	40 " — "

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega Prapora“ proti plačilu, oz. pošt. povzetju.

Sodrugi, sezite pridno po teh razglednicah!

Vsaka posredba lu povatisek Je kazalvo.
Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—49

Thierryevo centifolijoo mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaš sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.

Kaj hočejo socialni demokracije ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznani s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošuri, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije

4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDEČEGA PRAPORA“.

Naročajte edino slovensko revijo

Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pol leta K 1-50, za četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnistvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih zavodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov spomenik, obsejajoča 48 strani, z lepim ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja, predavanje g. dr. Ivana Prijatelja ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani, po 40 vin. pri upravnistvu „Naših Zapisnikov“ v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; poslovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializem, 70 v.n.

P. Mihalek: Iz nižnj življenja, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin., po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust po dogovoru.

„Rdeči Prapor“ izvod po 10

v Ljubljani v tabakarnah: Blaž, Dumaška cesta; Franzot, dr. kolodvor, Spod. Šiška; Kučer, Sv. Petra cesta; Fichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Sešark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinslein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, Kevška 27; Sasnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Zadovske ulice 1. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. — Jesenice: Jakob Mesar št. 101. — Trst: Lavrenčič, Piazza Caserma. — Trst Rojano: Močnik, tabakarna — Gorizia: Krebelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. Schwarz, Solske ulice. — Reka: Riccardo Camera, Corso 16.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu delavcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Kmetetka
v Ljubljani Kolođvorske ulice 20.
Vsakovrstna Pojasnila dajo se brezplačno.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pisane papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadruške knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostničarjem svoje novo varjeno, priznano izborna pivo v sodnih steklenicah.

Številka telefona 210.

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrške kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Pocamerna številka 10 v.

Reklamacije so poštnice proste. Nepravilna pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

60. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 1. junija 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice številka 8/1.

Antiklerikalizem.

Kar se na Slovenskem ne prišteva klerikalni stranki, povdarja vse prav rado svojo naprednost in naglašuje svoje nasprotje zoper težnje črne reakcije. Gotovo je, da bi se zamerili celo gospodarski stranki ali pa političnim sanjskim bukvam — pardon! — »Našemu Listu«, če bi ju ne hoteli smatrati za naprednjaške.

Glavno zastopstvo naprednosti je seveda v liberalni stranki, ki ima za načelnika novoizvoljenega ljubljanskega poslanca.

In ta naprednost je huda. Pred in med volitvami se je tako povdarjala, da je večina v slovenski politični javnosti dobila utis, da se bije v Ljubljani res boj med naprednjastvom in nazadnjastvom. Kar v hipu sta bila v kandidatih liberalne stranke poosebljena principa naprednosti, odnosno reakcije.

In te misli se niso mogli otresti niti pozneje, ko se je zaznalo vsled očitnega priznanja liberalnega kandidata na shodu volilcev, da bi on rad vstopil — če bo izvoljen — v klub, kjer kraljuje dr. Šušteršič.

Torej v klerikalno gnezdo bi se rad vsedel napredni kandidat. To priznava že v volilnem boju, in volilci so tako — čudni, da so prepričani, da je v liberalnem kandidatu res obsežena kakšna naprednost v primeri s klerikalno reakcijo! Ali so mami tako kratkih misli, da se ne spominjajo več pregovorov: povej mi, s kom se družiš, in povem ti, kdo in kaj si! Rezultat volitev je pokazal, da so bili tako kratkega spomina. Za princip se namreč ni šlo, temveč za osebi; in če bi bila klerikalna stranka imela ugodno osebo za kandidata ljubljanskega, bi se ji bilo godilo boljše v volilnem boju.

Spoznavamo iz tega volilnega boja, ki smo ga doživeli in prestali v Ljubljani, da tista naprednost, s katero se diči tako rada liberalna stranka, ni bogvekaj. Saj jo je celo njen kandidat zatajil, ko mu je za mandat trda predla. In če je naprednost napredne stranke tako na šibkih nogah, — kaj pa naj zidamo potem na njen antiklerikalizem?!

Komična stranka: v programu ima vse napredne točke, od ločitve cerkve in države do svobodne šole, v praksi pa si noben njen kandidat noben njen zastopnik ni upal zagovarjati teh načel. »Kaj bodo pa ljudje rekli?!«

In dr. Šušteršič pozna dobro to narodnost liberalne stranke. Kakor je pred in med volitvami njegova ošabnost in prezirljivost do liberalne stranke bila brezmejna, tako se je sedaj hitro potolažil. »Strasti so polegale« — piše v sobotnem uvodniku »Slovenca«, in piše preludij, kako bodo na Dunaju gnezdili v enem kotičku vsi poštenjaki in ravberhaptmani skupaj. Kar sem prebrala, pozabljeno je — kakor poje nezakonska mati, tako pojeta dr. Šušteršič in Hribar sedaj po volitvah.

In kdo jima to zameri? Izmed t. zv. inteligence nihče. Oba sta reprezentanta privilegiranih stanov; takim mi proletarci ne smemo grehov očitati: ti ne greše, marveč se le motijo...

Ampak zapomniti si to hočemo za tiste slučaje, kakor se bo nam socialnim demokratom zopet očitalo, da sklepamo kompromise s klerikalci, ki jih sklepali nismo, ali pa z liberalci, ki vzlic lepim prošnjam niso bili sklenjeni. Tako malo, kakor nam je treba pomoči od onih, je potrebuje od drugih. Boljši je počasni uspeh, ki je pa utemeljen na sigurni podlagi dela, nego pa hipna politična moč, ki bazira na prhklih kompromisih. Naš ščit ostane čist! In edina stranka slovenska smo, ki more voditi antiklerikalni boj in ki ga bo tudi izvojevala zmagovito.

Učiteljstvo v politiki.

»Učiteljski Tovariš« pozdravlja »zmago« kranjskega liberalizma in se poklanja Hribarju »prijetelju učiteljstva«. In spominjamo se onih ceremonijelnih ovacij, ki jih je prirejela učiteljska skupščina v Trstu Hribarju in dr. Tavčarju, ki bi ne kazile nobenega bogočastja. Merodajni krogi slovenskega učiteljstva so jetniki političnega malikovalstva; slepo verujejo v politične bajke, ki jih je izpredla in izsanjala fantazija, udano pričakujejo zveličarja, ki bode rešil učiteljstvo po priliki tako, kakor otme pravljčni mladenič zakleto kraljčino.

V tem mitološkem naziranju se meša otročja najivnost z obupom. Slovensko učiteljstvo, kakor je videti, še ni začutilo železa v svojih žilah. Ne pozna še fonda svoje inteligence ter agitatorične in organizatorične sposobnosti, ki jo ima. Manjka mu zaupanje v sé. Naše učiteljstvo v politiki išče, kakor iščejo oni, ki morajo najti. Našlo se še ni in politična Odiseja njegova še ni završena. In završena ne bo prej, dokler ne spozna sebe in pride tja, kamor mora priti.

Slovensko učiteljstvo v svoji pretežni večini ni bilo nikdar inferirano s klerikalizmom in to je bila njegova najlepša čednost. Slovenski učitelj se je zavedal, da mora biti moderna šola po svojem bistvu in po svojem smotru protiklerikalna, da jo mora prevevati slovenski duh.

Ali drugo napako je storilo naše učiteljstvo — z zavezami očmi se je zaupalo liberalni stranki in bilo je dolgo časa gluho in slepo kakor jazbec. Zadnji čas se je to zaupanje začelo majati in upali smo, da učiteljstvo pregleda to predivo banalnega protiklerikalstva, da pregleda liberalno stranko, ki je protiljudska in reakcionarska do nezvesti ter ji pokaže hrbet.

Čas je že, da se učiteljstvo otrese političnega bajeslovja, vsled katerega pričakuje kakor zakleta kraljčina prihod junaka — zveličarja. Vsak stan, vsaka ljudska skupina je zveličar ali

PODLISTEK.

MARK TWAIN:

Zgodbe o velikodušju.

Konec.

Hvaležni soprog.

Peljala se je dama s svojim sinčkom po glavni cesti velikega mesta, in spotoma so se splašili konji in zdivjali: Kočijaž se je zvrnil s sedala, dama in sinček sta pa omedlela. Toda pogumen mladenič, ki je peljal tovorni voz, se je postavil spladenima konjema nasproti in jih z lastno smrtno nevarnostjo udarjal. Hvaležna dama si je zapomnila njegovo številko in, prišedši domov, je pripovedovala o junaštvu svojemu soprogu (ki je čital knjige). Ves solzan je poslušal soprog genljivo zgodbo in zahvalivši skupno z oteto žensko njega, brez čigar vednosti ne pade las z glave, je pozval pogumnega mladeniča k sebi in mu izročil nakaznico za petsto dolarjev, rekoč: »Sprejmi kot plačilo za svojo plemenitost, Viljem Ferguson, in če boš kdaj potreboval prijatelja, se spominjaj, da je Thompson Mc-Spadden mož hvaležnega srca.« Nauk: plemenito delo, in naj je še tako neznamito, koristi storilcu.

Nadaljevanje.

Viljem Ferguson se je oglasil prihodnji teden in naprosil g. Mc-Spadden, da zastavi svoj vpliv

in mu preskrbi boljšo službo, ker čuti v sebi višje zmognosti, kot jih treba za prevažanje tovornih voz. Gospod Mc-Spadden mu je preskrbel pisarniško službo z lepimi dohodki.

Mati Viljema Fergusona je obolela, in Viljem — toda čemu govoriti toliko besed, gospod Mc-Spadden jo je sprejel pod svojo streho. Nato se ji je zahotelo po svojih mlajših otrocih; in tako so dospeli tudi Marija in Julka in njun bratec Jakec v Mc-Spaddenovo hišo. Jakec je imel nožiček in z njim se je enkrat podal v stanovanje in v trideset uri je pokončal za desetisoč dolarjev oprave. Dva, tri dni kasneje je padel po stopnicah in si zlomil tilnik; sedemnajst sorodnikov se je nateplo v hišo k pogrebu. Seznanili so se, zasedli kuhinjo in nagnali rodbino Mc-Spaddenovo, da jim je preskrbela različne službe in, čim so se teh naveličali, zopet nove. Stara žena je rada pila in klela; toda hvaležni ljudje so vedeli, da je njihov dolžnost vplivati nanjo, že z ozirom nato, kar je sin zanje storil, in lotili so se plemenitega dela. Viljem je prav pogosto prihajal, prejemal denarne zneske in terjal višjih in boljših služb, ki mu jih je hvaležni Mc-Spadden kar najhitreje preskrbel.

Po malem izgovarjanju je Mc-Spadden dal Viljema v šole; ko pa je o prvih počitnicah junak zahteval, da ga pošlje iz zdravstvenih ozirov v Evropo, se je uprl Mc-Spadden proti njegovemu tiranu. Zahtevo mu je kar na kratko odbil. Mati Viljema Fergusona je bila tako presenečena, da je

padla steklenica za žganje iz roke in da so ji odpovedale nečiste ustni. Ko se je zavedla, je zastokala: »To je torej časa hvaležnost? Kje bi bila vaša soproga in vaš sin, da ni bilo Viljema?«

Viljem je dejal: »Ali je to hvaležnost? Sem li otel vaši zeni življenje, ali ga nisem?«

Sedem sorodnikov je privrelo iz kuhinje in vsak je dejal: »Torej taka je njegova hvaležnost!«

Viljemove sestre so stale kakor okamenele in dejale: »Torej taka je njegova hvala —,« toda se gla jima je že mati v besedo, kateri so se vlile solze in zaihtela: »In ubogi moj Jakec je zapravil življenje v službi takega krokodila!«

Tedaj je vzkipele upornemu Mc-Spaddenu srce in togotno je odgovoril: »Poberite se iz moje hiše! knjige so me premotile, enkrat — nobenkrat!« In Viljemu je zaklical: »Moji ženi si otel življenje, kdor bi kaj takega v prihodnje storil, naj pogine na mestu!«

Ker nisem duhovnik, dostavljam besedilo na konec pridige, namesto na začetek. Povzeto je iz spominov g. Usa Brooksa na predsednika Lincolna (v »Scribners Monthly«) in se glasi:

J. H. Hackett v Falstaffovi vlogi je bil igrlec, ki je Lincolna očaral. Kakor vselej je izkazal Lincolnu tudi v tem slučaju svojo hvaležnost s tem, da je pisal igralcu duhovit biljet, v katerem izreka veselje nad njegovo igro. G. Hackett je odgovoril s tem, da je poslal neko knjigo, ki jo je menda

Proletarci vseh stanov, združite se!

Vsi čitatelji tega članka so gotovo igrali v sladki uri svojega življenja junasko vlogo kake velikodušne zgodbe. Rad bi vedel, koliko jih je, ki z veseljem govore o oni epizodi in se radi spominjajo njenih posledic.

Volitev na Vesoli, okraji Daszynskega je gotovo najvažnejša epizoda letošnjega volilnega boja v Galiciji. Da je bilo klanje z 200 ranjenih v Przemyslu, kjer je bil izvoljen socialist dr. Lieberman, boj v Horunskem, s 4 mrtvimi in 10 ranjenimi, ste že gotovo čitali. Drugih manjših prask se mi niti ne zdi vredno omeniti. So to sicer grozni dogodki, toda za časa volitev v Galiciji skoro navadni, zato se jim mi domačini niti dosti ne čudimo. Grozovlada šlahte nas je navadila na kri v volilnem boju. Letos jih sicer ni bilo toliko kakor pri prejšnjih volitvah, zato pa so vzlic jasnim določbam o prostih in čistih volitvah cvetela druga nasilstva: podkupovanje, kupčevanje z glasovi, listki za pijačo (reprodukcija v «Nęprzodu») prosojne glasovnice z natisnjenimi imeni (huda reprodukcija v «Nęprzodi»), zadrževanje legitimacij ter glasovnic za ožje volitve i. t. d., vsega tega je bilo v vsakem volilnem okraju v Galiciji toliko, da bi bilo treba ovreči pravzaprav vsako galicijsko volitev. Pomagale niso niti pritožbe na namestnika grofa Potočkega, javnega podpornika šlahte, niti na ministrskega predsednika. Kje je Dunaj, kje sem pa jaz, misli si vsak tak galicijski okrajni glavar — paša, vrže ministrsko odredbo v peč, in dela kar se njemu ljubi. Da se taki aristokratsko-birokratski samovolji stori konec, bo treba še marsikatero vo-

Ljubljanski občinski svet in delavske hiše. V zadnji seji je došlo v površen razgovor tudi vprašanje delavskih hiš pod vtiskom naše kritike nad nesocialno politiko obč. sveta. Tozadevni predlog je srečno romal v odseke, kjer take reči navadno mirno v Gospodu zaspe. Zanimiv je pri tem bil intermezzo g. Predoviča, ki je dejal, da je o takih stvareh najbolje molčati in da delavci stanarino prvo četrletje plačajo, potem se pa ne menijo mnogo zanj. Če je tako, zakaj pa Predovič zida delavske hiše, zakaj množi svoje bogastvo ravno s produkcijo delavskih stanovanj. Zdi se nam, da je g. Predovič v prešicji kupčiji večji mojster kot v socialni politiki. Eno je gotovo: dokler bodo polnili mestno dvorano socialni politiki Predovičeve sorte, bodo morali delavci vsled stanovanjske draginje trumoma zapuščati mesto, «da jim bo bolje cirkulirala kri».

Dalekovidnost vodstva slovenske liberalne stranke. Glasilo derutne liberalne stranke, katere si je s pomočjo vseh mogočih nesramnih sredstev komaj priborila en mandat na Kranjskem, se v svoji številki od 29. maja vede jako smešno. Toda ti ljudje, ki pišejo «Slov. Narod», ne slutijo, kako smešno se jim poda, če stopijo na kateder, poučujejo — socialno demokracijo in čenčajo o pomanjkanju dalekovidnosti socialističnega vodstva, medtem ko liberalno vodstvo prireja velikansko-politično-cerkveno komedijo in bobna vkup vso svojo svobodomiselno ženstvo, da bi se v svrhu politične demonstracije udeležilo trnovske procesije. Dannadan, leto na leto so s polno pravico zmerjali klerikalce, da nosijo politiko v cerkev. Sedaj so te brihtne glavice si naenkrat same vzele to pravico in v svoji dalekovidnosti čisto pozabili, da jim bodo klerikalci pri prvi priložnosti mašili usta s to trnovsko demonstracijo, ki je bila ubogemu, zatiranemu, lačnemu in duševno zanemarjenemu slovenskemu narodu res strašansko potrebna.

V Ljubljani boj, na Dunaju sloga, to je Hribarjeva deviza, ki jo spremlja seveda tudi «Eдинost» na vseh strunah svoje harfe. Verjamejo, da bi bilo drju. Rybařu zelo neprijetno, ako se ne bi uresničila jugoslovanska mešanica na Dunaju, pa bi mož moral razkriti svoje politično srce in povedati, ali je liberallec ali klerikalec. Čim pokaže barvo, se namreč lahko poslovi od tržaške okolice, v kateri je dobil sedaj le na ta način večino, da se je neprenehoma trudil, sedeti na dveh stoeih. Naj se na Dunaju razmakne tista dva sedeža, pa imenitni politik ne bode vedel, kam naj sede. A tudi Hribar kaže s svojo gorečo željo za dunajsko slogo jako malo politične razsodnosti. V Ljubljani, v občinskem svetu, se gre za administrativno vprašanja in politična nasprotja igrajo tu precej neznačno, ali vsaj postransko ulogo. Tudi deželni zbor je v prvi vrsti upravno telo in nima mnogo priložnosti za strogo politično delo. V državnem zboru se pa rešuje velika politična vprašanja, med katerimi je dilema: klerikalno in protiklerikalno v prvi vrsti. Če je torej boj med klerikalizmom in liberalizmom potreben v Ljubljani, je tem potrebnejši na Dunaju in zato je klub, v katerem bi sedeli slovenski klerikalni ali slovenski protiklerikalni poslanci taka absurdnost, da je ne bi bil zmožen noben resno liberalni politik, ako se ne imenuje Ivan Hribar, kateremu ni nič na svetu tako zoprno, kakor načelen boj proti klerikalizmu. Če gre Hribar v skupni klub, tedaj je bila škoda tistega denarja, ki so ga liberalci žrtvovali za volitve, ker bi bilo potem v resnici vseeno, ali sedi gori Hribar ali pa Kregar.

Neopravičena občutljivost. Gospodarji ljubljanskega magistrata so jako občutljivi gospodje in zбоде jih vsaka, še tako opravičena kritika njih ravnanju. V ilustracijo galiskih razvad, ki so se v volilnih rečeh udomačile na ljubljanskem magistratu, navajamo sledeče: Uslužbenec «Učiteljske tiskarne» je izgubil izkaznico. Podal se je brez dokumentov v spremstvu svojega šefa Dimnika na magistrat, kjer mu je uradnik g. Rupnik izgotovil duplikat. Povrhu pa mu je iz žepa privlekel uradno glasovnico, na kateri je bilo natisnjeno ime župana Hribarja. Urad je bil torej v tem slučaju agitacijski lokal liberalne stranke. In podobnih slučajev je mnogo.

Trnovska procesija. V Trnovem so imeli letos hudo lepo procesijo. Nepregledna pisana množica se je zbrala pred trnovsko cerkvijo v dokaz vsemu svetu, da je ljubljansko ljudstvo verno in pobožno, da ljubljane še ni docela preplaval brezverski liberalizem in da smo še jako daleč do prezalostnih francoskih razmer! Ponosni meščanje, zastavi ni može — krog vrata sveti škapulir, v rokah brevir, na licih mir, brez brade in brez brk — gredo tam v vrsti za baldahinom. Sursum corda, kristjani, če je še toliko trdnih in neomajnih mož, ki vedo pokazati brez strahu pred zaničevanjem in zasmehovanjem, da so verni sinovi rimske cerkve! Ampak... was seh' ich, wird mein Auge trüber?... Kaj je res dr. Tavčar ogrnil belo dominikansko haljo, nasul si pepela na teme ter ovit črno jagodni paternoster okoli prstov? Kaj je res ponosnokraki Program zlezel skromno franciskansko ruševino ter nosi križ pred množico? In kaj ni tisti črni bosonogi trapist, ki caplja za baldahinom ves pohleven, upognjen, goreče molitve mrmljajoč, kaj ni to g. Malovrh?... Obrni se, Gradaščica!... In kaj je tam? Kaj se ne vije tam dolga vrsta tistega narodnega ženstva, ki se je še včeraj vzil nanj strup in smrad iz blagoslovljenih ust? Se včeraj z vsemi grehi in nadlogami obložene, od Lampeta opljuvane, od Štefeta zasramovane, od Robide zasmehovane, so se spokorile čez noč, postale Marijine hčeri ter so stopile v tretji red svetega Franciška... Kaj se je zgodilo, da je zavihrala nad Ljubljano črna zastava, da je vzrasel iz liberalne Sodome klerikalni Jeruzalem? Da so pokopali dne 30. maja 1907. l. ob stihih zjutraj poslednjega naprednjaka? Ne, niso ga pokopali! Še živi v Ljubljani svobodna misel! Tam prihajajo, ponosni, z grmečimi koraki, glave pokonci, že stoje ob cesti, že gledajo mrko, že preklinjajo... Kaj? Gradaščica, obrni se še enkrat! Kaj ne stoji tam z dolgo preklo bledi Lampe? Kaj ni tisti tam, ki demonstrativno žveči viržinko, solzno gleda Štefe? In kaj ni oni tam, ki ne sname

cilindra ter stopa naskrivoma svojemu kužku na rep, zato da moti procesijo s klavernim cvilenjem — kaj ni to, Bog nas varuj, sam milostni knezoškof?... Nemir, trušč... Kregar stopi v prvo vrsto in zakliče z gnejavopolnim glasom: «O ti prokleta hinavska družina! Kaj se nisi mogla poklerikaliti pred 23. majem? Najprej oslepari mene za mandat, zdaj bi pa še hudiča za dušo!»... Ljudje božji, kaj se je zgodilo, da je doživela Ljubljana tak nenaden preobrat? O drugega nič, kakor da se je trnovski župnik nekoč s prijaznim očesom ozrl na liberalno stranko in da kljub svojemu kaplanu bere «Slovenski Narod»... Dober nauk vama, Štefe, Lampe: le zlepa, Štefe, le polagoma, Lampe, pa pojdejo vsi za procesijo! O Ljubljana, izmed svobodomiselnih mest najsvobodomiselnejše, izmed resnih mest najresnejše!...

Liberalni preroki. «Narod» prerokuje, da bo legla v grob cela generacija, predno bo dosegel socializem na Slovenskem realnih uspehov. Tolažbo za sedanost in bližnjo prihodnost mu pustimo rade volje, ker nas stane tako malo kakor njega; veselimo se samo, da je zdaj že tudi «Narod» trdno prepričan o bodočnosti socialne demokracije in da govori o tej bodočnosti kakor o stvari, ki je razumljiva samaobsebi. Ker pa nam je dal «Narod» tako lep vzgled, sedimo še mi na Pitijin stol. Naše prerokovanje ni tako veselo in upanjapolno kakor «Narodovo»: prepričani smo namreč, da o liberalni stranki ne bo več ne duha ne sluha, še predno leže ena generacija v grob in da bomo še mi doživeli in slišali žalostinke poslednjega liberalnega Jeremije, ne da bi nam bilo treba doseči starosti Metuzalema. —

Z ozirom na notico o nespodobnem vedenju nekaterih liberalcev v Židovski ulici konstatiramo, da omenjeni Kocjan ni identičen z g. Ant. Kocjanom iz Cerknice.

Sodrug i zaupniki

ki imajo bloke za dnevnik, se opozarjajo, da se najkasneje do vštetega 3. junija zglaste v upravništvu „Rdečega Prapora“.

Zunanje organizacije, sodruge in zaupnike, ki še niso odračunali za dnevnik, se naproša, naj to store v najkrajšem času.

Upravništvu „Rdečega Prapora“.

Dopisi.

Iz Komna. 26. t. m. se je vršila na čast novoizvoljenemu poslancu g. Štreklju slavnost, ki so se je udeležili tudi socialni demokratje. Sodrug Mozetič je ob pritrjevanju priporočal Štreklju, da se zavzame za izkoriščano delavstvo na Krasu in da v socialno-političnih rečeh postopa paralelno s socialno-demokratsko frakcijo. Na to je učitelj gosp. Križman neumestno in netaktno kritikoval taktiko socialnih demokratov v Istri. Sodrug Mozetič mu baš z ozirom na značaj vse prireditve ni odgovarjal.

Najnovejše vesti.

Dunaj, 1. junija. Časopisje poroča, da bo kandidiral za predsedniško mesto kršč. socialist dr. Weißkirchner.

Dunaj, 1. junija. Tekom poletne sesije državnoborske nameravata odstopiti Fort in Derchatta. Z demisijo Marcheta se izprazni troje portfeljev.

Dunaj, 31. maja. «Arb. Ztg.» označuje zahtevo svobodnih vsenemcev, da se dunajski svobodomiselni poslanci ne sprejmo v skupni klub za del vsenemško - krščansko - socialnega kompromisa.

Dunaj, 31. maja. Svobodni vsenemci (Wolfova stranka) sosklenili ustanoviti programatično in organizatorično samostojen «Nemškoradikalni klub» na podlagi vsenemškega nacionalizma in antisemitizma. Klub kot tak bode vstopil v svobodomiselno nemško zvezo.

Dunaj, 31. maja. V deželnozborni seji 27. maja je zaklical grof Brajda krščanskim socialcem: Pustite Turjačana in streljajte drobno divjačino, Wolfa... Vsled tega se je čutil Wolf užaljenega in poslal grofu zastopnika. Zadeva pa še je mirno poravnala.

Dunaj, 31. maja. Svobodomiselni dunajski poslanec ministerski svetnik Kuranda je stopil v «trajni pokoj».

Dunaj, 1. junija. «Zeit» poroča, da se je med vojaškimi četami pojavil pravi upor; valiji ter avstrijski in ruski konzul v Ušubju so blokirani.

Praga, 31. maja. Včeraj se je vršila konferenca češko-slovanske socialno-demokratske stranke, ki so se je udeležili novoizvoljeni državni poslanci. Na konferenci so se razmotrivala pereča vprašanja glede taktike in organizacije,

Praga, 1. junija. «Narodni Listi» javljajo, da bode imenovan predsednikom najvišjega sodišča drugi predsednik Ruber. Za podpredsedniško mesto se imenujejo imena: Wessely (Praga), Call (Inomost) in Gertscher (Trst).

Praga, 31. maja. Češki vseučiliški profesor dr. Bohuslav Rieger, edini sin Ladislava Riegra, je umrl. V politiki je pripadal konservativni staročeski smeri.

Bodenbach, 1. junija. Okrajno sodišče v Tetschenu je obsodilo novoizvoljenega socialno-demokratskega poslanca Reitznerja zaradi razžaljenja časti na 5 kron. Sodišče je utemeljilo sodbo s tem, da poslanska imuniteta nastopi šele s sklicanjem drž. zbora.

Brzezany, 31. maja. Žlahta pripravlja v slučaju da propade dr. Dulemba, pogrom. Okr. glavar in drž. pravdnik skušata vplivati na židovsko prebivalstvo, da glasuje za Dulemba. Uradi izdajajo glasovnice z imenom Dulembe.

Belgrad, 1. junija. V torek se sestane izvrševalni odbor vladne staroradikalne stranke, da razpravlja o položaju, ki je nastal vsled spora med Vučićem in Pašićem.

Belgrad, 31. maja. Vučić objavlja v mladoradikalnem «O d j e k u» pismo na min. predsednika Pašića, v katerem ponavlja trditev, da je skusal doseči Pašić za njegovim hrbtom pri Goluchovskem avdijenco. Končno pravi: Vaše spletke s pogodbo glede srbsko-bolgarske carinske zveze in vaše obljube, ki jih tako radodarno in brezobzirno razsipate, da čim preje dosežete moč, so vstvarile sedanji težavni položaj. Vaše stremljenje po moči ne pozna ne ozirov, ne meja, toda izdatke mora plačati Srbija. Po predstojećem nisem več na razpolago, temveč zahtevam penzijo.

Helsingfors, 1. junija. Pri postaji Rouvola so štirje oboroženi ljudje umorili nekega tovarniškega blagajnika, oropali 67.000 mark in ušli.

Pariz, 31. maja. Preiskovalni sodnik Bourrelly je označil vesti, da mu je bilo ukazano, pustiti Montagninijeve listine nalašč v neredu, da se iz njih kake kompromitujoče stvari eliminira, za izmišljene.

Pariz, 31. maja. Preiskovalni sodnik je izjavil, da je moral omisliti si vsled nesposobnosti in nezanesljivosti sodnih tolmačev, prevode Montagninijevih listin od policijskih agentov.

Madrid, 1. junija. Veliko pozornost zbuja aretiranje vrhovnega poveljnika mornariškega generala Diaza.

Glasgow, 31. maja. Vsi mornarski delavci so ustavili delo.

Peterburg, 1. junija. Arkadij Stolipin brat ministrskega predsednika izjavlja v «Novem Vremenu» da si duma sama pripravlja smrt, če še nadalje odklanja obsodbo političnih umorov.

Peterburg, 31. maja. Odgovarjaje na interpelacijo glede dogodkov v riških je čah sta izjavila justični minister in njegov pomočnik, da justični uradniki niso krivi nasilnosti, ki so se godile jetnikom. Policijski stražniki so deloma prekoračili svojo oblast, da so pretepali jetnike s pestjo; zato jih je 42 izročenih sodišču. Duma je sprejela priznanje ministra v vednost z dostavkom socialnih demokratov, da je vladna izjava niza dovolj. Položaj je vsled tega sklepa jako kritičen.

Varšava, 31. maja. Med majsko procesijo sta bila dva policijska agenta umorjena.

Lodz, 31. maja. Delavski spopadi so se ponovili: tri osebe so ubite, ena ranjena.

Okrajna organizacija jugoslovanske soc.-demokrat. stranke v Trstu.

V nedeljo, dne 2. Junija 1907, priredi ob 10. uri zjutraj v delavskem domu, ul. Boschetto 5., II. nadstr. (velika dvorana)

okrajno konferenco

s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo preteklih volitev in njene posledice;
2. Organizacija in nadaljno delo;
3. Volitev odborov in političnega odseka;
4. Slučajnosti.

Ozirajoč se na važnost dnevnega reda in na moment, v katerem se nahaja stranka v Trstu, se pozivlja sodruge, da se te konference udeleže v mnogobrojnem številu.

Vstopnice se dobiva vsak večer v delav. domu, I. nadstr. (pekovska soba), od 8. do 10. ure.

V Trstu, dne 29. maja 1907.

Politični odbor.

Razglas.

Načelnštvo okrajne bolniške blagajne v Zagorju naznanja vsem članom in delodajalcem, da se bodo nove volitve delegatov in zastopnikov za dobo dveh let vršile za Zagorje in okolico dne 2. junija t. l. od 9.—11. ure za člane, od 11.—12. ure dopoldne za delodajalce v gostilni gospoda Antona Jana v Zagorju.

Za Litijo in okolico, kakor za sodni okraj Višnja gora se vrše volitve dne 4. junija t. l., in sicer od 9.—10. ure dopoldan za člane in od 10.—11. ure za delodajalce v gostilni gospoda pl. Wurzbacha v Litiji.

Delavci iz Zagorja in okolice volijo 32 delegatov, delodajalci pa 10 zastopnikov.

Delavci iz Litije in okolice in iz sodnega okraja volijo skupaj 10 delegatov in delodajalci pa 10 zastopnikov.

Zagorje, dne 22. majnika 1907.

M. Čobal
načelnik.

Pravkar je izšla brošura:

SPOLNE BOLEZNI

Ljudstvu v pouk in svarilo napisal

dr. I. Demšar

špecialist za kožne bolezni.

Cena 45 vin., za 10 iztisov 4 K franko
Pošilja se samo, ako se z naročilom obenem vpošlje dotični znesek.

Organizacije, sodrugi, pozor!

V proslavo splošne in enake volilne pravice je izvrševalni odbor založil krasno

umetniške razglednice

v barvotisku.

Cena	50 izvodom	3 K 25 v
" 100	"	5 " 75 "
" 500	"	23 " 75 "
" 1000	"	40 " — "

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega Prapora“ proti plačilu, oz. pošt. povzetju.

Sodrugi, sezite pridno po teh razglednicah!

Vsaka povaredba in povzisek je kazalivo.
Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—50

Thierryevo centifolijno mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogoški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.

Kaj hočejo socialni demokracije ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznani s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošuri, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije

4 v., po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDEČEGA PRAPORA“.

Naročajte edino slovensko revijo

Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1-50, za četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnistvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih zavodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov spomenik, obsežajoča 48 strani, z lepim ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja, predavanje g. dr. Ivana Prijatelja ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani, po 40 vin. pri upravnistvu „Naših Zapisnikov“ v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; poslovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializem, 70 vin.

P. Mihalek: Iz nižin življenja, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin., po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust po dogovoru.

„Rdeči Prapor“ izvod po 10 v. se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, dr. Kolodvor, Spod. Siska; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Šešark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovske ulice 1. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. — Jesenice: Jakob Mesar št. 101. — Trst: Lavrenčič, Piazza Caserma. — Trst Rojano: Močnik, tobakarna — Gorizia: Krebelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. Schwarz, Solske ulice. — Reka: Riccardo Camera, Corso 16.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu delavcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadržane knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

22 v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izbornó pivo v sodejih in steklenicah.

Številka telefona 210.

RODEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna petil-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

61. šte. v.

V Ljubljani, v ponedeljek, dne 3. junija 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo „Rodečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne posiljatve, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rodečega Prapora“, Ljubljana, Frančiškanske ulice št. v. 8 I.

Nаша beseda.

«Volitve v državni zbor so končane, politične strasti so se polegale — pravijo — in treba bode pozabiti na osebne ambicije in malenkostne predsodke ter prijeti združeno delo za provspah in razvoj naroda.» Lepe besede, pri katerih se je marsikatero mrtvo srce vzdramilo v navdušenju ter zahrepenelo po življenju. Na nas niso napravile dotične besede seveda nobenega posebnega utisa, ker v njih ni nič novega ter ne izražajo nobene določene smeri, po kateri naj bi se ravnale narodne stranke v dosego provspaha in razvoja slovenskega naroda. Kdor jih je prvi izustil, je vedel, da ponavlja samo lepo donečo narodno frazo, kdor se je bavil z njimi obsirno, je vedel, da opravlja svoj vsakdanji posel. Mi, katerih srce hrepeni že davno po življenju, mi, ki se ne zgublamo v blodnjah narodnih predsodkov, mi izgnani iz narodnega upoštevanja, bomo prezrli i omenjene besede i namen, ki je izražen v njih, ter prešli na dnevni red z resno voljo, da v dosego tistih visokih ciljev, ki smo jih objeli v provspah in razvoj vsega človečanstva, se poprimemo zopet intenzivnega, mirnega dela, pripravljenu vedno prenašati sovraštvo malega števila zavednih in velikega števila nezavednih nasprotnikov. Ohraniti hočemo zaupanje dosedanjega zavednega proletarijata in pridobiti zaupanje tistega števila nezavednega delavstva, ki vsled nezavedanja razmer, v katerih je prisiljeno živeti, pod bestialnim pritiskom činiteljev današnjega družabnega sistema, blati po krivičnem stranko, katere edini greh je ta, da ga hoče dovesti do resničnega življenja.

Strasti živalskega značaja, ki so v preteklih volitvah dospale do vrhunca absurdne nesmiselnosti, so se polegale naravnim potom, čim je ponehal

vpliv momenta na nizki nivo politične psihologije, ki gloda kakor črv v življenju slovenskega naroda. Različni interesi dveh odločno si nasprotujočih razredov ostanejo i v nadalje, razmerje med tema dvema razredoma ostane, kakor pred volitvami, nespremenjeno in niti na misel nam ne pride, da si stranke, ki bodo zastopale enega teh dveh interesov, ne bodo stale še v nadaljnjem nasprotstvu kakor so bile dosedaj. Kaj šele, da bi menili, da si stranke, zastopnice razreda imovitejših slojev, ne bodo združile in združeno se oprijemale vsakega sredstva, da škodujejo zastopnici delavnega ljudstva, ne v svrhu narodnega provspaha, ne v svrhu ljudskega blaga, temveč v svrhu ojačenja moči slovenskega kapitalizma, v razvijanje, katerega bodo hoteli prisiliti delavstvo, kakor se je izrekel odlični naprednjak — da odneha od svojih zahtev, da odneha od pravične zahteve po življenju, katero naj bi žrtvovali v provspah narodnega kapitalizma.

V to svrhu pričenjajo slovenske narodne stranke reformirati svoje programe ter preminjati taktiko napram delavstvu. Meščanstvo samo na Slovenskem ni tako močno, da bi moglo tvoriti močno politično skupino, s katero bi z vladno podporo uveljavljala svoja stremjenja, zato pa lažijo okoli nezavednega delavstva, slepeč ga z narodnimi frazami ter vabeč ga na narodne liianice. In lahke duše se vjamejo nanje, kakor muha na med. Toda vzlic temu, da ima narodnjaški predsodek med slovenskim delavstvom še toliko privlačne sile, vzlic temu, da ga bodo narodnjaki izrabljali z vsemi silami v že omenjene svrhe, mora ostati jugoslovanska socialna demokracija popolnoma gluha za lepe, a neodkritosrčne nasvete narodnih strank, ki bi tudi med nas rade zasejale narodni boj, da bi ga zopet izkoriščale v svoje namene. Dosledna do zadnjega trenutka ne sme prezreti niti točke svojega programa, niti minimalnega odstavka svojega dosedanjega narodnega stališča, ter z osveženo

energijo se postaviti na delo. To bo najboljši dokaz, da se naša stranka po zadnjih volitvah ne čuti niti najmanj poražena; s tem dokažemo, da smo stranka, ki si ni postavila programov v zabavo, da ne hrepenimo po simpatijah narodnjakov, da zavračamo take nenaravne simpatije, da nočemo biti in živeti kot politični mrtvec, temveč, da smo in hočemo ostati i v nadalje čisti, kristalizirani izraz težuj zovednega proletarijata, katerega hočemo dovesti do popolne zmage nad današnjimi zatiralci in obrekovalci.

J. Regent.

Nekaj volilne statistike.

Glavne volitve so končane po vsej Avstriji. Sicer uradni podatki o številu oddanih glasov niso še od povsod znani, vendar je splošen pregled po volilni statistiki že mogoč.

Najveselejši pojav iz volilne statistike je to, da je bila udeležba za Avstrijo izredno velika. Za časa kurijalnega parlamenta je bilo zanimanje volilstva za volitve jako hladno. Demokratizacija države je storila temu nezanimanju, tej politični pasivnosti in apatičnosti konec. In če bi druge kulturne zasluge splošna in enaka volilna pravica ne imela, kot da je prebudila iz političnega spanja široke mase in jih politizirala, je ta dosti velika. S to prebuditvijo ljudstva pa je uresničen tudi kontrolni princip, ki je jedro demokratizma, in volilci bodo gledali odslej poslancem natančno pod roke in si ga dobro ogledali, preden bodo oddali zanj svoj glas.

Pri zadnjih volitvah je znašala volilna udeležba v Dalmaciji 4 odstotke, na Vorarlberškem 22 odstotkov, v Galiciji 24 odstotkov, na Štajerskem in Koroskem 25 odstotkov. Vzrok tej izredno pičli udeležbi je bil indirektni način volitev potom t. zv. volilnih mož, ki je veljal v teh deželah. Sedaj izimši Dalmacijo, (kjer opozicijskih volilcev kratkomalo niso pustili na volišče), ni dežele, ki bi izkazovala manj kot šestdesetodstotno udeležbo.

PODLISTEK.

„Zadruga“.

Kako čudna, toda v ciljih in namerah svojih nadvse pravična so pota božje previdnosti, nam kaže zgodovina študentovskega literarnega društva, ki so ga imenovali «Zadruga» in ki je uživalo največjo svojo čast in slavo natanko pred desetimi leti.

Od drugih podobnih društev se je razlikovala «Zadruga» že po tej čednosti, da je dosegla visoko starost; praznovala je desetletnico in morda tudi petnajstletnico — o njenem bolehanju in njeni smrti ne vem veliko. Nadalje pa jo je odlikovalo tudi posebno čudežno naključje, da se je bilo nateplo vanjo skoro vse, kar je bilo ob tistih časih v ljubljanski gimnaziji za delo sposobnih in resnih mladičev. In tretja čudna reč je ta, da «Zadruga» ob njeni zlati dobi šolske oblasti niso nikoli niso zažele, ali pa je niso marale zalezovati.

To s tremi velikimi čednostmi blagoslovljeno društvo se je ukvarjalo v svoji prvi dobi večinoma z lepo literaturo. Šele polagoma smo začeli spoznavati, da so poleg pesmi, novle in drame tudi še druge važne reči na svetu: spoznavali smo polagoma to, česar sola še dandanašnji ne spoznavamo ne pripoznavamo — da nam je predvsem potreba

pouka o živem življenju tiste dobe, v kateri stojimo. Značilno je na priliko, da smo takrat, sredi zadnjega decenja preteklega stoletja, vedeli o socializmu toliko kakor nič. Šola nam ni dala za spoznavanje življenja in družabnih razmer nobenih pripomočkov, ker je po svojem sedanjem ustroju skoro edinole zato na svetu, da prikriva mladini resnico življenja; slovensko časopisje, ki nam je bilo na razpolago, pa je bilo tako pusto in prazno, kakor je še dandanes.

Za literaturo je najprej zalezla v društvo takratna omedna slovenska politika. To so bili tisti solzavi časi, ko so vsi časopisi z brezprimerno zabitošjo in hinavščino pridigovali bratovsko slogoter so naposled res toliko dosegli, da je postal ton ljubljanskih listov za nekaj časa ne toliko resen, kolikor kisto-limonaden, da se je «narodna stranka» za eno leto poklerikalila in da se je porodilo strašilo «Slovenskega lista».

Takrat so govorili poleg «Edinosti» tudi še drugi ljudje in drugi papirji o «bratomornem boju»; tudi mi, nebolgljenci smo govorili o njem. Mene tisti boj ni posebno bolel; v svojo sramoto povem, da me je celo kratkočasil. Ampak enega greha mu ne odpustim: pokvaril je eno izmed najlepših Kettejevih pesmi.

V pesmi «Na blejskem otoku» prihajajo obloženi ljudje prosit blejsko Marijo tolažbe in milosti; poslednji pride ljubljanski študent, ki ji (v pri-

votnem konceptu) razloži svoje nadloge ter jo prosi polnega mošnjčka. Nenadoma pa je posegel vmes «bratomorni boj», rahločutni Kette se je udal — in zdaj nadleguje ta ubogi lačni študent usmiljeno Marijo, da naj se sprijaznita brata sovražnika!» Ta greh imajo na vesti: «Edinost», shod zaupnikov z l. 1894. in dr. Gregorič...

Izmed članov nekdanje «Zadruga» jih stoji zdaj že precejšnja vrsta v javnem življenju. A njih najlepša vrsta leži pod zemljo. Kolikor jaz vem, jih je umrlo za jetiko petero, med njimi največja talenta Dragotin Kette in Murn-Aleksandrov; ostali trije: Šuklje, Škrjanec in Majaron so bili blage duše; Škrjanec se je zadnja svoja leta udal nekemu zmedenemu sanjarstvu; Majaron, najzgodnje umrli izmed vseh, pa je že gimnazijec pisal čudnolep prozo. Nič drugega nego blaga božja previdnost se razodeva v tej prezgodnji žetvi; kam bi jih pač bil zanesel vihar, te ljudi? Zakaj pošteni so bili in brez zla...

Ampak ne samo v usodi umrlih, tudi v usodi živih ljudi se razodeva božja previdnost. Med ustanovniki «Zadruga» je bil agilen in prebrisan človek, ki je vedel vse in nič, bil danes v tej, jutri v oni stranki: človek, ustvarjen za dobo bratomornega boja in slogaških solz. Danes je «Slovenčev» reporter in se piše za Štetafa...

Bilo je v «Zadrugi» tudi nekaj štafaže, sčasoma je je bilo zmirom več. Fantje tiste sorte so

V deželah, kjer je uvedena volilna dolžnost, na Niževavstrijskem, Gornjevavstrijskem, Solnograškem, Vorarlberskem, Moravskem in Šleziji, je znašala volilna udeležba celo do 96 odstotkov vseh volilnih upravičencev.

Poučen v tem oziru je naslednji pregled:

	Približno število volilnih upravičencev	Oddanih glasov	V odstotkih
Galicija	1.450.000	1.232.700	85
Česko	1.360.000	1.093.700	80
Nižja Avstrija	670.000	617.000	92
Morava	510.000	470.000	92
Štajersko	310.000	219.000	70
Tirolsko	198.000	152.000	77
Gor. Avstrija	196.000	171.000	89
Bukovina	165.000	114.000	69
Dalmacija	146.000	70.000	48
Šlezija	126.000	121.000	96
Kranjsko	113.000	71.000	63
Istra	93.000	56.800	61
Koroško	77.000	55.000	71
Goriško	57.000	41.500	72
Solnograško	43.000	39.700	92
Trst	40.000	28.500	71
Vorarlbersko	38.000	34.800	91
V vsej državi	5.592.000	4.588.200	82

Zanimivo je, če primerjamo volilno udeležbo zadnjih volitev z ono leta 1901 iz splošne kurije. Izimši Kranjske, Trst, Nižjo Avstrijo in večja mesta je veljala povsod posredna volitev:

	Volilna udeležba 1901	V odstotkih
Galicija	33	85
Česko	42	80
Nižja Avstrija	63	92
Morava	23	92
Štajersko	33	70
Tirolsko	25	77
Gor. Avstrija	31	89
Bukovina	13	69
Dalmacija	4	48
Šlezija	22	96
Kranjsko	57	63
Istra	37	61
Koroško	25	71
Goriško	23	72
Solnograško	41	92
Trst	54	71
Vorarlbersko	22	91

Kranjsko je imelo že pred šestimi leti direktne volitve, zato je prirastek v volilni udeležbi razmeroma neznamenit. Najbolj je napredovala volilna udeležba tam, kjer je uvedena volilna dolžnost, pa tudi tam, kjer so nadomestili indirektno volitve z direktnimi. Po vsej Avstriji se je pomnožila volilna udeležba od l. 1901 za 162 odstotkov.

Za socialno-demokratske kandidate je bilo oddanih 1.038.316 glasov, t. j. 23 odstotkov vseh oddanih glasov. In če bi veljal proporcionalni sistem, bi pripadlo socialno-demokratski stranki od 516 mandatov ne 85, temveč 118.

molčali, bili so večji del samo v nadlego, kadar je bilo premalo stolov, so stali, od sebe niso dali nikoli nobene fige in so sploh igrali ulogo zapisnikarjevega namestnika na slabo obiskanem shodu. Eden izmed teh se piše za Benkoviča in je bil zdaj izvoljen za državnega poslanca na program klerikalne stranke...

Posebna vrsta ljudi v „Zadrugi“ so bili tisti krvavosolzni pesniki, ki jih je bil Bog ustvaril samo rajnetu Ketteju in moji malenkosti v razvedrilo. Kadar so predavali, je bil velik praznik, kakaj predavanju je sledila ocena, za katero so se oglašali tisti, ki so imeli največ humorja. Eden izmed tistih kratkočasnožalostnih pesnikov, tolikokratna žrtev Kettejevega humorja, piše še dandanes pod imenom Silvin Sardenko in bo pisal še dolgo in bo še dolgo češčen in slaven...

Tako je poplačal Bog ponižne in skromne ljudi! Vse lažje je življenje tistih, ki so bili v svoji mladosti prešerni in glasni, tistih, ki niso dozoreli spoznanju, da je vsa učenost minljiva in vse pismarstvo pohujšljivo. Kako se je tebi godilo, dr. A. Dermota? Kod romaš ti, romar — poet, Oton Zupančič? In povej, kako je s teboj, prijatelj

Ivan Cankar?

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. Agitujte „Rdeči Prapor“! Povsod za

Politični odsevi.

Politične pravice uradnikov. Z masreglovanjem treh finančnih uradnikov se je vlada izpostavila preteči nevarnosti prve dni parlamentarnega zasedanja. Iz strahu pred velikanskim protestnim shodom je finančni minister ponovil svoje oprečevanje, češ, da se je discipliniranje uradnikov izvršilo ne iz političnih nagibov, ker so nastopili kot protikandidatje proti krščansko-socialnim veličinam. Temveč iz službenih ozirov, ker se niso pokoravali disciplini, in da je bila premestitev že davno sklenjena stvar, ki se je le z ozirom na kandidate uradnikov odgodila. To oprečevanje pa je pravzaprav najhujša obtožba. Vlada je vedela, da z masreglovanjem pred volitvami uradnikom le koristi, in za to je stvar zavlekla; na drugi strani pa je počakala izid volitev in gotovo je, da bi bila discipliniranje v slučaju izvolitve zavrgla v koš, kar lepo osvetljuje to uradniško politiko vlade. — Protestni shod v Hietzingu je sklenil proti masreglovanju odločen protest, zahteval uvedbo službene pragmatike in modernega disciplinarnega reda in postopanja ter izrekel ogorčenje nad maščevanjem krščansko-socialne stranke, ki je na ta način plačala političnega nasprotnika. Socialno-demokratski poslanec se je izrekel, da bo zastavila socialno-demokratska stranka v drž. zboru vse moči v varstvo političnih pravic državnih uradnikov.

Angleška sodba o ločitvi Avstro-Ogrskega. Na Angleškem je izšla brošura „Bodočnost Avstrije“, v kateri se avtor peča z avstro-ogrsko monarhijo, ki trpi na narodni in politični vrednosti. Po njegovem mnenju pomenja ločitev veliko nevarnost za državo, zlasti za Ogrsko, katerim bi zadala udarec, težak kot poraz v vojni. Madjari bodo po ločitvi brez armade, ki jo upravljajo Avstrijci, brez generalnega štaba i. t. d. Prva skrb Ogrske bode, da si ustvari svojo armado. Avstrija si z vzajemnimi koncesijami trozvezi zagotovi svojo neodvisnost. Ogrsko pa bode neprestano obujala slast sosedov. Rumunija bode gledala poželjivim očesom na svoje rojake, Srbija na Banat, Bosno in Hercegovino. Bulgarsko pomoč si bodeta obe državi kupili s prepustitvijo Makedonije. Ta kombinacija bi bila zelo nevarna, ker vse te tri države spravijo na noge do 700.000 mož. Druga nevarnost pa so Hrvatje; s tem, da pade avstro-ogrska nagodba z l. 1867, pade tudi ogrsko-hrvatska nagodba z l. 1868. Ali ustvari Avstrija na jugu državo, ki bi vsebovala tudi Hrvatsko? Ali ne bodo zagrebški nacionalisti dosegli spojitve Bosne in Hercegovine s svojim kraljestvom. Cela vrsta okolnosti govori, da Ogrska kot samostalna država nima obstanka. Pereče je tudi narodnostno vprašanje na Ogrskem, ki ga madjarski šoviniisti trdovratno zakrivajo. Po 40 madjarizacijskih letih je še nad 40 odstotkov prebivalstva, ki ne razumejo madjarsčine. Vzročila se je med Rumuni in Slovaki inteligenca in na sedmograškem rumunščina bolj in bolj ovira madjarsčino. Z uvedbo splošne volilne pravice se narodnosti le še okrepe in odvzamejo politični monopol madjarskemu plemenu. Poleg tega bi samostojnost s svojo armado, diplomatskim zborom, mornarico, carinskimi mejami v daljavi 1200 km zahtevali od Ogrske, ki je vrhu tega izročena avstrijski tarifni politiki na milost in nemilost, neznosne finančne žrtve.

Antimilitarizem francoske buržoazije. Francoska vlada kot organ francoske buržoazije vodi ostuden boj proti strokovni organizaciji in socialistom, in si pri tem početju pokriva obraz s patriotično masko. Sindikalisti in socialisti da so neprijatelji domovine, ker so antimilitaristi in sovražniki armade, tako izvajajo ti patentirani domoljubi. Sodrug Paul Lafargue je temeljito posvetil domoljubju buržoazije v „L'Humanite“. Tam dokazuje, da ni bilo večjih sovražnikov armade kot buržoazija, ki je bila primorana osebno služiti militarizmu. Tako ni bila in ni samo francoska buržoazija, temveč buržoazija vseh narod in dob. Buržoazija je imela vsikdar velik odpor proti vojaški službi in učeči tej službi je smatrala za glavno dolžnost svojega razreda. V Angliji in Zedinjenih državah, kjer se vojaki najemajo, ne zaide ni eden buržuaz v armado. In v Franciji za časa cesarstva so bežali meščani pred vojaščino in raje so plačevali po 1500 frankov za namestnika. Vprašajmo gg. Clemenceauja, Ribota, Millevoya, Drumonta, Fallheresa, Loubeta, Carnota, Faura, Grevyja, Thiersa, Gambetto, Rocheforta in druge domoljube, ki so bili ob francosko-nemški vojni l. 1870 v vojaških letih, v katerih polkih so izvrševali svojo vojaško dolžnost. Odgovor se glasi: „V polku domoljubnih desertarjev ko je bilo po vojni treba kopirati nemško vojaško organizacijo, ki jo je pruska aristokracija vsilila nemški buržoaziji, so bili najbolj kričavi antimilitaristi. V

času cesarstva je vojaška služba trajala sedem let. To jih ni bolelo, saj so se službi umikali in militarizmu so služili le delavci in kmetje. Ko so pa po nastali premembi morali militarizmu služiti tudi buržoaziji in seminaristi, so zagnali hrusec krič, češ, da je militarizem šola brutalnosti in posurovelosti. Buržoazijski pisatelji so se odvrčali od militarizma s kopami knjig, v katerih so risali vojaške uredbe z ostrimi besedami kot infamijo. Vojni ministri, v skrbeh za čast armade, so jih pošiljali na zatožno klop, toda buržoazijski prototniki so jih oproščali, dasi so tako navdušeno in strastno izpovedali svoj antimilitarizem. Buržoazijski antimilitarizem je rodil sadove. Sinovom buržoazije je bila znižana službena doba na pet, tri, dve ali končno na eno leto. Buržoazija je prejela izjemne koncesije in zdaj izvršuje militaristično in domoljubno obrt. Religija pokorščine prihaja z mode in zdaj dela buržoazija v nadomestilo iz domovine in vojaškega prapora religijo. — Tako je povsod in osebne ter davčne žrtve militarizmu prinaša v prvi vrsti delavstvo in kmečki stan; v to svrhu treba ljudstva brez prestanka odkrivati dobičkanosno domoljubje buržoazije.

Sodrug zaupniki

ki imajo bloke za dnevnik, se opozarjajo, da se najkasneje do vštetega 3. junija zglase v upravništvu „Rdečega Prapora“ Zunanje organizacije, sodruge in zaupnike, ki še niso odračunali za dnevnik, se naproša, naj to storé v najkrajšem času.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Dopisi.

Iz Sv. Križa pri Trstu. Svetokriški župnik ima posebno slast za napade na delavstvo in socializem. Doslej smo ga puščali v svetem miru, ker smo menili, da se bode tega brezmišelnega in nespodobnega napadanja sam naveličal in preobedel. Toda varali smo se. Danes mu stavljamo sledeče vprašanje: Ali so prižnice za to postavljene, da se z njih grmi proti socializmu in da se napada delavstvo, ali za to, da se uči in oznanja nauk Krista Nazarenskega? Če napravlja g. Furlan iz cerkve sramotilnico delavstva, kaj se potem čudi, da delavci mimo cerkve grede ne snemajo svojih klobukov. In če v svoji agitaciji obrekujete socialno demokracijo, da hoče uničiti vero? kaj čudnega, da gine med ljudstvom spoštovanje do Vas?

Domače stvari.

Pitt in Palmerston. „Slov. Narod“ primerja v svoji vijoličasti ponižnosti majhne slovenske liberalce velikemu Pittu in če odstojemo Pittu bogate politične talente, ki jih je vodilnim možem liberalne stranke bog v svoji pravičnosti sam odštel, primera ni ravno slaba. Pitt in kranjski kongeniji njegovi so se, uvažuje praktične okolnosti po izgledu zarjavelih devic, na stara leta pokonservativili in postali pobožni. Naši liberalci Pitta v tem celo presegajo, kajti stavimo kaj, da se angleški državnik ni nikdar trgal za čast, da bi za procesijo nosil nebo in cerkvena bandera. In še druga lastnost je Pittu in liberalcem skupna: delovanje teh in onega je krovni nevspeh, ki je na Pitta celo tako mogočno vplival, da je vsled nevspeha nenadoma umrl. — Velikodušno odpusčamo „Sl. N.“ tudi pomoto, po kateri bi med Pitta in Palmerstona po nerodnosti zasejal seme razdora, kajti Pitt in Palmerston sta se po priliki tako sovražila, kakor sta ljubila Tizian in Katarina II. — Toda ironijo na stran! „Slov. Narod“ govori v svoji ulogi odostojni pisavi, s kakršno je paradiral v volilnem boju proti socialni demokraciji. Resnica je in priznavamo radi, da se je „Slov. Narod“ poboljšal v toliko, da nasprotni nam ni rabil več tistih psovč, da nas ni zmerjal, kakor je počenjal še nedavno, in kakor je zmerjal v tem volilnem boju klerikalce. Toda v drugem oziru je pa bil „Slov. Narod“ jako nedostojen tudi proti nam v zadnji volilni dobi. In sicer je bil nespodobnejši, nego kdaj poprej! Ako bi nas bil Sl. Narod psoval in zmerjal, bi nas ne bilo niti bolelo. Rekli bi bili: Prijatelj, psuješ, zato nimaš prav! — Toda „Slov. Narod“ je lagal in nas dolžil nečastnih dejanj. In to je bilo ponavljal v kljub temu, da smo mu te, koj bili za petami in razkrinkali njegovo laž. In tako drzno čelo je imel, da je prav v začetnem trenutku pred volitvami, v tistem trenutku, ko je račilo in prosjalo, se vedno prihajal s svojo pobito lažjo in jo pogreval in razglašal za resnico. V tem se je „Slov. Narod“ jako nevredno kazal v člankih, ko je obračunal nekoliko z nami. Zato moremo reči le, da če je narod ponovno na so-

cialno demokracijo, mu mi tega komplimenta vračati ne moremo! Edini pogoj mu stavimo: odloži naj v političnem boju orožje laži in sumnjice — potem bomo morda tudi mi našli marsikaj skupnega proti skupnemu nasprotniku — klerikalizmu. Dokler pa »Slov. Narod« ne odloži orožja laži, sodi v isto vrsto, kamor rubriciramo vso slovensko reakcijo sploh.

Niso klerikalci! »Klerikalci nismo, nimamo nikakega opravila s klerikalizmom, kdor nas zmerja s klerikalci, je obrekovalac!« Tako je kričal klerikalni dr. Krek, tako je jedljal za njim njegov hlapec Kregar, in komaj je en sam klerik — trnovski župnik — odpovedal službo neklerikalni Sl. L. S. so prepadeni in ogorčeni: »Kaj, klerik, pa ni z nami? Kako more biti klerik, pa ni član naše neklerikalne stranke?« — Pameten človek je bil že prej na čistem s to neklerikalno družino, ampak dobro je le, da se je očitno razodela sama. Popolnoma naravno se ji zdi, da je vsak klerik njen brezpogojni privrženec, vsaka cerkev njen lokal za shode, vsaka prižnica njena tribuna, vsaka spovednica njen agitacijski lokal. Iz kakih razlogov je odpovedal Vrhovnik svoj lokal, to vedi Bog; ampak poučljivo je, da se zdi Slovenski Ljudski Stranki ta odpoved velika krivica in nepoštenost. Zakaj ona ni klerikalna! —

Že lažejo! Kdor daleč ne vidi, blizu pade! Klerikalna stranka na Slovenskem je dosegla velik uspeh s svojimi ponarejenimi političnimi bankovci. Ampak uspeh je uspeh; budalo ne vpraša, kaj si bil včeraj in kaj boš jutri... Mnogo ljudi je bilo zadnje tedne in mesece v strahovitih zadregah, dvomih in bolečinah. Šteli so na gumbih suknje, gledali so v zvezde, poslušali so kukavico, hodili so tudi k ciganki, da jim meče karte: ali bo zmagal Šuštersič, ali ne bo zmagal? Ali bo zavladal talar od — zahoda do zahoda slovenske domovine, ali ne bo zavladal? Ob teh časih ni bilo spraviti iz mnogo inteligentnih, pametnih, značajnih in poštenih ljudi nobene razločne besede. Če si jih vprašal o vremenu, so odgovarjali: »Lepo bo, če ne bo dežja!« Če si jih vprašal o ženski, so rekli: »Če ni lepa, pa še bo!« In njih poglavitne besede so bile: sicer, drugače in ampak!... Pa je prišel štirinajsti maj, pa je prišel triindvajseti! In takoj so stresli z glavo, namršili so obrvi ter so postali strahovito odločni. Ljudje, ki so prej pljuvali ne samo pred kaplanom, temveč tudi pred mežnarjem in ministrantom, so se ljudskostranskih korakov napotili naravnost v politični farovž... Vsi cunjasti priveski, črvivi pricepki in trhli odpadki so našli svojo pot — vrgli so svojo »svobodomiselnost« tja, odkoder so jo vzeli, svojega »intelekt« pa jim ni bilo posebno težko zatajiti. Zdaj lažijo v politični farovž, lezlo jih bo zmirom več; ampak kako bodo prilezli ven, kako bo takrat, ko jim bo mrz in jih bo strah? Koristna pa je vsekakor ta čedna in čednostna ločitev duhov! —

Misijon v Šenklažu si je omislil Bonaventura ljubljanski. Ker si je izbral za referente s prižnice Volberta, Kolba in Abela, nas je interesiralo, kaj »vleče« pravzaprav na referate teh mož. Poslušali smo — in spoznali smo, da ti referati rimskih jezikov niso nič posebno temeljiti. Razprave to niso, apologija to ni; govori to niso. Kaj pa? Stroj so. Jezuitski referenti pripovedujejo anekdote, prikrojene in usum delphini. Ali se z anekdotami kaj dokazuje in dokaže? Prav malo, ali pa nič! Zaradi anekdote so govorniki a la Abel & Co slavni po celi Avstriji!... Nam je to le dokaz, da so ostali katoliški referentje s prižnic prav slabi govorniki, če so že najslavnejši samo Anekdoten-erzähler!

Kako sodijo po deželi o pisavi »Slovenskega Naroda«. Iz Zagorja [C. M.] smo sprejeli: Zdi se mi potrebno, že zaradi našega volilnega okraja izpregovoriti o zadnjih člankih »Slov. Naroda«, v katerih se zopet prav binavsko prilzuje socialnim demokratom, hkrati pa jih grdo obrekuje. »Slov. Narod« bi bil mnogo bolj pravičen, če bi pisal, da njegovi pristašilezejo v klerikalni tabo, kakor če pripovedujejo, da bodo delali skupno s socialnimi demokrati. Taki fletni družbi, ki je zbrana okoli »Slov. Naroda«, se za skupno delo lepo zahvaljujemo, ker bi vso slovensko socialno-demokratsko stranko doletelo to, kar smo dosegli pri zadnji volitvi v litijskem volilnem okraju. V Zagorju je narodnjakov, da jih zadošča ravno za dve gostilniški mizi; od teh jih je nekaj oddalo prazne glasovnice, drugi pa so volili razne osebe. Litija je znano liberalno gnezdece, gospodje pa so šli glasovat za klerikalca Povšeta. V Šmartnem je dobil naš kandidat en cel glas, čeravno je ves trg »liberalen«; ne le da so glasovali za Povšeta, temveč še celo agitirali so zanj famozni šmartinski liberalci. V Boštanju, v St. Janžu pa so nam liberalci, ki stoji v vodstvu stranke, odpovedali zadnji hip prostore za zborovanje. In ta stranka naj deluje skupno s socialnimi demokrati? Čudim se, da so delavci, ki se prištevajo soc.-dem. stranki, verjeli bajkam in pripovedkam tega nedostojnega in laznjivega lista. Ali je bilo mar dostojno in resnično pisarjenje »Slovenskega Naroda«, da je prejel »Rdeči Prapor« od »žida Adlerja«, pettisoč kron, da so dobili italijanski socialisti 20.000 kron od vlade, da so sklenili Adler, Schwegel in Šuštersič za jugoslovansko socialno-demokratsko stranko volilni

kompromis. Ali je bilo spodobno, da so pristaši liberalne stranke hodili tik pred volitvami s falzifikovanimi telegrami dunajskega socialno-demokratskega vodstva? — Naloga socialno-demokratske stranke, če hoče da se ji pri prihodnji državnozborski volitvi ne zgodi to, kar se ji je zgodilo sedaj v Ljubljani, je očitno ta, da hodi samostojna pota, in da se bojuje tako proti liberalni, kakor klerikalni stranki. Proti poslednji zategadelj, ker je nevarna vsemu slovenskemu narodu, proti prvi zato, ker nam je na poti in nas v boju proti klerikalizmu s svojo talmi-naprednostjo le ovira; nevarna nam sicer liberalna stranka ni, saj po deželi ne, kjer liberalci zatajujejo, preden jih človek dvakrat vpraša, trikrat svojo stranko — in ljudje, ki se boje priznati, da so liberalci, nam niso nevarni. Ljubljanskim socialnim demokratom pa bodi povedano, da naj si zasnujejo resno ulično organizacijo, in prepričan sem, da pri prihodnjih državnozborskih volitvah ne bo Ljubljana to, kar je bila sedaj.

Še enkrat trnovska procesija. Naša ironična notica o tej procesiji je zadela v živo. Odmeva ni sicer našla v »Slovenskem Narodu«, glasilo našega liberalstva — saj je bilo celo v Narodovi dotični notici o tej procesiji čutiti precej ironije in zasmehovanja — pač pa med udeleženci procesije in med njihovimi brezpogojnimi občudovalci. K tej stvari bi imeli dostaviti samo še to: če slovenski naprednjaki ne čutijo, kako smešna je bila ta njihova demonstrativna procesija, pa jim ni pomoči. Kogar je pripravil politični boj ob vso razsodnost, s tem se ni prekalati. Če hočejo slovenski liberalci se nadalje tavati in omahovati, je to njihova stvar. Povemo jim pa, da se bo ta dvoličnost masčevala nad njimi samimi, in ne nam socialistom v škodo. Že sedanost, še bolj pa bližnja prihodnost, bo zahtevala celega človeka — naprednjaka, ne pa liberalno-klerikalnega hermafrodita. Toliko na adresu slovenskih liberalcev! G. Vrhovnika, trnovskega župnika, imamo za preveč poštenega in spoštovanja vrednega moža, da bi ga hoteli količkaj mešati v to sramotno početje. Mi in mišimo tudi on, loči politiko od vere!

Vrhnika. Gospod Franc Jurca nam piše, da on ni izrazil željo, naj se delavcem zabrani čitanje časopisov i. t. d. Resnici na ljubo konstatiramo da se je tako izrazil g. Josip Jurca.

Nepričakovano posledico zakona o ločitvi cerkve od države na Francoskem je našla pred nekaj dnevi antisemitsko-klerikalna »Libre Parole«. Člankar dokazuje v tem listu, da je omenjeni ločitveni zakon tudi eden izmed vzrokov viničarske krize, katera je zadela zadnji čas južno Francijo. Pravi: Nekoliko števil jasno dokazuje, kako veliko škodo je ona postava povzročila viničarjem. Stotisoč menihov in nun je odšlo v prognanstvo; pijejo pivo na Angleškem in v Belgiji, vino na Laškem in Španskem. Stotisoč oseb, če denemo za osebo 1 liter na dan, napravi na leto 36½ mil. l. Petdesettisoč francoskih fajmoštrov je prišlo v ubožneje razmere; zato kupujejo manj vina. Iz tega razloga viničarji izgubljajo najmanj 2 hl na leto za eno osebo, t. j. skupaj 10 mil. litrov. Splošno se preračunjava, da se vsled tega, ker so bile izgnane kongregacije in ker se je ločila država od cerkve, na Francoskem izpije za 102 mil. hl manj vina nego preje.

Socialisti!

Ne recite, da imamo šest let časa do prihodnjih volitev! Nihče ne ve danes, koliko življenja je prisojeno parlamentu. Delati je treba, kakor da so nove volitve že pred durmi.

Snujte povsod organizacije! Učvrstite obstoječe organizacije!

Skrbite za svoje časopise, da se razširijo in poglobe naše ideje!

Vse sodruge, ki imajo dobro voljo, pomagati nam pri delu, prosimo, naj nam pošljejo svoje naslove.

Strokovni pregled.

Strokovni shod vipavskih zidarjev. V nedeljo 26. t. m. bil je zaupni shod zidarjev ajdovskega okraja na Vipavskem. Shoda se je udeležilo lepo število zidarjev. Shod je otvoril zid. mojster Ivan Vouk iz Dobravlj ter dal besedo sodr. V. Kermolju iz Trsta, kateri je pojasnil pravila splošne zveze zidarjev v Avstriji, pomen in namen organizacij. Zidarji so pazljivo poslušali ter po končanem govoru si izbrali pripravljalni odbor, kateri naj stopi v dogovor z zvezo, da ista ustanovi tukaj podruž-

nico, obenem naj pa pretresa, bi li bilo dobro, da si ustanove krajevno podjetniško organizacijo. Začetek je napravljen, delavstvo se je začelo gibati in premišljevati svoje stanje, zavedati se svoje moči. Tako je završil prvi strokovni shod zidarskega delavstva na Vipavskem. V enakom smislu morale bi se tudi druge stroke, tam nahajajoče se, združiti, kakor čevljarji, mizarji. Kaj pa žagarji, kaj pa tovarniški delavci v Ajdovščini — ne bi bilo dobro, da se združite ter izboljšate svoje revno stanje.

Simon Gregorčičeva javna čitalnica v Ljubljani se otvori ta teden.

Prostori so v Vegovih ulicah št. 2, v pritličju na levo.

Najnovejše vesti.

Lvov, 1. junija. Izvoljen je Moracsewski, 86. socialno-demokratski poslanec.

Lvov, 2. junija. V Drohobyazu je izvoljen maloruski socialni demokrat Wityk; ker so tudi gališke volitve končane, je število dunajske socialno-demokratske frakcije dopolnjeno in znaša: 87.

Dunaj, 1. junija. Nemški klerikalci iz Gorenje Avstrije, Štajerskega in Solnogrškega so sklenili priklopiti se krščansko-socialni skupini, ki bo štela okroglo 90 članov. V gospodarskih stvareh si pridružujejo konservativci proste roke.

Lvov, 1. junija. Po objavi volilnega izida v Tarnopolu je maloruska množica napadla dom poljskega šolskega društva, s katerega je vihrala poljska narodna zastava.

Černovec, 3. junija. Štirje rumunski poslanci so sklenili ustanoviti samostojen rumunski klub, ki se bode politično naslanjal bržčas na nemške agrarce. Klubu pristopi skoro gotovo kot peti tudi Onciul.

Budimpešta, 2. junija. Weckerle je označil proti nekaterim poslancem vest, da je cesar ustvaril junktim medustavnimi garancijami in splošno volilno pravico, kot izmišljeno. — Ogrsko časopisje presoja politični položaj skrajno pesimistično.

Pensa, 3. maja. Gojenec tukajšnjega semenišča je umoril ravnatelja.

Magdeburg, 2. junija. Potopil se je parnik »Apulia« in z njjo 14 ljudi, med njimi kapitan.

Monakovo, 2. junija. Najpomembnejša izprememba v sestavi bavarskega dež. zbora je prirastek socialno-demokratskih poslancev od 12 na 20. Centrum ima 99 (doslej 102), socialni demokratje, 20 (doslej 12) liberalni blok 44 (doslej 43). Župnik Grandinger, ki je proti škofovski volji kandidiral na liberalnem programu, je na veliko jezo klerikalcev, izvoljen z veliko večino.

Belgrad, 3. junija. Bivši berlinski poslanik Vučić obdrža svoj mandat v skupščini. Vlada upa, da pregovori mlade radikalce, da v prihodni seziji prenehajo z obstrukcijo.

Pariz, 1. maja. Ministrski svet je sklenil, da se prepeljejo ostanki pisatelja Zola v Pantheon v prvi polovici junija.

Madrid, 2. junija. Ministrski predsednik Maura je izjavil, da vlada ni kriva na odsotnosti liberalcev iz parlamenta in da pričakuje sodelovanje liberalne stranke v zakonodaji.

Peterburg, 2. junija. Car je sprejel predsednika dume, Golovina, v avdienci. Pred njim je bila pri carju deputacija desnice.

Peterburg, 2. junija. Sveti sinod je sklenil, da se uvede proti duhovnikom, ki na povelje sinoda niso izstopili iz revolucionarnih dumskih frakcij, kazenska preiskava.

Peterburg, 2. junija. Roparji so napadli filijalo državne banke, zaprli osobe in občinstvo v poseben stranski lokal in odnesli 4000 rubljev. Enega storilca so na cesti prejeli.

Santiago de Chile, 2. junija. Ministrska kriza traja že dober mesec. Predsednik je sklical zlic temu kongres, ki bo najbrž zahteval, da se izda papirni denar v znesku 60 milijonov pezet.

Hong Kong, 2. junija. Upor v Kvantungu se je razširil na vso provinco. Mandarin skušajo zatreti slednjo vest o upor.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavnarjah in brivnicah „Rdeči Prapor“!

Razglas.

Načelnništvo okrajne bolniške blagajne v Zagorju naznanja vsem članom in delodajalcem, da se bodo nove volitve delegatov in zastopnikov za dobo dveh let vršile za Zagorje in okolico dne 2. junija t. l. od 9.—11. ure za člane, od 11.—12. ure dopoldne za delodajalce v gostilni gospoda Antona Jana v Zagorju.

Za Litijo in okolico, kakor za sodni okraj Višnja gora se vrše volitve dne 4. junija t. l., in sicer od 9.—10. ure dopoldan za člane in od 10.—11. ure za delodajalce v gostilni gospoda pl. Wurzbacha v Litiji.

Delavci iz Zagorja in okolice volijo 32 delegatov, delodajalci pa 10 zastopnikov.

Delavci iz Litije in okolice in iz sodnega okraja volijo skupaj 10 delegatov in delodajalci pa 10 zastopnikov.

Zagorje, dne 22. majnika 1907.

M. Čobal
načelnik.

Pravkar je izšla brošura:

SPOLNE BOLEZNI

Ljudstvu v pouk in svarilo napisal

dr. I. Demšar

špecialist za kožne bolezni.

Cena 45 vin., za 10 iztisov 4 K franko
Pošilja se samo, ako se z naročilom
obenem vpošlje dotični znesek.

Organizacije, sodrugi, pozor!

V proslavo splošne in enake volilne
pravice je izvrševalni odbor založil krasno

umetniške razglednice

v barvotisku.

Cena	50 izvedom	3 K 25 v
"	100 "	5 " 75 "
"	500 "	23 " 75 "
"	1000 "	40 " — "

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega
Prapora“ proti plačilu, oz. pošt. povzetju.

Sodrugi, sezite pridno po teh razglednicah!

Vsaka ponaredba in pozatisek je kaznivo.
Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih
ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 ve-
lika specialna steklenica s patentnim
zaklepom 5 K.

4 52—51

Thierryevo centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam,
vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka
K 3-60. Razpošilja se le proti po-
vzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta po-
vsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih
pisem zastonj in franko.

Kaj hočejo socialni demokratije ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za poli-
tično življenje, je, da se seznani s težnjami
in zahtevami socialne demokracije. Cena
brošuri, ki obsega tudi narodnostni pro-
gram avstrijske socialne demokracije
4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDECEGA PRAPORA“.

Naročajte edino slovensko revijo

Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1-50, za
četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnistvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih
zavodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov
spomenik, obsejajo 48 strani, z lepimi
ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer
franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja,
predavanje g. dr. Ivana Prijatelja ob odkritju
Prešernovega spomenika v Ljubljani, po
40 vin. pri upravnistvu „Naših Zapisnikov“
v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; po-
slovenil A. Dermota, po 2 K.

Ahdišus: Občina in socializem, 70 vin.

P. Mihalek: Iz nižin življenja, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin.,
po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po
pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje pop st
po dogovoru.

„Rdeči Prapor“ izred po 10
v v doniva
v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta;
Franzot, dr. kolodvor, Spod. Siska; Kuter, Sv. Petra
cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg;
Selark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg;
Kleinsteil, Jurtčev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, ste-
vilka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Zidovske
ulice 1. — Kranj: Karol Florian, knjigarna —
Jesenice: Jakob Mesar št. 101. — Trst: Lav-
renčič, Piazza Caserma. — Trst Rojano: Molnik,
tobakarna — Gorica: Krebelj Peter, Kapucinške
ulice št. 1. Schwarz, Šolske ulice. — Reka: Ri-
cardo Camera, Corso 16.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno
potrebno vsakemu delavcu in vsakomur,
ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski
list, ki ne bi smel manjkati
v nobenem bralnem društvu ali čitalnici
ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Potniki v Ameriko
Hateri želijo dobro, po ceni in
ranesljivo počivati naj se obrnejo
Simonu Kmetetku
v Ljubljani Kolodvorske ulice 28.
Šsakovrstna Pojasnila dajo se brezplačno.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakvrstno izvrševanje tiska od navadne do naj-
modernejših oblik. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter
opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja
dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje,
cenike, etikete, boléte, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake,
opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadržne
knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste,
vignete i. t. d., spleh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu
in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano
izborno pivo v sodnih in steklenicah.

Številka telefona 210.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna petil-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

62. številka.

V Ljubljani, v torek, dne 4. junija 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne posiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Frančiškanske ulice številka 8 I.

Sodrugom in somišljenikom!

Z današnjim dnem prekinemo po dveh mesecih dnevno izdajanje „Rdečega Prapora“ in izhajali bomo zopet kot tednik.

Ko se oziramo nazaj po storjenem delu, navdaja nas prijetno čuvstvo zadovoljnosti, zavest, da smo v polni meri izvrševali stavljenjo si nalogo. Končno sodbo o našem delu mirnega srca prepuščamo drugim, toda samohvala ni, če konstatiramo dejstvo, da si je dnevno glasilo zaničevanega in preganjanega organizovanega slovenskega delavstva v kratki dobi svojega dvomesečnega obstanka, priborilo glas najresnejšega, najstvarnejšega in najdostojnejšega lista slovenskega. — Umljivo je, da podoba dnevnika ni bila harmonična in da je bila propagandistična stran na škodo informativne strani zelo protežirana — list se ni mogel, in se v smislu stavljenosti si naloge ni hotel odtegniti signaturi volilnega boja.

Da se s ponosom oziramo nazaj in da z optimizmom gledamo naprej, se nam je zahvaliti požrtvovalnim sodelavcem, ki so nas ves čas z marljivim sodelovanjem podpirali, in pa vsem onim prijateljem našega lista, ki so ga širili in množili armado naših naročnikov.

Dnevno izdajanje „Rdečega Prapora“ je zahtevalo velike žrtve — za tesne razmere, v katerih živi slovensko delavstvo, naravnost ogromne. Na lastni koži smo občutili, da treba temeljitih priprav za stalno izdajanje dnevnika.

In misli na stalno izdajanje dnevnika ne smemo niti za trenotek izpustiti iz vidika. Tržaški naš zbor je postavil program dela za bližnjo prihodnost. Ko smo rečno dovršili prvo točko tržaškega delavnega programa, se moramo z vso vnemo in energijo lotiti dveh nadaljnjih nalog; na duri trka ustanovitve strankinega tajništva in pa ustanovitve tiskovne združbe, ki bo čimprej dovela do tega, da se osnuje stalen dnevnik.

Pred nedavnim časom je spadala misel na slovenski socialno-demokratski dnevnik v kraljestvo smelih sanj in drznih utopij. S sedanjim poskusom je led prebit in kar se je še pred kratkim zdelo nemogoče, je eksistiralo — dokaz, da so se zgostile in razširile vrste zavednega proletarijata. Zanimiva je vzporednost med razvojem socialno-demokratske stranke in napredkom njenega časopisa, ki kaže, da se organizovano delavstvo zaveda bolj in bolj velikega dela, ki ga opravlja njegovo časopisje.

Delavstvo ne razpolaga z izpovednicami, ne s polnimi blagajnami in drugimi „političnimi sredstvi“, ki se jih naši nasprotniki v boju proti nam poslužujejo. Slovenskemu

delavstvu je „Rdeči Prapor“ ona leca, s katere done zveličavne misli proletarijata, „Rdeči Prapor“ je meč, s katerim odbija sovražne napade buržoazijske družbe, „Rdeči Prapor“ je vest razpadajoče stare družbe in glasnik nove dobe, ki je na prihod.

Zategadelj smo uverjeni, da se sodrugi, sotrudniki in prijatelji lista ne bodo strašili nobenega truda in nobenih žrtev, da se tednik čimprej izpremeni v stalen dnevnik.

V tem upanju kličemo vsem pristašem in prijateljem:

Na delo po načrtani poti do uspehov!
Izdajateljstvo in uredništvo.

Meščanski socialni reformatorji.

Pred državnozbornimi volitvami je pisal „Prapor“ večkrat prilično takole: Hribar je kandidat kapitalistov; on in njegova stranka podita delavce v Ljubljani s svojo stanovanjsko in odesuško politiko ven iz mesta.

Pa so se čutili gospodje krive in prizadete. Ko je socialna demokracija hvaležno odklonila mandat občinskega svetnika v Ljubljani, so ga dali nekemu knjigovezu Zirkelbachu, ki ga je radostno sprejel, ko je prej še krepko pljunil na svojo preteklost. To je navsezadnje stvar okusa in gospod Zirkelbach ni nikaka taka kapaciteta, da bi se pisali članki zaradi njega.

Toda on je socialni reformator. Poklical ga je novoizvoljeni državni poslanec in župan ljubljanski predsednik in mu velel učiti ljubljanski občinski svet socialne politike, da se zamaše usta sociali-

PODLISTEK.

Peticija glede literarne lastnine.

Na slavni senat in zbor reprezentantov, zbrana v kongresu.

Z ozirom na dejstvo, da zagotavlja ustava, podprta po emancipacijski izjavi, vsem enako pravico;

z ozirom na dejstvo, da je po naših postavah lastninska pravica na neprimičninah večna;

z ozirom na dejstvo, da je po naših postavah lastninska pravica na leposlovnih izdelkih duševnega dela omejena na dvainštirideset let;

in z ozirom na dejstvo, da se izkazuje dvainštiridesetletna doba kot izredno pravična in umestna meja za varstvo lastnine:

prosi podpisani, ki mu je mar edino in izključno le blagor domovine, najudanejši, da se raztegne ravnopravnost in pravičnost na vse državljane s tem, da se omeji sleherni lastnina, ne izključivši niti nepremičnin, — na dobrodejno dobo 42 let. Potem bodo vsi ljudje srečni in bodo blagoslovljali vaš zbor. In v ta namen bo prosilec neprestano molil.

Mark Twain.

Dostavek, ki ga peticiji nisem predstavil.

Nesmiselna omejitev literarne lastnine na 42 let se kaže zlasti v dejstvu, da skoro nobena knjiga ne učka 42. leta ali polovice te dobe. In za to, da spravijo v vsem stoletju dediču Scotta, Burensa ali Miliona skromen dobiček, puste zakonodajalci »ve-

like» republike to siromašno in ubogo določbo v zakonu. Kakor bi cesar prežal, da bi cropal feni-sovo gnezdo in čakal na priložnost nekaj stoletij.

Kaj se je prijatelju zgodilo v Newarku.

Neprijetno je samega sebe postavljati v slabo luč, toda časi tako pripoznanje olajša človeku dušo. Tudi jaz bi rad razbremenil svojo dušo, ne da bi vtil balzama v svoje ranjeno srce, temveč da se maščujem nad drugim. (Sicer pa ne vem, kakšen je balzam, ker ga še živ dan nisem videl, ampak pravi izraz pa bo v tej zvezi.)

Čitatelj se utegne še spominjati, da sem pred časom v Newarku predaval mladim gospodom ** društva. Popoldne istega dne sem se razgovarjal z enim omenjenih madih gospodov, in ta mi je pravil, da ima strica brez slehernega čutnega življenja. In ves v solzah je dejal mladi mož: »Oh, da bi ga le enkrat videl smejeti se! Da bi ga le enkrat videl jokati!« In to me je genilo, in nisem se mogel vstavljati.

Dejal sem: »Privedite ga k predavanju. Tega bom že razvedril.«

»Če bi to storil! Če bi to storili, — vsa naša rodbina bi vas na večne čase blagoslovljala — od sile drag nam je. Dobrotnik moj, ali ga morete privediti na smeh! Ali morete izvabiti blažilne solze v te izsušene oči?«

Globoko sem bil ginjen. »Sin moj,« sem mi privedite starega gospoda, sem. V današnjem predavanju imam nekaj dovtipov, ki mu izvabijo smeh, če ga sploh kaj tiči v njem, in če ti zgreše svoj

cilj, imam nekaj drugih, da se bo moral razjokati ali pa umreti, eno iz obojega.« Mladenec me je na to blagoslovil in objel ter pripeljal svojega strica. Posadil ga je ravno meni nasproti v drugo klop, in začel sem ga obdelovati. Poskusil sem izprva z nedolžnimi šalami, in potem z ostrimi; s slabimi dovtipi sem ga krmil in potem z dobrimi; stresal sem stare, obrabljene dovtype vanj in ga presvedral z žareče novimi; ugreš sem se, obdeloval sem ga z leve in z desne, od spred in vzad, pihal sem in se potil, razvnel in besnel, da sem postal hripav in bolan in divji; toda niti enkrat ga nisem ganil — niti enega smeha. Ene solze mu nisem izvabil. Niti sence smeha in suma po vlagi! Bil sem kot okamenel. Predavanje sem končal z obupnim izkrikom — z divjim izbruhom humorja in zabrusil sem mu dovtip nadčloveške mere naravnost v obraz!

Ves zmeden in utrujen sem se zgrudil na to v svoj stol.

Društveni predsednik je prišel k meni, zmočil mi glavo s hladno vodo in me vprašal: »Zakaj ste se hkoncu tako razburjali?«

Dejal sem mu: »Tega preklicanega starega tepca v drugi klopi sem hotel pripraviti na smeh.«

»Brezvspešen trud,« mi je odgovoril, »slep je in gluhi.«

Ali je bilo lepo od nečaka tega starega moža, da je mene, tujca in sirota, tako povlekel. Vprašam te, ljubi bratec, kot človeka in brata, ali je bilo to lepo od njega?

stom. Brez dvoma, g. Zirkelbach je moral biti v veliki zadregi. Ta preljudba županova in občinskega sveta nedolžnost je vredna občudovanja. Kako ne? Celo svoje življenje se g. Zirkelbach ni pečal s socialnimi reformami, zakaj bil je zvest bralec «Naroda». Drugega nič. Sedaj pa nakrat taki problemi. G. Zirkelbachu se najbrže nikoli v življenju ni sanjalo, da bo baš on poklican, da razodene slovenskemu svetu, kakor blisk — da govorimo po Trillerijsko — naloge in dolžnosti namreč.

Pa če je bil gospod Zirkelbach v zadregi, dolgo ni bil. Šel je in si je kupil za 75 v. av. veljave brošuro «Občina in socializem» in je bral in bral in je prebral srečno odstavek o delavskih stanovanjih. V torek pa je bil slovesen dan. Občina naj zida delavske hiše, ki naj bodo en kilometer daleč iz mesta. Občinski svet je strmel. In ljubljanski delavci so bili strašno veseli. Ne bo se več treba potikati po podstrešnih luknjah, zaduhlih in mokrih kletih, končavati si zdravje s slabimi luknjami, ki jim pravimo v Ljubljani podomače: Stanovanja! Ne! Velik del bede v Ljubljani bo odpravljen, korenita socialna stanovanjska politika se prične in za Ljubljano pridejo na vrsto seve tudi vse druge slovenske občine, ki še nimajo Zirkelbachov, Trillerjev oz. Hribarjev — temveč same Predoviče. Predovič v Ljubljani kupuje in prodaja prešiče in je poleg tega še občinski svetnik. On sicer ne zna pisati in brati, ampak je bogat in vsled tega skoraj malce še bolj čislán kakor Zirkelbach. Pustimo to. Stvar je taka: G. Zirkelbach je za socialno reformo, Predovič pa kratkomalo ne in ne. Kaj pravi? On pravi tako: Za delavce naj zidamo hiše, da bomo imeli stanovanja? Ne! Mi, hišni posestniki, smo že sedaj v Ljubljani silni berači, kakor jaz, ki imam v Ljubljani le nekaj hiš. Delavci ljubljanski niso za nobeno rabo, še zemlje ne obdelujejo, če se jim jo da. In sedaj naj mi, davkoplačevalci, zidamo tem zavrženim ljudem še hiše? Jaz sem kontra!

Takoj nastane ropot, zakaj tudi ostali občinski svetniki ne razumejo prav dobro Zirkelbacha. Kakšne naj bodo te hiše? vprašujejo. Tudi g. Zirkelbach je v zadregi, prav res da! Kakšno stanovanje rabi g. župan, g. dr. Triller, Predovič pa Zirkelbach, to vé vsakdo. Ampak kakšno stanovanje rabi ljubljanski mizar, krojač, čevljar, nižji uradnik, uslužbenec, tega se ne vé. Ali naj se napravi ekspedicijo v podstrešja in kleti, v predmestja in zagate?

Tako so sklenili: Mi, občinski svet ljubljanski odkažemo ta Zirkelbachov predlog odseku, da o njem «razmislija». Mestni stavbeni urad pa naj med tem «študira», kakšno stanovanje rabi ljubljanski delavec, sploh revnejše ljubljansko prebivalstvo.

Mestni stavbinski urad je v silni zadregi, občinski svet ljubljanski rešen more, ki ga je doslej tiščala, delavstvo pa je — potolaženo. Ljubljčan je namreč rad zadovoljen in potolažen.

Odsek pa, ki je sprejel Zirkelbachov predlog v «razmišljanje», je zaznamoval tozadevni akt z značilnima besedicama, ki se večkrat rabita v pisarnah. S rdečim svinčnikom je mogočno napisal na sredo: «A d a k t a!»

*

Čisto resno: Take banavalne in neokusne komedije še nismo doživeli zlepa. Magistratarji naj vedo, da pravimo kot spodobni ljudje takim političnim komedijam: delati se iz prebivalstva norca. Žalostno pa je, da hočejo pri nas na Slovenskem renimirati kot socialni političarji ljudje, ki se niso nič učili in nič priučili. Sedaj pa segajo s svojimi neokretnimi rokami v najbolj težavno in najbolj komplicirano vedo: socialistično vedo!

Delavci se iz tega slučaja lahko neizmerno mnogo nauče: nauče, kako se ljudstvu godi takrat, kadar hoče biti volk sit in imeti ovco živo in celo.

Ljubljanski magistratarji so sami najsijajneje dokazali svojo totalno nezmožnost socialno renimirati.

Politični odsevi.

Češki klub v novem parlamentu. Češki meščanski poslanci z Morave so imeli pod predsedstvom Žačka posvetovanje, na katerem so sklenili ustanoviti s češkimi poslanci s Češkega in Šlezije skupen klub na podlagi narodnostnega in državnopravnega programa.

Težave ogrske vlade. Weckerlejevemu kabinetu zadnji čas niso usojene zlate ure. Avstro-ogrsko pogodbo ne gre prav nič izpod rok. Narodnostno vprašanje vstaja čez dalje mogočnejše. Demokracija tudi dviga svojo glavo ter zahteva na ves glas, da se končno odpro vrata v budimpeštanski parlament tudi delavnemu ljudstvu. K vsemu se je v zadnjem času pridružil še spor hrvatsko-ogrski. — V neodvisni stranki, ki je vladna stranka in ki nosi vso odgovornost, je zavladala velika nezadovoljnost, ker sedanji kabinet ni dosegel nobenega uspeha na državno-pravnem polju. Od Andrassyja izdelane ustavne garancije, ki imajo namen okrepiti moč ogrskega parlamenta, oz. sedanjih okolnostih v njem gospodujoče parlamentarne klike, niso prejele cesarske predsankcije; cesar vztraja na stališču, da izvede vlada najpoprej splošno volilno pravico, in na nje podlagi izvoljeni parlament naj šele rešuje ustavne garancije. — Na dnevnem redu je kabinetsna kriza — sicer pa tiči v tej nezadovoljnosti in kričnosti položaja obilo političnega manevra z ozirom na prihod cesarja v Budimpešto.

Poklerikaljenje Belgije. Belgijska vlada je nedavno tega izdala statistično delo, v katerem so zbrani najraznovrstnejši številni podatki iz vseh strok javnega življenja. V času od l. 1846 je klerikalizem v Belgiji napredoval z giganstskimi koraki. Sedaj je naseljenih v Belgiji, ki šteje 2623 občin, 2474 kloštrov s 37.905 redovnimi osebami. Vsaki občini je povprečno podeljen po en samostan. Leta 1846 pa je bilo le 779 kloštrov s 11.968 samostanci, torej je število zraslo za 300 odstotkov, dočim se je prebivalstvo v tem času pomnožilo le za 54 procentov. In v tem času so se vloge v Belgiji temeljito preobrnil: najpoprej so redovniki beračili pri kmetih, zdaj pa kmetje pri redovnikih...

Norimberška policija, ki je na slabem glasu, da ob mezdni bojih pogumno zastopa interese kapitalističnih podjetnikov, z vso vnemo deluje tudi ob sedanjih volitvah proti socialni demokraciji. Preteklo nedeljo se je razletelo kakih 1200 naših sodrugov, da bi v vseh 6 okrajih dostavili volilcem pisma z letaki in socialno-demokratskimi glasovnicami. Vse delo je šlo gladko izpod rok, dokler ni ustavil policijski stražmojster našega raznašalca in ga preiskal. Ko je videl, da pisma izvirajo od socialno-demokratskega strankinega vodstva, je dal sodruga aretirati in vleči kot zločinca na stražnico. To dejanje je utemeljil s tem, da je dotičnik hotel — prevariti pošto pa porto.

Deželnozborske volitve na Bavarskem. V petek so se prvokrat vršile volitve na podlagi direktne in tajne volilne pravice, ki so donesle socialni demokraciji sijajno zmago; od 163 poslancev je 20 socialnih demokratov. V Norimberku je prejela socialna demokracija kar pet mandatov. Meščanske stranke so se posluževale vsakovrstnih demagoških sredstev, da bi ugrabili socialno-demokratske volilce; postavili židovskega narodno-socialnega kandidata, da bi vjeli glasove železničarjev in uradnikov. Toda vse zaman. Norimberk se je izkazal kot južno-nemška trdnjava socialne demokracije; naši sodrugi so računali le na tri od šestih norimberških mandatov; toda le v notranjem mestu, kjer prebiva najbogatejša buržoazija, je zmagal liberalci. V Monakovem so prejeli socialni demokratje osem od 12 mandatov in med drugimi je izvoljen tudi V o l l m a r. Dočim je socialna demokracija skoraj podvojila število svojih mandatov, so liberalni stranki prirasli le trije mandati, dočim je centrum nazadoval.

Montagninijeva afera. Parlamentarni odsek v zadevi Montagninijevih listin je zaslísal pisarniškega ravnatelja vnanjega ministrstva Gavarryja, ki je izjavil, da je vsa njegova naloga obstala v tem, da je zahteval od preiskovalnega sodnika one papirje, ki so bili datirani že izza konkordata. — Hennion je vzel v zaščito pisarniškega asistenta, ki je vestno opravil svojo dolžnost, dasi so mu z vseh strani usipale se ponudbe za prepustitev listin.

Nemiri v Albaniji. Razmere v severni Albaniji so postale zadnji čas naravnost neznosne. Umori so vsakdanji dogodki — in morilci se gibljejo prosto. Novi generalni guverner Hilmi-paša je nastopil zelo radikalno. Prepovedal je orožje in pri komur bodo dobili orožje, bo kaznovan z zaporom. Ker je taka prepoved za Albance popolnoma nova, je zbudila najhujši odpor. Zato je pozval vplivnejše ljudi k sebi, da bi se izjavili o odredbi. Ti pa so izjavili, da sploh slišati nočejo ničesar o splošnem razoroženju, na kar je Hilmi-paša dejal, da izvede svoj ukaz tudi brez njih. Vprašanje je, kako bo guverner uveljavil svojo voljo; gotovo je, da se bodo Albanci z orožjem uprli in da bo preteklo mnogo krvi, preden se posreči guvernerjev načrt.

Socialisti!

Ne recite, da imamo šest let časa do prihodnjih volitev! Nihče ne ve danes, koliko življenja je prisojeno parlamentu. Delati je treba, kakor da so nove volitve že pred durmi.

Snujte povsod organizacije! Učvrstite obstoječe organizacije!

Skrbite za svoje časopisje, da se razširijo in poglobe naše ideje!

Vse sodruge, ki imajo dobro voljo, pomagati nam pri delu, prosimo, naj nam pošljejo svoje naslove.

Domače stvari.

Hribar — frامason. To je torej konec krutega boja na Goriskem in na Štajerskem! To je rojstvo, slava in konec obmejnega naprednjastva: Štrekelj, Roblek, Ježovnik pod komando Šusteršiča!... Bandera že vihrajo, že so trije prejeli za drogeve, da bi vzdignili rdeče nebo — kje pa je četrti? Kje je Hribar? Tam stoji in milo prosi: «Tak dajte, no, da primem še jaz!...» Tudi «Edinost» stoji za plotom, rožlja z rožnim vencem in prosi: «Tak dajte, no, da prime še on!...» In naposled je tudi «Narod» zabrundal v brke: «Tak pa naj prime še on!...» Ampak fajmošter stoji pod nebom in ukazuje osoren: «Stran ga napodi, ministrant, stran ga napodi — frامasona!...» Nikoli v svojem življenju ni bil Hribar tako hudo začuden in tako globoko užaljen; in nikoli se dr. Tavčar ni tako od srca smejal, kakor ob tisti fajmoštrovski besedi. «Kaj, jaz frامason?...» «Kaj, Hribar frامason?...» O fajmošter Šusteršič, bodi usmiljen, daj, da prime! Ubogemu Hribarju je frامasonstvo tako tuja stvar, kakor n. pr. socialna politika. Tudi mi se od vsega srca pridružujemo očitnim prošnjam «Edinosti» in sramežljivim željam «Naroda»: le vkup! Hribar je tako malo frامason, kakor Gostinčar revolucionar; vsi so si enaki od pete do glave, zatorej: le vkup, le primite za drogeve, le napotite se klavernoedina jugoslovanska procesija!

Gluhonemnica. Izmed vseh dobredelnih zavodov ljubljanskih je najnezadostnejši zavod za gluhonemce. O tej zadevi bo treba še resno govoriti. In danes omenimo le toliko, da je zavod sila premajhen, zakaj zadnje čase hodi po Ljubljani in vsem Slovenskem toliko gluhonemcev, da bi jih ne spravili v kolizej. Vsaka pridiga, najdaljša in najglasnejša, je pridigovana v mili zrak; gluhonemec zmaje z debelo glavo in gre žalosten po svoji poti. Tako se prikaže na oglu Franciskanskih ulic vsako soboto velik človek, ki gleda proti nebu in živi v fiksni ideji, da je dal slovenski socialni demokraciji «Eselstritt». Ta dolgi in nerodni Eselstritt pa ni sam svoje baže. V uredništvih «Naroda», in «Edinosti», «Nove dobe» ter drugih počestnih in zakonitih listih sedi vsepolno gluhonemih Eselstrittov, ki so sveto in neomajno prepričani, da je slovenska socialna demokracija izdala in zatajila svoj narod, in ker je bila že pri delu, še nekaj drugih načel in svetinj. Izdala pa je po mnenju Eselstrittov socialna demokracija svoj ubogi narod na ta način, da na Koroškem in v Istri ni hotela glasovati za slovenske klerikalce, v Ljubljani pa ne za Hribarja. Dokler nismo vedeli, da so ljudje bolni in da, kakor vse kaže, tudi brati ne znajo, smo jim pripovedovali in dokazovali, da je ravnala slovenska socialna demokracija tako, kakor je po svojih načelih morala ravnati. Predvsem smo pridigovali, da vidimo in pripoznamo tudi mi vse krivice, storjene manj močnim narodom z umetno volilno geometrijo in z neenako razdelitvijo mandatov, toda kar se je zakrivilo postavodajnim potom, je treba, da se popravi postavodajnim potom in ne po ovinkih. Če bi se vzelo Nemcem ali Italijanom okraj, ki jim ga je volilni zakon odmeril, tedaj bi to ne bila remedura krivice, temveč, kratko povedano: bila bi eskamotaza. Da za tako eskamotazo niso mogli socialni demokratje dati svoje pomoči in da je tudi nikdar dali ne bodo, razume vsak pameten človek. To smo dopovedovali ljudem, dokler smo mislili, da imajo ušesa za poslušanje. Zdaj smo spoznali, da imamo opraviti z bolniki, zatorej konec neplodnega prerekanja ter samo še poziv: razširite gluhonemnico!

«Slovenec» statistična spretnost. «Slovenec» primerja glasove krščanskih socialcev z glasovi socialnih demokratov (nemških, kar pa zamolči). Na podlagi tega primerjanja zaključuje, da je krščansko-socialna stranka ne le najmočnejša nemška, temveč tudi najmočnejša državna stranka — četudi je bilo za socialno-demokratsko stranko oddanih skoraj dvakrat toliko glasov. «Slovenec» v svoji statistični poštenosti zamolči kar pol milijona glasov; zavoljo ljubeča zaključka pogoltne «Slovenec» računar lepo porcijo glasov.

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. ... Agitujte povsod za „Rdeči Prapor“!

Divjak. Na stare dni se ta sramota! Hribar bo divjak. Ta postavni, dostojni, z vsem čednostmi obloženi, vseljubljeni Hribar — divjak na semnju! V trobojnico odet, kovčeg poln telegramov in navdušenosti — pa divjak, o! In Hribarja je sram, Hribarja je strah. Pred durmi razmeroma močnega kluba stoji, trka in prosi in joka in mraz mu je. Ampak morda je še kje rešilna pot, ki ne vodi naravnost med divjačino. Kaj pa Rumunci? Zdaj so ustanovili razmeroma močen klub štirih članov; tudi en grof je med njimi. Samo rumunščine bi se bilo treba priučiti, ampak, kjer je poljsčina, naj bo še drugo... O slovenska svobodomiselnost; išče te oko in kje te ugleda? Med divjaki! Gosposka nekdanj in prešerna, hodi zdaj v zakrpanem krilu po stranskih ulicah in nobeden več je ne pomerka... Bilo je, bilo je, ali minulo je...

Izjava. V »Rdečem Praporu« z dne 13. maja, 17. in 22. maja 1907, se je gosp. O. Verčiču očitalo nekorektno postopanje pri volilni agitaciji. Ker nam g. Verčič s častno besedo zatrjuje, da so dotična očitanja neutemeljena in napačna, jih tem potom preključimo, ker nočemo nikomur delati krivice.

«Malenkostni predsodki.» Šuštersič snuje razmeroma močen klub, zato ne bo gledal bodočim članom v drob in jetra; Šuštersič išče razmeroma močnemu klubu zaveznika in zaslombe, zato bo zatisnil eno oko in bo zatisnil obedve; Šuštersič se je odpovedal malenkostnim predsodkom, samo Hribarju še ne odpre vrat v črno kamrico in se zaradi lepšega nekoliko mrda; vse drugo je pozabljeno. Odpuščenje je Brejcu, Podgorcu in vsej Koroški; pomije, ki jih je izlival »Slovenec« preko Karavank, je zdaj nenadoma sam izpil. »Kar smo pisali, naj se smatra, da ni bilo pisano.« Kar je smrdelo, naj se smatra, da ne smrdi več. In prav tako usmiljeni in oprostljivi so Korošci. Izdajstvo? Tiho, tiho!... Kravja kupčija? Pst, da se oča ne vzbudi!... Vse pozabljeno in Grafenauer pojde pod Šuštersičev kaftan in Koroški, davi se izdana in prodana, bo rešena tako ročno, da sama ne bo vedela kako... Čemu vse dolgomesečno prerekanje? Kam je izpuhtelo to morje črnila? Čemu ves volilni boj? Nenadoma so se korenjakarji spogledali in so se veselo začudili: Viš ga, saj je črn!... In so razprostrli roke v objem in poljub.

Tuji nauki. Človek bi si bil mislil, da bo »Slovenski Narod« pričel svoja razmotrivanja o izidu volitev tam, kjer mu je najbolj treba začeti: pri popolnem porazu takoimenovane narodno-napredne stranke. In dalje bi si bil mislil človek, da bo najprej iskal vzrokov, ki so zakrivilili smrt te nekdanj žive in močne stranke ter da bo naposled izvajal sklepe in nauke za prihodnost. Tega »Narod« ni storil; o svoji stranki molči tako dosledno, kakor da ga njen sramotni pogin popolnoma nič ne briga; zato pa je stopil na kateder ter nepoklican razlaga svojo modrost — socialni demokraciji. Mi smo takoj po volitvah mirno in trezno presodili politični položaj na Slovenskem, preiskali vzroke svojih nevspehov ter začeli pot za prihodnost; mi smo si na čistem in ne potrebuje naukov od nikogar, najmanj pa od ljudi, ki rabijo sami tako krvavo svojo pičlo modrost. »Narod« naj nam le zaupa: svoje morebitne zmote spoznamo sami in jih znamo sami popraviti; stvar pa je seveda taka, da mi svojih političnih del ne sodimo po »Narodovem« merilu, da ne gledamo nase skozi »Narodovo« ogledalo. Zato se vnaprej uljudno zahvaljujemo za njegove recepte... Bolj radovedni smo na to, kaj poreče o rajni liberalni stranki. Kaj poreče o dejstvu, da v Ljubljani ni bil izvoljen liberallec, temveč župan Hribar. Da niso agitirali s strankarskimi načeli, temveč z županovim imenom. Da na vsem Slovenskem stranka ni postavila kandidatov s svobodomiselnim programom. Da so tam, kjer si niti s strahopetno »neodvisnostjo« ni upala nastopiti, njeni nekdanji pristaši in Hribarjevi živjokričaji tolpomu glasovali za klerikalne kandidate. Da o napredni stranki s kakršnokoli organizacijo in enotnim programom na Slovenskem sploh ni več mogoče govoriti. Da njeni nekdanji, po deželi raztreseni pristaši ne poznajo več nobene politične direktive in da so podobni listju, ki ga je klerikalni veter že za dobršen koš zanesel v Šuštersičevo lužo... O tem, čestiti »Narod«, bi radi poslušali tvojo modrost. Kar pa se tiče nas, bomo sami opravili!

Občni zbor okrajne bolniške blagajne ljubljanske bo v nedeljo dne 16. t. m. — Delegatje dobe itak povabila.

Simon Gregorčičeva javna čitalnica v Ljubljani se otvori ta teden.

Prostori so v Vegovih ulicah št. 2, v pritličju na levo.

Dnevne naročnike „Rdečega Prapora“, ki doslej na tednik še niso bili naročeni, prosimo, da se nemudoma naroče na tednik.

Naročnina za vse leto znaša 5 K 44 vin., za polletje, oziroma četrtertletje razmerno.

Najnovejše vesti.

Dunaj, 3. junija. Včeraj je bil ministrski predsednik Beck v Budimpešti. Dosegla se je skupna podlaga za pogodbeno pogajanje.

Dunaj, 3. junija. Shod nemške radikalne stranke je odobril volilni kompromis krščanskimi socialci, dalje je obsodil masreglovanje uradnikov in sklenil pridružiti se nemški zvezi kot samostojen klub.

Solnograd, 3. junija. Osební vlak je v bližini Bischofshofna skočil s tira, ker je narasla reka Wollmannsbach in izpodkopala progo. Mašinist je padel pod stroj, ki ga je zmečkal. Izmed železničarjev sta dva, izmed potnikov pet ranjenih.

Zagreb, 4. junija. Potovanje podbana Nikolića na Dunaj je čisto zasebnega značaja brez vsake politične primesi.

Lvov, 4. junija. Volitve v Galiciji so končane in se vrše dopolnilne volitve v onih okrajih, ki se vsled kumulacije dveh mandatov v eni osebi izprazni. — Izvoljeno je skupno 23 konservativcev, 13 centristov, 5 vsepolkakov, 21 narodnih demokratov, 16 pristašev poljske ljudske stranke, 5 poljskih in 2 maloruska socialna demokrata, 2 neodvisna socialisti, 3 sionisti in 23 Malorusov.

Budimpešta, 3. junija. Socialno-demokratska stranka je priredila velik shod za splošno volilno pravico. Govorniki so vehementno napadali vlado, ki zavlačuje volilno reformo in hoče s takozvanimi ustavnimi garancijami povzročiti ministrsko krizo in s tem pokopati splošno volilno pravico.

Berlin, 3. junija. V državni banki so prišli na sled sleparstvu, ki se nanašajo na precejšnje svote.

Monakovo, 3. junija. Princ-regent je povabil avstro-ogrškega poslanika, železniškega ministra Derschatto in prezidijalnega šefa Gentebrocka na obed.

Frankfurt, 3. junija. »Frkftr. Generalan zeiger« poroča, da je osrednja strokovna zveza kovinariev prejela en milijon mark od neznane strani v podporo stavkujočih kovinarjev. Zategadelj se je zvišala tedenska podpora za 3 marke na osebo.

Cetinje, 4. junija. Vlada je upokojila predsednika državnega sveta Gavra Vukovića; vpo-kojiti namerava celo vrsto opozicijskih veljakov.

Bukarešt, 4. junija. Pri volitvah v prvi (veleposestniški) kuriji je prejela od 60 mandatov liberalna stranka 43, konservativna 9; treba je 8 ožjih volitev. Ministrski predsednik Sturdza je izvoljen v dveh okrajih. — V drugi kuriji se vrše volitve v sredo.

Rim, 3. junija. Na dan narodnega praznika se je dvignil vojaški balon, ki ga zračna elektrika vžgala. Stotnik Ulivelli je pal na zemljo in vsled prejetih poškodb umrl.

Pariz, 3. junija. Stavka vpisanih mornarjev se nadaljuje. Ponekod so se pridružili stavkujočim mornarjem tudi kapitani, kateri so takoj proglasili odpuščeni.

Madrid, 4. junija. Pred okrožnim sodiščem se je začela obravnaava proti napadovalcem kraljevske dvojice. Državni pravdnik je predlagal za glavnega krivca Ferrera 16-letno, za sokrivca 9-letno ječo. Zagovorništvu je predlagalo oprostitev, ker ni absolutno gotova identičnost obtožencev. — Osnova se je damski odbor, ki postavi na mestu napada spominek.

London, 4. junija. Bivši kolonijalni minister Chamberlain se je vrnil iz Francije na Angleško; bolezen se mu je poslabšala in je na koncu. Povratek v politično življenje je izključen.

Carigrad, 3. junija. Sultan je častital carju k odkritju nameravnega atentata.

Carigrad, 3. junija. Veliki vezir v Perziji namerava odstopiti, ker so državne blagajne popolnoma prazne. V slučaju, da ne nastopi mir, pride bržčas do angleško-ruske intervencije.

Carigrad, 3. junija. Porta je v veliki finančni zadregi, ker mora vzdrževati reformno akcijo v Macedoniji in plačati Kruppa. Namerava se najeti posojilo v znesku dveh milijonov funtov, kateremu bo v kratkem sledilo večje posojilo.

Peterburg, 3. junija. Državni svet razpravlja o predlogi glede reorganizacije senata. Zakonski načrt določuje kompetenco senata justičnega ministrstva in uvaža za senat nov poslovni red.

Peterburg, 3. junija. V Orenburgu je neki delavec umoril državno-pravnega namestnika Izajeva. Storilca so zaprli.

Washington, 3. junija. Predsednik Roosevelt je izdal poseben odlok, v katerem publicira trgovsko pogodbo z Nemčijo. V njem obžaluje, da se ni dala doseči minimalna tarifa za vse ameriške izdelke in izraža upanje, da utrdi trgovska pogodba prijateljske odnose med obema državama.

Washington, 3. junija. Znani milijarder Pierpont Morgan namerava prestopiti v katoličanstvo.

Santiago (Eknador), 3. junija. Tu so bili trije močni potresni sunki; cerkveni zvonovi so sami od sebe zadoneli, vsled česar so prebivalci prestrašeni planili na ulice. Škode potres ni povzročil.

Buenos Aires, 3. junija. Med železniškimi vodstvi in organizacijo stroje vodij in kurjačev se je doseglo sporazumljenje v tem smislu, da se vse preporne točke izroče razsodišču. S tem je stavka končana.

Praetoria, 3. junija. Ministrski predsednik Botha je sprejel deputacijo stavkujočih in je izjavil, da sta imenovani dve komisiji za preiskavo delavnih razmer.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah „Rdeči Prapor“!

Vabilo

na

izvanredno okrajno konferenco

sodrugov

idrijskega sodnega okraja.

o o o

Sodrug!

Sklicujemo s tem izvanredno okrajno konferenco na dan 9. junija.

Začetek ob 1/2 9. uri.

Prostor: gostilna G. Kogej, I. nadstropje.

DREVNI RED:

1. Izid državnoborskih volitev 14. maja v našem sodnem okraju.
2. Poročila iz posameznih občin.
3. Organizacija in taktika.
4. Časopisje.
5. Raznoterosti.

Pristop na konferenco imajo zaupniki iz celega okraja, soc. dem. obč. odborniki in svetovalci in odborniki soc. dem. organizacij (društev, zadrug in naprav).

Izvrševalni odbor.

Izšla je v založbi časopisa »Naprej« v Idriji I. knjiga

Pod spovednim pečatom

katero je spisal bivši katoliški kapelan H. Kirchsteiger. — Cena I. knjige, obsegajoči 312 strani, znaša 2 K 60 vin.

Vsakemu prijatelju dobrega in poučnega branja knjigo »Pod spovednim pečatom« prav toplo priporočamo. — Dobi se v Ljubljani v knjigarni L. Schwentner; v Gorici v knjigarni A. Gabršček ter v Idriji pri upravi lista »Naprej«.

Organizacijam in delavskim čitalnicam, pos. sodrugom

ki se zanimajo za največjo avstrijsko žensko organizacijo tobačnih delavk in delavcev, se priporoča v naročbo slov. strokovni list

„Tobačni delavec“

ki izhaja vsak prvi torek v mesecu ter stane za celo leto 1 K 20 vin.

Naroča se pri upravnistvu „Tobačnega delavca“, Dunaj V/12, Schmalzhofgasse 17.

Pravkar je izšla brošura:

SPOLNE BOLEZNI

Ljudstvu v pouk in svarilo napisal

dr. I. Demšar

špecialist za kožne bolezni.

Cena 45 vin., za 10 iztisov 4 K franko
Pošilja se samo, ako se z naročilom obenem vpošlje dotični znesek. 12

Organizacije, sodrugi, pozor!

V proslavo splošne in enake volilne pravice je izvrševalni odbor založil krasne

umetniške razglednice

v barvotisku.

Cena	50 izvedom	3 K 25 v
„	100 „	5 „ 75 „
„	500 „	23 „ 75 „
„	1000 „	40 „ — „

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega Prapora“ proti plačilu, oz. pošt. povzetju.

Sodrugi, sezite pridno po teh razglednicah!

Vsaka ponaredba in poratunek je kazniva.
Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—52

Thierryeva centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogoški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.

Kaj hočejo socialni demokracije ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznani s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošuri, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije

4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDEČEGA PRAPORA“.

Naročajte edino slovensko revijo

Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1-50, za četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnistvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih zavodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov spomenik, obsejajo 48 strani, z lepim ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja, predavanje g. dr. Ivana Prijatelja ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani, po 40 vin. pri upravnistvu „Naših Zapisnikov“ v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; poslovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializem, 70 vin.

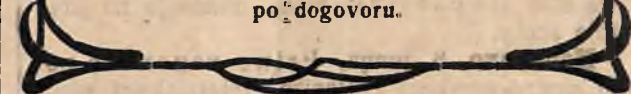
P. Mihalek: Iz nižin življenja, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin., po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust po dogovoru.

„Rdeči Prapor“ izvod po 10 v se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Siska; Kušer, Sv. Petra; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Sešark, Šelenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Zidovske ulice 1. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. — Jesenice: Jakob Mesar št. 101. — Trst: Lavrenčič, Piazza Caserma. — Trst: Rajano: Močnik, tobakarna — Gorlozi: Krebelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. Schwarz, Solske ulice. — Reka: Riccardo Camera, Corso 16.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu delavcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Polniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
za neslivo poloviti naj se obrnejo
na
Simona Kmetetka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadržne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in cene.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano
izborno pivo v sodcih in steklenicah.

Številka telefona 210.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak petek.

Naročnina za avstro-ogrške kraje za pol leta 2 K 72 vin., za četrt leta 1 K 36 vin.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

63. številka.

V Ljubljani, v petek, dne 7. junija 1907

Leto X.

Upravištvu „Rdečega Prapora“ se nahaja od sobote 8. t. m. naprej na Jurčičevem trgu številka 31.

Na deželi.

Glasilo narodno-napredne stranke še zmirom ni ne promišljevalo in ne izpregovorilo o žalostni usodi, ki je zadela oficijalno zastopnico svobodne misli na Slovenskem. Izpregovorilo ni zagadelj, ker bi ob vsej predrznosti ne moglo oznaniti drugega, kakor očitno resnico: da liberalna stranka ni poražena, temveč da je razdrobljena, da stranke ni več.

V kranjskih trgih in mestecih živi mnogo ljudi, ki instinktivno sovražijo klerikalno stranko, ki pač slutijo, ne pa jasno spoznavajo, kje je nevarnost. Ta družba brez programa, brez organizacije, brez enotnega vodstva se je imenovala »liberalna stranka« zagadelj, ker ni bilo pri roki drugega imena. Averzija proti »farjem«, dopadenje ob pikantnih dovtipih in liberalno ime — to je bilo vse. Vprašaj o programu in o načelih, ne dobiš odgovora!

Ogromna večina teh ljudi sodi po svojem pokolenju, po svoji vzgoji, predvsem po svojem socialnem položaju naravnost v proletarijat: če bi politično mislili — mislili iz resničnih razmer in iz svojega položaja — bi s slepimi očmi našli svoj politični tabor. Toda takomenovana inteligenca na deželi nikoli ni mislila iz sedanjosti, nikoli ne iz sebe. Njeno misljenje, kolikor ga je, ni živa volja, niti ne živo hrepenenje, temveč je samo še zaprašeni testament očetov izza Tomanovih časov. Namesto živega misljenja mrtva tradicija.

Kjer ni enotne politične volje, tam ni enotnega nehanja, ni stranke. Ob volitvah se je v vsi strahoti pokazala razdrobljenost nekdanjega slovenskega »liberalizma«. O volilnem programu, o volilni paroli, o enotnem nastopanju — ne besede! Celo ne o enotnem nazivanju »stranke«! Že pred bojem je bila ta žalostna armada podobna razkropljeni tolpi po porazu. Kar je do volitev še ostalo skupnega, je bilo »protifarstvo«. Ob volitvah je počila tudi ta obdrgnjena in obrabljena vez: trumoma so šli, pljunili so na tla pred »farja« in so volili klerikalca.

Da bi bivša liberalna stranka še kdaj zbrala raztresene ude, na to ni misliti; nobena »revizija« programa ne more več oživeti kadavra; preveč jih je že bilo ter klavernih »revizij«. Kar je lenarilo štirideset let, se v enoinštiridesetem ne bo lotilo dela; kar je šlo štirideset let navzdol, se v enoinštiridesetem ne bo napotilo navkreber. Socialno neenaki, politično nasprotni elementi ne morejo poroditi enotne volje, ki bi tvorila stranko. Poslednje zavetišče, krilo farovške kuharice, mora sčasoma odpovedati; zakaj tudi najbolj pozabljeni učitelj, tudi najbolj skriti uradnik na deželi bo sčasoma spoznal, da si od tega krila samega niti pipe tobaka ne more kupiti in da celo slovenske kulture ne more iskati pod njim. Spoznal pa bo nadalje, da je bil protiklerikalni boj, kakor ga je vodila liberalna stranka, brezvspešen ter da je vodil zmirom globlje v črno mlako; premišljeval bo o vzrokih te zgodovinske blamaže ter bo videl, da je treba voditi kulturni boj z drugačno silo in z drugačnim orožjem.

Spoznal bo, kadar bo izpregledal. Zakaj največji sovražnik svobodne misli na Slovenskem je

bila in je še zmirom strahotna nevednost njenih pristašev. O resnem, daljevidečem političnem mišljenju še govora ne more biti, o socialnem pojmovanju še slutnje ne. Na deželi so se dne 23. maja pod večer prigodili taki slučaji: siromak, »inteligenten« proletarec, ki je teden dni prej v svojem okraju volil klerikalca, zato »ker ni tako hud«, je s solzami v očeh sklical slavo Hribarju! Da je v naši »inteligenci« mogoča tako strahotna politična neinteligentnost, tega je krivo dolgoletno delo liberalne stranke in njenega puhlega časopisja.

Tej razkropljeni masi brez programa, brez načel, brez stranke so donesle volitve dragocen sad, najdragocenejši, ki bi ga ji mogli želeti; začela je spoznavati in se je začela sramovati. Začela je spoznavati, da samo in golo liberalno protifarstvo ni drugega nič, kakor slepilo in hnavščina, drugega nič, kakor plašč, s katerim pokriva liberalna kapitalistična družba socialno in politično brezpravnost svojih inteligentnih sužnjev. In da je prvi in edini pogoj resnične kulture socialno osvobojenje.

Tržaška konferenca.

V nedeljo, 2. junija t. l. se je vršila v tržaškem delavskem domu konferenca tržaške okrajne organizacije, katere se je udeležilo okoli 60 delegatov. Predsednikom je bil izvoljen sodrug Kermolj, zapisnikarjem pa sodrug Črnagoj. Začetek ob 10. uri dopoldne.

Kermolj pozdravi navzoče in otvori konferenco.

Regent poroča o preteklih volitvah in njih posledicah. Skušnje, ki smo jih doživeli v teh volitvah, nas učijo, kako se imamo ravnati v bodoče. Naraslo število glasov, ki sta jih dobila naša kandidata v tržaški okolici in na Krasu, da misliti našim narodnjakom in že gre glas, da hočejo organizovati slovenske delavce na »narodni« podlagi. Zato začnimo i mi z jačenjem svoje organizacije! Za slovenske narodnjaške kandidate je glasovalo brezdvomno tudi precejšnje število organizovanih delavcev, kar ne bi smelo biti. Zakaj? Treba začeti toraj pri strokovni organizaciji in tu med drugimi tolmačiti sodrugom rešitev narodnega in jezikovnega vprašanja, ki igra pri sedanjih razmerah in še posebno v Trstu, veliko vlogo. Zakaj nimamo slovenski socialni demokratje nobenega državnega poslanca! No, čudimo se, da smo podlegli! Slovensko ljudstvo se ne zaveda sedanjega socialnega položaja, duhovščina je ima v svoji popolni oblasti; agitacija je bila nezadostna, ker stranka ni razpolagala s potrebnimi sredstvi. Sicer se pa vspehi našega volilnega gibanja kažejo po Krasu in na Vipavskem, kjer se kaže že združevanje delavcev. — Zraven delavske se bo treba oprijeti tudi kmetijske organizacije. Kmet čimdalje bolj denarno hira, prodaja posestva, zapušča dom in si išče boljsega zaslužka v mestih ali pa se izseljuje. Kmeta je treba zbratiti z delavcem, da se združena zapodita v boj.

Čaka nas obilo dela. Dosedanji odbor je bil z delom preobložen in se je moral dostikrat enostavno prilagoditi sklepom in postopanju italijanskega odbora. Kar nameravamo, treba izvršiti. Zato treba moči. Izvolimo danes dva odbora: politični in izvrševalni, če sta v bodoče oba na na mestu, računamo lahko na vspehe.

Kopač trdi, da je vsak trezen političar že vnaprej videl naš poraz. Socialistično se je glasovalo le tam, kjer je strokovna organizacija na čvrstih nogah. Vsa še tako živahno zasnovana agitacija po drugih krajih je bila brezuspešna. Zaupniško delovanje se je pokazalo nezadostnim; treba je spolniti. 1450 socialističnih glasov v tržaški okolici je narodnjakom memento. Po posameznih krajih nedostaja zaupnikov. — Vzroki volilnega poraza so nam zdaj znani, uravnajmo si nadaljno delo po njih!

Mihevc svari agitatorje pred posnemanjem svetnika Nikodema, ki je oznanjeval vero doma v postelji. Bodimo apostoli, pojdemo v svet med ljudi s svojo besedo!

Regent govori o postopanju jugoslovanske socialne demokracije pri ožjih volitvah; socialno-demokratski poslanci bodo v državnem zboru proti vsem narodom enako postopali.

Kermolj pove o denarnem stanju, da se je nabralo za volilni sklad 121.24 K; sama agitacija (brez tiskovin) je stala 188.19 K, tiskovine pa okoli 200 K. Primanjkljaj je pokrili splošni volilni odbor.

Kopač predlaga, da se strankin davek poviša za 20 vin., ker bi se s tem dohodki znatno povišali.

Mihevc podpira ta predlog, a

Jernejčič Fr. ga pobija in priporoča ustanovitev posebnega volilnega sklada.

Petejan je proti povišku davka, a je za to, da se vpelje plačevanje mesečnih 10 vin. za volilni sklad.

Regent je tudi tega mnenja in priporoča bodočemu odboru preučevanje kmetijskega vprašanja.

Kopač predlaga: »Od 1. junija naprej se pobira poleg 10 vin. davka še 10 vin. za volilni fond«.

Klinec se temu predlogu protivi, četudi priznava potrebo denarja.

Petejan predlaga konec debate (sprejeto).

Kopačev predlog je pri glasovanju soglasno sprejet.

Volitve v odbor. Na predlog sodr. Regenta so bili v novo sestavljena odbora enoglasno izvoljeni: v politični odbor sodrugi: Črnagoj V., Jernejčič Fr., Kermolj V., Kopač I., Petejan I., Regent I., in Zupančič I.; v izvrševalni odbor pa sodrugi: Bizjak F., Förstner H., Igljič F., Kampus R., Klinec F., Mešek V., Mihevc I.

Pri točki »raznoterosti« so govorili sodrugi Regent, Petejan, Mešek, Kopač o »Rdečem Praporju« in poudarjali nujno potrebo, da bi list izhajal kot dnevnik, čim bi se nabavila sredstva.

Fatur naglaša, da je mnogo organizovanih slovenskih delavcev, ki ne prihajajo v »Del. Dom«.

Kopač povdarja v zaključni besedi pomembnost današnjega dne za okrajno organizacijo. Novo življenje naj se začne; roko v roki stopimo v svet, delujmo, da se končno zdrami slovenski proletarijat, dvignimo ga na tisto višino, na katero se je že povspel drugod. Oklenimo se tesno naše stranke, ki je najmočnejša v novem parlamentu; krepimo svoje vrste in bodimo jih za boj v zvesti, da je bodočnost naša. Živela, socialna demokracija! (Buren aplavz).

Kermolj zaključi konferenco ob 12^{1/2} uri.

Socialni pregled.

Stavka klesarjev v Nabrežini.

Leta 1897 se je vsled neznosnega izkoriščanja delodajalcev v Nabrežini ustanovila klesarska organizacija. Izpočetka so se delavci izogibali novoustalovljene organizacije, kajti bili so še nezavedni in neprebujeni. Toda kmalu so se izprevideli, da je organizacija edino vzporedno sredstvo v izboljšanju bednega položaja. Dotlej so bili narodni boji med slovenskim in italijanskim delavstvom nabrežinskim na dnevnem redu, zato so skrbeli razni hujskači, ki so vodili delavstvo na led. Odsihmal pa je sovražnost polegla in v občini je nastopil mir.

Leta 1901 je delavstvo s priznanja vredno solidarnostjo ustavilo delo in štrajk, ki je trajal 6 tednov, je končal z zmago na celi črti. Do tega časa so imeli nabrežinski delavci 3 K 20 od kubičnega metra, dočim so oddajali gospodarji meter po 11 K 80 po posredovanju znanega Comarinija. Ko so gospodarji videli vzorno delavsko organizacijo, so se tudi sami organizovali, se otrsli Comarinija in vzdignili ceno na 16 kron per kubični meter. Torčje so delavci s tem, da so zahtevali in dosegli zvišanje mezde, storili tudi gospodarjem veliko uslugo.

Toda dolgo nabrežinski gospodarji niso vzdržali cene na tej višini, z medsebojno konkurenco so jo v kratkem vrgli nazaj na 13 kron, čisto po lastni krivdi.

Ko je potekla stara delavna pogodba, so postavili delavci na gospodarje spomenico, ki je oboje zahtevalo, odgovarjajoče časovni potrebi. Gospodarji so bili razumni ter so stavko preprečili s tem, da so delavskim zahtevam ugodili. L. 1903. je bila sklenjena pogodba, ki naj bi veljala 3 leta tedaj do 1906. V pogodbo je bila sprejeta — in sicer na predlog gospodarjev obligatorična organizacija, ki je bila v Nabrežini tiste čase krvavo potrebna.

Ker je obligatorična organizacija jako dobro vspevala, je postala naenkrat delodajalcem trn v oči. Na 22. novembra 1905 so z lastnimi rokami prelomili pogodbo z delavci. Sestavili so drugo spomenico in kdor je hotel vstopiti v delo, je moral podpisati novo pogodbo in stopiti v novoustalovljeno klerikalno organizacijo, za katero so kar gospodarji odtrgavali doneske v znesku tedenskih 20 vinarjev.

Delavci so ogorčeni nad takim brezprimernim besedolomstvom stopili v stavko, ki je trajala celih 5 mesecev. Trda zima je prisilila delavstvo, da se je udalo in sprejelo delo na podlagi pogodbe, ki so jo proponirali gospodarji sami za dobo 5 let.

Letos marca meseca se je obrnilo delavstvo do gospodarjev, da povišajo mezdo, toda gospodarji so ostali gluhi in so odklonili vsako posredovanje. Posamezni gospodarji so svojim lastnim delavcem vse obljubili, ali njih konsorcij je odbil vse zahteve in izjavil, da z delavstvom sploh noče spuščati se v pogajanja. Delavci so poskušali na vse načine, da mirnim putem dosežejo svoje opravljene zahteve. Ko so se ti poskusi na trmi gospodarjev izjalovili so delavci 25. maja na podlagi tajnega glasovanja skoro en glasno sklenili stavko. Gospodarji so začeli vsled tega misliti ter so res zvišali mezdo do 20 vinarjev per kubični meter. Ta sklep so objavili potem lepaka, ne da bi se pogodili z delavskim odborom, ne da bi se ta sklep spravil v obliko obvezne pogodbe, kakor delajo po vsem svetu.

Doslej je odpotovalo 193 delavcev in le malo jih je ostalo tukaj. Vzlic temu, da so delavske zahteve smešno nizke — saj zahtevajo le 10% zvišanje na podlagi najnižje dosedanje tarife — vendar gospodarji nočejo ničesar vedeti o njih in se zanašajo, da se delavci zopet vrnejo na delo. Tako se vsled trmoglavosti nekaterih posameznikov dela občutna škoda tako gospodarjem kakor delavcem. In ta škoda bi se dala preprečiti, če bi bilo na strani gospodarjev več dobre volje in če bi med njimi prevladali treznejši in prevdarnejši.

* * *

Iz Nabrežine nam poročajo: Do zadnjih časov je vladala med nabrežinskimi gospodarji velika razdruženost; imeli so različne tarife. Hans Vildi se je držal tarife, ki so jo podpisali združeni gospodarji 1903 in ki je bila sklenjena za tri leta. Ker so ostali gospodarji pogodbo prelomili, je Vildi sestavil novo tarifo in povabil svoje delavce, da so jo pregledali in popisali. Tako je vladalo med delavci in njim popolno soglasje, ker sta se obe strani strogo držali dogovora. Sedaj pa se je tudi Vildi pridružil gospodarjem, vsled česar je stavka popolnoma splošna.

Stavka vpisanih mornarjev na Francoskem je najnovejši dogodek, ki beli glavo ministrskega predsednika Clemenceauja. Stavka je nastopila 1. junija in utegne povzročiti ogromno škodo, ker zastajajo vse pošiljave. T. zv. vpisani mornarji so francoska specialiteta; svoj postanek imajo še iz časov ministra Colberta († 1683). Colbert je določil, da mora vsak mornar če treba, služiti vojni mornarici; s to določbo je ustvaril redni sistem vojne mornarice. V svrhu kontrole se vodijo posebni zapiski teh mornarjev, kot odlikovanje prejemajo vpisani mornarji od države nekaj plače in

pa pokojnino. Delo so ustavili baš iz vzroka, ker vlada ni pristala na zvišanje plače in pokojnine. mornarični minister Thomson je sicer izdelal nekaj načrt, ki pa je zelo pomanjkljiv in so ga mornarji zavrgli. Narodni svet socialistične stranke je odobril ta korak in sklenil stavko z vsemi močmi podpirati. Zanimivo je, da so se stavkujočim mornarjem v mnogih slučajih pridružili tudi kapitani.

Delavni boj v berolinski stavbni stroki se je poostiril s tem, da se je izključiti s strani delodajalcev pridružila še stavka delavcev. Izključitev delavcev doslej ni bila popolna in delo je počivalo le v stanovanjih stavbah, ki vsled preobilnosti stanovanj v Berlinu itak niso bile nujne. S stavko hoče delavstvo povzročiti, da se tudi stavbe za trgovske in industrijske obrate pravočasno ne zgradi, kar bi trgovski in industrijski svet, predvsem pa stavbne podjetnike v živo zadelo. Na obeh straneh se računa z večmesečnim bojem.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“!

Dopisi.

Gorica. Gorški dopisnik „Edinosti“ jo je pogruntal, zakaj ni bil noben socialist na Gorškem izvoljen poslancem. On je poučen v vsem, kar socialisti sklenejo in česar ne sklenejo in pove jasno, zakaj smo propadli, ima neovrgljive dokaze. Enkrat zato, ker imamo slabe vodje, drugič zato, ker so Italijani Italijani in ne socialisti, tretjič, ker ne poznamo bistva socializma, četrtič, ker je „Prapor“ slabo pisan, petič zato, ker nismo volili Kopača, šestič zato, ker nočemo verjeti, da je Kopač svojim delavcem dober oče in navsezadnje ne bomo nikdar nič dosegli, dokler nas ne bode dopisnik „Edinosti“ natanko poučil, kar je pa sedaj seveda prepozno in jako obžalujemo, da ga nismo že pred volitvami kje našli. Ali je že tako, da se takih ženijev pred bitko nikjer ne najde, kadar je pa vojska izgubljena, prilezje iz brlogov ter puste v kakem svetovnem listu a la „Edinost“ žareti svoje izborne ideje. Ali kaj vraga ima pri vsem tem g. Kopač opraviti, ako so socialisti propadli? Saj on tudi ni zmagal v mestu. Kdo pa je ta Kopač? vpraša g. Celar. Kdo pa je? vprašamo tudi mi, ta demokrat. Kdaj se je reklo, da gosp. Kopač ni zaslužil, kar ima? Kdo je o njem kaj govoril ali kaj pisal? S svojo pridnostjo in s svojimi žulji je vse to dobil, kar ima. Pa naj ima! Kdo vraga mu kaj jemlje? G. Celar nam hoče g. Kopača vsiliti za vodjo, to je brezdvomno. Nas je hotel s tem opozoriti, da ima g. Kopač zmožnosti postati vodja socialnih demokratov; ali pa naj postanemo mi taki demokratje, kakor je g. Kopač. Nekaj mora biti na tem, da ima g. Kopač zmožnosti za državnega poslanca, to nam bode gospod Celar sam potrdil, saj sta bila skupaj na shodu pri Vižintinu, na katerem je Kopač reševal gorisko kanalizacijo in vodovod ter denarne zadrege mesta Gorice kot državnozborski kandidat ter sta morala biti šele od socialistov poučena, po kaj sta prišla, da so bile državnozborske in ne občinske volitve. Odsla sta s shoda blamirana do kosti. Pa zakaj, g. ne pišete raje v „Sočo“ svoje brezdvomno ženijalne članke, zakaj tako daleč? Ali mi socialisti imamo dober vonj, akoravno se preselite, poznamo vas na vsako daljavo. Za sedaj enkrat vašega gospoda Kopača ne akceptiramo, morda pozneje — pa verjetno ni.

Rudolfovo. „Slovenec“ verodostojni poročevalec se trudi zadnje čase, da bi vse Novomesto, izzadavno napredno, popolnoma poklerikalil ali z ostrim šibanjem in lažnjivimi noticami v „Slovenca“ ustrašoval. S Herkulovimi močmi se je zaletel v dr. Slančovo pisarno, obrekuje samega g. dr. Slanca, ali piše najneumnejše, najpoglejše, zgolj lažnjive in izmišljene članke o njegovem strojepiscu, troši klerikalno nesramne laži glede Šukljeve serenade za drž.-zborskih volitev in sramoti itak umazani list „Slovenca“ kakor tudi samega sebe smeši pred razsodnim novomeškim občinstvom. Laž sledi laži, obrekovanje obrekovanju, nesramnost je slednje poročilo lažnjivega — verodostojnega poročevalca „Slovenca“, kot se imenuje sam F. Pirc. Sicer se ne more „Slovenec“ s tem karakterističnim junakom nikakor postaviti, ker je prav tako lisast vseh političnih barv kakor njegov heros epynmas, znani kameleon s „Kamna“ in sploh vsi klerikalni oprode. Življenje poštenega in zanesljivega klerikalnega sotrudnika je bolj zanimivo nego kateregakoli svetnika. Bil je pred svojim političnim nastopom pravcati „Tausendkünstler“. Svoj čas se je bil zatekel k panklerikalnim „Dol. Novicam“, kjer je med povesticami in tisočeno nočnimi bajkami tudi pisal o čudezni prikazni „Matere božje“, ki se mu je pokazala neke v breznu in ga rešila gotove smrti. A spoznali so in ga odslovili z brco. Dolgo se je klatil brez posla. In po dolgih časih začel izdajati list „Dolenjca“, prvo kot priloga „Gorenjcu“ nato kot

samostojen list s strogo klerikalnim programom in slednjič s klerikalnimi nazori. Vsled neumnosti, ki jih je vanj spisaval, so imenovali inteligentnejši ljudje ta list „unfreiwilliges Witzblatt“. Pečal se je z geologijo, geognostjo, astronomijo, pisal obširno o potresih, ki jih je čutil on takrat toliko, da bi se vesoljstvo pod njimi pogreznilo, in preiskaval dupline in jazline, kot učinke orkanov in posledice potresov. Kajpakda je pisal o vsem, kar bi niti najzblaznejši človek ne mogel. Ker mu pa ta „kšeft“ ni nesel, je pripeljal na vso svojo jezo boljše polovico k hiši, ki pa mu je že po dvadnevem zakonskem bivanju pobegnila neznano kam. V svojo žalost je postal abstinent in se znova zatekel v klerikalni tabor. „Slovenec“ in se sprejel z razprostrtimi rokami in vanj vpošilja sedaj vse laži, obrekovanja, brezsmiselne fantazije. Pred kratkim je konstantone svoje kurje fantazije. Pred kratkim je štatal, da se je Krka prehladila in ima mrzlico, videi je čudezne kolobarje krog meseca, — kajpakda ko je bil poln — čutil pod nogami močne potresne sunke — znabiti tudi v glavi — in druge perturbacije in meteorološke izvanrednosti. Končno pa se sladka „Slovenca“ in obira na debelo in drobno vse antiklerikalno, najraje pa vleče v debato g. dr. Slanca. Smešno je le to, da piše o sebi in o napadih nanj, kakor da bi se kdo drugi potegoval za klerikalnega poročevalca! Sevé, prikupiti se je treba klerikalni gospodi, kajti v Kandiji je nova farška posojilnica in bog vedi, ako bi se ne dobila tudi zanj kaka, ako ne boljše, vsaj služba „laufpurša“. Sram bodi ponosne in poštene klerikalce pri „Slovenca“, da verujejo tako podlim in nesramno izmišljenim poročilom človeka, ki že davno ne sodi med razsodne politike! Padi, zagrinjalo, da ne povemo še kaj več!!

Sodrug in somišljeniki!

Zadnje državnozborske volitve so u-tvarile v tej državi nov položaj. Socialno-demokratska stranka je postavljena pred nove naloge in določena ji je med avstrijskimi narodi nova uloga.

S svojimi 87 poslanci vseh narodov, izvzemši našega, je socialno-demokratska zveza v parlamentu skoraj najmočnejša stranka in le neokusna združitev krščanskih socialcev s starimi klerikalci ustvarja po številu še nekoliko močnejšo nazadnjaško stranko.

Socialno-demokratska zveza bode v novem državnem zboru jedro in glavna četa naprednjaskih in svobodomiselnih skupin in vsled tega najvažnejša parlamentarna frakcija v vseh kulturnih vprašanjih.

Socialno-demokratska zveza bode obsegala skupine takorekoč vseh narodov in bode vsaka nacionalna politika brez socialne demokracije nemogoča. Socialno-demokratska zveza bode s svojo močjo lahko uspešno uplivala na gospodarsko politiko; ona bode glavna protiteža proti agrarni nasitnosti, proti podraževanju živil, proti izkoriščanju ljudstva na korist veleposestniških žepov. Ona bode najboljša opora v boju proti neopravičenim ogrskim zahtevam; v njej je jamstvo, da ne bode več nagodbe, ki bi podpirala pretirane ogrske interese na škodo avstrijskih. Socialna reforma, ki je bila v tej državi ves čas zanemarjena, pride šele vsled zmage socialne demokracije v drugi tir.

Zakonodajstvo, ki naj podpira razvoj industrije, bode pospeševala socialno-demokratska zveza v zavesti, da je industrija bodočnost narodov.

Za demokratiziranje države, za njeno popolno preosnovo v smislu enakopravnosti in državljanske svobode se bode najbolj načelno in dosledno bajevala socialno-demokratska zveza.

Tako dobi parlament v Avstriji, sestavljen na podlagi splošne in enake volilne pravice, vse drugačen pomen, nego so ga imeli dosednji državni zbori in socialna demokracija bode v njem eden najvažnejših faktorjev.

V teh razmerah pa bode nujno potrebno, zasledovati delo državnega zbora in zlasti objektivno ocenjevati delovanje socialnih demokratov v njem. Od našega meščanskega časopisja ni pričakovati, da bi izvrševalo tako nalogo; saj mora zastopati interese svojih strank, ki bodo v večini vprašanj v hudem boju s socialno demokracijo. Iz tega dejstva prihaja za nas nujna potreba, da

razširimo socialistično časopisje in da tako ustvarimo mogočnost, točnega in objektivnega poročanja o državno-zborskem delu.

Skromni tednik, s katerim smo do volitev opravljali delo, ne more nikakor več zadostovati našim potrebam. Že v prejšnji eri smo bridko ču-

ili nedostatke svojega časopisa, a kar je bila tedaj samo težava, je sedaj nemogočnost. Zapreke, ki nam stoje še na poti, se mora premagati in jugoslovanska socialno-demokratska stranka mora dobiti tako časopisje, da bode tudi v publicistiki kos svojim nalogam.

Z ozirom na to je izvrševalni odbor na svoji zadnji seji sklenil, da pomnoži

«Rdeči Prapor»

svoje izhajanje, in sicer se ga začne izdajati s

1. avgustom t. l.

po trikrat na teden.

Cena listu bode mesečno

1 K 40 vin.

Vse sodruge in somišljenike vabimo, naj se takoj naroče na list, da bode uredništvu in upravnistvu mogoče, pravočasno pripraviti vse, kar je potrebno.

«Rdeči Prapor» v novi obliki

ostane pred vsem zvest svoji glavni nalogi: Zastopati jugoslovansko socialno-demokratsko stranko in ji služiti v vsakem pogledu. «Rdeči Prapor» bode v prvi vrsti socialistično glasilo.

Uredništvo se pa potruji, da napravi iz «Rdečega Prapora» čim popolnejši list, da zadosti kar največ mogoče čitateljskim potrebam svojih naročnikov. Protežiral ne bode ene strani publicistične naloge na škodo druge. «Rdeči Prapor» bode

informativen
kritičen
in poučen.

Uredništvo hoče napeti vse moči, da napravi iz njega resnično

moderno glasilo.

Pred vsem bode posvečevalo največjo pozornost

domači politiki

splošno avstrijski in specialno slovenski. Skrbelo bode za dobra, točna in pregledna

državnozborna poročila.

Nadalje bode poročal list o vseh važnih političnih dogodkih, ki se tičejo delavskega razreda in slovenskega naroda, briga se bode pa tudi za to, da dobe čitatelji, ne sicer raztegnjeno, a jasno sliko o najvažnejših dogodkih dnevne zgodovine. Skrbel bode tudi za

izvirna poročila,

ki naj podajo čitateljem jasen pregled položaja in dogodkov v vsakem važnem času in ob vsaki zanimivi priložnosti.

Redni dopisi iz domačih krajev

bodo naročnike poučevali o političnih, gospodarskih in kulturnih razmerah po vseh, še vse premalo znanih slovenskih deželah.

Za članke

so obljubili «Rdečemu Praporu» že razni strokovnjaki svoje sotrudištvost ter bode ta del lista odgovarjal vsem opravičenim zahtevam. Med drugim namerava uredništvo objavljati tudi poučne članke o najvažnejših zakonih in naredbah, katerih znanje je ne le v javnem, ampak tudi v zasebnem življenju nujno potrebno, a za doslej v širokih krogih popolnoma nezadostno.

Posebno pažnjo bode «Rdeči Prapor» posvečeval

socialnemu življenju delavskega razreda.

Brigal se bodo za to, da se seznanijo tudi drugi krogi o razmerah, v katerih je naše delavstvo obsojeno živeti, z njegovimi željami in zahtevami, z njegovim posebnim mišljenjem in čuvstvom. Zbuditi hoče zanimanje za delavstvo in za proletarijat sploh, ki je najvažnejši del našega naroda, čigar udeležnost je najtežnje združena z bodočnostjo delavnih slojev.

Kolikor bode druge naloge dopuščale, bode storil «Rdeči Prapor» tudi za plemenito razvedrilo svojih čitateljev ter bode posvetil vso pozornost zanimivemu, a v vsakem oziru dobremu listku.

„Rdeči Prapor“

bode pisan

popularno

a ne demagogično.

Naš list bodi zanimiv, njegov slog živ, a nikoli surov. Ustregati hočemo resničnim potrebam svojih čitateljev po svojih najboljših močeh, a ni-

koli nočemo spekulirati na nizke instinkte človeka. Socializem hoče povzdigniti ljudstvo in to načelo mora voditi tudi socialistično časopisje.

Izkušnje pri dnevniku ob času volilne borbe so vam pokazale, da je

neodvisno socialistično glasilo

resnična potreba našega ljudstva in zato upamo, da se odzove našemu vabilu tako število naročnikov, da bode list lahko izpolnjeval svoje naloge. Naš organ ne more pričakovati podpore od nikoder. Za nami ne stoje kapitalisti, ki bi nam subvencionirali list; nimamo denarnih zavodov, ki bi nam dajale bogate podpore, ne protežira nas nobena vlada. Edini vir dohodkov našega glasila so njegovi odjemalci in čim večje je njih število, tem več jim bode list dajal v vsakem oziru.

Zato vabimo torej vse sodruge in odjemalce, naj se naroče in naj nam nabere novih naročnikov.

S trikratnim izdajanjem na teden hočemo napraviti prvi korak naprej. Naš cilj pa ostane trajni dnevnik, za katerega začnemo akcijo brez odlašanja, da mu zagotovimo trdno podlago.

Naročnine naj se pošilja na naslov «Upravištvu «Rdečega Prapora», Ljubljana».

Sodrug! Na delo, da ne ostanemo zadnji med socialnimi demokrati vseh avstrijskih narodov.

Uredništvo in upravištvu «Rdečega Prapora».

Izvrševalni odbor jugoslovanske socialno-dem. stranke.

Domače stvari.

Pozor!

Današnje tedensko številko «Rdečega Prapora» poslali smo tudi onim, ki so bili naročeni na dnevnik.

S tem jih vabimo na naročbo tednika.

Naročnina znaša za pol leta 2 K 72 vin., za četrt leta 1 K 36 vin.

Prihodnjo številko pošljemo samo tistim, ki so poslali naročnino.

Upravištvu «Rdečega Prapora».

Pogum «Edinosti». Tržaska «Edinost» zna biti včasih tudi pogumna. I kdo bi ji za to zameril? Punčka je znala preslepiti še enkrat svojega očeta, pa je zato dobila poljub mesto brce. Stvar je čisto vsakdanja, ki ne naredi na pametnega in vestnega učitelja nobenega posebnega utisa, kvečjemu ga lahko opozori na strožje ravnanje s svojimi učenci. Ali ta poljub je napravil na nežno punčko takšen vtisk, da misli sedaj, da bo lahko še nadalje nemoteno slepila ta ubogi slovenski narod, ki je v svoji nežnosti zapodil iz svoje hiše enega hudiča, a si je mesto tega postavil drugega za gospodarja, ki ima razven obleke, enake lastnosti kakor oni, ki je bil izgnan. Toda ves ta pogum, ki ga je dobila «Edinost» z zmago dr. R. bofa v Trstu, je jako sumljivega značaja in na njegovo pristnost bi še najmanj prisegli. Posebno pa, ker se imajo «Edinost» in njeni pristaši prokleto malo veseliti, ako pomislijo na vspeh, ki ga je imela socialna demokracija v okolici. Če se ne motimo, smo čitali nekatere časnike, ki so priznali naše število glasov v okolici kot zmago socialne demokracije, ki je dobila pri vsem tem, da je imela jako nevarnega nasprotnega kandidata, za katerega so si narodnjaki naborili jako neealne agitatorije, 1500 glasov. Ali v okolici si «Edinost» tudi sama ne upa preveč, pa lazi za to po mestu in po Istri. Posebno pa stika sedaj po Istri, kjer so italijanski sodrugji oddali svoje glasove pri ožjih volitvah raje za poslanca svoje narodnosti, nego za gospoda Laginjo, ki je pred vsem klerikalec in sele potem narodnjak. Izrablja to popolnoma pravično stališče i. t. d. sodrugov, kažoč s prstom na slovenske soc. demokrate, češ, da so oni narodni. Tudi se jezi «Edinost», ker so slovenski socialisti glasovali v mestu raje za socialistične kandidate nego za narodne. Da zamore list, ki bi ho'el veljati za resnega, kaj tacega pisariti in dajati v prebavo svojim čitateljem, mora imeti razven navideznega poguma, ki izvira samo iz jeze na pravično stvar, tudi precejšno dozo nerazsodnosti. Z naše strani bi svetovali «Edinosti» nekoliko več resnosti, drugače bo postala preveč smešna tako ona kakor tudi stvar, katero hoče zastopati, nevede, da je njeno zastopstvo tranzitorno, in mogoče kratke dobe, po kateri smo prepričani, da si bo «Edinost» in vsi današnji narodnjaki, grizli ustnice ravno tako, kakor si jih italijanski. Povedati moramo tudi «Edinosti», naj se ozre nekoliko na volilni boj po okolici, in bo razvidela, da znajo biti soc. demokratje jako vstrajni in agilni v bojih, pa če hoče napeti vse sile, naj jih, mi bomo od takega boja imeli samo koristi in vi škodo. Saj veste, gospodje, da smo delavci navajeni dela in truda, pa se nekoliko več potruditi, ne bode prav nič škodovalo našim živcem. Kakor želite!

Shodi.

Napovedani so:

V četrtek, dne 13. junija ob 8. uri zvečer v Divači.

V petek, dne 14. junija ob 8. uri zvečer v Sv. Petru.

V soboto, dne 15. junija ob 8. uri zvečer v Rakeku.

V nedeljo, dne 16. junija ob 8. uri zjutraj v Cerknici.

V nedeljo, dne 17. junija ob 4. uri popoldne v Logatcu.

V ponedeljek, dne 17. junija ob 8. uri zvečer v Ptuj.

V torek, dne 18. junija ob 8. uri zvečer v Pragerskem.

V sredo, dne 19. junija ob 8. uri zvečer na Zidanem mostu.

V četrtek, dne 20. junija ob 8. uri zvečer v Ljubljani.

V soboto, dne 22. junija ob 8. uri zvečer na Vrhniki.

V nedeljo, dne 23. junija ob 8. uri zjutraj na Vrhi i.

V nedeljo, dne 23. junija ob 4. uri popoldne na Planini.

Podgora pri Gorici. Naša vas je pravi delavski kraj. Značaj ji daje tovarna za papir, v kateri roboti nekoliko stotin delavcev in delavk za slabo plačilo in v splošno neugodnih razmerah. Ali naše delavstvo ni bilo doslej samo materialno zapuščeno, temveč tudi duševno. Prenašalo je svoje težave, seveda ne brez hrepenenja po izboljšanju, ali brez pravega upa in zlasti ne da bi vedelo, kako se doseže boljše razmere. Razni poizkusi, da se ustanovi tudi tukaj organizacija, so se razbili, odnosno niso rodili pravega uspeha. Toda tudi pri nas je jelo delavstvo opazovati, da gre od dne do dne na hujše. Draginja narašča tudi po Goriškem in končno se je porodila med delavstvom samim želja po organizaciji. Vsled tega je bil pretečeno nedeljo popoldne jako dobro obiskan shod, na katerem je govoril sodrug Kristan iz Ljubljane o politični in strokovni organizaciji ter je dokazal, da je vsako zboljšanje delavskega položaja in končna rešitev mogoča samo v organizaciji. V strokovno društvo papirniških delavcev se je vpisalo nad 40 delavcev in tako je pričakovati, da zvečete tudi pri nas pravo delavsko društveno življenje in nam prinese enake sadove, kakor jih je prineslo delavcem naprednejših dežel.

Solkan. V ponedeljek 26. maja ob 8. uri zvečer je bil tukaj izvenredno dobro obiskan ljudski shod. Zadnji volilni boj je zbudil tukajšnje delavce in jih napolnil z zanimanjem za svoje zadeve, kakšnega tukaj še ni bilo. Čuditi se ni temu pojavu. Za zadovoljnost nimajo mnogostevilni solkani delavci nobenega povoda. Ob napornem delu si zaslužijo komaj toliko, da si ohranijo golo življenje. Težka skrb jih spremlja od dne do dne. Polagoma se je zbudila med njimi zavest, da je med njimi in med kapitalizmom velikanski propad in da ne morejo storiti meščanske stranke ničesar zanje. Obenem pa izpoznajajo tudi mnogi mojstri, kako lažnjiva je takozvana obrtniška politika. Tukajšnja mizarška zadruga, od katere so pričakovali mnogi mali podjetniki rešitev, se pokazuje že kot prava kapitalistična ustanova, ki naj bogatim — tudi nestrokovnjakom — zagotovi vedno večji dobiček, dočim se malim enostavno zapira vrata. Trditve socialne demokracije, da se položaj malega mojstra v bistvu ne razlikuje od delavčevega položaja, se bolj in bolj potrjuje. Temu je pač največ pripisati, da je bila udeležba na omenjenem shodu ogromna. Govoril je sodrug Elbin Kristan, ki je krasno razložil, kako se je razvijalo družabno življenje človeštva od prvih začetkov in kako je nastal delavski razred v nasprotju s kapitalističnim. Lepo je govornik nasklinal sedanji nad vse žalostni položaj delavstva, obenem pa je pokazal, kako velikansko moč ima v rokah, ako se združi za boj proti izkoriščanju. Shod je pazno poslušal zanimivo in temperamentno izvajanje govornikovo ter mu je glasno pritrjeval. Kakor vse kaže, dobimo tudi tukaj v kratkem ne le politično, ampak tudi strokovno delavsko organizacijo in če ostane med delavstvom tisto živo zanimanje, ki se ga opazuje sedaj, se bode lepo razvijala na korist našega zanemarjenega delavskega ljudstva.

Izjava.

Podpisani pripoznam svoje krivično očitjanje proti Francu Stritihu ter se mu tem potom zahvaljujem za odstop tožbe.

Trbovlje, dne 3. junija 1907.

Franc Pajer.

Izjava.

Podpisani obdolžil sem v svoji vinjenosti Dominika Majcena nepoštenega dejanja. Za svojo obdolžitve nimam nobenih dokazov in sem jo sploh le iz nepremišljenosti izustil. Prosim Dominika Majcena odpuščenja in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

V Laškem, dne 28. majnika 1907.

Jurij Šibika,
rudar v Hrastniku.

Listek.

Klaus Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z artojevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan
Dalje.

Povsem neprisiljeno, v prijazni zabavi, so posedali menihi po končani večernici. Rdečelični služabniki so prinesli mrzle ku-retnine in divjačine na mizo in v velikih ši-rokih vrčih so nosili pivo iz glasovite sa-mostanske pivovarne. Samo nekaterim starim gospodom je bilo ljubše samostansko vino, katero so si točili iz fino obrušenih steklenic v kozarce.

Pater Oto je peljal svojega ljubega gosta k stranski mizi in marljiv služabnik je postavil kmalu poln vrč penastega piva ter ploščo s kruhom in z mrzlo pečenko pred nju. Hercog je odgovoril na vprašanje prijaznega patra, ali ima rajši vino ali pivo, da sta mu jed in pijača postranska stvar.

Kmalu sta bila oba duhovnika, eden v črni obleki svetega Benedikta, drugi v ob-nošeni hlapčevi suknji, tako poglabljena v pogovor, da sta oba pozabila na jed in pijačo.

Končno je našel Hercog pravega du-hovnika, kateremu je smel odpreti svoje iz-mučeno srce. Česar ni mogla izsiliti naj-okrutnejša škofova strogost, bi se bilo ma-lone zgodilo pred sočutnim prijateljem. Toda pravočasno je prekinil Hercog, sicer bi bil povedal več, nego dovoli spovedni pečat. Mnogo sta si morala pripovedovati, kajti svetli solnčni žarki so romali medtem od ene svetniške podobe do druge ter so pa-dali kakor namenoma na zlate črke napisa na orehovi podlagi.

Na zlati rek, ki je kazal Bog iz nebes s svetlimi prsti, je pokazal sedaj tudi stari menih. „Le ostani pri nas, dokler hočeš; glej, to je eno najsvetejših pravil ustanovi-telja našega reda, svetega Benedikta. Ravno s to zapovedjo smo dosegli nebeško pra-vico povsod, kamor smo le prišli.“ In z bleščočimi očmi, v katerih je odseval sveti redovniški duh, je gledal Hercoga, ki je polglasno čital rek: „Hospitem sicut Christum accipialis.“

„Ti si nam pravi, od Boga poslani hospes ter najdeš v nas prave sinove sve-tega Benedikta.“

Krepak stisk roke, da so župnika za-boleli od škofa onečašчени prsti, je potrdil te besede.

Sedaj sta prišla še dva druga meniha radovedno k mali bratovski družbi. Pater Oto jima je na kratko povedal zgodovino trpljenja svojega nekdanjega gojenca. Tudi ona sta mu ljubezljivo podala roki ter sta bila vesela, da ponudi bogati samostan re-vežu zavetišče. Samo eden je vzdihnil:

„Ako bi le ne bilo tega prokletega državnega zbora.“

„Državni zbor?“ je mislil Hercog v čudu; „kaj pa ima državni zbor opraviti z ubogim župnikom.“

„Odkar sedi gospod prelat v državnem zboru in je tam ustanovil celo lastno poli-tično stranko, centrum petih mož, ni več tak, kakršen je bil. Gospod ministrski pred-sednik mu je več nego sveti Benedikt.“

„Kaj ne bi bila za naš samostan po-sebna čast, ako bi postal naš prelat minister za bogočastje?“

„Čast že, seveda dvomljiva, ampak korist gotovo ne.“

„Kaj? Korist ne? Tedaj bi bili vendar rešeni davka za verski zaklad, ki naj ga vzame vrag.“

„Tem globokejši bi bil potem padec, ako pride v Avstriji druga vlada. Tedaj ne pade samo ministrski predsednik, temveč tudi red, čegar član je minister.“

„Prav zato moramo pač gledati, da do-bimo vladno moč v roke in da ostanemo gospodarji v deželi.“

„In pri tem izgubimo ljubezen ljudstva in ako ljudstvo ne voli več po naši zapovedi, tedaj —“

„Ne govori, ne govori o ljudstvu. Dokler ostanemo mi, verni otroci cerkve, zvesti svoji dolžnosti kot voditelji ljudstva, je ljudstvo z nami.“

„Gotovo, dokler smo mu zvesti vodi-telji v nebesa. Ako pa opazi, da je državni zbor naše zemeljsko nebo, da zamenjavamo politiko in vero, bode zlomljena naša moč nad ubogim, zapeljanim ljudstvom.“

„To se ne zgodi nikoli, ako sledimo gospodu prelatu. Politike se ne more ločiti od vere. Kdor sledi našo politiko, služi tudi veri; sovražnik naše politike je tudi sovražnik cerkve.“

„Ali naš sveti Benedikt nam ni pred-pisal v svojih pravilih ničesar o politiki; in on je vendar velik svetnik.“

„Ne govori mi o takih rečeh. Ako bi bil danes na svetu, tudi ne bi mogel po-stati svetnik, ako ne bi volil gospoda pre-lata v državni zbor.“

„Torej je vajenec več nego mojster.“

Hercog se ni vmešaval v meniški prepir. Glad in žeja sta se oglasilas svo-jimi pravicami. Ravno kar se je napil piva iz vrča ter je krepko vgriznil v beli samo-stanski kruh, ko se je približal s plesočimi koraki in s smehljajočim licem vitek mož. Zlat križ na svetli verižici je povedal gri-zočemu župniku, da je to gospod prelat in državnozborni poslanec. Z veselim smehom je gledal menihe in ubogega gosta, z lah-kimi koraki hiteč proti svojemu sedežu. Dva komornika, eden s pečeno mrzlo raco, drugi s steklenico črnega vina, sta prišla iz kuhinje ter sta hitela pred njim.

Hercog je takoj vstal s sedeža ter se je poklonil svojemu nekdanjemu učencu. Ali nerodno je bilo, da ni mogel govoriti. Usta so mu bila polna samostanskega kruha, ki je pregloboko zagrizel vanj. Tlačil je in požiral, a ni mogel pogoltniti grizljaja, kakor da mu ni bil privoščen.

Ko je prelat opazil, da se mu bliža tuji ubogi gost, se je smehljaje ustavil in malo da se ni nepristojno glasno nasmejal, ko je opazil njegovo zadrego. Zaradi njegovega večnega veselega smehljaja so mu rekli povsod med duhovništvom: „Smejoči prelat“ in to ime je popolnoma zaslužil. Takemu prelatsu se je lahko smejati napram ubogemu župniku z dežele!

V tem je pater Oto predstavil prelatsu svojega starega prijatelja z besedami: „Obema nama dober znanec.“

Dvomljivo se smehljaje je gledal mladi prelat na svojega starega sobrata. Človek v tako slabi suknji vendar ne more biti njegov znanec. Medtem je Hercog pogoltnil suhi kruh ter je podal gospodu prelatsu roko, katero je ta prijazno stresel. Tako čuden, neznan znanec je za šalo in šale so bile prelatsu vedno všeč.

Dalje prih.

„Rdeči Prapor“ izvodi po 10 v se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kučer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Ščark, Šelenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, Ma-vilka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušenčnik, Zidovske ulice 1. — **Kranj**: Karol Florian, knjigarna. — **Jesenice**: Jakob Mesar štev. 101. — **Trst**: Lav-renčič, Piazza Caserma. — **Trst Rojano**: Močnik, tobakarna — **Gorica**: Krebelj Peter, Kapucinske ulice štev. 1. Schwarz, Šolske ulice. — **Reka**: Ri-cardo Camera, Corso 16.

Organizacijam in delavskim čitalnicam, pos. sodrugom

ki se zanimajo za največjo av-strijsko žensko organizacijo to-bačnih delavk in delavcev, se pri-poroča v naročbo slov. strokovni list

„Tobačni delavec“

ki izhaja vsak prvi torek v mesecu ter stane za celo leto 1 K 20 vin.

Naroča se pri upravništvu „Tobačnega delavca“, Dunaj V/12, Schmalzhofgasse 17.

Organizacije, sodrugi, pozor!

V proslavo splošne in enake volilne pravice je izvrševalni odbor založil krasno

umetniške razglednice

v barvotisku.

Cena	50 izvodov	3 K 25 v
100	5 „ 75 „	
500	23 „ 75 „	
1000	40 „ — „	

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravništvu „Rdečega Prapora“ proti plačilu, oz. pošt. povzetju.

Sodrugi, sezite pridno po teh razglednicah!

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev
v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12 pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu
v spoštovanem gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano
izborno pivo v sodcih in steklenicah.

Ustanovljeno leta 1855.

Številka telefona 210.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak petek.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za pol leta 2 K 72 vin., za četrt leta 1 K 36 vin.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so pošlne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dva-krat; večkrat po dogovoru.

64. šte. v.

V Ljubljani, v petek, dne 14. junija 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravištvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Jurčičev trg, šte. 3 I.

Državni zbor.

Dne 17. t. m. se snide novi državni zbor. Njegov pomen leži v dejstvu, da je prvi avstrijski parlament, izvoljen po splosni in enaki volilni pravici. Prvi parlament je, v katerem bodo govorili avstrijski narodi, namesto avstrijskega plemstva, ki si je doslej prisvajalo poklic, »voditi« narode in govoriti v njih imenu. Ta obrat v avstrijski zgodovini je tako velik, da izza leta 1867. nobenemu političnemu dogodku ni pripisati večje važnosti.

Ako ne bi bilo politično življenje v tej državi vsled dolgoletnega komediantovstva s parlamentarizmom močno izkvarjeno, ne bi bilo treba nič proroškega duha, da bi se napovedalo, kaj stori novi državni zbor. Njegova naloga je popolnoma jasna; drugo je seveda vprašanje, ali je v meščanskih strankah toliko političnega razumevanja, da jo zapopadejo.

Novi parlament nima sprejemati dedščine od starega, temveč živeti mora novo življenje. Oblike, ki jih nahaja ob svojem sestanku, ga ne morejo vezati, ampak vstvariti mora nove, da bodo odgovarjale potrebam in razmeram časa. Porojen je z Avstrijo; ali ta Avstrija, kakršna je, ni zanj nič nedotakljivega; on mora šele sestaviti novo Avstrijo.

To je prvi poklic novega parlamenta: Ustanoviti novo, moderno državo. Ustava, ki jo imamo doslej, ni ljudska, ni ustava narodov, ni pravzaprav niti ustava države. V njej se izraža volja dinastije in vladarja, ne pa volja narodov. V njej je še toliko ostankov absolutizma, da je že samo ime »ustava« neumestno.

Kakšno Avstrijo bi moral ustvariti novi parlament, ni težko uganiti. Različnost narodov, ki prebivajo v njej, in vse dosedanje izkušnje z narodnimi prepiri kažejo pot. Po razdelitvi monarhije v dve državi, Avstrijo in Ogrsko, je bil namen, napraviti iz Cislitvanske nemško državo, dočim naj bi bila Ogrska izročena Madjarom. Ako bi se bila germanizacija posrečila, ne bi bilo o tem kaj govoriti. Zgodovina opraviči vsak uspeh; da so danes Prusi nemški in Bulgari slovanski narod, je enostavno dejstvo, katerega tudi sami ne obzahujejo. Napaka nemških političarjev izza revolucije ni bila ta, da so hoteli germanizirati nenemske narode v Avstriji, ampak da so bili nevedni in niso poznali energije, ki je živela v njih in ki je morala izzvati odpor proti vsakemu raznarodovanju. Ko so bili slovanski narodi v Avstriji toliko razviti, da so se zavedali svoje narodnosti in so imeli živo voljo, ohraniti si jo, je bilo germaniziranje nemogoče in v tistem hipu je bil namen, ponemčiti jih, političen greh.

Nad Avstrijo se je ta greh bridko maščeval. Škoda njegovih posledic so občutili ne le Slovani, ampak tudi Nemci in Italijani. Ves politični razvoj je zaostal vsled bojev, ki jih je povzročilo narodno vprašanje, enako je zaostal socialni in kulturni razvoj, skoraj enako tudi gospodarski. Ako se ne bi bil moral parlament z vladami vred neprenehoma ukvarjati z narodnimi boji, ako ne bi bili nacionalni prepiri absorbirali celo množico moči vseh narodov, bi stala Avstrija danes lahko v prvi vrsti industrijskih držav z vsemi prednostmi, ki jih daje bogata, moderna industrija.

Dokler je imelo plemstvo v parlamentu odločilno besedo, je bilo nemogoče, da bi bile okrevale te razmere. Aristokracija je sama narodno zelo indiferentna. Kadar se kaže narodno, igra navadno komedijo. Ali neskončnost narodnega boja ji je bila v korist. Ob ognju nacionalnega šovinizma so najboljše vreli njeni lonci in najložje si je tako ohranila razsojevalno in vodilno ulogo. V ljudskem parlamentu se mora to izpremeniti; odgovor na vprašanje, kdaj nastanejo boljše razmere, je odvisen od zmožnosti meščanskih strank.

Da bi izginilo narodno vprašanje takoj iz parlamenta, je seveda nemogoče. Pričakovati je celo, da bode zahtevalo nekaj časa še več zanimanja, nego v prejšnjih državnih zborih. To je naravno. Narodno vprašanje ne more izginiti z dnevnega reda, dokler ni rešeno; ali v ljudskem parlamentu je mnogo več upanja, da pride do rešitve, nego je bilo v kurialnem. Ne gre se zato, da se sploh ne govori o narodnem vprašanju, ampak sedaj le za to, da se ga ne zavlači z nastavljanjem posameznih »postulatov« in želja.

Naloga državnega zbora je, da uresniči popolno enakopravnost. To je edina mogoča rešitev narodnega vprašanja. S tem je pa tudi že povedano, v kakšni obliki je preosnovati Avstrijo. Edina garancija za enakopravnost je popolna avtonomija vsakega naroda.

Tudi glede tega so še v posameznostih mogoče razlike.

Najidealnejša ureditev bi bila pač narodna avtonomija na podlagi takozvanega personalnega sistema, popolnoma brez obzira na teritorij. Vsak narod je tedaj celota, tako da mu ni izgubljen prav noben član. V skupni državi bi bilo zedinjeno Nemstvo, zedinjeno Čestvo, zedinjeno Slovensstvo. Vsak Slovenec, naj živi v Ljubljani, Sevnici, Gorici, Guštanju, ali pa na Dunaju, v Gradcu, v Pragi ali kjerkoli, bi bil član skupnega narodnega telesa, kakor je vsak katoličan povsem brez ozira na teritorij član katoliške cerkve in bi bil deležen avtonomije in kulturnega življenja svojega naroda. V vseh nacionalnih vprašanjih bi bil tako zedinjen narod samostalen, imel bi svoj narodni zbor, svojo narodno vlado, vsaki Slovenec bi se udeleževal volitev v nacionalni parlament in bi bil lahko izvoljen vanj.

Ugovor, da bi delala taka ureditev velikanske težave, je brez podlage. Narod potrebuje avtonomije samo za narodne zadeve, za katere mora imeti seveda tudi svoje lastne dohodke. Čisto administrativna vprašanja so druga, skupna stvar in zahtevajo seveda teritorialno uvedbo. Kakor narod v svojih zadevah, tako mora dobiti občina v občinskih rečeh čim širšo avtonomijo.

Ali je večina državnega zbora že sedaj zrela za tako delo, je seveda drugo vprašanje. Predsodki so v mnogih skupinah še zelo močni, puhli historizem vlada še v premnogih glavah in težko je reči, kako premagati vse te ovire. Ali gotovo je, da dobi novi parlament šele tedaj zdravo podlago za nadaljnje delo, kadar bode kos tej nalogi, kadar ustvari iz tega kaosa, ki ga sedaj predstavlja Cislitvanska, res novo, moderno, vsem potrebam časa odgovarjajočo državo narodov.

Naša taktika.

«Slovenski Narod» še vedno nima miru ter neprenehoma pogreva svoje stare anekdote iz volilne dobe. Zdi se nam pač, da bi bilo bolj umestno

— v interesu njegove stranke — ako bi pogrnil plašč pozabljenja po volilni periodi. Čudno je, da mu tega še ni svetovalo vodstvo njegove stranke.

Ker se je pokazala Ljubljana pri volitvah v politični razsodnosti manj temeljito, nego je bilo pričakovati, upa morda «Narod», da se mu posreči z njegovimi prav nepotrebniimi zabavljicami, popolnoma omajati disciplino v socialno-demokratski stranki. Ako bi bil tak uspeh sploh dosegljiv, bi pač liberalni list prav slabo poslužil naprednosti. Ali tega efekta sploh ne doživi. V mirnih časih ne služijo taka sredstva, kakoršna so liberalci rabili ob volitvah in tudi v bodočih bojih se ne bode več tako izlepa verjelo neumnim anekdotam o priходу Resla in Adlerja, nelojalnim letakom o neresničnih sklepih socialno-demokratske stranke itd. Zelo se moti «Narod», ako misli, da se čuti jugoslovanska socialna demokracija potlačeno. Mi smo se še iz vsakega pojava kaj naučili, pa se naučimo tudi iz efektov zadnjih volitev.

Kar se tiče naše taktike ob volilnem boju, ni vodstvo stranke odgovorno «Slovenskemu Narodu», ampak organizacijam svoje stranke; tudi ne liberalcem, ki se o primernih časih imenujejo socialiste. Bila je pa naša taktika zelo enostavna in jasna. Vodstvo jugoslovanske socialne demokracije ni hotelo nič drugega, kakor ohraniti samostalnost stranke, dočim bi bilo seveda «Narodu» ljubše, ako bi postala socialno-demokratska stranka na Slovenskem nekak rep liberalizma. Tega poklica slovenski socialisti ne čutijo in mu tudi nikoli ne bodo služili.

Ako bi vladal v liberalni stranki političen duh, bi bili morali njeni voditelji že davno izpoznati, da ima socialna demokracija kakor povsod, tako tudi na Slovenskem, svoj delokrog in svoje naloge, katerim se ne more izneveriti. Vprašanja so, ki nas ločijo od vsake meščanske stranke in ki so ravno povzročila, da se delavstvo tudi politično organizira, neodvisno od vseh drugih strank. S tem dejstvom bi morala računati liberalna stranka, ako bi bila resna in se ne bi zdramila v umetno življenje vedno le, kadar so kake volitve.

Ako bi vpoštevala to nujno dejstvo, tedaj bi bilo tudi lažje uvaževati vprašanja, v katerih so interesi liberalizma in socializma enaki in v kulturnih zadevah bi se tedaj lahko našli na enem polju brez kompromisov in paktov.

Od tega izpoznanja pa je liberalna stranka še zelo oddaljena. «Slovenski Narod» je to dokumentiral pri volitvah in dela to še sedaj. Stranka, kateri bi bilo res kaj ležeče na napredku in svobodomiselnosti, ne bi smela nikoli poskušati, korumpirati eminentno napredne in svobodomiselne, četudi gospodarsko nasprotnne stranke, kakor je socialna demokracija. «Slovenski Narod» pa je imel ta namen, hoteč omajati zaupanje stranke v samo sebe. To je bil edini smoter vseh njegovih bajk o naših zvezah s klerikalci. Prenaivno je, če hoče «Narod» s pisačo »Rdečega Prapora« dokazati tako zvezo. Prvič ni res, da se »Prapor« ne bi bil bojeval proti klerikalizmu; drugič je naravno, da je bilo smatrati v Ljubljani v liberalni kandidaturi resnejše nasprotstvo, nego v klerikalni. Ali «Narod» je trdil, da imamo zveze s klerikalci in take trditve se ne dokaže z domnevanjem. Nasprotno pa trdimo mi, da so bila vsa natolcevanja «Slov. Naroda» skovana v nelojalni namen, zasejati nezaupanje v socialni demokraciji. In če trdi «Narod», da je šo danes prepričan, da je bila taka zveza, tedaj se povsem navadno laže. Saj se ne gre za »prepričanje« tega ali onega »Narodovega« urednika. «Narod» opravlja službo glasila liberalne stranke

in njeno prepričanje ima zastopati. Liberalna stranka pa ni verjela in ni mogla verjeti v nikakršen socialistično-klerikalen kompromis. Za priče pozivamo dr. Tavčarja, Hribarja, dr. Majarona in dr. Trillerja. Menimo, da zadostuje njih svedočanstvo in da ni treba pisati o tej stvari več. Radi bi pa vedeli, ali ima vodstvo liberalne stranke toliko upliva na «Slovenski Narod», da mu končno zabrani večno pogrevanje tiste laži. Zdi se nam, da bi bilo v interesu liberalne stranke same, ako bi se naredilo neiskrenosti v «Narodovih» predalnih konec.

Organizacija.

Zadnje volitve v državni zbor so potrdile veljavnost starega nauka socialne demokracije: Vsa moč delavstva počiva v organizaciji. Brez organizacije se ne doseže nobenega uspeha, z organizacijo je mogoč najtežji boj in najtežja zmaga.

Krasen je uspeh, ki so ga dosegli češki sodruzi na dan 14. maja. Volitve so pokazale, da je socialna demokracija ne le najmočnejša češka stranka, ampak tudi, da se ji ne more nobena druga izdaleč primerjati. Ali temu se ni čuditi, ako se ogleda to stranko. Češko-slovanska socialna demokracija ima 130.000 politično organiziranih udov, ima strankarsko tajništvo v Pragi, deželni tajništvi v Pragi in v Brnu, okrajna tajništva v mnogih krajih, ima tri dnevnik: «Pravo Lidu» v Pragi, «Rovnost» v Brnu in «Delnické Listy» na Dunaju, poleg tega dolgo vrsto drugih političnih časopisov.

Izpoznanje, da je edina pomoč v organizaciji, se mora razširiti tudi med slovenskim delavstvom, kajti brez tega izpoznanja bi morala ostati bodočnost črna. Gmotne in socialne razmere, v katerih živi slovensko delavstvo, so bile že tolikokrat opisane, da jih ni treba vnovič opisovati. A ravno zato je treba s podvojeno močjo delati, da se napravi na polju organizacije, kar je doslej zamujeno.

Prepričati se mora naše delavsko ljudstvo, da je izdajalec svojih koristi in svojega stanu vsaki delavec, ki se ne pridruži organizaciji. V družabnih razmerah, v katerih živimo, je boj za izboljšanje položaja neizogiben. Ni ga podjetnika, ki bi dal delavcem iz prostega nagiba toliko, kolikor potrebujejo in kolikor po pravici zaslužijo. To ni odvisno od dobrega ali slabega srca kapitalistovega, ampak od neizpremenljivega zakona, da je tudi kapitalist nesvoboden, da uplivajo nanj splošne razmere, da mora računati s konkurenco. V kapitalistični družbi je izkoriščanje neizogibno. Socialni demokratje zato ne sovražijo posameznih kapitalistov, temveč razumejo, da je podjetnik tak, kakršen pač mora biti. Ali zato se ne morejo delavci molče udati v svojo žalostno usodo, temveč morajo iskati tisto edino pot, ki vodi do rešitve.

Socialna demokracija je napovedala boj kapitalističnemu sistemu, v katerem je delavec vedno suženj. A kapitalizem je organiziran in sicer močno organiziran. En del njegove organizacije je tudi sedanja država. Z njo drži delavstvo v odvisnosti. Z njenimi postavami zavaruje obstoječi gospodarski red, oskrbuje dobicke kapitalistom in zvaljuje bremena na delavsko ljudstvo. Proti taki organizaciji ne doseže posameznik ničesar, naj je tudi njegova stvar kdove kako pravična. Vse «pravo» na svetu izvira iz moči. Kdor ima moč, si napravi tako pravo, kakršno mu najbolj koristi ter ga rabi zopet s svojo močjo. O «pravu» delavstva se ne more govoriti, dokler nima delavstvo moči. Kadar bode imelo moč, bode imelo tudi svoje pravo in šele tedaj doseže svoje pravice.

Moč delavstva je pa samo v njegovi združitvi. Kdor se ogiba organizacije, slabi svojo moč in moč skupnega delavstva. On pomaga kapitalizmu, da ohrani izkoriščanje in da zavaruje svojo moč in svoje «pravo». Zavednega se ne more imenovati delavca, ki ni organiziran.

Ako hočejo slovenski delavci doživeti kako izboljšanje, morajo storiti to, kar so storili njih tovariši pri drugih narodih: Razširiti morajo svojo organizacijo in delati za njo toliko časa, da ne bode na Slovenskem delavca sploh, ki ne bi bil organiziran.

Politični odsevi.

Državni zbor je sklican na dan 17. t. m. Za mesto predsednika se poganjajo krščanski socialci in Čehi.

O socialno-demokratski zvezi v bodočem parlamentu razširjajo meščanski časopisi najraznovrstnejše pravljice. Zlasti češki socialni demokratje jim bredejo po glavi. Po vsej sili bi radi zanesli razpor v stranko in kaj pridno kolportirajo vest, da ustanove češki socialistični poslanci svoj lastni klub. Čudovito je, kako slabo pozna buržoazna žurnalistika organizacijo tako velike in važne stranke, kakor je socialno-demokratska. Ako bi jo poznala, bi ji bilo treba prav malo ugibati o bodoči organizaciji njene parlamentarne frakcije. Že leta 1897. je sklenil strankin zbor pri Wimbergerju, da se organizira socialna demokracija vsakega naroda v državi za se, s popolno avtonomijo, da pa imajo stranke vseh narodov skupno eksekutivo za vse splošne zadeve. Povsem naravno je, da bode odgovarjala tudi parlamentarna zveza tej organizaciji. Vsi socialno-demokratski poslanci bodo imeli skupno «zvezo», v kateri pa bodo imeli poslanci vsake narodnosti lastno skupino, ki bode avtonomna v vseh narodnih vprašanjih. Seveda, ako bi meščansko časopisje priznalo ta dejstva, ne bi moglo venomer očitali socialnim demokratom breznarodnosti in protinardnosti.

Koncentriranje strank v parlamentu je sedaj geslo vseh frakcij vseh narodnosti. Pri volitvah so se cepile stranke v strančice; vsakih pet mož je imelo poseben program, kdor je le za dlako drugače mislil, je bil razglašen za največjega nasprotnika in njegova izvolitev za največjo nevarnost. Komaj so volitve pri kraju, je pa že tako, kakor da sploh ni nasprotij in človek se v čudu vpraša, čemu je bilo treba vseh grozovitih bojov, če se združujejo v parlamentu lahko največji sovražniki. Čehi, Poljaki, Nemci, Jugoslavi — vse se hoče «koncentrirati». Ali gladko ne gre ta reč. Na največje težave so naleteli Nemci, Fortsritlerji, Vsenemci obeh barv ter «ljudska stranka» so hoteli ustanoviti skupen klub; na posvetovanje pa niso povabili dunajskih naprednih poslancev dr. Ofnerja, Hocka in Kurande. Zadnjega zato ne, ker je žid, Hocku očitajo, da je prikrit socialni demokrat, na enakem sumu imajo Ofnerja. Ustanoviti napreden klub, iz katerega se izključi edine zanesljivo napredne ljudi, je gotovo famozna ideja. Ni čuda, da je obudilo to ravnanje silen odpor ne le na Dunaju, temveč tudi drugod med naprednimi Nemci, ki so sklenili, ustanoviti novo «demokratsko» stranko. «Nemška ljudska stranka» in Vsenemci so se v tem združili v «nemško-nacionalno zvezo», ki hoče iskati stikov s — krščanskimi socialci!

Med Čehi je vprašanje koncentracije še nereseno. Realistom menda vendar ne diši, sedeti v enem klubu s klerikalci.

Krščanski socialci so se definitivno združili s starimi klerikalci in celo barona Morseya, zagrozenega sovražnika splošne in enake volilne pravice, so sprejeli med se. S tem so vse sramežljive trditve, da krščanski socialci niso klerikalni, enkrat za vselej pokopane.

V dunajskem rotovškem okraju je bil izvoljen za poslanca dr. Lueger, ki je dobil tudi v Hietzingu mandat. Zadnji okraj je postal za krščanske socialce nekoliko nevaren vsled znanega preganjanja državnih uradnikov. Zato je dr. Lueger, odnosno so tisti, ki ga sedaj bolnega zastopajo, sklenili, da si pridržijo mandat Hietzinga. V rotovškem okraju pa bode nova volitev. Nemški naprednjaki so ponudili kandidaturu bivšemu ministrskemu predsedniku Koerberju, ki jo je pa odklonil, češ, da še noče zapustiti svoje politične rezerve.

Skandalozen prizor je bil v petek 7. t. m. v ogrskem državnem zboru. Pred daljšim časom je čital romunski poslanec Vajda v zbornici pesem, ki sramoti Madjare. Po lastnem zatrjevanju je hotel s tem samo pokazati, kakšne sadove rodi madjarski šovinizem. A ko je večina zbornice trdila, da je s tem žalil madjarski narod in da je pesem vtihotapil v zapisnik, je dal primerno izjavo, dobil je pa ukor. Od tistega časa ni zahajal v zbornico, misleč, da se sčasom pozabi na neprijetno afero. Med tem so mu njegovi volilci izrekli zaupanje in dne 7. t. m. je prišel zopet v zbornično dvorano. Njegov prihod je pa tako razkačil šovinistično druhal, da je pozabila ne le na svoje lastno poslaniško dostojanstvo, na prostor, kjer se je nahajala, na pravice poslanca, ampak tudi na najenostavnejša pravila družabne pristojnosti. Posamezni poslanci so ga psovali, obmetavali so ga z najsurovejšimi pogrdami, obetali so mu klofute, končno je dični predsednik Justh prekinil sejo in ta čas so porabili bečari, da so skoraj s pestmi izrinili Vajdo iz dvorane.

Vajdov tovariš, poslanec Maniu je zaradi tega nezasišlanega dogodka interpeliral. Zahteval je, naj izreče imunitetni odsek v določeni dobi, ali je s tem oskrunjena imuniteta poslanca Vajde in zahteval je od predsednika Justha, naj pové, ali hoče in more ščititi nemadjarske poslance. Njegov predlog, da se skliče imunitetni odsek, je bil sprejet, ali ne da se določi krajši čas za poročilo. Vsi ministri so glasovali proti Manievi zahtevi. Slavni predsednik Justh se je izvijal kakor navaden pobalin. «Vajda ima pravico, priti sem, ali straže mu ne morem dati,» je dejal. «Neodvisnjaki» so se drli, kakor svinjski pastirji. To je tisti parlament, ki si

je nekda domisljal, da ga časti vsa Evropa radi njegove svobodomiselnosti in radi njegovega ponosa. Ni čuda, da se ta svojat boji splošne in enake volilne pravice, kakor hudič križa.

Zanimivo demonstracijo so priredili ogrski socialni demokratje, ko se je pripeljal cesar v Budimpešto, kjer so slavili 40 letnico njegovega kronanja za ogrskega kralja. Od kolodvora pa do kraljevega gradu je bilo na tisoče delavcev, ki so pozdravljali vladarja z zvitklici na splošno volilno pravico. Policija je bila v groznem strahu. Vlada in klika v parlamentu sovražila volilno pravico iz dna duše. Sedaj se bolj ko prej, ker je videla, kakšen uspeh so dosegli avstrijski socialisti z novim volilnim zakonom. Zato jo mora sovražiti tudi policija. Bala se je, da bi kralj izvedel, da so na Ogrskem ljudje, ki se zavzemajo za splošno volilno pravico. Po noči so policaji potrgali vse plakate, s katerimi je stranka pozivala delavce, naj se udeležijo sprejema. A nič ni pomagalo. Socialni demokratje so prišli in demonstracija se je imenitno posrečila. Pravi, da je naredila na kralja velik vtisk.

Silno poparjena je ogrska vlada, ker je kralj že v torek zapustil Budimpešto. O vzrokih take hitrega odhoda se raznašajo različne vesti. Ene pravijo, da ni maral dati sankcije takozvanim ustavnim garancijam, ker parlament in vlada ne izpolnjujeta obljub, ki sta jih dala kralju, druge trdijo, da so se mu zgnusili prizori v ogrski zbornici.

Iz stranke.

Izvrševalni odbor jugoslovanske socialno-demokratske stranke je v smislu naročila strankinega zbora sklenil, ustanoviti tiskovno zadruzo, kateri bode naloga, zagotoviti izdajanje strankinega dnevnika, poučnih brošur in knjig ter drugih strankinih tiskopisov. Deleži bodo iznašali po 50 kron. Pravila in vse druge določbe bodo organizacijam pravočasno naznanjene. Vse sodruge, ki nam hočejo pomagati pri tem važnem delu, zlasti pri nabiranju zadrušnikov, prosimo, naj čim prej naznanijo svojo naslovo uredništvu «Rdečega Prapora».

Češka socialno-demokratska stranka ima od 11. do 14. avgusta t. t. v Plzinju v Delavskem Domu (Peklo) svoj osmi redni zbor. Na dnevnem redu je: 1. Volitev pripravljalnih odborov. 2. Poročilo tajništva. 3. Parlamentarno poročilo in taktika. 4. Izprememba organizacijskega statuta (poročevalec sodrug Bruha). 5. Mednarodno tajništvo in mednarodni kongres v Stuttgartu (poročevalec dr. Soukup). 6. Zadrugištvo (poročevalec sodrug Modraček). 7. Časopisje (poročevalec sodrug Houser). 8. Volitev izvrševalnega odbora. — Dne 10. avgusta je predkonferenca.

Domače stvari.

Jugoslovanski klub je še vedno uganka slovenskih državnozborskih poslancev. Šustersi ne mara liberalcev v svoji družbi, liberalci pa silijo na vso moč v njegov klub. Diplomativira se in intrigira se za kuhsami, da je že kar smešno. Zdaj si lasti dalmatinske in istrske poslance Šustersi, zdaj Hribar. Živ krst ne ve več za posamezne poslance, katere barve da so. Lahko bi si kaj zaslužili tisti, ki bi n. pr. vedel povedati, ali je Ryba liberalci ali klerikalci. Sami ne zine besede o takih vprašanjih, preden je bil izvoljen, je neprenohoma laviral med obema strujama, v klerikalizmu ni nikdar videl nevarnosti in če se sedaj oklepa Hribarja, ni s tem nikakor dokazana njegova liberalnost, tem manj ker je Hribarjev liberalizem že sam prav krotka živalica, ki nikoli ne ugrizne klerikalizma. Za Grafenauerja vé ves svet, da ni znal agitirati z ničemer, nego s «sveto vero» in če tudi on lazi za Hribarjem, dela pač le za to, ker meni, da Hribar ni nevaren klerikalizmu. Na Štajerskem sta izvoljena dva člana «Narodne stranke», ki sta bila klerikalna, odkar sta na svetu. Tako je pravzaprav čudno, zakaj se Šustersi toliko brani teh ljudi. Na drugi strani je pa zopet neumevno, čemu silijo tisti, ki hočejo veljati za liberalce, tako v klerikalni klub. Ako bi bil liberalizem liberalcev pristen, tedaj bi bili že davno naredili konec temu cincanju in sklenili bi bili, da ustanove svoj lastni klub, pa naj bi jih bilo še tako malo. Potem bi imeli vsaj zagotovljeno podlago za protiklerikalno delo.

«Slovenčev» krščanstvo uči strahovita skrb, kakšno stališče zavzema socialna demokracija napram militarizmu. Pobožni list ne more nikakor izhajati brez rožljanja sablje in brez vojaškega bramarbaziranja. Tako je namreč «praktično» krščanstvo. Za teorije je evangelij čisto dober, ali v praksi ne vé klerikalizem kaj početi s Kristusovim naukom. Učitelj iz Nazareta je obsojal meč in moritev, katoliško glasilo dobiva sive lase, ako pomisli, da bi moglo biti enkrat konec organiziranih umorov. Ali začelo se je tolažiti. Našlo je, da socialna demokracija ni več nasprotna militarizmu; v dokaz citira kar Bebla in Bernsteina. No, tako daleč se nismo, da bi bila socialna demokracija ravno militaristična; ali če pravi Bebel, Heine ali kak drugi socialni demokrat, da so tudi socialisti pripravljani na obrambo z orožjem, ako je potrebno, niso rekli ničesar proti dosedanjim načelom socialne

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“

demokracije, ki že davno zahteva — ne škartiranje vsega orožja, ampak nadomestitev protidemokratske stojiče vojske z ljudskim oboroženjem. Socialna demokracija se nikoli ni strinjala z meščanskimi apostoli »svetovnega miru«, temveč je vedno dokazovala, da je v kapitalistični družbi svetovni mir prazna utopija. Tudi niso socialisti nikoli rekli, da postanejo ljudje čez noč sami angelji, ako se dekretira večni mir: pač pa so vedno zahtevali, naj se vzgaja mladino tako, da bode tudi telesno krepka in okretna. Antimilitaristična pa je in ostane socialna demokracija, ker pomeni militarizem določen zistem oborožene sile, ki je slepo orodje v rokah posameznih faktorjev, ker se odteguje ljudskim potrebam, ker je sredstvo kapitalizma proti delavskemu razredu, ker je upora fevdalizma in ker je ravno v njem največja nevarnost za svetovni mir. S svojim antimilitarističnem duhom je pa socialna demokracija lahko najboljša prijateljica prave ljudske vojske, za katero lahko, kadar se uresniči, dovoli vsa sredstva, ki so res potrebna za uspešno obrambo. Če se poljubi katoliškemu glasilu razmišljati o teh razlikah, naj pa razmišlja.

Ljudska kuhinja v Ljubljani je imela 11. junija svoj občni zbor. Sam na sebi je bil toliko zanimljiv, da se je vršil ob postelji jako nevarno bolnega predsednika Drelseja — zahtevali so tako klerikalci — in da se je »boj za krščansko vero« zanesel tudi v Ljudsko kuhinjo! Resnično. Dijaki bodo namreč hitreje in bolj siti, če se jim bo poleg fizole in kisle repe servirala tudi »vera« na krožnikih... Ideja je originalna in dobra. Letos jo je propagirala zlasti prednica Josipina Kosova. Seveda za čast božjo! Ta propaganda pa se izvaja na jako zopern način. Našlo se je nekaj dijakov, ki se svojega proletarstva zavedajo, in ne samo svojega stradanja. Tudi »Rdeči Prapor« prebirajo. Kako se je v ljudski kuhinji za to izvedelo in koga je to v tem zavodu kaj brigalo, ne vemo; znano nam je le, da je bila vsled tega ondi velika žalost in da so zaradi te žalosti dotični dijaki imeli sitnosti. To je bilo popolnoma nepotrebnost! Če kdo skrbi za telesno hrano kakšnega dijaka, s tem se ni dobil pravice, izbirati mu dušno pašo. Če bi se pa dijak moral pitati ne samo s fizolom in kisljo repo, temveč tudi z bojem za »vero«, potem naj se mu da vselej še servijeta, da se bo lahko brisal.

V vencu slovenskega časopisja je nedostajalo izza Bleiweisovih časov ene barve. Imamo časopise vseh mogočih nians, le naivnost ni bila zastopana med njimi. Da odpravijo občutljivo pomanjkljivost, je dalo uredništvo »Našega Lista« svojemu organu ta simpatični žanr. V naivnosti ne more tekmovali s sedanjim »Nasim Listom« niti »Angeljček«. Ampak zakaj objavlja kamniški moniter politične članke, pa ne rajši lirskih poezij? Tem se namreč naivnost imenitno podaja, dočim povzroča v političnih sestankih kar želodčne krče. Imenitni list, ki še vedno ne more najti smeri, za katero naj se odloči, bi smel vsaj toliko vedeti, da mora političen žurnalista poznati snov, o kateri piše. Urednik »Našega Lista«, ki bi se moral pravzaprav imenovati le še »Moj List«, pa pisari neprenehoma o socialni demokraciji in v vsaki vrstici izdaja svojo grozovito nevednost. Poučevati hoče pesnik v »Našem Listu« socialno demokracijo. Hvala lepa za dobro voljo; gospod se naj gre najprvo sam kaj učiti, potem ne bo pisal takih neumnosti, kakor je tista, da stoji avstrijska socialna demokracija kar pred razkolom. Prav taka neumnost je tista, da ima češka socialna demokracija v prvi vrsti narodna vprašanja. Največjo ignoranco pa manifestira lirik, ko se čudi, da hoče češka socialna demokracija napraviti iz novega parlamenta ustavodajni parlament in da se ima po njeni zahtevi monarhija spremeniti v federacijo svobodnih narodov. S tako nerednostjo, slavni »Naš list«, se ne piše v tako prepotentnem tonu, kakor je tvoja navada! Bile so volitve in če bi bilo uredništvo neotrehnega glasila, ki je res pravi neutrum, slutilo pomen socialne demokracije v Avstriji, bi bilo moralo čitati vsaj glavne volilne oklice socialno-demokratskih strank. Iz njih, če ne že iz zadostnih prejšnjih enunciacij, bi bilo lahko razvidelo, da smatra vsa avstrijska socialna demokracija novo ustavo za eminentno nalogo ljudskega parlamenta. In če slavno uredništvo še ne ve, da je federacija avtonomnih narodov zahteva brnske resolucije, ki je del socialno-demokratskega programa v Avstriji, tedaj si je izdalo izpričevalo popolne žurnalistične nesposobnosti. S takim znanjem naj si v bodoče lepo prihrani vse dobre svete; slovenska socialna demokracija najde svojo pot tudi brez lične sentimentalnosti »Našega Lista«.

V Lurd in Rim vabi klerikalno časopisje Slovenice. Ljudje, ki še ne verjamejo, da je »Slovenska Ljudska« do kosti klerikalna, bi polagoma lahko odprli oči. V Lurd hodijo z vsega sveta samo klerikalci, papeževa zlata maša ne zanima nikogar, razven klerikalcev. In »Slovenec« vabi v Lurd in v Rim. Njegov poziv bode gotovo uspešen. Našlo se bode po Slovenskem dosti ljudi, ki bodo nesli svoj denar ubogim lurdskim patrom in pa stradaljočemu papežu v Rim. Ne izplača se, tožiti zaradi takih prikazni našega »narodnega« življenja. Klerikalizmu je na Slovenskem dobro postlano; lahko se »bahamo«, da je slovenski narod eden najklerikalnejših na svetu. Ali vprašati se sme, če smo za večne čase prokleti. Ali nam je res usojeno, da se popolnoma pogreznemo in da poginemo v kleri-

kalizmu? »Mladeniška organizacija (Marijine družbe, izobraževalna društva in druga) ni z lepa kje tako izpeljana, kakor pri nas«, pravi »Slovenec« v svojem oklicu. In ima prav. Ni z lepa naroda, čegar mladina bi bila že tako zastrupljena s klerikalizmom, kakor je slovenska. To resnico je treba upoštevati, kajti s starim izgovorom, da ima klerikalna stranka v vsakem farovžu najmanj enega agitatorja, se ne pride nikamor. Ako ima klerikalizem agitatorje, jih mora imeti protiklerikalizem tudi; ako je klerikalna stranka organizirana, se mora tudi protiklerikalizem organizirati. Seveda je treba dela za to. Ali če ne bode resnično izobraževalnega dela, tedaj bodo potovali Slovenci toliko časa v Lurd in v Rim, dokler jih več ne bo.

Kako je lep soldaški stan! Pred kratkim se je obesil dragonec Sammt tretje škadrona 5. polka. Zaradi tega dogodka je uvedel polkovnik grof Wurmbrand-Stuppach preiskavo, ki je spravila na dan, da je stražmojster Jetzl dragonce tako klofotal, da je dobil otekline v ušesih in je ležal tri tedne v bolniški sobi. Zdravnik je opazil, da mu je tudi roka otekla ter ga je vprašal, od česa. Sammt je dejal, da ne ve, ko je pa zdravnik odšel, je povedal tovarišem, da mu je stražmojster prepovedal reči resnico. Ko je prišel iz bolniške sobe, ga je Jetzl takoj zopet klofotal. In klofotal ga je vnovič, ko je imel še obvezano glavo. Potem je moral na dvorišču delati »laufsrit«, dokler ni popolnoma obnemogel. Dobil je zapoved, naj se da obriti; ker ni imel denarja, ni mogel izpolniti ukaza. Vedel je, da se ga bode zato zopet po stari navadi v jahalnici pretepalo z bičem, pa je pobegnil in se obesil. Oče nesrečneža je šele potem privatnega nepodpisanega pisma izvedel, da se je sin sam usmrtil in zakaj se je to zgodilo.

Shodi.

Napovedani so:

V petek, dne 14. junija ob 8. uri zvečer v Sv. Petru.

V soboto, dne 15. junija ob 8. uri zvečer v Rakeku.

V nedeljo, dne 16. junija ob 8. uri zjutraj v Cerknici.

V nedeljo, dne 17. junija ob 4. uri popoldne v Logatcu.

V ponedeljek, dne 17. junija ob 8. uri zvečer v Ptuj.

V torek, dne 18. junija ob 8. uri zvečer v Pragerskem.

V sredo, dne 19. junija ob 8. uri zvečer na Zidanem mostu.

V četrtek, dne 20. junija ob 8. uri zvečer v Ljubljani.

V soboto, dne 22. junija ob 8. uri zvečer na Vrhniki.

V nedeljo, dne 23. junija ob 8. uri zjutraj na Vrhniki.

V nedeljo, dne 23. junija ob 4. uri popoldne na Planini.

* * *

Idrija. 16. t. m. se vrši pri Črnem orlu v Idriji javen shod z dnevnim redom: Minule državnozborske volitve; 2. Časopisje. Začetek shoda ob 9. uri dopoldan. — Sodrugi naj se shoda v obilnem številu udeležijo!

Pregersko. V torek, dne 17. junija t. l. ob 8. uri zvečer je v gostilni gospe Ivanke Lipautz javen železničarski shod s sledečim dnevnim redom: 1. Kaj smo se naučili pri zadnjih državnozborskih volitvah? 2. Poročilo o konferenci delegatov na Dunaju. 3. Vprašanja in odgovori. Na shodu poroča sodrug Kopač iz Trsta. Sodrugi železničarji! Udeležite se vsi tega shoda in pripe-ljite tudi svoje žene seboj!

Strokovni pregled.

Podružnica Trst II. splošnega strokovnega in pravovarstvenega društva ima dne 25. t. m. ob 8. uri zvečer občni zbor v »Delavskem Domu«, ulica Boschetto 5. Železničarji! Na tem občnem zboru se bode razpravljalo o važnih zadevah, ki se tičejo gmotnega in socialnega položaja vseh državnih železničarjev, ter o splošnem položaju in o organizaciji avstrijskih železničarjev sploh. Ne glede na to, da je udeležba udov na občnem zboru v vsakem slučaju potrebna, je ta zbor take važnosti, da se tiče vsakega posameznega državnega železničarja in je vsled tega nujno potrebno, da se ga udeležijo vsi, kdor je tega dne službe prost. Pri-dite torej vsi in opozorite na zbor tudi svoje tovariše, da se ga tudi oni udeležijo.

Umetnost in književnost.

Nove muzikalije „Glasbene Matice“. Letos je že v drugič izdala »Glasbena Matica« v Ljubljani nove muzikalije, in sicer XXXIV. zvezek zborovskih partitur, obsegajoč 14 moških in mešanih zborov,

uredil Matej Hubad. Vsebina, ki je na 44. straneh velike četvorke, obsega: Št. 1. Stjevan St. Mokranjac: Kozar, mešan zbor, št. 2. dr. Gustav Ipavec: Naše gore, mešan zbor z baritonskim samospévom, št. 3. Emil Adamič: Deklica in ptič, mešan zbor, št. 4. Fran Serafin Vilhar: Na Ozlju-gradu, moški zbor s sopranskim in baritonskim samospévom, št. 5. Alojzij Sachs: Idila, moški zbor, št. 6. Karel Bendl: Svoji k svojim, moški zbor s četverospévom, št. 7. Vladimir Strahuljak: Zakaj me nečeš? moški zbor, št. 8. dr. Anton Schwab: Vinska, moški zbor, št. 9. dr. Anton Schwab: Usehli cvet, moški zbor, št. 10. dr. Anton Schwab: Izgubljeni cvet, moški zbor, št. 11. dr. Gustav Ipavec: Brodar, moški zbor, št. 12. dr. Gustav Ipavec: Planinec, moški zbor, št. 13. Stanko Premrl: Slovenska zgodovina, moški zbor s četve-rospévom, št. 14. Ivan pl. Zajc: Dijaska, moški zbor. Cena 6 K, za člane »Glasbene Matice« 4 K.

Politični zemljevid Avstrije v jako pregledni obliki je izšel v založništvu G. Freytag & Berndt, Dunaj VII./1. Na velikem zemljevidu, ki je raz-deljen po volilnih okrajih, so razvidni vsi rezultati zadnjih volitev. Vsak okraj je po barvi označen, kateri stranki pripada njen poslanec, ter njegovo ime, tako da je orientiranje z enim samim pogledom mogoče. Dodan je zemljevidu abecedni seznam vseh poslancev, kartografično pa je pokazano razmerje narodnosti, poklica, dohodkov države i. t. d. Sta-tistika je jako plastično prikazana. Cena zemlje-vidu v velikem formatu je 2 K.

Socialni pregled.

Klesarji in kamnoseki, pozor! V Gradcu so delavci s kamnom v plačilnem gibanju. Ne sprejemajte torej tam dela! — Tudi nabrežinski trg je zaprt.

Sodrugom državnozborskega volilnega okraja Idrija - Logatec - Cerknica - Vrhnika.

Čenjeni sodrugi!

V zmislu sklepa konference sodrugov idrijskega sodnega okraja, vršeče se 9. junija t. l., vabimo vas na

1. KONFERENCO

sodrugov državnozborskega volilnega okraja Idrija - Logatec - Cerknica - Vrhnika ki bode

29. junija v Dolenjem Logatcu (gost. Kunec).

Določili smo sledeči provizorični dnevni red:

1. Poročilo o izidu volitev v državnozborskem vo-lilnem okraju Idrija - Logatec - Cerknica - Vrhnika.
2. Organizacija in taktika.
3. Ustanovitev volilno-okrajne organizacije; vo-litev izvrševalnega odbora in kontrole volilno-okrajne organizacije.
4. Tisk.
5. Socialistični kmetijski program.
6. Slučajnosti.

Začetek konference bode ob 9. uri zjutraj.

Čenjeni sodrugi!

V interesu našega dela, naših uspehov in na-šega vseobčnega napredka je, da se udeležite polno-številno te prve konference. Potreba je, da se: 1. osebno spoznamo; 2. da se pogovorimo o skupnem postopanju v izobraževalni, politični, gospodarski in propagandistični smeri; 3. da uredimo medse-bojno občevarje, ki bode odgovarjalo obstoječim razmeram.

Iz vsakega kraja naj pride po več sodrugov. Kdor se misli udeležiti konference, naj naznani polno svojo addresso na uredništvo »Napreja« v Idriji. Na to addresso naj se do 28. junija pošiljajo vsa pisma, tikajoča se konference ter skupnih zadev okraja.

S socialističnim pozdravom

izvrševalni odbor

okrajne organizacije za sodni okraj idrijski.

Poziv!

S tem potom se prosi vse one sodruge, ki so prejeli I. knjigo »Pod spovednim pečatom« v kolportažo, naj izvolijo obračunati. V kratkem namreč izide II. knjiga.

S pozdravom

Anton Kristan

urednik »Napreja« v Idriji.

Sodrugi, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. ... Agitujte povsod za **„Rdeči Prapor“!**

Listek.

Hans Kirchsteiger:
Pod spovednim pečatom.Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil B. Kristan
Dalje.

„Župnik Hercog iz Gospojne,“ je nadaljeval dobri pater Oto. „Saj ste ga poznali, ko ste bili še čisto majhen dijaček.“

A sedaj je izginil prijazen smehlaj s prelatovega obraza.

„Zlosrčni župnik Hercog si Ti — ste vi, ki ga je vrgel škof svečano iz cerkve, kar je bilo že pred tremi dnevi čitati v „Ljudskem Glasniku?““

Prelatove oči so se povečale, dobile so strog izraz in bile so končno skoraj tako velike, kakor okroglo steklo njegovih naočnikov v debelem zlatem obrobu. Ali Hercog je vrnil ta hudi, ustrašeni pogled mirno s svojimi vlažnimi, odkritosrčnimi očmi. Hotel je govoriti, a prelat mu ni dal priti do besede.

„In ti — vi se drznete vdreti v mojo sveto hišo? Lahko si mislim! Ker sem sprejel od tvoje rodbine nekoč nekoliko dobrot, naj te — naj vas sedaj vzdržujem. Ali zaračunal si se. Samostanski kruh je sveta cerkvena last in ne sme se ga metati pred ljudi, ki jih je proklela cerkev. Sicer pa vam nisem ničesar več dolžan. Kar ste mi nekdanj storili dobrega, sem s svojo sveto molitvijo že davno stotero poplačal.“

Že je hotel Hercog pasti na kolena pred strogim možem in prositi milosti. Ali opustil je nepotrebno ponižanje. Če je bil siromak, je bil vendar mož. Samo malo besed je izpregovoril tresoč.

„Prečastiti, gre se za mojo dušo!“

„Be be — kaj mi je mar tvoja duša. Odgovoren sem za duše mojih sobratov, tem pa izkažem dobroto, ako jih obvarujem nevarnosti, da jih ne kazi tako slab duhovnik, kakršnen si ti.“

Česar ni storil Hercog, je storil sedaj stari pater. Pokleknil je pred mladim prelatom in v imenu svetega Benedikta je prosil usmiljenja za svojega starega prijatelja. Tudi drugi menih, ki je prej obžaloval, da je izgubil prelat v državnem zboru duha svetega Benedikta, je združil svojo prošnjo s sobratovo.

Ali očetovsko blago jima je ukazal prelat, naj molčita.

„Naš starodavni samostan uživa preveč časti, da bi ga smela omadeževati oseba, pred katero je pljunil sam škof. Za takega človeka ne smemo zavreči niti koščka kruha. Vi pa, sramotnež cerkve,“ je zarežal nad župnikom, „ne onečaščajte več mojega Bogu posvečenega doma s svojo navzočnostjo, da vas ne zapodim, kakor Vas je zapodil škof.“

Čudno, kakšna moč je še živela v starem župnikovem telesu. Ponosno se je zravnal in resno je dejal:

„Prosil sem te za rešitev moje uboge duše. Odrekel si mi jo. Bog bode nekoč najin sodnik. Proti tvoji volji sem zaužil v tvoji hiši košček kruha. Tukaj ti ga plačam. Ker mi odrekaš duševno miloščino miru, ne potrebujem niti tvoje telesne miloščine.“

S temi besedami je vzel zadnjo krono iz žepa ter jo je položil na mizo h kosu kruha, v katerem so bili še sledovi njegovih zob.

Potem je pogledal še z žalostno hvalečnim očesom na starega patra, obrnil se je in je odkorakal skozi mramorno dvorano.

Gledal je na slike svetnikov; oni pa so zrl nepremično v nebesa ali pa na križanega.

Tam na stolu je bil njegov klobuk, ponj je šel in potem je izginil iz ponosne dvorane. Sam je našel pot po dolgem hodniku s čudežnimi slikami, na katere je milo sijalo solnce. Ako bi bil imel dosti časa, da bi se bil zadržal, bi mu bilo solnce lahko marsikaj pripovedovalo o tistih čudežih, ki jih je samo nekdanj gledalo. Pripovedovalo bi mu bilo o mladih časih, ko so se zgodili čudeži ljubezni, dočim še živi sedaj cerkev le od starega sala, povečuje stare čudeže, namesto da bi delala nove ter posvečuje za drag denar stare svetnike, ker ne more porajati novih svetnikov ljubezni.

Zunaj se je le mehanično odkril pred cerkvijo, v kateri je še pred eno samo uro pobožno poslušal meniško petje.

Notri v refektoriju pa je pridobil prelat zopet svoj navadni smehlaj iz davnine. Smehlja je sedel k svoji mizi, katero so držali smehlajoči angelji, smehlja se je natočil vina, smehlja je razdejal umetniško pečeno raco in smehlja je gledalo solnce nanj. Že se je pomaknilo nižje in ni več zrl na besede: „Hospitem sicut Christum accipiat“. Komaj je bilo še videti črke na svetlorjavem polju. Zato pa se je smejalo solnce s polnim okroglim obrazom, prav kakor prelat, veliki steklenici črnega vina, ki se je bliščalo v njegovi svetlobi.

Ali solnce je znalo biti tudi poredno; ob veliki steklenici so se lomili njegovi žarki in namesto da bi padali na prelatovo lice so se upirali naravnost v obraz svetega Benedikta. Slika je bila videti vsled tega čisto rdeča, prav kakor da se sramuje mrtvi svetnik svojega živega naslednika. Nad to hudomušno porednostjo se je znalo solnce še dolgo smejati, v tem ko je hodil stari pater Oto še dolgo kaj žalosten po samostanskem vrtu ter je zalival na pol usahlji cvetici, ki se je kmalu zopet vzravnila ob njegovi negi. Velo cvetico je smel rešiti, proklete duhovnikove duše ne.

Zunaj na klopi, katero je postavilo društvo za olepševanje kraja, ob zidu samostanskega vrta, je sedel nekdanji župnik. Iz ponosa, s katerim je zapustil ošabno prelato, je padel zopet v revščino sramote. Sreča, da je bila tukaj klop. Dalje ga ne bi bile nesle noge.

Doli ob reki so vlekli ribiči svoje mreže po vodi. Bili so povsem mokri in nevoščljivo so gledali na lenuha, ki je brez dela sedeč na klopi lahko gledal nanje.

Opravili so svoj posel in so oddali ribe v samostanski kuhinji.

Samostanski lovec je prišel iz gozda; njegov pomagač se je potil pod bremenom srnjaka, ki ga je nesel v samostan.

Na cesti ob vodi je vleklo dvoje volov, odlikovanih na gospodarski razstavi s prvo ceno, polagoma voz, na katerem je bil sod petdesetih hektolitrov. To je bilo vino, ki je prišlo danes po železnici iz samostanskih vinogradov in je romalo v samostansko klet.

Dalje prih.

„Rdeči Prapor“ izvod po 10 v se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Šešark, Šelenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovske ulice 1. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. — Jesenice: Jakob Mesar št. 101. — Trst: Lavrentič, Piazza Caserma. — Trst Rojano: Močnik, tobakarna. — Gorla: Krebelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. Schwarz, Šolske ulice. — Reka: Ricardo Camera, Corso 16.

Vabilo

prednemu občnemu zboru

delegatov okrajne bolniške
„blagajne ljubljanske“v nedeljo dne 23. junija
ob pol 10. uri dopoldanv vrtnem salonu
restavracije „Pri leu“

Marije Terezije cesta št. 16.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega rednega občnega zbora.
2. Poročilo načelnikovo.
3. Poročilo blagajnikovo o računskem zaključku za leto 1906.
4. Poročilo nadziralnega odseka.
5. Volitev: a) upravnega odbora in namestnikov; b) nadziralnega odbora in namestnikov; c) razsodišča in namestnikov.

Okrajna bolniška blagajna ljubljanska.

Josip Breskvar, načelnik.

OPOMBA. Brez legitimacije ni nikomur dovoljen pristop k zborovanju. (§ 29. blagajniških pravil.)

POZOR!

POZOR!

Za K 2.50

dobi vsak krasno remontoir žepno uro, „Gloria“-srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur idoča za kar se 2 leti jamči, z

lepo pozlačeno Pancer veržico, samo za K 2.50, 3 komadi z veržicami K 7.— Razpošilja po povzetju tovar. zaloga švicarskih ur 3--1

S. Urbach, Krakov, št. 69.

Organizacije, sodrugi, pozor!

V proslavo splošne in enake volilne pravice je izvrševalni odbor založil krasne

umetniške razglednice

v barvotisku.

Cena	50 izvodom	3 K 25 v
100	5 „ 75 „	
500	23 „ 75 „	
1000	40 „ — „	

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega Prapora“ proti plačilu, oz. pošt. povzetju. Sodrugi, sezite pridno po teh razglednicah!

Pravkar je izšla brošura:

SPOLNE BOLEZNI

Ljudstvu v pouk in svarilo napisal

dr. I. Demšar

Špecialist za kožne bolezni.

Cena 45 vin., za 10 iztisov 4 K franko

Pošilja se samo, ako se z naročilom obenem vpošlje dotični znesek.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev
v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu
in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano
izborno pivo v sodcih in steklenicah.

Številka telefona 210.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak petek.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 5.44 K, za pol leta 2.27 K, za četrt leta 1.36 K; za Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K; za Ameriko za celo leto 7.28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna polt-vrstica 16 vin. za enkrat; 12 vin. za dvakrat; 8 vin. za trikrat; večkrat po dogovoru.

65. številka.

V Ljubljani, v petek, dne 21. junija 1907

Leto X.

Državni zbor.

Končno je novi državni zbor v življenju, nova doba avstrijske države je začela. V meščanskih časopisih je marsikaj čitati o razlikah med staro in novo zbornico; ali v zunanjih oblikah ni jedna izprememba. Parlament je v svojih temeljih izpremenjen in brez obzira na razmerje med strankami ga bode preveval nov duh. Kajti poslanci ne morejo pozabiti, da so izvoljeni na podlagi splošne in enake volilne pravice ter da jih veže vse drugačna odgovornost, nego je bila tista, ki so jo nosili prejšnji poslanci.

Vlada smatra pač novi položaj le s svojega gledišča. S starimi parlamenti niso mogli delati kabineti; od novega državnega zbora pričakuje baron Beck pridnosti in življenske volje in to pomeni v vladnih očeh vedno toliko kakor vdanost poslancev in mogočnost, da se izhaja z njimi. V tem oziru je Beck gotovo precejšen optimist.

Za poslance je stvar nekoliko drugačna. V ljudskem parlamentu so veliko bolj neodvisni od vlade, nego so bili v klerikalnem, kajti za njimi stoje ljudske množice, dočim so se mogli prej sklicevati edino na interese posameznih klik, ki se jih je lahko odobraval ali pa tudi ne — kakor je ravno kdo hotel in kakor mu je bilo bolj koristno.

Z novim parlamentom začne torej resnično nova doba za državo. Od državnega zbora je poslej odvisno, kakšna bode bodočnost. V drugo vrsto stopajo nazori in načrti vlade, v prvo pa pride volja parlamenta, ki ima moč, da izvrši, kaj pričakuje ljudstvo od njega. Sovražniki ljudstva se ne bodo mogli izgovarjati več na vlado, ki bode sedaj odvisna od parlamenta tako, kakor je bil doslej parlament odvisen od nje.

Parlament ima sedaj besedo. Ljudstvo čaka na njegova dejanja.

Otvoritvena seja državnega zbora je bila v ponedeljek. Formalna je vedno ta prva seja, a vendar vzbudi vselej nekoliko zanimanja, katerega pa menda se ni bilo nikoli toliko, kakor letos. Nov zbor — novo življenje! Poslanci, ki gredo v zbornico, morajo že na ulici korakati med gostimi vrstami gledalcev. Galerije so napolnjene najraznovrstnejšega občinstva. Mnogo jih je gori, ki so bili prej navajeni, sedeti doli v dvorani in odločevati o usodi ljudstva. Vsekako ob pol 11. začno prihajati prvi poslanci. V večji skupini pridejo krščanski socialci z belimi klinčki, ki jih deli Sturm med njimi. Mladočehi imajo bele in rdeče klinčke v gumbnici. Ob 11. pridejo socialni demokratje po dva in dva, vsak z rdečim klinčkom. Kmalu potem, ko je dvorana polna, pridejo ministri, vsi v frakih.

Baron Beck naznani, da je poslanec Funke poklican za predsednika po starosti, in ga povabi, da izreče obljubo. Ko se to zgodi, zavzame predsedniško mesto in pozdravi parlament, ki je poklican, da postane pravi ljudski zbor. Potem imenuje najmlajše poslance, med njimi češkega sodruga dr. Wintra, za zapisničarja. Nato izreko poslanci po vrsti obljubo in s tem je prva seja končana.

Slavnostna otvoritev državnega zbora je bila v sredo, kakor navadno v dvorni palači. Cesar je po stari tradiciji prečital prestolni govor. Po svoji vsebini je bil ta vladni program dokaj zanimiv. Poznalo se mu je, da je bil sestavljen pod uplivom splošne in enake volilne pravice, zlasti ker polaga veliko važnost na gospodarska vprašanja.

Prestolni govor je tudi sam naglašal novi volilni red, ki je odpravil predprave in po katerem postane vsak posameznik soddgovoren za skupnost. Napovedana je administrativna reforma v tem smislu, da se upelje okrožne oblasti, ki bodo podrejene namestništvom in deželnim predsedstvom. Glede socialnih reform se obljubuje zakone: O varstvu mladoletnih, o starostnem in invaliditetnem zavarovanju, o ureditvi nočnega dela; važnost se polaga na industrialno politiko, na pospeševanje obrti, na kmetijski kredit, živinorejo, zlasti konjerejo; obljubuje se reformo rudniškega zakona, poddržavljenje privatnih železnic. Prestolni govor naglašja, da mora ostati novodobna šola ohranjena ter napoveduje učiteljske reforme in izpolnjenje strokovnega šolstva in vseučilišč z ureditvijo kliničnih zavodov. V davčnem oziru govori o ureditvi deželnih financ in o raznih davčnih reformah, zlasti o davku na poslopja.

Prestolni govor izraža upanje, da se v kratkem poležejo ali vsaj ublaže narodna nasprotja ter konstatira, da so odnošaji monarhije napram vsem državam prijateljski in da je opravičeno upanje na ohranitev miru.

Nemško-nacionalna zveza je izdala nekako »programatično izjavo«, ki ne pove nič drugega, kakor da bode zveza nacionalna, da stoji na podlagi meščanskega gospodarskega in družabnega reda in da imajo njeni udje v gospodarskih vprašanjih prosto roko.

Poljski klub je izvolil Abrahamovicea za predsednika. Njegov pozdravni govor ni obsegal nič važnega. Poljska ljudska stranka je izvolila Stapińskiego za predsednika; podpredsednika sta Bojko in Olczewski; vsi trije predstavljajo obenem parlamentarno komisijo.

Krščanski socialci kandidirajo za državnozbornskega predsednika poslanca dr. Weißkirchnerja, ki je ravnatelj dunajskih magistratnih uradnikov. S pristopom starih klerikalcev štejejo krščanski socialci pač 96 udov in bi kot najmočnejša stranka lahko zahtevali mesto predsednika. Ali da hočejo usiliti zbornico ravno Weißkirchnerja, je vendar predrzno, kajti parlament poniža samega sebe, ako si izvoli predsednika, ki opravlja to službo samo za postransko. Drugače pa ne bi moglo biti, ker ima dunajski magistratni ravnatelj pač toliko dela, da bi bilo kratkomalo nemogoče, poleg svojih nalog opravljati službo zborničnega predsednika. — Mladočehi kandidirajo za predsedništvo v prvi vrsti poslanca dr. Kramara, ako naleti njegova kandidatura na težave, kar je verjetno, pa dr. Žačka.

Mladočehi, združeni s Staročehi, so izvolili za predsednika svojega kluba dr. Kramara. Klub je izdelal načrt za revizijo ustave in namerava podati predlog glede upoštevanja češkega jezika pri državnozbornskih razpravah.

Rusini so ustanovili skupen klub, ki šteje 22 narodnih demokratov, 3 radikalce in 5 Starorusinov. Za predsednika je izvoljen posl. Romančuk.

Tudi židovski poslanci so ustanovili svoj klub, kateremu so pristopili dr. Straucher, dr. Matler, dr. Gabel in Stand. Predsednik je Straucher.

Delavni program socialno-demokratske zveze.

V soboto je imela socialno-demokratska zveza v parlamentu sejo, ki je razpravljala o programu za prihodnje delo v državnem zboru. Predvsem je bilo izraženo, da se je treba upreti vsakemu poskusu, ki bi hotel motiti zmožnosti parlamenta za delo. Nekateri nujni predlogi bodo že v začetku potrebni. Nujno potrebna je razprava o galiških volitvah in vlada bode morala jasno pokazati, ali ima v Galiciji kaj moči ali ne. Ravno tako se bode moralo govoriti o preganjanju uradnikov.

Poslanec Modraček je priporočal, da se vložijo interpelacije o nevarnosti, katera lahko nastane za splošni mir vsled razpusta ruske dume.

Glede socialne politike odklanja zveza vsako demagogijo, zahtevati pa hoče, da se na vsak način izvrše tiste reforme, za katere so že vsi pogoji. Med temi je v prvi vrsti zavarovanje za starost in obnemoglost ter zavarovanje vdov in sirot. Poseben odbor izdelal načrt takega zakona.

Zveza pripravlja tudi predlog za reformo šestega poglavja obrtnega reda, ki se ozira zlasti na uredbo delavnega časa ter ženskega in otroškega dela. V najkrajšem času se vložijo predlog za vpeljavo osemurnega delavnika v vseh tistih podjetjih, v katerih se dela nepretrgoma ter v vseh rudnikih pod zemljo in nad zemljo. Zahteva se razširjenje varstvenih in zavarovalnih zakonov za delavce v državnih podjetjih.

Zveza predloži reformo zemljiškega davka v tem smislu, da bodo najmanjši posestniki razbremenjeni. Za poljedelske delavce se zahteva, da obveljajo tudi zanje delavski varstveni zakoni in da se jih reši poselskega reda.

Za važne politične naloge je treba večjih zakonodajnih akcij, kakor za reformo kazenskega zakona in za reformo ustave. Ali nujno potrebna je odstranitev § 14 in razširjenje volilne pravice za ženske, za državljane nad 21. letom in za tiste, ki prebivajo manjše dni v občini.

Na šolskem polju pripravi zveza radikalne predloge, a pred vsem bode zahtevala, da se odpravi šolski in učni red, ki nasprotuje državnemu šolskemu zakonu.

Izvoljeni so trije odbori, da izdelajo načrte, ki imajo biti predloženi v najbližjem času. Med te spadajo:

Reforme volilnega zakona v omenjenem smislu, odpada § 14, znižanje vojaške službe na 2 leta, podpore za družine tistih, ki so poklicani na orožne vaje ter odprava smrtnih kazni.

Glede socialne politike: načrti za varstvo rudarjev, ureditev železničarskih razmer ter okoliščin trgovskih uslužbencev, starostno in invaliditetno zavarovanje, reforma bolniškega in nezgodnega zavarovanja.

Justičnega ministra se pozove, da se povabi na posvetovanje o kazenski reformi tudi zastopnike organiziranega delavstva, da se sliši njih mnenje posebno o točkah, ki se tičejo koalicijske pravice.

Za priprave drugih parlamentarnih nalog, ki zahtevajo temeljito proučevanje, se je izvolilo strokovne odbore.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“!

Rusija.

Kaj bode na Ruskem?

V trenutku, ko to pišemo, še ne vemo, kaj je z rusko dumo, ali ko pridejo te vrstice v tisek, bode njena usoda pač že definitivno odločena. Nekoliko tednov je že tega, kar frče po zraku najrazličnejše vesti, naznanjajoče zdaj s temi, zdaj z onimi besedami njeno razpustitev. In vse kaže, da se usoda že izpolnjuje.

V zgodovini človeštva ni nobenih čudežev, vse se zgodi iz vzrokov, ki so včasih jasnejši, včasih temnejši, a vedno so vzroki. Čuditi se nad sedanjim položajem na Ruskem, pomeni ne poznati razmer v deželi. Ali konstatirati je tudi treba, da je tako poznavanje zelo težavno. Pač prinaša brzjav iz Rusije dan na dan cel kup poročil, ali iz njih si ne more nihče sestaviti obsežne in zanesljive slike razmer. Ruski telegraf pove, kar je carjevi vladi prijetno, zamolči, kar ji ni všeč, kar pové, pa še popači, kakor žele danes Plehve, jutri Witte, pojutrišnjem Stoljipin. Odkar so se spuntali mornarji na «Knjazu Potemkinu» in je ruska vlada poročala, da so se udali, dočim so bili skoraj neomejeni gospodarji na Črnem morju in so ruski admirali s svojimi ladjami bežali pred njimi, ne more nihče verjeti poročilom oficioznega urada. Privatne telegrame pa cenzurira vlada, pisma odpira — kako naj dobi človek izven dežele popolnoma jasno sliko?

Ali nekatera dejstva so bila vendar že davno gotova.

Otročji ali hinavski «prijatelji reda», ki ljubijo tisti «mir», ob katerem naložje tlačijo, izkoriščajo in goljufajo ljudstvo, so že davno začeli trobiti, da se je Rusija naveličala revolucije in da hoče živeti v slogi s «svojim» carjem in s «svojo» vlado. «Revolucija je mrtva», so kričali tisti, ki imajo sami tisoč razlogov, bati se, da vslane ljudstvo danes ali jutri tudi proti njim.

Revolucija živi — to pokazuje današnje lice Rusije, to priznava nehote tudi zločinska Stoljipinova vlada, ki se dela korajžno, dočim se ji tresejo hlače, da vidijo lahko otroci njen strah. To je prvo dejstvo, ki se pokazuje z vso javnostjo.

Drugo je, da so naivneži tisti, ki so mislili, da bi vlada rada ohranila dumi življenje. Še preden je bila konstituirana, je visel nad dumo Damoklejev meč. Seveda, ako bi bila sestavljena duma iz samih kreatur, ki bi plesale, kakor žvižga Stoljipin, bi bilo vladi všeč. Vedno je bil absolutizem zadovoljen, ako ga je pokrivala konstitucionalna oblika. Toda volitve so ustvarile opozicijsko dumo. Čeprav je bila volilna pravica infamno popačena, čeprav so gubernatorji in drugi vladni organi uplivali na volilce in sleparili, kolikor so le mogli, je vendar zmagala opozicija in zlasti je prišlo toliko socialistov v dumo, da so se Miklavžku v Carskem selu ježili lasje. In dasiravno so kadetje vili prav mnogo vode v svoje vino, vendar niso mogli tako zatajiti svojega programa, da bi bili šli kar čez drn in strn za vlado. Dumo, ki ne sluša njene komande, pa vlada ni mogla rabiti.

Kakor vsakega vladajočega človeka, smatrajo nekateri Stoljipina za ženialnega državnika. Ako bi imelo kakšno navadno društvo takega voditelja, bi mu člani čisto vulgarno rekli «tepec». Vsa njegova ženialnost sestoji v tem, da je skušal opehariti kadete in da je bil brutalen kakor vsi ruski satrapi. Pod njegovo vlado se je obešalo in streljalo kakor pod drugimi, ječe so bile prenapolnjene in transporti so odhajali v Sibirijo. S starimi sredstvi vseh tiranov je hotel utrditi svoj položaj. Tudi revolucionarje je obrekoval, kakor vsi njegovi čedni vzori.

Končno je morala pozlačena zver izprevideti, da je bila bedasta. In zdaj razpušča famozni gospod Stoljipin dumo. In gospod car, ki še nikoli ni bil nič družega, kakoz slaba marioneta, mu daje svoj blagoslov.

Pravimo: Ta hip še ne vemo, ali je duma že razpuščena. Najbrže je.

Ali to ni najvažnejše. Ali jo razpuste dan, teden, mesec dni prej ali pozneje, je postranska reč. Važno pa je, kar se zdi postransko: V kakšnih okoliščinah, s kakšno utemeljitvijo jo vlada razpušča.

Nežni gospod Stoljipin je zahteval na tajni seji, naj se na licu mesta izroči 16 socialno demokratičnih poslancev policiji, proti vsem ostalim pa naj se dovoli sodnijsko postopanje. Utemeljeval je mili mož svojo zahtevo s

tem, da so baje socialno-demokratični poslanci člani zarote, ki hoče s pomočjo vojaštva izvesti revolucijo in ustanoviti demokratično republiko. Ko je rabeljski ministrski predsednik stavil svojo zahtevo, je bilo vse okrog dume polno žandarmerije, policije in vojaštva. V tem hipu, ko je očital poslancem revolucionarne namene, je torej «čuvaj zakona» sam že revolucionarno nastopal.

V tujino je razposlal lepi Stoljipin dolgo istorijo tiste zarote. V njej mrgoli besed «zločinsko, zločinci, zločinstvo». Na dolgo in široko razklada, kje so se zarotniki shajali, kakšno organizacijo imajo, katere vojaške garnizije sprejemajo od njihovih naloge i. t. d. Nihče pač ne ugame, koliko je na stvari resnice, kajti resnicoljubni pravoverni Stoljipin je veliki mojster laži, kar je pokazal že takrat, ko je obsipaval svet s svojimi guljufivimi vestmi o atentatu na carja.

Večina dume je sklenila, da izvoli komisijo, kateri odkaze Stoljipinov predlog. Tukaj je stvar obtičala. Desnica je nasprotovala, v komisijo so bili izvoljeni sami kadetje in levičarji. V tem, ko je komisija zborovala, je bila duma v obsednem stanju. Okrog in okrog so strelili bajoneti...

Tisti bajoneti izražajo Stoljipinov strah. Ravno tako ga izraža njegovo poročilo o zaroti. Kaj si mora misliti možakar, da razpošilja take telegrame po Evropi? Morda misli, da žive na zapadu sami taki «lojalisti», kakor tisti lopovi, iz katerih organizira ruska policija črne stotnije. Kdor ne živi v Stoljipinovih idejah, si mora pa misliti: Kako daleč je že napredovala ruska revolucija, ako je vojaška revolucionarna organizacija že tako izvršena, kakor pripoveduje oficiozni telegram? Kakšno upanje ima v takih razmerah še reakcija?

Velik mora biti strah tiranov, a tudi opravičen mora biti. Koliko je resnice na zaroti, tega ne moremo soditi izven Rusije. Ali duh v taki državi mora biti revolucionaren, sicer se ne bi vlada tako bala dume in ne bi videla takih strahov, kakor jih vidi.

Ali dobe ruski rablji socialistične poslance v svoje okrvavljene kremplje? Najbližje ure morajo prinesiti odgovore. A naj se to reši kakorkoli: Ravno sedanjí nastop vlade je najboljšje jamstvo, da živi ruska revolucija v nezlomljeni moči in da je njena bodočnost. Luč svobode zažari na vzhodu.

* * *

Ruska duma razpuščena.

Dan poprej, predno se je sešel novoizvoljeni avstrijski parlament, je prelomil ruski car dano besedo, je izvršila ruska vlada pod nesramno zlagano pretvezo političen zločin prve vrste ter je razgnala rusko dumo.

Že davno se je vedelo, da iščeta ruski dvor in ruska vlada le za silo verjetnega povoda, da se enkrat za vselej iznebata radikalnega parlamenta. Povoda ni bilo tako lahko najti, zakaj duma je imela žalostne izkušnje izza lanskega leta in je bila potrpežljiva do skrajnosti, da bi vladi ne vstregla ter sama provzročila konflikt, ki ga je ministrski predsednik Stoljipin tako težko pričakoval. Kakor proti prvi dumi, tako se je vlada tudi proti drugi dumi obnašala nesramno in izzivajoče; hotela je imeti škandalov čim prej, zato da bi lahko zadržala parlamentu okoli vrata vrv, ki je bila že zdavnaj pripravljena.

Ker pa je duma delala, kakor je bila njena dolžnost nasproti ruskim narodom — v raznih komisijah je bilo dogotovljenih že veliko število zakonov — in ker nikakor ni hotel dati povoda za razpust, si ga je našla vlada sama. Nenadoma je razkrila velikansko veleizdajsko «zaroto», v kateri so bili baje udeleženi skoro vsi socialnodemokratični poslanci. Ta zarota je cela strahotna bajka, kakor jih pripovedujejo matere otrokom ob zimskih večerih. Seveda ne verjame tem bajkam živa duša in nobenega dvoma ni, da si je ruska vlada to celo komedijo na lepem izmislila. Izmislila pa si jo je zato, ker drugega povoda ni imela, da razžene dumo na vse vetrove, pogazi zakon in ubije ustavo.

S predrznim čelom je stopil ministrski predsednik Stoljipin pred dumo in ni zahteval nič več in nič manj kakor, da se naravnost izroči sodišču šestnajst socialnodemokratičnih poslancev, štirideset drugih pa da se izključi iz dume, dokler bi ne bilo kazensko postopanje dovršeno! To se pravi: Stoljipin je zahteval, da si parlament sam vrat zavije; zakaj parlament, ki bi taki zahtevi ugodil, bi bil v zaničevanje in po-

smeh ne samo volilcem, temveč vsemu svetu. Stoljipin je to dobro vedel, zato je stavil vrhu vsega še ta pogoj, da se njegovi zahtevi nemudoma ugoti — tekom štiriindvajsetih ur. Skratka, ravnal je s parlamentom, kakor robat korporal z rekrutom.

Seveda ni čisto nič dvomil, da se duma ne bo sama opljuvala: in tisto uro, ko je stavil svojo nesramno zahtevo, je imel v žepu že carjev ukaz, s katerim se duma izpušča ter volilni red iz l. 1905. razveljavlja. Zgodilo se je, kakor je nameraval: duma se ni oskrunila in 16. t. m. navsezgodaj jutraj je izšel carjev ukaz.

Dosedanji volilni red je bil že dovolj nazadnjaški ter tako zamotan in zavozlan, da ga je bilo treba korenito studirati, predno je človek razumel vse njegove ovinke in skrivnosti. Prirojen je bil ta volilni red za široko kmetško maso, ki je bila vlada s carskim dvorom vred prepričana, da je kmetško ljudstvo po hlapčevsko udano carstvu ter do dna reakcionarno. Vlada in dvor sta se strahovito zmotila: ruski muzik je poslal v dumo — revolucionarje! Carjevi samovladi udanih poslancev je prišla v dumo neznatna peščica. Ogromna večina parlamenta je zahtevala temeljitih ustavnih, političnih in socialnih reform, in se zadovoljevala s puhlimi frazami in praznimi obljubami. Avangarda te večine pa je bila skrajna levica, so bili socialisti.

Zdaj se je vladi z brutalno nasilnostjo posrečilo, iznebiti se te dume. Vrgla je obenem stari volilni red v peč ter izdelala novega, ki je bolj podoben šembiljskim bukvam kakor pa volilnemu redu. Gališki volilni red, ki je budalast dovolj, je v primeri z ruskim pravi vzgled jasnosti in razumnosti. Gladni princip tega skušanega volilnega reda je, da se širokim, vsled svojega socialnega položaja in vsled svoje politične brezpravnosti revolucionarnim masam ljudstva kolikor mogoče vtesni volilna pravica, obenem pa, da se omogoči nazadnjaškemu slojem večji vpliv na volitve ter več mandatov za dumo. Tako upa vlada, da po dveh ponesrečenih poskusih tretjikat vendarle morda dobi v Peterburg tako dumo, s katero bo lahko ravnal kakor s punčko iz cunj.

Če se ji ta nakana ne izjalovi? Ruska revolucija gre svojo pot dalje in vsi tisti slabotni plovci, ki jih stavi vlada na njeno pot, ne bodo preprečili tega napredovanja, komaj če ga bodo zadržali. Zastonj ni tekla kri tisočerih in stotisočerih mučnikov-revolucionarjev; in kadar bo zavihral nad veliko Rusijo prapor svobode, takrat bo v zgodovini revolucije napisan ta najnovejši atentat ruske vlade kakor malopomembna epizoda v dolgoletnem veličastnem boju!

Politični odsevi.

Prva zakonska načrta, ki ju predloži vlada gosposki zbornici, se tičeta odgovornosti avtomobilov in laškega ugovora o zakonu. Kakor znano, je sprejela poslanska zbornica zakon o avtomobilih ob koncu zadnjega zasedanja, ali gosposka zbornica je odklonila nujnost in je ostala stvar vsled tega nerešena. Tudi haški ugovor o veljavnosti porok je bil že zadnjemu državnemu zboru predložen, ne da bi bil dosegel rešitev.

Dokler ni avstro-ogrsko nagodba rešena, namerava cesar baje odreči predsankcijo vsakemu načrtu, ki bi ga predložila bodisi avstrijska ali ogrska vlada. Tako poroča «Budapesti Hirlap».

V ogrskem državnem zboru so se pripetili v sredo nad vse burni prizori. Na dnevnem redu je bil zopet zakonski načrt o službeni pragmatiki železničarjev, proti kateremu vodijo Hrvatje oster boj, ker hočejo Madjari z njim vpeljati tudi na hrvatskih železnicah madjarski jezik. Zakon je sploh v vsakem oziru prava bečarska iznajdba in tudi železničarji se ga branijo z vsemi močmi, ker jim hoče vzeti vsako senco svobode. Hrvatski poslanci so se dlje časa pogajali z ogrsko vlado, da bi bili dosegli sporazum. Ali madjarska koalicija smatra tudi Hrvatsko za podrejen del madjarske države in išče potov, da bi madjarizirala Hrvatsko ravno tako, kakor nemadjarske kraje na Ogrskem. Hrvatskim poslancem ni ostalo nič družega, kakor obstrukcija, katero so pa uganjali le na ta način, da so se oglašali vsi drug za drugim za besedo in je vsaki govoril po več ur. V sredo je začel ministrski predsednik Wekerle žugati Hrvatom, da bode vlada porabila «druga sredstva», ako se ne udajo in «vitežki» predsednik Justh se je začel takoj posluževati «drugih» sredstev. Jemal je hrvatskim poslancem po vrsti besedo. Tako je prišlo deset poslancev ob besedo ob čisto ničevnih razlogih. Hrvatje so zahtevali zaupno sejo, na kateri je bilo zelo burno. Poslanca drja. Potonjaka so izključili za trideset sej. «Slobodnjaka» ogrska vlada, katero so smatrali Hrvatje

nekdanj za lojalno, pokazuje torej sedaj tudi njim svoje kremplje in največim optimistom na Hrvatskem more biti sedaj jasno, da je ta klika nepoboljšljiva. V mislih nima nič drugega, nego sovinitizem in zatiranje. Kakor javlja «Obzor», hoče Wekerlova vlada tudi ta konflikt končati brutalno in neposlavno. Košut ima baje namen, vpeljati železničarsko pragmatiko z naredbo. Hrvatski sabor hočejo razpustiti, za bana imenovati madjaron barona Raucha, ki naj bi vodil nove volitve in tako upajo, da se sestavi na Hrvatskem zopet tak sabor, kakršen je bil pod Khuenom. Kako se to posreči, je seveda drugo vprašanje. Ako Hrvatje hočejo, lahko preprečijo vse te lopovske namene. Gre se le zato, ali bodo pri novih volitvah možje.

V Hagu se je sešla takozvana mirovna konferenca. Kdor je zdravih misli, ne more smatrati teh sestankov za nič drugega, kakor za komedijo. Smešno je, če vodi «mirovne» razprave predsednika ruskega carja v času, ko razpušča ta car dūmo in vrši nove brutalnosti nad narodom.

Domače stvari.

Enoten klub. Rajši je izgubil Šustersič dvajset članov za svoj klub, nego da bi se bil usmilil Hribarja. Rajši je pozabil na vse jugoslovanstvo, rajši je pustil Grafenauerja v pohujšljivi družbi, tudi Ploja se je rajši iznebil — morda ne s posebno zalostjo. Tako smo dobili «slovenski klub», ki bi se bil boljše imenoval «klerikalno-agrarni klub iz Kranjske in okolice». Šestnajst članov šteje; malo jih je, zato pa so fantje od fare! Šustersič jih ima po vrsti navezane na vrvice, kakor jagode na molku. Nam je prav, da se je tako zgodilo — naj se razmere popolnoma razčistijo! Naj nastopa klerikalna stranka v popolni svoji čistoči in nagoti, kakršna je — brez vseh jugoslovanskih in «koncilijantnih» priveskov. V tem oziru se bo klerikalni «slovenski klub» jako blagodejno razločeval od tiste motne mešanice, ki se imenuje «jugoslovanski klub». In to je dobro. Naš glavni sovražnik, ki mu velja naš boj na celi črti, je klerikalizem. Zato je treba, da nastopa povsod in v vsakem slučaju popolnoma jasno, da ga vidimo pred seboj brez vseh nepotrebnih in neokusnih okraskov. Črna suknja bodi čista tudi na Dunaju, kakor je doma; ni ji potreba belo-modro-rdeče zaplate na hrbtu. Kolikor bolj se mešajo barve in mešajo pojmi, toliko bolj kompliciran, toliko lažji je boj. Zato je prav, da je ostal črni cilj tako popolnoma črn, kakor je bil: zadeli bomo lažje! —

Pisan klub. Ne bo ga tako pisanega kluba v novem državnem zboru, kakor bo klub, v katerem je našel svoje zavetišče ljubljanski župan Hribar. Združilo se je edenindvajset ljudi najrazličnejšega mišljenja, s popolnoma nasprotnimi političnimi in gospodarskimi programi; izvolili so si predsednika, podpredsednika in dvoje zapisnikarjev in se imenujejo klub. V tem «klubu» sedi dvanajst Hrvatov, sedem Slovencev in dvoje Srbov: torej zastopniki državnega prava poleg zastopnikov narodne avtonomije. V tem «klubu» sedi meščanski «liberalec» Hribar poleg klerikalnega agrarca Grafenauerja, sedi hrvaški «starčevićanec» Prodan poleg rezolucijonašev Ivčevića in Tresića; v tem klubu sedi naposled cela dolga vrsta narodnosolznih limonadarjev: Rybař, Mandić i. t. d., ki niso ne tič ne miš v vseh tistih vprašanjih, kjer se ne gre za same gole jokave fraze. V kateri stvari bi mogel ta pisani klub enotno postopati? Kakšno je njegovo stališče, recimo v carinski politiki? Ali pojde Hribar z agrarci? Kakšno bo stališče kluba napram črnemu navalu na moderno šolo, napram reformi zakona i. t. d.? Ali se bo zavzemal Grafenauer za osvobodjenje šole od cerkvenega vpliva, ali pa bo sta Hribar in Strekelj zlezla v kuto? Niti ene točke ni pod milim nebom, ki bi vezala to pisano družbo. V vseh važnih političnih, socialnopolitičnih in šolskoreformnih zadevah se bo klub razcepil, faktično ne bo obstojal; zdrobil se bo v majhne, nasprotujoče si skupine. V narodnostnih vprašanjih bi se bile te skupine od slučaja do slučaja in brez dogovora združile — če se enako glasovanje že sme imenovati družitev — v to ni bilo treba karikature pisanega kluba. Številen klub ima moč in vpliv, če je njegova volja in njegova taktika v vseh zadevah enotna in jasna; pomislimo le na moč maloštevilnega socialnodemokratskega kluba v starem parlamentu! Smešno bi bilo, če bi se združili «divjaki» v parlamentaren klub; in nič manj smešno ni, če se hoče imenovati «klub» mešana družba z deseterimi programi. Njegova moč ne bo v številu in v narodnostnem pripadanju njegovih članov, temveč v enotnosti programa in taktike; ta enotnost pa je izključena in nemogoča.

Shod v Ribnici. Slov. gospodarska stranka je imela svoj prvi shod v Ribnici dne 16. t. m. Poročal je g. dr. Ravnihar iz Ljubljane. Motivi politične razmere slovenske, ki jih je navajal kot povod za ustanovitev nove stranke, so resnični, toda sklepi, ki jih je nato izvajal glede narodnega gospodarstva so nelogični. Ta stranka naj obseza vse sloje. (To je stara pesem.) Posestne sloje in neposestne naj obseza! Neposestni sloji naj bodo torej tako idealni, pa naj lojalno opuste svoje zahteve glede boljših življenjskih razmer, pa naj s petični gospodi množe nesebično kapital. Tako razmerje je protinaravno in bi narodnemu gospodarstvu škodovalo, ne pa koristilo, ker če ni v gospo-

darski evoluciji sami boja, potem tudi ni evolucije, ni napredka. Čim bi se slovensko ljudstvo vobče postavilo nato stališče, bi si podpisalo tudi smrtno obsodbo. Socialne razmere so take. Lj.

Delegate okrajne bolniške blagajne ljubljanske opozarjamo, da se zanesljivo udeleže nedeljskega občnega zbora.

Kaj poretó demonstrantje? Tistim, ki so dné 23. maja do polnoči in do jutra proslavljali zmago ljubljanske svobodomiselnosti, je jezik otrpnil. Tistim, ki so iz vseh pokrajin slovenske domovine pošiljali navdušene telegrame, je roka odrvenela. Bela ljubljanska svobodomiselnost je šla na Dunaj in je tam nemudoma očrnela. Zdaj sedi med sedmerimi duhovniki in moli v družbi Grafenauerja in Rybara rožni venec. Liberalna načela so ostala v Ljubljani, dr. Tavčar jih je spravil v miznico ter jih dobro zaklenil. Ali se ne bo demonstrantom razvezal jezik, ali ne bodo po ljubljanskih ulicah kričali «sramota,» kakor so kričali «živio» do polnoči in do jutra? Ali se ne bodo zgenili ogoljufani brzojavkarji, da napolnijo «Narodne» dolge kolone s svojo ogorčenostjo, kakor so jih polnili s svojim navdušenjem? ... O, kakor je bila nepotrebna navdušenost, tako nepotrebna je zdaj ogorčenost. Zakaj Hribar se ni spremenil, tudi slovenska svobodomiselnost se ni spremenila. Od nekdanj smo jo spoznali do jedra, to zakajeno svobodomiselnost, ki se počuti najboljše, kadar sedi med sedmerimi duhovniki in ki se ničesar bolj ne boji, kakor resnične svobode. Od nekdanj smo vedeli in upoštevali, da ta «svobodomiselnost» samo na poti stoji resnemu in brezobzirnemu boju za osvobodjenje slovenskega ljudstva izpod klerikalnega jarma. Hribarjevo pofarjenje bo morda pripomoglo do tega, da to spoznanje obsenči tudi tiste, ki so doslej še verjeli puhlonavdušenim frazam! —

V Trbovljah se je hotel zastrupiti s fosforovo kislino I. E., ožji prijatelj Mlakarjev. Sodrugi ga že poznajo, ker jih je kaj rad tožil pri sodnji. Ali okreva ali ne, še ni gotovo.

Strokovna akademija v Ljubljani priredi v nedeljo dne 23. junija popoldne veliko kresno veselico pri Plankarju.

Srbska socialna demokracija ima svoj peti strankini zbor v Belemgradu dne 23., 24. in 25. junija t. l.

Shodi.

Javen železničarski shod v Ljubljani dne 19. t. m. je bil mnogobrojno obiskan. Obširno poročilo sledi radi pomanjkanja prostora prihodnjč.

V Maribor. V torek, 18. junija ob 8. uri zvečer se je vršil v Göški pivovarni nad vse sijajno uspeš manifestacijski shod železničarjev vseh kategorij. Ogromni prostor je bil natlačen poln; prišlo je do 2500 železničarjev. Shod je bil bojovito razporejen in videlo se je lahko, da navzoči položaja ne premotrivajo s stališča šale, temveč da se z vso resnostjo pripravljajo na boj, ki ga jim utegne žel. uprava usiliti prav po nepotrebnem. Na shodu je bilo opaziti mnogo novih, na železničarskih zborovanjih nenavadnih obrazov; bili stari osiveli delavci, uradniki, sprevodniki, strojevodje in drugi, ki vse je združil boj proti skupnemu sovražniku. Navdušeno aklamirani so poročali sodr. Tušek, Kopač in gg. Nikolić, Kežar in več drugih. Ker so se poročila gibala skoro v istih mejah, kakor v Ljubljani, opuščamo podrobnejše navajati jih. Tudi resolucija je bila soglasno sprejeta, kakor v Ljubljani. Železničarji do pa od Maribora naprej so pripravljeni. Aut, aut!

Strokovni pregled.

Strokovno tajništvo v Trstu se nahaja v ulici Boschetto št. 5, I. nadstropje. Tajnik je sodrug Josip Kopač.

Podružnica Trst I. splošnega strokovnega in pravovarstvenega društva ima dne 26. t. m. ob 8. uri zvečer v «Delavskem Domu» ulica Boschetto št. 5 svoj občni zbor iz istim dnevnim redom, kakor je bil v prejšnji številki «Rdečega prapora» obelodanjen za skupino II.

Ponudbeni razpis. Zvezna centrala lesnih delavcev oddaja mesta treh zveznih uradnikov. Eden prosilec mora znati nemščino in poljščino v besedi in pismu ter biti v obeh jezikih za koncepte sposoben. Drugi prosilec mora znati nemščino in italijanščino v besedi in pismu ter biti v obeh jezikih za koncepte sposoben. Tretji prosilec mora biti spreten pisar in stenograf. Zeli se tudi, da zna pisati na stroj. Zvezni člani imajo prednost. Ponudbe naj se dopošljejo najkasneje do 1. julija 1907. zvezni pisarni lesnih delavcev, Dunaj, V/1, Margaretenstrasse 112. Kasneje došle ponudbe se ne upoštevajo. — Zvezno predstojništvo.

Socialni pregled.

Mizarske stavke v Ljubljani.

Že dalje časa so mizarji trdke Petrin vsled gospodarjeve trdovratnosti prisiljeni stavkati; sedaj pa je tudi kranjska stavbinska družba pognala mizarske pomočnike v stavko.

Skoraj neverjetno je, kako malo socialnega duha imajo ljubljanski podjetniki: Po vseh strehah

živkajo že vrabci, da se je razvila Ljubljana v eno najdražjih mest cele monarhije, a delavci dobivajo take plače, da bi z njimi komaj izhajali, ako bi bile cene življenjskih potrebščin take, kakršne so bile pred potresom. Potrpežljivo je bilo ljubljansko delavstvo zelo, iz tega pa izvajajo menda nekateri podjetniki, da mora vedno ostati tako. V čudni kratkovidnosti mislijo, da je za industrijo koristno, ako ima le «zadovoljne» delavce in ne gre jim v glavo, da ne more sama Ljubljana ostati tam, kjer je bila v Abrahamovih časih, ko se suče ves svet. Ohraniti si hočejo zmožnost za konkurenco, pa mislijo, da je to odvisno edino od nizkih plač; ali povsod drugod se razvija industrija ob socialnem napredku delavstva in tudi na Kranjskem bode le tedaj močna, ako bodo živeli delavci v enakih razmerah, kakor drugod. Če je za industrijo važna kvaliteta strojev, je vsaj tako važna tudi kvaliteta delavcev, ki je pa nerazdruživo spojena z njih splošni življenjskimi razmerami. Vse, kar store podjetniki za delavce, store indirektno sami zase.

Želeti bi bilo, da pridejo do tega izpoznanja prizadete mizarske trdke v Ljubljani in da ne razvlačijo boja, od katerega ne morejo imeti nobene koristi. Zahteve delavcev so dosti skromne in podjetja jim lahko ugođe brez škode. Koncesije, ki jim jih je storiti, so take, da se jim morajo v kratkem času izplačati. Način, s katerim se je delavcem vsililo boj, je bil vsekakor nepremišljen in najbolje je, da podjetniki čim prej popravijo napako.

*

Pri kranjski stavbinski družbi so vložili mizarji dne 27. maja prošnjo za povišanje plače in za skrajšanje delavnega časa. Zahtevali so pa odgovor do 1. junija. Toda odgovora ni bilo. Na to so sklicali shod delavnice ter so sklenili, poslati zaupnike k ravnatelju, ki naj bi zahtevali tisto, kar je Binderjeva trdka že dovolila svojim delavcem, namreč:

1. Skrajšanje delavnega časa za pol ure na teden;
2. Povišanje plače za 10 odstotkov;
3. Minimalno plačo z 2 K 80 vin;
4. Nadurno delo za 25 odstotkov dražje kakor normalno;
5. Na dan pred božičem in pred velikonočno nedeljo naj se dela do 2. ure popoldne brez opoldnevnega odmora, ter naj se plača celi dan;
6. Na stavbah naj se plača doklade v mestu 60 vin., do 5 kilometrov izven mesta po 1 K, za večje daljave po 2 K 40 vin.;
7. Prvi majnik bodi prost.

Zahteve so bile z ozirom na razmere res malenkostne in delavci so upali, da dosežejo mirnim putem uspeh. Ko je ravnatelj sprejel zaupnike, jim je dejal, da bode dovolil še več, nego je dala trdka Binder; pred velikimi prazniki bodo imeli delavci samo do opoldne delati, ne pa do dveh popoldne in do 8. junija bodo dobili rešitev črno na belem.

Prisel je 8. junij, ali ravnatelja ni bilo od nikoder. Pač pa je povedal delovodja, da ravnatelja ni doma in da je treba počakati do ponedeljka, da se vrne. V ponedeljek zopet ni bilo nič. Sele v torek so mizarji dobili odgovor — ali kakšen? Po stenah delavnic so nabili — delavnični red.

To ravnanje je delavce, ki so bili že vsled zavlačanja razburjeni, silno razdražilo. Opoldne so ustavili delo za eno uro, da se pogovore o položaju. Poslali so zopet deputacijo k ravnatelju s prošnjo, da naj reši njih ulogo. Deputacija je imela tudi nalogo opozoriti ravnatelja, da je stvar resna in ne prenaša šale. Ravnatelj pa je čisto kratko odgovoril.

«Kar sem dal, sem dal (namreč nič); drugega ne dam. Ako Vam ni prav, se pa poskusimo, kdo bode močnejši.»

Lahko se razume, da je smatralo delavstvo tak odgovor za navadno provokacijo in ko se je deputacija vrnila, so mizarji sklenili, da se takoj razglasi stavka. In tako je od 11. t. m. opoldne štrajk. Stavbinska družba lahko takoj popravi situacijo. Delavci niso hoteli tega boja in za podjetje bode gotovo bolje, ako ga kar konča in izpolni skromne delavske zahteve. Morda bode družba tako pametna, da stori to, kar je le pravično.

*

Pri Petrinu traja stavka že peti teden. Šest mizarjev je že odpotovalo, 15 jih je še v stavki. Gospod Petrin se le norčuje in čaka — kdove na kaj? Ako pride kak delavec po knjižico, ga zafrkljivo pozdravi in vpraša, «ali se je že izstradal». V drugem in tretjem tednu je neprenehoma pravil, da ne potrebuje več delavcev, ker začne z gostilno. Sicer pa da se pri njem tri mesece sploh ne bode delalo. Četrty teden je izpremenil taktiko ter je jel pripovedovati, da dobi iz Nemčije 40 pomočnikov, risarja in kurjača, ter da se začne tedaj v njegovi delavnici novo življenje. Iz Nemčije so imeli priti menda zato, ker je gospod Petrin velik narodnjak. Delavci so radovedno čakali na tistih 40 tovarišev, ki jih imajo izpodrediti, ali ni jih bilo. Enkrat jih je pač prišlo 6, ampak samo ogledati delavnico. Ko so namreč izvedeli, da je stavka, so se lepo zahvalili, zahtevali so potne stroške za povratek, pa so odsli.

Ali ne bi bilo pametnejše, da bi se tudi gospod Petrin lepo pobotal z delavci? Na izstradanje naj le ne misli; ta metoda se ne obnaša več.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 168.

v Ljubljani

Telefon št. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodeih in steklenicah.

Telefon št. 187.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

Telefon št. 187.

26-1

Listek.

Hans Kirchsteiger:
Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan
Dalje.

Enakomerno šumenje in brenčanje je bilo slišati iz poslopja s podolgasto streho onstran reke. Tenak dim se je dvigal nad streho v čisti zrak. Prihajal je od parnega mlatilnika, ki je delal že štirinajst dni, da izmlati zlato žetev samostana.

Masten duh slada je izpolnjeval topli večerni zrak, udarci kladiv iz sodarne samostana so povzročali edino pretresanje zraka, ki je prijetno zadevalo ušesa.

Nekolikokrat je pripihal železniški vlak v postajo in je povedal župniku, da živi v dvajsetem stoletju, kajti kmet, ki je šel mimo njega s povešeno glavo, s pestjo v žepu in s skrivnostno hudobnim pogledom, ga ne bi bil mogel prepričati o tem. Prihajal je pravkar iz samostanskega gozdarskega gradu, kjer so zopet kratko in grobo zavrnil njegovo zahtevo po odškodnini za škodo, ki so jo napravili prelatovi jeleni na njegovem polju. Priprosti kmet ni hotel izpoznati, zakaj naj bi stradal on, ker iščejo cerkveni jeleni svojo pravico ravno na njegovem polju.

Toda končno je potrti mož zopet dvignil glavo. Gledal je tja čez široka polja in njive samostana, ki mu ni privoščil niti koščka kruha. In nad tem kosom zanj izgubljenega boja je končavalo solnce ravno zmagoviti boj z oblaki. Mala nevihta, ki je šla popoldne čez samostan svetega Benedikta, se je obrnila proti jugu in pod nežnimi solničnimi prsti so se sedaj raztrgali zadnji oblaki. Z vodenim soparom napolnjeni zrak je bil jasen in prozoren; kakor v gledališču, ko se ravno vzdigne zastor, so se pokazale hipoma gore, krasne v nasičeni barvi, da bi bil človek kar iztegnil roko po njih modrih vrhovih.

Izza šumeče reke se je dvigala s poljem in gozdovjem pokrita plan polagoma proti zelenim hribom, nad njimi se je gromadilo belo apneno skalovje s strmimi stenami, dočim so se še višje svetili ledeniki planin. Po vseh vrhovih je žarelo življenje kakor rožnato nežna lica device. Solnce, oživljajoče svet, je pritisnilo svojim ljubim goram večerni poljub na lice in v nežni rdečici nedolžne ljubezni so rdevale planine.

In zdaj je hipoma počil železni obroč, ki so ljudje brez ljubezni vanj vkovali župnikovo srce. Prsi so se mu dvigale, srce je utripalo v hrepenenju po gorah, oko mu je sijalo v blaženi ginjenosti. Nema zahvalna molitev se je dvignila iz hvaležnega srca k bogu. Iskal je boga ljubezni v samostanski cerkvi, iskal ga je v sveti palači, iskal pri poklicanih božjih služabnikih. Zaman je bil upal. A sedaj je našel, ubog, zavržen mož, zopet svojega boga ljubezni; videl ga je v čudežnem njegovem stvarstvu, videl je

svojega boga, ki je ustvaril lep svet za vse ljudi, slišal je njegov glas iz šumenja reke in iz kosove večerne pesmi v grmovju.

Bog ga je blagoslavljal s planin, dočim so ga preklinjali njegovi služabniki. In s tem gorskim blagoslovom je prišel mir gora v njegovo srce.

Saj so bile njegove gore, ta veliki hram božji, vendar mnogo lepše, nego z zlatom preobložena samostanska cerkev, krasnejše nego mramornata jedilnica in dišeči prelatov vrt. Zaman je bil tam iskal sveto podobu boga, kjer je bilo vse skupaj samo krasen okvir, mrtev, prazen lišp. Še pred eno uro je iztegoval v kopnenju roko po knjigi zveličanja. Vezava knjige je bila dragocena in lepa, ali ko je hotel čitati v njej, ni našel besedice resničnega boga ljubezni.

Bricko ga je skelelo, da je ponovila cerkev vse, da napravi tako velik in lep okvir, tako bliščečo knjižno vezavo, pa je popolnoma pozabila na sliko, na vsebino knjige.

Knjigo vere ponujajo ljudem in če le pobožno poljubijo lepo vezavo, so že dobri otroci cerkve. Ako pa duhovnik ali lajik ni do pičice natančno izpolnil vseh predpisanih ceremonij, je storil velik greh, ker je izkazal premalo časti lepi vezavi.

Take misli so rojile Hercogu po glavi, ko je v molitvi sklenil roke pred živo podobbo božjo in je čitalo njegovo duševno oko v odprti sveti knjigi narave pravo ljubezen božjo.

Vablivo je klenkal samostanski zvon. Poznal je ta zvok; klical je menihe k večerji. Nehote je posegel Hercog v žep, v katerem je našel pred petimi dnevi deset kron. A sedaj je bil ta žep prazen. Z zadnjo krono je plačal gospodu prelatu košček kruha, ki ga je bil pojedel v bogatem samostanu.

A te zadnje krone ni bilo več v samostanu. Saj je bil to Judežev srebrnjak in denar takega grešnika bi lahko pregnal božji blagoslov iz samostana. Takoj po južini je odposlal gospod prelat tisto krono po poštni nakaznici z geslom: „Za spreobrnitev grešnika“, katoliškemu tiskovnemu društvu. To je bilo gotovo dobro delo, za katero ni moglo izostati božje plačilo.

Namesto zadnje krone je našel Hercog v žepu rožni venec in dočim je sedel gospod prelat pri bogato obloženi mizi in je pil mlado vino, je molil zunaj njegov sobrat s praznim želodcem in suhimi ustnicami ob rožnem vencu.

„Jezus, ki je za nas krvavo pot potil — Jezus, ki je bil bičan za nas — Jezus, ki je bil kronan s trnjevo krono za nas — Jezus, ki je nosil težki križ za nas — Jezus, ki je bil križan za nas.“

In z ubogim lačnim možem so molili reka in gozd, solnce in ledeniki, gorski velikani in solčni prašek: „Tebe boga hvalimo.“

Dalje prih.

POZOR!

POZOR!

Za K 2.50

dobi vsak krasno remontoir žepno uro, „Gloria“-srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur idoča za kar se 2 leti jamči, z

lepo pozlačeno Pancer verižico, samo za K 2.50. 3 komadi z verižicami K 7.—.

Razpošilja po povzetju tovar. zaloga švicarskih ur 24—2

S. Urbach, Krakov, št. 69.

Pravkar je izšla brošura:

SPOLNE BOLEZNI

Ljudstvu v pouk in svarilo napisal

dr. I. Demšar

Špecialist za kožne bolezni.

Cena 45 vin., za 10 iztisov 4 K franko

Pošilja se samo, ako se z naročilom obenem vpošlje dotični znesek. 14

Sprejme se

krojaški pomočnik

in vajenec

pri krojaču Juriju Omejcu

v Gorenji vasi nad Škofjo Loko.

KAVARNA

„Unione“

preje „Tedesco“

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

27 v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborna pivo v sodeih in steklenicah.

Številka telefona 210.

Sodrugji, zahtevajte povsod „Rdeči Prapor“!

RODEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak petek.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 5.44 K, za pol leta 2.27 K, za četrt leta 1.36 K; za Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K; za Ameriko za celo leto 7.28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petit-vrstica 16 vin. za enkrat; 12 vin. za dvakrat; 8 vin. za trikrat; večkrat po dogovoru.

66. štev.

V Ljubljani, v petek, dne 28. junija 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rodečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravištvo »Rodečega Prapora«, Ljubljana, Jurčičev trg, štev. 31.

Kaj je z liberalizmom?

Ali je narodno-napredna stranka še napredna in svobodomiselna, ali ne? Ali je Ivan Hribar liberalen poslanec ali ne?

Na ta nedvomno važna vprašanja ni dobiti za nobeno ceno odgovora, ne od Hribarja, ne od »Slovenskega Naroda« in ljubljanski volilci, ki so šli s takim entuziazmom v boj za župana-kandidata, morajo v čudu gledati, da so mislili voliti liberalca, pa so izvolili kameleona.

Zdi se nam, da se že uresničuje, kar smo napovedovali pred volitvami. Rekli smo svojedobno, da je za liberalizem precej enake vrednosti, ali je izvoljen Hribar ali Kregar. Takrat se nas je zmerjalo; očitalo se nam je skrivne zveze s klerikalci, trdilo se je, da mora propasti vsa svobodomiselnost, ako ne bode izvoljen Hribar.

Dobro. Hribar je poslanec mesta Ljubljane — a kje je sedaj svobodomiselnost? Hribar jo nosi v žepu, ako je ni že definitivno vrgel v donavski kanal.

Ko je vstopil ljubljanski poslanec v klub, v katerem sedi sedem duhovnikov poleg cele vrste znanih klerikalcev, je nastalo opravičeno vprašanje: Ali imajo liberalni poslanci še politično proste roke, ali ne? Iz izkušnje, ki dokazuje, da niso klerikalci nikoli poznali tolerance, se je porodil velik dvom. Kako bi šli katoliški duhovniki, zlasti v tolikem številu, v klub, čegar udje bi smeli glasovati za liberalne zahteve, za svobodno šolo, za reformo zakona, za ločitev cerkve od države?

Tudi ako se ga ne bi bilo vprašalo, bi bil Hribar dolžan, obrazložiti svoj korak in jasno povedati, ali ima poročstvo za prost nastop v svobodomiselnih vprašanjih ali ne. Do današnjega dneva ni dal Hribar takega pojasnila. Poslal je pač »Narodu« izjavo, v kateri zahteva, naj volilci čakajo; ali ta izjava ni odgovor. »Slov. Narod« sam objavlja različne notice, ali o stvari molči in vidi se mu, da so vse dotične beležke pisane v veliki zadregi.

Ako je bil ta molk že začetkoma sumnjiv, se je opravičenost suma še povečala, odkar je zatrdil spljetski krščansko socialni »Dan«, da so sprejeti slovenski liberalci v »Jugoslovanski klub« pod gotovimi pogoji, katere tudi citira. Izjava tega lista je taka, da bi moral Hribar nemudoma jo dementirati z vso jasnostjo in odločnostjo, ali pa bi mu morali liberalni volilci izreči najslovesnejšo nezaupnico. »Dan« namreč ne trdi nič več in nič manj, kakor da je Hribar popolnoma zatajil liberalni program. Po trditvah spljetskega lista je Hribar baje izjavil: 1. Da liberalci ne bodo realizirali liberalnega programa. 2. Da ne bodo glasovali za »proticerkvene« predloge ter da svobodna šola in razporeka nista v liberalnem programu, temveč da sta bili samo v načrtu. Vrhutega je Hribar baje obsojal Tavčarjevo in »Slov. Naroda« (protiklerikalno) politiko.

»Slov. Narod« konstatira, da je »Dan« krščansko-socialen list. To je resnično; ali za to se ni vprašalo. Gre se za to, ali je resnično, kar poroča, ali ne. In poročila »Naroda« ni dementiral, tako, da mu je do današnjega dneva verjeti.

Hribar molči, ali pravice do molka nima. Ljubljana mora vedeti, ali ima liberalnega poslanc

ali ga nima. Ako ne izreče imenitni »Program« prav kmalu jasne besede, tedaj potrdi, da je bil ob času volilnega hoja velik jezuit in da je sedaj izdajalec.

Ako je tako, tedaj se bode tudi lahko razumelo, zakaj je možakar tako trdovratno molčal, kadar se ga je vprašalo, kaj je s svobodno šolo, z reformo zakona, z ločitvijo cerkve od države i. t. d. S tem pa pade vsa tista glorijska njegove glave, s katero so ga venčali takrat liberalci.

Ni pa dovolj, da pojasni Hribar svoje, na vsak način politično dvomljivo vedenje. Angažirana je cela liberalna stranka, ki ima proketo dolžnost, da pozove svojega dičnega poslanca na odgovornost. Ako je Hribar zatajil liberalizem in liberalna stranka ne izvaja iz tega konsekvence, tedaj dekretira svojo lastno smrt. Stranka, ki dovoli, da zataji in izda njen poslanec liberalna načela, nima več pravice, imenovati se liberalna.

Menda ni težko računati, da je stvar važna in nujna. Kaj storé liberalci?

Se ne strinjamo!

V Trstu, sredi junija.

Če je bilo postopanje istrskih sodrugov pri zadnjih ožjih državnozborskih volitvah v Istri v prilog stranki, ki je zastopala narod, kateremu sta bila določena volilna okraja, v katerih se je vršila ožja volitev, upravičeno, se kompromisa, ki so ga naredili istrski sodrugi z liberalno stranko pri sedanjih volitvah v mestni svet puljski, ne da nikakor upravičiti. Vzrokov, ki bi upravičevali omenjeni kompromis, ne nahajamo nikjer, čeprav smo se v to svrhu precej potrudili; obratno pa se nam zdi imenovani kompromis vsak dan bolj nenaraven, da celo nedostojen socijalnodemokratske stranke in nezdružljiv z sklepom za intransigentno politiko, ki je bil sprejet na zadnjem političnem kongresu trentinskih sodrugov, ki se je vršil pred 5 meseci. Sklep se je sprejel po predlogu izvrševalnega odbora italijanske soc. dem. stranke v Trstu in prva posledica je bila demisija sodr. dr. Piscela z asesorskega mesta, v katero ga je bil izvolil tamošnji mestni svet. Sklep je bil sprejet za vse pokrajine, spadajoče v delokrog ital. soc. dem. v Avstriji, vsled česar ne moremo pojmiti, kako se more na eni strani izvajati, sicer popolnoma logično, skrajne konsekvence intransigentne politike kakor n. pr. v Tridentu, na drugi pa kakor n. pr. v Pulju, prezreti popolnoma omenjeni sklep ter izvajati za tamošnje razmere neloგიčne in socijalni demokraciji nepristojne posledice ultra transigentne in neresne oportunistične politike. Toda pri izvrševanju ali preziranju strankinih sklepov ital. sodrugov v krajih, katerih razmere so nam nepoznane in katerih del ne spada v naš jezikovni delokrog, bi ne imeli morda ničesar opraviti; ali stvari, ki se vrše v Istri, zanimajo tudi nas, ker je naša stranka tam direktno interesirana tudi za nadaljni razvoj socijalistične ideje, vsled česar smo prisiljeni izjaviti se proti omenjenemu kompromisu, ker smo obenem tudi prepričani, da ne samo ne bo donesel nobenih koristi socijalistični ideji, temveč bo naravnost škodoval toliko italijanski, kolikor tudi jugoslovanski soc. dem. stranki.

Pa so tudi drugi razlogi, ki nas silijo naravnost označiti to naše stališče, razlogi, ki jih tržaški ital. sodrugi predobro poznajo, da bi nam mogli

*) Zakasnelo zaradi pomanjkanja prostora.

očitati neopravičenost tega stališča. Delovanje istrskih ital. sodrugov se ne strinja na noben način z načelnimi točkami brnskega programa. Upliv bivšega načelnika istrske soc. demokracije Pive tli še vedno v srcih sedanjih tamošnjih ital. sodrugov, proti kateremu uplivu bomo morali odločno nastopiti, ako se razmere ne spremenijo v pravem smislu celotnega programa avstrijske socijalne demokracije, na podlagi katerega je bil ustanovljen tudi istrski oddelek stranke. Predpogoj take spremembe obstoji v popolnem upoštevanju večine istrskega prebivalstva, katerega posledica mora biti sporazumljenje z zastopstvom jugoslovanske soc. demokracije vsikdar, kadar se je treba odločiti za razne politične in ekonomične nastope. In če stoji politični odbor jugoslov. soc. dem. stranke v Trstu na popolnoma intransigentnem stališču, je zopet naravno, da se ne moremo strinjati z omenjenim kompromisom med istrskimi sodrugi in ital. liberalno stranko posebno pa ker je bil sklenjen brez naše vednosti in proti našemu načelnemu stališču v prilog ene stranke, nevredne delavske podpore, nesposobne vodstva občinskega imetja v prid širšim delavskim masam in neodkritosrčne prijateljice svobodomiselnega kulturnega socijalističnega gibanja. To naše opravičujoče stališče v nasprotstvu s taktiko istrskih ital. sodrugov nam nalaga obenem dolžnost izjaviti, da bi odločno odklonili tudi vsakršni drugi kompromis tudi s tamošnjo slovensko stranko, katere zmožnosti cenimo ravno tako nizko, kakor one italijanske, ter zavračamo že a priori vsako sumničenje o našem internacionalnem stališču, ki bi se morda iz tega znalo poroditi. To naj cenjeni istrski sodrugi blagovole vzeti na znanje ter naj imajo pred očmi vedno Marksove besede: Osamosvojenje proletarijata more biti izvršeno le potem proletarijata samega.

Shodi.

Ob enajsti uril

Ljubljana, 19. junija 1907.

Kaj takega še niso videle ljubljanske oči! Zaupniki železničarskih strokovnih organizacij so bili za danes zvečer sklicali v salonu gostilne »pri Levu« javen shod železničarjev vseh kategorij, in zgodilo se je prvokrat, da je bil prostor premajhen. Že davno pred določeno uro so prihajali železničarji trumoma, zborovalni lokal se je polagoma polnil in napolnil. Pa še vedno so prihajali novi. Treba je bilo odpreti vrata in okna. Polnil in napolnil se je tudi veliki vrt, da je izgledal, kakor jezero človeških glav. Mož pri možu, delavec ob rami uradnika, osiveli starček poleg mladeniča, vsem pa se je brala z obraza resnost položaja, kar je dalo shodu nekaj slovesen izraz. Število udeležnikov, izključno le železničarjev, je presegalo mnogo nad tisoč, tako da je bilo sklicateljem resnično žal, da si niso bili izbrali primernejšega prostora za shod. Vsled velikanske udeležbe, ki bi delala čast tudi shodom drugih večjih mest, prenesti se je moralo govorniško tribuno in zborovanje se je vršilo na prostem.

Ob 9. uri otvori sodrug Petrič zborovanje in pozdravi shod v imenu sklicateljev, ki so vsi zaupniki strok, organizacij, izvenzmiš krščanskosocialno prometno zvezo. V predsedstvo predlaga adjunkta juž. žel. gg. Čretnika in Borštnerja ter ss. Škorjanca in Udoviča.

Zahvaljujé se na enoglasni izvolitvi prevzame g. Čretnik predsedstvo ter v daljšem govoru slika splošni bedni položaj železničarjev. Omejeni prostor lista nam, žal, ne dopušča, da bi v celoti priobčili zares krasni govor predsednika, kakor poznejših poročevalcev. Predsednik z veseljem konstatuje, da je prišel dan zavednosti in edinosti, ki tvori moč.

Na nas je, nadaljuje, da zaspance vzdramimo in jih pripeljemo do zavednosti in edinosti, ki tvori moč. Apelira na navzoče tovariše, da bi že v mlada srca aspirantov in žel. uslužbencev vsajali seme solidarnosti. Pokažimo, da smo možje, sicer izkorisčani, toda zmožni izvršiti resni boj. Kar se je zgodilo, naj bo pozabljeno, danes je dan bodočnosti!

Po končanem pozdravnem nagovoru podeli predsednik besedo g. Nikoliću z Dunaja kot zastopniku osrednjega društva žel. uradnikov. Le-ta z veseljem konstatuje ogromno udeležbo in se spominja enako dobro izpadlih shodov v Mariboru, Gradcu in drugod. V živih barvah slika položaj, v katerem je železničarju danes usojeno živeti. Poziva navzoče, naj pomislijo, kateremu poklicu da pripadajo, poklicu, ki je po svojem ustroju in važnosti edini v državi. Železničar mora biti cel mož v službi, neprestano tvega življenje svoje družine in z eno nogo je vedno v kriminalu. In za vse to stoji danes v največji revščini. Beda je združila železničarje vseh kategorij. Bojuje se za najsvetejše, za svojo družino in otroke. Govorim in pozivljam vas kot zastopnik društva, da se bojujete vsi za enega in eden za vse. Tovorni vlak je pripravljen, in ta vlak pelje našo bedo. Železniška uprava naj dobro premisli, da je vlak že pripravljen za odhod — signal prost! — da odpelje s polno paro! (Viharno odobravanje.) Vsled napredovanja tehnike in pa, ker se jo je prisililo v to, je uprava izpopolnjevala svoj mrtvi material. Kdaj ste pa slišali, da se jo je pozvalo, skrbeti za njen živi material? Vsled tega je moralo priti, da smo si podali roke in se bojujemo z roko v roki. Po dolgih letih je prišlo, da smo spoznali skupen cilj. Bil je čas, ko se je uprava posluževala vsakojakih zvijač, pa izigravala eno kategorijo proti drugi. Zabijalo se je zagozde v našo solidarnost, ker se je enim dajalo, drugim pa ne. Toda to se ne bo več posrečilo. Na gospodarskem polju smo edini, naše orožje je solidarnost; na tem potu nam ne more izpodleteti. Mi nočemo boja, — ali če nas naš kruhodajalec vanj sili, smo prisiljeni zgrabiti za orožje. In to orožje so železničarji sami. Če uprava hoče boj, torej naj ga ima! (Hrupno pritrdjevanje.) Po znanem boju se je italijanskim železničarjem poboljšalo plače za 12 milijonov in čez nekaj let pozneje zopet za 15 milijonov lir. Kar je bilo v Italiji mogoče, bi tudi v Avstriji ne bilo izključeno. Govornik zaključil s pozivom pokornost vodjam koalicije, kliče: Dvigajte visoko najsvetejši prapor solidarnosti, v korist vašo, vaših družin in otrok! Seme je vsajeno, da vzraste mogočno drevo, ob kojega deblo bo zaman butala železniška uprava! Svobodno pot! Govoru je sledilo navdušeno pritrdjevanje.

Tajnik organizacije železničarjev, sodrug Tuschek enako izraža veselje nad velikansko udeležbo. Pritrjuje predgovorniku, ki je povdarjal solidarnost; le-ta je potrebna ne samo v službi, temveč tudi izven nje. Opisuje postanek in razvoj organizacije železničarjev. Pred 15 leti se je bilo sešlo par mož v obiskni gostilniški sobi, da vsade cvetko solidarnosti, ki naj vzraste v krepko drevo. Sila težko je bilo to delo. Prvorobitelj se je metalo polena pod noge, vladalo je samovoljstvo in povsod je bila razbitost. Pa premagalo se je vse težkoče, cvetka solidarnosti je vzrasla v mogočno drevo, pod čegar krono danes stojimo. Podjetniki so se razgovarjali o vsem mogočem: o zidanju novih železnic, zboljšanju starih itd., le na uslužbenca, ki je spravljal ogromne milijone na kup, se ni nihče spomnil. Vsi imate še v spominu muza, ki je prizadejal naši organizaciji krepke udarce. Toda Wittek je šel — organizacija pa je ostala! Leta 1905 se je žel. organizacijo prvokrat peljalo v boj; neverjetno pohlevni železničar se je bil zdramil. Zbog njegovega slabega položaja je avstrijski železničar postal v Evropi že prisiljen. Nosil je petičije na Dunaj in prošnje, ki se jih je študiralo. Draginja je naraščala in še narašča, gospodje pa še vedno študirajo. Sekcijski šef v žel. ministrstvu, dvorni svetnik Werba je dejal, da ni v stanu dati draginjske doklade, ker bi se potem oglasili i poštni in finančni uslužbenci, uradniki in drugi, za vse pa da država nima denarja. Bil je vsaj odkritosrčen. Država torej nima denarja za najvažnejši stan, železničarje, ki so stebri države, ki posredujejo trgovino in kulturo! Nima denarja, dočim je pred kratkim imela 400 milijonov za nove topove in 10 milijonov za zvišanje plač duhovnikom! Za železničarje, ki polagajo svoje življenje na tehniko, ima država prazne roke, ko je bila nekoč deputacija pri dvornem svetniku Grumburgu, se je leta začudil, češ, da on ne čuti nikake draginje. Seveda on ne čuti, če se podraži sladkor za 4 vinarje pri kilogramu, saj ima 160.000 kron letne plače in brezplačno stanovanje, obstoječe iz 18 sob. V družini železničarja pa je često slučaj, da mora žena zadnjega v mesecu zapostaviti najvažnejše potrebe, da zamore kupiti in dati otrokom kruha. To je železničarje prisililo v boj. Dve dobri strani ima to za železničarje. Priznanje organizacije in izpoznavanje moči v edinosti. Krščanski socialci ne napravijo zelja mastnega. Podjetniki so obravnavali s zastopniki organizacije in so pristali na mnogo zahtev. Ali naenkrat se je pojavila odredba, kjer se je le obetalo. In tako še danes čakamo. Nekaj malega se je pač dalo. Dvorni svetnik Werba se je čudil nad pasivno resistenco, ker je vlada dala 1 milijon za vozno osobe. Dobro mu je odgovoril sodrug dr. Ellenbogen, da se bo k temu milijonu moralo

primakniti še par milijončkov. In prišlo je še 4^{1/2} milijonov, kar pa je seveda premalo. Gospodje so si izprosili 3 letni rok za izvedenje danih obljub. Globoko smo že v tretjem letu, a o izpolnitvi danih obljub se ne čuje ničesar. Ali železničarji si ne pustijo tega dopasti. Izpoznali so tudi oni sloji, ki so doslej stali ob strani, da le ramo ob rami je zboljšanje položaja mogoče. Kadar bodo gospodje izpoznali našo zvestobo in solidarnost, ne bodo samo koalirani, temveč se bodo organizovali! Stojimo pred resnim časom. Nismo iztrgali boja z drevesa, vsiljuje se nam ga. Govornik nadalje opozarja, da bodo zaupniki pravočasno dobili z Dunaja obvestila in navodila. Hoče mo doseči skupno pogodbo za dobo, dokler razmere ne bodo zahtevale obnovitve. Sklicuje naj se shode po kategorijah ter nominira zahteve splošne narave brez lokalnih in postranskih želja. Koalirane organizacije bodo zahteve predložile in stavile rok za izpolnitev, ako se do tega časa ne izpolni stavljenih zahtev, potem naj imajo, kar bodo dosegli s svojo negacijo: Boj! Ako ljubljanski železničarji vsi store svojo dolžnost — ne tako, kakor pri zadnji pasivni resistenci — je uspeh zagotovljen. Železnice se v boju ne bodo dolgo vzdržale. Pozivlja navzoče, da pripeljejo slednjega moža v organizacijo, da bo zadnji železničar organizovan. Če storite svojo dolžnost, bo zmaga pod vašo zastavo! (Viharno odobravanje.)

Konec prih.

Državni zbor.

Začetek je lep! Zbornica, ki ima protiklerikalno večino, si je izvolila krščansko-socialnega predsednika. To bi se dalo opravičiti s tem, da je krščansko-socialna stranka po vstopu Ebenhocha in njegovih tovarišev najmočnejša stranka v državnem zboru. Ali iz tega sledi, da bi morala dobiti stranka, ki je druga po številu, to je socialno-demokratska, prvega podpredsednika. Ne sledi pa iz tega, da bi morala sprejeti zbornica ravno tistega kandidata, ki ji ga vsilijo krščanski socialci. Ali večina parlamenta si ga je dala vsiliti in je izvolila dr. Weißkirchnerja, ki je ravnatelj dunajskih magistratnih uradov, s čemur je predsedništvo državnega zbora vsekakor ponižano. Vsiliti si je dala tistega Weißkirchnerja, proti čegar izvolitvi je bilo od vsega začetka veliko nasprotstvo, torej predsednika, ki nikakor ne more uživati zaupanje cele zbornice.

Načelo, da se voli predsednika po velikosti strank, je pa zatajila zbornica pri volitvi podpredsednikov. Socialni demokrate s svojimi 87 poslanci bi bili imeli pravico na prvo podpredsedniško mesto. Izjavili so sicer sami, da ne bodo v tej zahtevi trdovratni, ker hočejo dati Slovanom priložnosti, da pridejo do zastopstva v predsedništvu; tako je bil izvoljen za prvega podpredsednika Čeh dr. Začek. Lojalnost pa bi bila zahtevala, da bi bil izvoljen vsaj za drugega podpredsednika socialni demokrat. Ali zgodilo se je nezasišano dejstvo, da je dobil večino poljski zlahčič Starzynski, proti čegar izvolitvi za poslanca so vloženi štirje protesti. Njegova kandidatura za podpredsednika je izzvala zlasti pri Rusinih pravi vihar ogorčenja in malo da ni doživela zbornica takoj ob začetku pravo pravcato obstrukcijo.

Da je glasoval za Weißkirchnerja Sušteršičev klub, je seveda popolnoma naravno, menda se pa nihče ne čudi, da so glasovali zanj tudi udje Hribarjevega »jugoslovanskega kluba«, saj je danes že popolnoma jasno, da je Hribarjev klub ravno tako klerikalen, kakor Sušteršičev. Hribar hoče biti velik diplomat. Ako bodo njegovi volilci prenesli to diplomacijo, tedaj je pač za službo.

Za Weißkirchnerja se je mogočno zavzemal ministrski predsednik baron Beck, ki pokazuje od dne do dne bolj svoje klerikalne rogove. Če bodo jadrle meščanske stranke v zbornici še dalje za njegovim vetrom, utegnejo prijadrti v lepe kraje. Vidi se že danes, da so skoraj edini zanesljivi čuvarki svobodne misli v novem parlamentu socialni demokratje. Morda odpre to sčasoma tudi na Slovenskem še komu oči.

*

Načelniki klubov so se dogovarjali o ustanovitvi novih predsedniških mest. Nekateri predlagajo, naj se ustanovi štiri podpredsedniška mesta, drugi so celo za pet. Zadnje število se nam zdi vendar nekoliko preveliko. Vsekakor pa je pomnoženje podpredsednikov potrebna. Pameten je tudi predlog, naj se podpredsedniki ne imenujejo »prvi«, »drugi«, »tretji« i. t. d., a za vodstvo predsedništva naj določijo turnus med seboj. Ravnanje vlade je pa v tej stvari nekoliko sumljivo. Razglašeno se namreč, da hoče predložiti pomnoženje podpredsedniških mest v jeseni obenem z reformo upravnika. Zakaj šele v jeseni in ne takoj? Volitev podpredsednikov ni v nobeni zvezi s spremembo upravnika, a vlada bi menda rada prisilila stranke, da bi sprejele tako reformo upravnika, kakršno ona želi, namreč reakcionarno.

*

Pri volitvi predsednika je bilo oddanih 480 glasovnic; dr. Weißkirchner je dobil 351 glasov, Pernerstorfer 101 glas, 24 glasovnic je bilo praznih, 3 pa neveljavne.

Weißkirchner je v svojem nagovoru obljubil, da bode nepristransk.

Za prvega podpredsednika je bilo oddanih 430 glasovnic; dobil je dr. Začek 329, Pernerstorfer 93 glasov.

Tudi on je obljubil objektivnost in nepristranost.

Proti kandidaturi Starzynskega je podal poslanec dr. Romanček ngovor, utemeljuje ga, da so proti njegovi volitvi vloženi štirje protesti in da je Starzynski značen sovražnik Rusinov, vsled česar je nemogoče upati, da bode objektiv.

Oddanih je bilo 394 glasovnic, med njimi 7 neveljavnih. Dobil je Starzynski 270, Pernerstorfer 117 glasov. Nagovor Starzynskega je bilo komaj slišati, ker so Rusini hrupno ogovarjali, klicali »Hamba« in tudi ropotali z miznicami.

*

Dr. Funke je nujno predlagal, naj se voli legitimacijski odsek z 52, proračunski z 52, imunitetni, opravični in podporni odsek vsaki s 23 člani.

Sprejeto.

Poslanec Pernerstorfer je naznanil predsedništvu, da je okrajno sodišče v Moravski Ostrovi klicalo poslanca sodruga Regerja na pričanje dne 18. t. m. kljub njegovi imuniteti.

Poslanec Němec je vprašal predsednika, ali hoče preskrbeti, da pridejo nemški govori v stenografični zapisnik in v tisk. Predsednik je odgovoril, da prepusti rešitev tega vprašanja zbornici.

Socialni den okratje so vložili nujne predloge zaradi preganjanja uradnikov, zaradi razpustitve ruske dume in zaradi galiskih volitev. Češki in rusinski sodrugi so podali predloge za ustanovitev drugega češkega in rusinskega vseučilišča.

Socialni pregled.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani je imela v nedeljo, 23. t. m. svoj občni zbor v salonu pri »Levu«. Udeležilo se ga je 110 delegatov in sicer 81 delojemalcev in 29 delodajalcev. V Ljubljani je okrajna bolniška blagajna pač najvažnejša institucija, na katero imajo delavci kaj upliva in vsled tega je naravno, da si hočejo ohraniti upravo tega zavoda in si tako zavarovati vsaj tiste pravice, ki jih določa zakon. Pomanjkljivost socialnega zakonodajstva v Avstriji se opaža namreč tudi pri postavi o bolniškem zavarovanju, ki pač ne odgovarja zahtevam moderne časa in potrebam delavcev. Organizirani proletariat je to že dostikrat naglasil in dosedanja kongresi bolniških blagajn so točno določili zahteve, ki jih opravičeno stavlja glede reforme bolniškega zakona. Pod sedanjimi nazadnjaškimi določbami trpe zavarovanci in blagajne same, pa tudi in zdravniških krogov se čuje mnogo izrazov nezadovoljnosti. Državni zbor, ki se ima po besedah prestolnega govora pečati s socialnimi reformami, bode imel naloge, tudi v tem oziru izvesti poboljšave in potrebno je, da podpi- rajo tudi blagajne same opravičene zahteve delavstva; zato je pa važno, da odločujejo v takih blagajnah delavci.

Nasprotniki, ki pisarijo mnogo o nezadovoljnosti z bolniško blagajno, vedo, ali bi vsaj morali vedeti, da veže zakon blagajno, ki mora upoštevati njegove določbe. Radovedni smo tembolj, kako bodo govorili poslanci obeh klubov, kadar pride reforma bolniškega zavarovanja na dnevni red.

Ker je prejšnji predsednik Breskvar otvoril samostalno obrt, je bil za provizoričnega predsednika izvoljen Ignac Čamernik, ki je vodil tudi občni zbor. Nadzorovalno oblast je zastopal magistratni svetnik gospod Šešek.

Letno poročilo je podal blagajnik Pelan. Iz tega poročila je posneti, da se je zvišal rezervni sklad v pretečenem letu za 5540 K 18 vin. ter iznaša sedaj 95.108 K 55 vin. Povprečno število članov leta 1906 je bilo 5918; najvišje število je bilo meseca avgusta 6577, najmanj udov je bilo meseca decembra 5156. Obolelo je tekom leta 1964 udov, umrlo jih je 41. Povprečno so trajale bolezni po 23 dni. Za zdravniško službo je imela blagajna 4 zdravnike nastavljene, razven tega je rabila več specializistov. Dohodki blagajne so iznašali 109.154 K 12 vin., izdatki 103.613 K 94 vin. vsled česar je steklo v rezervni sklad 5540 K 18 vin. Bolniške podpore se je izplačalo 42.915 K 95 vin., za zdravniško službo in za bolniško kontrolo so iznašali izdatki 17.377 K 17 vin., za zdravila 12.507 K 59 vin., za bolnice in preveze 15.211 K 80 vin., za pogrebščine 1486 K 8 vin., upravni stroški 12.043 K 54 vin. drugi izdatki 1571 K 81 vin.

Občni zbor je vzel poročilo na znanje ter je izrekel upravnemu svetu absolutorij.

V upravni odbor so bili voljeni:

a) Od delodajalcev: Valentin Acceto, Ignac Čamernik, dr. Josip Furlan in Adolf Petrin.

b) Od delojemalcev: Anton Gaspari, Mihael Rožanec, Karol Japelj, Matija Deržaj, Alojzij Šestak, Mihael Popović, Karol Tekavec, Fran Bartl.

c) Za namestnike: Josip Falle, Fran Mihel, Matevž Cassermann, Karol Bechmann.

V nadzorništvo:

a) Od delodajalcev: Josip Lehner, Josip Weiβl in Avgust Žabkar.

b) Od delojemalcev: Tomaž Kavčič, Franc Garafol, Franc Stanovnik, Ivan Medica, Ivan Mlinar, Elija Mudrovčič; za namestnike: Jurij Petrovčič, Albin Škof, Franc Ogris, Matija Gardadolnik.

V razsodišče:

a) Od delodajalcev: Jakob Accetto, Fran Kalmus, Ivan Zakotnik.

b) Od delojemalcev: Ivan Bajde, Ivan Vehar, Fran Hlebs II, Valentin Sajovic, Bruno Kössler, Rajmund Novohradsky.

V skupno razsodišče:

Lovro Gaberšek, Josip Berdajs, Fran Fajgar.

Za namestnika v razsodišču:

Fran Gorup, Gabrijel Masnec.

Odbori se bodo v kratkem konstituirali.

Politični odsevi.

Kranjski deželni zbor bode, kakor se čuje iz vladnih krogov, v kratkem razpuščen in bodo razpisane volitve na podlagi starega volilnega reda. **Tržaški mestni svet** hoče vlada po časnih karskih poročilih razpustiti in imenovati vladnega komisarja.

Zaradi avstro-ogrske nagodbe začno ministrske konference na Dunaju dne 1. julija in imajo trajati tri dni. Na avstrijski in na ogrski strani se izraža upanje, da pride po sporazuma, ali vse te izjave so precej rezervirane. Gre se za takozvano «kratko nagodbo», od katere je odvisen avstrijski proračun. Za avstrijsko vlado je sedaj položaj ugoden. V parlamentu je odločna večina, ki se bode upirala vsem neopravičenim zahtevam madjarske vlade in Beck ima v njej močno zadržbišče, ako je njegova volja, varovati avstrijske interese, dobra. Nasprotno pa je ogrska vlada v kritičnem položaju. Prezgodnji odhod cesarja iz Budimpešte je zanj slabo znamenje, med ljudstvom nima upore, ker ga goljufa z volilno reformo in konflikt s Hrvači jo še bolj slabi. Avstrijska vlada, ki ne bi izrabila tega položaja, bi morala sramotno demisionirati. Ako nič drugega, je vsaj pričakovati, da se situacija pri sedanjih konferencah popolnoma izjasni.

Hrvatska kriza je postala zadnji čas akutna. Ban grof Pejačević se je trudil, da bi pregovoril hrvatske delegate v peštanskem državnem zboru, naj opuste obstrukcijo železničarskega zakona, kar se mu pa ni posrečilo. Vsled tega je demisioniral in na njegovo mesto je imenovan dosedanjí predsednik banskega sodišča pl. Rakodczay. Da Hrvatje tudi Pejačeviću na ljubo niso mogli opustiti svojega stališča v železničarskem vprašanju, je popolnoma naravno. Izgubili bi bili vse zaupanje med ljudstvom, in sicer po vsej pravici. Da je Pejačević poskušal, pregovoriti jih, kaže, da ni bil nikoli s celim srcem na strani hrvatske koalicije in njegova demisijska je zelo klavrn korak. Imenovanje Rakodczaya, Kuenove kreature, pa dokazuje, da hoče ogrska vlada zopet poskusiti svojo staro srečo z madjaronsko politiko v Khuen Hedervaryjevem smislu. Vladni predstojniki Nikolić, Roje in Badaj so naznanili novemu banu svojo demisijo in najbrže bodo imenovani sami madjaroni na njih mesta. Potem bode nedvomno razpuščen hrvatski sabor in vlada bode porabila svojo moč, da pritisne pri volitvah na uradnike. Koliko bode imela s tem sreče, tega ne more danes nihče reči. Gotovo je pa, da mora iti sedaj tudi hrvatsko-srbska koalicija do skrajnosti. Ako bi pokazala sedaj kakšno slabost, bi ubila zaupanje naroda za nedogledne čase.

V **nemški, odnosno ruski vladi** so nastale važne izpremembe. Državni tajnik dr. Posadowsky in pruski učni minister dr. Studt sta demisionirala. Na mesto prvega pride minister dr. Bethmann-Hollweg, na mesto drugega neki uradnik Holle. V ministrstvu za notranje zadeve pride višji predsednik Moltke.

O **vinčarskem gibanju** na južnem Francoskem smo pisali že, ko so začele prve demonstracije, ki so povzročile velikansko presenečenje. To gibanje se je med tem mogočno razširilo in je dobilo pravi revolucionarni značaj ter je spravilo tudi vlado v kritičen položaj. Uporni vinčarji so priredili demonstracijo za demonstracijo, oblasti so začele zatirati te manifestacije, prišlo je do spopadov med vinčarji in orožniki, vlada je poslala vojaštvo, uporniki so začeli zidati barikade in končno je bilo tako, kakor da je vdrl sovražnik v deželo. Ali največje presenečenje je doživela vlada, ko je ves 17. pešpolk odpovedal pokorščino. Vojaki so vzeli puške, pobrali so iz skladišča streljivo, zapustili so vojašnico, pa se niso hoteli povrniti. Oblasti so izdale nalog, da se zapre voditelj gibanja, med njimi glavnega vodjo Marcelina Alberta in to se ni posrečilo. V zbornici je sicer dosegel Clemenceau še večino za dnevni red, ki je izrekel vladi zaupanje, a šlo je trdo in ministrski predsednik je le zmagal, ker ni povedal vse resnice o dejanskem položaju. Rekel je med drugim, da je brigadni general pripravil uporne vojake do tega, da so se udali na milost in nemilost; to pa ni bilo resnično. Vojake je pregovoril akcijski odbor vinčarjev, naj opuste odpor, ki ne bi mogel nikomur koristiti in general je moral obljubiti vojakom, da ne bode nihče kaznovan. Pa tudi te obljube ni izpolnila vlada v pravem smislu. Res da

ni bil kaznovan noben posamezni vojak, a celi polk je bil premeščen v Tunir.

Za nas je to gibanje najbolj zanimivo, ker sijajno dokazuje, kako utemeljena je socialistična teorija. Južno-francoski vinčarji so bili nekoč bogati ljudje. Njih delo ni bilo pretežavno, zaslužili so pa toliko, da so živeli prav gosposko. Imeli so svoje vile, kočije, denarja v hranilnicah. A kapitalistična produkcija se je vrgla tudi na vino in ga je umetno fabricirala. Vinčarji so dobili hudo konkurenco, ki je postajala bolj in bolj občutljiva. Da bi ji bili kos, so se tudi vinčarji začeli posluževati sladkorja. Pačili so vino. Statistika vinogradarstva pokaže velikansko nerazmerje med produkcijo grozdja in vina. Nastala je velikanska nadprodukcija vina in vsled tega sedanja huda kriza — prav tako, kakor uči socializem, da prihajajo gospodarske krize v kapitalističnem svetu. In kapitalistična družba jih nikoli ne bode mogla ne rešiti, ne odpraviti.

Domače stvari.

Proft. Ljubljana ima spet enkrat svojo zaželjeno narodno ogorčenost, ki se da tako lepo in prijetno združiti z narodnim navdušenjem. Kranjski deželni šolski svet je predlagal za ravnatelja na prvi državni gimnaziji ljubljanski Klementa Profta, direktorja celjske gimnazije. Proft je Nemec, ki ne razume slovenščine; ker je velika večina dijakov na prvi ljubljanski gimnaziji slovenske narodnosti, je storil šolski svet s svojim predlogom pedagoški greh. Stori pa je ta greh pod nečuvnim pritiskom klerikalne kranjske deželne vlade. Z vso silo je pritiskal deželni predsednik Schwarz na uradnike, ki so člani deželnega šolskega sveta in dosegel je naposled res toliko, da je bil predlagan Proft na drugem mestu. Kaj torej? Ali so planili liberalci in klerikalci na deželno vlado, ki je na drzen način izrabljala svoj upliv na uradnike? Ne — vsa druhal se je zapodila proti uradniku, ki se je uklonil sili. Glasovala sta za Profta dva uradnika, deželni šolski nadzornik Levec in ravnatelj Črnivec. O Črnivcu molčijo, zato namreč, ker se ne vé natanko, če je kdaj ganil z mezinem za slovensko kulturo; pač pa so se spravili nad Levca, spet zato, ker je znano, da je že dolga desetletja resnično delal za slovensko kulturo. Pozabljeno je mahoma vse njegovo delo; in golobradec, ki se je parkrat za domovino napil, stoji zdaj na odru in govori, o — narodnem izdajstvu! Resnično, v Ljubljani si upajo govoriti ljudje o izdajstvu! V tisti Ljubljani, ki je še pred par tedni klicala slavo Hribarju, ki je izdal svoja načela, predno je petelin enkrat zapel! V tisti Ljubljani, kjer uganjata liberalna in klerikalna stranka permanentno narodno izdajstvo! Tisti ljudje si predrznejo govoriti o izdajstvu, pod katerih patronanco šiba deželni odbor svoje uradnike, kakor hlapec svoje kljuse! Tolike ostudnosti in tolake hinavščine še nismo zlepa doživeli! — Ampak šli so še dalje: Levca hočejo «družabno bojkotirati». Res, lepe čase bomo imeli zdaj v Ljubljani! Bojkotirali bomo namreč vse narodne izdajalce po vrsti in tako bo zavladal veliki petek. Človek ne bo govoril več s človekom, sosed ne bo poznal sosedu — zakaj kdo izmed vas, ki ste ogorčeni in navdušeni, ni zatajil svojih načel? Kadar govorite o izdajstvu, ljudje božji, skrite se najprej drug pred drugim! — Stvar navsezadnje ni tako tragična: da je bil Levec prodal svoje prepričanje, kakšno klaverno svobodomiselnost ali kaj podobnega, bi se nihče ne vznemirjal — tega smo v Ljubljani navajeni. Ampak dal je ljubezniv povod za prelihanje dolgocurkastih fraz in zdaj imamo spet vesel semenj. To je Levčeva zasluga; in kadar bodo fraze dobrega izražene in se bo voda odtekla, mu bodo v znamenje hvalečnosti najbrž postavili spomenik. Mi pa, ki nam je usojeno, da gledamo ta semenj hinavščine in pretvarjenja, mi glejmo, da nam ostanejo želodci zdravi.

Kranjski deželni odbor se razvija čedalje bolj v najbrezobzirnejšega delodajalca, ki postopa s svojimi uslužbenci brutalneje, nego vsak privatni podjetnik s svojimi delavci. Slučaj doktorja Robide je še v spominu; najnovejša žrtev podjetniške samovolje deželnega odbora kranjskega pa je dr. Reja, sekundarij na deželni bolnici. Dr. Reja je zakrivil to neprevidnost, da je zahteval od nekaterih tovarni, naj mu pošljajo bolniške sprejemnice z dvojničnimi (ne samonemskimi) formularji. S tem je dr. Reja prekoratil svoj delokrog; stvar sama na sebi pa je tako malenkostna, da bi kak drugi podjetnik hudodelca enostavno poučil o mejah njegovega delokroga ter se za vso zadevo ne zmenil dalje. Prišlo je drugače. Dr. Reja je namreč zakrivil drugo večje hudodelstvo, ki mu ne bo odpuščeno ne na tem, ne na onem svetu. Ošabni aristokrat in deželni odbornik grof Barbo je namreč citiral zdravnika k sebi ter ga začel zmerjati kakor kakega paglavca. Dr. Reja je imel tistih redkih prikazni med mladimi zdravniki, ki še niso vajeni poklonov in klečeplaztva, zato si je rovtarski ton grofa Barbota kratkomalo prepovedal. To je bilo razžaljenje veličanstva — in še isti dan je deželni odbor pokazal v vsi nagoti svojo delodajalsko naravo. Ukazal je, da se doktor Reja takoj odslovi iz službe, da nemudoma izprazni stanovanje (še isti večer je moral na cesto vrženi zdravnik spati v hotelu!), da niti kot pomožni zdravnik ne sme na-

stopati in da mu je celo kot privatniku vstop v bolnico prepovedan! — Zakaj vse to? Zaradi nepravilnosti, ki jo je storil z zahtevanjem dvojezičnih formularjev? Kaj še! Edinole zato, ker se zdravnik dr. Reja ni zadosti globoko priklonil nadtemu grofu, ki je obenem tudi deželni odbornik! — V teh neprestanih brutalizacijah deželnih uslužbencev pa tiči cel sistem, sistem ne samo grofa Barbota, temveč kranjskega deželnega odbora sploh. Namesto da bi se brigal deželni odbor za nujno potrebno povzdigo naših zanemarenih deželnih zavodov, pokaže svojo energijo in gibčnost samo takrat, kadar more pokazati svojo delodajalsko ošabnost in samovoljo. — Da se pometla z zdravniki na Kranjskem na tak način, kakor bi si ne dovolil najslabše plačani mezdni delavec, so krivi zdravniki, deloma tudi sami. Z nekaterimi častnimi izjemami se odlikujejo po svoji nemožatosti in neodločnosti, klečeplaznega štreherstva je med njimi v izobilici. Kateri podjetnik bi se predrznil, strokovno organiziranega delavca na tak način pognati na cesto, kakor je to storil deželni odbor z doktorjem Rejo, ne da bi se zgenila organizacija? In vendar pravijo, da so tudi zdravniki organizirani — kje je ta organizacija, kaj dela? Ali sploh poznajo zdravniki, ki spadajo vendar med najbolj izobraženo delavstvo, pomen in dolžnost organizacije? Če si ne bodo znali pomagati sami, jim Bog in deželni odbor tudi ne bosta pomagala!

Občno konsumno društvo v Zagorju ob Savi

sprejme takoj

VAJENCA.

Načelstvo.

Cenjenemu občinstvu naznanjam, da sem prevzel od slavne

Delniške pivovarne

gostilno

„PIVNICA § 11.“

v Laškem trgu

kjer točim vsak dan **sveže pivo**, najboljše **domače** in **tuje vino** ter raznovrstno **žganje**.

Na razpolago so vedno **gorka** in **mrzla jedila**.

Cene zmerne.

Za zabavo električen glasovir in biljard. Točna in solidna postrežba.

Priporočam se p. n. tržanom, kakor okoličanom, posebno pa Trboveljčanom, ki hodijo po opravkih v Laško, da me posetijo s cenj. obiskom ter uvažujejo geslo: Svoji k svojim.

Franc Drolc
gostilničar

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

priporoča svoje

izborno pivo v sodeih in steklenicah.

Telefon št. 187.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

Telefon št. 187.

26-2

Listek.

Mans Kirchsteiger:
Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.

Dalje.

XXVII.

Tistega toplega letnega dne, ko je vstopil župnik Hercog poln upanja v limpaški samostan in je bil brez usmiljenja postavljen pred samostanski zid, so se vršile daleč od tega nekrščanskega dejanja priprave za cerkveno slavnost, kakršne še nikoli ni doživela Gospojna.

Sam prečastiti škof je imel priti v Gospojno, da se prepriča o blagoslovljenem delovanju dosedanjega upravitelja, provizorja in novoimenovanega župnika ter da ga jutri slavnostno vstoliči.

Instalacija, katero izvrši sam škof, je visoka čast, ki doleti samo posebno odlikovane cerkvene može. To pot pa je bila v čaščenju novega župnika tudi mala demonstracija, ki jo je priredil škof proti prevzetni vladi. Gosposka se je namreč zopet drznila, grobo se dotakniti svobode cerkve.

Ker je pa bila gospojnska župnija pod patronanco deželnega gospodarja, je prosila vlada škofa, naj pojasni, zakaj je predložil izmed mnogih starejših proslcev ravno najmlajšega na imenovanje, dasiravno še ni bil niti tri leta dušebrižnik, kakor zahteva zakon.

Takega vmešavanja v pravo in svobodo cerkve ni smel trpeti škof. Njegovo načelo je bilo vedno: Jaz sem škof in storiti smem, kar hočem; nad seboj ne poznam gospoda razven svetega očeta v Rimu, v čegar imenu vladam.

Končno je popustila vlada ter je storila, kar je ukazal škof. Zaradi enega župnika ni smela zaigrati škofove naklonjenosti; saj potrebuje v parlamentu glasove na škofovo zapoved izvoljenih poslancev, ako hoče, da se ji dovoli nove topove. Ujezeni škof bi le ganil s prstom in ljudski zastopniki bi glasovali proti vladi. To se ne sme zgoditi, zlasti ne zaradi take malenkosti. Saj je morala dati že mnogo več koncesij za one klerikalne glasove. Škof je bil vesel svoje zmage nad vlado in na koncu duhovnih vaj je rekel vzradoščenemu župniku, da pride v kratkem sam na inštalacijo v Gospojno.

Zato mlinar sedaj ni preveč gledal na stroške. Čast, ki jo je izkazal škof njegovemu sinu, je doletela tudi njega in je pomenila toliko, kakor visoka lestva, po kateri pripleza na županski stol.

Vse roke so imele opravka, da so pletle vence in postavljale slavoloke; velik zaboj z lepimi svečami za razsvetljavo je prišel sočasno s smodnikom za topiče in celo zvonove so namazali. Skoraj vse race iz mlina so morale žrtvovati svoje življenje in najdebelejše tele iz hleva je viselo mrtvo

zraven srnjaka v župnijski kuhinji. Nalašč iz mesta naročena kuharica je opravljala tam svoj posel.

Ponosen je pohajal mlinar okrog in je vodil okraševanje cerkve in vasi.

Samo zunaj v gozdu je vladala žalost in tuga. Zeleni bršljan, ki je s svojim listjem nežno pokrival nagoto skalovja, je bil neusmiljeno odtrgan; tudi z drevja so ga potrgali, katero je objemal več kot petdeset let kakor ljubeča žena bolnega moža.

Velik voz sočnozelenih vitic je zapustil gozd. Kar je zraslo v mnogih, mnogih letih, je moralo vsahniti za eden časten dan, skalovje in drevje pa je tožilo po izgubljenem kinču. Dočim so ljudje v teh dneh komaj mislili na Hercoga, je šlo po gozdu od drevesa do drevesa: „Stari župnik Hercog bi nas gotovo ne oropal, pa če bi prišel sam papež v našo dolino.“

Nedolžno drevje pač ni imelo smisla za čast, ki jo lahko zahteva cerkev.

V slavnostnem izprevodu so spremili škofa s kolodvora do cerkve. Zastave so vihrale, topiči so pokali in jeka se je razlegala od gore do gore. Ob obeh straneh ceste so klečali ljudje in so sprejemali škofov blagoslov; visoki gospod je korakal ob strani novega župnika s prijaznim smehljajem pod nebom. Duhovnikov je bilo le malo navzočih. Imeli so priti šele drugega dne v velikem številu na vstoličenje in potem k veliki pojedini.

Ob slavnostnem petju vseh zvonov so šli najprvo šolski otroci s svojimi zastavicami v cerkev. A na obrazih jim ni bilo videti veselja. Mala srca so jim plašno utripala kakor dijakom visokih šol pred državnim izpitom ali kakor častniku, kadar pride sam cesar pregledovat polk.

Otroci niso tako lahko pozabili na župnika Hercoga, kakor večina odraslih ljudij. Kajti ljubili so ga, gospoda Grosa so se pa bali. Na uro veronauka so se pri starem župniku vedno veselili, sedaj pa trepetejejo pred njo.

In sedaj naj jih izprašuje v škofovi navzočnosti. Toda izpit je končal sijajno. Gospod Gros je že vedel, kateri otroci znajo najbolje odgovarjati na to ali ono vprašanje. Posebno je pa kimal škof neprenehoma pritrdjuje nad vsebino nauk. Zelo skromno je opozoril župnik že pred začetkom izpitom, kakšen trud je imel, da je spravil iz otrok vse tiste nepotrebne in škodljive stvari, ki jih je bil naučil prejšnji župnik; tako slabo so bili poučeni v veri, da niso niti vedeli, kaj je krivoverec.

Da je res storil v kratkem času, kar je le bilo mogoče, so dokazali otroci sami s svojimi odgovori. Katekizem in zgodbe svetega pisma so znali tako gladko pripovedovati, kakor bi tekla voda, četudi niso razumeli vsebine reči, katere so se naučili na pamet.

Dalje prih.

Poziv!

Vsi, ki so prejeli letošnji koledar, a še niso odračunali, naj to store takoj.

Miha Čobal, Zagorje.

POZOR!

Za K 2.50

POZOR!

dobi vsak krasno remontoir žepno uro, „Gloria“-srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur idoča za kar se 2 leti jamči, z

lepo pozlačeno Pancer verižico, samo za K 2.50, 3 komadi z verižicami K 7.—. Razpošilja po povzetju tovar. zaloga švicarskih ur 24-3

S. Urbach, Krakov, št. 69.

Pravkar je izšla brošura: SPOLNE BOLEZNI

Ljudstvu v pouk in svarilo napisal

dr. I. Demšar

špecialist za kožne bolezni.

Založništvo L. Schwentner v Ljubljani.

Cena 45 vin., za 10 iztisov 4 K franko Pošilja se samo, ako se z naročilom obenem vpošlje dotični znesek. 15

KAVARNA

„Unione“

preje „Tedesco“

se priporoča cenjenim sodrugom najtepleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Sodrugji, zahtevajte povsod „Rdeči Prapor“!

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodeih in steklenicah.

Številka telefona 210.

RODEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak petek.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 5.44 K, za pol leta 2.72 K, za četrt leta 1.36 K; za Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K; za Ameriko za celo leto 7.28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petit-vrstica 16 vin. za enkrat; 12 vin. za dvakrat; 10 vin. za trikrat; večkrat po dogovoru.

67. številka.

V Ljubljani, v petek, dne 5. julija 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rodečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rodečega Prapora«, Ljubljana, Jurčičev trg, številka 3/I.

Odgovora ni.

Avstrijski parlament zboruje. Konstituiran je, njegovo delo je začelo in stranke so se ustanovile, raliirale, koncentrirale, tako da bi moralo biti pravzaprav vse na jasnem. In vendar ni. Zlasti glede slovenske, odnosno jugoslovanske delegacije je ves trud, da bi se doseglo razjasnjenje razmer, zaman. Tisti, ki bi moral najglasneje govoriti, molči; z molkom se pa v takem slučaju potrjuje trditve onih, ki govoré.

Gre se za svobodomiselnost. Za njo je šla ob zadnjih volitvah »narodno-napredna« stranka v Ljubljani v boj. Na štít je dvignila župana Ivana Hribarja, načelnika svojega izvrševalnega odbora. Vsakdo je moral pač misliti, da je kandidat liberalcev liberallec. In tudi ko je Hribar izjavil, da ne bode razvijal programa, ker je sam program, je mislil ves svet, da je ta program liberalen. Saj je kandidiral proti klerikalcem, torej bi morala biti njegova glavna točka protiklerikalizem.

Bili so že takrat ljudje, ki niso popolnoma verjeli, pa so želeli, da bi se liberalni kandidat jasno izrazil o liberalizmu. Vsi tisti poizkusi so bili, kakor znano, brezuspešni; Hribar je molčal o svobodni šoli, molčal o reformi zakona, molčal o ločitvi cerkve od države, molčal o vseh vprašanjih, ki gredo klerikalizmu do živega. A vendar je smatrala liberalna stranka menda klerikalizem za največje zlo. Na našem lanjskem shodu pri Hafnerju je izjavil dr. Tavčar, ki je pač tudi nekaj predstavljal v liberalni stranki, da je klerikalizem zanj pravi centrum censeo; dr. Triller je klical: Voila l'ennemi! Nam ni vedel »Slov. Narod« prizadeti hujšega udarca, nego da nam je podtikal zvezo s klerikalci. Hribar torej ni mogel nikoli dvomiti, da se pričakuje od njega protiklerikalno politiko. S tako »maršruto« je odšel na Dunaj. A kaj se godi sedaj?

Že v zadnji številki smo začrtali, kako vse kaže, da je Hribar zatajil liberalizem kakor Peter Kristusa. A poslanec Hribar molči, kakor je molčal kandidat Hribar. V tem se je primeril nov slučaj. »Slovenec« objavlja prvo točko statuta, ki ga je sestavil »Jugoslovanski klub«, čegar član je ljubljanski poslanec. Po dobresednem tekstu stoji ta klub na »krščanski demokratični podlagi«.

Zdi se nam, da bi moral ta dokaz popolnoma zadostovati. Hribar ima seveda še en izgovor; lahko pravi, da ne sovraži krščanstva in da se ne misli bojevati proti njemu. Ali razlike, ki je v stvari, ne izbriše z nobeno gobo. Političen klub, ki decidirano naglašá, da stoji na krščanskem stališču, je klerikalno, kajti vlačiti vero v politiko, je klerikalno. Kdor ima opravka z javnim življenjem, vé, da ima »krščansko stališče« poseben pomen, ki izključuje vsak dvom. S tem krščanskim stališčem se ravno ovira vsak kulturni napredek. Ako se zahteva svobodomiselno šolstvo, je »krščansko stališče« na poti, ki hoče cerkvi ohraniti nadvlado nad šolo. Kdor zahteva postavbo, da smejo ločeni zakonci vstopiti v nov zakon, ali da se lahko bivši duhovniki oženijo, se pregreši proti »krščanskemu stališču«.

Vendar je take reforme zahtevala liberalna stranka, pa naj komentira Hribar program kakor ga hoče. Vse to in še mnogo več je zahtevala resolucija protiklerikalnega shoda v »Narodnem

Domu«, katerega se je liberalna stranka oficijelno udeležila. Hribar je molčal tudi takrat, torej je odobral resolucijo.

Kaj bi počel z njo danes, ko stoji sam na »krščanskem« stališču? In kaj počne liberalna stranka? Ali pojde kakor čreda ovac za svojim poslancem v klerikalni tabor in zavrže liberalna načela, kakor jih je zavrzel Hribar? ... Zdi se, da je tako in da ga ne bo niti vprašala, kam jo vodi. Kadar se snide novi deželni zbor, bode stala pod papeževo zastavo, pa sama ne bode vedela, kako je prišla tja.

Državni zbor.

Seja dne 28. junija.

Večina državnega zbora je reakcionarna. S tem dejstvom je treba računati. Nazadnjaška ni samo stranka, katera se imenuje klerikalna, ali ki prizna, da je klerikalna. V parlamentu imajo večino stranke, ki se nazivajo liberalne, svobodomiselné, naprednjaške i. t. d. Toda ime ne zaleže nič; kadar se gre za delo, takrat dobe klerikalci v »liberalnih« vrstah toliko pomoči, da ima nazadnjaštvo večino.

Na dnevnem redu je bila razprava o Geßmanovem predlogu, ki poziva vladu, naj sanira finance dežel. Socialni demokrat dr. Renner je podal dodatni predlog, naj predloži vlada v prihodnjem zasedanju deželnih zborov splošno in enako volilno pravico za dežele. Baron Beck je govoril proti predlogu, češ, da imajo deželni zbori administrativne naloge in da je zato potrebno »zastopstvo interesov«. Poljak vitez Abrahamowicz je pobijal socialistični predlog, ker se žlahta splošne in enake volilne pravice še bolj boji, nego v državi.

Socialni demokrat dr. Diamand pravi, da vodi vlada dežele težkim notranjim potresom naproti, ako obstane na dosedanjem stališču. Ljudstvo zahteva v avtonomne institucije enak vstop, kakor v centralni parlament. Splošna stavka v Lvovu je bila zaradi volilne pravice v deželni zbor. (Klici: V Pragi tudi.) V Abrahamowiczevih očeh ni avtonomija nič družega, kakor samovlada žlahte, ki zatira Poljake in Rusine enako. Nezaslišana nasilstva upravnih uradnikov v Galiciji so le dotedaj mogoča, dokler je deželni zbor tak, kakršen je sedaj.

Podpredsednik Začek soglašá z Abrahamowiczem, da je predlog dr. Rennerja samostalen predlog, s katerim je ravnati po opravičniku. Podpredsednik misli, da bi to lahko odločil sam, vendar hoče vprašati zbornico. Socialni demokrat Pernerstorfer ugovarja: Ako bi bil Rennerjev predlog res samostalen, bi ga bil moral predsednik takoj zavrniti. Dokaz, da ga je tudi vlada smatrala za dodaten predlog, je ta, da je ministrski predsednik takoj polemiziral proti njemu.

Pri glasovanju je sprejela zbornica Abrahamowiczev predlog, da je smatrati Rennerjev predlog za samostalnega in da je o njem razpravljati po opravičniku, to je pozneje, s 178 proti 142 glasovom. Večina je bila torej nazadnjaška.

Potem se je razpravljalo o nujnih predlogih zaradi preganjanja uradnikov.

Socialni demokrat Glöckel pravi: Država ima nedvomno pravico, zahtevati od svojih uradnikov v službi, da izpolnjujejo njeno voljo. Ko potečejo službene ure, je pa uradnik enako-

praven državlján. Pravico, katero ima finančni minister (da kandidira), mora imeti tudi računarski revident. V čem se razlikuje premeščenje uradnikov iz političnega maščevanja od progonstva v Sibirijo? Dr. Wabra in Schmida se je premestilo le zato, ker sta bila tako pogumna, da sta kandidirala proti dvema krščansko-socialnim veličinama. Dr. Lueger je odobral načelo, da se mora plesati, kakor žvižga gospodar. Javni uradniki ne jedo Geßmannovega ali Korytowskega kruha, temveč so plačani iz davčnega denarja in če se rabi javen denar za strankarsko agitacijo, je to navadna defraudacija. Uradniki naj se organizirajo, potem jih bode moral respektirati tudi finančni minister.

O tem predmetu sta govorila še Stransky in baron Hock. Potem se je odložilo razpravo.

*

Poslanci Elders'ch, Němec in sodrugi so takoj vložili sledeči nujni predlog: Vlado se poziva, da predloži deželnim zborom v prihodnjem zasedanju načrt zakona, po katerem se vpelje splošno in enako volilno pravico za deželne zbore.

*

2. julija. Na razpravi o premeščenju uradnikov je govoril finančni minister Korytowski tako, kakor je pač pričakovati od gališkega ministra. Po njegovih trditvah je ravnala vlada seveda popolnoma opravičeno, ker preganja francoska vlada uradniske organizacije, meni Korytowski, da avstrijska vlada ne sme biti bolj liberalna. Uradnik je sicer državni, ali njegove pravice so omejene; »upoštevati mora mišljenje in verski čut prebivalstva«, to se pravi, ako je večina klerikalna, ne sme biti on protiklerikalno. Zares lepo pojmovanje državljanske svobode!

Večina parlamenta pa je reakcionarna. Tudi tukaj je dobila vlada večino. Predlog, da se izreče vladi zaradi onih premestitev grajo, je padel, sprejet je bil samo drugi predlog, da se ima izdelati službena pragmatika za uradništvo. Ako bode delala vlada s svojo navadno »hitrostjo«, se bode lahko čakalo na izvršitev tega sklepa in kadar bode pragmatika že izdelana, bo še veliko vprašanje, kakšna bode. Ne vemo, kaj poreko uradniki tej razpravi. Ako imajo kaj samozvesti, bi se iz nje lahko naučili, koliko je tudi zanje vredno »prijeteljstvo« tistih meščanskih strank, ki so jim obetali ob volitvah zvezde z nebes in za katere so se uradniki pehali kakor za nove izveličarje.

*

»Slovenec« se zaletava v socialne demokrate, ker so spravili zadevo uradništva na razpravo in se kar poti, da bi dal Korytowskemu prav. Načelo je našim klerikalcem toliko vredno, kakor kipa za čevlje. V Ljubljani se včasih postavijo na noge, da bi jih smatral človek kdove za kako radikalne. A če se premešča uradnike, ki so bili tako predržni, da so kandidirali proti krščanskim socialcem, je to seveda povsem v redu. Kajti prav je vedno to, kar koristi klerikalcem.

*

Vlada je predložila nov opravičnik za državni zbor. Ta otrok je prava kri reakcionarno vladne krvi. Tak hišni red bi bil še primeren za kako ljudsko šolo, za parlament je pa že žaljivo, da se ji sploh predloži kaj takega. Gotovo so med poslanci tudi taki, ki so kdove za kaj bolj sposobni, nego za zakonodajce. Ali vlade to nič ne briga. Izvoljeni so poslanci po volji ljudstva, oni predstavljajo suvereniteto ljudstva in tako jih mora

spoštovati tudi javnost. S takim spoštovanjem pa prav nič ne soglašajo, ako se jim meče polena pod noge in se jih hoče voditi kakor na vrvi. Načrt vlade za novi pravilnik obsega vse polno nazadnjaških določb, a nekatere med njimi so naravnost neobravnavljive. Ne le, da naj bi bila vsak teden dva dneva rezervirana samo za vladne predloge, bi lahko enostavna večina sklenila, da se določi še druge dni izključno za vladne predloge. Število poslancev, ki so potrebni za interpelacije in za druge predloge, se hoče zelo povišati. Naravnost, nezapisano je pa, da se hoče uvesti pravo kazensko postopanje proti poslancem, ki bi »žalili« osebe izven parlamenta. Gotovo je treba preprečiti zlorabljanje imunitete od strani nekaterih poslancev, ki se dajo voliti le zato, da potem lahko psujejo in blatijo neljube jim osebe. A za take slučaje je privatna tožba in treba ni nič drugega, nego da se izroči take neotesance pravočasno. Novi pravilnik hoče pa opozicionalnim poslancem sploh zamašiti usta; vsak policist, ki bi se čutil »užaljenega«, ako pribije poslanec njegove ničvrednosti, bi se potem lahko spravil kar v parlamentu nanj. Predsedniku pa hoče dati vlada moč pravega despota: predloge interpelacije i. t. d., ki bi obsegale kaj »kaznjivega«, »nedostojnega« i. t. d., bi predsednik lahko kar zavrnil. Pomisli naj se, da je Weißkirchner predsednik! Kak državni pravdnik zapleni članek proti klerikalizmu; socialistični poslanci hočejo interpelirati, Weißkirchner pa bode dejal: »To je konfiscirano, torej je kaznjivo; te interpelacije ne pripustim!« — Takih nagobčnih določb kar mrgoli v novem pravilniku; državni zbor, ki bi ga sprejel, bi si položil sam vrv okoli vratu.

Shodi.

Ob enajsti uri.

Konec.

Ljubljana, 19. junija 1907.

Sodrug Kopač, burno pozdravljen, opisuje zgodovino slovenske žel. organizacije in povdarja, da so na Slovenskem bili prvi boritelji najnižji sloji: štacijski in prožni delavci, delavci iz kurilnic i. t. d. Organizacijsko delo je bilo silno težavno in nehlajeno. Po 10 letih smo premagali največje težkoče in danes imamo v svojih vrstah uradnike in poduradnike. Še so sicer ločeni, ali ta njihov korak je tak, da ne morejo več nazaj. Poglejte na družino uradnika ali pa najzadnjega delavca; dolg je v obeh, če se le napravi ta. Skrbelo se je vedno za pomnožitev izdatkov, za dohodke pa se nihče ni brigal. Slovenski železničar, ki je stal »habt Acht!« pred svojim predpostavljenim in celo pokleknil pred njim, če se je to zahtevalo, ta poblehni železničar se je konečno ohrabil. Bili so časi, ko so norce brili iz njegovih prošelj in uvaljali preiskave, če se je kdo zdrnil, njega veličanstvo, generalnega ravnatelja drja. Egerja nadlegovati s posebnim pismom. Odkrito rečemo: voda vam teče v grlo, pa ste prišli na shod. Vem, če bi bil le kak izhod mogoč, bi marsikdo smuknil skozi in na drugo stran. Imeli ste strah pred lastno senco. Marsikdo se boji, kakor vojak v boju, ko zasliši prvi strel. Toda kri na levi, kri na desni ga razjari, da se bojuje, če pobegne, ga čaka gotova smrt, ako pa gre naprej, se morda še najde luknjica, da odide živ. Ravnotako je tu. Prvi govornik je izjavil, da smo na gospodarskem polju ljudje raznih misljenj lahko edini, jaz temu ne morem pritrditi. Vprašajte, zakaj je danes taka revščina. Mnogo jih je, ki so danes na tej, jutri pa na oni strani, češ, na obeh plateh, povsod se bo potem za nas skrbelo. Ne čakati, kakor Mohamedan, da ga pokliče Mohamed k sebi. Pogum! Meščanske stranke so nam nalagale davke, direktne in indirektne. Storjen je torej prvi korak, storimo še druge, kadar dosežemo smoter, ne bo nihče videl v svojem predpostavljenem priganjaču, temveč predstojnika, kadar pride odgovor na spomenico, se zopet snidemo, naše potrpljenje je pri kraju. V organizacijo brez razlike, ali imate uradniško uniformo, ali je nimate, ali pa samo zamazano obleko. Za vse je prostora v organizaciji, dati vam bodo mogli, kar vam doslej niso hoteli. Živela solidarnost! (Navdušeni živio-klici in odobravanje).

Sodrug Falk iz Trsta pove, da je le z nekako nezaupnostjo prišel na shod, pa tudi Tržičani so bili napram Ljubljani zelo nezaupni. Obljubi, sodrugom v Trstu sporočiti o sijajno uspelem shodu ter opisuje pridobitve tržaskih železničarjev iz za zadnjega boja in poslednje zborovanje sprevodnikov v Mariboru. Vlada je storila največjo neumnost, da se ni brigala za pred 10 leti po sodr. druju. Verkaufu vloženo predlogo. Danes niti ta predloga ne bi zadostovala. Avanziranje v poslednji dobi ni bilo povoljno, letos v juliju bo pa še slabše. Ko ča s klicem na boj do zmage ali pa častnega prpada. Vihar odobravanja je sledil krepkemu g. voru.

Uradnik g. Kejžar iz Maribora sporoči pozdrave iz kraja, kjer se je porodila koalicija. To koalicijo se je želelo že dolgo, kdor je svoj čas

mislil, da se bo doseglo kaj brez koalicije, je danes gotovo drugega prepričanja. Sami smo vzrok, če ničesar nismo dosegli. Na Ogrskem imajo železničarji organizacijo, ki združuje vse stanove, zato so pa dosegli, na kar mi še misliti ne moremo. Saj nam še sedaj pravijo, da smo prepotentni. Mi zahtevamo 400 kron, na Ogrskem pa so dobili od 400 do 1000 kron! Kar se nam je pred 7 leti obljubilo, je danes premalo. Govorim kot rojak-Slovenec. Slovenski narod je od nekdaj demokratičen. Sin sem kmetijskih staršev, zato se pa ne sramujem delavske roke! (Viharno odobravanje.) Ohranite si vtisk današnjega shoda, ko stoji mož ob možu, ohranite solidarnost, da vzklje tisto drevo, v čegar senci nam bo vsem dobro! (Pritrjevanje in ploskanje.)

Uradnik juž. žel. g. Prek v vznesenih besedah povdarja velepomembnost današnjega dne, ki je historičen v zgodovini žel. gibanja. Ideja socializma stopa zmagovalno na dan. Boj za obstanek se vedno huje pojavlja in ponosni smemo biti, da smo stopili v bojno vrsto z drugimi. Postavite železen obroč, da bode uprava osupnila in jela računati z nami. Napravili bomo gordijski voz. Toda ne bo Aleksandra Velikega, ki bi ga presekalo. Sporoči pozdrave iz krajev, ki jih zastopa. Živahno odobravanje je pričalo, da je govornik govoril navzočim iz srca.

Sodrug Petrič, navdušeno aplavdiran, pozdravi shod kot zastopnik socialnodemokratske strok. organizacije, kar posebno povdarja, ker je govoril že na drugem železničarskem shodu, noče še on na dolgo posegati v debato. V nadaljnjem izjavi, da bi bilo neumestno, križem rok pričakovati rešitve iz parlamenta. Socialnodemokratska frakcija ne more opraviti vsega sama, pa je treba tudi pritiska od zunaj. Pričeti je z resnim delom. Z današnjim dnem končajmo dosedanje zgodovino slovenske žel. organizacije, in z današnjim dnem pričnimo tudi z novo. Predlaga in prečita naslednjo resolucijo:

«Dne 18. junija 1907 v salonu in na vrtu gostilne »pri Levu« v Ljubljani zborujoči južni železničarji vseh kategorij konstatujejo z zadovoljstvom, da se je v dosegu njih opravičenih in k življenju neobhodno potrebnih zahtev, končno posrečilo vzdramiti solidarnost vseh dostojno in pošteno mislečih železničarjev ter jih združiti v eni bojni vrsti.

Danes zborujoči uradniki, poduradniki, služabniki in delavci obljubijo, ostati zvesto in orožnem bratstvu in solidarnosti, pa se dotlej bojevati, dokler ne bo ustrezno predloženim željam vseh ter ne bo naše odgovornosti polno službovanje, ki mu moramo žrtvovati ne le naše zdravje in kosti, temveč v mnogih slučajih i življenje, često i našo prostost, dosego pristojajoče plačilo in ravnanje.

Nadalje prosijo zborujoči novo izvoljeno ljudsko zastopstvo za njegovo sopomoč v svrhu dosege zakonitega uravnanja mezdnih, plačilnih in službenih razmer.

Zborujoči izrekajo končno osrednjim vodstvom združenih strokovnih organizacij, ki so poklicana, v eventualnem predstoječem boju prevzeti skupno vrhovno vodstvo, svoje popolno zaupanje in jim kličejo:

«Mi smo pripravljeni!»

Resolucijo je shod z velikanskim navdušenjem in enoglasno sprejel.

Ker se nihče več ni prijavil za besedo, je predsednik g. Čretnik s kratkim navduševalnim govorom ter zahvalo za ogromno udeležbo zaključil impozantni shod, ki se je z navdušenim živio-klici na delavsko solidarnost nato razšel.

Dandanes se ne gode več čudeži, ali to, kar je Ljubljana doživela zadnjič, je pač čudežen pojav. Lakot je najboljši vzgojitelj in tako je neprestano naraščajoča draginja v nasprotju z vedno enakimi nizkimi dohodki vzdramila i tukajšne trpine, da so se zavedli svojega človečanstva, pa ga primerili s stališčem, na kojega jih potiska sedanja privilegovana družba mogotcev. Predsodki, ki so preje ločili te trpine v posamične skupine, razbijajoče vsako edinstvo, pa ustvarjajoče navidezno nasprotujoče si umetne kaste, so se razblinili in sčistilo se je obzorje. Bleščeča uradniška uniforma ne more več prikrivati morečih bed, spoštljivo dostojanstvo višjega napram nižjega je zadelo ob skalo in se razmeglilo spričo pomanjkanja; zagrinjalo se je pretrgalo in brat je ugledal brata, trpin je izpoznal sorodnega mu trpina, ki ga je prej srečal vsak dan, vsako uro, pa ga ni poznal, ker so bili napravili med njiju umetno steno. Beda, boj za obstanek ju je združil, podala sta si roke; skupno se hočeta bojevati, skupno zmagati ali pa pasti. Dobrodošli, pozdravljeni, novi bojevniki!

Prižadeti činitelji pa naj izpoznajo, da se z ognjem ni igrati. Ogromna sila, ki je v trpečem železničarju spala dolgoletno spanje, se je vzdramila, se zavedla svoje moči in kliče glasen Memento! tistim, ki so srkali kri in glodali na kosteh tisočev in tisočev očetov, družin in nedolžnih otrok. Resna, dvanajsta ura se bliža! Spomnite se, da je i železničar človek, ki ima pravico do življenja, pomislite, da so izsušena in izmzgana trupla tistih, ki so vam zgradili vaše brezskrbne domove in vam znosili ogromna premoženja na kup, pa jim dajte košček večjega kruha vsaj ob enajsti uri! Struna je napeta, zastava že vihra in, ako bo prepozno, odločala bo — moč!

Politični odsevi.

Avstrijska kvotna deputacija je sklenila dne 28. junija: 1. Razmerje doneskov obeh držav (Avstrije in Ogrske) za skupne izdatke se določi za dobo od 1. julija do 31. decembra t. l. 2. Dokler obstoji skupnost colnine obeh držav, se porabi čisti znesek colninskih dohodkov za pokritje stroškov skupnih zadev. 3. Doneske za nepokrite stroške se določi tako, da plačajo v državnem zboru zastopane dežele 57,9, ogrske dežele pa 42,4 odstotkov. — Poslanec dr. Ellenbogen je predlagal, naj se sklene za kvoto razmerje 50 : 50, torej da imata plačati obe državi enako; obveljal je pa gornji predlog. Sklep se je takoj naznanilo ogrski kvotni deputaciji.

Angleška vlada je napovedala boj gosposki zbornici. Kakor povsod, ovira tudi na Angleškem »zbornica lordov« demokratično in napredno delo poslanske zbornice. Campbell-Bannermann je sedaj napovedal reformo gosposke zbornice; ako bi ta nasprotovala, kar se bode seveda zgodilo, tedaj naj se sestavi poseben odbor iz obeh zbornic za rešitev tega vprašanja. Ako se tudi to ne posreči, hoče vlada izvesti reformo tudi proti volji gosposke s samo poslansko zbornico. Nameravana reforma je taka, da zagotovi zbornici poslancev odločevalno moč.

Ruska socialna demokracija je sklenila, da ne razglasi generalnega štrajka, ker uspeh ne bi odgovarjal žrtvam. Volitev za tretjo duno se hoče udeležiti. Kljub reakcionarnemu volilnemu redu upajo opozicionalni krogi, da vlada tudi v novi dumi ne dobi reakcionarne večine. Vlada še vedno zapira, sodišča pa streljajo in obešajo. V varšavskem, vilnskem, kijevskem, kazanskem in odeskem okraju so bili večji nemiri. Pri vojakihi so našli mnogo revolucionarnih spisov. Vojno ministrstvo je odpovedalo jesenske manevre. Že samo se boji velike koncentracije vojaštva.

Domače stvari.

Za splošno in enako volilno pravico za deželne zборе, katero zahtevajo socialni demokratje, se je oglasil v parlamentu tudi ljubljanski poslanec Ivan Hribar. Njegov govor, ki je uredništvo »Naroda« silno navdušilo, je bil sicer brez posebnega pomena; boljših govorov se je slišalo na socialističnih shodih na tucate in zunanji listi ga komaj omenjajo. Za nas je pa vendar zanimivo, da se ogreva blagorodni gospod Hribar tako zelo za splošno in enako volilno pravico za tisti deželni zbor, v katerem je na zadnjem zasedanju imenitno muziciral. Torej so liberalci in klerikalci prijatelji splošne in enake volilne pravice; zakaj je torej ne dobimo? Zakaj se ji niti ne približamo? Pa še nekaj je čudno. V deželnem zboru je Hribar član manjšine; v občini je župan in njegova stranka vlada neomejeno. Zakaj ni Hribar za splošno in enako volilno pravico v občini? Odgovor je enostaven: Ker tedaj ne bi mogel biti absoluten vladar v občini. Hribarju ni prav nič za načelo; on je vedno za tako volilno pravico, kakršna njemu koristi. V tem ima lahko uspehe, dokler je v Ljubljani fraza še tako močna, kakor doslej. Ali tudi to se še izpremeni. In Hribar, ki zna tako umetno sedeti na dveh stolih, sede še med oba — na tla.

Še ni pojasnil liberalni Hribar, pod kakšnimi pogoji so vstopili slovenski liberalci v klerikalni jugoslovanski klub. Še se mora verjeti dalmatinskim časopisom, ki trdijo, da so bili sprejeti liberalci samo za ceno zatajitve svojega liberalnega programa v klub. Ali ljubljanski liberalci res niso prav nič radovedni, kakšna načela zastopa poslanec, ki so ga bili izvolili za liberalca in se jim ne zdi nič potrebno, da bi ga vprašali, kam je vtaknil svobodomiselnost.

Kranjskemu deželnemu odboru bi bilo zelo koristno, ako bi pazno zasledoval razpravo o preganjanju uradnikov, katera se razvija sedaj v državnem zboru. Načelo, da je uradnik v prostih urah svoboden državljani, ki lahko demonstrira za volilno pravico, ki sme pisati v časopise, ki sme imeti drugačno mnenje, nego deželni glavar ali kak deželni odbornik, je bilo gospodom v deželnem dvorcu doslej tako tuje, da bi od tega pouka prav lahko kaj profitirali. In potrebno bi bilo, klerikalnemu lordu Deteli ravno tako, kakor liberalnemu Tavčarju in nemškemu grofu Barbotu.

Za imenovanje Profita na mesto ravnatelja na prvi državni gimnaziji gimnaziji se poteguje vlada na vse kriplje. Pravijo, da ga želi Marchet na tem mestu, Schwarz pa podpira te aspiracije, kolikor le more. Dobro bi bilo še vedeti, kaj pravi pobožni baron Beck. V državni zbornici je govoril mož tudi nekaj o narodnem vprašanju; ravno tako je prestolni govor naglašal upanje, da se oblaže narodni boji. To bi bila tudi naša želja. Ali s takimi koraki se pač ne doseže cilja, kajti Profitovo imenovanje bi bilo gotovo kakor olje v ogenj. Na učiteljska zanašati nacionalne prepire je sploh pedagoški barbarizem; a če se hoče šoli, katero obiskujejo po pretežni večini slovenski dijaki, usiliti ravnatelja, ki kratkomalo ne razume njih jezika, je naravno, da morajo slediti taki

prepiri. Izven Avstrije sploh ni najti mnogo krajev, kjer bi bilo vsako šolsko vprašanje političnega značaja; pri nas imamo to absurdnost, ker mislijo naše vlade še vedno, da so narodi v plenicih. Dokler je na ljubljanski gimnaziji toliko število nemških dijakov, kakor sedaj, bi bilo nedopustno, imenovati ravnatelja, ki ne bi znal nemškega jezika; še bolj predrzno je, nastaviti direktorja, ki ne zna jezika večine učencev. Seveda od gospoda Schwarza že od začetka ni bilo pričakovati nič boljšega; »slovensko se je učil«, so pripovedovali iz Trsta, ko je bil imenovan. Mi pa smo vedeli, da je klerikalen, torej črnorumen in vsled tega zvest sluga staroavstrijske »ideje«. Tisti, ki so ga pozdravljali ob prihodu, naj se pa sedaj primejo za nos.

Nov list. »Slovenski Narod« poroča, da začne »narodno-napredna stranka« v kratkem izdati lastno strankino glasilo, ki bo izhajalo enkrat na teden in se bo tiskalo v »Narodni Tiskarni«. Znano je, da je to že stara želja mnogih liberalcev, ki nikakor niso mogli doseči, da bi bil postal »Sl. Narod« oficialno glasilo liberalne stranke. Načelnik liberalnega izvrševalnega odbora je Ivan Hribar in precej naravno je, da bo novi list urejevan v njegovem duhu. To pa nikakor ne soglaša z duhom »Slov. Naroda«, na katerega ima največji vpliv dr. Ivan Tavčar. Hribar nikoli ni tajil, da mu »Slov. Narod« ni všeč in če se sme verjeti spljetskemu krščansko-socialnemu glasilu »Dan«, je obsojal njegovo pisavo celo v krogu poslancev, ki so vstopili v »Jugoslovanski klub«. Dočim je Tavčar, kolikor koli je sicer omahoval v politiki, vedno radikalen nasprotnik klerikalizma, je v Hribarjevem liberalizmu tako malo odločnosti, da ne bi bilo velikega presenečenja, ako bi naredil klerikalizmu še več koncesij, nego jih je že. Izza teh predpostav je zelo verjetno, da bo novi list prav oportunističen in da bo točil približno tako limonado, kakor tržaška »Edinost«. Slogaško politiko, ki se je na Goriškem in na Štajerskem klavrno ponesrečilo, bo izkušal upeljati Hribar na Kranjskem. Čeravno bo oficijozno liberalno glasilo tiskano ravno tako v »Narodni Tiskarni«, kakor »Slovenski Narod«, je vendar komaj verjeti, da si ne bi prišla oba lista kmalu v lasce.

Popolno kapitulacijo zahteva »Slovenec« od Hribarja. Vse dosedanje zatajevanje liberalizma mu še ne zadostuje. Nastavlja je poslancu ljubljanskega mesta in načelniku liberalnega izvrševalnega odbora nož na prsi, pa terja samozavestno, naj priskrbe liberalci sami klerikalcem absolutno večino v kranjskem deželnem zboru. Kdove, ali ne doseže ta apel na Hribarja zaželjeni uspeh? Ampak če se zdi Hribarju, da je boj proti klerikalizmu nepotreben, zakaj se potem sploh se imenuje liberalca ter se krega s Suštersičem? Ali se gre le za to, da v klerikalni stranki Hribar ne bi bil predsednik?

Srečna »Edinost«. Potolazena je »Edinost«, rešeno je jugoslovanstvo! Ustanovljen je jugoslovanski klub, in Hribar je v njem, in Rybar je v njem, in tužni Korotan, in bratje Hrvatje, in svobodomiselnost, in katoliška cerkev, in razdružitev zakona, in svetost zakona, in svobodna šola, in verska šola in še vse druge svetinje, ki jih pozna in brani »Edinost«! Ampak vse to ni »Edinosti« tako strašansko razveselilo, kakor dejstvo, da je v »jugoslovanskem klubu« sedem duhovnikov! Sedem! In Suštersič jih ima pod svojim okriljem samo četvero! Šlek, šlek! Sedem duhovnikov pa en Hribar — to je nekaj za »Edinost«! To je sloga, je bratstvo, objem, solze, živio! — Kaj pa svobodomiselnost, kaj protiklerikalizem, kaj program in načela? — »Edinost« odpre usta na stečaj in se začudi: Program? Načela? Mama, kaj pa je to?...

Na Vrhnikih se ustanovi v nedeljo, 7. t. m. ljudsko izobraževalno društvo. Vse sodruge opozarjamo na vabilo na dotični shod, in jim priporočamo, naj se ga udeleže polnoštevilno.

Iz krogov odvetniških in notarskih uradnikov se nam piše: Obligaten in popoln nedeljski počitek v odvetniških pisarnah v Ljubljani in Novem mestu se uvede z 21. julijem, to je prvo nedeljo v velikih sodnih počitnicah. — Ta sklep je storila na občnem zboru odvetniška zbornica v Ljubljani dne 19. maja t. l. Ne vemo sicer vzroka, zakaj ni sklenila nedeljskega počitka za vso Kranjsko — vendar smo pa preverjeni, da bodo tudi gospodje odvetniki po deželi toliko človekoljubni, da bodo ob nedeljah, prostovoljno zaprli pisarne, da ne bodo njih uradniki prikrajšani glede nedeljskega počitka. Istotako apelujemo na gospode notarje, da po vzgledu gg. odvetnikov tudi v svojih pisarnah uvedejo popolni in obligatni nedeljski počitek. Upamo, da bo visoka notarska zbornica sklicala takoj izredni občni zbor, in sklenila, da se uvede za vso deželo po notarskih pisarnah popolni in obligatni nedeljski počitek ter tako pripomore tudi našim tovaršem do enakih pravic. — Da se lažje uvede popolni nedeljski počitek v vseh odvetniških in notarskih pisarnah, prosimo one stranke v mestu kakor tudi po deželi, katerih zastopniki ali notarji še nimajo sklenjenega in upeljanega popolnega nedeljskega počitka, da ne zahajajo ob nedeljah in praznikih v odvetniške in notarske pisarne. Da se je za Ljubljano in Novomesto sklenilo nedeljski počitek v pisarnah, je gotovo delo organiziranih uradnikov, ki se že 10 let trudijo za njegovo uredbo. Ker pa so tega počitka deležni tudi neorganizirani uradniki, je njih sveta dolžnost, da vsi pristopijo

nemudoma v organizacijo, da tako v zaključenih vrstah drug ob drugem izvajamo še druge zahteve, ki smo jih precizirali na kongresu o binkošti v Ljubljani. Uverjeni smo, da bodo tudi državni poslanci storili svojo dolžnost, da se naše želje čim preje uresničijo. (Mi pa pričakujemo, da se organizacija zasebnih uradnikov čimprej zavé, da tudi uradništvo spada v delavske vrste in da se gospodom uradnikom v večini prav nič ne poda, da hlapčunjejo meščanskim strankam, namesto da bi se postavili na razredno stališče. — Ured.)

V ljubljanski okrajni bolniški blagajni je provizorično neki gospod Čamernik načelnik, ki hoče igrati v tem zavodu ulogo Katona. S svojo strogostjo, ki mu pa ni tako prirojena v zadevah, katere se tičejo njega samega, je začel zasledovati delovanje kontrolorjev in je, če smo prav poučeni, enemu izmed njih, sodrugu Vičiču odpovedal službo. Uzroke tega masreglovanja je objavil v »Slov. Narodu«: »Vičič ni bil strog v kontroli, ni pregledoval vseh bolnikov i. t. d.« Vičič odgovarja na to v pojasnilu, da je izvrševal svojo dolžnost tako, kakor mu je bilo ukazano. Na tem mestu ne preiskujemo meritorične zadeve, ker nam seveda niso dostopna dokazila. Povedati pa moramo eno: Ravnanje gospoda Čamernika ima na sebi vsa znamenja osebnega sovraštva, ne pa stvarne vne. To izpričuje hitra odpoved, ki dela vtisk, kakor bi se bal, da se ne izvrše njegovi načrti, kadar bo izvoljeno definitivno načelnštvo. Službenega reda § 4. določa natančno slučaje, v katerih je mogoče uslužbencu odpovedati službo. Nobeden tistih slučajev ne pride tukaj v poštev; odpustiti bi se ga moglo samo na podlagi disciplinarnega postopanja, katerega pa ni bilo. Gospod Čamernik je torej prekoračil krog svoje načelniške pravice in s tem se nikakor postavil v lepo luč. Toliko bodi za danes na kratko omenjeno; ako bo potrebno, se zmenimo obširneje o stvari.

Pri ljubljanski cestni železnici vladajo razmere, kakršne so mogoče samo pri podjetju, čegar uslužbenci so neorganizirani. Za danes bodi samo povedano, da so najhujše reči dolgotrajna služba, slaba plača, protekcionizem, šikaniranje. Najštevilnejše pritožbe je slišati proti revizorju Podrebersku. Danes nam prostor ne dopušča, a prihodnjič se zmenimo nekoliko natančneje o teh razmerah.

Sodrug! Somišljeniki!

Kakor smo že poročali, je sklenila stranka, izdajati »Rdeči Prapor« po trikrat na teden. To je neobhodno potrebno, da se more stranka razviti in da dobimo časopisje, ki bo zadostovalo potrebam. Razvoj našega tiska je pa le mogoč, ako stori vsaki sodrug svojo dolžnost. Zato pozivamo vse, da se nemudoma naroče ter da vpošljejo naročnino in svoje naslove upravnistvu »Rdečega Prapora« v Ljubljano. Naročnina je 1 K 40 vin. na mesec. Ravno tako je potrebno, da vsadko agitira za list, da mu pridobi novih odjemalcev in da ga vsi zahtevajo po gostilnah, kavarnah in brivnicah. Uredništvo in upravnistvo hoče storiti svojo dolžnost, treba je, da jo store tudi vsi sodrug.

Socialni pregled.

Mizarska stavka v Ljubljani je postala v četrtek splošna. Pomočniki so predložili podjetnikom devet zahtev, med njimi: a) minimalno plačo po 3 K 40 vin.; b) delavni čas od 7.—12. in od 1/2 2.—6. zvečer; ob sobotah konec dela ob 1/2 6.; c) povišanje plač za 15%; d) doklade za delo izven delavnice: mestni 60 vin., do 5 kilom. 1 K., za druge daljave 2 K 20 vin.; pred božičem, velikonočno in binkoštno nedeljo se dela od 7. zjut. do 2. popoldne.; f) 25% za nadurno delo; g) 1. maja praznik; h) priznanje organizacije; i) ta kolektivna pogodba naj velja dve leti; ako se je ne odpove mesec dni prej, velja avtomatično dalje. — Delodajalci so zahtevali, naj se delavci brezpogojno vrnejo na delo, pa bodo potem sami dovolili, ker bodo hoteli. To so pomočniki odklonili. Mnogo mizarskih delavcev zapusti Ljubljano.

Iz stranke.

Socialno-demokratska zveza v državnem zboru je imela plenarno sejo, katere se je udeležilo 79 poslancev. Kot starešina je predsedoval sodrug Pernerstorfer, namestnik mu je bil sodrug Nemec, zapisnikar dr. Diamand. Razvila se je obširna debata o organizaciji zveze ter se je določilo, da bo zveza enotna. Na čelu ji bo predstojništvo, sestojee iz 12 članov; sestavljena bo zveza iz narodnih skupin, ki bodo avtonomne v svojih narodnih zadevah. Zveza je torej sestavljena iz sledečih skupin: Iz nemške, češke, italijanske, poljske in rusinske. V predstojništvo so bili soglasno izvoljeni: Dr. Adler, Pernerstorfer, Resel, Seitz, Seliger, Hybeš, Nemec, dr. Soukup, dr. Diamand, Hudec, Pittoni, Vityk. Predstojništvo zveze ima tudi nalogo parlamentarne komisije. Konferenca je rešila potem formalna vprašanja. Vzela je na znanje, da so ji odkazani sedeži v sredi, naznanilo se je pa pisarniškemu ravnanju, da protestira zveza, da se ji ni po vseh parlamentarnih navadah odkazalo sedežev na skrajni levi. Končno se je soglasno sklenilo, da se bo zahtevalo za socialno-demokratsko zvezo en sedež

v predstojstvu in dva zapisnikarska mesta. Kot kandidate za mesto v predstojstvu se je imenovalo sodruga Pernerstorferja, za zapisnikarja Schumeierja in Tomaška.

Mednarodna socialistična konferenca je bila dne 9. m. m. v Bruselju. Iz Avstrije so bili navzoči dr. Adler, Nemec (za Čehe) in dr. Diamand (za Poljake). Predsedoval je sodrug Vandervelde. Nekateri francoski sodrugi so izrekli željo, da bi se preložilo letošnji stutgarski kongres, čemur se ni moglo ugoditi, ker so priprave že predaleč dospale. Potem se je razpravljalo o organizaciji mednarodnega kongresa. Dne 16. avgusta bo seja mednarodnega tajništva, 17. avgusta medparlamentarna konferenca, dne 18. avgusta otvoritev kongresa. Dr. Adler je predlagal, naj se sprejme na dnevni red tudi žensko volilno pravico. Ta predlog je bil sprejet. Angleška Independent Labour Party je predlagal, naj se priustiti na kongres tudi strokovna društva, ki se izrekajo za politično akcijo v zvezi s socialističnimi strankami. Proti predlogu sta se izrekle Vailant (Francoz) in Nemec (Čeh), ker hi se tako lahko utihotapile organizacije, ki niso socialistične. Neizpremenjene ostanejo točke 3. Militarizem in mednarodni spori; 4. Razmere med političnimi delavskimi strankami in strokovnimi organizacijami; 5. Kolonialno vprašanje. Točka 6. (Izseljevanje in naseljevanje) se raztegne tudi na selitve v gotovih sezonah. Glede glasovanja na kongresu se je sklenilo, določiti za vsako državo gotovo število glasov, in sicer dobe: Po 20 glasov Rusija, Nemčija, Avstrija, Angleška in Francija; 14 glasov Zedinjene države; 12 glasov Belgija; 15 glasov Italija; po 10 glasov Poljsko, Švica, Dansko; po 8 glasov Švedsko, Finsko, Nizozemsko in Avstralija; po 6 glasov Norveško, Ogrsko, Špansko; po 4 glasove Bolgarska, Argentina, Romunsko, Japonsko, Srbija in Južna Afrika; dva glasa Luksemburško.

Predlog italijanskih sodrugov iz Avstrije, da se skliče konferenca izdajateljev in upravnistev socialističnih listov za ustanovitev socialističnega korespondenčnega urada, se še ne zdi zrel; ali ob priliki kongresa se snidejo časnikarji, da se pogovore o izboljšanju informacijske službe. Tajništvo je dobilo nalog, da se izda ob priliki haske konference poseben manifest.

Končno je bila na predlog drja. Adlerja sprejeta sledeča resolucija:

Mednarodno tajništvo energično protestira proti izročanju ruskih revolucionarjev carjevi vladi in poziva socialiste vseh dežel, naj porabijo ves politični vpliv, da preprečijo tako kršenje asilne pravice in nevtralnosti.

Vsaka ponaredba in ponatis je kaznjivo.

Edino pravi

Thierryev balzam

Iz zelene znamke nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

Thierryev centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3-60. Razposilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

V življenju nikdar več 600 komadov samo gl. 1-65.

1 krasno pozlačena preciz. ura z verižico, s 3 letnim jamstvom, 1 moderna svlena kravata za gospode, 2 fina žepna roba, 1 prstan za gospode z imit. biserom, 1 elegantna broša (novost), 1 par gumbov z imit. brljanti, 1 žepno zrcalo, 1 denarnica, 1 par manšetnih gumbov, 3 naprsni gumbi, vse double zlato s patentirano zaponi, 1 album 10 najlepših slik sveta, 3 šaljivi predmeti, velika veselost za stare in mlade, 1 nikelnasti tintnik, 20 važnih dopisovalnih predmetov in še 500 raznih predmetov za dom neobhodno potrebnih. Vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja samo **gl. 1-95**. Pošilja proti povzetju, ali če se denar naprej vpošlje.

Dun. centr. razpošiljalnica, P. Lust, Krakov 463.

Kar ne ugnja, se zamenja.

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

izborno pivo v sodcih in steklenicah.

Telefon št. 187.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

Telefon št. 187.

26-3

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.

Dalje.

Vedeli so pa še več, nego je bilo v katekizmu. Iz petih cerkvenih zapovedi jih je Gros naredil deset. Ako je deset božjih zapovedi, zakaj ne bi bilo tudi cerkvenih toliko? In kako dobro so znali deklamirati nove zapovedi: „Šestič: Voliti smeš samo prave katoliške može. Sedmič: Ne beri cerkvi sovražnih časopisov. Osmič: Ne verjemi, ako se govori kaj slabega o duhovnikih. Devetič: Bodi ud vsaj treh katoliških društev. Desetič: Cerkev in njene služabnike brani s krvjo in z imetjem.“

Škof je bil ves vzradoščen nad tako izvrstnimi odgovori. Ali otroci so vedeli še več.

„Kateri je prvi in najvažnejši pogoj, da se pride v nebesa?“ je vprašal gospod Gros.

„Prvi in najvažnejši pogoj za nebesa je ta, da je človek vreden član svete rimske cerkve, kajti izven cerkve ni izveličanja.“

„Ali ima naša ljuba mati cerkev tudi kaj sovražnikov?“

„Da, cerkev ima mnogo sovražnikov, namreč žide, pogane, krivoverce in slabe kristjane.“

„Kateri so najhujši krivoverci?“

„Najhujši krivoverci so arijanci, cvingljanci, luteranci in protestantje.“

Ali je krivoverstvo velik greh?“

„Krivoverstvo je velik greh in prej je dala cerkev krivoverce sežigati.“

„Kateri ljudje so najslabši kristjani?“

„Slabi kristjani so vsi oni, ki ne slušajo radovoljno duhovnikov v vseh cerkvenih in svetovnih rečeh.“

„Po čem se najbolje izpozna rimsko cerkev?“

„Rimsko cerkev se izpozna najbolje po tem, da jo vedno hudo preganjajo.“

Nikdar ne bi bil mogel doseči župnik Herzog pred škofovimi očmi take zmage, kakor jo je dosegel gospod Gros s svojo malo, dobro izvežbano četo.

V slavnostnem govoru pred narodom se je cenil škof sam srečnega, da ima med svojim duhovništvom tako marljivega, izvrstnega gospoda; še srečnejšo pa mora ceniti župnijo, kateri zapušča takega duhovnika kot zastopnika Boga in cerkve.

Vse naj bi bilo danes veselo v Gospojni, celo mrtvi v grobu. Zato je zamenjal škof svoje dragoceno slavnostno oblačilo s črnim plaščem in je šel ob žalnem prepevanju „Miserere“ od groba do groba, škropeč z blagoslovljeno vodo na desno in na levo. Vprašal je celo župnika za grob njegove matere, postal je tam dlje časa in trikrat je poskropil gomilo s posvečeno vodo: „To je bila dobra, pridna mati, ki je porodila cerkvi tako dobrega sina“, je dejal tako

glasno, da so morali slišati vsi. Celo mlinarju so se zasolžile oči, ko je slišal tako hvalo svoje žene iz škofovih ust.

Polagoma je korakal škof dalje po pokopališču. Nenadoma se je ustavil. Na grobnem kamnu je čital ime, ki mu je bilo znano iz uradnih spisov.

„Ali je ta — ta ženska samomorilka?“ je vprašal s tužnim srcem župnika.

„Da, žalibog“, je pritrdil oni komaj slišno.

Vzdihnil je škof in je dejal: „To je zopet zgovoren dokaz, kako preganja posvetna gosposka božjo cerkev. Celo na pokopališču nas preganjajo in v naši blagoslovljeni prsti moramo pokopati ljudi, ki jih je preklela cerkev še v smrti. Uboga, uboga moja cerkev! Ali resnično, kakor je resnično da sem škof: To se mora izpremeniti.“

Niti kapljice blagoslovljene vode ni kapnil škof na prokleto grob.

To je bilo ob tisti uri, ko je izgnal limpaški opat cerkveno prokletega župnika Hercoga iz svojega svetega samostana.

Cerkveni vsposred za ta dan je bil sijajno opravljen. Ob dobri južini se je vpreglo konje, kajti prečastiti se je hotel prepeljati po čudoviti gorski dolini. Ves občaran je bil, ko je ogledoval na strani župnika iz voza prekrasne gozde, potok v dolini, ledenike in gorske velikane. In veselo so tekli konji. Seveda niso mogli vedeti, da je sedel prav ob tisti uri njih pravi gospodar lačen in zavržen na klopi pred zidom limpaškega samostana. Celo škof je hvalil lepe konje in župnik Gros se je smejal veselja. Saj niso veljali konji takorekoč nič.

Ko je sedel škof zvečer pri mizi ter je jedel s krožnikov nekdanjega župnika in pil njegovo staro vino, ki mu ga je bil podaril protestantovski ravnatelj iz Berlina, je doživel nov dokaz blagoslovljenega delovanja svoje ljubimca.

Politična čitalnica je priredila škofu bakljado, veteranska godba pa je igrala z dobrim namenom, čeprav napačno.

Škof je bil zelo ginjen, kajti taka čast ni veljala njemu, temveč sveti cerkvi, ki je bila vtelesena v njegovi osebi. Prekinil je celo večerjo in uprt ob župnika je stopil pred vrata. Kako pa je bil presenečen, ko je opazil vso vas razsvetljeno! Samolastni, ponosni cerkveni knez je znal biti tudi priljuden, ako je čutil laskanje.

Godba, bakljada in razsvetljava je pa pričala duševno vnemo novega župnika. Ako bi bil prišel k staremu župniku Hercogu, ne bi bil opazil tako lepih znamenj ljubezni do cerkve in škofa. Sam je premalo ljubil cerkev in zato je dovolil Bog, da je padel tako globoko. Toda, hvala Bogu, njegov slabi primer vendar ni mogel zapeljati dobrega naroda in njegov časti vredni naslednik je iztrebil plevel iz njive svete cerkve. Novo seme je že vzklilo in prinaša sad. Tako dostojnemu duhovniku lahko zaupa lepo župnijo mirne vesti.

Dalje prih.

Poziv!

Vsi, ki so prejeli letošnji koledar, a še niso odračunali, naj to store takoj.

Miha Čobal, Zagorje.

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in zanesljivo potovati naj se obrnejo na
Simona Kmeteksa
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Dšahovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

POZOR!

POZOR!

Za K 2'50

dobi vsak krasno remontoir žepno uro, „Gloria“-srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur idoča za kar se 2 leti jamči, z

lepo pozlačeno Pancer verižico, samo za K 2'50, 3 komadi z verižicami K 7.—. Razposilja po povzetju tovar. zaloga švicarskih ur 24-4

S. Urbach, Krakov, št. 69.

Zahvala.

Za presrečno sočutje, izkazano mi od tako mnogih strani med dolgo boleznijo in ob smrti svojega dragega soproga, gospoda

Antona Bregarja

kurjača

izrekam tem potom vsem sorodnikom, sodrugom in znancem najtoplejšo zahvalo. Iskreno se zahvaljujem tudi gg. strojevodjem in kurjačem za krasni darovani venec. Najiskrenejša zahvala pa še posebej za mnogoštevilno spremstvo sodrugom in prijateljem, ki so se udeležili pogreba, da mu izkažejo zadnjo čast.

KISOVC, dne 27. junija 1907.

Zalujoča ostala

Alojzija Bregar
soproga

Leopold Bregar
sin

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodcih in steklenicah.

Številka telefona 210.

Sodrugji, zahtevajte povsod „Rdeči Prapor“!

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak petek.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 5'44 K, za pol leta 2'72 K, za četrt leta 1'36 K; za Nemčijo za celo leto 5'96 K, za pol leta 2'98 K, za četrt leta 1'49 K; za Ameriko za celo leto 7'28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petlet-vrstica 16 vin. za enkrat; 12 vin. za dvakrat; 10 vin. za trikrat; večkrat po dogovoru.

69. številka.

V Ljubljani, v petek, dne 19. julija 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Jurčičev trg, številka 31.

Mizerija v organizaciji slovenskih trgovskih nastavljenecv.

Žalostno dejstvo, da slovenski trgovski nastavljenci nimajo nikake socialne organizacije, nam odpira za bodočnost prav žalostno perspektivo. Govoriti nam je v prvi vrsti o ljubljanskih razmerah.

V Ljubljani imamo nad 450 trgovskih nastavljenecv brez vsake organizacije. Položaj slovenskega trgovskega nastavljenca v splošnem in tudi v Ljubljani, ni bil nikoli primeren njegovemu delu, a zadnja leta je postal naravnost neznosen. Splošna draginja živeža in vsega, kar se potrebuje za življenje, je vzela denarju velik del njegove vrednosti. Izkoriščajoč ta položaj, pa zahteva še naš trgovec-detalist čedalje večji dobiček. Trgovskim nastavljenecem pa, ki pomagajo svojim gospodarjem do tega, da si zvišajo svoj zaslužek, se pa plače v splošnem zmanjšuje. Najbolj trpe pod temi razmerami oženjeni nastavljenci z rodbinami.

Že pred leti se je pripoznala potreba trdne organizacije. V ta namen se je ustanovilo društvo »Merkur«. Takratni ustanovitelji so hoteli napraviti društvo, katerega glavni namen bi bilo delovanje in stremenje po izboljšanju socialnega stališča trgovskih nastavljenecv. V društvo naj bi se bilo sprejemalo edino le nastavljence, iz njih pa bi moral sestati tudi odbor. Ker pa bi društvo seveda ne bilo v interesu trgovcev, sugeriralo se je takratnemu pripravljalnemu odboru mnenje, da je na vsak način potrebno, sprejeti v društvo in v odbor tudi trgovce in podporne člane. In faktično se jim je dalo v odboru 8 mest (5 trgovcem in 3 podpornim članom), trg. nastavljenecem pa 10.

Prvi nastop »Merkurjev« je res kazal, da se hoče poprijeti socialnega delovanja, a že po kratki dobi njega obstanka je zapihal drug veter. Uradništvo trgovske in obrt. zbornice je zasedlo v odboru vsa tri mesta podpornih članov ter s tem pridobilo zbornici največji vpliv v društvu. Delovanje po izboljšanju nastavljenčevega položaja se je umaknilo zgolj trgovskim interesom. Trgovci, ki so imeli toraj že itak dvoje svojih stanovskih organizacij, t. j. trg. in obrt. zbornica ter trgovski gremij, vpregli so še »Merkurja« v svoj voziček, pa ne morda iz faktične potrebe, ampak edino le za to, da se razbije kompaktno stanovsko organizacijo trgovskih nastavljenecv. Da je torej socialno delo pri takih razmerah izključeno, je jasno, vsled tega trgovski nastavljenci tudi ne moremo smatrati »Merkurja« za naše društvo, dokler se razmere v njem korenito ne izpremene.

Karikatura organizacije pa je pomočniški zbor trgovskega gremija. Temu pripadajo vsi pomočniki, ki so uslužbeni pri onih tvrdkah, katere so člani gremija. Ta pomočniški zbor, čigar zastopstvo je pomočniški odbor, nima nikakega vpliva pri sklepih gremija. Trgovci pa se smejo udeleževati pomočniškega zbora v neomejenem številu. (Glej § 16. pravil za pom. zbor.) Na ta način so torej trgovci vedno poučeni o vseh nameravanih korakih pomočnikov ter jih često lahko preprečijo, vrh tega pa izvedo morda za tiste nepokorneže, ki bi za kakšen predlog glasovali, ki se ne strinja z interesi trgovca, ter mu radi tega lahko škodovali.

Ko se je ljubljanski gremij po prizadevanju društva »Merkur« reorganiziral, dobil je tudi nova pravila. Mimogrede bodi omenjeno, da pač ni bilo

v interesu trg. nastavljenecv, opozoriti trgovce na vztrajnejše delo proti sebi. Prvo njegovo delo je bilo, da se je odpovedni rok za Ljubljano prav posebno prikrojil. Po zakonu je odpovedni rok vsako četrtletje po predidoci 6 tedenski odpovedi. Gremij pa je sklenil 6 tedensko odpoved ob vsakem času. Dotim se pomočniki ob drugih krajih bojujejo za podaljšanje tega roka, da, zahtevajo celo 1 letno odpoved, se nam ga je v Ljubljani še skrajšalo in to brez vsakega odpora od strani trgovskih nastavljenecv. Gg. trgovci, člani gremija, so to kar na svojo roko sklenili, ne da bi se bilo vprašalo tudi trgovske nastavljence za njih mnenje. Mislili bi, da bi moral veljati kakor pri zakonodaji v ustavni državi tudi tukaj princip, da sodelujejo pri zakonjenju oni, ki so pri tem najbolj prizadeti.

Da se te razmere izpremenijo, moramo ali reorganizirati naše društvo »Merkur«, ali pa si ustanoviti drugo društvo, katerega člani bodo edino le trgovski nastavljenci ter ga bodo tudi sami oskrbovali. Pristopiti pa bi moral vsak trgovski nastavljenec. Ne pričakujemo od drugih izboljšanja naših razmer, ampak pomagajmo si sami z lastno močjo; drugi ne poznajo naših potreb, zaradi tega nam tudi pomagati ne morejo, ako bi tudi hoteli. Ne prositi za to, kar nam gre po božji in človeški postavi, ampak zahtevati in si to izvojevati, to bodi naš namen. Kar izprosiš, se ti kasneje zopet lahko vzame, mi pa si moramo svoje pravice osigurati zakonitim potom.

Klerikalizem.

Klerikalizmu na Slovenskem se godi tako dobro, kakor že davno ne. Pač se ne more reči, da bi bil imel kdaj bogvé kako hude čase; dobro mu je bilo poslano od vsega začetka, redil se je in zadovoljen je bil s svojo usodo. Na nezakrinskih klerikalnih in s pajčolanom zavutih »katoliških« shodih je sicer navadno tarnal o zatiranju in preganjanju »cerkve«, škof je pisal svoje pastirske liste s črnimi solzami, ali tudi milijonarji vzdihujejo včas, da trpe pomanjkanje. Ali v tako zlato klasje še ni šla nikoli sreča slovenskega klerikalizma, kakor v sedanjih časih.

Protiklerikalizem je v meščanskih vrstah položen na led.

Po imenu imamo še liberalno stranko in njeni listi smejo še zarenčati proti Šuštersiču ali Kreku; protiklerikalna politika pa je izza ustanovitve jugoslovanskega kluba, ki stoji na »krščanskem« stališču, prepovedana. Po pravilih tega kluba ne sme noben slovenski poslanec več delovati svobodomiselnost; »krščanski zakon«, konfesionalna šola, nadvlada cerkve v državi, vse to je varno pred napadi slovenskih ljudskih zastopnikov. Ako pridejo taka ali podobna vprašanja v zbornici na dnevni red, morajo vsi, tudi »narodno-napredni« poslanci glasovati v klerikalnem smislu, ali pa morajo biti Hribar, Ježovnik, Rybar i. t. d. »nujno zadržani«, da se ne morejo udeležiti glasovanja.

Imamo pač še stranko, ki se imenuje »narodno-napredna«; njen program ima nekoliko protiklerikalno dišavo. Med njo in klerikalno stranko je še boj. Ali ne gre se več za načela, temveč edino za osebe. Hribar in Šuštersič se ne marata in zato sedita vsak v svojem klubu pa se napadata. S klerikalizmom in liberalizmom nima ta boj nič opraviti. Klerikalizem ima proste roke; liberalni poslanci so se vzdržali pravice, ovirati ga v njegovih ofenziji.

Poznamo tiste ugovore, ki so pripravljeni. Doslej se zavija Hribar še v molk. Ali če postane položaj neugoden, zagrmi odgovor, da morajo domači prepiri ostati doma, v državnem zboru pa mora cela jugoslovanska delegacija složno nastopati, ker drugače ne doseže uspehov.

Nihče ne bi zameril liberalnim poslancem, ako bi se v splošno narodnih vprašanjih družili s klerikalnimi. Ali gre se za vprašanja, ki stoje izven jezikovnega okvirja in so načelnega pomena. Kakšno pa je pač glayno nasprotje med liberalno in klerikalno stranko? Ako niso bili vsi programi, vse trditve, vse izjave liberalcev samo pesek v oči ljudstvu, tedaj bi bilo vendar misliti, da smatrajo liberalci za svojo nalogo, delati svobodomiselnost, id est protiklerikalno politiko. Če je to resnično, tedaj je fraza o »domaćih prepirih« hinavska; vprašanje svobodomiselnih institucij in garancij se ne rešuje v deželni zborih, ampak v centralnem parlamentu in zato je strogo zavarovanje liberalnega stališča v državnem zboru vse bolj važno nego v deželnem.

Reklo se bode pa tudi, da je slovenski narod premajhen za kulturne boje, ki razsajajo pri drugih, velikih narodih. »Mi ne bomo rešili liberalnega vprašanja, to pride k nam, kadar bode rešeno drugod.« Podobnih splošno znanih fraz je še cel kup, a vse skupaj niso vredne počenega groša. Četudi Slovenci sami ne bodo rešili svetovnih kulturnih vprašanj, je vendar važno to, da lahko ovirajo njih rešitev. In po sedanjem položaju jo morajo ovirati; na noben slovenski glas ne smejo računati svobodomiselnost, protiklerikalni predlogi v sedanjem državnem zboru; vsi jugoslovanski glasovi so za taka vprašanja v službi klerikalizma.

Ali ravno za mali slovenski narod so kulturna vprašanja večjega pomena, nego za velika plemena, ki se že s svojim številom lahko upirajo marsikateri iz reakcije izhajajoči nevarnosti. Mali narodi izravnavajo svojo materialno slabost le s kulturno močjo. Za nje je kultura najvažnejše vprašanje. Ne manchesterski, ampak idejni liberalizem je za njih obstanek neizogiben pogoj.

In ta idejna svobodomiselnost je sedaj izven proletariata popolnoma zatajena. Liberalna stranka se ne zgane, da bi jo rešila in obranila pred svojimi lastnimi poslanci. Z njenim tihim dovoljenjem se jo polaga v grob. Klerikalizem je lahko zadovoljen.

Socialna demokracija je na Slovenskem v boju za svobodno misel osamljena. Ali bodo to razumeli tisti, ki jim svobodomiselnost ni prazna fraza?

Državni zbor.

Prihodnji torek pojde državni zbor na poštice ter se snide baje zopet dne 10. oktobra. V sedanjem zasedanju ne zahteva vlada od njega pravzaprav nič drugega, kakor proračunski provizorij, o katerem razpravlja proračunski odsek. V zbornici so se socialni demokratje izrekli proti proračunu, ker sedanji vladi ne morejo izrekat zaupanja. Tudi debate v odseku so se udeležili socialni demokratje. Sicer so bile zadnje razprave brez posebne zanimivosti.

Dr. Lueger je predlagal, da se voli poseben odsek, ki naj določi priprave za slovesno praznovanje šestdesetletnice cesarjevega vladanja. Dejal je,

ako bo izvoljen v odsek, da bode predlagal, naj določi država 100 milijonov kron kot temeljni zalog za starostno zavarovanje. Predlogu je na čelu zapisano, da je demagogičen. Starostno zavarovanje je stvar, ki bi se jo moralo rešiti, tudi če ne bi bilo nobene šestdesetletnice; tudi razume Lueger, da se starostnega zavarovanja ne more več pokopati, odkar je tako močna socialistična delegacija v državnem zboru. Vlada je že sama izpoznala to in je obljubila starostno zavarovanje v prestolnem govoru. Ali krščanski socialci ne more izpustiti nobene priložnosti, da ne bi pokazal svoje demagogije in svojega bizantizma. Ker vé Lueger, da je starostno zavarovanje ljudska zahteva, misli, da pokvari radikalnemu ljudstvu veselje, če jo spravi v zvezo z monarhističnim praznovanjem. Ali mož bi tudi lahko razumel, da se gre socialnim demokratom za stvar, ne pa za ime. Tudi se moti klerikalni glavar, če misli, da spravi socialiste v zadrego, priporočajoč zavarovanje tudi za obrtnike. Socialni demokratje so zahtevali, ko se krščanski niti v spanju niso brigali za to stvar, zavarovanje za vse delavske sloje, delavce, uslužbenke, hlapce i. t. d., pa tudi za male kmete in male obrtnike.

Predlog je bil seveda sprejet. Pobožni «Slovenec» se pa zaman zaletava v socialne demokrate. Kar jih je bilo v zbornici, so glasovali za predlog, o katerem se je že vnaprej vedelo, da bo sprejet. Sicer pa bi klerikalno glasilo rado napravilo vtisk, kakor da bi se bilo že glasovalo za tistih sto milijonov kron in da se socialisti niso dosti zanimali za stvar. Ali glasovalo se je le za to, da se voli odsek, do onih sto milijonov je pa še dolga pot in če se ne motimo, se bodo morali ravno socialni demokratje s svojo energijo boriti, da se doseže res kaj zadostnega. Kajti finančni minister ni doslej o teh milijonih ničesar znil. Predlagal je le, da se napravi jubilejni denar po pet in po sto kron, prvi iz srebra, drugi iz zlata. Tudi ta predlog je bil sprejet.

Poslanec Pernerstorfer je predlagal, da naj imata legitimacijski in imunitetni odsek javne seje. Krščanski socialci in poljski žlahčiči so sicer glasovali proti predlogu, ker bi zlasti stančiki radi, da bi se govorilo o galiških volitvah le na skrivaj. Vendar je dobil Pernerstorferjev predlog večino.

V Gracu je bila pretečenega petka dopolnilna volitev za državni zbor. Kakor znano, je bil sodrug Resel izvoljen v dveh okrajih: V četrtem graškem in v mariborskem. Sklenil je, da obdrži mariborski mandat, vsled tega je bila v Gracu potrebna nova volitev. Socialni demokratje so kandidirali starega sodruga Högerja, urednika dunajske «Volkstribüne», po prvotnem poklicu tiskarja, enega najinteligentnejših in najdelavnejših članov «stare garde». Nemški nacionalci so postavili dr. Görtlerja za kandidata in so zanj glasovali iz sovraštva do socialistov tudi krščanski. Sodruga Högerja je bil izvoljen z ogromno večino in je že v torek prišel na sejo državnega zbora.

Socialni pregled.

Mizarska stavka v Ljubljani še ni končana in spričo trdovratnosti zlasti večjih podjetnikov je tudi še precej negotovo, kdaj bode pri kraju, kajti mizarski pomočniki niso pri volji, kapitulirati kakor bi hoteli delodajalci. Sedanja stavka je pravzaprav le akuten izbruh dolgotrajne latentne napetosti. Delavne in plačilne razmere mizarskih pomočnikov že davno niso odgovarjale živlenskimi razmeram v Ljubljani in že večkrat so mizarji poskušali, mirnim potom doseči vsaj nekaj izboljšanja. Gospodarji pa so odbijali vse zahteve in že lani je bilo jasno, da pride prejalisej do boja. Tirjatve, ki so jih letos pomočniki predložili delodajalcem, so pač take, da bi jih previdni podjetniki lahko kar izlepa izpolnili. Ali ljubljanski delodajalci še vedno ne razumejo, da je razmerje med gospodarjem in delavcem dandanes nekoliko drugačno, nego je bilo v starih patriarhalnih časih. To gospodo preveča še vedno duh avtokratizma, pa mislijo, da je zanje najvažnejše, če «varujejo svojo avtoriteto». «Jaz sem gospodar v delavnici», je njih geslo in izhodišče vse njih filozofije. Bili so časi, ko so delavci še sami mislili, da mora biti tako in da se jim izkazuje posebno milost, ako se jim «daje» dela in «kruha». Danes vedo delavci, da jemlje podjetnik njih delo in da ga potrebuje, ker se drugače ne poveča njegov kapital. S svojim delom dajejo delavci podjetniku zaslužka ter povečujejo njegovo imetje. Delavec, ki je izpoznal to resnico, pa ne more prenašati, da bi se z njim ravnalo, kakor z brezpravnim sužnjem. On je v delavnici vsaj tako važna oseba, kakor delodajalec in zato je opravičen zahtevati, da se

ureja razmere v delavnici z njegovim sodelovanjem. Absolutistična delavnica se mora umakniti konstitucionalni. Za delodajalce ni tako razmerje prav nič nečastno. Koristno pa bi bilo, da bi ga sami pospeševali, ne pa da se mu upirajo. Pametno bi bilo, da izpolnijo zahteve pomočnikov, dokler ni ogorčenje med delavstvom še preveliko. Da bi se moglo dandanes še poraziti celo stroko delavcev, kakor mislijo posebno vročeglavi kapitalisti, je goljufivo upanje. Pač pa se z dolgotrajnim bojem lahko oškoduje obrt samo tako močno, da niso razmeroma male žrtve, ki jih je treba za izpolnitev pomočniških zahtev, v nobeni primeri z njimi.

Poučna je sedanja mizarska stavka za tiste dobrijane, ki še vedno mislijo, da je razredni boj le hudobna iznajdba socialnih demokratov in da hodijo delavci lahko pod enim dežnikom s posedujočimi sloji. Prišla je namreč zopet doba, ko se nasprotniki kaj močno trudijo, da bi speljali delavce na tak led. Vse polno je političnih agentov, ki se sladkajo delavcem in jim dopovedujejo, kako «nerodna» je baje taktika socialne demokracije, ki hoče delavstvo «ločiti» od drugih stanov. Socialna demokracija bi jim bila končno po vsem všeč, če bi le hotela žrtvovati svojo samostalnost pa opravljati delo za druge. In miroljubnim ljudem včasih zelo ugajajo take pesmice. Pa pride takle gospodarski boj in slepec lahko vidi, da ni treba prav nič ločevati delavstvo od posestnih slojev, temveč da je že ločeno vsled razmer. Drugačni so njegovi interesi in blazno bi moralo biti, da bi dalo oskrbovanje svojih potreb nasprotnikom v roke. Na gospodarskih razmerah pa slone vse druge, tudi politične. Delavstvo, ki hoče biti gospodarsko samostalno, mora iti tudi politično svojo pot.

Iz stranke.

Sodrugom v Ljubljani in okolici!

Izid zadnjih državnoborskih volitev v Ljubljani je neizprosno pokazal, da nismo v polni meri storili svoje dolžnosti; da smo precenjevali svojo, podcenjevali pa nasprotniško moč. Ako so volitve v enem oziru skončale slabo, pa morajo biti na drugi strani dogodki polpreteklih dni za nas šola, ki nam zna v prihodnje koristiti, če trezno in brez vseh predsodkov zasledujemo pomankljivosti v naših vrstah, pa jih skušamo čim preje odpraviti, zamujeno pa nadomestiti s tem vsrajnejšim delom. Bodimo odkritosrčni: Da je bil 14., oziroma 23. maj v Ljubljani mogoč tak, nista kriva le nasprotniški terorizem in podkupovanje, temveč v veliki meri tudi vse obsodbe vredna brezdelnost ogromne večine sodrugov, ki so v fatalističnem koprnjenju čakali, da jim dnevi volitve v Ljubljani doneso čudežev.

Onih sodrugov, ki jih vihar zadnjega volilnega boja ni omajal, pa je najsvetejša dolžnost, skrbeti, da se slični dogodki ne ponove več. Z ozirom na to treba politični organizaciji zlasti v Ljubljani sami postaviti nov temelj, izpopolniti jo ter uvesti železno disciplino. Potem bo tudi mogoče, dosledno stati na stališču: Kdor ne priznava strankinega programa in se ne ravna po njem; kdor ne izpolnjuje vestno v organizacijskem statutu začetnih dolžnosti, ta ni naš pristaš, ni sodrug!

Da se to čim preje izvrši in pa, da se navedeni nameri da legalno podlago, vabimo vse sodruge, ki jim je socialno-demokratska ideja resno mar, da se zanesljivo udeležijo **volilno-okrajne konference**, ki jo sklicujemo za nedeljo, dne 28. julija 1907 v malo dvorano hotela «Mirja» v Kolodvorskih ulicah v Ljubljani. Vhod skozi vežo, dvorišče, na levo. **Začetek točno ob 8. uri zjutraj.**

Dnevni red:

1. Poročilo blagajnikovo.
2. Poročilo načelnika volilno-okrajnega odbora za dobo od 6. januarja do 28. julija 1907.
3. Reorganizacija volilno-okrajne organizacije in strankini prispevki.
4. Dopolnilne volitve in razno.

Ker se konferenca vrši po § 2. zbor. zak., zglase naj se sodrugi, ki se žele udeležiti zborovanja, v upravnistvu «Rdečega Prapora», Jurčičev trg št. 3, prvo nadstropje, ali pa na lici mesta na dan zborovanja, vsaj četrt ure pred začetkom. Zeleti je, da strok. organizacije odposljejo čim največ mogoče zastopnikov. O pravici prisotnosti posameznih udeležnikov bo odločala konferenca na predlog pred otvoritvijo debate izvoljenega verifikacijskega odbora.

Vsi sodrugi, ki jim je za resen napredek stranke, pa tudi oni, katerim delovanje organizacije morda ni bilo po volji, se vabijo, da pridejo polnoštevilno. Da se ne bo po nepotrebnem tratilo časa, naj vsakdo pride točno ob določeni začetni uri.

Volilno-okrajni odbor za Ljubljano in okolico.

Shod tržaških zaupnikov se vrši v torek dne 23. t. m. ob 8. uri zvečer v veliki dvorani delavskega doma ul. Boschetti 5 I. nadstropje. Zaradi važnosti dnevnega reda pozivamo vse sodruge, da se tega zborovanja gotovo udeležijo.

Shodi.

Kočevje. V nedeljo, 21. julija 1907 vrši se ob 2. uri popoldan v gostilni g. Adolfa Brauna javni shod rudarjev. Dnevni red: Delavska organizacija in njen pomen za rudarje. Poroča sodrug Kocmur iz Ljubljane. Sodrugi, skrbite za mnogojbrono udeležbo!

Dopisi.

Opazke iz Trbovelj. Dolgo je delavstvo v Trbovljah mirno gledalo postopanje nekaterih klerikalnih podreptnikov, a ker je to stvari le že odveč, hočemo obelodaniti nekatere krivice, katere se nam gode od strani gotove osebe.

Pred vsem se dotaknemo starega Zupana, hišnega nadzornika. Čakali smo, da dovede morda kak slučaj slavno rudniško upravo na sled temu res prav klerikalnemu počenjanju. Ker pa je tega moža spremljala na vseh njegovih potih sreča, nam je dolžnost, da razkrinkamo mi njegovo pobožno delovanje. Ali ne ve slava rudniška uprava, kako mož kar po pol tedna popiva in nas uboge pare pušča kar cel dan stati pred pisarno? Je li za to plačan? Morda ne ve slav. rud. uprava, kako se sedaj dele stanovanja? Oče Zupan sedé častljivo za mizo, delavec, ki bi rad stanovanje, priskrbi pijače, dražestno in olikano gospo Zupanovo se pokliče, če treba tudi Zanija in vrata se zapro. Pijača začne. Številko stanovanja se da delavcu na izbero in če se mora včasih kak reven delavec s petimi ali šestimi otroki potikati po privatnih stanovanjih, je edina krivda ta, ker mož nima cvenka, da bi dovolj nalil pazniku Zupanu starejšemu.

Čudno se nam zdi, da tega mozakarja rudniška družba tako eminentno podpira in daje celo njegovi soprogi mesečno do 100 K zaslužka. Ali res ni nobene vdove ali druge sirote, ki bi prevzela ta posel? Vrhutega nalaga njen soprog svojim delavkam, da opravljajo soprogi odmerjena dela kakor: tla pomivati, vodo nositi itd. Koncem meseca pa Zupan mogočno diktira: «toliko sihtov ima moja žena!» Res interesantna, da naravnost romantična je ta naklonjenost rudokopa.

Drugi junak na tem polju je prismojeni Bajda. Časniki ga nazivljejo «trezni». Tudi on se je dal uvrstiti med prvobojevnike klerikalne družbe. In zakaj? Mož je namreč dalje časa živil milodare zaslepljenih delavcev, ki so mislili: «stajgar mora biti tudi nekoliko deležen moje Zählunge», in so prihajali v njegovo stanovanje ter za gospoda stajgarja Martina in njegovo milostljivo naročali pijače in pozno v noči je po ogalih odmevalo: «Urh, urh, Ulrich!» Sedaj pa se je ljudstvo spametovalo in Bajda je ostal sam; kajti pametni pazniki se ga ogibljejo; pravijo, da prehudo agitira za — norišnico! In v obupnosti se je zaletel med družbo Lončaričev, kjer tudi še pije!

Tretji junak te klerikalne vojske je g. Vekosl. Božič. Mož sicer mati narava ni obdarila z bistroumnostjo, pač pa mu je dala izreden talent za zahrbtnost in klečeplaztvo. Rudniški gospodi se jako dobroika, vendar je njegovo ostudno prilizovanje vsem znano. Vsako stvarico pri rudokopu zna koristno porabiti, — namreč v svoje namene. Reflektira pa na vse, celo na «šajbe» v reflektorjih.

Njegovemu bratu Janezu bi se lahko največ polen nametalo pod noge, vendar naj ga karakterizira samo sledeč dogodljaj: Kosci so kosili njegov travnik in v zahvalo so sami plačali sodec piva, da si je Božič Janez pogasil žejo; bili so namreč kosci iz njegovega revirja.

Pozabiti ne smemo na velezaslužnega g. Matvža Baumkirchnerja. Mož kot paznik pri rudokopu, režiser gledišča Lončaričeve družbe in glavar ponočne požarne brambe, pač zasluži da omenimo, da se mu dobro godi, čeprav je tako blagoslovljen, da se svojega imena ne zna pravilno izgovoriti.

Omenimo še lepega Mikola Putriha, ki je pred nekaj časa glasoval proti razločitvi zakonai a je siromak prvi izmed vseh postal vdovec pr, živi ženi.

Da bi se dotaknili spretnega voditelja tovarisa Janeza Uhleta star., se nam ne zdi umestno, ker je že itak prenadležen in je vesel, če se ga pusti pri miru, kajti ni več za drugo rabo, kakor da predseduje klubu.

Kakor za navedene drobtine, imamo tehničnih dokazov še za marsikaj družega, kar daje življenju trboveljskih rudarjev poseben, neprijeten značaj. Bilo bi nam ljubše, da ne bi bilo treba pisati o takih in podobnih rečih. To je pa odvisno od naše rudniške uprave, ki ima nalogo, da napravi red. Da bi se matadorji te sorte sami poboljšali, ni več pričakovati; a rudarjem se ne ljubi več, prenašati tiranijo ljudi, ki se pred visjmi zvijajo kakor črvi, pa hočejo prihajati vedno na račun drugih do «zaslug». Upamo torej, da se uprava končno vendar zgane.

Več delavcev.

Strokovni pregled.

Kovinarji, pozor! Kovinarji v Splitu so v plačilnem gibanju. Split je torej za to stroko zaprt.

Strokovno vodstvo.

Društvene vesti.

Ljubljana državni kolodvor. Vodstvo podružnice «Spodnja Siska» pravovarstvenega in strokovnega društva za Avstrijo naznanja tem potom svojim članom, da so upravičeni sprejemati mesečne doneske edino le sledeči sodrugi: Sodr. Dolžnik Anton, blagajničar; sodr. Merjasec Ivan in Novak Josip, podblagajničarja. — Za drugim osebami izrečene svote vodstvo nikakor ne jamči. Nadalje priporoča vodstvo vsem sodrugom strogo previdnost napram na državnem koledvoru uslužbujoči snazilki vozov Mariji Haderbolec.

Vodstvo.

Vrhnik. «Delavsko izobraževalno, podporno in pravovarstveno društvo na Vrhniki» je ustanovljeno! Iz I. nadstropja Tislerjeve gostilne je zaplapolala rdeča zastava! Delavstvo Vrhnike se je združilo v delavsko izobraževalno društvo s trdnim namenom sebi in tovarišem pomagati vsestransko ter si skušati ustvariti boljši obstoj. Ob pol treh popoldne dne 7. julija je otvoril v I. nadstropju Tislerjeve gostilne sodrug Filip Kette ustanovni občni zbor, z iskrenimi besedami pozdravljajoč navzoče. Prebral je pismo sodruga Mihevcia iz Trsta, ki je čestital Vrhniskemu delavstvu k združitvi! Nato je podal besedo sodr. Ant. Kristanu iz Idrije, ki je po jasnem in poučnem uvodnem govoru prečital pravila «Delavskega izobraževalnega društva» ter raztolmačil pomen posameznih točk. Po prečitaniu pravil je govornik z ozirom na dopoldansko posvetovanje predlagal več izprememb, ki so se vse enoglasno sprejele. Ime društva bo: «Delavsko izobraževalno, podporno in pravovarstveno društvo na Vrhniki». Namen mu je: izobraževati in v potrebi podpirati svoje člane ter jim dajati pravovarstvo. Vstopnino se je določilo na 40 vin. za osebo, članski tedenski donesek pa 20 vin. — Vsak član dobi obligatorično časopis «Rdeči Prapor» enkrat na teden! Uredil se je mrlški fond, po katerem dobi član, ki je vplačal 1 krono v ta fond, če mu umre žena, 10 kron podpore, če pa sam umre, dobi pa žena 20 kron pomoči. Določil se je tudi regulativ za pravovarstvo. — V odbor se je izvolilo sodruga: Anton Gutnik (predsednik), Lovro Kraševac (podpredsednik) tajnik: Filip Kette, blagajnik: Ignacij Pekle, knjižničar: Josip Siketa, gospodar: Ivan Tišler, odbornika brez določenega opravila: Franc Medic in M. Brenčič, namestnika: Stanko Kermavner in Janez Leskovec. Pregledovalni odsek tvorijo sodrugi Mikuš, Cankar, Varšek. — Sklenilo se je dalje naročiti na več časopisov. Za društveni prostor se je najelo zasebno sobo v I. nadstropju Tislerjeve gostilne. Vsako soboto zvečer bodo uradovali sodrugi tajnik, blagajnik in knjižničar. Ob sobotah se bo sprejemalo članske prispevke, posojalo knjige, vpisovalo v društvo, sprejemalo časnike. Društvena soba in čitalnica je pa vsak večer odprta. — Dopise vsprejema: Filip Kette, mizarški pomočnik, Vrhnika št. 41. — Sodruga, ki bi mogli novoustanovljenemu našemu društvu podariti kaj knjig, se prosi, naj jih blagovolijo poslati za naše društvo. Bomo jim prav zelo hvaležni. Mi težimo za naobrazbo, ali naša gmotna sredstva so tako mala, da si ne moremo nabaviti najpotrebnejšega. Knjige naj pošljejo darovalci na naslov sodr. tajnika. — Dosedanjim darovalcem se pa najtopleje zahvaljujemo. Vrhniške tovariše pa pozivljamo, da pristopijo v naše društvo. Izgovori ne veljajo. «Združimo se delavci in bodimo prijatelji» — to bodi naše geslo!

Domače stvari.

Občinski svet ljubljanski je imel ta teden zopet sejo. Župan in občinski svetovalci so delali zelo važne obraze; govorilo se je o sokolskem zletu v Pragi, o samoslovenskih uličnih napisih, o protestu proti Proftovemu imenovanju. S kratka, bilo je mnogo parade in fraz. Socialni duh, ki je zasvetil z izvolitvijo gospoda Zirkelbacha, je pa že zopet popolnoma ugasnil in živ krst se ne spomni več, da ima občina tudi socialne naloge. O delavskih stanovanjih je naredil ženialni Predovič svojčas nekoliko neslanih dovtipov in s tem je vprašanje za ljubljanske mestne očete menda rešeno. Glede draginje mesa je župan enkrat konstatiral, da je na svetu pač še par mest, v katerih je meso ravnotako drago, kakor v Ljubljani in nezadovoljneži so ubiti. In ker nima Ljubljana prav nobenih higienskih, kulturnih, socialnih skrbí, bi bilo tudi pregrešno, zahtevati splošno in enako volilno pravico za občino. Gospod župan je principiarno za njo v Botokudi in pri Njamjam-zamoreih — mein Liebchen, was willst du noch mehr?

V ljubljanski okrajni bolniški blagajni je bila dne 13. t. m. seja odbora v svrhu konstituiranja. Izvoljen je bil za načelnika sodrug Fran Bartelj, za podpredsednika Karol Japelj, za zapisnikarja Karol Tekavec. V nazorništvu so bili izvoljeni za predsednika sodrug E. Mudrovčič, za podpredsednika T. Kavčič, za zapisnikarja v. Mlinar; v razsodišče za predsednika I. Bajda, za podpredsednika V. Sajovic, za zapisnikarja R. Novohradsky.

Deželni uslužbenec kranjski so se končno vendarle vzdramili, pa si ustanovili organizacijo, ki naj jih združi in napravi močne v boju za zboljšanje njihovega položaja. Ustanovni občni zbor, ki se ga je udeležilo nad 50 deželnih uslužbencev iz Ljubljane, mnogo pa tudi z dežele, vršil se je v nedeljo 7. julija ob 5. uri popoldne v restavraciji Meščanske Pivnice v Ljubljani. Po krepkem pozdravnem nagovoru načelnika pripravljalnega odbora, g. B. Komana, je tajnikom shoda imenovani g. Vidmar prečital in razložil pravila ustanovljenega društva, ki se jih je soglasno vzelo na znanje. Pristopnino se je določilo na 4 K, članarino pa na mesečnih 60 vin. Podporni člani plačajo na leto najmanj po 4 K. Podpore izplačevati se začne šele, ko se blagajna okrepi. Na shodu se je izreklo marsikatero krepko in zlasti gosp. Koman se je izkazal kot izvrstnega ter navdušenega govornika, ki je z drastičnimi primeri dokazal, da ob sedanjih draginji ter pičlih dohodkih kranjski deželni uslužbenec komaj živi. Zato je organizacija, ki pa ne sme biti strankarska, tudi za te trpne potrebna. V odbor, ki se je po shodu konstituiral, so bili izvoljeni naslednji gg.: načelnik: Koman Benedikt; namestnik: Knafeljc Ignjat; blagajnik: Fretze Dragotin; tajnik: Vidmar Franc; odborniki: Jeran Franc, Leskovec Ivan, Osterc Anton, Podbevšek Mihael; namestniki: Janežič, Kavšek, Kovačič Martin, Osredkar, Šušteršič; pregledniki: Kovačič Alfonz, pl. Malahovsky in Smrečnik. Upamo in želimo, da bi mlado društvo delovalo v smislu, kakor ga je bil uvodom začrtal g. Koman.

Jesenški dopisnik Slov. Naroda se silno jezi zaradi zadnjega socialno-demokratskega shoda na Jesenicah. Nič mu ni všeč. Ako bi bil mero-dajen, bi moral misliti, da so bili na shodu sami tepci. Da je tristo ljudi glasno odobravalo, kar se je govorilo, je vendar samo tako mogoče, da se je govorilo pametno, ali pa da so bili poslušalci tako neumni, kakor govori. Z neumnostjo govorov se pa izgovarja tudi modri dopisnik, ki trdi, da zato ni odgovarjal, ker ni bilo v govorih — zlasti v Kristanovem — dosti soli. Mi pa mislimo, da zato ni odgovarjal, ker ni vedel, kaj naj bi odgovarjal. Na shodu so poročali dr. Dermota, Kopač in Kristan. Da je zadnji govoril nemško, mu šteje v poseben greh. Seveda pametnejše bi bilo, prepustiti dosti številne Neslovence, ki morajo živeti na Jesenicah — večinoma ne da bi jih bil kdo vprašal, ali gredo radi tja ali ne — uplivu nemških nacionalcev in tako pospeševati Wolfovstvo na Slovenskem! Zelo se zameri jasenškim liberalcem tudi vsakdo, kdor pové, da je podpisal Hribar protiliberalen program. Naj bi bili junaki vendar rajši demontirali naše govornike, če so tako podkovani. S tem, da odobravajo Hribarjevo početje na Dunaju, pljujejo pa le sami na svoj liberalni program. Največ časa je sedel fiksni dopisnik pač na ušesih; o tem, kar se je govorilo o splošnem položaju v Avstriji in v državnem zboru, namreč ni slišal ničesar. Ni čudno, da so se mu zdeli govori prazni. Najbolj naivno je pa, da skuša delati nekako politično razliko med drjem. Dermoto in Kristanom ter Kopačem. Seveda ni ponavljal govornik govornika; ali zamen se trudi modrijan, da bi konstruiral nasprotja. Tudi kar je govoril sodrug dr. Dermota o buržoazni stranki na Slovenskem, je bilo popolnoma v smislu socialno-demokratskih nazorov sploh in če se zanima samozavestni gospod za politično življenje na Slovenskem, tedaj bi bil lahko že večkrat našel enake misli v — «Rdečem Praporu». Končno je pa le bolj važno to, da so bili s shodom zadovoljni jesenški socialni-demokratje. Saj je bil v prvi vrsti prirejen zanje, ne pa za liberalne novoklerikalce.

Umetnost in književnost.

Dramatično šolo je otvorilo «Dramatično društvo» v Ljubljani. Kdor se čuti nadarjenega in ima veselje za gledališče, naj se oglasi pri odboru «Dramatičnega društva», ki želi pridobiti za slovenski oder mlade, resnične talente. Pouk je vsak večer ob 8. v odborovi sobi v «Narodnem Domu».

Raznoterosti.

Učiteljski položaj je na Tirolskem menda nadvse vesel. Tam mora namreč učitelj opravljati tudi cerkvene službe in deželni šolski svet je odločil, da mora vsak učitelj, ki je noče opravljati, odstopiti. Tudi drugod je pač čisto navada, da je učitelj obenem organist. Ali na Tirolskem je mežnar. Tam mora učitelj ministrirati, zvoniti, pomagati duhovniku pri oblačenju, spremljati ga, kadar gre obhajati itd. Zanimivo in za klerikalno kulturo značilno je sledeče pismo, katero je pred kratkim pisala neka občina v puštriški dolini svojemu učitelju: «Gospod J. S., učitelj v R. Poziva se Vas s tem, da vselej, ako je nevarnost, da pade slana, ob 3. zjutraj zvoniti, da se ne morejo posestniki, ki so dolžni skrbeti na dim, izgovarjati, da mežnar ni zvonil. Ako opustite zvonjenje, bode te poklicani na odgovornost». Za mežnarsko službo dobi ta učitelj 60 kron na leto...

Potres je razrušil v Valdiviji (Chili) skoraj ves nemški okraj. Potres je trajal dve minuti in pol. Našli so dva mrljica in mnogo ranjenih. Valdiva je glavno mesto pokrajine Valdivia v državi Chile v južni Ameriki, šteje 8000 prebivalcev, med njimi 3000 Nemcev in ima bogato industrijo. Največ ima lesne trgovine v Kalifornijo.

Bogataš Andrew Carnegie hoče baje mestu Berlinu darovati biblioteko za milion dolarjev. Nemški listi ga bodo menda slavili za to. Ali takih darov ne bi mogel Carnegie dejati nikomur, ako nebi par milionov ljudi, izmed katerih največji del trpi pomanjkanje, delali za Carnegiejevo bogastvo kakor črna živina.

Sodrugi, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. Agitujte „Rdeči Prapor“! **pevska za**

Mizarški pomočniki

dobijo takoj trajno stavbeno delo pri

Jakubu Homovcu

mehanično mizarstvo

v Cerknici.

KAVARNA

„Unione“
preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

POZOR!

POZOR!

Za K 2.50

dobi vsak krasno remontoir žepno uro, «Gloria»-srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur idoča za kar se 2 leti jamči, z

lepo pozlačeno, Pancer verižico, samo za K 2.50 3 komadi z verižicami K 7.— Razpošilja po povzetju tovar. zaloga švicarskih ur 24—6

S. Urbach, Krakov, št. 69.

Svarilo!

Prosimo spoštovana gospodinja, ne zahtevajte pri trgovcu kar na kratko Zavitek ali Zaboječek «Cikorijske», temveč določeno Znamko:

Franck

da imate zagotovilo za vedno jednako in najboljšo kakovost. — Pazite pri tem na te varstvene znamke in podpis, kajti našo zamotanje se v enakih barvah, papirju in z podobnim natisom ponareja.

Varstvena znamka.

Varstvena znamka.

Varstvena znamka.

Franck & Söhne

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 183.

v Ljubljani

Telefon št. 183.

priloga svoje

izborno pivo v sodeih in steklenicah.

Telefon št. 187.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

Telefon št. 187.

26-5

Listek.

Hana Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjem dovoljenjem poslovenil E. Kristan.
Dalje.

Bil je torej v resnici slavnostni spreved očetovske ljubezni, ki se je pomikal preko pokopališča v cerkev Gospodovo. Saj mlinar ni vedel, da leži župnikov pravi oče, ki ga je ubila njegova lastna roka, v črni zemlji, po kateri ravnokar ponosno koraka.

Dobro je pa vendar vedel, da je sam pregnal pravega župnika od oltarja in ga pahnul v bedo, le da bi videl svojega ljubega sina službovati na njegovem mestu. Njegovo očetovsko sreč je utripalo veselja. O molitvi ni bilo govora pri njem. Saj ni bila tri cele ure trajajoča slavnost v cerkvi skoraj nič drugega, kot nepretrgano okajevanje škofa in novega župnika.

Škof je imel pridigo o duhovniškem dostojanstvu, o duhovniških skrbih in o škofovski radosti. Hercogovega imena pač ni izrekel, ali vsi so dobro razumeli, da je on tisti prokleti Judež, ki je tako globoko ranil blago škofovo srce. Danes pa mu je utripalo to srce zopet v velikem veselju, ker je dal Gospojni svojega najboljšega duhovnika za župnika. To veselje pa je tem večje, ker se je lahko prepričal, da je ljuba mu občina zopet vsa polna stare, zveste ljubezni do svojega škofa. Kaj važno je govoril potem o dolžnostih občine napram novemu župniku in napram cerkvi, o volitvah in društvih, zlasti o politični čitalnici in o njenem zaslužnem načelniku.

Po pridigi je zopet zapel novi župnik slavnostno službo in sami stari župniki so mu služili pri oltarju. Z glasnim „Te deum“ je končala vsa slovesnost jasno in ponosno.

V tem je postalo pozno in zrak v cerkvi je bil zatohel in dušljiv. Vse je hrepenelo po drugem delu slavnosti, po obedu.

Kosilo, katero je priredil novi župnik, je bilo res izvenredno; celo na škofovem dvoru se ne more bolje obedovati. Novi župnik, ki je z očetovim posredovanjem vse tako ceno nakupil, si je lahko dovolil to.

Najfinejši grizljaj pa je podal župniku sam škof; z zabavnimi besedami mu je napil kot svojemu „duhovnemu svetovalcu“. O tako častnem imenovanju se ni niti temu mlademu plezalcu sanjalo. Z glasom, ki se mu je tresel radostnega razvnetja, se je zahvalil svojemu prečastitemu gospodu za povsem nezasluženo čast in je obljubil, da je pripravljen, žrtvovati z veseljem zadnjo kapljico krvi za sveto cerkev in za svojega škofa.

Sedaj je bila pač le trtna kri, ki je tekla škofu na čast. Vina res ni manjkalo; župnik Hercog je zapustil precej bogato zalogo vina, ker se mu je zdelo, da je staro vino včasih najboljšo zdravilo za njegove bolnike.

Župnik Gros pa je bil bolj pristaš Kneippov ter je smatral vodo za najboljšo zdravilo za reveže, vsled česar je bil v srečnem položaju, da je lahko pogostil danes svoje goste z najboljšim vinom, ki ga ni nič veljalo.

Vino pa je delalo čudeže. Jasna radost je vladala v župnišču in celo škof je bil zopet priljuden. Celo cerkovnika, ki je imel že poln časopis mesa pred saboj, je počastil z nagovorom: „Pisali ste mi nekoč pismo in s tem ste izkazali cerkvi veliko uslugo. Srčno se Vam zahvaljujem in Vam dajem svoj blagoslov.“ In še celo krepko mu je stisnil roko.

Škof se je že pogovarjal s ponosno srečnim župnikovim očetom, a cerkovnikova od vina težka glava je še vedno premišljevala škofove besede. O veliki zaslugi za cerkev ni vedel mož ničesar; pisal je takrat škofu iz maščevanja in iz strahu pred župnikom. Krepko se je napil, pa je zamrmral polglasno: „O, ti Pavliha!“

Kdo vé, ali je res, da počiva v vinu resnica?

Drugi del instalacije je trajal še dalje nego prvi. Govori in napitnice so sledile druga drugi, celo na kuharico so se sponili. Samo na enega so pozabili; na njega, čegar vino so pili, s čegar kroznikov so jedli; na njega, ki je sedel morda ob tej uri lačen na cesti. A njega se ni smelo imenovati, sicer bi bila padla že z njegovega prokletega imena senca na veselo omizje. Njega se ni smelo imenovati, saj je bil mrtev za cerkev, mrtev za škofa, mrtev za sobrate, mrtev pred vsem za novega župnika. Iz duhovne smrti starega župnika je prišlo življenje za novega.

Ej, stari župnik je bil temeljito mrtev! Duhovni mrličji se ne morejo niti kot duhovi vrniti v svojo domovino in ne morejo plašiti svojih naslednikov.

Samo v dveh hišah prav blizu župnišča niso vedeli ničesar o splošnem praznovanju. Prva je bila šola, druga pa ubožnica. Učitelji so sicer dobili od župnika vabilo na obed, ker so morali peljati otroke v cerkev in jih nadzorovati. Ali vabilo je bilo tako ošabno, da so vabljeni takoj izpoznali, da bi le molili s svojo navzočnostjo. Novi župnik je znal v kratkem času, kar je bil stari sezidal s trudom in ljubeznijo med župniščem in šolo. Med obema hišama je moral biti globok prepad, sicer ne bi mogel zvesti sin cerkve tako navdušeno pridigati, kako preganja brezbožna novodobna šola sveto cerkev.

Zato se je pa tudi lahko pritožil škofu nad cerkvi sovražnimi učitelji, ki se izogibajo celo njegove gostoljubne mize. Škof je imel zopet jasen dokaz žalostnih posledic iz ločitve šole od cerkve.

Dalje prih.

Darila za stavkujoče mizarje v Ljubljani.
Prispevali so: Strugarji in podobarji 11 K, delavstvo pisarne 7 K 20 vin., kleparji tvrdke Korn 12 K 20 vin., delavstvo tobačne tovarne 15 K 90 vin., delavstvo tvrdke Bučon 4 K 50 vin., tarfina komisija tiskarjev 40 K, kovinarji dne 14. t. m. na shodu „pri Krakovčanu“ nabrali 13 K 60 vin., izkaz zadnjega tedna 77 K 72 vin. Skupaj 182 K 12 vin.

Vsaka ponaredba in ponatis je kaznjivo.

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko mune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52-22

Thierryevo centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3-60. Razposilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.

Zaloga vedno na po lekarnah. Anjizice s tiskom zahvalnih pisem zastoj in franko.

V življenju nikdar več

600 komadov
samo glid. 1-65.

1 krasno pozlačena preciz. ura z verižico, s 3 letnim jamstvom, 1 moderna svilen kravat za gospode, 2 fina žepna roba, 1 prslan za gospode z mit. inserom, 1 elegantna brosa (novost), 1 par gumbov z mit. brljanti, 1 žepno zrcalo, 1 denarnica, 1 par manšetnih gumbov, 3 naprski gumbi, vse double zlato s patentirano zapono, 1 album 10 najlepših slik sveta, 3 saljivi predmeti, velika veselost za stare in mlade, 1 nikel-nasti tiutnik, 20 važnih dopisovalnih predmetov in še 500 raznih predmetov za udom neobhodno potrebnih. Vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja samo glid. 1-95. Pošilja proti povzetju, ali če se denar naprej vposlje

Dun. centr. razpošiljalnica, P. Lust, Krakov 463.

Kar ne ugaja, se zamenja.

Polniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
za nesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Kmeteka
v Ljubljani, Kolesarske ulice 20.
Zahtevstni Pojasniki daje se brezplačno.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

31 v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodeih in steklenicah.

Številka telefona 210.

Sodrugji, zahtevajte povsod „Rdeči Prapor“!

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak petek.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 5.44 K, za pol leta 2.72 K, za četrt leta 1.36 K; za Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K; za Ameriko za celo leto 7.28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine prosto. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petit-vrstica 20 vin. za enkrat; 16 vin. za dvakrat; 12 vin. za trikrat; večkrat po dogovoru.

70. štev.

V Ljubljani, v petek, dne 26. julija 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravišтво »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Jurčičev trg, štev. 3/I.

Beckov program.

V državnem zboru se je oglasil v četrtek ministrski predsednik baron Beck pri proračunski debati za besedo in je razvil v obširnem govoru svoje misli o političnem položaju in o namenih svoje vlade. Ker ne more nihče od meščanskega ministra pričakovati, da se postavi na socialno-demokratsko stališče, bi tudi socialist lahko priznal temu govoru višji pomen, ako ne bi imel Avstrijanec že preveč izkušnje, da je treba veliko previdnosti spričo vladnih besed.

Baron Beck se je lotil najprej **narodnega vprašanja** in je dejal, da se vlada noče skrivati pred njim. Obljuboval je, da hoče praktično delati na tem polju. Vse, kar je govoril, je bilo precej lepo, le da tudi baron Beck nima pravega smisla za narodno vprašanje. Kakor skoraj vse meščanske glave, vidi tudi on sto in sto posameznih vprašanj, pa ne opazi, da so vse posameznosti samo deli neke celote, katero se mora urediti, ako se hoče priti do miru. Po Beckovih besedah se da soditi, da misli krpiti, ne pa vstvarjati. Narodno vprašanje je za Avstrijo res velik problem in za njega rešitev je treba velike politične ideje in močne roke. Obojega pa menda manjka Becku. Ako pripisuje narodnemu vprašanju res tako važnost, kakor pravi sam, tedaj bi bila njegova naloga, izdelati načrt za preureditev države, da bi mogli narodi brez večnih konfliktov živeti drug poleg drugega in skupno pospeševati skupne interese. Velik državnik, ki bi razumel potrebe države in ki bi čutil v sebi potrebno moč, bi predložil državnemu zboru načrt za narodno avtonomijo; uradnik, ki je postal minister, pripoveduje, da je narodno vprašanje komplicirano!

Glede reforme politične uprave je naznanil ministrski predsednik **ustanovitve okrožnih oblasti**. Kolikor se da posneti z njegovih besed, hoče reformirati birokracijo; za avtonomno življenje pa razdelitev v okrožja menda ne bode imela pomena, a ravno to bi bilo važno.

Lepa je bila ministrova beseda: »Najvišja produktivna moč je živi človek«; zato se hoče vlada lotiti **socialnih reform**. Zlasti hoče reformirati delavsko zavarovanje in upeljati zavarovanje za starost in obnemoglost. To bi bilo prav zadovoljivo, ako ne bi bil Beck povedal, da vlada še »študira«. To študiranje traja že prav dolgo in prav nič ni mično, da ne more ministrski predsednik še nič pozitivnega povedati o nameravanem zavarovanju.

Beck se je skliceval na gospodarsko povzdigo Dalmacije in je obljubil, da hoče podpirati tudi Primorsko in Tirolsko. On seveda ni kriv grehov, ki so jih storili njegovi predhodniki; povedati se sme pa vendar, da se je Avstrija precej pozno zmisllila na to nalogo in da jo izvršuje tudi sedaj bolj iz političnih in agitatoričnih razlogov, nego iz ljubezni do narodov.

Za povzdigo tujskega prometa hoče vlada ustanoviti centralen urad, kar je prav pametno.

Glede **negodbe z Ogrsko** je povedal Beck, da se ne sme povedati ničesar. Upa sicer, da se doseže nagodbo, s katero bo Avstrija lahko zadovoljna; vlada pa ne stoji na stališču, da mora imeti nagodbo za vsako ceno. Omenil je, da so nekatera zelo važna nagodbena vprašanja še nerешena. Ako se ne dožene nagodbe, tedaj vlada

ne bi smatrala podaljšanja sedanjega položaja za koristno.

Politika vlade ne more biti drugačna — pravi Beck — nego **meščanska**. Gospodarsko mišljenje socialne demokracije in njene cilje bode ministrski predsednik vedno odklanjal (to mu verjamemo!); njene praktične zahteve bode pa vedno tako vpošteval, kakor zadeve drugih strank (to bomo videli!). Vlada sploh ne misli na politiko, ki bi potisnila to ali ono stranko v brezpogojno nasprotstvo. Avstrija ni država političnih večin, ker se stranke zamenoma izključujejo. Avstrija potrebuje političen program vsaj za deset let; kar storimo v tem desetletju, bode odločevalo, ali bode država v kakem skritem kotu, ali pa bomo marsirali na široki cesti svetovnega prometa.

To so ministrove besede. Kar je v njih lepega, postane dobro šele tedaj, kadar se izpremeni v delo — če se namreč sploh izpremeni. Počakajmo!

»Edinost« polemizira.

S kom? Vrag vedi. O povodu ne moremo govoriti, ker »Edinost« je kakor tiste stare babe, ki vtikajo svoj nos v vsako stvar ne glede na to, če imajo za to povoda ali ne. Napisali smo članek, v katerem smo označili svoje stališče glede zadnjih volitev v mestni svet puljski in tozadevno stališče ital. sodruga. Gotovo nismo hoteli napraviti s tem poklona slovenskim narodnjakom. Ali za »Edinost« je bilo dovolj, da je pričela s svojim »I., II., IV.« in slutimo, da ima za nadaljevanje teh svojih kilometerskih polemik še precej veselja.

Ampak značilna je ta polemika, ker se ne skuša polemizirati stvarno in direktno, temveč je člankar prišel vsled nekega nagona v sovraštvo do socialne demokracije nekam, da sam ni več vedel, kje bo končal. Prišel se je baviti z našim člankom, obregnul se je v ital. in slov. sodruge in dospel do konference zaupnikov istrskih sodrugov, o kateri ni niti vedel, ko je pričel polemizirati. Govori pa o tej konferenci ravno tako, kakor lajik o solnčnih pegah. Pové namreč, da sta se udeležila debate pri točki »politično in administrativno stališče v Pulju« tudi slovenska sodruga Kermolj in Regent. In to je »Edinosti« v dokaz, da je nastalo nesoglasje med slovenskimi sodrugi samimi, češ, da sta omenjena sodruga nastopila proti stališču, ki ga je zavzel »Rdeči Prapor« povodom puljskih volitev. V dokaz pa, da sta res tako nastopila, navaja »Edinost« soglasni sprejem resolucije, v kateri italijanski sodrugi iz Istre nalagajo poslancu Pagniniju, naj skuša preprečiti nameščenje vladnega komisarja v Pulju, naj predoči vladi resnost položaja, ter zagotavljajo socialističnemu proletarijatu v Pulju svojo moralno in gmotno solidarnost.

Nič ne ve »Edinost«, kaj sta govorila sodruga Kermolj in Regent, tudi ne vpraša, če sta glasovala in če sta sploh mogla glasovati. Kaj briga to »Edinost«! Opljuvaj motiv, si je mislil člankar in pri tem ni niti najmanje slutil, da se osmeši, ker je njegovo otroško sovraštvo do socialne demokracije tako neumno, da je bil vesel samega sebe, ko je napel lok in ne more razumeti kako, da ni zadel pravo. Toliko truda, in slovenski socialisti so ostali še vedno zvesti svojemu programu! Niti enega si niso pridobili za svoje nakane. Kajti morali bi biti preneumno otročji, da bi ne razumeli, da »Edinosti« ne gredo puljske volitve prav nič v glavo ter da je namen polemike neka popolnoma druga žival, nego bi jo hotela pokazati »Edinost«. Na posled pa bi rada vedela, kje so resnični in »avtoritativni« (to je beseda »Edinosti«) tolmači stran-

kinih nazorov in ciljev. To je za »Edinost« velike važnosti (zakaj, sicer ne vemo) sedaj, ko priznava naši stranki mesto poleg drugih strank. Iz jako človekoljubnih in pravičnih elementov je vsekakor sestavljena tuk. narodna stranka, da priznava tudi naši stranki mesto!

Preveč smešna je gospa »Edinost«, da bi se mogli resno pečati ž njo, preveč neojalna, da bi verjeli v odkritosrčnost njenih namenov. Prihodnjič pa priobčimo zapisnik omenjene konference, iz katerega razvidi vsakdo, kaj sta govorila sođr. Kermelj in Regent v soglasju z vsemi člani tuk. pol. odbora. Mogoče bomo tako naučili polimiste »Edinosti«, da si nabavijo najprej gradiva in šele potem polemizirajo.

Državni zbor.

V parlamentu se nadaljuje proračunska debata. V četrtek je začelo drugo čitanje.

Poročevalec dr. Chiari je priporočal provizorij.

Krščanski socialci dr. Mayr iz Inomosta je trdil velikansko neumnost, da so prišli krščanski socialci z lastno močjo v državni zbor, socialni demokratje pa s pomočjo vlade. To se upa krščanski profesor pripovedovati ljudem, ki se še živo spominjajo, koliko se je trudil baron Beck po glavnih volitvah, da bi skoval koalicio vseh meščanskih strank s krščanskimi socialci proti socialnim demokratom! Potem je zahteval klerikalno šolo, češ, da vstvarja »krščanska kultura« najvišjo srečo na tem in na onem svetu. (Avstrija je vendar prava država krščanske kulture. Delavci naj pa presodijo, kako visoka je njih sreča v tej kulturi!) Tudi na vseučiliščih bodo krščanski socialci zahtevali, da se jih ne »zapostavlja«, kakor doslej. (Menda bi tudi tam radi vpeljali katekizem namesto znanosti!)

Potem je govoril Klofač, za njim pa dr. Krek, ki je trdil, da zahteva njegova stranka, naj se birokratična država reorganizira v demokratično. (Dobri dr. Krek se je zmotil; njegova stranka zahteva teokratsko, hierarhično državo; on bi bil morda za svojo osebo zadovoljen z demokracijo, ki bi gotovo odgovarjala njegovim prirojenim lastnostim. Ampak on tega ne zahteva, ker ne sme. In če pravi, da je njegova stranka za demokratično državo, tedaj govori neresnico.) Priporočal je slovensko vseučilišče in je dejal, da so slovenski poslanci zastopniki proletarskega naroda. (To si je treba zapomniti; ampak dr. Krek naj pazi, da mu Jeglič prihodnjič ne prepové kandidirati.) Glede nagodbe je dejal, da Slovenci in Hrvatje niso zato tukaj, da bi regulirali politični apetit Madjarov. Zagovarjal je hrvatsko-slovensko edinstvo in je dejal, da se sklicujejo Slovenci in Hrvatje lahko na pisane pravice. (To je čudna demokracija! Ako imajo sedanji Slovenci in Hrvatje potrebo za kako edinstvo, kaj je potem treba brskati po starih papirjih, iz katerih se da dokazati najbolj absurdne državnopravne teze? S takimi papirji bi tudi Francozi lahko zahtevali »Ilirijo«.)

Za Krekom je govoril Beck. O njegovem govoru poročamo na drugem mestu. Govorili so še dr. Laginja, Poljak Stapinski, krščanski socialci Pantz, Italijan Gentili in Poljaka dr. Glombinski ter dr. German.

V govoru Stapinskega je bilo važno sledeče: »Poljska ljudska stranka je nameravala pristopiti poljskemu kolu, ako bi se bilo ravnalo v deželi ž njo tako, kakor z drugimi strankami. Namestnik grof Potocki nam je pa dejal, da sme naša stranka le tedaj računati na enako

ravnanje, ako se njeni poslanci zavežejo, da bodo v državnem zboru molčali o galskih volilnih sleparijah. To je namestnik ponovil tudi v navzočnosti poljskih ministrov Dzieduszyckiego in Koryłowskega.

*

V petek je prvi govoril Rumun baron Hornuzaki o bukovinskih razmerah. Za njim je prišel češki socialni demokrat Tomašek do besede. Lepemu Beckovemu govoru se mora reči, da so to doslej samo besede. Socialisti so pričakovali, da pride ministrski predsednik v jeseni z gotovim načrtom o reformi delavskega zavarovanja in o zavarovanju za starost in obnemoglost. Z nameravanim razširjenjem delokroga deželnih vlad bi le tedaj lahko soglašali, ako se vpelje tudi za deželne zbornice splošno in enako volilno pravico. Sodrugi Tomašek se je potem pečal z ljudskim šolstvom. Naglašanje »versko-nravne vzgoje« v prestolnem govoru je gotovo zelo sumljivo. Tukaj se pokazuje ministrski predsednik v pravi podobi. Pet takozvanih svobodomiselnih ministrov menda nima toliko upliva, kakor ministrstvu željni dr. Geßmann. Govornik je navedel več slučajev s Češkega, ki dokazujejo, da se preganja učitelje, ki se upajo pokazati, da niso klerikalni. S takim preganjanjem se napravi hinavce in potrte ljudi, ki ne morejo vzgajati svobodnih, zavednih državljanov. S svobodno šolo v zvezi je tudi skrb za šolske otroke, da dobe hrano, učna sredstva, obleko i. t. d. Potem se je pečal govornik s češkimi šolami v krajih, kjer je češka narodnost v manjšini in je dokazoval, da so take šole tudi socialna potreba. Končno se je zavzel za češko vseučilišče v Brnu.

Potem so govorili: Nemško-socialni agrarec grof Kolowrat, Rusin dr. Konstantin Levycky, Mladoček dr. Kramar, češki agrarec Prašek, Hrvat dr. Ivčević, nemški radikalec Malik in nemški radikalec Pacher.

*

V soboto je govoril prvi sodrug Pittoni. Proračunska debata se ni razvila v obsirno politično razpravo; ali nekaj je vendar že jasno v zbornici: Vse stranke vože skupno sovraštvo proti socialni demokraciji. Slišati je bilo mnogo govorov; vsi so končali tako: »Z vlado nismo zadovoljni, z obstoječim redom nismo zadovoljni, zato — glasujemo za vlado.« Krščanski socialci nam očitajo, da oviramo delavnost državnega zbora; nikomur izmed bogaboječih gospodov pa ni prišlo na misel, da bi se lahko delalo šest dni na teden, ne pa le štiri. V narodnih zadevah se hoče vlada menda držati dosedanjega sistema: Korakati od provizorija do provizorija. To ni rešitev, ampak krparija. Ministrski predsednik je zagovarjal državni egoizem proti strankarskemu egoizmu; ali pameten državni egoizem bi bil zadoščenje ljudskih potrebščin in potrebščin avstrijskih narodnosti. Prestolni govor je molčal o tiskovni reformi; ali pred sedmimi leti obljubljena reforma je tudi danes še potreba, ki se jo mora izpolniti. Govornik omenja potem pomanjkljivost v tržaški lukii. Ko se je Lloyd izdatno zvišalo subvencijo, se je reklo, da mora staviti mnogo novih ladij. Delavci obeh velikih tržaskih ladjedelnic so po pravici pričakovali, da jim bode za več let zagotovljeno delo. V tržaski ladjedelnici se pa odpušča delavce, štiri velike ladje, vredne okrog dvanajst milijonov kron, se pa naroči na Angleškem! Sodrugi Pittoni kritizira, da je prejšnja stavka za italijansko pravoslovno fakulteto znižana od 64.000 na 25.000 kron. Minister Hartel je imel prav pameten načrt, da bi se preložilo stolice za pravno in državno znanstvo v Trst ter z njimi združilo visoko trgovsko šolo. Kakor vse, kar je pametnega pri nas, je padlo tudi to v vodo. Govorec o šolskem vprašanju, omenja, da je danes v Trstu 3 do 4000 otrok, ki ne pridejo do pouka, ker ni dosti šol. Socialni demokratje niso šovinisti in kar zahtevajo v narodnem oziru, zahtevajo zaradi ljudske potrebe, ne pa za agitacijo, kakor meščanske stranke. Govornik polemizira potem s krščanskim socialcem Mayrom, ki je dejal, da so za krščanske socialce nebesa minimalni program, skrb za delavstvo pa maksimalni (kar pomeni v kršč. soc. jeziku toliko, kakor nedosežni). Krščanski socialci hočejo torej spraviti ljudi najprej v nebesa, potem pa skrbeti zanje. Ker so tako poslušni katoliški cerkvi, niti ne smejo reševati delavstva; saj je

Pij X. dejal v svojem »Motu proprio«, da so ljudje v človeški družbi po božji volji neenaki in da sprejemajo delavci v popolni svobodi delo. Bismark je dejal, da se ne bi doseglo nobenih socialnih reform, ako ne bi bilo strahu pred socialnimi demokrati. In Bismark je bil čisto pameten mož. Zato se bodemo ravnali po tem in bodemo gledali na to, da nas bode vedno več.

Potem je govoril nemški naprednjak dr. Pergelt, za njim Mladoček dr. Stransky, nadalje češki klerikalec dr. Hruban, potem pa češki realist profesor Marsaryk, čegar govor je bil jako temeljit, zaradi česar so se tudi krščanski socialci močno razburjali.

Zadnji govornik tega dne je bil član poljskega kola Kozłowski, ki je povedal, da so Poljaki (namreč stanečki) nasprotniki reforme zakona in svobodne šole — kar itak ni nič novega.

*

V ponedeljek je zbornica končala proračunsko razpravo, ki je postala zelo zanimiva po govorih obeh generalnih govornikov, sodruga Schuhmeierja in klerikalec barona Morseyja. Poslanec Schuhmeier, ki je spleh izvrsten debater, je imel še posebno srečen dan in je naredil s svojimi izjavami, ki so trajala skoraj tri ure, jako velik vtisk. Zanimanje za njegov govor je bilo tako veliko, da je bila ves čas številna četa poslancev okrog njega, ki se je včasih naslajala ob njegovem krasnem naravnem humorju, včasih pa rjula kakor na raznju, kadar je govornik zadel v živo tarčo. To se je godilo zlasti, ko je Schuhmeier obračunal s krščanskimi socialci.

Pred začetkom debate so ministri odgovarjali na nekatere interpelacije, potem je dobil besedo nemško-radikalni poslanec vitez Mühlwart, ki je mislil, da je kdove kako taktno dokazal svojo demokratičnost, rekoč, da ga ni sram sedeti z nemškim delavcem pri eni mizi. Rusin dr. Trylovski se je pečal z razmerami rusinskih kmetov pod vlado poljskih žlahtincev. Nemški nacionalcec dr. Oberleithner je zagovarjal interese industrialcev. Potem se je zaključilo debato in sta bila izvoljena generalna govornika Schuhmeier (proti) in baron Morsey (za).

Schuhmeier se je najprej pečal s prestolnim govorom, v katerem pravi vlada, da je stanje državnih financ zadovoljivo. Bilo bi tudi čudno, ako ne bi bilo tako, kajti nezadovoljiv je položaj državljanov. Največji del dohodkov ima država iz indirektnih davkov, ki so najtežje breme za delavno ljudstvo, kateremu je pristevati vse sloje, ki delajo z rokami ali pa z umom. Vedno se trdi, da zastopa socialna demokracija samo razredne interese; ali v starem parlamentu se ni delalo druge politike, kakor razredno in v sedanjem se jo uganja zopet, ampak politiko meščanskega rezreda. Leta 1868 je iznašal zemljiščni davek veleposestnikov 70 milijonov, v tem ko je padel izza leta 1904 na 51 milijonov. Ali to ni bila razredna politika? V tem času so pa indirektni davki ogromno narasli. Socialne demokrate se imenuje »brezdomovinec« in očita se jim, da nimajo ljubezni do države. Vzemite z ljudstva ogromna bremena in rešite ga pijavk, pa pride ona ljubezen sama od sebe. Od 1892 milijonov kron, ki jih izda država za leto 1907, je za delavski rezred namenjenih vsega skupaj 668.000 kron za obrtno nadzornišvo. To je vse, kar stori država za delavstvo. Militarizem velja 339 milijonov; kaj stori država za kulturo? Za ljudsko šolo nima država več kakor 6 milijonov, zato je v Avstriji ogromno število analfabetov, polno šol brez učiteljev in nešteto občin brez šol. Država bi morala prevzeti stroške za ljudsko šolo. Vladne obljube ne morejo imponirati socialnim demokratom. Napredek delavskega varstva ni odvisen od dobre volje vlade, ampak od moči, ki tiči v delavstvu. Kar se tiče osemurnega delavnika, mu marsikomu že naproti, seveda zadnji v vrsti. Na Angleškem in na Francoskem imajo z osemurnim delavnikom najbolj izkušnje. Obljube še niso program. Prestolni govori se lahko izpreminjajo vsakih šest let. »Država bodočnosti« ni zapisana v našem programu. Ali kapitalistična država ni red, ki ga je ustvaril bog in ni neizpremenljiva. Po pravici je dejal profesor Marsaryk: »Blížji smo materializmu, nego slutite!« Dočim branite privatno lastnino pred socialnimi demokrati, se izpreminjajo njene oblike od dne do dne. Državna lastnina se neprenehoma kopiči; zakaj naj bi se ustavilo podržavljenje ravno tam, kjer bi gospoda rada?

Schuhmeier je potem krepko prijel nemške nacionalce in je dokazal, da so stari socialisti demokratje za narod mnogo več, nego vsi nacionalisti skupaj. Potem je prav temeljito obračunal s krščanskimi socialci. To je grozovito belelo Bielehlavka, ki je neprenehoma delal najzamejše mejklice, tudi Geßmann je skakal in sekundiral mu je Wohlmeier. Schuhmeierja niso spravili z vsem svojim rohnenjem iz ravnotežja.

Za Schuhmeierjem je govoril klerikalni — pardon, krščansko-socialni baron Morsey. Njegov govor je bil reakcionaren do skrajnosti. Ako bi vzeli kakega fanatičnega kaplana k žandarjem, pa bi moral potem govoriti v dvajni žandarsko-klerikalni lastnosti, ne bi mogel besedičiti bolj nazadnjaško, nego je ta ljubeznivi baron.

Končala se je debata s celo vrsto »stvarnih popravkov«.

*

V torek so zopet ministri odgovarjali na nekatere interpelacije. Pozornost zasluži dejstvo, da je justični minister zagovarjal galsko sodstvo, a zelo nerodno.

Potem je bila volitev definitivnega predsedništva. Socialni demokratje se te volitve niso udeležili. Izvoljeno je bilo dosedanje provizorično predsedništvo. Dr. Weißkirchner (predsednik, krščanski socialce) je dobil 311 glasov, 22 glasovnic je bilo praznih; dr. Žaček (prvi podpredsednik, Staročeh) je dobil 244 in dr. pl. Starzynski (drugi podpredsednik, konservativen Poljak) 212 glasov. Vsi trije izvoljenci so imeli obligatne nagovore. Na dnevnem redu je bila izprememba trgovinskega ugovora s Turčijo, po kateri se zviša colnina za uvoz v Turčijo na dobo sedmih let od osmih na enajst odstotkov. Poročal je Ploj. Dalmatinski Srb dr. Baljak je govoril o bosanskih razmerah. Zakon je bil sprejet.

O kovanju denarja po 100 in po 5 kron je poročal Wittek. Tudi ta zakon je bil sprejet, ravnotako zvišanje melioracijskega zaklada, o katerem je poročal Udržal. Potem je predsednik zaključil sejo, ker so morali krščanski socialci oditi na — banket. Dr. Lueger se namreč pelje na Tirolsko.

Dopisi.

Iz Idrije. »Slovenec« in njemu sorodno časopisje psuje, psuje in psuje... »Socialno-demokratska surovost« to je najmilejši naslov za idrijsko delavstvo. Prav: »Slovenec!« Nam je vseeno, kar tvoji blagoslovljeni in neblagoslovljeni mazači napišejo! Tvoje psovke nas ne spravijo iz ravnotežja. Zakaj pa psuje? No — 14. t. m. je praznovala »Kat. delavska družba« razvitje svoje nove zastave. K ti slavnosti pa je klerikalno vodstvo na Kranjskem vabilo vse, kar leze ino gre, in v »Slovenec« so objavljali dan za dnem polne naslove društev, ki pridejo v Idrijo. Tukajšnji klerikalci pa so meli zrokami: »Idrijo predstavimo gostom iz Ljubljane in drugod kot čisto klerikalno mesto.« Vsi klerikalni bišniki so razobesili zastave, celo iz cerkvenega stolpa sta visele dve! Erična hisa, kjer ima sedež kat. del. družba, je bila vsa v zelenju — iz vsakega okenca pa zastavica. Pri Didihu ravno tako! Vse je pa imelo provokatoričen pomen in namen. V ljudeh je jelo vreti — in zvečer, ko so klerikalci priredili podoknico kumici zastave, izbruhnila je nevolja v hrupno demonstracijo. V nedeljo zjutraj so delavske množice zopet glasno demonstrirale — vrhunec pa so demonstracije dosegle v nedeljo zvečer. Žandarmerija je bila vsa na nogah, posadke s Črnege vrha, Godoviča in iz Zirov so bili poklicane — ali oprava niso imeli. Niti ene aretacije niso izvršile. Ljudstvo je demonstriralo v mejah dostojnosti! Klerikalci so hoteli provzročiti pretepe ter so metali kamne in zmerjali demonstrante z najgrjimi priimki. Demonstranti so pa ohranili mirno kri — na tisoče jih je bilo, ali nič oprava niso dali žandarmeriji. To klerikalce boli, zelo boli, ker oni imajo radi žrtve. Sedaj pa psujejo, psujejo... in lažejo — lažejo! Pa, ali zna klerikalec kaj drugega? Zato pa v boj, porti klerikalizmu na celi črti! Dol s klerikalizmom!

Domače stvari.

Glede kranjskega deželnega zbora pravi »Slovenec«, da so vse vesti o njega sklicanju neresnične. Klerikalci imajo s kranjsko deželno vlado nedvomno zveze, zato je že mogoče, da so prav poučeni; saj tudi Šustersiču še niso zaprta Beckova vrata. Ali če je tako, tedaj bi bilo vendar potrebno, da slavna vlada enkrat pové, kaj pravzaprav namerava. V tej ljubi »konstytucionalni« državi mislijo menda ministri in deželni predsedniki res, da je ljudstvo le zaraditega na svetu, da oni lahko vladajo. Ali prebivalstvo ima pravico vedeti, kaj je z njegovim zastopstvom in vlada ima proketo dolž-

nost, pojasniti to. Saj deželni zbor vendar ni igračka za gospode Becke in Schwarze. Izpolnjevati ima naloge in vsiti ima pravice; za oboje mu mora vlada dati priložnost. Ako deželni zbor ne more funkcionirati, daje zakon vladi pravico, da ga razpusti in ljudstvo ima tedaj pravico, da voli nov deželni zbor. Nikakor pa nima vlada pravice, vzdrževati fikcijo deželnega zbora in zadrževati vsako delo v deželi. Torej — kaj bo? Za odgovor je skrajni čas.

Pri ljubljanski cestni železnici se terorizira uslužbenec na nečuten način, ki ga opišemo prihodnje nekoliko bolj natančno na podlagi dosti bogatega materiala, ki nam je na razpolago. Opozorimo pa že danes gospoda «Betriebsleiterja» in njegove priganjače, da si lahko prihranijo trud, ki ga imajo s tem, da iščejo «hecarje» med osebjem. Glavni ščevalci so oni sami in njih pašovski zistem. Premisliti je treba, kakšno službo ima osebje cestne železnice, ki ujame od pol 6. zjutraj do pol 11. zvečer komaj toliko časa, da se v goreči naglici nekoliko najde, pa zasluži ob svojem dosti težkem in ogromnem opraviilu po 14 kron na teden. V takih razmerah se uslužbenec šikanirati pa preganjati s kaznimi, računati jim za šipo, ki velja 20 vinarjev, po 2 kroni in končno odpustiti ljudi, katere se ima na sumu, da hočejo pomagati svojim tovarišem do organizacije, je naravnost barbarično. Gospod prometni vodja naj nam pa le verjame, da poznamo in bomo poznali razmere pri njegovem obratu, tudi če zapečati vsem uslužbenecem usta. To velja tudi za preglednika Podreberska in Erklavca. Gospodje mislijo menda, da podpró svoj zistem, ako disciplinirajo svoje osebje. Dosegli pa bodo nasprotni efekt. Marsikaj je sicer v Ljubljani zastalo, ali končno tudi to mesto še ni v Sibiriji in tudi pri cestni železnici morejo nastati civilizirane razmere. Ako bi gospodje bili pametni, bi sami delovali na to, če pa nočejo, bodo pa imeli boj, ki jim pa ne napravi preveč veselja. Sicer pa ne bi bilo napačno, da bi tudi magistrat nekoliko pogledal, kaj se godi pri podjetju, katero ima nadzorovati.

Shodi.

Ljubljana. V nedeljo, 28. t. m. ob pol 10. dopoldne je v areni «Narodnega Doma» ljudski shod. Na dnevnem redu je «Mizarska stavka». Boj ljubljanskih mizarjev, ki traja že štiri tedne, ni važen samo za mizarske pomočnike, ampak ima že sedaj posledice, ki bi morale zanimati vse prebivalstvo. Trdovratnost podjetnikov je odgnala že veliko število mizarjev iz Ljubljane in lahko se zgodi, da nastane kriza za vso mizarsko in stavbno obrt. Kdor ni ravnodušen za take posledice, naj torej pride na shod.

Umetnost in književnost.

Ivan Cankar: Aleš iz Razora. V novi «Narodni založbi» je izšla Cankarjeva povest pod gornjim naslovom. Cena je 1 K 50 vin., po pošti 10 vin. več. Naroča se jo lahko pri «Narodni založbi» v Ljubljani, dobi se jo pa tudi v javnih knjigotrnih. O tem najnovejšem Cankarjevem delu, ki je v vsakem oziru dostojno njegovega peresa, objavimo še oceno. Ne moremo si pa kaj, da bi ne reflektirali na neke čudne kritike, ki hočejo sugerirati čitateljem, da so bile vse stvari, ki jih je Cankar napisal poprej, sami nezreli poskusi in da je šele pri «Narodni založbi» dosegel pravo umetniško stopinjo. Če bi bili hudomušni, bi seveda lahko rekli: Bo že tako; dozorel je in v tem hipu je napisal Aleš iz Razora ter vstopil v aktivno politiko kot socialni demokrat. Ali take dovtilpe prepuščamo «kritikom», ki cenzurirajo knjige po založnikih. Resnica je, da je Aleš iz Razora jako lepo, umetniško delo, da pa tudi «Na Klancu», «Kralj na Betajnovi», «Gospa Judit», «Martin Kacur» i. dr. vsaj niso slahši. Aleš iz Razora je pisan ravno tako po «cankarsko», kakor vse njegove stvari; kdor mu je n. pr. štel v greh «mistiko», bi moral reči, da «boleha» tudi Aleš za «misticizmom». Če so pa pogumne figure v Alešu umetniške, tedaj je vsaj tako umetniško tudi po krivici ozmerjana «Nina». Kdor pozna Cankarjeve prejšnje spise in čita kritike, ki postavljajo Aleša v nasprotje z vsemi prejšnjimi, bi moral kar misliti, da je naš pisatelj naenkrat napisal velikansko neumnost. Zato je treba protestirati proti takim recenzijam. Aleša priporočamo, ker je pravi Cankarjev umotvor, vzlic kritikastrskim reklamam.

Socialni pregled.

Pekovski pomočniki v Ljubljani so dosegli važen uspeh s pomočjo svoje organizacije. Dne 6. junija t. l. so sklenili pomočniki na shodu, predložiti mojimostrom spomenico z zahtevo, da se odpravi hrano — izvzemši kruh, ki bodi prost, ker se ga rabi za uživanje — pri gospodarjih, pa naj se namesto tega izplačuje delavcem odškodnino po 1 K 40 vin. na dan. Hrana pri delodajalcu je bila ena najbolj poniževalnih šeg, ker je dajala delavcu značaj nesvobodnega posla. Lani so pomočniki stavkali zaradi te zahteve, vendar se jim ni posrečilo, doseči popolni uspeh. Letos je bil na shodu sprejet predlog sodruga Avbelja; spomenico so podpisali delavci vsake prizadete tvrdke. Večina gospodarjev je do 23. junija ugodila zahtevi, gospodična

Jančar in gosp. Zalaznik sta se pa zavezala, ugoditi dne 1. julija, kar sta tudi storila. Izkazal se je samo znani Matija Zalar, ki je sicer izpolnil zahtevo, a je posadil svoje tri pomočnike na cesto, češ: Dam že, ampak ne tistim, ki zahtevajo. Delavci naj si zapomnijo tega gospoda! Pekarskim pomočnikom pa čestitamo na lepem uspehu, ki vnovič dokazuje, koliko vredna in kako potrebna je organizacija.

Društvene vesti.

Trst. Podružnica II. splošnega strokovnega in pravoverstvenega društva je imela dne 25. junija svoj občni zbor, na katerem so bili izvoljeni v odbor sledeči sodrugi: Za predsednika Ivan Zink, za podpredsednika Ignacij Mihevc, za odbornike Wernig, Köfferl, Tvrđy, Komac, Tschofenig in Stepisnik. O sklepih občnega zbora centrale je poročal sodrug Josip Kopač; povdarjal je pomen organizacije in je razložil sklep glede povznanja mesečnih prispevkov. Sodrugi Mihevc je govoril o novi organizaciji katero snujejo tržaški narodnjaki, ki so izpoznali, da so jim postala tla nevarna pa bi radi izvalili železničarje v društvo, ki naj bi jim delalo stafažo. To se jim pač pri zavednih železničarjih ne posreči.

Sodrugi od državne železnice se opozarja, da so društveni prostori vedno odprti in so tam na razpolago številni domači in inozemski strokovni ter dnevni časopisi in revije v slovenskem, nemškem, italijanskem in češkem jeziku.

Vplačila sprejme na progi Trst-Gorica sodrug Fran Franc, v Trstu na državnem kolodvoru sod. Wernig, v prosti hki Anton Fuck, na progi Trst-Divača-Pulj Friderik Komaci. Biblioteka je odprta ob petkih od 7. do 9. ure zvečer ter ob nedeljah dopoldne. Vsa naznanila glede pravovarstva sprejema sodrug Zink, glede nezgod pa sodrug Tschofenik. Kdor ima zapreke glede šole, naj se oglasi pri sodrugu Mihevcu, da se lahko stori potrebne korake.

Društvo «Ljudski odbor» v Trstu je otvorilo v četrtek dne 18. t. m. ljudsko čitalnico v okraju Sv. Andrej v ulici Economio št. 10, I. nadstropje. Natančen opis otvoritve in druge podatke podamo v prihodnji številki. Toliko v pojasnilo vsem prijateljem čitva, izobrazbe in napredka, katerim priporočamo, da pristopijo v velikem številu temu društvu, ki je že toliko storilo v prosoh in izobrazbo slov. delavstvu v Trstu.

Darila za stavkujoče mizarje v Ljubljani. Prispevali so: Gospod Bevc, gostilničar na Dunajski cesti K 20—, tarifaa komisija tiskarjev K 20—, sodrug Grapar K 1—, delavstvo tovarne za glasovirje K 9-90, delavstvo Kozlerjeve pivovarne K 7-64, delavstvo tvrdke Bučon K 5-20, strugarji in podobarji K 3—, Vehar Matija K 1—, Laznik Josef K 2—, delavstvo plinove tovarne K 4-40, mizarji tvrdke Rojina K 2—, Fajon K 1—, I. in II. izkaz K 182-12. Skupaj K 259-26.

Lekarnarja Thierryja balzam in centifolijsko mazilo. Zlasti ob poletni vročini in na potovanju ter izletih služi to splošno znano zanesljivo sredstvo v vseh slučajih izborna. Prava pomoč je to v sili pri pogostnih slabostih zaradi vročine, onesveščenju, zlasti ob času novega sadja in kumar tako razsajajoči koliki, krčn, molenju prebave, prehlajenju, infekciji po slabi pitni vodi i. t. d. Mazilo je pa neuprljivo pri razpraskanju, zmečkaninah, posnelju kože, za bule, žulje, rane i. t. d., zato naj se obe sredstvi nosila v zadostni meri seboj. Ne dajte si vsiliti ničvrednih fluidov in naslovite vsa naročila na lekarno A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Ker se čimdalje bolj draže živila, je skoro dolžnost opozarjati na živilo in poživilo, ki ga moremo pogrešati vsak dan manj, ki je pa ostalo vedno enako poceni, na Kathreinerjevo Kneippovo sladno kavo. Zrnata kava je kakor znano tako škodljiva za naše živce in pri tem kar nič redilna, zdravstveno tako dragoceni slad v Kathreinerjevi kavi, na polovico zmešan z zrnato kavo, pa daje ukusno in redilno kavino pijačo. Otrokom, ženskam, bolnikom in takim, ki okrevajo, bi se morala dajati le Kathreinerjeva Kneippova sladna kava, ki ima priljubljeni okus zrnate kave ter je obenem lahko prebavna in krvotvorna. Pripravlja naj se tako, kakor je povedano na zadnji strani izvernih zavojev, pri nakupovanju pa naj se jemlje le ti z vrstveno znamko župnik Kneipp in z imenom Kathreiner. Resničen prihranek, okus in zdravje priporočajo raho Kathreinerjeve Kneippove sladne kave v vsakem gospodinjstvu.

Stanje hranilnih vlog:
24 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
860.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši, Prešernove ulice 3, poprej na Mestnem trgu zraven rotovža, sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev.

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Vabilo

izrednemu občnemu zboru

delegatov okrajne
bolniške blagajne v Ljubljani.

Radi neke formalne napake je razveljavil mestni magistrat ljubljanski izvolitev funkcionarjev te blagajne na zadnjem občnem zboru dne 23. junija t. l.

Vsled tega se sklicuje

izredni občni zbor

delegatov te blagajne
na dan 1. avgusta 1907. leta

ob 8. uri zvečer

v veliko dvorano „Mestnega doma“.

DNEVNI RED:

- Čitanje zapisnika zadnjega rednega občnega zbora.
- Volitev:
 - upravnega odbora (12 članov in 6 namest.)
 - nadziralnega odseka (9 članov in 6 namest.)
 - razsodišča (9 članov in 2 namestnika).

Okrajna bolniška blagajna ljubljanska.

NB.: Brez legitimacije ni dovoljen nikomur vstop v dvorano (§ 29 blagajniških pravil).

V življenju nikdar več
600 komadov
samo gld. 1-65.

1 krasno pozlačena preciz. ura z verižico, s 3 letnim jamstvom, 1 moderna svilena kravata za gospode, 2 fina žepna roba, 1 prslan za gospode z imit. biserom, 1 elegantna broša (novost), 1 par gumbov z imit. brižanti, 1 žepno zrcalo, 1 denarnica, 1 par manšetnih gumbov, 3 naprsni gumbi, vse double zlato s patentirano zapono, 1 album 10 najlepših slik sveta, 3 šalji predmeti, velika veselost za stare in mlade, 1 nikelnasti tintnik, 20 važnih dopisovalnih predmetov in še 500 raznih predmetov za dom neobhodno potrebnih. Vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja samo gld. 1-95. Pošilja proti povzetju, ali če se denar naprej vpošlje

Dun. centr. razpošiljalnica, P. Lust, Krakov 463.

Kar ne ugaja, se zamenja.

Vsaka ponaredba in ponatis je kaznjivo.

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52—23

Thierryevo centifolijsko mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3-50. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

priporoča svoje

izborna pivo v sodeih in steklenicah.

Telefon št. 187.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

Telefon št. 187.

26—6

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.
Dalje.

Globoko je moral sedaj novi župnik obžalovati, da je njegov predhodnik odrezal lep kos župnijske zemlje za šolski vrt. S tem, kar raste na onem zemljišču, bi lahko hranil še eno kravo. Stari župnik ga je res okradel in učitelji sede na njegovem, pa jih ne more niti pregnati. Zato pa tudi ne učakajo prijaznega pogleda od njega.

Otrokom pa ni treba šolske palače. Saj je sam hodil v staro malo šolo in je vendar postal velik gospod; staro poslopje bi moralo biti torej vsekakor dobro in njemu tedaj ne bi bilo treba plačevati doklad za šolo. Da mora tudi župnik plačevati šolske doklade, je sploh v nebo vpijoča krivica, ker nima župnik otrok, da bi jih pošiljal v šolo. Ali duhovništvo pač vedno preganjajo...

Tudi v ubožnici je bil danes prav žalosten dan. Stare Lenke, ki je sicer vedno prinašala bogate ostanke od poječin, ni bilo več v župnišču. Da, ravno Lenka je bila kriva, da raste zdaj trava po poti od župnišča v ubožnico.

Starci so spremili Lenko na kolodvor in se tam ginljivo poslovili od nje. To se jim je vpisalo za demonstracijo proti novemu župniku, ki je dosegel izgon Lenke iz Gospojne in s tem so izgubili njegovo milost in dobrotelost.

Ali če se tudi danes niso smeli veseliti boljšega, z bogate mize odpadlega grizljaja, vendar niso bili tako siromašni, kakor ustanovitelj ubožnice, ki je, izgnan iz svoje cerkve, taval ob tej uri po tujini.

* * *

Še ni bil končan obed, ko je zaklical s stolpa zvon skozi odprta okna. Bilo je četrta na tri in ob treh je imela biti zopet posebna cerkvena slovesnost.

Mlinarja je prišla smrt njegovega otroka vendar za srce in kot krščanski mož je moral storiti že kaj posebnega za dušni blagor svoje Anke. Zato je dal kaj lepo na lim naslikati podobo svetega Janeza z Nepomuka in jo postaviti na most, s katerega je Anka skočila v vodo. Ta slika naj bi odrešila Ankino ubogo dušo. Kdorkoli pojde mimo nje, izmoli očenaš in te neštete molitve izprosijo sčasom pri Bogu odpuščanje za nesrečno samomorilko. Mlinar je bil dober kristjan, ki ni skrbel samo za živega sina, ampak tudi za mrtvo hčer.

Škof je izvedel tudi za to delo spoštovanja vrednega očeta prečastitega župnika in kaj ljubeznivo izrekel, da je pripravljen, sam slovesno blagosloviti sveto podobo. Seveda ga je vodila na skrivnem dobra postranska misel.

Bogati mlinar pač ne sprejme zastoj tako izvenrednega odlikovanja, temveč se izkaže hvaležnega in podari bogat dar za kak cerkveni namen.

Saj ni slutil, da je podoba namenjena spominu samomorilke; sicer jo gotovo ne bi bil blagoslovil, pa če bi se mu podarilo celi svet. Tudi za tako ceno ne bi prelomil zakonov svete cerkve. Ali vsegavednež je bil zopet navaden človek.

Ko je odbila tretja ura, se je pomikala dolga slovesna procesija ob glasnem zvočenju od cerkve k usodnemu mostu, na katerem je blagoslovil škof v popolnem ornatu sliko.

Peneč se in bobnajoč je tekel spodaj potok in je šumel: „Hudobneži! Ne pehajte najprej ljudi sem dol, pa vam ne bode treba postavljati takih slik. Ako ne bi bil naš Bog usmiljenejši od vas kratkovidnih ljudi, bi tudi take slike nič ne pomagale. Gospod škof, gospod škof, kje pa je mladi kaplan, ki mi je enkrat ugrabil tako cvetoče človeško življenje? Kje je? Kje je? Lepo ga pozdravljam; to je bil hraber mož in pravi duhovnik.“

Taka viharja, nerazumljiva vprašanja gorskega potoka pa je nadkričal glas škofa, ki je nagovoril mnogoštevilno verno ljudstvo po blagoslovu z gorečim govorom. O svetem Janezu nepomuškem je govoril, ki je bil svetel plamen na zvezdnem nebu cerkve. Tako lepo je govoril o sveti izpovedi in o spovednem pečatu, da je obhajala gospoda župnika poleg njega kar kurja polt.

Ako bi bil izrekel škof v svojem slavljenju svetega Janeza z Nepomuka ime župnika Hercoga, bi bil izkazal le resnici čast.

Škofu je dala sveta podoba priložnost, da je govoril o narodnosti in o Rimu, o Lutru in o krivoverstvu ter je končal:

„Podoba svetnika z Nepomuka na tem mostu je pa znamenje, da živi tukaj še prava vera in da ne najde krivoverstvo tukaj tal. In dokler ostanejo prebivalci te doline zvesti svoji cerkvi in njenim duhovnikom, odvrne bog vsako nesrečo od njih.“

S pravim navdušenjem je govoril škof in ljudstvo ga je pobožno poslušalo skoraj celo uro. Sedaj so vedeli ljudje, da stari župnik vendar ni bil pravi katoličan. Saj tak ni bil, kakršen bi moral biti duhovnik po škofovih besedah.

Po tem blagoslovu, ki mora ostati vsem nepozaben, so odšli ljudje večinoma domov. Le kmetje so se vrnili v gostilno, kjer je imel biti danes čitalniški shod. V cerkvi je bilo naznanjeno, da ga počasti sam škof.

Med tem pa je bil škof s številnim duhovništvom uljudno povabljen k mlinarju na južino v bližnji mlin. Škofov obisk je bil za mlinarja tako časten, da je obljubil, napraviti nad durmi mramorno ploščo, ki naj še po sto letih razglaša, da je prišla s škofom čast in sreča v ta dom.

Nekateri duhovniki so komaj premagali smeh nad ponosno lahkovernostjo, s katero je sprejel škof robato povzdigovanje. Malo da ni plakal radosti nad verno vdanim čaščenjem, katero je izkazoval ta mož slugi cerkve.

Na povratku je obiskal škof tudi še sodnega svetnika v njegovi vili. Mož, ki je hotel kot okrajni sodnik vreči kaplana Hercoga s hlapcem iz gostilne, je sprejel škofa ponižno pri vhodu v park. Odkritosrčno je obžaloval, da škofov želopec ni mogel sprejeti še druge južine. Tem očitneje pa je poljubil roko škofu, kateremu je imel predvsem zahvaliti, da ga je veleposestvo na njegovo povelje izvolilo v državni zbor.

Dalje prih.

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

POZOR!

POZOR!

Za K 2.50

dobi vsak krasno remontoir žepno uro, „Gloria“-srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur idoča za kar se 2 leti jamči, z

lepo pozlačeno, Pancer verižico, samo za K 2.50 3 komadi z verižicami K 7.—.

Razpošilja po povzetju tovar. zaloga švicarskih ur 24—7

S. Urbach, Krakov, št. 69.

Polniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanemljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Kmetleka
v Ljubljani Hotodvorske ulice 26.
Kšahovrstna Pojavnika daje se brezplačno.

Sodrugji, zahtevajte povsod „Rdeči Prapor“!

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

32 v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborna pivo v sodeih in steklenicah.

Številka telefona 210.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak petek.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 5.44 K, za pol leta 2.72 K, za četrt leta 1.36 K; za Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K; za Ameriko za celo leto 7.28 K.

Pogajna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inzerati. Enostopna peti-vrstica 20 vin. za enkrat; 16 vin. za dvakrat; 12 vin. za trikrat; večkrat po dogovoru.

71. številka.

V Ljubljani, v petek, dne 2. avgusta 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne posiljitve, naročila na list, reklamacije, inzerate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg, številka 3. I.

Izjava.

Z ozirom na dejstvo, da se še ni prijavilo dovoljno število naročnikov, in ker je državni zbor na jesen odgoden, sklenil je izvrševalni odbor jugoslovanske socialno-demokratske stranke pričeti s trikratno izdajo lista na teden šele dne 1. oktobra t. l. Z ozirom na ta sklep se pozivljajo vsi sodrugji, naj neumorno skrbe za to, da bo trikratno izdajanje lista od 1. oktobra t. l. naprej brez finančnih težkoč.

Uredništvo in upravništvo
„Rdečega Prapora“.

Deželni zbori.

Česka socialno-demokratska stranka se pripravlja na odločilen boj za splošno in enako volilno pravico za deželni zbor in je že začela s pripravami. V parlamentu so njeni zastopniki napovedali, da ne odnehajo od te zahteve za nobeno ceno, tudi če bi moral biti boj ojsrejši, nego je bil za državnozborsko volilno reformo. Ker je vlada, kakor znano, večkrat izjavila, da ne misli na splošno in enako volilno pravico za deželne zbore, je pričakovati, da se ta boj uresniči. Za vlado sicer ne bi bilo nič hudega, ako bi se še pravočasno sponinila na pamet in se postavila na edino logično stališče, da veljaj za deželni zbor, kar velja za centralni parlament. Tak slučaj smo vendar doživeli z Gautschem, ki se je najprej z vsemi štirimi branil splošne in enake volilne pravice za državni zbor in je vendar sam predložil načrt volilne reforme. Ako to ni škodovalo Gautschu, ne bi ubilo Becka. Toda za sedaj je malo upanja, da se baron Beck izpreobrne in ker je znano, da češki socialni demokratje ne napovedo ničesar, česar ne mislijo izvršiti, smo lahko pripravljeni na velikanski boj.

Z nemškimi socialisti na Češkem so se že dogovorili, v nedeljo so priredili v Pragi več shodov in začetku bode sledilo nadaljevanje.

Če je pa splošna in enaka volilna pravica potrebna za praški deželni zbor, se lahko reče z mirno vestjo, da je za ljubljanskega, goriskega i. t. d. ravno tako, ali pa še bolj potrebna. Vrhutega so pa pri nas težave manjše nego so na Češkem.

V slovenskem časopisju je opaziti neko popustljivost glede tega vprašanja, ki ne more nikogar razveseliti. «Mi stojimo na stališču splošne in enake volilne pravice; ali če pravi vlada, da je za sedaj ne mara vpeljati v deželnih zborih, naj se uredi volilno reformo vsaj tako ali tako;» to se ponavlja venomer pri liberalcih in pri klerikalcih. Napačna bi bila ta taktika tudi tedaj, ako cela dežela ne bi imela toliko moči, kolikor je ima vlada, kajti dajalo bi se s tem ministrstvu in deželnemu predsedstvu po nepotrebnem pogum. Ali nerazumljivo nam je sploh, zakaj naj bi zlezli v kozji rog pred vlado. Izgovor, da veleposestniki v kranjskem deželnem zboru lahko preprečijo vsako volilno reformo, vendar ni tako krepak, kakor so

kaže. Spomnili se je treba, da je bila večina zadnjega državnega zbora sovražna enaki volilni pravici in končno je vendar ta večina sklenila volilno reformo. Ko so lani liberalci v deželnem zboru predlagali resolucijo, naj se vpelje splošno in enako volilno pravico za državni zbor, češ da je to predpogoj za tako deželno volilno pravico, je grof Barbo sam vprašal liberalce: «Wie wäre es, wenn wir für Ihre Resolution stimmen würden?»

Ako se stvarno presodi položaj, se lahko izpozna, da tudi kranjski veleposestniki nimajo tehtnega vzroka, upirati se splošni volilni pravici. Veleposestniških interesov na Kranjskem se sploh ne da primerjati z onimi na Češkem. Naši veleposestniki so v primeri s Schwarzenbergi, Fürstenbergi, Lobkoviči i. t. d. komaj boljši kočarji in njih gospodarski interesi bodo v kranjskem deželnem zboru, v katerem bo tudi po volilni reformi dovolj agrarcev, vedno zadostno zastopani. Verjetno je pa, da se Barbo in kompanija ne upirajo enaki volilni pravici kot veleposestniki, temveč kot Nemci. Boje se pač, da bi izgubili Nemci tedaj vsako zastopstvo. In to je stvar, o kateri se vsekakor lahko govori.

Da je kakršnakoli volilna reforma neizogibna, razumejo tudi naši fevdalci. Naj je že taka ali taka — na vsak način mora povečati število slovenskih poslancev tako, da tudi sedanja veleposestniška kurija ne more preprečiti sklepov. Recimo, da se ustanovi četrto kurijo z desetimi mandati, postane razmerje med Slovenci in Nemci v zbornici tako, da poslednji pač lahko z argumenti zagovarjajo svoje stališče, več pa tudi ne. To se pa z dvema poslancema ravno tako stori kakor z desetimi.

Ne veleposestnikom, temveč Nemcem priznati primerno zastopstvo v deželnih zbornici, ako je njih število zadostno, pa gotovo ni nič hudega. To se lahko doseže s proporcionalnim zistomom, ki bi bil na Kranjskem že zaradi tega najpravičnejši, ker so v deželi tudi gospodarske manjšine, ki lahko zahtevajo primerno zastopstvo, a bi ga le s proporcijo lahko dosegle. Tak zistem bi bil tudi v interesu manjših mest, trgov in industrijskih krajev, ki bi se sicer v agrarnih volilnih okrajih izgubili, ali pa bi se moralo skovati zanje nenaravne okraje.

Na vsak način je popuščanje v vprašanju splošne in enake volilne pravice neumestno. Klerikalci in liberalci so moralno zavezani, da branijo stališče, ki so ga sami zavzeli v deželnem zboru, z vso močjo. Samo, če ostanejo dosledni, lahko upajo, da jih bode v tem boju podpiralo tudi delavstvo.

Tega stališča pa tudi z ozirom na druge dežele, v katerih prebivajo Slovenci, ne smejo zapustiti. Na Goriskem, na Štajerskem, na Koroškem, v Trstu, v Istri ne pridejo Slovenci nikoli do pravičnega zastopstva brez splošne in enake volilne pravice. Ako popuste na Kranjskem, tedaj oteščajo delo po sosednjih deželah, ker se bo vlada sklicevala na analogijo. Takih spak, kakršna je bila zadnja goriska volilna reforma, pa ne potrebuje ljudstvo ne na Goriskem, ne na Kranjskem. Na to naj mislijo deželnozborski poslanci.

Državni zbor.

Poslanci so na počitnicah; centralni parlament je prekinil svoje delovanje do jeseni. Letno zasedanje je bilo sicer kratko, vendar pa je zadostovalo, da si je mogoče napraviti precej zvesto sliko o zbornici, katero sta spremljala ob njenem se-

stanku velikansko upanje in nenavaden strah. Med zagovorniki splošne in enake volilne pravice je bilo nekaj takih, ki so pričakovali čudeže, misleči, da se lahko razmere izpremene kar čez noč. V nasprotnem taboru so bili posamezni poštenjakoviči, ki so se tresli strahu, da bi delovala splošna volilna pravica kakor vesoljni potop.

Obojih mišljenje je bilo nestvarno. Zbornica, ki je prvič izvoljena na podlagi nove volilne pravice, ne more biti idealno-zastopstvo avstrijskih narodov in slojev, ker uplivajo na njeno sestavo še nekateri drugi pogoji, ne le volilni zakon; mora pa biti boljša od prejšnjih, ker je odgovornost poslancev drugačna, nego je bila v kurialnem parlamentu. Kratko zasedanje, ki je pravkar končano, potrjuje to dejstvo v vsakem oziru.

Že ob času volitev se je lahko vedelo, da bode moral novi parlament imeti napake, katerih se reši šele s časom. Volilni zakon da državljanom lahko pravico, da volijo, ne more pa jim dati tiste politične zrelosti, ki je potrebna, da bi porabili svojo pravico na najboljši način. Ali če so dosegli poljski zlahčiči večje uspehe, nego bi jih želi brez znanih galiških sleparij in če so Slovenci poslali takorekoč same klerikalce v državni zbor, se ne more tega pripisati splošni volilni pravici. Pri nas imajo klerikalci pač še največ upliva na ljudstvo in bolje je, da se to pokaže, kakor pa da bi slepili sami sebe. Gotovo je pa tudi, da postane splošna in enaka volilna pravica prej ali slej močno sredstvo ravno v boju zoper klerikalizem; kajti le trajna raba te pravice bode politično vzgojila ljudstvo.

Blagodejni uplivi novega volilnega reda so se pokazali takoj pri sestanku zbornice v prestolnem govoru, ki se je bistveno razlikoval od podobnih izjav starejših vlad. Baron Beck pač ni izmesen iz drugega testa, nego so bili večinoma avstrijski ministrski predsedniki in tudi on ne bi bil vtil za kurialni parlament toliko socialno-političnega olja v prestolni govor. Dokler je bila volilna pravica privilegij višjih slojev, se ni zdelo nobeni vladi potrebno, pobijati socialno demokracijo s socialnimi reformami. S takim bojem smo tudi sami lahko zadovoljni, kajti poštene socialne reforme morajo okrepčati delavski razred in čim je krepkejši, tem odločnejše se bode tudi bojeval za svoje najvišje cilje.

Ali ko je dal zbornični predsednik poslancem slovo do jeseni, so takoj zatarnali razni časopisi nad parlamentom, češ hujše je, nego smo se bali. To stokanje je povzročilo v prvi vrsti narodno vprašanje. «Upali smo, da izgine narodni prepir iz nove zbornice, a ravno socialni demokratje so ga zavlekli vanjo» — to je refren, ki se ponavlja v neštetih člankih o položaju. In površni opazovalec bi skoraj pritrdil tem jeremijadam. Ali bil bi zelo površen.

Socialnim demokratom je res na tem ležeče, da izgine narodno vprašanje iz politike te množične države. Ali razlika med nami in onimi čudnimi idealisti je ta, kako se to doseže. Kakor vsaka stvar, mora imeti tudi mir podlago. Ako se po luži ne brska, se luža še ne izpremeni v jezero. In narodni prepiri ne bi bili odstranjeni, ako bi socialni demokratje molčali o njih. Da se jim napravi konec, je treba narodno vprašanje rešiti. To je namen socialno demokratičnih akcij, ki se seveda razlikujejo od meščansko narodnih, deloma šovinističnih, deloma demagogičnih nastopov.

V tem oziru se je vsekakor v novem parlamentu ohrnilo na boljše. Že to, da se ne govori v

nenemskih jezikih za stene, temveč da pridejo tudi slovanski in italijanski govori v zapisnik, je velik napredek; še večjega pomena pa je, da se lahko stvarno govori o kulturno-narodnih zahtevah, ne da bi se vsaka taka debata takoj spaciila v komedijo.

Pač pa ni nič vesel položaj glede splošno kulturnih vprašanj. Strah pred socialno demokracijo je pograbil meščanske stranke tako močno, da so vse zbegane pozabile na svoje programe in na obljube iz volilne dobe. Parlament, ki ima precej močno protiklerikalno večino, je jadral doslej popolnoma za klerikalci in ni se čuditi, da so krščanski socialci kakor pijani in da se sanja Geßmanu o vodstvu vseh meščanskih strank. Malodušnost buržoaznega liberalizma se je pokazala že pri volitvi predsedništva. Pozneje so krščanski socialci kakor Bielohlaweck lahko z najbedastejšimi in najpredrzejšimi »dovtipi« napadali vso moderno kulturo in če ne bi bil vstal češki profesor Masaryk, da zavrne dunajskega nevedneža, bi bili liberalci molče pogoltnili najostudnejše psovke. Značajnost seveda ne igra nobene vloge pri krščansko-socialni družbi; to priča najbolje njih zveza s poljskim kolom. Dočim so se prej z vso usiljivostjo ponujali poljski ljudski stranki in Rusinom, so jih hladnokrvno izdali in so se združili s stanciki, ko so prišle galiske volitve na dnevni red. Po imenu igrajo krščanski demagogi še opozicijo, v resnici se pripravljajo prav premeteno na to, da postanejo vladna in vodilna stranka. Meščanske liberalne stranke jim pa doslej gladijo pot.

Jesensko nadaljevanje zasedanja mora pač kmalu izjasniti položaj. Za delavstvo najvažnejšega vprašanja o starostnem zavarovanju se ne bode moglo predolgo zavlačiti. Ako bi imela vlada take namene, ji stopi socialno-demokratska zveza odločno na prste. Tedaj se mora razkrinkati tudi Luegerjeva donkihoterija, ki jo uganja s cesarskim jubilejem. Kakor znano, predlaga krščansko-socialni glavar, naj določi vlada pri tej priložnosti sto milijonov kron za starostno zavarovanje. Navidezno je to sila prijazno delavstvu, v resnici pa je prav navadna komedija. Po Luegerjevem načrtu naj bi vlada naložila tistih sto milijonov v papirjih, obresti pa naj bi porabila za zavarovanje. To se pravi: Država naj bi dala štiri milione na leto za stare delavce, obrtnike in kmete. Svota je naravnost smešno nizka, kajti če se hoče zavarovati vse omenjene sloje, ne zadostuje niti desetkrat večji znesek na leto za količjak dostojno preskrbo. Na ta način torej ne pojde in pri tem vprašanju bodo morale stranke pokazati svojo pravo barvo.

Na dnevni red pa morajo priti tudi splošno kulturne za eve, naj je to že vseh vlad, ali pa ne. Zlasti je reforma zakona tako pereča, da se je ne bo moglo več potlačiti. Že v zadnjem parlamentu se je vlada komaj rešila tega zanjo kočljivega vprašanja. V sedanjem pa ne bode izhoda. In tedaj bode moral pokazati liberalizem, ali zna še varovati svoje lastne ideale ali ne.

Znamenje iz Rima.

Sveta rimska inkvizicija še živi. Najde se včasih dobriane, ki mislijo, da gre čas tudi v Vatikanu naprej in da živi katoliška cerkev s svojo dobo. Ker se ne sežiga več »krivovercev«, menijo, da veje Vatikanu svobodnejši zrak. Takim optimistom mora sveta inkvizicija včasih povedati, da se motijo. Vatikan ne popušta in ne dovoljuje popuščanja.

Sveta rimska in občna inkvizicija je izdala nov »silabus«, seznam naukov, ki jih imenuje krive. Od vseh katoličanov zahteva, da morajo smatrati one nauke za strup, ki ubija vero. Slep morajo verovati vse, kar pride iz Rima, greh je vsako razmišljanje in raziskavanje. Ako pravi papež: »To je od Boga,« tedaj mora katoličan verjeti, da je od Boga, pa če bi tudi lahko s prsti dotipal, da je pomotno.

Novi silabus je namenjen »katoliškim modernistom«. Na Nemškem in Francoskem, v Belgiji in na Češkem so skušali razni katoliški teologi najti pot, po kateri bi se prišlo do sprave med katolicizmom in znanostjo. Čutili so in izpoznavali so, da je med vero in med mnogimi cerkvenimi nauki nasprotje, ki ga ni mogoče izravnati. Razumeli so pa tudi, da je ta položaj škodljiv cerkvi, ki samo trdi, dočim znanost dokazuje. V trdovratnosti rimskega katolicizma glede svojih dogem so zaslutili nevarnost; ako se dokaže cerkvenim naukom zmoto v nekaterih rečeh, se utegne zgoditi, da pade še vera v marsikaj družega. To nevarnost so hoteli

odpraviti ali vsaj zmanjšati; kakor je zapustila cerkev v preteklosti še marsikatero stališče, tako naj bi se tudi sedaj prilagodila duhu svojega časa, da ne bi bila na vseh potih v navskrižju z znanostjo.

Katoliški »modernizem« je našel precej pristašev, ki mu seveda niso sledili vsi iz enakih nagibov, kakor tudi ni katoliška »moderna« v vseh krajih in vseh rečeh enaka. Med mlajšimi duhovniki jih je mnogo, ki žele te reformacije v zunanjih rečeh; dovolilo naj bi se jim nositi brado, oblačiti v privatnem življenju civilno obleko i. t. d. Nekoliko višja je že zahteva, naj se odpravi celibat. Na to stran gredo tudi različne administrativne reforme, svobodna volitev višjih cerkvenih dostojanstvenikov i. t. d. Močno se razširja to gibanje na Češkem, kjer je bilo tudi precej organizirano.

Od tega stremljenja se pa bistveno razlikuje modernizem nekaterih katoliških teologov, kateremu so razne dogme na poti. Oni zahtevajo pravico, da smejo preiskovati tudi cerkvene nauke, sveto pismo, evangelije i. t. d. svobodno in brez predumevanja. Pri takem preiskovanju prihajajo seveda do zaključkov, ki se ne skladajo z dogmami, a zdi se jim pač bolj koristno, da izginejo nekatere dogme, nego da pride celotna vera v nevarnost.

Vatikan pa stoji na drugem stališču. On smatra ljudstvo še vedno za slepo poslušno maso, ki sama ne misli, ampak veruje, karkoli se ji zapove, naj je logično ali ne, po pravilu: Credo, quia absurdum est.

Kaj poreko modernisti novemu silabu, je njih stvar. Lahko se uklonijo vsi, kar sicer ni verjetno. A za razvoj človeškega duha je to malega pomena. Ljudsko mišljenje že davno ni tako odvisno od ukazov iz Rima, kakor je bilo nekdaj in gospodarski razvoj čim dalje bolj slabša ta odvisnost. Vatikan pa, ki noče popustiti malega prsta, škoduje najbolj samemu sebi, ker bode moral tem gotovejše popustiti celo roko. V popolno neznanje, ki je predpogoj slepe vere, se ne potlači ljudstva nikdar več. Čim trdovratneje bode tajil Rim, kar vidi vsako zdravo oko, tem prej uniči tudi tisto vero, katero bi lahko ohranil.

Koristen pa je vendar razglas novega silaba. Polovičarja razvidijo iz njega lahko, da zanje ni prostora; ali morajo popolnoma ukloniti tilnik pod rimski jarem, ali pa se ga rešiti popolnoma.

Dopisi.

Iz Gorice. V petek, dne 12. t. m., je bil v Gorjupovi restavraciji velik shod železničarjev kot predzadnji pred dunajskim shodom, na katerem se sklene ultimatum južni železnici. Bil je ta shod v Gorici lepa manifestacija železničarjev vseh kategorij. Od najvišjega uradnika pa do najnižjega dn.narja železniškega si videl tukaj vse v bratski složnosti. Vsi smo prišli dati odduska svojim čutom, prišli pa smo solidarno, ker le v solidarnosti kaj dosežemo.

Postajenačelnik juž. želez. v Gorici g. inšpektor Kropsch je pozdravil navzoče in otvoril shod. Predsedstvo se je konstituiralo iz sledečih: Prožni mojster Deretto predsednik, g. inšpektor Kropsch in Leban podpredsednika, g. Lavrič in Klede zapisnikarja. Pozdravi so prišli od »Društva pisarniskih odpravnikov« v Gradcu, od dr. Weifnerja na Dunaju in od »Zveze socialno-demokratskih poslancev« na Dunaju. V imenu uradniškega društva govoril je g. Nikolitsch z Dunaja. Orisal je v krepkih besedah izkoriščanje uslužbencev južne železnice. Obljubujejo nam zlate gradove, a nam ne dajo nič. Draginja velika, plača pa nična; ako bi hoteli imeti plačo paralelno z draginjo in z drugimi uslužbenci, morali bi imeti desetkrat večjo plačo. Proti temu izkoriščanju je edina pot združenje vseh uslužbencev, koalicija vseh železniških društev. Železnica je dandanes velik kulturni faktor, ki se ga le premalo upošteva. Ako se uslužbenci ustavijo delati, imelo bi to dalekosežne posledice. Ako ima železnica denar za lokomotive, za proge, za mrtev material, mora imeti tudi za živi material, ker brez živega materijela ne funkcionira nič. Zato predložimo želez. upravi memorandum, v katerem zahtevamo v smislu koalicije vseh uslužbencev, kar potrebujemo. Zadnjikrat stopamo pred upravo z memorandum — zadnjikrat naj gledajo oni, kaj odgovorijo. Mi gledamo z mirno dušo napram vsemu. Sodr. Dušek opiše na to težkoče pri ustanovitvi koalicije, oriše interese uslužbencev, omenja pasivno rezistenco, opominja navzoče, naj se pogumno postavijo v boj proti izsesovalcem, apelira na dolžnosti vseh uslužbencev v tem eksistenčnem boju. Na to je govoril slovensko soodr. Kopač nekako takole: Železničar ne prosi več, zdaj zahteva. Delavec gre v boj z uradnikom. Železnica naj izpolni, kar obljublja v cirkularju od 1. julija; obljubam ne verujemo. Slišali smo, da bo subdirektor Böhm v Trstu demisioniral, ako ne izpolni uprava naših želja. Kaj koristi

demisioniranje, denar, naš denar hočemo! Delavec naj ima uradnika za svojega prijatelja, sotrpinin in sobojevnika. Resumiral je izvajanja predgovornikov v slovenskem jeziku in pozivljak kakor predgovornika vse slovenske uslužbence k solidarnosti.

Govornikov izvajanja je raztolmačil v italijanskem jeziku laskim delavcem g. Klede, uradnik v Krminu.

Ob silnem navdušenju je bila sprejeta soglasno sledeča resolucija:

»Zborujoči uslužbenci, uradniki in delavci južne železnice, brez razlike službenih oddelkov in politične struje stopajo v eno bojovno četo v doseg gospodarskih in pravnih zahtev. Današnji shod pozivlja vse državne poslance, da se zavzamejo za končno zakonito uravnanje službenih razmer za vse avstrijske železnice. Centralnim vodstvom združenih organizacij izjavi shod popolno zaupanje in jim kliče:

Pripravljeni smo, ramo ob rami se bojevati za našo pravično stvar, za človeško ravnanje in zadostno odškodnino. V tem boju hočemo zmagati ali pasti.»

Shod je trajal ob velikem navdušenju in v polnem redu čez dve uri; končal je ob 10¹/₂ uri.

Domače stvari.

Uslužbenci v ljubljanskih gostilnah in kavarnah so sklenili, predložiti svojim gospodarjem neke zahteve, tičoč se plačilnih razmer, delavnega časa, stanovanja i. t. d. O razmerah, v katerih živi ta delavska kategorija, ima javnost dosti nejasne pojme. Ker se primeri tuintam, da prevzame kak bivši natakarkar sam gostilniško obrt, se navadno misli, da imajo taki uslužbenci ključke do zlatih virov. Ali posamezni slučajji niso prav nič tipični; ogromna večina natakarkarjev je do skrajnosti izkoriščana in o urejenih razmerah se pri tem sloju sploh ne more govoriti. S plačo je stvar kuriozna. Velik del natakarkarjev, zlasti takih, ki imajo račune, (vrhni natakarkarji, markerji) ne dobe plače od gospodarja, temveč so odvisni od napojnine, ki jo dajejo gostje. Ta »diskrecija« ima seveda značaj daru; gost da, kolikor hoče in če ne da ničesar, ga tudi ne more nihče siliti na to. Prijetnih občutkov ravno ne vzbuja tako življenje od milosti; ta zaslužek je seveda tudi zelo negotov in neenak ter je pogostoma odvisen od okolnosti, na katere ne more natakarkar prav nič uplivati. Tudi občinstvo bi imelo pravico, pečati se z vprašanjem, ali je prav, da zvale gostilničarji in kavarnarji plačo, ki bi jo morali dajati svojim uslužbencem, gostom na pleča. Drugi natakarkarji dobivajo po par kron plače, pač v takih zneskih, da ne more živ krst živeti s takimi dohodki; ali zato se pravi uslužbencu, kadar se ga sprejme: Prodajali bodeš smotke. Gospodar smatra to prodajo za odškodnino, ali finančna uprava strogo prepoveduje, prodajati smotke za drugo ceno nego v trafiki, torej je ta zaslužek zelo problematičen. Delavni čas v gostilnah in kavarnah je takorekoč neomejen. Nič nenavadnega ni, da se vidi natakarkarja, ki je ob dveh ponoči klical: »Policijska ura!«, zjutraj na vse zgodaj zopet v službi, če se pride na zajutrak. Ali malokomu pride na misel, da bi vprašal, kdaj ti ljudje pač počivajo. In navadno tudi gospodarji ne vprašajo tega. Stanovanje imajo mnogi natakarkarji pri gospodarjih. Ali pogostoma je vsak »masenkvarter« idealno prenočišče v primeri s takimi »stanovanji«. Ta seznam bi se lahko še precej podaljšalo. Za danes zadostuje, če pribijemo, da so razmere teh uslužbencev naravnost predpotopne. Čuditi se je, da so jih toliko časa prenašali. Zahteve, ki jih sedaj predlagajo gospodarjem, so vseskozi opravičene in bilo bi le želeli, da jih podjetniki izpolnijo brez prerekanja. To bi bilo tudi v interesu občinstva, ki zahaja v gostilne in kavarne. Med uslužbenci je sedaj opaziti popolno solidarnost. Ali iz razmer, ki so jih prisilile, da se potegnejo za svoje pravice, naj bi se naučili, da veljajo zanje enaki gospodarski zakoni, kakor za vse delavce in da si morajo, ako hočejo doseči trajne uspehe, ustvariti čvrsto organizacijo ravno tako, kakor drugi delavci. Tudi v drugih mestih so natakarkarji dolgo mislili, da nimajo delavskih potreb, a beda jih je končno vendar prisilila, da so se organizirali po proletarskih vzorih. Kar pa velja v tem oziru za Dunaj, Prago, Trst i. t. d., velja tudi za Ljubljano.

Mizarska stavka v Ljubljani se nadaljuje. To je pripisati edino nerazumni trdoglavoosti podjetnikov, ki slušajo kakor slepi povelja ravnatelja stavbinske družbe gospoda Pammerja. Splošna stavka traja sedaj že pet tednov in to je dovolj časa, da bi se bili podjetniki lahko prepričali, da jim zavlačenje ne more prav nič pomagati. Priznati morajo pač sami, da so zahteve pomočnikov skromne. Povprečni zaslužek mizarskega delavca v Ljubljani je 17 kron. Menda ie umevno, da se s tem dohodkom dandanes ne more živeti; a pomisliti je treba, da je mnogo pomočnikov, ki ne dosežejo tega povprečnega zaslužka. Ako dosežejo zvišanje, katero so zahtevali, namreč 15 odstotkov, se ne bo moglo govoriti o bogastvu, ampak le da bodo tedaj delavci nekoliko svobodneje dihal. Spričo znane ljubljanske draginje je torej ta zahteva vseskozi opravičena. Devetipol ur dela na dan, ki ga hočejo tudi doseči, je tembolj utemeljeno, ker hočejo delavci, da se podaljša presledek opoldne

na poldrugo uro. Znano je, da stanuje ogromna večina mizarjev izven Ljubljane. Na to so prisiljeni, ker s svojim bornim zaslužkom ne morejo plačevati dragih stanovanj v mestu. Iz delavnice na Vič, na Glince i. t. d. ima pa človek dobre pol ure hoda, tako da je zelo velikemu številu delavcev dandanes sploh nemogoče, kositi doma. Njih žene morajo večinoma delati v tobačni tovarni, da more družina sploh živeti. Ako hoče nositi možu kosilo na delavni prostor, izgubi svoj lastni opoldanski počitek, mož pa seveda tudi nikoli ne dobi toplega kosila. S tem skrajšanjem delavnega časa ne izgube podjetniki ničesar že zaradi tega, ker pride delavec v sedanjih razmerah v takem razpoloženju v delavnico, da rabi skoraj pol ure, preden se prav spravi na delo, dočim bi se ga takoj s polno močjo lotil, ako bi prišel od kosila, ki ga je mirno zavžil in ob katerem se je vsaj nekoliko spočil. Nadalje zahtevajo pomočniki, da se jim da za delo izven delavnice doklado, ki naj znaša v mestu 60 vinarjev, do petih kilometrov krono, nad pet kilometrov pa dve kroni 20 vin. na dan. Pri takem delu pride dvojna potreba v poštev; obleka in čevlji se veliko bolj obrabijo in delavci so odkazani na gostilno.

Ali brez obzira na opravičenost bi delodajalci storili prav, ako bi zadostili delavskim zahtevam. Danes je namreč že jasno, da ne bodo mogli premagati pomočnikov, ki so organizirani in uživajo vsled tega moralno in materialno podporo svoje organizacije. Z zavlačenjem ne pridejo mojstri do cilja. V začetku so imeli morda upanje, da dobé zadostno število stavkokazov, ali lov na nje se je popolnoma ponesrečilo. Z oddajanjem dela v druge delavnice tudi ni nič. Kakšne namene ima gospod Pammer, nam sicer ni znano, ali gotovo je, da ne pridejo drugi podjetniki do dobrega cilja, če mu slede čez drn in strn. Nemogoče li, da imajo tudi tukaj nekateri večji podjetniki pred očmi politika, ki je za manjše ne le škodljiva, temveč včasih naravnost uničevalna. Ako že vedo, da ne premagajo delavcev, mislijo, da oslabé male mojstre tembolj, čim dalje traja stavka in tako se hočejo morda iznebiti neprijetne konkurence ter monopolizirati celo obrt. Te nakane bi se jim temeljito izjavile, ako bi se drugi podjetniki rešili oblastnega vodstva gospoda Pammerja, ki bi nazadnje lahko sam ostal osamljen. Doslej so pač še popolnoma pod njegovim uplivom in temu je pripisati, da so se zadnje obravnave v soboto in v ponedeljek enostavno razbile. Ne le, da so gospodje delali koncesije, ki so bile naravnost smešne, temveč so hoteli iz stavke iztlačiti še poseben profit zase. Devetinspolurni delavni čas naj bi obveljal šele prihodnje leto; plače bi zvišali letos za pet, prihodnje leto zopet za pet, čez dve leti pa za — 2½ odstotkov! Za delo v mestu ne bi dali nič doklad, a Šiško, Barje in novi Udmat naj bi se smatralo za mesto! Torej kakor da bi se rogali delavcem! Gospod Pammer pa bi rad pripeljal delavcem še klobuto s tem, da bi lahko pometal tiste pomočnike, ki mu ne ugajajo (čitaj »hecarje«), meni nič tebi nič na cesto. In za vse te dobrote naj bi se pomočniki zavezali, da sprejmejo — vpeljavo akordnega dela! Gospodje so pač pozabili, da je agresivnost v sedanjem položaju popolnoma neumestna. Seveda niso mogli storiti zaupniki, med katerimi je bil tudi predsednik zveze lesnih delavcev, sodrug Mrkvička z Dunaja, nič drugega, kakor prekiniti taka pogajanja.

Že v nedeljo je bil ljudski shod v areni »Narodnega Doma«, kjer so sodr. Tokan, Mrkvička in Kristan pojasnili položaj in omenili, da so med podjetniki in delavci pogajanja. V torek pa je bil pri »Levu« mizarški shod, na katerem so zaupniki poročali o pogajanju. Delavci so soglasno odobrili njih ravnanje in sklenili, da vstrajajo neomajno v stavki do konca.

Ali zadeva mizaraka stavka Ljubljano? Boj, ki je vsiljen ljubljanskim mizarским pomočnikom za skromno zboljšanje njih razmer, je takega značaja, da presega njegov pomen ozi krog lesnih delavcev in bi se morali zanj zanimati najširši krogi mesta, pa tudi zastopstvo občine. »Slovenski Narod« sicer pravi, da je to naloga obrtnega nadzornišтва; pozabil je pa, da se ne gre samo za interese prizadetih mojstrov in pomočnikov. Lesna industrija je za Ljubljano zelo važna in nikomur ne more biti vseeno, ali uspeva v našem industrialno itak zelo zaostalem mestu vsaj, kar imamo, ali pa hira in gineva še to. Najvažnejša dosedanja posledica stavke je ta, da je tretjina mizarških pomočnikov že zapustila Ljubljano; ako ne bode kmalu konca stavke, odpotuje jih še več. Mnogo jih je odšlo v Ameriko, odkoder se pač ne vrnejo takoj; drugi so odšli na kontinentu v oddaljene kraje. Vsekakor so bili tudi to konsumentje; kar so zaslužili, so porabili v mestu ali bližnji okolici. Nasim obrtnikom, zlasti malim, tudi ne more biti vseeno, ali zapusti toliko in toliko odjemalcev njih blaga Ljubljano. To izseljevanje pa utegne postati najbolj kritično za mizarško obrt, ki ne more uspevati brez delavcev. Prav sedanja konjunktura je taka, da se ne stresa mizarjev kar s hruške in če bi vsled tega opešalo ljubljansko mizarstvo, kar se prav lahko zgodi, bi bil to pravi udarec za mesto. Zadeva je torej vendar taka, da bi se imeli zanimati zanjo še nekateri faktorji razven obrtnega nadzornišтва.

Hudo jezo ima »Slovenec«, ker se udeleže letošnjega kongresa svobodomiselcev v Pragi prvič

tudi Slovenci. To kongrese prireja vsesvetovno društvo »Svobodna misel« (Libre Pensée), v katerem imajo nekaj časa sem tudi Slovenci svojo sekcijo. Ne da bi pričakovali od te organizacije več, nego morejo storiti idealisti v sedanjí kapitalistično meščanski družbi, ji pripisujemo vendar dosti veliko teoretično važnost. Za razvoj svobodnega mišljenja stori lahko marsikaj in da se je našlo tudi med Slovenci nekaj ljudi, ki imajo dovolj poguma, postaviti se javno na stališče umiske svobode, je tem prijetneje izvedeti v času, ko se trdi »stari stebri liberalizma« udajajo klerikalizmu in mu delajo kotav. »Slovenec« bi rad osmešil vsak svobodni pojav, ali njegovemu smislu se preveč pozna jeza in že to je dobro znamenje. Neumno pa je, če se zaganja v osebe, ki imajo dobro voljo, koristiti ljudstvu na polju svobodne izobrazbe. Če so Gostinčarji dobri za državni zbor, tudi ni treba, da bi bili delavci za svobodno misel sami grajščaki in hofrati. Še bolj je, če ni preveč takih poleg. Na škofa Jegliča ali Šušteršiča se na kongresu itak ne bode reflektiralo in tudi Hribar lahko ostane doma, da se more bolje pripraviti za prihodnji katoliški shod. Naši liberalci bi bili popolnoma odveč na kongresu, ki ga otvori profesor Krejči in ki ima na dnevnem redu točke kakor svobodna šola, ločitev cerkve od države, mrtva roka, patriotizem in svobodna misel i. t. d.

Iz krogov notarskih uradnikov ljubljanskih se nam piše: Sobotni »Slovenski Narod« prinesel je notico, da gg. notarji ne morejo dati nedeljskega počitka, češ, da je kompetenten za upeljavo istega edinole notarski kolegij, katerega pa sedaj, ko je večina g. notarjev na počitnicah, ni moči sklicati. To je jalov in smešen izgovor! Če hočem ob nedeljah imeti zaprto svojo pisarno, naj bi v to potreboval dovoljenja notarskega kolegija? Pojdite se solit! Notarjem je torej pač na pristoje voljo dano, imeti svoje pisarne zaprte ali ne. Če uvidijo toraj to socialno potrebo za svoje uradnike, jim pač ni treba čakati zborovanja notarskega kolegija. Čuditi se moramo radi tega onemu notarju, ki se hodi v uradništvu »Slovenskega Naroda« pritoževati, da ta priobčuje notice, kakršna je bila zadnja, menceš, da je tudi on delničar »Narodne tiskarne« in da ne trpi, da bi se priobčevala take in enake notice še nadalje. Temu gospodu povemu, da imamo dovolj slovenskih časnikov na razpolago, kateri nam bodo rađe volje odprli svoje predale, da končno pridemo na dan z imeni in povemo javnosti, da se tudi med notarji nahajajo ljudje, ki se vsakemu socialnemu pojavu svojega uradništva protivijo. Apeliramo toraj še enkrat ne le na ljubljanske, temveč na vse notarje, da takoj uvedejo v svojih pisarnah popolen nedeljski počitek ter da ne čakajo časa, ko jih bode v to primoral dotični zakon. Kar nam gre po božjih in človeških postavah, tega si tudi ne damo odzeti.

Ljubljana. Uslužbenci c. kr. državne in c. kr. priv. južne železnice ter c. kr. poštini in brzojavnih uradov v Ljubljani prirede v nedeljo 4. avgusta t. l. na restavracijskem vrtu »pri Levu« na Mariji Tereziji cesti v korist ustanovljenega pogrebnege društva veliko vrtno veselico. — Začetek ob 4. uri popoldne. — Vstopnina 40 vin. za osebo. Otroci prosti. — Veselica se vrši v slučaju neugodnega vremena v salonu.

Splošno izobraževalno, podporno in pravovarstveno društvo v Žireh se je 26. julija ustanovilo. Pravila so se že podala c. kr. deželni vladi; izvolil se je tudi provizorični odbor. Na ustanovnem shodu je poročal sodr. Anton Kristan iz Idrije.

Trst. Delavska zavarovalnica proti nezgodam v Trstu se preseli dne 5. avgusta t. l. v Via Valdirivo 40.

Iz stranke.

Deželna konferenca strokovnih in izobraževalnih delavskih organizacij za Kranjsko.

Zaupnik strokovnih organizacij za Kranjsko predlaga: dne 25. avgusta 1907 bodi v Ljubljani deželna konferenca strokovnih in izobraževalnih delavskih organizacij za Kranjsko. Dnevni red: 1.) Strokovna in izobraževalna društva, oziroma dež.

zveza istih; 2.) Strokovno tajništvo; 3.) Časopisje; 4.) Strokovni kongres avstrijskih strokovnih organizacij; 5.) Slučajnosti.

Predloge sprejema in daje pojasnila I. Mlinar, Ljubljana, Krakovski nasip 16. —

Natančnejše prihodnjič.

Ljubljansku okrajna konferenca, ki je bila napovedana za nedeljo 28. julija, je bila preložena in bode v nedeljo 4. avgusta v salonu hotela »Ilirija«. Udeleženci so naprošeni, da pridejo po vabila že prej v upravništvo »Rdečega Prapora«, Jurčičev trg stev. 3. Začetek konference je ob 9. dopoldne. Okrajna organizacija pričakuje obilno udeležbo.

Umetnost in književnost.

»Socializem«. V založbi časopisa »Naprej!« v Idriji izide te dni poučna brošura »Socializem«, na katero opozarjamo vse sodruge. Izvod bo veljal 20 vin. Brošuro se naroči lahko tudi v našem upravništvu.

Raznoterosti.

Pravi avstrijski pojav je stavka — policistov. Izbruhnili je v Novem Sadu v Galiciji in se je razvila tako, da oblegajo policijsko kasarno orožniki in vojaki kakor sovražno trdnjavo. Kakor dogodek sam po sebi, je pa tudi zanimiv povod stavke. Policisti namreč zahtevajo, naj se jim izpolni obljube, ki se jim jih je storilo ob zadnjih državnoborskih volitvah. Marsikomu se bode čudno zdelo, kako in zakaj se more ravno ob volitvah kaj posebnega obljubovati policistom. Ali kdor pozna galiske in še nekatere druge navade, zasluti najbrže, da so morali policisti pomagati — slepariti! Sedaj, ko so sami opeharjeni, pripovedujejo, kako je bilo. Eden izmed njih je n. pr. zaklical skozi okno, da je sam v raznih oblekah štiridesetkrat glasoval! Ker se stavkujoči policisti niso takoj udali, so poslali najprej žandarje nad nje, ki pa niso opravili nič drugega, nego da so ranili dva policista. Pred kasarno se je zbralo ogromno število ljudstva, katero so vojaki in orožniki prepodili, potem so se pa utaborili pred kasarno, da izstradajo stavkujoče in jih tako prisilijo, da bi se udali.

Železničarke in druge delavne žene, pozor!

V četrtek, 8. t. m., ob 8. zvečer

bode

v vrtu in v areni
»Narodnega Doma«
velik

SHOD DELAVNIH ŽENA.

Dnevni red:

Položaj delavstva in njega zahteve.

Poročevalci z Dunaja, Idrije

in Ljubljane.

Za stavkujoče mizarje v Ljubljani so dorovali: Oblak Mihael 1 K, Gašpari Anton 1 K, Wehar Matija 1 K, Laznik Jakob 1 K, delavstvo tvrdke Buson 4 K 60 vin., g. Polšak, gostilničar 10 K, Krove 40 vin., Bizjak 2 K, g. Korošec, gostilničar 5 K, g. Pirnat, gostilničar 2 K, neimenovan 40 vin., tiskarji nabrali 28 K 30 vin. delavstvo tvrdke Rojina 4 K 60 vin., delavstvo tvrdke Primožič 5 K 10 vin., delavstvo tvrdke Petrin 6 K; skupaj 72 K 40 vin. Izkaz od zadnjega tedna 259 kron 26 vin., skupaj 331 kron 66 vin.

Svarilo!

Prosimo spoštovana gospodinja, ne zahtevajte pri trgovcu kar na kratko Zavitek ali Zaboječek »Cikorie«, temveč določeno Znamko:

Franck

da imate zagotovilo za vedno jednako in najboljšo kakovost. — Pazite pri tem na te varstvene znamke in podpis, kajti našo zamotanje se v enakih barvah, papirju in z podobnim natisom ponareja.

Henrik Franck sinovi

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

izborno pivo v sodeih in steklenicah.

Telefon št. 187.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

Telefon št. 187.

26-7

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.
Dalje.

Duhovniki, ki so spremljali škofa, so morali medtem čakati pred vrati parka; samo gospod župnik je smel vstopiti z njim.

Gospod sodni svetnik se je čutil s škofovim obiskom tako počaščenega, da je spremil prečastitega s klobukom v roki na čitalniški shod, kjer se je dal zapisati za člana in je obljubil nad vse patriotičnemu društvu, da ga bode podpiral z vsemi močmi.

Škof je le predobro vedel, da je pokazal ta mož, ko je bil še mlad sodni pristav, njegovemu predhodniku osle; tem srečnejši je bil sedaj, da je tako srečno izpreobrnil nekdanjega sovražnika cerkve.

S škofovim obiskom je dobila katoliška politična čitalnica, katere stari župnik nič kaj ni maral, čvrsta tla. Škof pa je storil še več za tako izvrsten zavod klerikalne stranke; še enkrat se je oglasil za besedo in je dokazoval, da je dober domoljub tudi dober katoličan.

Tudi to pot je govoril dalje nego uro o sovražnikih cerkve in države tako resno in goreče, da so bile gotovo za mnogo let zajamčene dobre volitve. Na koncu je prav debelo hvalil častitega utemeljitelja tako lepega društva. Zaključil je, povdarjaje svoje prepričanje, da bode tako zvest sin cerkve ravno tako pospeševal blagor cele občine, kakor skrbi njegov vredni sin za dušni blagor Gospojinčanov.

Za škofom so še nekateri duhovniki navdušeno govorili o preganjanju cerkvi, zlasti o njeni veliki revščini, vsled katere ni prečastitemu gospodu škofu mogoče, da bi tako izvrševal svoje pastirstvo, kakor bi, od svetega duha navdahnjen, rad.

Govori so bili tem bolj navdušeni, ker jih je narekovala želja, da bi dobili govorniki kmalu tako dobre župnije, kakor gospod Gros.

Solnce se je že smehljaje skrilo za gorami; luč današnjega slavnostnega dneva, prečastiti škof, je pogledal na uro in opazil, da ne sme več svetiti, ako noče zamuditi zadnjega vlaka. Tega pa ni smel, ker je imel drugi dan v svoji palači tedensko konzistorialno sejo.

S častnim spremstvom se je vrnil v župnišče, kjer je sam večerjal. Samo župnik je stal ponižno poleg njega. A tudi čas, kadar je, zna moder mož porabiti s primernimi pogovori za blagor cerkve. Zadnje pomenkovanje z župnikom je bilo podobno sodbi vrhovnega zapovednika po velikem manevru. Skoraj vse, kar je videl prečastiti v Gospojni, je bilo hvale vredno, najbolj pa gorečnost novega pastirja, ki je storil

toliko dobrega, še preden je bil župnik, tako da ni zapustil slabi primer prejšnjega nevrednega župnika nobenega škodljivega sledu.

Samo eno zlo, katerega je bil kriv Hercog, se je še opazalo: Mnogoštevilni tujci so bili še v Gospojni. Njegov trud, da bi napravil iz lepe gorske vasi prijetno in prebivalcem koristonosno letovišče, je privabil tudi letos obilo gostov v krasni kraj.

Ali tudi to se mora izpremeniti pri novem župniku. Samo med gorami je ostala vera še čista, tujci, ki prihajajo, pa prinašajo strup iz mesta seboj. Župniku, kakršen je Gros, se mora s previdnostjo in odločnostjo posrečiti, da odpravi tuje vsiljivce iz pristnega področja svete cerkve.

Župnik je zatrjeval, da je hotel to, odkar je prišel za dušebrižnika v Gospojno. Tujci so mu bili v vsakem oziru na poti. Napram božjemu namestniku so kazali premalo spoštovanja; pred svojimi gosti se obotavljajo še kmetje, da bi poljubili prečastitemu roko. Ako ne gredo letoviščarji v cerkev, so itak brezbožci in brezverci; če pa gredo, so mu tembolj neprijetni, ker je izpoznal, da ne poslušajo njegovih pridig tako slepo verno, kakor zahteva od svojih kmetov. Ako ima politično pridigo, ne more govoriti tako svobodno, kakor bi rad govoril, če vidi naenkrat nekoliko tujcev v cerkvi.

Škof se je torej tudi v tej stvari lahko popolnoma zanašal na svojega ljubega duhovnega svetovalca.

Za tujci so prišli učitelji na vrsto. Tudi glede njih je moral novi župnik popraviti napako starega, ki je bil prijatelj učiteljev.

„Duhovniki ne smejo nikoli pozabiti,“ je dejal škof poučevaje, „da je šola vedno dete naše matere, svete cerkve in da ostane to, tudi ko nam je brezverska država ugrabila to dete ter ga privezala nase z zakoni, ki jih imenuje sveti oče ostudne. Čeravno oropani in preganjani, smo in ostanemo od Boga postavljeni gospodarji nad šolo in nad učitelji. Naj hodijo še tako ošabno mimo nas, vendar so učitelji naši podložni. Duhovnik je izdajalec cerkve, ako se ne bojuje proti novodobni šoli in njenim učiteljem, temveč se celo ponižuje z njih prijateljstvom.“

Tudi glede boja proti novodobni šoli je škof lahko zaupal župniku in upal, da kmalu prične v Gospojni ta prepir za slavo cerkve in da konča z župnikovo zmago.

Po tem razgovoru in pouku je imel župnik le še važno dolžnost, zahvaliti se za veliko nezasluzeno čast, ki mu jo je izkazal prečastiti. Storil je to s skrbno naučenim in iz srca prihajajočim govorom, polnim laskajoče hvale neskončno ljubljenega duhovnega očeta in gospoda. Dalje prih.

Vsaka ponaredba in ponatis je kaznjivo.

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52-24

Thierryev centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3-60. Razposilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naredila se naj naslovijo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisen zastoj in franko.

POZOR!

POZOR!

Za K 2-50

dobi vsak krasno remontoir pežno uro, „Gloria“-srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur idoča za kar se 2 leti jamči, z

lepo pozlačeno, Pancer verižico, samo za K 2-50 3 komadi z verižicami K 7.— Razposilja po povzetju tovar. zaloga švicarskih ur 24-8

S. Urbach, Krakov, št. 69.

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijačo poceni. Napitnina je izključena.

Polniki v Ameriko! Materji želijo dobro, po ceni in za neslajivo potovati naj se obrnejo na **Simona Kmetelca** v Ljubljani Kolodvorske ulice 20. Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

33 v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodeih in steklenicah.

Stevilka telefona 210.

Sodrug, zahtevajte povsod „Rdeči Prapor“!

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak petek.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 5-44 K, za pol leta 2-72 K, za četrt leta 1-36 K; za Nemčijo za celo leto 5-96 K, za pol leta 2-98 K, za četrt leta 1-49 K; za Ameriko za celo leto 7-28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna polt-vrstica 20 vin. za enkrat; 16 vin. za dvakrat; 12 vin. za trikrat; večkrat po dogovoru.

72. štev.

V Ljubljani, v petek, dne 9. avgusta 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne posiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Jurčičev trg, štev. 3 I.

Deželnozborska večina.

«Slovenec» in «Slovenski Narod» imata čuden prepir. Kregata se, kdo ima večino v kranjskem deželnem zboru. Ali dočim skuša navadno vsaka stranka reklamirati večino zase, če le more, je tukaj narobe. Klerikalci očitajo liberalcem, liberalci pa klerikalcem, da so z veleposestniki v večini. Ves ta abderitovski prepir pa nima drugega namena, kakor na obeh straneh zakrinkati izdajstvo splošne in enake volilne pravice za deželni zbor. Vsaka stranka hoče zvaliti na drugo odgovornost za usodo, katera doleti eventualno volilno reformo, ne ena ne druga pa ne misli na to, da je z lastnimi resolucijami vezana, bojevati se za splošno in enako volilno pravico.

Kar je bilo že davno javna tajnost, je sedaj popolnoma očitno. Ne liberalci, ne klerikalci ne marajo splošne in enake volilne pravice za deželni zbor; vsi njih sklepi so bili slepilo javnosti. Ako bi bilo drugače, bi morali danes liberalci in klerikalci razobesiti zastavo splošne in enake volilne pravice, zanje bi morala iti v boj in voditi bi morala ta boj do zadnjih konsekvenc.

Kaj se pa godi?

O splošni in enaki volilni pravici molči v bratovski slogi liberalno in klerikalno časopisje; oboje pa filozofira in se krega o volilni reformi, ki naj ohrani kurije. Vsa polemika se suče samo okoli ureditve starih in nameravane nove kurije. S svojo izjavo proti deželnozborski splošni in enaki volilni pravici jim je izkazala vlada izvrstno službo; dala jim je izgovor, s katerim skušajo zakriti svoje izdajstvo.

Človek ne bi verjel svojim očem in ušesom. Kaj je torej politika pri naših strankah? Vsakdo lahko stavi vse, kar ima, da bi se liberalci in klerikalci uprli z vso emfazo, ako bi jim kdo očital, da so v službi vlade. Bognedaj! Celo opozicijski so oboji. Ali dovolj je, da pravi Beck: «Za deželne zbore ne maramo splošne in enake volilne pravice», pa vtaknejo ponižno svoje resolucije v žep in ne črhnejo več o svoji glavni zahtevi. «Mislimo moramo na volilno reformo na podlagi interesnega zastopstva, ker vlada ne bi predložila zakona o splošni in enaki volilni pravici na sankcijo.» Tako govore «opozicijske» stranke!

Prav to ravnanje naših meščanskih strank je najboljši argument za splošno in enako volilno pravico. Potrjuje namreč, da niso ne liberalci, ne klerikalci v sedanjem deželnem zboru zinožni, zastopati interese ljudstva s tisto odločnostjo, ki je potrebna, ako se hoče premagati ovire in res kaj doseči. Opravičeni pa s tem še niso političarji «narodno-napredne» in «slovenske ljudske» stranke. Volilci so jih poslali v deželni zbor, da vrše njih voljo, ne pa da se uklanjajo ukazom vlade. Zakone sklepati ima zbor, pa ne Beck ali Schwarz. Vlada je odgovorna parlamentom, ne pa narobe. Vlada je izvrševalni organ ljudskih zastopov, ne pa njih vrhovno zapovedništvo.

Ako se poslanci v tako važnem vprašanju ne zavedajo svojih konstitucionalnih pravic, kako naj potem pričakuje ljudstvo, da bodo v drugih zadevah varovali njegove koristi?

Ako bi bili liberalci in klerikalci zvesti svoji besedi, bi bila vprašanja, kdo ima večino v deželnem zboru, zelo nepotrebna. Leta 1905 so oboji

zahtevali splošno in enako volilno pravico. Skupaj imajo večino proti veleposestnikom. Ako ni bilo zlagano vse, kar so govorili in pisali o splošni in enaki volilni pravici, naj torej realizirajo to večino, pa naj združeno izvrše boj za zahtevo, glede katere jih bode podpiralo vse prebivalstvo. Ker veleposestniki itak ne reprezentirajo nikogar razen sebe, bi morala biti vendar čudna stvar, da ne bi zmagala taka večina.

Politični odsevi.

Mednarodna politika daje letos velikemu časopisu toliko snovi, da se ne more niti sedaj, ko se vije navadno «morska kača» po predalih listov, govoriti o pravi dobi «kislih kumar». Neprenehoma so letos vladarji in vladajoči državniki na petovanju, tako da so «sestanki» že stalna rubrika v časopisju. Kolikorkoli je pri teh vzajemnih obiskih ceremonialnosti, se vendar ne more prezreti dejstva, da močno uplivajo na splošni politični položaj. Razmerje med posameznimi državami se je v resnici temeljito izpremenilo, «trozveza» in «dvozveza» imata skoraj že legendaričen pomen, nove aliance, nova prijateljstva, pa tudi nove napetosti in novi strahovi se prikazujejo takorekoč čez noč. In v vsem tem se izraža dejstvo, da so dosegli narodi pravzaprav v dobi «demokratizma» še neizrečeno malo glede odločevanja o lastni usodi. Italijanski kralj sprejme angleškega, potem gre Edvard na Špansko, pa na Francosko, na Angleško pride francoski predsednik, ruski car obišče Viljema, ki pričakuje zopet angleškega vladarja. Spremljajo jih ministri za zunanje zadeve, kanclerji; sklepa se ugovore in zveze — a narodi? Nihče jih ne vpraša; o prijateljstvu in sovraštvu, o miru in o vojni nimajo besedice. Taki so politični uspehi meščanskih strank, ki so po vseh državah v večini. Nenadoma se lahko zgodi, da se razleti zjutraj električna iskra po svetu in razglasi brzojavno vest: Ta vladar je napovedal onemu vojno. In narodi, ki niso storili ničesar, da se je to zgodilo, vzamejo lahko puške na rame ter gredo streljati in sekati in umirati, ne da bi vedeli, ne da bi razumeli, čemu in zakaj. Tako je in tako bo, dokler ne bodo narodi svobodni. A svoboda ni brezkrvna pesniška beseda. Dokler je ogromna večina ljudstva po vseh državah gospodarsko nesvobodna, tudi ne more biti politične svobode. Gospodarski osvoboditvi se pa pravi — socializem.

Narodne rabuke so zopet prišle na dnevni red. Pred kratkim je prišlo do hudih spopadov v Perjenu na južnem Tirolskem, kjer so bili Italijani vznemirjeni zaradi demonstrativnega prihoda nekih Nemcev. Nimamo prostora, da bi opisovali nelepe dogodke. To opravlja meščansko časopisje, ki seveda tudi z vso vnemo raziskuje postanek in razloge pretepov. Naravno je, da pripisuje nemško časopisje vso krivico Italijanom, italijansko pa Nemcem. Glavni krivec pa je eksaltirani šovinizem, ki je povsod enako velik in povsod enako gnusen. Zaman pa se trudijo dobri ljudi, ki hočejo razgretim bučam dopovedati, da je blazno, kar počenja. Šovinizma se ne ubije z lepimi nauki in s pridigami, z lamentacijami in s pozivi, ampak s sporazumno ureditvijo narodnih razmer v celi državi. Zato je narodna avtonomija vprašanje, ki stoji nad šovinizmom.

Srbski patriarh Branković, ki je umrl pretečenega tedna v Sremskih Karlovcih po mnogem zatrevanju vsled strupa, ki ga je vzel sam, je zapustil deset milijonov kron gotovega premoženja razen družega bogatega imetja. Volil je celo premoženje svoji edini hčeri, soprogi veletržca Maksimovića. Toda srbski cerkveni kongres namerava pobijati oporoko. Prijatelji rajnega patrijarha ga slave, češ, da je daroval tekom sedemnajstih let do pol milijona kron za dobrodelne namene. Slava bi bila bolj umljiva, ako bi pisali, da je zapustil pol milijona, pa daroval deset milijonov. Tolažba je le v tem, da uboga cerkev vendarle ne strada, pa najje rimsko-katoliška ali pa pravoslavna.

V Maroku so se Kabili zopet uprli in so jeli pobijati Evropejce. V Casablanci, kjer se je to zgodilo, je med Evropejci tak strah, da vsi zapuščajo mesto. Francija in Španija zasedata mesto.

Iz stranke.

Ljubljanska okrajna konferenca, ki je zborovala v nedeljo, 4. t. m., se nadaljuje prihodnjo nedeljo 11. t. m. s sledečim dnevnim redom: 1. Časopisje. 2. Reorganizacija. 3. Dopolnilne volitve. Začetek konference je ob 9. dopoldne; zboruje se do 12., popoldne pa začne zborovanje ob 2. in se nadaljuje do konca. Konferenca se vrši zopet v salonu hotela «Ilirija» (vhod skozi vežo na levo). Pravico udeležbe s pravom glasa na konferenci imajo: Za vsak okraj ljubljanskega mesta in okolisa po dva zastopnika; za vsako organizirano stroko dva zastopnika in načelniki; člani izvrševalnega odbora in stranke; člani okrajnega odbora za Ljubljano in okolico. Zastopniki organizacij se morajo izkazati s pooblastili. Pravico do udeležbe brez prava glasa (kot gostje) imajo vsi organizirani člani stranke. Udeleženci dobe vstopnice v upravništvo »Rdečega Prapora« ali pa pred začetkom konference v zborovalnem lokal. Odbor okrajne organizacije pričakuje, da se udeležbe vse opravičene organizacije te konference v polnem številu.

Seja istrskih zaupnikov soc.-dem. stranke. V nedeljo, dne 14. julija, je sklical politični odbor socialne demokracije za Istro zaupniško sejo v Trstu v «Delavski dom». Z ozirom na točko dnevnega reda «Politično in administrativno stališče v Pulju in v Istri» so bili povabljeni kot gostje na dotično sejo tudi udje tuk. političnega odbora jugoslov. soc.-dem. stranke. Pri tej točki je bila debata z ozirom na dogodke pri zadnjih volitvah v mestni svet puljski jako živahna in zanimiva, o kateri smatramo za potrebno podati kratko poročilo tudi zato, da pokažemo pametnim ljudem, kako neumno in nesposobno je bilo pri teh volitvah postopanje narodnih slovanskih strank in narodnega časopisja, katero mora smatrati svoje (da se razumemo) čitatelje za ljudi jako nizkega političnega znanja. Poročal je sodrug Tuntar, ki je v kratkih besedah označil dogodke v Pulju ter opravičeval stališče ital. sodrugov, ki so ga zavzeli pri teh volitvah s tem, da se niti od daleč ne sme smatrati naperjeno proti tamošnjemu slovanskemu ljudstvu, pač pa proti mornarici in proti klerikalstvu, proti kateremu se je treba bojevati, najsi bosta ti dve struji sestavljeni iz Slovanov ali Italijanov ali od obeh narodnosti skupaj, kakor je tudi v resnici. Oni so morali tako nastopiti, ako niso hoteli pustiti, da bi se odpravilo še tisto mrvice politične svobode, ki se jo uživa sedaj v Pulju in katera bi bila takoj zatrta, ako bi prišla v mestni svet mesto meščanske vladno-klerikalna stranka, kakršna je puljska mornarica. Poslednja da skuša sedaj prisiliti vlado, da razveljavi te volitve ter da se namesti vladnega komisarja, čemur se moramo že s principijelnega stališča upreti z vsemi silami. V to svrhu je tudi predlagal v tem smislu se glasečo resolucijo.

Na to se oglasi za besedo sodr. I. Regent v imenu pol. odbora jugoslov. soc.-dem. stranke v Trstu. Samoobsebi se razume — je dejal — da se že s principijelnega stališča strinjamo s protestom proti nameščenju vladnega komisarja, tako v Pulju, kakor če bi se imelo zgoditi kaj takega kjer si bodi drugod. Stališče pa, ki smo ga zavzeli glede na kompromis ital. sodrugov z ital. liberalci v Pulju, ostane neomajeno, kakor smo ga označili v »Rdečem Praporu«, pri katerem vztrajamo in v smislu katerega bomo delali nadalje. To stališče ni bilo gotovo zavzeto pod uplivom narodnih strank, kajti v našem političnem odboru sede presni in preveč prepričani socialni demokratje, da bi dali uplivati naše od narodno-meščanskega časopisja, ki ni še nikdar vršilo naloge resne politike in izobrazbe, temveč je le veriga, v katero je slov. meščanstvo uklenilo nekatere ljudi, ki imajo samo nalogo obrekovati in psovati vse, kar stremi po napredku in svobodi delavstva. Toda resnice si ne smemo prikriti tudi če je v našo škodo in da je bila za soc.-demokracijo v Istri velika škoda, ko so tamošnji sodrugi stali, relativno sicer, a vendar na ital. narodnem stališču, si moramo tudi povedati, ako hočemo da se stvar spremeni v smislu članka, ki smo ga objavili v »Rdečem Praporu«. Bila je

napaka, da se je prezrlo slov. sodruge in sklenilo kompromis, do katerega gotovo drugače ne bi bilo prišlo, če ker bi bili slov. sodruzi opozorili na posledice, ki jih ima lahko kompromis, sklenjen v jezikovno mešanem kraju z eno nacionalno stranko. Narodno razmerje je treba v takem slučaju vsekakor jemati v postev, tudi če se stvar ne dotika direktno narodnega vprašanja. Zgodilo se je, da so izrabile slovanske stranke ta kompromis v svoji agitaciji naravnost na škodo jugoslovanske socialno-demokratske stranke in socialistične ideje same. S strogo socialističnega gledišča smo torej popolnoma opravičeno nastopili proti omenjenemu kompromisu. Tuji nehoti se ne sme prezirati slovanske večine v Istri, ako se hoče delati socialistično odkritosrčno agitacijo. Govorec nadalje v smislu omenjenega članka je sodrug Regent zahteval, naj se že danes ukrene, kar je potrebno, da se napravi konec neprijetnim razmeram v Istri. Od ureditve bode imelo gotovo korist delavstvo in socializem.

Na to je sodrug Kermolj govoril v enakem smislu. Predlagal je, naj se istrskemu pol. odboru doda dva slovanska sodruga ter naj se prične z agitacijo za uvedbo narodnega katastra v Istri, kakor je ta uveden na Moravskem, kar bo mnogo pripomoglo, da se odvzame dosedanjim narodnim strankam iz rok orožje, ki ga danes izrabljajo v svrhu narodnega sovraštva. Ne more pa nikakor opustiti kompromisa, sklenjenega v Pulju, ker ga niti sodr. Tuntar ni opravičil. Slov. narodnjaki pa lahko molče, ker bi imeli pravico govoriti, če bi bili oni postavili svoje kandidate. Tako pa so se samo pokazali zgodovinske petoliznike avstrijskega centralizma.

Sodr. Tuntar je omenil, da bi bilo naše stališče tudi mogoče opravičeno, ali sedaj da je bolje, da se združimo in združeno delamo v prospeh proletarijata. Konferenca, ki je sprejela predlog sodr. Kermolja glede agitacije za narodni kaster v Istri, je obenem izvolila v politični odbor sodr. Regenta in Kermolja, katera imata nalogo ustanoviti za Istro poseben odbor jugoslov. soc.-dem. stranke, do katerega se bodo morali obrniti istrski sodruzi vselej, kadar se bo šlo za politične in druge nastope stranke. Nato je bila sprejeta protestna resolucija sodr. Tuntarja proti namestitvi vladnega komisarja in proti razveljavljenju volitev. Slov. sodruzi so bili navzoči kot gostje in niso glasovali.

Po raznih drugih debatah se je zaključila konferenca, katere sadove homo videli v najkrajšem času.

Kongres „Svobodne misli“.

Mednarodno društvo „Svobodna misel“ (Libre Pensée) je nameravalo prirediti svoj letošnji kongres v Budimpešti. Potrebne priprave je oskrbovalo ogrsko „Sociologično društvo“. Ali meseca marca je izjavilo to društvo, da ne more izvršiti svoje naloge, ker je nemogoče, da bi zboroval shod svobodne misli v deželi najhujšega nasilstva. Ravno letošnje leto je bilo na Ogrskem kaj plodovito silniških dejanj; šovinizem madjarske vlade je brutaliziral Slovake, Romune, Hrvate, zatiral je delavce, napadel je poslanca Pernerstorferja, teptal je dan na dan vsa svobodna načela z nogami. Umevno je torej, da je bilo sociologično društvo disgustirano.

Vendar se je poskusilo še enkrat. Sestal se je drug odbor, kateremu je zopet pristopilo sociologično društvo, a vse je bilo zastoj. Približno pred tremi tedni je bil v Pečuhu shod ogrske „Svobodne Misli“, kjer se je obelodanilo še daljše stvari, ki so jih uprizorili madjarski šoviniisti. Soc. društvo je izstopilo iz odbora in komite je naznanil bruseljski centrali „Sv. M.“, da mu je nemogoče, prirediti kongres.

Generalni tajnik, poslanec Léon Furnémout je vprašal telegrafičnim putem 4. julija tajnika češke sekcije, redaktorja Pelanta, če bi se mogel vršiti kongres v Pragi. Telegram je došel pozno v noči. Odgovorilo se je takoj drugi dan: „Da, že delamo“ in takoj so se lotili dela: obveščena je bila javnost, zagotovljena dvorana Žofinska, sklican prvi komite. Bil je zagotovljen prvi svetovni kongres v Pragi.

Iz poročil, došlih iz Bruselja, je vspeli kongresa zagotovljen: sekretarijat piše, da bode kongres prazki izvanredno briljanten. Priglasili so se delegati iz Anglije, med njimi tajnik William Heaford; italški delegati, med njimi prof. Ghisleri z bergamske univerze ter prof. Berlenda z rimske univerze; španski s poslancem Fernando Lozano, univerzitetni prof. z Barcelone s senatorjem Odonem de Buenem in gospo Sarraga de Ferrero, voditeljico španskega gibanja; iz Argentiniije g. Vicente Sousa, redaktor, ki poroča o situaciji „Sv. M.“ v južnoameriških republikah. Iz Francije pride množstvo zastopnikov „Sv. M.“; iz Nemčije profesor Haeckel, znani naravoslovec iz Jene, dr. Schmidt, gen. sekr. „Deutschen Monistenbundes“, pis. Ida Altmannova, dr. Bruno Wille, Peter Schmal, pis., G. Tschirn, predsednik federacije nemških svobodomislcev. Z Ogrskega pride Dinér-Dénes, tajnik ogrske sekcije, dr. Fenicz, prof. budapeštanske univerze. Dalje pridejo Hrvatje, Slovenci, Poljaki, iz Varšave pride predsednik „Mlade Poljske“ Jos. Waserzug in André Niemowiejski, urednik lista „Mysl Niepodległa“ v Varšavi itd. itd.

Program kongresa je sledeči:

Pozdravni govor ima dr. Fr. Krejči, profesor na praški univerzi.

I. a) Svobodna Šola in Svobodna Misel; b) Verstvo v šoli.

II. Pravo na poučevanje na vseh šolah.

III. Ločitev cerkve od države; „mrtva roka“.

IV. Patriotizem in Svobodna Misel.

V. Načrt nove encyklopedije (poroča profesor Denise z bruseljske univerze).

VI. Ustanovitev „Journal international de la Libre Pensée“ v Rimu.

*

Omenjeni kongres naj bi bil po pripravljenem predlogu redaktorja Myslika le priprava na veliki svetovni kongres Svobodne Misli v Pragi l. 1915. na proslavo 500 letnice, kar so sožgali učitelja Jana Husa. Ako letošnji kongres posetijo delegati enega gibanja, pride l. 1915 v Prago celi protirimsko misleči svet.

Domače stvari.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani je končno vendar konstituirana. Kakor znano, so vložili liberalci proti volitvi na prvem občnem zboru ugovor zaradi neke precej neznatne formalnosti. Ponovni občni zbor, ki je bil pretečeni četrtek v „Mestnem Domu“ in ki ga je vodil magistratni svetnik g. Sešek, je pa imel enak uspeh, kakor prvi. Kaj so delodajalci pravzaprav mislili, ko so protestirali, naj vrag razume. A volitev, ki je končala z zmago socialnodemokratskih kandidatov, še ni izpametovala gospodov, ki so računali, da se jim posreči še pri konstituiranju kak trk. Ustanovne seje v torek se je udeležilo deset udov; delodajalci so kandidirali za načelnika mizarskega mojstra Petrina, ki je dobil 4 glasove; izvoljen je bil pa sodrug Bartl z ostalimi šestimi glasovi. Ko so delodajalci izpoznali, da se delavci vendar ne dajo opehariti, so jo pa odkurili in se ostalih volitev niso udeležili. Tako so bili izvoljeni vsi drugi delavski kandidati brez opozicije. Morda razumejo sedaj gospodje, da je bolniška blagajna delavska institucija in da sodi zato tudi po pravici v delavske roke.

„Narodne delavce“ bi izteptal „Slov. Nar.“ rad po sili iz tal. V puldi „Elinosti“, s katero je izza volitev v najlepšem prijateljstvu, je čital „Narodov“ štab pravila nekake „Narodne delavske organizacije“, pa misli, da imajo menda tržaški konfuzni slogasi res kake delavske armade za seboj. To pa porodi v njegovi glavi „veliko“ misel, katero izrazi v melanholičnem vzkluku: Kdaj dobimo tudi na Kranjskem tako organizacijo? Žalostno je, da liberalno glasilo ne pozna strukture svoje lastne stranke. Kaj je gospod Cham že popolnoma pozabljen in njegovo društvo za nje sloje? Ta ponesrečeni poizkus bi bil vendar lahko spametoval liberalce in jim pokazal, kako neumno početje je, če hočejo liberalci organizirati delavce. Neumno, ker se jim to nikoli več ne more posrečiti; saj so se lahko pri volitvah v bolniško blagajno prepričali! Neumno, ker bi pomagali samo klerikalcem, ako bi res mogli oslabiti socialno demokracijo. Neumno, ker nimajo ničesar iskati pri delavstvu. Dr. Tavčar jim je povedal, da je njih naravni poklic organizirati meščanstvo. Ako bi znali in hoteli to storiti, bi imeli dosti dela in če bi ga hoteli izvršiti v svobodnomiselnem smislu, bi morali zahvaliti nebesa, da sploh živi socialna demokracija, ki je edina zanesljiva četa proti klerikalizmu. Če hočejo biti liberalci pametni, naj se ne vtikajo med delavstvo. Če pa ne, naj pa poskusijo svojo srečo. Ali tedaj naj ne kriče, ako dobe pošteno po prstih.

Družba sv. Cirila in Metoda je imela letos na Bohinjski Bistrici zelo burno glavno skupščino. Pri volitvah so zmagali z veliko večino kandidati liberalcev. Za načelnika je bil izvoljen ravnatelj Senekovič. Klerikalci so na to podali neko protestno izjavo, koroški poslanec Grafenauer, ki so ga liberalci doslej vedno protežirali, se je silno togotil, „Slovenec“ strahovito zabavlja, „Narod“ triumfira — a vse je nepotrebno. Zmagali so liberalni kandidati, ali nihče ne sme misliti, da sedaj ni klerikalcev v odboru; liberalci so hoteli biti gentlemani, pa so sami kandidirali različne klerikalce, tudi duhovnike, ter so jih volili. Slej kakor prej bode družba pospeševala konfesionalno solo, slej kakor prej bo imel klerikalizem v njej zavetišče, slej kakor prej bodo zavodi družbe bolj skrbeli za to, da vzgajajo katoličane, nego svobodne Slovence. Osebnega boja je mnogo, načelnega skoraj nič.

Kranjski klerikalci so začeli sami iz sebe delati norce. Po nemških listih objavljajo reklame za svoje ljudi, „Slovenec“ jih potem ponatisne in ves svet bi moral misliti, da so vzeli Suštersič in njegovi ljudje vso ženialnost stoletja v zakup. Pa s to osebnostno reklamo ne bodo dosegli kdove kakšnih uspehov in v njeni vsiljivosti ni nič posebno zanimivega. Nekoliko drugačna reč je s tistim strahovitim trudom, ki si ga dajejo, da bi odbili od sebe očitane nazadnjaštva in klerikalizma. Sedaj so dospeli že tako daleč, da se imenujejo naravnost „napredne“ in kar čuditi se je, da „Slovenec“ še ni na rimskem indeksu. Ker se nič na svetu ne zgodi brez vzroka, mora imeti tudi ta pojav svoje razloge. Pretežno jih res ni najti. Da se jih pa ložje

razume, se je treba spomniti na ves politični razvoj na Kranjskem. Kdorkoli ima zdrave oči, prizna, da se je klerikalna stranka pri nas zelo okrepčala. Pripisati pa nima tega samo svojemu delu, temveč morda v enaki meri nedelavnosti svojih liberalnih nasprotnikov. Dolgoletna agonija v „narodno-napredni“ stranki je pognala ogromno število njenih pristavev v klerikalni tabor. Po nekaterih krajih cepajo nekdanje liberalne občine kakor mune v klerikalno skledo. Dočim pa je nekaterim begunom čisto vseeno, kako se tolmači njih prestop, smukajo drugi z neko sramežljivostjo med klerikalce, pa si pripravljajo na vse strani izgovore, da bi opravičili svoje početje. Najpotrebnejše se jim zdi, da lahko pravijo: „Klerikalec nisem postal“. Doležno imenujejo stranko „Slovensko ljudsko“; „Slovenska ljudska“ jim pa pomaga s tem, da poje po vsem svetu svoj „demokratizem“ in svojo „neklerikalnost“. Tako se resnično love kalini. Drugo je pa vendar vprašanje, ali je uspeh te metode za klerikalce trajne vrednosti. Veliko število uskokov iz drugih političnih taborov utegne postati celo nevarno zanje. Kajti ljudje, ki so tako lahko preoblekli suknjo klerikalcem v korist, jo lahko zopet preoblečejo, ako zapiha drug veter. Druge sapa pa že pridejo še na Slovensko in tedaj pojde tudi s klerikalci hitreje navzdol, nego je slo navkreber.

Hribarjevi politični cilji se polagoma razodevajo. Njegovega slovesnega vstoličenja za Zupana se je udeležil tudi župnik Vrhovnik, česar mu seveda nihče ne more očitati. Ali značilno je, da je porabil predsednik „narodno-naprednega“ izvrševalnega odbora to priložnost, kakor da jo je željno pričakoval, za političen nagovor trnovskega župnika. Gospod Hribar je obžaloval, da se ne udeleži vsa duhovščina njegove instalacije. Ako ni ljubljanski župan premalo klerikalen za župnika Vrhovnika, zakaj ne zadostuje njegov klerikalizem Jegliču in drugim? Naprednost je itak pojem, ki se ga lahko tolmači, kakor se ga hoče. Saj imenuje „Slovenec“ tudi Suštersiča naprednega; tako združiti tudi Hribar lahko klerikalizem z naprednostjo. Na Dunaju je podpisal program na „kriščansko-demokratski“ podlagi; na Dunaju sedi v družbi s sedmimi duhovniki; učitelje poučuje, da morajo vzgajati otroke za verne Slovence — mein Liebchen, was willst du noch mehr? In vendar pribaja izmed vseh duhovnikov edini Vrhovnik na njegovo instalacijo in edini Berce razsvetljuje okna! ... Če niso klerikalci morda vendar slabi taktičarji? Molče je potrdil Hribar, da je vrgel liberalni program pod noge, a nihče iz njegove stranke ga ne vpraša, kaj in kako. Ta včarjev „Slov. Narod“ dela zanj reklamo, kakor da ni nikoli obljubil, upirati se svobodni šoli. Ergo gredo liberalci za Hribarjem, kakor ovce za ovcom. Klerikalci naj odpro Hribarju svoja vrata in cela liberalna stranka pridrvi za njim v njih hlev.

Velika železniška nesreča se je zgodila v torek zjutraj pri Spielfeldu. Ko se je pripeljal iz Trsta prihajajoči brzovlak ob 1/4. zjutraj s polno brzino v postajo, je premikal ravno tovorni stroj na onem tiru. Brzovlak je trčil s tako silo ob masino, da se je kar zaril vanjo. V hipu je bil grozovit polom in zadoneli so obupni klici. Prva žrtve je bil kurjač premikalnega stroja Ziesel, ki mu je zlomilo noge in razparalo život; para ga je opekla po vsem telesu tako, da je koža visela v cunjah od njega. Par minut in bil je mrtev. Strojevodja Weit je dobil težke rane na glavi in je tudi kmalu umrl. Drugi strojevodja je v mariborski bolnišnici. Izmed obojbe sta še vlakovodja Kerbleder in neki čuvaj lažje ranjena, a ju je zadela živčna kap, poštnemu nadsprevodniku Ertltalerju je zlomljena desna noga, poštnega oficila Dietza jo udarilo na živce, vrhutega je šest potnikov ložje poškodovanih. Krivico pripisujejo ranjenemu čuvaju, ki baje ni prav postavil izpreminjala; gotovo pa je, da varnostne priprave v Spielfeldu izdaleč ne odgovarjajo potrebam, da je dogovarjanje čuvajev s službujočim uradnikom zelo otežčano ter da je bil čuvaj že sedemnajsto uro v službi.

Shodi.

Gorica. Okrajna organizacija v Gorici skliče na dan 15. avgusta ob 9. uri dopoldan v društvenih prostorih Via Teatro št. 20 strankino zborovanje, katerega se imajo udeležiti vsi odbori krajevnih organizacij goriskega volilnega okraja. Dnevni red: I. Ustanovitev književnega društva. II. Slučajnosti. Opozarja se sodruge, da se snidejo pravočasno v društvenih prostorih.

Sv. Andrež. Dne 15. avgusta se vrši javen ljudski shod na vrtu Karla Turija ob 4. uri popoldne z dnevnim redom: Organizacija in kapitalizem. Ob neugodnem vremenu se vrši shod v dvorani po § 2., katerega se udeleže le sodrugi stranke radi premajhnega prostora v dvorani.

Strokovni pregled.

Iz Idrije: Podružnica Idrija „Unija rudarjev avstrijskih“ naznanja: Podružnični blagajnik in njegov namestnik poslujeta v društvenih prostorih vsako soboto zvečer ter vsako nedeljo zjutraj od 9.—10. ure ter razen tega vsakega 18. v mesecu zvečer od pol 9. ure naprej! — Knjižničar in njegov namestnik poslujeta vsako soboto od 8.—9. ure zvečer ter vsako nedeljo od 9.—10. ure aj.

— Redne mesečne seje se vrše vsako 1. nedeljo v mesecu. Začetek ob 10. uri zjutraj. — Vse člane se prosi, da do 25. avg. vrnejo knjižničarju knjige radi revizije knjig. — »Rdeči Prapor« se razdeljuje vsako soboto zvečer ter vsako nedeljo od 8. do 10. ure dopoldne. Odbor.

Socialni pregled.

Mizarska stavka v Ljubljani traja še dalje, ali mizarskim podjetnikom, ki markirajo velikansko hrabrost, se ne godi dobro. To dokazuje dejstvo, da se poslužujejo že prav zadnjih sredstev. Dasi- ravno bi se bili že davno lahko prepričali o po- polni solidarnosti delavcev, vendar računajo v svoji kratkovidnosti o tem, da jih zastrašijo. Tako so začeli pri Binderju in pri Kranjski stav- binski družbi »delati«. Ali kako? K Binderju je pripeljal delovodja Petrovčič neko ogrsko družino in tako so delali. Neka ženska, otrok in dva 17 do 20 letna fanta. Delavci so šele zvečer opazili ta manever; drug dan tem stavkokazom ni več disalo, pa so ostali doma. A gosp. Petrovčič je šel sam ponje in po dolgem prigovarjanju je dosegel, da sta prišla tista fanta še enkrat na delo. Gospod Petrovčič je pač že popolnoma pozabil na tisti čas, ko je bil sam še delavec in se je boril s svojimi sodrugi proti izkoriščanju. Pri Kranjski stavbinski družbi so pa kar vsi hlapci postali mi- zarji. Pobrali so jih vse in zdaj opravljajo mizarska dela. Pomočniki bi morali biti pač strašno ne- vedni, če bi verjeli, da se tako res lahko »dela«. Podjetniki bi le radi vzbudili mnenje, da jim stavka ne škoduje; ali ravno s takimi sredstvi dokazujejo nasprotno. V nedeljo je dobila organizacija pismo od podjetnikov, ki se je glasilo zelo samozavestno, a je imelo tudi le ta smoter; da bi zaslepilo de- lavce. Mojstri namreč pišejo, da veljajo »koncesije«, ki so jih obljubili, samo do 7. avgusta, ako se začne tega dne zopet delati. Novo koncesijo so naredili z obljubo, da se vzame tudi take pomočnike zopet v delo, ki so že vzeli delavske knjižice. Ali — vsak delodajalec vzame samo toliko delavcev, kolikor jih potrebuje. Naravno je, da delavci ne gredo na take limanice. Mnogo mizarjev je na novo odpotovalo; položaj je od dne do dne kritičnejši, ne za delavce, ampak za mizarsko obrt v Ljubljani. Manjši mojstri pa še niso izpoznali, da je taktika večjih podjetij ravno zanje najbolj škodljiva. Kar izdrže veliki, lahko manjše tako oškoduje, da pozneje ne izdrže konkurence. To bi »veliki« radi dosegli, mali jih pa svoji kratkovidnosti se podpirajo.

Klesarji in kamnoseki, pozor! V Gradcu so delavci s kamnom v plačilnem gibanju. Ne spre- jemajte toraj tam dela!

Industrialnih delavcev v Avstriji je po uradnih statističnih podatkih 2.226.601. Ako bi bili vsi or- ganizirani, bi bila to armada, ki bi v kratkem času lahko dosegla prav imenitno izboljšanje svojih razmer. Toda velik del te množice še vedno ni izpoznal nujne potrebe organizacije; povprečno je v Avstriji 20 odstotkov industrialnih delavcev strokovno or- ganiziranih, ni se torej čuditi, da zaostaja njih polo- zaj daleč za položajem nemških, belgijskih, an- gleških in drugih delavcev. Število vseh organi- ziranih je bilo lani 448.270. V posameznih deželah je organizacija seveda neenaka; v slovenskih krajih je razmeroma prav slabo, zlasti na Kranjskem je število indiferentnih delavcev še ogromno. Zato se jim pa tudi godi trikrat slabše nego drugod.

Na 100 delavcev pride leta 1906 organiziranih	
na Dunaju	40
na Nizjem Avstrijskem	22
na Češkem	17
v Bukovini	6
v Dalmaciji	7
na Galiskem	11
v Istri	21
na Koroskem	14
na Kranjskem	8
na Moravskem	18
na Gor. Avstrijskem	12
na Solnograškem	29
v Šleziji	17
na Štajerskem	21
na Tirolskem	10

Društvene vesti.

La Logatca. Pravila »Delavskega izobraževalnega društva v Dol. Logatcu« so že potrjena. V naj- bližji dobi se bode vršil ustanovni občni zbor. — Naš kaplan g. Zaplotnik se vedno strahovito zadira v soc. demokrate. V nedeljo 28. julija dop. je imel pridigo o samih soc. demokratih. Vse lastnosti nam je pritaknil. Ljudje so se zgražali nad pridigo. Celo klerikalcem je bilo pridiganje preneumno. No, g. kaplan naj se potolaži — soc. demokratje bodo tudi v Logatcu šli zmagovalno svojo pot.

Št. Andrež. Krajevna organizacija priredi na dan 18. avgusta na vrtu Karla Purija veselico s plesom in družimi zabavami. Začetek ob 4. uri popoldan. Vstop dovoljen samo z vabilom. Vstop- nina 20 vinarjev. Ples za neude 2 K, za ude 1 K.

Dopisi.

Sovodnje na Goriskem. Naša duhovščina spo- stuje nad vse stare navade; ako so ji v prid in je vedela prepričana, da so kar božanskega spočetka.

Med drugimi navadami je pri nas tudi ta, da mora biti vsak občanar pobožen, če hoče ali če noče. Ako se kdo na Sovodnjah naveliča potikati se po tem goljufivem svetu, pa jo odrine tja, kjer ga ne more nihče več odirati, se poloti našega župnika mogočna skrb za njegovo izveličanje in da bi mu pač gotovo izgubil pot v nebesa, pobere po lišah »od vsake glave« po štiri vinarje za mašo zaduš- nico. Štiri vinarje je seveda malo; ali v Sovodnjah je okrog osemsto duš, pa se mala svotica že pre- cej multiplicira. To je seveda »stara navada«. Grešni ljudje pravijo, da menda tudi ni nastala kar sama od sebe. Gospod župnik pa misli, da ni treba pre- iskovati tega; čim več zadušnic, tem bolje — za rajnega seveda. Da morajo tudi sorodniki naročiti zadušnico, se razume kar samoobsebi. Ubogo cer- kev itak povsod preganjajo... To je torej prav- cati davek, ki ga morajo plačevati občanarji za staro navado, ker se ne morejo odvaditi, da od časa do časa kdo umrje.

Jesenice na Gorenjskem. Železniška postaja na Jesenicah ima načelnika, čegar lastnosti so dobre za marsikaj, le ne za postajno načelnštvo. Predvsem ima ta gospod, višji oficial Koller, lepo navado, da kaznuje uslužbence za naj- smešnejšo malenkost. Starega izvežbanega osobja sploh ne mara, ker prečesto izprevidijo njegove napačne ukaze. Rad bi imel same mlade, neiz- urjene ljudi, da bi z njimi lahko delal, kar bi hotel. Dejal je že, da pomeče staro osobje. Njegova prva žrtev je bil nadzorovalec premikanja Ignac Elsbacher, čegar izvrstno službeno porabnost so priznavali še vsi razumni predpostavljeni. Zato ga je imelo osobje rado, a to ni bilo všeč gospodu Kollerju in dosegel je, da so ga prestavili »iz službenih ozirov« v Trst, kjer sta itak že dva premikarska nadzorovalca. V postaji se vede gosp. Koller včas kakor bi mu bilo vsako občevanje z ljudmi neznano. Pred kratkim je pripeljal na- mestnik strojevodje Matej Roth ponoči ob 12. uri 20 min. stroj po vodo in premog v kurilnico. Ko je bil pred naslago premoga, pride gospod Koller in se zadere nad njim, kaj tukaj dela. Roth mu je mirno odgovoril, da potrebuje vode in premoga za stroj, na to pa zakriči načelnik: »Kaj Vam je treba premoga? Štiri košare premoga Vam je dosti. Tako goljufate železnico. Vsi ste sleparji!« Strojvodja je naročil kurjaču, naj gre po strojnega mojstra, ker se ni hotel prepirati z načelnikom; ta pa je zaklical: »Ne potrebujem strojnega mojstra. Za prihrambe sem odgovoren sam.« Slučajno je potem opazil neke premikače in takoj je se spustil nad nje. Obložil jih je z raz- nimi psovkami, očital jim je, da so v zvezi s strojevodjo, da goljufajo vsi skupaj železnico i. t. d. Kmalu nato se je znesel nad tremi čuvaji in jim je zapovedal, da morajo priti na raport. Ko so prišli, je pa zijal ves v čudu, češ, da ne vé ni- česar. Čuvaji so se pogledali, pa so odšli. Nekemu pisarju vozov je ukazal, naj gre domu, ker nima ničesar iskati na kolodvoru. A mož je bil v službi! Bil je pač tako pameten, da ni odšel. Splošno mnenje je to, da so bili oni dogodki posledica šampanjca. Ali če pride delavec v restavracijo, da bi si kupil vrček piva, ga postajni načelnik spodi. Najpametnejše bi bilo, da bi gospod Koller sam odšel — v pokoj namreč. Strojno osobje je pro- silo za dovoljenje, da sme tožiti finega gospoda, ki mu očita sleparstvo in upati je, da bode rav- nateljstvo v Trstu tako pravično, da dovoli to.

Nemška socialno demokratična stranka v Avstriji ima svoj zbor od 30. septembra do 4. oktobra t. l. na Dunaju. Na dnevnem redu je: 1. Konstituiranje zbora. 2. Poročila. Novi organi- zacijski statut. 4. Najbližje naloge socialne-demo- kratije v parlamentu. 5. Delavska stanovanja. 6. Volitev strankinega zastopstva. 7. Časopisje. 8. Vo- litna pravica za deželne zbore in občine. 9. Even- tualnosti.

Stanje hranilnih vlog:
24 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
860.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši, Prešernove ulice 3, poprej na Mesnem trgu zraven rotovža, sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure po- polne, jih obrestuje pa 4% ter pripisuje nevzdigajene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložitvi obrestu plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev.

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom e. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Vabilo

rednemu občnemu zboru
občnega konsumnega društva
v Zagorju

ki se vrši

v nedeljo, dne 1. septembra 1907

ob 3. uri popoldan

v gostilni gosp. Jvana Müllerja v Zagorju.

DNEVNI RED:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Računsko poročilo.
3. Poročilo nadzorništva.
4. Sklepanje o čistem dobičku.
5. Volitev 3 nadzornikov, 1 namestnika in celega predstojništva.
6. Poročilo zveznega preglednika.
7. Slučajnosti.

Za nadzorništvo:

Jakob Strajnor.

Ivan Wallent.

KAVARNA
'Unione'
preje, Tedesco' v Trstu
se priporoča cenjenim sodrugom najtop- leje. Na razpolago so vsi važni in slo- venski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 103.

v Ljubljani

Telefon št. 103.

izborno pivo v sodeih in steklenicah.

Telefon št. 187.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

Telefon št. 187.

26-8

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan Dalje.

Najvažnejši del te hvale je bil zalepljen zavitek, ki ga je s ponižnimi poklonom izročil škofu, proseč ga, naj porabi to po svoji volji za blagor cerkve.

Mračilo se je že in le gore so še žarele v zlatih barvah, ko je odšel škof ob slovesnem zvonjenju peš na kolodvor. Vlak z ovenčanim strojem je čakal, dasiravno je že minil čas po voznom redu. Iz vseh vozniških oken so gledale radovedne glave. Načelnik postaje v najlepši uniformi je držal vrata prvorazrednega voza. Še enkrat je škof blagoslovil vse, mlinarju je stisnil roko, župnika je celo poljubil spricho vsega ljudstva. Potem se je s težavo preril skozi vrata, načelnik ga je po vojaško pozdravil, stroj je zazvižgal in vlak je odsopihal iz postaje.

Zvonovi so peli in peli, dasi on, komur na čast so zvonili, ni mogel slišati njih glasov. Škof tudi ne bi bil pazil na to; bil je že vaje takega čaščenja.

Sedaj je imel važnejši opravke. Komaj je sedel sigurno na blazinah, ko je poiskal v žepu zavitek, ki mu ga je bil izročil župnik. Ko ga je potipal, je sodil po debelosti, da obljubuje lepo vsebino. Odprl ga je in je našel deset bankovcev po sto kron. Prestel je še enkrat, a vendar ni bilo več. Razočaran je vtaknil tisoč kron v žep in se je zagledal v zelene planine, v prijazne hišice, v šumeči potok. Nič mu ni bilo všeč. Od župnika, ki ga je tako počastil, bi bil pričakoval več. Se pravi, od župnika ni mogel pričakovati, ali njegov oče bi bil lahko priložil dvakrat toliko za posvečenje svetega Nepomuka in za dolgi govor. Zase itak ni mislil na take malenkosti. Škofija mu prinaša stodvajset tisoč kron na leto. Ali cerkev je siromašna in dober škof mora skrbeti za svojo ubogo nevesto.

Sicer pa je bil z današnjim dnevom lahko zadovoljen. Eni svojih največjih župnij je dal pastirja, da ji ne bi bil mogel najti boljega. Mladi mož je resnično dosegel velikanske uspehe v kratkem času. Po vsem, kar je storil nesrečni župnik zlega, ni bilo več sledu, izvzemši mnogoštevilne tujce in brezbožne učitelje. Ali dobri novi župnik pridobi Gospojno že spet popolnoma cerkvi. Kmalu je škof blago zadremal in je tako globoko smrčal, da bi bil malone prespal Raming, kjer je bilo treba prestopiti v drug vlak. Zbudil ga je njegov tajnik. Tudi tukaj so peli zvonovi, dokler ni izginil vlak državne železnice, ki je škof vstopil vanj, da spi tam dalje.

V gospojnskem župnišču sta sedela oče in sin še pozno v noč pri mizi. Mlinar

je zbral iz steklenic in kozarcev vse vinske ostanke, da se ne bi posli doteknili župnikove lastnine in ker v škofovi navzočnosti ni bi dovoljno kaditi, sta se sedaj odškodovala.

Oče in sin sta bila lahko zadovoljna z današnjim dnevom. Prvem se je izpolnila želja, drugi je dosegel svoj cilj. Sin je hvalil in slavil cerkev, ki poplačuje tako dobro vnetega služabnika, oče pa je smehljaje gledal v kozarec. On je vedel bolje, kako je. Edino anonimno pismo je storilo več nego vse zasluge. Smehljaj se je naivnemu sinu, kateremu pa vendar ni smel izdati, kaj je storil dobri oče zanj. Polagoma se je smešek umaknil izrazu žalosti. Kar je pomagalo sinu, je poplačala hči s svojim življenjem. Ali tudi tega ni smel povedati župniku.

Nenadne smrti svoje hčeri še vedno ni mogel preboleti. Da se reši iz plamena v vicah, je poslal svetega Janeza z Nepomuka. Sam škof ga je blagoslovil. Več ni mogel storiti in kar se je zgodilo, se je pač zgodilo; tega ni bilo več moči izpremeniti.

Ali kakorkoli je bil lep spomin na dan, ki se je poslavljaj, sta vendar oba upirala poglede v bodočnost. Prizadevni ljudje se ne morejo ustavljati ob lepi današnjosti.

Zaradi tujcev se nista mogla zediniti. Očetu so bili ljubi ljudje, ki prinašajo denarja v dolino, denar je pa ljubil, naj je pač prihajal tudi iz krivoverskih rok.

Tem bolje sta se slagala glede učiteljev. Oni morajo proč. Mlinarju ni bilo treba, da si beli glavo, kako se to stori; župnik prepusti to lahko bodočemu županu. Skrbi naj le, da ga izvolijo pri prihodnji volitvi. Težko ne bode; škof je že danes iztesal lestev, po kateri se pride do te časti; župnik naj jo le dobro drži. Potem bodo predrzni učitelji izgubljeni. Ako je spravil župnika odtod, bode igračka, da doseže to tudi z učitelji, če bodeta župnik in župan složna. Zopet se je zadovoljno nasmejal v kozarec.

A tudi župnik je ves blažen gledal v bodočnost, le dalje nego mlinar. Dosegel je, kar je bilo skoraj nemogoče. Še tako mlad, je že župnik v občini, za katero ga zavidajo stari župniki z upognjenim hrbtom. Vendar ne mara, da bi umrl kot župnik v Gospojni. Vse višje mora dospeti; morda postane celo škof. Kar je za to potrebno, ima. Njegova ljuba, dobra cerkev ga povznesse gotovo višje in višje. . . Malo da se mu ni zavrtelo v glavi. Ali je bilo krivo vino?

Odprl je okno. Dobrodejno mu je pihal hladni zrak na čelo. Pod oknom je tiho pokopališče; žalostno ga gleda kamen na grobu Anke — njegove Anke; ne, ne — ne več njegove. Tega tihega govora ni razumel. Hvalil je Boga za tako srečno rešitev. Njena smrt je rešila njega; njena go-

mila je bila prva stopnica do časti, ki mu jo je danes izkazal škof. In z materjo leži neporojeno dete v grobu. Kakšne sitnosti bi nekoč še lahko imel s tem otrokom! Kar v glavo mu ni šlo, kako je bilo mogoče, da je bil tako nemnen. V brezbožnih liberalnih časopisih je vendar tolikokrat čital o sredstvih, s katerimi se lahko prepreči take posledice.

Dalje prih.

POZOR!

POZOR!

Za K 2.50

dobi vsak krasno remontoir pežno uro, «Gloria»-srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur idoča za kar se 2 leti jamči, z

lepo pozlačeno, Pancer verižico, samo za K 2.50 3 komadi z verižicami K 7.— Razpošilja po povzetju tovar. zaloga švicarskih ur 24-9

S. Urbach, Krakov, št. 69.

Potniki v Ameriko
Hateri želijo dobro, po ceni in zanesljivo potovati naj se obrnejo
Simon Smetek
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Vsakevstrni Pojasnila daje se brezplačno.

Vsaka ponaredba in ponatis je kaznjivo.

Edino pravi

Thierrye balzam

Iz zeleno znaniko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52-25

Thierryevo centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3.60. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dva domači zdravili sta povsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

Sodrug, zahtevajte povsod „Rdeči Prapor“.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

34 v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodeih in steklenicah.

Številka telefona 210.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak petek.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 5 44 K, za pol leta 2 72 K, za četrt leta 1 36 K; za Nemčijo za celo leto 5 96 K, za pol leta 2 98 K, za četrt leta 1 49 K; za Ameriko za celo leto 7 28 K.

Ponamembna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petlet-vrstica 20 vin. za enkrat; 16 vin. za dvakrat; 12 vin. za trikrat; večkrat po dogovoru.

73. številka.

V Ljubljani, v petek, dne 16. avgusta 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uradništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Jurčičev trg št. 31.

Železniške nesreče.

Nobena človeška uredba ni tako popolna, da bi bila brezpogojno zavarovana proti vsem napakam. Kjer se človek bojuje s naravo, je lahko mogoče, da ga ukanijo njene moči ter se zgodi njemu kaj nepričakovanega. Tudi na železnicah se zgodi marsikatera nesreča, za katero ne more biti nihče odgovoren; utrga se oblak in v hipu izpodkoplje železniški nasip, da se mora s polno paro vozeči vlak zrušiti v grobočino. Zvali se skala s hriba, na katero ne bi bil mislil nihče in vrže stroj s tira. Megla je železniškemu prometu sovražnica, ki skriva vse hudobije v svojih gubah. Nesreče, ki jih imenuje navaden človeški jezik »slučaje«, se zgodijo.

Ali vse te nezgode so kaj maloštevilne v primeri z onimi, ki se neprenehoma ponavljajo, ne da bi se moglo zvaliti odgovornost na »hudobno naravo«. In leto za letom se lahko opazuje, da se jih nabere največ v poletni dobi, ko je osebni promet zelo živahen. Tudi letos je prinesel en sam teden tri strašne železniške nezgode, ki so zahtevale tudi dosti človeških žrtv. Zgodile so se pač v raznih krajih sveta, ali dovolj žalostno je, da so se sploh zgodile.

Tako ponavljanje mnogoštevilnih nesreč, ki delajo že utisk, kakor da bi bilo to nekako pravilo, pa zahteva resno premišljevanje in skrbno preiskovanje vzrokov, ki imajo tako grozne posledice. Kjer se pokazuje pravilo, tam ni dovoljen izgovor na noben »slučaj«; tam vladajo enaki vzroki, ki plode enake posledice in najti je treba prve, da se more odpraviti zadnje.

Seveda, železniške nesreče se tudi sedaj preiskuje. Vselej, če skoči kak vlak s tira, če se zaleti lokomotiva v vozove tujega vlaka, če se pripeti karambol, imajo sodnije opravka. Na železnicah se piše tedaj naznanila, sestavlja se protokole, na sodiščih se zaslišuje obdolžence, priče, izredence, sestavlja se obtožnice, hodi se »na lice mesta«. In navadno imajo preiskave že kak uspeh. Ta ali oni železniški uslužbenec je »kriv«. Zapre se kakega čuvaja, strojevodja ali asistenta ali pa tudi njih več, potem se jih izpodi iz službe in pravica je pomirjena. Za občinstvo je pa takrat ves dogodek že izgubil pravi pomen; za sodnijsko obravnavo se zanima prav toliko, kolikor za druge procese in je le radovedno, koliko »dobe« obtoženci.

Te preiskave ne zadostujejo. Obsodbe železniskih uslužbencev in uradnikov ne preprečijo novih železniskih nesreč; a to je glavno. Vse kazni, ki jih dobe »krivi« železničarji, niso tako važne, kakor sredstva, s katerimi naj bi se povisalo varnost osebja in potnikov.

Ako bi bila na merodajnih mestih dobra volja, ne bi bile take preiskave težke. Železničarji, ki pravijo sami o sebi, da stoje neprenehoma z eno nogo v grobu, z drugo pa v kriminalu, bi jih znali našteti kekor litanije. A tudi človek, ki ima toliko zdravega razuma, da lahko presodi, kaj prenese ljudska moč, ugane, zakaj se množe nesreče ravno ob času najhujše vročine.

Javna tajnost je, da so naši železničarji splošno preobloženi z delom. Neki visoki železniški uradnik je rekel piscu teh vrst pred nedavnim časom: »Prosim Vas, ko sem bil še mlad uradnik, je bil

naš ideal, da bi imeli 24 ur službe in 24 ur prostega časa.« To je prav lahko mogoče. A ko je bil dotični funcijonar mlad uradnik, so bile avstrijske železnice takorekoč v povojih; v 24 urah ni opravil železničar toliko službe kakor sedaj v dveh. Od leta do leta narašča promet, vlaki se neprenehoma množe in povečujejo, manevri so od dne do dne bolj komplicirani, železnica ima pa vendar samo eno glavo in dvoje rok. Med službo mora imeti železničar živce vedno do skrajnosti napete, paziti mora vedno na deset reči in človek, ki ne bi v takih razmerah opesal, bi moral biti iz jekla, pa ne iz kosti in mesa. In še stroj je treba čistiti in mazati, če hoče, da funkcionira.

Delavni čas železničarjev je splošno predolg. Vzrok je seveda umeven. Železniške družbe hočejo varčevati, kajti akcionarji zahtevajo dividende. Za skrajšanje delavnega časa bi bilo treba pomnožiti osebje, to stane denarja in zato so družbe z železniskim ministrom na čelu glube za take zahteve. Profit je glavna točka v evangeliju modernega kapitalizma.

Če pa uničuje neprimerno dolga delavna doba fizično moč železničarjev že v navadnem času, je lahko izračunati, koliko bolj jo ubija ob vročini in soparici poletja. Smelo se lahko trdi, da spravlja vsaj ogromna večina železničarjev v zadnji četrtini dobe svojo službo zgolj mehanično. Drugače namreč sploh ni mogoče. Kdor jo opravlja v prvih urah vestno, porabi že v tistem času toliko moči, da mu za konec nič ne ostane. Ravno v tem mehaničnem opravljanju službe, ko je intelekt tako izmučen, da ne more več delovati, tiči pa največja nevarnost. Uradnik daje še ukaze z jezikom, ali njegov um je tako utrujen, da jih ne more strogo kontrolirati: strojevodja vidi luči, ali barve se mu tako izpreminjajo pred utrujenimi očmi, ne da bi se zavedal tega; čuvaj postavlja premikala z rokami po stari navadi, kritični duh ga pa zapušča. In ena sama napačna beseda, en sam napačni signal, pa je nesreča gotova.

Sedemnajst, osemnajst ur službe v julijski vročini, pa ne izjemoma enkrat, temveč redno, brez daljšega počitka, brez izdatnega dopusta, povrhu pa še vedno materialne stvari ob nezadostnem zaslužku — to so krivci železniskih nesreč.

Družbe ne pomnože osebja, ne povečajo partij, ne skrajšajo delavnega časa, ker se boje izdatkov. Ali nad njimi je generalno nadzorništvo avstrijskih železnic kot državna nadzorovalna oblast. Ona ima skrbeti za varnost prometa. Njo ne brigajo nič dividende akcionarjev, profiti prioriterjev i. t. d. Zakaj ne poseže generalno nadzorništvo vmes? .. Odgovor ni težak; država je sama podjetnik. Generalno nadzorništvo in železniško ministristvo — vrana ne izključe vrani oči.

Vzroki najštevilnejših železničarskih nesreč bodo odpravljeni, kadar izsili organizacija železničarjev človeške razmere na železnicah. Občinstvo, ki potuje, ima pa tehtne razloge, zanimati se za razmere železničarjev in za njih boj; saj se ne bojujejo le za zboljšanje svojega položaja, ampak tudi za varnost občinstva.

Socialni pregled.

Mizarska stavka v Ljubljani je končana. V ponedeljek so sli pomočniki zopet na delo, kakor so sklenili na shodu v soboto po razpravi o koncesijah, ki so jih ponudili podjetniki na seji z zastopniki organizacije v četrtek. Te koncesije, dovoljene po sedemtedenskem boju, so take, da jih smatrajo delavci lahko za popoln uspeh. Glede

plače je določeno: 1. One plače, ki so veljale 1. marca t. l., se zvišajo takoj za osem, s 1. majem 1908 pa zopet za sedem, torej skupaj za petnajst odstotkov. 2. Po prvem letu izza osvoboditve vajuca iznosa minimalna plača 2 K 80 v, po drugem letu pa 3 K. 3. Za delo izven delavnice se plača v mestu in Spodnji Šiški po 30 v, do petih kilometrov izven mesta po krono, nad petimi kilometri pa po dve kroni doklade na dan. 4. Za nadurno delo se plača 25 odstotkov nad navadno plačo. Glede delavnega časa: 1. S 1. majnikom 1908. se upelje v vseh delavnicah deveturni delavnik in sicer od 7. zjutraj do 12. opoldne ter od 1/2. do 6. popoldne. 2. Ob sobotah konča delo ob 1/2. zvečer. 3. Na dan pred božičem, pred Veliko nočjo in pred binkošti se dela do 2. popoldne, a plača cel dan. — Prvi majnik je prost. Nekateri podjetniki bi radi upeljali akordno delo. Glede tega obsega pogodba sledeče: Do 1. majnika 1908. je akordno delo sploh izključeno. Potem se ga lahko upelje, ako se izdela natančen cenik, ki ga morajo pa podpisati podjetniki in organizacija lesnih delavcev. Ceniki morajo biti javno nabiti v vseh delavnicah. Vsakemu pomočniku, ki bi delal na akord, je njegova navadna plača zajamčena in se mu jo izplača na račun; kar bi po akordu več zaslužil, se mu izplača, odtegniti se mu ne sme ničesar. Prebitkov akorda se ne sme porabiti za izgube iz akordnega dela. Kakor so nam znane razmere v mizarski obrti, lahko pravimo, da pravičen cenik za akordno delo ni enostavna stvar. Najvažnejši momenti sklenjene pogodbe so pa sledeči: Podjetniki priznajo organizacijo in njene zaupnike. Pogodba je kolektivna in s tem je njena vrednost zelo povečana. Pogodba velja na tri leta in stranka, ki jo želi potem izpremeniti, jo mora mesec prej odpovedati. — S tem je končan dolgotrajen in intenziven gospodarski boj, ki je bil vsled razmer potreben. Sklenjena pogodba nam pa daje upanje, da se povrne sedaj mir v mizarsko stroko, kar bode koristno ne le za pomočnike, ampak nič manj za podjetnike. A mizarski delavci so v tem boju vnovič izpoznali vrednost svoje organizacije in nadejamo se, da v kratkem ne bode več mizarskega pomočnika v Ljubljani, ki ne bi bil član svoje organizacije. Kar se je z organizacijo pridobilo, je treba zavarovati z organizacijo. — Iz boja ljubljanskih pomočnikov se pa tudi delavci po deželi lahko nauče, da ni druge poti do zboljšanja razmer, nego organizacija. Skrajni čas je, da se zganejo tudi oni. Ako potrebujejo pojasnila in pouka, naj se obrnejo do ljubljanske podružnice lesnih delavcev ali pa do uredništva »Rdečega Prapora«. Z mladenostjo in z indiferentizmom se ne doseže ničesar.

Dopisi.

Trbovlje. Dne 25. julija nam je umrl v ljubljanski bolnišnici nenadno sodrug Karl Kogovšek. Znjim je izgubila politična in strokovna organizacija zavednega, nad vse pridnega in za stranko vneta sodruga. Kogovšek je prišel začetkom devdesetih let kot mladenič v stranko, v času, ko je bilo v našem kraju še skoraj nevarno, priznavati se za socialnega demokrata. Od tistega časa pa do zadnje ure je delal za stranko z vso svojo ne-navadno gorečnostjo. Ob času zadnjega volilnega boja je bil že bolesten. Vendar mu ni dalo mira, da bi bil počival. Kadarkoli je imel časa, je šel na kmeto ter je z vso vneto agitiral za stranko in za njenega kandidata. Nestetokrat je dejal, da smatra to za svojo sveto dolžnost. Lahko se pravi, da si je postavil Kogovšek s svojim neumornim delom najlepši spomenik med trboveljskimi trpini, katerim ostane njegov trud in njegova ljubezen nepozabna. Trboveljska podružnica Unije avstrijskih rudarjev je izgubila s Kogovškom svojega najstarejšega člana. Lahka mu bodi zemlja!

Gorica. (Nedeljske veselice.) Težko da je še kje kraj, kjer bi se prirejalo v poletnem času toliko veselice, kakor na Goriskem. Nije nedelje in praznika brez veselic skoraj po vseh vaseh, včasih tudi kar po več v eni občini. Enkrat priredi »zabavo« krčmar, drugič fantje, tretjič to ali ono društvo.

Zgodi se tudi, da traja taka veselica takorekoč kar po dva dni skupaj. Nismo nikakor nasprotniki dobre zabave; saj človek ni samo za delo in trpljenje na svetu, ampak tudi zato, da bi užival življenje. Vendar je treba omeniti, da so te goriške veselice večinoma zelo prazne in koristijo udeležencem prav nič. Ljudje zapravijo tam dosti denarja, pogostoma pride tudi do preprirov in to je navadno ves uspeh. Povrh vsega se pa poojstrujejo s tem po zaslugi nekaterih županov in krčmarjev prav po nepotrebnem politična nasprotja. Dovoljenje za take priredbe se mora zahtevati od županov; ker so pa gospodje tudi člani te ali one politične stranke, dovoljujejo ali prepovedujejo veselice po političnih motivih. Župan Lutman v St. Andrežu n. pr. ni hotel dovoliti ondotni socialno-demokratski krajevni organizaciji javnega plesa; župan v Mirni ga je dovolil liberalcem, socialistom pa ne. O pomanjkanju nepristranosti pri teh gospodih kar ne govorimo; le toliko jim bodi povedano, da se motijo, ako mislijo, da uničijo s tem socialno demokracijo. Da se naši sodrugi ne dajo ugnati v kozji rog, ne gosp. Moraž v Vrtojbi ali pa gosp. Kodrman v Sovodnji. Gostilničarji, ki so brezobzirni proti delavcem, se morajo že navaditi, da ne bodo nosili delavci svojega denarja v njih gostilne. Ljubo jim to morda ne bo, zakaj večinoma so le delavci gostje. Posestniki imajo vno itak doma. Ali če se gostilničarji ne ozirajo na delavce, se tudi od delavcev ne more zahtevati, da bi se ozirali nanje. Pri tej priliki bodi tudi omenjeno, da naj zahtevajo sodrugi po vseh gostilnah, v katere zahajajo, »Rdeči Prapor«.

Se nekaj je, kar doslej v stranki na Goriškem močno pogrešamo. Nimamo delavskega pevskega društva. Ako bi se ustanovilo, bi dobile veselice lahko vse drug pomen in lepsi značaj. Poleg petja bi lahko gojile tudi druge stroke plemenite zabave, deklamacije, diletantske gledališke predstave in tako bi veselice združevalo prijetno s koristnim, razvedrilo z izobrazbo in z umetniskim užitkom. Društvo bi gotovo dobro uspevalo, ker je veselice toliko, da bi se njegove potrebstvne gotovo pokrivalo z dohodki.

Z Goriškega. Postavimo se. Mala je goriška dežela, a Slovenci imamo štiri stranke v njej. Naprednjakom, socialistom in klerikalcem se je pridružila ob zadnjih volitvah še novo porojena agrarna stranka, ki se je takoj udeležila, čeravno brez lastnega glasila, volilnega boja in je dosegla samo v goriški okolici 1200 glasov. Hudo sta jo napadali liberalna in klerikalna stranka, uvidevajoči, da je njih hegemonija pri kraju, ako se jima izneverijo mali kmetje. Ti so pa vztrajali in v kratkem izide v Gorici njih politično glasilo. Cilji nove stranke pač niso popolnoma jasni. Zli se nam, da še sama pravzaprav ne vé, kaj hoče. Doslej smo čuli samo geslo »Kmet za kmeta« in »Organizacija kmetov«. Govori se o združništvu za razprodajanje pridelkov in celo o — združnem obdelovanju zemljišč. Združno delo na tem polju — to je že revolucionarna misel in če so naši kmetje zmožni, da jo uresničijo, tedaj jadrajo že v — socialistični struji. Seveda je od misli do izvršitve velik korak. Da je ta stranka izmed ne-socialističnih na Goriškem najbolj demokratična, je pa vendar gotovo. V Vrtojbi, kjer je ves občinski odbor v njenih rokah, so sklenili peticijo za splošno volilno pravico za občine. Kako nejasni so še pojmi, se pa vidi zopet iz tega, da se je hotel župan iz Vrtojbe pl. Locatelli po sili vpisati v socialno-demokratsko lokalno organizacijo, čeravno je član agrarne stranke. Priznati se mora mladi stranki vsekakor, da je bila v volilnem boju poštena. V Vrtojbi je dosegla 150 glasov, socialisti so jih imeli 100, v tem ko so prišli liberalci in klerikalci na 30. In v boju ni bilo nič surovosti in nič sleparstva. Nekaj nepotrebnega pa so storili sedaj, ko snujejo lastno glasilo. Za voditelja stranke so si izbrali odvetnika dr. Frankota, kar menda res ni bil najmodrejši korak. Ta začetek utegne pokvariti marsikaj, kar je bilo dobrega v pripravah. Prorokovati nečemo ničesar. Ali dejstvo je, da je izmed 6700 kmetov v goriški okolici 6300 zadolženih. In veleposestvo izteguje tudi tukaj kremplje po malih posestvih. Vsekakor pa se proučevalec socialnih razmer lahko marsikaj nauči iz novega pojava, ako ostane stranka resna in dosledna, kar bi ji želeli.

Politični odsevi.

Redni zbor češke socialno-demokratske stranke je zboroval od 11. do 15. t. m. v Plznju, v delavskem domu »Peklo«. Važnost tega zbora se izraža v sijajni zmagi čeških socialnih demokratov pri zadnjih državnozborskih volitvah in v bojnih pripravah za doseg splošne in enake volilne pravice za deželne zbore. V socialno-demokratski zvezi državnega zbora je sedaj 24 čeških poslancev in z velikanskim številom glasov, ki jih je dobila pri majskih volitvah, je socialna demokracija že sedaj najmočnejša stranka med češkim narodom. V 23 mestnih okrajih na Češkem so dobili socialisti 40 odstotkov glasov, v 42 kmečkih okrajih 30 odstotkov, na Moravskem v mestih 41, na deželi 24 odstotkov, v Šleziji v mestih 83, na deželi 49 odstotkov. Od 1.086.000 volilcev jih je glasovalo 400.000 za socialno-demokratske kandidata, to je povprečno 87 odstotkov. To je plod izborne

organizacije, ki jo ima stranka. Češka socialna demokracija šteje sedaj 1448 organizacij na Češkem, 326 na Moravskem, 50 na Šlezkem, 92 na Nižjem in 6 na Gornjem Avstrijskem. To je torej ogromna armada. Značilna za češko stranko je tudi njena bogata literatura in velikansko zanimanje delavcev za čitanje; tako se je razpečalo češkega delavskega koledarja 109.792 izvodov. Krajevarski list »Zar« v Pragi izhaja v 90.000 izvodih. Kakor smo že poročali, se pripravlja češka stranka na nov boj za doseg splošne in enake volilne pravice za deželne zbore in kdor jo pozna, je prepričan, da ga bode vodila z enako odločnostjo in vztrajnostjo, kakor boja za državnozborsko volilno pravico. — Jugoslovanska socialna demokracija je brzojavno pozdravila zbor čeških sodrugov.

Tudi rusinska socialno-demokratska stranka se že resno pripravlja na boj za deželnozborsko splošno in enako volilno pravico in je o tem razpravljala na konferenci v Lvovu. Sklenilo se je, da pojde na dan otvoritve deželnega zbora velika deputacija k deželnemu maršalu grofu Badeniju (bratu bivšega ministrskega predsednika Badenija) ter mu pojasni zahtevo rusinskega ljudstva za splošno in enako volilno pravico. Kadar začne v deželnem zboru razprava o volilni reformi, se pa izvede po celi deželi enodnevno stavko v znamenje, da je ljudstvo pripravljeno na boj. — V času, ko se Čehi in ko se Rusini v nadvse slabih galiskih razmerah pripravljajo tako odločno na boj za splošno in enako volilno pravico, bi bil smrten greh, ako bi ljudstvo po slovenskih deželah spalo, ali pa če bi odločujoče meščanske stranke sprejele kako limonado namesto splošne in enake volilne pravice.

O hrvatski politiki piše zagrebška socialno-demokratska »Svobodna Rijec« na uvodnem mestu. Bratski list kritizira ostro demagogično politiko meščanskih strank, ki pitajo narod s praznimi državnopravnimi frazami in z deklamacijami o neodvisni kraljevini Hrvatski, ter povdarja socialistični ideal narodnega kulturnega edinstva, a velike, obsežne gospodarske skupine. »Svobodna Rijec« pravi z ozirom na meščanske zahteve, ki hočejo Hrvatsko tudi gospodarsko in colninsko ločiti od Avstrije in Ogrske: »Za take utopije se ne odlaševljamo, kajti naš ideal je: Zediniti ves naš narodni element, ki je danes razcepljen, nezdinjen in razkosen na vse strani pod raznovrstnimi vladami, v eno narodno, to je kulturno celoto, napraviti iz njega kulturni faktor v skupini federacije svobodnih, nacionalno popolnoma avtonomnih narodnosti v okvirju popolnoma demokratizirane države, ki je kot gospodarska organizacija železen obroč nujnega skupnega dela za gospodarske interese celote, v kateri je vse delovanje rezultanta boja dveh svetov, dveh nasprotnih razredov, dela in kapitala, kot dveh v zgodovinskem razvoju ustvarjenih nasprotnikov, ki bosta na čim širši pozornici izvršila svoj zgodovinski razredni obračun.«

Dogodki v Maroku presegajo daleč prvotne vesti, ki so hotele narediti utisk, kakor da se gre samo za hipno kazen maročanskih morilcev in za varstvo Evropejcev, ki se izvrši popolnoma mirno. Že bombardiranje Casablance je moralo omajati vero v »mirno« misijo Francije. Poročilo, da so francoski vojaki z bodali usmrtili 166 Maročanov, so že dala slutiti hujše boje, novejša vesti pa že govore o 3000 mrtvih! To je torej že pravo poročilo iz vojske. A najhujše je pač to, da so tudi z ozirom na »vojaške potrebe« te ogromne žrtve večinoma nepotrebne ter jih je pripisovati deloma nerodnosti francoskih zapovednikov, deloma pa krvočelnosti vojakov in ondotnih Evropejcev sploh. Za naskok na Casablanko so porabili Francozi v prvi vrsti zloglasno »tujsko legijo«, ki je po večini sestavljena iz izmeta vseh dežel in nima za groš človečnosti v telesu. S tem pokolom pa stvar še nikakor ni končana, kajti vsa znamenja kažejo, da se pripravljajo Mavri in Kabili na odločen upor in sedaj bodo seveda evropejski interesi in »čast« francoske in španske zastave zahtevali nove boje. In vendar se gre samo za interese kapitalistov in za prazne militaristične sanjarije.

V Severni Ameriki so telegrafisti vstopili v stavko, ki je hipoma obsegla 50 mest in se razširja še vedno dalje. Zveza brzojavnih uslužbencev, ki je odobrila stavko, je naznanila državnemu poverjeniku za delo Neillu, da dovoli zveza konec stavke, ako se vlada zaveže, da se preišče položaj uslužbencev in da se ga uredi potom nepristranskega razsodišča. Danes bodo menda vsled tega obravnave.

Med Severno Ameriko in Japonsko so že dlje časa napete razmere, ki so že večkrat kazale, da je vojna med obema neizogibna. Zadnji čas so bile v Washingtonu razprave med zastopniki obeh držav, da se sklene pogodba. Sedaj so vsa pogajanja pretrgana, ker je Japonsko zavrglo vse ameriške pogoje.

Shodi.

Iz Vrhnike. Dne 18. t. m. pop. ob 2. bo na Vrhniki v prostorih gostilne pri Tislerju javni društveni shod »Delavskega izobraževalnega, podpornega in pravovarstvenega društva na Vrhniki«. Opozarja se vse člane, da se zanesljivo udeležijo tega shoda.

Logatec. Ustanovni občni zbor »Delavskega izobraževalnega društva v Logatcu« bo v nedeljo dopoldne. Člani naj se v polnem številu udeležijo zborovanja.

Velik ženski shod je bil pretečen četrtek zvečer na vrtu »Narodnega doma« v Ljubljani. Udeležilo se ga je okrog 800 ljudi, med njimi približno tretjina žensk. Dasiiravno bi bil shod lahko se bolj obiskan, je bil vendar za ljubljanske razmere vsega priznanja vreden. Govorili so sodrug Kopač iz Trsta, sodruginja Seidl z Dunaja in sodrug Anton Kristan iz Lirije o položaju delavstva in o nalogah žene v sodanji družbi. Vsi govorniki so izborno opisovali razmere delavstva v okvirju kapitalističnega družabnega reda in so povdarjali, da je naloga žene, ne le podpirati moža v njegovem stremljenju, da se izpolni delavska organizacija, ampak da se morajo tudi same organizirati. Vsi govorniki so želi burno priznanje. Sodrug Kocmut je končno naznanil, da se v kratkem ustanovi v Ljubljani ženska organizacija. Ob 11. zvečer je bil lep shod zaključen.

Iz stranke.

Politični odbor jugoslovanske socialno-demokratske stranke v Trstu sklicuje za dne 25. avgusta 1907 ob devetih predpoldan konferenco vseh sodrugov iz cele Primorske.

Kraj: Velika dvorana »Delavskega doma« v Trstu. Dnevni red: Strankino časopisje. Ker je na dnevnem redu točka, ki v interesu stranke nujno zahteva, da se v najbližjem času stori v časopisju za Primorsko primeren preobrat, so vsi sodrugi s cele Primorske nujno naprošeni, da se mnogobrojno udeležijo te konference.

Deželna konferenca strokovnih in izobraževalnih organizacij za Kranjsko, ki je bila napovedana za dne 25. t. m., se preloži na dan 1. septembra, ker imajo dne 25. avgusta primorski sodrugi svojo konferenco v Trstu. Konferenca se vrši v salonu hotela »Ilirije«, in je začetek ob 9. uri dopoldne. Vse predloge in naznanila naj se vpošlje na naslov sodruga I. Mlinarja, Krakovski nasip št. 16. Ljubljana.

Konferenca strokovnih organizacij in izobraževalnih društev bo 1. septembra. Zanimanje za njo je velikansko, kajti dnevni red, ki so ga sklicatelji določili, je zelo zanimljiv ter zelo važen. »Zveza strokovnih in izobraževalnih organizacij za Kranjsko« se naj osnuje, pri nji pa strokovno tajništvo. Kdo vendar ne pripozna skrajne potrebe centraliziranja naših delavskih organizacij? Saj vidimo, da dosedanje stanje naših strokovnih in izobraževalnih društev ne odgovarja našim delavskim razmeram. V industrijskih krajih imamo slabe organizacije. Zakaj — zato, ker niso te imele nobene prave opore doma na Slovenskem. Centralne strokovne zveze imajo sedeže na Dunaju, delokrog njih je sicer cela Avstrija, vendar neznanje slovenščine in nepoznanje slovenskih razmer pri centralnih strokovnih zvezah ovirata naše organizacije, da se ne razvijajo tako, kakor bi se morale. Ko je v kakem kraju organizacija ustanovljena, potrebuje še vedno negovanja ter neprestane skrbi. Kakor mora vrtnar zasajeno cvetko nežno oskrbovati toliko časa, dokler ne dobi dobrega korena — tako je pri organizaciji. Funkcionarje je treba poučevati v vseh njihovih dolžnostih in pravicah — člane o pomenu, važnosti in nalogi organizacije. Kdo to more boljše storiti kot človek, ki pozna razmere, jezik, navade onih, katerim naj se razlaga. Deželna zveza je torej nujno potrebna. Strokovno tajništvo pri njej istotako. O časopisju bo seveda treba tudi prav podrobne debate, kajti na Slovenskem se bo moralo ustanoviti strokovne liste. Dosedaj je naš osrednji politični list obenem tudi naše strokovno glasilo. In to ni prav! Iz več ozirov. Sicer stoje merodajni krogi v naših vrstah še vedno na stališču, da vsak novi socialistični list, ki se ustanovi, škoduje osrednjemu glasilu. To pa ni res! Čim več premišljeno ustanovljenih listov, tem boljše za centralno glasilo, kajti vsakega novega lista dolžnost je, opozarjati svoje čitatelje na osrednje in glavno glasilo jugosl. soc. dem. stranke »Rdeči prapor«. Naši delavci pa tudi niso več na tako ozkem stališču, da ne bi potrebovali več listov. Torej: ustanovitev strokovnih listov je potrebna, preko katere se ne sme iti na dnevni red. Vprašanje je le: ali je oportuno in dobro, da se za vsako večjo stroko ustanovi strokovni list. Dosedaj imamo: slovenski list »Tobačni delavec« ter slovensko-italijanski »International« — čuje se pa, da se ustanovi še za železničarje list »Železničar«. Po mojem mnenju pa bi bilo dobro, da bi se za vse stroke (izvzemši morda edino železničarje) ustanovil za enkrat eden skupni strokovni list z imenom »Delavec«, ki bi imel za vsako stroko posebno rubriko ter uvodne članke splošno strokovnega pomena, oziroma socialno-politične vsebine. List naj bi izhajal po trikrat na teden na osmih straneh. Odjemalcev bi imel dovolj, kajti rudarji, mizarji, tiskarji, kovinarji, kamnoseki, krojači, čevljarji i. t. d. bi ga morali oblatorično upeljati. Naročniki, oziroma odjemalci tega strokovnega lista bi se potem tudi gotovo naročili še na politični list, ker bi kot delavci brez dvombe živo občutili potrebo čitati še svoj delavski politični list, ki pa bi naj izhajal, ko-

likokrat bi že hotel. Tako mislim jaz — in preteklost me uči, da moja misel ni slaba.

V Idriji, 10. avgusta 1907.

Anton Kristan.

Strokovni pregled.

Iz krogov ljubljanskih pekovskih pomočnikov se nam piše: Pekovski mojster gospod Matija Zalar se je znesel v 180. številki «Slovenskega Naroda» nad nami, odnosno nad «Rdečim Praporom», češ, da je podla laž, kar smo pisali o njem v 70. številki svojega glasila. No, poznavajoč dobro «varčnost» gospoda Zalarja, si ne bi bili mislili, da bode žrtvoval par kron za «Poslano» v «Slov. Narod». Ali da bi metal gospod Zalar s «podlo lažjo» tako okrog sebe na naš račun in zato, da bi sebe delal lepega, bi moral imeti nekoliko več resnične podlage, nego je ima. Gospod Zalar torej trdi, da so mu njegovi pomočniki sami odpovedali službo — kajpada s tem, da so podpisali resolucijo, ki je bila sprejeta na shodu in ki jo je organizacija vposlala mojstrom. Prostor v listu nam žal ne dopušča, da bi jo dobesedno objavili. Ali značilno je že to, da noben drugi mojster ni smatral te resolucije za odpoved službe; poslalo se jo je vendar vsem onim podjetnikom, pri katerih so pomočniki še dobivali hrano. No, mi smo si že na jasnem; gospod Zalar je dobro poznal sedanje svoje indiferentne delavce, stavkokaze, med katerimi je celo eden duševno bolan; vedel je, da bodo trpeli, če jih bode izkoriščal, če jim zniža plačo in če jim še povrh utrga po dve kroni na teden za stanovanje, čeravno stanujejo drugod. Sicer je pa človekoljubje gospoda Zalarja itak predobro znano. Tudi njemu je gotovo še v spominu, kako je raval proti prejšnjemu najemniku njegove pekarnе, vse časti vrednemu delodajalcu, in kako umazanih sredstev se je posluževal, da ga je izpodrinil. Grdo je, če delavec izpodrine delavca iz dela, še grše je pač, ako izpodrine gospodar gospodarja z njegovega prostora. Značilno je tudi to, da se gospod Zalar na shodih mojstrske zadruge kaj mogočno usti, kako bi bilo pomagati pekovski obrti v Ljubljani, kadar pride domov, pa pravi: Samo 60 tisoč goldinarjev bi moral imeti, pa si upam uničiti vse ljubljanske pekovske mojstre. Seveda s takim premoženjem ne bi bilo težko, delati jim umazano konkurenco. Taki motivi vodijo gospoda Zalarja napram pomočnikom in napram njegovim tovarišem mojstrom. Ali porečete, gospod Zalar, zopet, da je vse le zlobna laž?

Več pekovskih delavcev.

Domače stvari.

O razmerah pri ljubljanski cestni železnici smo se že večkrat zmenili. Ali menda bode treba vpeljati za to podjetje stalno rubriko. Položaj uslužbencev pri ljubljanski «električni» je namreč v marsičem podoben življenju sužnjev; tudi službeni in delavni red zasluži ime pravega suženjskega reda. Izmed določb, ki jih obsega, naj omenimo le sledeče: Kdor hoče, da se ga sprejme za vozno službo, mora najprej služiti približno dva meseca za poskušnjo in v tem času se ga lahko odpusti brez odpovedi. Prvih štirinajst dni pred tem je pa «vajenec». Za ta čas se mu ne izplača mezde, temveč se jo naloži v hranilnico, knjižico pa dobi šele po enem letu. Ako zapusti službo pred koncem tega leta, izgubi zaslužek prvih dveh tednov na korist podpornega zaklada, če pa izstopi še ob času poskušnje, pa pride ta znesek v prometno blagajno, to se pravi, podjetje ga konfiscira. Uslužbenci imajo štirinajstdnevno odpoved; ali službeni red navaja toliko razlogov, iz katerih se lahko uslužbenca odpusti brez odpovedi, da pravzaprav nihče ni varen, da se ga posadi hipoma na cesto. Družba si lasti tudi neverjetno kazensko pravo; ne le, da lahko odpušta ljudi za kazni in da jim prometni vodja lahko diktira nezaslišane globe (v dvojnem znesku dnevne mezde, odnosno do tretjine mesečne plače!), ampak prometni vodja ima v nekaterih slučajih celo pravico, da jim konfiscira kavcijo! Kaznuje se pa uslužbenca lahko, za kar se hoče, kajti famozni § 11. daje med drugim pravico prometnemu vodji, da kaznuje «zaradi pomembnejših pregreškov proti dobrim šegam» («bei erheblichen Verstößen gegen die guten Sitten»). Kaj pa so «gute Sitten», odloča seveda vodja sam. Delavni čas je za delavce v delavnici po dnevi od 7. zjutraj do 7. zvečer, po noči od 7. zvečer do 7. zjutraj; počitek je od 9. do 9., od 12. do 1. in od 4. do 1/2. Tudi za nočno delo ni določenih drugih počitkov. Pri vožnji ne sme iznašati delavni čas poplačno nad 11 ur na dan; ali to se računa «upoštevaje počitek in proste dni». Na ta način so ljudje tudi po 16 ur na dan v službi. Imineniten je tudi § 15.: Ako je promet ali prometno delo popolnoma ali deloma ustavljeno, nima uslužbenec, ki se ga je rabilo v dotičnem prometnem oddelku, nobene pravice do plače za ta čas. — Služba je toraj krasna v vsakem oziru! Ali v praksi so razmere še slabše, nego v teoriji. Sprevodniki imajo za posebno nadlego dva pregledovalca, ki jima je nepristranost najbolj nezgodna stvar na svetu. Kdor se jima zna prikupiti, se izogne kazni, tudi če bi jo res zaslužil; kdor

jima ni všeč, je vedno v nevarnosti, da ga doleti globa. In to se uslužbencu lahko pripeti, kadar se mu ne bi niti sanjalo kaj takega. Na primer: Na voz stopijo trije gospodje in zahtevajo listke od «Kavarne Evropa» do «Ambroževega trga». Sprevodnik odtrga tri listke za dva pasa, a še preden je vse prešepnil, se eden premisli, pa se hoče peljati do pošte. Sprevodnik vtakne neizdani listek v torbo in izroči gospodu drugega. Na koncu vožnje popiše listke, pozabi pa na onega, ki ga ima v torbi. Pozneje ga proda. Naenkrat pride pregledovalec Erklavec na voz, pregleda listke in opazi grozovito pogreško. Takoj ozmerja sprevodnika spričo ljudi in ker mu ta končno pravi, naj ne ravna tako grobo pred ljudmi, dobi sprevodnik osem kron globe. Podobne pritožbe imajo uslužbenci nad pregledovalcem Podreberskom. Zgodilo se je, da se je naznanilo sprevodnika, ki je imel prost dan, da je prišel prepozno v službo. Voznik Lininger je dobil nekega dne sledečo «Beanständung»: «Pred nekim časom ste razbili rdeče steklo na žarilniku. Del povzročene škode in sicer v znesku 2 kron se Vam odtegne za odškodnino od Vaše plače.» Tisto steklo je bilo vredno — 20 vinarjev. Kmalu nato je bil Lininger odpuščen iz službe, ker je prometni vodja Schwingenschuss sumil, da «punta ljudi». Gospod prometni vodja naj se ne moti, njegovih uslužbencev ni treba puntati, saj so jih že bedne razmere dovolj spuntale. Mi bi mu le prav prijazno svetovali, naj sam poskrbi, da se te razmere izpremene, ampak temeljito. Socialne ideje so danes premočne, da bi se moglo še dalje ohraniti tako suženstvo. Če se bode z ljudmi pravično ravnalo ter uredilo njih plačilne in službene razmere, bodo zadovoljni, pa če bi bil za vsakim oglom kak puntar; sicer jih pa lahko obda s kitajskim zidom, pa bo vendar morala prekipeti nezadovoljnost.

Nedeljski počitek v notarskih pisarnah. Iz krogov organiziranih notarskih uradnikov se nam piše: Vprašanje, kdo je bil zadosti močan, da je nesel na svojem hrbtu Kristusa čez vodo, nas ravno tako malo briga, kakor vprašanje, katera zbornica ali kolegij nosi na svojem hrbtu odgovornost, da se v notarskih pisarnah ni uvedlo nedeljskega počitka, potem pa naj bode predsednik teh zbornic ali kolegijev tudi delničar ameriškega trusta. Značilno je dovolj za tiste gospode cesarske in kraljeve notarje v Ljubljani — enega izvajamo, ker je baje prostovoljno upeljal nedeljski počitek v svoji pisarni — da čakajo na tisti decemberski redni zbor kolegija, kateri jim bode moral šele dekretirati, torej vsiliti nedeljski počitek — in sicer po onih članih z dežele, katere nedeljski počitek v notarskih pisarnah v Ljubljani pravzaprav prav nič ne briga. Druga skupina odvetniških in notarskih uradnikov je vložila prošnje za nedeljski počitek na notarski kolegij, torej na kompetentno mesto ter pred počitnicami; in kaj je ta ukrenil? Prav nič drugega, kakor da se izgovarja, da se nedeljskega počitka zato ne more uvesti, ker so gospodje notarji na počitnicah, zato pa naj uradniki ob nedeljah hodijo v pisarno in sicer radi tega, ker ti ravno nimajo počitnic. Capitol! No, no, vsaj jim navsezadnje ne smemo zameriti tega, če so ti gospodje prespali tisti čas, ko se je rešavalo vprašanje, ali je odvetniški in notarski uradnik, od katerega se danes po večini več zahteva kakor pa od marsikaterega drugega uradnika — še tisti brezpravni «šribar», ki se ni upal niti s prošnjo stopiti pred svojega šefa, da bi mu dal eno nedeljo prosto, še manj pa da bi zahteval obligatni nedeljski počitek po vseh pisarnah. Da je temu tako, nam potrjuje dejstvo, da je neki gospod notar na vprašanje svojega notarskega kandidata, kaj je z nedeljskim počitkom, odgovoril: Jaz sem vas ravno zato sprejel v službo, da bode v nedeljo v pisarni, da sem lahko jaz — c. kr. notar — prost ob nedeljah. Pazite se, gospodje! Če Vam ni binokostni shod v Ljubljani — katerega se seveda s praznim izgovorom ni udeležila niti notarska zbornica, niti notarski kolegij — zadosti pojasnil našega stališča glede socialnega vprašanja, vzemite v roko «Našo pisarno» ali pa dunajski strokovni list «Die Organisation», iz katerih se boste lahko pre-

pričali, da strune, katere ste napenjali dosedaj na račun uradnikov, na vseh krajih in koncih pokajo — in ne smete se čuditi, ako bodo te strune enkrat pepokale na Vaš račun. Toliko za danes. Vse stranke iz mesta in dežele pa se enkrat prosimo: Ne hodite ob nedeljah v notarske pisarne, četudi Vas gospodje notarji vabijo.

Krščanska ljubezen naših klerikalcev je — človek bi dejal — vnebovpijoča. V torkovi številki «Slovenca» se zopet lahko najde dokaz za to. Pobožno glasilo razpravlja o obtožnici proti generalu Stösslu, bivšemu zapovedniku Port Arturja. Resnica je, da razkriva ta obtožba grde skandale; «junak» Stössel je izročil Port Artur Japoncem v času, ko bi se bil lahko vsaj še več tednov branil, ko še ni primanjkovalo ne živil, ne streljiva in ko so drugi generali in častniki protestirali proti kapitulaciji. Stössel ni šel v japonsko jelnstvo, kakor cela portarturska vojska; vzel je lahko svoje imetje seboj na Rusko. Vsiljuje se naravnost sum, da je Stössel Port Artur prodal sovražniku. Glorija njegovega junaštva je do dobrega uničena. To je vse prav. Ali čudno je čitati v krščanskem listu upanje, da zadene Stössla — kroglja. Smrtno kazen za izdajstvo zahtevajo vojni zakoni; ali kaj ima s tem opraviti krščanstvo, ki uči ljubezen do bližnjega, odpuščanje in podobne lepe reči? «Kdor z mečem pokončuje, bode z mečem pokončan,» se čita nekje v evangeliju. V katoliškem «Slovencu» pa je evangelijski duh dobil čudne oblike. Naša naloga ni, braniti in zagovarjati izdajalca Stössla; mislimo pa, da tudi ne more biti naloga krščanstva, priporočati in zagovarjati ubijanje. Vsekakor ne razumemo klerikalnega krščanstva.

Umetnost in književnost.

«Socializem». Str. 52. Cena 20 v. Slovensko priredil Anton Kristan v Idriji. Založila založba čas. «Naprej!» v Idriji. To brošuro vsem sodrugom prav toplo priporočamo. Dobi se pri kolporterjih ali pa direktno.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“!

Kuhano vodo piti v poletnem času priporočajo zdravniki in to posebno pri epidemijah za odvratitev nalezljivosti; vendar kuhana voda sama na sebi ne zadostuje našemu okusu in zatoraj zahteva pridatke, kateri naredi nje okus prijetnejši.

Zato je posebno sposoben «Franckov Enriko», kavni pridelek in namestek, katerega zvrotek shlažen z ali brez sladkorja tvori okusno, izborno sredstvo za ugaševanje žeje.

Vsled svojih žejo ugasujočih lastnosti ni potreba tega mnogo piti; že po 1 kozarcu izgine žeja za več ur, pri tem je uživanje te pijače vseskozi zdravju koristno, kuhana voda v zvezi s prijetno grenkim okusom tega naravnega izdelka žolodcu prikladna.

To sredstvo za ugaševanje žeje zamore si vsled njegove nizke cene nabaviti vsaka tudi najubožnejša družina, kajti en mali zavojček za poskus, kateri zadostuje za 8 litrov zvretka, velja samo 12 vinarjev.

3—1

Kdor si hoče napraviti dobro domačo pijačo ali podaljšati svojo zalogo, naj se obrne zaupno na

tvrdko

C. F. SCHUBERT, Gradec

Murplatz 10.

Svarilo!

Prosimo spoštovana gospodinja, ne zahtevajte pri trgovcu kar na kratko Zavitek ali Zaboječek «Cikorie», temveč določeno Znamko:

Franck

da imate zagotovilo za vedno jednako in najboljšo kakovost. — Pazite pri tem na te varstvene znamke in podpis, kajti našo zamotanje se v enakih barvah, papirju in z podobnim natisom ponareja.

Varstvena znamka.

Varstvena znamka.

Varstvena znamka.

Henrik Franck sinovi

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

izborna pivo v sodeih in steklenicah.

Telefon št. 187.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

Telefon št. 187.

26-9

Listek.

Mane Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjavi dovoljenjem poslovenil E. Kristan
Dalje.

Od okna se je vrnil k vinu. Oče je že odšel; niti slišal ni, ko mu je rekel lahko noč.

„Ne bodi neumen,“ je dejalo vino.

„Ne, saj nisi neumen, drugače ne bi bil sedaj župnik. Le s to Ančko si storil velikansko neumnost. Pameten si, zato si najel prav staro kuharico. Ej, čuješ, nje je bil škof vesel, ker je že nad kanonično starostjo. Ali kuhinjsko dekle, to je pa zalo. Kaj nisi opazil, kako zaljubljeno te pogleduje? Tam ti ne bode treba sile; ker sama ti pade ljubezni pijana v objem. Le ne bodi neumen!“

„Ne, ne; sedaj sem župnik,“ se je duhovnik branil vinskega zapeljevanja.

„Prav zato, ker si že župnik, se ti ni treba ničesar bati. Kaplanu je ljubezen nevarna. Odpira mu srca, pa mu zapira župnijska vrata. Ali z župnikom je vse drugače. Saj si bil vedno srečen v ljubezni.“

„Daj mi miru z ljubeznijo — vsaj še nekaj dni — najprej prečitam kupčijske oglase v prokletem hudobnem časopisu.“

„Pa me vsaj pij še danes, ko je dan tvoje slave. Prijatelj sem ti — sladko spiš sedaj — sanjaj sladko, sanjaj o časti in ljubezni.“

V tem je šel mlinar precej nesigurnih korakov proti svojemu lepemu domu. Vino se mu je spravilo v noge, ali glave mu ni moglo zamegliti. Še celo izbistrilo mu je razum. Sam seboj se je razgovarjal, opotekaje se: „Vendar sem junak, da mi ni para; česar se polotim, to se vselej dobro konča. Tudi moj fant je pameten, ali tako vendar še izdaleč ne, kakor jaz. Ako ne bi bilo mene, bi še dolgo lahko čakal na svojo lepo župnijo. Pa mislijo duhovniki, da so najmodrejši! Hahaha, da se ne smejem! Smo pač mi klerikalci brez kute daleč pred njimi. Tepci pravijo, da smo sužnji farjev. Taka neumnost! Ravno nasprotno je. Haha! Seveda, seveda! Popje morejo plesati, kakor žvižgamo mi. Župan moram postati. Sakrament vendar! In ker sem klerikalec, mi pomagata škof in župnik, da pridem navzgor. Tristo vragov, sedaj sem izgubil smotko. — Ker sem klerikalec, mi plačuje šolski samostan črno moko tako drago, kakor belo. Ošabni šomaštri morajo proč. To bode zabava! Ker sem klerikalec, morajo ravnati zunaj v šolskem svetu po moji volji. Pa če si vtepem v glavo, da plačam manj davkov, pohiti pater Hamerer, ker so ga izvolili klerikalci, k ministru in minister mora ubogati, ker sem klerikalec. In če bi imel še enega fanta, prav bebastega, ta bi moral postati

odvetnik; ampak klerikalen, pri moj — —, to bi bile kupčije! No, naj bi bil še tako neumen, v državni zbor bi moral priti, haha — juhuhu — pri nas je korajža, ker smo klerikalci. Tako, bravo! Sakr — malo da se nisem zvalil v potok. Je, to je naša sreča, da niso drugi duhovniki taki, kakor naš župnik, ki je odrčal. Za take farje bi se zahvalil. Naka, takih ne maram. Fej! Hudiča — aha, to je most. Pepe, paziš, da se ne zvrneš. A, servus, gospod Nepomuk, tam gor ste, pa gledate dol? Svetega Miklavža cerkvice — — haha. Kaj, škof, si pač mislil, da kapne stotak za kapljivo tvoje blagoslovljene vode? Nisi dosti zgodaj vstal, gospod škof. Moj Gustel je že župnik, zdaj te ne potrebujem več. Nič se ne jezi, kadar te zopet rabim, dobjs že kronico. Sakr — z nosom pa ne v hruško! Haha, Rezika je tudi še po koncu; no, veseli naj se na nočojšjo noč. Haha, vino me je pomladilo, kakor da je trideset let izpuhtelo. Oženiti se ne smem več, gospod sin ne dovoli. Boji se, da bi prišel nov dedič za mlin. Bi bilo že mogoče, že, saj še nisem kilav. Prav ima, nič se ni treba ženiti, saj gre tudi tako. Ej, Rezika, odpri! Ampak hitro! Zunaj je že mrz. Ali je tvoja postelja gorka? — — —

* * *

Stari župnik pa vendar ni bil popolnoma pozabljen v svojem izgubljenem domovju.

V ubožnici je klečalo dvanaest ubogih, pohabljenih ljudi pred velikim razpelom in molil so rožni venec za „svojega“ župnika.

V šolski hiši je pa sedel vodja s svojo ženo ob posteljo Hermančka, ki je pošiljal Bogu svojo večerno molitev, ki jo je zunaj ptiček tiho prepevaje spremljal. „Sedaj pa še tri očenaše za našega ljubelega župnika.“ Oče in mati sta sklenila roke s tiho pobožnostjo — tretji očenaš pa ni prišel do konca. Mali molilec je že zaspal, nedolžna otroška dušica je pa bila pri ljubem Bogu in pri dobrem župniku. Tudi ptiček zunaj je menda med molitvijo zaspal. Kje pač spi župnik?

XXVIII.

Ako bi bila fantazija narekala to knjigo, bi bila sedaj pri koncu. Treba bi bilo le še povedati, kako je župnik Hercog, izgnan iz bogatega samostana, zaspal na klopi nad vodo, kako ga je nočni mrz zbudil, kako se je, še nepredramljen, oslabljen od gladi, opotekel, zvalil čez breg in brez glasu izginil v reki. Trpinova smrt v vodi bi bila prav lep zaključek. Čitatelji bi odložili knjigo, pomirjeni, da je hladna voda bolj usmiljena nego so bila mrzla človeška srca pod posvečeno obleko.

Toda resničnost piše drugače kakor fantazija in življenje je včas bolj okrutno nego nagla smrt.

Dalje prih.

POZORI!

Za K 2-50

dobi vsak krasno remontoir pežno uro, „Gloria“-srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur iduća za kar se 2 leti jamči, z

lepo pozlačeno, Pancer verižico, samo za K 2-50 3 komadi z verižicami K 7-1. Razposilja po povzetju lovar. zaloga švicarskih ur 24-10

S. Urbach, Krakov, št. 89.

Vsaka ponaredba in ponatis je kaznjivo.

Edino pravi

Thierrryev balzam

Iz zeleno znamko nunc. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52-26

Thierrryevo centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3-60. Razposilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pism zastouj in franko.

Polniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanemljivo potovati, naj se obrnejo
Simonu Smetetku
v Ljubljani, Kolodvorske ulice 20.
Dokler stru Pejasmila doje, se brezplačno.

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostničarjem svojo novo varjeno, priznano izborna pivo v sodeih in steklenicah.

Številka telefona 210.

Sodrugji, zahtevajte povsod „Rdeči Prapor“!

RDEČI PRAPOR

Glasiilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak petek.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 5 44 K, za pol leta 2 72 K, za četrť leta 1 36 K; za Nemčijo za celo leto 5 96 K, za pol leta 2 98 K, za četrt leta 1 49 K; za Ameriko za celo leto 7 28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštuine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inzerati. Enostopna polit-vrstica 20 vin. za enkrat; 16 vin. za dvakrat; 12 vin. za trikrat; večkrat po dogovoru.

74. šteV.

V Ljubljani, v petek, dne 23. avgusta 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Dunajev trg 31.

Svetovni kongres.

V Štutgartu so se sešli v nedeljo zastopniki socialistično organiziranega proletariata iz vseh krajev sveta na svoj sedmi mednarodni zbor. Tudi v času, ko so internacionalni kongresi najraznovrstnejšega značaja neprenehoma na dnevnem redu, vzbuja socialistični svetovni kongres splošno zanimanje vsega politično mislečega človeštva. In to zanimanje je nad vse opravičeno, kajti če ne bi imel štutgartskega kongresa drugega pomena, kakor da daje svetu pregled socialistične armade, bi mu moral posvetiti svojo pozornost, kdorkoli se peča praktično ali teoretično z vprašanji javnega življenja.

Ali je socializem utopija?

Naši nasprotniki brez razlike barve trdijo to, v skopilo svojih pristašev in sebi v tolažbo. In kdor ni posegel do dna socialističnih nauk in stremeljenj, bi jim bil dal marsikdo prav. Trd in težaven je bil začetek dela; rogali so se zastopniki veljavnega družabnega reda Marks in Engelsu, ko sta zaklicala delavcem: Proletarci vsega sveta, združite se! Brezuspješna skoraj je bila videti Lassallova agitacija, ko je ustanovil splošno nemško delavsko društvo. Na Francoskem in v Italiji, v Avstriji in na Ruskem, v Evropi in v Ameriki so smatrali prve oznanjevalce novega nauka deloma za blazne, deloma za zločince. Pogostoma je bilo tako, da bi bili tudi navdušeni pristaši nove ideje lahko obupali; pokazovalo se je nespornost med učitelji in voditelji, bili so boji med osebami in strujami, teoretični prepiri često s slabimi praktičnimi posledicami. In vselej, kadar se je primeril tak slučaj, so zavriskali nasprotniki: Socializma je konec!

Ni ga sredstva, ki bi ga ne bili vladajoči razredi porabili, da bi uničili organizacijo delavstva ter umorili socialistično misel. Postavne prepovedi, policijski in sodnijski progoni, ječe, puške in bajoneti, prižnica in spovednica — vse je že bilo in je še v službi kapitalizma, ki bi rad, da bi se ustavil razvoj človeštva in njegove družbe ravno tam, kjer se njemu dobro godi. Vsem tem uničevalnim naporom pa odgovarja štutgartskega zbor: «Socializem je živ in močan in ni je sile na svetu, ki bi ga ugonobila. Čimbolj nas preganjate, tembolj se krepimo; čimbolj nas uničujete, tembolj se množimo; čimbolj nas prezirate, tem večji so naši uspehi.»

Kajti tudi to se kaže v najsvetlejši luči v dobi, ko zboruje v Štutgartu parlament svetovne socialne demokracije: Ne le da narašča socialistična vojska od dne do dne po vseh deželah in med vsemi narodi, ampak tudi praktična veljava socializma že v sedanji družbi se neprenehoma povečuje in pripravlja trdna tla bodočemu boljšemu redu.

Zadovoljstvo mora navdajati vsakega socialista, ko pogleda seznam zastopnikov, ki so prišli na mednarodni zbor. Vseh pet krajev sveta je poslalo svoje delegate na zborovanje socialističnega ljudstva. Še pred par desetletij je bila socialistična organizacija omejena na nekoliko veleindustrijskih dežel v Evropi in v Afriki; danes pa so mogočne armade že po vseh količkah vpoštevanih državah in število njih članov obsega milione in milione. Ni je politične in gospodarske struje, ki bi štela tako ogromno vojsko zavednih pristašev, katerih ne loči ne narodnost, ne vera, ne spol. V tej velikanski armadi,

ki oklepa krepkeje in krepkeje celo zemljo, se čuti tudi slabi posameznik močnega in varnega.

Ali tudi upliv socializma na družabno življenje narašča neprenehoma. Socialistična internacionala je moč, ki zida človeštvu novo družabno poslopje; njena volja pa je velikanskega pomena že sedaj, ko je ljudstvo obsojeno, da živi v oni družbi, v kateri se je porodilo in ki so jo uredili drugi. Da se je velik del delavstva rešil nekdanjega suženjstva in si — v gotovih mejah seveda — izboljšal svoj položaj, tega ni storila dobrota kapitalistov, ampak moč mednarodne delavske organizacije. Veljavi socialistične armade je pripisati, da se počajo najbolj reakcionarne države z vprašanji delavskega varstva in socialne reforme, da se vse družabne oblike polagoma demokratizirajo in da se odpirajo ljudstvu vrata zastopov, v katerih se kuje njegova usoda. Posledica socialističnega dela in boja je, da se je temeljito izpremenilo javno mišljenje, ki je še pred kratkim smatralo za nezaslišano predrznost, če je delavstvo zahtevalo enake pravice v državah, deželah in občinah, v uradu in v šoli, v tovarni in delavnici. Ako zahajajo dandanes vse stranke med delavstvo in se pehajo za njegovo naklonjenost, pa ga vabijo z najraznovrstnejšimi obljubami, se godi tako le zato, ker je socializem zbudil delavske množice in prisilil vladajoče, da priznavajo njih veljavo. In če se je tudi v parlamentih, v katerih ne odločujejo socialisti, sklenilo tupačam kako postav navidezno ali pa resnično v prid delavnemu ljudstvu, jo je narekal strah pred socializmom in pobožna želja, da bi se odvrnilo množice od razrednega boja. Brez tega strahu bi hodili vsi parlamenti po onih tirih, ki jim jih odkaže vladajoči kapitalizem s svojimi zavezniki, vladajočimi cerkvami. Tega strahu pa ne bi bilo, ako ne bi bilo v socializmu moči, ki se jo mora, če ne priznati, vendar vpoštovati.

Sk raj nepregledna je armada, ki jo zastopa sedini mednarodni socialistični kongres. A vsa ta vojska milijonov in milijonov ima en cilj v socializmu. Nobene razlike ni glede smotra med socialisti vzhoda in zapada, severa in juga. Mnenja se lahko razhajajo glede potov in sredstev; ali vsi so edini v prepričanju, da je treba izvojevati gospodarsko rešitev iz okov kapitalizma, ker sloni na gospodarski prostosti vsaka svoboda; brez nje ni politične, ni duševne neodvisnosti, brez nje ni individualne svobode. Vsa narodna, spolna, umstvena, kulturna, zdravstvena vprašanja se stekajo v enem velikem, socialnem vprašanju, čegar problem pa je: Odstranitev razredne neenakosti, osvoboditev gospodarsko vklejenih in z gospodarsko svobodo odstranitev vsakega potlačevanja.

Tej veliki ideji ima služiti tudi štutgartskega kongres; brezpogojna sloga glede cilja je porok, da reši svojo nalogo v prid izkoriščenemu ljudstvu in mu ustvari novo orožje za neizogibni nadaljni boj.

Zborovanje v Štutgartu.

Na mednarodni kongres je prišlo približno tisoč odposlancev iz vseh krajev sveta, med njimi mnogo parlamentarcev. Kongres zboruje v štutgartskega «Liederhalle». Otvoril ga je poslanec Vandervelde v imenu mednarodnega tajništva, ki je dal prvo besedo Beblu. Burno pozdravljen je naslikal Bebel zgodovino tega kongresa in velikanski razvoj mednarodne socialne demokracije, edine stranke, ki obsega ves svet. Vandervelde je označil sedanji položaj stranke po vsem svetu in je konstatiral ogromen napredek.

Dnevni red, ki je bil sprejet, obsega sledeče točke:

1. Militarizem in mednarodni konflikti.
2. Razmerje med političnimi strankami in strokovnimi organizacijami.
3. Kolonialno vprašanje.
4. Priseljavanje in izseljevanje delavcev.
5. Ženska volilna pravica.

Za vsako točko je izvoljena posebna komisija.

Avstrijska delegacija je izvolila v svoje predsedništvo sodruga Tomschik, Skaret, Nömc in Tusar.

Popoldne je bil na kanštatskem travniku ogromen ljudski shod, katerega se je udeležilo nad 60.000 oseb. Na šestih tribunah so govorili Jaurès (Pariz), Branting (Norveško), Macdonald (Anglija), dr. Adler (Dunaj), Hilquith (Severna Amerika), sodruginja Roland-Holst (Nizozemsko), Vandervelde (Belgija), Plehanov (Rusija), Troelstra (Nizozemsko), Vailland (Pariz), Hyndmann (Anglija), Greulich (Švica), Anseele (Belgija), Miekovskij (Rusija), Ferri (Italija), Guesde (Francija), Daszynski (Galicija), Nömc (Praga).

* * *

Dne 17. avgusta je bila medparlamentarna konferenca socialističnih poslancev, ki je sprejela na predlog dra. Adlerja resolucijo, s katero izreka najtoplejše simpatije članom razpuščene ruske dume.

* * *

Konferenca socialističnih žena je sklenila ustanoviti mednarodno žensko tajništvo. V pondeljek je začela razprava o ženski volilni pravici.

* * *

Komisiji za točko «Militarizem» je predložil Bebel resolucijo, ki izreka, da izvirajo vojne iz kapitalizma; delavski zastopniki vseh parlamentov imajo nalogo, porabiti vsa primerna sredstva, da preprečijo vojno, ako pa vendar izbruhne, da vsaj čim prej konča.

Socialni pregled.

Privatne železnice.

Na avstrijskih privatnih železničarjih vre. Povod gibanju, ki ga lahko zasleduje vsak opazovalec delavskega življenja, ne tiči samo v slabih razmerah, v katerih žive uslužbenci vseh kategorij, ampak še bolj v brezobzirno izživljajočem ravnanju železniških podjetij, ki so sama priznala neznosnost železničarskega položaja, ampak tudi obljubila izboljšanje, ne da bi bile do današnjega dneva obljube izpolnjene.

Socialno gibanje privatnih železničarjev ni tako mlado, kakor se zdi onim, ki opazuje take reči, kadar je že takorekto katastrofa pred vrati; tako staro je, kakor železničarska organizacija in to je približno štirinajst let.

Bili so časi, ko se je železničarjem v Avstriji razmeroma dobro godilo. Ko so stekle prve železnice, je bilo v kratkem času treba pridobiti uslužbencev, uradnikov, delavcev za popolnoma nov poklic. Splošni gospodarski razvoj v Avstriji je bil se dosti skromen, o sedanji veleindustriji ni bilo skoraj sledu; saj so železnice faktor, brez katerih tudi industrija ne more napredovati in se veletrgovina, ki je z industrijo združena, ne more razvijati. Ko je bil kapitalizem še v povojih, se tudi v gospodarstvu ni moglo opazovati njegovih posledic; življenske potrebstine so bile v primeri s sedanjimi časi poceni. Železničar je torej zaslužil za tedanje dobo lep denar, rabil ni mnogo, lahko si je kaj prihranil, služba pa vsled nevelikega prometa in primitivnih naprav ni bila težavna.

To se je hitro izpremenilo. Tudi v čenornem državi je obul kapitalizem kmalu visoke skorjce,

Velepodjetja so se množila, industrija se je razvijala, promet se je podvojil, potrožil, podeseteril. Iz male peščice železničarjev, ki so se čutili po svojem poklicu odlikovane, je narasla ogromna armada, ki je proletarizirana in v kateri izgine posameznik. Velikanska pomnožitev prometa je nalagala železničarju nove dolžnosti, tehnična izpopolnitev naprav ga je silila na vedno večjo pozornost, služba se je izpremenila in nervozno gonjo. Cene vseh potrebščin so narasčale z navidezno nenaravnimi skoki; plače so ostale na nekdanji višini. Železničarski paradiz se je začel izpreminjati v pekel.

Tedaj so začeli uslužbenci razmišljati o svojem položaju in o pomoči. Misel na združitev je tako naravna, da se je morala vsiliti tudi železničarjem. Ali prve organizacije, ki so si jih ustanovili, še niso imele modernega bojavnega značaja. Beda ni pritisnila kar hipoma, ampak polagoma, skoraj neopazeno je legala nanje. Pomagati so si hoteli začetkoma na svoj račun. Osnovali so si društva, da dobe podporo v slučaju bolezni, pogrebščino, pripomoček po končani aktivni službi. Svoj denar so hranili v teh društvih in iz svojega premoženja so se podpirali. Delovali so tudi še razni vplivi iz onih časov, ko jih je bilo malo. Velike množice so »plebejske«. Ločili so se v male skupine po kategorijah, »črni« zase, »modri« zase; večinoma so prihajali od vojaštva, odkoder so prinašali »kornega duha« s seboj. Kakor je tam kavalerija ločena od infanterije, pa od artiljerije, častniki od podčastnikov in moštva, so se družili uradniki le z uradniki, sprevodniki med seboj, strojevodje ravno tako, premikači so bili oddeljeni od drugih i. t. d. Vse je bilo razkosano, vsaka skupina zase brez moči. Dokler je imela »organizacija« samo dobrodelne namene, se ni čutilo tega.

Ali prišel je čas, ko so železničarji spoznali, da ni dovolj v lastnem žepu, da bi si pomagali. Težko je varčevati za bodočnost, ako še za današnji dan ni dosti. Bilo je treba večjih dohodkov. Zdelo se jim je začetkoma, da morajo to tudi podjetja razumeti; saj je stvar tako enostavna: Če sem prisiljen, da izdajem več, moram tudi več dobiti. Pa so hodili prosit. Pisali so spomenice, pošiljali so deputacije k ravnateljstvom, zdaj od te, zdaj od one kategorije. Večinoma so nahajali gluha ušesa; včasih so prinesli tolažbo seboj, včasih tudi kako koncesijo: Temno suknjo namesto svetle, rozete na rami mesto na vratu. Uniforme so bile lepe, ali želodca niso napolnile. Konec prib.

Rudarji v Siveriću in Velušiću v Dalmaciji so vstopili v stavko.

Na Moravskem preti velikanska rudarska stavka, kakršne še ni bilo v Avstriji, ako ne pridejo podjetniki še v zadnji uri k pameti.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“!

Dopisi.

Zagorje ob Savi. Stavbena podjetnika Derwuschek in Hering sta prevzela v Zagorju stavbe več rudniških hiš, zadnji tudi kamenolom. Nabrala sta delavcev iz vseh krajev, Hrvate, Bolgare i. t. d. Že pri nabiranju ljudi sta se pokazala jako fina moža; obeta se namreč delavcem vedno več, kakor pa se v resnici plača. Če se jim pri najemanju obljubi 4 krona, dobe v Zagorju 2—3 krona, mnogim pa se plača še manj. Stanovanje se jim je dalo kakor za živino; v starem »Habatovem« salonu se jim je s slamo postlalo, po sredi pa teče mlaka človeških odpadkov. Stanuje jih 100 v istih prostorih. Nadalje je v Toplicah neka hiša, ki že zasluži, da se jo poruši, tako je natlačena teh delavcev, da leže po 2, 3, tudi do 4 na eni slamici. Derwuschek je napravil tudi apnenico; ker se pa ne potrebuje tako veliko, jo sedaj rabi tudi za spalnico svojih delavcev. Zagorske bolniške blagajne kontrolor je pregledoval bolnike, ki prebivajo seveda tudi v tem lepem stanovanju; blagajna je naznanila to svinjarijo občinskemu uradu, da naj takoj potrebno ukrene. Načelnik blagajne pa je tudi ustmeno naznanil članu zdravstvenega zastopa, ali ti gospodje se zato ne brigajo; namesto da bi bili kaj ukrenili, se raje med sabo pripravajo. Gospod župan pravi, da je to delo zdravstvenega zastopa, člani zdravstvenega zastopa pa, da je delo občinskega urada. Seveda to le raditega, da jim ni treba ničesar storiti. Gospodje narodnjaki raje varujejo Nemca Derwuschka in Heringa, kakor pa zagorsko prebivalstvo, ki je v nevarnosti, da pride kakšna bolezen radi te nemarnosti. Gospoda obrtnega nadzornika vabimo, da si ogleda ta čedna stanovanja; kakor tudi deželni zdravstveni zastop, mogoče bodo potem naši gospodje pripravljeni, kaj storiti.

Vrhnika. Da sta naša kaplana prav bojovita gospoda, je znano tudi že izven vrhniških mej. Mi bi jima privoščili to veselje, dasiravno mislimo, da se tako petelinstvo prav slabo podaje oznanjevalcem krščanstva. Svetujemo jima pa le, naj pustita vrhniške socialne demokrate lepo pri miru, prvič ker o socializmu nič ne razumeata, drugič, ker nimata socialni demokraciji ničesar očitati, tretjič pa,

ker ob vsej svoji miroljubnosti nimamo namena, nastavljam našim srboritim »katoličanom« obrazce. Ob zadnjih volitvah je dirjal eden teh kaplanov s svojim kolesom po cestah gorindol, da je bilo treba človeku dobro paziti, če ni hotel, da se zakadi kolo vanj. Sploh ni zelo lepo videti, če gonijo popje svoje uboge ovčice v političnih službah zdaj sem, zdaj tja. Ali kakor smo rekli, s to skrbjo se ne bomo veliko ukvarjali. Le svoje dovltipe o socialistih naj si gospod Matevž prihrani; če misli, da smatra pameten človek njegove elefantovske »dovltipe« za duhovite, se preklicano moti. Kdor je član našega izobraževalnega društva, pa ni popu prav nič mar. Njega ne vabimo, tudi od njega ničesar ne potrebujemo in zato naj bo le lepo pri miru. Če koprni po boju s socialnimi demokrati, bo že dobil priložnosti, kadar bo čas. Prepričan naj bo, da se vrhniški socialisti ne organizirajo za parade in za take namene, kakor Marijine hčere. Kadar pridejo zopet občinske volitve, stopijo tudi vrhniški socialni demokrati na plan in takrat pokaže gospod Matevž lahko svojo bojovno umetnost. Sedaj naj se pa le rajši briga za svoje duhovniške naloge, tudi za — osmine, ampak za prave, ne pa za take, ki obstoje samo v njegovi fantaziji. In če hoče na koga paziti, naj le pazi na svoje Marijine hčerkice; dela bo imel s tem dovolj.

V Loki pri Žusem so take razmere, kakor da nismo na Štajerskem, ampak nekje v Afriki. Klerikalizem se šopiri kakor pav, delavcem se pa pri tem godi, kakor sužnjem. Pred kratkim je delavcu Lipošku žaga skoraj popolnoma odrezala dva prsta. Delovodja ne zna nikogar poučiti, delavci so prepuščeni sami sebi, ker pa taki, ki pridejo na novo, ne morejo biti izurjeni, se ne znajo dovolj varovati in vsak hip se lahko zgodi nesreča. Pravice pa ni za delavce nobene. Alojz Kozinec je bil kar nagloma odpuščen iz dela iz samega neopravičenega maščevanja. Na baraki pri tovarni je bil prilepljen neki lepak, na katerem so bila razna očitanja, naperjena proti nadučiteljevi ženi in župniku ter proti našemu delovodji. Kar z lepega so obdožili Alojzija Kozinca, naznanili so ga in vrgli na cesto. Mož ne vé ničesar o vsebini omenjenega lepaka; pri sodnji je bil že dvakrat na obravnavi, pa se mu ni moglo ničesar dokazati; ali naši gospodje sodijo kar sami pa vržejo nedolžnega človeka na cesto. Klerikalci si pa lahko dovoljujejo vse. Tako je neki Janez Berghaus imenoval socialno-demokratske poslance »falote«, ker se niso vjeli na Luegerjevo naznanilo, da bo delovodja sto milijonov za starostno zavarovanje. Morda je tako neveden, da ne razume, kako goljufiv je ta predlog, po katerem bi odpadlo vsako leto borih stiri milijonov kron za starostne rente. Ali če bi si kaj takega dovolil socialno-demokratski delavec, bi se mu slabo godilo. Poskrbelo se pa bode, da se poreže tudi tem klerikalnim zmerjačem predolge jezike.

Iz stranke.

Pulj. (Politična organizacija za Pulj in okolico.) Istrske razmere doslej niso bile take, da bi bili lahko zadovoljni z njimi. Narodni boji, ki so ravno v tej deželi zelo hudi, so povzročili, da se je razvil na obeh straneh, med Italijani in med Slovani, sovražnost, ki presega precej vse meje, gospodarska vprašanja so pa potisnjena popolnoma v ozadje. Te razmere so seveda tudi delavstvu zelo škodovale in so sementertja zavajale posameznike na pota, na katerih nimajo zavedni delavci ničesar iskati. Zlasti velja to za mesto Pulj. Tukaj vlada italijanska »liberalna« stranka, ki je z vso usiljivostjo razširjala mnenje, da je Pulj izključno italijansko mesto, ter je skušala zatreti vsako sled kake druge narodnosti. Z druge strani so pa tudi Vsenemci uprli svoje oko v Pulj in delajo tukaj različno umetno propagando, kateri je nevtrajen namen germanizacija. Svoje upanje zajemajo iz dejstva, da igra ces. in kralj. mornarica tukaj veliko vlogo; vlada pa vsaj po tistem protežira to stremenje. Če se pomisli, da je največji del Slovanov v Pulju delavskega razreda, se lahko razume, da je za delavce ta položaj sila mučen. Tukajšnja hrvatska meščanska stranka sovraži kamoro, kar je lahko umeti. Ali v svoji kratkovidnosti podpira mornarico in vlado, kar pomeni še večje zlo, ne le s socialnega, ampak tudi z narodnega stališča. Ako bi prišla »Gospodarska stranka« s pomočjo Hrvatov na krnilo, bi prezirala Hrvate ravno tako, ali pa še ošabnejše, kakor danes meščansko italijansko kamoro; delavstvo pa bi imelo od nje prav tako malo pričakovati, kakor od sedanjih gospodarjev. Pripomniti je tudi še treba, da je hrvatska nacionalna stranka vseskozi klerikalna.

V teh razmerah se je pokazala nujna potreba, da se slovanski socialistični delavci politično organizirajo, v smislu strankinih veljavnih sklepov, da naj bodo sodrugi vsake narodnosti politično samostojno organizirani.

V nedeljo, 18. avgusta, je bil v ta namen v Pulju jako dobro obiskan shod jugoslovanskih sodrugov. Na dnevnem redu je bila ustanovitev politične organizacije za volilni okraj puljski. Prvi je imel besedo sodrug Petejan iz Trsta, ki je v poldrugurnem premišljenem govoru razložil pomen in namen politične organizacije za delavstvo ter je dobro posvetil politiki slovanskih in italijanskih meščanskih strank. Potem sta govorila še sodruga

Pavešić in Horonina, ki sta toplo priporočala ustanovitev politične organizacije in sta pozivala sodruge, naj pridno agitirajo zanjo. Shod je soglasno sklenil, ustanoviti tako organizacijo. V politični odbor so bili izvoljeni sodrugi Pavao Pavešić, Ivan Jelčić, Viljem Horonina, Ivan Knez, Josip Petejan; v kontrolo Nikola Povia in Nardin Gotović. — Odboru se je naložilo, da se ima takoj prijeti z akcijo za splošno in enako volilno pravico za deželni zbor. Sklenilo se je tudi, da se ima vpeljati »Rdeči Prapor« v vse gostilne in kavarne, v katere zahajajo hrvatski in slovenski delavci. S tem se je zaključil dve uri trajajoči lepi shod ob navdušenju vseh navzočih in z glasnimi živjoklici na socialno demokracijo.

Sodrugi v Istri, ki imajo voljo, sodelovati v organizaciji, so naprošeni, da naznanijo svoje naslove na politični odbor jugoslovanske socialne demokratske stranke v Pulju, Arco Romano 4.

V Gorici je bila v četrtek, 15. t. m., dopoldne v prostorih delavskih organizacij jako dobro obiskana konferenca zaupnikov iz cele goriske okolice. Izvrševalni odbor je zastopal Ethin Kristan, tržaški politični odbor pa sodrug Regent. Glavna točka dnevnega reda je bila »Organizacija«, o kateri se je razvila živahna debata. Sprejelo se je več sklepov, katerih izvršitev povzdigne lepo se razvijajočo gorisko organizacijo. V ožji politični odbor okrajne organizacije so bili izvoljeni sodrugi Biležnik, Leban, Zajc, Bratina, Gorkič; v razširjeni odbor voli vsaka krajevna organizacija po enega zastopnika.

Društvene vesti.

Iz Dol. Logatca. 18. avgusta dopoldne se je vršil ustanovni občni zbor »Delav. izobraževalnega društva«. Pravila so se izpremenila tako, da se imenuje sedaj društvo »Splošno izobraževalno podporno in pravovarstveno društvo v Dol. Logatcu«. — Odbor se je konstituiral tako-le: predsednik Jakob Brečić; namestnik Franc Bajc; tajnik Ivan Šebenik; blagajnik Lovro Urbas; knjižničar Anton Šebenik; gospodar Miha Jerina; odbornika Franc Jerina in Matevž Jakolšek; namestnika Karol Jamnikar in Jakob Skof; pregledniki Janez Jerina, Ivan Sirca in Jakob Jerina. — Vse dopise je pošiljati na predsednika Jakoba Brečića, Dol. Logatec 108. — Početek dobrega dela v korist tukajšnemu ljudstvu je storjen! Poročal je na zboru sodrug Anton Kristan iz Idrice.

Iz Vrhnike. V nedeljo, 18. avgusta popoldan, smo imeli lepo društveno zborovanje. Govoril je ravnatelj Anton Kristan iz Idrice o vzrokih sedanje druginje. Lepi njegov govor je našel mnogo odobravanja. — Društvo lepo razvija svoje delovanje. Nabavilo si je svoj harmonij ter je začelo s poukom v petju. — Delavci! Pristopite vsi do zadnjega v naše društvo!

Shodi.

Št. Andrež pri Gorici. Na praznik, dne 15. t. m. ob 4. popoldne je bil tukaj ljudski shod, ki ga je sklicala krajevna organizacija jugoslovanske socialno-demokratske stranke. Udeležba je bila jako lepa. Na shodu sta govorila sodruga Regent iz Trsta in Kristan iz Ljubljane o položaju delavstva v kapitalistični družbi in o organizaciji. Oba govora sta naredila velik vtisk in sta dosegla burno odobravanje. Nasprotnikov ni bilo.

Domace stvari.

V družbi sv. Cirila in Metoda so se, kakor je znano, skregali liberalci in klerikalci. Liberalcem se je na občnem zboru posrečilo, zmagati s svojo listo, na kateri so imeli pač tudi dovolj popov in njih pristašev. Ali klerikalci se jeze, da se ni volilo, kakor so sami hoteli in že so začeli izvajati posledice iz tega. V eni podružnici je že odstopil ves odbor in tako se bode godilo najbrže povsod, kjer imajo klerikalci dovolj moči. Pokazati hočejo, da je obstanek šolske družbe odvisen od njih volje. Ta boj je zelo poučen in lahko odpre oči vsem, ki še fantazirajo o nesebičnem patriotizmu naših meščanskih strank. Socialnim demokratom se je šlo v greh, da se niso navduševali za Ciril-Metovo družbo. Čeravno snuje same klerikalne šole in jih urejuje strogo po škofovskih predpisih, je to »narodno podjetje«, kjer mora »izginiti« vsako strankarstvo. Ali ta dogma je veljala, dokler je bil klerikalni vpliv v družbi tako močan, da je moralo »nestrankarstvo« veljati ravno toliko, kakor klerikalizem. V hipu, ko je padla klerikalna nadvlada, pade tudi dogma in zdaj ni več greh izpodkopavati celo obstanek »narodne« družbe. Vsaka »sloga« na Slovenskem je enostavno priznanje klerikalne nadvlade. Komur je to všeč, naj le pospešuje »slogo«!

Kaj bo s kranjskim deželnim zborom, je še vedno uganka. Skrivnost je glavno načelo naše spoštovane vlade, kateri se zdi, da je ljudstvo zanjo na svetu, dočim mislijo demokrate, da ima vlada služiti ljudstvu. Že to samolastno ravnanje vlade je dokaz, kako potrebna je splošna volilna pravica za deželne zbore, s katerimi se nobena instance ne bi mogla tako igrati, ako bi čutili poslanci, da zastopajo narod, ne pa posamezne privilegirane klike. Ako je »Slovenski Narod« prav poučen, stoji

Kranjska deželna vlada še vedno na stališču, da mora deželni zbor sprejeti ono volilno reformo, katero mu je predložila ob zadnjem ponesrečenem zasedanju; in ker ne upa, da doseže to, bode baje deželni zbor razpuščen, ne da bi imel sploh še kakšne razprave. Ta metoda je res zelo enostavna, ali ne more se trditi, da bi bila dobra. Da sedanji deželni zbor ne sprejme takrat predložene reforme, je vedela vlada že lani; če torej ni nameravala izpremeniti svojega načrta, bi bila imela takoj razpustiti deželni zbor, da ne ostane dežela skoraj dve leti brez zastopstva, odnosno z mrtvim zastopstvom. Sedaj, ko se približuje legislaturna doba že koncu, bi bil pa sploh skrajni čas, da izve javnost, kaj se hoče. Prebivalstvo ima vendar pravico, zanimati se za deželni zbor, ki naj ga zastopa. Dejstvo, da se namerava razpisati nove volitve, nalaga pa vladi tudi moralno dolžnost, da pojasni deželi svoje namene. Če ne druzega, ima vendar uradni list na razpolago, ki ima pač še drugo nalogo, kakor ponatiskavati članke in notice iz drugih časopisov, objavljati dražbe in delati reklamo za privatnega podjetnika. Prav lahko nastane sicer sum, da je le ta ali ona stranka »izpod roke« poučena o bližajočih se volitvah in že takega suma ne bi smela vlada dovoliti. Tudi njej ne more biti tajno, da so volitve boj med strankami, ki imajo pravico do enakih bojnih pogojev. Vprašamo torej: Kaj namerava vlada? — Vprašati je pa tudi treba, kaj nameravajo stranke? Pisanje vodilnih liberalnih in klerikalnih listov je postalo prav sumljivo in dvomiti se mora, ali se bode ena ali druga resno potegnila za splošno in enako volilno pravico. »Slovenec« je že od lanskega leta zagovarjal načrt vlade, »Slovenski Narod« pa sestavlja vse mogoče kombinacije, dasiravno je liberalna stranka ne le v znani resoluciji zahtevala splošno in enako volilno pravico, ampak tudi ob zadnjem zasedanju v svojem oficelnem komuniqueju opravičila obstrukcijo s tem, da se hoče bojevati za splošno in enako volilno pravico. O bojevitosti v tem smislu je sedaj prav malo opaziti. Povedati se pa mora, da ne veljajo nič izgovori na »razmere«. Ravno sedaj so razmere za uvedbo splošne in enake volilne pravice tudi za deželni zbor ugodne, samo treba je, da jih podpre resna volja. Za državni zbor je splošna in enaka volilna pravica uveljavljena in to je že močna opora za deželne zbore. Tehničnih argumentov proti splošni in enaki volilni pravici ne more navesti vlada; kar jih ima, se jih lahko igraje ovrže. Vrhutega se pripravljajo po drugih deželah resni boji za splošno in enako volilno pravico in nje pristasi na Kranjskem bi naredili veliko napako, ako ne bi porabili te priložnosti v prid svoje dežele. Seveda še noben boj ni bil zmagovit, če se ga je začelo — z retiriranjem.

Pomen delavske organizacije ni velik samo za delavce, ampak tudi širši krog prebivalstva bi lahko izpoznali, da niti zanje ni majhen. To uči tudi pravkar končana stavka ljubljanskih mizarjev. Trajala je, nevštevši začetkoma parcielni štrajk, sedem tednov. Ne da bi se hoteli spuščati sedaj v rekriminacije in v očitanja, vendar lahko pribijemo, da se je porabilo precej vsa sredstva, da bi se zlomilo moč delavstva. Pogoji, ki se jih je začetkoma stavilo pomočnikom, so bili naravnost ponižujoči; posamezniki so se trudili, da bi naložili stavkokazov, trosilo se je govorice, ki naj bi bile vznemirile delavce in jih razdvojile; in vendar se je izvršil štrajk do konca v uzornem redu, kar služi na čast organiziranim mizarjem, česar pa tudi občinstvo ne sme podcenjevati. Boj neorganiziranega ljudstva, ki bi trajal toliko časa, ne bi nikakor končal brez različnih izgredov, o katerih pa pri tej stavki ni bilo niti sledu. In to dobro stran organizacije bi morali ceniti tudi oni, ki niso prizadeti pri takih stavkah.

Strokovni pregled.

Ljubljanska podružnica na južni železnici opozarja člane, da iznaša udnina po sklepu zbora delegatov od 1. septembra dalje mesečno 1 K 20 v. Vplačevati je torej posled ta znesek. Opozarja se tudi sodruge, da vplačujejo samo blagajničarjem, ker podružnica ne more prevzeti odgovornosti za druga vplačila. Vse dopise glede pristopa, udnine, naznanila preselitev i. t. d. naj se pošilja na naslov glavnega blagajničarja: Jernej Vilhar, St. Peterska cesta št. 57, 1. nadstropje.

Ljubljanski kovinarji so imeli v nedeljo, 11. t. m., v Perlesovi gostilni v Slonovih ulicah shod, ki je bil še precej dobro obiskan, a bi bil z ozirom na število kovinarjev v Ljubljani lahko še dosti boljše. Kovinarska organizacija v Ljubljani se je začela razvijati, ali mnogo udov še ne razume, da ne zadostuje, vpisati se, temveč je treba sodelovati v organizaciji, zanimati se za to, kar se godi, in tudi agitirati. Delavne in plačilne razmere ljubljanskih kovinarjev so dosti klavrne, a brez organizacije se ne bodo nikoli zboljšale. Saj so ravno zato tako žalostne, ker so bili delavci predolgo neorganizirani. Semtertja se kaže tudi nelepa sebičnost; če je kdo s pomočjo organizacije kaj dosegel, že misli, da je posled ne potrebuje več. Tako pa ne posamezniki, ne skupnost ne pridejo naprej. Organizacija mora biti močna in živa, tedaj tudi lahko mnogo doseže. Na shodu sta govorila sodruga Kristan iz Ljubljane in Mahrer iz Celovca o delavskem položaju in o organizaciji.

Ljubljanski kovinarji imajo v nedeljo dne 1. septembra ob 9. uri dopoldne v prostorih Perlesove restavracije v Prešernovih ulicah shod kovinarjev. Ker je dnevni red važen, je potrebno, da se ga ljubljanski kovinarji polnoštevilno udeleže.

Nasilstvo rudniškega inženirja v Zagorju. Pretečeni teden je prišel od ljubljanskega rudniškega urada dr. Horjak, rudniški nadkomisar, nadzorovat rudnik v Zagorju. Gospod inženir Pič pa je takoj šel k rudarjem ter jim naročil, da morajo lagati, če pride nadkomisar k njim v rove in če jih vpraša, koliko časa da delajo. Delati bi namreč morali samo po šest ur na dan, ker je nad 30 stopinj vročine, gospod pa jih sili, da morajo delati po 8 ur. Ker je pa to proti rudniški poslavi, jih je sedaj še prisilil, da so morali v svojo škodo lagati. Državno pravdnistvo, kje si? Če bi to storil kak rudar, bi gotovo bil drugi dan že pod ključem. Gospodu dr. Horjaku pa bi se priporočilo, kadar pride in hoče izvedeti resnico, da ne vodi tega rudarskega tirana s seboj. Odkar nadomestuje gosp. Pič tudi ravnatelja, je popolnoma ob um. Po rudniku kaznuje rudarje po 2, 3 do 10 kron, trga jim akord pri vsaki priložnosti, čez par ur pa, če niso delavci popolnoma zadovoljni, jim pošlje pošto, da ni resno mislil in jim opasti potem kazen, kakor tudi poprejšno ceno od dela. To pa seveda le tistim, kateri se pritožijo. V zadnjem času je pristopilo precejšno število rudarjev k svoji bojovni organizaciji. Upati je, da se rudarji v kratkem času združijo do zadnjega in končno rešijo sužnosti zgoraj omenjenega nečloveškega oderuha.

Umetnost in književnost.

Prihodnja gledališka sezona v Ljubljani obeta marsikaj lepega. Iz tujih literatur so pripravljena za repertoar razna lepa in zanimiva dela, ki so vredna, da se z njimi seznani slovensko občinstvo. Naše sodruge bode zlasti zanimalo, da prestavlja Ivan Cankar epohalno delo Gerharda Hauptmanna »Tkalc« za slovenski oder. Cankar izdeluje tudi dve izvirni drami »Nioba« in »Hrepenenje«, ki se jih uprizori še letos. Razen tega se pripravljajo nekatere druge izvirne drame. Parma pa je izročil svojo novo opereto slovenskemu gledališču. Upati je, da se približa naš oder boljintolj svojemu pravemu cilju: Da postane kulturno izobraževalen zavod za ljudstvo.

Kuhano vodo piti v poletnem času priporočajo zdravniki in to posebno pri epidemijah za odvrnitev nalezljivosti; vendar kuhana voda sama na sebi ne zadostuje našemu okusu in zatoraj zahteva pridatka, kateri naredi nje okus prijetnejši.

Zato je posebno sposoben »Franckov Enrilo«, kavni pridatek in namestek, katerega zvretek shlažen z ali brez sladkorja tvori okusno, izborno sredstvo za ugaševanje žeje.

Vsled svojih žejo ugasujočih lastnosti ni potreba tega mnogo piti; že po 1 kozarcu izgine žeja za več ur, pri tem je uživanje te pijače vseskozi zdravju koristno, kuhana voda v zvezi s prijetno grenkim okusom tega naravnega izdelka želodcu prikladna.

To sredstvo za ugaševanje žeje zamore si vsled njegove nizke cene nabaviti vsaka tudi najubožnejša družina, kajti en mali zavojček za poskus, kateri zadostuje za 8 litrov zvretka, velja samo 12 vinarjev.

Sodarski pomočniki

za popravljanje sodov za olje
se iščejo. Zaslужek dober.

Ponudbe na

„Oljarnico Zidanmost“.

Stanje hranilnih vlog:
24 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
860.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši, Prešernove ulice 3, poprej na Mestnem trgu zraven rotovža, sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdigajene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev.

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Kdor si hoče napraviti dobro domačo pijačo ali podaljšati svojo zalogo, naj se obrne zaupno na trdko

C. F. SCHUBERT, Gradec

3-2 **Murplatz 10.**

Milostiva gospa,

ali veste, zakaj morate pri nakupovanju sladne kave izrečno poudarjati ime »Kathreiner«?

Ker se vam sicer utegne primeriti, da doblite manj vreden posnemek brez vsehrlin, s katerimi se odlikuje Kathreinerjeva kava.

Zakaj le Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

Ima spričo posebnega načina svojega pralovanja vonj in okus znate kave.

Zapomnite si torej natanko, milostiva gospa, da dobivate pristno Kathreinerjevo kavo zgolj v zaprtih izvirnih zavojih z napisom: »Kathreinerjeva Kneippova sladna kava« in s sliko župnika Kneippa kot varstveno znamko.

Vabilo

2-2

k

rednemu občnemu zboru občnega konsumnega društva v Zagorju

ki se vrši

v nedeljo, dne 1. septembra 1907

ob 3. uri popoldan

v gostilni gosp. Jvana Müllerja v Zagorju.

DNEVNI RED:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Računsko poročilo.
3. Poročilo nadzorništa.
4. Sklepanje o čistem dobičku.
5. Volitev 3 nadzornikov, 1 namestnika in celega predstojništva.
6. Poročilo zveznega preglednika.
7. Slučajnosti.

Za nadzornišstvo:

Jakob Strajnar.

Ivan Wallent.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

izborno pivo v sodcih in steklenicah.

Telefon št. 187.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

Telefon št. 187.

26-10

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan
Dalje.

Na duhovno smrt obsojen živi še danes in je duhoven mrlič; kakor da nima naravna smrt pravice do onega, ki ga je cerkev vrgla med duševne mrličje.

Očita se cerkvi, da je nekdanj živje sežigala svoje duševne mrličje; po krivici.

Za Hercoga bi bilo dobro delo, ako bi ga bili usmiljeno sežgali, ko so ga vrgli iz svojega svetega kroga.

Nagla smrt v ognju bi bila majhna bolečina v primeri z bedo in z gladom telesa ter z dolgim, britkim duševnim trpljenjem.

Ali prostovoljno ni hotel umreti in ni smel, saj je še vedno katoliški duhovnik.

Solnce je že zašlo, ptiči so utihnili in samo bližnja reka je glasno šumela. Hribi so zamenjali prozorni rdečkasti odsev z modro nočno haljo, menihi so že končali večerno molitev ter so sedeli v vinski pivnici ob svetilki, igraje tarok. Končno je položila noč svojo črno roko tudi na najvišje gore. Tupatam se je kazala še četverooglata svetla kupa povsem nepravilno na temnem zagrinjalu; odsevala so razsvetljena okna hiš. Vodoskok v prelatozem vrtu je šumljal komaj slišno, sicer je bilo vse tiho, kakor da bi bil ves svet začaran samostan. Zunaj na klopi je še vedno sedel župnik Hercog z rožnim vencem med okrvavljenimi prsti in s svojim Bogom v srcu. Lezel je vase bolj in bolj in truden spanec mu je sklenil oči.

Ko je pa z vseh samostanskih stolpov odbilo polnoč, se je dvignila tenka megla iz reke in se je z mrzlimi prsti doteknila drgetajočih udov spečega moža. Zbudil se je; mrz mu je segel tja do praznega želodca. Moral se je gibati, da se otrese hladnih meglenih rok. Kam pa naj bi šel, da bi se obvaroval mrzle noči? Ako bi vedel za hlev, ki bi našel v njem prenočišče, kakor sveta družina v sveti noči v Betlehemu! Zakaj je pač tako ponosno položil zadnjo krono pred gospoda prelata? Kogar je cerkev izgnala, on pač nima več razloga, da bi bil ponosen. Sedaj mu je bilo žal; s to zadnjo krono bi si bil vsaj za to noč lahko pridobil toplo posteljo.

Nenadoma je stal pred poslopjem, iz katerega je izhajala skozi okna brleča svetloba v temno, hladno noč. Kjer je luč, mora nekdo bdeti. Vedel je, ker je kot duhovnik čvrsto verjel, da bdi z njim tam notri še nekdo: njegov Bog. Edino razsvetljeno poslopje je bila samostanska cerkev. Tukaj je sedel na hladne mramorne stopnice in se je čvrsto naslonil ob zaprta cerkvena vrata. Skozi okno nad durmi je brlel slab odsev od svetilke pred Najsvetejšim. Žalostni čuti

so mu obhajali dušo. Ali ni Jezusov nauk ljubezni luč, ki naj razsvetli ves svet. Ali ni hodil kot duhovnik vedno v svetlobo te luči? In sedaj sedi pred zaprtim hramom tega Boga v temni, hladni noči. Kaj so napravili ošabni božji zastopniki iz te luči? Nočno svetilko pred tabernaklom, ki ne greje. Kako nevtolažni bi bili menihi zaradi zanemarjenega svetega poklica, ako bi ugasnila ta lučka le za nekoliko ur! Greh bi bil, ako bi zamudili skrbeti, da gori neprenehoma. Veliko luč, plamen ljubezni, ki jo je prinesel Kristus z nebes, so pa ugasnili z vodo stremljenja po bogastvu in moči, upihnili so jo s strupenim dihom strankarske strasti in politične bojevitosti.

Naj sobrat lakote pogine in zmrzne; nič ne dě, da le večna luč mirno dalje gori.

Obhajal ga je še en primer s farizeji, v tem pa je Bogu vdan zaspal.

Tako ga je našel zjutraj samostanski hlapec, ki je prišel še zaspan, le za silo oblečen, s cokljami na nogah, da naznani z zvonenjem dan gospodu v slavo. Z brco je zbudil postopača, ki si je bil poiskal tako svet prostor za prenočevanje. Hlapčeva coklja je dosegla zaželjeni uspeh in njegovega zmerjanja ne bi bilo treba, kajti predrznež je že hitel, da odide iz nevarne bližine svetiščevega čuvanja. Tretjič je to noč izpremenil svoje trdo ležišče. Ali bil je preslab, da bi hodil brez smotra dalje. Kam naj bi sploh šel? Brez namena je šel okoli samostana na ono stran, kjer je svetel saj že naznanjal dan, sedel je na kamen in se je naslonil na debeli samostanski zid. Kako se pač izpreminjajo časi, si je mislil; nekdanj so bila cerkvena vrata varno zavetišče za največjega hudodelca; kdor je mogel ubožati tja, je bil varen pred sodnijskimi biriči, sedaj ga pa preženo kot postopača. Tako se izpreminja čas in cerkev.

Sedaj ga ni pregnal nihče več; vzhajajoče solnce se mu je tako prijazno smehljalo, s toplimi prsti mu je tako blago božalo otrpnjene ude, da ga je objel krepilen spanec, in če bi imelo solnce, ki izpeče ves kruh na zemlji, gotov hlebček, bi ga bilo gotovo položilo svojemu prijatelju v naročje.

Tega seveda ni moglo. Pač pa je zasijalo tako svetlo v sobico priprostega čevljarja in ga je tako glasno poklicalo na lepo letno jutro, da mu je moral takoj slediti.

„Kajneda, to je krasota in čudovitost,“ mu je dejalo, ko je korakal polagoma ob svetlem samostanskem zidu. On pa je razumel, kajti molil je: „Ker tvoja je moč in sila, o Bog!“

Solnce ga pa ni izpustilo: „Le pojdi dalje; pokažem ti starega znanca. Ali ne poznaš več tega zaspanca? Ne?“

Dalje prih

POZOR!

Za K 2.50

POZOR!

dobi vsak krasno remontoir pežno uro, „Gloria“-srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur idoea za kar se 2 leti jamči, z

lepo pozlačeno, Pancer veržico, samo za K 2.50 3 komadi z veržicami K 7.— Razposilja po povzetju tovar. zaloga švicarskih ur 24-11

S. Urbach, Krakov, št. 69.

Vsaka ponaredba in ponatis je kaznjiva.

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52-27

Thierryevo centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3.60. Razposilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nedi daj slo oči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

Polniti v Ameriko! Mater! koliko dobro, po ceni in ravnostljivo potovati naj se obrnejo na **Simona Simeleka** v Ljubljani, Koroške ulice 28. *Asahovrstna Pojasnika daje se brezplačno.*

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

36

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spostovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodcih in steklenicah.

Ustanovljeno leta 1856.

Številka telefona 210.

RODEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

izhaja v Ljubljani vsak petek.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 5.44 K, za pol leta 2.72 K, za četrt leta 1.36 K; za Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K, za Ameriko za celo leto 7.28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petlet-vrstica 20 vin. za enkrat; 16 vin. za dvakrat; 12 vin. za trikrat; večkrat po dogovoru.

75. številka.

V Ljubljani, v petek, dne 30. avgusta 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo «Rodečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo «Rodečega Prapora», Ljubljana, Jurčičev trg (ter. 3.1).

Vojna in mir.

Četrto leta so zbrani v Haagu na Nizozemskem diplomati iz vseh krajev sveta in ta zbor imenujejo «mirovno konferenco». Če se že pred začetkom njenih razprav ni moglo imeti iskric upanja, da bi konferenca storila kaj resnega za zagotovitev svetovnega miru, se ne more napisati o njej danes nič drugega, kakor brilko satiro. Niti na papirju ni sprejela najpoblednejšega sklepa, ki bi vsaj z besedo služil miru; pač pa se sučejo vse razprave okoli edinega vprašanja, kako naj se vodi v bodočnosti vojno. Mirovna konferenca se je prevrgla v pravo bojovno konferenco.

Dolge obraze delajo meščanski zagovorniki miru, ki so resnično pričakovali, da iznajdejo diplomatije pri zeleni mizi čudežne kapljice, ki odpravijo vojno za večne čase iz človeškega sveta. Upali so, da se sklenc razoroženje ali vsaj izdatno omejitve oboroževanja; nadejali so se, da se ustanovi svetovno razsodišče, ki bo reševalo vse prepire med državami in narodi, a vsi bi priznavali njegovo avtoriteto. A vse to je splavalo po vodi in imenitni državniki pod pokroviteljstvom ruskega okrvavljenega carja si belijo glave edino z vprašanjem, s kakšnimi sredstvi in na kak način sesme morili, kako pa ne.

Drugače seveda ne more biti. Kratkovidni so vsi, ki mislijo, da morejo zastopniki kapitalistične družbe odpraviti vojno. Kapitalizem brez špekulacije bi moral poginiti, kapitalistična špekulacija brez pušk in topov je pa utopija. Nad vse naravno je, da spremlja kapitalistično konkurenco večni strah, ki jo navaja, da se zanaša na silo, to pa išče v močni vojski. Armado in mornarico rabi, da si odpira pot za nova tržišča, vojsko rabi, da ji varuje profit. In kako naj bi kdo verjel, da bo dala kapitalistična družba iz roke meč, ki ga ima pripravljene, da ji varuje vladno nad zatiranimi in izkoriščanimi delavskimi množicami?

Nepremišljeno je, očitati «mirovni» konferenci, da ni zagotovila svetovnega miru; ali nesmiselno je bilo, sklicevati sploh take konference, na katerih se ne more izleči iz gorskih potresov nič drugega, kakor smešna misel. Kapitalistična družba je vsled svojega lastnega značaja nezmožna, rešiti mirovno vprašanje; če bi resno hotela odpraviti vojno, bi morala sama sebi podpisati smrt.

Kakor noč in dan se razlikuje od tega diplomatičnega konferiranja delo organiziranega delavstva, čegar svetovni kongres v Štutgartu se je pravkar pečal z vprašanjem militarizma. Nasprotniki vseh barv, ki bi se radi tolažili sprčo ogromnega naraščanja socialne-demokracije po vseh krajih sveta, se s kislim obrazom norčujejo, češ, tudi socialisti niso složni, tudi oni ne poznajo rešilne medicine. S prisiljenim smeškom citirajo na eni strani Hervéja, na drugi Bebla in dopovedujejo sami sebi, da je med prislaži enega in drugega strašno nasprotje.

Če imajo količkaj zdrave pameti, si tega sami ne verjamejo. Med socialisti vsega sveta ni nobene razlike v obsodbi militarizma in v čvrsti volji, odpraviti vojno. Tudi so vsi složni v prepričanju, da je vojska kapitalistično sredstvo in da je samo socialistično delavstvo zmožno, zagotoviti človeštvu mir. Če se razhajajo glede tega, katera pot je naj-

bolj primerna v dosego tega cilja, je to zares bolj postranskega pomena. V marsikaterem taktičnem vprašanju se lahko razhajajo nazori; a načela svobode odgovarja gotovo boljše, da vsakdo razloži in utemelji svoje mnenje, kakor pada se hlina sloga in enotnost, kakor je n. pr. navada pri klerikalcih, dočim poka vse na vseh koncih in krajih.

Debata, ki jo je imel kongres o militarizmu v komisiji in na zboru, je bila živahna in obširna, ali njen končni uspeh je pokazal, da se sme svetovni mir opirati na eno samo moč: Na vsesvetovno socialno demokracijo. Samo padec kapitalizma omogoči mir med narodi in samo, kdor se bojuje proti kapitalizmu, se bori proti vojni. Sovražstvo preneha le, kadar se odpravi njegove vzroke. Kapitalizem poraja sovražstvo na vseh koncih in krajih, dannadan, socializem ga uničuje. Le z zmago socializma, ki zagotovi vsem ljudem enake pravice, pogine svetovna mora, kateri je ime vojna.

Z mednarodne ženske konference.

Kakor znano, je zborovala v Štutgartu sočasno z mednarodnim socialističnim zborom tudi mednarodna konferenca socialističnih žena.

Na tej konferenci je poročala sodruginja P o p p z Dunaja: 42.000 strokovno organiziranih žensk je tudi politično organiziranih. Zastopane so v vseh strankarskih institucijah. Tudi v političnih odsekih, v cestni in hišni organizaciji delujejo žene. Zastopane so bile tudi v pripravljenem odboru za generalno stavko ob času volilnega gibanja. Ko so bile volitve, so nevtrudljivo delale; izdajale so lastne letake. Vedenje žena ob času volilnega boja je pričalo mnogo sodrugov o njih politični zrelosti ter je mnogo koristilo. V jeseni začno avstrijske žene v zvezi s socialističnimi poslanci živahno agitacijo za žensko volilno pravico.

Sodruginja M a c h o v a s Češkega je poročala: Pri nas je 16.000 delavk strokovno, 6000 pa politično organiziranih. Da so češki sodrugi odpisali toliko poslancev državni zbor, je velika zasluga žensk, ki so delale izvenredno pridno. Pečale so se tudi z organizacijo poslov in kmetijskih delavk ter so dosegle pri zadnjih volitvah lepe uspehe. Mnogo bojev so imele s klerikalci in narodnimi socialci. Me zahtevamo žensko volilno pravico, čeravno počakamo na najprimernejši trenotek za propagando.

R e s o l u c i j a, ki je bila sprejeta o ženski volilni pravici, se glasi:

Mednarodni socialistični kongres pozdravlja z veseljem, da se je prvokrat sesla mednarodna socialistična konferenca žena, in izjavlja, da je složen z njenimi zahtevami.

Socialističnim strankam v vseh deželah je dolžnost, energično se bojevati za vpeljavo splošne ženske volilne pravice. Zato je treba voditi zlasti tudi boje za demokratiziranje volilne pravice za zakonodajne in upravne zbornice v državah in občinah obenem kot boje za žensko volilno pravico, katero morajo zahtevati in katero morajo odločno zastopati v agitaciji in v parlamentih. V deželah, kjer je demokratiziranje moške volilne pravice že napredovalo ali pa je popolnoma doseženo, imajo socialistične stranke začeti boj za vpeljavo splošne ženske volilne pravice in sočasno seveda zastopati vse zahteve, ki jih imamo še staviti za dosego popolne meščanske pravice moškega proletariata.

Naloga socialističnega ženskega gibanja v vseh deželah je, da se udeležujejo žene vseh bojev, ki

jih vodijo socialistične stranke za demokratiziranje volilne pravice, ali tudi z enako energijo delovati, da se zastopa v teh bojih zahtevo splošne ženske volilne pravice resno po njeni načelni važnosti in praktični pomembnosti.

Mednarodni zbor priznava, da ne kaže, za vsako deželo določiti natančni čas, kdaj je začeti s kakšnim volilnopравnim bojem, izjavlja pa, če se vodi boj za volilno pravico, da se ga mora voditi po socialističnih načelih, torej z zahtevo splošne volilne pravice za moške in za ženske.

Socialni pregled.

Privatne železnice.

Konec.

Družbe so vedele, da jim ni treba storiti nič resnega, ker se jim ni bilo treba — bati ničesar. Dokler so stali železničarji v stoterih taborih, so smeli prositi, moči pa niso imeli. Tako je bilo, dokler ni nekoliko zavednih železničarjev ustanovilo organizacije po modernem vzoru delavstva. Starejši sodrugi se še spominjajo, kako težko je bilo to delo. Železniške družbe so takoj planile po koncu, preganjanja «hecarjev» so bila na dnevnem redu, cele legije uslužbencev, najboljših tovarišev, se je prestavilo v zapuščene kraje ali pa odšlo. Najtežji pa je bil boj z nezavednostjo, z nezaupanjem, z indiferentizmom železničarjev samih. Nevtrudljivo in neustrašno delo pa je premagalo vse težave in nasprotni koraki podjetij so le pospešili gibanje. Socialist, ki je bil premeščen iz velikega mesta v izgubljeno postajico, je zanesel seme na progo, prokletstvo se je izpremenilo v blagoslov.

Tedaj so se podjetja polotila druge taktike. Dala so nekaterim kako malenkost, da bi jih ločili od drugih in tako oslabila celoto. Podpirala so tudi socialistom sovražna društva, vse po načelu: «Deli in vladaj!» Dolgo se jim je ob takih sredstvih dobro godilo. Ali večno ni moglo ostati tako. Grozovito naraščajoča beda je morala prisiliti maso železničarjev, da je jela resneje in resneje misliti na pomoč in končno ji je moral že zdravi razum dopovedati, da je vsa njena moč v čim tesneji združitvi.

Seveda je bilo tudi zato treba ogromnega dela. Težko je danes presoditi, koliko truda je veljala agitacija na vseh koncih in krajih. Ali trmoglavost podjetij jo je podpirala. Niti najsilovitejša sredstva niso mogla ustaviti gibanja; iz razpuščene organizacije je vstala nova, močnejša in danes šteje strokovno društvo železničarjev daleč nad 50.000 udov.

Ako bi bile družbe vpoštevale ta nujna dejstva, bi si bile lahko prihranile nekoliko britkih izkušenj, uslužbencem pa mnogo trpljenja. A bile so slepe; avtokratično so zahtevale od železničarjev slepo, suženjsko pokorščino, od države so pa terjale, da jim uklene uslužbence s turškimi zakoni. Tako je morala kupa prekipeti. Leta 1904. je draginja skoraj nenaravno pritisnila. Gospodarsko življenje je postalo nezno. Organizacija je storila, kar je le mogla, da bi izlepa dosegla vsaj nekaj izboljšanja za železničarje. Njeno delo so ovirala nekatera društva, ki so si hotela z neuspešnimi, a demagoškimi sredstvi pridobiti popularnost. Celo leto se je vršil boj, zdaj v milejših, zdaj v robatejših oblikah. Koncem leta 1905. se je pa pretrgala nit potrpežljivosti; elementarno je izbruhnila pasivna rezistenca in kmalu so bile družbe v največji zadregi. Ko so morale priznati svojo stisko, so se končno odločile za nekatere koncesije in boj se je ustavil.

Velik del teh koncesij je pa obsegal obljube. Železničarji so se zanašali na lojalnost podjetij. Priznali so, da ni mogoče rešiti vseh vprašanj čez noč, dati so hoteli družbam prilagodnost, da se pripravijo, da računajo, da uredijo svoje lastne razmere. Z obljubami so se vrnili na delo.

To je bilo koncem 1905. in začetkom 1906. leta. In sedaj se približuje poletje 1907. koncu. Najštevilnejše obljube so pa še vedno — obljube.

Zato ni čudno, da je zaupanje železničarjev izginilo in da verujejo le še sami sebi in svoji moči, ki je izražena v organizaciji. Tudi največji optimisti morajo po dosedanjih izkušnjah pustiti nado, da bi družbe storile iz lastnega nagiba svojo dolžnost in sodeč po njih trmoglavosti na eni, po obupnem položaju železničarjev in njih bojevitosti na drugi strani, se pripravljajo v Avstriji veliki dogodki. Bržkone doživimo boj, kakršnega še ni bilo v tej državi, pa morda tudi drugod se ne. Kajti če pride sedaj do gospodarskega boja na železnicah, je izključeno, da bi se smatralo še kakšne ohlube za zadostne koncesije.

Organizacija se je odločno razvila; čas pa mora porabiti, da zamaši luknje, ki so morda še tualitami; za železničarje, ki še niso organizirani, je pa zadnji čas, da tudi store svojo dolžnost in pristopijo organizaciji. Kajti zdi se nam, da se oni, ki nosijo leta in leta vse žrtve, ne bodo marali bojevati za mlačneže, ki poznajo organizacijo samo v onem hipu, ko je mogoče kaj dobiti. Kdor hoče uživati sadove, mora tudi pomagati, da se jih pridobi.

Iz stranke.

Konferenca v Trstu. Na vabilo tržaškega političnega odbora je bila v nedeljo, 25. t. m. v veliki dvorani «Delavskega Doma» konferenca primorskih organizacij jugoslovanske socialno-demokratske stranke, katere so se udeležili mnogoštevilni delegatje iz Trsta, z Goriškega in iz Istre. Izvrševalni odbor stranke je zastopal sodrug E. Kristan. Za predsednika konference je bil izvoljen sodrug J. Kopač, za zapisnikarja sodrug Černigoj. Na dnevnem redu je bilo: 1. Poročilo političnega odbora. 2. Volilna pravica za deželne zборе. 3. Časopisje. Poročilo, katero je podal sodrug Regent, se je vzelo soglasno na znanje. O drugi točki je referiral sodrug Milost, ki je opisal deželnozborske razmere na Primorskem ter utemeljil zahtevo po volilni reformi na podlagi splošne in enake volilne pravice za tržaški, goriški in istrski deželni zbor. Poročal je o nazorih, ki so jih doslej razvijali razni italijanski sodrugi v «Lavoratoru», o ideji «narodnega katastra» in o stališču, ki ga je zavzel politični odbor ter je končno predložil primerno resolucijo. O tem predmetu se je razvila živahna debata, ki je trajala do opoldne. Največjo diskusijo je izzvalo vprašanje, ali bi bilo priporočati, oziroma zahtevati narodno katastriranje za istrski in goriški deželni zbor, ali ne. Nekateri sodrugi so menili, da bi to vsaj oblažilo narodni boj v teh dveh deželah; drugi so pa pojasnjevali, da nimamo s socialističnega stališča nobenega povoda, ogrevati se za tak zistem, kaj pa še bojevati se zanj. Socialna demokracija zahteva narodno avtonomijo v celi državi, ne pa takega ločevanja narodnosti v malih okvirih, kakor so dežele, s čemur bi se končno rešitev narodnega vprašanja le zavleklo, obenem pa manjšine v mnogih deželah prepuščilo nadaljnemu zatiranju. Narodni kataster v tako ozkih mejah ne daje nobenega jamstva, da bi vsak narod pridobil vse svoje člane, ker je gospodarska moč delodajalcev nad delavci prevelika. Zlasti v Istri bi bil tak kataster slovanskemu prebivalstvu brezdvomno škodljiv. Kapital je v tej deželi večinoma v italijanskih, deloma tudi v državnih rokah. V nešteti slučajih bi gospodarski pritisk prisilil slovanske delavce, vpisati se v italijanski ali celo v nemški kataster, ako ne bi hoteli izgubiti svojega zaslužka. Jasno se kaže v Istri tudi germanizatorično delo, katero vlada podpira. Zanesel bi se torej v Istro še nacionalni boj nemške harve. Vpoštevati je, da so v Istri in Goriškem Jugoslovani v večini, v Trstu pa v manjšini. Bilo bi nesmiselno, favorizirati v teh dveh deželah italijansko buržoazijo, v Trstu pa ne dati Slovencem enakih pravic, kakor Italijanom v Istri in na Goriškem. A naravno je, da bi italijansko kapitalistično meščanstvo vzelo dobiček v omenjenih dveh deželah, če se ji ga prinese takorekoč na krožniku, nihče pa ne bi mogel prisiliti italijanske večine v tržaškem deželnem zboru, da bi darovala Slovencem enak dar. Če se hoče rešiti narodno vprašanje, mora vsaka narodnost vedeti, ne le kje ima večino, ampak tudi kje je v manjšini, ne le kje lahko kaj pridobi, temveč tudi kje ji žuga izguba. Reševati se ga torej ne sme za narodne odlome, temveč za celotne narode. Deželnih zborov socialna demokracija sploh ne more smatrati za parlamente, ki bi služili narodom; stoječa na stališču narodne avtonomije mora zahtevati, da dobi vsak narod svoj narodni zbor, ki je merodajen za vse člane dotičnega naroda. Konferenca je, kakor omenjeno po temeljiti debati, vsvojila ta nazor ter sprejela resolucijo, ki zahteva za vse tri primorske deželne zборе splošno, enako, tajno in direktno volilno pravico s proporcionalnim zistemom.

Popoldne je konferenca razpravljala o časopisju. Tudi o tej točki se je vnela daljša debata. Sprejeta je bila soglasno resolucija, ki poziva vse organizacije in sodruge, naj store vse, da se zagotovi s prvi oktobrom trikratno izdajanje «Rdečega Prapora» na teden; v tem pa naj se sporazume politični odbor z izvrševalnim odborom glede ustanovitve tržaškega lokalnega lista, ki naj služi posebnim tržaškim potrebam. Po rešitvi nekaterih

slučajnosti je predsednik sodrug Kopač zaključil konferenco.

Dopisi.

Gorica. V bratski slogi sta se zakadili «Soča» in «Gorica», sicer sovražni sestrici, kakor besni v veselico, ki jo je priredila naša krajevna organizacija v Vitojbi dne 4. avgusta. Zelo sta bili razburjeni, ali svetujemo jima, naj se potolažita; naših rdečih zastav se bosta že privadili, saj so se jih tudi drugi. Čemu se jeziti? Ali mislijo naši liberalni in klerikalni narodnjaki, da ne bi bilo socialistov, če ne bi vihrala rdeča zastava? Pa — italijanski godci so igrali in pelo se je celo «Rdeči Prapor». V taki nevarnosti še niso bili goriški narodnjaki in njih bratci klerikalci! Toda, gospodje, kake pesmi pojo včasih vaši pristaši po goriških krčmah? Kakšne godbe igrajo vam? ... Edina slovenska godba je v Prvačini in ta ne bi smela igrati na socialistični veselici, ker je popolnoma v klerikalnih rokah. Kadar imajo naprednjaki v Gorici veselico, vzamejo vojaško godbo; tako bogate pa naše organizacije niso in če bi bile, bi rabile denar za važnejše namene. Gostilničar v Vitojbi tudi ni pometal gostov iz lokala, kakor jih tudi v Gorici ne pomeče noben gostilničar, pa če pojo prav «italijansko himno» ... V Solkanu so naši sodrugi nasadili rdečo zastavo vrh oreha; takoj se je zbral trop nespametnih ljudi, ki so zahtevali, naj policija odstrani zastavo. Klicati policijo, to je namreč liberalno. Ali ni bilo onega, ki bi bil šel na drevo in zastava je ostala gor. Mi pa svetujemo naprednjaško-klerikalni družbi, naj si potolaži živce. Naša zastava je prav tako simbol, kakor katerakoli trobojnica. Razobesiti jo, se pravi, pokazati socialistične nazore. In kakor mi ne bраниmo narodnjakom, da kažejo svoje navdušenje, tudi ne bomo trpeli, da bi nam kdo branil, kazati svojo prepričanje. Če mislijo, da ni tako, se bodo pa opekli.

Iz Pulja. Dne 23. avgusta se je vršil v Arco Romano lep shod hrvatskega in slovenskega delavstva, na katerem se je sklenilo ustanoviti «Delavsko izobraževalno, podporno in pravovarstveno društvo v Pulju». Poročal je sodrug A. Kristan iz Idrije. V svojem poročilu je razložil navzočim pravi pomen organizacije ter namen nameravane ustanovitve. Govorila sta še sodr. Haramina in Petejan. Dne 1. septembra bo zopet javen shod v Arco Romano.

Strokovni pregled.

Strokovna konferenca za Kranjsko dne 1. sept. ob 9. uri popoldne se vrši v hotelu «Ilirija». Vsako društvo ali podružnica na Kranjskem ima pravico poslati nanjo po dva zastopnika. Gosti naj se zglase pri sklicateljstvu.

Ljubljana. Lesnim delavcem ljubljanskim naznanja odbor «Skupine zveze lesnih delavcev avstrijskih» v Ljubljani, da sklicuje v soboto, dne 31. avgusta 1907 polletni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Poročila funkcionarjev. 2. Dopolnilne volitve v odbor. 3. Poročilo o zadnji stavki, o lokalnem dispozicijskem skladu in o solidarnostnem skladu. 4. Raznoterosti. Prostor zborovanju je salon gostilne pri «Levu» na Marije Terezije cesti. Začetek ob 6. uri zvečer.

Mizarji, pozor! Mizarska organizacija v Spljetu v Dalmaciji, ki je v zadnjem boju dosegla devetipolurni delavnik za ondotne mizarje ni mogla doslej mirnim potom doseči, da bi tudi «Hrvatska radnička zadruga», ki je kapitalistično podjetje pod delavskim imenom, znižala deseturni delavnik. Vsled tega bode boj v tej delavnici neizogiben. Omenjena zadruga išče delavcev po Slovenskem in po Češkem. Opozarjamo torej mizarje, naj se ne dajo premotiti, pa naj ne sprejemajo dela v Spljetu, dokler ni ta boj končan.

Železničarska konferenca za južne pokrajine bode v nedeljo, 1. septembra t. l. v Mariboru.

Domače stvari.

Hribarjevo politiko pere «Slovenski Narod» z vsemi sredstvi sofistike, ali tako nesrečno, kakor da bi nalašč hotel pokazati, kako je slavni predsednik zapeljal liberalni voz. «Slovenec» je klical poslanca Mandića za pričo, da je Hribar zatajil liberalni program, češ, da so klerikalci v jugoslovanskem klubu Hribarja tako priklenili, da ne more storiti ničesar proti «krščanskim načelom». «Narod» je vzrožil, da to ni res, dr. Mandić je pa objavil v «Edinosti» članek, da ni rabil tistih besed, ki mu jih podtika «Slovenec». Kdor hoče biti s tem zadovoljen, je lahko. Nam se pa zdi, da ni važno, s katerimi besedami je Mandić kaj povedal, ampak kaj da je povedal. V tem oziru je pa stvar popolnoma jasna. Mandić namreč pravi, da ni bilo treba Hribarja nič priklepati, ker je dal sam garancije, da ne stori ničesar zoper «krščansko» stališče jugoslovanskega kluba. Kaj pomeni «krščansko» stališče v politiki, vé pa vendar vsak otrok. Hribar je podpisal, da ne bo motil klerikalne politike svojega kluba, to se pravi: Obesil je liberalni program na klin. Tega ne izbriše «Slovenski Narod» z nobenimi citati. Radovedni smo le, kje izven Dunaja bo imel

Hribar «nujno» opraviiti, kadar bode v državnem zboru kakšno vprašanje na dnevnem redu, ki se dotika klerikalizma. Tako previden je Hribar, da ne pojde v levjo jamo.

Južni kolodvor v Ljubljani in njega načelnik. Neljuba naloga nam sili danes pero v roko in akoravno ni naša navada, se pacati z osebami, ker nam primanjkuje za stvarno kritiko proslora, narediti moramo danes izjemo in javnosti pokazati, da uprava južne železnice, katere uslužbenci stoje neposredno pred bojem, nima v tem kritičnem času važnejšega posla, kakor svoje uslužbence provocirati. Druzoga si pač ne more misliti človek, ki opazuje «delovanje» ljubljanskega postajenačelnika, zadostno znanega Gutmanna. Železna roka Gutmannova, ki je celih 39 let krulo tiščala južne železničarje, ki so bili toliko «srečni», imenovati ga svojim predpostavljanim, oslabeled je v teku zadnjih par mesecev toliko, da presega danes organizacija južnih železničarjev samo v Ljubljani število 600 članov. Da to gospodu šefu ne ugaja, mu kaj radi verujemo; le hvala razmeram, da nam danes ni več računati z njegovim mnenjem, pač pa bode njemu treba svojo policijsko frizuro nekoliko modernizirati, če bode hotel kot aktiven uradnik praznovati svojo štiridesetletnico. Mož, ki je do skrajnosti, — no recimo nervozen — sicer že dolgo ne sodi več na mesto, na katerem sedi danes. Zadnja bolezen in pa razmere na južnem kolodvoru, ki jih je po svojem povratku našel, pa so ga spravile končno ob zadnjo merico razsodnosti in sedaj se vede kakor znani «Hänge-Peters», meneč, da so ljudje še tako neumni in strahopetni, kakor njega dui, ko so gosp. Gutmanna oboževali liki malika. Pokazali so mu že najbolj zaslužnjeni delavci, da je njegova mogočnost prekoračila vrhunec in veter, ki ga je celo vrsto let sejal, dozorel je srečno v vihar, ki odpiha v prvi vrsti njega za vedno tja, kamor spada. Gospodu Gutmannu torej ne ugaja, da so se njegovi ljudje spametovali, spoznavši, da je le v organizaciji prostor zanje, če se hočejo ubraniti brezpogojnemu poginu. Kakor starokopitnež, ki je celo svoje življenje ni poznal druge družbe, kakor toli mu priljubljeno policijo, misli, da se še danes lahko z njo vlada, kakor v srečnih letih okoli 1848. O napredku sveta nima niti pojma, kajti drugače bi si vendar ne domišljal, da se mogočno delavsko gibanje, ki ravno sedaj zmagonosno vzdiguje svojo glavo posebno na južni železnici, da morda zatreti s takimi čmi, kakor jih on ravno sedaj izvršuje. Da temu ni tako, pokazala mu bode bližnja prihodnost, morda že prihodnji dnevi. Pa vsa «masreglovanja», ki jih je «blagi» gospod, posebno med skladišnimi delavci povzročil, spravila nas ne bi iz ravnotežja, ker vemo, da se bliža plačilni dan hitrih korakov. Zadnji «Husarenstückchen» pa, ki ga je gosp. Gutmann v nerazrušljivi zvezi z njemu vrednim Faskarjem napravil, pa je spravil tudi našo sicer mrzlo kri v hitrejši tok in resno mu povemo to **zadnjič**: Do tod pa niti koraka naprej! Gosp. Gutmann, vprašamo Vas tu javnim potom, kaj je pregrešil skladišni delavec sodrug Virant, katerega ste po njegovih izpovedbi, brez vsacega vzroka oddali stražniku, da ga aretira? Ali ste sploh še zmogeli priznati, da ste s tem korakom prelomili svojo službeno prisego in prekoračili svoj službeni delokrog? Naravnost odrekamo Vam vsako odgovornost za Vaše postopanje, ker ste v zadnjem času s svojim «delovanjem» pokazali, da ste bolni in za odgovornost Vaše službe nezmožni. Občinstvu podamo prilike, da se temeljito informira o razmerah na južni železnici, ki so vse prej kakor človeške. Uslužbenci kot-taki so dosedaj trpeli in molčali, pa tudi potrpljenje ima konec in če uprava južne železnice nima druge želje, kaj lahko doživi, da se neizogibni boj prične v prvi vrsti med Slovenci v kraljestvu Gutmannovem. S tem gospodom v «zaslužni» pokoji!

Rdeča straža.

Za tržaško «narodno socialno» organizacijo se silno ogreva poleg «Edinosti» tudi «Sl. Nar.». Predzadnji ponedeljek je objavil nekoliko metrov dolg dopis o njej kar mesto uvodnika. Med «Narodom» in «Edinostjo» so izza zadnjih državnozborskih volitvah zelo prijateljski stiki, kar pa ne pomeni, da bi se bili tržaški narodnjaki prilagodili liberalnim načelom in se postavili po robu klerikalizmu, temveč v «Narodu» samem je zmaga tržaška slogaška struja, odkar je Ivan Hribar spiritus rektor liberalnega glasila; od tega časa objavlja «Edinost» v Ljubljani spisane reklame za liberalna podjetja, «Narod» pa sprejema brez kritike hvalospeve tržaške politike. Ni nam znano, če vedo gospodje v Knafljovih ulicah, da pospešujejo s tem samo klerikalizem v Trstu, kateri iz «Edinosti» in ondotne «Narodne stranke» ni izginil in nikoli ne izgine; ali da to delajo — hoté ali nehoté — je gotova stvar. Tudi takozvana narodna organizacija v Trstu nima drugega namena, kakor rešiti narodnjaki klerikalizem pred naraščajočo močjo protiklerikalne socialne demokracije. «Slovenec» je sicer sprt z «Edinostjo»; vendar je napram novi organizaciji samo indiferenten, gotovo bi jo pa po svoji navadi strastno napadal, ako ne bi vedel, da ima klerikalizem v njej varno zavetišče. Tako se pripravlja povsod pod Hribar-Rybarevimi avspicijama bodoča «slovenska» politika na podlagi liberalno-klerikalne sloge. Socialni demokratje so s tem razvojem lahko povsem zadovoljni; vsi se, kar

so sami napovedovali. Kar se pa tiče tržške «narodne organizacije», nam ta reč res ne jemlje spanja. Amerikanska reklama, ki jo delajo zanjo, je najboljši dokaz, da je to strah, ki je znotraj volitel, zunaj ga pa nič ni. Ne pride nam na misel, da bi polemizirali z dolgovestnimi članki, ki jih objavljata oba lista dannadan; povedati pa moramo pravočasno, da je narodnjaška separacija slovenskih delavcev od drugojezičnih, ako bi se posrečila, pravi zločin. Kar pisari tržška senilna tetka o «breznarodnosti» slovenskih socialnih demokratov, je presmešno. Saj vidimo dannadan, da imenujejo vse nacionalistične stranke socialno demokracijo svoje narodnosti breznarodno, narobe pa vse druge socialiste «šoviniste». Tako n. pr. ni za nemške nacionalce sedaj večjih šovinstov na svetu od čeških socialnih demokratov, katerim pa zopet češki radikali prikazujejo nemške socialiste za prave slovanozrce. Tega zistema se drže seveda tudi slovenski soveni, zlasti «Edinost», ki še nikoli ni imela lastnih idej; vendar pa to ne ženira Hribarja, da gre k nemškim socialistom, če potrebuje podpise in podporo za slovensko vseučilišče. To je prvo, kar vedo zavedni delavci; drugo, kar pa tudi vedo, je to, da izgube vso bojovno moč v hipu, ko bi se ločili od svojih tovarišev drugih narodnosti, s katerimi skupaj delajo in trpe. Radi bi vedeli, kako naj bi se bojevali delavci recimo v arsenalu, ali uslužbenci na železnici i. t. d., ki imajo skupne gospodarje, ako bi ostala med njimi nacionalna stena! O modrosti tržških narodnjakov glede historičnega materializma, glede Bernsteinovih idej i. t. d., pa kar molčimo; polemizirati v takih rečeh z abecedarji bi bilo smešno in neumno.

O ljubljanski cestni železnici pisati, je kakor metati bob v steno. Škandalozne razmere so tam tako utrjene, kakor da bi bila večna škoda, če bi izginile. A vendar bodo morale izginiti; napravilo se je že drugod remeduro, pa se je bo tudi tukaj. Kakor smo že omenili, je ena največjih napak ta, da med nadzorovalnim osebjem ni tiste nepristranosti, ki bi brezpogojno morala biti povsod, kjer so predpostavljeni in podrejeni. Izmed vzrokov, ki povzročajo to, je gotovo eden najvažnejših, da tudi to osebje nima takega zaslužka, ki bi bil v sedanjih dragih časih potreben. To navaja posameznike, da si skušajo pomagati pri podrejenem osebju. «Kdor maže, ta vozi...», ta pregovor velja, sodeč po vsem, tudi pri cestni železnici. Ilustracijo za to je podal proces, ki se je vršil pred kratkim. Neki sprevednik je obdolžil preglednika, da se je zabaval s podrejenim mu uslužbencem na račun zadnjega. Prometno vodstvo je smatralo to obdolžitev za žaljivo in je naložilo pregledniku, da toži. To se je zgodilo in preglednik ter njegov odvetnik dr. Hribar sta napela vse strune, da bi bil sprevednik obsojen. Ta je pa navedel priče, obravnavo se je odložilo, pri drugi obravnavi je pa tožitelj po izpovedbi prič umaknil tožbo... Ta slučaj je vsekakor značilen. Po našem mnenju sicer ni nič slabega, če se družijo predpostavljeni izven službe z uslužbenci nižjega reda. Ali drugačna je stvar, če se je na ta način treba prikupiti predpostavljenemu. Sicer se je strogost napram uslužbencem pri cestni železnici prav velika, med tem ko višji funkcionarji sami napram sebi nikakor niso tako strogi. Tako n. pr. mora napraviti slab utisk, če stopi preglednik tako vinjen na voz (n. pr. dne 10. t. m. zvečer na Cesarja Jožefa trgu), da se opoteka, se zaleti v voznika tako, da ga pritiska na kontrolo, se guga skozi voz, da se gostje spogledujejo i. t. d. Kako naj osebje sploh ohrani red, če ni pri blagajni nobenega revizorja, kakor dne 11. t. m.? Ali pa, če ni zjutraj nikogar v pisarni, kakor dne 25. t. m., tako da se odpelje kar pet voz s starimi listki? Končno bi bil vendar že čas, da bi se naredilo takim razmeram kraj in če se to ne zgodi kmalu, utegne zapeti vendar drugačna pesem. Doslej svarimo; ne bi radi, da bi bilo treba drugih not.

Čudež se je zgodil na Brezjah — to bi «Slovenec» rad na vso moč sugeriral ljudstvu. Neko dekle, ki je dolgo bolehalo, je prišlo tja in med mašo je toliko okrevalo, da je brez bergelj lahko sedlo na voz. Nobenemu zdravniku ne pride na misel, čuditi se nad slučajem, ki se je že neshetokrat ponovil brez maše in brez romanja in kdor pozna zamotanost takozvane histerije s svojimi neshetljivimi oblikami, vé, da so taka hipna ozdravljenja čisto naravna reč. Ali klerikali še nikoli niso izpustili takega slučaja, da ne bi ga bili porabili v svoje namene. Seveda so postali nekoliko previdni. Navadili so se, opisavati take dogodke, kakor da bi jih vodila zgolj želja za čisto resnico. Celo skeptične se kažejo v začetku. Potem pa prihajajo polagoma z «zgodovino bolezní», z navajanjem detajlov i. t. d. in konec je ta: «Glejte, zdravniki niso mogli pomagati, mati božja je pa pomagala.» Tudi «Slovenec» objavlja v dolgem članku, nekaj kar naj bi bila «zgodovina bolezní». Le da te «zgodovine» ni napisal noben zdravnik, ampak narekovala jo je — bolnica sama. Pa že v njenem pripovedovanju se kažejo vsa znamenja histerije; dočim so pa taki bolniki za znanost kaj nezanesljive priče, je na drugi strani vsak čudež ovržen, čim se izpozna, kakšne vrste je bila bolezen. «Slovenec» našteva razne momente, ki naj bi združeni napravili sliko «čudeža»; list sam sicer ne rabi besede «čudež», ampak sugerira čitateljem, naj bi sami prišli na to misel. Ali če

se hoče iz posameznih momentov sestavljati sliko, tedaj je treba vzeti vse momente. «Čudež» se pa zelo reducira, če se pové, da so izginili samo posamezni simptomi bolezní, ne pa bolezen sploh. Razlaga je pa zelo enostavna: Z autosugestijo (s tem, da človek sam sebi nekaj dopove), se lahko doseže marsikaj, vsega pa ne. Koliko zaleže vera v kakšno sredstvo, vedo dobro zdravniki, ki so že marsikateremu bolniku zapisali — čisto vodo, pa je pomagala... Proti poskusom, vtepsti ljudstvu vero v take čudeže v glavo, se mora že iz splošnih zdravstvenih razlogov protestirati. Ne le, da si marsikateri bolnik s tako vero škoduje, ker ne poišče pravočasno zdravniške pomoči, so taka romanja splošno nevarna, ker se razne kali bolezní najlažje razširijo in raznesejo, če se zbero velike množice na tesnem prostoru, ki se morda okužene razidejo na vse strani. Koliko so že zanesli kuge mohamedanski romarji v zdrave kraje! In bacili ne vprašajo, ali so telesa, v katere se naselijo, mohamedanska ali katoliška! Ne mistificizem, ampak jasnost je treba razširjati. Če ne odpravijo tifusa iz Ljubljane in Postojne zdravniki, ga tudi duhovniki ne bodo.

Zadnji izkaz daril za stavkujoče mizarje v Ljubljani. Sodarji trdke Buggenig 7 K, delavci Auerjeve pivovarne 13 K 10 vin., organizirani sodrugi na Jesenicah 31 K 50 v., sodrug Warl nabral 20 K, gospa Kos, gostilničarka pri Levu 15 K, natakar g. Kende izročil pive v Lattermannovem drevo-redu za 20 K, tiskarji 10 K 30 vin., železničarji južne železnice 31 K 6 vin., neimenovan 2 K, skupaj 149 K 96 vin. Zadnji izkaz je znašal 331 K 66 vin., skupaj 481 K 62 vin.

Kuhano vodo piti v poletnem času priporočajo zdravniki in to posebno pri epidemijah za odvrnitev nalezljivosti; vendar kuhana voda sama na sebi ne zadostuje našemu okusu in zatoraj zahteva pridatka, kateri naredi nje okus prijetnejši.

Zato je posebno sposoben «Franckov Enrilo», kavni pridatek in namestek, katerega zvretok shladen z ali brez sladkorja tvori okusno, izborno sredstvo za ugaševanje žeje.

Vsled svojih žejo ugasujočih lastnosti ni potreba tega mnogo piti; že po 1 kozarcu izgine žeja za več ur, pri tem je uživanje te pijače vseskozi zdravju koristno, kuhana voda v zvezi s prijetno grenkim okusom tega naravnega izdelka želodcu prikladna.

To sredstvo za ugaševanje žeje zamore si vsled njegove nizke cene nabaviti vsaka tudi najubožnejša družina, kajti en mali zavojček za poskus, kateri zadostuje za 8 litrov zvretka, velja samo 12 vi-narjev.

Izjava.

Podpisani pripoznam, da sem v svoji razburjenosti zalil gospoda Franca Vozelja ter se mu tem potim zahvalim za odstop nadaljnega postopanja.

V Trbovljah, dne 25. avgusta 1907.

M. Razboršek.

Za tiskovni sklad so darovali: Ivan Hauptman nabral v Trbovljah za tiskovni sklad 2 K 52 vin.

Podpisani kličem vsem gg. gostom, odjemalcem, prijateljem in znancem, od katerih se pri svojem odhodu iz Trboveljn isem osebno poslovil, srčno hvalo in srčen pozdrav od obitelji

Klemenčič.

Vsaka ponaredba in ponatis je kaznjivo.

Edino pravi

Thierryeov balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52—28

Thierryeovo centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pism zastonj in franko.

Kdor si hoče napraviti dobro domačo pijačo ali podaljšati svojo zalogo, naj se obrne zaupno na tvrdko

C. F. SCHUBERT, Gradec

3-3

Murplatz 10.

Svarilo!

Prosimo spoštovana gospodinja, ne zahtevajte pri trgovcu kar na kratko Zavitek ali Zaboječek «Cikori-je», temveč določeno Znamko:

Franck

da imate zagotovilo za vedno jednako in najboljšo kakovost. — Pazite pri tem na te varstvene znamke in podpis, kajti našo zamotanje se v enakih barvah, papirju in z podobnim natisom ponareja.

Henrik Franck sinovi

Razpis zdravniške službe.

Pri podpisani blagajni se odda

zdravniška služba

katero je nastopiti z dnem 1. oktobra 1. 1907.

S to službo je spojena letna plača 1800 K in za obiske bolnikov izven teritorija ljubljanskega mesta po 40 vin. oddalnine od vsakega kilometra ter prosta vožnja. Natančnejše pogoje je izvedeti v blagajniški pisarni ob navadnih uradnih urah. Prosilci za to službo naj vložijo svojo zadostno dokumentirano prošnjo najdalje

do 15. septembra t. l.

pri podpisani blagajni.

V LJUBLJANI, dne 28. avgusta 1907.

Okrajna bolniška blagajna.

Načelnik: FRAN BARTL.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 143.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

priporočajo svoje

izborna pivo v sodeih in steklenicah.

Telefon št. 187.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

Telefon št. 187.

26-11

Listek.

Hans Kirchstolger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.
Dalje.

Le poglej ga. Ali ga še ne poznaš? Moram ti torej pomagati. Ali se ne spominjaš več, da si sedel pred mnogimi leti, ko si bil še ubog pomočnik, daleč od tod v gostilni, pa je plačal kaplan za te vrček piva? Kajnega, sedaj se spominjaš. Kako lepo je znal oni kaplan govoriti o hribih! Prišel si takrat iz protestantske Nemčije, kjer nimate tako lepih gora. Ali še veš, kako so se ti dvigale prsi, ko je opisoval gorska svetišča? Kako si tedaj romal tja med planine in si na najvišjem vrhu molil Boga mnogo lepše nego v cerkvi?.. Glej, kaplan, ki te je tako lepo učil čitati v knjigi prirode, sedi pred teboj. Kaj mi ne verjameš? Meniš, da je poštopač, tvoj kaplan pa da mora biti že davno župnik in škof? Če mi nočeš verjeti, pa ga vprašaj sam.

In priprosti čevljar ga je res vprašal, a šele, ko je solnce saino zbudilo okrepčaneža moža.

Jasen je bil župnikov pogled, ko je videl, da se upira prijazno nanj dvojce zvestih, modrih oči. To niso bile oči njegovega škofa, ne gospoda prelata; bile so oči dobrega človeka.

Zato sta bila tudi oba moža kinalu skupaj v čevljarški delavnici in vsaki je imel pred seboj velik lonec kave. Drugič ga je mojstrinja že napolnila župniku in trije veliki kosi kruha so našli svoj pot skozi gladna usta.

Čudno — kako domačega se je počutil med temi tujimi ljudmi! Taka sreča! Snoči je zopet našel svojega Boga in že zjutraj najde zopet dobrega človeka. Kar je zaman iskal v bogatem samostanu, je našel v čevljarški delavnici.

Pa kaj je znal čevljar pripovedovati! Začenši od časov svojega potovanja pa do dneva, ko je našel v hčerki svojega mojstra zvesto, ljubo ženico. Seveda lahko ni bilo, ker je protestant in ni maral zapustiti svoje vere. Vzajemna ljubezen je pa končno le zmagala, čeravno je izgubil bogata naročila samostana.

Dobro je bilo za župnika, da je čevljar neprenehoma sam govoril. Kajti malo da se ni v skoraj celoletnem jetnišću odvadil gogoriti; plaho so mu prihajale besede iz ust, kakor da bi se bal lastnega glasu.

Tem zgovornejši pa so bile njegove oči. Veselile so se nad srečnim družbinskim življenjem usmiljenega dobrotnika in nehoti je pomislil: Ako bi bil tudi gospod prelat tako srečen družbinski oče, me ne bi bil mogel tako neusmiljeno zavreči. Takoj se je razjezil nad neumno mislijo, ki se pa ni dala pregnati, temveč je dalje predla in z nežnimi nitkami je potegnila škofo in župnike v svojo mrežo ter je iznova začela: Ako bi duhovniki poznali tako srečno druž-

binsko življenje, bi imeli mogoče več usmiljenja in ljubezni za druge ljudi. Nit je pa prerezana: Duhovniki niso zaradi ljudi na svetu, kakor je nekdanj menil idealist; samo služabniki cerkve so in samo v tej službi imajo dovajati cerkvi ljudi.

V tem je pripovedoval zgovorni čevljar dalje, dočim je grizel župnik četrto kos kruha. Mojstrinja je bila odšla, da je oblekla otroke in jih pripravila za šolsko mašo. Čevljar je pripovedoval o dobri duši patra Otona v samostanu, ki ga je bil s svojim lepim primerom ljubezni in milobe izpreobrnil na katoliško vero. Že prihodnjo nedeljo naj bi izpoznal v samostanski cerkvi katoliško veroizpovedanje. To bi bilo veselje za njegovo dobro ženo. Toda sedaj je zopet konec s pokatoličenjem. Sedaj ne more več storiti tega, temveč žena sprejme njegovo vero, ker sta slučajno čitala v nekem katoliškem časopisu, da katoličanstvo ne obsega prave vere Jezusa Kristusa.

Sedaj je izpregovoril tudi župnik, rekoč, da je nemogoče, da bi bilo kaj takega v katoliškem časopisu. Mojster da je moral pač kaj napačno razumeti, kajti za pristnost in resničnost katoliške cerkve jamči s svojo glavo.

Resnega obraza je poiskal protestantovski čevljar med svojimi knjigami časopis. Slučajno mu je bil prišel list v gostilni v roke. Ko ga je čital, mu je prišel pot na čelo, roki sta se mu začeli tresti, črke so mu plesale pred očmi. Čital je še enkrat, pa tretjič; svinčena teža mu je legla na prsi. Mislil je, da je našel v katoliški cerkvi pravo pot v nebesa, časopis pa mu je upapolno vero neusmiljeno razdril, prav sedaj, ko naj bi že v treh dneh postal srečen član te cerkve. Vzel je časopis domov za svojo ženo in sedaj je izročil župniku list. Bil je „Katoliški glasnik“. Brez zanimanja je začel župnik čitati; ali naenkrat so se mu povečale oči, tudi njemu so se začele tresti roke in moral je položiti list na mizo. V njem je bilo njegovo ime. Ves uvodnik je bil njemu posvečen; z vznešenim jezikom je bila opisana žalostno vzvišena ceremonija, ki jo je bil škof tako usmiljeno izvršil nad nevrednim župnikom. Potem je prišla priliznjena hvala, namenjena škofu, ki ga je razsvetlil sveti duh, s kletvijo nad nezvestim duhovnikom je pa zaključil članek.

Tako je bila torej raztrobljena njegova sramota po svetu; to bodo čitali po vseh župnijah, v katerih je goreče deloval in z ljubeznijo služil cerkvi; v enem dnevu poruši ta časopis vse, kar je sezidal v dolgih letih truda in odrekovanja z neznauskim delom. To bodo čitali vsi, ki so verjeli nanj z zaupanjem. Kot slab duhovnik, kot lažnjivec in goljuf jim bode pred očmi in vse, kar je kdaj učil in pridigal, bode za tisoče dobrih kristjanov prazna slama. To boli še tisočkrat bolj, kakor strganje prstov; to se zadira naravnost v srce. Bolj boli to, kakor jetništvo in glad in mraz.

Delo vsega njegovega življenja je uničeno.

Ta članek v katoliškem listu bode čitala njegova sestra; čitali ga bodo vsi sorodniki. Njegova sramota pade na celo družino. Kako naj bi stopil, obložen s tako sramoto, še prednje?

List njegove cerkve, glavno glasilo njegovega škofa, je raztroblilo njegovo sramoto po svetu, on pa se ne sme braniti z nobeno besedico, kajti sveti spovedni pečat mu nalaga večni molk.

Še bridkejša pa je bila njegova bolečina, ker je izpoznal v slogu piro najmarljivejšega sotrudnika „Katoliškega glasnika“, gospoda Grosa.

Uničevalec njegove sreče, njegove časti, njegovega življenja, ga imenuje judeža svete cerkve...

Dalje prihi

POZOR!

Za K 2.50

POZOR!

dobi vsak krasno remonteir pežno uro, „Gloria“-srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur idoea za kar se 2 leti jamči, z

lepo poslačeno, Panzer verižico, samo za K 2.50 3 komadi z verižicami K 7.— Razposilja po povzetju tovar. zaloga švicarskih ur 24-12

S. Urbach, Krakov, št. 69.

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sadrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

AUSTRO-AMERICANA

TRIESTE NEW-YORK

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanosljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Sineletra
v Ljubljani Kolesarjeve ulice 26.
Iskreno vrstijo Pojasniki doje se brezplačno.

Sodrugji, zahtevajte povsod „Rdeči Prapor“!

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

37 v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborna pivo v sodeih in steklenicah.

Številka telefona 210.

RDEČI PRAPOR

Glasiło jugoslovanske socialne demokracije.

76. šteč.

V Ljubljani, v petek, dne 6. septembra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljatve, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Jurčičev trg šteč. 3/I.

Militarizem.

Generalni štab avstrijske armade ima novega načelnika, ki se hoče odlikovati, kakor skoraj vsak vojaški veljak. Doslej je bila njegova slava še precej neznana in tudi ni imel mnogo priložnosti, da se izkaže. Za take želje je najprimernejša vojna, po kateri hrepene že najmlajši talenti v vojaški akademiji. Ali vojna vendar ni vsak dan in militaristična ženjalnost se mora le bolj često zadovoljiti z nadomestilom. Vsako leto, ko dozori žito na polju, se razgreje kri po vojaških žilah. Vaje v stotnji in v bataljonu, ki so dotlej že davno končane, so bile dolgočasne, komaj nekoliko bolj zanimive, kakor jesenska izobrazba rekrutov in zimске šole. Ko začno marširati celi polki, dobi cela igra že drugo lice; s pomočjo fantazije se užive lastniki britkih sabljic že nekoliko v iluzijo resničnih bojov; vrhunec vojaškega blaženstva pa ustvarijo končni manevri, ko so končane vaje v brigadah in divizijah, pa maršira zbor proti zboru, z infanterijo, kavalerijo in artilerijo, z vsemi tehničnimi četami, z vsem poljskim aparatom. Takrat uživa «pravi» vojak, takrat se čuti junaka. Kamorkoli se pogleda, le vojaštvo, bojne naprave, tabori; povsod odmeva vojaška zapoved, vse čete so povečane, ves civilni svet je potisnjen v ozadje, prav kakor ob času vojne...

Militarizem obožujoče časopisje objavlja takrat navdušene članke in z vsakim korakom se človek zaleti v kakega poeta, ki kuje verze o krasoti vojaškega življenja, o pestrih bojnih slikah in vrag ve o čem še.

Drugačna je pa pesem, ki jo pojo ob takih časih aktivni vojaki, posebno pa na orožne vaje poklicani rezervisti. Nikdar ni vojakovo življenje tako težko, kakor ob času velikih «manevrov»; niti na vojni ni tako naporno, kakor pri teh vajah, ki naj bi podale «pravo sliko» boja, o katerem vendar živa duša ne ve, kakšen bi bil, če bi prišlo res do njega.

Novemu šefu generalnega štaba niso bile dosežane orožne vaje dosti bojne; čete so se morale pomikati po načrtih, ki so bili že prej izdelani, delokrog posameznih komandantov je bil omejen. Gospod Conrad, novi štabni gromovnik, pa hoče imeti pravo sliko vojne. Ob določeni uri zjutraj so čete razvrščene po določenem načrtu; čim odbije ura, pa izgine vsak načrt — vojna je, komandanti morajo iskati sovražnika, kakor vedo in znajo, prijeti ga, kakor najbolje zadenejo, s kratka, manevrirati prosto, kakor da je res vojna. To bo po mnenju gospoda Conrada prava šola za boj.

Neverujoči Tomaži se smehljajo. «Čim počí prva ostro nabita puška in zadene prva kroglja, bo situacija taka, da je ne more prorokovati nihče, pravijo ljudje, ki ne verujejo v militaristične šablone in trdijo, da človek ni stroj brez čutov, naj je sam ali pa v organizirani množici. Nobena vaja v miru ne more biti enaka vojni, ali napor, ki se jih naloži vojakom v dosego tega cilja, so lahko vse hujši, nego bi bili navadno. In nevarnost takih bojnih iger se je pokazala v vsej grozoti pri letošnjih manevrih. Z Nižjeavstrijskega in s Koroškega prihajajo vesti, ob katerih se mora vsakdo nehote spomniti na smrtni pohod pri Bileku in čeravno ne oficijozno že marsikaj utaja, so vendar poro-

čila preveč določna, da bi se moglo dvomiti o najnovejših posledicah najnovejših manevrov.

S Koroškega, kjer se zbirajo najštevilnejše čete za glavne vaje, se je že pretečenega tedna poročalo o posiljenem pohodu sedmega polka, na katerem je obolelo okrog sto vojakov. To se je zgodilo v pondeljek in torek. V sredo se je naložilo vojakom še hujše napore. Ob pol 2. zjutraj so morali v Saldenhofenu vstati, ob 4. so odkorakali ter so marširali do 4. popoldne do Labuda. Na nekem sadnem vrtu naj bi se bilo moštvo okrepčalo, kar pa že zato ni bilo mogoče, ker ni smel nihče zapustiti prostora. Odtod se je odkorakalo v Št. Pavel v labodski dolini. Namesto da bi bilo tam pripravljeno kosilo za vojake, so morale čakati do 7. zvečer, a od 2. zjutraj niso imeli nič družega v želodec, kakor črno kavo!

Sedemnajsti polk je marširal v sredo iz Labuda ob 4. zjutraj v Št. Pavel, kamor je prišel opoldne. Na potu se je zgrudilo nad 100 vojakov, trije so umrli za solnčarico.

Tudi bosenski drugi polk je imel posiljen prehod čez Rabelj, na katerem so baje štirje vojaki umrli za solnčarico. Pri vseh treh polkih je baje obolelo okrog 500 vojakov.

Posebne vesti prihajajo z Nižjeavstrijskega, kjer trpe največ domobranci 14. in 25. polka. Tako se javlja, da se je oglašil domobranski rezervnik Karel Karbaček za bolnega, a vojaški zdravnik ga je imenoval zdravega in mu je naložil, naj gre v službo. Družega dne se je Karbaček pri Grünbachu ob Snelniku brez zavesti zgrudil in na poti v bolnišnico je umrl. Rezervniki pripovedujejo, da je polkovno zapovedništvo ukazalo, zapreti vsakega vojaka, ki se oglasi za bolnega, pa bi ga zdravnik spoznal za zdravega. Ko se Karbaček zgrudil, je baje stotnik dejal: «Jedel je pokvarjene klobase»; rezervniki so mu pa odgovorili: «Saj uboga para ni imel vinarja v žepu! Lačen je bil!»

Pri 25. domobranskem polku se je oglašil neki rezervnik pri bolniški viziti. Zdravnik mu je dejal, da je simulant. Na vajah se mu je poslabšalo, poslali so ga v bolnišnico in tam je umrl. Drug rezervnik, oče dveh otrok, se je pri Grünbachu zgrudil in je bil takoj mrtev. Razen tega sta bila pri omenjenem polku še dva slučaja smrti. V petek je marširal polk dvanaest ur in 156 mož je obležalo ob cesti. Tega dne je marširal 14. domobranski polk 52 kilometrov; 30 mož se je zgrudilo. Polkovni zdravnik je priporočil polkovniku, naj da ljudem počitka, sicer obleži pol regimenta...

To so takorekoč vse še predigre. Glavni, cesarski manevri se šele začno. Po novem zistemu bo imel vsak zapovednik popolnoma proste roke in če ne pride pravočasno jasen in strog nalog, ki bi varoval uboge vojake vsakega nepotrebne napore, tedaj se je bati, da se neznansko pomnože podobne nesreče. Vsak zapovednik se bo hotel odlikovati, vsi bodo hoteli «zmagovati», manevriralo se bo ponoči in podnevu, kdor bo storil taktično napako, mu je bodo morali vojaki popraviti s ponovnim naporom. Treba je vedeti, da visi pri takih vajih nad nešteti častniki Damoklejev meč; izpoznajo ga pri manevrih za nesposobnega, pa ga pošljejo v penzijo. In tega bi se vsakdo rad obvaroval... Tedaj pa zahtevajo od vojakov v treh dneh več, nego se zgodi na vojni v treh tednih.

Pri takih manevrih so pokazuje militarizem v svoji nekulturnosti in socialni nevarnosti. Take smrtne vaje so živa ilustracija splošno nevarnega militarističnega značaja in tehtni dokazi za opravičenost socialističnega boja proti militarizmu.

Grozni dogodki, ki bi jih vojno ministrstvo rado kar vse utajilo, nalagajo pa vsem v javnem življenju stoječim dolžnost, da nastopijo energično proti blaznemu trpinčenju najdragocenejšega blaga, ki ga ima družba, uničevanju človeškega življenja. Spričo poročil, ki prihajajo z manevrskega polja, se oglašajo sedaj tudi meščanski časopisi s svojimi obsodbami krutega zistema. Ali kar se v teh dneh napiše, ne zadostuje in ne sme biti pozabljeno. Kritika s črnilem je poceni, pa premalo zaleže. Militarizem je treba prijeti tam, kjer je občutljiv, kjer se mu lahko pride do živga.

V jeseni se snide zopet državni zbor. Snidejo se tudi delegacije; vojni minister in njegova domobranska tovariša bosta zopet zahtevala bogate milione za vojaška namena. Tam bo priložnost, ne le z lepimi besedami izrekat obžalovanje nad takimi dogodki, ampak tudi obračunati z militarističnim zistemom. Takrat spomnimo tudi slovenske poslance v obeh klubih na ogorčenje, ki ga sedaj prodajata «Narod» in «Slovenec». Kdor glasuje tedaj za vojni proračun, je sokriv tega trpinčenja vojakov, ki ne preneha, dokler se militarizmu ne vzame kratkomalo sredstev za take eksperimente.

Zborovanje v Štutgartu.

O militarizmu in mednarodnih konfliktih je sprejel mednarodni zbor s oglasno sledečo resolucijo:

Kongres potrjuje resolucijo prejšnjih mednarodnih socialističnih zborov proti militarizmu in imperializmu in konstatira, da ne more biti boj proti militarizmu ločen od socialističnega razrednega boja v splošnem.

Vojne med kapitalističnimi državami so navadno posledice njih konkurenčnega boja na svetovnem trgu, kajti vsaka država stremi ne le za zagotavljanjem svojih tržišč, ampak tudi za njih razširjanjem, pri čemur igra podjarmljenje tujih narodov glavno ulogo.

Take vojne so nadalje posledice neprestanega tekmovalnega oboroževanja, kajti militarizmu je glavno orožje buržoazne razredne nadvlade in gospodarskega ter političnega potlačenja delavskega razreda. Te vojne podpira pri kulturnih narodih zistematično podpihovanje predsodkov enega naroda proti drugemu, s čemur se hoče odvrniti pogled proletarskih mas od njih resničnih interesov in dolžnosti mednarodne razredne solidarnosti. Vojne leže torej v značaju kapitalizma in prenehajo šele, kadar bo odpravljeno kapitalistično gospodarstvo ali pa kadar bo silila na odstranitev tega zistema velikost žrtev človeškega življenja in denarja, ki jih zahteva tehnični razvoj bojevanja in pa razdraženost narodov nad naraščajočim oboroževanjem.

Posebne delavski razred, ki večinoma daje vojake in prinaša gmotne žrtve, je naravni nasprotnik voju, ker nasprotujejo njegovemu cilju, vstvarjenju gospodarskega reda, utemeljenega na socialistični podlagi, ki uresniči vsenarodno solidarnost.

Kongres smatra za dolžnost delavnega ljudstva, zlasti njegovih zastopnikov v parlamentih, bojevati se z vso močjo proti oboroževanju na suhem in na morju, razkrivaje razredni značaj me-

Izhaja v Ljubljani vsak petek.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 5.44 K, za pol leta 2.72 K, za četrt leta 1.36 K; za Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K; za Ameriko za celo leto 7.28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petit-vrstica 20 vin. za enkrat; 16 vin. za dvakrat; 12 vin. za trikrat; večkrat po dogovoru.

čanske družbe in stremljenj za obranitev narodnih nasprotij; odrekati imajo sredstva za te namene in delovati na to, da se vzgoji mladino delavskega razreda v duhu mednarodnega bratstva in socializma in da se navda z razredno zavestjo.

Kongres vidi v demokratični brambi, v ljudskem brambovstvu važno jamstvo, da se onemogoči vojne napade in da se lažje premaga nacionalna nasprotja.

Internacionali ni mogoče, formulirati akcijo delavskega razreda proti militarizmu v raznih deželah, ki naravno odgovarja času in prostoru. Ali njena naloga je, okrepčati po mogočnosti stremljenja delavskega razreda proti militarizmu in vojni ter je privedi v skladnost. Dejansko je posegel proletarijat od bruselskega mednarodnega kongresa s povečano energijo in uspešno v svojem neutrudljivem boju proti militarizmu z odrekanjem sredstev za oboroževanje na suhem in na morju in z zahtevo za demokratiziranje vojaške organizacije po različnih akcijah, da bi preprečil vojne ali pa jim storil konec, kakor tudi da bi porabil z vojno povzročene polome v družbi za osvoboditev delavskega razreda; tako zlasti sporazum angleških in francoskih strokovnih organizacij po fašodskem slučaju za zagotovitev miru in za pripravo prijateljskih stikov med Anglijo in Francijo; nastop socialističnih strank v nemškem in francoskem parlamentu ob času marokanske krize, manifestacije, ki so jih priredili v enak namen francoski in nemški socialisti; skupna akcija avstrijskih in italijanskih socialistov, ki so se sešli v Trstu, da preprečijo konflikt med obema državama; nadalje energično poseganje socialističnega delavstva na Švedskem, da se prepreči napad na Norveško; končno junaške žrtve in boji socialističnih delavcev in kmetov na Ruskem in Poljskem, ki so se uprli po carizmu povzročeni vojni, delovali za njen konec in porabili krizo, ki je nastala za osvoboditev dežele in delavskega razreda. Vsa ta stremljenja pričajo naraščajočo moč proletariata in kopnenja po zagotovitvi miru z odločnim nastopom.

Akcija delavskega razreda bode tem bolj uspešna, s čim pridnejšo agitacijo bodo pripravljeni duhovi in delavska stranka v raznih deželah in čim bolj bode povzdigovana in združevana po internacionali. Kongres je priprisan, da je pod pritiskom proletariata mogoča uredba resnih razsodišč, da se zagotovi ljudstvu blagodejnost razoroženja, ki bi omogočilo, posvetiti ogromno množino denarja in moči, katero požira danes vojaško oboroževanje in vojne, kulturnim namenom.

Ako preti nevarnost vojne, so delavski sloji in njih parlamentarni zastopniki dolžni porabiti vsa primerna sredstva, ki se seveda razlikujejo po političnem položaju in po ostroti razrednega boja, da se prepreči izbruh vojne, pri čemur jim je zagotovljena podpora mednarodnega socialističnega tajništva.

Če bi vojna vendar izbruhnila, so dolžni, vložiti vse moči, da se kmalu konča, in da se porabi politično in gospodarsko krizo, povzročeno po vojni, za zbujenje ljudstva in za pospešitev padca kapitalističnega razrednega gospodarstva.

Politični odsevi.

Državni zbor se snide, kolikor je znano po dosedanjih dispozicijah, sredi oktobra. Ker gre pred božičem vsako leto na počitnice, je čas za njegovo delo prav kratko odmerjen. Vlada pač računa s tem, da naj reši samo njene predloge; to se pa nikakor ne vjema z nalogami ljudskega parlamenta, ki ima delati iz lastnega nagiba. Parlament, ki nima dovolj časa za zborovanje, mora postati navadna mašina za dovoljevanje državnega proračuna in rekrutov. Konstitucionalno pa ni to niti izdaleč. Sedaj je vzrok prekratkega časa ta, da zborujejo do srede oktobra nekateri deželni zbori. Treba bo pač najti sredstvo, da bodo v bodoče deželni zbori lahko zborovali neodvisno od državnega, zakaj sicer ne bodo imeli ne deželni, ne centralni parlament nikdar dovolj časa za delo.

Nasprotniki deželnozborske volilne pravice polagoma uvidevajo, da ima njih stališče slabo podlago in da ne bo vzdržljivo. Nastop socialne demokracije je tako resen, da se ga vendar ne upajo kar prezirati. Zadnjo nedeljo so imeli češki socialni demokratje v Pragi več shodov, ki so bili zelo številno obiskani ter so pokazali, da je češko delavstvo pripravljeno, izvesti boj za splošno in enako volilno pravico za deželni zbor. Te dni so imeli gališki sodrugi deželno konferenco, na kateri so bile zastopane organizacije iz vse dežele, ter je bilo sklenjeno, porabiti po potrebi tudi splošno stavko za doseg splošne in enake državnoborske volilne pravice. Poljaki in rusinski sodrugi so v tej zahtevi popolnoma solidarni.

Meščanski Nemci so doslej brezpogojno nasprotovali splošni in enaki volilni pravici za češki deželni zbor. Sedaj so pa že nekoliko izpremenili svoje stališče; iz njih tabora prihajajo glasovi, da bi sprejeli tako volilno pravico, ako bi se poprej uresničilo narodno avtonomijo na Češkem. Glede volilne pravice torej že popuščajo; pustili bodo menda še več. Njih zahteva po narodni avtonomiji bi bila čisto simpatična, če ne bi bila — zvijačna. Na Češkem, kjer so v manjšini, se jim je lahko ogrevati za narodno avtonomijo; zakaj nočejo slišati o njej ničesar na Štajerskem, na Koroškem, na Tirolskem, kjer so povsod v večini? Tako reševanje narodnega vprašanja bi bilo prokletu neumno; ne za posamezne dežele, ampak za celo državo obenem ga je treba rešiti. Ne za češke Nemce in za istrske Italijane, ampak za vse avstrijske narode je treba uresničiti narodno avtonomijo; vsaka druga rešitev je nepoštena komedija.

Freosnova avstrijske vlade se vlače že celo poletje kakor morska kača po časopisju. Pred vsem bi krščanski socialci radi prišli v ministrstvo, čeprav pisari Geßmann v svojem listu tako, kakor da bi preziral vse portfelje tega sveta. Izpozna se pa prav lahko, da hrepeni še v spanju po visoki časti, in sicer se mu sanja v novjšem času največ o trgovinskem ministrstvu. Tudi Ebenhoch ima podobne želje; njegov cilj je poljedelsko ministrstvo. Po tem imajo pa tudi nemški in češki agrarci skomine. Mnogo se je pisalo tudi o jugoslovanskem ministru-rojaku; imenovalo se je dva kandidata: Ivčević in Ploja. Toliko je gotovo, da nimata sedaj ne Šuštersič, ne Hribar upanja na »ekscelenco«. Da bi imeli Slovenci in Hrvatje, zlasti njih delavski sloji, mnogo koristi od ministra-rojaka, itak ne verjamemo.

Za gališki deželni zbor je bil pri dopolnilnih volitvah v ponedeljek izvoljen prvi socialno-demokratični poslanec, kmet Andrej Smigielskyj. Izvoljen je bil v kmečkem volilnem okraju Zbaraz, ob indirektni volitvi z 78 proti 66 glasovom volilnih mož. Zlahta je sicer napela vse strune, a kakor se vidi, brez uspeha.

V Maroku je torej resnično prava vojna. Francija pošilja neprenehoma nove vojake tja in danadan se vrše boji med francoskimi četami in domačimi ustaši. Značilno je, da imajo Francozje tako malenkostne izgube, da ni vredno govoriti o njih. Domačinov pade pa vedno veliko število. Težko je torej verjeti, da bi bili Francozje res prisiljeni na vse streljanje. Seveda pa draži to domačine bolj in bolj in tako se izleže iz začetkov neznatnega dogodka prava vojska, ki ima služiti interesom francoske vlade in francoskih kapitalistov. Sicer je pa v celi deželi zmešnjava že velikanska. Uporna plemena so razglasila sultanovnega brata Mulej Hafida za sultana, ki je resnično prevzel vladu. Nekaj zvestih pristašev se zbira še okrog starega sultana Abdul Aziza, razen tega hodi pa še nekoliko pretendentov po deželi, vse na račun ubozege, zapeljanega prebivalstva.

Strokovni pregled.

Konferenca strokovnih in izobraževalnih društev za Kranjsko.

Dne 1. septembra t. l. je bila v Ljubljani v hotelu »Ilirija« naznanjena deželna konferenca. Otvoril jo je ob 10. uri dopoldne deželni zaupnik sodrug Mlinar, ki je pozdravil došle delegate in goste, predstavil zastopnika avstrijske strokovne komisije, državnega poslanca sodr. Ausobskega iz Gradca ter razložil namen konference in naznanil dnevni red.

Zastopanih je bilo 2772 strokovno organiziranih delavcev, in sicer organizacij iz Ljubljane, Idrije, Trbovelj, Zagorja in Vrhnike. Odsotnost je opravičila podružnica knjigovezov.

Sodrugi Kocmur kritizira način sklicanja te konference. — Sodrug Mlinar pojasni način sklicanja in naglašja, da glede tega ne zadene njega krivda. Sodrug Bartl opozarja, da danes ni na mestu, jahati na formalnostih, ki so tako postranskega pomena. Bodimo veseli, da so danes organizacije tukaj zastopane, to je glavno in pričnimo s stvarnimi razpravami. Priporoča tudi, da se glasovi razdele sorazmerno po številu članov posameznih organizacij.

Sodrugi Tokan predlaga, naj ima vsaka organizacija do 50 članov pravico do dveh glasov in za vsakih nadaljnjih 50 članov po en glas. (Sprejeto.) Nato se izvoli predsedstvo, in sicer: Za predsednika sodruga Kocmur in Aubelj, za zapisničarja sodrug Bartl.

Zastopnik avstrijske strokovne komisije, državni poslanec sodrug Ausobsky, pozdravi konferenco, izjavi, da bo strokovna komisija podpirala težnje slovenskih strokovnih organizacij ter želi konferenci uspeha.

K prvi točki dnevnega reda poroča sodrug Mlinar stvarno in temeljito, poudarja potrebo, da se osnuje zvezo strokovnih organizacij in izobraževalnih društev, ustvari torej bolj enotno obliko organizacij, ki bo imela sedež v Ljubljani; začrta delokrog te zveze ter priporoča predlog, ki ga je podala idrijska organizacija.

Sodrugi Tokan odobrava ustanovitev zveze, pravi, da naj se osnujejo tudi izobraževalna društva tam, kjer ni mogoče ustanoviti strokovnih organi-

zacij, želi, da se Sp. Štajer in slov. del Koroške priklapi kranjski strokovni zvezi, da bo tudi tamkaj mogoče pospeševati organizacije.

Sodrugi Ausobsky opozorja na določbe strokovnega kongresa. Podrobnosti se danes ne morejo sklepati, to naj se prepusti komisiji, ki se danes izvoli.

Sodrugi Tokan se enkrat poudarja potrebo izobraževalnih društev.

Sodrugi Ausobsky priporoča drugo formo organizacij, ki je mogoča v okviru določb.

Sodrugi Šestak priporoča le strokovna društva.

Sodrugi Kocmur poudarja, da je namen konference, ustanoviti zvezo in izvoliti komisijo, ki bo gotovo našla pravo formo organizacije. Določiti je tudi prispevek, ki ga morajo organizacije odračunati strokovni komisiji.

Sodrugi Mlinar resumira vsa mnenja in predloge. Predlaga, naj se izvoli tročlenski odbor, ki redigira stavljen predloge k prvi točki dnevnega reda. (Sprejeto.)

Izvoljeni so: Mlinar, Tokan in Kocmur.

Konferenca se potem preloži do 2. ure popoldne.

Konec prihodnjic.

Goriška podružnica na južni železnici opozarja člane, da iznaša udnina po sklepu zbora delegatov od 1. septembra dalje mesečno 1 K 20 vin.

Dopisi.

Iz Idrije. Danes, v sredo, 4. sept. se je vršila pri tukajšnjem okrajnem sodišču razprava o tožbi klerikalnega poslanca Gostinčarja proti obč. tajniku Novaku radi dogodkov na znanem volilnem shodu pri Didiču. Občinski tajnik Novak je dejal takrat: »Govori se po Ljubljani, da je pri Slovenskem delavskem stavbinskem društvu v Ljubljani takrat, ko sta imela ključke Gostinčar ali Krek, zmanjkalo 2000 ali 3000 gld.« In Gostinčar je Novaka tožil — ta pa je nastopil dokaz resnice ter ga danes tudi doprinesel. Priča dr. Krek je izjavil, da je prič Mariji Skalar (?) res rekel, da je zmanjkalo 1000 gld. ali 2000 gld. iz kase, in ključke imava jaz pa Gostinčar. In priča Pliberšek, sedanjí blagajnik stavbenega društva, je izjavil, da ne ve, kdo je bil pred njim blagajnik v društvu, on pa je našel 700 K premalo v blagajni, ko jo je prevzel. Na podlagi teh izpovedb je sodnik bil mnenja, da je dokaz resnice doprinesen in oprostil je Novaka vsake krivde in kazni, češ: grozen nered pa je moral biti v knjigovodstvu tega delavskega stavbenega društva. Več prihodnjic! — Gostinčar je sicer prijavil v zvezi.

Pulj. V nedeljo, 22. t. m. bude tužaj ustanovni zbor prvega jugoslovanskega delavskega izobraževalnega društva v Istri. Ta dan bo torej velepomemben za organizacijo in za razvoj slovenskega in hrvatskega delavstva v Pulju; s tem položimo temeljni kamen prepotrebni izobrazbi našega ljudstva, da dobi tako najvažnejše orožje proti izkoriščanju in zaslužnjevanju. Pričakovati je torej, da prihite slovanski delavci polnoštevilno, da si ustanove svoje zavetišče.

Socialni pregled.

Mezdno gibanje idrijskih rudarjev.

Na dan 1. septembra je sklicala »Unija rudarjev avstrijskih, podružnica Idrija« javen rudarski shod z dnevnim redom: Rudarske razmere. Poročal je sodrug Anton Kristan. V svojem govoru se je najprej ozrl na nastajajočo draginjo, ki je takorekoč popolnoma ruinirala življenje idrijskega rudarja. Orisal je potem zaslužek v idrijskem rudniku, primerjal smešne nizke plače rudarjev z onimi c. kr. uradnikov, ki pa so, tarnajoč, da ne morejo izhajati več in zahtevajoč poboljška, isto tudi prejeli. Rudarji idrijski trumoma odhajajo v Ameriko ali pa na Prusko — kdor le more zato potrebni denar skupaj spraviti, ta odide. In kaj pa oni, ki se ostanejo tu, ki morajo tu ostati?! Razmere se morajo zboljšati. Poročevalec predlaga po nalogi posvetovanja zaupnikov, da se vsprejme nastopna resolucija:

Javni rudarski shod, vršec se 1. septembra 1907 v pivarni pri »Črnem orlu«, sklene:

Oziraje se na grozno draginjo, ki je nastala vsled agrarne politike naše države, je primorano idrijsko delavstvo zahtevati zboljšanje svojega reskrajno žalostnega položaja. Dosedanji njegov položaj je obupen, nevzdržljiv, kajti beda je v naših družinah prikypela do vrhunca.

V Idriji se je v 2 do 3 letih podražilo za 50 do 70 %. Pred nekoliko leti je bilo meso se 44 do 46 krajcarjev kilogram — danes velja kilogram mesa 84 do 68 krajcarjev. Moka se je kupila za 10 do 16 — danes jo je mogoče dobiti le za 16 do 22. Slanina je veljala največ 72 krajcarjev kilogram — danes 84 do 88 krajcarjev! Za liter mleka smo plačali 6 do 7 krajcarjev, danes 9 do 10 krajcarjev i. t. d.

Otroci naši hočejo jesti — mi sami hočemo jesti — ali za svoje trudapolno delo ne dobimo toliko, da bi se mogli pošteno enkrat na dan najest!

Država je svojim uradnikom zboljšala njihov položaj, duhovnikom je dala pobojska — na nas erarične trpine pa je pozabila.

Leta 1906. je imel c. kr. erarični rudnik v Idriji čistega dobička 559.026 kron — za tekoče leto (1907) pa ga je c. kr. direkcija preračunila na 571.900 kron — za l. 1908 pa na 474.619 kron.

Vsako leto daje torej erarični idrijski rudnik pol milijona dobička. Idrijski erarični rudar pa strada — stradajo njegove žene, njegovi otroci.

Vsled tega se obračamo vsi idrijski rudarji na c. kr. poljedelsko ministrstvo, da se ozre enkrat resnobno na naš položaj ter na naše mezde in na naš — f a k t i č n i z a s l u ž e k.

Zbrani na rudarskem shodu zahtevamo, da se plačilni pravilnik za idrijske rudarje izpremeni naslojno:

§ 1. naj se glasi nastopno:

Normalna šitna plača rudarjev eraričnega rudnika v Idriji obstoji:

a) iz šitne plače v gotovini;

b) iz doklade, katerega obstoji v brezplačnem dobivanju žita in drv v naturi ali pa v denarju.

Ad a): Gotovinske šitne plače so v štiri razrede, vsak z dvema plačilnima stopinjama, sledeče določene:

I. razred a) 3 K — v, b) 2 K 80 v

II. » a) 2 » 60 » b) 2 » 40 »

III. » a) 2 » 20 » b) 2 » — »

IV. » a) 1 » 80 » b) 1 » 60 »

Te šitne plače veljajo za osemurni šit. Za dvanajsturni šit z deseturnim delom plačujejo se za 25 odstotkov zvišane šitne plače od osemurnega šita.

V te plačilne razrede se uvrstijo:

v IV. razred b) mladi, v delo prejeti rudarji;

v IV. razred a) oni, ki delajo že pet let pri rudniku;

v III. razred b) oni, ki delajo že deset let pri rudniku;

v III. razred a) oni, ki delajo že petnajst let pri rudniku;

v II. razred b) oni, ki delajo že dvajset let pri rudniku;

v II. razred a) oni, ki delajo že petindvajset let pri rudniku;

v I. razred b) oni, ki delajo že trideset let pri rudniku;

v I. razred a) oni, ki delajo že petintrideset let pri rudniku.

Iz sedanjih razredov in stopinj naj se s 1. januarjem 1908 vse premesti v razrede in stopinje, ki odgovarjajo gori določeni razvrstitvi.

Ad b): Doklade v naturalijah naj ostanejo, le glede drv bodi sledeče zvišano: samski naj dobe po 5 m³ drv, oženjeni po 10 m³, v gotovini pa naj se zvišajo doklade pri samskih na 10 kron mesečno, pri oženjenih na 20 kron mesečno.

§ 2. Pogodbeno delo naj se po mogočnosti odpravi; kjer pa se bo pogodbeno delo delalo, se ne sme plačati pod plačo, kojo bi zaslužil delavec, če bi delal v gosposkem šihu one stopinje in razreda, kamor spada.

Naroča se krajevnemu odboru rudarske družge, da to resolucijo takoj predloži slavni c. kr. rudniški direkciji, da jo pošlje v rešitev slav. c. kr. poljedelskemu ministrstvu. Odgovor se zahteva v enem mesecu.

Predsednik vpraša navzoče, če se strinjajo z resolucijo. Vsi dvignejo roke v znak, da je resolucija enoglasno sprejeta.

Nato so govorili še rudarji Josip Kogej, Simon Morovec, Jakob Kristan, ki so vsi povdarjali, da je treba sedaj trdno stati za storjenimi sklepi. Končno je še pozval sodr. Ant. Kristan vse rudarje na solidaren skupen boj za svoje življenske interese.

Shodu je prisostvoval neoficielno c. kr. revirni nadkomisar Stergar.

* * *

Mezdno gibanje se je torej započelo. Vseh onih, ki so glasovali za resolucijo, je dolžnost, da trdno stoje za svojim sklepom.

Iz stranke.

Ljubljanska volilno - okrajna konferenca je bila dne 4. in 11. avgusta t. l. v hotelu »Ilirija«. Predsednik ljubljanske volilno - okrajne organizacije sodrug Kocmur otvori ob določeni uri konferenco in poroča o delovanju okrajnega odbora v zadnji polletni dobi, v kateri so bile državnozborske in občinske volitve. Po daljši, deloma zelo živahni debati o poročilu, se ga je vzelo na znanje. Sodrugi Bartl poda blagajniško poročilo ter omenja, da nekatere organizacije ne izpolnjujejo dolžnosti napram stranki. Po kratki debati se vzame tudi to poročilo na znanje. Predlog da naj se konferenca prihodnjo nedeljo, dne 11. avgusta nadaljuje, se sprejme. Dne 11. avgusta je začela konferenca ob 9. uri dopoldne. Tretja točka dnevnega reda je reorganizacija okrajne organizacije in strankini prispevki. Poroča sodrug Bartl: Politična organizacija je pri nas še vedno eno najvažnejših vprašanj zaradi tega, ker deloma sploh ni izvedena, deloma pa le slabo funkcionira. Organizacija po okrajih se ni obnesla, takozvana cestna organizacija pa tudi ne. Nasi sodrugi so vobče vse prekomodni za tako delo, nedostaja jim tudi poguma. Na konferenci se take organizacije ne da dekretirati, zato je treba agitacije od moža do moža. Na-

ravno je, da se mora tukaj napraviti remeduro. Morda je tudi na mestu, da se ljubljanska okolica loči od Ljubljane, posebno ker želi to okolica tudi sama, da bo delovanje olajšano. Tudi je potrebno, da se razširi v Ljubljani strankino glasilo. Od človeka, ki hoče biti pristaš stranke, se mora zahtevati, da je naročnik lista. Potrebno je tudi politično društvo.

V tem zmislu priporoča predlog, ki je bil z dostavkom sodruga Kocmurja, da imajo na prihodnjo konferenco pravico do zastopstva in glasovanja samo tisti sodrugi in tiste organizacije, ki redno odračunajo strankin prispevek, sprejet. V okrajni odbor so bili izvoljeni sledeči sodrugi: Valentin Avbelj, Ivan Berčič, E. Mudrovčič, Ivan Schmit, in Josip Petrič. V odsek, ki ima poseben nalog, sodrugi: Mlinar, Vičič in Mihler. V kontrolo sodrugi: Sajovic in Piškur. Ker se nihče več ne oglasi za besedo, zaključiti predsednik konferenco. Pri prvi seji okrajnega odbora je bil izvoljen predsednikom sodrug Josip Petrič, zapisnikarjem sodrug E. Mudrovčič. Blagajniške posle je poveril odbor sodrugu Fr. Bartlu.

Domače stvari.

Kranjski deželni zbor torej ne bo sklican. »Slovenski Narod« je tolkel na veliki boben, kakor bi bila to »zasluga« liberalne stranke, »Slovenec« pa molči, kakor da ne bi bil deželni zbor vreden besedice. In vlada je ponosna, da lahko komandira v deželi po mili volji. Saj je »odločevalnim« strankam ljubši njen absolutizem, kakor pa da bi zahtevale svojo pravico in se same uveljavile tam, kjer imajo legalno mesto za to. V takih razmerah je res težko razumeti, čemu imamo sploh deželni zbor.

Tržaški narodnjaki so priredili predzadnjo nedeljo demonstracijo, pri kateri je prišlo do spopada z nekaterimi prenapetimi Mazzinisti. Omenjamo pred vsem, da smo brezpogojno za svobodo demonstracije, v kolikor ni morda nevarna za življenje ali imetje kogarkoli. Ako hoče n. pr. kdo z bombami manifestirati svoje mnenje, bi se seveda lepo zahvalili za tako »demonstracijo«. Sicer pa priznavamo vsakomur pravico, da se pokaže in da prikaže tudi svoje nazore, zahteve i. t. d. javno. S tem pa seveda ni rečeno, da je za demonstracije prepovedana kritika. In kar se tiče nelelske priredbe v Trstu, se že lahko pové, da ni imela prav preveč smisla. Neko pevsko društvo, ki se imenuje »Ilirija«, je razvilo svojo zastavo. To res ni povod, da se spravlja bataljone ljudstva na noge. Zdi se nam celo, da se na ta način pomen demonstracij nekoliko znižuje. Gotovo imajo tržaški Slovenci pravico, manifestirati svoj obstanek, ali vsekakor bi bilo bolj primerno, če bi za to izbrali važnejšo in pomembnejšo priložnost. Cela priredba sploh prav malo diši po pravem narodnjakstvu. Kje vruga je n. pr. društvo pobralo svoje ime? Kdor pozna le količkaj zgodovino, bi mu bil lahko povedal, da niso Slovenci Ilirci, Ilirci pa nikoli niso bili Slovenci. Tako resna, kakor krst, je bila cela priredba in resnično ni vredno, da se je zaradi nje prelilo toliko črnila. Če bi tržaški narodnjaki storili kaj resnega za izobrazbo slovenskega ljudstva v Trstu, bi dosegli veliko večje zasluge. In potem bi bile tudi demonstracije resnejše.

»Kronanje Marije« so imeli v nedeljo na Brezjah. To je nova iznajdba klerikalcev, ki si niti v sanjah ne belijo glave z vprašanjem, kako silno morajo take priredbe prejalislej škodovati pravi veri. Ali za vero se klerikalni gospodi sploh ne gre; njih namen je pri takih rečeh vse drugačen in tega dosežejo v polni meri. Take reči privlečejo ogromne množice ljudstva, množice prinašajo seboj obilne »ofre«, na tisoče kron se zbere na oltarju »v čast božjo« in klerikalni bojevni fondji se množe, da je kaj. Tudi pri nedeljskem romanju je bila žetev obilna in pobožni frančiškani, ki žive »od revščine«, so se smejali v pest. Pomisliti je treba, da prihajajo vsi bogati darovi večinoma od najsiromašnejših ljudi, ki pogostoma ne vedo, kako bi si potolažili

lakoto. To je ena žalostna stran takih »božjih poti«. Drugega je pa ta, da se pri shajanju ogromnih množic kaj lahko zgode nesreče. In res se pripoveduje po Ljubljani o ženskah in otrocih, ki so bili v nedeljo kar pohojeni. Nismo bili na tej božji poti in ne trdimo ničesar. »Slovenec« sicer pripoveduje, da se ni zgodilo nič hudega, ali »Slovenec« ni v takih rečeh nič verjeti; če bi se izvedelo za take nesreče, bi se lahko pokvaril kšeft gospodom frančiškanom in zato jih je treba utajiti, tudi če so resnične. Ali v deželi imamo vendar oblasti in tem bodi povedano, da jim ne sme biti vseeno, ali so vznemirljive vesti, ki se razširjajo, resnične ali ne. Pri nas se n. pr. vlada še danes ne zaveda, da je ona zaradi prebivalstva na svetu, ne pa prebivalstvo zaradi nje. Vlada ima na razpolago »Laibacherico«, ki menda ne ekzistira le za razglase dražb. Pričakujemo torej, da se v uradnem listu pojasni zadeva, kajti prebivalstvo ima pravico, izvedeti kaj da je na stvari.

Spretni jeklovvarji (Stahlformer) za topilniške odlivke in izdelovalce jeder (Kernmacher) za jeklove se iščejo.

Pouudbe pod „S 2322“ na naslov Haasenstein & Vogler, A.—G., Dunaj I.

V življenju nikdar več 600 komadov samo gld. 1-65.

1 krasno pozlačena preciz. ura z verzičco s 3 letnim jamstvom, 1 moderna svilena kravata za gospode, 2 fina žepna robca, 1 prstan za gospode z imit. biserom, 1 elegantna broša (novost), 1 par gumbov z imit. briljanti, 1 žepno zrcalo, 1 denarnica, 1 par manšetnih gumbov, 3 naprsni gumbi, vse double zlato s patentirano zapono, 1 album 10 najlepših slik sveta, 3 šaljivi predmeti, velika veselost za stare in mlade, 1 nikelnasti tintnik, 20 važnih dopisovalnih predmetov in še 500 raznih predmetov za dom neobhoden potrebni. Vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja samo **gld. 1-65.** Pošilja proti povzetju, ali če se denar naprej pošlje.

Dun. cen. razpošiljalnica, P. Lust, Krakov 463.

Kar ne ugaja, so zamenja.

Stanje hranilnih vlog:
24 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
360.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši, Prešernove ulice 3, poprej na Mestnem trgu zraven rotovža, sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdržigjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev.

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

priporoča svoje

izborno pivo v sodeih in steklenicah.

Telefon št. 187.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

Telefon št. 187.

26-12

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjavi dovoljenjem poslovenil E. Kristan.

Dalje.

Župnik Hercog seveda ni mogel vedeti, da je njegov naslednik kaj nerad napisal ta članek. Toda škof ga je po končanih duhovnih vajah pri slavnostnem obedu pozval, naj napiše še za večerni list gnljiv članek in jasno mu je določil tudi vsebino. Kaj naj bi bil storil družega, kakor izvršiti škofovo zapoved.

Sedaj pa odstavljeni župnik tudi zadnjega koščka kruha ni mogel več pogoltniti, dasiravno je bil še lačen. Kakor brez duha je gledal mokrih oči na čevljarja.

„Ali ste čitali? Kajne, sedaj pač razumete, zakaj vendar ne morem postati katoličan. V mojem svetem pismu je zapisano: „Ne sodite, da ne boste sojeni!“ — in še nekje pravi Bog v mojem svetem pismu: „Maščevanje je moje!“ Kar je storil vaš škof, se ne vjema z evangelijem. Ta škof ravna, kakor da bi bil on sam evangelij, zato ne morem sprejeti vere, ko je zoper evangelij in ostanem pri mojem svetem pismu. Tudi moja žena je dejala, če je ta župnik še toliko zagrešil, —“

„Župnik je nedolžen,“ se je izvil plašen klic iz Hercogovih ust.

„Gotovo ga poznate bolje nego mi,“ je sočutno dejal preprosti mojster.

„Kaj ga ne bi poznal! Saj sem jaz — jaz!...“ Zaihtel je in glava se mu je sklonila na roki, ležeči na mizi. Bilo mu je, kakor da ga tlači mora na prsi...

„Zato imate torej obvezane prste...“ Nič družega ni mogel reči preprosti mož, ali v očeh so se mu svetile solze odkritosrčnega sočutja.

Mojstrinja je pravkar prišla z otroci in je slišala vse. Spoštljivo je pristopila k mizi, ne da bi zinila besedo, nagnila se je ter je poljubila obvezano roko. Potem je pogledala jasnih oči svojega moža. Ničesar ni rekla, ali pogled je dejal: „Odslej je tvoja vera tudi moja. Izpred moje neusmiljene cerkve se rešim k tvojemu Bogu ljubezni.“ Potem se je ozrla vsa srečna po svojih otrocih, ki so plašni ogledovali tujca, ki jim je pojedel današnjo kavo, pa je molče podala možu roko. Govoriti ni hotela, da ne bi užalila ubogega župnika, ki je bil nehote vzrok njenega prestopa na evangelijsko vero. Ali oče je razumel pogled na otroke in stisk roke: „Vzgojila bova svoje otroke v veri ljubezni, da postanejo dobri ljudje in pravi kristjani.“ Potem je ukazal otrokom, naj poljubijo gospodu roko. Dvomeč so pogledovali otroci zdaj mater, zdaj tujega moža. „Saj to ni pater, ta nima posvečenih rok,“ so plašno ugovarjali.

„Le poljubite te roke, dvakrat so posvečene; enkrat z oljem, drugič pa z lastno krvjo. On je še več, nego naš prelat.“

„Morda je celo apostol,“ so mislili otroci; „saj apostoli tudi niso imeli tako lepih oblek in zlatih verig, kakor gospod prelat.“ In sedaj so se radi odrekli kavi za danes, pa so zadovoljni jedli suho žemljo, preden so šli na šolsko mašo. Samostanski zvonovi so slavnostno peli v sveže jutro, župnik je pa sedel v malem vrtu protestantovskega čevljarja. Dobri ljudje mu niso dovolili, da bi odšel; pri kosilu so ga hoteli imeti za gosta. Na nogah je imel copate, ker mu je hotel mojster podšiti čevlje, na katerih je bil v samostanskem jetništvu popolnoma raztrgal podplate.

Sveto pismo, svojo najljubšo knjigo, je vzel seboj in pravkar je čital v njem: „In če bi govoril z jezikom ljudi in angeljev, pa ne bi imel ljubezni, bi bil kakor doneča ruda ali kakor zveneč kragulj. In če bi znal prorokovati; in če bi poznal vse skrivnosti in imel vse znanje in najmočnejšo vero, tako da bi prestavljal gore; a če bi mi nedostajalo ljubezni, ne bi bil nič... Ljubezen je potrpežljiva, je blaga; ljubezen ne zavida; ona ni nezmerna; ona se ne razcvita; ne žali blagostanja; ni sebična; ne da se raztogotiti; ne misli nič zlega; ne veseli se nad krivico, pač pa nad resnico; vse prenaša; vse veruje; vse upa, vse pretrpi; ljubezen ne konča nikdar.“

Zamišljen je dvignil pogled nad knjigo. Ali ni nosil te ljubezni seboj, vedno in povsod? Ali ni oznanjeval te ljubezni z besedami in s primeri? In vendar še pri svoji cerkvi ni našel ljubezni. Kako se je moglo zgoditi, da prihajajo v njegovi cerkvi le tisti ljudje do veljave, ki sejejo prepri in neslogo mesto ljubezni?

A danes ga niso mogle potlačiti take misli; danes je vendar zopet pravi dan ljubezni. Včeraj je našel svojega Boga, ko so ga bili zapustili duhovniki njegove cerkve, danes pa je navsezgodaj našel celo dobre, ljube ljudi. In tudi solnce ga obseva v topli ljubezni. A treba ji je najmilejših, najboljših žarkov, da izvabi mraz zadnje noči in mrzlo to trdo mramornih stopnjic iz oslabljenega telesa. Ko je odvezel preprost čevljar hladnosti mogočnega prelata škodljivost, premaga pač tudi solnce mraz ene noči.

Dočim je sedel župnik na vrtu, čevljar pa zdravil bolne čevlje, je odšla mojstrinja na okrajno sodišče. Tam je bil v službi star diurnist, poleg njenega moža edini protestant v trgu. Čudno, da je hitela prav k temu možu, ko je bilo vendar toliko bogatih katoličanov v kraju. Vesela se je vrnila domov in je povedala svojemu možu, kakšno pomoč je dobila za ubozega župnika. Denarja seveda ni zahtevala, ali vrnila se je z dobrim svetom; opoldne pa pride gospod Jarošin sam s priporočilnim pismom za svojega brata v Solnogradu. Dalje prih.

Vsaka ponaredba in ponatis je kaznjivo.

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko bune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patenim zaklepom 5 K. 52-29

Thierryev centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dva domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najopreje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

POZOR!

Za K 2-50

dobi vsak krasno remontoir pežno uro, „Gloria“-srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur idoča za kar se 2 leti jamči, z

lepo pozlačeno, Pancer verižico, samo za K 2-50 3 komadi z verižicami K 7.—. Razpošilja po povzetju tovar. zaloga švicarskih ur 24-18

S. Urbach, Krakov št. 68.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

38 v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, prisnano izborno pivo v sodeih in steklenicah.

Številka telefona 210.

Sodrugji, zahtevajte povsod „Rdeči Prapor“!

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

77. šte. v.

V Ljubljani, v petek, dne 13. septembra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Jurčičev trg šte. 3/I.

V boj zoper delavstvo ...

Presijajna je bila zmaga tržaškega delavstva pri zadnjih državnozborskih volitvah, prevelika je bila moč, ki jo je pokazalo pri tej priložnosti; ne čudimo se torej, če so pričele meščanske stranke združevati vse svoje sile in posluževati se vseh, tudi najnesramnejših sredstev v boju, ki so ga napovedale zahtevam in pravicam delavstva. »Proti socializmu« je sedaj geslo vseh meščanskih strank, torej tudi geslo tržaških narodnjakov. Dogodki, ki so se vršili pred kratkimi dnevi v Trstu, so živa priča nečloveških namenov, ki jih je vzela v svoj program tudi naša narodna buržoazija. Nič več narodnega boja, nič več dela v svrhu napredka slovenskega naroda, temveč boj proti zahtevam delavstva, v katerem boju se mora »osar tutto«, da le dospe do začrtanega cilja. In mi, ki se bojujemo za duševni, socialni i gmotni napredek delavstva in slovenskega naroda, mi vzamemo na znanje besedo slovenskih narodnjakov ter preidemo za sedaj k opisovanju omenjenih dogodkov.

V zadnji številki našega lista smo na kratko poročali o brezpomembni demonstraciji, ki so jo priredili tržaški narodnjaki dne 25. pretečenega meseca. Vse skupaj je bil le velikanski humbug, do katerega so pripomogli nekoliko pristaši ital. nar. mlade stranke. Ker pa je prišlo pri tej priložnosti do spopadov med prvimi in poslednjimi, je redarstvo prepovedalo obhod po mestu z zastavami, ki ga je hotelo prirediti tuk. delavsko podporno društvo povodom obhajanja 25 letnice svojega obstanka, ki se je imel vršiti nedeljo pozneje, t. j. 1. t. m. Ta prepoved je pa dala tržaškim narodnjakom povod, da so pričeli gnusno agitacijo proti socialni demokraciji, ki je imela pri tem ravno toliko opraviti, kolikor kokoš v lisičji družbi. Najprej so obtožili socialno demokracijo, da je krija te prepovedi, da celo, da je ona izprosila to prepoved. To obtožbo so utemeljevali s člankom ki ga je priobčil »Il Lavoratore« dan po prvi demonstraciji, s katerim je obsojal demonstracijo ravno tako, kakor mi v »Rdečem Praporu«. Potem so pričela obrekovanja najnesramnejšega značaja. In tu bodi povedano »Edinosti«, da madeža, ki si ga je naredila s pisavo povodom teh dogodkov, ne izbriše nikdar več.

Končno so še izrabili prepoved v svoje agitacijske svrhe in sicer je nova »narodna organizacija« sklicala na nedeljo 1. t. m. pri Sv. Ivanu shod proti socialni demokraciji. Tega shoda se je udeležilo tudi kakih 50—70 slov. sodrugov, z ednim namenom, da slišijo, kako sta zopet obrekovala delavstvo globokoumna gospoda Rybař in Mandič. Na vrtu, kjer se je imel vršiti shod, se je zbralo slučajno tudi kakih 20—30 socialističnih mladeničev italijanske narodnosti, ki so šli, videči nekoliko naših sodrugov iti na vrt, nič slabega sluteč za njimi. Naravno je, da s takim številom ne gre razbijati shodov, posebno ne, kadar se ve, da bo shod obilo obiskan. Toda narodnjaki so pričeli ravnati napram tem ital. sodrugom na tak način, da so se oni razgreli ter zaklicali v ital. jeziku »eviva il socialismo internazionale«. Na to so pričeli slov. kulturonošci s palicami pretepati neoborožene slov. in ital. sodruge, kateri so pričeli bežati iz vrta. Narodnjakom so pomagali tudi redarji, ki so z golimi sabljami suvali naše sodruge,

in le čuditi se je, da ni bilo nobenega ranjenega. Nekatere delavce so tako natepli s palicami in osuvali z nogami, da so bili primorani ostati po tri, štiri dni v postelji. Neki znani svetoivanski liberalec je pa ohladil jezo s tem, da je zmečkal enemu naših sodrugov prst na nogi. Ko je bil vrt »očiščen« socialnih demokratov, so pa pričeli zborovanje. Roka nam omahuje, ko pomislimo samo, kaj sta na tem shodu govorila Mandič in Rybař. Iz njihovih ust se ni slišalo nič drugega nego psovke proti socialni demokraciji in njenim voditeljem. Ko je sodrug Mihevc hotel odgovorjati, so mu zadušili besedo, čim je le nekoliko posegel v živo. Končno so ob veliki zmešnjavi zaključili shod in bili so tako zmedeni, da ga je zaključil mladi Mandič, dočim je bil izvoljen predsednikom stavkolomec Jaklič. To naj bo v dokaz resnosti, s katero se narodnjaki tako radi bahajo. Po shodu so šli narodnjaki v mesto v koloni. Ital. nacionalci, ki so izvedeli to, so priredili protidemonstracijo. Bila je zopet rabuka. Redarji so ravnali prav po turško napram vsakemu, ki so ga slučajno srečali. Ta večer je bilo mnogo njih aretiranih, in sicer tudi takih, ki niso niti vedeli zakaj, od teh je bilo nekoliko takoj izpuščenih, nekoliko pa jih je redarstvo poslalo v zapor. Tako se je končal ta dan, ki bi bil vsled neumnosti slovenskih narodnjakov rodil kmalu jako slabe posledice. Od tega dneva naprej pa čitajte »Edinost« in povejte nam, koliko odgovarja nalogi časnikarstva. V teku enega tedna je nakopičila v svojih predalih toliko laži in psovke na račun soc. dem., da se človeku naravnost studi, prijeti tak list v roke. Kaki bodo sadovi take agitacije, nam pa pokaže bližnja bodočnost.

* * *

Nekoliko komentarja.

Kaj hočejo slov. narodnjaki? Kam merijo njihove pšice? To lahko povemo v treh besedah? Boj proti delavstvu. Če ne bi bilo tako, ne moremo umeti sovraštva, ki ga širijo proti delavski stranki, proti edini braniteljici delavskih interesov. Kajti enkrat za vselej bodi povedano, da je bilo postopanje naše stranke in ital. sodrugov napram slov. narodni stranki ne samo vedno pravično, temveč zelo popustljivo, dočim se je delalo proti ital. šovinizmu z vso energijo, dočim se tem ni dopustilo sramotenja slov. narodnosti v Trstu. Medtem ko se jim je preprečilo vsako demonstracijo, ki bi bila naperjena v izzivanje tuk. slov. življa, se je pustilo slov. narodnjake svobodne v izvrševanju svoje agitacije. Ali sedaj so prešli iz okvirja svoje misije in njih delo je boj proti delavstvu, v katero svrho hočejo širiti narodno sovraštvo med delavstvom, ki si je moglo le v bratski slogi zboljšati svojo ekzistenco. Govorijo o nasprotovanju soc. dem. proti slov. šoli v Trstu in doktor Rybař ni zinil niti besedice v parlamentu v to svrho. In sedaj ni imel niti toliko poštenosti, da bi povedal svojim pristašem, da prevzame vlada še letos Ciril-Methodovo šolo pri Sv. Jakobu v svojo režijo. Zakaj ni doktor Rybař tega povedal? Zato, ker hoče izkoriščevati še nadalje to vprašanje v agitacijo proti soc. demokraciji. S tem pa nam jasno pokažejo, da je slov. narodnjakom v Trstu slov. šola le pretveza za agitacijo. Šola kot taka jim je postranska stvar. Saj žele, da bi je vlada ne dovolila, drugače bi gotovo kaj storili, da bi si jo priborili. Ali pa pojde še tako? Koliko časa se bo še pustilo slov. ljudstvo slepariti od kramarjev narodne ljubezni? Mislamo in upamo, da ne dolgo, kajti že znak, da se poslužujejo slo-

Izhaja v Ljubljani vsak petek.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 5.44 K, za pol leta 2.72 K, za četrt leta 1.36 K; za Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K; za Ameriko za celo leto 7.28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petit-vrstica 20 vin. za enkrat; 16 vin. za dvakrat; 12 vin. za trikrat; večkrat po dogovoru.

venski narodnjaki skrajnih sredstev v svrhu agitacije, nam dokazuje slabo stanje njih politične moči. Kam pa mislijo gospodje, ko puste ljudem kakor »Omega« pisariti najpodlejša obrekovanja proti poštenim osebam? Kam so zabredli, da so prisiljeni sprejemati pod svojo streho i krumirje i libeliste in enake podleže, ki bi mogli ostati v temi, da bi ljudje niti ne slutili njih neumnosti? Boj proti delavstvu, to je vaša deviza in v tem smislu bomo odslej tudi mi uravnavali razmerje do vas. Zavedno delavstvo pa ve sedaj še boljše, da ima v slov. narodni stranki v Trstu največjega sovražnika, ki je ustanovil s svojo narodno organizacijo, organizacijo izdajic delavskih pravic.

Z izvrševanjem socialne revolucije pa bomo prešli na vsa vaša obrekovanja in zaključujemo za danes s pozivom slov. delavcem: Združeni nastopimo v boj proti svojim izkoriščevalcem, proti izkoriščevalcem narodne ljubezni.

Svetovni kongres »Svobodne Misli«.

Praga, 8. septembra.

2500 pristašev »Svobodne Misli« se je danes zbralo na Žofinski otok, da začno zborovati o predloženih predmetih. Cel svet je zastopan. Vse jezike se sliši — francoski, angleški, španjolski, ruski, slovenski, nemški, italijanski, češki, poljski, hrvaški. — Vsi narodi so zastopani po večalimanj delegatih.

Ob 10. uri dopoldne je otvoril urednik K. Pelant kongres s prijaznim pozdravom v francoskem, nemškem in češkem jeziku. V častno predsedstvo so bili izvoljeni enoglasno: za Francoze za Belgijo poslanec Leon Furnemont iz Bruselja, — za Francijo posl. Hubbard iz Pariza in vseučiliški profesor Hector Denis iz Bruselja v Belgiji; — za Čehe: vseuč. profesor dr. Franjo Krejčič; — za Nemce: dr. Gustav Tschirn iz Vratislave; — za Italijane vseuč. prof. Ghisleri iz Bergama; za Poljake: urednik Memojewski iz Varšave; — za Slovence: pesnik Anton Aškerc; — za Špance: Odon de Buen iz Barcelone. Kot aktivni predsedniki so bili izbrani: Čeha dr. Bartošek in dr. Drazdák ter Nemec Zenker, za zapisnikarja Čeh Makovec in Nemec Riess.

V imenu mesta Prage je pozdravil kongres mestni svetovalec g. Filip, na kar je govoril vseuč. profesor dr. Krejčič krasni govor o Svobodni Misli, v katerem je pokazal na klerikalno natolcevanje in obrekovanje ter na pravi pomen gibanja »Svobodne Misli«. (Ta govor prinesemo v večjem ekscerptu prihodnjič.) Potem so pozdravili kongres: Francoz, univerzitetni profesor H. Denis, Španec Ferrer, posl. Furnemont, Nemec dr. Tschirn, Parižan Beauquier, Slovenec Anton Aškerc, Luxemburžan Daubenfeld, Nizozemčan Froewein, Poljak Memojewski, Madjar dr. Haranyi, Litvin Boczkowski, Hrvat Wodwarska, Nemec Schoeller, Američan Louza (iz Buenos Aires), Rusin dr. Trylovski, Nemkinja Ida Altmannova in Italijan profesor Ghisleri.

Urednik K. Pelant je prečital celo vrsto pozdravov: od pesnika Machara, profesorja Karjejeva, prof. Haackla, pisateljev Bruno Willeja in Gorkija, mestnega sveta v Lyonu itd. itd.

S tem je bil dnevni red prvega dne končan. Popoldne je bila skupna zabava na Belvederu, zvečer slavnostna predstava v Narodnem gledališču.

Nas Slovencev prisostvuje kongresu celih — 12, in sicer 11 moških in ena gospodična. Za prvič dovolj; upamo pa, da se ta mala četa podvoji, potroji, pomnoži tako kot se je to zgodilo na Češkem.

Praga, 9. septembra.

Drugi dan kongresa se je začel — s protestom proti izgredom v Prachaticih. (V Prachaticih so se sprli ter stekli Čehi in Nemci.) Protest sta podala Nemca Zenker in Hutter, v njem se izreka kongres, da mora biti za manjšine povsod pravica svobodnega izražanja. Protest je bil enoglasno sprejet.

Dalje je sprejel kongres predlog belgijskega poslanca Furnemonta, da kongresisti po končanih debatah posetijo mesto Tabor, kjer je toliko zgodovinskih spominov na bojevnike za svobodo.

V razpravi o svobodni šoli so govorili danes: dr. Bartošek iz Prage, Francoz Delarne, Nemec Zenker, češki učitelj Černy, Belgičan Eugene Hins, Nemec dr. Tschirn, Francoz Beauquier, Nemec dr. Stark, Španjol Ferrer, češki učitelj Ulehla, Nemca Julius Lederer in Schauer, češki profesor Spalený, Nemec Viljem Boerner, soc. dem. češki poslanec Vaněk in maloruski poslanec Trylovski.

Vsi so energično zahtevali svobodno šolo ter pokazovali na današnjo šolo. Profesor Spalený je tudi formuliral zahteve svobodnomislecev glede šol v precizno izraženem programu.

Danes so kongres pozdravili ruski pisatelj Leonid Andrejev, profesorja Sumcov (iz Charkova) in Maksim Kovalevsky.

Zvečer je v nemškem gledališču slavnostna predstava.

Pri izbori komisij so se Slovenci razdelili tako, da sta po dva v vsaki komisiji zastopana.

—n.

Strokovni pregled.

Konferenca strokovnih in izobraževalnih društev za Kranjsko.

Konec.

Popoldne se konferenca nadaljuje. Sodrugi Ausobsky predlaga sporazumno s tročlenskim odborom resolucijo, v kateri se konferenci priporoča izvolitev komisije, ki ima izvršiti predpriprave za ustanovitev deželne zveze delavskih društev za Kranjsko na podlagi pravil štajerske deželne zveze. Tej zvezi imajo pristopiti vse strokovne organizacije in obstoječa izobraževalna društva.

Glede krajev, kjer ni mogoče ustanoviti strokovnih organizacij, naj se komisija sporazume z državno strokovno komisijo.

Glede organizacije na Sp. Štajerskem naj se kranjska komisija pogodi s štajersko deželno komisijo.

O uspehu svojega delovanja ima komisija poročati prihodnji deželni strokovni konferenci, ki sklepa o tem.

V imenu tročlenskega odbora priporoča sodrugi Tokan zgoraj omenjeno resolucijo. (Sprejeto.)

Sodrugi Repovš predlaga, naj se izvoli komisija petih članov. (Sprejeto.)

V komisijo so izvoljeni sodrugi: Miha Čobal, Anton Kristan, Ivan Mlinar, Ivan Tokan, Josip Zupan.

K drugi točki dnevnega reda «strokovno tajništvo» se po daljši debati, ki so se je udeležili sodrugi Mlinar, Straus, Tokan in zastopnik avstrijske strokovne komisije sodrugi Ausobsky, odkaže dotični predlog novoizvoljeni komisiji. Ta naj napravi načrte in proračun, stopi v dogovor z organizacijami, z državno strokovno komisijo in z domačimi delegati, ki se udeležijo splošnega strokovnega kongresa. Tudi o tem je poročati na prihodnji deželni konferenci.

K točki «časopisje» priporoča sodrugi Straus, naj deželna zveza deluje na to, da začne izdajati svoje glasilo, ki bi bilo glasilo za strokovne organizacije. Stavi tudi v tem smislu predlog v imenu idrijske organizacije.

Sodrugi Kocmur je mnenja, da sedanje glasilo stranke ne odgovarja potrebam strokovnih organizacij.

Sodrugi Mlinar pravi, da je na mestu, če se ob takih prilikah povedo želje, ki se tičejo časopisja, in priporoča, da se obenem naroči izvoljeni komisiji, ki naj stopi v zvezo s strokovnimi organizacijami glede skupnega glasila in poroča prihodnji deželni strokovni konferenci.

Sodrugi Tokan je proti skupnemu strokovnemu glasilu, ker to sedanjemu času ne odgovarja. Zahteva za vsako stroko pravico, da izdaja lastno strokovno glasilo. Če imajo tobačni delavci svoje strokovno glasilo, če dobe železničarji svoje strokovno glasilo, ga zahtevajo tudi mizarji in ga tudi dobe. Izreče se proti vsakemu glasilu, ki bi bilo napolnjeno z «mešanico». Dokler se to ne izvede, naj sedanje glasilo stranke — ki pa se mora drugače urejevati — nadomešča strokovno glasilo.

Sodrugi Mlinar razloži svoje stališče, naglašja, da se gotovo ne more zabraniti nobeni organizaciji, da ne bi izdala svojega lista, da pa tudi deželna konferenca ne more sklepati obvezno za vse slovenske organizacije.

Sodrugi Straus priporoča predlog, ki ga je stavil, in se pridruži dostavku sodruga Mlinarja, da se odkaže komisiji.

Sodrugi Tokan vstraja na svojem stališču in odreka konferenci kompetenco.

Sodrugi Straus stavi predlog, naj se zaključi debata. (Sprejeto.)

Predlog sodruga Strausa in dostavek sodruga Mlinarja se sprejmeta.

Predsednik zaključuje konferenco.

Zahteve knjigoveškega osobja v Ljubljani.

Te dni je predložilo ljubljansko knjigoveško delavstvo naslednje zahteve delodajalcem: 1. Deveturni delavnik brez odmora za malco. 2. Najnižjo plačo za delavce, ko so oproščeni, tedenska K 16, po enem letu oproščanja K 20, takozvane (Kundschafts-arbeiter) in rezalce papirja K 26, protokolov in za zlatorezce (Protokoll- und Goldschnittarbeiter) K 28, specialne, t. j. ročni in s strojem pozlatarji ter galanterijske delavce K 32, onim, ki so že prej imeli tu navedene plače, se povisa ista za 10 %. 3. Najnižja plača za delavke, od 4. tedna naprej do 6. mesecev, tedensko K 6, od 7. meseca do enega leta K 8, od 2. leta naprej K 10, delavke pri strojih K 14, delavkam, ki že imajo tu navedene plače, in delavkam, ki imajo akordno delo, se plača povisa za 10 %. 4. Postavni in v deželi običajni prazniki se morajo plačati; delo o praznikih je plačati kot čezurno delo. Na dan pred velikimi prazniki, t. j. pred «Novim letom», «Veliko nočjo», «Binkošti» in «Božičem» mora biti vsaj dve uri prej delopust, kot sicer. 5. Čezurno delo se sme opravljati le v zelo nujnih slučajih in to največ tri ure na dan, katero se pa mora odškodovati s 3 % od tedenske plače, t. j. po 3 h od plačilne krone. Čez triurno delo se mora odškodovati dvojno. 6. Učencev sme imeti podjetnik na tri pomočnike po enega učenca in to do dvanajst pomočnikov; čez dvanajst pomočnikov pa na vsakih nadaljnjih pet pomočnikov po enega. Pri vštetvi učencev je samo stalno uslužbene pomočnike upoštevati. Učenci se smejo uporabljati samo za tehniška dela. Le učenci, telesno krepko razviti in z zadostno šolsko naobrazbo, se smejo sprejemati. Šolske naobrazbe mora učenec imeti s povoljnim uspehom dovršenih vsaj šest razredov ljudske šole ali pa prvi razred srednje šole. 7. V vsaki delavnici je priznati podjetniku enega zaupnika organizacije; dolžnost le-tega je eventualne difference, ki bi nastale med delavcem in delodajalcem, poravnati v soglasju z delojemalcem. 8. Vsled teh zahtev se ne sme nobenega delavca ali delavko po sklepu predstojčega tarifa odpustiti najmanj šest mesecev; le v slučaju pomanjkanja dela je upravičen delodajalec delo tudi prej odpovedati. 9. Predstojčega odobritev velja do 1. prosinca 1910. S tem opozarjamo knjigoveške delavce, da naj se ogibljuje Ljubljane, dokler ni to mezdnó gibanje končano.

Politični odsevi.

Na Ruskem se strelja in obeša. Smrtne obsodbe so najnavadnejše vesti, ki prihajajo iz carjeve države. Političnih procesov ni konca, ne kraja. Včasih se naznanja kar po pet, šest smrtnih obsodb obenem. Tako n. pr. sedaj, ko je končan proces zaradi zarote proti carju, ki je bil v marsikaterem oziru kaj romantičen. Nihče se ne more ubraniti utiska, da je veliko število takih smrtnih obsodb, ki jih izvršujejo z bajno hitrostjo, vseskozi krivičnih. Ni se čuditi, da izziva vladni terorizem na drugi strani terorizem revolucionarjev in atentatov res ni nič manj, kakor v najhujših dnevih pred konstitucijo. Proti revolucionarjem na nastopajo še vedno črne čete, ki jih ne protežira le policija, ampak sam car. Te dni so črne stotnije uprizorile «pogrom» v Odesi, pa so ubijale, požigale in plenile kakor v sovražni deželi. Ko so se židje obrnili na oblast za varstvo, so dobili odgovor, da so sami krivi, ker so večinoma udje revolucionarnih organizacij...

Domače stvari.

Na ljubljanskem južnem kolodvoru je stari zistem tako utrjen, kakor da bi imel ostati za večne čase. Povsod so se kapitalisti in njih oprode časom sprijaznili s tem, da se delavci organizirajo. Ljubljanskim mogotcem to ne gre v glavo. Povsod se izpoznavajo, da je tudi delavec in uslužbenec človek, ne pa žival ali pa nem stroj. V Ljubljani mislijo nekateri gospodje še vedno, da mora delavec služiti približno tako kakor pes. Gospod Gutman, načelnik ljubljanske postaje, se res ne sme pritoževati. Dolgo časa je imel mir, ker smo mislili, da so ga nove razmere vendar kaj poučile in da se je morda vendar navadil, smatrati organizacijo za to, kar je: za opravilno in potrebno sredstvo osobja, ki si hoče izboljšati svoj položaj. Gospod Gutman se približuje tisti dobi, ko gre navadno tudi «naj-aktivnejši» uradnik v pokoj; mislili smo, da mu bode ljubo, če se vsaj v miru poslovi. Toda vse zastoj! Mož menda misli, da ni pravi šef, če ne sekira ljudi. Vse stare navade: Preganjanje organiziranih železničarjev, denunciranje, špionaža — vse še velja na ljubljanskem kolodvoru. Še danes n. pr. nihče ne vé, kakšno službo pravzaprav opravlja glasoviti Taškar. Nastavljen je v skladišču. Ali najde se ga zdaj na peronu, zdaj v vestibulu, pa

v čakalnici, pa pri vlaku, a vede se, kakor da bi bil on pravi načelnik postaje. Vrag bi vedel, po kakšnih določbah si lasti oblast nad vsem osobjem. Dokler trpi gospod Gutman take razmere, ne more pričakovati, da bi se ga smatralo za pravičnega in nepristranskega predpostavljene, da se tudi ne sme pritoževati, če se izvaja posledice iz njegovega zistema.

Prav za ta sistem je značilen sledeči dogodek: Pred kratkim je bil ves kolodvor — poln potnikov za Ameriko. Odpeljati so se imeli z vlakom štev. 1712. Znano je, da ljubljanski kolodvor že davno ne odgovarja potrebam; če bi se vse imelo točno vršiti po predpisih, bi nastala kmalu velikanska konfuzija in bi bil v kratkem ves vozni red postavljen na glavo. Tudi k temu vlaku niso mogle biti vse priprave pravočasno končane. Ko je bil že skoraj čas za odhod, je imela še malone polovica potnikov svojo prtljago v shrambi za brzovozno blago. Skladiščni mojster je poslal zato delovodjo k uradniku, ki je bil v službi, vprašati, ali bi mogel vlak počakati par minut, da bi potniki dobili svoje blago in da bi se mogli vsi odpeljati. V tem je pa že Taškar kričal «Fertig» in zaloputal vrata, da ni mogel nihče več sperona. Velik del potnikov je vsled tega zaostal. Ko je vlak odšel, pride Taškar v skladišče in se znese nad delovodjo: «Kaj se vi mešate v obratno službo, da smo sedaj naredili tri minute zamude zaradi vas?» Taškar kot prometni šef!... Po odhodu vlaka je sedel omenjeni delovodja na klopi pod verando in z njim še dva druga uslužbenca. Naenkrat pride od prometnega urada Taškar in zopet zakriči nad delovodjo: «Kaj sedite tukaj? Vi niste potnik! Pojdite v skladišče delat! Ali nimate tam nobenega dela?»... Omenjeno bodi, da v tem hipu res ni imel dela; kdor pozna železniško službo, pa vé, da je človek sploh ne bi zmagal, če se ne bi mogel včasih za hip oddahnuti. Delovodja je vstal in je šel v skladišče, rekoč Taškarku, ki je šel pred njim: «Svojo službo sem opravil, pa ne delam nikomur škode, če zdaj malo posedim.» V Taškarku je že kuhalo in odvrnil je: «Jutri bomo že govorili.» Po prihodu vlaka 1715 dne 1. t. m. je pa odnesel omenjeni delovodja nekemu potniku shranjeni kovčeg k brzovlaku štev. 1. Taškarjeve orlove oči so se vede takoj opazile ta greh. Takoj je slical vse postreške in opazivši, da je skladiščni šef gospod Malovrh blizu, je glasno vprašal delovodjo, zakaj da nosi prtljago on in ne postrešek. Druzega dne je bil ta klican k uradniku, ki mu je povedal, da ga postajenačelnik kaznuje za eno krono in da gre takoj lahko k postreščkom. Odhajajoč od uradnika sreča Taškarka in mu pravi: «Lepo pač ni, da naznanjate take reči, ko sam nosite prtljago.» Taškar se pa postavi: «Kaj? Jaz imam dovoljenje od deželnega predsednika barona Schwarza.» In potem pokaže na klop in pravi: «Saj sem vam rekel, da se snideva...» Sodbo o takem ravnanju prepuščamo čitatelju. Železničarji pač vedo, da se morajo varovati Taškarka. Umeva se seveda, da je njegova baharija z dovoljenjem gospoda Schwarza navadna predrznost, že zato, ker deželni predsednik sploh nima ničesar ukazovati glede službe železničarjev. Ali Taškar bi rad, da bi vsi verjeli v kdove kakšne visoke protekcije; mislilo naj bi se, da je nekaka mogočna oseba, pa je le dosti nizek uslužbenec, ki opravlja v železničarski obleki ponajveč policijsko službo.

Tudi istrski deželni zbor ne bo sklican. Italijani in Hrvatje se niso mogli sporazumeti. Italijanski nacionalistični poslanci trdijo, da so ponujali Hrvatom koncesije, a ker ne povedo, kakšne, je precej verjetno, da so bile le pesek v oči. Vendar bi bilo dobro, da bi vsaj hrvatski poslanci pojasnili, kaj se jim je ponujalo, kajti med italijanskimi trditvami je ena, ki se je ne sme prezreti. Pravijo namreč, da so pripravljeni, glasovati za razširjenje volilne pravice. Glede tega se mora izvedeti, pod kakšnimi pogoji in na kakšni podlagi naj bi bila ta volilna reforma. Kajti če bi hoteli glasovati n. pr. za splošno in enako volilno pravico, tedaj bi morala opozicija opustiti vse pomisleke. Splošna in enaka volilna pravica bi samaposebi rešila ves konflikt in izpolnila vse pravične zahteve istrskih Slovanov, ki bi po njej morali doseči večino. Zakaj se molči o tej stvari? To je prav tako, kakor da bi se tudi Slovani zavedali greha.

Dopisi.

Trst. (Narodnjaški furor.) Tržaški narodnjaki so pobesneli, drugače si ni mogoče razlagati tega, kar počenajo sedaj — ne le v javnosti, temveč tudi za kulisami. O neverjetni podivjanosti, ki se kaže zlasti na drugem mestu, se še zmenimo in tedaj se bode izpoznavalo, da je najnovejšo narodnjaško «gibanje» ne le blazno, ampak tudi barbarično početje, kakršnega ne bi bilo pričakovati med civiliziranimi ljudmi. Narodnjaški furor pa nikakor ne izvira iz zavesti njih lastne moči, temveč ga je splošni strah, ki so ga njih voditeljem vteple zadnje državnozbornske volitve v kosti. 14.000 socialističnih glasov v tržaški okolici, to je zmešalo tem korifejam popolnoma pamet, a nezmožni za resno delo mislijo, da bodo sedaj s huronskim hrupom, s komedijskimi nastopi, sploh z vsem aparatom najsurevejše demagogije privabili delavsko ljudstvo, ki jih je do grla sito. Ker imajo nekoliko

časopisov na razpolago, lažejo po njih o svojih uspehih, da se vse kadi in če bodo lagali tako še par tednov naprej, bodo imeli v svoji satirični organizaciji več udov, nego ima Trst z vsem Primorjem prebivalcev. Ako bi bil le en del njih neumne baharije resničen, bi bilo to pač nad vse žalostno za tržaško Slovenstvo, ker bi kazalo, da je naše ljudstvo popolnoma nezrelo in da gre v skrajni nevednosti na limanice najsurrovejše demagogije. Ako bi bili delovali v Trstu ves čas sami narodnjaki, bi bilo lahko tako; kajti ta lepa družba ni storila za izobrazbo slovenskega, po pretežni večini delavskega ljudstva v Trstu nič — enostavno nič. Tudi glede narodne zavednosti ne, kar opažujemo najbolje v naših organizacijah, ki prihajajo se izpod narodnjaškega vpliva k nam; brali so žive dni samo «narodno» Edinost, a če se jih vpraša, ali hočejo slovensko knjižnico, slovenski strokovni list, zahtevajo sami laškega. Toda čeravno je imela socialna demokracija sila težko delo, je vendar našla pot med ljudstvo in njenemu prizadevanju je zahvaliti, da tudi slovenski delavci niso tako zabiti, kakor bi bilo vseč slovenskim narodnjakom. Zato pa tudi lahko trdimo, da je početje Mandičevcev v kulturnem, ergo tudi v narodnem oziru naravnost hudodelsko; njegov edini namen je, odvrniti delavstvo od boja za boljše življenske pogoje, od višje izobrazbe in tako preprečiti povzdigo ogromne večine slovenskega naroda.

Vsaka narodnjaška strokovna organizacija je nonsens. Internacionalno je izkoriščanje delavcev, internacionalno mora biti tudi boj delavstva proti izkoriščanju. Nikar naj se nam ne zapoje pesmi o dobrih slovenskih podjetnikih. Poznamo te gospode natančno in še nismo pozabili na razne gospodarske boje, v katerih so ravno slovenski gospodarji najbolj ošabno pobijali najskromnejše zahteve delavcev. Še nismo pozabili na slovenske podjetnike, ki so metali slovenske delavce na cesto pa «importirali» laške iz kraljevstva. Če pisari brezobrazna «Edinost» potem o polentarijih in kalabrezih, ki odjedajo slovenskim delavcem kruh, naj le pograbi svoje lastne somišljenike v Trstu, v Nabrezini, po Goriškem, ki iz samega «patriotizma» pobirajo stavkokaze po vseh pasah Italije. Večje hinarščine, kakor je ta vrsta nacionalizma, ni videl svet in slovenski delavci bi morali imeti res zaganje v glavi, če bi se lovili na take sladke besede. Kdaj so pa narodnjaki še kaj storili za izboljšanje delavskega položaja? Ali so oni priborili reforme železničarjem, delavcem v javnih skladiščih, v prosti luči, pekomo, mizarjem itd.? Ali bodo mojstri, ki nosijo veliki zvonec v «narodni organizaciji», poboljšali plačo in znižali delavni čas «svojim» delavcem? To kapitalistično maslo se prehitro taja na solnco!

V «Narodu» trdijo matadorji, da niso klerikalni. Ali je morda komandant Mandič framason? Ali se ne imenuje Mandič oni, ki se je bahal, da je Hribar dal vse garancije za krščanstvo? Ali niste tekali zaradi okoličanske kandidature k škofu Naglu? V «Narodu» se je lahko postavljati s protiklerikalizmom, ali v Trstu vas predobro poznamo!

Ali je treba naše razgrajške «organizacije» zaradi narodnosti? Kaj se neki šopirite z narodnostjo, vi, ki se niste upali prilepiti slovenskega lepaka v Trstu, dokler niso storili tega socialisti; vi, ki čevkate v lastni družbi največ italijansko, ker slovenskega jezika še prav ne znate; vi, ki vam je črno-rmeno veteranstvo najvišji ideal? Kaj ste pa storili doslej za Slovenstvo med tržaškim delavstvom? Ves čas, kar živite, niste storili, toliko kolikor delavski, od vas hvala Bogu neodvisni «Ljudski oder» v par letih. Vam že še ne damo pravice, da bi nam odrekli naše Slovenstvo, za katero smo izobraževali in organizirali, kateremu so poboljševali ekzistenčne pogoje — seveda proti naši volji, kajti vi ne bi privoščili rojaku-delavcu vinarja priboljška, če je v naši službi. Vaš hrup in vaše komedijanstvo nas ne premoti. Strah je porodil vašo blazno agitacijo in strah jo bo požrl. Vi zaupate v neumnost, mi pa v darovitost našega ljudstva, ki ga cenimo mi bolj, nego ste vi sploh zmožni.

Shodi.

Trst. Politični odbor jugoslovanske socialno-demokratske stranke v Trstu sklicuje

Javen ljudski shod

na nedeljo, 15. septembra t. l. ob 10. dopoldne, v gledališče Minerva.

Dnevni red:

Slovensko delavstvo in socialna demokracija. Govorila bosta sodruga Etbin Kristan in Josip Kopac.

Slovenski delavci! Narodnjaki so nam napovedali boj in ga vodijo s sredstvi, ki že davno niso v navadi v dostojnem političnem boju. Ako bi mogli, bi najrajši razbili naše organizacije in uničili moč, katero so si delavci ustvarili v svojo obrambo.

Delavstvo naj bi — če bi šlo po njihovem — izročilo skrb za svoje interese svojim gospodarskim nasprotnikom, ker pa tudi slovenski zavedni proletariat ni pri volji, pripraviti se tako po neumnem

ob svojo veljavo, rohne narodnjaški nasprotniki, izobčujejo nas iz naroda, blatijo nas in napadajo kakor sovražnika iz divjih krajev.

Delavci! Pokazimo, da predobro čutimo svojo moč, ki smo si jo sami skovali, da bi se dali užgati. Svoje pravice hočemo braniti z vso odločnostjo, potegovati se hočemo za svoje interese, ne damo si pa od nikogar očitati, da bi bili zato narodno manje vredni od onih, ki znajo izvrstno — izkoriščati narodnost.

Pridite torej na shod vsi, ki ste prosti. To zahteva Vaša delavska čast! Politični odbor.

Pulj. V nedeljo, 22. t. m., bo v Pulju pomemben dan za hrvatske in slovenske delavce. Kakor smo že poročali, si ustanove svoje izobraževalno društvo in 22. t. m. bo ustanovni shod. Pri tej priložnosti priredi organizacija jugoslovanske socialno demokratske stranke slavnost, katere se udeleži tudi društvo «Ljudski oder» iz Trsta, ki je sklenilo, prirediti tega dne izlet v Pulj. Tako bo torej ta dan bogat za delavce. Vspored za ves dan bo sledeči:

Dopoldne ob deveti in pol: Sprejem izletnikov iz Trsta.

Ob deseti in pol: Javen ljudski shod z dnevnim redom «Socialna demokracija in narodno vprašanje». Na shodu poroča sodrug Etbin Kristan iz Ljubljane v hrvatskem jeziku.

Popoldne ob treh in pol je ustanovni občni zbor «Delavskega izobraževalnega društva» s sledečim dnevnim redom:

1. Namen društva; poroča sklicatelj.

2. Predavanje: Delavstvo in izobrazba; predava sodrug Etbin Kristan v hrvatskem jeziku.

3. Volitev odbora.

4. Slučajnosti.

Po končanem zboru velik koncert z raznovrstnimi zabavami. Vstopnina je 40 vinarjev za osebo. Čisti dobiček je namenjen za društvene potrebe.

Vsi sodrugi in prijatelji organizacije so vabljeni, da se udeleže vseh priredb čim najštevilneje. Pomen shoda, občnega zbora in veselice je samobesbi tako jasen, da ni treba nobenih besed.

Iz stranke.

Poziv tržaškim slovenskim sodrugom. Politični odbor poziva vse sodruge, naj se ne vmešavajo v nobeno demonstracijo, katere ne priredi stranka s posebnim pozivom političnega odbora, ki poskrbi za vsako priredbo, če bo res potrebna. Pri neorganiziranih demonstracijah se vmešavajo drugi elementi, za katere ne more sprejemati stranka nobene odgovornosti. Take demonstracije dobe lahko vse drug značaj, nego hoče stranka in lahko škodujejo zavednemu delavstvu. Pričakujemo torej od vseh sodrugov in somišljenikov, da bodo resno vpoštevali ta poziv.

Društvene vesti.

Občni zbor političnega društva «Bodočnost» bo v soboto dne 21. septembra. Lokal in dnevni red prihodnjič.

Vsa društva, ki žele, da bi se priobčil njih naslov v delavskem koledarju za leto 1908, ki izide ukolu 1. novembra, naj takoj pošljejo svoje naslove našemu upravništvu.

Raznoterosti.

Shod svobodomiselcev zboruje od nedelje, 8. t. m. dalje v Pragi. «Slovenec» bruhla ogenj in žveplo nad shod in vse kuha v njem, ker se vlada ni blamirala s tem, da bi ga bila prepovedala.

Velikanski pomen socialističnega časopisja se je pokazal na Dunaju v sedanjem boju proti zdrževanju mleka. Krščanski socialci so zagovarjali to podraževanje z vsemi harfami. Edina «Arbeiter Zeitung» je odločno nastopila proti lihvarstvu in je dosegla krasen uspeh.

Pšenica se je podražila lani po drugih deželah za 3 krone na metriski cent, v Avstriji — hvala novemu colninskemu tarifu — za devet kron.

Kako živimo? Na Angleškem pride na leto na vsakega prebivalca 44 kilogramov zavžitega mesa, v Avstriji 10 kilogramov; v Belgiji odpade na osebo letno 240 kilogramov žita, na Nemškem 240, v Avstriji 149.

Proti draginji so priredili dunajski in praški delavci velikanske shode. Nižjeavstrijski agrarci so hoteli podražiti tudi mleko za 4 vinarjev pri litru, pa so opustili to nakano vsled energičnega protesta socialnih demokratov. Tudi pri nas se čuti draginja tako, da se je kar bati zime.

Zahvala.

Podpisani se zahvaljujem vsem uslužbencem ljubljanske kurilnice na južni železnici za podporo, s katero so me v moji boleznii podpirali.

Anton Grobolšek
kurjač.

Spretni jeklolivarji (Stahlförmer) za topilniške odlivke in izdelovalce jekla (Kernmacher) za jeklolive se iščejo. 3—2

Ponudbe pod „S 2322“ na naslov Haasenstein & Vogler, A.—G., Dunaj I.

V življenju nikdar več 600 komadov samo gld. 1-65.

1 krasno pozlačena preciz. ura z verižico s 3 letnim jamstvom, 1 moderna svileni kravata za gospode, 2 fina žepna roba, 1 prstan za gospode z imit. biserom, 1 elegantna broša (novost), 1 par gumbov z imit. briljanti, 1 žepno zrcalo, 1 denarnica, 1 par manšetnih gumbov, 3 naprsni gumbi, vse double zlato s patentirano zapono, 1 album 10 najlepših slik sveta, 3 šaljivi predmeti, velika veselost za stare in mlade, 1 nikelnasti tintnik, 20 važnih dopisovalnih predmetov in še 500 raznih predmetov za dom neobhodno potrebnih. Vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja samo **gld. 1-95**. Pošilja proti povzetju, ali če se denar naprej pošlje 3—2

Dun. cen. razpošiljalnica, P. Lust, Krakov 463.

Kar ne ugaja, se zamenja.

Več mizarskih pomočnikov

dobi trajno delo pri

3—1

g. Ferdo Primožič, Ljubljana, Klšerjeve ulice 5.

Mizarski pomočniki

dobe takoj trajno delo pri

Matiju Bayer, mizarju v Brebiru na Krvaškem.

O gospodična, saj boste iztrgali budilni zvonec!

Kaj pa je tako nujnega? — Oh, milostiva gospa se je vrnila s ponočnim ekspresnim vlakom in je tako prehlajena, da ne more izpregovoriti niti besedice. Zarditega moram hiteti sredi noči v lekarno po Fayeve prave sodonske mineralne pastile, da bo jutri zopet zdrava. Fayeve prave sodenerke so ji že med potom pošle in druge je pa pozabila kupiti, sicer, pravi, bi se ne bila mogla prehladiti. Dajte mi torej takoj tri škatlice! — Fayeve prave sodenerke veljajo K 1-25 škatlica in se dobivajo po vseh lekarnah, drogerijah in trgovinah z rudninskimi vodami. Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko: (1)

W. Th. Guntzert, Dunaj, XII, Belghoferstrasse 6.

Svarilo!

Prosimo spoštovana gospodinja, ne zahtevajte pri trgovcu kar na kratko Zavitek ali Zaboječek «Cikorije», temveč določeno Znamko:

Franc

da imate zagotovilo za vedno jednako in najboljšo kakovost. — Pazite pri tem na te varstvene znamke in podpis, kajti našo zamotanje se v enakih barvah, papirju in z podobnim natisom ponareja.

Varstvena znamka.

Varstvena znamka.

Varstvena znamka.

Henrik Franck sinovi

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 168.

v Ljubljani

Telefon št. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodeih in steklenicah.

Telefon št. 187.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

Telefon št. 187.

26-13

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.

Dalje.

A sedaj je bilo treba kuhati. Kaj tako dobrega, kakor kuhajo v samostanu, seveda ne more ponuditi svojemu gostu; česar ni bilo, je morala nadomestiti dobra volja. Še pred kosilom je prišel stari diurnist v obnošeni suknji. Kako je ogledoval gospojinskega župnika! Ali to ni bil oni župnik, kateremu ni mogel pred mnogimi, mnogimi leti, ko je ponesrečil na vseučilišču, vrniti iz novčiča. Na obraz onega župnika, na katerem je bila jasno zapisana lakomnost, ni mogel nikdar pozabiti. Še danes pa mu je bilo žal, da ni mogel videti onega obraza takrat, ko je dobil župnik polnovčič, ki mu ga je bil takrat poslal v nefrankiranem denarnem pismu. Naglo, da ne bi moral čakati na zahvalo, je vročil začudenemu župniku Hercogu pismo za svojega brata, ki je imel dobro in uplivno službo v neki tiskarni v Solnogradu. Tudi brat je seveda protestant, ali katoliškemu duhovniku se zato ni treba bati ničesar; ta brat že poskrbi, da dobi župnik primeren zaslužek.

Še je držal Hercog pismo vpraševaje v roki, a zgovorni mož je že izginil.

Tako dobro kakor danes ni kosil župnik, odkar ni več sedel pri mizi svojih staršev. Ne pri bogato obloženi škofovi mizi, ne v mramorni dvorani ne bi bil mogel jesti tako dobro, kakor pri enostavnem družinskem obedu protestantovskega župnika. Še jedi je slajšala družinska sreča in vsi so se navedli pri nebogatem kosilu, kajti ljubezen je sedela med njimi.

Dan poprej ob enaki uri se je bil oziral utrujeni potnik pol upanja po krasnem samostanu v dolini. Tukaj je mislil najti mir za svoje trudno srce. In našel ga je, a ne v bogatem samostanu, temveč v siromašni hiši priprostega delavca, ki ni bil niti član njegove cerkve.

Prav ob tem času so klicali tudi danes zvonovi samostanske cerkve na večernico, ko je spremljal čevljar svojega gosta na kolodvor. Rad bi ga bil imel še nekoliko dni pri sebi, toda zaman; siromak ni hotel obremeniti siromašne družine.

Ob cesti na kolodvoru je bila ubožnica in ravnokar je izstopil pater Oto skozi nizka vrata.

Skoraj da se je ustrašil, opazivši oba moža. Potem je stisnil župniku roko z neizrečno žalostnim pogledom. Dejal ni ničesar. Potem je odšel. Govoriti ni smel. Prelat mu je bil strogo prepovedal, govoriti z izgubljenim sinom cerkve. Cerkevna pokorščina napram duhovnemu predpostavljenu mu

je nalagala to težko žrtev. Edina beseda bi bila smrten greh.

Tudi mudilo se mu je, da pride pravočasno v cerkev k petju na koru. Bil bi greh, ako bi zamudil to.

A ko je hitel, ves zasopihan, po hribu proti cerkvi, si je obljubil, da bode molil za svojega ubogega učenca.

Čevljarju pa ni prišlo niti na misel, da bi molil za svojega spremljevalca, ker mu je kupil vozni listek do Solnograda in naskrivaj vtaknil nekoliko kron župniku v žep.

Vlak, ki je pridrdral in glasni klici sprevodnikov so skrajšali slovo, ki pa je bilo tem bolj prisrčno.

Žalosten, kakor da se je poslovil z ljubim bratom, je gledal mojster za vlakom, žalosten se je vrnil počasi v svojo delavnico. Ta mož mu je bil prinesel mnogo sreče; njemu ima zahvaliti, da bode poslej ena vera v njegovi družini. Tuj pater iz samostana je naredil iz njega že skoraj katoličana; le še tri dni, pa bi se bil iskrenega srca odrekel veri svoje ljube matere. Pravočasno je še čital katoliški list, iz katerega je hladno dihala brezsrčnost. Še pravočasno je našel ob samostanskem zidu napol otrpjenega katoliškega duhovnika, ki ga je bila zavrgla neusmiljena cerkev. Sedaj ostane lahko zvest veri svoje matere; tudi njegova ljuba žena mu bode sledila na njegovi poti v nebesa. Ta župnik je poučil tudi njo, ne da bi bil moral izpregovoriti le besedo; sedaj je izpoznala tudi ona, da je ljubezen do bližnjega edina prava pot Gospoda.

XXIX.

V tem je hitel vlak z župnikom dalje in dalje. Njegov nauk je: Naprej in naprej in kdor zastopi pot napredku, njega povozi brez usmiljenja. Z dogmo in s kazuistiko se mu ne pride do živega; ob vseh takih rečeh žvižga in se pelje mimo in hiti naprej in naprej!

Na deski ob vozu stoji sprevodnik, socialni demokrat, in se smeje ljudem, ki so zamudili vlak. Socialni demokrat kuri stroj, socialni demokrat drži navor in ravna lokomotive let. Naprej in naprej! Ljudje na postajališčih pa preklinjajo napredek, ki ni hotel počakati nanje, da bi bili izmolili rožni venec do konca. A v tem ko kolnejo, odsopiha že drugi vlak za njimi; vselej zamude pravočasni vstop.

Župnik ni imel mnogo časa, da bi se bil vdajal takim mislim. Stopil je k oknu, pa se ni mogel več ločiti. Pokrajina, po kateri je hitel vlak, je bila vsak čas krasnejša, kakor pravi raj, gorovje se je približevalo progi, jezero se je razsvetilo v poslednjih žarkih zahajajočega solnca, hribi so se temnozeleno pobarvali, le pravljici Podhrb in večni sneg na Visokem Gelu se je dičil v hladni purpurni bleščobi, ko je vlak zapeljal v postajo Solnograd.

Dalje prih.

Allein echter Balsam aus der Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohltsch-Sauerbrunn.

Vsaka ponaredba in ponatis je kaznjivo.

Edino pravi

Thierrryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52-30

Thierrryevo centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

KAVARNA

'Unione' preje, Tedesco' v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

POZOR!

Za K 2-50

POZOR!

dobi vsak krasno remontoir pežno uro, «Gloria»-srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur idoča za kar se 2 leti jamči, z

lepo pozlačeno, Pancer verižico, samo za K 2-50 3 komadi z verižicami K 7.— Razpošilja po povzetju tovar. zaloga švicarskih ur 24-14

S. Urbach, Krakov št. 69.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

39 v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborna pivo v sodeih in steklenicah.

Ustanovljeno leta 1855.

Številka telefona 210.

RODEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak petek.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 5.44 K, za pol leta 2.72 K, za četrt leta 1.36 K; za Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K; za Ameriko za celo leto 7.28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petit-vrstica 20 vin. za enkrat; 16 vin. za dvakrat; 12 vin. za trikrat; večkrat po dogovoru.

78. številka.

V Ljubljani, v petek, dne 20. septembra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo „Rodečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rodečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg številka 3 I.

Deželni zbori.

Deputacija socialno-demokratskih poslancev s Češkega, v kateri so bili sodruzi Čehi Hudec, Jaroš in Němec ter Nemci Beutel, Schäfer in Seliger, je bila v četrtek pri ministrskem predsedniku baronu Becku, da ga vpraša za stališče, ki ga zavzema vlada glede splošne in enake volilne pravice za deželne zборе.

Poslanec Němec je pojasnil ministrskemu predsedniku namen deputacije in je dejal, da je rešitev deželnozbornske volilne reforme na Češkem v smislu delavskih zahtev nujno potrebna, kar se je pravzaprav že s tem priznalo, da je bila češkemu deželnemu zboru že pred dvema leti predložena osnova volilne reforme, ki se pa pač nikakor ni vjemala z opravičenimi zahtevami delavstva.

Ministrski predsednik je odgovoril, da popolnoma priznava pravico delavstva do zastopstva v deželnem zboru in da hoče povsem resno pospeševati volilno reformo. Opozoril je na težave volilne preosnove sploh in zlasti na zapreke v češkem deželnem zboru. Ponovno je zatrjeval, da ima resno voljo, uresničiti volilno reformo, ki bi odgovarjala kolikor mogoče delavskim zahtevam.

Poslanec Seliger je opomnil, da pričakuje delavstvo že sedaj volilno reformo od deželnega zbora in da je zato nujno potrebna jasna izjava vlade.

Ministrski predsednik je izrazil pričakovanje, da ga bo delavstvo podpiralo pri tem težavnem delu s tem, da se bo zmerno vedlo. Poslanec Němec je odgovoril, da se izpolni ta želja tembolj, čim hitreje pride volilna reforma na dnevni red in čimbolj bo vpoštevala pravice delavstva.

* * *

Ministrski predsednik je torej govoril in kar je povedal, ne zanima samo delavstva na Češkem, ampak po vseh deželah. Odkar je uresničena volilna reforma za državni zbor, je nemogoče, da bi se ji zapirala vrata deželnih zborov in je tudi nemogoče, da bi delavstvo mirno trpelo brezpravnost v deželah. Tudi slovenski delavci ne morejo ostati na večne čase pod varštvom svojih zagrizenih sovražnikov, ne da bi smeli sploh ziniti, če se gre za njih pravice in dolžnosti v deželi.

Položaj za slovensko delavstvo je pač težaven. Na Kranjskem sta pač obe slovenski stranki teoretično zatrdili, da stojita na stališču splošne in enake volilne pravice; ali v praksi se ne drže te izjave ne klerikalci, ne liberalci. Klerikalce vodi le misel, kako bi si zagotovili absolutno večino v deželnem zboru, liberalce pa, kako bi to preprečili.

Na Goriškem je vlada pravkar sankcionirala volilno reformo, ki jo je deželni zbor sklenil v zadnjem zasedanju in ki je naravnost karikatura volilne pravice. Take pokveke nima noben deželni zbor v državi. V četrti kuriji, ki so jo sklenili z aktivnim sodelovanjem Italijani in slovenski klerikalci, s pasivno nedelavnostjo pa slovenski liberalci, daje Slovencem tri in Italijanom tri mandate. A vse tri poslance volijo volilci vsake narodnosti skupaj, volilnih okrajev za posamezne mandate ni, proporcionalnega sistema tudi ne. Oropani so Slovenci, ker je italijanski manjšini v deželi zavarovana večina v deželnem zboru, oropani so delavci, ker ne morejo dobiti pri tem sistemu ne enega mandata.

Tržaški deželni zbor je sklenil reformo, ki ne namerava nič družega, kakor rešiti kamori dose-danjo moč, a sklenil jo je naravnost teroristično.

Istrski deželni zbor se po dolgem obotavljanju in parlamentiranju strank in vlade snide; poleg administrativnih nalog ima izrecen namen, napraviti tudi volilno reformo. Na meščanski stranki se je pa slabo zanašati, kajti nacionalni moment bo igral glavno ulogo in vse kaže, da bo mnogo prepira, pa prav malo resne volje.

Na Štajerskem in na Koroškem imajo pač „četrti kurijo“, ki pa prav tako ne zadostuje, kakor ni zadostovala peta kurija v državnem zboru. A od meščanskih strank tudi tukaj ni pričakovati ničesar.

Resno voljo imajo v vseh deželah samo delavci. V času, ko se pripravljajo sodruzi na Češkem, v Galiciji, v Bukovini, na Avstrijskem i. t. d. na boj za deželnozbornsko volilno pravico, tudi naše delavstvo ne bo smelo spati. Da je volilna pravica za deželne zборе tudi pri nas potrebna, je jasno kakor beli dan, a dokler delavstvo ne poseže vmes, je ne ućakamo. Resnega dela bo torej treba.

Draginja.

Med dnevnimi novicami so ljubljanski dnevnik poročali zadnji teden, da so pekovski mojstri sklenili, podražiti kruh. Tako nedolžno je bila natisnjena notica, kakor vest o občinski seji, o veselici tega ali onega društva, ali o novem programu kinematografa. Pravzaprav ne. O ustanovitvi novega veteranskega društva v kakšni vasi se poroča bolj zanimivo in z večjim patosom.

Kruh bo torej dražji? Kaj je na tem ležeče? Peki so sklenili tako — pa konec besedi. Toda za delavsko ljudstvo ni in ne more biti konec besedi, kajti to podraževanje gre največ na njegov račun in naši delavci nimajo tako sijajnih zaslućkov, da bi lahko metali denar brezobzirnim izkoriščevalcem z obema rokama v vedno odprto vrećo. Delavcem, ki so kot producentje izkoriščani do skrajnosti, ne more biti vseeno, če se jih tudi kot konsumente dannadan hujše izkorišća.

Leta in leta že narašća draginja; narašća pri vseh potrebšćinah, narašća venomer. Cene, ki so jih delavci plaćevali pred desetimi leti, so danes že legendarićne. Nihće pa ne vpraša, kako naj ljudstvo plaćuje vse, kar se zahteva od njega.

Kruh ni edino živilo, ki se ga hoće podražiti, ampak cela vrsta produktov je že dražja. Na trgu se ne dobi ničesar za tisto ceno, kakor lani ob tem času; v specerijski prodajalnici so se cene povišale — kamorkoli se človek ozre, povsod je vse dražje. Kapitalisti in agrarci smatrajo prebivalstvo za molzno kravo in mu nakladajo od dne do dne večja bremena, ne da bi pomislili, da ljudstvo sploh ne prenese več tega, kar se mu navaljuje na plaća.

Za delavstvo pomeni draginja, ki jo že imamo in ki se jo se napoveduje, kratkomalo lakoto. Delavec ima omejene, pri nas še celo prav nizko omejene dohodke. Z njimi mora računati. Razdeliti jih mora tako, kakršni so; kajti več nego svoj pićli zaslućek, ne dobi od nikoder. Če se kruh podraži, se torej ne pravi, da bo plaćeval nekoliko vinarjev več, ampak da bo jedel manj kruha, ne le on sam, ampak seveda tudi njegova družina. In lahko kupi kruha samo za toliko denarja, kolikor ga ima, torej čim je dražji, tem manj. Da bi nado-

mestil kruh z mesom, na to ni misliti, kajti meso je za navadno ljudsko porabo itak že predrago. Poskoćile so tudi cene soćivja; čim mine poletje, se podraži na trgu tudi to. Sadje, ki velja za zlasti važno živilno sredstvo, je pri nas pravi luksuz; kdor si privoći vsak božji čas kak grozd, se ga smatra že za sladkosnedeža. — Od česa naj ljudstvo živi?

Na Slovenskem je draginja resnićna nevarnost za ljudstvo. Pogleda naj se uspehe pri naborih, vpraša naj se zdravnike bolnišćkih blagajn, pa se lahko izve, da je naše delavstvo že sedaj nezadostno rejeno. Neštevilne bolezni izvirajo le iz tega nedostatka. Posledice teh razmer so grozne. Ljudstvo peša, prezgodaj ostari, prezgodaj umira. Slabo rejen delavec se kmalu utru-di; njegovo fizićno delo ne more biti toliko vredno, kakor delo krepićkih ljudi; vsak duševni napor ga umori. Slabotno telo nima dovolj odporne moći proti alkoholizmu, strasti ga lažje premagajo. Kako strašno upliva taka slabost staršev na generacijo, pa menda ni treba dokazovati. Bodoćnost slovenskega naroda je veliko bolj odvisna od zadostne hrane, od zdravićh stanovanj in od življenja brez prehudih gmotnićh skrbi, nego od slovenskega vseućilišća. Kaj nam pomagajo vse jezikovne pridobitve, če nam narod mrje od lakote in če nimamo zdravega zaroda?

Toda s to skrbjo se ne ukvarjajo naši nacionalistićni deklamatorji in človek bi mislil, da pri nas sploh ni nikogar, ki bi se resno pećal s tem vprašanjem.

V državnem zboru imamo poslance, ki glasu-jejo brezskrbno za vsako zvišanje colnine, za vse indirektno davke, za zapiranje mej, za militaristićne zahteve. V deželi sploh ne smatra nihće za svojo nalogo, skrbeti za olajšanje ljudskega življenja. V naših obćinah gonijo visoko politiko, ampak podraževanju živil se ne ustavijo z nobenim dejanjem.

Zlasti obćine bi pa imele nalogo, storiti v tem oziru, kar le morejo. Polje komunalne politike je zelo široko, ampak pri nas ga ne obdeluje nihće. Ljubljanski obćinski svet je na papirju sklenil, postaviti tržnico. Živa duša ne vé, ali bo to kdaj izvršeno. Ali obćinski svet bi tudi lahko vedel, da sama tržnica, ki je pač zlasti zaradi tržne higijene zelo važno, ne reši draginjskega vprašanja. Da se ga v kapitalistićni družbi sploh ne more popolnoma rešiti, je sicer gotovo. Ali tudi v kapitalistićni družbi ne sme biti ljudstvo obsojeno naravnost na sestradanje. Če se pa hoće ublažiti draginjo, mora obćina poseći vmes in v prvi vrsti imajo to nalogo večje obćine, ki imajo dovolj moći za to.

Ljubljanski obćini se po vsej pravici lahko oćita, da podpira izkoriščevalce in pospešuje oduševstvo z živili. Kajti izvzemši malo mlekarico na rotovžu ni storila še ničesar zoper draginjo. Z vsemi melodijami se poje slavo sedanje obćinske uprave; da ljudstvo ne bo moglo jesti dosti kruha, to razžene vso obćinsko slavo.

Kaj bi mogla obćina storiti? ... Povedalo se ji je že, ko je postala draginja mesa tako občutljiva, da se je moralo delavsko ljudstvo zaćeti postiti, ko še v pratiki ni bilo zapovedanega posta. Obćina mora enostavno vzeti produkcijo najpotrebnejših živil v svoje roke. Če morajo mesarji, peki i. t. d. povrh cene za živino in moko, povrh produktijskih stroškov i. t. d. zaslućiti še svoj profit, ki ni majhen, je jasno, da bi komunalna podjetja lahko dajala svoje produkte za toliko ceneje, kolikor iznaša čisti privatni dobićek. Vrhutega pa pride še v poštev, da bi bila komunalna podjetja velika, v

teh je pa režija vedno razmeroma cenejša, kakor v malih.

Nedvomno je, da ima moderna občina to nalogo. Njen obstanek je opravičen le s tem, da ima skrbeti za blagor svojih udov. Občina — to je množica, ne pa peščica izkoriščevalcev. Ne za profite nekaterih denarnih vreč, temveč za blagostanje vseh ima skrbeti. Te naloge doslej ni vršila. Ali spričo novega podraževanja se bo moralo prebivalstvo vendar vprašati, ali naj mirno gleda, da se ga obsoja na lakoto. Če občina ne vrši svoje naloge, bo moralo ljudstvo najti pot, da si pomaga.

Politični odsevi.

Osem deželnih zborov se je v ponedeljek sešlo, namreč češki, moravski, gališki, salcburški, gornjeavstrijski, koroški, štajerski in bukovinski. Pred otvoritvijo češkega zbora se je predstavila deputacija socialističnih poslancev, sestavljena iz sodr. Hudeca, dra. Soukupa, Jaroša, Beutla, Seligerja in Schäferja najvišjemu deželnemu maršalu in mu je sporočila zahtevo delavstva glede splošne in enake volilne pravice. Deželni maršal se je zelo izogibal jasnega odgovora; dejal je, da gospodje precenjujejo njegovo moč, da se je posebna komisija že pred dvema leti pečala z volilno reformo, a ni še dovršila svojih posvetovanj i. t. d. Svojega stališča o volilni reformi sploh ni hotel pojasniti. Ob začetku seje so spustili socialni demokratje več tisoč listkov, ki zahtevajo volilno reformo, v zbornico.

V moravskem dež. zboru je podal poslanec sodrug Hybeš predlog, naj se uvede splošno in enako volilno pravico.

Gališki dež. zbor je deželni maršal grof Badeni otvoril z daljšim govorom, ki je bil večinoma posvečen volilni reformi. Deželni maršal je naglašal, da je volilna preosnova potrebna in da se mora onim, ki doslej niso zastopani v deželnem zboru, zagotoviti primeren upliv. Dežela želi reformo, ki naj pomeni napredek in zdrav razvoj; ali posledica reforme ne sme biti popoln preobrat vseh razmer. Zanikati ne sme vsega, kar je doslej veljalo za podlago, zanikati pa tudi ne sme upov za bodočnost.

V štajerskem dež. zboru je poslanec Jurtela (slov. klerikalec) predlagal, naj se dovoli občini Teharje, da sme porabiti iz občinskega premoženja 26 925 kron za stavbo cerkve. Poslanec Resel (soc. demokrat) je ugovarjal, ker po odlokih upravnega sodišča ni gotovo, da sme občina sploh izdajati denar za cerkvene stavbe. To pravico imajo samo cerkvene občine. Za predlog so glasovali vsi poslanci razven socialno-demokratičnih. Vložena je socialno-demokratična interpelacija, zakaj še ni potrjen novi občinski volilni red za Štajersko.

Zaradi nagodbe so prišli ogrski ministri v ponedeljek zopet na Dunaj. Sedaj se govori, da je položaj za nagodbo zopet prav ugoden. Dobro bo, počakati, dokler se ne izve kaj gotovega.

Častniške plače mislijo zvišati. Vojno ministrstvo bo zahtevalo za prihodnje leto devet milijonov kron v ta namen. Uvesti hočejo za vsako šaržo več plačilnih razredov, tako da bi oficirji v plači avanzirali vsako tretje leto, tudi če ne avanzirajo v šarži. — Resnici na ljubo je treba priznati, da častniki s sedanjimi plačami res težko živijo; mnogo jih je, ki sploh ne morejo izhajati. Ali pribiti je tudi treba, da niso tega krive nizke plače — nikjer v civilnih službah nimajo akademično izobraženi ljudje takih plač, kakor oficirji — temveč pravi vzrok je ta, da se zahteva od častnika »nobel« življenje, za katero njegovi dohodki res ne zadostujejo. Reforma je torej potrebna, ali ne v zvišanju plač, temveč v odpravi raznih častniških »navad«. Oficirjem naj se dovoli, da smejo nositi civilno obleko, ne zahteva naj se, da morajo zahajati le v najdražje lokale, da morajo povsod igrati nekako plemstvo, da morajo, kadar pride kak višji nadzornik, piti šampanjca i. t. d., čeravno si ga morda sami ne žele, pa bodo s sedanjimi plačami bolje izhajali, kakor civilisti v enakih letih, ki z višjo izobrazbo pogostoma ne zaslužijo polovico toliko, kakor njih bivši sošolci, ki so odšli v kadetno šolo. Tudi častnikom ne želimo pasjega življenja; ne sme se pa zahtevati, da bi najsiromašnejši sloji plačevali njih nepotrebni luksus.

Madjarski ministri so že zopet odpotovali — kakor poročajo zadnji, pravkar došli viri — v Budimpešto, ker avstrijska vlada ni hotela sprejeti njih zahtev glede nagodbe. Slava je bila torej kratkotrajna. Po svojih časopisih žugajo sedaj madjarski ministri, da ne pridejo več na Dunaj, ampak da bodo morali avstrijski v Pešto, če bodo hoteli imeti nagodbo. Zdi se nam, da diši ta baharija preveč po reklami.

Socialni pregled.

Knjigoveško mezno gibanje v Ljubljani dobiva precej akuten značaj. Nato opozarjamo vse knjigoveške pomočnike. Solidarnost je glavno.

Delavci stavbe na južni železnici so imeli v nedeljo, 1. septembra, konferenco v Mariboru, katere se je udeležilo veliko število delegatov, tudi

iz slovenskih krajev. Centralo železničarske organizacije sta zastopala sodruga Dušek in Weigl, tržaško tajništvo sodrug Kopač, jugoslovansko stranko sodrug E. Kristan, štajersko strokovno komisijo pa sodrug Muchitsch. Razpravljalo se je najprej o zadnjem gibanju v severnih krajih južne železnice, katero je povzročil odhod hrvatskih delavcev (ki so pravzaprav slovaški in ogrski delavci). Tisto gibanje je bilo povsem nepripravljeno in neorganizirano in takozvani »hrvatski« delavci se vedeli niso prav, zakaj se gre. Naglašalo se je, da so na Ogrskem razni »delovodje«, ki naravnost kupčujejo z ondotnimi delavci. Organizirani delavci morajo skrbeti, da se odpre tudi tem tovarišem oči in se jim pokaže, kako jih izkoriščajo na eni strani podjetja, na drugi pa njih profitarški delovodje. Za nje in za domače delavce, katerim delajo konkurenco, je treba, da se tudi oni organizirajo. — Potem se je poročalo o uspehu deputacije, ki je predložila dne 19. julija generalnemu ravnatelju gospodu dru. Egerju zahteve delavcev na vrhni stavbi. Generalni ravnatelj je priznal, da so zahteve opravičene, pa je poslal deputacijo k stavbnemu ravnatelju gospodu Pichlerju. Ta gospod je pa govoril zelo ošabno. Skušal je tudi na laž postaviti delavce, ki so pa obstali na tem, da so resnične vse trditve glede sedanjih mezdnih in delavnih razmer. Nekaj časa pozneje so dobili delavci pismen odgovor. Zahteva glede minimalne plače, ki naj iznaša 3 K 10 v za delavce na stavbi, 3 K 50 v za prve delavce, 4 K za izučene delavce in delovodje in 2 kroni za delavke, je kratkomalo zavrnjena. Le malemu številcu se obljubuje po 10 vinarjev priboljška, če bodo prav pridni. Tudi glede avanziranja je železnica kvečjemu pripravljena dovoliti od treh do treh let po 10 vin. zvišanja. Odgovor pravi, da je tudi nemogoče, izdajati plačilne listke, ker bi bilo treba 300 uradnikov za to. Bolje je baje, če se s tem denarjem delavcem zviša mezde; le da gospod Pichler tudi tega noče in da so plačilni listki zelo potrebni, pa tudi ni treba celega bataljona uradnikov za nje. Delavski odbori in zaupniki so nemogoča reč — pravi g. Pichler, ker so delavci preveč raztreseni. Stavbno ravnateljstvo odklanja torej takorekoč vse. Naravno je, da so delavci vsled tega odgovora zelo razburjeni. Položaj delavstva na vrhni stavbi je zelo slab, plače so različne, v nekaterih krajih še po 1 K 20 v. V Gradcu je bil velik shod, kamor so prihiteli delavci od blizu in daleč in tam je bila sprejeta sledeča resolucija: »Stavbnemu ravnateljstvu ces. kr. priv. družbe južne železnice se je zljubilo, izdati delavni red, ki nikakor ne odgovarja sedanjemu času, ki je pa tudi tak, da celo poslabša itak slabi položaj te kategorije. Delavci so tembolj ogorčeni, ker razglasa stavbno ravnateljstvo brezprimerni delavni red, ko so delavci že vsled slabih mezdnih razmer in zato vsled neznosnega življenjskega položaja do skrajnosti razburjeni. Stavbnemu ravnateljstvu se je tudi zljubilo, ukazati, da se izmeri prostor in stanovanjih nastavljenega osobja in da se mora naznaniti najemnino. Stavbno ravnateljstvo južne železnice se moti, če misli, da mu pojde osobje na led, ker vé, da nimajo taki ukazi drugega namena, kakor poskusiti, ali se ne bi dalo kaj odtrgati od stanarine. Vsekakor se pa noče ničesar priboljšati. Vsled tega sklene današnji shod, da se delavnega reda za delavce na vrhni stavbi ne vzame na znanje in da se tudi privatnih stanovanj ne izmeri in pribije, da ni v omenjenih naredbah niti sledu socialno-političnega duha.« To resolucijo je odobrila tudi mariborska konferenca, ki je nadalje sklenila, da se pridružijo delavci splošnim zahtevam vsega osobja južne železnice, ter bo dotična spomenica te dni predložena generalnemu ravnateljstvu. Sklenilo se je tudi, da se v spomenici naglasi, da še tiste obljube niso uresničene, ki so jih dobili železničarji črno na belem s podpisom gospoda Böhma. Končno se je razpravljalo o boju, ki je neizogiben, ako južna železnica ne izpolni opravičenih zahtev in se je tudi v tej točki doseglo popoln sporazum.

Delavci z mramorjem stavkajo na Dunaju. Opozarjamo vsled tega vse delavce s kamnom, naj ne iščejo dela na Dunaju.

Delavstvo tobačnih tvornic avstrijskih je predložilo c. kr. vrhovnemu ravnateljstvu spomenico, v kateri zahteva posebno povišanje in regulacijo svojih mezd in nekatere druge stvari, ki se tičejo posameznih kategorij. Iz stavljenih zahtev je posebno razvidno, da državne tobačne tvornice prečunavajo delo prav po tistih finesnih industrijskih ključkih, kakor zasebni industrijci. Tudi v državnih tobačnih tvornicah ne poznajo nobene eksistenčne najmanjše plače; če le nanese, pa še znižajo delavki ali delavcu zaslužek. Prav primerna je zahteva, da se uvede pri vsem delavstvu, ki ni v pogojnem delu, tedenska mezda, mesto dnevne, dalje torej, da se ob premeščenju delavstva od oddelka k oddelku ne sme krčiti plača. Pri pomaknitvah na boljša mesta naj se vpošteva službena doba ob enaki zmožnosti. Za obrtne rokodelce zahtevajo enake službene pogoje kakor jih imajo uslužbenci c. kr. drž. železnic. Med zahtevami je tudi zahteva po slovenskem uradovanju in tiskovinah. Glede delavnega časa zahtevajo 48 ur dela na teden ter na leto 3 do 7 dni plačanega dopusta. Delavnik naj se skrajša posebno tudi za čuvaje. Odgovor do 1. januarja 1908.

Iz stranke.

Občni zbor političnega društva »Bodočnost« v Ljubljani bo dne 21. septembra ob 8 uri zvečer v salonu hotela »Ilirija«. Dnevni red: Poročilo. Volitev odbora in vpisovanje članov. Slučajnosti.

Tržaške zaupnike politične in strokovne organizacije se vabi na sejo, ki bo v sredo, dne 25. t. m. ob 8. uri zvečer v »Delavskem domu« (dvorana v prvem nadatropju). Razpravljati je o jako nujnih vprašanjih zato pričakuje odbor, da se je gotovo udeleže vsi zaupniki.

Zaupniki iz goriške okolice so vabljene, da se udeleže zborovanja, ki bodo v nedeljo, 22. septembra, po končanem ljudskem shodu v Vrtojbi. Na dnevnem redu je: Poročilo o tržaski konferenciji.

Za deželnozborsko volilno pravico so bili v nedeljo razen mnogih manjših veliki shodi v Pragi, v Lvovu, v Lincu, v Opavi in v Černovicah. V Pragi je bilo 15 000 ljudi na shodu na Havličkovem trgu, kjer so govorili sodrugi Steiner, Seliger in Folber. Potem je odkorakala množica z rdečimi zastavami in primernimi napisi na Vaclava trg, kjer je govoril sodrug Tusar. — V Lvovu je bil shod pod milim nebom. Zbralo se je nad 10 000 ljudi. Govoril je poslanec sodrug Hudec, potem Szmigielski, Moraczewski in Vitijk. Po shodu je bil spreved po mestu. — Tudi v Lincu je bil shod pod milim nebom. Govorila sta poslanca Schuhmeier in Weiguny. — V Opavi je bil shod v največji mestni dvorani, po shodu obhod po mestu. — V Černovicah je bil shod pod milim nebom; udeležilo se ga je 15 000 ljudi. Razen tega je bilo mnogo shodov po manjših mestih.

Ogrski socialisti so sklenili, ustaviti delo dne 10. oktobra, ko se snide ogrski državni zbor. S tem hočejo demonstrirati za splošno in enako volilno pravico. Vlada še izjavlja, da je grof Andrássy izdelal načrt, ki bo »odgovarjal potrebam«, preprečiti »anarhijo« in varoval »madjarski značaj dežele«. Mora biti lepa pokveka!

Nemška socialna demokracija ima od ponedeljka sem svoj letošnji zbor v Essenu. Avstrijsko nemško soc. dem. stranko zastopata sodruga dr. Ellenbogen in Schuhmeier, češko pa sodrug Němec.

Iz poročila strankinega vodstva je razvidno, da je število politično organiziranih udov zadnje leto naraslo od 384.327 na 530.466. Viljemove besede, da je socialna demokracija pri zadnjih volitvah pojahana, so torej sijajno ovažene. Sicer pa je dobila stranka, ki je imela pri zadnjih volitvah 3.010.000 glasov, letos 3.259.000. V nemških deželnih zbora je sedaj 135 socialno-demokratičnih poslancev, v občinskih zbora 4496 socialističnih svetovalcev in sicer 1207 v mestih, 3789 pa po deželi. Centralno glasilo »Vorwärts« v Berlinu se tiska v 130.000 iztisov. Strankina blagajna je imela nad milijon mark dohodkov. Izdatkov je bilo 459.501 marka za agitacijo, 137.866 mark za podporo strankinih listov, 66.616 mark pa za strankino šolo.

Dopisi.

Pulj. (Prvi javni shod jugoslovanske socialno-demokratične stranke.) Kakor je bilo naznanjeno v našem listu, je bil v nedeljo 1. t. m. prvi javni shod slovenskih in hrvatskih delavcev v Pulju. Bil je za tukajšnje razmere jako dobro obiskan, kajti udeležilo se ga je nad 200 sodrugov. Prišel se je točno ob 10. uri dopoldne. Za predsednika je bil izvoljen sodrug Anton Pirc, za zapisničarja pa sodrug Zlobec. Na dnevnem redu je bilo: 1. Kaj zahtevamo. 2. Volilna reforma za deželne zbore. Poročal je sodrug Petejan, ki je v obsirnem govoru razložil glavne točke socialno-demokratičnega programa, zlasti tudi z zahtevami socialističnega narodnostnega programa. Energično je odbil podla obrekovanja, s katerimi obsipavajo nasprotniki socialno demokracijo. Nadalje je razložil socialistično stališče glede volilne reforme za deželne zbore ter se je pečal posebno temeljito z istrskim deželnim zborom in njegovim nedelovanjem. V narodnem oziru je računati, da je danes v Istri 70 odstotkov slovenskega in 30 odstotkov italijanskega prebivalstva. V deželnem zboru pa sedi 21 Italijanov in 9 Slovanov in pribiti se mora, da nima italijanska buržoazija toliko tolerance, da bi priznala vsaj enakovrstnost jezika, vsled česar ta deželni zbor vsa leta sploh ni deloval in so vsi interesi dežele zanemarjeni. Končno je vzpodbujal navzoče, naj se čvrsto oklenejo socialno-demokratične stranke in z združenimi močmi izvojujejo neizogibni boj proti kapitalizmu. Govorili so še nekateri govorniki, potem se je shod zaključil z glasnimi živio-klici socialni demokraciji.

Shodi.

Protestni shod. V sredo, 25. t. m., zvečer se vrši v Ljubljani protestni shod vsled vedno narasčajoče druginje živila. Lokal se naznani po letakih. V Vrtojbi je dne 22. septembra t. l., ob 3. uri popoldne, v gostilni gospoda Emila Savniga ljudski shod. Na dnevnem redu je: Volilna reforma za deželni zbor. Že iz dnevnega reda je razvidno, da je shod zelo važen in je pričakovati, da pridejo vsi sodrugi. Vabljene so tudi sodrugi bližnjih krajevnih organizacij.

Strokovni pregled.

Revirna rudarska konferenca je dne 29. septembra t. l. v gostilni gospoda Antona Fana v Zagorju ob Savi. Vsi zaupniki rudarske organizacije in odborniki rudarske zadruge so vabljeni, da se gotovo udeležijo te konference. Dnevni red se naznači organizacijam s posebno okrožnico.

Mednarodni rudarski kongres zboruje letos v Avstriji, in sicer v Salzburgu. Udeležba je večja, nego na vseh dosedanjih kongresih. Z Angleškega je prišlo 65 delegatov; njih organizacija šteje 400.000 udov. Američani, ki imajo tudi 400.000 udov, so poslali dva delegata, Francozi in Belgijci po 15. Nemci 19, Avstrija 10. Kongresa so se udeležili tudi krščanski rudarji iz Nemčije, ki so se zadnji čas v gospodarskih vprašanjih močno približali socialnim demokratom. Kongres je pozdravil predsednik angleške organizacije Enoch. Potem je govoril v imenu avstrijske organizacije sodrug Jarolim, ki je naglašal, da avstrijski delavci niso več državljani petega razreda, odkar so si priborili splošno in enako volilno pravico. Onenil je tudi, da se je posrečilo, združiti prej razcepljene avstrijske organizacije v eno celoto. — Amerikanec Buck je poročal, da se je ameriškim rudarjem končno posrečilo priboriti si izboljšanje plač. Tudi 12.000 Japoncev in Kitajcev je pristopilo organizaciji. V Zedinjenih državah ne sme sedaj v jamo, kdor ni organiziran. V imenu socialno-demokratske stranke je pozdravil zborovalce sodrug Preußler.

Domače stvari.

Zgago med železničarji bi radi delali »dobri prijatelji delavstva«. V raznih časopisih, tako tudi v krščansko-katoliškem »Slovencu« čitamo perfidne napade na vodstvo socialno-demokratske železničarske organizacije, češ, železničarji so nezadovoljni, ker vodstvo zadržuje gibanje, ker slepomiš i. t. d. V resnici so nezadovoljni le klerikalci, ki bi bili, čeprav nimajo pristašev med železničarji, radi igrali prvo vlogo v gibanju. Vse, kar so železničarji doslej dosegli, so dosegli brez klerikalcev in krščanskih socialcev in proti njim. To jih pa peče. Ali zavedni železničarji jim ne pojdejo na limanice, pa če se vedejo še bolj »radikalno«. Tak »radikalizem« je namreč navadna sleparija. Železničarjem ni cilj pasivna rezistenca, temveč izboljšanje položaja; pasivna rezistenca je pa le sredstvo v ta namen in razume se, da bi bilo bolje, če bi se izpolnilo njih opravičene zahteve brez tega skrajnega bojnega sredstva. Seveda, če ne pojde drugače, pojde pa tako. Ali prav zato, ker je zelo verjetno ali pa vsaj prav lahko mogoče, da bo pasivna rezistenca potrebna, je nad vse brezvestno, v tako kritičnem času zanašati nezaupanje. Če pride do skrajnega boja, bo železna disciplina najnujnejši pogoj za zmago. Disciplina pa zahteva, da se začne z bojem takrat, kadar je pravi čas, da se začne po jasnem načrtu in da se tudi vodi ves boj po brezpogojno veljavnem načrtu. Kdor zanaša sedaj med železničarje nedisciplino, jih hoče le oslabiliti in pomagati kapitalistom, da bi lažje premagali needino in nedisciplinirano vojsko. To bodo železničarji razumeli in zato ne sedajo krščanskim »prijateljem« na limanice.

»Surovost tržaških socialnih demokratov« je zopet priljubljen predmet za meščansko časopisje. V Trstu in v Ljubljani se razburjajo v najlepši slogi slovenski in italijanski nacionalisti nad socialističnim divjaštvom, ker je ljudstvo v petek po shodu in demonstraciji, prirejeni proti nezaslišanemu podraževanju živih, pobilo nekoliko šip. No, kdor količnej pozna tržaško socialno demokracijo in zasleduje njeno delovanje, mora vedeti, da je pač zelo delavna, da se tudi zaveda svoje moči, da pa njen značaj nikoli ni bil surov in barbarski. Demonstracije naše stranke v Trstu niso tako nezaslišano nenavadni dogodki, da jih javnost ne bi mogla poznati. Naj se čuvaj javne morale le spomnijo na mnoge, res velikanske demonstracije, ki jih je socialna demokracija tudi v Trstu priredila ob času bojev za volilno pravico in pozneje ob volitvah, pa v dobi boja za nedeljski počitek i. t. d. Imporirale so pač vse one demonstracije, ker so bile veličastne sameobsebi, v sled množic, ki so se jih udeleževale in vsled vzorne discipline. Nič preveč redkega ni bilo, da je korakalo po 40.000 socialistov po tržaških ulicah, a čim manj je bilo policije blizu, tem vzornejši je bil red. Če je bilo v petek večer nekoliko drugače, bi se torej žurnalitika, kateri je kaj ležeče na resnici, vprašala, kje je pravi vzrok, da je prišlo do izgrediv. Objektivna preiskava razlogov bi kmalu dokazala, da so napadi na socialno demokracijo naravnost blazni. Ves Trst vé, da so prišli prvi napadi iz buržoaznih krogov, iz vrst tiste elegantno prevzetne družbe, ki se je zabavala v kavarni »Specchi« in ni imela pametnejše zabave, nego podlo zasramovati demonstrante. Izvolite le malce razmisliti, gospodje psihologi! Ljudstvo demonstrira, ker se mu podrajuje vsa živila, ker se ga obsoja na lakoto. In na to ljudstvo mečejo lakirani lenuhi, ki ves božji dan ne vedo, kako bi ubili čas, zemlje, »kifeljce« i. t. d. Ljudstvo bi pač moralo imeti vodo v žilah, če ga ne bi pogrelo tako infamno zasmehovanje. To je bil prvi povod spopadom, pa ni čudo, da je množico pograbil bes nad vso družbo, ki živi od delavskih žuljev, pa odreka delavstvu vse pravice. Toda gotovo je, da bi se bile dale omejiti prvi spopad, ako bi bili

demonstrantje sami socialni demokrati. Prav tisti, ki protežirajo vsako nasprotje proti socialni demokraciji, naj se pa primejo za svoj cenjeni nos; njih ljubljenski, takozvani anarhisti, neorganizirani ljudje, razni »narodni« elementi, ki niso za nobeno sistematično delo, so prav radi porabili priložnost, za svoje »delo«. Tako je kamenje frčalo proti šipam. Kamoristi in slovenski šovinisti, liberalci in klerikalci si pa segajo v roke in pokajo po socialnih demokratih — seveda z jezikom, zakaj lojalnega orožja itak ne poznajo.

Tržaški narodnjaki, ki lajajo nad socialno demokracijo, ker je bilo v petek tudi na »Narodnem Domu« pobito nekoliko šip, imajo najmanj razlogov, skandalizirati se nad demonstranti. Pav tako so tudi solze pobožnega »Slovenca« kaj hinavske. Gospodje šoveni naj se le spomnijo, kaj je bilo v Trstu pred devetimi leti. Demonstracije, ki so jih takrat priredili »patriotični« Slovenci, tudi niso bile tako nedolžne, kakor parada otrok. In povod ni bil približno tako akuten, kakor je podraževanje živih. Pa sploh niso narodnjaki voditelji taki angelji miru, da bi imeli pravico, socialistom čitati levite zaradi kakega izgrediv. Svojo »narodno organizacijo« organizirajo naravnost za dejanske napade na socialiste; napad na mrtve šipe »Narodnega Doma« pa res še ni tako krvav, kakor napad na žive sodruge, ki so jih s palicami pretepali in s škornji suvali pri Sv. Ivanu. Torej malo manj teatraličnega ogorčenja, gospoda!

Justična uprava si dela reklamo, pripoveduje, da sta na ženskem oddelku ljubljanske jetnišnice nastavljeni dve ženski paznici, ki imata včasem svojstvu 2 kroni 40 vinarjev dnevne, kakor provizorični moški pazniki. To bi bilo vse lepo, če ne bi tičalo v tej reklamni objavi priznanje, da dobivajo provizorični pazniki ces. kr. jetnišnice v teh dragih časih 2 K 40 vin., to se pravi goldinar in dvajset krajcarjev na dan. Ljudje, ki morajo živeti ob takih »ogromnih« dohodkih, menijo, da je to za moške in za ženske premalo. Torej ni pravega povoda, postavljati se s tako »modernostjo«.

»Slovenski Narod« objavlja zadnji čas pogostejše dopise s Koroškega in s Štajerskega, v katerih se pripoveduje da propada Slovenstvo zaradi klerikalizma. To je zlata resnica, ali rekli bi, da jo je »Narod« nekam pozno odkril. Menda ni prevzetnost, če pribijemo, da je to že davno dokazoval — »Rdeči Prapor«. Takrat se seveda ni smel nihče zmeniti za to. Na Štajerskem je vladala »sloga«, v Trstu »edinost«, na Koroškem se je držal »Mir«, kakor kaka filijalka »Slov. Naroda«. No — izpoznanje še ni prepozno. Ali uganka nam je, kako združuje »Narod« s to teorijo popolnoma nasprotno prakso. »Sloga«, v kateri izgine vsako protiklerikalno delo, je pogubna za Slovence, a »Narod« služi najbolj slogaškemu slogašu, poslancu Ivanu Hribarju, ki se da izvoliti na podlagi liberalnega programa, pa podpiše v državnem zboru klerikalni program. To se vendar čudno — ne vjema. Erklaret mir, Graf Oerindur...

Ob začetku šolskega leta je gotovo zelo važno iznova opozarjati na to, da otrokom, itak ne malokdaj preobloženim z duševnim naporom, ne kaže v tem času dajati tudi še pijač, ki dražijo živce in s tem škodujejo zdravju. Semkaj spada poleg alkohola zlasti zrnata kava, ki bi se po izreku slovečega zdravnika sploh ne smela dajati otrokom v šolskih letih. Tega tudi nikakor ni treba. Kathreinerjeva Kneippova sladna kava je tako imeniten nadomestek zrnate kave! Posebno napravljanje za deco provzroča tako malo truda, ki se vrhutega bogito poplača s tem, da vidno uspevajo naši ljubljenci. Kathreinerjeva Kneippova kava je lahko prebavna, krvotvorna in krepilna ter ima spričo posebnega načina svojega proizvajanja prijetno mil okus po kavi, ki se ga lahko privadi vsakdo. Seveda je zaradi mnogo manj vrednih posnemkov treba opreznosti pri nakupovanju. Zahtevajte vselej izrečno Kathreinerjevo kavo in jemljite le zaprte izvorne zavoje s tem imenom kakor tudi s sliko župnika Kneippa kot varstveno znamko.

Raznoterosti.

Papeževa enciklika proti katoliškim »modernistom« je izšla. Reakcionarna je nad vse pričakovanje. Modernistom ni pripisovati kdove kakšnega radikalizma, ali prav lahko se zgodi, da se porode nasprotja, ki bodo Vatikanu še zelo neljuba.

Pivovarnarji planinskih džel so sklenili kartel, da bi na eni strani privezali gostilničarje, na drugi pa diktirali občinstvu cene po mili volji. Gostilničarji so na svojem zborovanju sprožili misel, da bi ustanovili svojo lastno združeno pivovarno. V tem sklepu je nekaj socialnega duha, — v nekaterih drugih sklepih ga je pa močno pogrešati.

Ali so pa tudi res dobre?

Kaj — Fayer- prave sodenerske mineralne pastile? Pa še kako, Vam pravim. Vsak od nas ima vsakovrstnih pripomočkov na izbero, toda tudi jaz sam jemljem rajši Fayer- prave sodener. In pa, kdor jih je kupil enkrat, prihaja zopet in zopet ponje; imam odjemalce, ki prihajajo v prodajalno samo zaradi pastil in od svojih založniških predmetov prodam največ Fayer- vseh pravih sodener. — Poglejte, prosim, skatljaj velja le K 1.25. — Dobiva se po vseh lekarnah, drogerijah ali trgovinah z rudninskimi vodami. Glavno zastopstvo za Avstro-Ogersko: (1)

W. Th. Guntzerl, Dunaj, XII, Belghoferstrasse 6.

Več mizarskih pomočnikov

dobi trajno delo pri 3—2
g. Ferdo Primožič, Ljubljana, Kilsjerjeve ulice 5.

Mizarski pomočniki

dobe takoj trajno delo pri
Matiju Bayer, mizarju
v Brebitu na Krvaškem.

Spretni jeklolivarji (Stahlförmer) za topilniške odlivke in izdelovalce jekla (Kernmacher) za jeklolive se iščejo. 3—3

Ponudbe pod „S 2322“ na naslov
Haasenstein & Vogler, A.—G., Dunaj I.

V življenju nikdar več 600 komadov samo gld. 1.65.

1 krasno pozlačena preciz. ura z verižico s 3 letnim jamstvom, 1 moderna svilen kravata za gospode, 2 fina žepna robca, 1 urstan za gospode z imit. biserom, 1 elegantna broša (novost), 1 par gumbov z imit. briljanti, 1 žepno zrcalo, 1 denarnica, 1 par manšetnih gumbov, 3 naprsni gumbi, vse double zlato s patentirano zapono, 1 album 10 najlepših slik sveta, 3 šaljivi predmeti, velika veselost za stare in mlade, 1 nikelnasti tintnik, 20 važnih dopisovalnih predmetov in še 500 raznih predmetov za dom neobhodno potrebnih. Vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja samo **gld. 1.95.** Pošilja proti povzetju, ali če se denar naprej pošlje 3—3

Dun. cen. razpošiljalnica, P. Lust, Krakov 463.

Kar ne ugaja, se zamenja.

POZOR!

Za K 2.50

dobi vsak krasno remontoir pežno uro, »Gloria« srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur idoča za kar se 2 leti jamči, z

lepo pozlačeno, Pancer verižico, samo za K 2.50 3 komadi z verižicami K 7.—.

Razpošilja po povzetju tovar. zaloge švicarskih ur 24—15

S. Urbach, Krakov št. 69.

Stanje hranilnih vlog:
24 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
860.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši, Prešernove ulice 3, poprej na Mestnem trgu zraven rotovža, sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev. 26—6

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. pošne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

priporoča svoja

izborno pivo v sodeih in steklenicah.

Telefon št. 187.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

Telefon št. 187.

26-14

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan
Dalje.

Hercog ni bil tujec tukaj. Še v dijaških letih je bil v počitnicah romal v to krasno lepoto. Vsako leto je komaj čakal na počitnice, da bi si v Solnogradu ugasil žejo po vzvišeni krasoti.

A šele danes, ko je stopil po tako dolgem jetništvu v mračni samostanski celi v najlepše mesto Evrope, je prav živo občutil vrednost svobode. Bilo mu je, kakor človeku, ki je prestavljen iz mrtve puščave v živ paradiž.

Samo nekaj je kazalo, da tudi ta paradiž ni v nebesih, ampak prav na zemlji. To je bil denar; tudi v solnograškem raju se ne more biti brez njega. Vendar se ni izpodtaknil ob tem kamnu. Vajen je bil pomanjkanja, pa mu je bilo neizrecno lahko pri srcu, ko je pozno v noč sedel na bregu tiho šumeče reke. Z Meniškega hriba so se razlegali veseli glasovi vojaške godbe; vsekrog so se svetili beli žarki neštetihi električnih žarnic.

Dočim se je širilo srce, se je moral pač želodec skromno zoževati, ali kakor so hiteli bliščeči valovi Salice mimo njega, tako se je razblinjeval spomin na otožno preteklost v užitku lepe sedanosti. Nekoliko kron, ki jih je začuden našel v žepu, mu je zagotovilo skromno večerjo in zajtrk za drugi dan.

Bilo je jutro polno svetlobe in blišča, ko se je staro mesto sveže in mladostno zbudilo, kakor roža v jutranji rosi. Solnce se še ni dvignilo nad Črni vrh, ko je Hercog že stal na visoki trdnjavi. Jutranji zvonovi so zapeli, zdaj s te, zdaj z one izmed tridesetih cerkva.

Opojen od stare, a še vedno mlade lepote, ki se je nerazdružno spojila z umetnostjo, je župnik skoraj pozabil na pismo v žepu.

Bil je že čas, da ga odda in da si poišče novega kruha za stara leta.

Toda železo ostane železo, naj tolčejo najtežja kladiva po njem, dokler hočejo; železo ostane, če dobi obliko težkega nakla ali pa mične umetnine; če pride celo magnet blizu, bi pohitelo k njemu, kakor nevesta v ženino naročje.

Prav tako se godi katoliškemu duhovniku, čegar poklic je pristen. Naj so bili udarci usode, preganjanja in nevhaležnosti kolikorkoli po njem, vendar ostane duhovnik; njegova cerkev je magnet, ki privlači njegovo srce venomer s skrivnostno močjo. Nevidna duševna moč je prišla tudi Hercoga. Srce in roke, glava in noge, vse je sililo k palači z neštetihi velikimi okni,

kjer stoluje s škrlatom odeti kardinal, ki mu pravijo „nemški papež“.

Sam ni prav vedel, zakaj je stopil v to palačo. Ali je upal, da najde tukaj pravega izveličarjevega naslednika in pomoči? Ali mu je veleval čut duhovniške dolžnosti, naj se predstavi škofu, v čegar škofiji je mislil živeti poslej? Ali pa je bilo navadno spoštovanje od Boga postavljene gospodske ali pa vse skupaj? Skratka, instinktivno je gnalo duhovnika k mogočnemu kardinalu njegove cerkve, kakor železo k magnetu.

In prav je storil. Vzlic sumljivi obleki so ga pustili h kardinalu. Prijazno in dobrosrčno ga je pogledal cerkveni poglavar in roka je že segala v žep, da bi dala beraču miloščino. Toda, ko se je župnik spoštljivo poklonil in povedal, da je katoliški duhovnik, je gospod kardinal debelo pogledal, kakor da vidi živega antekrista. Odtegnil je roko, ko mu jo je hotel poljubiti duhovnik v oguljeni suknji.

„Duhovnik ste? Katoliški duhovnik?“ in pomeril ga je od nog do glave.

Duhovnik brez duhovniške obleke — to se mu je zdelo nemogoče. Pogledal je na uro.

„Torej duhovnik ste? Nimam več časa. H kosilu moram. Toda molil bom za vas.“

S temi besedami je bil župnik odpuščen in kardinal je lahko odšel mirno h kosilu. Vrtar je že zaprl duri za čudnim človekom.

Župnik je pa stal na tlaku. Le ena kardinalova beseda mu je še prijazno šumela v ušesih: Kosilo... Gladen je bil zopet, v žepu ni imel vinarja in pregrešno bi bil dal celo kardinalovo molitev za kos klobase.

Ali danes ga ni užalostilo, da so ga tako nežno odpravili. To je bilo povsem nemogoče. Saj je bil v Solnogradu, kjer se je nebo smebljalo, kjer so šumljali vodnjaki in peli zvonovi, gore pa so pripovedovale najlepše pravljice in kamnene umetnine so kramljale. V takem kraju ne more premagati žalost.

Celo smehljal se je, misleč: „Pač moram že verjeti, da je moja cerkev složna. Prelat, škof, kardinal — vsi trije so me vrgli vun. Le papež še manjka. Ta me pa kratkomalo ne bi pustil k sebi; ergo credo in unam sanctam ecclesiam. Pač krasna je ta sloga cerkve v — izmetavanju. Zato je pač tako sveta, ker streže s tako ljubeznijo svojim svetnikom in navideznim svetnikom, kakor n. pr. mojemu nasledniku, ter jih blagoslavlja.“

Toda ironično veseli izraz je izginil z župnikovega lica. Vstopil je v prostorno ladjo velike stolne cerkve. Nič ni pazil na posamezne skupine radovednih ljudi iz vseh mogočih krajev, ki so hodili po cerkvi kakor po muzeju. Pri stranskem oltarju je pokleknil v pobožni molitvi pred tabernaklom svojega Boga. Še čudno se mu ni zdelo, da ga je moral poiskati pri stranskem oltarju, ker je

bil veliki oltar samo za knezonadškofijska opravila kardinalova. Saj je Kristus ponižen in skromen in potrpežljivo prenaša, da je njegov namestnik v škrlatu pred njim.

In ponižni izveličar ni zapustil ubogega duhovnika pred tabernaklom, čeprav ni imel več na sebi duhovniške obleke, ki mu jo je bil škof strgal s telesa. Kristusa so pribili nagega na križ, zato je bil usmiljen s svojim ubogim služabnikom. Sočutno ga je pogledal s svojega križa in je dejal:

Dalje prih.

Vsaka ponaredba in ponatis je kaznjivo.

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52-31

Thierryevo centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj slo. ehl.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

Polniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
za neslajivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Kmeteksa
v Ljubljani Hotodvorske ulice 20.
Kakovostna Pojasnila daje se brezplačno.

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Sodrugji, zahtevajte povsod „Rdeči Prapor“!

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodeih in steklenicah.

Številka telefona 210.

ROBEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak petek.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 5.44 K, za pol leta 2.72 K, za četrt leta 1.36 K; za Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K; za Ameriko za celo leto 7.28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petit-vistica (širina 83 mm) za enkrat 20 vin, večkrat po dogovoru.

79. številka.

V Ljubljani, v petek, dne 27. septembra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Jurčičev trg številka 31.

Kaj misli vlada?

Ko se je avstrijski državni zbor razšel na počitnice in je nastalo vprašanje, kaj bo z deželnimi zbori, ko je končno vlada na zahtevo češkega deželnega odbora sklenila, sklicati večino deželnih zborov, so poloficiozni in vladi prijazni časopisi razglasili, da se skliče državni zbor na dan 20. oktobra, vsled česar bi imeli deželni zbori dovolj časa in priložnosti za rešitev najnujnejših zadev. V Avstriji je namreč nepotrebna, ali stara navada, da zborujejo deželni zbori le tedaj, kadar ne zaseda državni zbor. Deželni zbori bi bili imeli torej le do 20. oktobra časa za delo, potem bi se morali umakniti centralnemu parlamentu, ki ga potrebuje gospod Beck zaradi avstro-ogrske nagodbe in zaradi proračuna.

Že do 20. oktobra bi bil čas zelo kratek. Nekaterim deželnim zborom se je nagrmadilo izza zadnjih let toliko dela, da bi ga ne zmagali, tudi če bi zborovali pol leta nepretrgoma. Edino sredstvo, da bi se napravilo red v tej stvari, bi bilo, da bi zborovali deželni zbori neodvisno od državnega. Take remedure seveda za sedaj ni pričakovati od vlade in tudi večina poslancev bi se ji gotovo upirala, kajti doslej velja v Avstriji še vedno šega, da nabirajo posamezniki vse mogoče mandate in funkcije v enih rokah in tako je tudi največ državnih poslancev obenem — blagoslovljenih z deželnozborskimi mandati.

Bilo je torej od začetka gotovo, da tudi tisti deželni zbori, ki so sploh sklicani, ne bodo zborovali dalje nego do 20. oktobra.

Toda vlada tudi ni sklicala vseh deželnih zborov. Med onimi, ki so ostali doma, so kranjski, goriški in tržaški. Istrskega so sklicali šele tedaj, ko so se italijanski in hrvaški poslanci začasno pobotali glede poslovnega jezika.

Goriški deželni zbor je, kakor znano, v zadnjem zasedanju sprejel ono monstruozno volilno reformo, ki je naravnost paradija na volilno pravico. Vlada jo je predložila na sankcijo, katero je tudi dobila, in meni, da je najbolje, če ostane vse pri miru.

V tržaškem deželnem zboru so sklenili volilno reformo s terorizmom; sankcionirana še ni in ob tem provizoriju je umevno, da vlada noče mešati kaše.

Kar se godi s kranjskim deželnim zborom, je že prava burka. Vlada ga ne skliče in ga ne razpusti. Pa misli, da je tako prav. Za njeno komodnost je to pač najbolje, ali z ustavnega stališča je tako ravnanje kratkomalo nedopustno. Deželno predsedništvo v Ljubljani je baje poskušalo posredovati med liberalno in klerikalno stranko, da bi sklenili kompromis glede volilne reforme. Ne vemo, kakšno je bilo to posredovanje, končno ni bilo iz vsega skupaj nič in vlada je bila pasivna, pa sedaj čaka, da poteče deželnemu zboru zakonodajna doba. «Slovenski Narod» je še celo hvalil liberalno stranko, da se ji je posrečilo, preprečiti sklicanje zbora.

Če bi bil deželni zbor samo predmet vlade, bi se se lahko reklo, da je gospod Schwarz diplomatično ravnal. Ali cel kup nerešenih vprašanj se tiče dežele; da deželni odbor ne izplačuje dovoljenih podpor, ker nima pokritja, se tiče dežele; pa tudi volilna reforma se tiče prebivalstva.

Vlada je morala že davno vedeti, da kranjski deželni zbor ne more več funkcionirati tak, kakršen je. Vlado, ki bi ne izpoznala tako očitnega dejstva, bi se moralo imenovati nezmožno. Izgovor, da je do naravne smrti kranjskega deželnega zbora itak le še kratek čas, je piškav; kajti razmere v ljubljanskem deželnem dvorcu so bile že lani take, kakršne so letos in takrat je bilo še skoraj dve leti do naravnega konca. To je taka doba, da je pač neodpustno, če se pušča deželo toliko časa brez legalnega zastopstva. Ali bi bila morala vlada že lani poskusiti s svojim posredovanjem med strankama, če je imela še kaj upanja, da se ji to posreči, ali pa bi bila morala že tedaj razpustiti deželni zbor.

S svojim obotavljanjem je vlada zakrivila, da letos sploh ne bo volilne reforme na Kranjskem in da bo — naj se zgodi zdaj karkoli — sklenjena za toliko pozneje, za kolikor bo deželni zbor prepozno razpuščen.

Ravnanje s kranjskim deželnim zborom je pa tudi merilo, kako resno smatra gospod Beck deželnozborsko volilno reformo sploh. Na to se je treba spomniti sedaj, ko je volilna preosnova postala akutna tudi v drugih deželah. Poročali smo že, da je baron Beck deputaciji socialnodemokratskih poslancev s Češkega dejal, da smatra razširjenje volilne pravice za deželne zbore potrebnim in da hoče podpirati stremljenje delavstva v tej smeri. Kranjski deželni zbor je čudna ilustracija k tem besedam.

Ali kmalu po onem vsprejemu je objavilo prasko «Pravo Lidu», da namerava vlada sklicati državni zbor že za dan 10. oktobra, baje zato, ker se snide ogrski državni zbor tega dne. In sedaj beležijo to vest tudi drugi časopisi kakor gotovo stvar.

Na podlagi tega dejstva se lahko pravi, da ni Beckovi vladi prav nič ležeče na deželnozborskih volilnih reformah. Kajti če bi jih res hoteli pospešiti, bi morali dati deželnim zborom toliko časa, da jih lahko rešijo. Do 10. oktobra je pa to popolnoma nemogoče.

Gospod Beck ni prišel včeraj na svet. Bil je minister, ko je Avstrija reševala veliki problem volilne reforme za državni zbor. Od srca mu pač ni prišla splošna volilna pravica. Ako je ne bi bil podedoval od Gautscha in Hohenloha, je pač ne bi bil nikdar sprožil sam. On bi se bil — po njegovi lastni izjavi — sprijaznil tudi s pluralno volilno pravico, ako bi bila v državnem zboru slučajna večina zanjo. Ali naučil bi se bil lahko marsikaj v tistem času, med drugim tudi to, da je za volilne reforme treba dela in boj. Gospod Beck torej ne more biti tako naiven pa misliti, da bi deželni zbori res do 10. oktobra sklenili volilne preosnove. Če sklicuje državni zbor na dan 10. oktobra, izjavlja torej, da mu na splošni volilni pravici za deželne zbore ni nič ležeče.

Gospod Beck ceni voljo delavstva prav nizko. To je čudno, ker bi se bil že ob bojih za državnozborsko volilno pravico lahko prepričal, da organizirano delavstvo v Avstriji ne pozna šale v takih rečeh. Tudi državnozborske volitve same bi ga bile lahko uverile, da socialna demokracija v Avstriji ni več otrok.

Kaj torej misli?

Verjamemo, da je vladi vprašanje samoposebi neprijetno. Toda vladanje ni zabava za visokorodno gospodo. Kdor se boji neprijetnih vprašanj, naj gre v privatno življenje in nihče mu ne bo zameril, če se bo pečal samo s poljedelstvom

ali pa z lovom. Kdor pa hoče vladati, mora razumeti zahteve časa in se mora ravnati po njih. Delavstvo zahteva svoj delež pravice v deželi in če se ga prisili na boj, se bo znalo tudi bojevati. Seveda bi bil modrejši tisti državnik, ki bi dal brez boja, česar ne more preprečiti z bojem.

Strokovni pregled.

«Krajna skupina» zveze lesnih delavcev avstrijskih v Ljubljani je imela pred kratkim pri «Levu» ob dobri udeležbi svoj polletni občni zbor. Otvoril ga je ob 6. uri zvečer predsednik sodrug Pajntar, ki je pozdravil navzoče ter naznanil sledeči dnevni red: 1. Poročila funkcionarjev. 2. Dopolnilne volitve v odbor. 3. Poročilo o zadnji stavki, o lokalnem dispozicijskem skladu in o solidarnostnem skladu. 4. Raznoterosti. Prečitani zapisnik se je vzel brez ugovora na znanje. Blagajniško poročilo, ki je bilo podano za vsak mesec posebej, potem skupno, se glasi tako-le: Od 1. januarja do 31. julija 1907 je bilo skupnih dohodkov 2707 kron 75 vin. Izdatki so razvrščeni tako-le:

Brezposelna podpora	121 K — v
Potovalna »	208 » 03 »
Časopisje	357 » 58 »
Inkaso	42 » 71 »
Lokalni blagajni	297 » 24 »
Bolniška podpora	690 » 30 »
Izredna »	20 » — »
Pogrebščina	40 » — »
Slovenske društvene tiskovine	74 » — »
Stroški shodov	12 » — »
Razno	3 » 40 »

Skupno 1866 K 16 v

Ostaja saldo . . 841 » 59 »

Seveda niso tukaj uračunjeni stroški, ki jih povzroča izplačana podpora rezervnikom ob času orožnih vaj, ter izdatki za nemško strokovno glasilo «Der Holzarbeiter» in ona podpora, ki so jo dobili iz Ljubljane odpotujoči tovariši, ker te podpore izplačuje iz ostalega salda centrala sama. Članov ima skupina 263. To poročilo se je vzelo z zadovoljstvom na znanje. Poročilo knjižnice je moralo izostati, ker so razmere vsled letošnje stavke tako nanesle, da so trije tovariši, ki jim je bila knjižnica poverjena, po kratkih presledkih odpotovali iz Ljubljane. O računih sta za pregledovalni odsek poročala sodr. L. Gabršek in L. Šloser, da se nahajajo v redu. Pri dopolnilnih volitvah v odbor sta bila soglasno izvoljena tovariša T. Kavčič in M. Levec; prvi je prevzel tajniški posel, drugi pa knjižnico. Od teh je pričakovati, da bosta z vnmemo izvrševala svoje naloge, kar sta tudi obljubila. K četrti točki poročila sodrug Tokan v daljšem govoru o končani stavki in njenih uspehih. Stavka je veljala precejšno svotico; centralni odbor je izplačal šest tisoč in 12 kron, iz lokalnega sklada in zbirke je bilo izplačanih 835 K 84 v podpore, skupaj je torej veljala stavka 6847 K 84 v. Vse drugo se na priporočilo sodruga Tokana sprejme. Po kratki debati, v katero je poseglo več članov, zaključil sodrug predsednik lepo uspelo zborovanje ob 8/4 na 8.

Tovariši! Priznati si moramo, da se naša organizacija od leta do leta izpolnjuje, res vidno napredujemo, letos smo napravili ne korak, temveč ogromen skok naprej; letos smo pokazali vsemu slovenskemu delavstvu, kaj lahko izvrši dobro organizirana in disciplinirana stroka. Izginile so sramotne plače po 1 K 80 v, 2 K, 2.10, 2.20, 2.30, 2.40, 2.50 i. t. d.; v naši stroki so prišle take plače, da si lahko priskrbimo vsaj najpotrebnejše; o velikanskem pomenu skrajšanja delavnega časa menda ni treba niti govoriti. Imejmo pa pred očmi, da življenske potrebe ne ostanejo pri teh cenah kakor sedaj, temveč se bodo podraževale dalje. Ne pozabimo, da imamo še marsikatero bolečino, ki jih bode morala naša organizacija ozdraviti. Gotovo, da je treba doprinesati žrtve, toda «brez setve ni žetve», a dober gospodar skrbi za setev o pravem času. Letošnje leto mora tudi

tistim odpreti oči, ki doslej niso naše organizacije smatrali za tako resno potrebo, kakor v istini je. V mnenju, da vsak tovariš naše stroke vzame na znanje poročilo tega polletnega občnega zbora, ki jasno dokazuje, da nam naša organizacija stotokrat povračuje naš trud in požrtvovalnost, končamo z geslom: »Naprej! Eden za vse, vsi za enega!«
Rektus.

Politični odsevi.

V vseh deželnih zborih, ki so sedaj sklicani, igra volilna reforma važno vlogo. Ali v vseh se opazja, da bi sedanji mogotci radi opeharili ljudstvo za volilno pravico. Najkonkretnjšo obliko je dobila volilna preosnova doslej v nižjeavstrijskem deželnem zboru. Znano je, da je krščansko-socialna večina tam že pred leti obljubila splošno in enako volilno pravico. Ali krščansko-socialnih demagogov se nikdar ni smelo smatrati za resnične prijatelje delavnega ljudstva. Obljubovali so doslej že vse krasote iz jutrove dežele ali izpolnili niso še nikdar takih obljub. Gessmann, ki je sedaj vsled Luegerjeve bolezni nekaj vodja krščansko-socialne stranke, je najprvo izdelal načrt volilne reforme, ki je bil še nekoliko podoben splošni volilni pravici. Toda veliki intrigant ga je sam preklical in je izdelal nov načrt, ki bi je splošnosti in enakosti volilne pravice naravnost v obraz. Ne le, da hoče ohraniti dosedanje kurije; ampak v takozvani splošni kuriji bi rad vpeljal take pogoje, da bi bila ogromna večina delavstva naravnost oropana volilne pravice. Njegov načrt namreč določa, da imajo volilno pravico samo tisti, ki imajo v dotični občini domovinsko pravico, torej taki, ki prebivajo najmanj deset let v dotični občini, ali pa — na Dunaju — taki, ki prebivajo tam vsaj tri leta in ki plačujejo direkten davek. Razume se, da je ta spaka silno razburila delavce. Deželna konferenca socialne demokracije je sklenila odločen protest in je izrekla, da odklanja vsako reformo, ki ne daje ljudstvu za deželne zборе vsaj tako volilno pravico, kakršno ima za državni zbor. Tudi na številnih javnih shodih je dunajsko delavstvo energično protestiralo proti taki reformi in ji je napovedalo najodločnejši boj.

V češkem deželnem zboru se volilna reforma sploh še ni zganila. Delavstvo je zelo razburjeno, zlasti radi tega, ker se sliši, da bo državni zbor sklican že 10. oktobra (tisti dan, kakor ogrski državni zbor), vsled česar pač češki deželni zbor ne bi zboroval ter bi bila volilna reforma za to zasedanje pokopana. Ako ima vlada res take namene, tedaj je njena igra zelo nevarna, kajti na Češkem bi lahko nastal vihar, ki ga tudi Beckova vlada ne bi zlepa ukrotila.

V gališkem deželnem zboru so poslanci Kramarczik in tovariši vložili načrt preosnove, po katerem naj bi ostale dosedanje kurije, poleg tega pa naj bi se vpeljalo novo kupčijo s — petimi (!) poslanci. Ves deželni zbor naj bi štel 177 poslancev, namreč 12 virilistov, 44 veleposestnikov, 34 zastopnikov mest in trgov, 3 zastopnike trgovskih zbornic, 79 zastopnikov kmečkih občin in 5 zastopnikov splošne kurije. Razume se, da delavstvo ne hvali take reforme.

Tudi v istrskem deželnem zboru je bil v torek vložen načrt volilne reforme. Tudi to je spaka, za katero bi bilo bolje, da bi nikdar ne prišla na dan. Dosedanje kurije naj ostanejo, le nekoliko naj se izpremene, nova kurija (splošna) pa naj šteje šest poslancev. Narodnostno bi ostala Italijanom zagotovljena večina, socialno pa bi delavstvo ostalo brez zastopstva. Gospodje pač mislijo, da je dosti, če se da kakšnemu spakodranemu načrtu ime »volilna reforma«, pa bo že ljudstvo vriskalo zadovoljnosti. Toda motijo se. Delavstvo ne mara več oglodanih kosti, ampak zahteva svoje pravice. Če mogotci še ne razumejo tega, se jim bo pa dopovedalo.

Dopisi.

Št. Andraž pri Gorici. Veselica, ki se je imela vršiti na dan 18. avgusta, je naš župan preprečil. Česar ni mogel storiti na dostojen način, je dosegel z lažjo in sicer tako, da je natvezil vladnemu komisarju, češ, da je ljudstvo tako ogorčeno, ako bodo imeli socialisti veselico, da nikakor ne more prevzeti tisti dan odgovornosti za red v občini. Povemo županu v obraz, da je bila to neresnica. V Št. Andražu ni bil nihče drugi razburjen radi naše veselice, kakor on sam v svoji ošabnosti, in dovolj nelepo je za župana, ako se poslužuje tako umazanih sredstev, da prepreči veselico. Na okrajnem glavarstvu v Gorici pa se je izvedelo še več. Komisar baron Baum je rekel, da bi bila ta veselica demonstracija proti cesarski hiši. Ko se mu je povedalo, da imajo veteranci prav oni dan veselico v Podgori, je odgovoril. »Ja, oni so pa cesarski.« No, mi res ne vemo, kaj je na veterancih cesarskega? Mar smo že cesarski, ako si nataknemo petelinovo pero za klobuk. Tedaj bi morali na tej veselici tudi sami veteranci plesati in nihče drugi, zakaj pa potem vabijo na veselico one v frakih in one v cokljah? Vsakdo jim je prav, kdor le pride. In kje je pisano, da se na dan 18. avgusta drugi državljani ne smejo veseliti? Na dan s to postavo! Mi dvomimo, da bi se s takimi odredbami povzdig-

nil dinastični čut. Župan v Št. Andražu pa naj se potolaži, da mu ne počijo živci ali celo ne zgubi pamet. Za Št. Andraž pa se poskrbi, da bodo tudi tam imeli socialisti pravico veseliti se.

Trst. (Mi bomo govorili!...) Seveda govorili bomo in sicer brez ovinkov ter brez ozirov na katerosibodi stran, dokler bomo čutili še iskro življenja v sebi. Tega pa imamo hvala bogu dovolj, da nastopimo javno proti razkrinkanemu izkoriščevalcu narodne ljubezni v svrhu boja zoper delavstvo, proti slovenskim narodnjakom v Trstu... V nedeljo 15. t. m. so imeli zopet shod v Narodnem domu. Slovenski delavci so imeli zopet enkrat priložnost, občudovati globokoumne govore delavskih sovražnikov. Zopet so blatili delavsko stranko, zopet lagali, zopet skušali izkoristiti nezavednost ljudstva v svoje sebične protidelavske svrhe. Čuditi se moramo le podlosti, katere so zmožni onečastitelji tržaškega Slovenstva. Nič ni in nič ne bo naredila narodna delavska organizacija za delavstvo, zato pa je njen namen, prirejati shode proti delu delavcev, ki skušajo na vse možne načine izboljšati svoj gnetni in duševni položaj. Na shodu so protestirali proti uvedanju izkaznic pri delu, kakor so sklenili slov. in ital. organizirani delavci. Namen takih izkaznic je, preprečiti konkurenco inozemskega delavstva. Po uvedanju takih izkaznic bi imel pravico delati najprej tu bivajoči delavci in šele tedaj, ko bi tuk. delavci imeli dovolj dela, bi se lahko dovolilo, da pridejo sem delavci od drugod. Tega pa slovenski narodnjaki nočejo; nočejo ne oni, ne italijanski nacionalisti, kajti prvi bi radi škodovali delavstvu z uvažanjem krimirjev iz Avstrije, drugi pa s uvažanjem krimirjev iz Italije. Tu so se našli slovenski in italijanski narodnjaki, združeni v boju zoper delavstvo. Najžalostneje pa je, da igrajo slov. narodnjaki sedaj najgnusnejšo vlogo predstraže in organizatorjev stavkokazov. Postali so še bolj zoperni in breznačajni, ker v to netloveško, zločinsko delo izrabljajo narodni čut našega delavca. Toda gospodje se motijo, če mislijo da bodo delavci uvaževali sklepe in resolucije, ki so zanje glasovali delavstvu sovražni elementi. Gotovo ne bomo vprašali vas, kaj imamo storiti, da povzdignemo slovenskega in italijanskega delavca iz dosedanjega njegovega stanja, kajti mi smo delavci in vemo brez vas, česa potrebujemo. Toda še neka druga, tudi jako žalostna stvar, je prišla na jasno na nedeljskem shodu. Mesto da bi se na takih shodih sklepalo in ukrepalo kaj v prid delavstva, pa je njih namen, izveličati na dan vprašanja, ki služijo edino boju zoper socialno demokracijo. Tako je državni poslanec doktor Otokar Rybář govoril o šolah tako, kakor da bi bili res mi krivi, če jih še ni v Trstu. Dejal je, da so mu na Dunaju rekli, da ne dajo slov. šole iz ozirov do soc. demokracije, dočim je resnica, da je v to svrhu poklical minister Beck tržaške socialistične poslance k sebi ter jih povprašal za svet; oni so mu odgovorili, ne samo, da ne ugovarjajo, če vlada prevzame Ciril-Methodovo šolo v svoje področje, temveč, da je kaj takega naravnost želeli, če se drugim potom ne more priti do šole. In sedaj lahko povemo gospodu Rybáru, da sodrug Pittoni le zato ni dal tiste izjave, ki jo on želi, ker jo je že dal na kompetentnem mestu in ker vemo, da vlada gotovo prevzame omenjeno šolo v svojo oskrbo. Če bi se sedaj kaj takega skušalo preprečiti, potem bomo mi prvi, ki kaj takega ne bomo dovolili. Rybář se boji padca sedanjega ministra. Naj pade, slovenska šola v Trstu ne bo padla. Seveda je Rybáru žal, da se bo imelo v Trstu vsaj eno šolo ravno sedaj, ko imamo soc. dem. poslance na Dunaju, kajti oni so delali na to, da se pride do šole, ne pa kakor pravi Rybář, da so jo preprečili. Zakaj Rybář ne govori resnice? Zakaj hodi po Dunaju iskat samo ono delo naših poslancev, ki ne pospešuje njegove stranke, ne pa onega, ki je v prid slovenskemu narodu? Zakaj išče obrekovalce mesto resničnih nevtralnih elementov? To se ve, on išče sredstev v svrhu boja zoper delavstvo. Tako je sedaj vaša stranka in le kot proti taki bomo odslej nastopali. Samo v tem zmislu bomo mi govorili odkrito in brez ovinkov ali ozirov na posebne strani.

Trst. (Delavska slavnost v Korminu), katero je priredila tržaška organizacija lesnih delavcev v prid stavkujočim tovarišem v Korminu, je uspela najsijajnejše in nepričakovano krasno se je pokazala na njej solidarnost trpinov. Iz vseh strani so bili zastopani lesni delavci. Iz Gorice, Istre, Vidma, Trsta, Solkana (ki so zastopali tamošnje novo organizacijo lesnih delavcev) in vseh drugih krajev Avstrije in tudi Italije. Med raznimi zabavami je bilo tudi loterija z dobitkom spalne sobe, katero so izdelali stavkujoči delavci. To je dobila št. 4124. Slavnost je uspela najsijajnejše v moralnem in tudi v gmetnem oziru. Stavkujočim delavcem pa je prinesla dosti sredstev za boj do popolne zmage.

Shodi.

V Trstu je bil v nedeljo ob 10. uri dopoldne ljudski shod, ki ga je bil sklical politični odbor jugoslovanske socialno-demokratske stranke. Bila je velika škoda, da je deževalo, kajti shod je bil sklican v letno gledališče »Minerva«, ki ni pokrito. Vsled močnega dežja pa ni bilo mogoče zborovati

tam, pa je moral biti shod v »Delavskem Domu«, kjer seveda ni dovolj prostora za ogromno število udeležencev. Velika dvorana v drugem nadstropju je bila pač polna, raztegniti je pa ni bilo mogoče. Za predsednika je bil izvoljen sodrug Kopač, za zapisnikarja pa sodrug Regent. Poročal je sodrug E. Kristan, ki je temeljito pojasnil položaj delavstva v sedanji družbi ter je nepobito dokazal, da more delavstvo doseči svoje cilje edino v tesni združitvi brez ozira na narodne in druge razlike. V tej združitvi je vsak delavec lahko zvest svojemu narodu in slovenski socialisti v Trstu lahko mirne vesti zatrdijo, da so za probujo slovenskega delavskega ljudstva z malimi sredstvi več storili, nego narodnjaki z bogatimi. Nova »Narodna delavska organizacija«, ki po lastnem priznanju ustanoviteljev ni delavska, hoče oslabilati delavce v neizogibnem boju proti kapitalizmu ter njih naravnih nasprotnikov-podjetnikov. Govornik je podrobno razmotril narodno vprašanje in je prišel do logičnega sklepa, da je močna slovenska socialna demokracija naravnost pogoj za razvoj Slovenstva na Primorskem. Poslanec sodrug Oliva je sporočil zborovalcem simpatije in solidarnost italijanskih sodrugov. Govorili so še sodrugi Regent, Mihevc, Kristan in končno je sodrug Kopač z nekaterimi krepkimi opazkami zaključil lepi shod. Vse govornike so zborovalci pozdravljali z burnim ploskanjem in ravno tako so pritrdjevali njih besedam. Jugoslovanska socialna demokracija v Trstu ima čvrst temelj in smešne baharije protidelavske »narodne organizacije« ga ne bodo omajale.

Društvene vesti.

V Idrijo: Naznanilo. Redni občni zbor »Prve idrijske čipkarske zadrage v Idriji« se bode vršil v nedeljo 6. oktobra popoldne v prostorih ženskega društva »Veda«. Opozarja se vse članice, da se zanesljivo udeležijo tega zbora, ki bi se sicer imel vršiti 29. septembra ali se je preložil na 6. oktobra iz važnih vzrokov. Nadzorstvo.

Domače stvari.

Pieteta je pač mogotcem na ljubljanski postaji južne železnice neznan stvar. V nedeljo je bil v Borovnici povožen neki premikač. Lahko si je misliti, da je bil to za njegovo vdovo grozen udarec. Čeprav je statistika nesreč na naših železnicah itak strašna, je vendar vsak posamezni slučaj za one, ki jih zadene, tako grozen, kakor da bi bila na avstrijskih železnicah idealna varnost. In če je že nemogoče, mrtvega zbuditi v življenje, bi se vendar lahko pričakovalo, da se ravna v tako žalostnem času s posebnim sočutjem in ozirom z onimi, ki najbolj trpe vsled nesreče. Ali kaj se je zgodilo? V pondeljek je bil pogreb — seveda v Borovnici. Trupel ubogih ponesrečenih premikačev se ne prevaža v domovino, da bi se jih tam pokopalo s pompom kakor kakšnega bogatina, ki ni morda nikdar koristil človeštvu. Za ubogo vdovo je bila edina žalostna tolažba, da spravi nesrečnega moža do groba. Da bi se v ta namen peljala v Borovnico, je prosila za prosto vožnjo. Vsakdo bi mislil, da se o taki prošnji sploh ne debatira, ampak da se jo izpolni tako nežno in obzirno, kolikor le mogoče. Saj je nesreča zadela moža v službi železnice. Toda, kar je neverjetno, je v Ljubljani vendar mogoče. Ubogi vdovi so odrekli prosti listek in ona, vdova ponesrečenega južnega železničarja, si je morala na južni železnici kupiti navadno karto, da je mogla biti pri pogrebu svojega moža! Premikač, ki je za redni promet na železnici prav tako potreben, kakor višji nadzornik, je tem mogotcem samo številka. Če ga zadene smrtna nesreča, se izbriše številko, pa je — amen!

Javni škandal na ljubljanskem južnem kolodvoru, da je od poštnega vlaka, ki pride ob 1/4. ponoči z Dunaja, pa do brzovlaka, ki pride ob 1/4. zjutraj, zaprt, smo že večkrat ožigosali. Ali pisati pri nas o takih rečeh, je kakor metati bob ob steno. Piši — nihče se ne zmeni za to. In zopet se približuje zima, noči so že hladne, in zopet vidi človek tiste prizore, ob katerih ne ve, ali bi zbesnel, ali bi se zjokal. Pred kolodvorom, na stopnicah, po tleh posedajo in leže potniki, pogostoma med njimi žene, otroci, dojenčki. Burja piha, dežuje, sneg naletava — oni čakajo tam in prezebajo in kdo vé, koliko otrok je že vjelo tamkaj kal nevarne bolezni. Škandal je očiten, ali nihče se ne zmeni zanj. Pojdite v druga mesta — potniki, ki nimajo takoj zveze, najdejo prostora v čakalnicah. Vsaj ena je odprta, razsvetljena in zakurjena. Vso noč lahko čakajo tam. Kaj naj stori človek, ki pride iz Trsta o polnoči v Ljubljano, pa mora dalje v Kranj, v Kamnik, v Novo Mesto? Luči mu upihnejo, kolodvorska vrata mu zaprejo pred nosom, če nima denarja za hotel, naj leže v blato pred postajo, pa naj zmrzuje in naj se prehladi. Voznega reda ni sam sestavil tako nerodno, ampak trpeti mora sam. Ali je to nečloveštvo res potrebno? Ali tudi magistrat ne čuti dolžnosti, posredovati, da se odpravi ta škandal iz Ljubljane? Če res pisanje ne pomaga, bo pa treba poskrbeti, da se bo drugje govorilo o tej stvari.

Ljubljanske sodruge opozarjamo na 20. veliki vinski trgatve, ki bode v nedeljo, dne 29. septembra t. l. v steklenem salonu kazinske restavracije. Podrobnosti na drugem mestu.

Slavnoznana pivovarna bratov Kosler je imela prej vedno po dva mizarja za svoja dela. Sedaj pa že dlje časa nima nobenega. Mizarški pomočniki se namreč ne marajo polotiti dela v tem vabljenem podjetju, enostavno zato ne, ker niso tako neumni, da bi šli delat za mezdo, ki je ob sedanjih draginskih razmerah naravnost smešna. Minili so časi, ko so mizarji v Ljubljani delali za 2 K 40 v na dan. Do nedavna je bil gospod Kosler še čvrsto prepričan, da taka «sijajna» plača popolnoma zadostuje iznučenemu mizarju. Pred kratkim je pa velikodušno ponujal nekemu pomočniku 2 kroni 80 vinarjev in tri litre piva na dan. Toda ljubljanski mizarji ne verjamejo, da se lahko živi s pivom in ker ima vsak mizarški pomočnik v Ljubljani že leto po iznučenju 2 K 80 v na dan, se je dotični starejši mizar uljudno zahvalil za tako mično ponudbo. Mizarji so pa tudi toliko dorasli, da si ne dajo od Koslerja ukazovati, pri katerem društvu smejo biti za člana, pri katerem pa ne. Sicer bi pa gospod Kosler lahko sam enkrat poskusil, kako se živi z 2 K 80 v na dan; potem menda ne bi ponujal kvalificiranemu delavcem take naravnost odruške plače. Ali pa naj sam vzame žago in obličje v roko, pa naj izdeluje sam svoja mizarška dela; tako si lahko prihrani 2 K 80 v in tri litre piva na dan. Kako mu bo dišalo to delo, je seveda drugo vprašanje.

Medicinski primarijat.* Kakor znano, je razpisal dež. odbor mesto primarija na medicinskem oddelku dež. bolnice v Ljubljani. Narok je sedaj dotekel, in deželni odbor se ima v kratkem odločiti, koga izmed prosilcev naj imenuje na izpraznjeno mesto. Čuti je, da so gospodje v deželnem dvorcu needini, komu je podeliti službo, za katero bi morala biti odločilna vseskozi izključno samo kvalifikacija prosilčeva. Te prepotrebne kvalifikacije pa nobeden kompetentov, ki imajo upanje do nameščenja, nima. Najmanj, kar je zahtevati od prihodnjega primarija medicinskega oddelka, je zadostna specialistična in sicer klinična izobrazba v izbrani stroki. Kdor količjak pozna razmere drugod, vé, da se sme po vsi pravici terjati od primarija medicinskega oddelka temeljite, saj štiriletno klinične izobrazbe. In to je minimum dopustnega. A tudi te malenkosti nobeden kompetentov ne izkazuje, niti dveletne strokovno-klinične izobrazbe nima nobeden; eden ima omejeno svojo «strokovno» izobrazbo na tuberkulozo, drugi zopet na vse mogoče neinternistične specialitete; tretji se je od nekdanj pečal izključno samo s kirurgijo. Ako se glede zadnjega kompetenta želi kaj ukreniti, nimamo ničesar proti temu; naj se mu da primeren naslov in primerna plača — pa je stvar urejena. Nikakor in pod nobenim pogojem pa ne gre, da bi se poverilo vodstvo medicinskega oddelka kirurgu, ki vrhutega nima druge specialistične izobrazbe, kakor ono, ki si jo je v ljubljanski bolnici pridobil. — Pridejo pa pri oddaji tega mesta še drugi momenti v postev. Sedanji medicinski oddelek je skrajno zanemarjen, povsem nemodern in nima najpriprostejših znanstvenih pripomočkov. Kdor ga prevzame, imel bo hude boje, če bo hotel ta doslej «najcenejši» oddelek količjak spraviti v visino. Nadalje je s primarijatom zvezano tudi blazniško vprašanje, in na noben način ne gre, da bi ljubljansko opazovalnico, blaznico in hiralnico vodil še nadalje primarij, kateremu se o teh strokah niti ne sanja. Tudi rabijo imenovani zavodi temeljite preureditve, kajti n. pr. najvažnejši opazovalni oddelek ljubljanske bolnice je čisto navaden skandal! Pride pa še ena stvar odločilne važnosti v pomislek! Primarij medicinskega oddelka ima biti tudi diagnostični vzgojitelj naše domače zdravniške generacije, in to ne za dobo par mesecev ali let, ampak kar celih desetletij. Kako naj pa izsola primarij novodoslega zdravnika, če njegova lastna plitva izobrazba samanasebi ne zadostuje, in to že sedaj ne, kaj šele po preteku dvajsetih let, v katerih komečno vsakdo že vedno vé ali manj zastara? — Na imenovanju tega primarija ima cela kranjska dežela in njeni bolniki svoj jako utemeljen interes, in vsak naših ljudi ima pravico zahtevati, da se odda to mesto samo po resnem, stvarnem prevdanku res sposobnemu zdravniku in ne niti žlahti št. I. ali žlahti št. II. ali tej ali oni dinastiji na ljubo. A tudi ne, če se iz teh in onih razlogov odloči kaka liberalno-nemška klika ali tudi mogočna stranka kateregakoli kompetenta je spraviti na krmilo. Saj v stvarih humanitete in znanosti naj bi prišla prava vrednost in pravica do veljave! Za to pravimo: brez primerne kvalifikacije nobenega primarijata! Deželni odbor — to je naš predlog — podéli začasno komurkoli že to mesto, a razpiši takoj primeren stipendij in pošlji kakega nadarjenega slovenskega zdravnika, ki se zanima za internistiko, proučevat na klinike za daljšo vrsto let. Druge rešitve tega vprašanja za sedaj ne vidimo. Naša javna in v dobršnih odstotkih tudi zdravniška mesta, so itak že dovolj zasedena z močmi druge in tretje vrste, da se sme pač zahtevati saj za medicinski oddelek moža, ki ne bo že od vsega začetka polovičar ali še manj, in ki bo v resnici na svojem mestu. (Po sklepu lista zadnjič se je zvedelo, da je dež. odbor že imenoval na to mesto g. dr. Jenka.)

Dvoje žrtv je zahtevala lahkoumna navada, prekoračiti železniško progo, tudi če, je zaprta, ako

se je le odpeljal vlak. Pogostoma se zgodi, da sledi enemu vlaku kmalu v nasprotni smeri drugi vlak. Na to niso mislili ponoči od sobote na nedeljo Anton Mulavec iz Šempasa, betoner Fran Pletershek iz celjske okolice in še nekdo tretji, ki se zanj se ne vé! Na železniškem prelazu iz Glince v Novo vas so bile prečnice spuščene in omenjena trojica, ki je hotela čez progo, je počakala, da se je odpeljal tovarni vlak mimo. Potem so pa mislili, da je proga prosta, pa so hoteli čez. Ta hip je prišel od Trsta brzovlak. Strojevodja in kurjač sta pač opazila tri osebe na progi in sta hitro ustavila vlak. Opazila pa nista ničesar ter sta peljala dalje v postajo, kjer sta naznanila stvar. Tu se je pokazalo, da je stroj ves oškropljen s krvjo in med kolesi so našli kose mesa. Ko je prišla komisija na mesto dogodka, je našla grozno razmrcvarjeno truplo, tako da ni bilo iz raztrganih kosov ničesar izpoznavati. Zjutraj so pa našli še v jarku poleg proge mrljica, ki ga je bila lokomotiva odbila in ubila. Žalostni dogodek uči, da se nikdar ne sme prekoračiti tračnic, dokler niso prečnice odprte. Uči pa tudi, da bi morale žel. uprave povsod skrbeti za take zapiralne naprave, pod katerimi se ne more zlezti.

Socialni pregled.

Železničarsko gibanje. Akcijski odbor združenih železničarskih organizacij na Dunaju se je postavil permanentno. To jo najjasnejše znamenje, kako resna je postala situacija. Z vsa hitrostjo se približuje čas, ko se definitivno odloči, ali pride na avstrijskih privatnih železnicah do boja ali ne.

Deputacije akcijskega odbora so bile že pri vseh ravateljstvih privatnih železnic, predložile so že vsem spomenice, pojasnile so zahteve železničarjev, opozorile so na resni položaj. Tudi železniško ministrstvo je obveščeno in nima izgovora, da bi se bilo ravnalo zahrbtno. In sedaj je vprašanje, ali bodo podjetja storila svojo dolžnost ali ne. Že prihodnji dnevi morajo dati odgovor, kajti v najkrajšem času poteče termin, do katerega so železničarji še pripravljeni čakali.

V nedeljo je v Mariboru zborovala konferenca južnih železničarjev z ogromno udeležbo. Ni je postaje, ki ne bi bila poslala svojih zastopnikov. Na popoldnevem zborovanju je bilo več kakor 400 delegatov. Razporeženje je bilo nad vse resno. Člani akcijskega odbora so obširno poročali o vseh dosedanjih korakih. Debata je bila zelo živahna in je pokazala, da so železničarji na celi progi pripravljeni za eventualni boj. Največje razburjenje je povzročilo poročilo, da generalno ravateljstvo uradnicam in delavcem sploh ni hotelo dati ničesar. Konferenca je sklenila, da se sploh odkloni vsa pogajanja, ako ne stopi generalno ravateljstvo v dotiko z uradnicami in z delavci, sicer pa da se čaka na definitivni odgovor le še do konca tega meseca. Tedaj pa ima akcijski odbor takoj ukreniti vse, kar je potrebno.

V tem resnem času bi sovražniki železničarjev radi kalili vodo, da bi potem lahko ribarili. Tako hodijo sedaj krščansko-socijalno-nemško-češkonacionalne deputacije k ministrstvu in k drugim instancam «posredovat». Kaj bi imeli železničarji pričakovati od tega posredovanja, si lahko mislimo, da je v deputaciji tudi sedanji krščansko-socialni poslanec, bivši železniški minister in zagriženi sovražnik železničarjev, Wittek. Tudi shode sklicujejo, ne da bi povedali, kdo jih prireja, pa mislijo, da zbabijo tako železničarje, ki naj bi mislili, da sklicuje organizacija shod, k sebi.

Svoje razdvalno delo izvršujejo sploh z vsemi sredstvi. V nedeljo je bil n. pr. neki nemško-nacionalni junak v Trstu, da bi tam ustanovil nemško-nacionalno organizacijo železničarjev. To so ponekod tudi sadovi slovenske «narodne» organizacije. Slepi šovinizem na eni strani je vedno porajal tudi šovinizem na drugi strani. Ogromna večina železničarjev je pač tako zavedna, da ne pojde tem sovražnikom vsega delavstva na limanice.

Za železničarje velja sedaj geslo: Zelezen mir in disciplina, do časa odločitve. Ako pa se razglasi boj, tedaj brezpogojna solidarnost in zaupanje v svojo organizacijo, to se pravi, zaupanje v svojo moč. Še je mogoče, da pridejo podjetništva pravčasno k pameti; če pa ne, tedaj so sama odgovorna za boj in za vse posledice. Zavedni železničarji poznajo sedaj svojo moč in se ne boje boja.

Umetnost in književnost.

«**Socializem**» poljudno pisana brošurica, ki je pred kratkim izšla, je popolnoma razprodana. Moralno se je napraviti II. izdanje in se je tiskalo 2000 izvodih. Cena je 20 vin. — Sodrugom priporočamo to brošurico. Dobiva se v upravnishva «Naprej!» v Idriji in v našem upravnishvu.

Oglejte si stvar kakor hočete:

ne da se prerekati, da so se Fayeve prave Sodener mineralne pastile obnesle že več nego skozi 20 let pri kakršnikoli prehladih v vrata in v sopolnih organih in da jih je rabilo že milijone ljudi proti najhujšim nahodom ali pa da se ubranijo nahoda vedno s prav imenitnim uspehom ter je še vedno rabijo. Fayeve prave Sodener ne smejo manjkati v nobenem gospodinjstvu, da so vedno pri rokah. Dobivajo se povsod škatljica K 1-25. Ker se dobivajo ponaredbe, jih zavrnite in zahtevajte vedno «Fayeve prave Sodener». Glavno zastopstvo za Avstro-Ogersko: (3)

W. Th. Guntzert, Dunaj XII, Belghoferstrasse 6.

Več mizararskih pomočnikov

dobi trajno delo pri 3—3
g. Ferdo Primožiču, Ljubljana, Kliserjeve ulice 5.

20. velika

vinska trgatev

bo
v nedeljo, dne 29. septembra
v steklenem salonu
kazinske restavracije.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Sodeluje oddetek vojaške godbe c. kr. pešpolka št. 27.

Prihod župana, viničaric in viničarjev ob 9. uri potem

trgatev in ples.

Vstopnice v predprodaji 60 v,
pri blagajni 80 v.

Vstopnice v predprodaji se dobivajo v trafikih g. Šešarka v Šelenburgovih ulicah in v glavni tobačni zalogi g. Gruberja na Mestnem trgu.

Veselični odbor organ. delavstva.

Okrajna organizacija v Mirnu pri Gorici

priredi
v nedeljo, 29. septembra v prostorih g. Iv. Beltrama
Veselico s plesom.

Začetek ob 4. uri popoldne.

Pri veselici in plesu svira slavna godba iz Gorice.

K obilni udeležbi vabi najljudnejše

ODBOR.

POZORI!

Za K 2-50

POZORI!

dobi vsak krasno remontoir pečno uro, «Gloria»-srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur idoča za kar se 2 leti jamči, z

lepo pozlačeno, Pancer verižico, samo za K 2-50 3 komadi z verižicami K 7.— Razpošilja po povzetju tovar, zaloga švicarskih ur 24—16

S. Urbach, Krakov št. 69.

Milostiva gospa,

ali veste, zakaj morate pri nakupovanju sladne kave izrečno poudarjati ime »Kathreiner«?

Ker se vam sicer utegne primeriti, da doblite manj vreden posnemek brez vsehrlin, s katerimi se odlikuje Kathreinerjeva kava.

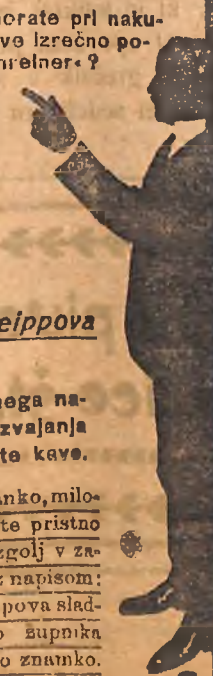
Zakaj le

Kathreinerjeva Kneippova

sladna kava

ima spričo posebnega načina svojega pridelovanja vonj in okus zrnate kave.

Zapomnite si torej natanko, milostiva gospa, da dobivate pristno Kathreinerjevo kavo zgolj v zaprtih izvirnih zavojih z napisom: »Kathreinerjeva Kneippova sladna kava« in s sliko župnika Kneippa kot varstveno znamenje.

* Ta nočica, ki je bila napisana že za zadnjo številko, je morala vsled pomanjkanja prostora izostati.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 168.

v Ljubljani

Telefon št. 168.

priporoča svoje

izborno pivo v sodcih in steklenicah.

Telefon št. 187.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

Telefon št. 187.

26-15

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Fed spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.

Dalje.

„Potolaži se zaradi svojih ranjenih rok; glej, meni so jih predrli žebli. Naj te le moji slepi namestniki zaničujejo in preganjajo, — le pridi k meni, pri meni ni spovednega pečata. Ne obupaj; saj me časti še dosti ljudi, ki ne nosijo škrlate, ki pa spoštujejo mojo škrlatno izveličarsko kri. Pismo imaš pri sebi. Oddaj ga. Moj blagoslov te spremi na poti.“

Hercog je stal. Moliti itak ne bi bil več mogel, kajti glasoviti zvonovi so zapeli in jasni, ljubeznivi glasovi so priplavali skozi okrogla okna v cerkev, tako da je morala splavati z njimi bol in pobožnost. Že je hotel župnik oditi, ko se je ustavil njegov pogled nad nagrobnim spomenikom nadškofa grofa Firmiana zraven tabernakla. Bil je dragocenejši in umetnejši od enostavnega stanovanja božjega. Cerkev je bila že davno vajena, metati ljudi vun. Smatrati se je moral celo srečnega, če se je spomnil na sto in sto podložnikov onega škofa, ki jih je vse pometal v ječo ali pa pogal iz dežele, ker so bolj verovali v Boga, nego v njegovega modrokrvnega namestnika v kneževski prestolnici. Zato pa je bilo zapisano na mramornatem spomeniku, da je bil celosus defensor fidei. Goreč branitelj vere. Ali katere vere? Mar one, ki jo je Jezus učil? Te vere se ne razširja z verigami in grmadami.

Kako veselo so peli zvonovi! Tisti zvonovi, ki so peli svoje vesele pesmi že na zemlji slavo dobitni cerkvi med rožljanjem verig in med psalmi ujetih protestantov; tisti so peli med ihtenjem in jokom mater, katerim se je vzelo otročiče od prs, da bi se jih izpreobrnilo na kneževsko vero, v tem ko se je pregnalo neverne starše iz domovine in domačije.

In kako je gledal grof s svojega spomenika na mimoidoča krdela tujih ljudi iz vseh dežel! Morda je med njimi marsikateri potomec onih pregnanih protestantov in knez se še obrniti ne more v svoji srebrni krsti. Ali dobro lastnost so imeli vendar oni deželni in cerkveni knezi; spričo Boga niso bili ponosni. Milostno so dovolili, da je odrešil tudi nje s svojo rdečo krvjo, čeprav bi se bilo podalo odrešenje z modro krvjo boljše stanovski časti grofov in knezov. Tembolj je bil lahko Bog ponosen na svoje namestnike iz najstarejših plemiških rodov. Seveda, če bi bili morali biti tako siromašni kakor sveti apostelji, bi bili zavrnila lepe naslove brez sredstev.

Ali župnik ni imel več časa za take brezbožne misli, ki jih je zbudilo veselo petje zvonov. Oddati je moral svoje pismo.

Precej plah je natihoma potrkal na umetniška vrata stare patricijske hiše. Srce mu je bilo glasneje, nego tresoči prsti. Saj je bilo protestantovsko stanovanje, kamor je imel vstopiti katoliški duhovnik s prosilnim pismom.

In kako brez misli na čas je prišel! Tudi v tej hiši je bil čas za kosilo, kakor pri kardinalu. Razložek je bil le v tem, da so postavili tukaj še en krožnik na mizo.

XXX.

Dva dni pozneje srečamo župnika v vasi, prav v ostrčju k nebu štrlečih planin. Njegov škof ga je sicer odstavil in mu je celo slekel duhovniško obleko, vendar mu bo vseč, da ga imenujemo župnika.

Toda — gospod župnik, kako morete biti tako ponosen? Sprejeti niste hoteli miloščine, ki vam jo je prava ljubezen do bližnjega ponudila z iskrenim srcem? Z delom si hočete zaslužiti vsakdanji kruh? Kaj pa znate delati? Ali hočete pisati s krvavimi prsti? Da mora biti? ... Kaj pa bolečine? Mnogo ste že trpeli in rana v srcu peče bolj? ... Verjamemo.

S pismom, ki ga je prinesel s seboj, je župnik namreč dobil dela. Ali v Solnogradu ni mogel živeti s tem. Tam bi s svojim zaslužkom komaj plačal stanovanje; več, nego je zaslužil, pa ni hotel sprejeti.

Zato je odšel, tja v vas, kjer so ga plnine zopet tako prijazno pozdravljale, kakor v Gospojni. Mala izba v leseni hiši je njegovo stanovanje, preživlja se s kmečko hrano, studenec pred hišo mu je pa gostilna. Vsak četrtek mu sel odpelje na vozu z veliko plahto zgotovljeno delo v Solnograd, od tam mu pa prinese njegovo plačo.

Tako živi, pač ne srečen, ali vendar zadovoljen. Če rane ne zacelijo, se jih človek vendar privadi ...

Živel je v strogo katoliški občini. Nekdaj so tukaj prebivali protestantovski kmetje. Ali pregnali so jih; samo otroke so pridržali tukaj in od teh otrok protestantovskih staršev izhaja sedanji katoliški rod.

Župnik — ne goreči župnik v vasi — temveč župnik Hercog, je bil najslabši kristjan v občini. Ob nedeljah ni hodil v cerkev. Ljuba mu je bila priprosta vaška cerkva, ali bilo mu je nemogoče, stopiti vanjo, ko je stal drug duhovnik pred oltarjem ali pa na prižnici — tam, kjer bi bil najrajši sam. Tudi ga ni še nihče videl, da bi šel k izpovedi. On, ki je tolikrat pretrpel, ker je visoko spoštoval spovedni pečat, ni mogel stopiti sam kot grešnik v spovednico, v kateri ni več smel sedeti kot tolažec dober pastir.

Zato je pa sedel vsak večer, ko je že vsa vas počivala v sladkem spanju, gori na griču in njegova pobožnost je plavala iz višave dol k tihi cerkvi s slabo razsvetljenimi okni in po onih nitkah se je vračal tudi božji mir v njegovo srce.

Gorski velikani so se mu pridruževali v slavi neskončnega Boga, ki je tukaj sezidal krasnejšo palačo, nego ubogi planinski kmetje v cerkvi.

Razven hribov pa je našel tukaj še druge ljube prijatelje: otroke in reveže. Tudi brez duhovniške obleke je bil zanje kmalu pravi duhovnik.

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

V življenju nikdar več 600 komadov samo gld. 1-65.

1 krasno pozlačena preciz. ura z veržico s 3 letnim jamstvom, 1 moderna svilena kravata za gospode, 2 fina žepna robca, 1 prstan za gospode z imit. biserom, 1 elegantna broša (novost), 1 par gumbov z imit. briljanti, 1 žepno zrcalo, 1 denarnica, 1 par manšetni gumbov, 3 naprsni gumbi, vse double zlato s patentirano zapono, 1 album 10 najlepših slik sveta, 3 šalji predmeti, velika veselost za stare in mlade, 1 nikelnasti tintnik, 20 važnih dopisovalnih predmetov in še 500 raznih predmetov za dom neobhodno potrebnih. Vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja samo gld. 1-95. Pošilja proti povzetju, ali če se denar naprej pošlje 3-1

Dun. cen. razpošiljalnica, P. Lust, Krakov 463.

Kar ne ugaja, se zamenja.

Vsaka ponaredba in ponatis je kaznjivo.

Edino pravi

Thierryev balzam

Je z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52-32

Thierryev centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.

Sodrug, zahtevajte povsod „Rdeči Prapor“!

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjene, priznane izborna pivo v sodcih in steklenicah.

Številka telefona 210.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak petek.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 5.44 K, za pol leta 2.72 K, za četrt leta 1.36 K; za Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K; za Ameriko za celo leto 7.28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna pelit-vistica (širina 83 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

80. številka.

V Ljubljani, v petek, dne 4. oktobra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravišтво „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg šte. 3/I.

Sodrug i in somišljeniki!

„Rdeči Prapor“ prične izhajati v drugi polovici tega meseca, to je od 15. oktobra t. l. naprej dvakrat na teden.

Izhajal bode vsako sredo in soboto in veljal za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Cenjeni sodrug i in somišljeniki! V vaših rokah je usoda lista! Za sedaj nam ne kaže izdajati lista večkrat, toda naprej moramo, ker to zahteva razvoj naše stranke. Ukrenili smo toraj, kar nam je bilo mogoče. Prosimo Vas, razširjajte neumorno tudi drugo številko „Rdečega Prapora“. Sodruge in somišljenike vabimo, naj se naroče takoj, da ne bo ovir pri razpošiljanju lista.

Organizacije, ki so naročile samo eno tedensko številko „Rdečega Prapora“, dobe list od 15. oktobra naprej vsako sredo.

Upravišтво „Rdečega Prapora“.

Socialna demokracija na Slovenskem.

«Narodnost v nevarnosti» — to je bojni klic, s katerim ščujejo nasprotniki lahkoverno ljudstvo proti socialni demokraciji. «Narodnost je v nevarnosti» — in zato pri nas ni čas, da bi se delavstvo bojevalo za svoje pravice, zato «socialna demokracija na Slovenskem nima tal».

Če so demagogi kdaj imeli geslo, izmišljeno, prazno, neresnično, s katerim so slepili ljudstvo, vendar ni moglo nikoli doseči one hinavščine, ki tiči v narodnjaški bojni paroli zoper socialno demokracijo.

Kakšen je pač položaj slovenskega naroda? Njegov nacionalni obstanek je res v nevarnosti. Če se le pomisli na malo število Slovencev, ne more biti to nič čudnega. Deset milijonov ljudi se vselej lažje ohrani, kakor poldrug milijon. Če bi teoretični recepti imeli praktično vrednost, bi bil nauk za Slovence zelo enostaven. Pomnožite se! Toda to se lahko ukaže, težko pa izvrši. Naši narodnjaki niso še nikoli in nikjer dokazali, da bi imeli moč takega čudeža. Na nobenem koncu se ni slovenski narod povečal vsled narodnjaške politike ali narodnjaškega gospodarstva, pač pa se je na domačih tleh skrčil. Še ne govorimo o nekdanjih slovenskih občinah, ki so prišle v nemške roke ali v italijansko last, to nazadnje še ne šteje kdove kaj, ker s to ali ono vladno v občini še ni dokazano, da je prebivalstvo te ali one narodnosti. Tehtno je pa že izseljevanje Slovencev v Ameriko, ki še neprenehoma narašča in nedvomno slabi moč naroda.

Tako kakor so doslej ravnale meščanske stranke na Slovenskem, torej ne gre. Ali je zato sploh nemogoče, pomnožiti narodno moč?

Edina socialna demokracija je doslej odgovorila na to vprašanje tako, kakor je bilo treba: Slovenski narod šteje pač na papirju poldrug milijon duš, ali v praktičnem življenju se našteje komaj nekoliko tisoč Slovencev. Ogromne množice se ne more vpoštevati, ker sploh ne živi svojega življenja, temveč vegetira bedno in tužno, kakor hočejo drugi, pa nima ne moči, ne razumevanja, ne volje za delo, ki bi služilo drugim kakor najprimitivnejšim, najbližjim in za splošnost najmanj pomembnim ciljem.

Ako bi imeli res poldrug milijon Slovencev, tedaj to ne bi bil več majhen narod, kajti tako zavedne čete tudi mnogo večjih narodov ne postavi na plan.

Ali je pa mogoče, napraviti iz slovenskega naroda tako moč? Po potih nacionalizma ne; to dokazuje vsa dosedanja zgodovina, ki beleži skoraj same izgube in poraze. Vpraša se torej, če ni nobene druge poti.

Česa bi bilo treba, da bi masa slovenskega naroda postala zavedna in mobilna? Ta masa je sestavljena iz poljedelskega, obrtniškega, industrialnega in duševnega proletariata — s kratka, iz proletariata. Te resnice ni mogoče pobiti. Včasih prihajajo trenotki, ko priznavajo to tudi nasprotniki. Ker nimajo stalnega načela, sučejo resnico tako, kakor jim kaže momentana korist. Včasih pač citirajo številke iz svojih hranilnic in posojilnic — seveda enostransko — pripovedujejo, koliko denarja leži tam, izvajajo, da imamo premožne kmete, obrtnike in trgovce in fantazirajo o politiki srednjega stanu. Ali če nanese strankarska potreba in če se jih nažene v kozji rog, tedaj povedo, da je slovenski narod siromašen, da je kmet zadolžen, da obrtnik propada. Da je položaj delavstva na Slovenskem naravnost neznosen, smo že nešteto krat dokazali.

Resnica je ta, da se je tudi na Slovenskem razvila buržoazija — prava plutokratska buržoazija, da imamo tudi pri nas razmeroma velike bogataše na eni strani, na drugi pa neprenehoma naraščajočo vojsko proletariata, v katero se od dne do dne bolj pogreza velik del srednjega stanu.

Bogastini v civilni obleki in v talarju so vsi povprek narodnjaki, to se pravi, po svojih besedah nimajo druge skrbi, kakor blagor naroda. Napaka je le v tem, da identificirajo sebe z narodom. Njih cilji so baje «narodni cilji», njih profit je «narodna korist». Kar dosežejo sami, to je «narodna pridobitev». Pri vsem tem pa narašča in propada proletariati.

Povzdigniti narod, se ne pravi, napolniti še nekoliko kapitalističnih ali polkapitalistovskih mošenj, temveč rešiti maso iz gospodarske in duševne bede, v kateri tiči, ter ji pomagati na tako višavo, da bo ne le lahko živela od danes do jutri, od jeseni do zime, ampak ji ostane poleg svojega lastnega življenja še dovolj sredstev, časa in moči za splošne potrebe.

Nihče razen socialne demokracije ne izvršuje tega dela. Nobeni stranki na Slovenskem ni mar, kaj počne proletariati — razen če so volitve in se rabi njegove glasove.

Kaj pa hoče socialna demokracija? Njen namen je, zboljšati gmotni položaj proletariata in končno mu priboriti popolno gospodarsko neodvisnost. Iz sedanjih brezpravnih hlapcev in sužnjev hoče napraviti enakopravne sodruge. Ker to ni mogoče brez boja, organizira delavstvo za gospodarski boj in je tako odkritosrčna in pravična, da ne taji razrednega značaja tega boja. Bilo bi ne-

umno, če bi ga tajila, ker mora človek z zdravimi možgani kmalu razumeti, da potlačen razred nima pričakovati ničesar od milosti vladajočega razreda. Ker je pa za ta boj treba znanja, okretnosti in jasnih misli, je socialna demokracija prisiljena, izobrazevati proletariati. Tudi, če bi ji bila vsa omika Hekuba, bi morala vendar že v lastnem interesu storiti vse mogoče zanjo.

Že tukaj sreča potreba socialne demokracije potrebo naroda. Menda ni treba dandanes šele dokazovati, da je omika nujen pogoj za obstanek katerekoli skupine. Če torej socialna demokracija skrbi za izobrazbo proletariata, torej za izobrazbo tistih slojev, ki ne dobe omike od nikjer, stori že več za slovenski narod, nego so storile doslej vse narodnjaške stranke skupaj.

Kako važno je delo socialne demokracije ravno v tej meri, pokaže pogled na katerokoli stran, zlasti pa na periferijo onega ozemlja, na katerem prebivajo Slovenci. Pomanjkanje izobrazbe je vzelo slovenskemu narodu na tisoče in tisoče njegovih članov direktno in indirektno. Na dlani je, da je neomikan človek v vsakem oziru, tudi narodno, stokrat bolj indiferenten, nego izobražen. Narodnjaki naj se nikar ne motijo. Če se jim včasih posreči, segnati četo nezavednih ljudi za kakšno nesmiselno šovinistično demonstracijo, se bo nasprotnikom posrečilo, vzeti jim celo četo in jo porabiti proti njim, čim zapiha drug veter. Nekoliko naj se spominjajo, pa bodo priznali, da je tako. Pomanjkanje omike je tudi največ krivo, da ni pri nas nobene politične stalnosti, ampak da prehajajo cele trume iz tabora v tabor in da brez vsake kritike preklinjajo, kar so še včeraj poveljevali in blagoslavljali, kar so včeraj obmetavali z blatom. Ljudstvo, ki tako lahko uide iz liberalnega tabora v klerikalni i. t. d., pa ravno tako lahko zbeži izpod slovenskih zastav pod nemške, pod italijanske ali pa pod kitajske.

Razumeti je pa treba, da meščanske stranke, naj so liberalne ali pa klerikalne, ne morejo in v lastnem interesu ne smejo dajati ljudstvu one izobrazbe, ki jo potrebuje. Ne morejo, ker ne razumejo pravih ljudskih potreb; ne smejo, ker je srajca telesu bližja od suknje. Vsako resnično znanje v glavah delavnega ljudstva se izpremeni v meče, ki sekajo rane izkoriščevalcem, torej onim, ki jih zastopajo meščanske stranke.

Tako so naši nacionalisti v zagati; ako bi — le duševno — pomagali proletariatu, bi škodovali svojim lastnim gospodarskim interesom. Če bi hoteli rešiti slovenski narod, bi morali pomagati proletariatu. Kar tega ne smejo, pomagajo — sebi s tem, da jemljejo záse od proletariata profit, dajejo mu pa bobneče fraze. Nad prodirajočim germanizmom pretakajo britke solze, narodu, ki naj bi rešil svojo ekzistenco, pa jemljejo, vsa sredstva za boj. Socialno demokracijo pobijajo, ali socialna demokracija je edini faktor, ki v razmerah kapitalistične družbe lahko reši slovenski narod.

Marsikdo, ki je danes še slep, že se izpreveda — če le ne bo prepozno.

Istra.

V Pulju, meseca septembra.

Staro poglavje slovenske in hrvatske politike je «tužna Istra». Dežela, v kateri prebivata približno dve tretjini Slovanov (Hrvatov in Slovencev) in ena tretjina Italijanov, je bila doslej skoraj pod izključno italijansko komando. V deželni zboru ima slovanska večina neznatno zastopstvo, italijanska manjšina prebivalstva pa ima tam mogočno večino.

Umetna deželnozborska večina je izrabljala svojo moč nad večino prebivalstva brezobzirno, brutalno. Njena politika je imela namen, ustvariti tudi v deželi sčasoma italijansko večino, italianizirati slovensko prebivalstvo, pred svetom, ki ne pozna istrskih razmer, pa prikazati deželo tako, kakor da bi bila čisto italijanska. Za poslovni jezik v deželnem zboru so priznali samo italijanščino; ko je vladin zastopnik odgovarjal na hrvatske interpelacije v hrvatskem jeziku, je to zadostovalo večini, da je preprečila zborovanje deželnega zbora za več let.

Deželno šolstvo je v Istri tako urejeno, da mora med Slovani pospeševati analfabetizem; po deželi, kjer prebivajo izključno Hrvatje in Slovenci, so ogromne šolske doklade, ki vzbujajo med prebivalstvom naravnost sovraštvo do drage šole. Mesta, v katerih dominirajo Italijani, so pa mnogo na boljšem; posameznika tam ne tlačijo šolska bremena in italijanskih šol je razmeroma veliko število. Gospodujoča večina je pač mislila, da bo tudi to sredstvo pospeševalo njene namene in utrjevalo italijanizacijo, ali dosegla je le to, da ima Istra več analfabetov, kakor vsaka druga dežela v Avstriji.

Razumio se, da je dal tak zistem hrvatskim in slovenskim narodnjakom dovolj snovi za agitacijo. «Tužno Istro» se je nahajalo po vseh slovanskih časopisih s te in z one strani Velebita. Ali «tužna» je ta dežela res, če se opazuje njen gospodarski položaj. Prometnih zvez na suhem je malo; v poštev pride pravzaprav le železnica iz Trsta v Pulj, pa še precej mlada ozkotirna železnica iz Trsta v Rovinj. Pa tudi velikih cest ni mnogo in večinoma so pota slaba, zanemarjena. Kdor jih pa vendar rabi, najde v Istri vasi, tako revne, umazane, zapuščene, kakor da bi bila dežela že prav nekje na Balkanu; pa tudi mesta, v katerih je mnogo nesnage, niso še sence tega, kar bi človek pričakoval z ozirom na njih večinoma lepo in ugodno lego. Ljudstvo po deželi je strašno siromašno, poljedelstvo je slabotno, o živinoreji se ne more govoriti, o gozdarstvu tudi ne. Edino, kar nekoliko zaleže, je vinoreja. Industrija je prav v prvih povojih; izvzemši nekatera sporadična, večinoma neznatna podjetja, se jo najde samo v Pulju v nekaj večjem obsegu.

Človek bi se izjokal nad uboštvom v deželi, ki je v rimskih časih slovela kakor vrt Evrope.

A naši narodnjaki so se znali jokati! Zadnji čas so pa začeli tudi «delati politiko». Toda zdaj bi se človek zjokal nad — to politiko. Hrvatsko-slovenski narodnjaki so namreč stopili v prostovoljno brezobzirno službo ces. kr. vlade in so postali pionirji germanizacije v Istri. Avstrijski vladi služijo s tako vnemo, kakor da bi bili sami ces. kr. policaji in žandarji, pred posledicami te blazne politike pa stiskajo oči po sili.

Da so v Istri germanizatorični nameni, vé pač vsak otrok. Glavni steber germanizacije v tej deželi je ces. kr. mornarica, vlada pa pomaga tudi drugje, kolikor le more. Namešča se, kjer je le mogoče, nemške uradnike, ali pa take slovanske, o katerih se ve, da so vseskozi «udani» in tudi v tem oziru zanesljivi. Kdor pa hoče tudi zunanjih dokazov, jih najde v Pulju lahko ob vsakem koraku. Nastala je bedasta pravljica, da živi Pulj od ces. kr. mornarice; da živi ces. kr. mornarica od žuljev vsega avstrijskega prebivalstva, na to noče nihče misliti. Ali ker «živi» baje Pulj od marine, se «mora jemati ozir» nanjo in mornarici na ljubo mora vse mesto lomiti nemščino, da se bogu smili. Da — mestni okraj Polikarpo, kjer so zavodi mornarice, ima tudi na zunaj že povsem nemško lice. Ne le, da so na vojašnicah in institutih sami nemški napisi, ampak tudi ulične table, ki veljajo še vsem nacionalistom za simbole in za politične predmete, so nemške. Dokaz je torej jasen, da hoče mornarica uveljaviti nemščino v Pulju, kjer le more, da hoče germanizirati.

S to germanizatorično ces. kr. mornarico se je pa združilo slovansko narodnjaštvo v Istri, združilo seveda na ta način, da ces. kr. mornarica komandira, narodnjaštvo pa prav po hlapčevsko služi. Kadar bo z njegovo pomočjo marina zmagala, dobi seveda posteno brco. Takrat bo narodnjaštvo zatulilo, ampak prepozno bo.

Pokazati smo hoteli, kako blazno ravnavajo hrvatsko-slovenski nacionalisti v Istri s svojega lastnega, narodnega stališča. Pokazati bo pa še treba, kako blazno režejo sami sebi v živo meso, ko vstajajo na komando ces. kr. mornarice proti socialni demokraciji, proti delavstvu v deželi, proti onemu delavstvu, ki je edino upanje obstanka slo-

vanskih narodnosti v teh krajih. Objektivno sodeči ljudje bodo tedaj izpoznali, da je sedanja politika istrskih narodnjakov reakcionarna, protisocialna in protinarodna obenem ter da je zadnji čas, da se ji prereže nit. Kar izhaja iz puljskega «Narodnega doma», je pogubno za hrvatsko-slovenski proletariát v Istri; če pa propade ta proletariát, je zakopan hrvatsko-slovenski narod v tej deželi.

Dopisi.

Trst. (Narodnjaki se branijo?) V odgovor socialnim demokratom, ki pravijo, da imajo tudi slovenski narodni gospodarji v svojih službah raje italijanske delavce, če jim gredo ceneje delati, nego slovenski, piše neki «K.», ki pravi, da je bivši (?) socialist, da je to že res, toda da so storili to samo tedaj, ko ni bilo slovenskih delavcev na razpolago. Odkar je «bivši» socialista, so mu namreč slovenski delodajalci naložili večkrat, iskati slovenskih delavcev; teh ni našel, pa je najel italijanske. Radi bi vedeli, kaj imajo v glavi slovenski narodnjaki, kajti ta trditve se ne strinja z ono, namreč, da toliko ital. nacionalci, kolikor tudi socialisti zatirajo slovenske delavce s tem, da jih odpuščajo ali gonijo iz dela. Očividno je, da se edinostasi lažejo prav gotovo, kajti eno mora biti res. Ali so slov. delavci od nas zatirani, potem jih more biti še vedno toliko na razpolago, da bi zadoščali potrebam slov. delodajalcev, ali pa jih ni na razpolago in potem ni res, da jih mi zatiramo, ni res, da jih sovražimo, temveč da jim kot domačinom skrbimo prvim zagotoviti delo. Toda «Edinosti» in slov. narodnjakom sta bili logika in resnica vedno španski vasi in mi se gotovo ne bomo spravili z njimi v polemiko. Toda povedati moremo, da so slov. narodnjaki iskali slov. delavcev takrat, ko so bili delavci v stavki. Ko je bila stavka zidarjev namreč, so jih tudi iskali, da bi taisti škodovali svojim tovarišem, in ker jih niso našli, so najeli ital. delavce, s katerimi so potem škodovali svojim slov. delavcem. Tako so se ravnali povodom pekove stavke, v Nabrežini so celo spodili delavce proč, pa najeli ital. stavkolomce. Seveda vse to radi narodne ljubezni z gospodarskega stališča. V odboru narodne delavske organizacije sedi en gospodar, ki je imel v svoji službi dva delavca: enega Italijana in enega Slovenca. Ko je pomanjkalo dela, je obdržal Italijana in pahnil na cesto Slovenca, (kateri je ostal v kljub temu še vedno narodnjak), ki ni hotel delati za tako umazano plačo, kakor Italijan. Gotovo se je šlo samo za narodni žep dotičnega gospodarja. Toda ljubezen do brezposelnih slov. delavcev se slika tudi v izbi uradnika za narodno organizacijo. Mesto da bi bili vzeli v službo enega od takih brezposelnih, ki so konkurirali na dotično mesto, in ki bi bili prevzeli delo za vsako ceno in so dajali nepotrebne garancije, so pa najeli raje penzionista, t. j. človeka, ki je že itak imel s čim se preživljati. Sli so tedaj proti modernim in pravičnim principom, ki jih zastopa delavstvo. Pametnim delavcem naj bo to v dokaz, da je namen slovenskih narodnjakov varovati **samo** interese gospodarjev, in sicer to potom izkoriščanja narodnega čuta slov. delavcev. Narod in delavstvo je tem modernim donkhotom samo sredstvo za uničevanje tega, kar si je delavstvo dosedaj s trudom priborilo.

Solkani na Goriškem. Včasih bi človek res mislil, da je okrog goriške dežele kitajski zid. Saj ne moremo verjeti, da bi bile še kje — izvzemši morda Kitajsko — mogoče take reči, kakršne se včasih zgodijo pri nas. Zlasti poznajo nekateri župani zakone tako slabo in se ravnajo vsled tega tako neverjetno, da se moramo — četudi neradi — pečati z njimi. Pri nas se je ustanovila podružnica društva lesnih delavcev. To je delalo klerikalcem take preglavice, da se je bilo resno bati za možgane nekaterih rogoviležev. Le njihovi popolni zmedenosti je pripisati, da so nam poslali na ustanovni shod dva redarja, ki sta se takoj ob otvoritvi shoda postavila vsak na eno stran vrat, kakor dva grenadirja iz dobe Marije Terezije. Nikomur nista povedala, po kaj sta prišla, kaj bi rada in kdo ju je poslal. Stala sta tam kakor dva kipa, čes — sedaj pa zborujte, če morete. Toda nekaterim sodrugom se je zazdelo, da so brali nekje v zborovalnem zakonu povsem jasno določbo, da se oboroženci ne smejo udeleževati shodov. Eden je šel torej k njima, pa ju je opozoril na postavbo in pozval, naj odideta. Moža sta se začudeno spogledala. Seveda — po kaj sta pa prišla, če ne smeta ostati? Onemu, ki je bil pogumnejši, se je pa vendar stajala beseda; odprl je usta in je bleknil... A — tako? — «Da, tako,» se jima je odgovorilo; pojdiva k županu, naj vaju pouči o zborovalnem zakonu, če ga sam pozna.» Ne vemo, ali so na županstvu res tako nevedni glede postavb, ali pa imajo socialne demokrate za tako neumne, da bi pretrpeli vsako nezakonitost. Čemu ima nazadnje solkanska občina sploh redarje in župana, ako ne vedo ničesar? — Veselico, ki smo jo imeli dne 8. septembra, bi bilo županstvo rado preprečilo za vsako ceno. Ker pa to le ni šlo, je župan odredil, da se sme pač veseliti in plesati, da se pa ne sme pobirati vstopnine. To je bila zelo modra odredba! Društvo ima pravila, potrjena od namestništva, z določbo, da sme prirejati tudi veselice v društveno korist. Ali župan ne pusti! Ti preklicana vročina! — Klerikalci so

raztrobili, da ne izvolijo več sedanjega župana, če nam dovoli veselico. Bodi jim povedano, da se bomo posluževali svojih pravic, naj ga volijo ali pa ne volijo. Nam je končno vseeno, ali je za župana gospod nunc ali pa kravji pastir.

Socialni pregled.

Železničarsko gibanje.

Ponedeljek tega tedna je bil za avstrijske privatne železnice velpomemben dan. Do začetka oktobra so sklenili železničarji čakati na odgovor posameznih ravnateljstev in vsej javnosti je bilo znano, da je to tudi termin, ob katerem bi lahko izbruhnil boj, kakršnega še ni bilo na avstrijskih železnicah. Vse zadnje mesece se je delalo v organizacijah s silno potencirano močjo. Po vseh progah so se vrstili shodi za shodi, pri posameznih ravnateljstvih so bile vsak hip deputacije in prvi začetki obravnav; ali najogromnejša množina je bila onega dela, ki se ga v javnosti ne vidi, ker se vrši med štirimi stenami organizacij, pri zaupnikih i. t. d. In z velikim zadoščevanjem se danes lahko pove: Na južni železnici je prineslo to delo **velik uspeh**.

V ponedeljek zvečer so bile pri gen. ravnateljstvu zadnje obravnave med zastopniki železnice na eni in zastopnike organizacij na drugi strani. Že tokom meseca septembra je generalni ravnatelj dvorni svetnik dr. Eger obljubil, da izpolni južna železnica razne važne zahteve. Toda velike difference so bile glede mej, do katerih naj bi segale koncesije; največje in najbolj nevarno nasprotje pa je bilo v tem, da železnica ni hotela ničesar storiti za uradnice in za delavce. To je bila točka, glede katere organizacija na noben način ni mogla popustiti, kajti zlasti položaj delavstva je postal vsled draginje tako neznosen, da bi bilo že zavlačanje tega vprašanja kakor klopota za delavce, ko so s svojo solidarnostjo zvesto podpirali gibanje svojih tovarišev iz drugih kategorij.

Tekom meseca septembra je generalni ravnatelj dr. Eger popravil svojo prvotno izjavo glede uradnic in delavcev ter je dejal, da namerava južna železnica tudi za te kategorije kaj storiti, ampak pozneje, ker to sedaj z ozirom na finančni položaj južne železnice še ni mogoče. Naravno je, da tudi ta odgovor ni mogel pomiriti razburjenih duhov. Tudi če potreba nebi bila tako nujna, kakor je, bi dosedanje izkušnje morale svariti organizacijo, kajti z obljubami je bilo doslej na vseh železnicah tako, da so jih ravnateljstva lahko storila, ampak težko izpolnila.

Da so bile v teh razmerah obravnave zelo težavne, se razume samoočebno. Vse je kazalo na to, da pride najbrže do boja. Toda pozno zvečer se je posrečilo zastopnikom organizacije, doseči take koncesije, da so bile sprejemljive in da se jih z ozirom na gospodarski položaj južne železnice res lahko imenuje **velike**. Po približnem proračunu se povečajo izdatki južne železnice za uslužbenec okroglo **za pet milijonov** na leto. Res je sicer, da tudi s temi koncesijami še niso izpolnjene vse želje železničarjev — in jasno bodi povedano: Še ne vse opravičene zahteve. Toda tudi v tem oziru se vidi korist organizacije, ki ne vodi delavstvo le v boj, ampak mu tudi jasno pokaže, koliko je mogoče priboriti v boju. Samo organizirano delavstvo ima toliko razsodnosti, da lahko izpozna ne le svoj, ampak tudi nasprotnikov položaj. Vprašanje ni bilo le to, koliko bi železničarji lahko po pravici zahtevali, ampak tudi to, koliko je mogoče dobiti od južne železnice. Z ozirom na položaj, ki za južno železnico res ni zelo ugoden, se mora reči, da je to, kar je organizacija dosegla, največ, kar se je v teh razmerah sploh moglo doseči. Tudi z najintenzivnejšim bojem bi bilo kaj drugega nemogoče, ker bi se z večjimi zahtevami lahko spravilo obstanek južne železnice v nevarnost, kar pa seveda ne more biti namen organizacije.

O pridobitvah poročamo natančneje v prihodnji številki. Za danes bodi povedano, da je najvažnejša koncesija v tem, da se zviša dno **vsom** delavcem za 20 vinarjev na dan in da se vpelje davno zahtevani provizijski sklad.

Nevarnost boja na južni železnici je torej odvrnjena, železničarji pa imajo nov sijajen dokaz, kako važna in nujna je zanje organizacija. Sad, ki jim ga je sedaj prinesla, naj jih spodbudi na še pridnejše delo, kajti tudi če si hočejo ohraniti, kar so si priborili in če hočejo biti močni za bodočnost, morajo skrbeti za svojo organizacijo. Močna je postala ali še močnejša mora postati; povečevati jo je treba vse dotlej, dokler ne bo na celi železnici železničarja, ki ne bi bil organiziran.

Drugače je bilo pri družbi državnih železnic (Steg) in pri severozapadni železnici. Tam so ravnateljstva mislila, da se še vedno lahko igrajo z uslužbenci. Dasi jim je bilo znano, da čaka osobe na odgovor do 1. oktobra, so vendar sklicala seje upravnih odborov za poznejše dni. Igra je bila zelo prozorna. S sklicanjem seje so hoteli železničarjem sugerirati, da se pečajo z njihovimi zahtevami; potem bi pa skušali zavlačiti stvar do onega časa, ko je promet zopet manjši in se pasivne rezistence ni več tako bati. Ali s to igro se železničarji niso dali zazibati v spanje. V ponedeljek so imeli želez-

ničarji shod na Dunaju, organizacija železničarjev in strokovna komisija pa sta imeli sejo, in pozno zvečer je bilo sklenjeno, da se na obeh železnicah razglasi pasivno rezistenco, ki je začela takoj o polnoči. Posledice se je opazilo že drugi dan v velikih zamudah.

Strokovni pregled.

Rudarska revirna konferenca v Zagorju.

Na dan 29. septembra so se sešli delegati rudarjev iz Idrije, Spodnje Idrije, Buchberga, Velenja, Stor, Labinja, Zagorja, Trbovelj in Hrastnika, ki so zastopali 1411 organiziranih rudarjev. Konferenca se je udeležila tudi več delegatov rudarskih združenj v Ljubljani in v Celju. Sklicatelj sodrug M. Čobal je pozdravil navzoče ter naznanil dnevni red: 1. poročila; 2. organizacija in taktika: a) mezdno gibanje, b) sklepi k meznemu gibanju; 3. volitev krajnjega odbora; 4. strokovni kongres; 5. časopisje; 6. raznoterosti. V predsestvo so bili izvoljeni sodrugi Repovš (Zagorje), Bučič (Labinj) in Stravs (Idrija).

K poročilu je prvi govoril sodrug Ignacij Sitar iz Trbovelj, ki je povdarjal, da je imel, odkar je nastopil tajništvo (od 1. junija 1906.) 72 shodov v Trbovljah, Hrastniku, Buchbergu, Velenjah, Storéh, Kočevju, Siveriču in Velušiču, da se je med tem ustanovila podružnica v Kočevju. Okrajno glavarstvo v Celju je celo en shod v Buchbergu prepovedalo, misleč, da ga bo s tem preprečilo. Vršil se je pa kljub prepovedi shod po §-u 2. zbor. zak. — Tudi razni drugi elementi (trboveljski pazniki) so tajništvo denuncirali radi shodov, in tajnik se je moral često zagovarjati pred sodnijo, vendar je bil vedno oprostjen. Tajnik je intervjuiral v 19 slučajih, in sicer v 14 slučajih s popolnim uspehom, v 4 pa brez uspeha — eden čaka pa še rešitve. — Podružnica Trbovlje je delovala od zadnje konference tako, kot je mogla. Tajnik je za Trbovlje napravil 69 prošenj na bratovsko skladnico, na rudarsko zadrugo ter na razsodišče, katere so bile večalimanj ugodno rešene. 15. julija 1906. so bile volitve volilnih mož v trboveljsko bratovsko skladnico, pri katerih so krščansko-socialni pazniki z velikim terorizmom »zmagali«. Proti tej zmagi je vložilo tajništvo protest na c. kr. rudniško oblast, ki je preiskavši v protestu navedene lumparije razveljavila volitve. 20. avgusta so se vršile nove volitve, ki pa so bile poštenjeje ter prinesle zmago organiziranemu delavstvu. Proti tej volitvi so pa krščanski bratci vložili protest, ali četudi so blatili naše sodruge pri c. kr. državnem pravdnistvu in pri c. kr. revirnem uradu, oziroma pri c. kr. rudniškem glavarstvu, dosegli niso ničesar. Dalje se je odpravilo v Trbovljah grdo navado, da je n. pr. c. kr. okrajno glavarstvo dopuščalo paznikom imeti gostilne. Tisti rudarji, ki so bili vedno v pazniških gostilnah, so bili protežirani, kar je bilo na kvar ljudstvu. Zdaj ne sme noben paznik imeti gostilne. Tajništvo je pripomoglo še k raznim drugim poboljškom, ali bi bilo predolgo razpravljati o vsem. — 19. avgusta je bila v Trbovljah konferenca delegatov zadruga II. skupine, na kateri se je razpravljalo o spomenici, ki se je podala za zboljšanje plač trboveljski družbi. Doseglo se je 15% poboljška in ureditev kopelji. Druzega nič. — Tajništvo priporoča vsem rudarjem organizacijo! — Sodrug A. Kristan (Idrija) pogoša v tajnikovem poročilu pregled celotnega gibanja v revirju, obraz fluktuacije članov v podružnicah i. t. d. Je mnenja, da bi se naj prihodnjic to vršilo. Dalje poroča o delovanju idrijske podružnice. Omenja uspehov meznega boja iz l. 1904—1905, zboljšanja organizacije in riše v poljudnem govoru razmere pri idrijskem rudniku. — Sodrug I. Korkalj (Idrija) pripoveduje, kako se dela v Idriji v akordnem delu. — Sodrug Bergles iz Zabukovice (Buchberg) poroča, da so tam 4 rudniki in je uposlenih okrog 200 rudarjev. Organizacija je slaba, ker se delavstvo preveč menjava. Plače so slabe. — Sodrug Šavšek iz Stor omenja razmer v svojem kraju. Tam je okrog 200 rudarjev. Organizacija srednja. Plače kopačev 3 K; voznikov 1 K 80 vin. Ljudje se zelo menjajo. Treba pa bo z organizacijo zboljšati žalostni položaj. Sodrug Uhle poroča o Zagorju in rudarskih razmerah tod. Konstatira dejstvo, da zadnji čas organizacija lepo napreduje. — I. Sitar pojasnjuje, zakaj ni poročal o delovanju v celem revirju. Vidi pa, da je to potrebno — zato poroča o razmerah v Velušiču in Siveriču (Dalmacija); v Kočevju, v Zagorju, v Hrastniku ter v raznih rudnikih Štajerske (Velenje, Zabukovica, Store). Konec prih.

Ljubljansko knjigovesko društvo je sklenilo mezdni tarif z delodajalci, ki ostane v veljavi do 1. januarja 1912. Glavni uspeh obstoji v tem, da se je cenovnik uvedel in da se je napravila podlaga. Pomembni so pa tudi še nekateri drugi dogodki. Odslej imajo knjigovezi deveturni delavnik. Najnižja plače so za pomočnike, oproščene, 14 K, drugega pol leta 16 K, po prvem letu 18 K, za tekoča dela 24 K, za obrezovalce 26 K, izvrstne zlatilce 30 K. Oni delavci, ki še nimajo 10% nad temi plačami, dobe 1 do 2 K dokaže. Važno je to mezdno gibanje tudi zaradi tega, ker se je s tem tarifom storilo nekaj tudi za delavke te stroke. Zanje se je določila najnižja plača po prvem letu na 8 K, po drugem letu na 10 K, za delavke na zlagalnicah in spenjalkah po 14 K. Delavke, ki že imajo to plačo, dobe vsaj 50 h dokaže. Delo čez čas in delo

ob praznikih se plačuje z 2 $\frac{1}{2}$, in 3% doklado. Pred novim letom, Veliko soboto, pred binkoštni in Sveti večer se skrajša delo vsaj za dve uri. Spori glede navedenih točk ter vseh drugih določb tarifa se poravnavajo sporazumno s podružnico. S tem je organizacija priznana. Omenjati še moramo, da se je knjigoveska organizacija zadnje mesece jako lepo razvila. Število članic nam priča, da bo ta organizacija poleg one v tobačnih tovarnah najbolj blagodejno vplivala na razvoj razredne zavednosti med slovenskim žensstvom.

Domače stvari.

Z ministrom ne bo nič! »Slovenec« trdi, da na jugoslovanskega ministra ni misliti, ker je »politični položaj neugoden«. »Slovenec« ima prav: politični položaj za obe dve slovenski meščanski stranki je zares neugoden. Če bi bilo imenovanje slovenskega ministra ne samo možno, temveč tudi potrebno, bi preprečile to imenovanje — slovenske stranke same in njih famozni zastopniki na Dunaju. Komaj je kanila beseda o »jugoslovanskem ministru« (»Slovenec« pravi, da je kanila iz portfeljaželnih Plojevih ust), že so se zaleteli drug v drugega in so se začeli puliti za bodoči plen. Nato so se oddahnili in so se spogledali in so spoznali, da ni nič. Zdaj molče in se sramujejo drug drugega. Spoznanje je bilo dvoje: prvič, da politična pozicija in moč jugoslovanske delegacije izključuje ustanovitev jugoslovanskega ministrstva; in drugič, da ni človeka med njimi vsemi, ki bi na ministarskem stolu ne blamiral svojega naroda. Za nas je vsa ta zadeva in ves ta smešni boj za brado kralja Matjaža zelo malopomembna in malovažna stvar. Naša stranka, katere konečna zmaga ni odvisna od trenutka in od »neugodnega političnega položaja«, bi prenesla jugoslovanskega ministra, pa naj bi bil Peter ali Pavel, prav tako, kakor bo prenesla ekselenco Gelmana. Za meščanske stranke — za klerikalno in za »liberalno« — pa je stvar drugačna. Njih politiki, in po njih mislih gotovo tudi tistemu »narodu«, kakor ga oni razumejo, bi jugoslovanski minister vsekakor mnogo koristil. Če drugače ne, bi dobil »narod« vsaj svojo zunanjo dekoracijo, kakor feldvebel medaljo; in »Edinosti« na primer bi en sam papirnat minister gotovo več pomenil kakor deset slovenskih šol. Ampak te stranke so tako zavozile v blato, da s svojim lastnim vozom ne morejo naprej. Narodu, resničnemu narodu, itak ne morejo in nočejo koristiti — zdaj pa še z dekoracijo za njih čisto posebni »narod« ni nič. — Zanimiva je v tej zadevi še ena odkritosrčna beseda »Slovenčeva«. Ker zdaj z ministrom ni nič, je bilo treba dobiti kako stvarno opravičenje svoje lastne nemoči in svojega neugleda. Zato pravijo klerikalci, da — za zdaj seveda — ne marajo ministra zagadelj, ker bi bilo treba časih glasovati tudi za kako protiljudsko vladno predlogo, kar bi spravilo klerikalno stranko v »jako neprijeten položaj«. O Filicius! Kdo se ni smejal temu opravičenju, če se je spominjal, da je klerikalna stranka samo takrat glasovala proti protiljudskim predlogom, kadar je dobro vedela, da imajo že itak tudi brez nje zagotovljeno večino? Šušteršič v objemu Schwarza — Krek pa Becku pest na glavo! Take budalosti morejo ti pobožni, vsake hinavščine prosti politiki pripovedovati res samo ljudem, katerih volja in misel se ponižno ustavita pred farovskiimi durmi.

Iz krogov ljubljanskih konzumentov se nam piše: Dne 17. m. m. so gostilničarji s Kranjskega zborovali v »Mesnem Domu« in tam se je prav lepo kazalo, kako mehko srce imajo »narodnopravni« možakarji za ljudstvo. Nihče pač ne zameri gostilničarjem, če hočejo varovati svoje opravičene interese, ali upoštevati je treba že to, da so med gostilničarji velike razlike, kakor so tudi velikanske razlike med občinstvom, ki zahaja v ene in v druge gostilne. Vse to ni gospodom menda nič mar. Prav tako jim tudi nič ni mar, kako upli-vajo sredstva, s katerim si hočejo zagotoviti svoj profit, na življenje ljudstva. Tako je gospod Fajdiga predlagal na zboru sledečo resolucijo, ki naj se jo odposliš na kranjski in na goriški deželni zbor: »Deželni odbor naj sestavi takoj zakonski načrt, da morajo vsi ljudje, ne glede na stan, ki imajo doma vina, tudi plačevati deželne in občinske davke. Ako se pa to ne zgodi, naj se pa tudi gostilničarjem dovoli od 3 do 5 hekt. nezadacnega vina, ker imajo tudi drugi pravico.« — Prvi del tega predloga meri naravnost v žep siromasnega ljudstva in ima namen, prisiliti vsacega človeka, da bi moral kupovati vino ravno pri gostilničarju in da ga ne bi smel nikjer dobiti ceneje. Ako kupi privatnik pri vinotržcu vina po 40 vin. liter in plača 10 vin. daca, ga pride liter na 50 vin. Pri gostilničarju bi morali plačati najmanj 96 vin. in včasih je potem še veliko vprašanje, kakšno je to vino. Privatnika naj se torej prisili, da bi dal gostilničarju 40 do 50 odstotkov dobička, ali pa da si ne privoščijo kapljice vina. Tudi gospod Maček se je odlikoval z zahtevo, naj bi se privatnikom preprečilo, kupovati pivo naravnost iz pivovarne. Če privatnik ne potrebuje gostilničarjevega posredovanja, pomeni to za gospoda Mačka, da se ga mora prisiliti na to. Nadalje sta še dva gospoda predlagala, naj se terorizira konzumente pokalic in sodavode. Vrhunec vsega je pa to, naj

bi se prepovedalo privatno hrano in tako prisililo ubogega dijaka, delavce in delavke, da bi morali hoditi v gostilne na drago hrano! Da je položaj delavnega ljudstva že itak neznosen, ni tej gospodi nič mar; tudi liberalno-klerikalnemu gospodu Hribarju, ki je blagoslavljal te človekoljubne namene in si dal kaditi, ni to nič mar. Misli pač, da so gostilničarski glasovi pri volitvah bolj važni, kakor delavski, ki se jih ložje terorizira. Za najmanjše zboljšanje mezde se mora delavstvo obupno boriti, a če si pribori par vinarjev priboljška, preže že profiterji, da bi mu izvlekli krone iz žepa. Take nakane morajo pač prisiliti ljudstvo, da resno premisli, kako naj se ubrani večnih napadov na svoje žepce, pa tudi da dopové merodajnim faktorjem, naj store svoje dolžnosti in naj preprečijo tako brezvestno izkoriščanje delavnega ljudstva, ki ob sedanjih draginjah itak že ne more človeško živeti.

Gledališke predstave na deželi. Slovensko gledališče v Ljubljani namerava letos vsako drugo nedeljo prirediti predstavo na deželi. Na to opozarjamo naše organizacije, zlasti v takih krajih, ki imajo primerno železniško zvezo, kakor Zagorje, Trbovlje, Jesenice i. t. d. Vsa pojasnila daje odbor »dramatičnega društva« v Ljubljani. Posreduje tudi lahko član odbora, sodrug Etbin Kristan. Vodstvo gledališča želi, da bi res ljudstvo imelo koristi od dramatične umetnosti.

Seja občinskega odbora v Zagorju. Dne 30. septembra je bila pri nas prvič seja, v kateri se je občinski odbor moral enkrat pečati razen s svojim navadnim delom tudi s socialnimi stvarmi. Ta seja nas uči, kdo in katera stranka zastopa reveže. Naslednje poročilo seje: Najprej se prečita zapisnik in vzame na znanje, potem pa predlaga župan remuneracijo za občinskega tajnika in stražnika, kar se sprejme. Občinski odbornik Tomo Koprivec predlaga, da se povisa gospodu županu remuneracija za 200 kron. Sodrug Čobal pravi, da socialdemokratska stranka principelno ni proti povišanju nagrad in tudi on ne bi imel nič proti njej, če bi gospod župan opravljal svoj posel v občini tako, kakor občina potrebuje. V zagorski občini je več kot tri četrtine prebivalstva delavskega, torej bi se morala občina zanimati tudi za socialne stvari, opozarja odbor na § 51. obrtnega reda, po katerem ima občina pravico določati ceno za meso, določiti težo pekoma za kruh, paziti, da se ne prodaja pokvarjeno blago, ali pa z vodo zmešano mleko, revežem pomagati. Občina pa dosedaj tega dela ni storila in radi tega je govornik mnenja, da je za 72 obiskov »v občini« po 2. do 3. ure do sedanja županova nagrada dovolj visoka; če se varčuje pri revežih, naj se varčuje tudi pri gospodih. Govornik bo glasoval proti povišanju. Predlog je zagovarjal še enkrat gospod Koprivec, ki so ga konečno sprejeli z 11 glasovi. Čobal je glasoval proti, gospodje klerikalci pa so gledali plašno in odmigavali z glavami, da pa bi glasovali proti predlogu, je seveda manjkalo korajžje. Če bi šlo za revnega kmeta ali hlapca in če bi šlo tudi samo za 2 kroni, bi bili imeli gotovo več poguma, kakor so ga tukaj pokazali. Kaplan Jernejče, kaj pa rečete k tem svojim junakom?

Na to so volili tri člane v propokališčni odbor in konečno sprejeli pet oseb v občinsko zvezo, kot šesta oseba bi imela biti sprejeta Marija Drole, ali gospod Bukovšek je trdil, da še ni 10 let v Zagorju, davi je sodrug Čobal dokazoval nasprotno in tudi iz vloge je bilo razvidno, da biva v Zagorju že 20 let. Gospod župan pa je dejal, če jo sprejememo, bo pa prišla takoj po podporo. Seveda to je zadostovalo, da so gospodje potem dejali, naj pa počaka še do prihodnje seje, ki bo najbrže čez 2 do 3 mesece. Žena je že blizu 80 let stara in revna, pa kaj, saj je boljše dajati že dobro rejenim po 200 kron, nego revežem po 2 do 3 krone.

Tako delajo zagorski naprednjaki in klerikalci. Potem se je dalo podporo trem osebam in eni podporo povišalo in konečno sklenilo, da ne sme noben mesar prodajati dražje kot 120 K goveje meso in tudi da ne sme biti več kot 19 dgr. kosti pri kilogramu mesa. Obenem se napravi odlok, kako težak mora biti kruh in mleko se bode odselej večkrat preskuševalo. Ti sklepi pa so razburili posebno gospode klerikalce, tudi konservativni naprednjak gospod Koprivec je dejal našemu sodrugu: Dokler nam plačujete mleko samo po 16 vinarjev, mora biti voda vmes, plačajte nam ga po 20 vinarjev, gospod Klembas pa da bo dajal mleko rajši prasičem. Čobal je poučil te gospode, da zato bodo skrbeli socialni demokratje, da se ne bo voda za mleko prodajala in da če lahko shajajo kmetje po deželi, kateri ga mlekarnam prodajajo po 10 vinarjev, bodo tudi v Zagorju, ki ga prodajajo po 16 vinarjev in da če je draga živina niso krivi socialni demokratje, temveč edino agrarna politika in, da če bi imeli sedanji klerikalni in liberalni politiki res ljubezen do kmeta, bi jim že davnej povedali, da ta politika tudi škoduje kmetom samim.

Shodi.

Rudarski shodi se vrše v zmislu sklepov revirne konference z dne 29. sept. dne 6. okt. v Idriji, Storeh, Buchbergu, v Velenju, Labinju in Albionu, 13. okt. pa v Trbovljah, Hrastniku, Zagorju in v Kočevju. Povsod dnevni red: 1.) Draginja in položaj rudarskega ljudstva; 2.) Sklepi h temu.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

priporoča svoje

izborno pivo v sodeih in steklenicah.

Telefon št. 187.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

Telefon št. 187.

26-16

Iz stranke.

Nemški socialni demokratje iz Avstrije imajo na Dunaju svoj redni zbor, ki se je letos zbral v novem krasnem delavskem domu v šestnajstem okraju. Udeležba na zboru je zelo velika; vseh delegatov je približno 160, med njimi 15 žena. Iz Nemčije je prišel sodrug Fischer, iz Švice sodrug dr. Adler. Jugoslovansko socialno demokracijo zastopata sodrug Ivan Cankar in Etbin Kristan, ter je zadnji ob otvoritvi pozdravil zbor. Kakor dnevni red, tako so tudi razprave ze zanimive. Doslej sta razven formalnosti rešeni dve točki: Strankino in parlamentarno delovanje ter reforma strankinega statuta. Najglasnejši ton v vseh razpravah je ta, da je po velikanskem uspehu, ki ga je stranka priborila v volilnem boju najvažnejša naloga, poglobiti stranko organizatorično in duševno. Poslancem državnega zbora je zbor soglasno izrekel svoje priznanje. O najvažnejših sklepih zbora, ki zanimajo tudi slovenske sodruge, še poročamo.

Društvene vesti.

Ustanovitev podružnice tiskarniških pomožnih delavcev in delavk v Ljubljani je bil v nedeljo dne 29. septembra. — Ljubljanska katoliška tiskarna je prepovedala svojemu pomožnemu osebju vstop v stanovsko organizacijo. No, prav lepo to ni! O tem se še morda pomenimo, če bo potreba.

Društvo »Ljudski oder« v Trstu naznanja, da priredi v nedeljo, dne 6. oktobra t. l., veliko vinsko trgatv v »Delavkem domu« v prvem in drugem nadstropju. Spored obsega godbo, petje, dramatično predstavo, deklamacije, šalivo pošto, tombolo, ples in prosto zabavo. Čisti dobiček te priredbe je namenjen ustanovitvi javne ljudske knjižnice v Trstu. Z ozirom na velevažni kulturni namen je pričakovati, da se udeležijo sodrugi in prijatelji ljudske izobrazbe v polnem številu te zabave. Društvo poskrbi za ta dan tudi predavanje o javni ljudski knjižnici in nje pomenu.

Najlažje majhen sem močje!
Pa sem lepo debelih lic.
In ta sem le zato dobil.
Ker sem Kathreinovo kavo pil.

Pristna samo v izvornih zavojih z imenom Kathrein.

Nihče naj bi ne pil močno razburjajoče zrnate kave nemešane!

Kathreinova Kneippova sladna kava

sama se je obnesla za najokusnejšo primes, ki lahko probavna, redilna in krvotvorna speli zdravja.

Otroke bi bilo samo še navajati Kathreinovo kavo.

Nima vsakdo zatega grla,

vendar se bo vsak pameten človek varoval kakor najboljši pevec pred hripavostjo in prehladom sopilnih organov v vratu in skušal ozdraviti kakršenkoli nahod. Fayeve Sodener mineralne pastile varujejo pred nahodom in delajo čudeže, če se kdo hoče iznebiti nahoda. In prav zaraditega je jasno, da naj vsakdo, kadar dobi kakršenkoli nahod, kupi v bližnji lekarni, drogeriji ali trgovini z rudninskimi vodami za K 1-25 škatljico Fayevega pravega Sodenerja in ga rabi po predpisih.

Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko: (4)
W. Th. Guntzert, Dunaj XII, Belghoferstrasse 6.

POZOR!

Za K 2-50

POZOR!

dobi vsak krasno remontoir pežno uro, »Gloria«-srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur idoča za kar se 2 leti jamči, z

lepo pozlačeno, Pancer verižico, samo za K 2-50 3 komadi z verižicami K 7-.

Razpošilja po povzetju tovar. zaloga švicarskih ur 24-17

S. Urbach, Krakov št. 69.

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“!

V življenju nikdar več 600 komadov samo gl. 1-65.

1 krasno pozlačena preciz. ura z verižico s 3 letnim jamstvom, 1 moderna svilena kravata za gospode, 2 fina žepna robca, 1 prstan za gospode z imit. biserom, 1 elegantna broša (novost), 1 par gumbov z imit. briljanti, 1 žepno zrcalo, 1 denarnica, 1 par manšetnih gumbov, 3 naprsni gumbi, vse double zlato s patentirano zapono, 1 album 10 najlepših slik sveta, 3 šalivi predmeti, velika veselost za stare in mlade, 1 nikelnasti tintnik, 20 važnih dopisovalnih predmetov in še 500 raznih predmetov za dom neobhodno potrebnih. Vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja samo gl. 1-95. Pošilja proti povzetju, ali če se denar naprej pošlje

Dun. cen. razpošiljalnica, P. Lust, Krakov 463.

Kar ne ugaja, se zamenja.

Vsaka ponaredba in ponatis je kaznjivo. Edino pravi

Thierrye's balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52-33

Thierrye's centifolijno mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaš sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogoški Stolini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.

Stanje hranilnih vlog:
24 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
860.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši, Prešernove ulice 3, poprej na Mestnem trgu zraven rotovža, sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev.

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menioe in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

42 v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodeih in steklenicah.

Številka telefona 210.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak petek.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 5.44 K, za pol leta 2.72 K, za četrt leta 1.36 K; za Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K; za Ameriko za celo leto 7.28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inzerati. Enostopna petit-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin, večkrat po dogovoru.

81. številka.

V Ljubljani, v petek, dne 11. oktobra 1907

Leto X.

**Prihodnja številka
„Rdečega Prapora“
izide v sredo, 16. t. m.**

Sodruzi in somišljeniki!

„Rdeči Prapor“ prične izhajati v drugi polovici tega meseca, to je od 15. oktobra t. l. naprej dvakrat na teden.

Izhajal bode vsako sredo in soboto in veljal za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Čenjeni sodruzi in somišljeniki! V vaših rokah je usoda lista! Za sedaj nam ne kaže izdajati lista večkrat, toda naprej moramo, ker to zahteva razvoj naše stranke. Ukrenili smo toraj, kar nam je bilo mogoče. Prosimo Vas, razširjajte neumorno tudi drugo številko „Rdečega Prapora“. Sodruge in somišljenike vabimo, naj se naroče takoj, da ne bo ovir pri razpošiljavi lista.

Organizacije, ki so naročile samo eno tedensko številko „Rdečega Prapora“, dobe list od 15. oktobra naprej vsako sredo.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Državni zbor.

Dne 16. oktobra se zopet snide avstrijski državni zbor. S tem začne takorekoč v Avstriji zopet politično življenje, ki je bilo zadnji čas že prav zaspano. Mnogo se pričakuje od tega parlamenta. Ali treba bo še mnogo potrpljenja, preden se izpolnijo želje tistim, ki so najbolj potrebni njegovega dela. Bogat program je bil razvit v prestolnem govoru. Ali motil bi se, kdor bi mislil, da začne vlada kmalu izpolnjevati svoje obljube. Ona ima sedaj nujnejše skrbi. Dela jih ji avstro-ogrsko nagodba.

Čudna je istorija s to nagodbo. V obeh državnih polovicah so delali ministri že ves čas dolge obraze, kadar se je kdo zmenil o nagodbenem vprašanju, ki se vleče že vseh deset let brez rešitve med Avstrijo in Ogrsko. — Sporazuma ne bo — še se pobotamo — vse nagodbe je konec — bo že še ... tako je slo neprenehoma. Ko so bili zadnjič ogrski ministri na Dunaju, je bilo vse tako, kakor da bi bila nagodba res že definitivno splavala po vodi. Razglasilo se je, da so razprave pretrgane. Potem so se odpeljali avstrijski ministri v Budimpešto. Od tam so prihajale vesti, ki so jeemale ljubiteljem nagodbe vsako upanje. V soboto zjutraj se je še reklo: Položaj je brezupen — a popoldne je naenkrat prišel brzjav: Nagodba je gotova!

Reči se mora, da je bilo to precej tako, kakor v opereti. Svet je strmel. Kako ne bi ob takem obrazu? Velikanska je bila torej radovednost, kako se je posrečilo, kakana je ta v zadnji uri dognana nagodba.

Ali za to radovednost ni bilo odgovora. Oфициalni brzjav je le rekel, da so se ministri s častno besedo zavezali, da ne povedo ničesar.

Vsako ugibanje o stvari, katera se ne pozna, bi bilo brezpomembno. Počakati je treba, to je vse. Le eno je gotovo: Za vlado bo sedaj največja potreba, da dobi večino za zakonske načrte, ki se tičejo nagodbe. Za druge naloge ne bo imela ne časa, ne volje.

Ne da bi bilo nagodbeno vprašanje brez pomena za delavce. Nasprotno; za proletariat je v marsikaterem oziru važnejše, nego za kapitaliste. Ali gotovo je, da se vlada ne ozira na to; ne Beck ne Wekerle gotovo nista presojala prepornih vprašanj s tega stališča, kako bodo uplivali na delavstvo. In tudi meščanske stranke, ki imajo glede nagodbe mnogo zahtev, ne bodo mislili na to. Tem važnejšo nalogo bo imela socialna demokracija v parlamentu, ki bo morala skrbeti, da se ne sklene nagodba na račun delavstva.

Poleg nagodbe pride pač tudi proračun na vrsto. Po dolgih letih se razvije zopet politična proračunska debata. To razpravo je pozdraviti, ker bo vsaj razjasnila položaj. Doslej je namreč le eno jasno: Klerikalci bi radi vladali, ampak odgovornost za vlado ne marajo prevzeti. Skoraj vse meščanske stranke imajo po eno glavno skrb: Oslabiti moč in upliv socialne demokracije. Klerikalci imajo od tega največji profit; strah pred socialno demokracijo jim žene «svobodomiselne» stranke v naročje. Naloga socialističnih poslancev bo, razkriti to zvezo in pokazati, da je klerikalizem vladajoči faktor v Avstriji, liberalci pa njega klaverni pomočniki.

Slovenske šole v Trstu in socijalistični poslanci.

Rešitev vprašanja slovenskih ljudskih sol v Trstu nas preveč zanima, da bi puščali krožiti po svetu razne neresnične vesti, ki jih trosijo slovenski narodnjaki v direktno škodo omenjenega vprašanja v svoje sebične strankarske svrhe. Kakor vedno tako tudi na shodu pri Sv. Ivanu, ki ga je sklicala N. D. O., je dr. Rybař trdil, da je ravno socijalno-demokratska stranka in sosebno pa sodr. Pittoni, kriv, da niso dobili tržaški Slovenci še svojih ljudskih sol. Na to podlo in nizkotno obrekovanje je sodr. Pittoni potem «Lavorator» povabil dr. Rybařa, naj to jasno dokaže. Vabilo sodr. Pittonija je bilo popolnoma kratko, enostavno in resno. Na to je dr. Rybař odgovoril v daljšem članku v «Eidinosti» in sicer v ironični obliki, češ, da on ni sodr. Pittoniju pripisoval nikakor tolikega upliva, da bi bil preprečil lahko rešitev omenjenega vprašanja ter dodal h koncu članka ironično opravičilo, je li ital. soc.-dem. stranka pripravljena dati javno izjavo, da nima nič proti ustanovitvi slovenske ljudske šole v Trstu. Naravno je, da se zahteva na resna vprašanja tudi resnih odgovorov, ker pa odgovor dr. Rybařa ni v nobenem oziru odgovarjal resnosti vabila sodr. Pittonija, ni politični odbor jugoslovanske soc. dem. stranke v Trstu dovolil sodr. Pittoniju odgovoriti na ironično vprašanje dr. Rybařa, čeprav so v to silili sodr. Pittonija razni ital. sodruzi. Dr. Rybař je sestavil nalašč tak odgovor in tako vprašanje, ker je vedel, da se nobena resna stranka ne more baviti z veselim razpoloženjem njegovim, v katerem se je nahajal, ko je pisal omenjeni članek v odgovor. Hotel je pa izkoristiti ponos resnosti naše stranke v svoje strankarske namene. Prišel je s svojimi pristaši

blatiti soc.-dem. stranko, pripovedoval je, kako da smo nasprotni ustanovitvi šole, ker ne odgovorimo na njegovo vprašanje (čudna logika) ter barantal s tem kulturnim vprašanjem za svojo stranko in ko je «Rdeči Prapor» naznanil, da vlada prevzame sedanjo Ciril-Methodovo šolo v svoje področje, je dr. Rybař na shodu v «Narodnem domu» trdil, da je to sicer res, ali da bo to težko izvedeno, ker so se socijalistični poslanci izrekli napram nekemu ministrskemu sekcijškemu šefu nasproti vladnemu načrtu in sicer iz strankarskih namenov. Na to novo obrekovanje pa smo bili mi in sodr. Pittoni prisiljeni prezreti sebični sarkazem gospoda dr. Rybařa in je sodr. Pittoni dal jugoslovanskemu pol. odboru izjavo, tičečo se tega vprašanja, ki jo objavljamo na drugem mestu. Iz nje je razvidno, da je dr. Rybař vedoma lagal. V njegovo opravičenje mu ne preostaja družega, nego da pové ime dotične osebe, ki mu je povedala, da so se naši poslanci izjavili proti vladnemu načrtu. Če tega ne stori, potem bo naša dolžnost, da sami spravimo zakulisno komedijo tržaskih narodnjakov v pravo luč. Prisilili jih bomo, govoriti resno in preprečiti moramo njih izkoriščanje tako važnega kulturnega vprašanja v strankarske svrhe. Tega smo mi kot del slov. naroda siiti in na nikak način ne maramo več trpeti.

Sedaj ima besedo dr. Rybař.

Dunajsko pismo.

Dragi sodruzi!

Naznanjam vam, da se mi še nikoli ni tako dobro godilo kakor zdaj. Ne rečem, da je manj nadlog in izkušnjav, nego jih je bilo prej; tudi draginja je velika; ampak moja dobra volja izvira odtod, da že par mesecev ne berem slovenskih časopisov. Kadar pride zlohotni natak s papirnim kupom pod pazduho in me povabi: «Slovenische Blätter gefallen?» — iztegnem obedve roki ter ga zavrnem ogorčen: «Poberi se, izkušnjavec, izpred mojih oči!» — Tako hranim čas, dobro voljo in čisto vest.

In profitiram še nekaj drugega. Ko sem zaklenil ušesa vsakdanjim novicam iz Udmata in Barja, sem v mirnem razpoloženju pogledal na svojo ljubeznivo domovino — in glejte: imela je čisto drugačen obraz! Kar je bilo majhno, se je razblinilo, kakor kup blata pod škornjem; in kar se mi je zdelo nekoč veliko, je zlezlo nenadoma tako popolnoma váse, da vidim komaj še sled ... Kako mogočno se je bila v maju razmahnila ljubljanska svobodomiselnost! Zdaj se oziram zastoj, ne vidim je, izginila je, še sam Dijogen bi je ne našel. Umrla je; njen duh (kolikor ga je imela) hodi zdaj po Dunaju z molkom v roki; zadnjikrat sem ga videl v nedeljo, ko se je napotil s procesijo v Marijacele ... Popolnoma narobe pa je stvar s klerikalnim demokratizmom in s klerikalno svobodomiselnostjo! Ko sem bil v domovini, sem mislil, da teh roči nikjer ni napródaj, temveč da sta Lucger in Ebenhoch v primeri s Šusteršičem in Krekom prava aposteljna svobode, enakosti in bratstva! O kratkovidna neprevidnost, o neprevidna kratkovidnost! Vstal je na Dunaju doktor Krek, in komaj je izpregovoril mogočno besedo, je bil do pike podoben Robespieru! Falot, Robespierre, opeharil si pobožne kamniške kmete za mandat! Oblekel si talar, okoli vrata kolar — sakrament, to je bila ideja! Ob prihodnjih volitvah se obrijem in storim kakor on! ... No, Robespierre je govoril, poleg njega pa se je muzalo petnajstere

gospodov; celó Gostinčar, ki ni razumel, se je muzal. Zakaj reč je bila taka: Robespierre je dobro vedel, da Ludvik sesnajsti še živi in da bo še dolgo živel. Če bi bila nevarnost za življenje njegovo, bi ne bil govoril Robespierre, temveč — Šuklje... Še bolj po domače povedano: dokler demokratizem ni nevaren in dokler kaj nese stranki in prijateljem — slava demokratizmu!

«Und der Demos absolut wenn er unsern Willen tut!»

Dotlej namreč, dokler se kaže «demos» v črni podobi petstolernih farovžev...

Vse bi bilo dobro z monoj in lepo bi živel v tej šumeči dunajski puščavi, če bi ne bilo ljudi, ki prihajajo iz domovine, in celó takih, ki beró slovenske časopise. Prinašajo mi novice, ki so morda stare, morda malovažne, ampak zame puščavnika vendarle novice.

Tako je prišel zadnjič človek, ki mi je povedal, da je «gospodarska stranka» plačala svojo ceho ter se napotila iz ljubljanske kavarne v Ribnico. Prestrašil sem se kakor malokdaj v življenju. Pa če se ne vrne več? Pa če se izgubi na potu? In sem izpraševal, koder sem hodil: «Ali se je že vrnila? Ali se ji nič ni zgodilo?» Zakaj moje srce je blago in vsega usmiljenja polno. Povejte mi, sodrugi, in mi pišite: «Ali se ji nič ni zgodilo?» In ali ni morda zabredla kam ter visi zdaj na visokem drevesu tam v ribniških krajih in se ozira po ravni cesti in kliče na pomagaj?...

Toda prišel je nekdo drugi in mi je povedal še strašnejšo novico. Rodoljubi organizirajo narodno delavstvo! V Trstu ga organizirajo, tam je planil iz črne skale studenec, ki poplavi kmalu vso prostrano domovino. O Martin Skočir, o zaslužni rodoljub, o zvezda hejslovanska, kako si vstal iz groba in kedaj? Strahoma strmim na tvoje delovanje in v duhu že gledam podobo prihodnosti: Regent se je spreobrnil in hodi po tržaških ulicah v sokolskem ornatu z ovenčano trobojnico v rokah; Petejan je iz same ponižnosti postal natak v «Narodnem domu», Jernejčič pa se je obesil, ker sta ga prehitela Regent in Petejan. Nova vojska narodnega delavstva je rešila Trst iz rok krutega sovraga, na piazza caserma pa stoji signor Mandich in kliče s stentorskim glasom: «Slovenia fare da se — evviva Ribaricciol!...» Ljudstvo je navdušeno, celó v starem mestu; tam leži v črni luknji družina brezposelnega delavca in umira od lakote: ampak v poslednjem trenutku se vzdigne oče, nag okostnik, in vzdigne roko: «Predno umrjemo, otroci, še enkrat: Živio, Rybař, živio, Mandič!» Družina zapoje «Slovenec sem» ter umrje v sladki zavesti, da ji napiše «Edinost» genljiv nekrolog...

Ampak prišla je k meni še tretja nadloga in mi je razodela, da je govoril doktor Krek proti — podraženju živil. Svojim volilcem? Ne, tobačnim dalavcem! Zdaj hodim po Dunaju — o, sodrugi, da bi videti moj žalostni obraz! — in premišlujem brez nehanja: ali je bil govornik hinavec, ali so bili poslanci blagoslovljeni butci? Vse se mi zdi, da je oboje resnica; toda ker v svoji pohlevnosti ne maram reševati na svojo roko nobenega vprašanja, vas prosim, da mi pišete tudi o tem...

Z najlepšim pozdravom. Ivan Cankar.

Socialni pregled.

Boj na železnicah.

Kakor smo že naznanili, je bila pasivna rezistenca na južni železnici preprečena, ker je generalno ravnateljstvo v zadnji uri toliko popustilo, da so združene organizacije sklenile, priporočiti osobju, naj dela dalje, kakor po navadi. Koncesije, ki so jih združene organizacije dosegle, se naznanijo železničarjem s posebnimi objavami.

Razven tega, da so južni železničarji pri tem gibanju dosegli velik materialen uspeh, je potrebno opozoriti tudi na to, da je bilo gibanje prav zelo poučno. Prvikrat se je zgodilo, da so nastopile razne kategorije osobja uradniki, poduradniki, uslužbenci in delavci popolnoma solidarno in prav gotovo je pripisati velik del uspeha tej solidarnosti. V zgodovini splošnega avstrijskega železničarskega gibanja pomeni ta dogodek velik preobrat. Kajti največ škode je prizadelo železničarjem to, da je vlekel vsak sloj, vsaka kategorija na svojo stran. Tako so vsi slabili svoje moči in podjetja so si smejala v pest. Pri zadnjem gibanju je bilo prvikrat drugače.

Uspeh dokazuje, da je bila solidarnost koristna. Že to bi moralo zadostovati, da bi železničarji še tesneje sklenili svojo vzajemnost. Kajti kar so dosegli sedaj, še ne izpolnjuje vseh želja. Za zaradi tega bo treba nadaljnjega boja. In kakor sedaj, bo tudi za bodočnost tesna zveza potrebna; čim tes-

nejša, tem bolje. Ali še druga misel bi jih morala navesti na to. Koliko časa bodo železničarjem sploh koristile sedanje pridobitve? Koliko časa bi jim koristile, tudi če bi bile dvakrat večje, nego so?

Sedaj so zahtevali železničarji boljše plače (ureditev avanziranja, stalno nameščenje, penzijska in provizijska vprašanja spadajo bistveno tudi v to poglavje), zato ker ne morejo več izhajati z dosedanjimi dohodki. Vse se je podražilo; to se pravi, da si železničar s plačo, ki jo je imel letos kakor pred petimi leti, ne more kupiti toliko, kolikor je lahko kupil pred petimi leti. Torej: Da pride v soglasje s sedanji tržnimi cenami, s sedanjo stanarino i. t. d., potrebuje večje dohodke. Recimo, da mu dá nova ureditev plač in mezd res toliko, kolikor potrebuje ob današnji draginji. Takoj nastane vprašanje, kakšne posledice bodo imele njegove pridobitve v bodočnosti? Splošno gospodarsko življenje v državi in v celi družbi se ni prav nič izpremenilo. Tudi novo plačo dobi železničar od kapitalistov. Za te pa velja zakon, da jim mora kapital nositi obresti, kolikor mogoče obresti. Znano je, da niso kapitalne obresti nič drugega, kakor v denar izpremenjeno delo. Če se te obresti zmanjšajo, ker morajo kapitalisti več plačati, je naravno, da bodo hoteli nadomestiti primanjkljaj. Seveda na račun onih, ki vstvarjajo. In med njimi so tudi železničarji. Pota, po katerih prihajajo kapitalisti do dobička, so različna, ali vedno soglašajo v tem, da mora njih dobiček plačevati delavsko ljudstvo. Od njega živi pa tudi še široka plast posredovalcev, ki tudi išče dobička.

Podraževanje živil, stanovanj i. t. d. gotovo ne preneha sedaj, ko so železničarji nekaj pridobili. Nasprotno; cela vrsta ljudi, ki živi od delavnega ljudstva, porabi priložnost in bo hotela od dobička železničarjev imeti tudi zase dobiček. Že tem privatnim potem se bo podraževanje nadaljevalo. Pomagal bo pa tudi še močnejši faktor: Državni aparat. V državnem zboru so še vedno kapitalistični in agrarni elementi v večini. Tudi še ni upanja, da se to izpremeni čez noč. S tem je pa rečeno, da se bo tudi zanaprej še z indirektnimi davki obremenjevalo ljudstvo. Lep del tega, kar so železničarji pridobili, jim bo kapitalizem vzel s posredovanjem države. In kmalu pride zopet čas, ko se dohodki ne bodo vjemali s potrebami, ko bo krona le še toliko vredna, kakor danes 80 ali 60 vinarjev.

Tedaj bo zopet treba nastopiti z zahtevami. In bil bi otrok, kdor bi mislil, da tedaj ne bo treba zopet vsaj toliko moči, da, še več kakor sedaj, da se kaj doseže.

Ali vse to še ne zaključuje perspektive.

Če si v par letih železničarji zopet regulirajo svoje razmere, nastane takoj zopet vprašanje, doklej bo novo zboljšanje kaj vredno. In odgovor bo zopet enak.

Če je to resnično — in menimo, da se ne da dokazati nasprotnega — tedaj je tudi resnično, da so končno vse podobne pridobitve le «fretarije», kolikor koli so važne in potrebne za trenotek. Jasno je pa tedaj, da je za temeljito izboljšanje, za trajno zavarovanje obstanka treba nekaj drugega. Treba je, da se popolnoma izpremeni gospodarski sistem. Treba je take uredbe, da ne bo vsaka pridobitev delavskega razreda povod novemu podraževanju; s kralka: Treba je, da se odstrani kapitalistični gospodarski red in da se ga nadomesti z drugim, popolnejšim. Novi gospodarski red pa ne more biti drugačen, nego socialističen. In iz tega sledi logično, da za železničarja ne zadostuje, če je član svojo strokovno organizacije, ampak da mora tudi aktivno sodelovati za preuredbo družabnega reda, da mora v svojem lastnem interesu biti socialist.

Kar so južni železničarji sedaj pridobili — in česar gotovo nečemo podcenjevati — se tiče aktivnih uslužbencev. Ali življenske razmere so se izpremenile tudi za upokojene železničarje. Tudi zanje je meso dražje, kruh dražji, stanovanje i. t. d. dražje. V tem, ko imajo aktivni železničarji razna bojna sredstva v rokah: Pasivno rezistenco, stavko i. t. d., so penzionisti v tem oziru brez moči. Edino, kar jim more pomagati, je solidarnost njih aktivnih tovarišev. Ali brez nič ni nič. Aktivni železničarji imajo pravico, da zahtevajo solidarnost tudi od penzionistov, če naj se postavijo zanje. Naravno jo, da upokojeni železničarji ne morejo pokazati te solidarnosti v delavnem boju; oni ne morejo ne rezistirati, ne strikati. Lahko jo pa pokazajo na drugem polju: V političnem življenju. Oni lahko sodelujejo v strokovnih društvih, lahko pomagajo v političnem delu, zlasti lahko podpirajo stremljenje zavednih aktivnih tovarišev pri volitvah. In če pomislijo še na svoje žene in otroke, tedaj se morajo zavedati, da je to naravnost njih dolžnost. Zal, da je še mnogo penzionistov, ki nimajo tega prepričanja, celo takih, ki se postavljajo naravnost proti stremljenju svojih organiziranih aktivnih tovarišev. Bil bi pa vendar že čas, da tudi oni spregledajo.

Prav klavarno ulogo v zadnjem gibanju so igrali krščanski socialci. Ker vsled svojega pičlega števila in svoje splošne brezpomembnosti niso mogli priti do veljave, so hoteli kaliti vodo. Delali so se grozno radikalne, pa so pošiljali telegrame po pro-

gah južne železnice, naj se začne s pasivno rezistenca. Nihče jim sicer ni dal mandata, nihče ni z njimi obravnaval, ali ob splošnem ognju bi bili vendar radi skuhalo tudi nekoliko južice; pa je bil le krop.

Tudi tržaška «Narodna organizacija» se je hotela postaviti. Izdelala je nekako «spomenico», tako konfuzno, kakor jo morejo izdelati le ljudje, ki nimajo pojma o železničarskih razmerah. Da se na to klaverno «organizacijo» sploh nihče ni oziral, ni treba posebej omenjati. Tudi dolgovezne zanesane «Izjave» v «Edinosti» ne pomagajo tej «organizaciji» do veljave.

Na progah severozapadne, aspanske železnice in družbe državnih železnic traja še vedno pasivna rezistenca. Posledice propisnega dela so velikanke. Nekatero progo so že popolnoma zabarikadirane, tovarni promet je tuptam popolnoma ustavljen, osebni vlaki imajo velikanske zamude. Sicer je pa tudi osebni promet že zelo omejen. Tako n. pr. vozijo na aspanski železnici le še štirje osebni vlaki namesto dvanajstih.

Severozapadna železnica in družba državnih železnic je začela ta teden razpravljati z združenimi organizacijami in železniško ministrstvo posreduje. Pred četrtkom pa ni upati na uspeh. Med tem traja pasivna rezistenca dalje.

Na državni železnici.

Tudi na ces. kr. drž. železnici je osobje močno razburjeno, ker glede raznih obljub še sedaj ni videti, da bi se izpolnile. Vsled tega je šla deputacija državnih železničarjev, sestavljena iz sodrugov Vabiča, Simona, Kneidingerja, Knotteka in Strasserja, ki jo je vodil poslanec sodrug Tomschik, k železniškemu ministrstvu. Deputacija se je pred vsem pritožila, da se še ni sklicalo centralne osebne komisije in je urgirala rešitev avtomatičnega avanziranja in drugih perečih vprašanj. Sprejel je deputacijo sekcijski predstojnik Buschmann, kateremu so sodrugi naznanili, da so uslužbenci zelo nevoljni ter so mu razložili želje osobja. Zlasti je sodrug Strasser, vprašal, kaj je z vračunanjem poldrugletnega službenega časa za sprevodniško osobje; pritožil se je tudi, da se ministrstvo ne ozira na predloge odbora provizijskega sklada; sodr. Knottek je izrazil svoje začudenje, da odbor bolniške blagajne toliko časa ne dobi odgovora na svoje predloge.

Sekcijski predstojnik baron Buschmann je odgovoril, da so ravnateljstva napačno razumela neko naredbo ministrstva glede centralne personalne komisije; vsled tega se je sklicanje te komisije tako zavleklo. Posamezne personalne komisije se je imelo sklicati takoj po volitvah, da bi izvolile centralno komisijo. Upati je, da dobi ministrstvo tekom dveh tednov naznanilo o izidu volitev in tedaj se takoj skliče prvo sejo, kar se tiče posameznih zahtev, naj se jih v komisiji vložijo kot predloge. Na seje odpošlje ministrstvo referente posameznih službenih oddelkov. Gospod Buschmann je zagotavljal deputacijo, da smatra ministrstvo sedaj reforme zelo resno in da polaga zlasti železniški minister veliko važnost za personalne komisije. Glede provizijskega in bolniškega odbora se hoče razširiti njih avtonomijo. Poldrugo vračunanje službe za sprevodniško osobje se pripravlja.

Politični odsevi.

Nižjeavstrijska deželnozborna volilna reforma je najlepši dokaz krščansko-socialne politične nepostenosti. To je reforma, da bi se človeku zgabilo pred njo. Za mesto Dunaj je pač vpeljana splošna in enaka volilna pravica, ali volilni okraji so tako razdeljeni, da je državnozborna volilna geometrija naravnost ideal v primeri s to. Po deželi pa je obveljalo, da ima volilno pravico le tisti, kdor je pristojen v občini. Za Dunaj velja triletno bivanje. In vlada je obljubila, da sankcionira to karikaturu!

V češkem deželnem zboru ni upanja, da bo volilna reforma rešena pred šestankom parlamenta, to je pred 16. oktobrom. Meščanske stranke se še ne zganejo, da bi porinile reformo le za ped naprej.

Moravski deželni zbor je že poslan na počitnice. Tudi tukaj spi volilna reforma spanje pravičnega.

V galiskem deželnem zboru so trije kmečki poslanci izstopili iz poljskega kola, ker se ne strinjajo z reakcionarnim stališčem, ki ga poljsko kolo zavzema glede volilne reforme. Pristopili so poljski ljudski stranki. Vsled tega poljsko kolo nima več absolutne večine v deželnem zboru.

V štajerskem deželnem zboru sta poslanca Rokitsky in Einspinner gnusno napadla socialne demokrate, ki so razkrili ljudstvu sovražno politiko teh «svobodomiselnih» posiancev, ter sta provocirala pravi škandal. Namen tega manevra se je pa kmalu pokazal; gospodje so sli na to s slovenskim poslancem in so jim priporočali naj — umaknejo svoj predlog glede volilne reforme, češ, to bi bila voda na socialno-demokratski mlin. Graško delavstvo je dalo tem «ljudskim prijateljem» zaslužen odgovor na velikem shodu.

V dalmatinskem deželnem zboru je vložil poslanec Trumbić zanimiv predlog glede volilne pravice. Celo Dalmacijo naj bi se razdelilo na 15 volilnih okrajev; vsak okraj bi imel tri poslance, ali vsak volilec bi volil samo dva. To je nekako nadomestilo za proporcionalni sistem. Na ta način bi namreč v vsakem okraju večina dobila dva poslanca, manjšina, pa če bi bila količkaj znatna, enega. Volilna pravica pa bi bila splošna in enaka. Zastopnik slavne Beckove vlade je seveda mehanično ugovarjal predlogu, češ, da vlada ne more priznati splošne in enake volilne pravice za deželne zборе, kjer davkoplačevalci ne smejo biti majorizirani od neposedejočih slojev. Gospod Beck si je naredil šablono in njegovi uradniki jo imajo povsod na lajni. Če je stališče vlade kje nesmiselno, je to ravno v Dalmaciji, kjer je takorekoč vse prebivalstvo proletarično in samo škofje ter par klostrov je bogatih. Vidi se, kdo je gosposdu Becku prirastel na srce.

Zbor nemške socialne demokracije je sprejel resolucijo, ki poziva poslance v državnem zboru, naj porabijo vsa politično mogočna sredstva, da premagajo upor vlade proti splošni in enaki volilni pravici za deželne zборе, delavstvo pa poziva, da se pripravi na boj tudi za to pravico.

Izjava.

Sodrug Valentin Pittoni, tržaški socialistični poslanec v državnem zboru, je v imenu svojih tržaskih tovarišev dal podpisanemu odboru sledečo izjavo:

«Izjavljam, da nisem o vprašanju slovenske šole v Trstu govoril nikdar z nobenim sekcijem sefom. Res je samo, da je ital. soc. poslanec vprašal ministra Becka glede stališča, ki ga zavzemajo o načrtu vlade za prevzetje Ciril-Metodove šole v Trstu v svoje področje in so odgovorili, da vidijo v omenjenem načrtu momentano zaščenoje tržaskim Slovincem, ki ga ne dbe od sedanje občine ter da mu prav nič ne nasprotujejo.

Pripravljen sem nastopiti tudi sodnijskim potom proti oni visoki osebi, ki je izjavila, da mi nasprotujemo omenjenemu načrtu, samo če se mi pove, kdo je.»

Politični odbor jugoslov. soc.-dem. stranke v Trstu je smatral potrebnim objaviti izjavo socialističnih poslancev v državnem zboru, kajti vesti, ki so jih trosili v svet slovenski narodnjaki o nasprotstvu ital. soc. demokracije proti slovenski šoli v Trstu, bi bile znale imeti za to vprašanje jako nevarne posledice. Znani so nam slučajji, ko je avstrijska vlada izkoristila enake lažnjive vesti, smatrajoča jih nalašč za resnične, da se je le otrešla nadlog ene ali druge stranke ter ni ugodila želji, ali bolje rečeno pravici enega naroda, samo ker je stranka, ki se je zvala njegovo zastopnico, pripovedovala, kako druga stranka nasprotuje tej ali oni zahtevi ljudstva. Samo zaradi tega je pa tudi izjava objavljena, nikakor pa ne v opravičenje našega dela in našega stališča v tem vprašanju, kajti za naše nastope nismo dolžni odgovora nobeni drugi stranki.

Bodi nam dovoljeno, da naznamo tem potom slov. ljudstvu, da so tudi naši tržaški poslanci podpirali spomenico za slov. vseučilišče, ki jo je stavil jugoslovanski parlamentarni klub, in bodi povedano, da so prav oni ital. socialistični poslanci odklonili poziv ital. narodnih poslancev, da bi podpisali protest proti premestitvi učiteljskega iz Kopra v Gorico, ki ga je stavil parlamentarni klub ital. nacionalnih poslancev. Prvo so smatrali kot kulturno zahtevo in so jo podpirali, drugo so smatrali za šovinistično akcijo in je niso podpirali. To bodi v dokaz tržaskim slov. delavcem in tržaskim Slovincem sploh, da imajo v socialističnih poslancih tudi dobre zagovornike svojih narodnih pravic.

Shodi.

Ljubljana. Izvršovalni odbor je sklenil z ozirom na otvoritev državnega zbora, ki se snide 16. t. m., sklicati ljudski shod, ki bo v sredo, 15. t. m. ob pol 8. uri zvečer v areni (v slučaju lepega vremena pa na vrtu) «Narodnega Doma». Dnevni red je sledeči:

1. Otvoritev državnega zbora.

2. Uspehi železničarskega gibanja.

Sodrug! Državni zbor začne s svojim delom. Kar je storil doslej, v kratkem poletnem zasedanju, steje komaj toliko, da se je ponekod izpoznalo sestavo strank. Šele sedaj prinese njegovo zborovanje resne naloge in ustvari jasno sliko. Pokažite z mnogoštevilno udeležbo, da se zanimате za državni zbor, kateremu ste vi s splošno in enako volilno pravico pripravili zdrav temelj. Važna je tudi druga točka dnevnega reda, ne le za železničarje, ampak za vse delavstvo, ki ve, da si le s popolno solidarnostjo lahko popravi svoj položaj. Pridite torej v čim večjem številu na shod!

16. t. m. V Idriji vre med rudarji. Shod, ki se je vršil 6. t. m. pri Črnem orlu, je sklenil, da se ustanovi «obrambeni fond» za vsak slučaj; vsak rudar bo prispeval določeno svoto. V ponedeljek, torej, sredo in četrtek so se vršili mnogobrojni obiskani shodi delavstva; vsaka jama je imela svoje zborovanje. Konstituiral se je splošni mezdni komite. — Ponedeljek, 14. t. m., bo prvo

posvetovanje delavskih delegatov z člani c. kr. rudniške direkcije. — Delavstvo je za trdno sklenilo, da ne odneha od predloženih zahtev. Ne zahteva sicer mnogo, ali to, kar zahteva, pa hoče dobiti! — Da bi imela c. kr. rudniška direkcija dovolj previdnosti in takta!

Jesenice na Gorenjskem. V nedeljo, 13. t. m. ob 3. popoldne je v dvorani gostilne gospoda Počivavskega nasproti kolodvoru ljudskihod z dnevnim redom: Podraženje kruha in delavstvo. — Sodrug! Znano Vam je, da podražujejo peki tudi v Jesenicah kruh brez vsakega utemeljenega razloga. Pridite torej polnoštevilno na shod, da se pomenimo o stvari.

Trbovlje. V nedeljo, 13. t. m. ob 3. popoldne je v Trbovljah javen rudarski shod s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev državnega zbora. 2. Podraženje živil in plače rudarjev. — Sodrug! Ze dnevni red Vam pokazuje važnost tega shoda. Prepričani smo torej, da se ga udeležite v polnem številu ter Vas vabimo, da pripeljete tudi svoje žene seboj, katerih se predmeti dnevnega reda ravno tako tičejo, kakor Vas.

Strokovni pregled.

Rudarska revirna konferenca v Zagorju.

Dalje.

V Dalmaciji plačajo uboge reveže od 1.50 do 2 K. — Ljudje ne vedo najmanjše pomoči — noben rudar mu ni vedel povedati: kje je razsodišče — tam pri bratovski skladnici so tako škandalozne razmere, da je groza. Veliko prosvetnega in organizatoričnega dela bo še treba, da bodo tu sploh evropske razmere. V Velenjah na Štajerskem so ravno tako divje razmere. (Iz celega tajnikovega poročila o razmerah v revirju se je razvidelo, da so tam, kjer je organizacija, veliko boljše razmere nego ondod, kjer so delavci napram organizaciji apatični. Torej v organizaciji, kdor hoče boljših razmer.) — Sodr. Strajnar Jakob govori o plačah rudarjev v Zagorju. Naveda izkoriščevalno taktiko rudniškega vodstva pri akordnem delu ter zahrbtno postopanje neorganiziranih, ki škodujejo celoti v največji meri. Sodr. Uhle dopolnjuje govor sodr. Strajnarja, poročajoč o mezdnem gibanju, ki je zadnji čas nastalo v Zagorju. Sodr. Berglez govori še o čulnem postopanju glede nedeljskega počitka. — Sodr. Savšek govori o razmerah v Storeh. — Sodr. Bučič (Labinj) razpravlja o uspehih zadnjega štirimesečnega štrajka. Organizacija je lepa — nad 600 članov že šteje. Priporoča, da bi se sklenilo, naj bi bil pri vseh akordih vedno delavski zaupnik navzoč. Uradniki ne sodijo pravilno pri odmeri akorda, ker jim je premalo znana jama. Sodr. Ajnik iz Trbovelj razjasnjuje premijsko prakso rudniških uradnikov v tamošnjih rudnikih. Za masiniste govori sodr. Gričar, ki v Zagorju delajo 10 ur, ali želé, da bi delali 8 ur. Sodr. Miha Čobal reasumira v končnem govoru poročila delegatov ter konstatira, da je šikaniranje delavstva le ondod mogoče, kjer se delavci premalo brigajo za svoje razmere. Krščanska ljubezen podjetnikov do delavcev je umrla — vsak podjetnik hrepeni le po tem, kako bi bolj izkoristil delavce, ki delajo v njegovih rudnikih.

O organizaciji govori sodrug Miha Čobal, ki pokaže na potrebo iste ter se ozre na mezdna gibanja, ki so nastala. Podrobno razpravlja o zahtevah, ki so jih, oziroma ki jih nameravajo podati rudarji našega revirja svojim podjetnikom. Predlaga naslednjo resolucijo:

«Danes, dne 29. sept. 1907 v Zagorju vršéca se revirna konferenca protestira z vso odločnostjo nečloveško preganjanje rudarjev od rudniških podjetnikov v splošno, posebno pa v Dalmaciji, Velenju in Zabukovcu. — Rudarje pa se pozivlja, da vsi pristopijo v «Unijo rudarjev avstrijskih», ki je edina strokovna organizacija za rudarje.»

Sodrug A. Kristan priporoča to resolucijo, ki se sprejme soglasno. Nato govori sodrug A. Kristan o idrijskem mezdnem gibanju. Prebere zahteve, ki so jih idrijski rudarji podali c. kr. erarju. Razpravlja o akordu, ki je bič za delavce. Zahteva rudarja mora biti: proč z akordom! Dokler se to ne uresniči, zahtevajmo pa minimalno plačo, pod katero se bi v akordu ne smelo plačevati. Sodr. Ivan Stravs razpravlja o akordu ter energično zastopa zahtevo minimalne plače. Sodr. I. Sitar je zagovornik minimalne plače. Pojasnjuje znano «povprečno plačo», s katero rudarjem ni nič pomaganega. Sodrug M. Čobal pojasnjuje zahteve, ki so po njegovem mnenju za premožarje najpametnejše in ki se dajo najpoprej doseči. Sodr. A. Kristan razlaga še enkrat idrijske zahteve. Potem predlaga, naj se izvoli komisijo, ki naj vse zahteve pretresa ter končni elaborat poda konferenci. Sprejeto. Nato se soglasno izvoli predlagane rudarje.

S tem je bilo dopoldansko zborovanje končano. Konec prih.

Domače stvari.

O železniški nesreči v Borovnici, o kateri smo že poročali, se nam piše še sledeče: Nesreča se je zgodila dne 22. septembra tako, da je prišel zavirač Ignac Merezini pod kolesa porivalnega stroja, ki je napeljal na vlak štev. 987. Kako se je to pravzaprav zgodilo, ni dognano. Nesrečnej je bil takoj mrtev. Nedvomno je tudi ta nesreča krivo

blazno varčenje, ki je bilo že tolikokrat kritizirano in ki se nikoli ne izplača. Ako bi bil sprevednik vodil stroj, bi bila taka nesreča pač nemogoča. Ali tudi v Borovnici vlada v takih rečeh neodpustljiva brezskrbnost. Povsod je premalo ljudi in zato so nesreče na dnevnem redu. Železničarjevo življenje sploh ne šteje nič. Sodišče preiskuje to stvar in morda jo razsveti ta preiskava. Ali pri tej priložnosti se moramo tudi nekoliko pečati z ljubljansko postajo. To je res prav klasična postaja. Prva brzojavka, ki jo je poslala v Borovnico, se je glasila: «Ljubljana. Prosimo, ali se je od ponesrečenega zavirača Merezinija našlo plašč in rog ter zastavico in signalno piščalko?» To je torej na ljubljanski postaji prva skrb, kadar povozijo kje železničarja! Star zamazan plašč, košček rdečega platna pa zmečkan rog, to je največja briga. Kaj bi se sicer kdo brigal za povozenega železničarja? Ali za prevoz mrliča ni imela ljubljanska postaja nobene skrbi; zato se je morala brigati uboga vdova povsem sama. Toda kako naj bi bilo drugače na postaji, na kateri pravzaprav nihče ne vé, kdo da ukazuje? Odkar se je postajni načelnik Gutman vrnil z dopusta, je postaja takorekoč brezšefa. Gutman čepi v svojem stanovanju, v uradu se še ne pokaže, ampak njegov zistem se vendar opazuje povsod. K vragu! Naj gre vendar v penzijo. Zrel je že za to, za aktivno službo itak ni, prepričan je pa tudi lahko, da nihče ne prolje solzice, kadar ga ne bo več na kolodvoru. — Da ni mogla uboga vdova dobiti niti voznega listka do Borovnice in nazaj, smo že povedali. Značilno je tudi to. Ne zdi se nam pa verjetno, da bi bilo tako ravnanje vseh direkcij.

Umetnost in književnost.

V Idrijo. V soboto, 12. t. m., bo v podružnici Unije rudarjev predaval profesor dr. Dragotin Lončar: «O šolstvu». Začetek ob 9. uri zvečer.

Društvene vesti.

Delavsko izobraževalno društvo v Palju ima v nedeljo, dne 13. t. m. ob 10. dopoldne svoj redni občni zbor v društvenih prostorih Prazza Portaura. Dnevni red je sledeči: 1. Poročilo pripravljalnega odbora. 2. Čitanje zapisnika z ustanovnega shoda. 3. Volitev društvenega odbora. 4. Izprememba pravil. 5. Razni predlogi in slučajnosti. Vse ude in prijatelje mladega društva se vabi, naj se polnoštevilno udeleže važnega shoda. Pripravljalni odbor.

Izkaz prostovoljnih darov.

Za agitaoljski sklad ljubljanske okrajne organizacije so darovali: Organizirani kovinarji 10 K; F. J. 2 K; Josip Petrič po sodrugu Čobalu 2 K; organizirani peki 10 K; organizirani tiskarji 10 K.

Kot strankin davek so prispevali: Organizirani železničarji južne železnice 51 K 50 vin., organizirani železničarji državne železnice 10 K 22 vin., D. M. 30 vin., organizirani železničarji na Jesenicah 3 K 88 vin. — Ostalim organizacijam v posnemanje!

Mala Lizika prosi mater:

Kupi mi vendar tudi Fayeve prave Sodener mineralne pastile! Vsi otroci v razredu sesajo splohoma v šolo in med odmori pastile in vsi so zdravi in ne kašljajo prav nič; jaz pa vedno kašljam in včeraj me je učitelj karal — naj vendar kaj vzamem proti kašlju. Prosim, prosim, mamica — daj, kupi mi tudi Fayeve prave Sodener! Fayeve prave Sodener mineralne pastile se kupijo v vsaki lekarni in vsaki drogeriji ali v trgovinah z rudninskimi vodami. Škatlja velja le K 1.25. Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko: (5)

W. Th. Guntzert, Dunaj, XII, Belghoferstrasse 6.

Budilka s svetečo številščino.

Z enim zvoncec navadna K 2.40
Z dvema zvoncema „ 3.—
S svetečo številščino „ 3.20
Znamka J. Prima „ 4.—
Budilka za železničarje „ 5.—
Budilka z bronastimi zvončki in bitjem „ 6.—
Budilka z godbo „ 10.—

Tri leta pisмено jamstvo. Ako ne ugaja, se denar vrne.

Posilja proti povzelnju **Maks Böhmel** Dunaj IV. Margaretheinstr. 27.

Zahtevajte moj cenovnik s 6000 podobami zastoj in poštnino prosto.

V življenju nikdar več 600 komadov samo gld. 1.65.

1 krásno pozlačena preciz. ura z verižico s 3 letnim jamstvom, 1 moderna svilená kravata za gospode, 2 fina žepna roba, 1 prstan za gospode z imit. biserom, 1 elegantna broša (novost), 1 par gumbov z imit. brljanti, 1 žepno zrcalo, 1 denarnica, 1 par manšetnih gumbov, 3 naprsni gumbi, vse double zlato s patentirano zaponi, 1 album 10 najlepših slik sveta, 8 šaljivi predmeti, velika veselost za stare in mlade, 1 nikelnasti tintnik, 20 važnih dopisovalnih predmetov in še 600 raznih predmetov za dom neobhodno potrebnih. Vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja samo gld. 1.95. Posilja proti povzelnju, ali če se denar naprej pošlje 3.—3

Dun. cen. razpošiljalnica, P. Lust, Krakov 463.

Kar ne ugaja, se zamenja.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 183.

v Ljubljani

Telefon št. 182.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

Telefon št. 187.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

Telefon št. 187.

26-17

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.

Dalje.

Saj so bili otroci in reveži povsod njegovi ljubljenci. Sam je bil v svojem čistem, nedolžnem srcu otrok kljub sivim lasem. In po bogastvu ni hrepenel nikdar. Ako je bil prej med blaženimi siromaki na duhu v smislu evangelija, so bili sedaj reveži njegovi pravi bratje. Kako lepo je znal stari mož pripovedovati otrokom, če so se brez strahu zbrali zunaj na ledini okrog njega. Vse drugače je pripovedoval ta mož o ljubem Bogu in o dobrih ljudeh, kakor v šoli gospod župnik z leskovko v strogi roki.

Dober človek si zna tudi v prognanstvu ustanoviti domovino, ker nosi povsod mir srca seboj.

Seveda stare vedrine ni našel več. Zato je mislil tem manj na izgubljeno župnijo in tem več na strašni čas svojega jetništva v samostanu. Tedaj je krepko dihal z gorskim zrakom nanovo pridobljeno prostost namesto zatohle trohnobe v samostanski celici. Oko se mu je svetilo, ko je sijalo na njegove sive lase jasno solnce, ki ga ni bil nikoli videl med umazanimi stenami svoje ječe. Glavno pa je bilo, da je zopet lahko živel med ljudmi, pač reven, ali pošten. Bilo mu je, kakor bogatinu, ki ima lepo hišo. Ali naenkrat trešči strela vanjo in sam je v nevarnosti, da bi bedno poginil v ognju; v zadnjem trenutku ga pa rešijo. Berač je sicer, vse mu je vzeto in vendar je vesel in hvaležen za rešeno življenje.

Že nekoliko mesecev je Hercog v tej zadnji domovini, kjer že vidi ob cerkvenem zidu prav zadaj v kotu siromakov svoj grob.

Tudi kmetje so bili prijazni tujcu. V gospodarstvu jim je znal tako dobro svetovati, kakor bi bil že sam kmet, a bil je tudi tako izkušen, kakor odvetnik. Mlekar in Zajčar sta imela že dolga leta pravdo in sedaj ju je poravnal ta pisar. To že ni bilo kar tako.

Tudi poljedelsko zadrugo so že hoteli ustanoviti, ker jim je ta mož jasno dokazal, kako koristna bi bila.

A najlepše je to, da stori vse zastonj.

Samo vaški župnik je gledal z neprijaznimi očmi na tega kozla med svojimi ovčicami. Na pridigo ne hodi, še nobene maše ni plačal, celo nekemu dninarju je svetoval, naj rajši kupi čevlje svojim otrokom, kakor da bi daroval težko zaslužene krajcarje klerikalnemu vseučiliškemu društvu.

Ali glavni vzrok, da župnik ni bil naklonjen svojemu neznaneu sobratu je bil v njegovi ljubosumnosti. Uboga para pisarska

si je pridobila v najkrajšem času največje spoštovanje v celi župniji, kar se njemu ni posrečilo tekom dolgih let. Gotovo so poslali sovražniki cerkve tega zapeljivca v občino in — to je izvedel od sela — ima z njimi trajne zveze, pa ga bogato plačajo.

In res — tudi tukaj ni župnik umel najti domovja in zadnjega prostorčka na pokopališču. Ali tega je bil sam kriv. Zima je bila blizu, sneg je zapadal nižje in nižje v dolino. Treba je bilo drv. Zato je pa treba denarja. Zaslužil je komaj toliko, kolikor je potreboval za skromno hrano. Miloščine ni jemal. Tudi mu je ni bilo treba. Bil je že leta in leta član katoliškega duhovniškega podpornega društva in pridobil je z dolgoletnim vplačevanjem pravico do podpore. Takrat, ko je bil vstopil v lepo društvo, seveda še ni slutil, da pride sam nekoč v žalostni položaj, da bi potreboval dobroto društva. Samo iz ljubezni do ubogih sobratov ga je vsako leto radodarno podpiral.

Ali sedaj ima sam po pravilih pravico do podpore.

Toda — gospod župnik, kaj vam prihaja na misel? Ali ne veste, da je vaš škof načelnik društva? Sklicujete se na društvena pravila? Kaj ste pozabili, da pravi vaš škof vedno: Jaz sem škof in storim, kar hočem? Rajši ne pišite, pa si prihranite znamko. Za onih deset vinarjev si rajši kupite kruha.

Kaj? Pisali ste že? Obžalovati se vas mora, ker ne dobite niti odgovora, kaj še le denarja! Položaj je popolnoma jasen. Škof poreče: Naše društvo je za podpiranje ubogih duhovnikov. Vi pa v njegovih očeh niste več duhovnik, ker vam je zrezal duhovniško dostojanstvo s prstov, torej za vas tudi ni podpore po društvenih pravilih. Ne verjamete tega? Mislite na pravičnost in na ljubezen do bližnjega? Ubogi mož, kaj še nimate dovolj izkušenj, da ste še tako praznoverni? Rajši zmrzujte po zimi, da otrpnete popolnoma, kajti v srcih vaših predpostavljanih je več mraza, kakor v najhujši zimi. Še ne verjamete tega? Bog daj, da vam ne bi bilo treba verjeti.

Prišel je dan, ko slavi cerkev praznik vseh svetnikov božjih. Minulo je leto dni, odkar je bil župnik dobil vabilo k svojemu škofu. Celo leto je preteklo, odkar je bil župnik zapustil svojo župnijo brez slovesa. Celo leto; ali kakšno! Leto, da si ni moči misliti strašnejšega. In vendar mu je imelo slediti še mnogo žalostnih let.

Od dne do dne je zaupljivi župnik čakal na svoj delež iz društvene blagajne. Seveda zaman. V hribih je bil že tak mráz, da je v nezakurjeni izbi komaj držal pero v roki.

Konec prih.

POZORI!

Za K 2.50

dobi vsak krasno remontoir pežno uro, „Gloria“-srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur idoča za kar se 2 leti jamči, z

lepo pozlačeno, Pancer veržico, samo za K 2.50 3 komadi z veržicami K 7.—

Razpošilja po povzetju tovar. zaloga švicarskih ur 24-18

S. Urbach, Krakov št. 69.

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Polnihi v Ameriko
Najboljše, najhitrejše, po ceni in
za nesljivo potovanje naj se obrnejo
na
Simona Kmetelka
v Ljubljani Kolodvorska ulica 26.
Dokazovana Pojasnuta dojo se brezplačno.

Allein echter Balsam
aus der Schutzengel-Apothek
des
A. Thierry in Pragrad
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Vsaka ponaredba in ponatis je kaznjivo.

Edino pravi

Thierryyev balzam

le z zeleno znamko bune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52-34

Thierryyevo centifolijino mazilo

proti vsem, še tako stetim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3.60. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovijo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižica s listi zahvalnih pism zastonj in franko.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

43 v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, prisanano izborna pivo v sodcih in steklenicah.

Številka telefona 210.

Sodrugji, zahtevajte povsod „Rdeči Prapor“!

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10 K, za pol leta 5 K, za četrt leta 2 K 60 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne smejo jemati. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petit-v. stica (širina 83 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

82. številka.

V Ljubljani, v sredo, dne 16. oktobra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg št. 3 I.

Prihodnja številka „Rdečega Prapora“ izide v soboto, 19. t. m.

Sodrug in somišljeniki!

„Rdeči Prapor“ prične izhajati v drugi polovici tega meseca, to je od 15. oktobra t. l. naprej dvakrat na teden.

Izhajal bode vsako sredo in soboto in veljal za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Čenjeni sodrugi in somišljeniki! V vaših rokah je usoda lista! Za sedaj nam ne kaže izdajati lista večkrat, toda naprej moramo, ker to zahteva razvoj naše stranke. Ukrenili smo toraj, kar nam je bilo mogoče. Prosimo Vas, razširjajte neumorno tudi drugo številko „Rdečega Prapora“. Sodruga in somišljenike vabimo, naj se naroče takoj, da ne bo ovir pri razpošiljavi lista.

Organizacije, ki so naročile samo eno tedensko številko „Rdečega Prapora“, dobe list od 15. oktobra naprej vsako sredo.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Ogrski delavci na nogah.

V Budimpešti, 10. oktobra.

Ogrsko delavstvo je imelo danes svoje slave dan. Ljudstvu in kroni je obljubila sedanja koalicijska vlada, v kateri nosijo Košutovci zvonce, da v najkrajšem času izvrši volilno reformo po načelu splošne in enake volilne pravice. Krona je stavila to za pogoj, ko je izročila vlado sedanjim vlastodržcem, napram ljudstvu je pa bila vlada zavezana že z obljubami prejšnjih ministrov Fejervaryja in Kristofyja, pa tudi s svojimi lastnimi izjavami. Po dolgih jezikih, ki so jih vedno imeli Košutovci, bi se bilo dalo soditi, da sami ne morejo imeti bolj vroče želje, nego doseči splošno volilno pravico. Saj so venomer trdili, da imajo ves narod za seboj in ko so pri zadnjih volitvah zmagali na celi črti, jim je tako zrastle greben, da so smatrali sami sebe za edino upravičene gospodaje v deželi.

Brezobrazna neodvisnjska klika je pa vendar že davno slutila, da je njena prava moč v narodu zelo, zelo majhna. Res, bili so časi, ko so Košutovci komandirali na ulici. To je bilo takrat, ko je vladala liberalna stranka in je ljudstvo instinktivno ploskalo vsaki opoziciji. Ali čim je dospela neodvisna stranka do vlade, je pokazala svoj pravi značaj in ljudstvu so se takoj jele odpirati oči. Košutovci so izpoznali, da ne morejo nikoli doseči prave večine v deželi, kajti njih naravni nasprotniki so delavci in nemadžarski narodi na

Ogrskem. Zato so se upirali splošni volilni pravici z zobmi in z nohti. Že večkrat jih je socialno-demokratska stranka spominjala na obljubo, toda vlada je zavlačevala reforme od dne do dne, od meseca do meseca in čvrsto je upala, da poteče zakonodajna doba sedanjega parlamenta brez volilne reforme. Tedaj bi se vršile nove volitve po sedanjem redu in Košutovci bi bili zopet na varnem.

Socialno-demokratska stranka je izpoznala to goljufivo igro in je sklenila, da odločno nastopi za svojo temeljno zahtevo, za splošno volilno pravico. Na današnji dan je bil sklican ogrski parlament. Ta dan je izbrala tudi socialna demokracija, da pokaže vlastodržcem svojo resno voljo.

Kdor je videl velikanske avstrijske demonstracije za splošno volilno pravico, se je vprašal — ne brez dvoma — ali se posreči ogrskim sodrugom njih namen. Saj je ogrska socialna demokracija mnogo mlajša od avstrijske; industrija v deželi ni tako razvita. Znan je madžarski šovinizem.

Ali današnji dan je razpršil vse dvome. Dokazal je, da si osvaja socializem ves svet in da mu tudi reakcionarna Ogrska ne more zapreti svojih duri. Tisti, ki so se še pred kratkim bahali kakor gospodarji ulice, so danes trepetali pred socialno-demokratskim delavstvom in so se zatekali v varstvo bajonetov. Skoraj vse redarstvo in vojaštvo je bilo konsignirano. Policija je dopovedovala trgovcem in gostilničarjem, da imajo lahko odprte svoje lokale. Vse to ni moglo škoditi delavski demonstraciji, ki je čudovito krasno uspela in pokazala, da ima splošna volilna pravica neštene pristase tudi v onih krogih, ki jih meščanske stranke brezpogojno prištevajo sebi. 150.000 delavcev je marširalo v spremstvu z zastavami in z godbo po mestu, nad 50.000 ljudi z dežele je prihitelo v Budimpešto, pogledat nenavadne prizore, vse trgovine, gostilne in kavarne so bile zaprte, cestna železnica je ustavila promet. Takega uspeha ne bi bil nihče pričakoval. In nihče ne more več dvomiti, da je bodočnost civiliziranega sveta socialistična.

Neštete množice so simpatično pozdravljale delavski sprevod. Z mnogih hiš so vihrale zastave — vse mesto stoji pod utiskom močnejše demonstracije. V uredništvo „Nepszave“ pa prihajajo neprenehoma brzojav iz provincialnih mest in poročajo, da so tudi tam demonstracije krasno uspеле.

Ob 11. dopoldne je bila deputacija stranke pri zborničnem predsedniku Justhu, da mu izroči spomenico glede volilne reforme. Štela je 50 članov. V njenem imenu je nagovoril predsednika sodrug Garai, ki je govoril socialistično, ali uljudno. Justh ni znal ceniti tega civiliziranega nastopa. Prva netaktnost je bila ta, da je zbral okoli sebe celo družbo košutjanskih poslancev, druga je bila ta, da so Košutovci neprenehoma delali medklice, tretja in največja pa ta, da je Justh govoril v razdraženem tonu, ki nikakor ni pristojal prostoru in priložnosti. Pravi tip Košutjanske kulture.

Sprevod delavcev je odkorakal v mestni log, kjer so govorniki s 4 odrov naznanili delavcem Justhov odgovor. Naravno je, da so bili poslušalci zelo razburjeni, ali pokazali so več kulture, nego ekselencija Justh. Demonstracija je končala mirno in dostojno, policija in vojaščina je bila nepotrebna.

Politični odsevi.

Avstro-ogrsko pogodbo, ki bode, kakor znano, prvo večje delo, s katerim se bo pečati državnemu zboru, dela vsej politični javnosti velike preglavice. To je zelo umevno, kajti doslej še nihče ne ve, kakšna je ta nagodba. Ministri obeh držav so si dali častno besedo, da ne izpregovore o svojem delu, dokler ne bodo dotične osnove predložene parlamentoma. Madžarski ministri pač ne smatrajo take obljube prestrogo; pri slavnostih in podobnih priložnostih se kaj radi bahajo, koliko so dosegli. Če bi se smelo vse verjeti njih besedam, bi bilo to slabo znamenje za avstrijsko vlado; kajti to se lahko pravi: Nagodba, ki jo smatrajo Madžari za dobro, ne more biti kdove kako dobra za Avstrijo. Toda na drugi strani zahteva pravičnost, da se ne obsoja stvari, katere se ne pozna; in da se Košut ter njegovi pajdaši glasno bahajo, se že zato lahko razume, ker bi radi napravili dober štimung za svoje delo.

Za Avstrijo ne pomeni ta baharija nič. Avstrijskemu parlamentu bodo predloženi vsi načrti, ki se tičejo te nagodbe, in vprašanje je, ali bo parlament znal varovati interese avstrijskega prebivalstva. To je seveda veliko vprašanje. Kajti vse meščanske stranke bi prišle rade pod okvirje vlade. Tem bolj nesramna je politika, ki jo uganja glavno glasilo slovenskih klerikalcev, ljubljanski „Slovenec“. Ta vsega jezuitizma polni list se upa, podtikati socialnim demokratom, da se bodo dali od vlade podkupiti za nagodbo. Kadar „Slovenec“ tako piše, se gotovo klerikalci pripravljajo na kakšno politično sleparijo in bi radi pažnjo odvrnili od nje. Klerikalci stremé povsod po vladi; to je stara stvar. Seveda jim je najljubše, če se kaže tako, kakor da bi bili v opoziciji, pa imajo vajeti v roki. Ali tudi želje po ministrskih portfeljih ne morejo popolnoma zatreti v sebi. Geßmann, Ebenboch in še cela vrsta drugih ima skomine po ministrstvu. Tudi Šušteršič. Baron Beck je sam klerikalec; baron Beck je koval zvezo meščanskih strank s krščanskimi socialci proti socialnim demokratom. Baron Beck se je v zadnjem državnem zboru oziral na vse želje klerikalcev. Baron Beck je delal na vse kriplje za zvišanje duhovniških plač. Baron Beck se je upiral reformi zakona. Baron Beck je sprejel nižjeavstrijsko deželno-zborsko volilno reformo z obema rokama tako kakor jo je izdelal Geßmann. Zveza klerikalcev z baronom Beckom je torej jasna in dokazana. Morda ima „Slovenec“ razloga, da bi to utajil in zato se v svoji nesramnosti zaletava v socialne demokrate. Ali če misli, da bodo klerikalci dolgo slepili ljudstvo s tem, da bodo na Dunaju vladni, na shodih in v „Slovencu“ opozicionalni, se zelo moti. Politično „delovanje“ te gospode na Dunaju se bo prav natančno zasledovalo.

Schönererjeva stranka umira. Njeno glasilo „Alldeutsches Tagblatt“ naznanja, da mora koncem meseca ustaviti svoje izhajanje, ako ne dobi dotlej 600 novih naročnikov.

Nemško-demokratska stranka — seveda meščanska — se je dne 11. t. m. ustanovila na Dunaju. Program je razvil poslanec baron Hock.

V ogrskem državnem zboru je poslanec Mezőfy interpeliral zaradi zavlačevanja volilne reforme. Odgovarjal je minister grof Andrassy, ki je bil zelo razdražen. Trdil je, da bi vlada brez demonstracije in brez pritiska predložila volilno reformo, ker jo je obljubila in ker je baje Andrassyjeva navada, izpolniti vsako obljubo. No, znano je, da so madžarske in druge vlade že marsikaj obljubile, na kar se je pa vendar sčasoma popolnoma pozabilo. In če vlada več kakor dve leti zavlačuje volilno reformo, tedaj ne sme trditi, da je vedno imela resen namen. Izjava grofa Andrassyja je pa tudi zato zelo sumljiva, ker pravi, da bo njegova volilna reforma varovala madžarski značaj države. To se pravi, plemeniti grof ne misli predložiti reforme, kakršne potrebuje narod, ampak tako, ki bi mu bila samemu všeč.

Socialni pregled.

Železničarski boj.

Železničarska pogajanja organizacij s posameznimi privatnimi družbami so se pretečeni teden razbila. Družbe so ponujale tako malenkostne koncesije, da jih organizacija nikakor ni mogla sprejeti. Vsled tega se nadaljuje boj na severnih progah privatnih železnic in posledice so že prav zelo občutne. Na progah družbe državnih železnic (Steg) so morali že dva brzovlaka med Dunajem in Prago ustaviti. Seveda trpi najbolj tovarni promet. Železnice so hotele takoj ob začetku boja nasuti javnosti peska v oči s trditvijo, da jim delo po propisih ne more škodovati nič. Sedaj se pa pokazuje, da izostajajo vlaki kar po vrsti, mnogo blaga se pokvari, mnogo ga pride prepozno in to se mora čutiti posebno v industriji. Posledica je, da so v nekaterih podjetjih že prisiljeni omejiti delo.

Če se prime kapitaliste za profit, je pa tem gospodom hujše, kakor da bi se jim vzelo bogastvo in vero in narodnost. Naravno je, da se strahovito jeze. Ali namesto da bi se spravili nad železniške družbe, ki bi takoj lahko napravile red, če bi izpolnile zahteve železničarjev, so se skupali nad železničarje in zahtevajo, naj jih železniško ministrstvo ukroti. Seveda so pozabili, ministrstvu povedati recept. Če bi bilo tako lahko, ugnati železničarje v kozji rog, bi bile to že davno storile železniške družbe.

Ali poučno je tudi to. Posebno tisti železničarji, ki še doslej niso verjeli nauku socialne demokracije, da je tesna vez v kapitalističnem svetu, ki veže s skupnimi gospodarskimi interesi vse kapitaliste, imajo tukaj nov dokaz. Saj je pa stvar tudi zelo lahko umevna. Tisti kapitalisti, ki imajo po Češkem in Moravskem svoje tovarne ali njih akcije, imajo tudi akcijo železniških družb. Naravno, da se povsod boje za svoj profit.

Iz tega pa izhaja jasno na dan, da je potreben boj zoper kapitalistični zistem sploh; vse tiste linavske fraze, ki smo jih slišali ob času volitve, vsi zagovori kapitala, »skupnega dela« i. t. d., morajo popadati v prah spricho takih jasnih dejstev.

Značilno za sedanjí boj železničarjev je še nekaj: V Avstriji imamo generalno nadzorstvo železnic, ki je bilo doslej vselej gluho in slepo, kadar je organizacija opozarjala na mnogoštevilne nedostanke na železnicah. Pasivna rezistenca je pa prisilila tudi to nadzorstvo, da si je malo ogledalo proge in službo in glej! Sedaj se je samo prepričalo, da manjka na železnicah marsičesa. Tako je izdalo strog nalog, da se na noben način ne sme prekorakati 24 urne službe in je odredilo, da se mora na raznih progah postaviti celo vrsto signalov za počasno vožnjo, ker so proge take, da je normalna vožnja naravnost nevarna.

Pogajanja med organizacijo in družbami se nadaljujejo; morda se sedaj podjetja vendar spametujejo.

Na severozapadni železnici je družba v nedeljo po daljših razpravah naredila take koncesije, da je v ponedeljek ustavljena pasivna rezistenca. Na ostalih železnicah se nadaljujejo pogajanja.

Strokovni pregled.

Rudarska revirna konferenca v Zagorju.

Konec.

Popoldanska seja. Sodrug Repovš da besedo zastopniku izvrševalnega odbora jugoslovanske socialne demokracije, sodrugu Fr. Bartlu, ki pozdravi zbrane, obžaluje, da mu vsled neljube ovire ni bilo mogoče udeležiti se jutranjih razprav. — Sodrug Sitar poroča o sklepih glede meznega gibanja. Komisija je sklenila predlagati konferenci sledeče v odobrenje:

«Konferenca odobrava že začeto mezdno gibanje v Idriji, akceptira popolnoma zahteve idrijskih rudarjev ter izjavlja svojo solidariteto z Idrijo.»

«Za ostale rudnike pa se odobrava sledeče glavne zahteve:

za kopače bodi gospodski siht	K 3—
za podkopače	» 2-80
za voznike I. kategorije	» 2-50
» » II. »	» 2-30
za zajbrovce I.	» 2—
» » II. »	» 1-60
za jamske zavirače in einšlegarje	» 3—

Pri akordu pa naj se na danes obstoječe povprečne sihte da 20% zvišanje, tako da bo kopač zaslužil v akordu povprečno na siht 4 K 50, za podkopače 4 K 30, za voznike I. 3 K 90 i. t. d., i. t. d.

Za vse zunanje delavce in delavke ter za profesionaliste naj se sedanje njih plače zvišajo za 20%.

Za mašinste in kurjače se naj upelje 8urni delavnik.

Nedeljsko delo naj se po mogočnosti odpravi ter upelje nedeljski počitek; kjer pa se mora delati na nedeljo, plačaj se to delo 100% višje kot na vadno dni.

Zahteve lokalnega pomena se prepuščajo lokalnim odborom.

Te principieline zahteve naj se povsod v lokalnih odborih se pretresejo ter po uvažanju vseh momentov 14. oktobra vložijo pristojnim rudniškim vodstvom, zahtevajoč odgovor do zadnjega oktobra.

O odgovoru na te zahteve se ima nemudoma poročati revirnemu odboru. Prve dni novembra se po potrebi vrši zopet konferenca, ki ukrene daljše korake. Enoglasno sprejeto.

Strokovni kongres. K temu je poročal sodr. Sitar, ki je poudarjal važnost strokovnega kongresa ter naznanil, da se bo isti letos konec oktobra vršil ter da je današnje konference naloga izvoliti za naš revir enega delegata. Sodrug A. Kristan in sodrug M. Čobal govorita o pomenu strokovnega kongresa za Slovence. Izvoli se sodrug Miha Čobal iz Zagorja, za namestnika sodr. Ignat Sitar iz Trbovelj.

Volitev revirnega odbora. Izvolijo se sodr. Hauptmann, Mozetič Anton (Trbovlje) in Šibila Jurij (Hrastnik). Čobal Miha in Repovš Martin (Zagorje). Član revirnega odbora je tudi revirni tajnik.

Časopisje. Sodr. A. Kristan razpravlja o strokovnem časopisju ter poudarja, da bi rudarji potrebovali enako vsemu strokovnemu gibanju svoje strokovno glasilo.

O strokovnem časopisju bomo morali nekaj pozitivnega ukreniti. Sodrug F. Bartl pojasnjuje sedanje stanje našega časopisja. Sodr. I. Kokalj je mnenja, da bi se pri »Rdečem Praporju« več o rudarskih stvarih pisalo. Sodrug I. Štravs želi skupni strokovni list, ki se mu zdi popolnoma mogoč. »Rdeči Prapor« pa si mora dobiti samostalne naročnike. Sodrug A. Kristan predlaga, da se naj izjavi konferenca, da se strinja s strokovno konferenco v Ljubljani v okviru strokovnega časopisja. Sodrug M. Čobal je principiino proti strokovnemu listu za vse organizacije, ker je precej težko urejevati tako glasilo. Predlaga energično delo za agitacijo »Rdečega Praporja«, da bo mogel izhajati trikrat na teden. Oba predloga se sprejmeta. Dalje predlaga Jakob Kogej iz Sp. Idrije, naj se od Unije zahteva 1000 K — za slovenske knjige za knjižnice rudarskih podružnic. Sprejeto. — Pri raznoterostih omenja sodrug I. Štravs sklepov glede jamske inspekcije in je mnenja, naj slovenski rudarji v tem oziru enotno nastopijo, ker čutimo potrebo jamske inspekcije. Sodrug M. Čobal govori o enketi rudarskih zadrug in o rudarski inspekciji.

Nato so se razni delegati pripovedovali o praksah pri volitvi v razsodišče.

S tem je bil dnevni red izčrpan in predsednik je zaključil konferenco.

Žalostno razmero v ljubljanskem krojaškem obrlu. Krojaški mojster g. Kunc je imel do zadnjega časa dve mali delavnici, ki sta deloma odgovarjali potrebam in številu delavcev. Pred nekaj dnevi pa je eno teh delavnic — in sicer svetlejšo — zaprl ter delavcem nakazal prostor v drugi delavnici, ki je spodaj na dvorišču. V tej luknji, ki ni ne dosti zračna in še manj svetla in v kateri je prostora komaj za tri do štiri ljudi, naj bi delalo sedaj šest do sedem ljudi in to le za to, da prihrani g. Kunc nekaj kurjave in luči. Ko so prizadeti delavci g. Kunca opozorili na to, da ta prostor ne zadošča za toliko ljudi in tudi ni zadostno svetel, se je gospod izrazil, da je v tej luknji delalo že več oseb in da mu je vseeno, ali so delavci s tem zadovoljni ali ne, druge delavnice pa ne bo odprl. V tem ga podpira menda tudi njegov prirojevalec, ki se je preje, ko je bil še delavec, sam večkrat pritožil čez to delavnico. Ker so delavci zainteresirani na tem, da ohranijo svoje zdravje in tudi nočejo v mladih letih oslepiti, so skupno delo odpovedali ter zapustili to delavnico. Toliko v pojasnilo ljubljanskim krojaškim pomočnikom, ki naj v svojem lastnem interesu ne sprejmejo pri tej tvrdki delo toliko časa, dokler se g. Kunc ne zaveda dolžnosti, ki jih ima tudi on — kot delodajalec — napram delavcem.

Tobačno delavstvo, ki je organizirano v Strokovni zvezi, je vložilo dne 21. septembra t. l. generalnemu ravnatelstvu 25 spomenic, s katerimi se zahteva razne dosti skromne izboljšave sedanjih razmer. Če se premisli, kako velikanske dobičke ima država od tobačne režiije in kako malo dobi delavstvo od tega ogromnega dobička, bi se pač smelo pričakovati, da se zavé tudi ces. kr. erar svoje moralne dolžnosti in izpolni opravičene zahteve.

Rudarsko gibanje. V nedeljo so bili po vseh rudarskih krajih veliki shodi, na katerih so delavci sklenili z ozirom na neprenehoma naraščajočo draginjo predložiti podjetjem svoje zahteve potom rudarskih zadrug. Taki shodi so bili tudi v Zagorju, v Idriji in v Trbovljah. Povsod so bili zelo dobro obiskani. Položaj rudarjev v naših krajih je tak, da je izboljšanje potrebno kakor lačnemu kosček kruha. Spomenice se je predložilo v pone-

deljek. Zeleti bi bilo, da bi podjetja ugodila nad vse oparčenim zahtevam, da ne bi delavstvo bilo prisiljeno, poslužiti se zadnjih sredstev.

Iz stranke.

Tržaki zaupniki so vabijeni, da se zanesljivo udeležijo seje, ki bo v sredo, 16. t. m. ob 8. zvečer v veliki dvorani »Delavskega Doma« (1. nadstropje). Na dnevnem redu so važne stvari, zato naj ne manjka nihče.

Domače stvari.

Kranjski deželni zbor je uganka, ki bi bila vredna, da jo daje kakšna stoga modernini Edipom. Se en mesec in njegova zakonodajna doba poteče. In vendar še ne ve živ kralj kaj namestila vlada. Se pravi — dr. Šušteršič morda ve. Gospod Schwarz in naši klerikali so dobri prijatelji. Torej je že mogoče, da žene ljubezni deželni predsednik svojo prijaznost tako daleč, da daje klerikalcem informacije, ki jih drugi nimajo. Omenili smo že večkrat, da je birokratizem malokje tako izražen, kakor pri naši deželni vladi. V palači na Bleiweisovi cesti mislijo, da ne sme imeti vlada nobenega stika z javnostjo. To ji daje pravi absolutistični značaj. Prišel bo dan, ko bo v Laibacherici objavljen razpust kranjskega deželnega zbora in razpisane nove volitve in gospod Schwarz bo mislil, da je ravnal zelo korektno. Koliko časa bo še treba, preden se prepričajo visokorodni in preblagorodni gospodje pri naši vladi, da so oni v službi za ljudstvo, ne pa ljudstvo za njega?

Liberalna stranka dobi svoje lastno glasilo v Ljubljani. Ime mu bo »Slovenija«, urejeval ga bo gosp. Govekar, nadzoroval pa dr. Triller. Izbajal bo vsak teden. Neimenovani glavni urednik bo vsekakor gosp. Ivan Hribar. »Slov. Narod« pravi, da se veseli te izdaje; in prav radi mu verjamemo, zlasti če navaja za komentar, da mu je bilo včasih sitno izvrševati časniške naloge za liberalno stranko. Vraga ne bi bilo Tavčarjevemu glasilu sitno, zagovarjati Hribarjevo politiko! »Narod« tudi obljubljuje, da ostane zvest narodnemu in naprednemu programu. To je zelo fina distinkcija. Če bi dejal, da ostane zvest narodno-napredni stranki, bi to bilo nekaj drugega. Zdi se nam pa že, da bo imel »Narod« lažje stališče, nego »Slovenija«. Radovedni smo le, če bo tudi tedaj še tako konsekvantno molčal o Hribarjevi »krščanski« podlagi kakor doslej.

»Slovenski Narod« se dela, kakor bi nas bil grozno ugnal v kozji rog. Znano je že, da je ob času državnoborskih volitev neprenehoma trdil, da smo dobili za dnevnik »od Adlerja in Pernerstorferja« 5000 kron. S tem je hotel dokazati, da smo se »prodali« Adlerju in Pernerstorferju. Sicer bi znal morda gospod Hribar povedati, da ni nič hudga, iskati pri Adlerju volilne podpore ali prositi Pernerstorferja za podpise na predlog, tudi če predlagatelj ni socialni demokrat. Ali mi smo že takrat povedali, da nismo dobili nič takega za dnevnik; če bi bili dobili, ne bi imeli povoda, sramovati se. In če ne bi bili nemški sodrugi sami potrebovali, kar so imeli, nas tudi ne bi bilo nič sram, prositi jih za podporo, saj so sodrugi. Toda »Narod« misli naenkrat, da je zmagal in nas ugnal v kozji rog. Pazen čitatelj tega lista sploh lahko opazi, da napada »Narod« s posebno slastjo jugoslovansko socialno demokracijo, najbrže zato, da bi tem lažje maskiral retirado svojih »svobodomiselnih« poslancev na »krščansko« stališče. »Narod« je bral v »Arb. Ztg.«, da smo dobili v volitvi dobi 3000 kron. Seveda nimamo nobenega razloga, da bi zanikali to, a »Narod« bi bil to lahko bral že pred meseci. Le da je bilo teh 3000 K iz centralnega volilnega sklada, do katerega imajo slovenski socialisti razmeroma toliko pravice, kakor nemški, češki i. t. d. in pri liberalcih bi lahko vedeli, da stanajo vsake volitve denarja, mnogo denarja. Če se vpošteva le teritorialni obseg, ki ga je naša stranka imela obdelati ob času volitev, je pač še laiku jasno, da ne zadostuje 3000 kron niti za potrebne tiskovine. Ako bi bili liberalci obsojeni, izvršiti s 3000 kronami agitacijo le v Ljubljani, tedaj se stavi lahko vse, da krščanski Hribar danes ne bi bil liberalni poslanec. Svetujemo torej »Narodu« prav prijateljsko, naj neha s svojim smešnim zaleptavanjem v socialno demokracijo. Če si hoče beliti glavo, ima v lastni stranki dovolj povoda za to.

Blede se »Edinosti«, da jo mora človek res že pomilovati. Tukaj dokaz. V nedeljo je sklicala »Narodna stavkokazna organizacija« shod premikačev iz glavnih skladišč. »Edinost« je poročala, da jih je prišlo na ta sestanek 250. Sedaj pa poslušajte, Tomaži! Vseh premikačev v prosti luknji je 137. Vemo pa da 70, ki jih ni bilo na sestanku, 20—30 je italijanov, ki tudi niso sli tja. Če bi bili vsi ostali sli, bi jih bili narodnjaki imeli 30—40. Ali »Edinost« napiše kar 250 in mihi, da je več svet tako zabiti, kakor ona. Cenjeni čitatelji pa sedaj lahko presodijo, koliko sploh pomenijo številke »Narodne organizacije«.

Nedeljski počitek. Izmed trgovskih sotrudnikov se nam piše: V eni zadnjih števil je »Slovenski Narod« priobčil dolgo poslanico »Rodoljuba z dežele«, ki bi pod krinko ljubezni do naroda rad omejil trgovskim uslužbancem nedeljski počitek.

Vsako prvo nedeljo v mesecu naj bi bile ljubljanske trgovine odprte od 8. uri dopoldne pa do 1. popoldne. To človekoljubno zahtevo je dopisnik, večji posestnik na deželi, garniral s prelepimi slikami, kako velikansko korist da bi imela vsa Ljubljana od take »reforme«. Žalostno je, da prihajajo s takimi zahtevami ljudje, ki hočejo veljati za napredne, pa še celo v dobi, ko se vsi sloji bojujejo za izboljšanje svojega socialnega položaja. Morda bi bile take lasinacije nemogoče, ako bi imeli tudi ljubljanski trgovski pomočniki neodvisno organizacijo za obrambo svojih interesov. V sedanjih razmerah pa smatrajo nas trgovske uslužbenice za ljudi, ki nimajo druge naloge, nego oskrbovati raznim voditeljem štafazo za vsakovrstne parade. Ko je gospod Mejač na seji trgovske zbornice podal svoj znani predlog glede nedeljskega počitka, smo vsi razumeli to stvar tako, da naj merodajni faktorji uplivajo za upeljavo popolnega nedeljskega počitka tudi v drugih mestih. Nihče izmed nas bi ne zameril gospodom šefom, da se hočejo na ta način rešiti zunanje konkurence. Kar pa zahteva »Rodoljub z dežele«, je vse nekaj drugega in trgovski pomočniki se bodo lepo zahvalili, da bi si gospodarji iskali večjega profita na njih račun. Pri-poveš o ljudeh, ki delajo tudi ob nedeljah, ne napravi na nas čisto nič vtiska. Ako pride kak podjetnik v nedeljo v svoje podjetje, je to pač njegova stvar. Pri mnogih napravah, pri katerih se izvršuje službo tudi ob nedeljah, je delo vse drugače urejeno, nego pri nas; poštni, železniški uradniki i. t. d. imajo ob nedeljah službo, zato pa imajo proste dni med tednom. S tem se nočemo vtikati v zadeve omenjenih stanov, saj vemo, da imajo tudi oni svoje opravilne zahteve, ali pokazati smo hoteli, da se tukaj ne da nič analogizirati. Gospod »Rodoljub z dežele« menda ne pozna dela, ki ga mora opravljati trgovski uslužbenec, sicer bi bilo popolnoma izključeno, da bi jim mogel jemati še tisti počitek, ki ga že imajo. Pomočniki v trgovinah so nedeljskega počitka krvavo potrebni, da ne ope-sajo popolnoma že v mladih letih. Vpoštevati je treba pred vsem, da je trgovski pomočnik ves dan na nogah. Ako bi moral marširati toliko časa, kolikor ga porabi v trgovini, bi bil njegov trud mnogo manjši. On pa mora stati, hoditi na malem, omejenem prostoru, plezati vsak hip po kakih lestvah ter tekati v skladišča in nazaj, nositi velike kupe blaga, pa vedno delati v silni naglici. Pogledajte n. pr. v kaki modni trgovini uslužbenca, ki mora kupcu pokazati pet, šest, deset in še več bal blaga iz vseh mogočih predelov, hitro kakor čarovnik pospraviti vse, pa zopet na enak način posluževati novega kupca. Kdor misli, da za to ni treba fizičnega napora, pač še nikdar ni poskusil takega dela. Menda se nam bo priznalo, da mora trgovski pomočnik dandanes tudi kaj znati in misliti. Tudi brez duševnega napora ne more opravljati svoje službe. Vzemimo pa še, v kakih prostorih mora navadno delati. Imamo pač v Ljubljani nekoliko modernejših trgovin, ali ogromna večina je v starejših prostorih, nizkih, ozkih, temnih. Kakšen zrak je včasih v takih štacunah, kakšen šele v skladiščih! Ali tudi v modernejših trgovinah ne more biti posebno zdrav, že vsled nagradenega blaga, vsled mnogih ljudi, ki prihajajo in odhajajo; vsled večnega odpiranja in zapiranja vrat v slabem času, ko je neprestan prepih, v tem ko so pomočniki vsi vroči, včasih kar mokri, se jih je že velikansko število nalezlo hudih bolezni. Mislimo, da je z ozirom na te razmere pač razumljivo, da nedeljski počitek za trgovske uslužbenice ni nikakršen luksuz, ampak prepotrebna zdravstvena uredba in vsak poskus, prikrajšati ga, je atentat na zdravje trgovskih sodelavcev. Ponesrečena je tudi vaba, s katero nas misli gospod rodoljub z dežele vjeti na limanice, češ, pomisliti moramo, da bomo danes jutri tudi mi gospodarji. To so »tempi passati! Trgovina je dandanas pač preveč razvita in se preveč koncentrira v velikih podjetjih, da bi mogla ogromna armada trgovskih uslužbencev še misliti na gospodarsko samostalnost. Toliko hčera tudi nimajo gospodje šefi, da bi se mogli vsi trgovski sodelavci oženiti »s trgovino«. Dandanes moramo misliti, kako si uredimo svoj položaj, da lahko človeško živimo kot pomočniki. Biti trgovski sodelavnik, ni sramota; ali razmere morajo biti take, da pomočnik lahko vztraja. To je tudi v interesu trgovcev samih, ki pač menda vedo, koliko pomenijo stari, izkušeni sodelavci. Za to je pa nedeljski počitek neizogibno potreben. Za nas je in mora ostati noli me tangere. Gospodje podjetniki naj pa sami skrbijo, kako se najbolje rešijo zunanje konkurence.

Šlobo ali nevednost? Nekateri časopisi poročajo, da sta socialnodemokratska poslanca v štajerskem deželnem zboru demonstrativno zapustila dvorano, ko so slovenski poslanci vložili neko interpelacijo v slovenskem jeziku. Kdor si je izmislil to vest, je povsem navaden lažnjivec.

Brezobzirnost ljubljanskih pekovskih mojstrov presega že vse meje. Ni še davno, kar so podmetili kruh, čeravno ni bilo prav nobenega pomenljivega povoda, razen tega, da hočejo izprežati več profita iz prebivalstva. Seveda ni ta akcija pekov omejena na Ljubljano; tudi iz drugih mest, celo z dežele prihajajo vesti, da so peki zvišali cene kruha prav tako, kakor v Ljubljani. Naše občinstvo je pač malo potrpežljivo, meščansko časopisje, ki hoče sicer vedno biti »interesantno«, se pa ne sme dotakniti takega izkoriščanja; saj so

gospodje mojstri udje meščanskih strank! Ali s tem, da so podražili kruh in da se jim je ta akcija gladko posrečila, še niso zadovoljni; ker proti temu profitarstvu ni bilo upora, mislijo, da sedaj lahko izžemajo ljudstvo, kakor se jim ljubi. Ravno-kar se naznanja, da ne bodo več prevzemali domačega kruha za peko, tako da bi prisilili ljudi, ki nimajo doma primernih peči, da morajo kupovati pekovski kruh. Pa ne le, da napravi to v ceni veliko razliko, ampak mnogo ljudi sploh ne more jesti pekovskega kruha. Ali to nič ne briga gospodov pekovskih mojstrov. Oni žele še več. Radi bi do-segli prepoved domače peke sploh. Kako si to predstavljajo, nam ni znano in vsekakor glavica, ki je prva iztuhtala to idejo, ne more biti po-polnoma normalna. Ali naj bi mar policaji hodili volat po privatnih kuhinjah, če se ne peče kje kak hlebec ali štruca? In kako mislijo gospodje mojstri utemeljiti to zahtevo? Menda mislijo, da so kruh jedoči ljudje le zato na svetu, da peki lahko delajo profit in si zidajo nove hiše. Doslej se nam je zdelo, da je malo narobe, da so namreč pe-karne za konzumente na svetu. Če bi peki dosegli s tako prismojeno zahtevo kak uspeh, tedaj bi se nam odprla sploh lepa perspektiva; gostilničarji bi se kakor peki lahko sklicevali, da je obstanek njih obrti odvisen od čim večjega števila gostov, pa bi zahtevali, da se ne sme več doma kuhati kosila in večerje, kavarnarji bi lahko protestirali proti ku-hanju kave in čaja v domači kuhinji ali na samo-varu. Sploh bi se dal ta zistem zelo konsekvantno izpeljati. In potem ne bi bilo treba nič drugega, kakor razglasiti mesto, ki trpi take norosti, za blaznico.

Proti istrski volilni reformi, ki jo je deželni odbor predložil deželnemu zboru, je bil v nedeljo, 29. septembra v prostorih gostilne pri »Golobu« javen ljudski protesten shod, ki ga je sklical ju-goslovanska socialnodemokratska stranka. Volilna reforma, ki bi je vladajoča stranka rada vpehala, je pravi monstrum. Deželni zbornaj bi bil po njej sestavljen iz petih kurij; trije škofje bi imeli sedež kot virilisti, 200 veleposestnikov bi imelo pet po-slancev, trgovska zbornica 2, mesta in trgi 13, kmečke občine 13, v splošni kuriji bi se pa volilo 6 poslancev. Dvajset tisoč volilcev bi torej imelo 33, petdeset tisoč pa 6 poslancev. Vrhutega je pa še splošna kurija tako sestavljena, da ne bi prišlo delavstvo nikdar do svojega zastopstva; zamišljena je namreč po goriskem vzoru, tako da bi vsi istrski Slovani volili skupaj 3, Italijani pa tudi 3 poslanca. Shod, ki se je vršil pod predsedstvom sodruga Pirca in sta na njem govorila sodr. Petejan in Horamina, je sklenil oster protest proti taki volilni reformi ter je zahteval splošno in enako volilno pravico tudi za istrski deželni zbor.

Krasne pojme o demokratizmu ima v Pulju izhajajoči listič »Omnibus«. Za glavno nalogo si je izbral boj proti socialni demokraciji. Seveda pravi, da dela to v imenu narodnosti; v resnici pa pisari v imenu ces. kr. mornarice. Že večkrat je pokazal, da izvršuje častnikarsko službo tako, kakor da bi bil naravnost plačan od avstrijske vojne morna-ric; že dostikrat je pokazal, da smatra delavce za sužnje, ki naj bi ne le trpeli bič, ampak še po-ljubovali roko, ki jih tepe. V zadnji številki ima zopet tak nesramen napad na delavce. Pripoveduje namreč, da je zapovedništvo mornariškega arzenala poklicalo nekatere socialiste in jim reklo, »da tako ne gre več naprej in komur ni všeč, da naj se kar seli iz arzenala«. Temu poročilu dodaje ne-sramni listek te besede: »In tako je treba pola-goma očistiti Pulj. Vi delavci pa pazite, kaj de-late«. To se pravi: »Ne ganite se, ne organizirajte se, ne upajte se imeti kako politično mnenje, ne predrznite se zahtevati boljši položaj, ampak »kuš!« pa ubogajte komando, naj se godi, kar se hoče«. In tak list se upa trditi, da je pisan za ljudstvo! Prokleta težko je verjeti, da to ni »subvencio-rano« od ces. kr. marine!

Umetnost in književnost.

«Socializem» poljudno pisana brošurica, ki je pred kratkim izšla, je popolnoma razprodana. Mo-ralo se je napraviti II izdanje, ki se je tiskalo v 2000 izvodih. Cena 20 vin. — «Socialna demo-kracija in kmetiško ljudstvo» ravno kar izišla. Cena 10 vin. — Sodrugom priporočamo obe bro-surici. Dobivate se v upravnistvu našega lista.

Vedeti hočete, kako napravim,

da se me nahod nikoli pravzaprav ne prime? Nič ta-kega: že dvajset let rabim vedno Fayeve prave Sodener m neralne pastile, in sicer ne le, če mi ni kaj prav, nego tudi, če sem docela zdrav. Fayeve Sodener so iz-vrsten pomoček; majhne bolehnosti, zasliženost po ka-jenju, lahka hripavost se že dogaja in tedaj so mi moji ljubi Fayevi Sodener neobhodno potrebni. Poskusite jih le enkrat, skatla velja le K 1-25; dobiha se povsod. Varujte se pa pred ponaredbami in zahtevajte vedno »Fayeve prave Sodener«. (6)

Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko:
**W. Th. Guntzert, Dunaj, XII, Belg-
hoferstrasse 6.**

Vsaka ponaredba in ponatis je kaznjivo.
**Edino pravi
Thierryev balzam**
le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 ve-lika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52-85
Thierryevo centifolijino mazilo
proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti po-vzetju ali za naprej poslani denar.
Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:
Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.
Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pism zastoj in franko.

KAVARNA
„Unione“
preje „Tedesco“ v Trstu
se priporoča cenjenim sodrugom najtop-leje. Na razpolago so vsi važni in slo-venski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Ne kupite nobene ure
dokler niste videli mojega velikega cenovnika.
Dobite:
Nikelasto Roskopfaro K 3-14 kar. zlate prstene K 4-
Srebrna Roskopfura „ 6-“ Stenske ure „ 7-
Z dvojnimi plaščem „ 8-“ Z bljem na bron. zvonce „ 10-
S trojnimi srebrnim „ 10-“ Z godbo „ 12-
Ploške jeklene ure „ 7-“ Ure s kukavico „ 5-
Roskopf za železnice „ 7-“ Kuhin. ure, gredo 8 dal „ 6-
Prave „Omega“ „ 17-“ Budilke, 1 zvonec „ 2-40
Srebr. oklene veržice „ 2-“ Z dvema zvoneema „ 3-
14 kar. zlate ure „ 19-“ S svetlobo številščino „ 3-20
14 „ „ veržice „ 20-“ Budilka z bljem na „ 3-
3 leta pismeno jamstvo, za blago, ki ne ugaja, se denar vrne.
Pošilja proti povzetju
Zaloga ur in zlatnine
Maks Böhm, Dunaj IV. Margaretenstrasse 27.
sodno zapriseženi cenitelj in izvedenec.
Zahtevajte zastoj in poštnine pristo veliki cenovnik s podobami.

Stanje hranilnih vlog:
24 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
860.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši, Prešernove ulice 3, poprej na Mestnem trgu zraven rotovža, sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure po-poldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev. 26-8

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.
Konec.

Na dan Vseh Svetih je poštni sel končno prinesel pismo s škofovskim pečatom in z opazko: Poštne prosta verska stvar. Toda pismo je bilo namenjeno vašemu župniku in se je glasilo: „Prečastiti gospod! Pri tukajšnjem uradu se je izvedelo, da živi v obsegu Vaše župnije nesrečni nekdanji svetovni duhovnik naše škofije, gospod Hercog. Naznanja se Vam, prečastiti gospod, da je bil nesrečni duhovnik zaradi svojih težkih pregreškov degradiran in ga je smatrati za izobčenega iz cerkve. Ako bi omenjeni nosil duhovniško obleko, ako bi vzbujal s svojim življenjem pohujšanje, mi blagovolite takoj poročati, da se v sporazumu s posvetno gosposko lahko proti njemu postopa. Od škofijskega odinarijata.“

Že trikrat je župnik prebral pismo. Četrtilič ga je prebrala župnikova kuharica. Iz cerkve izobčen je torej ta tujec, ta vsiljenec, ta zapeljivec njegove čede? Da je le to vedel! Sedaj že ve, kaj mu je storiti! In sedaj se bo lahko videlo, kako zna biti dobra katoliška občina zvesta svojemu dušnemu pastirju, kako zna braniti svojo podedovano vero!

Stari župnik seveda ni slutil, kakšna nevihta se zbira nad njegovo glavo.

Plašno so se ga drugi dan izogibali ljudje, ki so prihajali iz cerkve, najbolj pobožne tercijalke so celo demonstrativno pljunile pred njim in so menile, da so s tem storilo posebno Bogu dopadljivo delo. Kmetje so plašni gledali na nebo, ali se ne zbira tam nevihta, ki jim s ploho in s strelo uniči hiše in hleve, ker živi odpadniški duhovnik v vasi. Celo otroci so se ga ogibali; samo najpogumnejši dečki, ki so včasih z bliščečimi očmi gledali nanj, če jim je pripovedoval o ljubem Bogu, so se zbrali pred njegovim edinim malim oknom in so kričali, da so ohripaveli: „Martin Luter, Luter Martin, krivoverec, hudičev sin!“ Čim je pa stopil na prag, so se ustrašili in zbežali; niso se bali njegove slabe roke, ampak nevernika. Žalosten in plašen je odšel k peku, da si kupi kos kruha za večerjo; ali debela, sicer kaj pogumna pekinja je prepadla in se prekrizala. Poslej ni pri njej več kruha zanj.

Ko je prišel domov, ga je že čakal hišni gospodar pred durmi. Njemu se je slabo godilo v gostilni. Vsi kmetje so ga napadli, da trpi takega hudobca v občini. Ako pobije drugo leto toča vse žito na polju, bo le on kriv, ker je imel takega krivoverca v hiši. Doslej si je občina ohranila čisto vero. Protestantov se tukaj ne trpi, še po leti ne za goste. In sedaj morajo dožveti sramoto, da imajo že toliko časa odpadlega duhovnika med seboj, prav takega, kakršen je bil Martin Luter. Hudič je sama čista nedolžnost, če se ga primerja s takim duhovnikom, ki je slekel sveto cerkveno obleko.

Široko se je kmet postavil pred vrata.

Krivoverec mu ne sme za nobeno ceno več čez prag. Pa tudi ni bilo treba; kar je imel malega, je že ležalo pred vrati.

Vaški župnik je pa hvalil Boga, da ima tako verno in vneto občino. Potomci onih otrok, ki jih je škof Firmian nekdanj odtrgal protestantskim materam od prs,

so si dali sijajno izpričevalo verske zvestobe, sedaj, tako kakor pri vsakih volitvah. Morda bi iz ljubezni do cerkve celo kameovali Judeževega duhovnika, če ne bi prostovoljno zapustil strogo verne občine.

Ko je na dan po Vseh vernih dušah solnce zopet izšlo, je zaman iskalo svojega starega prijatelja iz Gospojne. Ni ga bilo več videti. Vprašalo je gore za svojega ljubljenca; tudi one niso vedele ničesar. Moral je oditi po noči, ko so spale. Razžaloščeno se je solnce zavilo v snežen oblak in z belo mrtvaško odejo je pokrilo zemljo, kjer je bila zakopana čista vera in ljubezen do bližnjega.

Solnce je imelo žalosten dan. A kako lepo bi bilo lahko na zemlji! Vsej naravi daje zraka in toplote. Oh, če bi njegovi prijatelji razširjali luč ljubezni do bližnjega po ponosni poti napredka, tedaj bi svet bil paradiz. Ali nekaterim ljudem je vedno ljubša solzna dolina, da tem ložje iz svojih rajskehi vrtov pridigajo lačnim ljudem o večnem kruhu.

Šele po mnogih dneh je solnce našlo svojega ubogega varovanca. Toda povedalo ni, kje.

Tudi mi ne smemo povedati tega, da ne doseže preganjanega moža vnovič dolga roka njegove cerkve. Po trudapolnem potovanju je sicer prestopil v deželo, ki jo omejujejo belomodri stebri; toda cerkev, ki ima ljubezen v ustih in maščevanje v srcu, ne pozna deželnihi mej; ona vlada nad vsem svetom, torej tudi nad vasico, kjer je utrujeni duhovnik našel novo domovanje. Toda ne. Domovanja ne. Tukaj ni modrihi planin, šumečega gorskega potoka, dišečega zraka in predvsem ni ljudi, ki bi zanje smelo biti duhovniško srce v ljubezni in požrtvovalnosti.

Bil je pust in žalosten kraj, kjer je župnik izmučen obležal na cesti. Le toliko lahko povemo: V daljni, daljni daljavi se dvigata stolpa Marijine cerkve v Monakovem.

Toda kadar pritisne smrt, ki ima več usmiljenja nego škof, ubogi žrtvi spovednega pečata svoj pečat na čelo, naznanimo škofu smrt mučenika, da se lahko veseli. Morda izmoli tedaj za srečnega mrliča de profundis — ali pa ne.

V uradnem smrtnem listu bo tedaj zapisano: „Umrli vsled lakote.“ Če bi pa zdravnik natančneje pogledal, bi moral zapisati še: „Umrli za počenim srcem.“

Toda še čaka osramočeni duhovnik od dne do dne na rešiteljico smrt. Tej se pa ne mudi; revež je itak že živ pokopan.

Mrtve mora biti za svojo cerkev, ki je za njo vse pretrpel. Mrtve za svojo občino, ki ne sme več živeti in delovati zanj. Mrtve za svojo ljubo sestro in za svoje sorodnike, ki so doživeli tako sramoto z njim. Mrtve za oltar in prižnico, na katero ne sme več. Mrtva so njegova usta za mladost, mrtva njegova roka za reveže, mrtvo za umirajoče njegovo toplo srce.

Živ pokopan — pa vendar ne, da bi mogel umreti. Ali si je mogoče izmisliti hujšo usodo? Iztegnil bi roko, da bi dvignil kelih s sveto odrešenikovo krvjo; toda krč škofovskega prokletstva jo drži; usta bi propovedovala ljubezen evangelija, toda na ta usta je cerkev pritisnila pečat, ki jih zapira za večnost — spovedni pečat.

Noge bi pohitele na najvišje gore, kamor je našla pot revščina in bolezen, toda stale so vsled lakote in pomanjkanja.

Živ pokopan. Tako temno je v grobu — na svetu. Tako temno. Velik črn plašč je razobešen pred resnico in zadržuje žarke ljubezni.

Živ pokopan. Ves svet je zanj grob. In tako samotno je v grobu — tako samotno! Ne človeka, komur bi lahko zaupal svojo bol; sveti spovedni pečat ne dovoli. Jezik sv. Nepomuka je bil baje še v grobu živ. Tukaj je jezik pod spovednim pečatom še v živih ustih mrtve.

Večji mučenik nego sv. Nepomuk je nekdanji župnik Hercog. Toda nikoli ne bo svetnik cerkve, za katere postave je leta in leta trpel neznanske muke. Saj njegov mučitelj ni bil kralj Vaclav, ampak katoliški škof.

Ubogi trpinčeni mož ne želi svetosti. Samo pokoja v grobu si želi in doseže ga, kadar izpije do dna kelih trpljenja, ki mu ga je spovedni pečat napolnil.

Tedaj mu bo bolje kakor gospodu škofu, ki mora stopiti s prestola nadzemeljske moči v temno kamnitno grobnico v stolni cerkvi.

Če tedaj tudi pozabijo na priprostega župnika, počivajočega v daljni tujini med mahom, se bo vendar solnce smebljalo nad njegovim grobom in vsako leto ga okraši s svežo travo. Ako ne posveti nobeno človeško oko izobčenemu solze, mu namoči vsako jasno jutro grob s svojo svežo roso.

Škof bo zaklenjen v trojni krsti med hladnimi stenami pod težko mramorno ploščo, v zatohli grobnici, kamor ne pride nikdar solnčen žarek. Pod kamnom je najboljšje mesto za kamnitno srce. Vsegavedni Bog pa bo sodil oba. Naj bi bil tedaj bolj usmiljen nego njegov zastopnik nad nedolžnim župnikom.

Vseokrog po deželi se lahko opaža ob rekah in potokih, na mostovih in brveth spomenike sv. Nepomuka, mučenika spovednega pečata. Z zlatom in dragulji je zvesta vera okrasila njegov grob. Ali malo po smrti strohni leseni križ na grobu duhovnika, ki je tudi žrtev spovednega pečata in on bo pozabljen.

In vendar zasluži časten spomenik in sočuten spomin.

Naj bi ta knjiga bila spomenik poštemu, zvestemu duhovniku. In če se spomni tuintam čitatelj srčno na žrtev spovednega pečata, tedaj se zasveti vendar še nad njegovo sivo glavo blag odsev prave človečnosti in svete ljubezni do bližnjega.

Sodrugji, zahtevajte povsod „Bdeči Prapor“!

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 168.

v Ljubljani

priporoča svoje

Telefon št. 168.

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

Telefon št. 167.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

Telefon št. 167.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K, za pol leta 5 K, za četrt leta 2 K 60 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisni se ne vračajo. Inserati. Enostopna petit-vrstica (širina 83 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

83. številka.

V Ljubljani, v petek, dne 19. oktobra 1907

Leto X.

Sodrug in somišljeniki!

„Rdeči Prapor“ je začel izhajati v drugi polovici tega meseca, to je od 15. oktobra t. l. naprej dvakrat na teden.

Izhajal bode vsako sredo in soboto in veljal za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Cenjeni sodrug in somišljeniki! V vaših rokah je usoda lista! Za sedaj nam ne kaže izdajati lista večkrat, toda naprej moramo, ker to zahteva razvoj naše stranke. Ukrenili smo toraj, kar nam je bilo mogoče. Prosim Vas, razširjajte neumorno tudi drugo številko „Rdečega Prapora“. Sodruge in somišljenike vabimo, naj se naroče takoj, da ne bo ovir pri razpošiljanju lista.

Organizacije, ki so naročile samo eno tedensko številko „Rdečega Prapora“, dobe list od 15. oktobra naprej vsako sredo.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Politika vrtavk.

Najznačilnejše za politiko slovenskih meščanskih strank je to, da se boje vsakega jasnega načela. Izjemo delajo ponekod klerikalci, ki ne morejo svojega klerikalizma zatajiti tako, kakor bi radi. Poskušajo seveda tudi oni. Zato so se na Kranjskem prelevili iz „Katoliško-narodne“ v „Slovensko-ljudsko stranko“.

Drugače pa povsod opažamo, da Slovenci nočejo biti ne tič ne miš, da bi bili najrajši nož, ki reže na dve strani. Najbolj tipična je bila ta politika v Trstu. Ondotni voditelji so hoteli biti dobri prijatelji z liberalizmom in s klerikalizmom, celo bahali so se vedno, kako modra je ta politika, ki sedi na dveh stolih. Celo učitelji te nadstrankarske politike so hoteli biti ysem ostalim Slovincem. Učitelji — Mandiči, Gregorini, Rybaři, Cotiči, — gospodje, ki sodijo o politiki tako, kakor čevljarji vajenec o umetnosti.

Vsaka zdrava glava je vedela, da se mora tudi njim enkrat uresničiti stara izkušnja: kdor hoče sedeti na dveh stolih, obsedi nazadnje med obema — na tleh. In sedaj je v Trstu prišel tisti trenotek. Kaj je tega, kar je Rybař deklamiral, da klerikalizem na Primorskem ni nevaren? Hotel je živeti v lepi slogi s klerikalci, ampak tudi liberalcem se ni maral zameriti. Liberalci so to trpeli. Saj utaknejo vsako načelo pohlevno v žep, če jim le kdo pravi, da ni zoper nje. In če celo Rybař z Mandičem pristopi v Hribarjevi klub, tedaj se poje hozana, ne kakor da bi se bila Hribarjeva oseba rešila iz osamljenosti, ampak kakor bi bil zmagal liberalizem.

Toda kar so trpeli liberalci, tega ne trpe klerikalci, ki so že davno bolj ošabni od prvih. Rybaři in Cotiči beračijo za slogo, klerikalci jim pa dajejo brce. Kaj ima sedaj menda „Edinost“ od svojih rodoljubnih solza in od svojega stoka nad

«bratomornim bojem»? Naj bi bili naravnost priznali, da so pomožni hlapci popov, pa bi bilo sedaj bolje za nje. — Preprečiti so hoteli razkol tržaskih Slovincem, pa so ga pospešili. Klerikalci se v Trstu organizirajo, snujejo svoje tiskovno društvo in pripravljajo svoje časopisje. To je sad otročje politike «Edinostarjev».

Samostalna klerikalna stranka je gotovo dejstvo v Trstu. In kaj bo zdaj «Narodna stranka», kaj «Edinost», kaj voditelji in poslanci? Ali pokažejo rogove zelotom? Ali se jim udajo? — Ah, kaj! Svoje rodoljubno slogaštvo uganjajo dalje in ga bodo uganjali, dokler se ne pogreznejo popolnoma v njem. Preslabi so za kapitulacijo, preslabi so za boj.

Klerikalizem je v Trstu resnična nevarnost. Narodna in socialna nevarnost. Le da v starih organizacijah ni moči, ki bi se mu znala ustaviti. Klerikalne poplave v Trstu ne zajezi nihče drugi, kakor socialna demokracija. In komur je za svobodni obstanek Slovincem v Trstu, bo vedel, kaj mu je storiti.

Tamburaški zbor.

V Trstu, meseca oktobra.

J. R. — Velik strah je prišel med tržasko socialno demokracijo, odkar se je tukaj prikazal zmaj slovenskega narodnjaštva v novi obleki z ominoznim imenom «Narodna delavska organizacija».

Po ustanovitvi te, recimo delavske organizacije je pričelo vse slovensko narodno časopisje izrezati iz «Edinosti» ter objavljati vesele vesti, kako so postali tržaski socialisti krotki, ker so kajpada malone vsi slovenski delavci zapustili socialistične strokovne organizacije ter pristopili do zadnjega v novo narodno «delavsko» organizacijo. Celo mene, večnega opitimista, se je polotila melanholijska. Vedel sem, da so te vesti kristalizirane laž, ampak če prične lagati za enkrat vse narodno časopisje, ni malenkost in ker sem videl prihajati v delavski dom še vedno stare znane slovenske in povrh še nove neznane, sem se ustrašil, da se pribajajo vsi skupaj le še norčevati pred našo politično smrtjo.

Kako naj bi bilo drugače? Na shodu pri Sv. Ivanu so nam že zapeli «de profundis». «Jugoslovanske socialne demokracije v Trstu ni več», so kričali. «Edinost» je pa zapisala, da smo le še ostanki slovenskega delavstva. Kako naj bi se torej predrznili, še živeti?

Toda — narodnjaki tamburajo, delavci se pa ne zmenijo zanje. Naši «ostanki» pokazujejo, da slovenski nacionalisti v Trstu ne znajo obirati piščet. Laž ostane laž.

Od dneva, ko je bila ustanovljena Narodna «delavska» organizacija, pa do 30. pretečenega meseca je izstopilo iz raznih naših strokovnih organizacij celih 23 udov, med njimi slovenskih delavcev 17. Pristopilo pa je k raznim organizacijam 341 novih, še nikdar ne vpisanih (ne vpoštevši onih, ki so že kdaj bili člani). Od teh odpade na Slovence 124. Ne prvega, ne drugega pojava ne pripisujem večkrat imenovani Narodni organizaciji. Izstopilo bi jih bilo lahko še več, pristopilo tudi manj ali več, če omenjene «organizacije» sploh ne bi bilo na svetu. Ali mesečni izkazi tržaske strokovne komisije pokazujejo tole: Če bi morala socialna demokracija v svoji politiki, v svojem nastopu proti meščanskim, nacionalističnim strankam skrbeti za posledice pri strokovnih organizacijah, bi

imeli prav sedaj najmanj povoda, bati se slovenskih nacionalistov. Vse «bisernice» in «berde» narodnjaških tamburašev imajo le namen, s svojim hrupom zakriti strah domovinašev.

Poslal je Trst na Dunaj štiri socialistične poslance in prišla je priložnost, pokazati, da socialni demokraciji brnski program ni prazen fantom, ampak da ima pravi zmisel za kulturne potrebe obeh v Trstu živčih narodov. Ko je avstrijska vlada izpoznala, da v Trstu ne odločuje več volja italijanskih nacionalistov, se ji je zdelo primerno dati tržaskim Slovincem, cesar ne bi bila dovolila, ako bi zastopali nacionalisti tržasko prebivalstvo, pa naj bi se bili slovenski poslanci tudi zavezali, da glasujejo z rokami in z nogami za vsako vladno zahtevo. Mameluki so znali biti tudi italijanski «iridentovci» in tudi sedaj bi jih bila vlada lahko pridobila, ako bi jih bila poplačala z odbijanjem slovenske šolske zahteve. Temeljiti izpremembi političnega položaja v Trstu je torej pripisati, da dobe Slovenci v Trstu šolo. Več nego politično barantanje slovenskih poslancev, s katerim se baha «Slov. Narod», več nego vsi prijateljski razgovori drja. Rybařa s sekcijskimi šefi, več nego ves tamburaški zbor narodnjaškega časopisja je vplivala na vlado politična moč tržaske socialne demokracije, ki je reprezentirana v štirih socialističnih poslancih.

Sedaj pa, ko so šli naši poslanci na namestništvo urgirat za poddržavljenje Ciril Metodove šole, ker so podpirali to zahtevo Slovincem kot **momentano** zadoščenje tržaskim Slovincem — kakor se je izrazil sohr. Pittoni napram ministru Becku, — ker so naši poslanci storili svojo dolžnost kot zastopniki mednarodne soc. demokracije, pridejo gospodje iz «Narodnega doma» pripovedovat, da smo se ustrašili njihove organizacije stavkokazov. E se di sin non ridi, di che rider suoli?

Če bi se bilo treba varovati te «organizacije», bi bila pozornost potrebna na drugem polju, na gospodarskem namreč; kajti kakor je ta «organizacija» že škodovala interesom delavstva, bi jim utegnila škodovati tudi v bodoče. Politično ne more škodovati socialni demokraciji prav nič. Seveda še stokrat bodo imeli nacionalisti priložnost, s spremljevanjem velikega bobna pripovedovati, da smo se jih ustrašili. Na to smo pripravljeni: Kar bo socialna demokracija dosegla za slovensko ljudstvo, bo «iz strahu pred nami». Pa tudi stokrat nas bodo že imenovali izdajalce, ker ne bomo trobili v njih rog, kadar bomo italijanskim sodrugom pomagali v pravičnem boju.

Tako se politično poslavljamo od nove zvezde vodnice tržaskega narodnjaštva. Ona je za nas 0+0 ali pa 0—0. Vsa vsebina politične modrosti tržaskih narodnjakov, katere ne pokrije s pajčolanom ves krog zaradi «zaslug», je klečeplazstvo pred avstrijsko vlado. Njih ljubezen do delavstva je pa označilo izdajstvo železničarskih interesov. Teh melodij rodoljubnega tamburaškega zbora se ne ustraši zavedno delavstvo. Naj tamburajo, dokler imajo še kaj poslušalcev; dolgo jih ne bodo imeli.

Politični odsevi.

Državni zbor je imel v sredo, 16. t. m. prvo sejo po počitnicah. Na njej je ministrski predsednik baron Beck predložil načrte, ki se tičejo avstro-ogrske nagodbe in je spremlil predlogo z daljšim govorom. Razume se, da je hvalil svoje delo. Da se posamezni klubi lahko dogovore glede svojega stališča o nagodbi, se je sklenilo daljši presledek v zborovanju parlamenta. V četrtek je bila pač zopet

seja, toda le za interpelacije in predloge. Prihodnja seja bo šele v ponedeljek.

Okrog avstro-ogrsko nagodbe se suče sedaj največje zanimanje vseh političnih krogov. To je naravno. Posamezne določbe te nagodbe posegajo tako globoko v gospodarsko življenje narodov v obeh državnih polovicah, da je tako zanimanje ne le umevno, ampak naravnost nujno. Beckova vlada je poskrbela za to, da se je to zanimanje še umetno povečalo. Izza vseh gledaliških trikov, ki so jih sprožili ministrski režiserji, bi se bilo lahko pričakovalo, da prinese nagodba kdove kaj posebnega, presenetljivega, velikanskega. Ali že površen pregled vsega nagodbenega dela pokazuje, da ni nobene čarobije v njem. Vsa nagodba je pač to, kar mora biti, če se hoče, da imamo sploh nagodbo: Namreč kompromis med avstrijskimi in ogrskimi interesi.

Velik del nagodbenih predlog ne obsega sploh nič novega. Da je prenehala gospodarska zveza med obema državama in da imamo sedaj le ugovor, je že znana stvar. Prav tako je pa tudi znano, da ima to samo formalen pomen, ne pa stvarnega. Trgovinski ugovori z zunanjimi državami, ki so že sklenjeni, ne morejo izgubiti svoje veljave in vežejo Ogrsko prav tako, kakor Avstrijo. To je tudi ustvarilo v velikem obsegu podlago za obravnave med Beckom in Wekerlom. Čim je prišlo do nagodbe, je moralo biti tudi jasno, da ostane carinska svota obeh držav za deset let ohranjena.

Kvota je bila ena najprepornejših točk pri obravnavah. Doseglo se je toliko, da zviša Ogrsko svojo kvoto za dva odstotka; kar pomeni približno toliko, da bo Ogrsko plačevalo okrog 5 milijonov na leto več za skupne potreščine.

Glede železniških tarifov dobi vsaka državna polovica proste roke. Doslej je bila vsaka državna določba na tem polju odvisna od soglasanja druge polovice. Razume se, da je to Avstrijo zelo omejevalo v prometu.

Najdalekosežnejšega pomena je seveda gospodarska enota obeh držav. Avstrija potrebuje ogrski trg za svoje industrijalne, Ogrsko pa avstrijskega za svoje poljedelske produkte. Avstrijski industrijni izvoz na Ogrsko iznaša milijardo kron na leto; od svobodnega trga na Ogrskem je v veliki meri odvisen razvoj avstrijske industrije. To je pa velikanskega pomena za avstrijsko delavstvo. Toda tudi uvoz ogrskih kmetijskih produktov je velikega pomena ne samo za ogrsko poljedelstvo, temveč tudi za avstrijsko prebivalstvo. Po uradni statistiki dobiva Avstrija petnajst milijonov metričnih centov moke in žita ter mnogo stotisoč goved in prašičev z Ogrskega. Avstrija ne producira zase ne dovolj žita, ne dovolj mesa in vsled velikanske carine za take inozemske pridelke je dovoz z Ogrskega velevažen za avstrijsko prebivalstvo. Vlada se je pri sklepanju teh določb prav ponižno ozirala na zahteve avstrijskih agrarcev, ki bi najrajši onemogočili prav vsako konkurenco, da bi tembolj nesramno izkoriščali konsumente. Tako se je določilo, da se sme uvažati prašiče z Ogrskega samo po železnici, da se mora uvoz v vsakem slučaju posebej dovoliti in sicer šele tedaj, če štirinajstdnevno opazovanje pokaže, da ni nobenega suma glede prašičje kuge. Kaj bi naši podraževalci mesa počeli, če ne bi bilo živinskih bolezni?

Glede nove kvote se bo ravnilo tako, da se takoj skliče obe kvotni deputaciji, katerima se predloži novo kvoto. Ta iznaša za Avstrijo 63,6, za Ogrsko pa 36,4 odstotkov. Ako kvotni deputaciji ne bi sprejeli tega razmerja, predloži vsaka vlada svojemu parlamentu načrt o kvoti naravnost.

V ogrskem državnem zboru, ki je imel sočasno z avstrijskim v sredo sejo, je najprej grof Andrassy predložil takozvane ustavne garancije. Te je državni zbor sprejel z velikanskim navdušenjem. Potem je Wekerle poročal o nagodbi. Kakor Beck jo je hvalil tudi on — seveda z ogrskega stališča. Na Dunaju je Beck naglašal vse določbe, ki so res ali navidezno ugodne za Avstrijo, v Budimpešti je Wekerle izvel vse, kar se zdi kot pridobitev za Ogrsko. Nehote se spomni človek na ciganovo malho. Samo o kvoti je imel Wekerle težje stališče; tega, da bo imela Ogrska plačati za dva odstotka več, ni mogel prikazati naravnost za profit. Zato je bilo tudi v parlamentu dosti opozicionalnih mejklicev. V kuloarjih in pozneje v klubu Košutove stranke so neodvišnjaki glasno godrnjali.

Jugoslovanski (Hribarjev) klub na Dunaju je sklenil, poslati pet svojih članov v Budimpešto, da se dogovore s hrvatskimi poslanci, glede enakega postopanja zaradi nagodbe. Hrvatski poslanci, ki so v zadnjem zasedanju zapustili državni zbor, so se namreč sedaj vrnili tja. Tej politiki ne bi bilo ugovarjati. Tudi naš bratski list «Slobodna Rijeka» je priporočal, naj se vrnejo. Ali priporočal je, naj gredo v Budimpešto, da nastopijo tam v zvezi z nemadgarskimi narodi in s socialnimi demokrati proti Košutovi kliski. V resnici bi bila to edina pametna politika in hrvatska koalicija bi bila še s slovanskega stališča navezana nanjo. Sej je prokleto čudno narodnjaštvo, ki se združuje z onim Košutom, ki naravnost barbarsko zatira Slovake, Srbe, Hrvate, Rumune. Tudi politična prevdarnost bi morala Hrvatoma reči, da je pametnejše, če se združijo z onimi, ki so sedaj zatirani, ne pa z zatiralci. Sedanja madjarska oligarhija živi

samo od svojih privilegij, čim izginejo privilegiji, pade tudi njena moč. Ali hrvatski poslanci se vedejo v Budimpešti zelo sumljivo; vse kaže, da bi radi našli kompromis s Košutom. To naj bi imeli pred očmi poslanci jugoslovanskega kluba, ki pridejo v Pešto. Ali poznajoč svoje junake, se bojimo, da bodo tudi tam uganjali samo dekorativno politiko.

Med interpelacijami, ki so jih vložili socialni demokrati v državnem zboru, je velevažna ena, ki se tiče trpinčenja vojakov. Podlaga interpelacije je sledeča:

Spomladi se je ustrelil dragonec Sannut. Socialni demokrati so takrat interpelirali brambovskega ministra, ki je odgovoril, da je preiskava pokazala, da se je Sannut ustrelil, ker so ga predpostavljali podčastniki trpinčili; zaradi tega sta bila stražmojster Franc Jecel in vodnik Janez Sever obsojena vsak na štiri mesece ječe. S tem odgovorom se je javnost zadovoljila. Toda dne 8. junija, ko sta odsedela komaj mesec dni, sta bila oba pomiloščena. Parlament je bil s tem nezasišano preslepljen in misliti se mora, da je bil ravno tako preslepljen sam brambovski minister. Toda zgodilo se je še hujshe: Stražmojster Jecel je prišel na svoje prejšnje mesto in je tako dobil priložnost, maščevati se nad dragoncem Schrötterjem, ki ga je imel na sumu, da je očetu svojega tovariša Sannuta sporočil pravi vzrok njegove smrti. Začele so se sekature, ki so pognale tudi dragonca Schrötterja v smrt. Dne 24. septembra je pisal svojemu očetu, da se mora ubiti in 26. septembra je oče dobil brzojav, da se je njegov sin ustrelil. Interpelantje zahtevajo pojasnila, zakaj se je Jecel pomiloščilo in zakaj se ga je postavilo na prejšnje mesto, nadalje pa predlagajo, naj se določbe v «Dienstreglement» o pritožbah tako izpremeni:

1. Najnižja instanca za direktno naznanilo pritožb bodi stojniško poveljništvo.
2. Dolžnost pritožbe naj se določi, če je proti vojaku storjen prestopok v smislu XI. vojne članka (tepež, suvanje, neopravičena kazen); ali če je vojaku naložena kazenska zapoved, katere izvršitev ga mora osebno užaliti; ali če se ga preobloži s službenimi nalogi tako, da je njih namen sekiranje ali pa krivično zapostavljanje za drugimi tovariši.
3. Preiskavo o pritožbah naj se vodi tako, da se opozori vsako pričo, da ne bo preganjana, če pove resnico.
4. Odpade naj določba, da se kaznuje vojaka, če je njegova pritožba «neutemeljena»; izjema bodi le v slučaju obrekovanja.
5. Kdor se pritoži, naj izve uspeh svoje pritožbe in kazen, ki je zadela krivca.

Socialni pregled.

Železničarski boj.

Končno je tudi družba državnih železnic (Steg) izpoznala, da je bil njen odpor proti zahtevam železničarjev brezumen in da ima sama največjo škodo od njega. V torek so bila pri železniškem ministru pogajanja, ki so trajala s kratkim presledkom od 3. popoldne do 10. zvečer. Končno se je družba toliko udala, da so zaupniki lahko priporočili železničarjem, naj ustavijo pasivno resistenco. Tako je sedaj končan tudi boj na tej železnici. Organizacija je lahko ponosna na svoj uspeh, ki je pripisati v prvi vrsti vzorni disciplini in solidarnosti železničarjev.

Končani so s tem sploh največji prometni boji. Seveda ima beseda «končani» zelo relativen pomen. Vsakemu poznavalcu socialnih razmer je jasno da mora priti prejalislej čas, ko bodo železničarji zopet prisiljeni, zahtevati izboljšanje in težko je verjeti, da jim bodo podjetja tedaj prinesla koncesije kar na krožniku. Čeravno se lahko pravi, da so sedanje pridobitve velike, če se jih primerja z dosedanjjo prakso na železnicah, se vendar ne more pozabiti niti za hip, da bo pomoč le kratko trajna. Velik del priboljškov požre preteklost; kajti dosedanja položaj železničarjev je bil tak, da je velika večina morala živeti že na račun bodočnosti. Povračila posojil, obresti i. t. d. pogoltnejo torej precejšnji del pridobitev. Z drugim delom bodo morda nekaj časa lahko malo prosteje dihal; doklej bo to trajalo, je pa vprašanje, na katero odgovori vedno pripravljeni podraževalci živil in vseh mogočih potrebščin. Bilo bi sicer prav lepo, če bi nenadoma izginila draginja, toda kdor zasleduje splošni gospodarski razvoj in pozna notranje zakone kapitalizma, ne dvomi prav nič, da doživimo še marsikatero nesramno podraževanje.

Torej ni dvomiti o potrebi novih bojev. Naravno je pa, da se je treba pripraviti za vsaki boj. Če so imeli železničarji v sedanjem gibanju primeroma velike uspehe, še ne sledi odtod, da morajo v vsakem bodočem boju zmagati z enakimi sredstvi. Treba je misliti na to, da se ne organizirajo samo delavci, ampak tudi podjetniki. Železničarji so lahko ponosni na organizacijo, s katero so sedaj zmagali, ali skrbeti morajo za to, da si ustvarijo za bodočnost še močnejšo organizacijo.

Pa tudi na to morajo misliti, da v sedanji družbi ne zadostuje samo ena oblika boja.

Že sedaj je delalo železničarjem velike težave to, da služijo raznim gospodarjem. Tako je n. pr. južna železnica neprenehoma tarnala nad svojim

slabim gmočnim položajem (seveda niso železničarji krivi, da južna ne more izplačevati dividend) in je kazala na bogate Taussigove železnice. Raznoterost železniških podjetij je že davno prepričala socialne demokrate, da je treba iskati enotne ureditve na vseh železnicah, kar je pa le mogoče, ako poseže država vmes. Seveda je za to potrebna akcija v državnem zboru. To pa dokazuje, da morajo imeti železničarji tudi političen vpliv, politično moč, in to dosežejo le potom politične organizacije. Ni torej dovolj, če pravijo železničarji: «Za pasivno resistenco smo složni, politično ima pa lahko vsak svoje mnenje in je vsak lahko v drugi stranki.» Narobe. Ako hočejo železničarji pritisniti na državo — in brez tega ne pojde — morajo biti tudi politično složni. Še več. Če prav je železničarjev veliko število, vendar ne morejo imeti sami zase večine ne v državi, ne v deželi, ne v občini. Poiskati morajo toraj širšo zvezo in edinega naravnega zaveznika najdejo v delavstvu — v socialni demokraciji. Železničar, ki razume svoj položaj v sedanji družbi in svoj interes, ne more biti nič drugega nego socialni demokrat in mora z vsemi močmi pomagati, da se čim najbolj okrepi politična organizacija socialne demokracije.

Proti draginji. Ker narašča draginja brezprimerno, je sklenil vladni komisar, porabiti zakon, ki določa, da oblast lahko določi najvišjo ceno za razna živila. To se zgodi na ta način, da se najprej sestavi komisija, v kateri so: Pokrajinski zdravnik, zastopnik dežele, trije zastopniki mesta, šest zastopnikov trgovske zbornice in izdajatelji dnevnikov. Komisija sestavi popis tistih živil, za katere se oblastveno določi ceno: Meso, mleko, kruh, maslo, sladkor i. t. d. Potem se vselej za štirinajst dni določi ceno na podlagi tržnih cen v velikem. Trgovci, ki bi prekoračili določeno ceno, mora zapreti trgovino... Pozabili smo povedati, da se to godi v Rimu. Pri nas še ni take nevarnosti za oderube.

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo... Agitujte „Rdeči Prapor“! povsod za

Domače stvari.

Poslanec Grafenauer je v koroškem deželnem zboru zahteval, naj se zniža šolsko obveznost na šest let. Tako cenijo klerikanci šolo in znanje. Seveda, za tisto, ker se zdi klerikalcem potrebno, bi bilo še eno leto šole preveč.

«Narodna organizacija» v Trstu, za katero je tudi «Sl. Narod» lomil kopje kakor za kakšno liberalno svetinjo, je razkrila ob času železničarskega boja svoj pravi značaj. Impertinentna je tako, da se imenuje «delavska organizacija», čeprav so bili delavci Mandiču vedno deveta briga; kar je pa sedaj storila proti delavcem, to je pravo izdajstvo, ki ga vse obupane izjave v «Eдинosti» ne spravijo iz sveta. Pri razpravah, ki so se vršile na Dunaju med organizacijo železničarjev in med južno železnico, je bil kot zastopnik tržaskih železničarjev sodrug Končnik. Razpravljalo se je tudi o akordnem delu. To je posebno za mnogostevilne tržaske delavce prava mora. Bilo je upanje, da se doseže odpravo akorda ali pa vsaj da bodo delavci po dveh namesto po šestih letih uvrščeni med stalno nastavljene. Ko se je razpravljalo o tem, je pa naenkrat vstal ravnatelj Böhm in je izjavil, da so mu provizorični delavci poslali spomenico, ki zahteva naj se ohrani akordno delo. Pozneje se je izvedlo, da te spomenice niso poslali provizorični delavci, ampak — narodna organizacija. Seveda se je to zgodilo brez znanja železničarskih delavcev, katerih ta psevdoorganizacija sploh nima. Gospodje, ki vodijo to stavkokazno organizacijo seveda nimajo pojma, kaj pomeni, akordno delo za železničarske delavce, kaj za vdove in sirote onih, ki umirajo, ne da bi bili dosegli stalno nameščenje. Oni dolgojezični gospodje sploh nimajo pojma o delavskem življenju, zato je pa tembolj predrzno, da se mešajo v take reči zgolj iz sovraštva do socialne demokracije in iz osebnega častihleplja. Razume se, da so bili delavci zelo razburjeni nad gospodo v gosposkem «Narodnem Domu». Priredili so v «Delavskem Domu» shodo, katerega so se udeležili malone vsi prizadeti delavci, pa so izjavili, da nihče ni pooblastil «Narodne organizacije» na kakršnokoli spomenico. Predrznost ljudi, ki hočejo govoriti v imenu delavcev proti volji delavcev je torej jasna, jasno je pa tudi, da niso mogli imeti dobrih namenov. «Narodna organizacija» objavlja sedaj vsakovrstne izjave. S tem si daje pa le še več klofut. Pravi n. pr., da v spomenici sploh niso govorili o akordu. To je že precej tako, kakor da bi bili zadovoljni, če se ga ohrani. Ali vse te izjave so sploh le prazna pena. Pribito je, da je ravnatelj Böhm izjavil, kar smo poročali, o tej izjavi pa «Eдинosti» molči kakor grob. Nasprotno je pa «Nar. organizacija» tako impertinentna, da hoče sebi pripisati zasluge za uspeh, ki so ga železničarji dosegli s svojim delom, s svojim bojem, s svojo organizacijo. Ta brezobraznost je le mogoča, ker nevedni in ošabni gospodje prav nič ne poznajo slovenskih delavcev. Mislijo namreč, da se mora čutiti vsak delavec neznansko počaščenega,

ako kak dr. Mandič le kihne pred njim. Ali slovenski delavci niso tako prokleto neumni in bodo dali tej gospodi še lekcijo, da jim bo brnelo v ušesih.

Žrtve socializma se lahko imenuje uboga delavec, ki so bili pretečeni teden obsojeni pred rovinjskim okrožnim sodiščem zaradi krvavih dogodkov, ki so se vršili ob zadnjih občinskih volitvah v Pulju. Kakor znano, je bil takrat en delavec iz Galežana ubit, več pa jih je bilo ranjenih. Obtoženih je bilo 22 delavcev z Velikega Vrha; po šestdnevni obravnavi so bili obsojeni skupaj na 54 mesecev težke ječe in na visoko denarno globo. Po razglasenih obsodbi se je pa vnela polemika med puljskim meščanskim časopisjem. Italijansko liberalni «Giornaleto» očita sodišču, da je bilo pristransko in da je premilo sodilo; nasprotno pa kriči italijansko-hrvatsko-vladin «Omnibus», da je bila sodba preostra. Oba pa lepo molčita, kdo je bil pravzaprav kriv krvavih spopadov; če bi le nekoliko razmišljali, bi se namreč morali gospodje v obeh taborih prepričati, da so bili zapeljani krivci le žrtve šovinističnih hujskačev na obeh straneh, ki so toliko časa in tako surovo držali ljudstvo, da je naposled moralo priti do pretepov. Odtod do uboja pa seveda ni več daleč. Kdor je poslušal priče na obravnavi, je moral priti do prepričanja, da je bila na obeh straneh prava organizacija za barbarstvo. Tako vzgajajo naši nacionalisti obeh barv ljudstvo, pa se še upajo blebetati o «surovi» socialni demokraciji! Obžalovanje, ki ga imamo za uboge žrtve narodne nestrpnosti in hujskarije, jih seveda ne reši ječe; ali naj bi bil žalostni dogodek vsaj nauk in svarilo drugim.

Pri ljubljanski cestni železnici ne utihnejo pritožbe, ki se obračajo največ proti pregledovalcem, a tudi proti vodstvu podjetja. Izza vsega, kar je že znano o gospodarstvu pri cestni železnici, moramo reči, da je prometno vodstvo s kratka nezmožno. Zgodilo se je že, da so sekature voznika tako razburile, da je oklofutal preglednika in takoj zapustil službo. Nismo prijatelji brutalne taktike in nikjer ne odobravamo klofut, ali če so take reči mogoče, mora biti življenje uslužbencev pri tem podjetju res že pasje in gospod Schwingenschuß bi se že zdavnaj moral pobrigati, kako se godi, ter napraviti red. Kako se šteje uslužbenec za nič, dokazuje tudi sledeči slučaj, ki se nam ga je naznačilo in ki bi pač, ako odgovarjajo vse posameznosti resnici, moral že zbuditi gospoda Betriebsleiterja iz spanja. Dne 9. septembra zjutraj je eden preglednikov dejal nekemu sprevodniku, da ima doplačati 55 vinarjev. Ker je sprevodnik rekel, da nima denarja pri sebi in da ga prinese pozneje, je dejal preglednik, da založi doslej sam. Pozneje je sprevodnik vprašal višjega kontrolorja, koliko ima doplačati; ta mu je dejal najprej 30 vinarjev, nekaj pozneje pa 45 vinarjev. Sprevodnik pa je dal pregledniku 55 vinarjev. Znesek difference je sicer majhen, ali spričo mižernega zasluzka, ki ga imajo uslužbenci cestne železnice, se vendar lahko pové, da ga sprevodnik ne pobere s tal. Naravno je, da se ne more varovati discipline v takih razmerah drugače, kakor s terorizmom in zato je življenje pri tem podjetju res peklo. Podreberšek ima n. pr. navado, da uslužbencev še ne kliče, kakor ljudi, ampak žvižga jim, kakor psom. Od sprevodnikov in voznikov se zahteva najstrožje izvrševanje službe; le minuto naj zakasni, pa je kazen, če nima posebne protekcije. To bi bilo še v redu, če bi imeli uslužbenci na drugi strani tudi tisti prosti čas, ki jim gre po predpisih in če bi tudi predpostavljene strogo vršili svojo dolžnost. Ali te navade se ne najde mnogo pri električni. Ko je 21. septembra neki voznik zaspal, ni prišlo revizorju na misel, da bi bil prijel in peljal dalje voz, ki je stal 10 minut, da so vsi gostje godrnjali. Poglavlje o tem podjetju seveda še davno ni zaključeno; še nekaj pravlastnih ocvirkov smo morali odložiti za prihodnjic.

Na Dunaj vabi ljubljansko klerikalno glasilo Slovence, seveda ne zato, da bi se tam naučili kaj pametnega, ampak da bi se na trebuhu valjali pred Luegerjem in blamirali slovenski narod pred vsem svetom. Ob 16. do 18. novembra je namreč na Dunaju katoliški shod. In naši klerikalci bi priredili radi kar poseben vlak slovenskih backov. Tudi če bi imeli «katoliški shod» res kaj pomena, bi slovensko ljudstvo, ki bi šlo tja, ne moglo imeti nobenega duševnega dobička od njega. Niti slišalo ne bo, kar se bo govorilo, kaj še, da bi kaj razumelo. Sicer pa dunajski klerikalci tudi ne čakajo nič pametnejše o naših domačih in kdor ima potrebo poslušati «katoliške» neumnosti, jih lahko sliši v Ljubljani in kjerkoli pri nas. «Slovenec» tudi sluti, da s samimi žegni kutarskega shoda ne izvabi mnogo ljudi na to romanje in zato jim maže med okoli ust, češ, kaj bodo vse videli na tem potovanju. No, kar bodo videli, to označuje Kranjec, kadar vlakne palec med druge prste in pravi: Sem gor se vsedi, boš videl Benetke. Saj vemo; po Dunaju mislijo vladiti ljudi, da bi videli palače in vrtove od zunaj, pa bi jim rekli: To je vse naredil Lueger. Do leta 1896 je bil Dunaj mala vas, po lužah so kvakale žabe in po cestah so rastle koprive. — V takih trumah se ne more ogledati Dunaj tako, da bi človeku kaj koristilo. Kakšne zbirke, kakšne zavode naj si ogledajo romarji od znotraj? Kar se pa tiče krajev, po katerih bi se peljali — no, kdor se je količkaj vozil po železnici, ve, da take vožnje niso naučna poto-

vanja. Kdor vjame prostor pri oknu, vidi tupatam kaj, ne da bi vedel kaj, v vagone liki slanki natlačeni potniki pa kmalu izgube voljo za vsako ogledovanje in izpraševanje sploh. Vsa vaba je torej lažnjiva; klerikalcem gre le zato, da bi pokazali Slovence Luegerju kot najzabitejši narod.

Naši klerikalci so hoteli za vsako ceno vsiliti socialnim demokratom neko abnormalno prijateljstvo do sedanjega ministrskega predsednika. Ko smo jim odgovorili, da je baron Beck njih mož, pristen klerikalec in da so oni njegovi trabanti, se je «Slovenec» branil za žive in mrtve in delal se je, kakor da bi bilo zanj naravnost žaljivo, če se ga imenuje Beckovega prijatelja. To je bilo ta teden. V četrtek je pa «Slovenec» objavil slavošpev z bobni in bombardoni «Slovenski ljudski stranki», brez katere baje do sodnega dne ne bi bilo belokranjske železnice in v tem članku kadi tudi baronu Becku takole:

«... In baron Beck — s hvaležnostjo moramo to priznati — se je zadeve poprijel z njemu lastno žilavostjo in jo je privedel do srečnega uspeha z njemu lastno izvanredno spretnostjo in vztrajnostjo...»

To je skoraj tako, kakor da bi bil baron Beck član «Slovenske ljudske stranke».

Klerikalen glas o klerikalcih. Češki mladoklerikalni «Rozkvět» je napisal v svoji številki z dne 12. t. m. sledeče: «Lakomnost, gospodovalnost, krivičnost, nezmernost v pijati, egoizem, lizanje pet se najde sicer v vsakem stanu, ali menda ni noben stan s temi grdobijami tako obložen, kakor duhovniški. Ali si je moči misliti večje lakomnosti, kakor jo najdemo skoraj pri vseh bogatih hierarhih, prelatih, župnikih, kaplanih, ki so včasih zapustili stotisoče, v življenju so pa imeli srce kakor kamen in so neusmiljeno odganjali reveže? Večjega klečeplazenja, nego pri nižjih duhovnikih, ki so se ne iz ponižnosti, ampak iz streberstva plazili hujše kakor gad, da je kar gnjusno? Večje gospodovalnosti in večjega egoizma, kakor pri večini vladajočih, ki potlačujejo vsako svobodno znamenje, ki preganjajo vsako združenje in nasprotujejo celo vsakemu gmošnemu izboljšanju podrejenih duhovnikov. le da bi tem lažje vladali in da bi nič ne oviralo njih neomejene moči nad duhovništvom? Zakaj se ne učimo iz zgodovine? Zakaj si ne pravimo, da mora priti čas, ko se zruši vse, kar je sezidano na egoizmu, nasilju in krivičnosti?» — Klerikalni list menda pozna svoje ljudi.

«Slovenec» nadaljuje svoja infamna podtikanja o razmerju med socialno demokracijo in baronom Beckom in iz tega jezuitičnega manevra se najlažje sklepa, da imajo klerikalci res nekaj skrivati. Kdor bi se čudil, da poroča klerikalni list o našem torkovem shodu nad vse lažnjivo? Njegove laži same ob sebi nas ne bi prisilile, da bi pisali o njih. Kdor zasleduje glavne časopise avstrijske socialne demokracije, «Arbeiter Ztg.», «Pravo Lidu», «Napred», i. t. d., ve že davno, da je v stranki popolno soglasje glede nagodbe in da velja za nas tisto stališče, ki ga je tudi naš govornik zavzel na shodu: Razsoditi je treba nagodbo s stališča ljudskih, ne pa dinastičnih potreb. Socialna demokracija nima nobenega razloga, da bi se branila zaradi «Slovenčevih» podtikanj. Ali klerikalno glasilo nehotе priznava, da klerikalci res ne mislijo na ljudske, nego na dinastične potrebe — kar seveda ni nič novega. Saj tudi dinastijo ložje tiranizirajo, če se postavljajo v pozor njenih brambovcev. Zato je značilno, če se «Slovenec» razburja, ker naglašja socialist, da ni naša naloga, bojevati se za črnorumeni zastavo v Budimpešti. «Slovenec» citira Adlerja, ki je dejal, da bodo socialisti presojali nagodbo brez predsodkov proti Ogrski. Kaj pa, to je edino pravilno stališče. Samo kdor priznava drugemu njegove pravice, se lahko bori za svoje. Toda klerikalcem niso mar pravice avstrijskega prebivalstva, ki jih je v nagodbi iskati na gospodarskem polju. Njih vodi enaka misel, kakor vse dosedanje avstrijske vlade: Lahko se žrtvuje ljudske koristi, le da se ohrani «prerogativa dvora in položaj veljavosti!» Nemška komanda pri ogrskih regimentih velja našim klerikalcem več, nego cenen kruh za avstrijsko prebivalstvo. Na to stališče se seveda socialisti ne postavijo nikoli. Ampak ces. kr. je tukaj stremljenje klerikalcev, ne pa naše.

Kam jadrajo narodnjaki? Na drugem mestu omenjamo naravnost neverjetni predlog, ki ga je podal «dika istrskih Slovanov», Hribarjev klubski tovariš dr. Laginja dne 12. t. m. v istrskem deželnem zboru. Po vsej državi zahteva ljudstvo demokratiziranje deželnih in občinskih zastopov; v takem času se pa upa v Istri mož, ki hoče veljati za demokrata, zahtevati nove viriliste, nove privilegije, in mož, ki hoče veljati za narodnjaka, se upa zahtevati, naj se da mandate brez volitev c. kr. mornarici, temu najvažnejšemu aparatu za germanizacijo v Pulju! Nesramen je ta predlog z demokratičnega in zlasti z delavskega stališča; podjetju, ki zahvaljuje svoj obstanek krvavim žuljem vsega prebivalstva in ki ima itak po krivulji ogromno gospodarsko moč, bi gospod Laginja rad izročil občino, v kateri prebiva na tisoče delavcev, posebno od c. kr. marine odvisnih delavcev na milost in nemilost. Ne le, da zaslužuje mornarica delavce v svojem arzenalu, naj bi jih še v občini lahko pritiskala po mili volji. In Slovan

Laginja zahteva, naj se izroči puljska občina c. kr. mornarici Avstrije, one Avstrije, ki je vedno smatrala Slovence in Hrvate za inferionarna naroda, one Avstrije, ki germanizira z vsemi sredstvi, oni Avstriji, kateri služi vsaka c. kr. naprava, posebno pa vojska, za ponemčevanje! Socialistom se upa ta družba očitati pomanjkanje narodnega čuta! Ali ni to, kar uganja Laginja, kar uganjajo istrski narodnjaki, neprikrito, nepritajeno izdajstvo? Zares, če bo ta nazadnjaška četa še dolgo «vodila» slovenski in hrvatski narod, tedaj mora oba vzeti hudič. Prišli smo resnično tako daleč, da je tudi v narodnem oziru edina rešitev za Slovence in Hrvate v socialni demokraciji. Kdor tega ne vidi, je slep.

Iz stranke.

Socialno-demokratska parlamentarna zveza je imela dne 15. t. m. daljšo sejo. Na predlog sodruga Högerja je brzojavno pozdravila obsojenega sodruga drja. Liebknechta. Sklenjeno je bilo, vložiti nujen predlog glede trpinčenja vojakov, o katerem se še natančneje zmenimo. Poslanec Johannis je priporočal nujni predlog zaradi podražanja živil in premoga; sklenjeno je, da se izdela tak nujen predlog in da se ga vložijo ob primernem času. Poslanec Tomschik je poročal o pasivni rezistenci na progah družbe državnih železnic; dr. Ellenbogen je govoril o prometnih razmerah na tej železnici in je priporočal energično akcijo, eventualno sekvestracijo te železnice.

Shodi.

Ljubljana. V torek, na predvečer sestanka državnega zbora, je bil v areni «Narodnega Doma» jako dobro obiskan shod. Otvoril ga je sodrug Bartl. Za predsednika je bil izvoljen sodrug Petrič, za zapisničarja sodrug Mudrovčič. O otvoritvi državnega zbora je obsirno govoril sodr. E. Kristan, ki je jasno očrtal politični položaj v Avstriji in na Slovenskem. Dokazal je, da se vse meščanske stranke združujejo pod klerikalnim vodstvom proti socialni demokraciji in da se mora delavstvo slej kakor prej zanašati na svojo moč, na svojo organizacijo. Viharno ogorčenje je izzvalo na shodu, da so tudi slovenski liberalci zlezli na — krščansko podlago. Sodruga Petriča je omenil, da je bilo sodrugu Kopaču nemogoče priti na shod, da pa pride ob posebni priložnosti k železničarjem. Potem je sam na kratko poročal o uspehu železničarskega boja. K tej točki je izpregovoril še sodrug Kristan. Ker se ni nihče več oglasil za besedo, je predsednik zaključil shod ob 11. uri zvečer.

Raznoterosti.

Sodruga dr. Liebknecht, sin znanega, sedaj že mrtvega soustanovitelja nemške socialne demokracije, je bil v soboto v Lipskem zaradi veleizdaje obsojen na poldrugo leto trdnjave. Dr. Liebknecht je napisal protimilitaristično brošuro, v kateri tudi najpaznejše oko ne more zaslediti veleizdaje. Liebknecht dokazuje v svoji knjižici, da mora militarizem pokončati samega sebe, pa zahtevati ljudsko brambo in zakon, da odloča ljudstvo samo o vojni in miru. Razprava pred državnim sodiščem je trajala tri dni. Obtožbo je zastopal najvišji državni pravdnik Olshausen. Liebknecht se je sijajno zagovarjal. Edina priča je bil poslanec Bebel, ki je zatrdil, da je brošura naravnost nasprotna znanim Hervéjevim nazorom. Javni tožnik je zahteval dve leti proste ječe, pet let izgube državljskih pravic, vsled česar bi bil dr. Liebknecht izgubil tudi advokaturu. Državno sodišče, ki je očitno stalo pred pritiskom militarističnih krogov, je mislilo, da mora obsoditi Liebknechta, ali vendar se je sramovalo take sodbe, kakor jo je predlagal javni tožitelj. Kakor rečeno, je obsodilo Liebknechta na poldrugo leto trdnjave.

Škof in židovski kapitalisti. Bratski list «Slovacko» poroča: V Ratiškovice se je pripeljal škof Hryn iz Brna, blagoslovit cerkev. Židovska trdka Auspitz iz Rogatca je dala škofu svoje kočije na razpolago. Že ve, zakaj. Roka roko umiva. Klerikalci poneumnjujejo ljudstvo, da ga kapitalisti tem lažje izkoriščajo. Zato jih pa zopet kapitalisti podpirajo, pa naj so že židje ali pogani.

Dopisi.

Vrhnika. Ljubljanski «Slovenec» se neprenehoma zaletava v vrhniške socialne demokrate, čeprav nima za to prav nobenega pametnega povoda. Klerikalnemu trobilu in njegovemu dopisniku svetujemo za danes prav mirno, naj rajši pometa pred svojim pragom, kjer imata toliko smeti, da dobita dosti dela. Če bi mi hoteli odgovorjati v enakem tonu, bi lahko našli cele kupe materiala. Pobožni gospodje naj bodo prepričani, da nismo slepi in gluhi in tudi reči, ki se gode v tihi noči, ne ostanejo tako tajne, da jih ne bi mogli pove-

dati. Seveda bi znali o fantovskih pesmih in o nočnih voznjah v «šajtrgi» nekateri hlagoslovljeni gospodje povedati še več detajlov, nego mi. Ampak tudi mi bi lahko marsikaj uaznanili široki javnosti, če bi nas skandal tako veselili, kakor «Slovenca». Za čanes bodi dovolj, da smo informirani. Povejmo pa že sedaj, da se nam zdi evangelijsi sicer lena knjiga, ampak tako evangelijski vendar nismo, da bi vedno nastavljal drugo lice. Tudi naše puške znajo pokati.

Iz Kočevja. 15. t. m. se je vršil pri nas dobro oblikani rudarski shod v gostilni Karola Brauneja. Poročal je sodrug Anton Kristan iz Idrije o gospodarskem položaju rudarskega ljudstva. Vsprejele so se enoglasno zahteve v zmislu sklepov revirne konference, vršeče se 29. septem. t. l. v Zagorju. Krajevnemu odboru rudarske zadruge pa se je naročilo predložiti te zahteve 14. oktobra rudniški direkciji. — Rudarski organizaciji je pristopilo po shodu zopet lepo število novih članov.

Iz Idrije. Med rudarji vlada razpoloženje, kakršnega se že dolgo ni opazilo. Shod za shodom se vrši. Po velikem rudarskem zborovanju dne 6. oktobra so se vršili shodi 7., 8., 9., 10., 14. in 15. Izvolil se je že mezdni komité, ki bo vodil vse mezno gibanje. Ustanovil se je obrambeni fond, v kateri bo vsak rudar prispeval določeno svolo. Če bo treba, se bo mezdni komité obrnil še na druge naslove. — Zeleti je, da bi imela c. kr. rudniška gospoda več zmisla za zahteve rudarjev, kakor ga je doslej pokazala.

Društvene vesti.

Pulj. Delavsko izobraževalno društvo je imelo v nedeljo, dne 13. t. m., svoj prvi redni občni zbor, katerega se je udeležilo jako veliko hrvatskih in slovenskih delavcev. «Ljudski oder» iz Trsta je zastopal sodrug Milost. Otvoril je shod sodrug Zlobec, ki je na kratko poročal o delovanju pripravljalnega odbora. Potem sta govorila sodr. Milost slovensko in sodr. Hara mina hrvatsko o pomenu izobraževalnih društev za proletariat ob splošnem odobravanju. Pravila se je soglasno odobrilo. V odbor so bili izvoljeni: Predsednik Josip Petejan; gospodar J. Zlobec; odborniki Viljem Haramina, A. Pirc, A. Moderc, J. Korljan, M. Derenčinović, A. Gustel; v kontrolo J. Leskovic, J. Panuković, J. Knez; namesnika A. Gombana, F. Princ.

Umetnost in književnost.

Ivan Cankar: Hlapec Jernej in njegova pravica. Z risbo Hinka Smrekarja. Založil L. Schwentner v Ljubljani. Cena broširane izdaje 1 K 40 vin., elegantno vezane 2 K., po pošti 10 vin. več. — Nova knjiga Ivana Cankarja mora pri nas vzbuditi zanimanje, saj je nepreporno, da je Cankar naš najboljši pripovedovalec. «Hlapec Jernej» pa vzbudi pri čitateljih gotovo še posebno zanimanje po svoji vsebini, kakor tudi po umetniški izvršbi. Stitideset let je hlapec Jernej delal pri Sitarjevih najBetajnovi; vse posestvo je takorekoč njegovo delo. Iz puščave je naredil rodovitno zemljo s svojimi rokami, s svojim trudom, s svojim potom. Ustvaril je hišo in hlev in kozolce in vse, kar je. A ne smrti starega Sitarja mu reče mladi kar nakratot Jernej poveži svojo culo, pa pojdi, kamor hočeš. In Jernej gre — iskat svojo pravico. Posod išče pravične sodnike. Ljudem, ki se niso posmehljali, ne verjame. Človek se lahko zmota, ampak nekje mora biti večna pravica. In Jernej ististo pri zapovedi in pri sodiščih, pa na koncu aha! — pravice nade odgonski voz. Domov! — priznajo mu pravico. In njegovo trdno znanje se razvija. Sedaj poplaca pravico s kri- vico in po njem pride potel in na Sitarjevi hiši, na Sitarjevem pa na kozolcih, razkačeno ljudstvo po vrze Jerneja v ogenj. Enostavna, vsakdanja po- slednja potekla tako, kakor zna samo umetnik pripovedovati. Slog te knjige, priprost, lapidaren, viden, kako razpoložljiv ima Cankar besedo v ob- lasti, na citate pa upliva magično. Prepričani smo, da se priku Cankarjevo pero s «Hlapcem Jernejem» vseni našim prijateljem.

Etika in politika; predaval vseučiliščni docent Albert Bazala iz Zagreba. Izšlo v komisionalni založbi pri L. Schwentnerju v Ljubljani. Cena 30 vinarjev.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“!

„Rdeči Prapor“

izvod po 10 v se dobiva
v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drz. kolodvor, Spod. Siska; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Sesark, Selesburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, ste- vilka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Zidovske ulice 1. — **Kranj:** Karol Florian, knjigarua. — **Jesenice:** Jakob Mosar Stev. 101. — **Trst:** Lav- renčič, Piazza Caserma. — **Trst Rojano:** Močnik, tobakarna — **Gorizia:** Krebelj Peter, Kapucinske ulice šte. 1. Schwarz, Šolske ulice. — **Rea:** Ri- cardo Camera, Corso 16.

Milostiva gospa,

ali veste, zakaj morate pri naku- povanju sladne kave izrečno po- udarjati ime »Kathreiner«?

Ker se vam sicer uteg- ne prmeriti, da do- bite manj vreden po- snemek brez vsehrvlin, s katerimi se odlikuje Kathreinerjeva kava.

Zakaj le

Kathreinerjeva Kneippova
sladna kava

Ima spričo posebnega na- čina svojega prolzavanja vonj in okus zrnate kave.

Zapomnite si torej natanko, milo- stiva gospa, da dobivate pristno Kathreinerjevo kavo zgolj v za- prtih izvornih zavojih z napisom: »Kathreinerjeva Kneippova sla- dna kava« in s sliko župnika Kneippa kot varstveno znamko.

Izšla je v založbi časopisa «Naprej» v Idriji I. knjiga

Pod spovednim pečatom

katere je spisal bivši katoliški kapelan H. Kirchsteiger. — Cena I. knjige, obsegajoči 312 strani, znaša 2 K 60 vin.

Vsakemu prijatelju dobrega in poučnega branja knjigo «Pod spovednim pečatom» prav toplo priporočamo. — Dobi se v Ljubljani v knjigarni L. Schwentner; v Gorici v knjigarni A. Gabršček ter v Idriji pri upravi lista «Naprej».

O gospodična, saj boste iztrgali budilni zvonec!

Kaj pa je tako nujnega? — Oh, milostiva gospa se je vrnila s ponočnim ekspresnim vlakom in je tako prehlajena, da ne more izprego voriti niti besedice. Zara- ditega moram hiteti sredi noči v lekarno po Fayeve prave sodonske mineralne pastile, da bo jutri zopet zdrava. Fayeve prave sodonerke so ji že med potom pošle in druge je pa pozabila kupiti, sicer, pravi, bi se ne bila mogla prehladiti. Dajte mi torej takoj tri skat- ljiče! — Fayeve prave sodonerke veljajo K 1.25 škat- ljiča in se dobivajo po vseh lekarnah, drogerijah in trgovinah z rudninskimi vodami. Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko: (1)

W. Th. Guntzert, Dunaj, XII, Belgkofersirasse 6.

Budilka s svetečo številščino.

Z enim zvoncec navadna K 2.40
Z dvema zvoncema „ 3.—
Svetečo številščino „ 3.20
Znamka J. Prima „ 4.—
Budilka za železničarje „ 5.—
Budilka z bronastimi zvonečki in bitjem „ 6.—
Budilka z godbo „ 10.—

Tri leta pisмено jamstvo. Ako ne ugaja, se denar vrne. Pošilja proti povzetju **Maks Böhmel** Dunaj IV. Ma: garetheastr. 27. Zahtevajte moj cenovnik s 5000 podobami zastoj in poštnine prosto.

POZOR!

Za K 2.50

POZOR!

dobi vsak krasno remonuirano uro, «Gloria» srebra, sislem Roskopf patenti anker kolesje, 30 ur idoča za kar se 2 leti jamči. z

S. Urbach, Krakov št. 69.

Polniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po cenit in razenljivo poloviti, naj se obrnejo na **Simona Kmetza** v Gubinski Kolesarski ulici 20. Kolesarska Poljska dopisnica brezplačno.

V življenju nikdar več 500 komedij samo gladi!

1 krasno pozlačena prečna ura z ventilo s 3 letnim jamstvom, 1 moderna svetla kravatna gospoda, 2 fina žepna robca, 1 pistol za gospoda z uni. biserom, 1 elegantna broša (novost), 1 par gambaz 2 met. bri- lantni, 1 žepno zrcalo, 1 denarnik, 1 par črnatih gumbov, 3 naprni gumni, vse darila, nato s pamet- rano zapono, 1 album 10 najlepših slik sveta, 3 šahvi predmeti, velika veslost za stare in mlade, 1 nikel- nasti tintnik, 20 važnih dopisovalnih predmetov in še 500 raznih predmetov za dom neobčečno potrebnih. Vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja samo **gladi. 1.35.** Pošilja proti povzetju, ali če se denar naprej pošlje

Dun. cen. razposiljalnica, P. Lust, Krakov 463.

Ne kupite nobene ure

(dokler niste videli mojega velikega cenovnika.)

Dobite: 14 kar. zlate ura K 1.—
Nikelasto Roskopf uro „ 1.—
Srebrna Roskopf ura „ 1.—
Z avtom. piščeni „ 1.—
S trojnimi srebrni „ 1.—
Pločke jeklene ure „ 1.—
Ros. opt. za železničarje „ 1.—
Prave „Omega“ „ 1.—
Srebr. okle. ne verizire „ 1.—
14 kar. zlate ure „ 1.—
14 „ „ verizire „ 20 „
3 leta pismeno jamstvo, za blago, ki ne ugaja, se denar vrne.

6-1 Pošilja proti povzetju. Za loga ur in zlatnine

Maks Böhmel Dunaj IV. Margaretenstrasse 27. sodno zapriseženi cenitelj in izvedenec. Zahtevajte zastoj in poštnine prosto veliki cenovnik s podobami.

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtop- leje. Na razpologo so vsi važni in slo- venski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

u Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodeih in steklenicah.

Slovika telefona 210.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10 40 K, za pol leta 5 20 K, za četrt leta 2 60 K, mesečno 30 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne smejo oddati. Rokopis se ne vračajo. Inserati. Enostopna polit-vistica (širina 83 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

84. številka.

V Ljubljani, v sredo, dne 23. oktobra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo Rdečega Prapora, Ljubljana. — Za denarne posiljitve, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravištvo Rdečega Prapora, Ljubljana, Jurčičev trg št. 3. I.

Nevarnosti ni ...

«Slovenski narodnosti pa — povejmo si to enkrat na vsa usta — nista nevarna ne slovenski naprednjak, ne slovenski klerikalec.»

Tako je zagrmel državnozborni poslanec mesta Ljubljane, gospod Ivan Hribar, v prvi številki svojega glasila «Slovenija». Človek obstane in se v čudu vpraša: Kaksne neumnosti smo pa počenjali doslej, ne da bi bili mislili na debelo resnico, ki nam jo je moral razodeti šele novi vodja liberalne stranke na Kranjskem? Seveda! Saj trdijo liberalci, da so Slovenci, klerikalci pa trdijo to še glasneje.

Ali jih je mnogo, ki pojdejo tej politični Hribarjevi zvijači na limanice? Ali smo bili res tepci ves čas, ko smo verjeli, da je klerikalizem nevaren narodom, zlasti pa malim narodom? In da je naj-nevarnejši prav rimsko-katoliški klerikalizem?

Ne, nič ni bilo zmote v tem in osupnjen bo le tisti, kogar preseneti vsak «hokuspokus». Hribarjeva nova teza je na dlako podobna «umetnosti», ki jo izvaja «čarovnjak» pred zijajočim občinstvom.

Paziti je treba nekoliko na besede. Ali je lahko kaj nevarno narodu, narodnosti pa ne? Če bi lahko obesili narodnost v zrak, tedaj bi to že bilo mogoče. Ampak narodnost živi samo z narodom; še prej lahko izgine narodnost kakor narod. Če pa ni naroda, tedaj eo ipso ni več narodnosti. To resnico je treba varovati pred Hribarjevo magijo.

Rimski klerikalizem je nevaren malemu narodu. Če je to res, tedaj je seveda tudi slovenski narodnosti.

O klerikalni nevarnosti pa ne more biti dvoma. Kdor to taji, ima neodkritosrčne namene. In če to ne bi bilo resnično, bi izginil sploh raison d'être za liberalno stranko.

Klerikalizem! Ali je morda to vera v boga, ali je to cerkven obred, sveto pismo, Kristusov nauk? — Ne! Klerikalizem je posvetni in svetovni zistem, čegar namen je, priboriti in zavarovati rimsko-katoliški cerkvi in njenemu visokemu duhovništvu vso moč na svetu, ne le duševno, ampak tudi materialno. Če bi bil klerikalizem to, kar je vera, pobožnost, dušno prepričanje, tedaj bi najprosvetlenejšim umom lahko zadoščal teoretičen boj. Čim je klerikalizem zistem in organizacija, ki hoče vladati in sicer svetovno vladati, je stvar drugačna. Boj proti njemu se mora po nujnih zakonih postaviti na polje stvarnosti.

Če hoče klerikalizem doseči svoje cilje, si mora zagotoviti čim večji upliv na umevne množice. To se pravi: Braniti mora ljudstvu pristop do znanja, ki se ne vjema s klerikalnim naukom in s potrebami klerikalizma. Preprečiti mora nepristransko, ne aprioristično, resnico iščečo izobrazbo. Vsiljevati mora ljudstvu neznanje, nevednost; gojiti mora slaboumnost, poneumnevanje mora.

V boju za obstanek je znanje in svoboda duha vevlačno sredstvo. Tudi duševna konkurenca odlucuje; kdor zastane, se izgubi in pogine. V veliki skupini ga morda še splošnost drži nad vodo. V malem narodu je nevarnost posebno velika. Če je res, da je tudi med narodi splošno tekmovanje, tedaj je logično, da mora zlasti majhen narod čim najbolj povečati svojo duševno moč, če hoče obstati v konkurenci z velikimi narodi, ki so že vsled svojega števila, bogastva, pomnoževanja na boljšem.

Klerikalizem brani iz egoizma malemu narodu pot duševne povzdige; jemlje mu mogočnost, da bi se okrepčal za boj — torej mu je nevaren. Narod z neznanjem, s slepo vero, brez poguma, da bi preiskal vse — tak narod, zlasti še, če je majhen, bo lahko nekaj časa kričal, mahal z rokami, ampak življenja si ne bo mogel ohraniti, poginiti bo moral.

Klerikalizem, ki še nima sam vse moči v rokah, se mora oslanjati na moči, ki odločajo. Porabiti jih mora zase. Kjer ne more klerikalizem sam ukezovali, mora skrbeti, da ukazuje posvetna moč zanj, ne pa zoper njega. Roka pa umiva roko. Za koncesije, ki jih zahteva od vladne moči, mora klerikalizem odškodovati vladu. S tem pomaga sam sebi.

Če je v Avstriji gospodujoča, vladna struja nasprotna Slovincem, ne more biti klerikalizem dejansko Slovincem prijazen. Nobena vlada ne bo podpirala katerekoli struje za to, da bi ji delala sitnosti. Fakt mora biti enostaven: Jaz pomagam tebi, ti pomagaš meni.

Zveza klerikalizma z vladajočimi krogi v Avstriji je očitna. Če se ima slovenski narod bati vladajočih krogov, se ima ravno tako bati klerikalizma.

Mali narodi potrebujejo gospodarskega demokratizma; klerikalizem je po svojem značaju kapitalističen, česar vse hipno snovanje kmečkih zadrug ne izpremeni. Posledica gospodarskega demokratizma je politično in duševno demokratiziranje; taka demokratična zmaga bi pa hoteli ali nehoti vrgla klerikalizem v grob. A klerikalizem si ne želi groba, zato je prisiljen, varovati kapitalistično gospodarstvo, ki ubija male, siromašne narode.

Klerikalizem je nevaren slovenskemu narodu. Ali «svobodomiselno» meščanstvo gre za Hribarjem in dela klerikalizmu komplimente. Od njega, ki molči spričo vseh transformacij svojega voditelja, ni pričakovati energičnega boja zoper največjo nevarnost, ki žuga slovenskemu narodu iz njega samega. Na ta boj kliče zgodovina slovensko socialistično delavstvo.

Poglavje o «tužni Istri».

(Impresije.)

V nedeljo ob pol šestih zjutraj sem odpotoval iz Trsta v Pulj kot zastopnik «Ljudskega Odra» na ustanovni zbor ondotnega izobraževalnega društva.

Po državni železnici smo se vozili še precej prijetno preko Ricmanj do Hrpelja. Ricmanje, na strmem Holmu ob železniški progi, so me spomnili, kako je ta vas zaslovela po svetu kot vzor svobodomiselnosti, ki se leta in leta bori proti rimski komandi v cerkvi. Stvar je sicer zanimiva; vé se, da je to ljudstvo le ubogalo duhovnega gospoda, ki ga je navdušil za slovansko bogoslužje, potem se je ponižno vrnil in se upognil rimskim ukazom. Ljudstvo je bilo bolj vstrajno in vkljub «spokorjenju» duhovnega očeta se še ni vklonilo. Tržaški in istrski nadstrankarji so sicer «podpirali» zahteve Ricmanjcev, toda niso ničesar storili, da bi ljudem, ki jim manjka vsaka izobrazba, v času ko nimajo ne pridige ne maš, (to je že pet let,) poskrbeli v nadomestitev kaj intelektualnega, kulturnega, izobraževalnega. Ni čudo torej, če danes nekoliko Ricmanjcev spet toži po cerkvi, po božjih službah; nosi skrivoma otroke drugam h krstu. Drugi del občinstva pa še vedno terorizira vernike,

češ: huda vam bo če se podate, vstrajajmo i. t. d.

Taka vstrajnost bi bila vredna boljše stvari in svet bi res imel pravico, občudovati močatost slovanske svobodne misli, ne pa, da lukaj zmaguje fanatična zahteva brez vsebine.

Pametni ljudje bi bili že razumeli stvar, toda nadstrankarjem, ki jo vodijo, in ki so jim Ricmanjci le orodje za brezvestno politiko, stavijo ta pojav v dokaz njih liberalizma in navdušenosti do slovanstva.

Toda resno povedano: Ricmanjska afeta v sedarji obliki ni nič drugega, nego komedija, katero podpirajo nadstrankarski politikanti v lastne namene s sicer vstrajnim, toda žalibog nevednim prebivalstvom ...

To je liberalizem nadstrankarjev.

* * *

Vlak je hitel naprej in iz Hrpelja v Pulj je tudi železniška proga; čeravno državna, je čisto podobna Istri sami. Stari vozovi, vlak se ziblje, da človek misli: sedaj nas bo hudič vzel — in se skoraj pripravlja za daljše potovanje na drugi svet ...

V Buzetu na postaji so čakali sokolci in vpili živio! Nisem vedel zakaj. Toda pozneje sem čital v «Edinosti», da so tam otvorili nov «Narodni dom». Čital sem tudi sledeče: «... za «Narodnim Domom», kjer je bil postavljen šotor, se je darovala sv. maša. Mašo je daroval državni poslanec Vekoslav Spincič. Po maši je ta gospod ob spremstvu več duhovnikov blagoslovil vse poslopje ...»

Poročilo, nadalje pripoveduje o živio-klicih, navdušenosti, radosti, narodnem idealizmu, neizmerni ljubavi, globoki hvaležnosti do voditeljev — rešiteljev, ganljivem bratskem objemu, demonstrativni ovaciji in še in še.

Povem tako mimogreč, da se je maša pela latinsko, pa gospod Mandič je bil 3 ure daleč od Ricmanj ...

To je klerikalizem nadstrankarjev. Dragi urednik, če ne dobite v tem postopanju nadstrankarjev značajnosti, nisem tega kriv ...

* * *

V Pulj sem došel ob pol enajstih potem, ko so pristopili po raznih postajah v voz še neki čudno oblečeni ljudje z velikimi uhani, ki so jim viseli iz ušes tako, kakor kakšnim Indijancem. Toda bili so Istrani in govorili so čuden jezik, ki bi se ga dalo označiti za hrvatsko-slovensko-italijanski mišmaš.

Res, tužna ta Istra.

V Pulju sem pa videl same vojake in v «Narodnem Domu» — kamor sem slučajno zašel — sem med 72 osebami, ki so bile tam, seštel 61, oblečenih v c. k. mornarsko obleko. Spočetka sem mislil, da je to «kantina» mornarske vojašnice, toda povedali so mi, da je to prav «Narodni Dom» Res čudno.

* * *

Popoldne je bil ustanovni shod izobraževalnega društva, ki se je vrlo obnesel. Jugoslovanska soc. dem. ima v Pulju dobre elemente in v najkrajšem času bode imela lepe uspehe.

Po ustanovitvi so se slovensko-hrvatski sodrugi sešli na politično posvetovanje, na kateremu je sodrug Petejan, podprt od sodruga Haramine, podal sledečo

resolucijo:

Jugoslovanski delavci v Istri protestirajo z indignacijo in studom proti predlogu, kiga je stavil dež. posl. La-ginja in drugi v deželnem zboru istrskem,

glede novega volilnega reda za mestno občino Pulj, v katerem zahtevajo, da naj se da v občinskem svetu c. kr. mornarici 12 virilnih glasov in 6 virilnih namestnikov, v splošni kuriji pa 3 mandate, ker je to protidemokratsko in naravnost absolutistično.

Izjavljajo, da je predlog naravnost infamno izdajstvo slovanskega življa v Pulju, ker četudi bi se Pulj poslovnil, bi c. kr. mornarica imela premoč s privilegijem, ki jim ga hočejo dati istrski narodnjaki; sklenejo, naj seskliče ljudski javni shod na kakšnem mestnem trgu v Pulju, kjer naj se označi perfidijo narodnjakov, ki so pokazali, da so zmožni prodati narod vladi in Nemcem v svrhu strankarskih koristi.

Zvečer sem se vrnil iz Pulja in na postaji v Buzetu je bila bakljada in ljudstvo je vpilo: «Živio Mandić! Živio Laginja!»

Od perona pa do voza se je gnetla množica v navdušenosti in voz se je napolnil z vinskim duhom...

Imel sem pred seboj množico živih vinskih sodov.

Zdravi.

France Milost.

Iz državnega zbora.

V četrtek, 17. oktobra, je imel državni zbor sejo, na kateri se je jasno pokazalo, kakšno sovražstvo zoper socialne demokrate cvete v tem parlamentu. Stranke, ki imajo programe, nasprotno kakor noč in dan, si dajejo «bratske» roke, čim najdejo priložnost, da bi podtaknili socialistom nogo.

Češki narodni-socialni poslanec Buřival, ki poskuša že nekaj let svojo demagogično srečo pri čeških železničarjih, je podal v parlamentu nujen predlog, ki obsega navidezno lepe besede brez zmisla. Boj železničarjev in njih lepi uspeh je namreč popolnoma zmešal glavo vsem «prijateljem delavstva», vsak bi si rad pripisal nekaj zasluge za uspeh in vsak bi se rad prikupil železničarjem za bodočnost. Ker jim pa na lastnem gnoju ne zraste nobena pametna misel, posnemajo socialne demokrate. Toda kakor nobena kopija ne doseže originala, tako je tudi to posnemanje zanič in naravnost smešno.

Češki «radikalci» so že večkrat uganjali take burke. Pred par leti je n. pr. poslanec Choc enostavno prepisal znani Verkaufov predlog o železničarskih razmerah in ga je pomijal železničarjem za svojega. Sedaj bi Buřival rad kaj dosegel na ta način. Njegov predlog zahteva «naj vlada deluje na to, da se uredi službene razmere železničarjev». Kdor nima slame v glavi, razume, da je to otročarija. To se pravi, imeti železničarje za norca. Zakaj «urediti razmere» ne pomeni prav nič. Saj so urejene; ampak kako? Predpisov je vendar več kakor preveč. In potem se vpraša: Kako naj ministrstvo deluje na to? Kakšno moč pa ima ministrstvo pri privatnih družbah?

Ves nastop gospoda Buřivala je torej tak, da bi se rad pokazal železničarjem in dejal: «Glejte, jaz skrbim za vas.» Ampak od take skrbi nimajo železničarji nič.

Kako je treba železničarjem pomagati, so že davno pokazali socialni demokratje. Napraviti je treba zakon, ki ureja njih razmere. V tem smislu so vložili socialisti izdelaan načrt, ko so prvič prišli v avstrijski parlament. Če je zakon, ga morajo slušati tudi privatne družbe; če je v zakonu določena minimalna plača za vsako kategorijo, jo mora plačati vsaka družba; če je maksimalna službena doba zakonita, velja za vsako družbo. Če pa pošlje minister kakšni privatni železnici pismo, naj je prijazno ali grobo, se gospodje generalni ravnatelji in upravni svetniki še ne zme-nijo zanj.

Socialni demokratje so tudi letos vložili svoj zakonski načrt in kadar pride na razpravo, bodo imeli nacionalni in klerikalni gospodje najlepšo priložnost, da pokažejo svojo ljubezen do železničarjev. Radovedni smo, če bo tedaj tudi tako velika.

V četrtek se je pokazala samo v zmerjanu socialnih demokratov. A najlepše je bilo, kako so se gospodje zapletali v nasprotja. Enkrat so trdili, da so socialisti naredili strašen greh, ker so «zapeljali» železničarje v pasivno rezistenco, drugič so pa zopet tarnali, da je rezistenca prezgodaj končala.

Da se izpozna vso demagogijo, navejamo doslovno Buřivalov predlog. Glasi se:

«Vlado se poziva, naj takoj z vsemi sredstvi, ki so ji na razpolago, deluje na to, da se uredi pogodbene, delavne in plačilne razmere avstrijskih železničarjev.»

Poslanec dr. Ellenbogen je takoj povdarjal, da je predlog brez vsake vsebine. Socialnim demokratom se zdi boj železničarjev za izboljšanje položaja preresen, da bi se udeležili take igre.

Potem se je oglasil vsenemec Kroy za besedo. Kakšen duševni velikan je to, se vidi iz njegovih besed: «da je na južni železnici rešeno socialno vprašanje.» Potem je imenoval svojo glavno zahtevo, da mora na železnicah vsakdo znati nemško in da se sme «v nemških krajih» nastavlјati samo Nemce.

Nadalje je govoril Fresl brez pomena.

Krščanski socialc Kometter je obrekoval socialne demokrate, hvalil je železniškega ministra in je trdil, da so krščanski socialci več dosegli (!) kakor socialni demokratje. Seveda, ko ga je sodrug Tomschik vprašal, kaj da so dosegli, se je izgovarjal, da pove drugikrat!

Poslanec Tomschik je temeljito obračunal s to gospodo. Strašno jih je zbolelo, ko jim je povedal, da je hodil Wittek z njimi, ki ga vsi železničarji predobro poznajo iz časa, ko je bil njih minister. Pasivna rezistenca pa tudi ni igračka, da bi se vsak dan igrali z njo. Kje pa so bili gospodje pri zadnji pasivni rezistenci? Če je Kometter trdil, da so krščanski socialci dosegli definitivno nastavlјenje premikačev pri družbi državnih železnic, tedaj je to navadna laž. Glede te točke sploh ni bilo več prepira, ker je bila že davno pred sklepno obravnavo dovoljena. Tudi kar je Kroy pripovedoval o razpravah z južno železnico, je popolnoma zlagano. Gospodje od «kartela» (krščanski socialci in nemški nacionalci) so prišli k dvornemu svetniku Egerju še le, ko je generalni ravnatelj že zaupnikom organiziranih južnih železničarjev obljubil, da izpolni zahteve. Kroyu je Tomschik odgovoril, da ima organizacija nalogo, varovati interese vseh železničarjev, ne pa samo nemških. Bilo bi blazno, če bi se železničarje oslabilo s tem, da se jih nacionalno maščuje ene proti drugim. Za nujnost bodo socialni demokratje glasovali, ker nočejo delati predlogu težav. Ampak po tej poti se ne bo doseglo ničesar.

Potem je bila še cela vrsta «stvarnih popravkov», pri čemer se je zopet odlikoval znani grof Sternberg.

Lončno je minister Derschatta označil svoje stališče. Povedal je, da je njegova moč med privatnimi železnicami prav majhna. Pravo klofuto so dobili gospodje z nacionalne in klerikalne strani, ko je minister dejal: «Zdi se mi da se bo moralo to vprašanje prej ali slej rešiti poton zakona. Predlogov, ki jih je tukaj podal gospod poslanec dr. Ellenbogen, nisem položil na stran, temveč sem jih zelo natančno prečital. Priznam, da mi je zakonita ureditev železničarskih razmer simpatična; naročil sem, da se to vprašanje temeljito preštudira v ministratvu in upam, da bom kmalu lahko poročal o tem v zbornici.

To je naravnost priznanje, da so socialni demokratje s svojim zakonskim načrtom na pravi poti.

Predlog je bil sprejet.

* * *

Poslanec dr. Ellenbogen je še na tej seji podal in utemeljil nujni predlog glede prometne varnosti na progah družbe državnih železnic; predlog izreka, če družba ne izpolni svojih obveznostij, naj se država posluži svoje pravice, da sekvestrira železnico.

* * *

Razprava o militarizmu.

V petek je imela zbornica izvanreden dan. Militarizem je bil na zatožni klopi in obsojen je bil. Na dnevni red je namreč prišel nujni predlog poslanca Resla in tovarisev zaradi trpinčenja vojakov. Predlog je našim čitateljem že znan iz zadnje številke.

Poslanec Resel je najprvo opisal dogodke. Potem je dejal: Kar se je zgodilo dragoncu Samutu, ni posamezen slučaj, ampak zistem. Med častnikom in moštvom je globok prepad. Kadet ne pozna duše strokih slojev. Slabe lastnosti častnikov

preidejo tudi na podčastnike. Ti ljudje so navadno tudi strahopetni. Vojake trpinčijo in si izmišljajo najbolj rafinirana sredstva za to. Častniki se premalo brigajo za svoje oddelke; navadno midijo, da je najbolji podčastnik tisti, ki najbolj zmerja in pretepa. Vojaki, ki si že ne znajo pomagati, si mislijo: Če bi le prišla vojna! Ne žele si pa vojne, da bi se lahko bojevali, ampak da bi lahko postreljali tiste ki jih trpinčijo.

Brambovski minister podmarša Latscher pl. Lauendorf je odgovoril takoj, ampak zelo nerodno. Povedal je, da sta bila stražmojster Jecel in vodnik Sever pomiloščena na predlog dunajskega mestnega komandanta. Ker za pomiloščenje ni bilo potrebnih procesualnih razlogov, se je izdalo naloge, da se kaj takega ne ponovi več. Na vprašanje, zakaj se ni obvarovalo dragonca Schrottnerja, da se Jecel ne bi bil mogel maščevati nad njim, odgovarja, da je za bodoče izdan nalog, da se mora take podčastnike, kadar prebijejo kazen, takoj premestiti. Ko je odgovarjal poleti na prvo interpelacijo o tej zadevi, ni mogel ničesar povedati o pomiloščenju, ker ni bilo znano ne brambovskemu, ne vojnemu ministratvu. Končno protestira proti poslancu Reslu, češ tako slabega duha ni v vojaki.

Gospod minister se je moral takoj prepričati, da ni dosegel uspeha. Tisti časi, ko je v avstrijski zbornici vstal general in morda malo zarožljaj s sabljo, so minili. V tem oziru se že pokazuje moč splšne volilne pravice. Poslanci čutijo, da so odgovorni ljudstvu, ne pa generalom. Vsa zbornica je bila složna v obsodbi barbarškega ravnanja z vojniki. Kunschak (kršč. soc.), pl. Stransky (Vsenemec), torej ljudje iz strank, katerim se ne more očitati prijateljstva do socialnih demokratov, sta se izrekla takoj za nujnost. Samo prismojeni Sternberg, ki po lastnem priznanju je slišal ni razprave in ki je ozmerjal že vse generale od najvišjih začensih, je naenkrat branil militarizem.

Predlog je podpisal še češki sodrug Haberman, ki je omenil tudi slučaj vojaka Nemrave. Novinec Nemrava je namreč Nazareneec in v imenu krčanstva se brani, prijeti za orožje. Enkrat je bil že obsojen na dveletno ječo. Ko jo je prebil in se še vedno ni udal, so ga oddali baje v blaznico, ali nihče ne more izvedeti, kje da je zares. Vojak Horak, ki si je delal belotke o monarhizmu, ne da bi jih bil komu pokazal, je dobil tri leta ječe.

Glavni govornik je bil poslanec Schuhmoller. Vojna uprava — je dejal — ne stori takorekoč ničesar, da bi naredila konec trpinčenju. Vojaki v vojašnicah morajo izvedeti, da so poslanci v državnem zboru njih zastopniki in da naj se obračajo s svojimi pritožbami naravnost do parlamenta.

Brezprimerana prevzetnost je, če pravi ministrstvo, da ni treba drezanja od zunaj, ako se dva dni po njegovem odgovoru pomilosti mučitelje. Minister, ki je pred parlamentom tako blamiran, kakor se je zgodilo brambovskemu ministru od vojne uprave, ne more več stopiti v to dvorano. Ekselencia, čeprav so le socialni demokratje, ki so Vas interpelirali, vendar nimate pravice, govoriti z otabnega stališča.

Da se razume to miloščenje, se mora poznati razmere pri kavaleriji, kjer se je ugnezdil furdaluh. Mladi gospodje, ki niso zanič, so se za kavalerijo dobri in zato ima stražmojster tam največji upliv. Kakšno gospodarstvo je pa pri garnizijem sodišču? Ali ni taka sodnijska samolastnost, kakršno izvršuje mestni komandant, prava nevarnost za moštvo? Zakaj pa ni minister povedal, da se je mestnega komandanta poslalo v pokoj? Namesto da bi minister povedal, da se ga je preslepilo, prihaja s tonom, ki je naravnost žaljiv. Pravi, da ministrstvo ni vedelo ne za predlog o pomiloščenju, ne za pomiloščenje. Kaj pronaša minister to? Ali ne čuti, da se mu zibljejo ta pod nogami?

Zbornica bi morala slovesno izreči, da ne vzame ministrovega odgovora na znanje. Končno se je gospod minister podprl na svojo sabljo in je s pozo, ki smo je že dostikrat videli, zatrdil, da hvalabogu ni pregrešnega duha v vojaki. Velečenjeni gospod minister! Kaj nam hočete pripovedovati o duhu v vojski, ko se ne veste, kaj dela mestni komandant na Dunaju? Ministrova dolžnost bi bila, da bi nam povedal, kaj se je valed novega Schrotterjevega slučaja zgodilo z Jecelom in s njegovimi tovariši. Ali se besede sočutja ali graje ni

našel. Svojih besed ne morem končati drugače, kakor s klicem: **Abruz brambovski ministri!** (Živahno pritrdjevanje.)

Po zaključni besedi poslanca **Resla** so prišli zopet stvarni popravki.

Nujnost predloga je bila soglasno sprejeta.

Grof **Sternberg**, ki je hotel ta dan zopet igrati ulogo klovna, je šel — čestitat brambovskemu ministru. Poslanci z vseh strani so se mu smejali. Tedaj je postal gospod grof predrzen. Potegnil je namreč cigaro iz žepa in je prižgal užigalico, da bi kadil v zbornici. To je razburilo poslance na vseh straneh. Sternberg je vendar zašutil svojo netaktnost in je zapustil dvorano.

Prihodnja seja je v torek. Na dnevnem redu je prvo čitanje nagodbe.

Politični odsevi.

Skupni avstro-ogrski stroški za leto 1907 so proračunani na čistih 367.7 milijonov kron. Da se dobi pravo sliko o nagodbi, ki sta jo avstrijska in ogrska vlada predložila parlamentom, je treba videti, kako se razdeli ta znesek med obe državi. Baron Beck je polagal veliko važnost na to, da se zviša ogrska kvota za dva odstotka. Na drugi strani je to razlog, da besne najradikalnejši neodvisnjaki v Budimpešti. Na prvi pogled bi se lahko mislilo, da je dosegla Beckova vlada res velik uspeh. Dva odstotka v kvoti iznašata precejšno svoto. Toda ta uspeh bi bil le tedaj resničen, če bi se pokrivalo skupne stroške samo potom takozvane kvote. Videli pa bomo, da je stvar precej drugačna in če se sploh more govoriti o Beckovem uspehu, je ta prav majhen.

Za pokritje skupnih izdatkov Avstro-Ogrske služijo v prvi vrsti dohodki carine (colnine). Kar se na ta način ne pokrije, se razdeli po nekem gotovem ključu med obe državi. Temu ključu se pravi kvota. V zadnjem državnem zboru je bil na predlog sedanjega železniškega ministra dr. J. Derschatta izvoljen poseben odsek zaradi nagodbe in ta si je ustanovil svoj pododsek. Po poročilu pododseka prihaja 80 odstotkov carinskih dohodkov od avstrijskih, 20 odstotkov pa od ogrskih konzumentov. Vsako zvišanje colnine obremenjuje torej v prvi vrsti Avstrijo in je korist Ogrski. To osvetljuje našo carinsko politiko sploh in kaže, kako protijudska je vsa agrarna agitacija v Avstriji. Leta 1906 so bili carinski dohodki proračunani na 116.4 milijonov, leta 1907 že na 129.5 milijonov. Od teh je odpadlo na Avstrijo lani 93.1 milijonov, letos 103.6 milijonov. Torej se je donesek Avstrije samo vsled zvišanja carine zvišal v enem letu za deset in pol milijonov. Če ne bi bilo drugega razloga, bi bile že to zahtevali, da se zviša ogrska kvota.

Letošnji skupni stroški, ki so proračunani na 367.7 milijonov, pokrije carina 129.5 milijonov, to je 35.22 odstotkov. Ostanek morata pokriti obe državi. Dosedanja kvota je iznašala za Avstrijo 65.6, za Ogrsko 34.4 odstotkov. V tem razmerju bi bila plačala Avstrija za vse skupne stroške: iz carine 103.6 milijonov, s kvoto 156.3 milijonov, skupaj 259.9 milijonov ali 70.68 odstotkov; Ogrska pa: iz carine 25.9 milijonov, s kvoto 81.9 milijonov, skupaj 107.8 milijonov ali 29.52 odstotkov. Z novo kvoto, ki je za Ogrsko zvišana za dva odstotka, bo pa stvar taka: Avstrija plača iz carine 103.6, s kvoto 151.5, skupaj 255.1 milijonov ali 69.38 odstotkov; Ogrska pa iz carine 25.9, s kvoto 86.7, skupaj 112.6 milijonov ali 30.62 odstotkov. Ves dobiček, ki ga ima Avstrija iz zvišanja kvote, iznaša torej 4.8 milijonov ali 1.3 odstotkov. V tem, ko ni nihče znil, da se zviša naš donesek iz carine v enem letu za deset in pol milijonov, se poje slavo, ker se zniža naš skupni donesek za 4.8 odstotkov.

Gospodarska zbornica ima v soboto, 26. t. m., ob treh popoldne sejo. Na dnevnem redu je zakon o službenem ugovoru poljedeljskih in gospodarskih uradnikov ter predlog o državnih zavodih za kemične poizkuse. Voliti bo tudi člane za kvotno deputacijo.

Za presojanje nagodbenega uspeha je treba vzeti tudi državni dolg v poštev. Doslej je bil med obema državama prepis, kolikor mora plačati Ogrska, da se reši doneska za obresti državnega dolga. Avstrija je zastopala svoje pravno stališče, da mora Ogrska povrniti 1389 milijonov kapitala. Po novi nagodbi pa ima Ogrska pravico, povrniti v desetih letih 1348.9 milijonov. To se pravi: Avstrija odstopa Ogrski 40.1 milijonov od svoje terjatve, to je na leto 1.6 milijonov obresti.

Ima Avstrija tudi vsled tega, da je do leta 1900 sama dobivala davke od sladkorja, piva in petroleja, ki je bil v Avstriji produciran, ampak na Ogrskem kupljen. Sedaj pa mora oddajati davke za tako blago Ogrski. Na ta način je morala Avstrija letos le za sladkor izročiti 5.7 milijonov Ogrski. Če se torej ne sodi samo po kvoti, ampak po vseh doneskih, tedaj se lahko pravi, da ima gospodarska Avstrija veliko več razloga za nezadovoljnost z nagodbo, nego Ogrska.

Krize v ministrstvu napovedujejo Čehi, in sicer njih agrarci. Stvar je nekoliko zamotana.

V kabinetu sedita dva Čeha: Fort in Pacak. Fort je trgovinski minister Pacak pa minister-rojak Oba sta Mladoccha. Pri zadnjih volitvah se je pa Mladocchom precej slabo godilo. Agrarci so jih prekosili in zato zahtevajo en ministrski sedež zase. Če že mora biti tako, bi bilo seveda najbolj naravno, da bi zahtevali poljedelski portfelj. Ali na tega spekulirajo že klerikalci na eni strani, nemški agrarci pa na drugi. Če pa ni nič s poljedelskim ministrstvom, bi bilo še razumljivo, če bi zahtevali ministrstvo brez portfelja. Toda Pacak se ne mara umakniti. In zato so si česki agrarci izmislili, da mora odfrčati Fort ter napraviti prostor za kakšnega Praška. Seveda ne razume živa duša, kako naj bi prišli agrarci do trgovskega ministrstva.

Domače stvari.

Šušteršičeva zasluga je, da se napravi normalnotirno železnico od Novega mesta do Karlovca. Tako trdi «Slovenec». Odkar je Šušteršič vodja klerikalcev, se ni zgodilo v Avstriji še nič, da ne bi bila njegova zasluga. Ampak nekoliko preveč smešne so že te trditve. Belokranjska železnica je namreč v najožji kavzalni zvezi s hrvaško železnico, ki se jo ima napraviti do Knina in tako zvezati Dalmacijo s Hrvatsko, čez Hrvatsko pa z Ogrsko. Nadalje je v zvezi še z drugimi železniškimi vprašanji, glede katerih so bila nasprotja med Avstrijo in med Ogrsko. Belokranjska železnica je bila del nagodbenega vprašanja. Da pa bi segel vpliv slovenskih klerikalnih poslancev tako daleč, da bi se sklepalo nagodbo samo s stališča njih zahtev, naj pripovedujejo klerikalci svojim backom. Sicer pa — če so gospodje tako angažirani pri nagodbi, kako tedaj to, da zanikuje «Slovenec» klerikalne zveze s klerikalcem Beckom?

Liberalni jezuitizem ni nič boljši od klerikalnega. Tudi «Slov. Narod» ni srečen, če ne servira svojim čitateljem nekoliko laži o socialnih demokratih. Tako je v sredo farbal svoje ljudi, da sta Petrič in Kristan na torkovem shodu hvallila družbo južne železnice na vse pretega. Razven «Narodovega» poročevalca ni šilal take hvale nihče, kajti Petričovo enostavno konstatiranje, da je južna železnica prva izmed privatnih družb vsaj deloma ugodila zahtevam železničarjev, je priprosta resnica, katere nihče ne bo smatral za božanje. Sicer sta pa oba govornika prav različno povdarjala, da so si železničarji priborili, kar so dobili. Ampak kadar bodo gospodje pri «Narodu» prebili toliko bojev z mogočnimi kapitalisti, kolikor so jih socialisti že, potem nam lahko očitajo oportunizem. Za sedaj naj ostane «Narod» rajši na svojem polju pa naj priporoča cikorijske.

Kršćanska ljubezen. Po Slovenskem je dobro znano, da izgine v politični agitaciji tudi iz duhovniških duš lahko vse blago čuvstvo, ki bi ga bilo najbolj pričakovati od oznanjevalcev Kristovega nauka. Pa tudi drugod je tako. Navadno se zanašajo klerikalni petelini na svoj duhovniški ugled. Ali v Trentu sta se zadnjič dva vjela. Dne 1. aprila je bil v Fondu na Trbovskem socialno demokratičen shod, ki ni bil vseh klerikalcem. Duhovniki so naščuvali kmete proti socialistom, a ker je zandamerija izvedela za to hujskanje so bili orožniki blizu. Kmetje se zaradi tega niso upali. To pa ni bilo po volji kaplanoma don Pio Frank in don Mattio Springhetti, pa sta toliko časa ščuvala, da je začelo letati kamenje. Socialist dr. Battist je bil v nevarnosti, sodruga Basselaja so pa dobili med se in so ga nabili. Orožniki so ovadili stvar in sedaj je bila obravnava pri sodišču v Trentu. 16 obtožencev je bilo obsojenih na manjšo kazen, oba duhovnika pa kot kolovodji in sicer Frank na tri, Springhetti pa na dva tedna strogega zapora. Tega seveda ne poročajo klerikalni listi.

«Slovenija», uradno liberalno glasilo, je izšlo. Reči moramo, da smo vendar pričakovali več od prve številke. Da izdaje liberalna stranka svoje glasilo kot revijo, je pač njena stvar. Ali če je list poln člankov, bi se smelo pričakovati vendar vsaj kaj vsebine. Toda to je vse tako prazno, kakor sploh politika liberalne stranke. Doktor Triller debitira v listu s člankom «Za programom», ki bi bil še čedno pisan, ampak frazast je tako, da se človek zaman vprašuje, kaj bi avtor pravzaprav rad povedal. Povrh pa mora dr. Triller zopet pokazati svoje popolno neumevanje socialnih stvari. «Socialni demokratje» pravi, «so razredna stranka, dočim družimo mi ob svoji zastavi zastopnike vseh produktivnih slojev človeške družbe». Kdaj, o doktore, se naučite, da so razredi v naši družbi realna stvar, da imajo nasprotni razredi nasprotno interese in da se ogenj pa voda ne moreta združiti? Le tiščite oči in mižite po sili. Dejanske razmere se bodo za Vaš prapor prav malo menile; ampak Vi se začudite, če bo ta Vaš prapor nenkrat odnesel veter iz tistih kotov, ki bi jih Vi radi zamašili — z besedo.

Slovenski narodnosti nista nevarna ne slovenski naprednjak, ne slovenski klerikalec, pravi znameniti Ivan Hribar. Radi bi vedeli, kaj bi dejal na to «Slov. Narod»? Seveda, na Stajerskem, na Koroskem, v Trstu, na Goriskem, v Istri ne bo zapustila živa duša slovenskega tabora zaradi klerikalizma in tiste «logos», za katero Hribar tako go-

ljivo berači. «Stajerc» ni imel nikdar uspeha zaradi slovenskega klerikalizma, kaj, gospod Ivan Hribar? Ampak — če je tako, zakaj pa ne greste kar naravnost v klerikalno stranko, kamor itak najbolj sedite? Včasih je liberalci učili, da so klerikalci sluge Rima, včasih je Mahnič pisal, da je nacionalizem poganstvo. No, Vaš prijatelj dr. Triller, bo debelo pogledal, ko bo čital Vašo najnovejšo modrost. Le mi smo Vam prav hvaležni, da tako jasno pokazujete svoje nagnanje k klerikalizmu in svoj — rakov razvoj.

Shodi.

Podružnica strokovnega in pravovarstvenega društva v Divači naznanja, da je 26. t. m. v gostilniških prostorih g. Mahorčiča javen železničarski shod.

Društvene vesti.

Predavanje v Idriji. V soboto, dne 26. t. m., priredi idrijska podružnica »Unije rudarjev« zopet predavanje. Predaval bo zopet profesor dr. Dragotin Lončar «O postanku industrialnega delavca». Začetek kakor po navadi ob 9. zvečer. — Kajenje pred in med predavanjem ni dovoljeno.

Umetnost in književnost.

«Socializem» poljudno pisana brošurica, ki je pred kratkim izšla, je popolnoma razprodana. Moralo se je napraviti II. izdanje, ki se je iskalo v 2000 izvodih. Cena 20 vin. — «Socialna demokracija in kmetijsko ljudstvo» ravnokar izišla. Cena 10 vin., po pošti 5 vin. več. Soderugom priporočamo obe brušurici. Dobivate se v upravnistvu našega lista.

Sodrugi, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . . Agitujte „Rdeči Prapor“! povsod za

Socialni pregled.

Železničarsko gibanje.

V Mariboru je bila dne 13. oktobra konferenea delegatov južne železnice, kateri je predsedoval načelnik železničarske organizacije, sodrug Grüll. Navzočih je bilo 116 delegatov vseh koaliranih društev. Poročal je sodrug Weigl o koncesijah, ki jih je južna železnica naredila. Ko so bile znane obravnave z generalnim ravnateljstvom končane, se je reklo zastopnikom organiziranih železničarjev, da bodo te koncesije še predložene upravnemu svetu na seji 17. oktobra, potem pa se jih uradno razglasi. To je bilo umevno, ker ima o izvanrednih izdatkih družbe odločati upravni svet. Toda na drugi strani je bilo smatrati koncesije za veljavne, ker je bil upravni svet pooblastil generalno ravnateljstvo za obravnave. Sodrugi Weigl je potem predčital kratčin otisek one okroznice, s katero se ima južne železničarje obvestiti o reformah. On in se dva delegata, ki sta bila navzoča pri obravnavah, sta izjavila, da se ta otisek v nekaterih točkah ne vjema z ustmenimi dogovori. Vsled tega je bil sprejet sledeči predlog:

«Z ozirom na to, da se v predloženem otisku o koncesijah nahajajo razlike, napake in izpuščene točke, vsled česar se lahko še poveča razburjenje uslužbencev, pooblašča današnja konferenca sodruga Grüll in Weigla, naj čim prej pozoveta generalno ravnateljstvo, da skliče vse člane personalne komisije odsekov, uradnikov, poduradnikov in služabnikov, ter zaupnike delavcev, ki so bili navzoči pri obravnavah in da se tako spravi uradno okrožnico še pravočasno v soglasje z ustmenimi dogovori.»

Nek. uradnik, Klein, je izval na konferenci debato o stvari, ki ni bila na dnevnem redu in je imela namen, ščuvati proti organizaciji. Že pri obravnavah sta razpošiljala Klein in neki dr. Weifner telegrame, ki so imeli enak namen, tako, da je moral sodrug Grüll vložiti tožbo proti obema. O stvari je poročal sodrug Korp. Delegatje so bili nad početjem obeh gospodov skrajno razburjeni in konferenca je sprejela sledečo resolucijo:

«Dne 13. oktobra 1907 v Mariboru zborujoča konferenca južnih železničarjev jemlje koncesije uprave na znanje in pričakuje, da se uradno okrožnico popravi v smislu ustmenih obravnav, ki so bile z udi personalne komisije in z zastopniki delavcev. Konferenca izreka koalicijskemu vodstvu, akcijskemu odboru in zastopnikom, ki so bili na obravnavah popolno zaupanje in priznanje. Nasprotno pa konferenca obsoja nevalificirano in denunciatorično ravnanje gospoda dr. J. Weifnerja, ki bi lahko zelo škodovalo interesom vseh uslužbencev, pa mu zato izreka najstrožjo obsodbo in prezir.» Prvi del resolucije je bil soglasno sprejet. Pred glasovanjem o drugem delu so se uradniki odstranili in je bil potem tudi drugi del sprejet z vsemi glasovi.

Včeraj in danes se je razdalo uradno okrožnico o koncesijah. O tem se zmešamo v sobotni številki.

Rudarsko gibanje.

Poročali smo že, da so rudarji v celjskem in ljubljanskem okraju po pravici zelo nezadovoljni s svojim položajem. Zadnji dve nedelji so imeli shode v Storah, v Puhberku, Velenju, Hrastniku, Trbovljah, Zagorju, Kočevju in Labinju in povsod je bila sprejeta sledeča spomenica:

Življenje rudarjev se je vsled neprenehane podraževanja živil tako poslabšalo, da niso plače rudarjev v nobenem razmerju z nezasišano dramin življenjem. Da rudarji z malimi plačami ne morejo obvarovati svojega obstanka, dokazuje že to, da se selijo kar v množicah v druge kraje, da bi našli boljše ekzistenco.

Uradna statistika za rudniška okraja Celje-Ljubljana izkazuje, da je bil zaslužek kopačev in voznikov leta 1905 za šitho po 2 K 66 v., za druge odrasle delavce v jami po 2 K 25 v., za delavce nad jamo 2 K 40 vin., za delavke 1 K 86 vin. poprečno.

Iz teh podatkov se zadostno razvidi, da ni nikakršnega razmerja med sedanjimi cenami živil in drugih potrebščin ter med zaslužkom. Vpoštevši te okoliščine si dovoljuje podpisani lokalni delavski odbor po nalogu vseh tukajšnjih delavcev predložiti slavnemu ravnateljstvu sledeče zahteve:

1. Gosposki šith za kopače naj se zviša na 3 K, za pomagače na 2 K 80 vin., za voznike prve kategorije na 2 K 50 vin., druge kategorije na 2 K 30 vin., za čistilce prve kategorije na 2 K, druge kategorije na 1 K 60 vin., za jamske zavirače na 3 K.

2. Akordno plačo na odkopih, progah in tesanju naj se uredi tako, da zasluži kopač lahko najmanj 4 K 50 vin., ostali akordni delavci pa v enakem razmerju.

3. Vsem delavcem in delavkam izven jame in profesionistom naj se dovoli 20 odstotkov zvišanja na mezdo.

4. Za vse strojnike in kurjače naj se vpelje osemurni delavnik; nedeljsko delo naj se odpravi in vpelje nedeljski počitek. Kadar je delo ob nedeljah neizogibno, naj se plača dvojno mezdo.

Ni treba, da bi človek bil izvedenec, pa lahko izpozna, da so te zahteve res prav skromne. Tembolj je upati, da bodo imele družbe toliko razuma, da jih izpolnijo. Položaj je pač tak, da delavci ne bi mogli mirno vtakniti zanikalnega odgovora v žep. Boj bi bil v takem slučaju menda neizogiben.

Spomenice se je v vseh krajih predložilo dne 14. t. m.

*

Tudi v Idriji so rudarji v mezdnem gibanju. Ces. kr. erar kot delodajalec se nič ne sramuje, zaostajati v socialnih rečeh še za marsikaterim privatnim podjetjem. Toda poljedelsko ministrstvo nima le naloge, varovati velike dobičke veleposestniških agrarcev, temveč dokler so mu dodeljeni državni rudniki, ima skrbeti tudi za blagor delavcev v teh rudnikih, zlasti če tako nesejo, kakor produkcija živega srebra in cinobra v Idriji.

Doslej je bilo ministrstvo zelo netečno, pa ravnateljstvo tudi. Sploh je rudniško ravnateljstvo v Idriji menda največ krivo, da se ne stori ničesar za delavce. Socialne naloge podjetnika, zlasti če je podjetniku ime država, so tej slavni direkciji najbrže španske vasi. Morda se pa zanaša preveč na potrpežljivost delavcev. Ta je sicer precej velika, saj sicer ne bi bili tako dolgo prenašali svojega bednega življenja; toda večna vendar ni. Dobro znamenje je, da je idrijsko delavstvo izvrstno disciplinirano in se ne da provocirati, zato tudi zapeljivi glasovi klerikalcev ne dosežejo uspeha. Ampak ta disciplina je tudi porok, da se rudarji lahko zanašajo nase, če bi moralo priti do boja.

Upamo še, da to ne bo potrebno. Na Dunaju pridejo morda k pameti preden bo prepozno. Toda dosedanje zavlačenje ne dela dobrega vtiska, pa se nam zdi, da bi bil že zdavnaj v Idriji mir pri kraju, če ne bi bilo tiste discipline, ki smo je že omenili.

Delavci so vložili 1. septembra svoje zahteve, ki so jih tega dne sklenili na shodu. Prosili so za odgovor tekom meseca. Ali pretekli je mesec in odgovora ni bilo. Delegatje delavskega odbora so šli vprašati, kaj da je, pa se jim je odgovorilo, da se študira razloge, ki so za in zoper ugoditev zahtev. Pač dolgotrajen študij! — Na shodu

6. oktobra so delavci sklenili, začeti s pripravami za boj. Ustanovil se je mezni odbor in začel se je nabirati za obrambni sklad. Shodi so bili po tem dne 7., 8., 9., 10., 14. in 15. oktobra. Rudniško ravnateljstvo je poslalo zahteve ministrstvu. Zares želimo, naj bi poljedelsko ministrstvo srečala pamet.

*

V soboto, dne 19. t. m. zvečer, je bil zopet shod v dvorani pri »Črnem Orlu«, kjer je bila ogromna udeležba. Tajnik krajevnega odbora rudarske zadrage je podal najprej poročilo o skupni seji z rudniškim ravnateljstvom. Iz tega poročila se posname, da noče dati direkcija se nobenega definitivnega odgovora. Na to je sodrug A. Kristan kritično razmotrival poročilo točko za točko in je pozval rudarje na solidarno ravnanje.

Shod je soglasno sprejel sledečo resolucijo: Današnji shod, vrseči se pri »Črnemu Orlu«, skleni:

Iz zapisnika seje krajevnega odbora s c. kr. rudniško direkcijo razvidi shod, da se c. kr. rudniška direkcija izogiblje direktnemu odgovoru na stavljenе zahteve.

Ker je pa položaj rudarskega ljudstva vsak dan neznosnejši je dolžnost vseh rudarjev, pripraviti sebe in svoje na obrambo svojih življenskih interesov.

In sicer:

Obrambeni fond je treba dovršeno izpeljati. Vsak rudar, ki se čuti solidarnega z mezdnim gibanjem, započetem dne 1. sept., odrajtuj zaupnikom določeno svoto, to je po eno krono na mesec. Ti zaupniki so edino oni: ki so bili izbrani na shodih: 7., 8., 9., 10., 14., 15. in 18. t. m.

Kdor ne odrajtuje obrambenega fonda tem zaupnikom, se smatra, da ni za solidaren nastop.

V vsem mezdnem gibanju je poslušati edino izjave meznega komiteja. Kdor ravna proti temu, kaže, da je proti solidarnemu nastopu.

C. kr. rudniško direkcijo se opozarja, naj se pri priporočanju predlogov za zboljšanje našega položaja drži edino resolucije, sprejete dne 1. sept. t. l. v pivarni pri »Črnem Orlu«, ker edino ta izraza nazore in zahteve vseh rudarjev c. kr. eraričnega rudnika.

Opozarja se tudi zategadelj krajevni odbor rudarske zadrage, da se peča pri eventualnih obravnavah edino s to resolucijo; obravnavo o kaki drugi pa naj enostavno zavrne iz gori omenjenega vzroka; c. kr. rudniški direkciji naj krajevni odbor tudi sporoči, da rudarji c. kr. eraričnega rudnika trdno in neomajno stojе edino na stališču resolucije z dne 1. septembra.

Shod obžaluje, da se je našlo nekaj ljudij, ki iz dosedaj še neumljivih vzrokov hočejo rušiti solidarnost, in izraža trdno upanje, da počenjanje teh ne bode našlo med rudarji nobenega odziva.

Mezdnemu komiteju pa bodi dolžnost, porabiti vse poli, da bodo zahteve s 1. sept. kar najhitreje in ugodno rešene. O važnih pojavih v mezdnem gibanju pa naj se skliče takoj rudarski shod, ki bo dalje odločeval.

Vsaka ponaredba in penalo je kaznjiva

Edino pravi

Thierryev balzam

Iz zeleno zlatko masla 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali po 1 veliki specialni steklenici s poklopnim zaklepom 5 K.

Thierryev cent folijino mazilo

proti vsem, se tako starim razm, vnetjem, piskodbam t. l. d. 2 lonka K 3-60. Razposilja se 40 protipozvelju ali za naprej poslati denat.

Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaš sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Kupišče in zahvalnih pisem zastoj in franko.

KAVARNA
'Unione'
preje 'Tedesco' v Trstu
se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Stanje hranilnih vlog:
24 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
860.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši, Prešernove ulice 3, poprej na Mestnem trgu zraven rotovža, sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4 % ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev.

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2 %, na menice in na vrednostne listine pa po 5 % na leto.

Delniška družba združenih pivovaren Zalec in Laški trg

Telefon št. 168.

v Ljubljani

Telefon št. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodeih in steklenicah.

Telefon št. 167.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

Telefon št. 167.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RODEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsake
srede in sobote.

Naročnina za avstro-ogrske kraje
za celo leto 10.40 K, za pol leta
5.20 K, za četrt leta 2.60 K, me-
sečne 90 vin.; za Nemčijo za celo
leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt
leta 3 K; za Ameriko za celo leto
14 K, za pol leta 7.1K.

Posredstva štetiha 10 v.

Reklamacije so pošiljane preko
Nemškega poštne urada, ne pa
neposredno. Reklamacije se ne vračajo.
Inserati se šteta petkrat v tisk
(širina 38 mm za enkrat 20 vin.,
večkrat po dogovoru).

85. števil.

V Ljubljani, v soboto, dne 26. oktobra 1907

Leto X.

NASLOV: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo
"Rodeči Prapor", Ljubljana. — Za denarne posiljitve
naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo
"Rodeči Prapor", Ljubljana, Jurčičev trg št. 8/L.

Iz državnega zbora.

Demagogija ljudskih sovražnikov.

Tiha zveza vseh meščanskih strank, liberalnih, klerikalnih, radikalnih, nacionalnih — skratka vseh proti socialni demokraciji, je od dne do dne bolj očitna. Velečenjeni gospodi se vedno ne gredo zadnje volitve iz glave. 87 socialnih demokratov v parlamentu, to jih tako poče, da ne pozabijo noben trenutek na svoje bolečine. In čeravno se med seboj sovražijo kakor psi in mački, so vendar složni v tistem hipu, ko je priložnost, da nastopijo proti socialnim demokratom.

Boje se namreč prihodnjih volitev.

Državni zbor zboruje sedaj. Njegova naloga ne more biti agitacija, ampak stvarno delo za blagor prebivalstva. Izven parlamenta se ne bo zamerilo nobeni stranki, če opravi svoje agitatorične naloge. Nikomur se ne bo zdelo čudno, če pride poslanec med ljudstvo, ne le poročati o svojem delu, ampak tudi agitirati. Ampak parlament ni zato, da se govori skozi okno.

To in nič drugega pa ne delajo sedaj meščanske stranke. S praznimi besedami se hočejo prikupiti bodočim volilcem; pri tem pa spekulirajo na površnost in nerazsodnost ljudskih mas in upajo, da jih bodo z navadnimi slagerji tako lahko zapegljali, kakor se lako vjame miš na slanino.

Strahno cena sredstva so našli za to imenitno taktiko. Pride poslanec, ki je od daleč slisal kaj zvoniti, vjame kašno načelno zahtevo ljudstva, katere sam ne razume in ne pozna, napravi iz besede brez vseh študij, brez premišljanja, brez obzira na razmere nujen predlog, pa ga vloži z geslom ljudskega tribuna, potem se pa postavlja, kakor da bi bil kaj storil.

Na vrsti so sedaj s takimi prismojenimi predlogi pred vsem takozvani Vsenemci. Zadnjič so vložili češki radikalci norčavi predlog o "uredbi železničarskih razmer", o katerem smo že poročali. Sedaj so prišli Vsenemci z zahtevo poddržavljenja čeških premogokopov.

Stvar je res zelo zanimiva. Prvi, ki so resno sprožili to zahtevo, so bili socialni demokrati. To je tudi povsem razumljivo; kajti socialna demokracija stoji na stališču, da je spraviti vsa produkcijska sredstva iz rok privatnih kapitalistov v roke družbe. Prav tako naravno je, da so bile vse meščanske stranke načeloma nasprotne tej zahtevi; saj stoje vse, od najbolj frimasonske pa do najbolj krščanske, na stališču privatne lastnine.

Povrten opazovalec je torej lahko osupnjen, če sliši, da se meščanske stranke glasovale za nujen predlog, ki zahteva poddržavljenje premogokopov, socialisti pa proti njemu. Ali samo površni glavi se bo to zdelo čudno. Kdor pa resno misli, bo takoj vprašal, v kakšnih razmerah, pod kakšnimi pogoji naj se izvrši to poddržavljenje.

Socialni demokrati vedo, da vlada v socialnem gospodarstvu zakon razvoja. Kar hoče živeti, mora imeti pogoje za življenje. Kakor ne more otrok hipoma postati mož in kar preskociti mladeniško dobo, tako se tudi v družbi ne more napraviti kar križa čez kapitalizem, pa misliti, da začne v prihodnjem trenutku socializem.

Meščanske stranke se sploh ne ukvarjajo s takimi vprašanji. Kaj so jim mar veliki socialni pro-

blemi? Glasove za volitve hočejo loviti, pa jim je vsako sredstvo prav, od katerega upajo, da jim pomaga do tega cilja.

Seveda bodo tudi sedaj trobili, da so socialni demokrati glasovali proti nujnemu predlogu zaradi poddržavljenja premogo kopov. Razmere, v katerih se je to zgodilo, bodo pa "previdno" zamolčali.

Sivar je pa nakratko taka:

Država ne more premogokopov, v katerih se dela, kar konfiscirati, ampak bi jih morala odkupiti. Razume se, da država ne bi mogla diktirati cene, ki bi jo plačala kapitalistom, ampak narobe bi jo kapitalisti diktirali državi. Ta cena je pa odvisna od mnogih okoliščin; naravno je tudi, da ni v vseh časih enaka. Naravnost blazno bi bilo, če bi država odkupovala rudnike takrat, ko so najdražji. Kapitalistom, ki bi dobili denar, bi bilo to že všeč. Ampak drugače je to za davkoplačevalce, ki bi morali dati denar.

Za delavce bi bilo v takih razmerah posebno nesmiselno, ogrevati se za nepravdajeno poddržavljenje. Podjetnik država ni nič boljši delodajalec, nego so privatni podjetniki. Pogostoma je še slabši. O tem bi znali idrijski rudarji, ki so v "ces. kr. službi", zapeti čudno pesmico. Kakršne so razmere sedaj, bi prišli rudarji s poddržavljenjem naravnost z dežja pod kap. Za njih varstvo ni poskrbljeno, boj proti državi bi bil pa zanje še težji, nego boj proti privatnim podjetnikom.

Ze to je moralo biti merodajno za socialno-demokratske poslance; že zaradi tega so morali glasovati proti vsenemškemu predlogu.

Pride pa še v poštev, da je bil predlog sam posebi lahkoumen, površen, naravnost bedasti. Vsenemški poslanec Kraus ga je vložil dne 17. oktobra. Dne 18. oktobra ga je preklical, pa je vložil interpelacijo; dne 19. oktobra je bil naenkrat zopet — nujni predlog tukaj, ampak izpremenjen, pa tak, da ga poslanci še poznali niso.

Taka igrarija s predlogom že dokazuje, da ni nič resnosti v njem. Z debato o takih predlogih se samo krade čas in to je tem hujše, ker se s tem ovira delo za resnične ljudske potrebe. Avstro-ogrska pogodba mora priti na razpravo. Dokler ni rešena, se ne more misliti na zakone socialnega značaja. S temi otročjimi predlogi se pa zavlači nagodbo, s tem pa tudi vso socialno reformo.

Ampak vedeti je treba še, kakšen je bil glasoviti vsenemški predlog. Glasil se je, ko ga je Kraus prvokrat vložil, takole:

"Vlado se poziva, naj takoj začne pogajanja s posestniki premogokopov na Češkem zaradi državnega nakupa; o uspehu pogajanj naj poroča tekom osmih dni, do tistega časa, ko kupi rudnike, naj pa država z ozirom na produktivne stroške določi najvišjo ceno za premog in naj predloži zbornici novelo k rudniškemu zakonu."

Sedaj si pa ogledajmo ta imenitni predlog!

Prva neslanost: Država naj nakupi premogokope na Češkem. Zakaj pa ravno na Češkem in samo na Češkem? ... Zato, ker bi bilo to prav za ondotne kapitaliste najlepša kupčija!

Druga neumnost: Vlada naj se začne takoj pogajati in naj tekom osmih dni poroča o uspehu! — Kakšen pojm ima gospod Kraus sploh o kupčijah? Kakšen pa še posebej o kupčijah, pri katerih se gre za milijarde? Če bi bil njegov predlog resen, tedaj bi pomenil tole: "Gospodje kapitalisti! V osmih dneh nam mora vlada povedati, kaj je dosegla. Porabite to, diktirajte ji

najbolj nesramne cene. Požreti jih bo itak morala, kajti v osmih dneh nam mora poročati."

Le da živa duša sploh ne verjame, da bi bil ta predlog resen.

Ampak najlepše je to, da je bil predlog, ko se je glasovalo o njem, naenkrat čisto drugačen. Namreč tak:

"Vlado se poziva:

1. Naj vzame prodajo iz državnih rudnikov v lastno režijo in naj ga ne prepušča trgovcem.

2. Naj tako poveča posest državnih rudnikov, da bo državi zagotovljen upliv na višino premogove cene.

3. Naj stori vse korake, da napravi izkoriščanju konzumentov premoga od trgovcev konec in da se podržavi vse premogokope, zlasti one na Češkem."

Ta "poziv", ki nima nobene zakonske moči, ki ne veže vlade z nobenim sredstvom, ki je torej prazna beseda, je že vrhunec smešnosti. Slepiti ljudstvo s takimi predlogi, se pravi, delati mu resnično škodo.

Debata o "podržavljenju".

Godilo se je to na seji dne 19. oktobra. Vsenemški poslanec Kraus je vložil svoj nujni predlog, ki smo ga že omenili in ga je utemeljeval z draginjo premoga. Kdor pozna vsenemške in podobne junake, se ne začudi, da je tudi ta možakar hotel zvaliti draginjo premoga rudarskim delavcem na pleča.

Poslanec Reumann je v imenu socialnih demokratov izjavil, da bodo glasovali proti nujnosti. Nakup premogokopov bi koristil v sedanjem trenutku samo lastnikom rudnikov. Na ceno premogokopa pa ne bi imel prav nič upliva, ker je produkcija premoga v Avstriji v najtesnejši zvezi z ono v Nemčiji. Ako bi se izvršilo poddržavljenje potom ekpropriacije, tedaj bi bili socialni demokrati zadovoljni. Ampak tega ni pričakovati od vlade, ki se oduštvu z mesom ne more napraviti konca. S takim poddržavljenjem v sedanjem času bi bili pa posestnikom najbolj zadovoljni, ker bi za vse čase dosegli visoke rente. Govornik je obširno razložil uzroke podraževanja premoga, o čemur še posebej izpregovorimo. Govornik omenja, da se je produkcija premoga vzhle vpeljavi deveturnega delavnika zvišala; vendar se je zaslužek delavcev znižal, cene premoga so pa narasle. Podržavljenje je treba resno pripraviti. Za tako pripravo je pred vsem treba najobširnejšega delavskega varstva, v prvi vrsti brezpogojno vpeljavo osemurnega delavnika, zanesljive naprave zoper neureče v jamah in primerno rudniško nadzorstvo s sodelovanjem delavcev. Tedaj bi se moralo bolj temeljito kopati in ne bi se moglo zgoditi, da se v mnogih jamah ne dela. Tedaj bi bilo tudi oskrbovanje s premogom v lastni deželi bogatejše nego sedaj. Prejaki slej bo poddržavljenje potrebno. Ampak poprej se mora vlada pokazati močno napram lastnikom rudnikov. Zastopniki delavcev morajo biti pa posebne previdni pri takih akcijah. Državo, ki svoje delavce tako zanikerno plačuje, je težko pozivati, naj podržavi jame. Prišel pa bo čas, ko se bo poddržavljenje moralo zahtevati. (Odebravanje in plaskanje pri socialnih demokratih.)

Za besedo se je potem oglasil neizogibni grof Sternberg. Tudi on je proti podržavljenju, ampak seveda iz povsem drugih razlogov, kakor socialni demokrati. Velerodni in alkoholni prijazen gospod grof je namreč — član premogokopne družbe

v Moravski Ostravi, pa je seveda naravno, da brani kapitalistične interese. V tem ko so socialni demokratje načeloma za poddržavljenje in zahtevajo, da se naprej stori potrebne priprave in potem poddržavi na korist države, je gospod grof na čelo ma proti poddržavljenju, ampak za to, da se kapitalistom da popolnoma svobodne roke za izkoriščanje. Zato je umevno, da je napadal delavce, trdil, da so se rudarske plače zvišale za 35 odstotkov (!) in da je prišlo do prav ostrega spopada med njim in socialnimi demokrati.

Gospodu grofu je dobro posvetil poslanec so-drug **Prokeš**. Bolje bi bilo če Sternberg ne bi bil povedal, da je član moravsko-ostravske premogokopne družbe, ki je bila prej Salmova. Govornik spominja na nesrečo v Salmovi jami leta 1904., pri kateri je zgorelo dvanajst delavcev; opazilo se je znamenja, ki so kazala, da se pripravlja nesreča. Delavci so opozarjali na to, pa zaman. Celo rudniški uradi so posredovali, ampak drugi uplivi so bili močnejši. Stavke pridejo pod pritiskom razmer, in če v Ostravi in v Karvinu ni prišlo do stavke, ni bila zasluga Sternbergova.

Grof Sternberg se je še enkrat oglasil za besedo, seveda, da je zopet napadal delavce. Ploskali so mu pa — krščanski socialci.

Nujnost predloga je bila sprejeta proti glasovom socialnih demokratov.

V meritorni razpravi je govoril najprej mladoček **Noemann**, ki je dejal, da bi bilo dobro, siliti enako strokovnjakov, da bi se izdelalo predloge.

Mladoček dr. **Kaftan** se čudi, da se vlada ne ogasi za besedo. Omenja, da so lastniki rudnikov porabili stavko leta 1900 za izgovor, da so zvišali cene. Z delavci se je tako ravnalo, da so na tisoče odšli v Ameriko in na Vestfalsko. Zelo potrebna bi bila reforma rudniškega zakona v modernem smislu. (Tak predlog so vendar socialni demokratje že vložili, in sicer popolnoma izdelanega. In to pomeni več, kakor pa **Krausov** prazni predlog.)

Dr. **Adler** je izvrstno persifliral »protikapitalistične« govore kapitalistov. Z ozirom na izpremembo predloga pravi: Zanimivo je, da so postali gospodje od petka do torka za toliko pametnejši. Morda dobe do prihodnjega torka še več pameti. (Veselo.) — Zadnji zbor socialno-demokratske stranke je sprejel resolucijo, ki se nanaša na poddržavljenje rudnikov. Ampak takih stvari se ne izvrši s priložnostnimi predlogi. Če hočete resnosti, smo z vami; za šale pa nisimo. Poslanec **Kaftan** je dejal: »Simpatični so nam predlogi; če bi se jih le dalo tako hitro izvršiti. Simpatična je tendenca teh predlogov pač vsakomur; ampak kdor ne more pokazati poti, po kateri se to uresniči, ne sme rabiti takih predlogov v zavesti, da se stvari tako nič ne koristi. Predlog se omejuje na Češko. Ali vam je za premogokope na Moravskem in Slezkem vse eno? Gospodje **Rothschild**, **Gutmann**, **Salm**, **Wilček** napravijo na Moravskem in v Sleziji prav izvrstno kupčijo. Koj pa vlada? Ali je poljedelski minister ali pa ministrski predsednik izjavil, kaj namerava sedaj? Mi nečemo ponizati sklepov te zbornice. Če es pa že kaj sklene, naj se sklepa ne omeji na Češko, temveč naj se ga raztegne na vso Avstrijo.« (Glasno odobravanje pri socialnih demokrati.)

Predlog je bil pri glasovanju sprejet.

Karteli.

Potem je prišel na razpravo predlog češkega agrarca **Svejk** o kartelih, ki se glasi:

»Vlado se poziva, naj predloži tekom štirih tednov načrt zakona, ki prepoveduje kartele.«

Svejk je najprej kratko utemeljil svoj predlog.

Potem je govoril češki sodrug dr. **Winter**. Socialni demokratje so vedno opozarjali na nevarnost kartelov. Oni so prvi opozorili, da je kartel zleza največje oderuštvo. Le da se socialisti niso ustavili pri industrialnih kartelih, ampak so opozarjali tudi na nevarnost agrarnih kartelov. Toda postavne prepovedi kartelov niso imele nikjer uspeha. Skrheli se mora tudi za to, da se s tako prepovedjo ne zadene delavskih organizacij. Vsekakor je pa socialna demokracija za to, da se uređi stvar s karteli. V ta namen bi bilo pa tudi potrebno, da bi se odprlo meje. Socialni demokratje bodo glasovali za nujnost in če bo predlog sprojet, bodo predlagali, naj se ga odkaže gospodarskemu odseku.

S tem se je zaključilo sejo ob 6. zvečer.

Kolektivni ugovori.

V modernem delavskem življenju igrajo takozvani kolektivni ugovori veliko ulogo. Delavec, ki sklene z delodajalcem le sam zase delavni ugovor, stoji pod hudim pritiskom kapitalistične moči. Navadno je delavčev položaj tak, da ne more dolgo čakati na delo, ampak mora gledati, da pride kmalu do zasluzka. Njegovo zadrego pa porabi podjetnik, da mu diktira čim težje pogoje: Slabo plačo, dolg delavni čas i. t. d. Posameznik se ne more braniti. Dobre delavne pogoje doseže samo organizacija; podjetnik, ki sklepa delavni ugovor z organizacijo, ne more več izrabiti vse svoje kapitalistiške moči proti delavcu. Zato so organizirani delavci gledali, da bi dosegli skupne ugovore, ki veliko bolje ščitijo njih interese. In marsikje se jim je to že posrežilo.

Seveda ne stoji Avstrija na prvem mestu. Saj pri nas tudi organizacija še ni taka, kakor n. pr. na Angležkem ali pa v Nemčiji. Vendar pa so dosežani uspehi taki, da kažejo najboljše upanje za bodočnost. Vseh kolektivnih ugovorov je bilo lani v Avstriji 448. Od teh velja 201 za ves kraj, okraj ali deželo, 247 pa za celo delavnico. Nekateri ugovori veljejo tudi za več dežel, kakor n. pr. skupni ugovor litografov in kamnotiskarjev za Štajersko, Korosko, Kranjsko in Istro.

Po industrijah se dele kolektivni ugovori tako:

	Za eno delavnic	Za več delavnic	Skupaj
Rudarstvo	1	—	1
Steklo in pečarstvo	5	7	12
Kovine in stroji	95	15	110
Les	19	26	45
Koza	28	5	33
Tekstilna industrija	32	8	40
Tapetarstvo	—	3	3
Oblačila	29	48	77
Papir	—	8	8
Živila	33	16	49
Stavbe	3	56	59
Tiskarska obrt	—	6	6
Promet	—	3	3
Druge obrti	2	—	2

Po deželah se dele tako:

Dunaj	168
Nizje Avstrijsko	57
Gornje Avstrijsko	9
Solnograško	6
Štajersko	21
Korosko	5
Kranjsko	3
Primorsko	7
Tirolsko	14
Praga	12
Češko	77
Moravsko	46
Slezija	5
Gališko	14
Bukovina	3
Dalmacija	1

Kjer so prišli taki skupni ugovori do veljave, se je pred vsem izboljšal delavni čas. Dočim so dosegli fotokemigrafci na Dunaju že leta 1904 8½ urni delavni čas, leta 1905 pa tiskarji 8¾ urnega, so dosegli lani knjigovezi, pomožni delavci v tiskarnah, kamno- in svetlotiskarji, stnikaterji in sobni slikarji 8¾, stavci pri časopisih 8¼, litografci in juvelirji 8 ur.

Pregled o delavnem času, ki je dosežen s takimi ugovori, daje sledeče:

Delavni čas (ure)	Število ugovorov	Zadene delavcev
8	2	861
8¼	1	800
8½	1	?
8¾	9	6489
9	99	37010
9¼	7	811
9½	94	48474
9¾	12	1182
10	86	49466
10½	7	972
10¾	2	225
11	17	5801
11½	1	100
12	4	196
13	1	200
14	1	?

Minimalne plače, ki so dosežene s kolektivnimi ugovori, pokazuje sledeči pregled:

A. Na Dunaju.

Obrt	Izučeni delavci	Pomožni delavci	Žena
(kron na dan)			
Steklo, keram.	4.33—7.50	—	—
Kovine, stroji	3.33—6.—	1.67—3.78	1.33—2.33
Les	3.04—4.05	—	—
Koza	3.66—5.—	3.00—	1.90—
Tekstilna ind.	3.67—5.76	2.50—4.33	1.50—3.67
Tapetnistvo	3.00—5.—	—	3.00—
Obleke	3.00—7.33	3.00—	1.83—3.33
Papir	3.66—5.00	2.50—2.83	1.00—2.66
Živila	2.00—6.83	2.66—4.00	1.16—2.33
Stavbe	2.60—7.03	2.85—4.32	2.28—2.38
Tiskarstvo	4.00—	2.66—2.66	1.50—2.50
Promet	—	4.33—	—

B. Izven Dunaja.

Steklo, keram.	1.70—3.20	2.60—	1.20—
Kovine, stroji	2.00—5.70	1.40—2.40	1.20—1.28
Les	2.00—3.87	—	—
Koza	2.66—5.00	1.30—3.00	1.20—
Tekstilna ind.	1.90—4.00	1.20—3.00	1.10—1.67
Obleke	2.20—7.00	4.00—	1.67—3.33
Papir	2.33—4.00	—	0.83—2.08
Živila	2.00—6.17	3.33—4.00	1.66—2.16
Stavbe	2.00—6.65	2.60—5.23	—
Tiskarstvo	4.00—	1.33—2.50	1.16—2.00
Promet	—	3.00—4.16	—

Veliko število ugovorov obsega določbe o nadurnem, nočnem in nedeljskem delu.

Tudi iz teh števil je razvidno, da je organizacija, ki omogoči take skupne ugovore, najvažnejše sredstvo delavcev za izboljšanje svojega položaja. Koliko takih ugovorov bi imeli že lahko na Slovenskem, ako bi naši delavci v takem številu vstopili v organizacije, kakor bi morali!

Politični odsevi.

Zaradi romanja v Budimpešto je huda vojska med »Slovenecem« in »Narodom.« Ampak na obeh straneh so zofisti. Trdijo in dementirajo, dementirajo in trdijo strašno energično — pa vendar tako previdno, da bi se spomnil človek na hrabrost zajca. Beck je n. pr. prijel Ploja in Rybata in jima je očital potovanje »Jugoslovanov« v Pešto. »Narod« pa objavlja imeniten, debel telegram, »Laz je, zakaj Beck ta dan s Plojem sploh ni govoril o belokranjski železnici.« Je že morda res, pa je vendar laz; o belokranjski železnici morda ni govoril, ampak o potovanju v Pešto je, in sicer ne zelo prijazno.

Toda »Narod« daje svojim poslancem s takim zofističnim dementiranjem pravo ubožno izpričevalo. Dokazuje namreč, da se je Beckova jeza dotaknila poslancev jugoslovanskega kluba. In to je velikanška slabost. Če političar kaj stori, mora vedeti, kaj dela. Ko so sli v Pešto, bi bili morali vedeti, kaj hočejo. Seveda niso vedeli tega. Vedeli so le toliko, da bodo kosili s Hrvati. Sli so dol s triumfatorsko gesto in z velikim bobnom, sedaj si pa posipajo glavo s pepelom. Ali so to političarji?

Izlet, ki so ga napravili, je bil smešen. Ampak zato nima Beck še nič pravice, da jim ga očita. Saj ni res, da gre za belokranjsko železnico. Beck je le birokrat in njemu diši stvar po »skilenju čez mejo«, po »protiavstrijstvu«, po »veleizdaji«. Mogoče, da mu je stvar tudi nerodna zaradi Košuta. Toda takih pomislekov bi moral biti vendar že enkrat konec; poslancev se ne sme imeti za vladne blapce. Seveda, če se sedaj »Jugoslovanom« šibé kolena, je to znamenje, da se sami počutijo precej kot vladne sluga. Drugače bi bili gospodu Becku prav kratko odgovorili, da mu nič ni mar, če se peljejo v Pešto ali pa v Meko.

Izlet, pravimo, je bil smešen. Ampak s tem ni rečeno, da bi bil sporazum Slovencev in Hrvatov smešen. Gotovo je, da imamo neke skupne interese in bilo bi celo potrebno, da bi jih v vzajemnem razlaganju izpoznali. Tudi za nagodbo bi lahko prišla v poštev ta skupnost nekaterih interesov. Seveda je veliko, zelo veliko vprašanje, če je za to legitimiran pri nas ravno jugoslovanski klub poslancev, pri Hrvatih pa koalicija. Ampak ta vzajemnost je vsekakor stvarna, resna je in važna. Zato je prismojeno, če se »Slovenec« zaletava v »romanje« z avstrijskega stališča, in značilno je, da mu »Narod« ne zna odgovoriti s pravimi glasovi. Slovenska politika je res v ženskih rokah! Če jadra še nekaj časa pod vodstvom takih krmarjev dalje, ne bo čuda, da prijadra v močvirje!

Preden je bila avstro-ograska nagodba predložena državnemu zboru, se je »Slovenec« strahovito zaganjal v socialne demokrate, češ, oni bodo glasovali za nagodbo. Kupljeni so! . . . Moralo se je torej soditi, da je zločin, če kdo glasuje za nagodbo. Toda glejte! Osem dni je preteklo, »Slovenec« pa že poje, da je edina politična krepost, glasovati za nagodbo. In za podkrepljenje te trditve ne ve nič drugega, kakor staro basen o vrabcu v roki, ki je boljši, nego golob na strehi. Občudovati je le žensialnost »Slovenčevega« uredništva in klerikalnih poslancev, ki so tako hitro preštudirali vso nagodbo, da so se kar čez noč prelevili iz Savlov v Pavle.

Kriza v češkem taboru je baje popolnoma končana. Fort ostane minister, Pacak ostane minister, vse češko meščanska stranke gredo v skupen klub in tako je vse dobre volje. Mir je zagotovljen — do prvega prepira.

Deputacija poštinih slug je bila v soboto, 19. t. m. pri ministrih Fortu in Korytowskem ter jima je predložila zahteve poštinih služabnikov glede ureditve plač. Finančni minister dr. Korytowski je dejal, da ne nasprotuje načrtu, ki ga je glede tega izdelalo trgovinsko ministrstvo. Trgovinski minister dr. Fort je pa zagotovo obljubil deputaciji, da bodo plače poštinih slug urejene leta 1908 s primernim zakonom. Nezadovoljnost poštinih uslužbencem nad večnim zavlacavanjem je tako velika, da so že žugali s pasivno resistenco.

Društvom, ki imajo podružnice, je hotelo ministrstvo za notranje zadeve, odkar je dvorni svetnik **Simone** li poročevalec za društvene stvari,

odrežati pravico, da bi smela razpuščati podružnice. Seveda je ta pravica za društva zelo važna. Saj se lahko zgodi, da bi ta ali ona podružnica naenkrat nastopila proti splošni smeri ali pa proti posameznim namenom celega društva. Za take in podobne slučaje mora biti društvu pač mogoče, da se reši takih podružnic in da prepreči njih škodljivo delovanje. Ali društvu kovinarjev n. pr. se je prepovedalo, ustanoviti podružnice s takim pogojem. To se je zgodilo tudi delavskemu planinskemu društvu «Die Naturfreunde». Obe društvi sta se pritožila na državno sodišče in to je izreklo, da je bila prepoved ministrstva protipostavna. Kar je popolnoma naravno in logično, je moralo torej potrditi šele državno sodišče zoper ministrstvo.

Iz ogrske neodvisne stranke so doslej izstopili štirje poslanci, namreč Nagy, Hentaller, Bartan Dobroszlav, ker je ogrska kvota zvišana za dva odstotka.

Mirovna konferenca v Hagu, ki je bila zbrana od 15. junija, je bila pretečenega tedna — seveda slovesno — zaključena. Govorilo je mnogo visokih govornikov, ampak ne eden ni mogel povedati, da bi bila «mirovna» konferenca kaj storila za — mir. Vse, kar je sklenila na svojih dolgotrajnih zborovanjih v komisijah in podkomisijah in specialnih komisijah, služi edino — vojni. Določilo se je, kako se sme streljati tukaj, kako tam, katero blago in kakšne ladje se sme na vojni zapleniti in kakšnih ne; sklepala je o vojni na suhem, na morju in celo v zraku. Samo za mir se ni zmenila. Celo z razoroževanjem in z omejevanjem oboroženja se ni hotela pečati. Ali to je vse popolnoma naravno in pričakovati ni bilo nič drugega. Svetovni mir je lep ideal, ampak vse konference kapitalistične družbe ga ne morejo dekretirati. Kajti vojna izvira iz gospodarskih razmer kapitalizma in dokler je kapitalizem na svetu, je mir v večni nevarnosti, pa naj sklepajo diplomatje, kar hočejo. Čez par let bo najbrž zopet «mirovna» konferenca; in urejevala bo zopet namesto miru — vojno.

Dopisi.

Iz Idrije. Za zahteve eraričnih delavcev c. kr. rudnika v Idriji je nastopil tudi mestni obč. zastop. 18. t. m. zvečer se je vršila občinska seja, na kateri so predložili soobr. Anton Kristan in tovariši sledečo resolucijo:

«Sl. c. kr. poljedeljskemu ministrstvu na Dunaju. Idrijsko mesto je rudarsko mesto; rudarji tvorijo večino mestnih prebivalcev. Zato mora biti dolžnost mestnega zastopa, da vedno in povsod skrbi za blaginjo rudarskega ljudstva. — 1. sept. t. l. so tukajšnji rudarji na ogromno obisknem shodu vsprejeli soglasno spomenico radi zboljšanja svojega položaja in so ga podali c. kr. rudniški direkciji. V tej spomenici so želje rudarjev jasno očrtane. — Uvaževaje, da so se zadnji čas vsa živila strašansko podražila — da je n. pr. poskočila cena mleku od 12—14 vin. na 18—20 vin. pri litru, moki od 22—30 vin. na 32—44 vin. na kilogramu, olju od 72 vin. na 112 vin., da se je vse obleka in obuvene podražila za 30% — smatra podpisano mestno zastopstvo za svojo sveto dolžnost, nastopiti za zboljšanje rudarskega položaja in prosi tem potom: naj c. kr. poljedeljsko ministrstvo ustreže vsem željam rudarjev, ki so razložene v memorandumu, in naj s tem olajša težko življenje rudarjev. — Mestni zastop je prepričan, da bodo potem rudarji z veliko večjim veseljem vršili svoje delavske dolžnosti.

Resolucija je bila soglasno sprejeta in se jo je že odposlalo na pristojno mesto.

Na tej seji pa je bilo tudi drugače pravzaprav. Na razgovor je prišla draginja mesa — občina ima namreč dolžnost in pravico, uraditi mesne cene. Obč. svetovalec mesar Ipapec je branil mesarje, ali ušlo mu je priznanje, da za rudarje prodaja za isto ceno odpadke mesa kot gospodom prvo meso. Prav, očka Ipapec! Rudarji naj ga puste pri miru — da bo še odpadke gospodom prodajal. Idrijskim mesarjem pa svetujemo, naj znižajo cene mesu za delavce. Občina pa se naj zavé svojih dolžnosti napram občinarjem. O korakih, ki jih bo občina storila, homo pa še govorili.

Domače stvari.

Na skupno narodno delo kliče poslanec Ivan Hribar v svojem novem glasilu. Mož, ki smatra samega sebe za žensialnega, ne vidi na svetu ničesar razven nacionalizma. Ker ne vidi drugih prikazpi, pa misli, da jih ni. Saj slepec tudi ne pozna barv. Če ne bi bil tako zakrnjen, kakor je, bi se morda že lahko naučil, da je narodnost posledica, ne pa prvotni vir. Ali potem ne bi mogel toliko opraviti s frazami, kolikor opravi še danes. Ivan Hribar vidi mizerijo v uradih, kamor prihajajo nemški uradniki, ampak mizerije v ljudstvu, ki propada in uhaja v Ameriko, ne vidi. Njemu je imenovanje enega slovenskega profesorja neznanska pridobitev; beda tisočernih delavcev, ki jim manjka telesne in duševne hrane, mu ni nič. Saj je zanj «narod» sploh samo neka abstraktna ideja; živi narod, delavski narod — briga je zanj Ivana Hribarja!

Jugoslovanska kriza je izbruhnila na Dunaju. Kakor je znano, se je peljalo pet članov «Jugoslovanskega kluba» v Budimpešto, dogovarjati se s hrvatskimi poslanci zaradi nagodbe. Kaj so se dogovorili, ne vemo. Posebno velikega pomena že zaradi tega ne more biti, ker kratki dan, ki so ga preživeli v Budimpešti, ne zadostuje za resno reševanje velikih političnih vprašanj. Vendar pa je madjarsko časopisje po konci in strastno napada hrvatske poslance; v Avstriji se je pa razjezil baron Beck in je čital levite dvema poslancema «Jugoslovanskega kluba». «Slovenec» tudi trdi, da so neki člani omenjenega kluba hudi, ker haje klub ni sklenil potovanja na Ogrsko. Seveda nimamo kontrole nad tem, kaj se godi v Hribarjevem klubu. Mogoče, da res ni sklenil ničesar. Vendar je pa ta razburjenost precej smešna. Vrag naj razume, česa se baron Beck boji od tega potovanja? Morda Košutove jeze? Če bi hladnokrvno presodil vso stvar, bi moral izpoznati, da dela s tem le reklamo budimpeštanskim izletnikom in pripisuje popotovanju važnost, katere nima in je ne more imeti.

«Slovenčeva» jeza je vsekakor bolj razumljiva. Klerikalci bi seveda povsod radi speljali vodo na svoj mlin. Če ne bi bil Hribar romal v Pešto, bi bilo povsem mogoče, da bi to bil storil Krek ali pa Šušteršič. Saj so se klerikalci že dostikrat ponujali Hrvatom; na zadnjem zboru klerikalne stranke sta bila celo Hribar in Benković skupaj in oba sta ga pozdravljala. Ali ker klerikalci niso šli v Budimpešto, je sedaj greh, da so šli Hribarjevi. «Slovenec» že piše, da je zaradi tega belokranjska železnica v nevarnosti. To je seveda velika neumnost. Belokranjsko železnico diktirajo interesi, katerih se ne da spraviti v nobeno zvezo z izletom v Pešto. Ampak klerikalci bi radi naredili ta vtisk: «Glejte, Slovenci, mi smo se trudili in mučili, da smo poskrbeli železnico in sedaj vam jo liberalci razdirajo». To se godi po načelu, da namen posvečuje sredstva.

V meščanskem časopisju bi delavci dandanes zaman iskali nepristranosti in resnice. To se seveda vsaj deloma lahko razume. Nihče ne more pričakovati, da bi si kapitalizem nalašč sam dajal klobute. Ali kar zbašejo nekateri listi pri nas véasi skupaj, presega res že vse meje žurnalistične dostojnosti. Kdor bere n. pr. v «Slovincu» stvari, ki se tičejo socialne demokracije, se mu mora obrniti želodec, če nima železnega. Celo v državno-zbornih poročilih zna biti perfiden do skrajnosti. Grof Sternberg n. pr. je njegov ljubljene. Kar izbruha ta parlamentni clovn proti socialnim demokratom iz sebe, objavlja klerikalni list s tako slastjo, kakor da bi prepisaval sveto pismo. Kar odgovarjajo socialni demokratje, pa zamolči, kakor da bi bilo zaprto v grobu. S tem hoče napraviti pri svojih čitateljih vtisk, da je vse, kar je naklatil nemoralni grof, sveta resnica, ki se ji socialisti še odgovarjati ne upajo. Ta način poročanja je menda «krščanski». Iz samega meščanskega časopisja ne more dandanes nihče izvedeti resnice. Delavec, ki zajema svojo duševno hrano samo iz teh listov, je pa sam svoj sovražnik in menda še ne vé, kako škoduje s tem sam sebi in svojim tovarišem.

Tudi o železničarskem gibanju je poročal «Slovenec». Ampak kako! To bi bilo še najmanj, da bi zamolčel resnico. Ali izmišljuje si še posebne laži. Tako n. pr. je poročal, da so socialni demokratje «izdali» uslužbence pri družbi državnih železnic in da so železničarji proti volji organizacije začeli novo pasivno rezistenco. Nam se zdi, da delajo tudi možgani nekaterih «Slovenčevih» urednikov pasivno rezistenco, drugače pač gospodje ne bi mogli vedeti reči, katerih ni. Če je pa «Slovenec» slišal, da je na kakšni drugi železnici še boj, naj bi se pa poučil, da aspanska železnica ali pa železnica Usti-Toplice nista dela družbe državnih železnic. In tudi na teh dveh železnicah vodijo boj socialni demokratje, prvič ker ga «krščanski» ne bi znali voditi in drugič ker jih je še za kričanje premalo, kaj šele za boj.

Železniški uradnik in poslanec Kroy, «organizator» in vodja «nemško nacionalnih» železničarjev straši po raznih krajih države s svojo organizacijo in bi tudi pri nas rad «nemško nacionalno» organiziral. Poskušal je svojo srečo že v Trstu, seveda brez uspeha. Ker se sedaj nacionalisti vsake barve in krščanski klerikalci radi vzajemno podpirajo in je nemški hajlar Kroy našel milosti tudi pri «Slovincu», je dobro, če izvedo železničarji, da je bil ta gospod prej pri usti-topliški železnici največji sovažnik organiziranih železničarjev ter jih je preganjal in šikaniral, kjer je le mogel. Spraviti organiziranega železničarja ob službo mu ni delalo težke vesti. Tembolj pa je znal klečplaziti pred družbo. Ko je bil izvoljen za poslanca, je pa zahteval od družbe trajen dopust s popolno plačo. Tega družba ni hotela storiti. Potem mu je železniško ministrstvo poskrbelo drugo službo pri neki privatni železniški družbi na Salcburškem in tam je dobil tudi takoj plačan dopust kot inšpektor. Od tega časa napada družbo, pri kateri je služil prej; od tega časa je pa velik prijatelj one družbe, pri kateri je sedaj. Vsak pameten železničar pač razume, da nima od takega «odrešenika» pričakovati nič drugega, kakor od svojih naravnih izkoriščevalcev.

Puljski narodnjaki v službi germanizacije. Prihodnjič homo objavili poročilo o dogodkih

na shodu, ki ga je sklicala jugoslovanska socialna demokracija v Pulju zaradi nameravane občinske volilne reforme. Iz poročila se razvidi, da je bil shod po krivici narodnjakov preprečen. Vse narodnjako časopisje, liberalno in klerikalno, se sedaj tako vede, kakor da bi se bilo šlo le zato, pokazati, kako močni so nacionalisti. Toda stvar je nekoliko drugačna in treba je poskrbeti za to, da ne izgine tisto, kar je važno, pred postranskim. Hrvatsko-slovenski narodnjaki so imeli tehten povod, da so skušali na vso moč, preprečiti shod. Če bi se jim bilo šlo samo za polemiko, bi se bili lahko oglasili za besedo; da jo dobé so vedeli. Ali bali so se, da bi sploh govorili socialisti, kajti kar so imeli povedati, je bil pravi poper za narodnjake. Poročali smo že, da je «dični» Laginja, ta «svetla luč» Istre, predlagal, naj dobi c. kr. mornarica šest virilnih glasov v občinskem svetu puljskem. Ne glejmo na to, kako nasprotuje ta predlog edinemu demokratičnemu načinu splošne volilne pravice, ne govorimo o tem, da je ta predlog klobuta za delavce, ki so v službi c. kr. mornarice. Govorimo le o narodnem momentu. Cos. kr. mornarica je steber nemštva v Pulju. Zaradi ces. kr. mornarice se govori v «Narodnem domu» več nemško, nego slovansko; po pravici bi se ga lahko imenovalo «Deutsches Heim». Zaradi c. kr. mornarice so po okraju S. Polikarp povsod nemški napisi. Zaradi c. in kr. mornarice lahko izhaja «Polaer Tagblatt». Ta zunanja znamenja bodo že dovolj jasno pričala, da deluje ces. in kr. mornarica germanizatorično. Toda ves značaj ces. in kr. marine kakor ces. in kr. vojske je germanizatoričen! Saj vlada in kamarila ne jaha zastonj na nemški komandi! Tej ces. kr. mornarici hoče torej Laginja izročiti Pulj za ponemčevanje. To se je imelo povedati na shodu in zato so narodnjaki mobilizirali čete in izdali parolo, da ne smejo socialisti priti na noben način do besede.

Enkrat se jim je posrečil ta namen. Ampak nikar naj ne vriskajo prezgodaj! Ljudstvo bo izvedelo resnico, pa če se vsi Laginje in Spinčiči z Mandiči vred postavijo na glavo. Predlog drja. Laginje je bil izdajniški:

a) z demokratičnega stališča, kajti demokrat se ima bojevati za splošno in enako volilno pravico, ne pa za viriliste;

b) s socialnega stališča, kajti Laginja hoče povečati moč ces. kr. kapitalizma nad delavci;

c) s političnega stališča, kajti Laginja odpira vrata politike ces. kr. faktorju, ki bi moral ostati sploh izven politike;

d) z narodnega stališča, kajti Laginja hoče izročiti Pulj nemštvu ces. in kr. mornarice.

Tak je sedaj slovensko-hrvatski nacionalizem v Pulju in pokazati ga ljudstvu v pravi podobi, je sveta dolžnost. Socialni demokratje jo bodo izvršili.

«Naj se ga ne razumeva napačno» — prosi Ivan Hribar, ko priporoča «slogo» med liberalci in klerikalci. «Jaz mislim složno nastopanje glede narodnih vprašanj». Ne bodite vendar tako naivni, gospod poslane! Kdo naj Vam pa verjame take reči? Ali je «krščanska podlaga», ki ste jo podpisali, n a r o d n o vprašanje? Saj je čisto navadno farizejstvo, kar uganjate! Vi se niste združili z dalmatinskimi popi «v obrambo narodnih pravic», ampak dali ste jim garancije, da ne bodele delali zgage zoper njih klerikalizem, ki ga imenujejo «krščanstvo». V Ljubljani ste se pa dali voliti kot liberalci. Zakaj, pa molčite kakor riba, če se Vas vpraša, kaj ste podpisali? . . . Zato ker se ženirate, povedati ljubljanskim liberalcem, da ste zatajili liberalizem pred popi iz Dalmacije. Za varstvo narodnosti ni treba hoditi v noben klerikalen klub; ampak Vas je tja privedla osebna ambicija in sedaj bi svojo bolešno politiko radi drapirali «z obrambo narodnosti». Če liberalci to prebavijo, jim želimo dober tek.

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilu. . . . Agitujte „Rdeči Prapor“! povsod za

Strokovni pregled.

Peti avstrijski strokovni kongres se je sešel v pondeljek na Dunaju in zboruje v novem «Delavskem Domu» v Ottakringu. Na dnevnem redu so sledeče točke:

1. Volitev predsedništva in komisije za pregledovanje mandatov. Sestava prezenčne liste in pozdrav gostov,

2. Poročilo državne komisije o delovanju, o solidarnostnem skladu, blagajniško in kontrolno poročilo.

3. Poročila o delovanju:

- a) delavsko statističnega urada;
 - b) komisije za preprečevanje nezgod;
 - c) sveta za vodne ceste.
4. Organizacija in taktika.
 5. Delavsko varstvo in novi parlament.
 6. Alkoholizem in strokovna društva.
 7. Volitev strokovne komisije.
 8. Predlogi in vprašanja.

Slovenski delegatje so se večinoma odpeljali v soboto in nedeljo na Dunaj. O sklepih kongresa homo poročali.

Peti avstrijski strokovni kongres.

V ponedeljek, 21. t. m., se je na Dunaju sešel peti avstrijski strokovni kongres. Kako so organizirani sodrugi povsod prepričani o važnosti tega zborovanja, pokazuje velika udeležba. Prišlo je na kongres 386 delegatov, ki zastopajo 307.169 udov; žensko državno zvezo zastopa sodruginja Poppova. Skupna eksekutiva socialno-demokratske stranke in državnozborna socialnodemokratska zveza, češka strokovna komisija in okrajna organizacija iz Otta-kringa so poslali svoje zastopnike. Tudi strokovne organizacije iz sosednih dežel so zastopane; iz Nemčije je prišel sodrug Logier, z Ogrskega so- drug Jaszai.

Zborovanje je otvoril ter zborovalce in goste pozdravil sodrug Smilka. Omenil je, da je avstrijska strokovna organizacija iz zadnjega kongresa leta 1903, narasla za 300.000, udov. Tudi na znotraj so se strokovne organizacije zelo izpopolnile. Toda poleg naše, se razvija tudi organizacija podjetnikov. Iz dosedanjih izkušenj se mora kongres učiti in še bolj okrepčati organizacijo, ker vemo, da nas čaka- jo še hujši boji, kakor doslej.

Sodrug Jaszai je pozdravil kongres v imenu ogrskih delavcev. O položaju na Ogrskem je dejal: Še nismo imeli vlade, ki bi bila tako pre- ganjala naše strokovne organizacije, kakor sedanja, ki se imenuje »nacionalno« in »demokratsko«. Poldrugo leto, odkar je sedanja vlada na krmilu, se ni več potrdilo nobenih strokovnih društvenih pravil; več kakor 350 podružnic je pa razpuščenih. Vendar smo močno napre- dovali in 10. oktober je kazal, da nimajo ogrski sodrugi več volje, prenašati nesramnost vlade. V petih letih se je število naših organiziranih sodru- gov četverno pomnožilo. Ampak tudi podjetniki se se organizirali in imeli smo velike stavke in iz- kjučbe. Čeprav naši veleposestniki in podjetniki radi zabavljajo zoper Avstrijo, so vendar složni z njimi, kadar se gre za profit. Videli smo, da si polščijo pri izključbah na Ogrskem stavkokaze iz zaostalih avstrijskih krajev, zlasti iz Galicije, kakor delajo avstrijski podjetniki, kadar imajo delavske boje.

Sodrug Steiner iz Prage je pozdravil zbor v imenu češke strokovne komisije in se je zahvalil za prisrčno vabilo. »Vašim posvetovanjem — je dejal — posvečujemo vso pažnjo; obljubujemo Vam, da sprejmemo tudi mi vse, kar sklenete in s čemur moremo koristiti češkemu delavstvu in da hočemo z Vami skupno delovati in se bojevati.«

Poslanec dr. Adler pozdravlja kongres v imenu stranke in parlamentarne zveze. Delavstvo si je pri- borilo politično veljavo, ustanovilo si je pa tudi strokovno organizacijo, ki je danes veljavna faktor v vsem razvoju produkcijskih in delavnih razmer v Avstriji. Pripravljeni moramo biti na hude boje, Med onimi, ki vladajo, se sicer mnogo govori o socialni politiki, zgodilo se je pa, doslej bore malo. Na koga se opira socialna politika vlade? Poglejmo naše trgovinsko ministrstvo, kjer bi se morala koncentrirati socialna politika države. Prav v tem trenutku je pa to ministrstvo žaga v rokah poli- tičnih klik. Danes je socialna politika v rokah ekselence Fortta, a nihče ne more vedeti, kdo bo čez teden dni minister. Kakšen je njegov socialno politični program? Kakšen bo socialnopolitični program njegovega naslednika? V takih razmerah je težko zaupati socialno-političnim obljubam Becka. Vse to so tolažbe; dobili bomo pa tudi v bodoče toliko socialne politike, kolikor si je bomo pri- borili.

Poslanec Pagnini iz Trsta je omenil položaj pomorskega delavstva v Avstriji. Po vseh civiliziranih deželah je zakonodajstvo za blagor pomor- ščakov zelo napredovalo, pri nas imamo pa še zakone iz dobe Marije Terezije. Danes imamo v Avstriji tisoč organiziranih pomorskih delavcev. Potem omenja govornik položaj lučnih delavcev, fakinov i. t. d.

Sodrug Sever pozdravi kongres v imenu otta- krinskih delavcev.

V komisijo za pregledovanje mandatov so iz- voljeni sodrugi Schirnböck, Auer, Hübner, Trollig, Hobschit in Franz.

Poročilo državne strokovne komisije poda tajnik sodrug Hueber.

Pred štirimi leti je bil končan boj za organi- zacijsko obliko. Ali že takrat nam je bilo jasno, da nas čakajo težke naloge, čim se pokaže ugo- dnejši položaj za kapitalizem na svetovnem trgu. Vedeli smo, da nas čakajo neštevilna mezdna gi- banja. Plače delavcev se že deset let niso zvišale v nobeni stroki, cene živil in stanovanj so se pa močno povečale. Leta 1904 je prišel ugodni polo- žaj za podjetja in že tega leta so bila mezdna gi-

banja na vseh koncih in krajih. V začetku delo še ni bilo pretežno; tekem zadnjih štirih let je kon- čalo 70 odstotkov mezdnih bojev s popolnim ali s primernim uspehom. Ali ko so podjetniki opa- zili moč delavstva, so nastopili s svojo organiza- cijo. Naročili so si nekoliko hujskačev iz Nemčije in prepisali so si vse, kar rabi nemško podjetni- štvo. Položaj se je izpremenil in sedaj prihaja- mo v dobo obramba. Kriza, ki se jo v Ameriki že čuti, v Nemčiji že opaža, se ne ustavi ob črno-rumeni meji. Če vidimo, kako uplivajo kapitalisti pri vsaki stavki na policijo, kako tekajo k justičnemu ministrstvu in pritiskajo celo na sod- nije, moramo reči, da se hitro razvijajo. V načrt kazenskega zakona je bil že sprejet paragraf o iz- korišcanju pri mezdnih ugovorih, ki je prava vrv okoli vratu delavcev. Ako ni res, da je ta paragraf že odstranjen, se bodo morali delavci bojevati za žive in mrtve, da odvadijo gospodo tako igre z ob- stankom millionov delavcev.

Poročevalec govori potem o kolektivnih ugo- vorih in upozarja, da naj se ima pri sklepanju takih ugovorov vedno ljudi, ki razumeje stvar in ki imajo izkušnje. — Nadalje poroča o stališču, ki ga je strokovna komisija zavzela ob času boja za volilno reformo; izrekla se je takrat za eventualno splošno stavko, ker je bil trenotek nad vse važen. Takrat se je lahko reklo: Zdaj ali pa nikoli. — Potem poroča govornik o zadnjih mednarodnih strokovnih kongresih v Dublinu, Amsterdamu in v Kristianiji in potem o češkem strokovnem kon- gresu. Vzajemnost s separatističnimi organizacijami ni mogoča. Glede razmerja med splošno in češko komisijo se lahko pravi: Stvarno se ni izpreme- nilo nič, ampak razpoloženje je danes boljše.

Govornik naznanja, da je v nemškem jeziku izšla knjiga o zgodovini avstrijskega strokovnega gibanja in jo priporoča; enako tudi znanstveno glasilo stranke »Der Kampf«.

Potem govori o solidarnostnem skladi, ki je potreben, da se lahko podpira večje mezdne boje. Vanj bi imel vplačevati vsak ud po 1 K 20 vin. na leto v šestih obrokih po 20 vinarjev. Tak sklad obstoji že tri mesece in ima sedaj 60.000 kron. O tem predmetu bo po- sebna debata.

Popoldne je kontrola poročala, da je našla pri revizijah vse v redu in predlaga, naj se izreče tajniku Hueberju zaupanje.

Debata o tajnikovem poročilu je razmeroma kratka. Predlog kontrole se sprejme soglasno.

V odbor za predlaganje nove strokovne ko- misije so predložile posamezne stroke sledeče so- druge: Rudarji Jarolin, kemičarji Lang- haus, kovinarji Siegel, lesni delavci Grol- lig, tekstilni delavci Volk, stavbinski delavci Tetenk, tiskarji Reifmüller, železničarji Winter, pivovarniški delavci Schmid, trans- portni delavci Mongs, peki Wittek, trgov- ski uslužbenci Urbach, čevljarji in krojači P o- lesny, porcelanski delavci Palme; za manjše stroke Palme, Wessely, Hruška, Gel- linger, Podraske.

S tem je končal prvi dan. (Dolje prihodnjic.)

Kar nič se ne izgovarjajte!

Katar se ni bolezen in konec bi prišel, če bi vsi moji nastavljenici radi katarja doma ostali! Kupite si 1 školj- lico Fayeve prave Sodener mineralne pastile, potem se boste katarja iznebili in delo ne bo zaostalo. Fayeve prave Sodener mineralne pastile se kupijo v vsaki le- karni, drogeriji in v trgovinah z ručninskimi vodami. Školjica velja K 1.25. Glavno zastopstvo za Avstro- Ogrsko: (7)

W. Th. Guntzert, Dunaj XII,
Belghoferstrasse 6.

KAVARNA

„Unione“
preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtop- leje. Na razpolago so vsi važni in slo- venski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“

Budilka s svetlečo številčnico.

Z enim zvoncem navadna K 2.40
Z dvema zvoncema „3“
S svetlečo številčnico „3.20“
Znamka J. Prima „4“
Budilka za železničarje „5“
Budilka z bronastimi zvončki in bitjem „6“
Budilka z godbe „10“

Tri leta pisemno jamstvo. Ako ne ugaja, se denar vrne.
Pošljite proti povzetju
Zahtevajte moč, cenovnik s 5000 podobami zaslonj in pošiljnice prosto.

Maks Böhm

Dunaj IV.
Margaretenstr. 27.

Vsaka ponaredba in ponatis je kaznjivo.

Edino pravi Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 ve- lika specialna steklenica s patentnim zaklepom 3 K. 62—36

Thierryev centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 3 lončica K 3.60. Razpošilja se le proti po- vzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dva domači zdravili sta povod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogasški Slatini

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franki.

POZORI

Za K 2.50

dobi vsak krasno ramontoir pežno uro, »Gloria« srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur idoeča za kar se 2 leti jamči. z

lepo pozlačeno, Pancer verižico, samo za K 2.50 3 komadi z verižicami K 7.— Razpošilja po povzetju tovar. zaloga švicar- skih ur 24—19

S. Urbach, Krakov št. 69.

V življenju nikdar več 600 komadov samo gl. 1.65.

1 krasno pozlačena preciz. ura z verižico s 3 letnim jamstvom, 1 moderna svilena kravata za gospode, 2 fina žepna roba, 1 prstan za gospode z imit. biserom, 1 elegantna broša (novost), 1 par gumbov z imit. bri- ljanti, 1 žepno zrcalo, 1 denarnica, 1 par manšetnih gumbov, 3 napisni gumbi, vse double zlato s patentir- ano zapono, 1 album 10 najlepših slik sveta, 3 šaljivi predmeti, velika veselost za stare in mlade, 1 nikel- nasti tintnik, 20 važnih dopisovalnih predmetov in še 500 raznih predmetov za dom neobhodno potrebaih. Vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja samo gl. 1.65. Pošilja proti povzetju, ali če se denar naprej pošlje 9—7

Dun. cen. razpošiljalnica, P. Lust, Krakov 463.

Kar ne ugaja, se zamenja.

Ne kupite nobene ure

dokler niste videli mojega velikega cenovnika.

Dobite: 14 kar. zlato prečno K 4.—
Nikelnato Roskopf uro K 3.—
Srebrna Roskopf uro „6“
Z dvojnim plaščem „8“
S trojnimi srebrnim „10“
Ploške jeklene ure „7“
Roskopf za železničarje „7“
Prave „Omega“ „17“
Srebr. oklone verižice „2“
14 kar. zlato ure „19“
14 „ „ verižice „20“
3 leta pisemno jamstvo, za blago, ki ne ugaja, se denar vrne. 6—1

Posilja proti povzetju
Zaloga ur in stališne
Maks Böhm, Dunaj IV. Margaretenstrasse 27.
sodno zapriseženi centifolij in inšvedene.
Zahtevajte zalogo in pošiljnice prosto veliki cenovnik s podobami.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priprano izobno pivo v sodnih in steklenicah.

Ustanovljeno leta 1855. Stevilka telefona 210.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Fr. Lampret v Kranju.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10:40 K, za pol leta 5:20 K, za četrt leta 2:60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petit-vistica (širina 83 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

86. številka.

V Ljubljani, v sredo, dne 30. oktobra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne posiljavitve, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg št. 3/I.

Sodrugl in somišljeniki!

„Rdeči Prapor“ je začel izhajati od 15. oktobra t. l. naprej dvakrat na teden.

Izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

„Slovenski Narod“ contra Hribar.

V času državnoborskih volitev je vsak pazen zasledovalec slovenskega časopisa lahko opazil nepripravljen, nagel preobrat v pisavi „Slovenskega Naroda“. Dotadanji duševni vodja dr. Ivan Tavčar se je umaknil in na prve gosli je zaigral Ivan Hribar. — V dobi volitev ni bil ta dogodek tako čuden; saj je bilo treba delati propagando za Hribarja. In kandidat, ki je bil sam sebi program, je znal izrabiti priložnost.

Nekoliko čudno pa je bilo, da je ostal položaj pri listu tudi po končanih volitvah tak. Vse, kar je delal Hribar na Dunaju, zlasti njegov trud, da bi bil sprejet, v Šušteršičev klub, potem ustanovitev „Jugoslovanskega kluba“ s „krščansko“ podlago, je bila klopota za klopoto Tavčarjevi politiki. A „Narod“ se ni zganil. Služil je zvesto Hribarju, njegove koncesije klerikalcem, njegovo „krščansko“ stališče je krščansko zamolčal, njegov klub je opisaval, kakor da bi bil celo protiklerikalen.

Marsikomu se je zdelo čudno — tudi v liberalnem taboru. A končno so se ljudje privadili — Slovenci se sploh čudovito hitro privadijo! — in polagoma se je utrjalo mnenje, da je res med vodstvom prvega liberalnega glasila in med liberalnimi poslanci najlepši sporazum.

Mi pa smo bili Tomaži. Nenaravne zveze se po sili lahko ohrani nekoliko časa, trajnosti se jim pa ne more dati. Se kemija dokazuje to. Tavčar ne more večno zatajevati samega sebe, Hribar pa tudi ne more iz svoje kože.

In resnično že pokajo prvi streli. „Slovenski Narod“ od četrtega ima uvoden članek (spisal — r), čegar ost se obrača nepritajeno proti Hribarju in njegovim tovarišem poslancem. Dr. Tavčar hvali pogodbo in barona Becka z najkrepkejšo hvalo, zahteva, da se imenuje ministrskega predsednika za častnega člana ljubljanskega in da mu odposlje deželni odbor slovesno zahvalo. V svojem članku pravi — doslovno in z debelimi črkami:

... stojimo na neomajanem stališču, da je Beckova nagodba, vsaj kolikor se tiče Kranjske, ravno valed tega, ker nam zagotavlja tako zaželeno podaljšanje Dolenjskih železnic — in to brez vsake žrtve dežele, za vojvodino Kranjsko pridobitev, kakor je nismo niti v sanjah pričakovati mogli... Proti tej nagodbi ne poznamo nobene demonstracije, najmanj pa kake parlamentarne obstrukcije!

O izletu v Budimpešto pa pravi „Narod“, da je imel zgolj informativen značaj, ker demonstrativnega značaja imeti ni smel.

To so očitno besede, kakor da bi jih hotel Tavčar zapisati Hribarju v album. To podkrepljuje še zlasti Tavčarjev stavek, da „se je izlet v Budimpešto časninarsko nekoliko preveč silil v ospredje“.

Ni naš namen, da bi tukaj debatirali o vrednosti, ki jo Tavčar pripisuje nagodbi. To delo vlade je pač presojati s stališča interesov, je pa še več interesov, nego jih ima „Narod“ pred očmi. Tako je n. pr. jasno, da se je vlada pri sklepanju nagodbe ozirala na industrialce, na agrarce, na trgovce, na finančnike kakor skrbna mati, na delavce pa kakor mačeha. Toda o tem izpregovorimo drugič. Tukaj imamo le pibiti, da je med „Slovenskim Narodom“ in Hribarjem v velevažni stvari razpoka, kateri bi se moralo pripisati velik pomen, če bi bila politika liberalcev resna.

Za Hribarja je bil izlet v Budimpešto demonstrativen, kajti informacij se v tako obsežnih vprašanjih ne zajame med kosilom in večerjo. Tavčar pa pravi, da ni smel biti demonstrativen.

Tavčar ne pozna nobene demonstracije proti nagodbi; Hribar pa je podpisal predlog Hlibovec-kega za ločitev Avstrije od Ogrske, ki pomeni samoposebi demonstracijo proti nagodbi.

Precej časa so zamazavali liberalci razpoke v svoji stranki. A vidi se, da jim je to že težko. Mi se pa gotovo ne motimo, če pravimo, da se bodo morala nesoglasja še povečati. Hribar je pokopal liberalizem liberalne stranke; ne bi bilo čudno, če bi pokopal še kaj več.

Iz državnega zbora.

Še nujni predlogi.

V četrtek je zbornica zabila ves svoj čas z nujnimi predlogi. Zgodilo se je pa ta dan vendar še nekaj drugega in sicer nekaj prav značilnega. Vstal je namreč dr. Lueger in je napovedal, da bodo odslej krščanski socialci glasovali proti vsem nujnim predlogom, ker se z njimi zavlači rešitev nagodbe in — ker se z nujnimi predlogi še ni rešilo nobenega velikega vprašanja.

V sredo sta to izrekla socialna demokra Reumann in Adler; vsi demagogi so bili takrat po konci in socialnim demokratom se je očitalo naravnost izdajstvo. Drugi dan pride Lueger, pove to, kar so dan poprej povedali že socialisti in glej — sedaj to ni več izdajstvo, ampak politična modrost! Menimo, da to pač zadostno osvetljuje takiko meščanskih demagogov.

Najprej se je v četrtek nadaljevalo debato o nujnem predlogu proti kartelom.

Lueger je podal izjavo, ki smo jo že omenili, potem je češki klerikalec Myslivec zagovarjal kartele, Mladočeh Lisy je govoril za nujnost predloga, Švejk pa je v zaključnem govoru izrazil svoje začudenje, da hočejo krščanski socialci, ki so doslej glasovali za vsak nujni predlog, glasovati ravno zoper nujnost predmeta, ki je tako važna z gospodarskega stališča.

Pri glasovanju je bila nujnost odklonjena.

Podraževanje živil.

Na razpravo je prišel potem Klofačev nujni predlog o draginji, ki se glasi:

„Vlado se poziva, naj preišče vzroke od dne do dne naraščajoče draginje vseh živil, tudi surovin

in premoga, ter naj stori potrebne korake za odstranitev te nadloge.“

Klofač je obrazložil svoj predlog in zahteval, naj se odpre rusko in srbsko mejo.

Govoril je potem Stark, ki ni povedal nič posebnega.

Potem je Sternberg, seveda po stari navadi, zagovarjal oderuhe in napadal socialne demokrate.

Za njim je prišel do besede socialni demokrat P. k. Omenil je, da so socialni demokratje že napovedali stvaren in v vseh posameznostih izdelan predlog o draginji. Uzroki draginje so že znani. Socialna demokracija ne zahteva, da naj se jih še le preiskuje, ampak naj se jih odstrani. Če bi se sklicalo enketo pod vodstvom vlade, bi bilo to prav tako, kakor obsoditi delavstvo še na deset ali dvajset let lakote. Klerikalci so dejali, da prihajajo karteli samo iz židovskih vrst; socialna demokracija gotovo ne bo branila židovskih izkoriščevalcev. Ampak klerikalni govornik naj bi bil le povedal, da oddaje nadškof Skrbensky svoje posesti židom, na škodo ljudstva v našem.

Nadškof Skrbensky ima do 600.000 kron letnih dohodkov, delavcem pa plačuje po 30 do 40 krajcarjev na dan. Ako hočejo agrarci res kaj storiti za delavce, naj poskrbe, da se zviša mezde poljedelskih delavcev. — Prvi uzrok draginje je naraščanje davkov. Za hlebček kruha se plača vinar davka, za kilogram sladkorja 34 vinarjev. Glavni vzrok je pa zvišanje carine. Za glavo živine, za katero se je prej plačalo 35 kron 71 vinarjev, se plačuje sedaj 60 kron. Vsled mesne draginje se pa podražujejo vsa druga živila. Na Španskem velja pol kilograma govedine 60 vinarjev, na Norveškem 48 vinarjev, pri nas 80 vinarjev. Na Angleškem pride poprečno 43 kilogramov mesa na prebivalca, na Francoskem 33, v Švici 28, v Avstriji komaj 10.

Socialni demokrat Schramel omenja, da so se živila v zadnjih petih letih ne le podražila, ampak tudi poslabšala. Večinoma, n. pr. na severnem Češkem, strada kmet ravno tako, kakor delavec. Naš boj ne velja kmetom, ki živijo sami v bedi, ampak onim velikim agrarcem, v katerih imenu se upa vitez Hohenblum izrekati, da bo prebivalstvu diktiral cene mesa. Veleagrarci dovoljujejo visoko industrialno carino, industrialci pa visoko agrarno colnino. Socialisti bodo glasovali za predlog, žele pa, da se v bodoče ne predlaga tako površnih predlogov, ampak take, ki se jih res lahko smatra za resne.

Govorili so še Klofač, Kotlar in Buček. Potem se je glasovalo. Predsednik naznani, da je navzočih 231 poslancev in da je glasovalo 140 proti, 91 za nujnost. Češki radikalci zaženejo hrup, češ, da to ni res. Predsednik se sklicuje na to, da so steli štirje zapisnikarji.

Proti nujnim predlogom.

Nemški liberallec dr. Sylvester dobi besedo za vprašanje, porabi pa priložnost, da govori proti nujnim predlogom, s katerimi se zavlači nagodbo. On pravi: „Način, po katerem se tukaj razpravlja o nujnih predlogih, nas izroča zasmehovanju vsega prebivalstva.“

Konec seje ob sedmih zvečer.

Še nujni predlog.

V petek se razpravlja zopet — nujne predloge. Še trije so ostali od prej, enega je pa še

vložil poslanec Breiter o razmerah upravne službe v Galiciji.

Predsednik je danes grajal prizor, ki ga je v četrtek izzval grof Sternberg. O tej stvari govorimo na drugem mestu.

*

V četrtek je začela v državnem zboru razprava o avstro-ogrski nagodbi. Začela je v čudnih razmerah. Vlada, ki zastopa nagodbene predloge, je v krizi, kajti oba njena češka člana, dr. Fořt in dr. Pacak sta podala svojo demisijo. Ta kriza je pravi avstrijski specialitet. Vlekla se je v češkem klubu, odkar se je sešel državni zbor na jesensko zasedanje. Kakor smo že povedali, so Mladočehi pri volitvah izgubili večino med češkimi poslanci in zato so jeli češki agrarci, pa tudi klerikalci pritiskati na nje, naj odpokličejo svoja ministra. Kajti na njuna mesta bi radi sedli agrarci in klerikalci. S tem so bila pa združena še druga vprašanja: Ali ostanejo češki meščanski poslanci v enem klubu, ali se razidejo? Ali podpirajo vlado, ali gredo v opozicijo? Poročila, ki so prihajala v javnost, so bila pravi cigumigu. Danes se je poročalo, da je vse v redu, Fořt in Pacak ostaneta ministra; jutri se je napovedalo, da odstopita, pojutrišnjem pa zopet, da ni res. Končno sta pa vendar naznanila Becku, da demisionirata. In tako sedaj pravzaprav ni trgovinskega ministra, onega, ki je pri nagodbi najvažnejši, a v državnem zboru se debatira o nagodbi!

Še dva nujna predloga.

Najprej je morala zbornica v četrtek prebaviti še dva nujna predloga, ki sta imela očitno namen obstrukcije. Oba predloga sta vložila staroruska poslanca Hlibovicki in Markov. Prvi je zahteval, naj stori vlada vse priprave za gospodarsko ločitev Avstrije od Ogrske. Podpisal ga je — vrag vé zakaj? — tudi poslanec Hribar. Morda zato, ker piše Tavčar, da mora biti za vsakega slovenskega poslanca obstrukcija proti nagodbi izključena. Če se pomisli, da je pri razpravi o nagodbi na vse strani dovolj priložnosti za zastopanje vsakega mnenja, kako naj se uredi naše razmere napram Ogrski, je jasno, da je hotel Hlibovicki obstruirati nagodbo. Hribarju se je zdelo potrebno, pomagati mu.

Drugi predlog je zahteval odpravo fidejkomisarične posesti in ustanovitev kmetске jubilejne banke. Oba predloga sta bila po prav kratki debati odklonjena.

Poslanec Breiter je svoj nujni predlog, ki je zahteval preiskavo upravnih razmer na Galiskem, preklical na željo ministrskega predsednika Becka.

Nagodba.

S tem so bili nujni predlogi končani. Vmes je prišla še neka afera z grofom Sternbergom. O nagodbi je govoril v četrtek samo Čeh Choc. Nadaljevala se je razprava v petek.

Prvi govornik je bil dr. Chiari (od nemške ljudske stranke). Dejal je, da je vlada z ozirom na razmere dosegla to, kar se je sploh dalo doseči. Izrazil je željo, naj bi stranke složno nastopile v tem vprašanju.

Potem je govoril dr. Lueger. Vodja krščanskih socialcev se je postaral. To se je poznalo tudi njegovemu govoru, ki je bil zelo, zelo površen in prazen. Povedal je, da krščanski socialci še ne vedo, kako bodo glasovali. Odločilne besede pa Lueger ne išče v svoji stranki, ne pri volilcih, ampak — v višjih krogih. Namesto da bi se krščanski socialci brigali za interese prebivalstva, boli Luegerja glava za državnopravna vprašanja, za »Veliko Avstrijo«, za enotno armado in za podobne reči. Toda med njegovimi besedami se že sliši obljubo, da bo glasoval za nagodbo; dal se bo »prepričati«. Le enega menda še ne vé. Da želi cesar nagodbo, je jasno; saj ji je dal predsankcijo. Ampak Lueger bi rad vedel, kako sodi še kdo drugi na dvoru o nagodbi. Kajti »lojalnost« je za krščanske socialce predmet kupčije. Precej komično je bilo, ko je Lueger zatrdil, da ni nikoli klical: »Proč od Ogrske«. Tej trditvi se mora pač smejati, kdor se spominja, da je bil to leta in leta Luegerjev bojni klic. Seveda je še rajši sanjal o okupaciji Ogrske.

Za Luegerjem je prišel na vrsto poslanec dr. Ellenbogen, čegar govor je bil vsekakor najznamenitejši v tej debati.

Nikomur — je dejal — ni tako jasno, kakor delavstvu, da je stalnost gospodarskih

razmer prvi pogoj vsakega plodonosnega razvoja. Socialni demokratje so pa tudi politični nasprotniki onih večnih provizorij, iz katerih obstoji že desetletja vsa vladna modrost v Avstriji. Vsled te provizorične politike je običajlo vse politično, in zlasti socialno-politično zakonodajstvo. Socialni demokratje soglašajo s carinsko in gospodarsko skupnostjo. Gospodarska ločitev obeh državnih polovic bi prizadejala delavstvu neizmerno škodo. Oni, ki so doslej najbolj ovirali nagodbo in ki bi bili radi dosegli ločitev, so bili agrarci. Gospodje agrarci sicer niso edini, ki uganjajo oderuštvo nad prebivalstvom; slede jim prekupovalci in drugi ljudje. Med industrialci in agrarci so v marsičem nasprotja, ali pri nagodbi so se iznašle čedne duše. Tukaj nastopajo vspeoredoma proti prebivalstvu. Nagodbene določbe, ki se tičejo davkov na špirit in na sladkor, pomenijo toliko, kakor zakonito varstvo kartelov v teh strokah. Za te karteliste ločitev ni nevarna. Pa čemu hinavščina? Saj vemo, da ogrski industrialci niso nič drugega, kakor preoblečeni avstrijski industrialci.

Vlada vé natančno, kaj je bil doslej vzrok vse naše nagodbene mizerije. Krčevito potezanje za državno-pravni dualizem je bilo krivo, da smo morali vse nagodbeno delo tako drago plačati. Prav zato, ker smo vezani na Ogrsko, smo pa zaostali v svojem političnem razvoju. Sedaj se je nekoliko izboljšalo. V sedanji nagodbi se priznava Ogrski nekoliko več samostalnosti; a značilno je, da se s tem zboljšuje naša lastna neodvisnost.

Zakaj pa vladi ni prišlo na misel, da bi se bila pečala tudi z delegacijami? Ali ne čuti, kako poniževalno je za avstrijsko polovico, da moramo pri sklepih o vojaških rečeh vpraševati, če je gospodom na Ogrskem prav? Spomnimo se na vojaški kazenski red, na dveletno vojaško službovanje. Čeprav sta vlada in parlament s prebivalstvom složna v teh zahtevah, jih vendar ne moremo izvršiti, ker smo odvisni od dovoljenja ogrskih političarjev.

Najbolj ponosna je vlada na zvišanje ogrske kvote. Ne podcenjujemo tega. Toda nihče ne more trditi, da pomeni to zvišanje veliko v finančnem oziru. Danes, ko iznašajo colninski dohodki 35 odstotkov in več, plača Avstrija že tukaj 10% milijonov več za skupne stroške. Zvišanje kvote pa izda v najboljšem slučaju 4-8 milijonov. Kupčija je torej slaba. Nekoliko smo dosegli pri užitnini, s tem da Avstrija sama lahko določa svoje davke. Ampak še nikoli nismo doživeli, da bi bil finančni minister porabil to svobodo za zvišanje davkov. Spomnili bomo finančnega ministra na njegovo besedo, da ni izključeno znižanje davka na sladkor.

Govornik se peča z vprašanjem skupne banke, potem pa z gospodarskimi zadevami. Določbe o uvaževanju živine so še poostrene, kar je očitno na škodo delavcev. Mi zahtevamo zdravo meso, ampak tako pretirano strogih določb ni bilo treba, ker nastane sum, da se hoče sploh preprečiti uvoz živine. — Železniško zvezo z Dalmacijo pozdravljamo, ampak vprašati moramo, če se je vlada zavarovala, da ne morejo Madžari s tarifi, s sekaturami glede voznega reda, zvez i. t. d. škodovati naši železnici. Tudi na to je misliti, da se gre v prvi vrsti za strateško železnico in te železnice so v Avstriji največ za to, da se zviša deficit državnih železnic.

Če pogledamo nagodbo v celosti, vidimo, da so interesi podjetnikov zavarovani na vse strani. Nikakor pa niso v nagodbi zastopani interesi delavstva. Nič ne nasprotujemo, da hočejo industrialci in agrarci obogateti ob gospodarskem razvoju; pač pa imamo kaj zoper to, da hočejo nakupiti bogatstva na račun delavstva. Če se zahteva v Avstriji kakšen košček delavskega varstva, se podjetniki izgovarjajo, da se na Ogrskem nič ne stori. Zakaj niso porabili svojega upliva pri vladi, da bi bila zahtevala od ogrske vlade delavskega varstva na korist avstrijske industrije? Mi nimamo sijajne koalicijske pravice, ampak na Ogrskem ni sploh ničesar. Ogrska vlada smatra za svojo nalogo, vzgajati stavkokoze.

Kaj bi pomenila ločitev od Ogrske? Letos se je naželo v Avstriji 27 milijonov metrskih centov rži in pšenice. Na vsakega prebivalca pride 100-4 kilograma. Z vpeljanim žitom pride na prebivalca 161 kilogramov. Na Nemskem pa pride na prebivalca 188 kilogramov. 96-0 odstotkov vsega vpeljanega žita pride v Avstrijo z Ogrskega, namreč 16 milijonov metričnih centov. Tudi v planinskih

deželah se pridela samo 1/3 potrebe doma. Na Galiskem je 70 odstotkov kmetov, ki ne pridela toliko, kolikor sami potrebujejo. Za koga se torej dela agrarno politiko?

Izjaviti pa moramo, da se nečemo pogajati s kliko, ampak samo s pravim ljudskim parlamentom.

Vi ste napravili nagodbo brez nas. Na interese delavstva se niste ozirali. Čeprav torej priznavamo, kar se je zboljšalo v sedanji nagodbi, nam vendar ni mogoče prevzeti odgovornost za to delo, temveč je moramo prepustiti Vam. (Glasno odobravanje. Govorniku čestitajo.)

Govorili so še Mladočeh dr. Fiedler, dalmatinski Hrvat Perić, češki radikalec Zahradnik, nemški radikalec dr. Sommer, češki agrarec Šramek ter nemški demokrat Kuranda. Nihče ni jasno povedal, na kakšno stališče se postavlja njegova stranka.

Seja je končala ob 1/26 zvečer. Prihodnja seja v ponedeljek.

Politični odsevi.

Zaradi draginje premoga je bilo pretečen teden posvetovanje ministrov. Kaj se je sklenilo, ni znano. Oficielno poročilo pravi samo, da so v tem vprašanju vsa ministrstva složna. Sodi se, da namerava vlada nakupiti nekoliko premogokopav in si na ta način zagotoviti upliv na cene premoga.

V avstrijsko kvotno deputacijo sta od socialnih demokratov izvoljena poslanca dr. Ellenbogen in Némec. Od Slovencev je izvoljen poslanec Povše.

Deželni zbor tirolski bo začetkom novembra razpuščen. Tudi češki deželni zbor se razpusti meseca novembra. To se poroča. O kranjskem deželnem zboru, ki je itak mrtev, ne črhnejo oficiozna poročila besedice.

Ogrski državni zbor je v sredo volil kvotno deputacijo in sicer poslance grof Batthyany, Földes, Merey, Szabo, Ugron, Visontai od neodvisne Szell in Nagy, od ustavne Buzath od ljudske stranke in Vrbanić od hrvatske koalicije. Dušan Popović od Hrvatov je bil zopet namesto škofa Drohobeckega izvoljen za zapisnikarja.

Hrvatskega ministra je v Ogrskem državnem zboru interpeliral poslanec dr. Lorković zaradi splošne volilne pravice na Hrvatskem. Protestiral je, da bi se napravilo splošno volilno pravico na Hrvatskem odvisno od nje upeljave na Ogrskem.

Češka kriza hodi po čudnih ovinkih. V četrtek se je še poročalo, da je popolnoma rešena, da je v klubu najlepše soglasje, da ostaneta Fořt in Pacak ministra. Stirindvajset ur pozneje je vse narobe. Fořt odstopi, Pacak odstopi, Čehi hočejo v opozicijo. Demisija obeh čeških ministrov bo težko ostala brez posledic za ves kabinet.

Dr. Pacak misli, kakor se pripoveduje, zopet kandidirati na mesto češkega ministra-rojaka.

Grof Sternberg, veliki ljubljeneц našega »Slovenca«, je zaradi svojih predrznih »kavalirskih« manir znan ne le v poslanski zbornici, ampak precej po vsej državi. Tovariši raznih strank so imeli že opraviti s tem plemenitim gospodom, ki ima v zbornici res nekako izjemno stališče, kajti ne smatra se ga za duševno normalnega. Toda to priznava se izrablja aristokratski poslanec tako, da mora že presedati vsem, ki jim je kaj ležeče na dostojnosti parlamenta. V sredo se je grof zopet odlikoval. Kazal je po zbornici poslancem nekako risbo. Prišel je z njo tudi k poslancu Schuhmeierju, ki je pa ni hotel pogledati, ker se mu zde Sternbergove komedije preneumne. Ali grofič je nadaljeval svojo burko in po končani seji je kazal sliko izven dvorane. Postavil se je prav po pobalinsko tako, da jo je moral sodrug Schuhmeier videti, ko je prišel mimo. Umevno je, da je bilo končno tudi Schuhmeierju tega pobalinstva preveč, pa je pograbil risarjico in jo je hotel Sternbergu zalutiti v obraz. Narisana je bila namreč dvorna kotičja, na kateri sedi lakaj s Schuhmeierjevim licem. Prihiteli so drugi poslanci, junaki Sternberg jo je pa hitro popihal. Socialni demokratje so potem naznačili predsedniku zbornice, če ne zna Sternberg toliko ukrotiti, da se dostojno vede vsaj v dvorani, da ga ukrote sami. Zares dosti žalostno je pa tudi, da se »Slovenec« neprenehoma poteguje za alkoholnega grofa. Klerikalčeva hvala je pravzaprav merilo za njegove lastne manire in nazore. Škofov list pravi, da socialisti niso kos grofovim »dubovitim« opazkam. Če je duhovito, da pravi Sternberg v enem stavku sedemkrat »svinjski pasji gobec« in da rabi sploh skoraj samo tako »imenitne« izraze, tedaj seveda bomo znali ceniti tudi »Slovenčovo« duhovitost.

V Srbiji ni miru. Vlada je odgodila skupščino pod pretvezo, da ne bi mogla redno zborovati, dokler trajajo pogajanja zaradi trgovinskega sporazuma z Avstrijo. Opozicija je zaradi tega silno razburjena. Izdala je oklice na narod, ki ga je podpisal tudi socialno-demokratski poslanec Lapčević. V nedeljo je bil v Belemgradu velik protesten shod.

V Nemčiji se ne zanimajo ljudje za nič drugega, nego za proces med bivšim berlinskim mestnim zapovednikom grofom Kunom Moltkejem in časnikarjem Hardenom. Na pruskem dvoru je bila iz visokih aristokratov obstoječa kamarila, ki je imela na cesarja Viljema mnogo večji vpliv, nego uradni svet. Ta klika je uganjala najraznovrstnejše komedije: Spiritizem, zdravljenje z molitvijo i. t. d. Harden je pa v svojem listu »Zukunft« očitil raznim knezom, grofom i. t. d., da uganjajo se druge reči, ki izvirajo iz nenaravnega spolnega nagnenja. Vsled teh očitanih je cesar spodbil razne velikaše, ki so pa molčali. Samo grof Kuno Moltke je tožil. Harden je nastopil dokaz resnice. Proces je spravljal silno veliko gnoja na dan. Dokazalo se je n. pr., da so razni visoki častniki zlorabljali vojaške svoje spolne namene. Vendar se pa v človeku ne morejo zbuditi simpatije za Hardena, ki je to razkril iz želje za senzacijo in se za svoje dokaze ni ustrašil najbrutalnejših sredstev. Da je v visokih krogih marsikaj gnilega in propadlega, je itak že davno znano.

Domače stvari.

Naši sodrugi v Pulju so sklicali za nedeljo zopet shod pod milim nebom na Verdijev trg, da protestirajo proti znani nakani dr. Laginje, ki bi rad ustvaril posebne privilegije za c. kr. vojno mornarico. Zanimanje za shod je bilo velikansko. »Narodnjaki« bi ga bili za vsako ceno radi zopet razbili in so agitirali po vaseh, da bi zbornali čim več nezavednega ljudstva. Toda to se jim ni posrečilo; že pri volitvi predsedništva se je pokazalo, da imajo naši sodrugi veliko večino. »Narodnjaki« so predlagali zopet nerodnega gospoda Križa, izvoljen je pa bil z velikansko večino sood. Pirc, ki je dal takoj besedo sood. Petejanu. Ta je v slovenskem, sood. Haramina pa v hrvatskem jeziku izborni kritiziral narodnjaško izdajstvo. Narodnjaki, ki se jim do tedaj ni posrečilo razbiti shoda, so začeli tedaj po divjaško tuliti in razgrajati in ko tudi to ni pomagalo, so dejansko napadli nekatere sodruge. Sedaj se je tudi tem utrgalo potrpljenje, pa je prišlo do pesti, tako da je komisar razpustil shod. Natančneje poročilo objavimo še v prihodnji številki, za danes bodi le povedano, da lažejo narodnjaški časopisi tudi o tem shodu, da se kar kadi. Najprej piskajo, da so imeli večino na shodu. Trg je bil že res poln ljudstva, ampak ne narodnjakov. Predsedstvo se je javno volilo, v navzočnosti komisarja in politični oblasti se res ne more podtikati, da bi imela posebno ljubezen do socialistov demokratov. Če je torej tudi komisar izprevidel, da je večina glasovala za socialističnega predsednika, tedaj se narodnjaki zastoj napenjajo, da bi izpreobrili resnico v laž. Sami poročajo, da so bili narodnjaki tepeni. Znano je, da so bili ljudje doslej naravnost vzgajani za politične in nacionalne pretepe. In če so — glasom narodnjaških poročil — vendar dobili batine, tedaj je težko verjeti v njih »ogromno večino«. Toda eno bodi le še povedano: Socialisti ne organizirajo delavstva za tepež. Ta taktika jim ni nikoli ugajala. S sklicevanjem shodov so tudi v Pulju dokazali, da se hočejo bojevati z argumenti. Zakaj ne pridejo tudi narodnjaki z argumenti? ... Zato, ker se jih boje. Ampak s surovo silo ne bodo zmagali; to naj si le izbijejo iz glave. Z vsem razbijanjem ne spravijo iz sveta resnice, da hočejo iz samega sovraštva do socialistov izročiti istrske Slovane avtokraciji c. in kr. mornarice, to je državemu kapitalizmu in avstrijskemu germanizmu.

Skandal v Berlinu, ki ga je razkril Moltke-Hardenov proces, upliva »abnormalno« tudi na »Slov. Narod«. Dično liberalno glasilo poroča o njem pod naslovom »Nemški smrad«. Pri »Narodu« morajo biti strašno naivni, da mislijo, da se ne morejo take reči zgoditi drugje kakor v Nemčiji. Ampak zdi se nam, da je ta naivnost bolj teatralna. Gospodje že vedo, da je svinjarija zelo internacionalna. Saj tudi pri nas niso sami sveti Alojziji doma. Vse to škandaliziranje je grozno smešno in sumljivo. Tako je vselej, kadar se polotijo šmoki stvari, o katerih gre znanosti beseda.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“

Socialni pregled.

Volitev delavskih odborov na državni železnici.

V smislu določb c. kr. železničnega ministrstva, objavljenih v uradnem listu št. XVIII iz leta 1907, bodo volitve v delavske odbore dne 12. novembra t. l.

Ker je institucija delavskih odborov nova in sedaj prva volitev vanje, opozarjamo naše sodruge tembolj na važno stvar. Provizorično ustanovljeni delavski odbori postanejo lahko za delavstvo kaj važna uredba, če se jih bode delavstvo posluževalo v tem smislu, kakor priporoča železniško ministrstvo. Njih naloga je, prošnje in pritožbe delavstva (nedelovno nastavljenega), tičeče se službenega razmerja, predlagati predpostavljenim ravnateljem in skupno z njimi delovati na to, da se

odpravijo nedostatki, oziroma uvede izboljšanja. Da se pa tako delo vrši v korist delavstva, je treba, da se odposlje v te odbore le moze trdega hrbtišča in še trgega značaja. Dosedanje izkušnje nas uče, da so bili dosedaj le socialno-demokratski delavci taki moze, ki so za interese svojih mandatov nastopali brezobzirno, in v marsikateri instituciji, kjer danes sede, se je za časa njih sodelovanja marsikaj predrugačilo v korist železničarjev. Tako je bilo v zavarovalnici proti neizgovodam, v provizijskem skladu, bolniški blagajni i. t. d. Če toraj železniški delavci uvažujejo to dejstvo, je naravno, da tudi v nanovo vpeljane delavske odbore ne bodo poslali družega, kakor moze, ki jim jih priporoča organizacija.

Na Slovenskem, to je v področju tržaškega ravnateljstva c. kr. drž. žel. se bo volilo 14 odborov in sicer:

A. Za delavstvo na progi.

1. Odbor s sedežem v **Trstu**, obstoječ iz predsednika in štirih članov za delavce prožne sekcije (Bahnerhaltungssektion) Trst. Enega člana imenuje c. kr. železniški ravnatelj.

2. Odbor s sedežem v **Gorici**, obstoječ iz predsednika in osmih članov, za delavce prožne sekcije Gorica I., Gorica II. in c. kr. obratnega vodstva Ajdovščina.

V ta odbor volijo delavci proge iz prožne sekcije Gorica I. tri člane, prožne sekcije Gorica II. dva člana in delavci proge c. kr. obratnega vodstva v Ajdovščini enega člana. Dva člana imenuje c. kr. železniški ravnatelj.

3. Odbor s sedežem na **Jesenicah**, obstoječ iz predsednika in štirih članov, za delavce prožne sekcije Jesenice. Enega člana imenuje c. kr. železniški ravnatelj.

4. Odbor s sedežem v **Ljubljani**, obstoječ iz predsednika in osmih članov, za delavce prožne sekcije Ljubljana I. in Ljubljana II. V ta odbor volijo delavci prožne sekcije Ljubljana I. tri in delavci prožne sekcije Ljubljana II. tri člane. Dva člana imenuje c. kr. državnoželezniški ravnatelj.

5. Odbor s sedežem v **Pulju**, obstoječ iz predsednika in štirih članov za delavce prožne sekcije Pulj. Enega člana imenuje c. kr. železniški ravnatelj.

6. Odbor s sedežem v **Splitu**, obstoječ iz predsednika in štirih članov, za prožne delavce c. kr. obratnega vodstva v Splitu in na Gruži.

V ta odbor volijo delavci obratnega vodstva Split dva in obratnega vodstva Gruz enega člana. Enega člana imenuje železniški ravnatelj.

B. Za delavce na postajah.

1. Odbor s sedežem v **Trstu**, obstoječ iz predsednika in osmih članov, za delavce pri c. kr. državnoželezniškem ravnateljstvu, c. kr. železnično obratnih uradov Trst, c. kr. drž. žel. in Trst prosta luka c. kr. drž. žel., nadaje postajnih uradov Trst-Skedenj in Trst-S. Sava, slednjič še delavci postaj na progi: a) Trst-Opčina drž. žel., b) Trst-Herpelje-Kozina, c) Divača-Pulj in d) Kanfanaro-Rovinj.

V ta odbor se volijo izmed članov zgoraj navedenih mest šest članov in dva imenuje c. kr. državnoželezniški ravnatelj.

2. Odbor s sedežem v **Gorici**, obstoječ iz predsednika in štirih članov, za delavce postaj na progi: a) Repentabor-Dobrava, b) Monfalcone-Cervinjan in c) Gorica-Ajdovščina.

V ta odbor volijo v navedenih mestih tri člane, enega imenuje državnoželezniški ravnatelj.

3. Odbor s sedežem na **Jesenicah**, obstoječ iz predsednika in štirih članov, za delavce postaj na progi Radeče-Bela peč-Višmarje.

V ta odbor se voli tri člane izmed omenjenih delavcev, enega imenuje državnoželezniški ravnatelj.

4. Odbor s sedežem v **Ljubljani**, obstoječ iz predsednika in štirih članov, za delavce obratnega urada Ljubljana drž. žel. in postaj proge: a) Ljubljana-Kamnik, b) Ljubljana-Rudolfovo-Straža-Toplice, c) Grosuplje-Kočevje.

V ta odbor se voli tri člane izmed omenjenih delavcev, enega imenuje državnoželezniški ravnatelj.

5. Odbor s sedežem v **Splitu**, obstoječ iz predsednika in štirih članov, za delavce vseh postaj dalmatinskih železnic, za delavce kurilnice v Splitu in za delavce v skladišču (Material-Magazin) v Splitu. V ta odbor se voli tri člane izmed omenjenih delavcev; enega imenuje državnoželezniški ravnatelj.

C. Za delavce v kurilnicah.

Odbor s sedežem v **Trstu**, obstoječ iz predsednika in dvanajstih članov, za delavce vseh kurilnic in ekspoziur izvenjski Split.

V ta odbor volijo delavci c. kr. kurilnice v Trstu, nadalje ekspoziure Divača in Buje tri člane, oni kurilnice v Gorici in ekspoziure na Jesenicah tri člane in končno delavci kurilnice v Ljubljani tri člane. Tri člane imenuje železniški ravnatelj.

D. Za delavce v delavnicah.

Odbor s sedežem v **Trstu** obstoječ iz predsednika in dvanajstih članov, za delavce vseh delavnic tržaškega področja (Trst, Gorica, Ljubljana, Split, ekspoziura Divača, Buje, Jesenice), nadalje za delavce skladišč (Material-Magazin) Podgorje, delavnice za napravo opominov v Trstu in naprave za razsvetljavo v Trstu in Gorici.

V ta odbor volijo delavci omenjenih krogov devet članov, tri imenuje železnični ravnatelj. Volitev v ta odbor se loči in sicer tako, da volijo izučeni delavci (profesijonisti) sedem, neučeni pa dva člana.

E. Delavci c. kr. obratnega vodstva v Trstu drž. žel.

Odbor s sedežem v **Trstu**, obstoječ iz predsednika in štirih članov, za delavce proge c. kr. obratnega vodstva Trst drž. žel. in za delavce vseh postaj proge Trst-Poreč.

V ta odbor volijo omenjeni delavci tri člane, enega imenuje železniški ravnatelj.

Volilno pravico za delavske odbore ima vsak, kdor je eno leto v službi državne železnice. Pasivno volilno pravico, to se pravi, voljen je lahko v tak odbor vsak, ki je tri leta v službi državne železnice in trideset let star.

Posebno opozarjamo sodruge, naj pazijo na to, da na delavce ne pritiskajo posamezni predstavniki. Take slučaje naj se nam tako j naznani.

Volitev je t a j n a in nima nihče pravice gledati volilnega lista, ki se ga ima oddati zalepljenega načelniku.

Na postajah, kjer ni sedež odbora, mora se volitev tako vršiti, da dobé predstojniki glasovnice najkasneje do 8. novembra v roke in jih toraj lahko pravočasno odposljejo ravnateljstvu, kjer bode skrutinij.

Naše podružnice pozivamo, naj nam vpošljejo imena nastavljenih kandidatov najkasneje do 2. novembra t. l., da jih pravočasno objavimo.

Sodrugi! Volitev delavskih odborov je za razvoj Vaših gospodarskih in službenih razmer eminentne važnosti. Zadnji tedni so Vam pokazali, da je krepka in enotna organizacija edino sredstvo, s katerim se odpravi marsikaj, kar nas teži; ravno te posle opravljati, bo naloga delavskih odborov. Pametni in značajni moze v delavskih odborih, za njimi pa močne vrste socialno-demokratske organizacije — in bodočnost je naša! —č.

Železničarsko gibanje.

Zadnjič smo poročali, da je južna železnica objavila nove plačilne in službene določbe vsled pogajanja, ki se je vršilo na podlagi železničarskih zahtev med zaupniki in generalnim ravnateljstvom. Te določbe so, kar je umevno, zelo obsirne, pa nam seveda ni mogoče, objaviti vseh naenkrat. Da ustrezemo svojim čitateljem železničarjem in da izvedo tudi drugi delavci, kakšen uspeh so dosegli njih sodrugi na železnici, objavimo pa zaporedoma najvažnejše točke.

Za služabnike

so določene sledeče plače in stanarine, veljavne od 1. oktobra 1907:

	Plača	Stanarina	Doba do povišanja
	1000	360	3 leta
	1100	460	3 »
	1200	560	3 »
Vozni nadgledniki	1300	560	3 »
Postajni nadgledniki	1400	660	3 »
	1500	660	3 »
	1600	660	3 »
	1700	660	3 »
	1800	760	—
	1000	360	3 leta
Strojvodje namestniki	1100	460	3 »
	1200	560	—
	900	360	2 leta
Strojni, premikaški,	1000	360	2 »
skladišni nadgledniki	1100	460	3 »

Vozni nadgledniki postanejo s 1400 K vozniki mojstri (poduradniki). Postajni nadgledniki, ki dosežejo 1100 kron in napravijo popoln brzojavni, prometni in postajni izpit, pridejo po treh letih kot postajni mojstri v status poduradnikov.

Namestniki strojevodji postanejo najpозnejše po osmih letih službe strojevodje. Namestniki, ki so imeli dve leti po 1200 K, pridejo takoj, ko so imenovani za strojevodje, na stopnjo 1400 K. Strojni, premikaški in skladišni nadgledniki pridejo po tretji stopnji avtomatično s 1200 K v kategorijo poduradnikov.

	Plača	Stanarina	Doba do povišanja
	900	360	2 leta
	1000	360	2 »
	1100	460	3 »
	1200	560	3 »
Pisarniški pomočniki	1300	560	3 »
	1400	660	3 »
	1500	660	5 »
	1600	660	5 »
	1700	660	—
	900	360	2 leta
	1000	360	3 »
Vodovodni nadgledniki,	1100	460	3 »
kleparji lampisti, avto-	1200	560	3 »
grafski tiskarji, svetil-	1300	560	3 »
ničarji, višji kurjači,	1400	660	3 »
vratarji	1500	660	5 »
	1600	660	5 »
	1700	660	—

	800	300	2	leta
	900	360	2	"
Sluge pri vodnjakih,	1000	360	3	"
pisarniške sluge (z za-	1100	460	3	"
četno plačo 900), kur-	1200	560	3	"
jači pri stalnih kotlih,	1300	560	3	"
vozniki motorjev, kur-	1400	660	3	"
jači, višji premikači,	1500	660	5	"
nadgledniki delavcev	1600	660	5	"
	1700	660	—	—
	800	300	2	leta
	900	360	2	"
	1000	360	2	"
	1100	460	2	"
Sprevedniki vlakovodje	1200	560	3	"
	1300	560	3	"
	1400	660	3	"
	1500	660	5	"
	1600	660	5	"
	1700	660	—	—
	800	300	2	leta
	900	360	2	"
	1000	360	3	"
Tovorni sprevedniki,	1100	460	3	"
premikači, lampisti,	1200	560	3	"
skladiščne sluge	1300	560	3	"
	1400	660	5	"
	1500	660	5	"
	1600	660	—	—
	800	300	3	leta
	900	360	3	"
	1000	360	3	"
	1100	460	4	"
Centralni čuvaji	1200	560	4	"
	1300	560	4	"
	1400	660	5	"
	1500	660	5	"
	1600	660	—	—
	800	300	4	leta
Čuvaji pri izmenah,	900	360	5	"
blokih, na progi, ozna-	1000	360	5	"
njevalci vlakov	1100	460	5	"
	1200	560	—	—
	750	300	3	leta
Vratni, dnevni, nočni	800	300	4	"
čuvaji	900	360	5	"
	1000	360	—	—

Čuvaji, ki imajo službeno stanovanje, dobe mesto stanarine doklado, ki iznaša v

I. stanarinski skupini	120 K
II. "	108 "
III. "	96 "
IV. "	84 "
V. "	72 "

Določena doba za službeno povišanje velja za slučaj brezprikornega službovanja. Uslužbenca se sme izključiti od rednega povišanja samo na podlagi disciplinarne razsodbe, ki se mu jo mora z razlogi naznaniti.

Prehod na nove plačilne stopnje s sedanjih se vrši po sledeči lestvici:

Stara	Nova
plača	stanarina
660*	300
720	300
840	360
900	360
960**	360
1080	460
1200	560
1440	660
1680	660

Centralni čuvaji, čuvaji na izmenah, na progi, pri blokih in naznanjevalci vlakov ne pridejo od 660 K na 750, temveč takoj na 800 K. Za te uslužbenca se računa — da se obvaruje službeno stopnjo za one, ki pridejo od 720 na 800 K čakalno dobo na novi stopnji (800 K) od 1. jul. t. l. Namestnikom strojevodji, ki imajo z 960 K že doklado 120 K, ostane ta doklada do imenovanja za strojevodje.

Uslužbenici, ki so na stopnji 1600 K, dobe 60 K doklade, katere se ne vračuni v pokojnino.

Splošne določbe.

1. Kadarkoli zviša ces. kr. državna železniška uprava svojim, z dekreti nastavljenim uslužbencem plačo, stanarino, doklade in druge prejeme nad višino, ki je pri južni železnici, zviša južna železnica prejeme uslužbencev z enakim dnem v enakem znesku. Tudi kadar vpelje državna železnica, bodisi

splošno, ali pa v posameznih postajnih skupinah draginjske doklade, stori to južna železnica za enako dobo v enakih zneskih.

2. Uprava je pripravljena, do 1. aprila 1908 sporazumno s člani sedanje personalne komisije izdelati nova pravila za personalno komisijo in zlasti preurediti disciplinarno postopanje.

3. Sedanje plačilno reguliranje obsega vse uslužbenca, ki so dne 1. oktobra 1907 v aktivni službi, torej tudi na one, ki so prekoračili starost 65 let in one, ki so v bolniškem stanju.

4. Z regulacijo plač se ne prikrasajo postranske pristojbine uslužbencev.

5. Tekom leta 1908. se razvrsti postaje in proge, kolikor dokažejo izvidi potrebo, v nove stanarinske skupine.

6. Nove določbe o dopustu, dietah, pavšalih za preselitve in potrošninah se izdela tekom l. 1908.

7. Za službeno povišanje (avanzma) se računa samo dobo, odsluženo na zadnji plačilni stopnji. Nikakor se ne more čakalna doba znižati pod 1 leto.

8. Doneski za penzijski sklad vsled sedanje plačilne regulacije se vplačajo v 12 mesečnih obrokih od januarja 1908.

9. Vsakemu uslužbencu je dovoljen vpogled v zbirko okrožnic, ki leži pri dotičnem lokalnem predstojniku.

10. Uprava namerava vpeljati znižane tovarne pristojbine za predmete vsakdanje porabe po vzoru ces. kr. drž. železnic.

11. Dokler veljajo enake pogodnosti pri državni železniški upravi, zagotavlja tudi južna železnica svojim upokojenim uslužbencem (obojege spola) tri proste vozne listke na leto za svoje proge. Dva teh listkov se tudi lahko porabi za najbližje člane družine (ženo in nesamostalne otroke.) Vdovam s pokojnino se dovoli zase in za nesamostalne otroke dva prosta vozna listka na leto. Listkov, ki se jih ne porabi v enem letu, se ne more zahtevati drugo leto.

Proste vozne listke se sme zahtevati samo v slučaju potrebe.

12. Izplačevanje posmrtnine za aktivne, ne-oženjene uslužbenca se razglasi.

13. Odbor pokojninskega sklada se že peča z izplačevanjem posmrtnine za zaostale po penzionistih.

14. Za prehodne določbe velja 30. september 1907., ako ni za posamezne točke določen drug termin. (Dalje prih.)

Franc Brus v Dol. Logatcu sprejme takoj

kovaškega pomočnika.

Plača po dogovoru.

3-1

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Listnica uredništva.

Nadaljevanje članha „Peti avstrijski strokovni kongres“ smo morali radi pomanjkanja prostora odložiti za prihodnje

Izšla je

♦ druga knjiga znamenitega romana ♦

Pod spovednim pečatom

Stane 2 K.

Dobi se v upravnistvu „Rdečega Prapora“ v Ljubljani, v založbi časopisa „Naprej!“ v Idriji, v knjigarnah L. Schwentner v Ljubljani, A. Gabrček v Gorici, K. Florian v Kranju kakor tudi v vseh drugih knjigotržnicah.

Kdor še nima prve knjige romana

10-1

Pod spovednim pečatom

nabavi naj si tudi to. Stane 2 K 60 vin. Roman „POD SPOVEDNIM PEČATOM“ je napisal bivši katoliški kapelan Hans Kirchsteiger, poslovenil ga pa je pisatelj Etbin Kristan.

V življenju nikdar več 600 komadov samo gld. 1-65.

1 krasno pozlačena preciz. ura z verižico s 3 letnim jamstvom, 1 moderna svilen kravata za gospode, 2 fina žepna roba, 1 prstan za gospode z imit. biserom, 1 elegantna broša (novost), 1 par gumbov z imit. briljanti, 1 žepno zrcalo, 1 denarnica, 1 par manšetnih gumbov, 3 naprsni gumbi, vse double zlato s patentirano zapono, 1 album 10 najlepših slik sveta, 8 šalivi predmeti, velika veselost za stare in mlade, 1 nikelnasti tintnik, 20 važnih dopisovalnih predmetov in še 500 raznih predmetov za dom neobhodno potrebnih. Vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja samo gld. 1-95. Pošilja proti povzetju, ali če se denar naprej pošlje

9-9

Dun. cen. razpošiljalnica, P. Lust, Krakov 463.

Kar ne ugaja, se zamenja.

The American Bioscop

moderni kinematograf

elegantno urejen salon

V sredo in soboto nov zanimiv spored.

PREDSTAVE:

ob delavnikih od 5. ure naprej, ob nedeljah dopoldne od 10. ure in popoldne od 3. ure naprej.

2-1

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 168.

v Ljubljani

Telefon št. 168.

priporoča svoja

izborna pivo v sodecih in steklenicah.

Telefon št. 187.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

Telefon št. 187.

26-20

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K, za pol leta 5 K, za četrt leta 2 K 60 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Postopna petit-vistica (širina 83 mm) enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

87. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 2. novembra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg številka 3/I.

Sodrug in somišljeniki!

„Rdeči Prapor“ je začel izhajati od 15. oktobra t. l. naprej dvakrat na teden.

Izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Avstrijsko-ogrska nagodba.

Nun gilt allein die Bedeutung auf das, was ist, die Berufung auf den Boden und das Volk, auf die Nationen und Klassen als die Weisheit und Tatkraft des Staatsmannes.

Dr. Karl Renner, državni poslanec.

Nagodba je na dnevnem redu državnega zbora, ter se je pričelo prvo branje. In vendar ni precizirala do danes nobena narodnost, nobena stranka svojega stališča glede nagodbe v stvarnem smislu, stoječ na zgodovinskem, nacionalnem in ekonomskem stališču. Vse avstrijske parlamentarne stranke se bavijo z osebnostmi, z domačimi malenkostmi, prava Kirchturnpolitik, ako se izvzame socialno-demokratsko stranko. Čehi bijejo boj za ministre in nimajo časa se brigati za narodna, državna in socialna vprašanja. Glasovali bodo za njo, ako se ugodijo njih željam — bodo proti, ako ne. Poljska zlahta je dobila gotovo že davno obljube pod znamenim načelom «nie honorowo a zdorowo», da bode glasovala z zavezanimi oči za vladno. Klerikalna in krščansko-socialna stranka bi morali zavzeti stališče proti nagodbi, ker je bila vedno proti Ogronom. No! je pa prva opora avstrijski vladi in kot taka ne sme. Naši slovenski klerikalci pišejo v svojem glasilu «Slovenec» izborne članke Ignacija Zitnika o vprašanju nagodbe, ki kažejo vso škodo, ki nastane iz sprejetja nagodbe avstrijskim narodom in strankam; po drugi strani pa se obeha na visoki zvon kot pridobitev dra. Šusteršiča belokranjske železnice v zvezo z nagodbo. Zaradi baje velike pridobitve se bode glasovalo za njo. Radikalno-narodni poslanci so bili v Budapešti in so lahko poučeni o celem položaju in iz stvarnega stališča so se morali že sedaj izraziti proti nagodbi in isto preprečiti, če treba, tudi z obstrukcijo.

Značaj celega položaja pa je nejasnost pri vseh strankah izvzema socialno-demokratske in — nemške židovske liberalne stranke. Le edino ta zadnja ne more skrivati prekipevajočega veselja nad nagodbo: saj je pa tudi s tem rešena poloma marsikatera madžarsko-židovska kapitalistična existenca in tako tudi marsikatera taka v Cislajtani. Židovsko-liberalna stranka tuintam dobro ve, da jo čaka težka gospodarska kriza, ako se nagodba pravočasno ne sklene. Vsa gospodarska organizacija Ogrske pa je v rokah edino le Židov; za-

radi tega stopa na prvi plan kot voditelj strokovnjak negotbenih pogajanj od ogrske strani žid Stern, — ali v lepi maržarsčini Szterényi Zózset. — Drugi bankerot pa je čakal politično stranko neodvisnjakov madžarskih na političnem polju. Oni dobro vedo, da ne morejo istočasno voditi gospodarskega boja proti Avstriji, boja proti narodnostem, boja proti Hrvatski in boja proti socializmu za splošno volilno pravico. Židovsko-liberalna kapitalistična stranka mora biti za nagodbo, da reši v sedanjem času iz težke denarne krize svoj kapital. Politika madžarskih neodvisnjakov je morala skleniti nagodbo, ali pa likvidirati in prepustiti mesto novemu režimu, ki izvede splošno volilno pravico in s tem položi temelj normalnim političnim odnosom na Ogrskem.

No! Boj z Ogrsko bi bil utegnil strmoglaviti avstrijskega ministrskega predsednika — boj z Ogrsko je jako neprijeten kroni, kakor vsak boj. Radi tega je tudi od avstrijske strani treba nagodbe; saj račune iz te nagodbe plačajo avstrijski narodi po večini, tu in onkraj Litve, plačali jih bodo s težkimi konsumnimi davki delavci tu in onkraj Litve.

Avstrijski državni zbor je brez moči. O parlamentarnem stališču strank ni govora, še manj o jasnem zavedanju se državnega in političnega položaja. Najbolj v temi pa tavajo avstrijski Vseslovani in Jugoslovani. Iz strahu pred terorizacijo nasprotnih političnih strank spuščajo razmišljanje o slovanskem in jugoslovanskem vprašanju ter slede za predlogom vladne. Stojimo v zadnjem trenutku!

Ne končal bi gradiva, ako bi se hotel spuščati pred debato in pred sprejetjem vladne predloge podrobno v dejanske podatke nagodbe in nje posledice. Le da svoje principijelno stališče javno povdarjam, želim, da se zabeleži to-le:

1. Stranke v državnem zboru opuste s sprejetjem Avstrijsko-ogrske nagodbe po vladni predlogi stališče skupne države ter ne le znova sankcionirajo razcepljenost države v dva dela v smislu dualizma l. 1867, ampak principijelno delitev na dve samostojni državi, od katerih ena stremlje kot suvereni del velike vsenemške države preko Prage do Trsta, druga pa sedviga kot samostojna suverena država, ki zasede pot do Balkana;

2. iste stranke omogočijo s sprejetjem nagodbe, da madžarski narodni šovinisti in madžarski židovski kapitalisti zabranijo sprejetje splošne volilne pravice na Ogrskem ter nacionalno-ekonomično in etično zatirajo translajtanske narodnosti, Hrvate, kmetake in delavsko prebivalstvo;

3. krona je odstopila s sankcijo ogrskih ustavnih garancij, ki so v neposredni zvezi z avstrijsko-ogrsko nagodbo, po samostojnosti i odcepljenju od Avstrije stremeči Ogrski eno prvih njenih prerogativ na eksekutivo ter odprla s tem prosti pot do neodvisnosti od krone same.

Dr. Henrik Tuma.

Pismo z juga.

Cenjeni sodrug!

Cankar Vam z Dunaja, središča avstrijskega javnega in političnega življenja, naznanja veselo novico, da se mu dobro godi in da se zadovoljnost vrača v njegovo srce. Menda je hotel svoje literarne in politične kritike a la Luka Jelenc nekoliko potegniti...

S solčnega juga Vam moram jaz sporočiti, da se meni tudi tako godi, da ne prebiram slovenskih političnih listov nič več in da pri tem ne občutim nobene škode. Da, še celo mnogo bolj intenzivno uživam užitke južne jeseni, ki se mi nu dijo povsod, kamorkoli se sanam. Ako bi čital slovenske liste, bi mi gotovo pokvarili čisto moje uživanje.

Nemarna prikazen so ti listi. Strupeni so, čeprav se ne navajajo med strupeni niti v Cilenskih škodljivih rastlinah. Strupena je na primer žalostna enoličnost «Slovenskega Naroda», strupena je perfidnost in nevednost «Nove Dobe»; strupena je posvečena hudobnost «Slovenca» — in čez vse strupena je nedosežna neumnost «Edinosti».

Če v bolezni čitaš te liste, ti ne pomore nobeno zdravilo več na noge. In jaz sem bolan. In bi rad še hodil pokonci kakor ob času volilnih bojev letošnje spomladi. Čemu naj bi se uničeval še z listi, ki jih pišejo slovenski sklofutani žurnalisti?!

Ampak pohajajoč tu po solčnem jugu — dragi sodrug, koliko se Vas je že solčilo tu po jugu, kadar ste bili bolni? Koliko Vas je že počivalo tu pod lavorjevo senco ob nebeskem adrijskem morju — pa če ste bili že zdravi ali bolni? Sodrug Tokan bi Vam vedel povedati, kako je tu lepo, če bi mu bila beseda dana tudi za lepe vtiske in dojmove in ne le za krvave in krvo- ločne...

Sezona je minila. Kar je še ostalo, so dolgočasneži. Letoviščarjev ni več; vsi so sedaj le ubežniki, ki bi se radi skrili severni jeseni in zimi v tem toplem južnem kotičku. Zdravja iščejo, boleznijo preganjajo...

In povem Vam, da ni med njimi nobenega sodruga. Razven mene seveda! In niti jaz nisem rad v tem krasnem kraju v tej situaciji. In bi ne bil rad niti na stroške «delavskih grošev in žuljev»...

Pa če ni sodrugov tu, je vendar mnogo stvarine, ki močno diši po socializmu in socialni demokraciji. Tako diši, da manjka samo malo ognja, pa se vname rdeč požar na solčnem jugu opatijskem!

Tla so pripravna in pripravljena.

V Opatiji se razširja in ukoreninja nemški šovinizem najstrožje sorte. Od Voloskega dol mu nasprotuje hrvaški, ki ni nič manj strog, samo nekoliko nevednejši je in siromašnejši; nemški je skozi- inkož kapitalističen.

Ta dva tabora si stojita nasproti. Ker pa je vmes mnogo tiste mase, ki ne sodi ni v ta ni v oni tabor, je gotovo, da je to delo za socialiste. In kar je poglavitno — v Opatiji, Voloskem in Preluki imate čiste proletarce; nič ni več takih, ki bi jih kaj še vezalo na zemljo, na t. zv. rodno grudo. Kar jih tu drži, je mezda, katero si služijo; če bi te ne bilo, odidejo takoj s trebuhom za kruhom po svetu...

Zato ta masa ne sodi v tabore šovinstov, ampak nujno potrebuje mezdne, strokovne in politične organizacije. Razredne organizacije!

Tla so pripravna in pripravljena, ponavljam. Ali nimate nikogar, sodrug, ki bi ga poslali sem dol pogledat? Saj bi tukajšnje proletarce razburil, če bi jim odprl oči, da bi videli, kako žive, kako se hranijo, kako spe, kako delajo, kako se lečijo v bolezni, kako se oblačijo, kakšne politične pravice imajo in kako se izvršujejo... Ali nimate nikogar, ki bi prišel probuditi ljudi zaradi gospodarstva v bolniški blagajni? (Zaradi tega najbolj vre...) Ali bi ne bilo dobro, če bi pri občin-

skih volitvah tukaj socialisti jeli odločevati med Nemci in Hrvati?

Če nimate nikogar, sodrugi, naj pride kdo iz Trsta, Pulja, Reke, Albone... Organizacije so okoli in okoli, le v ta kot ni nikogar.

Tla so pripravna in pripravljena!

Opatija, 23. oktobra 1907.

Dr. Ant. Dermota.

Politični odsevi.

Državni zbor

Je ta teden nadaljeval prvo čitanje nagodbe. Ne more se reči, da bi bila razprava posebno zanimiva. Varna govornikov stoji na malenkostnem lokalnem stališču, pa hoče z gledišča najbolj malenkostnih interesov presojati nagodbo; a vendar rabijo gospodje velike besede in razmetujejo državno-pravne fraze na vse strani. Izvemši socialno demokracijo, ki je brez ovinkov izjavila, da odkloni nagodbo, ne pride skoraj nobena stranka z barvo prav na dan. In vendar so v srcu skoraj vse pripravljene, glasovati za nagodbo.

V tej igri s praznimi besedami se pa pokažejo včasih prav komični momenti. Pridejo n. pr. češki agrarci, pa pravijo: Kot agrarci ne moremo biti zadovoljni z nagodbo. Za njimi pa pride Abrahamowicz, pa zadeklamira: Ker smo agrarci, nam je nagodba všeč. In agrarci vseh narodov in strank imajo vendar zvezo v parlamentu!

Tudi ministrski predsednik Beck je posegel v debato, seveda da bi zagovarjal nagodbo. Kdo bi pričakoval kaj drugega od ministra, ki je naredil nagodbo? Njegovi argumenti so bili semtertje precej hromi; umetno zmašeno je bilo zlasti to, kar je govoril o državno-pravnem delu. Ampak njegov govor je imel poseben namen. Pripraviti krščanskim socialcem pot. Znano je, da so ravno krščanski gospodje leta in leta agitirali proti nagodbi. In sicer so agitirali zoper njo kar slepo. Sedaj pa potrebuje Beck njih glasove za nagodbo. Kršč. socialci so pripravljene, da mu jih dajo. Ampak ne brez kravje kupčije. Baron Beck mora skrbeti za sankcioniranje nižje avstrijske volilne reforme, take kakor so jo sklenili krščanski socialci, oni pa glasujejo za nagodbo. Baron Beck je že plačal ceno; volilna reforma je sankcionirana. In sedaj je vrsta na krščanskih socialcih. Seveda ne morejo reči v parlamentu: Glasovali bomo za nagodbo, ker smo dobili reformo, kakršno smo hoteli. Svoj preobrat morajo vsaj za silo »utemeljiti«. Zato je Lueger v svojem govoru filozofiral o armadi in o Bosni; v torek je pa vstal baron Beck in slovesno zatrdil, da ostane sedanja podlaga armade neizpremenjena in da se v Bosni nič ne zgodi brez volje obeh državnih polovic. Tako. Sedaj se Luegerjanci lahko delajo potolažene in lahko dajo baronu Becku svoje glasove »iz prepričanja».

Dr. Šušteršič je govoril v sredo o nagodbi. »Slovenec« si da brzovljati, da je govoril »odločno«. To se lahko telegrafira. Ampak če se čita Šušteršičev govor, tedaj ne napravi v stvari nobenega odločnega vtiska. Vidi se, da je hotel Šušteršič zopet nastopiti kot velik državnik. O stališču svojega kluba je dejal, da bo nagodbo stvarno presojal. Veliko bolj odločno bi bilo, če bi bil takoj povedal, kar je že davno sklenjeno: »Glasovali bomo za nagodbo«. Čemu hodi kakor mačka okoli vrele kaše, ko je vendar že vsakdo lahko bral v »Slovenecu«, kaj bodo storili klerikalci.

Zanimivo je vendarle in škoda bi bila, če bi se prehitro pozabilo, kako je pisal »Slovenec« o nagodbi pred sestankom parlamenta in kako piše sedaj: Takrat je naravnost podtikal socialnim demokratom, da so se dali podkupiti od Becka in da bodo glasovali za nagodbo. Torej: Glasovanje za nagodbo se mu je zdelo tako nezasišano, tako pregrešno, da mora biti podkupljen človek, ki to stori. Sedaj pa bodo klerikalci ne le glasovali za nagodbo, ampak celo za izdajalca razglašajo vsakogar, ki ne bi glasoval za njo. Po »Slovenčev« logiki bi se moralo izjavljati, da so sedaj — klerikalci podkupljeni. Klerikalno glasilo se ne sme izgovarjati, da je nagodba tako dobra, da se mora glasovati za njo. Začetkom meseca ni škofov list mogel vedeti, da bo »slaba«, pa je vendar pritiskal pečat izdajstva onim na čelo, ki bi glasovali za njo. Sedaj je stvar ta, da bodo socialisti glasovali proti nagodbi, klerikalci pa za njo.

Pa tudi baharijo z belokranjsko železnico osvetljuje »Slovenčeva« pisava prav čudno. Če bi človek verjel klerikalnemu glasilu zadnjih dveh tednov, bi moral biti prepričan, da se gradi to železnico edino le po zaslugi Šušteršiča in Šukljeta. Onadva sta bila Becku neprenehoma za petami, onadva sta napravila vse glede železnice, Beck je pa podpisal. Toda stojmo! Če je to vse tako resnično, kako pa da klerikalci še osem dni pred parlamentarnim zasedanjem niso imeli pojma o Beckovem železniškem načrtu? Da, da še na dan otvoritve niso vedeli ničesar, dokler ni znil Beck v zbornici? Na predvečer otvoritve so imeli socialisti v Ljubljani shod. Drugi dan je »Slovenec« poročal o njem. Poročilo je bilo podlo; škofov list je podtikal socialistom, da so »ces. kr.«; sumil jih je, da bodo za nagodbo in to jim je očital. Kako to, če so klerikalci sami ustvarili belokranjsko

železnico, zaradi katere je baje sveta dolžnost, glasovati za nagodbo? — Vse to potrjuje, da

belokranjska železnica ni klerikalna, ne liberalen uspeh, ampak vlada je zanjo iz avstrijskih, pred vsem vojaških razlogov. Glavno besedo ima vojni minister. Slepec bi lahko opazil, kako utrjuje vojna uprava ves jug in vsak rekrut lahko razume, da je z militarističnega stališča železniška zveza Dalmacije z Dunajem potrebna. To je glavni vzrok, da se jo bo zidalo. Drugi je pa ta, da opaza vlada že preveč nezadovoljnosti v Dalmaciji in kolikorkoli napak je imela znana reška resolucija, je vendar gotovo, da se je prav od tistega časa začela avstrijska vlada zanimati za dalmatinsko industrijo, za dalmatinski promet i. t. d., hotela s tem Dalmacijo boljje navezati na Avstrijo. Naravno je, da Beck tega ne pové naravnost. Zakaj ne bi Hrvatov in Slovencev natvezel, da ima posebno toplo srce za nje? Ampak — zakaj naj bi mu Slovenci in Hrvatje verjeli vsako besedo? Če vlada varuje svoje interese, vendar še ni zapisati v katekizem, da so to naši interesi in da moramo znoreti veselja, ker skrbi g. Beck — zase!

V imenu soc. demokratov je govoril še češki sodrug Modraček v nagodbeni razpravi. Povedal je tudi on, da socialni demokratje niso načelni nasprotniki nagodbe sploh, ampak da morajo glasovati proti tej nagodbi z gospodarskih in političnih razlogov. Denarna in gospodarska korist te nagodbe ne bo taka, da bi se moglo glasovati za njo. Beck bi bil za avstrijsko polovico lahko več storil, nego Körber ob času, ko je bila vsa država v razpadu in je bil celo dvor zoper Körberja. Govornik je kritiziral kvotno vprašanje v onem smislu, kakor smo je že pisali, in je dokazal, da profitira Ogrska mnogo več, nego Avstrija. Če bi se porabilo tiste milione na korist ondodnega ljudstva, bi se vsaj lahko govorilo o kulturnem delu. Toda denar, ki ga Ogrska prihrani na račun Avstrije, se porabi največ za madjariziranje. Govornik se ne čudi, da je ogrsko delavstvo začelo akcijo proti nagodbi in da tudi nemadbarske narodnosti niso zadovoljne z njo. Glavni pogoj za pametno nagodbo je ta, da se odstrani sedanje posredovalce, to se pravi ogrsko vlado. Avstrijska vlada bi morala dobiti jasnost glede splošne volilne pravice na Ogrskem. Govornik je ostro kritiziral preganjanje nemadbarske narodnosti na Ogrskem in je prišel do sklepa, da se zboljšajo razmere le pod pritiskom Avstrije, ali pa z notranjo revolucijo. Nadalje je govornik zahteval skrajšanje vojaške službe. V ministrovih besedah tudi ni bilo omenjeno znižanje indirektnih davkov. Za vsako stranko so v nagodbi koncesije, samo za delavstvo ni ničesar. Govornik upa, da se napravi prihodnjo pogodbo že na podlagi splošne volilne pravice v obeh državnih polovicah.

Prihodnja seja državnega zbora bo v torek. Pričakuje se, da predloži vlada na tej seji državni proračun.

Prvo čitanje nagodbe je bilo v sredo končano. Od socialnih demokratov je govoril še poljski poslanec dr. Liebermann. Izvoljen je za proučevanje nagodbe poseben odsek 52 članov. Od socialnih demokratov so bili izvoljeni vanj sodrugi dr. Adler, dr. Ellenbogen, Hanuš, Modraček, Němec, Pittoni, dr. Renner, Seitz in Wityk. Jugoslovani v odseku so Ploj, Šuklje, Grafenauer in Luginja.

Dopisi.

Pulj. (Čegav je bil fiasko?) Puljski delavci so se pretečeni teden smejali, kakor že dolgo ne in dobre volje so bili. Zaslugu za to ima pa slovensko meščansko časopisje, ki je priobčilo o nedeljskem shodu taka poročila, da res ni ostalo nič drugega, kakor smejati se. Ne vemo, ali so bile redakcije »Slov. Naroda«, »Slovenca«, »Edinosti« nafarbane od kakšnega razburjenega puljskega narodnjaka, ali pa so hotele same nafarbati svoje čitatelje. Toliko pa je gotovo, da so omenjena poročila prav temeljito odprla delavcem oči o kakovosti meščanskega časopisja. V prvi vrsti seveda tistim, ki so sami bili na shodu. Naša buržoazna trobila se napenjajo na vso moč, da bi pripisala socialistom fiasko na tem shodu. Če pojasnimo javnosti povsem objektivno, kaj se je zgodilo, se bo videlo, na kateri strani je bil pravi fiasko. Najprej bodi povedano, da se je shoda udeležilo nad 600 oseb, med katerimi je bilo približno 150 narodnjakov, večinoma iz okolice. Shod je otvoril sodrug Petejan in je predlagal sodruga Pirca za predsednika. Ta je bil tudi izvoljen, ne da bi bil kdo glasoval proti njemu. Šele, ko je sklicatelj konstatiral izvolitev, se je zaslislalo nekoliko glasov, da je treba tudi nasprotno glasovati. Sodr. Petejan se ni nič obotavljal, temveč je takoj pozval, naj glasujejo oni, ki niso zadovoljni, da predseduje sodrug Pirc. Dvignilo je približno 30 oseb roke. Izvolitev sodruga Pirca je bila torej nad vse jasna in tudi vladin zastopnik je konstatiral to. A sedaj se je pokazalo, da so prišli nasprotniki le s tem namenom, da bi razbili shod. Začeli so razgrajati in zahtevati svojega predsednika. Sodruga Petejana pravi: »Zahtevate svojega predsednika, pa še imenovali niste nikogar. Predlagajte koga, pa glasujemo takoj. Nam je končno deveta briga, ali predseduje Peter ali Pavel, da

imamo le besedo.« Po dolgem obotavljanju so vendar imenovali gospoda Križa. Seveda je pri glasovanju slavno propadel. Sedaj so pa začeli tuliti in razgrajati kakor divji in nedvomno je bilo, da so hoteli preprečiti zborovanje. Da ne bi bil shod razpuščen, je sodrug Pirc sporazumno sklicateljem, sam izjavil, da odstopa predsedništvo gospodu Križu. Sklicatelj je dal torej še enkrat glasovati o Križevi kandidaturi; naši sodrugi, ki so videli, da imajo ogromno večino, so ugovarjali, ali člani političnega odbora so jim pojasnili, zakaj se gre. Tako je bil torej izvoljen gospod Križ in nič drugega ne. Mož je bil pa sam v največji zadregi in ni vedel, kaj bi počel. Naši sodrugi so ga morali prisiliti, da je stopil na oder — zelen kakor mrzlica. A ko je bil gori, je izjedal komaj te besede: »Ker ne moremo zborovati, razpuščam shod,« in na to se je izgubil. Razume se, da je tak jezuitizem močno razburil naše delavce; ali kdor misli, da so bili zato poparjeni, jih prav slabo pozna. Gospodje narodnjaki govoré o našem fiasku, ali to ni nič drugega, kakor želja, da bi se potolažili nad našim napredkom. Kadar se mački stopi na rep, pa zavili. Kar smo dosegli v Pulju tekom dveh mesecev, odkar deluje tukaj jugoslovanska socialna demokracija, se lahko imenuje prav velik uspeh. Ustanovili smo politično organizacijo, ki se krasno razvija. Priredila je za štiri javne shode, dva pod milim nebom sredi mesta, česar niso storili narodnjaki sto let. In predmeti teh shodov so vitalnega pomena za Slovence v Istri. Ustanovili smo izobraževalno društvo, ki tudi lepo napreduje. Otvorili smo svojo čitalnico, kakršne nima vsa istra enake; v njej najdemo sodrugi vse potrebne slovenske in hrvatske časopise. V kratkem se otvori javno knjižnico in poskrbljeno je že za poljudna predavanja. Pa saj ni treba, da bi pripovedovali o svojih uspehih. Samo »Omnibus« je treba vzeti v roko. Saj ne izide številka, da ne bi v njej nargolelo strastnih napadov na stranko in na osebe, ki delujejo v njej. To pač dokazuje, da smo jim zelo na poti in da smo pravo zadeli. Prav po nedeljskem shodu pa lahko pravimo: »Mi vstajamo, a vas je strah!«

Pulj. (Impozanten shod jugoslovanske socialno-demokratske stranke. — Blamaža narodnjakov.) Takega shoda še ni videl Pulj, kakor je bil oni v nedeljo, nad katerim se narodnjaki tako jeze, da hočejo kar popokati. V zadnji številki smo naznanili, kako nelojalno — da se blago izrazimo — so se vedli narodnjaki na shodu predzadnje nedelje. Politični odbor jugoslovanske socialno-demokratske stranke je tedaj takoj sklenil, sklicati nov shod in sicer zopet pod milim nebom. Narodnjake, ki so že po vseh dostopnih listih razglašali, kako so »zmagali«, je to hudo spekle. Kajti če se upajo socialisti kar čez osem dni sklicati nov shod sredi mesta, naj vrag še verjame, da so bili pomandrani. Kaj naj torej store narodnjaki? Razmišljali so nekaj časa, končno so sklenili, napeti vse moči, da bi preprečili shod. Začeli so s strastno agitacijo zlasti po okolici, tam kjer so mislili, da so najbolj nezavedni ljudje, ki se jim najlažje kaj natveze. Toda imeli so slabo srečo. Ljudstva se je res nabralo na shodu za puljske razmere velikansko število. Shod se je začel ob treh popoldne, a že pol ure poprej je bilo nad 4000 ljudi na Verdijeve trgu.

Narodnjakom se danes lahko pové, da niso poznali svojih ljudi in da sploh ne poznajo hrvatsko-slovenskega ljudstva v Istri. Zbrani množici se je pač na prvi pogled poznalo, da je po ogromni večini slovanska. To je že v narodnjakih obudilo mnenje, da so samo njih pristaši na shodu. Na tistem si danes menda že priznavajo, da nimajo ljudstva več na vajetih. Kako so se pripravljali na vojsko, ilustrira med drugim sledeči slučaj:

V Pulju je nekaj črnogorskih in dalmatinskih delavcev, revežev, ki nimajo sploh nobenega socialnega in političnega zavedanja. Te so »organizirali« za shod. V »Narodnem Domu« so jim dali vina, ki so ga reveži popili; potem je dobil vsak kos suhega kruha, postavili so jih v vrste po štiri in štiri in tako so jih kar gnali na trg. Človeku, ki ima kaj smisla za siromaščino in ki vidi tudi v revežu človeka, so se morali smiliti ti reveži, ki se jih je očitno izrabljalo kakor čredo. Imeli so nalog, na shodu neprenehoma kričati »Živio, Luginja!« V kakšen namen, se lahko ugane. Ali tudi v njih so se narodnjaški gospodje ukanili. Reveži so na shodu parkrat zaklicali, kar jim je bilo ukazano, a ko so pojedli suhi kruh, so večinoma odšli s prostora, ker jih to, kar se je godilo, ni moglo zanimati.

Shod je začel, kakor smo že rekli, ob treh popoldne. Otvoril ga je sodrug Petejan, ki je predlagal sodruga Haramina za predsednika. Glasovalo se je. Slepec je moral videti, da je glasovala zanj ogromna večina. Za podpredsednika je bil izvoljen sodrug Petejan, za zapisničarja Pirc. Na čelu narodnjakov je bil dr. Mandić iz Trsta, ki so si ga bili posebej naročili za to »vojsko«, kajti doma nimajo sposobnih govornikov; drugi komandant je bil gospod Križ, njegov adjutant pa urednik »Omnibusa«. Ko je bilo predsedništvo izvoljeno, so začeli narodnjaki, ki so stali precej daleč od balkona, tuliti in razgrajati. Ker pri volitvi niso mogli razbiti shoda, so hoteli na ta način izzvati kakšno rabuko. Toda kaj so dosegli? Mnogo Slovencev in Hrvatov, ki so jih bili

sami spravili na shod, je ozlovoljila njih surovost; pristopili so bližje do govorniškega odra in se mirno in zelo pazno poslušali.

Prvi je dobil besedo sodrug Petejan, da poroča o delovanju istrskega deželnega zbora in o načrtu volilne reforme za občino Pulj. Govornik onise najprej krizo, ki je vladala štiri leta v istrskem deželnem zboru. Potem razloži načrt volilne reforme za deželo, govori o kompromisnih pogajanjih med Slovani in Italijani ter ostro kritizira sovniščno ravnanje obeh strank, ki sta obe imeli samo strankarske koristi pred očmi, nobena pa ne ljudskih interesov. Potem je razložil Laginjev načrt za občino Pulj. Glavne točke so te: Občinski svet naj šteje 42 zastopnikov, ki se naj razdele v štiri kurije. Od teh naj se prepusti ces. in kr. marini 12 zastopnikov in 6 namestnikov. (Začetkoma je Laginja celo zahteval, naj mornarica te zastopnike imenuje brez volitve, pozneje šele je izpremenil predlog tako, da naj jih volijo.) V drugo kurijo naj bi okoličanske (katastralne) občine volile 6 zastopnikov. V občino Pulj spadajo vasi po 2 uri daleč.

Splošni kuriji je kot »demokrat« privoščil 6 zastopnikov. Primerjajmo nekoliko, da bo stvar jasna: Okolica je oddala pri zadnjih volitvah ob strastni agitaciji 2479 glasov. Mornarica ima 500 volilcev, v splošni kuriji jih je pa dvanajst tisoč! Torej Laginja hoče za 2479 okoličanov toliko zastopnikov, kakor za dvanajst tisoč ljudskih volilcev; in še hujše: Za 500 volilcev germanizatorične marine dvakrat toliko zastopnikov, kakor za 1200 volilcev ljudske kurije! Tako bi prišel en zastopnik na 500 okoličanov, eden na 35 ces. kr. Nemcev, eden na 2000 delavcev! Če to ni izdajstvo Slovanstva in delavstva v Pulju, tedaj res ne vemo, kaj pomeni še narodnost in demokratizem!

Seveda v teh razmerah ni čudo, če so si patentirani »narodnjaki« toliko prizadevali, da bi z razsajanjem in divjanjem preprečili zborovanje! Dobro so vedeli, da jim ni koristno, če sliši narod resnico. Ubogemu ljudstvu, ki je kulturno tako zapuščeno, da so redki tisti, ki znajo citati, se izven javnosti marsikaj dopove. In vse to lahko poruši odkrita beseda v javnosti! Po sodrugu Petejanu so govorili še sodrugi Haramina, Pirc in Lirussi. Na to je predsednik zaključil veleznimivi shod.

Iz tega se lahko razvidi, kako smešna je baharija narodnjakov, češ, da so razbili shod, da so premagali socialiste in da so bili v večini. Če bi bilo vse to res, vendar ne bi bili mogli priti štirje socialistični govorniki do besede.

Po shodu je pač prišlo do spopadov. Izzvali so jih narodnjaški razgrajaci, nad katerimi so bili mnogi njih- prejšnjih pristašev sami ogorčeni. Ali zopet se imajo zahvaliti socialistom, da se ni zgodilo nič hujšega. Ali mi smo postavili 150 rediteljev, ki so naravnost požrtvovalno izpolnjevali svojo nalogo.

Konstatiramo še, da se dr. Mandič sploh ni oglasil za besedo.

Iz stranke.

Politični odbor jugoslovanske socialno-demokratske stranke v Istri nam je poslal obsirno izjavo zaradi gorostasnih laži, ki jih razširja nacionalistično časopisje o javnem ljudskem shodu zadnje nedelje. Ker nam danes primanjkuje prostora in smo morali že več drugih sestavkov odložiti, priobčimo to izjavo v prihodnji številki.

Socialni pregled.

Stavka knjigovodskega osebja pri firmi Gerber v Ljubljani. V zmislu kolektivne pogodbe bi že morala veljati dogovorjena pogodba. Toda firma Gerber ni ustregla dogovoru in se je tam pričela stavka ta teden. Ta firma ima najmanj povoda postopati s svojimi delavci nekorektno, a je proti dogovoru prezrla uslužbenca, ki poslujejo pri njej po desetletja in imajo že dolgo časa isto mezdo kljub temu, da so danes draginjske razmere povse drugačne kakor so bile prej. Sodelavci so se izrekli solidarne in to je prav. Ker zna biti ta sicer majhna stavka precej zanimiva, bomo še poročali o njej. Pripominjamo le še, da čujemo, da opravljata Gerberjeva naročila g. Bonac in firma Giontini. To pa ne gre. Poštenost obeh firm zahteva, ker sta sprejeli pogodbe, da se tudi ravnate po nji in jo skušata uresničiti. Delavstvo pa še posebej opozarjamo na to stavko!

Zbor bolniških blagajn zboruje dne 1. in 2. t. m. na Dunaju.

Shodi.

Rudarsko gibanje. V nedeljo, 3. t. m., bodo sledeči shodi: V Hrastniku ob 9. dopoldne v gostilni gospoda Franca Eržena; v Trbovljah ob 2. popoldne v gostilni gospoda Jak. Božiča; v Zagorju ob Savi ob 5. popoldne v gostilni gospoda Iv. Müllerja. Dnevni red na vseh teh shodih se glasi: »Draginja živi in plače rudarjev.« — Delavci! Rudarji! Gre se za Vaše potrebe, za Vaše interese; pridite torej vsi na te shode!

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. Agituj! Rdeči Prapor!

Domače stvari.

Metoda »Narodne organizacije« prva sodi-ščem. Tržaska »Narodna organizacija« je naš čitateljem že nekoliko znana. Njena taktika je na dlako podobna starim navadam krščanskih socialcev. Tudi »Nar. org.« bi rada prav hitro pridobila veliko število kalinov na svoje limanice; ker pa za agitacijo nima dovolj argumentov, si pomaga z obrekovanjem ljudi, ki žrtvujejo v delavskih organizacijah vse moči svojega življenja izboljšanju delavstva. Ne le da strastno razširjajo vse znane laži o »bogatsvu« socialnodemokratskih voditeljev, ampak jim tudi podtaknejo brezskrbno vsako nepoštenost, ki jim ravno švigne skozi glavo. V tej delavski organizaciji igra »veliko« ulogo neki Jaklič, ki ga poznajo južni železničarji dobro za stavkokaža. V »Nar. organizaciji« mu to nič ne škoduje. O možu se tudi sicer vé, da ima malo oblasti nad svojim jezikom, ki mu rad zbeži za ograjo resnice. Meseca junija je hotel med južnimi železničarji agitirati za svojo organizacijo, pa se mu je zdelo najprimernejša metoda ta, da je blatil železničarsko organizacijo z besedami: »Vaše društvo je sama sleparija; Kopač, Končnik in Jernejčič so sami sleparji in tatovi. To sem Končniku že povedal v obraz, pa me niso tožili.« Omenjeni sodrugi so torej izpolnili njegovo željo in so ga tožili. Na prvi obravnavi je hotel Jaklič doprinesiti dokaz resnice, ampak preveč komодно. Izvlekel je namreč iz žepa računski zaključek podružnice Trst II. Pravovarstvenega društva, češ: Ta listek ni bil lastnoročno podpisan od pregledovalcev knjig. Ta zagovor je bil seveda smešen. Dokazalo se mu je, da so pregledovalci podpisali revizijo v knjigi; listek, ki ga je on imel v roki, je bil pa le računski zaključek, izvleček iz blagajniške knjige za informacijo udov. Tedaj je pa Jaklič hitro izpremenil svojo taktiko. Začel je namreč tajiti, da bi bil sploh kdaj izrekel inkrimirane besede. Patetično, kakor je njegova navada, je dejal: »Nikdar nisem trdil kaj takega; Kopač, Jernejčič in Končnik so največji poštenjaki, samo — Italijani jih zapeljujejo.« Seveda je prišla ta — izjava nekoliko prepozno. Priče so mu dokazale, da je res napadel tuje poštenje, kakor je bilo povedano v obtožbi in sodnik ga je obsodil na 7 dni zaporu. — Njegov zagovornik je vložil priziv. Dne 21. t. m. je bila prva sodba potrjena in vrhutega je bil obsojen na 105 kron stroškov. »Narodno organizacijo« je ta sodba v živo zadela. Na razpravi so bili poleg zagovornika dr. Slavik, dr. Abram, dr. Rybač in ta je Jakliču tolažilno stiskal roko. Kdo pa bo tolažil »Narodno organizacijo«, ki ima tako vzorne člane in agitatorje.

Aristokratske dame na Kranjskem imajo težke skrbi. Kar smiliti bi se morale človeku. — Glavo jim beli ubogi »jetnik« v Vatikanu, papež Pij X., čegar jetništvo je tako »grozno«, da se lahko pelje v najkрасnejšem salonskem vagonu, ali pa v najdragocenejših, z zlatom okovanih kočijah, kamor se hoče po svetu. V cerkev se ne pelje; tja ga namreč nosijo. Klerikanci nam vedno pripovedujejo, da je papež velik revež in mnogo kmetičev po Slovenskem verjame to do besede in misli, da ubogi naslednik ribiča Petra kar strada. Ne vemo, če so imenitne dame na Kranjskem tudi tako slabo poučene; vsekakor jim dela papeževa beda hude skrbi. In ker bo gospod Sarto, imenovan Pij X., praznovati zopet nekaj jubilej, so se zbrale in so izdale oklic, naj jim občinstvo prinese denarja, da kupijo rimskemu gospodu dar. Na čelu temu cenjenemu odboru ne stoji nihče manjši, nego soproga našega deželnega predsednika, gospoda S c h w a r z a. Že davno vemo, da je prvi državni uradnik naše dežele hud klerikalec. — Nič se torej ne čudimo, da se njegova milostiva podpisuje na take oklice. Saj je črna barva sedaj prva v Avstriji, ampak da ne bi imeli Slovenci nujnejših potreb, kakor pošiljati denar v Rim, še ni dokazano, čeprav stoji oklic v uradni »Laibahe-rici«. Ne pričakujemo, da pojde gospa Schwarzova nabirat za stavkujoče, čisto res stradojoče delavce; to bi bilo preveč »prosto«. Ampak na Kranjskem je še toliko druge revščine, da kriči v nebo. N. pr. ljubljansko barje, ki je bilo strahovito poplavljen. Tudi o kulturnih potrebščinah čitamo vsak hip. Šol primanjkuje, ljudskih, srednjih, strokovnih. Knjižnic bi bilo treba. Umetnost vzdihuje. Ampak gospa Schwarzova nima drugih skrbi, kakor to, kako se napravi papežu »prezent«.

Organizacija avstrijskih odvetniških in notarskih uradnikov se je obrnila te dni na vse ljubljanske odvetnike in notarje s prošnjo, da z ozirom na neznosno draginjo živijo in stanovanj v naši stolici povišajo s 1. novembrom t. l. svojim uradnikom plače, ozirom istim dovolijo draginjske doklade.

Če je država opetovano uvidela potrebo, zvišati svojim rradnikom plače, potem ga menda ne bodo šefa, ki bi imel ugovarjati enakim in upravičenim zahtevam svojih uradnikov.

Apelujemo torej javno na pravičnost svojih šefov in trdno pričakujemo, da se bodo tej prošnji

odzvali, posebno tisti, ki plačujejo svojim uradnikom še vedno one plače, ki so bile v navadi pred leti, katere plače po današnjim razmeram nikakor več ne zadostujejo.

Listnica uredništva.

Jesnice: Dopis objavimo, ampak prosimo potrpljenja do prihodnje.

Strokovni pregled.

Avstrijski strokovni kongres.

vanju statistične poročal sodrug Smitka o delo-

To poročilo je rada za delo. Statistični urad seveda ne glave zelo zanimivo. Staza katero ga je minister B a r t y r s e v a t i one naloge, blizno desetimi leti ustanovil. On f d e r pred prida se bodo tam shajali delodajalci in delavci upal, bodo izginila nasprotja med obema. To je se da povsem nemogoča stvar. Ali del. delegatje so vsaj zastopali interese delavstva in seznanjali vlado z njimi.

Iz poročila je razvidno, da je bil delavskemu svetu na seji 27. svečana 1905 predložen načrt vlade o delavskem zavarovanju. Bil je izvoljen poseben odsek, v katerem sta bila tudi sodruga Wildholz in Smitka. Najvažnejša vprašanja v načrtu sta finančno in samoupravno. Sedanje delavsko zavarovanje je tako, da so bolniške blagajne v splošnem v ugodnem položaju, zavarovalnice za nezgode imajo pa velikauske deficite. Sedaj dobiva delavec v slučaju nezgode štiri tedne podporo od bolniške blagajne, potem šele od zavarovalnice za nezgode. Načrt vlade pa zahteva, naj plačujejo bolniške blagajne tudi v slučaju nezgod podporo do enega leta. To se pravi, zvaliti stroške za nezgode delavcem na pleča. Reklo se je pa, da bodo morali delodajalci plačevati polovico v bolniško blagajno; tedaj bi dobili tudi polovico mandator v odboru bolniške blagajne. Torej bi se jim izročilo te blagajne. Glavno načelo delavskega zavarovanja pa je, da imajo zavarovanci odločilni vpliv. Zato so morali delavski zastopniki odločno pobijati one namene.

Sklicalo se je takrat več anket. Prva je bila zdravniška anketa. Reforma zadošča raznim zahtevam zdravnikov. Predvsem se izključuje od zavarovanja vse osebe, ki imajo nad 2400 kron letnega dohodka. Glede plače zdravnikov, o prosti volitvi zdravnika i. t. d. naj imajo tudi oblasti besedo. Pač se mora reči, da so bile zahteve mnogih zdravnikov prav močno pretirane, tako da bi popolnoma enemogočile bolniško zavarovanje. Delavski zastopniki so zahtevali zavarovanje tudi za poljedelske delavce. Boj je bil hud. Kajti vlada je hotela dovoliti zavarovanje samo tiskim poljedelskim delavcem, za katere velja posebsti red in tudi za te samo zdravnika, zdravila in bolnišnico, ne pa bolniške podpore. Na anketi so se izjavili tudi posebstniki za popolno zavarovanje, ker si mislijo: Če bo delavec v mestu zavarovan, na deželi pa ne, bodo se bolj zapuščali kmetijo pa silili v mesto.

Statistični urad se je pečal tudi s svinčevim zastrupljanjem ter je nabral zelo zanimive podatke, ki so pri vladi za zakonodajno porabo.

Potem je bilo opraviti z delavnimi časom pri trgovini. Vlada je predložila načrt, ki zahteva 10 ur nepretrganega počitka na dan. Odsek je sprejel 11 ur, delavskim zastopnikom se je pa posrečilo, pridobiti večino sveta za 12 ur.

O delovanju komisije za preprečenje nezgod je poročal sodrug Siegel. Povedal je, da je komisija prav malo delala in še tega, kar je storila, ni vlada porabila. Skoraj štiri leta — do 1906 je vlada povsem pozabila, da mora sklicati tako komisijo. Šele 17. decembra 1906 se je ustanovila drugič. V komisiji je osem podjetnikov, pa le 4 delavci; vrhutega je v njej 5 profesorjev, 1 dvorni svetnik in dva vladna svetnika. Od leta 1899 do 1903 je bilo v Avstriji naznanjenih 814.082 delavskih nezgod, med njimi 11.500 smrtnih. Vpošte-ovati je pa treba, da se sploh ne raznani vseh nezgod, ker je mnogo delavcev pri podjetjih, ki niso po zakonu prisiljena na zavarovanje. Že l. 1900 je bilo 80.534 nezgod, leta 1904 pa že 99.744 in sedaj presegajo na leto že 100.000. Odškodnin se je priznalo leta 1900 v 23.000 slučajih, štiri leta pozneje v 28.000 slučajih. Zavarovalnice imajo velik deficit, kar vpliva na to, da se odkloni mnogo slučajev in da se dovoljuje le nizke rente. Leta 1900 je prišlo na 10.000 zavarovanih delavcev 551 priznano ponesrečenih; torej se je ponesrečil vsaki dvajseti delavec. Leta 1904 pa že vsaki štirinajsti. Te razmere pozna tudi vlada.

Med prvimi nalogami prve komisije je bila skrb za razmere v stavbinski obrti. Komisija je izdelala leta 1901 varstvene predpise za visoke stavbe; ali potem je bilo treba še drezati in drezati in šele 7. svečana 1907 jih je vlada izdala kot naredbo. Za kemično industrijo je komisija izdelala predpise pred petimi leti, vlada doslej še ni ničesar storila z njimi. Gotovi so predpisi za kamnolome in za jame; nihče ne ve, kdaj se jih bo praktično porabilo. Sedaj se izdeluje varstvene predpise za lesno stroko. Toda kaj pomaga, če leže najlepši predpisi v miznici kakšnega dvornega svetnika? Tudi ni nikogar, ki bi skrbel, da bi podjetniki spoštovali varstvene določbe. Obrtni nadzorniki bi imeli to nalogo; ali splošno je znano, da so preobloženi z drugimi opravki.

Na zadnji seji so delavski zastopniki podali sledeči predlog:

1. Razširi naj se obrtno nadzorništvo; nadzorovalne okraje naj se zmanjša, osebje pri nadzorništvih naj se pomnoži, zlasti z delavci.

2. Pravice nadzorništva naj se poveča, zlasti naj se jim da izvrševalno moč.

3. Pregreske zoper obrtni red in zoper naredbe, ki temelje na njem, naj se odkaže rednim sodnijam.

Sodrug Hueber je poročal, da odbor vodne ceste sploh ne deluje in da vlada regulacijo ne misli na uresničenje kanalov in regulacij rek in potokov. Socialno-demokracijski poslanci bodo morali v parlamentu glasno podrezati.

Potem je na zaupni in taktiki. Poročal o organi-

znoterosti.

Kako skrbijo sodrugi za svoj tisk — v Nemčiji. Te dni so samo v enem dnevu socialno-demokratski delavci raznesli milijon iztisov svojega glasila «Vorwärts» po vseh hišah mesta. V nedeljo zjutraj so vzeli nedeljsko izdajo in so jo zopet raznesli od hiše do hiše, od stanovanja do stanovanja. In «Vorwärts» ima že sedaj 135.000 iztisov dnevne naklade.

Kako je pa pri nas? ... Neštevilni delavci čitajo meščanske časopise, ki imajo za delavstvo naravnost strupeno duševno hrano. A zavednim sodrugom se zdi preveč, da bi upivali na svoje še nezavedne tovariše in jih pridobili za delavsko časopisje. Koliko časa se že priporoča sodrugom, naj ne zahajajo v lokale, kjer ni «Rdečega Prapora». A neštevilni delavci nosijo svoj denar v gostilne, brivnice i. t. d., kjer ni sledu po delavskem časopisu. In koliko je sodrugov, ki bi si rekli, da bo list tom boljši, tem bogatejši glede vsebine, tem bolj informiran, tem bolj zmožen, da odgovarja vsem potrebam, kolikor več bo imel odjemalcev?

Sodrugi! Dobra lista vam je treba, ampak njegova dobrota je odvisna največ od Vas. Če ga Vi ne razširjate, ga ne bo nihče. In če se ne razširi, ne more napredovati. Mislite na to, da je Vaš list Vaše orožje. V svojih bojih, ob stankah i. t. d. ste lahko izkušali to. Glejte torej, da bo to orožje močno in nabrušeno.

Strokovno organiziranih delavcev je bilo leta 1905 v Avstriji 323.099, leta 1906 pa 448.123. Narasčalo je število organiziranih leta 1904 za 25,69, leta 1905 za 70,85, leta 1906 pa za 38,74 odstotkov; v številu udov: leta 1904 za 34.456, leta 1905 za 133.978 in leta 1906 za 125.171 članov. Danes je število pol milijona že prekoračeno.

Strokovno organiziranih delavk je bilo leta 1906 v Avstriji 42.190, to je za 13.788 več kakor leto prej.

Za stavke je izdala strokovna komisija leta 1903: 29.807,65, leta 1904: 35.910,51, leta 1905: 113.407,99, leta 1906: 209.707,37 kron. — Skupaj v starih letih 388.833,52 kron.

Za podpore udov so izdale avstrijske strokovne organizacije leta 1906: Za potovalno podporo 129.631,62 kron, za brezposelne 919.401,50 kron, za bolezen, vdove in sirote, pogrebno 876.275,61 kron, za slučaje bede 312.430,46 kron; skupaj 2.237.739,19 kron. To priča ogromno korist organizacije za delavce.

V Evropi stoji avstrijska strokovna organizacija kar se tiče števila udov in njenega gmočnega gospodarstva na tretjem mestu.

V državi ob Kongu so ustaški zamorci iz plemena Kasaj napadli državno vojsko in so jo v dvodnevni strašni bitki popolnoma premagali. Na obeh straneh je deset tisoč mrtvih in ranjenih.

Grem v šolo skozi blisk in tresk

in sem vendar vedno živ in zdrav. Zakaj? Zato, ker mi da mati na pot vedno po 6 Fayejevih Sodener mineralnih pastil. Tako mi ne škoduje ne ostri zrak med potjo ne suhi zrak v šoli; drugi otroci imajo vedno zamude, jaz sem pa vedno točen. Zato se imam za hvaliti le Fayejevim praviim Sodener mineralnim pastilam, in drugi otroci naj bi me posnemali. Fayejeve prave Sodener mineralne pastile se kupijo v vsaki lekarni, drogeriji in trgovini z mineralnimi vodami.

Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko: (8)

W. Th. Guntzert, Dunaj, XII, Belghoferstrasse 6.

Milostiva gospa,

ali veste, zakaj morate pri nakupovanju sladke kave izrečno opozoriti na »Kathreiner«?

Ker: Vam sicer utegne primeriti, da dobi manj vreden posnemek brez vsehrlin, s katerimi se odlikuje Kathreinerjeva kava.

Zakaj le

Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

ima spričo posebnega načina svojega pridelovanja vonj in okus znane kave.

Zapomnite si torej natanko, milostiva gospa, da dobivate pristno Kathreinerjevo kavo zgolj v zaprtih izvornih zavojih z napisom: »Kathreinerjeva Kneippova sladna kava« in s sliko župnika Kneippa kot varstveno znamko.

Izšla je

druga knjiga znamenitega romana

Pod spovednim pečatom

Stane 2 K.

Dobi se v upravnistvu »Rdečega Prapora« v Ljubljani, v založbi časopisa »Naprej« v Idriji, v knjigarnah L. Schwentner v Ljubljani, A. Gabršček v Gorici, K. Florian v Kranju kakor tudi v vseh drugih knjigotrdnicah.

Kdor še nima prve knjige romana 10—2

Pod spovednim pečatom

nabavi naj si tudi to. Stane 2 K 60 vin. Roman »POD SPOVEDNIM PEČATOM« je napisal bivši katoliški kapelan Hans Kirchsteiger, poslovenil ga pa je pisatelj Etbis Kristan.

Franc Brus v Dol. Logatcu sprejme takoj

kovaškega pomočnika.

Plača po dogovoru.

3—2

Budilka s svetečo
12—2 številščino.

Z enim zvoncem navadna	K 2,40
Z dvema zvoncema	„ 3—
S svetečo številščino	„ 3,20
Znamka J. Prima	„ 4—
Budilka za železničarje	„ 5—
Budilka z bronastimi zvončki in bitjem	„ 6—
Budilka z godbo	„ 10—

Tri leta pisмено jamstvo. Ako ne ugaja, se denar vrne. Pošilja proti povzetju **Maks Böhnelt** Dunaj IV. Margaretheastr. 27. Zahtevajte moj cenovnik s 5000 podobami zastoj in poštnine prosto.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah „Rdeči Prapor“

KAVARNA

„Unione“ preje, Tedesco v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

POZOR!

Za K 2,50

POZOR!

dobi vsak krasno remontoir pežno uro, »Gloria« srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur idoča za kar se 2-letni jamči, z

lepo pozlačeno, Pancer veržico, samo za K 2,50 3 komadi z veržicami K 7— Razpošilja po povzetju lovar. zaloga avstrijskih ur 24—20

S. Urbach, Krakov št. 68.

Vsaka povredba in ponatis je kaznjivo.

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52—37

Thierryev centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3,50. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisočimi zahvalnih pisem zastoj in franki.

Ne kupite nobene ure

dokler niste videli mojega velikega cenovnika.

Dobite:

Nikelasto Roskopf uro	K 3—	14 kar. zlate prstane	K 4—
Srebrna Roskopf ura	„ 6—	Stenske ure	„ 7—
Z dvojnimi plaščem	„ 8—	Z bitjem na bron. zvonček	„ 10—
S trojnimi srebrnim	„ 10—	Z godbo	„ 12—
Ploske jeklene ure	„ 7—	Ure s kukavico	„ 5—
Roskopf za železničarje	„ 7—	Kuhinje, ure, gredo 8 dni	„ 6—
Prave Omega	„ 17—	Budilke, 1 zvonček	„ 2,40
Srebr. okle. veržice	„ 2—	Z dvema zvoncema	„ 3—
14 kar. zlate ure	„ 19—	S svetečo številščino	„ 3,20
14 „ „ veržice	„ 20—	Budilka z bitjem na bronasti zvonček	„ 6—
3 leta pisмено jamstvo, za blago, ki ne ugaja, se denar vrne.			

12—2 Pošilja proti povzetju Zaloga ur in zlatnine **Maks Böhnelt, Dunaj IV. Margaretheustrasse 27.** sodno zapriseženi cenitelj in izvedenec. Zahtevajte zastoj in poštnine prosto veliki cenovnik s podobami.

The American Bioscop

moderni kinematograf

elegantno urejen salon

V sredo in soboto nov zanimiv spored.

PREDSTAVE:

ob delavnikih od 5. ure naprej, ob nedeljah dopoldne od 10. ure in popoldne od 3. ure naprej.

Na vogalu Sv. Petra ceste in Resljeve ceste, nasproti kavarno „Avstrija“.

3—2

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

u Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, prisneno izborno pivo v sodnih in steklenicah.

Številka telefona 210.

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsako
sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje
za celo leto 10 40 K, za pol leta
5 20 K, za četrt leta 2 60 K, me-
sečno 90 vin.; za Nemčijo za celo
leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt
leta 3 K; za Ameriko za celo leto
14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste.
Nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Rokopisi se ne vračajo.
Inserati. Enostopna peti-vrstica
(širina 83 mm) za enkrat 20 vin.,
večkrat po dogovoru.

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

88. številka.

V Ljubljani, v sredo, dne 6. novembra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo
„Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne posiljatve,
naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravišтво
„Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg številka 3 I.

Sodrugji in somišljeniki!

„Rdeči Prapor“ je začel izhajati od
15. oktobra t. l. naprej dvakrat na teden.

Izhaja redno vsako sredo in soboto
in velja za avstro-ogrske kraje za celo
leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin.,
za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol
leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol
leta 7 K.

Upravišтво „Rdečega Prapora“.

Modernizem in klerikalizem.

V svoji veličastni knjigi „Rim“ je Emile Zola
izklesal živo podobo katoliškega duhovnika, ki je
vroče ljubil svojo cerkev in jo je hotel prav iz te
ljubezni rešiti onih spon, ki jo hočejo zadušiti.
Goreč kristjan je izpoznal, da je cerkev zabredla s
poti, katero ji je bil Kristus predpisal, in da jo je
treba zopet pokristjaniti. Napisal je knjigo, ki se
je v vsaki vrstici vjemala s pravim krščanstvom,
a sveta inkvizicija je njegovo knjigo — proklela.

„Kakšna zmoti!“ je zajechalo v njegovi duši.
„Saj niso razumeli moje knjige! Saj ni mogoče!
Sam papež mora izreči, da so moji nauki čisti in
moje zahteve zveličalne!“ ... In odpeljal se je v
Rim, da bi dobil papežev blagoslov za svoje delo.
Toda lahko je bilo, priti v Rim, težko do papeža.
In francoski duhovnik je imel mnogo časa, da je
ogledoval večno mesto in njegovo življenje. In
videl je papeža, preden je dobil avdijenco; videl
je, kako so ga slovesno nesli v cerkev kakor
kakšnega orientalskega avtokrata, kakor so mu
mu romarji v nepopisnem paroksizmu pometali
denar, zlatino, biserje pred noge ... Videl je kar-
dinale, videl jezuite. In končno je prišel pred pa-
peža. Hotel mu je pasti pred kolena in reči:
„Sveti oče, saj je Vaš nauk, ki sem ga povedal s
svojimi besedami. Saj ne morete prokleti —
krščanstva!“ ... Toda ko je prišel skozi velikanske
dvorane do poglavarja svoje cerkve, ko je stal
pred njim, tedaj je izginilo vse in dejal je: „Pre-
kličem!“

Zolov duhovnik je preklical na svoj način.
Zbudila se je v njem zavest, da je njegova knjiga
zmota, ampak ne v onem smislu, kakor je menila
kongregacija in rimski papež. „Katoliška cerkev in
kristusovo krščanstvo, z naukom križanega muče-
nika se je ne reši, kajti njeno kraljestvo je od
tega sveta. Motil sem se; za rimsko cerkev ni
pomoči ...“

In ko je pozno zvečer stal v svoji sobi v sta-
rodavni palači, pričakujoč ure, da zapusti večno
mesto, je začul šum, ki ga ni še nikdar slišal. Va-
lovi tiberske reke so zamolklo šumeli in njemu se
je zazdalo, da se dvigajo glasovi stoletnega mutca
— da izpregovarja ljudstvo. In zapustil
je Rim.

Na Nemškem, Francoskem, v Italiji, na Češkem
so katoličani, duhovniki, ki polagoma odpirajo oči
in izpoznavaajo, da so izven cerkve še druge reči,

ki se za nobeno ceno nočejo sukati tako, kakor
veleva Rim. Znanost jim daje ključ v roke do
izpoznavanja, ki ne soglašajo s cerkvenimi dogmami.
Čitali so sv. pismo, a čitali so tudi druge knjige in
zasvetilo se jim je, da ne smejo sprejeti vsakega
svetopisemskega stavka dobesedno, če nočejo priti
z znanstvenimi dokazi v navskrižje. Toda katoličani
so in duhovniki in strah jih je za njih cerkev. Od
dne do dne je večji prepad med njenimi trditvami
in med znanostjo, ki išče resnico. Kaj bo iz cerkve
danes ali jutri, če se poveča prepad tako, da ne
bo več mogoče, premostiti ga?

Pa so poskusili „modernizirati“ rimsko cerkev.
Krščanstvo naj ostane nedotaknjeno, ampak cer-
kvene nauke naj se revidira. Tudi teologično pre-
iskovanje bodi svobodno; kjer se naleti na zmoto,
naj se jo odstrani; kar znanost dokaže, naj sprejme
in prizna tudi cerkev. Kajti ljudstvo, ki bi zasačilo
cerkev v eni neresnici, ji tudi resnic ne bi ver-
jelo več.

To je stališče „modernistov“, ki ga zastopajo
iz ljubezni do svoje cerkve — kakor Zolov du-
hovnik. Ali kakor njemu, je papež tudi njim ukazal:
„Prekličite in podložite se!“ Rim je objavil nov
„silabus“. Rim ne priznava znanosti, ne trpi svo-
bode, tudi ne, če gre zanj v boj. Rim zahteva
brezpogojno pokorščino, da lahko vlada. Kajti ne
verstvo, ampak vlada je njegov namen. Ne kr-
ščanske resnice, ampak svoje gospodstvo hoče
varovati.

Papež Pij X. je prepovedal modernizem. In
mного „modernistov“ je pometalo puške v koruzo.
Vzdihovaje, nevoljno, ampak z izpoznavanjem, da
imajo škofje in papeži več moči, nego evangelij.

Toda našlo se jih je nekaj, ki niso hoteli vzeti
rimske zmote na svojo vest. Zavedali so se pra-
vicičnosti svojega dela in čistosti svojih ciljev. Bra-
niti so hoteli svoje stališče. Silabus je dobil od-
govor. Zmerno je bil spisan in dostojno. Prepričal
bi rad papeža in inkvizicijo.

In sedaj so dobili odgovor.

Rim ne išče prepričanja. Brezpogojno posluš-
nost zahteva, vsako „nepokorščino“ pa kaznuje.
Papežev odgovor je jasen, neizprosno; Kdor se ne
uda, je ekskomuniciran. Izobčen je že vsakdo, ki
se je drznil, napisati besedico njegovi encikliki v
odgovor. Ni treba, da bi se ga še posebej, for-
malno izobčilo. Ekskomuniciran je že vsled dejstva,
da je zakrivil greh svobodne misli.

Vratca so pač še odprta. Kdor želi, da se ga
resi prokletstva, mora prositi — papeža. Cena je
torej znana. S papežem se ne more obravnavati;
samo preklic, kes in pokora pomaga.

Tako so modernisti postavljeni na razpotje.
Samo dve stezi sta pred njimi: Ali se ydajo na
milost in nemilost in poteptajo z lastnimi petami,
kar so utili, o čemur so bili prepričani, ali pa se
ločijo od Rima. Zolov duhovnik je našel svojo pot.
Če jo najdejo sedanji modernisti, pokaže čas.

Hoteli so rešiti Rim; a Rim odklanja rešitev.
Vse hoče imeti in zato bo izgubil vse. Nad zemljo
hoče vladati in zato mu izgine tudi prostor v ne-
besih. Cezar in Pontifex Maximus v eni osebi ...
to vodi izza časov Juliana Apostata v pogin.

Mednarodna učiteljska organizacija.

Na Dunaju, 9. novembra.

Od nekdanj je socialno-demokratsko delavstvo
posvečevalo šoli in učiteljstvu največjo pozornost.
To je zelo naravno. Saj je šola za delavca veli-
kanske važnosti. Šola vzgaja njegov naraščaj in ne

more mu biti vseeno, kako ga vzgaja. Za meš-
čanske kroge je sicer to vprašanje tudi važno,
vendar pa ne tako, kakor za delavce. Sedanji go-
spodarski „red“ sili očeta proletarca, da žrtvuje
ves svoj čas zaslužku. Ta red goni mater iz druž-
binske hiše in jo žene za zaslužkom. Ne možu ne
ženi ne ostane toliko časa, da bi mogla zistema-
tično voditi vzgojo svojih otrok. V meščanskih po-
klicih so razmere vendar boljše. Premožni stariši
dajejo otrokom lahko vzgojitelje in vzgojiteljice,
ima struktorje i. t. d. Otroci meščanskih staršev
obiskujejo višje šole; za večino delavskih otrok je
ljudska šola začetek in konec šolske izobrazbe. Zato
je lahko umevno, da se zanima zavedno delavstvo
bolj kakor vsi drugi krogi za ljudsko šolo in za
one, ki delujejo v njej, ki vzgajajo njegovo mladino.

To delavsko zanimanje so že razumeli učitelji
drugih narodov. Med učiteljstvom in socialno de-
mokratično so se razvile pri Nemcih, pri Čehih i. t. d.
zelo tesne razmere, s katerimi so oboji zadovoljni.
Mного nemških in čeških učiteljev deluje aktivno
v socialno-demokratski stranki; napredno učitelj-
stvo pa tudi vé, da mora smatrati v socialnih de-
mokratičnih najodkritosrčnejše prijatelje i ono stranko,
od katere edine lahko pričakuje resnega in
trajnega pospeševanja svojih interesov do
konca.

Na Slovenskem še niso dozorele te razmere.
Izvemši malo število posameznikov, tihih pristašev
naše stranke, išče slovensko učiteljstvo podpore v
meščanskih strankah in kljub žalitvam, kljub odbi-
janju še ni izpoznalo, da služi onim krogom ne-
dostojno službo. Glasilo slovenskega naprednega
učiteljstva se celo čudi, da ne dela tudi slovenska
socialna demokracija štafaže liberalni stranki, ne
da bi se resno vprašalo, zakaj je za organizirano
delavstvo na Slovenskem povsem nemogoče, pod-
pirati liberalizem, ki je pod Hribarjevim vodstvom
za nikanje naprednosti in svobodomiselnosti.

Delavci se pač lahko tolažijo. Razvoj ima go-
tovo zakone, ki delujejo včasih počasno, a vendar
delujejo zanesljivo. Čas, ko izpoznajo tudi sloven-
ski učitelji, kje je njih pravo mesto, pride; če
pride pozno, bo imelo učiteljstvo samo škodo, pa
tudi odgovornost.

Morda se pa nujni razvoj vendar nekoliko po-
speši. Vsaj posamezna znamenja kažejo, da se dani
bolj in bolj med učiteljstvom po vsej državi. In
moralo bi biti zalo čudno, če ne bi to uplivalo
tudi na slovenske učitelje.

Tako znamenje je shod avstrijskih učiteljev,
ki je bil včeraj v tukajšnjem „Učiteljskem Domu“. Udeležilo se ga je nad 300 odposlancev vseh na-
rodov in iz vseh krajev države. Tudi slovenski
učitelji so imeli svoje zastopstvo tam in govoril je
v njih imenu gospod učitelj Jelenc.

Na shodu je poročal urednik strokovnega lista
„Deutschösterreichische Lehrerzeitung“, J e s s e n, ki
je dejal med drugim:

„Tisoč razlogov vleva, naj se razbremenijo uči-
telje ljudstva najnižjih skrbí življenja. Beda in skrb
postane prelahko demonska moč, ki potlači dušo
ob tla in zlomi možki značaj. Ob tozbah svoje
žene in ob pogledu na svoje stradajoče otroke je
tudi v našem stanu že marsikdo oslabil in jo po-
zabil, da gre pot naše dolžnosti le naprej in na-
vzgor, ne pa nazaj in navzdol. Sami nase odkazani,
premagavši najrazličnejše ovire, smo si ustvarili
organizacije, napolnjene duha, ki jih v boju proti
vsegamogoči avstrijski reakciji doslej niso prema-
gala niti peklenška vrata ... Učitelji zahtevajo kot
najnižje dohodke enake plače, kakor jih imajo

državni uradniki XI., X., IX. in VIII. plačilnega razreda.»

V imenu čeških učiteljskih društev je govoril Černy, za moravske Havlik, za galiske Novak, za rusinske Maleckij, za slovenske Jelenec, za rumunske Chisanovici, za učiteljske gospe Schwarz. Vsi so zagovarjali ustanovitve organizacije, ki naj obsega napredne učitelje vseh narodov v Avstriji.

Od socialno-demokratske državno-zborske zveze so bili navzoči sodrugi Pernerstorfer, Seitz, Schrammel, Gruber, Tomašek, Vaněk in Pospisil. V njih imenu je sodrug Pernerstorfer pozdravil zborovalce, pa je dejal:

«Končno ste izpoznali, da je proti skupnemu sovražniku potreben tudi skupni boj. Opozoril bi Vas pa rad, da ne smete iskati svojih nasprotnikov samo v taboru reakcije. Skrajni čas je, da pride na mesto liberalnega učnega ministra Marcheta, ki sedaj oskrbuje v ministrstvu klerikalne interese, dr. Geßmann. Tedaj bi se marsikdo, ki misli, da še ni tako hudo, zdramil iz mrtvila. Vsi, ki so naprednega duha, naj se združijo brez obzira na različni jezik za skupen boj proti mogočnemu sovražniku, staremu katoliškemu Rimu in fevdalnim močem. Za tako napredno armado bodo stale socialno-demokratske množice. Socialno-demokratska zveza v parlamentu bo vedno podpirala zahteve učiteljev z vso svojo močjo.

Sodrugi Tomašek je pozdravil zborovalce v imenu čeških socialnih demokratov. Potem so govorili še nekateri meščanski poslanci.

Ako izpoznajo slovenski učitelji potrebo mednarodne organizacije, utegne to biti prvi korak k izboljšanju razmer, pa tudi k daljšemu izpoznavanju. To bo pa tudi obenem nov dokaz, da je socialna demokracija na pravi poti. Nedvomljivo je, da se morajo učitelji mednarodno združiti, ako hočejo kaj doseči. Ali delavcem niso mogli nasprotniki doslej nič hujšega očitati, kakor mednarodnost njih organizacije. Pa vendar bi bilo delavstvo brez take organizacije, kakor listje v vetru. Zaradi mednarodne organizacije smo morali požirati vsemogoče psovke; bili smo »breznarodni«, »protinarodni«, »izdajalci svojega naroda«. Na našo mednarodnost so se sklicevali sovražniki delavstva, ko so snovali »narodne« organizacije. A oni, ki so še doslej najtrdnije stali na »narodni« podlagi, izpoznavajo, da jim to ne zadostuje, ampak da se morajo združiti vsi, ki imajo enake interese, tudi če govorijo različne jezike. Ali bodo sedaj tudi učitelji izobčeni iz naroda? Ali pa bodo učitelji, ki so v tem oziru izpoznali opravičenost socialno-demokratske taktike, našli dovolj razlogov, da postanejo tudi pri nas bolj objektivni napram socialni demokraciji in da se začno nekoliko bolj pečati z njenimi nauki? ... Škodovalo jim ne bi.

Politični odsevi.

Ministrska kriza se razširja, ampak politični položaj se s tem ne jasni, temveč bolj in bolj zatemnjuje. Čeprav se v vseh poročilih in razpravah nikjer ne bere o krizi Beckove vlade, temveč se predstavlja vse tako, kakor bi šlo le za nekoliko portfeljev, se vendar lahko izpozna, da stoji vse ministrstvo na slabih nogah. Če bi bila Avstrija država, v kateri hodi politika po ravnih potih, bi bil Beckov kabinet itak že penzioniran. Ze izid državnozbornih volitev, ki so ustvarile v parlamentu protiklerikalno večino, bi bil moral prinesiti rešitev; ali bi se bil moral Beck odločiti postaviti zoper klerikalizem, ali pa bi bil moral — iti. Ampak v Avstriji ne odločujejo politična načela; važne so samo zakulisne spletkarije. Samo v Avstriji je mogoče, da so klerikalci, ki so ostali v parlamentu v manjšini, faktični gospodarji v državi. Kajti meščanske »svobodomiseln« stranke, ki bi bile lahko zavriskale, da je prišlo v državni zbor tako močno protiklerikalno jedro, kakršno je socialno-demokratska zveza s 87 glasovi, žive le v strahu pred socialno demokracijo in zaradi tega otročjega strahu izročajo klerikalcem vodstvo z vsemi znamenji onemoglosti. In tako je mogoče, da ostane na čelu državne vlade klerikalec Beck, tako je mogoče, da se odpira klerikalcu Ebenhochu vhod v ministrstvo, tako je mogoče, da se pripravljajo v učnem ministrstvu na prihod krščansko-socialnega fanatika Geßmanna.

Česka kriza je samo začetek, ne pa kriza samohrb. Fort zapusti trgovinsko ministrstvo. To je skoraj brezpomembna stvar. Dr Fort je bil tudi na čelu trgovinskega ministrstva bolj visok uradnik, kakor pa samostalen vodja. Da so Mladotetehi pogoreli pri volitvah in da zahtevajo druge češke stranke njih dedščino, je pravzaprav notranja ovrta zadeva. Ali Čehi ne vedo, kakšno politiko

naj vodijo; ne znajo se odločiti za ministerialnost, ne za opozicijo in tako postane češka kriza kritična za vladu. Ampak tudi tukaj ne pride na čelo do veljave. Če se reši osebna vprašanja, pa je vse dobro. In zdi se, da se jih je rešilo. Dr Fort ni zateleban v svoj portfelj. Najel si je že v Pragi stanovanje; torej pojde. In odleglo je gosposdi v češkem klubu in pri dunajski vladi.

Toda agrarci hočejo imeti ministra; bolje rekoč gospod Prašek bi rad avanziral za ministra. In on vendar ne more priti v trgovinsko ministrstvo. Torej mu je treba druge napraviti prostora. Zato odide Auersperg in Prašek postane poljedelski minister. Sedaj ostane Pacak lahko minister-rojak; Fortovo mesto je pa prazno. Kdo pride tja? Klerikalci bi radi posadili svojega moža na ta portfelj, ampak pred glasovanjem o nagodbi ne marajo pokazati prave barve. Kaj storiti? Gospod Beck se žrtvuje — kakor svoje dni Strobach za Luegerja, prevzame proviziorno trgovinski portfelj in ga hrani za klerikalce. Sedaj je pa Marchet v učnem ministrstvu »indisponiran«. Baje mu je neprijetno v Praškovi družbi. Človek bi verjel, če ne bi vedel, da ima Marchet sam še drug razlog: Liberalcu vendar ne more biti prijetno, večno delati klerikalno poliko in izpolnjevati klerikalne zahteve. Saj je to nemara še Hribarju večji neprijetno.

In kam naj pride Geßmann, če Marchet ne odide? Torej mora biti »indisponiran«.

Pravijo pa, da se je začel tudi Prade, nemški rojak-minister kujati. Čuditi se ne bi bilo. Saj je tudi Prade »svobodomislec«. Pa naj gleda, kako se pomnožuje število klerikalnih zaupnikov v ministrstvu! Ampak ne bo nič hudega. Svoje »svobodomiselne« pomisleke znajo meščanski liberalci vselej potolažiti. In če bi se Prade do dobrega skujal, bi že našli drugega »liberalca«, ki bi se prav rad vsedel v družbo klerikalnih ekscelenc.

Tako je torej precej gotovo, da ostanejo vse sedanje ministrske prekucije podobne viharju v steklenici vode in da doživimo kmala ministrstvo, ki ne bo le klerikalno vladalo, ampak bo tudi imelo klerikalno lice. In to je prav. Drugega sredstva, da bi se Avstrijancem dokazalo pogubnost klerikalizma, sploh ni. Seveda bo tedaj še mnogo »liberalnih elementov« pocepalo v klerikalni tabor, ampak tedaj začne vsaj nov, odločnejši boj, ki ne konča, preden ne bo klerikalizem tudi v Avstriji premagan.

Tudi vprašanje jugoslovanskega ministra spravljajo zopet polagoma na površje. Baje se je Beck že z nekaterimi jugoslovanskimi poslanci posvetoval o tem vprašanju. Praktične koristi res ne najdemo nobene pri taki pridobitvi. Ampak za božjo voljo naj že imenujejo to jugoslovansko ekscelenco. Pa naj bo Ivčević ali Ploj, Hribar ali Šuštersič — vseeno, da bi bil le že enkrat konec tega večnega cigumigu! Vsaj se bo tedaj pokazalo, da razvoj in napredek naroda ni odvisen od prevzvišenih, ampak od njega samega. Demokraciji minister direktno ne bo škodoval, indirektno ji bo pa koristil.

Imenovanje Praška za poljedelskega ministra, ki je že takoreč dognana reč, veseli vse agrarce, kajti Prašek pride v ministrstvo kot njih zaupnik. Že doslej je bilo to ministrstvo nekaj izvrševalni organ agrarnih zahtev; vitez Hohenblum se ni imel pritoževati nad grofom Auerspergom. Nikomur v Avstriji se niso želje tako lahko izpolnjevale, kakor agrarcem, kar se pokazuje tudi pri sklepanju avstro-ogrske nagodbe. Toda »apetit prihaja med jedjo«; čim več dobivajo, tem več zahtevajo. Na vseh agrarnih shodih se tarna, da so cene živil — prenizke. Delavci bodo kmalu sploh pozabili, kaj je meso. Mleko, krub, fižol — vse je tako drago, kakor da bi se moralo te reči iskati kakor diamante. Ali agrarcem so cene še prenizke. Še niso meje dosti zaprte, še je premalo tifusa od lakote v državi. Zato pošiljajo svojega odposlanca v ministrstvo. Imenovanja Praška za poljedelskega ministra pomeni nove colnine, nove indirektno davke, novo draginjo. Prašek poljedelski minister, ljudstvo v rokah agrarnih podraževalcev — to je zmisel izpremembe v poljedelskem ministrstvu.

Naše rudarje mora Praškovo imenovanje še posebej zanimati. On postane kot poljedelski minister tudi njih najvišji šef. To je namreč tudi avstrijska specialiteta; spinača in premog, krave in živo srebro, govedina in boršti — to je v Avstriji na enem listu. Kar je na zemlji in pod zemljo, pa naj je živo ali mrtvo, naj raste ali pa razpada, vsemu zapoveduje eno ministrstvo. Nikjer na svetu ne bodo razumeli, da je med rudokopi in živino-rejo kaj skupnega ali podobnega, ampak v Avstriji je tako. In ni čudo, da ni imela država nikdar znisla za rudarje; ni čudo, da je vsak poljedelski minister debelo gledal, če so rudarji izražali kakšne želje. Sedaj pa pride na čelo poljedelskega ministra agrarec, ki ni nič drugega kakor agrarec; ki postane minister le zato, ker je agrarec. In njemu bo izročena usoda tisočernih in tisočernih rudarjev! Mož, ki nima druge misli, kakor to, kako bi povišal cene mesa, mleka, moke, krompirja, bo odločeval o rudarskem delavnem času, o rudarski inšpekciji, o bratovskih skladnicah! Lepi izgledi! Bo pač čas, začeti boj, da se loči rudarstvo od poljedelskega ministrstva. In treba bo za to močne organizacije.

V ogradnem državnem zboru je bila v sredo kratka, a značilna debata, ki osvetljuje kakor blisk madjarske razmere. Slovaški poslanec Hodža je interpeliral vladu zaradi krvavega dogodka v vasi Černovi. Tam se je namreč zgodilo sledeče: Slovaški prebivalci so si bili sezidali novo cerkev, ki je imela biti pred kratkem posvečena. Toda domači župnik Hlinka ni bil po volji škofu, ker ni hotel biti njegovo orodje za madjarizacijo. Katoliški škofje na Ogrskem smatrajo namreč tudi narodnost za »poganstvo«, seveda samo nemadjar-sko narodnost. Madjarski »ideji« pa služijo z vso vmeno; saj je vlada, ki jim lahko stori mnogo dobrega, madjarska. Škof Varoy je torej odstavil župnika Hlinko. Ali s tem je razkačil prebivalce, ki so čutili, da se je zgodila njih župniku krivica, pa so izjavili, da nihče drugi ne bo posvetil njih cerkve, kakor njih župnik. To je pa zopet ujezilo gospoda škofa, ki je hipoma pozabil na vso krščansko ljubezen, pa je ne le poslal štiri druge pape v Černovo, ampak je tudi zahteval — žandarje. Kadar zahteva madjarski katoliški škof orožnike, jih tudi dobi. Ali umevno je, da je tak prihod božjih namestnikov zelo razburil vaščane; zbrali so se pred vasio in so hoteli pripraviti tuje pape, da bi se vrnili, odkoder so prišli. Namesto da bi bili krščanski gospodje to storili in tako preprečili kaj hujšega, so pa kar naglo nastopili žandarji, ki so brez vsakega resnega povoda štirikrat ustrelili v gosto gručo. Posledice so bile strašne. Trinajst ljudi so ubile žandarjeve kroglice, med njimi pet žensk in dvoje otrok! Ranjenih pa je bilo okrog osemdeset! — Hodža je hotel že v tork interpelirati o groznem dogodku, toda plemeniti predsednik ogrske zbornice Justh ga je zavrnil, češ: »Stvar ni nujna in mrličem itak ne bo pomagala interpelacija.«

Tako je bila interpelacija vložena šele v sredo. Veliki aristokrat grof Andrassy je odgovarjal v neverjetno impertinentnem tonu in dejal, da prevzame vso odgovornost za ravnanje žandarjev; madjarski poslanci so tulili odobravanja, krščansko-socialni poslanec Beniczky je bil pa še tako nesramen, da je v neki interpelaciji dejal, da vlada preblago postopa s Slovaki! Take sramotne surovosti so pač le še v ogrskem parlamentu mogoče!

O dogodku v Černovi je bil govor tudi v avstrijski zbornici. Češki poslanec dr. Zahradnik je vprašal predsednika, ali ne bi dodal zapisniku tudi izraz obžalovanja nad umorom v Černovi. Predsednik Weißkirchner je seveda odgovoril, da se že sklenjenemu zapisniku ne more dodajati ničesar, ampak osebno izraža svoje najgloblje obžalovanje nad dogodkom. — Predsednik avstrijske zbornice je ravnal v tem slučaju povsem lojalno in pravilno. Ampak madjarski sovinsti so bili takoj po koncu; v ogrskem parlamentu so kričali zaradi »vmešavanja v zadeve suverene ogrske države«. Ali bečarski fanatiki se bodo morali že privaditi na to, da se bodo ljudje tudi izven Ogrske pečali z njihovimi razbojniškimi dejanji.

Shodi.

Spodnja Šiška. Kar na tilhem bi mlekarice rade zvišale ceno mleka tudi v Spodnji Šiški. Doslej se plača tukaj za liter mleka 16 vinarjev, sedaj ga hočejo podražiti za 4 vinarja, da bi torej veljal liter 20 vinarjev. Sodrugi! Železničarji! Mleko je eno najvažnejših živil v Vaših družinah, v katerih morajo žene v največjo umetnostjo skrbeti, kako bi izhajale. Vaš zaslužek je že davno nezadosten, Vaši žepi so izpraznjeni in najnovejši napad na nje Vas lahko spravi v največje zadrege. Ali naj molče in mirno čakamo, da nam potegnejo kožo s hrbita? Treba je, da se zmenimo o tem vprašanju. Zato bo nocoj, ob 7. zvečer javen ljudski shod v gostilni pri »Kankrtu«. Spodnja Šiška stev. 20 z dnevnim redom: »Neopravičeno podraževanje mleka«. Sodrugi! Žene, gospodinje! Udeležite se vse tega vevvažnega shoda in pomislite, da žuga nevarnost Vašemu domačemu gospodinjstvu.

Rudarsko gibanje. Tudi v Ljesi na Koroškem je bil v nedeljo, 20. t. m. shod rudarske zadruge, skupina I, ki je po temeljitem posvetovanju sklenil predložiti podjetništvu sledeče zasteve: 1. Akordno mezdo na odkopih, progah in pri tesanju naj se tako uredi, da zasluži kopač najmanj 4 K 25 vin., ostali akordni delavci pa temu zaslužku primerno mezdo. 2. Gosposki siht kopača naj iznaša minimalno 3 krone, na polomih pa 3 K 40 vin. Za voznike naj se uredi akord tako, da zasluži najmanj 3 K, v gosposkem sihtu pa 2 K 80 vin. 4. Pristojbine kopaških pomočnikov naj se odpravi. 5. Strojnikom, izučeniim delavcem ter delavcem in delavkam izven jame naj se zviša mezda za 40 odstotkov. 6. Olje bodi prosto. 7. Voznikom naj se zviša mezdo ob deseturnem delu za 25 odstotkov. 8. Vsi delavci, ki pridejo po novem letu 1908 v provizijo, naj dobe polovico kurjave, ki gre aktivnim delavcem, za domačo porabo. 9. Vsem, ki nimajo podjetniških stanovanj, naj se izplačuje po 5 kron za stanovanje. 10. Zaradi sedanjega mezdnege gibanja ne sme noben delavec utrpiti škode.

Dopisi.

Iz Idrije. V soboto 9. novembra bo predaval v podružnici Unije avstrijskih rudarjev profesor dr. Dragotin Lončar o »početkih javnega življenja na Slovenskem« (o življenju pred in po letu 1848.). Začetek točno ob 9. uri zvečer. Kaditi med in po predavanju ni dovoljeno. V soboto, 2. novembra, pa je predaval sodr. A. Kristan o Cankarjevi knjigi »Hlapec Jernej«.

Iz Idrije. (Rudarsko gibanje.) Rudarji se pripravljajo na odločen boj z rudnikom. Na shodu 28. oktobra so sklenili počakati na odgovor c. kr. pojedelskega ministerstva do 1. januarja 1908., med tem seveda pa se pripravljati tako kot je potreba. Obrambeni fond se nabira kot dosedaj. Vsakega uslužbenca pri rudniku dolžnost je: prispevati določeno svoto v ta fond, dokler traja mezdno gibanje. Klerikalci bi sicer radi begali rudarje, ali njihov trud je zaman! 28. oktobra je videl dekan Arko, da ne gre več po jezuitski navadi — ljudje so izprevideli, da tisti, ki smatrajo polento za najboljšo pripravo jedi rudarjevo, niso prijatelji rudarskega ljudstva. Na pisarjenje »Slovenca« in drugih takih katoliških listov se za enkrat ne oziramo. Povemo le, da ni lepo, še manj pa krščansko, v mezdnem gibanju zasmejevati delavske težnje. Pa — od klerikalcev se sploh ne more kaj dobrega pričakovati. — (Cene mesa.) Idrijski mesarji še vedno nočejo znižati cen mesa. Občinski odbor bo na vsak način moral poseči po dovoljenih mu sredstvih ter določiti ceno mesa. Pravijo naši mesarji, da živine ni dobiti, da se ne boje konkurence. No — bomo videli. Če se po drugih krajih znižajo mesne cene, bi ne bilo dopustno, da v Idriji ostanejo stare. — (Podržavljenje realke.) O podržavljenju realke v Idriji pišeta »Slovenec« in »Slov. Narod« — vsak po svojem. Res je, da se je deputacija (sodr. A. Kristanu in županu I. Šepetavcu) na pristojnih mestih na Dunaju obljubilo l. 1909. realko podržaviti. Vsi poslanci, koje je deputacija v tej stvari obiskala, so obljubili vse mogoče storiti za podržavljenje. No, pa saj je dolžnost zlasti slovenskih poslancev, da se zavzemajo za slovensko srednješolstvo. Pa o tem drugič več!

Strokovni pregled.

Rudarska konferenca slovenskih pokrajin se vrši v nedeljo, dne 10. novembra t. l., ob 9. uri dopoldan v gostilni g. Jakoba Božiča v Trbovljah z sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo o plačilnem gibanju; 2. Sklepanje o prvi točki; 3. Eventualnosti. Podružnice in vplačevalnice oddaljenih krajev naj pošiljajo samo po enega delegata. Za revirni odbor: Ignacij Sitter.

Domače stvari.

Premog se je v Ljubljani zopet podražil. To gre že tako, da obhaja človeka strah. Kar dvakratno podražanje zaporedoma! In nihče ne vé, zakaj je to potrebno. Pri nas je vsak izgovor na plače delavcev izključen. Uradna statistika dokazuje, ne le da se niso plače rudarjev prav nič zvišale, ampak v naših okrajih so se deloma celo znižale. Sedaj šele so rudarji v boju za zvišanje mezde, a tudi če dosežejo, kar zahtevajo, ni še nobenega povoda, da bi se podražil premog v privatni prodaji. Na Angleskem zasluži premogar najmanj 11 kron na dan in premog je cenejši, kakor pri nas. Občinska uprava gleda tudi na to podraženje, kakor da ji nič ne bi bilo mar. Seveda se ne more zahtevati, naj občina kupi trboveljske in zagorske jame; ampak človeka razburi to, da se še ne zanima za tako važno vprašanje. Ni namreč res, da se zoper tako podraževanje ne da prav nič storiti. Na naraščanje cen upliva tudi prekopovalci, na tem polju bi občina našla priložnosti za pomoč. Ampak trgovci s premogom so volilci. In kakor se ljubljanska občina ne upa zameriti mesarjem in pekarnam, tako tudi kupčevalcem s premogom ne. Saj plača račun prebivalstvo!

Z ljubljanskega južnega kolodvora se nam piše: Naš postajenačelnik gospod Gutman, ki je menda le še za to pri nas, da bi dopolnil svoj čas za »penzion«, bi se vendar rad pred svojim odhodom še prikupil uslužbencem. Seveda je to malce težko sedaj, ko se izza davnih let že predobro pozna njegovo »prijateljstvo« do osebja. Ampak poskuša vendar. Temu stremljenju po prijateljskem spominu je menda tudi pripisati glas, ki se je pred nekaj dnevi raznesel po postaji, namreč: Kdorkoli ima kakšno željo, naj pride kar k njemu in on bo z veseljem rad pomagal, češ, »dokler sem še tukaj in tudi če bom v pokoju, hočem biti pomočnik svojim ljudem«. Našla sta se dva delavca, ki sta verjela, pa sta se napotila tja. Prvi je hotel kot pripjenjač prositi za službeno obleko, drugi pa za boljše plačo. Toda prepričati sta se morala, da sta se spravila na križev pot. Najprej sta prišla k gospodu Zupančiču, da bi ju naznanil. Ta jima pravi, naj gresta k gospodu Knificu. Pričeta tja, a gospod Knific, ves razburjen, zakriči: To je Zupančičeva stvar. Vrneta se torej k Zupančiču. Končno dosežeta toliko, da ju vsaj vpraša, kaj da želita. Povesta mu torej svoje želje in on pošlje prvega k Herischu, Druzega pa vpraša:

«Koliko časa ste že tukaj?» — Odgovor: »Osem let.« — Zupančič: »Koliko imate plače?» — Odgovor: »2 K 40 vin.« — Zupančič: »Imate itak preveč!» — S to kratko rešitvijo, ki označuje Zupančičevo prijateljstvo do personala, se uslužbenca nista kratko malo zadovoljila. Spomnila sta se, da Zupančič še ni načelnik postaje, pa sta jo ubrala naravnost k višji instanci, namreč — k načelnikov kuharici. Ta funkcionarka jima s primernim uradnim ponosom pove, da ima take stvari gospod Zupančič »čez«. To se pravi, hoditi od Poncija do Pilata. Pravi čudež je, da ima stvar vendar konec. Zgodilo se je, da je imel gosp. Zupančič nekaj opraviti pri gosp. Gutmanu in nazadnje je prinesel veselo vest, da prvi dobi obleko, drugi pa več mezde, kadar — se navadi nemško... Mislimo, da zadostuje povestica brez posebnega razlaganja. Samo gospodu Zupančiču bi pri tej priložnosti še svetovali, naj se v občevanju s podrejenimi vendar privadi nekoliko drugačne manire, nego jo kaže včasih doslej. Eventualno mu povemo za kakšno knjigo, v kateri najde primerne podatke. N. pr. »Knigge, Umgang mit Menschen« še ni povsem zastarelo.

Liberalna morala. Kakor smo svoj čas poročali, je tukajšnji, na Marije Terezije cesti nastanjeni pekovski mojster Avgustin Jenko imel, zaslišan kot »izvedenec« (Slov. Narod) pristavlja »pod prilego!«, neverjetni pogum, izjaviti, da so s slino, pljunki, otrebki in izločki onesnaženi krušni ostanki »povsem dobri za revne ljudi, katerim se taki ostanki prodajajo«. To mnenje je tudi vzdržal potem, ko se ga je opozorilo na mestna določila zakona o živilih. Navzlic temu je tedaj famozni »izvedenec« določil takim »ostankom« smešno visoko ceno, tako da je celo stranka, kateri v prilog je podal svojo izjavo, samaodsebe naravnost odklonila to višino. Kakor rečeno. pa bi se nihče ne zgražal nad cenilnimi zmnožnostmi g. A. Jenka, če bi n. pr. izjavil, »krušni ostanki opisane kvalitete so uporabni za pičo živine, in imajo to in vrednost.« G. Jenko pa je podal izjavo, da je to prava vrednost njihova — ker je taka nagnusna hrana za reveže dovolj dobra. Človek se mora sicer čuditi, da se najde sodnik, ki tacega buržoazijca še prizna izvedencem. Ali mi bi doživeli radi tako ceno na Dunaju ali v Pragi, kjer ne vladajo provincijske sodne razmere, kakor na Turškem! Ali čemur se je bolj čuditi, je to, da se najde list, ki trobi venomer v svet, kako je napreden — in to je »Slov. Nar.« — in ki se ne sramuje zagovarjati tak škandal. Še več! »Slov. Nar.« brani istega peka še radi tega, ker zapeka v svoj kruh muhe, les, kocine i. t. d. — G. Jenko je bil namreč vsled podane ovadbe obtožen, a seveda oproščen. Dočim dobe drugod taki obrtniki obšutne kazni, pri nas »Slov. Narod« bije vojsko za nesnažnost! Drugod ne velja noben ničev izgovor, pri nas je vsak dober! In to tudi tedaj, če se ve, kakih čedne razmere — slava njihovim zagovornikom nazorov je A. Jenko glede revežev in kruha! Res!

Nacionalizem se joka, kajti zatajujejo ga njegovi najvestejši pristasi; zatajujejo ga, ne da bi se dvignil zoper nje »vihar narodnega ogorčenja«, ne da bi se jih slovesno brenilo iz naroda. Lasje se nam zježe na glavi, če le pomislimo, kaj bi se nam zgodilo, ako bi se upal socialist v nesrečni uri zagovarjati nemške šole za Ljubljano. Groza bi bila! — V nedeljo so pa imeli klerikalci, ali kakor se sami imenujejo »Slovenska ljudska stranka«, shod v »Unionu« in dr. Šuštersič, katoliški Šuštersič, narodni Šuštersič, slovanski, najbolj slovanski Šuštersič je pridigal svojim navdušenim slovenskim poslušalcem, kaj vse priporajo klerikalci vsemu Slovenstvu, kranjski deželi, slovenski Ljubljani in vsem, ki jim verjamejo. Ko je prevozil belokranjsko železnico z vsemi lokomotivami klerikalne baharije, je preskočil na slovensko kulturo, katero so šele klerikalci ustanovili z novo nemško gimnazijo v Waldherrjevi hiši. Nam se res ne zdi nič groznega, da bo Ljubljana imela namesto dveh gimnazij tri; ampak iz nacionalističnih ust je čudno slišati, da je nemška gimnazija s povečanim številom nemških profesorjev pridobitev za — Slovence. Ampak Šuštersič je ubiral še druge strune. Ogljuboval je Ljubljancem, da dobe tudi korno poveljništvo, seveda po zaslugi klerikalcev. Da je s tem hudo zbodel Hribarja, ki že v duhu gleda palačo »K. u. k. Korps-Kommando«, ne da bi se na njej syetilo njegovo ime, že verjamemo. Če je med širšimi sloji mnogo takih, ki nimajo druge želje, nego gledati v Ljubljani še kakšno generalsko uniformo več, je pa drugo vprašanje. Seveda Šuštersič mora sugerirati Ljubljani, da bi bila to velikanska pridobitev, pa ji dopoveduje, da bi bil »Korps-Kommando« »lep kos kruha« za Ljubljano. Bodoči korni poveljnik menda še ni povedal Šuštersiču, ali si bo naročal svojo uniformo v Ljubljani ali pa pri Tillerju na Dunaju; za tisti kos kruha bo že treba močnega povečalnega stekla, da se zazdi velik. Ampak vse to še ni dosti zanimivo. Šuštersič pravi, da bo za korno poveljništvo najprej treba ustvariti predpogoje. In to zbudi našo radovednost. Kakšni so oni predpogoji? Ali je šel Šuštersič v vsej naglici studirati na »Kriegsschule«, da si pridobi vojaško specialno znanje? Ali je morda poslal Gostinčarja tja? ... Ah, kako blodimo po krivih potih! Tako enostavna je stvar, a v svoji enostavnosti tako grandiozna! Kakor Kolumbovo jajce. Takole rešuje Šuštersič uganko: Oficirji pri

Korps-Kommandi bodo večinoma Nemci, ki bodo najprej vprašali, ali so za njih otroke v Ljubljani — nemške šole! ... Kaj — ponavljamo — bi se zgodilo socialnemu demokratu, ki bi govoril tako?

Podaljšanje kamniške železnice. Kolavdacija trase novoprojektirane železnice Kamnik—Motnik—Vransko ter končna zveza Celje se vrši dne 18. novembra t. l. ob prisotnosti zastopnikov dežele, interesentov, vojnega ministerstva itd. S tem bo revidirana in definitivno določena trasa, a s tem železnica še nikakor ni zagotovljena. Treba bo šteti par milijonov, tako da bo še marsikaj let minulo, preden bo ideja realizirana.

Socializem in Slovanstvo v Istri. Velikanski uspeh puljskih sodrugov na zadnjem shodu je popolnoma zmedel narodnjake vseh političnih barv. V svojih zbeganih poročilih kopicijo taka protislovja, da se jih prijemla kar z rokami. Najprej trobentajo, da so slavno premagali socialiste, potem pa zopet tarnajo, da so socialisti združeni s — kamoro. V Pulju se jim delavci smejo od srca. A tudi nepristranski čitatelji se jim morajo smejati. Kje se je pa vendar pokazala tista zveza? Naši sodrugi so bili v predsedništvu, naši sodrugi so govorili, razven sodruga Lirussija, ki je izpregovoril v imenu italijanskih sodrugov, se je govorilo vseskozi slovensko in hrvatsko. Na nobenem narodnjaškem shodu v Pulju se ne govori toliko slovenskega! Naši sodrugi organizirajo delavce v jugoslovanski socialno-demokratski stranki; poučujejo jih v slovenskem in hrvatskem jeziku, dajo jim slovenske in hrvatske knjige in časopise. Naši sodrugi nastopajo povsod za pravice slovenskega in hrvatskega delavstva; z vso močjo se bojujejo zoper germanizacijo. Naši sodrugi so tudi italijanske prepričali o nekih uspehih, ki so jih bili naredili ob zadnjih volitvah. In narodnjaška garda se upa govoriti o kamori — se upa govoriti o takih rečeh v tistem trenutku, ko izročajo narodnjaki Pulj germanizatorični marini! Naši sodrugi proglašajo javno načelo narodne avtonomije. Seveda ne v »Narodnem Domu«, ki je postal prava filialka ces. in kr. mornarice. Naši sodrugi organizirajo slovenske in hrvatske delavce, da bi si lažje priborili kos kruha in politično svobodo; narodnjaki izročajo hrvatske in slovenske delavce na milost in nemilost marini! Kako pa naj se Slovanstvo v Istri osvobodi, če bo delavsko ljudstvo, ki je v pretežni večini hrvatsko in slovensko, zasluženo? Ali mislijo, da so Leginja, Spintić in gospod Križ edini Slovani v Istri? S frazami se ne reši naroda in tudi ne s ponižnimi komplimenti pred admiraliteto; zato bodo socialisti nadaljevali svoje delo gospodarske osvoboditve, ker brez nje ni politične in ni narodne rešitve. Pa ne bodo vprašali M a n dića za dovoljenje.

Iz stranke.

Izjava. Podpisanemu odboru se zdi potrebno, pojasniti slovenski javnosti še enkrat dogodke zadnjega javnega shoda v Pulju, ki bi jih vse slovensko in hrvatsko časopisje rado pokazalo v popolnoma napačni luči.

Imenovano časopisje hoče javnosti sugerirati, da smo se združili na nedeljskem shodu z italijanskimi iridentisti proti Hrvatim. Zoper to nesramno laž navajamo sledeča nevtajiva dejstva:

Ljudski shod je sklical podpisani odbor jugoslovanske socialne demokratske stranke. To je bilo znano po vsem Pulju. Predsedovali so shodu Slovenci in Hrvatje. Govorili so na shodu trije Slovenci in en italijanski socialist.

Shod je bil javen. Če se ga je udeležilo nekoliko italijanskih liberalcev, jim tega prav tako nismo mogli zabraniti, kakor ni nihče poskušal slovenskim nacionalistom preprečiti udeležbe. Navzočnost malega števila meščanskih Italijanov pa ne daje nikomur pravice, da bi nam očital zvezo z njimi. Kar gre njih stranki, ji je že temeljito povedal bratski list »Lavoratore«. Vprašati pa moramo slovenske narodnjake, zakaj niso prešteli, koliko je bilo izmed onih 1500 (?), ki jih imenujejo svoje, c. kr. Nemcev v civilni obleki, ki so napadali slovenske socialiste?

Imenovani časopisi slepe čitatelje, da so si socialisti sami izmislili predsedništvo in da niso dali nasprotnikom besede. To je čisto navadno zlagano. Predsedništvo je bilo predvsem zakonito izvoljeno, kar je moral konstatirati tudi vladni zastopnik. Večina za naše predsedništvo je bila tako ogromna, da je bil izključen vsak dvom. Nacionalistični listi se pa sami bijejo po zobeh; kajti kakor po dogovoru trdijo, da je bilo na shodu 1500 narodnjakov in 500 socialistov; sočasno pa poročajo, da je bilo na shodu 4000 ljudi. Kje je bilo torej onih 2000 ljudi, ki izpadejo pri tem računu? Ako bi bili imeli narodnjaki večino, pa bi bili socialisti hoteli oktroirati predsedništvo, je gotovo, da bi bili nacionalisti zabranili to.

Pritožujejo se, da noben nasprotnik ni dobil besede. To se je zgodilo iz enostavnega razloga, ker je nobeden zahteval ni. Nacionalisti dobro vedo, da je svoboda govora na naših shodih vedno načeloma varovana.

Sami iz sebi se pač norčujejo, ko v eni vrstici zabavljajo, da vladni zastopnik ni hotel razpustiti

shoda, v drugi pa «poročajo», da ga je razpustil, ker ni bilo mogoče zborovati. Stvar je ta, da bi bili nacionalisti radi dosegli razpust shoda; zato so razsajali, kolikor so le mogli. Toda ni jih bilo dosti, da bi bili s svojim hrupom preprečili shod. Vlado zastopnik ni imel nobenega povoda za razpust in tako shod tudi ni bil razpuščen, temveč je zboroval, dokler je bilo prijavljenih kaj govornikov. Potem ga je predsednik sodrug Hara mina redno zaključil.

Nacionalistični časopisi trdijo, da je bila policija pristranska, da je z golimi sabljami napadala narodnjake, branila pa socialiste. Nimamo vzroka, da bi branili policijo in njene protekcije ne uživamo. Resnici na ljubo pa moramo povedati, da ni potegnili sabelj in da nihče ni bil ranjen od policije. Aretirane so bile štiri osebe, med njimi dva socialisti Slovenca. Ampak gospodje se imajo zahvaliti našim rediteljem, da se ni zgodilo kaj hujšega.

Govorijo tudi o neki resoluciji, o kateri se baje ni moglo glasovati. Seveda ne, ker ni nihče predlagal resolucije. Podpisani odbor ni našel nobenega povoda za resolucioniranje. Čemu naj bi bila resolucija? Laginjev načrt ni bil sprejet v deželnem zboru; ali naj torej sklepamo resolucijo proti njemu? Ali naj bi resolvirali proti neustanovljeni «narodni organizaciji»?

Utajili bi radi dejstvo, da so organizirali črno stotnijo. Mar so socialisti prignali indiferentne Dalmatince na shod, ko je splošno znano, da se jih je pred «Narodnim Domom» organiziralo z vinom in s kruhom?

To je resnica. Ako nam narodnjaki tega ne izpodbijejo z dokazi, ne pa z golimi frazami, jim ostane prišita laž in obrekovanje. Dokazov seveda ni za njih nesramne laži.

Kar se pa tiče «blamaže», ki smo jo baje doživeli, jo radi sprejememo nase. Še nekoliko takih blamaž, pa bomo povsem zadovoljni. Slovensko-nemški narodnjaki naj pa le ostanejo na tej poti, na kateri so sedaj; tako pridejo najhitreje do pogina. In to bo za napredek istrskih Slovencev in Hrvatov največja korist.

V Pulju, 30. oktobra 1907.

Politični odbor za Istro jugoslovanske soc. dem. stranke.

* * *

Pozor, organizacije na Goriškem! Okrajna organizacija v Gorici sklicuje skupno sejo vseh odborov političnih in strokovnih organizacij na Goriškem. Ta seja bo v nedeljo, dne 10. novembra t. l., ob 10. dopoldne v «Delavskem Domu», ulica Boschetto št. 20. Sodrugi! Na dnevnem redu so zelo važni predmeti, o katerih se moramo posvetovati in sklepati. Zato pričakujemo, da se je gotovo udeleže vsi odbori.

Društvene vesti.

Društvo «Ljudski oder» v Trstu otvori zimsko sezono predavanj dne 7. t. m. Prva tri predavanja bodo zaporedoma dne 7., 8. in 9. novembra, vselej ob 8. uri zvečer v veliki dvorani «Delavskega Doma» (ulica Boschetto 5, II. nadstropje.) Za ta predavanja je društvo pridobilo sodruga Ethina Kristana iz Ljubljane. Predmeti so sledeči:

V četrtek, dne 7. novembra: Iz starodavne zgodovine človeštva. Vsakega mislečega človeka, ki opaža, kako se na svetu vse izpreminja, zanima vprašanje, iz kakšnih začetkov se je razvilo naše življenje, naša kultura, naše verstvo. Kako so živeli naši pradedje, kaj je prepadlo, kaj je iz starodavnih časov ostalo do naših dni? Predavanje se bo zlasti oziralo tudi na to, v kakšni zvezi je sedanje krščanstvo s prvimi verami kulturnega ljudstva, kaj se je v verstvu naše dobe ohranilo iz davno minolih časov in kakšne vezi spajajo našo kulturo s prastarimi začetki.

V petek, dne 8. novembra: O uganki propadlega starega sveta. Stari grški pisatelji omenjajo deželo «Atlantis», v kateri je bila baje visoko razvita kultura pred davnimi tisočletji. A vsa ta dežela je propadla, da ni ostalo za njo nobenih sledov. Novejši pisatelji so imenovali vso to povest lepo pravljico, drugi so trdili, da obsega čisto resnico. Fantazija je delala in ustvarjala tam, kjer buče danes yalovi atlantiškega morja, čudežen svet. Kje je resnica? Ali je «Atlantida» sad pesniške domišljije in nič drugega? Ali je bila med Evropo in Ameriko res nekaj suha, obdelana zemlja? Ali

so na njej prebivali ljudje? In kakšni so bili? In kako so živeli? . . .

V soboto, dne 9. novembra: Socializem, osebnost in svoboda. «Socializem je nevarnost. Delavcem privoščimo tako plačo, da bi lahko človeško živeli, ampak socializem bi preustvaril iz vsega sveta velikansko vojašnico, v kateri bi moralo biti vse enako. Ne bi bilo več ljudi, ampak samo številke. Vsakdo bi moral slepo ubogati, svoboda bi popolnoma izginila, vsaka osebnost bi bila zatrita. Najpametnejši, najmodrejši bi bil enak največjemu tepcu. Nihče se ne bi smel dvigniti nad čredo nevedne, surove množice. S socializmom bi poginila vsa kultura in bi nehal ves napredek. Nihče ne bi imel povoda, delati več, kakor je ravno potrebno, da dobi vsak dan svoj kosček kruha . . .» Tako čenčajo o socializmu nasprotniki, ki ga ne poznajo in ne razumejo. Predavanje ima namen pokazati, v kakšnem razmerju je socializem s svobodo in z osebnostjo, česa se imata oba od njega bati, kaj imata od njega pričakovati.

Iz tega vsporeda je razvidno, da želi «Ljudski oder» zopet podati obiskovalcem njegovih predavanj nekaj zanimivega in obenem koristnega. Zato sme pač tudi pričakovati, da mu ostanejo ne le vsi dosedanja obiskovalci predavanj zvesti, ampak da privede še mnogo novih. Čim večja bo udeležba, tem lažje bo tudi društvo ustrezalo svojim prijateljem s prirejanjem dobrih in zanimivih predavanj. Vstopnina za vse tri večere je 50 vinarjev, za posamezna predavanja pa po 20 vinarjev za osebo. Vstopnice za vse tri večere in za posamezna predavanja se dobi v društvenih prostorih; «Delavski Dom», ulica Boschetto št. 5., tretje nadstropje.

Ljubljana. Društveni shod mizarjev se bode vršil v soboto, 9. t. m., zvečer takoj po delu v restavraciji «pri Levu» na Marije Terezije cesti.

Jugoslovansko delavsko društvo «Danica» v Gradcu je imelo dne 12. oktobra svoj letni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Društveno poročilo. 2. Volitev novega odbora. 3. Predavanje o namenu društva. 4. Vprašanja in predlogi. 5. Raznosterosti. Preden se je prešlo na dnevni red, se je predsednik spomnil pokojnega sodruga Stefana Kolarja; udje so izkazali njegovemu spominu čast s tem, da so vstali s sedežev. Iz poročila posnemamo, da je društvo imelo v poslovnem letu 1923 K 16 vin. dohodkov in 1610 K 83 vin. izdatkov. Saldo je 212 K 33 vin. Društveni inventar je vreden 556 K 4 vin. V odbor so izvoljeni: Za 1. predsednika sodrug Stefan Jelenčič, za drugega Stefan Drožar; za perovodje S. Borak, E. Zagozda; za blagajnika J. Skala. I. Prahič; v kontrolo J. Horvatek, B. Sterk, J. Sinkovič; v odbor E. Šentur, M. Tukša, P. Andričević, A. Sklarek, S. Živčič, F. Božič; za namestnike J. Petek, C. Šipek, F. Kolar. O namenu društva je predaval ustanovnik sodrug Blaž Burkelc; potem sta še govorila sodrug S. Jelenčič in A. Hercog. — Društvo napreduje, kakor se opaža, prav lepo. Slovenske sodruge, ki prihajajo v Gradec, opozarjamo na «Danico», ki je tam edino jugoslovansko delavsko društvo in skrbi za izobrazbo in podpiranje svojih članov v vsakem slučaju. Društveni prostori so v Dominikanergasse št. 7.

Sodrugi, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne. Kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . Agitujte „Rdeči Prapor“! povsod za

Izšla je druga knjiga znamenitega romana

Pod spovednim pečatom

Stane 2 K.

Dobi se v upravnistvu «Rdečega Prapora» v Ljubljani, v založbi časopisa «Naprej!» v Idriji, v knjigarnah L. Schwentaer v Ljubljani, A. Gabršček v Gorici, K. Florian v Kranju kakor tudi v vseh drugih knjigotržnicah.

Kdor še nima prve knjige romana

10—3

Pod spovednim pečatom

nabavi naj si tudi to. Stane 2 K 60 vin. Roman «POD SPOVEDNIM PEČATOM» je napisal bivši katoliški kapelan Hans Kirchsteiger, poslovenil ga pa je pisatelj Etbin Kristan.

Franc Brus v Dol. Logatcu sprejme takoj

kovaškega pomočnika.

Plača po dogovoru.

3—3

Stanje hranilnih vlog:
24 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
360.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši, Prešernove ulice 3, poprej na Mestnem trgu zraven rotovža, sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev.

26—10

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom o. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 168.

v Ljubljani

priporoča svoja

Telefon št. 168.

izborna pivo v sodeih in steklenicah.

Telefon št. 182.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

Telefon št. 187.

26—21

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10.40 K, za pol leta 5.20 K, za četrt leta 2.60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petit-vrstica (širina 83 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

89. Štev.

V Ljubljani, v soboto, dne 9. novembra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne posiljalke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravišтво »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Jurčičev trg štev. 3/I.

Delavski položaj na Kranjskem.

Nič ne more razsvetliti gospodarske nezmožnosti naše buržoazije tako, kakor poročilo ces. kr. obrtnega nadzorništva, ki nam predloži za l. 1906. Tej oblasti se gotovo ne more očitati sovraštva do podjetnikov in njeno poročilo se lahko imenuje vsaj objektivno. Dejstva, ki jih obsega brez vsakega stilističnega lišpa, so pa taka, da izvirajo iz njih ostra obsodba naših posedujočih slojev. Iz vsa stna konjunktura je po vsej državi uplivala na razvoj industrije; povsod so se pomnožila industrialna podjetja v velikem številu; ampak na Kranjskem se komaj opazja kaj industrialnega snovanja, čeravno je od krepke industrije odvisna bodočnost vse dežele, ki s samim poljedelstvom ne more prehraniti svojih prebivalcev. Naši posedujoči sloji snujejo denarne zavode, ki si delajo iz političnih razlogov konkurenco, delajo denarne kupčije, ampak industrija jim je zadnja briga.

V celi deželi je bilo po poročilu obrtnega nadzorništva 1906. leta 1907 zavarovanju za nezgode podvrženih prometov; tovarniških prometov je bilo 117. A med zadnjimi je večina takih, da bi jih drugod komaj imenovali tovarne. Tako n. pr. je v industriji s kamnom, z zemljo, z ilom in steklom 211 zavarovanju podvrženih in 26 tovarniških prometov; število vseh delavcev v tej industrialni stroki je pa komaj 1975. Za izdelovanje strojev, aparatov, prometnih sredstev je 7 zavarovanju podvrženih podjetij, 3 tovarniška; vseh delavcev je — 302. V agrarni deželi, kjer je že domača potreba za poljedelske stroje velika! Lesna in pleharska industrija (v deželi, ki ni revna glede lesa), šteje 483 (20 tovarniških) podjetij s 1271 delavci.

Kapitalisti imajo seveda svoj izgovor, ki ga tudi lahko najdemo v poročilu. Tam čitamo sledečo opazko:

«Čeravno je postalo vsled dokončanih planinskih železnic na Gorenjskem mnogo delavskih moči prostih, so se vendar industrialna in stavbinska podjetja pritoževala radi občutnega pomanjkanja delavcev. To pride od naraščajočega izseljevanja najbolj sposobnih delavskih moči v Ameriko, pa tudi v stremiljenju zunanjih tvrdk, da bi po agentih pridobile izurjene delavce za svoje promete. Tako je v tekstilni industriji mnogo strojev praznih; filialni promet velike tovarne za slavnike se je moral zaradi tega opustiti in v velikem podjetju za železo, vzlic zvišanju plače, ni bilo mogoče, dobiti zadostno število dninarjev. Ravno tako se je opazalo veliko pomanjkanje delavcev v stavbinski stroki, tako da se je dogotovljenje mnogih stavb zavleklo, odnosno se je moralo sploh opustiti. Skoraj povsod se je izkušalo, najti pomoč v zvišanju plač (10 do 16 odstotkov, v stavbinski stroki celo 30 odstotkov). Vendar se ne mora konstatirati izboljšanja materialnega položaja delavcev, ker je zadoščenje najenostavnejših potrebščin vsakdanjega življenja vsled velikanske draginje silno oteženo.

Zadnji stavek je v poročilu pač najvažnejši. Tudi tam, kjer so delavci dosegli kaj izboljšanja — in to srečo je imelo vendar le malo delavcev — žive delavci v bedi, to se pravi, celo najenostavnejšim potrebam komaj zadoščajo, ker je draginja neznosna. To je bilo lani; a letos je draginja še večja!

Z drugimi besedami se lahko na kratko pove: Delavske plače na Kranjskem sploh ne zadoščajo! In to je glavni vzrok, da primanjkuje delavcev.

Ljudstvo se izseljuje v Ameriko in izseljevanje se pomnožuje. Gotovo. Še statističnih podatkov ne bi bilo treba za ta dokaz. Le parkrat se postaviti na ljubljanski kolodvor, pa se lako vidi, da so čete izseljencev večje od dne do dne.

Če pošiljajo tuje tvrdke svoje agente na Kranjsko, da odpravijo najbolj izurjene delavce, je s tem pač dokazano, da so pravzaprav v deželi delavci, dobri delavci, ampak da si jih naši podjetniki ne znajo ohraniti. Da so v zadnjem letu tuptam nekoliko izboljšali plače, ker bi bili morali drugače kar zapreti svoja podjetja, je že resnično. Ampak to ni bila remedura za zadnje leto, temveč za desetletja, tekem katerih se nikdar ni izboljšavalo plač. Potem tako zvišanje seveda ne more zadostovati, zlasti če narašča draginja tako blazno, kakor na Kranjskem.

Izseljevanje v Ameriko bi kmalu ponehalo, ako bi našlo ljudstvo v domovini zadostnega kruha. Ampak če mora v industriji ravno tako stradati, kakor na kmetih, tedaj gre že rajši takoj do zadnjega cilja — v Ameriko. Kaj pa je patentiranim narodnjakom mar, če je to romanje v Ameriko, kar se tiče Slovencev, že podobno selitvi narodov v prvih stoletjih po Kristu? Kaj če bo kmalu večina Slovencev že v Ameriki.

Naravnost smešno je, če tarna kakšna predilnica, da ne dobi dosti delavstva. Tekstilna industrija rabi največ žensko delavstvo. To je pri nas še neverjetno skromno in gre na delo, če more količkaj zaslužiti. Dokaz za to je ljubljanska tovarna, za katero je cela armada delavk zaznamovana, čeravno tudi tam niso razmere vzorne. Seveda, kjer so plače in delavni pogoji taki, kakor v ljubljanski predilnici ali v Litiji, tam ni čudo, če delavke beže od tovarne.

Pa sploh niso podjetja na Kranjskem ravno mična. Naši industrialci stoje večinoma še na stališču kakor pred 20 leti. Da se suče svet vseokrog in da se mora korakati s časom, če se noče zaostati, to ne briga kranjskih podjetnikov. Le kadar mislijo, da bi se dalo kaj storiti proti delavcem, se oklepajo zunanjih kapitalistov in kopirajo njih nezmislne metode. Kako se ravna z delavci in kako se spoštuje postavne predpise, kadar se gre za delavsko korist, to prikazujejo razne točke obrtno-nadzorniškega poročila, o katerem se zmenimo v prihodnjem članku.

Državni proračun.

V torek je vlada predložila državnemu zboru proračun za leto 1908. Izza dolgih let je to prvi popolni proračun, ki ga dobi avstrijski parlament, kajti doslej so ga nadomeščevali ves čas proračunski provizoriji. Toda tudi sedaj se ni pričakovati v zbornici proračunske razprave, kajti nagodba mora biti do 1. januarja rešena in tako ne bo časa za proračunsko razpravo. Vlada predloži zopet provizorij, da bo mogla gospodariti, dokler ne bo priložnosti za dovoljenje rednega proračuna. To je tembolj obžalovanja vredno, ker je proračunska razprava edina priložnost, pri kateri se mora izjasniti politično razmerje strank med seboj in napram vladi. In to bi bilo že zelo potrebno, kajti strankarska politika je v Avstriji že tako zmedena, da večina meščanskih strank sama ne vé, kaj da hoče in kaj naj gre.

Proračun obsega v glavnih črtah sledeče stavke: Skupna potrebsčina iznaša dve milijardi, 133 milijonov in 823.108 kron.

Skupni dohodki so proračunani na dve milijardi, 135 milijonov in 774.706 kron.

Tako bi ostal višek 1.951.638 K.

Izdatki obsegajo sledeče postavke:

	Krone
Dvor	11,300.000
Kabinetna pisarna	176.531
Državni zbor	3,735.280
Državno sodišče	67.464
Ministrski svet in upravno sodišče	3,351.794
Donesek za skupne izdatke (avstro-ogrske)	282,519.798
Ministrstvo za notranje zadeve	84,129.189
Ministrstvo za deželno obrambo	78,713.752
Ministrstvo za uk in bogočastje	111,957.561
Finančno ministrstvo (vštevši državni dolg)	712,494.087
Trgovinsko ministrstvo	198,544.860
Železniško ministrstvo	412,123.310
Poljedelsko ministrstvo	62,002.353
Pravosodno ministrstvo	86,048.911
Najvišji računski dvor	630.200
Pokojnine	85,028.018

Če se ogleda te stavke in se jih primerja z izdatki zadnjega rednega proračuna, se opazi takoj pri »Najvišjem dvoru«, da je cesarjeva civilna lista zopet zvišana za dva miliona kron, ne da bi bil doslej parlament privolil v to »druginjsko doklado«. To je posledica nerednega državnega gospodarstva, ki je ves čas barantalo s provizoriji, v katerih se je to zvišanje izvršilo povsem neopazeno tako, da je sedaj parlament takorekoč pred gotovim dejstvom.

Največje svote požira seveda tudi v tem proračunu militarizem. Kajti njemu je namenjen največji del doneska za »skupne potrebsčine«. Vrhutega je pa zvišana tudi potrebsčina ministrstva za deželno obrambo, torej tudi za militarizem. To zvišanje iznaša 3 milione in petstotisoč kron za deželno obrambo, ter 3 milione in stotisoč kron za žandarmerijo. Seveda, kapitalizem hoče imeti oboroženo varstvo. Vsako leto novi milijoni — taki so uspehi operetne »mirovne konference«.

V primeri z militarističnimi zahtevami je briga države za šolstvo barbarično majhna. Za visoke šole (vseučilišča, tehnike) da država 22,865.000 K, za srednje šole 32,085.000 K. Za ljudske šole pa žrtvuje celih — 7,774.000 K. In vendar je in ostane ljudska šola najvažnejši učni zavod in podlaga vsemu pouku. Seveda, vseučilišča zanimajo buržoazijo; z njo računa vlada, torej se za visoko šolstvo še izpreša nekaj denarja. Ljudski šoli, ki je za milione ljudstva edino učilišče, pa ostane država mačeha slej kakor prej.

V potrebsčini ministrstva bolj za bogočastje, kakor za uk, se pa opazja še eno izpremembo. Zvišanje duhovniške »kongruie« se že izraža v proračunu. Potrebsčina za »kult« iznaša 24,854.000 kron; iz regulacije duhovniških plač izvira zvišanje izdatkov za tri milione 200.000 kron.

Poljedelsko ministrstvo zahteva 62 milijonov kron. Znano je, da spada v resor tega ministrstva tudi rudarstvo. Vpraša se torej, kaj smejo pričakovati rudarji? Koliko skrbi proračun za nje? Odgovor nam prikazuje zopet žalostno poglavje: Nekoliko zneskov za saniranje bratovskih skladnic v Brikslegu, Příbramu, Rablju in Celju, ne popolnoma 250.000 K, to je vse, kar ima kapitalistična država za rudarje.

Razprava o proračunu se bo, kakor smo že rekli, zavlekla. Toda po končani nagodbi mora priti vendar tudi ta reč na dnevni red in tedaj bodo imeli socialno-demokratski poslanci vsaj priložnost, pokazati, kakšen je značaj te slavne kapitalistične države. Priznamo pa takoj, da ne pričakujemo v tem državnem zboru velikega stvarnega uspeha in prid delavstvu. 87 socialnih demokratov je lepo število, ampak proti njih 60 bo stalo 400 meščanskih poslancev, ki bodo z zobmi in z nohti branili koristi kapitalizma. Ob volitvah so sicer obljubovali delavstvu torte in pečenke; pri proračunski razpravi bodo pozabili na vse obljube. Saj je do prihodnjih volitev še dosti časa. Med seboj se bodo klali za vsako krono, ali naj pride tej ali oni skupini kapitalistov v prid; ampak čim se pojde za kakšno delavsko zahtevo, bodo združeni kakor en moč, da jo potlačijo. Tako gotovo, kakor je amen v očenasu!

Triinšestdeset milijonov lanskega prebitka je država že porabila in sicer je šlo 61 milijonov na račun militarizma, namreč za izredni vojaški kredit, ki je bil proračunjen na približno 400 milijonov in o katerem je tedanja vlada tako lepo pripovedovala, da ne obremeni prebivalstva. Kakor da ne bi bilo vseeno, ali se vzame ljudstvu denar iz desnega, ali pa iz levega žepa! Dva milijona omenjenega prebitka se je porabilo za vodne ceste. 61 milijon za militarizem, 2 milijončka za kulturne

Tudi v nadgobenem odseku je kriza. Tam so hoteli krščanski socialci imeti Witteka za predsednika. Izvoljen je bil Kramar. Potem so predlagali Witteka za podpredsednika; največ glasov je dobil Lecher, ampak krščanski socialci so odšli iz dvorane, tako da odsek ni bil sklenjen.

Nadalje protestira shod proti brezbrziosti
dežele vlade kot politične oblasti, ki si iz strahu
pred klerikalci ne upa izvajati konsekvenc iz na-
raščajoče druginje in uporabiti § 51 obrtnega reda,
ki ji daje pravico, staviti **maksimalne** cene potrebnim

živlom. Končno izreka shod popolno nezaupnico občinskemu svetu Spodnje Šiške, ker popolnoma hladnokrvno in brezbržno gleda, da občani vsled neznosne draginje dobesedno trpe lakoto in se niti z besedico za ta stan ne zmeni.

Zahteva pa z vso odločnostjo, da se uvede tako za občino kakor za deželni zbor splošno in enako volilno pravico in se s tem omogoči dosedaj brezpravnim slojem, da v svojih zadevah tudi sami odločujejo. odklanjajoč vsako jerobstvo sedanjih privilegirancev, ki so neštokrat dokazali, da današnjih razmer in potreb široke mase ljudstva ne poznajo.

Končno je še sodrug E. Kristan naslikal na podlagi državnega proračuna za leto 1908 gospodarsko politiko Avstrije, ter je dokazal, da imajo veleposestniški agrarci s svojimi brezmejnimi zahtevami sedaj prvo besedo v državi. Izvajal je, da je nemogoče, pričakovati resno izboljšanje, če ne pride delavstvo do take moči, da bo lahko odločevalo. Na meščanske stranke se v sedanjem boju tudi pri nas ni zanašati, kajti liberalni in klerikalni voditelji so popolnoma zabredli v demagogijo, oboji se hočejo prikupiti kmetom za prihodnje volitve, čeprav nimajo kmetje ničesar od take politike. Delavstvo se ne sme zanašati na tujo pomoč, ker bi bilo razočaranje neizogibno. Organizirati se morajo in s svojo močjo morajo zmagati.

Vsi govorniki so želi živahno odobravanje. Sploh je razpoloženje poslušalcev pokazalo, da nimajo volje, udati se vedno novim napadom življenja oderuštva.

Ker se ni nihče več oglašil za besedo, je dal predsednik glasovati o resoluciji, ki je bila s oglasno sprejeta. S tem je predsednik, zahvaljujoč se za impozanten obisk, zaključil shod ob 11. zvečer.

Dopisi.

Sv. Križ pri Trstu. (Shod recte koncert narodnjakov.) Ob zadnjih državnoborskih volitvah so bili tržaški narodnjaki v Sv. Križu zelo razočarani. Stara «narodnjaška trdnjava» je pokazala široke razpoke, skozi katere se je blestela rdeča barva. Pa bi sedaj radi zopet osvojili svojo trdnjavo. V ta namen so sklicali za petek, na vseh svetnikov dan, shod v Sv. Križu. Ker je bila «Narodna organizacija» sklicateljica in dr. Mandić govornik, se je že naprej lahko vedelo, kaj da bo. Znano je namreč, da je koncentrirana vsa Mandićeva znanost v petih ali šestih frazah, s katerimi blati socialno demokracijo. Le eno je bilo novo. Shod se je vršil v obliki koncerta. Dokler imajo narodnjaki godbe, že se pojde. Že na kolodvoru jih je sprejela godba. Pripeljalo se jih je namreč cel bataljon iz Trsta, ki je ravno napolnil dvorano v gostilni Magajna. Ko se je to zgodilo, je zopet godba zaigrala »Naprej zastava«. Na dvorišču so plesala vaska dekleta, in dvorani so tržaški narodnjaki ploskali godbi. Sedaj je prišlo še 20 do 30 Prosečanov. Vseh Križanov se je udeležilo shoda kakšnih 20, med njimi kakih 10 naših sodrugov. Govoril je dr. Mandić, potem še nekoliko njegovih tovarišev iz mesta. Da niso znali nič drugega, nego psovati socialiste, se razume samoobsebi. Oglašil se je za besedo tudi sodrug Regent. Sedaj je začela komedija. Predsedništvo mu je je dovolilo, ampak narodnjaki v dvorani so začeli tuliti. Aranžma se je obnesel. Sodrugi Regent se je odpovedal besedi, ker bi bilo res nespametno, mučiti si pljuča v takem norem hrupu in kriku. Naši sodrugi so hoteli reagirati, a izpoznali so, da je bilo vse že dogovorjeno in so narodnjaki imeli namen, provocirati tepež. K tej zabavi jim pa vendar niso hoteli pomagati in zato so rajši zapustili dvorano. Čudimo se le, da je v mestu vendar še nekoliko delavcev, ki sedajo tej gospodi na limanice. Če morajo dan na dan poslušati take neslanosti, kakeršne so narodnjaki prodajali pri nas, tedaj jim morajo zvođeneti možgani. Med govori je vedno godba igrala vesele poskočnice in na dvorišču se je plesalo. V tem oziru je bilo res veselo na shodu. Manj veselo je pa bilo, ko so iskali odbor za «Narodno organizacijo». Prvič so trije dvignili roke; drugič — trije. Tretjič šele so pritiskali Tržačani. In tako se je končal ves ta shod, ki je pokazal, da znajo narodnjaki prirejati komedije, da je pa njih političnim spletkarijam odklenkalo pri nas.

Jesenice na Gorenjskem. Prvi strah je minil na Jesenicah, srečni časi se nam bližajo. Klerikalna stranka zmaguje. Še volitev župana, in na Jesenicah bode vse zadovoljno in srečno. Saj mora biti vse srečno, kajti naš župnik Zabukovec nam obeta splošno srečo, ko bode on gospodaril s svojo gardo v občini. Pri volitvah v prvi razred je zmagal, torej je prejel zaslužen plačilo za svoj trud, da so bile prve volitve razveljavljene; tretji razred je njegov, še župana nam postavi in vse bo v redu. Ali, kaj pa tovarna? Te ne moremo prezreti. Naš župnik ji stoji skrbno ob strani in jo podpira z barantanjem vere, da dobi kar največ moči v roke. Potem bode tovarna tudi v občini skrbela za delavce, kakor skrbi v tovarni, da delavec, žrtev nedeljskega dela in pokorščine, kar celo noč na licu nesreče mrtve leži, kakor se je to pred kratkim zgodilo z Janezom Merlakom. Zabukovec in kaplan Čuk sta v občinskem od-

boru; še župana in potem gotovo dobimo tudi socialni demokratje, kar potrebujemo, to je: šolo. Učitelja že imamo, ne da bi bili prej vedeli zanj; to je naš župnik Zabukovec. Dne 6. oktobra t. l., na nedeljo Rožnega venca, je pozabil evangelij in pustil svojo razlago očenaša, pa nam je prebral «Socialno-demokratski očenaš», ter nam povedal, do je izšel v več tisoč izvodih. Le površne besede smo si zapomnili: «Oče naš je socializem, kateri ni v nebesih, je na zemlji. Daj nam naš vsakdanji kruh, katerega nam katoliški Bog ne da (ne Bog, ampak katoliško gospodarstvo); odpusti nam naše dolgove, katere moramo plačevati po krivičnih davkih... odreši nas oderuhov... vse gospodarje vrag vzemi, amen». Ker si nismo zapomnili vsega in nam ga tudi ni še razložil, ga torej pozivljamo, kje so tisti tisoči izvodov, da nam še ni prišel nobeden v roke? Ker smo pa taki brezverci, da še svojega očenaša ne znamo, ga prosimo, naj nam preskrbi šolo, da se vsaj svoj očenaš popolnoma naučimo. Potem bomo znabiti boljše znali zahtevati svoje pravice, ki jih tedaj puščam v nemar. Sedaj, ko imamo že tako dobrega učitelja, upamo, da nam poskrbi še šolo, da ne bode posvečene hiše božje in prižnice rabil za socialno demokracijo in njen očenaš. Kjer so nekdanji Jeseničani pobožno poslušali evangelij in božji nauk in si v ta namen postavili svojo cerkev, želimo tudi mi slišati božji nauk in evangelij, če ga sploh zna Zabukovec razlagati. Saj se nihče ne bi čudil, če bi ga bil pozabil ob večni politiki, ki mu še v cerkvi ne da miru.

Domače stvari.

Suštersičeva skrb za nemške šole je vsekakor prevelika. Zato je nekam sumnjiva. Če je v Ljubljani potreba za nove nemške šole, tedaj ji socialni demokratje gotovo ne bodo ugovarjali. Ampak doslej opazujemo le še, da manjka na vseh koncih in krajih slovenskih šol. Letos se je od neke strani skoraj teroristično agitiralo zoper slovenske starše, ki bi zapisali svoje otroke v nemške šole. Zgalo se je, da se objavi imena takih staršev v časopisih. Doslej nismo čitali take objave in vendar vemo, da je tudi letos zapisanih dosti slovenskih otrok v nemških šolah. Ampak objave najbrže tudi ne bo. Kajti «merodajni faktorji» dobro vedo, da bi udarili sami sebe, ako bi res začeli starše «postavljati na sramotni oder». V popisovalnih polah šoloobveznih otrok se nahaja takale opazka: «Mora zapisati otroka v nemško šolo, ker ga na primerni slovenski ne sprejmejo». To je eno. Drugo v tolažbo Suštersiču je pa sledeče: Če se ustanovi v Ljubljani korno poveljništvo, bo vojno ministrstvo transferiralo oficirje v Ljubljano in oficirji bodo morali sem po načelu vojaške discipline in subordinacije, ne pa iz ozirov na ljubljanske šolske razmere. Radi bi vedeli, kaj bi pomagalo častniku, ki ga pošljejo v kako galisko gnezdo, če bi vpraševal, ali so tam primerne šole za njegove otroke!... Pa ravno glede takih šol bi bilo najmanj skrbeti. Ej, če bi delavci te ali one narodnosti zahtevali šol za svoje otroke, bi se lahko nabericali brez uspeha. Oficirjem pa država res ni taka mačeha. Če bi se zgodilo, da bi bilo v Ljubljani nekoliko ces. in kr. rodbin, ki bi zastokale, da nimajo šol za svoje otroke, je dr. Suštersič lahko prepričan, da bi v Ljubljani kmalu lahko dobili ces. kr. šolo, prav tako, kakor jih je država ustanovila v Trstu, v Pulju i. t. d. In Suštersič ni tako neumen, da ne bi vedel tega. Odkod torej njegov čudni patos?

Ampak «sveta ne moremo s plankami zapreti» — je dejal dr. Suštersič. In to je gotovo pametna beseda. Sedaj si le belimo glavo, zakaj je bila neumna, pregrešna, hudodelska in kdove kakšna še, če so jo izrekli socialni demokratje? Tisočkrat smo čitali v klerikalnih in v liberalnih časopisih znane «lepe» besede o «privandranjih», «pritepenjih» i. t. d. Seveda — če se je šlo za delavce ali podobne «nizke» ljudi. Človeku z zlatim ovratnikom ne bo patriotičen nacionalist nikoli dejal «privandranec». Narobe. Suštersič razglša sedaj nov evangelij: «Kdor pride v Ljubljano, mora rad bivati v Ljubljani». Delavci naj si zapomnijo to. Kajti zanje je veljalo včasih drugo načelo: «Če se predrzneš stavkati, zahtevati pošteno plačo za svoje delo, tedaj — marš s teboj iz Ljubljane!» Kdor pride v Ljubljano, mora rad bivati v Ljubljani. Tudi če ni klerikalec, gospod Suštersič? Tudi če ne posluša «rad» klerikalnih in šovinističnih provokacij? Načelo, ki ga je izrekel vodja klerikalcev, bi bilo že lepo, le da je od besed do dejanj dolga pot in doslej imajo delavci od vseh strani izkušnje, ki nasprotujejo omenjenemu načelu. In ne verjamejo, da bi Suštersičeva toleranca kmalu dobila kri in meso.

Slovenske šolske razmere so se kar čez noč posule z rožami. Kdor bi bil mislil, da se nam bo še tako dobro godilo? Kar se spominjamo, ni bilo slišati o slovenskem šolstvu nič drugega, kakor tožbe. In vedno smo mislili, da so opravičene. Naše ljudske šole — nezadostne po številu, po obsegu, po učiteljskih močeh. Srednje šole? — Nimamo jih! Strokovne šole? — Potrebovali bi jih, kakor vsakdanji kruh, pa je komaj par bombončkov.... Edino tolažilo je bila «višja dekliska šola» v Ljubljani, ki «seveda» ima služiti le «viš-

jim» slojem. In kar naenkrat je vse drugače, povsod beli dan. slovenske šole rastejo kar iz tal. Vse po zaslugi Suštersiča in naših dičnih klerikalcev. «Proftova afera» je «slavno» končana. «Slovenec» vriska. Požar, liberalni Požar, ki je tako nagloma našel svoje klerikalno srce, je postal gimnazijski ravnatelj. Torej ne Proft. Prva ljubljanska gimnazija je torej «slovenska posest». Kaj ni to velikanški uspeh? No, seveda, Nemci dobe svojo lastno gimnazijo v Ljubljani; ali čemu bi bila spretnost «Slovenčevih» urednikov, če ne bi znali tudi iz tega iztesati «slovensko-nacionalen» uspeh? In minister je celo obljubil, da se bo tudi na ostalih gimnazijah poučevalo slovensko — v Novem Mestu, v Kranju. Hm — nekaj se sicer spominjamo, da so ministri to že davno obljubovali. Ampak Marčhet je Suštersiču celo obljubil, da se bo zanimal za trgovsko šolo v Ljubljani. Kdaj se učni minister ni «zanimal» za nove šole. — In idrijska realka bo podržavljena — seveda le po zaslugi Suštersiča. Kajti vse, kar je idrijska občina že storila v tej zadevi, vse prizadevanje socialističnih občinskih odbornikov se zamolči — in tako ostane čista Suštersičeva zasluga. Suštersič je bil pri ministrih; kaj de, da so bile idrijske deputacije že parkrat pri ministrih? Če cveto na hribih planinke, je to klerikalna zasluga; če teče Sava v Donavo in ne navkreber, je Suštersičeva zasluga. Ampak če bi bilo končno vse tako res, kakor ni; če bi bile vse obljube že izpolnjene; če ne bi bilo za lučjo prav nobene sence — vprašamo ponižno: Ali ni dolžnost poslancev, pospeševati zahteve ljudstva? In če bi primerjali te «uspehe» ki so še zelo negotovi in v marsikaterem oziru sumljivi, z neuspehi, z neizpolnjenimi dolžnostmi, se nam zdi, da bi ostalo zadnjih le še veliko več.

Podržavljenje ljubljanske policije je tudi točka klerikalnega programa. Njih vodja je napovedal, da napne «S. L. S.» vse sile za ta smoter. In ta stranka se imenuje — demokratično! Nerazsodni klerikalci mu hitro sedajo na limanice, pa ploskajo, kakor da bi jim odpiral oblake, iz katerih se sesuje mana nad nje. In vendar je ta demagogija zelo prosojna. Ljubljanska policija gotovo ni vzorna in socialisti nimajo prav nič povoda, da bi se zavzemali za njo. Ljubljanska policija je takorekoč institucija liberalne stranke in lahko se zgodi, da prevzame gospod Charn komando nad njo. Ampak kako naj bi bilo drugače? Na rotovžu vlada liberalna stranka in nujna posledica je «liberalna» policija. Če bi gospodovali na magistratu klerikalci, bi bila policija — morda nepristranska? Kaj še! Klerikalna bi bila. In ne bi mogla biti drugačna. Ali je pa mogoče, da bi bila državna policija «objektivna» kakor čisti duhovi brez krvi in mesa? Ta bi bila «ces. kr.» z vsem pomenom, ki ga ima ta oznaka. Če bi bila «država» fevdalna, bi bila njena policija fevdalistična; če bi bila klerikalna, bi bila klerikalna tudi ces. kr. policija. Vsekakor bi bila «črno-rumena». Nekoliko bi pa tudi fakična moč na rotovžu vplivala nanjo. Saj vidimo, da je dunajska policija krščansko-socialna. A še nekaj škodljivega je v podržavljenju policije. Vse, kar je «ces. kr.» je nadvse avtoritativno. «Ces. kr.» ne služi prebivalstvu, ampak narobe. «Ces. kr.» je Avstriji določno nasprotje demokratizmu. Zato je klic po podržavljenju ljubljanske policije nedemokratičen, protiljudski, centralističen. Nedostatki ljubljanske policije pa imajo svoje korenine v drugih tleh. Rotovž — in z njim nujno in logično policija — je v rokah klike, ker je ljudstvo v občini brezpravno. Tukaj je treba iskati pomoči. Ne odpravljati avtonomijo občine, ampak uresničiti jo. Demokratično zdravilo proti enostranosti ljubljanske policije so ne imenuje podržavljenje, ampak splošna in enaka volilna pravica z varstvom manjšin, to je s proporcionalnim zistomom.

Društvo slov. trgovskih sotrudnikov v Kranju je založilo krasne znake s podobo Merkurja. Trgovci in trgovski sotrudniki, ki si želijo nabaviti ta znak, naj se obrnejo na zgoraj imenovano društvo.

Socialni pregled.

Rudarsko gibanje. Trbovjska premogokopna družba misli pač še vedno, da so rudarji trbovjskega rudniškega okraja pohlevni sužnji, ki znajo včas po beraško prositi kakšne milosti, da pa kapitalisti nimajo povoda, vpoštevati njih prošnje. Toda profitorska družba se utegne zmotiti. V nedeljo so bili v Hrastniku, v Trbovljah in v Zagorju ogromno obiskani shodi, na katerih se je razpravljalo o odgovoru, ki je prišel od družbe na zahteve rudarjev. Sodruga Sitar in Čobal sta temeljito zavračala nevtemeljene družbine navode. Sodrugi Čobal je z uradnimi statističnimi podatki dokazal, da je zasluhek rudarjev v drugih okrajih za 1—2 K višji, nego v našem. Družba sama priznava, da dela dobro kupčijo, ampak za rudarje se tudi ob tako ugodnem času ne zmeni. Sodrugi Sitar je posebno ostro kritiziral premijski akord, ki je po družbinih trditvah baje previsok; rudarji pa pravijo po pravici, da je akordni zistom morilen in s premijskim akordom se hoče rudarje še bolj izsesati. Na vseh shodih je bila sprejeta resolucija, ki nalaga zaupnikom organizacije in delegatom zadruge, naj skličejo še eno okrajno konferenco, ki naj pozitivno sklepa o odgovoru družbe.

Železničarsko gibanje.

(Dalje.)

Za poduradnike

so določene na južni železnici sledeče plače in stanarine, veljavne od 1. oktobra 1907:

	Plača	Stanarina	Doba do povišanja	
	1400	660	2	leta
	1600	660	2	"
	1800	760	2	"
Delovodje I. kategorije v delavnicah;	2000	760	2	"
strojni mojster I. kat.	2200	760	3	"
	2400	860	3	"
	2600	860	3	"
	2800	1000	3	"
	3000	1000	—	—
	1300	560	2	leta
	1400	660	2	"
	1600	660	2	"
	1800	760	2	"
Strojevodje	2000	760	3	"
	2200	760	3	"
	2400	860	3	"
	2600	860	3	"
	2800	1000	3	"
	3000	1000	—	—
	1200	560	2	leta
	1400	660	3	"
	1600	660	3	"
Strojni mojstri II. kategorije, delovodje II. kategorije v kurilnicah in električnih centralah	2000	760	3	"
	2200	760	3	"
	2400	860	3	"
	2600	860	3	"
	2800	1000	—	—
	1200	560	3	leta
	1400	660	3	"
Namestniki delovodij v delavnicah, kurilnicah in električnih centralah; pregledniki vlakov	2000	760	3	"
	2200	760	3	"
	2400	860	3	"
	*2600	860	—	—
	1200	560	2	leta
	1300	560	2	"
	1400	660	3	"
	1600	660	3	"
Strojniki; postajni mojstri	1800	760	3	"
	2000	760	3	"
	2200	760	3	"
	2400	860	3	"
	*2600	860	—	—
	1200	560	3	leta
	1300	560	3	"
	1400	660	3	"
	1600	660	3	"
Postajni vodje in odpravniki, pisarniški in tehniški odpravniki, yozni mojstri, skontisti, tiskarniški nadgledniki	2000	760	3	"
	2200	760	3	"
	2400	860	3	"
	*2600	860	—	—
	1200	560	3	leta
	1300	560	3	"
	1400	660	3	"
	1600	660	3	"
Brzovajni mojstri, železniški mojstri, centralnih ogibov mojstri in nadgledniki razsvetljave	2000	760	3	"
	2200	760	3	"
	2400	860	3	"
	2600	860	3	"
	2800	1000	3	"
	3000	1000	—	—
	1200	560	2	leta
	1300	560	2	"
	1400	660	3	"
	1600	660	3	"
Premikaški in skladišni mojstri	1800	760	3	"
	2000	760	3	"
	2200	760	3	"
	2400	860	—	—
	1200	560	3	leta
	1300	560	3	"
	1400	660	3	"
	1600	660	3	"
Nadsprevedniki	1800	760	3	"
	2000	760	3	"
	2200	760	3	"
	2400	860	—	—

Strojevodje, ki so pred imenovanjem na stopnji s 1200 K eno leto čakali, pridejo po enoletnem službovanju s 1300 K na stopnjo s 1400 K.

* Po petih letih na stopnji 2600 K dobe službeno doklado s 100 K na leto, ki se vsteeje v pokojnino.

Za vsaka tri leta službe na zistemiziranem služabniškem mestu se v poduradniški kategoriji skrajša po eno čakalno dobo za eno leto. S takim skrajšanjem čakalne dobe se pa ne more preskočiti ene stopnje in čakanje se ne more znižati izpod enega kta.

Glede izključenja od avanziranja veljajo disciplinarne določbe kakor za služabnike.

Prehod na nove plačilne stopnje

s sedanjih se vrši po sledeči lestvici:

plača	Stara stanarina	skupaj	plača	Nova stanarina	skupaj
960	360	1320	1100*	460	1560
1080	460	1540	1300	560	1860
1200	560	1760	1400	660	2060
1440	660	2100	1600†	660	2260
1680	660	2340	1800	760	2560
1920	760	2680	2200	760	2960
2160	760	2920	2400	860	3260
2400	860	3260	2600	860	3460
2640	860	3500	2800	1000	3800

* Ostanajo poduradniki.

† Dokler so na stopnji s 1600 K, dobe letnih 60 K doklade, katere se ne vsteeje v pokojnino. Za postajne odpravnike je doklada 120 K.

Pomožni pisarji, ki so bili pred 1. oktobrom 1907 sprejeti z obljubo, da pridejo kot pisarniški odpravniki v službo družbe, bodo se pod sedanjimi pogoji nastavljeni in sicer v centrali s 1200 K, drugod s 1100 K na leto. Na stopnji 1100 K je čakalna doba 3 leta.

Dalje prih.

Izšla je druga knjiga znamenitega romana

Pod spovednim pečatom

Stane 2 K.

Dobi se v upravnistvu »Rdečega Prapora« v Ljubljani, v založbi časopisa »Naprejš« v Idriji, v knjigarnah L. Schwentner v Ljubljani, A. Gabršček v Gorici, K. Florian v Kranju kakor tudi v vseh drugih knjigotrnih.

Kdor še nima prve knjige romana 21 2—1

Pod spovednim pečatom

nabavi naj si tudi to. Stane 2 K 60 vin. Roman »POD SPOVEDNIM PEČATOM« je napisal bivši katoliški kapelan Hans Kirchsteiger, poslovenil ga pa je pisatelj Etbin Kristan.

Častna izjava.

Podpisani preklejem vse razžaljive besede, s katerimi sem v soboto, 12. oktobra 1907, v gostilni gospe Ivane Lipauc na Pragerskem obdolžil sodniga Kopača in Pičiniha, da sta goljufa in sleparja. Ker ne vem nič slabega o zgoraj omenjenih, obžalujem one izraze in prosim tem potom, da mi oprostita ter se zahvaljujem, da sta odstopila od tožbe. To izjavo se obvežem objaviti v »Rdečem Praporu« in »Eisenbahnerju«.

PRAGERSKO, 23. oktobra 1907.

Rudolf Windisch
skladiščni delavec.

Govorniki in pevci celega sveta

so poskusili in pričajo, da so Fayeve prave Sodener mineralne pastile za vsakega, ki mora dosti govoriti ali peti, kakor: parlamentar, duhovnik, učitelj, igralec in pevec, neobhodno potrebne. Fayeve Sodener mineralne pastile zabranijo pri redni uporabi hr pavost, preženejo vsako nerazpoloženo, izhajajoče iz kateregakoli vzroka. Kdor se še ni prepiral, naj v svojo korist poskusi Fayeve prave Sodener mineralne pastile. Fayeve prave, Sodener mineralne pastile se kupijo v vsaki lekarni, drogeriji in v trgovinah z rudniškimi vodami. Skaltjica velja K 1.25. Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko:

W. Th. Guntzert, Dunaj XII, Belghoferstrasse 6.

Železolivci, formerji

za srednje modelsko in sablonsko delo

dobe trajno in lepo delo ob dobrem zaslužku v akordu v Gorenji Avstriji. Ponudbe z napovedjo starosti in stanu pod šifro: „Livrna v Gorenji Avstriji F. 3333“ Haasenstein & Vogler, A.—G., Wien II, Neuer Markt 3.

Budilka s svetečo

12—3 številščino.
Z enim zvoncem navadna K 2.40
Z dvema zvoncema „3—
S svetečo številščino „3.20
Znauka J. Prima „4—
Budilka za železničarje „5—
Budilka z bronastimi zvonci in bitjem „6—
Budilka z godbo „10—

Tri leta pismono jamstvo. Ako ne ugaja, se denar vrne. Posilja proti povzetju. Zahlevajte moj cenovnik s 5000 podobami in poštne prostino.

Maks Böhnell Dunaj IV. Margaretenstr. 27.

POZORI!

Za K 2'50

POZORI!

dobi vsak krasno remontoir pežno uro, »Gloria«-srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur idoča za kar se 2 leti jamči, z

lepo pozlačeno, Pancer verižico, samo za K 2'50 3 komadi z verižicami K 7.— Razposilja po povzetju tovar. zaloga švicarskih ur 24—21

S. Urbach, Krakov št. 69.

Vsaka posaredba in posatje je kaznjivo.

Edino pravi

Thierryeov balzam

le z zeleno znanko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52—38

Thierryeovo centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3.60. Razposilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaš sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogasški Slatini

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franki.

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Ne kupite nobene ure

dokler niste videli mojega velikega cenovnika.

Dobite:
Nikelasto Roskopf uro K 3.—
Srebrna Roskopf uro „6—
Z dvojnimi piščem „8—
S trojnimi srebrom „10—
Plavke jeklene ure „7—
Roskopf za železničarje „7—
Prave Omega „17—
Srebr. okle. ne verižice „2—
14 kar. zlate ure „19—
14 „ „ verižice „20—
3 leta pismono jamstvo, za blago, ki ne ugaja se denar vrne.

Posilja proti povzetju. Zaloga ur in zlatnine. Maks Böhnell, Dunaj IV. Margaretenstrasse 27. sodno zapriseženi cenitelj in izvedenec. Zahlevajte zastonj in poštne prostino veliki cenovnik s podobami.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

46 v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborna pivo v sodnih in steklenicah. Stevilka telefona 210.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10.40 K, za pol leta 5.20 K, za četrt leta 2.60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne prostre. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petit-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

90. številka.

V Ljubljani, v sredo, dne 13. novembra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Jurčičev trg številka 3/I.

Nauki zadnjega železničarskega gibanja.

Pred par dnevi se je podpisalo pogodbe železničarjev s podjetji in akoravno so bile pri tem gibanju prizadete izključno le privatne železnice, imamo vendar dovolj podlage, da se iz dogodkov kaj naučimo in po njih uravnamo svoje nadaljne delovanje. Za nas Slovence so seveda v prvi vrsti merodajne naše razmere in kakor v celotnem delavskem gibanju smo tudi z železničarsko organizacijo na stališču, ki je jako različno od položaja naših sodrugov drugih jezikov. Dolgoletni gospodarski boji, ki jih bijemo s svojimi nasprotniki, v prvi vrsti z železniškimi podjetji, so marsikomu odprli oči in najzagrizenjši sovražniki naših organizacij so izprevideli posebno v letošnjem letu, da naša deviza: «V solidarnosti je moč» — ni fraza, temveč da je edino sredstvo v doseg boljših razmer življenja.

Naše organizacije so se glede članov podvojile in že to dejstvo je zadostovalo, da je bilo mogoče tudi za slovenske železničarje pridobiti nekaj izboljšanj, katerih sicer ne bi bili deležni.

Opozorjam samo na gibanje leta 1905, ki je tudi končalo ugodno za organizirane železničarje slovenskih pokrajin. Opazili pa smo, da so uprave kaj dobro poučene o naši moči, in kraji, kjer ni bilo močne organizacije, tudi niso ničesar dobili. Med njimi je bila tudi bela Ljubljana, središče slovenske inteligence, pri kateri se začne človek šele z občinskim svetovalcem ali advokatom. Kakor delavstvo vobče, so bili tudi železničarji dokaj brezbrizni, ne poznavajoči okoliščin, v katerih so živeli, in zadostoval jim je «mali golaš s kozarcem piva», da so pozabili na svojo bedo in od dne do dne naraščajočo draginjo.

Pravcati dunajski «Spiesbürger» je bil železničar tistih časov, kaj čuda toraj, da se je narodno publoglavje lahko šopirilo v škodo nižjih slojev, dobro vedoč, da zadostuje fraza — «narodnost je v nevarnosti» — in da ž njo lahko pridobi vse zase, brez vprašanja, zakaj in kje.

Časi pa so se izpremenili in akoravno so se vršile še zadnje državnozbornske volitve pod znamenjem vere in narodnosti, so železničarji kaj kmalu izpoznali kozla, ki so ga ustrelili. Največ je seveda k temu izpoznanju pripomogel njih poslanec, občeobčudovani — program. — Uradništvo, ta cvet slovenskega preletarjata, je storilo svojo dolžnost v polni meri in če bi «On» imel le trohico značaja, bi moral to pošteno delo poplačati v polni meri. Tega seveda ni storil; z dnem 23. maja zanj tudi ni bilo več železničarjev in želez. uradnikov, na njih mesto so stopili popi, vsekakor važnejši faktor javnega življenja.

Razočaranje je bilo precejšnje in dolgi obrazi niso bili izjemni. V ta čas spada tudi prvi del zadnjega gibanja, ki je ravno kar končano. Južni železničarji so izpoznali situacijo takoj in delo, ki so ga opravili tekom par mesecev, je bilo ogromno. Organizirani sodrugi so se množili kakor gobe po dežju in v kratkem času je bilo vse pripravljeno za odločilni boj v vrstah socialno-demokratske organizacije, izvzemši pičlo številce narodnih in klerikalnih Janezov, ki so z vso gotovostjo pričakovali pečenih golobov, katere sta jim obljubila z dunajskega Franzensringa — Hribar in Goštinčar.

Golobov sicer ni bilo, pač pa so južni železničarji z energičnim nastopom svojih zastopnikov — seveda ne klerikalcev ali narodnjakov — pridobili brez žrtve koncesij od svoje uprave, s katerimi so lahko za sedaj zadovoljni.

Da z dosegljimi koncesijami ni boj končan, je naravno in da se čim prej ponovi, zato bode skrbel železničarski poslanec, po naključju tudi ljubljanski župan s svojimi mameluki v občinskem svetu kaj kmalu, kajti zanj in za njegove je ustvarjena popolnoma posebna komunalna politika, katero sicer vodi veleum Triller, ki pa v bistvu ne pozna drugih slojev v Ljubljani, kakor par «odličnih» družin, ki leže na telesu «matere Slovenije» kakor pijavke na bolniku tistih časov, ko so — še danes moderni padarji — gospodovali s človeškim telesom.

Pardon! Malo, da nisem sam ustrelil kozla. Pozabil sem, da skrbi tudi Hribar za delavne sloje. Pisal je namreč mesarjem, ki seveda tega ne vedo — da je cena živine v zadnjem času padla. Hitro mu je odgovoril obč. svetnik in načelnik mesarske zadruga, da je to res in v znak hvaležnosti mu tudi prav ponižno javi, da se regulirajo cene mesa in sicer — kar je popolnoma naravno — tako, da gosp. Hribar in njega zlahta, ki slučajno kupujejo meso I. kvalitete, plačuje znanprej po 1 K 48 vin. namesto 1 K 56 vin. kg, zato pa sme, da se izrazim v «Narodovem» jargonu, plačevati «mularija», kateri pripadajo tudi želez. uradniki, kadar niso zadovoljni, plačevati še nadalje meso III. kvalitete po 1 K 20 vin. kg, kakor dosedaj.

Pa to samo mimogrede. Važnejše je danes za nas, pogledati nedostatke v naši organizaciji, ki so se pojavili v zadnjem gibanju.

Tu se mi zdi, da je časopisje, oziroma nezadostni razvoj našega časopisja, gotovo bolezen, katero bode v najkrajšem času treba ozdraviti. Pokazalo se je namreč, da so predali «Rd. Prapora», ki naj opravlja vse politično, strokovno in gospodarsko delo, vse premajhni, in je torej nemogoče razpravljati vsako važno stvar, s tisto temeljitostjo, kakor bi bilo treba.

V zadnjem času se je sicer z dvakratno izdajo lista na teden stvar nekoliko izboljšala, vendar pa menim, da tudi to še ne zadostuje, če upoštevamo strujseno duševno hranč, ki jo nudijo naši meščanski revolverski listi čitateljem, ki so v gotovem številu vendar tudi naši somišljeniki. Za močan strup je treba tudi močnega protistrupa, da se mu vzame nevarnost.

V zadnjem času se ventilira vprašanje, ali bi ne kazalo, ustanoviti poseben strokoven list za železničarje. Meni so razmere v organizaciji znane in prepričan sem, da imamo s finančne strani vsekakor predpogoje za izdajo «Slovenskega železničarja». Z osebnega svojega stališča sem pa mnenja, da ustanovitev strokovnega lista za sedanje razmere ne bi bila dobra in sicer zaradi tega ne, ker imamo v trenutku računati z novovstopivšimi člani naše organizacije, ki so pa v veliki večini politično indiferentni in bi se toraj z izključno strokovnim listom enostransko izobraževali, kar seveda ne bi bilo v našem interesu. Opozorjam samo na znamenito «koalicijo» v zadnjem gibanju, ki nas je spravila tudi v dotiko z našim uradništvom.

Gospodje, — ki jih seveda nikakor ne mislim žaliti, — so pokazali vzlic vsem izjavam popolne solidarnosti, brezmejno duševno revščino na političnem polju in prav veseli moramo biti, da smo se jih kar najhitreje znebili.

Našim ljudem dopovedati, da je vsa politika popolnoma gospodarska, je naravnost nemogoče in v oni sapi, ko vpijejo za kosom kruha, zijajo tudi «živijo Hribar in narodnost», ne vedoč, da je to protislovje, ki se ga ne da spraviti s sveta. Hribar, kapitalist in zastopnik delavskih interesov, je nesmisel, ki ga v najboljšem slučaju verujejo zato najeti ljudje. Menim torej, da je treba železničarjem in ne samo tem, temveč tudi drugim delavnim slojem, vsestranske izobrazbe in to naloge bi lahko opravljal v omejenem okviru «Rdeči prapor», če bi se njegovo uredništvo po potrebi dopolnilo in bi se listu omogočilo vsaj trikratno izdajo na teden. Železničar, ki bi dobival obligatne številke, bi kmalu čutil potrebo, čitati tudi druge številke in gotovo bi se v marsikaterem slučaju naročil na list.

Izobrazil bi se na ta način vsestransko in kaj kmalu bi pokazal plačanim agitatorjem narodne in klerikalne stranke pri različnih političnih bojih vrata.

Vsi naši pozivi, čitati slovensko delavsko časopisje in vreči meščanska trobila na cesto, ostanejo toliko časa vpitje proroka v puščavi, dokler se ljudem, ki čutijo potrebo čitanja, ne nudi nadomestila, in to je po mojem skromnem mnenju temeljito izboljšanje razmer pri «Rd. Praporu».

Prepričan pa sem, da v tem trenutku, ko ustanovimo «Slov. Želez.», tudi «Rd. Pr.» zajezimo močan vir in kaj bi bila posledica tega, menda nikomur ni nejasno. Ponovili bi se zopet časi leta 1897 in vendar mislim da tega noben sodrug, ki mu je mar razvoj stranke, ne more želeli. Računati je treba v prvi vrsti z razmerami, ki so pri nas gotovo drugačne kakor n. pr. pri Nemcih ali Čehih, kar sem že početkom omenil.

Druga, tudi ne manj važna zadeva, ki jo bode treba kar najprej rešiti, je ustanovitev nekake instance z neodvisnimi sodrugi.

Take institucije imajo n. pr. nemški, češki in poljski sodrugi, imenujejo jih železničarska tajništva, v resnici pa so le deli osrednjega, na Dunaju bivajočega odbora.

Čehi in Poljaki so namreč izpoznali, da je organizatorično delo jako otežkočeno, če je izključno v rokah osrednjega odbora, čegar uradniki so itak preobloženi z administrativnim delom. Pa tudi jezikovno vprašanje, ki gotovo tudi v socialni demokraciji ni peto kolo, je sililo sodruga do zahteve po lastnem tajnistvu in pokazalo se je koj kmalu, da je bila ugoditev te zahteve utemeljena. Organizacija raste. Naravno je torej, da pridemo kakor povsod tudi pri tem vprašanju, končno še mi Slovenci z enako zahtevo in kdor ni slep, mora pripoznati, da je za nas naravnost življenske važnosti.

Imamo sicer nekako pokveko, ki se imenuje delavsko tajništvo s sedežem v Trstu. Delokrog tega tajništva obsega vse jugoslovanske pokrajine in vse stroke in srečni vodja tega tajništva, nota bene provizoričnega, je sodrug Kopač, ki bi moral biti naravnost čarovnik, če bi hotel ustreči vsem zahtevam.

Zadnje gibanje nam je pokazalo, da pri 4000 organiziranih železničarjev v naših krajih ni mogoče več tako delovati, kakor svoječasno, ko smo imeli na vsem slovenskem jugu morda 500 mož, ki pa so bili že izobraženi. Danes je treba temeljitega dela, ki bi ga moralo poleg časopisja opravljati razme ram primerno razvito tajništvo.

Kar so dosedaj opravljali nastavljeni uslužbenci, ne zadostuje več in se tudi ne more zahte-

vati, da se sodrugi eksponirajo v času, ko je vendar organizacija dovolj močna za vzdrževanje neodvisnih moči, ki gotovo lahko svobodnejše nastopajo kakor uslužbenci.

Moje mnenje je, da se tudi temu vprašanju posveti potrebno pozornost in naloga prihodnje železničarske konference bodi v prvi vrsti, povoljno rešiti to dvojno vprašanje. Če storimo svojo dolžnost napram razmeram, ki so naravna posledica razvoja tudi med nami Slovenci, potem bomo lahko pričakovali z mirnim ocesom boje, ki nas še čakajo na političnem, strokovnem in gospodarskem polju. Solidarnost in izobrazba se imenuje naše bojne orožje. I. P.

Kabinet zoper socialno demokracijo.

Sedaj torej vemo, pri čem da smo. Odnosno kar smo že vedeli, je sedaj priznано v oficialni formi. Slovanstvo in Nemštvo, liberalizem in klerikalizem, industrializem in agrarstvo, vse je združeno brez obzira na narodna, politična, gospodarska in umstvena načela. In iz te prolinaravne združitve je porojeno ministrstvo brez načela, ministrstvo zoper socialno demokracijo.

Čudna je bila ta zadnja kriza v Avstriji, ki je rešena s cesarskim ročnim pismom, v nedeljo objavljenem v uradni «Wiener Zeitung». S krizo v češkem klubu je začela. Bila je videti čisto strankarska, samo Čehov in nikogar drugega se tičoča notranja kriza. Češki agrarci so hoteli dobiti svojega zaupnika v kronski svet in pravzaprav ni bilo treba nič drugega, kakor da se dogovore z Mladočehi, ki bi jim bili morali odstopiti enega onih dveh sedežev, ki sta bila doslej njih last v kabinetu. Dr. Foit je bil kaj kmalu pripravljen demisionirati in normalno bi se bilo moralo pričakovati, da bo s tem rešitev tako olajšana, kakor da bi bila navadna igračka. Tukaj eno prazno mesto, tam en štreber — kakšne težave naj bi prizadejala rešitev?

In vendar se je raztegnila kriza časovno tako, da je trajala več kakor teden dni, v obsegu pa tako, da imamo kar pet novih ministrov in ker je gotovo, da pojde tudi demobranski minister Latscher, jih bo šest, če pa dobe tudi Jugoslovani še svojega ministra-rojaka, jih bo celo sedem.

Toda že to, da so štirje stari ministri z raznimi dekoracijami odstopili in da dobimo naenkrat pet novih, označuje krizo. To ni več mala osebna izpremembra, ampak popolna rekonstrukcija ministrstva. In vsekakor je bilo čudno, da so časopisi dan na dan poročali o pogajanju barona Becka z meščanskimi strankami, o težavah glede sestave novega kabineta, celo o Beckovem namenu, da bi sam demisioniral, dočim ni za državni zbor kriza niti ekzistirala. Bilo je tudi v nasprotju z vsemi ustavnimi tradicijami in navadami, da ni res demisioniralo celo ministrstvo, ko je izgubilo štiri dose-danje ude naenkrat.

Ali čudna je tudi ta nova sestava. Samo še koalicijska vlada žalostnega spomina, ki je prevzela vodstvo po Taaffejevem padcu pokazuje podobno sliko. Sicer pa tudi v Avstriji še ni bilo takega ričeta.

Liberalnim strankam sodi zasluga, da so pomagali klerikalcem navzgor. In s tem je liberalizem zapečatil svojo usodo. Ebenhoch in Gessmann, prvi vodja starih konservativnih klerikalcev, drugi pa najbojovitejši petelin krščanskih socialcev, ne bi bila mogla nikdar doseči vladnih portfeljev, če bi imeli liberalni elementi kaj hrbitišča. Kajti klerikalci lahko postavljajo svoje bojne čete kakor koli hočejo v vrste, vendar ne dobe v tem državnem zboru nikakor večine. In vsekakor je čudna anomalija, da ima manjšina kar dva, s klerikalnim Beckom celo tri zastopnike v centralni vladi.

Seveda je bila Beckova želja, da bi prišli klerikalci, odnosno krščanski socialci — ena reakcija z dvema imeni — v njegov kabinet. Saj potrebuje njih glasove za nagodbo. Seveda je tudi Gessmann brepenel po naslovu ekselence. Ali kje je izven Avstrije navada, da bi smatrala stranke, ki so v večini, željo manjšine in vlade za zapoved? Samo stranke, ki so tako brez značaja, kakor «svobodomiseln» vseh narodov v Avstriji, morejo tako pljuvati v svojo lastno skledo, kakor se je zgodilo tukaj.

Klerikalci so seveda lahko zadovoljni. Za poraz, ki so ga doživeli pri volitvah, jih odškodujejo liberalci sami. Ampak «svobodomiseln», stranke se bodo še kesale, da so si sama izpodkopale tla. Le da bo tedaj prepozno.

Baronu Becku se ni čuditi. Že ko je prevzel vlado, smo povedali, da je njegovo klerikalno mišljenje znano. V časih bojev za volilno reformo se to pač ni moglo prepogosto pokazati, ker ni bilo priložnosti. Vendar je se tudi takrat vsaj včasih opazalo. Klerikalci so namreč tudi glede volilnega reda najlojše dosegli, kar so hoteli. Njegovo klerikalno nagnenje se je pokazalo, ko je klerikalizem prezentiral svoj račun za zvišanje duhovniških plač, kar je hipoma dosegel, in ko so po katoliškem obredu ločeni zakonci zahtevali reformo zakona, da bi se lahko zopet poročili, kar je znal prav po lisjaško preprečiti. Naravno je, da mu je vseč, če ni edini klerikalec v ministrstvu. Njemu bo družba Ebenhocha in Gessmanna prijetna. Kakšne občutke bodo imeli poleg njih «svobodomiseln» ministri, je pa njih lastna briga.

Delavcu ni treba biti žal, da se je tako zgodilo. Sedaj je vsaj jasno. Reakcija, ki se je doslej skrivala za grmovjem, stoji na plani in mora prevzeti odgovornost pred ljudstvom za svoja dela. Prvo, kar mora odpreti vsaj velikemu delu ljudstva oči, je izdajstvo krščanskih socialcev. Odkar so politična stranka, so grmeli v vseh melodijah proti Madjarom. Bili so najbolj zagrizeni nasprotniki vsake nagodbe z Madjari, posebno pa nasprotniki vseh tistih državnopravnih zahtev, ki jih obsega nagodba v korist Madjarom. Vsa njih politična zgodovina jim ukazuje, glasovati proti nagodbi. Ampak Ebenhoch in Gessmann hotela biti v ministrstvu in to je mogoče samo za to ceno, da glasujejo krščanski socialci za nagodbo. Torej z bogom doslednost, z bogom boj z Madjari, z bogom lastni nauki in lastna preteklost — krščanski socialci potrebujejo ministrske sedeže, amen.

Tema bo zdaj nekaj časa v Avstriji, to je gotovo. Klerikalci bodo porabili svojo moč, to je tudi gotovo. Klerikalno se ne bo vladalo samo v Ebenhohovem in v Gessmanovem oddelku, ampak tudi v notranjih zadevah in v šolstvu moramo pričakovati, da se pokaže močan klerikalen pritisk. Toda dobro je tako. Nič ni bilo tako nevarno, kakor polovičarstvo liberalizma, ki je razmetaval svobodomiseln fraze in pripovedoval «farske anekdote», opravljal je pa klerikalno službo povsod. Za noben greh niso bili klerikalci odgovorni. Saj so bili «brez moči». Sedaj prevzamejo odgovornost in ljudstvo jih bo izpoznalo. Tedaj začne oni veliki boj, ki je bil nemogoč pod vlado dvoživnega liberalizma, boj za načela, boj za resnično svobodo. Bojevniki pa pridejo iz onih širokih ljudskih slojev, kjer imajo danes klerikalci še toliko zaslonbe samo za to, ker so lahko glumili opozicijo, čeprav so vsi državni faktorji izvrševali njih naloge. Te prijetne uloge bo zdaj kmalu konce. Ebenhocha in Gessmanna ne bodo mogli zalajevati, svoj vladni značaj morajo sedaj pokazati in to bo ljudstvu odprlo oči. Tako pride tudi pri nas doba za socializem.

Strokovni pregled.

Izvanredna revirna konferenca rudarjev v Trbovljah.

Na dan 10. nov. t. l. se je v zmislu sklepov konference z dne 29. sept. sklicala v Trbovlje izvanredna revirna konferenca z dnevnim redom: 1. Poročilo o mezdnem gibanju, započetem na zadnji konferenci; 2. Sklepanje k prvi točki; 3. Slučajnosti. Sodr. M. Čobal pozdravi navzoče ter prosi, da se izvoli predsedstvo. Izvoljeni so: so-dr. Repovš (Zagorje), so-dr. Stravs Ivan (Idrija) in Paul Bučič (Albona). K prvi točki poročja najpoprej so-dr. Ign. Sitar (Trbovlje) o mezdnem gibanju v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju. Dovolilo se je poboljška: kopačem na gosposki siht po 25 vin., podkopačem po 25 vin., vlačilcem po 20 vin., snažilcem po 20 vin., jamskim zavr-račem po 25 vin. in zavriračem po 20 vin. Od sedaj naprej se upelje premijski akord. Vsem onim zunan-jim delavcem, katerim se je 1. julija zvišala plača za pet odstotkov, se zviša še za pet — tako, da bo sedež celoten povišek 10%. Masinistom in kurjačem se tudi primakne 5%. Njih zahteva po uvedbi osemurnega sihta se odbije. — Paul Bučič poročja o gibanju v Labinju, kjer so se enako ure-dile mezde kot v Zagorju. Vozniki dobe od K 1:30 do K 2:20. Kopači, poukopači i. t. d. pa istotako kot v Zagorju. Profesionisti dobe po 25 letih 3 K 50 h na siht. Na akordu se povprečno zasluži po 4 K. — Sodr. Dular iz Kočevja poročja, da so se tam gosposki sihti kopačev zvišali na K 2:75; drugim se je pa zvišalo po 10%. Kopači pa morejo zaslužiti na siht od 4 K do 5 K, čar tudi resnično zaslužijo. Pri akordu se bo uvel premijski sistem. Normalni akord pri cestnem podjetju znaša za m³ 2 K 10 vin., če se vozi petdeset metrov; pri 55 m vožnje = 10%, več uspeha se zviša za 5%,

torej bo akord: 2 K 20 v na m³; pri 60 m = 20% več uspeha, se zviša za 10%, torej bo akord: 2 31 na m³; pri 65 m vožnje = 30% več uspeha se zviša za 15%, torej bo akord: 2 K 41 na m³; pri 70 m vožnje = 40% več uspeha, se zviša za 20%, torej bo akord: K 2:52 na m³. Isto bo tudi v Abbanbetriebeu. Normalni akord za m³ = K 1:15. Masinistom, kurjačem, profes-ionistom in hlapcem se zviša za 20 vin. na sht. Za zimske mesece (november, december, januar, februar in marec) se dovoli po 100 kg premoga več; dosedaj je bilo po 400 kg, odslej ga pa bo 500 kg. — Sodr. Savšek iz Storov je poročal, da so se tam zvišale plače kopačem na 3 K, podkopačem na 2 K 70 vin., voznikom na 2 K 40, žajbrovcem na 1 K 80 vin., in zavriračem na 2 K 50 h.

Akord se je zvišal na trdih krajih na 20 K 80 vin. za meter. Masinisti imajo osemurni de-lavnik. — Sodr. Valenček iz Velenja pripove-duje, da je sedaj zvišana plača za 9% zunanjim delavcem, na gosposkih sihtih tudi 9% ter na akordu istotako. 5% se je zboljšalo julija, 4% pa sedaj. — Sodr. J. Berglez iz Zabukovca poročja, da je pri rudniku g. Lappa na gosposkih sihtih zvišano za 10%, nedeljski sihti se bodo plačevali 50% boljše kot poldrugi siht.

V rudniku gosp. Hussa se je zboljšalo za 5%, v rudniku g. Sonnenberga pa še niso odgovora dobili.

Sodr. J. Stravs (Idrija) poročja o idrijskem mezdnem gibanju, kjer se je sklenilo definitivnega odgovora počakati do 1. januarja 1907. Govori na drobno o razpravah z rudniškim vodstvom ter ozna-čuje postopanje c. kr. erarja napram zahtevam de-lavskega ljudstva. Sodr. Ant. Kristan pove, kaj je c. kr. ministrstvo po sekcijem šefu Webernu in po c. kr. nadsvetniku Peschu povedalo njemu, ko je bil pri njima z deputacijo. Pozivlja zastop-nike rudarjev celoga revirja, naj stoji čvrsto na strani bojujočih se rudarjev. Najbržeje bo tega po-treba. — Sodr. M. Čobal pojasnjuje odgovor, ki so ga dobili zagorski rudarji ter se v daljšem go-voru ozira na splošni položaj v revirju. Obžaluje žalostno dejstvo, da se rudarji vse premalo bri-gajo za svojo strokovno organizacijo.

Predlaga pa na to tajno zborovanje konference, v katerem najse pogovori o morebitnih sklepih. Sprejeto.

Ko se je zopet otvorila javna seja, vsprejela se je enoglasno nastopna resolucija:

«Delegati, zbrani na revirni konferenci dne 10. nov. izjavljajo po zaslišanju poročil iz vseh rudar-skih krajev južnega revirja, da vsprejmejo dane priboljške na znanje, obžalujejo pa kar najiskre-neje, da se ni resolucijam z dne 14. okt. po zbolj-šanju plač v polnem obsegu zadovoljilo. Zato so pa prisiljeni, da morajo zopet z nova stopiti pred rudniška vodstva, zlasti radi tega, ker se v dose-danjih priboljških ni oziralo na one delavce, to je na kopače, podkopače i. t. d. v rovih, ki priboljška najbolj potrebujejo.

Delo v akordu je najnevarnejše in najumor-nejše. Delavec dela z vsemi silami, da bi kaj več zaslužil. Pazniki povsod tudi pazijo, da delavec ne lenari, ampak, da trdno dela. Umevno je tedaj, da se mora v akordu sploh najmarljivejše delati.

Vsak premijski sistem v akordu je nezmisel, ker ne veča produkcije in ker se v slabih poljih sploh ne doseže premijskega minima; rudar sploh bolj delati ne more kot že itak dela. Kvečjemu je premijski sistem varanje delavčeve moči in ubi-janje delavčeve sile. Radi tega se mora z vso od-ločnostjo vstrajati na zahtevi, da se dosedaj uselni akord za 20% povisa.

Ta zahteva je že radi tega opravičena, ker delavci v akordu ne dobe po dosedanjih poboljš-kih skoro ničesar, draginja pa zadene te v isti meri kot vse druge, katerim se je poboljšalo.

Naroča se pa zaupnikom delavstva, naj v tem zmislu zopet ponove zahteve z dodatkom 8 urnega sihta za masiniste, obenem pa naj opo-zore vse dosedaj indiferentne rudarje, naj pristopi-jo vsi k svoji strokovni organizaciji, ki je Unija rudarjev avstrijskih.

Glede idrijskega delavstva pa izjavlja konfe-rencia, da vsi rudarji južnega revirja z vso pazlji-vostjo zasledujejo idrijsko rudarsko mezdno gibanje, zagotavljajo tudi izdatno pomoč v slučaju potrebe. Upajo pa zbrani delegatje, da bo c. kr. poljedel-sko ministrstvo ugodilo povsem zahtevam idrijskih rudarjev ter šlo v tem pogledu z dobrim izgle-dom pred privatnimi podjetniki.

Konferenca je bila zelo burna. Resolucija pa se je enoglasno vsprejela.

Po debati o daljnem postopanju se je konfe-rencia zaključila.

Politični odsevi.

Ministrska kriza na Dunaju je rešena tako, kakor je gotovo samo v Avstriji mogoče. V par-lamentu imamo protiklerikalno večino, vlado imamo pa klerikalno. Izstopili so iz ministrstva: Oba do-sedanja češka ministra Fort in Pacak, polje-deljski minister grof Auersperg, in nemški mi-nister-rojak Prade. Imenovani pa so: Za polje-delskega ministra nemški klerikalec dr. Eben-hoch, za trgovskega Mladočeh prof. Fiedler, za češkega ministra-rojaka češki agrarec Pradek, za

nemškega ministra-rojaka nemški agrarec Peschka in za ministra brez portfelja krščansko-socialni vodja Geßmann, za katerega se ustanovi posebno delavsko ministrstvo. Imamo torej vlado najnasprotnjših strank in najnasprotnjših programov, katere združuje samo ena skupna vez, namreč sovrastvo do socialne demokracije. To nasprotje naglašata v novem kabinetu zlasti dva momenta: Ministrstvo šteje tri popolne klerikalce: Ebenhocha, Praska in Peschka. Kako bodo ti nasprotni elementi skupno delovali, se že še pokaže. Klerikalci gotovo ne postanejo liberalni Derschatti in Fiedlerju na ljubo, agrarci se pa tudi niso s tako silo pehali v vlado, da bi postali sedaj popustljivi napram potrebinam ljudstva.

Avstro-ogrska nagodba je spravlil baron Beck z rekonstrukcijo svojega ministrstva pod streho. Če se ne zgodi kaj posebnega, tedaj mora vsled politične kupčije dobiti večino in računa se, da pojde razprava gladko in da bo začetkom decembra končana. Račun plača zopet delavsko ljudstvo, edino, za katero ni nagodba prav ničesar storila. Agrarci in kapitalisti si razdele plen. In tako bo vse dotlej, dokler se ne spametuje še tisto ljudstvo, ki se da slepiti z vsakovrstnimi frazami in ki drvi za meščanskimi voditelji kakor ovce za mesarjem.

Jugoslovanski klub je sklenil, glasovati proti nagodbi. Kaj bo pa zdaj? Sklep je sicer s stališča Slovencev in Hrvatov čisto pameten. Menda je to sploh prvi pametni sklep jugoslovanskega kluba. Če je bil Hribar navzoč, ko se ga je sprejelo; menda je bil takrat že v Ljubljani. Ampak vse-kakor ga sklep veže, kajti jugoslovanska zveza ima pač klubsko disciplino. In prav zato vprašamo: kaj bo zdaj? Znano je, da je poslal Tavčar v «Slov. Narodu» vse grome in strele nad one, ki sploh še razmišljajo, ali gre glasovati za nagodbo ali ne. Je res tako, kakor bi bila belokranjska železnica zmešala dvem tretjinam Slovencev pamet. In ljudje, ki znajo sicer še nekoliko misliti, ne razumejo nikakor, da je med nagodbo in med belokranjsko železnico še prav velika razlika in da hoče Avstrija zidati to železnico zaradi sebe, ne pa zaradi Slovencev. Naša vojna uprava ima vendar še leta in leta fiksno idejo, da mora priti prej ali slej do vojne z Italijo, pa utrjuje tirolsko mejo, zida fortece po Dalmaciji, pomnožuje vojaške posadke na jugu, stavi bojne ladje i. t. d. Razume se, da bi igrala Dalmacija v takem slučaju važno ulogo. In vojna uprava, ki veruje v tako vojno, ima proketo dolžnost, poskrbeti železniško zvezo z Dalmacijo. Zato se bo gradilo belokranjsko železnico kot del železnice med Dunajem in Kninom, odnosno Spljetom, ne pa zaradi Šušteršiča Šukljeta ali Plantana, ne zaradi Slovencev, ne zaradi Bele Krajine. Jugoslovani niso za to železnico vladi dolžni nobene hvaležnosti. Ampak dr. Tavčar si je vtepel v glavo, da pojde dunajsko dalmatinska železnica po zraku, če Jugoslovani ne glasujejo za nagodbo in zato smo radovedni, kako se reši ta konflikt Tavčar-Hribar. Morda po slovensko — na tihem. Polemika poneha in v štirinajstih dneh ne misli noben slovenski liberalec več, da je med prvimi voditelji v tako važnih vprašanjih nasprotje, ki bi povsod drugod zadostovalo, da bi se ločili duhovi.

Domače stvari.

Izšla je druga knjiga znamenitega romana «Pod spovednim pečatom». Pisatelja tega romana, ki je bil sam dolgo vrsto let katoliški kaplan, blati jo klerikalci, da je blazen. Razume se, da je klerikalcem neprijetno, da ljudstvo izve resnico. Ali časi, ko se je ljudstvu dajalo le molitvenike in zgodbe svetnikov, so minuli. Priporočamo našim sodrugom in somišljenikom to knjigo, organizacije pa naj si nabavijo to knjigo za knjižnice. Dobi se v upravnistvu «Rdečega Prapora», Jurčičev trg 3, I. «Naš List» je bil zadnjič tako prijazen, da se je spomnil socialistov. Koliko skrb ima za nas. In mi se bojimo zanj, da dobi ob teh skrbih sive lase. Bral je v nacionalističnih listih nekaj neslanih čenčarij o shodih tržaške «Narodne stavkokazne organizacije», pa je kot dober patriot verjel vse do pitice. Saj nič ne de, da so doživeli narodnjaki v Pulju grozovit polom; «Naš List» je bral, da so «zmagali», pa verjame. Nič ne de, da ni šel Mandića v Sv. Križu noben domačin poslušat; «Naš List» je čital narobe, pa je verjel. In sedaj roti primorske slovenske socialiste, naj se «spametu-jejo», ker se jim bo drugače slabo godilo. Zakaj pa? Ljubi «Naš List», saj si vendar «naroden»? In če smo mi tako neumni ter imajo tvoji somišljeniki brez misli tak ogromen dobiček od naše neumnosti, tedaj bodi vesel, da se ne spametujemo. Mi se ob svoji «nespametnosti» prav dobro počutimo. Kar se tiče tržaške okolice, je stvar vendar ta, da so doslej Rybafi, Gregorini i. t. d. tam neomejeno gospodovali, sedaj se pa branijo socialističnega vploma. Tam kjer se ničesar nismo imeli, nismo mogli ničesar izgubiti. Logično so izgube na drugi strani. Ampak nam se še ne mudi, da bi jih steli. Kadar pride čas, da jih bomo, vemo, da nas ne bo strah.

Časnikarsko infamijo najgusnejšega značaja, za katero ni nobenega priznanja in nobenega olepšanja, je storila tržaška «Edinost». Mar-takovo časnikarsko lopovščino smo že doživeli pri

tem zaniknem listu, ki je Slovincem v Trstu na sramoto. Laž je v njenih predalih na dnevnem redu. Ali temu se nihče ne čudi. Toda kar je storila pretečeni teden, je že tako barabsko, da nas je vendarle osupnilo in če ima časnikarsko društvo, katerega člani so tudi redakterji «Edinosti», kolikaj zmisla za etično stran časopisja, tedaj ta lopovščina nikakor ne bi smela ostati brez moralne kazni. Ta čedni list, ki je hodil morda pri «Arizona Kikerju» v šolo, **denuncira dijaka, sedmošolca**, z očitnim namenom, da bi mu škodoval v šoli in mu oteževal ali pa onemogočil studiranje. Svar je ta. V Sv. Križu pri Trstu so izgubili narodnjaki popolnoma teren in socialno-demokratska organizacija žanje tam najlepše uspehe. Tudi zadnji izlet dr. Mandića, ki ga je priredil s precejšnjim spremstvom iz Trsta, je pokazal narodnjakom, da jim je tam odklenalo. Kajti imeli so shod sami zase, namreč za izletnike iz Trsta. Iz Sv. Križa niso imeli desetih poslušalcev. Hoteli so po svoji navadi uprizoriti pretep, da bi potem lahko pisarili o nekaki «zmagi», pa jim je tudi to izpodletelo. Absolutni fiasco jih je strahovito zmedel in vjel, pa ker niso vedeli, kaj storiti, so se hoteli vsaj maščevati nad Sv. Križem. Med našimi ondotinimi sodrugi jih je več z imenom Sedmak. Vsi imajo svoje zasluge za organizacijo, a vsi uplívajo pred vsem izobraževalno na ljudstvo. Resnica je, da se je lice Sv. Križa popolnoma izpremenilo, odkar delujejo tam socialisti, pijančevanje pojema, pretepop ni več, zanimanje za duševno življenje je pa tako veliko, da je vsaka izobraževalna priredba izvrstno obiskana in da se pripravljajo naši sodrugi prav resno na ustanovitev javne knjižnice. Med drugimi tega imena je tudi sedmošolec Sedmak, ki ga imajo narodnjaki menda za socialista, ki pa v resnici prav nič ne sodeluje in ne nastopa v političnem življenju. Sam ne sili tja, a če bi se, bi mu socialisti sami ne dali priložnosti za politično delovanje, ker bi njega oviralo v študijah, sodrugom pa ne bi moglo koristiti. In kakšno politično izkušnjo naj sploh ima gimnazijalec? Toda recimo, da to ni res. Recimo, da bi bil mladenič res kje nastopil. — Kaj bi se imela nasprotniška stranka bati sedmošolčeve agitacije? Ampak ponavljamo, da se o taki agitaciji sploh ne more govoriti in lahko to trdimo, ker smo se točno informirali. In vendar! «Edinost» je tako nesramna, da **denuncira sedmošolca**, češ, on je duša socialističnega gibanja, on je glavni agitator, glavni huj-skač v Sv. Križu in podtika mu celo, da je razgrajal in ščeval na Mandićevem shodu! «Edinost» mora vedeti, da s to infamno denunciacijo **lahko povzroči mladeniču največjo škodo**. Če bi bil ravnatelj gimnazije nekoliko kratkoviden, bi bila posledica lahko ta, da bi **izključili dijaka iz šole**. «Edinost» vé, da se srednješolec ne more braniti takih zavratnih napadov. «Edinost» vé, da škoduje taka denunciacija dijaku lahko za vse življenje. Ali «Edinost» nima niti čuta za podlost, ki jo je storila in če bi vprašali šefredakterja Cotiča, kako je mogel dovoliti tako infamijo v svojem listu, bi najbrže zopet odgovoril, da je notica — po noči brez njegovega znanja prišla v list. Radovedni smo, če se zbudi vest «Edinosti» vsaj posteriori. Radovedni smo, če poda po krivem obdolženemu in denunciranemu vsaj zadoščenje, popolno zadoščenje. Dokler pa tega ne stori, je «Edinost» v naših in menda v očeh vseh ljudi, ki jim ni mladina enakovredna s krpo za brisanje čevljev, nedostojen, perfiden list.

Umetnost in književnost.

«Socializem» poljudno pisana brošurica, ki je pred kratkim izšla, je popolnoma razprodana. Moralo se je napraviti II. izdanje, ki se je tiskalo v 2000 izvodih. Cena 20 vin. — «Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo» ravnokar izšla. Cena 10 vin., po pošti 5 vin. več. Sodrugom priporočamo obe brošurici. Dobivati se v upravnistvu našega lista.

Društvene vesti.

Predavanje sod. E. Kristana v Trstu. Kakor smo svoječasno že naznanili je priredil sod. Etbin Kristan v dneh 7., 8. in 9. t. m. troje predavanj v «Ljudskem odru» v Trstu. Predaval je o starodavni zgodovini človeštva; o uganki propadlega starega sveta in o socializmu, svobodi in osebnosti. Smelo smemo trditi, da so bila ta predavanja izmed najlepših, kar jih je priredilo društvo «Ljudski oder» v kratki dobi svojega obstanka, le žal da ne moremo vsled tiranstva prostora objaviti niti najmanjšega izvlečka predavanj. Na vsak način sme biti od teh predavanj zadovoljen predavatelj z udeležbo, društvo z velikim moralnim vspehom in še največ poslušalci sami, ki so imeli pri teh res izreden duševen užitek.

Dopisi.

Trst. (Smešna logika in narodna sramota.) V dolini je deček, ki kriči za svojim nezvestim tovarišem, «Lump», «lump» — odmeva dečkov objokani glas. — Na griču stoji urednik «Edinosti», opazuje in se čudi in misli. Narava se je združila z dečkom v dolini, kompromis je

sklenila z njim, pa mu pomaga vpiti za nezvestim tovarišem. Tako je. «Rdeči Prapor» objavlja članke proti tržaškim petoliznikom avstrijske vlade, reče proti slov. narodnjakom v Trstu. «Slovenec» pa posnema te članke. Nobenega dvoma, pravi urednik «Edinosti», «Slovenec» in «Rdeči Prapor» sta v najožjem prijateljstvu, pa si drug drugemu pomagata razkrinkavati tržaških narodnjakov neumnost in sebičnost. Nobenega dvoma — in «Edinost» objavi drugi dan to senzacijsko iznajdbo svojih učenih urednikov. Urednik «Slovenskega Naroda» pa pograbi hitro za skarje, izreže iz «Edinosti» tozadevno notico in jo pošlje v tiskarno z opazko na vrhu «med svetovne novosti». Slovensko ljudstvo pa, ki ne mara mučiti svojih možgan, kakor uredniki «Edinosti», verjame v ta evangelij. Imamo res nekoliko prilično naobraženih slovenskih delavcev, ali koliko je teh potepuhov, ki nočejo prisegati na take globokoumnosti?

Poslanec dr. Laginja stavi v deželnem zboru predlog, naj se da puljski mornarici pravica biti zastopana v puljskem mestnem svetu in sicer naj bi se ji dovolilo, da si izvoli, oziroma naj imenuje sama 12 svetovalcev in 6 namestnikov. 18 vseh skupaj. Prilično naobraženi slovenski delavci razumejo takoj, da hoče dr. Laginja izdati interese slovenskega ljudstva v Pulju na korist vlade, na korist pangermanizma. Pa skličejo v Pulju javni shod na trgu, da bodo protestirali proti takemu početju dr. Laginje. Slovenski narodnjaki jim ne dovolijo, da bi povedali resnico, prevzamejo predsedništvo in razpuste shod. Niti, da bi se vršil shod pod njihovim predsedništvom ne dovolijo. Boje se, da bi znal v debati kak delavski govor-nik vendar kaj resnice povedati. Urednik «Edinosti» gre in napiše dopis, češ, socialisti delajo gnjusno agitacijo proti narodni organizaciji. Kdor živi v teh krajih ve, da se ravno sedaj živa duša ne zmeni za narodno «delavsko» organizacijo. Čemu pa bi se? Saj imamo vsak dan humoristične kinematografske predstave in cirkus, kjer se kažejo ljudstvu tudi udomačene opice. Ali urednik «Edinosti», ki gleda kakor drugi hočejo in sluša ravno tako, pravi: Pač se dela proti narodni organizaciji gnjusno agitacijo. O tem moram pisati. Kaj bo ljudstvo z Laginjevim predlogom? Saj ga je izvolilo, tedaj mu mora samo zaupati in ne vprašati, kaj dela. On že vé, kaj dela, ljudstvo pa itak ne razume politike. «Slovenski Narod» in «Naš List» izrežeta te članke iz «Edinosti», potem zopet «Edinost» iz «Slov. Naroda» in iz čegavega lista. Ljudstvo naj samo verjame, pravi ta sveta trojica. Klerikalizem in liberalizem nista škodljiva slovenskemu narodu, pravi Hribar. Čemu pa se je vstavil? — Zakaj ni še rekel: Pangermanizem, centralizem, klečeplavstvo slov. nar. politikov, nadvlada mornarice, absolutna moč vojaštva, neumnost ljudstva, neznačajnost časnikarstva, narodpo izdajstvo, vse to ni škodljivo slov. narodu? Ampak socialna demokracija, to je prava kuga. Ljudstvo čita in verjame.

Socialisti gredo in se zavzamejo za slovenske šole v Trstu, recimo «iz strahu pred narodno organizacijo». To je pa že od sile — je rekel dr. Slavik, ko je branil — Jakliča pred sodiščem. To je sramota, pravi «Edinost», da skušajo socialisti na tak način škodovati narodni delavski organizaciji, to jim bomo že pokazali. In res, zavzeti se za slovenske šole, da se škoduje opičarjem v Narodnem domu, ni kaj prida. «Narodni» delavci verjamejo in sedaj blatijo socialiste. Šli ste za slovenske šole in ste škodovali narodni organizaciji! Ampak ko postanemo harlekini gospodov v Narodnem domu, potem bomo lahko služili tudi dvema gospodarjema, sedaj ne moremo še. Malo potrpljenja.

Narodnemu duhovniku in deželnemu poslancu Kompäre se je zljubilo zapustiti svoje vaščane in iti v Ameriko. Božji namestnik je pa zapustil doma tri otroke, tri ali celo več deklet, ki so jokale za njim, ena je v norišnici (bila je vsaj radi njega, ne vemo če je še, kjer jo je on dal zapreti) in govori se tudi nekoliko o pokvarjenih dečkih, nad katerimi da je izvršil gnusen čin nenravnosti. O tem molči previdno tudi «Slovenski Narod», «Edinost» se pa sploh ne peča s takimi vprašanji, pa pripoveduje, da Kilar ni član narodne delavske organizacije, da je njih odpadnik (znanost). Slovenci so samo tisti, ki so člani njihove organizacije. Ubogi slovenski narod, vedno bolj se kreči, kmalu ga bo konec.

Rad bi še nadaljeval, toda po ulici se zibljeta dva človeka in jo režeta: Oj slad-ka vin-ska kap-lja ti...

Mimo gresta dva rodoljuba, eden se ustavi, opazuje in reče prijatelju: Čil slovenski narod prepeva po tržaških ulicah narodne pesmi — in solza se mu zasveti. «Edinost» se pa veseli, ker je bil g. Počkaj prvi, ki je postavil nad svojo zganjarijo slovenski napis. Mož je bil gotovo nadarjen, poznal je svojstva slov. naroda, vedel je, kam rad zahaja in zato je odprl zganjarijo in vabil Slovence v slovenskem jeziku h korupciji.

Sv. Križ na Krasu. (Delavska veselica). Naši sodrugi, ki so s svojo organizacijo dosegli že lepe uspehe, so sklenili, napraviti zopet nov korak. Ustanoviti si hočejo javno ljudsko knjižnico, ki naj jim pomaga do boljše izobrazbe in do dobrega berila sploh. V ta namen so priredili v nedeljo, 27. oktobra, veselico z dramatično predstavo

in s plesom. Udeležba je bila zelo lepa, lahko pa tudi pravimo, da jo je priredba zaslužila. Dramatična predstava je prav lepo uspela in kar čudili smo se našim mladim diletantom; pokazali so prav lep dar, ki bi zaslužil nege in šole. V posameznih prizorih so se kretali na odru, kakor da bi bili tam doma. Igralo se je »Bucek v strahu« in »Dobro došli«. Pohvalno moramo omeniti igro gospic G. Sirk in G. Sedmak ter sodruge A. Sirk, A. G. Tance in S. Sirk. Med odmori je igral čitalniški orkester iz Trsta lepe komade in je žel mnogo pohvale. Po končani predstavi je bila prav animirana domača zabava. Čisti dobiček za ljudsko knjižnico iznaša 40 K 50 vin. Delavnim sodrugom čestitamo ob uspehu, ki so ga zaslužili.

Iz stranke.

Gorica. V nedeljo, dne 10. t. m., se je vršil v tuk. »Delavskem Domu« sestanek gorških zaupnikov, na katerem se je razpravljalo o prihodnjih deželnozborskih volitvah ter o bodočih nastopih stranke. Razpravo o deželnozborskih volitvah se bo nadaljevalo na prih. sestanku, ki se ga bo pravčasno objavilo v »Rdečem Praporu«. Nadalje se je storilo še nekoliko sklepov zaupniškega značaja ter ukrenilo vse potrebno v svrhu razširjenja agitacije za strokovne in politične organizacije po mestu in okolici. Sestanek, ki je trajal dve uri, se je razšel opoldne.

Podgora. Pri nas so nastale v zadnjem času, in sicer že takoj po državnoborskih volitvah, jako nekrščanske razmere. Tako hodijo n. pr. liberalci in klerikanci se zgražat nad tukajšnje delavstvo, ki je končno vendarle razumelo, da nima v naših meščansko-kapitalističnih strankah ničesar opraviti, še manj pa kaj dobrega od njih pričakovati. Vendar ti ljudje ne dajo miru in utepli so si menda v glavo, da morajo na vsak način preprečiti naraščajočo moč organiziranega soc.-dem. delavstva. Ker pa ne morejo z lepa ničesar opraviti, skušajo s terorizmom in otroško-podlim obrekovanjem. Tako so te dni tuk. liberalni tamburaši pretepli nekega pohabljenega delavca samo zato, ker se izjavlja za socialisti; tako obrekujejo nov slovenski socialistični pevski zbor, češ, da so delavci, ki ga sestavljajo prodali slov. narodnost. Vseled teh in raznih drugih nečuvnih in neliberalnih dogodkov se je vršil v nedeljo, 10. t. m., sestanek tuk. zaupnikov, na katerem je govoril sodr. Regent iz Trsta. Tudi na tem sestanku, ki se ga je udeležilo nad 50 zaupnikov, se je sklenilo o bodočem delovanju politične, strokovne in kulturne organizacije. Liberalcem pa, ki so si znali priboriti tako lepa sredstva v svrhu agitacije, bodi povedano, da so nehali časi juljevir plesov, ter da delavstvo ne rabi v nobenem oziru njih pomoči, še manj pa njih izdajsko-policijskega duha, s katerim si mislijo pridobiti simpatije delodajalcev v svrhu protidelavske organizacije.

Železničarsko gibanje.

Nadaljevanje.

Za uradnice

veljajo sledeči dohodki:

Stopnja	Plača	Stanarina	Eksekutivna doklada	Doba do povišanja
1	840	400	180	2
2	960	400	240	3
3	1080	400	300	4
4	1200	460	360	—
5	1320	560	360	—
6	1440	560	360	—
7	1560	560	420	—

Povišanje na stopnje 5, 6 in 7 je odvisno od kvalifikacije. Odločevanje si pridrži uprava. One uradnice, ki ne pridejo na stopnjo 5, dobe po 4 letih na stopnji 4 letne doklade 120 K, katere se ne vsteje v pokojnino. Eksekutivno doklado dobe samo uradnice v postajni službi, ki samostojno polagajo račune.

Prehod na nove plačilne stopnje
s sedanjih se vrši po sledeči lestvici:

Stara				Nova			
plača	stanar.	skupaj	doklada	plača	stanar.	skupaj	doklada
720	300	1020	120	840	400	1240	180
840	360	1200	180	960	400	1360	240
960	400	1360	240	1080	400	1480	300
1080	460	1540	240	1200	460	1660	360
1200	560	1760	300	1320	560	1880	360

Provizorične uradnice (diurnistke) dobe od 1. oktobra 1907 naprej po 70 K mesečno (doslej 60 K.)

Pred 1. oktobrom sprejete provizorične uradnice dobe po enoletnem službovanju, odnosno po transportnem izpitu pri prvem povišanju 720 K plače in novo stanarino za 1. stopnjo.

Za delavce.

Od 1. oktobra 1907 se zviša dnevno mezdo z dnino službečega delavstva, ki je bilo že dne 30. septembra v službi družbe, izvzemši nosilce prtljage na Dunaju, v Gracu, v Opatiji Matuljah in v Trstu, za 20 vinarjev na dan. Za delavce na progi, ki so imeli dne 30. septembra 1 K 60 v ali manje, se zviša mezdo na 1 K 80 v.

Pri akordnih delavcih se zviša akordne postavke tako, da se izrazi v njih dovoljeno zvišanje mezde.

Že dosežene pravice do avtomatičnega povišanja ostanejo nedotaknjene.

Od avtomatičnega povišanja se more delavca samo po odločitvi raynateljstva izključiti in se mora delavcu naznaniti razloge.

Začetne plače delavstva se splošno revidirajo in kjer se izkaže potreba, se jih zviša.

Čim dovoli državna železnica v celoti, ali za posamezne dežele, v katerih so tudi proge južne železnice, ali na skupnih postajah, izvanredno draginsko doklado, jo dovoli tudi južna železnica z istim dnem, za enako dobo in v enakih zneskih.

Provizijski zavod.

Z ozirom na izjavo delavskih zastopnikov, da so delavci pripravljeni na primeren donesek pri ustanovitvi provizijskega sklada, se ustanovi tak provizijski zavod najkasneje 1. januarja 1910.

Do ustanovitve provizijskega sklada dobe vdove in sirote po delavcih, ki umro po 1. juliju 1908, v zmislu penzijskih pravil 50 odstotkov, odnosno 10 ali 25 odstotkov onega provizijskega deleža iz sredstev družbe, ki bi ga dobil mož, odnosno oče kot provizijo, tako da prevzame pozneje provizijski zavod te doneske.

Delavski odbori.

Delavske odbore se uvede kakor na državnih železnicah tekom leta 1908.

Orožne vaje.

Delavci, ki so poklicani na orožne vaje, dobe, če so eno leto v službi železnice, oženjeni in če vodijo lastno gospodarstvo, za dobo orožne vaje polovico dne.

Dopusti.

Tekom leta 1908 se izdela določbe za dopuste delavcev.

Stabiliziranje delavcev.

Čim prej mogoče, a veljavno od 1. januarja 1908 se ustanovi služabniška kategorija višjih premikačev, premikačev, lampistov in strojnih kurjačev.

Premikaški delavci in lampisti, ki so po zdravniškem spričevalu zmožni za eksekutivno službo ter napravijo izpit iz čitanja, pisanja, računstva in za nje veljavnih službenih predpisov, bodo po potrebi nastavljeni za višje premikače, premikače in lampiste. Nastavljeni so lahko šele po dveletni nepretrgani službi kot vodje premikaških oddelkov, premikaški delavci ali lampisti.

Dotični delavci ne smejo pri vstopu v službo prekoračiti 35., pri nastavljanju pa 45. leta in se morajo zavezati, da plačajo v smislu § 4., točka 3, pravil penzijskega sklada določeni donesek, če bi pred sprejemom v penzijski zavod prekoračili določeno dobo.

Pomožni kurjači, ki so najmanj dve leti neprenehoma v službi, bodo po potrebi po novi razporedbi nastavljeni za strojne kurjače. Glede telesne sposobnosti, znanja, starosti in penzijskega sklada veljajo enake določbe, kakor za prejšnjo kategorijo.

Kar se tiče oddelkovih vodij pri železniški stavbi, si pridrži uprava, da jih po potrebi in če so splošni pogoji za nastavljanje, kot nadglednike oddelkov uvrsti v kategorijo služabnikov.

Dalje prih.

Železolivci, formerji

za srednje modelsko in šablonsko delo

dobe trajno in lepo delo ob dobrem zaslužku v akordu v Gorenji Avstriji. Ponudbe z napovedjo starosti in stanu pod šifro: „Livarna v Gorenji Avstriji“ F. 3333“ Haasenstein & Vogler, A.—G., Wien II, Neuer Markt 3.

Sodruzi, somišljeniki! Zakažite le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vali glasilo. Agituj! „Rdeči Prapor“! pavšod za

NAZNANILO.

Cenjenim sodrugom najuljudneje naznanjam, da sem prevzela

staroznano gostilno
na Radeckyjevi cesti hiš. št. 27.

Potrudila se bodem svojim gostom ustreči s **pristno pijačo** in primerno **oeno kuhinjo**. Sprejemam tudi naročila v **abonement**. 5—1

Za par večerov v tednu je na razpolago tudi **brezplačno** soba za manjše organizacije.

Nemski in slovenski delavski listi na razpolago.

Proseč obilnega obiska beležim z odličnim spoštovanjem

Marija Petrič.

Izšla je druga knjiga znamenitega romana

Pod spovednim pečatom

Stane 2 K.

Dobi se v upravnistvu »Rdečega Prapora« v Ljubljani, v založbi časopisa »Naprej!« v Idriji, v knjigarnah L. Schwentner v Ljubljani, A. Gabršček v Gorici, K. Florian v Kranju kakor tudi v vseh drugih knjigotrnih.

Kdor še nima prve knjige romana

21 2—4

Pod spovednim pečatom

nabavi naj si tudi to. Stane 2 K 60 vin. Roman »POD SPOVEDNIM PEČATOM« je napisal bivši katoliški kapelan Hans Kirchsteiger, poslovenil ga pa je pisatelj Etbin Kristan.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 168.

v Ljubljani

priporoča svoje

Telefon št. 168.

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

Telefon št. 187.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

Telefon št. 187.

26—22

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10.40 K, za pol leta 5.20 K, za četrt leta 2.60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopis se ne vrača. Inzerati. Enostopna petit-vrstica (širina 83 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

91. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 16. novembra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg št. 3/I.

Zoper draginjo.

Socijalni demokratje so v državnem zboru vložili dva nujna predloga, ki zahtevata od vlade, naj porabi primerna sredstva, da se odpravi neznozna draginja, ki je že sedaj spravila delavsko ljudstvo v strašno bedo in ki lahko porodi še hujšo nevarnost za zdravje in življenje neposredujočih slojev, če se ne omeji pravočasno.

Socialni demokratje niso po vzoru meščanskih strank le pozvali vlado, naj prepreči draginjo, temuč so temeljito izdelali svoje predloge in so povedali sredstva, s katerimi se že sedaj lahko doseže znižanje cen. K predlogoma so podali tudi obširno utemeljitev in so svoje zahteve obrazložili. Žal, da nam omejeni prostor ne dovoljuje, objaviti predlogov v celoti z obrazloženjem.

Glavna vsebina je pa sledeča:

I. Nujni predlog

poslancev Schrammla, Johanisa, Moraczewskega in Pittonija.

Pozivljamo vlado, naj se brez odlašanja poprime sledečih sredstev, ki se jih lahko takoj porabi in ki lahko neposredno olajšajo obstoječo bedo:

1. Vlada naj pospešuje uvoz ohlajenega in zmrznjenega mesa iz prekomorskih krajev v Avstrijo. V ta namen naj takoj razpravlja z južno ameriškimi in avstralskimi državami. Pri novi odreditvi parobrodne službe v južno Ameriko je misliti na to.

2. Vlada naj takoj razpravlja z ogrsko vlado, da se začasno zniža colnina za žito, sočivje in pičo na podlagi čl. VIII., zakona o carinskih tarifah z dne 13. svečana 1906, na polovico zneska, ki je določen v trgovinskih ugovorih, odnosno v avtonomnem carinskem tarifu.

Če kralj. ogrska vlada ne bi dovolila tega začasnega znižanja carine, naj vlada za toliko časa prepove izvoz piče, dokler je vsled pomanjkanja in draginje krme nemogoče ohraniti in pomnožiti domačo živino.

3. Vlada naj naloži političnim deželnim oblastim, naj povsod, kjer se podražuje najpotrebnejša živila v mali prodaji vsled kartelnih ugovorov, porabijo svojo pravico po § 51 obrtnega reda ter naj določijo maksimalne (najvišje) cene (katerih se ne sme prekoračiti), tudi tedaj, če bi se zoper to izrekle občine, trgovske zbornice in zadrage, v katerih vladajo trgovci in producenti živil. Obrtnim oblastim in državno-pravdniskim funkcionarjem naj se naloži, naj s strogo porabo svoje kazenske in obtoževalne pravice skrbijo, da se pazi na maksimalne tarife.

II. Nujni predlog

poslancev Rennerja, Pika, Hudca, Olive in Vityka.

I. Za pospeševanje poljedelskega pridelovanja in živinoreje naj vlada predloži državnemu zboru sledeče zakonske načrte:

1. Zakonski načrt o zlaganju poljedelskih zemljišč namesto zakona z dne 7. junija 1883 dr. 1. št. 92 in odnosnih deželnih zakonov. Uredbo zlaganja naj se olajša, izvršbo zlaganja naj se naredi bolj enostavno in ceno.

2. Načrt zakona o uredbi pravic porabe in uprave pri skupnih zemljiščih, s katerimi se do-

polni in izpremeni zakon z dne 7. junija 1893. dr. 1. št. 99. Uredbo naj se izvrši uradoma. Izvršbo reguliranja naj se napravi bolj enostavno in ceno. Privatno-pravne razmere pri skupnih zemljiščih naj se razjasni, pravico porabe naj se vpiše v kataster. Prosto delitev zemljišč naj se zabrani.

3. Načrt zakona o reguliranju in odkupu servitutov (služnosti) namesto patenta z dne 5. julija 1753, dr. 1. št. 130 in odnosnih deželnih zakonov. Kjerkoli upravičenci ali obremenjenci trdijo, da se je pri regulaciji ali pri odkupu ravnalo zoper zakonske predpise, naj se revidira regulacija. One, ki imajo pravico uživanja, je varovati glede njih pravic; za storjeno škodo je predpisati odškodnino in zoper odškodovanje je zažugati s kaznijo. Uvede naj se novo akcijo za odkup in regulacijo. Odstrani naj se številne določbe iz patenta, ki dajejo veleposestnikom predprave na račun upravičenih kmetov.

4. Načrt zakona za varstvo planin, ki prepove, da bi se planine utegnile planinskemu gospodarstvu in izpreminjale planinsko zemljo v druge kulture. Naloži naj se planinsko knjigo, določi prisilno obdelovanje, gospodarske načrte za planinsko gospodarstvo naj se uradno pregleda.

5. Deželnim zborom naj se predloži načrte zakona o reformi lovske pravice, da se prepreči preobilen razvoj lovske divjačine.

II. Država naj spravi državne in fondove posesti bolj kakor doslej v službe narodnega gospodarstva. Planinske melioracije (izboljšanja) naj se izvrši čim prej in v čim večjem obsegu. Nakloni naj se največjo pažnjo uvozu in vzgoji polnovrednih govejih pasem. Les za kurjavo, stavbo in porabo, ki se ga pridobi v državnih hostah, naj se spravi kolikor mogoče brez kapitalističnega prekupovanja v konzum (v porabo).

III. Vlada naj prekliče prepoved glede uvoza živine iz Rusije, Rumunije in Srbije in naj se začne s temi državami takoj dogovarjati glede živino-zdravniških ugovorov.

Dokler nikjer ni mogoč uvoz živine iz teh držav brez nevarnosti za domačo živino, naj se postavi ob meji državne klavnice in naj se dovoli uvoz tuje živine v te klavnice. S popolnim osamljenjem in strogim nadzorovanjem teh klavnic in železniških tirov, ki drže vanje, ter s strogim živinozdravniškim preiskovanjem na tem potu vpejlane živine naj se prepreči prehod živinskih bolezni iz tujine. Meso naj se iz teh klavnic pripelje v hladilnih vozovih v večja tržna središča in naj se ga odda brez prekupovanja mestnim in pod občinskim nadzorstvom stoječim klavnicam in konzumnim društvom.

Z zadovoljstvom izreka zbornica, da pojemajo nevarne živinske bolezni v Avstriji in poziva vlado, naj tudi znanprej energično preprečuje nalezljive bolezni. Protestira pa, da bi se zlorabljalo zakonske določbe, ki imajo le varovati domačo živino-rejo, v ta namen, da bi se preprečilo ali otežčalo uvoz zdrave živine in zdravega mesa na avstrijske trge.

V veterinarne svete naj se pokliče poleg delegatov poljedelskih društev in živinozdravnikov tudi župane deželnih glavnih mest in zastopnike konzumnih društev. V stalni odbor veterinarne sveta naj volijo polovico udov zastopniki poljedelskih društev, drugo polovico pa zastopniki konzumentov.

IV. Vlada naj podpira ustanovitev kmečkih zadrug za porabo živine. Takim zadrugam se pa sme le tedaj dovoliti državne subvencije, če se zavežejo, da bodo prodajale samo na domačih živinskih trgih,

da se ne bodo udeleževale kartelov za dogovore o cenah in da bodo prodajale kolikor mogoče brez prekupovanja mestnim in pod občinskim nadzorstvom stoječim klavnicam in konzumnim društvom. Zadrugam, ki ravnajo zoper ta pogoji, naj se vzame subvencijo. Že kadar se dovoli takim zadrugam subvencijo, naj se jim pove, da jo bodo morale povrniti s 5 odstotnimi obrestmi, ako ne izpolnijo pogojev.

Tudi mlekarskim in sirarskim zadrugam naj se dovoli subvencije samo pod takimi pogoji.

Poljedelska društva, ki stoje v službi politične agitacije ali pa ki pospešujejo kartele za zvišanje cen, se ne sme dovoliti subvencij.

V. Ker občinski zastopi, ki so sestavljeni na podlagi privilegirane volilne pravice, ne izvršujejo svoje dolžnosti, da bi pospeševali oskrbo občin z živili in se bojevali proti oderuskemu kupčevanju z živili, se poziva vlado, naj nemudoma predloži deželnim zborom zakonske načrte za upeljavo splošne, enake in direktne volilne pravice za občine.

VI. Vlada naj predloži državnemu zboru zakonski načrt, s katerim se odpravi davek na meso in klavne živino na deželi in užitnino v mestih in zniža davek na pivo, žganje, sladkor in petrolej.

Tirolsko žitno naklado naj se odpravi.

Lepl ljudski prijatelj.

Najnovejša koalicija v državnem zboru, ki je posledica nenaravne mešanice v novi vladi, že pokazuje robove. Ko smo rekli, da pomeni predelana Beckova vlada kabinet proti socialni demokraciji, smo uganili, kar ni bilo težko uganiti. Toda takrat vendar še nismo mislili, da se pokaže tako hitro protiljudska barva te zveze, v kateri so združena največja politična nasprotja. A že v torek se je pokazala in kdor ima oči, da gleda, ne more več dvomiti, da prihaja v avstrijski politiki sovraštvo do ljudstva v popolno veljavo.

Med bremenami, ki teže avstrijsko brezposesno prebivalstvo, je militaristično breme gotovo najtežje. Ono pa pritiska v različnih oblikah. Za veliko množico so zlasti orožne vaje sila občutljive. Delavec, mali kmet, mali obrtnik, ki mora nagloma zapustiti svojo družino in svoje delo ter nekoliko tednov nositi puško, pride lahko v strahovit položaj. Država ga pač pokliče iz njegovega domovja, nihče mu pa ne pove, kako naj prehrani svojo družino v času ko se vabi »za resnost«. Kdor je že bil v takem položaju — in bilo jih je na tisoče leto za letom! — lahko presodi, koliko skrbi, koliko bede, solza in obupa veljajo take orožne vaje.

Militaristična država pravi, da ne more izhajati brez orožnih vaj. Če je to res, tedaj je njena dolžnost poskrbeti, da se izvrši take vaje brez pretežkih nadlog za rezerviste in njih nedolžne družine. Zaradi tega so vložili socialni demokratje že pred počitnicami natančno izdelan zakonski načrt, po katerem naj bi potrebni rezervisti dobili primerno odškodnino. V torek pa je prišel ta nujni predlog na razpravo v zbornici. Besedilo tega

zakonskega načrta

je sledeče:

§ 1. Brambovski in služabni obvezanci rezerve ali nadomestne rezerve, vojske, mornarice in deželne brambe morajo dobiti za vsak dan, ki ga prebijejo na orožni (službeni) vaji v posebej določenih slučajih odškodnino iz državne blagajne.

§ 2. Pravico do odškodnine ima na orožno vajo poklicani, če je do poklica skrbel za ženo, otroka, očeta ali mater in če je dotični

a) pomožni delavec, uslužbenec ali posel, odnosno če ima dnevno, tedensko ali mesečno plačo ali —

b) če kot kmet ali obrtnik v letu pred orožno vajo ni imel več kakor dvoje tujih ljudi (pomočnikov, vajencev, dninarjev ali poslov) v službi ali pa

c) če je na taki kmetiji ali v taki obrti svojih staršev čini delavni situ.

§ 3. Odškodnina iznaša dve tretjini onega zneska, ki ga je dotični v letu pred orožno vajo poprečno na dan zaslužil.

Če se po naravi njegovega dela ne more določiti poprečnega dnevnega zaslužka, tedaj se mora ta zaslužek z ozirom na vse okolščine oceniti po mestnih razmerah.

§ 4. Najvišja odškodnina iznaša 4 krone na dan.

§ 5. Čas, ki se ga rabi za potovanje na orožne vaje in ž njih, se mora odškodovati po enakih načelih.

§ 6. Določbe §§ 1—5 ne veljajo:

a) za častnike, častniške aspirante in kadete;

b) za one, ki so bili enoletni prostovoljci;

c) za one, ki vsled orožne vaje ne izgube nič ali pa ne več kakor tretjino zaslužka.

§ 7. Na orožno vajo poklicanim, če velja zanje § 2. ali pa ne, je iz državne blagajne povrniti stroške, ki jih imajo vsled potovanja v oni kraj, kjer se začne orožne vaje, za zadnji razred na železnici, parniku ali pošti; ravno tako za povratek v navadno bivališče.

Za one, ki so pod a) in b) navedeni v § 6. ne velja ta določba.

§ 8. V zakonu določeno odškodnino se mora dvigniti od dneva, ko se dostavi pozivnico, do tretjega dneva orožne vaje.

§ 9. Onega dne, ko pridejo obvezanci na orožno vajo, jih mora častnik poučiti v postavni pravici do odškodnine.

V vsakem okliču o pozivu na orožne vaje in na pozivnicah morajo biti navedene določbe tega zakona od § 1—8.

§ 10. Znesek, ki pripada obvezancem za prvih sedem dni orožne vaje, se jim mora izplačati najkasneje sedmega dne.

Daljno odškodnino po § 1—7 se mora izplačevati zopet od sedmih do sedmih dni, odnosno zadnjega dne vaje.

§ 11. Občinski predstojniki in državne oblasti prve instance imajo dolžnost, nemudoma izpolniti zahtevo vojaškega poveljništva glede preiskave razmer, ki pridejo v poštev za odškodnino in imajo podati svoje naznanilo eventuelno brzojavno.

§ 12. Kar je v tem zakonu določeno za orožne vaje, velja tudi za vsako drugo službo, ki jo morajo izvršiti v času miru člani rezerve in nadomestne rezerve.

§ 13. Ta zakon stopi v veljavo z dnem, ko se ga razglasi.

§ 14. Izvršitev tega zakona se nalaga ministru za deželno brambo, ki ima izdati potrebne odredbe eventualno v soglasju z vojnim ministrom.

Gotovo ni dvoma, da je bil predlog vseskozi opravičen, pa tudi da je bil nujen. Kdor pozna navade avstrijskih vlad, razume tudi, da se ji mora zakone, ki naj pridejo do veljave, predlagati popolnoma izdelane. To navado imajo socialni demokrati že od nekdaj. Vlada nima tedaj nobenega izgovora za zavlačenje. Tak način je pa še posebno potreben glede zakonov, ki jih vlada ne ljubi. Militarizem pač rad jemlje milione od prebivalstva, ne da pa ljudstvu niti vinarjev rad. Kdor bi hotel čakati, da vpelje vlada sama odškodnino za rezerviste, bi lahko dobil sive lase in plešo, preden bi to ućakal. V interesu ljudstva so torej socialni demokrati ravnali popolnoma prav.

Od državnega zbora, ki neprenehoma bobna, kako je demokratičen in ljudstvu prijazen, bi bilo torej pričakovati, da bo glasoval kakor en mož za nujnost predloga, to se pravi za takojšno razpravo, pa tudi za predlog sam.

Načrt socialnih demokratov je bil natančno premišljen. A če bi se bilo zdelo temu ali onemu poslancu, da bi bilo dobro izpremeniti kakšno točko, bi bil to lahko predlagal v razpravi.

Zgodilo se je pa drugače. Nova vladna večina je odklonila nujnost socialno-demokratskega predloga in namesto da bi bila stvar že rešena, je predlog odkazan brambnemu odseku, kjer ga mislijo »ljudski prijatelji« najbrže pokopati. Da bi pa zakrinkali svoj proti-

ljudski značaj, so pa sprejeli drug predlog, ki je čisto navadna limonada in ki ne pomeni prav nič. Ta prazni predlog, ki ga je vložil krščanski socialc Steiner, se glasi:

«Ces. kr. vlado se poziva, naj izdela čim močje hitro zakonski načrt, ki nalaga državi dolžnost, dovoliti podpore potrebnim družbinskim članom na vaje poklicanih rezervistov in brambovcev, ter predložiti ta načrt državnemu zboru na ustavno razpravo».

Zakaj pozivati vlado, naj izdela načrt, ki so ga že izdelali socialni demokrati? ... Zato, ker krščanski socialci dobro vedo, da vlada ne bo marala, raniti militarizem in ker imajo pobožni gospodje druge bolečine, nego so težave in beda rezervistov. Lahko se pa tudi vidi, kako velika je stvarna razlika med socialno-demokratskim in krščansko-socialnim predlogom. Socialisti zahtevajo **odškodnino**, do katere bi imeli prizadeti rezervisti **pravico**; krščanski pa prosijo za **podporo**, ki bi jo država dajala kakor **milost**.

Kaj se more pričakovati od krščansko-socialnega vodenega predloga, se je videlo, ko je zastopnik brambovskega ministra, general Georgi pripovedoval, da je vprašanje »težavno« in »komplcirano«. To ne pomeni nič drugega, kakor da misli vlada zavleči stvar, tako kakor se zavlači vse, kar naj bi koristilo ljudstvu. Po generalovih besedah bi bil moral državni zbor tembolj energično glasovati za socialistični predlog. Ali kakor pravimo: Nova vladna večina je odklonila nujnost in sprejet je bil Steinerjev brezpomembni »krščanski« predlog.

Toda v brambovskem odseku bodo socialni demokrati že skrbeli, da ne bo njih zdravi načrt ker na tihem pokopan.

Znamenja krize.

V soboto je zvišala avstro-ogrska banka obrestno mero splošno za 1 odstotek. Že teden dni poprej je to storila nemška državna banka v Berlinu. To se pravi: Denar se je podražil. Prve uzroke za to previdno ravnanje je iskati izven države, poglavito v Ameriki, kjer je že tretji teden zelo akutna denarna kriza. Prvi udarec se je primeril v Hamburgu, kjer je propadla velika tvrdka, ki je splošno veljala za solidno, z ogromnimi pasivami. Pri tej tvrdki so bile udeležene neke ameriške banke in posledice so se pokazale takoj v tem, da so v Novem Jorku vse velike banke po vrsti začele ustavljati izplačevanje. Med občinstvom je nastalo silno nezaupanje, kdorkoli je imel kaj vloženega denarja, ga je zahteval nazaj, tako je v bankah zmanjkalo gotovega denarja in morale so zapirati svoje izplačevalnice, da so se obvarovale navala hranilcev. Zaprte banke so seveda še bolj povečale nezaupanje in ker se je število teh zavodov, ki so prišli v zadrego, od dne do dne množilo in se je enako godilo tudi bankam izven Novega Jorka, so začeli papirji na borzi rapidno padati in cela vrsta velikih podjetij, trustov i. t. d. je propadla. Danes se najde v Ameriki ljudi, ki so takorekoč berači, a so bili še včeraj mnogokratni milijonarji.

Amerikanska vlada je hotela to krizo vsaj omejiti in med drugimi sredstvi je poskrbela za uvoz zlata v deželo. Celi parobrodi polni zlatega denarja so šli zadnji čas čez ocean; tako je prepeljal sam parnik Lusitania za 20 milijonov dolarjev zlata tja čez.

Ta položaj nalaga evropskim državam, da same poskrbe za svojo gotovino, kajti drugače bi se lahko zgodilo, da bi jim ameriški trg odtegnil več gotovega denarja, kakor ga morejo pogrešati. Tembolj, ker se je pokazala tudi na evropskem trgu nenavadno velika, v mnogih slučajih pač samo spekulativna potreba denarja. Iz angleške banke, ki je že prej zvišala obrestno mero na 6, potem na 7 odstotkov, so vzele ameriške zvezne države v zadnjem času nad 70 milijonov kron zlata. Vsled teh pojavov se podražuje denar v vseh državah; tudi danska, švedska in italijanska banka so zvišale obrestno mero.

Da je denarna kriza v Ameriki takoj delovala tudi na ondoto industrijo, je več kakor naravno. Ali ne more se prezreti, da je tudi na kontinentu položaj, vsaj za nekatere industrije, že kritičen, ker se opaža pred vsem v padanju cene papirjev na borzah. Ne le da se v Ameriki ne more ustaviti trajnega padanja; tudi v Berlinu so se kurzi poslabšali, kar seveda ne more ostati povsem brez upliva na druge borze.

Vse kapitalistično gospodarstvo je v nerazdruživi zvezi in zato ne morejo ostati tako velike krize nikoli lokalnega značaja. Polomi v Novem Jorku so morali povročiti polome v drugih krajih Zedinjenih držav in v drugih državah Amerike, kakor v Mexiku, v Chile i. t. d. Ali z ameriški vrednostmi se kupčuje tudi v Evropi, torej tudi evropski kapitalizem ne more ostati nedotaknjen. Denar je prometno sredstvo industrije,

denarna kriza je do te ali one mere vedno tudi industrijalna kriza.

Narodno gospodarski optimisti se mislijo, da se posreči omejiti sedanjo krizo. Prorokovati je težko, toda bali se je vsega, kajti preogromni so kapitali, ki so propadli in ki presegajo že milijarde. Če se ne posreči ustanoviti krize, pa pograbi ves gospodarski svet in nihče ne more določiti števila »solidnih« podjetij, ki so v nevarnosti. Ampak tudi nihče ne more izračunati trpljenja, ki čaka delavski razred, ako zafrfota pošast industrijalne krize nad kapitalističnim svetom.

Politični odsevi.

Nagodbeni odsek državnega zbora je imel pretečeni teden tri seje. V petek je govoril ministrski predsednik baron Beck, ki je trdil, da ima dober vladni program. Čudno je bilo v njegovem govoru, kaj smatra visoki gospod za demokratiziranje javnega življenja. Volilna reforma je bila en korak, drugi pa naj bo — izprememba državnobzorskega pravilnika, seveda v tem zmislu, da bi se omejilo svobodo govora. Obljubil je, da se bo vlada po rešitvi nagodbe petala z nekaterimi nacionalnimi vprašanji. Seveda je tudi zagovarjal svoj nagodbo. Dr. Adler je omenil, da je glavni vzrok, vsled katerega je nagodba za socialne demokrate nesprejemljiva, ta, da obsega pravi zistem agrarnih predprav. Ostro je kritiziral rešitev vladne krize, pri kateri niso odločevali stvarni razlogi.

Na seji avstrijske kvotne deputacije je poslanec dr. Ellenbogen v imenu socialnih demokratov odklanjal vladno predlogo, po kateri naj plačuje Avstrija 63.6, Ogrska pa 36.4 odstotkov za skupne stroške. Zastopal je stališče, da se mora razdeliti kvoto po številu prebivalstva. Seveda glasuje nova večina za vladno kvoto. Stranke, ki so nekdaj presojale vso nagodbo le po kvoti in ki so celo zahtevale, naj se razdeli stroške povsem enako med Avstrijo in Ogrsko, trdijo zdaj, da je popolnoma pravično, če plačuje avstrijsko ljudstvo 63.6 odstotkov. Seveda, če se ima strankarske ministre je vse prav, kar dela vlada.

V državnem zboru je v torek začela razprava o nujnih predlogih, ki so jih vložili socialni demokrati zoper dragijo. Do besede sta prišla poslanca Schrammel in dr. Renner; zlasti govor zadnjega je naredil velikanski vtisk v celi zbornici in bi zaslužil, da bi ga natančno poznal tudi vsak slovenski delavec in kmet. Dr. Renner je krasno dokazal, da je vsa agrarna politika v Avstriji samo na korist maloštevilnim veleposestnikom, da je pa **delavcem in kmetom enako škodljiva**. Kakor rečeno ni dr. Renner tega samo trdil, ampak je nepobitno dokazal, da je to resnica.

Ministrstvo dela je najnovejša uredba, ki jo dobimo v Avstriji. Za delavskega ministra je določen Gessmann; v njegovo področje pridejo oddelki iz raznih drugih ministrstev, tako rudništvo iz poljedelskega ministrstva, statistika dela, salina i. t. d. Ministrstvo za javna dela imajo tudi v raznih drugih državah, tako v Belgiji, na Francoskem, v Italiji i. t. d. Proti ustanovitvi takega ministrstva, ki ga mora skleniti državni zbor, ne bi bilo načeloma nič ugovarjati, če bi se šlo res za to, da bi dobili tudi delavci v razredni državi legalno instanco, ki bi imela varovati njih interese. To bi bilo celo zelo umevno, ko se snuje za vsako narodnost posebno ministrstvo. Delavski razred je v državi gotovo tako važen, da bi zaslužil večjo pažnjo pri vladi, nego jo uživa danes. Toda samo sanjači lahko pričakujejo od tega ministrstva za delo resno brigo za delavce. Novi vladni odsek se osnuje samo zaradi tega, ker so vsi ministrski stoli zasedeni, a za krščanske socialce, odnosno za gospoda Gessmanna je na vsak način potreben prostor. Če ga ni, ga je torej treba napraviti. In delavsko ministrstvo je izhod iz zagate. Avstrijsko delavstvo je pa že toliko politično zrelo, ter ima toliko izkušenj in toliko znanja, da ne bo pričakovalo od gospoda Gessmanna nebes na zemlji. Če bi imeli gospodje krščanski socialci res kaj ljubezni do delavstva, bi jo bili lahko tisočkrat pokazali tam, kjer so bili gospodarji, pred vsem v dunajski občini, ki je že deset let v njih rokah in ki ima na tisoče delavcev raznih strok v svoji službi. Ampak dunajsko občinsko delavstvo ni občutilo doslej prav nič krščansko-socialne ljubezni. Imelo je sicer pravico, pri vseh volitvah glasovati za krščansko-socialne kandidate, drugače so pa njegove pravice še do današnjega dne bolj dvomljive. Znano je, da je Lueger večkrat dejal in pribil, da socialističnih učiteljev ne nastavi; od uslužbencev dunajske cestne železnice se zahteva prisego kakor od vojakov; delavci v dunajskih mestnih plinarnah se še ne upajo prositi za malo izboljšanje plače, ker že sama prošnja zadostuje, da se posadi dotičnega delavca na cesto. Med krščansko-socialnimi voditelji je pa Gessmann posebno zagrižen strankar, kar je pokazoval ne le v občinskem svetu, v deželnem odboru in v raznih institucijah. Povsod mu je bila stranka prvo in nemogoče je misliti, da bi izmenjal svojo dušo, ko postane minister. Pričakovati je vsekakor, da bo prvo avstrijsko ministrstvo dela instance proti socialnim demokratom. Kar bodo hoteli delavci pridobiti, si bodo morali priboriti — ne s pomočjo svojega ministrstva, ampak kljub njemu. Če je bila

delavcem čvrsta organizacija potrebna doslej, jo bodo potrebovali poslej tem bolj, kajti delavsko ministrstvo bo imelo za delavce samo toliko koristi, kolikor si bodo znali sami pridobiti veljave pri njem.

Kako se «zasluži» v Avstriji milione, je pokazala razprava, ki je bila v sredo pri civilnem deželnem sodišču na Dunaju. Neki agent za meso, Brück, je leta 1906 naznanil ravnatelju praške industrijske družbe za železo Kestranku, da prodaja bosenska vlada, to je skupno finančno ministrstvo delnice (akcije) vareske industrijske družbe. Dejal je dalje, da ima zveze z ministrstvom in da bi lahko posredoval gospodu Kestranku delnice zelo po ceni, namreč za 7 milijonov kron, od katerih bi pa ministrstvo dobilo samo tri milione, štiri pa bi dobil Brück kot provizijo. In gospodu Kestranku se je zdela ta kupčija zelo «naravna», pa je res sklenil z Brückom tako pogodbo, celo pri notarju. Kupčija se je sicer za sedaj razbila, ker je sklenilo ministrstvo pogodbo z drugo banko. Brück ni dobil provizije in vsled tega je prišlo do procesa. Ampak zanimivo je to, da se v kapitalistični državi na ta način lahko «zasluži» štiri milione in da se pri ministrstvu akcije, ki bi bile za 7 milijonov še poceni, lahko dobi za tri milione. Kdo se misli, da gredo take kupčije na račun ljudstva?

Sloga v krščansko-socialnem taboru menda le ni preveč trdna. V torek je govoril tirolski krščanski sociallec Kienzl v državnem zboru, a pri trjevali mu niso krščanski bratci, temveč — socialni demokratje. Njegovi pristaši so se pa jezili. Seveda, mož pravi, da ne ve, čemu so sploh dobre orožne vaje, ni zadovoljen s krščansko-socialnim predlogom, da bi se vojakom zvišalo «plačo» za pet vinarjev, ampak zahteva deset, nasprotno pa ne verjame, da bi bilo potrebno zvišanje plače za častnike. Če bo mož še nekaj časa tako samostavno mislil, se lahko zgodi, da pokaže še krščanskim socialcem hrbet.

Dopisi.

Iz Idrije. (Proračun mestne občine za l. 1908.) Žalostne perspektive se kažejo. Izdatki naše občine so vedno večji, dohodki pa manjši. Seve — davek je edini vir dohodkov naše občine, čim manj ga bode, manjši so dohodki. Zanimivo je tudi, kakš se manjšajo ti dohodki naše občine od leta do leta.

	Krona
L. 1902 so znašali davki	172.057.95
« 1903 » » »	149.325.91
« 1904 » » »	144.571.28
« 1905 » » »	134.010.42
« 1906 » » »	108.385.35
« 1907 » » »	95.000.—

V šestih letih so se zmanjšali dohodki za polovico. Izdatki pa se večajo od dne do dne. Glavni izdatek je seveda potrebščina za mestno višjo realko. Od l. 1901 pa do konec l. 1906 je izdala naša občina za realko 677.708 kron 7 vin. Za l. 1908 je proračunjeno zopet K 63.372.—. Občinske doklade so danes že 75%, ali kljub tej visočini se mora vsako leto napraviti nekaj tisočakov dolga, tako, da je danes v proračunu znesek za obresti in amortizacijo že dosegel svoto K 23.575.—. Potem se lahko razvidi — kako gre pri nas.

Županstvo je za l. 1908 dalo v proračun 130% doklad — 55% doklad povišanja! In kljub temu bo še treba napraviti 40.000 kron novega dolga. Povdariti pa je treba, da teh 40.000 kron novega dolga lahko odpade, ako se iz proračuna črta prispevek za ureditev javne čitalnice (20.000 kron) in prispevek za stavbo mestne klavnice (20.000 kron).

Proračun kaže vseh izdatkov 181.812 kron. 13% doklade bi znašale 124.154 kron, 40.000 kron bi bilo treba še posojila — drugih dohodkov pa skoro nič ni. Žalosten je tudi pogled v bodočnost. Vse se sedaj suče okrog podržavljenja mestne realke. S podržavljenjem bi se res odvzelo 60 do 70.000 kron stroškov, ali kljub temu bo še vedno precej izdatkov. Občinska politika zadnjih let ni bila prava. Sedaj — par let sem — se tudi ni dalo nič posebnega napraviti, ker je bilo z ureditvijo starih stvari preveč opravka. Z ustanovitvijo mestne hranilnice se je napravil korak k zboljšanju — akcija za podržavljenje realke je absorbirala precej delavnosti ter dosegla lepe uspehe. Treba bo pa sedaj iti dalje ter mestni občini dati drugih dohodkov.

Proračun je sedaj razpoložen za dobo 14 dni v občinski pisarni. Socialno-demokratičen klub obč. svetovalec bo v prihodnjih dneh sklical javni shod, kjer se bo razpravljalo o proračunskih izdatkih in dohodkih. Za danes smo hoteli le opozoriti idrijsko delavstvo na proračun, ki prorokuje zopet še slabše budočnost.

Zadnji čas je, da se uvede tudi v občinske zastope splošna, enaka, direktna in tajna volilna pravica, da bo ljudstvo o sebi tudi samo odločevalo.

Zagorje ob Savi. Vse sodruge se opozarja, naj razsirišajo list «Rdeči Prapor» in zahajajo samo v tiste gostilne, kjer je naš list na razpolago, ravnotako da hodijo le k tistim obrtnikom, ki so si naročili «Rdeči Prapor». Do sedaj so naročili: Matevž Kovač, gostilničar na Toplici, Dragotin

Korbar, gostilničar na Toplici, Josef Repovž, krojač v Zagorju, Peter Savšek, klepar v Zagorju, Mijo Turk, brivec v Zagorju. Sodrugi naj se ozirajo na te, in skušajo, da se tudi drugi naroče.

Ako si zagorski gostilničarji in obrtniki lahko naročajo na klerikalne in liberalne, torej delavstvu sovražne časopise, je tudi njih dolžnost, da naroče delavski list «Rdeči Prapor». Toraj sodrugi, zahtevajte povsod «Rdeči Prapor». Posnemati moramo naše nasprotnike, ki imajo geslo: Svoji k svojim.

Zagorje ob Savi. Dne 12. t. m., ob 8. uri zjutraj se je steklar Franc Jaklič pri delu v tovarni zgrudil na tla in takoj izdihnil svoje življenje. Trdi se, da radi vzdigovanja posode, kjer se steklo hladi. Jaklič je bil član svoje strokovne organizacije in zapušča sedmero nepreskrbljenih otrok.

Domače stvari.

Krščanstvu ni liberalna stranka nikdar nasprotovala — je dejal liberalni poslanec Hribar na nedeljskem shodu. Povedal je torej res to, kar smo prorokovali. — Vstopil je v klub, ki «sloni na krščansko demokratični» podlagi; podpisal je izjavo, da ne bo nasprotoval kršč.-demokratskemu programu. In svojim zvestim, naivnim sledbenikom lahko pripoveduje, da se to povsem vjema z liberalizmom, z naprednjastvom, z načeli one stranke, kateri stoji na čelu in ki ga je poslala v državni zbor. No, Hribarjevo pojasnevanje in izgovarjanje izraža povsem navadno hinavščino. Če bi bilo utemeljeno, bi Hribar lahko vstopil tudi pri krščansko-socialni stranki. Da se Hribar tako izgovarja, je naravno; kajti nekako se mora izgovarjati in ker se ne more z logiko, si pomaga z zofizmom. Slabo izpričevalo si pa daje liberalna stranka, ki sprejme tako jezuitično pojasnilo na znanje in molči. Doslej je bilo znano, da je Hribar zatajil liberalizem, sedaj se ve, da ga je zatajila tudi liberalna stranka. Ali so vsi ljubljanski liberalci taki otroci, da ne bi razumeli kaj pomeni **naglašanje** krščanstva v politiki? Vedno so naprednjaki učili, da se vere nima vlačiti v politiko. Vedno je veljalo načelo, da tihi bivstvo klerikalizma v podrejevanju splošnih interesov pod verske. V državni zbor so poslani poslanci, da varujejo posvetne koristi ljudstva, ne pa krščanstvo. Kdor stoji v parlamentu na «krščanski podlagi», kdor ima v politiki «krščanski program», je klerikalec; on ne presoja zakonskih načrtov, predlogov, vladnih dejanj i. t. d. s stališča splošne ljudske koristi, ampak s stališča krščansko-verskih predpisov. On je enostransko vezan. Če pridejo človeški, kulturni, socialni interesi njegovih volilcev v navskrižje z nazoni onih, ki uradno zastopajo krščanstvo, ne sme glasovati po svojem prepričanju in po načelih svoje stranke, ampak po volji in po nazorih papeža in škofov. Ali misli Hribar, da mu kdo verjame, če govori o «pravem» krščanstvu! Saj ni podpisal izjavo, da ne bo nasprotoval «pravemu krščanstvu», temveč da se ne bo nasprotovalo «krščanskemu programu». In podpisal je to izjavo hrvatskim katoliškim popom; njih nazore o krščanstvu pozna pa Hribar gotovo tako dobro, kakor jih poznamo vsi. — Kaj bi dejal Hribar, če bi se zahtevalo, da naj podpiše Luegerjev ali pa Gostinčarjev program? Ali ne bi takega podpisa imenoval izdajstvo? Pa bi vendar s tistim zofizmom, s katerim brani svoj podpis, opravičil tudi tega. Lueger-Gessmannov program je «krščansko-socialen». In lahko bi rekel: Pravemu krščanstvu nismo nikdar nasprotovali, socialen je pa ves slovenski narod. Toda naslov «krščansko-socialen» ima poseben pomen; naslov «krščansko-demokratičen» pa tudi Ali se je Hribar preden je podpisal ono izjavo, sploh informiral, kako definirajo dalmatinski popi svoj «krščansko-demokratični» program? Ali je v politiki tako neizkušen, da mu ni prišlo na misel, da utegne ta program pomeniti konfesionalno šolo, državno cerkev, privilegije duhovščine, nadvlado cerkve v družbinskem zakonodajstvu i. t. d.? Ne — Hribar ve prav dobro, da je s tistim podpisom vrgel načela liberalizma pod noge, žalostno je pa za liberalce, da nimajo toliko poguma, da bi to povedali svojemu poslancu. Seveda, nam je prav, če hočejo sami pokopati liberalizem. Čim prej pokažejo, da so se pokušljali na naprednjastvo, tem bolje bo.

Za državno policijo v Pulju se potegujejo slovenski liberalci. Čudni patroni! Kaj bodo pa rekli, če se bo res zahtevalo podržavljenje policije tudi v Ljubljani? Kaj je res načelo zadnja stvar na svetu?

Koroški poslanec Grafenauer, ki je bil doslej član Hribarjevega kluba, ga je zapustil in je vstopil v Šustersičevega. Tako «dosledna» je slovenska politika! Lani niso imeli uradni koroški Slovenci dosti psovka za Šustersiča, letos leze Grafenauer v njegov klub!

Tržaški škof Nagl dela reklamo za «Edinost». Kakor čitamo v tržaškem «Piccolu», je prepovedal svojim vernikom, čitati «Edinost», baje zaradi njenega pisanja v vprašanju slovenske cerkvene liturgije. «Piccolo» poroča nekoliko netočno. «Edinost», ki pa doslej še molči o škofovi jezi, je grešila v ricmanjskem vprašanju. Slovenci, ki ne čitajo tega najbolj nerodnega slovenskega lista, ne smejo misliti, da je tržaško glasilo šlo med raz-

kolnike in odpadnike, ali pa med «moderniste». Bog varuj! «Edinost» je tako do kosti katoliška, da bi bil tudi Nagl lahko zadovoljen z njenim katolicizmom. Vse, kar je storila, je bilo to, da je včasih objavila kakšno notico, kaj da se je zgodilo v Ricmanju. In tudi glede ondotnih dogodkov so Slovenci izven Ricmanja precej slabo poučeni. Ljudstvo v občini večinoma še ne ve, zakaj se pravzaprav gre in kaj da zahtevajo njegovi «voditelji», od katerih so večinoma gospodarsko odvisno. Škof se seveda jezi, da se mu še ni posrečilo, ugnati puntarske občine v kozji rog in zato stresa svojo jezo, kjer jo pač more. Ekskomunikacija «Edinosti» ima pa menda še drug namen. Znano je našim čitateljem že, da klerikalcem ne zadostuje slogastvo, ki ga uganjajo tržaški političarji in njih glasilo, ampak oni hočejo imeti pristen klerikalizem brez vsakega popuščanja, brez vsake primese in z vsem onim fanatizmom, ki označuje klerikalizem na Kranjskem. V ta namen snujejo v tržaški okolici klerikalne posojilnice, v Trstu klerikalno založništvo, pripravljajo klerikalno stranko in hočejo povečati in razširiti klerikalno časopisje. Temu pa naj bi škofovo prokletstvo pripravilo pot. Če bi bilo pri tržaških narodnjakih kaj močnatosti, bi dali prevzetnemu škofu odgovor, ki ga zasluži. Ampak to bi pričakoval samo tisti, ki jih ne pozna. Mi smo pa prepričani, da bodo poslej še bolj goreče pridigali slovo in kdo vé, če ni že pripravljena deputacija, ki pojde slovenofobskega škofa prosit odpuščanja in blagoslova? Saj ne bi bilo prvokrat!

Tudi gospodu Požarju, ki je Ricmanjce speljal na ono pot, na kateri so sedaj, pa jih je potem zapustil in se brezpogojno podvrgel škofu, za kar mu je Nagl dovolil čitati maše, je sedaj zopet te maše prepovedal. To je pač storil brez vsakega povoda. Kajti Požar je glede sedanjega kljubovanja Ricmanjcev tako nedolžen, kakor novorojen otrok. Prepričani smo, če bi ga Ricmanjci hoteli sprejeti in poslušati, da bi jim svetloval, naj se prav tako podvržejo, kakor se je podvrgel on. Tako dela škof pravzaprav po nepotrebnem reklamo narodnjakom.

Slovenski liberalizem na Koroškem je že mrtev. Dr. Müller, ki je doslej nosil svobodno-miselno zastavo, je vstopil v odbor «Katoliško političnega društva» in vse je dobro. Lani sta bila «Mir» in «Slov. Narod» najboljša prijatelja, letos se zmerjata, da se vse kadi. Kaj bo drugo leto? Še pred enim tednom se je obljubovalo liberalen list za Koroško, sedaj je nepotreben. Najbrže sta liberalizem na Koroškem in dr. Müller eno. Če se zadovolji Müllerja, je pa tudi liberalizem zadovoljen.

Zaradi jugoslovanske vzajemnosti gonijo puljski narodnjaki sodruga Petejana v Ljubljano, sodruga Haramina pa v Zagreb. Čudni patroni! Kadar so izpraznili baterijo steklenic za «milo domovino», bi radi videli v Istri same Hrvate in Slovence. Kadar so trezni, pa pode Hrvate in Slovence proč. Ljubši bi jim bili ces. kr. nemški marinarji.

Kinematografska podjetja rastejo povsod kakor gobe po dežju. Ni čuda, da jih nahajamo tudi v Ljubljani, v Trstu, v Pulju i. t. d. na vsakem oglu. Saj so to kapitalistična, večinoma akcionarna podjetja, ki hočejo imeti profita, pa jim je vseeno, v kateri domovini in pri katerem narodu ga nabirajo. Profitarstvo je internacionalno. In dobiček, ki ga delajo te družbe, ne more biti majhen. Za predstavo, ki traja pol ure, včasih še manj, se plača 20, 40, 60 vinarjev, gledalcev je na vsaki predstavi dovolj, predstave se ponavljajo ob delavnih po štirikrat, petkrat, ob nedeljah in praznikih pa tudi po desetkrat, dvanaestkrat in še večkrat. Rezijski stroški so majhni, kajti z vsako sliko se obhodi celo dolgo vrsto mest. Toda kaj dajejo te družbe ljudstvu za drag denar? Kinematograf bi bil gotovo lahko izvrstno ljudskoizobraževalno sredstvo. Ampak slike, s katerimi vabi kapitalizem te stroke gledalcem denar iz žepa, igra med javnimi predstavami tisto ulogo, kakor rokovnjaško senzacijski «romani» v literaturi. Človek obide lahko vse kinematografe mesta, a v vseh skupaj najde komaj kakšno zemljepisno, naravoslovno, tehniško, etnografsko sliko, pač pa spekulirajo skoraj vsi kinematografi na nizko senzacijo, predstavljajo bedaste «romantične» dogodke, navadno strašno solzavega značaja in samo kvarijo okus ljudstva. Na ta način je postala krasna iznajdba v kapitalistični družbi, kjer mora vse služiti dobičkariji, strup za ljudsko omiko. Dokler so kinematografi taki, kakršni so, je res škoda vsakega vinarja, ki se ga odnese tja. Za tisti denar, ki se vidi zanj dve ali tri neumne «Rührkomodije», si kupi človek že dobro knjigo, ki ima trajno vrednost.

Narodnjaki v Pulju se strašno bahajo, kakšne uspehe da ima njih «narodna» organizacija. Delavci v Pulju in v okolici imajo o teh uspehih nekam drugačno mnenje. Gosp. Lacko Križ, ki je baje govornik kakor Cicero, izgubi hipoma ves govorniški dar in vso modrost, če se prikaže na njegovem shodu Petejan ali pa Haramina. Večina narodnjakiških shodov v okolici se vrši tako, da zbobnajo narodnjaki skupaj ljudi, ki potem aplavdirajo — socialističnim govornikom. Pa če imajo gospodje toliko časa za baharijo, kdaj ga imajo pa za delo? Ali jim padajo uspehi sami iz nebes?

Čudna je slovanska politika, posebno čudna pa še slovenska liberalna. Znano je, da se je dr. Tavčar, ko je začel »Slovenec« hvaliti Šukljeta in Sušteršiča kot edino zaslužna moža za belokranjsko železnico, izdal v »Slov. Narodu« kategorično povelje: »Proti nagodbi ne sme glasovati noben Slovenec!« Ta ukaz je še ponovil in je dejal, da mora propasti liberalna stranka, če bi njeni poslanci glasovali proti nagodbi. Dr. Tavčar je nedvomno upal, da doseže s svojo zapovedjo uspeh. Menda je bil tudi prepričan, da je njegovo mnenje pravo. V soboto je pa jugoslovanski klub, čegar člani so liberalni slovenski poslanci, sklenil, glasovati proti nagodbi, torej ne tako, kakor hoče dr. Tavčar, ampak kakor zahteva Supilo. »Slovenskemu Narodu« mora biti sklep znan. Ali »Narod« izhaja in — molči. Tavčarjeva zahteva je poteptana, toda Tavčar se ne oglasi. To je eno znamenje liberalne resnobe. Drugo je to: V soboto je klub sklenil, glasovati proti nagodbi. V nedeljo je imel Hribar v Ljubljani shod. Govoril je mnogo, toda tega sklepa, ki bi bil najvažnejši, ni naznanil. Ali je to politika? . . . S svojim gorečim zavzemanjem za nagodbo Tavčar nima prav. Ampak bilo bi vendar treba vedeti, ali se je medtem prepiral, da se je motil? Ali je liberalna stranka v tako važnem vprašanju složna ali ne? In Hribarjev klub ima gotovo prav s svojim sklepom; če ima prav tudi z razlogi, ne vemo, ker jih ne poznamo. Toda zakaj ne pové svojim volilcem svojega sklepa? Zakaj ne pojasni stvari? Zakaj ne dokaže, da je Tavčarjevo stališče napačno? . . . Klavna je ta politika, da se bogu smili; pa je pač liberalna.

Umetnost in književnost.

Naši Zapiski — petega letnika štev. 10 je izšla s sledečo vsebino: Abditus: Jugoslovanstvo. — R. L.: Anarhizem (nadaljevanje). — Em. Škatala: Antimilitarizem Herveja in antimilitarizem socialne demokracije. — Književnost: »Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo« (A. Kristan); »Dijaški almanah za leto 1907—8« (uredil V. M. Zalar); »Hlapec Jernej in njegove pravice« (Ivan Cankar); »Poezije« (Dragan Sanda); »Ponižani in razžaljeni« (T. M. Dostojevskij, poslovenil Vladimir Levstik). — Priporočamo to izvrstno socialno, sploh edino slovensko revijo toplem vsem čitateljem. Naročnina za celo leto 3 K.

Društvene vesti.

V dneh 23. in 24. t. m. bo predaval v »Delavskem Domu« v Trstu gospod Lenart Lotrič, voditelj slovenske sekcije »Svobodne misli« v Pragi in sicer: Dne 23. ob 8^{1/2} uri zvečer o svobodni misli in demokraciji; dne 24. tudi ob 8^{1/2} uri zvečer pa o mrtvi roki. Vstopnina 20 vin. za osebo. S tem predavanjem bo tedaj vstreglo društvo stari želji svojih članov in obiskovalcev predavanj, od katerih pa pričakuje, da razvijejo za ta predavanja čim več zanimanja.

Pulj. Začetkom tega tedna so doživeli puljski delavci nekaj novega. V ponedeljek je priredilo »Delavsko izobraževalno društvo« svoje prvo poljudno predavanje, kateremu pa bodo sledila poslej redna predavanja. Za prvi večer je društvo pridobilo sodruga Etbina Kristana, ki je predaval o predmetu »Socializem in enako pravo naroda« v hrvaškem jeziku. Čeravno vseskozi popularno, je bilo njegovo izvajanje vendar zelo temeljito in poslušalci so imeli pravi užitek. Predavatelj je nepobitno dokazal, da obsega znanstveni socializem nujno tudi narodno enakopravnost, na drugi strani pa je moralo biti vsakemu poslušalcu jasno, da pridejo mali narodi samo s socializmom do enakopravnosti. — V torek dopoldne je predaval v pekovskem društvu o »kapitalizmu in delavstvu«. Tudi tukaj se je zbralo v čitalnici lepo število poslušalcev, ki so slišali marsikaj novega in koristnega. — V torek zvečer je pa priredil »Circolo di studi sociali« predavanje. Tukaj je sodrug Kristan govoril o temi »Socializem in kultura«. S svojimi duhovitimi argumenti je naredil velik vtisk in vsem udeležencem je moralo biti jasno, da ustvari šele socializem tisto podlago, na kateri se kultura vse krepkeje razvija in postane šele velika, ker bode prinašala sadove vsemu človeštvu, obenem pa tudi zajemala iz vseh virov človeštva. — Tudi na polju delavske izobrazbe se je torej začelo v Pulju novo življenje in prepričani smo, da obrodi to delo bogate sadove.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“

Izšla je druga knjiga znamenitega romana

Pod spovednim pečatom

Stane 2 K.

Dobi se v upravnistvu »Rdečega Prapora« v Ljubljani, v založbi časopisa »Naprej!« v Idriji, v knjigarnah L. Schvöntner v Ljubljani, A. Gabrček v Gorici, K. Florian v Kranju kakor tudi v vseh drugih knjigotrožnicah.

Kdor še nima prve knjige romana

21 2—5

Pod spovednim pečatom

nabavi naj si tudi to. Stane 2 K 60 vin. Roman »POD SPOVEDNIM PEČATOM« je napisal bivši katoliški kapelan Hans Kirchsteiger, poslovenil ga pa je pisatelj Etbin Kristan.

Na moji mizici leži zaklad

čisto majhen je: Škatljica Fayevev pravih Sodener mineralnih pastil. Jaz veliko kadim, vsled česar sem zjutraj in zvečer ves zagrljen. Zato jemljem zvečer predno se vležem in zjutraj predno vstanem po dve pastili in se znebim ne le slabosti, nego pastile upivajo tudi dobrodelno na želodec; prehlajen pa sploh nikoli nisem. Vsled tega so mi Fayeveve prave pastile kakor zaklad in brez njih ne morem biti. Kupijo se za K 1.25 škatljica in sicer po vseh lekarnah, drogerijah in trgovinah z mineralnimi vodami. Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko: (9)

W. Th. Guntzert, Dunaj, XII, Belghoferstrasse 6.

Budilka s svetečo 12—4 številščino.

Z enim zvoncec navadna K 2.40
Z dvema zvoncec „ 3.—
S svetečo številščino „ 3.20
Znamka J. Prima „ 4.—
Budilka za železničarje „ 5.—
Budilka z bronastimi zvončki in bitjem „ 6.—
Budilka z godbo „ 10.—

Tri leta pismono jamstvo. Ako ne ugaja, se denar vrne. Pošilja proti povzetju **Maks Böhnelt** Dunaj VI. Margaretenstr. 27. Zahtevajte moj cenovnik s 5000 podobami zastoj in poštine prosto.

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

POZOR!

POZOR!

Za K 2.50

dobi vsak krasno remontoir pežno uro, »Gloria« srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur idoča za kar se 2 leti jamči, z

lepo pozlačeno, Pancer verižico, samo za K 2.50 3 komedi z verižicami K 7.— Razpošilja po povzetju tovar. zaloga švicarskih ur 24—22

S. Urbach, Krakov št. 69.

Železolivci, formerji

za srednje modelsko in šablonsko delo

dobe trajno in lepo delo ob dobrem zaslužku v akordu v Gorenji Avstriji. Ponudbe z napovedjo starosti in stanu pod šifro: „Livarna v Gorenji Avstriji“ F. 3333“ Haasensteln & Vogler, A.—G., Wien II, Neuer Markt 3.

NAZNANILO.

Cenjenim sodrugom najljubnejše naznanjam, da sem prevzela

staroznano gostilno na Radeckyjevi cesti hiš. št. 27.

Potrudila se bodem svojim gostom ustreči s pristno pijačo in primerno ceno kuhinjo. Sprejemam tudi naročila v abonement 5—2

Za par večerov v tednu je na razpolago tudi brezplačno soba za manjše organizacije.

Nemški in slovenski delavski listi na razpolago.

Proseč obilnega obiska beležim z odličnim spoštovanjem

Marija Petrič.

Razprodaja.

4 pare čevljev za 6 kron.

Po nakupu velike množine čevljev se odajo čevlji kratek čas po sramotno nizki ceni, 1 par moških in 1 par ženskih čevljev z nabiti močnimi podplati, nadalje 1 par moških in 1 par ženskih modnih čevljev, vsi 4 pari elegantni, močni za zimo. Velikost po cm. Vsi 4 pari stanejo samo 6 kron. Razpošilja se po povzetju. Zamena dovoljena. Ako blago ne ugaja, se denar vrne.

D. KESSLER, Krakov 68/8.

Allein echter Balsam aus der Schutzengl-Apotheke in Prag. A. Thierry in Pregrada bei Rohitach-Sauerbrunn.

Vsaka ponaredba in ponatis je kaznjivo.

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52—39

Thierryevo centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3.60. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisočih zahvalnih pisem zastoj in franki.

Ne kupite nobene ure

dokler niste videli mojega velikega cenovnika.

3 leta pismono jamstvo, za blago, ki ne ugaja se denar vrne.

Pošilja proti povzetju.

Zaloga ur in zlatnine **Maks Böhnelt**, Dunaj VI. Margaretenstrasse 27.

sodno zapriseženi cenitelj in izvedenec.

Zahtevajte zastoj in poštine prosto veliki cenovnik s podobami. 12—4

Dobite:

Nikelasto Roskopf uro K 3.—
Srebrna Roskopf uro „ 6.—
Z dvojnimi plaščem „ 8.—
S trojnimi srebrnim „ 10.—
Ploške jeklene ure „ 7.—
Roskopf za železničarje „ 7.—
Prave „Omega“ „ 17.—
Srebr. okle, ne verižice „ 2.—
14 kar. zlate ure „ 19.—
14 „ „ verižice „ 20.—
14 kar. zlate prstane K 4.—
Stenske ure „ 7.—
Z bitjem na brvi, zvoce „ 10.—
Z godbo „ 12.—
Ure s kukavico „ 6.—
Kuhinjske ure, grede 8 dal „ 6.—
Budilke, 1 zvonec „ 2.40
Z dvema zvoncec „ 3.—
S svetečo številščino „ 3.20
Budilka z bitjem na bronasti zvoce „ 6.—

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

47 v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodnih in steklenicah.

Številka telefona 210.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrške kraje za celo leto 10-40 K, za pol leta 5-20 K, za četrt leta 2-60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posredovanje številka 10 v.

Reklamacije so poštnice proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petlet-vrstica (širina 83 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

92. šte. v.

V Ljubljani, v sredo, dne 20. novembra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne posiljatve, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Opravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Jurčičev trg šte. 3/1.

Program nove vlade.

Povsod na svetu je navada, da razvije nova vlada v parlamentu svoj program, to se pravi, da pove, po katerih načelih hoče vladati, kakšne cilje hoče doseči. V Avstriji imamo sedaj novo vlado. Na čelu je sicer ostal ministrski predsednik Beck, toda cela vrsta novih ljudi je prišla v kabinet, in sicer ljudi iz novih krogov, iz novih strank. Ebenhoch in Geßmann, Peschka in Prašek niso samo nova imena, temveč prinašajo seboj tudi nove zahteve in nove tendence.

Navadna dostojnost bi zahtevala, da bi ta nova vlada povedala parlamentu, kaj hoče. In če bi bila večina parlamenta dovolj možata, bi znala prisiliti vlado, da odpre usta, ali pa da odide takoj tja, odkoder je prišla. Gospodu Becku se ni zdelo potrebno, povedati državnemu zboru, kako misli vladati s svojimi novimi klerikalnimi in agrarnimi tovariši. Kar «predstavil» je nove ministre in s tem je bila stvar zanj končana.

Socialnim demokratom to ni zadostovalo. Poslanec Némec je podal predlog, da naj vlada razvije svoj program in je zahteval debato o svojem predlogu. V vsakem parlamentu na svetu bi se bilo to zdelo naravno in predlog bi bil takoj sprejet. Toda večina avstrijskega državnega zbora je rajši pokazala svoj služabniški značaj. Priskočila je gospodu Becku v pomoč, glasovala je — klerikalci in liberalci v lepi slogi — zoper Némceve predlog in ministrskemu predsedniku ni bilo treba govoriti.

V nagodbenem odseku je dejal gospod Beck, da označuje vladno politiko oseba ministrskega predsednika in da je njegov program že znan. Kdove, kaj razume gospod Beck pod programom? Nam se zdi, da to še ni program, če je predložil nagodbo in če je dejal, da je nasproten splošni in enaki volilni pravici za deželne zbore. Iz tega se

pač vidi, da je gospod Beck nazadnjak, ampak program to še ni.

Ampak nekje drugje je gospod Beck našel dar besede. Bil je na zboru avstrijskih industrialcev in tam se je oglašil. Ta skupščina se mu zdi menda važnejša od parlamenta. Pa je še zanimivo, kar je tam povedal, čeprav ni dosti jasno. Hvalil je industrialce, da v svojih zahtevah niso surovi in je dejal:

«Samo v izravnanju nasprotij najdemo rešitev onih velikih problemov, pred katerimi stojimo. Bodi kdorkoli na čelu vlade, jadral bo lahko samo v oni smeri, ki mu jo predpisuje kompas vsega javnega, političnega in gospodarskega življenja kot pravično srednjo črto...»

Torej «srednja črta» — to bi bil Beckov program. Menimo, da bo malo ljudi, ki bi si lahko mislili kaj natančnega, če slišijo besedo «srednja črta». Politično in gospodarsko življenje se ne da primerjati z geometrično figuro, skozi katero se lahko po sredi potegne črta. Ampak sumljivo je, da je kapitalistično časopisje zelo zadovoljno z Beckovim govorom. Kakor je on hvalil industrialce, tako hvalijo industrialci sedaj njega. In to je za delavstvo slabo znamenje.

«Izravnavanje nasprotij», to je pokazala že nagodba, smatra vlada tako, da hoče dati industrialcem in agrarcem kolikor je le mogoče. Vprašati pa moramo, kje ostanejo v tem računu delavci?

Eno najvažnejših vprašanj, ki jih ima rešiti sedanji državni zbor, je zavarovanje za starost in obnemoglost. V tem vprašanju so nasprotja. Delavci zahtevajo po pravici, da jih kapitalistična družba v starosti poplača za mladost, ki so jo žrtvovali profitu. Kapitalisti tarnajo, da je to preveliko «breme» za «industrijo». Kaj hoče tukaj Beck opraviti s svojo «srednjo črto»? Le eno vprašanje je tukaj: Ali je vlada za ali zoper starostno preiskrbo? Tu se ne da nič izravnati nasprotij, ampak postaviti se je treba na eno ali pa na drugo stran.

A po Beckovih besedah ni veliko upanja, da bi na njegovi «srednji črti» visela izpolnitev opravičenih delavskih zahtev. Gotovo je pa, da se mora delavstvo vse čvrsteje organizirati, če hoče prisiliti vlado, da se bo resno ozirala na delavske potrebe, ne pa da bi plesala po «srednjih črtah».

Lakota in bajoneti.

Se vedno so našim agrarcem cene živil prenizke. Tri svoje ljudi so spravili v ministrstvo, da bi tam pospeševali profite velikih posestnikov, če pa socialisti opozarjajo na bedo, ki se razširja med ljudstvom, tedaj zakriče patentirani «kristjani», da nimajo socialni demokratje zmisla za nič družega, kakor za želodec. V cerkvah molijo hinavsko, naj bi nas bog varoval lakote, v življenju pa sami pospešujejo lakoto ljudstva in polnijo svoje žepe.

Če je še kdo mislil, da je beda in glad v Avstriji samo prazna beseda, ki služi socialnim demokratom za agitacijo, tedaj mora priti do drugega prepričanja sedaj. Pokazala so se že živa znamenja, ki so vedno dokaz hude revščine. V Nachodu na Češkem in v bližnjih krajih so se zgodili nemiri vsled bede. Razvili so se tako, kakor po navadi take reči. Bili so shodi, na katerih se je govorilo o draginji živil. Če bi prišel človek med site ljudi, pa bi jim hotel pripovedovati, da so lačni, bi se mu smejali. Če je ljudstvo na takem shodu razburjeno, tedaj se ve, da resnično trpi beda. Tako je bilo tudi tukaj. Ampak za ljudstvo, ki ga je skrajno izkoriščanje razburilo, ima kapitalistična družba posebno zdravilo. Čemu bi n. pr. žandarji imeli puške in bajonete, ako bi imeli le včas s kakšnim malim tatom opravka? Kadar se dvignejo pesti obupanega ljudstva, je priložnost, da pride orožje do veljave. Želodec se pač ne nasiti, če dobi par centrimetrov nabrušenega jekla vase; ampak razburjenost v možganih se tedaj navadno ohladi. Tudi na Češkem niso imeli družega kruha za gladne delavce, ampak žandarji so bili blizu.

PODLISTEK.

Nevarni socializem.

I.

Ne da se utajiti: Socialistični strup se razširja tudi po slovenskih deželah, socialistični evangelij zapeljuje tudi dobro, verno rodoljubno slovensko ljudstvo. Na vseh koncih in krajih vstajajo krivi proroki in ljudje jih ne pobijajo, temveč jih poslušajo in jim slede. Po Kranjskem in Štajerskem, po Koroskem in Goriškem, v Trstu in v Istri snujejo socialistične liste in knjige, prirejajo socialistične shode in predavanja. Okroglih 17.000 slovenskih glasov se je pri zadnjih državno-zborskih volitvah oddalo za socialno-demokratske kandidate.

Nič ne pomaga, zapirati oči. Resnica je resnica! Socializem je preskočil plot, ki je bila z njim ograjena Slovenija in si hoče priboriti domovinsko pravico pri nas.

Kam pridemo...?

Po filisterskih plečah stopajo zadnji lasje po konci, rodoljubna srca trepečejo, s katoliških prižnic grmi žugajoče svarilo, narodnjaška peresa

škripljejo jezno po uredniškem papirju. Po vseh slovarjih od Wolfovega pa do Schimpffovega in po vseh nespisanih besednjakih krepkih lokalizmov se zbira psovke, da bi se jih, čvrsto zvezane, cent težke, vrglo socialni demokraciji v obraz in da bi se jo tako v enem hipu ubilo. Ali mrha ima preveč življenja v sebi! Zalotiti jo je treba drugače — z njenim lastnim orožjem — z «organizacijo». In pojavljajo se «organizacije» po vseh kotih slovenske domovine, v Trstu in v Pulju, v Krakovem in v Udmatu.

In ker se je pošast postavila na znanstveno stališče, ji je treba «znanstveno» zadati. Dr. Krek in Moškerc izganjata hudiča po «krščanski» metodi, dr. Mandić pa pribije, da ne bo smel nihče imeti več kakor 50 kron, kadar zmagajo socialisti. Če je to ne ubije, mora biti pač v zvezi s hudičem Bitru!

So pa še nekateri veleumi, ki so «študirali» duševne velikane à la Eugen Riester, pa razmišljujejo.

«Pravzaprav se ne more zameriti socialistom, če zahtevajo za delavce boljšo plačo. Saj je draginja res precej velika. Tudi izobraževalna društva ne bi bila nič slabega. Zakaj pa ne bi dobil včas tudi revež kakšne knjižice v roko. No — pa zava-

rovanje za starost — če je mogoče, če ne dobimo zaradi tega novih davkov — naj bo. Ampak — tisti novi zadnji cilji — socialistična država — da bi bili vsi ljudje enaki — za božjo voljo, to vendar ne gre. Da bi jedel moj hlapec iz ene skleda z menoj, da bi nosila moja dekla tak klobuk, kakor moja žena, da ne bi jaz zaslužil več, kakor moj pisar — pa kdo pojde sploh za hlapca, za deklo za pisarja? Ne, ne, to ne gre! Če bi res zmagali socialisti, bi se ves svet izpremenil v ogromno vojašnico, nihče ne bi imel povoda za pridno delo, za osebno iniciativo, vse bi bilo telesno in duševno uniformirano — to bi bil konec vsake kulture. Ne, to ne gre. Napredek socialistov je treba zaježiti za vsako ceno...»

Pa pridejo še razni «esteti», ki se sicer še nikdar niso brigali za kaj družega kakor za obresti in kurze, pa zdihujejo nad «materializmom», ki bi zavladal, če bi prišli socialisti do veljave. Kaj bi bilo z znanostjo? Kdo bi dal kruha učenjakom, umetnikom, pisateljem? Množica bi skrbela za želodec in ko bi bil poln, bi se rogala ljudem, ki ne kidajo gnoja in ne mešajo malte, ampak hočejo služiti višjim, duševnim nalogam...

(Dalje.)

In konec je bil: Nekoliko ranjenih, nekoliko aretiranih...

Da mora biti beda velika, se vidi že iz tega, da so delavci, večinoma tkalci, zapustili po vsej okolici tovarne ter se udeležili shoda in demonstracije.

Kapitalistična družba zna povzročiti lakoto; ona zna nezadovoljnejšem puščati kri. Resno pomiriti ne zna obupanih revežev. In kdo ve, kaj bi se godilo v takih resnih časih, če ne bi bilo socialne demokracije? Seveda do skrajnosti razdraženi reveži tudi s puntom ne bi dosegli rešitve. Saj ima kapitalistična država mnogo bajonetov in pušk in če je treba, tudi kanonov. Delavci imajo pa gole roke. Ampak brez obzira na uspeh izgubi trpinčen narod v najhujši bedi kaj lahko glavo in človeška kri je tedaj zelo po ceni. Samo socialno-demokratska organizacija, ki pokaže delavstvu prave uroke izkoriščanja, lahko obvaruje v takih nevarnih časih vso družbo najstrašnejših krvavih dogodkov.

Tudi sedaj je tako. V sredo je prišel socialno-demokratski poslanec Jaroš v Nachod, da bi se natančno poučil o razmerah. Ko so delavci izvedeli za njegov prihod, so se takoj zbrali na trgu. Okrajni glavar ni mislil na nič drugega, kakor na svoje mrtve paragafe. Hotel je razgnati »nepostavni shod«. Kdo ve, kaj bi se bilo zopet zgodilo, če bi bil res nagnal svoje žandarje na ubogo ljudstvo? Posredovanju socialističnega poslanca se je vendar posrečilo, prepričati ga, da bi bilo nezmišlno, kar je nameraval. Sodrug Jaroš je potem naznanil ljudstvu, da so socialisti že vložili predloge zaradi draginje ter je razložil zahteve. Kar se bajonetom ne bi bilo posrečilo brez krvi, je dosegel socialist v popolnem miru. Delavci so mu pritrdjevali, razlegali so se viharji »Nazdar« - klici na socialno demokracijo in ljudstvo se je mirno razšlo.

Za poslance, ki imajo glasovati o socialističnih predlogih, je pa to resno znamenje, da ni čas za šalo z bednim ljudstvom. Preden bodo glasovali, naj dobro premislijo kaj delajo.

Otroško delo.

Kapitalizem, ki se pač rad ponaša z »visoko« kulturo, ki jo je baje ustvaril, smatra vendar profit za svojega najvišjega boga. Vse kar stori ima edini namen, povečati dobiček brez lastnega dela. V ta namen išče povsod »cenenih delavnih moči« in tako vidimo, da izkorišča kapitalizem ne le ženo v takih podjetjih, ki so ženskemu organizmu nedvomno nevarna, ampak da goni posebno rad tudi otroke na težko delo. Naraščanje socialne demokracije je pa v zadnjih časih vendar prisililo državo, da se nekoliko več peča s takimi rečmi, v katerih tiči največja nevarnost za vso družbo. Kajti če se ubija že nežno mladino, morajo propadati cele bodoče generacije.

Trgovinsko ministrstvo namerava izdati nove predpise glede otroškega dela in zato zbira delavsko statistični urad podatke. Za nas je to delo posebno važno, ker se ne bo nabiralo teh podatkov po vsej državi obenem, ampak po vrsti v raznih krajih. Začne se pa na Kranjskem, na Goriskem, v Istri, v Dalmaciji, na Galiskem in v Bukovini. Po teh deželah dobe vse ljudske in meščanske šole vpraševalne pole troje vrste.

Prva je šolska vprašalna pola, ki jo ima izpolniti šolsko vodstvo, ki naj razven nekaterih drugih podatkov na temelju učiteljske konference splošno naznani, za kakšno delo se v dotičnem kraju rabi otroke. Tudi šolski zdravnik ali pa kak drug zdravnik naj pove svoje mnenje, kako upliva otroško delo na zdravje.

Druga je razredna vpraševalna pola. V njej je naznaniti število otrok, ki obiskujejo dotični razred in število, starost in spol onih, ki opravljajo kako delo.

Tretja in najvažnejša je pa osebna pola. Tako polo naj se izpolni za vsakega šolo obiskujočega otroka izpod 14 let, ki je tekom šolskega leta 1907-8 ali pa v počitnicah opravljal kakšno delo bodisi v poljedelstvu ali gospodarstvu, pri lovu ali ribarstvu, v rudništvu, v hišni ali domači industriji, v tovarnah, pri rokodelcih, v gostilnah in krčmah, pri prometu ali prevažanju, v hišnem gospodarstvu, pri gledališčih, kot sel, raznašalec, pri kegljanju i. t. d. Te podatke naj se nabere brez obzira na to, če je dobil otrok kakovo plačo ali pa ne. Popiše naj se tudi tiste otroke, ki so delali sami pri svojih starših ali sorodnikih.

Vprašanja se tičejo za vsakega otroka posebej: Starost, spol, družbinskih razmer, vrsti dela, delavnega časa, delavnega prostora, odškodnine, zdravja in vedenja v šoli.

Naši učitelji dobe s tem zelo važno socialno nalogo. Njih zmisel zanjo je gotovo tako velik, da smemo pričakovati od njih največjo vestnost, kajti če ima trgovinsko ministrstvo res namen, storiti kaj važnega za blagor mladine, je nujno potrebno,

da se mu pošlje zanesljive podatke, ki pokažejo pravo sliko. Varstvo otrok pomeni varstvo bodočega človeštva. V naših krajih se povsod lahko opazuje, da propada telesna moč ljudstva, kar mora tudi na duševno moč slabo uplivati; to je pa naravno, če se otroci v najnežnejši dobi, ko je telo najbolj občutljivo, zadržujejo v razvoju in krepcanju. Kar se v tem oziru zgreši nad otroci, tega se ne more nikdar več popraviti. Zato je nameravana akcija trgovinskega ministrstva resnično važna.

Politični odsevi.

Nagodbni odsek je v četrtek končal generalno razpravo o nagodbi. Češki radikalec Choc je predlagal, naj se preide preko nagodbe na dnevni red. Njegov predlog je bil odklonjen z 27 proti 8 glasovom. Za poročevalca je bil izvoljen dr. Pergelt. V specialni debati je začel Beck zopet hvaliti nagodbo. Dr. Ellenbogen je polemiziral s Kolischarjem, ki se je pritoževal nad kartelom za železo. Omenil je, da so gospodje sami krivi, ker so sami glasovali za colnine. Vsled napačne politike je izgubila avstrijska industrija balkanski trg.

Tiskovni odsek državnega zbora je imel v sredo sejo. Na dnevnem redu je bil nujni predlog zaradi svobodne kolportaje in Sylvestrov predlog glede novega tiskovnega zakona. Oboje se vleče že kakor morska kača leta in leta brez uspeha skozi avstrijsko zakonodajstvo. Ministerialna zastopnika sta ugovarjala samostalni rešitvi kolportajnega vprašanja. Vlada zahteva, da se vzame tožbe zaradi žaljenja časti porotnim sodiščem in da se jih odkaze učenim sodnikom. Dr. Adler je predlagal, naj se povabi justičnega ministra na prihodnjo sejo, da pové, kakšno stališče zavzema on vsled tega vprašanja. Če po njegovi izjavi ne bo upanja, da bi bil sprejet ves tiskovni zakon, se mora pa rešiti vprašanje svobodne kolportaje za se. Adlerjev predlog je bil sprejet.

Avstrijski katoliški shod je imel v soboto svojo prvo sejo v dunajskem »Kursalonu«. Slovenske klerikalce zastopa v predsedništvu poslanec Povše. Princ Liechtenstein, davno znani reakcionar, je vabil vse meščanske stranke v zvezo proti socialni demokraciji, seveda pod klerikalno komando. V petek, na zboru katoliške šolske družbe, je dejal črni princ, da se »nemških nacionalcev ni več treba bati, ker niso več nevarni.« V soboto je pa pravil, da »se že opazuje gibanje, ki združi vse državo vzdružujoče stranke v zvezo za obrambo in naskok zoper socialno demokracijo.« — Saj se bo pokazalo, koliko bodo meščanske »svobodomiseln« stranke profitirale od svoje zveze s klerikalizmom.

Tudi Lueger je govoril na katoliškem shodu. Pokazal je, da imajo klerikalci velik apetit. Ponosen je, da je postal on župan, Liechtenstein pa deželni maršal. Potem se je nekoliko norčeval iz krščansko-socialnih ministrov, pa je vendar ponosen na nje. Veseli ga, da pokloni namestnik grof Kielmannsegg koleno pred oltarjem tako, kakor da bi bil rojen katoličan. Sedaj, pravi, morajo klerikalci osvojiti še vseučilišča. Priznati se mora, da korajža ni majhna. Vprašanje je le, kaj poročajo drugi.

Moravski Mladočehi so sklenili, da morajo njih poslanci Slama, Stransky, Bulin in Smrček izstopiti iz mladočeskega kluba pa vstopiti v opozicijo proti vladi. — To je sicer še majhen začetek, a sčasoma se pokaže že še več nezadovoljstev.

Tudi Poljaki imajo dobiti novega ministra-rojaka. Za njegovo mesto se imenuje dosedanega predsednika poljskega kola, znanega reakcionarca Abrahamowicza. Z druge strani se pa sliši, da hočejo nemški nacionalci protestirati zoper njegovo imenovanje.

Minister Gessmann je pripovedoval svojim volilcem na Dunaju, da so krščanski-socialci vstopili v vlado, ker so baje samo na ta način preprečili »državno katastrofo«. Gessmanna ne veseli, da je postal minister, sedaj bodo morali ministri biti pravični in poravnati nasprotja med meščansko družbo in delavci. Radovedni smo, kako izvrši Gessmann to nemogočo umetnost.

Svobodomiselnne stranke v Avstriji že zanjejo zahvalo, da so se prodali klerikalcem. Na zboru katoliške šolske družbe se je krščanski sociallec Baechle tako-le norčeval iz njih: »Takozvane svobodomiselnne stranke so razbite in plavajo kakor razdejana barka, ki si ne more pomagati, po parlamentarnem morju...« Želimo dober tek.

Skupen »pastirski list« izdajo vsi avstrijski škofje. Spominjali se bodo v njem tudi papeževnega jubileja, ki bo prihodnje leto. To se pravi: Zahtevali bodo denarja za »strašajočega« papeža. V Salzburgu bodo otvorili fakulteto katoliškega vseučilišča. Katero fakulteto, še niso povedali; morda za filozofijo, ki bi lahko obsegala katoliško matematiko, katoliški zemljepis, katoliško jezikoslovje, katoliško fiziko, katoliško kemijo, katoliško živalstvo, rastlinstvo i. t. d. Pastirski list bo seveda tudi napadal svobodno šolo in reformo zakona.

V ogrski zbornici je obstrukcija. Med Košutovci in Hrvati ni prišlo do sporazuma in sedaj hočejo vladajoči Madžari Hrvatom enostavno po-

kazati svojo moč. Hrvati nimajo v zbornici drugega sredstva, kakor obstrukcijo. S to so začeli pri razpravi o proračunskem provizoriju. Oglašali so se drug za drugim, pa hoteli z dolgimi govori zavleči razpravo. Seveda so govorili hrvatsko, kar je njih zajamčena pravica. Madžari so pa v boju pozabili na vsa načela svobode in so sklenili, da ne bodo dovoljevali hrvatskih govorov dlje kakor pet minut. Po tem se je predsednik takoj začel rav-nati. In vsled tega so sedaj dan na dan burni prizori v zbornici; iz tehnične obstrukcije se je razvila viharina obstrukcija in nihče se ne ve, kakšen bo konec. Dobro je pa le, da je sedaj menda vendar za vse čase onemogočena tista nenaravna sloga med Hrvati in Košutovci.

Madjarska svoboda je prav posebna cvetlica. V Černovi so najprej žandarji ubili in ranili veliko število ljudi, ki niso marali, da bi se jih s pomočjo cerkve madjariziralo. Sedaj pa državno pravdnistvo toži — ne morda škofa ali pa madžarske pape in žandarje, ki so krivi, da je nedolžnem tekla kri, temveč dvajset Slovakov, čes, da so po sili preprečili blagoslovljenje cerkve. V parlamentu je pa grof Andrassy pripovedoval, da duhovniki sploh niso prišli v Černovo z namenom, da bi blagoslovili cerkev. Kako so torej Slovaki mogli preprečiti nekaj, česar nihče ni nameraval?

Hrvaška obstrukcija v ogrskem parlamentu se nadaljuje tudi pri specialni razpravi o nagodbi. Madjarski vitezi so sedaj sklenili, da po sili zata-rejo obstrukcijo. Predsednik bo hrvatskim poslancem jemal besedo, če to ne bo zadostovalo, jih bodo pa izključevali iz zbornice.

Na Angleškem je 136 poslancev predložilo ministerskemu predsedniku Campbell Bannermannu spomenico, ki zahteva znižanje izdatkov za vojsko in mornarico. Pri nas se take izdatke vedno le zvišuje.

Tretja ruska дума je skupaj. Od začetka reakcionarni in pozneje še popačeni volilni red je končno vendar spravil vladno večino v dumo. Za revolucionarno mišljenje ruskega ljudstva je še dobro znamenje, da je tudi v teh reakcionarnih razmerah poslalo dvanajst socialnih demokratov v dumo. Značilno je pa tudi to, da je bila otvoritev dume v tavciški palači, v kateri bo zborovala, ne pa na dvoru in da se car ni udeležil otvoritve. Ker je večina dume reakcionarna, se da to pač le s strahom razlagati, ki ga ima batjuška pred vsem ruskim ljudstvom.

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . Agitujte „Rdeči Prapor“! povsod za

Socialni pregled.

Pozor, delavci! V kapitalističnih in agrarnih listih se množe članki proti predlogom, ki so jih socialno-demokratski poslanci podali zaradi draginje. Deloma sploh taje, da bi bila draginja v Avstriji, deloma pa pisarijo, da ni treba takih sredstev, kakor jih priporočajo socialisti. Čeravno ve vsaka gospodinja prav dobro, da je ob sedanjih cenah živil že nemogoče dostojno izhajati, bi vendar veleprofitarji radi preprečili vsako znižanje cen. Paziti jim bo treba dobro na prste in delavci morajo ne le pridno zasledovati poročila svojih časnikov, ampak morajo biti tudi pripravljeni, če bo treba glasno odgovoriti svojim izkoriščevalcem.

Avstrijska zveza industrialcev je imela dne 15. t. m. na Dunaju slavnosten zbor, katerega so se udeležili ministri Beck, Bienert, Derschatta in Geßmann. Kapitalistično časopisje objavila o shodu in banketu po tri do štiri strani poročila. Govori, ki se jih je tam slišalo so pa zanimivi tudi za delavce. Kajti čeravno je n. pr. cela vrsta govornikov naglašala, kako prijazni so industrialci delavcem, so vendar posamezne jasne besede stokrat bolj važne, kakor vse meglene ljubezenske pesmi. Tako je dejal ces. svetnik Aupspitzer: »Industrialci se bodo združili z vsemi strankami, če se gre zato, da se zajezi ne le prekucija, ampak tudi prenaglo, obstoječih razmer ne vpoštevajoče napredovanje«. Industrialci v Avstriji zahtevajo od parlamenta in od vlade vse mo-goče ugodnosti za se, ampak bognečaj da bi zahtevali delavci starostno zavarovanje, izboljšanje obrtnega nadzorstva ali pa resnejšo koalicijsko pravico! Tedaj se avstrijski industrialci združijo z vsemi strankami proti delavstvu. Saj poznamo to pesem! Vsa meščanska strankarska načela, vsi njih »ideali« izginejo kakor kafa pred interesi njihovih žepov. To ni nič novega. Ampak razumeti mora delavstvo to resnico.

Kriza v Ameriki, o kateri smo že govorili, zadene že hudo ondote delavce. V Milwaukee so odpustili več kakor 1000 delavcev iz železniških delavnic. V Filadelfiji je družba Baldrie za lokomotive, pri kateri dela nad 25.000 delavcev, tisočim odpovedala na en mesec. Dvoje podjetji za jeklo v Johnstownu zmanjšuje število delavcev, družba Ain Brake v Watertownu je pa znižala mezde 3000 delavcem za 10 odstotkov. V Novem Jorku in v sosedščini odpusča večina tovarni ve-

ko število delavcev ali pa krajša delavni čas za celo četrtino. Javne oblasti v Novem Jorku hočejo porabiti za javna dela za 45 milijonov kron manj, nego je bilo proračunano. — Predsednik faliranega Knickerbocker-trusta, Charles Barney, si je končal življenje.

Ustrelil se je v Hamburgu borzni mešetar Ballin, bližnji sorodnik generalnega ravnatelja hamburško-amerikanske tovarne parobrodne delniške družbe Ballina, zaradi ponesrečenih spekulacij. To je že sedmi znani samomor vsled krize.

V vseh budimpeštanskih hranilnicah je obrestna mera zvišana za cel odstotek.

Klub slovenskih socialno - demokratičnih akademikov se je osnoval na Dunaju dne 15. t. m.

Iz stranke.

Nadomestne občinske volitve za tretji zbor so v Gracdu danes, sredo, dne 20. novembra. Socialno demokratična stranka je imenovala sledeče kandidate: Ivan Arnetzl, Ivan Greiner, Josip Herzog, Josip Pongratz in Josip Jodlbauer.

Nizjeavstrijski deželni zbor stranke je zboroval pretečenega tedna na Dunaju.

«Volkstribüne», deželno glasilo socialne demokracije na Nizjem Avstrijskem, ima 71.000 naročnikov. Se leta 1904 jih je imela 41.000. Tako razširjajo nizjeavstrijski sodrugi svoj list, dasiravno so ondodni delavci naročeni tudi na svoje strokovne časopise in večinoma tudi na dnevno «Arbeiterzeitung».

Dopisi.

Zagorje ob Savi. Gospod kaplan Jernejče se zopet trudi z vso svojo modrostjo, zbrati razvaline zagorskega klerikalizma s pomočjo raznovrstnih društev. Ustanovil si je najprej bralno društvo, ki pa je ostalo mrtvo dete, čeravno je imel na razpolago «Slovenčeve» in «Domoljubove» predale in je pod imuniteto državnega poslanca gospoda Ig. Žitnika obrekoval zaupnike zagorskih delavcev. Pri zadnjih državnoborskih volitvah se je trudil po najvišjih hribih, ali vse zaman. Klerikalizem se ni zdrnil v življenje. Sedaj pa je ustanovil novo «bojno» organizacijo in boče postati vodja zagorskih rudarjev? Širokoustno naznanja v «Slovencu» in «Domoljubu», da je ustanovil «strokovno» rudarsko organizacijo in izročil njega očetovsko vodstvo duševnemu revežu gospodu Česnovarju. Zagorska rudokopna družba potrebuje organizacijo kaplanovega kalibra, ker dosedaj še nismo imeli v Zagorju organizacije, ki bi vzgajala stavkokaze. Da jih bode to črno rojeno dete vzgojevalo, je gotovo, ker se zbira par nekdanjih stavkokazov okoli njega. Začel pa je gospod Jernejče že sedaj, ko ima šele samo firmo črne družbe, svoje umazano izdajalsko delo za premogokopno družbo. Rudarji so predložili spomenico rudokopni družbi, sklicali zborovanje, in se pripravili v slučaju neugodnega odgovora za najodločnejši boj. Gospodu kaplanu Jernejčetu se je zdelo potrebno, napasti v «Slovencu» in «Domoljubu» zaupnike rudarjev po vzorcu krščanskih bratcev v drugih krajih in s tem je prihitel na pomoč premogokopni družbi. Gospod Grohar pa se trudi kot duševni vodja nekdanjega ajmohta pri svojem pazniškem poslu, obrekovati tudi zaupnike rudarjev. Gospod Jernejče, trudite se zaman; mi rudarji poznamo preveč «krščansko» delo Vaše preteklosti, ki ni bilo nič drugega kakor obrekovanje in hinavščina, da bi oslepili delavce.

Ostali bodele menda le sami v družbi Česnovarja, Groharja in lažnjivega poročevalca v «Slovenca» in «Domoljuba».

Nekdanji prietas staroga «ajmohta».

Maribor. Zadnji čas smo doživeli tukaj nenavaden štrajk, namreč na učiteljski pripravnici. Dijaki tretjega tečaja se že dolgo pritožujejo, da jih klerikalni profesor Majcen sekira na vsak mogoč način. Ker vse prošnje niso nič izdale in se je tudi pokazalo, da protežira Majcen klerikalne dijake, druge pa po krivici zapostavlja, je ves tečaj stopil v stavko. Na druga predavanja so dijaki šli, na Majcenova pa ne. Majcen jih je prosil, naj se vrnejo, a zaman. Ker je bil ravno deželni šolski nadzornik Končan v Mariboru, so poslali dijaki obeh narodnosti deputacijo k njemu s prošnjo, da naj posreduje. Nadzornik jim je obljubil, da se izpolni njih želja, pa jim je priporočil, naj se vrnejo v šolo. To so storili. Začudili so se pa, ko so tam našli Majcena. Bil so mirni, ampak odgovorili niso na nobeno vprašanje, tako da Majcen ni opravil ničesar. Četrty tečaj je poslal ravnateljstvu spomenico, da je ob Majcenovem predavanju nemogoče, doseči dober red.

Borovlje na Koroškem. Marsičesa so ljudje v Glinjah že vajeni od svojega župnika, toda kar se je zgodilo na dan Vseh svetih presega vendar že vse meje. Ko je hotel pobožni človek blagosloviti grobove, je opazil na pokopališču moža, ki je bil nekoliko vinjen. Vsak pameten smatra takega človeka za bolnega; če nič drugega, vsaj ve in razume, da možgani vinjenega človeka gotovo v tistem trenutku niso v redu. Naš župnik pa mu je kratkoma zapovedal, naj zapusti pokopališče. To še ne bi bilo nič hudega. Ampak dotičnik ni takoj ubogal, najbrže se mu je zdelo, da ukaz ni opravičen ali da ga še razumel ni. Škandala ni delal. Župnik se

je pa takoj razljutil, priskočil je, pa je s škropilnikom večkrat udaril človeka po glavi tako, da je škropilnik počil. Če bi kaj takega storil človek, ki ni duhovnik, bi bil kmalu obtožen zaradi motenja vere. Naš fajmošter si pa lahko dovoli vse. Edino, kar bi olajšalo njegovo krivico, bi bilo to, če duševno ne bi bil normalen. Taka dejanja dajejo menda zadosten povod, da bi se to enkrat preiskalo. Če je župnik duševno zdrav, naj ga kompetentni faktorji že enkrat ukrote, drugače pa ne sodi na svoje mesto, ampak k zdravniku. Ako ne pride pomoč od drugod, si bo ljudstvo nazadnje samo pomagalo.

Umetnost in književnost.

Žepni koledar za slovenske delavce vobče in za prometne uslužbenca za leto 1908 je dotiskan. Do pričetka prihodnjega meseca bo končano tudi knjigoveško delo. Cena v platnu mu je 80 vin., po pošti 10 vin. več. Obsega tole vsebino: Socialno-demokratični poslanci avstrijski (in slike poslancev: Resel, Ausobsky, Lukas, Riese, Muchitsch, Pongratz, Tuller, Pittoni, Oliva, Ellenbogen), koledar, množilna razpredelnica, kolkovne lestvice, poštni tarif, centralne organizacije v naših krajih, država—ustava, stranka in strokovne organizacije avstrijske, pesen rudarja, kako se je treba varovati legarja, kaj nočemo in kaj hočemo, strokovne organizacije avstrijske, vrednosti zakona, iskrice, stanovsko zadrudna zavarovalnica proti nezgodam avstrijskih železnic. — Ta vsebina priča, da je koledar jako obsežen. Naročila sprejema naše upravnistvo in sicer prosimo zanje nujno, da ne bo potem zadržka. Najbolje je, če se denar naprej pošlje.

Društvene vesti.

V Idrijo. 23. t. m., v soboto bo v podružnici «Unije» rudarjev predaval zopet profesor dr. Dragotin Lončar. Začetek ob 9. uri zvečer. Kaditi pred in med predavanjem ni dovoljeno. — 16. t. m. pa je predaval sodr. Anton Kristan o avstro-ogrski nagodbi. — Predavanja se vrše redno vsako soboto! — Odbor.

Shodi.

Iz Sp. Idrije. 17. t. m. je priredila naša vplačevalnica «Unije» rudarjev javni društveni shod z dnevnim redom: 1. predavanje o nagodbi; 2. rudarske razmere. K prvi točki: predavanje o avstro-ogrski nagodbi je govoril profesor dr. Dragotin Lončar iz Idrije. Narisal je v krepkih potezah postanek nagodbe in njeno sedanje stanje ter očrtal stališče Slovencev kot delavskega ljudstva napram nagodbi v obče ter napram sedaj se razpravljajoči se posebej. Lepi govor so zelo z zanimanjem poslušali prav v obilnem številu zbrani zborovalci. O rudarskih razmerah je poročal sodrug Anton Kristan, ki je pozivljaj rudarje Sp. Idrije na solidarno postopanje v mezdnem gibanju. Shod je vsprejel resolucijo glede dobivanja drv v Sp. Idriji, kojo so zastopniki rudarske zadruge že odposlali c. kr. rudniški direkciji v Idrijo. Vsi navzoči rudarji so obenem sklenili, da bodo v obrambeni fond tudi še naprej istotako vplačevali kot doslej.

Iz Idrije. (Rudarsko mezdno gibanje.) 14. t. m. se je vršil obilno obiskan rudarski shod, ki je razpravljaj o mizernem položaju rudarskega ljudstva. Sodr. Ant. Kristan je pokazal na državni proračun zlasti na proračun poljedeljskega ministrstva. Omenil je bahanje ministra Korytovskega, češ: prebitek 146 milijonov kron se je pokazal konec l. 1906. Konstatiral je, da odgovora na rudarske zahteve še ni ter pozivljaj rudarje na solidarno postopanje. — Sodr. I. Stravs je ožigosal postopanje klerikalcev. Rudarji pa so se pritoževali nato glede vednega zniževanja akordov ter radi postopanja v tovarni glede prepoznega prihajanja v delo. Sprejel se je predlog, da gre rudarski krajevni odbor posredovat glede teh pritožb, kar se je tudi zgodilo! — Rudarje opozarjamo, naj pridno in vestno skladajo v obrambeni fond. Infamnosti klerikalnih izdajalcev delavskega ljudstva naj nikogar ne motijo. Glede varnosti tega fonda je dal mezdni komité zadostno izjav. In glavni blagajnik sodrug Uršič je tudi dovolj jasno zavrnil lumparije klerikalcev. S solidarnostjo v boj!

Štore na Štajerskem. V nedeljo, dne 17. t. m., se je vršil v gostilni gospoda Leskovska v Štorah shod rudarjev z dnevnim redom: Odgovor na predloženo spomenico. Shodu je predsedoval sodr. Savšek. Sodrugi Čobal iz Zagorja je v svojem govoru opisal vse sedanje mezdno gibanje rudarjev na jugu, naglašal, da so rudarji v Štorah dosegli vspeh le s pomočjo organizacije, opozoril, da naj se potrudijo, da se število organiziranih pomnoži ter je predložil sledečo resolucijo: «Zbrani rudarji na javnem rudarskem shodu sprejmejo pridobljeni priboljšek na znanje, obžalujejo, da se ni dovolilo v polnem obsegu predložene spomenice, obenem izrekajo, da je dolžnost rudarjev, da se sleherni organizira in z močno organizacijo pribori česar se sedaj ni pridobilo.» Resolucijo se je soglasno sprejela. Po zborovanju se je vpisalo več navzočih v organizacijo.

Domače stvari.

Na dunajskem in graškem vseučilišču so že ves teden rabuke med italijanskimi in nemškimi dijaki. Nemški nacionalci smatrajo obe visoki šoli za «nemsko» posest in izzivajo prav radi nemške dijake. Italijanskim studentom je pa to zopet všeč, ker s to nestrpnostjo lahko «utemeljujejo» zahtevo po italijanskem vseučilišču. Vsak hip nam dopovedujejo, kako krasno kulturo je ustvaril kapitalistični red. Čudna kultura, v kateri je vsaka šola politična reč in je na vsakem vseučilišču več pretepov in preprirov, kakor nauka!

V vseučiliške rabuke na Dunaju in v Gracu so zapleteni že tudi slovenski dijaki. V petek je bila na Dunaju prava bitka med Nemci in Nemci. Resnica je, da ravnajo nemškonacionalni fantje na obeh vseučiliščih skrajno brutalno in nemumno.

Križanje vlakov je zopet povzročilo nesrečo. V soboto je delal na progi južne železnice v Ljubljani, ne daleč od prehoda Marije Terezije ceste, delavec Štefan Jerman. Iz ljubljanske postaje je prihajal tovorni vlak po levem tiru; Jerman je stopil na desni tir ter je opazoval vlak. V tem pa se je pripeljal po tem tiru tovorni vlak štev. 828 proti postaji. Vsled ovinka in drevja se tukaj z lokomotive ne vidi daleč. Vlak je podrl delavca in ga močno poškodoval. Šele njegovo vpitje je upozorilo strojevodjo in kurjača, da se je zgodila nesreča. Ustavila sta vlak; ponesrečenca so prepeljali z rešilnim vozom v bolnišnico.

Vse pisarjenje je zaman, kadar se gre za blagor revežev. Ze nekaj let se bojuje «Rdeči Prapor» zoper škandal na ljubljanskem južnem kolodvoru, ki doseže vselej po zimi svoj vrhunec. Ko odide po noči ob 3/4 1. poštni vlak v Trst, se zapre kolodvor, odpre se ga pa zopet ob 3. zjutraj, ko pride ekspresni vlak z Dunaja. Med tem časom ni za reveže, ki morajo po noči čakati na zvezo, prostora na kolodvoru in če nimajo denarja za hotel, jim ne pomaga nič drugega, kakor zmrzavati pred kolodvorom. Da je železniški promet v Ljubljani precej velik, ni menda nič novega. Tukaj se stekajo proge iz Trsta, z Dunaja, Pešte in iz Zagreba, z Gorenjskega (od Trbiža, od Celovca in od Gorice), z Dolenjskega (iz Novega Mesta in iz Kočevja), z Vrhnike, iz Kamnika. Naravno je torej, da je tudi mnogo prestopanja. Tako daleč še nismo, da bi bile za vse proge direktne zveze, ampak pogostoma je treba čakati po več ur, včasih po celo noč na bližnji vlak. Recimo da pride kdo o polnoči iz Divače ali Postojne, pa bi rad na Dolenjsko, v Kamnik ali v Kranj, tedaj mora čakati do jutra. Nerodnih zvez niso krivi potniki in zato ima železnica nedvomno dolžnost, da čakajo lahko pod streho in na gorkem. Ali nočna čakalnica za nje je pod milim nebom. Že sedaj zebe človeka v dušo, če vidi v megli in na mrazu ljudi, ki se stiskajo ob zid, počivajo na stopnicah in, včasih s slamo pokriti, trepečejo in cvokčejo z zobmi. Pogostoma se vidi lahko tudi male otroke. Če to ni škandal, tedaj nima ta beseda nobenega pomena več. Ljubljanska občina ga pa mirno trpi in ni nam znano, da bi se bilo tam izpregovorilo le besedico glede te sramote, ki zadene tudi naše mesto. Ali se zdi gospodi zdravje siromašnih potnikov res tako brezmeno? ... Ali bo treba res drugače zaro-potati, predno se odpravi ta škandal?

Glasilo «Slovenske gospodarske stranke» je ponatisnilo program goriške kmečke stranke in pravi, da se strinja z njim. Ta program pripoveduje, da je slovensko ljudstvo «krščansko-svetovnega» (nota bene: Ne krščansko-verskega!) nazarja in da se mora to upoštevati v politiki. S tem se toraj gospodarska strinja. Dobro da vemo, kadar bo pripovedovala, da je nasprotna klerikalizmu.

Za neaktivne domobrance bodo orožne vaje leta 1908 v sledečih dobah. Prva se začne 15. maja, druga 15. junija, tretja 15. julija, četrta pa sredi avgusta. Za četrto se naznani dan pozneje. Domobranci obvezanci, ki imajo orožno vajo drugo leto, si lahko izbero, v kateri dobi jo hočejo opraviti. Naznaniti morajo to najkasneje do konca decembra pri svoji občini; kdor ne naznani svoje želje, bo poklican na orožno vajo, kakor določa dotično poveljstvo.

Zaradi belokranjske železnice se vedno tarna «Slovenec», da je v nevarnosti. Ne bo tako hudo. Na Dolenjskem je že cel oddelek inženirjev, zastopnik železniškega ministrstva ogleduje traso in vojna uprava tudi ne izpusti te strateške proge. Vsi klerikalci grede lahko mirno spat, pa se bo vendar gradilo železnico.

Katoliško telovadbo so iznašli naši klerikalci. Ustanovili so nekako zvezo telovadnih odsekov in na občem zboru je zagrmel dr. Pogačnik: «Mi nismo samo telovadci, ampak tudi verni katoličani.» Torej bodo telovadili po katoliško. Bog vé kako je to?

Za deželni zbor kandidira liberalna stranka v Ljubljani baje drja. Tavčarja in drja. Trillerja. Zaradi nekaterih okrajev se kregajo, ker imajo preveč kandidatov, pa premalo okrajev.

Tudi mnogo slovenskih delavcev je v Ameriki izgubilo delo in zaslužek vsled krize. Po dosedanjih obvestilih je zlasti v zapadnih državah več sto brezposelnih delavcev.

Strokovni pregled.

S čemur se ne strinjam.

Nauki zadnjega železničarskega gibanja, tako je bil naslovljen uvodnik »Rdečega Prapora« z dne 13. novembra, v katerem skuša pisec I. P. opisati zadnje gibanje železničarjev. Odkrita rečeno je to poročilo precej enostransko, premalo na naše razmere se ozirajoče in precej površno.

Pazen čitatelj takoj opazi, da člankar ni imel niti namena, podati jasno poročilo o' zadnjem gibanju, marveč njegov namen je prozoren; gre se zato ali naj bode bodoči list »Slov. železničar« v režiji »Rdečega Prapora« ali pa naj bode samostalno glasilo slovenskih železničarjev. Tudi tajništvo mu ni po volji, češ, da je le nekaka pokveka, ker morajo kljub njegovi eksistenci opravljati agitacijske posle sodrug, ki se s tem napram svojim železniškim upravam eksponirajo,

Z mislijo, da naj tvori »Slov. železničar« nekako prilogo »Rdečega Prapora« z drugim naslovom se ne morem strinjati, ker tako glasilo bi bilo res, da rabim piščeve besede »pokveka«, brez koristi za »Rdeči Prapor« še manj pa za slov. železničarje. Pomisleki, da bi pri »Rdečem Praporu« nastale zopet razmere, kakršne so bile leta 1897., so neutemeljeni. Dokler bode »Rdeči Prapor« glasilo železničarjev, ga bodo vsi privatni naročniki vračali, ker nima za nje pomena. Privatni naročniki hočejo političen list, ne pa list, ki je oblatorično upeljan za železničarje. Ali se more zabte, da naj gre železničar v gostilno čitati »Prapor«, ki ga je že doma prebral? Gotovo ne! Tako se toraj dostikrat dogodi, da se kak kavarnar ali gostilničar naroči na »Rdeči Prapor«, ko pa vidi, da železničarji ne vprašujejo po njem, ga vrne. Tako se pogubi vsako leto na sto naročnikov.

Število naročnikov raste in pada, kakor narasča ali pada število strokovno organiziranih članov organizacij. Centralna vodstva strokovnih organizacij pa plačujejo največ mesečno po 3 liste vsakemu članu. Vzemimo železničarje. Tiskovni sklad za časopise za 3 liste je že precej visok. Ali »Rdeči Prapor« daje železničarjem tedenski list, to je 4, oziroma 5 števil mesečno za tisti znesek, ki je določen za 3 številke. Naravno je, da »Rdeči Prapor« nima nikakršnega dobička od železničarjev, ker ga list več stane, kakor plačujejo organizacije, toraj ima le škodo. To razmerje je nezdravo za »Rdeči Prapor« in ravno tako nezdravo je za železničarje, ki se dostikrat hudojejo, ker se list premalo peča z železniškimi zadevami. Kaj naj stori urednik »Rdečega Prapora«? Če vstreže železničarjem, upijejo rudarji in druge stroke: Samo za železničarje piše! Če pa ustreže rudarjem, razsajajo pa železničarji, češ, samo za rudarje piše. Urednik ve končno, da ne more ustreči nobenemu in da jo bode dobil po svoji potrpežljivi grbi, pa mu je čisto vseeno, če ga ozmerja ta ali oni. Kar se pa tiče razvoja »Rdečega Prapora« smelo trdim, da so ravno strokovne organizacije kot oblatorični odjemalci »Rdečega Prapora« vsakemu razvoju nasprotni; to se je videlo pri vsakdanji izdaji med volitvami. »Rdeči Prapor« ima nad 4000 tedenskih naročnikov; preštejte koliko naročnikov ima na drugo tedensko številko, pa bode takoj na jasnem, da so se privatni naročniki tudi na drugo številko naročili, organizacije pa ostanejo na svojem konservativnem stališču enkratne tedenske izdaje.

Pripoznam, da izgubi »Rdeči Prapor« z ustanovo samostojnega železničarskega lista precejšnje število odjemalcev; to je fakt, katerega ne more nikdo prikriti. Ali treba je tudi upoštevati, da bode na drugi strani mnogo pridobil, ker bodo železničarji poleg svojega 3krat mesečno izhajajočega strokovnega glasila čitali »Rdeči Prapor« ter bodo gotovo z večjo vnemo skrbeli za njega razširjatev kakor dosedaj. »Rdeči Prapor« mora postati glavno politično glasilo jugoslovanske socialne demokracije, ker le tedaj mu je prihodnost zagotovljena. Železničarji kakor tudi druge strokovne organizacije se morajo zavezati, ne le da razširjajo list, temveč da mu zagotove gotovo vsoto, ki jo bodo redno mesečno prispevali, dokler se ne udrži stanje lista. Ljubljanski sodrug pa bodo morali postati bolj agilni kakor doslej. Uvesti bode treba redno strankino delovanje. Kje naj bodoči »Slovenski železničar« izhaja, to je menda tako jasno kot beli dan. Kjer je tajništvo, tam bodi tudi list. Tajništvo

mora biti v Trstu, na sedežu ravnateljstev obeh železniških uprav. Seveda se mora to tajništvo s časom popolniti, ker že danes ne zadostuje več samo ena oseba za izvršitev vseh poslov. Strokovno tajništvo se mora izpremeniti v železničarsko tajništvo, v Ljubljani naj se ustanovi strokovno tajništvo za peko, mizarje, rudarje, kovinarje i. t. d.

Nikakor se ne morem strinjati s tem, kar piše moj prijatelj P. glede eksponiranja. Pri tako močni organizaciji, kakor je železničarska in tem uplivu, ki ga ima pri posameznih direkcijah, ne mere biti govora o eksponiranju.

Kaj misliš menda, da bode tajnik lazil od železničarja do železničarja pa ga bode spravljaj v organizacijo? Tega menda sam ne verujem! To delo bodo, in če bi bilo 10 oseb pri tajnistvu, tudi nadalje morali opravljati uslužbenci. Agitacija od moža do moža je toliko vredna, kolikor agitacija na shodu. Društveni odborniki bodo morali tudi pri najbolj razvitem železničarskem tajnistvu intenzivno delati, če hočejo, da bode organizacija in ž njo blagostanje železničarjev naraščalo. Kaj pomagajo najboljši govorniki, če pridejo na shode, pa govorje praznim klopem? Za dobro obiskane shode so odgovorni mali agitatorji. Dragi I. P., dobro premišluj moja protizvajanja, pa prideš na konferenci, 24. t. m., do tistega prepričanja kakor že večina železničarjev.

J. Kopač.

Raznoterosti.

Špionaža. Vse civilizirane države žive v vzajemnem prijateljstvu, v »dobrih odnosajih«, imajo ugovore, zveze, aliance, pa vendar ne zaupa druga drugi. Vsak čas vjamejo kje kakega špiona, ki izroča za drag denar mobilizacijske liste, trdnjavske načrte, opise topov i. t. d. tujim državam in vsaka država rada kupuje skrivnosti svojih »prijateljev« in »zaveznikov«. V Lipskem je bil avstrijski državljani Anton Bogacki obsojen zaradi špionaže na tri leta težke ječe, na pet let izgubljenosti časti in na policijsko nadzorstvo, ker je baje kot špion na Nemškem deloval za rusko vlado. — V Toulonu so zaprli mornariškega praporščaka Andreja Ullmo zaradi špionaže, ker so našli pri njem brzojav agenta tuje države. Ullmo je baje priznal, da je ponudil tuji vladi neke dokumente, ki jih pa ni kupila, ker so bili predragi. Baje so v to reč vpleteni še drugi ljudje, namreč dva civilista, dva mornarja in dva topničarja.

Več bojnih ladij. Skoraj pol leta je trajala »mirovna« konferenca v Haagu. In kakšne so posledice? Nemčija je sklenila, nove ladje, ki bi morale biti gotove v 25 letih, zgotoviti že v dvajsetih; na Angleskem je pa tajnik admiralsva Robertson naznanil londonski trgovski zbornici, da se bo nemudoma začelo izdelovati nove bojne ladje, ker so se izjalovili upi glede mirovne konference. Seveda tudi Avstrija ne bo hotela zaostati. Ubogi ljudski žepi!

Bivši italijanski minister Nunzio Nasi je pred senatom (gosposko zbornico v Italiji) kot naj-

višjim sodiščem obtožen, da je kradel in razmetaval državni denar. Doslej stoji stvar za Nasija slabo; iz razprave se pa lahko vidi, da ni bil Nasij edini krivec, ampak da so imele pač še druge visoke osebe svoje prste v državnih blagajnah.

Kako »zatirani« so klerikalci v Avstriji, se je pokazalo zopet v petek. »Katoliška šolska družba«, ki ima namen, spraviti vse šole pod duhovniško komando in postaviti katekizem nad vse druge predmete, je imela »slavnosten zbor« kot uvedbo »Avstrijskemu katoliškemu shodu«. Brzojavne pozdrave so poslali temu zboru: Nadvojvoda prestolonaslednik (ki je tudi protektor kat. šolske družbe) Fran Ferdinand, nadvojvoda Fridrih, nadvojvoda Leopold Salvator, nadvojvodkinje Marija Terezija, Marija Anunciata, Izabella, velika vojvodkinja Adelgunda Toskane, kardinal Gruša, škof Rössler, minister Bienert (liberalec!) minister Marchet (liberalec!) minister Ebenhoch, minister Korytowski, namestnik grof Kielmansegg, bivši minister grof Auersperg (liberalec!) župan Lueger, knez Švarcenberg i. t. d. Ali niso reveži res zatirani?

Definicija liberalizma. Katoliški vikar v Markolsheimu je dejal v neki pridigi doslovno: »Liberalizem je duševna bolezen in priganja največje število bolnikov v zdravniku za umobolne«. Liberalci se res lahko vesele svojih zaveznikov.

230 vojaških zdravnikov je premalo v avstrijski vojski. Tedaj ni čudo, da je zdravniška služba v armadi tako slaba,

Nadškof Skrbenski v Pragi je izdal pastirsko pismo v katerem naravnost nalaga duhovnikom politično agitacijo. Sploh se apazuje povsod, da se pripravlja klerikalizem na nove naskoke.

Stanje hranilnih vlog:
24 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
860.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši, Prešernove ulice 3, poprej na Mestnem trgu zraven rotovža, sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdigujene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev.

26—11

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 168.

v Ljubljani

priporoča svoje

Telefon št. 168.

izborna pivo v sodeih in steklenicah.

Telefon št. 187.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

Telefon št. 187.

26—28

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10.40 K, za pol leta 5.20 K, za četrt leta 2.60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v

Beklamacije so poštne proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inzerati. Enostopna petit-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin. večkrat po dogovoru.

93. šte. v

Ljubljani, v soboto, dne 23. novembra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne posiljavitve, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg šte. 3/I.

Iztresenje.

Velikansk uspeh so dosegli klerikalci v Avstriji, uspeh, ki ni bil ne opravičen, ne utemeljen. Državnozbojske volitve so bile za klerikalizem velik poraz, tem večji, ker so bili pred volitvami prepričani, da pride na podlagi splošne volilne pravice velika klerikalna večina v parlament. Že pri volilni reformi se je ozirala vlada na vsako klerikalno željico in kdor je hotel, da se pride v Avstriji vsaj načeloma do splošne volilne pravice, je moral popuščati Becku in klerikalcem. Prižnica in izpovednica je ostala v politični službi duhovništva in vsak način agitacije je bil klerikalcem dovoljen.

Tem bolj jih je moral razočerati izid volitev, kajti ne le da niso dosegli velike večine, ostali so še prav daleč v manjšini. Ampak ravno z ozirom na ta rezultat volitev je tem ogromnejši uspeh, ki so ga dosegli v notranji politiki v kratki dobi izza sestanka državnega zbora. V parlamentu se je sestavila iz meščanskih strank vladna večina, v kateri godejo klerikalci na prve gosli, v ministrstvu so si osvojili kar tri sedeže; in če se pomisli, da je ministrski predsednik sam klerikalec in da so liberalni ministri taki polovičarji, kakor naši Hribarji in Ježovniki, se lahko pravi, da imamo v Avstriji pristno klerikalno ministrstvo.

Že večkrat smo pojasnili, da je bil glavni vzrok tega nezasišane klerikalnega uspeha otročji strah, ki ga imajo meščanske stranke pred socialno demokracijo. Ta strah je zmedel buržoaznim političarjem glave tako, da so vsi splašeni zbežljali pod absolutno klerikalno komando.

Opozarjali smo pa tudi že na to, da ta najnovejša protinaravna zveza ne more trajno uspevati in da je polom te zbegane politike neizogiben. Politični voditelji vendar niso sami na svetu; ljudstvu se pa lahko nekaj časa maže oči, če pa traja to predolgo, se morajo množice same dvigniti prejalislej proti zapeljivcem.

Polom te slogaške politike smo napovedovali. Vse pa kaže, da pride prej nego smo slutili in če imajo zunanja znamenja le količkaj notranje vrednosti, tedaj zaropče prav kmalu in klerikalne slave bo nenadoma konec.

Zahvaliti se je za ta nagli razvoj gospodom klerikalcem samim. Storili so velikansko neumnost, ki je pa psihološko povsem umevna. Nenaravna, nepričakovana moč jih je upijajala, zmešala jim je pamet in v svoji megalomaniji so pozabili na vso previdnost. Razkrili so sami svoje cilje, nezasišano so provocirali svoje zaveznike in z njimi združeni liberalci bi morali biti lipovi bogovi, če bi tudi to mirno pretrpeli.

V pravem času za razjasnjenje položaja se je vršil avstrijski katoliški shod. Cela vrsta pobožnih govornikov je govorila tam nespametne besede, ampak najbolj po neumnem se je zaletel krščansko-socialni polbog dr. Lueger, ki je morda napravil klerikalcem s svojimi govorancami na tem shodu več škode, nego jim je s svojo demagogijo koristil tekom desetih let.

Med mnogimi drugimi čenčami, ki jih je bahato razmetaval, je izstresel iz svojih nepremisljenih ust tudi predrzen napad na vseučilišča in je napovedal klerikalno osvojitve avstrijskih vseučilišč kot najbližjo nalogo svoje stranke.

To je bila tista igla, s katero je zbodel nemške svobodomislece do krvi. Ta napad jim je moral odpreti oči. Prva posledica je bila ta, da so podali v parlamentu nekoliko energičnih protestov zoper Luegerjev govor, druga je ta, da se skupni odbor svobodomiselnih in klerikalnih Nemcev, takozvani Zwölfausschuß najbrže ne snide več. Vezi med klerikalci in nemškimi svobodomislci se trgajo, večina vlade je postala problematična, Geßmanov fotelj se maje, še preden je prav sedel nanj. In če se ne posreči mešetarju Becku še enkrat zakrpati to razpoko, se mora v najkrajšem času začeti odločen boj zoper klerikalizem na celi črti.

Nagodba v odseku.

Vladna večina je glede nagodbe že domenjena. Sprejela jo bo, kakršna je, brez obzira na to, da so bile prej skoraj vse stranke zoper nagodbo in so se zlasti nekatere določbe kritizirale z vso strogostjo. Boj za interese avstrijskega prebivalstva vodijo v nagodbenem odseku skoraj sami socialni demokratje.

V sredo je imel odsek sejo in je razpravljaj o poglavjih VI., VII. in VIII., ki se nanašajo na pobiranje in upravo carine, na carinsko postopanje in na ladjeplovbo.

Sodrug dr. Renner je opozarjal na važnost Donave za avstrijsko gospodarsko življenje. Naglašal je, da bi si morala Avstrija zagotoviti to prometno žilo za slučaj, če pride leta 1917 do ločitve med Avstrijo in Ogrsko. Sedanje agrarno gospodarstvo bi jo pač rado zaprlo pri Orsovi. Ampak v interesu prebivalstva je, da ima Avstrija vsa vrata odprta, na zapadu vrata kulture, na vzhodu vrata gospodarstva. Predlaga torej: Obe državni polovici naj se smatra v medsebojnem razmerju in v razmerju napram drugim državam za narodnopравни samostalni državi.

Večina je odklonila predlog; manjšina ga je naznanila kot minoritetni votum.

Potem sta prišli na razpravo poglavji IX. in X. o železniških zadevah, o prehodnih tarifih in o dalmatinskih železnicah.

Govoril je najprej bivši železniški minister pl. Wittek «s popolno zadovoljnostjo». Pa mu je korenito odgovoril sodrug dr. Ellenbogen. Dokazal mu je, da je pred štirimi leti kot minister zavzemal ravno nasprotno stališče. Priložnost, da so lahko zvišali železniška tarifa, napravi iz te nagodbe lahko pravo katastrofo. Proti splošnemu zvišanju tarifov morajo socialni demokratje z vse odločnostjo protestirati. Včeraj se je poljedelski minister izrekel povsem javno za interese podraževalcev kruha. Še z brutalnejšo odkritosrčnostjo je govoril knez Auersperg, ki se je norčeval iz nemirov na Češkem. Ampak če gledata vlada in parlament malomarno na ta znamenja, tedaj plešeta na vulkanu. Strašna in grozna resnica je, da je postalo življenje nedosežno drago, ne le za delavce, ampak tudi za uradnike, učitelje, malomeščane i. t. d. Svarim torej vlado, naj nikar ne otežča življenja še bolj z zvišanjem tarifov. — Govornik želi pojasniti, v kakršnem obsegu in glede katerih relacij namerava vlada zvišati železniške tarife.

Železniški minister dr. Derschatta je odgovoril, da se je tudi železnicam podražilo življenje. Vsled podražanja premoga imajo državne železnice za 4 1/2 miliona kron več letnih izdatkov. Zvišanje plač, ki je bilo potrebno, zahteva 10 milionov kron na leto. Železniška uprava mora torej skrbeti za

višje dohodke. Ampak to vprašanje se šele proučava. Gotovo pa ne namerava železniška uprava zvišati tarifo za tako prevozno blago, vsled česar bi se lahko povečala beda.

Vseučiliško vprašanje.

Rabuke na dunajski in graški univerzi so zopet sprožile vprašanje italijanskega in slovenskega vseučilišča. Izgredi nemških buršev so vse obsodbe vredni, ampak ne sme se prezreti, da so italijanskim in slovenskim dijakom dobrodošli, ker jim dajejo nove argumente za zahtevo po svojih lastnih vseučiliščih.

Stvar samaposebi ne zadeva delavskega proletariata, ampak je v sedanjih razmerah povsem buržoazijskega značaja. To bodi enkrat povedano, ker se hoče tudi pri nas zaslepiti ljudstvo z bobnečimi frazami, češ, da je slovensko vseučilišče zadeva vsega naroda. To ni resnično, ampak le zato se gre, kako olajšati sinovom buržoazije pot do prijetnejšega kruha. Znanstveno in splošno kulturno vprašanje, za katero bi se tudi socialisti lahko zanimali, je povsem potlačeno v ozadje; saj je jasno vsakomur, kdor ima le količkaj pojma o potrebah vseučilišča, da za sedaj pri nas še misliti ni na ustanovitev velikega znanstvenega zavoda, ampak edino na nekako fabriko uradništva. In to res ni vprašanje vsega naroda.

Res je, da je naša buržoazija že po vseh metodah preparirana za slovensko «vseučilišče» (ki ne bo nič družega, kakor ime), da se išče v njem «narodno čast» in kdove kaj še. In vendar je res, da je to vprašanje pri nas še vse preslabo premišljeno. Izrečena je parola, pa se drvi za njo.

Tudi mi želimo, da se odpre našemu narodu pot do najvišje izobrazbe. Ali predvsem je treba povedati, da začenja izobrazba spodaj, ne pa zgoraj. Važno je, da dobe široki sloji splošno višjo omiko, ne pa, da spleza nekoliko posameznikov navkreber. Stvarno so ljudske, strokovne in srednje sole veliko bolj važne, kakor vseučilišče.

Skromno tudi menimo, da ni dosti, če hodi dijak na predavanja — saj večina jih itak ne hodi — ampak da se izobrazbi tudi izven šole, v življenju. Ne verjamemo, da bi dala Ljubljana za to posebne prilike.

In kaj je z «jugoslovansko idejo»? Ali je njenim matadorjem kulturno edinstvo Jugoslovancev kaj več kakor prazna fraza? Če je, tedaj bi se morali vendar vprašati, ali ne bi bila samostojna slovenska univerza (ki v resnici ne bi bila ne slovenska, ne univerza,) nova ovira kulturnemu zblizovanju? Ali ne bi tej ideji veliko več koristilo, če bi se razširilo in poglobilo vseučilišče v Zagrebu in se odprlo tudi Slovencem?

Vemo, da se smatra take misli pri nas za krivoverske. Mi jih smatramo za zdrave in zato želimo, da ostane odgovornost za neuspehe in za nerodnosti na tem polju buržoaziji, ki se navdušuje za besedo, pa je duševno prelena, da bi temeljito preiskala in razmislila stvar.

Bodočnost človeštva.

Že davno je znano, da je v zemlji samo neka množina premoga, ki se mora prejalislej izčrpati. Premog ne raste v zemlji in priti mora dan, ko bo ves izkopen, pa ga ne bo nič več v jamah. Danes si še misliti ne moremo, kako grozna katastrofa bi s tem zadela človeštvo. Skoraj vse naše življenje, ki temelji na industriji, je odvisno od

premoga. Kako naj si predstavimo naš svet tistega dne, ko bi se moralo ustaviti ogromno število tovarn, paromlinov, plinarn i. t. d., ko bi se ustavile železnice, ko se ne bi več mogli voziti parobrodi? In to bi se moralo zgoditi, ako bi danes zmanjkalo premoga. Kako pa v bodočnosti?

Pred kratkim je imel profesor Edgar L. Larkin, ki deluje na zvezdarni na Mount Love, znamenito predavanje v San Francisku. Dejal je približno to: «Na podlagi statističnih računov je gotovo, da se izčrpajo tekom sto do sto in dvajset let vsi zakladi premoga na zemlji. Če se tekom tega časa ne posreči našim učenjakom, dobiti nov vir toplote, bi moral tedaj velik del človeštva zmrzniti, vsi bi pa izgubili največji del sedanje kulture, ki počiva na porabi premoga. Edino sredstvo zoper tako nevarnost je to, da se povzdigne vse človeštvo na višjo duševno stopnjo, kajti če pride omika tudi med široke ljudske sloje, je gotovo, da se ne bodo ženski iznajditelji pojavljali tako redko, kakor doslej. Ustvariti je torej treba take razmere, iz katerih se porode Tesle in Edisoni, sicer postanejo ogromni kraji pusti in človeštvo se oropa tretjine za bivanje primerne zemeljske površje. Zato je treba izpremeniti cerkve, v katerih se porabi toliko časa z brezkoristnimi stvarmi, v znanstvene zavode, v katerih se pouči ljudi o prirodnih zakonih ter se jih privede k samostalnemu razmišljanju o naravoslovnih rečeh. Molitvenik bodočega človeka mora postati prirodoslovna učna knjiga . . .»

Vidi se, da misli ameriški učenjak zelo stvarno. Ako bi začelo ljudstvo vsled pomanjkanja kurjave zmrzavati in propadati, ne bi vera rešila ne človeštva, ne sebe. Zatorej je znanost bolj važna nego cerkev.

Ampak tam, kamor pride profesor Larkin, se človeštvo še ne bi smelo ustaviti. Če hočemo vsem ljudem odpreti pot do znanosti in spraviti vse danes skrite talente na dan, mora pasti kapitalizem, ki izpreminja osem desetih človeštva v tovarno živino. Duševni darovi, ki so danes zakopani, se bodo le tedaj lahko razvili, če se reši vse človeštvo sedanjega materialnega suženjstva. Duševne svobode ni brez gospodarske. Da se porode človeštvu Tesle in Edisoni v zadostnem številu, se mora uresničiti socializem.

Politični odsevi.

Državni zbor je imel po celotredenskem presledku zopet v torek sejo. Nadaljevalo se je razpravo o nujnih predlogih socialnih demokratov zaradi draginje. Vidi se, da je med meščanskimi poslanci vse premalo razumevanja za težke nadloge, ki tarejo siromašno ljudstvo. Gospodje imajo toliko, da si lahko kupijo pečenko, tudi če je za nekoliko desetih dražja; prebivajo v hišah s centralno kurjavo, pa se malo brigajo, po čim je premog. Draginja, ki pritiska široke sloje čimdalje bolj, se jim ne zdi važna. Od meščanskih poslancev, ki se oglašajo v tej stvari, je slišati malo katero resno besedo.

Govoril je v torek klerikalni poslanec Demšar, ki bi bil rad dopovedal poslušalcem, da imajo živinorejci samo škodo. Gotovo je res, da so mesne draginje veliko, morda največ krivi mesarji, ki prodajajo meso kakor medicino. Zato so pa socialni demokratje tudi nasvetovali, kako se napravi konkurenco mesarjem. Res je pa tudi, da domača živinoreja ne zredi toliko klavne živine, da bi bilo dosti mesa za vse prebivalstvo. Torej se mora tudi v tem oziru pomagati. Če bi bil Demšar dobro čital socialno-demokratske predloge, bi bil moral opaziti, da so naši poslanci tudi nasvetovali, kako naj se pomaga kmetom in kako naj se povzdigne domačo živinorejo. Seveda tega ne smejo klerikalci priznati, kajti oni se morajo lagati kmetom, da so socialisti njih najhujši sovražniki.

Rusin dr. Markov je izjavil, da je v Galiciji že petnajst let strašna beda, ki se najbolj izraža v naraščajočem izseljevanju. Glasoval bo za nujnost socialističnih predlogov.

Potem je prišel knez Auersperg na vrsto, ki se je z vso vnemo potegoval za agrarce, ampak ne za male kmete, temveč za aristokratske veleposestnike. Po njegovem niso agrarci prav nič krivi draginje. Mej se ne sme odpreti, ameriškega mesa se ne sme vpeljavati. V občinah, pravi gospod knez, nimajo veleposestniki itak nobene besede, **ampak kmetje jim vlečejo kožo čez nosa.** — Da bi le kmetje izvedeli, kako govori visokorodni knez-agrarce o njih.

Tudi znani Bieloblawek je govoril. Čenčal je tako, da se ni vredno zmeniti o njegovih budalostih.

Malorus Budžinovskij je izjavil, da bo glasoval za nujnost, in sicer zato, ker obsega predlog dr. Rennerja prvi resni poskus, da se pomaga kmetu.

Česki socialni demokrat Johanis je spretno posegel v debato o draginji. Omenil je, da ljudstvo zaradi draginje že demonstrira po ulicah in ustavlja delo po tovarnah in po rudnikih; Ebenhoch je pa govoril, kakor da bi bil minister oderuhov. Draginja je v prvi vrsti posledica kapitalističnega zistema. Ljudstvo se izkorišča ne le z nizkimi plačami, ampak tudi z visokimi cenami. Direktni davki so se zvišali za 100-9 odstotkov, indirektni pa kar za 288 odstotkov. Kakšno škodo delajo karteli, se je zlasti opazilo na petrolejnem kartelu, kajti ko je bil razpuščen, so se cene petroleja takoj znižale. Letos se je podražila moka in tudi kruh. Hohenblumova trditev, da se prižene na dunajski trg več iz Bosne in iz Budimpešte, ni resnična. Iz Bosne je prišlo leta 1905 od 1. januarja do 30. septembra 9314 parov rogov, leta 1906 v enakem času 8400, leta 1907 pa samo 4350. Tudi konjsko meso se je podražilo, prav tako mast. Socialnim demokratom toraj ni treba ščuvati. Beda sama ščuje dovolj.

Zaradi dogodkov v Nahodu na Češkem, o katerih smo poročali v zadnji številki, je vprašal socialni demokrat Jaroš zborničnega predsednika, ali hoče uplivati na vlado, da naj strogo preišče dogodke in kaznuje osebe, ki so zlorabile svojo uradno oblast. Sodrugi Jaroš je dejal, da so postali dogodki samo vsled nerodnega prikazovanja okrajnega glavarja in vsled vedenja žandarmerije tako resni. V Novem Mestu ob Metuji je previdno ravnanje ondotnega glavarja preprečilo vse zle posledice in to bi se bilo tudi v Nahodu lahko zgodilo.

Proti imenovanju Abrahamowicza za galiskega ministra so v državnem zboru protestirali nemški radikalci in poljski poslanec Breiter.

Nemško-nacionalna zveza v državnem zboru je sklenila sledečo resolucijo: «Nemško nacionalna zveza se postavlja z vso odločnostjo proti prevzetnosti, ki se je pokazala na katoliškem shodu in ki hoče klerikalizirati vse naše šolstvo. Zlasti odbija zveza nevtemeljene napade proti našim vseučiliščem, ki morajo ostati branik svobodne šole in svobodne znanosti in odvrata z vso odločnostjo vsak poskus, spraviti jih pod klerikalni upliv . . .» Kaj pa slovenski «svobodomiselni» poslanci?!

Tudi ostale nemške svobodomislne stranke so sklenile, odločno nastopiti proti napadom klerikalcev na šolstvo, ki so se pokazali na katoliškem shodu. Izreklo se je tudi, da nemški svobodomislci ne bodo mogli zagovarjati zveze s stranko, ki tako očitno kaže svoje klerikalne tendence.

Poslanci Hock, Kuranda in Ofner so interpelirali naučnega ministra zaradi Luegerjevega govora. V interpelaciji je rečeno: «Govor ima poseben pomen vsled okolščin, v katerih je bil izgovorjen, zlasti vsled tega, ker je bilo navzočih več članov vlade. Govor meri zoper svobodo in neodvisnost vseučilišč, znanosti in njenih učiteljev. Ministra, ki je dolžan varovati ugled visokih šol, vprašamo: Kaj namerava storiti, da zavrne one psovke in da poda sigurnost, da bo varoval visoke šole pred takimi napadi?» — Radovedni smo na Hartlov odgovor.

Poljedelski minister dr. Ebenhoch se je v torek oglasil v državnem zboru. Ne glede na to, da je bil ves čas svojega govora v večni zadregi, ker je prav slab govornik, sploh ni povedal nič stvarnega. Samo svoje agrarno mišljenje je kazal in sicer tako drastično, da je naravnost nastopil proti vrednosti industrije. Jasno se je videlo, da se je le hotel prikupiti agrarcem in njih voditelju vitezu Hohenblumu. To je zelo pikantno. Mladočehi namreč pripovedujejo, da bi bil dr. Ebenhoch prevzel tudi trgovinsko ministrstvo, če bi ga bili Mladočehi prepustili. Tedaj bi se bil seveda za industrijo prav tako navdušeno potegoval, kakor se poteguje sedaj za poljedelstvo veleposestnikov.

Tiskovni odsek državnega zbora je imel v sredo zopet sejo, na katero je prišel tudi justični minister Klein, ki je pojasnjeval stališče vlade glede tiskovne reforme. Že v zadnjem državnem zboru je član tiskovnega odseka poslanec Sylvester izdelal načrt, po katerem naj bi se izpremenilo nekatere določbe tiskovnega zakona. Justični minister je priznal, da je ta zakon v marsičem zastarel in potreben izpremembe; ampak vladi bi bilo ljubše, da se izdela popolnoma nov zakon. Z nekaterimi zahtevami Sylvestrovega načrta se vlada ne strinja, vendar pa misli minister, da je na podlagi načrta mogoče posvetovanje. Poslanec dr. Adler je opozoril, da so ministrove izjave nejasne in da dajejo malo upanja na napredno reformo. Zato vpraša ministra, ali obstoji vlada trdno na stališču, da bi se moralo politične tožbe zaradi žaljenja odtegniti porotnikom, pa jih odkazati učenim sodnikom. Minister Klein je na to izjavil, da so glede tega vprašanja mogoča pogajanja in da bi se lahko prišlo do sporazuma. —

Reforma tiskovnega zakona je že zelo nujna stvar. Doslej se jo je zavlačilo od zasedanja do zasedanja in tako imajo danes n. pr. že na Ogrskem svobodno kolportajo, katere v Avstriji še dandanes nimamo. Ne le da škoduje to časopisju in ljudstvu, ki čita časopise; tudi ponosna ne more biti Avstrija na take zastarele razmere.

Hrvatsko-madžarski spor se vleče kakor slabozmesen štrukelj. Zadnje dni je bila v Budimpešti kriza, ki je bila že prav zelo podobna zadnji mi-

nistrski krizi na Dunaju. Šlo se je pa za predsednika zbornice Justha in vprašanje je bilo: Ali ne demisionira? — Odgovor je bil vsake četrte ure drugačen. Nastala je pa kriza tako: Justh je bil bolan in seje sta vodila podpredsednika. Oba sta jemala hrvatskim poslancem besedo pri vsaki priložnosti. Ko je pa Justh okrevajl in zopet predsedoval, je pa dovolil Hrvatom govoriti hrvatsko in jih ni motil. Zato so bile seje, katerim je predsedoval, razmeroma mirne. Toda člani njegove lastne stranke so ga tedaj v zbornici napadali in zmerjali, ker ni bil dovolj brutalen proti Hrvatom. Ko so hrvatski poslanci videli, da je Justh nekoliko bolj evropejski od drugih madžarskih veljakov, so mu indirektno sporočili, da bi lahko prišlo do sporazuma, če bi on posredoval. In Justh je res začel posredovati med Hrvati in med vlado. Toda ko so se le množili napadi neodvisnjakov-Kosutovcev nanj, je ustavil posredovanje in zopet izjavil, da odstopi. Tako je šlo nekaj časa semintja. Končno pa so imeli ministri sejo in so se izjavili solidarne z Justhom. On torej ostane predsednik in nadaljuje posredovanje. In tako se izpolnjuje, kar smo napovedali glede hrvatske opozicije. Nekaj časa igra boj. V resnici pa ne mara boja, temveč išče kompromis z madžarsko vladajočo kliko. S tem si sama koplje grob. Ko pade košutijanska klika, pade z njo vred tudi hrvatska koalicija.

Dve leti ruske «konstitucije» označujejo najbolj sledeče številke: Vojna sodišča so obsodila 2717 ljudi na smrt; 1780 jih je bilo na podlagi obsodbe res usmrtenih. Na prisilno delo je bilo obsojenih 3823 ljudi, med njimi 605 za celo življenje. V Sibirijo je bilo izgnanih 502 do smrti; v ječo je bilo obsojenih 5751, skupaj na 4236 let, na težko ječo 2586, oseb skupaj na 4136 let, na druge vrste zapora 2845 oseb skupaj na 4790 let. Sveta Rusija!

Shodi.

Ljubljana. (Južna železnica.) V torek, dne 13. t. m. je bil v salonu «pri Stajercu» shod južnih železničarjev. Zima je že tukaj, železničarji pa nikakor ne morejo pravočasno dobiti premoga, ki so ga pravočasno naročili in plačali. Izgovor železnice, da ne dobi dosti premoga iz Trbovelj, ne velja; kajti rudniško vodstvo je izjavilo, da naj železnica le pripelje vagone, pa dobi dosti premoga. Shod je zahteval, naj železnica takoj potrebno ukrene, da dobe železničarji premog. — Graški čuvaji žele, naj se skliče konferenco v Maribor, ki se posvetuje o položaju čuvajskih kategorij, ki so bile pri zadnji regulaciji zapostavljene. Ljubljanski železničarji se pridružujejo temu predlogu. Sodrugi Kristan je govoril o zadnjih uspehih in o potrebi, da si železničarji še okrepe organizacijo; ker z zadnjim gibanjem se niso končali vsi boji, ampak bodočci bodo vedno hujši. Razvila se je debata, v katero je poseglo več železničarjev. Shod je trajal blizu do polnoči.

Strokovni pregled.

Železničarska konferenca za slovenske kraje bo v nedeljo, 24. t. m. ob 9. dopoldne v Ljubljani. Železničarske organizacije so o njej obveščene. Z ozirom na važnost posvetovanja, pozivamo vse podružnice, naj pošljejo svoje zastopnike.

Zaradi delavskega ministrstva so sklenili dunajski zaupniki vseh strokovnih društev sledečo resolucijo: «Ustanovitev delavskega ministrstva, ki bodi centralno mesto za vse socialno politične zadeve, je stara, samaobsebi umevna potreba. Čeravno je vsak napredek v socialni politiki odvisen od moči delavskih organizacij, vendar priznajo zaupniki, da delavsko ministrstvo lahko mnogo stori za pospešitev delavskega varstva. Prav zato mora vznemiriti organizirane delavce vest, da se hoče izročiti to socialno politično ministrstvo možu, čegar delovanje vzbuja mnenje, da njegov urad ne bo ministrstvo za delavce, ampak ministrstvo zoper delavce.»

Domače stvari.

Ruski reakcionarji razširjajo vest, da mislijo sklicati «Vseslovanski kongres» v Peterburg. Razmere na Ruskem so sedaj pač take, da ni izdaleč misliti na kakšno svobodno zborovanje in na svobodno izražanje svojih misli. Ves kongres nima drugega namena, kakor kaditi carju in reakciji in moralno obsojati rusko revolucijo. Na take kongrese lahko vabijo Stolipin in njegove marionete svoje biriče, ne pa svobodnih Slovanov, ki si predstavljajo pod slovansko mislijo menda nekaj drugega, kakor kazaški knut in sibirski rudniki. Se na misel nam ne pride, da bi se med Slovenci našla hlapčevska kultura, ki bi sprejela tako nesramno vabilo.

Veteranska srca utripajo tako radostno, kakor se nikdar ne. Beckova vlada je izdelala obsiren načrt, s katerim naj se izpolni davna želja vseh patriotskih veterancev. Kadar «ausrikajo», naj dobe pravico, nositi sabljo. Žal da le tedaj, kadar skupno nastopijo. Veliko lepše bi bilo, če bi smeli tudi posamezno po ulicah paradirati z bridko sabljico

ob bedru. Ampak ministristvo je še tako okrutno, da zahteva za vsako »Ausrikingo« posebno prijavo. No, vendar bi bilo to vsaj nekaj parade. Le žal, da bo treba prej še govoriti v državnem zboru, pa je veliko vprašanje, ali bo hotela večina v parlamentu dovoliti gospodom veterancem posebne privilegije. Vlada ima namreč še višje namene; izpremeniti hoče veteranska društva v »Ges. kr. vojne zbore« in njih člani naj bi imeli posebne pravice pred drugimi navadnimi državljani. N. pr. da bi se jih sprejemalo v vojaške bolnišnice, da bi dobivali iz vojaških apotek zdravila i. t. d. — Toraj bo treba z veseljem še počakati, da izreče državni zbor svojo.

Resni časi so napočili za notranjo politiko naše države in neodpušten greh bi bil, če bi Slovenci pred njimi zapirali oči. Takorekoč čez noč je ves položaj izpremenjen. Boj med svobodno mislijo in klerikalno reakcijo, ki je bil vsled Beckove mešetarske politike popolnoma potlačen v kot, se približuje vsled Luegerjeve nepremišljenosti z vso močjo. Med Nemci poka most, ki vodi iz klerikalnega v liberalni tabor, na Češkem se poostruje nasprotje tako, da je mladočeški klub v nevarnosti. Upanje temnjakov, da bo vsa avstrijska politika v prihodnjih letih klerikalna, plava že polagoma po vodi. Ali naj Slovenci gledajo na to veliko dramo kakor gledalci gledališko igro? ... V boju, ki se razvije v kratkem času in razvije menda s tako močjo, kakor še ne v Avstriji, ne sme ostati pasiven, kdor noče, da ga pomandra zgodovina. V tem boju Slovenci ne smejo ostati »nepristranski«; sedaj je čas, ko se morajo ločiti duhovi. Ali za svobodno misel, ali za reakcijo. »Slogaštvo« je v tem času najbolj nesrečna, naravnost pogubna politika. Gorje političarjem, ki ne izpoznajo, da mora biti sedaj cendranja konec!

Na dunajskem katoliškem shodu je paradiralo tudi nekaj Slovencev. Med njimi je bil seveda dr. Šušteršič, ki je zopet govoril o »svobodi katoličanstva«, prav kakor da bi morali klerikalci na Slovenskem imeti na čelu užgan križ, da bi jih vsakdo lahko zaničeval. Kdo se ne bi smejal, če klerikalni general patentično zakriči: »Mi nočemo prebivati v katakombah!« Zdi se nam, da se Šušteršičevih in Povšetovih grajsčin Krekove vile, Bonaventurove palače še ne more primerjati s katakombami. In tudi maševati še nihče ni pošiljal slovenskih katoličanov pod zemljo. Narobe — za cerkve in farovže se porabi še vedno mnogo več denarje, nego za nujne potrebščine siromašnega ljudstva. In dokler je Schwarz deželni predsednik na Kranjskem, je pač nedopustno, deklamirati o »zatiranem« katolicizmu.

Črnogoro so nam slikali naši Hejslovani vedno za vzor slovanske države, njenega knjaza pa za vzor vladarja. Tržaški Slovenci so bili celo tako navdušeni zanj, da so šli lani razgrajati v gledališče, kjer se je pelo »Veselo vdovo«, češ da opereta žali črnogorskega knjaza. Toda že ko se je sešel prvi črnogorski parlament, se je pokazalo, da ne tečeta po črnih goreh sam med in mleko, ampak da je tudi v tej »vzorni državi« mnogo nezadovoljnosti. Opozicija je povedala junškemu vladarju in njegovim ministrom toliko neprijetnih resnic, da je končno poslal svoj parlamentek domov. Od tega časa pa neprenehoma vre v deželi in vsak hip prihajajo vesti, po katerih ne bi bilo nič čudnega, če bi tudi na tem koščku balkanskega polotoka doživeli revolucijo. Na eni strani so politična preganjanja, na drugi pa zarote. Zadnjič so odkrili celo bombe, ki so bile namenjene ljubljensmu knezu. Mnogo Črnogorcev je zapustilo deželo in splošni vtisk je ta, da je mali knjaz prav velik sebičnež in tiran.

Vendar ni vse zlato, kar se sveti. Koalicija svobodomiselnih in klerikalnih strank v državnem zboru ne tekne njih pristašem tako, kakor združenim poslancem. Zlasti na Tirolskem se opaža močan odpor. Nemski svobodomiselni listi pišejo prav britke članke proti svojim poslancem, ki so pozabili, da so svojim volilcem obljubovali najkrepkejši boj zoper klerikalizem. Tirolski staroklerikalni listi se posmehujejo krščanskim socialcem, ki so šli v ministristvo in hočejo glasovati za nagodbo. Nemški nacionalci na Češkem so na raznih shodih zahtevali, naj gredo njih poslanci v opozicijo. Vse to gotovo ne bo imelo takoj uspeha. Ampak to je gotovo, da ljudstvo ne bo odobrilo sedanje slogaške politike in konec bo ta, da pojdejo liberalci in klerikalci tako narazen, kakor so prišli skupaj, ali pa bo večina sedanjih liberalnih poslancev izfrčala, če ne prej, pa pri prihodnjih volitvah.

Pripravite močnjike — militarizem bo zopet rabil denarja. Ne le kanoni dožive žalosten konec v ropotarnici, ampak tudi revolverji. Kaj je tega, ko je veljal samokres za najpopolnejše in najelegantnejše strelno orožje, a že se je vojna uprava prepričala, da ni za nič. Sedaj so izumili zares najbolj enostavno, najlepše, najfinejše, najelegantnejše, najsigurnejše, najhitrejše, najpopolnejše ročno orožje. To je pištolja. Seveda ne pištolja, kakršne vidimo v muzejih med starinami, pol metra dolga, nerodna, zarjavela, ki jo je treba pol ure prositi, naj se sproži? Čemu bi bila moderna tehnika? Avtomatična, repetirna pištolja je sedaj ideal, vsake vojaške pesti in naša vojna uprava je idealistična. Zatorej pojdejo revolverji med staro železo, dragonci pa dobe avtomatične repetirne pištolje, za dragonci pa ulanci i. t. d. Potem se bo

državna policija sramovala, da njeni stražniki v Trstu, v Pragi i. t. d. niso tako moderni kakor vojaki, pa vpelje še ona avtomatične repetirne pištolje. In ko bo zadnji uniformiranec imel svojo lepo pištoljo Pothovega zistema, se pokaže, da je to povsem zanikrno orožje, ki še samomorilec ne zadostuje, nekdo iznajde avtomehanični sempiternorepetirni precizijski neorevolver, avtomatična pištolja pojde na večno parado v muzej, roka militarizma pa poseže zopet elegantno v žepe državljanov. Če to ni krasno, veselo in modro življenje!

Trdnjave na severu so v nevarnosti. Nad našimi južnimi kraji se razliva militaristični blagoslov, v Dalmaciji, v Istri, na Kranjskem in Goriskem se pomnožujejo posadke, celo vele mesto Sežana dobi vojake. Dislokacijski načrt za prihodnje leto pomnožuje zlasti posadke v južnih trdnjavah. Srce militarizma se raduje. Ampak srce militarizma tudi žaluje. Kajti te trdnjavske artiljerije, ki bo v Kotoru, v Pulju i. t. d., bo manjkalo v Przemislu, v Jožefovem i. t. d. Ali razume te solze, ponižni davkoplačevalec? Militarizem bo rabil več artiljerije, torej več rekrutov. Ker pa z golimi rekruti ne bi vedel, kaj početi, bo treba tudi novih tornistov, novih kavaletov, novih sabljic, novih kanončkov. Raduj se še ti, plačujoči državljan!

Društvene vesti.

Podružnica železničarjev na Pragerskem pozivlja vse svoje člane, da naj izročijo svoje članske knjižice najkasneje do 30. novembra t. l. blagajniku. Zaupniki na progi naj knjižice takoj, ko jih dobe, oddajo podružničnemu blagajniku. Vsi člani, ki so z mesečnimi privrevki zaostali, naj iste takoj poravnajo.

Delavsko izobraževalno društvo v Pulju priredi dne 26. in 27. t. m. dvojje javnih predavanj in sicer: V torek, dne 26. t. m. o predmetu »Svobodna misel in demokracija«, v sredo, 27. t. m. pa o temi »Mrtva roka.« Predaval bo obkraj g. Lenart Lotrič, vodja slovenskega odseka »Svobodne Misli« v Pragi. Vsem delavcem priporočamo, naj se v obilnem številu udeleže teh zanimivih predavanj, kjer bodo slišali mnogo koristnega. Kdor čita to vabilo, naj obvesti tudi druge sodruge in delavce o predavanjih.

Iz stranke.

Pri občinskih volitvah v Gracu so bili v sredo izvoljeni vsi socialno-demokratski kandidati, in sicer so dobili: Arnetzl 1301 glas, Greiner 1308, Herzog 1310, Pongratz 1340, Jodlbauer 1241 glasov. Krščansko-socialni kandidatje so dobili komaj 487 do 534 glasov. Nemški nacionalci sploh niso kandidirali.

Socialni pregled.

Sladkorni davek ni v nobeni državi tako visok, kakor v Avstriji. Za metriški cent iznaša v kronah

na Angleškem	9.68
« Nemčiji	16.45
« Belgiji	19.08
« Ameriki	20.69
« Francoskem	25.76
« Ruskem	27.50
« Avstriji	38.—

Raznoterosti.

Enako pravico uživajo baje vsi državljani pred zakonom. Če je to res, pokaže sledeči slučaj. V Absamu na Tirolskem je dobil socialno-demokratski kandidat pri zadnjih državno-zborskih volitvah 64 glasov. To je strašno ujezilo vaškega župnika Jožefa Hoopa in sedaj pošilja vaščanom, ki jih ima na sumu za socialiste, da bodo izgubile kruh, če ne odnehajo od socializma. Državno pravdnistvo ga zaradi tega ni hotelo tožiti, višje državno pravdnistvo in justično ministristvo izjavljata, da ni povoda za tožbo. To je ena plat. Druga je pa ta: V veliki Schukertovi tovarni je vstopil nov delavec v delo. V tem podjetju so kovinarji izvrstno organizirani, pa so pozvali novega delavca, naj se pridruži organizaciji, ker ne marajo delati z neorganiziranimi. Zaradi tega sta bila dva zaupnika obsojena na težko ječo. Kdor ne misli s kapitalističnimi možgani, bo čudno gledal, če se mu bo reklo, da je postava res za vse enaka.

Sodruzi, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago vaše glasilo. . . . Agitujte povsod za **„Rdeči Prapor“!**

Dopisi.

Veliki Vrh v Istri. Ob času zadnjih občinskih volitev v Pulju je bil boj med italijansko liberalno

in med novo »gospodarsko« stranko, ki stoji pod vodstvom ces. kr. mornarice, nad vse oster. Hrvate v okolici so lovili za »gospodarsko« stranko in ščuvanje je bilo tako velikansko, da je prišlo tudi do pravega boja, v katerem je bilo več ljudi ranjenih, eden pa ubit. Žrtve napačne nacionalistične politike so bile velike. Posledica je bila velik proces pred rovinjskim sodiščem. Za žrtve teh krvavih dogodkov so hrvaški narodnjaki nabirali doneske in če smo prav poučeni, se je nabralo nad 4000 K. Gotovo je tiste, ki so bili naščuvani in so se morali pred sodiščem zagovarjati, smatrati za usmiljenja vredne žrtve. Nesli so svojo kožo na semenj, pa še vedeli niso zakaj. Narodnjakom je namreč pouk ljudstva deveta brigada. Zdi se jim čisto nepotrebno, da bi ljudstvo vedelo, zakaj se gre. In ti ljudje so sami reveži. Lahko se torej verjame, da jim je bilo čudno pri srcu, ko so morali k sodišču in so upali, da se pobrigajo vsaj za njih obrambo tisti, za katere so šli v boj, pa so dobili odgovor, da more najprej položiti 300 K na mizo tisti, ki hoče, da ga bo Luginja zagovarjal pred sodiščem. Ljudje so bili poparjeni, pa tudi razburjeni in menijo, če se je že nabiralo denarja za podpore, da bi se bilo vsaj pravdne stroške lahko pokrilo iz nabrane svote. Nekateri teh revežev so sedaj povsem v obupu. Vsled kazni so bili moralno oškodovani in stroški procesa so jih še gospodarsko udarili. Ni čudo, da sploh ne morejo več poslušati narodnjakov. Sicer pa menijo, da bi bilo prav, če bi se vsaj povedalo, kako se je porabilo nabrani denar za podpore. Doslej se to še ni zgodilo in zato je nezaupanje med ljudstvom še večje. Za bodoče podobne boje ne dobe narodnjaki tako lahko naših ljudi, kakor takrat.

Pulj. (Ponesrečena konkurenčna predavanja.) Ničesar ne znajo naši narodnjaki storiti sami iz sebe. Na vseh straneh posnemajo socialiste, kakor papige; in še tega ne znajo dobro. Znano je našim čitateljem, da je naše »Delavsko izobraževalno društvo« začelo prirejati predavanja za delavce, kajti našemu zanemarjenemu ljudstvu je treba izobrazbe kakor koščka kruha. Prvo predavanje se je vršilo o predmetu »Socializem in enako pravo narodov«, ter je imelo izvrsten uspeh. Naši narodnjaki so izvedeli to, pa so tekali ves teden zbegani okrog. Kar store socialisti, morajo storiti tudi oni. Torej — narodnjaško predavanje. Po dolgem križevem potu so vjeli drja. Zuccona in ga naprosili, naj jim za božjo voljo priredi predavanje, ker jim drugače socialisti odženo vse ljudi. Dr. Zuccon se je dal preprosi in se jih je usmilil. Obljubil je, da bo predaval o predmetu: »Pitanje jezika in pitanje kruha«. Ampak stavl jim je pogoje, da smejo imeti izključno le člani »Narodne organizacije« pristop. Najbrže bi bila nesreča, če bi slišal kdo drugi njih znanost. In tako se je vršilo omejeno predavanje. Bog obvaruj, da bi se bil prikazal kdo brez patenta imenovane organizacije! Nam, ki smo zelo radovedni, je bilo hudo pri srcu. Tako imenitna priložnost, da bi kaj slišali, pa ne smemo biti poleg in ne smemo zavziti te žlice Zucconijeve znanosti! Toda potrpežljivost je tudi nekaj vredna, pa smo potrpežljivi. Prišel je pondeljek in kupili smo si »Omnibus«, ki izhaja v italijanskem jeziku za Hrvate. Hitro smo začeli iskati, pa smo iskali — iskali — končno smo našli v kotu poročilo, ki je obsegalo celih deset vrstic. Vraga! Narodnjaki navadno niso skromni. Najmanjšo prireditve obesiyo na veliki zvon in jo povečajo navadno kar za dve ničli. A tukaj tako kratko poročilo? Razvideli smo iz njega, da je govoril najprej Lacko Križ, potem pa dr. Zuccon, ki je zaključil s poetičnim citatom »Viva la Spagna, dove se bevi e mangia!« Na koncu pa čitamo pomenljive besede: »Radnici, kad Vas pozovemo, dodajte u većem broju...« E, torej je bilo število vendar bolj pičlo? To nas je napravilo še bolj radovedne in podali smo se po informacije. Iztaknili smo člana, ki je bil na predavanju. In ta nam je povedal to: »Poslušalcev sem naštel 37, natančno 37, govorila sta pa oba govornika pol ure ali trideset minut...« Slaba konkurenca! Mi smo »poteptani«, pa se je našega prvega predavanja udeležilo 130 ljudi, njihovega 37; k nam je prišlo družega dne dopoldne, ko je le peščica delavcev prosta, nad sto ljudi. Mi, ki obstojimo komaj 2 meseca, prirejamo javna predavanja, oni se skrbno zapirajo in skrivajo! Strašno nas je strah...

Trst. (Škof Nagl in »Edinost«.) Nazadnje je vendar »Edinost« prišla do sape. Trajalo je dolgo morda zato, ker je morala prevesti Naglovo okrožnico proti sebi iz latinščine v slovenščino. Pa to bi se bilo vendar lahko hitreje zgodilo in ljudje tedaj ne bi mogli govoriti, da slogaški list ves teden ni vedel kaj bi odgovoril. Razumemo, da je položaj »Edinosti« težaven. Doslej je živel od tega, da je lavirala med klerikalizmom in liberalizmom, ne da bi pokazala jasno barvo; sedaj jo pa Nagl sili, da naj stori, česar nikoli ni hotela storiti, namreč da naj stopi v prvi ali pa v drugi tabor. Težka naloga, ko bi tetka »Edinost« najrajše stala z eno nogo v prvem, z drugo pa v drugem taboru! ... Minolo nedeljo je vendar objavila škofovo okrožnico in svoj odgovor, ker je naposled vendar morala izpregovoriti. A kakšen je njen odgovor? Škof je vrgel kocke in možatost bi bila zahtevala, da stori to tudi »Edinost« in da mu odgovori krepko in jasno. Svojim čitateljem bi bila

morala dati na izbero, naj volijo med njo in med škofom. Nagl ji je napovedal boj in možata «Edinost» ostane rajše tetka, kakor pa da bi bila možata. Namesto da bi na Naglov strel odgovorila s strelo, joka nad razporom in tarna: Kaj bo? Kaj bo?

Škofova okrožnica je najznamenitejši dokaz, da so imeli prav socialisti, ko so že davno napovedovali, da limonada tržaskih narodnjakov ne bo preprečila «bratomornega» boja. Klerikalizem vendar ni v Trstu iz drugega testa, kakor drugod. Nikdar se klerikalizem ne zadovoljuje z malimi koncesijami, ampak vedno hoče imeti celo roko. «Ali ste vse-skozi klerikalci, predvsem in brez obzira klerikalci, ali ste pa naši nasprotniki, pa vas bomo preganjali do zadnjih koncev.» Tako je povsod. Na besedo «katoliški Slovenci smo» ne da klerikalizem nič. On ne zahteva katoličanstva, ampak klerikalizem. Nikjer ni zapisano, da mora klerikalec verjeti v sveto pismo in v take reči; le brezpogojno mora ubogati klerikalne komandante. Dosti jih je, ki ne verujejo ne v boga, ne v hudiča, pa so vendar «dobri» klerikalci. «Edinost» je pa hotela z vero tolažiti klerikalce! Če bi bila imela s svojimi političnimi voditelji vred le nekoliko politične jasno-glednosti, bi bila morala davno razumeti, da pride čas, ko bodo klerikalci tudi v Trstu zahtevali vse. Dvoje bi bila lahko storila. Podvreči se brezpogojno škofu kot voditelju klerikalne struje — to bi bila najboljša kupčija. Ali pa, izpoznavši klerikalno prepotenco, postaviti se odločno na noge, pa pokazati klerikalizmu pest. To bi zahtevalo mnogo požrtvo-vanja, ampak bi bilo bolj značajno. Toda «Edinost» je napela vrv med liberalnim in klerikalnim polom, pa pleše po njej. In pleše nerodno.

V svojem odgovoru se sklicuje proti škofu na — papeža. «Papež se ni rešil ricmanjskega vprašanja in zato še ni greh, če mislimo v tej stvari malo drugače, kakor škof.» To je jezuitično. Kaj pa, če papež reši to vprašanje in sicer v smislu škofevem, ki ima gotovo v Rimu več vpliva, kakor Požar in narodnjaški list? To bi morala «Edinost» povedati, pa se ne upa, ker se boji neizogibne za-mere — pri Ricmanjih ali pa pri cerkvi. Neod-kritosrčnost narodnjaškega lista je očitna. Sedaj piše v tem tonu: «Ne gre, da bi se Ricmanji udali «kar tako» — to je; brez vsakih koncesij». Nekdaj se je Ricmanjce učilo, da morajo dobiti vse. Ni res, da se gre samo za staroslovansko liturgijo, ki je tuintam vpeljana tudi v rimsko-katoliški cerkvi; ampak Ricmanjce so hoteli pri-družiti grško-katoliški cerkvi in je bil v tej zadevi klican križevski grško-katoliški škof Drohobec-ky. To je torej razlika, ki jo sedaj pokrivajo. Nagl se pa ne ozira na to, temveč snuje svoje katoliško tiskovno društvo in agitira zanj v škofovskih okrož-nicah.

Kaj bo iz tega? — Nekaj časa bodo narod-njaki tarnali, potem pa pojde deputacija k škofu, pa se «laudabiliter» podvržejo. In slogastvo utone v klerikalizmu.

Umetnost in književnost.

«Zakaj smo socialisti?» III. zvezek knjižnice «Naprej!» v Idriji. Cena 14 vin. — Pod tem na-slovom je izšla v založbi čas. «Naprej» zanimiva brošura. V nji so natisnjeni članki F. V. Krejčija, E. Liessa, Edmonde de Anuncia, A. Pravoslava Vesely-ja, Enrica Ferrija in S. Entrate, ki pojasnu-jejo pojem socializma ter odgovarjajo na vprašanje: «Zakaj smo socialisti?». Brošura je lepa — po ceni — ter je dobro sredstvo za agitacijo. Mi jo radi tega prav toplo priporočamo. Dobi se v uprav-ništvu «Rdečega Prapora» kakor tudi v založbi časopisa «Naprej!» v Idriji. Sodrugi, sezite po tej brošuri!

Mokri mrzli dnevi in le-dene noči,

to je zdaj v navadi in pol sveta je prehlajenega. Toda zaradi tega ni treba obupati. Fayeve prave Sodener mineralne pastile odpravijo temeljito kakršenkoli prehlad. Že par pastil, ki jih porabiš, ti ga olajšajo tudi ob hudih slučajih in če jih rabiš po predpisu še nadalje, ozdraviš gotovo v najkrajšem času — če se le ne razvija kakšna bolezen. Pa če tudi nisi le prehlajen, more ti raba pastil le koristiti, nikdar pa ne škodovati. — Fayeve prave Sodener mineralne pastile se kupujejo v vsaki lekarni, v drogeriji in v trgovinah z rudninskimi vo-dami po K 1-25 škafličica. — Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko: (11)

W. Th. Guntzeri, Dunaj, XII, Belghoferstrasse 6.

V življenju nikdar več 600 komadov samo gld. 1-65

1 krasno pozlačena preciz. ura z veržico s 3 letnim jamstvom, 1 moderna svilena kravata za gospode, 2 fina žepna robca, 1 prstan za gospode z imit. biserom, 1 elegantna broša (novost), 1 par gumbov z imit. briljanti, 1 žepno zrcalo, 1 denarnica, 1 par manšetnih gumbov, 3 naprsni gumbi, vse duble zlato s patentirano zapono, 1 album 10 najlepših slik sveta, 3 šaljivi predmeti, velika veselost za stare in mlade, 1 nikel-nasti tintnik, 20 važnih dopisovalnih predmetov in še 500 raznih predmetov za dom neobhodno potrebnih. Vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja samo gld. 1-95. Pošilja proti povzetju, ali če se denar naprej pošlje 3-1

Dun. cen. razpošiljalnica, P. Lust, Krakov 463. kar ne ugaja se zamenja.

Budilka s svetečo
12-5 številščino.

Z enim zvonom navadna K 2-40
Z dvema zvoncema „ 3-
S svetečo številščino „ 3-20
Znamka J. Prima „ 4-
Budilka za železničarje „ 5-
Budilka z bronastimi zvončki in bitjem „ 6-
Budilka z godbo „ 10-
Ako ne ugaja, se denar vrne.

Tri leta pisneno jamstvo. Pošilja proti povzetju. Zahtevajte moj cenovnik s 500 podobami zastoj in poštne prosto.

Maks Böhnell Dunaj IV. Margaretheustr. 27.

NAZNANILO.

Cenjenim sodrugom najuljudneje na-znanjam, da sem prevzela **staroznano gostilno** na Radeckyjevi cesti hiš. št. 28.

Potrudila se bodem svojim gostom ustreči s **pristno pijačo** in primerno **ceno kuhinjo**. Sprejemam tudi naročila v **abonement**. 5-3

Za par večerov v tednu je na razpolago tudi **brezplačno** soba za manjše organizacije.

Nemški in slovenski delavski listi na razpolago.

Proseč obilnega obiska beležim z odličnim spoštovanjem **Marija Petrič.**

POZOR!

Za K 2-50

POZORI

dobi vsak krasno remontoir počno uro, «Gloria»-srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur idoča za kar se 2 leti jamči, z

lepo pozlačeno, Pancer veržico, samo za K 2-50 3 komadi z ve-rižicami K 7- Razposilja po povzetju tovar. zaloga švicar-skih ur 24-23

S. Urbach, Krakov št. 69.

Izšla je druga knjiga znamenitega romana

Pod spovednim pečatom

Stane 2 K.

Dobi se v upravnistvu «Rdečega Prapora» v Ljubljani, v založbi časopisa «Naprej!» v Idriji, v knji-garnah L. Schwentner v Ljubljani, A. Gabršček v Gorici, K. Florian v Kranju kakor tudi v vseh drugih knjigotrnica.

Kdor še nima prve knjige romana 21 10-6

Pod spovednim pečatom

nabavi naj si tudi to. Stane 2 K 60 vin. Roman «POD SPOVEDNIM PEČATOM» je napisal bivši katoliški kapelan Hans Kirchsteiger, poslovenl ga pa je pisatelj Etbin Kristan.

Vsaka ponaredba in podati je kaznjivo. Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 ve-lika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52-40

Thierryevo centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3-60. Razposilja se le proti pov-zetju ali za naprej poslani denar.

Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekda, sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Bogaški Slatini

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franki.

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtop-leje. Na razpolago so vsi važni in slo-venski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Ne kupite nobene ure

dokler niste videli mojega velikega cenovnika. 3 leta pisneno jamstvo, za blago, ki ne ugaja se denar vrne. Pošilja proti povzetju.

Zaloga ur in zlatnine **Maks Böhnell, Dunaj VI. Margaretenstrasse 27.** sodno zapriseženi cenitelj in izvedenec.

Zahtevajte zastoj in poštne prosto veliki cenovnik s podobami. 12-5

Dobite:

Nikelasto Roskopf uro	K 3-—
Srebrna Roskopf uro	„ 6-—
Z dvojnimi praščeni	„ 8-—
S trojnimi praščeni	„ 10-—
Plavke jeklene ure	„ 7-—
Roskopf za železničarje	„ 7-—
Prave „Omega“	„ 17-—
Srebr. oklepne veržice	„ 2-—
14 kar. zlate ure	„ 19-—
14 „ „ veržice	„ 20-—
14 kar. zlate prašice	K 4-—
Stenske ure	„ 7-—
Z bitjem na drugi zvonci	„ 10-—
Z godbo	„ 12-—
Ure s karkavico	„ 5-—
Nuhaj. ure, gredo 8 dni	„ 6-—
Budilke, 1 zvonec	„ 2-40
Z dvema zvoncema	„ 3-—
S svetečo številščino	„ 3-20
Budilka z bitjem na brošasti zvonec	„ 6-—

Naj lažje najhen sem močie!
Pa sem lepo debelih lic.
In ta sem le zato dobil.
Na sem Kathreinjevo kavo pil.

Pristna samo v izvornih zavojih z imenom **Kathreinjevo**.

Nihče naj bi ne pil močno razburjajoče z-nate kave nemčianske!

Kathreinjevo Kneippjevo sladna kava

sama se je obnesla za neokusneje primes, ki lahko prebavna, jedilna in krovotvorna speši zdravje.

Otroke bi bilo samo le navajati **Kathreinjevo kave**.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

48 v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjene, priznane izborna pivo v sodnih in steklenicah.

Številka telefona 210.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petit-vrstica (širina 83 mm) za enkrat 20 vin. večkrat po dogovoru.

94. številka.

V Ljubljani, v sredo, dne 27. novembra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravišstvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg številka 8/I.

Sodrug in somišljeniki!

„Rdeči Prapor“ je začel izhajati od 15. oktobra t. l. naprej dvakrat na teden.

Izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravišstvo „Rdečega Prapora“.

Delavski žepni koledar za leto 1908 izide začetkom decembra.

Gena 80 vin., po pošti 10 vin. več.

Pri manjših naročilih se pošilja denar naprej, drugače se izvrši naročilo po povzetju.

Naroča se pri upravništvu „Rdečega Prapora“, kamor se pošilja tudi denar.

Upravišstvo.

Draginja.

Končno se je spričo dvigajoče se ljudske nevolje, ki jo provzročuje neznosna draginja, zdramila tudi avstrijska vlada. Poljedelski minister dr. Ebenhoch naznanja, da skliče enketo, ki naj se posvetuje o vzrokih draginje in o sredstvih, s katerimi bi se jo preprečilo. Obenem naznanja, da bodo na to enketo povabljeni tudi člani korporacij, ki se jih lahko smatra za zastopnike konsumentov. Menda misli vlada s tem na konzumna društva.

Reči se mora, da je trajalo dolgo, predno se je dunajska vlada zganila. To je pa tudi naravno, kajti ona se ne smatra za organ prebivalstva, ki bi se moral brigati za blagor vseh državljanov, temveč za eksekutivo, za izvrševalni odbor onih, ki imajo dejansko moč v rokah. V kapitalistični državi vladajo posedujoči sloji, vlada se mora torej v prvi vrsti ozirati na njih interese. Zato imamo visoke carine, vsled katerih ne moremo dobiti cenene kruha in cenene mesa v deželo. Zato ima davčni sistem, ki dovoli, da zvale bogatini vsa bremena za državo siromašnim slojem na pleča. Zato sliši vlada veleposestnike, ki zahtevajo sredstva, da bi dosegli višje, vedno višje cene. Zato je gluha, kadar zakliče siromašno ljudstvo, da strada in prezeba. Zato je bila prva naloga ministra Ebenhocha, zagovarjati agrarce; zato odklanja vlada vse predloge, ki so jih vložili socialni demokrati za pomoč delavskemu in kmetškemu ljudstvu.

Kako pa, da je Ebenhoch vendar sklenil, sklicati enketo? Gotovo je, da mu to ne bi bilo nikoli prišlo na misel, če se ne bi bilo začelo ljudstvo na Češkem že skoraj puntati. Ampak od dne do dne so se tam množile demonstracije, žandarski bajoneti so imeli opravka in menda je v Avstriji že taka kletev, da se ne zgodi nič resnega za blagor ljudstva, dokler ne teče kri.

Toda s tem še nismo rekli, da smatramo akcijo gospoda Ebenhocha za zelo resno stvar. Draginja se ni začela šele pred tremi dnevi. Že davno so »poklicani faktorji« lahkopazovali, da lezejo vse cene navkreber, vedno navkreber. Že takrat, ko se je v parlamentu razpravljalo o novih carinskih tarifih, so opozarjali socialni demokrati, da bo draginja in lakota neizogibna, če se povišajo carine tako, kakor so zahtevali agrarci. Toda v državnem zboru je sedelo samo enajst socialistov. Čemu naj bi se bili oderuhi ozirali nanje?

Proročanstvo socialnih demokratov se je izpolnilo. Že kar znana prikazen je, da se vsako leto, ko pride zima, ljudstvo ustraši. Vsaka jesen, vsaka zima prinaša novo podraževanje. Vse to bi bili že davno lahko opazili »očetje domovine«. In njih naloga bi bila v pravem času poskrbeti za jez

zoper stradanje in pomanjkanje. Pribije se pa lahko, da niso storili poklicani mogotci ničesar in šele sedaj, ko so socialisti prisilili državni zbor, da razpravlja o njih nujnih predlogih zaradi draginje in ko se razlega po ulicah čeških mest obupni klic »kruha!«, sklicuje gospod Ebenhoch — enketo!

Koliko časa bo treba, da bo ta enketa sestavljena? Kako bo sestavljena? Kaj se more pričakovati od nje? In kdaj se sme kaj pričakovati?

Preživahno se je zavzel gospod Ebenhoch v svojem prvem ministrskem govoru za kneževske in grofovске agrarce, da bi mu mogli mnogo zapati oni, ki najbolj trpe vsled profitarstva teh veleagrarcev. In bati se je, da bodo imeli tudi v enketi oni prvo besedo.

Ali tudi na naše dične slovenske poslance ne moremo pozabiti, ko se govori o draginji. Ali morda na Slovenskem ni te more? Menda bo tudi pri nas treba sklicati ljudske množice, pa jih vprašati ali se valjajo v obilju, ali imajo za zimo polne kleti in drvarnice, ali jim ostane mnogo denarja za kulturne potrebe, za knjige, gledališče in koncerte. Bojimo se, da bi tedaj zagrmelo naši mogočni gospodi v ušesa, da ljudstvo še vsakdanjega kruha nima. Ali slovenski poslanci rešujejo »visoke« probleme, ukvarjajo se z državnopravnimi vprašanji, mečejo fraze na vse strani, gmotno trpljenje in propadanje ljudstva jim je pa zadnja, odnosno nobena skrb.

Je vendar vprašanje: Ali se zdrami ta ubogi slovenski narod, preden ga umori lakota, ali pa rajši počaka, da ga klerikalci in liberalci s tablicami in z brezijskimi čudeži rešijo v grob?

Boj zoper draginjo.

Na Češkem narašča od dne do dne gibanje zoper neznosno draginjo. Poročali smo že o demonstracijah, ki so bile v Nahu in v okolici in o spopadih, pri katerih je tekla kri. Sedaj pa prinese vsak dan kako novo poročilo o tem gibanju. Najbolj očitno je seveda tam, kjer žive velike delavske množice.

Kladno je veliko rudarsko mesto. Tam se je zbralo v pondeljek in v torek zvečer na uli-

PODLISTEK.

Nevarni socializem.

(Dalje.)

Ne bi bilo vredno prepirati se z ljudmi, ki jih veže stališče v kapitalistični družbi, da morajo zamerjavati socializmu, ali pa z onimi, ki sploh niso zmožni, misliti v prostoru dalje kakor od Ljubljane do Zaloga, v času pa od danes do jutri. Ampak tuintam so še ljudje, ki le žive v krivih predsodkih in imajo o socializmu povsem napačne pojme, ljudje torej, ki bi jih dokazi morda vendar prepričali in ki so dostopni pojasnilom. In zato se izplača, razpršiti nekatere krive misli o socializmu in o socialni demokraciji, tembolj, ker smo trdno prepričani, da je za mali slovenski narod naravnost pogoj, da dobi socializem kri in meso.

Nikakor se seveda ne da tajiti nevarnosti socializma. Kdaj se je pojavila nova ideja, ki ne bi bila nevarna? Mozesov nauk, da je le en bog, je bil skrajno nevaren vsem mnogostevilnim bogovom, katerim je praznoverno ljudstvo porazdelilo vse mogoče lepe in nelepe, koristne in škodljive naloge. Jezusovo početje je bilo zelo nevarno trgovcem v tempeljnu, pisarjem in farizejem. Galilejeva te-

orija o zemlji, ki se suče okoli solca, je bila nevarna antropocentričnemu svetovnemu nazoru. Tako je tudi socializem nevaren. Ampak njegova nevarnost je korist in sreča za človeštvo, ki trpi pod vsem, čemur je ravno socializem nevaren. Saj je tudi koristno, če se pokonča miši in podgane, bolhe in kobilice ter če se z ognjem v peči uniči mraz v sobi.

Nevaren socializem ni ljudem. Ni ga človeka na svetu, ki bi mu bil socializem resnično nevaren. Kajti nikomur noče vzeti življenja, nikomur svobode, nikomur pogojev za življenje. Socializem odstranjuje samo razmere, škodljive razmere, pa jih nadomešča z boljšimi.

Socializem ne obljubljuje, da ustvari nebesa na zemlji ali pa, da odpravi smrt. Sploh ne deluje s čudeži. Pač pa hoče urediti razmere človeškega življenja tako, kakor je na zemlji, med ljudmi v določenem času najboljše mogoče.

Seveda je umevno, da mora odstraniti, kar je taki ureditvi na poti. To pa ne more zadeti ljudi, ampak zadene samo razmere in sisteme. Tam je socializem nevaren. A ker so sedanje razmere nevarne človeštvu, je nevarnost socializma ne le koristna, temveč naravnost potrebna.

II.

»Socialisti hočejo, da bi bili vsi ljudje enaki, To je pa nemogoče in če bi bilo mogoče, bi bilo nenaravno. Kajti narava je ustvarila neenake ljudi in ta neenakost je celo potrebna za vsako družabno življenje.«

To je ugovor ki se mora pogostoma slišati celo od resnih nasprotnikov. In vendar je nad vse površen in prazen.

Pribiti se mora enkrat, da ni socializem nikdar učil enakosti vseh ljudi. Kdo pa naj taji dejstva, ki jih neprenehoma gledamo z lastnimi očmi? Ljudje so neenaki, seveda, po telesnih in duševnih lastnostih. Lepi in grdi, visoki in nizki, pametni in neumni, živi in leni, veseljaki in cmere — raznovrstni.

Vprašamo: Ali je neenakost, ki jo prinesejo ljudje seboj na svet, razlog za neenako življenje, kadar odrastejo? . . . Ogromna večina današnjih ljudi gotovo pritrdi. Kako bodo sodili po tisoč letih, tega sedaj ne moremo ugibati.

Če je pa res, da ima vsakdo pravico, porabiti vse moči, ki mu jih je dala priroda, kakor pač najbolje zna v svojo korist, tedaj pa zopet vprašamo: Kje je pa ostala tista neenakost, ki jo je ustvarila priroda, v sedanjih kapitalističnih družbi?

V Rakovniku je na tisoče ljudi demonstriralo na glavnem trgu. — V Semilu se je v torek zbralo nad 5000 ljudi pred rotovžem. Na balkonu sta govorila sodruga Kulička in Simon. V sredo delavci niso šli na delo. Priredili so shod, na katerem je poročal sodrug Jaroš. — V Pardubicih je bila dvorana v delavskem domu premajhna za množico, ki se je zbrala na protesten shod, katerega se je udeležilo tudi mnogo uradnikov. Podobna poročila prihajajo iz Slan, Louna, Kouřina, Trnova i. t. d.

Ampak smreka, bor, bukve in breza so se bile motile. Ko so prišli vozovi v gozd in so drvarji zložili sekire po tleh, se je pokazalo, da so imele sekire hrastove in bukove topore . . .

Poslanec Seitz je takoj napovedal, da bodo socialni demokratje zahtevali, naj se odpravi ali pa vsaj močno zniža ta davek. Po členu XIII. nagodbe dobi Avstrija v tem oziru proste roke. Proračun je ugoden, zato je ta reforma mogoča. Položaj prebivalstva je pa silno slab, zato je reforma potrebna. Izkušnje dokazujejo, da se ni bati izgube, če se zniža davek, ker poraba tedaj narašča. Temu je pritrdil tudi poslanec dr. Lecher.

Za poljskega ministra je imenovan dosedanji predsednik poljskega kola Abrahamowicz. Tisti

ki je bil pod Badenijem predsednik zbornice, ko je prišla policija v parlament. Njegovo imenovanje je v petek gospod Beck zbornici pismeno naznačil. Poslanec dr. Diamand je predlagal, naj se otvori debata o tem imenovanju in predlog je bil s 119 proti 117 glasom sprejet. Vladne stranke so se čudno spogledovale!

V Pragi in v Brnu so bile v nedeljo velikanske demonstracije zaradi draginje. Nekatere češke občine so brzojavno pozvale mladočeške poslance, naj glasujejo za socialno-demokratske predloge.

Legitimacijski odsek državnega zbora se je v četrtek pečal z izvolitvijo poljskega ministra grofa Dzieruszyckiego za poslanca v okraju Sambor, Grodek, Jagiellonski. Živa duša ne dvomi, da je prišlo mnogo poslancev v državni zbor samo s pomočjo nepravilnih volitev. Že davno je pa znano, da se gode največja volilna sleparstva na Galicskem. O volitvi je poročal poslanec Vitijk med drugim sledeče: V Grodeku je glasovalo med 1000 volilci 161 neopravičenih, 41 mrtvih. Skrutinij je izvršil neki Dzwiock sam. V Samboru se je za dr. Potockega oddane glasove izbrisalo, pa se jih je pripisalo Dzieruszyckemu. Volilci so dobili od glavarstva tiskane glasovnice z imenom Dzieruszyckiego, in sicer tako, da ni bilo mogoče, izbrisati tega imena, pa zapisati onega kandidata, ki ga je volilec hotel voliti. Poslanec Vitijk je torej predlagal, naj se razveljavi to volitev. V obrambo te čedne volitve je pa vstal — ne kak poljski stančik, ampak — krščanski socialc Bielohlawek. Čuditi se pa pravzaprav ni; zakaj pa bi bil krščanski socialc? Vrli možakar je predlagal, naj se še enkrat preišče zadevo. Menda misli, da se bo z daljnim »preiskovanjem« stvar očedila. Bolj žalostno je pa to, da je ta predlog v odseku dobil večino. Proti temu nezmiselnemu predlogu so glasovali samo socialisti, Rusini, opozicijski Poljaki in trije Nemci, zanj pa vse združene stranke! Nekateri teh poslancev že vedo, da umira roka roko.

V **zagodbenem odseku** je vložil poslanec sodrug Nėmec sledeča predloga:

»Z avstrijskimi državljani, ki so na Ogrskem v delu, se ne sme glede koalicijske svobode, delavskega varstva in osebne svobode slabейše ravnanj, kakor v domači deželi.«

»Obe vladi bosta poskrheli, da pride zakonodajstvo glede delavskega varstva na Ogrskem vsaj na tisto stopnjo, kakor je v Avstriji in da ne pade z nje.«

Poslanci Nėmec, Hanusch in dr. Renner so izvršno utemeljevali ta predloga. Toda združena vladna večina je oboje odklonila. Kaj pa se je tem gospodom treba brigati za delavsko varstvo!

Ogrska vlada si pomaga iz zadrega, v katero jo je spravila hrvatska obstrukcija, kakor pač zna. Košutovski junaki, ki so nekaj tulili, če je tedanja večina le pomislila na kakšno izjemno sredstvo, se zdaj ne plašijo tistih korakov in neustavnih pripomočkov, ki so jih nekaj sami preklinjali. Ker gospod Košut vidi, da nagodba ne bo v parlamentu pravočasno gotova, si je izmislil poseben »pooblastilni zakon«, ki obsega en sam paragraf. Ta pa pravi, da je vlada pooblašena, uveljaviti celo nagodbo, s katero — parlament ni gotov. Kmalu bodo Košutovci dospeli do nezakrinkega absolutizma.

Na Portugalskem vre že dolgo časa, ker je vlada razpustila parlament in gospodari sedaj absolutistično brez njega. Širi se republikansko gibanje. Zadnje dni se je poročalo, da se je kralj spri s prestolonaslednikom in da ga je pregnal z dvora. Oficijozna poročila sicer taje, ampak z drugih strani se poroča, da lahko vsak hip izbruhne revolucija.

Dopisi.

Postojna. (Klerikalne laži.) Dne 28. oktobra je bil pri Gorenjem Bugarju železničarski shod, na katerem je sodrug Kopač iz Trsta poročal o boju železničarjev in njih pridobitvah. Shod je bil dobro obiskan, čeravno je bilo slabo vreme. To pa očitno ni dalo miru »Slovenčevemu« poročevalcu, ki je v 253. številki nakopičil nekoliko prav debelih laži. Prva je ta, da se je govorilo proti farjem. Klerikalci pač mislijo, da ne more biti shoda, na katerem se ne bi prijemalo popov. Zasluzili bi že, ampak železničarji imajo še drugih opravkov. Tudi vratarja Kurnika ne pusti v miru in ga obdeluje, da je liberalc in socialni demokrat. Klerikalnemu dopisunu se pač zelo mešajo pojmi v glavi. Res pa je, da se imajo ravno klerikalci za marsikaj zahvaliti njegovi dobroti. Najnesramnejša laž je pa ta, da bi se bilo na shodu pobiralo »ofer« za sodruga Kopača. Klerikalci merijo menda s svojim vatlom in si ne morejo niti česar misliti brez ofra. Pobiralo se je že, ampak za nekega sodruga iz zagrebske organizacije, ki je na potovanju. Sodrugi svojim tovaršem v takem slučaju že rajši sami pomagajo, kakor da bi jih pošiljali v farovže. Dobro pa bi bilo, če bi klerikalci kaj nabrali za suspendiranega blagajničarja J. Jernejčiča, da bi povrnil sodrugom, kar je zapravil po klerikalnih gostilnah, kajti organizacija zahteva povračilo »pufa«. Saj če ne bi bil imel tega denarja, morda se ne bi bil mogel na novo nato svojega sorodnika. »Slovencu« priporočamo,

naj na lepem prekličje svoje laži, kajti drugače se ga bo drugje prijel, da se spokori za nje.

Borovlje na Koroškem. Med največjimi sovražniki delavstva je bil pri družbi za železo in jeklo uradnik Duss. Sovražil je socialiste tako, da je vzrožil, če je le slišal ime »socialist«. Sovražil je pa delavce sploh in ni jih malo, ki jih je spravil brez vsakega pravega vzroka iz dela. Bil je živ vzor priganjaškega uradnika, ki navzdol neusmiljeno tepta, navzgor pa klečeplazi. Njegove zmožnosti so bile zelo skromne; vodstvo podjetja bi ga bilo gotovo davno odpustilo, če si ne bi bil pridobil zaslug s priganjem in ovadbami. Tako pa ga je ravnatelj Rieger celo protežiral. A nena doma ga je dohitela usoda — izpodili so ga iz službe. Toda ne zaradi njegovih napak, temveč za čudo, ker je enkrat — povedal resnico! Podjetniški uradniki so namreč dobili od davčne oblasti vprašanje, kako da so nastavljeni. Vsi drugi uradniki so odgovorili, da na podlagi ustmenega ugovora, Duss je pa po pravici poročal, da ima pismen ugovor. Davkarji se je zdelo to nasprotje čudno, preiskovala je stvar in tako je izvedel ravnatelj, Rieger za izjemno resnicoljubnost Dussovo. In to je zadostovalo, da mu je odpovedal službo. Nismo škodoželjni, ampak sočutja tudi ne moremo imeti za človeka, ki nas je trpinčil, kjerkoli je le mogel. Enkrat se je pač uresničilo: Kdor drugim koplje jamo, sam pade vanjo.

Brežice na Štajerskem. (S postaje.) V tukajšnjem skladišču imamo delovodjo po imenu Filipčiča, ki bi rabil še prav mnogo pouka, da bi vedel, kako se občuje z ljudmi, tudi če so navadni delavci. Najbolj brutalno nastopa ta gospod proti organiziranim železničarjem, posebno če vidi, da govorijo kak skladiščni delavec z njim. Njegova olika je tako velika, da kar peha delavca semintja. Skladiščni delavci so pač zelo pohlevni, tudi duševno preveč; njih vodja pa sploh ne spada na to mesto, kajti njegovo znanje in njegova zmožnost je taka, da ga gotovo ne bo mogel rabiti drug postajenačelnik, kadar pride. Seveda pri sedanjem načelniku je dobro, kakor je, da se le Filipčič klečeplazi. Ampak izpregovorili bomo še resno besedo o tukajšnjem Avgijevem hlevu, v katerem je toliko gnoja, da se ga v osmih dneh ne izkida, če se dela dan in noč. Opozorili bi pa trgovce, ki prihajajo v Brežice po vino ali po prešiče, da naj zahtevajo svojo pravico, ne pa da bi Filipčič delal protekcije onim, ki se mu prikupijo v pravem pomenu besede, druge pa pusti čakati pozno v noč. Saj je plačan od železnice za svojo službo. Mislimo pa, če da kak trgovec res iz proste volje kakšno darilo, da bi se moralo to razdeliti med vse delavce. Saj je zapoved gospoda postajenačelnika, da mora v takem slučaju vsak dobiti enak delež. Tega gospod Filipčič ne stori, čeprav so rekli gospod uboga pa vse, kar pravijo gospod proti socialnim demokratom. Seveda, dokler so gospod tukaj, mora biti delavstvo nevedno, saj so stari in se ne morejo privaditi novim časom.

Ribnica na Štajerskem. (Nesreča v kamnolomu.) Dne 18. t. m. se je zgodila v enem tukajšnjih kamnolomov nesreča, ki nam je ugrabila zaupnega moža sodruga Petra Gradišnika. Nabadal je luknjo, ki je merila približno tri metre globočine. Ko je užgal zapalnik, ki je v luknji spojen s smodnikom, je ta prenapel zgorel in se je zgodila eksplozija, preden je nesrečnež mogel priti v varen kraj. Velik kamen mu je popolnoma odtrgal levo roko pri ramenu, truplo mu je pa tako stisnilo med dva velika kamena, da je preteklo četrte ure, preden so ga mogli rešiti. Imel je tudi druge hude telesne poškodbe. Ponesrečenec so odnesli dveipol uri daleč do železnice, ki ga je odpeljala v mariborsko bolnišnico, kjer je pa 20. t. m. zjutraj umrl. Za njim žaluje vdova s peterimi otroci, izmed katerih je najstarejši dvanajst, najmlajši pa komaj pol leta star. Za njim žalejejo pa tudi njegovi tovariši in tukajšnja vplačilnica Zveze delavcev s kamnom, ki smo jo komaj pred šestimi meseci ustanovili in pri kateri je pokojnik kot namestnik voditelja sodeloval z vso vnemo. V kamnolomu je delal nad deset let in nesreča ga je doletela v najboljših letih.

Domače stvari.

V zmislu sklepa zadnje železničarske konference opozarjamo sodruga železničarje, ki so odjemalci »Rdečega Prapora«, da dobe začenši s 4. decembrom vsak mesec k trem številkam prilogo, ki bo namenjena izključno železničarskim potrebam.

Med vsemi klerikalci so naši domači še najbolj brezobrazni. Znano je, kako se je njih bog Lueger na katoliškem shodu zaletel v svobodo znani in v vseučilišča. Nemški klerikalci so takoj zastutili, da je njih modrijan naredil velikansko neumnost. Ko se jih je prijel za ušesa, so se jeli zvijati, tajiti, zagotavljati, da Lueger ni tako mislil. Na Dunaju so celo sklenili resolucijo, češ, da je Lueger samo kritiziral pretepe na vseučiliščih. Vse drugače pa naši Šustersčičjanci. »Slovenec« piska dannadan, kako krepko da je Lueger govoril, kako prav da je imel in kako da to veseli klerikalce. No, no! »Slovenec« naj bi le povedal, kako cvili »Reichspost« pa »Vaterland«, pa bi njegovi obšalovanja vredni čitatelji kmalu izpoznali, da jih

farba z vsemi barvami. Sicer pa ne verjamemo, da je pri naših klerikalcih korajža tako velika, kakor jezik. Naj vprašajo Moškerca.

Jakob Zalaznik, slaščičar na Starem trgu v Ljubljani, ne trpi delavcev v svojem lokalu. V noči, 17. t. m., je prišlo pet delavcev popolnoma mirno in dostojno v Zalaznikovo kavarno. Komaj so se vsedli za mizo, že jih je pozivala gospa Zalaznikova, naj zapuste lokal, rekoč: »Tukaj je za uradnike in boljšo gospodo, ne pa za vas. Pojdite k Leonu.« Na te besede so delavci takoj mirno zapustili lokal. Umevno je, da so se nekateri gostje zgrazlali nad to surovostjo in tudi zapustili kavarno. Vprašamo pa, s katerim denarjem si polni g. Zalaznik in njegova boljša polovica žepe? Ali ne mar ravno z delavskim? Kaj bi počel g. Zalaznik, ako bi delavstvo ne kupovalo pri njem kruha? Če pa ravno dotični delavci niso imeli frakov na sebi, za to ne morejo. Vsak človek ne spada med »boljšo gospodo« in gospa Zalaznikova tudi ne. — Delavci, zapomnite si, da pri Zalazniku ni prostora za vas, temveč samo za »boljšo gospodo«.

Na ljubljanskem južnem kolodvoru se je izvršila v nedeljo važna izprememba. Dosedanji postajni načelnik, višji nadzornik Guttman, ki je že nekaj časa le še po imenu načeloval, je odšel na dopust. To je pa samo uvod k njegovi definitivni vpokojitvi. S tem dopustom jemlje že slovo od ljubljanske postaje, na kateri ne bo nikdar več vladal. Načelnistvo postaje je prevzel gospod Sajovic. Izvzemši malo številce denunciantov, ki so uživali vse protekcije dosedanjega zistema, ga pač ni na postaji človeka, ki bi imel le eno solzico v uri Guttmanovega slovesa. Mož stare šole, absolutističnega duha, ob zelo skromnih zmožnostih vendar sila zaljubljen vase, je tiraniziral uslužbence in delavce kakor despot iz starega veka in je zlasti zagrizeno sovražil organizacijo železničarjev. Guttman je bil neodkritosrčen človek in maščevanja željen do skrajnosti. Kdor se mu je zameril, ga je neusmiljeno preganjal. Pognati delavca na cesto mu ni bilo nič. Veliko je število onih, ki so zabredli v nesrečo, ker so prišli ob milost pri Guttmanu. Organizacije nikdar ni umeval, a črtil jo je naravnost fatalistično, kakor iz strahu, da je nevarna njegovi osebi. Dostikrat je obljubil njenim funkcionarjem, da jim ne bo teptal državljskih združevalnih pravic, ampak nikoli se ni mogel premagati. Zato pa je uživalo par denunciantov pri njem zlate čase. V zadnjih letih je opešala njegova strahovalna moč, kajti tudi v Ljubljani je narastla in se je okrepčala organizacija. In v tistem času, ko se železničarji izpoznali, da je organizacija njih najkrepkejši branik, je izpoznal Guttman, da ne opravi s svojo metodo nič več. Tako je odšel, želeči se mu pa ne more nič boljšega, nego da bi kmalu izginil spomin na njegovo dobo. Njegovemu nasledniku, ki ga sprejemajo uslužbenci brez predsodkov, pa želimo, da bi se varoval Guttmanovih napak in smatral uslužbenca za svoje sotrudnike, brez katerih tudi najzmožnejši predstojnik ne opravi ničesar, da bi spoštoval tudi njih državljske pravice in politično svobodo. Tedaj bo njegov položaj gotovo ugoden, služba dobra in, če poskrbi, kakor pač dovoljuje njegov delokrog, bolje za blagor železničarjev, nego je skrbel Guttman, tedaj se mu morda tudi prej posreči, napraviti iz ljubljanske postaje tisto »Musterstation«, katere Guttman vendar nikoli ni napravil.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“

Društvene vesti.

Podružnica železničarjev na Pragerskem pozivlja vse svoje člane, da naj izročijo svoje članske knjižice najkasneje do 30. novembra t. l. blagajniku. Zaupniki na progi naj knjižice takoj, ko jih dobe oddajo podružničnemu blagajniku. Vsi člani, ki so z mesečnimi prispevki zaostali, naj iste takoj poravnajo.

Iz stranke.

Lokalna konferenca na Jesenicah. V nedeljo, 1. decembra t. l. ob 2. popoldne je v hotelu pri »Pošti« lokalna konferenca s sledečim dnevnim redom: 1. Situacijsko poročilo. 2. Organizacija. 3. Časopisje. Vsi zaupniki so vabljeni, naj se polnoštevilno udeleže te važne konference.

Slovenski socialno-demokratski akademikarji na Dunaju so ustanovili svoj klub. Ta ustanovitev je postala naravnost potrebna, ker so prišla skoraj vsa dijaška društva, ki so bila izpočetka namenjena reševanju gmotnih dijaških vprašanj in izobrazbi, v politične struje; strankarski fanatizem se je v nekaterih prelevil že v neznosno tiranijo. Če so hoteli akademikarji socialističnega mišljenja dobiti prilike za mirno in resno socialno izobrazbo, jim torej ni kazalo nič drugega, nego ustanoviti svoj klub. Odkritosrčno pozdravljamo novo organizacijo in upamo, da dobi zatirano slovensko

ljudstvo iz nje mnogo krepkih, s temeljitim znanjem oboroženih sobojevnikov.

Socialni demokratje na Pruskem imajo pravkar svoj deželni strankarski zbor. Glavna točka dnevnega reda je boj za splošno in enako volilno pravico v deželni zbor. O delovanju deželnega zbora je poročal sodrug Adler iz Kiela, ki je zaključil svoj referat s sledečimi besedami: »Žalostna slika od začetka do konca. Poslanska zbornica je parlament, nad katerim si ni mogoče misliti sebičnejšega in interesom ljudstva sovražnejšega. Stojimo pred bariero trirazrednega volilnega sistema, ki jo moramo razbiti. In razbijemo jo.»

Strokovni pregled.

Železničarska konferenca je bila v nedeljo, dne 24. t. m., dopoldne in popoldne v salonu restavracije pri »Levu«. Udeležba je bila zelo velika. Zastopane so bile vse podružnice južne in državne železnice od Pragerskega do Trsta. Centralo železničarske organizacije je zastopal sodrug Müller, tržaško tajništvo sodrug Kopač, izvrševalni odbor stranke sodruga Kristan in Bartl, strokovno zvezo pa sodrug Mlinar. V predsedništvo sta bila izvoljena sodruga Kump in Černigoj. Glavna točka dnevnega reda je bila ustanovitev železničarske strokovnega glasila. Poročal je sodrug Kopač, ki je utemeljeval potrebo takega lista za naraščajočo organizacijo. O tem predmetu se je razvila obširna debata in je bilo podanih več predlogov. Potrebo strokovnega glasila se je povdarjalo z vseh strani, razhajala so se mnenja glede realiziranja in glede posameznosti. Končno je bil sprejet predlog, da se ustanovi z dnem 1. marca strokovno glasilo za slovenske železničarje, do tistega časa bo pa prinašal »Rdeči Prapor« po trikrat na mesec prilogo, ki bo namenjena izključno železničarjem. — Konferenca je sprejela potem na znanje poročilo sodruga Kopača o pridobitvah železničarjev v zadnjem boju in je rešila še nekatera druga vprašanja, na kar jo je predsednik zaključil ob 1/6. zvečer.

Zadruga poljedelskih in gospodarskih delavcev je najnovejša strokovna organizacija v Avstriji. Ustanovljeni shod je bil dne 27. oktobra v Morchensternu na Severnem Českem. Koliko zaprek so imeli poljedelski in gospodarski delavci, preden so dosegli svojo organizacijo, kaže že to, da so morali trikrat predložiti pravila, preden jih je vlada vzela na znanje. Zveza ima že danes pet podružnic. Čas bi bil, da bi se zdramili tudi slovenski delavci, ki obdelujejo zemljo in gozdove. Mnogo jih je in veliki trpini so. A brez organizacije tudi pri nas ne pridejo do boljšega položaja.

Podporno delovanje strokovnih organizacij. Izmed 66 avstrijskih centralnih organizacij, ki so leta 1906, šteje 448.270 udov, imajo vpeljane podpore za sledeče slučaje:

Za potovanje	50
za brezposelnost	57
za bolezen	42
za onemoglost	8
posmrtno podporo	36
za slučajne potrebe	39 organizacij.

Vidi se torej, da smatrajo organizirani delavci za najbolj potrebne podpore na potovanju in v slučaju brezposelnosti. Potovalne podpore nimajo vpeljane gledališki delavci, železničarji, delavci v lukah, trgovski pomočniki, domači delavci, natakariji, uslužbenci v bolniških blagajnah, privatni uradniki in tobačni delavci. V teh strokah je potovanje zaradi dela le izreden slučaj. Brezposelne podpore pa ne dajejo organizacije sezonskih delavcev, ki so redno vsako leto več mesecev brez dela. Splošno gredo organizacije za tem, da zagotove najvišje podpore za slučaj brezposelnosti, ki delavca res najhujše zadene. Poprečno so iznašale podpore za posameznega člana leta 1906:

Potovalna	0.28 K
brezposelna	1.98 «
bolniška	1.25 «
za onemoglost	0.39 «
posmrtna	0.26 «
za slučajno potrebo	0.69 «

Raznoterosti.

Cene živil in dnevnih potrebščin so se v Avstriji tekom zadnjega leta poprečno podražile pri mesu za 90 odstotkov; kruh se je lanskega

novembra štirikrat podražil, in sicer tako, da se je vaga kruha znižala za 20 odstotkov; les je poskočil za 1 krono pri centu, premog za 30 vinarjev; razven tega se je podražilo: Maslo, mast, slanina, jajca, klobase, milo, špirit, sočivje, riž, sladkor, južno sadje, sveče, konzerve. Obleka in perilo se je podražilo za 25 odstotkov. Draginja se opaža tudi v gostilnah. Tudi meščanski krogi že močno čutijo draginjo. Neka gospodinja iz srednjih slojev je izračunala v »Neue Freie Presse«, da ima samo za kuhinjske potrebe za 482 kron več izdatkov; le na maslo, sočivje, moko, sladkor, jajca, čebulo, premog, les, špirit in milo odpade 182 K podražjenja na leto. Kako obremenjuje taka draginja šele delavce.

Slaba hrana in alkohol. Učenjak dr. Baer pravi v svoji knjigi o nezadostni hrani ljudstva: Čim slabše se hrani delavec, tem večji je napor, ki ga rabi, da izvrši določeno delo. Čim manj zadostuje hrana glede na količino in kakovost, tem večje je pomanjkanje delavne moči. V takih razmerah igra alkohol ulogo dobrotnika, čegar pogoste dobrote pa prisilijo telo, da mora popolnoma ustaviti delo. Zganje ne more nadomestiti izgubljenih moči kakor primerna hrana in zlasti ne more ostati brez škode in slabih posledic. Ker delavec nima zadostne hrane, poseže po zapeljivem alkoholu, ki mu za trenutke pomaga naprej. Ali čem pogostejše posega po njem, tem manj ga more opustiti; prejalisej zapade pijanstvu. Skrb za dobro hrano je najbolje sredstvo, da se obvaruje delavca pred nevarnostmi alkoholizma.

Špionaža. Sedaj je Rusija na vrsti. Doslej se je navadno največ slišalo o špionih, ki so delali za rusko vlado. Te dni so pa na Ruskem zaprli celo množico ljudi, ki je prodajala ruske tajnosti. O tej aferi se poroča: V Aleksandrovem so prijeli dva moža in ženo, pri katerih se je našlo tajne spise. Te so hoteli spraviti v Thorn, da bi jih tam izročili častniku generalnega štaba neke tuje vele-sile. Jetnika sta uradnika mobilizacijskega oddelka vrselske železnice Miškevič in Hegelski ter zadnjega žena. V zvezi s tem so odkrili v Varšavi celo špi-onsko organizacijo, ki je prodajala mobilizacijske in trdnjavske načrte. Prijeli so tri uradnike mobilizacijskega oddelka, nekega uradnika pri generalnem štabu, nekoliko stavcev iz državne tiskarne in še več drugih oseb. Vsi bodo izročeni vojnemu sodišču. Tisti, ki so izdali špi-onsko organizacijo, so dobili 10.000 rubljev nagrade.

Izšla je druga knjiga znamenitega romana

Pod spovednim pečatom

Stane 2 K.

Dobi se v upravnistvu »Rdečega Prapora« v Ljubljani, v založbi časopisa »Naprej« v Idriji, v knjigarnah L. Schwentner v Ljubljani, A. Gabršček v Gorici, K. Florian v Kranju kakor tudi v vseh drugih knjigotržnicah.

Kdor še nima prve knjige romana

21 10—7

Pod spovednim pečatom

nabavi naj si tudi to. Stane 2 K 60 vin. Roman »POD SPOVEDNIM PEČATOM« je napisal bivši katoliški kapelan Hans Kirchsteiger, poslovenil ga pa je pisatelj Etbin Kristan.

V življenju nikdar več 600 komadov samo gld. 1-65

1 krasno poslačena preciz. ura z verižico s 3 letnim jamstvom, 1 moderna svileni kravata za gospode, 2 fina žepna robca, 1 prstan za gospode z imit. biserom, 1 elegantna broša (novost), 1 par gumbov z imit. bri-ljanti, 1 žepno zrcalo, 1 denarnica, 1 par manšetnih gumbov, 3 naprni gumbi, vse duble zlato s patentirano zaponi, 1 album 10 najlepših slik sveta, 3 šaljivi predmeti, velika veselost za stare in mlade, 1 nikel-nasti tintnik, 20 važnih dopisovalnih predmetov in še 500 raznih predmetov za dom neobhodno potrebnih. Vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja samo **gld. 1-95**. Posilja proti povzetju, ali če se denar naprej pošlje 3—2

Dun. cen. razpošiljalnica, P. Lust, Krakov 463.

Kar ne ugaja se zamenja.

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. Agitujte „Rdeči Prapor“! Povsod za

Občno konsumno društvo v Idriji vpisana zadruga z omejenim poroštvom.

Vabilo

na

izvanredni občni zbor

ki se bo vršil

dne 1. decembra 1907

v prostorih pivovarne pri »Šnem orlu« v Idriji.

Začetek ob 1. uri popoldne.

Dnevni red:

1. Volitev preglednika.
2. Določitev nagrade blagajniku in pregledniku.
3. Slučajnosti.

Opomba: Vstop je dovoljen s člansko knjižico.

Nadzornišтво.

NAZNANILO.

Čenjenim sodrugom najljudneje naznanjam, da sem prevzela

staroznano gostilno na Radeckyjevi cesti hiš. št. 28.

Potrudila se bodem svojim gostom ustreči s **pristno pijačo** in primerno **ceno kuhinjo**. Sprejemam tudi naročila v **abonement**. 5—4

Za par večerov v tednu je na razpolago tudi **brezplačno** soba za manjše organizacije.

Nemški in slovenski delavski listi na razpolago.

Proseč obilnega obiska beležim z odličnim spoštovanjem

Marija Petrič.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 168.

v Ljubljani

priporoča svoje

Telefon št. 168.

izborna pivo v sodeih in steklenicah.

Telefon št. 187.

***** ZALOGA V SPODNJI ŠISKI. *****

Telefon št. 187.

26—24

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

95. šte.

V Ljubljani, v soboto, dne 30. novembra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljatve, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravišstvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg štev. 3.1.

Sodrug in somišljeniki!

„Rdeči Prapor“ je začel izhajati od 15. oktobra t. l. naprej dvakrat na teden.

Izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravišstvo „Rdečega Prapora“.

Delavski žepni koledar za leto 1908 izide začetkom decembra.

Cena 80 vin., po pošti 10 vin. več.

Pri manjših naročilih se pošilja denar naprej, drugače se izvrši naročilo po povzetju.

Naroča se pri upravištvu „Rdečega Prapora“, kamor se pošilja tudi denar.

Upravišstvo.

Draginja v državnem zboru.

V torek se je v zbornici zaključila razprava o obeh nujnih predlogih socialnih demokratov glede draginje. Glasovalo se bo v četrtek. Zadnji dan so prišli sami socialni demokratje do besede, in sicer poslanec pl. Maraczewski kot generalni govornik (za) ter poslanca Schrammel in dr. Renner kot poročevalca.

Bil je za socialno demokracijo slaven dan. Malokdaj se sliši v avstrijskem državnem zboru tako stvarne, a obenem tako sijajne govore, kakor so jih imeli pri tej priliki omenjeni poslanci. Poročali smo že, da se je v debati oglašil novi poljedelski minister, klerikalec Ebenhoch, ki bi bil najrajši utajil draginjo sploh, a ker to ni bilo mogoče; se je mučil na vse pretege, da bi bil vsaj zvalil krivico za draginjo z agrarcev. On in krščansko socialni govorniki, kakor agrarni poslanci sploh, so si prizadevali na vso moč, da bi prikazali socialiste svetu kot sovražnike kmeta. Tej neresnici so danes socialno-demokratski govorniki imenitno strgali krinko z obraza. Zlasti kar je povedal poljski sodrug pl. Maraczewski, je bilo tako tehtno, da so krščansko socialnim lažem popolnoma pobite noge. Poslanec dr. Renner je pa v naravnost bleščečem govoru dokazal, da služi vse, kar so govorili nasprotniki, samo kapitalizmu, veleposestništvu in da je ta politika za malega kmeta ravno tako uničevalna, kakor za delavca.

* * *

Omejiti se moramo, žal, samo na najvažnejše, kar so socialno-demokratski govorniki izrekli ta dan. Žal, kajti vsi trije govori, zlasti pa zaključni govor dr. Rennerja bi zaslužil, da ga v svojem lastnem interesu prečita vsak delavec, vsak kmet, pa tudi vsak član mestnih srednjih slojev, ki si ne morejo utajiti, da leži draginja tudi na njih, kakor mora.

Poslanec Moraczewski

pravi: Dr. Ebenhoch je govoril kakor veleposestnik iz planinskih dežel, ne pa kakor avstrijski poljedelski minister. Če bi le slutil, kakšno je razmerje med veleposestniki in kmeti na Galiskem, bi bil moral drugače govoriti. Draginja je trajna uredba sedanjega gospodarskega reda in je postala za mestno prebivalstvo, zlasti pa za delavstvo, neznosno breme. Najbolj pa trpi Galicija. Tam se najde sedaj v vsaki deseti hiši škrlatico, v vsaki peti pa legar, kože in tuberkulozo, povsod ljudi bledih obrazov, ki se z grozo vprašujejo, kaj bodo jutri jedli. Zima prihaja, pet mesecev mraza, lakote in brezposelnosti, ljudje pa komaj čakajo na pomlad, da prodajo zadnje, kar imajo in da se izselijo. Baron Battaglia je priznal, da je na Galiskem draginja in da je socialno-demokratski predlog dober; ampak poljsko kolo hoče glasovati zoper predlog, ker je od socialnih demokratov. Če bi to bilo res, bi bil to nezaslišan cinizem. Ampak to ni pravi razlog, saj bi poljsko kolo lahko podalo enak predlog in socialisti bi z veseljem glasovali zanj pa bi slavo prepustili gospodom. Pravi vzrok je ta, da nimajo srca za prebivalstvo.

Prepoved uvoza živine je hinavska. Kljub dobremu živinozdravništvu razsajajo v vseh obmejnih okrajih živinske bolezni. Leta 1902 je poginilo v Avstriji 14 od tisoč, v Galiciji pa 28 od tisoč živine vsled nalezljivih bolezni; prav tega leta je pa pomrlo vsled tuberkuloze in drugih nalezljivih bolezni petkrat toliko ljudi. Za prešiče imajo gospodje veliko skrbi, briga za ljudi je pa izpod psa.

Izmed 2000 v Lvovu živčih uradnikov jih ni sto, ki ne bi bili zadolženi.

Pravi vzroki draginje so kapitalistično oderuštvo, nenasitnost podjetnikov, koristolovstvo velekapitalističnih prekopovalcev in roparstvo agrarcev. Ali je še mogoče, »ruinirati« galiskega kmeta? Zemlja je na Galiskem tako raztrgana, kakor nikjer drugod. Galiskem kmetom manjka sveta. 68 odstotkov galiskih kmetov nimajo pašnikov, ker so jim jih vzeli veleposestniki, ko je bila odpravljena tlaka. Na leto umre v Galiciji 95.000 ljudi iz nižjih slojev za jetiko in nalezljivimi boleznimi. Mi vemo, da se z nujnimi predlogi ne da odpraviti draginja sploh, ki je posledica družabnega reda, ampak lahko se oslabi najhujše izrastke. Kar zahtevamo, je najmanj, kar se more zahtevati. (Odobranje.)

Poslanec Schrammel:

Če so cene živine tako visoke, da si prebivalstvo ne more kupovati mesa, je lahko dosti živine v deželi, ampak ljudi ni dosti, ki bi mogli plačevati meso. Vlada bi lahko porabila § 51 obrtnega reda zoper zlorabe prekopovanja. Ampak poljedelski minister ne nastopi proti prekopovalcem, kajti oni in mesarji so krščansko-socialni volilci. Minister je dejal, da bi bila domača živina v nevarnosti, če bi se dovolilo uvoz mesa z onstran morja. Argentinijska producira izvrstno meso in ga izvažajo ne le na Angleško, ampak tudi na Špansko in v Italijo. Na Angleškem velja kilogram govejega ali ovčjega mesa 85 vinarjev, v ubožnejših okrajih je še cenejše. Minister je govoril enostavno to, kar je pisalo ministrstvo že leta 1904 dunajskemu magistratu. Tudi takrat vlada ni vedela, kakšne so živinske razmere v Argentinijski. Čemu pa plačujemo konzulate?

Socialnim demokratom se na misli ne pride, ružnirati kmetijstvo. Narobe! Kmetijstvo naj se

pospeši in povzdigne, ampak ne v ta namen, da se obogati nekoliko posameznikov, temveč zato, da bo vse prebivalstvo lahko živelo. Če se tako neprenehoma podražuje živila, se mori ljudi, ampak ne posamezno, temveč na milione. Krščanski socialci in klerikalci so že davno zatajili Kristusa in apostelje. (Posl. Glöckel: Judež je zdaj svetnik njih stranke! — Posl. Höger: Včasih postane Judež celo minister.) Za krščanske socialce so sedaj svetniki tisti papeži, ki so sežigali znatnost, ki so dali speči na tisoče ljudi. (Odobranje.)

Poslanec dr. Renner:

Poljedelski minister je obljubil za bodočnost malenkost, za sedaj pa nič. Izmed vseh nasprotnih govornikov ni nihče zavzel stališča o vprašanju ljudske hrane. To najbolje pokazuje, kako imajo borzne kurze v glavi in kako malo so jim interesi ljudstva pri srcu. Živina je postala novi bog ljudske blaginje; pred tem zlatim teletom leže zdaj na kolenih, za človeka pa ne ostane nič. Poslanec Stöckler je dejal, da imenujemo malega kmeta oderuha; ravno nasprotna je resnica. Nam se ne gre za to, kar producira mali kmet zase, ampak za tržno blago. Poljedelski minister ni mogel obdelati materiala za državni zbor, ker je bil komandiran na katoliški shod na raport. V svoji pesniški duši bi bil vsaj lahko našel nekoliko besed usmiljenja za uboge ljudi. Na lovski zakon bodo morali kmetje po ministrovih besedah še dolgo čakati. Kako naj se pride do varstva kmetov, če odločujejo v deželnih zborih veleposestniki, člani trgovskih zbornic in taki poslanci, ki jim je lov največja zabava? Poslanec Kotlař je dejal: Čim bi mi odprli rusko mejo, bi nam Nemčija zaprla svojo. Zakaj pa gonimo svojo živino na Nemško, če je pri nas lakota? On pravi tudi, da prenašajo ljudje in predmeti živinske bolezni. Torej bi morali kar zazidati naše meje! Pobiti bi morali ptice, da ne bi mogli letati čez. Krščanski socialci so sovražniki šole, ker si mislijo: »Sveta neumnost, bodi nam ohranjena.« Tarnate, da je premalo delavskih moči; na Tirolskem pa prodajate vsako leto otroke za pastirje v tujino! (Pernerstorfer: Pod vodstvom fajmoštrov!) To, kar sta zahtevala dr. Mayr in baron Vogelsang, so sedanjí krščanski socialci že davno pozabili. Proletarci imajo pravico, brigati se za svet, iz katerega vlečejo veleposestniki ogromne dobičke, kajti to je svet njih očetov. Mi nastopamo za delavsko last, zato zahtevamo, da mora imeti tisti, ki obdeluje zemljo, zagotovljeno pravico do nje. Bojujemo se zoper tisto lastnino, s katero se izkorišča druge. Vedno bomo z vso dušo na strani ubogih hlapcev in dninarjev, da se po stoletnem zasramovanju povzdignejo k luči in k svobodi.

Že davno ni več res, da bi se klerikalci bojevali zoper borzo. Danes se bojujejo za borzo. Izrabiti jo hočejo za svojo razredno politiko. Ampak tudi mi smo na svetu in tudi mi bomo pogledali, kaj se godi na borzi, ter ne bomo mirovali, dokler se ne bo vzelo polovico imenovanih funkcionarjev na borzi iz vrst konsumentov.

Zanimiva je uloga, katero igra veleposestništvo danes v primeri s prejšnjimi časi. Kaj pomeni danes ima Schwarzenberg? — Sir! In Elišev? — Sir! — Vse plemstvo je privilegirana tovarniška znamka za poljedelske produkte. Plemenitaši so postali agrarni kapitalisti. Proti vašemu agrarnemu kapitalizmu postavljamo svoj agrarni socializem. Politike na lakoto ne

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10-40 K, za pol leta 5-20 K, za četrt leta 2-60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v

Reklamacije so poštnine proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petična (širina 88 mm) za enkrat 20 vin večkrat po dogovoru.

bomo nikdar trpeli in tisti zastopniki mest in industrialnih krajev, ki bi se radi izmuznili izpred teh vprašanj, bodo se občutili posledice od svojih volilcev. Kaj pomaga kako zvišanje plače ali mezde, če se podraže živila za dvajset odstotkov, preden poteče leto? Obračam se s svojo besedo do vseh onih, ki zastopajo mesta in industrialne kraje: Protestirajte z nami zoper lakotno politiko in glasujte za naše predloge! (Glasno odobravanje.)

Draginja.

V zadnji številki smo poročali, da je poljedelsko ministrstvo sklenilo, sklicati anketo zaradi draginje. Sedaj se razglša, da bo sklicana na 3. in 4. decembra in da so vabila že razposlana. — Povabljeni so zastopniki največjih občin ter zastopniki konsumentov. (Zanimivo bi bilo, natančneje izvedeti, koga smatra poljedelsko ministrstvo za zastopnika konsumentov.) Vrhutega so povabljeni tudi zastopniki poljedelstva in trgovine.

Vprašanja, ki bodo predložena eksportom, so sledeča:

1. V katerih lokalnih področjih in pri katerem blagu se opaža draginjo najbolj občutljivo?

2. S katerimi administrativnimi in organizatoričnimi sredstvi bi se dalo doseči pravo razmerje med detaljnimi cenami za živila in med cenami, ki jih dobiva poljedelstvo, torej primerno znižanje prvih cen, in sicer zlasti: a) za meso in mesnice, b) za mlekarke proizvode in jajca, c) za kruh, d) za zelenjavo in sadje?

3. Katera druga sredstva zoper draginjo bi lahko porabili a) vlada, b) občinske uprave, c) korporacije interesentov?

Kakor smo že zadnjič omenili, imamo prav malo zaupanja v to akcijo poljedelskega ministrstva. Že to, da je poljedelski minister gospod Ebenhoch, ki se za nobeno ceno noče zameriti agrarcem, ne more vzbujati velikega upanja. A tudi vedenje vlade v nagodbenem odseku in v zbornici, pri obravnavanju socialističnih nujnih predlogov, kaže, da se vlada nikakor noče poslužiti takih sredstev, ki bi res lahko ustavila draginjo. Gospoda Ebenhoch in Beck si pač mislita, da morata z ozirom na socialistične predloge in ravno tako z ozirom na množične demonstracije storiti vsaj kaj navideznega zoper draginjo. Enkete so lahko koristne reči, lahko so pa tudi pesek v oči. Močno se bojimo, da bo tudi ta anketa nekaj takega. Sklicuje se zastopnike občin, a znano je, da občine same še niso storile nič resnega zoper draginjo. Slicuje se agrarne zastopnike, ki bodo gotovo mislili le na dobiček agrarcev. In če se že res povabi poklicane zastopnike konsumentov, ostanejo v manjšini. Kaj naj se torej upa?

Poštni uradniki.

V 36 avstrijskih mestih so se v nedeljo zbrali poštni uradniki, da bi se posvetovali o svojem položaju in o svojih zahtevah. Najvažnejši je bil seveda shod na Dunaju, na katerega je poslalo trgovinsko ministrstvo sekijskega svetnika Pochnerja von Eggenstorfa. Izmed poslancev so prišli sodrugi Pernerstorfer, Seitz, Winarsky, Forstner in Reitzner.

O stanovskih vprašanjih je govoril poštni kontrolor Fiebach, ki je opozarjal na nesnosno draginjo. Tudi v hišah uradnikov naraščajo defciti tako, da jih ni več mogoče izravnati. Kritiziral je tudi slabe higienske razmere v poštinih uradih in obremenjevanje uradnikov z delom. Po tem je poročal poštni oficial Doležal o poviševalnih razredih in je dejal, da se avanzma slabša od leta do leta. Vse obljube ostanejo samo obljube. Cvete pa protekcija.

Govoril je potem zastopnik vlade sekijski svetnik P a c h n e r, ki je skušal zagovarjati in hvaliti razmere. Napovedoval je za prihodnje dni dober avanzma.

Poslanec Winarsky je omenil nujni predlog socialnih demokratov zoper draginjo in je obljubil, da bodo socialni demokratje podpirali zahteve uradnikov, ki so povsem pravične. Uradniki, ki vidijo, kaj so dosegli železničarji, naj jih posnemajo. Železničarji so imeli dobro organizacijo, le to jim je pomagalo. Naj se tudi poštini uradniki ne zanašajo na obljube, ampak na svojo moč. (Živahno pritrdjevanje.)

Poslanec Pernerstorfer je dejal, da je nezaupanje veliko bolj koristno, kakor zaupanje. — Obljub je bilo že dosti in tudi zaupali so uradniki obljubam že več, nego je bilo prav. Najprej naj dobe, kar jim gre, potem naj se zahteva zaupanje. Kadar se poslanci pripravljajo na to, da bi postali ministri, nimajo časa, da bi mislili na prebivalstvo. Ni ga več sloja, ki ga ne bi bila zadela draginja. In to se godi v času, ko se poje slavo, da je zmá-galo načelo krščanstva. (Klici: Žalostno krščanstvo!) In še bolj žalostno je, da tisti kristjani nočejo poznati sredstva, s katerim bi se pomagalo bratom in sestram. (Dolgotrajno odobravanje.)

Poslanec Seitz je naglašal, da se iztekajo vsa vprašanja uradnikov v eno: Ali hočejo biti berači ali bojovníki? Priporočal je močno enotno organizacijo. (Glasno odobravanje.)

Zbor je soglasno sprejel resolucijo, ki apelira na trgovinsko ministrstvo in na parlament, naj uredita razmere poštinih uradnikov glede avanziranja. Praktikanti naj čakajo največ dve leti, v XI. razredu naj se ne čaka več kakor šest, v X. ne nad sedem, v IX. pa ne nad osem let. Izdela naj se službeno pragmatiko in uredi naj se disciplinarno postopanje. Shod protestira, da bi se napuščalo mesta uradnikov in zahteva, da se jim zavaruje tudi vodilna mesta v poštini prometni službi.

Tudi ljubljanski uradniki so imeli svoj shod, ki se je pa od dunajskega nekoliko razlikoval. Vodstvo ljubljanske organizacije poštinih uradnikov je, kakor se nam poroča, še bolj starinskih nazorov in ne ljubi tistega radikalnega nastopa, brez katerega se pa vendar nič ne opravi. Na ljubljanski shod je prišel poslanec Hribar, ki je govoril tako, kakor se govori povsod. Da ljubljanski poslanec v parlamentu sam ne bi mogel ničesar doseči, tudi če bi imel najboljšo voljo, na to aranžerji shoda niso mislili. Večkrat je dobilo zborovanje tako lice, kakor da to ne bi bil shod poštinih uradnikov, ki se bojujejo za zboljšanje svojih razmer, ampak shod liberalnih volilcev. Sploh se že davno opaža v teh krogih naglašanje neke «lojalnosti», ki je v diametralnem nasprotju z bojovnim značajem organizacije. Manjšina, ki težko prenaša te razmere, pa molči, ker ve, da bi se sicer lahko hudo «zamerila».

Politični odsevi.

Vlada se boji, da ne bo nagodba pravočasno rešena v parlamentu. Gospodu Becku dela ta stvar precej preglavice, pa razmišlja, kako bi jo podvzival. Med drugimi idejami ima tudi to, da bi vlada predložila nagodbene zakone kot — nujne predloge. Neoficiozna korespondenca govori, da se je nagodba doslej zavlekla vsled obstrukcije Rusinov in socialnih demokratov. Ta izgovor je zelo neodkritosrčen. Socialni demokratje niso vložili nobenega drugega nujnega predloga, kakor onega zaradi draginje, ki je bil resnično nujen. Nagodba je še v odseku in se zato v zbornici sploh ni mogla zavlačiti. Ampak če bi hotel Beck res rabiti izjemna sredstva, bi že utegnil doživeti obstrukcijo, katere doslej še ni.

Finančni minister Korytowski se na vso moč upira znižanju davka na sladkor. Socialni demokratje zahtevajo, da se zniža ta davek, če ga že ne bi bilo mogoče popolnoma odpraviti, za 16 kron. Finančni minister vidi, da bo nekaj znižanja moral dovoliti, ampak rad bi to naredil tako, da se ne bi takorekoč nič poznalo. Sedaj naj bi se znižalo za 4 krone, čez tri leta zopet in čez šest let zopet za 4 krone, pa tudi to samo tedaj, če bi se poraba sladkorja vselej od treh do treh let tako zvišala, da bi imela vlada vsled tega toliko dohodkov, kakor sedaj. Temu poizkusu se bodo socialni demokratje upirali, ker je sedaj najugodnejši čas za znižanje tega davka. Če bi se odbilo 4 krone, se ne bi takorekoč nič poznalo. V državnem zboru bodo predlagali, da se razveljavi tisto naredbo po § 14, s katerim je bil sladkorni davek zvišan za 16 kron.

Viharno sejo je imel državni zbor v torek. Tega dne je prišel Abrahamowicz prvikat kot poljski minister v zbornico. Slučajno se je zgodilo, da je bilo to natančno za deset let izza tistega dneva, ko je prišla policija v avstrijski državni zbor in je vlačila obstrukcionistične poslance iz zbornice. Takrat je bil Abrahamowicz predsednik v parlamentu. Pod njegovim predsedništvom je bil sprejet Falkenhajnov zakonski predlog, čeravno je bil tak hrup in nered v zbornici, da ni bilo razumeti besedice in da je bilo vsako glasovanje nemogoče. V sedanji zbornici sedi tudi nekoliko poslancev, ki nimajo druge skrbi, kakor to, kako bi naredili važne svoje osebe. Tak junak je n. pr. znani Malik. Vsled njih je dobila protestna akcija lice, ki ni popolnoma odgovarjala do-

stojnosti parlamenta. Ko je Abrahamowicz vstopil, se je dvignil silen hrup. Malik je čital vse tiste izraze, ki se jih je Abrahamowiczu metalo pred desetimi leti v obraz, Breiter (neodvisen «socialist» je pa kazal Abrahamowiczevo sliko v policijski uniformi. Trajalo je dolgo, preden je prišel do besede Rusin Romančuk, ki je podal formalen protest zoper to, da bi se smatralo Abrahamowicza za galiskega ministra; kajti v Galiciji stanujejo tudi Rusini, katerih Abrahamowicz nikdar ne more zastopati.

Poslanec dr. Diamand je v imenu socialno-demokatičnega kluba podal protest proti imenovanju Abrahamowicza za ministra. Dr. Diamand je v nasprotju z nemškimi radikali, ki niso znali nič drugega, kakor delati kraval, pokazal, kakšen je politični pomen položaja. Vse ministrstvo se je klerikaliziralo. Naloga državnega zbora je, da zavzame stališče napram temu dejstvu. Na zadnji seji je bil sprejet socialno-demokatični predlog, da se otvori debato o naznanilu vlade glede Abrahamowiczevega imenovanja. Ta sklep parlamenta pomeni poraz vlade. V vsaki drugi deželi bi vlada na to demisionirala. Geßmann-Beckova vlada ima bolj trdo kožo. Če hoče parlament res protestirati, naj ne dela več zaprek, ampak naj poskrbi, da bo čim prej debata, ki je že sklenjena in da se pokaže, kakšno je resnično razmerje med vlado in med parlamentom.

Luegerjeve besede na katoliškem shodu niso tako hitro pozabljene, kakor bi bilo klerikalcem všeč. V ponedeljek so se zbrali dunajski vseučilišni profesorji — blizu 300 — v mali slavnostni dvorani in so, po izvrstnem govoru profesorja Jodla, sklenili odločno resolucijo zoper namen, da se spravi vseučilišče v odvisnost od klerikalizma. Tudi na drugih vseučiliših so bili podobni shodi in so bili sklenjeni enaki protesti. V mnogih mestih so razne korporacije priredile protestne shode. To ni omejeno samo na nemška mesta. Protesti se vrše tudi na Českem. V Brnu je občinski svet protestiral zoper Luegerjev govor.

Ogrska kvotna deputacija je v ponedeljek sprejela Szellov predlog, ki pravi: Zvišanje kvote se ne more opravičiti z gospodarskimi in denarnimi močmi in deputacija ne more sprejeti te utemeljitve za zvišanje. Z ozirom na tehtne politične razloge, da se doseže sporazum obeh parlamentov in obeh deputacij pa sprejme deputacija predlog avstrijske kvotne deputacije, da se zvisa ogrsko kvoto za dva odstotka. — Kako milostivo!

V Rimu je izvoljen Ernesto Nathan za župana. To je demonstracija proti Vatikanu, kajti Nathan je židovskega rodu in baje framazon. Njegove upravne zmožnosti hvalijo zelo.

Na Kitajskem so zopet nemiri. V čelianski pokrajini se razširja gibanje zoper vladajočo dinastijo. Vlada je poslala vojaštvo, ki je pa bilo tepeno.

Dnevnik «Deutsche Zeitung», ki je bil nekaj glavno glasilo krščansko-socialne stranke, je nehal izhajati.

Iz stranke.

Goriška konferenca. Politični odbor okrajne organizacije v Gorici sklicuje okrajno zborovanje, ki bode v nedeljo, 1. decembra t. l. ob 10. uri dopoldne v «Delavskem Domu» ulica Teatro št. 20. Vabljene so zaupniki in odbori vseh političnih organizacij iz Gorice in okolice. Ker so na dnevnem redu zelo važni predmeti, so naprošeni prizadeti sodrugi, da se udeleže tega zborovanja v velikem številu. Okrajni odbor.

Socialni pregled.

Državni proračun in tobačno delavstvo.

Če se hoče izpoznati, koliko socialno-političnega duha ima sedanja kapitalistična država, ne zadostuje, preiskati zakone socialno-reformnega značaja. Pogledati se mora tudi, kako ravna ta država kot podjetnik. Ljudska in socialna bi bila država tedaj, če bi začela sama pri sebi s temeljito reformo. Kajti dokler stiska svojo mošnjico, daje privatnim kapitalistom izgovor, da ne sme zahtevati od njih več kakor od sebe. S tem podpihuje upor privatnih podjetnikov zoper socialno izboljšanje in s svojim izkoriščanjem sankcionira privatno izkoriščanje.

Posebno primerna tla za državno socialno gospodarstvo daje tobačna režijska. Pri nekaterih drugih podjetjih, n. pr. pri državni železnici, ima izgovor, da ji ne nosijo dobička, temveč da doplačuje. Tega izgovora — ki je sicer neopravičen — pa nima pri tobaku, ki ji notorično prinaša velikanski dobiček.

Za leto 1907 je imel tobačni monopol proračunanih dohodkov 236,259.000 kron, izdatkov pa 89,164.600 kron. Prebitok torej iznaša 147,094.400 kron, torej nedvomno ogromno svoto. A to ni morda izjemno leto, temveč odgovarja rednemu dobičku. Leta 1905 je iznašal prebitok 138,766.000, leta 1906 pa 142,076.000 kron.

Za leto 1908 je pa proračun sledeč:

a) Dohodki:	
tobačne režijske	4.000.000 K
prodaje v državi	239.957.000 K
Skupaj	243.957.000 K

b) Izdatki:	
za upravo	4,600.000 K
za nakup in fabrikacijo:	
za nakup inozemskega tobaka in	
fabrikatov	30,250.000 K
za nakup domačega in kontreband-	
nega tobaka	19,453.000 K
stroški fabrikacije	34,590.000 K
stavke in nakup zemljišč	1,200.000 K
razstave	10.000 K
za prodajo	2,675.000 K
pristojbinska povračila	48.000 K
Skupaj	92,766.400 K

Prebitek za leto 1908 iznaša torej 151,191.400 kron. Dobiček je za 58 $\frac{1}{2}$ miliona višji kakor vsi izdatki. Po tem je jasno, da je tobačna režija naravnost na dobičkarijo osnovano podjetje.

To se lahko pravi za vsako kapitalistično podjetje, ampak vendar se jih bo malo našlo, ki bi delali s takim velikanskim profitom, kakor državni tobačni monopol. Ker je prebitek tako ogromen, se pa mora vprašati, kakšno odmeno dobivajo oni, ki ustvarjajo take vrednosti. In v proračunu najdemo za delavske plače 24,440.000 kron. Treba je nekoliko primerjati te številke. Dobiček 151 milijonov, delavske plače 24 milijonov. Če ne bi bilo nobenih drugih števil, bi to zadostovalo za označenje izkoriščanja, ki vlada v državnih tobačnih tovarnah. Delavstvo pridela en delež zase in pet deležev za državno kapitalistični dobiček. V tistem času, s tistim delom, s katerim zasluži delavec ali delavka za se vinar, odda podjetju pet vinarjev. Pri vsaki delavki, ki spravi koncem tedna 10 kron zaslužka, vtakne država 50 kron v žep. To je razmerje, ki bi se dalo le tedaj opravičiti, kadar bi bile plače že tako sijajne, da bi bilo potrebam delavstva popolnoma zadosteno. Toda takega razmerja ni, temveč plače delavstva so naravnost malenkostne. Ker ni znano natančno število delavcev in delavk, ni mogoče, do pičice natančno določiti dohodkov posameznika. Približno je v vseh tovarnah 39.000 moških in ženskih delavcev. Potemtakem je povprečni letni zaslužek posameznika 626 kron. Mislimo, da se v sedanjih razmerah, ob vladajoči draginji lahko pravi, da je taka plača škandalozna in brez strahu se lahko to pravi, če ima država pri vsakem delavcu povprečno 3876 kron dobička. Če bi se delavstvu plače podvejilo, bi profitirala režija še pri vsakem nad 3000 kron!

Boj tobačnega delavstva za izboljšanje mezde je torej na vsak način opravičen.

Ali ta položaj je socialno zanimiv, ker dokazuje nad vse jasno velekapitalistični značaj države. Svoje največje dohodeke jemlje država ne od največjih bogatinov, temveč od največjih revežev. Od 39.000 tobačnih delavcev in delavk, ki zaslužijo povprečno po 52 kron na mesec, izveče 151 milijonov na leto! Seveda, če bi se ta njen dohodek zmanjšal, bi morala iskati novo pokritje za svoje potrebe in bila bi nevarnost, da bi morali tudi bogatini nekoliko poseči v žep. Tega pa kapitalizem ne more dovoliti.

V tej državi vlada sedaj klerikalizem. Beck, Gessman, Ebenhoch, Abrahamovicz so glavne osebe sedanje avstrijske vlade. Če bi bil klerikalizem res ljudstvu prijazen, bi moral porabiti velikansko moč, ki jo ima sedaj in moral bi v najkrajšem času dati tobačnemu delavstvu vsaj dvojno plačo. Toda Ebenhoch skrbi za vole in za prašiče, delavce pa smatra za nenasitne. Abrahamovicz in Gessmann ga podpirata v tem, Beck pa drži roko nad njim.

Od te strani ni pričakovati resitve. Ampak proračun kaže sam, kje se jo najde. Za leto 1907 so bile delavske plače proračunane na 23,302.000 kron, za 1908 na 24,400.000 kron, torej za 1,138.000 kron več. Če se porazdeli ta zvišek na 39.000 delavcev in delavk, pride povprečno na posameznika 34 kron 50 vin. na leto. To je malenkostno in bo komaj zadostovalo za podraženi kruh. Pa vendar se mora računati s tem. Če ne bi bilo tega malega zvišanja, bi bil položaj delavstva še slabši.

Tega zvišanja ni darovala vlada iz lastnega milostnega nagiba, ampak to je uspeh organizacije. In slika je zelo jasna: Organizacija je še razmeroma majhna, zato je zvišanje nizko. Kadar bo organizacija večja, bo izboljšanje večje. V parlamentu, ki odloča o proračunu, sedi 87 socialnih demokratov. To je toliko, da mora vlada upoštevati število; zato daje nekaj priboljška delavstvu. Če bi bilo v parlamentu več socialistov, bi morala vlada bolj računati z njimi in bi morala dati več.

Delavstvo ne dobi toliko, kolikor mu prisodi dobra volja, milost in usmiljenje vlade in kapitalistov, ampak toliko, kolikor si pribori s svojo močjo, s svojo gospodarsko in politično močjo. V tem je za delavstvo nauk tega proračuna: Če hoče doseči resitev, se mora pripraviti in utrditi za boj — strokovno in politično.

Konec v prihodnji sobotni številki.

*

Rudniško nadzorstvo. Že dolga leta se bojujejo rudarji za izboljšanje nadzorstva v rudnikih in zahtevajo, naj se nastavi nadzornike izmed delavcev. Sedaj se poroča, da se izdeluje pri ministr-

stvu zakonski načrt, ki določa take delavske nadzornike. Plača naj jih država, podrejeni pa bodo nadzorniškemu organom rudniških oblasti, ki bodo izločeni iz zveze rudniških glavarstev ter kot samostalni organi dodeljeni poljedelskemu ministrstvu. Ako se to uresniči, bodo rudarji z veseljem pozdravili ta socialno-politični napredek.

Dopisi.

Iz Idrije. (Javni shod. — Občinska seja. — Klerikalci.) 26. nov. zvečer se je vršil javni ljudski shod, ki ga je sklical klub. soc.-dem. občinskih odbornikov, da se ljudstvu razloži proračun mestne občine za l. 1908. Shod je bil sorazmerno dobro obiskan. Poročal je obč. svetovalec sodr. A. Kristan, ki je pojasnil izdatke za leto 1908 ter razlagal dohodke mestne občine. Županstvo hoče pokriti izdatke s 130% obč. doklado — referent pa se izjavlja proti vsakemu povišanju doklad v sedanji draginjski dobi. — Obč. tajnik Julij Noyak je razlagal davčno moč mesta ter priporočal povišanje doklad. Obč. svetovalec sodr. I. Kokalj je utemeljeval svoje nasprotje dokladam kot socialist in konsument. Katoliški modrijan L. Lapanje se je tudi oglasil k besedi, ali žel je le blamažo. Sodr. A. Kristan ga je pošteno odbil. Shod je sprejel predlog — da se doklade ne smejo zvišati. — Pri seji obč. odbora je tudi prodrl z večino glasov predlog sodr. A. Kristana, da se ostane pri starih dokladah. Drugače se je pa ves proračun neizpremenjeno odobril. Kat. virilist Golli je uganjal svoje burke in kazal katoliško «oliko». Vpil je kot čednik na gmajni. Bil je za doklade, za povišanje, češ, mi trgovci smo za doklade. — Klerikalci so izdajalci delavskega ljudstva, to kažejo pri idrijskem mezdnem gibanju. Po končanem boju jih homo še prav posebno osvetlil.

Podgora. Dobili smo sledeči popravek: «Sklicujate se na § 19. tisk. zak. prosimo, da priobčite z ozirom na dopis iz Podgore, priobčen v Vašem cenj. listu št. 90. od 13. nov. 1907 pod naslovom «Iz stranke» — resnici na ljubo sledeče: Ni res, da smo tuk. tamburaši te dni pretepli nekoga pohabljenega delavca samo zato, ker se izjavlja za socialista; pač pa je res, da nobenemu izmed nas niti na um ne pride, kdo bi bil oni pohabljeni delavec, še manj pa da bi kateri izmed nas iz gori omenjenega, ali pa iz kakega drugega vzroka kdaj komu kaj žalega prizadel. — Podgora, 19. nov. 1907. Tamburaši društva «Podgora»: Franc Bregant, Franc Jerončič, Josip Jerončič, Josip Klavčič, Alojzij Klavni, Peter Svečerič, Andrej Paglavac, Franc Lusič in Janez Svečerič.

Dasiravno gospodje iz društva «Podgora» nikakor niso legitimirani za ta popravek, ga priobčujemo zaradi svoje objektivnosti. Prepuščamo pa našemu dopisniku, da pojasni dogodek.

Domače stvari.

Ljudska kulturna loterija. Tako je naslov veliki ljudski loteriji, ki jo je organiziral «Circolo di Studi Sociali» v Trstu. Cisti dobiček je namenjen v izobraževalne svrhe. Loterijski listki stanejo eno krono, dobitkov pa je 200 v skupni veljavi 10.000 kron. Med raznimi krasnimi dobitki je najlepši prvi, sestoječ iz popolne spalne sobe in kuhinje v vrednosti 2000 kron. Drugi dobiček je lepa zlata žepna ura extra-plat, oncora remontoir znamka Andemars freses z lepo zlato veržico. Četrty dobiček je silvalni stroj, pravi Singer, ki se ga porabi lahko tudi za vezivo. Mej drugimi krasnimi dobitki nahajamo različne zlate moske in ženske ure, umetniške slike, rezbe in reliefe, dragocenosti i. t. d. vredno je omeniti posebej krasen koleselj, lep velik fonograf «Monarch» s ploščami, umetniško skupino iz trde zemlje, ki predstavlja «Delo» i. t. d. «Circolo» je vse dobitke postavil na ogled in je v to svrhu najel na trgu Barriera vecchia št. 36 veliko dvorano. Ogleda si te dobitke lahko vsakdo brezplačno. Tako se je ukrenilo nekaj lepega, kar prinese brez velikih žrtev gotovo primerno svoto za ustanovitev ljudskih čitalnic, knjižnic i. t. d. Ker pa gre del čistega dobička tudi našemu Ljudskemu odru, se prosi člane in vse sodruge, naj marljivo razprodajajo loterijske liste tudi med slov. delavce, kajti tudi oni bodo imeli od tega velike koristi. Naznanjamo tedaj, da se kupuje listke lahko vsak dan v «Circolo di Studi Sociali», v «Ljudskem odru», kavarni «Union», zadrugi gostilni, po vseh tobakarnah, v loterijskih uradih i. t. d. — Sodrugi pa, ki bi hoteli razprodajati te listke, naj se oglašje v «Ljudskem odru» od 8. do 9. ure zvečer, ki se jim jih bode dalo na razpolago. Cena vsakemu listku je ena krona, kdor proda 10 listkov, dobi krono provizije ali pa brezplačno en listek.

Načelnost slovenske politike se ne da nikjer tako bistro zasledovati, kakor na Jesenicah na Gorenjskem. Ni se davno, ko je tam divjal skoraj brezprimeren boj med liberalci in klerikalci. Ni ga sredstva, ki ga ne bi bili eni in drugi porabili v tem boju drug proti drugemu. Razven obeh je pa na Jesenicah še tretja stranka: Tovarniška. Po gospodarstvu je kapitalistična, po politiki je namazana z vsemi barvami, glede narodnosti je pa

nemško-nacionalna. Ta stranka, ki bi bila brezpomembna, če bi ne imala kapitala in velikanskega podjetja v svojih rokah, je pa igrala v dolgoletnih bojih liberalcev in klerikalcev veliko in zanimivo ulogo — kot zaveznica. Čegava, — to se da povedati le s pomočjo koledarja. Združili so se z njo liberalci. Ta ljubezen je minila. Zvezali so se z njo klerikalci. In ker nič ni večnega, je končalo tudi to. Jeseniški Montecchi in Capuletti so hipoma pozabili na svoje staro «načelno», «nepremagljivo» sovražstvo. V bratovskem objemu vidimo zdaj jeseniške liberalce in klerikalce, složno gredo sedaj v boj za županstvo in zdaj rabi «tovariška stranka» proti obema tisto orožje, ki sta ga doslej oba vhitela drug proti drugemu. Prej so klerikalci prepredovali občinske seje, če bi bil imel liberalec postati župan; izostajali so liberalci, da je bila seja nesklepčna, če se je bilo bati, da bo klerikalec izvoljen. V soboto pa zato niso mogli voliti župana, ker «tovarniški», to se pravi nemški nacionalci niso prišli. Liberalci in klerikalci se pa složno jeze na svoje nekdanje obojestranske zaveznike.

O zanemarjeni mladini na Kranjskem sploh v Ljubljani in okolici posebej je zbral sodni svetnik gospod Milčinski mnogo veleznanimivega materiala, ki ga je porabil v poučnih člankih, zbranih pozneje v posebni knjižici. V nedeljo je pa v «Mestnem dom» predaval o tem predmetu. Poročilo o njegovi knjižici, ki obsega približno to, kar je predaval, je izšlo tudi v «Naših Zapiskih». Socialna politika bi morala biti gospodu Milčinskemu zelo hvaležna, da se je polotil stvari, ki so jo doslej zanemarjali vsi poklicani faktorji. Izpridena mladina je produkt kapitalističnih razmer; zato se je najde največ v velikih mestih in v industrialnih krajih. Naravno: Oče mora na delo, mati na delo; kdo naj pazi na otroke? Še težje je, če je oče vdovec ali pa mati vdova. Kapitalistično izkoriščanje izmuči delavca tako, da se tudi v prostih urah ne more mnogo brigati za vzgojo in nadziranje otrok. Denarja nima, da bi jim dajal guvernante, da bi jim kupoval igrače i. t. d. Slabe plače demoralizirajo in pospešujejo alkoholizem. Tudi to se masčuje nad otroci. Posledice so grozne. Med nedoraslimi dečki in deklicami se razširjajo zločini, zlasti tatvina, prostitucija, vsakovrstne bolezni. Iz predavateljevih podatkov, ki razkrivajo naravnost grozno sliko, se pa tudi vidi, da družba in njeni organi ne store skoraj ničesar za rešitev teh ubogih, navadno za vse življenje prokletih bitij; kar store, je toliko kakor kapljica v morje. To naj bi si vzele v prvi vrsti poklicane oblasti k srcu. Če so one aparati družbe, je njih dolžnost, ne le pospeševati koristi mogočnejšev, ampak tudi popravljati grehe te družbe. Če že ne razumejo svoje etično-socialne dolžnosti, naj bi vsaj mislili, kakšna nevarnost tiči v zanemarjeni mladini za njih ljubljani «red» in za blagoslovljence kapitalizma.

Med ljudmi, ki imajo zmisla za umetnost, je mnogo takih, ki jim ne gre v glavo, da bi vsakdo, čim postane ljubljanski občinski svetovalec, postal tudi umetniški izvedenec. Zadnjič so se peljali trije taki možakarji, med njimi umetnik Hribar v Trst, pa so nakupili za 1800 kron slik za bodočo galerijo. Povsod drugod je navada, če se rabi javni denar za take namene, da se vpraša pri nakupu strokovnjake, ki morejo biti v tem slučaju samo umetniki. Tudi mi želimo, da bi se pri nas gojilo in pospeševalo umetnost. Tudi mi smo za javne galerije, ki naj posredujejo umetniški užitek onim, ki si ne morejo sami kupovati dragih slik in plastik. Ampak kaj je umetnost, katera umetnina je kaj vredna in koliko, to naj odločujejo ljudje, ki kaj razumejo o tem, ne pa ljubljanski mestni «fotri». Smo namreč za umetniške galerije, če bodo pa naši občinski veljaki izbirali, se pa lahko zgodi, da dobimo ropotarnico. 1800 kron je smešno malo za umetnost, ampak tisočkrat preveč za pomazano platno.

Za saniranje doželnih financ misli vlada določiti dvajset milijonov kron, ki se razdele med posamezne žezle.

Nova železnica. «Narod» poroča, da je zagotovljena železnica za Vrhnike čez Hotedrsko na Senožeče. Na ta način bi torej zveza Vrhnike z Idrijo menda odpadla. A ravno Idrija bi nujno potrebovala železnico.

Če kdo kritizira slovensko politiko, se takoj klerikalci zadovoljno nasmejljajo, češ: Spet so jo dobili liberalci. Je že res, da je liberalna politika kakor barka brez vetra; ampak to še ni dokaz, da bi se izražala v klerikalni politiki najvišja ženalnost. «S. L. S.», ki je do zadnjega časa označevala glasovanje za nagodbo kot izdajstvo, je danes z dušo in s telesom udana prav tej nagodbi. Zakaj? Pravi, da zaradi belokranjske železnice. To pa ni res, ker zida država to progo zaradi sebe, ne pa zaradi Slovencev. Vse izjave ministrskega predsednika, da je železnica odvisna od nagodbe, ne dokazujejo ničesar; kajti vse te izjave izdaja Beck Šustersiču na ljubo in zato, ker bi seveda rad dobil čim več glasov za nagodbo. Recimo, da res ne bi bilo tehničnih argumentov, ki bi za vsako ceno velevali, glasovati proti nagodbi (po našem mnenju so taki momenti); ali je politično, dati Becku slovenske glasove zastonj? Kajti belokranjska železnica, katero potrebuje vojni minister, ne more biti cena za Slovence. Gospod Beck je dokazal, da mu je mnogo lažje na kupčiji in da

plačuje visoke cene; ministrski sedeži so dokaz za to. Kakšno plačo dobe Slovenci? Ne mislimo na bajeslovne »jugoslovanskega ministra«; to je bolj operetna uloga. Toda Slovenci so imeli se razne druge želje, bolj važne, bolj resne in bolj nujne. Kaj je s tem? Še ne govori se o njih, čeravno je priložnost za stranke, ki delajo s politiko kupčije, najbolj primerna. No, klerikalci ne store ničesar zastonj in dober kup ne dajo svojih glasov. Oni Becku nagodbo, Beck pa klerikalcem vlado na Kranjskem. Ampak to je prekanjenost, ne pa modrost. To je delo za klerikalizem, ne pa za Slovence. In belokranjska železnica ima le zakrinkati to zakulisno kupčijo.

Umetnost in književnost.

Hans Kirchsteiger: Pod spovednim pečatom. Knjiga katoliškega kaplana, ki se peča s problemom spovedne tajnosti — kaj čuda, da so zagrmeli klerikalci na vseh koncih in krajih, ko je izšla v nemškem originalu in da so preganjali avtorja z vsem orožjem, kar ga imajo v svojem arzenalu. Sedaj je izšla knjiga tudi v slovenskem prevodu cela in tudi naše ljudstvo se lahko samo prepriča o njeni vsebini in o njenem pomenu. Kdor bi sodil samo po besnih napadih klerikalcev, bi moral misliti, da je Kirchsteiger spisal navaden pamflet v popoziškem slogu in da ne najde v njej nič drugega, kakor škandale. To mnenje je popolnoma napačno. Kirchsteigerjeva knjiga je resno delo globokoetične vrednosti, spisano z gorečo ljubeznijo do krščanstva. Pač dela avtor veliko razliko med krščanstvom in med cerkvijo ter njeno hierarhijo, toda duhovnika slika s tako očitno simpatijo, da izključuje vsako splošno protiduhovniško tendenco. Špekulacije na nizke instinkte, ki ljubijo škandal, naj se prikaže v katerikoli obleki, se ne zasledi v knjigi niti z drobnogledom. Pač pa vlada v celem delu silna želja po ozdravljenju razmer, iz katerih nujno izvirajo grozne nesreče. Pisatelj se je poslužil za svoj spis resničnih dogodkov, ki stoje v aktih, a porabil jih je literarno tako, da bi čim bolj dosegel svoj čisti namen. Vodila ga ni želja, ustvariti epohalno umetniško delo, ampak zasnoval ga je popolnoma na podlagi morale, za katero se bojuje seveda drugače, kakor vladajoči klerikalizem. V osredju romana stoji katoliški duhovnik, ki se kot mlad kaplan z neopisnim veseljem in navdušenjem posveti svojemu poklicu. Po njegovih nazorih je zvišena naloga duhovnika, vzgajati poverjeno mu ljudstvo v vsakem oziru in po očetovski skrbeti za njegov blagor. Toda kmalu se prepriča, da je praksa drugačna, kakor njegove teorije. Duhovniki, s katerimi ima stike, bodisi, da so mu predpostavljeni, ali pa da je z njimi v drugačnem razmerju, so ljudje, ki ne morejo zatajiti dejstva, da so iz krvi in mesa, kakor drug človek. Cerkev, ki jih združuje, pa ne išče kraljestva drugega sveta, temveč hoče vladati na tem svetu, hoče biti bogata, hoče imeti oblast nad ljudstvom, hoče združiti v svojih rokah vse sredstva, s katerimi se dobiva in vzdržuje moč. V takih okoliščinah se ne more razvijati njegov idealizem, temveč se izpremeni v nevarnost, ki ga končno ubije. Ena najvažnejših institucij cerkve, ki naj bi po njenih naukih služila za tolažbo grešnemu, iz prsti ustvarjenemu ljudstvu, se izkaže kot sredstvo, ki ga spretno porabijo hudobneži in zločinci za svoje varstvo, nedolžnega pa pahne v pogin. Kar je duhovnik slišal pri izpovedi, mu mora veljati za tako sveto tajnost, da mora sam pozabiti, kar je slišal v izpovednici. Ta brezpogojna cerkvena zapoved je usodepolna za idealističnega kaplana in poznejšega župnika. Hudodelec, ki je iz ljubosumnosti ubil hlapca, pride k njemu, izpove se in kaplan mora pokopati globoko v srcu to skrivnost in vse druge, ki so z njo v zvezi. Pri jezuitih vzgojen mlad duhovnik, njegov tekmeč, zapelje deklet, katero je kaplan sam rešil smrti; toda zapeljivec se pride izpovedat in spovednik nima več sredstva, da bi preprečil nadaljevanje grešnega razmerja — vsled prejšnjih dogodkov, ki so ostali tajni, razmerja med bratom in sestro — ne more preprečiti posledic tega razmerja, ne more preprečiti, da pade na njega samega sum, da je zapeljivec dekleta in kriv njenega samomora. On ne služi klerikalizmu, ampak ljudstvu in krščanstvu; njegovi sovražniki ga zatožijo pri škofu. Obdolžen prešestva in krvoskrumbe stoji pred svojim cerkvenim predpostavljajem. Ena besedica bi razjasnila vse in ga bi rešila; ampak spovedna tajnost mu je zapečatila usta. On ne sme govoriti in propade. — Čeravno brez literarnih pretenzij, je vendar knjiga izredno

zanimiva, živo pisana; posebno krajevni opisi so zelo lepi. Nekaterih poglavij ni mogoče pretrgati, preden se jih ne prečita do konca. Knjiga, ki služi, da se jo čita.

Dva prijatelja, katera čez poletje radi pozabimo

na zimo ne moremo pogrešati: peč in Fayeve prave Sodener mineralne pastile. Kakor se založimo po zimi z drvmi in premogom, tako bi se morali založiti s Fayevevim pravimi Sodener mineralnimi pastilami, da bi jih mogli dati vsak dan otrokom seboj v šolo ter da bi jih imeli doma, kadar se pojavijo prehlajenja. Dobi se Fayeve prave Sodener mineralne pastile v vsaki lekarni, drogeriji in v trgovinah z rudninskimi vodami za K 1-25 škatljica. Pazite pa, da vam ne dajo ponarejenih pastil. (12)

Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko:
W.Th.Guntzert, Dunaj, XII, Belghoferstrasse 6.

POZOR! POZOR! Za K 2'50

dobi vsak krasno remontoir pežno uro, »Gloria«-srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur idoča za kar se 2 leti jamči, z

lepo pozlačeno, Pancer verižico, samo za K 2'50 3 komadi z verižicami K 7'— Razpošilja po povzetju tovar. zaloga švicarskih ur 24—24

S. Urbach, Krakov št. 69.

KAVARNA
„Unione“
preje „Tedesco“ v Trstu
se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Ne kupite nobene ure
dokler niste videli mojega velikega cenovnika.
3 leta pisмено jamstvo, za blago, ki ne ugaja se denar vrne.
Pošilja proti povzetju.
Zaloga ur in zlatnine
Maks Böhnel, Dunaj VI.
Margaretenstrasse 27.
sodno zapriseženi centilj in izvedenec.
Zahtevajte zastoj in pošiljate pristo veliki cenovnik s podobami, 12—6

Dobite:	
Nikelasto Roskopf uro	K 3'—
Srebrna Roskopf ura	„ 6'—
Z dvojnimi piščem	„ 8'—
S trojnimi srebri im	„ 10'—
Ploške jeklene ure	„ 7'—
Roskopf za železničarje	„ 7'—
Prave „Omega“	„ 17'—
Srebr. okle. ne verižice	„ 2'—
14 kar. zlate ure	„ 19'—
14 „ „ verižice	„ 20'—
14 kar. zlate prst ne	K 4'—
Stenske ure	„ 7'—
Z bitjem na brn. zvonce	„ 10'—
Z godbo	„ 12'—
Ure s kukavico	„ 5'—
Kuhin. ure, gredo 8 dni	„ 6'—
Budilke, 1 zvonec	„ 2'40
Z dvema zvoncema	„ 3'—
S svetečo številščino	„ 3'20
Budilka z bitjem na bronasti zvonec	„ 6'—

Vsaka ponaredba in ponatis je kaznjivo.
Edino pravi
Thierryev balzam
le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52—41
Thierryev centifolijino mazilo
proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.
Ti dva domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.
Naročila se naj naslovljajo na:
Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogasški Slatini
Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franki.

Razprodaja.
4 pare čevljev za 6 kron.
Po nakupu velike množine čevljev se oddajo čevlji kratak čas po sramotno nizki ceni, 1 par moških in 1 par ženskih čevljev z nabitimi močnimi podplati, nadalje 1 par moških in 1 par ženskih modnih čevljev, vsi 4 pari elegantni, močni za zimo. Veliko t po cm. Vsi 4 pari stanejo samo 6 kron. Razprodaja se po povzetju. Zamenja dovoljena. Ako blago ne ugaja, se denar vrne.
D. Kessler, Krakov 638.

Izšla je druga knjiga znamenitega romana
Pod spovednim pečatom
Stane 2 K.

Dobi se v upravnistvu »Rdečega Prapora« v Ljubljani, v založbi časopisa »Naprejš« v Idriji, v knjigarnah L. Schwenner v Ljubljani, A. Gabršček v Gorici, K. Florian v Kranju kakor tudi v vseh drugih knjigotrdnicah.

Kdor še nima prve knjige romana 21 10—8

Pod spovednim pečatom
nabavi naj si tudi to. Stane 2 K 60 vin. Roman »POD SPOVEDNIM PEČATOM« je napisal biški katoliški kaplan Hans Kirchsteiger, poslovenil ga pa je pisatelj Etbin Kristan.

NAZNANILO.
Cenjenim sodrugom najljudneje naznanjam, da sem prevzela
staroznano gostilno
na Radeckyjevi cesti hiš. št. 28.
Potrudila se bodem svojim gostom ustreči s pristno pijačo in primerno ceno kuhinjo. Sprejemam tudi naročila v abonement. 5—5
Za par večerov v tednu je na razpolago tudi brezplačno soba za manjše organizacije.
Nemški in slovenski delavski listi na razpolago.
Proseč obilnega obiska beležim z odličnim spoštovanjem
Marija Petrič.

V življenju nikdar več 600 komadov samo glđ. 1-65
1 krasno pozlačena preciz. ura z verižico s 3 letnim jamstvom, 1 moderna svilena kravata za gospode, 2 fina žepna robca, 1 prstan za gospode z imit. biserom, 1 elegantna broša (novost), 1 par gumbov z imit. briljanti, 1 žepno zrcalo, 1 denarnica, 1 par manjšetnih gumbov, 3 naprsni gumbi, vse duble zlato s patentirano zapono, 1 album 10 najlepših slik sveta, 3 šalji predmeti, velika veselost za stare in mlade, 1 nikel-nasti tintnik, 20 važnih dopisovalnih predmetov in še 500 raznih predmetov za dom neobhodno potrebnih. Vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja samo glđ. 1-95. Pošilja proti povzetju, ali če se denar naprej pošlje 3—3
Dun. cen. razpošiljalnica, P. Lust, Krakov 463.
Kar ne ugaja se zamenja.

Budilka s svetečo 12—6 številščino.
Z enim zvoncem navadna K 2'40
Z dvema zvoncema „ 3'—
S svetečo številščino „ 3'20
Znamka J. Prima „ 4'—
Budilka za železničarje „ 5'—
Budilka z bronastimi zvončki in bitjem „ 6'—
Budilka z godbo „ 10'—
Tri leta pisμένο jamstvo. Ako ne ugaja, se denar vrne. Pošilja proti povzetju
Maks Böhnel Dunaj IV.
Margarethenstr. 27.
Zahtevajte moj cenovnik s 5000 podobami zastonj in pošiljate pristo.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev
v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12
pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodcih in steklenicah.
Ustanovljeno leta 1855. Številka telefona 210.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K, za pol leta 5 K 20 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petit-vrstica (širina 83 mm) za enkrat 20 vin večkrat po dogovoru.

96. številka.

V Ljubljani, v sredo, dne 4. decembra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne posilatve, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg številka 3/1.

Sodrugji in somišljeniki!

„Rdeči Prapor“ je začel izhajati od 15. oktobra t. l. naprej dvakrat na teden.

Izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Delavski žepni koledar za leto 1908 izide začetkom decembra.

Cena 80 vin., po pošti 10 vin. več.

Pri manjših naročilih se pošilja denar naprej, drugače se izvrši naročilo po povzetju.

Naroča se pri upravništvu „Rdečega Prapora“, kamor se pošilja tudi denar.

Upravništvo.

Ko se dela mrak...

Temno je sedaj v avstrijski državi, kar črno pa je na Slovenskem. Toda klerikalizem ne razširja svojih perut samo pri nas. Na stolu rimskega škofa sedi mož, ki ne mara nič uljudne konci-

liantnosti, nič previdnih kompromisov. Pij X. ne priznava pravice koledarja; zanj je samo srednji vek opravičen in vse, kar je v nasprotju z dobo absolutne rimske nadvlade in svete inkvizicije, je vredno, da pogine. Pij X. živi v Vatikanu, kakor da bi bil Vatikan ves svet in njegovi merodajni svetovalci so tisti kardinali, ki ne priznajo v življenju nobenega drugega zakona, kakor dogme katoliške cerkve.

Rim se vede tako, kakor da bi se pripravljala na novo protireformacijo. Novi syllabus, papeževa enciklika, ves boj proti modernizmu, izobčevanje samostojno mislečih katoličanov — vse sama znamenja, da se rimski klerikalizem noče samo braniti, temveč da je pripravljen za naskok.

Tla, na katerih napredujejo njegove prve čete, so pa v Italiji, v Nemčiji in — seveda — v Avstriji; nikjer ne tako smelo, tako predrzno in ošabno, kakor v Avstriji. Katoliški shod na Dunaju potrjuje to pač dovolj krepko.

Dejstvo je nevtajivo. Vprašanje je pa, ali zadostuje akademično zatrditi, da je tako in sprejeti nekoliko protestov, ki ostanejo na papirju, ali pa je potreben zoper aroganco klerikalizma res boj z vsemi silami in na vsakem polju.

Čudno so se zasukale razmere pri nas. Bil je na Slovenskem čas — in ni še davno, da je bilo tako, — ko se ni poznalo zlasti na Kranjskem drugega nasprotja, kakor klerikalizem in protiklerikalizem. Nobenega globokejšega političnega umevanja ni bilo; važna socialna vprašanja, ki pretresajo ves svet, so bila pri nas neznana; gospodarske reči so veljale za postranske; kulturne zadeve so ležale neopažene v kotih. Ampak viharno so sumeli po deželi klerikalni in protiklerikalni kliči, vse politično strankarstvo je bilo zgrajeno na tem nasprotju, v državni, v deželni, v občinski politiki je odločevalo samo to nasprotje.

Naenkrat je drugače. Boj proti klerikalizmu je potisnjen v ozadje, volilni svobodomiselni poli-

tičarji razglashajo novi nauk, da klerikalizem ni nevaren slovenskemu narodu, priznavajo »krščansko« podlago in se politično družijo z najreakcionarnejšimi klerikalci.

Morda s tem samo popravlja nekdanjo napako? — Mogoče, da je bil boj zoper klerikalizem umetno provociran in da klerikalizem res ni nevaren slovenskemu narodu? — Če bi bilo tako, bi bilo zelo čudno, da je prišlo to izpoznanje tako nenadoma. Kajti še ob času državnoborskih volitev je bilo splošno mnenje vse drugačno; in volitve so bile vendar šele maja meseca.

Toda tukaj se ne more govoriti o čudežnem izpoznanju, temveč le o resnici, da se je nevarnost za ves naš mali narod neznansko povečala. Kajti v klerikalizmu tiči za Slovence ogromna nevarnost. Tega se ne more povedati dovolj glasno, tega se ne more ponavljati dovolj često.

Klerikalizem in kultura, klerikalizem in socialna blaginja, klerikalizem in svoboda — to so živa nasprotja.

Bili so dobrijani, ki so mislili, da se katoliška cerkev lahko modernizira in pobota z znanostjo, tako da bi znanost pod zaščito cerkve in pospeševana od nje, lahko rodila še več zlahtnih in koristnih sadov človeštvu. Pij X. je razdril vsako upanje v tem oziru. Kakor ljubljanski škof Bonaventura, pravi tudi rimski Sarto: Znanost ni nikjer v nasprotju s svetim pismom; če pa je, tedaj ni znanost. In s to besedo je zavrgel vso resnično znanost, ki nasprotuje s svojimi dokazanimi resnicami na vsaki strani lepim, umetniško - vzornim legendam biblije.

A kaj bo iz slovenskega naroda brez kulture? Malo nas je, slabotni smo; človeštvu res ni nič ležeče na našem obstanku, če mu ne moremo dati ničesar. Ves svet hiti naprej, izpopolnjuje svojo kulturo, da oko kar strmi. A če zadene človeštvo ob Slovence, se mu izpotakne

PODLISTEK.

Nevarni socializem.

(Dalje.)

Neenakost v sedanjih družbi je dvojna: Prva je prirodna, druga pa socialna, pravzaprav gospodarska. Zato ne zadostuje, govoriti enostavno o neenakosti ljudi, kajti gospodarska neenakost lahko izbrisi posledice prirodne in lahko popolnoma preukne razmere, ki jih ustvarja samo prirodna neenakost. Vse dobre stvari, ki jih imajo ljudje od rojstva, so v kapitalistični družbi za njih lastnika neplodne in brez vrednosti, če nima ene, ki edina velja v sedanjih razmerah: Če nima daru pridobiti si bogastva. Kapitalizem priznava samo spekulativnem kupčijem duhu veljavo. Učenjak, iznajditelj, umetnik, ki nima sposobnosti, da bi napravil svojo učenostjo, s svojimi iznajdbami, s svojo umetnostjo dobre kupčije, ki ne zna delati reklame zase, ki se ne zna pehati v ospredje, ki nima tiste brezobzirnosti, da bi poteptal druge in čez njih trupla prišel do svojega cilja, lahko strada v podrejeni sobici ob svoji znanosti in umetnosti. Priroda mu je dala sicer večje zmožnosti, kakor drugim, ampak družabne razmere uničijo to njegovo prednost in ga potlačijo globoko pod one, ki nimajo nobenega njegovega daru, ki pa znajo delati denar »iz nič« in ki znajo morda njegove velike moči porabiti za svoj veliki dobiček.

Največji sovražnik prirodne neenakosti je gospodarski red, ki postavlja že ob rojstvu ljudi v neenake lastninske razmere. Ta red žene liberalni

nauk o svobodnem razvoju vsake moči naravnost v absurdnost, ker oklepa vse moči v službo kapitala in daje svobodo ukrepov le lastniku kapitala.

Vzemimo primer:

Dvoje ljudi pride na svet, Tone in Tine. Neenaka sta. Priroda je dala Tonetu veliko duševno moč, telesno lepoto in sposobnost velikega notranjega razvoja, povrh pa mehko srce. Vse to je odrekla Tinetu; dala mu je majhno porcijo duha, fizično neznatnost, psihično lenobo in površne čute. Oba naj se razvijeta svobodno: Tone bo po nagonu svojih lastnosti delal, ustvarjal, podaril bo človeštvu mnogo lepega in koristnega, za kar mu bo ljudstvo hvaležno in še pozni potomci se bodo radi spominjali njegovega imena. Tine postane morda njemu skromen pomočnik, ki stori malo, ker ne more mnogo in tudi to le po navodilih mojstra Toneta. Taka bi bila volja prirode.

Toda socialni red je položil Tinetu v zibelko denarja, lastninsko pravico do obsežnih zemljišč, grajsčin, tovarn, Tonetu pa ničlo. V naši družbi se pa ne more živeti od prirode. Tone, brez denarja, pojde morda iz četrtega razreda in kakšnemu rokodelcu; če bo zelo srečen, se prerije stradajoč in prezebajoč, s pomočjo instrukcij in tuje milosti do kake višje sole in pride k Tinetu v službo. Tine gospod, Tone pa hlapec (če tudi morda s kakim višjim naslovom), Tine lastnik, Tone pa nemanič. Tone bo s svojimi zmožnostmi napolnjeval blagajne, Tine pa praznil zase.

Ta socialna neenakost nima nič drugega opariti s prirodno neenakostjo, kakor da jo razveljavlja.

Ona je naravnost nenaravna, zoper prirodo. In da pride priroda do svojih pravic, da se uveljavi ona neenakost, ki jo je ustvarila priroda sama, je treba odpraviti gmotno aprioristično neenakost in socialni red, ki ji daje podlago. Ne enakost, ampak enakopravnost je potrebna, da se lahko razvijajo vse moči v enaki svobodi.

Enakopravnost pa ne more biti resnična, če ni gospodarsko lastninska. Vse oblike »enakopravnosti«, ki jih veča sedanja družba, so prazne besede, ne pa enakopravnost. Beračeve pravice niso nikdar enake milionarjevim, pa če bi sto postav trdilo, da so. Bogatin ima pravico jesti, kadar je lačen, nemanič je nima. Bogatin gre lahko v gledališče, če je njegova duša žejna umetnosti, nemanič ima kvečjemu pravico, pogledati na gledališki listek, kaj pojo v operi. Bogatin pokliče lahko glasovitega zdravnika če je bolan, kupi vsa zdravila, ki mu jih žapiše, gre v Egipt, v morsko kopel in se ozdravi. Revč ima pravico umreti, ker nima denarja, da bi si kupil boljšo hrano, brez katere ne more okrevati. Bogatin ima pravico poslati svojega sina na najvišja učilišča in mu odpreti vse vire znanosti, kupiti mu celo knjižnico, poslati ga v svet; revč ga mora dati čimprej kot vajenca na nauk, da bo lahko sam kaj zaslužil.

Pred zakonom so vsi enaki. Ampak gospodarski red varuje bogatina vseh konfliktov s paragrafi lastninskega značaja, revč pa zapeljuje neprenichoma v izkušnjava. Kadar stoji že pred sodnikom, prihaja enaka pravica prepozno.

noga ob našem klerikalizmu, njegova kultura izpozna v nas zapreko — ali je čudo, da brne in da hoče odstraniti oviro? Kako naj se, majhni in slabi, uspešno upiramo brcam močnejših, brcam, ki so z višjega človeškega stališča zelo, zelo umestne, dokler smo zapreka napredku?! Samo če postanemo resen faktor kulture, če z višjo kulturo nadomestimo malo stevilo, če postanemo tako človeštvu potrebni, opravičimo in zagotovimo svoj obstanek. Klerikalizem nas degradira, jemlje nam veljavo v človeštvu, dela iz nas plevel; **klerikalizem nas ubija**.

Socialno je katoliški klerikalizem reakcionaren v dejanjih. On izpolnjuje kapitalistično policijo; on uči pohlevnost in odrekanje; on ima samo nebesko tolažbo; on opravičuje socialni zistem, ki mori milione, češ, da je tako božja volja. A slovenski narod je siromašen in ne reši ga pohlevnost, resignacija in askeza, temveč samo velik gospodarski napredek.

Svobodi je avtokratični klerikalizem nad vse nevaren; on zatira duševno, gmotno in politično svobodo. Vso moč polaga v roke papeža in visokega klera, ljudstvo pa mora plesati, kakor žvižgajo škofje. A slovenski narod potrebuje svobode, ker se v sužnosti ne more razvijati.

Klerikalizem je za Slovence smrtna nevarnost. A med buržoazijo je utihnil boj zoper klerikalizem popolnoma. Lani na protikatoliškem shodu so liberalci navdušeno glasovali za našo protiklerikalno resolucijo, letos izjavlja načelnik njihovega izvrševalnega odbora, da je popolnoma prav, če podpiše »krščanski« program! Meščanstvo se je odreklo boju zoper klerikalizem in prepušča slovenski narod poginu.

Kdor verjame, da se mora slovenski narod rešiti iz klerikalnega objema, ima le še eno pot: Socialna demokracija je neizprosna nasprotnica klerikalizma in samo njena zmaga lahko prežene mrak, ki pada temneje in temneje nad slovenski narod in ga hoče zadušiti.

Ni jim nujno!

Nujnost socialno-demokratskih predlogov zaradi draginje je v državnem zboru odklonjena! Za nujnost je treba dvetretjinske večine, te pa ni dosegel ne Schrammelov ne Rennerjev predlog. Pokopali so nujno razpravo agrarci in krščanski socialci.

Največje ogorčenje mora vzbuditi ta vest med siromašnim ljudstvom, kateremu ne more biti v tem trenutku nič na svetu tako nujno, kakor olajšanje življenja, v katerem vlada vsled silne draginje sama skrb in beda. Že dogodki, ki so sledili glasovanju v parlamentu, pričajo jasno, da so odgovarjali socialno-demokratski predlogi najvažnejši potrebi ljudstva. Že davno ni bila zbornična gale-

Bogatin ima pravico uživati vse, kar ustvarja človeški um in človeška roka, ne da bi se moral sam količkaj potruditi. Revez še sadov svojega dela ne sme užiti, ker mu jih bogatin, njegov gospodar, vzame in mu da le delež, plačo po svoji volji.

Enake pravice začenjajo pri lastnini, zato v družbi, v kateri je vsa last na eni in sicer na manjši strani, druga, večja stran pa brez vsake lasti, ne more biti govora o enakopravnosti.

Družbo, v kateri bo enakopravnost uresničena in v kateri se bodo vse moči lahko svobodno razvijale, je treba šele ustvariti in to je naloga socializma.

Taka preureditev družbe pa ni potrebna samo za posameznike, ki so v sedanih razmerah zasluženi in brezpravni, temveč zahtevajo koristi od celote, koristi družbe same. Zmožnosti, ki so vsled kapitalističnih razmer potlačene, pogostoma uničene, ne morejo roditi sadov. Kar bi lahko ustvarili s svojimi potencami, če jih ne bi ovirale gmotne razmere, ni izgubljeno le za nje, ampak za družbo sploh. Nihče ne more vedeti, koliko izumov je propadlo, koliko še preden so bili izumljeni, koliko materialnega in duševnega dela ni storjenega, koliko več sadov dela bi človeštvo lahko že uživalo, če ne bi bila slana kapitalističnega reda požgala in umorila toliko naravnih zmožnosti, kolikor jih je.

Razvoju in pridobitvam družbe ni nevaren socializem, ampak nevaren ji je vsak gospodarski red, ki sloni na dejanjski neenakosti pravic. Socializem šele odpravi to neenakost.

rija tako natlačena, kakor v četrtek, ko se je glasovalo. Vprašanje, ali se zgodi kaj, da se vsaj nekoliko olajša življenje, je prignalo množice v parlament. Gori na galeriji so utripala srca v nervoznem pričakovanju. Gori je telo upanje. Saj se je zdelo ljudstvu nemogoče, da bi ta parlament preprečil ali zavlekel rešitev vprašanja, ki se tiče usode milionov. To se je zdelo poslušalcem absurdno, nemogoče, izključeno. Gori na galeriji so steli glasove s tako, ali še z večjo napetostjo, kakor doli v dvorani. Seveda v oni stiski niso mogli računati, tudi je bila napetost prevelika. Večina je bila nedvomna; ali pa je dvetretjinska? — Do zadnjega hipa so upali.

A ko je predsednik Weiskirchner naznanil uspeh glasovanja, je bilo 207 glasov za, 192 pa proti — nujnost torej odklonjena. V tem hipu je razočaranje premagalo množico, na galeriji se je dvignil vihar, kakršnega je celo avstrijski, na burne prizore navajeni parlament malokdaj doživel. Iz šuma in krika se je razločevalo posamezne glasove, posamezne klice, ki so pa dovolj jasno kazali, kakšno razpoloženje vlada med množico. »Roparji, izkoriščevalci, podraževalci kruha, oderuhi! Kazen vas že doleti!« — taki klici so doneli v dvorano in kmalu je nastal tudi tukaj tak nemir, da se je bilo bati boja na pesti.

Ta dogodek v parlamentu je bolj pomenljiv, kakor se sanja zaščitnikom oderustva. Dunajsko ljudstvo, zlasti delavsko, je po svoji naravi mirno in se zna premagovati do skrajnosti. To so pokazali nešteti dogodki. Na dan glasovitega 28. novembra je korakalo četrta miliona delavcev po dunajskim ulicah ne le brez nasilja, ampak brez glasne besede. Ko je dunajsko delavstvo odgovarjalo Luegerju za psovko »lumpi«, se ni primeril najmanjši izgredu. Parlament je temu ljudstvu znan in njegovo dostojanstvo spoštuje. Če se to ljudstvo ni moglo več premagovati, tedaj je dokazano, da mu je kri zavrela nad navadno mero in da je občutilo razočaranje glasovanja kakor grozovit udarec.

Razburjenost poslušalcev je bila tako velika, da ni predsednikov ukaz, naj se izprazni galerijo in prvo posredovanje uradnikov in slug začetkoma nič izdal, temveč se je skoraj razvil boj, preden se je posrečilo izgnati ljudi. Hrup se je pa še nadaljeval po stopnicah, po hodnikih in končno pred parlamentom, kjer je bil zopet po dolgi dobi postavljen kordon policajev, da brani »dom postave« pred ogorčenim ljudstvom.

Sovražniki stradajočega prebivalstva torej trimfirajo. Kar smatrajo sami za nujno, se izvršuje, nujne potrebe ljudstva jim niso nič mar. Za nje so nujni ministrski portfeli — te imajo, Gessmann, Ebenhoch, Prašek, Peschka, Abrahamowicz — mein Liebchen, was willst du noch mehr? Nujno jim je pokatoličenje vseučilišč — zato skrbi Lueger v družbi s škofi in kardinali. Nujno jim je pomnoženje kanonov, strojnih pušk in podobnega morilnega orodja — zato bodo že glasovali v delegaciji. Nujna jim je veteranska sablja, nujni visoki profiti, nujne mastne službe — za vse to jim je pot gladka. Ljudstvo ima pa itak očenaš in lahko moli za vsakdanji kruh.

Če to glasovanje ne bi odprlo ljudstvu oči in mu pokazalo, da je samo izročilo moč svojim najhujšim nasprotnikom. Kruh je prvo vprašanje za ljudstvo; vse idealistične fraze ne spravijo tega iz sveta. To glasovanje je pa tudi izpričevalo, da idealistične besede nimajo drugega namena, kakor preslepiti ljudstvo, izkoriščevalcem pa omogočiti še večje izkoriščanje.

Ustreljen vojak.

V državnem zboru je vložil poslanec sodrug Winarsky interpelacijo na domobranskega ministra, ki zasluži pozornost v najširših krogih, čeravno se gre za dunajski lokalni dogodek. V tej interpelaciji je rečeno:

V nedeljo, 24. novembra, je bil v šiftni vojašnici ustreljen rekrut Herškovic druge stotnije 51. pešpolka od svojega korporala Balina. Herškovic je imel sedem latinskih sol in je bil na to nekoliko ponosen. To je jezilo korporala in pri vsaki priložnosti je skušal, si ohladiti svojo jezo nad njim. V nedeljo mu je naložil, da je moral popoldne za kazen v sobi eksercirati in priče pripovedujejo, da mu je okrog stokrat komandiral »Nieder!« in »Auf!« Ta vaja ni mogla imeti drugega namena, kakor sekirati vojaka. Potom je moral nastopiti, oblečen za marš, kakor da bi bil

alarm; na to je moral odložiti opravo pa takoj zopet popolnoma opravljen nastopiti. Končno je bil rekrut vsled tega nezmisljega trpinčenja tako izmučen in obupan, da ni mogel večslušati korporalove komande. Sedaj mu je ta ukazal, naj se postavi v kot, pa je vzel svojo puško s klina in — kakor pripoveduje ena vest — je zaklical: »Izmoli svojo zadnjo molitev«. Po drugem poročilu je še enkrat vprašal rekruta, če hoče slušati ali ne; Ker je Herškovic, nezmožen, da bi kaj storil, le stal »Habtacht«, je korporal vzdignil puško in sprožil. V bližnjem trenutku, je ležal rekrut, zadet v čelo, mrtve na tleh.

Pravi se, da je bila patrona, s katero je korporal nabil puško, takozvani »Versager« (tako se pravi patroni, ki se pri streljanju ni sprožila.) Toda če bi tudi bilo tako, je moral korporal vedeti, da se »Versager«, ki je enkrat ukanil, drugič lahko sproži. Njegovo dejanje, čeravno ne more veljati naravnost za umor, je bilo vendar na vsak način frivolna igra s človeškim življenjem. Povrh tega je še nedognano, kako je korporal prišel do te patrona.

Ker je nastalo vsled tega dogodka, ki je uničil cvetoče človeško življenje, veliko vznemirjenje v najširših krogih prebivalstva, ker mora spričo vedno pogostejšega trpinčenja vojakov, zlasti v zadnjem času nastati opravičen strah, da so vojaki brez obrambe izročeni zlovolji predpostavljenih in ker noben oče ni varen, da bo zopet videl sina, ki je odšel zdrav in krepak na službo v miru, vprašajo podpisani gospoda ministra za deželno brambo:

Ali je gospodu ministru omenjeni dogodek znan? Ali misli, če je tako, ukazati strogo preiskavo, da zadene krivca zaslužena kazen?

Ali je gospod minister pripravljen, prekrbeti da v bodoče izostane tako, za naobrazbo moštva nepotrebno in nezmislno trpinčenje, kakršno je prakticiral korporal Balin pred ustreljenjem nad rekrutom Herškovicem in naložiti, da se strogo kaznuje šarže in častnike, ki bi ravnali zoper to?»

Interpelacija govori sama za se in vsak komentar je pravzaprav nepotreben. To je gotovo, da morajo taki dogodki razburiti vse starse. Čas je pa že, da se ukrene zoper trpinčenje vojakov kaj resnega, ne pa da opisuje brambovski minister vselej, kadar se primeri kaj takega, slučaj le kot izjemo in da vedno ublažuje in polepšuje.

Vsa čast disciplini, ampak človeško življenje vendar ni od muh. Oblast, ki jo ima vsaka platnena ali srebrna zvezda nad vojakom, je tako nenaravno velika, da se ni čuditi, če si domisljajo mnogi predpostavljeni kdove kaj in mislijo, da so vojaki le za njih zabavo na svetu. Če se hoče odpraviti trpinčenje, tedaj se mora razmerje med vojakom in predpostavljenim temeljito izpremeniti.

Politični odsevi.

Zunanja politika je prišla v četrtek na dnevni red v avstrijskem državnem zboru. Seveda je našla svojo pot po ovinkih. Naša ustava je namreč tako krasna, da državni zbor sploh nima upliva na zunanjo politiko, ampak stvar je popolnoma prepuščena delegacijam, in še te imajo zelo omejen delokrog. Če hočejo torej poslanci govoriti o zunanji politiki, se morejo poslužiti zvijače. Tako je bilo tudi v četrtek. Na Nemškem je vlada predložila nov zborovalni zakon, ki jemlje Poljakom pravico, govoriti na svojih shodih v poljskem jeziku. Drug zakonski načrt v pruskem deželnem zboru pa zahteva, da se sme zemljišča Poljakov ekspropriirati (vzeti jim jih za tako ceno, kakršno določi nakupna komisija), če jih hoče nemška »kolonizacijska« komisija dobiti v svojo last. Oba zakona sta res tako brutalna, da se človek v čudu vpraša, kako je kaj takega mogoče v kulturni državi v dvajsetem stoletju. O tej stvari se je torej v četrtek govorilo na ta način, da so govorniki vseh slovanskih strank ter dva zastopnika socialnih demokratov (poljski sodrug Hudec in rusinski Vitič) vprašali predsednika, če hoče ta protest naznaniti vladi. To je bil ovinek okrog opravičnika, a bil je umljiv, ker opravičnik ne daje druge priložnosti, da bi se moglo govoriti o zunanjih dogodkih.

Nemški buržoaziji so zaradi protesta proti poljski politiki nemške vlade po koncu in kriče, da lahko nastanejo neprijetnosti z Nemčijo. No, v dobi demokratiziranja parlamentov se bodo morale privaditi vse vlade, da bo splošno politično življenje nekoliko drugačno, manj formalno, nego je bilo doslej. Zlasti avstrijskemu parlamentu, v katerem so zastopani najrazličnejši narodi, se lahko še pogostoma primeri, da se bo pečal z zunanjimi dogodki. In socialni demokratje si ne bodo dali jemati te pravice od nikogar. Kakor so brez strahu

pred carjem — batjuško protestirali zoper absolutizem na Ruskem, kakor so z vso ostrostjo kritizirali umor v Černovi na Ogrskem, ne da bi se bili tresli pred Wekerlejem in Košutom, tako jih tudi ne obhaja groza pred Viljemom in Bulowom. Polagoma se bo že pokazalo, da stoji človeštvo nad državami.

O znižanju sladornega davka je v četrtek razpravljali nagodbeni odsek. Finančni minister Korytowski je že nekoliko popustil. Kakor znano, je začetkoma trdil, da je vsako znižanje tega davka nemogoče. V četrtek je pa že naznanil, da je oddal predsedniku zbornice načrt zakona, po katerem naj bi se znižal davek leta 1908 za šest kron, leta 1914 za tri in leta 1917 zopet za tri kron. Odgovarjal mu je poslanec dr. Ellenbogen, ki je napovedal, da vložijo socialni demokratje nujen predlog z zahtevo, naj se razveljavi naredbo po § 14., s katero je bil sladkorni davek zvišan za 16 kron. Finančni minister vedno tarna. Ampak če pride vojni minister, dovoli vendar 250 milijonov za topove, ladje in trdnjave. Hrana prebivalstva je pač tudi tako patriotična stvar. Tukaj pa vlada itak ne žrtvuje mnogo, kajti če se zniža davek, se bo prodalo toliko več sladkorja, da bo država zopet imela svoj dobiček. Ministrov predlog je popolnoma nesprejemljiv. Nobena naredba ne pove branjevcu, kako naj tri podeli s štiri. Ljudstvo kupuje po četrto kile in nihče ne bo računal po pol vinarja.

Proti umetnemu podraževanju sladkorja je predlagal finančni minister, naj se sprejme v zakon o sladkornem davku določbo, ki dovoli vladi, dokler ni zakona zoper kartele, da sme z denarnimi globami kaznovati prodajalce, ki bi prodajali sladkor dražje, kakor bi bilo opravičeno v tržnih razmerah.

Davek na avtomobile hoče vpeljati država. To misel so imeli najprej nekateri deželni zbori, ki so hoteli vpeljati deželne davke na avtomobile. Sedaj jim je to država vzela izpred nosa. Pač pa hoče polovico tega dohodka prepustiti onim deželam, v katerih so avtomobili »doma«. Sedaj je nastetih v državi 2314 avtomobilov in 5387 motornih koles. Vlada računa, da bi davek iznašal 500.000 kron na leto. Obdavčilo bi se pa tudi avtomobile, ki pridejo iz inozemstva; od teh računa vlada 100.000 kron dohodkov.

Predlogi zaradi draginje, katerih nujnost je bila v četrtek odklonjena, pridejo brez prvega branja v odsek. Še enkrat bo torej priložnost, izpoznati ljudsko prijateljstvo patentiranih patriotov. Prvega greha, da so zavlekli rešitev tako važnega vprašanja, se ne rešijo. Kdaj prideta predloga v odsek, tega ne ve danes nihče. In če bi prišla jutri, se ne more vedeti, kdaj se vrne v zbornico, kajti dnevni red je z nujnimi predlogi tako zabarikadiran, da ima parlament za par mesecev dosti dela, če hoče razpravljati vse. Za to torej že ne more biti odveze. Če bi pa nasprotniki se v odseku delali težave, tedaj bi padla krinka enkrat za vselej.

Čuden minister je gospod Gessmann. Poslanec Licht je glasoval za nujnost socialističnih predlogov. To je krščansko-socialnega ministra tako razkačilo, da se je začel kregati z njim kar v zbornici. Potem je zopet tolkel po mizi in zahteval naj se izprazni galerijo, čeprav je sedel predsednik na svojem mestu. Krščansko-socialne manire se tudi v ministrskem fraku ne izpremene.

Nagodbo, proračunski provizorij in sladkorni davek hoče vlada vreči v en lonec. Minister Beck je v sredo konferiral s predsedništvom socialno-demokratskega kluba ter je naznanil, da namerava vlada res spraviti poročilo nagodbenega odseka in proračunski provizorij kot nujna predloga na razpravo. Ravno tako naj bi prišel zakon o znižanju sladkornega davka kot nujen predlog v razpravo in sicer misli vlada predlagati, da se zniža davek, sedaj za šest kron, pozneje pa dvakrat po 3 kron. Med proceduro z nagodbo in zakonom o sladkornem davku bi pa morala biti pogojna zveza. Beck se torej postavlja na stališče: Če hočete Vi znižanje davka, moram jaz dobiti nagodbo. Socialni demokratje so opozorili ministrskega predsednika na težave, ki morejo nastati temu načrtu v zbornici in so povdarjali, da ne morejo odnehati od znižanja omenjenega davka za 16 kron.

Avstrijski finančni minister dr. Korytowski se poslužuje v svoji polemiki tako neslanih argumentov, da jih človek ne bi prisodil ministru. V petek je sodrug dr. Adler v nagodbenem odseku zagovarjal socialno-demokratsko stališče, da se ima davek na sladkor znižati za 16 kron. Gospod Korytowski se je zviljal in branil, kar se je le mogel in ker ni znal drugače pobiti važnega predloga, je očital socialnim demokratom, da so v zvezi — s sladkornimi kapitalisti in z agrarci. V predpustnem času bi človek prebavil take cenene šale; takorekoč v adventu je pa čas za to preresen. Po logiki finančnega ministra bi morali socialni demokratje zagovarjati samo take predloge, ki bi absolutno morali propasti. Kajti čim zahteva še kdo to, kar zahtevajo socialisti, bi oni morali nasprotovati. Tovarne sladkorja žele znižanje davka; seveda, kajti kupovalo se bo tedaj več sladkorja in to bo za tovarne dobiček. Tudi agrarci so za to; kajti če bo treba več sladkorja, bo treba več pese in to bo zopet dobiček za kmeta. Socialni demokratje pa privoščijo kmetu ta dobiček, žele

pa še posebej znižanje davka, zato da dobi ljudstvo cenejši sladkor. In če bodo tovarne izdelovale več sladkorja, bo tudi več delavcev dobilo dela, torej je tudi to v interesu delavstva. — Z neslanim dovtipom gospoda Korytowskega sploh ne bi bilo vredno polemizirati, če ne bi bilo v njem vendar nekaj važnega. Na podlagi njegovih besed bi bilo soditi, da morajo biti socialisti nasprotniki industrije in kmetijstva. Če so v tako visokih krogih tako napačni nazori o socializmu in o socialni demokraciji, tedaj je to pač žalostno — za one visoke kroge. Ampak take nazore se najde pri nas tudi v nekoliko nižjih krogih.

Pripisovati socialni demokraciji sovraštvo zoper industrijo, je naravnost smešno in dokazuje, da dotični, ki to trdijo, ne znajo prav nič razlikovati. Industrija ima ustvarjati ljudske potrebe. Čim bolj se množi ljudstvo, tem več industrijalne produkcije je treba. Da je industrija danes napačno organizirana, da ne producira za ljudsko potrebo, ampak za profit, da koristi največ njenim lastnikom, to je druga stvar, zoper katero se bojuje socialna demokracija. Za razvoj industrije pa nastopa, kjer le more in prav nič nas ne bi užalilo, če bi n. pr. tudi na Slovenskem dobili pomembno tovarno za sadkor.

Kar se pa agrarcev tiče, je naravno, da nekatere stvari, ki koristijo veleposestnikom, lahko koristijo tudi malim kmetom in drugemu ljudstvu. Naravno je, da želi socialna demokracija povzdigo kmetijstva, ker potrebuje ljudstvo tudi kmetijskih pridelkov. Če pa koristi znižanje sladkorne cene delavcu in kmetu, imajo socialni demokratje tem več povoda, da jo zahtevajo in da se bojujejo zanjo.

O povišanju častniških plač piše dunajski »Fremdenblatt«, glasilo ministrstva za zunanje zadeve, da obstane vojna uprava na tem, da je tako zvišanje potrebno. Ali ne priznava vlada s tem, da je draginja velika? Če res že častniki s svojimi plačami ne morejo izhajati, kako pa naj žive delavci, učitelji, mali uradniki? Zakaj se torej vlada upira vsakemu sredstvu zoper draginjo?

O nameravanem ministrstvu za delo, ki ga ima dobiti Gessmann, se poroča, da bo obsegalo tri oddelke. Prvi bi obsegal javne stavbe, vodne ceste i. t. d., drugi obrtno politiko, tretji pa delavsko varstvo in delavsko zavarovanje. Misli se pa tudi na ustanovitev posebnega centralnega zavoda za delavsko zavarovanje, ki bi bil tako samostalen, kakor centralna poštna hranilnica. Najvišji šef bi bil pa vendar delavski minister.

Dvorni svetnik Frankl, starejšim sodrugom znan iz dobe socialističnih progono, se je v petek na Dunaju ubil. Med tem, ko je bila njegova družina v sobi, je skrivaj odšel na hodnik ter se je iz tretjega nadstropja vrغل v vežo, kjer je obledel in kmalu umrl. Bil je že dlje časa bolan in zadnjih štirinajst dni baje sploh ni mogel zatisniti očesa. Frankl je bil že več let upokojen in je oskrboval Rothschildove hiše. Služil je pri policiji, kjer je nenavadno hitro avanziral. V osemdesetih letih je zabredlo nešteto delavcev v nesrečo zaradi njega; on je praktično zloglasni zistem, da se je pošiljalo med delavce ljudi, provokaterje, ki so se kazali krvave anarhiste, a če je kdo potem zinil le nepremišljeno besedico, so ga že imeli. Kazni so bile pa naravnost barbarične. Tudi ta zistem pa ni mogel zadržati delavskega razvoja.

Pulj. Javen shod proti podraževanju živil je sklicala komisija strokovnih organizacij za četrtek, 5. decembra ob 8. uri zvečer v gledališče Ciscutti. Govorilo se bode v treh jezikih.

Domače stvari.

Po zraku trče zadnji čas najrazličnejše vesti, ki imajo večji del namen, ustrašiti vsakega opozicionalno mislečega. Če se jih pa brez nervoznega vznemirjenja razloži, se vidi, da ni nihče v tako veliki zagati, kakor gospod Beck in njegova pisana večina. Sestavil si je vlado, s katero je hotel vpreči vse, »kar leze in gre«, v svoj voz; pridobil je mnogo strank, odbil je pa prebivalstvo. Ker pa stranke ne plavajo v zraku, je moralo razpoloženje ljudstva uplivati nanje in danes že mnogi voditelji sami ne vedo, kaj bi počeli. Beck ima komandante, ki so pa izgubili armade. In umevno je, da mu gospodje, ki so prišli na površje, ne morejo pomesti s pota zaprek, ki izraščajo vsako noč vnovič iz tal. Faktično gospod Beck, ki ima liberalne in klerikalne, nemške in slovenske, intelektualne in agrarne ministre, danes se ne ve, kako dobi pred novim letom nagodbo in proračun pod streho. Ves nervozen išče izhodov, pa jih ne najde. In tako je sfrčala zadnje dni zopet vest, da razpusti državni zbor, če ne izginejo težave. Dobro! Gospod Beck ga razpusti. Kaj pa potem? Najbrže si misli dovoliti nagodbo in proračun s § 14., ki še živi. Ampak s tem vendar še ni vse storjeno. Po razpustu pridejo nove volitve in gospod Beck vendar ni tak otrok, da bi potem pričakoval zase boljši parlament od sedanjega? Od junija sem se ni vlada z ničemer prikupila prebivalstvu. Zgodilo se je pa marsikaj, kar je ustvarilo med volilci veliko nevoljo s sedanjimi razmerami in zlasti slika, ki se jim je razkrila ob priliki razpravljanja socialno-demokratskih predlogov zaradi draginje ni napravila nič novih pri-

jatelj v vladi in njenim strankam. Če se gospod Beck še spomni, da je Lueger tako neprevidno razodel klerikalne namene, tedaj gotovo ne bo eksperimentiral z razpuščanjem parlamenta. Če pa hoče poizkusiti — nam bo prav.

Zoper nujnost draginskih predlogov so glasovali slovenski poslanci iz obeh klubov in sicer sledeči: **Dr. Benkovič, Demšar, Grafenauer, Kočever, dr. Krek, dr. Ploj, Pogačnik, Povše, Roškar, Suklje, dr. Šušteršič in Žitnik.** Klerikalci in liberalci so torej povsem složni, če se gre za najnujnejše potrebe ljudstva, složni v tem, da glasujejo zoper potreben predlog. Tisti, ki niso glasovali zoper nujnost, so bili sploh odsotni in so na ta način pomagali sovražnikom predloga. Slovenski volilci, v ogromni večini člani siromašnih slojev, sedaj lahko vidijo, za koga so šli pri volitvah v boj. Socialno-demokratska predloga sta zahtevala sredstva, da se ublaži draginja in varstvo malega kmeta. To se slovenskim poslancem ni zdelo nujno!

Divji zajec je igral v agitaciji naših klerikalcev pri volitvah tako veliko ulogo, da je bilo včasih že smešno slišati. Z vso zgovornostjo so dokazovali, da uničuje zajec slovenskega kmeta in prava vojska zoper zajce je grmela iz njih ust. A sedaj so socialni demokratje v nujnem predlogu zahtevali reformo lovskega zakona, da bi bil kmet varovan pred potrebami gospodarske lovske zabave. Z jezikom ljubijo klerikalci kmeta nad vse, ko je bilo treba dokazati ljubezen z dejanjem, so pa glasovali zoper nujnost socialističnega predloga! Ko pridejo bližnje volitve, pojdejo pa zopet kmeta farbat, kako ga ljubijo in zajec bo zopet njih najljubše agitacijsko sredstvo. Zato menda ne smejo dovoliti, da bi se ga pokončavalo. Kako bi agitirali brez zajca?

«Naš List», ki pravi, da je neodvisen na vse strani, misli torej res, da pride vsak socialni demokrat po nekem misterioznem zakonu kratkoviden na svet. Če ponavljajo časopisi strank, ki fanatično in fatalistično sovražijo socialno-demokracijo do skrajne dolgočasnosti prežvečeno bajko o brezarnosti socialne demokracije, se nihče ne čudi, ker se mora pač vpoštevati dejstvo, da nimajo drugih »popularnih« argumentov zoper delavsko stranko. Toda »Naš List« hoče veljati za neodvisnega. Zato ne bi smel kakor papiga peti, ker čivkajo drugi, temveč bi se moral informirati. Če bi se brez predsodkov poučil, bi pa moral izvedeti, da so socialni demokratje prav v Trstu in na Primorskem storili razmeroma mnogo več za povzdigo ondotnega delavstva — tudi v narodnem oziru! — v desetih letih, nego narodnjaki v tridesetih. »Naš List« še ni čul, da bi bili socialisti nastopili proti italijanskemu šovinizmu; če »N. L.« ne ve nič takega, nismo kriji mi. Ampak v Trstu bi mu nepristranski ljudje — seveda ne Mandić-Jakličevi trabanti — lahko našli prav dolgo vrsto takih protestov, ne le iz vrst slovenske socialne demokracije, ampak tudi od italijanskih socialistov. Da prevzame država slovensko šolo pri Sy. Jakobu v svojo vskrbo, je nemala zasluga socialističnih poslancev — Italijanov. Javno so socialisti v Trstu neprimerno večkrat nastopali kot Slovenci, nego narodnjaki. Za izobrazbo slovenskega ljudstva so socialisti v Trstu storili al-troche več, nego narodnjaki. Kako si pa razlaga »Naš List« dejstvo, da nima »Narodna organizacija« ne ene ideje, ki bi bila zrastle na njenem ognjišču, izvzemaš to, da bi nade tlačila delavce v buržoazno-podjetniško društvo? Vse delovanje »Nar. organizacije« vendar ni nič drugega, kakor precej nerodno posnemanje socialno-demokratskega dela. Proketo se »N. L.« moti, če misli, da je Mandićeva organizacija osnovana za obrambo Slovanstva! Za obrambo kapitalizma, da; in pa zato, ker ima mladi gospod Mandić skomine po mandatu. Taki nameni pa ne ustvarjajo močnih delavskih organizacij. In če misli »Naš List« res, da je socialna demokracija poklicana zastopnica delavskega ljudstva, naj se le zaneše, da bodo naši tržaški in primorski sodrugi opravili svoje delo. Vsaj nam se še v sanjah in prikazal strah.

Socialni pregled.

Delavski svet ima dne 9. decembra plenarno sejo pod predsedništvom trgovinskega ministra dr. Fiedlerja. Na dnevnem redu je: 1. Poročilo zborovalnega odseka o reformi delavskega zavarovanja. 2. Predlog sodruga dr. Karplesa, ki se glasi: Z ustanovitvijo novega strokovnega ministrstva bodo potrebne važne izpremembe delavskega varstva, delavskega zavarovanja in statističnega urada za delo, prosi delavski svet gospoda trgovinskega ministra, naj pravočasno zahteva mnenje delavskega sveta o nameravanih izpremembah.

Socialistični predlogi.

Socialno-demokratski poslanci so vložili v državnem zboru več predlogov, s katerimi naj bi se izboljšalo razmere nekaterih kategorij državnih delavcev in uslužbencev. Med zadnjimi teh predlogov so sledeči:

Schrammel, Ausobsky, Gruber, Tuler, Abram o ureditvi delavskih in plačilnih razmer državnih gozdarskih delavcev,

Beer, Reumann, Hornof o izboljšanju delavnih in plačilnih razmer za delavce pri državnem telefonu in brzojavu.

Vitijk o izboljšanju delavnih in plačilnih razmer za solinske delavce na Gališkem.

Seitz, Némec, Pittoni, Vitijk o poviševanju poštinih prometnih uradnikov.

To niso nujni predlogi in »ljubski prijatelji« nimajo izgovora, da hočejo socialisti z njimi zavlačati kakšno »važno« zadevo. Torej bodo z mirno vestjo lahko pokazali, koliko sreča imajo za državne sužnje.

Iz stranke.

Izvauredno strankino konferenco na dan 15. in 16. decembra z dnevnim redom: 1. Strankino časopisje. 2. Tiskovna zadruga — predlagata sodruga A. Kristan in Štravs z ozirom na to, da je železničarska konferenca sklenila, s 1. marcem 1908 začeti z izdajo svojega strokovnega glasila, tržaška okrajna organizacija pa s 1. januarjem 1908 z izdajo tednika. — Omenjamo, da so prišli podobni nasveti tudi od druge strani in da se tudi izvrševalni odbor peča z zadevo, ki je predlagana za dnevni red.

Imenovana sodruga predlagata tudi, naj se sočasno vrši ustanovni zbor tiskovne zadruge in naj se konstituira zveza strokovnih organizacij.

Pri volitvah v drugi zbor graškega občinskega sveta so dosegli socialno-demokratski kandidati: Afrtisch 171, Hütter 117, Lindner 154, Magg 184, Maier 154, Sucher 100 glasov. Socialni demokratje so letos prvič imenovali kandidate za drugi zbor, da seštejejo tudi tukaj svoje glasove. Klerikalci, ki so dobili pred tremi leti do 356 glasov, so precej padli; najvišje število, ki so je letos dosegli, je 317 glasov.

Shodi.

Podgora. V nedeljo, 24. novembra, se je vršil tu zelo lepo obiskan shod, ki ga je sklicala tukajšnja krajevna organizacija jugoslov. soc.-dem. stranke. Na dnevnem redu sta bili točki: 1. Organizacija in 2. Slučajnosti. K prvi točki je govoril sod. I. Regent iz Trsta, ki je v daljšem poljudnem govoru raztolmačil pomen in namen organizacije sploh, ter strokovne, politične in zadržne organizacije, temelječe na socialistični podlagi, posebej. Krasni govor, kateremu so vsi navzoči sedili z največjo pozornostjo, je zaključil z vsklikom, da le v samopomoči delavstva je rešitev delavstvu ter je pozval podgorske delavce, naj pristopijo vsi v tuk. strokovno in politično organizacijo. Govornikovim besedam so navzoči burno aklamirali. K besedi se jn oglašil tudi sodr. Anton Kristan iz Idrije, ki je slučajno prisostvoval shodu, ter v lepem govoru raztolmačil sedanjí politični položaj, ki je na škodo delavstvu. Končal je tudion s pozivom na delavce, naj se vpišejo in snujejo strokovne, politične in zadržne organizacije. Ker se ni nihče več oglašil za besedo, je predsednik sodr. R. Černič zaključil krasno uspeli shod.

Nato je tukajšnji novoustanovljeni mednarodni pevski zbor zapel »Socialistično koračnico« in »Delavski pozdrav«, na kar se je razvila lepa domača zvhava ob nadaljnjem krasnem pevanju mladega pevskega zbora. Sodrugo v Podgori kličemo: Le tako naprej! Lepi sadovi trudapolnega dela ne bodo izostali. Mlademu pevskemu zboru pa izrekamo najtoplejšo zahvalo za lepi umetniški užitek.

Dopisi.

Trbovlje (Pogreb brez duhovna). Gonja zoper rdeče trakove na venci je menda srčna potreba kranjskih duhovnikov. Davno bi se bili petelin žele lahko privadili na to, da smatrajo socialisti rdečo barvo za svojo in da si ne dajo od nikogar prepisovati, kašne trakove naj pripno na svoje vence. Če veteranci lahko črno-rmene, pa socialisti lahko rdeče. Zagorskemu fajmoštru to še ne gre v glavo. V svojem strastnem sovraštvu zoper rdečo barvo rajši odganja katoličane iz cerkve. V sredo, 27. novembra, smo pokopali v Zagorju sodruga Frana Zmerzlaka, člana predstojništva trbovlskem konzumnem društvu in dolgoletnega uda rudarske organizacije. Mnogo naših sodrugov je šlo iz Trbovelj na pogreb, pa so se pridružili zagorskim sodrugom, ki so prišli z godbo. Oboji so prinesli vence

na pogreb. »Že na poti je zmerjal neki klerikalec, po imenu Hrastel, togoteč se na zagorske socialiste in na rdeče trakove. Nekaj časa je molil, nekaj časa pa zmerjal. Pred cerkvijo je poslal župnik po mežnarju pošto, da rdeči trakovi ne smejo v cerkev. Ko so sodrugi, ki so že bili v cerkvi, to slišali, so večinoma zapustili cerkev, češ, če naši trakovi ne smejo biti tam, pa še nas ni treba. Župnik je napravil v cerkvi »ofer«, ker je imel slab uspeh, se je pa hudo jezil, zabavljaj in končno sklenil, da ne gre na pokopališče. Pa je šlo tudi brez njega, le da so bili udeleženci pogreba močno razburjeni zaradi njegovega ravnanja. Množica je spremila mrliča brez duhovnika do groba in ga je dostojno pokopala. Nad grobom se je sod. Šitar v ganljivem govoru poslovil od mrivega tovariša. Gospod fajmošter, ki je »že 42 let duhovnik, pa še ni videl kaj takega«, naj pa le goni na ta način katoličane iz cerkve, če misli, da je tako prav zanj. Mi si ne bomo dali jemati svojih pravic.

Raznoterosti.

Poseben oddelek za železničarska stanovanja se ustanovi pri železniškem ministrstvu. Tako je obljubil minister dr. Derschatta deputaciji, ki mu jo je predstavil sodrug Tomschik in ki je opozarjala, da je premalo brige za stanovanje železničarjev. To vprašanje je zlasti vsled draginje in pomanjkanja stanovanj v mnogih postajah akutno za železničarje.

Društvene vesti.

Društvo »Ljudski oder« v Trstu je priredilo dne 24. in 25. m. m. dvoje predavanj. Dnevni red je bil prvega dne »Svobodna misel«, drugega pa »Mrtva roka«. Predaval je obakrat g. Lenart Lotrič iz Prage. Obe priredbi sta krasno uspeli; obžalovati je le, da je bila udeležba drugega večera manjša od prvega, kar se da seveda pojasniti z lokalnimi razmerami, od katerih je tudi delavstvo odvisno. Vsekakor pa lahko izrekamo, da pomeni tudi to predavanje nov napredek v delovanju »Ljudskega odra«. Kakor se nam poroča, ima društvo za letošnjo sezono obširen načrt in misli seznaniti svoje člane in obiskovalce z novimi predavatelji in tem potom tudi z novimi panogami znanosti, z novimi idejami, s teorijami, ki so vir izpoznanju in napredku socialističnega delavstva. G. Lotriču izreka društvo tem potom najlepšo zahvalo za svoj trud, ki ne ostane brez uspeha.

Naznanja se nam, da deluje društvo na to, da priredi, če mogoče še letos ali pa vsaj kmalu pe novem letu, nekoliko predavanj s slovensko pisateljico Zofko Kveder-Jelovskovo. Želimo društvu, da bi imelo to njegovo prizadevanje uspeh in da bi se mu posrečilo pridobiti to izborno moč za svoje priredbe. Obiskovalci predavanj bodo gotovo hvaležni, kajti predavanja Zofke Kvedrove bodo za poslušalce nedvomno velik užitek.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarah in brivnicah

Rdeči Prapor

Izšla je druga knjiga znamenitega romana

Pod spovednim pečatom

Stane 2 K.

Dobi se v upravnistvu »Rdečega Prapora« v Ljubljani, v založbi časopisa »Naprej!« v Idriji, v knjigarnah L. Schwentner v Ljubljani, A. Gabrsček v Gorici, K. Florian v Kranju kakor tudi v vseh drugih knjigotržnicah.

Kdor še nima prve knjige romana

21 10—9

Pod spovednim pečatom

nabavi naj si tudi to. Stane 2 K 60 vin. Roman »POD SPOVEDNIM PEČATOM« je napisal bivši katoliški kapelan Hans Kirchsteiger, poslovenil ga pa je pisatelj Etbin Kristan.

Razprodaja.

4 pare čevljev za 6 kron.

Po nakupu velike množine čevljev se oddajo čevlji kratak čas po sramotno nizki ceni, 1 par moških in 1 par ženskih čevljev z nabitimi močnimi podplati, nadalje 1 par moških in 1 par ženskih modnih čevljev, vsi 4 pari elegantni, močni za zimo. Velikost po cm. Vsi 4 pari stanejo samo 6 kron. Razpošlja se po povzetju. Zamena dovoljena. Ako blago ne ugaja, se denar vrne.

D. Kessler, Krakov 63/8.

Stanje hranilnih vlog:
24 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
860.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši, Prešernove ulice 3, poprej na Mestnem trgu zraven rotovža, sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev.

26—12

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4½%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 168.

v Ljubljani

priporoča svoje

izborna pivo v sodeih in steklenicah.

Telefon št. 187.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

Telefon št. 187.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K, za pol leta 5 K 20 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vracajo. Inserati. Enostopna petit-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

97. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 7. decembra 1907

Leto X.

Sodrug! in somišljeniki!

„Rdeči Prapor“ je začel izhajati od 15. oktobra t. l. naprej dvakrat na teden.

Izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Delavski žepni koledar za leto 1908 je ravnokar izšel.

Cena 80 vin., po pošti 10 vin. več.

Pri manjših naročilih se pošilja denar naprej, drugače se izvrši naročilo po povzetju.

Naroča se pri upravništvu „Rdečega Prapora“, kamor se pošilja tudi denar.

Upravništvo.

Ljubljanski delavci!

Važne reči se gode v državnem zboru, od katerega ste pričakovali resnega dela za Vašo blaginjo. Upali ste, da bo skrb za ljudstvo prva naloga tega parlamenta. Pokazuje se pa, da ima večina poslancev mnogo skrbi zase, za ljudstvo pa komaj tako lepo besedo. Ustanovila se je v tem državnem zboru, v katerem so takozvane svobodomiselne stranke v večini, vladna večina, v kateri komandirajo klerikalci. Izpolnila se je Beckova vlada tako, da ima klerikalen značaj in Gessmann pa Ebenhoch odločujeta o politiki te vlade. Veleposestniki starega parlamenta so skoraj popolnoma izginili v novem parlamentu, toda agrarne stranke opravljajo sedaj njih službo, branijo njih profite ter se s pomočjo klerikalcev in krščanskih socialcev upirajo vsakemu resnemu sredstvu zoper neznosno draginjo, ki tare delavno ljudstvo kakor mōra. Vsled slabotnosti meščanskih svobodomiselnih strank so pa postali klerikalci tako prevzetni, da napoveduje Lueger na »katoliškem shodu«¹ že klerikalno osvojitve vseučilišč.

Delavci!

To je položaj, ki Vam ne dovoli, da bi molčali. Vaš telesni in duševni kruh je v nevarnosti in nujno je potrebno, da poveste prevzetnim nasprotnikom svoje mnenje.

Zaraditega sklicuje ljubljanski politični odbor

Ljudski shod

ki bode

v nedeljo, dne 8. t. m. ob 9. uri dopoldne v steklenem salonu kazinske restavracije v Ljubljani.

DNEVNI RED:

Politični položaj in dogodki v parlamentu.

Sodrug! in somišljeniki! Delavci!

Pridite na ta shod polnoštevilno in točno. Skrbite za obilno udeležbo, da se zasliši s tega shoda mogočen protest proti političnim izkoriščevalcem Vaše bede. Naj oni, ki mislijo, da se lahko igrajo z Vašo potrpežljivostjo, izvedo, da se niso pomrli bojovníki, ki so znali kljub avstrijski reakciji priboriti si splošno volilno pravico. Pokažite, da se zavedate svoje politične enakopravnosti in da jo znate porabiti!

Sklicatelj.

Zoper klerikalizem.

Dogodki na letošnjem katoliškem shodu so znani. Ošabno dviga klerikalizem zopet svojo glavo; zdi se mu, da je prišel čas, ko bi lahko brez strahu in brez ozirov zatrl zadnje ostanke duševne svobode v itak skoraj popolnoma klerikalizirani Avstriji. Govori črnega princa Liechtensteina, nepremišljenega Luegerja in drugih petelinov so napovedovali boj vsej duševni svobodi. V meščanskih liberalnih krogih med Nemci, Čehi, Italijani — seveda ne med spečimi Slovenci! — je zbudil predrzni napad glasen odmev. Vseučilišni profesorji so na Dunaju, v Pragi in na drugih mestih glasno protestirali, vršili so so protestni shodi, v parlamentu se je pa interpeliralo, kaj ukrene vlada, da obvaruje svobodo znanosti.

Socialni demokratje so izpoznali, da take protestne akcije, ki ostanejo končno brez praktičnega učina, ne zadostujejo. Samo braniti se klerikalizma, ki se zmeni za to toliko, kolikor za lanski sneg in ki se je ob obrambi liberalne buržoazije ves čas krepko razvijal in debelil, je premalo, ampak stopiti se mora črni mōri odločno nasproti in začeti boj z njo. Klerikalci hočejo osvojiti vseučilišča; pokazati se jim mora torej, da nima klerikalizem ničesar iskati na vseučiliščih.

Zato so vložili socialno-demokratski poslanci Pernerstorfer, Nemeec, Kunicki, Pittoni in Vitijk nujen predlog, ki zahteva, da se loči vseučilišča od bogoslovnih fakultet, ki niso nič drugega, kakor lemenati.

Utemeljen je ta važni predlog s sledečo motivacijo:

«Vera in znanost sta popolnoma drugo od drugega ločena področja. V svobodni deželi naj vlada brezpogojna svoboda vesti in neomejena svoboda znanosti in njenega nauka. V novejšem času, zlasti na zadnjem katoliškem shodu na Dunaju, se je pokazalo zopet stremljenje, ki meri za tem, da bi se spravilo vse šolstvo in prav posebno vseučilišča pod neomejeno nadvlado rimsko-katoliškega klerikalizma. To je spravilo ljudstvo vseh narodov in vseh slojev, ki ni panano od tega klerikalizma, v veliko razburjenost in kažejo se protestne izjave vsake vrste, ki se obračajo zoper vsakemu modernemu razvoju življenja sovražne tendence papističnega klerikalizma.

Z mnogih strani, zlasti tudi z nujnim predlogom poslanca Masaryka in tovarišev, ki je že v državnem zboru, se poziva vlado, naj se zoperstavi nastalemu in naraščajočemu vznemirjenju svobodno mislečega prebivalstva s tem, da poda garancije proti prevzetnosti rimsko-katoliškega klerikalizma.

Tako uspešno garancijo zoper osvojitve vseučilišč od strani katoliškega klerikalizma vidijo podpisani samo v tem, da se reši državne univerze, ki imajo biti namenjene samo svobodni znanosti v nauku in raziskavanju, reši vseh njim in njihovim bivačevom tujih uplivov. Najbolje se zgodi

to, če se z vseučilišč popolnoma odpravi teološke fakultete, katerih takozvani svobodni nauk je z vnaprej določenimi verskimi stavki tako zadržan, da je izgubil vsako pravico do naslova svobodne znanosti.

Podpisani torej predlagajo:

Državni zbor naj izvoli pritrditi sledečemu zakonskemu načrtu:

Zakon z dne

§ 1. Teološke oddelke (fakultete) vseučilišč in samostalne teološke fakultete se odpravi.

§ 2. Teološka učilišča je smatrati za privatne učne zavode.

Postave in naredbe glede organizacije dose-danjih teoloških fakultet in teološkega študija ne veljajo zanje.

§ 3. Teološke doktorske stopnje se ne more več pridobiti. Določbe glede pridobivanja teološkega doktorata in glede priznanja inozemskih, zlasti na papeževskih vseučiliščih in kolegijih v Rimu pridobljenih doktorskih diplomov se razveljavi.

§ 5. Izvršbo tega zakona se nalaga ministru za bogočastje in nauk.

Glede poslovnega ravnanja se predlaga, naj se vzame ta predlog v zmislu § 42. takoj v razpravo in naj se ga odkaže naučnemu odseku.

Pokazalo se bo, koliko svobodomiselnosti je v državnem zboru.

Nihče ne more reči, da se stori cerkvi s tem kakšno krivico. Če hoče imeti nizke in visoke lemenate, jih ima lahko, kolikor hoče, ampak na svoje stroške, ne pa na državne. Da se odpravi teološki doktorat, je pa tudi popolnoma opravičeno; kajti doktorat je namenjen znanosti, ne pa transcendentalni špekulaciji. Če bi bilo opravičeno, priznavati bogoslovcem doktorat, tedaj bi imeli ne le pisatelji, slikarji, kiparji in komponisti, ampak posebno kvalificirani delavci še več pravice zahtevati, naj se vpelje tudi zanje doktorski naslov.

Mednarodno delavsko varstvo.

Državnemu zboru je vlada dne 19. novembra predložila osnovo, ki jo pooblašča, da sme sklepati mednarodne ugovore glede delavskega zavarovanja zoper nezgode. Načrt ima sledečo vsebino:

§ 1. Vlada je pooblaščen, sklepati z vladami takih držav, ki imajo obkrobovalne uredbe, enake domačemu zavarovanju zoper nezgode, ugovore za ureditev vzajemnosti na tem polju. Tedaj se lahko v slučaju vzajemnosti:

1. izključi dolžnost zavarovanja za delavce in podjetniške uradnike domačih podjetij, ki so deli inozemskega podjetja in se zavarovalno dolžnost lahko razširi na delavce in uradnike prometov v inozemstvu, ki so deli domačega podjetja;

2. uredi se lahko postopanje glede takih podjetij drugače, kakor zahtevajo določbe dotičnih domačih postav;

3. lahko se razveljavi določbe § 42, odstavek 1 zakona z dne 28. decembra 1887 (kapitalska odpravnina inozemskih, v inozemstvu živeti opravičencev) glede udov takih držav, ki priznavajo avstrijskim državljanom enake ugodnosti.

§ 2. Izvršba tega zakona, ki postane veljaven z dnevom razglasitve, se poveri mojemu ministru za notranje zadeve, dogovorno z mojimi prizade-timi ministri.

Ta zakonski načrt se naslanja na podobne določbe nemškega zavarovalnega zakona in odgovarja francosko-italijanskemu ugovoru glede delavskega varstva. Vlada utemeljuje svojo osnovo s sledečimi argumenti:

Če ima kakšno podjetje promete v inozemstvu in v Avstriji, kar se čisto zgodi, je želeli, da so delavci na obeh straneh meje deležni zavarovanja v zmislu tostranskega ali onstranskega zakonodajstva, da se pa prepreči dvojno zavarovanje, ki je v stvari nepotrebno, industrijo pa obremenjuje. Ker se je čutilo na obeh straneh potrebo, da bi se uredile te razmere, je prišlo do pogajanja z Nemčijo, čegar uspeh je ta osnova. V takih obojestranskih prometih bodo torej lahko odtegnjeni avstrijskemu zavarovalnemu zakonu in obvelja zanje inozemski zakon, narobe se pa raztegne avstrijsko zavarovanje na delavce, ki mu sicer ne bi pripadali.

Poseben pomen ima pogodba za ravnanje inozemskih delavcev, ki imajo pravico do odškodnine. Po veljavnem zavarovalnem zakonu (§ 42) imajo zavarovalnice pravico, odpraviti v inozemstvu živečega inozemca, za njegovo rentno pravico «s primernim kapitalskim zneskom, ki ga je določiti po razmerah». Ta kategorija opravičencev je v primeri z opravičenci, ki živijo v Avstriji, toliko na slabšem, ker se jim izplača glavnicu lahko tudi proti njih volji in tudi v manjšem znesku, kakor bi odgovarjalo rentam. Tako postopanje je napram domačim opravičencem po § 41. zakona o zavarovanju zoper nezgode izključeno.

Klerikalno časopisje.

Vse meščanske stranke znajo ceniti moč časopisja. Ker vedo, kakšen upliv imajo časniki danes v politiki in v gospodarstvu in kako velikanski dobiček imajo same od časopisja za svoje politiko, kar pomeni toliko kakor za svoje kupčije in za svoje dobičkarstvo, ga tudi podpirajo na vso moč. Pogledati je treba, kako debeli so meščanski časniki, čeprav je kaj malo berila v njih, kajti največ prostora zavzemajo inserati, ki so indirektna podpora kapitalističnih podjetij. Toda buržoazno in nazadnjaško časopisje se tudi drugih potov za pridobitev sredstev ne ženira. Kdo ne ve, kolikokrat so se nasprotniki rogali socialistom, kolikokrat so jih napadali in blatili, češ, da pobirajo doneske za svoje politično in strokovno življenje! Socialistom se ne odpirajo kapitalistične blagajne, delavci nimajo bogatih denarnih zavodov, zato je naravno, da zbirajo svoje vinarje in si tako vzdržujejo svoje organizacije in časopise.

Ali pa mislite, da delajo nasprotniki drugače?

Klerikalci, najbolj zagrizeni sovražniki vsake svobodne izobrazbe, vendar prav dobro vedo, da je časopisje moč. Klerikalci imajo denarja na kupe in ga bodo imeli, dokler jim bo ljudstvo slepo verjelo. Oni imajo v svojih vrstah bogate škofo, bogate samostane, bogate podjetnike in zasebnike. Prav lahko bi si torej z lastnimi sredstvi vzdrževali močno časopisje, tem bolj, ker agitirajo zanj na prižnici in v spovednici. Pa vendar jim to ne zadošča, temveč nabirajo še posebej denar za podporo svojega časopisja. To opravlja takozvani «Piusverein», o katerem poroča jezuit Kolb sledeče:

«Uspehi nabiranja so povsem odvisni od gibčnosti podružnic. Danes imamo 320 podružnic. Če odda vsaka 1000 kron na leto, imamo 320.000 kron. V dvajsetih mesecih je nabralo društvo, ki pusti polovico dohodkov podružnicam, toliko, da je uredilo svojo društveno pisarno, izdalo 170.000 društvenih knjižic, 350.000 letakov, 370.000 mesečnih poročil, pokrilo stroške za agitacijske shode, 40.000 kron dalo za tiskovni biro, listoma «Vaterland» in «Reichspost» položilo po 71.000 kron na mizo in 60.000 kron vložilo v rezervni sklad.»

Četudi so en del darovali bogatini, se je vendar nabralo 300.000 kron med reveži.

Tako delajo klerikalci, ki so bogati, za svoje časopisje.

Pač je čas, da bi se tudi delavci spomnili, kako nujno potrebno je močno časopisje zanje in da bi začeli v tem oziru posnemati klerikalce!

Strokovni pregled.

Mexdno gibanje rudarjev v Idriji.

Na zahtevo idrijskih rudarjev je c. kr. poljedelsko ministrstvo odgovorilo tako-le:

Idrijskim rudarjem se zboljša sedanje stanje nastopno:

1. Akordno delo se zviša povsod za 15%.

2. Prestopanje v višje razrede in stopnje se uredi tako, da bo od sedaj znanprej vsak uslužbenec pri c. kr. montanskem rudniku prišel po 35 letih v I. a razred pri avtomatičnem prestopanju. (Plača I. a na herensih t znaša za osemurno delo: 2 K 40 in 56 vin. doklade = 2 K 96 h.)

Ta odredba pomeni 12% zvišanje pri vsakem posameznem delavcu.

Dosedaj veljavne določbe za prestopanje se črtajo iz plačilnega pravilnika in se nadomeste s sledečim dodatkom:

Prestopanje iz nižje stopinje v višjo in iz nižjega razreda v višji, se bo vršilo, ozirajoč se na zmožnost in službena leta po odredbi c. kr. direkcije; slednji uslužbenec pa mora v višjo stopinjo ali višji razred za gotovo prestopiti po nastopnem pravilniku:

razred	normalna štita plača na 8 ur	za rudarje in druge uslužbence po skončani službeni dobi:	za profesionaliste
v Ia	K 2.40	35 let	28 let
v Ib	> 2.20	30 »	23 »
v IIa	> 2.—	25 »	18 »
v IIb	> 1.80	20 »	14 »
v IIIa	> 1.60	15 »	10 »
v IIIb	> 1.40	10 »	6 »
v IVa	> 1.20	5 »	2 »
v IVb	> 1.—	— »	— »

(Vsako dobi še doklade, in sicer: mesečno za neoženjene vrednost 9 kron, za oženjene vrednost 17 kron. Za one, ki so bili sprejeti v delo pred 1902 ostanejo naturalne doklade, za poznejše vsprejete pa gotovinske doklade.)

Za posebno zmožne rokodelce je dovoljeno c. kr. rudniški direkciji, da jim da še večjo plačo, oziraje se na mezdni normal.

Na novo vsprejetim delavcem pa se bo odmerila plača onega razreda, v kateri bo dotičnik po starosti in zmožnosti pripadal.

Akordno zvišanje ter nova razdelitev v razrede in stopinje stopi v veljavo že 1. dec. tek. leta.

* * *

Taš je odgovor c. kr. poljedelskega ministrstva.

Akord se je torej na sploh zboljšal za 15%. — Na herensih t (za osemurno dnevno delo) pa se je zboljšalo — tistim rudarjem, ki so že 35 let pri rudniku za 80 vin. na osemurni štih, — tistim, ki so že 30 let pri rudniku za 60 vin. na osemurni štih, — tistim, ki so že 25 let pri rudniku, za 40 vin. na osemurni štih — tistim, ki so že 20 let pri rudniku tudi za 40 vin., tistim, ki so že 15 let pri rudniku, pa le za 20 vin. na osem ur, in tistim, ki so 10 let pri rudniku, tudi le za 20 vin.

Shod rudarjev, 4. t. m., vršeč se v pivarni pri «Črnem orlu», je oa predlog so dr. A. Kristana odkažal odgovor c. kr. poljedelskega ministrstva mezdnemu komiteju, ki raj o njem sklepa ter predloži svoje sklepe rudarskemu shodu, ki bo v nedeljo, 8. tek, m. y Barbara - čakalnici dopoldne.

Politični odsevi.

Vse politično zanimanje zadnjega tedna je navezano na državnozbornsko razpravo o Masafykovemu nujnem predlogu. Debata, ki jo ima sedaj zbornica, je tako velikega pomena, da je težko pregledati in presoditi vse posledice, ki jih bo imela. Z elementarno močjo je trčilo dvoje svetovnih nazorov drugo ob drugo. Na eni strani cerkveni dogma, na drugi duševna svoboda. Vse politične kombinacije dosedanjega «dela» izza volitev lahko izginejo, kakor rosa v solnčni toploti, vse nenaravne zveze lahko popokajo in če se sme političnim znamenjem v Avstriji le še kaj zaupati, tedaj je gotovo, da bo potisnjena vsa politika bližnje bodočnosti v povsem drugo smer, kakor so mislili oni, ki so si tako prijetno postlali pri jastih.

Eno dejstvo je že gotovo: Krščanski socialci, ki so še pred par dnevi triumfirali, so doživeli strahovit poraz.

Iz peterih žil se napenjajo, da bi ga zakrili, a njih trud se ne more posrečiti. Državni zbor je sprejel nujnost Masafykovega predloga soglasno, to se pravi: Tudi krščanski socialci so glasovali zanj. A samo en razlog jih je napotil, da so udarili sami sebe tako po zobeh: Če bi bili glasovali zoper predlog, bi bili ostali v manjšini, nujnost bi bila sprejeta zoper njih glasove in to bi bil poraz, ki ne bi bil mogel ostati brez dalekosežnih posledic. Tak je položaj sedanje krščansko-socialne stranke, da se mora bati te resnice. Ostati v manjšini, še nikdar ni škodovalo

opozicionalni stranki, za krščanske socialce sedaj pa je smrtno nevarno!

Toda logično je. Krščanska socialna stranka je postala vladna, seveda samo vsled nenaravne zveze s strankami, katerim je v dnu svoje duše, po svoji naravi in po svojem bistvu nasprotna. Postala je vladna, in dobila je svoje zastopnike v kabinetu, kjer jo reprezentirata Geßmann in Ebenhoch. Se ve! Ti dve imeni sta bili pečat, ki je pritisnjen Beckovi vladni na čelo. A naenkrat se pokaže, da je taka vladna koalicija nemogoča. Lahko se jo skuje za potrebo trenutka, za nagodbo, za proračun. Lahko se naslika socialno-demokracijo kot parkljo, ki nažene vse, kar ni socialističnega, v en kot. Toda še so vprašanja v tej državi, življenska vprašanja, ki se jih ne more pokriti s prstjo, temveč, ki silijo na dan z elementarno močjo — in v teh vprašanjih vlada ni edina. Ali je mogoče misliti, da bi ostala Geßmann in Ebenhoch glede duševne svobode na enakem stališču, kakor Masafyk in Pernerstorfer?

Če bi bili krščanski socialci pošteno in dosledni, bi bili morali glasovati zoper nujnost Masafykovega predloga. Toda kaj naj bi tedaj počela njiju ministra Ebenhoch in Geßmann? Ali naj bi se postavila v nasprotje z drugimi člani vlade in z večino parlamenta, pa demisionirala? Ali naj bi ostala ministra, pa se postavila v nasprotje z lastno stranko? V obeh slučajih bi bila klofuta za krščanske socialce tako glasna, da ne bi mogli nikomur dopovedati: «Pobožali so nas.» In iz te za «krščanske» res hude dileme so našli izhod, da so glasovali za nujnost predloga, ki ga sovražijo v dnu svojega srca. Toda če je odločitev odložena — ali je s tem odstranjena...?

Domobranski minister fml. Latscher je, kakor se je pričakovalo, odstopil. Namesto njega je imenovan Georgi, ki ga je zadnji čas zastopal v parlamentu. Padec domobranskega ministra je, kakor znano, uspeh socialnih demokratov. Pričakovati je, da se s to osebo izpremembo vsaj nekoliko izpremeni zistem razmerja med vojnimi oblastmi in civilnim prebivalstvom.

Za Primorje in južno Tirolsko hoče vlada kaj storiti. Ustanovila se je na predlog ministrskega predsednika komisija, sestavljena iz vseh prizadetih ministrstev, ki naj izdela program za obširno akcijo. Potem bodo povabljeni osebe, ki poznajo razmere, zlasti izvoljeni poslanci, da se sliši njih mnenje. Bilo bi lepo, da bi se država res nekoliko pobrigala za te doslej zanemarjene kraje; ampak ravno sedaj, ko rabi gospod Beck glasove za svojo nagodbo, se sliši to vest, ki ne pove nobenih posameznosti, kakor reklamajo za vlado.

Na Gališkem je viharo zaradi protipoljskih načrtov v Nemčiji. V nedeljo je bil v Lvovu velik shod, na katerem so govorniki vseh strank (za socialiste je govoril poslanec so dr. Hu dec) protestirali proti brutalnemu zatiranju pruskih Poljakov. Shoda se je udeležilo nad 10.000 ljudi. Po shodu so bile velike demonstracije pred hotelom, v katerem je stanoval nemški konzul. Od hišnih posestnikov zahtevajo, da nobeden ne sprejme nemškega konzula v stanovanje.

Za ločitev teoloških fakultet od vseučilišč so vložili socialni demokratje nujen predlog v državnem zboru. Na vrsto pride seveda šele, ko bodo rešeni že prej vloženi predlogi. To bo priložnost, da se bo izpoznalo svobodomiselnost svobodomislecev. Gospoda Hribarja opozarjamo na ta predlog in mu svetujemo, naj poskrbi, da ne bo «nujno zadržan», kadar bo razprava in glasovanje. Če ga ne bo pri glasovanju, tedaj nam nikdar več ne utaji, da je kapituliral pred klerikalizmom.

Češki radikalci in nekateri Rusini so vložili 37 nujnih predlogov. Hoteli so z njimi uprizoriti obstrukcijo zoper nagodbo, a prišli so prepozno kajti vladne stranke so že vložile nagodbo in proračunski provizorij kot nujna predloga.

Tretja ruska дума, izvoljena na podlagi skrajno reakcionarnega in proliustavnega volilnega reda, je dobila, kakor je bilo pričakovati, vladi prijazno večino. Vendar pa še ta krotka večina ni tako brez hrbenice, kakor bi rad Stoljipin. Duma je sklenila, poslati carju «adreso», o kateri se je zadnji čas razpravljalo. Skrajna desnica se je trudila na vso moč, da bi adresa priznala carjevo avtokracijo, vendar pa ni mogla doseči tega. Večji del oktohistov se je postavil na stališče, da je izza manifesta od 30. oktobra 1905 Rusija konstitucionalna država in da car ne more izvrševati zakonodajne oblasti brez dume. To je bilo tudi izrečeno v načrtu adrese, ki je bil sprejet z 212 proti 146 glasom skrajne desnice. Socialni demokratje so zahtevali, naj izreče adresa protest zoper zakon z dne 16. junja. Ker je večina odklonila ta predlog, se socialisti niso udeležili glasovanja, ravno tako ne Poljaki.

Iz stranke.

Istrska deželna konferenca. V nedeljo, 22. decembra t. l., bode v Pulju prva konferenca istrskih slovanskih socialnih demokratov, za katere je predložen sledeči dnevni red:

1. Poročilo sklicateljev in volitev predsedništva.
2. Politični in gospodarski položaj v Istri in socialno-demokratska stranka.
3. Organizacija in taktika.

4. Tiskovni sklad za Istro.
 5. Volitev deželnega političnega odbora.
 6. Slučajnosti.
- Konferenca se začne ob 10. dopoldne.
Zaupniki in organizacije dobe vabila pravočasno.
Za sklicatelje:

Josip Petejan. Vilim Haramina.

Zavarovalni odsek je imel seje dne 25. in 26. novembra in je razpravljal o programu za presnovno in izpolnitev delavskega zavarovanja. Odsek je sprejel v tej zadevi več resolucij.

Umetnost in književnost.

Žepni koledar za slovenske delavce je izšel v zalozbi «Naših Zapiskov». Cena v platno vezanega 80 vin., po pošti 10 vin. več. Koledar je prav lepo urejen in čedno spremljen. Vsebinsko, zelo praktična, je sledeča: Socialno-demokratski poslanci. — Koledar. — Množilna razpredelnica. — Kolkovne lestvice. — Prostor za beležke. — Poštni in hrzjavni tarif. — Sedeži strokovnih organizacij. — Država in ustava. — Stranka in strokovne organizacije v Avstriji. — Pesem rudarja. — Kako se je treba varovati legarja. — Kaj nočemo in kaj hočemo. — Strokovne organizacije. — Ceniki, mere i. t. d. — Svobodna šola in ločitev zakona. — Iskrice. — Za prometne uslužbenke obsega koledar še poglavje o železniški zavarovalnici proti nezgodam. — O tekstu se zmenimo še v prihodnji številki.

Shodi.

Rudarski shod v Idriji bo v nedeljo, 8. t. m., ob 9. uri jutraj v Barbara čakalnici z dnevnim redom: «Odgovor na rudarske zahteve.» — Nihče ne manjkaj!

Zagorje ob Savi. V nedeljo, 8. t. m., ob 3. popoldne je tukaj ljudski shod. Dnevni red: Draginja in klerikalizem. Sodrugi, pridite vsi!

Spodnja Šiška. V torek, dne 10. decembra t. l. bo v gostilni g. Celarca ob 7. zvečer ljudski shod s sledečim dnevnim redom: **Kaj dela državni zbor v času trajno naraščajoče draginje?**

Sodrugi! Železnikarji! Delavci! Udeležite se shoda. Pridite vsi, ki ste prosti, z ženami. Vaše upanje, da sklence državni zbor sredstva zoper grozno draginjo se — hvala klerikalcem! — ni izpolnilo. Pridite, da izpregovorimo resno besedo o tem čudnem «ljudskem prijateljstvu».

Gornja Vrtojba. V veliki dvorani gostilne gospoda **Hinka Batističa** se je vršil v nedeljo, dne 1. decembra t. l., shod jugoslov. soc.-dem. stranke, ki ga je sklicala tuk. politična organizacija z dnevnim redom: «organizacija». Dvorana je bila natlačena do zadnjega kotička. Poročal je sod. Ivan Regent iz Trsta, ki je najprvo omenil, da bi bil najprimernejši dnevni red za današnji shod protest proti vedno naraščajočemu podraževanju živil in proti onim neljudskim državnim poslancem, oziroma neljudskim pol. strankam, ki so glasovali proti nujnosti predloga socialističnih poslancev zoper draginjo in s tem izdali najvitalnejše potrebe avstrijskega ljudstva za ceno par ministrskih stolčkov, ali pa da si zagotovi naklonjenost sedanje protiljudske vlade. Protestirali moramo energično proti vsem onim poslancem, in proti onim političnim strankam — katerim pripada tudi državni poslanec goriške okolice — ki izrabljajo nevednost svojih volilcev v egoistične namene malega števila avstrijskih veleposestnikov. Na to je pojasnjeval, kako da se lahko gode enake stvari, kakor zadnje glasovanje v parlamentu, ravno vsled pomanjkanja mogočne strokovne, politične in združne organizacije delavstva. Pojasnil je namen in pomen dotičnih organizacij; raztolmačil, zakaj morajo biti delavci mednarodno združeni, ako se hočejo uspešno bojevati proti mednarodno združenemu kapitalizmu, ter pozval končno vse navzoče delavce, naj tudi oni vstopijo vsi v strokovno in politično organizacijo, v katerih si bodo zagotovili moč, ki je ne bo mogoče premagati. — Za besedo sta se oglasila tudi gospoda Josip Fabčić in Medvešček, ki sta sicer odobravalta idejo socializma, toda «jugoslov. soc. stranka ne dela nič za narod, je protinarodna in jo je treba ali izpreobrniti ali pa jo spoditi s slovenskih tal.» Odgovarjal jima je ob burnem ploskanju in odobravanju tudi nesocialističnih poslušalcev sodr. Regent, ki jim je dokazal, da je jugoslov. soc. dem. stranka storila za obstanek in razvoj slov. naroda mnogo več nego vse dosedanje takozvane narodne stranke, ki znajo samo govoriti o narodu, ne pa delati za narod. Po kratkih besedah je na to predsednik zaključil shod, na kar so navzoči delavci zapeli socialistično himno. Tako so imeli sodrugi v Vrtojbi svoj socialistični dan.

Društvene vesti.

V Idrijo. V soboto, 7. nov., zvečer ob 9. uri bo predaval v veliki dvorani «Narodne čitalnice» v Idriji urednik «Svobodne Misli» Lenart Lotrič o svobodni misli in demokraciji; v nedeljo popoldne ob treh pa o «mrtvi roki».

Delavsko izobraževalno društvo v Pulju je priredilo pretečenega tedna dvojico predavanj, ki sta

sijajno uspeli. Udeležba je bila prav velika in poslušalci so z zanimanjem sledili govorniku, ki je poučno razpravljaval o «svobodni misli». Lepi uspeh teh predavanj najbolje dokazuje, kako napačno mnenje imajo narodnjaki o ljudstvu. Eden njihovih voditeljev nam je namreč dejal, da je naš narod preneumen, da bi poslušal taka predavanja. Je pa pač tako, da bi ga narodnjaki radi imeli tako neumnega.

Domače stvari.

Liberalne stranke na Kranjskem ni več. Ni se razšla, ni je kuga pomorila, njena zunanja organizacija še ekzistira kakor prej, ampak njen liberalizem je definitivno pokopan. Lahko se še imenuje »napredno«, »svobodnomiselno« ali kakor se hoče, toda to ostane le še ime brez vsebine in brez zmisla. Njen izvrševalni odbor je poslancu Hribarju te dni izrekel zahvalo in popolno zaupanje. Odkar je Hribar v državnem zboru, se ni zgodilo nič tako izredno pomembnega, kar bi nalagalo izvrševalnemu odboru «narodno-napredne», razpravljati o zaupanju do svojega poslanca, izvzemši njegov vstop v jugoslovanski klub s pismeno garancijo, da sprejme «krščansko-demokratsko» podlago in njegovo stališče napram nagodbi. Če mu je torej izvrševalni odbor brez vsake vidne potrebe izrekel zahvalo in zaupanje, je hotel **ostentativno** pokazati, da se strinja z njegovim «krščanskim demokratizmom», torej da se **odroka liberalizmu**. Glede nagodbene vprašanja pa pač nihče ne ve natančno, čemu to, izvrševalni odbor zaupa in kaj hvali, kajti javnost do današnjega dneva sploh ne ve, kakšno stališče zavzema Hribar v tej stvari. Njegov klub je sklenil, glasovati proti nagodbi; Hribar je molčal o tem sklepu, ko je stal pred svojimi volilci. Tavčar je trdil, kliče vse grome in strele, da mora vsak Slovenec glasovati za nagodbo; Hribar je molčal. Časopisje poroča, da Hribarjeva jugoslovanska zveza kljub svojemu sklepu še ne ve, kako bo glasovala; Hribar molči. Za ta molk mu pa izreka klub njegove stranke zaupanje. Otroci bi bili, ako bi nas to presenetilo. Ampak zapomniti si je treba. Kajti kolikor koli so liberalci danes ošabni, prišel bo zopet čas, ko bodo iskali pomoči pri socialnih demokratih. Takrat se bo treba spomniti, da ni absolutno ničesar, kar bi moglo vzbuditi le trohico simpatije za naše liberalce. Sami so uničili vse, prav vse, kar bi moglo vsaj izdaleč setkati kakšno vez med njimi in med nami. Skupnih gospodarskih interesov ni. Edino, kar bi bilo ostalo, bi bile skupne kulturne ideje. A tudi to so liberalci podrli. Doselej je bilo še mogoče misliti, da je Hribar sam zabredel v «krščanski demokratizem», da je le sam hrvatskim popom pismeno obljubil, da ne bo nikoli glasoval za svobodno šolo, za reformo zakona, za popolno svobodo vesti, kaj še ločitev cerkve od države. Sedaj mu je najvišja instanca njegove stranke demonstrativno izrekla zaupanje, tudi ona je torej zavrgla protiklerikalno kulturno delo in tako je jasno vse. Slovenski liberalizem je bil, a ni ga več. Hribar ga je pokopal. Requiescat in pace!

Bele vrane bi se lahko imenovala poslanca Štreklja in Robleka, Bila sta edina Slovenca, ki sta glasovala za nujnost socialno-demokratskih predlogov zoper draginjo. Štreklj se je pač menda spomnil, da je bil izvoljen s socialno-demokratskimi glasovi, Roblek pa že menda tudi ve, da ga je volilo več revežev, kakor pa bogatinov. Kmetje na Krasu in na Stajerskem bodo že razumeli, da bi jim bilo tudi treba malo več kruha in zaščite pred veleposestvom. Kaj je neki imel Hribar tako nujnega, da ga ni bilo pri glasovanju? Morda misli, da ljubljanski volilci ne čutijo draginje. Naj mu vendar izrečejo še eno zaupnico!

Odvetniški in notarski uradniki na Kranjskem so te dni na številno obiskanem shodu sklenili, izstopiti iz celjskega društva, pa ustanoviti lastno «Društvo odvetniških in notarskih uradnikov na Kranjskem» s sedežem v Ljubljani. Osem udov je izvoljenih v pripravljalni odbor, ki ima v kratkem sklicati ustanovni zbor.

Strašno težko delo ima zares poslanec Ivan Hribar! V sredo je bil z ženskim Rybajem pri naučnem ministru Marchetu, priporočal mu, naj ministrstvo kaj kupi iz slovenske umetniške razstave v Trstu. In dosegel je velikanski uspeh: Minister je povedal, — da je že sklenjeno, da se nakupi nekatere slike. Seveda je to sedaj Hribarjeva zasluga! Ampak junak, ki se od dne do dne bolj razvija v čisto navadnega demagoga, je moral vedeti, da je njegovo romanje popolnoma nepotrebnost, kajti že osem dni poprej so poročali časopisi, da si je po nalogu ministrstva gospod Fabiani ogledal razstavo in izbral nekatere umetnine za nakup. Hribarjeva vsiljivost je res že neokusno smešna.

Kaj imajo učitelji pričakovati od klerikalcev, jim lahko povedo njih tirolski tovariši. Pred kratkim so imeli v Sterzingu shod, katerega se je udeležilo okrog 600 učiteljev; večino so imeli klerikalni šolniki, vendar so bile vse protestne resolucije zoper klerikalizem v šoli soglasno sprejete. Neki klerikalni tovariš je poročal, da mora 18 odstotkov tirolskih učiteljev opravljati delo grobarja, 9 odstotkov jih mora vsako jutro pomesti cesto od župnije do cerkve, tudi če je

snež, 13 odstotkov jih zanemarja šolske službe zaradi cerkvenih opravkov. Skoraj vsi tirolski učitelji so obenem mežnarji in dobe zato 180 kron na leto... Klerikalni učitelj je dejal: «Učitelj-mežnar ni le župnikov in kaplanov (najbrže tudi kuharičin) hlapec, ampak vsak kmet, vsaka terci-jalka si lasti pravico, da sme učitelja nadzirati in grajati.» — Lepa kulturna slika!

Umrl je v Zagorju ob Savi dne 24. m. m. sodrug Franjo Zmrzлак. Rajni sodrug je bil dolgoleten član rudarskega strokovnega društva v Trbovljah.

Za vojaške begunce je stopil z dne 2. decembra ob priliki šestdesetletnice cesarjevega vladanja pomiloščenje v veljavo, ki omogoči onim, ki so se odtgnili naboru ali pa vojaški službi, da se vrnejo brez kazni v domovino. Naredba o tej amnestiji obsega v glavnem sledeče: 1. Vsem, ki so v kazenskem zaporu zaradi prve dezercije ali pa, ker niso slušali poklica na vojaško službo, se z dnem 2. decembra odpusti ostanek kazni. 2. Vsem, ki so zaradi takega kaznjivega dejanja v preiskavi ali v kazenskem progonu, ali pa ki imajo pričakovati preiskavo ali kazen, se odpušča daljno preiskavo in kazen, pod pogojem, da se najkasneje do 1. decembra 1909 oglasijo pri inozemski politični ali vojaški oblasti. 3. Onim, ki imajo zaradi dezercije po obsodbi podaljšano vojaško službo, se odpušča podaljšanje od 2. decembra 1907. 4. Ta odpust ne velja za zapeljavanje na dezercijo. 5. Oni, ki so bili že izbrisani kot dezertarji takrat, ko se oglasijo za amnestijo, izgube šaržo, če so jo imeli. 6. Onim, ki so pomiloščeni v zmislu točke 1 ali 2, se vračuna čas, ki so ga prebili kot dezertarji, v službeno dobo; zamujeno prezenčno službo in osemtedensko vojaško izobrazbo imajo prebiti v skupni službeni dobi; zamujenih orožnih vaj ni treba nadomestiti. 7. Kdor je preganjan zaradi dezertacije in še zaradi kakšnega drugega kaznjivega dejanja, je za to odgovoren, za dezercijo je pa lahko pomiloščen. Izvzeti so pa iz pomiloščenja oni, ki so zaradi begunstva in še drugih dejanj že obsojeni. Za te in za one, ki so prvokrat dezertirali iz prezenčne ali pa iz izjemne aktivne službe, se v ozira vrednih slučajih lahko vloži posebne milostne predloge. — Vojno ministrstvo je odredilo, da se vse, za katere velja to pomiloščenje, izpusti dne 2. decembra iz zapora in da se ustavi vse preiskave. Zaradi pomiloščenja se je oglasiti pri vojaški ali pa pri politični oblasti prve instance. Prijavo se potrdi v vojaški knjižnici ali na kakšnem drugem osebнем dokumentu. Osebe, ki naznanijo že v tujini, da se mislijo vrniti, dobe pri inozemskem zastopstvu (konzulat, poslanništvo) legitimacijske dokumente, na katerih se jim doma potrdi pomiloščenje. Pomiloščeni ostanejo v neaktivnem stanju, dobe pa nalog, da morajo strogo izpolnjevati dolžnosti glede zglasevanja.

Dopisi.

Gorica. (Moderni branitelji morale.) Prav take si predstavlja človek tuk. in tržaške narodnjake, če čita neslane dopise, ki jih nekaj časa sem priobčujeta unisono gospici «Soča» in «Edinost». Znano je namreč, da delata ta dva časnika reklamo na akord za razne društvene zabave, v prvi vrsti za plese, ki jih opisujeta potem kot navdušene manifestacije slovenskega življa. Taki-le plesi neštevilnih narodnih društev so v resnici navadno nedolžne društvene zabave, ki pa imajo z narodom in narodnim delom ravno toliko opraviti, kolikor luna z lepim poletnim dnevom. Ker pa so pričela tudi naša društva prirejati domače zabave, in sicer ne v brezpomembne namene, temveč v svrhu ustanovitve ljudskih knjižnic, so postale za narodnjake te zabave namah nemoralne. Na njih «se kviri mladina, goji protinarodno agitacijo» in bog sam ve, kaj še prinese hudega temu ubogemu slovenskemu narodu. Za tako nevarno so smatrali tudi domačo zabavo s plesom, ki so jo priredili sodrugi v Vrtojbi in katere čisti dobiček je bil razdeljen v ustanovni sklad javne ljudske knjižnice — od katere bodo uživali vsi tamošnji prebivalci korist — v podporni bolniški sklad in za društvene potreščine. Dobro bi bilo, da bi si šli gospodje ogledat račune in se prepričali. Kar se tiče prepevanja ital. pesmi, naj se narodnjaska glasila blagovoljno obrnejo do narodnih mladeničev, ki se, kakor posebno nekateri v Podgori, celo sramujejo javno govoriti slovenski jezik. Toda te moderne Sv. Alojzije bodo pustili naši sodrugi razpravljati o morali še nadalje in prirejevali bodo odslej sami svoje domače zabave, snovali pevske zборе, društva, javne ljudske knjižnice in to ne samo — kakor bi rekli narodnjaki — proti slovenskemu narodu. Saj imate jezik, gospodje rabite ga tudi vi po svoje.

Podgora. Resnici na ljubo moramo omeniti, da niso bili tamburaši, kakor smo pomotoma objavili — ki so pretepli nekega povabljenega delavca, pač pa da je storil to član narodnega pevskega društva — katerega imena ne priobčimo iz taktnosti — v družbi nekaterih tovarišev. Delavec, ki so ga tako surovo napadli, se pa imenuje Josip Bizjak. Toliko v pojasnilo.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“

Socialni pregled.

Državni proračun in tobačno delavstvo.

(Konec.)

Med posameznimi številkami proračuna so še nekatere, ki morajo zanimati delavstvo. Končno sodbo o njih se bo pač šele tedaj lahko izreklo, kadar pride proračunska razprava. Pred božičnimi počitnicami seveda še ni govora o tem, kajti zbornica je izgubila doslej toliko časa, da mora biti vlada vesela, če dobi do novega leta proračunski provizorij, pred katerim pa mora biti rešena še avstro-ogrsko nagodba.

Vzrok, zakaj so se te reči zavlekle, je iskati pri vladi in pri njenih strankah. Ministrstvo je prebilo krizo, ker so hotele nekatere stranke, med njimi češki agrarci in krščanski socialci priti do ministrskih portfeljev in ker je moral ministrski predsednik Beck gledati, da dobi večino za svojo nagodbo z Ogrsko.

Proračunsko razpravo žele socialni demokratje, ker je to glavna priložnost, da se obračuna tudi z vlado in z zistemom. A brez ozira na to načelno stališče je ta razprava tudi važna, ker se dobi šele tedaj lahko natančnejšega pojasnila o raznih številkah.

Tako najdemo stavko za plače uradnikov, praktikantov, delovodij in slug zvišano za 366.034 kron. S to svoto se ima poravnati tekom leta izvedeno zvišanje dohodkov in ustanoviti nekatera nova službena mesta. Bistveno torej ta točka ne prinaša nič novega.

Za izpopolnitev zdravniške službe je proračunjeno 7000 kron. Nastaviti se ima pač nekoliko več zdravnikov. Prvo vprašanje, na katero pride odgovor šele pozneje, je: Kje? 7000 kron je svota, s katero se ne more napraviti kdove kaj: Dokler se ne ve natančno, kako bo porabljen ta denar, je končna sodba težavna. Ali ker so razmere pač povsod precej enake, ni upati, da postane potem položaj idealen.

Delavstvu mora biti ležeče na tem, da je zanj poskrbljeno tudi v slučaju bolezni. Prva zahteva v tem oziru je, da je dovolj zdravnikov na razpolago. Zdravstveni položaj med tobačnim delavstvom ni zelo ugoden. Vzroki so raznovrstni in umevni. Slabe plače, ki ne služijo državi prav nič na čast, silijo tobačne delavstvo v cenena stanovanja, kajti dragih ne more plačevati. Cenena stanovanja pa niso tako zdrava, kakor draga, že zaradi tega ne, ker so majhna in je v njih premalo zraka za prebivalce. Pa tudi zato ne, ker cenena stanovanja niso tako urejena, kakor draga, v katerih je za higienske, za zdravstvene potrebe vse drugače poskrbljeno.

S slabo plačo se pa delavec, odnosno delavka ne more tako hraniti, kakor bi bilo treba. V sedanjih časih zadostuje zaslužek komaj toliko, da se ogoljufa želodec s tem, da se ga napolni s kako malovredno hrano. Oslabljen telo se pa veliko težje upira raznim boleznim in dognano je, da na tisoče bolnih ljudi ne bi bilo nikdar obolelo, če bi bili imeli zadostno in zdravo hrano.

Pri tobačnem delavstvu je to važen moment, kajti delo s tobakom je samoobsebi združeno z različnimi nevarnostmi za zdravje. Tudi če so prostori, v katerih se dela, higienični, trpe vendar organi dihanja, vrat, pljuča i. t. d. več, kakor v čistem zraku.

Važno je seveda v prvi vrsti, varovati zdrave delavce pred boleznijo. Najboljše sredstvo zato so visoke plače, ki dovoljujejo delavcu krepko hrano in zdravo stanovanje. Važno je pa tudi, da dobi delavec, kadar je bolan, zadostno pomoč.

Majhen napredek v tem oziru se opazi v proračunu. Za bolniške stroške in premije ob nezgodah je svota povišana za 80.000 kron. V tej postavki je obsežen tudi 10.000 kron več kakor lani za jetične delavce in delavke; namesto 20.000 je sedaj proračunano 30.000 kron v ta namen. Malo izboljšanje je to vsekakor; da bi zadostovalo, se pa ne more reči. Jetika razsaja hudo med tobačnim delavstvom in v največji meri je za to odgovorno podjetje. Mnogo teh bolnikov bi se pa lahko rešilo, če bi pravočasno prišli v primerna zdravilišča, kjer dober zrak in počitek, združen s primerno hrano, ubije kali bolezni in več pomaga, kakor vse medicine.

Kar stori podjetje za svoje bolne delavce, se navadno prikazuje za veliko milost in zaslugo erarja. Treba je poudariti, da je to popolnoma neopravičeno, kajti država ne da v ta namen nobenega vinarja, ki ga ne bi bilo delavstvo s svojim delom prislužilo.

Vse izboljšanje, ki ga opazimo v tem proračunu, je torej le toliko, kolikor je kaplja v morje. Da bi bil proračun socialno opravičen, bi se moralo od dobitka najprvo pokriti vse potrebščine, kateremu prištevamo tudi sodelujoče uradništvo. Vse potrebščine, to se pravi, ne le tako plačo, da bi delavstvo imelo svoj vsakdanji kruh, ampak da bi lahko uživalo tudi nekoliko lepote tega sveta, da bi imelo tudi dovolj počitka — ne le čez noč, ampak tudi za daljšo dobo vsako leto — in da bi bilo za njegovo zdravje tako poskrbljeno, kakor je le mogoče z znanstvenimi pridobitvami našega časa.

Če se pogleda proračun v celosti, se mora reči, da smo še daleč od tega cilja in treba bo mnogo, mnogo bojev, preden doseže tobačno delavstvo tak položaj, kakršen mu gre z ozirom na ogromno vrednost, ki jo ustvarja. Proračun je torej poučen v dvojni smeri: S svojimi priboljški pokaže, da organizirano delavstvo lahko doseže pridobitve; s tem, česar ne daje, pa pokaže, da ne dobi delavstvo nikdar več, kakor toliko, kolikor si lahko pridobi s svojo močjo. Kdor skuša ovirati ali cepiti organizacijo delavstva, mu jemlje tisto moč, brez katere si ne more priboriti ničesar. — Kadar bo vse tobačno delavstvo to izpoznalo in se enotno organiziralo od prvega do zadnjega, si bo tudi priborilo, kar mu gre.

Vsak študent našega lista dobi na zahtevanje nemški koledar 1908 in veliki cenik, ki obsega 5000 podob, ure, zlatnine in srebrnine od znane solidne tvrdke **Maks Böhn**, Dunaj IV., Margaretenstrasse 27 zastoj in poštne prosto. Dopisnica z natančnim naslovom zadostuje.

Izkaz prostovoljnih darov.

Kot strankin davek so prispevali organizirani peki po sodrugu Piškurju 3 K 90 vin.

Za tiskovni sklad so prispevali organizirani peki 3 K 20 vin. Drugim organizacijam v posnemanje!

Hura, sneži!

Tako kriče otroci in se vesele. Toda če naznanja prvi sneg veselje, napoveduje obenem tudi žalost. Zima je čas katarja in z njim združenih mučnih bolezni in je malokdo zdrav. Tu je treba prav pridno rabiti Fayeve prave Sodener mineralne pastile. Te varujejo sluznice pred nevarnim prehlajenjem, odstranijo kašelj, hripavost in nahod ter uplívajo ugodno na želodec. — Fayeve prave Sodener mineralne pastile, ki se kupijo za K 1.25 v vseh lekarnah, drogerijah in trgovinah z mineralnimi vodami, bi moral vsak človek imeti.

Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko:

W. Th. Guntzert, Dunaj IV, Grosse Neugasse 27.

Izšla je druga knjiga znamenitega romana

Pod spovednim pečatom

Stane 2 K.

Dobi se v upravnistvu »Rdečega Prapora« v Ljubljani, v založbi časopisa »Naprej!« v Idriji, v knjigarnah L. Schwentner v Ljubljani, A. Gabršček v Gorici, K. Florian v Kranju kakor tudi v vseh drugih knjigotržnicah.

Kdor še nima prve knjige romana

21 10—10

Pod spovednim pečatom

nabavi naj si tudi to. Stane 2 K 60 vin. Roman »POD SPOVEDNIM PEČATOM« je napisal bivši katoliški kapelan Hans Kirchsteiger, poslovenil ga pa je pisatelj Etbir Kristan.

Čitajte in razširjajte brošure:

„Socializem“.

Cena 20 vin.

„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo“.

Cena 10 vin.

Zakaj smo socialisti?

Cena 14 vin.

Te brošure se dobe pri upravi »Rdečega Prapora« v Ljubljani, pri upravi časopisa »Naprej!« v Idriji in po vseh knjigarnah.

Budilka s svetešo
12—7 številščino.
Z enim zvonom navadna K 2.40
Z dvema zvoncema „ 3.—
S svetešo številščino „ 3.20
Znamka J. Prima „ 4.—
Budilka za železničarje „ 5.—
Budilka z bronastimi zvonce in bitjem „ 6.—
Budilka z godbo „ 10.—
Tri leta pisмено jamstvo. Ako ne ugaja, se denar vrne.
Pošilja proti povzetju
Zahtevajte moj cenovnik s 5000 podobami zastoj in poštne prosto.

Maks Böhn
Dunaj IV, Margaretenstr. 27.

Sprejemem takoj

mizarske pomočnike

v stalno delo.

Josip Lampret,

mizarska delavnica s stroji v Šoštanju pri Celju.

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

THIERRY-BALSAM
ICH DIEN
Allein echter Balsam
aus der Schutzengal-Apothek
des
A. Thierry in Pragrad
bei Holsch-Sanatorium.

Vsaka ponaredba in poneti je kaznjivo.

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52—42

Thierryev centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3.60. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pragradi pri Bogaški Slatini

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franki.

Razprodaja.

4 pare čevljev za 6 kron.

Po nakupu velike množine čevljev se oddajo čevlji kratak čas po sramotno nizki ceni, 1 par moških in 1 par ženskih čevljev z nabitimi močnimi podplati, nadalje 1 par moških in 1 par ženskih modnih čevljev, vsi 4 pari elegantni, močni za zimo. Velikost po cm. Vsi 4 pari stanejo samo 6 kron. Razpošilja se po povzetju. Zamena dovoljena. Ako blago ne ugaja, se denar vrne.

D. Kessler, Krakov 68/8.

Ne kupite nobene ure
dokler niste videli mojega velikega cenovnika.
3 leta pisμένο jamstvo, za blago, ki ne ugaja se denar vrne.
Pošilja proti povzetju.

Zaloga ur in zlatnine
Maks Böhn, Dunaj VI, Margaretenstrasse 27.
sodno zapriseženi cenitelj in izvedenec.
Zahtevajte zastoj in poštne prosto veliki cenovnik s podobami. 12—7

Dobite:

Mikelnasto Roskopf uro	K 3.—
Srebrna Roskopf uro	„ 6.—
Z dvojnimi plaščem	„ 8.—
S trojnimi srebrnim	„ 10.—
Ploške jeklene ure	„ 7.—
Roskopf za železničarje	„ 7.—
Prave „Omega“	„ 17.—
Srebr. oklepne veržice	„ 2.—
14 kar. zlate ure	„ 19.—
14 „ „ veržice	„ 20.—
14 kar. zlate prstane	K 4.—
Stenske ure	„ 7.—
Z bitjem na bron. zvonce	„ 10.—
Z godbo	„ 12.—
Ure s kukavico	„ 5.—
Kuhin. ure, predo 8 del	„ 6.—
Budilke, 1 zvonec	„ 2.40
Z dvema zvoncema	„ 3.—
S svetešo številščino	„ 3.20
Budilka z bitjem na bronasti zvonec	„ 6.—

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodnih in steklenicah.

Številka telefona 210.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

98. šte.

V Ljubljani, v sredo, dne 11. decembra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: **Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana.** — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: **Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Jurčičev trg št. 8/I.**

Delavski žepni koledar za leto 1908 je ravnokar izšel.

Cena 80 vin., po pošti 10 vin. več.

Pri manjših naročilih se pošilja denar naprej, drugače se izvrši naročilo po povzetju.

Naroča se pri upravništvu «Rdečega Prapora», kamor se pošilja tudi denar.

Upravništvo.

Vlada in draginja.

Poročali smo že, da je poljedelski minister gospod Ebenhoch sklical enketo, ki naj bi se posvetovala o vladajoči draginji in o sredstvih, s katerimi bi se jo omejilo. Že takrat smo izrekli, da nimamo prav nič zaupanja v to akcijo, zakaj dokler je gospod Ebenhoch poljedelski minister, imajo podraževalci živil premočno zaščito. Ko sta bila socialistična predloga Schrammla in Rennerja na razpravi, je govoril tudi gospod Ebenhoch. Takrat je imel dosti priložnosti, da bi označil svoje stališče glede tega perečega vprašanja; a kar je povedal, ni pokazalo nič srca za ljudstvo, ampak samo skrb za profite veleagrarcev. Gospod Ebenhoch se je bahal, da visoko drži zeleni prapor agrarcev in da ga bo vedno vihtel v zraku, in od moža s tem praporjem v roki je nemogoče pričakovati zmisla za najnujnejše potrebe ljudstva.

Ali vlada je vendar sklicala enketo?

Seveda jo je. Kajti v svojem srcu niso mogli gospodje ministri utajiti resnice, da je draginja v državi huda. Na vseh koncih in krajih so demonstracije ljudstva in na take manifestacije ne izženo najboljši agitatorji mož in žen, če jih ne izžene lastna in družin potreba. Temu ljudstvu je bilo treba pokazati, da «misli» vlada nanj; tembolj je bilo tega treba, ker je bila razburjenost po glasovanju v parlamentu še večja.

Pa so sklenili: «Govorimo torej o draginji. Slišimo enketo.»

Dični gospod Ebenhoch se moti. Bili so časi, ko se je s takimi sladkimi pesmicami zazibavalo vse ljudstvo praznega želodca v spanje. Sedaj se pa že precej ve, da je parlament tisti tribunal, ki ima reševati taka vprašanja in kdor nasprotuje rešitvi v parlamentu, od njega ni pričakovati, da bi ga tesno pospeševal na drugem mestu, kjer se ga sploh ne more rešiti.

Imeli smo torej dovolj vzroka, da nismo zapali akciji vlade.

In že se pokazuje, da smo imeli prav.

V torek je imela ta enketa svojo prvo sejo. Povabljene so bile tudi nekatere delavske organizacije, in sicer so bili navzoči za nakupovalno družbo avstrijskih konzumnih društev na debelo, sodrug dr. Karpeles, za centralno zvezo avstrijskih konzumnih društev sodrug Exner, za strokovno komisijo pa poslanec sodrug Reumann.

Otvoril je enketo minister Ebenhoch, ki je pa takoj po pozdravu odšel, češ, da ima opraviti v parlamentu. Predsedoval je sekcijski predstojnik vitez Zaleski.

Sodrug dr. Karpeles je vprašal, ali se lahko vrši diskusija. Predsednik je pa odgovoril, da ministrstvo nima namena pripustiti diskusijo med

člani enquete. (Kako naj taka enketa doseže namen, ve samo gospod Ebenhoch.)

V debati se je potem oglasil sodrug dr. Karpeles ter je izvajal sledeča:

Poljedelski minister je v svojem pozdravnem govoru prosil eksperte, naj imajo zaupanja v akcije in namene vlade. Oni krogi, ki jih zastopam jaz, imajo napram tem akcijam in namenom poljedelskega ministra ravno nasprotno od zaupanja in če bi bili imeli le sled zaupanja, bi jo bila odpravila ta enketa. Slišali smo vrsto monologov posemeznih ekspertov, ker ni bilo diskusije; kako naj se pride na ta način do kakšnega cilja?

Občinski svetovalec Leitner se je pritoževal, da so bile v letih 1878 in 1873 cene višje kakor sedaj in vendar se govori sedaj o draginji in celo nemiri se vrše. To se godi, ker vemo, da nismo v letu slabe letine, temveč da ima draginja druge vzroke, zlasti colninski tarif. Poljedelski minister je prepričan, da poljedelstvo ni krivo. Gotovo ne. Poljedelstvo sicer nakupičuje pridelke in čaka s prodajo ter izrablja položaj, ki je ustvarjen vsled visoke cene. Čeravno se znižujejo cene v inozemstvu, se v Budimpešti neprenehoma zvišujejo, da se doseže izravnanje z uvozom. Najbolj greni položaj to, da nimajo od zvišanih cen dobička avstrijski poljedelci; kajti izmed 3 milijonov avstrijskih poljedelskih posestev jih je samo 18.000, ki obsegajo več kot 100 hektarov, na katerih se torej prideluje žito za prodajo. Vse drugo gre na Ogrsko; le Ogrsko profitira in rabi svoje dobičke, da si vzgaja industrijo, tako da imamo mi dvojno škodo.

Glede mesnega vprašanja stojim popolnoma na Klebinderjevem stališču. Zlasti zadrage za porabo živinskih produktov niso zaslužile toliko baharije. Uvaževati bi bilo treba, ali ne bi kazalo, ustanoviti splošna konzumna društva za meso in če ne bi imela vlada zahtevati kredita za aprovizioniranje (za oskrbo z živili) velikih mest. Če se je sedaj cena žive živine nekoliko znižala, pride to odtod, da je cena piče zelo visoka in kmetje prodajajo zato živino. Edino, kar ima kmet od carinskega tarifa, je draginja piče. Sedaj prodajajo kmetje živino, drugo leto je bo pa primanjkalvalo, tako da bomo imeli tedaj zopet visoke cene za živino in še višje cene za meso.

Uloga preprodaje, na katero polaga vlada toliko važnosti, se nanaša pač le na meso. Sicer pa vem, čeprav sem bil vedno nasprotnik tega prekupovanja, da igra ta prav ob času draginje najmanjšo ulogo. Openheimerjeva trditev, da prekupovalci vsled svojega velikega števila, torej vsled nejebojne konkurence znižujejo cene, je povsem napačna. Narobe! Posledica velikega števila prekupovalcev ni pocenjevanje, ampak podraževanje.

Ponavljam, da enketa v tej obliki ne more imeti nobenega uspeha. Ker se tiče sredstev vlade, bi bilo samo eno, ki bilo res kaj vredno: Odpraviti sedanjega poljedelskega ministra in odstraniti zeleno zastavo, ki vihra na poljedelskem ministrstvu.

Govorila sta tudi sodruga Exner in Reumann, ki je zlasti grajal, da je poljedelski minister takoj odšel, dasi nima v parlamentu nobenega opravka.

Zanimiva je pa še neka malenkost, tudi krščansko-socialni delavci so bili zastopani. Zanje je govoril neki Spalowsky, ki je — priporočal, naj se dovoli uvoz mesa iz inozemstva. Tako govore

krščanski socialci zunaj, v parlamentu pa glasujejo **zoper** predloge, ki zahtevajo to, kar na enketah sami priporočajo!

Nesramnosti.

Težko si je misliti večjo nesramnost, kakor če se ljudje, ki so vsega siti, še norčujejo iz onih, ki trpe bedo. Tako nekrščansko ulogo igrajo sedaj naši klerikalci. V državnem zboru so z vso prevzetnostjo, ki je lastna tem ljudem, glasovali zoper nujnost Schrammlovega in Rennerjevega predloga; sedaj pa, ko bi bilo zanje najbolje, če bi se čim prej pozabilo na to izdajstvo, se pa bahajo in izmed vrstic vseh klerikalnih časopisov zija, trpečemu ljudstvu v zasmeh, beseda «lačenbergarji».

Prihajajo trenotki, ko se posamezni klerikalci sramujejo svojega početja in tedaj iščejo izgovore: «Predloga sploh nista bila nujna. Socialni demokratje so vložili svoje predloge zgolj iz demagogije. Potom nujnih predlogov se ne rešuje takih vprašanj.»

Vsi taki izgovori izražajo samo hinavščino. Kaj bi moglo biti nujnejšega, nego beda ljudstva, nego lakota in mraz? In kdaj naj bi bilo vprašanje draginje nujnejše, kakor sedaj? Draginja je dosegla tako stopnjo, da je že sedaj neznosna, neznosna v pravem pomenu besede in najmanjša stopnjica, za katero bi se še zvišala, bi bila katastrofalna za tisoč in tisoč ljudi. Mar to ne pomeni, da je stvar nujna?

In zima je začela. Nešteti so oni, ki se jim zaslužek po zimi zmanjša; na tisoče jih je, ki po zimi sploh nimajo dohodkov. Dovolj je, če se spomnimo na sezonske delavce, na zidarje i. t. d. Vse potreščine se pa zvišajo ravno po zimi. Treba je tople obleke za odrasle in otroke, treba je kurjave, dan je kratek in svetilke porabijo trikrat, štirikrat toliko petroleja, kakor poleti.

Zimski čas je hud za delavsko ljudstvo, če je zima normalna. Strašen je, če se pridruži navadnim težavam še nenavadna draginja.

In vendar krščanskim ljudem v Avstriji draginja ni nujno poglavje! Seveda, oni lahko čakajo. V rezidencah katoliških škofov ni bilo nikdar pomanjkanja, fajmoštri morajo dobiti svojo bero, pa naj je čas za ljudstvo ugoden ali neugoden. Da, Šustersič je grajščak, za Gostinčarja je državnozborski mandat pravi «Haupttreffer». Gospodje ne čutijo draginje.

Ali poslanci, tudi klerikalni, niso poslani v državni zbor, da bi glasovali o predlogih s svojega osebnega stališča, temveč, da bi zastopali interese ljudstva. In za ljudstvo je draginja nujna stvar...

Beseda «demagogija» se nikomur ne poda tako slabo kakor klerikalcem, pri katerih je vsaka kretnja, vsaka beseda demagogična. Z demagogijo pridobivajo mandate, z demagogijo napolnjujejo cerkve, z demagogijo pišejo svoje časopise, s pomočjo demagogije plezajo na ministrske sedeže. Demagogičen pa ne more biti predlog, ki se tiče resnične ljudske potrebe in ki je demokratičen od začetka do konca.

Pomen nujnih predlogov je seveda relativen. Ničesar se ne more doseči s takimi nujnimi predlogi, kakršne so prijatelji krščanskih socialcev vlagali začetkom sedanjega zasedanja in ki so jih krščanski socialci podpirali. Če se predlaga n. pr.: «Vlada naj odpravi draginjo premoga,» tedaj je to navadna burka, ki ne more imeti uspeha, zakaj visoka vlada lahko odgovori: «Saj bi rada, pa ne vem kako.» Toda socialni demokratje so vzeli vladi ta izgovor, kajti vložili so izdelane zakonske na-

črte, ki so natančno pokazali sredstva, s katerimi se lahko omeji draginja. To so bili torej predlogi, s katerimi se res lahko reši stvar. In tukaj se pokazuje, da je demagogija ravno na strani pobožnih klerikalcev. Če bi bili socialisti vložili tako prazen predlog, kakor je n. pr. Gostinčarjev, čegar nujnost je končno še preklical, predlog, ki bi s flavzastimi besedami pozival vladu, «naj kaj ukrene proti draginji», ki pa ne bi podal nič stvarnega, tedaj je golovo, da bi bili klerikalci kakor en mož glasovali za nujnost, da bi se ljudstvu prikupili, vladi pa ne zamerili. Če bi bili predlogi res taki, da se z njimi nič ne doseže, bi bilo klerikalcem prav vseč; ker so bili resni, so pokopali nujnost.

In sedaj se še bahajo. Sedaj se upajo listi kakor «Slovenec», žugati poslancem, ki so glasovali za nujnost! To je vrhunec nesramnosti in izzivanje ljudstva, ki seveda res ne bi zaslužilo boljše usode, če si ne bi zapomnilo tega izdajstva in zasramovanja in če ne bi pri prvi bodoči priložnosti pokazalo klerikalcem vrat.

Politični odsevi.

Ministrstvo stalnih izprememb bi se lahko imenovalo Beckovo vlado. Izgubilo je že toliko starih in dobilo toliko novih udov, da že davno ni več, kar je bilo takrat, ko je Beck prevzel ministrsko predsedništvo. Minulo sredo se je predstavil zbornici zopet novi domobranski minister flm. Georgi. Skoraj nekam čudno je slišati, da so socialni demokratje ob tej predstavi — ploskali. Lahko se pa to razume, če se vé, da je bilo to ploskanje namenjeno padcu prejšnjega ministra Latscherja, ki je moral demisionirati, ker je odgovarjal na Schuhmeierjevo interpelacijo zaradi mučenja vojakov tako, kakor da bi imel pred seboj rekrute, ne pa zbornico poslancev.

Finančni minister Korytowski žuga, da odstopi, če zbornica ne sprejme znižanja sladkornega davka tako, kakor želi njegova ekscelenca, namreč za sedaj ne več kakor 6 kron in potem dvakrat po 3 krone. Radovedni smo, če se bo večina res ustrašila tega žuganja.

Ločitev cerkve od države bo zahteval nujni predlog, ki ga je napovedal poslanec profesor Masaryk v zbornici. Vendar se giblje stvar! Menda se nismo motili, ko smo dejali, da bodo sprožile nepremišljene Luegerjeve besede vprašanja, ki bodo krščanskim socialcem še zelo, zelo neljuba.

Krščanski socialci so igrali v debati o Masarykovem predlogu ulogo ubogih, vsega usmiljenja vrednih sirot. — Poslali so v ogenj profesorja Mayrja iz Innsbrucka, moža, ki je znanstveno započeti ničvednost in blamažo klerikalizma. Bilo je že nerodno za njih stališče, da ga je branil mož, ki je bil v svojih mlajših letih nemški nacionallec in nasprotnik klerikalizma, a je potem postal zagrižen klerikalec, ne morda zato, ker bi se bilo v njegovi duši izpremenilo prepričanje, ampak iz onega vzroka, iz katerega tavajo pri nas na Slovenskem mnogi možakarji v klerikalni tabor: Iz čisto navadnega streberstva. In pri novih pobratimih se je naučil vseh onih lepot, ki dičijo klerikalce: Pred vsem denunciantstva. Tudi v tej razpravi je paradiral z navadnimi denunciacijami. Vsaki stvarni polemiki z velepomembnim govorom profesorja Masaryka se je izognil z nerodnim izgovorom, da v zbornici ni prostor za take dispute. Tako ni čudno, da je naredil njegov «govor» celo pri njegovih pristaših zelo mučen vtisk.

Iminen govori je imel v debati o nujnosti protiklerikalnega predloga sodrug Pernerstorfer, ki je bil izvoljen za generalnega govornika. Povedal je tehtne besede o razmerju med znanostjo in cerkvijo, zasohl jih je pa z duhovitimi opazkami, ki so razveseljevale svobodo ljubce, a po klerikalni hinavščini so švrkale kakor udarci biča. «Krščanski socialci» je dejal, «bi radi natvegili javnosti, da je katolicizem v Avstriji zatiran, da komaj životari, dočim imamo absolutno svobodo cerkve, ki je vedno zametavala socialno-demokratsko stranko. Socializem je gotovo znanost in socialni demokratje bi se lahko pritoževali, da za to znanost ni prostora na avstrijskih vseučiliščih. Porazi klerikalizma na bojiščih pri Solferinu in Krajevem gradu so bili blagoslov za Avstrijo in danes se ne bo več posrečilo, spraviti Avstrijo tja, kjer je bila tedaj! Današnji krščanski socialci so karikature krščanstva. Če govore krščanski socialci o svobodi nauka in vesti, se jih mora opozoriti na versko nasilje v ljudskih in srednjih šolah. Učitelji stoje povsem pod knutom katehetov. Socialni demokratje se ne čudijo, da bi krščanski socialci radi osvojili vseučilišča, kajti klerikalizem je nenasiten in hoče imeti vso moč. Socialni demokratje tudi vedo, da je krščanskim socialcem vera samo preteveza in da je njih boj političen.

Socialni demokratje so po svojem programu pristaši brezpogojne svobode vere in vesti ter svobode znanosti. To dvojno svobodo se pa le lahko doseže, če dobimo čisto ločitev države in cerkve. Proti klerikaliziranju vseučilišč se lahko da garancije z zakonom, ki jasno izraža, da sta vera in znanost ločeni področji.

Masarykov nujni predlog je bil v četrtek tudi v stvarni debati soglasno sprejet. Krščanski socialci so predložili malo izpremembo, katero je akceptiral sam predlagatelj Masaryk, ali ta amendent ni prav ničesar izpremenil na bivstvu in vsebini predloga. Masaryk je začetkoma zahteval garancije, da bodo vseučilišča varovana pred katoliško-klerikalnim osvajanjem, krščanski sociallec Drexel je pa predlagal garancije «pred vsakim strankarsko političnim napadom». Toda kaj bi bilo s tem izpremenjeno? Nihče drugi ni žugal z osvojevanjem, kakor Lueger, torej se to varstvo ne tiče drugih napadov, kakor klerikalnih. Vsak dvom pa izgine, ker je ostala utemeljitev predloga nedotaknjena; in ta utemeljitev se jasno sklicuje na Luegerjev govor, tako da je v predlogu vzlic izpremembi natančno povedano, zoper koga je sklenjen. Ostane torej resnica, da so si dali klerikalci sami klopoto.

Pernerstorferjev predlog, ki ga je vložil v razpravi s Masarykovem predlogu, da naj se odpravi teološke fakultete z vseučilišč, je bil odklonjen. Bilo bi namreč treba tudi zanj dvetretjinske večine in te ni dobil. Glasovali so zanj socialni demokratje, češki realisti, nemški liberalci in nemški nacionalci, izvenzemski agrarce. Slovenski «svobodomislici» so ostali za pečjo. Toda stvar ni pokopana. Socialisti vložijo svoj predlog še nujnim potom in takrat bomo pazili, kako se bodo vedli naši liberalci.

Jugoslovanska zveza je sklenila, da ne bo obstruirala nagodbe in da se tudi pri glasovanju ne odstrani, ampak da bo samo glasovala zoper nagodbo. Končno je torej vendar nekaj sklenila. Bil je res težak porod.

Dr. Lueger se je v stvarni debati o Masarykovem predlogu oglašil za besedo. Bili so časi, ko se je o Luegerjevih govorih moralo poročati, ko se je moralo polemizirati z njimi, ko ga je vsa zbornica poslušala, če je zinil. Tempi passati! Tako neslanih površnosti, kakor so prišle v sredo iz njegovih ust, še v dunajskem parlamentu ni slišati, razven če govori slučajno «glasoviti» Bielohlawek. Toda to ni posledica njegove ostarelosti. Lueger ni bil nikoli tisti velikan, kakor so ga slikali njegovi prijatelji vstevši naše klerikalce; bil je vedno površen domagov, frazast agitator in le to, da je porabil par šlagerjev, ki so bili ob tedanjem času na Dunaju popularni, ga je tako visoko vneslo. Moč votlih fraz pa ni trajna. Lueger se ni obrabil, kajti na njem ni bilo ničesar, kar bi se lahko obrabilo; obrabile so se samo njegove fraze. Kar je pred desetimi leti vlekle, ne vleče več in zato je Luegerjeva glorijska pri kraju. Tako pri kraju, da govore celo njegovi pristaši pomilovalno o njegovih besedah. Kaj se more hujšega zgoditi voditelju stranke, kakor da govore njegovi pristaši: «Nikari ne sodite tako hudo! Saj ni mislil tako?» — Tako daleč je prijadral dunajski demagog. In to cvete vsaki demagogiji.

Finančni minister Korytowski vpeljuje v politično prakso povsem nove navade. Pretečenega tedna je bila pri njem deputacija poštinih uslužbencev, prosit ga, naj ne dela težav regulaciji njih dohodkov. Gospod Korytowski je sprejel deputacijo in ko je videl, da jo vodi nekoliko socialno-demokratskih poslancev, je hotel takoj porabiti priložnost za svoje posebne namene. Naravnost netaktno je dejal deputaciji, da ne more storiti ničesar, ker mu hočejo socialni demokratje znižati sladkorni davek. Ta agitacijska metoda je res nova. Ampak lojalna ni. Gospod Korytowski ve, ali bi vsaj moral vedeti, da je poštna uprava aktivna in je zatorej v prvi vrsti porabiti poštne dokodke za zvišanje plač poštinih uslužbencev. Seveda, če bi bila pošta pasivna, bi se lahko zahtevalo, da naj prispeva država z drugimi sredstvi, da ne bodo morali njeni uslužbenci stradati. Pa tudi tedaj bi bila naloga finančnega ministra iskati take vire, da se ne bi obremenjevalo siromašnih in najsiromašnejših slojev. Socialni demokratje so mu dali seveda tak odgovor, kakršnega so zaslužile njegove besede.

Hrvatski sabor je sklican na dan 12. decembra in zagrebški socialni demokratje ga bodo pozdravili z demonstracijo za splošno volilno pravico. Že večkrat smo opisali položaj na Hrvatskem in socialni demokratje imajo povsem prav, če naglašajo, da ni iz njega drugega izhoda, kakor volilna reforma. Sabor ni sklican v ta namen, da bi reševal nujna vprašanja dežele in naroda, ampak je samo šahova poteza ogrskega ministrskega predsednika Weckerla, ki ga je spravila hrvatska obstrukcija v ogrskem državnem zboru v hudo zagato. To obstrukcijo bi rad zlomil s sklicanjem hrvatskega sabora, ker misli na ta način prisiliti hrvatske delegate, da odidejo v Zagreb. Saboru bo pa predložen računski provizorij. Če se Frankova stranka zmeni s hrvatsko-srbsko koalicijo, tedaj je to račun brez krčmarja. Potem lahko ostane 20 delegatov v Pešti in to zadostuje, da nadaljujejo obstrukcijo. Ampak za bodočnost ni v tem nobene varnosti. Splošna volilna pravica bi pa popolnoma izpremenila položaj, kajti sabor, ki bi bil izvoljen na njeni podlagi, bi bil tako močan, da ga nobena Košut-Wekerlova vlada ne bi mogla zlomiti. Zato so socialni demokratje sklenili, da prirede ob otvoritvi sabora demonstracijo, s katero dokažejo, da zahteva narod volilno pravico. Če ima sabor dobro voljo, vpeljati volilno pravico, mu bo

pa manifestacija socialnih demokratov najboljša opora.

V Nemčiji so s težavo zlimali vladni blok raznih liberalcev in konservativcev, ki je že nevarno pokal. Nekaj časa bo ta umetna stavba zopet stala. Za večnost pa ni.

Švedski kralj Oskar je v nedeljo umrl.

Iz stranke.

Okrajna konferenca na Jesenicah.

V nedeljo, 1. decembra t. l., popoldne se je vršila v prostorih hotela pri «Posti» okrajna konferenca z dnevnim redom: 1. Poročilo. 2. Organizacija. 3. Časopisje. Zastopani so bili sledeči kraji:

Radeče, Belapeč, Kranjska gora, Dovje, Hrušica, Jesenice, Javornik, Lesce-Bled, Koroška Bela, Sava, Boh. Bistrica.

Predsednik sodrug Trattner pozdravi navzoče zaupnike, razloži namen konference in jo otvori. Sodrug Ogris očrta specialne naloge konference.

O «organizaciji» poroča sodrug Čobal; povdarja potrebo politične organizacije in opozarja zlasti na zadnje dogodke v parlamentu. Razloži pomen politične organizacije in kako se jo mora izvesti. (Odobranje.)

K tej točki govori tudi sodrug Bartl, ki poda sledeči predlog: «Današnja konferenca na Jesenicah sklene, da se ustanovi za Jesenice, Sava, Radeče, Belopeč, Kranjsko goro, Dovje, Hrušico, Javornik, Lesce, Bled, Radovljico, Koroško Belo, Boh. Bistrico in Trbiž okrajno politično organizacijo s sedežem na Jesenicah.»

Ta predlog je bil soglasno sprejet.

V odbor so bili izvoljeni sledeči sodrugi: Trattner, predsednik; St. Trojer, podpredsednik; E. Emich, zapisnikar; A. Poremsky, zap. namestnik; S. Ogris, blagajnik; B. Knez, blag. nam. Nato se je za tiste kraje, ki so bili zastopani, izbralo zaupnike.

Sodrug Trattner še enkrat razloži nalogo zaupnikov. Na to se določi strankin donesek.

O točki «časopisje» poroča sodrug Bartl, ki razloži pomen strankinega časopisa in potrebo, da se to časopisje razširi med delavstvom. Povdarja, da je edino potom časopisja in strankinega tiska sploh mogoče doseči, da se delavci politično izobrazijo.

Apelira zlasti na železničarje, naj agitirajo in širijo «Rdeči Prapor». Zaupnikom naloži dolžnost, da agitirajo za ist. Končno opozarja na delavski koledar, ki izide čez 2 ali 3 dni, naznani vsebino koledarja in pravi, naj se tudi ta širi, kolikor mogoče. (Odobranje.)

Sodrug Čobal poroča na to o dogodkih v parlamentu in predlaga resolucijo, v kateri se izreka socialno-demokratskim poslancem v državnem zboru hvalo ter obsoja izdajstvo tistih poslancev, ki so glasovali proti nujnosti predlogov draginje živil. (Soglasno z navdušenjem sprejeto.)

Konferenco je pismeno pozdravil sodrug dr. Anton Dermota, ki je podal v svojem pismu razne nasvete.

Tudi sodrug Kopač je pozdravil konferenco. Oboje se je vzelo z odobravanjem na znanje.

Po zaključni besedi predsednika sod. Trattnerja, v kateri se jo zahvalilo sodrugom za udeležbo, se je konferenca končala z živio-klici na socialno demokracijo.

Tržaški zaupniki, pozor!

Dan, ko izide prva številka našega novega glasila «Delavski List», se bliža. Treba se je tedaj pripraviti že sedaj na resno delo, da pokažemo našim nasprotnikom, da živimo in napredujemo. Zato sklicujemo na nedeljo, dne 15. decembra ob 10. uri zjutraj v Delavski Dom, ulica Boschetto 5, II. nadstropje zaupno zborovanje z dnevnim redom: 1. Nov socialistični tednik v Trstu; 2. Strankine zadeve; 3. Slučajnosti. Sodruga pozivamo, naj se tega važnega zaupnega sestanka udeleže polnoštevilno.

Politični odbor
krajevne organizacije v Trstu.

Goriški zaupniki, pozor!

V nedeljo, dne 15. t. m. se vrši v Delavskem domu v Gorici ul. del Teatro št. 20., važna seja vseh odborov strokovnih in političnih organizacij iz Gorice in goriške okolice. Ker se gre za zelo važne zadeve, so naprošeni vsi odbori, da se te seje polnoštevilno udeleže.

Politični odbor
goriške krajevne organizacije.

Slovenski delavci!

V kakšnih gmotnih razmerah žive slovenski in italijanski težaki v Trstu, je znano. Živila se draže od dne do dne, a plače ostanejo vedno enake. Celotni vojni minister zahteva za svoje oficirje višje dohodke, ker pravi, da se danes staro plačo ne da več izhajati.

Vsem stanovom so se izboljšale njih gmotne razmere. Kot eden zadnjih so prišli s to zahtevo tudi slovenski in italijanski težaki, a njih toli opravičen glas je našel pri gospodarjih zaprta ušesa.

V tem obupnem položaju so se poslužili združeni težaki edinega sredstva, ki jim je preostalo: pot samopomoči. Stopili so v stavko.

Vsak resničen prijatelj delavstva mora iskreno želeeti trpinom boljšega kruha.

A kaj se je zgodilo? Ne samo gospodarji težakov, ki so bogati ob zaslužku delavstva, ampak oglasili so se kot novi sovražniki težakov še voditelji „Narodne delavske organizacije“ v katere vodstvu sedila poleg drugih tudi dr. J. Mandič in dr. O. Rybář.

Ta N. D. O. nima z delavstvom nobene druge zveze, kakor da jih hoče izrabiti v svoje koristilovske namene! Gospodarji niso čuli joka delavskih žen in otrok, niso hoteli videti nobene revščine, nobene bolezní in prav tako tudi ne voditelji N. D. O.

Da bi preprečili dober vspeh stavke, so organizirali stavkokaze (krumirje). Sklenili so, boriti se na vso moč proti zahtevam težakov. Ni dovolj, da tišče gospodarji delavstvo za vrat in izsesavajo njegovo kri. Prišli so voditelji N. D. O. in njih bilo sram, javno povedati, da hočejo oni to vrv še bolj zategniti!

Slovensko delavstvo v Trstu je bilo na glasu, da je stalo doslej vedno združeno z delavci vseh narodnosti, kadar se je šlo za zboljšanje delavskih koristi. To pošteno ime slovenskega delavstva hočejo voditelji N. D. O. osramotiti; hočejo zasejati med dosedanja solidarnost delavstva razpor, od katerega bi imeli koristi samo delodajalci. Nahujskati hočejo italijanske delavce proti slovenskim, ker vedo, da, kjer se dva prepirata, ima tretji dobiček.

Slovenski delavci! Protestirajmo energično proti takemu intrigantstvu, proti takemu prodajanju delavskih interesov. Dolžnost naša je, da se izjavimo solidarne s stavkujočimi težaki in jim izrekamo svoje popolne simpatije. Zapomnimo si pa dobro, da so voditelji »Narodne Delavske organizacije« dne 7 decembra 1907 skočili na stran kapitalistov in tako izdali najvitalnejše koristi stavkujočih težakov.

Slovenski strokovno organizirani delavci.

Socialni pregled.

Zavarovalnice proti nezgodam v Avstriji delajo z velikimi deficiti, kar dokazuje, da se je postavilo te zavode na povsem napačno podlago. Deficit je znašal leta 1904 — 5.746.106 kron, leta 1905 — 4.983.448 kron, leta 1906 — 7.751.037 kron. Največji primanjkljaj izkazuje zavarovalnica za Česko, namreč 3.623.599 kron, nižjeavstrijska 2.415.318 kron, moravska 788.372 kron, tržaška 438.200 kron, lvovska 280.464 kron, graška 189.681 kron, solnograška 15.400 kron. Odkar je vpeljano zavarovanje zoper nezgode so imele zavarovalnice 68.022.279 kron deficita, insicer v Pragi 34.169.017 kron, na Dunaju 25.550.033 kron, v Lvovi 4.574.965 kron, v Trstu 1.990.398 kron, v Brnu 1.281.990 kron, v Solnogradu 455.073 kron.

Višji obrtni nadzornik za Avstrijo Mihael Kulka je dne 30. novembra na Dunaju umrl. Bil je eden izmed utemeljiteljev obrtnega nadzorništva v Avstriji, ter je deloval z veliko resnostjo, žal s premajhnim uspehom.

Stavka težakov v Trstu.

Pred kratkim so predložili tržaški težaki memorandum, v katerem so zahtevali uvedenje delavskih izkaznic, zvišanje plače in znižanje delavnega časa. V petek, dne 6. t. m., jim je pa zveza delodajalcev odgovorila, da ugodí zahtevi uvedanja delavskih izkaznic, za katere bi se sestavil posebni iz delodajalcev in delavcev sestoji odbor. Zahtevam po zvišanju mezde in znižanju delavnega časa pa ne morejo za sedaj nič ugoditi in sicer vsled neugodnih razmer. To se je zdelo delavcem preveč, kajti po tolikem času, odkar je bila vložena spomenica, ob neprestanem podraževanju živil in še posebej ob dejstvu, da naredé dninarji, izvzemá stalno nastavljené, največ po 4 dni dela na teden, so bili popolnoma opravičeni pričakovati nekoliko več nego samo uvedenje izkaznic.

Po takem odgovoru delodajalcev ni ostalo delavcem drugega, nego poslužiti se zadnjega sredstva, namreč stavke. V nedeljo, dne 8. t. m., so na velikem shodu v gledišču »Fenice« soglasno sklenili stavko, ki je pričela že pretečeni ponedeljek.

Razmere tržaških težakov so bile v poslednjem času res neznosne, zato imajo v tem boju na svoji strani vso tržaško javnost, razven seveda slovenskih narodnjakov, oziroma voditeljev narodne »delavske« organizacije, ki so na shodu, ki se je vršil tudi v nedeljo, in katerega se je vdeležilo 68 delavcev tudi netežakov, sklenili, ne udeležiti se stavke. Ta sklep »Narodne delavske organizacije« je bil tudi pretečeni ponedeljek naznanjen stavkujočim težakom, katerim je bilo tudi sporočeno, da daje »Narodna delavska organizacija« na razpolago delodajalcem svoje organizirane krumirje.

Tako vedo zopet enkrat slovenski delavci v Trstu, da so slovenski narodnjaki v Trstu pripravljeni združevati se tudi z italijanskimi kapitalisti, da le lahko škodujejo slov. delavstvu. Sklep narodnih krumirjev je vnel med stavkujočimi silno razburjenje. Slov. organ. delavci so pa izdali poseben manifest.

Shodi.

Javen ljudski shod

skliče politični odbor jugoslovanske socialno-demokratske stranke v Trstu v soboto, dne 14. decembra 1907 ob 8. uri zvečer v veliki dvorani gostilne »Balkan« (prej gostilna Alla Grota) v ulici Tivernelo z dnevnim redom:

podraženje živil.

Delavci, udeležite se tega shoda polnoštevilno, da protestiramo energično proti podraževanju živil. Nihče naj ne manjka.

Ljubljana. V nedeljo je bil ljudski shod v steklenem salonu kazinske restavracije z dnevnim redom »Politični položaj in dogodki v parlamentu«. Čeprav je bil dnevni red važen in je bilo gotovo, da se bo govorilo o usodi, ki sta jo imela socialno-demokratska predloga radi draginje, vendar udeležba ni bila taka, kakor bi bilo pričakovati z ozirom na predmet. Ta zaspianost sodrugov, ki so rajši ostali doma, je prav vredna obžalovanja; nasprotnike se že toliko pozna, da porabijo radi še česar ni, kaj še, če najdejo res kako porabno priložnost. Če na takem shodu udeležba ne odgovarja resnosti predmeta, se ni čuditi, če potem trdijo klerikalci, da je draginja samo izmišljarija socialnih demokratov, v resnici pa da je ni. Sodrugi naj premislijo, da s tako brezbriznostjo le škodujejo trudapolnemu delu svoje stranke, ki ima le tedaj lahko uspeh, kadar nastopajo delavske množice združene in zavedne, pa se taki pojavi menda ne bodo ponavljali. — Shod je otvoril sodrug Bartl. V predsedništvo so bili izvoljeni sodrugi Avbelj in Mudrovčič, poročal je pa o dnevnem redu sodrug E. Kristan. Ker se po njegovem obširnem govoru nihče več ni oglasil za besedo, je predsednik zaključil shod.

Iz Idrije. Rudarski shod pri Barbari, 8. t. m., je sklenil, da se za enkrat preneha z mezdnim gibanjem. 15% povišanje akordov se sprejme na znanje, istotako prestopanje iz nižjih razredov v višje. Mezdni fond ostane v hranilnici. Vsi rudarji se pozivljajo, da pristopijo v Unijo rudarjev, ker le trdni organizaciji se je zahvaliti za vse, kar se je že pridobilo. In pridobitve so velikega pomena za idrijske rudarje. Provizija se je zvišala vsakemu skoro za dvestodvajset kron! Marca meseca l. 1908. pa bo zopet veliko zborovanje, na katerem se bo pregledalo, v koliko so se sedaj obljubljeni poboljški izpolnili. — Predavanji urednika »Svobodne Misli« L. Lotriča iz Prage sta bili izborno obiskani.

Domače stvari.

Prosto roko za glasovanje o nagodbi je dal jugoslovanski klub ljubljanskemu poslancu Hribarju in dalmatinskemu Ivčeviću. To se pravi, da bosta ta dva poslanca glasovala za nagodbo, vsi drugi člani pa proti njej. Uganka, kakšno nalogo ima in iz kakšne potrebe je nastala »jugoslovanska zveza«, je res od dne do dne večja. Javno še sploh ni bilo povedano to, vsoj razloženo in utemeljeno ni bilo nikdar. Kar se je dalo posneti iz časniških polemik in iz slučajnih izjav, je bilo le to, da se je zveza ustanovila zaradi skupnega in sloznega nastopa v narodnih vprašanjih. Nagodbo se nam je pa označevalo tudi za narodno vprašanje. In res igra narodnostni moment v njej dokaj važno ulogo. Samo tako pojmovanje je moglo voditi člane jugoslovanske zveze v Budimpešto, da bi dosegli enotno nastopanje cislityanskih in transilvanskih Jugoslovancev. Posledica takega naziranja in onih posvetovanj pa logično ne bi mogla biti druga, nego da bi se ves jugoslovanski klub odločil za solidarno taktiko. Če smatra zveza nagodbo z jugoslovanskega stališča za koristno in potrebno, ne bi mogla skleniti nič drugega, kakor glasovati za njo; če jo izpozna za škodljivo, tedaj ni druge poti, kakor glasovati složno proti njej. A kaj se godi? Izza vseh priprav, posvetovanj in dogovorov, izza vsega naglašanja enotnega nastopa — nesoglasno glasovanje. Dolga overtura, ki pa konča z disakordom. Kakšen namen torej ima jugoslovanska zveza?

Delavska šola na mestni realki idrijski. Iz Idrije se nam piše: Proforski zbor je razposlal sledeče naznanilo in vabilo: »Podpisani nameravamo otvoriti predavateljske kurze, natančneje označene spodaj. Vabimo vse one, ki imajo resno voljo redno pohajati ta ali oni kurz, da napišejo svoja imena. Pripomniti je treba, da so ure predavanj tako izbrane, da bo omogočeno obiskovati poedinemu poslušalcu vse ali pa le posamezne kurze. Poleg tega bo v nedeljo, dne 15. decembra, v realčni telovadnici predavanje prof. Julija Narđina »O elektriki«. Začetek ob 5. uri popoldne.

Vstop vsakomur prost. Predavali bodo: Prof. B. Baehler: Iz kemije. V kemičnem laboratoriju. Pritličje na desno. V petkih zvečer od 1/2 9.—1/2 10. ure. Prvo predavanje dne 13. decembra. Ravnatelj dr. St. Bevk: Opis človeškega telesa z zdravstvenimi opazkami. V sredi zvečer od 1/2 9.—1/2 10. ure. Lokal: Fizikalna učilnica. Prvo predavanje 18. decembra. Učitelj Engelbert Gangelj: Šola, njen razvoj, sedanjost, bodočnost. V nedeljo od 11.—12. dopoldne. Prvo predavanje dne 15. decembra. Profesor Mat. Pirc: Zemljepis Avstro-Ogerske. Ob četrtkih v fizikalni učilnici. Prvo predavanje dne 19. decembra od 8.—9. ure zvečer. Suplent Ivo Tejkal: Praktične računske vaje. Ob nedeljah od 10.—11. ure v učilnici VII. razreda. Prvo predavanje dne 15. decembra. Prof. dr. Dragotin Lončar: Početek in razvoj Avstro-Ogerske. Ob nedeljah od 9.—10. ure v učilnici VII. razreda. Prvo predavanje dne 15. decembra. Kdor želi pohajati ta predavanja, naj se oglasi v rudarski podružnici Idrija ali pa pri sodrugu Antonu Kristanu do 13. decembra. Pouk brezplačen. Kdor se oglasi, naj se s samim seboj resno domeni, da bo reden slušatelj!

Zveza bolniških blagajn. Zbor delegatov zveze okrajnih bolniških blagajn v področju tržaške zavarovalnice proti nezgodam bo v nedeljo, 15. t. m., ob 11. dopoldne. Zbor se vrši v Trstu, v zbornici zavarovalnice proti nezgodam, ulica Valdirivo 40.

Hrvaški boj, ki se poostruje od dne do dne, tako, da mora v najkrajšem času počiti nekaj odločilnega, mora zanimati Slovence prav tako, kakor njih lastni boji. Če jugoslovanska ideja ni prazna fraza — in za nas je pribito, da morajo Slovenci z ozirom na svoj obstanek in razvoj iskati praktično rešitev tega problema — tedaj jim ne sme biti vseeno, kaj se godi sedaj onkraj Sotle, Werkerle-Košutova vlada, ki ima svojo eksistenco zahvaliti hrvatsko-srbski koaliciji in »reški resoluciji«, se je popolnoma demaskirala in je pokazala, da je v svoji brutalnosti vsaj za sto odstotkov »radikalnejša«, kakor je bila stara liberalna klika. Pokazala je povsem jasno, da smatra Hrvatsko in Slavonijo za par ogrskih komitatov, Hrvate za brezpravne podložnike Madjarov in da jih hoče brezpogojno porabiti za gnoj svoje narodnosti. Ta nevarnost je tudi za Slovence veliko večja, nego ves pangermanizem in vsa iredenta, kajti če bi se Madjarom posrečilo to uničevalno delo, tedaj bi bili drugi sovražniki s peščico Slovencev kmalu gotovi. Doslej je bilo središče boja v Budimpešti, v ogrskem državnem zboru. Tam je bitka za Hrvate momentano izgubljena. O tem ni dvoma. Madjari se ne ustrašijo nobene brutalnosti in nobene protipostavnosti. To so doslej že dokazali. In če nedeljske seje, odvzemanje besede in izključevanje hrvaških poslancev ne bo pomagalo, če hrvaški delegatje ne odidejo v Zagreb v sabor, če ne bi razpust sabora končal hrvatske obstrukcije, bi si madjarski mogotci v zadnji uri izmislili kakršnokoli protustavno sredstvo, kakšno ogrsko »lex Falkenheyn« ali karkoli, da bi lahko dosegli svoj cilj. Prerešetavati, ali je bila dosedanja taktika Hrvatov v Budimpešti razumna ali ne, nima sedaj mnogo znisla; le to se mora naglasiti, ker je trajne vrednosti, da splošna volilna reforma na Ogrskem tudi za Hrvate ni brezpomembna. Ali težišče vsega boja je preneseno zopet v Zagreb. Dne 12. t. m. bo sabor odprt. R a k o d c z a y bo zahteval provizoričen proračun, če se mu ga ne dovoli, pa razpusti sabor in razpiše nove volitve. Mogoče, celo verjetno je, da predloži vlada sama tudi volilno reformo, ampak da napravi med njo in med proračunsko indemnitet »junktim«, to se pravi, da brez indemnitet ni volilne reforme.

Socialni demokratje se pripravljajo na veliko demonstracijo ob otvoritvi sabora; demonstrirati hočejo za splošno volilno pravico. Oni vedo, kaj hočejo. Meščanske stranke ne vedo tega. Če bi Rakodcsay predložil volilno reformo, pridejo v največjo zadrego. Same bi rade dobile razširjeno volilno pravico, ne upajo se pa plačati Rakodeczayu one cene, ki jo zahteva.

Ta strah je znamenje velike politične kratkovidnosti. Volilna reforma na široki podlagi je na Hrvatskem tisti most, ki vodi z gotovostjo do temeljite izpremembe razmer. Volilna reforma da narodu tako odbojno moč, da se mu ni treba bati ne Košuta, ne Rakodszaya. Če morajo stranke v saboru za reformo Fuček-Rakodszayu votirati proračun, bo dežela morala nekaj časa prenašati Rakodeczayev režim, ali z volilno reformo dobi zanesljivo orožje, da se ga reši. Če odbijejo reformo, imajo najlepše upanje, da se povrnejo Khuenovi časi. Akcijo socialnih demokratov za splošno volilno pravico morajo torej z največjo simpatijo pozdraviti vsi, ki hočejo, da se kdaj konča tiranija madjarske oligarhije.

Poslanec tržaške okolice dr. Rybář je govoril v državnem zboru. To je dogodek. Doslej niso njegovi volilci niti vedeli, da zna v zbornici ziniti. Ali inenitna figura je to! Šlo se je za varstvo znanosti pred klerikalizmom, a dični zastopnik tržaške okolice je govoril, kakor da ne bi vedel, zakaj se gre. Pritoževali se je, da se očita jugoslovanski zvezi obstrukcijo. Pripovedoval je mnogo o lojalnosti in dinastični vdanosti Jugoslovancev. Govoril je o podpisih na predlogu Hlibovickega, tožil je o nasilstvih, katerim so izročeni jugoslo-

26—26

Železničarji in organizacija.

Železničarjem, bodisi da so uradniki, uslužbenci ali delavci, ki so le že nekaj časa v službi in so zasledovali železničarsko gibanje, njegovo taktiko, njegove težave in uspehe, menda ni treba razlagati, da je organizacija neizogibno potrebna za dosego vsakega, bodisi tudi najmanjšega izboljšanja. Železničar, ki je napram organizaciji popolnoma indiferenten, to se pravi, ki se sploh ne zmeni za organizacijo in mu je vseeno, ali imajo železničarji kakšno organizacijo, ali je pa nimajo — tak železničar sodi dandanašnji v muzej za starino.

Najde se sicer še take starokopitneže, a njih število vendar pojema. Toda, če jih je še tako malo, škodljivi so celoti. Oni so pravzaprav največja ovira vsakemu gospodarskemu in socialnemu napredku in včasih so svojim organiziranim tovarišem bolj nevarni, kakor odkriti nasprotniki.

Organizacija železničarjev ni tajna. Tisti časi, ko so se morali skrivati vsi, ki niso bili zadovoljni z razmerami, ker se jih je preganjalo kot zarotnike in veleizdajalce, so tudi v Avstriji minili. Čeprav še nimamo tako združevalne svobode, kakor v mnogih drugih deželah, je vendar država izpoznala, da je tudi zanjo bolje, če se razvija pod njenimi očmi tisto gibanje, ki ga ni moči zadržati, kakor pa če bi se skrivalo v noči in megli. Kos društvene svobode so si priborili tudi avstrijski proletarci in nihče več jim je ne vzame.

Ker je pa organizacija delavstva, torej tudi organizacija železničarjev javna, ne ve samo ona, kakšno moč da ima, ampak tudi oblasti in podjetja so poučene o tem. Vsak posameznik, ki ni organiziran, stoji takorekoč na odru pred železniškim ministrstvom in pred železniškimi družbami in pravi: Glejte, saj še niso vsi organizirani.

Kaj to pomeni, vedo pač vsi železničarji, ki so se že kdaj bojevali za boljši položaj. Nemogoče bi bilo, prešteti vse tiste deputacije, ki so že kdaj romale k postajnim načelnikom, k skladiščnim ali kurilničnim predstojništvom, k inšpektoratom, k direktijam in generalnim direktijam, k ministrstvu. Dosegle niso navadno ničesar. Semtertja morda kakšno obljubo, kakšno prijazno besedo, priznanje, da so res slabi časi. Na uresničenje obljub se je potem čakalo toliko časa, da se je pozabilo nanje. Čez par let se je potem napisalo novo prošnjo, izvolilo novo deputacijo, pa je začela stara igra.

Zakaj je bilo tako?

Kdor je sprejemal take deputacije, je dobro vedel: «Saj se ne more zgoditi nič. Saj je na železnicah še preveč takih, ki se nič ne brigajo, ki niso organizirani.»

Kaj pa železničarji sami?

Tisti, ki so bili organizirani, v organizaciji utrjeni, ki so se že kaj naučili, bi bili marsikdaj resno odgovorili na prazne obljube, pa bi bili zahtevali dejanj. Toda vselej, če je prišlo tako daleč, pa so prešteli svoje vrste, so si morali reči: «Toliko in toliko jih je, ki se ne moremo zanašati nanje. Niso organizirani, ne poznamo jih v dušo. Kdove, kaj bodo storili, če začnemo boj? Kdove, če nas ne bodo izdali?»

Ta previdnost je bila zelo opravičena. Zakaj ne enkrat se je zgodilo, da se železničarji zatajili železničarje. Ne enkrat, da se zatrli boj svojih tovarišev neorganizirani železničarji sami.

Res ni preveč rečeno, če se pravi, da so bili neorganizirani železničarji celoti bolj nevarni, kakor sama kapitalistična podjetja. To velja pa tudi sedaj še, kajti vseh dni še ni konec in paradiža še nismo dosegli na avstrijskih železnicah.

Kar se je pridobilo, je nekaj vredno. Toda to ni pribito ali prikovano. Kar se da, se tudi lahko vzame, če tisti, ki je dobil, nima moči, da bi držal. Kapitalizem ima od nekdaj le navado, da rad z levico jemlje, če je z desnico kaj dal. Kar so železničarji pridobili, to si morajo tudi obvarovati; če ne bodo znali in mogli, bodo hitreje izgubili, nego so pridobili.

To res ne bi bilo nič novega. Že dostikrat se je zgodilo, da se je vpeljalo boljšo službo, a naenkrat se jo je zopet odpravilo, pa vpeljalo zopet slabšo. Železniško ministrstvo je izdajalo naredbe o službenem in delavnem času, a železnice so prezirale popisani papir. Čuvaji, skladiščni delavci, premikači, sprevodniki, strojevodje — vsi bi znali zapeti pesem o tem poglavju.

Zniževalo se je število uslužbencev in delavcev, kjer jih je bilo itak premalo. Črtalo se je doklade. Urejevalo se je turnuse tako, da so premije kopnele, kakor sneg spomladi.

Vse, kar se pridobi, je v nevarnosti, da se izgubi, če ni moči, da bi držala. Že za varstvo pridobitev je organizacija neizogibno potrebna.

Ampak železničarjem ni treba le varovati, kar imajo, pridobiti morajo več, če hočejo živeti. Pač je sedanja draginja nenaravna in z raznimi zakonodajnimi sredstvi bi se jo lahko omejilo. Ampak neko po draževanje je v kapitalistični družbi neizogibno. Zoper to je edina pomoč zvišanje dohodkov. Saj se je nekdaj res lahko živelo s 40 krajcarji na dan. Kje je pa danes tisti umetnik, ki bi se mu to posrečilo?

In kako naj v bodoče dosega železničarji več, če ne bodo imeli moči, če ne bodo imeli organizacije, in sicer take organizacije, da se lahko zanašajo nanjo?

Neorganizirani železničarji morajo kratkoma izginiti, da pridejo boljši časi. To se pravi: One, ki še niso organizirani, se mora spraviti v organizacijo in se jih mora tam tudi držati.

Toda kako?

Včasih so se godili čudeži. Danes se ne smejo železničarji zanašati nanje. Sami od sebe ne bodo indiferentni drvili v organizacijo. Glavni vzrok je ta, ker je ne razumejo. Včasih so že tudi drugi vzroki, strahopetnost, lenoba, štreberstvo i. t. d. Ampak tudi to je včasih samo posledica neznanja. Sploh pa je največ tistih, ki bi hiteli, vpisati se, če bi dobro vedeli, čemu je organizacija. Nobena skrivnostna usta jim tega ne bodo razodela; s a m o pouk lahko pomaga.

Za uspešen pouk imamo pa v glavnem troje sredstev: Časopisje, agitacijo s shodi in agitacijo od moža do moža.

Tretje je najvažnejše. Časopisi prinašajo lahko najlepše nauke. Kaj pomaga, če jih železničarji ne boro? Govornik si lahko izkriči pljuca; kaj, če ga železničarji ne poslušajo? Pa še drugo. Mnogo jih je, ki prečitajo časopis. In vseč jim je, kar so brali — danes. Toda jutri je pozabljeno. Na shodu ploskajo govorniku. A ko izgine z odra, so izginile tudi njegove besede.

Treba je pa nepoučene pripraviti do tega, da res čitajo železničarske in delavske časnike, da res gredo na shode in tam poslušajo. Treba jih je pa tudi neprenehoma vspodbujati, da jim ostane živo, kar so čitali in slišali, ter da sami premišlujejo, da se prepričajo, da jim pride resnica v kri in v meso. Kajti s člani, ki imajo samo knjižico v žepu, se ne opravi nič. Močna bo organizacija le tedaj, če bo imela prepričane ude. In jasno je, mislimo, da je najbolj važno in potrebno, da organizirani sodrugi neprenehoma osebno agitirajo med neorganiziranimi tovariši, njim in sebi v prid.

Zahteve strojnega osebja na državnih železnicah.

Združeni udje personalnih komisij vseh ravnateljstev c. kr. državnih železnic in centralnega delavskega odbora so sestavili in predložili za strojno osebje: strojevodje, namestnike za strojevodje in strojne kurjače, sledeče zahteve:

1. Voznino, kilometrino in urnino naj se zviša za 50 odstotkov. Če te pristojbine kljub zvišanju ne dosežejo 100 kron na mesec, naj se popolni ne dosežejo. Za kurjače naj se zviša postranske pristojbine tudi za 50 odstotkov in naj se garantira 70 kron na mesec. Ta določba naj pa velja samo do uresničenja zakonskega načrta.

2. Za sestavljanje turnusov naj se povabi od osebja izvoljene in naznanjene zaupnike.

3. Za namestnike strojevodje, ki so sedaj v službi c. kr. drž. železnice, naj se uredi dobo za plačilno povišanje, in sicer za prehodno dobo, po sledečih načelih:

a) Namestnike strojevodij, ki čakajo že polnih 8 let v tej kategoriji služabnikov, naj se takoj uvrsti v plačilno stopnjo s 1200 K in naj se jih imenuje za poduradnike, in sicer z ozirom na to, da je za dosego tega imenovanja, po sedanjem avtomatičnem povišanju treba 8 let.

b) Namestnike strojevodij, ki opravljajo v rednem prometu službo strojevodij, naj se uvrsti v plačilno stopnjo z 1200 K in naj se jih imenuje za poduradnike, in sicer z ozirom na določeno zagotovilo, ki ga je dalo c. kr. železniško ministrstvo deputaciji strojevodij po razglasitvi prvega avtomatičnega povišanja.

c) Namestnikom strojevodij in strojevodjem, ki so pri prejšnji nerednosti poviševanja brez vzroka zaostali v avanziranju, naj se da z izravnalnim povišanjem priložnost, da dosežejo ono plačilno stopnjo, ki gre enako izprašanim, a v avanziranju srečnejšim tovarišem.

4. Upelje naj se za strojevodje, strojevodij namestnike in za pomožne namestnike strojevodij imenik po stopnjah kakor v ravnateljskem okraju Inomost.

5. Uravna naj se službeno dobo za strojno osebje, ki opravlja rezervno službo, v tem zmislu, da sledi 12 urni službi vedno reden 24 urni počitek.

6. Z nakladnim zvišanjem 1. januarja 1907 z zneskom 800 kron nastavljene kurjače, ki so dobivali prej 3 K 20 vin. dnine, naj se uvrste v plačilno stopnjo 900 K, veljavno od 1. januarja 1907. Povračilne zneske, ki se jim jih je svoj čas odtegnilo, naj se jim nakaže kot naknadno plačo.

7. Vse izkušnje, postavno namestniško in poduradniško skušnjo naj se napravi pred nastavljenjem, in sicer pred paritetično komisijo, v katero naj se povabi tudi enega izvoljenega strojevodjo.

8. Povprečna službena doba za strojno osebje v službi na progi naj se zniža z 11 na 9 ur.

9. Če opravlja strojevodja službo strojnega mojstra v substituciji, naj se ga odškoduje za to službo s 4 K na dan; vrhutega naj bo deležen tantijem, odnosno pavšala strojnih mojstrov, brez ozira na trajanje substitucije, po repartirani dejanski substitutični dobi.

10. Odpravi naj se zistem tantijem za strojevodje in strojne mojstre. Za strojne mojstre naj se določi kot odškodnino za izgubo tantijem mesečni pavšal 90 K. Tudi za strojevodje naj se določi fiksiran pavšal.

Personalna komisija južne železnice.

Dne 26. oktobra t. l. so imele vse tri sekcije personalne komisije seje, na katero je bil kot zastopnik delavcev povabljen sodrug Grüll.

Uradniški odsek je na tej seji podal predlog, naj se izreče gospodu generalnemu ravnatelju dvornemu svetniku dr. Egerju zahvalo za priboljške, ki jih je južna železnica pridobila. — Gospod dr. Weifner je na to omenil, da je zahvaljevanje stvar, ki jo je po navadi treba premisliti; vendar pa misli, da je to formalnost, kateri se vsakdo lahko pridruži.

Sodrugi Grüll je izjavil približno sledeče:

Tudi jaz sem prijatelj olikanih oblik, ampak treba je tudi primerne resnobe. V tem slučaju je treba tudi vsako formalnost uljudnosti dobro premisliti, da ne bo razloga za napačno razlaganje. Javno se lahko prizna, da se je taktika južne železnice v dobrem zmislu razlikovala od ravnanja drugih privatnih železnic in če se hoče južni železnici izreči priznanje za to vedenje, vsled katerega se je izognila javnemu boju, se pridružijo tej izjavi tudi poduradniki, služabniki in delavci. Ali tudi z drugega stališča ne gre, da bi se zahvaljevali za pridobitve. Uslužbenci so si morali

priporiti vse koncesije kos za kosom. Razprave so bile podobne diplomatski vojni in kar so uslužbenci v tej vojni osvojili, to je bila zmaga. Lahko bi se pri upravi osmešili, če bi se naknadno zahvaljevali za to, kar smo si s takimi težavami priborili. V velikih potezah izvedena regulacija ima pa še mnogo nedostatkov in marsikaj trdega v sebi in dotične kategorije so zelo nepovoljne, pa bi si tako zahvalo neljubo razkladalo.

To izvajanje je naredilo tudi na drja. Weifnerja utisk, pa je podal predlog, naj se izreče upravi priznanje za njeno taktiko in pri tej priložnosti naj se ji naznani tudi tiste nedostatke in trdoče, ki so ostale pri regulaciji za posamezne kategorije.

Ta predlog je bil soglasno sprejet.

Potem je prišla na vrsto volitev odbora, ki ima preiskati pritožbe, katere prihajajo zaradi regulacije, da se upravi lahko predloži popoln in pregleden material. Ker je bil na sejo povabljen samo sodrug Grüll kot zastopnik delavcev, ampak nihče izmed delavcev, ni mogel biti v odbor izvoljen nihče izmed delavske skupine. — Sodrug Grüll se je zavezal, da povabi na prihodnjo sejo zaupnike delavcev, odnosno naznani gospodu Lebru njih imena in naslove, da jih lahko povabi.

Dne 4. novembra je sodrug Grüll izporočil gospodu Lebru obljubljeni imenik.

Dne 9. novembra je povabil zapisnikar personalne komisije izvoljeni odsek na sejo, na kateri ni bilo delavcev in tudi ne sodruga Grülla. Neki član skupščine slušabnikov je vprašal, zakaj da jih ni. Gospod dr. Weifner je odgovoril v navzočnosti gospoda Lebra, da se to ni moglo zgoditi, ker sodrug Grüll še ni oddal obljubljenega imenika.

Dne 13. novembra je bila zopet seja, na kateri so bili tudi delavci. Ker dr. Weifner ni preklical svoje izjave z zadnje seje, je zahteval sodrug Grüll besedo in je podal sledečo izjavo:

«Pred vsem konstatiram, da sem izročil gospodu Lebru, kakor sem obljubil, imenik delavcev za odsek pravočasno, namreč že 4. novembra. Mene torej ne zadene krivica, da delavci niso bili povabljeni na sejo 9. novembra. Pojasnilo drja. Weifnerja na zadnji seji glede te reči ne odgovarja resnici.

Nadalje konstatiram, da me je dr. Weifner na najprostejši način razžalil in mojo čast povaljal po blatu. Personalna komisija je sama sklenila, naj vložim tožbo zoper dra. Weifnerja. Prva razprava je bila določena za dan 24. oktobra pri okrajni sodnji v Badenu. Gospod dr. Weifner je prosil, naj se preloži obravnavo in naj se jo odkáže kakšnemu dunajskemu sodišču. Obravnava o drugi moji zoper dra. Weifnerja vloženi tožbi je imela biti dne 24. oktobra pred okrajnim sodiščem Wieden. Tudi ta obravnava je bila na prošnjo dra. Weifnerja, oziroma njegovega pravnega zastopnika, preložena. Ta taktika zavlačevanja pokazuje malo možatega poguma.

Ker je bil gospod dr. Weifner izključen najprej od sej koalicijske, potem iz društva železniških uradnikov in ker je nastopal proti meni ne le zavrtno, ampak tudi na najsurovejši način žaljivo, ne bi živa duša razumela, da sedim s tem gospodom še dalje pri eni mizi.

Izjavljam torej, da mi toliko časa ni mogoče, udeleževati se sej personalne komisije, dokler sodeluje pri njih gosp. dr. Weifner. Zato se odstranjujem. Kdor lahko to združuje s svojim ugledom, naj ostane; gospode, ki mislijo drugače, vabim, naj z menoj zapuste sejo.»

Po tej izjavi so se odstranili poduradniki, služabniki in delavci in ostali so samo zastopniki uradnikov in uradnic, en poduradnik, en služabnik in nekoliko povabljenih gostov. Zastopniki poduradnikov, služabnikov in delavcev so odšli v Delavski Dom in so se posvetovali o novem položaju. Na sejo so prišli potem tudi zastopniki strokovnega društva, gospod Weigl in dva zastopnika uradnikov, namreč strojni komisar Kriš in adjunkt Paulič. Po dolgi in temeljiti razpravi, katere so se udeležili vsi navzoči, je bilo najprej sklenjeno, da se obvaruje solidarnost z uradniki kakor doslej.

Z ozirom na to, da je gospod Lebr napovedal personalno komisijo za drugi dan ob 9. dopoldne pri generalnem ravnatelju gospodu dvornemu svetniku drju. Egerju, je bilo sklenjeno, udeležiti se tega obiska s pogojem, da se ga dr. Weifner ne udeleži.

Ta sklep je adjunkt gospod Paulič takoj naznanil zastopnikom uradnikov, ki so bili zbrani v Trojanovi gostilni, po telefonu. Prosil je, naj se mu naznani, ali polagajo uradniki večjo važnost na to, da se podpira stvar, ali pa na to, da je dr. Weifner poleg. Telefonični odgovor se je glasil: «Brez drja. Weifnerja ne gremo.»

S tem je bil položaj jasen.

Sklenilo se je, da gredo zastopniki poduradnikov, služabnikov in delavcev posebej k generalnemu ravnatelju in da razložijo vzroke. Od vsake skupine sta bila izvoljena po dva zastopnika.

Tako se je končala ta seja.

Južni železničarji pri generalnem ravnateljstvu.

Dne 14. novembra ob pol 10. dopoldne se je oglasila deputacija poduradnikov, služabnikov in delavcev južne železnice pri generalnem ravnatelju, dvornem svetniku gospodu dr. Egerju.

Sodrug Grüll je nagovoril generalnega ravnatelja s sledečimi besedami:

«Cenjeni gospod dvorni svetnik!

Personalna komisija in zaupniki delavcev so nam s svojim sklepom naložili, izreči upravi priznanje za taktiko, ki jo je pokazala ob priliki zadnjega plačilnega boja, in Vas, gospod dvorni svetnik, prositi, da bi šli dalje na tej poti, pa kateri se lahko izravna marsikatero nasprotje, ki se zdi včasih nepremostno.

Pri tej priliki si dovoljujemo, naznaniti Vam, gospod dvorni svetnik, zakaj je prišla deputacija brez zastopnikov uradništva. Solidarnost vseh skupin, vstevši uradnike, obstoji slejkakorprej in samo gospod dr. Weifner, ki je, kakor znano, izključen iz svoje organizacije, je vzrok ločenega obiska.

Uradniki pridejo še danes k gospodu dvornemu svetniku, da naznanijo nedostatke in trde točke, ki jih ima regulacija.

Prav z ozirom na solidarnost, ki nas združuje z uradniki in ki nas sili, podpirati njih zahteve prav tako kakor naše, nam daje povod, da Vas prosimo, da izpolnite želje uradnikov.

Poduradniki, služabniki in delavci, ki so razdeljeni v toliko kategorij, še ne morejo razsoditi vseh posledic regulacije. Dobili smo sicer že mnogo pritožb o pomanjkljivostih, ampak še več jih moramo pričakovati in kadar bomo imeli ves material, bode priložnost, da predložimo upravi.»

Gospod dvorni svetnik, ki je prav prijazno sprejel deputacijo, je zagotavljal, da se bo uprava vedno trudila, ohraniti dober sporazum z uslužbenci. Uprava je prevzela ob zadnji regulaciji breme, ki iznaša več kakor 5 milijonov in je torej storila za uslužbenca pravzaprav več, nego dovoljuje sedanji finančni položaj uprave. Sedaj je treba misliti šele na to, da se dobi sredstva in zato apeliram na pomoč vseh uslužbencev. Če se pokažejo bivstveni nedostatki za posamezne skupine, bo uprava izpolnila upravičene želje, kolikor dovolijo finančna sredstva.

Generalni ravnatelj se je še zahvalil deputaciji za obisk in se je prijazno poslovil.

Na to je odšla deputacija h gospodu ravnatelju Kaizlu, da se mu zahvali za objektivno in previdno vodstvo obravnav, in da ga prosi, naj nastopi kot predsednik personalne komisije za to, da se izpolni želje, ki jih predlože uradniki glede pomanjkljivosti regulacije, pa tudi tiste, ki jih predlože ostale skupine v bližnji dobi.

Gospod ravnatelj Kaizl je obljubil deputaciji, da bo porabil vsa sredstva, ki so mu na razpolago, da se izpolni upravičene želje.

S tem se je poslovila deputacija tudi od gospoda ravnatelja Kaizla.

Beleške.

Za načelnika na ljubljanskem južnem kolodvoru je imenovan dosednji prometni kontrolor iz Celovca Johann Witzmann. Meščansko časopisje zmerja upravo južne železnice, da je nastavila Nemca. Zdi se nam, da bi bilo dobro, če bi se uprava obrnila na drugo adresno. Če bi bila politična taktika slovenskih meščanskih strank kaj vredna, pa ne bi dobivali vedno take pod nos. Toda nas zanima, kaj sme od novega načelnika pričakovati osebje. Najvažnejše je, da ne sledi Gutmannu, ampak da ravna v vsakem oziru pravično. Njegova dejanja bodo vodila našo sodbo.

Južna železnica je imela v prvih desetih mesecih letošnjega leta 108.12 milijonov kron dohodkov, za 1.57 miliona več nego lani.

Obsojena zakonska dvojica. Znani nadsprevodnik Feliks Millner iz Ljubljane je bil dne 9. avgusta s svojo ženko v Gradcu na dopustu. Možno rad glasno govori in se rad malce postavlja. Tako je bilo tudi v gostilni pri «lokomotivi», kjer je bilo zbranih več železničarjev. Organizacija ga bode v oči in kjerkoli misli, da je priložnost, zabavlja in včasih tudi obrekuje. Tako je v družbi trdil, da si je prilastil sprevodnik sodrug Koller, ki je sedaj v Brucku v pokoju, leta 1897 ob razpustitvi organizacije več sto kron, in da je porabil denar zase. Nekateri sodrugi so ga takoj prijeli za besedo. On pa je gonil svojo in njegova žena mu je pomagala. To so sodrugi naznanili Kollerju, ki je vložil po drju. Uranitschu tožbo zaradi žaljenja časti. Na obravnavi sta se oba skušala izgovarjati, kakor je pač slo. Priznala sta, da ne moreta sodrugu Kollerju ničesar očitati. Sodnik je prisodil njemu in njej po pet dni zaporu. Morda sta sedaj ozdravljena.

Dr. Weifner, ki je ob zadnjem železničarskem gibanju na skupnih sejah nezaslišano žalil socialno-demokratsko organizacijo in za kulisami intrigiral, je izključen iz društva železniških uradnikov.

Mariborska podružnica (delavnica) opozarja sodruge, naj se izven službe ne pečajo z mizarjem, odnosno sodarjem Bratschkotom. Možno ima manijo, pri vsaki priložnosti napadati in blatiti organizacijo in njene ude. Je namreč hud nemški nacionallec (saj je že njegovo ime — Bračko — pristno nemško-nacionalno). Naj se ne spuščajo z njim nič v prerekanje, ampak če koga obrekuje, naj to naznanijo podružnici.

Pod Rožčico. Asistenta Haslacher in Köberl imata v dotiki z delavci zelo grobe navade, take, da je grobost že včasih surovost. Naj bi se poboljšala, dokler je čas.

Za železniška in delavska stanovanja. V železniškem odseku je minister dr. Derschatta predložil načrte glede stavbe dalmatinske, oziroma belokranjske železnice. Sodrug Tomschik je opozoril na to, da pri stavbi planinskih železnic ni bilo nič poskrbljeno za stanovanja, vsled česar so nastale hude zadrege, ter je opozoril, naj se pri stavbi nove železnice misli na to. Železniški minister je obljubil, da se zgodi.

Ogrska železničarska organizacija je objavila račun o svojem delovanju v prvih 10 mesecih svojega obstanka. Zveza je izdala za časopise in izobrazbo 44.000 kron, za podpore in pravovarstvo 5535 kron. Podružnice so izdale za podpore 2000 kron. Za začetek vsekakor lepo znamenje.

Stavka angleških železničarjev, ki so zahtevali znižanje delavnega časa, zvišanje plač in priznanje organizacije, je preprečena, ker so se železničarji sporazumeli z družbami, da odloči o zahtevi glede plač posebno razsodišče, druge zahteve se pa rešijo s tem, da bodo ustanovljene zbornice (komore) za posamezne kategorije, podobne našim personalnim komisijam, ampak s širšim delokrogom in z večjimi pravicami.

V Indiji je bila stavka strojevodij in kurjačev v okrajih Kalkuta in Asansoi. Vzhodno-indijska železnica, ki pride v poštev, ima 3500 kilometrov dolžine in 479.284 uslužbencev, med njimi 6850 Evropejcev, 9326 Evrazijscev, ostali so domačini. Indija in Birma imate strokovno zveze železničarjev s približno 50 podružnicami. Gibanje je že končano, natančni uspeh pa še ni znan.

Stavka strojnega osebja v Argentini, ki je bila spomladi, je končala s tem, da se je predložilo plačilne zahteve in skrajšanje delavnega časa posebnemu razsodišču. Sedaj se poroča, da je na temelju razsodbe izpolnjen največji del zahtev.

Sodrugi in somišljeniki!

„Rdeči Prapor“ je začel izhajati od 15. oktobra t. l. naprej dvakrat na teden.

Izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravišтво „Rdečega Prapora“.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10.40 K, za pol leta 5.20 K, za četrt leta 2.60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v

Reklamacije so poštne proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna peti-vratca (širina 88 mm) za enkrat 20 vin. večkrat po dogovoru.

99. šte. v.

V Ljubljani, v soboto, dne 14. decembra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg šte. 3/I.

Sodrugji in somišljeniki!

„Rdeči Prapor“ je začel izhajati od 15. oktobra t. l. naprej dvakrat na teden.

Izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Kulturni boj.

Debata o Masarykovem predlogu je v državnem zboru zaključena in klerikalcem se je posrečilo, nasuti peska — ne drugim, ampak sebi v oči. Predlog je soglasno sprejet, odnosno odkazan ustavnemu odseku. In klerikalci bi bili zelo srečni, če bi bila s tem vsa stvar končana. Veseli bi bili pa tega konca prav tako tisti liberalni polovičarji, ki bi radi sedeli na dveh stolih in uživali blagoslove z dveh strani.

Toda zadeva je prevažna, da bi se na njo tako hitro pozabilo in da bi mogla ostati brez posledic. Diplomati, ki obračajo svoj plašč po vetru, se zelo motijo, ako mislijo, da je bila to za nje zadnja zadrega in da se bodo iz bodočih tako zofistično izmotali, kakor dr. Rybař, ki se je oglasil za besedo le zato, da govori o Indiji in Koromandiji, v tem ko je Evropa na dnevnem redu. Vprašanje, katero je obsegal Masarykov predlog, je popolnoma različno in ločeno od tistih bolečin, ki jih je slikal poslanec tržaške okolice v imenu jugoslovanskega kluba, in ima veliko širši pomen, kakor slovensko vseučilišče. Kajti če bi se ustanovilo tako univerzo, bi veljalo zanjo Masarykovo vprašanje prav tako, kakor za vsa druga vseučilišča. Da čim več je verjetnosti, da se ustanovi slovensko univerzo, tembolj pereče je vprašanje: Ali bodi slovenska visoka šola pod klerikalnim uplivom ali ne?

Izza debate, ki jo je imela zbornica ta teden, ne more več zaspati gibanje za osvoboditev šolstva, na katero so klerikalci položili svojo težko roko. Zdramljen je zmisel za to živo potrebo in če bi poslanci pozabili nanjo, je še ljudstvo tukaj, ki jih spomni na njih nalogo.

Prvi dokaz, ki ga je podala vseučiliška razprava, je ta, da nastaja v Avstriji za klerikalizem božji mrak. Ne mislimo, da izgine ta struja kakor kafa s površja. Njena organizacija je premočna, da bi mogla hipoma poginiti in njeni sledovi ostanejo še tedaj, ko izgubi klerikalizem ves upliv na javno življenje. Gotovo pa je, da postaja zistem klerikalne vlade za državo nemogoč.

Vprašal je dr. Krek v svojem govoru, kakšnih večjih garancij se more zahtevati za svobodo znanosti, kakor liberalnega naučnega ministra? Dr. Krek je dobro vedel, da je bila ta beseda zelo zofistična. Liberalnih naučnih ministrov je imela Avstrija doslej celo vrsto, pa je vendar prihajal kos za kosom šolstva v klerikalno oblast. Liberalen je bil naučni minister, ki je hotel zoper jasno postavbo prisiliti starše naredbenim potom, da bi morali pošiljati otroke na takozvane verske vaje, in libe-

ralen je bil tisti, ki je razširjal oblast katehetov in župnikov v šoli. Oseba naučnega ministra je zelo slabotna garancija za svobodo vesti in znanosti, če so klerikalni uplivi nanj desetkrat močnejši od svobodomiselnih in če je njegovo ministrovanje odvisno od tega, da zatajuje zakon, ne pa od tega, da ga brani.

Garancij za duševno svobodo ni iskati v prvi vrsti pri vladi, ampak v državnem zboru. Zato je bilo važno, pojasniti vprašanje, ali je večina zbornice svobodomiselnost ali klerikalna.

Tej razjasnitvi so se hoteli klerikalci in njih zavezniki od poljske zlahte do jugoslovanske zveze umakniti, zato so glasovali za Masarykov predlog. Sebe so s tem potolažili, javnosti ne preslepe, da so tako glasovali iz strahu. To mora ostati pribito: Glasovanje klerikalcev minole dni je bilo priznanje strahu. Oni vedo, da nimajo večine in za taka vprašanja tudi ne zadostne podpore. Oni, vladna stranka, ne morejo odločevati v rečeh, ki so jim najbolj pri srcu!

Klerikalni strah pa kaže svobodomiselnim strankam pot, po kateri bodo morali hoditi, polovičarjem pa kaže, da se bodo morali odločiti. Svoboda vesti in znanosti je kardinalna točka vseh svobodomiselnih strank; kolikorkoli je med njimi gospodarskih in nacionalnih nasprotij, ta točka jih mora združevati. Čim pa izpoznajo, da so nastale razmere, v katerih je mogoče rešiti tako važno vprašanje, jim je neizogibna dolžnost, da se politično dela.

In debata o Masarykovem predlogu je v tem oziru popolnoma razjasnila položaj. Noben svobodomislec nima več izgovora. Moč imajo, da postavijo duševno življenje v državi na novo podlago, torej morajo porabiti to dolžnost. Kdor sedaj odpade, je izdajalec.

Priložnost za prijetno dezertacijo je že izgubila. Dr. Krek je izrekel v svojem govoru slutnjo, da je debata o Masarykovi resoluciji samo predigra „francoski politiki“. Dr. Krek ima dobre oči. Tako je res in da izgine vsak dvom, je profesor Masaryk napovedal predlog, ki bo zahteval ločitev cerkve in države.

Torej — kulturni boj! Francoska groza! Važni dnevi se bližajo in ni je več moči, ki bi jih mogla izbrisati iz koledarja.

Toda — krščanski so bili v debati o Masarykovem predlogu previdni. Kdove, če jim ne ostane kaj te previdnosti še za bodočnost? Kaj bi bilo pametnejše, če je ločitev neizogibna, kakor da glasujejo sami zanjo? Dr. Krek jim je pravzaprav izkrčil pot s svojo besedo, da bi se morali klerikalci sami resno lotiti ločitve. Seveda bi bila to zelo neprijetna stvar za klerikalce, ki so doslej vedno trdili, da pride Sodoma in Gomora, čim se loči država od cerkve. In taka ločitev bi imela seveda še druge posledice. Čim bi bila izvedena, se ne bi mogel klerikalizem več upirati reformi zakona, ker mu taka vprašanja ne bi bila nič mar. In doslej so pripovedovali klerikalci, da bi bila posledica ločljivega zakona ta, da bi se ves svet izpremenil v hišo šte. 13. Take lažnjive trditve bi morale potem prenehati in klerikalci bi morali spraviti povsem nov ton v svoje politične pridige. Ali jim je to mogoče ali ne, morajo odločiti sami. Ampak gotovo je, da bi bila taka taktika najbolj diplomatska.

In najprijetnejša bi bila za liberalce slovenske sorte. Če bi Krek in Žitnik glasovala za ločitev, bi bili Hribarji in Rybaři mahoma rešeni grozne

dileme, ali imajo ostati na podlagi liberalizma ali na podlagi krščanstva. Napram takim liberalcem bi bilo to naravnost delo krščanskega usmiljenja.

Seveda — to bi bilo lepo. Pa vendar, poznavajoč naše klerikalce, mislimo, da bo Bonaventura močnejši od Janeza Evangelista.

Za svobodo znanosti.

V državnem zboru je podal češki realist, profesor dr. Masaryk nujen predlog, ki zahteva od vlade garancije zoper klerikalne naskoke na vseučilišča. V utemeljitev nujnosti je imel profesor Masaryk obsiren in temeljit govor, ki zasluži pažnjo v vseh, od klerikalizma neodvisnih in za svobodo znanosti zavzetih krogih.

V tem govoru je dejal:

Dr. Lueger je zahteval pokatoličenje, osvojitve vseučilišč. V tem oziru mora postati jasno. Naša vseučilišča so socialno in politično konservativna. Navedel bi Vam lahko več kakor en slučaj. Na dunajskem vseučilišču imamo n. pr. slučaj docenta Luda Hartmanna, o katerem je Mommsen napisal najlepše priporočilne besede. Hartmann je brez konfesije in čeravno je v državnih temeljnih zakonih zajamčena svoboda vere in vesti, ne postane Hartmann profesor. Med moderno znanstvenim modroslovnim svetovnim naziranjem in med tem, kar uči teorija razodetja in filozofija katoliške cerkve, je večno nasprotje. To nasprotje je jasno: Znanost na način vseučilišč ima izkušnjo za podlago, pospeševati hoče prepričanje, ona zahteva kritiko in svobodo in vsa znanost priznava zakonitost svetovja, zgodovine, družbe. Nasprotno pa trdi cerkvena teologija, da je njeno izhodišče razodetje, v teoretičnem oziru „sveto pismo“, v praktičnem oziru pa čudeži. Če je treba med izobraženimi ljudmi še dokazati, naj Vam navedem indeks Leva XIII. Saj je dosti, opozoriti na imena, ki stoje na indeksu. Vsa imena, kiso na vseučilišču znanstveno in filozofično izobraženim draga, so na indeksu. — Umevno je, da daje tako nepomirno nasprotje med moderno civilizacijo in med cerkvenim naukom najboljšim glavam cerkve oprava in da se poskuša pomirbo. Saj imate v rimski cerkvi sami dva tabora. Oфициalni Rim noče priznati teh poizkusov pomirbe. Katoliški reformisti kakor Schell so prišli na indeks. Letos je izšel novi syllabus in nova enciklika, ki jasno kaže, da odklanja Rim vsak poskus glede pobotanja med civilizacijo in cerkvijo. Zlasti novi syllabus se obrača proti pridobitvam novega izpoznanja, psihologije in sociologije, zlasti proti ideji razvoja.

Za vsem klerikalnim gibanjem v Avstriji tiči avstrijska hierarhija, to je pa avstrijska aristokracija v drugi izdaji. Če se hoče osvojiti vseučilišča, moram vprašati, s kakšno pravico in s kakšnimi sredstvi. Ali naj se znanost umakne! Boj zoper cerkveno avtoriteto traja stoletja. Ves moderni svetovni nazor je zaključen zistem. Beseda o intelektualni, umetniški in znanstveni manjevednosti katolicizma je strokoven izraz katoliških pisateljev.

Klasičen primer poleg Taksilovega švindla je sveti Nepomuk. Zgodila se je nesreča, da tega moža nikdar bilo ni. (Popi razgrajajo. Posl. Seliger: Enega samega svetnika se Vam vzame, pa ste že tako razburjeni!) Gospoda moja, Vi niste zmožni, da bi osvojili vseučilišča. Škoda jim lahko napravite, ampak osvojiti je ne morete. Na koncu koncev hočete zopet policijo.

Politični odsevi.

Nujnost nagodbe je bila v torek sklenjena z ogromno večino. Za nujnost so glasovali tudi socialni demokratje in v njih imenu je sodrug dr. Adler razložil nagibe, ki so jih vodili. Odločevati o tako važnem vprašanju kakor je nagodba, ni le dolžnost, ampak je v prvi vrsti pravica. Če se razprave o nagodbi ne konča pravočasno, jo uveljavi vlada po svoji volji, brez ozira na zahteve državnega zbora. To se pa ne sme zgoditi. Parlament mora ostati politični gospodar v državi in zato mora imeti priložnost, da sam reši tako važno vprašanje. Kako ga reši, to je druga stvar. Za nujnost so socialisti glasovali, da se ne zavlači. Tista peščica poslancev, ki je glasovala zoper nujnost, pa sama ni vedela, kaj da dela. Kajti nagodbe ni mogla preprečiti s tem. Če bi bilo sploh mogoče, vreči jo, bi šlo to le z glasovanjem zoper nagodbo; v ta namen je bilo pa treba omogočiti glasovanje, omogočiti torej tudi razpravo. Zato je bilo ravnanje socialnih demokratov povsem pravilno, ker je izvililo vladi iz rok priložnost, da bi uveljavila nagodbo s § 14, in je dalo parlamentu priložnost, da sam odloči.

V stvarni razpravi o nagodbi je poslanec sodrug dr. Renner razložil, zakaj glasujejo socialni demokratje zoper nagodbo. Kakor vselej, kadar se oglasi ta poslanec za besedo, je slišala zbornica globoko zasnovan govor, kakršnih je v avstrijskem parlamentu malo kdaj slišati. Imenitno je sodrug Renner persifliral ves naš državni aparat za skupne zadeve. Nobenega skupnega zastora nimamo, ki bi reševal take skupne reči. O vojskih vprašanjih odločajo štirje parlamentarni zastopi, ki se nikdar ne snidejo, namreč v Avstriji gosposka zbornica in zbornica poslancev, na Ogrskem, pa tudi, povrh pa še dva odseka, ki se jim pravi delegacije. Pri nas so ravno najvažnejše stvari odtegnjene državnemu zboru. O vojski in o zunanji politiki ne odloča naš parlament. Najprvo, česar potrebujemo, je to, da uredimo doma svoje razmere potom narodne avtonomije. Nagodba ne reši državnopravnih vprašanj in zato ne more zadostovati socialnim demokratom. Pozdraviti je le to, da je vsaj načeloma izrečena samostalnost obeh držav. Druga je pa stvar z gospodarskim vprašanjem. V celi prvi polovici zadnjega stoletja so Madjari zahtevali skupno gospodarsko področje, sedaj pa zahtevajo gospodarsko ločitev. Nagodba dela kapitalistom in veleagrarcem velike neopravičene koncesije, delavstvu pa nič. — Zato morajo socialni demokratje odkloniti to nagodbo.

Boris Sarafov in Garvanov, slovita vodja bolgarsko-makedonskega gibanja, sta bila v noči od 11. na 12. decembra ustreljena z revolverjem. Ustrelil ju je baje makedonski četovodja Panica. Oba, zlasti prvi je bil tudi v zapadno-evropskem smislu izobražen mož. Vendar v makedonskem gibanju zaraditega ni pričakovati posebnih preobratov, niti v dobrem, niti v slabem smislu. Je pač tako, preko oseb gre razvoj svojo pot.

Shodi.

Pulj. V nedeljo, 15. decembra, ob 3. popoldne bode shod jugoslovanske socialno-demokratske stranke v drugem okraju mesta Via Lisiano. Dnevni red: Draginja živil.

Pulj. Za četrtek, dne 5. decembra napovedani ljudski shod proti podrazenju živil se je vršil v veliki dvorani «Arco Romano», ker gledališče tega dne ni bilo prosto. Dvorana je bila tako natlačena ljudstva, da se ni bilo mogoče geniti. V tem je videti dvojni dokaz, da je padla draginja že z vso neznosno težo na delavstvo in da je moč socializma v Pulju ne le nezlomljena, kakor bi nasprotniki radi natvezili svetu, ampak da čimdalje narašča. Predsedoval je shodu sodrug Lirusi. Prvi je poročal poslanec Pagnini iz Trsta, ki je skoraj dve uri obširno razpravljal o predlogih socialno-demokratskih poslancev v državnem zboru. Zlasti se je kritično pečal z govorom poljedelskega ministra Ebenhocha ter je zbičal demagogijo krščanskih socialcev, ki se vedno hlinijo, da so prijatelji delavcev in malih kmetov, pa izdajo oba, čim je čas, da bi lahko z dejanjem dokazali svojo ljubezen. Končal je z apelom, naj bo delavstvo pripravljeno na vsak boj, če ga bo treba, ter je predložil primerno ostro resolucijo. Potem sta govorila sodrug Petejan v slovenskem in sodrug Sonta v nemškem jeziku. Resolucija je bila soglasno sprejeta. Po shodu je bila velika demonstracija v mestu, ki je trajala do polnoči.

Zagorje ob Savi. V Müllerjevi gostilni je bil v nedeljo, 8. t. m., ob 3. popoldne ljudski shod z dnevnim redom: Draginja v parlamentu in klerikalci. Udeležba je bila tako velika, da so bili vsi prostori natlačeni do zadnjega kotička. Zborovalce je pozdravil sodrug Čobal, ki je v kratko označil pomen shoda. Po izvolitvi predsedništva je dal predsednik, sodrug Peterlin, besedo poročevalcu sodrugu E. Kristanu. Govornik je pojasnil razloge, ki povzročajo v kapitalistični družbi takorekoč stalno draginjo, potem pa je razložil vzroke sedanje izvanredne, v razmerah nikakor ne opravičene draginje. Poročal je o akciji socialno-demokratskih poslancev v parlamentu in je pokazal, kakšna razlika je bila med najnimi predlogi socialnih demokratov in med onimi praznimi nujnimi predlogi,

ki so jih podajali drugi poslanci ob začetku zasedanja iz proste demagogije. Potem je objektivno referiral o protiljudski taktiki krščanskih socialcev. Ki so začetkoma podpirali vse brezmiselne nujne predloge nemških radikalcev in drugih demagogov, glasovali so pa zoper nujnost predlogov, s katerimi bi se bilo dalo res kaj opraviti zoper draginjo. Posvetil je na ves položaj v parlamentu, ki ga karakterizira vstop krščanskih socialcev v ministristvo, kritiziral je vedenje slovenskih klerikalcev, pa tudi slovenskih liberalcev, ki so kakor muha brez glave, in dokazal, da je taktika klerikalcev sovražna ne le industrialnemu delavstvu, temveč tudi slovenskemu kmetu, ki ni veleposestnik. — Sodrug Čobal je dalje izvajal nekatere misli prvega govornika in je pozval sodruge, naj skrbijo z vso vnamo za razširjanje socialno-demokratskega časopisa in socijalno-demokratske literature sploh, da se ljudstvo pouči o resnici, katero mu nasprotniško časopisje sistematično zakriva in preobrača. Ko je omenil še nekatere organizacijske zadeve, je predsednik, ker se nihče več ni oglasil za besedo, zaključil imenitni shod.

Umetnost in književnost.

Delavski žepni koledar za leto 1908, ki je izšel v založbi «Naših zapiskov», zasluži, da ga sodrugi kar najbolj razširjajo. Urejen je tako praktično, da se od take žepne knjižice res ne more več zahtevati. Poleg raznovrstnih podatkov, ki jih redno nahajamo v delavskem koledarju, obsega letošnji popis vseh socialno-demokratskih poslancev in nekaterih slike. Posebno hvale vreden je poučni del, ki obsega članke razne vsebine, katere pa bodo delavci gotovo vse z veseljem pozdravili. Pri nas, kjer je socialistična literatura še slabo razvita, so taki članki v koledarju posebno umestni. Na prvem mestu najdemo tu zelo popularno pisano razpravo pod naslovom «Država — ustava». Koristna je delavcem, ki citajo politične časopise, ki zahajajo na socialistične shode, sploh ki se zanimajo za politiko in sodelujejo v njej, pa vendar nimajo pravega pouka o najprvotnejših političnih pojmihi. Kakor pa za politično, tako je važen za strokovno in združno delo drugi članek z naslovom «Stranka in strokovne organizacije v Avstriji». Vsem sodrugom priporočamo, naj ga dobro citajo in naj tudi izvajajo posledice iz njegovega nauka — postanejo naj pridni agitatorji, da čimbolj okrepcajo svoje organizacije. Kako važen je pouk «Kako se je treba varovati legarja», nam menda ni treba posebej omenjati. Prav umesten je članek «Kaj nočemo in kaj hočemo», ki razpršuje nekatere navadne predsodke o socialno-demokratski stranki. Sestavek «Svobodna šola in ločitev zakonov» je aktualen. Klerikalci krošnjarijo s tema točkama socialno-demokratskega programa posebno na kmetih in zmerjajo, kakor da bi hoteli socialisti kar poživniti ljudstvo. Kdor se hoče o stvari tako informirati, da bo lahko pobijal klerikalne laži, mu bo članek prav v prid. Za železničarje je pa važen sestavek v «Stanovsko-združni zavarovalnici avstrijskih železnic» zoper nezgode. Kako potrebno je, da pozna te določbe, vé pač vsak železničar.

Iz stranke.

Pulj. Shod pristašev jugoslovanske socialno-demokratske stranke se je vršil v nedeljo, 8. t. m. dopoldne, ob veliki udeležbi članov s sledečim dnevnim redom: 1. Poročila. 2. Nadomestna volitev v politični odbor. 3. «Rdeči Prapor». 4. Kongres istrskih slov. socialistov.

Sodrug Petejan je na kratko poročal o delovanju stranke, izza kar se je v Pulju organizirala. Shod je vzel poročilo soglasno na znanje in je izrekel političnemu odboru svoje priznanje.

V politični odbor sta bila izvoljena namesto umrlega sodruga Pavešiča in namesto drugega člana, ki je odpotoval, sodruga Matija Sidnak in I. Derencinović.

Temeljita razprava se je razvila o tretji točki dnevnega reda. Vsi govorniki, ki so se oglašali, so razmotrivali sredstva, s katerimi bi se moglo najbolj uspešno razširjati «Rdeči Prapor» med slovenskim delavstvom v Istri. — Na predlog sodruga Korljona se je sklenilo, imenovati zaupnike kolporterja po vseh centrih, kjer prebivajo slovenski delavci. Vsak teh zaupnikov se mora zavezati, da razpeča čim največ izvodov lista. Da dobe tudi nasprotniki priložnost kupovati list, se je sklenilo, vpeljati prodajo po vseh glavnih tobakarnah. Nadalje je bilo sklenjeno, vpeljati list z novim letom v vse kavarne, v katere zahajajo Slovenci, pa če bi bilo treba, nastopiti tudi z bojkotom. Ta sklep velja tudi za hrvatsko glasilo «Slobodna Riječ».

Končno je shod razpravljal o pripravah za deželni kongres, ki bode v nedeljo, 22. decembra. S tem se je zaključil shod s čvrstim namenom vseh delegatov, da se mora začeti z novim letom tudi novo in intenzivnejše delo za korist slovenskega proletariata v Istri.

Domače stvari.

Slovenski delavci v Ameriki so sklenili, izpremeniti svoj dosedanj mesecnik «Proletarec» v tednik. Želimo sodrugom v Ameriki, da bi se jim

to čim prej posrečilo in da bi jim list dobro uspeval v korist zapuščenega slovenskega delavstva onkraj velike luže.

Srbsko-pravoslavno narodnost je našla «Slovenija» v Bosni. Doslej je mislil ves svet, da obstoji srbsko-pravoslavna cerkev, narodnost pa da je enostavno srbska. No «Slovenija» nas preseneti prihodnjič morda s slovensko-katoliško narodnostjo.

Iz Amerike smo dobili dva dopisa, ki potrjujejo, da ondota kriza res ni prazna beseda, ampak grozna katastrofa za delavce, ki izgubljajo prav sedaj, v najhujšem času, delo. V Chicagu je že blizu 100.000 delavcev brez dela. Kdor le more, hiti nazaj v Evropo. Toda mnogo jih je, ki tudi tega ne morejo in njih položaj je naravnost obupen. Tudi oficielno poročilo pravi, da je izseljevanje v Ameriko sedaj skrajno nevarno, ne je skoraj gotovo, da zabrede tam vsak izseljenec v gotovo bedo. Delavcev, ki bi se radi vrnili v Evropo, je toliko, da se ladij ni dovolj.

Zveza z Nemci straši zopet pri liberalcih in pri klerikalcih. Očitajo jo drug drugemu. «Slovenec» pripoveduje o podpisu Ivana Hribarja na slovensko-nemški pogodbi, «Slov. Narod» pa trka po klerikalno-nemški zvezi za deželni zbor. Človek, ki verjame obema, prihaja v čudno zagato. Kajti če bi oba govorila resnico, bi bilo tako, da so liberalci in klerikalci zvezani z Nemci, pa tudi sočasno tako, da niso z njimi združeni ne liberalci, ne klerikalci. Ampak to vzajemno očitavanje je vendar smešno. Kajti kar ena stranka stori, če ji je koristno, tega pač ne bi smela šteti drugi v greh. Gotovo je pa, da so imeli že oboje pakt z Nemci, vsak ob svojem času. In če je to tako znano, da se vrahcem že ne ljubi več čivkati tega, tedaj je neslano, govoriti o takih zvezah še kakor o velikanskih pregrehah. Resnica je vendar taka, da se združijo eni in drugi tudi s hudičem, če jim kaže in če hudič hoče zvezo. In prav tako je mogoče, da puste danes ali jutri eni in drugi svoje zaveznike na cedilu, pa se združijo med seboj. Če je taka zveza dovoljena na Jesenicah, čemu pa ne v Ljubljani? Taka je vendar od nekdanj politika buržoazije. Zakaj naj bi bila v Ljubljani drugačna?

Obrtno državno šolo in železniško delavnico dobi baje Ljubljana. To bi bilo čisto prav in še nam večnim nezadovoljnejšem je všeč. Vendar so Ljubljančani v veliki zadregi; kajti čim dalje bolj premišlujejo, tem manj vedo, komu se imajo zahvaliti za to lepo obljubo. Hribar pripisuje za slugo sebi, Šušteršič pa sebi. Če bi bilo vsaj to resnično, da ne ostane obljuba — prazna obljuba. Kar se pa tiče zasluge, bi se nam zdelo, da ne bo nič večja, če si trkata obe stranki prevzetno po prsih. Včasih so mislili volilci, da imajo poslanci tudi dolžnosti, ne pa le pravico do centov kadila.

Za nostrificiranje izpitov na zagrebškem vseučilišču se poteguje «Slovenski klub» na Dunaju. Pa ne, da bi se bili gospodje naučili, misliti tako kakor mi, da bi to slovenskim dijakom desetkrat več koristilo, kakor pa slovensko vseučilišče v Ljubljani?

Svojo pravo barvo pokazuje na jeziku s samim medom pomazana, znotraj pa samega strupa polna ljubljenska vseh mehkužno-sladkih slogašev, tržaška duhovna «Edinost» spričo stavke težakov. Ž njo vred seveda «Narodna organizacija» političnega štreberčka in nevedneža doktorčka Mandička. Da je «organizacija» ustanovljena samo zato, ker bi Mandičku dišal kak mandatek, pa zato, da bi škodovala delavstvu in tlačanila kapitalistom, smo vedeli od vsega začetka. Ampak sami ne bi bili verjeli, da bo to slovensko Klofačijanstvo tako hitro pokazalo svojo pravo barvo. — Branijo se očitanja, da so krumiri! Seveda organizacija, v kateri stoje znani stavkokazi na prvih mestih, se bo vedno branila tega očitanja, kar pa prav nič ne dokazuje, da ne bi bili res stavkokazi. Kaj pomeni to pri zavednih delavcih, to čutijo seveda samo zavedni delavci. Dyoživčna «Edinost» rabi že vso tisto farizejsko-jezuitično terminologijo, ki jo poznamo iz «Deutsches Volksblatta», «Reichspost» in podobnih kunj; govoriči o «svobodni dela», pripovedujejo z notranjo zadovoljnostjo, kako brani policija stavkokaze in tolmači seveda tudi krumirstvo tako, kakor je ravno njeni krumirski «organizaciji» v prid. Ne pové pa, da stavke niso sklenili nikakršni «generali» ampak delavci sami in da to, ker unganja Mandič-Jakličeva «organizacija», ni naperjeno zoper «socialistične generale», temveč zoper tovariše-delavce, ki so v boju. Socialnim demokratom se je že dostikrat primerilo, da so iz tehničnih vzrokov, ne pa iz takih, ki jih navaja hinavsko-patetična «Edinost», smatrali kakšno stavko za nepriporočljivo. A če je taka večina delavcev sama sklenila stavko, tedaj niso hodili kazit stavko, niso hodili pomagat kapitalistom. Vse to pa sedaj dela čedna «Narodna organizacija». Vsega tega ne spravi s sveta ne «Edinost» ne Mandiči. Nikoli se ne izbriše resnice, da je «Narodna delavska (!) organizacija» izdala delavske interese, da je bojujoče tovariše zahrbtno napadla, da je olajševala stališče kapitalistov, da je izvršila infamno Judeževovo delo. In če bi slišali, da so jo kapitalisti plačali za to, se ne bi nič čudili.

V Gorici nameravajo slovenski trgovski sotrudniki ustanoviti svoje društvo, katero bode v zvezi z društvom slovenskih trgovskih sotrudnikov v Kranju. Pozdravljamo to vest in želimo obilo uspeha.

Socialni pregled.

Reforma rudarskega zavarovanja.

Odsek delavskega sveta za zavarovanje delavcev je končal svoje posvetovanje o nameravani vladni reformi glede delavskega zavarovanja ter je dne 9. t. m. predložil svoje predloge plenarni seji delavskega sveta.

Za danes se zmenimo o onem delu predlogov, ki se tiče bratovskih skladnic, odnosno rudarskega zavarovanja.

Program vlade priporoča prevzete bratovskih skladnic na sledeč način:

1. Provizijske blagajne naj seločijo od oddelka bolniških blagajn.

2. Provizijske blagajne obstoje nadalje kot doplačilne blagajne v smislu § 923. Vlada si pridrži poseben zakon o prevzetju.

3. Zavarovanje rudarjev zoper nezgode se združi s teritorialnimi splošnimi zavarovalnicami.

4. Z bratovskimi skladnicami se ravna kakor s prometnimi bolniškimi blagajnami; vezane pa niso na najmanjše število 500 udov.

Delavski zavarovalni odsek je sklenil glede bratovskih skladnic in je predložil plenarni seji delavskega sveta sledeče sklepe:

1. Rudarje se ima glede bolezni zavarovati v enotni blagajni; če ne bi prišlo do enotne blagajne, se ima uravnati bolniško zavarovanje rudarjev tako, kakor v drugih industrijah. Najmanjše število članov mora torej iznašati 500.

2. Zoper nezgode se ima zavarovati rudarje pri splošnih teritorialnih zavarovalnicah.

3. Glede obnemoglosti in starostnega zavarovanja velja:

a) Rudarja, ki vstopi, ko je zakon že veljaven, se ima zavarovati izključno pri splošnih teritorialnih zavarovalnicah.

b) Za že zavarovane rudarje se ima ohraniti bratovske skladnice v zmislu sedanjih pravil in se jih ima združiti v teritorialne zveze.

c) Z ustanovitvijo zavarovalnic za obnemoglost se ima dovoliti državno doplačevanje za vse one rudarje, ki pridejo v provizijo pred pretekom karenčne dobe.

d) Izstopivšim rudarjem naj se omogoči obvarovanje pravic vdov in sirot.

Proti tem sklepom delavskega sveta je pa rudniški svetnik dr. Avgust Fillinger iz Moravske Ostrove vložil minoritetni votum (predlog manjšine), ki obsega sledeče:

1. Obvelja naj skupna organizacija bratovskih skladnic za vse tri zavarovalne panoge in priporoča se, urediti vse zavarovanje rudarjev na strokovno združni podlagi, tako da se združi obstoječe provizijske in bolniške blagajne bratovskih skladnic v velike zveze, ki imajo lahko vzajemne stike. Organizacijo je misliti na ta način, da se doda provizijskemu in bolniškemu skladu bratovskih skladnic, v katere vplačujejo delavci in podjetniki enake dele, še tretji sklad, ki ga vzdržujejo podjetniki sami, in sicer blagajna za zavarovanje zoper nezgode. V prid tej blagajni naj se izloči iz sedanjega provizijskega sklada tisti del, ki služi za zavarovanje zoper nezgode. Vse tri blagajne naj upravlja iz enakih delov podjetniških in delavskih zastopnikov sestavljen odbor pod nadzorstvom rudniške oblasti. Vlada bi imela izdati primerne določbe glede načelnikov in blagajniških funkcionarjev, da zavaruje državi primeren upliv na upravo.

2. Provizijske blagajne bratovskih skladnic bi imele stopiti s splošnimi državnimi zavarovalnicami zoper obnemoglost in starost v nekako obratno zavarovalno razmerje, to se pravi, pridobiti bi morale tam za vsakega posameznega člana pravico do rente in do državnega doplačila. Doneske v provizijsko blagajno bi se pa moralo slejkoprej odmeriti zavarovalno-tehnično na podlagi vstopne starosti.

3. Stroške za bolniško blagajno bi se morale enako razdeliti med člane in podjetnike. Če bi se še z boljšim gospodarstvom, zlasti s strožjo bolniško kontrolo posrečilo, prihraniti neopravičene izdatke, tedaj ne bi bilo ugovarjati, da bi se po primeru nemških rudniških društev (Knappschaftsvereine) in predpostavljaje trajno bivanje v blagajniškem okraju dovolilo tudi obnemoglim rudarjem prosto zdravniško pomoč in zdravila, prav tako tudi zdravniško pomoč ženam, vdovam in njih otrokom, odnosno sirotam do 15. leta (po zavarovanih udih in po invalidih). Vplačevalo naj bi se v bolniško blagajno po plačilnih razredih, ki bi odgovarjali sedaj v rudnistvu navadnim 12 do 14

kategorijam. Bolniščino naj bi se odmerilo približno s 60 odstotki zaslužka.

4. Kar se tiče zavarovanja zoper nezgode, čegar stroške bi morali pokrivati podjetniki sami, bi bilo tudi priporočljiva porazdelba, namesto sistema kapitalnega pokrivanja. Podjetniki bi rajši prevzeli neko garancijo za dolžnosti blagajne, kakor da bi neprenehoma dodajali kapitalije za te svrhe.

Rente za nezgode bi bilo po delomični ali popolni nezmožnosti za delo vsled nezgode odmeriti na podlagi letnega zaslužka dotične kategorije, v katero je bil član uvrščen za bolniško zavarovanje; tudi tukaj bi se moralo po vzoru nemških rudniških strokovnih zadrug odračunati tiste zneske, do katerih ima ponesrečenec pravico iz provizijske blagajne.

Centralni rezervni sklad bi se moralo ohraniti in upravljati kakor doslej in naj bi služil kot vzvratno zavarovanje za zavarovanje bratovskih skladnic zoper nezgode v slučaju mnogoštevilnega ponesrečenja.

Ta predlog utemeljuje gosp. dr. Fillinger na sledeči način:

Bratovske skladnice so sedaj edini v Avstriji na postavni podlagi obstoječi zavarovalni zavodi, ki že od nekdaj zagotavljajo zavarovanje, katero se zahteva z reformnim programom tudi za plačilne delavce v industriji, v obrti i. t. d. Dajejo celo več, kakor načrt reforme, ker se izplačuje v bratovskih skladnicah vdovam in sirotam, zavarovanih udov rente, ne pa odpravnin, kakor misli načrt vlade.

Že ta okoliščina zagovarja, da se ohrani bratovske skladnice glede zavarovanja rudarjev za starost in obnemoglost. Ne more se pač misliti na to, da bi se rudarjev za bodočnost poslabšalo zavarovanje; ohraniti bratovske skladnice samo za zavarovanje družin, kakor misli predlog odseka, pa nima iz različnih razlogov nič upanja, da se ga uresniči. Pa tudi iz drugih, zlasti iz tehničnih razlogov sem prisiljen, nastopiti za to, da se ohrani bratovske skladnice za vse tri panoge zavarovanja v interesu rudarjev (?) in podjetnikov (aha!). Kajti rudarsko delo se razlikuje glede najpogostejših bolezni, vzrokov obnemoglosti in nesreč tako posebno od dela v industriji, obrti in poljedelstvu, da je posebno, tem lastnostim primerno zavarovanje rudarjev po mojem mnenju nujno potrebno...

Če pa delavski svet ne bi sprejel tega nasveta v celosti, pa priporoča dr. Fillinger, naj se vsaj zavarovanja rudarjev zoper nezgode ne združi s splošnimi teritorialnimi zavarovalnicami, ampak naj se uredi posebno zavarovanje rudarjev na strokovno združni podlagi.

Dr. Fillinger govori tukaj v imenu podjetnikov in bi rad varoval njih interese. Oni žele, da bi ostale bratovske skladnice, ki so postale že prava sramota za socialne razmere v Avstriji. Le še bolj bi jih rad dobili v pest in dr. Fillinger zahteva, da bi postala pravica zavarovanih rudarjev glede uprave svojega zavoda povsem prazna. Rudarji sami so se že dostikrat izrekli zoper bratovske skladnice in ostanejo tudi sedaj pri svoji sodbi. Ampak pripravljeni morajo biti na to, da bo treba tudi boja, če hočejo zmagati.

Delavski žepni koledar za leto 1908 je ravnokar izšel.

Cena 80 vin., po pošti 10 vin. več.

Pri manjših naročilih se pošilja denar naprej, drugače se izvrši naročilo po povzetju.

Naroča se pri upravništvu »Rdečega Prapora«, kamor se pošilja tudi denar.

Upravništvo.

Kaj bi si dolgo glavo belil

teta ima, česar potrebuje, dragih daril pa ne morem kupovati. Fayeve prave Sodener mineralne pastile pa jo bodo razveselile, te je preizkusila in se jej dopadajo. S pol tucata škatljic se jej prikupim in si bom v svesti, da sem jej dobro ustregel. — Fayeve prave Sodener mineralne pastile se kupujejo v vsaki lekarni, v drogeriji in v trgovinah z rudninskimi vodami po K 1-25 škatljica.

Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko:

W. Th. Guntzert,

Dunaj IV., Grosse Nengasse 27.

Sprejemem takoj

mizarske pomočnike

stalno delo.

3-2

Josip Lampret,

mizarska delavnica s stroji v Šoštanju pri Celju.

Budilka s svečečo 12-8 številščino.

Z enim zvoncem navadna K 2-40
Z dvema zvoncema " 3-
S svečečo številščino " 3-20
Znamka J. Prima " 4-
Budilka za železničarje " 5-
Budilka z bronastimi zvončki in bitjem " 6-
Budilka z godbo " 10-

Tri leta pisarno jamstvo. Ako ne ugaja, se denar vrne. Pošilja proti povzetju **Maks Böhm** Dunaj IV. Margaretheustr. 27. Zahtevajte moj cenovnik s 5000 podobami zastoj in poštnine prosto.

Razprodaja.

4 pare čevljev za 6 kron.

Po nakupu velike množine čevljev se oddajo čevlji kratek čas po sramotno nizki ceni, 1 par moških in 1 par ženskih čevljev z nabitimi močnimi podplati, nadalje 1 par moških in 1 par ženskih modnih čevljev, vsi 4 pari elegantni, močni za zimo. Velikost po cm. Vsi 4 pari stanejo samo 6 kron. Razpisilja se po povzetju. Zamena dovoljena. Ako blago ne ugaja, se denar vrne.

D. Kessler, Krakov 68/8.

KAVARNA

'Unione' preje, Tedesco' v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Vsaka ponaredba in ponatis je kaznjivo.

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52-43

Thierryev centifolijno mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3-60. Razpisilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj šloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pism zastoj in frank.

Ne kupite nobene ure

dokler niste videli mojega velikega cenovnika.

3 leta pisarno jamstvo, za blago, ki ne ugaja se denar vrne.

Pošilja proti povzetju.

Zaloga ur in zlatnine **Maks Böhm, Dunaj VI. Margaretheustrasse 27.**

sodno zapriseženi cenitelj in izvedenec.

Zahtevajte zastoj in poštnine prosto veliki cenovnik s podobami. 12-8

Dobite:

Nikelasto Roskopf ura K 3-
Srebrna Roskopf ura " 6-
Z dvojnimi plaščem " 8-
S trojnimi srebrnim " 10-
Plaške jeklene ure " 7-
Roskopf za železničarje " 7-
Prave 'Omega' " 17-
Srebr. oklepne verižice " 2-
14 kar. zlato ure " 19-
14 " " verižice " 20-
14 kar. zlato prstane K 4-
Stenske ure " 7-
Z bitjem na drvo. zvonci " 10-
Z godbo " 12-
Ure s kukavico " 5-
Kuhinjske ure, predo 3 dal. " 6-
Budilke, 1 zvonec " 2-40
Z dvema zvoncema " 3-
S svečečo številščino " 3-20
Budilka z bitjem na bronasti zvonec " 6-

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

50 Ljubljani, Wolfsove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodnih in steklenicah.

Številka telefona 210.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

100. številka.

V Ljubljani, v sredo, dne 18. decembra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne posiljatve, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Ogrskopravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Jurčičev trg številka 3/I.

Pozor, prebivalci vodmatskega okraja!

V petek, dne 20. decembra t. l., ob 8. uri zvečer se vrši v salonu g. Poljšaka na Martinovi cesti

javen ljudski shod.

Dnevni red:

Podraženje živil in klerikalci.

Okrajni odbor.

Delegacije.

Tekom tega tedna voli zbornica poslancev delegacijo. Ta slučaj vzbuja zopet spomin na čudni položaj avstrijskega parlamenta, ki ene svojih najvažnejših pravic, namreč odločevanja o vojnem proračunu, naraščajočem že do neznosnosti, ne more direktno izvrševati. Prav sedaj, ko se zopet ureja gospodarsko razmerje Avstrije napram Ogrski, je potrebno, opozoriti na to dejstvo.

Sedanjo nagodbo se označuje skoraj vsestransko kot nagodbo za ločitev. Na mesto dosedanje vzajemnosti prihaja ugovor in razbija precej temeljito iluzijo o enotni monarhiji. Na tem ni več škode, kajti merodajna ni iluzija, ampak vprašanje, koliko so Avstrijo veljale sanje o enotnosti. Odločilne za razmerje med obema državama, so gospodarske potrebe obeh polovic. Varovati dinastično in vojaško skupnost, ni naloga socialne demokracije.

Delegacije so pa uredba, ki imajo pitati potrebe skupnega militarizma. Delegacije sklepajo o izdatkih za vojsko in za ministrstvo za zunanje zadeve. Vojni minister ter minister za zunanje zadeve sta odgovorna samo delegacijam. Avstrijska delegacija šteje 60 udov, ravno toliko ogrska; in sicer voli

40 delegatov poslanska, dvajset pa gosposka zbornica v vsaki državni polovici. Zborovanje je ločeno; avstrijska delegacija zboruje zase, ogrska pa zase. Samo pismeno občujeta obe delegaciji med seboj in samo v izvanrednih slučajih lahko zborujeta skupaj. Pravzaprav ne zborujeta; kajti na taki skupni seji se lahko samo glasuje, ne more se pa debatirati.

Delegacije odločujejo o izdatkih, ki iznašajo približno 430 milijonov kron; več kakor 400 milijonov odpade le na skupno vojsko. V ogrski postavi je določeno povedano, da parlamenta obeh držav ne moreta ničesar izpremeniti glede svote, ki jo določita delegaciji. Avstriji je plačevala doslej dve tretjini te svote.

Dovoljevanje izdatkov za vojsko je zlasti v mornaričnih državah, kjer se ne voli najvišjega predstavnika države, ena najvažnejših pravic ljudskega zastopstva. Vlada je najvišji gospodar vojske in ima neomejeno poveljstvo nad oboroženo silo. To velikansko moč posameznika oblačuje v ustavnih državah ravno pravica ljudskega zastopstva, da sme odločevati o dovoljevanju rekrutov in o doneskih za vojaške potrebščine. Ako vladar ne rabi svoje moči nad vojsko v interesu ljudstva, ali pa jo rabi celo zoper ljudstvo, tedaj ima parlament pravico, odreči rekrute in dneške za vojaško potrebo. Pravica, da sme izdatke za vojsko dovoliti ali pa odreči, izraža tudi upliv, ki ga ima ljudsko zastopstvo na oboroženje vojske.

Dočim pa ima avstrijski parlament pravico, odreči rekrute, nima pravice, določiti izdatke za vojsko ali pa jih odreči. Odnosno: to pravico izvršuje samo indirektno. Prav tako ima tudi samo indirektno pravico, poklicati vojnega ministra na odgovornost za to, kar se godi v vojski ali za dejanja vojaštva. V Avstriji — kakor tudi na Ogrskem — zastopa vojsko samo domobranski minister, ki nima upliva na vojsko linije, temveč samo na domobranstvo in tudi to le še formalno.

Neposredna pravica ljudskega zastopstva je torej z delegacijami nedvomno omejena. V delega-

ciji se ne izražajo tiste moči, ki žive v parlamentu. Zlasti nazori, ki vladajo v parlamentu o militarizmu, ne pridejo v delegaciji do prave veljave.

Člane delegacij se voli v avstrijski zbornici po deželah. Z ozirom na specialne znane razmere v Avstriji ima vlada dovolj priložnosti, da upliva na volitve tako kakor je njej ljubo. Dokler smo imeli kurialni parlament, se v delegacijah sploh ni izražala volja ljudstva; a tudi sedaj bo ta volja popačena. Za nadaljni obstanek delegacij ni nobene resnične potrebe. Njih ekzistenca nima zmisla. Prav tako, kakor sklepa o skupnih izdatkih dvoje ločenih delegacij, bi o njih lahko sklepala oba parlamenta.

Za ljudsko zastopstvo bi bilo to velike važnosti, ker bi se moralo pri sestavljanju skupnega proračuna jemati njegovo voljo v poštev. Moč parlamenta bi se na ta način izdatno zvišala.

Na Ogrskem so temu cilju mnogo bližji, nego v Avstriji. Za Madjare je ogrska delegacija samo odsek ogrskega parlamenta; tam se tudi voli delegacijo iz zbornice. Pri nas je pa delegacija nedotakljiva svetost; neodvisno od parlamenta dela delegacija kar hoče.

Nakateri dobri patriotje smatrajo delegacije celo za nekaj skupen parlament enotne monarhije. To pa delegacije nikoli niso bile, sedaj pa še posebno niso nič podobnega.

Delegacije niso ne potreben, ne praktičen zavod, ampak samo še nepotreben in celo škodljiv ostanek minolih časov. Zahteva, da se jih odpravi, je sedaj bolj opravičena, nego kdaj koli. Avstrijsko prebivalstvo mora vedeti, ali ima resničen parlament, ali pa ga ima samo po imenu.

Delavsko ministrstvo.

Pred kratkem je imel delavski svet pod predsedstvom trgovskega ministra dra. Fiedlerja sejo. Minister je dejal v svojem pozdravnem govoru, da ima delavski svet v sedanjih razmerah nenavadno važno nalogo na polju socialne politike.

PODLISTEK.

Nevarni socializem.

(Dalje.)

III.

«Nemogoče je, kar hočejo socialisti. Kajti v socialistični družbi ne bo nihče hotel delati. Človeka ne vodi veselje do dela, temveč samo dobiček. Tega ne bo v socialistični družbi in zato tudi dela ne bo.»

To je navidezno zelo moder ugovor, a vendar je ubožno površen in puhel.

Zdravemu človeku je prirojena potreba po delu, tako kakor ptici letanje in ribi plavanje. — Zdravi udje se morajo gibati, zdravi možgani morajo misliti in oba efekta se morata združiti v premišljeno in plodonosno delo. So pač tudi taki ljudje, ki niso sposobni za delo, a njim ne da te primanjkuje sposobnosti nobena vaba dobička in bogastva. Hromec ne bo mogel prenašati bremen, slepec ne slikati, idiot ne bo razumel socializma, pa če bi se mu ponujalo milione. A tudi normalnega, zdravega človeka se bo pripravilo do tega, da bi ležal po 24 ur na dan na postelji in spal z odprtimi očmi. Umetnik bo slikal ali klesal, če le pride do platna in barv, ali do ila in mramorja, pa če ne bi nikdar upal, da proda svojo sliko ali svoj kip bogatemu mecenu. In pravi pesnik bo

pisal svoje verze v duhu, če nima papirja in črnila.

Takih primerov imamo pač danes predolgo vrsto, da bi jih mogli zanikati. Pomen dela ni tak, kakor ga je naredil kapitalizem, ki ga je ponizal kakor še masikaj družega. Denar, ki mu kapitalizem neprenehoma poje slavo, degradira vse, kar je po naravi lepo in visoko, potem pa trdi, da je vse samo od sebe hlapčevsko in nizkotno.

Delo je posledica dvojnega vzroka. Človeške gibčnosti in človekovih potreb. Kamen leži leta in leta na hribu, ne da bi se — vsaj za naše izpoznanje — količkaj gibal. Če se ga sune z nogo, se zatrkla, a ko poneha zunanja moč, ki ga je spravila v gibanje, obleži zopet in se ne gane, dokler ga ne sune zopet kaj. Rastlina pa ne more ostati neizpremenjena, kakor jo je človek zasadil, temveč se mora hraniti iz zemlje in iz zraka, mora rasti, razvijati listje, cvet in roditi sad.

Tudi človek je organiziran za gibanje in vsak organ ima svojo posebno nalogo, ki jo mora izvrševati pod kaznijo oslabljenja in smrti. Poraba organov je prijetnost, askeza neprijetnost. Indijski fakir, ki se postavi na eno nogo, ali ki dvigne eno roko in stoji tako nepomično leta in leta, misli, da si s tem trpinčenjem zasluži nekaj višjega. Na ravno delo smatra — po pravici — za prijetnejše; zrtvuje pa naravno porabo organa, misleč, da služi s tem višjim ciljem, torej vedoč, da si je naložil

neugodnost. Neraba vsakega organa se maščuje. Če pase roka zistematično lenobo, postane nesposobna za svoje naravne namene; prav tako noga, pljuča, možgani.

Delo, to se pravi raba človeških organov, je torej naravna organska potreba.

Delo je pa tudi plod druge potrebe, ki je enako naravna: Samo z delom si pridobi človek sredstva za svoje življenje — v najširšem zmislu besede.

Ko so prvi ljudje začeli delati, jim še na misel ni prišlo, da bi s tem pridobil denarja. Živeti so hoteli. Zato so morali porabiti svoje moči, morali so delati. Danes delajo ljudje za denar, ker je denar edinključ do vseh užikov, od najnižjih do najvišjih. A tudi danes ogromna množina človeštva ne dela za pridobitev bogastva, temveč za hranitev svojega življenja in življenja svojih družin.

Delo za pridobitev bogastva ni prvotno, temveč je šele posledica razmer. Če delajo danes ljudje zato, da bi obogateli, se godi tako, ker vidijo, da daje bogastvo kos vsemogočnosti, dočim je v pomanjkanju bogastva trajna nevarnost bede in pogina.

Toda to je posledica sedanjega gospodarskega reda, ne pa človeške narave. Najbolji dokaz je pač ta, da nastanejo največja bogastva brez dela, vsaj brez dela onih, ki obogaté, dočim je velika izjema, če pride kdo z lastnim delom do velikega premo-

Gre se največ za to, da se najde pota in sredstva, da se premosti prepad med gospodarsko močnimi in gospodarsko slabimi. Ministra posebno veseli, da lahko izreče delavskemu svetu priznanje trgovinskega ministrstva za dosedanje delo in da mu tudi za bodočnost lahko obljubi vso podporo in vse pospeševanje.

Potem je začela razprava o predlogu sodruha drja. Karpelesa, ki izraža željo, naj vlada pravočasno zahteva mnenje delavskega sveta, če bi imela ustanovitev novega delavskega ministrstva za posledico izpremembe v upravi delavskega varstva, delavskega zavarovanja in delavsko-statističnega urada.

Trgovinski minister dr. Fiedler je izjavil glede tega predloga, da mu za sedaj ni mogoče, odgovoriti kaj gotovega. Ministrsko predsedništvo je vprašalo vsa resortna ministrstva, katere zadeve naj bi se izročilo novemu ministrstvu, ampak z važnimi parlamentarnimi opravki je vlada tako preobložena, da doslej še ni bilo mogoče, skleniti kaj gotovega.

Pri glasovanju je bil predlog drja. Karpelesa sprejet.

Na dnevnem redu je bilo še poročilo delavskega zavarovalnega odseka glede programa za reformo in izpopolnitev delavskega zavarovanja.

Sprejelo se je sledečo

resolucijo:

«Želeti je, da se uvede starostno in invaliditetno zavarovanje tudi za male obrtnike in za kmete, ne da bi se zaradi tega zaylačevalo delavsko zavarovanje. Priporoča se za to zistem, ki počiva na podlagi državnega, po deželah razdeljenega in po občinah podpiranega zavarovanja s samoupravo. Ta zistem se lahko napravi obligatoričen za vse zavarovance.»

Dr. Carus je predlagal sledeče:

«Bolniškemu, starostnemu in invaliditetnemu zavarovanju naj se prišteje tudi domače delavce.»

Ta predlog je bil sprejet z dostavkom, da se za sedaj ne podaja od delavskega sveta nobenega predloga glede hišne industrije.

Glede poljedelskih in gozdarskih delavcev je bila predložena sledeča resolucija:

«Delavski svet zahteva, naj se razširi vse paloge delavskega zavarovanja na poljedelske in gozdarske delavce s stališča poljedelstva in smatra to zavarovanje za potrebno s socialno-političnega stališča.»

Ministerialni svetnik dr. Künstler se je s finančnega stališča izrekel zoper tako razširjenje zavarovanja. Poročevalec Bärnreither je dejal, da je zavarovanje poljedelskih in gozdarskih delavcev neizogibno.

Na to je bila sprejeta omenjena resolucija.

Zahtevajte
po vseh gostlinah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“

ženja. In tudi tedaj navadno ni njegovo delo samo ustvarilo njegovega bogastva, temveč so ga nakupile druge lastnosti, spekulativnost, predrznost itd.

Kakor zapeljuje kapitalistični gospodarski red ljudi, da iščejo s hudodelstvom, s tatvino, goljufigjo, razbojništvom, oderuštvom, nepošteno spekulacijo, z izrabljanjem politične moči i. t. d. dosego kapitala, tako bi nekateri radi prišli z delom do premoženja. Odtod tista brezprimerna konkurenca, tisto skrajno napenjanje moči, ki slabi živce celih rodov in degenerira človeštvo.

V sedanjih družbi presega organsko in življensko potrebo ljudstva, ker služi samo kopičenju kapitala, brez ozira ali je taka množina kapitala, ali so nagrmađeni produkti za življenje človeštva potrebni ali ne; ampak tudi brez ozira, če uničuje tako delo tisoč in tisoč duhov in teles.

Kapitalizem je v tem oziru resnično nevaren.

Kar se pa tiče socialistične družbe, je samo dvoje mogoče: Ali bo tedaj narava kar sama dajala ljudem vsega, kar potrebujejo — tedaj sploh ni nevarnosti, če se ne bi delalo. Ali pa bo delo še zanaprej potreba človeštva, tedaj bodo ljudje delali tudi ne misleči na bogastvo, na medalje in ordne, ker bodo ljubili svoje življenje. Kakor ga ljubimo mi in še bolj — kajti življenje jim bo več dajalo kakor sedaj. Saj so delali tudi nomadje in trogloditi, čeravno še vedeli niso, kaj da je «kapital» in «bogastvo».

Novi domobranski minister in trpinčenje vojakov.

Novi domobranski minister Georgi je pretečeno sredo odgovarjal na nekatere interpelacije. Opazilo se je, da je nastop socialnih demokratov proti prejšnjemu domobranskemu ministru Latscherju prav blagodejno uplival. — Ton njegovega naslednika se je bistveno razlikoval od ošabnega nastopa prejšnjih generalov-ministrov. Bilo bi le želiti, da se ne izpremeni samo ton, ampak da pride tudi drug duh v vojaško upravo.

Najprej je odgovarjal fml. Georgi na interpelacijo radi dveh matrozov, ki sta se bila svojevoljno odpeljala na Dunaj, da bi vrgla cesarju neko prošnjo v kočijo. Oba sta trdila, da so jih neki predpostavljeni spolno nadlegovali in da sta vsled tega preganjana. Dotičnim predpostavljenim se ni zgodilo nič, mornarja sta bila pa obsojena zaradi begunstva. Minister pravi, da je bil dotični instruktor, zaradi katerega sta se pritoževala, leta 1907 obsojen za neko drugo dejanje proti pravosti in da se uvede vsled tega še enkrat proti njemu preiskavo za tisto, zaradi česar sta se pritoževala mornarja. Minister je obljubil, da bo poročal o uspehu te preiskave.

Nadalje je odgovarjal na interpelacijo poslanca Winarskyja in sodrugov zaradi ustrelitve vojaka Herschkowitza. O tej zadevi smo svoječasno natančno poročali. Minister je dejal, da so dogodki, ki jih interpelacija navaja, žal resnični. Korporal Bilant, pravi minister, je dne 24. novembra resnično silil infanterista Herschkowitza na razna dejanja. Med drugim je dal postaviti dve klopi drugo na drugo in je zahteval od Herschkowitza, naj ju preskoči. Ker tega ni mogel, mu je ukazal, naj spleza izmed klopi. Potem je dejal, da ga bo ustrelil. Zahteval je, naj mu prinese puško. Dočim je eden izmed navzočih infanteristov stopil po puško, je vzel korporal iz svojega kovčega ostro patrono, kakor pravi takozvani «Versager». Bilant je nabil puško, pomeril, ustrelil in infanterist Herschkowitz se je brez glasu — mrtev — zgrudil. Korporal Bilant — pravi minister, — je baje že prej trpinčil omenjenega vojaka. «Ne morem drugače — pravi fml. Georgi — kakor izraziti svoje ogorčenje nad temi brezprimernimi dogodki in ne rabim drugih izrazov samo z ozirom na razpravo, ki še teče.»

Potem se je zmenil minister o trpinčenju vojakov sploh in je dejal, da stori vojna uprava vse, da bi odpravila take, obžalovanja vredne prikazni. V zadnjem času je izdano več ukazov v tem oziru in minister upa, da ne bodo brezuspešni. «Jaz in vojni minister,» pravi, «smatrava odstranjenje trpinčenja vojakov za potrebno dolžnost in vidiva v tem eno svojih prvih nalog, da se iztrebi duha surovosti, kjerkoli se pokaže.»

Ministrove besede je sprejela vsa zbornica z glasnim odobravanjem. Da le ne bi ostalo pri besedah.

Toda bogastvo ostane tudi v socialistični družbi privlačna moč za delo, ker bogastvo ne izgine, temveč se poveča. Le da ne bo tičalo bogastvo v posameznih rokah in ne bo služilo posameznim srečnikom, ampak bo splošno in bo koristilo vsem. Zavest, da je od dela vseh odvisno čim prijetnejše življenje vsakega, je pač motor, kateremu se lahko prisodi toliko moči, da bo priganjal vse na delo.

Če je pa res kontrola neizogibna za preprečenje lenobe, tedaj tudi te kontrole ne bo manjkalo. Pred vsem bo splošna. Če ne bi bilo nikjer nadzornika in priganjača, je vendar gotovo, da so delavci ne bodo trpeli hudobne lenobe (lenoba je namreč lahko tudi bolezen) in bodo skrbeli za to, da ne bodo vsled lenuharenja enega ali več tovarišev sami prikrajšani. Kontrola bo tudi pri oddajanju produktov in če bi se že izkazala potreba direktnega nadzorovanja, se vpraša, zakaj ne bi mogla družba nastaviti organov, ki bi imeli to nalogo. Etično opravičeno bi bilo nadzorovanje tedaj pač bolj, kakor sedaj; kajti zahtevalo se ne bo, da naj dela posameznik kakor suženj za drugega, ampak delal bo zase. Danes se škodljivega lenuha ne more izključiti od uživanja; kajti v njegovih rokah je moč, da lahko odpodi od skleda one, ki so jo napolnili. V socialistični družbi se pa lahko izpolni nauk krščanstva, ki ne velja za sedanje kristjane: Kdor ne dela, naj tudi ne je.

Draginja in lakota.

Na komando klerikalno-agrarnega poljedelakega ministra Ebenhocha in pod duševnim vodstvom Bielohlavka, ki je nazval draginjo samo «švindl», so klerikalci in krščanski socialci v državnem zboru preprečili sredstva, s katerimi bi se dalo vsaj nekoliko omejiti draginjo živil. In da bi zakrili svoje izdajstvo, pisarijo sedaj po vseh klerikalno-agrarnih časopisih, v večnih protislovjih, enkrat da ni draginje, drugič da so vzroki draginje vse drugačni, nego jih narejajo socialni demokrati, potem da je draginja samo začasna in končno so zopet tam, da draginje sploh ni.

Ena tistih fraz, s katerimi se hočejo sedaj izviti iz zadrege, je ta, da je samo kupovalna moč denarja splošno padla in da je le to vzrok pomanjkanja. Tako zongliranje z besedami, ki je navedeno nedostojno, pa ne spravi s sveta dejstva, da imamo v deželi že lakoto. Kupovalna moč denarja se je gotovo znižala, če se danes za forint ne dobi toliko, kolikor pred petdesetimi leti za sedanjo krono in pred sto leti za desetico. Ampak znižana cena denarja je ravno posledica draginje, ne pa narobe.

Važna pa ni ta ali ona beseda, ampak dejstvo, da je pomanjkanje v Avstriji, kakršnega ni v drugih državah. S frazo o znižani kupovalni moči denarja se ne opravi ničesar.

Po uradni statistiki narašča poraba mesa na Angleškem neprenehoma. Uvoz mesa se na Angleškem bolj pomnožuje, kakor uvoz kateregakoli živeža. Prebivalstvo Velike Britanije zavzije sedaj dvakrat toliko mesa, kakor pred dvajsetimi leti. Poraba masla je narasla za 60, poraba mleka za 40 odstotkov. Leta 1906. je iznašal uvoz 2264 milijonov jajc in 18 milijonov centov mesa (razne živine).

V Avstriji je meso že luksuz, jajca ravno tako, namesto masla rabi ogromno število prebivalstva margarin in druge surogate; sadje prihaja le še na mizo višjih slojev. Po vsej pravici se lahko govori v Avstriji o stradanju in o bedi. Za to trditev govori najboljše jetika in umrljivost otrok, kar je oboje posledica bede.

Če primerjamo v tem oziru Avstro-Ogrsko z drugimi državami, se nam pokaže, da ne razsaja jetika nikjer na svetu tako, kakor pri nas. Na 100.000 prebivalcev prihaja namreč smrtnih slučajev za jetiko:

v Avstriji	345
na Ogrskem	364
v Švici	262
na Nemškem	237
na Angleškem	201
na Nizozemskem	192
v Italiji	188

Za mestno prebivalstvo je jetika splošno še bolj nevarna, kakor za kmečko. In tudi v tem oziru se pokazuje Avstrija na prvem mestu.

Na 100.000 mestnih prebivalcev prihaja smrtnih slučajev za jetiko:

v Avstriji	496
na Španskem	365
na Rumunskem	360
na Francoskem	334
na Švedskem	303
v Italiji	254
na Danskem	244
na Nemškem	246

Pregled o umrljivosti otrok pa pokazuje za Avstrijo naravnost grozen položaj. V prvem letu po rojstvu umira

na Norveškem	7.5
na Švedskem	10.4
v Švici	13.2
na Angleškem	13.3
na Francoskem	13.5
na Nizozemskem	13.5
v Belgiji	14.4
v Avstriji	25.4

odstotkov. Samo ena država je v vsej Evropi, kjer je umrljivost otrok še večja, nego v Avstriji — to je Rusija.

In v teh razmerah se upa klerikalna družba reči, da sredstva zoper draginjo niso nujna! Se upa glasovati zoper nujnost predlogov, ki hočejo omejiti draginjo! Se upa, imenovati trditev, da imamo draginjo, švindl! Kaj jim je mar jetika? Če pride mednje, vzame k večjemu kakšnega ubogega kaplana, škofje in prošti se je prav malo boje. Kaj

jih briga umrljivost delavstva, kaj umrljivost otrok? Čimveč draginje, tembolj se polnijo žepi njih prijateljev veleposestnikov in kapitalističnih zavodov cerkve same. Vsa blaginja ljudstva je v nevarnosti, dokler ima klerikalizem toliko moči, da se lahko uspešno upira vsaki potrebi in vsaki zahtevi ljudstva. Najvažnejše sredstvo zoper lakoto je odločen boj zoper klerikalizem.

Politični odsevi.

Nagodba je branil s svojo zgovornostjo baron Beck v generalni debati proti socialistom in agrarcem. Čudno je le to, da je nagodba po Beckovih besedah tem boljša, čimveč se o njej govori. Ko je ministrski predsednik predložil zakonske načrte, ki obsegajo nagodbene predmete, je bilo njegovo stališče se to: «Mnogo ni, ampak bolje je vendar, kakor nič.» Sedaj pa že trdi: «Dobro je, prav dobro, izvrstno.» Sicer so pa tudi Beckovi hvalospevi nepotrebnii. Zbornica bo njegovo nagodbo sprejela. Stranke, ki so dobile ministrske portfelje in ki so z njimi v zvezi, so vladi gotove; socialistov pa njegove sladke besede tudi ne bodo prepirale. V tej debati vedo socialni-demokratje prav dobro, da ne morejo storiti nič drugega, nego razložiti in utemeljiti svoje opozicionalno stališče. Z glavo se ne more skozi zid in če so druge stranke zatajile svojo preteklost, niso socialisti krivi za to. Kako bodo klerikalci in krščanski socialci zagovarjali izdajstvo svojih načela, je pa njih skrb. Socialisti so storili svojo dolžnost in to jim lahko zadostuje.

Generalna debata o nagodbi je končana. Vse, kar so govorili njeni zagovorniki, ni toliko vredno, da bi se napisalo o tem le eno besedo. Sedaj se je začela specialna razprava.

Glede sladkornega davka je odsek odklonil Choce v predlog, ki je zahteval znižanje tega davka za 18 kron. Predlog je imel samo obstrukcionističen namen. Tudi predlog poslanca dr. Ellenbogen, ki je zahteval, da se odreče veljavnost onemu delu vladne naredbe po § 14, s katerim je bil zvišan sladkorni davek za 16 kron, je večina odklonila. Sprejet je bil predlog, naj se zniža sladkorni davek za 8 kron. Dr. Ellenbogen je najavil svoj predlog kot votum manjšine, tako da bo zbornici tudi ta predložen. Vprašanje je, ali se bo našla v zbornici večina za ta edini pametni predlog.

Liberalni nacionalizem se ne kaže nikjer tako v svoji resnični podobi, kakor v novem parlamentu. Doživeti morajo stari nacionalni šoviniisti, kako vstaja socialist za socialistom in razkriva resnične krivice in zločine nad narodnostmi. Soc. demokratični drž. poslanec dr. Soukup je izpopolnil v svojem govoru dne 11. t. m. Björnsonove obtožbe na madjarsko barbarstvo in brutalnost napram večini svojih sodržavljanov. Od l. 1867 ni dobilo 3 milijone Slovakov niti ene svoje šole. Pač pa so jim vzeli še te, kar so si jih sami sezidali. Slovaški govoriti pomenja že večinoma veleizdajstvo. Slovaške otroke se jemlje starišem in prestavlja v čisto madjarske okraje. S pristno ogrsko pedagogiko vzgoje Madjari iz dečkov malopridneže, iz deklic prostitutke. Posledica madjarskega pedagogičkega sistema je: med Rumunji je 80 odstotkov, med Slovaki 45, med Nemci 43 in med Madjari samimi 44 odstotkov analfabetov. Ker pa Madjarov le še manjka in manjka, so vpeljali madjarizacijo imen. Pristojbina znaša namreč sedaj namesto 10 kron le še 1 krono. Za to malo žrtev pa se dobi seveda vse ugodnosti, ki pristojajo renegatu. Tako imamo na Ogrskem slučaj, da imajo v eni družini oče in trije sinovi štiri različna imena. Da se nemadjarsko časopisje preveč ne povape, je bilo plačanih od žurnalistov tekom poslednjih osmih let nad 50.000 kron glob. Razmere so Madjari sami kronali: napravili so Polonijija za justičnega ministra. Polonijija, ki je zastopal kot odvetnik javne hiše, izsiljeval kot zastopnik prostitutk denar iz njihovih vzdrževalcev, zagovarjal razne tatinske konsorcije, ki je kot mestni reprezentant zastopal interese svoje klientele namesto javne, ki je imel od velikih inozemskih darobrodskih družb «nagrade» i. t. d. Nadalje je označil ogrski «parlament» in protestiral, da bi bil ta upravičen govoriti v imenu ogrskih narodov. Nagodba ne sme postati nekakšna legitimacija za brutaliziranje Nemadjarov.

Manifestacija hrvatskega delavstva. Nihče ne odreka resničnim inteligentom meščanstva velikih zaslug za splošno in enako volilno pravico, inteligentom, ki so gledali daleč v bodočnost čez tesno ograjo, ki omejuje duševno obzorje našega kričečega malomeščana. Vendar je veliko vprašanje, če bi se bilo posrečilo pri nas v Avstriji spraviti ta problem iz teoretiških definicij, če bi ne bil imel za seboj moralno in materialno oporo organiziranega delavstva. In temu delavstvu na Dunaju in v Budimpešti, v Pragi in v Brnu, v Lvovu in v Krakovu, v Ljubljani in drugod se je pridružila sedaj tudi hrvatsko-zagrebsko. Kakor smo že omenili, bora veličasten manifestačni izprehod po mestu. Delavcev je bilo okrog 10.000. Pridružila se jim je tudi akademiška mladina in inteligenca. Ob pol 11. uri je došel ta izprevod pred sabor. Od ted

je šla deputacija delavstva, ki jo je peljal poslanec dr. Lorković, v veliko posvetovalnico. Po predstavitvi deputacije saborovemu predsedniku dr. Medakoviču je povzel besedo sodrug Bukšeg, ki je zahteval v imenu tisočev brezpravnih vohov v sabor. Je narodni samomor, če hoče sedanji sabor reševati državnopravna vprašanja. Prej mora marveč postati izraz celokupne ljudske volje. Dr. Medaković je obljubil, da bo z veseljem predložil ta memorandum saboru. To, da ni samo njegova želja, temveč zahteva vseh hrvatskih strank. In zategadelj, ker izhaja ta zahteva od spodaj, mu daje obenem tudi garancije, da bo parlament, ki bo slonel na širokih slojih ljudstva, ustvaril pogoje za kulturni, gospodarski in politički razvoj.

Ostra kritika madjarske brutalnosti napram Nemadjarom in delavstvu v avstrijskem parlamentu zlasti briljantni govor socialno-demokratičnega poslanca dr. Soukupa, je zelo, zelo neprijetno zadel ogrske «ljudske» zastopnike. Zato si je dr. Wekerle brž naročil pri poslancu Visontaiu interpelacijo. Komedija se je potem igrala in odigrala po navadni, banalni šabloni. Visontai je patetično vprašal, če je ministru-predsedniku znano, kako se v avstrijskem parlamentu sistematično obrekuje ogrski narod, in kaj misli ukreniti z ozirom na te napade. Wekerle je seveda odgovoril, da tem napadom ne prisojaa posebne važnosti. (Vsak, ki bi rad imponiral, ne prisojaa posebne važnosti.) Ti napadi izhajajo večidel od stranke, koje politična tendenca obstoji v tem, da netijo surove strasti nerazsodnih mas. (Vsak, ki brani slabšega, neti pri teh gospodih surove strasti nerazsodnih mas.) Obsoja kajpada, da je predsedstvo in vlada pripuščalo take žalitve ogrskega naroda. (Čudno le, da večina ogrskega naroda odobrava te «žalitve».) Pohvalno je omenil nastop gospoda kolege Becka, ki je nastopil proti tem napadom, ampak je seveda obžaloval, da ni odločno zavrnil obtožb. Končno je še zagotavljal (zagotavljanje je menda sploh glavno delovanje ministrskih predsednikov), da bo skrbel, da se v bodoče taki napadi kar najodločneje zavrnejo, kar je kvitirala zbornica z zahvalo v zavesti, da je zopet storila velepatriotičen čin.

Domače stvari.

Dr. Krek in ločitev cerkve od države. «Slovenec» objavlja v četrtkovi številki znani Krekov govor v državnem zboru v celoti. V njem nahajamo zanimivi odstavci: «In če papež, kar se njegove svobode tiče, izjavi, da ne more drugače upravljati svojega posla, kot z lastno državo, potem se temu moram ukloniti, kajti on zase najbolje ve. Malo prej pa opozarja verne katoličane, naj jamejo čisto odkrito gledati in razmotrivati vprašanje ločitve cerkve od države. Se eno vprašanje je pri tem težko rešiti: je-li dr. Krek večji glede elastičnosti svojega značaja ali prilagodljivosti svojih naziranj. Kako si misli dr. Krek papeževo državo sam, bogsigavedi! Mislimo pa, da si je sploh ne misli. Zakaj da bi bilo v papeževi državi mogoče ločiti cerkev od države in papeža od vladarja, je skoro ravno tako neverjetno, kakor izza sociologa dr. Kreka vsak hip pogleda klerikalec dr. Krek, kakor hitro se da namreč sociolog dr. Krek preveč zapeljati logiki. In zato svetujemo povsem resno dr. Kreku: Le ne preveč moderno, sicer ostane od sociologa in klerikalca samo še komedijaš.

Razmere v novi kemični tovarni postajajo vedno neznosnejše. Delavci morajo skoro vedno delati čez uro. Ker imajo včasih 18 ur nepretrgoma delati, so prosili — ne da se jim delo prikrajša — ampak za dovoljenje, da se jim sme hrana donášati v tovarno. Dovolj skromna zahteva, a bila je odbita. Tudi sicer je po večini slovensko delavstvo izpostavljeno najstrupnejšim šikanom. — Psovske: «windischer Hund, Gesindel» i. t. d. so menda precej navadne. Zlasti se odlikuje v tem oziru neki Brabletz. Vsled tega so pričeli delavci stavkati. Ravnatelj dr. Hirsch pa je kratkomalo izjavil, da bo odpušen, kdor se takoj ne vrne k delu. Člane deputacije, ki so prosili za omenjeno dovoljenje, se je kratkim potom odslovilo. Slovensko časopisje je kvitiralo te razmere s kratkimi noticami. So pač delavci! Če je kje kak slovenski uradnik zapostavljen, pridejo takoj z uvodniki, pozivi na poslanec, interpelacijami i. t. d. Ko se pa na tako brezobziren način žali in izkorišča cel sloj slovenskega ljudstva, se ne meni nihče zanj. Ampak, saj smo že rekli: so pač delavci! Naj se brigajo socialni demokratje zanje! Končno — morda imajo tudi prav. Le konsekvantni naj ostanejo. — K razmeram v kemični tovarni se še povrnemo.

Slovensko gledališče. V soboto se uprizori Cankarjeva satiriška farsa v 3 dejanjih «Pohujšanje v dolini šentflorjanski». To najnovejše Cankarjevo delo je tudi pravkar izšlo v Schwentnerjevi založbi z naslovno risbo Hinka Smrekarja. Cena broširani knjigi 2 K, vezani 2 K 80 vin.

Dopisi.

Dubrovnik v Dalmaciji. (Draginja. — Socialistično delovanje.) Draginja, nad katero se pritožuje prebivalstvo gornjih avstrijskih dežel, se je tudi pri nas strašno razširila in naše stro-

mašno ljudstvo, kar ga še ni zbežalo v Ameriko, trpi že neverjetno bedo. Lakota ni pri nas več prazna beseda. Kruh in meso je pri nas že dražje, kakor v Trstu, o čemur nas je pričevalo brzojavno poročilo tržaške trgovske zbornice. Eno jajce velja pri nas 14 vinarjev. Delavske plače po 1 K 60 vin. do 2 K pa niso nič nenavadnega. V deželi, v kateri bi morala vladati sama krščanska ljubezen, sodeč po ogromnem broju popov in fratrov, cerkev in samostanov, je beda tako ogromna, da je postalo življenje za delavstvo kar nemogoče. Pa tudi drugi sloji, ki imajo neizpremenljive dohodke, čutijo draginjo in so v strahu vprašujejo, kakšen bo konec. Ko se je tukaj izvedelo, da so krščanski socialci glasovali zoper nujnost socialno-demokratičnih predlogov in da se je tudi več dalmatinskih poslancev odstranilo od glasovanja, je bilo ogorčenje velikansko. Socialno-demokratična stranka je tedaj sklenila, dati ljudstvu priložnost, da izpozna vzroke draginje in je v ta namen povabila sodruga Etbina Kristana iz Ljubljane na shod, ki naj bi se vršil pod milim nebom z dnevnim redom «Draginja živil». Spomin na lanska predavanja, ki jih je imel sodrug Kristan v tukajšnjem gledališču in njegova imenitna polemika s frančiškani, je v Dubrovniku še v živem spominu in ko se je v mestu izvedelo, da smo ga zopet povabili, je bilo vse zanimanje koncentrirano na to, če pride. Stranka je pa hotela porabiti njegovo navzočnost tudi za predavanje in posrečilo se ji je, dobiti za sobotni večer Bondino gledališče. Predavanje se je vršilo o predmetu «Socializem in narodno vprašanje». Gledališče je bilo polno poslušalcev, samo napovedanih nasprotnikov ni bilo. Zanimivost predavanja, v katerem je govornik izvrstno zavrnil podtikanja nasprotnikov, češ, da je v socializmu nevarnost za svobodo narodnosti, se pa ni nič znižala vsled njih odsotnosti, poslušalci so zapustili gledališče z veliko zadovoljnostjo nad tem, kar so slišali. Zvečer in ponoči je deževalo in vse se je vpraševalo, ali bo v nedeljo pač lepo vreme. Kajti če bi bil dež, bi moral biti shod zopet v gledališču. Še v nedeljo jutraj je nekoliko rosilo. Toda proti deseti uri je prenehal dež. Shod je bil lahko pod milim nebom. Na «Brsaljah» v predmestju Pile se je zbralo okrog 2000 ljudi vseh slojev. Pripomniti moramo, da je bil to, odkar se spominjajo tukajšnji živi ljudje, prvi shod pod milim nebom. In socialno-demokratična stranka je lahko ponosna na njegov uspeh. O govoru sodruga Kristana tukaj ne bomo poročali, kajti objaviti bi morali stenografični zapisnik, da bi se prav razumelo, kako velikanski vtisk je napravilo njegovo poročilo, ne le na delavce, temveč tudi na mnogoštevilno navzočo inteligenco. V Dubrovniku se sliši samo en glas: Kristan nam je govoril iz srca. In že danes se splošno vprašuje, kdaj pride zopet. Nasprotnika ni bilo, da bi se bil oglasil. Shod je soglasno sprejel resolucijo, ki izreka priznanje delavskim poslancem, a ogorčenje nad onimi poslanci, ki so glasovali zoper nujnost predlogov, ali pa ki so se odstranili od glasovanja. Resolucija zahteva nadalje od deželne vlade porabo določb obrtnega zakona zoper draginjo in poziva občino, naj s svoje strani nastopi proti draginji ter naj prevzame razpečavanje mesa in kruha v lastno režijo, če nima drugih sredstev zoper draginjsko izkoriščanje ljudstva. Kakor pravimo, je bil shod velikanski uspeh socialno-demokratične stranke, ki je s tem storila zopet velik korak naprej. Tudi pri nas se mora poslej resno vpoštevati socialno demokracijo.

Zagorje ob Savi. (Zagorski liberalizem zori.) Dne 23. maja t. l. na večer nalepili in kričali so naši liberalci po Zagorju «Živio veliki Sloven Ivan Hribar». Socialni demokratje po Zagorju pa so dejali, da se zagorski liberalizem že pripravlja za politiko, katero vodi ljubljanski Hribar že več let. Spominjali smo se na prihod Jegliča in njegov sprejem v Ljubljani, torej na zgodovino tega možiča, in nismo se zmotili. Že so se začeli naši svobodomisleci pripravljati za prihodnjo birmo in sprejem gospoda Jegliča. Prepričani smo, če bode tako napredovalo zagorsko narodnjastvo, da najamejo za prihodnji — vsprejem Jegliča, zagrebsko narodno godbo. Gospod Zimmermann je pred kratkim kupil nekako pregrinjalo za oltar, napredni Nande pa kak tucent srajc za duhovne, največ menda za Jernejčka, neka druga vdova svečnike; gospod župan pa je pooblastil najbolj zagrizenega klerikalca in ključarja zagorske cerkve, da vodi županski stol pri nekemu ogledu. Kakor ljudje pravijo, da ga ima za pravega strokovnjaka liberalne politike, po imenu Jaka Hrastlja, ljubljenca zagorskega fajmostra. Gospod Firm pa je začel pred kratkim trgovino in, kakor slišimo se grozno jezi, ker je mislil, da napravi pri prihodnji navzočnosti gospoda Jegliča kaj boljši promet s piščalkami in trobentami. Dne 28. kimovca t. l. vršil se je v gostilni gosp. T. Koprivca sestanek, na katerem se je jako antiklerikalno nastopilo. Gospod dr. Žerjav iz Ljubljane je opisal cilj, ki ga ima naprednjastvo ter se je med drugim izjavil tudi za ločitev cerkve od države. Zgoraj omenjeni gospodje pa so mu burno pritrdjevali, in sedaj se menda pripravljajo s tem, kar smo omenili. Gospod Zimmermann pa se še trudi pri pogrebih, da pomaga gospodu Jernejčku zabavljati in zmerjati socialne demokrate. Teh vrstic pa nismo napisali, da bi nam bilo žal teh ljudi, temveč radi tega, da javnost izve, da se to, kar smo trdili že pred

leti, še danes izvršuje: da pri slovenskih meščanih še nikoli ni bilo resnega boja proti klerikalizmu, in da ga tudi pričakovati ni. Slovenski liberalizem je samo ovira resnemu delu in nastopu zoper nazadnjaštvo; torej nam je tudi prav, da prej ali slej zlezejo popolnoma pod vodstvo gospoda Jernejčka. Slovenski delavci, Vi pa stopite resno v boj proti nazadnjaštvu! Mi, ki smo napisali te vrstice, smo tudi doslej mislili, da je z liberalizmom mogoče kaj doseči, sedaj smo se pa prepričali, ter bomo edinole socialno-dem. delavstvo smatrali za resnega boritelja proti klerikalizmu in ga tudi podpirali.

Radikalec.

Shodi.

Štore pri Celju. V nedeljo, 8. t. m., je bil tukaj ljudski shod z dnevnim redom «Draginja živil». Udeležba je bila ogromna, tako da je bil zborovalni prostor zaseden do zadnjega kotička. Poročal je sodrug Sitar iz Trbovelj, ki je temeljito razkril prave vzroke draginje in izvrstno ožigosal izdajstvo klerikalcev in krščanskih socialcev v parlamentu. Zborovalci so sledili njegovemu izvajanju z napeto pozornostjo in burni klici ogorčenosti so ves čas odmevali po dvorani. Končno je govoril sodrug Sitar še o važnosti strokovne organizacije in je lepo število rudarjev pristopilo rudarski uniji.

Pulj. V nedeljo, dne 8. decembra je sklicala jugoslovanska socialno-demokratska stranka shod na Kastanjirskem hribu. Naši narodnjaški nasprotniki so se polotili že obupne metode v boju zoper nas. Znano je, kako so poskušali pri prvih shodih, ki jih je sklicevala naša stranka na javnem, z razgrajanjem in razbijanjem. Ker se jim ta taktika ni posrečila, so se sedaj zatekli k drugi. Agitirali poskušajo namreč proti našim shodom. V nedeljo so postavili na vse glavne ogle ulice svoje zaupnike iz mesta, ki so imeli nalogo, ustajljati in odganjati na shod idočo ljudi. Govorili so jim prav modro takole: «Kaj hočete na shod socialistov? Saj vemo, da znajo lepo govoriti, ampak ne smete jim verjati, kajti oni so se prodali komori.» To je resnica, ki jo lahko dokažejo sodrugi, ki so se osebno prepričali o tem brezobraznem obrekovanju. Toda tudi to sredstvo ni pomagalo, kajti dvorana je bila natlačena ljudstva in zlasti je bilo veselo videti, da se je shoda udeležilo veliko število žensk. Predsedoval je shodu sodrug Petejan, poročal je pa sodrug Haramina, ki je poljudno in prepričevalno govoril o vzrokih draginje in je dokazal, kako pogubno upliva visoka cena najpotrebnejših živil na zdravje in na telesni razvoj delavcev in njihovih družin. Govornikove besede je spremljalo nepretrgano odobravanje. Za njim je govorilo še več sodrugov. Ko se ni nihče več oglašil, je predsednik zaključil shod, ki je dokazal, da ima naša stranka korenine tudi v najtrdnjših gnezdih narodnjaštva.

Umetnost in književnost.

Naši Zapiski. Enajsta številka petega letnika ima sledečo vsebino: Avstrijsko-ogrska pogodba in Slovenci. — Fr. Modráček: Domoljubje in domoljubje. — Državnozborna večina in boj za šolo. — Pregled: Politika. Socializem. Razno. — Književnost. — Priporočamo «Naše zapiske», to edino socialno revijo v slovenskem jeziku, toplo vsem sodrugom.

Delavski žepni koledar za leto 1908 je ravnokar izšel.

Cena 80 vin., po pošti 10 vin. več.

Pri manjših naročilih se pošilja denar naprej, drugače se izvrši naročilo po povzetju.

Naroča se pri upravnštvu «Rdečega Prapora», kamor se pošilja tudi denar.

Upravništvo.

Socialni pregled.

Poštni in brzojavni uslužbenec, ki so v posredni službi poštne uprave, so v četrtek na Dunaju stopili v pasivno resistenco, ker se ni izpolnilo njihov zahtev in ker od samih obljub niso mogli

več živeti. Resistenca se je kmalu razširila. Postiljoni so izjavili, da se sicer ne udeležijo sami pasivne resistence, ampak da ne store ničesar, kar bi moglo škodovati gibanju tovarišev. Naglasili so, da so dve leti zavedni svojega razrednega položaja in da bodo izpolnjevali svojo dolžnost.

V četrtek so intervenirali socialno-demokratski poslanci pri finančnem in pri trgovinskem ministru. Poslednji jim je dejal, da ne more izpolniti zahtev, dokler parlament ne dovoli proračuna. Poslanci so izrekli, da jih ta odgovor ne zadovoljuje in da ne prevzamejo odgovornosti za posledice.

Za boj proti bolezni nima kulturna Nemčija izdaleč toliko denarja, kakor za boj proti ljudem, namreč za vojsko. V proračunu za bodoče leto ima za boj zoper tifus 200.000, za boj zoper tuberkulozo 120.000 in za boj zoper sifilis 50.000 mark. Ta proračun je celo za 50.000 mark nižji, nego je bil lani. To je kultura!

Kartel steklenarske industrije. V zadnjem času se je osnoval kartel vseh evropskih tovarn, v katerih se izdeluje stekleno blago. Središče novega kartela je v Düsseldorfu na Nemškem. Zastopani so v njem fabrikanti iz Avstrije, Nemčije, Belgije, Danske, Švedske, Norveške, Francije, Nizozemske in Anglije. Namen kartelu je vpeljati Avenovih strojev za fabrikanjo stekla. En tak stroj izdelava toliko, kolikor v enakem času 30 delavcev. Za postrežbo stroja zadostuje en delavec. Tako postane zopet človeška iznajdba, ki naj bi koristila vsem, korist za posamezne kapitaliste in bič za tisoč in tisoč delavcev.

Težak zaslužek ima ameriški milijarder John D. Rockefeller, predsednik trsta za olje. Odkar je ta trust osnovan, je zaslužil Rockefeller 143.439.945 dolarjev. Od leta 1889 do 1906 je iznašal letni njegov dobiček 10.021.680 dolarjev, to je na dan 27.828, vsako minuto pa 19 dolarjev. In to je samo en vir njegovih dohodkov. Kaj pa še drugi! Ampak socializem ni opravičen!

Iz rudarskih zadrug. Druga skupina rudarske zadruge za c. kr. okrožni rudniški urad celjski in za rudništvo v Zagorju ob Savi je zborovalo v nedeljo, dne 24. novembra, ob 3. uri popoldne v gostilni Ivana Deberska v Pasjem šte. 11 pri Velenju. Iz zapisnika tega zborovanja se razvidi: Navzoči so bili: c. kr. rudniški komisar dr. Mühler, 50 odposlancev II. skupine, Ignac Sitar, kot tolmač za nemški jezik, in Martin Repovš III. kot zapisnikar. — Dnevni red: 1. Posvetovanje o službenem redu za vse rudnike c. kr. okrožnega rudarskega urada celjskega in za rudništvo v Zagorju ob Savi. 2. Razni nasveti. 1. K prvi točki prečita načelnik druge skupine službeni red v slovenskem jeziku po posameznih točkah, Sitar pa v nemškem jeziku. Vse točke so bile soglasno sprejete s sledečimi spremembami: §. 5. S pripombo rudniškega komisarja, da bode v kratkem izdan ministrski ukaz, da se ne bode nikjer jemalo izpod 16 let mladih dečkov v jamske službe. § 9 je bil popolnoma izpuščen. §. 23. Dogovorna plača (Geding) se uredi po plačilnih razmerah, ker imajo nekateri rudniki mesečno, štirinajstdnevno in celo tedensko. §. 25. Plačilni dan mora biti povsod

15. vsakega meseca. §. 27. Za vsako podnevno kot ponočno nedeljsko delo se ima plačati 100%, več. §. 34. Se 3. točka popolnoma izpusti. §. 35. Se kazen od 5% na 10% od delavčevega mesečnega zaslužka zniža. Ob drugi točki: Razni nasveti, predlaga odposlanec Anton Topolšek iz Trbovelj, naj se vsled podražanja raznih življenskih potrebščin zviša odposlancem diete, kar je bilo soglasno sprejeto. Anton Kobivšek iz Trbovelj se pritožuje, da se na vzhodnem revirju šte. 1. in šte. 2. nikoli ne pripravi dovolj lesa in da se vsled tega delavec veliko zamudi, ker mora po vseh krajih iskati in skupaj spravljati les; izreče željo, da bi rudniški urad uplival na gosp. ravnatelja, da bi se vsem delavcem pripravilo les v jamo, ker gosp. ravnatelj vse obljubi, ne stori pa ničesar. Omenja se razne druge stvari, kakor nesnažnost po straniščih i. t. d. Odposlanec Jazbec iz Trbovelj pravi, ako se da pazniku pisati les, mora imeti podpisano od prometnega vodje, dotični pa prekriza, namesto da bi podpisal, samo da dobi ob novem letu več premije. Tudi vozov za les ni dobiti. To bi se lahko preskrbelo z mladimi dečki, da bi bili dovolj lesnih vozov pripravljenih. Ivan Jagodič se pritožuje, da na Tereziji, kakor tudi pri Polaju ne dobe toliko huntov plačanih, kakor jih napravijo, mnogo se jih je že izreko, da je tekom cellega meseca ena tretjina vse povedala drugi in so vse zapisali; ob zadnjem je bilo pa 30 do 40 huntov premalo. Izreka željo, naj bi se pred šolne postavilo takozvane znamkne kontrolorje, ki bi imeli dolžnost natančno paziti na znamke od huntov. Franc Ousenag iz Hrastnika izreka željo, naj bi rudniški urad uplival na gosp. ravnatelja, da bi se delavstvo najmanje po dveh mesecih prestavljalo, da ne bi bili vedno eni na slabih, drugi pa na dobrih krajih. Ker se nihče več ne oglašuje, zaključijo načelnik zborovanje.

Stanje hranilnih vlog:
24 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
860.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši, Prešernove ulice 3, poprej na Mestnem trgu zraven rotovža, sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure popoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev.

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 188.

v Ljubljani

priporoča svoje

Telefon št. 188.

izborna pivo v sodeih in steklenicah.

Telefon št. 187.

ZALOGA V IŠPODNJI ŠISKI.

Telefon št. 187.

26-1

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K, za pol leta 5 K 20 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna peti-vrstica, (širina 68 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

101. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 21. decembra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg številka 3/I.

Sodrugji in somišljeniki!

„Rdeči Prapor“ je začel izhajati od 15. oktobra t. l. naprej dvakrat na teden.

Izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Izdajstvo voditeljev „Narodne delavske organizacije“.

3000 slovenskih in italijanskih težakov je stopilo v stavko. Povedali smo že, da so jih prisilili do tega koraka delodajalci sami, ki vzlic neprestanemu podraževanju živil, stanovanj in drugih potrebščin, niso hoteli ni za las povišati plač, niti znižati dosedanjega 10 urnega delavnika. — Kdor pozna težavno delo tržaskih težakov, kdor pozna življenje teh, od vseh strani izkoriščanih trpinov, mora priznati, da so bile njih zahteve popolnoma opravičene. Kaj so zahtevali? 10 urno naporno, čez vse težavno fizično delo, so hoteli znižati na devet ur. Dosedanje od 3 60 K do 4 40 K visoke mezde so hoteli zvišati za 30—40 vinarjev na dan. Zahtevali so zavarovanje proti nezgodam in uvedenje higienskih naprav. Razen tega so pa zahtevali še racionalno razdelitev dela med dninarji. V to svrhu so zahtevali uvednje delavskih izkaznic, potem katerih bi se bilo delo pravično razdelilo med na trgu dela iščoče težake. Ravno potem teh izkaznic bi se bilo obvarovalo tudi višino dnevnih plač in preprečilo tako naval inozemskega delavstva, ki bi ne moralo več delati konkurence. Delodajalci so odgovorili, da so za uvednje delavskih izkaznic, da pa ne morejo za sedaj (?) zvišati plač, niti znižati 10 urnega delavnika. Tako se bili težaki prisiljeni vstopiti v stavko takoj, ker če bi bili še nekoliko časa čakali bi bili gospodarji vzpričo zagrožene stavke izpolnili sedanje svoje tržne in prometne dolžnosti ter se ne obvezali na druge, in smejali bi se bili, če bi težaki napovedali stavko čez dva ali tri tedne. Zaprl bi promet. Tedaj so pa nastopili voditelji „Narodne delavske organizacije“ in rekli, da delavci, ki so pri njih organizirani, ne bodo stavkali. Na čelu tržasko „Edinosti“ so debelo natisnili ta sklep voditeljev „N. D. O.“ Javno, odločno in bahato — kakor se ni nikdar upal niti kralj italijanskih krumirjev škof Bonnomelli — so ti priznani zastopniki tržaskga Slovenstva, naznanili, da se v času stavke dobe delavci-težaki v prostorih „N. D. O.“, kjer je za to na razpolago poseben permanentni odbor. Javno in odločno brez strahu so povedali, da so tudi poskrbeli redarstveno in vojaško moč v obrambo krumirjev pred napadi stavkujočih. In „Slovenski Narod“ je imel čisto prav, ko je v svojem telegramu naznanil, da je postal dr. Mandič ena najvažnejših oseb v Trstu. Da važno, ali ravno tako čez vse ostudno, umazano je bilo izdajalsko delo dr. Mandica, ki ga je izvrševal vsled višje volje, kapitalizmu do mozga udanih voditeljev „N. D. O.“

V prostorih „N. D. O.“ so se njeni voditelji klanjali in poljubljali roke najzagrizenjšim sovražnikom slovenske narodnosti. Parisi, Brüll, Genorogentili in drugi so bili od slavnega Gregorina in enakih voditeljev tržaskga Slovenstva, klečeplazno sprejeti in dalo se jim je na razpolago število slovenskih in italijanskih nezavednih delavcev, ki ne vedo, koliko so si sami škodovali, ko so sprejeli ponudeno jim krumirstvo. In krumirstvo je očitno, kajti pred nami leži listek s katerim se pošilja sodruga na delo — na krumirstvo k italijanskemu trgovcu. Na mizi pred nami leže spisani, na krumirstvo in nasilstvo ščuvajoči govori dr. Mandiča, Gregorina in Jakliča. In ni res — kakor piše „Edinost“ — da je bil sklep, neudeležiti se stavke, narejen vsled volje 68 težakov, kajti pred nami na mizi leži spisan govor v „N. D. O.“ organiziranega delavca, ki se je protivil temu predlogu, ki je očital Mandiču in Jakliču, da ona lahko tako govorita, ker ostane doma na varnem ali kdor gre za stavkokaza, da mu preti nevarnost. Temu poštemu delavcu se je očitalo strahopetstvo. „Pokazati morate da ste močni, pokazati morate če treba, kaj velja kranjska pest.“ Taki in slični so govori voditeljev „N. D. O.“ s katerimi silijo nezavedno delavstvo škodovati svojim tovarišem-težakom. Kakor vampiri, ponosni na svoj nizki duševni nivo, se vesele in bahajo, ti skrunitelji lepega, s trudom si pridobljenega ponosnega imena tržaskga slovenskega delavca — storjenega gujusnega zločina.

In zakaj vsa ta sramota, zakaj naložiti tržaskemu Slovenstvu breme, ki ga ni nikdar zaslužio? Zasejati hočejo spor med delavstvo v svoje egoistične, politične svrhe. Oživetiti hočejo v italijanskem delavcu sovraštvo do slovenskega trpina, samo da bodo imeli priliko izrabljati psovko ščavo, ki bi jo prvi ob nezavedni jezi lahko vrgel na od voditeljev „N. D. O.“ osramočenega slovenskega delavca. Najvitalnejše delavske koristi so izdali na zločinski način v službo šovinističnega narodnega boja. — Dokazali so, kako umejo gojiti svoje politične in kapitalistične smotre na nezavednosti pičlega števila, še v njih evangelije verujočega slovenskega proletarijata. — Slovenski socialisti odklanjajo vsako odgovornost — to povemo že vnaprej — za posledice, ki bi znal donesti ta zločinski korak, to izdajstvo voditeljev „N. D. O.“ tržaskemu slovenstvu. Slovenski delavci, pa naj ne pozabijo nikdar in v nobenem slučaju, na voditelje „Narodne delavske organizacije“, ki so v priliki stavke težakov, dne 8. decembra 1907 izdali najvitalnejše koristi stavkujočih težakov, omadeževali pošteno ime slov. delavca in oživel perfidni, kapitalističkim svrham služeči narodni boj. Iris.

Cerkev in znanost.

Že v starem veku se je znanost precej veselo razvijala in deloma je celo dosegla razmeroma visoko stopnjo.

Stari so imeli dobre zgodovinarje in zemljepisce; zlasti med Grki so bili glasoviti in resnično znameniti filozofi in tudi na polju matematike in prirodoslovne znanosti so dosegli uspehe, ki jih je treba spoštovati.

Znanost onih časov odlikuje posebno to, da je izhajala od opazovanja in preiskovanja prirodnih

reči in je brez apriorističnega mnenja sprejemala uspehe razumnega mišljenja.

To vse se je izpremenilo povsod, kjerkoli je prišlo krščanstvo do veljave. S predsodki obremenjena vera je prišla na mesto opazovanja, presojanja in preiskovanja po načelu razuma. Povesti svetega pisma se je moralo priznati za merodajne glede postanka in starosti sveta in ljudi ter glede razmerja med človekom in rastlinskim, ter živalskim svetom. Samo na one izmed učenjakov starega veka, ki so v svojih nazorih dozdevno soglašali s svetim pismom, se je pazilo; ali njih dela niso postala podlaga za novo raziskavanje, temveč napravilo se je iz njih avtoritete in njih nauki so vsa dolga stoletja veljali za nedotakljive dogme.

Taka avtoriteta je postal n. pr. eden izmed prvih astronomov starega veka, Klavdij Ptolomej, ki je živel okrog leta 140 pred Kristom, s svojim takozvanim ptolomejskim svetovnim zistemom. On je učil, da zemlja kot središče vsega sveta čvrsto stoji in da se druga svetovna telesa vrte okrog nje in sicer tako, da je najbližji zemlji mesec, potem planeta Merkur in Venus, potem sonce in končno gornji planeti Mars, Jupiter in Saturn.

Znano je, da je šele Kopernik (l. 1473—1516) prekucnil ptolomejski zistem; v delu svojega življenja, ki je izšlo šele ob njegovi smrti, je dokazal, da zemlja ne stoji, ampak da se obrača okrog solnca.

Kakor v astronomiji ptolomejski sistem, tako je vladala tekom vse dobe cerkvene vlada v medicini Dioskoridova „Materia medica“ iz prvega stoletja po Kristu, ki je bila sestavljena iz 600 zdravilnih rastlin, ter nauki Galena, izza Hipokrata najglasovitejšega zdravnika starega veka. Galenos, rojen leta 131 v Pergamonu v Mali Aziji je mislil, da je našel v slini, krvi, rumeni in črni žolči življenske soke, iz katerih obstoje vsi čvrsti deli telesa, in da so vse bolezni samo posledica slabe zmesi teh sokov.

Šele v 16. stoletju se je posrečilo zlasti delu Teofrasta Bombasta Paracelsa (umrl okrog 1554), odstraniti Galenov nauk. Paracelsus je smatral naravo za živo celoto, v kateri ni mirovanje, ne smrti, temveč vedno napredujoč, v notranjem načelu utemeljen organičen razvoj.

Kakor z medicino, je bilo z vso drugo znanostjo: Nobeno razumno raziskavanje se ni smelo tekom cerkvene vlade do 15., 16., celo 17. stoletja pokazati v javnosti.

Kemija, znanost snovne različnosti teles, je postala alhemija. Stoletja in stoletja so bili celo visoko stoječi duhovi prepričani, da obstoji neka snov, takozvani magisterium, pozneje imenovan „kamen modrijanov“, ki izpremeni vsa druga telesa, če se jih posuje z njegovim prahom, v zlato in ki ozdravi tudi vsako človeško bolezen. In kakor se je uganjalo namesto kemije alhemijo, tako tudi namesto astronomije astrologijo; to se pravi, namesto, da bi se opazovalo in zasledovalo gibanje svetovnih teles, so gojili „umetnost“, kako se prorokuje bodočnost zlasti glede človeškega življenja iz gibanja in položaja zvezd.

Seveda niso zastopniki krščanstva iznašli alhemije in astrologije; ampak nad vse značilno je vendar, da so bile take zmote pod vladjo cerkve ne le mogoče, ampak da so se celo najbujneje razvijale in dosegle najvišji pomen. Alhemisti so postali najprijubljenjši svetovalci in prijatelji knezov ter visoke duhovščine; dvorni astrologi so gospo-

čovali nad največjimi državami, dočim ni smela nobena resnična, razumna znanost dvigniti glave.

Ves svet se, kako je ravnala cerkev, dokler je bilo gospodarstvo povsem v njenih rokah, z ljudmi, ki so se upali svobodno misliti in odkritosrčno povedati svoje misli v verskem in znanstvenem oziru. Prokletstvo in preganjanje, ječe in verige, mučenje in zazidavanje, umor vsake vrste in kot najgroznejše: sežiganje živih ljudi — to so bila sredstva, s katerimi je cerkev poldrug tisoč let trpinčila človeštvo, baje v službi usmiljenega boga in za vero, ki ji je glavna zapoved: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe. Vsak otrok ve, da je bilo na milione «krivovercev» in «copernic» žrtev te ljubezni in tega usmiljenja.

Škandal v parlamentu.

V ponedeljek se je primeril v avstrijskem parlamentu velik škandal. Če je ta zbornica že na marsikaj vajena, je vendar to, kar se je zgodilo v ponedeljek, tudi za njo nekaj izvanrednega in doslej še nedoseženega.

Provzročili so rabuko, pri kateri je tekla tudi kri, rusinski poslanci. Povod ni bil nenavaden. Na Lvovskem vseučilišču je, kakor znano, že star boj med Poljaki in Rusini, ker stoje prvi na stališču, da je univerza v Lvovu poljska, Rusini pa zahtevajo na njej enakopravnost zaradi velikega števila rusinskih dijakov in zato, ker prebivajo v vzhodni Galiciji sploh večinoma Rusini. Zadnjo soboto je bilo na tem vseučilišču slovesno imatrikuliranje in rusinski dijaki so zahtevali, naj se prečita pri tej priložnosti navadno formulo v «nepriistranskem» latinskem jeziku. Ker se to ni zgodilo, je prišlo do velikih kravalov, ki res niso nič novega več na Lvovski univerzi.

To je bil vzrok, da so rusinski poslanci sklenili v ponedeljek v zbornici obstruirati. Njih obstrukcija je bila premišljena in hladno pripravljena. Očitno so stali rusinski poslanci, katerim se je pokazovalo doslej tudi od socialnih-demokratov dosti simpatij, še pod vtiskom tistih navad, ki so vladale v starem parlamentu. Odkar je prišla krščansko-socialna stranka v Avstriji do besede, je prišla z njimi tudi surovost v javne zastope. In ker je surovost kakor nalezljiva bolezen, so hotele razne stranke prekositi druga drugo. Saj je znano, da je bil zadnji parlament neprenehoma v obstrukciji, in sicer v kričavi obstrukciji. Razlika je bila le ta, da so delali enkrat Nemci kravale, drugič pa Čehi.

To je, kakor rečeno, nedvomno uplivalo na Rusine, pa so mislili, da pridejo tudi na ta način najlažje do cilja. Prinesli so torej piščalke seboj in so uprizorili koncert, ki je neusmiljeno trgal ušesa navzočih poslancev. Potem so začeli po starih vzorih razbijati po pulnih in ko je poslanec dr. Bačinski res razbil pokrov svoje miznice, je zalučil odtrgani kos lesa proti predsedništvu. Zadel pa je po nesreči na potu stoječega drja. Benkoviča in sicer s tako silo, da ga je močno ranil na glavi. Benkoviču se je vtila kri, omahnil je in morali so ga odpeljati ven ter ga obvezati.

To je bilo prvo dejanje. Škandal vsekakor brezprimeren. In za tako surovost ni opravičenja, ne olepšanja.

Tedaj je sledilo drugo dejanje. Umevno je, da je kri precej hitro ohladila razburjene živce. Vse je bilo konsternirano in vse je mislilo le na to, da se pomaga ranjencu. Vse — razven krščanskih socialcev. Ta gospoda, ki je prva zanesla surovost besede in dejanja v parlamentarne zборе, je naenkrat izklopala moralo iz svoje duše, pa je planila nad Rusine, tako da je bilo videti, kakor bi moralo priti vsak hip do prave bitke in do poboja.

Če je bila obstrukcija Rusinov nezmiselna, bi bilo vendar prav tako nezmiselno, iti s pestjo nad nje. Za dejanje Bačinskega pa tudi ne more biti odgovoren ves rusinski klub. In če se je zgodil že škandal z nesrečo, bi bilo umestno, ko je vsled tekoče krvi nastal mir, da bi se ga bilo vsaj dostojno končalo. Toda to bi bilo zoper naravo krščanskih socialcev, ki bi bili najrajši uprizorili pretep, kakor v beznici. In do pretepa bi bilo tudi prišlo, če ne bi bili skočili socialni demokratje vmes, katerim se je končno posrečilo, razdvojiti sovražni stranki.

Za avstrijski parlamentarizem ostane ta ponedeljek trajen madež in tudi ljudstvo se mora sra-

movati, da so v hiši njegovih zastopnikov mogoči taki prizori. Toda podobni dogodki ne gredo na račun novega parlamenta. Vse dosedanje škan-dale so uprizarjale stranke, ki so bile že v starem parlamentu in bi tudi v novem rade nadaljevale stare navade, ker se še niso toliko ovestile, da bi razumele, kakšna je razlika med nekdanjo in med sedanjno zbornico. To so ostanki privilegijev.

Te pa odpravi ravno splošna volilna pravica. Kajti ljudstvo, kateremu so sedanji poslanci veliko bolj odgovorni, kakor nekdanji, ne bo trpelo, da bi se iz hrama zakonodajstva naredilo prosto bez-nico.

Politični odsevi.

Vesela vest. Daszynski je zopet izvoljen! V novem parlamentu je pač marsikdo, ko se je debala dvignila na vrhunc, pogrešal sodr. Daszynskega, da bi z elementarno silo svoje zgovornosti posegel v debato in odločil bitko v prilog svobodi in napredku, v neizmeren srd reakcije. Zategadelj umemo strah poljske šlahte pred ljudskim poslancem, strah, ki je provzročil, da je napela šlahta vse sile, mobilizirala vsa agitačna sredstva kapitala in reakcije, da je preprečila njegovo izvolitev v pomlajeni parlament. Kratko je veselje na tem svetu! Nesebično je položil sodr. Tadej Reger svoj mandat, da ga dobi starejši in spretnejši tovariš. In tako ima avstrijsko-slovanska soc. demokracija zopet med svojimi parlamentarnimi zastopniki moža, ki se je toliko trudil za ta parlament splošne in enake vol. pravice.

Avstro-ogrška nagodba je prišla pod streho. V torek je zbornica sprejela zakon o kvoti in zakon o dalmatinski, odnosno belokranjski železnici in s tem so bili sprejeti vsi načrti, ki jih obsega nagodba. Kapitalisti so s tem delom lahko zadovoljni; da se nagodba ni ozirala na delavce, je umevno, saj sta jo sklepali vladi, ki imata nalogo, varovati interese kapitalizma. Razprava je bila od dne do dne bolj dolgočasna, kar je pa tudi umevno. Vladne stranke so sklenile glasovati za nagodbo, ne oziraje se veliko na to, ali je dobra ali ne; čemu naj bi torej njih člani govorili? Krščanski socialci n. pr. itak ne bi bili mogli povedati nič drugega, kakor da glasujejo za nagodbo, ker so dobili dva ministra.

Nagodba je sprejeta! Debata o nagodbi se je zaključila 17. t. m., na kar se je ista sprejela v nemalo veselje zbornice, ne toliko zaradi dobrih lastnosti nagodbe, kakor da je mučna razprava pri kraju. Potem se je otvorila debata o kvotnem zakonu, ki je bila pa prav kratka. Govorili so Kaiser (nemški agrarec), dr. Lazariski (poljski klub) in dr. Ellenbogen (soc. demokrat). Na to se je kvotni zakon neizpremenjen sprejel.

V razpravi o kvoti je označil poslanec dr. Ellenbogen stališče socialnih demokratov. Dejal je: Če se zviša ogrsko kvoto, se pripiše temu dejstvu lahko nekoliko politične veljave. Doslej je smatral ogrski parlament za dolžnost vsake ogrske vlade, da mora prinesiti od vsakega nagodbenega barantanja nekaj domov. Sedaj se je prvič zgodilo narobe. Toda nikdar ni bila kvota pravi izraz onega razmerja, kaj plačujeta obe državi po svojih gospodarskih močeh. Celotno leto 1868. so poskočili carinski dohodki od 59 na 90 milijonov; obremenitev Avstrije je vsled colnin poskočilo od 42.8 na 72 milijonov. V tem enem letu je naraslo breme Avstrije za 30 milijonov, ne da bi se bilo izpremenilo kvoto. Razmerje kvote je tud popačeno vsled proračuna, ki ga imamo zahvaliti «ženialni» Plenarjevi misli. Leta 1867. in še 1868. je Ogrska priznala, da ni prav, jemati indirektnih davke od produkcije, namesto od konzuma; toda finančni minister Lonyay je dejal, da je zadovoljen s tem načinom, ker je priznal, da je Avstrija pri carini za skupne izdatke krivično obremenjena. Ker je pa slučajno v enem letu prišlo več špirta iz Ogrske v Avstrijo, kakor narobe, nam je naložil Plener preračunavanje na hrbet. Če bi bil imel Plener le nekoliko političnega špirta, bi se mu bilo moralo takoj zdeti sumljivo, da so bili Madjari zadovoljni. Sedaj imamo to preračunavanje deset let. V tem času nas je veljalo okroglih 94 milijonov; samo leta 1906. smo izgubili 13 milijonov. Na ta način se zviša naš donesek od 69 na 73 odstotkov. A če dobi finančni minister vsled zvišane kvote res 6 milijonov v roko, tedaj ne r. zumem, zakaj tako nasprotuje znižanju sladkornega davka. — Dr. Ellenbogen je navel še druge točke, vsled katerih je Avstrija na škodi in je izjavil, da bodo socialisti glasovali proti zakonu o kvoti. Ellenbogen je navedel tehtne številke. Ali mu je kdo morda odgovorjal? Bog obvaruj! Ampak brez daljše debate je večina glasovala — za kvoto.

Ministrski predsednik baron Beck je baje hotel demisionirati, a cesar ni sprejel demisije. Govori se, da so med ministri nesporazumljenja in

da je cesar Becku naložil, naj jih odpravi. To bi bilo pač le tako mogoče, da bi odpravil nekoliko ministrov. Zanimivo bo sploh opazovati, koliko časa ostanejo liberalci in klerikalci v ministrstvu tako dobri prijatelji.

Mučenje vojakov. Neka oficiozna objava iz zadnjih dni dokazuje, oziroma hoče dokazati, da se je število samomorov in poiskusov samomora v poslednjih šestih letih skršilo za 140 slučajev. Ker si vojaška uprava seveda pripisuje vse zasluge, in ker se vedno najdejo naivni ljudje, ki verjamejo v poboljšljivost porednega birokracija, nekaj pripomb. Prvič pove objava sicer diferenco, ne pa tudi absolutnega števila samomorov. Drugič ne pove, v koliko je pač večji percentni stavek samomorov pri vojakihi nego pri celokupnem prebivalstvu. Pri čemer bi se moralo še upoštevati, da pri vojakihi odpadajo samomorilci in samomorilke iz bede, lakote in sramote. Tudi sicer je precej dvomljivo, da temelji gorenja diferenca v resničnem zboljšanju razmer. Oficiozna objava govori o vzročni vezi, ki obstoji nedvomno med enim delom samomorov in mučenjem vojaštva. Najbrž se pa število samomorov ni zmanjšalo: rekrutni kontingent je že dvajset let isti, kljub ogromnemu prirastku prebivalstva. Zato se lahko nekdo skrbneje izbira za vojaško službo primerne ljudi in je torej umevno, da imajo ti sposobnejši ljudje manjšo dispozicijo do samomora. Da bi se bilo mučenje vojaštva res omejilo, je malo verjetno. Praktični dokaz: slučaji kakor Jecel & Komp. in njihovo pomiloščenje. Teoretični dokaz: Zistem se ni izpremenil in vsa krivda leži v zistemu.

Obstrukijski izgreddi. Prepiri in pretepi med poljskimi in rusinskimi dijaki na Lvovskem vseučilišču, ker zatirajo Poljaki rusinski element na račun slovanske vzajemnosti, so izzvali mučni obstrukijski poizkus sicer resnih in delavnih rusinskih poslancev. V ponedeljkovi seji so zahtevali Rusini iz obstrukijskih namenov, naj se prečitajo dosle interpelacije doslovno. Predsednik je pa odredil, da se prečitajo interpelacije z ozirom na važnost dnevnega reda koncem seja. Na to so pričeli Rusini kričati, tolči ob pulte, piskati in kar se spada k parlamentarnemu koncertu. Najbolj je razsajal posl. dr. Baczynski. Odtrgal je desko od pulta in jo vrgel proti predsedstvu, pri tem pa zadel posl. dr. Benkoviča. Hipoma je bilo obstrukciji konec, tembolj ker so soc. demokratiški poslanci preprečili pretep med Rusini in kršč. socialci. Kakor ni dvoma, da se zgodi Rusinom velika krivica, vendar je gotovo, da s takimi nastopi ne bodo prišli do cilja. Zakaj ljudski parlament ni mesto, da bi se z obstrukcijo tratil dragi čas. Najboljši dokaz zato je pač ta ponesrečena obstrukcija sama — ponesrečena kljub pravičnosti rusinske stvari.

Interpelacije zaradi trpinčenja vojakov v državnem zboru in zlasti odločni nastop socialno-demokratiških poslancev je le imel nekoliko uspeha. Izšla je namreč odločba vojnega ministrstva, ki opozarja na že obstoječe tozadevne naredbe. Odločba ukazuje vsem poveljnikom, da pazijo, da se vsak najmanjši prestopok takoj naznani in kaznuje, ker taka trpinčenja samo škodujejo ugledu in duhu armade. Nadalje pokazuje, da prevelika prizanesljivost vojaških sodišč v podobnih zadevah ni umestna; zlasti kadar se gre za posebno surove žalitve in trpinčenja, ki žalijo religiozni in narodni čut vojaštva. Tudi pomiloščenja, ki so bila sedaj večidel samoobsebi umevna, se morajo omejiti na minimum posebno uvaževanja vrednih slučajev. Odpraviti je treba običaj, da se je doslej zaradi takih «malenkostnih» prestopkov degradirane podčastnike redno po prestani kazni postavilo v prejšnjo šaržo in na prejšnje mesto. Slednjič določa še ta odlok, da morajo biti radi takih prestopkov kaznovani podčastniki prestavljeni k drugim oddelkom. — Odlok je dober! Če le ne bo šel poti svojih prednikov — v arhiv!

Madjarska ogorčenost. Poslanec Šilinger je predložil državnemu zboru resolucijo, naj c. kr. vlada z ozirom na zatiranje nemadjarskih narodnosti na Ogrskem opozori ogrsko vladu, naj postopa bolj pravično in v duhu humanitete napram narodnostim. To že v interesu složnega delovanja in uspevanja narodov celokupne monarhije. Ta resolucija je dala Madjarom prijetno priliko, da so zopet pokazali svoj zgovorni patriotizem. Poslanca Polonyi (!) in Bathyany sta prevzela nalogo, braniti ogrsko svobodo in parlamentarizem proti avstrijskemu «vmešavanju». Branila sta ga po madjarski metodi: s psovkami. Dr. Wekerle ju je kajpak zagotovil, da bo energično nastopil proti vsakemu vmešavanju. — Sicer se ni zgodilo nič hudega.

V budimpeštanski zbornici so bile zaradi Šilingerjeve resolucije prave orgije surovega zmerjanja. Grof Batthyany je govoril v kvotni debati o «avstrijskem vmešavanju», in sicer v takem tonu, kakršnega se res ne bi pričakovalo od plemenitega grofa. To, da je avstrijska zbornica sprejela resolucijo, je imenoval «infamijo, lopovščino, zavraten napad». V tem tonu je teklo dalje, kakor smrdljiv potok. Potem se je oglašil ministrski predsednik Wekerle, ki kaže od dne do dne bolj navadnega pajaca. Ta je zahteval «kazen» za žalitev in garancijo, da se bo v bodočnosti kaznovalo take žalitve. Potem je trdil, da je tako vmešavanje brez primere v zgodovini narodov. Poslanec Szunyog je klical: To je infamija! Kmetj je tulil: To je

več kakor infamija! Potem je Wekerle obljuboval, da bo zahteval zadovoljščino od Avstrije. — Vse to zmerjanje je sila smešno. Radi bi vedeli, kakšno zadovoljščino naj mu da Beck? In kako naj garantira, da se bečarom ne bo več sirgalo krinke z obraza?

Volitve za hrvatski sabor bodo baje 28. januarja. Doslej še ni gotovo, ali jih bo vodil Rakodczay, ali pa odstopi on in pride na njegovo mesto baron Rauch. Bolj verjetno je pa, da ostane še Rakodczay, kajti madjarska vlada se je morala prepričati, da nima ne Rakodczay, ne Rauch stranke za seboj ter da je ne eden ne drugi ne more vstvariti v tako kratkem času.

Belgijski kralj Leopold, ki se že dolgo vede tako, kakor da ne bi imel nobenih vladarskih dolžnosti in kakor da se mu ne bi bilo treba na nič ozirati, je baje duševno bolan. Če se izkaže, da je to res, se bo lahko razumelo marsikatero njegovo neumnost. Ampak njegova «abnormalnost» ni šele od včeraj in vsekakor je značilno, da ostane duševno bolan kralj lahko leta in leta na prestolu in «vlada» državo.

Črnogorski poslanik v Turčiji je v ponedeljek zapustil Carigrad. Smatra se, da so s tem pretrgani diplomatski odnosi. Menda ne misli črnogorski knez Turčiji napovedati vojsko?

Vodja makedonskih ustašev Sarafov in njegov tovariš Garvanov sta bila v noči na 12. t. m. v Sofiji na Bolgarskem ubita iz samokresa. Garvanov je bil na mestu mrtev, Boris Sarafov je umrl po preteku pol ure. Pravo ime morilca ni znano. Nekaj časa se je imenoval Panica, ki je bil v Makedoniji zapovednik ob času srbsko-bolgarske vojne. Misli se, da je vzrok umora maščevanje. Boris Sarafov je bil mož, ki je žrtvoval ves svoj velikanski entuziazem osvoboditvi Makedonije in je neumorno deloval za svoje cilje. Vrhunec je dosseglo njegovo delovanje z dinamičnimi atentati v Solunu. Takrat so ga zasledovale turške čete, ki so jih pa vselej pobile njegove ustaške čete. Ustaši so ga neizmerno ljubili in spoštovali. Ko sta se Avstrija in Rusija dogovorili o taktiki glede Makedoniji, je odšel na Francosko. Nekateri so mu očitali, da je tedaj izdal makedonske interese in da je zapravljajal denar, ki je bil nabran za revolucijo. Od tistih časov se ni slišalo nič zanimivega o njem.

Shodi.

Trst. V soboto, dne 14. t. m., je priredil tuk. pol. odbor jugoslov. soc. dem. stranke javen ljudski shod v veliki dvorani gostilne «Balkan» z dnevnim redom: Podraženje živil. Velika dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička. To priča, da si jugoslovanska soc.-dem. stranka pridobiva v Trstu vedno več tal. Kot poročevalec je govoril obsirno sodr. Kopač. Nadalje sta govorila še sodruga Regent in Milost. Med govorom sodr. Regenta so zagledali zborovalci poštenjakoviča Jakliča, ki je prišel nagajat v gostilno in se rogat zborovalcem. Z njim je prišlo še 30—40 krumirjev, ki so delili lepake v italijanskem jeziku, ki jih je izdala «N. D. O.» v opravičenje pred našimi opravičenimi napadi. Ko so le-ti hoteli udreti v dvorano, se je ljudstvo razkačilo in jih zapodilo iz gostilne. In glej čudo vseh čud. Na mah je bilo pred gostilno 10—20 redarjev, ki so prišli na pomoč narodnjakom. Toda naše ljudstvo se ni zmešnilo za te krumirje in njihovega glavarja in shod se je nadaljeval mirno, dokler ga ni predsednik sodr. Kermolj zaključil. Po shodu so hoteli zborovalci iti pred «Narodni Dom». Toda redarji so jih razdelili. Vsekakor je mala kolona 100 sodr. šla okoli hiše krumirstva in priredilo ovacijo z žvižganjem in s klici: dol s krumirji i. t. d.

Slov. narodnjaki so pa imeli pri tem priliko videti, da jih pričinja ljudstvo prav za res zapuščati in da so slovenski socialisti v Trstu ne samo sposobni, prirejati javne shode, ampak zapoditi tudi vsemogočne narodnjake, če pridejo nalašč nagajat, kakor so se domenili.

Trst. Ob enaki uri istega dne se je vršil tudi velik shod državnih železničarjev v gostilni «Alla città di Klagenfurt». Tu je govoril sodr. Mihevc, in pošteno opisal nesramno krumirstvo «N. D. O.» Tudi sem so prišli narodnjaki nagajat, a godilo se jim je kakor na prejšnjem shodu.

Iz stranke.

Tržaški zaupniki, pozor. Vsled sklepa seje zaupnikov, ki se je vršila preteklo nedeljo, se vrši v nedeljo, dne 22. t. m., zopet zaupniško zborovanje. Stvar je zelo važna. Prosimo tedaj, da ne manjka nihče.

Ustanovitev lokalne organizacije za vodmatski in kolodvorski volilni okraj. V soboto, 14. decembra zvečer se je vršil v gostilni sodr. Petriča na Radeckega cesti izvrstno obiskan sestanek sodrugov vodmatskega in kolodvorskega volilnega okraja. Na obsirni poročili sodrugov Petriča in Kocmurja se je razvila živahna debata, katere rezultat je bila ustanovitev lokalne organizacije. Mesečni prispevek se je določil za strokovno organizirane sodruga po 10 vin., za neorganizirane pa po 20 vin. na mesec. Sodr. Petrič je dal

v namene organizacije eno sobo brezplačno na razpolago. Odslej se vrše redni sestanki in diskuzije vsako sredo in soboto od 7. do 9. ure zvečer. Organizacija poseduje že precejšnjo knjižnico. V sobi organizacije so na razpolago razni slovenski, hrvaški, češki, nemški in italijanski listi, več pa se jih bo še naročilo. Kolodvorski okraj bo z vodmatskim spojen dotlej, dokler se tudi tam ne ustanovi samostojne organizacije. V odbor so bili izvoljeni naslednji sodrugi: Vičič, predsednik; Kovič, namestnik; Bittner, blagajnik; Kasserman, zapisnikar; Kandus, odbornik; Stojce in Poglaj, preglednika. Dolžnost vseh v teh okrajih stanujočih sodrugov je, agitirati za mnogobrojen pristop k organizaciji ter redno udeleževati se njenih priredb. Kdor ima kaj primernih knjig, pa jih ne rabi, je naprošen, da jih podari lokalni organizaciji, ki ima sedež na Radeckega cesti št. 28. (Kravja dolina).

Domače stvari.

Zmaga tržaških težakov. Stavka tržaških težakov je končala s popolno zmago delavcev. Obsirno poročilo prinesemo radi pomanjkanja prostora prihodnjč.

Napad na mizarso organizacijo v Ljubljani. V ponedeljek ob 5. uri zvečer je ravnatelj kranjske stavbinske družbe nenadno odpustil iz dela sodruga Tokana, Hlebša, Klančnika in Lojka, slednji je že 70 leten starček, ki je delal pri družbi nepretrgano skozi 12 let! Ker se je odpoved izvršila na neobičajni dan in neposredno pred nastopajočo zimo, je očitvidno, da se ima tu opraviti z aktom maščevalnosti. Gospodje podjetniki namreč kar ne morejo pozabiti zadnje stavke, ki je na celi črti končala z zmago delavcev, pa se še vedno pečajo z neumno mislijo, kako obglaviti organizacijo. Ob nezmislernem poizkusu, uničiti organizacijo, pa si bo tudi mogočnej, kakor je ravnatelj gosp. Pammer, prav gotovo razbil svojo trdovratno glavo. V zmislu sklepa zadnjega strok. kongresa spadajo radi organizacije masreglovani sodrugi pod celokupno varstvo vsega organiziranega delavstva, v kateri namen se je ustanovilo skupni solidarnostni sklad. Novica, da je več oženjenih mizarjev radi organizacije tik pred zimo postavljenih na cesto, se je po bliskovo raznesla po vseh delavnicah, obudeč povsod velikansko ogorčenje. Takoj po delu se je vršil polnoštevilno obiskan shod, ki je izvolil posredovalen odbor in se posvetoval o eventualnih drugih korakih. Včeraj zvečer, v torek, se je vršil zopet shod organiziranih mizarjev, ki so se ga udeležili do zadnjega moža vsi pomočniki iz Ljubljane in okolice. Ob zaključku lista se shod še ni končal. Razpoloženje zborovalcev je napravilo vtisk, da se ob poslednji stavki izkazana solidarnost še ni ohladila, marveč je še narastla.

Kaj bo s kranjskim deželnim zborom? Že davno ve ves svet, da bo zapuščen, ne da bi se ga sklicalo še enkrat na zasedanje. Vsa javnost ve to, a vendar se povija to v skrivnost, kakor da bi se šlo kdove za kako tajne državne interese. Približuje se čas, ko se bo moralo razglasiti razpust, a še vendar je uradno vse tajno. Z razpustom bo treba razpisati nove volitve. Slavna deželna vlada pa v svoji birokratični okamnelosti misli, da ne zanima to nikogar, razven gospoda Schwarza. Čudne nazore imajo v deželno-vladni palači o ustavnosti! Deželnozborski volilci so jim aparat, ki se pritisne nanj, kadar se poljubi gošpodu Schwarzu. Bognedaj, da bi izvedeli za volitve takrat, kadar bi lahko izvedeli. Bognedaj, da bi vlada kaj črhnila o svojih namenih! Leto gre h koncu. Deželni zbor je na papirju, ne skliče se ga, ne razpusti se ga, prav kakor da tega sploh ne bi bilo treba. Deželni zbor ne izplačuje nujnih subvencij, čeravno so dovoljene, ker nima ustavno votiranega pokritja, važna dela zastajajo, ker jih deželni zbor ne more skleniti, vse je narobe, gošpod Schwarz pa sedi na svoji tajnosti. Če se se zaradi tega vedenja ne bo z njim temeljito obračunalo, takoj ko se snide deležni zbor, tedaj zasluži kranjska dežela, da ima na večne časa Božidarja Schwarza za predsednika.

Slovenske dinastije so za naše patentirane patriotarde od nekdanj nekak «Tabu». Živ krst se jih ne sme dotakniti niti v mislih, kaj se z besedo. Sicer je takoj ogenj na strehi in dotični zločinec je z vsemi kletvami šovinizma izobčen iz naroda. Tako je bilo dolgo z ruskim carjem, ki ima približno toliko slovenske krvi v sebi, kakor turški sultan, a če se je kdaj drznil povedati, da je to živa igračka na prestolu, ki je ves poškopljen s krvjo, je smel pričakovati vse strahove nacionalistične inkvizicije. Tako je bilo s črnogorskim knjazom, ki so ga naši narodnjaki obdali z gloriolo vse zemeljske in nebeške slave, v tem ko bi Črnogorci zapeli veseljem, če bi jih zapustil njih mali tiran. In tako je bilo z Obrenoviči, dokler so sedeli na tronu. Sedaj seveda uživajo Karagjorgjeviči vse pravice kadila in lizanja peta. Peter Karagjorgjevič — kar mraz iz njih strese samega spoštovanja, če slišijo to ime in le dobro je, da imajo tudi navdušenje zanj, pa se tako lahko hitro spet ogrejejo. Karagjorgjeviči — kdo vé kakšne sladke nade jih na tihem obhajajo ob tem imenu! Saj jim daje celo ordnel Toda tisti ordni, ki jih daje njegov

zlati sinček Jurij, so prav čudne sorte. Poslanec sodrug Lapčević je naznanil v srbski skupščini o milem princu, da je ozmerjal in klofotal delavce, ki so popravljali njegov motorni čoln. Ker je prestolonaslednik neodgovoren, je vprašal sodrug Lapčević ministrskega predsednika Pašića, kako hoče vlada užaljenim delavcem poskrbeti zadovoljščino. Radovedni smo, kaj pové Pašić. Ampak če ne vemo, kaj bo storila srbska vlada, vemo, da pojdejo tržaški narodnjaki spet demonstrirati za črnogorske prince, če se bo v gledališču pelo «Veselo vdovo».

Sodrugi, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . Agitujte „Rdeči Prapor“! povsod za

Dopisi.

Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade. Izmed slovenskih listov je krščansko-socialna «Naša Moč» brez dvoma najostudnejši; saj si je postavila za nalogo, obrekovati poštene ljudi, jim krasti čast in osebo poštenje. Je verna slika njenega odgovornega urednika, znanega Joža Gostinčarja! Če Gostinčar pod zaščito poslaniške imunitete lahko poštenim ljudem krade poštenje, jih obrekuje in denuncira, misli je Bučar I., delavec v tobačni tovarni v Ljubljani, da tudi on lahko to nekaznovano stori, pa se je spravil nad sodr. J. Rijavca ter ga obdolžil nepoštenih dejanj. Bučarja že delj časa silno ježi, ker sodr. Rijavec med tobačnimi delavci uživa precej ugleda; zato pa se je spravil nanj z očitnim namenom, spraviti ga ob kruh in s tem tudi strokovni zvezi tobačnih delavcev zadati precejšen udarec. Pred kakim poldrugim mesecem se je bila izvršila v imenovani tovarni večja izprememba v delovnih razmerah moških delavcev. Kakor običajno, so tudi pri tej priliki posamezni delavci godrnjali, ker se jih je premestilo na ne-ljube jim prostore. Sodr. Rijavec je kot zastopnik organizacije storil le svojo dolžnost, ko je organizirane delavce opozarjal, da naj se v slučaju prizadete jim krivice vzdrže vsakršnih nepravilnih dejanj. Bučar I., zelen od zavisti, da se ni zgodilo kaj hujšega, pa je hotel v kalnem ribariti: Sel je in neposrednemu predstojniku denunciral Rijavca, češ, ako so delavci nezadovoljni, je temu krivo le Rijavčevo hujskanje, Bučar je pač mislil, da bo stvar ostala tajna. Pa zmotil se je. Asistent g. Eberl je storil prav, ko je zadevo sporočil ravnatelju tovarne, g. Möllerju. Le-ta je poklical sodr. Rijavca na odgovor ter ga hotel, prečitavši mu posamezne točke iz delavnega reda, brez nadaljnega zaslisanja zapoditi iz službe. Sodr. Rijavec, v zavesti, da ni storil nič hudega, pa si tega ni pustil kar tako dopasti, temveč je zahteval, da se mu pove denuncijanta, ki ga bo poklical na odgovor, pred sodišče. Nič ni pomagalo, Bučar je moral prilezti na dan. Poklicani delavec Germ, na katerega se je denuncijacija nanašala, je izpovedal ravno nasprotno, kar je bil Bučar I., med štirimi stenami natvezil uradniku g. Eberleju. Germ je izpovedal doslovno: «Rijavec ni ne mene in ne koga drugega hujskal, marveč mi je le rekel, da naj ubogam predpostavljenega ukaz ter se podam na novi delavni prostor; ako se mi bo s premeščenjem zgodila kaka krivica, pritožim naj se pravilnim potom.»

Ta izpoved je učinkovala kakor bomba — Bučar jo je odkuril bled liki smrt. Rijavec je tožil; ker pa obtožnica ni bila pravilno sestavljena, jo je moral umakniti.

Kljub neugodno izpadli tožbi je odbor organizacije, v svesti si, da je Bučar I. le žrtev klerikalcev in ubog delavec, svetoval Rijavcu, da opusti vse nadaljne korake, toda le, če bo «Naša Moč» priobčila objektivno poročilo. Ali že v prvi številki tega umazanega lista se je stvar zasukala tako, kakor da je sodr. Rijavec korenito pogorel. Bučar I. pa je dobil «sijajno zadoščenje».

Strupeno zlagani dopis je bil vzrok, da je sodr. Rijavec opustil vse ozire ter Bučarja drugič tožil.

Dasi je več prič pod prisego izpovedalo zelo ugodno, je sodr. Rijavec pred še izza vevške afere dobro znanim sodnikom g. Potratom (takrat več naših prič ni hotel zaslišati), zopet izgubil pravdo. Pritožil se je na deželno sodišče, ki je na razpravi dne 11. decembra ovrglo razsodbo okrajnega sodišča ter obsodilo brumnega Bučarja na 48 ur zapora ter povračilo sodnih stroškov, ki iznašajo nemalo svoto okoli 300 K!

Na razpravi se je pokazalo, kako otročji so večkrat klerikalci v svoji slepi jezi do neljubih jim nasprotnikov; pričo so namreč izpovedale, da Bučar o Rijavcu ni samo lagal, temveč ga tudi psoval s za klerikalno inteligenco značilnimi priimki, kakor; Rijavc-İpavc, vipavske črešnje i. t. d. Sodr. Rijavec, zelo resen in prevdaren sodrug, je gotovim ljudem trn v peti; zato je pa to že tretji

slučaj, ko se je moral sodnijsko braniti. Bučarja sta zagovarjala dr. Vencelj in Pegan, sodr. Rijavca pa dr. Vladimir Ravnihar.

Želimo, da bi klerikalci zdaj posegli v mošnjček, pa za žrtve svojih intrig plačali troške. Če ima »Podporno društvo« toliko denarja, da ga pri »Naši Moči« meče skozi okno, bo gotovo imelo tudi toliko, da bo revnemu Bučarju seglo pod pazduho.

Zagreb. (Na dan otvoritve sabora.) Citateljem »Rdečega Prapora« je že znano, da je bil dne 12. decembra otvorjen in tudi takoj zaključen hrvatski sabor ter da so socialni demokratje priredili demonstracijo za splošno volilno pravico. Vendar bodo naše sodruge zanimale še nekatere posameznosti. Naši »krščanski socialci« so hoteli paradirati, pa so tudi s svoje strani priredili demonstracijo. Bili so seveda v veliki zadregi. Njih boj proti socialni demokraciji je tako ostuden, da je bilo tudi pri tej priliki izključeno vsako sodelovanje. Doma se pa tudi niso upali ostati. In tako so napravili samostalen sprevoz. Toda če ne bi bili storili tega, bi bilo le še boljše zanje, kajti tako so le pokazali, da nimajo v Zagrebu prav nobene veljave. 500 možičev je marširalo po mestu, čeravno so delali reklamo odkar je bilo znano, da bo sabor otvorjen. Vodil jih je frankovski poslanec Zatluka. Ko so primarširali do sabora, se jih je polagoma nabralo vsega skupaj do 1000. Ne vemo, kako jim je bilo pri duši, ko so videli impozantni socialno-demokratski sprevoz, v katerem je bilo tudi po cenitvi nasprotnikov nad 10.000 ljudi pod rdečo zastavo. V sprevozu se je nosilo table z različnimi napisi, ki označujejo sedanji krivični položaj in pravično zahtevo delavstva. Pred sabrom je izstopila naša deputacija iz sprevoza ter je vstopila v palačo. Na stopnicah so jo pričakali poslanci dr. Lorković, Pribičević, dr. Vladimir Frank in Babić Gjalski, ter jo spremili v zbornico, kjer jo je sprejel predsednik sabora, poslanec dr. Medaković. V imenu deputacija ga je nagovoril sodrug Bukšeg s sledečimi besedami:

Velemenjeni gospod predsednik! Danes prihajamo kot odposlanci onih tisoč in tisoč delavcev, ki so politično brezpravni, čeravno nosijo bremena in dolžnosti državljanov. V imenu teh tisoč in tisoč politično brezpravnih trkam danes na vrata hrvatskega sabora in zahtevamo svoboden vstop za ves narod. Delavstvo Hrvatske in Slavonije, združeno v socialno-demokratski stranki, zahteva že mnogo let vpeljavo splošne, enake, direktne in tajne volilne pravice, ter je to danes že splošna narodna zahteva. Ta zahteva je opravičena v dejstvu, da je hrvatski sabor danes zastopnik neznatne manjšine prebivalstva, kajti stevilo volilcev ne iznaša niti 2 odstotka vsega prebivalstva, odnosno 7½ odstotkov odraslih možkih. Iz tega izhaja večinoma slab, skoraj neznamen upliv, ki ga ima hrvatski sabor danes v politiki monarhije. Dosledno zahteva politični, pa tudi gospodarski in kulturni blagor Hrvatske močan sabor; zahteva sabor, čegar korenine bodo popolnoma zrastle z žilami vsega naroda. Ta potreba se kaže zlasti v sedanjih mračnih političnih razmerah, v neprestanih in vedno ostrejših spopadih med interesi vladajočih razredov na Ogrskem in interesov naroda Hrvatske in Slavonije. Delavstvo je prepričano, da bi bil v sedanji situaciji pravi samomor, reševati državnoopravna nasprotja, ko je hrvatski sabor tako slaboten in odvisen od madjarskih vlastodržcev. Prav tako je prepričano, da se tudi drugih večjih in važnejših zakonodajnih nalogov ne bo moglo reševati v resnem interesu vsega naroda, torej tudi najširših slojev, ako sedanji poslanci, ki so po večini voljeni na programu splošne in enake volilne pravice, ne izpolnijo obljube, ki so jo dali volilcem. Celo usodno bi to lahko uplivalo na politične, gospodarske in kulturne razmere v deželi. V saboru splošne volilne pravice vidimo najmočnejši branik hrvatskega naroda, ker ho to sabor prave narodne moči in narodne volje. Gospod predsednik! Izročamo Vam peticijo socialno-demokratskega delavstva, prosimo pa, da jo predložite saboru in da sporočite narodnim zastopnikom, kako nestrpnost pričakuje delavstvo, da izvrši sabor najvažnejše delo! Da brez odlašanja uvede splošno in enako volilno pravico.

Navzoči poslanci so večkrat pretrgli ta govor s svojim odobravanjem. Potem je sodrug Bukšeg izročil peticijo. O odgovoru dr. Medakovića smo se že zmenili. Zanimivo je tudi, da so prišli poslanci koalicije v znamenje solidarnosti s sociasti z rdečimi klinčki v zbornico.

Zahvala.

Vsem sodrugom, prijateljem in znancem, ki so se udeležili pogreba sodruga **Frana Zmrzliaka**, izreka najtoplejšo zahvalo

svak

Matevž Gomezel.

V Trstu, meseca decembra 1907.

Dne 3. januarja 1908 izide v Trstu nov tednik „Delavski list“

glasilo slovenskih socialistov n^a Primorskem.

Naročnina za celo leto K 4-20, za pol leta K 2-10, za četrt leta K 1-05. Posamezne številke bodo stale 6 vinarjev. Tržaške delavce opominjamo že sedaj na to njihovo bojno sredstvo.

Uredništvo in upravnništvo ulica Boschetto št. 5, II. nadstropje. Telefon št. 1570.

Delavski žepni koledar za leto 1908 je ravnokar izšel.

Cena 80 vin., po pošti 10 vin. več.

Pri manjših naročilih se pošilja denar naprej, drugače se izvrši naročilo po povzetju.

Naroča se pri upravnštvu »Rdečega Prapora«, kamor se pošilja tudi denar.

Upravnništvo.

Vidite, to je cela skrivnost:

Bolezen preprečiti! To pomaga v vseh slučajih, posebno v zdravstvenem oziru. Kdor se pa hoče v hladnih dnevih zavarovati pred prehlajenjem, ne bo varan, ako jemlje Fayeve prave Sodener mineralne pastile. Ako pa se je bolezen že razvila, tedaj se mora pa še toliko bolj pridno jemati Fayeve prave Sodener mineralne pastile. Dobe se za K 1-25 v vsaki lekarni, drogeriji in trgovini z rudninskimi vodami. Ponarejene pastile zavrnite.

Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko:
**W. Th. Guntzert, Dunaj IV.,
Grosse Neugasse 26.**

POZOR! POZOR! Za K 2-50

dobi vsak krasno remontoir pežno uro, »Gloria«-srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur idoča za kar se 2 leti jamči, z

lepo pozlačeno, Pancer verižico, samo za K 2-50 3 komadi z verižicami K 7- Razpošilja po povzetju tovar. zaloga švicarskih ur 24-24

S. Urbach, Krakov št. 69.

Sprejemem takoj

mizarske pomočnike

stalno delo.

-Josip Lampret,
mizarska delavnica s stroji v Sošanju pri Celju.

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Izšla je druga knjiga znamenitega romana

Pod spovednim pečatom

Stane 2 K.

Dobi se v upravnštvu »Rdečega Prapora« v Ljubljani, v založbi časopisa »Naprej« v Idriji, v knjigarnah L. Schwentner v Ljubljani, A. Gabršček v Gorici, K. Florian v Kranju kakor tudi v vseh drugih knjigotrnih.

Kdor še nima prve knjige romana

Pod spovednim pečatom

nabavi naj si tudi to. Stane 2 K 60 vin. Roman »POD SPOVEDNIM PEČATOM« je napisal bivši katoliški kapelan **Hans Kirchsteiger**, poslovenil ga pa je pisatelj **Ethin Kristan**.

Čitajte in razširjajte brošure:

„Socializem“.

Cena 20 vin.

„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo“.

Cena 10 vin.

Zakaj smo socialisti?

Cena 14 vin.

Te brošure se dobe pri upravi »Rdečega Prapora« v Ljubljani, pri upravi časopisa »Naprej« v Idriji in po vseh knjigarnah.

Budilka s svetečo 12-9 številščino.

Z enim zvoncem navadna K 2-40
Z dvema zvoncema „ 3-
S svetečo številščino „ 3-20
Znamka J. Prima „ 4-
Budilka za železničarje „ 5-
Budilka z bronastimi zvončki in bitjem „ 6-
Budilka z godbo „ 10-

Tri leta pismeno jamstvo. Ako ne ugaja, se denar vrne. Pošilja proti **Maks Böhnell** Dunaj IV. povzetju Ma: garethenstr. 27. Zahtevajte moj cenovnik s 5000 podobami zastoj in poštne prosto.

Allein echter Balsam aus der Schutzengel-Apothek des A. Thierry in Pragrad bei Rohlach-Sauerbrunn.

Vsaka ponaredba in ponatis je kaznjivo.

Edino pravi

Thierrye's balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52-44

Thierrye's centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekda sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Bogaški Slatini

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in frank.

Ne kupite nobene ure

dokler niste videli mojega velikega cenovnika.

3 leta pismeno jamstvo, za blago, ki ne ugaja se denar vrne.

Pošilja proti povzetju.

Zaloga ur in zlatnine
**Maks Böhnell, Dunaj VI.
Margaretenstrasse 27.**

sodno zapriseženi
centelj in izvedenec.

Zahtevajte zastoj in poštne prosto veliki cenovnik s podobami. 12-9

Dobite:

Nikelasto Roskopf uro K 3-
Srebrna Roskopf uro „ 6-
Z dvojnimi plaščem „ 8-
S trojnimi srebrnim „ 10-
Pločke jeklene ure „ 7-
Roskopf za železničarje „ 7-
Prave Omega „ 17-
Srebr. okle. ne verižice „ 2-
14 kar. zlate ure „ 19-
14 „ „ verižice „ 20-
14 kar. zlate prstane K 4-
Stenske ure „ 7-
Z bitjem na bron. zvonce „ 10-
Z godbo „ 12-
Ure s kukavico „ 5-
Kuhinj. ure, predlo 8 dni „ 6-
Budilke, 1 zvonec „ 2-40
Z dvema zvoncema „ 3-
S svetečo številščino „ 3-20
Budilka z bitjem na bronasti zvonec „ 6-

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodnih in steklenicah.

Stevilka telefona 210.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10.40 K, za pol leta 5.20 K, za četrt leta 2.60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v

Reklamacije so poštne proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vracajo. Inserati. Enostopna peti-vrstica, (širina 83 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

102. številka.

V Ljubljani, v torek, dne 24. decembra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg številka 3/I.

Sodrugji in somišljeniki!

„Rdeči Prapor“ je začel izhajati od 15. oktobra t. l. naprej dvakrat na teden.

Izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Draginja.

Kakor črv, če se stopi nanj, se zvijajo ljudstvu sovražne stranke, ki so v državnem zboru onemogočile omejitve draginje. Vse njih časopise laže dannadan, tako, da pobija danes to, kar je včeraj pisalo; vse napada socialne demokrate, kakor da bi bili oni glasovali zoper nujnost svojih predlogov. In človek, ki se kaj verjame takim časnikarskim rokovnjačem, bi moral navsezadnje še misliti, da so socialisti krivi, če imamo draginjo v državi.

Povedali smo že večkrat, da ima sedanja draginja različne vzroke. Med onimi faktorji, ki povzročajo visoke cene, je pa tudi država in zato je umevno, da se je krščanski gospodar Ebenhoch tako upiral socialno-demokratskim predlogom, ter da so krščanski socialci kot vladna stranka pomagali pokopati nujnost.

Da uplivajo konzumni davki na draginjo, je menda tako razumljiva resnica, da je pač ni treba posebej dokazovati. Treba je le pogledati, kako je ljudstvo v Avstriji obdavčeno. Dobro merilo do-

bimo, če primerjamo državne dohodke iz direktnih davkov z onimi iz indirektnih.

Skupni dohodki države za leto 1907 so iznašali 1243.3 milijonov kron. Od te svote odpada na direktne davke 314.7 milijonov kron, na indirektne pa 644.4 milijonov, to je v procentih na direktne 27, na indirektne pa 55.4 odstotkov.

Mnogo več kakor polovico vseh svojih dohodkov ima torej država iz indirektnih davkov, ki jih iztlačijo davni aparat iz konzumirajočega občinstva. Toda ne sme se pozabiti, da je velik del navidezno direktnih davkov tudi indirekten, ker jih davkoplačevalci zvale s svojih pleč in hrbet občinstvu. Tako je n. pr. s hišnim davkom, ki ga v resnici plačujejo najemniki stanovanj. Leto 1907 je iznašal hišni davek, vstevši 5 odstotno naklado za davka proste hiše 91.3 milijonov kron. Če se torej le ta davek — ker je povsem prav — prišteje indirektnim davkom, tedaj se zviša njih svota na 735.7 milijonov kron, to je 63.3 odstotkov vseh državnih dohodkov, v tem ko se znižajo direktni dohodki na 223.4 milijonov kron, odtod na 19.2 odstotkov.

Oglejmo si posamezne zneske, ki jih plačujejo posedujoči sloji državi.

Hišni razredni davek iznaša . . .	10.6 milijonov
zemljiščni davek	53.6 „
pridobinski davek	35.7 „
davek akcijskih družb	56.4 „
davek za rente	9.3 „
davek na plače	2.5 „

Skupaj . . . 168.1 milijonov

Med direktnimi je tudi osebni dohodninski davek, ki prinaša državi približno 60 milijonov na leto. Dokazano je, da plačajo najmanj polovico te svote nastavljeni in delavci, tako, da ne odpade na posedujoče sloje niti polovica tega zneska. Tudi če računamo celo polovico, je vsa svota, ki jo dobiva država od posedujočega razreda v najboljšem slučaju 188 milijonov kron.

Kako majhen je ta znesek v primeri z ogromno svoto indirektnih davkov, ki jih plačujejo ši-

roki ljudski sloji, katerim moramo pristeti vsaj trideset milijonov osebnega dohodninskega davka iz žepa nastavljenec in delavcev!

Razdelitev indirektnih davkov na posamezne predmete nam prikazuje sledeči pregled:

Colnina	130.4 milijonov
Davek na žganje	80.6 „
Pivo	77.4 „
Sladkor	130.4 „
Petrolej	20.4 „
Vino in mošt	12.5 „
Meso in živina	16.1 „
Druga potrošarina	7.8 „
Točenje in maloprodaja	2.3 „
monopol za sol	32.6 „
tobak	151.2 „

Skupaj . . . 661.7 milijonov

Na vsakega posameznega prebivalca odpade od te svote 24 kron 30 vinarjev; pri družini, ki šteje štiri osebe, iznašata to na leto 97 kron 20 vinarjev.

Za to svoto podražuje država sama življenje delavcev in njih družin.

Če se gre za njene dohodke, zna torej država prav dobro najti široke mase. Dobro je vedela, zakaj je obdavčila prav tiste predmete, ki jih konzumirajo množice. Če se gre pa za razdelitev dohodkov, pa zna prav tako imenitno pozabiti na množico državljanov, na delavsko ljudstvo.

Izdatki so bili leta 1907 takole razdeljeni:

Državni dolg	386.3 milijonov
Militarizem	359.9 „
Zakonodajstvo, uprava in pravosodje	213.8 „
Dvor	11.5 „
Bogočastje	15.4 „
Narodno gospodarstvo	94.3 „
Pouk, znanost, umetnost	78.4 „

Skupaj . . . 1159.6 milijonov

V odstotkih je to: Za državni dolg 33 procentov, za militarizem 31, za zakonodajstvo, upravo in justico 18.5, za dvor 1, za bogočastje 1.3, za

Božični napev.

Iz J. S. Macharjeve knjige: „Golgotha“.

Tam v Betlehemu na slamici
se Jezusček rodil je,
idilični pastirčkov rod
se tam veselil je.

In zrasel je in kar tako,
brez vsake profesije
po svetu hodil, — navdušenje
žarelo mu iz oči je.

Otroke ljubil in reveže,
z besedo plamenečo
je v duše puste zagrmel.
oznanjal novo srečo:

Češ, na siromakih sloni ves svet,
njim raja odpro se vrata.
Gospod ekselencia in berač
da vendar ste pravzaprav — brata!

Ubožcu pa celo ljubi Bog
dá poleg sebe mesto,
velblod, češ, najde skoz iglo prej
nego tak rentier v raj cesto.

V nebesih tam bo velik hoj!
Peči zakurjene vedno,
hanana prava, denarcev kup
in vince, — da bo kaj vredno!

Nebesa cilj so, življenje pa
prav kakor okovi bi bili . . .
— Potem mogotci tega sveta
na križ so ga pribili.

Iz groba je potlej Jezus vstal
in v srcu nesoč lekcijo,
kaj rad tej zemlji slovo je dal
in se dvignil v nebes domačijo . . .

O, Gospod Jezus, Tvoj spomin
slavimo mi bliščeče,
in vrsta Tvojih praznikov
po letu vsem se vleče.

Rodiš se decembra in vesele
se Te otročki drobni,
ker nič več pastircev tistih ni
in tistih idiličnih dob ni.

In strašno hitro nam zrasteš potem
in nove nam praviš besede,
naj bi nas v težavah tolažile
saj polne ne teške skode.

Da nam ubožcem ljubi Bog
dá poleg sebe mesta.
Da lažja je slonu skoz igle uho
nego v raj ekscelenci cesta.

V nebesih tam pa bo velik hoj,
peči zakurjene vedno,
nobenega upnika, dosti cigar
in vince, — da bo kaj vredno.

Le lumpom se dobro tu godi,
v njih rokah bogatstvo, moč je . . .
— Na križ lesen Te pribijejo
gospodje, ko Velika noč je.

Pa modro spet ustaneš, ko se pomlad
prebudi, zelene drevesa;
da vse cvete tega ni ti mar
in vzdigneš se v nebesa.

In to je facit: dalje gre svet
prav kakor za Tvojih časov,
hudo je bilo, še hujšo bo,
stok sliši proroških se glasov.

Nebesa blede, oh, vera je proč!
Morda bi pa boljše kaj bilo,
če ne bi po smrti šele teh reči,
— če zdaj bi se že kaj dobilo.

Saj le še otroci tu pa tam
Božiča vesele se,
vijoletnih gospodov trebuščki sanio
ob Tvojih naukih rede se.

narodno gospodarstvo 8-1, za pouk, znanost in umetnost 6-8 odstotkov.

Militarizem in državni dolgovi požro 64 odstotkov, to je dve tretjini izdatkov, skrb za delavstvo je pa državnemu proračunu neznana. Onih 78 milijonov za pouk je določenih za visoke in srednje šole; za ljudsko šolstvo, ki je delavstvu najbližje in najvažnejše, ne da država skoraj ničesar. To breme nalaga skoraj izključno deželam in občinam, izdatki za »narodno gospodarstvo« so podpore za industrijo, za veliko poljedelstvo in za srednjeveško reševanje male obrti. Delavca najde država le tedaj, če zahteva denarja od njega. Blagodejno njeno roko občuti delavec takrat, kadar mu otežča življenje.

To so številke, ki jih je država sama zapisala in zato ni izgovora, da bi bil tudi to socialno-demokratski švindl. Seveda, dokler vlada in gospodarijo posedujoči razredi, ne more biti drugače.

Zmaga tržaških težakov.

Stavka tržaških težakov, ki je trajala od ponedeljka, 9. t. m., pa do četrтка, 19. t. m., je končala s popolno zmago delavcev. Dobili so: 20 vin. na dan zvišanja na dosedanjo plačo, na dan pol ure skrajšanja dela in gospodariji morajo zavarovati vse delavce pri zavarovalnici proti nezgodam. Delavcem pri kožah se mora dati pri delu posebne jopiče in rokavice, vsem pa jopiče za dež, kadar je deževno vreme. Razen tega so gospodariji dovolili v svrhu racionalne razdelitve dela med dninarji »delavske izkaznice«, ki jih bo delila tuk. organizacija težakov pod kontrolo, stoječo iz delavcev in delodajalcev. Ta pogodba je bila podpisana od organizacije težakov in delodajalcev ter velja za dve leti.

V četrtek zvečer se je vršil v »Delavskem Domu« veliki shod, katerega se je udeležilo gotovo 2000 težakov, tako da se je moral vršiti en shod v I., eden v II. nadstropju. Govorili so podpredsednik zveze prometnih delavcev sodrugi Schwerz, Pegaini, Kopač, Panek in predsednik tuk. podružnice težakov Serbo, ki so razložili težakom pogodbo, ki je bila enoglasno sprejeta. Sodr. Kopač je ostro napadel »N. D. O.«, ki je ne samo trosila po svetu neresnico, da bo stavka izgubljena, temveč je tudi angažovala uboge slovenske stavkokaze laškim iredentovcem. Po shodu se je vršila demonstracija, med katero so delavci prepevali socialistične pesmi.

Ko so se vršila pogajanja med delavci in delodajalci, se je zopet pokazala umazana neznačajnost voditeljev »Narodne delavske organizacije«. Prišli so namreč tja in zahtevali od namestnika Hohenloha, naj se jih vsprejme k pogajanju. Toda zastopniki delavstva so odločno zavrnili, rekoč, da z voditelji štrajkolomcev nočejo sedeti pri mizi. In res. Najprej delati z vsemi silami proti zahtevam delavstva, potem pa se hliniti, kakor bi se hotelo zanje nekaj narediti, je umazana neznačajnost, kakoršne so zmožni samo voditelji »N. D. O.«, ki je pa ne more prenesti noben pošten človek. Tako je »N. D. O.« popolnoma pogorela. Škodovala pa je vsekakor, kajti če bi ne bili njeni voditelji organizirali štrajkolomstva, bi bila zmaga težakov lahko še večja. Toda sedaj so pogoreli, kajti delodajalci so privolili tudi na delavske izkaznice, ki niso pravdisale voditeljem »N. D. O.«. Povrnemo se še k tej zadevi, slovenskemu delavcu pa pravimo, naj pazi, naj se varuje v bodoče umazanih izdajic »Narodne delavske organizacije«.

Militarizem.

Že davno čutijo narodi, da je ogromni davek, ki ga morajo plačevati za »svoje« vojske silno breme. Toda odkar je vpeljana splošna vojna dolžnost, se je povečalo to breme tako, da je postalo naravnost neznosno. V nobeni dobi zgodovine se ni iztlačilo iz ljudstva tako velikanskih svot. Kaj pomeni militarizem za gospodarsko življenje ljudstva, se vidi že odtod, da so plačali narodi v zadnjem desetletju samo za stoječe vojske ogromno svoto 72 milijard kron.

Toda če so že izdatki za vojsko na suhem tako izrastli, da misel na nje človeku zapira sapo, velja to še veliko bolj za izdatke, ki jih požro

mornarice. Pač še niso tako absolutno veliki, kakor stroški za vojsko na suhem; ali vendar je izdalo le osem največjih pomorskih držav od leta 1898 do 1907 velikansko svoto 24 milijard kron za mornarico.

Če prav nizko posežemo, so porabile ostale države za svoje mornarice v tem času 6 milijard. Iz tega se razvidi, da je iztisnil »oboroženi mir« narodom v tem desetletju 102 milijardi kron. V tej velikanski svoti pa niso vračunane one ogromne svote, ki so jih tekom tega časa požrle vojne.

Nič na svetu ne more biti tako značilno za blaznost našega brambovskega sistema, kakor te gore zlate, ki jih je moralo civilizirano človeštvo žrtvovati barbarizmu vojske. Nič ne dokazuje bolje, da je postal »oboroženi mir« prava mora za ljudstvo.

Že dva mirovna kongresa sta zborovala v Haagu. Rezultat je bil v obeh slučajih enak: Mnogo banketov, mnogo lepih fraz, prazne resolucije, pa slovesna slovesa. Ali nenasitnemu molohu militarizmu se se ni izpulilo lasu iz glave. Seveda vemo že davno, da mirovna hunaščina gospodujočega razreda prav tako ne prekucne militarizma, kakor mirovno blebetanje ideologov. Militarizem je združen s kapitalizmom. Kadar pade ta v grob, bo tudi konec takega militarizma, ki ni nič drugega, kakor strašno breme za ljudstvo.

Politični odsevi.

Na božične počitnice je odšel državni zbor v soboto. Na tej zadnji seji je sprejel zakon o proračunskem provizoriju, ki ga je zbornica razpravljala v silni naglici; potem je prišel na vrsto zakonski načrt o znižanju davka na sladkor. Tudi ta razprava je bila zelo kratka. Če ne bi bilo socialnih demokratov, za katere sta govorila poslanca dr. Ellenbogen in Němec, ne bi bilo skoraj nobene debate. Načrt je bil sprejet, ravno tako zakonski predlog, ki pooblašča vlado, da provizorično do konca leta uravna trgovinske razmere z zunanjimi državami. Na to je bilo še nekoliko odgovorov na interpelacije, potem je predsednik Weißkirchner voščil poslancem vse praznike ter naznanil, da skliče prihodnjo sejo pismeno — in konec je bil.

Z ozirom na bližajoče se praznike je državni zbor v zadnjem času res delal. Toda kakor je bilo prejšnje zavlačevanje neodpustno, tako je bila zadnja naglica sumljiva. Proti koncu je bilo že tako, kakor da bi se hotela zbornica izpremeniti v aparat za glasovanje.

Če je zbornica opravila svoje delo, je pa treba tudi vprašati, kako ga je opravila. Rešila je stvari, ki so bile na dnevnem redu. Ampak tako na korist ljudstva, kakor bi bila lahko storila, jih ni rešila. V parlamentu so še vedno zastopani interesi bogatih in zato prezira interese proletariata.

Poslanec dr. Ellenbogen je v soboto v zbornici živo zastopal predlog socialnih demokratov, naj se zniža sladkorni davek za 16 kron in sicer s tem potom, da se vladno naredbo, s katero je bil ta davek zvišan za 16 kron, proglasi za neveljavno. Dokazal je, da je to pravica parlamenta in da državne finance ne bi imele nobene škode od tega. Toda vladna večina je že tako dresirana, da glasuje, kakor žele ministri. Tudi sodrug Němec je zagovarjal socialno-demokratski predlog. Ampak zaman. Z meščanske strani se je oglasil samo nemški liberalec Günther, ki je govoril zoper znižanje tega davka sploh. Za socialistični predlog je glasovalo 116, zoper njega 196 poslancev. Tako je bil sprejet načrt, po katerem se ima znižati davek za 8 kron. Seveda ima o tem odločati še gosposka zbornica.

Obe delegaciji sta bili v soboto, 21. t. m., sprejeti pri cesarju na dvoru. Avstrijsko delegacijo je vodil njen predsednik, krščanski socialc Fuchs, ki je pokazal v svojem govoru tako servilen duh, kakor da bi bila naloga delegacij, plaziti se pred vladno na kolenih in segati v žep ljudstva. Fuchs je hvalil avstro-ogarsko pogodbo, češ, da je v njej zmagala misel trajne skupnosti obeh držav ter je zagovarjal zvišanje oficirskih plač, kakor da bi bilo treba še »prepričevati« ministre o tej zahtevi. Nasprotno je bil nagovor predsednika ogrske delegacije Barabasa zelo kratek. Dejal je, da Ogrska pripravljena, pospeševati brambno moč države »v mejah materialne moči«.

V svojem prestolnem govoru, s katerim je sprejel delegaciji, je cesar dejal, da so ostale razmere monarhije napram vsem zunanjim državam zadovoljive. Nekatera nasprotja, ki so se prej pokazovala, so se ublažila. Vojna uprava da je zvišanje zahtev omejila na najnujnejše. O trozvezi ni bilo besede v prestolnem govoru.

O skupnem proračunskem provizoriju je razpravljala avstrijska delegacija na sobotni seji. V imenu socialnih demokratov je podal poslanec Němec sledečo izjavo: »V zmislu našega načelnega stališča proti delegacijam kot instituciji, ki ne odgovarja ustavnemu pravu in v kateri vidimo omejitvev proračunskega prava državnega zbora;

nadalje v zmislu našega načelnega stališča proti militarizmu kot narodom sovražni instituciji, ki služi v prvi vrsti namenu, nasilno potlačevati delavski razred v njegovi borbi za gospodarstvo in politično osvoboditev od buržoazije; končno v zsmislu našega stališča proti vsem tem v zvezi sloječim vprašanjem, ki spadajo v kompetenco delegacij, odklanjamo zahtevane kredite in bomo glasovali proti proračunu. Z ozirom na kratek čas, ki je delegacijam določen za razpravo proračunskega provizorija, se omejujemo na to kratko izjavo. Pridržujemo si pa, da razjasnimo pri razpravi o rednem proračunu za leto 1908 svoje stališče v vseh vprašanjih, ki spadajo v delokrog tega zbora. — Večina je seveda sprejela proračunski provizorij.

Ogrska delegacija je sprejela proračunski provizorij na seji, ki je trajala celih deset minut. Hrvatje so glasovali proti.

Stari Lueger postane baje kmalu tajni svetnik. To bo plača za to, ker so krščanski socialci glasovali za nagodbo.

Predsednik zbornice Weißkirchner ima postati sekcijski načelnik v delavskem ministrstvu. To so prav lepe naide: Krščanski socialc Geßmann delavski minister, krščanski socialc Weißkirchner njegov sekcijski šef — to bo pravo »delavsko« ministrstvo.

Grof Friderik Schönborn, član gosposke zbornice, bivši moravski namestnik, nekolikokrat tudi justični minister, je v soboto dopoldne umrl v starosti 66 let. Bil je klerikalec in reakcionar.

V Rusiji so postavili 49 soc. demokratov, med temi 37 poslancev druge dume, na zatožno klop, zaradi veleizdajstva. Krivi so baje, kakor opravičuje min. predsednik Stolypin v vladnem komuniqueju to justično barbarstvo, da so ščuvali k nasilnemu prevratu, da so hoteli odstaviti cesarja in izpremeniti Rusijo v demokratsko republiko. Vsakdo, ki mu je le od daleč znan politični in ekonomsko-evolucijski program soc. demokracije, vidi takoj gorostasno krivičnost in nevednost obtožiteljevo. Vendar je bilo obsojenih 11 obtožencev na pet, 15 na štiri leta prisilnega dela in 12 na prisilno naseljenje. Med prvimi se nahaja tudi vodja soc. demokratske stranke Zeretelli.

Perzija je preživela v zadnjem času hud boj. Njen vladar, šah, ki se je nedvomno opiral na rusko vladno, je hotel odpraviti ustavo in razgnati parlament, vsled česar je nastal v parlamentu in med narodom tako hud odpor, da je bilo nekaj časa pričakovati, da se ga skratka požene s prestola. Prišlo je tudi do krvavih spopadov. Konflikt se je v zadnji uri poravnal; šah ostane, parlament pa tudi. S tem pa nikakor ni zagotovljen mir v deželi. Pričakovati je novih bojev, o katerih se ne more nikakor vedeti, kako se končajo.

Za preiskavo naredb po § 14. je vložil poslanec Skedl predlog, ki ga je podpisalo 174 poslancev. Preišče naj te navedbe ustavni odbor. Krajše bi bilo, da bi bila zbornica sama razpravljala in glasovala o veljavnosti teh naredb.

Socialni pregled.

Položaj mizarjev v Solkanu.

Na željo ondotnih zaupnikov sem se podal pred kratkim v Solkan, da tam poročam na shodu mizarjev o položaju in gibanju delavstva te stroke. Dospelvi okoli 12. ure na goriško postajo, me je tam čakal stari znanec, s katerim sva nekaj let v eni delavnici skupaj delala.

Ker je bil shod napovedan šele na tretjo uro popoldan, je bilo dosti časa, da sem šel na njegovo vabilo žnjim v stanovanje.

Seveda sem moral v prvi vrsti na dolgo in široko pripovedovati o zadnji veliki bitki, katero smo letos prestali v Ljubljani.

Moj znanec se je nemalo veselil naše zmage, toda sumljivo se mi je zdelo, da je večkrat med pogovoru vskliknil »oh, tukaj, tukaj bi bilo treba ljudem odpreti oči«.

Zatrjeval mi je, da bi že zdavnaj pokazal hrbet Solkanu in pijavkam, ki prebivajo v njem, ako ne bi bil navezan na delo pri nekem ondotnem mojstru.

Dasi sem bil v Solkanu šele prvič, mi je bilo vendar znano, da položaj tamošnjih mizarjev ni ravno sijajen. Ko sva odšla na zborovališče in sem si spotoma ogledal nekoliko Solkan, je bila moja prva skrb, da se pogovorim z ondotnimi mizarji v zadevah delavcev te stroke, in šele sedaj sem opazil, da vlada med tem delavstvom mizerija v najpolnejšem zmislu besede.

Solkan je prava mizarska kolonija, o drugih strokah se razven železnice takorekoč niti govoriti ne more; v vsaki drugi hiši imaš gotovo mizarja. Razven cele vrste malih mostrov, ki delajo deloma sami, deloma z enim, dvema ali več pomočniki, je tukaj tudi dvoje večjih podjetij s stroji.

Eno je takozvana »mizarska zadruga«. Samo v tem podjetju je vposlenih okroglo 50 delavcev. Ta tovarna je le še po imenu zadruga, ker svojemu prvotnemu namenu že zdavnaj ne odgovarja.

Zanimivo je, da se je tudi tukaj koncentrirala produkcija v rokah posameznih kapitalistov.

Mojstri so si namreč svoječasno ustanovili produktivno zadrugo kakor na primer v St. Vidu

nad Ljubljano; skoraj vsak je bil posestnik enega ali dveh deležev in na ta način soposestnik in so-odločevalec v podjetju. Toda ta idila se je končala s tem, da se je posrečilo trem kapitalistom, med katerimi igra glavno ulogo goriski Gabršček, po raznih potih prilastiti si skoraj vse deleže, lep dobiček nosečega podjetja. Mojstri so bili na ta način porinjeni ven in kar jih je še ostalo, bodo tudi pometenjeni in sicer v najkrajšem.

O Solkanu je bilo malokdaj kaj slišati, dasi je tam vposlenih okroglo 180 mizarjev, in dasi se drži glavnega mesta Goriske tako, kakor na primer Siska Ljubljane. Seveda, ako vpoštevamo, da je tam delavstvo doslej spalo in deloma še spi spanje pravičnega, ni nič čudnega, da bi se človek, ki je že dalje videl kakor do konca svojega nosu, nad temi razmerami britko jokal.

Mi, ki čitamo strokovne liste, se zgražamo nad izsesavanjem mizarskega delavstva po raznih krajih in kotih Galicije; toda ako hočemo biti pravični, si moramo priznati, da je Solkan v tem oziru še daleč za tako razupito Galicijo. Oglejmo si delavni čas. Ta gotovo ni nikjer po Slovenskem prekratek; navada, pravzaprav razvada po teh deželah je, da delajo delavci te stroke z malimi izjamami po 12 ur na dan, zjutraj od 6, in zvečer do 7. ure.

Že ta delavni čas presega vse meje dopustnega.

V Solkanu pa sploh ne ekzistira določeni delavni čas; tukaj se dela navadno od 5. ure zjutraj pa do 8. ure zvečer.

Toda to še ni vse; kajti takole tri mesece pred Božičom, oziroma predpustom, si zagotove solkanski mizarji svetovni rekord s tem, da ne delajo, temveč garajo od 5 ure zjutraj pa do 10. in 11. ure ponoči, torej skoraj 2 štiti v enem dnevu. Da tak delavni čas ni človeka dostojen, menda še ni treba posebej dokazovati.

Da pa delodajalcem ni treba, delavcev pri delu priganjati, se izvršuje skoraj vsa dela v akordu.

Torej povrh vsega še človeka moreči akord. In kako je s plačo ob tem črnoživinskem garanju?

Običajno dobi izmučeni delavec v nedeljo, ker v soboto za take reči ni časa, za celo tedensko, dnevno in nočno akordno delo 16—17—18 in ako se zna prav dobro pehati in mu je sreča mila, izjemoma tudi 19 ali 20 kron.

Kako more to delavstvo pri tako nadnormalno dolgem delavnem času in vpoštevaje delavni čas, z naravnost beraško plačo živeti, je skoraj nerazumljivo.

Povrh vsega pa moram konstatirati še dejstvo, da nad polovico teh delavcev niti za slučaj bolezni ni zavarovanih. Tudi to je solkanska posebnost. Videti je stvar v tem oziru tako, kakor da bi se Solkan ne nahajal v Avstriji. In kakor da ne bi veljali tam isti zakoni ki se jih mora sicer izpolnjevati v tej državi. Vprašanje, kako je to mogoče, je čisto enostavno. Goriske oblasti menda ne smatrajo delavcev za toliko vredne, da bi se zanje pobrigale in morda se jim ne zdi umestno zameriti se gospodom delodajalcem. Sicer se pa pritožujejo posamezni delavci, da delavec pri goriskih oblastnih itak nič ne opravi.

Lahko pa tudi rečemo, da tam, koder ni tožnika, tudi ni sodnika in konec koncov je ta, da so delavci pravzaprav sami krivi, ako nimajo še danes popolnoma nobene moči.

Vsled tega je umevno, da nimajo v bolniški blagajni nobenega vpliva, seveda, da potemtakem delodajalci v tem zavodu gospodarijo, kakor hočejo. V takih okoliščinah ni prav nič čudnega, ako so delavci, ki so slučajno, pravim slučajno, zavarovani in vsled napornega dela obole, dostikrat za itak piclo bolniško podporo opeharjani.

In kaj je vzrok, da so delavci tako povsem brez moči in vsled tega tudi popolnoma brez vsakega pliva?

Vzrokov ni potreba daleč iskati.

Brezbriznost glede vsakega organizatoričnega dela je najpoglavitejši vzrok. Važnejše se jim dozdeva vse drugo, kakor izobrazba, organizacija in njihov klaverni položaj.

Taka indolencija je pa vseh raznim elementom dvomljive vrste. V Gorico med tednom došli kinematograf, cirkus, komedija ali cigani napravijo po Solkanu dobro reklamo, in delavci gredo v nedeljo v gruče v Gorico, gledati borbo z bikom ali pa kak drugi »kaspriatear«; po »predstavi« se po raznih ostarijah pijančuje, potem se jih prime več za rame in ko gredo tako proti domu, vrisa v njih zavžiti alkohol, da se vse naokoli kar trese, in tako gre celo noč na ponedeljek.

V ponedeljek se krokanje nadaljuje in zaman bi ob tem dnevu iskal delavnice, v kateri bi se delalo. V torek zjutraj se začne zopet z velikim mačkom do pozne noči delati in — stradati. Kaj za to, če med tednom želodec krulji? Samo da so bili možgani v nedeljo in ponedeljek z vinom poteno omamljeni.

Delodajalci nimajo seveda nič proti takemu življenju delavcev, ker dobro vedo, da se take delavce lahko izkorišča.

Tako stanje in take razmere so na vsak način nevzdržljive.

Zaraditega vprašam dotične delavce: Ali ne mislite, cenjeni tovariši, da je že skrajni čas, vendar enkrat premisljati, kako bi se dalo popraviti to, kar se je doslej zamudilo? Obenem pa Vam pravim

to le: dokler se ne bodele združili vsi v strokovni organizaciji, dotlej je zaman vsako tarnanje posameznikov; dokler si ne bodele vstvarili močno strokovno organizacijo, je zastoj, da bi se suženjstvo, v katerem ječete, moglo izpremeniti v človekadostojno življenje.

Posameznik, dragi sodelavci, nima danes nikake veljave in ker nima veljave, nima moči.

Opustite torej vse nepotrebne stvari, ki so Vam le v kvar in nimajo z delavskim vprašanjem ničesar opraviti. Nesmiselno je tudi, obešati se meščanskim društvom na rep. Delavci se morajo združevati le v svojih lastnih organizacijah in le tam, kjer je delavstvo močno strokovno združeno, ga drugi stanovi vpoštevajo.

Zapomnite si dobro, da Vam ne bo nihče pomagal, ako si ne bodele pomagali sami in to zmorete le potom svoje strokovne organizacije. V Solkanu je že skupina »Zveze lesnih delavcev« vstanovljena, Vaša dolžnost je, da jo povzdignete in postanete njeni člani. Le na ta način se bodele naučili ceniti vrednost svoje delavne moči. I. T.

Občni zbor zveze okrajnih bolniških blagajn za Kranjsko, Primersko, Dalmacijo in Trst. V nedeljo, 15. t. m. je bil v Trstu, v dvorani delavske zavarovalnice proti nezgodam, občni zbor, ki je bil izredno dobro obiskan. Udeležilo se ga je 45 odposlancev. Na dnevnem redu, ki je bil v celem obsegu važen, bila je tudi dopolnilna volitev v upravni svet. Z večino 10 glasov so bili izvoljeni v upravni svet kot člani: Franc Bartl, Mihael Čobl in Ermenegildo Négris; kot namestniki: Karel Japel, Karel Malovrh in Lepold Travani. Proračun za leto 1907 je bil odobren in sprejet. K 6. točki dnevnega reda je poročevalec priporočal pristop k državni zvezi bolniških blagajn, kar se je z odobravanjem vzelo na znanje.

Strokovni pregled.

Strokovnim organizacijam na znanje. Odbor, ki je bil izvoljen na strokovni konferenci, ima v kratkem sejo. V zmislu dotičnih sklepov se najbrže vložijo pravila strokovne zveze takoj po seji. Strokovna zveza se osnuje, če ne bo nobenih ovir, lahko že meseca februarja. Čim je zveza pričela poslovati, bo mogoče realizirati tudi strokovno tajništvo. J. M.

Domače stvari.

Iz kemične tvornice v Mostah pri Ljubljani. Precej čudne razmere, ki so obstajale v imenovani tvornici med g. Bajžljem in delavstvom, so med našim delavstvom že precej znane. Nič boljši pa ni bil tudi gospod Mozetič. Ta dva moža sta si bila vtepla zadnji čas v glavo misel, da morata odstraniti tvorniškega ravnatelja. Postopala sta tako samooblastno, kakor bi bila tvornica njiju last. — Dne 11. t. m. sta pa kar pričela hujskati v ta namen delavstvo, češ, da naj popusti delo in naj ne bo tako neumno, da bi se dalo psovati od ravnatelja, in da naj zapusti delo. Da bi delavstvo bolj verjelo, sta trdila, da misli ravnatelj zvečer odpustiti 12 tesarjev. Spričo tega je bilo delavstvo razburjeno in je res stopilo opoldne iz dela, ono pa, ki ni dela zapustilo, sta polirja podila z dela. Iz kakšnega vzroka sta moža to hotela — bomo že še morda zvedeli. Gospoda, ki sta pri delavstvu črno zapisana, sta s to brezvestnostjo spravila okolo 60 ljudi ob zaslužek, ki niti ne vedo, kako so prišli obenj. Zasukal pa se je tudi vetrič in je popihnil ta dva gospoda na cesto. V tvornici ne bo nihče zaloval za njima.

Senzacionalen ulom, ki ponekod spominja na znano afero »Köpeniškega stotnika«, zanima ves Dunaj. V soboto dopoldne je prišel v arzenal, k častniku, ki je imel dnevno službo, neki računarski poročnik ter je zahteval od njega ključce za blagajniško sobo, češ da ima dvigniti denar za 2. korni artiljerijski polk. Ponašal se je tako, kakor da bi prepotrpežljivo čakal na ostale člane »komisije«, ki bi imela iti po denar. Službujoči častnik mu je izročil ključce, neznanu oficir je podpisal sprejem in odšel. Ko je čez nekaj časa prišla druga komisija po ključce, da gre v blagajno za drug polk, ji je častnik povedal, da so sobe še odprte. Toda komisija je našla zaklenjena vrata, ključev ni bilo nikjer, prejšnjega poročnika pa tudi ne. Stvar je bila seveda čudna. A pomagalo ni nič drugega, kakor poslati po ključavničarja in siloma odpreti vrata. Prvi pogled je že pokazal, da je bila blagajna 42. divizijskega artiljerijskega polka vlomljena. Iz nje je manjkalo trinajst paketov, ki so obsegali 26.000 kron v bankovcih po dvajset kron, potem paket s 1780 kronami v bankovcih po dvajset kron; potem ena hranilnična knjižica na 1987 in ena na 184 kron. Tat je moral odpreti pet vrat, preden je prišel do blagajniškega lokala. A posrečilo se mu je tako lepo, da ga nihče ni motil pri težkem delu. V blagajni, ki jo je oropal, je bilo v neki leseni kaseti še 3000 kron, ki jih je pa prezrl. Tat je bil tako predrzen, da je odšel takoj v hranilnico in je tam vzel na ukradeni hranilnični knjižici 293 kron. Policijski izvidi so dognali, da je tat, ki je kupil uniformo in sabljo pri nekem starinarju, identičen s proviantnim častniškim namestnikom Leopoldom Goldschmid-

tom, ki ga išče 6. divizijski artiljerijski polk že od 15. septembra zaradi poneverjenja in begunstva.

Po slovensko-hrvatskem časopisju se razširjajo še vedno stare bedaste laži o socialnih demokratih, ki so tako nesramne, da bi njih raznašalci zaslužili, da se jih dobro zlasa. Tako krošnjarijo s šlagerjem, da so socialisti glasovali proti nujnemu predlogu o podržavljenju rudnikov. O človeku, ki vodi uredništvo lista, pa bodisi zakotnega lista, se mora misliti, da pozna važnejše dogodke v parlamentu. Če jih ne pozna, naj cpravlja drugo delo, ne pa redigirati časopise. Če jih pa pozna, je pa infamija, če jih izviija. Socialisti so govorili proti listemu stupidnemu predlogu Vsenemcev, ki je zahteval, naj država v 14 dneh podržavi češke rudnike. Vsled socialističnih govorov so predlagatelji v zadnji uri popravili svoj predlog, in za popravljeni predlog so socialisti glasovali. Kdor drugače trdi, ta čisto navadno laže in obrekuje. Potem igra še vedno tistih Luegerjevih 100 milijonov za starostno zavarovanje neko ulogo. Kdor ne razume, kaj je bilo s tistimi sto milioni, je obžalovanja vreden ignorant. Če bi socialisti glasovali za tisto, kar hoče Lueger, bi jih morali delavci sami pozvati, naj nemudoma odlože mandate. Stari demagog Lueger je hotel, naj država naloži sto milijonov svojih papirjev in obresti od teh naj se porabi za starostno zavarovanje ljudstva. Štiri od sto — račun je prav kratek! — znaša štiri milione na leto. Če mislijo nekatere redakcijske korifeje, da je štiri milione kron na leto denar, s katerim se lahko plača ostarelim in obnemoglim delavcem le po 5 krajcarjev rente na dan, tedaj naj se ogledajo, če dobe kje kakšno pastirsko službico. Vse te bedaste laži vendar ne bodo zamazale ljudstvu oči. Izpoznalo bo ne le Luegerja, ampak tudi domače demagoge.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“!

Dopisi.

Iz Bosne. Povsod, kjer je delavstvo, ki dela in trpi za druge, se razširja ideja organizacije. Iz najbolj skritih krajev sveta prihajajo poročila o zmagovitem napredovanju organizacije in socializma. Samo v naši nesrečni deželi so mislili mogočnejši dolgo, da bodo postavili ob mejah jez in preprečili socializmu pot v Bosno in Hercegovino. Ali ne posreči se jim! Polagoma blede gosta tema reakcije, ki je ležala nad deželo, a vendar blede in dani se. Kapitalizem se razšira tudi pri nas, posledica kapitalizma je pa povsod socializem. Tudi tukaj, kjer vlada še popolni absolutizem na eni, »duševni pastir« Stadler na drugi strani, se polagoma zbujajo potlačeno delavstvo in z njim tudi železničarji. Leto 1906 je zapustilo krvav spomin v zgodovini Bosne. Leta 1906 je prizadelo delavsko gibanje občutljiv udarec mogotcem v Bosni, ki so mislili, da bodo res lahko za vse čase preprečili gibanje zapadne Evrope ob bregovih Save. Ampak njegov duh si je vendar sezidal mostove in je našel pot v deželo. Gospodarska beda, politično potlačevanje in duševno kastriranje je pripravilo začetkoma posameznike do tega, da so se polotili dela. Gibanje drugih delavcev je že nekoliko starejše, mi železničarji smo pa pravzaprav šele začetniki. Vendar se pa zavedamo svoje naloge in svojih dolžnosti. Dne 4. avgusta se je začelo naše delovanje za organiziranje bosenskih železničarjev in po štirih mesecih svojega dela lahko pokažemo ta uspeh, da smo zbrali nad 700 železničarjev v svoji organizaciji. Vemo, da se bo to število zdelo majhno avstrijskim sodrugom, ki računajo v svoji organizaciji s tisoči in tisoči udov, toda pomisliti se mora, da so železnice v Bosni še tako redke, kakor so bile drugod po Evropi pred 50 leti in da so tudi razmere pri nas tako težke, da se jih nikakor ne more primerjati z avstrijskimi. Za naše okoliščine je to že velikanski uspeh. Doseči smo ga pa mogli le na ta način, da se nismo ozirali ne na narodnost, ne na vero svojih tovarišev. Naše delo bi bilo enostransko, ako bi se bilo omejilo na kako posamezno kategorijo. Ampak danes lahko pokažemo, da imamo člane iz vseh kategorij in to nam jamči, da bo naša stvar dobro in lepo napredovala nam vsem v korist. V svoji mladi organizaciji imamo strojevodje, kurjače, delavce iz kurilnice, sprevedniško osebje, klub poduradnikov bosensko-hercegovske železnice je pa z vsemi 120 člani pristopil k naši organizaciji. Ne le, da so oni sedaj člani naše organizacije, ampak oni opravljajo zelo požrtvovalno delo in imajo odgovorna mesta v organizaciji. Čeprav je naša pot še s trnjem posuta, vendar vidimo, da se na njej giblje. Bodočnost je naša!

Trst. Kje je narodnost. Voditelji »N. D. O.« bi želeli, da bi listi prinašali o stavi le slabe stvari. Fakt pa je, da se stavka bliža ugodnemu koncu za težake. Vsi italijanski trgovci so pri volji, ugoditi zahtevam težakov. Protivijo se edinole še slovenski in nemški trgovci, med temi kajpada gg. Truden in Mahuc. Vsekako si bodo slovenski delavci zapomnili te dogodke za slučaj, če se bo zopet v kakem solzavem listu širokoustila človekoljubnost in dobrotu slovenskih delodajalcev.

Podgora. V tukajšnji papirnici imamo za nadzornika nekega Frana Mermolija, ki ima posebne nazore o človekoljubju. Delavke so se namreč pritožile pri obrtnem nadzorniku, ki je inšpiriral higienične in druge naprave te delavnice, da imajo 70 (sedemdeset) vinarjev na dan plače in da morajo za to plačo hoditi večkrat uro daleč od doma. Mermolij jih je zategadelj ozmerjal in jim zatrdil, da se motijo, če mislijo, da bodo imele sedaj kaj več plače. Pripomnimo le še, da si je obrtni nadzornik ogledal marsikakšno stvar, ki niti od daleč ne odgovarja najprimitivnejšim higieniškim in varnostnim zahtevam, in koje bo morala tvrdka prenarediti. Tako n. pr. bi morali v slučaju požarja ljudje v delavnici poginiti, ker primanjkuje izhodov. Obrtnemu nadzorniku pa priporočamo, da si pride večkrat ogledat našo papirnico.

Spljet. O ruskih kozakih, o madjarskih bečarih, o makedonskih silnikih se piše po vsem časopisu v Evropi. Toda če hočemo vedeti, kaj je absolutizem in preziranje zakonov, nam res ni treba hoditi v tujino. Na jugu Avstrije imamo deželo, v kateri najdemo vsega tega v obilni meri in v najnatannejših oblikah. Dalmacija je bila od nekdaj — kljub vsem ustavam — napoln avtokratično vladana dežela. Od nekdaj so bile oblasti v Dalmaciji mnenja, da je ljudstvo samo zanje na svetu in da je njih sveti poklic, voditi ga na vrvice po svojih potih. Zgodovina nam daje primere, da je absolutizem opravičil svojo ekzistenco z dobro upravo, s pospeševanjem blagostanja. O tem ni v Dalmaciji nobenega sledu. Dežela je zapuščena, da bi se človek razjokal nad njo. Gorovje — Kras, kjer ne najde oko nič drugega, kakor kamen. — Otoki — puščave. Trti žuga filoksera — nikjer ni varstva zoper to uničevanje. Morje — dajalo bi rib, ampak koliko se briga država za to, da bi se redile? Industrija — komaj da se more govoriti o njej. Samo samostanov in popov imamo toliko, da bo kmalu več kut in talarjev, kakor civilnega prebivalstva, ki neprenehoma — še sedaj, kljub ondotni krizi — beži v Ameriko. Nič drugega ni znal naš avtokratizem, kakor potlačevati vsako ljudsko gibanje s policijo in z žandarji. Resen nasprotnik temu sistemu vstaja šele z mlado socialno demokracijo, kajti vse dosedanje stranke so bile le dotlej pogumne, dokler jim ni policija pomolila pesti pod nos. To je pa tudi, seveda poleg drugih vzrokov pomagalo, da so popolnoma desorganizirane. Zoper socialno-demokracijo bi sedaj stari kaporisoni radi ustanovili krščansko-socialno stranko s pomočjo škofa in policije. Ker se je spljetsko ljudstvo naveličalo rajskih obljub in zemeljskega stradanja, je to delo precej težavno. Zato izmislija gospoda vse mogoče načine, da bi umetno pomagala krščanskim in poteptalo socialno-demokracijo. O sredstvih, ki se jih poslužuje in o brezpravnosti, ki vlada v Dalmaciji, bi se lahko napisalo cele knjige. Zadostuje naj za danes le nekoliko primerov. Pred kratkim je imel tukaj sodrug Dazzi predavanje o «Socializmu in veri.» Čitateljem «Rd. Prapora» že od lanjskega leta znani pater Talija iz Dubrovnika je prišel z njim polemizirat in je prav tako pogorel, kakor lani s sodrugom Kristanom. Na to so si krščanski zapisali nekega patra Gaetana, znanega praznoglavega, ampak fanatičnega petelnja iz Italije. Gledališče, ki ga občina nikoli ne da delavcem, je takoj dobil pobožni hujskač. Toda Gaetano ni imel sreče. Z njim je polemiziral sodrug Dorbič, ljudstvo mu je burno aplavdiralo in po konferenci je priredilo veliko protiklerikalno demonstracijo. Seveda je bila takoj vsa policija in žandarmerija po konci, suvalo se je s puškami, žugalo — skratka na Ruskem se godi tudi tako. Minilo je 8 dni. Sodruga Dorbiča je bil po opravi v Šibeniku. In tam ga meni nič tebi nič aretirajo, češ, da se je na shodu pregrešil zoper te in te paragrafe, pa ga v verigah odvedejo v Spljet. Na postaji je čakalo nanj 8 žandarjev, blizu 20 policistov, nešteti špicle in komisarje. In tako, kakor kakšnega desetkratnega roparskega morilca so ga gnali v zapor, iz katerega so ga izpustili šele po raznih intervencijah, ko se jih je resno opozorilo na predpise zakona. Take razmere so pri nas — in to je le en slučaj! Vrvarji, ki so v stavki, so izdali letak, v katerem opisujejo svoj položaj in svoje zahteve. Ni v njem žalitve, ni nič hudega, pa vendar — konfiscira se ga. Sodruga Dorbiča izda polemiko proti patru Taliji — letak se konfiscira! Toda vse to je končno le v korist socialni demokraciji. To odpira ljudstvu bolj oči, kakor vsa naša agitacija.

Začetkom tega tedna je bil pri nas sodrug Kristan iz Ljubljane. Priredil je na naše vabilo dva predavanja o predmetih «Človeška družba in delavstvo» ter «Pot iz preteklosti v bodočnost». V torek je pa govoril na ljudskem shodu zoper podražanje živil. Shod in predavanja so v vsakem oziru izvrstno uspeli. Nasprotniki so dobili krepak odgovor od govornika in od ljudstva. Njih nasilje ne bo kmalu nikogar več ustrašilo.

Umetnost in književnost.

Pohujšanje v dolini šentflorjanski je naslov novi knjigi Ivana Cankarja, ki je izšla v založbi L. Schwentnerja v Ljubljani in kateri je Hinko Smrekar narisal naslovni list. Cena broširanemu izvodu 2 kroni, elegantno vezanemu 2 K 80 vin., po pošti 10 vin. več. Kakor smo že naznanili, se je igrala ta duhovita farsa (v treh dejanjih) v sredo v ljubljanskem gledališču. Pikra satira, ki biča po eni strani moralne knavščino, po drugi pa naše socialne razmere sploh, je Cankarju izvrstno uspela. Figure so naslikane karikaturno, a z izbornostjo karakterizacijo. Natančneje se zmenimo o tem najnovejšem Cankarjevem delu v prihodnje.

Občno konsumno društvo v Zagorju

ima
svoje prodajalne na Lokah
do 31. decembra t. l.
radi inventure zaprte.

Dividendne znamke se jemljejo do
4. januarja 1908 nazaj.

Predstojništvo.

Dne 3. januarja 1908 izide v Trstu nov tednik **Delavski list**

glasilo slovenskih socialistov na Primorskem.
Naročnina za celo leto K 4.20, za pol leta K 2.10, za četrt leta K 1.05. Posamezne številke bodo stale 6 vinarjev. Tržaške delavce opominjamo že sedaj na to njihovo bojno sredstvo.
Uredništvo in upravnništvo ulica Boschetto št. 5, II. nadstropje. Telefon št. 1570.

Delavski žepni koledar za leto 1908 je ravno izšel.

Cena 80 vin., po pošti 10 vin. več.

Pri manjših naročilih se pošilja denar naprej, drugače se izvrši naročilo po povzetju.
Naroča se pri upravnštvu «Rdečega Prapora», kamor se pošilja tudi denar.

Upravnništvo.

Izšla je druga knjiga znamenitega romana

Pod spovednim pečatom

Stane 2 K.

Dobi se v upravnštvu «Rdečega Prapora» v Ljubljani, v založbi časopisa «Naprej!» v Idriji, v knjigarnah L. Schwentner v Ljubljani, A. Gabršček v Gorici, K. Florian v Kranju kakor tudi v vseh drugih knjigotržnicah.

Kdor še nima prve knjige romana

Pod spovednim pečatom

nabavi naj si tudi to. Stane 2 K 60 vin. Roman «POD SPOVEDNIM PEČATOM» je napisal bivši katoliški kapelan Hans Kirchsteiger, poslovenil ga pa je pisatelj Etbin Kristan.

Čitajte in razširjajte brošure:

„Socializem“.

Cena 20 vin.

„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo“.

Cena 10 vin.

Zakaj smo socialisti?

Cena 14 vin.

Te brošure se dobe pri upravi «Rdečega Prapora» v Ljubljani, pri upravi časopisa «Naprej!» v Idriji in po vseh knjigarnah.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi žrkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošure, cirkularje, reklamne liste, lepake, opominke, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadružne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in cene.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 168.

v Ljubljani

priporoča svoje

Telefon št. 168.

izborna pivo v sodeih in steklenicah.

Telefon št. 157.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

Telefon št. 157.

26-2

Volitve v bolniško blagajno ces. kr. državne železnice.

V kratkem se vrše volitve v odbor prometne bolniške blagajne ces. kr. državnih železnic. Znano je, da ima prometna bolniška blagajna kaj čudna pravila; po njih določbah imajo izvoljeni odborniki na upravo blagajne zelo omejen upliv. Vendar je pa važno, da pridejo v odbor ljudje, od katerih železničarji lahko pričakujejo, da bodo storili vse, kar je v njih močeh, da obvarujejo pravice članov, kolikorkoli dovoljuje njih upliv, in da bodo poizkušali, doseči reforme v prid varovanih članov.

Zaupniki organiziranih železničarjev so imeli na Dunaju več shodov v ta namen, ter so imenovali kandidate, ki zaslužijo zaupanje članov. V tem, ko priobčujemo v sledečem njih imena, prosimo vse člane, naj soglasno oddajo za nje svoje glasove.

Kandidatje so:

I. Za odbornike:

a) od vzdrževanja proge:

Josip Schubert, železniški ravnalet, železniški odsek Dunaj III.

Salvatore Amadeo, vizirar, odsečno vodstvo Dunaj.

b) od prometne in komercialne službe

Wilhelm Knottek, sprevodnik, Nussdorf.

Ignac Traunsteiner, skladišni delavec, Dunaj I.

c) od strojne službe:

Jožef Lohnor, vlakovodja, kurilnica Hütteldorf.

Matjaž Frühauf, kurilniški delavec, Hütteldorf.

d) Od delavniške službe:

Johann Hartmann, delavec, delavnica Dunaj I.

Karl Tautsain, lakirnik, delavnica Floridsdorf.

II. Za namestnike:

a) Od vzdrževanja proge:

Jurij Freiler, čuvaj na bloku, železniški odsek Dunaj III.

Jozef Juhasz, ključavničar, odsečno vodstvo Dunaj.

b) od prometne in komercialne službe:

Rudolf Lamprecht, strojevodja, Hütteldorf.

Karl Weniger, ključavničar, kurilnica Dunaj I.

d) Od delavniške službe:

Eberhard Helder, ključavničar, delavnica Floridsdorf.

Jurij Haas, vrtillec, delavnica Dunaj I.

Glede volitve opozarjamo na sledeče določbe: Vsak član prometne bolniške blagajne c. kr. državnih železnic mora dobiti **nepopolnoma** glasovnico. Na njo naj zapiše **vsa** imena navedenih kandidatov. Zgodilo se je večkrat, da so volilci zapisali na glasovnice samo imena svoje kategorije, n. pr. prometni uslužbenci samo kandidate za prometno službo. Opozarjamo, da je to **napačno**. Potrebno je, da zapiše **vsak** član imena **vseh** navedenih kandidatov.

Da se olajša izvršitev volitve, je organizacija naročila listke z imeni kandidatov, ki se jih lahko kar prilepi na dotični prostor na glasovnicah. Te listke bodo zaupniki organizacije pravočasno dobili.

Vsem članom, ki imajo volilno pravico, priporočamo to: Če se **zahteva**, naj **podpišejo** listke. Pribiti se mora pač, da to ne soglašajo z načeli svobodne volitve. Toda lahko bi se zgodilo, da bi se nepodpisane listke zopet razveljavilo. Zato je bolje, da se jih tam, kjer se zahteva, res podpiše, da ne izgubimo glasove po nepotrebnem.

Opozarjamo pa še na sledeče: Volitev je po veljavnih predpisih **svobodna**. Nihče torej nima pravice, siliti kateregakoli člana, da bi volil ali one kandidate. Izkušnja nas pa uči, da se vendar pri vsaki volitvi vrši pritisk na posamezne člane. Nekateri predpostavljeni se ne morejo odviti nepostavnega vpliva na člane. Takemu pri-

tisku se mora vsak član odločno upreti in sicer na sledeči način:

Ako bi ta ali oni predpostavljeni porabili svoj službeni ali uradni položaj v ta namen, da bi silili člane, naj volijo kandidate ravnateljstva ali krščanskih socialcev (krščanski socialci imajo namreč prav tiste kandidate, kakor ravnateljstva); ako bi kdo nepostavno uplival nanje, ako bi mu žugal, ker hoče svobodno voliti, naj takoj **zahteva** protokol, ne da bi se spuščal z dotičnim predpostavljenim v prepir. **Ampak** tak zapisnik naj prizadeti član **podpiše** le tedaj, če je zapisnik sestavljen po pravici.

Ako se kje nepostavno upliva na člane, ako se zgodi kako volilno sleparstvo, naj se to takoj poroča našemu uradništvu in naj se naznani priče, da se lahko stori potrebne korake.

Železničarji, udje prometne bolniške blagajne! Tovariši in sodrug!

Vabimo Vas, da volite samo imenovane kandidate, da se prepreči vsako razcepljenje glasov, kar bi bilo samo nasprotnikom v korist. Imenovani kandidatje so izkušeni možje, ki bodo pri vsaki priložnosti varovali pravice članov prometne bolniške blagajne, kolikorkoli jim bo to po pravih mogoče.

Eksekutiva organiziranih železničarjev v Avstriji.

Enotna organizacija.

Dokler je bilo količjak mogoče, so nasprotniki železničarjev odvrčali železničarje od organizacije. Dokler niso železničarji izkusili vseh bridkosti svojega položaja in dokler je bilo količjak upanja, da dosežejo po drugih potih kaj boljši položaj, je bilo to mogoče. Starejšim sodrugom je znan težki boj, ki ga je morala organizacija voditi za svoj obstanek. Znano jim je, da so bili na vseh straneh nasprotniki. V meščanskih strankah ni našla združitve železničarjev nikjer prijateljev. Meščanska vlada je proglasila načelo, da je železničarska organizacija že sama po sebi nevarna državi.

Tako so upali kapitalisti, z združenimi močmi zatreti železničarsko organizacijo sploh. Naravno. Saj so videli v organizaciji ono strašilo, ki je najbolj nevarno njih žepom. In nič ni na kapitalistu tako občutljivo, kakor žep.

Ni se jim posrečilo. Organizacija je ne le ohranila svoj obstanek, kljub Guttenbergovemu razpustu, temveč tudi povečati število svojih članov in svojo moč. Zgodilo se je, kar se je moralo zgoditi. Kapitalistični pritisk je moral s časom tisočim železničarjem odpreti oči in jih pripeljati tja, kjer je pričakovati edino rešitev.

Organizacija je izpričala svojo vrednost v mnogih težkih bojih in končno so morali tudi najbolj zagrizeni nasprotniki izpoznati, da se ne more železničarjev več trajno odvrniti od združitve. To izpoznanje je zanje bričko. Toda ker je neizpremenljivo, je moral kapitalizem poiskati drugo taktiko. In vprašal se je: Če že ne moramo preprečiti organizacije sploh, tedaj moramo preiskati, ali ji ne moremo škodovati, ali jo ne moremo oslabiliti na drug način? Ali nam je organizacija v vsaki obliki enako škodljiva?

Moč vsake organizacije tiči v solidarnosti vseh njenih delov. Če bi se kapitalizmu posrečilo, prerezati to solidarnost vsaj na nekaterih mestih, bi že mnogo profitiral. Kajti posamezni deli, ki bi tako nastali, ne bi mogli enotno nastopati; med njimi bi nastalo nesporazumljenje, porodili bi se konflikti in namesto da bi se železničarji združili bojevali zoper kapitalizem, bi se začeli zopet bojevati med seboj.

Čim je prišel kapitalizem do tega izpoznanja, je bilo z vso gotovostjo pričakovati, da poizkusi dejansko izvršiti svoj namen. Ljudje iz meščanskih strank, ki se niso brigale za železničarje, ko je bil njihov položaj najbolj žalosten in koso imeli najhujše boje, so začeli zatrjevati železničarjem, da jih lju-

bijo nad vse in da jim hočejo pomagati. Klerikalci in narodnjaki vseh barv so se začeli živo zanimati za železničarje. In v tem, ko so prej z vsemi močmi ovirali njih združevanje, so začeli naenkrat sami pridigati:

Železničarji! Organizirajte se!

Lahko bi se bilo to imenovalo pravo čudo, če se ne bi bilo takoj opazilo, da se skriva v novi taktiki še nekaj. «Organizirajte se!» so rekli novi prijatelji železničarjev, «ampak organizirajte se samostojno». «Na krščanski podlagi» — je donel klic z ene strani, «na narodni podlagi» klic z druge plati.

«Kajti pred vsem ste kristjani in varovati se morate židov» — se je učilo tukaj.

«V prvi vrsti ste sinovi svojega naroda in se ne smete udati tujcem» — se je govorilo tam.

In nastale so krščansko socialne, češko-nacionalne, nemško-nacionalne, slovensko-narodne in podobne «organizacije». Z vseh strani se je metalo mreže nad železničarje ter se jih je izkušalo čim več poloviti.

Čudno mora biti opazovalcu te agitacije le eno: Kako, da so odkrili krščanski socialisti, narodnjaki, patrioti i. t. d. svoje srce za železničarje tako pozno? Šele tedaj, ko so prišli železničarji tudi v politiki do neke veljave? Zlasti odkar imamo splošno volilno pravico ter velja železničarjev glas prav toliko, kakor baronov, škofov, ravnateljev, bankirjev glas?

Že ta pomislek bi bil lahko pokazal, da vodijo najnovejše osrečevalce železničarjev samo politični razlogi. Mora se gledati, da se dobi tudi železničarske glasove. Železničarjev je mnogo in če se jih ima pri volitvah, tedaj to že nekoliko zaleže. V ta namen se že tudi lahko nekoliko igra prijatelje ljudstva...

Organizacije posameznih delov niso pravzaprav železničarjem nič novega. Imeli so jih že davno, le na nekoliko drugačni podlagi. Pri železnici so zelo ravnovrstne kategorije uslužbencev in delavcev. V starejših časih ni bilo nič posebnega čudnega, da so si te ravnovrstne kategorije snovale ravnovrstna društva. Ostankov iz teh časov imamo še danes mnogo.

Kar se je godilo v starejši dobi med železničarji, je tudi drugim delavcem znano. Ampak separatistični duh ni bil nikjer tako močan, kakor tukaj. Solidarnost je že davno obstajala med železničarji, ampak ne solidarnost vseh, temveč samo vzajemnost posamezne kategorije. — Železnice so nekaj poseben svet, svet v malem; njih službene in delavne potrebe so mnogovrstne. Enakost službe je bila pa posameznim delom najbolj očitna in jih je najbolj privlačila. Opravila na stroju so bila n. pr. vsa druga, nego opravila na zavoru, na postaji ali v delavnici. Tudi so bili železničarji ljudje. Človek je pa rad ponosen, v kateremkoli položaju se nahaja. Ponos samposebi pač ne bi bil nič slabega, temveč je zlasti potlačenim slojem posebno potreben. Kdor ne čuti svojega lastnega dostojanstva, je tudi nezmožen za boj, zlasti za boj za svobodo.

Ali ta ponos je našel napačne steze. Hodil je v nižavah, ni se povzpел v potrebne višave. Strojvodja ni bil ponosen, da opravlja važno delo, ki je za vso človeško družbo velikkanske vrednosti. Ampak njegova misel je šla po sledeči poti.

Jaz stojim na mašini. Jaz jo vodim in ona vleče ves vlak. Brez mene bi bila vsa železnica mrtva stvar. Jaz ji šele dajem življenje. Vsled mojega ravnanja in mojega dela je železnica šele železnice. Lahko sem torej ponosen na svoje delo. Lahko sem ponosen na svoj stan. Strojvodja sem — to je moj ponos...

Njegov pogled v tistih časih ni segal tako daleč, da bi bil videl celo malo vojsko ljudi, ki žive izvrstno, prijetno in razkošno od njegovega dela, a brez svojega. On ni primerjal sebe z le-nuhi, s parasiti, s privilegiranci človeške družbe.

Primerjal se je samo z onimi, ki so bili njegovim ošem najbližji, s sprevedniki, s čuvaji, z uradniki, z delavci na progi i, t. d.

In tako je zopet kalkuliral njegova misel:

Kaj bi pomagalo, če bi bilo na železnici še dvakrat več prometnih uradnikov, kaj če bi delalo še na tisoče in tisoče delavcev več v skladnih in delavnicah, nego jih dela danes, če pa ne bi bilo strojevodje? Mi smo torej vendar nekaj drugega, nego oni. Važnejši smo, potrebnejši smo. Bolj se nas mora respektirati.

In ko so se strojevodje začeli organizirati, so se organizirali zase.

Tako so pa ravnale tudi druge kategorije.

Železniški mojstri n. pr. so si rekli:

Če železniška proga ni v največjem redu, se lahko primerijo največje nesreče. Vse tisto, zakar moramo skrbeti mi, je neznansko važno. Le malenkost naj opustimo, pa je delo vseh drugih kategorij skupaj brezuspešno in lahko propade v grozni železniški katastrofi. Prav imamo torej, če zahtevamo, da se nas šteje za nekaj nujnega, za nekaj višjega. Ponosni smo lahko na to, da smo železniški mojstri. Kaj so druge kategorije v primeri z nami?

In šli so, pa so ustanovili svoje lastno društvo.

In tako so ravnali prometni uradniki tako delavci, tako čuvaji, tako s kratka vse kategorije! Polagoma smo dobili toliko organizacij, da se jih je komaj še seštel.

Ampak nobena ni mogla priboriti kaj posebnega za svoje člane. Kajti če je posamezna organizacija kaj zahtevala, so si rekle železniške uprave:

Saj ti ljudje sami med seboj niso složni. Česa naj se pa bojimo?

Dokler so med seboj razdruženi, dokler se morejo zanasati na skupnost, imamo mi moč, oni so pa le slabi. Da bi le vedno tako ostalo!

Pa ni vedno tako ostalo, ker ni moglo. Brez uspešnost separatistične organizacije je polagoma prepričala železničarje, da morajo stopiti na višje stališče.

Zapustili so tesni krog kategorije in so se jeli zavedati, da so vsi skupaj železničarji, vsi važni, vsi potrebni. Izpoznali so, da so vsi služabniki kapitalizma, da imajo enega gospodarja in eno nevarnost. Tedaj so se začeli organizirati za boj zoper to nevarnost.

Nastala je in se okrepčala enotna železničarska organizacija na razrednem stališču.

Tedaj se je ustrašil kapitalizem.

Moč združenih železničarjev je bila nevarna za njegovo izkoriščanje.

In ko je kapitalizem izpoznal to nevarnost, je začel sejati seme razdora med železničarje. Z naglašanjem vere in narodnosti je začel razdruževati zedinjene železničarje.

Slepec bi moral izpoznati, da se godi to samo na korist železnišmemu kapitalizmu. Kakor so imele separatistične organizacije po kategorijah to posledico, da so železničarji postali slabi spričo organiziranega kapitalizma, tako slabi železničarje vsaka separatistična organizacija.

Vsaka «narodna» in «verska» podlaga ne pomeni za železničarje nič drugega, kakor oslavljenje. Vse tako «organiziranje» se vrši samo v interesu kapitalizma, ki sam ne pozna nobene domovine, nobene narodnosti, nobene vere, ampak samo svoj žep.

Z vsako separatistično organizacijo se izdaja organizacija sama in njeno temeljno idejo.

Ako je vodilna misel organizacije združitev, tedaj se morati skrbeti, da je združitev čimvečja in čim tesnejša. Prav v tem je moč organizacije.

V interesu organizacije, v interesu železničarjev samih je treba odpravljati vse tisto, kar bi jih lahko ločilo. Kar pa naglašja kaj drugega, to pospešuje ločitev in slabi železničarje.

Vsaka separatistična organizacija nosi v sebi kal izdajstva.

Če je naloga železničarske organizacija, bojevali se zoper kapitalistično izkoriščanje, teraj se morajo v djej zbirati vsi, ki so izkoriščani, ne pa vsi katoličani, ali vsi Slovenci, ali vsi Nemci i. t. d. Organizirati Slovence posebej, Italijane posebej, pa spet Nemce zase, Čehe zase, pravi: Organizirati slovenske železničarje proti italijanskim, nemške proti češkim železničarjem, namesto da bi se organiziralo vse vkup proti kapitalizmu.

Nič pa tudi ni tako nezmislno, kakor «narodne» ali «verske» organizacije pri železničarjih. Narodno vprašanje je ena reč, strokovno pa druga. Kdor meša oboje, slepi ljudstvo in mu zagrinja resnico.

Če bomo imeli osem različnih «narodnih» organizacij železničarjev, bomo imeli kmalu blazen boj železničarjev med seboj; kapitalisti si bodo pa veselo meli roke. Dokler se tepemo med seboj, ne moremo biti nevarni kapitalizmu in ni se mu treba bati.

Edina koristna organizacija za železničarje je enotna organizacija, vse drugo je pa navaden grdoben švindel v službi kapitalizma in na njegovo korist.

Železničarji!

Če hočete, da bo vaš boj uspešen, morate delovati ne le v strokovni, ampak tudi v politični, ne le v politični, ampak tudi v strokovni organizaciji.

Če hočete imeti dober meč v svojem boju, morate razširjati delavsko časopisje. Naročati morate delavske časopise, da se sami iz njih poučite tudi zato, ker bo vsak vaš list temboljši, obširnejši in zanimivejši, čimveč odjemalcev mu pre-skrbite.

Treba je, da pride vaše časopisje tudi med nasprotnike. Razširjajte ga torej pridno. Časopisje je vaše edino orožje v boju. Od vas je odvisno, da bo krepko in ostro!

Shodi.

Ljubljana. V torek, dne 10. decembra, je imela skupina Ljubljana I svoj polletni občni zbor v salonu pri «Štajercu» ob dobri udeležbi. Na dnevnem redu je bilo:

1. Poročilo funkcionarjev skupine.
2. Dopolnilna volitev.
3. Organizacija in taktika.
4. Raznoterosti.

Posamezni funkcionarji so poročali o delovanju odbora ter so bila vsa poročila sprejeta na znanje.

Na mesto dosedanjega knjižničarja sodruga Magajne, ki je odložil svojo funkcijo, je bil izvoljen sodrug Forstner, namesto sodruga Prunka, ki je izstopil iz odbora, pa sodrug Kopitar. V popolnitev odbora je bil izvoljen še sodrug Sterle.

O organizaciji so vsesestransko govorili sodrug Marn, Tokan in Petrič, ki so želi za svoja poučna izvajanja viharo odobravanje.

Sklenilo se je, da se priredi železničarski ples v zvezi s skupino Spodnja Šiška, tekom predpusta.

Pri točki «Raznoterosti» se je razvila obširna in zanimiva debata o raznih predmetih. Ko se potem nihče več ni oglasil za besedo, je apeliral predsednik sodrug Škrjanec na navzoče, naj ne utrudljivo delujejo za organizacijo, zahvalil se je za mnogoštevilno udeležbo, ter je zaključil shod.

Trst. V soboto, dne 14. t. m., se je vršil v gostilni pri «Mestu Celovcu» shod uslužbencev državne železnice. Poročal je sodrug Stöler o pogajanju centralne delavske komisije na Dunaju z železniškim ministrstvom o zahtevah državnih železničarjev. Plačilne tarife, ki se nanašajo na to, objavi «Železničar» na drugem mestu, pa zato ni treba, da bi se jih tukaj ponavljalo. Poročilo je bilo sprejeto na znanje. Potem je govoril sodrug Mihevc o strokovni organizaciji železničarjev s posebnim ozirom na rogoviljenje dr. Mandičeve «Narodne organizacije», ter je dokazal, da je vse njeno delo in že njen obstanek na škodo delavskemu in železničarskemu gibanju. Ta organizacija je ričet delavcev in podjetnikov in naj bi varovala interese obojih, kar je nemogoče. Vidi se, da je ustanovljena samo za osebne namene nekaterih posameznikov in da je vsled tega železničarjem dvojno škodljiva. Mnogoštevilni udeleženci shoda so mu glasno pritjevali, ko je razkrinkaval bistvo te stavkokazne organizacije. Navzoči so bili tudi «narodnjaki», pa se nihče izmed njih ni oglasil za besedo.

Organizacijske vesti.

Vse skupine in vplačevalnice opozarja centrala, da naj obračunajo o doneskih, ki so vplačani meseca decembra, ter denar odpošljejo najkasneje

do 27. t. m., tako da pridejo zanesljivo do 31. decembra na centralo in se jih lahko objavi še v poročilu za tekoče leto. Na doneske, ki pridejo po 31. decembru, se ne more jemati ozira v poročilu o letu 1907. Posledica tega je, kakor znano, da se računi centrale ne vjemajo z računi posameznih skupin in to daje povod nepotrebnim reklamacijam.

Formulare za statistiko članov i. t. d. je centrala razposlala posameznim skupinam, pa prosi, naj jih sodrugi blagajniki vestno izpolnijo ter zanesljivo vpošljejo do 10. januarja.

Skupina Ljubljana (južna železnica) naznanja svojim članom, da je knjižnica v redu in jih vabi, naj se je pridno poslužujejo. Knjige se izdaja redno vsako nedeljo dopoldne, ter vselej ob odborovih sejah in shodih. Pridna poraba knjig je v interesu vseh članov, ki jim je izobrazba neizogibna, da si pridobe vse tiste lastnosti, brez katerih ni mogoče misliti na uspešno borbo. Knjižnica ne obsega samo zabavnih knjig, ampak tudi zelo poučne, koristne in zanimive obenem.

Gorica. (Državna železnica). Goriska skupina II. opozarja vse svoje člane, da je vsako soboto, ki sledi tretjemu vsakega meseca, društven mesečni shod v gostilni gospoda Strajsserja, ulica Campo Santo št. 31 v Gorici. Vodstvo skupine pričakuje, da se bodo člani udeleževali teh rednih shodov v največjem številu, kajti le tedaj se z njimi lahko doseže pravi namen. Na teh shodih se bo razpravljalo važna vprašanja, o katerih morajo biti vsi člani poučeni. Treba je tudi, da se razvije živahno življenje v podružnici, da ne ostanejo člani samo v knjigah. Ta opomba velja enkrat za vselej in se ne bo razpošljalo posebnih vabil. Vsakdo ve, da je v soboto mesečni shod in ne le njegova pravica, ampak tudi njegova dolžnost je, da pride.

Nadalje opozarjamo člane, naj redno plačujejo svoje doneske, in sicer v svojem lastnem interesu. Člani, ki zaostajajo z doneski, imajo lahko od te nemarnosti neznansko škodo. Kajti če se komu kaj primeri, ko je z doneski zaostal, nima pravice do pravovarstva in mu ga tudi vodstvo podružnice ne more dati. Pravila določajo, da se smatra člana, ki je zaostal, za izstopivšega. Pravila pa morajo biti enako veljavna za vse. Opozarjamo torej one, ki so zaostali, da naj pravočasno poravnajo dolg.

Beleške.

Čemu služijo strokovne organizacije? Na to vprašanje daje neki ameriški list sledeče odgovore: Strokovne organizacije imajo nalogo, rešiti delavske razrede iz gospodarske odvisnosti. — Strokovne organizacije krajšajo delavni čas in podaljšavajo življenje. — Strokovne organizacije zvišujejo plačo in zmanjšujejo lakoto. — Strokovne organizacije podpirajo omiko in preganjajo temo. — Strokovne organizacije vzgajajo moštost in odpravljajo klečeplazanje. — Strokovne organizacije krepčajo solidarnost in pospešujejo izpoznavanje pravih ciljev. — Strokovne organizacije dvigajo velikodušnost in preganjajo egoizem. — Strokovne organizacije pospešujejo vzajemnost in odpravljajo kastovnega duha. — Strokovne organizacije se bojujejo za pravice in preganjajo krivico. — Strokovne organizacije olepšavajo svet in življenje. Zato morajo biti vsi udje delavskega razreda v strokovni organizaciji. Delavci spominjajte se na preteklost, a računajte z bodočnostjo! Združite se in bojujte se za svoje lastno delo! Ne čakajte na jutri, da ne pride nova beda. Ne čakajte na nikogar, da bi delal za vas, temveč delajte sami zase. Ne žalite indiferentnih, ampak poučujte jih. Ne verjemite, da ni mogoče otresti jarma. Moč organizacije dokazuje nasprotno. Ne popuščajte v boju, pa zmagamo!

Drobno delo je najvažnejše, če se hoče doseči velike uspehe. To delo morajo opravljati železničarji sami. Naloga vsakega posameznega železničarja je, da agitira med nezavednimi tovariši. Poučevati jih mora, pokazovati jim mora, kako potrebna je organizacija in kako koristna. Nihče ne more železničarjem postaviti organizacije, če si je ne postavijo sami. Železničar se ne sme zanašati na to, da bodo že drugi opravili delo. Drugih, ki bi ga opravili, ni. Organizacija ni nič drugega, kakor železničarji sami. Kar oni delajo, to dela organizacija. Cesar sami ne store, tega ne stori nihče. Posamezni funkcionarji v organizaciji imajo druge naloge, ki same po sebi naraščajo, čimbolj se organizacija razvija. Funkcionarji morajo napredovati z organizacijo; oni ne smejo ostati tam, kjer smo bili pred desetimi leti, kajti drugače bi vsa organizacija ostala tam. Vendar imamo pa še na tisoče železničarjev, ki so še tam, kjer smo bili ne pred desetimi leti, ampak pred petdesetimi leti. Medtem, ko opravljajo funkcionarji kot predsedniki, tajniki i. t. d. nova, neprenehoma se množa, od dne do dne težja dela, se tudi doslej še nezavednih železničarjev ne sme zapustiti. Zanje morate skrbeti vi, organizirani železničarji! Vi morate zahajati med nje. Vi jih morate dramiti, pridobivati jih za organizacijo. Samo tako narastemo ter postanemo veliki in močni. Kadar to dosežemo, pa zmagamo.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

103. števec.

V Ljubljani, v soboto, dne 28. decembra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg števec. 3/1.

„Rdeči Prapor“

izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Politika lakote.

Se vedno pripovedujejo agrarci, da prepoved uvoza živine ni nič kriva draginje, ampak da bi imeli čisto normalne cene, če ne bi socialistični delavci »neprenehoma« štrajkali in zahtevali višjih plač. V resnici se niso zvišale delavske mezde v nekaterih strokah sploh nič, v nekaterih pa komaj za izpoznanje.

Pač pa je res, da ima Avstrija malo živine ter je glede obskrbe z mesom odkazana na druge dežele. Torej je povsem jasno, da mora zvišana colnina podraževati meso iz tujine, ker zvali prodajalec carino, katero je plačal, na konzumente; podraži se pa tudi domače meso, ker ga je premalo.

Tekom zadnjih 80 let se je carina na živino neznansko zvišala.

Leta 1851 se je plačalo carine za vola 8 K, za kravo 4 K, za mlado živino 4 K, za tele 50 v, za ovco 30 v, za prešiča 2 K.

Leta 1878 je bila razlika neznatna. Izvzemši prešiče je bila carina za nekatere vrste živine še nižja, kakor 1851. leta, namreč za vola 8 K, za kravo 3 K, za mlado živino 1 K 50 v, za tele 50 v, za ovco 60 v, za prešiča 4 K.

Od tega časa naprej pa raste carina v povsem neprimernih obrokih. Že leta 1882 je iznašala za vola 20 K, za kravo 6 K, za mlado živino 4 K, za tele 2 K, za ovco 1 K, za prešiča 6 K.

Leta 1887 je prišlo novo zvišanje. Plačalo se je za vola 30 K, za kravo 6 K, za mlado živino 6 K, za tele 3 K, za ovco 1 K, za prešiča 6 K.

Sedaj so pa vse carinske postavke za živino več kakor podvojene, ter se plača: Za vola 72 K, za kravo 45 K, za mlado živino 30 K, za tele 10 K, za kravo 6 K, za prešiča 22 K.

Zvišala se je torej carina na tele, ovce in prešiče tekom zadnjih 56 let okroglo za 1800 do 2000 odstotkov, na govejo živino pa, ker od leta 1851 do 1878 tukaj ni bilo izpremembe, le tekom tridesetih let za 1000 do 1400 odstotkov! S tem se je seveda srečno preprečilo vsak ugoden upliv uvoza na tržne cene in avstrijski živinorejci, ki niso nikakršni mali kmetje, ampak skoraj sami veleposessniki, so lahko uresničili besede viteza Hohenbluma ter diktirali prebivalstvu cene mesa.

Da se pa avstrijskemu prebivalstvu še otežča mesna hrana, se je proglasilo, da so balkanske dežele, ki pridejo za Avstrijo najbolj v poštev, okužene, pa se je sploh prepovedalo uvoz živine iz žene, pa se je sploh prepovedalo se je tudi uvoz ohlajenih. In še več. Prepovedalo se je tudi uvoz ohlajenega in zmrznjenega mesa iz prekomorskih krajev in tako se je ustvarilo naravnost umetno pomanjkanje mesa.

Vse to bi bilo vsaj deloma razumljivo, četudi neopravičljivo, ako bi imeli v lastni državi toliko

živino, kolikor bi je bilo treba za prebivalstvo. Toda tekom enega leta se je število govede zmanjšalo kar za 80.000. Leta 1900 se je naštel goveje živine vsega skupaj 9.511.170, leta 1901 pa 8.736.096. Leta 1902 se je agrarcem na ljubo ustavilo štetje živine in šele leta 1906 se je zopet stelo. Socialni demokratje so v parlamentu razkrili, kako se je sleparilo pri tem štetju. Zasačilo se je n. pr. dva župana, ki sta popačila številke tako, kakor da bi bilo mnogo več živine v občini, nego je bilo res.

Ali v tem, ko od zunaj ne dobimo živine vsled visokih cen in vsled prepovedi uvoza, in ko se doma ne vzredi dovolj živine za vso potrebo, se proda približno 60.000 goved v tujino. Če se šteje onih približno 11.000 živali, ki pridejo iz Italije in onih dežel, ki niso »okužene«, ostane še vedno 40.000 živali, kar se jih odžene v tujino brez namestitve.

Vsa ta dejstva dokazujejo pač dovolj jasno, da je pomnoženje živinske prodaje najnujnejše sredstvo proti draginji in pomanjkanju. Socialno-demokratski predlog, ki je zahteval, da se dovoli uvoz živine iz balkanskih dežel, da se sklene veterinarske ugovore s temi deželami, da se napravi ob mejah klavnice in da se dovoli uvoz zmrznjenega mesa iz prekomorskih krajev, je izrekel prvo in najnujnejše, kar se da storiti proti draginji. Zato si mora ljudstvo zapomniti one, ki so pomagali, da se je draginja ohranila.

Znižanje sladkornega davka.

Za osem vinarjev pri kilogramu je zbornica poslancev znižala davek na sladkor začeni z jesenjo 1908. O zakonu ima sklepati še gosposka zbornica. Toda povsem neverjetno je, da bi povzročila konflikt z zbornico poslancev prav pri tako popularni priliki, pa da bi zavrgla zakon ali pa ga poslabšala. Obžalovati se mora, da zbornica ni sprejela socialno-demokratskega predloga, ki bi bil omogočil, da bi se bilo znižalo davek takoj za 16 vinarjev, ne da bi bilo treba vprašati gosposko zbornico. Večina poslancev se ne upa zameriti volilcem, kar bi se bilo gotovo zgodilo, če bi bila zavrgla znižanje tega davka sploh; ali tudi vladi se ne upa zameriti, pa je dala vsled tega najmočnejše orožje, ki ga je imela, iz rok. Namesto za šestnajst se zniža sladkorni davek samo za osem vinarjev.

Toda pribiti se mora pri tej priložnosti, da je tudi to znižanje pripisati edino socialnim demokratom, kajti povsem gotovo je, da ta parlament ne bi bil nikdar sklenil znižanja tega davka, če ne bi bili socialni demokratje v parlamentu tako močni, da se jih ne more ignorirati in če ne bi bili porabili v svoji borbi tako dobre taktike. Njej je pripisati, da je postala nepopularna nagodba nekake predpaga za znižanje sladkornega davka. Meščanske stranke, ki so nerade glasovale za nagodbo, a se je vendar že vnaprej vedelo, da bodo glasovale zanj, so bile moralno prisiljene, kot odškodnino dati volilcem znižani davek. Če ne bi bilo v parlamentu tako močne socialno-demokratske zveze, se ne bi bilo nikakor posrečilo. Tako je to znižanje davka indirektna posledica splošne in enake volilne pravice. Da uspeh ni bil večji, so krive meščanske stranke, ki vztrepčejo, če finančni minister zažuga, da pojde v penzijo. Dobro znamenje, da se ve, kaj se sme pričakovati od meščanskih strank, če se gre za blaginjo ljudstva.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K, za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v

Reklamacije so poštne proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna peti-vrstica, (širina 83 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

Kdo je blazen?

Šala v enem dejanju.

Osebe:

Peter Mravec.

Eva, njegova žena.

Milka, njuna hči.

Dr. Ivan Bohor.

Vladimir Ravnik.

Anica, hišina.

Neznanec.

V stanovanju pri Mravčevih.

Peter (sedi v naslonjaču in čita časopis). Eva (pospravlja po sobi).

Peter: Tristo vragov!

Eva (ustrasena): Oh! — Že zopet kolneš.

Peter: Nič, nič ne kolnem. Kaj je to tudi že kletev.

Eva: Kaj se je pa zgodilo, da me tako ustrašiš.

Peter: Hahaha! Vsacega vetrčka se ustrašiš. Ne bodi vendar tako nervozna. Kam pa pridemo!

Eva: Ne reci, da sem nervozna. Čisto normalna sem. Ampak ti imaš navado, da bi spravil človeka ob pamet.

Peter: Lepo, lepo! Trideset let sva skupaj, a na moje stare dni mi očitaš moje navade. Hvala, hvala . . .

Eva: Ej, nehaj, nehaj! Ne bodiva otroka na stare dni. — Pa mi povej, kaj te je tako pograbilo, da si hotel poklicati kar tristo hudičev —

Peter: Vragov, prosim.

Eva: To je vseeno.

Peter: Ni vseeno.

Eva: Eh, vseeno je.

Peter: Pa ni vseeno. Jaz sem Peter in nisem Pavel. Vrag je vrag in ni hudič.

Eva: Naj bo satan ali lucifer, meni je vseeno.

Pusti sploh vrage, pa že povej, kaj se je zgodilo.

Peter: Aha! Povej, povej! Ženska radovednost — kakor v paradižu.

Eva: Nikar se ne izgovarjaj na mojo radovednost. Saj sam komaj čakaš, da poveš, kar veš.

Peter: To je izmišljeno. Prav nič ne čakam. Če nočem, pa ne povem ničesar. To je povsem moja stvar.

Eva: Tvoja stvar, kajpada. Saj te ne prosim. Kaj mi je mar, kaj si čital v tvojem neumnem listu. Saj lahko sama čitam, ako hočem.

Peter: Neumen? Neumen? Jaz ne čitam neumnih reči, da veš. Neumno je le, da tako govoriš. In neumno je končno, kar se godi po svetu. Da. To je neumno, da ni nikjer reda, da je vse navskriž, vse narobe, vse drugače, kakor v mojih dneh.

Eva: Moj ljubi Peter, včasih je pa vendar prismojeno, kar govoriš. Kaj te ni več na svetu? Ali niso sedanji dnevi tudi še moji in tvoji dnevi?

Peter: Ne, niso — in ne maram zanje! V mojih dneh je bil red na svetu. Bile so stare šege in to so bile dobre šege. Mladina je spoštovala starino, vsaka stvar je bila na svojem mestu, vse je bilo prav. Sedaj pa —

Eva: — no, sedaj pa Milki ne ugaja plešasti Martin. Tako je bilo tudi prej, da mlado dekle ni maralo za moško podrtijo.

Peter: Eva! Takih besed ne trpim. Ti si moja žena, Martin je pa moj prijatelj. In če je meni všeč za prijatelja, mora biti tudi Milki všeč za moža.

Eva: To je pa vendar razlika. Peter, Peter! Pomisli pač, kaj bi bil ti dejal, ako bi bili zahte-

vali od tebe, ko ti je bilo dvajset let, da vzemi petdesetletno babnico za ženo!

Peter: Martin ni babnica.

Eva: Ampak nad pedeset let ima na grbi.

Peter: To mu nič ne škoduje.

Eva: Pa bi škodovalo Milki.

Peter: To so najlepša moška leta.

Eva: Morda zanj, pa ne za dekle.

Peter: Skratka: Jaz sem oče in v moji hiši obvelja stara šega. Kadar bo Milka starejša od mene, naj mi pa ona zapoveduje.

Eva: Saj ti otrok ne zapoveduje ničesar. A ti pridi k pameti, pa ne uganjaj burk. Končno, Milka je tudi moja, ne le tvoja. In če je tvoj namen, trpinčiti dete, je moja naloga, da preprečim to.

Peter: Aha! Potuho ji hočeš dajati. Njeno neposlušnost hočeš podpirati. Je že prav, da vsaj priznavaš.

Eva: Kaj priznavam? Moj ljubi Peter, dekletova sreča je več vredna, nego tvoje muhe. In če si ti pozabil, kako je bilo, ko si bil mlad, ni izpuhtel moj spomin.

Peter: Sit sem, slišiš? Sit sem, kakor da bi bil že kosil in večerjal. Na vrt grem, krmit ribice. Te vsaj molče. (Odide.)

Eva: Saj je res najbolje. Zrak te ohladi in ozdravi. (Pospravlja.)

Milka: (vstopi z desne.) Mama, kaj pa ima tata zopet?

Eva: O, nič, nič. Ne vem kaj je čital, pa se je razjezil, da nisem razumela ničesar.

Milka: Kaj je mogel čitati takega?

Eva: Ne vem. Tam leži časopis. Poglej, morda najdeš, kaj je bilo.

Milka (vzame časopis in prebira naslove): Promocija . . . Koncert «Škrjančka» . . . Panorama . . . Državni zbor . . . Iz občinskega sveta . . . Pobegnil iz blaznice . . .

Eva: Kdo je pobegnil?

Milka: Ne vem.

Eva: Pa čitaj.

Milka (čita): «Pred osmimi dnevi je pobegnil iz deželne blaznice dobrodušen bolnik, ki pa ne stori nikomur nič žalega; ki pa mora biti pod varstvom, ker je tako razmišljen in nepazljiv, da bi ga prav lahko zadela nesreča. Čudno je, da ga doslej še niso mogli prijeti; ve se namreč, da se je pokazal izza bega že na raznih krajih. Rad zahaja v tuje hiše in se vede, kakor bi imel tam raznovrstne opravke. Često smatra zdrave ljudi za blazne. Nesrečnež je srednje rasti, ima temne lase in brke, pa modre oči. Kdor bi ga videl, naj obvesti najbližjo rešilno postajo.»

Eva: Jaz že ne bi obvestila nikogar. Revež! Seveda se mu zdi lepše pod jasnim solncem, nego v blaznici.

Milka: Ali mama, če je zaradi njegove varnosti!

Eva: Seveda, seveda. Pa — kaj mi je to mar? Jaz ga itak ne bi poznala.

Milka: Mama.

Eva: Kaj pa je, Milka?

Milka: Tata je zelo slabe volje. Kajne?

Eva: Bil je, bil. Pa se že razvedri pri ribah.

Milka: Ali vendar se bojim —

Eva: Česa?

Milka: Kaj ne slutiš?

Eva: Slutim naj? Veš, Milka, jaz sploh ne verujem v slutnje.

Milka: Vladimir mora jutri ali pojutrašnjem odpotovati.

Eva: Tako?

Milka: Saj veš, da pride za kemičarja v novo tovarno na Lipovniku.

Eva: Da, da, pripovedovala si mi nekaj. In že jutri odide?

Milka: Mora.

Eva: No, pa —?

Milka: Preden odide, bi bil rad na jasnem.

Eva: O, ti neumni otrok? Kaj se še nista zme-nila?

Milka: Midva — že. — Ali —

Eva: Kaj — ali?

Milka: Kaj poreče tata?

Eva: A — seveda! Kaj poreče tata! Nekaj že poreče, kajpada.

Milka: A kdo ve, kaj?

Eva: Kdove? To je lahko uganiti.

Milka: Kaj pa, mama?

Eva: Kaj? «Ti vzameš Martina, mojega prijatelja, pa punctum, Dixi in amen!»

Milka: Mama! mamica!

Eva: Mamica gor, mamica dol. Hotela si vedeti, kaj poreče, pa sem ti povedala.

Milka: Mama, to je nemogoče!

Eva: Tata pravi, da je mogoče.

Milka: Rajši grem v morje!

Eva: Takih reči ne verjame tata. In so res ne-umne.

Milka: Ali Martin! Martin! Mrzlina me strese, ako le pomislim.

Eva: To že razumem. Meni tudi ne bi bil všeč za moža. Ali kaj naj se zgodi?

Milka: Danes hoče priti Vladimir.

Eva: Priti hoče? No, jaz ne bi bila rada v njegovi koži.

Milka: Misliš, da bode tata zelo hud?

Eva: Mislim, mislim. Danes je že njegov jezni dan. Sicer mi tvoj Vladimir ni nič mar, ampak smili se mi le. Pa ni treba, da bi bila ljubo-sumna. To je le krščansko usmiljenje.

Milka: Mama — kaj naj storim? Še obvestiti ga ne morem, da naj ne pride. Ako bi mu pi-sala, ne dobi več pisma. Kdove, vsak hip je lahko tukaj. Ako pa pride, pa se oče razsrdi in ga razžali, pa se skregata, tedaj je konec, vsega konec.

Eva: Saj tudi ne bo škode. Kaj pa naj ima od take strahopetne in jokave deklinе?

Milka: Da, mama, tebi je lahko. Ali naj pa jaz skačem veselja, ko je v nevarnosti vsa moja sreča?

Eva: Skakati — to seveda ne bi bilo preveč pa-metno. Ampak zdi se mi, da bi bilo najmodreje, malo misliti.

Milka: Saj že ne vem več, kaj naj mislim. Moja uboga glava je že vsa izmučena. Ti ne veš, koliko sem že trpela in kako trpim še.

Eva: Ti neumni otrok! — Da, ne vem! — Kaj misliš, da nisem bila nikoli mlada? In da ni bil sedaj godrnjavi tata nikoli ljubezniv, menda bolj nego tvoj Vladimir, in da nismo bili v mladih letih ravno tako ognjeni in zaljubljeni, kakor ste sedaj vi? In da nismo nikoli mi-slili, da ni na svetu večjih skrbi in hujših bolečin od tistih, ki jih povzrokuje ljubezen? Ali vendar ti pravim: Glavno je misliti. Po-zneje bodeš vedela sama to. Ali ker sedaj ne veš, ti moram povedati jaz. Torej misli.

Milka: Dobra, dobra mamica! Kako si ljubezniva! In kako te imam rada!

Eva: Že vem, že. Še rajši nego Vladimira — ti mala priliznjenska!

Milka: O, malo mi je že odleglo. In — veš kaj? Že vem, kaj storim.

Eva: Vidiš, kako lahko je to, če le človek malo misli. Pa kaj storiš.

Milka: Veš kaj? Pred hišo pojdem, pa kadar ga vidim oddaleč, mu pohitim naproti ter mu rečem —

Eva: No, kaj mu rečeš?

Milka: Rečem mu, da je tata danes slabe volje, ker — ker — no, ker mu ni prav dobro, pa naj ne pride danes.

Eva: In on se razveseli tako, da te objame in poljubi spričo vseh ljudi in same radosti za-pleše kar na trgu.

Milka: Kaj naj pa storim? Seveda ne bode vesel. Ali bolje je, da počakave še nekaj časa, kakor da se razbije vse.

Eva: Stori, kakor misliš.

Milka: Takoj mu grem naproti. Danes ne sme priti očetu pred oči. (Hoče oditi, med vrati se sestane s Petrom).

Peter: Hoho, kam se pa tako mudi?

Milka: (v zadregi): O, nikamor, nikamor, tata.

Peter: Počakaj malo, počakaj. Nekaj opravka imam zate.

Milka: Kaj je zelo nujno, tata?

Peter: Nujno, seveda je nujno.

Milka: Tata, če bi lahko samo trenotek —

Peter: Hoho, kaj pa imaš ti tako nujnega? Kaj ne bi mogla počakati trenotek?

Milka: Seveda, seveda — ako želiš, tata —

Peter: Kajpada želim! Čudno, kaj ima sploh opraviti tako dekle.

Eva: Opraviti ima dosti, moj ljubi. Ali misliš, da se opravi v hiši vse samo od sebe?

Peter: Le pomagaj ji, le. Tako je že prav. Kadar potrebuje oče kaj, ni roke v hiši, da bi se genila.

Eva: Ne, to je pa že od sile! Vsi ti služimo, kakor da smo najeti, pa ti še ni prav.

Peter: O, hvala, hvala! Še to mi je bilo treba slišati. Trpinčim vas, mučim vas, morim vas, še oddahnniti se ne morete. Samo napoti sem vhiši. — Dobro, dobro. Le pojdite obe. Ničesar ne potrebujem, ne zdaj, ne danes, ne jutri. Nikoli več. Poskrbim že sam, kar potrebujem. Saj nič ne de, da so moje kosti starejše.

Milka: Tata! Ali tata! Ne bodi hud, tata. Saj se ne pritožuje nihče. Dobro veš, da sem vselej rada storila, kar sem mogla. Srečna sem, ako ti lahko ustrežem. Zakaj si tako hud?

Peter: Nič nisem hud. Ne podtikaj mi tega. Meh-kega srca sem. Žal mi je vaju, pa si nočem natovoriti greha, da grenim vsem življenje.

Milka: Povej, kaj potrebuješ, tata. Povej; takoj pohitim.

Peter: Nič ni treba.

Eva: Povej ji vendar. Saj vidiš, da trpi dekle.

Peter: A, kaj! Pomagam si že sam. Domačo kapico bi bil rad dobil. Pa ni treba. Pojdem že sam ponjo.

Milka: Saj že hitim. Zakaj pa nisi takoj povedal? (Odhiti.)

Eva: Peter!

Peter: Kaj je?

Eva: Ali ti je všeč, če napravim za kosilo mor-skega pajka?

Peter: Pajka? . . . Kaj ga imaš doma?

Eva: Seveda.

Peter: Ali je lep? Težak?

Eva: Kajpada je. Prav za muzej je.

Peter: Tako lep? . . . Pa ga napravi. Saj veš, mrzlega, z oljem in s kisom. Pa dosti česnja.

Eva: Že vem, kako ga imaš rad.

Milka (pride s hišno čepico): Tukaj je, tata.

Peter: Dobro je. (Odloži klobuk in se pokrije s čepico.) Pa odnesi še klobuk. Ne maram, da leži tukaj. Red je prvo na svetu. (Milka vzame klobuk in ga odnese). Pa imaš tudi kaj radiča doma?

Eva: Kaj pa misliš? Mar ne vem, da ti je radič najljubši, kadar imaš pajka?

Peter: To je navada, sama navada. Ampak drži se to človeka.

Milka (se vrne): Klobuk je na svojem mestu.

Peter: Saj pravim, ti si vendar moja Milka. Ali pa veš, kaj bi bilo sedaj prijetno?

Milka: Povej, tata, povej.

Peter: Kaj pa delajo moje pipe?

Milka: O, vse so pripravljene. Le povej, katero hočeš.

Eva: To pa poskrbim lahko jaz.

Peter: Ne, ne, Milka, le prinesi mi tisto z rdečim trakom. (Prebira po knjigah, tako da je obr-njen s hrbtom v sobo.)

Milka (potihom Evi): Vsa se tresem. Če pride Vladimir! Kako naj ga varujem! (Odide.)

Peter: Treba bo govoriti z Milko. Pripraviti se jo mora. Danes ali jutri pride Martin, do sodnega dneva ne more čakati in dekle naj prej vé, kaj jo čaka.

Eva: Pusti vendar sedaj take reči.

Peter: E, pusti danes, pusti jutri. To ni red. No, danes se mi ne ljubi, ali dolgo se ne more odlašati.

Dalje prih.

Politični odsevi.

Deželni zbori za Češko, Galicijo, Kranjsko in Goriško so končali v zadnjih dneh decembra svojo šestletno legislativno dobo. Deželnim zborom za Dalmacijo, Istro, Nižje Avstrijsko, Gornje Avstrijsko, Salcburško, Šlezijo, Štajersko, Tirolsko in Predalberško poteče doba tekom leta 1908. Volitve za češki deželni zbor bodo baje 28. svečana.

Sklicani so bili zadnjikrat deželni zbori: Češki 28. decembra 1901; bukovinski 10. oktobra 1904., dalmatinski 23. junija 1902; gališki 28. decembra 1901; goriški 27. decembra 1901; istrski 21. junija 1902; koroški 16. aprila 1903; kranjski 30. decembra 1901; moravski 28. decembra 1906; nižjeavstrijski 19. decembra 1902; gornjeavstrijski 22. decembra 1902; salcburški 29. decembra 1902; šlezki 29. decembra 1902; štajerski 29. decembra 1902; tirolski 25. junija 1902; tržaski 27. decem-bra 1906; predalberški 22. decembra 1902.

O povišanju častniških plač predloži vojni minister delegacijam predlogo, glede katere je obema ministrskima predsednikoma predložil načrt. Po tem bi zvišanje ne bilo splošno, ampak bi se omejilo samo na one šarže, v katerih služijo čast-niki daljši čas. Tako se poročnikom ne bi zvišalo plač; za nadporočnike bi se vpeljalo trikratno av-tomatično zvišanje, vselej po treh letih, tako da bi dobila prva skupina 2200 K, druga po 2400 K,

tretja 2600 K. Stotniki se ne bi več delili v prvi in drugi razred. Dobili bi pa 3000 K, in vsako četrto leto po 200 kron več, tako, da pridejo lahko do 4000 kron. Majorji in podpolkovniki dobe doklade. Po poročilih iz Budimpešte se namerava, izplačati te gaže že z novim letom.

Skupni proračun, ki je bil predložen delegacijam, pokazuje strošek 386.923.102 K. Od tega odpade: na ministristvo za zunanje stvari 13.266.567 K (578.023 več nego lani), na vojno 298.431.653 K (7.271.607 več nego lani), na izredne potrebščine 13.378.729 K (374.026 K manj). Potemtakem znaša skupna potrebščina za vojsko 311.810.382 K (6.892.581 K več nego lani).

Na vojno mornarico: redne potrebščine 53.523.110 K (10.673.000 K več nego lani), izredne potrebščine 3.476.890 (927.000 več nego lani). Skupni stroški za vojno mornarico znašajo torej 57 milijonov kron (11.600.000 več nego lani).

Na skupno ministristvo za finance 4.518.367 K (162.589 K več nego lani). Izredni stroški za poveljstva in čete v Bosni in Hercegovini 7.788.000 K (205.000 več nego lani).

Carinski prihod je proračunan na 145.521.400 kron. Odbivši stroške za režijo v znesku 7.100.000 kron in one za upravo Bosne in Hercegovine v znesku K 1.428.571, ostane čistega prihoda 136.992.829 K.

Vojna uprava zahteva nadalje 15 milijonov kron za nabavo novih topov in K 6.360.000 kakor naknadni kredit za izredne stroške leta 1907.

Minister za zunanje stvari zahteva 105.000 K za stroške avstro-ogrske delegacije na haaški mirovni konferenci in 28.000 za plačo častnikom, prideljenim macedonskemu reformnemu orožništvu.

Proti trpinčenju vojaštva je domobranksko ministristvo izdalo ukaz, v katerem se opozarja na prejšnje enake ukaze in se svari pred takimi dejanji in obenem preti z najstrožjimi kaznimi onim, ki bi na tak način zlorabljali svojo službeno oblast. Posebno v slučajih ponovitve ali če ima trpinčenje hude posledice, ali če so vzrok obsodbi ponovne psovke, ki hudo žalijo verski ali narodni čut nižjega, naj se ne sodi premilo, posebno ni v takih slučajih na mestu, da se prepogosto izpregleda degradacija. Naknadno pomiloščenje naj se izreče le v prav posebnega ozira vrednih slučajih. Pomiloščenje iz popolnoma vnanjih vzrokov, da ne bi trpela služba, nasprotuje postavi in izpodkopuje pri moštvu in javnem mnenju zaupanje do vojaških sodišč. Ravno tako je nedopustno, kar se večkrat opaža, da se podčastniki, ki so izgubili svojo šaržo vsled trpinčenja moštva, po prestani kazni zopet povišajo, ne da bi se dokazala njihova sposobnost za povišanje. Končno se določa, da se morajo podčastniki, ki so bili kaznovani vsled trpinčenja moštva, takoj po prestani kazni premestiti k drugemu pododdelku.

Nizozemsko ministristvo je o božiču podalo demisijo.

Na Portugalskem, kjer se je revolucionarno gibanje zaradi absolutizma sedanje vlade že močno razširilo, so razpisane nove volitve za parlament na 5. aprila 1908.

Ruska vlada je razpustila poljsko Matico šolsko in je konfiscirala vse njeno imetje. Nadalje je razpustila vse židovske klube na Poljskem.

Črnogorsko-turške razmere so zadnji čas zelo napete. Po zadnjih poročilih je 2000 Črnogorcev prekorajilo mejo, stopilo na turška tla in napadlo turške vasi v okraju Guziniju, kjer so baje pobili vse prebivalstvo, ter odnesli vse blago in odgnali živino.

Pogajanja belgijskega kralja s parlamentom zaradi združitve države Kongo z Belgijo naltavajo na precej velike težave. Kralj bi rad napravil dobro kupčijo s tem, da bi zase obdržal ogromen svet, in sicer najboljše zemljo. V to pa parlament noče privoliti.

Pant v Perziji. „Berliner Tageblatt“ poroča iz Teherana: Položaj šahov je obupen. Ruski diplomatični zastopnik mu radi tega svetuje, naj popusti. Šah se je izjavil pripravnim, da imenuje liberalno ministristvo. Obljubil je tudi, da se hoče podati v parlament in tamkaj priseči zvestobo ustavi. Prisega bi se vršila v navzočnosti diplomatičnega zbora. — Iz severa Perzije so dospele vznemirljive vesti o položaju. V Tabrisu vlada anarhija, ki se razširja tudi v druga mesta. Prebivalstvo je silno razburjeno. Pleni se in požiga. Trgovine mnogih inozemcev so bile povsem izpraznjene. Šah je brez moči, ker nima dovolj četr na razpolago, da bi napravil red. Dogodki v Perziji so provzročili na zakavkaški meji pravo paniko. Mnogi Rusi so pobegnili v notranje kraje zakavkaške. V obmejnih vaseh so umorstva in plenjenja na dnevnem redu. Ob meji so ruske postojanke kozakov pojačene, ker so bili ponovno napadeni poštni vozovi. Zagotavlja se, da pojačuje tudi Turčija svoje obmejne straže, da bo pripravljena za vsak slučaj.

Perzijska kriza ni še poravnana. Šah se je sicer pogodil z opozicijo, ali v raznih okrajih, zlasti ob mejah vlada popolna anarhija. Tam sploh se ne vedo o pobotanju v Teheranu. Splošno se misli, da je šah odstavljen. Ropi in požigi so na dnevnem redu. Rusija in Turčija pomnožujeta svoje čete ob mejah.

Krvav spopad med četami in delavstvom. Državni oddelek je prejel od svojega zastopnika v Iquique v Čili poročilo, da je prišlo do spopada med četami in štrajkujočimi delavci solitar-nega rudnika. — Čete so baje rabile strojne puške, vsled česar je bilo ubitih baje 200 štrajkujočih delavcev.

Socialni pregled.

V Trstu so delavci Lloydovega arzenala v stavki, ker je ravnateljstvo odslovilo 28 delavcev. Dne 24. zvečer je bil velik shod v delavskem domu, kjer je poslanec Pittoni pozival stavkajoče, naj strogo pazijo, da se ohrani mir in naj počakajo, kakšen uspeh bodo imela pogajanja odbora stavke z Lloydom. Skoraj ni treba omenjati, da je «Narodna delavska organizacija» zopet sklenila, delati. Kdor je mogel v začetku še dvomiti, mora biti sedaj prepričan, da ta «organizacija» res ni nič drugega, kakor družba stavkokazov. Od «organizacije», ki meče podjetnike in delavce v en koš, tudi ni pričakovati nič drugega. Kar človeka res jezi, je le to, da sramoti ta četica zopet slovensko ime pred vso javnostjo. Nekdaj so veljali tržaški Slovenci povsod za prostovoljne policiste in veterinarje, zdaj veljajo za stavkokaze. Kdor čita v časopisih, «die slovenische Organisation beschloss, nicht zu streiken», ne vé, da je velika večina slovenskih delavcev v socialno-demokratskih organizacijah. On čita «die slovenische Organisation», pa misli, da so vsi slovenski delavci sami stavkokazi. Na tako «lep» glas spravljajo Mandičevci slovensko ime v Trstu! In ta brezprimerni škandal imenuje ta svojat «narodno delo!»

Domače stvari.

«Slovenija», Hribarjevo oficielno glasilo narodno-napredne stranke, je umrla blažene smrti. Z velikim aplombom je vstopila v žurnalistično življenje in imela je biti nekak simbol liberalne renesance. Po deseti številki je izpoznala, da list ne more ekzistirati le od tega, da se ga piše. Liberalna stranka polepšava pogin svojega glasila s tem, da je le «začasen» in da bo baje pozneje izhajal kot vseslovensko kmetško glasilo. To je prav lepa fraza, ki pa vendar ne preslepi nikogar. Kmetški list in oficielno glasilo stranke — to je taka razlika, da izključuje vsako primero. Enostavna resnica je ta, da je liberalna stranka zopet brez svojega glasila ter odkazana na milost «Slov. Naroda», ki z vidnim zadovoljstvom naznanja, da bo stranki na razpolago. Razven Hribarja menda nihče ne bo pogrešal tega lista. Kakor ni nihče čutil njegove potrebe, tako ne občuti nihče pomanjkanja, ko ga ne bo več. Počakati bo le treba, kaj poreko dalmatinski klerikalni zavezniki Hribarja, ko ne bo imel več drugega žurnalističnega glasu, kakor onega v «Slovenskem Narodu».

Tudi goriškemu deželnemu zboru je potekla dne 27. t. m. legislativna doba. Preden se snide državni zbor, kar se zgodi menda marca meseca, bodo tudi volitve v goriški deželni zbor in sicer po tistem povečenem volilnem redu, ki je bil lani sprejet s pomočjo klerikalcev.

Bivšega častniškega namestnika Goldschmidta, ki je okradel blagajno v dunajskem arzenalu, so v četrtek večer prijeli v Freisingu na Bavarskem. Našli so pri njem še okroglo 20.000 kron.

Pohujšanje v dolini šentflorjanski, duhovita Cankarjeva farsa, ki jo je slovensko gledališče uprizorilo dne 21. t. m., je našlo zanimiv odmev v meščanskem časopisju. «Slov. Narod», ki bi imel stotere vzroke, jeziti se nad njo, jo je lepo pohvalil, da bi se zdelo, kakor da se satira ne tiče njega, ampak le drugih. «Slovenec» je prav pošteno zbesnel; vsak udarec, ki pade na hinavščino, boli naše klerikalce tako, da se ne morejo hliniti. «Naša Doba», ki bi rada veljala za moderno, izrekla upanje, da ostane «Pohujšanje» utrinek, ki se ne za-sveti več v gledališču. Vsa ta jeza je zdrava in po našem mnenju mora najti pisatelj največje zadoščenje. Saj svoje satire pač ni pisal zato, da bi se filistri naslajali ob njej. Ako bi se bilo to zgodilo, tedaj bi bilo njegovo delo povsem zgrešeno. V gledališču bi se bil človek nekočkrat res že zbal, da se pokaže kaj takega. V trenutkih, ko švrka Cankarjev bič najkrepkeje, se je razlegel zvonak smeh, da bi se bil človek že sam zasmel nad smejalci. No, tudi to je lastnost filistra, da smatra kľofute včas za božanje. Bilo jih je pa vendar, ki so se tudi jezili, ker so razumeli. «Iz nas vseh se dela norca!» — te jezne besede je bilo pogostoma slišati tisti večer. In to so čutili tudi kritičarji. Kdor ni hotel prav razodeti svoje duše, se je za-tekkel k stari, znani frazi: To ni umetnost. «Umetnost» je za nekatere ljudi samo njih najljubši parfum. No, potolajijo naj se! Cankarjevo «Pohujšanje» je umetnost in ne zaostaja prav nič za mnogimi proizvodi njegova duha, ki so jih nekdanji sami hvalili. Umetnost ima pravico, zajemati iz življenja, kjer se ji poljubi, po oni Goethejevi: «Greif nur hinein in's volle Menschenleben; dort, wo du's anpackst, ist es interessant». Se dobro je, da se zdi Cankarju «Dolina šentflorjanska» dovolj zanimiva za umetniško porabo. Ze zato naj bi mu bila hvala-ležna. Saj bi njegova roka lahko posegala tudi drugam. Izbral si jo je vendar in že to je dokaz, da je njegova satira ljubeča. Ljudje iz te doline

so mu lahko zoprni, dolina ne. To kaže njegova umetnost. Udarcem biča, ki imajo prav blagodejen namen, se pa ne uide z besedo, da niso umetniški.

Božična stvar. Tako je pač! Za božič in za veliko noč je treba, da je človek mehak, usmiljen, dobre volje, rahločuten, poln poetičnih misli i. t. d. Ampak kaj pomaga! Naj bo pobožen in rodoljuben človek še tako usmiljen, mehak in rahločuten, ta prokleta bagaža ni nikoli zadovoljna! Zgodilo se je celo, pa so delavci tik pred svetim dnevom začeli neumnosti uganjati. To se pravi, da uničujejo vso poezijo tega krasnega narodnega praznika, da se ne ozirajo na občutke svojih pryoriteljev in drugih rodoljubov, temveč da skrbе samo zase in za svoje pankerte! Kaj pa je treba tem ljudem božičnega drevesa? Kaj jim je treba potice? Kaj treba mesa? Kar oni rabijo, je edino poezija. Delavci so zato na svetu, da o božiču in o veliki noči pišejo slabotni pesniki ganljive povesti o njih bedi in kako se te bede usmili rahločuten stric, ki je prišel iz Amerike. Samo zato so delavci na svetu, za drugega nič! In če naenkrat pokvarijo to lepo poezijo, če se nenadoma spuntajo — sakrament, stran poezija, stran rahločutnost, stran usmiljenje! In stran tudi vé, genljive povesti iz «Naroda» in «Slovenca»!

Sodrug Petejan je puljskim nacionalistom strašen trn v peti. Ampak tudi «veliki» «Slov. Narod» je hitro pripravljen, trobiti v rog teh najbolj zakrknjenih reakcionarjev, ker jih leze po južno slovanskih deželah. Ne bi se ozirali na to časnikarsko gonjo, če ne bi bilo skrajno nedostojno, da ne najde «Slov. Narod» v lepi slogi s puljskim zakotnim revolverskim listom «Omnibusem» drugega argumenta proti sodrugu Petejanu, kakor to, da je čevljar. Je že res. In kot čevljar si pošteno, pa tudi trdo služi svoj kruh. Očita človeku, da je delavec — to je lepo znamenje za demokratičnost naših patriotardov in liberalonov! Toda bodi jim povedano, da ima sodrug Petejan, čeprav je «samo» čevljar, več v glavi, kakor vse uredništvo slaboumnega «Omnibusa», pa se tucat patentiranih «rodoljubov» zraven. In da žrtvuje svoj prosti čas svojim sotrpinom-delavcem, mu le služi na čast. Pa tega patriotardi ne kapirajo.

O belokranjski in dalmatinski železnici določa zakonski načrt, ki je bil sprejet sočasno z nagodbo, sledeče: Zakon glede gradnje normalnotirne železnice od Novega mesta skozi Metliko do deželne meje v smeri proti Karlovcu z odcepljenjem proti Črnomlju in od Knina na deželno mejo v smeri proti Pribudiću na državne stroške. Člen I. Vlada se pooblašča, da zgradi na državne stroške normalnotirne lokomotivne železnice: a) od Novega mesta skozi Metliko na deželno mejo v smeri proti Karlovcu z odceplitvijo proti Črnomlju in b) od Knina na deželno mejo v smeri proti Pribudiću s proračunanimi skupnimi stroški v znesku 18.400.000 K za prvo in 11.400.000 K za drugo železnico, kateri stroški imajo veljati kot maksimalni doneski. Člen II. Železniške proge, ki so predmet tega zakona, se imajo upravljati od državne uprave v lastni režiji. Glede njih spoja na meji se je zediniti s kraljevo ogrsko vlado in se vlada pooblašča, da enako uredi sporazumno tudi obratna in prometna vprašanja, ki stoje s tem v zvezi. Člen III. Za pokritje potrebščine, določene v členu I. v najvišjem znesku 29.800.000 K se vlada pooblašča, da izda obligacijske rente, ustanovljene z zakonom z dne 2. avgusta 1892 drž. zakonik št. 131, v onem znesku, ki je potreben v dobitev imenovane svote. Člen IV. Glede železnic, ki se imajo zgraditi po členu I., se podeluje oprostitev kolekov in pristojbin za vse pogodbe, vloge in listine v svrho gradnje in instruiranja omenjenih železniških prog, kakor tudi oprostitev prenosnih pristojbin, ki narastejo pri odkupu zemljišč. Člen V. Izvršitev tega zakona, ki stopi v veljavo z dnem razglasitve, se poveri mojemu železniškemu ministru in mojemu finančnemu ministru. Posebej so bile vložene sledeče resolucije; 1. Mesto Kočevje želi zvezo z novo belokranjsko železnico pri Črnomlju. Železniški odsek je tej želji ustregel in bo predlagal primerno resolucijo. Ako bi pa železniškemu ministru iz teh-nih vzrokov ne bilo mogoče, upoštevati želje, izražene v resoluciji, priporoča železniški odsek železniškemu ministristvu resolucijo, ki jo naj odstopi notranjemu ministristvu in ki se tiče podržavljenja sedanje deželne ceste Ljubljana-Ribnica-Kočevje-Črnomelj-Vinica. 2. Z zvezo dolenske železnice z ogrskimi državnimi železnicami v Karlovcu in s tem posredno z dalmatinsko železnico se zviša pomen zgraditve projektirane proge Kamnik-Pol-zela, s katero bi se ustanovila direktna zveza med Ljubljano in Zeltwegom. Revizija trase te proge je bila od 18. do 20. novembra t. l. in zeleti je, da začne vlada resno misliti nato, da se zakonito zagotovi ta železnica. 3. Ravno tako se zviša pomen zveze Ljubljane čez Vrhniko in Hotedrsko, s kako postajo nove alpske železnice in zeleti je, da obrača vlada tudi tej zadevi potrebno pozornost. Zbornica sklene: I. Predležnemu zakonskemu načrtu se podeli ustavna pritrditev. II. Sprejmeta se sledeči resoluciji: 1. Vladi se priporoča, da resno premišlja o železniški zvezi od Kočevja v Črnomelj. 2. Vlada se pozivlja, da istočasno z zgotovitvijo zgradbe dolenskih železnic od deželne meje podržavlja sedanjo deželno cesto Ljubljana-Ribnica-Kočevje-Črnomelj-Vinica-deželna meja.

Delavski žepni koledar za leto 1908 je izšel.

Cena 80 vin., po pošti 10 vin. več.

Pri manjših naročilih se pošilja denar naprej, drugače se izvrši naročilo po povzetju.

Naroča se pri upravnistvu »Rdečega Prapora«, kamor se pošilja tudi denar.

Upravišstvo.

Raznoterosti.

O grozni eksploziji, ki se je primerila dne 19. t. m. v Palermu, so prišle sledeče vesti: Sinoči okoli 5 in pol ure je eksplodirala zaloga smodnika in dinamita Aiella v ulici Lazzarini. Vsa hiša na tri nadstropja se je zrušila, a vsled eksplozije se je streslo vse mesto. Šipe na oknih so bile razbite en km na okrog. Panika je bila grozna. Velikanska množica ljudi je prišla na mesto nesreče, kjer so pričeli reševati ljudi izpod razvalin. Na pomoč so prišli tudi vojaki in gasilci. Dvesto kočij se je postavilo na razpolago za prevažanje ranjencev. Eksplozija se je dogodila vsled neprevidnosti osebja. Požar je uničil hišo, v kateri se je nahajala trgovina »Apelles« in bližnje tovarniško poslopje. Gasilci so lokalizirali ogenj, ki je pretel bližnjim zgradbam. Vso noč so pod razvalinami iskali ponesrečene osebe. Doslej so izvlekli 17 mrtvih in 81 ranjenih. V razdejani hiši, kjer se je dogodila eksplozija, so bile štiri gostilne, v katerih je bila množica izseljencev, ki so se povrnili iz Amerike in bili na potu v svojo domovino. Izpod razvalin zaloge smodnika Aielle, razdejane vsled eksplozije, so doslej izvlekli 43 mrtvih in 100 ranjenih. Eksplozijo pripisujejo okolnosti, da se je poleg prodajalnice Aiello nahajala tovarna, v kateri so izdelovali umetalne ognje. Sodi se, da se je eksplozija dogodila v tej tovarni ter se nadaljevala v prodajalnici.

Kolera med turškimi romarji. Zdravstvena uprava je prejela v zadnjih treh dneh brzojavna poročila, da razsaja kolera med romarji, ki so namenjeni v Meko. Med Medino in Jambo ob Rdečem morju in v Meki so doslej konstatirali 41 slučajev kolere, od teh 24 s smrtnim izidom. V Jambiji je obolelo za kolero 7 oseb, od teh jih je 5 umrlo. Na romarskih parnikih je obolelo 73 oseb, od teh jih je 21 umrlo.

Občno konsumno društvo v Zagorju.

Članom se naznanja, da je

prodajalna na Lokah
30. decembra t. l.
in prodajalna v Zagorju
31. decembra
zaradi inventure zaprta.

Dividendne znamke se jemljejo
4. januarja 1908 nazaj.

 Šaljive bazare
kakor tudi vse
slavnostne predmete
dobavlja najceneje
WUNIBALD PLANN
Dunaj, VI/2, Wallgasse 19
(poleg Raimundtheater). 1

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v
kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše
glasilo. Agitujte „Rdeči Prapor“!
povsod za

Izšla je druga knjiga znamenitega romana

Pod spovednim pečatom

Stane 2 K.

Dobi se v upravnistvu »Rdečega Prapora« v Ljubljani, v založbi časopisa »Naprej« v Idriji, v knjigarnah L. Schwentner v Ljubljani, A. Gabršček v Gorici, K. Florian v Kranju kakor tudi v vseh drugih knjigotržnicah.

Kdor še nima prve knjige romana

Pod spovednim pečatom

nabavi naj si tudi to. Stane 2 K 60 vin. Roman »POD SPOVEDNIM PEČATOM« je napisal bivši katoliški kapelan Hans Kirchsteiger, poslovenil ga pa je pisatelj Etbin Kristan.

Čitajte in razširjajte brošure:

„Socializem“.

Cena 20 vin.

„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo“.

Cena 10 vin.

Zakaj smo socialisti?

Cena 14 vin.

Te brošure se dobe pri upravi »Rdečega Prapora« v Ljubljani, pri upravi časopisa »Naprej« v Idriji in po vseh knjigarnah.

Ne kupite nobene ure

dokler niste videli mojega
velikega cenovnika.

3 leta pisмено
jamstvo, za blago,
ki ne ugaja se
denar vrne.

Pošilja proti povzetju.

Zaloga ur
in zlatnine
Maks Böhnelt, Dunaj IV.
Margaretenstrasse 27.

sodno zapriseženi
cenitelj in izvedenec.

Zahtevajte zastoj in poštnine prosto veliki
cenovnik s podobami. 12—10

Dobite:

Nikelasto Roskopf uro	K 3.—
Srebrna Roskopf ura	„ 6.—
Z dvojnimi plaščem	„ 8.—
S trojnimi srebrnim	„ 10.—
Ploške jeklene ure	„ 7.—
Roskopf za železničarje	„ 7.—
Prave Omega	„ 17.—
Srebr. oklepne verižice	„ 2.—
14 kar. zlate ure	„ 19.—
14 „ „ verižice	„ 20.—
14 kar. zlate prstane	K 4.—
Stenske ure	„ 7.—
Z bitjem na bron. zvonce	„ 10.—
Z godbo	„ 12.—
Ure s kukavico	„ 5.—
Kuhinjske ure, gredo 8 dni	„ 6.—
Budilke, 1 zvonec	„ 2-40
Z dvema zvoncema	„ 3.—
S svetlečo številščino	„ 3-20
Budilka z bitjem na bronasti zvonec	„ 6.—

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmodernejše oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošure, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadržne knjizice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno.

Dne 3. januarja 1908 izide v Trstu nov tednik „Delavski list“

glasilo slovenskih socialistov na Primorskem.

Naročnina za celo leto K 4-20, za pol leta K 2-10, za četrt leta K 1-05. Posamezne številke bodo stale 6 vinarjev. Tržaške delavce opominjamo že sedaj na to njihovo bojno sredstvo.

Uredništvo in upravišstvo ulica Boschetto
št. 5, II. nadstropje. Telefon št. 1570.

Vsaka ponaredba in ponatis je kaznjivo.

Edino pravi

Thierryeov balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52—45

Thierryeovo centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3-60. Razposilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dva domači zdravila sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Bogaški Slatini

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči
zahvalnih pism zastoj in frank.

Budilka s svetlečo številščino.

Z enim zvoncec navadna K 2-40
Z dvema zvoncema „ 3.—
S svetlečo številščino „ 3-20
Znamka J. Prima „ 4.—
Budilka za železničarje „ 5.—
Budilka z bronastimi zvonceki in bitjem „ 6.—
Budilka z godbo „ 10.—

Tri leta pisмено jamstvo. Ako ne ugaja, se denar vrne.
Pošilja proti povzetju
Maks Böhnelt Dunaj IV.
Margaretenstr. 27.
Zahtevajte moj cenovnik s 5000 podobami zastoj in poštnine prosto.

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu
in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano
izborna pivo v sodnih in steklenicah.

Številka telefona 210.

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 40 K, za pol leta 5 20 K, za četrt leta 2 60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v

Reklamacije so poštne proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo, inserati. Enostopna petit-vrtica, (širina 88 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

104. številka.

V Ljubljani, v torek, dne 31. decembra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravišтво „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg številka 3/I.

„Rdeči Prapor“

izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravišтво „Rdečega Prapora“.

Narodna sprava.

O božičnih praznikih je že stara navada meščanskega časopisja, da parafrizira na vse mogoče načine besede „Mir ljudem na zemlji“. Priložnost je zelo pripravna; in filistrskim dušam, ki nočejo, da bi se jih motilo, kadar uživajo, se zelo prileže, če jim zveni ob praznikih iz vsake vrste njihovega vsakdanjega lista mir in pokoj. A tudi žurnalistične tirade se morajo vsaj s kakšnim krajcem obesiti za kaj stvarnega in ker nima Avstrija vojne z nobeno državo — kar bi dalo seveda še lepšo smer poetičnim člankarjem — je najbližji klin še vedno narodno vprašanje.

Notranji boj ošmerih avstrijskih narodov zasluži, da bi mu meščanski političarji in žurnalisti postavili spomenik. Kaj bi počeli brez tega boja? Kaj bi bili brez njega? Narodna borba je molzna krava, ki daje že celim generacijam nacionalističnih diplomatov, govornikov in časnikarjev mleka. In vendar so nehvaležni. Kadar se jim najbolje godi, žugajo živalici, ki jih redi, da jo ubijejo. Posebno ob prazniku nebeskega miru, o božiču, jih redno popada nehvaležna manija: Potopiti hočejo narodni boj v orkus, doseči hočejo spravo narodov.

Obligatni članki o pomirbi so se tudi letos pojavili v vseh „velikih“ časopisih. Toda malone da bi jim človek letos prisodil nekoliko več važnosti, nego druga leta. Kajti preden so dunajski žurnalisti pomočili svoja peresa v črnilo sprave, se je oglasil v državnem zboru velik gospod, sam ministrski predsednik baron Beck, ter je v proračunski debati „konstatiral“, da je že skrajni čas za spravo.

S prirojenom mu duhovitostjo je dejal, da se ne smemo toliko časa prepirati za jezik jedilnega listka, da nam drugi zasedejo vse prostore pri mizi.

Torej skrajni čas za spravo!

Zelo verjetna beseda. Le eno napako ima: Namreč to, da ni nova. Od Taaffeja sem smo jo alisali že tolikokrat, da se je izgubil njen neposredni vtisk in naša ušesa jo poslušajo prav tako ravno-dušno, kakor vsakdanjo molitev „daj nam naš vsakdanji kruh“.

Grof Taaffe, čegar najvišja politična modrost je bila po njegovih lastnih besedah ta, da se mora človek „fretariti“, bi se bil vendar rad izkopal iz večne fretarije in z veliko gesto je povabil Čeha in Nemce na spravo. Dosegel je le to, da so njegove „punktacije“ uničile staročeško stranko in ko je izpoznal, da z meščanskimi strankami ne doseže cilja ter je hotel reformirati volilno pravico, se je sam izpodtaknil ob njej in je padel.

Vsi njegovi nasledniki so deklamirali o narodni spravi; ne eden je ni dosegel. Badeni je posegel v narodne boje z nerodno roko; hotel jih je rešiti avtokratično in je doživel grozen fiasko.

Körber je imel mnogo resne volje in prav zato so stranke ignorirale njegovo delo, ki pač ni bilo dovršeno, a vendar ni zaslužilo takega prezira.

Sedaj pa prihaja baron Beck. Njegova metoda je drugačna. On ne vabi Čehov in Nemcev k eni mizi, ker se boji, da bi se kmalu stepli in razbili še mizo. Vsaka stranka naj bi njemu predložila svoj minimalni program, vlada bi pa primerjala zahteve obeh in izdelala svoje predloge, ki naj bi bili potem podlaga obravnavam, pri katerih bi Beck sam mešetaril.

In prav tako je, kakor da bi se sreča smehljala Becku. Že se sliši, da je Herold izdelal spomenico, ki obsega češke zahteve in da pripravljajo tudi nemški nacionalci za svoje zahteve tak sestavek.

Bilo bi na vsak način prezgodaj, ugibati, ali se to delo posreči, ali ne. Eno je gotovo: Položaj je za vlado ugodnejši, nego je bil vsa leta doslej. Zahvaliti se ima pa za to splošni in enaki volilni pravici, ki je popolnoma izpremenila lice državnega zbora in omogočila, da sede v ministrstvu mirno Čehi poleg Nemcev in Poljaki poleg obeh. Radikalno nacionalne stranke so pri volitvah med Čehi in med Nemci pogorele; največji kričaci pri spravnih obravnavah sploh ne bodo imeli besode. V tem oziru je torej delo vsekakor olajšano.

Naše upanje pa vendar ni preveliko. Težko je verjeti, da bi imele nacionalistične stranke resno voljo. Odkod naj bi jo dobili, če je doslej nikdar niso imele? Rešiti morejo narodno vprašanje le tisti, ki res zastopajo narode. Tega se pa ne more trditi o meščanskih političarjih, ki pač radi vzamejo glasove od vsakogar, vendar pa zastopajo samo interese posameznih klik.

Zgrešena je pa tudi metoda. Posamezne preporne točke nemške in češke buržoazije niso narodno vprašanje. Stavljeno je to vprašanje pač iz mnogih posamičnih vprašanj; vsa skupaj so pa vendar celota, iz katere se ne sme trgati posameznih delov, če se hoče rešiti narodno vprašanje. Te celote se ne upa polotiti vlada, a tudi meščanske stranke se ji ne upajo približati. Če bodo kaj storili, bo to polovičarsko delo. Za take krparije se pa ne more navduševati delavstvo, ki si želi temeljite rešitve narodnega vprašanja, ker ne ovira njegovega razvoja in socialnega dela v tej državi nič tako, kakor večni nacionalistični boji.

Beck in Slovenci.

Pesem o narodni spravi je zapel baron Beck. To je vprašanje, ki zanima pač vse narode v tej državi, torej tudi Slovence. Osem jih je narodov, ki žive v Avstriji, in vsi so v borbi. Že navadna radovednost mora vprašati, kako si predstavlja ministrski predsednik pomirbo vseh teh narodov. Odgovor je pa prav kratek: Gospod Beck sploh ne misli na splošno spravo, ampak vesel bi bil, če bi se mu posrečilo, le nekoliko potolažiti Čeha in Nemce.

Radi priznamo, da je spor teh dveh narodov za državo najvažnejši. Toda če se govori o rešitvi narodnega vprašanja, imajo vendar tudi drugi narodi pravico zahtevati, da se misli nanje in da se jih vpraša, kaj je z njimi. Naše stališče se namreč temeljito razlikuje od Beckovega. On bi rad odpravil to, kar dela njegovi vladi največje preglavice, mi bi pa radi živeli in se razvijali, ne glede na to, kaj je baronu Becku prijetno ali neprijetno. Ministrski predsednik misli na interese države, mi pa mislimo na interese naroda.

Uvod, ki ga je naredil sedanji vodja avstrijske politike, nas nikakor ne zadovoljuje. Če bi se Nemci in Čehi popolnoma pobotali, bi bilo to pač lepo, ampak mi ne bi imeli nič od te sprave. Mogoče da bi celo kaj izgubili. Čehi so sedaj veliki Slovani. Praga je središče slovanske vzajemnosti, ker je središče češke matematike. Dokler nimajo Čehi, kar zahtevajo, jim je solidarnost ostalih Slovanov dragocena. Ta račun je dober. Ako bi oni dobili, kar bi radi, ne bi potrebovali ne Slovencev, ne Hrvatov več in slovanstvo bi jim utegnili postati celo nerodno.

Da je med besedami in dejanji velika razlika, se je pokazalo že pri razpravi o volilni reformi. Tavčar, ki je takrat upal, da dobi pomoči pri Mladočehih, se je korenito urezal. In takih primerov bi se lahko našlo še več.

Mi nimamo torej nobenega povoda, ogrevati se za češko-nemško spravo, če se potisne pri tem slovensko vprašanje v kot. Dokler niso drugi siti, imajo Slovenci še nekaj upanja, da se bodo nanje ozirali, ker jih morda potrebujejo. Čim imajo drugi dovolj, so Slovenci osamljeni.

Za nas je pa rešitev narodnega vprašanja bolj važna, kakor za Čeha in za Nemce. Malo nas je in zato je naš boj za obstanek težji. Narodne boje imamo na vseh straneh. Razven kranjske dežele smo povsod — če ne resnično, pa vsaj fiktivno — v manjšini. Naši kulturni pogoji so nezadostni. Naš gospodarski razvoj je siromašen. Vse to nam dela mnogo večje težave, kakor Čehom.

Vse to je pa tudi vzrok, da je naša politika tako klaverna, kakor ni politika nobenega drugega naroda v Avstriji.

Prav s svojega socialno-demokratskega stališča moremo zahtevati, da se ne rešuje narodnega vprašanja enostransko, brez nas, ampak da se napravi račun tudi s Slovenci. „Nevarnost za naš narodni obstanek —“ to je vir vse naše politične mizerije. To geslo je dalo našim klerikalcem tako moč, kakršne nimajo v nobenem drugem narodu. Nič drugega jim ni treba, kakor ogrniti si nacionalni plašč, pa lahko uganjajo reakcionarne orgije noč in dan. „Kaj bo z narodnostjo?“ se zagrmijo, in liberalci si ne upajo biti liberalni. „Nemci in Lahi nam žugajo!“ se zakliče, in ljudje, ki bi po vseh svojih potrebah morali biti socialisti, zbeže pod Šusteršičevo ali pa pod Hribarjevo kuto.

Povsod se zanemarija socialna vprašanja, kjer divja nacionalni boj; a nikjer ne tako, kakor pri nas. Našim prvakom je v resnici prav malo ležeče na narodnosti. Saj še narodnega programa nimajo. Ampak nikjer ne zajemajo tako lahko uspešnih fraz, kakor v narodnem boju. Zato je treba osušiti ta rezervoar, da izpozna ljudstvo svoje prave potrebe. Rešiti se mora narodno vprašanje in sicer temeljito. Po vseh svojih interesih je slovenski narod naravnost ustvarjen za socializem, a prav nereseno narodno vprašanje je krivo, da blodi po potih, ki drže v pogin.

Žalostno je, da nimajo slovenski socialisti ne enega lastnega zastopnika v državnem zboru. Ako bi ga imeli, tedaj bi baron Beck izvedel, da se narodnega vprašanja ne rešuje preko glav slovenskega naroda. Izvedel bi, da je narodna avtonomija za nas zahteva, ki je nimamo samo zaradi lepote na papirju, ampak da jo smatramo za nujen pogoj za razvoj in napredek proletarskega slovenskega naroda. Toda česar ni, tega ni. Poiskati bo treba druga pota. Čeprav bodo težavnejša, jih menda vendar najdemo. Kajti umreti še nečemo. In če je narodna avtonomija pogoj za naše življenje, se ho-

organizacije in delavskega razreda.

Sodrug! Skrbite, da bo ta meč čvrst in oster! Pomislite, da imajo nasprotniki bogate arzenale, ker jim ne primanjkuje sredstev. Vaše časopisje se pa le z Vašo močjo in z Vašo pomočjo lahko razvija.

Spomnite se, da storite zase vse, kar storite za svoje časopisje.

Vaš list ima mnogo nalog in težje, nego meščanski časopisi.

Vaš list Vam ne more služiti direktno in indirektno. Pisan mora biti za Vas, pa tudi za Vaše nasprotnike. Braniti mora Vaše pravice, poučevati Vas mora o razmerah in dogodkih, ki jih zamolče vsi drugi. Najmlajšim Vašim sodrugom mora dati prve pojme o socializmu in o boju, odgovarjati mora pa tudi višjim potrebam starejših in izkušenih. Vašim nasprotnikom mora tolmačiti Vaše življenje, Vaše potrebe in cilje. Proti sovražnikom mora vihteti meč, nepoučene pa mora poučevati, da postanejo iz nasprotnikov po prepričanju prišasti in sobojevniki.

Da Vaš list lahko izpolnjuje vse mnogovrstne in težke naloge, mora pa imeti potrebno moč.

Razširjajte „Rdeči Prapor“

in Vi ga izboljšujete. Čim več ima sredstev, tem boljši bo, tem več koristi boste imeli od njega.

Spomnite se le na preteklo leto, le na zadnje čase in izpoznali boste, kako potrebno je za Vas, da se Vam časopisje razvije.

Bile so volitve v ljubljanski občinski svet. Nikjer niste imeli zaveznika!

Bile so volitve v državni zbor. Vse je bilo zoper Vas, vse Vas je zmerjalo, napadalo, obrekovalo, slepilo in zapeljevalo.

Bil je v državnem zboru boj za sredstva

zoper draginjo.

Še resnice o razpravah niso povedali nasprotniki, samo Vaš list Vas je po svojih skromnih močeh poučeval o resnici.

Bili so

delavski boji v Trstu;

Vaši najprotniki so na sramoto delavske in slovenskega imena organizirali stajkokazne čete in obrekovali zavedne delavce nad vse surovo.

Vstalo je

zavedno delavstvo v Pulju

za svoje politične pravice. Vse časopisje je složno lagalo, da se je delala tema. Trobilo je o Vaših porazih, ko ste slavili najsijajnejše zmage, vse Vaše delo je oblatilo, Vaše čiste cilje onesnažilo.

In zoper vso to združeno armado, ki diha samo sovraštvo, se mora bojevati

Vaše časopisje,

a nedostaja mu sredstev, da bi moglo izvrševati svojo veliko nalogo tako, kakor bi bilo treba v Vašem interesu in kakor bi mi radi.

Delavci!

Podvojite število odjemalcev „Rdečega Prapora“ in list Vam bo dvakrat toliko vreden, kakor je sedaj.

Agitirajte, delavci! V Vaših rokah je razvoj Vašega lista; pridobivajte mn neumorno novih naročnikov in dvakrat lažje boste odbijali napade sovražnikov

„Rdeči Prapor“ je napredoval. Letos je začel izhajati po dvakrat na teden. Skrbite, da ne ostanemo pri tem. Vedno naprej! mora biti naše in Vaše geslo.

Pomislite, da imajo nasprotniki dnevnike in cel kup drugih časopisov. Delavstvo pa ne sme večno zaostajati za nasprotniki.

Kar žrtvujete za svoj list, ni izgubljeno. Naročnina je seveda denar. Toda Vaš list Vas podpira v Vaših bojih in čimbolj ga okrepčate, tem izdatnejša bo njegova pomoč. Kar vložite v svoje časopisje, se Vam bogato povrne v Vaših bojih; žrtve, ki jih prinašate za svoje časopisje, so za Vas dobiček.

Zato na delo, sodrug!

Pridobiti enega novega naročnika, ni za nikogar pretežko delo. A če pridobi vsak naročnik le enega novega, imamo v kratkem času dvojno število odjemalcev in boljši list.

Storite za svoje časopisje to, kar store sodrug drugi drugod in zmagovali boste v svojih bojih tako, kakor zmagujejo Vaši sodrug drugi drugod.

Zatorej: Na delo!

Pa srečno novo leto!

Socialni pregled.

Kapitalistični profiti. Nenavadno ugodna konjunktura zadnjih let je prinesla avstrijskim kapitalistom ogromne dobičke. Približno sliko teh profitov se lahko dobi po pregledu sledeče statistike za leto 1906.

Široka	Število akcijskih družb	Izkazan čisti dobiček leta 1906
		Kron
Premogokopi in železo	7	32,312.461
Industrija strojev	9	11,325.490
Električna industrija	6	8,009.960
Lesna industrija	1	673.146
Kemična industrija	6	7,178.600
Pivovarne	5	1,895.965
Industrija stekla	2	1,197.294
» papirja	6	4,593.187
Tekstilna industrija	4	2,833.008
Železnice	8	37,613.337
Prometna podjetja	2	1,888.711
Parobrodarstvo	3	3,390.287
Banke	6	51,843.671
Skupaj	65	167,355.117

Že leto 1905 je bilo za avstrijske kapitaliste zelo ugodno; kajti že takrat je bila konjunktura visoka in kapitalistični dobički so močno presegali prejšnja leta. A leto 1906 je prineslo 65 akcijskim družbam za 32 milijonov kron, to je za 23,5 odstotkov več, kakor leto 1905.

Tudi država je profitirala. Davčni dohodki so močno narasli in dobiček državnih podjetij se je povečal. 146 milijonov prebitka, s katerim se je bahal finančni minister, izkazuje delež države ob naraščajočih profitih in rentah.

Delavski razred je dosegel spričo tega zlatega dežja, ki se je zlil nad kapitaliste, prav malo izboljšanja, a kar je dosegel, mu je vzela draginja.

Domače stvari.

Kranjski deželni zbor je torej pokopan brez vsake slovesnosti. Dne 19. julija 1901 je bil predzadnji deželni zbor razpuščen, dne 30. decembra je bil sklican novi. V ponedeljek mu torej poteče zakonodajna doba in tedaj umre, tudi če se ga ne razpusti. Vlada mu je priznala življenje do zadnje ure, ali to življenje je bilo samo po sebi mrtvo. Da ni bil že davno razpuščen, ni pripisati kaki posebni liberalnosti naše slavne vlade, ampak njeni komotnosti. Kajti gospodom Schwarzu in tovaršem je ljubše, da je dežela brez zakonitega zastopstva, kakor da bi se ukvarjala s težavnim parlamentom. Špekulacija je sicer tudi s stališča birokratične komotnosti napačna. Kajti čim dalje se bo vlačila dosedanja morska kača, tem dalje bodo trajale tudi težave. Volilna reforma je na Kranjskem ne le potreba doslej brezpravnega ljudstva, ampak tudi potreba deželnega zbora samega, ki bo nesposoben za zdravo življenje, dokler ostane njegova podlaga neizpremenjena. Po poročilih „Slov. Naroda“ je sicer vlada baje v zadnji uri poizkušala doseči sporazum med deželnozborskimi strankami, da bi omogočila volilno reformo pred razpustom. Pogajanja so se razbila. Če je to resnično — in dvomiti ni treba — tedaj je vlada pokazala kratkovidnost, ki daje njeni sposobnosti prav slabo izpričevalo. Res je, da naših meščanskih strank ne gre precenjevati; ampak tako se jih vendar tudi ne sme podcenjevati, da bi kar meninč tebinč blagoslavljal, kar so včeraj preklinjali. Vlada bi imela pravico, vabiti na nova pogajanja, če bi bila imela predložiti kaj novega. Čim se je pa odločila obstati na prvotni volilni reformi, je morala biti po dogodkih v deželnem zboru in po prvih poizkusih sprave prepričana, da v tem zboru ne doseže cilja. Torej je bilo samo dvoje potov odprtih; razpust in nove volitve na podlagi stare volilne pravice z medlim upanjem, da morda novi deželni zbor sprejme reformo, ki jo je stari zavrgel, ali pa oktroa volilne reforme. Vsekakor pa je bil razpust potreben že zaradi skrajšanja procesa. Vlada je izbrala tretjo pot, ki je bila najmanj oportuna. Sedaj je deželni zbor umrl naravne smrti. Prišle bodo torej nove volitve, ki bi bile že davno lahko končane. Najbrže se bo volilo meseca svecana. Velikih razlik menda ne bo. Šanse za tisto volilno reformo, ki jo je vlada predložila zadnjemu zboru, se najbrže ne poboljšajo. In kaj tedaj? Ali naj tudi novi deželni zbor životari na papirju, kakor sedaj umirajoči? Doklej naj bi šlo to? Ali bo novi deželni zbor takoj razpuščen, čim bi se pokazalo, da je enak sedanjemu? Ali pa se misli vlada akomodirati in predložiti drugačno reformo? ... Najverjetnejše je, da vlada sama ne vé, kaj hoče. Ampak da mora zaradi neodločnosti vlade trpeti cela dežela in vse njeno prebivalstvo, to vsaj ne odgovarja duhu ustavnosti. In če se v deželni palači ne bo resno mislilo na to, da se enkrat konča to igro, bo treba zunaj tem resneje misliti na to.

Spomin na Primoža Trubarja hočejo slaviti v Ljubljani. Prav bi bilo tako, kajti Trubar je res markantna osebnost v revni zgodovini slovenskega naroda in vsa njegova doba je tako znamenita, da bi bilo res koristno, če bi se sedanja generacija enkrat z resnobo spomnila nanjo. Toda danes, ki opazuje priprave za to proslavo, mora biti globoko melanholiča, ali pa mogočna jeza. Kajti kar

se namerava, naj bi bila prav navadna slavnost liberalne stranke. Ustanovil se je odbor in pritisnil si je liberalni pečat na čelo s tem, da je izvolil župana in poslanca Hribarja za častnega člana, gospo Tavčarjevo pa za častno članico. Trubarjev spomin je s tem že tako profaniran, da ni od nameravane proslave pričakovati nič drugega, kakor hrupno, morda bombastično, ampak votlo, morda celo blasfemično komedijo. Reformacija, pa liberalna stranka! Primož Trubar, pa Ivan Hribar! Grozne primere! Še če bi se smatralo reformacijo za čisto verski pokret, ne bi imeli naši liberalci pravice, sklicevati se na njo in na njene ideje. Najmanj pravice pa bi imel Ivan Hribar, čegar poklic je, pozdravljati ljubljanske škofo, skrivati se, kadar se protestira proti katoliškim shodom, snovati klube s sedmerimi popi in podpisavati reverze, da ne bo oviral klerikalne politike. Do Primoža Trubarja nimajo pravice liberalni mehkužci, ki se navdušujejo za tako neznačajno „taktiko“ in ji izrekajo slovesno zaupanje. A najmanj se jim more priznati to pravico, če se vzame reformacijo in njenega agitatorja v pravem pomenu. Kajti tedanje gibanje je imelo versko lice, kar se v tistih časih sploh ni zgodilo nič brez verskih refleksij; ampak v svojem jedru je bila reformacija socialno-politično revolucionarno gibanje. V reformaciji se je izražala uporna misel potlačenih in brezpravnih. Zato je bil njen upliv na zatirane množice tako velikanski, zato je užgala v srcih tako mogočen ogenj, da ga nobena religiozna teorija sama ne bi mogla zanetiti. Od reformacije ni mogoče ločiti kmečkih puntov, humanističnega gibanja in političnih dogodkov dolge dobe. Kdor hoče slaviti Trubarja, mora imeti toliko moči, da lahko s vsem srcem proslavi vsako revolucionarno delo one dobe in vsako socialno revolucijo sploh. Če bi imeli današnji liberalci pravico, imenovati se Trubarjeve potomce, tedaj bi morali vsakemu fanatičnemu političnemu kaplanu priznati, da je Kristusov naslednik. Časi se izpreminjajo, z njimi razmere in v razmerah dozorevajo ideje. Trubarjeva doba je potekla; potrebe naših dni so drugačne, kakor so bile takrat. Ampak kolikor dovoljuje zgodovina analogije, toliko je gotovo, da nimajo do Trubarja in njegovih idej in njegovega dela pravice liberalci, temveč edino moderni revolucionarji, socialni demokratje.

Za dopolnilno volitev v štajerski deželni zbor v celjskih kmetskih občinah kandidira klerikalna „Kmetška zveza“ Alojzija Terglava.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“

Iz stranke.

Smrtna kosa. Po noči od nedelje na ponedeljek je umrl v Ljubljani v moški dobi, komaj 39. let star, krojač sodrug Vilfan za srčno napako. Sodrug Vilfan je bil starejši član stranke in je bil zlasti delaven v krojaški organizaciji. Mnogo zaslug za svoje tovariše si je pridobil kot načelnik pomočniškega zbora. Nekaj časa je bil tudi član in blagajnik izvrševalnega odbora stranke. Bil je mirnega značaja in vedno taktnega vedenja. Lani je poskusil svojo srečo s tem, da je otvoril lastno delavnico, a kruta bolezen ga je prezgodaj položila v grob. Pogreb je bil danes ob treh popoldne. Vsi, ko so ga poznali, mu ohranijo blag spomin.

Prva deželna konferenca jugoslovanske socialne demokracije v Istri.

V nedeljo, 22. decembra, je bil v Pulju prvič sestanek slovenskih in hrvatskih socialistov, ki so ga sklicali zaupniki v Pulju z namenom, da se pripravi temelj sistematičnemu delu v deželi. Udeležilo se je konference 20 delegatov, ki so bili odposlani skoraj iz vseh volilnih okrajev dežele. Italijanske socialiste iz Istre je zastopal sodrug Lirusi.

Konferenco je otvoril ob 1/3. sodrug Petjan v imenu sklicateljev. Pozdravil je navzoče delegate in razložil namen konference, ki je bila potrebna zaradi tega, ker posamezne organizacije v deželi doslej niso imele pravega stika in je bilo na ta način skupno politično delo zelo težko. Današnja konferenca ima najprej zbrati že obstoječe organizacije v celoto, ki mora potem delati, da se učvrsti in razširi. Prečital je potem razna pozdravna pisma, ki se jih je z odobravanjem sprejelo na znanje. Tedaj se je volilo predsedništvo konference in sicer je bil soglasno izvoljen sodrug Zlobec za predsednika, sodrug Juretič pa za zapisničarja.

Po kratkih pozdravnih besedah predsednika se je prešlo na dnevni red.

Prva točka je bila: Gospodarski in politični položaj v Istri.

Poročal je sodrug Petjan. Govornik je v obširnem govoru opisal položaj, v katerem se nahaja Istra v gospodarskem, političnem in zlasti v kulturnem oziru. V soglasju s svojimi izvajanci je predložil sledečo resolucijo:

Konferenca istrskih jugoslovanskih socialnih demokratov, zborujoča dne 22. decembra 1907 v Pulju, obsoja protiljudsko politiko istrskih dr-

žavnih in deželnih poslancev, ki jo vodijo doma in na Dunaju na škodo prebivalstva. Zlasti obsoja vedenje istrskih državnih poslancev obeh narodnosti ob vprašanju druginje, ki se je izrazilo v tem, da niso imeli dovolj poguma, ne da bi bili glasovali za nujnost predlogov dra. Rennerja in Schrammla, ne proti. Interesi istrskega prebivalstva bi bili odločno zahtevali, da bi bili istrski poslanci energično podpirali predloge socialnih demokratov proti druginji.

Konferenca protestira najodločneje proti istrskemu deželnemu šolskemu zakonu, ki zahteva za vsakega šolo obiskujočega otroka 6 K davka in s tem obdavčenjem ljudske izobrazbe ovira napredek kulture. Konferenca sklepa, da se ima uvesti proti temu zakonu energično akcijo, ki ne sme odnehati, dokler ne bo odpravljena omenjena določba.

Konferenca odločno obsoja politiko avstrijske vlade, ki neprenehoma vsiljuje slovanskemu prebivalstvu Istre nemške ljudske in srednje šole, v tem ko odreja istrskemu slovanskemu ljudstvu edino ljudsko šolo. Konferenca smatra za državno sramoto, da je še danes v Istri nad petdeset slovanskih občin sploh brez ljudske šole.

Konferenca poziva deželno in državno vlado, naj se resno pobrigata za istrsko šolstvo ter za splošno gospodarsko in kulturno povzdigo istrskega prebivalstva.

Nadalje poziva konferenca vlado, naj skliče istrski deželni zbor, deželne poslance pa poziva, naj reformirajo deželni volilni red brez zavlačanja tako, da bo odgovarjal potrebam prebivalstva in resničnemu položaju v Istri.

O resoluciji se je razvila debata, katere so se udeležili sodr. Haramina, Jelčič, Leskovic in Lirusi ter je bila potem soglasno sprejeta.

Prešlo se je potem na drugo točko dnevnega reda: Organizacija.

Poročevalec sodrug Petejan je temeljito razložil organizacijo v zmislu organizacijskega štatuta stranke. Povdarjal je, da mora biti krajevna organizacija podlaga vse organizacijske stavbe. Vse krajevne organizacije enega volilnega okraja so združene v okrajni organizaciji, vseh šest okrajnih organizacij se pa združi v deželni organizaciji. Govornik predlaga v tem zmislu načrt, po katerem bodi sedež političnega odbora deželne organizacije v Pulju. Politični odbor naj bi bil sestavljen iz sedmih članov. Voli naj se jih vsako leto na deželni konferenci.

Debate o tej točki so se udeležili sodrugi Pirc, Haramina in Leskovic.

Načrt je bil po zaključeni debati soglasno sprejet.

Tretja točka je bila: Tiskovni sklad.

Poročevalec sodrug Haramina je v daljšem govoru razjasnil namen tiskovnega sklada za Istro. V deželi vlada strašna kulturna mizerija in stranka ima opraviti z ljudstvom, ki je doslej grozno zapuščen. Skrbeti mora torej za to, da dobi delavstvo višjo omiko in da bo tedaj zmožno, razumeti svoj položaj in njegove vzroke. Časopisje stranke, ki ne more biti urejvano izključno za istrske potrebe in ki tudi ne more biti pisano le z ozirom na nizko stopnjo omike, ki jo žal imamo v deželi, ne zadostuje. Poleg razširjanja strankinega časopisja bi bile primerne poljudne knjižice, zlasti o važnih predmetih, ki se tičejo specialno istrskega prebivalstva. Naše ljudstvo pa doslej ni vajeno čitati; bila bi utopijska, misliti, da bi se s prodajo knjižic pokrilo troške. Treba je istrsko ljudstvo šele privaditi, da čita. Zato bi se mu moralo dajati knjižice po najnižji ceni, po potrebi tudi brezplačno. Zato bi se moralo ustanoviti tiskovni sklad, iz katerega se bode pokrivalo troške. Govornik je predložil sledečo resolucijo:

Prva istrska deželna konferenca izrekla, da je tiskovni sklad za Istro prěpotraben za duševno probujo slovenskega in hrvatskega naroda v Istri, brez katere ni misliti na trajno uspešno delo stranke. Vsled tega sklepa konference, da se ustanovi tiskovni sklad za Istro v delokrogu političnega odbora, dokler se ne ustanovi nameravana tiskovna zadruža za celo stranko v Ljubljani. Za ta tiskovni sklad se izda bloke za prispevke po 1 krono, po 60 vinarjev in po 30 vinarjev na mesec.

Tudi ta resolucija je bila po kratki debati, katere so se udeležili sodrugi Petejan, Jelčič in Leskovic, soglasno sprejeta.

Potem so bili soglasno izvoljeni v politični odbor:

Alojzij Hrovat — Kanfanar; Pavel Bučič — Labinj; Miha Potocki — Opatija; Haramina, Petejan, J. Jelčič in Štefan Junetič — Pulj.

Pri zadnji točki «Raznoterosti» je poročal sodrug Petejan o boju tržaskih težakov in o izdajstvu, ki ga je zakrivila «Narodna organizacija». Predložil je, naj se izrazi težakom simpatije deželne konference in naj se obsodi izdajstvo narodne organizacije.

Nadalje je cmenil desolatne razmere v puljski občini. Tam že dvajset let ni pravega občinskega sveta. Ves čas so neprenehoma volitve, proti katerim se vlaga proteste. Občina trpi vsled te nerednosti zelo, zlasti materialno. Danes ima puljska občina nič manj kakor štiri milione kron dolga, ki požirajo ogromne obresti. Najtežje breme mora nositi delavsko prebivalstvo, kateremu se zvali doklade in naklade s podraževanjem živil na hrbet.

Predlog sodruga Petejana je bil sprejet.

Ko je govorilo še nekoliko sodrugov o splošnih razmerah, je predsednik zaključil konferenco z lepim govorom in z apelom, naj se delegati krepko poprimejo dele, da ne ostanejo sklepi na papirju, ampak da doba kri in meso.

S prepevanjem delavskih pesmi se je zaključila konferenca, ki je trajala pet ur.

Izkaz prostovoljnih darov.

Gospod Kramar iz Trbovlja nam je poslal za tiskovni skled 10 K kot izgubljeno stavo z državnozborskim kandidatom brežiško-laškega okraja g. M. Čobalom. Gospod Lampret 2 K. — Pet neimenovanih sodrugov 60 K kot novoletno darilo. Lepa hvala!

**Dne 3. januarja 1908
izide v Trstu nov tednik**

„Delavski list“

glasilo slovenskih socialistov na Primorskem.

Naročnina za celo leto K 4.20, za pol leta K 2.10, za četrt leta K 1.05. Posamezne številke bodo stale 6 vinarjev. Tržaske delavce opominjamo že sedaj na to njihovo bojno sredstvo.

Uredništvo in upravnništvo ulica Boschetto št. 5, II. nadstropje. Telefon št. 1570.

Šaljive bazare
kakor tudi vse
slavnostne predmete
dobavlja najceneje
WUNIBALD PLANN
Dunaj, VI/2, Wallgasse 19
(poleg Raimundtheater). 2

Izšla je druga knjiga znamenitega romana

Pod spovednim pečatom

Stane 2 K.

Dobi se v upravnistvu «Rdečega Prapora» v Ljubljani, v založbi časopisa «Naprej!» v Idriji, v knjigarnah L. Schwentner v Ljubljani, A. Gabršček v Gorici, K. Florian v Kranju kakor tudi v vseh drugih knjigotržnicah.

Kdor še nima prve knjige romana

Pod spovednim pečatom

nabavi naj si tudi to. Stane 2 K 60 vin. Roman «**POD SPOVEDNIM PEČATOM**» je napisal bivši katoliški kapelan **Hans Kirchsteiger**, poslovenil ga pa je pisatelj **Ethin Kristan**.

Čitajte in razširjajte brošure:

„Socializem“.

Cena 20 vin.

„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo“.

Cena 10 vin.

Zakaj smo socialisti?

Cena 14 vin.

Te brošure se dobe pri upravi «Rdečega Prapora» v Ljubljani, pri upravi časopisa «Naprej!» v Idriji in po vseh knjigarnah.

AUSTRO-AMERICANA

Polniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
za nashivo potovati naj se obrnejo
na **Simona Kmeteksa**
v Ljubljani Kolodvorska ulica 20.
Kotavestna Popasnila dajo se brezplačno.

Stanje hranilnih vlog:
24 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
860.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši, Prešernove ulice 3, poprej na Mestnem trgu zraven rotovža, sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev.

26—14

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 168.

v Ljubljani

Telefon št. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

Telefon št. 167.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

Telefon št. 167.

26—8

Izdajatelj in odgovorni urednik **Fran Bartl**.

Tiska Iv. Pt. Lampret v Kranju.